

Jo. de Imo. super. ij. ff. noui.

Joannis Imolensis Juris vtriusq; interpretis doctissimi in Secundam Digesti noui Partem Commētaria preclara: Additionibus et Summariis illustrata: mendis non paucis repurgata Causidicis apprime vtilia ad decidendas dirimendasq; lites summe necessaria omnibus Legū studiosis iamdudum desyderātibus proponuntur.

1533

¶ Joannis Imolensis in secundam. ff. noui partem multis cum additionibus ab ipso iam ꝛ senio confecto. ꝛ scientia vsuq; iuris longissimo consummato appositis ab auctoris ipsius exemplari correcta. cōmenta tanta hic se operis exhibent dignitate. vt quos Joannes iuris nodos non soluit eos absq; rubore alij obmutescant. Hic est enim o Bartole pace ꝛ honore tuo dixerim qui splendorē tuum aliquantulum obumbrans limitationibus equis habenis veluti moderatis dicta precepta q; tua dirigit qui tuas si que minus iuri conueniant opiniones improbat. ꝛ glossam patrie matrem tutor defendit atq; tuetur. qui vt orationi sit modus subtilibus argumentis solidisq; decisionibus suis doctos reddit doctiores: rudes admodum ac natura tardos sua vi variaq; elegātium rationum amenitate ad studia elicit iuris exercenda.

Inuidie morbo presens male iudicat etas
Judicium melius posteritatis erit.
Credite venturi mendacia nulla libellus
Ni malus interpres decipiatur habet.

Elegum carmen.

Imola quem genuit doctor celebrande Joannes
Es quoq; qui patrie gloria celsa tue.
Uis dedit ingenij lumen te iuribus ardens.
Luna docet noctis: tu quoq; iuris iter.

¶ Rubrice huius voluminis.

¶ Incipit lectura domini Joānis de Imola in secundaz partem. ff. noui multis additionibus numeris et summariis decorata.

¶ De verborum obligationibus. Rubrica.

Summarium.

1 ☞ Subiectum ⁊ materia scientie iuris an supponant pro eodē.
2 Rubra an sint autentica.
3 Scribere rubricas libri tenetur qui librum se scripturū pollicetur.
4 Rubrica vna tantum in decretis est autentica.
5 Leges imperiales a canone censentur approbate.
6 Decretales quando additiones habere presumantur.
7 Rubrice allegari possunt pro iure.
8 Textus rubro generalior an sit per ipsum restringendus.
9 Partē per se non facit qd ad determinationem alterius venit.
10 Imperator quare dominus vocetur.
11 Liber recte nominatur a compositore.
12 Nomen suum operi a se confecto imponere licet.
13 Genitiuus casus quid significet.
14 Imperator Justinianus quare vocatus fuerit sacratissimus.
15 Imperator princeps vocatur ⁊ cui cōgruat principis vocabuluz.
16 Princeps proprie quis dicatur.
17 Justinianus fuit princeps perpetuus: id est generalis vocatus.
18 Imperator quare vocetur augustus.
19 Jurisditio temporalis penes papā in habitu residet cuius exercitium ipse imperator habet.
20 Donatio facta ecclesie per Pipinum regem Francorum an valuerit.
21 Juramentum imperatoris factum in manibus electorum prefertur secundo in manu romani pontificis facto.
22 Dignitas imperialis est approbata diuinitus.
23 Donatio facta Siluestro per Constantinum an valeat.
24 Imperator an iuste dicatur imperium habere.
25 Populus Romanus iuste dicitur quesiuisse imperium.
26 Imperium a papatu non dependet.
27 Imperium quadruplex fuisse reperitur.
28 Bononia cum tota Romādiola quo iure ad ecclesiam spectet.
29 Leges digesti noui ius enucleatum vocantur.
30 Digestum et pandecta vnde dicantur.
31 Seu dictio verba ⁊ non sensum disiungere dicitur.
32 Seu dictio ampliat aliquando.

Circa istam rubricā primo premittendum est qd hic nō est caput nedū totius cōpilationis digestoruz. cuius hoc volumen est pars. vt patet. C. de iure vet. en. l. ij. §. sed cū oīa sed nec etiā ē hic caput hui⁹ voluminis vt de se patet. et ideo hic non venit tractandum quod in aliorum librorum principiis tractari consueuit videlicet quot sint cause libri et quid sit libri titul⁹ et cui parti philosophie supponatur. de quibus consueuit tractari supra de iusti. ⁊ iure. super rubrica. et ibi maxime per Guli. de cu. et Cy. et in proemio. C. et ibi maxime per Odofre. per Azo. in proemio sue summe super C. et per Hy. super rubrica. de ope. noui nun. per canoni. in proemio decretalium in gloss. prima proemiali. ⁊ ibi etiam per Joan. andre. super ea et Joan. de ligna. qui multum insistit quod dicatur esse subiectum legalis sapientie ex canonice. et de hoc etiam per Guliel. in loco preallega. et per Joannem mo. super proemio sexti. vbi dicit tantum duas causas esse cōsiderandas in quolibet opere scilicet essendi et fiendi. quarum prima subdiuidit in materialem et formalem scilicet essendi. secunda scilicet fiendi in efficiē tē et finalē. et sic sunt cause q̄tuor scilz materialis formalis efficiēs et finalis. et istud etiam tetigit Guliel. in loco preallega. licet non 1 faciat mentionem de Jo. mo. ¶ † An autem subiectum et materia huius scientie sint idem seu supponant pro eodē: an vero sint diuersa vel supponant pro diuersis. communiter docto. sentiunt pro prima parte prout patet ex notatis per Azo. in proe. summe C. et per Cyn. in proemio. ff. et per Hyn. in rubrica de oper. noui nuncia. et per cano. in glo. proemiali decretalium et per e a p Jo. an. sed Gul. de cu. tenet secundam partē in proe. ff. de quo p Joā. 2 de ligna. in proe. decretalium. ¶ † Secundo querendum est an rubrū istud ⁊ similia sint autētica ita ꝙ possint allegari sicut ⁊ iura ⁊ ex eis argui. glo. est valde not. ꝙ sic in proemio. vj. in ver. titulis. vbi etiam dicit rubricas dicendas esse de textu libri. et per hoc in 3 fertur ꝙ † scriptor qui promisit scribere librū teneatur scribere rubricas. et idem etiam sensit glo. in. §. hec autem verba. de peniten. distinctio. j. Et istud dictum ꝙ scriptor teneatur scribere rubricas intellige nisi consuetudo aliter se haberet per ea que habentur in. l. minime. de legi. et in. c. cum dilectus. et. c. fina. extra de cōsue. Item quatenus dixi rubricas censendas esse autenticas intellige verum de rubricis decretalium et legum. secus in rubricis libri decretorum per id quod legitur et notatur per glo. iij. q. ix. in c. charte. sup rubro et qd no. spec. in ti. de alle. et dispu. §. fi. ad fi. et 4 ibi etiam dicit † ꝙ vna sola rubrica in toto libro decretorum est autentica videlicet illa que est in prin. libri dum dicit. Incipit cōcordantia discordātium canonum. alie autem rubrice que sunt vt summarii capitulorum non sunt autentice ex eo qr non fuerūt facte a gratiano qui composuit librū decretorū ⁊ solum dictam primam rubricam fecit licet composuerit librum ex dictis sanctoruz patrum et legum et canonum concilialium vel in conciliis editorum vt ex decretalibus romanorū pontificū. vnde paraphi tantum fuerūt ab eo editi. et dictis Gratiani propriis non datur fides nisi vt dictis magistralibus et quatenus ratione nituntur non als. vnde reprobantur interdum per glos. vt patet ex his que habentur. ij. q. iij. §. hic colligitur. ibi dicit Jo. hic fateor plane temē titum Gratiane. et adde etiaz qd notatur per Joan. an. in. c. ij. extra de rescriptis. vbi tangit an lex canonizata in libro decretoruz sit seruanda in foro canonico. et concludit ꝙ non quatenus esset contraria canoni: quia Gratianus non habuit potestatem. l. condende quod tene menti propter multas leges canonizatas in decretis. quod intellige verum nisi lex esset inserta in cor. alicuius 5 canonis. ij. q. j. in primis. ¶ † Et adde qd omnis. l. iperialis intelligitur approbata a canone etiam si sit super rebus ecclesiasticis dummodo non sint in eius preiudicium nisi expresse reperiatur in canone cautum contrarium. licet secus sit in statutis: quia nō valent si sint facta super rebus vel personis ecclesiasticis etiam si facta sint in fauorē clericorū. vt in. c. ecclesia sancte marie. de consti. et. c. que in ecclesiarum. ⁊ plene no. Jo. an. post Hosti. de solu. c. fi. ⁊ facit qd no. Jo. an. ⁊ Jo. cal. in suis dist. i. c. j. de ope. no. nū. alie aūt rubrice que reperiuntur in libro decretorū ꝙ prima de qua predixi nō fuerunt facte per Gratianū. sed per aliū vt refert specu. in loco prealle. ⁊ ibi dicit Jo. an. in addi. ꝙ fuerunt addite per quēdam discipulū Gratiani qui vocabatur poca palea q etiā addidit multa capitula in decretis q̄ appellantur palee forte a nomine ipsi⁹ discipuli addētis ⁊ cōiter nō reperiuntur glossate licet qñqz sic vt patet ex his que habentur in palea ꝯstantinus. xcvj. distin. et in palea iudices. xj. q. j. et libri antiqui decretorum non habent paleas nisi superadditas. sed alii modo nouissimo habēt paleas incorporatas et precipue palea sed pensandum. vj. di. ⁊. d. paleam constantinus. et habent etiam in glo. additiones Bar. Brixiensis quod potissime poteris perpendere ex prima glo. in prin. libri que fuit Bar. Bri. et facit mentionem de ipsis additionibus. et si illa est incorporata est signum ꝙ verisimiliter sint etiam alie vt in. c. benequidem. xcvj. distin. habeatur glo. incorporata in verbo preter romanum. que tractat de potestate excōicandi an possit dari laico. tunc signum est qd liber est valde completus cōiter tamen illa glo. nō habetur incorporata nisi sint libri valde nouissimi. ⁊ per hoc poteris cognoscere qñ liber decretorum sit bonus: qr quando habet paleas incorporatas et additiones. Bar. Brix. ⁊ dictaz glo. que est in. d. c. bene quidē. in ver. preter Romanū. sine tamen hoc vltimo maior pars reperitur. ⁊ per p̄dicta etiā patet quare dicta. c. decretorū appellamus paleas. alii tñ dixerunt qd appellātur palee a noie cuiusdaz Cardinalis vocati noīe poca palea cui primo Gratianus dicitur ostēdisse librum vt per ipsum introduceretur coram romano pontifice. nam fertur qd Cardinalis videns pulchrū librū ⁊ pulchraz esse compilationem voluit illam sibi appropriare ⁊ fecit addi aliqua capitula vt sic Gratian⁹ nesciret dicere vbi essent. ⁊ per hoc posset inferre ꝙ Gratianus non fecisset. sed dum cōtentio esset postea coram romano pontifice quis librū fecisset et Cardinalis interrogasset vbi esset tale. c. Rñdit gratian⁹ illud nō esse in libro. sed ille volēdo reprehēdere dixit ꝙ imo erat tūc Gratianus replicauit qd palea erat ⁊ granū. i. effectū ei⁹ ali6 bi posuerat. ¶ † Et adde decretales p̄sumuntur hr̄e additiōes quādo habent adiectionē incorporatā que est in. c. qd sicut. de elec. in glos. in verbo diuidatur in ver. de hoc qd dixit hugutio. Questitum fuit a me Bernardo ⁊ in. c. bone. el primo in gl. fi. in ver. ⁊ illa de7 cretalis cū vintoniensis. ¶ † An aūt possint rubrice [a] allegari p iure sicut tex. tetigit Jo. an. ī addi. spe. sup dicto ti. de disp. ⁊ alle. ī fi. vbi in effectu cōcludit ꝙ sic: si est oratio p̄fecta vt est videre in rubrica. ff. qd qsqz iur. ⁊ in rubrica. C. vt nemo inui. agere. ⁊ in rubrica vt eccle. bene. sine dimi. cōfe. in decretis. als aūt nō pñt allegari p iure. sed bene pōt ex eis sumi ar. triplex. primo arguēdo ex ordine rubricarum prout arguit gl. in rubrica. ff. de eo per quē fac. erit ⁊ Bar. in. j. ff. de confir. tuto. ⁊ Cy. in. l. ij. C. de confir. tuto. in illa q. an tutor confirmatus a iudice cuius datio facta in testamento non tenebat preferri debeat legitimo et concludit quod sic ex ordine rubricarum cum illa de confir. tuto. p̄cedat illā de legi. tuto.

a ¶ Rubrice. Adde dñm alexand. de Imo. hic q dicit an rubrice possit ad causarū dcisionē allegari vid an dre. sicu. i. l. j. ff. si cer. pe. i apost. Abbas ꝯs. xvij. incipiēte in presenti cā ⁊ ꝯsil. lxxxiiij. primo volumine. Bal. ꝯsi. cclxxvij. Oldra. ꝯsi. ccxxj. Bal. consi. iiij. et. xliiij. plene p Jaso. ī rubri: de acti. insti.

¶ Impator. Adde tex. i c. adrian⁹. lxiij. distin. vbi dr ꝙ est dñs oiuz ꝓuinciarum. Itẽoim rex in. c. quo iure. lxxx. dist. ꝛ in. c. cõueniat. xxiij. q viij. in. l. bñ a zenone. C. de quadr. ꝑscrip. Car. i cle. j. ď sum. tri. gl. i cle. venerabilez de elec. Itẽ iudeoꝝ. l. in dei. C. de iude. Itẽ oĩz regñ. vij. q. j. c. i apib⁹. Qď limito in rege frãcie. itẽ oim natiõnũ. xj. q. j. §. si qs. Itẽ toti⁹ mũdi. l. deꝑcatio ad l. rho. de ia. ꝛ in. c. futuram. xij. q. j. ſpe. in ti. de feu. §. ij. ver. xiij. Bar. in j. consti. ff. §. oẽz. post gl. et i. l. j. §. per hãc. ij. de rei vendi.

ꝛ sic argui potest pro elicienda prelatione secundo modo sumitur
argu. ex rubrica arguendo pro elicienda qualitate potestatis eius
de cuius officio in rubrica tractatur. vt patet ex his que no. glo. in
c. tibi. de rescriptis. li. vj. ꝛ in. c. j. de offi. deleg. eo. li. vbi glo. arguit
executores datos a papa et similiter conseruatores habere pote-
statem delegatam. quia de ipsis ponitur in rubrica de rescriptis.
et rubrica de offi. deleg. iij. sumitur ar. arguendo pro elicienda ve
rior lectura quando. l. vel capitulum habet plures lec. quia illa vi
detur verior que magis adaptatur rubrice ꝛ eius materie. vt pa-
tet ex his que legũtur ꝛ notantur per Jo. and. in. c. cum monaste
rium. de elec. facit. l. imperatores. ꝛ qď ibi no. de in diẽ adie. ꝛ in. l.
fi. ş. de condi. inde. Et ad primum membrum de quo dixi quãdo
ratio perfecta est in rubrica facit qď no. gl. in. l. j. ad fi. C. ne fideiu.
do. dentur. ¶ Et ad predicta etiam facit quod habetur in. l. item
labeo. et qď ibi notatur per Bar. ş. re. amo. et in. l. j. ş. si cer. peta.
8 ¶ † Quid autem si tex. sit generalior rubro an restringendus sit
per rubrum habes glo. valde no. in auť. de inces. nup. in princi. in
versi. illicitas. col. iij. et concludit ꝙ non. vnde licet solum rubri-
ca ibi dicat ibi. de nup. incestis et nephariis. tñ qr tex. generaliter
loquitur de nuptiis illicitis comprehendit omnes nuptias illici
tas etiam si non sint inceste vel nepharie et que proprie dicantur
inceste vel nepharie declarat ibi glo. ¶ Quid autem econtra si in
rubro plus habeatur ꝙ̃ in tex. prout quandoq̃ cõtingit. vt patet
in rubrica. C. de reli. et sump. fune. et. C. de re. cre. et iureiur. tetigit
glo. in. d. auten. de ince. nup. et etiaz in. d. rubrica de relig. et licet
ibi glo. non clare loquatur. tamen videtur esse de eius mente qď
si ex rubro posset percipi aliqua certa mens. et sic certa dispositio
tunc illa habet effectum ex vi rubri etiam dato ꝙ in nigro nihil
diceretur. et hoc habui de facto in ciuitate ista in quodam statu-
to cuius rubrum erat generalius nigro et habebat orationem ꝑ-
fectam. et sic videtur quod si rubrum sit generalius nigro non re
stringatur nigrum. sed potius amplietur nigrum per rubrum vt
probatur. C. de cap. ciui. cen. exim. l. j. li. xj. iuncta glo. et ibi no. per
Bar. Sed si non posset colligi certa mens puta quia poneret ma
teriam de qua polliceretur se dicturum licet postea non diceret
tunc modicum aut nullum effectum videretur habere ex quo cer-
ta dispositio comprehendi non posset. ¶ Tertio descendendum
est ad rubrum. et primo ad eius diuisionem. secundo ad notabi-
lia elicienda ex eo: quo ad primum potest dici quod diuidatur in
quatuor partes. Nam in prima ponitur de nominatio imperia-
lis culminis tanq̃ cause efficientis. secundo quedam causa mate-
rialis. tertio quedam causa formalis. quarto ad presentem mate
riaz titulus specialis. secunda ibi iuris. tertia ibi ffoꝝ. quarta ibi:
de ver. ob. Et hec diuisio colligi potest ex his que tetigit Bar. su
per rubrica de opera. no. nun. Sed aduerte quia hec diuisio non
9 videtur bona † quia vbicunq̃ aliquid venit ad determinationez
alterius non facit per se partem vt patet ex his que habentur in
l. et si non sint. §. perueniamus. et. §. quid ergo. ş. de auro et argẽ.
lega. ꝛ no. in fi. Jaco. butri. super prima consti. C. ad fi. et ideo vi-
detur quod non debuerit fieri pars de per se de ipsa denomina-
tione imperialis culminis. nec etiaz de eo quod ponitur pro cau-
sa materiali. vnde licet dicta diuisio quãtũ ad mentẽ posset tolera
ri. vnde inspecto ordine verborum rubri non videtur bona pro-
pter rationem preallegatam. vnde potes dicere quod diuidatur
in duas partes principales. nam in prima premissa denominatio
ne imperialis culminis tanq̃ cause efficientis. et quadã cã mate
riali ponit numerum seu quantitatẽ libri precedentis ex quo ẽt
sumi potest causa formalis secundo ponit numerum seu quãtita
tem libri inchoãdi cũ speciali tit. ad presentem materiam. secũda
est ibi: incipit ꝛc. Et hec diuisio est bona quo ad secũdũ videlicet
10 ad notabilia elicienda ex hoc rubro. ¶ † Nota primo quod impe-
a perator[a] appellatur dominus nec mirum: quia proprie videtur
imperatori conuenire cum de ipso solo dicatur quod est mundi
dominus. l. deprecatio. ş. ad. l. rhodiam. de iact. conuenit tamen
late inferioribus etiam vt patet experientia que est efficax rerum
magistra de electio. quam sit. lib. vj. ꝛ probatur in. l. male agitur.
C. de prescrip. xxx. anno. ꝛ facit quod habetur in. l. j. ş. si cer. pe. vbi
etiam doctor dominus appellatur ꝛ adde etiam quod notať per
glo. in clemen. secunda de magi. vbi gl. dicit quod promoti in iu-
re canonico vel ciuili appellantur doctores. sed in sacra pagina
vel artibus vel medicina appellantur magistri licet vltra mon-
tes promoti in iure canoni. vel ciuili appellentur etiam magistri
quod nomen vt etiam ibi dicit glo. non debet esse molestum cum
etiam saluator noster illud acceptauerit. Joannis. xiiij. ibi vos
vocatis me magister ꝛ domine ꝛ bene dicitis. Secundo no. nomẽ
autoris. quia appellatus est iustinianus. vnde autem seu quare
sic dic vt no. per glo. in proe. ff. et in proe. etiam institu. vbi glossa
multipliciter respõdit. ꝛ dicit precipue potuisse dici: quia iustitiã
coluit vt sic nomen sit consequens rei. in. §. est ꝛ aliud. vt instit. de
11 dona. ¶ † Item no. librum recte denominari a cõpositore lz ex al-
teri⁹ dictis sit compositus. facit. l. ij. §. j. de orig. iur. l. is qui liber.
vt diximus appellatus est ius ciuile papi. ꝛc. et ibi bona glo. etiã

12 adducit ad illud quod dicunt rustici et ragatij. ¶ † Quarto no.
qď licitum est operi per se composito inscribere seu inscribi facere
suum nomen quod est clarum in habentibus potestatem. l. con-
dende. vt hic patet. in aliis autem operibus magistrorum ꝛ do-
ctorum an sint nomina ipsorum inscribenda seu subiicienda ple-
ne prosequitur Jo. an. super data. vj. lib. et ibi ponit aliquos ca-
sus in quibus nõ peccat non scribens et aliquos in quibus pec-
cat non inscribens. ꝛ similiter ponit casus tres in quibus peccat
inscribens scilicet quando hoc faceret ad pompam vel ad vanaz
gloriam vel propter inferendũ rancorem alicui vel propter am-
bitionem ecclesiastice dignitatis. secus quando ex aliqua iusta
causa inscriberet forte vt alios alliciat ad similes labores. vľ quia
pauper est vt sibi ꝛ suis subueniatur vel ex aliqua simili causa de
qua per eum ibi ꝛ nõ mere ob aliquam de ex. ş. dictis reprobatã.
13 ¶ † Quinto no. qď genitiuus nõ significat dominiũ. sed causam
efficientẽ materialem vel formalez de quo i. l. ij. §. in locũ. ş. de reli.
ꝛ plene per Bar. super rubrica. de oper. no. nun. ꝛ ibi etiã tetigi. ꝛ
14 per glo. in. c. j. de postu. prela. in glo. que incipit bona sui. ¶ † Se
xto nota qď imperator appellať sacratissimus. hoc aũt eẽ põt al-
tero de quatuor modis. primo quia iste iustinianus de quo hic lo
quitur forte ꝓpter sanctã eius vitam ꝛ sancta opera sic fuit ap-
pellatus. facit qď habetur in epistola inter claras. de sum. tri. ꝛ fi.
catho. l. quas laudes. C. de offi. prefe. preto. afri. secũdo forte ex eo
quia edidit. ll. que sacratissime sunt. l. ij. ꝛ. iij. ş. de legi. ꝛ. l. leges
sanctissime. C. de legi. l. iij. quia olim imperatores erant sacerdo-
tes vt dicit gloss. in. §. sacre. institu. de re. diui. ꝛ sic ibi dicit gloss.
in canonibus. sed certe istud non reperitur in canonibus: sed
forte illud dixit per id quod habetur in capitulo valentinianus.
in fi. lxiij. distinctio. vbi videtur qď imperatori conferantur ordi-
nes. sed responde vt ibi no. in glo. quia non confertur ordo sacer
sed militaris facit. j. qď. j. quod quedam. vnde non est imperator
etiam subdiaconus licet in apparatu subdiaconali ex priuilegio
vel ex vsu romane curie deseruiat pape in missa ꝛ ꝑsertim in mis-
sa natiuitatis. si tũc in curia reperiť. facit ꝙ no. gl. i. d. c. valẽtinia
nus vbi gl. videť sentire qď etiam in missa cuiuslibet epi possit de-
seruire in apparatu subdiaconali. et sic etiam in illo apparatu le
gere epistolam vt subdiaconus. vel quarto põt dici sacratissimus
quia imperator et reges inunguntur rebus sacris. vt in. c. vno. §.
vnde in veteri. extra de sacra vnctio. Adde qď not. Guil. de cu. in
proe. ffoꝝ. seu de iustitia et iure. vbi aliter dicit et Ange. super ru
15 brica. ff. si cer. pet. licet de eo nõ faciat mẽtionẽ. ¶ † Septimo no.
qď imperator appellatur princeps. An autez hoc nomẽ princeps
cõueniat inferiori ab imperatore. ꝛ quid si simpliciter fiat mẽtio
de principe no. glo. in cle. j. de baptismo. vbi glo. cõcludit quod li
cet late sumpto vocabulo quilibet habens principatum seu prin
cipans loco vel populo possit dici princeps iuxta illud nõ maledi
16 ces principi populi tui ꝛc. † tamen ꝓprie ꝛ stricte dicitur pñceps
prout est quedam dignitas equiparanda regie maiestati intelli-
go post eam tamen ponendam per id quod habetur in. c. funda-
menta. §. vt igitur. vt in glo. de elec. lib. vj. post imperatorẽ ꝛ regẽ
ponit de principe postea de duce marchione comite et barone et
secundum hunc sensum proprie conuenit dignitati que appella-
tur principatus vt est videre in principatu achaie ꝛ in principe
tarãti et ex. d. §. vt igitur. videtur ꝙ talis princeps antecedere de
bet ducem ꝛ marchionem. et sit prima dignitas post regiam. ꝛ vi
detur etiam quod proprie non conueniat duci marchioni vel ba
roni. sed sit dignitas per se distincta. et multo minus de tyranno
conuenire videtur vt dixit glo. in. d. cle. forte tamen predicta pro-
cedunt quando post verbum regum vel imperatorum poniť prin
ceps. vt patet in. d. cle. vnica. d. §. vt igitur. vel etiam conditione
aliqua q̃ esse videať denotatiua plurium. vt notat gloss. in dicta
cle. vnica in ver. aut earum parte tamẽ hoc casu videretur ꝓpter
pluralitatem etiã quod cõprehenderet imperatorem vel regem. si
autem simpliciter proferatur verbum princeps videtur per anto
nomasiam de summo principe. ꝛ sic de imperatore debere ĩtelligi.
sicut in simili diciť de poeta insti. de iur. naturali gen. ꝛ ciui. §. sed
ius qdẽ ciuile. ꝛ predicta vera nisi cõstet ex aliqbus cõiecturis de
mẽte ꝓferentis. nã tunc illa essent attendenda ar. l. cum viruz. C.
de fideicom. ꝛ eius quod habetur in. l. si seruus plurium. §. fin. de
17 lega. primo. ¶ † Octauo nota hic ꝙ iustinianus appellať perpe-
tuus princeps quod potest exponi. id est generalis vt tetigit glo.
in proemio. C. nil enim perpetuum est sub sole. l. eum debere colũ
nam de seruitu. vrba. predio. potest etiã dici perpetuus: quia pro
pter gloriosam eius famã et magnifica gesta intelligiť perpetuo
viuere facit quod habetur. in. §. bello amissi. institu. de excusa. tu-
to. et de hac dictione perpetuus habetur in. l. j. ş. pro so. et. x. q. ij.
aut pro persona. in quibus patet quod multipliciter sumitur.
18 ¶ † Nono nota ꝙ imperator dicitur augustus. ꝛ hoc respectu: qr
semper debet esse ꝓpositi huius. ꝛ sic etiam tenetur augere impe
rium facit quod habetur in. l. prima. ş. de ritu nuptia. et sic colli-
ge quod non debet illud diuidere vel minuere. et per hoc facit ad
questio. illam vulgatam an donatio facta per constantinuz eccle-
sie romane

sie romane de ciuitate romana et alijs terris de quo in palea con stantinus.lxxxvj.distinctio.et in.l.diui constantini.C.de natura li.liber.valuerit nec ne.super quo sunt gl.contrarie.vna est quod nota.in auten.quomodo oportet.in principio col.j.alia sentit cotra in.l.j.§.cum vrbem.ff.de offi.pre.vrbis.et in.c.ego Ludouicus. lxiij.distinctio.et hanc sequitur Gul.de cu.in proemio.ff.vbi pro hac parte allegat multas rationes.sed non videtur instandum: quia imperator quilibet ante coronationem que fiat de eo per papam vel alium vice pape confirmat donationē illam et alias factas ecclesie et iurat nullatenus infringere nec de terris ipsis aliqualiter se impedire de quo in cle.romani.de iureiuran.et per gloss.in ver.constantinum.et etiā in proemio digestorum.et etiā super rubrica de iusti.et iur.vbi per Gul.de cu.et etiā Cy.in additio.et aliqd etiā in proemio.C.vbi per but.et Bal.nam butrig.variauit. Primo enim tenuit qd nō valeret.secūdo mutauit et tenuit oppositum.et illud etiam videtur ibi sequi Bal.maxime quia penes papam videtur esse habitus iurisditionis tēporalis licet exercitium sit penes imperatorem.per illam autoritatē ecce duo gladij sunt hic etc.Luce.xxij.c.que exponitur in extrauaganti que incipit vnā sanctā bonifacij octaui.et sic de facili res debet redire ad suā naturā.l.si vnus.§.pactus.ff.de pact.et in.c.ab exordio.xxxv.di.et qr distinctio regnorum ex iure gentium prodita est.l.ex hoc iure.de iusti.et iure.et si.ex quo populi approbarunt donationem illam videtur quod ecclesia licet habeat iurisditionem temporalem et pro ista parte posset adduci quia potestas imperatoris videtur dependere a potestate papali qui eius electionem examinat et approbat.et ipsum etiam coronat vt in.c.venerabilem.extra de electione.et quia conueniens fuit quod saluator noster qui fuit verus dominus temporalium et spiritualium vt plene prosequitur In no.in.c.licet.de foro compe.et facit quod ipse idem no.in.c.quod super his.de voto.dimiserit vnum vicarium loco sui et non plures ne duo essent capita in vno corpore quasi monstrum.facit qd habetur in.c.quoniam plerisque.extra de offi.or.et quia scribitur per philosophum ethycorum quinto.entia volunt bene disponi.vnus ergo princeps.facit.vij.q.j.in apibus.et quod ibi notatur et sic conueniens fuit et est quod papa potius dicatur esse ille quā imperator cum sit dignior.de maio.et obedien.c.solite.et sic etiaz determinatum est per quandam extrauagantem bonifacij octaui que incipit vnam sanctam.et per consequens imperium videt esse sub papatu et ad eius coadiunationem de quo etiam per gl. et doc.in.c.nouit.de iudi.et in.c.causam que.extra qui filij sint legi.et ideo non videtur mirandum si tenuit dicta donatio.et pro hoc etiam quod notat specu.in titu.de rescripti presenta.§.si.vsi. et sunt etiam in argu.vbi tangit de bononia et tota romandiola que fuit donata ecclesie romane non per constantinum sed per quēdam Rodulphum regem romanorum.dicit tamen ibi spec.qd per prius predicta fuerunt donata ecclesie per pipinum patrem regis caroli magni licet fuissent vsurpata.ideo nimirum si donatio postea facta per constantinum et alios tenuit:quia fuit potius reddere ecclesie ro.quod alias suum erat. ¶ Sed certe cadere etiam potest dubitatio. An donatio primo loco facta per Pipinum tenuerit.vnde contra predicta etiam fortiter facit: quia rex vel imperator non videtur posse facere donationē per quā enormiter ledatur regnum vel imperium vt patet ex.c.intellecto.de iureiurando.et no.specul.in titu.de instrumen.edic.§.nunc videndum.ver.plene.et pro hoc facit quia tales videntur potius administratores quam domini.et sic non videntur posse tales donationes facere.facit quod habetur in.c.ij.et.iij.extra de donatio.et quod habetur in dicto capi.venerabilem.extra de electio.et pro hac parte facit:quia autoritas imperialis et eius iurisditio videtur fuisse approbata autoritate saluatoris per id quod habetur in euangelio dum dixit que sunt cesaris cesari reddite Marci.xij.et Mathei.xxij.facit quod habetur in.c.penul.de cleri.coniu.et per illud mitte gladium in vaginam.Joan.xviij.etc.per quam autoritatē communiter interpretantur doc.quod temporalis iurisditio intelligatur fuisse concessa imperatori.facit optime quod habetur in.c.j.extra de maio.et obe.et quod habetur in auten.quomodo oportet episcopos.in princi.et quod notat Bartol.in.l.j.§.de requi.reis.et quod etiam notat Dātes in sua Monarchia de qua etiam facit mentionem Bartol.in.d.l.j.pro ista parte etiam facit quia iuramentum quod prestatur primo super non diminuendis bonis dignitatis videtur attendendum reiecto secundo contrario vt in capitu.intellecto.de iureiurādo.si igitur elect⁹ in regem romanorum promonendus successiue ad imperiuz iurat in manibus electorum de quibus per glos.singula.in.c.ad apostolice extra de re iudica.in.vj.de non diminuendo iura imperij videt quod istud iuramentum habeat preponderare iuramento quod secundo loco prestatur de quo in cle.romani.de iureiuran.et bene facit etiam ad predicta quod notat gloss.nota.et singula.in capitu.licet mulieres.de iureiurando.in.vj.vbi gloss.que non est alibi notabiliter decidit quod si mulier iurauit non alienare rē dotalem si postea alienat et iurat non contrauenire preualet primū

19 · 20 · 21

iuramentum.et sic singulariter limitat illud.c.et.c.cum cōtingat de iureiurando.et pro hac etiaz parte facit:quia si dicta donatio tenuisset eadem ratiōe potuisset donare alias terras et ciuitates subiectas imperio.et sic ex toto alienare imperialem dignitatem quod non videtur esse iuri consonum presertim quia imperator est potius administrator quam dominus.vt in capitu.venerabilem. de elect.facit quod habetur in capitu.ceterum extra de donatio.et 22 quia dignitas imperialis etiam diuinitus videtur approbata vt patet ex his que dicta sunt superius.et in autē.quomodo oportet episcopos.in princi.et ex predictis videtur hec questio satis 23 ambigua.satis tamē videtur posse dici quod donatio que facta fuit per constantinum de roma et alijs ciuitatibus pape Siluestro de quibus in palea constantinus.xcvj.distinctio.quod illa tenuit cum videatur fuisse facta instinctu spiritus sancti.quia facta ipsi pape Siluestro qui sanctus fuit et canonizatus qui miraculo se obtinuit constantinum liberari a lepra.vnde non est verisimile quod tantus sanctus vir dictam donationem acceptasset si fieri non potuisset.et pro hoc etiam facit:quia que nutu dei aguntur non sunt sub.l.aliqua.xxiij.q.ij.c.due.et in capitu.licet.extra de regul.et facit quod notat Barto.in.l.j.C.de sacrosan.ecclesi.ad fin. in repeti.illius.l.refert tamen oldra.prout habebam apostillam in libro meo.C.super.l.diui constantini.C.de naturali.liber.secūdum aliquos reperiri in cronicis antiquis quod ipsa nocte sequēti in qua fuit facta donatio audita fuit vox de celo dicens hodie est infusum venenuz in ecclesia dei. ¶ De alijs autem terris donatis ecclesie est maius dubium propter rationes Butr.et Bal.nō videntur necessario concludentes si bene ponderentur.quia licet iurisditio temporalis quo ad habituz esset penes romanum pōtificem:et papa sit superior imperatore:tamen dignitas imperialis etiam diuinitus approbata est vt.s.tetigi.et penes ipsum videtur esse debere exercitium temporalium iuxta illud regnū meū non est de hoc modo.Joan.xviij.c.et illud mitte gladium in vaginam.et illud que sunt cesaris etc.de qua.s.et sic non videtur qd per factum imperatoris possit in effectu annullari ipsa dignitas imperialis vel enormiter ledi.et licet populi ipsarum terrarum postea dederint fidelitatem ecclesie.Istud videtur fuisse postquā traditi fuerant in manibus ecclesie.et per consequens non videtur talis datio fidelitatis processisse a principio libere spontanee et sic non videtur simpliciter talis datio ponderanda per ea que notat in si.Bartolus in lege vi pulsos.C.vnde vi.forte tamen tenendo quod valeat etiam in alijs posset dici quod licet donatio in se videatur magna.tamen respectu donantis et eius cui donabatur non censeatur minus enormis argu.eorum que habentur in tex.et glo.in.l.sed et si superis.§.si libertus.ff.de indic.et de materia per Baldum super rubrica in vsibus feudorum in ver.expeditus de diffinitione cum se.per vnam columnam.vbi inclinat quod non tenet excepta donatione facta per constantinum que potius fuit ratione diuinitatis quam humanitatis vel ratione imperialis officij de quo etiam per eum in proe.ff.vbi recitat multas opi.et nota illam Rizar.de mal.que fuit quod donatio facta per constantinum fuit facta consentiente senatu et populo romano. vt in palea constantinus.ideo valet.Item pondera aliam que dicit ecclesiam posse se tueri prescriptione:quia licet subditus nō prescribat contra imperiū.tamen equalis vel superior vt papa bene prescribit p notata p Inn.de postu.c.bone.et vr ecclesiā eē in probabili errore pp varietatē opi.Probabilis aūt error iuris equipa- 24 rat errori facti iuxta notata in ca.j.de postula.lib.vj. ¶ Itē potest dubitari an imperator habeat iuste imperium.et an popul⁹ romanus iuste quesiuerit.nam videtur quod non sed per vim armorum de hoc Innocen.in capi.quod super.de voto.et in.c.licet.de foro competen.et Bald.in.l.j.C.de sum.trinitate et fi.catho.et plene per And.de isernia in vsi.feu.in princi.et per Dantē in sua monarchia vbi tractat de tribus.primo an sit necessaria monarchia seu vnus principatus et concludit quod sic per multas rationes et satis pbatur per id quod habetur.vij.q.j.in api- 25 bus et ethicorum capitulo quinto. ¶ Secūdo an populus a romanus iuste quesiuerit imperium et concludit quod sic p autoritatem et etiam attento quod nō otabilior fuit alijs.et ostēdit ibi eius nobilitatem ostendendo a quibus ortum habuerunt romani.Item attentis miraculis que pro ipsis obuenerunt et occurrerunt.facit quod habetur.xxviij.q.j.ex his.vbi dicitur in text.qd 26 romani suis virtutibus promeruerunt imperium. ¶ Tertio an imperium seu ei⁹ potestas dependeat a papatu.et dicit qd nō sed a solo deo et nititur respondere autoritatibus facientib⁹ in contrarium.contrarium tamen determina tū est in extrauagā. bonifacij vnam sanctam.et facit quod notat Innoc.in.c.licet de foro compe.§.Barto.in extraua.ad repri.in verbo totius orbis 27 et ibi tractat de quadruplici imperio.primo babylonico.Itē persarum et medorum.item grecorum.item romanorū.et adde etiā quod notatur per glo.et docto.in.l.fina.C.de lega.et per Joā.de ligna.in suo tractatu quē composuit super hac materia potestatis pape et imperatoris fecit etiam quoddam summariū in quo

a ¶ Popul⁹. Adde an imperator possit deponi a populo romano gl.et Bal.i.c.j.si inter do.et vas.lis ori. Bar.i.l.nō ambigit.ff.de legi.bar. in.l.sed et reprobari.ff. de excu.tut.

ponit disputationem an scientia legalis ⁊ canonica proprie dicat̃ scientia. ¶ Et no. quod Bal. in proemio. ff. orũ. non clare determinat qđ. et videtur potius inclinare quod non teneat quo ad totalem expropriationem iurisdictionis. sed quo ad concessionem vtilis iurisditionis sic. et clarius hoc voluit in vsibus feu. super rubrica excepta donatione constantini que potius fuit ratiõe diuinitatis quã imperialis officij vel humanitatis vt supra tetigi. sed in proemio. C. expresse firmat indistincte donationem tenere. ⁊ sic Bal. videtur variasse: quia in proe. C. tenet donationem valere in vsi. feu. super rubrica. tenet non valere excepta donatione constantini in proemio. ff. oꝝ. sed quod non tenuit quo ad totalez expropriationem iurisditionis. sed quo ad concessionem vtilis 28 iurisditionis sic. ¶ † Et nota qđ vt dixi. s. bononia cum tota romandiola spectat ad ecclesiam ex donatione facta per Rodulphum imperatorem de qua in. §. fina. versic. ⁊ sunt hec. de rescrip. presen. Item et roma cum suis adiacentibus de quibus in dicta palea constantinus. Item ducatus caleritanus et tota sardinia vt probatur in. c. si diligenti. de ꝑscri. ⁊ similiter tota sicilia vt probatur in. c. j. xiiij. di. ⁊ x. q. iij. Item relatum. ⁊ nota. per Jo. and. in. c. mandata. de presum. Item ferraria et marchia vt notat gl. 29 in aut. vt ecclesia romana. col. ij. ⁊ hec sufficiãt de ista. q. ¶ † Ulterius not. qđ leges in hoc libro cõtente appellant̃ ius enucleatum. quare autem sic appellentur no. gl. super rubrica de iusti. ⁊ iure.

30 ¶ † Item nota qđ appellantur leges ff. orum seu pandectarum. vnde autem dicatur digestum. ⁊ vnde pandecta notat̃ per glo. in proemio. insti. in. §. igitur. et in proe. ff. oꝝ. circa princ. nam dicitur digestum. quia disputationes et decisiones legitimas in se digerit et continet. facit quod habetur in. l. ij. §. cũ omnia. C. de ve. iur. enu. vel dicitur digestum quasi diuinuz gestum. facit qđ habetur in. l. j. ⁊ ij. s. de leg. in. l. fi. C. de prescrip. lon. tempo. vel dicitur etiã digestuz quasi diuulgatum. vt notat Cy. in addi. super principio 31 ff. veteris. de pandecta dic vt preallegata glos. ¶ † Item nota. de a dictione seu[a] que disiungit verba ⁊ non sensum de qua ꝑ gl. in. c. iij. ad fi. de postu. prela. facit quod nota. glo. in. l. ad protegendũ. 32 C. de in lite dã. tu. vbi ponitur de dictione siue. ¶ † Quero etiam de dictione seu que interdum ampliat vt quãdo ponitur in legatis vt legitur ⁊ nota. in. l. si quis ita de auro. ⁊ argen. leg. facit qđ notat Cy. in. l. cum quidam. C. de verbo. significa. ¶ Ultimo nota vnam speciem obligationis. s. verborum de alijs habetur insti. de verbo. obliga. ⁊ s. ti. j. l. obligantur. restat nunc descendere ad continuationem rub. ⁊ licet gl. succincte continuet potest latiꝰ cõtinuari et sic visum est. l. et tractatum. s. ti. j. de obligationibus in genere. verum quia inter ceteras species est verborum obligatio que pre ceteris magis frequentatur cũ super quolibet contractu adijciatur facit. l. quinta. §. cõuentionales. j. eo. ⁊ s. de vsur. l. si stipulatus. ideo de ipsa merito post precedẽtem titulũ fuit subiungendũ arg. eorũ que habentur in rubrica. s. si cer. peta. ⁊ in. l. singularia eo. tit. ⁊ hoc sufficiat circa rubrum.

¶ Seu. Ad de Bar. i. l. j. de ꝯdi. et demõ. ⁊ i. l. iij. ff. de leg. j. ⁊ in. l. muto. §. j. ff. de tute. Bal. i l. fi. C. de diuer. rescrip. ¶ Stipulatio adð bar. hic in pri. ⁊ alexã. ꝯs. xij. j. ⁊ ij. col. j. ꝑte et hic ẽt pulchre loquutus est Bal. i. l. j. et j. nota. C. de vsur. Bal. i rubri. C. de cõsti. pe. vlt. colũ. ver. sequit̃ videre.

Summarium.

1 b **Stipulatio.** † Stipulatio[b] non potest cõfici nisi vtroq; loquente et sermonis efficaciam intelligente. hoc dicit vsq; ad. §. qui presens. et diuiditur. l. ista in septem partes nam primo tractat an stipulatio reddatur inutilis ratione personarum. secundo an ratione interualli temporis. tertio an ratione defectus verborum seu forme. quarto an ratione diuersitatis in qualitate inter interrogationem ⁊ respõsionem. quinto an ratione diuersitatis in quantitate. sexto an propter rem adiunctam. septimo an ꝓpter diuersitatem loquele seu linguarum. secunda ibi qui presens. tertia ibi si quis ita. quarta ibi si quis simpliciter. quinta ibi stipulanti. sexta ibi sed si mihi. septima ibi eadem. prima subdiuiditur in tres partes: quia primo ponit vnam regulam negatiuam. secundo ex illa infert. tertio cõsuluit. secũda ibi. ⁊ ideo. tertia ibi si quis igitur. ¶ In tex. loquẽte, subaudi et se exaudiente vt colligitur. j. in versi. quoniam. secũdum Jaco. de rauen. vel supple et efficaciam sermonis intelligente secundum Bar. vel prout dicit gl. vno interrogante altero respõdente. ⁊ sic non est necessaria suppletio Bar. quia verba de se 2 hoc important. † quia non dicitur respondere qui non intelligit interrogata. nec dicitur interrogare qui non intelligit de quo in- 3 terroget arg. l. diem proferre. §. coram. s. de arbi. ¶ † Et nota qđ de forma et de substantiali solennitate stipulationis est quod precedat interrogatio et sequatur responsio incontinenti vt legitur et notatur. C. de vsur. l. j. et insti. eo. in princip. et sentit glo. hic nec ob. l. j. C. si vt se ab heredi. absti. vbi non curatur de solennitate ṽborum. et sic non videtur hoc curandum an procedat interrogatio vel responsio. quia responde secundum Ray. ibi agitur de obligatione tollenda: hic de introducenda quod difficilius fit. arg. l. arianus. ff. de actio. et obligatio. ¶ In text. ibi quod iussu id est actione ex eo cõtractu cum adiectione quod iussu. quia non est ꝓprie nomen actionis sed quedam adiectio. vt. l. iij. §. cui congruit. ff. de pericul. ¶ Nota quod surdus et mutus et infans equiparã- 5 tur. ¶ † Item nota quod inter absentes non potest cõfici stipulatio. facit quod notatur insti. de inuti. stipula. §. item verborum. 6 ¶ † Item nota quod ex stipulatione queritur domino per seruũ vt institu. per quas per. nob. acqui. idem in monacho vt per Jnn. in. c. cũ oli. el. ij. de priuile. et Bar. in. l. ij. j. de stipula. seruo. ¶ Itez nota quod obligatur dominus quod iussu quando precedẽte iussu domini se obligat seruus alias non obligatur nisi de peculio. ⁊ de in rem ver. l. si quis seruum. §. etiam. s. de pecu. et in. l. j. et per totum supra de in rem. verso. et in. l. j. et per totum. s. quod iussu. 7 ¶ † Itez nota quod actio descendens ex stipulatione appellatur actio ex stipulatu. quod intellige vt no. in. l. si quis certũ. s. si certum peta. ¶ In glo. ibi id est verborum obligatio. et prima glosse 8 expositio non est bona. † quia stipulatio differt ab obligatione qr stipulatio vt ceteri contractus est facti. l. consilio. in fine. de cura. furi. obligatio autem est iuris. insti. de obli. in princ. Item quia differt vt mater a filia. l. licet. §. ea. ff. de procura. ⁊ casus est in. l. j. §. iij. ff. de stipula. seruo. vbi dicitur quod stipulatio parit obligationem. ¶ In eadem glossa ibi: ⁊ sic nota quod genus impro- 10 prie ponitur cum dicitur quod † stipulatio sit genus imo est species obligationis. vt dixi super rubrica in fine. ⁊ hoc etiam tenet Angelus ⁊ ideo appellat stipulationem genus quia est quoddam totale continens in se duo scilicet interrogationẽ ⁊ responsionem sicut genus continet sub se speciem tamen re vera stipulatio est species obligationis. vt. s. dixi. Et ad id quod dicit qđ sit nobilius interrogare quam respondere est contra: quia beatius est dare quam recipere. s. commo. super rubrica. vbi gloss. et in. c. cum marte. extra de celebra. missa. §. j. sed dic quod licet in se nobilius

nobiliꝰ sit dare quam recipere.tñ alio respectu interrogatio ideo est nobilior:quia est caput et principium stipulationis.preterea s. ria loquuntur quando quis non instigatus dat. hic quando instigatus. Item potest dici quod ideo dicitur nobilior interrogatio ꝙ respõsio:quia prima est pars actiua.secunda passiua. quia prima respicit agentem secũda respicit rerũ.facit quod notat azo in sum.C.eo.nobilior est autem agens ꝙ patiens.facit quod not. in.l.j.ff.de reg.ca.secundum Ray.Et quod a nobiliori sit inchoãdum bene facit insti.de iure natura.gen. et ciui.in fine. ¶ Extra glo.op.et videtur quod non sit necesse quod vterqꝫ loquatur.l.nõ aliter.s.de adopt.l.cum ostendimus.§.fina.s.de fide. tuto.so.aut loquimur in stipulatione vera.et habet locum quod hic dicitur. aut in stipulatione a iure presumpta vel ficta et non requiritur ꝙ vterqꝫ loquatur vt dictis.ll.et.l.cum de in rem verso.de vsur.idez in ficta.l.j.in princi.C.de rei vxo.actio.⁊.l.si finita.§.eleganter.de dam.infe.vbi ius fingit stipulationem et adeo fingit quod si constaret nunquam stipulutionem fuisse fingeret tamen fuisse stipulationem interpositam. et hec est differentia inter presumptionẽ et fictionem dicit glossa.nota.in.d.l.j.§. accedit de rei. vxo. actio. ¶ †Et adde dictis Bar.inquantum dicit quod in iudiciis patientia sine expressione vocis habet vim stipulationis.per.d.l.cũ ostendimus.§.fin.quod ibi videtur speciale fauore pupilli reipublice.vt ibi nota.per Bar.facit.l.ij.j.ad mu.lz gl.ibi sentiat opi. Bar.et audiui dominum benedictuz de plombi.tenere opi.Bartoli per.l.manumissio per littores.ff.de ma.vin.et per gloss. in.l. si fideiussor.qui satisda.cogan. sed certe non faciunt si bene ponderentur.⁊ sic videtur speciale fauore pupilli et reipu.vt dixi. naz potest dici quod in dictis.ll.tractatur de actu in quo verba non sunt necessaria.hic secus vel in.l.manumissio.speciale fauore libertatum ar.§.fi.instit.de dona.et in.l.si fideiussor. interuenerũt verba quo ad obligationem licet non in renunciatione beneficij. non autem credo verum in alio casu si constat quod fideiussor nihil dixerit:quia fideiussor verbis obligatur.l.blanditus.C.de fideius.ergo per solam patientiam non obligatur.⁊ hoc tene menti:quia doc.pertranseunt. ¶ Et adde etiaz quod in.l.non aliter. non videtur dari actio ex stipulatu per notata per glos.in.l.si arrogator.eod.ti.sed melius videtur intelligendum de actione ex stipulatu.quia dicit vtilis quasi eo casu quo competeret directa si

12 esset interposita modo est vtilis. ¶ †Item an ficta stipulatio presumatur in dote quando mulier est muta ⁊ nupta de quo in.l.j. solu.matri.per Bartol.in.iij.columna.nam videtur quod sic:qr per seruum proprium vel publicum videtur seu fingitur stipulata de quo hic tetigit do.Pe.de ancha.in suis recollec.super hoc titulo. ¶ In gl.super verbo possunt.in fi.ibi.l.seruum.rempu.sal. so.glo.communiter tenet quod ibi sit speciale.vt patet ibi.⁊.j.e.l. mulier.⁊.s.titul.j.l.j.§.pe.sed forte.d.l.seruum.debet intelligi in pupillo maiore ⁊ proximo infantie per tex.in.d.§.pe.⁊ in.§.pupillo.insti.de inuti.stip.vtitur eisdem verbis quibus vtitur.d.l.seruum.⁊ hanc opi.videtur hic sequi Cyn. ¶ In glo. nec absens.in fi.ad.l.ea que.de dona.inter vir.⁊ vxo.dic quod stipulatio facta inter presentes potest per epistolam probari.l.publia.in fi. s. depo. ¶ In glo:que incipit surdus et mutus.in fi.potes dicere qd infans cum autoritate tutoris iussit.l.seruo inuito.§.pe.s.ad trebel.⁊ tangitur.j.in glo.fi.huius principij.Bartolo placet vltima so.quod non referatur ad infantem.⁊ sic non equiparantur. sed contra imo equiparari debent:quia surdus ⁊ mutus videntur equiparari pupillo.l.seruo inuito.§. pe.ad trebel. ⁊ ꝑ cõsequens furioso cum pup.⁊ furiosus equiparantur.l.fulcinius. §.adeo.j. ex q.cau.in pos.ea.⁊ eadem ratione infanti.so.dicit Bar.aut surdus ⁊ mutus nil intelligunt.⁊ equiparantur infanti.aut intelligunt ⁊ equiparantur pupillo.l.seruo inuito.§.pe.s.ad trebelli.⁊ ibi tex.notat secundum eum.vnde si in pupillo esset necessaria tutoris autoritas in muto erit necessaria curatoris autoritas. ⁊ sic residet sed Bald.⁊ Ang.dicunt hoc non esse verum quod mutus non carens intellectu ⁊ perfecte intelligens equiparatur pupillo: quia mutus potest solus testari.l.discretis.C.qui testa.fa.possunt non pupillus.l.qua etate.s.de testa.Item mutus constituit procuratorem.l.mutus.s.de procur.non pupillus.Item mutus con

13 trahit matrimoniũ non pupillus.l.mutus.s.de iure do. ¶ †Itẽ in delictis pupillus venit puniendus si est doli capax in clemen. j.de homi.⁊ in capitu. primo de delic.pue. tamen mitius ꝙ ipse mutus.l.auxilium.§.in delictis.ff.de mino.quia semper vt alius ipse mutus venit puniendus cum non reperiatur exceptio.si autem non esset doli capax non punitur.idem in delictis in non faciendo commissis.l.ij.C.si aduer.delic.vbi pupillo nõ currit tempus in vindicando necem defuncti vel petendo curatorem muto ⁊ surdo sic nisi careat intellectu:quia tunc per omnia equiparatur

14 infanti ⁊ furioso.sic ergo voluit Bar.⁊ preceptor meus quod †mutus perfecte intelligens non equiparetur pupillo. nec ob.§.pe.l. seruo inuito.imo potius faceret in contrarium inquantum dicit quod mutus petere potest cogi institutum adire per signa sicut absens per nuncium vel per epistolam. quod non sic contingit in infante.sed aduerte quia Bart.met.videtur esse in hac opi. in.l. mutum.de acqui.here.⁊.s.de bo.posses.infan.fur.de la.l.fi.vbi bonus tex.In eo autem qui nihil intelligit bene dixit Bartol. ⁊ sic contrariari sibi ipsi videtur.sed potest saluari quod hic loquatur Barto.⁊ tex.in.d.§.pe.de muto pubere vel etiam de maiore.xxv. annis.quando non perfecte intelligit.ar.§.Item mutus.insti.de cura.et sic loquatur dictum Bal.⁊ Angeli. ⁊ dictum suum in.l. mutum.et in.d.l.fin.⁊ intellige de muto pubere habente curatorem.alias non esset bona equiparatio ad pupillum ar.l.si curatorem.C.de in integr.resti.mi.nec etiam tunc ex toto est bona ratio quia mutus sine curatore contrahit matrimonium secus in pu

15 pillo.†Item pupillo tutor querit irreuocabiliter bo.pos.secus in curatore furiosi vel muti per.l.fi.§. tali.C.de cura.furio.vel ibi in furioso nam curator muti forte non posset sine muto si intelligit argumen.l.seruo inuito.in prin.j.ad trebel.⁊.l.sed nec ipsi. eo.titulo.Et adde hic etiam quod dictum Barto.hic potest intelligi de eo qui est mutus et surdus simul. sed quod dicit in.l.mutum. in muto tantum ⁊ si est mutus ⁊ surdus a natura clarum est quia sequitur quod bene nõ intelligat ex quo a natura habuit vtrũqꝫ vitium.sed si ex accidenti posset esse secus:saltem si scribere scit.l. discretis.C.qui te.facere po. Item aduerte quia dixit hic Bald. quod presupposito quod verum sit quod mutus equiparetur pupillo.id esset verum in contractibus ⁊ quasi secus in testamentis ⁊ in aliis. s. specificatis.certe imo nec in contractibus vel quasi equiparatur nisi esset contractus qui verbis contrahitur quia in illo equiparatur vt hic patet. ¶ Qualiter autem probetur quis mutus vel surdus remittit Bartol.ad notata in.l.j.§.pe. s. titulo primo ibi nil dixit sed in.d.l.fi.de bo.pos.fur.vel infan.de la.dic vt ibi.Et adde etiam quod ipse notat in.d.l.mutum vbi tractat qualiter ꝓbetur per testes mutum consentire ⁊ qualiter notariꝰ conficiat instrumentum super consensu muti dic vt ibi. ¶ Quod autem de surdo videtur idem quod in muto per. §. primum institu.de cura.⁊ hoc tenet Bar.si omnino non audit.si vero audit licet tarde tunc secus.l.j.in fi.s.titu. j.⁊.s.de legi.tuto. l. penul.⁊

16 ibi glos.†que dicit quod talis appellatur surdaster. ⁊ idem dicit si omnino non audit si est talis surdus quod eius surditas nõ est impedimento quin possit sua negotia gerere vt in eo qui per motum labiorum comprehendit:quia tunc putat quod nõ egeat curatore ar.l.quesitum.ff.de re iudica. ¶ Sed quid si sit aliquis surdus qui intelligat motum libiorum vt fuit dominus Lellus de Gabriellibus de Eugubio ⁊ ego vidi in ciuitate senarum surdũ qui per motum labioruz intelligebat nunquid poterit stipulari. certe dic quod non.quia est necesse quod audiat sonum vocis.nõ enim sufficit percipere per signa vt videbitis.j.ea.l.§.si quis ita. alios contractus poterit contrahere. ¶ Sed quid de absentibus si vnus est in vna turri alius in alia quod exaudire se possunt nũquid valebit stipulatio.dic quod sic vt notatur per glo.in.§.item verborum insti.de inutil.stipulatio.Et de multiplici absentia vide glo.in.l.absentez.j.de verbo.significatio. si in auten.de fideiusso.§.primo.vbi bona glo.⁊ in capitu.⁊ delegatus.de offi.delega.

17 lib.vj.per Joan.an.⁊.s.de procu.l.presens. ¶ †An autem absentia vitiet actuz dic secundum Ray.quia aut est actus necessarius aut voluntarius primo casu aut est absentia mixta contumacie aut simplex.si mixta non vitiat.l.ea que.⁊.l.tres denunciationes C.quomodo ⁊ quando iud.si est simplex.tunc aut est actꝰ explicãdus in iudicio ⁊ vitiat.l.properandum. §.j.C. de iudi. ⁊ in dicta l.ea que.si vero non est explicandus in iudicio sed deducẽdus ad iudicium propter absentiam.vt in auten.presente.C.de fideius.⁊ in aut.hoc ita.C.de duo.reis.⁊ tunc non nocet vt dictis iuribus. secundo casu quando est actus voluntarius. ⁊ tunc aut est actus in quo requiritur consensus per actum corporis qui non potest interuenire in absentia vt stipulatio.⁊ tunc vitiat vt hic:secus si sit actus qui solo cõsensu perficiatur absqꝫ tali corporali actu. l. j. in fi.⁊ l.cõsensu.de actio.⁊ obli.⁊.l.j.s.de contrahen.emptio.Nõ queritur tamen absenti nisi eius consensus accesserit. l. publius. ff.de actio.⁊ obliga.⁊.l.qui absenti.de acqui.posses.cum ibi nota. per Ray.⁊ Bal.⁊ oportet tamen quod mediante nuncio vel epistola interueniat per notata per glos.in.l.prima in fin.de contrahen.emptio.

18 **Qui presens.** †Omissio responsionis vitiat stipulationem non modicũ interuallum. hoc dicit. tres sunt partes.primo vnum dictum.secundo aliud. tertio rationem assignat.secunda ibi si vero.tertia ibi interuallum. ¶ In glo.super ver.responsum ibi vel etiam longo.docto.reprobant glo.dum dicit etiam longo interuallo.⁊ dicunt quia aut interuenit longum interuallum ⁊ vitiat aut non fuit longum.⁊ tũc si aliquis actus extraneus non interuenit valet.si vero interuenit alius actus. ⁊ tunc aut est actus necessarius nature vt est depositio superflui ponderis.⁊ non impeditur actus.l.cum antiquitas C.de testa.aut non est necessarius nature.⁊ tunc aut de pertinentiis actus.⁊ tunc non vitiat.l.duos.§.fi.ff.de duo.reis.aut actus est omnino extraneus ⁊ vitiatur vt hic.quod intellige nisi impor

taret modicissimum interuallum vt intersertio paucorum ver-
borum lege que extrinsecus. infra eodem sed quantum est longū
interuallum Barto. dicit quod interuallum vnius diei non di-
cetur magnum. et sic vult quod si respondeatur eadem die diuer
sis horis non dicatur responsum post longuʒ interuallum secus
si altera die respondeatur. l. continuus. in princip. infra eodem ꝛ
lege duos. in fin. ȷ. de duo. reis. ꝛ hoc reputo valde nota. non ta-
men mihi est sine scrupulo per dictā legē duos. licet. d. l. cōtinuus
19 satis pro Barto. faciat. ¶ † De ista dictione [a] mox dic quod ali-
a quando accipitur pro tempore arbitrario. l. quod dicimus. ȷ. de
solu. ꝛ secundum diuersas materias aliter accipitur. l. iij. de edil.
act. quandoq; verbum incontinenti ponitur etiam pro magno
tempore vt in materia vt liceat vim vi repellere tunc intelligitur
incontinenti dum potest seu cum primum potest. ita dicit nota-
bilis gloss. in. l. iij. §. cum igitur. de vi ꝛ vi arma. ꝛ idem ibi barto.
ꝛ fuit prius dictum Hug. in pria distinctio. ius naturale. vbi no-
tatur mirabile dictum. quia dicit Hug. in sua lect. hoc dico: quia
in gloss. ordina. non habetur ibi nec etiam Archi. recitat exten-
di posse etiam ad. x. annos. quod facit contra istos dominos qui
eripiunt castra ꝛ loca ꝛ retinent per annos nihilominus possent
licite expelli cum facultas sit expulso. facit quod notat Bald. in
lege prima. C. vnde vi. ꝛ conclude quod dictiones instantanee vt
est dictio mox incontinenti ꝛ similia notant sui natura modicuʒ
temporis nisi ratio subiecte materie vel contrarietatis vitande
aliud inducat. ꝛ de dictione incontinenti ponit hic Barto. quo-
modo secundum diuersas materias aliter ꝛ aliter accipitur de
dictione ilico habetur in lege prima in fi. ȷ. de solu. melius. ȷ. eo.
§. cum adijcit. ꝛ in dictionario in ver. illico. ꝛ. l. ab eo. C. quomo-
do ꝛ quādo in. de dictione sine mora habetur in. l. missi opinato
tores. C. de exac. tribu. lib. x. de dictione cōfestim in. l. ij. §. cōfestim
s. ad tertu. de ver. mox. i. l. j. s. si certū peta. p gl. ꝛ Bar. ꝛ in. c. qꝛ pp
in glo. in ver. mox. de elec. vbi glo. bona ꝛ ibi dicit qđ dꝛ mox vel
incōtinēti iterdū etiā vsq; ad ānū. xx. q. ij. si i q̄libet ꝛ i. c. si puella.

¶ Hor Add gl. ꝛ doc. i. l. tutores. C. de admi. tuto. bar. in l. qui repto. rum. ff. de adm. tutorū. ꝛ pe. i. ti. de appella. §. j. post pri. An ge. i. l. ad p toriuʒ. ff. de iudi.

¶ Interpretatioēʒ. Add de bart. hic ꝛ i. l. genuit ff. de acq. he re. fede. d se. consil. cxlix.

Si quis ita. Sufficit quo ad obligationem contra-
hendam per stipulationem consensum
b colligi ex verbis per interpretationem [b] secus si ex signis ꝛ acti-
bus colligatur. hoc dicit ꝛ primo vnum dictum. secundo aliud.
tertio infert. secunda ibi non tantum. tertia ibi ꝛ ideo. ¶ In tex.
ibi sed nec naturaliter supple vbi cōstat quod contrahentes per
stipulationem duntaxat voluerint obligari vt not. s. de penis.
l. iuris gentium. §. sed cum nulla. secundum Ray. Et notatur
per eum. C. de pact. l. legem. ꝛ faciunt ista secundum eum ad nota
ta per Cy. post Pe. in. l. cum quis. C. de iur. ꝛ facti ignorā. ¶ In
text. ibi non obligari pro eo nec fideiussorem. dic quod abundat
vna negatio secundum glo. que allegat ff. de. l. fluminum. vel dic
quod referunt ad diuersa ꝛ sic neuter abundat vna ad mandato
rem vel ad sponsorem alia ad fideiussorem secundum Ray. facit
20 qđ notant cano. in capitulo ꝛ si christus. de iureiuran. † Que au-
tem sit differentia inter mandatorem sponsorem fideiussorem et
intercessorem not. gloss. in auten. de fide. ꝛ man. in principio. ꝛ. §.
primo ꝛ lege stichum. §. alteri. de solutio. ꝛ. l. in personam. §. qui
pecuniam. ff. de pactis. ꝛ in. l. si vero non remunerandi. §. si post
21 credita. ff. man. † Et ex predictis noto quod due negationes non
semper faciunt vnam affirmationem de quo in lege duobus ver
bis negatiuis. ȷ. de verborum significatione. ꝛ in lege prima. C.
de seruis fugi. per Cyn. ꝛ per cano. in dicto capitulo. ꝛ si christus.
¶ Nota quod sufficit consensum colligi per interpretationem
etiam in actu stipulationis dummodo colligatur ex verbis.
22 ¶ † Nunquid autem in matrimonio contrahendo requirantur
verba. dic quod sic ꝛ hoc in valente loqui. gloss. est singu. que non
est alibi in iure ciuili in. l. cum notissimi. C. de prescrip. xxx. an. de
quo plene per cano. in. c. tue. extra de spon. vbi Hosti. videtur vel-
le verba non esse necessaria indistincte licet Innocen. et alij. com
muniter contra in valente loqui de quo dicendum vt ibi commu
niter tamen videtur practicari opi. Hosti. saltem quando prece-
dunt apparatu solenni ꝛ tertij interrogatione de consensu appa
ruit per signa ad quod bene facit quod notat glossa prima in ca-
pitulo finali. extra de despon. impu. ¶ Not. ij. illud generale qđ
c si non valet [c] quod ago vt ago nec valet vt valere potest de quo
est gloss. hic ꝛ in lege prima. §. eum qui. s. de constitu. pecu. et in. l.
si vnus. §. penul. s. de pac. ꝛ. l. ꝛ an inutilis. ȷ. de acceptila. Est etiā
quedā gl. singu. insti. de ver. oblig. in obli. §. sed hec solennia. que
dicit quod verba debent esse habilia. vnde si dico. a. ꝛ tu respon-
deas. b. licet sit actum quod per a. importetur interrogatio an
promittas. x. et per. b. responsio non propterea dicor stipulari et
tu respondere. sed gloss. videtur contraria in lege si quis in fundi
vocabulo de legatis primo. vbi sic dicit lego equum meum titio
ꝛ asinum habet vʒ eq. quia primo fuit protestatus in princi. quod
si diceret equo intelligetur de asino. ꝛ sic poterimus concludere
quod si precedat protestatio valeat licet verba non sint habilia. se
cus si protestatio non precessit. vel dicamus quod in stipulatione

¶ Si nō vʒ. Adde bar. hic ꝛ fede. d se. ꝯsi. clxiij.

requirantur omnia verba habilia: quia est contractus qui con-
trahitur verbis: secus in legato. l. nutu. ff. de lega. iij. ꝛ hanc vlti-
mam videtur tenere Ray. post Pe. in. d. l. si quis in fundi voca-
bulo. potestis super hoc cogitare. ¶ Quero quare si p̄cedit respō-
sio interrogationem obligetur quis nisi naturaliter. vt notat gl.
in. l. iuris gētium. §. igitur. supra de pac. ꝛ tamen si precedat obli-
gatur naturbliter ꝛ ciuiliter. vnde stipulatio ad sui substantiam
ꝛ solennitatem necessario pro forma requirit interrogationem
precedere ꝛ responsionem incontinenti sequi. l. j. cum ibi nota. C.
de vsur. et institu. eod. in princip. dic secundum Pe. ꝛ Cyn. hic ꝛ
Ray. ꝛ Barto. qui Barto. tamen obscure hoc sensit. ꝛ ratio est:
quia quando precedit interrogatio certum est quod quis vult si-
bi acquirere obligationem. ideo si quis respondit ad interroga-
ta videtur de liberate respondere ꝛ animo se obligandi. facit qđ
no. Bartol. in. l. gerit. de acquiren. here. que ratio cessat quando
precessit responsio. quia tunc ille qui promittit nescit an ille cui
promittere vult acceptabit. et facit forte obligationem causa ca-
ptande beniuolentie non quia putet quod acceptet vt per mul-
tos sepe fit qui illam non facerent si scirent debere acceptari. et
ideo non videtur fieri deliberato animo se obligandi: ideo
non obligat se ciuiliter. ¶ Item ideo in stipulatione requiritur
precedere interrogationem: quia alias non esset differentia inter
pactum ꝛ stipalationem. ¶ Sed tunc queritur quare responsio
que fit ex interuallo precedente interrogatione non sufficit. nam
tunc magis videntur obligari: quia videtur magis deliberata.
argumen. eius quod habetur in auten. de appella. in principio
colum. iiij. ꝛ. §. primo ꝛ in. l. si mulier. C. ad velle. dic secundū Pe.
Jacob. de ra. ꝛ Cy. quod hoc ideo est quia vbi respondit inconti
nenti videtur responsio se referre ad interrogata. secus quādo ex
interuallo. facit licet non alleget quod habetur in. l. cum plures.
§. locator. ff. loca. secundum vnum intellectum. de quo per bar. in
l. non solum. §. fina. de ope. no. nū. ꝛ in. l. pacta nouissima. C. de pa
ctis. vbi per pactum ex interuallo exercitatum recedi videtur a
protestatione. vel secundum Ray. hoc ideo est quia partes debēt
simul consentire sed quando responsio fit ex interuallo forte quia
interrogauit non recordatur propter diuturnitatem. ꝛ sic non cō
sentit tunc quādo respondetur. ideo non sufficit. iste sunt persua-
siones que dari possunt. necessarie vero rationes dari nō possunt
secundum Cyn. potes dicere quod ratio fuit: quia ius introdu-
cens stipulationem voluit quod sub certa forma conficeret. et sic
quod inter interrogationem ꝛ responsionem non esset longum
interuallum. ꝛ sic quod ammodo vno contextu fieret. sicut etiam
in simili disposuit de actu testandi quia voluit quod fieret vno
contextu. l. heredes. §. ꝛ vno contextu. de testamen. Quare autem
sic disposuit non potest dari alia ratio nisi quia sic arbitratus est
legis lator. facit quod habetur in. l. j. s. de postula. ꝛ. l. non omniū.
s. de legi. Et aduerte quod secunda ratio non concludit quan-
do solum interuallum vnius diei vel duoruʒ interuenisset. prima
etiam non concludit si constaret de mente. ¶ Ulterius aduerte
quia iste. §. inducitur ad. q. plures. nam primo. §. iste inducitur
ad questionem interrogatur titius an velit relinquere bona sua
seio: respōdit cui alij relinquere debeo: nūquid propter hoc videa
tur relinquere. Pet. quod sic. pro quo facit. l. Pamphilo. §. pro-
positum. de lega. tertio. ꝛ lege serui electione. de leg. primo. nec ob.
l. fina. supra de testamen. quia ibi fuerunt verba iactatoria: ideo
non disposuerunt. ¶ Item inducitur causa est commissa consu-
luenda tribus vnus consultorum consuluit condemnandum ali⁹
absoluendum tertius vero consultor dicit ego non video cur nō
sit condemnandus vel omnes dicantur discordes vel duo concor
dent. et sic an tertius videatur per hec verba consulere condemnā
dum. Pet. dicit per ipsum text. quod sic. ¶ Sed iuxta hoc pone
qđ iudex vel arbiter dixit mihi videtur titium esse condemnādū
in. x. nunquid videatur condemnare. videtur quod sic per hunc
tex. pro quo facit. l. j. C. si aduer. liber. facit. c. transmissam. de elec.
ibi nota. per Joannez Andream. sed in contrarium facit quod
23 † aliud est condemnare aliud pronunciare quem condemnan-
dum. ꝛ aliud est quem deponere ꝛ aliud pronunciare quem de-
ponendum. ꝛ ideo si potestas non potest ante triduum finis sui
officij ferre sententiam condemnationis ex forma statuti dicat
huiusmodi verba: quia poterit pronunciare eum condemnan-
dum vt voluit Joannes andree. in. d. c. transmissam. et glossa. ij.
questione septima. §. biduum. ꝛ. §. si aduersus. ꝛ docto. in. d. l. j. C.
si aduer. liber. pro prima parte facit. l. quid tamen. §. si arbiter. de
arbitris. ꝛ. l. diui fratres. ff. de liber. causa. Baldus dicit quod
secunda pars videtur vera: qꝛ sententia debet continere absolutio
nem vel condemnationem. non obstat dicta lex pria de arbitris.
quia ibi loquitur in liberatione quo casu fauore liberationis
sufficit absoluere vel declarare debitum non subesse: hic in
condemnatione in qua est secus: quia sententia condem-
natoria debet esse obligatiōis inductiua. l. miles. §. iudicati. s. de
re iudi. sed in absolutoria sufficit quod sit declaratoria. vnde cum
per predicta

per pdicta verba declaratio iudicatur. ideo sufficit et valet talis sententia facit. l. j. et l. fina. C. si aduer. liber. et cum hoc videtur con sonare Barto. in. d. l. j. si aduer. liber. vbi dicit si commissa est cau sa consulenda et consultor dicit ego pronuncio prout iste consu luit nunquid valet sententia. Bartolus quod non nec inducetur condemnatio. non tamen facit differentiam inter condemnatio nem et absolutionem. sed Ange. hic sequitur Jacob. de rauen. et Cyn. ibi videlicet quod hoc sit verum in eo qui non habet pote statem condemnandi alias secus et allegat casum singu. in. l. fun dus qui lucij titij. de rescin. vend. et si dicunt aut in habente pote statem vel non. sed mihi videtur quod multa inculcentur. nã sunt

24 tria penitus diuersa †. Primum an sententia declaratoria in per sonali possit fieri vt habeat vim condemnationis licet Bald. di cat quod non. ego reperio casum in contrarium in lege si pretor in prin. de iudi. et hoc tenet Bartol. in. l. quid tamen. §. si arbiter de arbi. ¶ Item secundo quando consultor dicit consulo cõdem nandum teneo contra Bartolum quia iudex referendo se ad con silium videtur condemnare et dicere ego condemno nam ita fuit de mente consultoris. verba autem debent intelligi secundũ men tem proferentis vt in. c. in his et capitulo intelligentia et in. c. pre terea de verborum significatio. et. j. q. j. marchion et. c. basilides de mente vero consultoris fuit quod iudex condemnaret non autẽ pronunciaret condemnandum. spec. tamen in ti. de excep. §. viso. versi. porro in italia sensit cum Barto. Joannes and. ibi in addi. distinguit inter interlocutoriam que necessario nõ debet ante de scripti recitationẽ proferri. et tunc sufficiat si dixit pronuncio om nia vt superius consultum est sed in diffinitiua secus. ideo de cau tela est vt adijciatur vltra verba predicta et sic condemno. sed for

25 te verius est quod dixi. ¶ † Item tertio aduerte quando iudex dicit mihi videtur titium cõdemnandum nunquid videatur cõ demnare. Bartol. et Bal. videntur dicere quod non sed in cõtra rium sunt alij docto. in habente potestatem condemnandi sed tu dic quod aut iudex simpliciter dixit mihi videtur talem condem nandum vel pronuncio talem condemnandum et tunc nõ videa tur talem condemnare: quia verba stricte et proprie accipi debent que in sententia proferuntur. ff. de condictio. indebi. l. iul. verum cum ibi not. per gloss. et doc. nam aperte apparet ex verbis quod quando non vult condemnare sed declarare eum condemnandũ secus est quando declarat eum debitorem: quia tunc dicta verba dicere potest animo condemnandi eum. aut iudex procedit vlte rius vt quia dixit mihi videtur condemnandum. et ideo mando vt soluat tunc sit vera opin. aliorum quod valeat et videatur con demnare alias enim non posset mandare vt soluat. et ita intelliga tur. d. l. fundus. vbi dicit tex. iussit vẽditionem rescindi remq; re stitui. ideo valet vel dic quod ibi est verbum infinitum quod de notat omne tempus. l. v. §. stipulatio. ff. eod. cum ibi no. opi. tamẽ Pe. et Cy. forte seruaretur in practica q2 videtur esse communis. et q2 eam videtur tenere glo. singu. in. l. diem proferre. §. si plures. ff. de arbi. licet glo. illa nõ bene placet vt ex pdictis patet. ¶ Quero nunquid mutus vel surdus qui intelligit per motum labiorũ possit stipulari signis annuendo certe non. secus in cõtractu qui

26 possit consensu contrahi. ¶ † Sed nunquid stipulatio tunc inuti lis vitiet cõtractũ vtilem dic vt no. in. l. certi cõdictio. §. quoniã. ff. si cert. peta. et. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. eo. dicit autem Bar. qđ si in instrumento continetur cõfessio mutui. tunc quãdo stipulatio inutilis est non poterit agi ex instrumento seu stipula tione sed ex mutuo nisi essemus in casu in quo statutum mandat instrumenta guarẽtigiata mitti executioni. sed Bal. dicit qđ imo non debet dici aliud ex forma dicti statuti q2 pbata mutitate vel surditate probatur instrumentum nullum ideo non meretur par equi. statutum autem debet intelligi de instrumento valido. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. et. l. diuus. de testamento milita. et est glo. nota. in cle. j. de seque. pos. et fruct. que dicit quod licet que libet exceptio reijciatur non tamen reijcitur exceptio nullitatis pro ueniens ex incompetentia iudicis et potest opponi quandocũq;. ideo ipsam not. Ange. tenet cum Barto. et puto quod bene. quia non sequitur instrumentum esse nullum licet probetur mutitas vel surditas. nam potest esse validum et probare confessionem li cet non stipulationem. et ideo attendenda sunt verba statuti an velint mandari instrumentum executioni propter contractum. an vero propter preceptum guarentigie simpliciter vt primo casu non mereatur executionem. secundo sic. facit quod notat Barto. in. l. diuus. ff. de testamento milit. et. l. j. §. j. ff. quod vi aut clam.

¶ Item adde quod. ff. biennium probet si actum sit ex mutuo na turali Bar. hic et. ff. eod. l. si stipulatus. §. grisogonus. qđ sic. facit qđ ipse notat in. l. si. C. qui pot. in pig. ha. spe. sentit cõtrarium in titu. de testi. §. j. ver. sed pone egi. et Barto. in. l. ij. §. fin. supra si cer. petatur potes dicere quod habet effectum inductiuum non pro batiuum quando fit ex causa mutui in alijs secus: quia cõfessio ex causa mutui nõ probat. an autem post biennium probat et nõ in ducit. l. publia. ff. depo. vel dic quod in causa mutui post bienniũ

probat et inducit et erit ius in modo practicandi. nec obstant no tata in. d. l. secunda. §. finali quia ibi notata loquuntur quo ad preiudicium tertij hic quo ad preiudicium confitentis tãtũ. facit quod notat Barto. in. d. §. grisogonus. et ibi etiam tangetur. Itẽ hec vera quando interuenit scriptura de confessione. sed si nõ in teruenit in confessione ex causa mutui. videtur tunc etiam post biennium non oriri obligationem per ea que habentur institu. de lit. obli. in principio. et que notat Cyn. in. l. generaliter. circa fi nem. C. de non numera. pecunia. et sic audiui tenere dominum Ra pha. Fulgo. per gloss. in. l. si non singuli. C. si certum petatur. et ibi vide Barto. et in. l. si ex cautione. C. de non numerata pecu. vbi te net contrarium. specula. etiam sentit contrarium in. d. §. j. versic. sed pone. et dominus Ange. vt audiui in. l. certi condictio. ff. si cer tum peta. et. l. ij. §. finali eodem titulo. vbi dicit ipse quod est dare casum in quo certi condictio generalis non concurrit cum alia vt quando fit confessio ex causa mutui extra iudicium sine scriptura sed primum plus placet. nec obstat glossa in auten. nisi rogati. C. de testi. quam allegat Barto. in. l. si ex cautione. quia intelligitur quod loquitur in confessione de soluto. et in confessione facta per creditorem. quo casu non contrahitur obligatio literis. secus in confessione ex causa mutui et Bartol. transit cum glossa in. d. l. si non singuli superius preallegata. ¶ In glossa super verbo annuis set. ibi humeris vel capite preceptor meus recolende memorie. d. Ange. dicit ipsam in hoc singulari. ego do vobis consociam in. l. Item quia. de pact. et dic quod signum humeris puta humeros stringendo videtur actus dubitatiuus in glossa in versiculo sed nec natuliter ibi. l. an inutilis. an si non valeat quod ago valet vt valere potest. glossa dat hic vnum membrum si constat de mente alia in. §. cum qui est. que dat aliud. scilicet an sit obligatorius an liberatorius. est et alia que dat aliud. quia aut est peccatum in for ma et non valet. aut est peccatum in materia. et tunc valet vt not. glossa in. l. si vnus. §. acceptilatio. supra de pactis. et. l. an inutilis ff. de acceptilatio. et ratio dicit inter actum liberatorium et obliga torium est: quia pröptiores et c. l. arianus. ff. de actio. et obligatio. ratio dicit inter peccatum in materia et peccatũ in forma est quia destructa forma destruitur totum. l. iulia. §. sed et si quis. ff. ad ex hibendum. et sic plus peccatur peccando in forma quem in mate ria in casu in quo est actus liberatorius alias simpliciter non vbi est actus obligatorius. fallit primo quando non est differentia in modo constituendi sed in commodo tantum tunc valet vt valere potest. l. si tam augusti. §. ff. de seruitu. titulo generali. licet sit actus obligatorius et hoc quia in modo constituendi non est aliqua dif ferentia. Item fallit secundo quando sumus in vltima volunta te vt si non valeat iure directo valeat iure fideicommissi. l. sceuo la ad trebellia. et hoc verum si agitur de parte. secus si de totali di spositione. l. j. ff. de iure codicil. et. l. non codicillum. C. de testamen tis. Baldus dicit quod hoc membrum Bartoli non est verum: quia non est bona differentia inter dispositionem totalem et par ticularem et ad. l. j. de iure codicillo. respondit quod ibi constabat quod voluit testari ad. l. sceuola. respondit quod ibi constabat ex coniecturis quod volebat valere vt poterat. sed tu tene cum Barto. quia licet constet quod velit testari non tamen constabat quod velit valere iure codicillorum et sic non est bona responsio Bald. ad. d. l. j. et similiter non est bona ad dictam. l. sceuola. quia est contra illum textum vnde Ange. in effectu tenet cum Barto. sed ipse Ange. dicit per alia verba valet si fit transitus de vna spe cie vltime voluntatis ad aliam non valet vt valere potest. sed si non fit transitus seu transgressio ad aliam speciem vltime volun tatis. tunc valet vt valere potest. et sic tenet cum Bartolo sed ad uerte quia pro Bald. facit. l. si iure. C. de testamen. manu. vbi par ticularis dispositio vltime voluntatis si non valet iure directo vt agitur non valet etiam iure fideicommis. prout potest. sed dic q illud procedit quando. l. resistit particulari dispositioni propter ipsam et non propter accidens. secus si propter accidens resiste ret vt contingit in. l. sceuola. ad trebel. et in. l. ex facto. eodem tit. facit quod dixi in. l. centurio. de vulga. et pupil. in illa. q. quãdo subiectio illa fit per verba directa a pagano et secundum predi cta limitari debet dictum Bartol. Item fallit tertio quando est defectus in causa efficienti puta in persona. nam valet vt vale re potest. l. quacunq;. de pro cura. et in. c. j. de despon. impu. li. vs. Et sic conclude quod aut constat de mente et illam serua vt hac gloss. aut est dubium. et tunc tolle gl. §. cum qui. quia aut agitur obligatione inducenda. et tũc regulariter non valet etiam vt pos set. Fallit primo quando non est differentia in modo constitue di: sed in commodo. l. si tam augusti. de serui. Fallit secundo quã do sumus in vltimis voluntatibus et agitur de dispositiõe par ticulari. vt. l. sceuola. ad trebel. Fallit tertio quando est defectus in causa efficienti vt in. c. j. de despon. impu. si vero agitur de libe ratione. et tũc tolle glo. l. an inutilis. quia aut peccatur in forma aut in materia. Et adde qđ iuramentum habet vim clausule vt si nõ valet vt agitur valet vt valere põt. l. cum pater. §. filius matrẽ.

de leg.ij.Et vide per Barto.in.l.bi qui.et.l.si quis pro eodẽ.ỹ.de fideius.Item adde predicta vera in contractibus ꝛ vltimis volũtatibus ꝛ in distractibus.In iudicijs vero secundum Dy.ꝛ Bal. fallit regula hic posita per.l.sed ꝛ si possessori.§.Itez si iurauero. de iureiuran.Ang.vero sentit contrariũ per.l.j.C.si plures vna
27 sen.† vbi verba iudicis debent intelligi proprie.facit.l.inl.verum debitorẽ.ff.de condic.inde.vbi si absoluit quia non probauit nõ tollitur etiam in effectu naturalis.sed dic qd in dubio verba debent accipi ꝓprie si fieri potest vt hic alias impropriantur.vt.d. §.Item si.ꝛ est gloss.sing.in.l.ꝛ puto.§.j.fami.bercis.Possumus ergo concludere quod in iudicijs si non valet vt agitur vꝫ vt pōt dummodo non sit defectus forme.ꝛ ex hoc infero qd si in contractibus non sit defectus forme.si tamen non potest valere qd agitur secundum propriam naturam verborum valebit secundũ improprium:quia verba debent intelligi secundum subiectam materiam ꝛ impropriari si expedit.l.si vno.loca.ꝛ.d.l.sed ꝛ si possessori. §.sed ꝛ si iurauero.ꝛ secundum hoc non esset differentia inter cõtractus ꝛ iudicia.ꝛ hoc puto verum licet doc.aliter loquãtur.vt patet ex supradictis.vel dic secundum Ray.hic quod in.§.Item si iurauero.est solum differentia in commoditate non in cõstituẽdi modo prout in simili dictum est de.l.si tam augusti.licet Dyn. videatur dicere qd ibi loquitur vbi agitur de iure reali hic personali.que opin.non placet Ray.Item adde quod id quod dicitur hic procedit quando constat partem voluisse stipulari alias valeret vt pactum licet vnus interroget verbis ꝛ alius annuat capite vt notat glos.in.l.iuris gentium.§.igitur.ʒ.de pac.ꝛ.l.si stipuler. §.j.ff.eo.ꝛ Pe.in suis brocardis in hoc brocardo super.l.si vnus. §.acceptilatio.ʒ.de pact.ꝛ probatur in.d.§.igitur.ꝛ bene facit.l. fina.cum ibi nota.ʒ.de iure codicil.ꝛ argumen.l.iij.ʒ.de mili.testa.Si enim dico promittis.x.est actus indifferens ad stipulationem ꝛ pactum licet in dubio presumatur stipulatio si alia solennitas interueniat.posset enim intelligi promittis.x.scilicet per stipulationem.Item per pactũ.in dubio autem intelligitur de pacto si non sequantur solennia stipulationis.nec obstat predictis glos.hic posita in ver.naturalem.que videtur hunc text.intelligere in casu dubij:quia debet intelligi quando constabat quod volebant stipulari.tamen dubium erat an vellent iure pacti valere si non valeret vt stipulatio.nõ autem quando dubium erat an vellet vt stipulari ne contradicat glo.in.l.iuris gentiuꝫ.§.igitur.nec obstat predictis id quod habetur in.l.an inutilis.quia posset dici quod ibi cõstabat quod volebat acceptilationem facere.nec est id absonum cum in forma equipararetur stipulationi ipsa acceptilatio.ꝛ sit de iure ciuili sicut illa.ideo ad instar eius limitationis que fit hic de stipulatione fieri etiam debet ibi similiter in acceptilatione.vel scḋo potest dici qd aliud in acceptilatiōe.qꝛ verba acceptilationis ante eã inuentam non erant cognita.ideo si quis vtebatur post eam inuẽtam verbis illis appropriatis videtur illam velle facere ꝛ satis de mente constare.secus in stipulatione quia eius verba erant cognita a iure gentium ꝛ inducebatur pactum ante inuentionez stipulationis.quidam vero dicũt Pe.de bella pertica tenere in.§.si acceptilatio.quod hic loquitur in valente loqui qui si non loquitur si potest licet annuat non videtur velle se obligare.secus si esset mutus.facit quod notat glo.sing.in simili in.l.cũ notissimi.C.de prescrip.xxx.anno.ꝫ plus placet qd
28 prius dixi.¶ † Ultimo.§.iste inducit ad duas.q.vna an sit differentia an promittatur de iudicato soluendo an de soluendo iudicatum:quia ex transpositione non videtur idem significatũ cum non videatur iure cautum de quo hic plene per Cyn.nam contrarium est verum per.l.ij.§.incertum.ỹ.de preto.stipu.ꝛ per Barto. in rubrica illius titu.¶ Secundo inducitur quod non possit promitti iudicatum pro habente procuratorem quãdo etiam aduersarius est absens quia videtur vitiari ratione absentie de quo hic per Cyn.¶ Et nota bene quia vult qd iudex constituentis possit querere aduersario alterius fori hoc sicut coram eo posset cõtractus fieri per.l.ij.C.per quas perso.sed Jaco.de rauẽ.hic dicit qd iudex aduersario alterius fori querere non poterit qꝛ solum quo ad doctos videtur habere potestatem argu.l.iij.supra de offi.pre.si.Potes addere qd posset recipere nomine aduersarij notarius tanquã publica persona ꝛ tunc sine cessione queritur.itẽ quilibet priuatus ꝛ multo fortius iudex constituentis recipiendo nomine illius.nam saltem mediante cessione queretur ꝛ etiam vtilis sine cessione si nõ posset commode haberi copia cedentis.l.damni.§.si.de dam.infec.ꝛ.l.huiusmodi.in prin.de lega.j.cũ glo.pe.ꝛ insti.de inutil.stipu.§.alteri.

Si quis simpliciter.

¶ Diuersitas in qualitate obligationis inter interrogationem ꝛ responsionem vitiat stipulationem.hoc dicit.Et diuiditur in quatuor partes quia primo ponit diuersitatẽ in cõditione.secundo in tempore.tertio subdit regulam generalem. quarto limitationem vnam ponit.secũda ibi aut si ita.tertia ibi cum adijcit.quarta ibi nisi.In text.ibi:Calendas.de ista dictione calendarum ꝛ de dictione idibus [a] vide bonam glos.in.l.cum

[a] ¶ Idibus, adde gl.i data.vj.libri.ꝛ gl.l.l.cũ bissext⁹ de ver. signi.

bissextus.de verborum significatio.ꝛ cano.habent glos.optimam
29 in data.vj.libri ꝛ dicam.ỹ.eodem.l.eum qui calendas.¶ † Nota qd vbi interrogatio preambula est pura ꝛ sequitur responsio conditionalis vel in diem non valet stipulatio.ꝛ idem si sit differentia in tempore.ꝛ eadem ratione si sit diuersitas in conditione.qd videtur mirum cum tunc non sit disparitas in qualitate obligationis ex quo vtrunqꝫ id est interrogatio ꝛ responsio est sub cõditione licet substantialia ꝛ alia.ꝛ similiter si sit vtrunqꝫ sub tempore licet sub alio ꝛ alio.ꝛ sic videtur ex quo disparitas illa nõ est in qualitate obligationis sed potest reduci ad qualitatem qd nõ vitietur stipulatio.argumẽ.eorum que notãtur.ỹ.de duob.reis. l.ex duobus la.ij.sed potest dicere qd ibi in eiusdẽ persona est paritas inter interrogationem responsionem.ideo substentatur ibi constitutio duorum reorum ex quo potest ad paritatem reduci. hic autem est disparitas inter easdem personas.ideo secus.facili⁹ extenditur quod validum esse constat ꝛ habet bonum principiũ quã illud de cuius principio bonum non constat arg.eorum que notantur in.l.j.§.j.ꝛ.ij.C.de cadu.tol.ꝛ in.l.circa.ʒ.de here.insti.
30 ¶ † Et ex predictis not.quod vbi est diuersitas in qualitate vel in aliquo diuiduo qualitatis obligationis vitiatur stipulatio.ꝛ idem si sit diuersitas in re omnino vel vitiatur solum quatenus est diuersitas vt.ỹ.eodem.§.si stipulanti.¶ No.regulam quando aliquid adijcitur vel detrahitur obligationi vitiatur stipulatio nisi diuersitas ilico placuerit quod est intelligendum cum mode
31 ratione.§.sequen.et cum distinctione de qua hic in gloss.¶ † Ultimo nota de ista distinctione simpliciter que exponitur id est pura.interdum id est sine plica vel distinctione vt notatur in cle.sepe.in ver.simpliciter.de verborum significatio.et nota in.l.coiri. ʒ.pro so.interdum sine difficultate vt in.§.quia.institu.de fideicommis.heredi.ꝛ in.l.manifestissimi.C.de furtis.quandoqꝫ id est sine duplicitate.l.j.§.j.supra de vulga.ꝛ pupilla.quandoqꝫ id est sine rigorosa subtilitate vt in capitu.dilecti.extra de iudi.interdum sine ambiguitate vel obscuritate ꝛ sic plane.ỹ.capi.j.de summa trinita.ꝛ.xxiij.distinc.quia episcopus.ꝛ eodem.l.manifestissimi.interdum id est sine differentia.instit.de leg.agna.succes.§.sed quia.interdum id est sine dolo vel machinatione vt in euangelio estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe.Inter duꝫ simpliciter id est sine astutia.vt dicimus iste est valde simplex id est non astutus.Et hec faciunt ad qd.quando causa committitur alicui vt procedat simpliciter quid importetur per dictionez simpliciter.nam videtur quod importat dicere ac si diceretur procedas sine rigorosa subtilitate reiectis difficultatibus ac duplicitatibus obscuritatibus ꝛ ambiguitatibus ꝛ dolosis machinationibus de quo per Bartol.in extrauag.ad reprimen.super versi. summarie.in fi.facit etiã ad statutum dicens quod positionibus debeat simpliciter responderi alias habeatur pro confesso de quo per Bartolum.¶ In glos.super verbo aliquid.due sunt opinio. vna Jo.ꝛ Azo.altera hugo.quam tenent aliqui hac ratione quia quãdo est diuersitas in qualitate est valida in principio.ideo confirmatur propter complacentiam.sed si dicatur promittis pure ꝛ tu respondeas sub conditione ab initio non tenuit.ideo ex complacentia non cõfirmatur.et hec potuit esse ratio Hug.sed Pe.tenet contrarium scilicet quod si sit diuersitas in qualitate tunc nõ possit valere stipulatio etiam si sequatur complacentia quia hoc casu nihil operabit quia super eo sup quo sequeretur cõplacẽtia nulla interrogatio precessisset sed si esset diuersitas in qualitate tunc operat complacentia quia tunc bene precessit interrogatio sup re de qua agitur.ꝛ sic dicit econtra ad opin.hugo.sed docto. communiter tenent opinio.Joã.et Azo.siue sit diuersitas in qualitate siue in quantitate procedat opinio Jo.ꝛ Azo.nã.§.cũ adijcit debet intelligi quod procedat tam in quantitate quã in qualitate quia refertur ad omnia arg.l.talis scriptura de lega.j.ꝛ.l.iij. §.filius.de lib.ꝛ post.nam clausula in medio vel in fine posita debet in dubio referri ad omnia.itez quia est eadem ratio vtrobiqꝫ quia vbi precedit interrogatio licet deformis constat quod respõsio sit aio obligandi.ideo obligatur secuta complacentia ꝛ fingit alia stipulatio iuris fictione vt glo.dicit.ꝛ rō etiã quare in stipulatione requiritur interrogatio ꝛ responsio est quia nulla esset differentia inter stipulationem et nudũ pactum.l.iuris gentiũ. §.igitur cum glo.sua.ʒ.de pac.¶ Sed quomodo valebit in superfluo puta promittis.x.tu respondeas promitto.xv.si mihi placet vꝫ in.xv.sed quomodo cũ in.v.non fuerit precedẽs interrogatio sed respõdeo qd ius presumitur interrogationem precessisse ꝛ sic videtur qd hic sit casus in quo stipulatio fingitur et etiam sensit gloss.in ver.alia.ꝛ sic habetis qd iste ver.intelligitur in diuersitate tã quãtitatis quã qualitatis reiecta opi.hug.vñ volebat hug. qd non valeret stipulatio si dico promittis.x.ꝛ tu respõdeas promitto.xv.ꝛ respondet ad.§.si stipulanti vt patet.ỹ.§.proximo.in glo. non erit cõtracta qd ibi cõstat de voluntate.Aduerte qꝛ potes dicere qd tres fuerunt opi.vna qd.§.cũ adijcit.solum loquit quãdo est diuersitas in qualitate.secundo qd solũ qñ in quãtitate.tertio qd vtrobiqꝫ habeat locũ.ꝛ hãc tertiã sensit glo.magna ꝛ Azo in sum.C.de

sum.C.de inuti.stip.ad fi.⁊ hec vlti. communiter tenet tamen pro
prima multum facit ratio Pe.quia videtur omnino eadē ratio
vtrobiq;.Sed sustine qd ille qui interrogat animo querendi qd
est minus multo fortius videtur habere animum querendi q̄ est
maius.⁊ ideo ius fingit stipulationem secuta complacentia.naz
cessat ratio que est in pacto nudo quando nulla penitus obliga
tio p̄cedit.Sed aduerte quod pro opi.Pet.fortiter facit quia.§.
cum adn̄cit.ponit regulam que debet intelligi in diuersitate qua
litatis.quia videtur se referre ad superiora ⁊ sic exceptio que se
quitur debet esse de regula iuxta no.super rubrica de re.iu.lib.vj.
per Dy.sed potes dicere qd dum lr̄a dicit in ver.cum adn̄cit vitia
tam esse obligationem non dicit in totum quando est diuersitas
in qualitate vel pro parte quando in quantitate vel si est actum
qd non consentiatur in minori ⁊ tunc in totum vitiabitur.insti.
de inu.stip.§.prete.cum ibi notatis.⁊ sic refertur ad superiorem
§.⁊ ad inferiorem.§.¶ In glo.super verbo vitiatam ibi sed si in
summis hec vna ratio inter summas ⁊ species quā glo.ponit pōt
intelligi qd glo.referat se ad casum quando fit stipulatio alterna
32 tiua ⁊ hoc modo intelligit Dyn.⁊ Barto.†quia tunc in summis
vna est stipulatio quia maior habet in se minorem.sed in specie
bus sunt due stipulationes.posset etiam referri glo.ad casum pre
cedentem quando copulatiue fit responsio.sed Bald.non placet
ista responsio q2 si sunt tot stipulationes quot sunt res ergo in sti
pulatione alternatiua debet valere saltem in vna que nominat̄.
Sed hoc esset verum quando copulatiue plures copulantur qd
sint tot stipulationes ⁊c.sed quando alternatiue vna est stipula
tio propter vnicam stipulationem a r.l.si illud.ff.de leg.ij.⁊ ita re
sponsio ad vnam non valet.Barto.⁊ Dy.conantur saluare glos.
quia ius presumit quod ego minorem debeam stipulari summā.
vnde si stipuler.x.aut.xv.perinde est ac si stipuler.x.tantum ⁊ illa
x.tantum videor stipulari.l.si ita stipulatus fuero.x.aut.xv.j.eo.
sed non est sic in specie quia cadit affectio quia seruus minoris va
loris plus placet mihi q̄ seruus maioris quantitatis seu valoris
⁊ iō vterq; est in obligatione alternatiue tamen ⁊ non precise ⁊ p
tanto.si de vna tm̄ r̄ndeatur q2 illa precise esset in obligatione si vo
leret ista stipulatio induceretur diuersitas in qualitate obligatio
nis.quod nō contingit in summis alternatiuis vt predixi.⁊ ideo
si contingeret in alternatiua quantitatis vtrunq; in obligatione
quod quando fit dicetur.j.eo.l.si duo rei.tunc idem esset q̄ in spe
ciebus.sed forte glo.voluit aliud vz qd cū in summis vna sit sum
ma continens plures in se videtur consonātia secus in speciebus
quando precedit interrogatio de vna ⁊ sequitur responsio copu
33 latiua vel alternatiua de duabus.¶†Querit glo.si stipuler oēs
seruos tuos tu promittis omnes preter vnum nunquid valeat.
Jo.quod non quia est diuersitas in stipulatione:quia stipulatio
est vnica ⁊ non potest diuidi sicut legatum est vnicum dicēdo om
nes seruos meos lego.sed ratio glo.impugnatur per.§.si stipulan
ti.j.proximo quia si dico promittis.x.⁊ tu promittis quinq; sti
pulatio diuiditur ⁊ tamen vz.ergo ratio glos.non bona.Dy.dicit
posse dici dictum Joan.non esse verum dicēdo promitto omnes
seruos meos preter vnum sc3 certum quia tunc valet ex quo exce
ptio fit de certo.l.si corus de le.iij.sed exceptio sit incerta tūc sit ve
ra opi.Joan.sed Barto.dicit si exceptio sit incerta vitiatur ipsa
exceptio ⁊ non stipulatio.l.titie textores ⁊ quod ibi notatur.ff.de
lega.j.Bald.dicit quod etiam incerta exceptio vz quia intelligi
tur adimere meliorem vt est gloss.ordina.in.l.si fuerit.de reb.du.
⁊ sic vult quod exceptio incerta valeat.⁊ ita tenet Bald.⁊ Ang.⁊
respondent ad.l.titie textores.quod ibi incertitudo nullo modo
poterat reduci ad certitudinem.sed hic poterat incertitudo re
duci.ideo exceptio valeat prout colligitur ex casu predicte.l.titie
textores.sed in casu illo intelligitur de meliori.mihi videtur quod
procedat dictum Joan.⁊ Dy.vz quod exceptio incerta valeat.⁊
in hoc sequor Bald.sed dico stipulationem nullam quia erit di
uersitas in stipulatione.nam licet dicant Baldus ⁊ Ange.quod
intelligit de meliore hoc est verum si voluerit promissor vt nota.
in.l.apud iul.§.seio.de lega.j.⁊ in.l.qui ex pluribus.j.eo.nam nō
potest dici qd precise intelligatur de meliori.quia in speciebus est
affectio.⁊ ideo videtur quod si est in alternatiua responsione pre
cedente interrogatione simpliciter vitiat̄ stipulatio.ita ⁊ in pro
posito eadem ratione ⁊ sic Dyn.dixit veritatem.conclude ergo
quod si exceptio est certa tunc valebit stipulatio ⁊ exceptio.si erit
incerta tunc dico exceptionem valere vt stipulationem nullam
prout dixi ⁊ sic in effectu exceptio cum stipulatione tunc annulla
tur sed sola exceptio non.¶ Item aduerte quod forte dum glossa
dixit secus si legas duos debet intelligi quando specificantur.se
cus quando per nomen numerale vt lego duos ex seruis meis
quia tunc videtur quod vnum censeatur legatum ex quo est per
nomen numerale sicut ⁊ si dixerit octo iuxta.l.si ex toto.de lega.j.
34 in.§.primo cum ibi nota.¶†Item aduerte quod Bartol.dicit
qd diuersitas in qualitate vitiat secus si sit diuersitas in alio.sed
ego dico qd hoc dicere nō est simpliciter bene dictum q2 videmus
qd quādo est diuersitas in tempore qd tunc vitiatur ex tunc non

est diuersitas in qualitate obligationis sed potest esse ratio quia
obligatio interrogantis esset pura adueniente tempore.sed secū
dum respondentem esset secus.⁊ sic reperiretur diuersitas in qua
litate obligationis.item contra quod diuersitas in tempore non
vitiet sicut in summis.vnde debemus dicere in minori tempore
sicut dicimus in summa minori.So.dicūt docto.non est paritas
per omnia quia diuersitas in tempore inducit diuersitatē in qua
litate sicut in summis quia est vna et pura.⁊ ponit Bartol⁹ ma
gis plene.j.eod.§.fina.de quo ibi dicitur.sed quia hoc melius ca
dit conclude sic.in hac materia tolle regulā negatiuam vz qd di
uersitas inter interrogationem ⁊ responsionem vitiat stipulatio
nem vt probatur hic in.§.cum adn̄cit.fallit primo quando solum
est diuersitas in idiomate dummodo se intelligant.j.eod.§.si.fal
lit.ij.quando solum est diuersitas in sono vocis nomine ⁊ effectu
vt.j.eod.l.que extrinsecus.item si sit diuersitas in aliquibus mo
dis verbis interiectis non pertinentibus ad factum stipulatiōis
dummodo alias sint concordes in pertinentibus ad stipulatio
tionem secūdum Pe.l.que extrinsecus.j.e.tertio fallit quādo est
diuersitas in summis si non nocet stipulatori in minori valere vt
sumus in casu dubij in quo sub maiori continetur minor vt hac
l.§.si stipulanti.secus si noceret vt in.l.si tibi.⁊.cum ibi nota.s.lo
ca.⁊ secus si constaret de mente qd nollent sub maiori comprehē
di minorem vt voluit glo.in solutione.§.prete.insti.eo.tit.quarto
fallit quādo interrogatio fit super toto vniuersali ratione singu
laris ⁊ responsio fit similiter super eodem toto cum exceptione de
quo in glos.magna.in.§.cum adn̄cit.ad fi.⁊ super ea.Quinto fal
lit quādo interrogatio fit super toto generali seu indefinito ⁊ re
sponsio fit de parte quota secus si de certa.per notata in.l.ij.§.si
tamen hominem.j.eodem.⁊.l.cum his.§.fin.de condictio.inde
bi.exemplum.si interrogatio fit de homine ⁊ respondeas de par
te hominis.secus si de sticho vel parte stichi respondeas quia in
duceretur diuersitas in qualitate obligationis.sexto fallit quan
do interrogatio fit super toto vniuersali ex natura rei ⁊ fit respō
sio de parte quota.secus si de certa.argum̄.l.j.in fine.cum se.s.de
rei vendicatio.⁊.l.inane.s.de euicti.exemplū si interrogo de gre
ge vel naui ⁊ tu respondeas de parte quota.secus si de certa oue
vel de ipsa tabula ipsius nauis cum tunc resultaret diuersitas in
re vel in qualitate obligationis.septimo fallit quando precedit
interrogatio indiuidui ⁊ sequitur responsio partis per.l.si stipu
latus.§.j.j.de solutio.exemplum si interrogo de sticho ⁊ tu respō
deas de parte.octauo fallit quando precedit interrogatio super
pluribus speciebus copulatiue ⁊ sequitur responsio de vna copu
latiuarum vel econtra vt hac.l.§.sed si mihi.⁊ argumē.j.eodem.
l.scire debem⁹.sec⁹ si fieret alternatiue de plurib⁹ speciebus q2 in
summis esset secus.nam valeret responsio in dicto.§.si stipulan
te.in preallegata.l.inter stipulantem.Et ratio omnium predicto
rum est quia in dictis casibus non resultat diuersitas in re vel in
qualitate obligationis.ideo non vitiatur stipulatio.⁊ ex predi
ctis etiam patet quod si interrogatio precedat super aliquo toto
continente sub se partes substātiales quo ad commoditatē.que
tamen alias proprie non sunt partes vt in seruitute actus que cō
tinet in se quo ad cōmoditatem iter ⁊ actū.nā si interrogetur de
actu ⁊ respondeatur de itinere non valet per.l.⁊ iusiurandū.j.de
accep.ij.respon.nā tunc videtur esse diuersitas in re cū alia res sit
actus alia iter.⁊ ad predicta in effectu reducitur distinctio longa
posita per Barto.j.ea.l.§.fi.⁊ de hac materia hic plene per Cyn.
⁊ Pe.de cuius dictis Bart.non fecit mentionem.sed vt puto ha
buit ab eis.¶ Item inducitur ad qd.Si quis petat.x.a titio ⁊ ti
tius dicat ego non habui a te ⁊ si habuissem nō teneor quia expen
di in negotia tui agentis.certe iste habetur pro confesso statuto
cauente qd debeat respōdere simpliciter vt.s.dixi.¶ Itē si quis
dicat dico fecisse maleficiū.sed ad mei defensionem de quo dic vt
hic per Bald.⁊ etiam per Ange.hic.Sed aduerte q2 dixit Ang.
qd si statutum puniret negantem maleficiū.vt incurrat in penaz
ille qui dicit se fecisse.sed ad sui defensionē quia negat maleficiū.
secus si statutum puniret negantem factum.sed hoc nō puto verū
quātū est in primo casu qd statutū locum habeat per ea que dicit
Bar.in qō.sua que incipit cōter per italiā sunt statuta q2 ad hoc
vt statutum locum habeat requirit̄ qd per adiectionē factā one
retur pars onere probandi vt.l.eum qui.de iureiuran.qd non est
in casu proposito per ea que habentur in.l.j.C.ad le.cor.de sica.
35 ¶†Item inducitur per Bald.qd si testis admiscuit falsum veri
tati vitietur tota testificatio de quo in.l.veluti.C.de fal.⁊ de trans
ac.l.si ex falsis.alias.l.si quis maior.vbi per glos.⁊ docto.⁊ etiam
per gloss.in.c.in causa.de testi.⁊ per Innocen.in.c.fraternitatis
de hereti.vbi plene quia omnes concludunt quod si dicūt falsum
circa id qd est de substantia vitiatur tota dispositio.secus si circa
circunstantias non pertinentes ad factum.⁊ nota quia quotidie
venit de facto ⁊ tunc habemus hic de quadam litera cambij.nec
obst.predictis dictum Bartoli in.l.quintus.de au.et argen.
le.q2 ibi inducit in arg.⁊ non decidit sed remittit per notata per
Inno.in.d.c.fraternitatis.de materia etiam per Inno.in.c.cuz

in iure peritus in glos.hic videtur.ver.item si falsus.extra de offi. dele.τ dictum Inno.in.c.fraternitatis.preallegato videtur sequi archidiaco.in.c.si ad sacras.vij.di.τ specu.in titu.de test.§.j.ver. item qd aliqui de suo.item in tit.de instru.edi.§.instrumentum. 36 ver.qd quid si aliquod.τ per Sandi.sub ti.de falsariis.¶†Item nunquid falsitas ista vitiet totum instrumentum.dic qd si commissa est per notarium est idem qd.s.dixi in teste.si per alium tūc dic vt in.l.si vnus.C.de testamentis.nec ob.glos.in.l.ij.C.de fal.qꝛ ibi expresse quis fatebatur debitum τ sic instrumētum debiti sed negabat fideiussorem τ dicebat in alio falsum esse instrumentum secus si negaret etiam instrumentum debiti τ constaret falsitatez commissam circa fideiussionem quia non crederetur etiā in principali debito.¶Inducitur etiam ad.q.si committitur causa iudici ordinario nunquid dicetur ordinarius vel delegatus.dic qd si est aliquid additum vel diminutū iurisditioni ordinarie quod sit delegatus.alias secus de quo per Guliel.de cu.in.l.ius ciuile.s.de iusti.τ iure.τ per Jaco.bu.in.l.sepe adiui cesarem.de offi. presi.de quo etiam hic per Angel.τ per Innocen.in.c.graue.τ.c. 37 licet in corrigendis.extra de offic.ordina.¶†Item inducitur ꝙ si in libello aliquid additur in qualitate vel quātitate dicitur nouus libellus τ sic nouus processus requiratur de quo.s.de insti.τ iure.l.ius pluribus.in fi.cum se.τ facit.l.heredes palam.§.sed si notam.s.de testamentis.de quo etiam hic per Angel.sed melius per Bartol.in.l.edita actio.C.de eden.quia hoc verum est quando est aliquid qd alterat actionem vel factum vel rem principalē alias secus.in.l.in delictis.§.si detracta.supra de nox.¶Item tāgit hic Ange.an ex positione negata possit quis se iuuare si reuocet negationem de quo etiam per Barto.in.l.post legatum.ad si. princi.s.de his qui.vt indig.

Si stipulāti. In maiori summa inest minor τ primo quando aliquid additur obligationi.secundo quando detrahitur.secunda ibi ex contrario.tertio respōdit obiectiōi ibi licet notabilia portēt ex summario.¶Potes ēt notare quod diuersitas in quantitate inter interrogationem et responsionem non vitiat stipulationem totaliter.sed solum in eo 38 in quo est discordia.¶†Nota quod in maiori summa inest minor[a] si affirmatiue profertur τ hoc in contractibus.idem in iudicijs supra de re iudi.l.inter pares.§.j.idem in arbitris.l.diem proferre.§.si plures.supra de arbitris.τ adde casum.c.j.extra de arbi.per quem hoc limitatur.τ ibi patet in arbitris τ iudicibus qꝛ hoc est verum quando omnes sunt discordes in quantitate secus si maior pars precise concordet in certa quantitate:licet tertius cōsentiat in minori quia tunc valebit sentētia maioris partis vt ibi licet glo.teneat contrarium in.§.si plures.¶Quid autem in testibus.videtur secus per notata per Joan.and.de arbit.in.vj.in.c.j.in nouella τ.j.dicam tetigi in.l.inter pares.§.j.de regu.iur.

[a] ¶Minor. Addo ꝙ maior pars mi nori nō piu dicat no.i.c. qꝛ pꝑter.et in.c.cām.τ i c.scriptū.de elec.Ant.de but.Joā.de Jmol.Abbas τ phi lip.cor.in.c. constitutus de appella.

¶Quid autem si stipuler.x.aut.xv.τ respondes de.xv.an in illis valet.puto quod non sed solum in.x.quia si stipulatio valuisset prout stipulabar solum in.x.precise valuisset.j.eodem.l.si stipulatus fuero.x.aut.xv.τ hoc ideo cum in summis nō cadit affectio propter quam potius velit dare maiorem quā minorem.τ ideo soluz in effectu intelligor stipulatus.x.ideo in maiori summa nō valebit sed solum in ipsis.x.licet tu respondeas de.xv.facit quod no.glo.in.l.inter stipulantem.§.si stipulante.j.eo.τ ibi tangetur. ¶In gloss.super ver.non erit ibi.solu.ibi:nolebat stipulator valere.Aduerte quia gloss.habes notabilem que per docto.inducitur ad multa.Nota ex ista solu.quod in maiori summa inest minor nisi constet de mente quam Bartol.inducit ad qd.sunt tres arbitri quorum vnus condemnat in.x.alius in.v.certe valebit in.v.quia in his omnes concordant.sed si dicatur:condemno in xv.τ non in.x.τ alter.in.x.τ non in.v.non valet τ sic debet intelligi.l.diez proferre.§.si plures.vbi per docto.τ vide ibi glo.sing.quod per verbum credo fertur sentētia.de verbo videtur:habetur in.l. quid tamen.§.si arbiter.supra de arbitr.ad.l.si.x.locati.dic quod limitat istaz materia quia loquitur in causa lucratiua.sed in causa onerosa esset secus vt ibi.Sed videtur quod in maiori summa non insit minor.l.si is qui ecclesia.§.vtrum.de reb.dubi.solu.aut profertur affirmatiue τ tene quod insit vt notatur in glo.secus si negatiue vt.d.§.vtrum.Conclude aut constat de mente τ illi statur vnde si constaret quod quis nollet contineri minorem non valeret etiam in minori vt insti.de inutil.stipu.§.preterea.secunduz vnum intellec.τ facit ad materiā.l.diem proferre.§.si plures.s.de arbi.quia in dubio minor inest maiori.sed si constaret de opposito esset secus vt.s.dixi post Bal.ita tenet Albe.galeo.in sua margarita in titu.de arbi.ver.sed pone qd de facto.facit.j.eodem.l.si stipulatus fuero hanc summam sed contrarium tenet glos.in.c.j. de arbit.lib.vj.quasi talis protestatio arbitri sit contraria facto. τ sic intelligatur glo.in dicto capitu.j.alias male diceret per hic notata.secus si vult contineri sed dicit quod precise in minori nō 39 vult consentire τ hoc casu procedat dictum glo.hic τ Bar.† An autē in testib⁹ pcedat qd in maiori summa insit minor habeꝛ melius in.c.j.de arbi.in.vj.vbi per Joan.and.τ ibi etiam per domi. Pe.de ancharano.vidi de facto quidā petijt.x.dicens se illa mutuasse deinde testes deponunt quia vnus dicit qd vidit mutuari xx.alius vidit mutuari.x.an probent.certe non:vt in capitu.in nostra presentia.extra de testi.repellitur ergo pꝑter diuersitatem vt ibi τ in capitu.abbate de re iudica.lib.vj.nam aliud est mutuū de.x.aliud de.xx.τ ideo nō videtur super eo deponere de quo est actum.τ sic patet ꝙ in dicto testium minor summa non inest maiori τ hoc tenuit nota.Joan.an.in dicto capi.j.de arbi.lib.vj.Et adde qd notat archi.iij.questio.ix.c.nihilominus.τ Bal.in.l.j. ad si.C.de testa.τ hoc quando deponat super summis τ taliter ꝙ si consideretur varietas summarū inducitur singularitas.secus vbi non induceretur singularitas vt si deponat titium tenuisse talem domum per.xx.annos quia sic vidit.alius dicit quod vidit tenere per.xv.τ alius per.x.certe nulla hic resultat singularitas respectu temporis.x.annorum.ideo cum in illo concordēt oēs de illo intelligitur probare vt voluit archidia.in dicto capi.j.τ in.c. nihilominus.iij.q.ix.¶Sed quid si deponunt super iurisditione que habet plura indiuidua vt si sacerdos dicat sibi competere x.decimas in aliqua ecclesia in omnibus frumento vino oleo τc. testis deponit ꝙ decimauit de fabis alter de oleo nunquid valeat.d.Jnno.quod sic in.c.qualiter τ quando.de accus.τ glo.ordina.est in.l.ob carmen.§.fina.de testi.que est in hoc magistra quā ibi vide.Et conclude quod talis depositio valeat ſm Innocē.vt notatur per Joan.an.in.c.j.de arbi.lib.vj.vbi notāter loquitur τ est etiam bona gl.in hac materia in.c.nihilominus.iij.questio. ix.vbi concludit quod non pbent ex quo sunt singulares nisi deponerent in actu continuo vt quādo vident per rimulam seu foramen carnalem copulam.vel nisi actus esset indiuiduus iuris dispositione vt est missa quia peccaret sacerdos non dicendo totam.vij.q.j.nihil.qd nō debet presumi ar.l.merito.pro socio.τ qꝛ cōiter cōsueuit tota dici arg.l.nō epistolis.τ.l.neq꞉ natales.C.de pba.cū ibi no.per glo.τ sic de iuris rigore glo.in.d.l.ob carmen. nō videꝛ procedere nec dictū Jnn.in.c.qualiter.nec dictū spec.q idē tenet vt plene dixi supra de re iudicata.l.inter pares.§.j.nec dictū Ja.bu.in.l.ob carmē.§.fi.τ in.l.ariani.C.de here.forte tū propter autoritates.τ qꝛ cōis videꝛ opi.seruareꝛ in practica.Et no. ex pdictis ꝙ interdū testes deponūt super aliquo particulari facto interdū super aliquo iure vniuersali τ quid sit dicēdū patet 40 ex supradictis.¶†Itē ꝯclude si querit an in maiori insit minor. aut cōstat de mente τ illā serua aut nō constat τ sic sumus in casu dubij.aut proferꝛ maior summa affirmatiue τ inest minor si sumus in causa lucratiua.secus si ex causa onerosa ita qd noceret.l. si.x.locati.si negatiue tūc aut in iudicijs aut in alijs dispositionibus prio casu in maiori summa inest minor vñ si iudex pnunciat scīu nō debere.x.intelligiꝛ pronūciare non debere ēt.v.τ sic si iuro me.x.nō debere scio intelligor iurare nec.v.l.si quis cū totū de excep.rei iudi.qꝛ in iudicijs aduersarius dz reddi cert⁹ τ snīa certa.si in extraiudiciali⁹ aut proferꝛ negatiue per modū cōuentionis τ tūc nō possum petere.vt si feci pactū de petendo.x.nō petere.v.qꝛ minor inest maiori vt.l.si vn⁹.§.si cū.x.s.de pact.ratio ſm Pe.Cy.τ Ray.ne alias cōuētio inutilis reddaꝛ cōtra.l.quoties de reg.iur.τ.l.quoties.j.e.τ ar.l.cū qui talē.j.eo.nā si cōuenio de nō petēdo.x.si postea peterē.x.minus vno denario vel dimidio vel quarto vnius denarij verificareꝛ cōuētio:qꝛ nō peterē.x.τ sic redderēꝛ inutilis cōuētio pꝑter minimā vtilitatē que resultaret aut per modū simplicis denūciationis puta dico nō habeo.c.qꝛ tūc minor nō inest maiori qꝛ possum habere.v.hec rō reddiꝛ in.l. si is qui circa.§.vtrū.de reb.du.¶Et adde dictis Bart.qd lz de pprio significato i maiori summa affirmatiue plata insit minor tū secus est in maiori summa negatiue prolata qꝛ de pprio significato τ virtute sermonis nō cōprehendiꝛ minor licet ex iuris interpretatiōe quādoq꞉ cōtineaꝛ vt pz ex predictis scdm Pe.τ Cy. τ per hoc dicunt qd si dixi mutua mihi.xx.possum dicere etiam cum iuramento per deum non habeo illa quia nō sum periurus licet habeā.xix.τ.xviij.quia profertur per modum enunciatiōis τ nō in iudicijs neq꞉ in cōtractibus τ de hac materia hic per Cy. Pe.τ Ray.successiue a quib⁹ Bar.habuit licet de eis nō fecerit mentionē.¶Et per predicta dicit Cyn.τ Ray.successiue et demum hic Bart.qd non videtur ꝙ valeat practica seu malitia aduocatorū qui faciunt vt negetur positio tota ratione partis false nam videtur etiam pars negare nam vt dicit glo.in.c.j.τ secūdo de confe.lib.vj.aduocatus dicit clientulo si cōfiteris perdis cām τ non dicit si negabis perdis animā.ideo non videꝛ bona hec doctrina.Sed aduerte qꝛ videꝛ posse negari tota positio.vnde adde dictis Bar.inquātū dicit nō licere totam positionem negare ratione partis false:qꝛ glo.iuris cano.in duobus locis tenet contrariū in.d.c.secūdo de cōfes.lib.vj.τ in.c.ij.§.preterea.ver.sigillatim.de testi.in.vj.idem specu.de posi.§.sequitur ver.xj.idem videtur sentire Bar.secundū aliquos in.l.qui solidum.§.etiam de leg.ij.sed Joan.and.in nota.post Jnn.τ Host.in.d.c.ij.de testi. super dicta glo.sentit cum Bar.τ hec opi.videtur equior de iure qꝛ responsio debet intelligi secundū interrogata.insti.de inutil. stipu.§.

stipu.§.preterea.⁊ ideo videtur ꝙ cum interrogatus siue positio
nes faciens siue in maiori comprehēdat minorem et in toto par
tem sic successiue videtur intelligi responsio debere. Aduerte tñ
quia licet ſm Bart. debeat prius confiteri partem veram tamen
videtur habere iustam causam litigandi et non est in mora lz nō
soluat nisi actor dicat se paratum recipere partē quia si nō soluit
reus partem confessatam tunc non habet iustam causam litigan
di et censetur esse in mora als secus quia in dubio non videtur de
mente agentis recipere particularem solutionem per.l. tutor.§.
lucius.ff.de vsur.et per no.text.d.l.qui solidum.in prin.a contra
rio sensu qui tunc meo videre hanc.q.decidit.⁊ sic intelligi debet
dictum Bar.in.d.l.qui solidū.⁊ per hoc patet ꝙ nō contradicit
sibi in his que dicit hic subtiliter cōsiderando. ¶ Itē adde qd in
maiori summa quandoqꝫ inest minor ratione forme tradite a iu
re que reddit actum indiuisibilē quemadmodū est in fideiussore
qui accedit in maiorem summaz.l.grege.§.illud.de fide. Bald.tñ
hic aliter loquitur.dicit enim ꝙ tunc non vitiatur obligatio fide
iussoris ex eo qd nō cōtineatur minor summa in maiori sed in du
riorem causam obligare se non potest per.d.l.grege.§.illud.et.l.
hi qui.ff.de fideiusso.adde etiam idem in sententia per ea que no
tantur in.l.in hoc iudicio.ff.fami.her.ibi tamē proprie loquitur
quando iudex condemnat in parte et de reliquo non facit men
tionem de quo et in.l.j.C.si aduer.rem iud.Jo.

Sed et si mihi. Utile per inutile non vitiatur.pri
mo dictum.secundo rationem as
4 signat.secunda ibi.nam si tot. ¶† Nota qd tot sunt id est esse cen
sentur stipulationes quot sunt res de quo.ff.eo.l.scire debemus.
¶ Item nota illud brocardum de quo in summario de hoc bro
cardo vide glo.in.l.pecunie fenebris.ff.de vsur.per Barto.in.l.
grege.§.illud.ff.de fideius.per Cy.in.l.sancimus.C.de donat.per
Gul.de cu.in.l.certi condi.§.quem.ff.si cer.pe.et per Dy.in regu
a la vtile[a] per inutile.de reg.iu.li.vj. communis so.est† aut pōt di
42 uidi vtile ab inutili ⁊ non vitiatur.aut non potest ⁊ vitiatur ⁊ di
citur inseparabiliter prio naturaliter vt in.l.j.§.Item queritur.
⁊.§.trebatius.de aqua quoti.⁊ esti.secūdo ratione necessarie de
pendentie vt.l.tunc inutile.de pecul.le.tertio ratione voluntatis
contrahentiū.l.pedius in fi.de arbi.nam voluerūt ibi partes li
cet cōpromitterent in duos qd staretur vni laudo ferēdo per eos
simul ⁊ non per alterum tantum vt etiam sentit hic Cy.Ray.ve
ro dicit qd ibi actus attribui nō poterat insolidum cuilibet.ideo
vitiatur sed precedens plus placet. Et no.ibi glo.illā que equipa
rat monachū seruo.Inno.in.c.cum olim.de priuil.Bart.in.l.j.ff.
de stipu.seruo.⁊glo.in.l.cū heredes.de acqui.pos.quarto ratione
forme tradite a iure vt in fideiussore vt est casus in.l.grege.§.illud
de fideius.⁊ etiam in sententia.l.in hoc iudicio fam.hercis.l.j.§.
j.si aduer.rem iu. Et adde secundum Ray.qui loquitur aliter in
hac materia qd hec secunda fallit quando aliqua sunt insepara
bilia ⁊ id quod est inutile solum vitiatur de iure speciali ⁊ non
ex iure communi.nam tunc illud quod est validum de iure com
muni tanquā potentiꝰ attrahit aliud qd sui natura est inutile de
iure speciali ⁊ illud validat vt est casus secundum vnam lectu.in
l.si sponsus.§.generaliter.⁊.§.circa.de dona.inter vir.⁊ vxo. Et
adde etiam casum in.l.si is qui duos.de liber.lega.dicit tamē do
minus Ang.qd in inseparabilibus si alterum altero sit potentiꝰ
illud attenditur ⁊ sic non vitiatur si potentius de se posset esse va
43 lidum allegat.l.queritur.ff.de sta.ho. ¶† Et ex hoc infert quod si
aliquis intrat monasteriū retentis aliquibus bonis qd tenebit
b ingressus[b] ⁊ vitiabitur retentio cum sit per se quid potentius.al
legat notata in.l.per seruum.ff.de vsu ⁊ habita.⁊ in.l.ij.§.j.si vsus
fru.pe.Sz adde qd ibi glo.tenet cōtrariū sed bene qd dicit Ang.
dicit glo.in auten.ingressi.C.de sacrosan.eccle. Barto.dicit quod
imo tenet ingressus quia potest dici qd retineat bona conniuenti
bus oculis abbatis sicut dicimus in seruo.l.iiij.de manu. Jo.an.
in.c.fina.de condi.appo.dicit qd vz ingressus qꝛ professio sit prin
cipaliter deo licet illaz recipiat vt minister.⁊ ideo non potest pre
iudicare minister deo acceptando conditionem illam inutilem ⁊
sic duo sunt modi per quos substentatur ingressus.tertius colli
gitur ex dictis Ange.quia potentius agit ingressus quā retētio.
nam profitetur obedientiam castitatem ⁊ paupertatem.licet er
go in certa particula detrahatur voto paupertatis vitiabitur po
tius illa detractio.simile in.l.si quis heres instituatur excepto
fundo.de here.insti.nam ibi videtur quod prohibitio iuris accre
scendi non teneat quia potentior erat causa testandi seu actus te
standi.⁊ hanc rationem voluit sentire glossa in auten.ingressi.
preallegata.⁊ de hac materia plene dixi in.l.vbi ita donatum.de
dona.causa mor.

44 **Eadem.** †Diuersitas ligue nō vitiat stipulationē si mo
do cōtrahētes intelligāt per se vel per interpre
tem.h.d.⁊ prio dictū.scdo ex illo infert.tertio aliud dictuz.quar
to remouet quandā dubitationē illā soluendo.scda ibi proinde.
45 tertia.ibi idem.quarta ibi sed vtrum. ¶† Et nota sufficere con
c trahentes se intelligere per interpretē. Et quomodo notariꝰ[c] fa
ciat instrumentū Bar.hic tāgit dicēs ꝙ dū tex.hic dicit qd stipu
latio latine fieri dz exponi debet.i.verbis intelligibilibus.nā si es
sent italici qui intelligerēt theutonicū pūt stipulari lingua theu
tonica ⁊ etiā latina imo plus si vterqꝫ scit latinū ⁊ theutonicuz ⁊
vnus interroget latine ⁊ alius rñdeat theutonice tenebit stipula
tio ex quo se intelligūt ⁊ ꝯcordat rñsio interrogationi licet diuer
sa lingua. ¶ Et dicit hic Bar.qd interpres de quo hic proprie nō
dr testis sed de volūtate partiū hoc interpretat.ideo soli credit vt
est casus in.l.theopompus.de dote prele.vel scdm Ray.ideo ei so
li credit qꝛ agitur de declaratione que per psentiā explicat.ar.l.j.
§.j.ff.de vē.inspi.⁊.l.semel.C.de re mili.li.xij.⁊ in.§.qd aūt.de non
ali.col.ij. ¶ Et aduerte si conficit instrumentū si tabellio scit theo
tonicum ⁊ latinū tunc faciat instrumentū more solito ⁊ postea di
cet partibus ita qd intelligant sicut quotidie fit inter rusticos ⁊ ni
hilominus scribit literaliter. ¶ Sed qd si notarius nō intelligit
tūc dat alia forma quā vide hic per Bart. ¶ Sed qd si theutoni
cus producit testes si iudex vel notarius sciat theutonicū clarū est
qꝛ poterit scribi prout pcipiet iudex vel notarius si non tūc acci
pias duos interpretes q intelligant ⁊ declarēt. ¶ Sed quid si es
sent duo theutonici ⁊ vellēt inuicē cōtrahere notarius nō intelli
git interpres adducit quomodo cōstabit notario qd illi velint id
qd dicit interpres vel qd velint istū interpretem cū ipse possit re
ferre id qd velint.vnde istud est mihi satis dubium tamen potest
dici qd ad cautelā debeant esse duo interpretes cū in ore duoꝝ vel
trium stet oē verbū vt in.c.ij.extra de testi.⁊.l.vbi numerus.ff.de
testi.⁊ sic certe posset dici qd adducerent duo vel per signa poterit
constare de mēte sicut dicimus in muto. ¶ Sed qūo probabit qs
mutus cecus surdus vel furiosus.vide per bar.in.l.fi.ff.de bo.pos.
infan.vel furio.dela.nā si testis dicat qd ibat cū catulo eū ducente
vel cū baculo palpitādo loca per que trāsibat vel si habebat ocu
los euulsos pbat qd sit cecus.⁊ similiter pbabitur surdus si pro
bet qd surdus faciebat contraria eius qd sibi dicebat ⁊ qd facere
debebat.⁊ verisimiliter fecisset si audiuisset vel mutus vlulabat.
⁊ vicinis etiā creditur qui presumuntur scire.facit qd notat Bar
46 to.in.l.j.ff.si cer.pet. ¶† Sed qualiter apparebit qd mutus con
sentiat ⁊ quomodo fiat instrumētum vide in.l.mutum.de acqui.
here.per Bar.⁊ dicit hic Ang.se hoc vidisse de facto in muto qui
religionem intrauit ⁊ in quodā muto qui impetrauit ab abbate
maioris monasterij perusini vt posset testari.simile in.l.mutꝰ.ff.
de testa. ¶ Qualiter aūt pbet quis furiosus.dic ex actibus quos
facit ⁊ ex verbis per eum prolatis.l.quidam in suo.de cōdi.insti.
item si proijcit lapides indifferenter.l.ij.C.de iude. ¶ Nunquid
poterit probari quem furiosum eo quia probatur eum fuisse.glo.
qd sic in.c.fi.de succes.ab inte.Barto.communiter in.d.l.fi.quia si
probatur aliquem furiosum aliquo tempore non sufficit ad inua
lidandum actum qꝛ testis debet necessario concludere.sed glossa
tenet contrarium in.c.iudices here.man.iij.q.x.⁊ dicto.c.fina.de
succes.ab inte.Sed potes cōcordare qd si actus fuit celebratus ex
interuallo procedat dictum Bart.alias posset procedere dictum
glossatorum ca.arg.eorum que habentur in.l.si ventri.§.in bonis
47 de priui.credi.⁊ extra de elec.c.officij. ¶† Ultimo inducitur iste
tex.qd libellus qui offertur rustico debeat offerri verbis vulgari
bus.sed dic qd principaliter offertur iudici qui est intelligens.fa
cit qd habetur in aut.offeratur.C.de lit.contesta.itē sufficit qd per
procuratorem vel aduocatum possit habere notitiam vel per in
dicem vel per se de quo insti.eod.§.vtrum.per Joan.fabri. ¶ In
glo.fi.ibi inter latinos.vel dic ſm Ray.qd loquitur in sentētia in
qua attendi debet mos maiorum.ideo latine debet proferri.l.fin.
ff.de iusti.⁊ iure.Sed certe scdm Petr.⁊ Cy.in partibus francie
quandoqꝫ fertur sententia in vulgari gallico.ideo secūdum eum
dic qd in.l.decreta.non loquitur in sententijs sed in decretis de
permittendo res minorum alienari vel que debent verbis latinis
fieri.⁊ est ratio:quia stipulatio vel sententia ligat singulares per
sonas ⁊ res.ideo sufficit qd verbis intelligibilibꝰ fiat p se vel per
interpretem inter dictas personas sed decreta generaliter ligant
omnes.ideo ibi consideratur communis sermo vt omnes intelli
gant.sed plus placet expositio Barto.vt exponatur latine id est
verbis intelligibilibus.vnde dicimus interdum iste loquit mul
tum latine id est clare ⁊ intelligibiliter vnde in actu sententie fa
teor qd debeat seruari mos maiorum dummodo verbis intelligi
bilibus fiat.⁊ ideo si mos est etiā in vulgari proferri:poterit pro
ferri vt dixit Pe.cōmunis tamen mos est vt in latinum proferat
⁊ ideo hoc inspecto so.Ray.videtur bona.item decretum videtur
§.j.quod cuiusqꝫ vniuersita.ideo nō videtur bona ratio Pe.Jo
annes de Imo.

a Utile. Adde dñm boherij in apo stil.ad dcm reguli j.vj. Bal.cōsi.xc. Paulus de cast.consil. cclxxvij.⁊ p Bar.hic.

b Ingressus. Addo Ang. hic ⁊ Bal. cxvj. And. barba.cōsil. iij. Ludo. Ro.consil. cccxlvj.

c Notarius Adde bar. hic ⁊ fede.d se.cōsi.cxlix.

Summarium.

1 ¶ Leges continuande sunt.
2 Legatus cui ꝯcessit papa licentiā legitimādi an possit legitimare natum ex incestu ⁊ adulterio.
3 Stipulatio dandi quantitatem vel speciem est diuidua.

4 Obligatio generis et alternatiue quo ad quid sint eiusdem conditionis.
5 Stipulationum triplex species.
6 Stipulatio operarum indiuidua est.
7 Detractio an sit in pendenti.
8 Liberatio an sit in pendenti.
9 Exercitium obligationis quando silere dicatur.
10 Creditori volenti aliud pro alio potest solui.
11 Stipulatio dandi certum quid diuidua est.
12 Conditio obligationis non debet immutari ex persona heredum.
13 Difficultas prestationis obligationem non vitiat.
14 Seruitus per partes acquiri nequit.
15 Facienda multa impediunt que non impediunt iam facta.
16 Heredibus promissoris qualiter inter ipso sinet consulatur.
17 Officium iudicis pro sedanda discordia implorari potest.
18 Sententia pro vno sociorum lata quando prosit consocio.
19 Obligatus in genere an teneatur ad aliquid.
20 Interesse quo ad commissionem obligationis in stipulatione penali non attenditur.
21 Pena differt ab interesse.
22 Cogi ad factum quando quis possit.
23 Represaliis contra ciuitatem ppter vnum concessis an exactus et a quo repetere possit.
24 Inimicitie an et quando noceant.
25 Uasallo pluribus heredibus relictis decedente an sit ab omnibus iuramentum domino prestandum.
26 Obligationum factorum diuisio qualis.
27 Obligatio rem ratam haberi inter heredes diuiditur.
28 Stipulatio diuidua que dicatur.
29 Meum a me auferri non potest sine facto meo.
30 Dominium rei aliene transferre nequeo ipso inuito.
31 Pena vel interesse an cõmittatur insolidũ in obligatione dãdi.
32 Difficultas in obligationibus dandi superueniens a pena non excusat.
33 Obligatio facti indiuidui que dicatur et quis ad indiuiduum teneatur.
34 Rei vendicatio quo casu spoliato detur contra spoliantem.
35 Exceptio dominii obstat spoliato rei vendicatione agenti.
36 Obligatio non tradi magis indiuidua est q̃ ea que est rẽ restitui.
37 Actio ex testamento quandoq̃ naturam sortitur bone fidei.
38 Factum vnius coheredum vnius debitoris quando alii noceat.
39 Stipulatio de defendendo an sit diuidua vel indiuidua.
40 Occidens an debeat occidi si pacem non habeat ab omnibus heredibus defuncti stante statuto etc.
41 Par an possit fieri absenti.
42 Restituo quandoq̃ pro destruo ponitur.

Stipulationum. Diuiditur primo in bimembrez diuisionẽ ponit secũdo bimembrem subdiuisionem tertio triplicem illationem. quarto circa predictam remouet aliqua dubia. quinto tractat de obligatione meri facti. secunda ibi et earũ. tertia ibi ex his. quarta ibi si tamen. quinta ibi idem itez si ex facto. ¶ No. q in qualibet materia in distinctione si fieri potest principalis diuisio debet esse bimembris. insti. de actio. §. j. qz diuisio est valde vtilis vt not. glos. in. §. igitur. in proe. insti. quã vide et insti. de obli. §. j. nã vt dicit glo. in. d. §. igitur. legentis animum incitat: mentem audientis preparat: memoriam artificiose reformat vt dicit glo. preallegata. idem est innumerabilis materie breuis cõpositio vt dicit glo. in dicto. §. j. insti. de obli. ¶ †Colli-1 lige ar. in. j. gl. qõ. ll. sunt cõtinuãdo. sz glo. ordi. est in p̃riũ in. l. gallus. in princi. de liber. et po. dic qõ necessario nõ sunt cõtinuãde nisi quatenus appareat forma expediens et hec est veritas. ¶ In glo. super verbo in dando ibi id est in promissione dandi. hoc declara per. l. obligationũ substantia. s. tit. j. et adde etiã qõ nõ obst. l. si in facto. s. de cõdi. et demon. vbi fieri continet dare qz illud verum inspecta lata significatiõe facit. l. cõsilio. in fin. de cura. furio. sed proprie sumpto vocabulo aliud est dare aliud est facere vt hic. ¶ In ea. glo. ibi reddere rationes. l. cũ seruus. ff. de cõditio. et demon. et ibi mixtã comprehendit legis lator. facit ad id qõ. j. dicetur. ¶ In ea. gl. in fi. pro hoc. l. qui nõ facit. j. de re re. iur. ¶ † In-2 ducitur ad. q. item ter. cũ glos. papa [a] concessit legato vt possit dispensare vel legitimare incestuosos. item adulteros. quidã est natus ex incestu et adulterio nunquid possit dispensare glo. hic videtur qõ sic sicut dicem⁹ de vino qõ fit nectar hoc est stiladia que fit ex vino et speciebus et sic est quid est quid mixtũ et tamen appellatur vinum aliqui defendunt contrariũ per. l. generaliter. de fideiusso. nã vtrunq̃ vinũ est eque principale et sic non videt̃ sub vno eorũ tantũ cõtineri dic qõ sub simplicibus cõtinetur casus mixt⁹ nõ de rigore sz de equitate per. l. si ita scriptũ. in prin. de li. et po. ad hoc etiã qz istud videt̃ beneficiũ principis qõ late est interpretandũ. l. fi. ff. de cõsti. prin. et hoc tenet hic Bar. s. qõ poterit dispensare in dicto casu. Ang. idẽ sentit qõ Bar. sed alia ratione nã aut sumus in inseparabilibus et iudicamus de casu mixto sicut de simplici vt in autẽ. de non eli. scdo nuben. in princi. col. j. si autẽ sunt inseparabilia inspicimus qõ est potentius seu maius et sic videt̃ hic debere inspici defect⁹ incestus qui est maior. xxx. q. vj. c. adulterii malum. item prout hic refert dominus meus Pe. de ancha. dict⁹ Joan. calde. disputauit hanc qõ. hic: et tenuit contrarium scilicet quod sit species diuersa et allegat casum. l. vim passam. §. prescriptione. ff. de adulte. Joan. and. posuit in ca. at si cleri. versi. adulteriis. de iudi. et ibi ponit dictũ Uincentii qõ allegat hic dominus Pe. qui tenet opi. cal. quia vbi beneficiuz principis fit super materia odiosa non debet extendi argu. l. cum quidam. de lib. et po. hic autem est materia odiosa et restringibilis vt patet in. c. j. et secundo de filiis presby. lib. vj. ego quidẽ vltra omnes alios do vobis casum qui decidit hanc qõ. in. c. qz dilectio. extra de consan. et affi. vbi in simili deciditur qõ potestas talis non est late intelligẽda: nam ibi dicitur qõ si legato a papa est concessa potestas dispẽsandi cum coniunctis in. vj. gradu cũ olim prohibitio copule matrimonialis se extendebat vsq̃ ad septimum licet hodie vsq̃ ad quartum vt in. c. non debet. de consan. et affini. certe talis dispensatio debet stricte intelligi quando vterq̃ coniungendorum distat a stipite. in vj. gradu. secus quando alter tantum licet alias dici consueuerit qõ vt dicatur in. vj. gradu sufficere alterum distare a stipite in. vj. licet alter non distet vt ibi dicitur. et eo. titu. c. fin. et hanc opi. sequitur Joan. calde. et Joan. and. in addi. specu. qui filii sint legiti. super rubrica. Sed aduerte quia licet alio anno tenuerim hanc opi. tamen subtiliter intuendo forte est verior opin. Barto: quia licet dispensatio considerato respectu eius cui conceditur sit odiosa et sic loquitur. c. j. et. ij. de filiis presby. lib. vj. et sic debet intelligi dictum vincen. in capi. at si clerici. tamen respectu eius cui conceditur potestas dispensandi videtur fauorabilis cũ sit beneficium principis per. l. beneficium. ff. de consti. prin. et per id quod habetur in text. et glo. coniunctis his que notauit lapus abbas. c. dicendũ. de preben. lib. vj. vbi dicit qõ licet respectu eius cui conceditur beneficium ecclesiasticum fiat stricta interpretatio vt in. c. fi. de preben. et eo. ti. c. quartus. lib. vj. tamen secus est quãdo conceditur alicui potestas beneficium ecclesiasticum conferendi vt ibi patet et in. c. is cui. de preben. lib. vj. hoc est etiam de mente archi. in hac materia in. c. j. de fili. presby. lib. vj. et ibi de hoc in glo. in ver. beneficii. et super ea per Joan. and. et ibi dixi. nec ob. dictum. c. qõ dilectio. quia ideo ibi fit illa interpretatio qz sic erat consuetudo interpretata et alias surgebat scandalum vt ibi sonat text. et voluit hosti. et Joan. and. post eum super glo. que incipit argu. contra et sic a contrario sensu secus esset si cessaret consuetudo et scandalum et sic a contrario sensu erit ibi casus p hac parte. non obst. §. prescriptione. quia ibi in materia odiosa ne crimina remaneãt impunita sed illegitime genitus hoc casu nõ peccauit vt. lvj. distinc. c. nasci. de adulter. et per predicta videtur qõ vtraq̃ pars posset pbabiliter sustineri. tamen pro prima fortiter facit dictus. §. prescriptione. et quia concesso minori non intelligitur cõsensum qõ est maius vt legitur et notatur in. c. cum in iunctis. in princi. de elec. constat autez maius posse tollere duplex vitium simul iunctum q̃ vnum solum tenere. arg. auten. itaq̃. C. cõmunia de succe. et satis videtur probari in. d. §. prescriptione. maius esset vitium duplex q̃ vnum. ideo videtur qõ nõ intelligatur esse concessa potestas quo ad habentem duplex vitiũ faciat qõ notanit Joã. an. in. c. postulasti. de rescriptis. ideo prima opi. satis videtur substentabilis.

[a] Papa. Adde Bar. hic et Anto. de but. in proe. decreta. Ludo. Romanũ. consil. cccciiij. Petrũ de anc. cõs. cccclxxxvj.

Et earum. Diuiditur in tres partes principales vsq̃ ad ver. ex his. nam primo loquitur de stipulatione que continet diuiduum natura et effectu et sic quo ad obligationem et liberatiõem. secundo loquitur de illa que continet indiuiduũ simpliciter. tertio loquitur de stipulatione que cõtinet diuiduum natura. sed indiuiduũ effectu seu que cõtinet diuiduuz quo ad obligationem sed non quo ad liberationem. secũda ibi: quedã partis. tertia ibi quedã patris el. ij. et in sum. h. intendit † Stipulatio dandi quantitatem vel speciem est diuidua-3 natura et effectu. et sic quo ad obligationem et liberationem. sed stipulatio seruitutis omnino est indiuidua. stipulatio vero generis et alternatiua est diuidua natura et sic quo ad obligationem et partis prestationem sed indiuidua effectu et sic quo ad liberationem. hoc dicit. Et quod dixi de stipulatione dandi quantitatem vel speciem intellige quando alterum tantum ipsorum versatur in stipulatione vel vtrunq̃ copulatiue. secus si a ternatiue vt patet ex summario. ¶ In text. ibi. x. supple vel rem certam puta stichum quia idez. l. si ita stipulatus. §. j. j. de solutio. ¶ In ter. ibi satis non fit. supple quo ad liberationem consequendam etiã pro parte soluta. ¶ In ter. ibi hominem scilicet seruuz quia liber nõ est in nostro commercio. l. liber homo. s. de acq. re. domi. et. l. liberi s. de contrahen. emptione. ¶ In text. ibi. soluta sit scilicet in stipulatione hominis et sic in obligatione generis. vnde non intelligas q stipulatus fuerit stichum quia illa esset diuidua natura et effectu vt dixi in diuisione. ¶ In ter. ibi non nullam. abũdat vna negatio

negatio quia due negationes faciunt vnam affirmationē nisi re-
ferātur ad diuersa vt in.c.si christus.de iureiurā.ꝛ in.l.duobus
verbis negatiuis.de verborum significatione.ꝛ hoc si habes vl-
la exponas id est aliqua vt in glo.¶ Ibi repeti pōt scilicet pars
soluta.ꝛ hoc de rigore vt in glo.quia non est soluta vt debet cum
debeat taliter fieri quod stipulator in diuersis hominibus non
habeat partes.ꝭ.eo.l.in executione.§.pro parte.¶ In tex.ibi in
pendenti scilicet ipsa repetitio non dicas obligatio quia si dabi-
tur altera pars stichi continget liberatio ꝛ sic non fiet repetitio
partis solute si alter homo repetetur illa pars prio soluta.¶ In
tex.ibi eiusdem conditionis scilicet eius est stipulatio generis ꝛ
dic scilicet quo ad liberationem pariendam non quo ad obliga-
tionis substantiam vt patet ex.l.cum incertis cum ibi no.de leg.
j.ꝛ de lega.ij.l.meuius.§.duobus.ꝛ.ꝭ.eo.l.si duo.ꝟ.de condictio.
indebi.l.cum is.§.fin.ꝛ qd̄ notatur per Cy.in.l.cum quidam.de
verborum significatio.C.in fi.ſm Ray.adeo ideo dici quo ad pa
riendam liberationem nō quo ad obligationis substantiam qꝛ
vtrūqꝫ predictorū simile est solutione sed nō quo ad obligationē
qꝛ in alternatiua vtrūqꝫ est in obligatione secus in obligatiōe ge
neris.vnde quid sit in obligatione generis dic vt dicta.l.cum in-
certus ꝛ dicto.§.duorum.quia nullus certus est in obligatione.
ꝛ ille censebitur fuisse in obligatione qui soluetur ꝛ sic quem de
terminabit seu declarabit futurus euentus solutionis.ideo qui-
libet quodammodo videtur esse conditionaliter in obligatione
videlicet si eligetur vt dicitur in.l.si optio.ꝭ.allegata.non est ta-
men vera conditio que suspendat quia alias interim agi nō pos
set qd̄ est falsum.ideo text.dicit quodāmodo que est nota impro-
prietatis.ꝟ.de acquiren.possessio.l.si me in vacuam.ꝛ est expres-
sum ſm Ray.in.l.si optio.ꝟ.qui ꝛ a quibꝰ vbi dicitur qd̄ singuli
sunt in obligatione quo ad solutionem seu potestatem soluendi
nō quo ad obligationem.ꝛ de materia in dicta.l.cum is.§.fi.ꝛ de
ipsis in.l.si vnus.§.sed generaliter.ꝛ.ꝟ.de opti.leg.l.si hominem
4 scdm Rayn.¶ † Item adde qd̄ obligatio generis ꝛ alternatiue
sunt eiusdem conditionis quo ad repetitionem soluti qꝛ an pars
soluta possit repeti vtrobiqꝫ est in pendenti ꝛ sic quo ad duo est
eiusdem cōditionis obligatio generis ꝛ alternatiue scilicet quo
ad liberationem.item quo ad repetitionem.item quia partis so
lutio potest fieri vtrobiqꝫ ꝛ sic quo ad tria sed non per omnia vt
patet ex predictis quia non quo ad obligationis substantiam vt
est dictum.item nec quo ad potestatem agendi quia in alternati-
ua non potest actor petere partem solutam sed residuum.l.si non
sortem.§.si decē.ff.de cōdic.indebi.secus in obligatione generis
quia licet pars sit soluta tamē tota res reddi potest.ꝭ.de solu.l.si
5 stipulatus.§.j.¶ † No.triplicem speciem stipulationis habentez
diuersam naturam glo.ponit tria exempla facti indiuidui.prio
de facto de quo in.§.cato.secūdo in facto operarum.tertio in vsu
fructu.ꝛ aduerte qꝛ de vsufructu videt̄ contrariū in.l.j.ff.de vsu-
fruc.quia est ius vtendi fruendi ꝛc.ꝛ sic videtur ius ꝛ non factū.
sol.dicit Barto.glo.saluari potest quia qui stipulatur vsumfru-
ctum stipulatur etiam factum scilicet patiētiam.nam promissor
debet pati scilicet vti frui.sed patientia in facto consistit quia nō
faciendo.l.vbi autē.§.qui id qd̄.ꝭ.ca.j.vnde licet dicatur esse ius
est etiam factum vt dixi.ꝛ ratio est quia ille qui promittit dare
vsumfructum in effectu ad depo.scilicet ad cōstituendū vsumfru
ctum.item ad ipsum dandum seu tradendum in istis incorpora
libus improprie potest esse traditio cum sit intāgibilis.l.seruus.
§.incorporales de acquiren.re.do.ex quo ergo non est perfecta tra
ditio durat actio personalis etiam post constitutum vsumfruc.
vt est gloss.ordi.in.l.corruptionem.C.de vsufruc.ꝛ.l.si pluribus.
§.ꝛ si placeat.ꝭ.eodem.item in eo quod dicit de parte operarum
reprobat glos.quia in creditore volente corrūpitur stipulatio sol-
uendo partem secundū ea que habentur in.l.stipulationes.ꝭ.eo.
licet contingat liberatio ex eo quia solui potest aliud pro alio cre
6 ditori volenti.l.ij.si cer.peta.Item secūda so.glo.reprobatur † qꝛ
stipulatio operarum est indiuidua sui natura nec pluralitas per
sonarum habet facere qd̄ pro parte solui possit.Bart.ergo dicit
qd̄ vera so.est.aut querimus an stipulatio operarū possit diuidi
quo ad numerum ꝛ dic qd̄ sic.l.in stipulationibus.§.operarum.
ꝭ.eo.ꝛ.l.libertus qui post.de oper.li.naꝫ si quis stipulatur.x.ope-
ras soluendo quinqꝫ liberat̄ pro parte scilicet in quinqꝫ.aut que-
rimus nunquid ipsa opera possit diuidi si velit forte per meridiē
laborare ꝛ dic qd̄ non quia tex.est in.l.iij.de oper.lib.ꝛ.l.libertus
qui post.eodem titulo.aut queritur de extimatione opere ꝛ tunc
obligatio que nascitur ad interesse propter moram tunc est diui-
dua quia est quantitas.l.stipulationes.circa finem.princi.ꝭ.eo-
dem.ꝛ sic loquitur.l.sic quando de oper.liber.Quare autem sti-
pulatio vsusfructus est diuidua cum omnes alie stipulatiōes ser-
uitutum sint indiuidue ꝛ omnia facta sint indiuidua ꝛ etiam est
indiuidua seruitus vsus hoc est subtile ꝛ ruminabitur in.l.stipu
lationes non diuiduntur.ꝭ.eodem.Quando autez obligatio est
sui natura diuidua intelligitur esse diuisa inter heredes promis-
soris ꝛ stipulatoris.item reciperet diuisionem quo ad liberatio-
nem contingentem pro parte ꝛ sic erit diuidua natura ꝛ effectu
prout vult text.ꝛ si vult creditor potest acceptare particularem so
lutionem sed non cogitur.l.tutor.§.lucius.ꝭ.de vsur.l.plane.fa-
mil.herciscun.ꝛ hoc quando est debitum liquidum secus si pars
tantum de quo in.l.quidam extimauerunt.ꝟ.si certum petatur.
¶ Sed nunquid quilibet heres poterit partem soluere licet de-
functus non potuisset videtur quod nō.ꝭ.§.proximo quia ex per-
sona heredis non debet mutari conditio obligationis.cōtrariū
videtur sensisse glo.hic:quam sequitur Pe.ꝛ Barto.ꝛ bene per
l.iij.C.de nego.gest.coniuncta.l.heredes.§.an ead.ꝛ.§.si vnus.ꝟ.
fam̄.hercis.ꝛ.l.qui testamento.§.j.de fideiuss.ꝛ est ratio diuersita-
tis inter defunctum ex vna parte ꝛ heredes eius ex altera:qꝛ ipse
defunctus non soluebat totum quod debebat sed in nostro casu
cum obligatio sit diuisa pro hereditarijs partibus.vt.l.j.ff.si cer-
tum petat̄.Scdo admittit̄ eius solutio cū totū soluit qd̄ dꝫ ex quo
sequit̄ qd̄ si heres vniꝰ qui erat debitor in decē velit soluere medie
tatē.s.v.nō posset sꝫ tota.v.sic.ꝛ ad.§.ꝭ.pxi.rn̄de qd̄ illud verū qd̄
ex facto heredis nō immutatur cōditio obligationis scilicet quo
ad hoc vt possit aliud solui quā quod defunctꝰ debebat ꝛ sic aliā
rem sed in eandem rem sic per.l.xij.tabu.que diuidit actiue ꝛ pas
siue obligationem inter heredes ꝛ ibi dicam.¶ In glossa super
versi.qui viam.contra causam insurgit Pe.in eo quod dicit qd̄
qui stipulatur viam stipulatur factum non acquirit domino in-
stitu.de stipul.seruo.§.sed cum factum.sed seruus stipulando ser-
uitutem acquirit domino.l.si seruus communis meuij ꝛ castren-
sis peculij.ꝭ.de stipu.seruo.ergo seruus non est factum vnde dicit
quod qui stipulatur seruitutez itineris vel actus vel iter vel actū
stipulatur ius ꝛ nō factum quia stipulatur id quod in dando cō-
sistit.nec obst.qd̄ debetur sibi patientia que est facti vt dicit gloss.
quia si stipulor equum dari teneris ad patientiam ꝛ tamen sti-
pulatio continet dari.inspici ergo debet secundum eum an stipu
pulatio principaliter contineat factum an in quandam consequē
tiam:quia inspicimus quod principaliter fit.facit qd̄ habetur in
l.si quis nec causam.ꝟ.si certum petatur.Sed Bartol.dicit hanc
rationem non concludere dicens quod aut seruus stipulatur fa-
ctum accipiendum ꝛ non queritur obligatio domino.aut stipu-
latur factum ab alio fiendum ꝛ tunc bene queritur obligatio do-
mino.l.sed qd̄ seruus.ꝭ.eo.ꝛ notauit glo.in.d.§.sed cum factum
Ray.ideo dicit qd̄ gloss.ibi procedit in seruitute constituenda ꝛ
formanda ꝛ sic prout est in fieri.sed dictum Pe.in formata ꝛ sic
prout est in facto ꝛ in esse facit qd̄ notauit Cyn.in.l.corruptionē.
circa princi.C.de vsur.nec est bona similitudo Pe.de stipulatio-
ne dandi equum ad stipulationem itineris quia reprobari vide-
tur per.l.vbi autem non apparet.§.fin.ꝭ.eod.vbi dicitur qd̄ do-
minium equi mihi acquiritur per talem stipulationem ꝛ sic non
est necessaria mihi acquiritur per talem stipulationem ꝛ sic non
est necessaria mihi patientia cum sim dominus.secus in seruitu-
te vt hic coniuncta.l.loci.§.si fundus.ꝟ.si ser.vendi.vbi si fundo
meo debetur seruitus non peto mihi dari sed bene pro te non fie-
ri quominus vtar seruitute.item quia in seruitutibus velut vtar
in incorporalibus per patientiam traditio non tollit actionem
principalem.secus in rebus corporalibus vt nominatur in.l.plu-
ribus.§.ꝛ si placeat.ꝭ.eo.ꝛ.d.l.si corruptionem.nam si constituo
tibi seruitutem non propterea liberatus sum quia teneor ad pa-
tientiā.secus in rebus corporalibus quia si trado tibi videor pa-
ti ꝛ liberatus sum statim traditione facta.facit quod no.in autē.
sacramenta.C.si aduer.ven.sed contra gloss.facit alia ratio quia
videtur seruitus esse ius incorporale.vt insti.de rebus corpo.ꝛ in
cor.per totum.item facit contra glo.quia videtur iurisconsultus
loqui in stipulatione de faciēdo in.§.item si in facto.ꝭ.ea.l.sed in
ista parte anteriori in dādo.item videtur qd̄ patientia veniat of-
ficio iudicis vt probatur in.l.j.in fi.ꝟ.de serui.rusti.predi.ꝛ nota.
in.l.harum.si serui.vendi.ꝛ per consequens non est in obligatio-
ne vt dicit tex.in.l.qui per collusionem.de actio.empti.ꝛ.l.quin-
tus.ꝟ.de annu.lega.ergo qui stipulatur seruitutem non stipula-
tur factum his non obstantibus bene gloss.quia aut queritur an
stipuletur merum factum ꝛ dicit quia non stipulando seruitutē
quia cōtinet ius.aut an stipuletur etiam factum ꝛ dic qd̄ sic.l.iij.
§.dare.ꝟ.de vsufruc.non obst.qd̄ est dictum de iurecōsulto quia
hic de facto iuri admixto sed in.§.item si in facto.loquitur de me
ro facto.nec obst.qd̄ hic patientia veniat officio iudicis non iure
actionis quia quandoqꝫ agitur confessoria ꝛ iudex declarat te-
neri ad patientiam.ꝛ tunc venit officio iudicis.ita intelligitur
glo.not.in.l.harum.si serui.ven.aut agitur actione personali tūc
patientia venit iure actionis ꝛ perfecta non fit traditio.ꝛ ideo
perfecte non liberatur sed posset etiā agere actione primeua.re-
manet enim obligatio ꝛ hoc respectu dicit̄ esse patientia in obli-
gatione vt est glo.ordin.in.l.corruptionem.C.de vsufru.ꝛ.l.pluri
bus.§.fi.eod.titu.¶ In glo.super verbo.obligatione ob causam
ibi qd̄ sic in precedenti omnes concordant.Sed nūquid sequatur
solutio in alia an cōpetat condictio ob causam an condictio inde
biti an vtraqꝫ.glo.hic qd̄ condictio ob causam.Bar.qd̄ cōdictio

inde. Ang. quod vtraqꝫ alternatiue. attende ergo in obligatione generis qua dicimus quod nullus certus est in obligatione. l. menius. §. duobus. de leg. ij. potest dici quod iste sit indebitus vnde soluta alia parte hominis posset repeti condictione indebiti sed in obligatione alternatiua non potest competere quia vtrunqꝫ est in obligatione. l. si duo rei. ff. eo. ergo videtur quod competat condictio ob causam quia solutum fuit vt sequeretur liberatio. item videtur quod condictio ob causam competat in obligatione generis quia est solum ob certam causam que nõ est secuta vnde cõpetit indebiti vel ob causam sic dicit Ang. sed certe in obligatione alternatiua posset dici quod competeret condictio indebiti. vt. l. si non sortem. §. si. x. de condictio. inde. ¶ In quantum dicit quod si postea soluitur stichus quod quinqꝫ soluta sunt indebita. ⁊ quia ille text. videtur esse sub titulo de condic. inde. ergo dꝫ intelligi in illa ar. l. imperatores. ff. de in diẽ adiec. non ob. qꝺ in obligatione alternatiua sit vtrunqꝫ in obligatione quia si solueretur vtrunqꝫ competeret condictio indebi. l. pe. ⁊ fi. C. de cõdictio. indebi. ergo ⁊ isto casu. nam licet sit vtrũqꝫ alternatiuorũ in obligatione illud est verum alternatiue non copulatiue. ⁊ licet fiat solutio ob causam de futuro tamen qꝛ ipso iure sequi debet sine facto hominis competere debet condictio inde. secundũ opin. de qua per Bar. in. l. is cui. ff. de condic. inde. sed secundum gloss. in. l. fi. eo. tit. competeret cõdictio ob causam. vtraqꝫ autem simul competere non potest per. l. damus. ff. de condic. inde. vbi probat qꝺ est differentia inter condictionem indebiti ⁊ cõdictionem ob causam. Aduerte tamen quod cum non sit necesse exprimi nomẽ actionis in libello posset euitari cõtrarietas ⁊ difficultas non exprimendo. facit qꝺ notauit Innocen. in. c. ij. de ord. cog. vbi ponit notabiliter de conclusione illa generali quãdo petitur iustitiam ministrari super narratis de qua etiam ibi per Joan. calde. ⁊ de obligatione generis ⁊ alternatiue vide etiam bonam glo. in. l. cũ is. §. si. supra de condic. indebi. item aduerte quia glo. in. l. fi. ⁊. l. is cui. de condic. indebi. proprie loquitur quando quis causa conditionis implende aliquid soluit hic quando pretextu obligatiõis de preterito fit solutio. vnde forte glo. in. d. l. si. potest saluari in casu suo quia ille qui dat causam conditionis implende non soluit pretextu alicuius debiti. ideo ibi condictio indebiti locum habere non potest sed ob causam siue effectus sequi debeat ministerio iuris siue hominis. ¶ In glo. magna considera plura primo an obligatio sit in pendenti secundo an exactio tertio an liberatio quarto an repetitio sit in pendenti. primo casu videtur gloss. velle qꝺ obli. sit in pendenti. Bart. autem hic dicit quod quandoqꝫ obligatio subest sed exercitium suspenditur. l. pecuniam. ff. si cer. peta. vt si debes aliquid pure ⁊ tu promittis postea sub conditione animo nouandi obligationem precedentem ⁊ tunc remanet obligatio quia fuit nata ab ipso principio sed suspenditur exercitiũ. aliquando non est nata puta promittis fructus nascituros. nam certe tunc pendet obligatio quia licet vno anno non nascantur fructus sequenti anno si nascentur teneberis. l. inter stipulãtem. §. sacram. ff. eod. titu. ⁊ ibi melius de cessatione obligationis quã in. §. sacram. sed in veritate hic non est nota quousqꝫ nascant̃ fructus speratur tamen habere effectum non tamen est extincta interim. sed dicitur tunc cessare vt. d. §. sacram. sed quando obligatio est pura vt est in obligatione generis ⁊ alternatiua tunc licet sit secuta partis solutio remanet tamen pura obligatio ex quo ex tali solutione nulla est secuta liberatio. ¶ 7 † Secũdo casu de exactione an sit in pendenti. glossa videtur velle quod sic. ⁊ per hoc videtur obligatio cessare ex quo cessat eius effectus. sed caue secundũ Dyn. quia istud posset procedere in obligatione alternatiua vt. l. si non sortem. §. si decẽ. de cõdictio. indebi. sed in obligatione generis secus. l. si stipulatus. §. j. de solu. quia non obstante parte soluta totum potest peti vt ibi. ¶ Sed si promittis decẽ aut stichuꝫ ⁊ soluis quinqꝫ nunquid potero petere decem vel stichum. certe non sed petere debeo stichum vel alia quinqꝫ vt dicit text. in. d. §. si decem. vnde exercitium pro quinqꝫ cessat sed in obligatione generis non sic sed dicam iste debet mihi hominem in genere nõ venit ad factum seu ad finem satisfaciendi peto vt faciatis mihi solui hominem non obstante quod pars cuiusdam hominis sit soluta: quia ipse non poterit dicere ego solui partem quia tunc posset replicari dicendo ipse est obligatus in genere ⁊ sic per talem solutionem partis nulla liberatio est secuta. ⁊ sic petitio ꝑcedet. secus in alternatiua qꝛ vtrunqꝫ est in obligatione. facit scdm Ray. ff. de accep. l. qui hominem. ⁊. l. qui decem. §. stichum. cũ ibi not. ff. de solu. Cy. tamen hic tenet qꝺ etiam in alternatiua non silet exercitium respectu partis solute per hũc tex. qꝛ equiparat obligationem generis ⁊ alternatiuam iuncta. l. si stipulatus. §. j. de solu. facit quod habetur in. l. iul. §. j. ff. eod. ⁊. l. etiam. ff. de solu. nec ob. l. si non sortem. §. si decem. quia licet dicat reliqua quinqꝫ posse peti aut stichum nõ negat etiam tota decem peti posse qꝛ respexit effectum quia poterit dici creditori accipe reliqua ⁊ cogetur stare cõtentus. sed plus placet opi. glo. Dy. Bar. ⁊ Ray. concordañ. cum predictis per. d. §. si decem. a contrario sensu. restat ergo conclusio in proposito. vt dixi sed tunc dices hoc est contra istum tex. qui equiparat has obligationes. solutio dicunt docto. quod equiparantur quo ad repetitionem non per omnia quia in obligatione generis nullus certus est seruus in obligatione sed in alternatiua vterqꝫ est in obligatione notauit glo. in. l. cum his. §. si. de condic. indebi. vbi bona glo. de hoc vnde dic qꝺ obligatio alternatiua est eiusdem conditionis cũ obligatione generis. s. quo ad obligationem. s. vt vtraqꝫ dicatur diuidua. itẽ quo ad partis prestationem quia vtrobiqꝫ pars prestari potest. item quo ad hoc vt repetitio partis solute sit in pendẽti. item quo ad effectũ liberationis quia in parte soluta non contingit liberatio. nam de istis effectibus tactum est. ff. in litera sed non quo ad alios de quibus hic non dicitur. ideo remanet differentia in aliis scilicet qꝛ in obligationibus generis nulla certa species est in obligatiõe secus in alternatiua. item quo ad exercitium actionis respectu partis solute de quo non loquitur hic text. sed. ff. de solu. l. si stipulatus. §. j. in prima charta. ¶ 8 † Tertio de liberatione est vidẽdũ an sit in pendenti dicit iuris fictione dici posse esse in pendenti. sed non respectu veritatis quia in veritate non est secuta liberatio. ⁊ quia secũdum propriam locutionem liberatio ⁊ obligatio nõ possunt esse in pendenti inspecto presenti statu sed respectu futuri iuxta notata in. l. fi. C. de sentẽ. pas. ⁊. ff. de stipu. seruo. l. si seruus communis meuij. §. fi. in quibus dicitur quod nil potest esse in pendenti. sed verum est inspecto presenti statu. facit qꝺ habet̃ in. §. si ab hostibꝰ. insti. quib. mod. ius pa. pot. sol. ⁊ in. l. sed si quis. §. interdũ de vsu fruc. fm Ray. ¶ Quarto de repetitione partis solute dic illã esse in pendẽti quia possum ego cui facta est partis solutio dicere soluas mihi aliam partem vel ad id qꝺ restat ⁊ potero retinere interim partem solutam nec poterit repeti. facit quod habetur in. l. si non sortem. §. si certum. vbi gloss. querit nunquid scriptor possit retinere quinternum de quo vt ibi. ⁊. l. sub pretextu. C. commo. ¶ In glo. quid ergo dices. vult primo glo. quod cesset exercitium actionis ex quo dicit in presenti tempore liberationem contingere in parte soluta. secundo si alij non cõcordant petatur quod fiat condemnatio in extimatione hominis. ¶ Circa primum opponitur de lege si stipulatus sum mihi. §. primo. ff. de solu. dic si glos. intellexit de obligatiõe generis obstat oppositio: sed in alternatiua non obstat quia respectu partis solute cessat exercitium vt superius dixi. ⁊ aduerte secundum Ray. qꝺ principium huius glo. videtur esse contrarium medio. nam dicit in principio quod parte soluta obligatio cessat ad tempus in medio dicit qꝺ liberatio est in pendenti vnde dicit Dy. secundum eum quod principium glosse intelligatur in promissore medium in heredibus promissoris qꝺ non placet Ray. d. l. si non sortem. §. si. x. qui. §. loquit̃ in ipso promissore ⁊ tamen ibi dicit quod est in pendenti. ideo dic quod principium debet intelligi secundum medium videlicet quod obligatio cesset ad tempus vt in principio glo. ⁊ hoc modo sit in pendenti vt in medio glo. licet secundum corticem verborum videat̃ sentire opi. Dy. ⁊ forte Dy. hic voluit opinio. quam tenet hic Barto. faciendo differentiam in obligatione generis inter promissorem ⁊ heredes eius vt in promissore parte rei soluta non cessat exercitium quia non soluit totum. secus in herede qui soluit totã partem suam. ⁊ sic in heredibus promissoris non esset differentia in exercitio actionis inter obligationem alternatiuam ⁊ obligationem generis quando vnus heredum solueret totam partẽ suam eum contingentem. secus quando non solueret totam illam partem vt tangit hic Barto. ¶ Pone quidam qui debebat decem aut stichum decessit relictis tribus heredi. vnus soluit tertiam partem decem nõ possunt peti nunc tota decem sed alie due partes vel stichus: sed si esset obligatio generis tunc dic prout dixi heri quia creditor posset dicere non est mihi solutum prout debet et sic mihi est licitum etiam petere hominem argu. l. iij. §. si reddita. ff. commo. ista enim obligatio licet sit inter heredes diuisa similiter et exercitium non contingit tamẽ in parte soluta liberatio ne absurdum contingeret de quo. ff. eod. l. in executione. §. pro parte. ¶ 9 † Nunquid autem exercitium obligationis sileat tunc dic aut in obligatione alternatiua ⁊ silet. aut in obligatione generis ⁊ silet pro parte si plures sint heredes ⁊ vnus soluit partem suã quia ipse soluit totum. secus in promissore ⁊ hoc tenet expresse Barto. ⁊ forte fuit de mente Dy. ⁊ glosse ⁊ videtur velle glossa. infra. §. ex his. sed Ray. non videtur facere differentiam inter heredes promissoris ⁊ ipsum promissorem nec etiam Cy. vnde forte verior est opi. Ray. ⁊ Cyn. quia dictum Barto. iure non probatur: et quia stat qꝺ eadem debet esse ratio vtrobiqꝫ ex quo non dicitur solui id qꝺ sit in obligatione: posses tamen dicere qꝺ opi. Barto. procedat antequam constet alios dissentire sed statim cum constabit alios dissentire procedat alia opi. item sumitur extra glo. qꝺ si heredes promissoris non sint in concordia possunt cõdemnari in extimatione. sed Bal. dicit esse mirabile ⁊ contra. l. si seruum. §. effectus. ⁊. §. fi. ff. eodem. nam in obligatione est dari ergo non interesse. sed prout habetur in. l. huiusmodi. §. si. de leg. primo. quia hoc contingit ne eorũ discordia preiudicet tertio. vel potest dici qꝺ hoc eueniat ex

niat ex quadam quasi necessitate sicut alia ex necessitate hoc pōt
cōtingere. puta si facto ꝓmissoris nō posset solui tunc deueniret
ad estimationem etiā si sit in obligatione rem dari de quo dicam
j. §. proxi. ¶ Et aduerte quia quādo heredes nō sunt i cōcordia
glo. dant plura remedia. nā est hic alia in. §. se. s. qō stetur iudicio
maioris partis. sed hoc non est tutum per notata in. l. per fundū.
s. de serui. ru. predio. ⁊ l. qō maior. j. ad mu. alia in. l. in executio-
ne. j. eo. de quo dicetur plene. j. §. proximo. ¶ Sed quero debitor
alternatiue obligationis nonne soluendo partem vnius videt se
astringere ad soluēdam alteram partem eiusdē rei cū ipsam vi-
deatur eligere. ar. l. paulus respondit nō tantū verbis. j. rem ra.
ha. ⁊ in. c. cuz super. de officio deleg. ⁊ de his q̄ fiunt a maio. par.
ca. c. ex ore. cum si. Sed preceptor meus dicit ꝙ licet videatur eā
eligere nō per hoc videtur se astringere ad soluendū in re illa cu-
ius partem soluit alias nō posset deueniri ad incōueniens legis
in executione. §. pro parte. j. eo. sed certe hoc nō est soluere sed fu-
gere. ideo dic qō licet videat eligere nō pōt resultare nisi tacita cō
uentio que erit pactū nudū qō de iure ciuili actionem non parit
nec vestitur cōtrā tradentē nec p actū liberatoriū. l. in traditioni-
bus. s. de pac. Et per hoc patet ratio quare nō astringitur ad sol
uendū in re illa cuius partē soluit ex eo qꝛ pactū nudū actionē nō
parit. sed si iste videretur se astringere esset p quandā cōuētionē.
¶ Aut ergo creditor vult agere virtute obligationis alternati-
ue: tunc erit sibi necesse electionē tradere debitori aut ex cōuētiōe
⁊ nō pōt qꝛ ex ea nulla nascitur actio nisi de iure cano. ⁊ sic posset
dici secundū canones qꝛ de iure canoni. nuda conuentio haberet
effectū. vt in capi. j. et. ij. de pac. Et sic de iure cano. poterit implo
rari officiū iudicis vt iste cogatur alterā partem soluere. et hoc
esset valde notādū vel potest dici ꝙ nō videor eligere simpliciter
⁊ precise sed cōditionaliter si cōtingat postea aliā partem in ipsa
resoluere. vel dic ꝙ licet diceretur qō videatur eligere non debet
impediri variatio sicut nec impediret si expresse elegisset p. l. euz
qui certarū. §. si. j. eo. ⁊ ratio huius vltimi pōt esse qꝛ ex tali expres
sa electione resultat pactū nudū. ¶ Quero nūqd stipulator gene
ris vel alternatiue cogatur partē obligatiōis recipere. Itē quid
iuris si receperit an sibi preiudicet. primo casu dico ꝙ nō cogitur
creditor recipere partem ꝓpter regulā. §. lucius. in. l. tutor. supra
de vsur. ⁊ maxime in casu isto cū sit indiuidua saltim effectu. naz
non cogeretur etiam si esset natura ⁊ effectu diuidua. vt. d. l. tutor
§. lucius. ⁊ hoc tenet hic Bar. Ange. ⁊ Pe. de anch. ⁊ hoc clarū si
querimus respectu promissoris: quia ab eo non cogitur creditor
recipere partem. sed si sunt duo heredes promissoris in genere
an cogatur recipere partem ab vno heredum soluēte pro quota
hereditaria eum tangente videtur ꝙ sic: quia soluit totum quod
debet. Bart. contra per. §. se. ver. sed quo casu. vbi datur actio fa-
mi. hercis. soluenti. et sic non debet cogi recipere ar. l. heredes. §.
an ea. supra fami. her. sed certe potes dicere qō tex. id non probat
quia sufficit quod non cōsequeretur liberationem in parte solu-
ta ad hoc vt agat fami. herci. si soluat totum. quia sic est sibi expe
diens vt consequatur effectum liberationis in parte eum tangen
te. ⁊ sic commode seu perfecte non potest partem expedire. ideo
si expedit totum agit fami. hercis. satis tamen potest dici qō credi
tor poterit dicere volo scire quid vult soluere coheres tuus: qꝛ si
nollet soluere in eadem re nolo a te recipere istam partem. et hoc
modo procedat opi. Bar. licet ratio sua nō stringat. ¶ Sed nū-
10 quid si spōte recipiat sibi preiudicet. Bal. dicit ꝙ sic † quia aliud
pro alio solui potest creditori volenti. l. ij. §. j. si cer. pe. ergo sibi im
putet si recepit sed istud videtur contra istum. §. qui dicit ꝙ nō se
quitur liberatio pro parte soluta. sed ipse respondit ꝙ hoc debet
intelligi ꝙ recepit ductus errore iuris credens sibi non fieri pre-
iudicium. ⁊ sic saluat se. ar. l. j. et per totum. C. de iur. ⁊ fact. igno.
secus si scienter recepisset. l. j. supra. de condi. indebi. cum ibi not.
l. cuius per errorem. j. de regu. iur. vel intellige ꝙ recepit cū pro-
testatione ar. l. si debitor. §. j. qui. mo. pig. vel hypo. sol. et de elect.
c. cumana. vij. q. j. c. pontifices. sed secūdum hoc raro haberent lo
cum. ll. quia quilibet ius scire presumitur. l. leges. C. de legi. pro-
pterea hec opin. diuinat. ideo hec opin. mihi vera non videtur ⁊
responde ad suum contrarium. qō ideo non facit sibi preiudiciū
quia presumitur ꝙ ille qui soluit partem soluit cum animo soluē
di partem eiusdem rei aliter faceret contra. l. cōuentionis quod
non est presumendum in dubio. ar. l. merito. s. pro sol. ideo credi
tor verisimiliter credit ꝙ ille velit soluere residuum in eadem re:
ideo videtur recipere. nō enim videtur recipere animo relinquē
di id est donadi suum ius ex quo alia coniectura capi potest. l. si
cum aurū. j. de sol. ⁊ ideo dico qō nullo modo sibi preiudicat qn
possit vti iure suo. et sic intelligo istam materiam ⁊ ista iura ⁊ qō
dixi de obligatione alternatiua: idem quo ad hoc dico de obliga
tione generis ⁊ econtra. tutius tamen esset ꝙ creditor reciperet
cum protestatione. solu. ergo prima data. s. per Bald. non est bo
na quia diuinat. nam diuinatio est refugium miserorum. vt dicit
glo. in. l. filium quem habentem. C. fami. her. ideo vltimatim de-
bemus ad id recurrere nec alia eadem ratione est bona. ¶ Item

aduerte qꝛ dixit hic Ang. qō qui stipulat vsūfru. stipulat factū. ⁊
est verū nisi quis stipulet vsumfru. pecunie. qꝛ tūc transfert domi
nium. l. tribus. de vsufruc. ea. rerū que vsu cōsu. ideo illa glo. que
supra dixit qō qui stipulat vsūfruc. stipulat factum procedit in ve
11 ro vsufruc. ¶ † Itē dicit qō illud qō dixi qō stipulatio dandi cer
tum quid est diuidua natura et effectu. hoc verū respectu sui ipsi
us non respectu dispositionis penalis quia illo respectu dicitur
cōditionalis. ergo indiuidua. vnde licet isto casu vnus ex heredi
bus solueret partem nihilominꝰ pena committeret in totū nec
sufficit soluere partē etiā ad euitationē partis pene de quo dicet
in. §. cato. et in. d. §. fi. in. l. v. et per cano. extra de penis. c. suam.

Ex his. In obligatione diuidua natura. sed indiuidua
effectu si sunt plures ꝓmissoris heredes quilibet
tenetur pro parte hereditaria. sed prestatio partis nō affert libe-
rationē pro parte. in obligatione vero indiuidua quilibet here-
dū tenet insolidū et similiter heredibꝰ stipulatoris cōpetit actio
insolidū. hoc dicit. ¶ Et diuidit in tres partes sicut sunt tres il-
lationes. prima in princip. secūda ibi. ⁊ ideo. tertia ibi: ex quo. ꝓ-
ma in duas. quia primo dictū. secundo ratio. secūda ibi: nō enim
secunda similiter in duas. quia primo dictū. secūdo circa illud de
terminat vnam. q. secunda ibi sed quo casu. Secundo obijcit cō-
tra illud ponendo quandā opi. illi cōtrariam cui respondit. ter-
tia in duas. primo dictum. secundo respondit tacite obiectioni.
secunda ibi sed quidam. ¶ In tex. ibi immutatur supple quo ad
hoc vt que sit indiuidua sui natura efficiat diuidua penes here-
des. hoc eniz nō cōtingit vt hic et sic exponitur hec litera in spec.
de arbi. §. sequit. ver. vt aūt et concordat hic Iac. de raue. et Pe.
licet aliter dicat secūdū Ray. C. de neg. gest. l. siue. et hec dispsitio
fuit glo. in effectu in. l. legatarius. s. de lega. primo. vel dic nō im-
mutat quo ad hoc vt in alia re solui possit quam potuerit defun-
ctus sed bene quo ad alia scdm Pe. vt. j. dicet. ¶ No. ꝙ vbi vnꝰ
heredū ꝓpter factū alterius dānificat agere pōt fa. hercis. contra
12 coheredes. ¶ † Itē no. illud vulgatum qō conditio obligatiōis
ex persona heredū nō debet immutari qō intellige vt hic tāgitur
per gloss. et docto. et tetigi in expositione text. Item nota ar. pro
et contra qō si res deuenit ad eum casum a quo incipere non po-
13 test vitiatur de quo. j. eo. l. si pluribus. §. si placeat. j. eo. ¶ † Item
a nota qō difficulas[a] prestationis obligationez non vitiat de quo
14 j. eo. l. continuus. §. illud. ¶ † Itē nota ꝙ seruitus nō potest per
15 partes acquiri facit supra de serui. l. pro parte. ¶ † Item nota ꝙ
multa impediunt facienda que non impediunt iā facta. ¶ Item
nota qō licet regulariter obligatio diuidatur inter heredes pro
hereditarijs portionibus. l. j. C. si cer. pe. l. pro hereditarijs. C. de
heredi. ac. tamen hoc fallit quando sui natura obligatio est indi
uidua quia tunc transit insolidum ad heredes ⁊ contra heredes
probatur hic ⁊ in. l. heredes. §. an ea. supra fa. hercis. ¶ Examine
mus istas tres illationes per particulas. ¶ In glo. super ver. im
mutatur ibi. l. legatarius. voluit glo. ꝙ ex parte creditoris possit
immutari sed ex parte eius qui est obligatus non potest. sed ista
solu. diuersificat casus sed non assignat bonam rationem diuersi-
tatis. ideo dic vt ibi glos. dicit quia aut loquimur in obligationi
bus diuiduis natura ⁊ effectu et loquitur ille text. aut in indiui-
duis saltim effectu ⁊ loquatur hic. et ratio est quia quando obli-
gatio est diuidua non contingit aliqua mutatio circa rem ipsam
sed in casu nostro vbi obligatio non omnino diuidua si mutatur
conditio ex persona heredis cōtingeret mutatio circa rem ipsam
in defuncto autem ꝙ vnica erat persona ⁊ vnica obligatio non
poterat aliquo modo diuidi. l. neminē. s. de le. ij. potes etiam da
re aliam solu. vltra glo. vcz ꝙ hic non fieret solutio prout fieri de-
bet in contrario secus. facit qō no. gl. s. in. §. proxi. in gl. magna.
¶ Et aduerte qō quicquid dicatur etiā ad incommodum credi-
toris mutatur conditio ex persona heredis quando obligatio nō
est indiuidua ⁊ quando nō cōtingeret solutionē fieri in alio quā
voluerit defunctus vt patet ex. l. iij. cū ibi notat. C. de neg. gest. qꝛ
cogitur creditor recipere particularem solutionem ab herede in
obligatione omnino diuidua quando heres soluit totam partē
suam secus in defuncto. ideo si post oblationem consignationem
et depositionem periret liberatus est heres. l. obsignatione. C. de
solu. Item si post oblationem. l. qui. x. j. de sol. secꝰ in promissore.
naz licet offerret partem cōsignaret et deponeret nō liberaretur
etiam si postea periret qꝛ non teneatur creditor recipere. l. plane
supra fa. herc. l. tutor. §. lucius. s. de vsur. Itē per hoc nō est mirā
randuz si mutatur quādoqꝫ etiā ad fauorē debitoris. l. legatariꝰ
de le. j. ⁊ quādoqꝫ ad eius preiudiciū. l. maritū. §. j. s. solu. ma. non
enī est absonum qō mutatio surgat ex hoc. qꝛ priuilegia ꝑsonalia
pereūt cū prima. l. quia personale. s. sol. ma. Itez pōt dici qō sol.
glo. ad. l. legatarius procedat quā tenet Dy. etiā in obligatiōe ge
neris qꝛ nullū incōueniens est ex parte creditoris hereduz si vnꝰ
repudiat partem ⁊ in illa tollat obligatio secꝰ in heredibꝰ debi-
toris si in parte soluta surgeret liberatio quia posset sequi incōue
niēs. §. pro parte. Item ad. l. eandē. §. fin. dic quatenus loquit de
obligatione facti non mutatur obligatio qꝛ defunctus nō pote-

a ¶ Difficultas. Adde l. ꝯtinuꝰ. §. illo isto tit. Bart. i. l. ꝙ te. ff. si certū pe. spec. i ti. de accusa. §. vj. versic. itē queritur. et de dol. ⁊ cōtuma. §. vj. v. cij. l. ij. §. si tū. isto titu. bar. i. l. itē il la d cōsti. pecu. vn̄ difficultas a piurio sicut a mora. bart. i. l. labeo. in fi. ff. d iure iur. bal. i. l. ꝙ te. ff. si certū pe. gi. singula. in ca. beatꝰ. xxij. q. ij. alexan. post bar. in dicta. l. ꝙ te si cer. peta.

rit diuidere nec heredes sz prout deuenitur ad interesse bene mu
tatur q: est diuidua respectu heredum promissoris. d.l. siue. C.
de nego. gest. licet nõ respectu ipsius promissoris. l. tutor. §. luci⁹
s. de vsur. ¶ Querit glo. si vnus ex heredibus dissentiat qd non
vult consentire qd vna res soluat̃ gl. soluit duobus modis. Tu
aũt pone exemplum promisit mihi titius soluere hominem in
genere moritur tribus heredibus relictis vn⁹ vult soluere partẽ
cuiusdam serui alij nolũt. glo. in. l. executione. j. eo. dicit qd coget̃
per iudicẽ vel sorte dirimetur aliter loquitur hic et aliter. s. §.
proximo. Aduerte primo quomodo consuletur isti creditori ⁊
dic quod ex quo isti dissentiunt ad preiudicium creditoris et sic
tertij creditor poterit implorare officium iudicis vt eos com
pellat ad consentiẽdum remedijs pretoris ar. l. j. §. j. s. de ven. in
spi. iuncta. l. huiusmodi. §. fi. cũ ibi not. s. de leg. primo. Aliud re
medium est qd petat condẽnari in estimatione vt dixit gloss. in
§. precedenti. ⁊ ipsa executio fiet in estimatiõe. l. si seruũ. §. fi. j. eo.
sed quomodo poterit fieri condẽnatio in estimatione nõne vide
tur contra. l. vbi aũt nõ apparet. §. fi. ⁊. l. si seruũ. §. fi. j. e. dic ꝙ ibi
constabat rẽm extare ⁊ constabat que res solui deberet hic vero
facto debitoris impediebatur apparere q̃ res solui deberet iõ
potest fieri condẽnatio in estimatione ar. l. eũ qui certarũ. §. j. j.
eo. tutus tamen esset qd fieret condẽnatio ad hoĩem ⁊ fieret exe
cutio in estimatione sicut fit in obligatione rem dari quãdo post
morã ageret ⁊ res dari nõ potest. d. l. si seruũ. §. fi. ¶ Et hoc pro
cedit quando creditori nulla pars est soluta si autem sunt tres
heredes ⁊ vn⁹ soluit suã tertiam ⁊ alij duo nõ cõcordãt si dicas
qd fiat condẽnatio estimationis nõ videt̃ bona practica q̃ fieret
ꝓ parte seu ꝓ rata ⁊ sic nõ esset satisfactũ creditori q: habet par
tes in diuersis rebus sed tunc forte posset agere postea cõtra pri
mum soluẽtem quasi nõ sic bene soluerit vel quasi nõ soluerit vt
sic vel soluat vnũ hominem integrũ vel estimatiõis partẽ ipsum
contingentem vel alias partes que restabãt respectu speciei prio
solute ⁊ iste tunc habebit recursum contra alios per actionẽ fa.
hercis. ⁊ hic sic dicas exercitium actionis esse in pendenti cõtra
primũ soluentẽ respectu partis sue ꝓut voluit Bart. sed si dicas
nõ esse in pendenti saltem quando constat alios dissentire qd vi
detur verius vt supra dixi videtur posse dici opi. Bart. in quan
tum vult exercitium actionis suspendi pro parte soluta per vnũ
ex heredibus procedere donec constat alios discordare ⁊ sic vide
tur velle glo. in. d. §. pro parte. sed quando constabit alios dissen
tire nõ silebit ⁊ ita videretur qd posset agere cõtra omnes simul
⁊ sic etiam contra primum qui soluit ⁊ erit eadem practica sicut
16 si nullus soluisset. ¶ † Secundo est videndũ qualiter consuletur
heredibus promissoris inter ipsosmet. quidam dicũt hic quod
standũ erit iudicio maioris partis ⁊ hoc erit tertium remediũ.
sed Bar. dicit hoc non esse dicendũ q: in his que sunt cõia pluri
bus vt singulis nõ statur maiori parti. glo. est in. c. cũ omnes. de
cõsti. ⁊. l. per fundum. de serui. ru. predio. vñ dic qd si vn⁹ vult sol
uere alter non vult consentire in eadem re tũc vel dicamus qd
sorte dirimatur. ar. l. fi. C. cõmunia de leg. vel vnus soluat totum
sed post solutionẽ si quis est dãnificatus agat actione fa. hercis.
⁊ consequatur partes estimationis solutas pro alijs ⁊ etiã id in
quo fuisset dãnificatus: sed si vnus vellet implorare officiũ iudi
cis vt alij cõsentire cogantur nõ põt ex quo discordant ad eorum
preiudiciũ ꝯm bart. arg. l. itinere. s. de serui. rusti. pred. ⁊. l. quot.
17 s. de vsufruc. ¶ † Ange. dicit qd imo põt implorari officiũ iudi
cis propter magnã discordiam sedandam. l. equissimum. supra
de vsufruc. ⁊. l. congruit. de officio pres. ⁊. l. ij. C. qui testa. fa. po. ⁊
plus dicit qd si iudex videat partes venire ad arma põt ex suo
officio ꝓuidere ⁊ sic dictũ Bar. põt procedere si non immineret
periculũ. ⁊ aduerte q: gl. videt̃ cõtra practicã Bar. in. l. in execu
tione. §. ꝓ parte. j. eo. ⁊ ibi videbim⁹. nã dicta glo. vr̃ intelligẽda
scdm ꝑdicta ⁊ predicta ex parte heredũ ꝓmissoris. Sz qd ex pte
heredũ stipulatoris tũc si esset electio stipulatoris recurre ad. l.
heredes. §. si incerto. s. fami. herci. q: põt peti vt sorte dirimatur
ar. d. l. fi. C. cõia de leg. ⁊ hoc ante dãnũ: sed post dãnũ receptũ age
tur fami. herci. d. d. §. si incerto. Si aũt electio esset promissoris
tunc res est expedita q: põt offerre qd vult. tñ si vni heredum vel
let dare partẽ in vno alteri partẽ in alio nõ cõtingeret liberatio
j. de sol. l. qui hoĩem. §. j. vnde solutione facta pro parte vni eius
respectu in pendenti esset donec alteri soluat sicut supra dixi in
heredibus promissoris: q: iste recepit totũ qd sibi debet̃. Ray. ve
ro dicit hic circa questionẽ gl. nõ esse standũ iudicio maioris par
tis ꝑ notata in regula qd oẽs tangit. de reg. iur. lib. vj. tñ hoc sup
posito dicit si essent in pari numero ĩpediẽt se inuicẽ ꝑ dissensum
ideo cõpellent̃ ꝑ iudicẽ cõsentire per. l. quoties. s. de vsufr. ⁊. l. hu
iusmodi. §. fi. de lega. j. ⁊ sic intelligit glo. in. l. in executione. §. j. j.
eo. q̃ videret̃ contra: sz tu dic plenius vt. s. dixi. ¶ Quid aũt in
obligatione facti si nõ põt solidũ prestari. puta si fundus est cõ
munis ⁊ est in obligatiõe seruitutis an prestabit solidaz estima
tionem vn⁹ heredũ cõuent⁹ q nõ prestat seruitutẽ. Bart. dicit si
creditor vult agere cõtra heredes ad seruitutez. tunc aut agit vt
seruitus cõstituat̃. ⁊ sic fit cõdẽnatio vt seruitus constituat̃. tunc
si nõ cõstituit̃ poterit agi ad estimationẽ contra vnũ insolidum
⁊ ita dicit hic esse casum. in ver. sz quo casu ⁊ est singulare dictũ
tñ nõ bene ꝓbatur hic vt supra dixi ⁊ gl. tenet cõtrarium in. l. in
stipulationibus. §. operarũ. j. eo. de quo ibi dicet̃ nã potes dice
re qd illa glo. loqtur ex parte heredũ stipulatoris ⁊ non ex parte
heredũ ꝓmissoris. ⁊ sic nõ cõtradicit dicto Bar. ⁊ ꝑ hoc videtur
posse sustentari dictũ Bar. qd est valde no. ⁊ singulare. Si vero
a principio agat ad estimationẽ hoc est ad iteresse seruitutis nõ
prestite. tũc nõ poterit agere nisi ad interesse ꝓ parte ⁊ quẽlibet
cõuenire ꝓ parte hereditaria hec vera ex parte heredũ ꝓmisso
ris ⁊ parte vero heredũ stipulatoris indistincte dic siue ab ipso
principio agat̃ ad seruitutẽ siue ad interesse ꝑ vnũ ex heredibus
stipulatoris solũ fiet condẽnatio ꝓ pte hereditaria in estimatio
ne facti siue in interesse ne alias agẽs plus habeat de estimatiõe
vel de interesse q̃ eũ tangat: q̃ ratio cessat qñ stipulator cui totuz
debet̃ agit a principio ad factũ cõtra vnũ ex heredib⁹ ꝓmissoris
nã si nõ sit factũ poterit talis heres cõdẽnari ad totum interesse
huius agentis ꝑ hũc tex. in ver. sed quo casu ꝯm Bar. secus quã
do a principio ageret ad interesse: q: nõ posset agere nisi ꝓ par
te hereditaria illius heredis quẽ cõueniret. q̃ verba nota: q: no
tanda sunt: lz dñs Ange. variet ⁊ vno anno quo legit in hac ci
uitate. ff. nouũ tenuerit hanc opi. alio vero anno aliaz tenuerit.
ideo tene dicta Bar. ¶ In glo. sup ver. solidũ. in fi. posita in v̈.
sed quo casu aduerte q: in obligatione generis ⁊ alternatiue in
re aliena nõ hereditaria q̃ redẽpta fuit plane ꝓcedit hec litera.
in re aũt hereditaria quã expediebat dari nõ ꝓcedit q: cessaret
iudiciũ fa. hercis. ⁊ alij cogerent̃ ratũ habere ꝑ. l. põp. scribit si ne
gotiũ. de neg. ge. ⁊ ꝑ no. in. §. cato. j. eo. l. iiij. ⁊ in. l. si ꝓcuratorem
§. si ignorãtes. s. mã. in seruitute vero ꝓcedit ꝯm Ange. si fund⁹
in q̃ debebat ꝯstitui seruit⁹ in pte ei obuenit q cõstituit seruitutẽ
ꝓmissaz ꝑ defunctũ. Sz certe tũc imo nõ ꝓcedit q: nõ posset agi
fa. hercis. cũ trãsiuisset cũ onere suo ⁊ h̾ si cũ suo onere fuisset ad
iudicatũ. alias posset saluari dictũ Ange. vel si ante factã diui
sionẽ redemisset partẽ socij. vel si fundus fuerat alienat⁹ per de
functũ promissorẽ nõ enĩ fuit extincta obligatio vt not. Bart. in
l. sub vna. j. eo. in. §. j. ⁊ dicet̃. j. e. l. stipulatiões nõ diuidunt̃. ⁊ vn⁹
heredũ redemit ⁊ imposuit ob penã euitãdã. ⁊ hoc fuit de mẽte
Cy. hic vel dic ꝙ soluat estimationẽ totã i q̃ potuit fieri executio
si fuit cõuent⁹ ad seruitutẽ ⁊ nõ ꝑstabat̃ ꝯm intellec. bar. i hoc v̈.
sz q̃ casu. Sz ꝯ eũ vr̃ gl. j. e. l. in stipulationib⁹. §. operarũ. ⁊ ibi vi
debitis. nã põt dici ꝙ illa gl. loquit̃ i heredib⁹ stipularoris ⁊ nõ
ꝓmissoris. ⁊ sic dictũ suũ posset saluari ab illa glo. Posses tñ di
cere ꝙ iste tex. nõ ꝓbat opi. Bar. q: põt esse qd soluit nõ cõdẽna
tus ⁊ soluit totã estimationẽ ex eo q: alias i parte nõ fuisset libe
ratus. dñs Ange. hic dicit qd põt seruitutẽ imponere in fundo
cõi hereditario vnus ex dominis ꝓpter obligationẽ heredita
riã ꝑ notata in. §. cato. sed certe ibi non tm̃ loquit̃ in obligatiõe
mere dãdi. ꝑterea etiã in illis non vr̃ dari ꝑ vnũ taliter qd trãsfe
ratur dominiũ partis cõsocij eo inuito vt ibi dicet̃. itẽ hec opi.
Ang. vr̃ contra istum tex. q: si vera esset non posset tunc agi fa.
hercis. q: non esset dare ad quid cõpeteret sicut dixi supra qñ pro
obligatione generis vertitur res hereditaria. ideo hec opi. non
vr̃ bona. ¶ In glo. super ver. putat̃. in fi. aduerte litera vr̃ velle
hic in versiculo isto sed quidã. ꝙ res deuenit ad casum a quo nõ
posset incipere. ⁊ forte voluit dicere ꝙ ꝑ factũ vnius ꝑsone ex do
minis nõ põt queri seruitus fundo cõi seu obligatio ad seruitu
tẽ ꝑ stipulationẽ q̃ri. sz hic si dicim⁹ stipulationẽ valere ⁊ trãsire
ad heredes ꝓmissoris vr̃ ꝑ factũ vnius ꝑsone queri seruitus ꝑ
stipulationẽ oĩbus dñis qd a principio fieri nõ posset. ergo ⁊c.
Sed dic qd imo posset incipere q: si esset factũ vnius ꝑsone repre
sentãtis ꝑsonã amborũ dñorũ posset q̃ri. vt puta ꝑ seruũ cõmu
nẽ. j. de stip. seruo. l. si seruus cõis. eodẽ mõ ꝑ defunctũ in cuius ꝑ
sona representãtur ꝑsone heredũ cũ heredes ⁊ defunct⁹ cẽseantur
eadẽ ꝑsona in autẽ. de iureiur. a mo. ꝑsti. in prin. ⁊ facit. j. de stipu.
seruo. l. j. §. seruus cõis. ⁊. l. si seruus cõis meuij. posset etiã ꝑ ipsos
heredes queri si oẽs stipulent̃ eodẽ tpe vel diuersis. l. fi. s. cõia pre
dio. ⁊. l. ꝑ fundũ. s. de serui. rusti. ꝑdio. lz. hoc de facili nõ cõtingat
vt dicit glo. ⁊ hoc ꝓpter naturalẽ facilitatẽ hoĩm ad dissentiẽdũ.
l. q: poterat. ad tre. ⁊. l. itẽ si vn⁹. §. j. s. de arb. ⁊ de materia qñ sti
pulator alienet fundũ vel eius partẽ dicvt in. l. si sub vna. §. j. j. eo.
¶ In glo. super ver. ꝑ singulos. in fi. attẽde q: duos intellect⁹ hz
istud verbũ ꝑ singulos. primus ꝙ non põt ꝑ singulos sine alijs vt
hac gl. scdõs nõ põt. s. de facili vt hac gl. se. ⁊ se. iste secund⁹ ꝓut ex
ponit̃ de facili. subdiuidit̃ i duos alios. vno mõ ꝓpter difficulta
tẽ dissentiẽdi. Itẽ ꝓpter difficultatez eius qd versat̃ in stipulatio
ne q: nõ põt de facili qd indiuiduũ est solui plurib⁹: sz certe hoc se
cundũ est cõtra. l. lucius. s. de aqua quo. ⁊ esti. Bar. hic dicit ꝙ lz
postq̃ seruitus est cõstituta canonice plurib⁹ teneat tñ qñ agitur
de ipsa cõstituẽda rõne fundi cõis nõ põt vni tm̃mõ sine alijs cõ
stitui ⁊ si de facto fiat nõ valet. ⁊ erit vera opi. Joan. secus si rõne
pluriũ fundorũ nõ cõmuniũ diuersis cõstituat̃ ⁊ sic ꝓprie loquit̃
l. lucio.

l.lucio.¶Sed an constituta ea quilibet poterit vti dic q̄d sic. et erit vera opi.azo.ꝛ hoc qñ esset legitime cōstituta q: omnib⁹.sed si sit de facto tantū vni cōstituta ille solus vteꝛ fm Bar.ꝫ ꝯstitutio nō valuerit vt dixit Jo.ꝛ sic opi.Jo.nō erit simpliciter vera Ray.vero hic dicit q̄d in hac.q.si vn⁹egit insolidū ꝛ obtinuit an vteꝛ insolidū seruitute glo.rn̄dit primo q̄d sic.scđo q̄d nō sed secūda vera fm eū qñ egit resistēte reo.ꝟ.de serui.rusti.pre.l.itinere prima vera qñ reus admisit eū ad agēdū ꝛ patiēs fuit condēnatus ar.l.p fundū.ꝟ.de serui.rusti.predio.ꝛ.ꝟ.si serui.ven.l.loci ꝟ.si fund⁹.ꝛ vide fm eū q̄d not.pe.C.ad exhibē.l.exhibitiōis.q̄d hic recitāt quidā fm eū faciētes sibi coronā sed plus pꝫ opi.bar.itē qñ seruit⁹ est iā cōstituta plurib⁹ ꝛ agiꝛ cōfessoria sn̄ia ꝑ vno lata ꝓdest oībus possidētib⁹ seruitutē cōmunē.l.loci.ꝟ.si fundus ꝟ.si serui.ven.ꝫ si agaꝛ de ꝯstituēda tūc sn̄ia lata ꝑ vno nō ꝓdest aliis q: nemo pacisci alteri vel stipulari pōt ꝛ ꝯseques acqrere facit.ꝟ.cōia pred.l.propriū.¶Sed nunquid nocebit si feraꝛ sententia cōtra vnū ex dominis.doc.dicūt q̄d nō nā ꝫ ꝓsit non tñ nocet scđm nota.in.l.per fundū.ꝟ.de serui.rust.pred.ꝛ.l.propriū ꝟ.cō.predi.sed certe ꝫ sn̄ia lata cōtra vnū ex dominis nō noceat aliis qñ agiꝛ de seruitute iā cōstituta.hoc credo verū qñ interuenit eius culpa sed si nō interuenit ei⁹ culpa tunc videꝛ q̄d noceat ꝛ sic cōtrariorū eadē sit disciplina.ita videꝛ sentire gl.in.l.si de cōmuni.ꝟ.si seruit⁹ ven.nō ob.l.ꝓpriū.q: ibi agiꝛ de seruitute cōstituēda ꝛ nō cōstituta.nā tūc qñ agiꝛ de cōstituta nocet sicut ꝛ prodest vt dixi.†Et cōclude q̄d sn̄ia lata pro vno ex sociis in cōfessoria pro seruitute iā cōstituta declarāda ꝓdest cōsocio ꝫ nō nocet fm Bar.Adde q̄d imo videꝛ etiā nocere si nō interfuit culpa vel collusio aduersarij vt ꝑdixi.si vero agiꝛ ꝑ vnū ex heredib⁹ stipulatoris ꝑ seruitute cōstituēda ꝛ obtinet ꝛ nō ꝓdest aliis q: stat regula res inter alios acta ꝛc.q: nō reperiꝛ hoc casu vitiata ꝫ reperiatur qñ agiꝛ pro declarāda seruitute cōstituta.ꝛ hoc tenet hic Cy.ideo si petaꝛ executio sn̄ie poterit dicere reus nō teneoꝛ cōstituere nisi etiam tui coheredes cōsentiant q̄d tibi soli nō possum cōstituere.l.ꝑ parte.ꝟ.de serui.si aūt hoc nō diceret sed de facto cōstituit nō tenet cōstitutio seruitutis per.d.l.ꝑ parte.tñ nō poterit impediri ꝑ cōstituentē ar.l.ꝑ fundū.ꝟ.de serui.rust.ꝑd.ali⁹ tñ coheres bene poterit impedire ex quo nō tenuit cōstitutio et sic nō fuit cōstituta seruitus de iure ꝛ sic non tenuit vt ius reale quereret ꝫ obligatio ꝑsonalis sit iuxta notata in.l.per fundum ꝟ.allega.si aūt vn⁹ dictoꝝ heredū ꝑmo egit ꝛ obtinuit ali⁹ postea egit ꝛ succubuit.Bar.hic.in fi.sentit q̄d sn̄ia succumbētis nō nocet sed poti⁹ ꝓdest ei sn̄ia obtinētis ar.l.proprium.cōia pred. Sed certe illa.l.nihil ad propositū si bene pondereꝛ ꝛ videꝛ etiā obstare huic dicto lex.ꝑ parte.de serui.Cy.hic videꝛ velle q̄d sentētia succūbētis noceat primo q obtinuit nā si prim⁹ petat executionē sn̄ie dicet reus nō teneoꝛ tibi soli cōstituere si adducat coheredē dicet iste nō potuit constituere q obtinuit cōtra eū ꝛ sic eludet vtrūqꝫ.facit.l.pap.ꝟ.ꝫ nec impuberis.ꝟ.de inoff.te.forte poterit dici q̄d hoc casu poterit cogi iplere reus sn̄iam ꝑ prio latā eo mō quo pōt ne dicta sn̄ia sit inutilis.ar.l.mulier.ꝟ.j.ꝟ.de ꝯdi.insti.vñ cū possit saltim de facto cōstituere ꝛ sic iste q vicit nō impediaꝛ ꝛ hec executio non ꝓderit alteri q succubuit q: ipe poterit ꝓhiberi.ideo eo modo cogeꝛ implere ex quo nō ē spes q̄d de iure possit fieri executio sn̄ie ꝑdicte sec⁹ qñ ē spes vt qñ nōdū succubuisset coheres q: forte interim nō posset cogi implere ꝛ exeq seu constituere de facto.sed vbi cessat dicta spes vt cōtingit qñ heres succubuit q: constat q̄d nō pōt impleri de iure cogeꝛ implere vt pōt ar.d.l.mulier.ꝟ.j.ex quo pōt satisfieri sentētie etiā ipi reo ꝑ sn̄ia quā ꝯtra heredē obtinuit.ꝛ si dices nōne ex quo ad fundū eūdem iter ꝓderit etiā coheredi si alter coheres ibit dic nō sequiꝛ necessario q̄d habeat ꝓdesse q: posset ire cā solatij.sec⁹ forte qñ euidēter constaret q̄d haberet ꝓdesse vt q: ageret de seruitute ducēdi aquā ex fundo vicini q: tūc nulla posset fieri executio ꝑ vincēte quin euidēter ꝑficeret alteri victo.iō tūc potioꝛ in dubio est cōditio rei ꝛ forte idē in seruitute itineris q: iter nō dꝫ fieri nisi ꝑ vtilitate fundi cū ad vtilitatē fundi cōstituaꝛ q est cōis.ꝛ sic videtur ꝙ sn̄ia seu opi.Cy.indistincte nō sit vera.cogita q: trāsiui legēdo q̄d aliud esset in seruitute itineris.¶†Ultimo esset hic videndū nūqd in obligatiōe generis dicaꝛ aliqd esse in obligatiōe. Bar.recitat hic opi.gl.videꝛ sentire q̄d nihil in.l.meui⁹.ꝟ.duobus.de le.ij.sed bar.dicit si hoc est nō posset tolli ꝑ solutionē alicuius speciei.alij dicūt q̄d sit in obligatiōe genus: sed certe gen⁹ est qd itellectuale ꝛ nō est in cōmercio sicut nec chimera nec ipocentaur⁹.alij q̄d quilibet seruus sit in obligatione sub cōditiōe.l.si seruus.de op.le.Sed hec nō bona q: tūc agi nō posset ante aduētū cōditiōis.iō dic q̄d nulla ꝛ determinata res est in obligatiōe ꝫ incerta.nec est ꝑprie cōditionalis.l.iij.ꝟ.q ꝛ a q.sed si dicam⁹ q̄d sit tacita.ꝛ iō trāsmitteꝛ q: cōditio tacita nō impedit trāsmissionē.l.cōditiōes.ꝟ.de cōdi.ꝛ de.tñ.tacita impedit actionē dixi sicut expressa.gl.est sing.in.l.itē q:.ꝟ.de pac.ꝛ.l.ij.ꝟ.pe.ꝟ.si cert. pe.Itē q̄d sit qlibet res in obligatione sub cōditiōe si eligaꝛ vꝫ ꝓbari in.d.l.iij.q ꝛ a q.ꝛ si dicas ergo nō pōt agi añ cōditionē

18

19

hoc verū ad certā rē q: nō est i obligatiōe nisi eligaꝛ sed si vellet agere indeterminate posset q: tūc dicto respectu nulla inest condi.obligationi q: vn⁹ seruus indeterminat⁹ est pure in obligatiōe.ꝑterea tex.i.d.l.iñ.dicit quodāmō ꝛ sic nō est ꝑprie cōditio alias nō posset agi q: ēt tacita cōditio suspēdit natiuitatē actionis sicut expressa vt notaꝛ in.d.l.itē q:.ꝛ sic patet quid sit in obligatione generis.ꝛ de materia hic ꝑ Cy.ꝛ Ray.ꝛ per Ray.in.d.l. meuius.ꝟ.duobus.

Si tamē dominē. Iste.ꝟ.legiꝛ duob⁹ modis in gl.vno mō ꝙ loquaꝛ qñ in stipulatione deuenerat certa species.alio mō qñ interuenerat gen⁹.ꝛ sic debebaꝛ hō in gñe.intelligēdū est tñ fm istuꝫ intellec. q̄d soluta pte virtute sn̄ie vel facta acceptilatiōe sup parte sit liberatio in pēdēti donec reliqua pars soluaꝛ.sed certe prima lectura diuinat ꝛ est cōtra mentē tex.scđa similiter violat literam: q: innuit liberationē eē in pte pceptā.ꝛ q: etiā videꝛ aduersari velle pcedēti q̄d nō cōtingeret fm illā.ꝛ iō legiꝛ tertio mō extra gloss. fm Pe.cui⁹ lec.cōiter sequunꝛ hic doc.ꝛ ꝫ lec.ipsi⁹ breuiter hoc dicat in summa.Per sn̄iam absolutoriā ꝛ acceptilationē vn⁹ ex heredib⁹ ꝑmissoris q tenebaꝛ in gñe pōt liberari.h.d.ꝛ prio ponit vnū dictū in sn̄ia.scđo aliud in acceptilatiōe.tertio extendit ꝑdicta.scđa ibi idē ꝛ si.tertia ibi idēqꝫ est in prio.Nō est quare hoc casu nō est in pēdēti obligatio q: nō pōt deueniri ad absurditatē quā dixi.ꝟ.vcꝫ.l.in executionib⁹.ꝟ.ꝑ parte.j.e.ti.puta hic nulla solutio est facta:ꝫ lata sit sn̄ia absolutoria vel facta acceptilatio sup pte ista eñ ficta solutio q resurgit ex absolutoria vel ex acceptilatiōe i pte.iuris cēsura cēsebiꝛ circa eadē in q postea fit solutio nō tñ intelligas q̄d sn̄ia tollat naturalē obligationē.l.iul. ꝟ.de ꝯdi.ide.ꝫ tollit ciuilē ꝛ liberat i effectu q: parit exceptionē. ¶In gl.acceptū sit ibi.vel ibi erāt duo rei.dicit bar.no.bñ q̄d si qs dicit ꝛ ifert iste duo sunt insolidū obligati.ergo sunt duo correi.nō sequiꝛ nec est bona ꝯña q̄d no.q: istā gl.notāt oēs doc.ꝫ in nostro casu nō facit ad ꝑdicta.q: nō loqmur hic i plurib⁹ obligatis insolidū ꝫ qlibet heres est ꝑ parte obligat⁹ ꝫ deberent vt sequaꝛ liberatio oēs eē cōcordes.ꝛ sic obligatio non ē oīno idiuidua ꝫ solū q ad liberatiōnē.dic ergo aut acceptilatio fit vni ex plurib⁹ isolidū obligatis ꝛ tūc aut nō sunt correi ꝛ nō ꝓdest alij ꝑ hāc gl.ꝛ.l.si vn⁹.ꝟ.an oīa.ꝟ.de pactis.aut sunt correi ꝛ tūc aut fit acceptilatio i rē ꝛ ꝓdest aut i ꝑsonā ꝛ nō ꝓdest vt.l.ꝛ ꝑ insiurādū.ꝟ.ꝛ si legatoꝝ.j.de accep.ꝛ ꝑ Bar.i.l.ex duob⁹ la.ij.i scđa.q. ꝛ qñ dicaꝛ facta in ꝑsonā colligiꝛ ex no.ꝑ bar.i.d.scđa.q.¶Quero qd si fiat pactū in obligatione generis vel alternatiua de certa re nō petenda nūqd tollatur in totuꝫ dic vt supra de pact.l.si vnus.ꝟ.generaliter.ꝛ distingue vt ibi per glo.

Item si in facto. Uno ex heredib⁹ ꝑmissoris cōtra faciente qñ in stipulatione versaꝛ factū indiuiduū oēs teneñꝛ ꝑ hereditaria portiōe:ꝫ si vni ex heredib⁹ stipulatoris cōtrafiat ꝑ parte sua tñ stipulatio committetur ad interesse:ad penā vō cōmitteꝛ insolidū ꝛ sic oīb⁹ ꝑ hereditaria portiōe ꝫ alij agētes doli exceptione repellanꝛ. Diuiditur in sex ptes q: prio loquiꝛ qñ vn⁹ ex heredib⁹ ꝑmissoris ꝯuenit.scđo qñ vētū est ꝯ vnū ex heredib⁹ stipulatoris.tertio distinctionē ponit.quarto q̄d dixerat extēdit.qnto sue distinctiōis rōnē assignat.sexto extēdit ad aliā obligationē.scđa ibi ꝯ autē. tertia ibi.nā si pena.quarta ibi in.l.idē iuris.quinta ibi:sed hec differētia.sexta ibi in.l.eadē in ꝑn.Et dicit hic Bar.q̄d.ꝟ.locut⁹ est de obligationib⁹ q nō sunt meri facti hic de his q sunt meri facti ꝛ sic vult q̄d obligatio ad seruitutē nō sit meri facti nec etiā cōtineat mere dari de quo dictū fuit.ꝟ.ea.l.ꝟ.j.in gl.ꝛ barū.ꝛ in gl.veluti.ꝫ Pe.dicit q̄d cōtinet mere dari vt ibi dictū fuit.Ray. vō hic dixit q̄d opi.gl.de ꝯ.ꝟ.q vult q̄d q stipulaꝛ seruitutē dꝫ stipulari factū pcedat i seruitute formāda seu ꝯstituēda:ꝫ opi.pe. pcedat in seruitute formata ꝛ cōstituta ꝫ certe ꝛ in cōstituenda pōt dici q̄d ēt dꝫ stipulari ius inquātū ius reale seruitutis dari seu cōstitui debet.l.iij.ꝟ.dare.ꝟ.de vsufruc.ideo pl⁹ placet opi. glo.ꝛ bar.q̄d dꝫ stipulari factū ꝫ nō merū.¶In tex.ibi tenētur qdā ꝛ coheredes ei⁹.f.q̄d qlibet ꝑ sua rata ꝛ ꝑ portiōe hereditaria.¶In tex.ibi isolidū cōmitteꝛ.hoc ē i totū q̄rit tñ cuilibet heredū stipulatoris solū ꝑ hereditaria portiōe ꝛ nō solida pena vt pꝫ.j.facit.l.eadē.ꝟ.cato.ꝛ h̄ de rigore.de eqtate vō obstabit exceptio nō ꝓhibitis vt.j.l.pri.ꝛ h̄ limita ꝫ Bar.qñ heres ꝓhibit⁹ nō incedebat noīe alioꝝ coheredū ꝑ cōi vtilitate.ꝫ ꝑ sua tñ alīs nō obstaret exceptio alijs nō ꝓhibitis.de quo hic latius ꝑ Bar. ¶†No.q: i stipulatiōe penali nō ꝯsideraꝛ interesse quo ad ꝯmissionē obligatiōis.¶†No.differētiā^a iter penā ꝛ interesse.¶In glo.pria ibi vel ēt dicit ad factū vitas est ꝙ dicam⁹ ꝙ factū ē in obligatiōe ꝫ succeditpost morā i locū ei⁹ obligatio ad interesse ꝫ añ morā dixit gl.q̄d pt agē ad factū ꝛ ad iteresse sub ꝯditiōe tñ si factū nō fiat.facit q̄d legiꝛ ꝛ notaꝛ ꝑ gl.ꝛ doc.i.l.j.in pri.ꝟ.de act. emp.de quo plene ꝑ bar.in.l.stipulatiōes nō diuiduñꝛ circa fi.ꝟ. eo.¶†Sꝫ nūqd qs poterit pcise cogi ad factū opi.sunt:ꝫ cōiter teneꝛ q̄d qs nō possit pcise cogi ad factū ꝛ hec est regula ꝫ fallit

20
21
a

22

a ¶Differentiā.adde h̄ notabilr q̄d pena ꝛ vsura eqparantur glo.in.l. quāuis.C. de vsur.doc. i.l.q fine de nego.gestis. quia vsura dicitur pena. alexan. de Imo.i.l. lecta.ff.si certū pe.ꝛ i.d. l.qui fine.

in casibus no. i. l. si qs ab alio. ff. de re iudica. et in. l. stipulatiões. j. eo. et inter alios casus est vnus singularis in. l. stipulatio. §. fine. ff. de operis no. nunci. in gl. q̃ dicit q̄ scriptor poterit cogi librũ scri bere et poni in cõpedibus. ipsam ergo not. an aũt dicta glo. proce dat tangit ibi p Bar. et j. eo. l. stipulationes nõ diuidunt et ibi di cetur. ¶ In glo. l. j. idem iuris que incipit stricto iure. ex hoc ha bes vnã solutionẽ ad. §. alteri. sed aduerte q̄ vbi dicit hic de eqta te pinde est ac si diceret hec corrigit illã. qr vbi est scripta eqtas pualet rigor. l. placuit. C. de iud. et est gl. no. in. l. cotẽ. §. fi. ff. de pu. alia sol. ponit in glo. in ver. nõ querimus. s. qd nõ inspicimus in teresse quo ad cõmissionẽ. vt in. §. alteri. sed quo ad exactionẽ sic vt hic. Sed certe hoc est destruere. §. alteri. vbi etiã quo ad exactionem nõ vult inspici iteresse. ideo Pe. aliter dixit qr aut pena apponit loco interesse vt hic aut loco cõtemptus vt. l. si qs rem. ff. de arbi. aut aliter et loquit. §. alteri. sed hec opi. nõ pl9 p rõnes hic tactas p bar. q lz primo videat reprehẽdere opi. Dy. tñ finaliter eã saluat de quo dic vt hic plene pleñ. et p opi. Dy. hic posita vide. l. diẽ pfer re. §. fi. cũ duabus ibi sequẽtibus. ff. de arbi. et originaliter fuit so. glo. in. l. cũ pena. eo. ti. et etiã gl. q̃ appellat fin. in. l. ij. §. j. j. de pto. stipu. q̃ dicit q̄ p ea pte p qua qs nõ est heres cẽset oĩno extrane9 vt ibi no. gl. Ang. vero hic dicit q̄ vbicunq3 a principio stipulato ris pene nõ interest nec dz verisimilr interesse ibi lz ei nõ ɔtrafiat directo tñ hz locũ exactio pene. exẽplũ si duo cõpromittunt et pro mittitur pena applicãda fisco si ɔtrafiat. nõ em fit directo ɔ fiscũ nec fisci interest et tñ penam petit. l. arbiter intra certũ. ff. de arbi. Potes etiã exẽplificare fm eũ p. §. alteri hic allegatũ. secus qñ p mittit stipulatori cuius a principio interest vel interesse verisimilr põt qr tũc sibiipsi nõ ostẽdit. sed ali9 pena peti nõ põt vt hic: et. l. aduer sus. ff. de arbi. et hec fuerũt vba bal. originalr. Tu adde qd. d. l. ar biter intra certũ. facit ɔ bal. et Ang. si bñ põderet. nã ibi dr qd fisc9 nõ agit cui pena debebat applicari si laudo p ptes nõ parebat sed illud id qr ptes fuerũt stipulate fisco cui qrere nõ potuerunt vt ibi no. gl. et ẽt bar. et sic ɔrio si notari9 stipulat9 esset fisco penã vel di midiã pene: qr ille potuisset qrere fisco iuxta notata in. l. nõ quasi j. rẽ pup. sal. fo. tũc qñ daret actio fisco si ɔfit sñie p alterã partiũ. lz ips9 fisci nõ intersit. et lz ipsi fisco vel ei9 successori nõ ɔfiat. et hoc mõ faceret p Bal. a ɔrio sensu. Sed dicere potes q̄ ibi est interesse latũ: qr interesset fisci pareri sñie p subiectos vt sint locupletes ne vexent sumptib9. facit qd habet isti. de his q sunt sui vel alie. iuris §. plato. et in aut. vt iudi. sine quo. suffr. §. cogitatio. itẽ nõ ob. §. al teri. qr ibi directo ɔ fit stipulatori cui erat q̃sita naturalis vt ali(?) det et sic saluari põt theorica Dy. et Bar. vl dic q̄ aut directo fit ɔ tenorẽ stipulatiõis et nõ inspicit interesse: als sic: et sic loquit gl. in l. cũ pena. de arb. et cessabit obiectio Bal. et Ang. nec ob. iste text. vbi directo fit ɔ tenorẽ stipulatiõis et tñ vr i istis interesse inspici qr verũ est q̄ directo fit ɔ tenorẽ stipulatiõis p ea pte qua heres representat defunctũ. iõ illo respectu nõ ɔsiderat intereẽ. sec9 p ea parte p qua nõ est heres p qua cẽset oĩno extrane9 vt no. gl. i. d. l. ij. §. fi. de pto. stip. et hoc de eqtate. nã de rigore cõmittit insolidũ: qr cõditio regulariter nõ scindit. fallit in. §. cato. iõ insolidũ com mittit et qr hoc esse nõ põt nisi acgrat oib9 representãtibus defun ctũ. ideo vni soli queri nõ põt. l. cõtinuus. §. fi. j. eo. ti. ¶ Inducit

23 vltimo iste tex. ad. q. † si represalie fuerũt cõcesse ɔ ciuitatẽ ppter vnũ nũqd alius q fit exactus poterit repetere ab illo cuius occa sione cõcesse fuere. Bar. qd sic vt in hoc tex. bal. dicit esse verũ qñ ppter iustã causaz fuerũt cõcesse. sed si forte nõ erat in culpa qr re vera nõ erat debitor tũc sibi nõ pindicãt ar. l. si p imprudẽtiã. ff. de euic. Bar. in materia represaliarũ aliter loquit in. x. q. principali vbi simplr loquit et tz qd. ff. dixi post eũ et nullã distinctionẽ facit et adducit tex. no. in. l. si merces. §. culpe. ff. loca. et in. l. pe. sol. ma. vbi pz q̄ nõ tenet qs de casu fortuito nisi cõtingat eius culpa vel odio et sic limita materiã. l. qd te. ff. si cer. pe. vbi casus fortuitus li berat nõ pcedẽte mora qr id verũ nisi ex odio vel iniuria debito ris cõtigerit. et sic vr idẽ si iniuste ppter illum qui vere nõ debet ob eius inimicitias sint represalie cõcesse et sic eius odio. sed fm hoc dictũ Bal. esset ɔ id qd dicit Bar. in materia represaliarũ et sitr dictũ bar. hic intellectũ put dicit bal. eẽt q̃si ɔ id qr ipsemet di cit in tractatu represaliarũ. Sed põt dici q̄ dictũ Bar. in tractatu represaliarũ sit vez qr qñ ei9 odio et inimicitia fit tũc vr saltim in culpa particulari. ita vult glo. sing. in. d. §. culpe. alr enim nõ cre

24 do posse saluari dcm bar. † Ɔñcludo si q̃rit an inimicitie noceãt aut inimicitie sunt ex sua culpa et tũc ille nocẽt. aut sunt ex alteri9 sed sua culpa et tũc aut deprehẽdit in culpa cõi et tenet ppter talem culpã. aut nõ in culpa cõi sed pticulari vt qr cauti9 se debuit hñe q̄ ali9 ex q̃ habebat inimicitias et tũc idẽ et sic dz itel. d. l. p. et. d. §. cul pe. sec9 si nõ esset in culpa cõi nec particulari. nã absurdũ eẽt dice re oppositũ. et sic dz limitari dictũ Bart. vt est de mẽte gl. in. d. §. culpe. et in. d. l. pe. et sic in casu pposito dz inspici an ille cui9 occa sione cõcesse sunt repsalie si vere nõ erat debitor an fuerit in cul pa nõ impediẽdo nec pcurãdo iuxta posse q̄ nõ ɔcederent an nõ et si nõ fuit in hac culpa qr fecit qcqd potuit ne concederent et tñ fuerint cõcesse. et tũc si non fuit etiã in culpa particulari vt qr pu blicauit represalias taliter qd qlibet poterat eas scire vt se preca uerat. et tunc videt qd nõ teneat illi q postea iniuste exigit. secus si fuisset in culpa nõ publicãdo et nõ auisando illũ q fuit exact9 vt se precaueret ne illas incideret p no. in. d. §. culpe. Sed aduerte qr l. si p imprudẽtiã. p quã Bal. mouet vr posse adduci ɔ eũ si bñ põ deret. nã vt ibi pz si fit iniustitia emptori non agit ɔ venditorem sic ergo et hic exact9 iniuste p alio q iuste nõ dz posse agere. sed di ci potest pmo qd illd ideo qr emptor iniuste dãnatus haberet re gressum ɔ iudicẽ. iõ nõ haberet ɔ vẽditorẽ sed hic ɔ aliũ nõ haberet regressum. Sed certe hec so. nõ pcederet si ponam9 iudicẽ nõ eẽ soluẽdo et tñ ille tex. loquit indistĩcte. iõ hec respõsio nõ videt bo na. et p tãto dici põt qd ibi loquit in tempore cui iniustitia sibi fa cta sicut et casus fortuit9 dz nocere facit. l. necessario. ff. de pericu. et cõ. rei vẽ. qd no. Bar. in. l. exceptione. de fideius. Hic aũt loqui mur in isto exacto cui nõ dz imputari si ppter factũ alteri9 ẽ exa ctus. Põt ẽt. d. l. induci p Bal. qd exact9 iniuste p eo q nõ debet nõ hz regressum inquãtũ dicit. d. l. qd si fit iniustitia nõ dat regres sus. sed certe posset dicit qd ibi loquit de iniustitia q̃ fit agere vo lẽti. hic de illa q̃ fit ɔ illũ ɔ quẽ qs vult agere. ibi em fit emptori q vult agere ppter euictionẽ. hic fiebat principaliter cõtra illũ qui dicebat teneri cũ non teneret p quo ali9 iniuste exigebat. vel ibi in emptore cui talis iniuria vel iniustitia sicut casus fortuitus no cere dz; vt superi9 dixi. vel põt dici qd ibi iniustitia nõ fuit facta i iniuriã debitoris alias posset ɔ dictũ vẽditorẽ agi p ea q̃ habent in. d. l. pe. so. ma. et in. l. si merces. C. culpe. ff. loca. ¶ Itẽ adducitur iste tex. ad. q. si duo pmittũt se nõ offendere adinuicẽ sub certa pe na morit vn9 istoz relictis plurib9 heredib9. an heres pmissoris de nõ offendendo faciat insolidũ committi stipulationẽ si offen dit stipulatorẽ et dic qd si vn9 ex heredib9 pmissoris offendit sti pulatore. et tũc cõmittat in oẽs p hereditaria portiõe. si aũt vn9 ex heredibus stipulatoris offendit tũc cõmittit oib9. sed obstat ex ceptio. de hac. q. videbitis. j. §. pri. vbi omnino vide qr ibi alr de terminat p Bar. sed puto hoc verũ vt ibi dicet. et j. eod. l. stipula

25 tio ista habere licere. §. si qs ita. ¶ † Itẽ inducit ad. q. si vasallus decedit pluribus heredibus relictis vel dominis an heredi et ab heredib9 isolidũ fidelitatis iuramentũ pstandũ sit dño. de quo est glo. ordi. in. l. si cuius. ff. de vsufr. et si de feu. fue. contro. in. c. j. nã videt q̄ cuilibet heredũ dñi pmitti et iurari debeat fid elitas et similiter qlibet heredũ vasalli debeat pmittere et iurare de q̃ in iurib9 preallegatis. facit etiã ad materiã q̄ no. gl. in. l. cõi diui dundo supra cõmuni diuid.

Cato. Iste. §. diuidit in quatuor partes principales. prio ponit dictũ catonis quãdã distinctionẽ cõtinẽs in materia obligationis factoz de cui9 itellectu dubitat. scdo ips9 catonis distinctio declarat. tertio rõnẽ differentie assignat. quar to reuocat in dubiũ qd primo p cõstanti posuerat. scda ibi: ab oi bus. tertia ibi et differẽtie. quarta ibi. sed videam9. et hoc intẽdit

Pena adiecta facto indiuiduo si ɔfiat p vnũ ex heredib9 pmis soris p pte hereditaria cõmittit ɔ oẽs. in facto vo diuiduo pro pte ɔ faciẽtes tñ nõ cõmittit pena sed aduersus ipsum pmissorez isolidũ. h. d. ¶ In tex. ibi ab oib9. i. ɔ oẽs. ¶ In tex. ibi in fi. a q̃ fuerit veritũ. nec ob. j. rẽ ra. ha. l. si qs vni. qr solue vt ibi notat fz Ray. nec ob. etiam huic. l. inquãtũ dicit penã insolidum cõmitti ɔ principalẽ rõne ptis solute. l. lecta. si cert. pet. qr rñde fm Ray. vt ibi notat p Marti. sil. nã illud ɔtingit ibi pp tertiũ pactũ de quo ibi qd fuit progatiuũ solutiõis. itẽ nõ ob. l. cui fund9 de con di. inde. qr ibi ẽ ɔditio diuidua apposita i psona pluriũ q nõ ha bent loco vni9 hic sec9. vñ sec9 eẽt qñ esset indiuidua. l. si ita fuerit seruis. ff. de manu. te. et sec9 qñ hñe vr loco vni9 vt. d. l. cui fundus in fi. Aduerte tñ qd implementũ totale in. d. l. si ita. iõ nõ pdest alteri qr ibi nõ habebant plures loco vni9. facit qd hr in. l. pe. C. de ɔdi. insert. ¶ Et p euidẽtia pmitte q̄ hic tractat de quatuor stipulationib9 q̃rũ due ɔtinẽt factũ idiuiduũ alie due factũ diui duũ. q̃rũ prima est qñ stipulat iter fieri: scda qñ nõ fieri. et hec cõ tinẽt idiuiduũ aliarũ duaz cõtinẽtiũ. pma ẽ qñ stipulat ampli9

26 nõ agi. scda qñ rẽ. ra. ha. ¶ † No. qd obligatiões factorũ q̃dã sũt diuidue q̃dã indiuidue. regulr aũt sunt indiuidue. j. eo. l. stipula tiões nõ diuidunt. fallit tñ in duob9 hic positis. s. rẽ ra. ha. et am plius nõ agi. et est rõ: qr in eis a pncipio põt ps deduci in obliga tionẽ. itẽ adipletio i pte affert tãtã vtilitatẽ i pte quãtã adimple tio toti9 i toto. Itẽ ex natura obligatiõis nõ põt deueniri ad in cõueniẽs. l. in executiõe. §. p pte. j. e. et iõ oĩ respectu cẽset obliga tio diuidua in dictis casib9. lz in facto cõsistãt vbi aũt alter dicto rũ triũ respectuũ cessaret tũc nõ esset obligatio oĩno diuidua eẽt altero de trib9 modis vez prio q̃d ad modũ ɔhẽdi obligationẽ et solutionẽ vt sunt obligatiões seruitutũ. vl scdo essent indiuidue nõ quo ad ɔhẽdi modũ nec quo ad obligationẽ et solutionez vt sunt regulariter obligatiões factorũ. vl tertio nõ essent idiuidue quo ad ɔhẽdi modũ nec quo ad obligationẽ sed quo ad solutio nem tñ: qr solutio ptis nõ pstaret liberationẽ in pte sed eẽt diui dua quo ad ɔhẽdi modũ et quo ad obligationẽ vt est obligatio rẽ restitui vt pbat. l. si duo. ff. depo. ¶ Secundo not. quod vbi

versatur

versatur indiuiduũ in obligatiõe nõ põt insolidũ peccari ꝯueniẽdo. ⁊ ideo vno cõtrauenięte censent oẽs ꝯuenisse. ⁊ nota bene qđ hoc casu cõmittit pena insolidũ. i. in totũ nõ tamẽ cõmittit insolidũ ꝯ quẽlibet heredũ vt sic qlibet insolidũ teneat ad penã. sed ꝯ oẽs ꝑ hereditaria portione. ⁊ sic tex. q dicũt insolidũ cõmitti debẽt itelligi. s. ꝯ ꝑ hereditaria tñ portiõe. ⁊ sic iste tex. declarat. l. ij. §. fi. j. e. ⁊. l. heres. §. an ea. s. fa. her. ⁊. §. in illa. ⁊ sic intelligit Cy. 27 in. d. l. ij. §. fi. lꝫ referat quosdã tenere ꝯriũ. ¶ †Itẽ no. qđ lꝫ i obligatione rẽ ra. ha. obligatio diuidat iter heredes vt ꝑ pte sua posſit qlibet heres ratũ hr̃e tñ secꝰ est in pſona pricipalis ꝓmissoris. Et sic no. q ex pſona heredũ mutat cõditio obligatiõis. sꝫ hoc iđ qr sumus in facto seu obligatione diuidua. secꝰ vbi in obligatiõe versat indiuiduũ. ⁊ sic intelligit. l. ij. §. ex his. s. eo. sicut notanter dixit gl. i. l. legatariꝰ. de le. j. ¶ In gl. sup. ver. certo in fi. hoc ita exposuit glo. qr idẽ si pena nõ cõsisteret in pecunia sꝫ alia re certa cũ eadẽ sit rõ. aduerte tñ q nomẽ pecunie latissime sumpto vocabulo oẽs res cõprehẽdit cũ possint reduci ad pecuniã. l. si ita fideiussorẽ accepo. j. de fideiuss. ⁊. j. q. ij. c. totũ. ⁊ de leg. iij. l. qsqs. ⁊ ibi notat. ¶ Quid aũt si pena nõ esset certa sꝫ icerta. dic aut ẽ icerta. qr genꝰ vsat in stipulatiõe penali. qđ qdẽ genꝰ cẽset eẽ res incerta. j. e. vbi aũt in pri. ⁊ et dic vt colligit. s. e. l. ij. §. j. aut ẽ incerta qr versat factũ in illa. facta aũt oĩa sũt incerta. j. e. l. vbi aũt. §. q id qđ. ⁊ tũc ꝯsidera q̃tuor casus. qr aut addicit facto indiuiduo pena facti indiuidui. aut facto indiuiduo pena facti diuidui. aut facto diuiduo pena facti diuidui. aut facto diuiduo pena facti indiuidui. primis tribꝰ casibꝰ ẽ clara res qr prio casu pena cõmittit insolidũ actiue ⁊ passiue p. l. ij. §. ex his. j. eo. scđo ⁊ tertio dic idẽ q si pecunia vsaret in stipulatione penali ꝓut hic colligit. q̃rto casu qñ facto indiuiduo adijcit pena facti idiuidui vt qr qs ꝓmisit nõ agere ⁊ si ageret ꝓmisit iter fieri noie pene. dicit pe. qđ pena cõmitteret tñ aduersus heredẽ q ꝯfecit ar. huiꝰ. §. vbi đr qđ pena adiecta facto diuiduo cõmittit tñ ꝑ parte ꝯfaciẽtis. verũ qr ipsa pena cõtinet indiuiduũ cõmitteret aduersus ipm insolidũ hoc acto q actor q agit ad penã ei debeat offerre estimationẽ ꝑ pte cohedis ar. l. cũ filiꝰ. de le. ij. ⁊ ar. j. ad. l. fal. l. falcidia iteruenięte. Bar. relinqt istud sub dubio. Ang. dicit qđ imo pena cõmittit insolidũ ꝯ illũ heredẽ ꝯ quẽ ꝯfecit qr quantũ in eo est insolidũ peccauit. facit. l. si duo. s. depo. ⁊ qr ꝓpter indiuiduũ nõ põt pena cõmitti ꝑ pte cõmittẽtis insolidũ cõmitteret. allegat. l. in cõmodato. §. si ex facto. s. cõmo. vbi heres ꝑ pte in obligatione q̃ ex facto suo descẽdit lꝫ a cã hereditaria teneat insolidũ: lꝫ nõ representet pſonam defuncti nisi ꝑ ea parte pro qua est heres. l. ij. §. fi. ⁊ ibi glo. de pto. stipu. ⁊ sic nõ est necesse ẽm eũ qđ actor offerat aliqđ ꝑ parte heredis cõtra facientis. non obstãt. l. allegate ꝑ Pe. qr rñ. qr loquunt in eo q tenet ad indiuiduũ inspecto mero rigore: sꝫ de eqtate nõ tenet nisi ꝑ parte. ⁊ iđ partis reliquoꝝ offerẽda est sibi estimatio scđꝫ Ange. tu dic clariꝰ qđ ibi suadet eqtas estimationẽ ptis cõsortũ debere offerri ne alias absq culpa sua dãnũ patiat ꝯtra. c. ij. de cõsti. ⁊. l. sancimꝰ de penis. q̃ rõ hic cessat cũ ex culpa sua cõuenia tur cõuentus. item aduerte ẽm Ray. hic quod iđ hic dicit de pena certe pecunie: qr secus si fuisset incerta. l. quod in stipulatione s. de vsur. ⁊. l. qđ sine. s. de neg. gest. ¶ In gl. sup ver. nõ fieri ibi qđ hic exigit. i. ponit in litera. ¶ Item ibi fit similitudo. ⁊ sic debet esse diuersa in facto cũ nullũ simile sit idẽ. l. qđ nerua. depo. ⁊ c. capitulũ sancte crucis. de rescriptis. ¶ In gl. sup v. nõ agi. ibi: vel alia. s. cõtinẽte factũ diuiduũ. secus videt si factũ indiuiduuꝫ cũ stipulatio debeat iudicari diuidua vel indiuidua ẽm naturã rei in stipulationẽ deducte ar. l. si ita. §. j. de manu. te. ẽm Cy. et idẽ dixit in stipulatiõe rem ratã haberi eadẽ rõne. ⁊ cũ hac opi. Cy. transit hic Ray. nõ facta mentiõe de opi. pe. Sꝫ pe. itelligit indistincte etiã si actio cõtineat indiuiduũ qua ꝓmittitur non agi puta quãdo cõpeteret actio ad iter fieri qr nõ cõmittet stipu 28 latio nisi pro parte cõtrafaciẽtis. ⁊ est rõ pro eum † qr illa stipulatio debet dici diuidua q̃ si in pte obseruet affert tantã vtilitateꝫ in parte respectu partis quãtã totũ respectu totiꝰ. ita est in ꝓposito qr ille heres q vult parere stipulationi nõ agit. lꝫ alius coheres agat insolidũ nõ tñ cõseqnet solidã seruitutẽ. s. e. l. ij. §. ex his ⁊ ibi notat ⁊ de serui. rusti. pred. l. itinera. ⁊ sic indistincte dꝫ dici diuidua stipulatio ampliꝰ nõ agi ⁊ rẽ ra. habe. etiã si indiuiduũ verset in actiõe qua ꝓmittit nõ agi. Et aduerte qr forte gloss. voluit sentire opi. pe. dũ dixit de actiõe ex stipulatu q̃ dat ad factuꝫ qđ regulariter est indiuiduũ vt. l. si qs certũ. si cer. peta. Sꝫ tene Cy. ẽm Bar. in seruitute iam formata quo casu victoria vnius ꝓdest alteri vt notat in. l. loci corpꝰ. §. si fundus. si ser. vē. ⁊ ex quo obtinuit agẽs prio nõ poterit ab eo peti pena qr sñia ꝓsumit iusta ⁊ facit ꝓiudiciũ ẽt in pena. l. q rome. §. fi. ⁊ sic eodẽ mõ a coherede nõ poterit pena peti ex quo sñia lata ꝑ prio ꝓdest etiã huic ⁊ sic etiã ꝓsumit ꝑ eo iusta. ⁊ ꝑ cõsequẽs eodẽ mõ dꝫ hũc coheredem a pena excusare ar. l. d. q rome. §. fi. Sꝫ post lit. cõt. antequaꝫ obtineat cõmittitur pena contra oẽs ratione indiuidui. facit. l. amplius. j. rem ra. ha. que tñ non videt posse peti si obtineat vt dictũ est. ⁊ sic nõ videt ꝓcedere opi. Cy. sed pro illa facit. l. vẽdicantẽ. s. de euic. cũ ibi notatis vbi succũbens in principali potest agere ad penã. nec ob. §. duo fratres. qr ibi reus obtinuit. hic aũt succubuit. ideo secꝰ. vt. d. l. vendicãtẽ. ⁊ notauit Bar. in. d. §. duo fratres. in seruitute formãda. Pe. dicit verũ ꝑ rationẽ suã ⁊ per notata. s. in. l. ij. §. ex his. nã victoria agentis tunc solum ꝓdest ⁊ nõ sequit seruitutẽ vt ibi notat. ¶ Quid autẽ si qs ꝓmisit nõ excipere videt idẽ qđ in stipulatione amplius nõ agi cum in exceptione reus dicat actor. l. j. de excep. sed dic ⁊ cõclusiue, ẽm Bar. an exceptio de qua querit sit talis cuius appositũ solũ repellat agentẽ respectu excipientis an vero repellat respectu alioꝝ. s. ex natura exceptiõis pp officiũ iudicis vel ex nã cõnexitatis cause. exẽplũ primi si forte debebas decẽ ex causa mutui ⁊ feci pactũ de nõ petẽdo tu postea promisisti nõ excipere sub pena tũc cẽsebitur stipulatio diuidua. exẽplũ secundi casus si promisisti non excipere qđ esses miles vel infamis. l. filiusfa. §. miles. ⁊. §. veterani s. de ꝓcura. ⁊ de postu. l. quos prohibet. ⁊ potest poni exẽplum de natura cõnexitatis cause in. l. si qs, separatiꝫ. de appel. ¶ In glos. sup ver. solum. in fi. tene primam sol. qr secũda violat literã Sed aduerte qr contra rationem glos. superius positam faciunt duo primũ qr faciliꝰ videt esse facere q̃ dare. l. hoc opere. de op. lib. ⁊ notat in. l. j. C. de sentẽ. que pro eo qđ interest. secũdo cõtra 29 glo. facit † qr illud qđ nostrũ est sine nostro facto a nobis auferri nõ põt. j. de reg. iur. l. qđ nostrũ. ⁊ sic ꝑ alio nõ vt qs posset dare sine eius volũtate quapropter dixit Dof. qđ alia est rõ qr datio põt expediri momento. factũ vero habet causam successiuã. sed hec ratio nõ est bona qr rẽ tradi est factũ qđ põt expediri momẽto ⁊ tñ nõ est idẽ qđ in obligatione dãdi. ideo dixit Pe. qđ alia est rõ vcꝫ qr qs nõ põt facere alteriꝰ factũ. j. eo. l. stipulatio ista. ideo nõ debet sibi imputari. secꝰ in datione qr pro alio dare possum. licet sit mihi difficile. difficultas aũt nõ impedit obligationẽ. j. e. l. cõtinuus. §. illud. sed Bar. reprobat qr difficultas supueniens impedit morã cõmitti ⁊ cõsequẽter etiã cõmissionẽ pene in obligationibꝰ dãdi. vt no. glo. in. l. qđ te. s. si cer. pe. Sꝫ tu potes saluare opi. Pe. qđ lꝫ supueniat difficultas ex eo qr vnꝰ heredũ nõ possit facile dare ꝑ alio coherede: illa cẽset venire facto debitoris plures her edes instituẽtis ⁊ sic nõ dꝫ attendi per id qđ not. gl. in. l. si seruus. in prin. de cõdi. fur. ⁊ sic remanebit rõ Pe. vera q̃ forte in effectu nõ multũ discrepat a rõne glo. si hñ cõsideret vt patebit ex. j. dicẽdis. Bar. tenet opi. gl. ⁊ saluat illã. nõ ob. l. he ope. in fi. s. allegata lꝫ ipse nõ rñdeat. qr dic qđ faciliꝰ sit seruire de pſona q̃ de ere cũ nõ semp qs habeat es paratũ. ⁊ hoc respectu dicit faciliꝰ esse facere q̃ dare rẽ. ⁊ sic docet experiẽtiã nõ aũt q quis possit factũ facere faciliꝰ q̃ dare ꝑ alio nõ ob. l. id qđ numerũ. qr rñdit Bar. qđ fallit regula in casu isto p id qđ notatur in fi. in. l. si ꝓcuratorẽ. §. ignorãtes. s. mã. vbi ꝓmitti videt si deiussori soluere de substãtia debitoris. facit qđ hr̃ in aut. si captiui. C. de epis ⁊ cle. vbi ꝓmittit ꝑ captiuo redimendo res alienari ⁊ p id qđ no. glo. in. l. vẽditor. de iudi. ⁊ in aut. qua in ꝓuincia C. vbi de crimi. agi opꝫ. ⁊ sic sentit Bart. qđ transferat dñiũ hoc casu etiã alio ignorãte p iura predicta. subdit etiã qđ dato q nõ trãsferret cogeret is ꝑ quo facta est solutio ratum habere quasi vtiliter sit gestũ eius negotiũ p. l. põp. scribit si negotiũ. s. de neg. gest. ⁊ qr vsus videt re ad vsum destinatũ. ⁊ sic vr̃ coheres pot 30 se pro coherede soluere p. l. si edes. s. cõi diui. Sꝫ aduerte † qr nõ placet qđ translatũ dicat dñiũ rei aliene ꝓ pte aliena iuito ipso vl' ignorãte p. l. si qs ꝓhibuerit. s. de publi. vbi videt eẽ casus no. lꝫ Ang. hic transeat cũ Bar. nã lꝫ glo. scđa ibi itelligat illã. l. qñ non erat res mandantis vendi tñ diuinare est ⁊ violare. l. illã. et glo. expresse tebet cõtrariũ in. §. alie. insti. de act. in fi. glo. magne vbi intelligit. l. illã. etiam qñ res erat mandãtis vendi. ꝑ hoc ẽt videt casus in aut. si captiui. de epis ⁊ cleri ꝑ locũ a speciali. naꝫ vt ibi vult glo. speciale est in casu illo ⁊ pcipue qđ possit res alienari ⁊ trãsferri dñium ⁊ sic patet qđ in cõtrarium est ius cõe. nõ ob. §. si ignorãtes. qr ibi dicit nõ imputari fideiussori si soluit de substãtia debitoris nõ tñ dicitur dominiũ esse trãslatũ vt ptꝫ ex d. l. si quis ꝓhibuerit. nõ ob. aut. qua in ꝓuincia qr imo facit ꝑ: vt ibi no. per gl. in ver. nõ sit. ⁊ ẽm illã gl. etiã debet intelligi gl. in. l. vẽditor. s. allegata. nõ ob. l. si edes cõmuni diui. qr loquit qñ vnus socioꝝ vti vult re nõ trãsferendo dominiũ in aliũ. puta habitando in ea. secus ergo quãdo ageret de dominio trãsferẽdo. ⁊ sic restat qđ vera ratio esse videtur inter obligationẽ dãdi ⁊ faciendi: qr facilius põt pro alio dari res que est separata a pſona ei nõ, coherẽs q̃ possit fieri pro alio factũ, alienũ qđ cõcernit personam alteriꝰ. sicut esse videt in facto ampliꝰ nõ agi ⁊ rẽ ratã haberi. nã licet vnus coheredũ nõ agat tñ nõ implet ꝑ alio q agit nec implere põt etiã ꝑ alio qui nõ vult ratũ habere. nã ꝓmũ cũ sit factum negatiuum nõ potest impleri pro alio. l. actor. de probatio. ⁊ similiter secundum nõ potest impleri pro alio cum coberet persone. s. ipsius debentis habere ratum per. d. l. pomp. scribit. de neg. gest. ideo ratione cuiusdam necessitatis ne quis obligetur indirecte ad impossibile scinditur conditio in facto diuiduo in persona heredum licet alias non scindatur. l. cui fundus

cum ibi notatis.§.de ⁊ cõdi.demon.vbi etiam per Bart.nec hoc
negauit Pe.vnde sic intelligendo rationẽ Pe.⁊gl.in effectu ten
dunt ad idem.si igitur versetur in stipulatione primitiua factũ
quod potest ꝓ alio impleri cõmittetur pena insolidũ cũ eadẽ sit
ratio pene.exemplum si rem tradi versetur in primitiua.idem si
aliud factũ versetur quod sit indiuiduum.licet nõ possit ꝓ alio
impleri:qꝛ tunc non põt nisi insolidum peccari ⁊ sic ex alio capite
committetur insolidum cõtra omnes vt in litera dicitur.Si au-
tem versetur factum diuiduum in stipulatione primitiua quãdo
nõ potest pro alio impleri nõ committetur pena vt in facto am-
plius non agi vel rem ratam haberi.Si autem esset factum diui-
duum qð posset per alium impleri quod qñq̃ʒ est licet sit factum
diuiduũ vt hic per Bar.in.ij.q.⁊ patet exemplum in.l.proxi.§.fi.
secundum vnum intellectũ tunc cõmittetur pena insolidũ sicut
in obligatione dandi cum eadem esset ratio que in obligatiõibꝰ
dandi.⁊ ita fuit de mente Bar.post Pe.licet nõ ita clare. ¶ Et
not.qð hec materia principaliter reducitur ad quatuor.primum
est qualiter obligatio primitiua dandi seu principalis dandi vel
facti diuidui dãdi cõmittat̃ in persona principalis vel eius here-
dum ⁊ hoc satis est explicatũ.§.eo.l.ij.et hic. ¶ Scdm qualiter in
obligationibus diuiduis dandi vel facti diuidui cõmittat̃ obli-
gatio secundaria ad interesse vel ad penã cõtra principalẽ vl' eius
heres. ¶ Tertiũ est qualr̃ obligatio primitiua seu principalis fa
cti indiuidui cõmittatur si sit vnus promissor vel plures heredes
vnius promissoris:quartũ est qualiter in factis indiuiduis obli
gatio secundaria cõmittat̃ ad penã vel interesse ratione doli vel
culpe. ¶ In glo.sup ver.videamus.ibi ⁊ certe hec respõsio respi
cit primã casus positionẽ nõ illã in ver.vel dic econtra. ¶ In glo.
fi.ibi solue vt ibi.ibi soluitur tripliciter.sed tene vltimã sol.ibi po
sitam.s.qð ibi ꝓmissa fuit pena que insolidũ cõmittit̃ si ꝓ parte
nõ habetur ratũ per principalẽ vt hic dicitur ibi intereẽ fuit pro
missum ⁊ solũ cõmittitur quatenus interesse:⁊ sic pro ea parte ꝓ
qua cõuenitur supra eo.l.ij.§.fi.cõtra istã so.põt opponi.de.l.si ser
31 uus pluriũ.§.j.si quis cautio.solue multipliciter vt.j.ptʒ.†Et ex
ex predictis potes cõcludere si queritur an pena vel interesse com
mittatur insolidũ in obligatione dandi seu faciendi qꝛ aut que-
rimus in interesse.⁊ tũc cõmittitur pro parte.d.l.procurator.aut
in pena ⁊ tunc aut vertitur in obligatione datio aut factum pri
mo casu committitur insolidũ cõtra principalem ⁊ etiã cõtra he-
redes eius pro hereditaria portione.j.eo.l.pri.§.fi.secundũ vnũ
intellec.Scdo casu qñ versatur factũ.⁊ tunc est factũ indiuiduũ
⁊ idẽ fallit in heredibus promissoris vnius si stipulatio sit p̃toria
l.penales.§.iul.§.ad.l.fal.nã:tũc solũ pro parte cõmittitur vt ibi
⁊.j.dicetur siue cõtineat diuiduũ siue indiuiduũ siue factum siue
datio.aut est factum diuiduũ ⁊ tunc aut querimus de ipso princi
pali aut de heredibus.primo casu qñ in pricipali si loquimur in
contractibus pena committitur insolidũ in effectu vt hic in fi.et
in.l.si is qui circa.§.cum ita.de re.du.Si vero loquimur in iudi-
cijs ⁊ tunc aut in pertinentibꝰ ad litis decisionẽ ⁊ idẽ.⁊ ita etiam
põt intelligi.l.proxi.§.fi.fm alium intellect.⁊ sic habes duplicem
intellec.illius.§.alios intellectus ponit Bart.in.d.§.fi.quos hic
Ang.ponit ⁊ ibi dicetur.Et ad predicta facit qð notatur in.l.cel
sus.de arbi.aut loquimur in preparatorijs iudiciorũ ⁊ tunc com-
mittitur in totum sed obstat exceptio de rigore in parte obserua-
ta.l.si seruus plurium.§.fi.fm vnũ intellec.§.si qs cautio.Secun
do casu quando in heredibus ⁊ agitur de pena adiecta facto di-
uiduo ⁊ tunc solum cõmittitur pro parte vt hic patet.⁊ hec vera
nisi difficultas superueniret tam in obligatione dandi quam fa-
ciendi:qꝛ in illa excusatur in totum si superuenit in totum:⁊ pro
parte si pro parte.et ita intelligitur.l.si seruus pluriũ.§.j.secũdũ
alium intellectum.⁊ probatur in.l.si vehenda.§.idẽ iuris.ad.l.
rho.de iact. Et tenet Jac.bu.in.d.l.si seruus pluriũ.§.j.de quo
in.l.continuus.§.illud.item adde hec vera nisi factum illud diui
duum esset per alium explicabile sicut tetigi superius:quia tunc
idem esset ac si pena esset adiecta obligationi dandi cum eadem
esset rõ.item hec vera de iure ciuili sed de iure cano.est vera opi.
Mar.qui dixit qð pro rata impleta obstat exceptio indistincte
agenti ad penam siue fuerit adiecta datiõi siue facto ꝑ.c.suam.de
penis.vbi de hoc.Et aduerte quia illud.c.videretur seruandũ in
foro ciuili ex quo sic communiter intelligitur ille text.et decidit
opi.legistarum per id quod habetur in.c.licet ex suscepto.de fo.
compe.⁊ in.c.Raynutius.de testamentis.sed hoc est nouum di-
ctum.si tamen velles tenere oppositum potes dicere quod cõmu
nis opi.erat contra mar.⁊ ipse erat solus vt notatur in.d.c.licet.
allegato.in contrarium loquuntur qñ erãt multe opi.hincinde
cogita.aduerte qꝛ illud.c.suã.habet duos principales intellectꝰ.
vnus quod nullo modo possit ibi peti pena etiam de rigore.vel se
cundo qð ibi de equitate canonica secundũ hosti.alius ibi nõ pos
sit peti insolidum sed pro rata partis non solute.⁊ hoc tenet ibi
glo.Inno.⁊ alij.⁊ sic secundũ istum intellec.ibi approbaret̃ opi.
mar.Et ex his posses colligere aliam responsionem.s.si velles te-
nere illud non obseruari in foro ciuili quia variatur in suo intel-

lectu.sed not.in.c.licet.habeant locum vbi super decisione noua
iuris canonici non est variatio vel opinio.Item aduerte qð vbi
factum vertitur in obligatione videtur posse dici quod indistin
cte etiam in contractibus etiam in principali promissore obstet
exceptio pro rata partis implete:secus in donatione.⁊ ita intel-
ligatur.l.si seruus plurium.§.j.secundum alium intellec.secus in
donatione.ratio quia pars data potest repeti sed factum ꝓ par-
te non potest repeti.ideo non est equum quod insolidum exiga-
tur.nam stipulatio penalis nouat primitiuam et vtrunq̃ʒ exigi
non debet nec vtrunq̃ʒ esse debet penes stipulatorem nisi aliud sit
actum.supra de act.⁊ obli.l.obligationum fere.§.fina.hoc tamen
casu qñ actũ eẽt vtrũq̃ʒ posse peti cessaret hec ratio.⁊ sic non esset
vtilis.et ex hoc habes quartum intellect.l.si seruus.§.j.Et ex pre
dictis patet quod.l.si seruus.§.j.habet plures intellect.vnus est
qð vbi loquat̃ de equitate.⁊ secus sit de rigore.quã sententiam te
nuit mar.glossator.alio modo ꝙ loquat̃ i iudicijs.⁊ circa p̃para-
toria secus si in extraiudicialibus.⁊ secus etiã in iudicijs circa de
cisoria.alius est intellectꝰ ꝙ vbi superuenit difficultas in parte nõ
impleta.ideo ibi excusetur saltẽ de equitate in parte impleta seu
respectu partis implete.quartꝰ intellectꝰ est quem sequit̃ Jacob.
bu.⁊ Pe.qð ibi erant plura facta copulatiue in obligationem:
secus quando vnum tantum versatur qꝛ tunc locum habet iste.§.
sed certe eadem ratio videtur quando est diuiduum factum que
est quãdo sunt plura facta copulatiue posita.Quintus intellectꝰ
potest esse quod ibi loquatur in obligatiõibus faciendi:⁊ limitet̃
§.iste.per illum ⁊ secus sit in obligationibus dandi in quibus po
test fieri repetitio partis solute ⁊ per hoc videretur quod idem in
obligationibus faciendi vbi esset dare remedium respectu partis
obseruate ita quod illiꝰ respectu possit succurri promissori tamen
verior videt̃ intellectus qui dicit quod ibi loquat̃ in iudicijs circa
p̃paratoria quẽ intellectũ sequit̃ Pe.Bar.⁊ Ang.⁊.d.Pe.de an
cha.hic.Ray.vero hic dicebat ꝙ.d.§.j.in.l.si seruus pluriũ.obsta
bat dupliciter huic.§.j.ad ver.⁊ si de eo.vbi ipso iure cõmittit̃ ni-
si in pte nõ impleta.sed respondet qð hic est factum diuiduũ ibi
indiuiduũ:qꝛ plura copulata simul in obligatiõe deducta que lo-
co vnius reputãtur.l.si is qui.circa.§.vtrum.de rebus dub.⁊ per
hoc patet secundum eum qð so.Pe.est falsa dicẽtis quod hic fuit
vnum factum in stipulatione deductum ibi plura sed copulati-
ue.sed tunc ob.primo ille.§.ad primũ membrũ hic positũ i ver.ab
oĩbus.vbi videt̃ insolidũ cõmitti cuʒ exactionis effectu.ibi secus
qꝛ pro parte impleta obstabat exceptio.so.dicunt quidã qð ille.§.
debet intelligi secũdũ istũ.que so.reprobat̃ hic.⁊ in.l.pri.§.fi.⁊ ẽt
ibi in cõtrario quare dic qð aliud in cõtractibꝰ vt hic aliud in iu
dicijs vt ibi.⁊ hec so.secũdũ euʒ probat̃ in tex.⁊ gl.in.d.l.si is qui
circa.§.cũ ita.de re.du.et est rõ diuersitatis qꝛ i iudicijs prestatur
cautio necessaria in cõtractibꝰ voluntaria.ideo secus.ar.l.si fide
iussor.§.j.qui satis.cog.⁊ subdit qð licet glo.in.d.l.si seruus pluri-
um.§.j.in fi.magne gl.in ꝓmissore distinguat an faciat solũ partẽ
qꝛ voluit totũ facere qꝛ tũc pena cõmittat̃ in totũ an qꝛ nõ potuit
⁊ tũc solũ pro parte sibi nõ placet.qꝛ aut nõ potuit propter impos-
sibilitatem iuris vel nature ⁊ tunc nõ tenet̃ in aliquo aut ꝓpter
singulare impedimentum ipsius vel difficultatem.⁊ tunc idẽ in
facto.licet secus in datione per.l.continuus.§.illud cum ibi nota.
32 j.eo. ¶ †Et ex hoc no.quod Ray.vult ꝙ difficultas superueniẽs
non excuset a pena in obligationibus dandi licet in obligatiõibꝰ
faciendi sic.de quo ꝑ Bar.in.§.illud.⁊.l.qð te.si cer.pe.Et in hac
materia distinguit qꝛ aut est vnꝰ qui debet aliquid sub pena:aut
plures.Primo casu aut oblĩo est in faciẽdo aut in dãdo.si i faciẽ
do ogligatio semꝑ est indiuidua vt hic.in fi.huiꝰ.§.⁊ i fi.huiꝰ.l.et
l.lucius.§.de act.emp.Scdo casu aut tenetur copulatiue aut dis-
iunctiue.si copulatiue:⁊ tunc aut in cõtractu ⁊ tunc semper est in
diuidua de rigore et de equitate.l.si is qui circa.§.vtrum.⁊.§.cũ
ita.de re.du.aut in iudicio:et tũc de rigore est idiuidua:ſʒ de eqta
te diuidua.d.l.si seruꝰ pluriũ.§.j.si võ disiũctiue:⁊ tũc si p̃cessit ẽt
dispositio disiũctiua.ista penalis erit diuidua.Si võ p̃cedit copu
latiua vel verba simpliciter fuerũt ꝓlata:⁊ tũc erit idiuidua.d.l.
si is q circa.§.vtrũ.⁊.§.cũ ita.⁊.§.si qs aũt cũ ibi no.⁊.l.si qs ita
⁊.l.si ita qs.Scdo casu pricipali qñ plures debẽt aliqd sub pena.⁊
tunc aut habentur loco vnius aut non.primo casu distinguitur
aut datio sit in obligatione.⁊ tunc sit indiuidua.an factũ.⁊ tũc
an sit diuiduum an indiuiduum dic vt in hoc.§.⁊.l.pri.§.fi.cuʒ
si.Secundo casu quando plures non habentur loco vnius ⁊ sit
indiuidua.ar.l.qui duobus.de condi.⁊ demon.⁊.l.de pupillo.§.
si plurium.de ope.no.nũ.Sed certe in hoc vltimo videtur disti-
guendum an cõditio sit indiuidua an diuidua.et si indiuidua
an implmentũ vnius habeat prodesse alteri vel non de quo in
l.pe.alias si.ꝑ Cy.de cõdi.inser.⁊ i.l.si ita fuerit seruꝰ.ð ma.testa.
de materia remittit ad not.i spe.de arbi.§.sequit̃.v.vt aũt.Et ad
no.ꝑ se in repetitione sua.l vsus pars.§.de vsu ⁊ habita.vbi dicit
se i multũ dãnasse opi.pe.in hac materia quã in hoc.§.ipse pe.tra
ctauit remittit etiã ad not.ꝑ Cyn.⁊ ꝑ se in.l.ij.C.de here.act.et in
autẽ.hoc ita.C.de duo.reis ⁊ in.l.si vt certo.§.si duobꝰ.§.cõmo.⁊

C.ad exhibē.l.exhibitionis.Et ex p̄dictis etiā patet qualiter cō mittatur stipulatio ad penam vel ad interesse in obligationib⁹ diuiduis.Qualiter autē intelligatur obligatus principalis vel heredes ei⁹ quo ad primitiuā obligationē patet ex his que habentur.s.eo.l.ij.per totam.l.vsq; ad.§.item si in facto.ꝛ per glo. in.l.si seru⁹ pluriū.§.j.ꝛ per cano.in.c.suā extra de penis.¶†Restat igitur videre de obligationibus facti indiuidui in quib⁹ si queratur qualiter qs teneatur ad indiuiduū cōclude quod aut sunt plures principales aut plures heredes vni⁹ p̄cipalis promissoris.primo casu aut loqueris de indiuiduo omni respectu vt sunt seruitutes vel saltē quo ad obligationē ꝛ solutionē vt rez tradi.fossam fodi.de quibus.j.e.l.stipulationes nō diuidunt.et tūc quilibet tenet insolidū:sed nō tanq̄ duo rei nisi sit actū.s.e. l.ij.§.ex his.s.de euic.l.rem hereditariam. ꝛ qd̄ notat in.l.ij.§.si tamen.eo.ti.aut loquimur de indiuiduo quo ad solutionē tantum vt est rem restitui.s.depo.l.si duo.ꝛ tunc quilibet tenet pro parte nisi aliud sit actuz.l.j.§.si apud duos.ꝛ ibi notat.s.depo. hoc verū nisi res esset apud vnuz tantū q: tūc dic vt statim dicet in pluribus heredibus eiusdem principalis.Secūdo casu qñ in heredibus vni⁹ principalis.dic qd̄ aut loquimur de indiuiduo vtroq; modo.s.quo ad obligationem ꝛ solutionē.ꝛ tūc quilibet tenetur insolidū ꝛ nō vt duo rei vt.s.eo.l.ij.§.ex his.aut est indiuiduū quo ad solutionem tantū vt rem restitui de quo supra est dictū.ꝛ tūc si qlibet possidet p̄ pte hereditaria qlibet p̄ illa tenet l.pro hereditarijs.C.de heredi.ac.si vero vn⁹ ipsorū heredū rē in solidum possidet tunc regulariter tenetur p̄ parte hereditaria solū.ff.de leg.j.l.si tibi homo.§.si fund⁹. ꝛ.l.pro hereditarijs.C. de here.act.fallit si ille vnus teneatur actione bone fidei.l.iij.§. heres.s.cōmo.itē fallit si cōcurrit actio realis cū illa.l.si plures. de vi ꝛ vi ar.cōiuncta.l.si quis emptionis.§.sed ꝛ hoc.C.de pres. xxx.an.ꝛ per notata in.l.si fundū.§.si tu ex parte.ad.l.fal.ꝛ.l.qui patri.de acqui.here.ꝛ idē dicas si agatur de eo qd̄ soluz venit in officio iudicis nobili.l.si quis ex argētarijs.§.j.de eden.tū etiaz q: id qd̄ est in officio nō fit in obligatione.l.qui per collusionem ff.de acti.emp.ꝛ sic cū cōpetat cōtra nō obligatū accedit in hoc a natura obligatiōis rationalis: q: similiter nō presupponit quē obligatum.insti.de act.§.j.Adde circa intellec.l.si plures.qd̄ ibi

34 nō videt cōcurrere actio realis†quia spoliato non v; dari reiuēdicatio ɔtra spoliantē nisi in casu.l.si quis emptionis.§.hoc sup illis.C.de pres.xxx.an.l.qñ per.xxx.an.possederat ꝛ postea spoliatur vt patet ex principio.d.l.iuncto.§.ideo videt qd̄ in alio casu nō detur per locū a speciali.ꝛ sic pōt intelligi gl.in.l.ita vt si fur. ff.cōmo.licet verba latius sonent.ꝛ sic videt qd̄ cum lex si plures indistincte loquatur habeat locū etiam qñ spoliatur qui tanto tpe nō possederat.ꝛ p̄ hoc etiā glo.in.l.in cōditione.ff.de condi. fur.licet posset dici qd̄ ibi cōcurrebat rei vendicatio: q: cōdictio furtiua dat soli dño ꝛ ideo alia potest esse ratio in.d.l.si plures vcz q: in actione q̄ nō dat pro hereditaria portione sed quaten⁹ puenit.l.ij.C.vñ vi.vñ sicut si minus peruenisset teneretur solum ad illud ꝛ nō p̄ hereditaria portione.ita ecōtra si plus dz in illo toto tenet vt sic ɔriox eadē sit disciplina ꝛ circa hoc omnino vide Cy.in.l.pro hereditarijs.de heredi.act.Jo.ibi dat alium intellec.ad.l.si plures scilicet qd̄ ibi loquatur in actione personali in rem scripta.nā interdicta sunt in rē scripta.l.j.§.pe.s.de interdic.nec ob.l.cum a te.de vi ꝛ vi ar.q: licet interdictum vnde vi nō sit in rem scriptū.quo ad singularē successorem vt ibi. ꝛ in hoc speciale sit contra regulā aliorū interdictox tū cōtra vniuersalem benē est in rē scriptū ꝛ sequitur naturā aliorū interdictorū

3 in rē vt.d.l.si plures.¶†Et adde etiam p̄ his que dixi qd̄ vbi spoliat⁹ agit rei vendicatione obstaret exceptio dominij vt in.c. j.de resti.spo.lz secus qñ agitur interdicto vñ vi.l.si quis a se fundum.C.ad.l.iul.de vi.Audiui etiā do.Franci.de albergotis de aretio tenere qd̄ licet agat rei vendicatione si tū ei mētio de spoliatione nō possit obijci exceptio dñij per.l.si quis emptionis.§. sed hoc super illis.sed certe ille.§.nō p̄bat qñ nō possederat.xxx.

3 an.vt patet ex supra dictis.¶†Et sic ex p̄dictis patet qd̄ obligatio rem tradi est magis indiuidua quam obligatio rem restitui cum illa rem tradi sit indiuidua quo ad obligationem ꝛ solutionem illa rem restitui quo ad solutionem tātum.ꝛ est ratio quia ipsa obligatio rē restitui participat in vna parte de natura obligationis dandi participat etiam de natura obligationis faciēdi.ꝛ ideo in parte sortitur naturam obligationis dandi. ꝛ sic diuidua quo ad obligationem ꝛ in alia obligationis faciendi.et sic sit indiuidua quo ad solutionem.participat enim de natura obligationis dandi quod in ipsa nō succedit statim obligatio ad interesse post morā.sed demuz re perempta.l.in re furtiua.s. de cōdi.fur.fur.sec⁹ in alijs obligationib⁹ faciēdi vt.j.e.l.stipulationes nō diuidunt.ver.celsus.itē q: quis pōt cogi precise ad rez restitui si est in obligationib⁹ dādi.l.q restituere.de rei vē.secus in obligationib⁹ faciendi vt notat in.l.j.in prin.de actio.emp.ꝛ in.l.si quis ab alio.§.fi.de re iudi.ꝛ plane in.d.l.stipulatiōes nō diuidunt.participat autē de natura obligatiōis faciēdi:q: post

morā re perēpta succedit obligatio ad interesse.ita qd̄ iure actionis peti poterit.quod non est in obligationibus dandi alias diuiduis cū etiā re perempta post morā duret obligatio ad ipsam rem ꝛ nō possit peti extimatio iure actiōis.sed solū iudicis officio mercenario deseruienti ipsi actioni.j.eo.l.si seruū.§.fi.secus vt dixi in dicta obligatione rem restitui.vt.s.de cōdic.fur.l.in re fur.¶Itē aduerte q: predicta vident esse vera qñ rē tradi est in obligatione ex alia cā quā ex cōtractu emptiōis: q: tūc cū secūdū opi.cōmunē saltim modernorū cogi possit precise vēditor rē tradere si facultatē habeat rei tradēde vt notat in.§.itē preciū.insti. de emp.ꝛ vēd.videt qd̄ cū sit eadē ratio in ipsa que in obligatio nib⁹ rē restitui.ꝛ sic eadē videret dispositio nisi forte dicas qd̄ in obligatione rē restitui nūquā succedit obligatio ad interesse nisi re perēpta post morā.hic aūt succedit ēt re extāte dūmō vēditor nō habeat facultatē rei restituēde. itē vr̄ q: ēt si habeat facultatē sit in electiōe emptoris post morā agere ad extimationē an vero petere cogi ipsum precise iuxta notata in.d.l.j.s.de act.emp.ꝛ sic videt qd̄ indistincte possum⁹ dicere qd̄ aliud sit in obligatiōe rē tradi vt illa cēseat indiuidua ēt in cōtractu ēptiōis quo ad obligationē vt solutionē.sz obligatio rem restitui sit indiuidua quo ad solutionē tm̄ Ray.in aut.hoc ita.C.de duo.reis nō videt facere differētiam inter obligationē rem tradi ꝛ rem restitui.¶Et an qs sit obligatus obligatione q̄ re cōtrahit ad rei restitutionē ꝛ tūc sit diuidua.l.j.§.si apud duos depo.an vero ex alia:ꝛ tūc sit indiuidua.l.stipulationes nō diuidunt.j.eo.ratio differētie pōt

37 colligi ex.l.rogasti.s.si cer.pe.de q̄ dicet i.l.stipulatiōes.¶†Itē aduerte qd̄ licet actio ex testamēto in aliqb⁹ sortiat naturā bone fidei vt puta quo ad accessiones.l.in minox.C.in qb.cau i interesti.nō est nece.tū quo ad ea que superi⁹ dicta sunt non videtur participare cū actionib⁹ bone fidei p̄ ea q̄ habent in.l.si tibi homo.§.fundus.de leg.j.qd̄ no.Et hec vera qñ agit de obligatione primitiua in ipsis obligatiōib⁹ facti indiuidui.Si autē q̄rat de obligatione secūdaria ad penam vel interesse in eisdē.Conclude si dubitet qualr ꝛ aduersus quos pena vel interesse cōmittat in obligatiōe facti idiuidui si cōtra fiat.qd̄ aut sunt plu res debitores.aut plures heredes vni⁹ debitoris.prio casu aut fuit actum quod insolidum teneantur.caue q: non videt exprimi qd̄ tacite inerat ex quo erat factū indiuiduum.ꝛ sic nil debet operari.l.nō recte.C.de fideius.ꝛ.l.iij.de lega.j.ideo videt qd̄ sit necesse exprimi qd̄ sint duo rei ꝛ hoc qñ obligatio primitiua oritur insolidū contra eos vt q: continet factum omnino indiuiduū:sed si cōtinet factum indiuiduū quo ad solutionem nō quo ad obligationem.ꝛ tunc posset p̄cedere qd̄ sufficiat exprimi qd̄ teneat insolidum vt sunt duo rei ꝛ tunc tenetur insolidum.ꝛ sunt duo rei et factum vnius facit penam committi ꝛ interesse aduersus oēs.l. fi.C.de duob⁹ reis.l.mora.de vsur.fm Bar.Ange.ꝛ Pe.de ancha.Sed adde qd̄ istud videtur cont ra casum.d.l.mora.§.fina. ideo dic qd̄ istud verū si sunt socij alias factum vn ius non nocet alteri quo ad obligationem pene vel interesse.ꝛ ita intelligatur ille.§.fi.ꝛ ibi no.glo.ꝛ facit quod not.Barto.in.l.pe.j.de duo. reis.Aut nō fuit actum qd̄ sunt duo rei.ꝛ tunc si vnus solus contrafacit ille solus tenetur ꝛ alijs non preiudicat.d.l.j.§.si duo in fi.s.depo.ratio est q: proprie nō sunt duo rei vt dictum est.et in illis etiā factum vnius non nocet alteri simpliciter vt statim est dictum.Aut omnes fecerunt simul contra stipulationem ꝛ omnes tenentur insolidum quasi duo rei.licet p̄prie nō sint arg.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.s.commo.ꝛ.l.j.§.si apud duos ij.respon.fm Bar.ꝛ Ange.depo.ꝛ hoc intellige quādo dolus cōmittitur circa spēm.secus qñ circa quantitatem que oino diuidua censetur.l.si duo.depo.adde qd̄ hoc intellige verū quando agitur ad interesse ratione obligatiōis secūdarie occasione doli vel culpe vt.d.l.j.§.si apud duos.depo.si ve ro ageretur ad penā pecuniariā videt dictū eius p̄cedere ita demum si penam singuli promisissent de per se: alias si simpliciter simul promittant penam videretur pro parte promittere ar.l.si reos.§.cum in tabulis.j.de duo.reis cū pena sit diuidua.licet factum sit indiuiduū s.e.l.ij.§.fi.nec ob.si dicas quod stipulatio q̄ accedit contractui ipsius naturā sapit ꝛ ex ipso pendet vt.j.l.pri.in.§.conditionales ꝛ.s.de.vsur.l.si stipulatus.ꝛ.l.j.§.si quis sub cōditione.s. vt legatorum nomine caueatur.quia responde quod illud verum quando interponitur stipulatio super eodem sed hic non super eodem quia principalis super facto indiuiduo ꝛ penalis super quantitate.ꝛ sic super diuiduo.forte si simul contrafaciunt quia quilibet ex facto suo tunc conuenitur non erit absonum insolidum etiam penam pecuniariam committi ꝛ intelligi insoliduz promissam.ꝛ sic saluetur opi.Barto.quia sicut insolidum committeretur ad interesse ita committeretur insolidum cōtra quē libet ad penam que loco interesse subrogatur.tutius tamē est q:

38 adijciatur.nā.§.cū in tabulis.multū facit q: pro parte.¶†Secūdo casu principali qñ sunt plures heredes vni⁹ debitoris:ꝛ tunc aut illud factū indiuiduū nō descēdit ex cā hereditaria:ꝛ tūc factū vni⁹ sibi nocet ꝛ nō alijs . ad fal.l.fi.s.ꝛ.l.de pup.§.si pluriū

de ope. no. nū. aut ex cā hereditaria: ⁊ tūc aut pena ⁊ interesse petitur iudicio bone fidei: ⁊ tūc agit̄ cōtra illū tm̄ ꝗ cōtrafecit. l. in depositi. ſ. depo. ⁊ in. l. in cōmodato. §. si ex facto. ſ. cōmo. ⁊ si oēs cōtrafecerint oēs tenent̄. l. si duo. ſ. depo. ſm Bart. ⁊ Ang. Sed aduerte qꝛ forte posset attentari qđ eo casu quo vnꝰ cōtra fecit sit differētia inter penā ꝓmissam ⁊ ipsuȝ interesse eueniēs ex dispositione. l. ⁊ sic venit immediate ex hoīs ꝓuisione ⁊ interesse committit̄ solūmodo cōtra illū ꝗ cōtrafecit: sed ad penā cōmittatur insolidū cōtra oēs cū obligatio ad interesse immediate oriat̄ ex dispositione. l. obligatio vero ad penā cōmissam mediate ex dispositione hominis. l. aūt faciliꝰ limitat suū auxiliū quā hoīs vt no. glo. in simili in. l. assiduis. ꝗ pot. in pigno. ha. ll. autem allegate pro Barto. loquuntur in interesse ⁊ non in pena vñ nō videntur extendende ad ipsam penā. forte etiā posset dici ꝙ qñ per pactum ꝓmittit̄ pena. licet sit appositū iuxta cōtractū bonefidei in cōtinenti nō oriatur actio ad penā qꝛ spāle vr̄ odio pene vt nō veniatur ex ꝯtractu. l. serꝰ ea. l. ſ. de seruis expor. ⁊ supposito qđ oriretur actio forte nō esset bone fidei. sup hoc tñ recurrendū esset ad. §. actionū. insti. de act. lȝ Bar. hic sentiat ꝯriū. ⁊ gl. in. §. actionū. insti. de act. tenet qđ nō est bonefidei. Aut petit̄ ipsa pena vel interesse ꝑ actionē stricti iuris. ⁊ tūc siue sit pena siue interesse ex facto vnius cōmittitur cōtra oēs ꝓ parte hereditaria. l. ij. §. fi. ſ. eo. sed postea habetur regressus actione fa. her. cōtra illū ꝗ cōtra fecit. ſ. eo. l. ij. §. itē si facto. ⁊ facit. l. heredes. §. in illa. ſ. fa. her. predicta aūt sunt vera regulariter fallit in p̄torijs stipulationibꝰ in quibus indistincte solū cōmittitur stipulatio ꝯ facientē ꝓ parte sua vt est casus sing. in. l. penales. §. iulianus. ad legē fal. ⁊ facit. l. ij. §. incertā. de preto. stip. Adde qđ not. gl. in. l. inter coheredes. §. si qs. fa. her. ⁊ est ratio quare diuersum in his pretorijs: qꝛ ibi exuberat p̄toris officiū magis ꝙ̄ in alijs: sicut in actionibꝰ bone fidei. facit qđ notat̄ in. l. fi. j. eo. ti. l. in cōuētionalibus. ⁊. l. j. in fi. de preto. stip. ¶ Et no. bene qđ tex. in. §. iul. loquitur vniuersaliter de oībus p̄torijs stipulationibus. ⁊ sic siue sit posita pena siue nō ⁊ siue cōtineat dationē siue factū. ⁊ siue factū sit diuiduū siue indiuiduū. nā ibi loquit̄ de stipulatione iudi. sol. que ꝯtinet tria s. dare iudicatū. ⁊ sic dationē. itē de dolo malo ꝙ absit. ⁊ sic factū indiuiduum vt. ſ. ea. l. in prin. Itē et de defendendo. et sic factuȝ ꝙ qñqȝ est diuiduū vt hic tangit Bar. in. ij. q. facit. j. iudi. sol. l. iudicatū solui. Itē aduerte qđ in hoc articulo non distinguit̄ inter factū indiuiduū quo ad obligationē ⁊ solutionē ex vna parte. et factū diuiduū quo ad solutionē tm̄: qꝛ prout cōtrahit̄ obligatio ad intereē vel ad penā nō est vis vt pȝ ex his ꝙ̄ superiꝰ dicta sunt ⁊ ex. d. l. si duo. ⁊ ex. l. j. §. si apud duos. depo. nā ꝗlibet tenet̄ insolidū ad culpā nō cōmittendā vel dolū ⁊ ad diligētiā adhibendā etiā in obligatione rē restitui ꝙ̄ est indiuidua. quo ad solutioneȝ tm̄ vt dictis. ll. ⁊. l. si vt certo. §. si duobꝰ vehiculū. Si vͦ agit̄ primitiua actiōe ad ipsum factū nō ad penā vl' ad interesse tūc differentia est vt dictū est in ꝓxima dist. Itē adde ſm Ang. Cy. ⁊ pe. vt dictū est illū solū teneri actione bone fidei ꝗ dolū cōmisit ꝙ si alter ꝗ dolū nō cōmisit fuit in culpa eo ꝙ nō institit ne cōmitteret̄ dolus ꝑ sociū qđ pōt cōueniri ex culpa sua ꝓpter sociū sȝ ꝯtra sociū cedēda est actio ꝑ agentē. casus est no. scdm eū in. l. vñ ꝗrit̄. ſ. cōmo. ¶ †Extra gl. ꝗrit de tribꝰ prīo an stipulatio de defendēdo cōtineat factū diuiduū vel indiuiduū. ⁊ ꝯclude ꝙ idiuidua est si aliqd petit̄ vna actione ꝑ tex. hic in. §. fi. ⁊. j. eo. l. cū ex cā. ⁊. l. iaȝ tñ. §. si tñ plures. iudi. sol. qđ intellige qñ inuito actore diuidi non potest defensio eo volente sic. vt notatur in dicto. §. si tamen ⁊ sic tūc possit dici diuidua. itē si ex diuersis causis diuerse actiōes intententur: quia tunc potest etiam dici diuidua vt not. in. d. §. si tamen. ⁊ de hoc dic plenius per Barto. in secunda. q. qui dicit qđ etiam stipulatio duple quandoqȝ est pretoria vt quando ꝓmittit̄ pro seruo: qꝛ tunc procedit ab edi. edic. quādoqȝ nō est pretoria vt quādo interponitur pro alijs rebus preciosis. l. emptori. de euic. ⁊ no. in. l. qđ si nolit de edi. edic. §. assidua. de quo etiā. j. l. pri. vbi ēt de cautione rei que qñqȝ est pretoria quandoqȝ nō. etiā hoc notat̄ per regulaȝ. l. penales. §. iul. ad leg. fal. de qua supra dixi in distinctione. Tu adde qđ stipulatio de duplo de seruo nō videt̄ descendere ab edil. edi. ⁊ sic a pretore nisi qñ pro seruo morboso fit ꝓmissio. si autē ex alio qꝛ euinceretur alias tanquā alienus videtur qđ non sit pretoria: sed inuenta per iuriscōsultum vel dic qđ sit pretoria per. d. l. emptorē. que simpliciter ⁊ indistincte dicit caueri pro seruo nec adiecit vitioso lȝ re vera in edicto edilitij ad qđ se refert non reperiatur expressus iste casus. ⁊ hoc sentit glo. in. d. l. emptorem. sed in. §. qui assidua. sentit precedētē opi. que forte est de iure verior. ¶ Secūdo queritur quid si aliquis tenet̄ titio ad agendum cōtra alium vt in casu. l. cū in plures. §. messem. ſ. locati. ⁊. l. si sic. §. fi. de le. j. an dicat̄ teneri ad indiuiduū. dic qđ idiuidua est si idiuiduū verset̄ i obligatiōe qua agere dȝ cōtra aliū. si vͦ alias est diuidua: ⁊ tūc etiā ista erit diuidua siue noīe suo debeat agere siue alieno ꝑ. l. j. C. si cer. pet. ⁊ ꝑ. d. l. iaȝ tñ. §. pe. iudi. sol. Aduerte tū qꝛ qñqȝ ex natura negotij censet̄ ꝗd diuiduū. exemplū in. l. ꝙ si nolit. §. si plures de edil. edic. ⁊ in. l. si familie. ſ. her. de quo latius hic per Bar. ¶ Tertio queritur quid si aliquis sit stipulatꝰ vsuȝ certi fundi sibi ⁊ heredibus suis. ⁊ decessit pluribus heredibus relictis an quilibet habeat solidū vsum an partem vsus. ⁊ cōcludit ꝙ vsus nō transibit ad heredē. sicut nec vsusfructus qui erat in defuncto per. l. stipulatio ista. §. si qs ita. j. e. sȝ quilibet heredū creditoris habebit actionē ad vsum ꝙ̄ actio quesita fuit eis ꝑ defunctū ꝗ potuit eis acꝗrere perinde ac si essent stipulati ⁊ competat actio ad solidū vsum quilibet heredū licet vbi plures stipulātur indiuiduū nec adijcitur insolidū videantur stipulati insolidum. l. reos. §. cum in tabulis. de duo. reis. tamē quādo stipulantur indiuiduum quilibet actionē habet insolidū. licet nō tanꝙ̄ duo rei vt dictum fuit. ſ. eo. l. ij. §. ex his. ⁊. §. si tamen hominē. et hoc in vsu qui est indiuiduus. l. vsus pars. de vsu. ⁊ habita. licet vsusfructus sit diuiduus vt no. gl. in. l. ij. ſ. eo. ⁊ ꝙ̄ sit ratio diuersitatis not. per doc. j. eo. l. stipulationes nō diuiduntur. ⁊ ibi dicet̄ in vsufructu vero cū sit diuiduus vt dictū est si qs stipulatus eēt vsufr. sibi ⁊ heredibus suis quilibet heredum haberet ꝓ parte actionē. nec mireris si plures possunt habere vsum eiusdē rei insolidū: qꝛ illud clarū si sufficiāt fructus oībus. idē etiā si nō sufficiant ꝑ no. i. d. l. vsus pars. ¶ Ultimo inducit̄ iste tex. ad plures quotidianas. q. vna est pone quidā sempronꝰ fecit pacē cū titio suo inimico ⁊ promisit dicto titio ꝑ se ⁊ suos heredes recipienti ꝓ se ⁊ suis heredibus nō offendere ipm̄ vel suos heredes sub pena puta mille librarum. Accidit quod titiꝰ decessit pluribus heredibus relictis quorum vnꝰ fuit offensus a dicto sempronio querit̄ an cōpetat illi soli heredi offenso ꝓ parte hereditaria an insolidum an oībus ⁊ dic breuiter quod ex quo stipulatio continet quid nō transitorium ad heredes cuȝ interponatur ad tutelam et defensioneȝ persone que persona morte extinguitur est perinde ac si ꝗlibet heredū esset stipulatus se nō debere offendi a dicto sempronio per ea que dicta sunt in proxima. q. item quia versatur indiuiduū in obligatiōe qꝛ nō offendi est quid indiuiduū qđ nō pōt tangere partem hominis quin totū tetigisse dicatur. l. vulgaris in prin. j. de fur. ⁊ ideo heres offensus ex stipulatione quam ipse pro se videtur interposuisse mediante persona defuncti habebit actionem ad solidam penam per ea que dicta sunt in proxima q. sic est stipulatio vsusfructus ad necessitatem persone ⁊ multiplicatis personis multiplicantur necessitates ⁊ consequēter seruitutes vsus sic ⁊ stipulatio non offendit fit ad tuitionē persone ⁊ multiplicantur tuitiones si persone multiplicentur. ⁊ per hoc non ob. l. ij. §. fi. supra eo. per quā videret̄ qđ in casu premisso omnibus quesita esset actio ad penā pro portione hereditaria. quia loquitur in iure transmissibili ad heredes in stipulatione cōtento. igitur in casu proposito de vsu hec responsio nō videt̄ bona ꝑ notata. j. eo. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ideo dicvt ibi dixi. Adde predictis ſm Ang. qđ si offensa que fit heredi respiciat corpꝰ defuncti vt qꝛ fit eius cadaueri vt. C. de sepul. viol. autē. ibi posita. vel fit eius memorie ita quod fama domus esset vniuersaliter lacessita tunc omnibus heredibus diceretur facta iniuria. ⁊ ideo tunc nō vni soli sed oībus diceret̄ iniuria commissa per. l. j. §. ⁊ si forte. j. de iniurijs. ⁊ hoc satis videt̄ fuisse de mente Bar. iteȝ hec vera ex parte heredū stipulatoris: ex parte heereduȝ promissoris si vnus non facit. ⁊ offendit contra alios committetur insolidū pro portione hereditaria per. d. l. ij. §. fi. ſ. eo. Itē intellige hec vera scdm Ang. nisi ex fractione pacis vni facta oēs alij possent periculū incurrere vt qꝛ offensione facta per ipsum pacem facientē intelligeretur pax rupta etiā per coheredes. talis iniqua ꝯditio per vnum alijs nō cōsentientibus nō debet inferri. l. nō debet. de re iudi. adde qđ inepte videtur loqui ⁊ verba eius non vidētur habere saporē. ⁊ dum dixit per ipsum pacem facientem melius videretur dixisse per vnum ex heredibus promissoris. verum est tamen qđ vno ex heredibus promissoris contrafaciente intelligatur alijs fieri preiudicium vt teneant̄ pro portione hereditaria ad penam nō tamē vt intelligat̄ pax fracta per alios. ¶ Alia questio est. †Si cauetur statuto ꝙ qui occidit occidat̄ nisi habuerit pacem ab herede defuncti offensi contingit qđ quidā fuit occisus qui habuit plures heredes. interfector habuit pacē ab vno tantū queritur an debeat decapitari. videtur ꝙ sic qꝛ indefinita equipollet vniuersali. l. si pluribus. de leg. primo. econtra qđ nō qꝛ ius vindicandi necem defuncti videtur residere penes quēlibet heredum. ar. l. iij. in. §. sed plures. ff. de sepul. viola. ⁊ ꝯsequēter ius remittēdi. ⁊ qꝛ statutū loquitur in singulari. ar. l. vbi numerus a contrario sensu. ſ. de testi. ⁊ cōclude ſm bar. standū maiori parti. ꝑ. l. maiorē. ⁊. l. si plures. ſ. de pac. ⁊ maior pars dicetur prīo respectu numeri vnciarum ⁊ si sint pares i numero stabitur dignioribꝰ. ⁊ si in oībꝰ sint equales stabit̄ remittētibꝰ ⁊ pacē faciētibus ꝑ. l. ⁊ suū. §. fi. cū si. de pactis. ⁊. l. fi. C. qui bo. cede. pos. si enim id inducitur fauore liberationis ab obligatiōe pecuniaria multo fortius fauore liberationis a pena capitali in qua liberatio facilius permittit̄. l. transigere. C. de trās. vbi notat̄. ⁊ in. l. j. j. de bonis eorum. ⁊ sic lȝ statutū loquatur in singulari de heredū nō sufficiet vnū solū facere pacē lȝ Ol. tenuit ꝯtrariū alias sequeret̄ absurdum

surdum qd̄ si vnus ex heredibus pluribus esset ribaldus morte defuncti quondam patris sui posset remittere modica pecunia accepta qd̄ esset absurdum ⁊ contra.l.sed si vnus.§.interdum.de iniuriis.vnde equior videt̄ opi.precedens.est ⁊ opi.alia quod requiratur omnium cōsensus heredū per.l.si pluribus.de leg.ij.q̄ videtur nimis rigida licet Bald.dicat in.l.ij.C.de liber.⁊ eorum lib.sic fuisse in ciuitate ista conclusum per docto.ipse vero bald.in.d.l.ij.dicit standū idoneiori.facit.l.si plures de accusatio.l.fi.ff.de fide instrumen.sed Angelo nō placet opi.Bal.nec Bar.et dicit non videre quomodo attento rigore iuris sustineri possit q̄ non ob.opi.Bar.qui dixit standum maiori parti:quia regula illa quod stetur maiori parti vendicat sibi locum quando aliquid est commune pluribus vt vniuersis.secus si vt singulis preter quam in.l.maiorem.ff.allegata ⁊ in.l.consilio.ff.de cura.furio.⁊ in.l.si plures.de religio.que.ll.probant per locum a speciali dictā regulam in dicto casu non procedere de quo est bona gl.in.c.cum omnes.de constitu.⁊ ibi per Innocen.⁊ eadem ratiōe non videtur etiam opi.Baldi.vera q̄ in his que sunt communia pluribus vt singulis sicut in casu proposito videtur necessario exigi consensus omnium per.l.per fundū.de serui.rusti.prediorum pro opi.tamen Bal.videtur casus secundum eum in.l.si quis hac.l.in.§.quoties.ff.qui.⁊ a qui.vbi libertus cōmunis ex offensa communiter facta in omnes patronos nō reuocatur in seruitutem nisi cōsentientibus omnibus. Et sic sufficiat vnius cōtradictio:sed tu adde quod hec ratio facit etiam contra bal.quia secundum tex.etiam idoneiori non esset standum.ipse vero Ange.concludit.quod si condēnatio non esset facta de homicidio vnus faciendo pacem poterit condemnatoriam impedire per.d.§.quoties.si vero iam lata est condēnatoria de homicidio.⁊ tunc si vnus fecerit pacē aliis presentibus ⁊ non contradicentibus solummodo non contradictio fauore liberationis habebitur pro consensu ar.l.consilio.in fi.de cu.furio.si autem alter contradixerit tunc attento rigore plus valebit illius solius contradictio quam omnium aliorum consensus ⁊ voluntas per illam.l.consilio.in fi.⁊ per.l.fi.C.de auto.prestan.sed attenta humanitate que est multipliciter attendenda dicit standum opi.bar.vt stetur maiori parti vt dixit nisi in numero maioris ptis sit femina.preponderant enim masculi femine cum nō possit leuare inimicitiam:⁊ sic ius vendicandi inimicitiam eam non videtur concernere vt notat gloss.que nō est alibi in vsi.feu.titu.j.ff.hoc autem notandū in fi.glo.idem si in numero minoris partis esset vnus consors occisi alii aūt extranei q̄ vox illius solius fide digni erit omnibus aliis preferēda cū conseruatio fame domus ⁊ onus vindicte ipsum potius respicere videatur.l.si cui.§.j.ff.de accu.⁊.l.iiii.⁊.v.de liber.ca.⁊.C.de adul.l.quāuis.⁊ si qs omis.cā te.l.iul. ¶ Adde quod distinctio Ang.nō videtur procedere inquantum distinguit an condemnatio sit facta vel non q̄ vtrobique agitur de liberatione a pena capitali.⁊ sic per consequens eadem ratio videt̄ vtrobique ⁊ consequenter idem ius per l.illud ad.l.aqui.cū si.⁊ sic videt̄ qd̄ vtrobique debeat sufficere maiorem partem consentire q̄ si sufficit vbi agitur de liberatione a pena pecuniaria multo fortius sufficere debet vbi agitur de liberatione a pena capitali.arg.l.j.ff.de re.eorū.⁊ ar.notatorum in l.transigere.C.de transac.⁊ eadem ratione non videtur procedere opi.Bal.recitata supra per Ange.ipse tamen Bal.vt mihi videtur in.d.l.ij.de lib.⁊ eorum libe.aliter loquitur nam ibi cōcludit in effectu cum Old.dicens qd̄ sufficit si ab vno tandem habeatur pax dummodo sit honesta persona.⁊ bona fide faciat:q̄ statutum loquitur in singulari.⁊ sic debet verificari in vno.per l.si is qui circa.§.vtrum.de rebus dub.⁊ q̄ alii contradicentes nihil laturi sunt nisi vt officiant.⁊ sic videntur nō audiendi per l.in fundo.ff.de rei ven.⁊ quia non proprie videtur id ius faciendi pacem omnibus competere cū id videatur esse in conditiōe ex forma statuti nō in obligatione.l.si quis sub conditione.si qs omis.cā te.Et p clariori intelligētia dicit q̄ si agit̄ de iure indiuisibili plurib' cōpetēte.aut coheret rei ⁊ loq̄t̄.l.si p fundū.de serui.rusti.pdio.aut p se stat.⁊ tūc aut tēdit seu cōpetit ad acqrēdū loquitur.l.maiorem de pac.et quod notat Bartolus in.l.heredes.§.peto.ad trebellianum aut tendit ad vindictam ⁊ loquitur.l.sepulchra.de sepul.viola. Adde.l.si plures de accusa.aut tendit ad remittendum.⁊ hic est casus noster.quo casu debēt attēdi vba statuti q̄ i singulari loquūt̄.⁊ sic in vno dn̄t vificari p supradicta.⁊ lz ibi:dicat bal.qd̄ bononie fuit determinatū p doc.q̄ reqrat̄ oēs facere pacē.⁊ sic q̄ oēs remittere opz fz old.q̄ iniuria cōis ē.idē dixit vber.de cremona in.l.j.§.denūciari v.si vero plures.ff.de vē.īspi.bar.tn̄ h' vr̄ dicere oppositū fuisse determinatū bononie.sic dt̄ referre old.i.l.si plures d le.ij.⁊ i hac pte residet old.dt̄ ēt bal.q̄ determinatū fuit sufficere pacē ab vno habitā.⁊ sic dt̄ padue fuisse determinatū p old.⁊ ita dt̄ cy.referre i qbusdā additiōib' i.l.j.§.denūciare.de vē.īspi.v.si vo plures.lz adō q̄ h opi.ēt nō vr̄ va q̄ i.l.maiorē de pactis nō agit̄ de acqrēdo sz de remittēdo cui' oppositū ipse dt̄.⁊ sic vr̄ cas' ꝯ eū i illa.l.īducēdo eā vt supra vn̄ potes dicere q̄ aut p statutū totalit̄ pēa remittit̄ ⁊ tūc reqrat̄ q̄ oēs heredes cōsentiāt per regulā illā q̄ dicit q̄ qn̄ plura sunt cōia plurib' vt singulis debēt oēs ꝯsentire que colligitur ex.d.l.p fundū.⁊ ex dicto.§.denūciare ⁊.d.v.si vo plures.de quo est bona gl.in.c.cum omnes.de consti.⁊ ibi per Innoc.nec l.maiorem loquitur hoc casu quia non loquitur in totali remissione sed particulari.si vero statutum minueret penā rōne pacis placet mihi opi.Bar.cum tribus limitationibus de quibus ff.per Ang.prima est qd̄ si vnus fecit pacem aliis presentibus ⁊ non contradicentibus id videtur sufficere per.l.consilio.in fi.de cura.furio.allegatam per Ange.posses tamen dicere qd̄ illa nō facit si recte ponderetur:q̄ ibi nō agitur de preiudicio p̄sentis cōtutoris.hic aūt agitur de preiudicio coheredis p̄sentis.itē ibi fit actus in p̄sentia eius q erat p̄sens q ipso ignorāte potuisset fieri.hic sec'.potes tn̄ dicere q̄ licet illa.l.nō bene probet qd̄ defendi pōt dictū suū:q̄ actus ille q fit p p̄sentē in casu nostro posset impediri per cōtradictionē alteri'.⁊ ideo q̄ eo contradicēte nō haberet effectū.ideo presentia cum patientia inducat consensum p notata in.l.gaius de pigno.act.Secūda limitatio est q̄ numero maioris partis stetur saluo nisi in numero maioris partis sit femella.q̄ illius vox nō dz attēdi vt augeat numerū p gl.superi' allegatā p eū.Tertia limitatio est quod procedat opi.Bart.saluo nisi in numero minoris partis esset vnus cōsors occisi.alii autē extranei essent q̄ illius solius vox videt̄ aliis p̄ferenda p iura per eū allegata ⁊ p.l.maiorē vbi attendit̄ maioritas in cumulo debiti.⁊ adde q̄ ille in hoc iure vindicandi.⁊ vt ita dixeri i hoc cumulo huius debiti ⁊ obligationis vr̄ habere maiorem partē ergo dz p̄ferri ēt secundū determinationē illius.l.maiorē.faciūt notata in.l.lex cornelia.de iniur.nō obstant contraria tenēdo q̄ est dictum.⁊ primo.nō ob.ratio Ang.quia illa procedit regulariter.sed fallit in casu.l.maiorem.vt notatur per Dyn.Bar.in.l.qd̄ maior.ff.ad mu.⁊ si dicis imo facit in oppositū:q̄ ille casus exorbitat a regula.⁊ sic nō dz extendi.l.ius singulare.de legi.⁊ i regula que a iure cōi.de re.giur.in.vj.⁊ so.ma.l.si vo.§.de viro.⁊ ibi dicā respōde q̄ imo ille casus ē extēdibilis q̄ fauorabilis.⁊ fauore liberatiōis iduct' ⁊ agit̄ de limitatiōe legis nō de correctiōe.ergo pōt extēdi p maioritatē vl' idētitatē rōnis vt ē gl.no.i l.illud de sacrosan.eccle.⁊ per Bar.in.l.constante in prin.solu.ma.⁊ ideo cum fortior sit ratio nedum eadem in pena capitali[a] q̄ in pecuniaria merito pōt extēdi ad casum liberationis a pena capitali.nō ob.l.si quis hac.l.§.quoties superius allegata.q̄ ibi alio casu loquit̄ q̄ fauor libertatis id opat̄ ibi ne stet̄ maiori parti neve qs reuocet̄ in seruitutē.hic aūt est fauor liberationis vt stet̄ maiori parti vt qs liberet̄ a seruitute que inducit̄ per penam capitalem.l.qui vltimo.ff.de penis.⁊ sic idem fauor idem operatur in diuersis casibus.⁊ est simile qd̄ notatur per glo.in c.de.electione lib.vj.⁊ in.c.si duo.de procu.eo.li. ¶ An autem retento dicto themate sufficiat pacem habitam esse a defuncto videretur quod non quia statutum loquitur de herede.⁊ hoc tenuit bar.ar.l.si vero §.de viro so.ma.⁊ hoc idē Bar.i.l.dāni.§.sabini de dam.infec.Bal.contra in.d.l.ij.de lib.⁊ eorum lib.mouetur potissime q̄ statutū videtur habuisse respectū ad heredē put representat defunctū sicut hic sentit Bar.fortior autē est rō i representante q̄ in representato ar.l.cū aliqs.de iure deli.quia quicqd est cā cause dz esse cā cāti.l.heredē.ff.mā.sed defunctus est cā causati ipsum heredē instituēdo ergo dz cā causati etiā esse cā eius qd̄ causat̄ etiā ab herede.⁊ sic pōt facere qd̄ potest heres.mihi placet opinio bar.q̄ statutū illud est exorbitās a iure cōi.⁊ sic i suo casu dz stricte intelligi nec dz extēdi ad casum aliū i quo nō est eadē ratio.nā nō est eadē ratio in defuncto ⁊ herede:quia vulnerat' vidēs se mori facili' remittet quā heres vt docet experiētia.⁊ facit qd̄ notat̄ isti.de iniur.§.fi.⁊.l.diuus.ff.ad sille.ibi bona glo.⁊ per hoc nō obstat ratio.l.si bn̄ ꝯsideret̄. ¶ [41] † An autem[a] pax possit fieri absenti cōcludit bal.in.d.l.ij.qd̄ pax nō solennis vt per viā fori penitētialis poterit fieri absenti sed solennis ad effectum statuti non poterit fieri nisi mediante nūcio vel epistola.ar.l.j.in fi.ff.de ꝯtrahē.emptio.⁊.l.ꝯsensus.ff.de actio.⁊ obl.⁊ in.l.absenti.ff.de dona.⁊ in.c.j.de conces.preben.lib.vj.nec ob.l.labeo.ff.de iureiuran.licet Bal.ibi non respondeat.q̄ ibi dz intelligi qd̄ remissio iuramēti fit interueniente nuncio vel epistola.⁊ per ista sit expedita materia huius.§.

[a] ¶ An autē Adde de mā pacis in argumētū an abbas pōt facē pacē de iiuria illata mōachō.bal.i.l.p̄ses.ad fin.C.de trāsac.Jo.de prato i.l.si fili' de pcu.Itē de iiuria facta ecclie.archi.in.c.oli.de iniur.⁊ dā.da.qd̄ ē verum inquantum cōcernit.psonā suā card.i cle.j.d foro cōpe.gl.i.c.accedentib' de puilegi.Abbas i.c.parochiano ⁊ i.c.ꝯtigit.d sentē.excō.non tn̄ ipedit pcessum iudicis secularis bal.in.l.si qs i h gen'.i.fi.C.de epis.⁊ cle.

Si is qui duplum.

Stipulatio duplex ex cā euictiōis fructuarie dāni infecti.⁊ de oper.no.nūci.si ad interesse ꝯmittit̄ inter heredes stipulatoris diuiditur.secus si ad factū.h.d.fm bar. ¶ Et diuidit̄ in tres.primo qual'r diuidant̄ stipulationes inter heredes stipulatoris quādo agitur ad iteresse.Scd̄o qualiter diuidant̄ qn̄ agit̄ ad factum.Tertio qualiter ex parte heredū pmissoris.scd̄a ibi restitui.tertia ibi hec vtilitatis causa. ¶ In tex.ibi nō potest.dic ⁊ sic videtur q̄ istud factum sit indiuiduū.⁊ si agat̄ ad illud competat actio īsolidū ad illud cuilibet heredi stipulatoris.sec' si ad interesse vel ad ei' penā. ¶ In tex.ibi vtilitatis cā.s.interesse ꝯse

quēdi. in hoc enim barū stipulationū versat̄ vtilitas secundum Ang. ¶ No. q̄d vbi in obligatione est destrui opus. ⁊ sic ipsum re stitui ad pristinā formam videt̄ stipulatio continere indiuiduū. 42 de quo p Bar. supra .ꝯ. pri. in secūda. q. ¶ † Item not. ꝙ vbū re stitui qn̄qꝫ ponit̄ p destructione vt hic pꝫ. qn̄qꝫ p restitutiōe rei. l. qui restituere. supra de rei vēd. ⁊ hoc scd̄o mō vr̄ accipi l. si duo. in ꝰ. ff. de po. sꝫ primo mō sumit̄ in ver. nā certe. ibi pcedēti. ¶ In glo. sup ver. dāni. ibi idē est in actione in factum. ⁊ sic sentit gl. q̄d obligatio q̄ nascit̄ ex edicto de noui ope. nūci. vt destruat̄ op⁹ factū ꝯ denūciationē noui operis sit diuidua quo ad petitionem ⁊ obligationē. sꝫ nō quo ad executionē ⁊ solutionē. tu dic q̄d est in diuidua etiā quo ad obligationē p notata. j. eo. l. stipulatiōes nō diui. ⁊ de le. iij. l. fideicōmissa. ꝰ. pe. ⁊ fi. aut ergo agit̄ ad interesse ex tali obligatiōe: ⁊ tūc erit diuidua vt in pri. hui⁹. ꝰ. aut ad ipm factū: ⁊ tūc erit indiuidua. vt hic. in v̄. restitui. ¶ In glo. sup v̄. restitutio. ibi hec est solu. q: qn̄ vn⁹ est dn̄s ediū minātiū ruinaꝫ ⁊ ꝯ illū agit̄ de dā. infec. vt caueat nisi isolidū caueat. ⁊ sic defendat insolidū: fit missio in possessionē totaꝝ ediū. l. stipulatiōes. hic allegata. fallit si dom⁹ esset ita ampla q̄d pars ruinosa nō trahit ad se partē nō ruinosā: q: tūc sufficit p pte nō ruinosa se defendere. l. si finita. ꝰ. ex hoc edicto. ff. de dā. infec. in plurib⁹ autē dn̄is vni⁹ dom⁹ ruinose vnicuiqꝫ licitū est defendere partē suā tantūmō ⁊ p illa cauere. ⁊ sic loquit̄. d. l. si cōes. ⁊ s̄m pdicta hec prima expositio huius verbi defensio est vera inquātū loquitur de possessione principali. sed inquātū intelligeret̄ de heredibus ipsi⁹ principalis nō esset vera. ⁊ p tanto Ang. scd̄o mō exēplificauit vt sequit̄. ⁊ ei⁹ opi. est vera i se p. l. ex clausula. j. iudi. sol. ⁊. l. iā tn̄. ꝰ. si tamē plures. eo. ti. sꝫ diuinat. iō dat̄ tertia expositio ibi vel tertio q̄d loquat̄ de defensiōe ex cā euictionis ⁊ illa est vera. ¶ In ea. gl. ibi si fuerit pmissa. intellige hoc verū qn̄ particularis solutio nō impedit penā ꝯmitti. sed postq̄ pena esset ꝯmissa bn̄ diuideret̄ inter heredes. ⁊ qnlibet teneretur pro pte. infra eo. l. cū ex cā. Itē intellige q̄d nō liberat̄ vnus heredū destruēdo pro parte vel defendendo p parte. tn̄ si agat̄ interesse sufficiet prestari partē. infra eo. l. stipulatiōes. ꝰ. operarū. ⁊ in. l. in executiōe ꝰ. insolidū. ⁊. l. cū ex cā. ¶ In ea. gl. ibi duriorē recipiat vsumfructū dic q̄d nō bn̄ dicit. q: heredes fructuarij nō tenent̄ ad restitutionē vsusfructus qui velut morte vsufructuarij extinctus redit ad ꝓprietatē ipō iure sꝫ bn̄ teneret̄ ad restitutionē rei obligatio aūt rem restitui est indiuidua quo ad solutionē. l. si duo. de po. lꝫ sit diuidua quo ad obligationem. ⁊ sic hoc respectu glo. nō bene dixisset simpliciter. potest etiam agi ex cautione fructuaria ad iter esse vel penam si fuit vsufructuarius arbitrio boniviri. l. j. supra vsufruc. quēadmodū ca. ⁊ hec obligatio bene diuideret̄ inter heredes fructuarij. ⁊ hoc respectu posset glo. verum dicere.

Summarium.

1 Stipulationum quadruplex est species.
2 Stipulatio super qua cūqꝫ re fieri potest super qua ⁊ cōtractus.
3 Cautio a forma statuti introducta an sit ciuilis vel pretoria nō magni refert.
4 Argumentum ab ethimologia vocabuli est licitum.
5 Argumentum a simili in iure est validum.
6 Fideiussor ex verbis obligatur.
7 Contractus sunt facti sed obligatiōes stricti iuris.
8 Prestatio sortis ab vno coheredum non facit quo minus pena in obligationibus dandi committatur.
9 Obligatio dandi quo respectu sit diuidua ⁊ quo indiuidua.

Stipulationum. Non recipit commodam summationem quia hic ponit diuisionem stipulationum per quatuor membra que exemplificat vsqꝫ ad. ꝰ. stipulatio. ¶ In text. ibi proficiscūtur. ⁊ iudex ob aliud principaliter adit̄ s̄m Dy. vl' sꝫ Pet. ⁊ bar. subaudi et ex legib⁹ iuriscōsultoꝝ ⁊ imperatorū. ¶ In tex. ibi officio proficiscuntur. dic ⁊ ob hoc principaliter aditur secūdū Dy. vel secundū Petrū nō ex. l. imperatoris vel iuriscōsulti solū. 1 ¶ † No. quadruplicē spēꝫ stipulationū. 2 ¶ † Itē no. ꝙ sup qua cūqꝫ re pōt fieri ꝯct⁹ pōt fieri ⁊ stipulatio regulariter. licet qn̄qꝫ secus vt in glo. ⁊ ex hoc no. q̄d cū fiat eq̄paratio de ꝯctu ad stipulationē ⁊ nullū sit sit idē. l. q̄d nerua. de positi. q̄d stipulatio nō est cōtractus ⁊ hoc et colligit gl. insti. de diui. stipula. q̄d est verū stricte ⁊ ꝓprie sumpto vocabulo. q: ꝯct⁹ ꝓprie est citro vltroqꝫ obligatori⁹. l. labeo. ꝰ. contractus. j. de v̄. sig. q̄d non contingit in stipulatione sed lato sumpto vocabulo iꝓprie dr̄ contractus. l. j. in fine. ꝯ. de pac. cum ibi not. ⁊. l. si qs emptionis. C. de prescriptio. xxx. anno. q̄d no. ꝓpter statuta in q⁹bus nō recedit̄ a propria significatione de quo p Bar. in. d. l. labeo. ⁊ facit quod ipse notat in. l. apud iul. ꝰ. fi. supra ex qui can. in possessi. ea. ¶ In glo. j. ibi sol. vt ibi q: hic diuiditur stipulatio in gn̄e ibi vnū mēbrū tn̄ vt est stipulatio pretoria tn̄. Itē adde ꝙ illa. l. j. ⁊ in alio videt̄ obstare. q: ibi ponit stipulatio ptoria sicut genus iudicialis vt eius species. hic vero ponūtur vt species diuerse. sed dic q̄d aliter hic accipitur iudicialis ꝙ ibi. nam ibi accipitur iudicialis quādo in iudicio tātuꝫ interponitur: hic aūt quando ex officio iudicis. ¶ In glo. super verbo pretorie. in fi. ⁊ sic patet ex glo. precedenti ⁊ ista. quod tres sunt differentie inter pretorias ⁊ iudiciales. secunda differentia ibi item. tertia ibi sed Jo. cum prima differentia transit Dy. Jac. de rauen. et Pe. contra quos sentit Bart. per. l. in oibus. de iudi. vbi cautio illa est introducta a iurisconsulto non a pretore. ⁊ sic iudicialis. ⁊ tn̄ ibi principaliter aditur iudex. ⁊ eodeꝫ modo pōt induci. l. denūciamus. C. de his q ad eccle. confug. q̄ loquit̄ de cautione de non offendendo que dici dꝫ iudicialis: cum nō sit inuenta a pretore sꝫ ab imperatore. ⁊ tamen ibi iudex principaliter adit̄ propter cautionē. Itē in stipulatione dāni infecti: in qua etiā adit̄ iudex icidenter non principaliter vt si quis velit tolli rudera domus vicine ruinate. nā excipi potest cōtra eum vt caueat de damno. l. ptor in fi. cum simi. de dam. infec. ideo tene secundam. vꝫ quia iudicialis est que descendit a. l. iurisconsultorum vel imperatoruꝫ siue iudex adeat̄ principaliter siue incidēter. Pretorie que a pretore sunt inducte siue iudex adeatur principaliter siue incidēter Cōes que a ptore ⁊ a iuriscōsultis introducte sunt. vt pꝫ i stipulatiōe rē pupil. sal. fore. que fuit inducta a ptore. vt. j. rē pupil. sal. fo. l. j. Itē ⁊ a iuriscōsultis certo casu vt qn̄ decernit̄ administratio vni ex pluribus tutoribus. l. iij. in. fi. ꝯ. de administratio. tut. Itē ⁊ stipulatio duple est ptoria inquātū descēdit ab edilitio edicto. ⁊ sic a pretore vt pro seruo vitioso. ⁊ est etiam iudicialis vt quādo cauetur pro alijs rebus. vt. l. ij. ⁊. l. emptori. ꝯ. de euic. Itē ⁊ stipulatio de rato potest dici communis. vt insti. de diui. stipu. circa finem. quia est introducta a pretore in procuratorem actoris. l. non solum. ꝰ. qui alieno. de procu. extenditur etiam ad reū in certis casibus q inducunt̄ a iuriscōsultis. l. pōpo. ꝰ. si is. ⁊. l. nō solum in fine. de procur. glo. super illo titulo. de diui. stipula. dicit alio respectu stipulationē de rato esse cōem. s. q: iterdū extra iudiciū sponte prestatur. interdū in iudicio ab inuito extorquet̄ sed male loquit̄. q: scd̄m hoc quelibet stipulatio potest dici ꝯmunis. tertiā differentiam reprobat Pet. per. l. ⁊. iiij. ꝰ. j. de dam. infec. ⁊. l. cognitio. ꝰ. bonorum. ff. de officio eius cui mā. est iur. vbi stipulatio dāni infe. que ptoria est p minores iudices interponit̄ sed potes dicere ibi est speciale in cautione damni infecti per rationem. l. j. eo. ti. quarta differentia ponit̄ insti. de diuis. stipul. s. ꝙ iudiciales sparse sunt per totum corpus iuris. sed ptorie sunt collecte in titulo. de preto. stipula. sed hec differentia non placet: quia stipulatio de dam. infec. ⁊ vt lega. no. caue. non continentur in titulo de preto. stipu. ⁊ tamen sunt pretorie. Ang. tamē hic dicit q̄d imo satis de eis ibi dicitur. preterea posito ꝙ sic diceret gl. habuit bonū intellectum: q: voluit dicere ꝙ habemus ti. de preto. stipu. sed nō titulū de iudicialibus. ¶ In glo. super ver. quarum dic. ⁊ que sit ratio diuersitatis quare liber homo nō potest deduci in stipulationē etiā ab ignoratib⁹: sed in venditiōe sic vide glo. insti. de inuti. stipu. ꝰ. j. Bar. tn̄ aliter dicit in. l. liber hō. j. eo. ¶ In gl. sup verbo ptor. in fine ⁊ sic ibi nō ponit̄ rō. sed exemplū vel supple sup verbo pupilli in litera. ⁊ dꝫ interponi. ⁊ tūc bene seqt̄ in litera nā ⁊c. 3 ¶ † Quero qd de cautione q̄ introducit̄ a forma statuti an sit pretoria vel ciuilis nō magni est effect⁹ propter notata in. l. sancim⁹. C. de verbo. signi. et dic ꝙ si statutū cōficitur a cōcilio vel ab hoībus totū cōmune representantib⁹, vt notat glo. nota. sup rubrica q̄ sit lō. cōsue. ⁊ de reg. iur. l. aliud. ꝰ. refertur. tūc ē ius ciuile. l. oēs populi. de iusti. ⁊ iure. ⁊ sic cautio est ciuilis. si vero ab ipso comite vel marchione: tūc erit ius ptoriuꝫ q: fit a magistratib⁹. l. ius ciuile. de iusti. et iure. et sic actiones penales descēdentes ex statutis taliū erunt tēporales. insti. de ppe. et tēpo. actio. ꝰ. primo. ⁊. l. in honorarijs. de actio. ⁊ obligatio. licet statuta sint ꝑpetua. de offi. delega. c. fin. ⁊ tangit̄ etiā qd de statutis factis a priorib⁹ vel antianis: q: idē eo casu quo pn̄t vigore sui officij. ⁊ nota pdicta ꝓpter statuta dominoꝝ de romādiola ⁊ illorū de marchia. ¶ Et adde s̄m Ang. ꝙ quatenus dicit Bar. de statuto marchiōis. hoc verū nisi marchio haberet iurisditione vel administrationē iure ꝓprio. idē in ducib⁹ ⁊ baronib⁹. nā statuta eoꝝ sunt ius ciuile s̄m eū. Itē ⁊ statuta ppli: q: sicut. ll. faciunt ex iure ꝓprio ex pmissu principis. l. oēs ppli. supra alleg. et hoc forte fuit de mēte Bar. ibi in. iiij. q. j. q̄stionis principalis. et scd̄m predicta aliud videt̄ si marchio facit in terris tanq̄ vicari⁹ ecclie vel imperij an tāq̄ marchio. sed hec differentia nō bene videtur iure pbari. ideo tene cū Bar. ¶ Ultimo p istū tex. inquātū dicit a mero pretoris officio inuēta gl. insti. de diuis. stipula. q̄ exponit. i. puro sic ꝙ nō iudicis officio dicit hic Ang. id eē merū i. purū q̄d est abstractū ⁊ sequestratū a substātia alterius entis ita ꝙ nullā cōmunionē hꝫ cū eo. ⁊ p hoc dicit se cōsuluisse apud vrbinum ꝙ si statutū dicit ꝙ nō possit a mera interlocutoria appellari ꝙ appellabit̄ ab interlocutoria qua iudex pnunciauit instrm guarentigie executioni nō mādandū: qm̄ nō est mere interlocutoria ꝓpter effectū executiōis parate nec est mere diffinitiua: quia nō pcessit litis cōtestatio nec ali⁹ ordo iudiciari⁹. ⁊ sic dicit fuisse iudicatum.

indicatum.et in hoc dicit concordaſſe multos doctores peruſinos
et paduanos lꝫ aliq cõtra ſcõm eũ.tu adde qd̃ ſi ſtatutum dicat in
interlocutoria certũ ordinẽ debere ſeruari videt̃ intelligendũ qd̃
debeat intelligi de illa q̃ nõ hꝫ vim diffinitiue p id qd̃ notat Joã.
an.poſt abbatẽ in.c.ꝑuenit.el.ij.de appel.⁊ ita de facto conſuluit
do.Anto.de but.in hac ciuitate.Ang.tñ per p̄dicta videt̃ ſentire
contrariũ niſi adijciat̃ verbũ mera vel ſic̃ ⁊ pro ipſiꝰ dicto bene fa
cit qd̃ notat Bar.in.l.tertia.ĩ.de accuſ.vbi dicit qd̃ lꝫ interlocuto
ria que fertur ab obſeruatiõe iudicij interdũ habeat vim diffini
tiue vt qꝛ abſoluat̃ reus:qꝛ ſoluit pendente iudicio nõ erit neceſ
ſaria ſolẽnitas in eius ꝓlatiõe que alias requirit̃ in diffinitiua p
l.fi.C.de ſententijs ex peri.reci.⁊ ꝓpterea dũ alias hic pẽderet q̃
ſtio de facto requiſitus vt me ſubſcriberẽ dicto cõſilio dicti domi
ni Anto.nolui ꝓpter hec illi ſubſcribere.Ex p̄dictis ergo cõſide
ra an ſtatutũ dicat de qualꝫ interlocutoria.an vero ſimpl̄r loqua
tur.et hoc vltimo caſu ſunt opi.põt forte attentari qd̃ aut ſi ſtatu
tum intelligeretur de qualꝫ interlocutoria vitiaret̃ actꝰ de quo q̃
ritur ⁊ tunc reſtringamus ſtatutum ad interlocutoriam meram.
vt ſic res in dubio valeat potius q̄ pereat.l.quoties.ĩ.e.⁊ ſic intel
ligatur dictum Jo.an.inquantum dicit ibi qd̃ nõ vitiatur appel
latio ab interlocutoria ſi i illa non ſit cauſa inſerta dummodo ta
lis interlocutoria habeat vim diffinitiue.Si aũt eſſet mere inter
locutoria bene vitiaret̃.vt in.c.vt debitus.de appel.⁊ in.c.cordi.
eo.ti.li.vj.⁊ qd̃ notat̃ in.l.ait pretor.§.permittitur.ſ.de minor.⁊
ĩ.de appel.reci.l.ij.aut ſi intelligamus de qualibet interlocutoria
nõ vitiaretur actus ſed potius valeret.⁊ ita intelligatur dictum
Bar.qd̃ ſtatutum debet late intelligi et non reſtringi ad meram
interlocutoriam.

Stipulatio. Diuiditur.primo qd ſit ſtipulatio.ſcdo
quid ſit ſatis acceptio.tertio vnde dicat̃
ſatis acceptio.ſcda ibi ſatis acceptio.tertia ibi;ſatis autem.⁊ ali
4 ter nõ ſummatur.¶†Nota qd̃ licitũ eſt ar.ab ethimologia voca
buli.vt p Bar.in.l.j.de teſta.⁊ extra de preben.c.cũ ſecundũ apo
5 ſtolicum.¶†Itẽ nota quod ar.a ſimili eſt validum in iure in.c.
tranſlato.de conſtitu.⁊ in.c.nõ põt.de preben.li.vj.per Joan.an.
6 ¶†Nota qd̃ fideiuſſor obligatur ex verbis.⁊ ſic non tenetur ex cõ
tractu ex quo tenetur principalis.concordat de fideiuſſo.l.blan
ditus.C.⁊ appellatur etiam fideiuſſor debitor licet quidã contra
et male de quo.ĩ.de ſolu.l.⁊ magis puto ſecundũ Ang.¶In gl.
j.in fi.vtraq; opi.poteſt ſaluari:qꝛ ſi accipitur ſtipulatio pro ipſa
conceptione verborum differt ab ipſa obligatione ſicut contractꝰ
ab alia obligatione.l.licet.§.ea obligatio.de procur.nã ꝯtractus
eſt mater obligationis obligatio mater actionis vt ibi notatur.
7 ⁊ inſtit.de actio.i prĩ.¶†Itẽ ꝯtractꝰ ſunt facti.l.ꝯſi.in fi.de cura.
furio obligatio eſt iuris inſti.de oblig.in prĩ.⁊ ſic ꝓcedit opi.prĩa
Si vero accipis ſtipulationẽ ꝓut eſt effectus quidã reſultans ex
ipa v̇boꝝ ꝯceptiõe tũc ꝓcedit ſcda opi.¶In gl.ſup v̇.daturũ.ibi
non ergo vꝫ.Bar.hic facit differẽtiã inter ſtipulationẽ volũtariã
et neceſſariã.in prĩa dicit hãc gl.eẽ verã.in ſcda idẽ qñ id qd̃ in ſti
pulationẽ v̇ſat̃ nõ expedit̃ momẽto.ſecꝰ ſi expedit̃ momẽto ⁊ veꝝ
eſt qd̃ datio ſit facta.ſꝫ ſi nõ ſit datio facta vel licet ſit facta momẽ
to nõ expedit̃ obligatio.exẽplũ in.l.corruptionẽ.C.de vſufru.tũc
valebit.et p hoc dicit ſe conſuluiſſe qd̃ ſi inſtrumẽto reperit̃ titius
fecit ſemproniũ p̄ntem ⁊ ſtipulantẽ ex cã donationis vſufructua
riũ ſuoꝝ bonoꝝ.qd̃ valebit dicta ſtipulatio licet p v̇ba preſentis
tpis cõcepta cũ vſuſfructus non contineat obligationẽ momen
taneã vt no.in.d.l.corruptionẽ.ꝓ hoc allegat.l.qd̃ dr̃ et.l.ſi ita qs
de euic.ſed hoc nõ placet Ange.vñ dicit qd̃ ſi verba ſtipulationis
ſunt cõcepta in prima pſona vel ſcda:puta ꝓmittis qd̃ das vel ꝓ
mitto qd̃ do indiſtincte eſt inutilis ſtipulatio.qꝛ aut dat̃ ⁊ ſurgit
liberatio.aut nõ dat̃.et de futura datiõe v̇ba ſtipulationis nõ di
cũt.ergo illã nõ cõprehẽdũt ar.l.ſi a colono.ĩ.e.⁊.l.quicquid aſtrĩ
gende.nõ obſtant.ll.allegate p Bart.qꝛ ibi ſunt verba infinitiui
modi.nõ obſtat ẽt cõſiliũ ſuũ:qꝛ i eo erãt v̇ba tertie pſone.⁊ id̃ atri
buẽda erãt notario quo caſu interp̄tari debemꝰ ⁊ de ſtipulatiõe
rite ꝯcepta ar.notatoꝝ.ĩ.e.l.ſciẽdũ.⁊.l.j.§.ſi ſtipulãti.ſ.e.⁊.ĩ.e.l.
qui rome.§.flauius.⁊ p hoc dicit qd̃ ſi in inſtr̃o reperit̃ qd̃ titius
dedit ſeio ſtipulanti fundũ etiã ſi tũc traditꝰ fuerit fundus tenet
inſtr̃m ⁊ ſtipulatio vt ſic vno contextu intelligat̃ facta ſtipulatio
nis executio.ar.l.certi cõdictio.§.qm̃.ſ.ſi cer.pet.⁊ de noua.l.cuꝫ
enim.Bar.hic videtur ſentire contrariũ.ſed potes dicere Bart.
⁊ dictum procedere vbi non eſt confecta ſcriptura ſed dictũ Ang.
quando fuit confecta ſcriptura ar.not.in.l.j.C.de vſuris.ſed cum
verba ſtipulationis reperiantur concepta per verba p̄ntis tẽpo
ris prime vel ſecunde perſone nullo caſu dicit ſtipulationem tene
re propter corruptelam forme que eſt vt ad futurũ fiat relatio.vt
hic patet ⁊ inſti.e.in prin.⁊.ſ.ti.j.l.obligamur.§.verbis ſcdm eũ.
Sed attẽde qꝛ poſſet attẽtari qd̃ nõ ſit inepta forma p verba p̄ſen
tis temporis prime vel ſecunde perſone.vt ſi dico promittis mihi
fundum cornelianum quem das mihi.nam ſi fundus ibi non ſit
in p̄ntia exponet̃ das.i.dabis.ar.notatoꝝ.ĩ.e.l.ſi ſtipulatus ſum
damã vel exponet̃ das.i.donas cũ i dubio debeat p̄ſumi cã dona
tionis.l.cãpanus.de oper.lib.⁊ qd̃ notat̃ in.l.hoc iure.ſ.de do
na.⁊ facit.l.ſenatꝰ.§.j.de dona.cã mor.ꝓ hoc ẽt faciũt notata in
l.predia.ſ.de acquir.poſſeſ.⁊.l.ij.C.eo.ti.⁊ ar.l.quoties.ĩ.e.⁊ no
tat̃ in.l.fi.in princi.ſ.de dona.forte tñ põt dici qd̃ hec vera quã
do dico ꝓmittis talẽ fundũ quẽ das:ſꝫ ſi dicerẽ ꝓmittis q̄ das
fundũ forte ꝓcederet opi.Ang.nã in precedẽti caſu clare ꝓmit
tit̃ fundꝰ:⁊ inutilis adiectio nõ vitiabit:ſꝫ in hoc vltimo ſecus.
¶In ea.gl.ibi ⁊ forte hec vera.⁊ aliã ſol.potes colligere ex gl.ſe.
in ſo.quã dat ad.l.qd̃ dr̃.⁊ nota bñ dictũ gl.qd̃ ſequit̃ vt ſingula
re ⁊ ex ea habes qd̃ infinitiuũ cõprehẽdit oẽ tp̄s ſm ang.ſi tñ põ
deras nõ dicit qd̃ cõprehẽdat:ſꝫ dicit q̄ eſt aptũ ad oẽ tp̄s.vñ re
vera de p ſe nõ hꝫ pfectã ſignificationẽ:ſꝫ adaptat̃ ⁊ colligit̃ ſigni
ficatio p id qd̃ ꝓcedit nec videt̃ ſeq de neceſſitate qd̃ lꝫ p̄cedat ver
bũ p̄ntis tpis qd̃ importat̃ p infinitiuũ aliqd qd̃ ſit de p̄nti.nam
nõ ſequit̃ volo legere:ergo lego.vel volo aſcẽdere arborem ergo
aſcẽdo.facit qd̃ notat̃ in.l.in ementis.C.de ꝯhẽ.emptio.⁊ ſic non
videt̃ ſequi qd̃ ſi iudex dicat iubeo reſcindi vẽditionẽ.ergo reſci
do.nã põt ſequi reſciſſio ⁊ p partes ⁊ p iudicẽ ex poſtfacto.⁊ hoc
facit ad intelle.l.fundus q.ſ.de reſcindẽ.vendi.⁊ eoꝝ q̃ notant̃
in.l.j.§.ſi qs ita.ſ.e.¶In ea.gl.i fine.Sꝫ certe ibi ſunt verba in
finitiui modi.⁊ etiã ibi obligatio de nõ petẽdo hꝫ tractũ ſucceſ
ſiuum.vt notat̃ per gl.in.l.j.C.de pac.ideo ibi ſuſtinet̃ cõceptio
per verba de p̄ſenti.¶In gl.ſup verbo interrogatus ibi de ſe ꝓ
mittit.vt.l.fi.in fine.ſi cer.peta.⁊ infra eo.l.quoties quis.¶In
glo.ſuper verbo expromiſſoris.id̃ ſic exponit:qꝛ expromiſſor eſt
qui ꝓmittit ꝓ alio nõ obligato.l.eleganter.§.ſeruus pactionis
de dolo.⁊ q̃ ſit differentia inter expromiſſorẽ fideiuſſorẽ manda
torẽ ſponſorem ⁊ cõſtitutorẽ recurre ad gloſſas valde no.in.l.ſti
chum.§.aliqñ.ĩ.de ſolutio.⁊ in.l.in perſonã.§.j.de pac.⁊ plenꝰ
in aut̃.de fide.§.j.coll̃.j.quas gl.ſing.notabat dñs Ange.Sed di
cebat Ange.qd̃ inquantũ ille text.in.§.ſeruus pactionis.de do
lo nominabat nomen expromiſſor eſt ſingularis ⁊ qd̃ alibi non
reperitur:ſed certe imo alibi reperitur:qꝛ reperitur in.l.ſi qs ac
cepto.ſ.de cõdictio.ob cauſam in.l.aliquando.ſupra ad velleia.
⁊ in pluribus alijs locis in corpore iuris.

8 **Si sorte.** †Preſtatio ſortis ab vno ex coheredibus nõ
impedit quo minꝰ pena cõmittat̃ inſolidũ in
obligatiõibꝰ dãdi ſi ab alijs ſit facta p̄ſtatio.⁊ prĩo dictũ.ſecun
do illud extẽdit tertio.aſſignat rationẽ.ſcda ibi idẽq;.tertia ibi:
9 nec ẽm.¶†No.q̄ lꝫ obligatio dãdi pecunã ſit diuidua reſpectu
ſuĩpſiꝰ tñ reſpectu penalis obligatiõis cẽſet̃ indiuidua cũ illius
reſpectu ſit in cõditiõe q̃ cõditio nõ reſcindit̃.l.cui fundꝰ.de ꝯdi.
⁊ demõ.¶Scdo nota ex ver.idẽq; qd̃ vbi in obligatione verſat̃
factũ diuiduũ ſi illud venit explicãdũ p dari cõmittit̃ pena ſicut
in obligatiõibꝰ dãdi.vt hic ptꝫ ſm vnũ itellectũ.¶Scdꝫ aliũ no
ta.qd̃ vbi factũ eſt diuiduũ ⁊ põt p aliũ explicari ſicut datio com
mittitur obligatio penalis ſicut in obligationibꝰ dandi vt hic
ptꝫ.alius eſt tertiꝰ intellectꝰ ſm quẽ no.qd̃ vbi factũ diuiduũ ver
ſat̃ in obligatiõe tendẽs ad litis deciſionẽ cõmittit̃ ſtipulatio pe
nalis inſolidũ ſicut in obligationibus dandi.⁊ ſic tertiꝰ intelle
ctꝰ eſt qd̃ ſit ſpeciale in hoc facto parẽdi ſnĩe arbitri vt tãgit gl.⁊
hanc ſequit̃ Ray.⁊ in ea videt̃ reſidere Ja.bu.in.l.ꝓmiſſis.C.de
tranſac.¶Quartus eſt intellectꝰ qd̃ vbi verſatur factũ diuiduũ
in ſtipulatione explicandũ per dari ſit vis in mõ practicãdi.an
vcꝫ agat ad penã ex hoc q̄ nõ fuit datũ an ex eo qd̃ nõ fuit factũ
ſeu paritũ de quo dicet̃ cũ glo.ſed certe iſte intellectus non vide
tur bonus:qꝛ lꝫ agatur ex eo:qꝛ nõ fuit factũ ſeu paritũ eſt factũ
per aliũ explicabile ex quo venit explicandũ per dari.ergo dꝫ cõ
mitti pena iſolidũ.hic eſt caſus ſm ſcdm itellectũ.⁊ tenuit Pe.⁊
Bar.in.§.Cato.in ſecũda.q.⁊ probat̃ hic meliꝰ q̄ alibi ſm iſtuꝫ
intellectũ.⁊ hos duos vltimos intellectus poſuit Ang.in.ſ.Ca
to.⁊ aliũ etiam hic poſuit qui eſt is de quo ſupra dixi.ſ.qd̃ etiã ſi
agatur ex ea parte qua fieri debet cõmittit̃ pena qꝛ ſtari ſnĩe ar
bitri eſt factũ indiuiduũ.ſibi tñ placet tertius intellectus ⁊ meri
ta qꝛ iſte intellectus non videt̃ verus cum iſtud factũ.ſ.ſtari ſnĩe
arbitri debeat iudicari ſcdm naturã eius qd̃ in ipſa ſnĩa verſat̃
arg.l.j.cum ibi no.ſ.e.¶In gl.ſup ver.cõmittet̃ ibi in iudicijs
adde ⁊ in p̄paratorijs iudicioꝝ.nam in deciſorijs ſecus vt hic ſe
cundũ vnũ intellectũ.⁊ hec opi.Jo.eſt cõis et hec glo.melius po
nit ſpecialitatẽ iſt iudicijs q̄ ponat glo.in.l.ſi ſeruꝰ pluriũ.§.j.⁊
ſ.e.l.eadẽ.¶In ea.glo.in fi.hec nõ bona:qꝛ mitius dꝫ agi in iu
dicijs q̄ in contractibꝰ ſm bar.Sed tu ſalua qd̃ hic loquit̃ in iu
dicijs in quibꝰ nõ ſic exuberat iudicis officiũ ſicut in preparato
rijs vt patet ex notatis.in.l.celſus.de arbi.⁊.l.⁊ ſi poſt tres.ſi qs
cau.propter predicta tñ dicit Barto.qd̃ hic in ſnĩa arbitri venit
dari.⁊ ideo eſt idem qd̃ in obligationibꝰ dandi.ſecꝰ ſi veniret fie
ri:quia tunc eſſet idẽ qd̃ in obligationibus faciendi.⁊ hanc ſolu.
Bartoli notat Bal.qꝛ facit ſecundũ eũ qd̃ ſi pena ſit adiecta da
tioni pecunie indiſtincte non põt exigi ex forma ſtatuti ſicut eſt
peruſij ⁊ arbiter cõdẽnauit me ad dandũ.c.certa die ſub pena lꝫ
nõ ſoluã ad diẽ nõ incido in penã:qꝛ ex quo in ſnĩa arbitri venit
datio pena intelligit̃ adiecta dationi ergo non petet̃ ſtante ſta

tuto. ipse tñ Bal. dicit vim faciendam in forma libelli. nã aut petis penam: qr cõtrauenit non dando qđ in snia deuenit et pcedit dicta opi. aut petis quia contrauenit non parẽdo snie arbitri. et tunc poterit peti pena: et sic dicta opi. Jo. nõ pcedit; qr tunc agit ad penã ratione contẽptus. supra de arbi. l. cũ penam. qui contemptus facti est et in facto consistit. d. l. cũ penam. et hoc dicit notandũ. quare etiam ex dictis rationibus dicit se fecisse iudicari. Et etiam dicit hic Ang. sic de facto fuisse iudicatũ perusij non faciendo mẽtionẽ Bal. ex cuius dictis potuit Ang. sumere supradicta. ¶ Tu dic ponderanda esse verba statuti q̃ loquũtur cũ pena est adiecta dationi non qñ facto simplr qñ petit pena ex eo qr nõ datur. et ideo cũ pena dicto casu sit adiecta facto lz petat ex eo quia non datum non videtur esse probibita per statutũ. et hoc qr dari non venit ex dispositione partiũ sed arbitri. vt dicit hut. in. d. l. promissis. s. allega. Item pro hoc iste tex. scdm intellectũ glo. in quãtum dicit speciale ne lites multiplicentur. et ad materiã facit qđ notatur per glo. et Cyn. in. l. cum allegas. C. de vsuris. nec obstat iste tex. iuncto dicto Bar. quia hic loquit in dispositione iuris cõmunis in qua facilius fit extẽsio ex idẽtitate rationis. secus in dispositione in statutaria exorbitãte a iure cõmuni prout est in casu isto: quia statutũ indistincte prohibet peti talẽ penã. lz ius cõmune solum illud qđ est vltra legitimũ modũ vsurarũ. Et aduerte quia Bald. in. l. promissis. C. de transac. videt sequi qđ supra dixi post eũ quare remittit ibi ad hic notata per se: sed in. l. cũ allegas C. de vsuris. et in. l. cũ proponas. C. de dolo. videt velle indistincte qđ possit peti pena quando venitur cõtra sententiã arbitri: quia licet parere veniat explicandũ per dari tñ respectu arbitri cuius snia contẽnitur: talis datio est factum qr est dari alteri. ar. l. liber homo. §. x. cum ibi no. j. eo. Ja. bu. dubitauit in. d. l. promissis. tñ residet quod indistincte possit peti vbi etiã dubitat de transa. de qua etiam per Bal. in. d. l. cũ allegas. vna fuit opi. q distinguat an in ea veniat dari vel nõ. alia qđ distinguat an super cõtractu mutui an sup alio de prĩa p bu. in. d. l. pmissis. de secũda p Bald. in. d. l. cũ allegas. tertia fuit opi. qđ ex cõtractu innominato videtur agi. s. remitto vt des. sed certe pena imediate petet qr nõ dat ideo hec tertia nõ bona de quo per Bal. in. d. l. cum allegas. Potes dicere qđ fauore litium diminuendarũ sit idẽ in transactione qđ in snia arbitri cũ sit eadẽ rõne. s. ne lites multiplicent prout dixit hic glo. in snia arbitri. ¶ In glo. sup ver. si cuius ibi cõpromittendũ. hoc nõ est verũ: qr si sunt plures cõpromittẽtes non tenentur alij si vnus contrafaciat nisi esset dictũ quod teneant isolidũ l. reos. §. cũ in tabulis. j. de duo. reis. et ideo tene q hic logtur in pluribus heredibus. lz Ray. hic aliter loquat et nõ bene. dices qđ hoc nõ potest pcedere qñ id indiuiduũ versaret in obligatiõe vel qñ esset actũ qđ simul de omnibus pronũciet. ¶ In glo. sup ver. dz in fi. et si forte deficeret aliqua istarũ actionũ; tamẽ nõ videt deficere actio in factũ per. l. si filia. §. familie. s. fami. herci. facit. l. quoties. cũ ibi notatis supra de pres. ver. ¶ In glo. fin. ibi cõputat in sortẽ. hoc verũ si pecunia erat in primitiua obligatiõe. secus si species cũ de specie ad quantitatẽ nõ admittat compensatio. ¶ In ea. glo. ibi propter singularia pcepta. hec ratio falsa p. l. in executione. §. penul. j. e. vbi dr idẽ in specie qđ hic de pecunia. ¶ In ea. gloss. ibi: sed hic responde quasi dicat: nullo iure hoc cauet. iõ dic q solũ videt soluere de sorte. tñ sol. facta in vnã causam ex quo in vtraq vertit pecunia cõuertit in aliã causam p. l. et post rẽ. §. j. de transac. et. l. qđ ex stipulatu. pro sol. ¶ Ultimo quia hic loquitur qñ pena est pmissa vicissim inter litigatores q̃rit Ang. qd si fuisset pẽa pmissa arbitro per stipulationẽ. dicit q est opi. inter plac. et azo. de qua in. l. litigatores. §. qđ ait. s. de arbi. sed snia azo. placet speculatori in tit. de arbi. §. sequit ver. qd si stipulatio et etiam ibi Jo. an. in addi. vez qđ si arbiter stipulat penã vz et debet ipsaz cedere parti parenti. et hoc puto clarũ qñ stipulatus esset dari sibi noie partis parẽtis ar. l. huiusmodi de leg. j. in pri. cũ ibi nota. et insti. de inuti. stip. §. alteri. Sed si simplr sit stipulatus azo sentit qđ videt stipulari nomine parentis sibi dari ex quo vt arbiter stipulatur. facit. l. sciendũ. §. tutores. cum ibi no. supra qui satis. cog. et. l. quacunq ratione de procuratoribus.

Summarium.

1 Furioso equiparatur is cui bonis est interdictum.
2 Prodigus in sui preiudicium se obligare nequit.
3 Possessionem tradendo non potest amittere qui non potest contrahendo se obligare.
4 Prodigus an obligetur delinquendo.
5 Prodigus an debeat citari anteq ei bonis interdicatur.
6 Prodigo minori datur curator.

Is cui bonis. Is cui bonis est iterdictum põt sibi acquirere nõ autem obligari etiã naturalr. hoc dicit et prĩo dictũ. scđo ex illo infert. scđa ibi et ideo. ¶ In tex. ibi tradere nõ põt. 1 i. trãsferẽdo obligare qr de facto põt. ¶ † Nota q ille cui bonis est interdictũ eqparat furioso. supra q. ex causis in posses. ea. l. fulci- 2 nius. §. adeo et etiã pupillo. ¶ † Itẽ nota q pdigus in sui preiudiciũ nõ põt se obligare: sed ad sui commodũ bene potest obliga- 3 tionem acquirere. ¶ † Itẽ no. qđ qui nõ põt se obligare cõtrahẽdo nõ amittet possessionẽ tradẽdo fm Ang. qđ tz mẽti ppetuo p pupil. is et alijs qui ex forma statuti non habent potentiã se obligandi. sed tu circa hoc oĩno vide qđ notat in. l. possessionem. s. de acq. pos. et. l. pupillus. de acqr. re. do. et. l. ij. §. si a pupillo. s. p empt. ad istũ tex. posset rñderi qđ exponi dz tradere. i. tradendo dñium transferre vt exponebat Dyn. ¶ In gl. ibi: lz dic s hoc clarũ si nõ est manifestũ ipsum eẽ prodigum. si võ sit manifestũ et notorium ipsum eẽ pdigũ tũc est maior dubitatio gl. tñ sentit idẽ. et p ea facit tex. iste bene a sensu cõtrario attẽto qđ loqt indistincte. ad idẽ l. pe. de cura. furi. et. l. si qs cũ sciret. prĩo respõso. s. p emp. sñiũ tñ tz gl. in. l. is cui. s. de testa. et illã seqt Pe. lz Bar. tz istã et silr Bal. et Ang. ad rõnes Pe. rñde vt hic p eũ. Et adde dictis Barto. qđ forte posset sustineri dictũ Pe. per exẽplum. l. j. de cura. fur. nõ violãdo literã. et insti. de cura. §. itẽ inuiti. ver. furioso. cũ ibi notatis. in glo. vbi oĩno vide. nã vt ibi dicit glo. sola cura furiosi et prodigi videt legitima. et p hoc facit: qr in tit. de legi. tu. nõ fuit additũ et curatoribus. et silr in. C. in tit. de legi. tu. nõ fuit additũ et cura. et sic videt qđ lex imediate det et iudex solũ administrationẽ decernere habeat p. l. legitimos. in princi. de legi. tuto. et p pdicta videt etiã q nũq iudex habeat dare curatorẽ pdigo qñ superest legitimus ipsius pdigi. lz tũc sufficiat declarare eũ pdigũ vel iterdicere ei bonis. et postea decernere administrationẽ primo agnato et sic legitimo. alias si nõ hz agnatos iudex dabit curatorẽ vt ptz in tex. iũcta glo. in. d. §. itẽ inuiti. in vñ. furioso pallegato. et ad hãc. l. et similes põt dici qđ hic non erat notoriũ. et si dicas scđz hoc si iudex declarat quẽ eẽ pdigũ sufficiet et videbit interdicta admistratio: cũ snia inducat notoriũ. vt notat in. c. vestra. et in. c. tua. extra de coba. mul. et cle. cuius cõtrariũ hic tenet Bar. et pfati Ang. et Bal. sequẽdo eũ. Sed potes dicere qđ in hoc nõ hñ dicit. psertim qr supposito q sine facto iudicis etiã notorie pdigo nõ esset interdicta administratio videt tñ posse dici qđ satis p id esset interdicta. s. p dictã sniam iudicis per notata in simi. in. l. pses. C. de sententijs. iũcta. l. si ptor. s. de iudi. et. l. qd tamẽ. §. pe. de arbi. in quibus patet qđ licet sententia debeat continere condemnationem; tamen sufficit si contineat equipollens. et equipollens dicitur si sit declaratoria super facto. mens enim iudicis magis attendenda est quaz verba. capi. in his. de verbo. signi. et sic supposito quod sine facto iudicis etiam notorie prodigo non sit interdicta administratio: tamen videretur quod in dicto casu satis esset interdicta. et hec forte procedunt de mente iuris. tamen quia cum gloss. communiter transeunt doc. seruaretur in practica. Ex predictis habes duo. primo quod forte iure posset defendi opi. gloss. in. l. is qui. secundo quod presupposito hec glo. sit vera. tamen sufficere videtur quod iudex causa cognita pronunciet quem esse prodigum: quia talis sententia nedum habet vim declaratoriam sed inductoriam per iura preallegata quod non est manifesto seu notorio. Et adde qđ opi. in. l. emptore. intelligatur qđ sentẽtia interuenerit. bene facit quod notat gl. in. c. ad nostram. el. iij. de iureiuran. vbi dicit q ẽt in notorijs regritur citatio et snia. Itẽ intellige glo. istã procedere saluo nisi quis contraheret cũ prodigo quẽ sciret cõsumpturũ pecuniam in certũ et determinatũ malũ vsum: qr tunc nõ tenet cõtractus: etiã si nõ sit interdictio facta. tex. singu. fm Jaco. de are. in. l. si quis cũ sciret. scđo rñso. s. pro empt. lz glo. ibi aliter teneat. Si aũt sciret cõsumpturũ sed in incertũ et indeterminatũ vsum: tunc tenet si nõ esset facta interdictio. dicta. l. si quis cũ sciret. secũdo responso. ¶ Itẽ adde dictis Bar. in quãtũ dicit qđ sufficit interdictio tacita: puta dando curatorẽ prodigo per. l. j. in l. de cura. furio. et. l. si curatoris. C. de in integ. resti. qr fm Bal. et Ang. non videtur verum fm Inn. in. c. grandi. de supp. neg. prela. vbi dicit secundũ eos q nõ debet dari curator nisi primo interdictuz pcedat et in illo. c. etiam habes qualr prouideat regibus vel baronibus nescientibus gubernare regnũ vel baroniã forte qr nesciunt conseruare pacẽ vel iustitiã vel nesciũt recuperare deperdita sua tangit Inn. ibi. Sed tu potes dicere qđ Inno. non dicit q dãdo curatorem nõ videatur interdicta administratio. lz postq interdictio facta est debet esse sub cura. vñ satis videtur posse defendi opi. Bar. per. d. l. iul. si iudex cã cognita depit alicui tanq prodigo curatorem. videtur enim vnica conceptione verborũ duo effectualiter expediuisse scz interdixisse bonis et dedisse curatorẽ. facit in ar. l. illud. de acqui. here. s. q q vult conseqẽs videt velle et antecedens. et p hoc facit. l. si curatorem. C. de in integr. resti. mino. pro hoc etiã facit regula gñalis: qr in dubio debet interpretatio fieri vt res potius valeat q pereat. Aduerte tñ qr vt pdixi nõ videtur qđ iudex habeat dare curatorẽ prodigo: nisi qñ deficit legitimus seu agnatus. ¶ In glo. ibi primi agnati. s. qñ habebat agnatos: alias datur ei curator extraneus. ¶ In ea. glo. ibi alij etc. Dy. concordat per distinctionẽ an sit error expssus in snia vel nõ vt fuit opi. glo. insti. qui. non est per. fa. testa. in. §. preterea. et alijs

glos. hic

glo. hic allegatis per Barto. Pe. indistincte tenet primã p. l. tutor si petitus. de tuto. & cura. da. ab his. Bart. tenet hic vltimã opi. gloss. quãdo datur curator vt prodigo ei qui non est: qz tenet dũmodo nõ sit error expressus: sed si detur tutor alicui tanq̃ pupillo qui nõ est: vel curator tanq̃ adulto qui non est tunc tenet opin. Pe. & prima opi. glo. & sic dicit fuisse de mente glo.: que est sing. in. l. j. C. de cura. furio. & est ratio diuersitatis: quia esse pupillum vel adultum secũdum eum pẽdet a natura & declarat natura. sed declarare quem esse prodigum spectat ad iudicẽ. & ideo videtur ius facere quod iudex dicit argu. notatorũ in simi. in. §. item pompo. quod fal. tuto. auto. Ange. dicit quod Barto. hic inepte loquitur & non bene. inepte qz natura non declarat etatẽ sed illam inducit naturalis cursus. hinc est quod cum de ea dubitatur declarat iudex. supra de minor. l. minor. xxv. ãnis. ex aspectu. & l. de etate dicit ẽt male scõm eum per. l. ij. C. quando prouo. non est neces. vbi sententia lata qd pupillus potuit testari est aliqua si est error nõ expressus. & tamẽ esse pupillum declarat natura secundum eum. & sic debet esse nulla cum esset minor. Itẽ confunditur eius opi. p. d. l. tutor si petitus. vbi dicitur quod non tenet datio. si in causa dandi fuit erratum. vnde etiã ibi dr qd non tenet datio si datus fuit tutor alicui tanq̃ carenti tutore cũ nõ careat & eum habere vel non habere curatorem hoc a natura non dependet. & ideo tene in questione gloss. quod indistincte datio est nulla per predicta. & qz decretum obreptitium semper est nullum etiam si nõ exprimatur error. l. j. §. hec verba. ne vis fiat ei. & l. cum vero. §. subuentũ. de fideicom. liber. in sententia aũt bene consueuit distingui an sit error expressus vel nõ vt. d. l. ij. C. quando prouo. nõ est neces. & hec opi. placet saluo nisi forte velis dicere quod factum iudicis equiparãdum sit facto patris si ab ipsa snia nõ est appellatum: qz hoc tenendo posset opi. Bar. defensari per. d. l. penul. s. de cura. furio. sz forte nõ est bona eqparatio qz pater verisimiliter melius cognoscit cõditionem filij sui quã iudex. Ideo tutius est tenere opi. Ang. ¶ Itẽ adde dictis bar. inquãtum dicit qd nõ sufficit mittere proclama per ciuitatẽ qd nullus contrahat cũ tali per. l. proclama. cõmi. vel epistolas. Itẽ quo ad hoc vt dicatur bonis interdictũ: qz illud forte posset procedere si sine cause cognitione illud faceret. si autem causa cognita & prius citato illo cũ quo prohibetur contrahi & re cum ipso discussa mittat preconiũ videt illud sufficere. arg. notatorũ in. l. penul. de cura. furio. & l. obseruare. eo. ti. & ar. eius qd dixit bar. 4 de tacita iurisditione per dationẽ curatoris. ¶ †Quero nunqd a prodigus [a] obligetur delinquẽdo glo. qd nõ in. l. si quis in tantã. C. vnde vi sed videt qd sic: qz equiparat pupillo primo pubertati. vnde adde dictis Bar. inquãtũ dicit qd pdigus obligat delinquendo sicut pupillus primus pubertati. j. de reg. iur. l. pupill9. sz glos. aliter loquat in. d. l. si qs in tantã. qz hoc est verũ sm Bal. & Ang. in delictis cõmissis in faciẽdo. sec9 in his que cõtrahunt negligendo. vnde dicit qd mater prodiga que post interdictionẽ nõ petit curatorẽ filio nõ priuatur successione: sicut nec mater minor. xxv. annis. iuxta notata in. l. j. C. si aduer. delic. nõ eni sibi debet imputari ex quo in iudicio esse nõ potuit. & pro hoc. l. fulcini9. §. adeo. s. ex qui. cau. in posses. ea. vbi prodigus nõ dicitur latitare sicut nec furiosus nec patit ẽditionẽ ex capite latitatiõis sm Bal. & Ange. & addit Bal. idem si non vindicat necẽ defuncti: qz sibi non imputabitur qd nota. Tu adde qd in beneficijs cõcessis minori videt fienda extensio ad furiosum. vt notat glos. sing. in. l. ij. C. de cura. furio. ¶ Itẽ adde dictis Bar. inquantũ dicit ɔtractũ minoris firmari iuramẽto: qz lex nõ resistit cõtractui seu psone minoris: qz nõ videt bene dicere sm Bal. & Ang. nã imo resistit phibendo cõtractum iniri. l. nõ solum. & l. si conditionẽ. C. de pred. mino. l. lex que tutores. de admi. tut. & pro tãto dic scõm eos qd ex alio capite firmat dictus ɔtractus: qz lex vltra pcedit alias non firmaretur. dixit Bar. sic & in muliere vendente fundũ dotalem. vt in. c. licet. de iureiuran. lib. vj. & in. c. cũ contingat. eo. tit. et in filia repudiante hereditatẽ paternã cũ iuramẽto. c. quãuis. de pac. lib. vj. vel sm Ange. cõfirmatur contractus ex eo: quia remouetur causa phibitiõis: qz lex representat eũ maiorẽ. tu forte posses saluare qd. ll. superius allegate non intendunt inducere phibitionẽ de nouo. sz solũ se referre ad probibitionẽ iuris antiqui de qua in. l. j. s. de rebus eorũ. vbi verba nõ dirigunt ad personã minoris tene qd vis. vide de materia p Fede. de senis cõsilio. xxxj. 5 & qd plene dixi in. c. cũ cõtingat. de iureiurã. ¶ †Ultimo querit an pdigus sit citãdus anteq̃ ei interdicat bonis. Bal. hic valde dubitat. Ange. determinat qd sic: qz habet plenissimã bonoz administrationẽ ante interdictũ. & ideo cũ de suo maximo preiudicio tractet est citãdus per. l. nã ita diuus. de adop. qz interdictio nõ debet fieri nisi cũ cause cognitione. l. obseruare. de cura. furio. & sic debet regri citatio per. l. cause. §. causa cognita. s. de mino. secus in furioso. vbi nõ est necessaria citatio: qz ipso iure est interdicta sibi administratio vt hic in glos. & ita de facto dicit se obtinuisse perusij. addit tamẽ Bal. qd postq̃ cõstat quẽ esse prodigũ 6 nõ requirit eius cõsensus vt. l. penul. de cura. furio. ¶ †Quid autem si aliquis sit prodigus et minor dicit Bal. quod sibi debet dari curator tanq̃ minori propter defectum etatis. allegat glo. quã dicit esse singu. l. j. de cura. furio. sed dic qd est tex. in. l. qui habet. §. pupillus. de tute. vnde ĩ datione administratoris inspici debet defectus naturalis.

Summarium.

1 ¶ Conditio affirmatiua impossibilis stipulationem vitiat.
2 Donatio causa mortis cui equiparetur.

1 **Impossibilis.** †Impossibilis conditio affirmatiua vitiat stipulationem. sed conditio necessaria reddit dispositionem puram et ex ea statim agi potest. hoc dicit. ¶ Et diuidit in duas sicut duo sunt principalia dicta. secunda ibi aliter. ¶ No. quod impossibilis conditio vitiat stipulationem. idem in alijs contractibus. s. ti. j. l. non solum. secus in vltimis voluntatibus. l. j. de condi. insti. per glo. & Bart. & ibi plene de hoc vobis dixi et per Dy. in. c. nemo potest. de reg. iuris. in. vj. ¶ Et adde secundũ Ang. quod hic habes quando cõditio impossibilis adijcitur cõtractui. quid autem si adijciatur legatis vel vltimis voluntatib9 habes in glo. ¶ Quid autẽ si adijciatur distractui potest esse dubium cui equiparemus an cõtractui cum sit actus inter viuos. an vero vltime voluntati cum liberatio dependeat a mera voluntate liberantis. exemplum si libero te vt titium occidas vel si me heredem instituas vel si titium occidas an vitiabitur liberatio per modum vel conditionem turpẽ vel impossibilẽ. & cõcludit liberationẽ cõditionalẽ eẽ nullã sicut & cõtractus. modalẽ aũt dicit esse aliquã: qz & ante modũ impletũ dispositio hz suũ eẽ pfectũ. vnde agẽs ad implemẽtũ facti ex post facto exceptione repellit. alle. gl. 2 quã dicit singu. in. l. cũ donationis. C. de transac. ¶ †Quid ergo erit de donatione causa mortis que sapit naturam contractus & vltime voluntatis vt legitur & notatur in. l. j. in fine. de do. p̃le. cui equiparabimus an legatis seu vltimis voluntatibus an contractibus dic sm dñm Pe. de ancha. qd vltime voluntati. allegat. l. que sub cõditione. §. & in mortis. de consti. indi. ¶ Quid aũt si dispositum sit pro parte possibile et pro parte impossibile. dicit ipse idem quod valet pro parte possibili tam in cõtractu inter viuos quã in vltima volũtate. allegat. l. j. C. de secũ. nup. et. l. si seruus cõmunis. ff. de donatio. inter virũ et vxo. Sed adde quid si dispositum sit totum possibile. sed adiecta sit conditio possibilis et cõditio impossibilis. potes dicere quod si apponitur alternatiue nõ vitiabitur dispositio. ar. c. in alternatinis. de reg. iuris. in. vj. Si autem copulatiue: tunc contractus videtur vitiari per hanc. l. s. titu. j. l. non solum. secus autem erit in vltima voluntate cum multominus debeat tunc vitiari quam vbi vnica est conditio et impossibilis. ¶ Item attende quia intelligit hanc. l. Bal. in conditione impossibili de natura vel de iure: qz ius resistit ei forte. tãq̃ turpi. secus si nõ resistat sz nõ assistat. nã tũc vt pena euitet dz saltim impleri de facto. allegat. l. quidã cũ filiũ. et qd ibi notatur per Dy. j. e. vbi patet qd tenet quis saltim de facto exheredare vel emãcipare extraneum vt in penam non incidat. et tamen in extraneo est res inepta emancipatio vel exheredatio. et pro isto dicto bene facit quod notatur in. l. meuius. de condi. et demon. licet ipse non allegat.

a ¶ Prodig9 Adde bar. hic q hãc q̃stionem tractat et vide angelũ q dicit istã questionẽ procedere in delictis faciẽdi sec9 si negligẽdi nã priuilegia ɔcessa minori cõcedunt pdigo gl. i. l. iij. §. pupill9 de tu. and. barba. in addi. ad bar. hic.

Summarium.

1 ¶ Dies obligationi adiectus quando expectari debeat.
2 Conditionem negatiuam extare probare debet eius virtute agere volens.
3 Tunc dictio temporis extremitatem importat.
4 Exceptio qualiter excludere debeat.
5 Negatiua per discussionem probatur.
6 Negatiua probari debet per eũ qui fundat intentionem ex ipsa.
7 Negatiuam proponenti an incumbat onus probandi.
8 Negatiua qualiter probari debeat.

Nulla stipu. Dies adiecta cõditioni valide que in facto pmissoris cõsistit in stipulatione intelligitur repetita: sec9 si inualide vel que in facto pmissoris nõ cõsistat. d. cum. l. hoc in re. j. e. Et diuidit in quatuor partes. primo ponit vnũ dictũ. secũdo eius rationẽ assignat. tertia rñdet cuidã obiectioni. quarto soluit aliud dubiũ. scda ibi tota. tertia ibi et sz. quarta ibi sz cũ ea. ¶ Ibi collata eẽt. i. eẽ cẽset. ¶ Itẽ ibi cõmitti videat supple. et verе ɔmittit ẽt ante diẽ cũ certũ sit dari nõ posse vt pbat. j. e. l. cũ stipulat9 sit mihi a pculo. sz ob. exceptio si ante diẽ agat. et id bene sequit. dies tñ superest. & sicvt ɔmittit sz nõ cũ exactiõis effectu ante 1 diẽ. ¶ †No. q̃ vbi obligatio hz diẽ & cõditionẽ si iplemẽtũ ɔditionis pẽdeat ex facto pmissoris ẽt post cõditionem purificatã expectat dies. sec9 si nõ pẽdeat ex facto p missoris ipm implementum. ¶ No. q̃ vbi apponit ɔditio necessaria ĩ stipulatiõe stati agi põt 2 fac. s. l. pri. No. ex. l. h iure. †q̃ q vult agere ṽtute ɔditiõis negatiue purificate dz docẽ illã extare. & sic facit q̃ q fundat itẽtionẽ suã

ex negatiua debeat illā probare. de quo hic per Bar. qui notabi-
liter loquit. ⁊ per Inno. in. c. sup his. de accusa. ⁊ per glos. in. l. ij.
C. de iure emphy. ⁊ ibi etiā per Cy. ⁊ per spec. in ti. de loca. §. nunc
aliqua ver. xxxj. ⁊ de materia negatiue per cano. in. c. bone. el pri-
mo. in glos. super ea. de elec. ⁊ ibi per Jo. cald. ¶ In gl. super ver.
dies ibi solue vt ibi. dic ibi ponit plures sol. sed tene tertiā que cō-
muniter approbat. ¶ In glo. super ver. marcellus. ibi q2 sublato
principali dic. Sed certe si hec ratio generaliter attēderet idē est
dicendū. in primo rn̄so huius. l. ideo hec ratio nō bona. sed vera
ratio est que colligit ex notatis. j. eo. l. hoc iure. in tertia sol. ¶ In
glos. super ver. posse. ibi licet dicat dic hoc cōiter reprobat: q2 ne-
gando ad tēpus videt permittere post tēpus. de lega. ij. l. statuli-
berum. §. stichū. ⁊. l. imperator. s. de postu. Sed tu potes dicere
qđ istud est verum nisi ex tali intellectu resultaret iuri cōtrarius
intellectus per. l. conuenticulā. C. de epis. ⁊ cleri. et per notata in
glo. in. l. ij. C. de condi. inser. ⁊ est bona glo. in. c. j. de etate ⁊ quali.
in. vj. Preterea datur etiā scđa solu. que reprobatur: q2 scđm eā
imponeret lex verbis ⁊ nō rebus contra. l. ij. C. cōia de lega. Ideo
datur tertia solutio in glo. ⁊ illā tene que est ibi. vel ibi tn̄ obliga-
tio ⁊ illa vera. ⁊ est ratio: q2 qn̄ implementū conditionis pendet
ex facto promisso videtur dies adiecta ad differēduz vt sic posset
impleri quādocūq3 infra diē ⁊ differre. que ratio cessat vbi imple-
mentū debet fieri per aliū: q2 nō potest dici dies apposita vt pro-
missor possit differre implemētū qđ nō est in sua potestate. Ray.
vero dicebat qđ ratio est: quia quādo implementū pēdet ex facto
promissoris sicut ⁊ ipsum dare decē qđ est ex indispositione pro-
pter similitudinē quā habent adinuicē cōditio ⁊ dispositio: quia
vtriusq3 implementū pēdet a facto promissoris. ideo dies adie-
cta in cōditione intelligitur repetita in dispositione q2 in habēti
bus symbolū seu similitudinē facilior est transitus. l. in rem. §. itē
quecūq3. s. de rei vendi. cū ibi nota. que ratio cessat qn̄ implemen
tum conditionis non consistit in facto promissoris. ¶ In ea. gl.
ibi vel dic dixit hec est quarta que reprobat per. c. cōmissa. de ele.
in. vj. iūcto. c. licet canon. eo. tit. vbi si promotus ad ecclesiam pa-
rochialem intra annum non facit se promoueri ad sacerdotium
priuatur ipso iure omni iure sibi quesito ex promotione. ⁊ priua-
tio non fit ante annū etiam si constet ante ipsum non posse pro-
moueri ad sacerdotium. Pet. tamē hic tenebat istam per. l. si ita
fuerit libertas. in fi. de ma. testa. iuncta. l. testamēta manumissus.
in fi. eo. ti. in quibus dicit qđ si testator dicit seruo esto liber. j. an-
num postq̄ moriar tale legatū est purū ⁊ non habet diem. eodē
modo in proposito quādo dicit si ante calendas non dederis sti-
chum. hec conditio non dicit habere diem. ideo nō potest dici re-
petita in dispositione. secus qn̄do dicit si stichū in calēdis nō de-
deris. ⁊ respōdent ad. l. qui ante calendas. qđ ista sunt paria nō p
omnia vnde indistincte pōt solui ante qn̄ dicit promitto ante ca-
lendas. secus in calendis si gratia creditoris sit adiecta. sed certe
hec opi. nō placet per. c. cōmissa. nō obstat ratio Pe. q2 pōt respō-
deri ad. ll. cōtrarias qđ speciale est fauore libertatis ar. §. fi. insti.
de dona. vel procedunt: q2 verba diriguntur ad honoratū. quo ca-
su videtur sibi dari electio. ar. notatorū in. l. lucio. de lega. ij. secus
quando ad debitorē vt hic. ¶ In ea. gloss. ibi vel ibi incipit a pa-
ctione hec nō bona: q2 vt patet ex ipsa lege non incipit a pactione
sed a conditione. ⁊ si incepisset a pactione vt q2 promisisset stichū
dare in calendis. ⁊ si nō daret promissa essent decē si moreretur sti-
chus ante calēdas. ⁊ ante morā nullatenus debent decē per id qđ
habet. j. ea. l. si homo mortuus. licet glo. dicat contrariū ⁊ male in
l. si decesserit post mediū magne glos. s. qui satisda. cogan. vltime
vero solutiones sunt vere in se sed diuinant. vnde potes eas con-
iungere sic. ¶ Quia aut cōuenit expresse qđ ante diem agi posset
eo casu quo stipulatio habet cōditionē ⁊ diē ⁊ cōtingat conditio
nem purificari: ⁊ tūc hoc clarū. aut agit qđ spectari debeat dies:
⁊ tūc hoc etiā clarū. aut dubitat: ⁊ tunc aut apparet qđ apposita
dies sit causa implēde conditionis ⁊ differende solutionis: ⁊ tunc
idē qđ in casu precedenti. aut apparet qđ dies est apposita causa
cōmittende stipulationis: ⁊ tunc idē qđ in casu primo. aut dubi-
tatur: ⁊ tūc aut cōditio dependet ex facto promittētis: ⁊ tunc vide
tur adiecta dies nedū ad cōmittendū sed etiā ad differendū. aut
non pendet ex facto promissoris: ⁊ tunc videtur adiecta dies so-
lum ad cōmittendum. nec obstat so. Jo. l. iiij. de condi. ⁊ demon.
3 † q2 ibi est dictio tūc que extremitatē tēporis notat. nō obstat pre-
dictis qđ notat in. l. cū tale. §. meuie. de cōdi. ⁊ demonstra. vbi vi-
detur casus mirabilis fm Ange. q2 dic qđ non contradicit imo
cōcordat: q2 reijcitur ibi conditio de medio. ⁊ ideo non expectato
die incōtinēti agitur. ⁊ est duplex ratio illius tex. vna qđ ibi fuit
adiecta dies vt videat an impleret cōditio. nō autē causa differen
de obligationis. secūda qđ ibi fuit fauor matrimonij ɔtrahendi
ne mulier reperiat se indotatā. ¶ In glo. fi. in fi. dic nō obstat. d. l.
inquantū videtur obuiare legi in illa. s. eo. q2 ibi loquit in here-
ditate que non pōt dari ex die vel ad diē. l. hereditas ex die. de he
redi. insti. hic loquitur in stipulatiōe. que bene potest habere diē.
⁊ adde hic omnino qđ not. j. eo. Bar. in. l. ita stipulatus. in tertia
questio. principali ver. quarto quero. vbi concludit qđ in his que
nō recipiunt diē vt est hereditas. l. hereditas ex die. de here. insti.
tunc si remanet dies simpliciter nō expectatur vt. l. si quis ita he-
res. de here. insti. secus si non remanet dies simpliciter. sed cū ali-
quo facto puta perseuerantie in societate: ⁊ tūc etiā dies expectat
l. iiij. in princi. ⁊ ibi notat. de condi. insti. ratio q2 tūc videt esse cō-
ditio. in his autē que recipiunt diem conclude qđ si dies adijcit
dispositioni: ⁊ tūc expectat regulariter. l. si ita legatū. de condi. et
demon. fallit in casu. §. meuie. l. cū tale. eo. titu. ⁊ ratio ibi notat. si
vero adijcit cōditioni: ⁊ tūc si cōditio pendet ex facto promissoris
expectat dies vt. l. in illa. ⁊ cap. cōmissa preallegatis ⁊ in. l. si eum
§. homo. si quis cautio. secus si ex facto alterius vel viribus fortu-
ne: q2 tūc nō expectat. l. hoc iure. Fallit si adiecta sit dictio tūc ⁊ si-
milis extremitatē temporis notans. l. iiij. §. j. de condi. ⁊ demon.
¶ Extra glos. adde dictis Bar. fm Ange. inquantū dicit qđ vbi
negatio est causa exercitij officij iudicis qđ de illa debet iudiciali
ter iudici cōstare per. l. magis puto. §. ne passim. de re. eorū. quod
istud est verū quādo per exercitiū potest preiudicari alicui alias
sufficit qđ iudex se simpliciter informet licet non iudicialiter. alle-
gat glo. ordi. in cle. j. ad fi. magne glo. de offi. deleg. si papa scribat
executori qđ prouideat tali de beneficio si est idoneus vel de tali
loco oriundus sufficere qđ extraiudicialiter se informet. ¶ Item
subdit Bar. qđ si agit tutor ⁊ obijcitur sibi qđ non fecit inuenta-
rium qđ obijcienti incūbit onus probandi negatiuam cum inuē-
tarium sibi fieri nō debeat sed pupillo. tu dic contra fm Ange.
q2 tutor non habet legitimam personam standi in iudicio nisi cō-
fecto inuentario. probatur in. l. fin. C. arbi. tute. ⁊ ideo debet pro-
bare se talē. argu. l. nō ignorat. C. qui accusa. non possunt. cū simi.
vbi autē exceptio negatiua non cōcerneret legitimitatē persone
verum diceret Bart. exemplum in excipiente qđ agens nō debet
audiri: q2 non soluit datia vel collectas secundū statutū. secundū
eū. sed aduerte: q2 si bene ponderet Bar. nō decidit an obijcienti
non esse confectū inuentariū incumbat onus probandi. credo ta-
men Ange. bene dicere per rationes suas. ⁊ quia tutor agēs licet
non expresse fundet se ex affirmatiua confectionis inuentarij cu-
ius contrariam negatiuam allegat. reus tamē tacite saltem fun-
dat: quia eo ipso qđ agit tutor videt se asserere habilem ad agen-
dum ⁊ consequenter habere potestatem administrandi ⁊ per cō-
sequens confecisse inuentariū cū aliter ei administratio non cō-
cedatur a iure. l. fina. C. arbi. tute. ideo debet potius ipse probare
quā reus per id qđ. j. dicam. non obstat si dicis qđ potest esse ca-
sus in quo tutor excusetur a cōfectione per notata. in. l. tutor qui
4 repertorium. s. de admini. tuto. ¶ † Quia satis est excipienti qđ
exceptio excludat secundū cursum regularem ⁊ maxime per no-
tata per Bar. in. l. ij. s. si quis in ius vocatus non ierit. ⁊ per In-
no. in. c. pre. ad finē magne glo. de dila. ¶ Itē subdit Bar. si petit
heredem priuari hereditate: q2 nō satisfecit legatis defuncti in-
fra annū secundum formā aut. hoc amplius. C. de fideicō. qđ sibi
nō incumbit onus probandi legata nō esse soluta. dic fm Ange.
qđ dicit verū nisi cum hac additione vt q2 dicat eū priuatum: q2
legatū suum sibi solutū non est. ⁊ qđ sibi debet hereditas applica
ri. nam sibi non debet applicari sua non interest hoc petere ⁊ sic
repellitur exceptione tua non interest. pro hoc facit secundū do-
minum Petrum de ancha. qđ notat glo. singu. in. l. his consequē
ter. s. famil. her. vbi pz qđ nō pōt excipi de iure priuatiuo tertij.
ergo multo min⁹ agi. itē si nō allegaret priuatio ex legato nō solu
to agēti. sz alteri qn̄cūq3 sibi esset hereditas applicāda ipse debe-
ret pbare legatū nō solutū ex quo nō debuit solui fm Ange. sed
certe idē fuit de mēte Bart. si bn̄ pōderet. ¶ Itē adde qđ subdit
5 Bar. † qđ p discussionē pbat negatiua ⁊ si nūcius referat se fuisse
⁊ perquisiuisse in locis ⁊ de personis a quib⁹ ⁊ in quibus verisi-
militer hoc scire debet ⁊ reperit solutionē non factam sufficiet ⁊
idem si referat qđ nihil claꝝ potest reperire. nam presumetur pro
negatiua allegat tex. qui videtur sing. in. l. ex facto. §. pe. ad trebel.
Adde fm. d. Pe. de anch. qđ si hec opi. esset vera semp possent pro-
bari negatiua. facit etiā si nō esset coarctata loco ⁊ tpe: cui⁹ tn̄ cō-
trariū dicūt iura ⁊ maxime in. l. actor. C. de pba. ⁊ in. c. bone. el. ij.
de elec. ⁊ casus videt in. c. j. de ɔfes. li. vj. vbi videt dici qđ solū per
cōfessionē ptis aduerse possit pbari scđm eū. Adde qđ nō obstat
d. §. penul. q2 videt speciale hoc casu fauore vltime voluntatis vt
fideicōmissum potius valeat q̄ pereat vt ibi dicit glo. circa tn̄ in-
tellectū illius. §. videtur variatio vt colligi pōt ex ibi notatis p
glo. ⁊ Bart. in. l. si inter. ⁊. l. qui duos. §. cū in bello. de rebus du-
bijs. ⁊ sic videt qđ in casibus in quib⁹ iura dicūt fiēdā discussionē
per pbationē negatiue, tūc sufficiat pbare illā per discussionem.
alias autē videt qđ nō possit pbari nisi per cōfessionē aduersarij
nisi sit coarctata loco ⁊ tēpore, ⁊ si dicis qn̄o faciet tunc fundans
intentionem suā ex illa. dic qđ poti⁹ debet tacere ex quo probare
non pōt per id quod habetur. ij. q. vij. c. plerique boni viri tacēt qđ
probare nō possunt exinde poterit p positionez factā aduersario
probare ⁊ p respōsionē ad ipsam iuxta. c. j. de cōfes. in. vj. ¶ Item
6 adde qđ Inno. in. c. super his. videt dare vnā regulā † qđ negati-
ua semper

na semper sit probāda per fundantē intentionē ex ipsa. fallit in casibus vbi a iure exprimit̄ cōtrariū. ꝛ sic intelligit. l. si ex cautione. ꝛ. l. cū asseueratio. C. de nō nu. pecu. ꝛ si nō pōt probare imputet sibi ꝛ taceat potiꝰ vt est dictū. Et adde etiā qꝺ not. Bar. in. l. j. supra de excep. circa cōtrariū. l. si ex cautione. vbi dicit qꝺ ratio illiꝰ. l. est qꝛ exceptio nil ponit. sed certe idē est qñ ex alia causa ꝙ ex mutuo puta ex deposito. ꝛ tñ ibi est secus. l. generaliter. C. de nō nume. pecu. Ideo illa theorica non bona. ¶ Itē adde qꝺ etiam ibi sentire videt̄ ipse notabiliter qꝺ vbi quis fundat intentionē suā ex negatiua ad effectū criminalē ꝛ nō ad effectū ciuilē: tūc indistincte debet ipsam probare etiā si affirmatiue deberet in ipsiꝰ persona impleri. vñ sentit qꝺ si excōicatus est aliquis qꝺ si nō soluat titio. x. j. certū terminū. si titiꝰ vult agere ad effectū siue ad finem tantūmodo vt iste denunciet̄ excōicatus debebit ꝓbare solutionem nō factā ꝛ sic in hoc hic cōtradicit Bar. nec obst. gloss. in l. ij. C. de iure emphi. qꝛ ibi agitur ad effectum ciuilē. rationabiliꝰ

7 tñ videtur dictum Bar. ¶ † Ultimo quia sepe dubitatur in hac materia an proponenti negatiuā incumbat onus probandi vel nō. ꝛ in veritate nō videtur esse bene hoc decleratum per docto. ideo conclude pro veritate huius articuli quod aut est presumptio pro negante aut contra negantem. aut non est presumptio pro vel contra. primo casu non incumbit onus probandi negatiuam vt probatur. C. de codi. l. nec codicillos. secundum vnā considerationem. nam qꝛ est presumptio nature ibi ne quis sit furiosus vel insane mentis non incumbit onus probandi hoc neganti. s. quē furiosum vel insane mentis. idem si alia presumptio sit pro eo vt qꝛ ius disponit super actu affirmatiuo cōtrario interuenire debere scripturā. quia tunc cum hec solennitas scripture sit extrinseca. ꝛ non presumatur. l. quecunqꝫ. §. fi. de publi. ꝛ not. plene. j. eo. l. sciendum. si illa scriptura non apparet insurgit presumptio pro negante. exemplum in. c. cordi. de appel. in. vj. vbi in appellatione ab interlocutoria requiritur scriptura. ꝛ in. c. j. de senten. excom. eo. lib. vbi in sententia excommunicationis ferenda requiritur scriptura lꝫ ibi sentētia nō reddat̄ nulla si non interueniat scriptura. sed alias iudex pūniatur. vt ibi not. exemplū etiā in casibus notatis per glo. de cēsi. c. j. lib. vj. vbi bona gl. ꝛ in Spe. de instru. edi. §. restat. ver. sed si aliꝫ. lꝫ in oībus casibus q vtrobiqꝫ not. re vera nō semper sit necessaria scriptura. ꝛ est ratio predictorū: qꝛ presumptio trāsfert onus probādi in aduersarium. l. siue possidetis. C. de probat. ꝛ in. c. j. vt ecclesiastica bene. ꝛ bene facit. c. j. de prescrip. in. vj. scdo casu qñ contra negantē est presumptio tūc neganti incūbit onus probandi. exemplū in. d. l. nec codicillos. C. de codic. secundum aliam considerationem si quis forte neget aliquē fore sane mētis ex notabili presumptione nature presumetur contrariū nisi aliud appareat exemplū etiaꝫ potest poni per notata per Cy. ꝛ gl. in. l. ij. C. de iure emphi. Tertio casu quando non est presumptio pro vel cōtra. ꝛ tunc aut est actor qui istā proponit aut reus si actor est iste qui proponit illaꝫ per modū cause debet illā probare. exemplum qñ quis petit aliquē pronūciari excōmunicatū vel periurū: qꝛ nō soluit in termino. ꝛ de hoc est dictū Inno. in. c. super his. de accusa. de quo bar. facit mentionē. ꝛ hoc clarū si negatiua esset talis qꝺ possibilis esset eius probatio vt qꝛ esset coarctata certo loco ꝛ tempore iuxta notata in. l. optimā. C. de cōtrahen. ꝛ cōmit. stip. ꝛ in. c. ex tenore. de testi. ꝛ marie si habeat implicitā affirmatiuā vt est videre in casu. l. si filius. §. de proba. ꝛ in. c. sup hoc. de renū. ꝛ notat̄ per gl. in. l. ij. §. de proba. ꝛ idē dicas si sit negatiua cuius probatio non sit possibilis: qꝛ sibi imputet qui proponit eā. debuit eñ potiꝰ tacere si probare nō poterat vt probat̄. ij. q. vij. qꝛ plerīqꝫ. ꝛ ad predicta bene facit qꝺ habet̄ in. c. ea nosti. de his que fi. a ma. par. ca. ꝛ in. c. tam literis. in fi. extra de testi. ꝛ de proba. c. iij. loco. ꝛ in. l. ij. C. de erro. aduo. in quibus patet probari negatiuā per actorē ꝛ per predicta videt̄ qꝺ si agit̄ cōtra aliquē qui negat̄ esse in ordine quē requirit beneficiū forte petēdo eū remoueri a beneficio et forte agēs est patronus beneficij scdm nota. in. c. ex parte. extra de testi. vel forte est talis qui pretēdit se propter hoc habere melius ius in beneficio vel petit̄ vt quis repellat̄ ab hereditate alicuius vt qꝛ negat̄ filius illius nō incūbit reo onus probādi licet actor causam negatiue ꝓposite nō possit probare ex quo aliqua iuris presumptio nō facit pro eo. nec obstat qꝺ not. in Specu. de loca. §. nec aliqua. ver. xxxj. qꝛ imo potius facit pro. cū loquat̄ in casu. l. ij. C. de iure emphi. ꝛ sic est ibi presumptio pro allegāte negatiuam. ¶ Aduerte tñ qꝛ qꝺ dixi de actore non vendicat sibi locum in iudice procedēte ex officio cōtra subditū ex causa negatiua: qꝛ dicit ipsum nō ordinatū vel canonice institutū. qꝛ tūc non iudici negāti sed subdito affirmanti incūbit onus probandi vt no. glo. in. c. j. de reg. iu. in. vj. ꝛ ratio illius dicti colligit̄ ex dicta regula prima si antē proponit̄ negatiua a reo. ꝛ tūc aut ex cōtraria affirmatiua actor expresse petit vt si peto. x. tanqꝫ deposita et reus negat vel ēt tacite. puta qꝛ petit quis fructus prebēde ꝛ reꝰ excipit qꝺ nō est clericꝰ ipse actor vel ꝯtra petētē hēditatē excipit̄ qꝺ nō ē legitimꝰ. ꝛ tūc ꝓprie hoc casu hꝫ locū hec regła q̄ dicit ꝙ

ei q̄ dicit non ei q negat incūbit onus ꝓbādi. l. ij. §. de ꝓba. ꝛ. vj. q. vlt. actor. aut ex cōtraria affirmatiua nil petit actor puta qꝛ cōtra petentē fructꝰ beneficij excipit reus ꝙ nō fecit residentiā. naꝫ residētia nō est causa petitionis fructuū. sed canonica institutio. ꝛ tūc ꝓponens negatiuā dꝫ ꝓbare etiā si eius probatio fieri non posset tunc sibi imputet quia debuerit potius tacere vt dictū est. nec obstat ꝓdictis. l. quoties. §. fi. de ꝓba. imo facit potius ꝓ si bñ cōsiderer̄. eqnū tñ videretur hoc casu ꝓbare saltē cōmunē opinionē negatiue ad hoc vt aduersariꝰ habeat ꝓbare postea cōtrariā affirmatiuā. arg. eoꝝ que habent̄ in. l. si arbiter. §. de probatio. et in. c. j. de pba. in. vj. in glo. fi. Qđ dixi. §. probationem negatiue facti fore impossibilē intellige aliter ꝙ per cōfessionē aduersarij. nā isto modo semp est possibilis probatio. vt in. c. j. de confes. in. vj. ꝛ hec fuerunt de mēte Jo. calde. in quadā distinctiōe que īcipit capitulū petit in suis distinctionibꝰ super. c. bone. el prio. de electio.

18 ¶ † Qualiter aūt possit ꝓbari negatiua eo casu quo dꝫ ꝓbari. vide quod not. Bart. in. l. ij. §. fi. §. queadmodum testa. aper. et per Jo. an. in. d. c. bone. vbi concludit qꝺ nedum indirecte probatur. sed etiā directe vt si cadat in sensum testis mediate vt puta qꝺ nō vulnerasti titiū cum ense in manu tali vel tali die vel tali loco. vel ꝙ nō habes pileū in capite ꝛ in filibus. ¶ Item aduerte qꝛ nō est quasi aliqua negatiua q̄ nō sit coarctata saltē quo ad certas personas vt patet in ista nō soluisti titio vel non soluisti collectas fisco. vñ videt̄ probari posse ꝑ dictū istius persone cui dꝫ affirmatiua ipleri ar. l. theopompus. ꝛ qꝺ ibi notat̄ de dote prele. et si non haberur illiꝰ copia nec eēt aliter coarctata iputet sibi qui fundat intentionem suam ex ipsa nec credo ipsum iuuari si nitat̄ ꝓbare communem opi. lꝫ Jo. cal. senserit contrariū ī locis preallegatis. ꝛ tetigi. §. et Bar. etiā qui allegat hic. l. nō omnes. §. a barbaris. j. de re mili. qꝛ cōis opi. seu fama regulariter plene non probant vt notat̄ in. l. admonendi. de iureiuran. ꝛ in. c. veniens. el primo de testi. ꝛ sic non debet sufficere. nam lꝫ faciat aliqualem presumptionē. non tamē facit violentā probationem que sit sufficiēs loco probationis. de tali eñ violentia intelligunt̄ iura que dicunt transferri onus probādi in aduersarium. pro hoc facit qꝺ notat glo. in. c. literas. de presum. vbi tangit de triplici presumptione. ꝛ in. c. j. ij. q. j. ꝛ per hoc non obꝫ qꝺ habetur in. d. c. j. de prescrip. in vj. nam ibi erat talis cōmunis opi. que probabat prescriptioneꝫ tanti tēporis cuius contrarij memoria nō existat. ꝛ eodē modo respōdet̄ ad. l. si arbiter. nō ob. §. a barbaris. qꝛ sufficit leuis presumptio ne qs penam patiatur que ratio cessat in casu nostro nō ob. qꝺ vbi nō potest haberi plena probatio debet admitti illa q̄ potest. l. ex cōsensu. §. super plagijs. C. de repudi. ꝛ. l. filium. §. de his qui sunt sui vel alie. iur. qꝛ illud procedit iñ his in quibus ex sui natura faciliter alia probutio haberi nō pōt. sed hic saltē potest haberi probatio per personam cui impleri debet affirmatiua. vt. §. dixi. ꝛ hoc de negatiua facti. de negatiua qualitatis dicit hic Bar. qꝺ alleganti illam incumbit onus probandi nisi presumptio faciat pro eo si fundat intentionē suam ex illa de quo vide bonā glo. in. c. ꝛ si forte. de elec. in. vj. ꝛ per gloss. in. l. ij. supra de proba. ꝛ per Cy. in. l. actor. C. de proba. ꝛ per glo. in. l. si vero in C. qui pro rei qualitate. §. qui satis. cog. nam distingui debet inter qualitatem intrinsecam et extrinsecam vt not. gloss. in. c. et si forte. quia pro allegante qualitatem intrinsecam presumitur. et sic contra negantem est presumptio. sed in extrinseca non est presumptio pro vel contra. ideo illa m allegās affirmatiue vel negatiue debet probare.

Summarium.

1 ¶ Perplexitas existēs in dispōne dissoluitur ex iuris dispōne.
2 Agere nemo potest sine actione.
3 Heredes duo insolidum esse non possunt.
4 Gratificatio locum habet vbi est paritas iurium.

Stitius et. Agi pōt sine actiōe si speret̄ oriri in cōtestatiōe litis. h. d. ꝛ primo dictū scdo ex illo infert. scdā ibi ꝛ ideo.

1 ¶ † Nota qꝺ perplexitas in dispositione existēs interdum dissoluitur ex iuris dispositione: ita qꝺ melior ꝯditio occupātis facit. l. pluribus. de procu. ¶ Not. scdm Ang. qꝺ in perplexis fallit regula logicorum et legistarum que ponitur. j. eo. l. ita stipulatus. §. sabinus. ¶ In glo. super ver. indebitū ibi respōdeo primo dicite hec sol. non est clara. ideo dic clarius. qꝺ ideo hic admittitur sine actione ad agendum quia speratur actio oriri in cōtestatiōe. hic est casus sing. in hac. l. nam. l. si. x. j. eo. loquitur quādo nata erat obligatio ꝛ similiter in. l. indebitum. agebat̄ ex stipulatione rati ex qua competebat actio. l. etiam nuda. ponit aliū casum sin. scilicet quando agitur de facto ad finem vt oriat̄ actio

2 ex stipulatione penali non ex pacto ex quo agebatur. ¶ † Et si queratur an sine actione quis possit agere: dic qꝺ regula est ꝙ nō per. l. si pup. §. videamus. de neg. gest. fallit primo si actio que intentatur speratur nasci in contestatione vt hic. Item fallit si non agitur ad finem vt sequatur sententia ex ista actione de facto

intentata sed vt stip. ex illa cõmittatur. vt in. d. l. nuda. fallit etiã si reus expresse cõsentit agi de facto p. l. si quis. alias incipit in l. §. quãtum. ad exhib. adde idem si tacet reus. ꝛ etiam iudex p. l. cum putarem. §. famil. her. ꝛ per preallegatum. §. quãtum. vnde tenebit tunc sententia lata super actione de facto intentata. secꝰ si iudex non taceat licet pars taceat: quia vbicunqꝫ iudex videt aliquem experiri sine actione ex mero officio potest eum repellere: licet nil opponatur per partem vt est tex. sing. cũ gl. ſm vnam literam in. l. vbi pactũ. de transac. C. facit qd no Jnno. in. c. ij. de officio vica. ꝛ qd no. gl. i. l. j. de officio asse. §. ¶ Quid aũt si actio competat ꝛ cõtra eum exceptio: an poterit iudex repellere ex officio. vide gl. no. in. l. si vnꝰ. §. pactꝰ. supra de pactis. vbi p bar. q notabiliter loq̄t. ¶ Predicta vã. qñ actio ab initio deficit: sꝫ si ab initio cõpetebat sed ex postfacto deficit. dic qd regulariter dꝫ sequi absolutoria ab obseruatione iudicij vt in. §. fi. insti. de ppe. ꝛ tẽp. ac. cũ si. fallit in casu quo si iudiciũ non procederet reus locupletaretur cũ aliena iactura: qꝛ tunc pcederet iudiciũ. l. si post acceptũ. de rei vendi. Adde ſm Ange. hoc verum si hec locupletatio pcedit ex pte rei alias forte contra vt. l. sed ꝛ ideo ꝛ. l. sꝫ nec legatarius. §. de condi. furti. sed melius facit. l. si seruus. e. ti. Tu adde qd hoc etiam fuit de mẽte Bar. in. l. j. de excep. ¶ Jtẽ adde secundũ qd vbi snia est lata ad petitionẽ carentis actionis si illa sententia alias faceret ius inter omnes sic faciet nũc licet nõ prosit vincẽti. nã proderit illis quibꝰ põt. casus est sing. in. l. posthumus. §. si quis ex his. de inoffi. test. Jtẽ ſm Bal. pdicta vera vbi deficit actio. sed vbi nõ deficit actio. sed exercitium sufficit exercitium adesse post lit. conte. cum sit ex causa de preterito. allegat. l. si rem. §. fi. de pigno. actio. adde qd melius facit. l. finantẽ. §. j. de rei ven. qꝛ in. l. si in rem. §. fi. etiam nõ erat nata actio vt patet ex notatis in. §. omnis. j. e. l. ¶ Jn ea. glo. ibi. l. ita stipulatus vt ibi dic. s. in ver. sabinus. ¶ Jn ea. gl. ibi sol. dic reiectis multis solutionibus quas hic ponit glo. vera sol. est secunda so. in effectu ꝛ posses iũgere vt dicas qd hic est speciale qd sufficiat desinere posset dari per contestationẽ ratiõe perplexitatis quãuis hoc casu sic dissoluit vt fingatur nõ posse dari facta contestatione ex quo per contestationem facta est poccupatio. ꝛ sic de iure alteri dari nõ potest. ideo autem hanc viam eligit per similitudinẽ quam habent isti stipulantes cum duobus reis cũ idem stipulentur licet vere non sint duo rei cum nunq̃ eodem tẽpore reperiãtur habere actionem ad idem. ¶ Et aduerte qꝛ. l. si titius. de condi. insti. allegata in glo. facit cõtra gl. ꝛ contra istum tex. qꝛ ibi pplexitas vitiat omnino ꝛ nõ dissoluitur: hic secus sed dic ſm Pe. qd

5 contingit illud ratione impossibilitatis: † qꝛ impossile est duos esse heredes insolidum. l. quod contra. de regu. iur. sed nõ est impossibile eadem rem deberi duobus insolidũ sicut patet in duobus reis stipulandi. ideo hic ista pplexitas nõ vitiat. ꝛ ex hac ratione videtur qd si fuisset promissio affirmatiue excepta eo modo quo fuit negatiue q̄ idem esset dicendũ: qꝛ eadem esset ratio sed in casu. d. l. si titius. de cõdi. insti. secus esset si fuisset omnino negatiue concepta qꝛ cessaret tunc impossibilitas ideo valeret ꝛ ibi etiam tenet glo. ꝛ Bar. videretur tamẽ qd deberet expectari mors alterius nec sufficeret aditio vnius de facto vel cõtestatio in petitione hereditatis ad preiudicium alterius quia ibi non possunt dici habere similitudinem cũ duobus reis per id quod dixi post Pe. nisi dicas fauore vltime voluntatis illud procedere vt citius sortiatur effectum argumen. l. mutiane. cum ibi not. de condi. ꝛ demonstra. ꝛ. l. in testamentis. j. de regu. iuris. ¶ Jn glo. super ver. occupatio. ibi si vero. dic secundum Bart. hic agitur de iure querendo. ideo fit preoccupatio per cõtestationẽ: ibi in. l. si vero agitur de iure quesito conseruando. ratio qꝛ ius quesitum difficilius tollitur ꝛ requiritur fortior actus ideo requiritur sententia de quo p Dy. ꝛ Bar. in. l. si pluribus. de lega. j. si autem agitur de iure quesito circa idem ꝛ eadem causa preferẽdo fit preoccupatio per gloss. l. pluribus de procura. ꝛ. l. ex duobus de duobus reis. secus quando non est quesitum circa idꝫ vel est quesitum ex diuersa causa: quia tunc requiritur sententia. l. si vero preallegata. ¶ Jn ea. gl. in fi. dic ꝛ de hac gratificatione not.

4 in. c. cum autem. de iure patro. † quia vbi est paritas iurium vel dubitatur quis sit potior locus est gratificationi. secus vbi ius vnius alterius iuri prepõderat. vnde dicit hic Ray. quod si nullus est litem contestatus locus est gratificationi. idem si ambo pariter sint litem contestati ꝛ nõdum lata sententia nec aliquis preuenit in executione. secus si aliquis sit primo contestatus vel licet simul sint contestati. secus si alter primo venit ad sententiam alias si simul sit lata secus si vnus preuenit in executione allegat no. in. l. si quis seruum. §. si inter. de lega. ij. ꝛ. l. fi. allegata in glo. in quibus patet qd vbi omnino est paritas iurium tũc locus est gratificationi.

Filius. Non summatur. ¶ Nota qd nedum id qd querit filiꝰ existẽs in potestate p̃ris querit patri: sed etiam illud quod querit tẽpore quo vere non est sed fingitur fuisse. facit. l. placet de acquihere. ꝛ insti. per quas perso. no. acqui. §. nõ solũ in quibus patet quod iure isto quicquid querebat filiusfa. querebat patri exceptis castrensibus vel quasi de quo hodie in. l. cum oportet. §. fi. de bonis que liberis.

Si ita stipul. Jn alternatiua summarũ id qd est minus est in obligatione: in alternatiua vel tẽporis id quod est maius est in obligatione. ꝛ est ratio: qꝛ illud tale maius in effectu censet̃ minus. ¶ Jn glo. super verbo debent̃. in fi. No. bene istaꝫ glo. qꝛ secundũ istã si solueretur maior quãtitas nõ diceretur solui vt debita. sed contrariũ not. glo. ꝛ non bene in. l. si ita relictũ. §. fi. de leg. ij. ꝛ secundũ hoc illud qd dicit glo. sequẽs qd est in electione promissoris quicquid velit prestare dicit verũ. nõ tñ intelligas qd possit prestare vt debitum id qd est maius. ¶ Et si queratur an vtrũqꝫ sit in obligatione dic si alternatiua cadit inter res in quibus cadit affectio vt in speciebus tũc vtrũqꝫ est in obligatione. j. eo. l. si duo rei. si vero cadit inter res inter quas nõ cadit affectio vt in summis. ꝛ tunc aut electio est creditoris. ꝛ idem ar. l. plane. §. pe. de leg. j. aut electio est promissoris: ꝛ tunc precise illud quod est minus est in obligatiõe vt hic. Et est ratio differẽtie inter species ꝛ summas: qꝛ propter affectionẽ quãdoqꝫ plus placet res minoris valoris que ratio cessat in summis. itẽ est ratio differẽtie añ electio sit debitoris vel creditoris in summis: qꝛ facilius quis remittit q̄ det vt docet experiẽtia. ꝛ bene facit scdm Pe. l. si ita relictũ. §. illi si volet. de leg. j. iũcta. l. senatus. §. peñ. cũ ibi no. ideo forte nõ sic violẽter presumit lex qd creditor velit maiorẽ quantitatẽ eligere. sꝫ hoc qd dictũ est de summis qñ electio est debitoris esse in obligatione quod minus est procedit nisi vtrũqꝫ esse in obligatiõe intersit debitoris ꝛ sic fallit si in summis cadit affectio ratione cause propter quã qs promittit vel ratiõe psone cui fiẽda est solutio vel si rõne loci vel tpis interesse posset soluere potius qd est maius: qꝛ tũc vtrũqꝫ est in obligatiõe. j. de noua. l. si is cui. ꝛ. j. de solu. l. qui res. §. si mihi decẽ. cum si.

Summarium.

1 Testes sunt ad concordiam reducendi.
2 Mora vltima sola dicitur nociua.
3 Judex viam per quam lites abbreuientur eligere presumitur.
4 Citatio non simpliciter permittitur per edicta saltem de iure canonico.
5 Citatio generalis non nisi ex causa permittitur.

Quiante. Cum tẽpus adijcitur ad cõmodũ debitoris sicut in dubio adijci videtur paria sunt aliquid ante calẽdas dari promissum vel in calẽdis. h. d. ꝛ ratio huius. l. est qꝛ quando promittitur aliquid ante calẽdas potest intelligi. s. inchoatas. põt etiaꝫ intelligi. s. finitas. ꝛ in dubio secundo modo intelligitur. s. finitas vt sic fiat interpretatio contra stipulatorem per. l. veteribus. §. de pactis. ꝛ ideo comprehendit diem calendarũ. sic ptꝫ qd in effectu verbũ ante kalẽdas hic positum intelligatur. s. finitas. Et nota hoc ad id qd. §. dixi. qꝛ facit qd si testes contradicãt sibi inuicẽ ꝛ vnus dicat factum ante kalẽdas alter in calẽdis seu die kalendarũ qd reduci debeãt ad concordiam vt non contradicãt sibi adinuicem. possunt enim cõcordari vt inquantũ vnus eorũ

1 dicit ante kalẽdas intelligatur. s. finitas. ¶ † Et ex hoc no. testes debere reduci ad concordiam de quo aliquid per Jaco. de aret. ꝛ Bar. in. l. insulam. §. pe. sol. ma. ꝛ in. l. ij. §. fi. §. si cer. peta. ꝛ. l. cũ quid. eo. titu. ꝛ per Bart. in. l. j. C. de vsufruct. ꝛ in. l. inter stipulãtem. §. j. j. eo. ꝛ per Ja. but. in. l. sed si posteriori. §. item si iurauero. §. de iureiuran. in recollectis antiquis. ꝛ aliquid per gloss. ꝛ Jnno. in. c. cũ cõtingat. de offi. dele. ꝛ per glo. ꝛ tex. in. c. cũ tu fili. extra de testi. ꝛ aliquid eo. ti. c. in nostra. vbi glo. magistra. ꝛ no. ꝛ vt patet ex predictis remissionibus aliqui dicũt qd fiet cõcordia ne incidat̃ in falsum. sed non vt reprobẽt vt patet per Bart. in. d. l. j. de vsufru. ꝛ per but. in. d. §. item si iurauero. ꝛ per Bar. in. d. l. inter stipulantẽ. §. j. aliqui etiam volunt dicere quod concordantur vt probẽt vt voluit Bar. sentire in alijs remissionibꝰ. ꝛ videtur probari in. d. c. cũ tu. de hoc dicetur in. d. l. inter stipulantẽ. §. j. ¶ Jn glo. j. in fi. dic qd imo non differunt ꝛ quo ad diẽ kalendarum in casu nostro per id quod dixi in no. §. pro aliquali tamen saluatione glo. potes dicere. quod aut tempus addicit̃ ad commodum debitoris. aut ad commodum creditoris ꝛ debitoris. ꝛ vtrobiqꝫ non potest agi nisi finitis kalendis ꝛ sic potest intelligi hic. aut est adiectum ad commodũ creditoris. ꝛ tũc potest fieri differẽtia inter has propositiones in kalẽdis ꝛ ante kalendas: quia qui promittit soluere ante kalendas indistincte soluendo ante potest liberari: quia verum est eũ soluere ante kalendas. facit. l. si ita. la. iij. j. de ma. test. sed si promisit soluere in kalẽdis: tunc nõ poterit indistincte debitor soluere ante kalẽdas inuito creditore. sed demum si creditor velit vel interesse nõ pretẽdat secũdum notata in glo. ꝛ super ea in. l. stipulatio ista. §. inter certam.

tertam.r.ſ.eo.l.qui rome.in princip.aut dubitatur r in dubio vi
detur adiectum in fauorez debitoris per notata in.l.ſi ita relictũ.
§.pegaſus.de leg.ij.r.l.in fideicommiſ.§.cum polidius.ſ.de vſu
ris.r ſic poteſt dici quod in effectu de virtute ſermonis ſit differẽ
tia ſed an ſit differentia quo ad effectum. dic vt patet ex ſupradi
ctis.r vide glo.in.l.eum qui.§.qui ita.ſ.eo.que videtur vacillare.
¶Uenio ad queſtiones:querit de tali queſtio.ſi aliquis fuit cita
tus vt compareat infra octo dies quorũ tres pro primo tres pro
ſecundo r tres pro tertio peremptorio termino fuerunt aſſignati
ſi reus comparet in primo termino r ſecundo r nõ actor.in tertio
comparet actor r non reus an reus ſit contumax r procedi poſſit
1 tanq̃ contra contumacem.Jaco.de are.† qd ſic quia vltima mo
ra nocet.l.illud.de periculo r com.rei vẽdi.r idem specul.in titu
lo.de citatio.§.viſo.ver.quid ſi in primo.Barto.hic contra quia
intelligitur citatus conditionaliter quo ad ſecundum r tertium
terminum vt ſi nõ compareat in primo compareat in ſecundo. et
ſi non in ſecundo compareat in tertio.r ſic euaneſcit conditio ci
tationis in caſu predicto:quia econtra ſi reus nõ compareret in
primo termino nec in ſecundo condemnatur in expenſis lz poſt
ea compareret in tertio vt.l.ſancimus.C.de iudi.ſic ergo r ecõtra
actor debet dici contumax ſi non comparet in primo termino r ſe
cundo r circunduci debet edictum ſeu citatio.l.r poſt edictum.§.
circunducto.ſ.de iudi.r hec vera ſi accuſauerit contumaciã acto
ris ipſe reus r licẽtiatus receſſit.ſecus ſi hoc nõ feciſſet per.l.ꝑpe
randum.§.j.C.de iudi.r nota per Inno.de penis calumniã.r de
offi.dele.c.conſuluit.¶Itẽ ſecus ſi iudex noluiſſet licentiare ſed
eum tenere donec actor veniret.vel ſi dediſſet licentiam ita tamẽ
qd veniret in alia dilatione nam iudex hoc poteſt facere.vt.d.c.cõ
ſuluit.adde qz Bal.tenet opi.Ja.de are.dicens qd cõtra Bar.vi
detur caſus in aut.ei qui.ad finẽ.C.de tempo.app. vbi mora vlti
mi termini videt nocere r qui nõ eſt in vltimo termino condem
natur in expẽſis.nõ ob.l.r poſt edictũ.§.circũducto.ſ.allegata.qz
ibi ſecundum eum in edicto citationis erat vnus ſolus terminus
aſſignatus.ideo totum edictũ circunducit hic vero plures. vnde
tot videnẽ edicta quot ſunt termini ar.C.quomodo r qñ iudex.l.
tres.r.ſ.eo.l.pluribus.§.j.r ideo comparens in vno non grauat
in alio:ſed do.Pe.de anch.tenet hic opi.Bar.r allegat pro caſu
c.j.de dolo r contu.lib.vj.vbi dicit non eſſe deueniendũ ad aliam
citationẽ niſi refectis expenſis r plus non dicit nec reſpondet ad
auten.ei qui.Ang.vero non facta mentione Bal.tenet idem qd
Barto.dicens qd cum ipſo concor.Jo.and.in additio.ſup dicto
ver.quid ſi in primo.vbi dicit qd per primam comparitionẽ oẽs
alie dilationes fuerunt conſumpte.r ſic non eſt verum dicere qd
reus nõ ſit in vltima mora ex quo ſublata eſt obligatio citatiõis.
Tu potes forte dicere qd aut conſtat de mente iudicis qd voluit
eum licentiare pro tota illa citatione quando dedit ſibi licẽtiam.
r tunc vera ſit opi.Barto.r ſequacium. aut conſtat quod ſolum
pro primo termino voluit eum licentiare.r tunc ſit vera opi.Jac.
de are.r ſequaciũ.aut dubitat qualis fuit mens iudicis. Et certe
videtur qd intelligi debeat ſcdo modo r non primo.facit qd not.
Jo.an.in.c.cũ dilectus.el.ij.de reſcrip. r qz verba iudicis nõ im
portãt niſi quatenus neceſſario inferũt.l.iul.verũ debitorẽ.de cõ
3 di.inde.r.l.j.C.ſi plures vna ſnĩa cõdẽ.fue.r † qz in dubio dz pſu
mi qd iudex potius eligat viã p quã lites abbreuient q̃ protelent
cũ hoc ſibi ex officio ſuo incumbat.de do.r ztu.c.finẽ litibus. r.l.
properãdũ.§.j.C.de iud.r ar.l.iij.de teſta.milĩ.forte tñ ꝑpter pro
babile dubiũ opinionũ r ꝑpter autoritatẽ Bar.excuſaret a cõtu
macia.ar.notatorũ in.c.vt debit' p Jo.an.de ap.r p modernos ĩ
cle.ne romani.de elec.r aduerte:qz rñſio Bal.non videt bona ad
§.circũducto.cũ.l.illa.r poſt edictũ cõtinnet ad.ll. precedentes in
quibus iuriſcõſultus etiã qñ peremptoriũ mittit ſecũdum formã
queſtionis formate.r ſic refertur ſeu referri debet ad caſum illum
ar.l.talis ſcriptura.de leg.j. Itẽ dicta aut.ei. parum facit pro eo:
qz ibi non loquitur de termino citationis:ſed dicit qd ſi appella
tor non proſequit appellationem in menſe vltimo poteſt appella
tus ipſam proſequi.r ſi ipſam proſequatur abſente appellatore r
cõtingat eũ ſuccũbere in cauſa appellationis nihilomin' abſens
condemnabit in expẽſis.r ſic patet qd non facit pro diſtinctione
quã feci ſuperius.vnde facit qd no.in fi.in.l.qui ſe patris.C.vnde
li.Item attende:qz dictum Bar.loquit quãdo dicte citatiões ſeu
dicti termini aſſignati ſunt in vna cauſa r vno articulo.ſec' ſi pro
diuerſis cauſis r articulis per.l.ſtatu liberos.§.ſticbum. de ſtatu
liber.Adde quia pro hoc bene facit:qz contumacia in vno articu
lo non infert contumaciam in alio vt notatur per glo.no.in.c.eũ
qui.de do.r cõtu.li.vj.r legitur etiã r no.in.c.eccleſia.el.ij.de elec.
Item adde his que proxime dicta ſunt in primo articulo qd con
tumax in vno articulo non eſt cõtumax in alio ſine noua citatiõe
qd procedit ſm Ang.niſi citatio illa generalis fuerit ad cauſam
cum illa ſit premiſſa.vt in aut.qui ſemel.C.quõ r quando iudex.r
in cor.vnde ſumitur.r in.l.r poſt edictum.in prin.de iudi.in pma
glo.magna.tanta eſt enim vis huius citationis qd omnia cõpre
hendit r eius virtute poterit ad ſententiam diffinitiuam perueni
ri vt per Inno.in.c.cõſuluit.de offi.delega.vbi notabiliter loquit
Tu adde caſum.l.iij.C.qui accuſa.non poſ.vbi videt caſus qd di
cta citatio generalis fieri poſſit.Item adde qd dictũ eſt virtute ci
tationis generalis deueniri poſſe ad diffinitiuam ſniam.eſt verũ
ſm Hoſt.r Jo.an.quãdo iudex in peremptorio eſt comminatus
qd nõ obſtãte eius cõtumacia procedet ad cognitionẽ r pronun
ciationẽ per.l.in peremptorio.ff.de iudi.r no.Jo.an.in.d.c.cõſu
luit r ita tenet ſpec.in ti.de citatiõe.§.viſo.ver.itẽ lz in die.¶An
aũt dicta citatio ſufficiat r an ſit indiſtincte pmiſſa patebit ex ifra
dicendis.¶Itẽ adde qz hic ſentit Bar.in.q.illa qñ datur termi
nus reo ad aliqd faciendũ infra octo dies:qd ſi fiat citatio ſine die
nõ vz per.l.aut qui aliter.§.j.ſ.qd vi aut clam. r aperti' ſentit.ſ.
eo.l.liber homo.§.x.ſed Bal.hic dicit contrariũ vz qd tenet cita
tio r debet cõparere q̃primũ põt r nihil aliud allegat.tu allega
tex.c.cum' dilecti.de dolo r contu.r probat ſatis in decretali cum
parati.de appel.in antiqua cõpilatiõe r vtrobiq3 hoc tenet Jo.
an.r allegat etiã ſpe.tenentẽ in ti.de citatione.§.ſequit.ver. quid
ſi nõ prefixeris.Pe.tñ r Cy.poſt eũ in.l.fi.C.de ferijs.tenet idẽ qd
Bar.nõ ob.l.aut qui aliter.licet non reſpondeat:qz poteſt dici qd
aliud ſit in citatiõe que fit iudicis autoritate:qz iſta magis arctat
quã nunciatio partis incerta de qua loquit.l. iſta.nam in iudice
veriſimile eſt qd volet expedire q̃citius poterit cũ hoc ſibi ex offi
cio incumbat per.l.properandũ.§.j.C.de iudi.r.c.finem litib'.de
dolo r cõtu.ſed nõ ſic eſt veriſimile qd pars voluerit facere opus
cum primum potuerit:qz r iſtud a mera ipſius volũtate depẽdet.
¶Itẽ adde quando aliqd eſt fiendũ intra tps an pars poſſit pre
uenire terminũ iuris vel hominis qd habet in gl. notabili in cle.
ij.de appel.ſm.d.Pet.de ancha.¶Item adde quia dubitat hic
Bar.quid iuris eſt ſi queſtio eſt cũ comitatiuo qui diſtat multũ a
longe an erit neceſſe ſemper mittere ad locũ ita diſtantẽ in quoli
bet actu an vero eſt dare aliquod remedium ſuper quo dicit cogi
tandum.Bal.hic dixit qd loci diſtantia nõ tollit neceſſitatẽ cita
tionis que eſt de ſubſtantia vt notatur in cor.de exhiben.r intro.
re.§.ſuſcepto.r.§.ſi vero col.v.r.l.pe.C.de teſti.r dilatio eſſet bre
uis prouocabitur ex hac cauſa.l.j.C.de dila.r vt non ſequat neceſ
ſitas multarũ citationũ.dicit q erit remediũ qz poterit fieri vna
citatio generalis pro omnibus vt veniat ad videndum omnes et
ſingulos actus in dicta cauſa vſq3 ad ſentẽtiã.nã poterit iudex al
teri parti prefigere vnum terminũ ad oẽs actus in illa cauſa.alle
gat notata per Inno.in.c.cõſtitutis.de pcu.r.c.auditis.e.ti.põt
etiã iudex imponere parti que habet habitationẽ longinquã vt
eligat locũ in quo citari velit.r ſic dicit ſeruari r ſubdit Inno.in
c.cõſuluit.pallegato dicit qd ſi aliquis citat ſimpliciter vt veniat
ad cãm oĩs actus expediri poterit virtute talis citationis de quo
ſ.tetigi.Et adde qd idem in.c.auditis.pallegato adde ſm Ang.
qd aduerſario ſuccurri poterit per citationẽ fiendã p edicta vt in
d.glo.r poſt edictũ poterit etiã cõpelli pars vt eligat locũ in quo
de facili citari poſſit.vt.ſ.eſt dictũ.nã hoc ſuadet equitas r fauor
minuendarũ litiũ.r ſic dicit practicari peruſiĩ.vel.iij.ſm eũ pote
rit remediũ vt citet vna gñali citatione vt oĩbus diebus r ſingu
lis horis iuridicis interſit ad cauſam pagendã r ad oẽs actus et
ſingulos vſq3 ad diffinitiuã ſententiã incluſiue.r hoc ponit Inno.
ſm eũ in.d.c.auditis.r.c. cõſtitutis.cũ.c. cõſuluit.Tu adde qd id
qd dictũ eſt de electione loci r ſimiliter vltimũ remediũ Ang.fuit
4 Bar.in extrauag.ad reprimẽdã in ver.edictũ.¶†Itẽ adde qd ci
tatio per edicta nõ eſt ſimplr pmiſſa de iure cano.ſed demũ in cer
to caſu qñ quis ipedit citationẽ ad ſe venire vl loc' citationis cita
ti nõ põt tute adiri.vt pz in cle.j.de iudi.de iure ciuili dicit Bart.
idẽ eſſe ſeruãdũ:qz iudex cui' arbitrio cõmittit poteſtas citãdi nõ
dz eligere viã citãdi p edicta extra caſum pdictũ cũ id viro bono
5 nõ ꝯgruat.¶†Itẽ adde qd citatio gñalis de qua.ſ.nõ videt per
miſſa niſi ex cã.ſ.qñ qs in lõginquo exiſtẽs eſt citand':qz tũc fieri
põt p.c.cũ ex literis ad fi.de reſti.in integ.r de dolo r cõtu.c.fi.als
aũt fieri nõ dz cũ iſtud eſſet parti nimis pĩudiciale vt notãter di
cit Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de cita.§.viſo.ver.itẽ licet in die.ideo
tũc poſſet pars appellare velut pſona grauata ſicut r quando ni
mis breuis dat dilatio vt in.c.j.de dila.¶Itẽ adde qd vbi fit cita
tio gñalis ad cãm niſi adijciat qd ſingulis dieb' r horis interſit ĩ
iudicio ad oẽs act' expediẽdos vſq3 ad ſentẽtiã incluſiue debebit
citari nihilomin' in actu occurrẽte p pconẽ in locis publicis iſte
qui ſic fuit citat' p citationẽ generalẽ:qz non eſt intelligẽdum qd
iudex ſenſerit qd ſemp debeat ſtare in iudicio niſi hoc dicat lz qd
debeat ſtare in loco ſeu in ciuitate vbi agit iudiciũ.ita dicit in di
cta extrauagãti.r ꝑpter hoc practicat in curia qd nõ obſtãte cita
tione gñali in actu occurrẽte ſemp citat qs in audiẽtia cauſarum
¶Itẽ adde qz vult hic Bar.qd ſi citat qs vt cõpareat infra nouẽ
dies quorũ tres p primo tres pro tertio termino ſunt aſſignati ſi
reus nõ cõparebit in primo termino cõdemnabit in expẽſis licet
cõpareat in ſecundo vel tertio.r ſi nõ comparet in primo r ſecũdo
reputabit contumax in vtroq3 termino quo ad expẽſas lz compa
reat in tertio.vñ dicit qd nõ poterit niſi reus ſit ꝯtumax in oĩbus
terminis veniri ad primũ decretũ vel ad excõicationẽ vel ad ſen

tentiam. nõ aũt ex eo qđ nõ sit intẽtio iudicis ipsum nõ esse cõtumacẽ si nõ cõparet in primo ⁊ scđo. adde ⁊ sic vult Bar. qđ expẽse prime citationis in scđo dñt refundi per ꝯtumacẽ. ⁊ de hoc est gl. in. c. querelam. de procu. que est valde nota. ⁊ vide etiã de hoc per Jo. an. super glo. idẽ no. p glo. in. c. oneratus. lxxiiij. di. ibi tñ dicit Jo. an. qđ si qs citatus fuit in forma de qua. s. nõ venit expensa q̃ facta est respectu scripture notarij scribẽtis citationem q2 ista nõ est iterata ⁊ satis est quod reus venit in tertio termino. sed alia expẽsa facta puta in faciẽdo scribi cõparitionẽ actoris ⁊ accusationem cõtumacie bene veniet. dicit tñ ibi qđ vna citatio d3 esse gratuita. ⁊ sic p prima reus nil debet soluere. S3 tu dicere potes hoc verũ duobus cõcurrentibus. s. qđ reus cõparuit in altera illarũ ⁊ qđ nõ fuerit interpellatus extra iudiciũ alias si reus in nullo termino cõparuit vel si cõparuit fuit in mora prius cõstitutus videt qđ debeat reficere oẽs expensas ar. l. quidam yberus. de ser. vrb. predi. iuncta. l. si ex legati. ff. eo. ti. ⁊ eo qđ notauit Guli. de cu. in. l. edita. C. de eden.

Summarium.

1 Stipulatio faciendi quando ad interesse committatur.
2 Impedimentũ vnius diei vel momenti quid operetur.
3 Medicus promittens aliquem sanare si tantum ad tps sanauerit an debeat habere salarium.

Si ita stipula. Stipulatio facti tũc cõmittit cũ trãsierit tm̃ tpis qđ factũ potuerit explicari. ⁊ pp̃ter repentinũ casum reiteraẽ dilatio. Et primo duo dicta. scđo format dubiũ ⁊ illud decidit. scđa ibi ⁊ ideo. ¶ †No. qđ stipulatio faciẽdi nõ cõmittit ad interesse nisi elapso tãto tpe quo fieri potuerit: qđ intellige de totali interesse ad particulare tñ cõmittit. ff. eo. stipulatiões nõ diuidunt. §. fi. fm Ang. ⁊ Bar. ¶ †Itẽ not. qđ vbi impedimentũ vnius diei vel momẽti affert vtilitatẽ totius tpis ⁊ absorbet oẽm diligẽtiã post habitũ totũ tps d3 restitui l3 regulariter alias non debeat restitui nisi tps ablatũ. l. ab hostibus. §. sed qđ simpliciter s. ex qb. cau. ma. ⁊ est valde no. fm eum. nã per hoc vr̃ qđ si est mihi data dilatio vnius mẽsis ad probandũ ⁊ acta perierint ante finem mẽsis totũ mihi tps restituit. Et ex hoc habes rationẽ huius l. quare integrũ tps restituit. ⁊ per hoc etiã p3 rñsio ad. l. ab hostibus. §. sed qđ simpliciter preal. ⁊ l. qđ tpe. de resti. mi. C. in qbus d3 qđ solũ debet restitui ⁊ subduci tps impedimẽti. nã hoc fallit in casu isto propter rationẽ supradictã. q2 impedimẽtũ particulare aufert vtilitatẽ totius tpis. ⁊ absorbet oẽm diligentiã. vel dic qđ ideo hoc est: q2 tps ipso iure restituit a. l. absq3 facto hoĩs seu iudicis. ideo restituit totũ vt in aut. ei qui appellat. cũ ibi no. de tẽpo. ap. secus qñ facto hominis seu iudicis: q2 tũc iudex d3 solũ tps impedimenti restituere. mitius eñ agit cũ. l. q̃ cũ iudice. l. celsus. de arb. ⁊ hoc forte voluit Ang. per verba sequentia l3 alijs verbis sit vsus. ¶ Et adde fm Ang. qđ vbi restitutio tpis impetrat cõtractus cõe h3 locũ. §. l3 qđ simpl'r. l3 vbi de iure cõi tps restituit in integrũ. ⁊ ita intelligit hec. l. ⁊ ideo impedito in exercenda appellatione in vna die integre scđs annus dabit ei vt in aut. ei q. de tẽp. ap. ⁊ sic dicit se consuluisse venetijs. allegat etiã notata p Jo. an. in. c. si electio. de ele. in. vj. Tu adde plenius per Jo. an. in. c. ex ratione de ap. ⁊ p doc. in aut. ei qui. preal. ¶ In gloss. ij. ibi sol. vt ibi q2 ad particulare interesse põt agi ex quo incipit esse in mora sed nõ ad totale. ⁊ ita hic vt p̃batur. ff. eod. cõtinuus. §. Itẽ si insulã. ⁊ §. Itẽ si nõ. Et attẽde q2 hic loquitur qñ nõ est adiecta dies ab homine. nec etiã pena. si aũt esset adiecta dies dic vt plene in. l. stipulationes. §. plane. in prin. ⁊ l. insulã. ff. bienniũ. si nõ est adiecta pena dic vt. ff. eo. l. cũ stipulatus sim mihi a pculo. ¶ In. l. ⁊ ideo. in glo. ij. in fi. dic cũ glo. cõiter transeunt doc. Bar. vr̃ impugnare secundã so. q2 si p̃missor fuit in culpa non deberet ei subueniri. l. dãnum. ff. de re. iu. ideo ipse nitit saluare qñ nõ fuit in culpa leui. sed in leuissima que venit in. l. aqui. l. in. l. aquili. s. ad. l. aql. nõ aũt in cõtractu. q2 fuit vtriusq3 grã celebratus. l. si vt certo. §. nũc videndum. s. cõmo. ideo huic subuenit. sed certe l3 non veniat in cõtractu tñ ex quo est talis culpa de qua põt aliquo modo puniri: q2 p aquiliã vr̃ ei imputãdũ. per. d. l. dãnũ. ideo põt dici qđ hic nõ fuit cõuentũ vt esset periculũ p̃missoris. nec etiã fuit p̃missor in culpa aliqua. tñ nõ liberat in totũ nec in parte q2 pars que erat facta nõ põt dici fuisse pars eius qđ in stipulationem erat deductũ. q2 erat factũ indiuiduũ qđ diuidi nõ poterat. ff. eo. l. stipulationes nõ diuidunt. nõ eñ anteq̃ domus fuerit edificata ⁊ per consequẽs in rerum natura põt dari aliqua pars eius. ⁊ ideo volẽte stipulatore cogit facere totũ. verũtamẽ si nõ fuit in culpa promissor nec receperat in se periculũ sibi refundi debẽt expẽse dicte partis ⁊ sic in effectu d3 perijsse dicta pars periculo stipulatoris. ⁊ sic d3 intelligi hec. l. p. d. l. marcius. ⁊ sic intelligit Bart. in. d. l. marcius. l3 hic aliter loquatur. ¶ †Et facit modo hec. l. ⁊ d. l. marcius. ad. q. de medico[a] qui promisit liberare aliquẽ a podagra pro certo salario an debeat habere si per aliqđ tempus fuit liberatus. ⁊ postes reuersa est podagra de qua ibi per glo. ⁊ per Bar. qui concludit qđ

[a] Medico. Qui vt audiui a diogene dicunt lictores publici qñ corum errata terra tegit.

sic cum si constat eum perfecte fuisse liberatũ ⁊ ex noua cã non ex antiqua supuenit podagra. secus si cõstet illã ex antiqua materia ⁊ malitia non perfecte liberata ⁊ purgata superuenisse in dubio superuenitur ex antiqua presumitur si in breui superuenit. secus si ex magno interuallo ar. l. si ventri. §. in bonis. de priui. cre. ⁊ in c. officij. extra de elec.

Summarium.

1 Stipulatio annua vna est ⁊ incerta.
2 Legatum alimentorum diuiti factum non dicitur pium.
3 Stipulatio annua cum annorum distinctione facta plures est ⁊ non vna.

Si stichum. Si vnũ ex alternatiuis efficiat stipulatoris nõ liberat p̃missor l3 in reliquo remanet obligatus. hoc. d. Et est ratio ex quo alterũ de alternatiuis desinit esse in obligatione in alio remanet tota obligatio. ar. l. si in emptione. §. pe. de cõtrahẽ. emp. ⁊ qđ ibi no. ¶ In gloss. reliquus. ibi vel saltim extimatio deterioris. dic hoc posse procedere qñ facto alterius q̃ p̃missoris factus est stipulatoris alias imputandũ videret promissori. ideo tunc precise esset in obligatione alter. ¶ In ea. glos. in fi. dic qñ in obligatione alternatiua ille alternatiuorũ qui factus est meus licet desinat esse meus. nec de rigore nec de equitate potest solui vt hic sed in obligatione generis de rigore solui non potest de equitate sic vt in. §. stichum. in fi. hic allegato. saluo nisi concurrerẽt in eandem rem due cause lucratiue. l. meuius. §. duobus. ⁊ ibi notatur per Bar. in secunda oppositione tertie partis. vbi vide omnĩ no. s. de lega. ij.

1 **Stipulatio huius.** †Stipulatio annua est vna pp̃terea ⁊ incerta secus in legato annuo. h. d. ¶ In glo. ibi etiã si non fuit dictũ. tamen intellige Dy. ⁊ Pe. contra per hũc tex. vbi dicit hic Bart. q2 text. l. in annalibus. loquit in legatis non in stipulationibus. Bar. saluat glossas. q2 si fit pauperi vr̃ fieri in cã alimentorũ que cum morte finiunt. l. cũ hi. §. si in annos coniuncta gloss. ff. de tran. si vero facta fuit promissio non pauperi adhuc saluat gl. per. l. sancimus. §. fi. C. de dona. vbi vr̃ dici qđ nõ extendit ad heredes nisi sit facta mẽtio heredum. Ange. hic placet prima saluatio. ⁊ non facit mẽtionem de scđa. ⁊ idẽ Bal. Et primã dicit Ang. esse vtilẽ ad promissionẽ vel legatũ annuũ qđ fieret fratribus mendicantibus qbus possunt alimenta relinqui ar. l. legatũ. de cap. di. nõ enim sunt talis legati incapaces fm eum per ele. exiuit. de ver. sig. ¶ Et aduer
2 te fm eũ: q2 ideo dicit de pauca re in prima saluatione: †q2 si p̃missio fiat diuiti sub colore alimẽtorũ aut alterius pie cause non pp̃terea dicet promissio: aut legatũ pium. tex. est sin. iuncta glo. fm eum. in. l. illud. C. de sa. san. ec. sed tu adde q2 in hoc vltimo vr̃ dicere cõtra casum. l. cũ hi. §. nisi. de tran. vbi etiam si legatũ alimentorũ fiat diuiti non põt de eo trãsigi sine pretore. nec obst. l. illud. potes dicere q̃ hic loquit quo ad insinuationẽ in qua priuilegiat certos casus. ⁊ sic excludit similes vt ibi sentit glo. secus si simpliciter priuilegiasset cãm alimẽtorũ. q2 tũc videret cõprehẽdere etiã casum qñ diuiti essent p̃misse per. d. §. nihil. ¶ Itẽ adde qđ nõ vr̃ procedere qđ dixi de dictis fratribus per. d. cle. exiuit. §. cũq3. vbi nullatenus sunt capaces annui reddit⁹. ¶ Itẽ adde qđ. d. l. sancimus. §. fi. ⁊ §. pe. nõ vr̃ probare scđam saluationem Bar. q2 si ponderet tex. in. §. siue aũt. ad fi. ponit duos casus principales. prim⁹ est qñ dictũ est qđ stipulatio annua duret ad vitã promissoris ⁊ stipulatoris vel alterius ipsorũ tm̃. scđs est qñ est facta mentio heredum. ⁊ sic omittit tertiũ casum dubiũ qñ simpliciter est concepta nec est facta mẽtio heredũ nec dictũ est qđ duret ad vitã. ⁊ sic videret esse vera opi. Dy. nã si vis arguere a contrario sensu vltimi casus eodẽ modo poterit argui ad oppositũ a cõtrario sensu primi casus. sed potes saluare glo. a qua in dubio nõ est recedẽdũ: q2 de obligatione ⁊ etiã de p̃statione iterãda multiplicanda agit hic in qua in dubio d3 euitari infinitas ar. l. fideicõ. §. si quis. ⁊ de le. iij. ⁊ ar. l. si finita. in prin. de dã. infec. cũ ibi no. p Bar. vbi vide ⁊ l. fi. C. de sa. san. ec. nec obst. iste inquãtũ dicit qđ est pp̃terea. q2 hoc dicit ex eo q2 obligatio nõ extinguit ipso iure p morte quin habeat tũc obstare exceptio vt aperte p̃bat tex. insti. e. §. at si ita. vbi tales obligationẽ appellat perpetuã q̃ morte finit quo ad effectũ ⁊ ille tex. si bñ põderet venit ad declarationẽ huius. ⁊ cũ in effectu fuit extract⁹ de medulla hui⁹ in effectu i decisiõe vtit vbis isti⁹. ¶ In ea. glo. ibi pp̃ter vnã exceptionẽ fm azo. dic alias mar. ⁊ hãc opi. tenet spe. in ti. de recõnetione. §. videdũ. v. sed fm p̃missa. fm ray. qui et dicit qđ nõ ob. rñsio glo. q2 fatet q̃ mar. male dixit inspiciẽdo corticẽ verborũ. sed bñ dicit inspiciẽdo dispositionẽ iuris q̃ alterat cõceptũ in legato inducẽdo eorũ pluralitatẽ ⁊ diuersitatẽ. Circa eo⁊ qualitatẽ. l. j singulos hic allegata. l3 stipulatio annua semp est vniformis. l. senatus. §. fi. hic allegata. ¶ In ea. gloss. ibi.
3 Itẽ vt ibi dixi. ibi gl. dat plures so. l3 ista cõiter tenet †q̃ si stipulatio annua est facta cũ distinctiõe anno⁊ nõ est vna l3 plures. si võ est facta sine distinctiõe tẽporũ. ⁊ tũc est vna. ita intelligit hic. sed

huic

huic so. qꝛ tantũ debet operari adiectio distributiui quãtũ dinumeratio temporum ar. l. si cui in annos. ff. qui. mo. vsusfru. ami. ⁊ l. huiusmodi. §. pe. de lega. j. l. fi. C. de impu. ⁊ aliis substi. hic Bar. dicit cogita. Ang. hic dicit qd̃ qñ ꝓmittitur aliquid annuum: tunc sine dubio stipulatio est vna: qꝛ hic nõ est aliqd̃ distributiuũ. facit. §. at si ita. insti. eo. ti. qñ vero promittit̃ in annos singulos vel singulis annis. ⁊ sic cũ distributiuo tũc stipulatio est vna quãtum ad omnes effectus qui ex cõtractu immediate nascunt̃ vt est obligatio que est vna ⁊ actio que est vna ⁊ similiter vna p̃scriptio C. de p̃scri. xxx. an. l. cum notissimi. §. in his. cũ ibi no. sed quãtũ ad effectus resultãtes ex distributione immediata intelligunt̃ tot stipulationes quot distributiones resultant. ⁊ sic intelligitur secũdum eum. l. si seruus cõis meuiĩ. §. cũ seruus. de stip. ser. ⁊ ff. de ac. empti. l. si sterilis. §. fi. de leg. j. si ex toto. §. fi. lꝫ Bart. aliter dixerit ſm eũ in. d. §. cũ seruus. sed eius distinctio ibi posita cõfundit̃ per l. sancimus. §. si qs autẽ. C. de dona. vbi stipulatio ex causa donationis quo ad stipulatoꝛ viuet nõ est vnica. ⁊ ideo insinuatiõe nõ indiget. ⁊ tñ ibi nihil erat ab eo implendũ. qñ stipulatio fit cuꝫ expressa dinumeratione. ⁊ tũc idem qd̃ in stipulatiõe facta in singulos annos: qꝛ similiter est vnica. fallit si post dinumerationẽ tẽporũ est adiectũ distributiuũ: qꝛ tunc erũt plures stipulationes. ⁊ sic plures obligationes ⁊ actiones. ⁊ sic plures prescriptiones necessarie. ⁊ ita intellige. d. l. pluribus. §. j. nã fuit ibi adiectũ verbum quaqꝫ qd̃ est vltime distributiuũ ſm euꝫ. allegat notata per gl. in. l. si necessarias. §. si annua. de pig. ac. ⁊ est opi. noua scd̃m eũ. Tu adde qd̃ etiã istũ intellectũ hic ponit Bal. dicẽs qd̃ due specificationes ibi sunt: qꝛ ibi est duplex distributiuũ hic vnũ tantũ: sꝫ aduerte qꝛ videt̃ male dicere qd̃ dictio quaqꝫ sit distributiuũ qa imo videt̃ collectiuũ vt videt̃ casus in. d. §. si annua. ⁊ ibi p Bart. ⁊ in. l. hoc articulo quisqꝫ. de here. insti. Itẽ videt̃ Ang. male dicere in secũdo mẽbro. inquãtum dicit qd̃ si stipulatio in annos singulos est vna quo ad effectus qui ex cõtractu nascunt̃. nã videtur dicere cõtra casum. d. §. cum seruus. vbi censent̃ plures obligationes ⁊ actiones. Itẽ inquãtum dicit qd̃ dicto casu quo ad effectus resultantes ex distributione intelligunt̃ tot stipulatiões quot distributiones resultãt. videt̃ esse cõtra casum. l. si ex toto. §. fi. de le. Bal. hic soluit aliis duob⁹ modis. primo qd̃ ꝓpter distributiuũ adiectũ in stipulatione annua sine dubio sunt plures dinumerationes. sed intellecto quo ad effectũ sed non sunt specifice imo sub vno inuolucro verborũ cõtente. ⁊ ideo idẽ sermo vnica cõceptione diuersa cõglutinans vnicũ stipulationis actũ inducit. secus qñ fit specifica dinumeratio ⁊ expressa tẽporũ distinctio: qꝛ tũc insurgit pluritas stipulationũ. ⁊ ita loquit̃. d. l. pluribus. §. j. vel secundo dicit ipse qd̃ in stipulatione annua dicunt̃ plures enumerationes quo ad inducendã distinctionẽ vnius tẽporis ab alio ⁊ vni⁹ rei ab alia ⁊ vni⁹ persone ab altera vt in cõtrario: sed nõ quo ad inducendũ pluralitatẽ actuũ. ⁊ per cõsequẽs actionũ cum re vera actus sit vnus ⁊ vnica conceptione verborũ consũmatus nec. ll. in cõtrariũ allegate cõtradicũt ſm eũ. ¶ Tu potes dicere qd̃ ex predictis nõ vr̃ perfecte responsum ad cõtraria si bene ponderentur ⁊ ideo solutio cõtrarioꝛũ supradictoꝛũ põt colligi ex his que notantur per Bar. in. d. §. cũ seruus. cuius distinctionẽ vbi positam hic recita. nec est verũ qd̃ ipsius distinctio cõfundat̃. per. d. l. sancimus. C. de dona. qꝛ ibi est speciale qd̃ stipulatio annua que est vere vnica cẽseat̃ vt plures vt potius valeat q̃ pereat vt notauit gl. in. l. senatus. §. fi. ff. de dona. cã moꝛ. vnde potes dicere qd̃ al's huiusmodi. §. pe. nõ faciat cõtra: qꝛ ibi sunt diuerse ꝑsone qbus acqrit̃ hic vna ⁊ eodẽ modo in. l. fi. de impu. C. itẽ nõ ob. l. si cui in annos. qꝛ ibi est res que de sua natura nõ trãsit ad heredes ipso iure puta vsusfructus. vnde est eadem ratio que in legatis. facit. d. l. si sunt illis. §. fi. ⁊ qd̃ not. in. d. §. cũ seruus. per Bart. nã sic intelligo rõnem ibi positã per eũ. alias posset moꝛderi. vnde hoc casu inest tacite cõditio si viuet. ideo censent̃ plures. secus qñ ipso iure trãsit licet possit repelli exceptione vt hic. Et aduerte qꝛ si dicas cum in l. pluribus. §. j. sit dictio quaqꝫ que videt̃ signum collectiuũ scd̃m veritatẽ vt patet ex notatis in. d. §. si annua. quare ergo ibi cẽsent̃ plures stipulationes potes dicere qd̃ illud nõ ex vi dictionis: sꝫ ex vi distinctionis tm̃: vt ibi dicit glo. dictio aũt ista quaqꝫ ibi posita ibi operat̃ qd̃ vbi quãtitas expressata in fine cuiuslibet termini in tribus terminis ibi positis solui pro tertia parte deberet vt. l. j. §. exactio. C. de rei vxo. act. ⁊. l. j. in fi. de penu leg. integraliter soluetur. ⁊ solui debebit in fine cuiuslibet dictoꝛũ terminoꝛum. Iteꝫ adde qd̃ hic loquitur qñ stipulatio annua est pura. nec subintelligitur allegata cõditio. si aũt subintelligeret̃ cõditio dic vt no. j. e. vbi aũt. §. qui soꝛtẽ. per glo. ⁊ Bar. Sed aduerte qꝛ per hoc nõ videt̃ foꝛmaliter responsum ad cõtrariũ hic foꝛmatũ p Bar. potes dicere qd̃ foꝛmalis responsio est quã voluit sentire Bal. videlicet qd̃ verũ est qd̃ propter distributiuũ adiectũ in stipulatiõe sine dubio censentur plures esse ⁊ contineri distributiones sicut si essent enumerate verũ est respectu effectus vt fiant plures prestationes. nõ tñ vt oĩno ⁊ vniformiter dicant̃ continere sicut si esset expressa dinumeratio annoꝛũ facta qꝛ non est eadẽ ratio. naꝫ vbi fit exp̃ssa numeratio sunt plures ꝯceptiões. ideo vident̃ plures stipulationes ar. j. e. l. scire debemus. sed vbi per distributiuũ est vnica cõceptio. ⁊ vnus sermo eadẽ cõceptio vniuersa cõglutinãs. ideo cẽset̃ tunc vnica. nec ob. l. sicut in annos p̃allegata ⁊ dictus. §. cũ seru⁹. qꝛ fateoꝛ qd̃ ex iuris intellectu. qñ est vnica conceptio regulariter stipulatio est vna. fallit in casu predictarũ. ll. vt voluit Bar. in. d. §. cum seruus. ratio patet ex ibi no. per Bar. ⁊ ex his que. ff. dixi. facit ad predicta. j. e. l. scire debemus. vbi si dico lego quẽlibet seruum meum vnum est legatum. secus si dicerem istum ⁊ istum cum foꝛte sint tres tantum. ⁊ tamen vtrobiqꝫ in effectu idem continet̃ facit etiam. l. si ex toto. §. fi. de leg. j. ¶ In ea. glo. ibi quãtum viuã vel dic qd̃ est incerta: qꝛ aget̃ ex stipulatu pro annis sequentib⁹ qd̃ fieri potest quandoqꝫ; vt notatur in. l. j. C. de prescrip. xxx. an. ⁊ notatur in. d. §. qui soꝛtem. nam tẽpus futurũ ideo dicit̃ incertuꝫ: qꝛ nondum est in rerum natura. ¶ In eadẽ glo. ibi qꝛ vltima voluntas est validioꝛ. Aduerte tñ qꝛ in legato annuo nõ finitur ipso iure: qꝛ pro sequenti est conditionale lꝫ pro primo sit purum: sꝫ vbi actio ex legato est nata non posset testatoꝛ facere illam tolli ex tempoꝛe ipso iure vt plene notat̃ in. l. nemo põt. de lega. j. ⁊ probatur in. l. obligationũ fere. §. placet ⁊ sic re vera quo ad hoc nõ est validioꝛ. ⁊ hoc etiam voluit hic Pe. ⁊ Bar. ¶ In ea. glo. ibi. l. pe. ad istas duas dic qd̃ ibi fuit relictũ persone que non periit: qꝛ dignitati sed hic loquitur in legato certe persone facto ad. l. si defuncta in fi. dic qd̃ potius concoꝛdat si bene consideratur.

Stipulatio. Lex ista non summatur. ¶ No. qd̃ non valet stipulatio que confertur in arbitriũ promissoꝛis. ¶ In text. ibi arbitriũ id est liberam voluntatem ſm Ja. de raue. quasi secus si in arbitrium per. l. j. de lega. ij. ⁊. l. fideicommis. §. quanq̃. ⁊. §. si fideicommissum. de leg. iij. sed dic ſm Ray. idem si in arbitriũ per hanc literam. ⁊ per notata in. l. qd̃ sepe. §. j. de contrahen. emp. et l. in ementis. C. de contrahen. emp. ⁊. l. in personam. §. j. j. de reg. iur. qꝛ substantia contractus non potest cõmitti in arbitrium debentis. non ob. l. j. de leg. ij. ⁊. d. §. quanq̃. cum simi. qꝛ est speciale fauoꝛe vltime voluntatis ſm Ray. nam tunc est differentia an cõferatur in liberam voluntatem heredis an vero in arbitrium. d. l. j. iuncta. l. senatus. §. j. cum ibi nota. de lega. j. in arbitrium autẽ vt liberam voluntatem legatarii conferri potest. l. ita relictum. §. illi si volet. de lega. j. ⁊ eadem ratione in arbitrium vel liberaꝫ voluntatem stipulatoꝛis licet glo. aliter sentiat. ⁊ nõ bene ſm Ray. in. l. a titio. j. e. §. fi. ⁊ ibi dicetur. vt. l. si libertus ita. ff. de oper. lib.

Summarium.

1 ☞ Vinculum idem non multiplicatur super eodem.
2 Excommunicatus semel amplius excommunicari non potest.
3 Interesse consideratur quo ad legati validitatem.
4 Fideiussoꝛ an liberetur a primitiua propter mandatum creditori factum.

Qui bis idem. Qui bis idem ꝓmittit nõ tenetur ex secunda promissione nisi prima in effectu esset inualida. h. d. cum. l. si dari. j. e. ¶ [1] † No. qd̃ idẽ vinculũ non videtur posse super eodem multiplicari nisi primũ fuerit inefficax. [2] † Et sic facit in ar. qd̃ semel excõicatus non possit amplius excõicari ⁊ semel infamatus ⁊c. de quo in. l. ij. C. vt. j. certum tẽpus. ⁊ in. c. ita quoꝛundã. de iudeis. ⁊ ibi aperte cõcluditur qd̃ excõicatus põt iterum excõicari. ⁊ scd̃m hoc nõ ob. iste tex. qꝛ loquitur in vinculo stipulationis qd̃ pro sui subsistentia requirit interesse. j. eo. l. stipulatio. §. alteri. interesse cessat in casu huius. l. qui bis. ¶ In glo. j. ibi tenet̃ tamẽ ex vtraqꝫ stipulatione. cõtrariũ sensit glo. in solutione sequẽtis cõtrarii ⁊ expressius. j. eo. l. si dari ⁊. j. e. l. scire in ver. p̃cedẽti. in quibus locis sentiũt gl. esse nullã stipulationẽ etiã quo ad obligationem. ⁊ hanc tene lꝫ Dy. teneat hãc glos. Aduerte qꝛ posset dici qd̃ secũdum hec iura non erat inducta p̃scriptio. xxx. an. qꝛ sic vtraqꝫ erat ꝓpterea iuxta notata in. l. iul. alias incipit nõ solũ. ff. ex qui. can. ma. per gloss. ⁊. ff. ad. l. aquil. l. qui occidit. insti. de perpe. ⁊ tẽpo. ac. in prin. ⁊. §. j. ideo nõ haberet locũ oppositio glo. ſm hec tẽpoꝛa. ¶ In glo. ibi. sed non credo cogitandũ. Bar. allegat. l. si pater qui castrense. j. de cas. pec. dicit Ang. cõtraria glo. esse videt̃ in l. si tibi mãdauero. §. interdũ. man. ⁊ ad dictam. l. si pater. rñdere potes ſm eũ. qd̃ ibi loquit̃ quo ad incidendũ in edictũ si qs omi. cã testamẽti in quo requirit̃ qd̃ cõmitens fraudẽ omittẽdo locupletet̃ in pecunia. ⁊ sic remãsit in scriptura: sed in voce post discessuꝫ a cathedra dixit aliqd̃ hoc dixisse decidẽdo aũt dixit tenere se opi. Bar. ⁊ maxime: qꝛ si bñ cõsideret̃ in casu nostro nõ põt bene cõsiderari interesse respectu tẽpoꝛis ⁊ prescriptionis: qꝛ hic faciẽdo secũdam ꝓmissionẽ de debito primeuo videt̃ agnoscere debitum. l. cũ notissimi. §. sed ⁊ si qs. de p̃scrip. xxx. an. ⁊ sic interrũpit̃ prescriptio vt ibi. ⁊ p cõsequẽs tante vite erit primeua actio quante esset secũda. hoc ꝓcederet qñ agnosceret primũ debitũ per secũdam stipulationeꝫ puta si dicã promitto tibi eadẽ. x. que al's promisit. secus si ꝓmisissem primo stichũ postea dico ꝓmitto stichũ

q2 cessaret rō p̄dicta. tñ tenendū videt̃ cū gl. p dictā. l. si pater. si eñ pretor nō curat de tali itereſſe. ergo multo miñ lex ciuilis cū pretor maiori equitate vtatur. Itē adde ẽm Bar. q2 lz non attendatur intereſſe tēporis quo obligatio eſſet duratura plus tamē attēditur itereſſe propter repreſentationē medii tpis. l. ſi creditori. i fi. de leg. j. ¶ † Itē est ibi casus no. q2 ad validitatē legati ꝯſideret intereſſe ſi quod erat debitū de iure tñ pretorio leget̃: q2 ſit debitum etiā de iure ciuili. nō ob. d. l. ſi heres a debitore. §. j. q2 ibi p̄ma obligatio erat i die. ſcōa fuit pura. ⁊ hoc reſpectu primi reſpō. reſpectu ſcōi dic q2 ibi due obligatiōes eiuſdē ſpeciei habuerūt a principio originē in diuerſis perſonis. iō nō vitiat̃ lz ad eandē perſonā deueniāt. hic qñ a principio i eiuſdē pſona haberēt originē. facili9 aūt impeditur fiendū q̄ iā factū. l. parte furioſo. de his qui ſūt ſui vel alie. iuris. Itē nō ob. §. iterdū. vt ibi nota. ſz certe illa nō bona per ea que dixi ſupra. vel dic q2 ibi actio primo cōpetēs nō eſt eadē cū ſecūda hic ſecus. ⁊ hoc procedit reſpectu primi rñſi. d. §. iterdū. vbi actio mādati primo nō cōpetebat. ⁊ ſic nimirū ſi ex mandato oriri pōt actio. ſed tūc obſt. l. lz. §. ea obligatio. in primo exēplo ibi poſito. ſ. de procu. ſed potes dicere q2 ibi prius cōpetebat actio ex vendito que eſt bone fidei ſicut ⁊ actio mandati ⁊ ideo non intereſt oriri actionē mandati ſecus in d. §. interdū. vel dic q2 ibi. in. §. interdū. primitiua fuit nouata propter delegantē. l. j. C. de noua. ⁊ hoc ſonat illa littera. valde tñ mirandū eſt quare in. d. §. licet. in primo rñſo nō oritur actio mandati ex quo actio primitiua eſt diuerſe ſpeciei: quia eſt actio ex vendito. ſed in ſcōo reſpōſo illius. §. bene eſt eiuſdē ſpeciei. quia vtraq2 eſt actio mādati: ſed dic ad dictum primū reſpōſum q2 illud ideo q2 prima erat bone fidei ſicut ⁊ ſcōa: ſecus qñ prima eſt ſtricti iuris ſcōa bone fidei vt in caſu. §. interdū. intereſt eñ tunc ſecundū valere vel ecōtra. l. v. §. conuentionales. ſ. e. per rationes allegatas per Bar. hic. prima tamē potius facti accidentiā notat q̄ iuris miniſteriū. ideo ſecūda melior. vel dic q2 in. §. ea obligatio erat dubium an partes velint oriri ex mandato. ideo ſeruatur quod ibi dicitur. ſed hic in. l. quinta in. §. conuentionales. conſtabat q2 volebat ſtipulans obligationē oriri. ſed in ſecūdo rñſo cōpetebat bene prius actio mandati. ideo ex ſecūdo mandato non dz oriri per. d. l. licet. §. ea obligatio. de pcu. ſed dic vt ibi notat̃. q2 opz intelligi q2 in dicto ſecūdo reſpōſo ẽm mādatū emanauerit animo nouādi vt etiā notat̃ in. l. ſi mandato meo. §. fi. ⁊. ſ. man. vel dic q2 in. d. §. interdū. nō competebat prius actio mādati cōtra fideiuſſorē ipſi creditori imo habebat eū obligatum p ſtipulationē. l. v. §. ſatis acceptio. ſ. e. licet inter reū et fideiuſſorē cōpetat. ideo nimirū ſi ibi orit̃ actio mādati i vtroq2 reſpōſo ⁊ potiſſime: q2 forte primitiua nō cōpetebat ad expēſas factas in lite. ⁊ erat ſtricti iuris. nec ob. d. l. ſi mandato meo. §. fi. in fi. que videt̃ cōtra. d. §. interdū. ſecūdo rñſo. q2 ibi animo nouandi fiebat ẽm mandatū vt ibi notat̃. vel dic q2 imo nō contradicit ſed concordat. ¶ † An tñ fideiuſſor liberet̃ a primitiua pp̄ter mādatū factū creditori videt̃ diſtinguendū an intercedat animo nouādi vel nō. potes dicere q2 vbi nō intereſt oriri actionē mādati nō oritur. ⁊ ſic loquit̃. l. lz. §. ea. de procu. ratio eſt: q2 actio mādati datur ad intereſſe. l. ſi remunerādi. §. ſi tibi. ⁊. l. ſi procuratorē. §. mandati. ff. man. ſec9 vbi intereſt. ⁊ ſic loquitur. §. interdū ibi potes dicere q2 in dubio nō videt̃ agi. ¶ In gl. ibi vbi ſit nouatio ſolue maxime: q2 idem ſi nō fiat per. l. quintā. §. cōuentionales. ſ. e. Itē qō dixit glo. de actione bone fidei preambula idem dicas de alia ſtricti iuris dummodo non ſit ex ſtipulatione per. d. §. conuentionales. ¶ Item adde q2 illud quod hic dicitur de ſecunda ſtipulatione videt̃ etiā habere locū in alia obligatione per. l. licet. §. ea obligatio. ſ. de procu. vbi caſus not. vbi patet q2 ex ſcōo mandato non orit̃ actio ſi nō intereſt ex quo ex primo mādato fuit orta. ¶ Item adde q2 iſte text. dz intelligi qñ conſtat q2 voluerit intelligere de eadem quātitate alias propter diuerſitatē ſtipulationum videret̃ q2 in dubio deberet intelligi de alia ⁊ non de eadē quātitate per. l. quinquaginta. de proba. niſi ex aliis cōiecturis apparet aliud vt q2 facta eſſet expſſio cauſe pambule in ſcōa ſtipulatione. ẽm Bal. allegat notata. j. e. l. triticum. et ibi de hoc plenius dicetur.

Summarium.

1. Matrimonū diſſolutio a pena cōuentionali eſt libera.
2. Judicium de pena conuentionali quando idē ſit qō de legali.

Si ita ſtipulatio Diſſolutio matrimonū dz eſſe libera a penis cōuētionalibus. h. d. In tex. ibi cōtēti dicit. ſ. in matrimoniis ſecus in aliis. ¶ † Nota q2 in diſſolutiōe matrimonū debemus eſſe contēti pena legis alias non valet ſtipulatio niſi idē cōtineat cōuentionalis qō legalis. ¶ † Ex quo nota q2 idē eſt iudicandū de ꝯuetionali quod de legali qñ loco legalis ſuccedit factū. j. e. l. ſtipulationes nō diuidi. ¶ Itē nota ẽm Ang. arguēdo de cōtractu ad diſpoſitionē legalē q2 i ver. niſi. videt̃ caſus ſi ſtatutū totaliter diſponit idē qō ius cōe q2 teneat. nā videt̃ ſufficere actionē oriri ex eo de quo recurre ad notata per Bar. qui remittit i. l. j. in prin. ſ. ad. l. fal. Tu adde glo. ſing. in. c. j. de ꝯſti. i. vi. vbi plene diſcutit iſtud dubiū. ⁊ ibi de hoc per Jo. de ligna. ⁊ aliquid p eūdē in. c. j. de reſcriptis. ⁊ ibi plene dixi. ¶ Et adde q2 p cedūt contenta in textu de iure antiquo. ſed de iure nouo quo phibetur diuortium ſecus vt no. per Jo. in. l. diuortio. de neg. geſt.

Summarium.

1. Stipulatio valet que ſub conditione concipitur.
2. Significato verborum ſtatur in dubio.
3. Obligatio naturalis cedi poteſt.

Huiuſmodi Non pōt ſūmari propter varietatē lecturarū. † Nota q2 ſtipulatio ſub conditione concepta eſt valida. ¶ Et habet duas lec. principales vna eſt q2 ibi fuerit vnica ſtipulatio. et tunc expone hmōi ſtipulationes. ſ. que ſequunt̃ ⁊ ſimiles vt ſic pluralis locutio habeat ſuā debitā prolationē. alio modo intelligitur qō ſint due vna ſtipulatio ſi pmittis mihi qō titius dz. alia ſtipulatio ſi pmittis mihi cū titius debitor eſſe deſierit puta dare fundū vel aliā rem. prima lec. ſubdiuidit̃ in duas: q2 alii habēt i litera mihi. alii tibi. Iterū put habet̃ i litera mihi ſubdiuidit̃ illa lec. q2 pōt dici cū titius debitor eſſe deſierit. ſ. ciuiliter. ſed nō naturaliter puta p preſcriptionē. l. ſiquis poſtq2 ita. j. de fideiuſ. vnde tūc ſuſtinet̃ ſtipulatio cū naturali obligationi poſſit accedere fideiuſſor. j. de fideiuſ. l. fideiuſſor obligari. §. fideiuſſor. pōt etiā intelligi cū debitor eſſe deſierit. ſ. ſoluēdo. ⁊ tunc ſuſtinet̃ etiā ſtipulatio: q2 licet re vera nō deſinat eſſe debitor titius. tñ quo ad effectū videtur deſinere p. l. nam his. de dolo. ⁊ q2 potiſſime in hoc caſu accipi cōſueuit fideiuſſor. qñ dubitat̃ ne reus deſinat eſſe ſoluendo. inſti. de replica. §. fi. ſi aūt deſineret titius eſſe debitor per ſolutionē et acceptilationē vel pactū non videt̃ in hūc caſum cōcepta ſtipulatio ẽm doc. hic cū fideiuſſor non poſſit incipere obligari in eo caſu in quo diſſolueret̃ ipſa fideiuſſoria obligatio ſi extaret. arg. l. ti tio cū moriet̃. de vſufr. iuncta. l. in oībus. j. de ſolu. Tu potes forte attentare q2 in hoc caſu vltimo valeat ſtipulatio niſi aperte ſit dictum vl' alias ex cōiecturis appareat q2 pmiſſor vt fideiuſſor voluerit ſe obligare. † nā alias i dubio ſtat̃ ſignificato verborū ppo. ⁊ ſic cū dicat̃ deſinere eſſe debitor pprie qñ interuenit ſolutio vel acceptilatio vr̃ qō ſit verificata cōditio ſtipulationis. ⁊ ideo dz teneri pmiſſor ſicut ſi ſub alia cōditione pmiſiſſet. nā ⁊ pōt etiā qs p alio nō obligato ſe obligare tanq2 expromiſſor. l. elegāter. §. ſeruus pactionis. de dolo. ſi ergo poſſit hoc caſu ſe obligare p̄ncipaliter ſub cōditione p̄dicta de qua in litera. ⁊ hanc lect. vr̃ hic tenere Pe. nā reſpōdit ad cōtrariū gl. q2 procedit in fideiuſſore. ſz hic loquit̃ i eo qui p̄ncipaliter ſe obligat. Bar. vo ⁊ Ja. de are. videtur intelligere q2 hic interuenit ſeu iteruenire videtur fideiuſſor. Ray. vero hic dicit q2 hic erat duplex litera. pria q2 hic interceſſerat vt fideiuſſor alia q2 vt principalis. ⁊ ẽm primā verba illa cū debitor eſſe deſierit debent intelligi improprie. i. cum deſierit eſſe ſoluendo. nam tūc videtur in effectu quaſi deſineret eſſe debitor. l. nam his. ſ. de dolo. non proprie. l. is qui ceſſit. de ceſſi. bo. ẽm ſecundā ſtet proprie. ⁊ ẽm primā per ſolutionē factam per principalem euaneſceret ſtipulatio: ſed ẽm ſecundā non. Tu potes dicere q2 aut conſtat de mente quod ille intercedebat vt fideiuſſor. ⁊ tunc procedat opi. Ja. de are. ⁊ Bar. aut cōſtat q2 vt principalis: ⁊ tūc opi. Pe. procedat. aut ſumus in dubio. et tunc poti9 videt̃ velle q2 preſumat̃ promittere vt p̄ncipalis. Ja. de are. ⁊ Bar. put fideiuſſor vt ſic vba intelligant̃ ẽm ſubiectā materiā ar. §. fi. iſti. de repli. ſz opi. Pe. tene q2 i dubio: nō dz recedi a pp̄ria ſignificatione verborū. l. nō aliter. de leg. iii. nec ob. d. §. fi. q2 ibi ꝯſtabat q2 vt fideiuſſor intercedebat hic ſec9. ideo i dubio ſtādū eſt vbis. q̄ ẽm pp̄riam ſignificationē non verificant̃. niſi qñ p̄ncipaliter ſe obligauit. alia eſt lec. q2 intelligat̃ put hic i litera habetis tibi. ⁊ hoc ſubdiuidit̃. nā alii hñt in litera ſpondeo. ⁊ tunc in effectu reincidit in idē put p̄cedēs lectura put habet̃ i litera mihi alias eſt in litera ſpondes. ⁊ ſic ſtipulatio erit talis qō titi9 tibi dz cū debitor eſſe deſierit mihi dare ſpōdes. ⁊ tūc attēde q2 hec ſtipulatio ⁊ hmōi ſtipulatiōis ꝯtradictio9 verificari pōt altero de trib9 modis. prio ſi debitor eſſe deſiit ſoluēdo alio mō poterit verificari ſi debitor eſſe deſierit ſcz ciuiliter. ſz nō naturaliter ⁊ vtroq2 iſtorū caſuum ſufficiet ſcōs doc. qō pmittēs cedat actionē ꝯ titiū. nā in effectu ad id teneri vr̃ ſcōm eos p. l. legaui. de libe. leg. † ⁊ naturalis obligatio etiā cedi pōt vt eſt caſus ſing. in. l. ſi ei9. ad treb. pōt et verificari tertio mō ſi deſinat eē debitor. ſ. p ſolutionē ipſe titi9. ⁊ tūc tenebit̃ ad dānū id qō recipit ar. l. ſi ſic. §. j. de leg. j. ⁊. l. fideiuſſor. §. fi. de leg. iii. ⁊ ſic ſcōm eos ſi deſinat eſſe debitor p acceptilationē videret̃ qō nō verificaret̃ ſtipulatio quaſi a p̄ncipio ſolū videat̃ obligat9 pmiſſor ad cedendū actionē vel ad dādū qō exiget̃. ſz forte pōt dici cōtra ex quo facto pmiſſoris deſinit eſſe debitor ille. ar. l. iure ciuili. de condi. et demō. ⁊ de fideiuſ. ſi ſtipulat9. §. j. imo plus vr̃ qō etiā ſi caſu fortuito titi9 deſinat eſſe debitor puta p interitū ſpeciei ante morā deberet verificari ſtipulatio niſi reſiſteret impoſſibilitas. poteſt etiam forte dici q2 in p̄mis duob9 caſibus nō liberet̃ cedēdo. ſed debeat ſolui id ad qō titi9 erat obligat9 ex quo tūc cenſet̃ cōditio ſtipulationis

tionis

tiõis existere.nec ob.l.legaui.q: ibi loquit̃ qñ qs simpliciter legat qđ sibi titius debet.hic aũt qñ ꝓmittit qđ titius dz cũ debitor esse desierit titius ⁊ maxime:q: in dictis casibus videt̃ quodãmodo inutilis cessio.⁊ sic nõ est verisimile de tali cessione cogitatũ.⁊ hoc videt̃ verũ in dubio nisi aliter cõstet de mente partiũ:q: tũc posset saluari opi.Bar.vez si cõstaret qđ solum ad cessionem actiõis voluit obligari. ¶ In glos.ibi.j.e.l.si filius.hec so.nõ est bona per.l.in omnibus.j.de solu.vnde collige so.ex his que dixi.s.siue dicas qđ iste sit vt fideiussor:siue dicas qđ sit vt principalis. ¶ In ea.gl.ibi idem dubium erit subaudi si habes in litera spondeo:sz si habes spõdes alia esset dubitatio vt de se patet ex supradictis. ¶ In glo.ij.in fi.so.huius questionis patet ex supradictis.

Summarium.

1 ☞ Causa falsa stipulationẽ non vitiat.
2 Argumentum de vltimis volũtatibus ad contractum est licitũ.
3 Stipulatio facta sine causa an sit valida.

1 **Si diuortio.** †Falsa causa non vitiat stipulationez sicut nec legatum.hoc.d.

2 ¶ †No.qđ lz argumẽtari de vltimis voluntatibus ad ꝯtractus sicut ecõtra.vt.l.seruũ filij.§.eũ qui chirographum.de lega.j. ¶ In glo.j.in fi.dic qđ si promissio est facta cõstãte mr̃imonio nõ valet.Si aũt sit facta a sciẽte valebit saltem vt donatio inter ꝯiuges que morte mariti ꝯfirmat̃.secus si diuortio vel morte mulieris dissoluat̃ mr̃imoniũ per.d.l.sed interim.§.filius.Pe.hic vr̃ velle qđ valeat vt donatio irreuocabilis p.l.si cũ.§.cũ se.de dona.inter vir.⁊ vxor.alleg.in glo.q: cõfert̃ in tp̃s dissoluti mr̃imonij:sed certe nõ rñdet ad cõtrariũ glo.Itẽ dicit cõtra casuz.l.vbi ita dona.s.de dona.cã mor.vbi nõ valet donatio.que fit vxori lz cõferat̃ post mortẽ vt etiã no.in.d.l.si eũ.§.cum se.Nec ob.rõ tex.in.d.§.fi.cũ se.q: potes dicere qđ supfunctoria est ⁊ non necessaria vt dixi in.l.si socer.s.so.ma.vel dic saluãdo eũ qđ donatio valet qñ cõfert̃ in tp̃s dissoluti matrimonij euẽtus donatiõis id est valor donationis nõ dico executio tñ.⁊ ita est in donatione causa mortis:q: valor cõfert̃ in tp̃s mortis in effectu.secus quãdo donat̃ irreuocabiliter lz executio debeat fieri post mortẽ vt in casu.l.vbi ita donat̃.q: ibi sola executio nõ euentus id est valor ꝯfertur in tp̃s dissoluti matrimonij.Et aduerte q: vbi fit ꝓmissio dotis per maritũ cõstante matrimonio preiudicat̃ creditorib⁹ eius per aut.sed iam necesse.C.de dona.ante nup.nec sibi quin possit reuocari sz heredi suo sic:nisi reuocet cũ videat̃ habere vim dona.nisi aliter cõstet de dote data p id qđ habet̃ in.l.qđ de suo.C.de dote cau.saluo nisi sit trãsactũ tp̃s opponẽdi exceptionẽ non numerate dotis:q: tũc videt̃ nõ posse reuocari.facit qđ no.p glo.⁊ bart.in.l.fi.C.q po.in pig.habe. ¶ Quid aũt si ꝓmissio esset facta ante matrimoniũ.dic vt colligit in.l.j.C.de dona.ante nup.iuncta.l.si volũtate.cũ glo.sua.C.de dot.ꝓmis.q: vr̃ qđ talis ꝓmissio nõ valeat cũ cõferat̃ in tp̃s matrimonij nisi fortasse fiat in recõpensationem vt q: vir diues ⁊ plebeius acciperet nobilẽ ꝓmittẽdo sibi aliquid qđ debeat cedere in dotẽ.vt.d.l.si volũtate.iuncta glo.et est sing.⁊ q: vt ex ṗdictis ptz põt esse dubiũ de donatione que fit per virũ vxori cõclude qđ aut fit post diuortiũ ⁊ clarũ qđ tz.aut ante ꝯtractũ matrimoniũ:⁊ tũc tz nisi cõferat̃ in tp̃s mr̃imonij quo casu dicendũ vt de illa q̃ fit cõstãte mr̃imonio.l.qđ spõse.C.de dona.ante nup.aut fit cõstãte mr̃imonio ⁊ tũc aut fit simplr̃.⁊ tũc nõ vz sed morte cõfirmat̃ donatoris.sec⁹ si dissoluat̃ mr̃imoniuz morte donatarij vel diuortio.Et intellige qđ cõfirmat̃ morte si interuenit traditio vel aliqđ loco traditiõis.l.pap.s.de dona.inter vi.et vxo.⁊ no.glos.in.l.qđ de suo.allegata in glos.aut est collata in tp̃s mortis donãtis:⁊ tũc est donatio cã mor.l.si eũ.§.fi.aut ꝯfert̃ i tp̃s diuortij.⁊ tũc ẜm Ang.hec nõ videt̃ valere quasi collata in tp̃s reprobatũ.l.sed interim.Tu dicere potes hoc verũ nisi duob⁹ ꝯcurrentibus vt q: fiat sub spe diuortij vt q: de primo speret̃ vel futurũ sit diuortiũ ⁊ futurũ sit ꝑpter cãm honestam ⁊ videt̃ ꝓbari in d.l.sed interim.§.fi.cũ.l.seq.⁊.l.vitricus.§.j.eo.ti. ¶ In glo.ante pe.in fi.Adde qđ etiã poterit peti per actionẽ ex stip.interpositã per mulierẽ de qua hic:q: interest mulieris ex illa nasci actionem ꝑpter representationẽ cõmodi medij tp̃is cũ actio ex stipulatu de qua in glo.nõ ꝯpetat statim so.ma.cũ dos est in pecunia.l.j.§.exactio.de rei vxo.act.⁊ sic nõ dz sumi sensus ꝯtrarius cũ resultat ab sonus intellectus:sed forte ꝯtrarius sensus posset ṗcedere qñ elapsum esset tp̃s datũ actioni de dote.⁊ lz illa sit bone fidei videt̃ qđ soluto matrimonio cõpetat etiã ista que sit stricti iuris.⁊ sic videt̃ valere p notata.s.eo.l.qui his.tñ ꝯtrariũ videt̃ in casu isto:q: sunt eiusdẽ nõis vt est hic tex.no.⁊ intellige hãc.l.qñ cõstat qđ hec scđa stipulatio nõ fit animo nouãdi alias cũ cõtineat plus q̃ prima scđm iura ista in dubio debuisset fieri nouatio.j.e.l.scire debem⁹.⁊.l.qui vsufru.Itẽ nõ ob.l.si qs fundũ.de ꝯtraben.emp.vbi falsa cã vitiat:q: ibi ex defectu cause deficit substãtia cõtractus hic sec⁹.Nõ ob.l.titio.§.titio genc.s.de cõdi.⁊ demõ.q: ibi de dote ṗterita hic de futura.

3 ¶ †Ang.tãgit hic an stipulatio facta sine causa valeat.⁊ in effectu cõcludit cũ Bar.in.l.ij.§.circa.de do.ex.q: ṗsumitur causa donationis.l.cãpanus.de oper.lib.saluo q̃ in republica.l.hoc iure.de dona.de quo dicet̃.j.eo.in.l.a titio. ¶ Vltimo videt̃ qđ hic sit casus qđ vbi scđa stipulatio cõtinet plus q̃ prima non fit nouatio qđ videt̃ cõtra.l.scire debemus.cum ibi not.j.eo.soluit Bar.qđ hic ꝯstabat qđ nõ fiebat animo nouãdi.vel dic ẜm Ray.qđ prima actio erat bone fidei:secunda stricti iuris.ideo in dubio nõ presumitur nouatio de quo dicetur in.d.l.scire.allegat Ray.l.pe.cum ibi no.j.de preto.stipu.⁊.l.omnes.j.de noua.

Summarium.

1 ☞ Error in stipulationis materia ipsam non vitiabit.
2 Actionem ex empto dari contractu existente nullo ex partium cõuentione quando verum.

a 1 **Si id quod.** †Error[a] in materia stipulationẽ nõ vitiat.h.d. ¶ In alio verbo clausula ibi:sed vẽditio.⁊ scđm hoc loquit̃ in cõtractibus stricti iuris:⁊ aliud in contractibus bone fidei. Tu dic qđ idẽ in cõtractibus stricti iuris sit fiãt ex cã onerosa cuz eadẽ videat̃ esse ratio.secus si fieret ex cã lucratiua.⁊ ita loquit̃ hic hoc tñ casu nõ tenet̃ de euictiõe nisi dolus iteruenerit vel specialiter sit facta ꝓmissio.l.aristo.in fi.de dona.Et adde qđ.j.dicet̃ circa fi.in ver.Itẽ adde q: sentit hic Bar.qđ hic debet iũgi.Itẽ adde qđ in ꝯtctibus bone fidei si interesse partis decepte valere ꝯtcũ lz sit error in materia valebit vt est tex.cũ glo.in.l.j.§.fi.de pig.ac.secus qñ interest vt nõ valeat vt.l.in vẽditionib⁹.de ꝯben.emp.et sic vr̃ qđ tã in ꝯtctibus stricti iuris q̃ in bone fidei debeat distigui an intersit decepti qđ valeat an vero qđ non valeat videt̃ tñ qđ in ꝯtcu stricti iuris intersit q̃ valeat qñ est ex cã lucratiua.sec⁹ si ex cã onerosa.Itẽ in bone fidei videt̃ qđ intersit qđ valeat in contractu pignoris sec⁹ in ꝯtcu emptiõis vel alio simili per notata p glo.in d.l.j.§.fi.de pig.ac. ¶ In ea.glo.iij.ibi vel ex ẽpto supple si ignorauerit emptor ẜm Ang.sz forte glo.voluit alternatiue loq ⁊ ex ista glo.habes que remedia dent̃ decepto in ꝯtcu bone fidei:al's gl.habes que varie videtur loqui in.l.eleganter.in principio.supra de dolo.⁊ in.l.in cõtractibus.C.ex qui.cau.ma.⁊ in.l.si dolo.C.de rescin.vẽ.de quo hic per Bar.⁊ ang.etiã hic tãgit. ¶ Et adde iquãtum

2 Bar.dicit †qđ si ꝯtctus est nullus ex partiũ cõuentiõe q̃ agit̃ actiõe ex empto ad ea que agi expedit:q: hoc veruz ẜm Ang.nisi expsse esset dictũ qđ ex toto tolleret̃ actio ex eo ꝯtcu.nã tũc ageret̃ actione pre.ver.si aliqđ fieri deberet ẜm formã conuentionis sicut intelligit̃.l.sed ⁊ celsus.§.si fundus.cũ se.s.de ꝯben.emp.Itẽ adde qđ vbi cõtract⁹ est aliqs sed venit rescindẽdus ṗter volũtatem cõtrahentiũ qđ tũc cõpetit actio ex eo ꝯtcu.l.ex ẽpto.§.si quis virginẽ.de act.emp.saluo nisi ad rescissionẽ talis ꝯtractus ꝓdita sit aliqua specialis actio.exẽplũ si cõtract⁹ esset factus p metũ ageret̃ qđ me.cau.non aũt ex eo ꝯtcu interdũ etiã cõpetit remediũ extraordinariũ fauore persone.exemplũ in minore qui petit se restitui aduersus cõtractũ.C.si aduer.ven.p totũ. ¶ Itẽ adde qđ si liberatio facta est ⁊ agit̃ ad resultationẽ eius qñ agendũ est cõdictione indebiti vt qñ ob causam de preterito indebitã ⁊ putatiuã ⁊ debitum nõ erat purũ.nã alias daret̃ ad pecuniam per.l.si mulier.de condi.ob causam.vt qñ dictũ fuit ob causam de futuro que nõ est finita qñq̃ de dolo.qñ obligatio est talis que nõ potest reponi in primũ statũ.l.cũ mota.C.de trãsac.sed certe ibi non datur de dolo ideo dic vt ibi.⁊ in.d.l.si qs acceptum.per Ang.vt plene dicit̃ in l.si quis accepto.de ꝯdi.ob cãm.vbi per eũ in repetitione illius.l.in quasi aũt ꝯtcibus qui cõtinue distrahunt̃ ṗter voluntatẽ ꝯtrahentiũ dicit̃ agi ꝯdictione indebiti.l.si is q.§.si libero homini.in fi.ff.cõmo.in ꝯtractib⁹ aũt innominatis seruandũ dicit id qđ hic

3 dicit Bar. ¶ †Itẽ adde qđ lz ꝓmittens sciuerit esse es ⁊ nõ aurũ qđ ꝓmittebat̃:tñ ex hoc solo teneri nõ vr̃ nisi intersit stipulatoris qui ignorauit illud esse es vt q: emisset tũc tẽporis certũ pondus auri qđ p meliori foro habuisset tp̃e stipulatiõis q̃ postea posset habere vel nisi tale interesse deest vel simile nõ vr̃ ꝓmissor posse conueniri de dolo ad interesse ar.l.aristo.in fi.a contrario sensu.s.de dona.⁊ q: nõ hz multũ cõqueri stipulator ex quo aliqđ lucrat̃.facit ar.l.ad res donatas.de edi.edic.⁊.l.tutori.de neg.gest. ¶ Itez adde:q: sentit hic Bar.qđ si do massaz argẽti ⁊ tu des massã aliã quã puto auri qđ iste cõtract⁹ sit stricti iuris:sed dic contra q: hic resultat ꝯtractus ꝑmutationis q est bone fidei.vt insti.de actio.§.actionũ.vnde posses ponere exẽplũ in.l.fi.s.de cõdi.ob causaz.vt si do.x.in quãtitate vt des massam certã quã aurũ puto ⁊ est es.nõ enĩ tũc est emptio cũ actũ sit vt det̃ massa.⁊ sic dominiũ transferat̃ cũ dare sit accipiẽtis facere:vt in.§.sic itaq̃.insti.de ac.idẽ non est ꝑmutatio ex quo pecunia nõ dat̃ vt species sed vt quãtitas.cõcludẽ si querit̃ q̃ remedia cõpetãt ad rescindẽdũ actũ:q: aut querit̃ in cõtractib⁹ noĩatis.aut in cõtractib⁹ innoĩatis.aut in quasi ꝯtctibus.aut in actu liberationis.⁊ sic in distractibus.primo casu est nullus a ṗncipio ṗter partiũ ꝓpositũ ⁊ tunc dat̃ de dolo iuxta notata in.l.elegãter.in ṗn.s.de condi.inde.⁊ hec si agit vt rescindat̃ quaten⁹ de facto ṗcessit:vt ibi pz quo cãu etiã ẜm aliquos dabit̃ cõdictio inde.vt ibi no.sec⁹ si ageret̃ ad decipiendũ ⁊ nõ ad re

Marginal note: ¶ Error.a de doct.in.l.si p errorem ff.de in.om.iu.spe.in ti.depo.§.viij.ver.sz semel confessus de sententia.

scindẽdũ:q2 tũc agere᷑ actione ex eo ꝯctu vt ibi nota᷑.⁊ hec vera qñ est nullus interueniẽte dolo.si autẽ sine dolo vt q2 vendi᷑ massa eris ꝑ auro vtroq3 cõtrahẽte ignorãte:tunc cõpeteret cõdictio indebiti.⁊ sic d3 intelligi.l.in vẽditionib⁹.de cõtrahẽ.emp.⁊ hoc si agi᷑ ad rescindẽdũ quatenus de facto ꝓcessum fuit ad actũ solutionis pcij.secus si ad decipiẽdũ:q2 tũc actione ex eo cõtractu per notata in.d.l.elegãter.⁊.l.j.§.fi.de pig.acti.aut cõtract⁹ ab initio est aliquis.sed resolui᷑ ex post facto ex partiũ cõuentione.⁊ tunc agi᷑ actione ex eo cõtractu ad rescindẽdũ seu reponẽdũ rẽ in pstinum statũ nisi expresse sit actũ ex toto actione ex eo cõtractu.l.sed ⁊ celsus.§.si fund⁹ ãnua.ꝯ.de cõtrahẽ.emp.⁊ sic etiã pòt intelligi l.ex ẽpto.§.si is q vina.de act.empt.cũ simi. ¶ Quare autẽ ibi de᷑ cõdictio ob cãm ibi tãgi᷑ in gl.⁊ in.§.si qs virginẽ.q2 illud est in cõtractu arrharũ q nõ est noiat⁹.aut venit rescindẽdus ꝑter partiũ dispositionẽ ex.l.dispositiõe.⁊ tũc aut hoc ꝯtingit ꝓpter fauorem psone.aut ꝓpter vitiũ qualitatis extrinsece.aut ꝓpter vitiũ qualitatis intrinsece pcij vel rei deducte in cõtractũ si fauore psone cõpetit officiũ iudicis.l.qđ si minor.§.fi.ꝯ.de mino.⁊ bene facit qđ no.in.l.in cõtractib⁹.C.ex q.cau.maior.si ꝓpter vitiũ q̃litatis extrinsece vt ꝓpter metũ.⁊ tũc da᷑ actio qđ me.cau.idẽ etiã si propter dolũ dabi᷑ de dolo.l.dolo.C.de inutil.stipu.si aũt propter vitiũ rei in cõtractũ deducte ⁊ tunc actione ex eo cõtractu.l.ex ẽpto.§.si quis virginẽ.de act.emp.idẽ si ꝓpter pcij defectum.l.ij.C.de rescin.vẽ.⁊ hoc de cõtractibus noiatis.de innoiatis dic qđ dabi᷑ pre.ver.vel ob causam iuxta no.in.l.ij.de cõdic.ob causam.⁊ hic per Bart.in quasi cõtractu ⁊ in actu liberatorio dic vt supra post Ange. Item hec.l.loquatur quãdo stipulator decipit.sed quid si promissor vt q2 credit promittere massam eris ⁊ promisit massam argenti dic ſm Pe.recurrendũ ad.l.si quis cum aliter.cũ ibi no.ꝯ.eo.⁊ vide omnino Bart.in.l.ij.C.de rescinden.vendi.ex cui⁹ dictis vt puto Ang.hic sumpsit dicta sua.

Summarium.

1 ¶ Interpellatio sola de tutore facta pupillũ cõstituit in mora.
2 Mora per occisionem contrahitur.
3 Dies tacite subintellecta interpellat.
4 Occidere illum cum quo facta est pax quo casu licitum sit.
5 Pupillus non nisi tutore autore citari potest.

Si ex legati. Debitor speciei libera᷑ ei⁹ interitu ante morã cõtingente q̃ ꝑ interpellationẽ cõtrahi᷑ si fiat maiori vel tutori pu.h.d.cũ se. Et prio pnũ dictũ.scdo circa illud decidit duo dubia.scdã ibi qđ ita.⁊ ibi pmũ dubiũ.scdm i.l.s3 ⁊ si ex stipulatu.

1 ¶ † No.qđ sola interpellatio facta de tutore constituit pupillũ in mora. Et intellige qñ interpellat⁹ est tutorio noie.vt.ꝯ.l.se.in glo.fi.qđ no.ſm Bar. ¶ Et adde ſm Ang.qđ si fit mẽtio de tutore in interpellatiõe vel in alio actu qđ v᷑ fieri tutorio noie.vt est gl.no.in.l.quacũq3.ꝯ.de ꝑcura.⁊ in.l.post mortẽ.qñ ex facto tuto.⁊.l.cũ post.ꝯ.de admi.tuto. Tu adde aliã glo.in.l.sciẽdũ.§.tutores.ꝯ.q satis.cog. ¶ Itẽ adde q2 idem v᷑ si nõ fit mẽtio de tutore.si tñ fiat mẽtio de cã q̃ cõcernat pupillũ tm̃.p.l.ij.qñ ex facto tuto.exẽplũ si

2 diceret da mibi.x.q̃ d3 mibi titi⁹ fili⁹ seij. ¶ † Itẽ no.qđ mora contrahi᷑ ꝑ occisionẽ ẽt ante euentũ diei si obligatio esset in diẽ vt in.l.si seruũ.ꝯ.e.ꝑ interpellationẽ aũt ante diẽ nõ posset cõtrahi. Est autẽ duplex interpellatio vna hominis que fit per interpellationẽ legitime factã vt hic alia iuris que ipso facto fit ꝑ diei lapsuꝫ.l.magnam.C.de cõtrahẽ.⁊ cõ.stip.⁊.c.potuit.de loca. ¶ In glo.ij.in fi.intellige glo.in debitore generis simpliciter.puta sum debitor serui in genere pereunt oẽs serui de mundo vtrũ sim liberat⁹.videtur qđ sic ex quo totũ genus periꝫt.sed contrariũ est verũ:q2 licet perierit est tamẽ spes recuperatiõis eius generis.q2 pñt alij effici serui.⁊ sic solue᷑ in illis.non ob.qđ nos expectamus casum aduersum ⁊ fortunã liberi hominis qđ nõ debet fieri.vt.l.inter stipulantẽ.§.sacrã.ꝯ.eo.q2 illud est verũ.quãdo spera᷑ in specie.sec⁹ si in genere vt est in casu nostro:q2 nõ expecto qđ certus homo effícia᷑ seru⁹.arg.l.iiij.§.de illo.ꝯ.pro so.iuncta.l.fi.C.de pac.quo casu licet perirent omnia indiuidua sub genere cõtenta.nõ tñ dicere᷑ ipsuꝫ gen⁹ qđ est quid imaginariũ perire cũ de facili possit res multiplicari ⁊ reduci ad indiuidua iuxta.l.j.qđ ibi no.ꝯ.de cõtraben.emptio.sec⁹ si esset debitor generis nõ simpliciter s3 respectu certe speciei:q2 tunc liberare᷑ per interitũ illius speciei.l.in naue sampbelli supra loca.⁊ no.ꝯ.e.l.si certos nũmos.⁊ in.l.titie textores.§.fi.de leg.j. ¶ Itẽ qđ dixi de debitore generis idẽ dixi de debitore certe quãtitatis respectu certe speciei:q2 ẽt tũc liberare᷑ per interitũ illi⁹ speciei.l.electio.§.fi.is.de nora.⁊ qđ no.glo.in.l.ij.in glo.magna.C.de rei vẽ.circa mediũ. ¶ In gl.iij.ibi sec⁹ si plus.s.interpellat⁹ nõ dedisti.nõ aũt referas ad occisionẽ id qđ dixi in litera.⁊ per id qđ habe᷑.ꝯ.e.l.si seruũ. ¶ In ea.glo.ibi tũc dies interpellãt.adde q2 ponderãdũ est qđ gl.nõ dixit de cõditione.⁊ sic caute locuta est gl.nõ repetẽdo de cõditiõe ſm Ray.q2 illa iterpellaret.⁊ sic male allega᷑ hec glo.ꝑ aliquos qđ euẽt⁹ cõditionis iterpellet ⁊ cõstituat in mora sicut euentus diei de quo.ꝯ.e.l.quoties

3 ⁊.l.ita stipulatus.id enim verũ nõ est.vt not.in dictis.ll. ¶ † Itẽ adde qđ nedũ dies ab hoie expressata interpellat.l.traiectitie.⁊.l.magnã.imo dies que tacite subintelligitur a.l.vt in decretali potuit.de loca.⁊.l.ij.C.de iure emphi.qđ tamen intellige scdm no.in d.l.ita stipulatus. ¶ In glo.super ver.occidisti in fi.facit glo.ista

4 cũ legibus hic allegatis † qđ licitum sit occidere illum cum quo facta est pax si ex postfacto fuerit bannitus ⁊ ex forma statuti bannitus possit impune occidi de quo.ꝯ.eo.l.qui serunm.⁊ per Bar.in qđ.pereũ disputata que incipit lucane ciuitatis statuto cauetur.⁊ hoc vide᷑ tenere Joan.an.in pace.sed vbi facta esset treuga videtur qđ nullo modo liceat illam frangere per no.per Joan.an.in spec.in titu.de tren.⁊ pace.⁊ quod no.in.c.peruenit.de iureiurã.ſm Ang.⁊ sic patet qđ fortioris vinculi est treuga quã sit pax.vnde etiam nõ videtur licitum rumpere treugam illi qui ipsam rũpit licet secus in pace.vt no.in.d.decretali peruenit. ¶ In glo.l.sed ⁊ si.ibi solue vt ibi.supple quia ibi est fauor pupilli vt possit sibi denunciari si non habet tutorem.nam alias si non posset sibi denunciari ex quo non habet excusatus esset emptor a denunciatione nec sibi imputaretur si non denũciauit cum non esset persona cui denũciari possit.d.l.si dictum.§.pe.sed hoc nõ vide᷑:q2 emptor d3 petere tutorẽ vel curatorẽ dari minori vt illi possit denunciari aliter sibi imputare᷑.ar.ei⁹ qđ dicimus in creditore.vt.l.diuus.ꝯ.qui pet.tutor.⁊ Bar.in vna.q.hic. Non obst.§.pe.d.l.si dictũ.q2 loqui᷑ in denũciatione que erat fienda maiori cui non erat necesse peti curatorẽ ⁊ ipse reperire non poterat cui posset fieri vt ibi.sed certe hec respõsio est cõtra dictũ tex.in.§.fi.qui expresse loquitur in pupillo.verũ q2 nõ respõde᷑ ad rationẽ q2 vide᷑ qđ emptor debuit petere dari tutorẽ ar.l.j.C.qui pe.tuto.⁊ per id quod dicit hic Bar.de adulto vero habẽte curatorẽ poteris dicere qđ dictus.§.loquitur quando pupillus habet tutorem sed nõ cõparet.i.nõ apparet vbi sit.vnde tũc nõ est imputandũ emptori si nõ petit dari tutorẽ ex quo pupillus habet:q2 dari nõ debet alius l.j.⁊ per totum.C.in qui.cau.tuto.habenti. Nec etiam imputatur si tutori non denunciat ex quo eius copiã non habet sicut nec imputaretur si non denunciat venditori maiori ⁊ perfecte etatis si eius copiam nõ habet.vt.d.l.si dictum.§.si presente.versicu.simili modo ⁊ se. Ideo tũc melius est qđ pupillo denuncie᷑ quã qđ nulli.vt.ꝯ.dicit glo.secus forte si nõ haberet tutorem.quia tunc deberet petere emptorem ipsum dari pupillo vt posset denunciare.et pro hoc facit litera in dicto.§.fina.dum dicit si tutor non apparet:q2 innuit qđ habet tutorem.sed non apparet vbi sit non quãdo non habet.⁊ sic non debet exponi nõ apparet:q2 nõ habet propter rationem predictam.⁊ q2 non videtur de mente litere. Melius.ergo est ꝙ fiat denũciatio pupillo ꝙ ꝙ nullo mõ fiat ex quo committeretur stipulatio de euictione etia3 si nullo modo fieret.hic autem fauor est pup.vt interpelletur tutor:quia si non interpellatur tutor nec ipse possit interpellari nõ erit in mora:⁊ sic nõ tenebitur de interitu.et hec videtur vera sol.licet Ange.aliter loquatur.vel ſm Ange.potest dici ꝙ ibi obligatio descendebat ex causa hereditaria.vnde sicut poterat fieri defuncto sic et ibi ar.l.emilius.ꝯ.de mino.iuncta.l.ij.§.ex his.ꝯ.eo.secus forte secunduꝫ eum si ipse pupillus vendidisset cum autoritate tutoris et iudicis decreto.sed istud dictum non placet:quia cõtra illum ter.qui loquitur indistincte.⁊ quia stat ratio de qua superius dixi vel.ij.secundum eundem potest dici qđ ibi loquatur in cõtractu bone fi dei hic in contractu stricti iuris.sed hoc etiam nõ placet propter id quod hic dicitur de legato ꝙ sapit naturam cõtractus bone fidei.l.in minor.C.in quib.cau.in integ.resti.nõ est nece. ¶ In ea.glo.ibi idem in adulto. Quid autem si nõ haberet curatorem dic vt hic per Bar.qui distinguit an id super quo interpellatur possit explicari per adultũ vel non.et no.bene qđ potest explicari solutio pecunie per ipsum adultum licet non per pupillum cum censeatur esse de rebus que seruãdo seruari non possunt ex eo maxime:quia seruata non affert vtilitatem.l.j.§.fuit quesituꝫ.ad treb.⁊ ibi glo.que reputatur singu. ¶ Quid aũt si debitor interpellatus non soluit postea aũt offert sed creditor tũc nõ recipit et post obligationẽ res perit an tenea᷑ debitor dic vt.l.sed si alio.de consti.pec.q2 vide᷑ nõ teneri nisi lis fuerit cõtestata tẽpore quo debitor affert qđ qualiter intelliga᷑ dic vt ibi nota᷑ ſm Bal. ¶ Item

5 adde qđ dicit hic Bal.ꝙ hic v᷑ eẽ casus † ꝙ citatio facta de pup.non nocet ⁊ similiter nec adulto nisi citen᷑ tutore vel curatore autore.⁊ sic v᷑ contra determinationẽ Bart.in.l.j.§.sufficit.de admi.tuto.vbi cõcludit ꝙ determinatio illa d3 intelligi ſm istã.nã si non requirun᷑ soli extra iudiciũ.vt ibi p3 multo minus in iudicio.fallit in nunciatiõe noui operis p.l.de pup.§.nũciare.de ope.no.nun.ideo dicit qđ si tales habeant tutores vel curatores si citentur sine eis in nullo censebun᷑ cõtumaces etiã quo ad effectuꝫ missiõis in possessionẽ ex primo decreto etiã psupposito ꝙ nõ defendere᷑ ſm eũ. ¶ Tu adde ꝙ istud dictũ nõ v᷑ mihi verũ.p.d.l.j.§.sufficit.q2 simpliciter loqui᷑.⁊ q2 ſm hoc eadem rõne si in casu huius.l.pupillus non haberet tutoreꝫ debet posse interpellari qđ vide᷑ ꝯtra istũ text.q simpliciter loqui᷑.⁊ cõtrariũ etiã sentit hic

Barto.

Bar. inquantū dicit q̄d vbi per adultum nō potest explicari id super quo interpellatur si curatorem nō habet debet creditor petere sibi curatorē dari vt possit illum interpellare vt. l. j. C. qui pe. tuto. Potes ergo dicere q̄d aliud in casu isto in quo interpellatio est maioris preiudicij: quia facit teneri de interitu aliud in casu illo in quo pōt solū deueniri ad missionē ex primo decreto q̄d est modici preiudicij: vt p3 ex notatis in. l. cū pponas. ⁊ aut. ei qui in rat. C. de bo. auto. iudi. pos. facit q̄d no. Inno. in. c. dilecto. de ver. signi. vbi dicit q̄d interdū pupillus recuperat possessionē nō refectis expēsis vel dic q̄d verior est opi. Bal. q2 vbi habet tutorez d3 citari tutor alias non cōstitueret in contumacia vt est casus in. l. hec aūt. §. ij. ē. ex qui. ca. in pos. ea. Si aūt non h3 bene potest citari sed tūc id nō sufficit ad constituendū in contumacia nisi citentur agnati ⁊ affines ⁊ alij qui verisimiliter defensuri essent pupillum saltim per proclama generale vt ibi in. d. §. ij. iūcta glos. ⁊ voluisse hoc etiam videtur idem Bar. in. d. §. ij. in. l. hec aūt vltima. q. vbi dicit tutorem debere citari vel pupillum tutore autore l3 dicat regulariter non requiri citationez amicorum ad effectū de quo ibi hanc etiaz opi. tenet spec. in ti. de primo ⁊ secūdo decreto. §. restat. ver. quid si maior. ⁊ idē ibi Jo. an. in addi. nec ob. l. j. §. sufficit. de admi. tu. q2 ibi non dicitur qualiter debeat citari pupillus. s3 an debeat respondere per se tutore autore. an vero tutor solus.

Si dari. Fuit lecta lex ista cum. l. qui bis. ē. eodē. ¶ Not. q̄d vbi secunda stipulatio affertre pōt aliquā vtilitatem v3. ¶ Et no. q̄d obligat reus ex secunda licet tutus esset exceptione contra primam. hoc verum quādo sciens se nō teneri promisit. secus si ex errore secundum Bar. in dubio remittit ad notata in. l. si quis delegauerit. ⁊ propter hoc bona est cautela notariorū qui apponunt in instrumentis talis sponte ⁊ ex certa scientia nullo ductus errore ⁊c. quia tunc non potest allegari error: quia talia verba in instrumēto prolata ei preiudicant. l. optimam. C. de cōtrahen. stip. Itē hec vera qñ secunda stipulatio est cōuentionalis secus si pretoria que pro cautela prime interponitur ⁊ non ad augmentum. l. j. §. si qs sub cōditione. ē. vt le. no. caue. ⁊. l. si legati serui noīe. de le. j. ¶ In glo. j. ibi alias secus. vel dic ſm Dy. Pe. Ja. de ra. ⁊ Ray. q̄d ille. §. non contradicit. q2 hic nō dicit q̄d prima stipulatio vtilis non tollat ipso iure: sed elidat per secundā per exceptionē: sed dicit q̄d prima inutilis ope exceptionis nō impedit scđam vtilē ſm Ray.

Summarium.

1. Stipulatio turpis est nulla ipso iure.
2. Stipulatio impossibilis est ipso iure nulla.
3. Stipulatio turpitudinem continens ex parte vtriusq3 an valeat ⁊ an ex parte promissoris tantum.

1 **Generaliter.** †Stipulatio turpis est ipso iure nulla. ⁊ vbi stipulatio habet conditionem vel diem si implementum cōditiōis pendeat ex facto pmissoris dies apposita in cōditione intelligit repetita in dispositione. h. d. eo. l. veluti. Et hoc primo dictū. secūdo exemplū illius. tertio ponit vnū dictum circa predicta. quarto decidit nouū casum. secūda ibi veluti. tertia ibi s3 officio. quarta ibi si stipulatus. ¶ †No. q̄d stipulatio de iure impos-

2 sibilis est ipso iure nulla. ¶ In glo. j. ibi siue super rebus turpibus potest intelligi vt glo. ponit pro cōditione ista. s. qñ turpitudinez continet ⁊ qñ super rebus turpibus: vel dic q̄d pro diuersis ⁊ dicetur cōtinere turpitudinē qñ ex turpi causa ⁊ super re turpi fit qñ fit prout dicit in litera. prima tñ expositio videt de mēte glo. propter dictionem siue. l. ad protegendā. cum ibi no. per glo. C. de in lit. dan. tut. ⁊ de materia per Dynū in reg. in malis. de regn. iur. lib. vj. sed Ray. fulgo. ⁊c. ¶ In glo. e. in fi. ex glo. no. duos casus principales: q2 stipulatio aut est turpis aut non est turpis. Item secūdus casus pōt diuidi: q2 qñq3 ſm. l. qñq3 preter. l. qñq3 contra. l. et de hoc tertio patet exemplū in. l. titia. in prin. j. e. qñq3 etiā a principio cōtrahit bona fide: sed res habet in se dolum. ⁊ de hoc loquitur. l. si quis cum aliter. j. e. primus casus. qñ stipulatio est turpis potest subdiuidi in tres: q2 est turpis: q2 turpiter facta: q2 dolo vel metu interueniente. qñq3 turpis q2 continet rē turpē puta maleficiū committere qñq3 turpis quia habet causam turpem: q2 promisi. x. si maleficiū feceris. vel quia fecisti. vel q2 ne facias maleficiuz. reputatur enim turpis causa ex parte recipiētis ista vltima. ⁊ in hoc tertio casu sunt opi. Bar. tenet q̄d stipulatio est nulla. ⁊ ad. l. pe. de cōdi. ob turpem causam. que videtur velle q̄d sit aliqua: sed ob. exceptio conat respōdere duobus modis. vt hic per euz Ang. tertio modo respondet q̄d qñq3 id q̄d versatur in causa non sonat directe nec per se in delictum licet reputetur turpe: exemplū si promitto. x. vt reddas librū cōmodatū: tunc tenet obligatio. s3 ob. exceptio vt. d. l. fi. sed qñq3 ista causa directo sonat in delictū vt fiat vel nō fiat. exemplū si promitto vt facias maleficiū vel q2 fecisti. j. e. l. si plagij. vel si pmitto tibi. c. ne occidas titiū. nā recipe pecuniā vt maleficiū nō fiat nefas est deo ⁊ mundo ſm eū nō nascitur obligatio. vt. d. §. si ob. maleficiū. fallit forte fauore castitatis conseruā de. exemplū si promitto pecuniā mulieri ne meretrix fiat ar. l. imperialis. C. de nup. ⁊ in aut. senicas non solū. circa prin. l3 glo. in. l. si ob turpem. §. de condi. ob causam. sentiat aliter. ⁊ ad materiam facit q̄d not. Dy. in regula in malis. de reg. iur. in. vj. Tu adde q̄d glo. in. l. iuris gentiū. §. si ob maleficiū. de pac. videt facere differētiā an aliquid promittat ne fiat maleficiū quo casu v3 stipulatio sed ob. exceptio. ⁊ sic potest intelligi. d. l. pe. C. de condi. ob turpez causam. an vero promittat si fiat maleficiū: vel q2 sit factū vt tunc sit nulla: sed verior videt sentētia Ang. per illū. §. si ob maleficiuz. non cauillando ipsum nisi dicas sustinēdo glo. q̄d eius opi. satis probet per. d. l. pe. ⁊ non absonū dictū. §. si ob maleficiū. intelligi scđm. d. l. pe. ⁊ per ipsam declarari. ⁊ sic opi. glo. satis posset sustineri. Aduerte tñ q̄d si. d. l. pe. continuaret ad. l. precedētē que loquitur de promissione facta per metum. ⁊ quādo violēter fit exactio. ⁊ in. l. predicta pe. videatur dici quādo sponte fit solutio illa. l. nō obstaret re vera tamen videtur generaliter loqui. ⁊ sic ibi intelli-

3 git glo. nec apparet q̄d continuetur. l. precedēti. ¶ †Ex predictis patet quid iuris quando causa stipulationis continet turpitudinem ex parte vtriusq3 vel etiā ex parte stipulatoris tm̄: quid autez sit si continet turpitudinē ex parte promissoris tm̄. vt si quis pmisit meretrici pter copulā habendā. glo. cōiter tenet q̄d sit aliqua sed ob. exceptio. l. iij. §. sed q̄d meretrici. de condi. ob tur. cau. et. l. assertionis. C. de dona. l3 sit secus in donatione: q2 illa valet vt possit ipsa mulier retinere. Bar. tñ contra in. d. l. affectionis. et vltra vt ibi per eū: sed pro glo. facit. l. fi. §. fi. ē. ti. j. l3 ipse nitatur respōdere q̄d ibi loquitur. s. qñ mulier dat viro: sed forte nō est peccatū tenere glo. ex quo non habemus tex. contra ipsam ⁊ q2 etiā non pōt negari quin aliqualiter turpitudo versetur in tali promissione.

Item tradi Stipulatio rez tradi nō cōtinet in se obligationē respectu pprietatis: sed merū factū traditionis. h. d. de materia huius. l. dicit. j. eo. l. stipulationes nō diui. ¶ In glo. j. in fi. ibi glo. soluit multipliciter: sed tene istā q̄d ibi fuit interposita sup ɔtractu de cuius natura veniebat dñij trāslatio ⁊ ideo stipulatio ista regulat ſm naturā illius ɔctus vt. l. si stipulatus. de vsuris. hic vero fuit simpliciter interposita nō pcedente tali ɔctu.

Summarium.

1. Stipulationes tot censent esse quot sunt summe.
2. Nouatio prime stipulationis fieri censet quādo aliquid ei adijcit.
3. Stipulatio quando vna ⁊ quando plures dicantur.
4. Nouatio non inducitur vbi plures stipulationes reperiuntur.
5. Libellus qualiter formari debeat legato existente vnico ⁊ stipulatione vnica.
6. Stipulari potest quis rem suam tradi sed non dari.
7. Expressio cause validat stipulationem inualidam.
8. Condictio certi ad incertum quandoq3 datur.

1 **Scire debemus.** †Tot sunt stipulationes quot sunt summe vel res specialiter designate: s3 si res gñaliter vl' vniuersaliter designentur stipulatio erit vna. h. d. Et primo loquit qñ res specialiter designatur. secundo infert. tertio loquit qñ vniuersaliter vel generaliter res designat. scđa ibi s3 q̄d. tertia ibi quis. ¶ In tex. ibi tot esse. i. cēseri esse ex iuris intellectu. nā vere vnica est cōceptio pter vnicū actū verbi verū est tñ q̄d sub diuersis appellationibus res sunt expssate: ⁊ nō sub vna vt voluit hic Pe. ¶ In tex. ibi quot sunt species scilicet expssate in ipsa stipulatione: licet vnicum sit verbum in ipsa oratione stipulationis.

2 ¶ †No. q ſm hec iura vbi adijciebat aliquid pme stipulationi fiebat nouatio pme stipulationis. secus vbi nihil adijciebat de quo j. eo. l. qui vsufr. ⁊. l. pe. de pto. stip. et. l. fi. C. de nouat. ¶ In gl. iij. in fi. Nota bñ hāc literā cū gl. ista p intellectu. l. edita. C. de edendo. ⁊ verborū que habent in pma ɔsti. C. nā tūc dicit aliqd addi libello vel legi qñ prime dispositioni aliqd adiungit ita q fit vna dispositio. sed vbi noua dispositio induciẗ vel pter specificationem noue persone vel pter singularē expressionē noue rei: tunc nihil dr esse additum. sed tunc esset noua dispositio q̄d est vtile ad multa ſm Ang. adde exemplu3 si forte p quolibet libello debeat aliqd solui puta. x. vel si debeat poni ad camerā actorū alias pcessus sit nullus. nā si fit additio ad primū ita q nō resultet nouus libellus nō videt habere locū dictū statutū. ¶ In gl. sup ver. j precedēti ibi sequens est nulla. Nota ibi istā glo. que in effectu vl' velle q in casu. l. q bis. ē. e. stipulatio sit nulla qñ cōtinet idē q̄d pma vel minus idē sentit gl. in. l. si dari. ē. e. Sed aduerte q2 glo. hec in cautela remittēdo ad. l. qui bis. forte sensit q̄d est nulla quo ad effectum. ⁊ sic posset intelligi glo. in. l. si dari. communiter tamē tenetur primum dictum. ⁊ secundum istud allegatur etiam hec gloss. licet forte vt dixi glo. possit aliter dicere. ⁊ intellige predicta vera q̄d secunda continens idem q̄d prima est nulla salue nisi fiat animo nouandi: quia tunc bene tenet per notata in. §. preterea. insti. quib. mod. tollitur obliga. ⁊. l. qui vsufru. j. eodem. ⁊. l. fina. C. de

nona. Jtē attēde qꝛ nedū ꝑ stipulationē videt posse nouari preābula obligatio. imo etiā per aliū cōtractū. casus videt sing. in. l. si mādato meo. §. fi. ff. mā. nā ibi fm mandatū fit aīo nouādi primū ꝛ sic vꝫ posse fieri scōa emptio vel locatio animo nouandi primā. ¶ Jtē attēde qꝛ qd̄ dixi stipulationē secūdā esse nullā qn̄ cōtinet idē qd̄ prima obligatio. intellige verū qn̄ prima obligatio est per stipulationē secus si non sit obligatio eiusdē speciei per notata in l. quintā. §. cōuētionales. ff. eo. nā semp stipulatio videt hr̄e interesse cū semp intersit nostra plures actiones diuerse speciei hr̄e. vt in. §. sic itaqꝫ. insti. de actio. Sꝫ aduerte qꝛ hoc mirū vr̄ qd̄ in. l. ea lꝫ. §. obligatio. ff. de pecu. in. j. rn̄. nō oriat obligatio mādati ex mādato facto de fideiubendo lꝫ ad idē possit cōpetere actio ex vendito cum illa fit diuerse speciei. cogita pro rn̄so dic vt dixi in. d. l. quibis. qꝛ illud ideo qꝛ vtraqꝫ est bone fidei. sꝫ certe fm hoc si vtraqꝫ esset stricti iuris nō valeret scōa qd̄ vr̄ cōtra. l. quintā. §. cōuentionales. ff. e. iuncta. l. j. C. de iure emphi. ꝛ. §. actionū. insti. de actio. ꝛ cōtra tex. l. iij. §. fi. nā cōdictio furti est stricti iuris: qꝛ nō numerat j. §. actionū. ꝛ tn̄ vꝫ stipulatio ibi nisi dicas qd̄ magis inspicit eqtas in bone fidei quā in stricti iuris. ideo in bone fidei impeditur scōa propter primā: qꝛ non est equū secūdā dari. vel dic qd̄ ibi nō constabat qd̄ vellet dixi actionē ex scōo mandato. sed quādo prio loco fit stipulatio certum est stipulantē velle querere ex stipulatu obligationem. Jtē aduerte qꝛ fm predicta videt qd̄ si pria actio ex stipulatione sit bone fidei vt est illa que competit pro dote. ꝛ secūda esset stricti iuris videret secūda valere licet cōtineret idē qd̄ prima. in cōtrariū tamē facit. l. si diuortio. ff. e. saluo nisi dicas ibi non debere sumi. arg. a cōtrario sensu. vel nisi dicas qd̄ scōa similiter sit bone fidei ex quo pro dote cōpetit sicut prima per notata in. l. j. §. j. C. de rei vxo. actio. ꝛ per notata in. §. actionū. ver. fuerat insti. de actio. sed certe hoc nō est tutū: qꝛ nō reperit iure cautū: qꝛ hoc casu qn̄ fit post diuortium hec stipulatio nō fit pro matrimonio nec ꝓprie pro dote. que suppponit mr̄imoniū. vel illud ideo qꝛ sunt eiusdem nominis. arg. l. nō est nouū. de actio. empt. Jtem aduerte quia illa. l. etiā ob. inquantū nō fit nouatio per secūdam que plus continet. sed solue vt ibi dixi. vel dic speciale fauore dotis vt in dubio non fiat nouatio. ¶ Jn gloss. plura corpora in fin. dic qd̄ legatū gregis est vniuersale. qꝛ ex proprio significato absqꝫ adiuncto alio cōprehēdit plura sicut hereditas ꝛ peculiū: generale autē est quādo non cōprehendit plura nisi per appositionem signi vniuersalis vt cum dico promitto vel lego oēs seruos meos. ꝛ hoc colligitur ex glo. fm vnum intellectū in gloss. magna in. l. j. post prin. ff. de eden. ꝛ ex hoc habes quando dispositio dicat vniuersalis vt cum dicit lego gregem vel quando generalis vt quando lego omnes seruos meos. ¶ Jn hac sunt duo videnda. primū est an quando stipulatio dicatur vna ꝛ similiter quando legatuꝫ dicatur vnum. ꝛ similiter quando contractus emptionis dicetur vnus. Secūdo est videndum que sit vtilitas an sit vna stipulatio vel plures. vel vnum legatum vel plures. vel vna emptio vel plures. † ad primum dic quod quando fit expressio reruꝫ copulatiue censentur stipulationes plures. secus si non fit rerum expressio sed fit stipulatio sub vno nomine collectiuo. tunc dicitur vna siue sit nomen collectiuum materiale. l. si ex toto. §. fina. de legat. j. siue vniuersale vt familia vel grex siue aliter sit collectiuum vt nomen quadriga. de quo in. l. peculium. §. quadrige. de lega. ij. siue aliter vt si quis stipuletur seruos lecticarios ꝓmissoris vel alterius vel aceruum nummorum. ꝛ idem quando apponitur signum vniuersale vt patet in litera. vnde satis est qd̄ non est facta expressio rerū copulatiue vt patet in litera. Si autem alternatiue fiat expressio quo ad quid censent due stipulationes ꝓpter duas res expressas. sed vnica censet propter vnicam solutionem. vt notat in. l. si illud. de leg. ij. licet aliter notet in. l. si quis seruum. §. j. de leg. ij. ꝛ qd̄ dictum est in stipulationibus dic idem in legatis cū sit eadē ratio. Jn cōtractu vero emptiōis dic qd̄ cum ibi sunt duo termini. s. rerum ꝛ precij. ꝛ non vnus tm̄. s. rerum prout est in stipulatione ꝛ legato ad hoc vt inducatur pluralitas requirit expressa enumeratio rerū ꝛ etiā precij vt dicant plures. secus si sit expressio rerum ꝛ vnitas precij quia tunc vnus erit cōtractus. l. si duo sunt. de cōtra hen. emp. ꝛ hoc quo ad actum reductionis. ꝛ sic etiam solutionis cōtractus qui est communis vtriqꝫ parti. l. fin. ff. de acceptil. Sed quo ad aliud licet sit vnitas precij si est expressio rerum de illis in dicatur quo ad petitionē ac si essent plures cōtractus vt. l. ꝛ vno. ff. de actio. emp. ꝛ hoc quando principaliter propter plura copulatiue si autē conditionaliter ꝓpter aliud oportet vtrūqꝫ impleri vt habeat locū dispositio vt in. l. si heredi plures. vel vt euitet pena vt. l. si is qui ducēta. §. cū ita. de re. du. ꝛ hoc quādo cōditio est extrinseca. secus si respiciat id qd̄ in cōditiōe deuenit vt. l. falsa. §. fi. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ hoc de primo. ¶ Circa scōm que sit vtilitas an dispositio sit vna an plures. cōsidera prio in stipulatiōe de qua hic nō tāgit glo. ꝛ dic qd̄ est triplex. † prima est qꝛ vbi sunt plures non inducit nouatio. secus qn̄ est vna plus cōtinēs quā prima vt hic. secunda qꝛ vbi censentur plures tenetur stipulator vnam reꝫ acceptare. secus qn̄ est vna. Jtē est tertia qꝛ qn̄ cēsent plures quelibet res potest peti tanquā promissa. secus quādo est vna: qꝛ tunc res in illa contenta nō potest peti vt ꝓmissa sed vt debita vt dicit glo. circa fi. in simili in legatis. ꝛ hec secunda ꝛ tertia vtilitas procedit etiam in legatis in quibus etiam est alia vtilitas quā tāgit glo. scilicet qꝛ quando censentur plura pōt vna res acceptari alia repudiari. secus quando censentur vnum. in contractu vero emptionis est vtilitas propter redhibitionem: quia quādo censetur vnus propter morbum vnius rei redhibetur etiā alia: secus quādo censentur plura nisi aliud expresse vel tacite sit actū vt in. l. cuꝫ eiusdem. ¶ Jn gloss. super ver. plura legata ibi. ꝛ sic sunt plura legata. adde mirum ergo videtur qd̄ stipulatio que respicit legata ꝛ ad illa refertur ꝙ non censeatur vt plures. vt. l. pluribus. in prin. j. e. Potes dicere qd̄ ibi fuit facta rerum dinumeratio tēpore stipulationis vel parum ante. que autem incontinenti fiunt vident inesse. l. lecta. ver. dicebam. ff. si cer. pe. secus in casu isto. ¶ Jtē adde quia obstare videtur huic text. l. si heredi plures. de cōdi. insti. Bar. dicit qd̄ ibi copulantur respectiue ad vnum effectum: hic vero simpliciter propter se copulantur. Tu potes dicere clarius qd̄ ibi plura copulantur conditionaliter. hic autem dispositiue. et hoc sequitur hic Ray. qui etiam huic sol. opponit de. l. falsa. §. fin. de condi. ꝛ demon. sed respondet quod ibi loquitur in conditiōe intrinseca. sed. d. l. si heredi plures. in extrinseca. de quo remittit ad notata per se in dicta. l. falsa. §. fina. Jtem hec. l. loquitur quando plura dispositiue copulantur propter seipsa copulata. si vero copularentur respectiue ad aliud vt due res respectu vnius precij in contractu emptionis loquitur. l. si duos. de cōtrahen. emptio. ꝛ. l. ꝛ si vno. de actio. emp. de quo hic plenius per Barto. Rayn. vero hic dicebat. ad. l. si duo. de contrahen emptio. qd̄ ibi in emptiōe in qua sunt duo termini scilicet res ꝛ preciū. ideo in vtroqꝫ requiritur enumeratio vt pluralitas cōtractuum inducatur. hic autem est vnus terminus scilicet rerum. ideo sufficit pluralis enumeratio vt pluralitas stipulationum inducatur vt hic. ad predicta allegat. l. cū eiusdem. ꝛ. l. si plura. de edil. edicto. ¶ Jn ea. glos. ibi propter redhibitoriam. sed certe secundū Ray. hoc exempluꝫ non congruit stipulationi sed cōtractus emptionis. ideo dicit qd̄ vtilitas est in stipulatione: quia quando est vna non potest solui creditori inuito vna res sine alijs. secus si plures argu. l. si ex toto. §. fina. de leg. j. ꝛ. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. fina. fm Pe. ꝛ Jade are. habet etiam aliam vtilitatē que notatur. j. eo. l. pluribꝰ. in prin. fm Ray. qui etiam respondet ad. l. si is qui ducenta. §. j. de rebus dub. que videtur huic. l. obstare: quia ibi quo ad effectum liberationis per solutionem insolidum consequendum. hic quo ad alios effectus. ¶ Jn ea. glo. ibi non potero petere stichum. Ray. hic dicit. ꝛ idem Pe. ꝛ Cyn. qd̄ imo stichus hoc casu legatus est vt. l. si corus. de lega. iij. in princi. nec ob. l. cum incertus. de lega. j. quia ibi legatur generaliter hic vniuersaliter. tu salua glo. quam declara vt hic per Barto. ¶ Jn ea. gloss. in fi. melius facit. l. naue ff. de euictio. ꝛ nota bene ex hac glo. practicā † in formando libellum quando legatum est vnicum vel quando stipulatio est vnica qꝛ si non petitur totum legatum: nec totum qd̄ est promissum sed aliquid de contentis in legato vel stipulatione nō debet id in libello peti tanquā legatū vel promissum: sed tanquā debitum ex causa legati facti vel stipulationis vt dicit hec gloss. singu. ꝛ tunc clare ꝓcedit libellus. ꝛ hoc si reus nil obijciat. sed si reus dicat ꝙ nō dꝫ audiri nisi petat totū ꝛ qd̄ vult rn̄dere sup toto nō sup parte ne pluries fatiget: qꝛ sentētia q̄ feretur super parte nō obstaret in alia parte ex quo diuersa esset res lꝫ ex eadē cā ageret. l. cū queritur ꝛ. l. cū de hoc. ff. de excep. rei iudi. nō est audiendus ꝓ id qd̄ dixi post Bald. in. l. si mihi ꝛ tibi. in prin. de lega. j. ꝛ qd̄ no. per Sul. in. l. cū quedā puella. ff. de iur. om. iudi. Et ex hoc vr̄ ꝙ si ꝓmisisti. c. per stipulationē si petam quinquaginta nō debeo ista petere tanꝙ promissa sed tanꝙ debita ex causa dicte stipulationis facte de centum. dicit tamen Barto. qd̄ sustinetur libellus si essent petita tanꝙ promissa: qꝛ verba impropriantur ꝓ libellante vt sustineatur libellus. l. sed ꝛ si posteriori. §. Jtem si iurauero. de iureiu. quia possunt intelligi promissa. ꝛ si non specifice saltē sub quadā generalitate ar. l. si corus. de leg. iij. ꝛ sic poterit sequi condemnatoria. Adde quia Bal. ꝛ idem Ang. dicunt hoc verū quando constat in iudicio quod illa quinquaginta sunt de summa centum que postea probatur alias sequi debet absolutoria: quia cum quantitates sunt diuerse intelligerentur diuerse promissiones. vt notatur. j. eo. l. triticum. ꝛ. l. quinquaginta. de proba. ꝛ non videbitur probata promissio deducta in libello. sꝫ alia super qua lis non fuit contesta. ꝛ sic non debet fieri condemnatoria. nec ob. quod in maiori summa inest minor. l. j. §. si stipulanti. de verbo. oblig. ꝛ sic si probo ꝓmissa esse centū mihi satis videor probare promissa quinquaginta. qꝛ rn̄det Bal. qd̄ hoc ꝓcederet si appareret ꝙ quinquaginta petita essent de ista summa centū probata. sed vbi nō constat ex alia ꝓmissiōe vr̄ actū ꝓpter diuersitatē summarū. ar. d. l. quinquaginta. ꝛ fm ꝑdicta videret ꝙ si peto. xx. ꝛ ꝓbo ꝓmissionē de. x. qd̄ debeā succūbere quasi nō sit ꝓbata illi ꝓmissio ex qua agit qd̄ videtur esse falsum per notata in

tata in.l.j.C.si aduer.rem iudi. Bal.remittit ad no.per Cy.in.l.j. in vltima.q.C.de lit.conte.ꝛ in.c.j.de plus pet. ¶Tu potes dicere si velles tenere dictũ Bal.qd̃ contraria procedunt quando petunt.ex.simpliciter tanꝙ debita non adiecta certa causa vel adiecta causa generali vt causa administrationis.dictũ autem Bal. alias Bar.procedit quando causa specificata fuit expressata. Et ex predictis habes duo dubia.primo si peto quinquaginta tanꝙ promissa ꝛ probo de promissione centũ an debeat sequi condemnatoria.scd̃m est econtra.si peto centum tãquã promissa ꝛ probo de ꝑmissione de quinquaginta an sequi debeat condemnatio saltim de quinquaginta circa primum dubium vides dissensionem inter Bar.ex vna parte ꝛ Bal.ꝛ Ange.ex alia parte.potes sustinere Bar.per rõnem suã.Nec obstat ratio Bal.qꝛ procederet qd̃ debeant intelligi plures promissiones qñ de illius cõstat plures promissiões emanasse:sed vbi nõ cõstat nisi vnicã emanasse ꝛ querimus an illa habeat ꝓdesse petitioni actoris que potest adaptari aliqualiter ad id qd̃ est probatum tunc dꝫ posse sequi condẽnatoria.facit etiam pro hoc:qꝛ vbi constat de vnica promissione nõ põt tunc presumi pluralitas.sed dꝫ potius adaptari vt ꝓsit actori:vt sic potiꝰ res valeat ꝙ pereat.vt.d.l.sed ꝛ si possessori.§. Itẽ si iurauero.š.de iureiur.ꝛ.l.quoties.ĵ.eo. Et pro hac parte etiam facit eqtas ne absoluat ille qui dare debet.ar.l.placuit.de iudi.ꝛ c.abbate.de re iudi.li.vj. Nec obstat quod notat Jo.an.in.c.j.de arbi.li.vj.qꝛ ibi loquitur qñ testes sunt varij.sed hic sunt adinuicem cõcordes lꝫ discordet dictum agentis cum dicto testium. sed tũc ob.qd̃ ipse Bar.not.ĵ.eo.l.inter stipulantem.§.j.vbi dicit nõ debere reduci ad concordiã testes cõditio partis. sed certe ibi loquit qñ dictũ testis est ambiguum ꝛ querit an debeat interpretari ꝭm dictũ partis:vt sic tale dubiũ propterea declaretur per partem hic qñ dictũ testis est certum. ¶Circa scd̃m dubiũ si peto centũ tãꝙ ꝑmissa.ꝛ probent tantũmodo quinquaginta ꝑmissa vide tur maior dubitatio:qꝛ non videt qd̃ probatio possit adaptari cũ petitione cũ alia sit petitio de quinquaginta alia de centũ.tñ Cy.in.d.l.j.de lit.contest.videt sentire ꝙ possit sequi condẽnatoria in ipsis quinquaginta.ꝛ forte hoc põt sustineri:qꝛ iste qui dicit promissa põt intelligere qd̃ sint ꝑmissa vna vice.põt etiã intelligi qd̃ sint ꝑmissa in duabꝰ vicibus.ꝛ pro qualibet vice quinquaginta. intelligit ergo petitio sua eo modo quo sibi magis prodest ar.l.si quis intẽtione ambigua.de iudi.ꝛ declaret intentio ex ꝓbationibus ar.c. examinata.de iudi.ꝛ hoc modo potest sustineri dictum Cy.vt sic ex quo apparet de vna vice pro illa sequat condẽnatio lꝫ non appareat de alia. Si aũt expresse cõstaret qd̃ intelligeret vnica vice ꝑmissa esse centum forte posset procedere opi. Bal.ꝛ tunc imputet sibi actor qui aliud deduxerit in libello ꝙ probauerit et quam ꝓbare potuerit ar.dicti.c. examinata.ꝛ.l.j.§.j.š. si mẽ.falmo.dixi.ꝛ.d.c.abbate.ꝛ.l.si imper.de excep.rei iudi. Itẽ aduerte quia in glo.habes aliquos effectus diuersos qñ stipulatio censet vna ꝛ qñ plures:qꝛ vnus effectus est ꝓpter redhibitionem in quo cõclude qd̃ aut plures res fuerunt empte diuersis precijs.ꝛ tunc tot censent emptiões quot sunt res.ideo vna ꝓpter aliã nõ redhibetur nisi expresse cõstaret qd̃ nõ fuisset emptor empturꝰ vnã sine alia vt notat in.d.l.cum eiusdẽ.hic alleg.videtur tamen ibi litera innuere qd̃ si erat eiusdem generis vel ministerij vel commodi qd̃ nõ presumat empturus licet glo.ibi aliter dicat.si vero vno pretio ꝛ tunc possit redhiberi vnũ propter aliud morbosuꝫ.ꝛ pro hoc bene facit.l.si duos.de cõtrahen.emp.nã videt censeri vnica ratione vnici precij.alius est propter practicam in modo agẽdi.ꝛ isti duo sunt hic in glo.tertius est quo ad effectum nouationis.ꝛ hoc tangitur hic in glo.iij.ꝛ.iiij.quartus effectus est ꝓpter particularem solutionẽ que vno casu nõ admittitur alio sic.l.tutor.§. lucius.de vsuris iuncta.l.si.qui.mo.pig.vel hypo.sol.aliĩ etiam effectus hic adduntur per Bar.in ver.si quis ibi.l.si illud. Adde qꝛ glo. in.l. si quis seruum.§.j.eo.titu.ad principium tituli dicit qd̃ vbi alternatiua non potest esse simul vera tunc stipulatio censetur vna et similiter legatum alias censentur due stipulationes ꝛ duo legata. tu dic ꝭm Dy.ꝛ Ang.qd̃ vtrobiꝗ sunt due stipulationes propter duas nominationes:sed alio respectu dicitur vnica propter vnicam solutionem quam fieri sufficit.ꝛ ita dicit glo.in.l.si ex toto.§. fi.de leg.j.nec est bona distinctio glo.in.d.l. si quis seruum.qꝛ contra.l.si illud.si bene consideretur.

Si a fure. Quod meũ est possum stipulari mihi tradi sed non dari.hoc dicit secundum lectu.gloss. ꝛ cõmunem.vel sic ꝭm Pe.ꝛ Bar.ꝛ Dy. Possum a fure stipulari mihi dari qd̃ ex cã furtiue condictionis ipsum dare oportet.nõ aũt possum simpliciter rem meaꝫ ab ipso stipulari.h.d. Et primo questio.scd̃o aperitur dubiũ questionis.tertio soluit distinguẽdo quarto soluit dubiũ circa predicta.scd̃a ibi mouet.tertia ibi ꝛ constat.quarta ibi qd̃ si postea. ¶In tex.ibi ꝓpter stipulationeꝫ subaudi factam re presente.ꝛ propter interitũ ante moraꝫ sequutum

6 Dy. ¶†Et no.qd̃ lꝫ quis non possit stipulari rem suã dari tamẽ potest stipulari rẽ suã tradi ꝭm vnã lec. ¶Itẽ not.qd̃ lꝫ quis non possit stipulari rẽ suã sibi dari etiã a fure.secus est qñ inserit causa stipulationis vt cũ dicit qd̃ ex causa conditionis te dare facere

7 oportet promittis mihi dare. ¶†Et sic nota mirabile qd̃ vbi stipulatio nõ valet expressio cause validat ipsam.alias aũt vbi valeret vitiat.l.pe.de condi.ob turpẽ causam.scd̃m vnũ intellectũ.de quo in.l.generaliter ꝭm aliã lec. ¶In glo.stipulatus est.in fi. Ex hac glo.ꝛ glo.ij.š.collige differentiã inter ver.constat.ꝛ ver.si vo qꝛ in primo casu in stipulatione est tradi.in scd̃o est dari.vel dic ꝙ alia potest esse differentia vt dixi summando:quia primo casu expressa fuit causa in stipulatione in secundo non. Et aduerte quia sentit Pe.qd̃ sit speciale odio furis contra quem degenerat cõdictio:quia datur ad dãdum insti.de actio.§.sic itaqꝫ.vt sic in ꝑmo casu valeat dicta ratione.ꝛ hoc quãdo fit expressio cause in stipulatione.ꝛ sic talis expressio hoc casu facit valere stipulationẽ odio furis ex quo exprimit ratio specialis in stipulatione ꝓpter quam dñs põt stipulari sibi dari a fure rẽ suã.ꝭm Pe.sed Ray.dicit qd̃ ratio diuersitatis est inter primũ mẽbrũ distinctionis ꝛ scd̃m:qꝛ primo casu stipulatio continet tacite dari mihi rem meã.in scd̃o casu expresse.ideo in secundo vitiatur arg.l.nonnunꝗ.de cõdi. et demon.ꝛ de regu.iu.l.expressa.ꝛ sic tenet Ray.qd̃ si expresse stipulor mihi dari rem meã a iure ex cã furtiua nõ vꝫ.lꝫ Pe.ꝛ Bar.volũt oppositũ.ꝛ pro hoc facit qꝛ ex quo libellꝰ sustinet lꝫ petat dari ex causa furtiua.vt.ĵ.dicet.ꝛ tenet etiam hic ipse Ray.vt.ĵ.dicaꝫ. ergo arguendo de libello ad stipulationẽ debet idem dici vt sustineatur stipulatio:sed certe alia potest esse ratio ꝙ odio furis vcꝫ qꝛ stipulatio interposita super certa causa intelligit scd̃m naturã illius cause.ꝛ verba in stipulatione posita interdũ impropriãtur ꝭm illiꝰ cause naturã.vt.l.si stipulatus.de vsuris.ꝛ.š.de dã.infec.l.dãni infecti.§.quidã. Et aduerte qꝛ ꝭm predicta vr̃ qd̃ valeat stipulatio si stipulor a fure mihi dari rẽ furtiuã ex cã furtiua vel dari talẽ rẽ ex cã furtiua ꝭm Pe.lꝫ certe hoc hic nõ bene ꝓbat:qꝛ in primo mẽbro distinctiõis nõ fuit stipulatꝰ rẽ sibi dari ex cã furtiua.lꝫ qcq̃d te dare facere opꝫ ex cã furtiua ideo vꝫ:ꝛ hoc ẽt vr̃ hic Ray.ponderasse vt supra tetigi.nã ꝛ valeret si stipularet quicq̃d te dare facere oportet ꝑmittis etiã si nõ adijciat ex cã furtiua. vñ posset dici qd̃ nõ possum stipulari dari mihi rẽ meã ẽt a fure lꝫ dicam ex cã furtiua lꝫ bñ possum stipulari qcq̃d dare ipsuꝫ facere vel opꝫ.vel forte ẽt sicut possum petere furẽ cõdẽnari ad dãdũ ad finẽ vt in extimatione condẽnet si nõ restituat ita possum stipulari dari dũmodo adijciat ex causa furtiua.hoc tñ hic nõ bene ꝓbatur.sequit tñ Pe.ꝛ Bar.vnde etiam dici qd̃ non potest agi contra furem ad dandum nec concludere vt det.sed bene potest agi vt condẽnetur in ipsa re sicut ꝛ si alia actione personali ageret.ꝛ sic intelligit.§.sic itaqꝫ. Item poterit eodem modo qs stipulari rẽ a fure ex cã furtiua:non tñ debebit stipulari sibi dari:sed simpliciter stipulari rem talem ad quã teneris ex cã furtiua lꝫ alias non possit quis simplr̃ rem suam stipulari vt.l.necesse rem suaꝫ.j.e. ¶Quõ autẽ contra furem possit dari cõdictio ad dandum cõsiderato qd̃ res mea amplius nõ potest fieri mea.C.de lega.l.res proprias.vide glo.sing.in.§.sic itaqꝫ.in ver.apparet insti.de act.que dupliciter respondet vt ibi pꝫ. Tu adde tertiã sol.qd̃ videt dari ad dãdum odio furis:qꝛ fiet cõdemnatio ꝓprietatis nedũ possessionis sicut re vera quis esset obligatus ad dandum si non fieret solutio ipsius rei.l.j.in fi.cũ sequẽti de tritica. Itẽ attẽde qꝛ glo.in.d.§.sic itaqꝫ.dicit qd̃ nedũ cõtra furẽ denegaret cõdictio:sꝫ ꝛ cõtra male fidei possessorẽ.tñ nõ allegat tex.qui probet nisi de fure ꝛ de ꝑdone ideo tene menti. ¶In glo.super verbo si vero hominẽ.ibi pro socio. imo mãdati.ꝛ dic qd̃ imo ista nõ sunt equipollentia vt pꝫ ex supradictis. ¶In glos.fi.ibi si viuat condiceret subaudi condictione furtiua.ꝛ non certi.ꝛ intellige qd̃ stipulatio facta fuit re presente.ꝛ sic mora fuit purgata ꝓpter tacitã obligationẽ vt.l.q.r.§.idẽ respondit.de solu.si aũt nõ fuisset presens nõ fuisset mora purgata ex quo stipulatio nõ fuit interposita animo nouãdi. vbi aũt fit animo nouãdi tollit cõdictio furtiua ꝛ effectus more ꝑambule etiã si res nõ fuerit presens per.l.parui.de condi.fur.ꝛ ibi de hoc non intelligit effectus more tanꝙ odiosus repetitus in stipulatione nouãte:lꝫ secus in alio effectu fauorabili.l.aliã.ĵ.de noua. ¶In eadẽ glo.ibi sed ex stipulatu aget.adde ꝛ imo non aget etiã ex stipulatu cum liberatus sit debitor propter interitum rei ante morã.ꝛ sic intellige literam ibidem:ꝛ sequendo istum intellectum qd̃ animo nouãdi nõ fuerit interposita stipulatio expone illam literam vt dixi in tex.vcꝫ qd̃ euanescit cõditio ꝓpter stipulationeꝫ subaudi factã re presente propter interitũ sequutum:non autem intelligas velle obligationẽ ex stipulatione manere re perempta ante morã. ¶In eadẽ glo.ibi cõditio tollit subaudi.s. furtiua. et ideo de ista nõ posset intelligi tex.intelligẽdo qd̃ stipulatio fuisset interposita animo nouãdi lꝫ posset intelligi de certi ꝯdictione generali vt sequit in glo.in ver.vel dic. Aduerte tamẽ qꝛ cũ hoc casu agitur contra furẽ in effectu ad restitutionẽ rei.ꝛ sic ad factũ incertum.ꝛ sic vr̃ qd̃ nõ cõpetat certi cõdictio ꝗ cõpetit ad incertũ nisi dicas speciale odio furis qd̃ hic ꝯdictio degeneret ꝯ furẽ ꝯtra naturã eius sicut alie cõdictiones.

8 ¶†Ex hoc nota casum singu. in quo certi cõdictio dat ad incertũ qd̃ alibi nõ reperit meliꝰ. ¶Itẽ

nota q2 sentit Bart. qd cōtra furē non debeat agi seu libellari seu conduci ad dandū sed restituendū: et hoc etiā expresse tenuit glo. in. l. sed et si me putē. §. cū inter. de cōdictio. indebi. idē glo. insti. de actio. §. sic itaqz. et Dy. ibi sed Pe. hic voluit cōtrariū. et idē Ray. per dictū. §. sic itaqz et si dicaē quomodo poterit iudex condēnare ad dandū cū dare sit accipiētis facere et res dn̄i agentis amplius sua fieri nō possit. dicit Ray. qd cōdēnabit eū ad dādū omni modo quo melius poterit. et sic sentētia nō cōtinebit. impossibile sed possibile. et sic pz scdm eū qd contra furē agi pōt ad dandū vt pz in. d. §. sic itaqz. institu. de actio. et hoc pbat scdm eum significatū verbi cōdicere. nā cum condici a fure possit vt hic. et. l. fi. vsufruct. quēadmodū caue. et si cer. pe. l. si quis necēm. §. fi. et. l. certi condictio circa prin. de triti. l. ij. et ibi notaē. cōdicere aūt nō est petere dari. vt in. §. sic itaqz. et in alijs iurib9 preallegatis. Idē cōcludit qd iudex poterit petere declarare rem esse actoris. et condēnare furē ad dandū omni modo quo poterit. et sic ad possessionē. et sic dicit expressum in tex. in. d. §. sic itaqz. ver. plane. lz Dy. ibi dicat qd debeat peti restitutio rei. hoc etiā tenuit glo. in. d. l. sed et si me putē. §. cū iter. de cōdi. inde. pro hoc facit. l. in re furtiua. in prin. ff. de cōdi. furti. sed dic vt ibi not. per eū. nam illa opi. cōcludit in actione reali nō in cōdictione furtiua que est mere psonalis et obligat furem ad dandū. vt pz in iurib9 superius alleg. et sic petere possum dari qd te dare facere oportet cōdictione furtiua scdm Ray. Tu potes dicere qd sustineaē libellus si petiē restitui: q2 in effectu venit restitutio. et sic saluaē opi. Dy. et glo. in. d. §. cū iter. et idē voluit hic Bar. vt supra dixi. Itē poterit cōcludi et libellari ad dandū ex causa furtiua vt voluit Pe. et Ray. vel ad dandū talē rem quā dare debet ex causa cōditionis furtiue. Itē tertio poterit libellari et cōcludi simpliciter vt condēneē ipse fur in re furata. et p hoc videē arguēdo de libello ad stipulationē qd in stipulatione possum stipulari a fure rē furatā restitui. Itē potero stipulari ipsam rē mibi dari ex causa furtiua vel p hec verba quicqd dare te facere opz ex causa furtiua. et hec practica est ceteris tutior. Itē scdm Pe. vt refert hic Cy. valebit si dico tu es furat9 talē rem pmittis mihi illā reddere lz nō adijciaē ex cā furtiua q2 satis est qd ex tenore stipulationis apparet qd debet ex causa furtiua qd nota. itē videē qd possum stipulari simpliciter ipsam rem promittis mihi talē rem. nec adijciaē dari vel restitui dūmodo adijciaē ex causa furtiua vel ex tenore stipulationis appareat qd sic ex causa furtiua. nam respectu pprietatis videor stipulari vt si nō reddas nō solū fiet extimatio possessionis sed etiam proprietatis. l. j. §. fi. et. l. ij. ff. de tritica.

Summarium.

1 Solēnitas debita presumiē in actis iudicialib9 interuenisse.
2 Solennitas extrinseca que sit et que intrinseca.
3 Solennitas quando interuenisse presumatur.
5 Scripture notarij plus creditur quā dicto testium.
6 Minor iurans non venire contra rationem minoris etatis sibi preiudicat.
7 Contestatio litis an probetur per verba iudicis dicentis visa contestatione &c.
8 Litem contestatam non esse qualiter probetur.
9 Assertioni partium in instrumento facte quando credatur.
10 Notarius presumitur rogatus.
11 Solennitas an sit presumenda in nuncij relatione.

Sciendum. Solēnitas intrinseca presumiē. h. d. et intellige de solēnitate formali secus in extrinseca vt. j. in glo. itē secus in solēnitate materiali vt insti. de emp. et vē. §. preciū. 1 †Itē no. qd in iudicio omnia presumunē solēniter acta de quo aliqd insti. de fideiu. §. fi. et in. §. si ita scriptū. insti. de inuti. stip. p Inno. in. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. susce. et aliqd in. c. cū in iure perit9. de offi. deleg. et ibi etiā p glo. et Jo. an. sup ea. et p Jo. an. in. c. sicut nobis. de re iudi. et per eundē post compostel. in. c. in genesi. de elec. ¶In glo. j. ibi. l. cū de indebito. §. fi. Dy. reprehēdit istā glo. per. l. si stipulatus. §. adhiberi. de fideius. vbi nedū ante obligationē. sed etiam post ipsius principalis et sic qualitercūqz cōstaret de debito sufficere dz vt valeat fideiussio. sed certe glo. bene dixit q2 in instrumēto fideiussionis opz qd fiat mētio obligationis iam facte per principalem vel fiede. et ideo nō credit Ange. glo. aliud sensisse quā Dy. in effectu. et ex glo. et dicto Dy. dicit hic Bal. et in effectu idē Ang. qd si petiē executio instrumēti cōfessionati ex forma statuti: intellige ɔtra fideiussorē nō est necesse ostēdere instrumētū debiti principalis dūmodo de hoc fiat mētio in instrumēto fideiussionis. qd dicit Bal. sing. notandū q2 vidit pluries de facto opponi contra petentē executionē istrumēti de ɔseruatione indēnitatis qd ostēdat petēs qd sit obligat9 pro isto ɔtra quē agit et hn̄ opponiē scdz eum saluo nisi de principali et prima obligatione fiat mentio specifice in hoc instrumēto ɔseruationis. nec ob. auē. si quis in aliquo. C. de edē. vbi nō videē sufficere etiā si fiat specifica mentio: q2 illud pcedit inter diuersas personas. sed inter eadē quarū voluntate fuit confectū instrumentū bene sufficit per. l. optimā. C. de contrahen. et cōmit. stip. et ad predicta allegat Ang. glo. in. l. inde neratius. §. si qs hominē. s. ad. l. aquil. ideo autē dixi qd ex forma statuti instrumēti hz executionē: q2 de iure cōi secus. et q2 contra fideiussorē cōtractus nō fit executio sine nouo processu vt not. in. l. fi. C. de vsuris rei iud. et in. c. j. de iniur. et dam. dato. li. vj. vbi bona glo. ¶In eadē glo. ibi. §. qd fere. et sic pz qd cōtra presumptionē huius. l. admittiē probatio in cōtrariū. et sic est simplex psumptio iure nō iuris et de iure nec etiā fictio: q2 nec tūc admitteretē pbatio in cōtrariū vt no. in. l. siue possidetis. C. de proba. et in. c. is qui. de spon. vbi bona glo. et dic qd pōt pbari cōtrariū etiā p testes si aliquis vult pbare contra solēnitatē vt pz in. d. §. fere preallegato. si vero vellet quis probare cōtra tenorē instrumēti vel cōtra suā confessionē cōtentam in instrumēto tūc admittiē solū ad probādum contrariū per scripturā. l. generaliter. C. de nō nu. pecu. sed hoc intellige verū quādo prim9 cōtract9 esset celebrat9 in scriptis als secus. vt ibi. ¶In eadē glo. ibi sine autoritate tutoris. Ex hac glo. 2 †no. que est solēnitas intrinseca et que extrinseca q2 solennitas intrinseca est sine qua verborū prolatio non pōt verificari vt pz hic in fideiussione que nō pōt verificari sine stipulatione vt pz. s. eo. l. v. §. satis. et stipulatio similiter nō verificaē sine interrogatione preambula et respōsione secuta. Et ideo ex fideiussione vel si reperitur scriptū quē fideiussisse. nā de solēnitate intrinseca est qd promiserit cū precedēte interrogatione: q2 fideiussio nō fit sine stipulatione presumiē stipulatio et ex stipulatiōe interrogatio et respōsio. Extrinseca est sine qua verborū prolatio pōt verificari. et ideo ex cōtractu emptionis nō presumiē qd autoritas tutoris interuenerit q2 sine ea pōt esse emptio et vēditio. et sic pz qd solēnitas extrinseca est qua verborz platio nō cōprehēdit supple nec est apta nata cōprehēdere. et sic cessabit cōtrariū. §. si scriptū. insti. de inut. stipu. vbi si in scriptura pferaē verbū pmisit qd pōt referri ad stipulationē. et ad nudū pactū. s. de edil. edic. l. sciendū. §. dictū. et sic de necessitate verborū nō cōprehēdit stipulationē in dubio tn̄ presumiē solēnitas stipulationis. Est etiā ratio scdm Dy. quare magis presumiē solēnitas intrinseca quā extrinseca: q2 extrinseca cōsistit in facto: facta autē non presumuntur. ar. l. sciendū. s. ex quib. cau. maio. solennitas autem intrinseca cōsistit in iure. et ideo ex quo constat de facto presumitur factum solenniter. l. ab ea parte. s. de proba. ¶Sed aduerte quia quod dicitur solennitatem debere dici intrinsecam etiam quando natura verborum necessario nō comprehendit dummodo sit apta comprehēdere nō videtur verum. nam secundum hoc si reperitur in scriptura q pupillus vendidit titio talem fundum pro centum q2 potest intelligi q vendidit. s. cum autoritate tutoris et decreto iudicis. et sic verborum natura apta est id comprehendere debet dici solennitas intrinseca. et per consequēs dz presumi contra. d. l. quecunqz. in fi. de publi. sed respōde q dictum Dy. et doc. procedit quando natura verborum apta est comprehendere absqz eo q persona extrinseca subintelligatur vt est videre in exemplo Dy. alias secus vt est videre in casu proposito quia persona extrinseca in dubio non debet subītelligi vt. l. si stipulatus. §. grisogonus. j. eo. 3 ¶†Si queriē an et qn̄ solēnitas presumaē. dic aut loquimur in solēnitate intrinseca. aut in extrinseca. primo casu si est materialis nō presumiē vt in. §. preciū. insti. de emp. et ven. si vero est formalis tūc aut queriē in actu celebrato cum scriptura. et tunc presumitur vt hic. aut sine scriptura. et si de ipsa patet per testes. et tūc nō presumiē vt. j. dicet aut qriē de solēnitate intrinseca quā natura verborū nō comprehendit. sed est apta nata cōprehēdere. et tūc in actu celebrato in scriptura psumiē vt in. §. si scriptū. s. alle. aut in actu de quo cōstat per testes tūc sec9 vt in. l. j. C. de vsuris. et ratio inter solennitatem materialē et formalem q2 materialis est difformis vt pz in precio in contractu emptionis quod variatur secundum varietatem rerum et tēporū. l. precia rerū. ad. l. fal. formalis vero semp est vniformis. iō nō sic faciliter presumiē prima sicut scda. et hoc tenet Ray. Bar. Pe. et Cy. sed Ja. de are. s. et ideo si cōstat in scriptura titiū emisse a seio stichum scdm eū presumiē q iusto pcio. vn̄ dicit q solēnitas materialis psumiē vt in casu pdicto. idē si sit materie coherens vt hac. l. secus si sit formalis vt. l. quicunqz. §. fi. supra de publi. Sed certe hec opi. non est bona quia si expresse diceretur vendo tibi stichum pro iusto precio non valeret ex quo preciū non est certificatū vt in. §. precium. insti. de inutili. stipu. et sic multo min9 dz valere venditio in casu predicto quia dicta psumptio non debet plus operari q expressa conuentio in forma psumpta. nec ob. l. si fundus. §. fi. s. de pigno. quia speciale i casu illo vt feneratores potius inducantur ad faciēdum illud factum quasi pactuz legis commissorie qd est in pignorib9 reprobatuz. l. j. et. ij. C. de pac. pig. Ray. tn̄ in hac materia an solēnitas presumaē distinguebat: q2 si agitur de solennitate intrinseca et constat de facto per vocē mortuam presumiē vt hic cū. fi. si per vocem viuam nō. l. j. C. de vsur. et ibi notaē ratio diuersitatis. in extrinseca vero solennitate dicit q si de illa cōstet per instrumentum presumiē. l. j. C. de fide instr. et in re aste fis. li. x. et ibi no. si vero fit mentio. et tūc presumiē si potest cōuenire ei qd est scriptū scdm eius naturā vt in. §. nos igiē. in autē. de tabel.

de tabel. si vero nō pōt cōuenire nō presumit quo ad plenum effectum vt. d. l. quecunq3. §. fi. sed quo ad semiplenum sic. l. actor. ⁊ qd ibi no. j. rem ra. ha. ¶ Et vltimo inducit hanc. l. ⁊ predicta ad no. in spec. de lit. contest. §. j. ver. sed nunquid per exceptionē ⁊ de instru. edi. §. postremo. ver. item opponitur contra instrumentum. ⁊ in spec. de sententia. §. iuxta. ver. non valet etiam. Tu dic de materia vt. s. dixi ⁊. j. dicam. ⁊ ad notata in. l. actor. dic qd glo. nō videtur vera per. l. quecunq3. §. fi. de quo dicendum vt in. d. l. actor. item est ratio diuersitatis inter testes ⁊ instrumentum secūdum

4 quosdam quia notarij sunt periti. † ⁊ ideo pro eorū scriptura magis presumitur q̄ pro dicto testium qui communiter sunt imperiti. adde qd hec fuit originalis rō glos. que est sing. in. d. §. fi scriptū ⁊ tāgit glo. in. l. j. de vsur. ⁊ sequit But. in. l. j. C. de vsu. Sz aduerte q2 hec rō nō videt bona q2 hec. l. pcedit etiā in scriptura priuata que nō est facta per tabellionē cū simplr loquat ⁊ indistincte ⁊ probat per. l. j. ⁊. l. optimā. C. de cōtrahē. ⁊ cōmit. sti. pterea si ponamus testes esse peritos esset illa ratio que in scriptura ⁊ tamen indistincte dictū est. s. secus esse in teste. Ja. bu. in. d. l. j. de ȝtrahē. stipu. voluit euadere primū cōtrariū q2 dixit qd scriptura fit per sciētes lras nō sic aūt ȝtingit in testibus qd sciāt cōiter lras tamē ibi nō respōdit ad scdam rōnem nisi forte dicas qd voluerit habere respectū ad cōiter accidētia ar. l. nā ad ea. s. de legi. alij tū propter vltimā rōnem limitāt pdicta pcedere in testibus nō peritis secus p testibus peritis: q2 tūc pro eis psumeret sicut pro instro vt notat Cy. in. d. l. j. C. de vsuris. alij dicūt qd indistincte secus esset in testibus per. d. l. j. C. de vsur. ⁊ per tex. istū a sensu cōtrario. ⁊. d. §. si scriptū ⁊ hoc sequit hic Bart. ⁊ ratio diuersitatis fit inter testes ⁊ scripturam q2 testis debet testificari de eo qd percipit sensu corporeo. s. de testa. l. qui testō. §. fi. ⁊ ibi notat. ⁊. C. de testi. l. testiū sed fideiubere ⁊ stipulari est nomē iuris nec sensu corporeo pcipit. ideo nō dz testis p talia verba deponere ⁊ si deponat nō dz credi ⁊ multo min⁹ si dicat qd pmisit pbabiliter stipulatio: cū ei⁹ dictū necessario nō ȝcludit ar. c. in presentia. de pba. ⁊. l. nō hoc. C. vnde cogna. dz ergo deponere q̄ talis pmisit tali interroganti. x. ⁊ hoc est factū ex quo resultabit ius. s. stipulatio. ⁊ idē in fideiussione: sz iste rōnes cessant in pte q2 pars pōt scribere se fideiussisse vel se pmisisse vel mādare alteri qd sic scribat ⁊ stabit ȝ ipsum ar. l. de etate. §. j. de inter. ac. Bal. vero dicit qd rō est q2 dictū testis dz necessario cōcludere alias accipit cōtra proferentē. ⁊ ideo si vba testis nō cōcludant necessario non presumit solēnitas. d. l. j. C. de vsuris. secus ergo si necessario cōcludat. exēplum scdm eū si dicat qd titi⁹ fideiussit pro seio in. c. vel qd per stipu. pmisit mihi cētum ⁊ testis interrogat⁹ sup articulo dicit vera esse ȝtenta in articulo q2 vidit ⁊ audiuit certe satis probat ſm eū quia nō pōt vidisse ⁊ audiuisse intercessisse stipulationē nisi audierit precedentē interrogationē ⁊ secutā responsionē: sed si diceret vidi q̄ pmisit. c. nō pbat stipulationē: q2 istud verbū promisit cōtingēter ⁊ nō necessario ad stipulationis actū pōt referri ſm eū. ¶ Tu adde qd nō videt sufficere si dicat vera esse contenta in. c. q2 sic vidit ⁊ audiuit si vlterius nō dicat p notata in. c. cū causam. de testi. per Inno. ⁊ per Bart. in. l. si solēt. de testi. q2 qñ testis deponit sup eo qd est iure vt est dominiū stipulatio. ⁊ si dz reddere causaz sui dicti etiā nō interrogatus sufficienter per sensum corporeū ⁊ per actū corporei sensus ex quo resultet ius sup quo deponit. al's nō pbat q2 tunc poti⁹ videt indicare q̄ testificari vt pbat in locis palle. ⁊ facit qd notat. j. eo. l. stipulatio ista. §. hec quoq3. ⁊ ideo vr̄ qd sit expediēs q̄ subiūgat q2 vidi ⁊ audiui ipsum pmittere titio interrogāti. ⁊ hec de pmo casu pncipali. Scdo casu qñ de solēnitate extrinseca cōclude qd nō presumit si de ea nō fit mentio in instrumēto vt. l. quecunq3. in fi. de publi. si vero de ipsa fit mentio in instrumento. ⁊ tunc presumitur si possibile fuit causam interuenire tēpore confecti instrumēti. ⁊ ita debet intelligi. l. j. cū sua glo. C. de fide instru. ⁊ iur. aste fis. li. x. si vero nō potuit iteruenire tpe instrumēti ȝfecti. ⁊ tūc inter easdem psonas presumit. l. optimā. C. de ȝtrahē. ⁊ cōmit. sti. dūmō talis sit solēnitas cui partes possunt renūciare seu dūmō psone sint habiles ad renūciandū illi solēnitati alias sec⁹ ar. l. doli. §. diuersum. j. de noua. ⁊. l. si iudex. §. si circūuēto. s. de mino. ⁊ ar. l. cū hi. §. fi. cū lis. de trāsa. ⁊. j. de cas. pecu. l. si forte. ⁊. C. de colla. l. si donationis. ⁊ adde casuz. l. pdia. cū ibi nota. s. de acqrē. pos. q2 lz in instro cōfecto in alienatione rei dicat talis dedit vēdidit ⁊ tradidit tali talem rem licet traditio tunc nō potuerit interuenire operātur tamen predicta verba vt saltim videatur data licentia apprehendēdi possessionem vt ibi notatur. ⁊ adde ſm Bal. qd diuturnitas temporis quādoq3 facit presumi omnia solēniter acta ⁊ solennitatem precessisse vt est casus sing. in. l. si filius. C. de peti. here. ſm eū. Ang. etiam ad idem allegat. l. qui in aliena. §. j. de acquir. heredi. ⁊ bene facit vltra eos. l. cum de in rem verso. s. de vsuris. ¶ In eadem glo. ibi. l. quicunq3. no. ex glo. plura primo qd sentit glo. qd mulier possit renunciare velleiano. ¶ Item not. q̄ si renūciat non preiudicat sibi nisi fuerit certificata de beneficio velleiani ⁊ qualiter cessat per renunciationem tale beneficium ⁊ hoc cōmuniter tenetur per glo. ⁊ seruatur in practica. alij tamen dicunt de iure aliud esse de quo in. l. fi. §. pe. s. ad velleia. vbi p glo. ⁊ bartin. l. fi. C. ad velleia. vbi per Cy. ⁊ Bar. ⁊ per Jo. and. in. c. si diligenti. super glos. de foro compe. dicā in. l. doli exceptio. j. de noua.

6 ¶ Item nota ex glo. † qd si minor iurat non venire cōtra ratione minoris etatis vel alia preiudicat sibi. ⁊ sibi videbatur renūciasse beneficio restitutionis in integrum. sed Dy. consuluit contrariuz nisi forte minor fuisset certificatus prius de beneficio restitutiōis vt dixi. s. in muliere quia qui ignorat non intelligit renunciare. l. mater. s. de inoffi. te. sed minor non presumitur scire beneficiū restitutionis sibi competere sicut in simili dictū est in muliere q2 in vtrisq3 presumitur iuris ignorātia. l. fi. §. j. s. de iuris ⁊ facti ignoran. nec debet porrigi iuramentum ad ignorata. l. fi. C. de non nupe. l. fi. supra qui sat. cogū. cum si. ⁊ idem sentit Cy. in. l. ij. C. de rescin. ven. Bar. consuluit contrarium: quia ad hoc vt quis preiudicet sibi per iuramentum non requiritur qd sciat singula sed sufficiat iurare super facto. l. si duo. §. idez inl. ⁊. §. si quis iurauerit. supra de iureiuran. ⁊ ideo hic sufficere debet quod minor iuret non cōtrauenire rōne minoris etatis vel alia q2 debet intelligi iurasse non contrauenire ex aliqua causa ex qua minor posset contrauenire. ⁊ sic dicit quosdam doc. iuris canonici secuz concordasse. tutius tamen est secūdum eum qd ponatur in instrumēto qd minor fuit certificatus de beneficio restitutionis adde qd forte dictum Dy. est verius tenendo quod dictum est de muliere ⁊ dictum Dy. sequitur Jo. an. in. c. pe. super glo. de emp. ⁊ ven. non obstant iura allegata per Bar. quia potest dici qd loquuntur in persona non priuilegiata in qua non presumitur iuris ignorantia. secus est in minore quia est persona priuilegiata. ⁊ in qua presumitur de facili iuris ignorantia. l. regula. in prin. ⁊. §. j. s. de iuris ⁊ facti igno. pro Bar. tū facit quia iuramentum videtur representare eū maiorem per id qd notat glo. in. l. ij. C. de rescin. ven. que simpliciter dicit iuramentum minoris debere super ipsius cōtractu seruari: sed si vis tenere primum qd videtur equius propter multas deceptiones que fiunt hodie potes dicere predicta debere intelligi qñ minor fuit certificatus de beneficio restitutionis. non enim videt absonum sic intelligere pter no. per glo. in. l. fi. §. pe. s. ad velleia. vt in si. iura loquētia de renūciatione velleiani glo. intelligit procedere qñ mulier fuit certificata. sic ergo dicā in pposito ⁊ forte de mēte huius glo. fuit sic intelligere pter id qd dicit de muliere. ⁊ sic videt intellexisse Cy. glo. in practica tū nunq̄ fit mētio de certificatione beneficij in minore: sed in muliere sic. ideo practica videtur approbare opi. Bar. in minore. l. minime. s. de legibus. ¶ Extra glo. aduerte q2 ex distinctione supra facta multa possunt decidi. ⁊ primo si reperit in actis esse scriptū litē esse ȝtestatā. nec dicit qual'r quia videt qd sufficiat cum solēnitas intrinseca quā verborū natura est apta comprehendere presumatur vt superius est dictū. spec. tū ȝtra in ti. de lit. cōte. §. ij. ver. quid aūt. ⁊ ibi refert Jo. an. in addi. post egidiū qd in palatio bononie pter hoc annullata fuit qdā diffinitiua sententia: sed videt qd male per predicta ⁊ Jo. an. etiam ibi subdit de facto seruari contra dictū specu. ⁊ bene. ar. huius tex. ⁊. §. si scriptum insti. de inutili. stipu. ⁊ ar. l. gall⁹.

7 §. si eius. de li. ⁊ posthu. ¶ † Itē per predicta decidi pōt quid si index dicat visa cōtestatione litis ⁊ positionibus ⁊c. an probetur cōtestatio. ⁊ videretur qd non cū illa tunc non potuerat interuenire cū debeat esse aliquod mediū inter litis contesta. ⁊ sententiam ⁊ hoc tenuit Inno. in. c. qm contra falsam. extra de pba. ⁊ ibi per Jo. an. in ver. ⁊c. adde ſm Ang. hoc verū nisi sentētia fuisset lata contra presentem qui nō contradixit nec appellauit. nam tunc de omnibus in iudicio agitatis de quibus fit mentio in sentētia presumitur pro snia: sed non de agitatis extra iudicium que in iudicio asserunt pducta vt pcuratoriū ⁊ si. ⁊ sic dicit velle Inno. recte intellectū in. c. cū in iure peritus. de officio deleg. in vltima gl. magna vbi dicit qd pductio instrumenti procuratorij vel alterius similis est de actis: sed non ipsum instrumentū. ⁊ sic lz appareat pductū esse instrumentū pcurationis nō psumet istū esse pcuratorem nisi de originali appareat: sed certe ibi Innocen. recitat opi. aliorū tenentium oppositū. s. qd ex quo apparet pductionē esse factam presumat esse pcur. nisi aliud appareat. ⁊ idē si nō apparet pductio si fuit lis cōtestata vel habita pro contestata cū eo tanq̄ cuz procuratore quia presumetur procurator nisi doceatur de opposito. ar. l. pomp. §. rati. s. de pcura. ⁊ hoc tenuit Inno. in. c. quoniam cōtra falsam. extra de pba. ⁊. c. ij. de eo q fur. or. sus. ⁊ in. c. j. in ver. assentiat. de elec. in. vj. adde qd idem voluit Barto. in auten. si quis in aliquo. C. de eden. ¶ Item adde qd videtur idem si sententia fuerit lata contra partem absentem dummodo cōtumacem per notata per Joan. and. in. d. c. quoniaz. in vltima glo. ⁊ Joan. calde. ibi in distinctionibus suis. ⁊ Inno. in ca. bone. el primo de elec. ⁊ idem Compost. ⁊ Joan. and. in. c. in presentia. de renun. ⁊ presertim quando de longinquo est lata sententia p notata per Bar. in. l. admonēdi. de iureiu. ⁊ per Jo. an. post host. in c. in pñtia. de renū. ⁊ hoc etiā si nō sit facta mētio de ȝtestatiōe in tenore sentētie vt volūt doc. predicti. ⁊ spec. in ti. de sententia. §. fi. ver. in summa ad fi. §. ⁊ multo forti⁹ qñ est facta mētio lz legiste in

hoc cōmuniter sequantur opi. Bar. sed non bene per predicta. et qꝛ presumitur pro sententia quando non est appellatum ab ea vt legitur ⁊ notatur in. l. herēnius. §. gaia. de euic. ⁊ hec presumptio transfert onus probandi in partē aduersam. facit qđ not. Inno. in. d. c. cum in iure peritus.

8 ¶ †Qualiter autem probabitur negatiua qđ lis non est cōtestata. dic per inspectionē actorū in quibus non reperiatur contestatio. l. ij. cum ibi no. per butrig. C. de errore aduo. vnde de cautela est qđ producantur omnia acta. ⁊ fiat articulus qđ fuit ⁊ est absq; eo qđ alia acta fuerint in dicta causa et sic etiam fateatur notarius. ¶ Et aduerte: qꝛ contra predicta facit: qꝛ cum cōtestatio litis sit de solēnitate substantiali litis nec illi partes possunt renūciare vt not. glo. in. c. de causis. de offi. deleg. ⁊ in. c. j. de litis contesta. ⁊ notat. in. l. j. C. de litis contesta. videtur qđ non sit standum instrumēto in quo continetur dictam solēnitatem intercessisse per dicta. s. ⁊ per. l. si forte. s. de cas. pec. ⁊. l. si donatione. C. de colla. potes dicere qđ non presumitur ex eo qꝛ facta fuit mentio. sed ex eo qꝛ pars contra quam fuit lata non reclamanit. hinc est qđ etiā si non fuisset facta mentio in sententia de actis nihilominus presumeretur pro ea ⁊ pro actis. s. qđ precesserunt legitime vt no. Spec. in titu. de sententia. §. fi. ad fi. ver. in summa ⁊ hec presumptio transfert onus probandi in contrariū in partem aduersam. ar. l. siue possidetis. C. de pb. cū sua materia ⁊ no. Joan. in. d. c. quoniam cōtra. super. §. fi. ⁊ Jo. cal. in suis distinctionibus ibi ⁊ hoc cōtingit ex eo qꝛ vt dixi supra presumi debet pro sententia quādo nō est appellatū vt legitur ⁊ no. per glos. ⁊ doc. in. l. herēnius. §. gaia. s. de euic. ¶ Itē ex predictis deciditur qđ si arbiter tulit sentētiam partibꝰ presentibus ⁊ cōsentientibꝰ virtute cōpromissi qđ asseruit partes in eū fecisse poterit peti executio laudi licet de cōpromisso aliter nō doceatur. qđ quoniā partes ipsum compromissum facere potuissent sed nō potuissent facere iudicem ordinariū nec delegatū vt. l. priuatorū. C. de iuris. om. iudi. ⁊ in. c. significātibus. de offi. deleg. ⁊ ideo si negaret talis iurisditio non mandaret sentētia executioni nisi de ipsa appareret saluo nisi sententia trāsiuisset in cōtractū vt. l. ij. C. cōmunia vtriusq; iudi. scđm Ange. ⁊ sic vult Ange. qđ pro fundamēto iurisditionis seu potestatis iudicis ordinarij seu delegati nō presumatur: sed glo. sentit contrariū in ordinario in. c. cum in iure peritus. de offi. deleg. satis enim videtur qđ ordinarius fuerit cōmuniter reputatus. ar. l. barbarius. s. de officio preto. in delegato autē sentit qđ dictū est supra. Sed Inn. in. c. ij. de eo qui fur. or. suscep. sentit hoc verum quādo pars nunquā fuit in iudicio. ⁊ sic processum fuit cōtra illā absentē licet forte cōtumacē. secus si fuerit in iudicio ⁊ litē cōtest. omissa exceptione defectus potestatis: qꝛ tūc ⁊ multofortius si in totū iudiciū vsq; ad sentētiam nihil dixerit presumitur pro potestate iudicis delegati. ar. l. pompo. §. rati. ⁊ qđ ibi notat. s. de pcur. ⁊ idem etiam sentit in. d. c. quoniā contra falsam.

9 ¶ †Item adde scđm Ange. ⁊ vbicūq; partes in instrumēto aliquid denunciant super quo ipse partes habēt potestatē disponēdi statur eorū assertioni. ⁊ sic intelligitur. l. optimā. scđm eum. vnde inter partes cōtendētes de finibus probatur finis plebanatuum. sic intelligitur glo. in. l. cum aliquis. C. de iure delibe. secus si super eo disponere non possunt. sic intelligunt qđ habetur in. d. l. optimam. in glo. super ver. nec ergo. ex quo dispositio confiniū non spectabat ad eas scđm eum. sed tu dic contra qꝛ in preiudicium partiū inter quas cōficitur instrumentū statur enūciatis in instrumēto etiā si nō habeat potestatē disponēdi vt probatur in. d. l. optimā. sed ad preiudicium tertij nō vt probatur in. d. aut. si quis in aliquo. C. de eden. ⁊ ideo per instrumentū confectū inter aliquos non fit preiudicium ville que dz resarcire dānum illi cui est datū intra fines plebanatus si dicatur locus esse de finibus plebanatus. ⁊ probet solū per instrumentū confectum inter dictas partes. partibus aūt bene preiudicatur si deberet solui forte gabella ville de tali cōtractu inter fines plebanatꝰ.

10 ¶ †Item adde an notarius presumatur rogatus. qꝛ singu. glo. tenet qđ sic in. §. nos antē. in aut. de tabellio. ⁊ Inno. cōtra in. c. j. de fide instru. cōcorda opi. qꝛ dictū Inno. pcedat quādo notarius simpliciter dicit ego talis rogatus scripsi. ⁊ nō dixi publicaui nec reperitur in quaterno probationum nec habet alia signa cōsueta publici instrumēti al's procedit glo. predicta de quo hic plenius per Bar. ⁊ scđm hoc si reperitur rescriptū in quodā folio nō habēte signa instru. nec notarius dixerit ibi rogatus scripsi sed simpliciter scripserit nec dixit publicaui nō probabit. sed forte verius est contrariū ex quo constat qđ est de manu dicti notarij. non enim debet tales scripturas facere nisi veritas sic se habeat. ideo tūc debet etiam intelligi presumi rogatus vt voluit glo. preallegata. sed tutius videtur tenere dictū Inno. hoc casu cū sit solēnitas extrinseca. ⁊ sic non presumitur ex quo natura verborū necessario hoc non importat. nec etiā apta nata est importare qñ nō dicit notarius qđ scripsit. ⁊ lz dicat qꝛ absq; facto extrinsece persone non presumi pōt nō videtur presumenda p id qđ supra dixi. ¶ Itē adde quādo sententia fertur in scriptis nec adijcit se tulisse in scriptis iudex nunquid presumitur qđ in scriptis fuerit lata ⁊ recitata. ⁊ dicit notanter glos. qđ sic in. c. j. de re iud. in. vj.

11 ¶ †Item adde quid in relatione nūcij an presumatur in illa solēnitas dic qđ si ex cōmissione facta per partē aliquid refert idē qđ in scriptura facta mādato partis. si vero refert ex cōmissione iudicis idem qđ in teste testificante. scđm Bar. adde qđ hec verba sunt obscura ⁊ pone exēplum primi casus quādo ex cōmissione partis puta qꝛ iudex misit nuncium vt interrogaret seium an pmiserit. x. pro titio martino vel an aliquid ei debeat ⁊ seius dixit referas qđ promisi. x. pro ipso titio. nam presumetur ex hoc stipulatio ⁊ fideiussio. exemplum scđi casus si iudex dixit nūcio vade ⁊ referas mihi quecunq; inueneris alteri seio obligāte ⁊ nūcius referat se audiuisse titium pmittere seio. x. ⁊ ad predicta vide etiam qđ not. Bart. in. l. iiij. §. pretor. de dam. infec. ⁊ per ibi notata potest poni exemplum secundi casus.

a ¶ Error in nomine proprio. Adde an ⁊ quādo vitiet nota i l. si qs in fundi vocabulo ff. de leg. j. ⁊ i l. in vēditionibꝰ. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ vē. i. l. si in nomie. ⁊ ibi bal. C. ð test. bal. i. l. si fortidianuz. C. de lega. bal. in. l. nō ideo C. de here. insti. de le. §. si qs noie. spe. in titu. de libel. cōcep. §. xv. ⁊ Old. cōsilio. ccvj.

Si rem meam.

Quantū ad valorem contractus inspicitur tēpus existentis cōditionis si a principio contractꝰ pure valere non poterat mixta cōsideratione stipulatoris persone ⁊ rei promisse. h. d. ¶ In tex. ibi sub conditione. dic intrinseca vel extrinseca. lz aliter notetur. j. de stipu. ser. l. vsusfructus. et male scđm Ray. ¶ In glo. ibi si dari dic si autem tradi etiā pure facta stipulatione teneret. s. eo. l. scire debemus. §. fi. ¶ In eadem glos. ibi. l. vsusfructus. solue qđ ibi erat defectus ex parte persone stipulatoris quo casu inspicitur initium cōtractus. vt. l. si minor. s. de seruis expor. hic secus. ⁊ hanc solutionē posuit glo. s. de serui. l. existimo. in prin. in glo. ij. scđm Ray. ¶ In glo. ibi. §. sacrā. dic clarius qđ ibi erat defectus circa rem tantū. hic mixta consideratione stipulatoris ⁊ rei. conclude ergo si queratur quod tempus inspiciatur. quia quo ad acquisitionem inspicitur tempus contractus. et dixi in glos. quo ad robur stipulationis: ⁊ ipsius valorem. dic qđ si est defectus ex parte persone stipulatoris inspicitur similiter tēpus cōtractus vt. d. l. vsusfructus. si vero ex parte rei tantūmodo in stipulatione deducte. ⁊ idem vt in. §. sacram. si autem est defectus mixta cōsideratione stipulatoris ⁊ rei deducte in obligationem. ⁊ tunc si stipulatio concipitur pure attendimus tempus cōtractus si sub cōditione tēpus cōditionis existētis vt hic. ⁊ adde qđ dicetur. j. eodē. ⁊. l. multū. ⁊. l. stipulatio ista. §. quesitū. ¶ Et facit ista. l. scđm Pe. ⁊ Cy. ad. q. in certis locis vltramontanis vt in partibus Petri est cōsuetudo qđ nullus potest per procuratorē agere nisi priuilegiuz habeat a principe. ⁊ hoc supposito pone qđ quidam non habens priuilegium tale cōstituit procuratorem ad agendum. demum facta dicta cōstitutione procuratoris impetrauit priuilegium qđ agere possit per procuratorem demum comparet dictꝰ procurator in iudicio ⁊ vult agere. opponitur ei qđ nō pōt. qꝛ nullꝰ pōt per pcuratorē agere nisi habeat priuilegiū a principe scđm cōsuetudinē. replicat pcurator qđ imo pōt qꝛ dn̄s suus priuilegiū speciale habuit in festo sancti Joānis lz pcuratoriū fuerat datū in pascate. duplicat pars aduersa qđ nō dz audiri qꝛ nō habuit mādatū ad agēdū post ipetrationē priuilegij sz añ ⁊ ideo cōstitutio pcuratori nō tenuit a principio. triplicatur qđ sufficit priuilegiū esse cōcessum tpe quo agitur p hāc. l. dicit Pe. qđ hec q̄stio tpe quo hic scripsit pēdebat in curia legati ⁊ cōcludit qđ agere pōt p theoricā huius. l. nā cōsuetudo nō est impedimentū quo minꝰ qs possit cōstituere pcuratorē. sz quo minꝰ possit agi. ideo sufficit qđ tpe quo agitur cessare impedimentū sicut hic nō impedior stipulari rem meā ex eo qꝛ sup re mea nō possim cōhere: sz qꝛ res mea ampliꝰ nō pōt fieri mea. ⁊ sic nō impeditur stipulatio quo ad cōtrahendū. sed quo ad dominiū trāsferendū. ⁊ ideo si stipulor sub cōditione. ⁊ desinit esse mea tpe cōditionis existentis vz stipulatio: secus qñ stipulor rem sacrā: qꝛ tūc impeditur etiā quo ad contrahendum cū res sacre non sint in commercio. ideo a principio non valet nec postea conualescit cessante impedimento. l. si filius qui in potestate. de lega. ij. ⁊ de iniu. testamento. l. nam ⁊ si.

Si in nomine.

a Error i nomine pprioª nō vitiat si cōstet de corpore. h. d. Et de materia vide plene in. l. demonstratio. s. de condi. ⁊ demōstra. ⁊. l. iiij. supra de lega. primo.

Summarium.

1 ☞ Interpellatio debitoris añ diē facta nō cōstituit eū in mora.
2 Debitor an teneatur creditori actionem legis aquilie cedere homine vel boue debito interfecto.
3 Aquilia cessat debitore liberato.
4 Aquilia quando cessare dicatur.

Si stichus.

1 †Interpellatio debitoris añ diē nō cōstituit eum in mora. ⁊ ideo periculum interitus ante diem nō spectat ad eum. hoc dicit cū glo. ¶ In glo. j. in fi. subaudi al's secus p. l. seruus. j. e. ¶ Extra glo. adde dictis Bar. iquantū dicit qđ si pmisisti bouē ad pasca ⁊ añ mortuꝰ est nō teneris ad coriū ⁊ cornua bouis si erat debitor ex causa lucratiua. l. mortuo boue. de lega. ij. qꝛ hoc vr̄ esse verū si decessit añ morā. secꝰ si post morā ex quo tūc debitor remaneret. ar. l. si seruus. §. boue. de con. fur. ⁊ qđ no. Barto. in. l. scire debemus. supra eodē. in principio.

2 ¶ †Ultimo si bos vel homo

vel homo debitus interficiat an teneatur debitor creditori cedere actionem.l.aquil.glo.varias vt patet ex nota.in.l.arbitrio.de dolo.⁊.l.proinde.la picola.⁊.l.legis.in fi.tit.ad le.aquil.§.nã in.d.l.arbitrio.§.fi.tenet qd sic.in cõtrarium tenet in.l.proinde. Cõclude quatuor casus quia aut occiditur a debitore.aut a fideiussore.aut a creditore.aut a tertio.primis duobus casibus dic vt dicet.ĩ.eo.l.mora.⁊.l.si seruum.⁊.l.si fideiussor.de dolo. Tertio casu conclude qd aut interficit a creditore post morã debitoris ⁊ liberatur debitor.⁊ non tenet creditor.l.aquilia.vt est casus in.d.l.legis.in fi.aut occidit ante morã.⁊ tunc si erat debitũ cõditiõale vel in diẽ liberat debitor.⁊ tenet nihilominus creditor.l.aquil.sic põt itelligi d.l.legis.in prin.scdm vnũ intelle.si vero erat debitũ purũ tũc idẽ qr liberatur debitor ⁊ etiã tenetur creditor aquilia si forte facta repetitione anni vel.xxx.dierum nõ erat debitor seu non valebat plus seruus.⁊ sic põt intelligi.d.l.legis.in prin.scdm aliũ intellectũ alias si facta dicta repetitione non est quid intersit debitoris ex quo liberationẽ consequit ab isto qui occidit nõ cõpetit aqlia.⁊ sic sentit Jac.but.in.l.arbitrio.§.de dolo ⁊ sequit Bar.hic. Tu adde pmo qd id qd est dictũ de debito puro idẽ vr si sub die certa per notata p glo.in.d.l.legis.nisi forte dicas posse ↄsiderari interesse respectu operarũ que ante diẽ fuissent habite.itẽ adde qd illa l.legis.in principio simplr loquit ⁊ diuinare est qd ibi loquat qñ debitũ erat sub cõditione vel in diẽ.item diuinare est qd ibi itelligatur qñ facta repetitione plus valebat seruus.nã videt qd tunc etiam si plus non valuerit nihilominus teneatur aquilia ex quo ante morã debitoris occisus fuit per creditorem vt aperte videtur probari in.l.ibi sequenti vbi videtur casus.⁊ sic videtur ibi etiam esse casus non diuinando nec cauillando dictum tex.d.l.legis.nec ob.l.arbitrio.de dolo.in fi.quia ibi loquitur quando a tertio fuit occisus quo casu dicetur quid iuris.ĩ.item nõ ob.ratio butrig.qd liberationem debitor prosequat per dictam occisionem ex quo nõ erat in mora nihilominus aquilia sibi competit tanq dño.l.item mella.§.legis.eo.ti.nec ad excludendã dictã actionẽ dz audiri creditor volens excipere qd facto suo debitor est liberatus cũ factum fuerit turpe.⁊ nõ sit sibi licitũ allegare turpitudinẽ suã per.l.iusiurandum.§.pcurator.ff.de iureiuran.cũ ibi notatis ⁊.c.inter dilectos.extra de dona.⁊ bene facit qd notat glo.in.c.antepenul.§.ad.l.aql.⁊ si dicas quare ergo nõ idẽ quãdo post moram debitoris creditor occidit dic qd ibi ideo secus qr satis habet debitor qd liberetur qui tenebatur ppter morã etiã de casu fortuito.que rõ cessat qñ occidit ante morã.facit qd no.in fi.p glo.in.l.precib9.C.de impuber. Sed aduerte qr huic intellectui fortiter ob.rõ.d.l.arbitrio.in fi.q vr velle 3 † qd vbi debitor liberat cesset aqlia.⁊ sic licet ibi loquat qñ terti9 extrane9 occidit tñ ratio ibi posita pariter cõcludit etiã qñ debitor occidit.ideo tutior vr intellect9 butrig.q ẽt fuit glo.in.d.l.legis.⁊.l.proinde.in prin.nisi dicas qd aliud sit qñ creditor occidit in odiũ eius ppria autoritate rẽ sibi debitã perimẽtẽ.argu.l.extat.qd me.cã.⁊ hanc solu.qd aliud sit qñ terti9 occidit aliud qñ creditor tetigit glo.in.d.l.legis.⁊ similiter in.d.l.arbitrio.§.fi.⁊ hoc magis conformat dictis.l.tutius tñ puto tenere opi.but.⁊ Bar.quarto casu qñ occidit ab extraneo subdistingue qr aut occidit in iniuriã creditoris.aut in iniuriam debitoris aut neutrius:sed alias simplr occiderit.primo casu qñ in iniuriã creditoris debitor liberat quasi culpa creditoris sit interemptus ar.l.si merces.§.culpe.§.loca.⁊.l.pe.in prin.§.solu.ma.⁊ ideo hoc casu debitor nõ hz actionẽ.l.aquilie.sed creditor habet actionem de dolo cõtra tertiũ.⁊ sic intelligit.l.arbitrio.in fi.secundum vnum intellectũ fm Bar. Tu adde qr nõ vr absonũ dici hoc casu competere debitori aquiliã per ea que inferi9 dicent.nõ enim debet excludi per actionẽ de dolo nec contra eum diuersis personis cõpetant he actiones ⁊ ad diuersa.scdo casu qñ in iniuriã debitoris non liberat debitor quasi sua culpa perisse censeat per.d.l.si merces.§.culpe.⁊ hoc casu indubitanter habebit actionẽ.l.aquilie cõtra occidentem ar.l.item mella.§.legis.§.ad.l.aquil.⁊.d.l.legis.ad fi.tit.eo.titu.tertio casu quando in neutrius iniuriam occiditur.⁊ tunc debitor liberatur vt hic.⁊.d.l.legis.⁊ habet etiã actionem.l.aquilie per dictã.l.legis.sz certe ibi loquit qñ creditor occidit qui nõ põt suã turpitudinẽ allegare hic qñ terti9.quo casu vr secus sed certe etiam hic extraneus allegaret suã turpitudinẽ.vñ alia põt assignari ratio quã supra tetigi.s.qd odiũ creditoris perimentis ppria autoritate rẽ sibi debitã illud operat. Et aduerte qr Bar.hic in hoc tertio casu tenet qd dixi.s.qd creditor liberet ⁊ nihilominus habet actionẽ.l.aquilie.⁊ mouetur per.d.l.legis.que re vera non facit:quia loquitur quando creditor occidit.itẽ hec sua opi.videtur contra tex.in.l.arbitrio.§.fi.in ratione sui.nã ibi videtur concludi 4 † qd vbicunq extraneo occidente liberatur debitor cessat aquilia.⁊ sic videret dicendũ qd dixit ipse idem in alio casu quando creditor occidit:sed forte ideo aliud dixit:quia quando creditor occidit si non agitur aquilia non remanet delictum impunitum:quia perdit sibi debitum:sed quando extrane9 occidit in nullius iniuriam si non daretur aquilia debitori remanet delictum impunitum quia nullus ageret contra occidentem non debitor ex quo ei non competeret aquilia.non creditor:quia aquilia non cum non sit dominus nec de dolo:ex quo in eius iniuriam nõ est facta aliqua occisio.⁊ sic remaneret delictum impunitum.contra.l.ita vulneratus.ad.l.aquil.⁊ hec ratio potuit mouere Bar.tamẽ contra eũ vt dixi fortiter facit ratio.d.l.arbitrio.in fi.ideo forte potest dici qd non bene dixerit in hoc tertio casu p d.l.arbitrio.in fi.que videtur loqui indistincte.nec distinguit an in iniuriã debitoris vel creditoris an neutrius.⁊ sic forte põt dici qd hoc casu dabitur actio de dolo creditori contra occidentẽ per illum.§.nam certum est qd dolo facit occidens occidẽdo.l.j.C.ad l.cor.de sicarijs.⁊ in.c.j.extra de presum:⁊ licet nõ appareat qd dolo creditoris fecerit tamen satis est qd in eius perniciem tendit in effectu per istum.§.nec reperio etiam expressũ qd ad hoc vt detur alicui actio de dolo sit necesse qd dolus sit commissus animo istum ledendi:sed sufficere videtur dolum esse commissum ⁊ tendere ad perniciẽ agẽtis per.l.sz si ex dolo.§.fi.cũ.l.seq.de dolo nec ob.glo.ibi posita quia debet intelligi secundum predicta.item nõ ob.l.fulcinius.§.qd si aduersus.§.ex qui.cau.in pos.ea quia ibi loquitur in alio casu in quo ⁊ si cessaret remediũ illius edicti respectu eius cuius respectu non latitat,puideretur alio remedio quo prouidetur contra furiosum ⁊ similes de quo in.l.fulcinius.§.ad eo.co.ti.s.dato curatore hic esset secus.ideo de maiori preiudicio agitur hic.⁊ si pur diceretis cessare tunc actionem de dolo saltem non deberet cessare actio in factum ex equitate.l.quoties.§.fi.§.de pres.ver.equius enim est succurri creditori qui certat de dãno quã debitori qui certaret de duplici lucro.s.liberatiõis ⁊ extimationis consequẽde per aquil.ideo respectu extimationis equius est creditori succurri etiam si sit creditor ex causa lucratiua:quia absonum videtur quod occisio tertij auferat ius ei iam quesitũ. Et ex his patet si non competit aquilia debitori cessat sequẽs questio an cedere teneatur. Sed an hoc casu tenebit debitor cedere actionem.l.aquil.creditori est questio.⁊ sunt glo.contrarie.cõclude qd si est creditor ex causa lucratiua non tenebitur cedere si species fuit occisa:sed secus si tantummodo vulnerata.l.proinde.et l.huic scripture.ad.l.aquil.que.l.huic scripture videt cõtra theoricam Bar.in.l.si is qui pro emptore.de vsuca.inquantũ dicit qd fictio translatiua non requirit extrema habilia in his que veniũt in consequentiã.⁊ nõ sunt principalia per.l.fi.ĩ.de sen.passis hoc videt reprobari per.l.huic scripture.cũ principaliter heres fingatur adeũdo fuisse heres ex tpe mortis per.l.heres qñq.§.de acq.heredi.⁊ in cõsequẽtiã legata ex dicto tpe valuisse.l.si tibi homo.§.cũ seruus.de leg.primo.⁊.l.a titio.de furtis.⁊ tñ in re legata vr etiã extra morã habilitas requiri.cogitabis:sed potes dicere dictũ Bar.pcedere qñ in eo qd venit in cõsequentiã nõ fit fictio p se als secus vt ↄtingit in pposito per notata in.l.a titio.de fur.⁊ sic põt intelligi glo.in.d.l.pinde.seu in.l.ibi precedẽti in.§.fi.si vero erat debitor ex cã onerosa tenet cedere ⁊ dare quicquid apud eũ est ex re illa.l.in summa.§.si seruum.§.de cõdi.inde.⁊ ita pcedat glo.in.l.arbitrio.§.fi.⁊ facit qd habet in.l.qd sepe.§.si res.de ↄhẽemp.adde qr forte põt dici qd hoc casu cõpetit actio de dolo creditori p.d.l.arbitrio.§.fi.q simpli loquit. Itẽ adde qr qd dictũ est in hoc vltimo casu pcedit qñ ante morã debitoris est occisus si vero post morã tunc hoc casu non liberaretur debitor ⁊ competit sibi aquilia p no.per glo.in.l.legis aqlie.⁊ in.l.ait lex.§.fi.cum si.que incipit pinde.§.ad.l.aql.⁊ hoc casu non teneret cedere vt voluit glo.in.d.§.fi.nec ob.si dicas qd reperit occisor duob9 effectualiter teneri vcz creditori actione de dolo ⁊ debitori actiõe.l.aqlie qñ fuit occisus ante morã qr dicas hoc nõ esse absonum vcz qd qs ex eodẽ facto pluribus teneat ad dãnum seu interesse cuiuslibet vt.l.iij.§.si ad plures.de sepul.viola.vel dic qd solum creditori cõpetit actio de dolo vel in factũ.debitori aũt nõ cõpetit aquilia ex quo liberat per.d.§.fi.in.l.arbitrio.⁊ hoc vr iustius per ea que supra dixi. Itẽ pondera ex predictis qd vbi agens aqlia est dñs non videt ↄsiderari aliud interesse vt cõpetat aquilia.⁊ hoc bene probatur in.d.l.legis.sequendo intelle.quẽ supra posui.⁊ ad predicta etiam facit qd no.Ja.bu.in.d.l.arbitrio.§.fi.

Summar[illegible]

1 Stipulatio facta de re in commercio [illegible] non existẽte est inualida.

2 Judeus melioris est conditionis q hereticus.

1 **Multum.** †Si res non est in commercio stipulatoris non valet stipulatio.secus si nõ est in commercio promissoris.hoc dicit. In glo.secunda.ibi.§.si seruo alieno.adde quia huic membro videtur obstare.l.cetera.§.si duobus.de legatis primo.⁊.l.si quis inquilinos.eodem titulo.sed solue quod glossa loquitur vbi non est rei commercium in communi propter naturam rei.in contrarijs loquitur quando non est commercium propter quandã qualitatem vt quia iniuncta est edibus vt lapis et tignum quo casu poterat esse in alterius commercio videlicet illius qui emebat

domum & ideo hoc casu dicendũ vt ibi. ¶In eadẽ glo. in fi. adde q glo. j. in ver. placet. in. ij. mẽbro principali huius glo. vz qñ in stipulatore est defect⁹ ponit opi. guar. qd indistincte nõ valeat stipulatio. & aliud sit in legato. & sic loquãtur iura allegata in glo. & illã opi. tenet Ja. de are. & Bar. per hũc tex. qui loquit simpliciter & indistincte per. l. in testamẽtis. ff. de reg. iur. adde etiã rationem pro hoc q imputat stipulatori quare stipulat rem cui⁹ cõmerciũ habere nõ põt que ratio cessat in legatario cũ sine eius facto fiat legatũ. l. cum pater. §. surdo. de leg. ij. & hãc opi. puto verã lz Pe. bic Dy. & Ray. teneãt idẽ in stipulatione qd in legatis. ar. l. seruũ filij. §. eũ qui chirographũ. de leg. j. vbi regulariter de legatis licita est argumẽtatio ad cõtract⁹: vnde dicũt qd in stipulatione qñ est defect⁹ absq stipulatoris delicto vel secte diuersitate dz distingui an promissor sciuerit defectũ stipulatoris vel nõ. sed certe hic est diuersa ratio inter legata & cõtractus. vt pz ex predictis. & sic cessat regula dicti. §. eũ qui chirogra. ¶†Et no. ex glos. qd esse iudeum nõ est delictũ: sed esse hereticũ sic: verũ dicit de delicto punibili q nõ dz puniri iudeus eo q iudeus: sed hereticus sic ideo q heretic⁹ vt. C. de hereti. per totũ. tamẽ põt dici late delictũ inquãtum delinquit cõtra fidẽ. & sic põt intelligi glo. in. l. apud iul. §. fi. cum si. que dicit qd esse iudeũ est delictũ. & sic videt huic glo. cõtradicere. item potes sic cõcludere in hac materia quãdo fit cõtract⁹ super re cuius nõ est cõmerciũ: q aũt nõ est cõmerciũ propter rei naturã & non vz vt in. §. sacrã. an non est cõmertiũ ꝓpter quandã qualitatem. vt q res est iniũcta edibus. & dic vt. d. l. cetera. per totum. & d. §. si duob⁹. & l. si quis inquilinos. aut est cõmerciũ in cõmuni. sed nõ sine magna difficultate vt q sine licentia principis non põt alienari. & tũc nõ videt valere dispositio. l. apud iul. §. fi. cum. l. se. & ibi de hoc per glo. de leg. j. & facit qd notatur. ff. eo. l. cõtinuis. §. cũ quis. aut sine tãta difficultate cõmerciũ rei in cõmuni & tũc aut nõ est in cõmercio particulari respectu persone debitoris & valz dispositio. aut ex parte creditoris. & tũc distingue inter legatũ & stipulationẽ vt pz ex predictis. q stipulatio non valet. sed legatum valebit cũ distinctione de qua in glo. & l. sed si res. de leg. j. item aduerte qd presupposito qd idẽ deberet dici in stipulatione qd in legato. glo. nõ videtur hic posuisse bonũ exemplum dum posuit de heretico. & idẽ de iudeo cum hec. l. fuerit facta ante aduentum christi per. ccc. annos & plus scdm doc. ideo tunc potes ponere exẽplũ qd forte fuit interdictũ ei a iudice ne emat per. l. moris. §. pe. de penis. vel forte erat vetitus acquirere in certo comitatu. l. in quorũ. ff. de pig. sine delicto aũt esse potest si statutũ forte dicat sicut est ferrarie qd forensis nõ possit acquirere res immobiles tunc eni nõ poterit sibi stipulari sed alteri promittere si tenemus opi. guar. als posset sibi stipulari & debetur sibi extimatio. an autem tunc possit heres institui in hereditate in qua essent res immobiles dic vt. ff. eodem. l. si ita quis. §. ca. l.

a ¶Dol⁹. Adde qd dol⁹ dz ꝓbari p allegatẽ glos. in l. cũ ita. §. fi. de lega. ij. l. quoties. §. q dolo. de ꝓb.

Summarium.

1. Matrimonium cum sorore adoptiua contrahi nequit.
2. Sponsalia an sint probibita matrimonio prohibito.
3. Cõtract⁹ cõsensu initus etiã absq verborũ solẽnitate est validus.

Si stipuler. Stipulatio continẽs impossibile de natura vel de iure nõ valet hoc dicit. Et primo dictum a quo excipit ibi nisi. scdo aliud qd exẽplificat ibi veluti. scda ibi: itẽ. ¶†Not. qd non põt esse matrimoniũ cũ sorore adoptiua. & hoc procedit etiã de iure cano. vt in. c. j. de cogna. legali. ¶In glo. in ver. sororẽ ibi de spõsa. l. ij. dic qd glo. in. l. titia. preallegata. & est glo. in. d. l. ij. de sponsa. tenet stipulationẽ valere. & sic nõ est necesse respondere ad contrariũ. sed que glo. dicat veritatẽ an ista an glo. cõtraria dicetur in. l. titia. Ange. hic dicit & refert Ray. qd valet iure spõsaliorum. allegat. l. si quis tutor. §. quãuis. de ritu nup. scdm Jaco. de are. dicit tamẽ qd si pena fuisset apposita nõ valeret per. l. si ita stipula. ff. eo. & ex hoc colligi põt differẽtia inter sororẽ & extraneũ. q in extranea valet iure spõsaliorum secus in sorore per. d. l. si quis tutor. §. quãuis. & sic hab[illegible] differentiã quã ponat hic glos. scdm Ray. a[illegible] qd nece[illegible] dereť posse agi ad interesse si nõ sequatur m[illegible] si ita. & l. titia. ff. eo. & ibi hoc tz Bar. necessarie[illegible] l. fi. C. de spon. ¶†An aũt prohibito matrimonio [illegible] probibita spõsalia. cõclude scdm Bart. q aut nõ est determ[illegible] certũ tẽpus matrimonij in ꝓhibitionẽ terminatũ vt in muliere que nõ põt nubere ifra tps luctus. et tũc non videnť ꝓhibita spõsalia vt notať in. d. §. quãuis. supra alleg. fallit vbi est eadẽ ratio probibitionis sicut est in tutore qui nõ potest accipere in vxorẽ pupillã ne male rationẽ reddat administrationis. nam eadẽ ratione nõ poterũt contrahi sponsalia ante finitam tutelam & redditam rationem vt probatur in. d. §. quamuis.

Si in locando. †Cõtract⁹ qui contrahiť cõsensum vz etiã nõ adhibita solẽnitate verborũ. Et primo dictũ scdo ratio. ibi q hi vidistis in. l. j. ff. e. ¶In glo. ibi incõtinẽti. vult ergo glo. ista & alia sequẽs & sequẽs qd suffi

ciat respõdere ex interuallo. sed forte hoc est verum quãdo altera pars sibi dedit tẽpus ad deliberandũ. vel qñ cõsentit tali responsioni. & idẽ forte si non cõtradicit. facit in ar. l. si filiussa. ff. ad ma. als aũt sec⁹ videreť ne sequať absurdũ ne quis impediať dispone re de re sua si teneť expectare respõsum ex interuallo. itẽ q non est verisimile qd voluerim tãto tẽpore esse impeditus sup dispositione rei mee nec bonus vir hoc verisimiliter arbitrareť. in istis autẽ contractib⁹ bone fidei venit id qd verisimiliter bon⁹ vir arbitraretur. facit. l. in bone fidei. C. de eo qd cer. lo. & l. vir bon⁹. iudi. sol. ¶Extra glos. op. de. l. j. §. si quis ita. ff. eo. dic qd ibi agebať vt fieret stipulatio hic nõ scdm Jac. de are. Et nota bene hanc solu. ad illũ. §. idẽ tamẽ si ageret vt fieret stipulatio vt in hoc. §. q esset stipulatio super cõtractu & lz remaneret inualida remaneret cõtractus valid⁹ lz aliter expresse sit dictũ vt. l. si ita stipulat⁹. §. grisogonus. ff. eo. & facit qd dictum fuit in. d. §. si quis ita. supra allegato.

Summarium.

1. Dolus qualiter probetur.
2. Remedia legum cessant stipulatione super contractu bone fidei interueniente.
3. Contract⁹ bone fidei qñ & in quo differat a cõtractu stricti iuris.
4. Scientia vel ignorantia an sit in dubio presumenda.
5. Verba cõtract⁹ ambigua scdm ꝓcedẽtẽ tractatũ sunt iterꝑtanda.
6. Deceptio quando re ipsa in contractu stricti iuris esse dicatur.
7. Venditor vel emptor non potest querelare quando venditio facta fuit cum iudicis decreto.

Si quis cum aliter. Cõtra stipulationem in qua fuit dolus adhibitus vel que in se dolum hz doli exceptio obijcitur. Et primo vnũ dictũ: scdo aliud. scda ibi idẽ est. ¶In glo. j. in fi. facit qd habeť in. l. si tibi liberũ. ff. de act. emp. & de cõdi. ide. l. sed & si me putẽ. ¶†Qualiter aũt dolus[a] probetur dic vt colligiť ex tex. cum glo. l. dolus. C. de rescin. vẽ. & l. dolũ. C. de dolo. vbi glo. ponit exemplũ in eo cui datũ fuerat bene ad bibendum de bono vino. ¶In glo. ij. ibi stricti iuris. & bene per nota. in. l. dolo. nam si dolus dat causam cõtractui bone fidei est nullus ipso iure. si vero nõ dat causam sed als incidat in cõtractũ tz contractus. sed agiť actione ex eo cõtractu ad decipiẽdũ vt no. plene in. l. elegãter. in prin. ff. de dolo. in stricti vero iuris iudicijs ob. exceptio vt hic diciť. ¶An aũt deť actio. ifra patebit. ¶Et an similiter hec. l. possit itelligi in stipulatione iterposita sup cõtractu bone fidei. ¶In glo. sup ver. dolo malo ibi sine causa ꝓmisit totum. istud primũ exẽplũ nõ videť bonũ per dicta. ff. in glo. ij. nisi salues qd in hac scda pte ponit nouũ casum qui nõ hz respectũ ad primũ Bal. tamẽ videť sentire cõtra. s. qd iste scds casus hz etiã respectũ ad primũ vt infra diceť. ¶In ea. glo. ibi minus dimidia. Ex ista exẽplificatione. Flo. q videť sentire glos. †qd si stipulatio interuenit super cõtractu bone fidei puta emptionis & vẽditiõis cessabit remediũ. l. ij. C. de rescin. ven. & remediũ huius. l. habebit locũ sed dic cõtra scdm Bar. q imo habebit locũ remediũ illius. l. ex eo q stipulatio coequalis adiecta super cõtractu nõ nouat ipsum nec tollit ipsum nisi expresse fit dictũ. l. duo societatẽ. supra pro so. preterea posito qd nouaret primũ cõtractũ & primã actionẽ videť qd nouabit cum omnibus qualitatib⁹. & omnib⁹ priuilegijs que habebat prima actio nisi animo vitiãdi priuilegij fuerit facta. l. aliã de noua. & facit qd habeť in. l. v. §. cõuentionales. ff. eo. & l. si stipulatus. de vsu. scdm Bar. Attẽde tamẽ q scdm aliã loquiť de priuilegio prelationis qd bene põt intelligi repetitũ in sequẽti etiã facta animo nouãdi. sed in casu nostro priuilegiũ est qd agať actione ex eo cõtractu scdm formã. l. scde. C. de rescin. vẽdi. qd nõ potest intelligi repetitum in stipulatione facta animo nouãdi: quia illa est stricti iuris. sed primeua erat bone fidei. & sic ex secũda nõ posset dari nisi ad id qd in ea est deductum vt. l. quicquid astringende. ff. eodẽ tit. sed aduerte q forte glo. noluit excludere remedium. l. ij. licet remedium huius. l. etiam competat ad qd facit qd notat glo. magna in. d. l. ij. C. de rescin. ven. item attende q in remedio huius. l. indubitanter competit exceptio. sed an competit actio si forte promissor rem tradiderat. Azo in summa de rescinden. venditio. dicit qd non: sed solum poterit excipi non autem agi in casu huius. l. & hoc forte voluit glo. ij. in fine. contrarium videtur dicendum per. l. si id quo laurum. supra eodem titulo. vbi subuenitur stipulatori si decipitur. sed certe ibi loquitur quãdo dolus ex proposito interuenit. & sic non facit ad prodositum. hic quãdo re ipsa est dolus. ergo fortius promissori: & sic subuenitur actione de dolo vel in factum per. l. eleganter. §. non solum. ff. de dolo. vel repetetur qd est traditum per cõditionem indebiti per. l. qui exceptionẽ. §. si pars. de condictio. inde. & per. l. domos. cum se. de le. j. & hoc vltimum remediũ est tutius scdm Bart. pro hoc q actio de dolo vel in factũ subsidiaria nõ dz dari vbi alia competit. sed hic alia videtur cõpetere. s. condictio indebiti: ergo &c. & si dicas imo debet competere condictio incerti per. §. si pars potest dici quod ibi competebat retentio propter expẽsas in re factas hic propter ipsam

ipsam rem ⁊ deceptionẽ in cã cõtingentẽ. Ang. hic dicit qđ opi. Azo. est vera ⁊ qđ non dabit̃ repetitio q͛ hec exceptio doli de qua in glo. est sing. ⁊ odiosa causata ab ipsa deceptione. vnde soluens nõ debet repetere vt. l. qui exceptionẽ. ſ. de ꝯdi. inde. Sed tu adde qđ si loquimur in scđo casu huius. l. qñ adest deceptio re ipsa non causat̃ exceptio a dolo cõmisso tpe cõtractus per stipulatorẽ: ſ3 ex petitione que fit ex postfacto ⁊ ideo non vr̃ odiosa nec habet ipedire repetitionẽ per notata per glo. singu. in. l. qui se debere. de cõdi. ob cãm. ⁊ hoc t3 Bar. in. l. ij. C. de rescin. ven. si vero loquamur de exceptione que cõpetit in prima parte. l. forte posset procedere dictũ Ang. nisi dolus etiam fuerit cõmissus in traditione: q͛ tũc posset agi actione de dolo ad repetitionẽ. ⁊ sic possunt cõcordari opi. Bar. tñ in. l. ij. C. qđ me. cã. sentit qđ etiã in casu isto dari possit cõdictio indebiti l3 a principio fuerit dolus q͛ hec exceptio nõ videt̃ mere odiosa cũ resultet in fauorẽ decepti: sed certe eodẽ modo in macedoniano resultat fauor filio ⁊ tamen dicitur odiosum q͛ principaliter in odiũ creditoris inuentũ. ideo dictũ Bart. non videt̃ verũ nisi forte saluando eũ dicas qđ l3 verba sua non bene sonẽt tñ mens eius fuit qđ lex qui exceptionẽ. habeat locum quãdo excipiens tractat de lucro vt ibi cõtingit in filiofa. secus quando de damno euitando vt in patiẽte metũ vel dolũ. ⁊ esset singu. limitatio ad. l. qui exceptionẽ. tñ est cõtra glo. ibi. ⁊ in. d. l. ij. in quã tũ intelligit. l. qui exceptionẽ etiã in exceptione metus. ⁊ illã etia3 Cy. sequit̃ in. d. l. ij. pro quo facit: q͛ exemplũ nõ restringit regula3 supra de dã. infec. l. dãni infecti stipulatio pertinet. nisi saluando Bar. dicas qđ non restringit regulam. s. quo minus locũ habeat in similibus vt esset in tuto exceptione qđ nõ reddat̃ ius nõ soluẽti collectas: sed bene restringit̃: vt non habeat locũ in oĩno dissimili. ar. notatorũ in. l. illud per glo. ⁊ doc. C. de sacrosan. eccle. vel dic qđ exceptio doli ⁊ metus est inducta eque principaliter propter odiũ cõmittentis dolũ vel metum ⁊ propter fauorẽ decepti. l. j. ff. de dolo. ideo in illa non habet locũ. l. qui exceptionẽ. que loquitur quãdo exceptio fuit inducta principaliter in odium: licet glos. ibi ⁊ in. l. ij. qđ me. causa. aliter sentiat. ⁊ hoc audiui tenere dñm Ful. i. d. l. ij.

3 ¶ † Ex p̃dictis p3 qđ qñ est deceptio re ipsa modica videt̃ esse differẽtia inter cõtractũ bone fidei. ⁊ cõtractũ stricti iuris. nõ in effectu vtrobiq3 competet exceptio nisi decipiatur deceptus. et similiter competet actio. erit tamen in hoc differentia: quia in cõtractu bone fidei venient accessiones ex mora per. l. mora. §. in bone fidei. ſ. de vsur. secus enim in contractibus stricti iuris. ⁊ predictis consentire vr̃ Bart. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ sic solũ respectu accessionum ⁊ respectu actionis competentis erit differentia: ſ3 nõ in effectu. vnde aduerte qđ ante traditionem competet exceptio per quã tuebit̃ vt nõ tradat nisi prius offerat̃ indẽnitas si est promissor vltra dimidiam deceptus vt quia promisit massam quam putabat es ⁊ erat aurum. si vero tradidit repetet vt possit retinere donec sue indemnitati consulatur nisi ille cui facta est traditio dicat da mihi illud quod saltem de iure habere debeo. nam tunc videtur qđ possit retinere nisi forte agens nõ potens sit ad exbursandum pecuniã. nam tunc poterit agens dicere volo qđ vendat̃. ⁊ qđ vtriq3 satisfiat ar. l. sancimus. C. de dona. si tñ cõuentus vult offerre indemnitatem agenti sufficeret ar. d. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊. d. l. sancimus. ⁊ qđ idem in effectu dici debeat in cõtractibꝰ bone fidei ⁊ stricti iuris tenuit hic Pe. nã dicit primo qđ videtur in cõtractu stricti iuris nõ possit agi ad cõtractũ rescindẽdum sicut in cõtractibus bone fidei. sed solũ detur exceptio doli. demũ subdit vel dic qđ idem est in contractibus stricti iuris q͛ si anulũ habui quem ereũ credidi ⁊ aureus erat si illũ promisi ⁊ ita sum deceptus vltra dimidiã iusti p̃cij si petes obstabit exceptio doli. ¶ An autẽ si tradidi habeã aliquã actionẽ dicit qđ competet actio in factum ex equitate. l. quoties. de pres. ver. sed certe melius videt̃ qđ cõdictio indebiti per id qđ dictum est. ſ. ¶ Quid autẽ si in instrumento dicat̃ talis vẽdidit rem pro tanto. ⁊ illud qđ plus v3 dedit ⁊ donauit. vel dixit qđ p̱mittit rem valentẽ quadraginta. ⁊ si plꝰ v3 donat an cessabunt remedia huius. l. ⁊. d. l. ij. dic ꝙ sic si sciebat valorem rei cũ in re sua quilibet sit ⁊c. C. man. l. in re mãdata. secꝰ si ignorabat sed ꝯtra hoc videt̃ quia secũdum hoc hec verba. ⁊ qđ plus v3 ⁊c. modicũ operant̃ quia alias ⁊ si ista verba non sint apposita quantũcunq3 plus valeret res vẽdita dũmodo nõ excedat dimidiã iusti precij. ⁊ dolus emptoris nõ intersit tenet ꝯtractꝰ. l. in cause. §. pe. de mino. ⁊. l. ij. C. de rescin. ven. alias sequeret̃ ꝙ per adiectionẽ istorũ verborum vẽdens esset melioris ꝯditionis ꝙ̃ si nõ adiecisset cõtra intẽtionem ipsius cũ per ipsa verba intendãt meliorare cõditionẽ emptoris in aliquo plus ꝙ̃ haberet de iure cõmuni. sed potes dicere qđ videnẗ adiecta potius gratia dubitationis tollẽde ⁊ exprimẽdi qđ tacite inerat. ar. l. qui mutuã. §. non omnis. ſ. man. ꝙ̃ qđ videat̃ vẽdens se referre ad id ex quo posset enormiter ledi. id enim verisimilius est ergo ⁊c. j. de reg. iu. l. semper in stipulationibus. ⁊ de reg. iu. inspicimus. lib. vj. q͛ tũc dicta verba extẽdunt̃ ad modicũ. ⁊ sic nõ ad deceptionẽ vltra dimidiã iusti precij cõtra quã prouidẽt remedia harum. ll. ar. l. si libertus. ſ. de oper. li. ⁊ ideo notarij ꝯsueuerũt dicere qđ si v3 plꝰ donat siue

4 quãtitas sit magna siue modica. ¶ † Quid aũt in dubio an presumet̃ sciẽtia vel ignorãtia. dic qđ ex quo est deceptio vltra dimidiã iusti precij presumit̃ ignorãtia. casus est nota. forte sing. iũcta glos. in. l. q̄squis. C. de rescin. ven. ⁊ hoc tenet ibi Bar. ⁊ hoc ibi t3 glos. iij. l3 ibi referat quosdã tenere cõtrariũ. ⁊ idẽ specu. in ti. de emp. ⁊ ven. §. nunc dicendũ. ver. sed nõne. ⁊ idẽ ibi Io. an. in additione licet Ang. hic allegat eũ corrupte. An autẽ remediũ huius. l. habeat locũ in trãsactione vide glo. sing. in. l. lucius. §. fi. ad treb. que in effectu dicit qđ sic nõ tñ debebit extimari valor rei: sed dubius euẽtus litis in cõsideranda deceptione vltra dimidiã. ad qđ facit qđ notauit glo. sing. in. l. per diuersas. in glo. magna. C. mã. et hoc tene l3 glo. in. c. pe. de emp. ⁊ vendi. teneat ꝯtrariũ. ⁊ Io. an. ibi. ⁊ cõmuniter antiqui. ⁊ specu. in. d. §. nunc videndum. ver. quid de trãsactione. sed potes saluare dictum predictorum sane intelligẽdo vt nõ det̃ dictum remediũ aliquo respectu ad deceptionẽ puta respectu extimationis ipsius rei. ⁊ de hac materia plenius dixi in d. l. lucius. §. fi. de qua etiam per Bal. in. d. l. ij. vbi tenet opi. communem cõtra Bar. ⁊ idem ibi Saly. ⁊ re vera difficile esset p̱bare vt dicit Bar. quia non de facili reperientur testes qui scirẽt deponere. ¶ Itẽ attẽde: quia sentit hic bar. qđ remediũ. l. j. C. de rescin. ven. habeat locũ in trãsactione intelligẽdo p̱ut dixi. ⁊ sic per hoc videt̃ qđ remediũ. d. l. habeat. locũ etiã si cõtractibus stricti iuris qđ hic t3 ang. ſ3 cõiter tenet̃ ꝯ̃riũ vt dictũ est superiꝰ. nec ob. qđ dictũ est de trãsactiõe: q͛ illa ĩterdũ cẽset̃ bone fidei qñ ĩterponit̃ super ꝯtractu bone fidei vt notat̃ per Bar. in. l. de tutela. C. de in inte. re. mino. vel dic qđ in effectu locum habet etiã in contractibus stricti iuris licet non omnino precise vt. ſ. dixi. nam bene habet locum quatenus potest adaptari. ⁊ per hoc patet qđ non est mirandum si remediũ. d. l. ij. dicatur habere locu3 etiam in alijs contractibus bone fidei. de quo in. d. l. ij. ⁊ in. l. si seruus cõmunis. §. locaui. j. de fur. ¶ Item aduerte q͛ per hanc. l. dicit Bar. qđ hic est casus qđ si aliq̄s tractauit de ineundo aliquẽ cõtractum cum alio ⁊ facto seu firmato tractatu contractus aliter initur qđ si vnus contrahentiũ agit ex illo cõtractu qđ alter non potest dicere cõtractũ initũ simulatũ esse ex hoc q͛ tractatũ fuit de ineundo cõtractum certo modo ⁊ est initus alio modo sed debet excipere ⁊ dicere qđ per dolũ fuit inductus ad aliter contrahendũ ꝙ̃ fuerit tractatũ si dolũ p̱bare põt. ⁊ si non põt probare opponat exceptionẽ doli in hac forma qđ dolo facit que petit illud qđ fuit in illo cõtractu deductũ cum inter eos tractatũ fuerit ⁊ ordinatũ de aliter cõtrahẽdo. qđ no. sing. secundũ eum. nã secundũ hoc precedens tractatus non probat simulationẽ vt ibi patet nisi tractatus fuisset qđ scriberetur aliter ⁊ aliud ꝙ̃ ipsi agebant q͛ tunc talis tractatus directo ad simultationẽ tẽdit. allegat. l. iiij. §. si ab ignoto. ſ. de manu. ⁊. C. plus va. qđ agitur. per totum ⁊. ſ. ex qui. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. qd sit latitare. ⁊. l. j. §. qđ ait. de superfici. ⁊ tamen iste due vltime parum faciunt. tractatus ergo precedens firmatus a partibus non tendens directo ad simulationẽ probat voluntatẽ contrahentiũ aliter fuisse. ⁊ ideo in petitione que fit secundum ꝯtractũ subsequutu3 apparet dolũ inesse merito obstabit exceptio doli vt hic secundũ eum. ⁊ sic patet qđ intentio sua est qđ in scđa parte tex. fiat p̱secutio eiusdẽ casus de quo in principio de quo tetigi ſ. in glo. ⁊ ad predicta allegat. l. quoties. §. tantũdem. supra de here. insti. ⁊ qđ notatur in. l. si quis in fundi vocabulo. de leg. j. ideo aũt dixi de tractatu firmato inter partes: q͛ simplex nõ firmatus nõ esset sufficiens probatio qđ partes aliter cõtrahere voluerint sed qđ potius per sequentẽ contractum apparet a tractatu recessum allegat. C. de fide instrumen. l. contractus. item intellige p̃dicta de tractatu firmato quando ilico post tractatum firmatum celebratus fuit ꝯtractus ar. l. si vẽtri. §. in bonis. de priui. cre. secꝰ si ex interuallo sequat̃ ꝯtractus per. l. cũ in plures. §. locator horrei. ſ. loca. ⁊ facit qđ notauit Inno. de arbi. c. innotuit. idẽ in effectu dixit hic Ang. dicẽs p̃dicta esse multũ vtilia pro tractatibus qui fiunt aliqñ de recipiẽdo rem in pignus. ⁊ deinde successiue apparet instr̃m vẽditionis in forma de eadẽ re. nã ex tractatu precedẽti nõ p̱pterea p̱babit̃ pignus nec ꝯtractus vsurarius seu simulatus allegat. d. §. locator horrei. ⁊ intelligit qđ proxime dictũ est qñ ex interuallo post tractatũ contractus est factus secus si factus est cõtractus eo tẽpore quo tractabatur. allegat. l. [illegible] nita. in prin. de dam. infec. iuncta. l. de die. qui sat. cog. ⁊. l. si ita stipulat̃. j. eo. ⁊ hoc vr̃ de mẽte Bart. ꝓm eũ in. l. pacta nouissima. C. de pac. ⁊ sic sentit Bar. ⁊ Ang. qđ qñ nõ ex interuallo precessit tractatus de contractu pignoris ineundo presumeret̃ fictus ꝯtractꝰ emptiõis postea subsecutꝰ. Bal. tñ sentit ꝯtrarium hic vt patet ex supradictis: sed dictũ Bar. forte verius per. c. ad nostram. cũ ibi notatis. extra de emp. ⁊ ven. nec ob. iste tex. q͛ alio casu loquitur in quo nõ sic verisimiliter presumi põt fictio.

5 ¶ † Et subdit Ang. qđ si verba contractus essent ambigua ita qđ possint trahi ad multos sensus interp̃tanda essent scđm tractatũ preambulũ quãtũcunq3 precedentem ex interuallo. ⁊ allegat Inno. in. d. c. innotuit. ⁊ ibi de hoc per eu3 iuxta finẽ. adde predictis q͛ qđ dicit̃ de tractatu firmato si sequatur contractus ex interuallo videatur ab illo recessum. qđ est ver

nisi verba tractatus se referāt ad futurū vt notatur in.d.l.pacta nouissima. ¶ Itē attēde q: scdm intellectū Bal. vr qd si precessit tractatus firmat⁹ de ꝓmittēdo fundū sine vsufructu ꝛ postea non ex interuallo ꝓmittat fundus simplr qd si petat fund⁹.ꝛ sic in plena ꝓprietate cū vsufructu obstabit exceptio lz aliter nō ꝓbet dolus. Sed attende: q: cōtra hoc facit q: videt qd poti⁹ in dubio debeamus intellexisse qd promiserit fundū deducto vsufructu vt sic dicta in precedentibus intelligant in sequentibus repetita per.l. titia.§.idē respondit.ī.eo.ꝛ sic ipo iure nō cōpetat actio ad vsumfructum.ꝛ sic contingeret quod promisisset expresse fundum cum vsufructu videtur quod respectu vsufructus ipso iure stipulatio sit nulla propter errorem per.l.ita stipulatus.ī.eo. Sed potes saluando Bal. respondere quod.d.l.titia.procedat qn̄ stante significato verborū possunt ꝓcedētia intelligi repetita in sequentibus exemplum in.l.itē q: supra de pac.secus est in casu isto vt patet ex l.si alij.s.de vsufru.lega.q: de ꝓprio significato verbi fund⁹ intelligit ꝓprietas plena cū vsufructu vt ibi: ideo hoc casu ex dictis in tractatu preambulo potius detegit ex errore ꝓmissionē aliter factā q̄ fieri debuit q̄ qd intelligat facta repetitio: nec ob.qd notatur.ī.eo.l.ita stipulat⁹.q: r̄ndeo vt ibi tanget. ¶ Itē adde fm ange.q: dicit Joan.and.in ti.de em.ꝛ ven.§.nunc videndū.ver. qd si venditor.ꝛ fuerunt potius verba specu.licet Ange.appropriet Joā.and. qd si quis vendidit equum vel bouem cum suis scbinelis superossib⁹ ꝛ magagnis.ꝛ cū pacto qd nolebat teneri de eis q̄ nihilomin⁹ rōne doli tenebit si ipse sciuit ꝛ nō ꝓpalauit emptori forte nō empturo si sciuisset ꝛ ibi spec. recitat opi. Sz Jo. and.in addi.ibi post Albertū gale.cōcludit q̄ dixi dicēs qd in gn̄ali clausula simpliciter vel post certos apposita nō venit morbus quē sciebat vēditor.allegat.l.tenetur.§.fi.ꝛ.l.q̄ro.s.de act.emp. Tu adde aliū pulchrū casum quē ponit spec.eo.ti.ꝛ.§.ver.qd si vēdens vbi ponit de vēdēte equū q dolebat spatulas saluo qd qn̄ calefactus in eundo ꝛ vēditor dixit qd dabat eū sibi pro strabo giboso ꝛ dolente spatulas ꝛ habente omnes magagnas nec volo ex aliquo teneri an nihilominus teneatur si non specifice propalauit alias. ꝛ concludit qd sic q: emptor videtur fuisse deceptus videns qd falsitatē dixerat venditor in alijs expressatis vnde credit verisimiliter esse falsum qd dixit de morbo spatularū. ¶ Ultimo adde qd Joan.and.eo.ti.§.sciendum.ver.ꝛ no.qd in venditionibus. dicit qd si equus vel bos vēdit⁹ morit infra triduū ꝛ reperit habere corputridū presumet tpe vēditiōis similiter habuisse ꝓpter proximitatē tpis per.d.l.si vētri.§.in bonis.ꝛ sic videt fuisse morbosus tpe vēditionis: ꝛ sic poterit agi redhibitoria ad preciū.hoc tn̄ nō credit Ang.ex quo vēditor nō fuit in mora: q: interitus speciei dz liberare.s.eo.l.si ex legati.sed magis placet dictum Joā. and. q: emptor in effectu debet recipere precium ꝛ sic vēditor est obligatus ad quantitatem tenetur tamen emptor reddere speciem.ꝛ sic ipse est ille q interitu speciei dz esse liberatus: sed non vēditor qui ex presumptiōe iuris videtur vēdidisse animal morbosum. ꝛ adde qd pro dicta presumptione bene facit glo.sing.in.l.j.C.de emē.seruo. ¶ Et facit quod habetur in.c.si qua femina.l.distin.ꝛ attē-

6 de quia videtur †qd deceptio re ipsa dicatur in contractu stricti iuris quādo promissor decipitur vltra dimidiam iusti precij: vt q: rem quam putat valere quatuor cum valeat.x. promittit per ea q̄ habentur in.l.ij.C.de rescin.ven.secus si deceptio sit.ī.dimidiam iusti precij.ꝛ hoc sentit hic Pet.ꝛ Cy.vt.s. tetigi.itē pōt dici deceptio re ipsa qn̄ precedit tractatus de aliter contrahēdo postea vero ex interuallo sequitur contractus qui aliter fit.nā dicetur deceptio re ipsa etiam si fit.ī.dimidiam iusti precij vt hic patet secūdum intellectum Bal.ꝛ adde omnino quod dicetur.ī.eodem.l.si quis arbitratu. Circa fi. vbi vobis declaro an procedat dictum Bart.in.§.arbitrorū in.l.si societatē.s.ꝓ so.circa intelle.l.ij.C. de rescin.ven.quando quis vendit per alium ꝛ non per se. ꝛ an pro-

7 cedat circa intellectum.l.vnde si nerue. ¶ † Item attende quia dicit Bar.qd vbi venditio est facta cum decreto iudicis non potest fieri querela per venditorem vel emptorem qd deceptio sit vltra dimidiā iusti precij.in.l.j.C.de predijs curi.lib.x.ꝛ sic dicit ibi esse casum.sed mihi non placet per.l.j.ꝛ.ij.C.de fide instru. ꝛ iure aste fis.li.x.licet etiam sit presumptio pro facto iudicis seu ꝓ eius autoritate vt no.spec.in tit.de emp.ꝛ ven.§.nunc dicendum ver.ꝛ no. tamen non sequitur necessario qd nō possit esse iniustum ꝛ qd nō sit re vera deceptio alias sequeretur qd re vēdita per minorē cum decreto iudicis ꝛ autoritate tutoris nō possit peti restitutio in integrum si assereret se lesum contra.l.si ex cā.§.j.de mino.nec ob.d.l.j.q: debet intelligi qd nō poterit cōqueri emptor vel venditor.s. verisimiliter.facit.l.fi.ꝛ qd ibi notat.s.qd me.cā.vel potes dicere qd sit speciale in casu illo in quo etiā ꝓ re maioris requirit decretum ar.l.cum qui.s.de iureiuran.sed precedens magis placet.

Si certos. Si quātitas debetur vt species de ipsa vt de specie iudicat. Cui⁹ intellectu ante moram liberat debitor.h.d. Non ob.l.incendium.C.si cer.pet.q: ibi nō accipiunt tanq̄ species vt hic sed vt quantitas.ꝛ ideo interitu non liberatur vt ibi.

Summarium.

Stipulatio. Diuidit in tres partes pricipales vsq; ad.§.hi qui. Et primo ponit ex cui⁹ facto cōmittat stipulatio habere licere. secundo ex quo facto cōmittat tertio cui committatur ꝛ contra quē. Secūda ibi si quis forte.tertia ibi sicut autem. Prima subdiuidit in quatuor quoniā primo loquitur in stipulatione simpliciter interposita.secundo quando de se promisit. tertio quando de extraneo.quarto quando simpliciter promisit. et hec quarta debet iungi cum prima secundum doc.secunda ibi: sed si. tertia ibi: sed ꝛ si quis.quarta ibi: lz quatenus. fm Bar. ꝛ Ang. potes diuidere quod primo loquatur de stipulatione simpliciter interposita aperiendo dubium sicut in si.in.l.scire.§.fi.supra.e.secundo responso.secūda ibi: sed si se illa. Secunda tria facit: q: primo loquitur quando de se promisit.secundo quādo de extraneo. tertio quando simpliciter.secunda ibi: sed ꝛ si quis.tertia ibi sed

1 quatenus. Et pro euidentia huius.l.premitte †quod verbum licere seu licitum esse potest intelligi duobus modis primo de iure: sed non de facto.secundo de iure ꝛ de facto. vnde vbi refertur ad verbum iuris vel ad verbum commune ad ius ꝛ factum vt est verbum habere: vt.ī.eo.§.hec quoq;.ꝛ.s.tunc intelligit de iure adeo qd propter impedimentum facti tantum nō dicetur desinere habere licere ꝛ sic non committetur stipulatio: vt.ī.iu.§.quesitum.ꝛ in.§.si quis forte.fallit propter conditionē persone: vt.ī.eod.§.hi qui. Si vero refertur ad verbum significatiuū facti tātum vt ire agere vt insti.de stip.seruo.§.sed cum factum.ꝛ.ī.eo.§.hi qui ver. cum vero. tunc intelligitur de facto: vt.d.ver.cum vero.ꝛ.ī. eo.§. hec quoq; ver.plane.ꝛ sic significatum illius verbi licere est quod facit difficultatem in hac.l. ¶ In ter.ibi continet.s. inspecto simplici significato verborum.secus inspecta iuris interpretatione vt.ī.in ver.sed quatenus. ¶ In ter.ibi sed si.alias est sed se. ꝛ tūc determinat precedentia.alias est: sed si se. ꝛ tunc ponit nouum casum quando de se specialiter promisit.ꝛ hec litera planior. ¶ In ter.ibi sed si quis.alias est: sed ꝛ si quis. et sic cum copula et tunc respicit quod dictū est in ver. nemo antē. ꝛ procedet plane prout

habetur.§.sed ⁊ ſe.alias eſt.ſed ſi quis.ſine copula ⁊ tunc adnerſat primo dicto.⁊ proprie ſi.§.habetur litera.ſed ſi ſe.¶ In tert.ibi ſed quatenus habere licere videbitur ſubaudi ſi ſtipulatio ſit ſim pliciter interpoſita.⁊ non altero modorũ.§.proxime poſitorũ.⁊ 2 reſponde vt ſequit.nã rñdit ibi ſi nemo.¶ †No.qđ nemo põt pro a mittere factũ alienũ [a] ⁊ per cõſequẽs promittendo nõ obligat.⁊ cõclude ẽm Ang.q᷑ hec eſt regula fallit vbi quis ꝓmittit ſe factu rũ ⁊ curaturũ qđ ali⁹ faciet.facit.ĩ.eo.l.quoties qs.⁊.ĩ.de fideiuſ. l.ſicut reus.⁊.l.ſi ſtipulatus es.ſcđm eũ adde qđ hic ꝓprie non eſt fallentia cũ poti⁹ factũ ſuũ ꝓmittat ille qui ꝓmittit ſe curaturũ. ĩ.e.l.quoties quis.ſcđo fallit in ſtipulatione pretoria vbi obligat promiſſor lʒ nõ ꝓmittat ſe curaturũ.ĩ.e.l.quoties qs.tertio fallit vbi p̄cedit cõtract⁹ de cuius natura ꝓmiſſor eſt obligatus de fa cto omniũ.l.emptorẽ.§.quãuis.de act.emp.quarto fallit qñ quis promittit factũ alienum non vt perſone ſed vt rei in contractum deducte ⁊ ita intelligit.l.ſi ita quis ſupra de euictio.⁊ hoc tenuit Pe.vt refert Cy.in.l.j.in.vj.q.C.de procura.ẽm Ang.adde quia fallit etiã ẽm Pe.ibi quãdo quis imperſonaliter ꝓmittit factũ alienũ per.l.quoties.ĩ.eo.ſed certe hoc eſt cõtra iſtum tex.hic nec ob.d.l.quoties.q᷑ loquit in pretorijs ſtipulationib⁹ vt eſt dictuʒ. ¶ In glo.j.in fi.ſub.ſ.qđ debet habere licere ſed per quẽ declarat in glo.ſ.⁊ eſt dubiũ.¶ In glo.ij.in fi.adde hec glo.facta eſt ex eo q᷑ hec litera videtur ſibi contrariari.nã in principio dicit qđ pro mittit de facto oĩm poſtea in ver.ſed quatenus.dicit cõtrarium. adde quartã ſol.extra gloſ.qđ in principio loquitur ſcđm ſignifi catum verborũ ſed in verſu ſed quatenus.ſcđm iuris interpreta tationẽ ſecundũ quã non continet factũ extraneorũ ſcđm Bar.⁊ Ang.adde ⁊ hoc ſentit glo.ĩ.in ver.vtimur.⁊ ver.videtur in prin cipio.⁊ Bar.expreſſe.ĩ.eo.§.ſi quis dolũ.⁊ ſcđm iſtam expoſitio nem licet adijceretur pena non teneretur ꝓmiſſor de facto extra neoruʒ niſi expreſſe de facto extranei ſit facta mentio.ſed aduerte q᷑ contrariũ ſentit ſecunda ſolu.glo.§.poſite.⁊ illa videtur cõfor mior litere ex qua habes qđ in dubio ſi pena ſit appoſita licet ſti pulatio ſimpliciter ſit cõcepta cõmittetur propter factũ extraneo rum ſecus ſi pena non ſit appoſita.⁊ hoc videt etiã de mẽte Bal. ĩ.eo.§.ſi quis dolũ vt ibi dicetur.⁊ hoc expreſſe tenet hic Ray.in quãtũ dicit indefinitã equipollere vniuerſali ⁊ paria eſſe ſimpli citer promittere habere licere vel promittere per quẽlibet habere licere.¶ In glo.videt.ibi nõ in prima quando ſimpliciter.adde hec ſolu.nõ videtur vera q᷑ in ſimplici promiſſione habere licere videtur vera q᷑ in ſimplici ꝓmiſſione habere licere videtur quis promittere ſe curatorẽ.d.l.quoties.allegata in glo.⁊ hoc videtur tenere glo.in.§.ſi quis aliũ inſti.de inuti.ſtipu.⁊ Cy.in.l.prima in ſeptima queſtione.C.de procura.ſed certe.d.gloſ.in.d.§.ſi quis.⁊ Cy.videntur dicere cõtra iſtum tex.quia ſi talis opi.eſſet vera de beret valere ſtipulatio ⁊ continere factum extraneorum cuius cõ trariũ hic dicitur ⁊ in.§.ſi quis doluʒ.ĩ.ea.l.vbi patet qđ promit tendo ſimpliciter habere licere vel dolum malũ abeſſe nõ refert ad factũ alterius niſi expreſſe dicatur alind.⁊ ideo tene glo.iſtam qđ in ſimplici ſtipulatione facti alieni non ſubintelligat me factu rum ⁊ curaturũ.nec ob.l.quoties.quia loquitur in pretorijs ⁊ nõ in alijs.¶ In fi.glo.ibi ponũtur plures ſol.vna eſt qđ cõprehen dat factũ extraneorũ quos põt prohibere vt ibi non aliorũ vt hic. ⁊ hoc tangit in glo.j.in ver.efficiat.ſcđo poteſt intelligi qđ ibi in terponitur ſuper contractu de cuius natura quis tenebat extra neo euincente.hic ſecus.¶ In glo.ſuper ver.efficiat.ibi vel aliuʒ quẽ prohibere poſſit.vel forte per iſtũ tert.qui ſimpliciter loquit non tenebitur pro facto illorum quos de facto prohibere poteſt ſi non habent cauſaʒ ab eo.ſecus in cõtractu locationis vbi quis tenetur ad patientiã.⁊ vt pacifice fruatur cõductor ⁊ locator.hec autẽ ſtipulatio habet ſuum ſignificatum de per ſe ab alijs cõtra ctibus.poſſet tamen ſaluari glo.quando ſuper contractu locatio nis eſſet interpoſita ſtipulatio vel forte quando ille alius eſſet fi lius vel ſeruus promittentis ar.l.in delictis.de nora.ſi vero eſſet extraneus non habens cauſam a proximiore ſicut non cõmittere tur ſtipulatio ſimpliciter iterpoſita habere licere licet de iure age ret ille talis extraneus ſic nec debet cõmitti ſi de facto preſtet im pedimentum licet poſſit prohiberi per promiſſorem.¶ In gloſſ. ſuper ver.inutiliter promittere.dic qđ ibi tenebatur dẽ facto ex tranei ex natura cõtractus precedentis.hic ſecus.nec ob.huic ſol. qđ habetur.ĩ.eod.§.ſi quis forte.ibi diſtractum eſt.⁊c.quia debet intelligi ab alio quã a promittente vel ſi a promittente fuit diſtra ctum donando ita qđ non tenebatur de euictione vel ſi vendẽdo fuit actum qđ non teneretur de euictione.⁊ ita ſentit glo.magna in.d.§.fi.alias eſt.§.ſi quis alteri.vel potes dicere quarto qđ fuit diſtractum per promiſſorem.ſ.promittendo habere licere.nec ali⁹ 3 diſtractus interuenit.⁊ hoc ſentit gloſſ.in.§.ſi quis forte.¶ † Et conclude cum queritur ex cuius facto iſta ſtipulatio habere licere cõmittatur quia aut promiſit de ſe.aut de facto extranei aut ſim pliciter.primo caſu quando promiſit de ſe tunc tenetur de facto ſuo ⁊ ſucceſſorũ.⁊ nõ de facto extranei niſi quaten⁹ natura cõtra ctus precedentis inducit vt.d.l.emptorẽ.§.ſi quis alteri.al's q au

tem.alias eſt ſub.l.ex ẽpto.⁊ pro hoc facit.l.ſi pactũ.§.de proba.vel forte idẽ ſi natura cõtractus preambuli aliter ſe habeat q᷑ videt velle limitate ſe obligare arg.l.marit⁹.C.de procura.⁊ hoc videt de mente tex.in.d.§.qui autẽ.in.d.l.emptorẽ.⁊ hoc credo verius. Scđo caſu quãdo promiſit de extraneo.⁊ tunc ſi ꝓmiſit ſe facturũ ⁊ curaturũ per aliũ habere licere cõmittet arg.l.quot.ĩ.eo.ſi vero nõ ꝓmiſit ſe facturũ.⁊ tunc idẽ ſi precedit cõtractus de cuius na tura tenetur de euictione vt.d.§.ſi qs alteri.ſi vero nõ preceſſit cõ tractus talis tunc nõ tenet niſi pena ſit appoſita:q᷑ tũc metu pe ne de facto alterius de iure agentis vt hic ver.ſi quis.tertio caſu qñ ſimpliciter eſt interpoſita.⁊ tũc nõ tenet niſi de facto ſuo ⁊ ſuc ceſſor nõ de facto extraneor ſaluo niſi p̄cederet cõtract⁹ de cuius natura teneret de euictiõe.d.§.ſi quis alteri.adde vel niſi pena ſit appoſita ſi ſequamur ſcđa ſol.glo.poſitã in ſcđa glo.§.ea.l.¶ In glo.ſup ver.quãti ea res eſt.ibi non inſpicit intereſſe.hoc verũ qñ pena eſt in ſtipula.deducta vt.ĩ.eo.§.alteri.ſec⁹ ſi pena promittat pacto quãtũcunq̃ veſtito coherentia cõtract⁹.q᷑ tunc inſpicit an interſit.⁊ alio reſpectu agi nõ põt vt eſt caſus ſing.in.l.ſeruus ea lege.§.de ſeruis expor.de quo ibi glo.⁊ tãget.ĩ.eo.§.ſi quis alteri. ẽm Ang.¶ In ea.glo.ibi nõ egreditur ſecũdũ quoſdã.pro iſtor opi.facit.l.j.in fi.C.de ſent.q̃ pro eo.ſed dic qđ iſta opi.nõ eſt vera. nec ob.d.l.j.q᷑ loquit in ſtipulatione penali que adijcit promiſſio ni que continet certũ hic autẽ cõtinet incertũ.⁊ ideo non inſpicit intereſſe ſcđm Bar.vel dic qđ ibi nõ tractat de pena.ſed an inter eſſe ſingulare poſſit excedere duplũ precij cõmmunis vel cõuenti. ¶ In ea.glo.ibi vtilẽ non facit vt inde naſcat.dic q᷑ acceſſorium non veſtit principale vt.l.nuda.C.de cõtrahẽ.⁊ cõ.ſtip.⁊.l.ex pu pillari.de vul.⁊ pup.¶ In ea.glo.ibi vel a iudice nõ dat.hec par 4 ticula glo.nõ habet cõiter ſed in aliquib⁹ libris habet ſine non.⁊ ſic erat in libro Pe.de bella perti.⁊ tũc innueret qđ dat actio ex ſnĩa arbitri.i.iudicis delegati cũ arbiter interdũ etiã ꝓ delegato ſumat vt notat in.l.ſocietatẽ.§.arbitrorũ.ff.ꝓ ſo.alias ſi ſumeret proprie ꝓ iudice delegato innueret glo.qđ ex ſnĩa iudicis delega ti nõ daret actio.ſi habeatis in glo.literã cũ dictione nõ q᷑ eſt fal ſum vt.d.l.admo.§.j.§.de re iudi.⁊ ideo melior eſt glo.q̃ nõ hʒ il la verba vel ſi hʒ nõ hʒ cũ negatiua.¶ In ea.glo.in fi.nec ob.qđ ſi ſtipulor factũ videor ſtipulat⁹ intereſſe ſi nõ fiat.ĩ.eod.l.ſtipulatio nes nõ diuidunt.⁊ ſic ſemp dʒ valere ꝓmiſſio facti alieni etiam ſi pena nõ ſit appoſita q᷑ reſpondeo qđ id qđ dr̃ qđ ſtipulatio facti hʒ tacitã ſtipulationẽ ad intereſſe ſi non fiat eſt verũ ſi ſtipulatio ſit valida ſec⁹ ſi inualida ⁊ inutilis.facit.l.ſi ſpõſum.§.ſi.de dona. inter vi.⁊ vxo.ẽm Dy.melius facit.l.j.⁊.l.iij.§.fi.de ſerui.ruſt.pre dio.¶ In gloſ.ſuper ver.ſucceſſores.ibi principio.ꝓmitto ꝓ eui dentia huius gloſſ.qđ ſtipulatio habere licere ſolũ cõmittit qñ de iure ſit cõtrouerſia vt.ĩ.§.ſi qs forte.⁊.§.q̃ſitũ.⁊ ſic nõ videt poſſe cõmitti ꝓ re aliena q̃ durat aliena vt.d.§.queſitũ.melius ſtetiſſet in.§.ſe.¶ In ea.glo.ibi nõ ergo de iure litigat ſubaudi.⁊ tamen cõmittet ſtipulatio vt.ĩ.§.ſi qs forte.¶ In ea.gl.ibi.l.ſine apud acta.adde ⁊ hec eſt vna ſolu.ad cõtrariũ.§.factũ qđ etiã repetit in fi.glo.in ver.ſed cũ ex ſtipulat.alia ſol.ẽt ibi dat vcʒ qđ lʒ hec ſtipu latio cõtineat ius tñ ꝓpter factũ cõmittet ſi de facto lis mouetur licet non de iure per.l.ſi ſine.§.cũ autẽ.ĩ.rẽ ra.ha.⁊ hanc ſol.tenet Pe.quia ſcđm euʒ dictũ diabolicũ eſſet dicere ſi agendo de facto non cõmitteretur ſi rem alienã vendo.⁊ ad.§.queſituʒ.vt dicitur qđ ſtipulatio cõmittitur ſi res efficiat promiſſoris nõ alias.reſpõ det qđ ideo ſic dicit:q᷑ non eſt veriſimile qđ ille ageret ſi nõ habe ret ius vel dñium.non autẽ ex eo q᷑ non committatur agendo de facto ipſe vel eius heres.⁊ de hoc dicit eſſe caſum in.§.queſitũ.in fi.a contrario ſenſu ⁊ hoc ſequit ipſe Ray.et ſecundum hunc intel lectum ceſſarent oppoſitiones glo.quia ſecundũ hoc gloſ.preſup poneret falſum inquãtũ preſupponit qđ propter controuerſiam facti nõ cõmittitur hec ſtipulatio.⁊ ad.§.hi qui.ĩ.eo.reſponde vt ibi dicetur.ſed Dy.⁊ cõiter doc.tenent contra iſtã ſo.per.d.§.que ſitum.⁊.ĩ.eod.§.hi qui.vbi dicitur qđ hec ſtipulatio cõtinet ius pro vtraq̃ parte.nec ob.abſurdũ quia ſi vendo rem alienã.⁊ pro mitto habere licere:licet nõ cõmittatur hec ſtipulatio cõmittet tñ actio ex empto ſcđm Bar.Tu adde qđ forte cõmittitur ſtipula tio propter naturã preãbuli cõtractus cui adheret quo caſu poſſit ſaluari opi.Pe.vbi autẽ nõ precedente contractu ꝓmiſit habere licite videt ꝯmitti quo ad ſumptus ante ſentẽtiã vel re euicta per ſententiam ad totale intereſſe.⁊ ſic intelligatur.l.ſi ſine.§.cũ aut. nec.§.queſitum.in fi.quia põt dici qđ ibi non debet ſumi ar.a con trario ſenſu quia reſultat iuri contrarius intellectus cõtra id qđ predixerat in.d.§.queſitũ.⁊ cõtra.§.hi q.vltimo rñ.vt dicã.ĩ.e.§. Et not.diligenter ex hac glo.ẽm Ang. qđ qui de re ſua apud aliũ ꝯſtituta ꝓmittit cõtrouerſiã nõ moue re poſſeſſori vel habere licere non per hoc tñ trãſfert dñiũ in ipm poſſeſſorem.⁊ per cõſequẽs nec vſucapiendi ꝯdictio.qđ eſt notan dũ.⁊ eſt caſus in.l.ſi ꝓ fundo.de trãſac.lʒ iſta in trãſactiõe loquat. ¶ Sed qđ ſi nõ eſt res penes te ſʒ penes me ⁊ ipſam tibi trado ex cã donationis.⁊ ꝓmitto habere licere an ſi poſtea moueo cõtro uerſiã cõmittetur ſtipulatio.videt qđ nõ:q᷑ de iure mouere non

a ¶ Factum alienũ.Ad de ad hanc mãm qñ fa ctũ ꝓcurato ris noceat dño p Bar. i.l.j.§.ſi pro curator.ff.ſi qs ius dicẽ. non obtẽpe ra.Inn.i.c. ex pte deca ni de reſcri. hal.in mar ga.verſi.fa ctum.

possum ex quo trāsfero in te dn̄ium tradēdo. l. traditionib⁹. C. de pac. contrariū hic videt̄ tenere Ray. ꝛ Dy. q̄ dicūt q̄d ista. l. h3 locū q̄n stipulatio habere licere interponit̄ sup cōtractu sup quo nō debet̄ euictio vt sic etiā q̄n sup cōtractu donationis si inceperit a traditiōe nō a pactione iuxta nota. in. l. j. C. de iure do. sed forte cōtrariū est veri⁹ tenēdo opi. gl. ꝛ Pe. q2 stat rō quā dixi q2 de iure nō vr̄ posse cōmitti. ¶ In ea. gl. ibi cōtinere. q̄d trāsactio dicit̄. ꝛ sic d3 cōmitti si agat̄ de facto sicut in trāsactiōe. l. vbi pactū. C. de trāsac. ꝛ etiā ꝓ re aliena. d. l. si ꝓ fundo. ¶ In ea. gl. ibi s3 certe. hic est secus. q2 nō est bona argumētatio de trāsactiōe ad hāc stipulatiōe cū in multis differat vt p3 ex sequētib⁹. ¶ In ea. glo. ibi pse nerat aliena. l. si ꝓ fundo. C. de trāsac. ꝛ. l. pe. C. de vsuca. pro emp. ¶ In ea. gl. ibi etiā ex mera liberalitate. hic colligit̄ tertia differētia. q2 sec⁹ in transactione q̄ nō ꝓcedit nisi aliquo dato vel retento. ¶ In ead. glo. ibi vel futuri. hic colligit̄ quarta differentia: q2 transactio interponit̄ sup lite p̄nti vel futura ex iure de p̄nti. ꝛ sic non ꝓtendit̄ ad ius futurū. l. cū aquiliana. ꝛ. l. qui cū tutorib⁹ supra de transac. ꝛ. C. de trāsac. l. si de certa. Est ꝛ quinta differentia extra glossa3 q2 in transactiōe cōmittet̄ stipulatio penalis si veniatur cōtra de facto. l. vbi pactū. ꝛ. l. si quis maior. C. de trāsac. secus in ista q2 nō committit̄ nisi de iure veniat cōtra. ¶ In ea. glo. ibi nec est cōtra. vult opponere q̄d etiā cōmittat̄ q̄n cōtra fit de facto. ꝛ cōmittit̄ ꝓ facto alieno q̄n pena est ꝓmissa vt in. §. q̄situ. ¶ In eadē gloss. ibi vt ibi notat̄. q2 cōmittit̄ si iste alius extrane⁹ de iure controuersiā mouet alias non cōmitteretur in re aliena licet pena esset ꝓmissa sicut nec in seruo stipulante vel ꝓmittente vt sequitur in glo. sed intellige dictū glo. in seruo non cōmitti. verū est de rigore. secus de equitate vt. j. ea. l. §. hi q. ꝛ est ratio diuersitatis inter seruū ꝛ extraneū. q2 seruus nullo mō pōt cōtrauenire de iure. ideo intelligitur stipulatio eo modo quo pōt. secus in extraneo. ¶ In ea. glo. ibi illud certū est. quasi velit dicere glo. q̄ precedēs oppositio facta in ver. s3 vbi. ꝓcedit lata sn̄ia: q2 in re aliena si euicatur per sn̄iam per ipsum ꝓmittentē pōt cōmitti hec stipulatio. q2 nō pōt allegare rem alienā esse. ꝛ se iniuste obtinuisse. sed antequā sit lata sn̄ia nō ꝓcedit dicta obiectio. q2 non cōmittet̄ stipulatio nisi forte ad expēsas vt gl. dicit. S3 aduerte q2 si est adiecta pena non pōt dici q̄d cōmittat̄ ad expensas cū ille nō sint in stipulatione cōprehense. l. quicq̄d astringende. j. eo. Si vero nō est pena adiecta non videt̄ q̄d debeat agi vel possit ad interesse expensarū q2 alias nō esset differentia an sup re aliena an super re ꝓpria interponat̄ hec stipulatio cu3 etiam q̄n interponit̄ super re propria ante latam sn̄iam non possit cōmitti nisi ad interesse particulare expensarū non autē ad totale arg. l. si ita stipulat⁹ esse3 abste. s. e. nec ob. l. si fine. §. cum autem. ꝛ. §. marcellus. j. rē ra. ha. q2 loquūtur in alia stipulatione. s. rem ra. ha. hic aūt in stipulatione habere licere q̄ est alterius nature. satis est ergo q̄d per aliā viā possit sibi succurri in expēsis. q2 si absoluetur cōdēnabit̄ agens in expensis. l. ꝓperandū. §. sin autē alteratra. s. de iudi. ꝛ ideo quo ad istū articulū expensarū dic vt dixi. j. §. pri. ¶ In glo. ibi nō excepit. ꝛ sic dānū q̄d quis sua culpa ꝛc. j. de reg. iur. ad fi. tit. l. q̄d q̄s. ¶ In ea. gl. ibi respōde nō. subaudias q2 ex dicta culpa sentio lucrū p. l. cū in fundo. §. q̄d si mulier. s. de iure do. ¶ In ea. glo. ibi nec poterō dicere per iniuriā. nec ob. l. si per inprudentiā. de euictio. quia ibi in mei fauorē nō fuit lata sn̄ia hic secus. ¶ In ea. glo. ibi: item cum hec stipulatio. hic repeittur cōtrarium primo loco formatū ꝛ soluit dupliciter vt hic p3. ꝛ s̄m Ang. cōcludē † q̄d hec stipulatio habere licere de sui natura ius cōtinet ꝛ nō factū vt. j. e. §. hi qui. fallit vbi est nō pōt nisi ad factū referri vt p3. j. in ver. si seru⁹. q̄n seruus ꝓmittit aut stipulat̄ habere licere. fallit s̄cdo si id q̄d in stipulatiōe versatur vt sonat in merū factū. v. j. in ver. cū vero stipulatur. ꝛ ideo ex facto extraneorū nō obligat̄ ꝓmissor etiā ad penā si controuersia est de facto mota. vt. j. in ver. nec est cōtra. fallit si ex natura cōtract⁹ hec stipulatio sibi hoc attribuat. l. ex empto. §. qui aūt. de act. emp. Si aūt ipse ꝓmissor venit contra de facto silr nec cōmittitur hec stipulatio nisi solū ad sumptus litis ante latā sn̄iam. sed post eam latam cōmittit̄ ad pena3 si est promissa vel ad totale interesse. ꝛ hoc modo dicit posse concordari opi. Pe. qui dixit hanc stipulationē cōmitti ex controuersia facta contra ꝓmissorem ꝛ eius heredes cū opi. Ja. de are. qui dixit contrarium quia verum erit q̄d ante sententiā cōmittetur ad expensas tantū postea ad totum secundum eum. Sed aduerte q2 quod dixi de expensis est dubium propter ea que dixi. s. ¶ Quid autē si vendo tibi rem ꝛ promitto defendere cōtra omnem hominem mundi de iure ꝛ de fcō ꝛ ali⁹ te vi expellat an ego tenear tibi ex ista ꝓmissiōe. dic vt hic per Bart. qui cōcludit q̄d non per. l. si. C. de actio. emp. ¶ † Ultimo facit iste tex. q̄d vbi stipulatio est negatiue cōcepta licet ꝑsona adijciat̄ verbo executiuo nō intelligat̄ ꝓmissio esse ꝑsonalis. sed poti⁹ realis ꝛ transferat̄ ad heredes vt patet hic in ver. sed si se. de quo in. l. qui in futurū. ꝛ. §. ex altera. ꝛ in. l. iuris gen. §. pactorū. s. de pactis. ꝛ. j. eo. l. si sic. vbi per Barto. ꝛ dicetur ibi.

Si quis forte. Hec stipulatio cōtinet non fieri quo minus habere liceat occasione domi-

nij vel alterius iuris habiti vel habendi hoc dicit. cū. l. se ꝛ adde §. quesitū. ¶ In text. ibi cōmitti subaudi cū non possit cōmitti ex facto extranei nisi pena sit adiecta vt sequit̄ nec ꝓ facto suo ꝛ successorū cum ius non habeat. ¶ No. s̄m Ang. q̄d de quocūq̄ iure rei moueatur controuersia de iure cōmittit̄ stipulatio habere licere. ¶ Itē no. ex. §. si q̄s forte. q̄d cū stipulatio habere licere importet idem q̄d stipulatio controuersiā non mouere de iure de domo vel de fundo intelligitur promisisse non mouere etiā de vsufructu vsu vel seruitute. ꝛ si mouet tenet̄ ad penā si est ꝓmissa. licet aute3 non teneat̄ ad penā non propterea illius iuris dominiū trāstulit in stipulatorē sicut nec transtulisset dn̄iū rei si ipsum habuisset vt no. s. in glo. magna. ¶ † Itē nota s̄cōm eū q̄d pro re aliena nō cōmittit̄ stipulatio habere licere nisi postea incipiat esse ꝓmissoris si tamē pena fuerit adiecta cōmittet̄ extraneo cōtrauenīēte de iure. ¶ Itē no. s̄cōm eū ex fi. §. quesitū. ibi cum neq̄ per eū ꝛc. a contrario sensu q̄d si per eū vel successores eius controuersia mouere tur quātūcūq̄ de facto: q2 de iure moueri non pōt ex quo res erat aliena cōmittetur stipulatio. ꝛ est verū lite pendente ad sumptu3 s̄cōm eū. post sn̄iam autē ad totū vt dictū fuit. s. in glo. magna ad princi. Sed certe si exponas literā dū dicit factū sit. i. fieri pōt de iure vt sentit glo. cessabit notabile. ¶ In glo. sup ver. cōtrouersiā in fi. subaudi q2 aut ille qui promisit agit ꝛ tūc statim cōmittitur vt hic aut alius. ꝛ tūc quidā demū euictione secuta vt ibi. Tu dic s̄cōm Jac. de are. q̄d si hec stipulatio habere licere sit interposita super cōtractu emptiōis ꝛ venditionis standū est illi legi aut aliter est interposita. ꝛ tūc dic q̄d aut cōstat q̄d cōtrouersiā mouet de iure. ꝛ tunc statim cōmittit̄ vt hic in. §. si quis forte. ꝛ. l. procurator ad exhibendū. j. rē ra. ha. intelligo ad penā que semel cōmittitur. l. duo. §. j. de arbi. si est apposita alias ad interesse particulare solum cū nō sit adhuc dare totale ar. s. eo. l. si ita stipulat⁹ essem abste. ꝛ est vtile habere actionē ad expēsas licet si absolueret̄ re⁹ posset petere q̄d aduersarius cōdēnetur in expensis ꝓpter notata in l. iij. §. si rē. de leg. iij. ꝛ in. l. non solū de rei ven. Aut cōstat q̄d de iure nō mouet. ꝛ tūc non cōmittitur vt hic ꝛ. j. rem ra. ha. l. procurator. ꝛ. l. fi. q̄d intelligo in aliquo q2 si in nihilum cōmittet̄. ꝛ sic nec in pena si est apposita nec ad interesse particulare si nō est apposita. ꝛ hoc ante sn̄iam. aut est dubium. ꝛ tunc expectabitur sn̄ia. intellige quo ad totale interesse vel quo ad penā per hunc text. ꝛ. s. de iureiuran. l. iusiurandum quod ex conuentione. §. fin. interim autē propter dubiū ex quo agens asserit se ius habere stabit̄ eius dicto contra eum nisi aliud appareat. ꝛ sic cōmittetur ad expēsas quādo pena non est promissa. facit quod notatur. j. eod. l. venditores. Ang. vero hic tenet primā sol. glo. hic positā. s. q̄d ante sn̄iam nō cōmittatur cū effectu ad penā vel ad totale interesse sed ad expensas sic. ꝛ ita sentit glo. magna ꝛ etiā Bar. in distin. quā primo hic ponit. ꝛ sic concordat opi. Pe. cum ista Jac. de areti. vt tetigi s. in gloss. mana in prin. l. sed mihi placet quod dixi supra propter ea que dixi super. d. gloss. magna que videt̄ debere intelligi ꝛ limitari secundū predicta ꝛ similiter dictū Bar. ne sit sibi cōtrarius ei quod in secunda distinctione dicit. ¶ In glo. super ver. cepit ibi stipulatio nō valeret. hec glo. s̄m Ang. videtur contradicere glo. precedentis. §. in ver. cōtrouersiā. et glo. magne in prin. huius. l. sed ipse concordat vt dixi supra cōcordari opi. Pe. ꝛ Ja. de are. post eū. ¶ † S3 restat videre qualr̄ cōmittatur hec stipulatio pro iure superueniēte de nouo cū ad illud non videatur facta remissio nec in remissione veniat ius de futuro nisi de eo fiat mētio j. eo. l. qui rome. §. duo fratres. ꝛ. l. qui cū tutoribus. de transac. dic secūdū eū q̄d q̄n̄q̄ promissor perfecte liberatur vt q2 impleuit q̄d promisit. ꝛ tunc si q̄id iuris postea sup̄ueniat illud pōt ꝑsequi. nec ob. sibi promissio vt in cōtrarijs. q̄n̄q̄ nō liberatur ꝓmissio tn̄ tenet ꝛ tunc ius sup̄ueniens sibi cōfirmat ius in personā stipulatoris. l. si a titio. supra de rei ven. ꝛ. l. apud celsum. §. si a titio. supra de doli ꝛ excep. q̄n̄q̄ nec liberat̄ nec obligatur inspecto p̄nti statu. ꝛ tunc rōne iuris sup̄uenientis obligat̄. ꝛ ita est hic casus secūdum eū. idē Bal. in effectu qui tn̄ addit q̄d vbi stipulatio non cōmittit̄ nec cōmitti pōt nisi ꝓmittēti ius nouū sup̄ueniat sicut est cū quis rē alienā habere licere simplr̄ ꝓmittit tūc ius ꝓmissori de futuro sup̄ueniens validat stipulationē vt hic. vbi aūt stipulatio cōmitti pōt sine acq̄sitione noui iuris dic vt. s. ¶ Itē aduerte s̄cōm Ang. q2 non videtur q̄d sufficiat q̄d ex postfacto res esse ceperit ꝓmissoris q2 ex quo a principio stipulatio pure fuit interposita ꝛ videt̄ fuisse nulla non debet tractu tēporis cōfirmari per. l. si rem meam cū ibi no. s. eo. r̄nso. q̄d hec stipulatio habere licere h3 cām successiuā. ꝛ ideo in ea singularia momēta tēpor inspiciunt̄. ꝛ sic s̄cōm tēporū momēta cōsiderare debemus an valeat vel nō. lex aūt contraria loquit̄ in obligatiōe que cōsumebat̄ momēto seu que non habebat cām successiuā. Et not. bene hoc s̄cōm eū q2 limitat. l. illā. Tu potes dicere q̄d licet pure videatur interposita tacita tamen inest conditio. ideo nimirum si valet.

Sicut autē. Hec stipulatio cōmittit̄ contra ꝓmissorē ꝛ ei⁹ successores ꝛ stipulatori ꝛ eius successorib⁹. h. d. ¶ In tex. ibi alij. s. extraneo q̄ nō h3 cām a stipulatore.

Quid

Quid aūt si hȝ ſȝ nō iterſit. dic vt p gloſ. in. l. ſi p re. §. j. de euictio.

9 ¶ † Mo. qđ impersonalitas ex parte stipulatoris nō vitiat stipu-
a lationē. sec⁹ si ex parte ꝓmittentis in aut. si qñ. C. de consti. pecu. de quo. j. eo. §. si quis ita. ¶ In scda gl. in fi. cōcordā opi. qꝛ prima vera vt nō cōmittat hec stipulatio singulari successori nisi fit cessa per. l. fluminū. §. adĳcit. de dā. infec. scda vero mediante cessione qꝛ sibi debebit cedi si interest stipulātis rē ab isto non aduocari. l. dāni. §. emptor. de dāno infec. ꝛ silr dic ecōtra qꝛ singularis succes sor nō tenebit ex hac stipulatione sȝ eius autor ex ipsi⁹ facto vt. d. §. adĳcit. et qđ ibi notat p. l. iĳ. §. op⁹ de alie. iudi. mu. cā fac. Ray. vero hic dicit qđ ex facto singularis successoris nō cōmittit cōtra ipsum successorē sed autorē eius sic. et ecōtra si contra fit successo ri singulari nō cōmittit sibi sȝ suo autori. allegat. ß. de servis ex pos. l. si titius. ꝛ de dā. infec. l. fluminū. §. adĳcit. et qđ ibi notat. et in. l. dāni. §. emptor. Et facit ſm Ang. hec gl. ad. q. eius q vēdidit fundū cū pacto stipulatione vallato ne ibi edificet. deinde cū per plures man⁹ ambulasse vltimus fecit op⁹ vt iste nō teneat ex ista stipulatione maxime si ignorauit. sed prim⁹ autor ex eo qꝛ nō cu rauit opus non fieri allegat notata p Dyn. i. l. si. ß. de operis noui nūcia. ꝛ. d. §. adĳcit. ꝛ per. Cy. in. l. ea. l. C. de condi. ob causam. fa ciat. l. iĳ. §. opus. ß. de alie. iudi. mu. causa fac.

Hi qui. Hec stipulatio si fieri potest ius ꝯtinet alias refer tur ad factum. hoc dicit. ¶ Diuidit qꝛ primo lo quit qñ subiectus potestati alterius ꝛ ꝓcipue seruus stipulat ha bere licere ei cuius iuri est subiect⁹. ¶ Scđo qñ stipulatur sibi ha bere licere. scda ibi sed si seru⁹. illa scda subdiuiditur qꝛ primo po nitur thema et qstio. Scđo rñsio iuliani q rñdet duab⁹ obiectio nibus vni expresse alteri tacite. tertio ponit rñsio autoris. l. repre hendentis iul. in seruo. ꝛ in filio. scda ibi ait. tertia ibi. sed mihi. ꝛ prima obiectio est ibi quāuis. scda ibi cū vo. ¶ In tex. ibi cū vero hic iul. rñdit tacite obiectioni. ¶ In tex. ibi cōtineat. s. alias vbi

10 talis sit persona in qua ius cadat. ¶ † Nota qđ talia sunt subie cta qualia ꝑdicata demōstrant. melius diceret econtra vȝ ꝑdica ta qualia subiecta demōstrant ꝛ colligit Bart. sic ecōtra subiectū est dubiū tale intelligit esse qualia demonstrant ꝑdicata vt notat gl. in. c. inter dilectos. §. ceterū. de fide instru. ꝛ in. c. dudū. ad finē.

11 de decimis. ¶ † Itē no. qđ vbi stipulatio non pōt intelligi ꝓprie trahit ad impropriā significationē. Et sic no. gn̄alr ꝙ vbi vba nō possunt intelligi ꝓprie trahunt ad improprīū significatū. facit ſȝ Ray. l. sceuola. ad trebel. ꝛ qđ notatur in. l. verbis ciuilibus. ß. de vul. ꝛ pupil. ¶ Itē no. ſm Pe. qđ sermones scđm subiectā mate

12 riā sunt examinādi. ¶ † Itē nota qđ verba relata ad personā in telligunt scđm qualitatē persone. c. solite. de maio. et ob. et. l. ple num. ß. equitĳ. de vsu et habita. ¶ In gl. filiosa. supple. tm̄ quātū erant in seruo. ¶ Adde dictis Barto. inquātū rñdit. l. si a patre. §. si a filio. ß. de peti. heredi. ꝛ idem sentit Ray. nō videt bene dice re quātū dicit qđ hoc qđ hic dr̄ nō hȝ locū qñ ꝓmittit ipsi filio ha bere licere qꝛ pōt in iudicio cōueniri ꝛ rñdere vt. d. l. si a patre. se cus in seruo vt. l. seru⁹. C. de iudi. nā non ꝓ ꝫ seqtur ꝙ de iure mo ueri possit cōtrouersia filio cū nil ꝓpriū possit habere de iure isto sicut nec seru⁹. l. placet. de acq. here. ꝛ sic nō videt bona limitatio. ¶ Itē adde inquātū dicit qđ in persona filĳ habere licere hodie de iure debet intelligi cū possit acqrere per. l. cū oportet. de bo. q lib. qđ forte hoc non ꝓcedit. qꝛ licet possit acqrere non tm̄ pōt age

13 re. per. l. j. C. de bo. mater. cogita. ¶ † Aduerte inquantū litera di cit qđ hec stipulatio ius ꝛ nō factū cōtinet tripl'r exponit. vno mō ſm Jac. de are. ꝛ tunc est sensus qđ cōtinet controuersiā mouēdā in iudicio nō extra iudiciū. fallit hoc i casu hui⁹. §. ſȝ Pe. ꝛ Ray. hoc reprobant qꝛ non debet esse melioris conditiōis ille q prius deliquit. ar. l. nō solū. de nova. ꝛ. l. seruus. qđ vi aut clā. magis aūt videtur delinqre qui molestat de facto et adhibet molestiā extra iudiciū ꝙ si in iudicio ageret. scđo exponit qđ cōtinet ius ex eo qꝛ ex dicta stipulatione queri dȝ ius stipulanti qđ sit regulariter pre ter ꝙ in casu huius. §. cōmittet tm̄ ꝓpter cōtrouersiā etiā facti ſm eū vt dixi supra ea. l. in principio. Sȝ certe hec expositio videt cō tra. §. quesitū. et cōtra glo. magnā i prin. huius. l. ideo pōt exponi tertio qđ continet ius ex eo qꝛ propter controuersiā iuris et nō ꝓ pter cōtrouersiā facti cōmittit vt in. §. quesitū. et in. d. glo. ꝛ sic cō mittitur ꝓpter controuersiam extraiudicialem que fit respectu iuris quod quis habet.

Hec quoqȝ. Verbū possidere intelligitur ciuiliter nisi conditio ꝑsone faciat intelligi de natura li detētione. h. d. et primo loqtur de stipulatione possidere licere scđo de stipulatione tenere licere. tertio de habere licere. scda ibi

14 plane. tertia ibi habere. ¶ † Not. qđ possidere intelligit ciuil'r ex sui significato tenere de facto est cōmune ad possidere ꝛ tenere et ꝓpter hoc qnqȝ hec oīa simul ponunt in libellis. s. qđ hȝ tenet pos sidet. ¶ In gl. hec stipulatio in fi. Et aduerte ſm Ang. qꝛ accipit hic in litera naturalis possessio ꝓut in sola facti detentatione cō sistit sicut dicimus asinū tenere sellā. illa vero q est vere naturalis hȝ adminiculū iuris vt ptȝ in fructuario naturalr possidēte vt. l. naturalr supra de acq. pos. et vide gl. co. tit. l. qđ seru⁹. illius antez seru⁹ nō est capax ꝓpter iuris adminiculū qđ non cadit in seruo qđ ergo dicit seruū vel monachū possidere cōniuētib⁹ oculis dñi vel abbatis intellige de facto. l. iĳ. de manu. nec ob. l. j. §. iter acq rimus. ꝛ. l. qđ seruus de acq. pos. qꝛ rñde vt ibi notat. ¶ In gl. ita stipulat⁹ in fi. Not. qđ sufficit testē deponere de actu quē percepit sensu corporeo si ex isto actu resultat ius de quo qrit ex iuris pre sumptione seu dispositione de quo hic plene per Bar. ꝛ plene per Inno. in. c. cū inter. cām que inter archiepiscopū. de testi. ꝛ in. c. cū olim el. ĳ. de puil. ꝛ dicit Inn. in locis ꝑallegatis qđ eo ipso qđ ap paret quē detinere ꝑsumit possidere si hoc alleget nisi aliud ꝓbet ꝛ ideo nimirū si sufficit testē deponentē qđ titius possedit interro gatus dicat qđ scit ideo qꝛ vidit eū tenere ꝛ possidere. ꝛ fructus percipere. ꝛ alia facere q̄ alĳ dñi ꝛ possessores. ꝛ si interroget quid est possessio si dicat nescio videt innuere glo. qđ ꝓbet ſȝ forte hoc non est verū qꝛ nō pōt bene scire qđ possidet nisi sciat qd sit posses sio. sed posset glos. ꝓcedere qñ diceret possessio est qñ qs possidet ꝛ tenet rē ꝓ sua ꝛ pcipit fruct⁹ ꝛ alia facit tāquā in re sua. nā lȝ ꝓ hoc appareat qđ nescit diffinire qd sit possessio nihilomin⁹ ꝓba bit ꝛ hoc mō possit gl. saluari. idē si diceret qđ nescit aliter diffini re nisi ꝓut dixit. s. qꝛ est qñ quis tenet ꝛ possidet ꝛc. si aūt absolute diceret qđ nescit qd sit possidere nec qd sit possessio videt sibi ꝑsi cōtrarius inquātū ꝑrio dicit qđ scit qđ titius possidet talē rē ꝛc. iō nō ꝓbaret. Pe. vero dicit qđ dictū testis intelligit de vera pos sessiōe qñ dicit qđ vidit titiū possidere ꝛ tenere ar. l. nō alr. de leg. iĳ. sufficeret dictū eius in interdicto vti possidetis. ꝛ hoc ēt tenet Ray. dicēs qđ eo ipso qđ dicit qđ scit qđ possedit. ꝛ sic scit cōtentū sub diffinitione videt etiā ꝑsupponere se scire diffinitionē. ꝛ dicit qđ dictū gl. posset ꝓcedere in actu in quo sufficeret detētio. ¶ Et ex ꝑdictis pȝ qđ si testis dicat qđ vidit titiū tenere ꝛ possidere ꝓ bat in interdicto vti possidetis scđm opi. Pe. ꝛ Ray. ꝓ rōne suā qꝛ deponit de possessiōe nō simplici detētione scđm opin. Guli. ꝛ Bar. lȝ intelligeret deponere de detentione tm̄ qꝛ detinens in du bio ex iuris ꝑsumptione vt dixit Inn. ꝑsumit possidere ex quo ꝓ

15 partē allegatū esset satis in effectu ꝓbabit possessionē. ¶ † Nota etiam qđ in dubio verba ꝑlata a teste sunt taliter intelligēda si fie ri pōt qđ eius dictū nō destruat dūmō alias necessario cōcludat.

Si quis ita. Stipulatio interposita super iure mere personali non trāsmittit ad heredes ni si exprimat. ꝛ ꝑrio loquit quādo nō stipulat qs sibi vti frui licere. Scđo qñ nō adĳcit sibi. Tertio qñ stipulat sibi ꝛ heredi suo. quar to ꝓbat ꝑrime dictū per simile. scda ibi. sed ꝛ si. tertia ibi: sȝ si qs

16 quarta ibi: nā ꝛ si. ¶ † Nota qđ stipulatus vti frui licere videt sti pulatus vsumfructū. ¶ Itē nota qđ alius est vsusfruct⁹ in ꝑsona defuncti ali⁹ in ꝑsona heredis etiā posito qđ sit facta mētio here

17 dis in stipulatiōe. ¶ † Itē not. qđ impersonalitas ex parte stipu latoris non vitiat stipulationem. ¶ Item nota qđ in obligatiōe mere ꝑsonali alia est obligatio in persona defuncti alia in perso na heredis. ꝛ sic facit qđ in ꝓmissione de non offendēdo aliquē nec suos heredes alia videt esse obligatio in persona heredȝ de quo in. §. cato. ¶ In glos. j. in fi. solue qđ ibi erat impsonalitas ex parte ꝓmissoris nec ob. l. fi. §. fi. ß. si cer. pet. qꝛ ibi est impersonali tas ex pte ꝓmissoris ī vbo executiuo nō ī vbo obligatiuo. puta si dicat satisset tibi vt i. d. aut. si qñ. ꝛ ꝓ ꝑdicta dicit hic Ange. Ray. dicere qđ si in instro ꝓcuratiōis adiecta sunt illa vba ꝛ volēs rele uare ꝓcuratorē suū ꝓmisit ꝓ eo de iudicio sisti. ꝛ iudicato soluen do qđ nō irritabit ꝓmissio rōne incertitudinis. nā intelligit pro misisse oibus quoꝝ interest ꝛ interesse pōt scđm eū. ſȝ istud dubiū cessat qꝛ notarius dicit expsse qđ nomie eorum quoꝝ interest. ꝛ in tereē pōt recipit stipulationē. ¶ In gl. diuersi fruct⁹. in fi. vtraqȝ dispositio in se vera. nā si defunctus fuit stipulatus sibi ꝛ heredi bus suis vsumfructū ꝓcedit prima: scda si ꝑrio sibi stipulat⁹ fue rit vsumfructū scđo si stipulat⁹ fuit ibi herediqȝ suo vti frui licere qꝛ hoc scđo casu defunctus pcepit emolumētū vt vsumfructū he res vero vt cām. ꝛ aliud est habere vsumfru. ꝛ aliud habere ipsaȝ oblōne ad fructū facit. l. fundi trebatiani. de vsufr. leg. ſm Bart. Sȝ mihi hoc nō plȝ. sed indistincte videt mihi vera prima opi. nā qui stipulat vti frui licere intelligit stipulatus vsumfru. vt est ca sus hic in ver. sed si. iuncto princip. ꝛ potissime qꝛ hȝ pcipere fru ctus a se ipso nō ab alio ꝛ per hoc nō ob. d. l. fundi trebatiani. nec etiā qđ notatur in. l. si quis ita. ß. de vsufru. et primā expositioneȝ tenet hic ēt Pe. reprobata scda dicēs secūdā velle qđ q hȝ vsum fructū in re aliena dr̄ habere vsumfru. formalē. sed in re ꝓpria cau salem vñ qñ qs stipulat vsumfr. sibi si adĳciat sibi ꝛ suis heredib⁹ videt stipulari vsumfruc. causalē. ꝛ sic etiā ꝓprietatē ne alias ꝓꝓ prietas remaneret inutilis. ꝛ sic vsumfr. causalē nō formalē allegat l. vti frui. ß. si vsufr. pe. sed ista expositio non est vera scđm eū: qꝛ si quis stipulat sibi et heredib⁹ suis vsumfructū stipulator habebit vsumfr. formalē ꝛ silr heres eius. nec ob. ꝙ ꝓprietas erit inutilis qꝛ solus prim⁹ heres cōtinebit. l. antiqtas. C. de vsufruc. ꝛ sic scđȝ eum est notabile qđ lȝ heres debeat habere vsumfructū sicut ꝛ sti pulator tm̄ diuersi erunt vsusfructus qꝛ ille stipulatoris finiet per eius mortē. et de nouo in ꝑsona heredis debebit ꝯstitui ali⁹ vsus

a ¶ Impsonalitas. ad de etiā qđ i ꝑsonalitas nō vitiat libellū. Bar. i. l. cōpellit §. i summa. ff. qđ vi aut clā qđ est verū ex pte libellant. Itē ipersonalitas nō vitiat cōtractū si sit ex pte ꝓmittētis nō si ex pte stipulātis. iteȝ verū si ē in vbo obligatiuo nō si in verbo executiuo. bar. in aut. trengā. C. d ꝯsti. pe. ꝛ ibi bal. in l. fi. ff. si cer. pe. vbi per alex. ꝛ in. l. stipulatio. §. sicut. de ꝟ. oblig. item nō vitiat legatū ter. in l. si seru⁹. §. q margaritaȝ. ff. de leg. j. Bal. i aut. si qđ. C. de consti. pecu.

fructus.⁊ ſic erit re vera diuerſus.dicit tñ Ray.qd̄ rōne oimode ſimilitudinis fingeꝛ idē cū pꝛio ar.l.ſi plures.§.deiectū.vbi gl.ſin. ſcd̄m eū de vi ⁊ vi arma.ꝗ etiā repꝛobat glo.inquantū dixit qd̄ in defuncto erit foꝛmalis vſuſfruct⁹ in berede cauſalis.nā ſm eum imo in vtroq; erit foꝛmalis.¶ Jtē nō pl; differētia Bar.an quis pꝛomittat vti frui licere an ius eſſe vti frui licere qꝛ pꝛima cōtinet merū factū ſcd̄a ius ꝑ.l.vti frui.ſi vſuſfru.pe.qꝛ ſtipulat⁹ vti frui licere intelligiꝛ ſtipulat⁹ vſumfructū vt bic ē caſus.⁊ ſic ius vſuſfructus cū vſuſfruct⁹ ſit ius.l.j.ſ.de vſuſfru.⁊ ideo nō d; dici eſſe differētia inter ꝑdicta.fateoꝛ tñ qd̄ vtraq; ſtipulatio ēt cōtinet factū per notata ꝑ gl.in.l.ij.ſ.eo.⁊.l.coꝛruptionē.de vſufru.⁊.l.plurib⁹.§.fi.j.eo.⁊ ꝓpter boc foꝛte ſi de facto fieret cōtrouerſia cōmitteꝛ.ar.l.ſi fund⁹.⁊.l.ſi ex cōducto.in pꝛincip.ſ.loca.⁊ boc reſpectu bene dicit Bar.inquantū dicit ⁊ ſentit pꝛopter controuerſia; facti cōmitti ſtipulationē vti frui licere idē tamen credo ⁊ de iſta ius eſſe vti frui licere ꝓpter dicta.ſ.¶ Jn gl.idē in fi.dic glo.ꝓcedere ſi ponas ante ſtipulatione; ire agere licere fuiſſe cōſtitutum iter ⁊ actū qꝛ tunc limitatur ſcd̄m naturā ꝓcedentis cōtractus.j.eo.l.inter ſtipulantē.in pꝛinci.⁊ ſic trāſit ad beredē etiā non facta mētione beredis.⁊ idem ius videꝛ eſſe penes beredem qd̄ fuit penes defunctum.ſed ſi bec ſtipulatio fuiſſet ſimpl'r interpoſita nō pꝛecedente cōſtitutione itineris ⁊ actus tūc cōtinet merū factum ꝑſone nec trāſit ad beredes niſi de eis fiat mētio ſicut nec ad dn̄m vt in.§.ſ; cū factū.inſti.de ſtipu.ſeruo.⁊.ſ.§.bi q.ver.cū vero.⁊ ſic in perſona beredis alia eſſet ſtipulatio.⁊ ideo in.l.ij.§.fi.ſ.eo.fuit exꝑſſe babita mētio beredis alias nō trāſiret ꝑ.l.apud iul.§.ſi qs alicui de leg.j.⁊ qd̄ notaꝛ.in.l.ſi pater ſupꝛa de ſerui.leg.ſm Bar. Sed aduerte qꝛ cōtrariū videꝛ notari.ſ.qd̄ ſtipulatio iſta ire agere licere licet cōtineat factū nibilomin⁹ tranſit ad beredes quāq; nō ſit facta mētio.l.ſi ſic.j.eo.⁊ ꝑ notata ſupꝛa ea.l.in pꝛin.ver.ſed ſi ſe.⁊ qd̄ ibi dixi.Sed de boc dic vt diceꝛ.j.eo.l.ſi ſic.nec ob.§.ſed cū factū.iſtud tenēdo:qꝛ aliud in ſeruo ꝗ nō pōt babere beredē vt notaꝛ in.d.l.ſi ſic.¶ Jtē attēde qꝛ ſequēdo intellectū in.d.l.ij.§.ſ.eo.quē bic ſequiꝛ Bar.ſ.qd̄ ibi ſtipulatio nō trāſiret ad beredē niſi fuiſſet facta mētio de berede ibi videꝛ caſus ꝯtra eū in eo qd̄ dicit in.§.cato.cōmitti ſtipulationē penalē inſolidū veni ex beredibus ſtipulatoꝛis ꝗ ſtipulatus erat ſe ⁊ beredē ſuū nō oſtēdi.nā videtur qd̄ imo omnibus queri debeat ꝓ poꝛtione bereditaria vt ibi l; obijci poſſet exceptio nō offenſi vt ibi dꝛ.⁊ ꝓ boc facit qꝛ quātūcunq; in ſtipulatione verſeꝛ factū coberens ꝑſone ex quo tñ ſtipulatio penalis eſt ex facto defuncti.⁊ ſic ex bereditaria cā trabit originē ſuꝑ re diuiſibili reſpectu pene diuidi d; inter beredes pꝛo poꝛtione bereditaria.l.j.C.ſi cer.pe.cū ſi.nec ob.iſte.§.qꝛ nō dicit ſtipulationē penalē cōmitti vni ex beredib⁹ tātū.ſ; dicit tātūmodo qd̄ diuerſi ſunt fructus in perſona beredis ⁊ defuncti.¶ Et ex glo.⁊ ꝑdictis nota ſm Ang.qd̄ vbi ſit mētio beredis ſi ſtipulatio interponiꝛ ſuꝑ re tranſmiſſibili ad beredes nibil operaꝛ beredis adiectio ⁊ ſola vnica actio ꝗriꝛ pꝛo boc.l.eū qui ita.§.te ⁊ titiū.j.eo.ibi ſuꝑuacua cōpꝛebenſa eſt ⁊c.ſi vero ſtipulatio interponiꝛ ſuper bis ꝗ ſui natura nō ſunt tranſmiſſibilia tūc bene operaꝛ qꝛ vna ſtipulatio eſt in perſona beredis alia in perſona defuncti vt bic patet ⁊ ideo beredes debēt petere renouationem vſuſfruct⁹. in bis autē que nō babent determinatā naturā vt feudū ⁊ empbiteoſis:qꝛ tranſeunt ⁊ nō tranſeunt ſcd̄m placitū cōtrabentiū operaꝛ tamen adiectio ⁊ ſunt plures ſtipulationes ſm Ang.allegat notata in.l.ij.C.de iure empbi.Tu potes dicere qd̄ imo vnica eſt que tamen tranſibit ad beredem ex quo facta eſt mentio de berede ⁊ res eſt apta tranſire cū nō verſetur ſuper ſeruitute mere per-

18 ſonali ſeu ſuper iure mere perſonali.¶ †Et facit iſte tex.ſm Pe. in ar.ad.q.nūquid filius amittat feudum pꝛopter feloniā patris nam ſecundū eum doc.diſtinguūt aut debeo babere feudū ex iure mibi cōceſſo.aut ex ſucceſſiōe patris mei.ſi ex ſucceſſione debeo babere tūc perdo ꝓpter feloniā patris qꝛ pater perdit.⁊ ſic in bereditate eius non inuenitur.facit.l.bereditas.j.de reg.iur.ſecus ſi ex iure pꝛopꝛio:vt qꝛ rex conceſſit patri meo caſtrū in feudu;.⁊ poſt moꝛtem patris mei mibi:qꝛ tunc non perdo ex quo ex iure meo debeo babere argu.l.diui.ſ.de iure pa.cum ibi no.⁊ pꝛo boc iſte.§.ſed certe nō facit qꝛ bec ſtipulatio interponitur ſuper re que ſui natura non tranſibat ad beredes ſed in caſu pꝛopoſito erat ſecus.ideo nil videtur operari expꝛeſſio beredis.ſ.ead.l.§.ſicut.tamen boc nō obſtante tenet idem qꝛ poſſum venire ex ſucceſſione.⁊ tūc repellere.itē ex expꝛeſſa cōuentione.⁊ tūc non repellat.nā licet ſpecialiter expꝛimatur beres tñ in illa cōceſſione cōtinebitur ꝓut patet in ſi.j.de ſtip.ſeruo.l.ſi ſeruus cōmunis.facit qd̄ notatur in l.cū queſtio.C.de leg.Tu dic de qōne vt plene legiꝛ ⁊ notatur in l.iij.de inter.⁊ relega.vbi per Barto.

Si quis dolum. Stipulatio doli ſimpl'r interpoſita dolū compꝛebendit beredis

19 non extranei niſi fuiſſet pena adiecta.boc dicit.¶ †Attende quia Bar.bic dicit qd̄ ſtipulatio penalis nō cōpꝛebendit factū extraneoꝛum ſi ſimpl'r ſit interpoſita vt litera ſonat.ſed demū ſi expꝛeſſe ſit facta mētio extranei.ſed boc videꝛ cōtra iſtū tex.pꝛopter boc Bal.bic pꝛimo dicit dictū Bart.ꝓcedere qn̄ ſtipulatio dolū malum abeſſe fuit ſimpl'r interpoſita puta ꝓmittis dolū malū abeē abſuturūq; eſſe ⁊ ſi cōtra fiat penā.ſecus dicit eſſe qn̄ foꝛmaliter adijciunꝛ verba iſta cui rei ſi dolus malus ⁊c.vt in litera.ſ; iſtud dictū nō placet qꝛ iſta verba apponunꝛ ſolū ꝓpter foꝛmā ſtipulationis penalis.ideo nō debent ampliare pꝛincipalē diſpoſitionē arg.cle.j.de pꝛebē.⁊.l.ex pupillari.de vul.⁊ pupil.foꝛte ꝓpter boc ſecundo dixit qd̄ ſtipulatio dolu; malū abeſſe ſimpl'r interpoſita cōpꝛebendit etiā factū extranei.ſed inutiliter qn̄ pena nō eſt adiecta.vbi autē pena eſt adiecta metu pene tenebiꝛ etiā ꝓ extraneis vt.j.ead.l.§.alteri.patet in ſi.⁊ ſic nō ob.qd̄ ſtipulatio penalis debet intelligi ſcd̄m naturā pꝛimeui cōtract⁹:qꝛ ſcd̄m boc bene intelligeꝛ.⁊ bec opi.videꝛ mibi vera de rigoꝛe iuris quā ſentit gloſſ.ij.buius.l.in fi.in ſcd̄a ſol.equioꝛ tñ eſt opi.Bar.quā ſentit gloſſ.in pꝛi.l.i ver.ita vtimur.⁊ iō foꝛte in pꝛactica ſeruareꝛ dictū Bar.ar.l.ſi pꝛeſes.⁊.l.ſi de interpꝛetatione.de penis.⁊ de regu.iur.c.odia lib.vj.¶ Jn glo.ſuper ver.cui rei.in fi.dic qd̄ ibi ꝓmiſit ſe facturū ⁊ curaturū ſcd̄m Pe.⁊ ſequiꝛ Ray.vel dic qd̄ ibi ꝓcedebat cōtractus de cui⁹ natura veniebat factū alterius ſm Ang.¶ Ultimo qꝛ Plac.in.l.idē iuris.ſupꝛa eo.dixit qd̄ ſtipulatio iſta babere licere cōtineret mirandā nouitatē ⁊c.ideo vt ꝑfecte babeatis naturam buius ſtipulationis Ange.bic ꝑ ſeptē cōcluſiones tāgit naturā eius repetendo in effectu que ſuperi⁹ ſunt dicta ⁊ a pꝛima cōcluſione excipit quatuoꝛ fallētias:a ſcd̄a tres.ſed omitto qꝛ patēt ex ſupꝛadictis.¶ Ultimo dicit ꝙ imaginaꝛ ꝓpter tria Placē.ſic dixiſſe.pꝛimo qꝛ iuriſconſultus equiparat iſtam ſtipulationē babere licere illi ſtipulationi indiuidue per te nō fieri quomin⁹ mibi ire agere liceat.in qua ſi vnus beredum pꝛomiſſoꝛis contra facit contra omnes pena cōmittitur.non enim videtur bec equiparatio bona cum bec ſtipulatio babere licere videatur continere quid indiuiduum vt illam rem ra.ba.⁊ controuerſiā moueri vt in.§.cato.iuncto.§.ſi quis foꝛte bac eadē.l.⁊ ideo inquantum res que in ſtipulatione babere licere verſatur ſit diuidua ſi eam equiparationem facimus iſta eſt miranda nouitas.inquantum autē ſit res indiuidua nulla eſſet miranda nouitas.vnde ſecundū pꝛedictam diſtinctionem videtur intelligendum qd̄ ſit diuidua vel indiuidua per notata per Pe.⁊ Bartol.in.§.cato.in.ij.qd̄.⁊ per id qd̄ notatur in.l.v.§.fi.ſ.eo.ſecundo potuit conſiderare Plac. ſecundum eum quod cu; ſeruus aut filius ſtipulatur illud quod in iure conſiſtit ſiue ſtipuletur ſibi ſiue domino ſiue imperſonaliter ſemper ſtipulatio tenet.l.j.in pꝛin.j.de ſtipu.ſeruo.⁊ tamen licet bec ſtipulatio ius continet ſi filius aut ſeruus ſtipulatur ſibi attento rigoꝛe ⁊ ſignificato verboꝛum bec ſtipulatio eſt nulla et nibil patri aut dn̄o queriꝛ ſed ex benignitate bec ſtipulatio ſonat in facto boc caſu vt in.§.bi quoq;.Tu adde qd̄ ratio bui⁹ pōt ba-

20 beri ex notatis ibi per Bar.Tertio Plac.potuit cōſiderare †qd̄ bec ſtipulatio interpoſita ſuꝑ alio cōtractu nō cōmittiꝛ niſi demū re euicta.⁊ ſic lata ſentētia vt.ſ.de euic.l.babere licere.⁊.l.at qui natura.§.qui me abſente.ſupꝛa de neg.geſt.⁊ tamē bec ſtipulatio non interpoſita ſuper alio cōtractu videꝛ cōmitti incōtinenti cōtrouerſia mota nō expectata ſnīa.ſed in boc dicit in effectu conſiderandū qd̄ ad intereſſe particulare cōmittitur incōtinenti cōtrouerſia mota.⁊ quotidie creſcit tale intereſſe pꝛout creſcūt ſumpt⁹ ⁊ expenſe.ſed ad totale cōmittitur demū lata ſnīa.⁊ eode; modo cōmittitur ſi adberet alteri contractui ad penā que vnico momēto cōmittitur:qꝛ tūc non cōmitteretur niſi lata ſnīa:ea autem lata tunc cōmittitur:quia tunc verum eſt inquietatum non licuiſſe babere nec pōt inquietās refricare qd̄ litem mouit iniuſte:quia ſic ſuam turpitudinē allegaret.non cōmitteretur aūt pena niſi lata ſnīa:qꝛ conſtat ſtipulatoꝛi tunc non licere babere.⁊ boc ſi alius mouet litem.ſi autē ipſe pꝛomiſſoꝛ cōmitteꝛ ſtatim per rationē ſupꝛa dictam.⁊ ſic notat glo.in.l.babere licere.ſ.de euictio.l; gloſſ. aliter ſentiat in.§.queſitū.ſ.qd̄ nūquā cōmittaꝛ pena niſi lata ſententia quando quis ꝓmiſit rem alienā babere licere.¶ Jllud ēt ſciendum ſecundum eū qd̄ vbi factū alienum continet bec ſtipulatio qd̄ etiam lata ſnīa poteſt pꝛomiſſoꝛ dicere rem de iure foꝛe euictam nunc ſnīam latam iniuſte ſaluo niſi ipſe defenſioni litis adfuerit vel niſi requiſit⁹ vt intereſſe noluit intereſſe.⁊ ſic ſnīa trāſiuit in rem iudicatā.l.berēnius.§.gaius.ſ.de euict.ſecūdum eum facit.l.emptoꝛ.⁊.l.ſi parentes.C.de euict.Sed tu quo ad articulū cōmiſſionis buius ſtipulationis dic vt dixi.ſ.in.§.queſitum.nec ob.bis que ibi dicta ſunt qd̄ non debet poſſe allegare ſe iniuſte litem mouere ꝓmiſſoꝛ volens euadere cōmiſſionē ſtipulatiōis penalis quia dico quod imo boc poteſt cum boc faciat in diuerſis inſtantijs.arg.l.papi.§.ſed nec impuberis.ſ.de inofficio.teſta.⁊ qꝛ ex natura ſtipulationis videtur ſic tacite actum inter partes.

Siue perſone. Poteſt quis in ſtipulatione adiūgere perſonā beredis ⁊ patris adoptiui.boc dicit.Et facit tex.iſte ad.qd̄.de monacbo qui contraxit an videatur acquirere monaſterio.de quo bic per.Bartolum.

21 **Jnter certam.** †Debitum in diem certā pōt ſolui ante diē:ſecus in die incerta.b.d.

¶ Nota

22 ¶ †Nota ꝙ inter si ꝛ cum[a] non est differentia.l. quodcunqꝫ.§.j.ĩ.
a eo.¶ In glo.j.ibi pura.i.in diē.dic secundū Ange. ꝙ istud proce-
dit quando esset dies incerta secus quando certa vt est dies mor-
tis.et hoc casu videtur posse solui ante diem talem sicut est quan-
do est dies omnino certa ex quo certum est debitum iri.nam et an
te solutum non repeteretur.l.in diem.et.l.nam si cum moriar.ꝛ.l.
sub cōditione.de cōdictio.indebi.et hoc etiam tenet hic Ray.vbi
autem esset conditio omnino extitura ita ꝙ semper se habet ad es
se et vniformiter esse puta si digito celū non tetigeris ista est pura
omnino.¶ In eadem glo.ibi.§.pegasus.et in dubio si non appa-
ret an dilatio sit fauore stipulatoris an promissoris presumitur fa
uore debitoris per istum tex.et per.d.§.pegasus.et sic patet ꝙ quā
doqꝫ dilatio apponitur gratia debitoris quandoqꝫ gratia credi-
toris:quandoqꝫ est dubium:est et quartus casus secundum Ray.
quando gratia vtriusqꝫ de quo.ĩ.eod.l.qui rome.in princi.¶ In
eadē gl.ibi nouē diebus si intelligis glo.postq̄ separate sunt sege-
tes a terra quod etiam sic videtur intelligendum nullo iure vide
tur probari dictum glo.sed forte habuit respectum ad consuetudi
nem aliquorū locorum:de iure autem videtur qđ decime sint sol-
uende de frumento quando est trituratum et debet portari vsqꝫ
ad horreū sacerdotis vt in.c.reuertimini.xvj.q.j.¶ In glo.super
ver.statim.ibi post mortem hec.l.contradicit secundo respōso hu-
ius.§.sed solue quod si soluitur ante diem incertum non solui-
tur quod est promissum.ita hic:potest tamen de facto solui et ac-
cipi licet non tanq̄ debitum ex vigore huius obligationis: sed ex
liberalitate et conuertetur postea in debitum adueniente condi-
tione.ĩ.de solu.l.si quis sub conditione.¶ In eadem glo.ibi.l.cū
qui sol.ibi.in primo rn̄so fuit adiecta dies certa fauore debitoris.
et in secundo rn̄so debitoris.et sic concordat.¶ In glo.ibi.§.lar-
gius.dic ibi fuit solutū executori cui pure debebatur.¶ In gl.ibi
l.sed si ante.ibi fuit dies in certa et concordat cum secundo respō-
so huius.l.¶ Et adde secundum Ange.qđ rogatus restituere in
certe persone post mortem puta pauperibus quos elegerit nō po-
test eligere pauperes in vita quin posset tpe mortis variare:quia
non potest inferre preiudiciū pauperibus viuētibus tpe mortis p
iam electos in vita qui forte iam decesserunt si tamen perseuera-
uerunt et rogatus pseuerauerit in eadē voluntate confirmaṫ ele-
ctio prout ex tūc.allegat.l.cū pater.§.hereditatem.ꝛ.§.a filia.de
leg.ij.et qđ notaṫ in.l.post mortē.C.de fideicō.scđm eum ꝛ dicit se
pluries cōsuluisse.nec ob.si dicatur qđ in casu predicto dilatio vi-
detur esse in fauorem heredis cum testator videaṫ habuisse respe-
ctum ad causam piam que omnia videntur impleri etiam si ante
heres distribuat et eligat pauperes qꝛ hoc nō est attendendū sim-
pliciter.nā est etiā attendendū qđ legatū est cōditionale respectu
illoꝝ q eligenṫ tpe mortis.ꝛ iđ nō debet eis posse preiudicare nec
trāsmittiṫ legatū cōditionale ad heredē sicut in si.ptꝫ in.l.vnū ex
familia.in princi.de le.ij.vbi heres rogatus de restituēdo heredi-
tatem vni ex familia non potest alteri restituere in preiudiciū illo
rum qui erunt tpe mortis et tū fauore familie testator fecit vt vn⁹
eorum haberet.¶ In glo.promisit ibi qꝛ plus:pro hoc facit.l.cuꝫ
furti.s̄.de in lit.iur.sed dic qđ gl.nō bene dicit quia nō facit quod
dꝫ sed alius prorsus.¶ Et cōclude qđ hec.l.vult dicere in effectu
qđ in debito sub die certa possum ante soluere.ꝛ si nō vis recipere
possum deponere ꝛ cōsignare vt in te transeat periculū interitus
l.obsignatione.C.de solu.et.l.acceptam.C.de vsur. Sed in obliga-
tione certa secus:qꝛ ante diē soluēdo non facis qđ debes.ideo non
potes me cogere si nolo accipere nec per consignationē transibit
periculum in me.possem tū sponte recipere si vellem.¶ In eadē
glo.ibi locus est repetitioni dic hoc verum si soluiṫ ignoranter qꝛ
forte debens sub conditione credebat se obligatū pure.nā si scien-
ter nullo modo repeteret vt dicit glo.in.l.qui ꝓmisit.de condi.in-
debi.Pe.ꝛ Ray.contra hoc casu quib⁹ etiā adheret Ange.per.l.
sub cōditione.ĩ.de solu.ꝛ per rōnem qꝛ quis nō dꝫ intelligi soluis-
se animo donandi sed potius dissoluendi obligationē cōditiona-
lem in eius euentū.ideo cessat omnis p̄sumptio donationis et hꝫ
locū repetitio saltē conditione defecta arg.ĩ.de sol.l.si cū aurū.ꝭm
Ang.Tu potes dicere qđ si sciuit factū ſꝫ ignorauit ius pōt repe-
tere per notata in.l.sed si me putē.de condi.inde.si vero sciuit ius
et factum non repetet interim.et sic loquatur glo.in.d.l.qui ꝓmi-
sit.sed conditione defecta sic per.s̄.dicta.

23 **Alteri.** †Nō pōt quis alteri stipulari nisi sit filius vel ser-
uus:sed metu pene si fuerit iterposita stipulationi
paretur.h.d. Et primo ponitur regula.secundo exceptio.tertio
ratio regule.quarto consulit contra regulam.secunda ibi preter.
tertia ibi inuēte.quarta ibi plane.¶ In tex.ibi que sit quantitas
dic subaudiēdo vt quantacunqꝫ sit tota petatur.ſꝫ glos.aliter in-
nuat ꝭm Ray.adde qđ intellectus Ray.videṫ fuisse gl.in.l.j.§.cū
scimus.C.de sentētijs que ꝓ eo.et in.§.alteri.insti.de inuti.stip.et
in.§.oēs insti.de ac.de quo.ĩ.diceṫ sup glo.¶ In tex.ibi nihil in-
terest mea subaudi in dubio si aliud non appareat alias secus vt
24 ĩ.hac ea.l.§.si stipuler.¶ †Nota ꝙ in penis nō inspiciṫ interesse[b].
b ¶ †Nota rationē quare alteri stipulari quis non pōt.ex quo col-

21 ligi pōt a contrario qđ vbi interest stipulatoris alteri dari vel fie-
ri tenebit stipulatio.ꝛ hoc est exp̄ssum.ĩ.eo.§.si stipuler.ꝛ.§.si qs
insulā.ꝛ pro intellec.huius.§.vide oīno gloss.in.§.alteri.insti.de
inuti.stip.q̄ declarat intellectū huius.§.quā etiaꝫ punit hic petr⁹
ponēdo verba dicte glo.¶ In glo.super ver.nihil interest.in si.ꝛ
sic non ob.d.§.qꝛ ibi interest stipulatoris hic non.nec obstat.l.hu-
iusmodi.in princi.ꝛ qđ ibi notaṫ de le.j.ꝛ qđ notat glos.in.§.alte-
ri insti.de inuti.stip.vbi bona glo.ꝛ in.l.q̄cūqꝫ.s̄.tit.j.qꝛ ibi quis
nō stipulatur alteri dari.sed sibi dari noīe ꝛ vice alteri⁹ quo casu
vꝫ stipulatio.ꝛ sibi queriṫ stipulanti ꝛ tenetur cedere per actionē
mandati si intersit vel per actionē nego.gest.facit.l.pōp.de nego.
gest.ꝛ.l.idēqꝫ.§.si cui.s̄.man.ꝛ sic vult ibi gloss.qđ si stipulor mi-
hi.x.dari noīe titij nullo p̄cedente mādato vꝫ ꝛ si titius postea ha
bet ratū teneor sibi cedere per act.neg.gest.ꝛ hoc tenet etiam hic
Pe.ꝭm Ray.ꝛ ad.l.vsusfructus.de stipu.seruo.per quā.l.Jac.de
raue.tenebat oppositū.s.qđ nō valeret ab initio ex quo non inter-
est stipulantis nec cōfirmaretur ex postfacto per.d.l.vsusfruct⁹ re-
spōdet Pe.qđ ab initio videṫ fuisse vtilis pp ratihabitionē que
retrotrahitur.l.fin.cū concor.C.ad mace.ꝛ est expressuꝫ ꝭm Ray.
in.l.iij.§.j.ĩ.ind.sol.ꝛ sic residet Ray.Jac.de ra.vero vt dixi tenet
oppositū qn̄ nō precedit mandatum:qꝛ tūc non interest stipulan-
tis secus quando precedit:qꝛ tunc interest ꝓpter mādatum vt.l.
idēqꝫ.§.si cui.sed Pe.cōtra per p̄dicta.ꝛ per.l.si negotium.supra
de neg.gest.vbi si emo rem aliquā noīe titij nō precedente manda
to vꝫ.ꝛ si habet ratū teneor sibi cedere act.ꝛ sic eadem ratiōe idē
quādo stipulor noīe ei⁹ aliqđ mihi dari.facit.l.pe.de nego.gest.
ꝛ hanc partē tene cū qua etiā tenet Ray.ꝛ Barto.¶ Et dicit hic
Pe.qđ licet glos.dicant qđ hec regula alteri nemo potest.fallit in
certis casibus de quibus in.§.si quis alij.insti.de inuti.stip.ꝛ.ĩ.
eadem.l.§.si stipuler.tamen verius est secundum eum qđ regula
ista nō fallit.que loquitur quādo quis stipulatur alteri dari.sed
regula alia.s.qđ alteri per alterū non queritur.de qua in.l.solu-
tum.§.solutā.de pig.act.ꝛ in.l.ij.per quas perso.bene fallit.ꝛ sub
dit qđ eo casu quo ex mea stipulatione alteri queritur vtilis non
refert in cuius persona verba cōcipianṫ.allegat.l.cū qui.§.si acto-
ri.s̄.de cōsti.pec.ꝛ hoc dicit glo.ꝭm eū.insti.eo.§.alteri.de quo in
§.si stipuler.ĩ.eod.ꝛ se.ꝛ hoc ꝓcedit ēt si sit oīno extraneus.si vero
esset notari⁹ qui tāquā publica persona stipulareṫ sibi dari nomie
ꝛ vice alterius quereretur illi alteri vtilis sine cessione per.l.non
q̄si.ĩ.rē pup.sal.fore.ꝛ qđ ibi not.ꝛ ĩ.§.si qs alij.insti.de inuti.stip.
¶ Itē adde dictis Bar.hic qđ licet a princi.stip.non valeat quā-
do aliquis stipulaṫ alteri dari si sua nō interest tū ex postfacto po
test reassumere vires si superueniat inter esse.casus est sing.iuncta
glo.in.l.si remunerandi.§.si tibi.supra mā.ꝛ hoc ēt tenet hic Bar.
qui ad hoc allegat supra ea.l.§.quesitū.¶ Et ex hoc no.limitatio
nem ad.l.si rē meā.supra eo.qꝛ nō habet locū in casu illo quādo sti
pulatio nō vꝫ solū ob defectum interesse.Contra istud dictum in
surgit dn̄s xp̄ofo.de castellione in.l.si ita stipulatus.§.possum.di
cens vbi quis stipulaṫ alteri videtur velle facere vtilitatē et que-
rere alteri.hinc est qđ si fuisset alteri licitum stipulari recta via ci
uiliter acquirereṫ.ꝛ qđ hoc sit verū dixi in repetitione mea in.l.
ea que ciuiliter.de acquirē.re.do.nā de mente stipulantis est alte
ri naturaliter acquirere qui nudū ministeriū adhibet ꝓ eo.si er-
go hoc est certe stipulator non poterit agere qꝛ non fuit de mente
ipsius sibi acquirere.stat ergo firmus.§.alteri.qꝛ ſꝫ postea inter-
sit nūquā tū poterit recōualescere:qꝛ nūquā habuit intētionē sibi
acquirendi.sed in.§.si stipuler.ꝛ in.§.si quis insulā.certe volebat
sibi querere.sed nō alteri tantū.sed ego dico esse casum cōtra istā
opi.in.l.existimo.ĩ.eo.vbi quis stipulatur iter ad fundū ꝛ nullū
fundū hꝫ.ꝛ sic sua nihil interest alteri si talis fundus ex postfacto
fiat suus reuiuiscit obligatio seu recōualescit stipulatio q̄ interiꝫ
est in pendenti.¶ Itē adde dictis Bar.qđ vbi qs stipulatur alte
ri qđ ante ex interuallo erat debitū stipulatori nō videṫ ꝙ valeat
stipulatio si alias non intersit sua dari nisi qꝛ posset repeti ſꝫ bar.
hic sentiat oppositū.nā videṫ aliud interesse extrinsecum esse con
siderādū.ar.huius tex.ꝛ.ĩ.eo.l.liber hō.§.si.fatendū tū qđ illi po-
terit tūc solui ꝓpter volūtatē stipulatoris.ꝛ si fiat solutio poterit
repeti arg.l.si cū cornelius.ĩ.de solu.ꝛ ꝓ predictis facit quia satis
videtur esse qđ possit agere vt sibi stipulatori detur ex preambu-
la stipulatione.ꝛ sic videtur sua interesse multuꝫ qđ possit agere
qđ alij detur.nec ob.predictis.ĩ.eo.§.si quis insulā.ver.vnde ꝛ si
procuratori.quia id potest intelligi qn̄ stipulor ex causa donatio-
nis dari procuratori meo.ꝛ sic non stipulor mihi debitū ſꝫ mihi
acquirendū.l.qui mihi donatū.de dona.ꝛ hec vera vbi p̄cederet
obligatio ex causa donationis arg.l.q bis.supra eo.Sed si ex cau
sa alia tunc videretur valere stipulatio per quā stipulor dari tale
debitum procuratori meo sicut si stipularer mihi dari.argu.l.qn-
te.§.cōuentionales.s̄.eo.¶ In glo.cōueniet.ibi:qꝛ prima est pre-
ter.l.qꝛ pōt dici esse p̄ter.l.qn̄ ratio legis nō vendicat sibi locū tū
alias.l.non sibi resistit.qꝛ turpe vel iniquū vel qꝛ sit cōtra publicā
vtilitatē.sed simpl'r ei non assistit nec dat fauorē ꝓpter defectū ra
tionis.¶ Et not.qꝛ sentit glo.qđ in.l.qđ de bonis.§.j.lex resistat

a ¶ Si et cū
Adde ꝙ di
ctio cum est
īplicatiua.
glo.in.l.ne-
ga.ff.d̄mor.
infe. Et qđ
ista dictio
p̄ricipaliter
tp̄s iportet:
scđario con
ditionē.vid
p Bar.in.l.
centesimis.
isto titu.ꝛ ĩ
l.j.ff.de ꝯdi.
ꝛ demō.ĩ.l.
titia here-
dis.eo.tit.
bal.in.l.ex
his.C.quā.
di.le.ce.l.ti-
tio in princ.
ff.eo. Et fa-
cit cōditio-
nem expres-
sam. Bal.ĩ
rubri.§.de
isti.ꝛ substi.
et indi.l.ex
his v̄bis.et
qđ poniṫ ꝓ
qn̄ et qꝛ.vid
bar.ĩ.l.j.C.ĩ
quib.ca.ces.
long.tēp.p̄-
scri. Cardi-
nalis in cle.
testib⁹.de te
stibus.

b ¶ Intereē
Addō quod
interesse dꝫ
esse triplex:
s.cōe pticu-
lare ꝛ singu
lare. Bar.ĩ
l.j.C.de sen-
tē.q̄ ꝓ eo ꝙ
iter.pro.gl.
in.l.j.ff.de
act.ēpt.In-
no.in.c.cuꝫ
eccl'iastice.
de excep.spe
cu.i titu.de
fruc.ꝛ iter.
§.iiij. Et ꝙ
itereē dicaṫ
q̄libet vtili
tas vide p
bal.in.l.sed
et loci.ff.si.
regum.

et sic facit qđ id qđ resecaẗ per falcidiã non sit naturaľr debitũ per l.si non sortẽ.in princi.cũ ibi no.de cõdi.inde.⁊.l.cũ.l.de fideius.ꝙ est ꝯtra cõmunẽ opi.glossarũ ⁊ citramontanoꝝ in.l.cũ qs.C.de iuris et fac.igno.de quo dic vt dixi in.l.j.§.j.ad.l.fal. Et adde scđm Ray.quod in dubio oĩa sunt scđm.l. qꝛ in dubio oĩa licẽt.l.necnõ §.sed quod eis.ff.ex qui.ca.maio. ¶ In ea.glo.ibi inspiciẗ intersit vel non.dic ẜm Bal.qñ pena apponiẗ pacto nudo apposito iuxta cõtractũ.et sic vestiẗ coherentia cõtractꝰ. si adijcitur ꝙ directo ordinabaẗ ad penã alterius tunc pena nõ petiẗ.sed si illud qđ deuenit in dispositione nõ ordinaẗ in penã alicuius.ꝫ forte in fauorem.et tunc vestiẗ coherentia cõtractus illud pactũ ⁊ poterit peti pena.et sic dicit ꝓbari hec duo mẽbra in.d.l.seruus ea.l.idẽ Angel.q dicit ꝙ vbi obligatio primitiua ad nullius tertij p̃iudicium tendit operaẗ pactũ vestitũ penale idẽ ꝙ stipulatio arg.l. in bone

22 fidei.C.de pactis. ¶ † Jtẽ adde scđm eũ ꝙ ꝫ regulariter vsura nõ debeatur ex pacto incõtinenti apposito qñ adijcitur numerationi pecunie fallit tamen in duobus casibus.s.in pecunia traiectitia.l.periculũ.ff.de nau.feno.et pecunia numerata p rẽpublicã.l.etiam.ff.de vsu.de quo per glo.in.l.q̃uis.C.de vsu. ¶ Et attende qꝛ Bal.et Ang.cõcludunt ex pacto nudo incõtinẽti apposito posse peti penã dũmodo non ordinetur in penã alicuius. sed Bart. hic distincte sentit penã non posse peti ex nudo pacto odio ipsius pene saluo casu.d.l.seruꝰ.pe.vero hic videtur velle ꝙ eo casu quo non ordinatur in penã alterius distinguaẗ vt in vsura.⁊ sic cũ vsura in contractibus bone fidei possit peti ex pacto incõtinenti apposito.secus in stricti iuris regulariter vt legiẗ ⁊ notaẗ in.l. q̃uis C.de vsur.sic erit et in casu ꝓposito dicendũ in pena sed Bart. reprobat opi.istã sed puto ꝙ nõ bene.qꝛ si in casu vltimo.d.l.seruus ea lege interesse affectionis ꝫ nõ sit interesse pecuniarum facit dari actionẽ ad penã multo fortius interesse pecuniariũ cũ interesse affectionis regulariter nõ faciat dari actionẽ.l.cũ seruus.cum ibi no.ff.mã.et.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.j.eo.⁊ ideo puto opi.pe.verã que etiã videẗ fuisse de mẽte glo.in.d.l.seruus inquãtum equiparat penã vsure et opi.pe.sequiẗ etiã hic Ray.qui etiã allegat post pe.l.in initio.C.de pac.inter emp.et ven. potes dicere ꝙ nõ põt peti pena ex pacto nisi in casibus.d.l.seruus. ¶ In gl.eius ibi quesita est naturalis vt detur alij. adde si quesita est naturalis ergo coram iudice ecclesiastico de iure canoni. poterit in iudicio deduci.et sic poterit agi vt alij detur.ar.notatorũ in.c.j.de pactis.hoc tñ non credit Ang.qꝛ agẽtis nõ interest ibi dari intelligit ergo opi.canonistarũ eo casu quo agens pacto nudo cõcludit aliquid dari vel fieri sibi.et sic quod sua interest.et hũc articulum dicit se examinasse in.l.si certis annis.C. de pac. ¶ Et aduerte diligenter scđm eũ ꝙ glo.dicit queri naturalem illi vt fiat quod est in stipulatione deductũ non autẽ queriẗ naturalis vt detur stipulanti seu ad vtilitatẽ stipulantis.qꝛ si q̃reretur talis obligatio posset stipulatoꝛ agere cõtra illũ tertium cui fieret solutio vt sibi restitueret per.l.vero ꝓcuratori.j.de solu.ẜm eũ. Tu adde ꝙ glo.in.c.quoties cordis oculus.j.q.vij.tenet contra ipsum. dicit enim ꝙ de iure canoni.nõ procedit regula huius per illum tex.et per not.xxij.q.v.c.iuramenti.et cum illa glo.transeunt doc.re vera iura allegata per illam glo.non probant efficaciter dictum gl.si bene põderetur.nam et etiam de mente canonum est ꝙ non audiatur iste agendo cuius non interest vt in.c.cum inter R.seniorem.de elect.et facit.ij.q.vj.non solent.forte tamen posset ista glo.saluari in foro consciẽtie qđ ex quo quis semel promisit debeat seruare. sed in foro iudiciali non videtur procedere in puncto iuris per dicta.ff. ¶ Et adde quod no.Bar.in extrauagã.ad repri.in ver.denunciationẽ:et in ver.idem puto vbi videẗ tenere cõtrariũ.s.quod in casu huius.§.s.de iure cano.possit agi per viã denũciationis: ipse tamẽ idẽ ibidẽ superius:in ver.sed Joã.and.contrariũ sentit inquantũ dicit ꝙ in via illa denũciatiõis prosequiẗ quis ꝓpriũ interesse.et adde quod diceẗ.j.eo.§.si stipuler. ¶ In ea.glos.ibi de facto sit cõtestatio.vel dic et hoc tene tanq̃ tutius ꝫ bar.dicat per interpellationẽ cõmitti sicut alias si sub cõditione alia esset concepta et extaret cõditio.et sic dicit esse de intelle.huius litere.sed certe hoc clare non apparet ex litera:de hoc tamen plenius.j.eo.l.ita stipulatus.sup quo aũt debet fieri contestatio glo.sentit sup stipulatione principali.sed pe.sentit sup penali de quo per Cy.in.l.nuda.C.de cõtra.⁊ cõ.stip.dicetur in.l.ita stipulatus.j.eo. ¶ In glo.super ver.intersit.ibi.l.ij.illa.l.in.§.itẽ si in facto facit cõtra.ꝫ dic vt ibi notatur p doc.et p glo.in.l.cũ pena supra de arbi.et insti.de inutil.stipu.§.alteri. ¶ In ea.glo.ibi.l.cũ pena.adde ibi fuit adiecta pena loco cõtẽptus:et ideo nimirũ si nõ cõsideraẗ interesse et eodem modo fuit adiecta hic.et conclude ẜm Ange.ꝙ pena diciẗ esse adiecta loco cõtẽptus qñ eius cui principaľr contra sit non interest nec põt rõnabiliter interesse alias dꝛ loco interesse semper appofita.et ideo si non paretur sñie arbitri ipse principaľr cõtẽnitur ꝫ in cõsequentiã litigatoꝛ.qꝛ ergo arbitri non interest idcirco pena dꝛ loco cõtẽptus adiecta.et eodẽ mõ in isto.§.si bene consideretur dic vt plene fuit dictũ in.l.ij.§.si.ff.eo. ¶ In gl.sup ver. quãsitas ibi.l.cũ allegas.no.bene hanc glo. q̃ videẗ intelligere hãc.l. in hoie non consueto fenerari ꝫ non clare firmet.canoniste tñ hoc videnẗ tenere ẜm Bar.in.c.suã de penis ad quos recurrendũ ẜm eũ.Ray.vero hic dicit ꝙ.l.cũ allegas.nõ facit ad ꝓpositum gl.qꝛ illa loquiẗ in obligatione dandi.hic in obligatione faciẽdi in qua secus vt ibi notatur.forte voluit dicere ꝙ vbi in obligatiõe est dari alteri et nõ sibi censeẗ obligatio faciendi vt voluit Bal.in.l.cuꝫ

27 allegas.Ang.hic dicit ꝙ si q̃raẗ † an pena p̃sumaẗ adiecta in fraudẽ vsurarũ qꝛ aut adijciẗ dationi pecunie.aut dationi speciei.aut facto.primo casu qñ adijcitur pena cõuentionalis datiõi pecunie vel eius occasione p̃sumiẗ adiecta in fraudẽ vsurarũ.allegat.l.iul.§.ibidẽ de ac.emp.vñ siue ipsi dationi pecunie sit adiecta siue propter ipsam dationẽ sit assumptus coloꝛ nõ debebiẗ pena.exẽplũ si mutuaui pecuniã ⁊ stipulatus sum.j.certũ termenũ reddi eã et nisi reddaẗ stipulatus sum.j.certũ terminũ debere portari pignora aurea vel argentea vel equalẽtia quãtitati.si nõ fiat stipulatꝰ sum penã vel si ꝓmisit debitoꝛ coram iudice cõparere ad accipiendum preceptũ de soluẽdo in casu in quo nõ soluerit in termino. et si nõ fieret ꝓmisit penã vt iã fiebat bononie scđm Cy. ⁊ Jac.bu. in.d.l.cũ allegas.C.de vsu.certe et hodie fit vt ptꝫ ingrenti.et sic videtur ꝙ nõ poterit peti hoc casu velut in fraudẽ vsurarũ adiecta scđm eum adde ꝙ hoc idẽ tenet Jo.an.in addi.spec.in titu.de sol.⁊ ob.§.ante omnia.ver.sequitur ⁊ Bar.in.l.cũ secus.de cõditio. et demon.ꝫ ipse notat contrariũ in.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe.vbi videtur tenere cũ Jac.but.in.l.cũ allegas.C.de vsur.ꝙ in cõsueto fenerari ꝓcedat qđ est dictũ.Sꝫ in nõ cõsueto distinguaẗ an dationi principaľr adijciaẗ pactũ augmẽtatiuũ obligationis. ⁊ tũc idẽ iuxta not.in.d.§.si tibi.an vero adijciaẗ factũ tendens ad faciliorẽ exactionẽ vel ad cautelã.⁊ tũc si tali pacto successiue adijciatur pena teneat ex quo nõ est cõsuetus fenerari.ꝫ põt dictũ illud saluari quando ex postfacto dictũ pactũ de se p̃ntando corã iudice vel de presentandis pignoribꝰ sub pena fuit appositũ.ar. notatorum in.l.q̃uis.alias incipit calipodius de sol.⁊ per not.p Bar. in.d.l.cũ seruus.et qđ habeẗ in.l.sed ⁊ si qs.§.si.ff.si qs caut.bal. vero i.l.cũ allegas.dicit Bar.dicere in.d.§.si tibi. ꝙ in eodẽ instrumento presumiẗ fraus secus si tale pactũ apponaẗ in nouo contractu. sed certe secundũ eũ non propterea excluditur materia fraudis ar.l.si mulier.C.ad velleia.dicit etiã Ray.tenere quod dixit Jo. and.in addi.item dixit Ja.bu.cuius opi.bononie seruatur secundum eum tenere oppositum.et finaliter ipse dixit ꝙ si est consuetus fenerari presumatur fraus.sed si nõ consueuit non presumatur maxime quando est persona que ignorat ius sicut sunt simplices rustici et mulieres aut similes in quibus non presumitur fraudis consilium arg.glos.ibi posite dum dicit ⁊ maxime ius ignorantibus quã gl.dixit notandã.⁊ pro hoc allegat.l.p̃dia.ff.de act. emp.sed certe distinctio inter consuetũ fenerari ⁊ nõ cõsuetũ fuit Jac.butri.in.d.l.cũ allegas.vt.j. dicetur. itẽ adde hoc verũ in cõsueto fenerari.l.qui semisses.de vsur.nã in alio est magis dubiũ.nã hu.in.d.l.cũ allegas.sentit secus esse in nõ ꝯsueto fenerari. Cy.tñ sentit ꝯtrariũ ⁊ Jo.and.in.d.addi.vbi dicit dictũ Cy.procedere maxime in cõsueto fenerari.et hoc videtur verius cũ obligatio surrogata debeat sapere naturam eius in cuius locũ surrogatur.l. si eũ §.qui iniuriarũ.ff.si quis caut.⁊ qꝛ ibi videtur quodãmodo in fraudem.l.factũ.ideo non debet posse peti arg.l.contra legem.ff.de legi.et in regula iuris certum.in.vj. ¶ Et per p̃dicta petere potest quid si mutuaui tibi.x.et ꝯueni vt certa die redderes.et si id nõ faceres ꝓmisisti mihi scribere certũ librũ si scribis librũ seu eius estimatio excedit legitimũ modũ vsuraꝝ vř ꝙ nõ valeat in totũ cũ sit quid indiuisibile arg.l.j.§. itẽ q̃ritur.de aqua quoti. et esti.pe. cõtra quia imo valebit.et ad totum factũ committetur stipulatio.ꝫ in eo qđ est vltra legitimũ modũ vsurarũ non peteẗ in effectu qꝛ tenebitur illius estimationẽ specialiter reficere ꝓmissori ar.l.cum filius in princi.de leg.ij.et.l.sancimus.§.j.C.de dona. ¶ Et p hoc etiam ptꝫ quid si stipulatus fui dari speciẽ aliquã si non reddereẗ mutuũ in die designata si illa species valet vltra modũ legitimum quis aũt habebit speciẽ.dixit pe.forte. inspicietur quis in illa habebit minorẽ partẽ vt in simili dꝛ in.d.l.sancimus. Secundo casu quando adijcitur datiõi speciei.et tunc si excedit modũ legitimũ interesse tunc totũ quod supest presumitur in fraudem vsurarũ i eo qui solitus est fenerari.sic intellige hanc glo.et.l. rogasti.§.si tibi.si cer.pe.⁊.l.vtrum.de pe.here.⁊ preallegatã.l.cum allegas ⁊.l.iul.§.ibidẽ.de act.emp.secus in eo qui nõ est solitꝰ fenerari alias infiniti cõtractus penales destruerentur scđm eũ. Tertio casu qñ adijcitur facto quod principaľr deducebatur in ꝯtractu.et tũc nõ presumitur adiecta in fraudẽ vsurarum:quoniã in talibus cõtractibus sic consuetũ est penã apponi.et ideo nõ dꝫ presumi in fraudem alias derisoria esset cõsuetudo.sic intelligiẗ.l.si dictũ. de euictionibus.adde ꝙ melius facit.l.tutius.et quod ibi notaẗ. de act.emp.et hec dicit vera saluo nisi obligatio primitiua in pecunia cõsistens in ipsum factum transferetur.et hoc mõ coloꝛ q̃reretur ad fraudandam legem.exemplum in.l.si ex precio.ff.si cert. peta. Tu potes addere hoc verum si non est consuetus fenerari per predi-

28 cta in precedenti casu. ¶ † Jtẽ adde ꝙ in foro consciẽtie sacerdos

nõ debet

non debet iniungere confitenti vt soluat penam vt est glo. singu. in.c.fraternitatis.xij.q.ij. ¶ Itē adde predicta vera in foro contē-tioso: in foro autem conscientie videtur attēdi si q̄ratur an quis li-cite recipiat penā nunquid quis fuerit stipulatus illā ex eo tantū vt metu illius seruentur promissa non causa auaricie vel lucri. vel q2 velit potius seruare p̄missa quā vt pena ꝯmitteretur per nota-ta per Inno.in.c.suā. de pen. an vero quis apponat illā ex cā lu-cri vel auaricie. et quia vellet non impleri p̄missa vt haberet pe-nam. et tunc licite non videtur percipere. Et ad predicta facit qđ notat glo. ꝛ Jo.and.super ea extra de arbi.c.dilecti. et predicta in aliis casibus quam in transactione ꝛ cōpromisso in illis est dubiū an silr distingui debeat an pena adijciatur dationi quātitatis an vero non. Jac.bu.dubitauit in.l.promissis.C.de transac. et bald9 in.l.v.§.fi.ff.eo.et in.d.l.cū allegas. Aduerte ꝙ Ja.butri.in.d.l. p̄-missis. videtur concludere cū vltramontanis vt ꝙ eodē modo de-beat distingui an adijciatur pena dationi quantitatis an datio-ni speciei vel facto. sꝫ i cōpromisso dubitat si in snia arbitri vel ar-bitratoris veniat dari. nā videtur ꝙ nō possit peti pena sicut nec in transactione cum compromissum sit quedam transactio vt in auť. vt iu.si.quo.suffr.§.j.col.viij. refert aliquos tenere contrariū quia dari non est in obligatione ex cōuentione partium. sed ex p̄-

29 cepto arbitri. ¶ † Item pena nō adijcitur dationi: sed facto.s. pa-rere sententie arbitri quod est mirum factum. ideo videtur ꝙ pe-na peti possit ſm eum bal. vero in.d.l.promissis. remittit ad no.p se in.d.l.v.§.fi.ff.eo. vbi concludit attendendā formam agendi an agatur ad penam ex eo quia non fuit data pecunia: ꝛ tunc non possit. an ex eo quia non fuit paritum transactioni vel laudo. et tunc possit. sed certe hec opin. videtur destrui per notata in.d.§. fina. ipse autem Bald. aliter dixit in.d.l. cum allegas. in compro-misso. nam dixit attendendū an promittens stare snie arbitri in-telligatur promittere dationē vel factū quod dicit esse vtile p̄pter statutū perusinū quod prohibet peti penas que sunt adiecte circa dationes si arbiter laudauit dare certam pecuniam. et cessatū sit. et concludit ꝙ verbum stare potest intelligi duplr vno modo sta-re.s. soluere quod fuit iudicatum alio modo.i. acquiescere et non impugnare excipiēdo vel agendo.ff.de arb.l.diem proferre.§. sta-ri. aut ergo petitur pena quia non paretur sententie.i. non soluiť pecunia. et que debet dari vigore sententie arbitri. et tunc si statu-tum loquitur per talia verba quod comprehēdat penam arbitri peti non pōt. in dubio vero non presumitur loqui de ea q2 ista pe-na apponitur nō solū fauore cōtrahentiū. sed etiā q2 arbitri iter-est suum laudum non sperni vnde in persona arbitri datio fien-da in persona alterius est factum.l.liber homo.§.fi.j.eo.titu. ideo pena cōmittetur. Si aūt petatur ex eo quia laudum impugnatur tunc sine dubio pena cōmittitur quia est adiecta facto. ratio autē cōmissionis non est negligentia omissionis. sed quia fit contra id quod fieri debet arg.l.si in.l.§.colon9.ff.loca.et.l.qui nō.facit.ff.de reg.iur. et quod notatur in.l.j.C.de sentētiis que p̄ eo. et ideo sta-tutum locū habet: quia non p̄hibet impugnantes penaliter con-ueniri sed impedit eos ex mora teneri qđ est mēti tenendum. ꝛ sic videť indistincte tenere qđ pena possit peti in cōpromissis si nō pa-retur sententie arbitri. nec distinguitur modus agendi et hoc cre-do verius per.l.quintā.§.fi.ff.eo. vbi videtur casus nō cauillando ꝛ in.c.dilecti.de arbi. et per totū istum tit.C.et.ff. nec reperiť text. aliquis nec glo. que distinguat in cōpromissis an veniat dari vel fieri in snia arbitri. pro hoc faciat quia in ꝯpromissis pena adijci-tur pro cautela vtriusqꝫ partis sicut ergo si reus absolueretur pos-set peti tota pena si non statur snie arbitri ita si condēnetur debet arbiter posse petere penā: vt sic saluet equalis in cōpromissis arg. l.sed si interpellať.§.ꝙ si ex altera.ff.de arbi.ꝛ.l.si cū dies.§.pe.eo. titu. cū ibi p̄tes nesciant qđ facturus sit arbiter non pōt dici ma-gis p̄ cautela vnius quā alterius penā appositā esse. secus qñ con-stat ab initio penā apponi in fauorē eius cui dari debet quātitas et ita loquūtur supra scripte allegationes. et.l. cum allegas.C. de vsuris. et hoc in pena cōpromissi: in pena vero transactionis. bal. in.l.cū allegas. cōcludit primo qđ pena p̄sumiť apposita bona fi-de. et in re licita p.d.l.p̄missis secus qñ adijcitur in contractu mu-tui: q2 tunc p̄sumiť apposita loco fenoris. et qđ dixi de pena trans-actionis seu in trāsactione apposita qđ possit peti procedit si sup alio contractu q̄ꝫ mutui sit facta. idem dicit si super contractu mu-tui per.l.j.C.de plus pe. ꝛ si super contractu feneraticio vt ibi sal-uo nisi probeť fraus vel simulatio per notata per Inn.de depo.c. grauis. dicitur tñ ex qualitate persone fraudē p̄sumi puta si erat solitus fenerari alias posset lis fingi contra.l.cū hi.§. sed cū lis.ff. de transactio. et ideo tūc debet rescindi trāsactio. idem dicit in sen-tentia si debitor passus est sic vinci non opposita exceptione vsu-raria quod snia debet rescindi; tex. est sing. secundū euꝫ in ratione sui.ff.de dona.inter vi.et vxo.l.si sponsus.§.vxor. et ibi per Bart. dicit etiā ꝙ ad probandum contractū feneraticiū sufficit p̄bare ꝙ ita erat preordinatum a partibus licet tabellio et testes iscripti in instrumēto de hoc nihil sciant si p̄betur per alios testes vt ele-ganter dicit Inno.in.d.c.grauis. qđ intelligit p̄cedere qñ sic erat preordinatum firmando. secus si ratiocinando solūmodo q2 mul-ta dicuntur que non fiunt.ff.de edili.act.l.sciendum.§.dictum. ꝛ i-bis multum habebit locū officium iudic. secūdum eum. nā ꝙ ali-quis sit fenerator est quedā infamia super qua iudicis officiū mul-tum pōt: vt notat Inno. extra de accus.in.c.cū oporteat. Demum

30 subdit Bal. ꝙ alij dicunt † ꝙ pena apposita in cōtractu trāsactio-nis ideo indistincte peti pōt q2 nō adijcitur dationi quantitatis quia transactio est contract9 facio vt des qñ actor remittit actio-nem et reus promittit quātitatē. vnde pena que p̄mittitur acto-ri p̄mittitur quia facit. et ille nō dat. et sic sup cōtractu innomina-to. et idem quando adijcitur super laudo arbitri quia redigiť ad instar transactionis vt notatur in auť. vt diffe.iudi.§.j. colū.viij. ita sentit secundum eū Jac.butri.in.d.l.promissis in lectura. Ex p̄-dictis concludit quod si adhibetur dationi in ꝯtractu mutui: tūc videtur inserta loco vsure. si vero adhibetur in alio contractu in quo non consideretur mera datio sed factum: et tunc tenet adie-ctio pene. quod dicit esse verū etiā de iure canonico vt plene nota-tur per Innocen. et etiam alios de penis.c.suam. Sed aduerte q2 licet transactio sit contractus innominatus tamen respectu acto-ris quando vult agere ad penam videtur adiecta dationi si reus non dat quod in transactione deuenit. et ideo videtur ꝙ non de-beret posse peti si adijciatur dationi pecunie: quia reus debeat pe-cuniam dare. vnde saluando eum forte potest dici ꝙ in contractu transactionis licet actum sit qđ reus det quantitatem nō videtur adiecta mere datiōi: quia non est interposita mere in fauorē acto-ris sed vtriusqꝫ partis et sic etiā rei si actor contra faceret. sicut er-go reus tunc posset petere penā ita econtra actor si reus contra fa-cit ratione equalitatis seruande ar.l.fi.C.de fruc.et lit. expen.ꝛ.l. iam hoc iure.ff.de vulg.et pupil.et.l.fi.ff.de accep. et sic bene dixit Bal. ꝙ.l.cum allegas. habet locum quando pena adijcitur mere dationi pecunie. secus quādo etiam facto. Et pro cautela vtriusqꝫ partis. quia hoc casu non loquitur.d.l.cum allegas. nec similes.

¶ In eadem glo.in fi. Adde ibi dicitur quod si adijciatur pena p̄ nomina simplicia puta centum vel mille et: tunc potest excedere quadruplum et tota petetur per istum text. ibi sed que sit quanti-tas. pōdera enim illud relatiuum que quod est relatiuū substātie nō quotitatis vel quātitatis vt notat gl.in.d.l.j.in fi. et in.§.alteri insti.de inuti.stipu. et sic est sensus litere scđm dictas glo. ꝙ inspi-cietur q̄ sit quantitas. vt sic illa petať quātacūqꝫ sit ex quo p̄ noīa substātiua ꝛ nō quotitatiua est adiecta. Si v̄o sit adiecta per noīa multiplicatiua seu estimatiua et respectiua vt duplū vel triplum. et tūc nō pōt excedere quadruplū ar. hui9 text. a cōtrario sensu. et d.l.j.in fi.ꝛ.§.oēs insti.de act.ꝛ.l.fi.C.de spō. Sꝫ aduerte q2 in pri-mo mēbro oēs cōcordant in scđo nō vt pꝫ ex notatis p̄ doc. in.d.l. j.in fi. Bar. hic in hoc scđo dicit ꝙ ibi pena adijciť certe rei puta si in instrumento vēditionis facte de domo p̄ centū in fine subijciť sub pena dupli euictionis noīe tunc pōt ascēdere vltra duplū per noīa multiplicatiua. Adde q2 sentit ꝙ hoc casu etiā vltra quadru-plum secundum eū. de quo.j. aut aponiť pena dupli incerti puta eius qđ valebit vel eius qđ intererit ꝛ tunc p̄ noīa multiplicatiua non pōt ascēdere vltra duplū scđm eū p̄ alia sic p.d.l.j. in fin. et qđ notat glo.in prin. huius glo.in penali. ꝛ est ratio q2 hoc casu pos-set nimis vltra quā pars cogitauerit excedere. ideo magis dꝫ esse limitata. q̄ ratio cessat in alio casu. Ang. hic dicit qđ legalis pena pōt ascēdere quātū plꝫ legis latori: in ꝯuētionali stat cum Bar. ꝛ remittit ad predictū.§.oēs per gl. ꝛ Dy. et ad.d.l.j.in fi. et ad.l.ro-gasti.§.si tibi.ff.si cer.pet. per Ray. ꝛ subdit duo esse dubia princi-palia primū est an pena intelligať esse adiecta in fraudē vsuraruꝫ ita ꝙ peti non possit cōsiderato ꝙ hodie p̄ quatuor cōcilia prohi-bite sunt vsure vt in autē. ad hec.C.de vsuris. aliud an supposito ꝙ non sit adiecta in fraudē vsurarū possit peti vltra duplū vel q̄-druplū ꝛ in vtroqꝫ dicit vt supra dixi post eū. Tu adde ꝙ vbi bar. dicit de duplo meli9 dixisset de quadruplo p̄ut glosse dixerūt q-bus in dubio est adherendū p̄ iura supra allegata circa p̄ncip. nec ob.d.l.j.in fi. allegata p̄ Bar. q2 poti9 facit p̄ nobis. q2 ibi non in-tendit limitare penas. sed dicit eas alias esse limitatas sub certa moderatiōe ꝛ p̄pter hoc limitat ibi īteresse singulare vt in casib9 certis non excedat duplū precij cōis vel cōuenti. Itē adde ꝙ licet forte dictum glo. seruaretur indistīcte in practica tñ de iure videť posse defendi ꝙ etiā per noīa simplicia non possit pena excedere quadruplū per hunc tex. qui dicit inspici q̄ sit quātitas stipulatio-nis penalis. nō eñ est verisīle qđ velit inspici ad finē vt tota petať vt dicit glo.in.§.alteri insti.de inuti.stipu.ꝛ in.d.l.j.ad fi. imo po-tius oppositū vt hic sentit gl. ꝛ q2 dicēdo ꝙ cū qs stipulatur penā nō inspiciť an intersit vel nō vt peti possit aduersatiue dicēdo. sed inspici dꝫ q̄ sit q̄titas stipulationis vr̄ inuere ꝙ dꝫ īspici q̄ sit quā-titas vt sic illa possit interdū peti iterdū nō alias nō bene aduer-saretur p̄cedentibus. imo idē de iure q2 sicut non inspiceretur an in-tersit. sic nec inspiceretur q̄ sit quātitas ex quo tota peti posset. de na-tura autem aduersatiue sed sine copula est aduersari in iure et in facto.l.ij.§.sꝫ ꝛ fortius.ff. ne qs eū q in ius voc. sit ergo sensus lite-re quod inspici dꝫ q̄ sit quātitas stipulationis penalis q2 si est ad

iecta dationi pecunie nō poterit peti quatenus excederet legitimum modum vsurarum arg.l.iul.§.ibidē de act.emp.si vero dationi speciei sit adiecta a non consueto fenerari inspicitur que sit quantitas.vt sic non petatur quatenus excedit quadruplum etiā si per nomina simplicia sit apposita per istud relatiuum que qđ est relatiuum substantie visum est.forte enim absonū iuri penas indistincte peti cum sint odiose.et ideo noluit ꝙ vltra certam mensuram peti possint.d.l.j.ad fi.et hec opi.forte de iure verior.⁊ magis sapit equitatem ⁊ pro hoc etiam bene facit.l.fi.in fi.C.de sponsa.vbi pena arrarum non potest excedere quadruplum.

31 **In stipulationibus.** †Verba stipulationis dubia interpretāda sūt contra stipulatorē.hoc dicit.Et de materia vide bonā gl. in.l. veteribus.de pactis et in.c.cum ad sedē.de resti.spo.⁊ alia in regula contra eū.de reg.iur.in.vj.Et hoc in contractibus.sed qđ in iudicijs et testamētis vide etiā per glo.in.d.regula. et vide etiā ꝑ Jo.and.in.c.cām.de rescriptis.post Jnn.et cōpostel. ¶ In glo.ij.ibi §.si stichus.so.⁊ sic constabat ibi de dissensu.hic vero erat dubium sed nōne statim constat de dissensu cū reus dicit se sensisse de vno ⁊ actor de alio.dic ꝙ non qꝛ in dubio alio nō apparente non statur dicto rei ꝓ se ad finē annullandi obligationē.sed bene verū est qđ stante validitate obligationis fit interꝑtatio pro eo. ¶ Et aduerte qꝛ Bar.istū.§.tripl'r practicat.vno mō vt iudicis officiū imploretur vt declaret de quo sticho sit sensum sed forte ista non procedit per id qđ dicit hic glo.j.qꝛ istud ꝓcederet in p̄torijs nō in conuentionalib⁹.Scđo mō ꝙ petat limitate stichū puta albū. et ꝓcedatur vt hic per eū.sed hoc nō placet:qꝛ si nō ꝓbet de albo de quo libellauit nō videt qđ possit seq̄ snīa aliqua qꝛ de nō petito cū demū nō sit ꝓbatū nec de alio cū nō sit petitū. et fatu⁹ est iudex qui in alio cōdēnat quā sit petitū vt.l.fi.C.de fideicō.liber.et ideo magis pl3 tertia practica.s.qđ simpl'r petat stich⁹ i libello.nā i effectu vr̄ i electiōe rei eē quē soluat alio non apparēte.j.e.l.q ex plurib⁹

Eum qui. Nota ꝙ l3 sit duplex rei expressio si tū vnicus est actus dispositiuus in dubio itelligitur de eadem re. ¶ In glo.j.in fi. 32 †Nota ex ista gl. de significato hui⁹ dictionis dena que iportat.xx.et sic bis.x. ¶ Quid aūt si proferatur dena in dispositiōe penali puta sub pena librarū denarū auri glosse sunt contrarie quas allegat hic Bar.sed tene illā q̄ dixit ꝙ importat.xx.ꝓut notatur in.§.hec aūt.in ꝓe.digestorū. et idē Ange. qui allegat aliā glo.idē dicentē in.l.fi.C.de princi.agenti.in rebus lib.xij.sed aduerte qꝛ imo est in.l.j.eo.tit. sed forte tu potes attentare qđ alia glo.est verior.s.ꝙ d3 intelligi ꝑ.x.vt notat glos.in.l.q testamentum.C.de murileg.lib.xj.qꝛ pene sunt odiose ⁊ restringē de ar.de reg.iur.odia.in.vj.⁊.c. in penis.⁊.j.de penis.si preses.et l.si de interpretatione.Et qꝛ sic verbum dena adiectum prestationi annue que prouenit ex partiū conuentione intelligitur de.x.vt probatur.j.eod.l.si ita stipulatus. in princi.ergo multo fortius sic debebit intelligi in dispositione penali.et odiosa q̄ cōiter docetur sunt restringēda.l.cū quidā. de li.et post.et.c.odia.de re.iur.li.vj. et ista est opi.noua mea que videt mihi equa ⁊ de iure procedere. ¶ In gl.super verbo credendū ibi respon.non sed in quinq3: sed imo valet in integris.x.non ob.l.si mihi ⁊ titio. quia ibi vna vice x.semel tantū nominata sunt hic bis vnde ibi tractat de iure accrescendi qđ nō h3 locū in contractibus hic de iure non decrescendi ꝺm Bar.⁊ Ange.Bal.vero post Dy. tenet glo.et verior videt opi.Bar.et Ang.per p̄dicta nisi dicas ꝙ aliud in cōtractibus vt hac glo.aliud in testamentis vt.l.vnica.§.vbi aūt. C. de cadu. tol. et.l.in testamētis.de regulis iuris.pro opi.tū glo. facit: qꝛ etiā qn̄ vna.x.tantū noīatur coniuncti re ⁊ verbis videntur vt nota.in.l.j.ad fi.s̄.de vsufru.ac.et plene per bar.in.l.re coniuncti.de lega.iij. cōiunctio aūt realis inducit ius non decrescendi vt notat in.l.j.§.sin autem a deficiētis.C.de cadu.tol.et sic videtur qđ eadem esset ratio siue vna.x.tantū essent nominata siue bis. cogita. sed potes dicere qđ solū in disiunctis verbis habet locum ius non decrescēdi.nam tunc solum in illo casu primus veniens admittitur ad solidum.secus quando sunt cōiuncti verbis tantū vel re et verbis.⁊ sic videtur de mente tex.in.d.l.j.§.his ita iuncta glos.j. et.ij.§. vbi autem.et.§.si vero nō omnes.et hoc operetur virtus copule in cōiunctis re et verbis.que saltim in effectu diuidit petitionē ex quo in eadem verborum conceptione vtriq3 relinquitur.

33 **Si stipuler.** †Qui alteri stipulatur potest ex illa stipulatione agere si sua interest.hoc dicit vsq3 ad.§.si quis ita.Et primo thema et questio.secundo ponit respōsio exēplificādo in certa specie. tertio ponit quatuor alia exempla ex quibus colligitur non fore speciale in primo exemplo. quarto concludit regulam ex premissis. quinto ex predictis ponit duas illationes.secunda ibi ait.tertia ibi in.§.si quis insulā.quarta ibi si quis ergo quinta ibi vnde si procurator. ¶ No.limitationē ad §.alteri.qꝛ quod ibi dicitur non valere qn̄ quis stipulatur dari alteri est verum nisi sua hoc est ipsius stipulantis intersit. ¶ Nota qđ nedū per contractum stipulatiōis quis pōt acquirere vt alteri aliquid fiat si sua interest.sed etiam per aliū contractum vt hic in §.item si quis. ¶ In glo.j.in fin.solue quod ibi.ideo ne legatū sit inutile quia ibi ab alio homine nouum legatū fiebat in quo videt agi de alia parte acquirenda alias legatum non valet. sed hic stipulatio non est inutilis.quia valet saltim ꝓ parte secūdū glo.⁊ in totum in personam stipulantis ꝺm Bar. ¶ In.§.si quis insulam in glo.j.ibi agā si mea interest.Nota ex hac glos. ꝺm Angel. quia decidit expresse secundum eum quod si procurator vel negotiorū gestor stipulatur sibi ꝙ soluatur domino. et sic verba obligatiua cōcipit in personam sui.sed executiua in personam domini qđ stipulatio est inutilis saluo nisi ipsius stipulantis intersit eā fore vtilem.decidit idem glo.in.l.j.de stipu.seruo.ver. sed in procuratore distinguit vbi decidit ꝙ si procurator domino stipulatur stipulatio est inutilis nisi sua intersit.secus si stipuletur sibi dari nomine domini.⁊ sic vtrūq3 verbum obligatiuum et executiuum in suam personā cōfertur.idem dicit in.l.eū qui.§.iul.supra de cōsti. pecu. vbi est casus non violando literā ꝺm eum prout Bart. hic facit. intelligit enim ibi glo.qđ si debitor constituerit se procuratori soluturum ipsi procuratori nomine dn̄i tenet constitutio.Bart.aūt hic tenet oppositū secundum eum. nam dicit quod sufficit verba obligatiua conferri in personā procuratoris vel gestoris. et valebit stipulatio. licet executiua cōferant in personā domini.l.pe.C. ad exhiben.⁊.l.quod procurator ex re.supra de procura.et.l.si ꝓcuratori absentis infra eo.⁊.l.in omnib⁹ infra de pre.stipu.sed nihil faciūt ꝺm Angelum:quia loquuntur in casibus specialibus. et iō concludit quod quando procurator vel negotiorum gestor stipulatur sibi dari vel fieri domino suo qđ si eius interest stipulatio valet.si eius non interest stipulatio est nulla vt hac glo.cū concordātijs:sed adde qđ glo.ista non loquit de procuratore nec gestore: s3 bene glo.in.d.l.j.de stipu.seruo.⁊ similiter glo.in.l.j.alias pe. per quas perso.nobis acq.fallit autē dicta regula ꝺm eum in quatuor casibus primo si rem domini stipulatur vt.d.l.pe.C.ad exhibē.secundo si ex re domini stipulat vt.d.l. ꝙ procurator ex re. tertio si stipulatio est pretoria.d.l.in omnibus.la prima.quarto si domin⁹ est presens.d.l.si procuratori presentis.ꝺm eū.⁊ idē sentit hic bar. sed aduerte qꝛ forte Bar.aliud non sensit. nam forte voluit qđ licet procurator stipulet sibi dari domino nō tamē queret actio domino nisi in casibus predictis.sibi autem procuratori non queret nisi sua intersit tū eo casu quo querit dn̄o sufficit si verba obligatiua essent relata ad personam ꝓcuratoris l3 executiua sint relata ad dominum seu eius personā.⁊ sic Bar.ꝺm hoc aliud non sensisset nisi forte dicas Bar. voluisse ꝙ vbi procurator stipulatur sibi dari domino licet sua non intersit nō queratur actio domino sine cessione tū tenebit stipulatio ad fi.vt cogat domino cedere actionem non ad finē vt procurator agat si sua interest. sed certe si hoc voluit videt qđ non bene dixerit: qꝛ non videtur posse cedi actio. quia non videtur esse nata ex quo non interest ipsius stipulantis potes sustinere Bart.si dicas ꝙ sicut quando queritur vtilis sine actione nascitur directa cedenda domino.licet non intersit procuratoris.ita hoc casu nascatur ad finem vt cedi possit.⁊ ꝺm hoc iste §.intelligitur in eo qui nomine suo vel simpliciter stipulatur.sec⁹ in eo qui nomine alieno vt est procurator ⁊ negotiorum gestor.qꝛ tunc valebit stipulatio saltem ad finem vt possit cedi domino.posses etiam dicere qđ vbi vt procurator stipulatur semper intersit ꝓcuratoris qđ valeat cu3 teneri videatur domino querere si potest ⁊ mādatum habere videatur ad acquirendū licet hoc simpliciter non sit expressum per notata in.l.qui mihi donatum.s̄.de dona.ꝑ docto.⁊ ideo d3 tenere.vn̄ potes dicere ⁊ cōcordare opiniōes ꝙ si est procurator generalis ꝓcedat dictū Bar. ꝑ rationē ꝓxime allegatam.idē si specialis si velit acquirere circa actū cōnexū mādato suo ꝑ.l.si cū venderet.s̄.de pig.ac.coniuncta.l.grege. §.ij. de pigno.⁊.s̄.fami.hercis.l.si pignori.in fin.l.q̄ est singu.si vero est talis procurator specialis.⁊ vult acq̄rere circa actū nō ꝯnexū. tūc si nomine dn̄i stipulatur sibi dari dn̄o tenere videt stipulatio cū ratihabitio sequens trahatur retro.l.fi.C.ad maced.⁊ qꝛ supueniens interesse videtur validare stipulationē.l.si remunerandi.§.si tibi. s̄.man.⁊ hoc si ratihabitio sequat.secus si nō sequet:qꝛ tūc nō valet stipulatio qn̄ qs stipulatur alias non valet si simpliciter stipulet sibi dari illi cuius in certo alio actu separato est procurator nisi sua intersit vt dicit glo.in.l.j.j̄.de stipu.seruo.⁊ in.d.l.j.C. de acquiren.possessio.⁊ sic intelligat etiā hec glo. que expresse loquit in ꝓcuratore:nec obstat p̄dictis.l.eū q.§.iul. de ꝯsti.pec. qꝛ rn̄deri pt̄ vt dicit hic Bar.itē hec vera in ꝯtractib⁹ q ꝯtrahunt verbis.i his vero q ꝯhunt ꝯsensu pōt nūci⁹ etiā cōcipere vba obligatoria in ꝑsonā dn̄i ꝑ.l.q aūt.s̄.de ꝯsti.pecu.adde forte idē in ꝯctu verborū si inter presentes sit nūcius.facit.j̄.eo.l.si procuratori presentis. nisi forte dicas ꝙ omnino requirant vba illi⁹ cui d3 q̄ri ex stipulatiōe per.l.j.s̄.eo.⁊ sic tunc etiam non valeat sicut et si signis de volūtate appareat.vt.d.l.j̄.§.si quis ita. ¶ 34 †Itē adde qꝛ Bar. hic dixit ꝙ vbi verba obligatiua sunt ipersonalia s3 executiua sunt ad aliū relata ꝙ non valet stipulatio ex eo qꝛ ꝺm eū ad eundē vident relata obligatiua ad quē sunt relata executiua ꝑ.l.si ita stipulatus.§. grisogon⁹.j̄.eo.sed istud dictū est cōtra istū tex.in.§.si qs insulā.vbi

aperte vba obligatiua fuerūt ipersonalia ꝛ executiua psonalia ad aliū relata tū valet stipulatio si interest qḋ nullo mō esset verū si verba obligatiua intelligerētur relata ad illū ad quē sunt executiua relata vt hic dixit glos. ꝛ p.l.qcūqꝫ.ꝯ.de act. ꝛ obli. nec obstat §.grisogon⁹. qꝛ ibi nō vitiaṫ stipulatio ex eo qꝛ vba obligatiua intelligantur relata ad eū ad quē executiua. ſꝫ ex eo qꝛ nō iterat stipulātis pecuniariter aliū dari lꝫ forte esset affectiōis qḋ nō est sufficiēs ad validādā stipulationē. nec ꝯsideraṫ ad illud vt est gl.no. in.l.si fideiussori.ꝯ.de pac. ¶ In eadē glo. ibi p̱sus inutilis est. hec est vna opi. ꝛ hāc tene scḋm Ang. lꝫ glo. teneat ꝯtrariū i.l.quecūqꝫ ꝯ.ti.j. Et no. scḋm eū qꝛ dixit p̱sus inutilis est. ꝛ sic nō orit̄ ēt obligatio naturalis ꝛ est veritas scḋm eū. nec obstat glo.i.§.alteri. qꝛ loqtur qñ qs est stipulat⁹ sibi de dādo alteri qꝛ tūc ꝙrit̄ naturalis stipulatori vt alteri deṫ. Sꝫ qñ qs stipulaṫ alteri ille eidē dari aliqd tūc nulla nascit̄ obligatio. ꝛ ita itelligaṫ hec gl. rō qꝛ nulla vnquā nasci pōt obligatio iter aliquos nisi iter eos aliqḋ negotiū sit gestū. sed inter stipulātē ꝛ promittentē nullū negotiū est gestū ex quo ad personam stipulatoris verba sunt relata. similiter nec vllū negotiū gestū est inter promittētē ꝛ tertiū q erat absens. cum aūt quis est stipulat⁹ sibi de dādo alteri si sua interest obligationis initiū in ipsum sumit effectū ꝑpter duo qꝛ negotiū secū gerit̄ cū verba obligatiua sunt ad eū relata. ꝛ qꝛ eius intest. ¶ Si naūt tollis interesse de medio tūc licet queraṫ sibi naturalis deficit ciuilis ex eo qꝛ sua nō interest qḋ interesse considerauit ius ciuile. non aūt ex eo qꝛ secum negotiū est gestū. ꝛ hec vera de iure ciuili. sed de iure cano. forte indistincte vꝫ per notata ꝑ glo.j.q.vij. quoties cordis. tenēdo illā prout cōmuniter teneṫ ꝑut dixi in.§.alteri.ꝯ.hac eadē.l. facit.xxij.q.v. iuramēti. ¶ In eadē glo. ibi nisi in tutore pupilli. vult ergo glo. qḋ hoc in tutore ꝛ curatore sit specialissimū vt licet verba obligationis executiua ꝛ obligatiua sint collata in psonā dn̄i puta si dixit tutor ꝑmittis pupillo meo qḋ dabis.x. qḋ valet stipulatio ꝛ idē vult glos. in.l.quoties.ꝯ.de admi. tu. sub dubio forte idē glo. in.l.multū in fin. glo. magne. si qs alteri vel sibi. idē in gl. in.l.iij.C.qñ ex fac. tuto. Ang. ēt allegat duas alias glo. vnā in.l.j.C.p quas pso. nobis acqri. aliā in.l.ij.ꝯ.qñ ex fac. tuto. q̄ tū meo iudicio nō sic bñ ꝑbant. ꝛ hāc sniam tenet hic Bar. Jac. de are. tenet oppositū qḋ imo stipulatio est: nulla nisi saltim verba obligatiua in psonā tutoris cōferanṫ. ꝛ ꝑ eius opi. scḋm Ang. videṫ casus in.d.l.quoties. vbi iuriscōsul. pupillo absente statuit quo ordine stipuleṫ. ꝛ vult qḋ verba stipulatiōis cōferanṫ in psonā tutoris scḋm eū. ꝛ ꝑ hac opi. est casu scḋm eū.i.l. solutū.§.p liberā.ꝯ.de pigno. ac. ibi p tutorē nō acquirit̄ pupillo. ꝛ sic nō sufficit tutorē stipulari pupillo nisi verba recte ꝯcipiat in psonā sui. glos. tū ibi dixit qḋ p tutorē nō querit̄ pupillo in his q̄ ad suā administrationē nō pertinēt sed ista est diuinatio scḋꝫ eū in dicta autē.l.ij.C.qñ ex fac. tuto. dixit glo. qḋ in.§.p liberā. non querit̄ actio directa sed vtilis sic. sed istud est diuinare scḋm eum ꝛ ideo dixit qḋ teneret cū Jaco. de are. sed dicit se nō audere propter autoritatē glo. Tu adde qḋ ꝑ opinione Jaco. de are. facit.l. quecūqꝫ supra titu.j. nec obstat scḋa opinio Jacobi de are. quod nō videṫ differentia esse inter procuratorem ex vna parte. ꝛ tutorem ꝛ curatorē ex alia. cum et procurator referre possit verba executiua ad dominum si obligatiua referat ad suam personam vt dictum est. de mente autem tert. in.l.eꝫ qui.§.in.l.cum h.s. supra de constitu. pecu. videtur esse quod sit differentia inter predictas personas quia respondeo secundum Balduꝫ quod imo esset differentia tenendo opinio. do. Jac. de are. quia si tutor ꝛ similes stipulantur sibi dari pro pupillis. ꝛ sic verba obligatiua concipiūtur in personam ipsorum executiua in personam pupillorum valet stipulatio etiam si eorum non interest. secus in procuratore nisi in casibus notatis in.§.si quis alij. allega. in glo. ꝛ sic etiam sentit hic Ange. Tu adde quod etiam in alio est differentia. qꝛ tutor acquireret vtilem sine cessione vt patet ex superius dictis. sec⁹ in procuratore nisi in casibus specialibus de quibus in dicto.§. si quis alij. plus dixit hic Bal. †quod procurator potest etiam cōcipere verba obligatiua in personam domini si stipulatio sit pretoria per.l.in omnibus. de preto. stipu. la prima. sed contrarium ibi tenet Bar. ꝛ verius videtur per notata i hac glo. ꝛ.l.quecūqꝫ supra titu.j. ¶ Item adde quod Pet. hic videtur tenere cū gl. qḋ licet non valeat stipulatio quando stipulor alteri etiaꝫ si mea intersit si verba obligatiua conferantur in personam tertij. exemplum si promisi tibi facere domum si stipulor a titio quod tibi faciat domum. vel secus si dicerem ꝑmittis tu titi illi facere sibi domum hoc est verum nisi sit talis persona stipulātis alij que posset illi querere vt tutor vel curator vel actor pupillo adulto vel ciuitati. nam licet totum in personis illorū concipiatur vꝫ allegat.l. eū q.§.si actioni. ꝛ.§.in.l. de cōsti. pecu. ꝛ subdit etiam qḋ vbi vba executiua cōferunt̄ in personā tertij vcꝫ si mea interest tū ego agā non ille tertius vt etiam sensit glo. allegata.C. de dona.l.cum res ¶ In eadem gl. ibi. ꝛ actore vniuersitatis. ꝛ etiam in prelato vt notat gl. in.l.eum qui.§.si actor. de constitu. pecu. idem dicas in persona filij ꝛ serui stipulantium: qꝛ lꝫ verba sint relata ad patrē

35

vel dominum stipulatio vꝫ.l.quodcūqꝫ.ꝟ.eo. ꝛ.l.j. de stipu. seruo. erit tamē differentia inter istos ꝛ tutorē. qꝛ isti querūt directam tutor tantūmodo vtilem tenendo opi. glo. de qua.ꝯ. ꝛ attēde fm Angeluꝫ quia Barto. reprobauit glo. Bernar. in.c.suscitata. de restitu. in integrum. ꝛ de electio.c. querelam. dicens qḋ etiam de iure ciuili lata cōtra pupillum vel adultum vel ecclesiaꝫ vel vniuersitatem vꝫ: qꝛ sicut verba stipulatiōis oīa possunt in persona eorum cōcipi ita ꝛ verba sententie cum in iudicijs quasi contrahitur.l.iij.§.idem scribit.ꝯ. de peculio. sed ipse Ange. tenet cōtra Bar. qḋ hoc sit soluꝫ de iure canoni. benigno ꝛ equo non autem de iure ciuili ꝛ rigoroso. ratio qꝛ ius directū istātie nō est in adulto pupillo vel ecclesia sed solum vtile vt.d.l.ij. quādo ex fac. tut. ꝛ l.ij.ff. eodē ti. ꝛ idem ius habet dominus in instantia scilicet vtile agitata per procuratorem.l.in cause ꝛ.l.si procurator.ꝯ. de procura. ꝛ tamen verba sententie sunt concipienda in personam ꝑcuratoris.l.j.C. de sententijs.C. Ratio secundum eum quia instantia debet terminari cum illo quia habet ius directuꝫ in instātia ꝑterea verba iudicis nō sunt verba tutoris. nec possunt quo ad ius directū operari idē nisi duplex fictio inducaṫ si recte considerēs cōtra.l.j.C. de dotis ꝑmisso. cū ibi notatis. adde quod dictū Ange. procedit si ratio.d.l.j. fuit ex eo qꝛ verba sententie debent referri ad illū qui habet ius directū instātie. sed si fuisset ratio qꝛ debuissent referri ad illum cū quo quasi cōtrahit̄ forte posset tolerari dictū Bart. ¶ In eadē glo. ibi in casibus tū hos casus hic sequit̄ Bar. recitādo Guil. Ang. vero breuiter cōcludit qḋ alter alteri stipulari pōt in his casibus vcꝫ primo si sua pecuniariter intersit ꝛ verba saltim obligatiua i sua persona cōferūtur alias stipulatio nulla est vt isto.§.cū cōcordantijs. scḋo si sua nō interest ꝛ stipulatus est ei cui⁹ potestati suppositus est vt seru⁹ fili⁹ aut monachus ꝛ per quecūqꝫ verba. fallit tū in stipulatione habere licere de qua dictum fuit in.§.si quis dolum.ꝯ.ea.l. ¶ Itē fallit in tutore ꝛ curatore ꝛ similibus administratorib⁹ fm gl. ꝛ tenebit stipulatio si vba obligatiua cōferanṫ in personā stipulātis. vt quia stipuleṫ sibi dari ꝑ dn̄o. Idē si impersonaliter stipuleṫ: qꝛ vtrūqꝫ videtur sibi stipulari noīe dn̄i. vt.ꝯ.eo.§.sicut aūt ver. nihil inter erit. Idē si stipuleṫ sibi noīe dn̄i alio nō adiecto vt in glos.l.j.ꝟ. de stipula. seruo. Itē si stipuleṫ sibi recipiēti ꝑ dn̄o suo seu vice ꝛ nomine dn̄i sui. iste est modus notariorū.i.l.huiusmodi. in prin.ꝯ. de lega.j. ꝛ in.§.alteri. insti. de inutil. stipu. ꝛ ibi glo. valde bona ꝛ forte melior q̄ sit in hac materia. Itē fallit i.l.si cū vēditor. de pig. actio. nā creditor videṫ ꝑcurator debitoris.l.si pignori.§.fi.ꝯ. famil. herci. fꝫ Ang. Tu adde dictis Bar. aliqua. p̱io circa tertiā fallētiā puta qḋ vbi notarius stipulaṫ vice ꝛ noīe alicui⁹ qḋ i iudicialibus bñ ꝙrit̄ vtilis. Sꝫ dubiū est qd in extraiudicialib⁹. nā glosse nostre cōmuniter dicūt. Idē Inno. cōtra in.c. dubiū. de cōuer. coniuga. ꝛ glo. in.c. quāqꝫ. de vsuris. in.vj. Sed de hoc diceṫ in.l.nō quasi. infra rē pupil. saluā fore. Itē adde circa quartā fallētiā †qḋ in ꝑtorijs ita demū ꝙrit̄ vtilis ꝑ ꝑcuratorē si stipulatio illa verseṫ circa iudicia. ꝛ sic si stipulatio ꝑtoria sit iudicialis. sec⁹ in extraiudicialib⁹ etiā pretorijs. qꝛ nō querit̄ vtilis magis quā in alijs nō pretorijs. per id quod no. per Dy. Oldra. ꝛ Bar. in.d.l.in omnibus.ꝟ. de preto. stipula. et.l.damni.§.fina. de damno infec. ¶ Item adde circa quintam fallentiam: quia dum ipse dicit quod si procurator stipulatur precium rei mee per ipsum vendite mihi dari quod vtilis queritur mihi per.l.iulia.§.si procurator.ꝯ. de actio. empti. nam videtur istud esse contra.l.primā.C. per quas personas sed ipse dupliciter respōdet. primo quia ibi non durat domini. sed in emptorem transfertur. ideo nō potest rem ipsam in casu dicte legis stipulari restitui domino. ſꝫ certe hec sol. non videtur bona: quia multo minus debet posse stipulari precium ex quo ipsammet rem in casu de quo ibi nō pōt stipulari restitui domino pro tanto dixi secundo quam illa conuentio l.commissorie. ibi non est ex parte domini. sed magis in pena nō soluentis ideo ex illa non potest acquiri domino sicut nec vsura. licet glossa dicat contrarium in vsura. ꝛ non bene in.l.quod procurator ex re.ꝯ. de procurator. et ideo subdit quod credat aliud esse in pacto adiectiōis in diem quia illud habet instar precij argu.l.fundi partem. de cōtraben. emp. Sed adde quod contrariū tenuit ipsemet Bartolus in.d.l.j.ꝯ. quod in pacto adiectionis in diem procedat illa.l. vt non queratur actio per procuratorem domino ex tali pacto. ꝛ sit ratio vt etiam ibi tangunt vltramon. quia per actum ciuilem nō querit̄ domino sed per naturalē.l.ea que ciuiliter. de acquir. re. domi. Sꝫ aduerte qꝛ glo. in.d.l.j. tenet quod ex pacto.l. cōmissorie. de quo ibi queritur rei vēdicatio domino nō actio seu obligatio personalis. ꝛ ibi hoc sonat ter. dū dicit nulla domino obligatio acquiratur. ꝛ sic non vetat agi rei vēdicatio. que nō presupponit obligationē. ꝛ pro hoc facit qꝛ si verba directa fuerunt apposita ad resolutionē titu. contractus fuit rescissus ꝛ res remanet sine causa penes emptorē. ꝛ sic debet dominum redire ad primum dn̄m per.l.nunqꝫ nuda. de acquirē. rerū domi. iūcta.l.vrani⁹.§.si duo.ꝟ. de fideiusso. ꝛ per notata in.l. j. in gl. magna de dona. ꝛ de hoc ibi per doc. ꝛ hoc tenet ibi Cin.

36

in addi.sed aduerte qr etiã videt queri psonalis per.l.si cũ vende ret.de pig.ac.iuncta.l.si pignori.in fi.famil.her.quã.l.si cũ vẽde ret.allegauit Cy.in.d.addi.sed non ponderauit qđ faciebat ꝯtra respectu psonalis obligationis.Sed potes dicere qđ in casu.l.si cũ vẽderet.speciale sit in creditore ꝛ aliud sit in ꝓcuratore.ratio qr ꝓcurator nõ habet ius in re sed creditor sic ratione obligatio nis realis hypothece.ideo facilius possit creditor querere.ꝛ hec solutio videtur tutior quam sequens propter tex.in.d.l.j.ꝛ cõmu nem intellectum glo.ꝛ doct.nam ibi dicit vniuersaliter nulla do mino obligatio acquisita est.ꝛ sic innuit quod nec vtilis nec dire cta domino acquiratur.ꝛ dic qđ vtrobiqꝫ est idẽ.put sensit Bar. in.d.l.si cum venderet.ꝛ dic qđ datur vtilis ex equitate.d.l.prime per.d.l.si cum venderet.directa autem non cõpeteret.ꝛ sic loqua tur.d.l.j.nec mireris de hac solu.qr etiam est necesse sic in simili fieri expositionem in.l.genero.C.de iure dotium.iuncta.l.pater. C.de pac.conuẽ.ꝛ.l.qđ qꝫqꝫ.§.j.ꝛ.l.qđ dicitur cum ibi notatis.j. eo.ꝛ pro hac parte etiam facit qr si queritur actio ad precium rei vendite p ꝓcuratorẽ.ergo fortius ad ipsam rem queri debet.l.iu lia.§.si ꝓcurator.de actio.emp.scđm vnũ intellectũ.posses tamẽ dicere si velles qđ hoc ibi non ꝓbat ꝓpter equiparationẽ q̃ fit de institore qui nõ querit nisi in subsidiũ qñ nõ reperit qui nõ pos sit cedere.l.j.in fi.cum.l.sequenti.ff.de institoria.nec obstat predi ctis.l.solutũ.§.p liberã.de pigno.act.qr ibi nec rem nec preciũ sti pulabat ꝓcurator.sed volebat querere pignoris obligationẽ do mino qđ non poterat iure illo.hodie secus per.l.secundam.C.de acquirẽ.posses.alias per quas personas.nisi dicas qđ ibi loquitur qñ principalis obligatio fuit quesita p ꝓcuratorẽ dño.sec⁹ in.§.p liberã.ꝛ erit nonus intellectus in illo.§.precedens tamen solutio videt magis de mente dicte.l.secunde.que videtur se referre ad dictum.§.per liberã.ꝛ propter ipsum emanasse Bald.autẽ dixit qđ si ꝓcurator absente dño stipulat ex re dñi:puta fructus ꝛ pciũ: ꝛ tunc querit vtilis dño.l.qđ procurator ex re.Idẽ si ipsam rem per.l.pe.C.ad exhiben.Si vero stipulet ꝓpter rẽ dñi vt vsuras:ꝛ tunc nõ querit dño licet glo.aliter dicat vt.s.dixi.idem dicit si sti pulatur pro re dñi que eius non durat p.l.primã.C.per quas pso. sed certe per ista verba Bal.nõ habes clarũ intellectũ dicte.l.pri me.ideo recurre ad notata.s.Et hec que dicta sunt pcedunt qñ aliquis extraneus vult stipulari super re mea vt mihi aliqđ fiat. Si autẽ econtra dñs sup re sua velit alteri querere actionẽ proce dit illud qđ tãgit hic Bar.in nona fallentia.quo casu cõcludo ꝙ si paciscor aut stipulor sup re mea que durat mea tũc alteri querit actio vtilis.l.publia.in prin.s.deposi.nec ibi est speciale in filia: qr p matrẽ filio nõ ꝯsueuit queri actio si alia equitas nõ suadeat p id qđ habet in.l.debitor.in fi.ad trebel. ¶ Si vero stipulor sup re mea que non durat mea:ꝛ tunc dic aut volo querere actionem alteri ad aliud quã ad restitutionẽ rei:ꝛ tunc non possum etiam si mea intersit.casus est in.l.cũ res.C.de dona.mihi tñ q̃rit actio vt adimpleant cõuẽta vt in hoc.§.ex quo mea interest ꝛ no.d.l.cũ res.aut volo pacisci ꝛ stipulari fieri restitutionẽ rei:ꝛ tunc dic qđ regulariter actio nõ querit.C.de pac.cõuen.l.pactũ.Fallit fauore donationis seu exercẽtis liberalitatẽ.l.quoties.C.de dona.q̃ sub modo qui est casus singularis.Secũdo fallit ꝑm Bar.ꝓpter sin gularia pcepta mutui.l.certi ꝯdictio.§.si nũmos.si cer.pe.Adde ꝑm Bal.qđ imo non querit ex pacto imo potius est inutile vt ibi no.Bene autẽ querent ex numeratiõis actu.Sꝫ aduerte qr potes dicere qđ dictum Bart.hodie saluet p.l.primã.C.p quas psonas no.ac.lꝫ olim esset sec⁹ vt notauit Bar.in.d.§.si nũmos.sed forte hec saluatio nõ est tuta qr illa.l.ij.loquit in accessorio pignoris et hypothece ꝙ cõgruũ est sequi naturã sui principalis vt in regula cũ principalis.j.de re.iur.ꝛ in.c.accessoriũ.de regu.iur.lib.vj.Nõ autẽ loquit in stipulatione coequeua in qua non est eadem ratio cum sit eque principalis ꝛ nõ accessoria.ꝛ sic non videtur ad illã extendenda.d.l.ij.cum sit exorbitans a iure cõmuni quinimo for te correctoria cum videatur venire ad correc.l.solutum.§.per li beram.s.de pig.act. ¶ Item adde ꝑm Bal.alium casum fallẽtie vbi concurrit fauor dotis ascendentis in descendentẽ.l.gaius.s. solu.matri.ꝛ hec fallentia melius cadit hic quam sub.viij.fallen tia sub qua Bart.ponit hunc casum.

37 **Si quis ita.** Nõ summatur. ¶ In tex.ibi fuerit sub audi a te. ¶ † Nota quod ista stipulatio vt sistas valet.nec obstat qđ videat ꝓmittere factum alienum:qr censetur suũ proprium promisisse prout est stipulatio pretoria.sic em debet hic intelligi ꝛ videbitis in.l.quoties.j.eo.

Edem. Non summatur.ratio dubitandi in.§.fuit.quia si stipulor alteri non valet si mea nõ interest.sed hic non videbatur interesse.contrarium est verum:quia interest cu iuslibet locum sacrum fieri.hinc est quod eius ius publicum con sistit in sacris ꝛ in magistratibus.l.prima.§.ius publicum.s.de iustitia ꝛ iur.l.si quis in hoc genus.de episcopis ꝛ clericis. ¶ In 38 glossa super verbo stipulari.in fine.Nota bene ex hac glo.† quod interesse religionis videtur validare hanc stipulationem.ꝛ sic vi detur quod quis semper possit stipulari ecclesie dari pro interes se religionis.contrarium tamen videtur velle gloss.in.l.cum qui §.si actori.s.de cõstitu.pec.vbi dicit speciale in prelato quod pos sit querere ecclesie.An.vero dicebat hoc in voce cogita ꝛ aliter nõ soluebat.Tu potes dicere quod aliud est stipulari ecclesiam edi ficari quo casu nõ valet stipulatio fauore religionis.aliud est quã do vult stipulari aliquod commodum ecclesie iam edificate:qr sic non faciliter acquiritur.facit quod notauit Joã.an.post Inno. in.c.cum pridem.de pac.ꝛ facit quod habetur in.c.cum venissent ad fi.de insti. ¶ In gloss.finali.ibi sed non bene argumentatur. imo bene:quia hic vertitur factum in conuentione non datio.fa cit quod notatur in.l.ꝛ liberi.de contrahen.emp.ꝛ quod dicetur j.eo.l.liber homo.§.finali.

Dominus. ¶ In tex.ibi secũdum qđ.i.qr ꝑm Pet.vel dic vt in gl.ne res sit in ambiguo. ¶ In gl.ibi finaliter q̃ facti sunt nõ ita.Pe. impugnat istã primã expositionẽ:qr etiã tũc semp effe ctus stipulatiõis patri acquirit.l.j.j.de stipul.seruo.sed hñ est ve rum qđ vbi filius stipulat sibi ire agere licere solus poterit ire.ꝛ sic intelligit.§.sed cũ factũ.sequentẽ expositionẽ etiã reprobat:qr scđm iura ista clarũ est ꝙ nõ pcedit p.l.placet.s.de acq.here.Et idẽ dicit hodie ex quo nõ reperit imutatũ p.l.sancimus.de testa. ꝛ sic si hodie filius ex cã aduentitia stipulet pater totũ sibi acqret etiã quo ad proprietatẽ.ꝛ sic in effectu tenet opi.Hy.de qua.j.di cetur.vñ exponit tertio illa vba scđm qđ.ll.ꝓmittũt.i.qr.ll.ꝓmit tunt ꝛ sic nõ dꝫ legi restrictiue sꝫ ampliatiue. ¶ In glo.j.ibi pro prietatẽ.Hy.dicit hoc verũ qñ filius stipulat sibi sec⁹ qñ pater fi lio Bar.simplr tenet gl.de quo dicet.j.eo.l.qđ dr patrẽ. ¶ Quid aũt ecõtra si fili⁹ stipulat hodie patri aductitiũ an q̃rat patri to tum an vero solũ quo ad vsumfru.de quo dicetur.j.eod.l.quod cunqꝫ.§.si quis.

Summarium.

1 Mensis quilibet kalendas nonas ꝛ idus habet.
2 Stipulatio an valeat si quis promittat dare in diebus illis.
3 Tempus fauore debitoris stipulationi adijcitur.
4 Mensis quilibet quot calẽdas quot idus habeat ꝛ quot nonas.
5 Mensis quilibet quot habeat dies.

Cum qui. Qui stipulatur aliquid sibi dari in calẽdis vr stipulari de primis nisi aliud exprimat.ꝛ si nulla dies apponit in stipulatio ne pure videt stipulatio facta vt sic statim sit debitum 1 h.d.Et non est alibi ꝑm Ray. ¶ † No.qđ qlibet mẽsis habet ca lendas nonas ꝛ idus.de quo.j.de verbo.signi.l.cũ bissextus.ꝛ su per data.vj.lib.per gl. ¶ Itẽ nota qđ vbi qs ꝓmittit in diẽ mer curij dare decẽ die mercurij non intelligit de illa die mercurij que nunc instat sed de prima vẽtura. ¶ Itẽ nota hãc.l.cõtra vulga res qui nõ credũt obligari si ꝓmittũt de mẽse martij si aliter non 2 specificat de quo mense martij. ¶ † Quid aũt si qs ꝓmittit dare i dieb⁹ illis an teneat stipulatio.Bar.hic sentit qđ sic p.l.inter illã §.j.de vb.sig.illa.l.tñ loquit qñ fit ꝓmissio in dieb⁹ simpliciter.ꝛ ideo nota bene eius dictũ ꝛ p ipso facit qr eadẽ rõ. ¶ In gl.ij.ibi l.boues.§.j.dic adde ar.s.de vi.tri.ꝛ ole.leg.l.vsu.cũ si. ¶ In ea. glo.ibi vel inter illã.dic vt.s.de ma.testa.l.libertas in fi.ꝑm ray.

Quoties. In tex.ibi presenti die pecunia debeatur sub audi.sed exactio differt.j.de sol.l.qđ dicimus que est cõtra vt ibi no.ꝛ plene.j.de reg.iur.l.in oĩbus neg.secũdũ Ray. ¶ In tex.ibi ne psenti die pecunia debeat.nec obst.l.j.C.de condi.ex.l.ꝛ.l.si filiafa.in vltima char.sol.matri.qr respõde vt in 3 eis not.Ray. ¶ † No.qđ vbi adijcit tps stipulationi in dubio vr adiectũ fauore debitoris qđ tene mẽti.ꝛ facit ad no.s.eo.l.stipul. ista.§.inter certã. ¶ In gl.sup vb.psenti ibi solue vt ibi vbi vr di ci qđ ibi fallit tu dic qđ obligationi pure nõ inest dies q impedit obligationẽ venire.put cõtingit in obligatiõe in die ꝑm.l.cedere diẽ.de verb.signi.j.sed tps qđ solutioni rei indulget bene inest ꝛ istud in pecunia cõstituta bene est limitatũ ꝛ est decẽ dierũ vt ibi. ꝛ rõ limitationis ibi ponit in aliis aut est arbitrio iudi.insti.de inutil.stip.§.fi.ꝛ.l.ratũ.ꝛ.l.qđ dicim⁹.j.de solu.ꝛ p hac snia facit l.sing.s.de cõpẽ.l.si cũ militi.ꝛ ad materiã no.j.e.l.ita stipulat⁹.ꝛ ibi dicem⁹.vide qđ notauit glo.insti.de inuti.stipu.§.fi.de reg.iu. l.in omnibus. ¶ Attende qr vt dixi in notabilibus dies cuiusli bet mensis diuiditur inter calendas nonas ꝛ idus vt hic bene 4 probatur.† Item scias qđ quilibet mensis habet quatuor nonas exceptis quatuor mẽsibus qui habent.vj.vt est maius october iu lius ꝛ martius.Itẽ scias qđ quilibet mẽsis habet.viij.idus.vnde versus.sex nonas maius october iulius ꝛ mars.quatuor at reli 5 qui tenet idus quilibet octo. ¶ † Item scias qđ februarius habet xxviij.dies saluo anno bissextili in quo habet.xxix.quilibet autẽ ali⁹ mẽsis hꝫ.xxxj.diẽ exceptis quatuor q habent.xxx.vꝫ iunius aprilis septẽber ꝛ nouẽber.His p euidẽtia ꝓmissis scias qđ dies prima cuiuslibet mẽsis appellat simpliciter calẽde.iđ si dr data ca lẽdis maij intelligit pria die maij.ꝛ sic de silib⁹.Itẽ scias qđ post primã diẽ mẽsis sequunt none ꝛ post nonas id⁹ ꝛ post id⁹ calẽde

que calẽde

que calende denominant a mense sequente. vt infra patebit vnde in mẽse q hʒ sex nonas sicut maius si dicit. vj. nonas maij intelligitur scd̃a die mẽsis maij. in habẽtibꝰ quatuor nonas sicut ianuarius si dicat quarto nonas ianuarij intelligit scd̃a die ianuarij. ⁊ si dicat q̄nto nonas maij intelligit de tertia die mẽsis maij. et sic successiue vsq̄ ad scd̃o nonas inclusiue. ⁊ si dicat scd̃o nonas maij itelligit sexto die maij. postea vero nõ dr̃ p̄rio nonas sʒ dr̃ absolute nonis. ⁊ si dr̃ data nonis maij intelligit septimo die maij. postea vero seq̄tur idus ⁊ incipit a maiori numero vt dixi in simi. l. nonas. ⁊ ideo si dr̃ octauo idus maij cũ iã habuerimꝰ diẽ calẽdaꝝ. ⁊ sex nonas q̄ cõstituũt sex dies. ⁊ sic septimꝰ in effectu itelligit octauo die maij ⁊ si dicat septĩo idus maij itelligit de nona die maij. ⁊ sic successiue vsq̄ ad scd̃m idus postea absolute dicet idus. ⁊ sic si dicat datũ idibus maij intelligit. xv. maij cũ octo idus cũ. vj. nonis ⁊ dies calẽdarũ recte cõstituũt. xv. dies postea vero sequit numerus calẽdarũ seq̄ntis mẽsis cõpletis idibꝰ ⁊ ꝯsidera qd̃ restãt dies de mẽse ⁊ die p̄ma mẽsis seq̄ntis. ⁊ scd̃m illũ numerũ assumimꝰ denoĩatioẽ calẽdarũ vñ in maio cõpletis idibus dicimus xvj. calẽdas iunij ⁊ est ĩ effectu dicere. xvj. die mẽsis maij quasi sit sensus qd̃ inde ad. xvij. dies cõputata illa die in qua actꝰ fit ⁊ die p̄ma mẽsis futuri erũt calẽde mẽsis futuri seq̄ntis. ⁊ sic iunij. ⁊ sic successiue. xvj. calẽdas iunij est dicere. xvij. die mẽsis maij. ⁊ sic successiue vsq̄ ad scd̃o calẽdas. ⁊ sic si dicit scd̃o calẽdas iunij intelligitur vltima die maij. Si vero simpliciter sine numero dicet data calendis iunij intelligetur prima die iunij vt. s̄. dixi.

Summarium.

1 Promissum infra tempus non debetur nisi tempore finito.
2 Prestatio que debet fieri in tempore an debeat fieri in principio vel in fine.
3 Tempus quare contractui adijciatur.

Qui hoc anno. Quãdo vna p̄statio tãtũ est facienda petit qd̃ debetur in fine temporis. h. d. ¶ In text. ibi nõ recte petet. i. ipso iure non petet q2 non est nata actio ante diẽ in obligatione s̄m Pet. Tu dic ope exceptionis s̄m gl. ⁊ Ray. p l. j. in fi. s̄. qñ dies leg. ce. ⁊ dicet. j. eo. l. ita stipulatꝰ. p Cy. in. l. j. C. vt ac. ab here. ⁊ cõtra here. ¶ 1 † Not. qd̃ ꝓmissum infra tp̄s nõ debet nisi tẽpore finito. ⁊ sic facit ad. q. no. p glo. in. §. oẽs. insti. e. qñ quis citat vt veniat respõsurus die martis. an eadẽ die possit excõicari. ⁊ si silr̃ citatꝰ est ad audiendũ sniam an eadẽ die possit ferri. nã videt qd̃ nõ per hũc tex. cõtrariũ ibi tenet glo. ⁊ Pet. hic q2 v̄ba debẽt intelligi scd̃z subiectã materiã. l. si vno. loca. ⁊ sic de die artificiali cũ nõ possit de nocte ꝓcedi vel ferri snia vt i. §. sedebũt. in aut. de iudi. col. vj. sʒ solutio p̃ot omni tp̄e fieri. ¶ 2 † Ultimo in hac materia qñ p̄statio dʒ fieri in tẽpore an debeat fieri in princi. vel in fi. distinguit hic Barto. quatuor casus principales: q2 qñq̄ adijcit cã designãde obligatiõis. qñq̄ adijcit cã limitande obligationis. qñq̄ adijcit causa differende solutionis seu causa dilationis. quãdoq̄ adijcit causa multiplicãde obligationis. Tu potes addere quintũ mẽbrũ: q2 qñq̄ adijcitur causa diuidende prestationis. exemplũ in. l. si cũ prefinitiõe. iũcta. l. nec semel. §. j. ver. nisi forte. qñ dies leg. ced. primi duo casus sunt clari. in tertio distinguit an adijciatur per accusatiuũ an per genitiuũ an per ablatiuum. ⁊ si per ablatiuũ cõsidera ad quem verba sint relata. sed aduerte q2 dicta distinctio an per ablatiuum an per genitiuũ an per accusatiuum adijciatur tempus non videtur in se habere rationem. nam tunc ⁊ in casu huius. l. idem videret dicẽdum vt promittis dare ad annum vel in anno vel in termino anni cũ eadeʒ videat ratio in omnibus predictis. ⁊ sic idem ius deberet esse. l. illud. s̄. ad. l. aqui. cum concor. ideo forte potest dici melius ⁊ rationabilius prout colligi potest ex. l. singu. que habetur in. l. si ita fuerit libertas. s̄. de manu. testa. attenta ipsius ratione. nam dici potest qd̃ aut apponitur tẽpus in plurali numero puta in annos decem vel cũ erit annoꝝ decẽ ⁊ tunc inspiciat finis tẽporis per. l. si in annos. s̄. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ per. l. si cui. de lega. j. ⁊. l. si ita scriptũ ⁊. l. si ita fuerit libertas. s̄. de manu. testa. ratio quia tunc non videtur verificari dispositio propter numerum pluralem nisi tempore completo vt sonare videtur tex. in. d. l. si ita fuerit libertas. ⁊ sic hoc casu non erit differentia an apponatur in accusatiuo ablatiuo vel genitiuo. aut apponitur in singulari numero: ⁊ tũc aut apponitur dictio denotans perfectionẽ vt est dictio p̱ vt. l. vrbana familia. §. pernoctare. j. de verbo. signi. exemplũ si relinquitur vel promittitur aliquid cum peruenerit ad. xij. annum ⁊ tunc idẽ regulariter: quia in fine temporis est fienda solutio vt. l. nõ putabam. s̄. de conditio. ⁊ demõ. ⁊. l. si cui. secundo respon. s̄. de lega. j. Fallit in casu. l. qui filium. §. sabinus. s̄. ad trebel. q2 ibi est speciale tribus concurrentibus vʒ fauore filij. ⁊ quia de hereditate patris agitur. et quia in singulari fuit dictũ cum peruenerit ad. xx. annum. secus si alterum predictorum deficeret. vnde secus si in plurali dixerit cum peruenerit ad. xx. annos. et sic intelligo text. dum dicit quod imperator fuit motꝰ ex equitate rei ⁊ verbis testamenti. Item secus videretur si tractaretur de legato particulari dicta. l. si cui. §. j. ad fi. de leg. j. ⁊ ibi de hoc per Barto. quo ad hoc. Item secus si esset extraneus ⁊ non filius. vt dicta. l. non putabam. quandoq̄ vero talis dictio perfectionem notans nõ adijcitur tunc aut est tempus vnicum sine numero puta mensis vel anni: ⁊ tunc siue in accusatiuo siue in genitiuo siue in ablatiuo adijciatur inspicitur finis temporis sic intelligitur text. iste. vnde hoc casu videretur idẽ si promissio sit facta ad annum vel in anno vel in termino vnius anni ad hoc. l. qui duos. §. j. s̄. de manu. testa. ⁊ ratio est quia ex quo vnicus est terminus nisi operetur dilationem frustratorie videtur adiectus contra. l. si quando. de le. j. ⁊ per hoc idem videretur si dicatur intra annum. sed tunc obstat dicta. l. si ita fuerit. s̄. de manu. testa. in fin. nisi dicas ibi speciale fauore libertatis. vel forte hoc casu distinguẽdũ esset an verba referantur ad honoratum. ⁊ sic loquatur ibi an vero ad grauatũ vel sumus in dubio: ⁊ tunc inspiciatur finis temporis. sed precedens sol. plus placet: q2 dicta adiectio tẽporis in dubio debet aliquid operari ar. l. si quando. de leg. j. aut apponitur tempus per numerũ puta infra annum decimum. vel in anno decimo. vel cũ erit decimi anni: ⁊ tunc hoc casu p̃ot dici qd̃ si verba referant ad honoratũ verificent in principio tẽporis. d. l. si ita libertas. nec distinguo an ꝓferant in accusatiuo an in ablatiuo cuʒ vtrobiq̄ sit eadẽ ratio que assignat in. d. l. libertas. ⁊ sic nõ erit speciale in libertate in casu isto lʒ gl. ibi aliter dicat ⁊ nõ bene: q2 rõ tex. ibi posita nõ fundat ex fauore libertatis. sed ex proprio significato verborũ vt ibi patet. an vero referant ad grauatũ vel sint dubia ar. l. eũ qui. s̄. de annu. lega. ⁊ huius. l. vt tũc expectetur finis temporis cum in potestate ipsius debentis videatur esse qd̃ in qualibet parte ipsius tẽporis poterit soluere. arg. huius. l. ⁊. l. s̄. proxi. Itẽ in vltimo casu. ⁊ sic quarto adde qd̃ gloss. in. §. at si ita. institu. eo. titu. ⁊ in. §. penul. insti. de inutil. stipu. dicit fiendam esse differentiam an ꝓmittat aliq̄d annuũ: an vero ꝓmittat quolibet anno. nã primo casu dicit debere fieri solutionẽ in principio cuiuslibet anni. scd̃o casu in fine anni. ⁊ sic intelligit illos versus. Annua si debes ⁊c. de q̄bus in. l. j. qñ dies leg. ced. Et hãc opi. sequit Io. an. post Hos. ⁊ alios in. c. ꝑuenit. de arbi. sed tu tene aliã quam sensit glo. in. d. l. j. ⁊ Bar. hic vʒ qd̃ vtroq̄ casu in principio anni sit fiẽda solutio cũ vtrobiq̄ sit tẽpus adiectũ ad multiplicãdã obligationem non differendã. ⁊ ideo idem ius esse debet. l. illud. s̄. ad. l. aq̄l. ⁊ p hoc etiã videt casus in. l. nec semel. §. nouissime. s̄. quãdo dies leg. ced. Nec obstat iste tex. nec ille. §. penulti. q2 hic ⁊ ibi fuit adiectũ tẽpus cã differẽde solutionis cũ vnica esset prestatio faciẽda. ⁊ sic illa verba annua si debes ⁊c. non debent intelligi ita qd̃ quolibet anno debeat. sed quando soluit vno anno tantum. et sic vnica est p̄statio faciẽda. ⁊ est ratio diuersitatis: q2 qñ vnica p̄statio est facienda tempus in dubio videt appositum fauore debitoris. ⁊ sic ad differendũ. nam alias adiectio diei esset frustra. que ratio cessat qñ plures p̄statiões annuatim sunt fiende: q2 tũc ptʒ qd̃ cũ tẽpus sit adiectũ ad multiplicandũ est fauore creditoris adiectũ. nõ em̃ tm̃ operat dispositio simplex sine tempore. ideo tunc fit interpretatio in fauorem creditoris ex quo eius fauore est appositũ s̄m Pet. preterea tẽpus tunc satis operat: q2 multiplicat. ideo non differat. que ratio cessat qñ vnica est prestatio. ¶ Item adde qd̃ in quinto ⁊ vltimo casu videtur qd̃ debeat fieri in fine cuiuslibet termini. d. l. si cũ prefinitione. ⁊. l. nec semel. §. j. ver. si forte quãdo dies legato cedat. ⁊ de materia per glo. in. d. §. penul. et p glo. ⁊ Cy. in. d. l. j. qñ dies legato cedat. ⁊ p Gul. in. l. lecta. si certũ peta. facit etiã qd̃ nota. in tex. ⁊ glo. in. d. l. non putabam. et in. l. si annos. de condi. ⁊ demonstra. ⁊. l. si cui. de lega. j. ¶ 3 † Ex p̄dictis ptʒ qd̃ tempus dicitur adiectum ad differẽdũ qñ vnica est prestatio fienda. Item quãdo est appositũ in executione ad diuidendũ prestationẽ vt si ꝓmitto. c. que ꝓmitto soluere in decem annis soluendo quolibet anno decem. ¶ Sed q̄d si promitto soluere decẽ singulis annis vsq̄ ad decem annos: an solui debebit in principio cuiuslibet anni. tangit hic Pe. ⁊ cõcludit qd̃ sic: q2 hoc tẽpus videt apponi fauore creditoris ad multiplicandũ ex quo a principio nõ exprimit nisi quãtitas de decẽ. licet etiã respiciat fauoreʒ debitoris inquãtũ limitat sed propter limitationẽ nõ impeditur solutio quominus fiat ꝓut fieri debet si nõ esset limitatio vt superius est dictũ. sed forte hoc dictũ nõ est verũ per. l. si cũ prefinitiõe. ⁊. l. eum fine. j. qñ dies lega. ced. ⁊. l. nec semel. §. j. ver. nisi euidens iuncta glo. eo. ti. nam s̄m opi. Pe. si lego decẽ singulis annis vsq̄ ad decem annos deberet legatum esse cõditionale etiã si non fieret in causa alimẽtorũ ex quo censetur diuersa quantitas legata omni anno ⁊ diuersum legatũ omni anno cuius contrariũ hic dicit. ¶ Quid aũt si ꝓmitto decẽ vsq̄ ad decẽ annos vel lego decem vsq̄ ad decẽ annos an itelligat singulis annis deberi decẽ cõcludit Pe. q sic ĩ legatis. lʒ secꝰ in stipulatiõe ar. l. in testamẽtis. j. de re. iur. de quo p Bar. in. l. eũ q ita. §. q ita. j. e. ⁊ in. l. legatũ. j. de annu. leg. ¶ Itẽ aduerte q2 dixit hic Pe. qd̃ si lego alicui decẽ q̄ volo p̄stari primo secũdo ⁊ tertio anno qd̃ cum hoc casu nõ diuidat eiusdẽ summe prestatio. sed omni anno multiplicetur in p̄ncipio

fieri debebit solutio. hoc tamen dictum nõ videtur verũ per proxime dicta. Nota tamẽ singu. dictum istud qꝛ sentit hic Pe. si lego decẽ que volo prestari primo secũdo ꝛ tertio anno nõ intelligitur qꝺ pars de decem soluat quolibet anno dictorum triũ annorum. sed integra decem contrariũ sentit Bart. in. d. l. legatum. de annu. leg. imo hic qꝛ ibi hoc nõ dicit ex quo in executione adijcit tempus. ꝛ hoc forte veri⁹. ¶ Et per hoc videtur posse inferri ad q. facti mulier q̃dam legauit cuidã moniali vigintiquinq̃ q̃ dari ꝛ solui voluit de anno in annũ ex redditu talis possessiõis pro ut meli⁹ ꝛ cõmodi⁹ fieri poterit an intelligi debeat de. xxv. quolibet anno soluendis. qꝛ videretur qꝺ sic ex quo dixit que non dixit quarũ partẽ facit qꝺ notat Bar. in. l. legatũ. cõtrariũ videt veri⁹ p id qꝺ notat ibi Bar. vbi innuit ꝙ sufficit si dicat quarũ partez vel si ponãtur verba tempus significantia in verbis executiuis. ꝛ saltem hoc videtur tenẽdum nisi ex circunstantijs aliud posset p̃sumi. vt qꝛ redditus non sunt nimis excessiui.

Summarium.

1 ¶ Arbiter ꝛ arbitrator sententiam nõ possunt ferre non citata parte.
2 Recedere quando liceat ab arbitratore.
3 Casus omissus remanet in dispositione iuris cõmunis.
4 Potestas arbitrãdi durare potest perpetuo ex partium pacto.
5 Compromissum fieri potest in excommunicatum.
6 Lesio enormis quando dicatur.

Si quis arbitratu. Arbitratore non arbitrante nõ valet stipulatio ꝛ ab eius persona nõ recedit. h. d. vel sic ẽm Ange. Si arbitrator assumit sup cõtractu perficiẽdo nõ dato arbitrio nõ recedit ab eius psona: sed cõtract⁹ est nullus. h. d. ¶ In ter. ibi morã fecerit. Nota intelligendo qꝺ fecerit morã eo qꝺ nõ pmisit se inueniri. ꝛ sic nõ potuit citari vel requiri qꝺ hic videt casus qꝺ sicut 1 arbiter sniam ferre nõ põt pte nõ citata ita nec arbitrator. ad qꝺ facit. l. legatũ. ff. de vsufru. leg. qꝺ in effectu sequit hic Bar. allegãdo aliquas rationes. Ang. tñ hoc limitat: qꝛ fallit si arbitrator est assumptus inter plures solũ super cõmodo vni ex plurib⁹ acqrẽdo vnde nõ citati nõ possunt in aliquo dãno versari: sed solũ nõ acquirere. exẽplũ si legat vni ex pauperibus quem titius fuerit arbitratus nã arbitrari põt titius inter viuos ꝛ in vltima voluntate. ꝛ sic absentib⁹ ꝛ presentib⁹ pauperibus vt probat in. l. vnũ ex familia. de lega. ij. cũ duab⁹ se. idẽ Bal. dicẽs qꝺ credit vt dictũ Bart. verũ qñ arbitrator eligit pro aliquo dubio inter partes declarãdo q̃ declaratio alteri ex partibus posset periculosa esse. sec⁹ si eligit super cõmodo vni ex pluribus impendendo vt in exẽplo de quo dixi. allegat. l. cum quidã de le. ij. ¶ Itẽ adde ẽm Bal. qꝺ. l. qꝺ si nolit. §. si qs ita. ff. de edil. edic. allegata p Bar. p sua opi. nõ pbat id ad qꝺ allegat Bar. qꝛ ibi nõ dicit qꝺ ppter absentiã nõ põt suũ placitũ declarare. sꝫ qꝺ nõ põt emptor redhibere ppter absentiã venditoris. ideo tũc etiã elapsis. lx. diebus poterit emptor redhibere animal morbosum. vel ẽm eundẽ Bal. in. l. fi. de contrahẽ. emp. dic vt ibi plene per eũ qꝺ ibi arbitramentũ nõ cõsistit in mera declaratione volũtatis sed vbi est admixtũ factũ retraditionis. nõ enĩ effectualiter videt displicere res qñ retinet lꝫ verbo dicat qꝺ non plꝫ. ideo ibi requirit partis psentia. secus qñ arbitrat⁹ in sola declaratione cõsistit Et no. qꝛ ibi Bal. tenet cõtra Bar. lꝫ hic trãseat cum eo. pro certo questio est valde dubia ꝛ vidi multa cõsilia p Bal. ꝯtra Bar. p rõnes ipsius Bal. in. d. l. fi. alias de hoc vobis plene dicã. dic vt dixi in. c. quintauallis. de iureiurã. Adde qꝺ limitatio quã facit Bal. ꝛ Ang. fuit limitatio eiusdem Barto. in. l. j. ad fi. de lega. ij. ¶ In glo. sup verbo stipulatus. ibi ꝛ cum loquat. Not. bñ singu. istud primum exemplũ qꝺ scẽm itud hic videt casus qꝺ vbi committit aliqd arbitrio tertij sup cõtractu iam pfecto nõ recedit a psona cuius contrariũ hic dixit Bar. vñ videt hec glos. destruere suã opi. nisi dicas qꝺ hic stipulatio fuit facta animo nouãdi primeuã obligationẽ. ꝛ sic similiter secũdũ exẽplũ videret idẽ pbare si intelligas qꝺ prius de iure veniebat destruẽdũ opus. Si autem intelligas qꝺ de iure nõ veniebat destruẽdũ nõ faceret ꝯtra Bar. sic tenendo hoc scẽm exẽplũ defenderet opi. Bar. ab hac. l. de quo. j. dicet. ¶ In glos. sup verbo tenet ibi posterior mora dic. sed nõ videt posse dari posterior mora a promissore si stipulator fuit in mora: qꝛ solutũ est iam cõpromissum p cõmissionẽ stipulationis penalis p notata in. l. diẽ pferre. §. si quis. ff. de arbi. saluo nisi dictũ sit in cõpromisso qꝺ toties pena cõmittat quoties fuerit cõtra factũ. l. si duo. §. j. ff. de arbi. aduerte tñ qꝛ videret qꝺ sic fieret cõpẽsatio pene hincĩde cõmisse si pmissor fuit in mora post morã cõmissam p stipulatorẽ. sed si iterato secũda mora cõmitteretur in effectu: tunc sola secunda mora cõmitteretur. ¶ Itẽ aduerte qꝛ si equiparemus arbitratorẽ arbitro respectu ferẽde sententie partibus citatis videt qꝺ sicut arbiter nõ põt ferre sententiam parte absente per cõtumaciam. l. diẽ. §. si quis litigatorũ. ff. de arbi. ita nec ipse arbitrator. sed cõmitteret pena si est apposita qꝺ nota. quotidie tñ adijcit qꝺ possit ferre sententiã parte citata ꝛ non citata presente ꝛ absente parte. ꝛ si feratur sentẽtia tũc parte absente ꝛ non citata videtur valere sententia propter conuentionem partium. l. j. §. et post operis. de operis noui nuncia. et. l. si conuenerit. de re iudica. et sic quotidie seruatur de facto. et sic de facto consului. Si autem dicatur parte absente. et non dicitur etiam non citata non sufficit ad faciendum quod nõ requiratur citatio: quia satis operatur in expresso. ꝛ hoc etiam tenet spec. in tit. de arbi. §. fi. ad finem. ꝛ facit quod habetur in dicto. §. si quis litigatorum. ¶ In glo. super verbo recedendum. ibi solue vt ibi dic. s. quia hic nullo modo fuit arbitratus ibi sic sꝫ male. ꝛ ratio differentie: quia quando arbitratur sed male firmatus est cõtractus. ideo est actio que potest intentari cui deseruit officium iudicis in reductiõe ad arbitrium boni viri. secus quãdo nullatenus est arbitratus: ꝛ hoc in contractibus bonefidei vt in. §. arbitrorum. ꝛ idem in stricti iuris vt. l. si libertus ita. ff. de oper. libe. vbi reducitur arbitriũ iniquũ. ꝛ si in cõpromisso fuerit iuratum qꝛ tacite inest conditio si eque fuerit arbitratus intelligit repetita in iuramẽto vt in. c. quĩtauallis. de iureiur. ꝛ in. l. fi. C. de nõ nume. pecu. ꝛ hoc tene licet glo. videatur facere differentiã inter cõtractũ stricti iuris. ꝛ cõtractũ bone fidei. l. in ementis. C. de cõtrahen. emp. ꝛ. l. in persona. §. j. de regu. iur. ¶ In eadẽ gl. ibi in legato ne pereat. dic qꝺ talia vba arbitrio titij faciũt cõditionẽ in cõtractib⁹. l. fi. C. de contrahẽ. emp. secus in legatis. l. j. ff. de le. ij. ꝛ iõ eo nõ arbitrante nõ receditur a persona fauore vltime volũtatis. Si aũt p si poneret arbitriũ puta si titius fuit arbitrat⁹ tunc etiã in vltimis volũtatib⁹ illo nõ arbitrãte deficeret legatũ sicut si alia cõditio deficeret. d. l. j. in fi. glo. magne de lega. ij. Nec obstat. l. si sic. de leg. j. ꝛ. l. fideicõmissa. §. quãquã. de le. iij. vbi ponitur cõditionaliter per si. ꝛ tñ receditur a persona in vltimis volũtatibus: qꝛ dic ꝙ ibi arbitriũ fuit collatũ in psona heredis ꝛ p eũ stetit. ꝛ ideo eo nõ arbitrante habet cõditio p impleta. sec⁹ qñ in arbitrio extranei conditio apponit. Itẽ adde ẽm ang. secus si añ morã heredis decederet legatari⁹. d. §. quãꝙ. ver. sed si. Itẽ nõ ob. ei qꝺ dixi recedi a psona ivltimis volũtatib⁹ qñ nõ ponit ꝯditionaliter. l. multa de condi. ꝛ demon. qꝛ ibi quo ad pene cõmissionem nõ recedit a persona: sed quo ad valorem legati. sic 2 ff. dixi. ¶ † Vt igitur liqueat an a persona arbitratoris recedatur dic autloqmur in vltimis voluntatib⁹ ꝛ tũc aut quo ad substãtiam legati ꝛ poterit recedi. l. fi. §. sed ꝛ si quis. C. cõia de lega. qꝺ intellige cum distictione. aut fuit datũ arbitriũ ꝯditionaliter aut nõ. vt. ff. dixi aut quo ad pene cõmissionẽ ꝛ a psona nõ receditur. l. multa. de cõdi. ꝛ demõ. in pri. aut in cõtractib⁹: ꝛ tũc si fuit arbitratus inique ꝛ receditur, a psona. l. si libertus. ff. de ope. lib. ꝛ. l. si societatem. §. arbitror. ff. pro socio. aut nunq̃ fuit arbitrat⁹ ꝛ tunc aut fuit vnus ex contrahentibus ꝛ receditur. l. hec venditio. ff. de contrahen. empti. aut fuit terti⁹: ꝛ tũc aut fuit assumpt⁹ super cõtractu pficiendo ꝛ non receditur a persona vt hic ꝛ infra primo cõtrario dicã. aut sup aliquo cõtractu perfecto in aliquo accessorio ꝛ receditur a psona. l. domum. ꝛ. l. sue rei. l. in emptione. de contrahen. empti. ¶ In ea. glo. in fi. dic qꝺ hec so. nõ videt bona. qꝛ in. d. l. hec venditio ponit etiam casus qñ nõ fuit arbitratus. ideo solue aliter. s. qꝺ ibi fuit cõmissum in arbitriũ vnius cõtrahentium. ideo eo non arbitrante receditur a persona: qꝛ tunc cũ stat per eum cõtractus habet pro impleto. j. eo. l. in executione. §. fi. cũ concordantijs ibi positis. ideo tunc contractus est firmat⁹ cum stat per eum. ꝛ põt actio intentari ꝛ iudicis officiũ implorari. ꝛ intellige qñ ponit in arbitriũ alicuius cõtrahẽtium aliquid qꝺ cõtractum ab initio non facit nullũ. ꝛ qꝛ aliqd accidẽtale contractus ponit in ipsius arbitrio vel etiã res iuxta notata in. l. qꝺ sepe. §. j. de contrahen. emp. ꝛ. l. iij. C. de do. promis. ꝛ. l. cum post. §. gener. ff. de iure do. ꝛ hoc etiam võluit glos. in. l. in ementis. C. de contrahen. emptio. ꝛ in. l. in personam. §. j. j. de re iudi. vbi intelligit. l. hec venditio procedere etiam si non fuerit arbitrat⁹. hic autẽ loquitur quando aliquid est cõmissum in arbitrio tertij. ¶ Et attende qꝛ cõcludit hic Bar. qꝺ quãdo arbitrator assumitur sup contractu perficiendo non receditur a persona. Si autem assumitur super accidentalibus alicuius contractus. tũc receditur licet arbitrator nõ arbitret p. l. domum. ꝛ. l. sue rei. ff. de cõtrahẽ. emp. ꝛ intelligit hoc pcedere etiam si arbitrium tertij dictum accidẽtale sit cõmissum. idẽ glo. in. l. in mentis. C. de cõtrahen. emp. ꝛ in. l. in personã. §. j. ꝛ Bal. in. d. l. fi. C. de cõtrahen. emp. Et per hoc dicit se consuluisse de facto qꝺ si venditor apponit pactũ in vẽditione forte domus ven. funditi vẽditi p centũ qꝺ inquãtũ res vẽdita appareat empbiteotica in futurum quod preciũ diminuatur arbitrio tertij si postea tertio mortuo appareat rẽ empbiteoticã recedi a persona ꝛ recurrit ad iudicẽ pro diminutione precij ꝛ idem dicit si forte vẽdidi tibi fundum pro. c. pacto apposito qꝺ debeam dare vnum de bobus meis arbitrio titij. ꝛ huic dicto cõcordat h Ang. in casu isto: qꝛ tũc etiã si null⁹ arbitrator fuisset assumptus ire posset ad iudicẽ vt in. ll. superius allegatis in quib⁹ nullus fuit assumptus si accidẽtalia nõ veniũt de natura tũc dicit secus.

secus.exẽplũ si vẽdo tibi fundũ pro cẽtũ pacto apposito q̄ debeat mihi dare illud plus qđ titius arbitrabit̃.nã illo nõ arbitrãte nõ recurrit̃ p illo pluri ad iudicẽ.allegat.l.hec vẽditio.§.fi.de cõtrahen.emp.sed certe ille tex.non loquitur quãdo augmentũ est adiectũ in arbitriũ tertij vt ibi ptz.⁊ sic precise nõ facit cõtra Bart.⁊ p p̄dicta patet qđ Ange.sensit cõtra Bar.in scđo exẽplo.idẽ qđ Ange.videt̃ hic sequi Bal.dicit eñ hic ⁊ similiter in.d.l.fi.C.de cõtrahen.emp.qđ.l.domum.⁊.l.sue rei.non faciunt pro Bart.q2 solum dicũt qđ vbi debet fieri diminutio p̄cij qđ illud spectat ad iudicem.nec mirũ secundũ eũ: q2 ibi ad diminuendũ nemo erat assumptus ⁊ subdit in casu Ange.qđ quando vendo fundũ pro cẽtũ ⁊ pro illo pluri qđ titius arbitrabitur seu declarabit qđ non augebitur preciũ si ille non arbitret̃:q2 augmẽtatio videt̃ habuisse cõditionẽ que tũc nõ extat.allegat.d.l.hec vẽditio.vel dicit ipse qđ poterit fieri augmẽtatio tũc eadẽ ratiõe qua diminutio vt sit cõtrarioꝝ eadẽ disciplina.⁊ ideo si sit diminutio in casu Bar.sic ⁊ hic dz fieri augmẽtatio.⁊ dicit etiã qđ lz dicat diminutionẽ fieri in casu allegato p Bar.nescit videre vnde fiet diminutio sz agetur ad interesse:q2 res nõ est libera.allegat.l.si tibi liberũ.de acti.empti.⁊ sic vides q̄ Bald.nõ est clare locutus hic.in.d.tñ.l.fina.C.de cõtrahẽ.emp.tenet cũ Bar.q2 ex quo iam cõtract⁹ est firmatus in substãtialibus facilius fit extensio in accidẽtalibus arg.l.cum filius.§.heres.de lega.ij.Sz potes dicere qđ dictũ Bart.nõ p̄cedat aliquo casu per tex.istũ iuncto exẽplo prime glo.vbi arbitrator erat assumptus sup contractu iam perfecto.⁊ tamẽ receditur a p̄sona.⁊ sit ratio q2 imputet sibi pars que astrinxit se ad arbitriũ certe persone.que ratio cessat quãdo aliter diminutio debet fieri ex natura cõtractus ⁊ nil est expressatũ.⁊ ideo videt̃ qđ si alias ex natura cõtract⁹ poterat recurri ad iudicem pro illo accidẽtali siue nõ:si illud est in arbitrium certe persone collatum nõ recedit̃ a p̄sona.⁊ sic videt̃ qđ ex pacto agi nõ põt.⁊ hoc puto clarũ p istũ tex.Nõ obstãt.ll.allegate per Bart.q2 nõ loquunt̃ q̃n cõmittitur arbitrio alicuius.Item nõ obstat.l.hec venditio.allegata per glo.in.l.in emẽtis.⁊ in.l.in personam.q2 loquit̃ q̃n non in arbitrium tertij sed partis inter que est differentia vt etiã voluit hic Bar.⁊ similiter nõ obstat.l.si coita.pro socio.imo facit pro vt ibi patet.Itẽ nec.§.arbitroꝝ.q2 ibi male arbitrat̃ hic nullo mõ.Itẽ nec obstat ratio Bal.q2 confundit̃ per hunc tex.iuncta glos.j.sed remanet dubium an actione ex eo cõtractu agi poterit in casu huius.l.videretur qđ nõ per.l.si cũ dote.in princi.sol.matrimo.econtra videtur per.l.si extraneus.de cõdi.ob causaz.⁊ q2 nõ dz presumi donatio in dubio.l.cũ de indebito.š.de proba.nec nouatio.l.fi.C.de noua.⁊ hoc videtur verius.nec obstat.l.si cũ dotem.q2 ibi speciale fauore dotis.vt ibi notat̃ p Bar.ar.l.j.j̃.e.ti.Et p hoc vr̃ idẽ in exẽplo diminutionis precij vt tũc licet agi nõ possit ex pacto illo nõ arbitrante arg.huius.l.⁊ fi.C.de contrahen.emptio.⁊.d.l.si quis domũ.§.j.š.loca.tñ videtur posse agi

3 actione ex eo contractu:q2 non fuit nouata.†⁊ q2 casus omissus dz remanere in dispositione iuris cõis vt.l.si extrane⁹:š.de condictio.ob causam.⁊ ne presumatur donatio.arg.d.l.cũ de idebito.sz in alio exẽplo q̃n vendo rẽ pro decez ⁊ pro illo pluri qđ titi⁹ fuerit arbitratus est dubiũ illo nõ arbitrante an valeat cõtract⁹ vna fuit opinio Bar.qđ sic ⁊ qđ recurrat̃ ad iudicem alia Ang.⁊ qđ nõ recurrat̃:sed nõ declarat an teneat venditio.Bal.in.l.fi.C.de cõtrahẽ.emptio.posuit duas opinio.vna est qđ nõ valeat q2 si totũ preciũ esset positum in arbitriũ tertij vitiaret̃ ꝯtractus ergo eodẽ mõ si pars precij cũ alia ẽt sit pars substãtialis ex quo pars precij est.Scđa fuit ⁊ hãc dicit equiorẽ qđ si preciũ exp̄ssatũ est vltra dimidiã valebit.alias secus p.l.domũ.š.de cõtrahẽ.emptio.sed forte de iure potest dici qđ vtroq3 casu valeat: q2 vtile p inutile nõ vitiat̃ in inseparabilib⁹.vt in.c.vtile.de reg.iur.in.vj.Et nil repugnat q̃n remaneat p precio expressato cũ id premeditari debuerit posse euenire ipse emptor ar.l.si qs domũ.§.j.š.loca.fateor tñ qđ si residuum precij erit infra dimidiã iusti p̄cij poterit succurri per.l.ij.C.de rescin.vẽditio. ¶ Et per predicta videtur qđ in exẽplo quãdo vendo fundũ pro decẽ cũ vno ex bob⁹ meis quẽ titius fuerit arbitratus illo nõ arbitrante non recurretur ad alium ⁊ stabit cõtractus sine bobus.Itẽ adde qđ bar.hic dicit qđ si stat per vnũ ex contractibus quo min⁹ arbitrator arbitret̃ pena cõmittit̃ si est apposita.si vero nõ est apposita receditur a persona per.l.hec venditio.de contrahen.emptio.⁊ p l.in executione.§.fi.j̃.e.nam Bal.dicit qđ nõ est verũ qđ recedat̃ a persona hoc vltimo casu si in aliquo incerto obligatio fuit cõtracta.exẽplũ si p̄misisti mihi dare nomine precij illud qđ titi⁹ fuerit arbitratus.nõ eñ poterit haberi cõditio pro impleta q2 ab initio oĩno fuit incerta nec venditio potest esse pro precio incerto.sec⁹ si ad aliquid certuz fuisset obligatio cõtracta sicut est in casu hui⁹.l.q2 promisisti dare equũ locatũ arbitri titij.⁊ ideo si tũc ipedis arbitrari itelligit̃ impleta cõditio ⁊ ad restitutionẽ qui teneris.⁊ hoc casu possit saluari dictum Bar.sed nõ primo casu p.l.si merces.in prin.š.loc.⁊ per.l.fina.C.de contrahen.emptio.sed attende quia contra eum facit qđ ipse hic dicit.nã dicit

qđ si vẽdo tibi prediuz pro iusto precio tenet vẽditio licet incertũ sit p̄ciũ.l.si fũdus.§.fi.de pigno.š.nã videt̃ in casu de quo.š.qđ p iusto precio sit facta venditio ex quo in arbitriũ tertij tanq̄ boni viri est cõmissum.sz potes dicere qđ dictum suum nõ p̄cedit nisi in casu speciali illius.l.si fundus.in fi.nam alias non videt̃ valere venditio facta pro iusto p̄cio si alias precium nõ sit declaratũ per d.l.si merces.in princ.š.loca.Tu potes dicere quod si arbitrator sit assumptus sup lite videtur tunc idẽ si sine pena sit promissum stari eius arbitrio per stipulationẽ.idem quando promissa est pena p.l.diem.in fi.š.de arbi.vbi autẽ assumit̃ super cõtractu p̄cedit qđ est dictũ.Item aduerte q2 Barto.hic dicit qđ potestas arbitratoris durat anno q̃n terti⁹ est arbitrator.allegat p casu.l.fi.§.si quis.C.cõ.de leg.Sin autẽ arbitrio vnius ex contrahentibus cõmittat̃ aliquid qđ sit de substãtia cõtractus eo casu quo potest vt q2 cõmittit̃ circa res tũc durat spacio.lx.dierũ.l.qđ si nolit.§.si quis ita.de edil.edi.nã Ang.dicit qđ in primo dicto vera est opi.Bart.q2 eius arbitrium consistit circa res vt q2 legatus est mihi vnus seruus quẽ titi⁹ fuerit arbitratus.nam elapso anno deuoluetur ad me arbitrãdi potestas.sed vbi arbitramentũ cadit inter personas:tũc finitur eius potestas cũ potuit arbitrari ⁊ nõ fecit.exẽplũ si testator legauit domũ vni ex libertis quã seius fuerit arbitrat⁹.allegat.l.cum quidã.de leg.ij.⁊.l.labeo.š.de testa.li.in scđo aũt dicto dicit qđ finitur eius potestas immediate cũ potuit arbitrari ⁊ nõ arbitrat̃ ⁊ dicit esse tex.in.d.l.hec venditio.in fi.prin.Nec ob.d.§.si quis ita.q2 ibi loquitur in redhibitoria que habet sua t̄pa ex natura cõtractus.⁊ in hoc scđo cõcordat Bal.⁊

4 in p̄mo dicto ꝯcordat ipsemet Bar.in.l.j.de lega.ij. ¶ †Adde ẽt qđ possunt partes pacisci qđ potestas arbitrãdi durat p̄petuo vt d.§.si quis ita.sed aduerte qđ in scđo dicto Bar.videt̃ melius dicere q̄ predicti:q2 est casus in.d.§.si quis ita.iũcta.l.si prediũ.C.de edil.act.vbi ptz qđ etiã si res nõ sit morbosa põt redhiberi ex displicẽtia si hoc actũ sit.sed certe nõ p hoc saluat̃ opi.Bart.cũ videat̃ cõtra.d.l.hec vẽditio.ideo dic qđ vbi id qđ vertit̃ i arbitriũ alterius ex cõtrahẽtibus versat̃ solũ ad vtilitatẽ arbitrari debentis loquit̃.l.hec venditio.de contrahen.emp.sed vbi potest cõtinere cõmodũ alterius partis loquit̃.§.si qs ita.⁊ sic saluet̃ vtraq3 opi.in suo casu.Itẽ attẽde q̄ nõ videt̃ dixisse verũ Bar.in primo qđ potestas arbitratoris finiat̃ ãno cũ hoc nullo iure caueat̃.⁊ q2 potestas arbitri non finit̃ etiã anno vt statim dicet̃.Nec obstat.§.sed ⁊ si qs.q2 ibi speciale in vltimis voluntatibus:q2 ex quo receditur nedũ mortua p̄sona sed etiã ip̄a viuẽte voluit ius terminare tẽpus.j̃.qđ duret potestas.sed in contractib⁹ nõ recedit̃ a p̄sona ideo nõ videt̃ fuisse opus determinare tẽpus.⁊ hec in arbitratore. ¶ Et cõclude qđ in arbitro lz sint opi.de quibus p glo.in.l.sed ⁊ si cõpromissuz.š.de arbi.⁊.l.itẽ si vnus.§.si multo post.š.de arbi.q2 aliqui dicũt qđ durat triẽnio alij qđ vsq3 ad quinquẽniũ alij qđ duret cõtinuo alij qđ si est lis cõtestata corã arbitro durat triennio a die cõtestate lit.C.de iudi.l.p̄perandũ.iuncta.l.j.š.de arbi.tñ videt̃ esse vera opi.qđ duret cõtinuo p aut.si tñ.C.de tẽp.appel.vbi videt̃ esse casus.⁊ hanc partẽ tenuit Io.an.in ti.de arbi.§.differt.ver.itẽ q̄ infra triẽnium.⁊ idẽ videt̃ dicẽdũ in arbitratore assumpto sup lite eadẽ rõne.nã ideo in arbitro nõ est statuta instãtia:q2 partes de facili potuissent tempus statuere si voluissent.⁊ q2 põt peti q̄ cõpellat̃ arbitrari si acceptauit vt.l.iij.§.tam ⁊ si.š.de arbi.Si aũt nõ acceptauit põt cogi ad declaranduz an velit acceptare.⁊ sic sciunt partes quid agere debeant.⁊ eadẽ rõne videt̃ dicendũ si arbitrator sit assumptus super cõtractu.vt̃ dic q̄ potestas arbitri non finiet̃ triẽnio:q2 hoc nõ est iure cautũ ⁊ videt̃ cõtra aut.Itẽ si.⁊ in cor.vñ sumit̃.sed instantia corã arbitro bene finietur per trienniũ.l.p̄perãdũ.§.j.C.de iudi.iuncta.l.j.š.de arbi.inchoabitur aũt dicta instãtia solũ a tempore litis cõte.corã arbitro.sicut incipit coram iudice.vt.d.l.p̄perănduz.§.j.⁊ sicut nõ expirat iurisditio iudicis etiã delegati perempta instãtia.d.l.p̄perãdũ.§.j.ita nec potestas arbitri cũ sint diuersa.⁊ hoc q̃n potestas arbitri nõ est a partib⁹ tempore limitata:⁊ de materia dixi etiã in.l.multa.de cõditio.⁊ demon.vbi aliqd per Bal. ¶ Itẽ adde q2 dicit bar.qđ si arbitratori nõ notificat̃ commissio infra annũ q̄ partes intelligunt̃ recessisse a cõmissione.nã Ang.dicit q̄ debet expectari tantũ t̄ps quãtum durat tẽpus arbitrandi si notificatio esset facta.vñ q̃nq3 erat tẽpus anni quãdoq3 breuius q̃nq3 lõgius.quid eñ ꝰm eũ si data esset potestas perpetua vt.š.dixi an finietur anno certe non videt̃. ¶ Quid etiam si data esset potestas vnius mensis expectabis ne aliũ.certe nõ.pro hoc adducit glo.in.l.si vnus.§.si multo post.š.de arbi.⁊ hoc videt̃ satis bene dictũ ⁊ forte aliud non fuit de mẽte Bar. ¶ Item adde

5 q2 dicit Barto.hic †q̄ põt cõpromitti i excõicatũ in regula dolo facit.de reg.iur.in.vj.Et ibi rñdit ad rões q̄ possent fieri in oppositũ. ¶ Item adde q2 dicit hic Bar.q̄ si aliquis ex cõtrahentibus est mortuus qui est assumptus sup contractu perficiẽdo extinguit̃ potestas arbitatoris sicut in arbitro per.l.diez p̄ferre.in prin.š.de arbi.sed secus in cõtractu iam perfecto: q2 tũc trãsit ad heredẽ sicut cõtractus per.l.fundi.ff.de acquir.pos.⁊per.c.super

gratia de offi. deleg. in. vj. Bal. hoc dicit verū nisi heres contradicat. d. l. fundi venditor. vnde si vendidi tibi. x. iugera talis fundi ad que mensuranda elegisses seium altero nostrum mortuo poterit mēsurare seius nisi heres contradicat. Adde quod istud potest procedere in vltimo dicto. In primo autem dicto videtur procedere dictum Barto. si erat arbitrator assumptus super lite. sed si super contractu vt in exemplo. l. fi. C. de cōtrahē. emptio. videtur quod transeat ad heredem sicut contractus conditionalis. vt in. §. conditionis. institu. de verbo. obliga. Et per predicta non placet quod notat spec. post Uber. de bobio. in ti. de arbi. §. sed nunquid arbitratus. vbi tenet quod potestas arbitratoris non expirat per mortem vnius contrahentium. secus in arbitro. mouetur quia arbitramētum est quidam contractus. ⁊ sic videtur esse quedam transactio vt in auč. vt diffe. iudi. §. j. col. ix. qd̄ sequitur Jo. an. in. c. fi. de ar. sed videtur qd̄ nō bene. nam ideo finitur potestas arbitri per mortem alterius cōtrahentium quia habet arbitrari ex mandato sibi dato a partibus. ⁊ ideo finitur per mortē mādantis. l. mādatū. C. man. licet glos. videatur assignare aliā rationem in. d. c. fi. de arbi. videlicet q2 arbitriū est stricti iuris. nā illud dictū nō placet cū stipulatio sit stricti iuris. ⁊ tamen in dubio cōprehēdit personā heredis. s. eo. l. stipulatio ista. in prin. ⁊ sic rōne p̄dicta videt̄ idē dicēdū in arbitratore sup lite. sed vbi assumitur sup dicto cōtractu cessat dicta ratio. iō tūc possit salua

6 ri dictū Uber. ¶ †Itē adde q2 dicit Bar. in. l. si societatē. §. arbitrorū. s. pro so. qd̄ enormis lesio videt̄ esse qñ quis ledit̄ p aliū in vj. totius p. l. in p̄posita. ⁊ p. l. vnde si nerue. j. pro so. ⁊ per hoc ibi cōcludit ꝙ in casu. l. ij. C. de rescin. ven. si forte qs cōtraxisset p pcuratorē sucurreretur sibi si esset in. vj. parte lȝ secus si per ipsum cōtraxisset: q2 tūc requireretur deceptio vltra dimidiam iusti p̄cij q2 ll. per Bar. allegate nō bene p̄bant de. vj. si bene ponderent. sȝ de tertia eius ꝙ in effectu debebat̄. nā in dubio partes societatis debent esse equales. l. si nō fuerit. s. p socio. iō arbitrator assumpt9 sup distributiōe p̄tis societatis si adiudicat vni socio tertiā partem lucri alteri duas partes in effectu videtur ledere eū cui assignat tertiā ex quo debebat habere dimidiā. ⁊ sic. vj. vncias toti9 lucri. in tertia parte. vj. vnciarū quā habet minus quā alius. quia duas vncias habet minus que sunt tertia pars de. vj. ¶ Item in scdo dicto nō videt̄ bene dicere. sed potius videt̄ dicendū qd̄ aut ille procu. habuit specificū mādatū de vendēda re p certo p̄cio. ⁊ sic vēdidit. ⁊ tūc videt̄ haberi pinde ac si dn̄s vēdidisset cū nō sit dare rationē diuersitatis. aut habuit solū mandatū cū libera. et tūc videt̄ habere mandatū de vendendo iusto p̄cio cū in residuo sit donatio. donādi aūt potestas in dubio nō videt̄ data etiā ei cui cōcedit̄ libera. l. si filiusfami. s. de dona. ⁊ l. ꝯ iuris. §. fi. s. de pact. ⁊ ideo videt̄ ꝙ tūc possit reuocari vēditio quasi tūc facta cōtra formā mādati etiā si infra dimidiā sit deceptio nisi modicissima esset lesio. q2 tūc de illa nō curaret̄. ar. l. scio. s. de in integ. restitutio. Si aūt habuit mādatū de vendēdo p illo precio qd̄ sibi videbit̄. ⁊ tūc idē q2 eadē est rō: q2 in arbitriū eius tāq̄ boni viri est commissum. l. si sic. cum ibi notatis. de leg. j. Si vero fuerit datum mandatum quod pro precio quod voluerit vendat tūc dummodo non committat dolum nec velit donare videtur quod teneat venditio. ⁊ sit idem ac si ipse vēdidisset. ar. l. creditor. §. lucius. ff. man. vel dic qd̄ in secundo casu ⁊ in tertio tenebat vēditio ex quo ex tenore venditionis nō patet aperte contra mandatū esse factū sicut sentētia tenet arbitratoris licet inique arbitret̄ fateor tamē ꝙ ratione lesionis: q2 respectu effectus non consensit domin9, poterit peti rescindi fm̄. l. ij. C. de rescin. vendi. ⁊ hoc clarum si lesio erit vltra dimidiā vel in dimidia per illam. l. idem forte si in. iij. p l. vnde si nerue. s. allega. ⁊ l. in proposita fm̄ opi. Bart. que videt̄ in casu isto saluari. tū q2 est noua ⁊ peregrina timeo ꝙ nō saluaretur in practica ⁊ potissime q2 re vera. l. vnde si nerue. in alio casu loquit̄. s. quādo sunt duo cōpromittētes in tertium ⁊ non quādo vnus dat alicui mādatū de aliquo faciēdo eius arbitrio. An aūt potestas arbitrandi transeat ad heredē tangit hic Pe. ⁊ Ray. et concludunt id quod Cy. in. l. fi. C. de contrahen. emptio. et quod ibi etiam per Bal. Item an si semel arbitretur possint iterum arbitrari. ⁊ similiter concludit hic Pe. idem quod Cy. in dicta. l. fi. ⁊ ibi etiā per Bald. qui in aliquo discrepat. Item quid si habeat arbitrari vel prouidere de beneficio alicui de consilio alterius de quo hodie in. c. j. ne sede vacante. lib. o. vj. ⁊ per Bart. in. l. j. §. si plures. de exercito.

Summarium.

1 ¶ Actio vtilis queritur ex stipulatione patris.
2 Si ⁊ cū dictiones nō differunt actui extrinseco adiecte.

Quodcūq̄. Quo ad vinculum stipulatiōis patri vel domino acquirēde nō interest an pater sibi an filius sibi vel patri stipuletur hoc dicit secundum vtrunq̄ intellectum. ¶ In glo. super verbo si ipse ibi. sed tunc excipe factum. i. fiendum ipsi seruo vel filio. aut fiendum ab eo ita quod ei9 persone coherent. Si autem aliud factum vult stipulari domino vel patri puta domum fabricari vel seruitutē itineris aut vie ⁊ tunc potest secundū Ange. ⁊ de hoc est glo. in. §. sed cum factum. insti. de stipul. ser. ¶ In eadem glo. ibi. l. ij. de stipula. ser. sed ibi stipulabatur seipsum sibi ipsi. hic autem loquitur quando alij stipulabatur. ⁊ que sit ratio illius. l. ibi patebit. ¶ In eadem glo. ibi. l. antepenul. sed ibi seruus erat fructuarius vel ab alio bona fide possessus. ideo vt domino acquiratur ex re fructuarij vel bone fidei possessoris vel ex opera serui oportet qd̄ nominatim dn̄o stipuletur fm̄ Ang. Tu adde qd̄ hec sol. cōcernit. l. penul. non autē dictam. l. antepenul. ⁊ ideo ad illam dic vt ibi nota. q2 ibi stipulabat̄ operas a liberto domini sui. ideo nō est equū cū opera cōcernat personā qd̄ possit ipse seruus sibi stipulari dictā operā a liberto patroni. ¶ In eadem glo. ibi. l. cum oportet. dic hoc verum quando filius est stipulatus sibi ipsi vel simpliciter: q2 tūc hodie patri in aduētitijs solū queritur vsusfructus. sed si filius stipularet̄ patri aliquid aduētitium tūc totū patri quereretur pleno iure cum propter patriā potestatem sit habilis ad acquirēdum ipsi patriam fm̄ doc. allegat. s. eo. l. stipulatio ista. §. alteri. posset tamē responderi qd̄ ille §. loquitur fm̄ iura antiqua. Sed tu tene dictum doct. nihilominus tamen cum non reperiatur quo ad hoc hodie expresse cōtrarium. ideo stādum est iuri antiquo ar. l. precipimus. C. de appel. ⁊ hanc credo veritatem. imputet ergo filius si nolebat sibi quere re nisi vsumfructum: quia stipulatus est patri.

Sicuti. Potest quis stipulari cum morietur. ⁊ etiam nostro iuri suppositus nobis stipulari cum ipse morietur vel cum nos moriemur. hoc dicit fm̄ vltimum intellectū. ¶ Cui autem queratur dicta obligatio patet ex his que habentur. j. eodem. l. si filius.

Si quis ita. Ex stipulatione patris querit̄ filio actio vtilis. si pater est stipulatus filio in tem-

1 pus existentie sui iuris. h. d. ¶ †No. qd̄ ex stipulatione p̄ris q̄rit̄ vtilis actio filio eo casu quo q̄ri pōt. ⁊ ecōtra querit̄ p̄ri directa p filiū. p notata p Bart. in. l. placet. de acqui. here. ⁊ p. l. qñ dicit̄. j. eo. ⁊ ibi patet ratio diuersitatis. ¶ Et nota bene quod per hūc tex. iūcta. l. qd̄ spōse. de dona. p̄pter nup. ⁊ s. de here. insti. l. in tēpus. videt̄ qd̄ per patrē filio emācipato possit queri vtilis actio. ⁊ hoc tenet hic Pet. p. l. patri pro filia. C. de pac. conuē. Et si non eēt. l. illa dicit qd̄ valde dubitaret q2 hic durabat patria potestas ⁊ sic non loquit̄ qñ stipulat̄ pater filio emancipato. sed certe idē videt̄ fuisse dicendū arg. d. l. qd̄ sponse. ⁊ l. in tp̄s. Nec ob. l. si genero. C. de iure do. q2 ibi dȝ intelligi qd̄ nō q̄ret̄ actio filio emācipato. s. directa sed vtilis sic. p. d. l. pater. ⁊ arg. hui9 tex. Nec obstat ēt huic. l. si filius. j. eo. p quā videt̄ qd̄ queri deberet patri inspecto tp̄e cōtractus quo est in potestate ⁊ nō cōditionis. Sȝ dic qd̄ ibi loquit̄ qñ est ꝯditio extrinseca: hic intrinseca. s. existētie sui iuris p. l. fi. j. de stipu. ser. iūcta. l. mulier. ad trebel. ¶ In eadē gl. sup ver. cōpetit ibi solue vt ibi: q2 ibi pater non fuit stipulatus filie. sed ibi merito filie non querit̄ actio nisi patri heres existat fȝ doc. Tu dicere potes qd̄ ibi nō querit̄ actio directa ipi filie vt ibi sed vtilis sic vt hic. vel dic qd̄ ibi p̄r fuit stipulat9 filie vt extranee de quo tāgit glo. j. de quo plene in. l. si tibi decē. hic allegata. §. pactus. ⁊ de quo plene. j. eo. l. qd̄ dicitur. vbi p Bart. ¶ In glos. sup verbo licet ibi tūc daret̄ directa dic. sed certe potest dici illud verū qñ vt heredi esset pater stipulatus. sed vbi vt filie: tunc etiam si sit heres sola vtilis acquiretur: q2 nil ad factum an sit heres ex quo non vt heredi est stipulatus secundum Pe. ⁊ Cy.

2 **Non solum.** †Inter si ⁊ cum nō est differētia qñ apponunt̄ actui extrinseco. h. d. secus si in trinseco ⁊ cessabit contrarium. l. cētesimis. §. fi. j. eo. ⁊ de materia an sit differētia inter si ⁊ cum tangit hic Bart. ⁊ Guli. de cu. s. de cōdi. inde. l. qui p̄misit. Ange. j. eo. l. pri. §. fi. Tu addere potes dictis Bar. inquantū vult qd̄ vbi dictio cū adijcit̄ actui executiuo non facit dispositionē qd̄ istud videt̄ verū. qñ adijcitur tempus certe etatis. secus si incerte vt est glo. ordi. in. l. seius saturninus. s. ad trebel. ¶ Itē adde qd̄ dictū suū procedit qñ precedunt verba dispositiua ⁊ sequunt̄ verba executiua. secus v̄r si precedāt verba executiua que habent vim etiā dispositiuorū vt est casus in l. si ita scriptū. s. de manumis. tes. Fallit tū fauore libertatis vt ibi dicit̄. ¶ Itē adde q2 sentit Bart. qd̄ dictio si a dicta verbis executiuis facit cōditionē indistincte: q2 hoc videtur verū i vltimis volūtatib9. l. quibus diebus. §. quidam titio. de condi. ⁊ demon. sed in cōtractibus videt̄ recurrendū ad glos. singu. in. l. ij. s. de in diem adiec. ⁊ hoc sentit Bart. in. l. j. s. de condi. ⁊ demon. Sed tu dic qd̄ forte illa glo. nō facit pro eo: q2 videt̄ loqui in dictione nisi non in dictione si. nam inter has duas est differētia vt pōt colligi in. l. fideicōmissa. §. quāq̄. ⁊. §. sic fideicōmissum. de le. iij. vel si loquitur de dictione si loquitur per verba apposita apparebat qd̄ nolebat contractum esse cōditionalē sed dissoluēdū vt q2 dixit discedat a vēditione si ali9 attulerit meliorē cōditionē. Itē adde inquātū sentit qd̄ si adijcitur actui q tacite inerat non facit conditionē. l. muto. §. hāc autē. de tute. nā cōtra id facit. l. iij. de libe. ⁊ posthu.

be. ꝛ poſthu. §. filius t̃cta. l. filium. §. ſed cum exheredatio. de con tratabu. ſolue vt dixi in. d. l. j. de condi. ꝛ demonſtra.

Summarium.

1 ¶ Stipulatio nulla reputatur impoſſibile quid continens.
2 Dictiones ſi ꝛ cum quando differant ꝛ quando non.
3 Si dictio conditionem notat ꝛ tempus.
4 Differentia inter ſi ꝛ cum qualis.
5 Dictio ſi conditionem principaliter ꝛ expreſſe dictio vero cum ſe cundario ꝛ velate importat.
6 Significato verborum ſtatur in ſententijs poſitorum.

Centeſimis. In obligatione in die᷑ añ dies nata eſt obligatio lʒ dilata ſit ſo. h. d. Et attēde q̄ hic loq̄tur qñ apponit̃ dies ex par tiũ cõuentione. vbi aũt dies ineſſet tacite. ꝛ hoc pōt eē dupliciter. p̄io rõne loci vt cũ ꝑmitto dare cartaginē. ꝛ tũc ſimi liter obligatio nata eſt. ſed obſtat exceptio ꝑpter dilationē ſolu tionis. vt. l. j. in fi. ṡ. qñ dies vſuſ. lega. cedat. qñq̄ ineſt rõne rei. vt q̄ ꝑmitto fructus futuros ꝛ tũc non videt̃ naſci ante die᷑: q̄ non eſt in rerum natura id ꝑ quod obligatio fundat̃. vñ illa dies hʒ inſtar cõditionis. ar. l. interdũ. ȷ̃. eo. ſm Ang. ſed tu dic vt diceret̃ per Bar. ȷ̃. eo. l. ita ſtipulat⁹. vbi de natiuita. actio. ꝛ obliga. quã do obligatio eſt in diem dilata. ¶ Nota iſtum tex. diligenter ſm Ang. q̄ dicit cēteſimis q̄ꝺ per hoc ſm eũ apparet fatuã eſſe que ſtionem an ille qui ꝑmiſit dare poſt annos. xxx. teneatur eis ela pſis. nã videretur q̄ꝺ nõ quaſi eſſet preſcriptum. ſed contrariũ eſt verum per hunc tex. q̄ ſi promitteretur aliquid dari poſt centum annos vel poſt mille valeret ſtipulatio per textum iſtum. nec tpe anteriori vnq̄ preſcriberetur per hunc text. pro hoc etiã facit rõ: q̄ ante diem etiã agi nõ pōt. ergo nõ debet currere preſcriptio. l. j. in fi. C. de anna. excep.

1 **Id aũt q̄ꝺ.** †Stipulatio continens ĩpoſſibile de natu ra nullius eſt momenti. h. d. ¶ No. ex lite ra q̄ꝺ ſi in ſtipulatione verſat̃ factũ explicandũ per ꝑmiſſorē in mortis articulo q̄ꝺ explicari eſt ĩpoſſibile reddit̃ ſtipulatio inu tilis. hoc limita ſm Ang. qñ factũ coheret pſone ita q̄ ꝑ aliũ non pōt explicari. al's incideret obligatio ab herede ꝑmiſſoris. exēplũ ſi ꝑmitto tibi fieri inſulã cũ moriar. l. ſi. C. de cõtrab. ſtipu. Tu po tes dicere q̄ iſte tex. debet intelligi qñ expſſe fuit appoſita dictio taxatiua tm̃ vt q̄ ꝑmiſit ꝑmiſſor per ſe tm̃ venire. ꝛ hoc ſentit gl. in. l. vnica. §. ne aũt. C. de cadu. tollen. vel intellige qñ ſalti tacite fuit intellectũ. vt q̄ intereſſet ſtipulatoris ipſuʒ ꝑmiſſorē venire ꝛ nõ aliũ. alias; videret̃ q̄ꝺ hoc factuʒ poſſit ipleri ꝑ aliũ ꝛ incipiet obligatio ab herede de quo dicetur. ȷ̃. eo. l. ſi ſic.

Si ita ſtipulatus. Stipulatio cũ voluerit ꝑmiſ ſor valet eo declarãte ſe velle ſecus in promiſſione ſi voluerit, q̄ illa eſt ipſo iure nulla. h. dicit

2 ¶ †No. q̄ inter iſtas dictiões ſi ꝛ cũ eſt differētia quãdo apponũ tur actui extrinſeco volũtatis. Si aũt apponant̃ actui extrinſeco ſecus regulariter nõ eſt differētia. ṡ. eo. l. quodcunq̄. §. pe. vbi de hoc. ꝛ. l. qui ꝑmiſit. de condic. indebi. ¶ Opponit̃. ṡ. de. l. ſenatus §. penul. ꝛ. l. ſi ita relictũ. §. illi ſi volet. de leg. j. ſol. qñ volũtas ap ponit̃ in pſona ꝑmiſſoris nõ valet vt hic ſi in perſona ſtipulato ris valet vt ibi: q̄ preſumitur velle. ¶ In gloſ. ſup v̄bo volueris. in prin. ibi ſi in eiuspoteſtate eſt ipſum nõ dare. idē ſenſit gl. ſe. in ver. reſpondeo q̄ in primo. ſed male eſt dictuʒ vt ibi dicet̃. ¶ In glo. ſup verbo aiũt. ibi cũ volã ſi voluero nõ valet. tenet ergo iſta glo. q̄ hec ſtipulatio ꝑmitto tibi cũ volã nõ valet. ſecus q̄ dixit cũ voluero. ꝛ ita loquat̃ text. iſte ꝛ ſit rõ diuerſitatis ꝑ ea q̄ haben tur in. l. ſi quis ſtipulatus ſit ſtichũ. §. ſi. ȷ̃. eo. ꝛ. l. hecvenditio. ṡ. de cõtrahen. emp. quã etiã exprimit hic Bar. ſed aduerte q̄ gl. tenet contrariũ in duob⁹ locis vȝ in. l. in ementis. C. de cõtrahē. emp. ꝛ. ȷ̃. de reg. iur. l. in perſonã. §. ꝛ generaliter. in fi. glo. magne. lʒ hãc gl. tenet Cy. in. d. l. in ementis. ꝛ Bar. hic. lʒ non faciat mentionē de glo. contrarijs. Ray. vero hic idem tenet in effectu. ꝛ aſſignat rationē diuerſitatis quã aſſignat hic Barto. quã etiã ſenſit glo. hic allegando. l. ſi quis ſtipulatus ſit ſtichũ. ꝛ facit q̄ꝺ ibi no. glo. in. l. hec vēditio. ṡ. de cõtrahē. emp. vȝ q̄ cũ promittis cum voles poſſes penitere licet ſemel declaraſſes. ſecus quando dictum fuit cum volueris per notata in. l. ſi quis ita ſtipulatus. ꝛ. d. l. hec vēdi tio lʒ Pe. ꝛ Cy. in. d. l. in ementis. ſm eũ dicãt nõ poſſe rationem diuerſitatis aſſigna re. ſed Pe. hic in fine. tenet glo. cõtrarias vi delicet quod dicta ſtipulatio cum volam valeat. mouetur q̄ nul la lege reperitur cautum quod talis ſtipulatio ſit nulla. ergo de bet valida iudicari. nihil tamen allegat. facit in argumē. l. nec nõ §. ſed quod. ſupra ex quibus cauſis maio. ꝛ quia edictum iſtud de ſtipulationibus eſt permiſſorium regule. facit. l. mutus. §. primo ſupra de procuratori. pro hoc etiaʒ facit tertus in. l. ſub hac. ſupra ti. j. a contrario ſenſu inquantum dicit non valere ſtipulationem ſi volam: et ſic a contrario videtur ſecus ſi ſit concepta ſub cõdi tione cum volam. pro hac parte etiam facit quia ratio differentie

3 inter primum caſuʒ et ſecundum eſt†; quia dictio ſi principaliter et expreſſe notat conditionem ꝛ ſecundario tempus. ſed dictio cũ principaliter ꝛ expreſſe tempus. et ſecũdario et velate conditionē vt eſt textus nota. in lege ſi titio. ſupra quando dies legati cedat Expreſſa autem nocent que non expreſſa non nocent. l. nonnunq̄ et. l. ſi quis legata. ſupra de conditioni. ꝛ demõſtrationi. ergo eo dem modo videtur in propoſito q̄ promiſſio facta ſub conditio ne cum volam debet valere: quia expreſſe non videtur conferri in voluntatem promiſſoris. fateor tamen quod iſta ita demum ha bebit effectum ſi declarauerit promiſſor ꝛ perſeuerauerit finaliter in hac voluntate vel ſi precluſa ſit via variationi ſecundũ maria num. l. ſi quis ſtipulatus ſit ſtichum. infra eodem. ꝛ. l. eum qui cer tarum. §. ſi. ȷ̃. eo. ſed illa promiſſio facta ſua cõditione cum volue ro facta ſemel declaratione ſtatim habebit effectum per rationeʒ que colligi poteſt per glo. ṡ. alle. quia non erit hoc caſu locus va riationi per notata in dictis glo. ꝛ hec opi. forte de iure verior. q̄ ſtante varietate opinio. in eodem caſu in dubio benignior interp̄ tatio eſt fienda. ꝛ ſic vt potius res valeat q̄ pereat. argumen. l. be nigni⁹. ꝛ. l. in ambigua. ṡ. de legi. ꝛ. l. quoties. ȷ̃. eo. ꝛ extra de v̄b. ſigni. c. abbate. ¶ In eadem glo. ibi in primo caſu differendi. dic idem ſentit glo. precedēs. ſed aduerte quia hec ratio falſa: quia ſi dictio cum adiecta verbo voluero importaret ſolum dilationem temporis ſequeretur quod mortuo promiſſore: ꝛ ſic finito tempo re cũ amplius non habeat velle nec nolle. l. quarta. ṡ. loca. etiam ſi nil declaraſſet immediate inciperet obligatio ab herede per. l. vtrum. §. penultimo. ṡ. de rebus dubijs. et facit quod notatur in l. poſt dotem. ṡ. ſoluto matri. Ideo dixit Ange. quod ratio diffe rentie in ea eſt quia cum promitto quando voluero non cõfertur in mei promiſſoris voluntatem expreſſam ꝛ ſpecificam ipſa decla rationis ſubſtantia. ſed velate ſi declarauero me perſeuerare in eadem voluntate in qua fui ante promiſſionem. nam iſtud verbũ voluero. cum formetur a preterito indicatiui indicat me iam fuiſ ſe huius voluntatis ꝛ propoſiti velle tibi dare. vnde hoc verbum voluero eſt declaratiuum voluntatis preterite: ꝛ ideo ſtipulatio tenet ſicut in ſolo velle ꝛ ſub qualibet voluntate poteſtatiua. ſed cum ego promitto ſi voluero. licet iſtud voluero ſit declaratiuum vt. ṡ. tamen quia natura dictionis ſi principaliter importat con ditionē. l. ſi titio. ṡ. quando dies legati cedat. apparet q̄ꝺ in ſpeci ficam ꝛ in expreſſam voluntatē mei promiſſoris obligatiõis ſub ſtantia eſt collata. ꝛ ideo hec expreſſio nocet vbi alias velate non nocet. l. nonnunquã. ṡ. de conditio. ꝛ demonſtra. ꝛ eſt rõ hui⁹ ra tionis ſm eum quare expreſſa nocent ꝛ velate non. q̄ mera volũ tas hominis in ſola electione. i. in ſolo velle ꝛ cõſiſtit explicatur abſtracte ab omni facto ꝛ miniſterio hominis. ꝛ ideo tunc veruʒ eſt ab ipſo ꝑmiſſore pendere an ſit futurus obligari. ſed qñ volũ tas eſt velata tunc nũq̄ eſt abſtracta ab aliquo facto hominis. ꝛ tunc non ita mere dependeret a voluntate ꝑmiſſoris merito tũc ſuſtentatur. ꝛ per hoc infert q̄ licet legatum factum ſub cõditiõe ſi heres aut tertius voluerit nõ teneat: q̄ volũtas captatoria eſt l. captatorie. ṡ. de lega. j. nam in ſolo nutu aliene volũtatis abſtra cto ab omni facto videtur diſpoſitio eſſe poſita. tamen ſi legetur ſub conditione ſi heres aut tertius declarauerit ſe velle valebit le gatum ſicut ſi ſub alia conditiõe poteſtatiua eſſet relictum. ꝑ hoc etiam infert q̄ꝺ ſi promitto tibi. x. ſi declarauero me velle q̄ hec ꝑ miſſio tenet ſicut illa cum promitto cum voluero. que idē cõtin et ſm eum. Nec obſtat q̄ non tenet hec promiſſio ſi volueris. quia re ſpondet q̄ hoc caſu non notat actum declarationis ſed tantũmõ voluntatem intrinſecam ꝛ principaliter ſcḋm eum. Sed aduerte quia dici poteſt q̄ nimis voluit ſubtilizare: q̄ non poteſt bene ap parere differentia inter iſtam ſi voluero et illam ſi declarauero me velle nec quare magis ſi dico cum voluero intelligat̃ cũ decla rauero me velle. q̄ ſi dicã ſi voluero nõ debeat intelligi ſi declara uero me velle. ꝛ ideovtrobiq̄ videtur dicendum ſtipulationē nõ valere ſiue dicat̃ ſi voluero ſiue dicat̃ ſi declarauero me velle. ideo melior videt̃ rõ Bar. ꝛ quã tetigi. ṡ. forte tñ pōt ſaluari opi. An ge. vt ſit differentia an dicat̃ ꝑmittis. x. ſi volueris. an vero ſi de clarauéris te velle. q̄ prima videt̃ cõſiſtere in mera ꝛ nuda volun tate etiam abſtracta ab omni parte. ſecus in ſecunda cũ requirat declarationis factũ vltra voluntatem. ꝛ ideo valeat ſicut et illa ſi ꝑmittis. x. ſi aſcēderis capitoliũ ꝛ lʒ illa ꝑmittis cũ voluero no tet voluntatē abſtractã a facto ſicut illa ſi volueris licet Ang. ali ter dicat ꝛ non bene in hoc vt patet ex predictis. tamen valet illa cum voluerit ꝛ non illa ſi volueris per rationem Bart. ꝛ Pet. ꝛ nõ per rationem Ang. non eſt tamē ſine ſcrupulo an procedat di cta opi. Ang. circa validitatē dicte ſtipulationis cũ ꝑmittis. x. ſi declaraueris te velle. preſertim quia cum dicit̃ promittis ſi volue ris videtur debere intelligi de voluntate. ſ. declarata. nã alias pa ria eſſent voluntatem non eſſe vel non apparere. l. in. l. ṡ. de cõtra hen. emptio. facit quod dici cõſueuit de aditione hereditatis que dicitur conſiſtere in ſolo animo. ſcilicet declarato per aliquē actũ l. pro herede. §. j. ṡ. de acq. ren. here. ꝛ. l. ſi auia. C. de iure delibe. et ideo non videtur differentia ſi dicatur an volueris an ſi declara ueris te velle. ¶ In eadem glo. ibi vel quia primo licet glo. ꝑ alia

verba loquatur. tamen hec secunda ratio videtur recidere cu3 pri ma in idem. ¶ In eadem glo. ibi idem in fideicommissis. hoc verum quando relinquuntur sub conditione si voluerit heres. l. fideicommissa. §. quanquam. de lega. iij. secus si dictum fuit nisi voluerit. quia tunc sonat in conditionem resolutiuam. non suspensiuam. et sic intelligitur. §. quanquam. sed in aliis duobus non est idem. primo quia in ultimis voluntatibus non est differentia an dicatur cum voluerit heres an cum volet ut colligi potest ex. l. fideicommissa. §. quanquam. iuncta. l. uxorem. §. sceuola. de leg. iij. quia utrobique videtur relictum factum post mortem heredis. nisi ante declararet se velle. sed in contractibus secundum unam opi. est longa differentia an dicatur cum voluerit promissor an dicatur cum volet. Item secundo est differentia quia si dictum est cum voluerit promissor deficit contractus si decedit promissor ante declarationem. secus in ultimis voluntatibus: quia valet legatum licet moriatur heres ante declarationem dummodo legatarius reperiatur viuere tempore mortis heredis. d. l. fideicommissa. §. quanquam. et §. si fideicommissum. ¶ In eadem glo. in fin. potes soluere quod hic loquatur quando iste fictiones adiiciuntur actui intrinseco voluntatis. contraria autem loquuntur quando adiiciuntur actui extrinseco de quo per Bar. s. l. proxi. §. pe. vel solue secundo quod regulariter inter si et cum non est differentia ut in contrariis. fallit in casu isto. et ratio differentie surgit ex alia differentia que colligitur in. l. si titio. s. quando dies le. ce. s. quia dictio si principaliter et expresse facit conditionem secundario et velate tempus. sed dictio cum econtra principaliter et expresse tempus velate conditionem. vel dicit quod ad faciendam conditionem non differunt in contrariis. sed quo ad modum faciendi conditionem et eius significatum differunt ut patet hic. et in. d. l. si titio. nam ut dixi dictio si alio modo facit conditionem quam dictio cum. item in alio significato: quia inutiliter quandoque ut in primo responso huius §. secundum Pe. Idem Ray. qui ubi Pe. dicit de significato Ray. dicit de effectu. Ange. vero hic concludit quod quandoque dictio si et dictio cum apponuntur circa obligationis substantiam alicui euentui futuro. et non est tunc differentia inter dictas dictiones. exemplum. s. l. proxi. §. pe. in hoc solo tamen differunt: quia dictio si importat principaliter conditionem dictio cum principaliter tempus ut est dictum. Item ubi nulla dictarum dictionum non est apta nata importare conditionem similiter alia non importat. exemplum promitto si rex franciae vel cum rex franciae viuit. s. si cer. pe. l. cum ad patris. Item etiam parificantur ubi una istarum dictionum est apta nata importare diem incertum et non conditionem quia illud etiam importabat aliam. exemplum si promitto tibi decem si moriar vel cum moriar. nam hec obligatio est ad diem incertam. non autem conditionalis cum sit extitura omnino. et ideo ante diem solutum non repeteretur. l. nam sub conditione. et. l. si cum moriar. s. de condi. indebi. quandoque autem dicte dictiones adiiciuntur actui siue euentui inherenti dispositioni de sui natura et similiter non differunt. exemplum in. l. iij. de lega. j. et. l. muto. §. j. de tutel. Et adde quod notat Inno. in. c. si de presump. et per gloss. in clem. j. de offi. dele. quandoque autem dicte dictiones adiiciuntur non euentui intrinseco sed voluntati: et tunc differunt quandoque ut patet in hoc text. sed quandoque non. ut si dico si volam vel cum volam: quia secundum eum uterque modus loquendi notat pendentiam voluntatis future que nunquam in preterito fuit. et ideo non valet secundum eum. sed de hoc dic ut. s. dixi. si autem dico promitto si volo vel cum volo equiparantur: quia cum de voluntate non constat nullo casu predicto tenet promissio. idem si dicerem si voluissem vel cum voluissem: quia si nullo tempore volui obligatio est nulla, si aliquo tempore volui obligatio est contracta cum sit preteritum plusquam perfectum secundum eum. Tu adde quod hoc verum nisi staret in vi futuri temporis ut est quandoque ut patet in. l. qui rome. §. augerius. j. eo. quandoque adiiciuntur dicte fictiones executioni. et hoc casu differunt. nam si promitto decem cum voluero. soluere istud cum non denotat voluntatem obligandi sed voluntatem soluendi et ideo me mortuo ante declarationem heres meus tenetur soluere. allegat. l. ex his. C. quando dies le. ce. et. l. firmio. in princi. ff. eo. secus dicit cum adiicitur dictio si. exemplum si promitto tibi decem que soluam si titius ad decurionatum peruenerit. nam si moriatur ante obligatio est nulla secundum eum. Tu adde quod forte non procedit quod est dictum videlicet quod si promitto decem cum soluere voluero quod heres meus teneatur me mortuo ante declarationem per hunc text. et quia hoc casu simul sunt iuncta dispositiua cum executiuis nec sunt separata. ideo idem iudicandum quod de meris dispositiuis. l. si ita scriptum. de manu. testa. Nec obstat. l. ex his. quia ibi verba executiua erant separata a dispositiuis. Item ibi est tempus certe etatis adiectum in executione. hic autem tempus incertum et ideo facere videtur conditionem per id quod no. glo. in. l. seius saturninus. ad trebellia. et per hoc posset attentari quod si essent separata executiua a dispositiuis. ut quia dictum esset promitto decem dare tibi que soluam cum voluero quod hoc casu non habebit effectum stipulatio me mortuo ante declarationem licet Bar. teneat contrarium nisi

saluando eum dicas glo. l. seius saturninus. procedere quando adiicitur tempus incertum actui siue euentui extrinseco. secus quando intrinseco voluntatis. argu. l. utrum. §. pe. de rebus dubiis. quandoque autem adiiciuntur he dictiones obligationi cum important celeritatem solutionis exemplum in. l. fin. et tunc est differentia inter si et cum ut patet ex text. ibi cum glos. † Tu potes concludere sic si queratur an inter si et cum sit differentia: quia aut queritur an sit differentia quo ad faciendum conditionem. aut quo ad modum et effectum faciende conditionis circa primum conclude quod aut adiiciuntur actui qui tacite inerat: aut alteri actui. primo casu non faciunt conditionem. sed quandam amotionem. l. iij. s. de lega. j. et. l. muto. §. hanc autem. s. de tutelis. et hoc siue tacite inesset dispositioni. d. l. iij. siue executioni. ut. d. §. hanc autem secundum Pe. et hoc clarum quando exprimitur eodem modo quo inerat. l. non recte. C. de fideius. sed ubi alio modo fit expressio. ut quia inerat effectuali acquisitioni. et exprimitur ad suspensionem substantie dispositionis. et tunc bene possent facere conditionem l. si ita relictum. §. illi si volet. s. de leg. j. Nec obstat huic dicto. d. §. hanc autem. ubi videtur tacite inesse executioni et exprimi ad suspensionem substantie. et tamen non operatur illius suspensionem quia potest responderi quod illud ideo quia si intelligeretur exprimi ad suspensionem dispositionis non valeret dispositio. ut d. l. muto. §. j. ideo censetur potius exprimi ad executionem. et sic prout inerat. ut sic potius res valeat quam pereat. ar. l. quoties. j. eo. que ratio cessat. in. d. §. illi si volet. nec obstat huic solutioni. l. iij. §. filius. de libe. et posthu. iuncta. l. filium. §. sed cum exheredatio. de contrata. in quibus patet quod conditio si heres adibit inest tacite effectui executionis exheredationis. ut. d. §. sed cum exheredatio. et si exprimitur in exheredatione quod adiicitur substantie exheredationis. et sic cum ante aditam hereditatem reperiatur preteritus non valet exheredatio. hec tamen ibi si intelligeretur exprimi executione valeret. sed dic quod ibi in exheredatione que est odiosa ideo stamus significato proprio verborum etiam si res pereat ar. l. cum quidam. de libe. et posthu. secus in datione tutoris que fauorabilis est et tendit ad prouisionem filiorum. ¶ Secundo casu quando adiiciuntur actui qui tacite non inerat conclude quod aut adiiciuntur substantie dispositionis aut in executione. primo casu et tunc aut adiiciuntur actui intrinseco voluntatis aut alteri actui extrinseco. si actui voluntatis quandoque est differentia quandoque non ut hic patet et ratio etiam superius est tacta. si verum adiicitur alteri actui. et tunc aut adiiciuntur actui sapienti executionem in conceptione sui seu celeritatem exactionis: et tunc est differentia: ut. j. l. proxima. nam dico cum videtur potius adiici ad faciendum amonitionem ex quo principaliter et expresse non facit conditionem. et natura talis actus seu verbi hoc indicat. sec. in distinctione. si autem adiiciuntur alteri actui seu euentui: et tunc non differunt. s. l. proxi. §. pen. cum concor. secundo casu quando adiiciuntur in executione: et tunc si adiicitur tempus certe etatis est differentia: ut. l. ex his. C. quando dies lega. ce. nam dictio si facit conditionem non dictio cum. ibi secus si adiiciatur aliud tempus incertum: quia tunc non est differentia ut notatur in. l. seius saturninus. ad trebel. Fallit tenendo opi. Barto. quando adiiceretur actui intrinseco voluntatis ut patet ex predictis. ¶ Quid autem si adiiciantur verbis executiuis que stant in loco dispositiuorum. dic idem quod supra dixi quando adiiciuntur dispositiuis per. l. si ita scriptum fuerit cum titius. s. de manu. testa. et. s. tetigi. et hoc de primo principali. ¶ Circa secundum dic quod in modum faciendi conditionem eo casu quo faciunt est differentia: † quia dictio si principaliter et expresse facit conditionem dictio cum secundario et velate. et ex hac differentia surgunt etiam alie quandoque. ut patet ex supradictis et potissime quod dictio si facit conditionem que quandoque reddit dispositionem inutilem. secus in dictione cum ut in hoc. §. de materia per Pe. hic et. j. l. proxi. et per Barto. s. l. proxi. §. penulti. j. de condi. et demonstra. l. j. et ibi etiam dixi. ¶ Item attende quod dubitat hic Barto. quare inter hec verba si voluerit et si arbitratus fuerit sit differentia in ultimis voluntatibus: quia primo casu legatum est nullum secus in secundo. et tamen in contractu si dicta verba referantur ad alterum contrahentium circa substantialia contractus non est differentia: quia idem importat verbum arbitratus fuerit quod verbum voluerit. et nullo casu contractus valet. l. quod sepe. §. j. et quod ibi notatur. s. de contrahen. emptio. sed circa accidentalia bene est differentia. ut patet in. l. hec venditio. s. de contrahenda emptio. Et pro ratione dixit cogitandum. Bal. hic dicit quod ratio est: quia ubi circa substantialia contractus apponitur in potestate contrahentis esset an deberet. et sic an obligaretur quod fieri non potest. l. ij. s. de eo quod cer. loco. sed postquam obligatio est contracta que non potest contrahi absque dicto consensu contrahentium. ut. s. de actio. et obliga. l. consensu. an aliter obligetur bene potest conferri in suum arbitrium. sed non in voluntatem absolutam: quia tunc idem importarent sicut si obligationis substantia esset in eius voluntatem collata secundum eum. ¶ Sed aduerte: quia hec ratio solum assignat differentiam inter substantialia contractus ex una parte. et accidentalia ex alia sed non inter ultimas voluntates

lūtates ex vna parte ⁊ cōtractus ex alia. ⁊ ideo forte dixit Ange. qđ ratio est ꝙ vbi ʒctus substantia debet esse certa ⁊ de certo ⁊ vitiaꝛ ꝓpter incertitudinē tunc remoto arbitrio cōtrahētis staremus ꝓprie in finibus dicte incertitudnis. ⁊ ideo ʒctus est nullus qn̄ substantialia cōtractus cōferūtur in aliū ex cōtrahentib⁹ etiā per verbū arbitratus. Sed vbi substantia contractus posset esse de incerto certificando etiā per hominē tunc valet cōtractus positus in contrahētis arbitrio. lʒ non in eius voluntatē absolutā. exēplū si ꝓmitto dotē arbitratu meo valet ex eo. qꝛ si nō dixissem arbitratu meo valeret cōtractus ⁊ subintelligereꝛ arbitrio boni viri qui certus nō determinatur. l. cū post. §. gener. de iure do. ⁊ l. iiȷ. C. de do. ꝓmissio. ⁊ silr̄ posset poni exemplū in. l. si fundus. §. fi. de pigno. si dicerē qđ pignoro fundū pro tanta quātitate. ⁊ si nō soluero in certo termino sit tibi emptus pro precio qđ fueris arbitratus. nā valebit. qꝛ valeret etiā si esset dictū sit tibi emptus ꝓ iusto ꝑcio vt ibi patet. Et per hoc apparet qđ dicta. l. qđ sepe. §. j. loquiꝛ ⁊ debet intelligi qn̄ preciū dʒ esset certū vel certificandum per aliquē certū virū vt. l. si merces. in prin. loca. vn̄ sicut non pōt cōferri preciū in arbitriū viri indeterminati. ita nec pōt cōferri in arbitriū cōtrahētis cū eo nō abiurāte vel arbitrāte inique ad indeterminatū oportet recurri accidentalia aūt contractus non requirūt ꝑdictā certitudinē ⁊ ideo possunt cōmitti in contrahētis arbitriū secūdum eū. adde ⁊ similiter videtur qđ si est vltima voluntas nō requirat tantā certitudinē per notata in. l. j. de leg. iȷ. ⁊ ideo nimirū si remanet differētia inter vltimas volūtates ex vna parte ⁊ cōtractus ex alia. ⁊ hec ratio bene concludit in cōtractu emptionis. sed non videꝛ cōcludere in cōtractu stipulationis nam si dico promittis. x. si volueris non valet ⁊ similiter ista promittis. x. si fueris arbitratus per. l. sub hac. s̄. titu. j. ¶ Sed certe imo concludit si bene pondereꝛ quare nō valeret ista promissio ꝓmittis arbitrio tuo siue simpl'r dicam ꝓmittis arbitrio tuo siue ꝓmittis. x. arbitrio tuo. qꝛ tunc nō arbitrāte remanet stipulatio incerta. sed bene valet legatum si relinquo arbitrio heredis l. j. de lega. iȷ. ⁊ similiter dos si promittis dotem arbitrio tuo. nā non arbitrante herede vel promissore dotis nihilominus valet ⁊ remittitur ad arbitrium boni viri. d. l. j. de leg. iȷ. ⁊ l. cum post. §. gener. de iure do. Potes dicere qđ ratio diuersitatis est. qꝛ in testamentis fit plenior interpretatio q̄ in cōtractibus. ꝭ. de reg. iuris. l. in testamentis. ⁊ qꝛ in vltimis voluntatibus recediꝛ a persona etiā vbi nō arbitraꝛ iuxta notata in. l. j. de leg. iȷ. secus in cōtractibus. ¶ Item adde dictis Bar. in. q. quā ponit hic de posito ad confinia tria dicta. primo inquātum dicit. qđ si iudex dicat pono te ad confinia ad voluntatem meā ꝙ tūc cōfinatus nō esset nisi iudex declaret se velle. cū dicta verba faciant dispositionē cōditionalē per. l. post dotē. ⁊ qđ ibi notaꝛ circa quītā. lec. s̄. so. ma. ¶ Adde qꝛ imo videꝛ ꝙ debeat dici confiniatus ⁊ durēt cōfinia vsqʒ ad beneplacitū iudicis. nam videꝛ qđ dicta verba debeant potius facere dispositionē purā lʒ resoluendā sub conditione. qꝛ hoc magis cōuenit nature sn̄ie per. l. j. §. biduū. ꝭ. qn̄ ap. fit. ⁊ quia sn̄ia debet esse certa. vt in. §. curare. insti. de actio. Item qꝛ dictio ad videꝛ notare limitationē pure dispositi. l. obligationū fere. §. placet. §. ti. j. ⁊ l. hereditas ex die. de here. insti. ⁊ l. iiiȷ. s̄. de serui. ⁊ potissime in casu isto in quo adiȷcitur dictio ad post verbū presentis tēporis per id qđ notat glo. in. l. iȷ. ⁊ iiȷ. s̄. de in diem adiec. Non ob. l. post dotē: qꝛ ibi nō loquitur in actu sentētie. sed in alio actu in quo verisimiliter de mente partiū talis fuit dispositio de qua ibi satis videꝛ esse de mente partiū attenta facti accidentia de quo ibi. hic aūt verisimilius videꝛ esse de mente iudicis quod predixi. nā hec sn̄ia pono te ad confinia si volo videꝛ esse quodāmodo derisoria. ideo talis intellectus vel similis nō debet sumi. Item adde scđo inquantū dicit ꝙ si iudex ꝑ sententiā ponit ad cōfinia quousqʒ reuocauerit qđ per mortē finiūtur cōfinia si ante non reuocaret ex eo qꝛ illa est benignior interpretatio. ⁊ qꝛ sic videꝛ exponi in vltimis volūtatib⁹. l. vxorē. §. sceuola. de le. iiȷ. Adde qꝛ Ang. hoc nō placet. nō dixit ꝙ imo durabūt cōfinia ex quo reuocatio nō est facta. moueꝛ qꝛ hoc verbū reuocauero vr̄ requirere nouā volūtatē. nō aūt residētiā seu ꝑseuerātiā volūtatis. allegat nota. in. l. iiiȷ. s̄. loca. ⁊ l. j. ⁊ l. quesitū. §. j. l. cū ꝑcario. ⁊ l. ⁊ habet. s̄. de preca. Nec ob. scđm eū qđ dicit Bar. de benigna īterpretatiōe. qꝛ in casu dicte. l. j. ⁊ d. l. quesitū. ibi etiā esset q̄dā benignitas intelligere reuocationē esse ꝓpter mortē vt inducaꝛ liberatio q̄ fauorabilis est. l. arian⁹. s̄. de act. ⁊ ob. Sed tu adde qđ hec r̄n̄sio Ang. parū valet: qꝛ nō est verū qđ in dictis. ll. inducaꝛ hec liberatio si intelligamus factā esse reuocationē ꝓpter mortē ex eo qꝛ ille cui concediꝛ precario nō est liberatus nisi actualiter restituat. ⁊ sic ex solo intellectu reuocationis precariȷ nō insurgeret liberatio. ⁊ sic ibi re vera non vr̄ de aliquo fauore tractari. hoc fortius facit cōtra Bar. 6 † qꝛ in actu sentētie in dubio vr̄ standū significatiōi verboꝝ si id fieri pōt cū illa sit stricti iuris ꝑ notata l. l. iur. s̄. de cōdi. inde. ⁊ in. l. j. ⁊ iȷ. s̄. si plu. vna sn̄ia. Item qꝛ talis interpretatio videꝛ esse verisimilior vʒ ꝙ ꝯfinia nō sint reuocata rōne subiecte materie cū de natura imposite pene cū cause cognitione ꝓpter delictū sit qđ sit ꝓpterea. l. seruus. C. de penis. ⁊ qđ nota. in c. ex literis. extra de cōsti. ⁊ hanc partē etiā tenet Bal. in. l. fi. C. de cōtrahen. emp. qn̄ crimē erat tale qđ merebaꝛ penā ꝑpetuā. secus qn̄ nō merebaꝛ ꝑpetuā penā. ⁊ sic secus qn̄ absqʒ cognitiōe posit⁹ fuit in hāno cū pena imposita per iudicē absqʒ cause cognitione non extendatur vltra tempus sue iurisditiōis vt notatur in. l. fi. ꝭ. de penis. ⁊ hoc casu possit saluari opi. Bar. Nec ob. quod benignior interpretatio est fienda. qꝛ anteq̄ deueniatur ad benignā interpretationē debet accipi verisimilior ⁊ que magis conuenit subiecte materie per notata in. l. semp in stipulationibus. de reg. iur. ⁊ in. l. si vno. s̄. loc. ⁊ in. c. īspicimus in obscuris. de reg. iuris. lib. vj. Et pro hac opi. bene facit qꝛ in vltimis voluntatibus similia verba non exponūtur vt ipse dicit sʒ aliter. vn̄ si testator legat x. titio nisi heres voluerit. ⁊ sic in effectu nisi reuocet intelligiꝛ relictū post mortē heredis nisi aū aliud declaret. l. fideicōmissa. §. quāq̄. ⁊ §. si fideicōmissum. iuncta. l. vxorē. §. pe. de leg. iiȷ. sʒ eodē modo videreꝛ in contractibus vt si ꝓmitto. x. nisi noluero. nam hoc casu post mortē meā peti poterit. si ante nil dico non ante. ar. l. pecuniā. si cer. pe. Nec ob. iste text. qꝛ hic dictū fuit ꝓmitto. x. cū voluero. ⁊ sic vt ꝓmissio habeat effectū oportet volūtatem affirmatiue adesse ⁊ hoc constare: secus qn̄ dr̄ nisi noluero: qꝛ tunc ex vi verborū sufficit qđ non interueniat cōtraria volūtas que non interuenit qn̄ nil est dictū in vita. ⁊ ideo siue equiparemus verba sn̄ie contractui siue vltime voluntati. qn̄ dixit pono ad cōfinia donec reuocauero videꝛ ꝙ debeat intelligi. i. volo qđ post mortē vl' post finitū officium sis cōfinatus nisi ante aliud declarē. non aūt qđ statim intelligaꝛ positus donec iudex viuat ⁊ in officio sit nisi ante reuoceꝛ. verū qꝛ hec interpretatio nō est verisimiliter de mente iudicis: qn̄ debet differre penā delinquētiū. l. cum reis. ⁊ l. si vindicari. cū ibi nota. C. de penis. Ideo intelligi dʒ qđ statim posit⁹ sit ad cōfinia. ⁊ durēt cōfinia semp nisi reuocata sint ꝑ iudicē qn̄ cū cause cognitione preābule pena est imposita ⁊ delictū merebaꝛ penā ꝑpetuā. alias secus vt supra dixi. ¶ Itē adde dictis Barto. tertio inquātū dixit qđ vbi aliquis est institutus heres ⁊ aliqd' cōferꝛ in eius bn̄placitū intelligiꝛ datū si duret heres saluo nisi ī tēpus mortis cōferaꝛ. l. lucius. s̄. de fideicō. liber. iūcta. l. ex facto. §. si qs rogatus. ad trebel. Adde qđ nō videꝛ reddi posse bona ratio diuersitatis quare magis videaꝛ reqsisset illū debere durare heredē vno casu quā alio. ⁊ sic vr̄ vtrobiqʒ dicendū idē ar. l. illud s̄. ad. l. aquil. ⁊ sic videꝛ qđ neutro casu sit necesse qđ duret heres ex quo de qualitate heredis nō est facta mētio. nec ob. d. l. luci⁹. q̄ videꝛ qđ debeat intelligi ⁊ limitari ꝑ. l. cū ꝓponas. C. de fideicō. liber. a sensu cōtrario vt ibi notat gl. singularis quā tene mēti. ⁊ sic in herede tene qđ dixi. in iudice aūt de quo loqniꝛ satis videꝛ qđ ꝓcedat ei⁹ dictū vt itelligaꝛ reseruare sue ꝑsone donec duret iudex. ar. l. sciēdū. §. tutores. q satisda. cog. ⁊ l. quacūqʒ rōne. cōiuncta glo. parua. s̄. de ꝓcur. ⁊ qđ nota. in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ꝭ. eod. ⁊ per Barto. in. l. terminato. C. de fructi. ⁊ lit. expē. ⁊ in. l. ab executore. C. de appel.

Qui sic. Dies prime obligationis intelligiꝛ repetita in obligatione nouāte. h. d. Et non est alibi. Dy. ⁊ Ray. ¶ In gl. j. ibi animo nouādi. al's si aīo nouādi non esset facta videꝛ qđ deberet intelligi hodie stipulari si debitū preābulū erat ex cā stipulationis ne stipulatio sit inutilis. vbi aūt erat debitū ex alia cā quā stipulationis tūc forte posset ꝓcedere ēt litera. ⁊ de materia in. l. si stichū. §. j. ꝭ. de noua. ¶ In glo. fi. in fi. solue qđ sol. ibi patet qđ verba priuilegiȷ legalis vel statutariȷ debēt ita īterpretari qđ aliqd addāt iuri cōmuni. hic aūt nihil addiꝛ sʒ dicti repetitio subintelligiꝛ. sʒ solue qđ hec stipulatio aīo nouādi primitiuā intercessit nō vt aliquid adderet. vl' dic scđo qđ obligatio prime nō descēdebat ex stipulatione. ideo satis est stipulanti quod nouam actionem acquirat si non intelligimus primam nouatam. argumen. eius quod habetur in. §. sic itaqʒ. insti. de actionibus.

Summarium.

1 ☞ Cum/dictio non semper conditionem facit.

2 Spes conditionalis obligationis quādo transeat ad heredem.

a Si decem. [a] Facultas denūciandi trāsit ad herdē. Nō autem facultas cōditiōis implende. ¶ 1 † No. qđ dictio cū non facit conditionē si adiȷciaꝛ verbo iportāti admonitionē de quo. s̄. in. l. cētesimis. §. fi. eo. ¶ In glo. super verbo petiero in fi. melius allegasset. l. centesimis. §. fi. s̄. eo. Itē si dixisset. x. que petiero ac si dixisset cū petiero. l. titia. de cōdi. ⁊ demon. ¶ In ea. ibi secus si dixisset cū petiero. ⁊ sic vult glo. ꝙ ius īplendi cōditionē nō trāseat ad heredem debentis implere. ⁊ hoc clarū in vltimis voluntatibus qꝛ sicut dispositiōes cōditionales nō transeūt. l. j. §. sin autē a deficienti. supra de ca. tol. ita nec ius illas implendi. l. a testatore de condi. ⁊ demon. Fallit si ille cui debebat impleri fuit in mora ⁊ interim decessit nam tunc pōt in heredū suorū persona impleri. ⁊ idem videtur si tunc decessit ille qui tunc debebat implere ita

a ¶ Si decez. Adde bart. hic qui dicit hunc tex. esse notabilē ad hoc qđ facultas denūciādi trāsit ad heredes nō facultas implende cōditionis ⁊ ī. l. a testatore. ff de cōdi. ⁊ demon. ⁊ in. l. diē ꝓferre. §. j. ff. de arbi.

intelligatur.l.cui fundus in fi.ff.de cõdi.⁊ demon.ſm Pe. vt refert Cy.in.l.si plures.ff.de condi.insertis. Et ſm Ange. hic fallit etiã ſm Ang.in voce.⁊ si testator noluit ad heredẽ transire per.l. statuliberis.§.heredibus.supra de statu lib.quod autem noluerit transire ad heredem potest apparere si apposuerit nomen dignitatis ſm Ray.pro hoc allegat.l.annua.§.a titia.de annu.leg. in contractibus autem concludit Ang.quod vbicunqꝫ ex implemento conditionis aliquid peruenire debet ad eum qui debebat obligari ex implemento quod tunc ius implendi transit ad heredem.⁊ etiam heredi põt impleri.sic intelligit̃.l.ij.C.de pac. inter emp.⁊.l.si predio.de in diem adiec.⁊ pro hoc adducit Ang.quia actio pignoratitia non oritur debitori nisi sub hac conditione si soluat vel offerat.l.si rem.§.oĩs.de pigno.actio.solui aũt ⁊ offerri põt ẽt ꝑ heredẽ.qd̃ nihil facit q꞉ ibi id qd̃ erat ĩ ↄditiõe erat ẽt ĩ
2 dispositione preãbula.¶†Item aduerte quia qñqꝫ conditio est causalis ⁊ non dubiũ qd̃ spes cõditionalis obligationis trãseat ad heredẽ actiue ⁊ passiue insti.eo.§.ex cõditionali.qñqꝫ est obligatio cõtracta sub conditione potestatiua.⁊ tũc aut pendet a potestate tertij puta ꝓmitto tibi.x.si titius ascenderit capitolium. dic quod spes illius obligationis trãsit ad heredem actiue ⁊ passiue oportebit tamen in forma specifica impleri in persona tertij conditionem.⁊ sic non sufficiat in heredem eius qui debet adimplere impleri.ar.l.meuius.⁊.l.qui heredi.de conditio.⁊ demon. qñqꝫ conditio potestatiua pendens a potestate ꝓmissoris puta ꝓmittis.x.si ascenderis capitoliũ.⁊ tunc puto quod spes obligationis transeat ad heredem stipulatoris.sed non cõtra heredem promissoris si non sit impleta per ꝓmissorem.qñqꝫ aũt est alia cõditio potestatiua:⁊ tunc si pendet a potestate stipulatoris ꝓprie loquit̃ hec.l.¶Item attende q꞉ dicit Bald.quod.§.augerius.l. qui rome.j.eo.ꝓbat ꝙ non possit ĩpleri in persona heredis eius cui debebat fieri implementũ.sed hec lex ꝓbat de herede debẽtis implere.¶Item adde quod ad.l.ij.C.de pac.inter emp.⁊ vẽ.põt dari alius duplex intellectus.vnus est qd̃ ibi ideo ius implendi transit ad heredem:quia facta erat mentio heredum ex vna parte.ideo ꝓpter equalitatẽ seruandã in illo actu vltro citroqꝫ obligatorio etiam transit ad heredes respectu alterius partis:arg.l. fi.j.de accep.vnde secus forte posset dici qñ nulla facta esset mentio heredis.⁊ ꝓ hoc in simi.facit qd̃ notat Host.⁊ Inn.post Joan.in.c.mandato.extra de rescriptis.tñ hec sol.nõ videtur per.l. si predio.de in diem adiec.vbi nullo modo fuit facta mentio heredum nisi forte dicas sub quadam vniuersalitate fuit facta mentio heredum.Sed potes dicere quod ibi loquitur in actu resolutiuo actus preambuli ꝙ facilius fit cũ de facili res redeat ad naturam suã.l.si vnus.§.pactus.ver.ꝙ in specie.ff.de pactis.secus posset dici qñ non agerer̃ de actu resolutiuo.¶In glo.super verbo clericus in fi.subaudi etiã extra iudicium.tunc ob.l.amplius j.rem ra.ha.quia ibi verbum peti relatum erat ad personã eius qui futurus erat obligari ad penam vel ad interesse ex petitione ideo consideratur contestatio.sed hic fuit relatum ad personam creditoris cui debebat acquiri.ideo sufficit simplex ĩterpellatio.

Summarium.

1 Obligatio patris respectu filij similis est obligatiõi fideiussoris respectu principalis.
2 Accessorium naturam ⁊ regulam principalis imitatur.
3 Pater an teneatur pro filij facto de peculio aduentitio.
4 Pater pro filio soluens contra ipsum non habet regressum.
5 Pater pro filio obligatus fideiussori equiparatur ⁊ in quibus.
6 Pater si quid pro filio soluerit an ipso mortuo illud sibi computetur.
7 Filius quando teneatur pro delicto patris.
8 Obligatio non faciendi committitur si per principalem contraueniatur.
9 Forme fideiubendi in obligationibus faciendi quot ⁊ quales.
10 Modi intercedendi quot sint.
11 Intercessor quis dicatur.
12 Stipulatio non faciendi committitur si per heredẽ cõtraueniat̃.
13 Priuilegiatus succedens non priuilegiato non vtitur priuilegio suo.
14 Interpellatio interpellatum constituit in mora congruo tempore facta.
15 Debitor an debeat ire ad domum creditoris.

CUm filiusfamilias. Mora principalis ꝑpetuat obligationẽ contra patrem ⁊ fideiussorem.h.d.¶In
1 ter.ibi manere.s.ꝓpter moram cõmissam.¶†No.qd̃ obligatio patris de peculio respectu filij equiparat̃ obligationi fideiussoris respectu principalis.vide hic plene per Bar.qñ con
2 ueniant ⁊ qñ disconueniant.¶†Item nota quod principale regulat accessorium ⁊ non ecõtra.¶No.ꝙ pater non tenet̃ ex obligatione filij nisi de peculio.⁊ sic si peculiũ non est concessum nõ te
3 netur in aliquo.facit.C.ne fil.pro patre.in rubro ⁊ nigro.¶†An autem teneatur pater pro facto filio de peculio aduentitio. vide glo.in.l.in lege.⁊.l.cõdẽnatus.ff.de noxa.⁊ plene Bar.in.l.si finita.§.si de vectigalibus.ad fi.ff.de dã.infec.⁊ ibi etiã tãgit an propter delictũ filij veniat publicandũ peculiũ profecticiũ vel aduenticiũ vel castrense vel quasi.⁊ vide tex.sing.in.l.iij.C.de bo.dã.vbi videt̃ qd̃ etiã non debeat publicari de castrensi peculio.facit etiã ad materiã id quod notatur per glo.in.l.pater qui castrense.j.de cas.pec.⁊ quod habetur in.l.iij.§.sed vtrum ad fi.ff.de mino.licet aliquo casu ⁊c.vbi est tex.singu.etiam ⁊ econtra.si propter delictum patris publicantur eius bona non publicatur peculiũ filij etiam profectitiũ.¶In glo.super verbo quatenus.ibi licet quatenus ibi exponitur quatenus.i.inquatum.sed illa expositio nõ videtur bona nisi suppleas hic in tantũ cũ dictio illa tantũ sicut illa quatenus videatur habere relationẽ ad aliud.¶In gl. sup verbo vtilis actio.ad fi.dic qd̃ ibi fuit occisus ante morã omnem per fideiussorem.hic aũt perijt post moram fideiussoris de quo.j. eo.l.mora.⁊.l.si seruum.¶In glo.super verbo que oĩa.ibi.§. sed an hoc.ibi loquit̃ quo ad beneficiũ restitutionis in quo nõ equiparatur pater fideiussori:q꞉ restituto filio non prodest patri restituto si conueniat̃ de peculio sed restituto principali bene interdũ prodest fideiussori de quo in.l.j.⁊.ij.C.de fideius.mino.⁊ est ratio diuersitatis:q꞉ fideiussor soluens habet regressum cõtra prin
4 cipalem.†Pater autem soluẽs pro filio non habet regressum cõtra ipsum.Hic aũt equiparantur quo ad perpetuãdã obligatio
5 nẽ propter moram ⁊ conclude ſm Ange.†ꝙ in quatuor equiparatur pater obligatus ꝓ filio fideiussori ⁊ in quinqꝫ differunt.nã equiparatur primo in modo perpetuãdi obligationẽ vt hic. secundo in modo cõueniendi qñ pater conuenit̃ insolidũ ex gestis filij quod est in aliquibus casibus de quib⁹ in.l.j.C.de decu.lib.x. nam non poterit conueniri nisi excusso prius filio sicut nec fideiussor hodie per aut̃.presente.C.de fideius.vt no.glo.in.d.l.j.licet cõtrariũ notet in.d.l.tria onera.la.ij.de excu.tu.vbi aũt pater cõueniret̃ solum ex peculio nõ esset necesse precedere excussionẽ.per hũc tex.⁊.l.j.⁊ per totum.ff.de pecu.⁊ per hoc patet qualiter hic potuerit pater in mora constitui si filius non erat in mora de fideiussore etiã patet secundũ hec iura antiqua secundũ que poterat prius recurri contra fideiussorem ꝙ̃ cõtra principalem.C.de fideius.l.iure nostro alias esset secus per auten.ibi positã nisi renũciatum esset beneficio de fideius.tertio equiparant̃ quo ad actionẽ furti in casu.l.eum qui.§.an põt.j.de furtis.vbi denegatur actio fideiussori eo casu quo denegatur patri ⁊ ecõtra quarto equiparãtur.q꞉ sicut per impetrationẽ iuris iniqui factã a fideiussore non fit retorquutio cõtra eum agentem sic nec cõtra patrem facta interpretatione per filium.lꝫ agat ex causa peculiari.casus est sing. secũdũ eum in.l.iij.§.si filius.⁊.§.si is pro quo.ff.qd̃ quisqꝫ iuris. ¶Differt autẽ in quinqꝫ pater a fideiussore.primo in modo constituendi.secundo in modo conueniendi quando pater de peculio conuenitur.tertio in modo exequẽdi.quarto in modo recuperandi.quinto in beneficio restitutionis in integrũ.¶In ea.glo. ibi.l.seruus.ibi est ratio.q꞉ principalis obligatio non erat efficax ad agendũ.ideo nõ extinguit̃ accessoria si per successionis viam adiũgit̃ principali.al's esset secus vt.l.heres a debitore.§.si seruus ⁊.§.generaliter.j.de fideius.ſm Pe.Posses tamen dicere ꝙ ibi non loquit̃ de patre sed de actione noxali que cõpetit cõtra dñm ⁊ sic est casus diuersus.¶Extra glo.adde dictis Bar.inquãtuꝫ ponit.q.de filio cõdẽnato ꝓpter maleficiũ an pater indistincte teneat̃ si statutũ disponat patrẽ debere soluere cõdẽnationem pro filio vsqꝫ ad legitimã.Nã primo nõ bene.q꞉ sentit dictum statutũ valere sed contra illud facit q꞉ filio non debetur legitima in vita patris scd̃m verã opi.de qua per Dy.⁊ Bar.in.l.fi.ff.de li.agno. lꝫ glo.senserit contrarium in.§.si qs aũt non cupiens.in autẽ. de here.⁊ fal.col.j.que glo.est valde singularis.Sed reprehenditur per doc.in.d.l.fi.Et sic videt̃ ꝙ sine culpa patris non debeat sibi auferri ꝑ.l.toties.§.fi.j.de pollici.Et per id qd̃ habetur in.c.ij. extra de consti.Sed potes rñdere per regulã sine culpa.⁊ quod ibi notat̃ de regulis iuris.⁊ in.l.lucius.de euic.⁊ in proe.ff.in princ. per doc.q꞉ lꝫ sit sine culpa patris non est sine causa vt retrahãtur hoĩes a delictis.⁊ ꝙ statutũ valeat bene facit.l.si quis in suo.§. legis.C.de inoffi.testa.lꝫ videat̃ sapere iniquitatẽ ꝓut etiã ibi colligitur.¶Item adde inquantũ dicit ꝙ si statutũ dicit ꝙ in causis maleficioꝝ teneat̃ pater soluere cõdẽnationẽ pro filio ꝙ hoc casu tenebitur pater etiã si propter cõtumaciã filius condẽnetur:quia istud non videt̃ verũ q꞉ predictum statutũ iniquũ est ⁊ exorbitãs a iure cõi vt est glo.singu.in.§.fi.insti.de noxa. ⁊ est preiudiciale alteri.ergo debet restringi ⁊ reduci ad limites iuris cõis. vt sic quãto minus fieri põt alterũ ledat.casus est in capi.cum dilectus de consue.⁊ bene facit qd̃ nota.in.l.ij.C.de noxalib⁹.¶Itẽ adde quid iuris si fratres sint in cõmunione ⁊ vnus cõdẽnetur ꝓpter delictum an pena veniat soluenda de cõi.glo.est singu. in.l.si fra
6 tres.ff.pro socio.al's est.§.pap.sub.l.cum duobus.qd̃ no.¶†Itẽ quid iuris si pater soluit pro filio aliquid in vita an post mortem in diuisione fienda cum fratribus tanto minus accipiet:quia de

hoc dic

hoc dic vt notat per Bar. in. l. sticbus. de pecu. lega. ¶ Itē attende quia inquantum Barto. dicit quod vbi sententia lata contra vnum est preparatoria executiōis cōtra aliū vbi pro bonis facte nocent tertio quācūqꝫ non vocato si tendat executio fienda in consequentiam contra tertiū ad vtilitatem burse fiscalis per. l. j. C. vbi cause fisca. secus si tenderet ad vtilitatem priuatā per. l. j. C. de fal. quia dicit Ange. quod huic doctrine repugnat notabilis doctrina Inno. in. c. causam que. de testi. vbi dicit quod vbicūqꝫ sententia preiudicat alteri qui nō fuit in causa illi etiam preiudicant acta facta ante sententiam. ꝛ pro hoc qꝛ si acta non preiudicarent hic sñia reperiretur sine actis sola preiudicare quod non videtur esse iuridicū cum sententiā oporteat precedere acta legitima. ꝛ pro predictis etiā adducit: quia sentētia lata in causa inofficiosi testamenti preiudicat legatariis. ꝛ tñ nō tendit ad publicam vtilitatē. vt. l. si suspecta. ꝛ. l. pap. §. fi. ff. de inofficio. testamē. Et ideo dat aliam doctrinā quod vbicunqꝫ processus ordinatur principaliter ad preiudiciū tertij ibi semper oportet tertiū citari exemplum qñ fit discussio vt veniatur ad pignoꝝ possessores. nā illi sunt citandi. allegat notata per Ja. de are. in suo tractatu excussionis. sed qñ principaliter ordinatur processus contra eū contra quem fit: lꝫ per quādam consequentiam preparetur executio contra tertium tunc non propterea ille tertius erit citandus. qm̄ ad eū non pertinet defensio. allegat. l. sepe. ff. de re iudica. Et ideo si ago contra titium. ꝛ dico eum mihi obligasse bona sua ꝛ vinco in causa per probationes claras et apertas in sententia declaratoria hypothece debiti preiudicabit possessoribus bonoꝝ lꝫ nō citatis secundū eum. Tu adde quod dictum Inno. non facit contra Bar. si recte ponderet. qꝛ in causa publica sententia preiudicat. ꝛ sic similiter acta sed in priuata non preiudicat sententia sic nec acta. Item non obstat. l. si suspecta. ꝛ. l. pap. qꝛ loquitur in casu speciali in quo sñia facit ius. vnde de hac materia an ꝛ qñ sententia lata cōtra vnum preiudicet tertio non citato vide notata per Cy. in. l. j. C. qui. res iudi. nō no. ꝛ per Jo. an. in. c. cum super. ꝛ. c. penul. extra de re iudica. ꝛ. c. causam qui filij sint legitimi per Bar. in. l. sepe. ff. de re iudica. ꝛ plene dixi in dicta. l. sepe. ¶ Item adde quod. l. j. C. vbi cause fisca. per quam Bart. dat suā theoricā non videtur illam probare. quia sibi non agit cōtra heredes defuncti immediate ex delicto occisionis facte per alios. sed agitur immediate contra eos ex delicto proprio: quia neglexerūt vindicare necem defuncti de qua negligentia cōstat eo quod alius vindicauit. sed in casu questionis Bar. videtur in effectu agi immediate contra patrem ratione delicti commissi per alium. s. p filiū vnde potes dicere qd verū dicat. sed per aliā rōnē. qꝛ statutum de quo ipse loquit videt facere patrē fideiussorē de iudicato soluendo eo ipso qd dicit qd pater teneat soluere cōdēnationē pro filio vsqꝫ ad legitimā. ꝛ sic refert se ad tempus cōdemnationis. vnde idem esset si tenderet ad vtilitatē priuatā. exemplū patet in. l. iij. §. idem scribit. ff. de pecul. facit qd notat gl. sing. in. c. j. de iniuriis ꝛ dam. da. ꝛ qd notat per glo. ꝛ docto. in. l. fi. C. de vsur. rei iudi. ꝛ in. l. j. ff. iudi. sol. in rubrica. ꝛ qꝛ vidistis qñ ꝑpter delictum filij puniatur pater. ¶ † An aūt econtra ꝑpter delictū patris puniatur filius in persona vel bonis ꝛ conclude qd non regulariter. Fallit in crimine lese maiestatis de quo in. l. quisqs. C. ad. l. iul. ma. glo. tñ notabilis dixit qd etiā ꝑpter crimē lese ma. cōmissum per patrem non publicabitur beneficium filij ecclesiasticum. vt in. c. satis peruersum. lvj. di. ꝛ per glo. ꝛ docto. in clemen. pastoralis. de re iudica.

8 **Si stipulatus.** †Obligatio non faciendi cōmittit si contra fiat per principalē. secus si per fideiussorem. hoc dicit. ¶ In glo. super verbo neuter. ibi prohibitum non est: adde vt probatur in. l. que pendente. ff. de actio. emp. ꝛ. l. iniuriarum. §. si quis me prohibet. ff. de iniuriis. ¶ Et dicit hic Ang. qd pro vi turbatiua non est prohibitum aliqd remediū. intellige criminale nisi iniuriarum. vt. d. §. si qs me. ꝛ de hoc dicit se fuisse alias interrogatum Bal. ¶ In glo. ibi non de suo. quasi velit quod loquat in obligatione dari in qua fideiussor promittens idē qd principalis potest cōstitui in mora nō precendente mora rei. hic aūt loqmur in obligationibꝰ facti. ¶ In eadē glo. ibi respōdeo speciale in fideiussore. hec sol. nō est bona p

9 l. sicut reꝰ. ff. de fideiusso. ¶ In ea. glo. in fi. †Nota plures formas fideiubendi in obligationibus faciendi. vna est quod simpliciter fideiubeat dicēdo fideiubeo. ꝛ tūc intelligit fideiussisse taliter qd valeat fideiussio. ar. l. quoties. supra qui satisd. cogan. ꝛ. l. quoties ff. e. ꝛ forte intelligetur fideiussisse eo modo quo est vtilior fideiussori cū interpretatio fieri debeat cōtra stipulatorē. ff. e. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ꝛ sic forte intelligetur promisisse indēnitatē seu interesse: qꝛ hec forma est sibi vtilior cū secūdū illam nō possit constitui in mora ante principalem. Secūdo qd ꝑmittat indēnitatem seu interesse. nā ꝛ ipse reus id promisisse intelligit cū in obligationibus facti succedat obligatio ad interesse post morā. ff. eo. l. stipulationes nō diuidunt. tertio qd promittat se facturum ꝛ curaturū qd reus obseruabit promissa. ¶ Quarta est extra glo. qd colligit in. l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. ꝛ in. l. nemo est q nesciat. ff. de duo. reis in quibus sunt bone glo. ꝛ ipse fideiussor si est eiusdē peritie promittat se facturum id quod reus ꝑmittit ꝛ hos modos etiam tetigit hic Bal. ¶ Tu adde quintā que colligit ex notatis in. d. l. si quis ꝑ eo. qꝛ predicta procedūt quando habet respectus ad obligationē facti prout est in fieri. Si aūt haberet respectus prout est in facto esse posset etiā interdū aliter intercedere fideiussor. exemplū si aliqs scriptor promisit sibi scribere lec. Bar. super. C. poterit fideiussor fideiubere ꝛ ꝑmittere dare vnā lec. Bar. sup. C. scriptā manu eiusdē scriptoris. ꝛ ad materiā

10 etiā facit qd notatur in. l. inter artifices. ff. de solu. ¶ † Quot aūt sunt modi intercedēdi per quos declarat an sit vt fideiussor an vt principalis obligatus. nota glo. in. l. sticbus. §. aliquādo. ff. de sol.

11 ꝛ in. l. q in psonā. §. q pecuniā. ff. de pactis. ¶ † Et cōclude scdm Ang. qd omnis est intercessor in quo nō fundat principaliter cā obligationis inducta. fallit respectu obligatiōis penalis ad quā reus nō astrinxit se: qꝛ si dicimꝰ valere ꝑut videt dicēdū eo respectu fideiussor est principalis. glos. est singu. in. l. sicut reus. circa fi. glo. magne. ff. de fideius. scdm Ang. ¶ Item adde dictis Bar. qꝛ dicit Bal. hic quod distinctio quam facit hic Barto. circa materiam qualiter possit intercedere fideiussor in obligationibꝰ faciēdi. ꝛ qualiter tunc possit constitui in mora videt reduci posse tantum ad duo membra vꝫ quod aut factum est explicabile per alium: ꝛ tunc fideiussor tenebitur ex sua mora sicut in obligationibus dandi. l. nemo. ff. allegata. ꝛ. ff. iudi. sol. l. si reus. aut non est explicabile per alium: ꝛ tunc secus siue sit obligatio facti affirmatiui siue negatiui vt hic. ꝛ. d. l. inter artifices. ff. de solu. ¶ Itē adde hic in. q. quā tangit Bar. hic de priuilegio concesso istis cruce signatis quod non possint cōueniri. ff. certum tempus an trāseat ad fideiussorem siue loquamur in obligationibus dandi siue faciendi qd pro decisione Bar. allegat hic Bal. l. si reus. ff. iudi. sol. Nec obstat secundum eū si dicas quod semper indistincte debeat extendi ad fideiussorem per. l. aduersus. ff. de arbi. quia respōdeo quod ibi non est ex vi priuilegij quod fiat extensio sed de iure cōmuni sed tunc adde quod. l. si reus. non obstat decisioni Bart. qꝛ ibi loquitur in facto per alium explicabili vt patet in. l. iij. ff. iud. sol. ꝛ etiam sensit Pe. hic qui dicit quod vbi fideiussor ꝑmisit se curaturum quod principalis faciet quod tunc non poterit fideiussor ex facto suo constitui in mora. sed dicit istud verum nisi ex capite: quia non curat quod reus faciat si super hoc fuerit interpellatus ꝛ sic ex facto suo sicut hic per Bar. ¶ Item potes addere: quia etiā in obligationibus dandi poterit interdum priuilegium prodesse fideiussori vt si forte principalis cōpareat ad assumendum iudicium ꝛ defensionem pro ipso fideiussore conuento ꝛ in isto casu priuilegium personale competēs reo competet fideiussori. casus est no. ꝛ forte singu. in. l. idemqꝫ. §. generaliter. ff. mādati. Et no. glo. in. l. si fideiussor. §. quedam. supra mandati.

12 **In hac.** [a] †Stipulatio de non faciendo cōmittit si cōtra fiat per heredem etiam ignoranter saluo nisi sit pupillus. h. d. ¶ No. quod dixi in summario. Et aduerte qꝛ illud quod dr hic de pupillo procedit in dubio qñ est pupillus infans vel infantie proximus ꝛ sic qñ non est doli capax. sed si esset proximus pubertati. ꝛ sic doli capax videtur quod tunc obliget ex suo facto doloso per. l. j. §. hoc edicto. supra ne vis fiat ei facit. l. impuberem cum ibi notatis. ff. de fal. ꝛ hoc tenet Ja. de are. in predicto §. edicto. sed forte posset dici qd dicta iura procedunt qñ agit de obligatione que orit ex ipso dolo immediato. secus qñ agit actio ne ex contractu propter dolum circa contractū seu in contractu cōmissum quia tunc non obligatur cum ex contractu non obligetur pupillus ciuiliter sine tutoris autoritate. ¶ In glo. super verbo absit in fi. vel dic quod prohibitio facta fuit per colonum. aut alium de familia dñi quos dñs potest prohibere. Sed tūc obstat fm Bal. quomodo procurator vel colonus sine mandato speciali faciat incidere dñm in penam cōtra. l. si procurator. cum ibi nota. C. de condi. inde. ꝛ cle. non pōt. cum ibi nota. de procur. dic qd tenetur dominus curare ne illi quos potest prohibere contra facient per fluminum. §. quāqꝫ. ff. de dam. infec. ꝛ notatur. ff. eo. l. stipulatio ista. in principio. alias si ad hoc nō teneretur ex vi stipulationis non faceret dominū incidere in penam secundum eum. ¶ In glo. super verbo ignorat. in fi. hoc est verum indistincte in herede maiore qd ipso iure tenetur. Sed in eo ꝙ dicit glo. subueniri de equitate per restitutionem. limita hoc verum quando heres possidebat fundum. ꝛ sic vtebatur iure defensionis prohibēdo stipulatorem ne iret. secus autem si ꝓhibuit agendo si nō possidebat fundum. quia tunc imputatur ei cur nō de oībus suis iuribus se non informauit. l. qui in alterius. de reg. iuris. Et ita tenet Dy. in. c. cum quis. de reg. iuris lib. vj. Licet glo. in. d. l. qui in alterius. non faciat differentiam inter predicta. sed non bene. Et intellige quod dixi. ff. secus si non possideret quando ipse heres absqꝫ vitio aduersarij non possidebat. nam si nō possideret ex eo quia fuisset violenter spoliatus licitum fuisset incontinenti recuperare possessionem. l. iij. §. cum igitur. de vi ꝛ vi arma. ¶ In gl.

[a] ¶ In hac. adde fꝫ Ja. de are. ꝙ iste §. est itelligēdus i pupillo nō doli capace nō in ꝓximo pubertati qꝛ tūc cōmitteret stipulatio ex sua psona. l. j. §. hoc edicto. ff. ne vis fiat ei.

super verbo stetisse. ibi in ipso nihil faciente. hec sol. est vera & generalis. Et ex hac collige duas conclusiones sm Ange. prima qd vbi minor succedit maiori & cum minore nihil est gestum ibi minor non potest restitui. & sic intelligitur. l. ij. C. si aduer. vē. pigno. & quod habetur in. l. emilius. §. de minor. secus autem quādo cū eo aliquid est gestum. vt probatur in. d. l. emilius. si bene ponderetur. nam verba edicti generalia sunt de omni eo quod gestum

13 est cum minore. l. j. §. de minor. Secunda conclusio † ꝙ vbi priuilegiatus succedit non priuilegiato nō vtitur priuilegio suo si nihil cū eo geritur. alˢ secus vt hic patet de quo per doct. in autē. quas actiones. C. de sacrosanc. eccle. Et facit quod notauit glos. in. l. si cum militaribus. C. de resti. in integ. Fallit hec cōditio sm Ang. nam pupillo succedenti maiori nō currit prescriptio longissima: sed dormit toto tempore minoris etatis. sed demum postea excitatur. l. sicut. de prescrip. xxx. an. & l. fi. C. in qui. cau. resti. in integ. non est ne. alie solutiones etiam dantur ad. d. l. ij. in glo. ibi posita. sed tene quod dixi. ¶ Item attende & singu. no. quod licet qñ nil est gestum cum minore & agitur de obligatione cōtracta ex facto defuncti nō debeat dari restitutio ex clausula minoris etatis ipsi heredi. & ita intelligitur. d. l. emilius. & d. l. ij. tamen videtur quod dari debeat & possit ꝓtertu clausule generalis si qua mihi iusta causa esse videbit de qua in. l. j. in fi. §. ex quibus causis ma. Nam cū in facto alieno sit ꝓbabilis ignorātia. vt dicit glo. precedens heres non soluēs ignorantia ductus videt iusto impedimēto fuisse impeditus non soluere. arg. l. annus. cū ibi notatis. §. de calū. Et ideo sicut ipsi defuncto si vixisset & fuisset iuste ipeditus non soluere succurreret ita etiā subuenit heredi suo ignorāti siue fuerit minor siue maior. & sic limita. d. l. emilius. & l. ij. & ita nūꝙ exeat de mēte tua: qꝛ meo iudicio deberet scribi literis aureis: qꝛ pro certo est ita singularis sicut dici posset. ideo bene nota. ¶ In glo. super ver. erit alˢ ibi & tutorē non habeat. quasi velit glo. qd secus si tutorem habuerit & cōtutorē impediuerit. & hoc sequunt hic doc. & ex hoc habes hic casum qd etiā mora vel factū tutoris videt nocere pupillo etiā ad augendā obligationē nedū quo ad ipsam perpetuandā de quo est certum. §. eo. l. si ex legati causa. et pro hac parte videt casus in. l. emilius. §. de mino. iuncta. l. si fundus. §. de. l. commis. licet facilius noceat mora rei quo ad cōseruādam obligationem ꝙ ad augendam. l. mora rei. ff. eo. & hoc puto verum. licet dñs & preceptor meus dñs Pe. de ancha. hanc. q. dimiserit insolutam in. d. l. si ex legati causa.

14 **Si promissor.** † Interpellatio facta tpe incongruo nō cōstituit interpellatū in mora. Et

15 attende qꝛ tangit hic Bar. † an debitor debeat ire ad domū creditoris an ecōtra & allegat glo. singu. in. l. Item illa. in prin. §. de consti. pec. & cū ipsa transit hic Bar. ex dictis cuius nota qñ debitor & creditor sunt diuersi fori & creditor interpellat debitorem vt soluat qualiter debeat ꝓtestatio & īterpellatio cōcipi. & quid debeat facere creditor interpellans. addit etiā qd. ff. dicā. Ang. vero hic dicit qd si dies solutioni est apposita debitor tenet ire ad creditoris domū indistincte siue sint eiusdē fori siue diuersi. allegat l. ij. C. de iure empht. & l. magnā. C. de cōtrahen. stipu. nā sic secundum eū videt esse inter eos actū sed dic ꝙ istud dictū Ang. videt esse contra casum. d. l. item illa. coniuncta gl. qꝛ ibi erat dies adiecta. & tñ creditor tenet venire ad domū debitoris qñ sunt diuersi fori. & ideo ad exonerandū se ne incidat in morā videtur tūc sufficere ipsi reo ꝙ in domo sua sit paratus soluere si quis est qui recipiat. & de cautela est qd sic protestet & faciat redigi in scriptis vt ibi notat per Bar. si aūt vellet post incursam morā illā purgare tunc bene deberet ire ad domū creditoris vt notat in. d. l. Item illa. & subdit Ang. quod si non est apposita dies tunc si creditor vult constituere debitorē in mora debet ire ad domum debitoris & eodē modo si creditor cōmisit morā & vult eā purgare. qꝛ debet interpellare debitorē vbi est. & sic intelligit. d. l. item illa. & similiter si reus vult morā purgare aut cōstituere creditorē in mora dꝫ ire ad domū creditoris allegat. l. j. §. exigit. vt in pos. le. & l. fi. §. fi. §. quo. lega. sed si non tractamus de cōtrahēda mora. sed solū de hoc vbi debeat fieri solutio: quia debitor vult soluere et creditor recipere paratus est tunc si sint eiusdem fori solutio debet fieri in domo creditoris nisi natura rei aut loci consuetudo repugnet exemplū in nobili existente in rure debitore rustici existentis in ciuitate cōsuetudo est vt rusticus vadat ad nobilē non ecōtra. & cū hac consuetudine videt satis cōformare ius cōe. §. de iud. l. sed & si susceperit. §. si libertis. Inquātum vero non sint eiusdē fori sed diuersorum creditor debet ire ad domū debitoris nisi conditio personarum aut debiti quātitas seu causa propter quā debitū subest aliud inducat. exemplū collige in. l. quod legatur cum ibi not. de iudi. Item in effectu hic Bal. qui ponit exemplum si debeo tibi parare alimenta. vel si debetur legatum modicū vni nobili nam certe debeo ire ad domum creditoris primo casu & in secundo ne alˢ legatū reddatur inutile. allegat. d. l. sed & si susceperit. Itē intellige hoc verū saluo nisi a principio ambo fuissent eiusdem fori & creditor postea mutasset forū: quia tunc non tenet debitor perquirere creditoris domum ex eo quia facto creditoris non debet debitor in plus obligari ꝙ a principio fuerit obligatus secundū eum. & nota bene ex predictis: qꝛ de mente glo. & doc. videtur qd vbi in obligatione non apponitur locus solutionis nō videt in dubio actū de loco cōtractus vel de loco in quo cōferūtur verba cōtractus sed in foro rei qd no. ad quod facit. l. exigere dotem. de iudi. Item adde qd hoc non est sine scrupulo ꝓpter id quod habetur in. l. si cum dies. §. si arbiter. §. de arbi. vnde forte potest dici qd istud dictum qd promissor possit soluere in suo foro & videatur actum qd ibi soluat debet intelligi quando in foro rei contractus est initus vel si alio loco fuit initus vt a viatore. alias secus per ea que habentur in. l. heres absens. §. j. & ibi videtur casus. de iudi. hoc decidens: facit. c. romana. §. penul. cū ibi notatis. de foro compe. lib. vj.

Summarium.

1 Abstinere a bono non sufficit nisi etiam bonum fiat.

2 Obligatus ad non fieri ne alius contra faciat iurare tenetur.

3 Mandatum in dubio non presumitur datum ad petendum indebitum.

4 Illicitum non venit sub generali mandato.

1 **Nulla.** † Non sufficit abstinere a malo nisi fiat quod bonum est. facit qd habetur in. c. de forma. xxij. q. v. vel sic. † Obligatus ex contractu ad

2 non fieri tenet curare etiā ne alius cōtrafaciat. & intellige de aliis quos pōt ipse ꝓhibere per notata in. l. fluminum. §. quāquam. §. de dam. infec. & in. l. stipulatio ista in prin. §. e. ¶ Nota ꝙ primo dixi in summario ad quod facit. xxij. q. v. c. de forma. ¶ In glo. super verbo posuit in fi. dic quod non obstat: qꝛ hic videtur factū suum promisisse & demū alio impediēte tenetur si potuit prohibere. §. loca. l. si fundus. & §. de dam. infec. l. fluminū. §. quāquam. facit qd notatur in. l. inter stipulantem. in princi. ff. eo. Et adde quod fuit notatū in. l. stipulatio ista. in principio. ¶ In glo. si. in fi. solu. aut consideras princi. huius. l. & dic qd nō obstat quia ibi dicitur in. l. qui aūt. ꝙ non tenetur quis acquirere si nō vult. Hic autē in prin. l. nō tractatur de acquisitione sed dꝫ quod quia debet curare ne alius quem prohibere pōt contra faciat stipulationi. Si aūt consideres secundum responsum huius. l. dic qd non obstat qꝛ ibi nō erat futurus obligari ex ꝯtractu vel quasi ille ad quē aliquid peruenisset. Et ideo non intelligitur fraudare nisi ille solus qui cōmisit fraudem circa diminutionē patrimonij non circa acquirenda. hic aūt ex contractu preambulo erat futurus obligari alteri in id qd ad ipsum pertinebat. vel dic secundo quod hic ex contractu preambulo tenebat ad acquirēdum. secus i. l. qui autē. vbi solū tenebatur ad non diminuendū. vel solue vt notatur per glo. ff. de verbo. signi. l. alienationis. §. j. quia contraria procedunt regulariter. fallit in casu isto in quo est speciale sm Ray. & que sit ratio specialitatis patet ex predictis. ¶ Item attende quia hic in prin. l. sufficit qd aliqñ potuerit prohibere si non ꝓhibuit. & hoc est propter naturā obligationis cōtracte ad non fieri ex conuentione partium. sed vbi quis est obligatus ex. l. dispositione ad prohibendum imputatur sibi tunc demū si non prohibuit illo tempore quo actus agebatur. nam in illo tempore desideratur qd habuerit potentiam prohibendi. Non aūt tēpus anterius vel posterius vt. §. de noxa. l. iij. & l. in delictis. §. si extraneus. sm Ang. qd etiam hic fuit de mente Bar. ¶ Ultimo inducitur istud principiū per Bart. ad. q. de creditore qui debitorem quietauit & promisit non petere sub pena an si procurator petat nō dato speciali mandato post quietationem incurrat ipse creditor in penā & posuit dua s opi. finaliter remanet in cōclusione qd si erat ꝓcurator specialis ad illud debitū exigendum añ quietationē cōstitutus cōmittere t pena si petat. qꝛ imputādū est dño q non aduisauit eū arg. l. si fideiussor. §. j. §. mā. Si aūt sit ꝓcurator generaliter non cōmittet stipulatio pene: qꝛ dñs satis videt ꝓhibere ne ipse petat non dando mandatum tale qd includat huiusmodi debitum ꝓut in dubio non videtur includi † cum in dubio

3 non videatur dare mandatū ad indebita petenda. l. si ꝓcurator. §. de ꝯdictio. inde. nec ad petendū id ex quo dñs posset incidere in penā vt in de. non pōt. de ꝓcu. & hoc in actu iudiciali: in extraiudicialibus aūt ꝓcedit principium huius. l. & l. cum filius. §. in hac. §. eo. non assignat aliter rationem diuersitatis. sꝫ talis ratio potest assignari: quia in iudicialibus prōpta & parata est defensio ipsi reo molestato repellēdo personā tanꝙ inhabilem de qua primo & ante oia est disputandum. l. si queramus. C. de testamentis. & l. non ignorat. C. qui accusa. non possunt que ratio cessat in molestia facti extraiudicialis. Ang. vero hic dicit ꝙ opi. Bar. cōtradicit opi. Ja. de are. & Pe. in alio puncto de qua in. l. ij. de iure empht. in pe. q. vbi dicti dixerunt Cynū. referreqd vbicunqꝫ defunctus decessit improuisus & nō informauit heredē de gestis per eum pena committitur contra heredem multofortius cōtra ipsum dñm qui non informauit procuratorē suum cum potuit. & per hoc cōcludit qd tenebitur ad interesse indistincte. lꝫ nō forte

ad penam

ad penam ex capite: quia non curauit vt non quietatus non molestaretur. 4 † Non aũt poterit conuenire ex illo capite quasi eũ conuenerit. vel fecerit cõueniri cum in generali mandato nõ veniat illicitum. d. l. si procurator. Tu adde quod opi. Pe. ⁊ Jac. quam Ange. allegat reprobatur per Bart. j. eo. l. addicit. ⁊ ibi dicetur. facit quod dictum fuit in. l. cum filius. §. in hac. Item secundo videtur quod si vera esset opi. Jaco. ⁊ Pe. quod debet cõmitti pena. Non aũt tantum agi ad interesse prout in simili sonat ratio ipsorum. Preterea ad ĩteresse specifice nõ põt cõmitti in casu Bart. cum interesse non sit promissum sed pena. nisi forte dicas qd posset peti pena quatenus interesset non vltra. sed huic intellectui repugnat dicta opi. quam ipsemet allegat. vnde videtur qd opinio Bar. possit sustineri maxime quia alias quodammodo sine effectu esset illud quod consueuit dici quod in mandato generali nõ venit illicitũ. nec venit id ex quo dominus posset incidere in penam. satis tamen videtur quod si sub colore iuris ex forma forte statuti procurator generalis ad agendum faceret capi ⁊ incarcerari debitorem quod tunc esset commissa pena propter molestiam facti contra quam non est promptum remedium ad repellendum. et hec opinio videtur etiam esse benignior ne quis incidat in penam. ⁊ ideo videtur tenenda. arg. regule in penis. de regulis iuris. lib. vj. ⁊ l. si preses. ⁊ l. interpretatione. j. de penis. forte etiam posset attentari quod si erat procurator generalis constitutus ad exigendum ante quietationem quod quia illud debitum semel fuit inclusum in eius mandato imputetur domino si non fecit eum preuisum de quietatione secuta. arg. l. fideiussor. §. quedam. §. manda.

Is qui alienum. Specie debita exempta a nostro commercio ante moram debitor liberatur sicut ea perempta hoc dicit. ¶ In glo. j. in fi. potest tamen quandoque esse quod etiam seruus proprius promissus ad libertatem peruenit sine facto ⁊ culpa ipsius promissoris vt in casibus. l. j. ⁊ per totũ. C. ex qui. cau. serui pro premio liber. acci. ⁊ l. si quis in graui. §. si ex stipulatione. s. ad sille. ẽm Jaco. de are.

Summarium.

1 ☞ Verba dubia in stipulationibus conuentionalibus ex mente contrahentium sunt interpretanda.
2 Partes dant formam in stipulationibus conuentionalibus.
3 Stipulatio conuentionalis dicitur in cuius quantitate adijcitur.
4 Possessio vacua non dr que naturaliter vel ciuiliter possidetur.

In conuentiona. Hec lex legitur duobus modis vno modo quod loquatur in stipulatione pretoria iam interposita. ⁊ tunc iam est sensus secundum glo. qd si vnus contrahentiũ velit addere vel detrahere non potest sine licentia pretoris viui vt hic. ẽm Bartolum est sensus si verba stipulationis pretorie sint ambigua non interpretabuntur secundum mentem stipulantium vel promittentium. sed secundum quod arbitrabitur pretor. Et secundum intellectum Bar. hoc dicit. 1 † Verba dubia in stipulationibus conuentionalibus interpretantur ex mente contrahentium. in pretorijs autem ex mente pretoris. hoc dicit. Secundo modo legitur in stipulatione interponenda. ⁊ tunc est sensus qd si stipulator vult cõcipi stipulationẽ pretoriã in vna forma. ⁊ promissor in alia. nõ põt promissor vrgeri nisi quatenus procedat de mente pretoris. sed si de cõi cõcordia velint aliquid addere vel detrahere non prohibentur. nihilominus tamẽ tunc stipulatio non erit pretoria ẽm Ang. ⁊ sic dicit intelligendã esse. l. j. §. stipulatio. j. de pre. stipu. ⁊ l. si dictum. s. de euic. Sed tu dic an stipulatio sit pretoria censenda vel non quãdo aliquid additur vel detrahitur ex conuentione partiũ dic melius vt hic dixit Bar. Et adde quod notat glo. in. l. si finita in prin. s. de dãno infecto. ⁊ quod no. glo. in. d. l. j. de preto. stipula. In tex. ibi formã dant subaudi. ideo in ambiguo earum sermo ⁊ earum mens seruatur ar. l. semper. de regu. iuris. ¶ Item tex. ibi neque detrahitur scz. per interpretationem verbi ambigui: quia earum mens interpretanda est a pretore. 2 ¶ † No. qd in stipulationibus conuẽtionalibus partes dant formam: in pretorijs pretor. ¶ In gl. super verbo pretorie in fi. dic ẽm Dy. qd late hic accipitur pretoria per omni stipulatione que ab initio põt extorqueri: allegat. j. de preto. stipu. l. j. ¶ In glo. super verbo detrahere ibi nisi ipsi pretori. conclude qd aut pretor iussit interponi certo modo et nondũ est interposita. aut iussit interponi ⁊ est interposita primo casu si altera partium tantũ vult addere vel detrahere aliqua non potest. sed pretor sic: cum possit suam interlocutoriã contrario imperio reuocare ex quo nõ est adhuc executioni tradita. l. quod iussit. s. de re iudica. Ambe antem partes possent. vt. j. dicetur in casu sequenti. Secundo casu ex quo facta esset executio ipsius interlocutorie non posset etiam ipse pretor reuocare nisi partes ambe consentiant nisi ex causa dicte. l. j. in fi. cum ibi notatis. vbi aũt ambe partes essent in concordia tunc dic quod siue sit stipulatio interposita siue interponenda possunt alterare formã vt tãgitur. j. in sol. sequentis contrarij que est vera. An autem tunc remanebit pretoria vel non dic quod certo casu remanebit ⁊ certo nõ vt colligitur hic ex notatis per Bar. ⁊ sic prima solu. ad sequens contrarium primo casu potest saluari. ⁊ similiter secunda sol. ad sequens contrariũ põt saluari. vt patet ex predictis. 3 ¶ † Et adde quod vbi adiectio fit in quantitate Bar. sentit qd remaneat pretoria arg. eorum que habentur. s. eo. l. j. §. si quis simpliciter. ⁊ in. §. cum addicit. ⁊. §. j. s. e. Petrus vero hic sentit quod pro quantitate addita censeatur conuentionalis pro alia pretoria. sed glo. hic sentit qd simpliciter debeat dici cõuẽtionalis. ⁊ hoc sequitur Ray. ar. l. ius ciuile. s. de iusti. ⁊ iure. Et hec opi. est forte verior de iure per. d. l. nã opi. Pe. nõ videtur bona ne eadẽ stipulatio ex quo vnica est quantitas. facit. s. e. l. scire debemus. censeatur iure diuerso contra. l. eum qui edes. de vsuca. Item opi. Bar. non videtur probari per iure per eum allegata. nã in eis non censetur eadem stipulatio cum prima. sed fingitur noua interrogatio interuenire ratione complacẽtie vt ibi voluit glo. in. §. adiecit. in glo. fi. Et per predicta dicit Ray. non procedere glos. que est in. l. inuitus. §. nemo. de regu. iuris. de quo remittit ad ea que habẽtur. j. de preto. stipula. l. pretorie. de quo dic vt ibi. ¶ In ea. glo. in fi. vel dic scd͂m Dy. quod vbi est dubium in conuentionalibus interpretamur illas secundum voluntatem promittentis. Et ideo ex partium cõuentione dicitur formã accipere: allegat. l. stipulatio ista. §. in stipu. s. eo. sed pretorie stipulationes non interpretantur scd͂m mentẽ promissoris sed pretoris. allegat. l. in pretorijs. j. de preto. stipu. ⁊ secundum hoc cessarent cõtraria. Tu adde dictis Dy. qd inquãtũ dixit conuẽtionales interpretantur scd͂m mẽtẽ promissoris melius dixisset qd primo loco interpretantur scd͂m mẽtem ipsarũ partiũ. l. semp. j. de reg. iur. fateor tamen vltimate qd si de mente partium non apparebit fiet interpretatio contra stipulatorem. ⁊ sic secundum mentem promissoris. vt in. ll. allegatis per Dy.

Si quis va. Stipulatio vacuã possessionẽ tradi cõtinet causam bonorum. h. d. ¶ Et attende 4 quia nõ dicitur vacua possessio scd͂m Ang. si alius possidet naturaliter vel ciuiliter. sed bene dicitur vacua si alius habeat detẽtationẽ simplicẽ dummodo ius detẽtoris nõ sit potẽtius iure illius cui possessio debet tradi vacua. allegat. l. ij. cõiũcta gl. supra de actio. emp. Vere aũt dicitur vacua licet res sit obnoxia seruituti. l. meuius §. fundo. supra de lega. ij. sed nõ diceturlibera. l. si pro fundo. C. de transac. facit quod no. per Bar. in. d. §. fundo. ⁊ hoc no. pro ⁊ cõtra illos qui promittũt dare vacuã possessionẽ ⁊ liberam. Si aũt quis promitteret dare vacuã possessionẽ liberam ⁊ expeditã tũc inquilinus non debet ibi esse. ⁊ sic merus detentator. ¶ In glos. super verbo fructus aũt. de hoc dic vt dicetur. j. e. l. si filius. §. j. nam inquãtũ glo. dicit a tempore more vel litis contesta. per cõsequẽtiam non videtur bene dicere. nã veritas est qd in stricti iuris iudicijs quãdo peto qd non est meum nec fuit non veniũt fructus vt fructus nisi a tempore lit. contesta. l. cũ fundus. si cer. pe. ⁊ in. l. videamus. §. si actionem. de vsur. Non aũt a tpe more venunt vt fructus. sed vt interesse possent venire si in obligatione est rẽ tradi in qua post morã succedit obligatio ad interesse. vt. j. e. l. si fundus. §. j. s. eo. l. si rem tradi. ⁊ l. j. de ac. emp. Si autẽ esset rem dari non succedit obligatio post moram ad interesse. l. si seruum. §. fi. ⁊ l. vbi autem. §. fi. j. eo. sed officio iudicis habetur ratio quãti plurimi fuerit a tempore more. vt. l. vinum. cum sua materia. s. si cer. peta. ⁊ hec procedunt qñ quis est stipulatus solum fundum dari vel solum tradi vel solum vacuam possessionem tradi. sz vbi quis stipulatur rem dari ⁊ vacuam possessionem tradi tunc veniunt fructus ex tempore contractus si veniebant secundum naturam contractus preambuli super quo addicitur stipulatio. vt l. si stipulatus. s. de vsuca. iũcta. l. ratio. de actio. emp. ¶ Que aũt sit differentia an fructus veniant vt fructus an vt interesse tãgit glo. in. §. si actionem. ⁊ Bar. plenius in. l. si filius. §. j. j. e. ¶ In ea. glo. ibi vel ẽm Azo. hec vera. ¶ In ead. glo. ibi vel hic plus dicit hec nõ est bona. ⁊ reprobatur per. l. ratio. §. j. s. de actio. emp. vbi ille qui stipulatur rem tradi intelligitur stipulari vacuam possessionem dari ẽm Pet. In glo. fi. in fi. dic ⁊ hec est tertia expositio huius verbi causam bonorum due alie sunt in precedenti glo. et ille videntur meliores: quia ista sonat qd veniant fructus ex tempore stipulationis quod non est verum. vt patet in. l. cũ fundus. si certum petatur.

Summarium.

1 ☞ Clausula generalis adijcitur post aliqua specificata.
2 Scriptor promittens librum scribere de suo atramẽto ⁊ calamis scribere debet.
3 Faber si destruat malleũ suũ fabricãdo an dñs sibi reficere debeat.

Stipulationes. a Clausula[a] generalis refertur ad non specificata ⁊ de materia dicetur. j. eo. l. doli clausula. 1 ¶ † Not. qd de consilio est qd post aliqua specificata adijciatur clau-

a ¶ Clausula. Adde quod clausula generalis sequẽs post quãdã specificata restringitur ad illa sola. Bal. in. l. pactũ. C. de collа. alex. cõsil. cxvij. j. parte Bart. in. l. si seruus cõis. j. ff. de stipu. seruo. ⁊ in. l. legatũ. §. fi. de leg. ij. ⁊ in l. titia. la premiere. §. lucius. le secũ. d. ⁊ in. l. meuius §. eũ qui. co. ti. ⁊ i. l. libertis. d alimẽ. leg. Et nota vnũ qd clausula gñalis etiã cõprehẽdit personas ĩ dignitate cõstitutas vt principem. Card. in cle. j. de iudi.

sula generalis. ꝛ aliqua similia allegat hic Ang. ꝛ maxime de ꝓcuratore. ꝛ de casibus fortuitis in. c. qui ad agendū. de procu. lib. vj. l. sꝫ ꝛ si quis. §. questitū. ff. si quis cau. ꝛ. l. si seruus seruū. §. ingt l. ff. ad. l. aquil. ¶ In glo. l. ibi esset liber ꝛ forte vult dicere gl. aial promisit venditor quod bene comedit ꝛ bene bibit vel etiam promisit sanum esse. facit. l. quod dicitur. ff. de euic. In ea. glo. ibi sine titulis. i. imbreuiaturis. ¶ Et ex hac gl. coniuncto tex. colligit hic 2 Ang. notāter quod † scriptor qui ꝓmisit scribere librum tenetur scribere de suo atramēto ꝛ suis calamis qn̄ instrumenta sunt necessaria ad scripturam. ideo debet ipse apud se habere. facit optime licet ipse nō alleget. l. ij. §. si cōseruatis. ff. ad. l. rhod. de iac. vbi 3 dicit tex. † quid iuris sit si faber destruat malleū suum laborādo an dn̄s debeat sibi reficere. ꝛ idem dicas in omnibus operarijs q tenentur portare omnia instrumenta ad opus necessaria. ¶ Itē nota quod scriptor non pōt scribere de nocte. nec potest suo discipulo mandare vt scribat. ꝛ idem in alijs operarijs cum opera melius fiant de die ꝙ de nocte. facit. l. j. ff. de oper. lib. ꝛ facit qđ habetur. j. de verbo. sig. l. ij. §. j. ꝛ similiter melius fiunt per magistrum ꝙ per discipulum allegare potes. l. ꝛ tex. cum glo. in. l. j. C. de manci. ꝛ col. fun. pa. li. xj. melius in. l. j. C. de excu. arti. li. x. ¶ Item tenetur scribere librū sine titulis. i. imbreuiaturis. ꝛ ꝓbatur hoc in hac glo. secūdum eum. nā si cōmodissimum est hoc exprimi vt in litera. ergo lꝫ non exprimantur veniunt de natura contractus. similiter cōmodissimū est vt qui scribit librū scribat rubricas. sed nihilominus hoc non adiecto tenet scribere: qm̄ ipse sunt de tex. vt probatur in proemio. vj. vbi de hoc per glo. super ver. titulis. Tu dic qđ in his est attendenda cōsuetudo q̄ est optima. ll. interpres. l. minime. ff. de legi. ¶ Item potes dicere non bene probat predicta secundum vnū intellectū si intelligimus quod hec poterant comprehendi secundum naturam contractus. sed si intelligimus quod possint comprehendi hoc est numerari non ex natura contractus. tunc nil faceret iste tex. ¶ Item aduerte quia Ja. de are. ponit duos intellectus in hac. l. vnus est quod in p̄ria parte loquatur quando quis stipulari velit certū quid in specie quo casu omnia iudicia per que certificetur res debēt exprimi ne reo assentiatur qui de alia re sensisse se dicat. j. eo. quicquid astringēde. ꝛ. l. qui ex pluribus. ꝛ. ff. eo. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. sed in secunda quando non vult quis stipulari certū sed in genere sicut quando quis stipulatur dolum abesse. vbi nil est necesse exprimi specificum. sed sufficit in genere promittere dolū malum abesse vt promissor in omnē casum cōmissi doli teneatur. allegat in argumentum. l. fistulas. §. fi. ff. de cōtrahen. emptio. ꝛ loca. l. si quis fundum in prin. ¶ Secundo modo potest intelligi secūdum eum vt consulat stipulanti vt quandocunq̄ potest exprimere in stipulatione exprimatur non confidens de stipulatione doli non cōmittendi: quia illa refertur ad illos tantum casus qui exprimi non potuerunt habentur pro omissis interdum tamen est necessaria omnium expressio ꝯm Jo. si quis cau. l. sed ꝛ si quis. §. quesitum. ꝯm Jaco. de are. de quo dic vt ibi.

Summarium.

1. ¶ Stipulatio operarum diuiditur numero inter heredes stipulantis.
2. Debitor partem debiti prestans creditori consentienti liberat.

In stipulationibus. Cū species in stipulatiōe deducuntur inter dominos stipulantis ꝛ heredes stipulatoris fit corporum diuisio per quotas. sed obligatio generis diuiditur numero. ꝛ intellige ꝯm Ange. quo ad vltimū dictum summarij quando plures species in genere in obligatione deducūtur vel vna summa in genere. puta. x. vel. xx. Si autem vnum indiuiduū in genere in obligatiōe deducatur. puta vnus homo in genere tūc cuilibet heredum pro parte hereditaria queritur obligatio. ꝛ tunc quilibet pro parte hereditaria petet. ꝛ solutio partis non affert liberationē in parte quousq̄ soluatur residua pars ne deueniatur ad inconueniens. l. in executione. §. pro parte. j. eo. Quidam tamen dixerunt quod tunc quilibet heredū aget ad solidum hominem in genere promissum sed agenti non debet fieri solutio nisi tantum partis sue per notata in. §. primo sed non bene dicunt vt ibi tangetur. Tu adde quod hic tex. debet intelligi quando in obligatione generis plura eiusdem generis continentur. puta si promitto tibi duos homines. secus si essent plura diuersorum generum. puta si promittis vnum equum in genere ꝛ vnum bouem etiam in genere ꝯm Pet. ¶ In glo. super verbo heredibus. ibi diuerse extimationes sunt he species subaudi ꝯm Ange. ꝛ ideo fit diuisio corporum vt nullus plus habeat ꝙ alter attenta hereditaria portione. sed si obligatio est in genere. tunc si fit diuisio per numerum nō valet plus obligatio vnius ꝙ alterius. Et ideo nimirum si fit tunc diuisio numero cū illa sit expeditior. ¶ In ea. glo. ibi. l. cum stichus. sed Ange. dixit quod hec. l. ob. l. prout ibi loquitur de alternatiua. sed secundum eū ibi loquitur de alternatiua. l. non hois. Tu dic quod imo illa. l. ob. quia ibi videtur purificare obligationem specierū obligationi generis. sed non ob. quia re vera non parificantur si litera ibi recte intelligatur prout colligitur ibi ex glo. in ver. homines.

1 **Operarum.** † Stipulatio operarū diuiditur numero inter heredes aut dn̄os stipulantis ꝛ earū solo est prompta si ad interesse deducitur vel stipulatoris heredes aut dn̄i sint in concordia qualiter earum prestatio fiat. hoc dicit. ¶ In tex. ibi necesse. s. ex ea quia vna est nō pōt fieri diuisio numero. ¶ No. ex tex. ibi si malit libertus. qđ in obligatione prestationis opere adeo succedat obligatio ad interesse ꝙ solutione eius est expedita si promissor vult prestare interesse. ꝛ sic nō cogit ad prestationem opere precise. Et est verum ꝯm Ange. qn̄ prestatio opere habet causam successiuā ꝛ difficilem al's licet velit soluere interesse non audiret creditore inuito ꝯm Jo. an. in addi. spe. de quo dicetur. j. eo. l. stipulationes nō diuidūtur. vbi ipse ponit. ¶ Nota secundo ex tex. ibi si consentiant patroni qđ licet in obligationibus dandi non compellatur debitor alteri dare ꝙ ei cui promisit preterꝙ in dotem. l. ij. ff. solu. matri. in. §. j. tamen in obligationibus faciendi cōceptis in personis plurium si creditores oēs cōcordant qđ vni eorum prestent cōpellitur debitor illi soluere. quod tene menti ꝯm Ang. Tu adde quod iste tex. non probat hoc dictum: quia hic non dicitur qđ consenserunt vni eorū solui: sed quod cōmuniter prestaretur opera. puta in fundo communi vt dixit glo. forte tamen dictum est in se verum: quia ex quo factū est indiuiduum cuilibet debetur insolidum. l. ij. ff. eo. Et ideo nō mirandum si tunc possit ꝛ debeat fieri illi soli solutio si alij cōsentiant que ratio cessat in obligationibus dandi. ꝛ hoc quod dixit de obligationibus faciendi videtur procedere si ipse debitor nolit venire ad prestationem interesse alius planum quod non posset compelli soluere interesse solidum alteri ꝙ debeat. ¶ In glo. 2 super verbo partem ibi solue hic consensit. ꝛ sic tenet glos. † quod vbi creditor facti cōsentit sibi prestari partem quod debitor liberetur ꝛ est in se vera: qꝛ creditori volenti aliud pro alio solui pōt. sed non tn̄ per hoc cōtingit liberatio ex eo qꝛ solutum sit debitū pro parte: quia talis diuisio stipulationem corrumpit. j. e. l. stipulationes non diuiduntur. ¶ In ea. glo. ibi vel dic partem opere hec vera. ¶ In ea. glo. ibi tota tenet gl. qđ vbi vnum indiuiduū in genere est i obligatione si sunt plures heredes stipulatoris quilibet agit ad solidum. sed nulli debet fieri prestatio nisi pro rata ei cōtingente. sed hoc est falsum ꝯm Angelum per ea que dixi. ff. in principio. l. Tu dic quod glo. non loquitur de tali indiuiduo scilicet quando genus versatur in tali obligatione. sed quando opera. ꝛ sic factum quo casu glo. optime dixit ex parte heredum stipulatoris prout glo. hic loquitur sed ex parte heredum ꝓmissoris si agitur ad factum contra vnum insolidum si non satisfiat faciendo factum condemnabitur ille heres ad soluendum interesse stipulanti non pro hereditaria portione vt est text. secūdum vnum intellectum. in. l. ij. §. ex quo. ff. eo. ꝛ ibi fuit dictum. ¶ Itē adde quod extra glo. datur alia solu. hic per Pe. ad contrarium glo. scilicet quod hic loquitur ex parte heredum stipulatoris. sed in contrario ex parte heredum promissoris possit peti solidum. tamē vnus ex heredibus stipulatoris solū petet pro sua rata non sequitur tn̄ liberatio nisi totū soluat. sed hāc sol. reprobat Ray. per. l. libertus. qui allegat in hoc. §. vbi litera videtur velle idem ex parte heredum stipulatoris dum dicit nec peti pro parte poterit ꝛc. ideo tenet secundam.

Cum quis. Heredi adiecto nō potest solui. hoc dicit. Ratio autem summarij esse pōt: qꝛ solutio que dꝫ fieri adiecto est meri facti cū nihil obligationis trāseat ad eū. ideo nō transit ad heredē. ar. l. menius. ꝛ. l. qui heredi. de cōdi. ꝛ demō. Item qꝛ adiectus quo ad qđ equiparat ꝓcuratori. l. vero ꝓcuratori. j. de sol. mandatū aūt ꝓcuratoris morte finit. ergo ꝛc. ¶ Et no. hanc l. ꝯm Ang. pro meris executoribus vltimarū voluntatū: qꝛ eorū heredibus solutiones nō erūt fiende de quo p Cy. in. l. id qđ pauperibus. C. de epis. ꝛ cle. nā officiū executoris non videt trāsire ad heredē de quo ibi. ꝛ in. c. ij. de testamētis. lib. vj. Et p Bart. in. l. a filio. de adimē. leg. ꝛ. l. ante pe. ff. de tutel. Itē adde predicta vera in adiecto noīe ꝓprio secus si sit adiectus sub noīe dignitatis: qꝛ tunc durat adiectio donec duret dignitas. l. annua. §. a titia. de annu. leg. ꝛ sic in persona successoris poterit solui scđm eū. Adde ad materiā qđ no. Bar. in. l. qui liberis. §. hec verba. j. de vulg. et pupil. ¶ Itē facit ꝯm Pe. ꝙ si maritus vēdidit rē vxoris ꝛ accepit in cambiū aliā rem. ꝛ deinde venit ad vxorē ꝛ petit ꝙ consentiat illa vero dicat nō cōsentiā nisi mihi des pelliciā seu pellē. ipse dicit dabo: ꝙ si morit vxor ꝛ vult dare heredib' vxoris nō audiatur. facit. l. cum ita datur. ad finem. supra de condi. ꝛ demon.

Summarium.

1. ¶ Argumentū de vltimis volūtatibus est licitū ad cōtractus.
2. Stipulatio alia est in persona principalis alia in psona heredū.
3. Pactum quando personale ꝛ quando reale dicatur.

Filio

4 Filio ad solutionem adiecto solui potest.
5 Pater stipulans sibi aut filio personam filii ad solutionem et non ad obligationem apponit.
6 Exceptio pacti competens necessario per partem opponi debet.
7 Obligatio quare sui natura dicatur perpetua.
8 Exceptio metus et erroris non inest obligationi.
9 Exceptio dilatoria solutionis quando ad processum obiici possit.
10 Pactum de non petendo ad tempus plus privilegii habet quam pactum de non petendo perpetuo.
11 Stipulari ante kalendas vel in kalendis paria sunt quo ad incommodum stipulatoris.
12 Fundi appellatione in dubio quid veniat.
13 Stipulatio interposita secundo loco animo novandi primam tollit.
14 Debitor sub conditione negligendo non constituitur in mora.

Cum qui ita. Qui promittit aut legat quantitatem vel speciem pluribus copulatiue intelligitur legare eandem non plures. h. d. ¶ Et de materia dic vt dictum fuit in. l. stipulatio ista. §. eum q §. e. Et aduerte quia licet Ang. posuerit in summario de specie tamen litera nihil dicit. ¶ †No. quod licita est argumentatio[a] de vltimis voluntatibus ad contractus. idem econtra de contractibus ad vltimas voluntates de quo in. l. seruum filii. §. eum qui chirographum. de legatis primo.

Te et titium. Expressio vnius heredis futuri in obligatione dandi nihil operatur. h. d. ¶ In tex. ibi conuenisse videatur. l. j. facie. ¶ In tex. ibi inutile pactum ex eo quia cum non teneatur ipse titius insolidum. et sic non valeat expressio eius prout voluit promissor nec valebit etiam in tacito. facit. l. iii. §. fi. §. de seruitu. rusti. prae. secundum Ray. ¶ Not. istum tex. contra opi. Vltramontanorum qui dicunt † quod alia est stipulatio in persona principalis alia in persona heredum quando quis stipulatur sibi et heredibus quod non videtur esse verum quando id quod in stipulatione deducitur est de sui natura transitorium ad heredem nam tunc adiectio heredis est supervacua de quo per Bar. in. l. stipulatio ista. §. si quis ita. §. eo. ¶ In gl. sup verbo titium ibi quem solum credebam. hoc verum in se tamen idem esset in vno si alios credidisset futuros quando in obligationibus dandi non potest vnus ex pluribus heredibus insolidum obligare. et sic cum non valeat expressum prout putauit: nec valebit etiam tacitum pactum quod videretur esse factum heredibus in consequentiam per ea que notantur. j. eo. l. continuus. §. fi. ¶ In gl. sup verbo inutile pactum. ibi erat noiatim actum. hanc tenet Ang. sed mihi non placet: quia si sic simpliciter esset vera hec sol. sequeretur quod in obligationibus dandi stipulator posset vni ex suis heredibus prouidere si nominatim hoc vellet facere quod non est verum: quia pro ea parte pro qua quis non est heres censetur extraneus vt no. gl. singu. in. l. ii. §. fi. de pacto. stipul. facit quod habetur in. l. cum a matre. C. de rei vendi. et sic pro illa parte non potest defunctus ei querere. l. stipulatio ista §. alteri. §. e. nec eadem ratione ipm obligare pro dicta parte. ideo dic secundum Barto. quod ibi in pacto liberatorio hic in obligatorio. Nec obstat iste tex. ibi quamuis conuenisset et c. Quia debet exponi prima facie vt dixi in litera. non tamen in rei veritate ex quo principale ex quo habet surgere dicta tacita conuentio non valet prout voluit disponens. Ex hoc clarum quando expresse non conuenit ne ab aliis peteretur. sed si in casu huius. §. expresse dixisset quod nolebat ab aliis peti an tunc aliis peti poterit et magis dubium. nam Pe. hic sentit quod sic. sed forte contrarium est verum: quia exprimitur quod tacite inerat. et sic nil debet operari. l. non recte. C. de fideius. Videtur enim esse mens quod ita demum aliis non conueniantur si expressatus teneatur ad solidum sicut et quando tacite surgit dictum pactum ne ab aliis petatur. et sic si expressatus non tenetur ad solidum non videtur fuisse mens quod pactum etiam expressum prosit aliis quia ratio cessat in casu. l. auus. §. de pac. ¶ Tractat etiam hic Pe. † an quando pactum in dubio intelligatur personale vel reale. nam hic videtur quod in dubio reale dum dicit titium persona supervacua est. ipse distinguit inter pacta affirmatiua et negatiua. primum intelligatur reale. puta si promitto tibi. x. sed personale. puta si promitto non petere. Ratio quia in affirmatiua si decedo antequam dem nisi heres meus teneatur inutilis esset stipulatio. ideo in dubio intelligitur actum quod transit in heredem ar. l. quoties. j. e. que ratio cessat quando promitto non petere. quia saltem habuit dilationem pro tempore quo non petiit licet heres postea petat. Et per hoc dicit quod si quis facit conuentionem negatiuam que non affert vtilitatem in morte tunc transit ad heredem. exemplum si facio tibi pactum quod te non impediam ad colligendum vuas. sed de hoc dic vt dicetur. j. e. si sic. ¶ In eadem glos. ibi item et ibi in facto. hec verba et de materia aliquid tangit hic Ang. licet non perfecte. ideo dic vt dicetur in. l. continuus. §. fi. j. e. Et de materia etiam hic per Jac. de are. et Ray. quod Jac. de are. dicit quod aut vult vnum tantum heredum grauare legando aut contrahendo primo casu aut grauat heredem et non heredem. et tunc habet locum. l. si duobus §. j. de leg. j. aut vnum ex heredibus. et tunc si ex certa scientia ille solidum debet. l. si post emancipationem. de leg. iii. secus si per errorem. de leg. ii. l. cum pater. §. cum extimaret. Secundo casu quando contrahendo aut nomen vnius heredis ponitur demonstratiue aut discretiue. Si demonstratiue nil operatur. l. tale pactum. §. fi. de patis. Si discretiue: et tunc si ad liberationem operatur. l. auus. de pactis. et hoc casu cum obligatio efficaciter non cadat in eum velut exceptione munitum cadit tota in alium ar. l. iii. §. heres. supra commo. et. l. si plures. de vi et vi arma. et. l. ab omnibus. de leg. j. et. l. cum ab vno. de leg. ii. sed certe prime due. ll. ponunt casus speciales vt dictum fuit in. §. Cato. alie due loquuntur in vltimis volunta-

tibus. ideo videtur quod aliis solum pro parte hereditaria remaneant obligati. Si vero addicitur ad obligationem. et tunc non operatur vt hic et hoc si in dando. secus si in faciendo. j. eod. l. continuus. §. fi. vbi plene dicetur.

4 **Qui sibi.** † Filio adiecto ad solutionem etiam post emancipationem potest solui. secus si adiiciatur ad obligationem. h. d. ¶ In tert. ibi non recte filio. sed inuito patre. ¶ Nota quando quis dicatur adiectus ad obligationem vel ad solutionem. quia quando stipulator facit mentionem de persona sua. et de alio per dictionem aut dicitur adiectus ille alius ad solutionem. et idem si per dictionem vel. l. j. §. penul. de stipu. ser. secus si cum dictione et vt. §. in pri. huius. l. Idem si cum dictione cum ar. titie tertores. §. j. de leg. j. Item secus si persona stipulatoris non exprimitur. ¶ In glo. sup verbo emancipato. in fi. sed imo idem tamen in extraneo quam in filio est dicendum quia aut mutatur status in deterius et finitur mandatum et adiectio vt in contrariis. aut mutatur in melius et non finitur vt hic. Et nota bene quia satis mutetur in melius respectu persone adiecti: quia melioretur eius conditio. Et per predicta videtur quod mandatum procuratoris finietur post confectum procuratorium effectus est vnus ribaldus. ad quod facit. l. corneli. j. de solu. idem videtur in executore vltime voluntatis: quia si post testamentum vel mortem efficiatur vnus ribaldus finietur eius officium. facit ad hoc. l. liberto. §. larius. de annu. leg. ¶ In glo. sup ver. gratia solutionis in fi. nec obstat. l. si sibi. et. l. sed si ita de stipula. ser. quia primo hic stipulatur sibi et addicitur alius per dictionem aut. secus quando seruus communis stipulatur alternatiue dominis suis illud quod vtrique ipsorum poterat acquirere quia tunc secundum iura ista vitiabatur stipulatio ratione incertitudinis. hodie videtur secus per. l. cum quidam. de ver. signifi. quod tenet hic Ang. de quo in. l. si seruus. et in. l. sed et si. de stipu. ser. ¶ In glo. sup verbo solutionem. ibi. l. gaius. §. j. ob. huic. l. in duobus. primo quia adiectus ad solutionem velut habens debitorem obligatum potest agere cum alias adiecto nihil queratur licet ei solui possit. §. l. pri. Secundo quia illi adiecto ad obligationem cui obligatio non potest queri solui potest vt ibi innuitur quod hic negatur. Pro solutione conclude secundum Ange. quod interdum stipulator promittit personam adiecti sue persone. Propterea quia stipulatur titio aut sibi cum nihil titio stipulari possit. et tunc sibi ipsi queritur actio adiecto aut nihil. Fallit fauore dotis et affectionis vt in casu. d. l. gaius. que casu nedum quod possit solui illi primo noiato: verum etiam ipse potest agere. et sic videtur quod ibi sit speciale fauore dotis et per contrarium in contrarium videtur esse ius commune arg. l. ius singulare. de legi. et sic ibi erit specialitas in duobus. primo quia illi primo noiato queritur actio. secundo quia posito quod non queratur licet sit adiectus ad obligationem poterit ei solui. et hoc sensit ibi gl. in verbo soluere. verum dic et melius quod ibi est solum specialitas: quia illa neptis primo noiata cui auus maternus de rigore iuris non poterat stipulari agere possit fauore dotis et affectionis personarum. non autem est specialitas quod ei solui possit si ei actio non queratur licet fuerit in ordine stipulandi preposita. per tex. in l. j. §. penul. de stipu. ser. vbi si seruus fuerit stipulatus fructuario aut domino eo casu quo stipulari non potest fructuario. vt quia non est ex re eius nec ex opera sua. et tunc queritur actio domino. sed solui potest vsufructuario vt ibi patet. et per hoc bene facit. d. l. gaius. in prima responsione que videtur velle quod de rigore nepti possit solui. interdum autem quis stipulatur sibi aut tertio dari. et tunc illi tertio potest solui. sed obligatio ei nunquam queritur vt hic. et. §. l. pri. Interdum autem quis stipulatur alteri cui non potest acquirere. et tunc stipulatio funditus est nulla. l. stipulatio ista. §. alteri. §. e. nisi adhibeantur remedia de quibus ibi fuit dictum. Interdum autem quis stipulatur cui potest acquirere. sed statim obligatio facit transitum ad stipulatorem. exemplum quando pater stipulatur filio. et tunc filio solui non potest: quia omnis obligationis substantia facit transitum in patrem. et ita loquitur hic. et hoc quando soli filio stipulatur. sed si stipulabatur sibi aut filio: filio solui potest. quia videtur adiectus ad solutionem vt hic patet. Et idem videtur esse si stipuletur pater filio aut sibi: quia ex quo pater suam personam expressit et sibi querere potest censebitur filius adiectus ad solutionem ne supervacuo alias sit adiectus. et quia obligatio queritur patri restat quod merum factum solutionis debet fieri in persona filii in dictis casibus cuius facti est capax. insti. de stipu. ser. §. sed cum factum. Si autem ipse filius sibi stipuletur tunc sibi solui potest ratione sui contractus. l. si seruus. C. de pactis et. l. si vnus. de pactis. et idem in monacho et seruo quod dem est de filio interdum autem quis stipulatur pluribus disiunctiue quorum cuilibet stipulari potest exemplum in seruo communi duorum dominorum. et tunc propter incertitudinem stipulatio est nulla. et nulli eorum solui potest. nam in dubio pariter affici videtur cuilibet domino. et sic ratione alternatiue remanet incerta. l. pretor. §. quod ait. de iniuriis. l. si seruus. et. l. sed si cum. l. se. de stipu. seruo. secus si quis stipulatur sibi aut alii etiam si sit pater quod stipuletur sibi aut filio: quia videtur velle obligationem queri sibi ex persona sua cum omnis ordinata charitas incipiat a seipso. l. pro ses. C. de serui. et aqua. hinc est quod si seruus stipulatur sibi aut alicui ex dominis vel. l. sed et si sibi. j. de stipu. ser. secundum Pe. et hoc de iure isto. vt. §. dixi hodie forte secus per. d. l. cum quidam. per quam disiuncta in resolui in coniuncta de quo dicetur in. l. si seruus pallegata. Interdum etiam vltimo quis stipulatur duobus tertiis quorum vni potest stipulari et non alteri et preponit nomen eius cui non poterat stipulari: et adiicit nomen eius cui poterat per disiunctiuam. et tunc illi soli adiecto per disiunctiuam queritur obligatio et non primo quereretur obligatio. sed ei soli poterit. l. j. §. pe. de stip. ser. secundum Ang. et per hoc firmat: quia prepostera ratio ordinis an extraneus promittatur an postponatur non debet vitiare saltim vt vitietur stipulatio. ar. l. nec enim. j. de sol. Et ideo

5 habetur perinde ac si primo sibi aut illi tertio esset stipulatus. ¶ † Vltio

[a] ¶ Argumentatio. Adde istud esse verum si subest eadem ratio. Bart. i. l. fi. ver. et si arguit licitum est ff. cōia prae. et in. l. pactum. i pri. et ibi gl. in versi. diui marci. et dy. post guli. de cu. ff. de pac. et in. l. si titio aut seio. de leg. ii. bal. i. l. fi. C. de le. i. l. seruum filii. §. eum qui chirographum. ff. de leg. j. et in. l. iure ciuili. de pdi. et demo. laur. de fano. in. l. in quorum ff. de pigno.

no.ẜm Ang.qḋ qñ pr̃ stipulat̃ sibi aut filio vr̃ apponere personã ipsius filij solũ ad solutionẽ ⁊ nõ ad obligationẽ.fallit in duobꝰ casibus.primo si stipulatur sibi reddi in vita aut filio post mortẽ suã.⁊ tũc filius vr̃ ad obligationẽ adiectus.l.pater cũ filie.s̃.de pac.dot.scḋo qñ pr̃ dat dotẽ ꝓ filia ⁊ stipulat̃ sibi reddi aut filie ꝑ.l.vxorẽ.§.testõ.ꝯiuncta gl.in ver.repeteret.de le.iij.⁊ rõ ꝑꝑ ius insolidationis qḋ filia põt hr̃e in dotẽ ⁊ ꝑꝑ necessitatẽ quã hꝫ pater in dotãdo.l.ij.in fi.so.ma.⁊.l.fi.C.de do.ꝓmis.Adde tñ qḋ tũc videt̃ adiecta persona filie ad obligationẽ in casu consolidationis vt dicto.§.testamento.

Qui ita. Obligatio sui natura est ꝑpetua ⁊ nõ finit̃ tp̃e ipso iure ẽt ex partiũ conuẽtione sꝫ ope exceptiõis ꝙ hic multis ꝓbat̃ exẽplis.h.d. ¶ †Not.ꝙ vbi cõpetit exceptio pacti vr̃ ꝙ necessario sit opponenda ꝑ partẽ alias nõ habeat ꝓdesse lꝫ forte al's de ipsa ꝯstet in iudicio vt hic ꝑ Bar. ¶ Jn gl.sup ver.stipulet̃ in fi.Cõclude qḋ aut cõstet de mẽte partiũ an intellexerint de.x.mẽstruis hoc est singulis mẽsibꝰ vel de.x.ãnis.hoc est singulis annis vel de vnicis.x.⁊ illa est seruanda ꝑ id qḋ hr̃.s̃.ti.j.l.obligationũ substantia.in fi.Ubi aũt est dubiũ de mẽte.tũc dic qḋ si talis dispositio fiat in vltima voluntate vt qꝛ grauet heredẽ.x.dare alicui donec viuat intelligit̃ de.x.ãnis vt est casus in.l.legatũ.s̃.de annu.leg.aut loquimur in ꝯtctibus:tunc si ꝓmissio fit pauperi videtur in dubio esse facta in causa alimentoꝝ q̃ ꝯsueuerũt cũ vita finiri per ea q̃ habẽtur in.l.cũ hi.§.cõstat.⁊.§.si in annos.s̃.de trãsactio.Si aũt fiat alteri intelliget̃ de vnicis.x.⁊ videbitur esse actũ qḋ aliqd det̃ annuatim de dicta summa donec viuat stipulator minutatim soluẽda ita qḋ ascẽdat final'r ad dictã quãtitatẽ ꝑ.l.si cũ ꝓfinitiõe.qñ dies leg.ced.⁊ hoc vr̃ de mẽte Bar.hic.sꝫ Ang.in hoc vltimo dicit se dubitare.qꝛ imo vr̃ qḋ tũc cõfestim possint peti solida.x.ꝑ istũ tex.vbi vr̃ esse casus intelligẽdo ꝙ vnica.x.ad vitã stipulantis fuerint ꝓmissa.⁊ pro hoc adducit:qꝛ cũ vite hoĩs tp̃s sit incertũ dicit se nõ videre quõ possit fieri equalis diuisio ꝓstationis:vt sic pũctal'r finiat̃ tota quãtitas in stipulatoris vita ⁊ si dicas hoc cõmitti arbitrio ꝓmissoris nõ vr̃ bñ dictũ:qꝛ ad minimũ reducet eas ꝓmissor cũ.l.ꝓsumat eũ nunq̃ soluere velle aut soluere minus q̃ põt.s̃.e.l.si ita stipulatꝰ fuero.x.aut.v.saluo nisi dicas fieri distributionẽ arbitrãdo tp̃s vite scḋm formã.l.hereditatũ.s̃.ad.l.fal.⁊ in.h.d.se semp dubitasse.Sed potes dicere ꝙ si intelligat̃ de vnicis.x.satis est tolerabile ꝙ statim debeat fieri solutio si petat̃ per hũc tex.ꝗ vr̃ velle ꝙ tũc tp̃s sit adiectum ad limitandũ obligationẽ.non aũt ad differẽdũ in aliquo.Nec ob.l.si cum prefinitione.qꝛ ibi erat annuatim certa quãtitas ex dispositiõe testãtis prestanda ad certũ tp̃s.hic aũt secus.⁊ sic est diuersus casus in quo est diuersa rõ ꝑꝑ rõnẽ Ang.quã.s̃.tetigi. ¶ Sed attẽde qꝛ forte põt attẽtari ꝙ ẽt si promissio fiat diuiti ex quo ponit̃ dictio repetitiua sicut est dictio donec vel q̊ad vt colligit̃ ex.l.pe.de excu.tut.⁊.l.sicut in anno.s̃.ꝗ.mo.vsu.amit.qḋ tũc intelligat̃ de.x.annis ex quo in obligatione versat̃ tale ꝗd cuius prestatio põt reiterari ꝑ.l.legatũ.de annu.leg.Nõ eñ apparet qḋ ibi sit spãle in vltĩa volũtate.sꝫ potiꝰ vr̃ esse ex natura verboꝝ ꝓlatoꝝ ꝑ testatorẽ.Nõ aũt intelligetur de.x.singulis mẽsibꝰ:qꝛ in dubio debemus facere interpretationẽ pro maiori dilatione ꝑ.l.si ita stipulatus fuero.s̃.eo.sꝫ istud credo posse de iure defensari ⁊ maxime cũ in.d.l.legatũ iuriscõ.nõ fundat se ex aliquo fauore legatoꝝ.sꝫ solũ in verbis testãtis.⁊ ꝓ hoc ẽt bñ facit iste tex.inquãtũ dicit cõfestim agi posse ad.x.nã ẜm opi.Bar.nõ põt agi cõfestim ad ipsa.x.nisi ĩtelligatur fuisse ꝓmissio ãnua. ¶ Jn gl.sup ver.cõfestim in fi.dic ex hac gl.⁊ no.qḋ qñq̨ tp̃s adijcit̃ cã differẽde obligationis qñq̨ limitãde obligationis.Sed qual'r hoc poterit apparere si nõ ꝯstet de mẽte.Cõclude ꝙ si apponit̃ dies ꝑ dictionẽ ex vr̃ adduci ad differendũ.l.obligationũ.in prin.s̃.ti.j.Si aũt apponit̃ dictio ad vel donec vel quousq̨ puta ad vitã vel q̊usq̨ viuã ⁊c.Tũc dic ꝙ in dubio ꝓsumit̃ adiectꝰ dies cã differẽde obligatiõis fauore debitoris.Jḋ ẽt post diẽ agi poterit.s̃.e.l.eũ ꝗ kalẽdis.Fallit si ꝓmissio fuerit facta ꝑ verba ꝓdicta.vel aliud sĩle puta ꝯstituo tibi tale ius vsq̨ ad tale tp̃s ⁊ ꝓstatio habeat cãm successiuã vt est seruitꝰ vt hic in.v̊.nã ⁊ habes vl'r si obligatio sit multiplicatiua puta singulis annis vel mẽsibꝰ vel diebꝰ vt hic pꝫ.⁊ hoc qñ addijcit̃ dies dispõni.Si aũt adijciat̃ ꝯditiõi ĩplẽde affirmatiue vel negatiue tãgit ẽt hic Bar.Sed attẽde qꝛ scḋꝫ hoc vr̃:qꝛ si vnica.x.debẽt prestari in casu huius.§.vr̃ qḋ tp̃s tũc intelligeret̃ appositũ cã differẽde obligationis.Nõ aũt cã limitãde.⁊ ꝓ hoc facit qḋ no.gl.in.d.l.obligationũ fere.§.plꝫ.s̃.ti.j.a ꝯtrio sensu.⁊ sic qḋ dixi.s̃.post Ang.sup gl.j.deberet intelligi qñ expresse ꝯstabat tp̃s fuisse adiectũ cã limitãdi obligationẽ.⁊ forte lꝫ hoc dictũ nõ sit sine scrupulo põt tñ tolerari:qꝛ si ꝓmitto dare stichũ vsq̨ ad vitã meã vel vnica.x.tm̃.s.vsq̨ ad vitã meã vel vsq̨ ad vitã stipl'atoris põt dupl'r intelligi ꝙ stet limitatiue ꝓut pria facie sonare vr̃.põt ẽt intelligi dilatiue ⁊ hoc vr̃ verisimilius cũ cõiter sic fieri ꝯsueuerit ꝙ tp̃s potiꝰ apponit̃ ad differendũ q̃ ad limitãdũ stante vnica prestatiõe.nã al's incitaret̃ stipulator ex forma stipulatiõis ad statim agendũ ꝙ nõ ꝯsueuit esse cõiter de mẽte ꝓmissoris.Jḋ talis itellectꝰ sumi nõ dꝫ.ar.l.certi ꝯdictio.§.si nũmos.s̃.si cer.pe.⁊.l.semp in stipulationibus.j.de reg.iu.⁊ hoc in ipso principali ꝓmittẽte.in fideiussore aũt fideiubẽte ad certũ tp̃s forte posset dici ꝙ staret limitatiue ꝑ no.in.l.si fideiussor.i fi.s̃.mã.⁊ qꝛ hoc ꝯsueuit fieri ꝙ in fideiussore apponit̃ tp̃s ad limitãdũ fideiussionẽ.nã nõ ꝯsueuit ꝗs libẽter stare obligatꝰ ꝑpetuo vt fideiussor vt legit̃ et no.i.l.si ꝓ ea.C.mã.Jtẽ hec ꝓcedũt qñ est vnica ꝓstatio.⁊ agit̃ de ipso pricipali.⁊ apponit̃ ꝑ dictionẽ vsq̨ donec vel sĩl'es.Si aũt ꝑ dictionẽ ad vr̃ magis clarũ ꝙ nõ limitet ꝑ.l.ad diẽ.j.e.Jtẽ qñq̨ adijcitur tp̃s obligationi ꝑ dictionẽ in.⁊ tũc habes casum in.l.si mãdato titij.§.ille.s̃.mã.⁊ ibi est ẽt casus ẜm vnã lec.ꝙ qñq̨ est tp̃s adiectũ obligationi ad limi-7 tandũ nõ finit̃ obligatio tp̃e si fuit in mora ꝓmissor. ¶ †Jtẽ adde q̃re obligatio dicat̃ sui natura ꝑpetua nec possit ip̃o iure limitari ꝑ ꝑtes ⁊ est ratio qꝛ obligatio inheret ⁊ infigit̃ ossibꝰ nr̃is sicut qdã character.l.ꝗs ergo casus.de pecu.s̃.⁊ qḋ no.in.l.iiij.s̃.ꝓ sol.sicut ergo ĩprimens characterẽ materialẽ nõ posset ip̃m ĩprimere cũ limitatiõe tp̃is.ita nec ẽt põt hmõi character obligatiõis vt ita dixerim de quo ꝑ Bar.ꝗ notãter loquit̃ in.l.iiij.s̃.de serui.⁊ sil'r hr̃ ꝑ cano.de sac.nõ reiterã.sup rubrica vbi hr̃ quõ ꝑ collationẽ ordinis imprimat̃ character aĩe clerici ꝑ id ẽt in futuro seculo ab alijs apparebit separata.legit̃ ⁊ no.ꝑ Jo.an.i.d.rubrica ⁊ ꝑ Jnn.i.c.j.de bap.alia rõ assignat̃ in tex.i.l.obligationũ.§.plꝫ.s.qꝛ sunt certi modi iducti a iure ꝑ quos põt tolli obligatio ipso iure ĩter quos hic nõ est.nemo aũt põt facere ne.ll.i sua dispõne locũ habeãt.de leg.j.l.nemo p̃t.⁊ hãc rõnẽ ẽt posuit hic pe.⁊ hoc de rigore ex eqtate tñ ꝑꝑ partiũ ꝯuẽtionẽ ob.exceptio. ¶ Ultio inducit iste tex.ꝙ nõ sufficiat apparere de exceptiõe i allegationibꝰ nisi exceptio fuerit opposita corã iudice.bar.hic i effectu ꝯcludit ꝙ si est exceptio q̃ inest obligatiõi tũc sufficiat apparere exceptio allegationũ siue ꝑ ꝓcessum de ipsa lꝫ nõ fuerit opposita.secus si fuerit exceptio q̃ nõ iest.dr̃ aũt inesse ẜm eũ qñ a ꝓ̇ncipio obligatio ꝯhit̃ in diẽ vel statim post obligationẽ ꝯctã apponit̃ pactũ ꝑ qḋ differt̃ in diẽ:qꝛ pacta incõtinẽti apposita dñr inesse.l.lecta ver.dicebã.si cer.pe.secus dicit si sit ex ĩteruallo factũ pactũ Bal.v̊o dicit ꝙ dicunt̃ pacta ĩesse qñ ab ipso initio ꝓducũtur inesse et orit̃ cũ exceptione pacti ⁊ eiꝰ natura.Sed qñ pactũ apponit̃ ex ĩteruallo tũc obligatio ⁊ actio orit̃ ex ꝯctu simpl'r scḋm suã simplicẽ naturã.sꝫ pactũ appositũ ex interuallo ip̃m qualificat ⁊ modificat dũmõ apponat̃ in iudicio ⁊ sic in effectu vult idẽ qḋ Bar.Ang.v̊o al'r dicit vcꝫ ꝙ vbicũq̨ pactũ adijcit̃ obligatiõis origini ⁊ natiuitati ita ꝙ orit̃ simul cũ obligatiõe tũc illud pactũ inest ⁊ nunq̃ illa obligatio põt reduci in iudiciũ nisi cũ illa modificatiõe seu affectiõe.Et iḋ tũc cũ ex ꝓpositione actiõis ⁊ obligatiõis appareat affectio nõ est necesse ꝙ obijciat̃ exceptio a ꝑte i.l.vbi pactũ.C.de trãsactio.in gl.magna.Ubi aũt modificatio seu dies nõ addicit̃ natiuitati seu origini sꝫ ꝓstationi pone exẽplũ si ꝓmitto.x.q̃ soluere ꝓmitto ad talẽ diem obligatiõis origo est pura scḋm eũ nõ hñs effectũ.⁊ iḋ tũc necessaria est exceptio.Sꝫ qñ hic defectꝰ solutionẽ cõcernẽs iudici est notorius ꝯdẽnabit iudex reũ nõ excipientẽ ad soluẽdũ in termino statuto nõ añ ẜm eũ.Tu adde ꝙ in exẽplo ꝓxime dicto satis vr̃ qḋ obligatio a ꝓ̇ncipio est affecta ꝑꝑ id qḋ incõtinẽti est subiectũ.ar.l.lecta. ¶ Jtẽ adde ꝙ bar.hic vult†ꝙ exceptio metꝰ ⁊ erroris nõ dicat̃ inesse obligatiõi sꝫ esse extrĩsecꝰ ⁊ vr̃ velle qḋ nõ sufficiat de illa apparere in allegationibꝰ si nõ fuit opposita.sꝫ hoc nõ vr̃ verũ:qꝛ satis põt dici inesse obligationi cũ illã afficiat tp̃e sui ortꝰ ꝑ ea q̃ statim sunt dicta.⁊ qꝛ alias locupletaret̃ actor cũ aliena iactura.iḋ nõ dꝫ iudex ꝯdẽnare ex quo cõstat de exceptiõe lꝫ nõ fuerit opposita.l.plane.s̃.de peti.here.⁊ ꝙ ibi no.⁊ idẽ tꝫ Bar.in.l.si vnus.§.pactus.s̃.de pac. ¶ †Jtẽ põt dubitari an exceptio dilatoria solutiõis possit obijci ad ꝓcessum.Bar.hic ꝙ sic saltim qñ inest obligatiõi.ꝯclude ꝙ aut est exceptio dilatoria solutionis ex pacto de nõ agendo ad tp̃s.⁊ ista põt opponi ad ꝓcessum ꝑ id qḋ notat̃ in.c.j.de lit.ꝯte.in.vj.⁊ in.c.j.de plus pe.aut est exceptio solutionis dilatoria resultãs ex dilatione data ad soluẽdũ.⁊ tunc si a principio fuit data vr̃ posse opponi ꝑ.l.j.in fi.s̃.qñ dies vsufru.leg.ced.vbi dr̃ ꝙ ꝗ añ diẽ agit male agit.Si aũt orit̃ ex dilatione data ex pacto facto de nõ petẽdo ad tp̃s ex postfacto.⁊ tũc est maius dubiũ.tñ ꝯclude ꝙ si apponit̃ ad ꝓcessum ⁊ ꝓbet̃ parte non reclamãte vr̃ ꝙ ĩpediat̃ ꝓcessꝰ vt sẽtit Jnn.i.c.j.de plꝰ pe.Si vero ꝑs reclamet tũc si incõtinẽti p̃t ꝓbari vr̃ ꝙ possit oppõi ꝑ ea que hñr in.§.tp̃alis.isti.de excep.⁊ qḋ no.Jnn.i.c.pastoralis.de exce.⁊ qḋ no.ꝑ Bar.i simi.i.l.nõ erit.al's i.l.nã ⁊ postea de iureiur.Si aũt nõ p̃t ꝓbari incõtinẽti tũc nõ ĩpedit ꝓcessũ.sꝫ venit postea ꝓbãda ad effectũ meritoꝝ cause vt duplicẽtur iducie ꝑ no.ꝑ Jnn in c.pastoralis.⁊ ẜm ꝓdicta vr̃ ĩtelligẽdũ qḋ hr̃ i.l.exceptionẽ.C.de ꝓba.⁊ ꝑ ꝓdicta pꝫ ꝙ de iure nõ ꝓcedit practica q̃ est i aliqbꝰ ꝑtibus:qꝛ qñ ꝗs est obligatꝰ ad diẽ agit añ diẽ vt cõdẽnet̃ ad soluendũ aduenĩete die:qꝛ si obijcit̃ exceptio nõ dꝫ audiri ꝑ predicta saluo nisi timeret̃ ꝙ aduenĩete die nõ essent testes ꝗ sunt mõ.ar.l.in l.aql.si deletũ cũ ibi no.ff.ad.l.aql. ¶ An aũt necessario sit opponẽda dilatoria solutiõis añ litis ĩgressũ pẽdet ex no.i.d.l.excep.

10 †Et ex ꝓdictis no.ꝙ plꝰ ꝓ̇uilegij vr̃ hr̃e pactũ ꝺ nõ petẽdo ad tp̃s q̃ pactũ de nõ petẽdo ꝑpetuo:qꝛ primũ p̃t obijci ad ꝓcessũ ẜm nõ nisi fuerit iuratũ vt no.Jnn.i.d.c.j.de lit.cõte. ¶ Jn glo.sup ver.kalẽdis.ibi aliqd diurnũ adde si hoc ꝯstat de mente hoc clarum in dubio si inter tempus stipulationis ĩterposite ⁊ tp̃s kalendarũ ianuariarũ de qbꝰ i lr̃a erat distãtia dierũ ⁊ in obligatiõe v̊sabat̃ aliqd cuiꝰ ꝓstatio poterat reiterari puta quãtitas forte.x.vt in gl.tũc in dubio forte intelliget̃ de diurnis ꝑꝑ naturã dictiõis vsq̨ ꝑꝑ id qḋ.s̃.dixi.Si v̊o inter tp̃a ꝓdicta erat distantia mensiũ forte in dubio intelligetur de mẽstruis ꝑ ea que.s̃.dicta sunt.

11 **Qui ita.** †Quo ad stipulatoris incõmodũ paria sunt stipulari añ kalẽdas vel in kalẽdis:qꝛ neutro casu agit̃ nisi eis finitis.h.d.Et de materia dic vt dixi.s̃.e.l.ꝗ añ kalẽdas. ¶ Jn gl.j.vbi vel dic ẜm Jo.⁊ Ug.s.ante kalẽdas.s.finitas.

hec vba qñ ꝯstat de mẽte tñ diuinat.l dubio dic qđ dȝ ĩtelligi añ calẽdas.s.finitas.ar.eor̃ q̃ hñr i.l.stipulatio ista.§.i stipulatiõibus.⁊.j.e.l.iter stipulãtẽ.§.si stipulãte fȝ ray.Et ꝯclude fm ang. ꝙ qñ tp̃s apponit̃ fauore creditoris añ diẽ nõ p̃t fieri solutio ip̃o ĩuito ꝑ ea q̃ dcã sũt.s.e.l.stiplo ista.§.iter certã.⁊.s.e.l.q añ ca.fallit fȝ cũ fauore libertat̃ vt.l.si ita fuerit libtas.s.de ma.te.fȝ illa.l. h̃ nõ ꝓbat si bñ ꝯsideret̃ ⁊ q̃l'r dẽat ĩtelligi pȝ ex his q̃ dcã st̃.s.i.l.q h̃ i ãno

Quipprieta. Quis p̃t stipulari qđ nõ est suũ lȝ aliq̃cãn possit cẽ suũ ex iure qđ nũc hȝ.h.d.

Si a te. Qđ solutũ nõ ĩducit liberationẽ id ꝓmissum nõ ĩducit nouationẽ.⁊solutione totiꝰ liberat̃ debitor

12 partis.h.d.¶†Et p̃mitte ꝑ euidẽtia ꝙ appellatiõe fundi in dubio ĩtelligit̃ de fundo ĩ plena ꝓprietate.et sic cũ vsufructu.l. si alij s.de vsufru.le.¶In gl.sup v̇.petere ibi cõsequet̃ vsũfructũ.hec expositio videt̃ cõtra tex.ideo tene fm dy.Bar.⁊ Ang.ꝙ petet̃ vsusfructus vt no.glo.q̃ est huic cõtraria in.l.meiꝰ.§.fundo.de lega.ij.Nec ob.ll.allegate in gl.q̄ in eis tota res est soluta :sed deficiebat ius aliqđ.s.cautionis extra rẽ.hic aũt soluta est pars rei.ideo alia pars remanet in obligatione ad hoc bene facit.l.si a reo.§. si a reo.de fideius.Nec ob.ꝙ si soluit̃ proprietas nuda nõ contingit liberatio vt hic patet.⁊.l.si ita stipulatus.§.j.j.e.q̄ ꝑ hoc nõ sequitur ꝙ totũ possit peti:q̄ patet instãtia in.l.si nõ sortẽ.§.si.x. de cõdi. inde. est ergo in pendẽti p̃ma solu.donec vsusfru.soluat̃ tibi ⁊ rõ est quare nõ insurgit liberatio soluẽdo nudã proprietatẽ respectu ip̃ius ꝓprietatis:q̄ ip̃ius p̃statio nõ affert tantã cõmoditatẽ in ea quantã affert p̃statio totius in tota:⁊ iõ nõ surgit liberatio statim vt no.s.e.l.ij.⁊.j.e.l.stipulationes non diuidũtur fm doc. cõiter:sed forte põt attẽtari qđ vtraq̃ practica sit bona.s. qđ possit peti vsusfru.per hũc tex.Itẽ qđ possit peti fundus ad hoc vt cõsequat̃ vsumfru.ꝑ ea que hñr.j.e.l.qui vsumfructũ. ⁊ ibi vr̃ ꝓ hoc casus vbi dr̃ qđ fundus dari nõ intelligit̃ si vsusfru.detrahitur:et sic si nuda ꝓp̃etas soluit̃.facit qđ no.in.l.ij.§.si reddita.s. cõmo. ¶In ea.gl.ibi eatenus saltim fiet nouatio.innuit ergo gl.qđ fm hec iura si in p̃ma stipulatiõe cõtinet̃ totũ.in scđa cõtinet̃ pars qđ sit nouatio:fȝ dic hoc falsum ꝑ ea q̃ hñr.s.e.l.scire debemus.⁊.j.e.l.qui vsufru.⁊ ibi per doc.¶In ea.gl.ibi fictitie dicit:scȝ ꝓprietatẽ nudã vel vsumfructũ nõ esse partẽ fundi quasi vere sit pars fundi.vt.j.etiã sensit gl.lȝ Ang.aliter recitet:⁊ sic habes ex hac gl.qđ vsusfructus est vere pars fundi.sed nõ interpretatiue glo. vero dicit econtra.j.eo.l.qui vsufru.⁊ ibi de hoc dicetur.¶In glo.super ver.liberabitur.in fi.secus ergo si non essent debitores ex causa lucratiua:⁊ ideo si creditor proprietatis ex causa lucratiua cõsequitur proprietatẽ nudã ex causa onerosa:q̄ forte emit: ⁊ deinde ibi vsufru.accrescit poterit petere proprietatẽ nudam:⁊ cõsequi eius extimationem per.l.non quecunq̃.§.fundus.de lega.j.

Si hominẽ. Stipulatio cõditionalis aĩo nouãdi interposita morã precedentẽ nõ purgat et cũ certũ est scđam stipulationẽ non posse ꝯmitti statim põt agi ex prima.⁊ re deficiẽte in ꝯdõnis euentũ scđa ꝯmitti nõ põt. secus si extat lȝ prima obligatio sit sublata ꝑ acceptilationẽ.h.d.¶Et legit̃ duobꝰ modis in gl.p̃mo qđ hic stipulatio fuit interposita aĩo nouãdi:⁊ hec subdiuidit̃ in duas.vna est qđ mora p̃cessit stipulationẽ nouantẽ alia qđ fuerit secuta.vtraq̃ tñ est in se vera ⁊ notabilis.Scđa p̃ncipalis lec.est qđ stipulatio nõ intercessit aĩo nouãdi:sed hec nõ hȝ dubiũ.itẽ nec conformat̃ lr̃e q̄ tũc nõ esset vis in primo rñso an esset mortuus hõ ꝓmissus vel non.ideo tene p̃mã.

13 ¶†Et ꝯclude qđ scđa est qđ stipulatio scđo loco ĩterposita aĩo nouãdi tollit primã ⁊ purgat morã ante ꝯctã.l. parui.s.de ꝯdi. fur. fallit in quatuor casibus.p̃mo si est actũ vt nõ purget̃ mora vt hic fm vnũ intellec.Scđo si sp̃es pendẽte ꝯdõne perimitur ⁊ nõ erat presens tp̃e stipulationis scđe vt hic fm aliũ intellectũ. vt.l.qui.x.§.qui mihi stichũ.j.de sol.nã qñ nõ est presens ibi nõ est vera obligatio nec ficta que nõ põt cadere in absentẽ.ar.l.qui ad certũ locati.⁊.l.si filius.si cer.pe.ideo tũc nõ purgat̃ mora ante euentũ ꝯdõnis cũ stipulatio ꝯdõnalis nõ op̃etur effectũ nisi adueniente ꝯdõne.l.cedere diẽ.de v̇b.sig.⁊.l.quoties.in prin.j.de noua.¶Et aduerte q̄.l.parui.loq̃t̃ in stipulatione pure interposita aĩo nouãdi ⁊ non in ꝯdõnali.ideo illa nõ vr̃ posse sumi pro regula qđ etiã in ꝯdõnali purget̃ mora.lȝ Ang.al'r sentiat.vt pȝ ex p̃dictis: sed melius colligit̃ ex.l.quoties.ver. marcel. fallit scđo si scđa stipulatio emanauit a tertio debitore nõ ꝯtemplatiõe debitoris morosi sed creditoris ad quẽ ꝓmissor suũ dirigebat affectũ. casus est hic fm vnũ intellectũ quẽ doct. ponũt hic pro vero:⁊ põt esse rõ q̄ tacite vr̃ agi qđ nõ purget̃ mora per scđam stipulationẽ ex quo interponit̃ fauore ⁊ ꝯtẽplatione creditoris ar.l.qđ fauore.s.de legi.fȝ forte nõ est verus:q̄ aut res fuit p̃sens tp̃e scđe stipulationis : ⁊ tunc mora fuit purgata per ea q̃.s.dicta sũt. aut nõ fuit p̃sens:⁊ tũc nõ fuit purgata si tñ est res tp̃e ꝯdõnis eueniẽtis tollet̃ prima obligatio ex q̃ scđa fuit interposita aĩo nouãdi:⁊ sic tollet̃ ẽt in ꝯñam effectus more ad primũ debitorẽ:q̄ nõ põt esse qualitas sine subiecto.l.eius qui in ꝓuinciã.si cer.pe.⁊ ideo nõ vr̃ hic fallentia bona nec hr̃e aliquẽ effectũ nisi forte dicas qđ hoc casu effectus p̃me more videat̃ trãslatus in scđam stipulationẽ ⁊ erit tũc magnus effectus:q̄ scđo loco ꝓmittẽs tenebit̃ etiã si res pereat ante aliquã interpellationẽ factã de ip̃so scđo debitore nisi ꝑ obligationẽ purgauerit effectũ more p̃ambule:fȝ hoc forte nõ est tutũ : q̄ sicut per stipulationẽ pure interpositã tollitur ex toto effectus more.l.parui.de ꝯdi.fur.ita qñ fuit ꝯdõnalis adueniẽte ꝯdõne.nec sil'r vr̃ tutum dicere qđ nõ purget̃ mora hoc casu qñ in fauorẽ creditoris secundus ꝓmittit lȝ res fuerit presens q̄ est cõtra.§.cũ mihi stichũ in.l.qui.x.indistincte intelligendo nisi limites eũ nõ ꝓcedere hoc casu qđ esset valde nota.sed nõ vr̃ tutũ.fallit quarto si mora fuit contracta per vulnerationẽ ex qua fuit secuta mors per id qđ tangit hic glo.magna.in fine.Et hoc qñ scđa stipulatio fuit interposita aĩo nouandi.vbi aũt scđa stipulatio ꝯdõnalis facta fuit non aĩo nouãdi tunc nõ purgat morã preambulã. nec eius effectũ nisi aliter sit actũ vt hic fm vnam lec.vel nisi res fuerit in p̃sentia per d.l.qui.x.§.si mihi stichũ.¶Not.ex tex. qđ qñ scđa stipulatio sub ꝯdõne emanat aĩo nouandi primã que per aliũ est contracta acceptilatio facta primo promissori nõ prodest scđo quin ip̃se secũdus obligetur existẽte ꝯdõne sue ꝓmissionis videbat̃ ꝯriũ:q̄ cũ intercessit contẽplatione primi videbat̃ quodãmodo correus.vñ acceptilatio facta vni videbat̃ alteri prodesse:sed ꝯriuȝ est vt hic dr̃ q̄ impossibile est ip̃sos esse correos cũ promissione scđi adueniente ꝯdõne debeat liberari primus fm Ang. videbat̃ etiã fm alios qđ alio respectu deberet ꝓdesse.q̄ saltim videbat̃ iste scđs promissor quodãmodo fideiubere seu promittere pro ip̃so primo.⁊ sic videbat̃ nõ posse obligari reo primo liberato:sed rñdetur qđ iste scđs nõ intercessit fauore debitoris:fȝ potius fauore creditoris al's videretur fatendũ esse ꝯriũ.Tu potes ĩtelligere lr̃aȝ simpl'r vt iacet q̄ scđs ꝓmittens nõ põt dici ꝓprie esse fideiussor.q̄ vult obligari reo nõ existente obligato.⁊ ideo simpl'r lr̃a ꝓcedet ex quo extat res sup̃ qua põt fundari obligatio.nec obstat si dicas qđ iste scđs vr̃ ꝓmisisse aĩo repetẽdi qđ facere posset si reus primus nõ reperiretur obligatus:q̄ in dubio si aliud nõ cõstat vr̃ esse mens sua repetere si cõtingat per factũ eius eũ liberari.secus si non cõtingat.nã debuit ꝓspicere hoc posse venire.ar.l.si quis domũ.§.j.loca.s.vbi aũt scđa ꝓmissio nõ esset ꝯdõnalis sed pura aĩo obligandi tũc vr̃ qđ possit repetere cũ per eius ꝓmissionẽ tũc liberet̃ debitor ꝑ not. in.l.stichũ.§.si.j.de nouatio.¶In glo.sup̃ ver.ꝓmisit ibi aĩo nouandi:sed aduerte:q̄ lȝ hec lec.cõiter teneatur tñ non vr̃ ꝓcedere q̄ si aĩo nouãdi ꝓcessisset seu intercessisset cũ nil possit nouari secuta acceptilatione nõ deberet seius obligari adueniẽte ꝯdõne cuiꝰ ꝯriũ dr̃ hic in fi.p̃terea diuinare est cũ hoc nõ appareat.iõ potes dicere qđ hic loquat̃ in dubio.vñ cuȝ lex interpretet̃ per id qđ hr̃ in §.p̃terea.isti.q.mo.tol.ob.qđ ex q̃ sup̃uenit noua p̃sona in obligatione q̃ p̃ncipal'r vult se obligare qđ mẽs ip̃ius fuit qđ ex q̃ ꝓmittit sub ꝯdõne qđ si cõtingat ꝯdõnẽ euenire nouetur p̃ma obligatio si repiatur subesse ita qđ tũc possit nouari.Si aũt nõ repiatur q̄ forte sit per acceptilationẽ sublata vel per pactũ nihilominus obliget̃ si res extat ꝓpter formã stipulationis nã ⁊ dȝ iste scđs promissor cogitare qđ illud possit euenire.⁊ ideo sibi imputat̃ si aliđ nõ declarat̃ arg.l.si qs domũ.§.j.locati.si tñ vis sustinere gl.qđ lȝ sit actũ expresse qđ nouet intelligit̃ si reperiret aliq̃d nouãdũ.naȝ vr̃ actũ qđ duo faciat.s.qđ cõmittat̃ stipulatio.itẽ qđ nouet primã ar.l.celsus.de arbitris. ⁊ ideo si nõ põt op̃ari in scđa op̃abitur in prima si põt per id qđ habet̃ in.d.l.celsus.⁊ extra de do.⁊ ꝯtu.c.cũ dilecti.¶In gl.magna ibi.sol.dic aduerte: q̄ hec prima.sol. ꝓsequit̃ intelle.qđ stipulatio scđa fuerit ĩterposita aĩo nouãdi.itẽ qđ mora fuerit ꝯcta ante scđam stipulationẽ interpositã. ¶In glo. sup̃ ver.ꝯfestim.ibi nõ pro titio.hic iũge ver.quãto q est.j.nã glo. ista fuit inepte cõposita ⁊ pondera q̄ quasi fideiubendo q̄ notat improprietatẽ.nã nõ põt dici vere fideiussor qui intercedit aĩo nouandi:⁊ sic dȝ obligari eo tp̃e quo reus dȝ liberari.¶In ea.gl.in fi.ibi an q occidit.Et intellige qđ nõ occidit incõtinẽti:sed vulnerauit mortal'r:⁊ postea ex interuallo pendente ꝯdõne decessit al's post morã non potuisset interponi scđa stipulatio ꝯdõnalis cuius ꝯriũ lr̃a innuit:⁊ ex hac so.no.hñ qđ lȝ mora ꝯcta ꝑ interpellationẽ purget̃ ꝑ scđam stipulationẽ nouantẽ tñ secus est si sit ꝯcta ꝑ delictũ.⁊ fm hoc vr̃ qđ etiã si res fuit in p̃sentia tp̃e scđe stipulatiõis ꝯdõnalis nõ tolletur effectus more p̃ambule ꝯcte per delictũ facit l.elegãter.§.nõ solũ.s.de dolo.¶In ea.gl.ibi nõ pro titio.Et adde q̄ ista sol.non vr̃ bona per ea q̃ dixi in scđa fallentia.¶In ea.glo.ibi.⁊ sic fuit in mora ⁊ postea decessit.Nota bene ex hac lec. et

14 solutione† qđ debitor sub ꝯdõne nõ põt ꝯstitui in mora negligendo:sed hñ põt ꝯstitui in mora faciẽdo.Bal.dicit hoc ver̃ qñ obligatio purificat̃ ex interfectione sicut in casu huiꝰ.§.al's secus si nõ purificaret̃ obligatio vt puta si ꝓmisi alicui stichũ si nauis ex asia venerit tũc lȝ occidã stichũ pẽdente ꝯdõne nõ ꝯstituar in mora cũ adueniẽte ꝯdõne cõueniar nõ ex stip.fȝ de dolo ꝑ notata in.l.mora.j.e.⁊.l.si fideiussor.s.de dolo.¶Itẽ attẽde q̄ ꝑ istũ tex.in p̃mo rñso inquantũ dicit ibi cõfestim agi posse limitat hic Ang.l.in illa.s.e.vbi dicit qđ qñ implementũ ꝯdõnis pẽdet ex potestate rei ⁊ stipulatoris dȝ impleri cõditio qđ expectat̃ dies vt possit agi lȝ certũ sit conditionẽ impleri non posse:q̄ illud est veruȝ qñ vnica sola dispositio cõditionalis emanauit:sed si primo emanauit vna

pura deinde de eodē alia sub cōditione: sed cōditionem nō possit impleri: ⁊ hoc sit certum tñ incōtinēti virtute prime agi poterit secundū eum. adde qd hec limitatio est inepta: qꝛ iste casus est oīno diuersus ab illo. nā ibi nulla est dispositio preambula. hic sic. item ibi aliud vertit in conditiōe aliud in obligatiōe adueniēte cōditione hic idē in prima dispositione pura ⁊ in secūda cōditionali. ¶ Itē attende: qꝛ si presupponit morā nō fuisse purgatā tpe secūde stipulationis. videt quod seius debeat obligari adueniēte conditione cū remaneat primus debitor obligatus: ⁊ sic ipsius obligatio possit nouari. nā ⁊ iuris fictione ꝑpter morā cēsetur quodā modo res extare. pro hoc. l. si rē aliquā. vbi aperte hoc videt probari. ĵ. de noua. sol. dicere potes qd licet quo ad ipsum debitorem morosum res censeatur extare ex quo perit res post moram non purgatam ⁊ si ipemet promisisset conditionaliter animo nouandi committeretur obligatio. ⁊ ita loquitur. d. l. si rem aliquam. tñ quo ad tertium ⁊ sic quo ad seium de quo in litera res omnino desijt extare. ideo non potest committi stipulatio adueniente conditione ex quo res est perempta. facit quod notatur per Bart. in d. l. si rem aliquam circa fi. contrariorum. ¶ Ultimo qꝛ vt dixi gl. magna hic posita fuit inepte cōposita vt scias ipsam reducere ad ordinem potes ipam per literas signare hoc modo. nam ibi pro titio pone. A. ibi alij. pone. D. ibi tertij. pone. F. ibi q̄rti. pone. B. ibi. item oppono. pone. E. ibi vel dic. pone. C. nā si secundū ordinē literarū alphabeti iūgas dictos versiculos habebis gl. planā.

Si quis si. Effectus conditionalis obligationis trāsmittitur ad heredez. ⁊ hoc verum passiue idem actiue vt in. §. si ex cōditionali. insti. eo. ¶ Et intellige hanc. l. ⁊ illum. §. in conditione casuali si autem in conditione potestatiua tunc an ius implendi transeat ad heredem stipulatoris. ⁊ ipse stipulator possit implere heredi promissoris dic vt. s. eo. l. cum petiero.

Summarium.

Qui vsufructu. Si scda stipulatio continet plus quā prima valet prima. ⁊ presumit nouatio. secus si minus nisi expresse fuerit dictū. h. d. ¶ 1 †No. qd ibi sitis est eis ⁊c. qd vsufructus nō videt esse pars fundi: qꝛ nullū simile est idem vt not. s. depo. l. qd nerua. ⁊ in. c. capl'z. de rescriptis assimilat tñ parti quo ad vidēdū an scda stipulatio sit vtilis vel inutilis. vel an inducat nouatio an nō nisi dicas vt hic voluit Jac. de are. qd vsufr. est ps integralis fundi: sed nō quotitatiua. ⁊ ideo ad quotitatē fit silitudo in tex. ⁊ sic ex tex. tūc bñ colliget qd nō est pars quotitatiua fundi: sed nō qd simplr nō sit pars fundi. nā bene est ps integralis. ⁊ hoc tenet gl. in. l. recte dicimus. de vb. sig. ⁊ Jac. de are. ⁊ Barto. ¶ Nota ex tex. ibi qꝛ fundus dari. qd hic vr esse casus pro expōne gl. de qua i. l. eū qui. §. pe. s. eo. ¶ Jn gl. sup v. qꝛ cū ibi. qꝛ ipossibile est qd iter sit pars actus. de hoc ⁊ de seq̄nti. s. an vsufr. sit ps fundi dic vt dicet in gl. fi. ¶ Jn. e. gl. ibi nō ad ius. ⁊ sic respicit proximū v. ex ɔ̄rio. sz certe hic intellec. nō vr bonus: qꝛ sic debuisset tūc apponi aduersatiua sine copula ⁊ eius ɔ̄riū hic fuit: ⁊ notat in. l. ij. §. sz ⁊ fortius. s. ne quis eū qui in ius vo. vi exi. iō tene se. ¶ Jn ea. gl. ibi nisi in ea pte. q̄ nō erat in prima. Adde imo etiā valet in illa: qꝛ vbi primo partē postea totū: valet in totum stipulatio. ⁊ fit nouatio. l. scire debemus primo respōso. s. e. vbi dicit qd est penit⁹ nulla. ⁊ ibi est casus dū dicit vniuersalr nil agi. ¶ Jn. e. gl. ibi hoc intellige quo ad vtilitatē. ⁊ idē vult gl. se. ⁊ se. ⁊ in. l. si pup. §. si actū ĵ. de noua. ⁊ in. l. qui bis. s. e. sed ɔ̄riū tenet in. l. si dari. ⁊ in. l. scire debemus. ij. rñ. vbi dicit qd penitus est nulla. ⁊ pro hoc est hic casus dū vniuersalr dicit nihil agi. ¶ Jn gl. sup ver. expsserit ibi. C. de noua. l. fi. conclude quod circa nouationē tria iura possunt cōsiderari vt tetigit gl. in. §. preterea. insti. qui. mo. tol. obli. primū est ante ius digestorum. ⁊ ꝺm illud scda cautio eo ipo qd erat iunior nouabat primā siue contineat idem siue plus siue minus. ⁊ ista erat dispositio multū nociua q̄ corrigit per iustinianū i. d. l. fi. C. de noua. Scdm est ius digestorum quo ita demū fiebat nouatio si secūda stipulatio plus cōtinebat quā prima nō aūt si minus vt hic in pn. iuncto ver. sed qui actū prout ad primū casum aduersatur ⁊ ꝓbatur. s. e. l. scire debemus ꝓmo rñso. ⁊. l. si pupillus. §. qui actū. ĵ. de noua. Tertiū est ius. C. introductū per iustinianū in. d. l. fi. ꝺm qd siue cōtineat plus siue minus siue tantūdē nō fit nouatio nisi hoc expresse agatur subaudi quantū ad hoc vt obligatio prima tollat per nouationē: sed vbicūqꝫ olim tempore digestorum presumebatur nouatio hodie saltim inducetur ope exceptionis non aūt ipso iure vt. d. l. fi. cū sua gl. ⁊ quod notatur in. d. l. ij. ĵ. de noua. 2 †Et per hoc infert duo. primū est qd si in secunda stipulatione deducitur plus q̄ in prima etiā hodie fit nouatio exceptionis ope. ⁊ si nil pluris adijciat non fit nouatio. Scdo ꝑ hoc infert qd falsum credunt illi qui se existimant liberatos ab obligatione quādo per campsorem seu mercatorem promitti faciunt pecuniam creditori qꝛ cum secunda promissio non contineat plus quā prima non intelligitur ab illa recessum in dubio. d. l. fi. in quibusdam tamē partibus ⁊ maxime florentie practicatur contrarium ex consuetudine que est optima legum interpres. ⁊ ideo ab ea non est recedendū si constat. ⁊ idem Ange. refert tamen contrarium quosdam dicere etiam de iure quasi presumatur etiam de iure digestorum facta nouatio propter solum interuentum noue persone vt tangit quedam glo. in. d. §. preterea. ⁊ idem dicunt qd si secunda cautio continet idem vel minus quam prima si tamen fit sub cōmemoratione prime intelligitur facta nouatio per. l. nam ad ea. de conditio. ⁊ demonstra. secus si non fit facta cōmemoratio. ⁊ ita intelligatur l. qui bis. s. e. ⁊ ita tenuit Pe. sed cōtrarium ipse tenuit vt. s. dixi. non obstat. l. nam ad ea. qꝛ ibi fuit vna dispositio vno contextu facta. hic autem loquuntur de pluribus secundum eum. Tu adde primo qd illud qd dicit qd hodie fiat nouatio ope exceptionis in casibus in quibus fiebat nouatio de iure digestorum ipso iure qd hoc videtur esse contra casum. d. l. fi. vbi dicit nil penitus nouari. nam ꝑpter illas duas dictiones vniuersales aperte innuitur qd non fiat nouatio etiam ope exceptionis nisi hoc agatur. Nec obstant glos. preallegate qꝛ debent intelligi secundum exemplum qd ponunt quando verisimiliter ex mente partium necessario videtur agi vt prima nouetur. vt est quando prima cautio fuit ad tempus secunda quādo ad tempus prolixius. nam nisi inducatur exceptio contra primam secūda nil operetur elapso tempore prime. et dilatio data per secundam stipulationem esset frustratoria contra. l. si quando. de lega. primo. vnde dic de materia vt dicetur in l. penul. de preto. stipu. vbi plenius hoc attingitur ⁊ melius quam hic ⁊ plenius tangitur in. l. ij. ĵ. de nouatio. ¶ Jtem adde secūdo inquātum dicit de illo qui facit promitti per campsorem qd imo videtur qd de iure non liberatur. quia imo videtur qd de iure liberatur per id quod habetur in. l. inter causas. §. abesse. s. man. ⁊ hoc aperte tenuit Barto. in. l. singu. si cer. peta. An tamē opinio Barto. vel sua scilicet Ang. sit vera dicetur in. d. l. penul. de preto. stipula. Et pro hoc etiam faciat: quia videtur qd etiam de iure digestorum interuētu noue persone fiebat nouatio in dubio statim si stipulatio erat pura. ⁊ sic conditionalis conditione eueniente. casus est. s. eodem. l. eum qui ita. §. fi. ⁊ ibi tetigi. ergo etiam secundum doctrinam Ange. deberet ope exceptionis fieri. An autem opi. Barto. vel sua scilicet Ange. sit vera plene dicetur in. l. pen. ĵ. de preto. stipula. ¶ Jn glo. super ver. petitio. vbi vsufruc. est pars fundi interpretatiue. ⁊ sic nō vere. ⁊ pro hoc facit hec litera quod dixi in notabili. ⁊ in. l. cum filius. §. cum dominus. de legatis secūdo. sed glo. dixit econtra scilicet qd vsufruc. est vere pars fundi nō interpretatiue. l. eum qui. §. penul. s. eodem. Aliter etiam loquitur in. l. recte dicimus. ĵ. de verbo. signific. ⁊ aliter in. l. si mater. §. si quis iter. s. de excep. rei iudi. ⁊ aliter in. l. ij. ⁊. iiij. s. de vsufruc. conclude quod si queris an vsufructus sit pars fundi. aut accipis fundum pro ipso corpore. ⁊ tunc nō est vsufruc. pars eius vere vel interpretatiue quia vsufr. est seruitus. ⁊ sic ius incorporale insti. de re. corpo. ⁊ incorpo. per totum. Si autem accipis fundum pro pleno dominio prout interdū sumitur vt colligitur ex. l. si alij. supra de vsufru. lega. tunc est pars integralis: quia ex proprietate ⁊ vsufructu. integratur dominium plene. ⁊ hoc accipiendo vsumfruc. pro vsufructu causali ⁊ non pro formali. qui est seruitus que in re propria non cadit. l. in re communi. s. de serui. vrb. predio. nō 3 aūt est pars subiectiua vel predicamētalis sic accipiendo. ¶ †Si autem queris an vsufructus sit pars dominij tunc si accipis dominium pro dominio pleno: tunc dic vt statim dixi. si autem accipis dominium pro dominio in genere sub quo cōtinetur proprietas nuda vsufructus vsus ⁊ quelibet seruitus. nam dominium iure vsufructus vsus vel seruitutis dicimur habere. l. qui vsufru. supra si vsufru. pe. ⁊ tūc vsufru. est pars dominij subiectiua vel predicamentalis. nam sequitur si aliquis habet vsumfru. ergo habet dominium scilicet illius cuius neutro autem istorum modorum accipiendo vsufruc. non est pars dominij. l. per iusiurandum. §. j. cum simi. ĵ. de acceptil. Est autem quandoqꝫ eiusdem potentie et virtutis cum dominio. d. l. iiij. de vsufruc. vbi ponuntur exempla quinimo neutro dictorum modorum accipiendo dicūtur species opposite. ⁊ ideo qui producit duo instrumenta eodem die confecta per quorum vnum dicit se dominum per aliud fructuarium succcumbit tanquam producens scripturas aduersas. l. scriptu4 ras C. de fide instrumentorum. ¶ †An autem iter sit pars actus vel vsus pars vsufructus. dic quod si accipis iter pro seruitute non est proprie pars cum seruitutes sint distincte. l. prima. de serui. rustico. prediorum. ⁊ eodem modo dic de vsu et vsufruc. sed si accipis iter prout est commoditas quedam: tunc est pars integralis actus: quia ex potestate iterandi et eundi creatur seruitus actus. potest etiam dici pars substantialis ipsius actus per id qd notatur per Bartolum in. l. prima supra de adi. lega. Et de materia hic per Bartolum ⁊ Angelum.

Summarium.

1 Euentus diei tacite quem in mora constituit.
2 Euentus conditionis an constituat in mora.

Quoties in diem. Cum extimatio veniat officio iudicis inspicimus tempus more. h. d. † No. fm Bart. ex. l. idem erit: quod euentus diei tacite videtur cõstituere quem in mora. pro hoc faciunt notata in. l. continuus. §. item qui insulam. ff. e. τ. l. ij. C. de iure empbi. τ in. c. potuit. de locatis. de die autem expressa hoc non est dubium. §. si cer. pe. l. vinũ. τ ibi de materia. τ. §. e. l. si ex legati causa. † An autem euentus cõditionis constituat quem in mora tangit hic Bart. τ in effectu dicit quod non per. l. quod dicimus. τ. l. ratum. ff. de solu. Nec obst. iste tex. qr quatenus loquitur de cõditione debet intelligi qd interuenit vere interpellatio. vel dic secundum Ray. qd refertur ad obligationem in diem quia dixit que dies venit: τ non dicit cessit. l. cedere diem. de verborum significatio. sed certe hoc nihil est dicere: quia post euentum conditionis vr nedum dies cessisse: sed etiã venisse sicut dicitur in obligatione in diem. d. l. cedere diem. vnde Pe. dixit tertio qd hic debet intelligi de conditione illa cum petiero. §. eo. l. si decem. τ hec esset in se vera tñ non cõgruit litere que loquitur de conditione: sed in casu. l. si. x. facit admonitionem non conditionẽ nisi salues qd quo ad verba ibi est conditio vt ibi dixit gl. vel secũdum eundem Pe. loquitur quando tempus certe etatis adijcitur per eum. l. ex his. C. quando dies legat. cedat. Sed certe ibi adijcitur in executione: ideo non facit conditionẽ. secus quãdo in dispositiõe. l. si ita stipulatus fuerit si titius. §. de manu. te. vel quod litera debet intelligi abnegatiue dum dicit inspici debere tempus quo dies obligationis venit quasi dicat non anterius ne alias sequatur captio rei: τ hoc satis videtur innuere litera qd per id quod subdit ibi: tunc enim τc. et sic non dicet precise inspici tempus quo venit dies obligationis. nec obstat glo. in. d. l. si ex legati causa. §. eo. quia illa glo. non dicit contrarium si bene inspiciatur vt ibi fuit dictum. In glo. j. ibi vbi tempus quo agitur scilicet in stipulatione hoc dico qr in actione mandati aliud tempus inspicitur de quo ibi. sed illud ideo quia ex iure actionis extimatio ibi petitur vt ibi tangitur in glo. In eadem glo. ibi. sed ibi non erat dies: τ sic in effectu illa debet intelligi secundũ istam qd attendatur tempus more siue cõtrabatur per diei lapsum siue per interpellationem. In eadẽ glo. in fi. sed illa debet intelligi fm istam vt ibi notatur in glo. fm primã expositionez. nec obstat huic. l. fundum cornelianum. ff. de noua. qr ibi debetur extimatio iure actionis. hic aũt officio iudicis non iure actionis. Et de materia plene in. d. l. vinũ. Et conclude quod vbi debetur extimatio officio iudicis illa debetur que maior repitur a tẽpore more vsq ad sniam: postea non: vt not. in. l. in hac. supra de triti. τ in. d. l. vinum fm Bal. qui dicit hanc opinio. esse cõem τ securiorem. refert tamen quandã aliam vcz quod possumus dicere quod dies quo obligatio cedit semper inspicitur siue sit obligatio in diẽ siue sub conditione vt hic. τ. d. l. cũ quis. τ hoc si mora postea sequitur. tũc tamen nõ inspicitur dies illa sola nam si crescit extimatio postea attendetur extimatio sequens. τ hoc fit in odium morosi qd semper inspiciatur tempus quo dies obligationis cessit si illo tẽpore plus valuit. τ ita posset intelligi hec. l. sed si post diem cedẽtẽ post morã crescit extimatio adhuc illa dies inspicietur. vbi vero nulla mora interuenit qr cum petitur soluere est paratus. tunc licet tempore petitionis reperiatur deterior res non prestabit interesse deteriorationis: sed finaliter dicit securius esse tenere qd dixi. Nũquid autem indistincte sit verum quod post sententiã non possit crescere extimatio. dic vt. d. l. vinum. si cer. pe. τ. d. l. in hac. nam videtur quod sic. ar. l. euidenter. §. de exce. rei iudi. de quo in. l. prealegata τ. l. iij. §. in hac. commo.

Summarium.

1 Stipulatio contra bonos mores non valet.
2 Dispositio liberam testandi facultatem tollens est contra bonos mores.
3 Statutum quod ingressus monasterium non succedat an valeat.
4 Pactum delicto annexum an sit validum.
5 Pactum de nõ succedendo factum cum filio cui data est legitima an sit validum.
6 Donatio omnium bonorum presentium τ futurorum quare non valeat.
7 Bona futura veniunt in donatione facta post mortem.
8 Constitutio precarij an concernat bona futura.

Stipulatio hoc. [a] Nõ valet stipulatio p quã aufert libera testãdi facultas. h. d. † No. quod stipulatio cõtra bonos mores nõ valet sicut nec iuramentũ vt in. c. nõ est obligatoriũ de reg. iur. in. vj. † No. qd dispositio per quã aufert libera testandi facultas censet esse cõtra bonos mores. Et attende qr tractat hic Bar. an pactũ de futura successione teneat τ distinguit hic quatuor casus: qr interdũ fit pactũ de iure successionis cõseruãde: interdũ de iure successionis diminuẽde seu pdende: interdũ de iure successionis acqrende certo mõ disponẽdo. primũ casũ hic valde breuiter expedit dicẽdo qd valet per. §. fi. insti. de legiti. agna. succe. Sed adde circa istũ casum ipsemet latius prosequitur istũ casum in. l. fi. C. de pac. Et cõsiderat ibi duos casus principales vcz qd interdũ ille qui vult cõseruare ius succedẽdi priuabat eo ppter delictũ qñqz ppter aliquẽ iuris rigorem: τ hoc scdo casu concludit qd aut ille cũ quo fit pactũ posset etiã hoc puidere testãdo: τ valet pactũ vt. d. §. fi. aut nõ posset: τ tũc nõ valet. alleg. c. j. de feud. succe. in vsi. feu. Et per pdicta decidit qd si statutũ est in ciuitate qd filia femina nõ succedat ab intestato extantib⁹ masculis sed ex testõ capiet qcquid sibi relinquit qd si tpe quo dotatur conseruet sibi ius successionis de consensu patris qd valebit istud pactũ per. d. §. fi. sec⁹ si esset statutũ in ciuitate qd mulier nupta extra ciuitatẽ nõ succederet ex testõ vel ab intestato: qr tunc non valeret pactũ. Adde qd nõ videt valere qñ statutũ solũ impedit successionẽ ab inte. si frater masculus nõ consentit qr statutũ in fauorẽ masculoꝝ vr esse factũ. τ sic non videt qd tali fauori possit per tertias personas cũ alieno pіudicio renũciari. arg. notatoꝝ in. l. scire. C. vt in pos. lega. si aũt frater cõsentiret esset maius dubiũ tñ vr idez qd etiã tunc nõ valeret qr per pactũ priuatoꝝ nõ vr posse tolli lex statutaria. l. ius publicũ. §. de pac. nõ ob. §. fi. §. alle. qr lex ibi exp̃sse pmittit pactũ. hic aũt secus. forte tñ sustinẽdo dictũ Bart. posset dici qd ex quo in fauorez masculoꝝ lex municipalis emanauit qd masculus possit illi renũciare ar. l. si qs in ꝯscribẽdo. C. de pac. τ hoc vr esse de mẽte saly. τ in. l. pactũ qd dotale. C. de pac. Itez per pdicta decidit Bar. † qd si statutũ est in ciuitate vt dr esse assisij qd ingrediẽs monasteriũ nõ succedat qd si simplr statutũ phibet eũ succedere ex testõ nõ valebit pactũ factũ cũ parẽtibus τ cõsanguineis de reseruãdo iure successiõis tpe ingressus. secus si solũ priuaret successione intestati. Dubitat tñ an dictũ statutum valeat. τ concludit qd si loquitur per hec verba ingrediẽs monasteriũ. vel si quis intret monasteriũ sit priuatus iure succedẽdi. τ tũc valet qr nõ disponit circa clericũ: sed circa laicũ. nã laicus est ille qui ingredit monasteriũ sicut viuens morit. l. qui duos. §. de manu. test. Nec obst. aut. nisi rogati. C. ad treb. qr ibi grauat in iã quesito si monasteriũ ingredit: hic aũt lucrũ auferetur. si aũt statutum disponat de iã ingresso puta si quis ingressus fuerit monasteriũ nõ succedat nõ valebit statutũ: qr vr disponere de clerico cui statutũ nõ põt auferre ius suũ τ cõtra formas iuris. l. deo nobis. C. de epis τ cle. Pro hac dist. alleg. l. sticbus. de manu. te. Et hec dicit vera salua deliberatiõe canonistaꝝ τ theologoꝝ. Tu adde quod Bal. in. d. l. fi. dicit in primo casu qñ statutũ loquit de ingrediẽte si priuat vltra legitimã ipm vz. si aũt priuaret etiã legitima: tũc qr illa est debita filie. l. fi. C. de codicil. τ. l. iij. C. de iuris τ fac. igno. tũc nõ valeret dictũ statutũ velut odiosum detrahens religioni. Tu adde qd indistincte vr dictũ statutũ nõ valere etiã supra legitimã per tex. in. §. sed hoc de presenti. in aut. de sanc. epis. colla. viij. vbi est casus expressus qd reputatur etiã dispositio turpis si per illaz ingrediẽs monasteriũ priuetur lucro vel nõ admittatur ad lucrũ. τ sic nõ loquitur solummodo qñ in iam quesito quis grauat imo etiam loquitur qñ quis non admitteretur ad lucrũ ingrediendo vbi alias admitteretur si nõ ingrederet. nec ob. quod not. Joan. and. in sua questio. que incipit Accolitus. quã posuit in regula si ne culpa in vltimo articulo secũde questio. principalis. τ Joã. calde. in sua. q. que incipit statutis in solutione. vbi dicunt qd cõsuetudo vel statutum laici vincit vinculum ante clericatum qd ligat etiam factum clericum: quia loquitur quando quis priuatur etiã si non fieret clericus. nã cõsuetudo qd primogenitus succedat defert hereditatẽ primogenito etiam si secundo genitus semper remaneat laicus: τ sic nõ priuatur ex eo qr fiat clericus hic secus: et hoc de primo casu. circa secundũ adde qd ipse latius loquitur circa illũ in. l. fi. C. de pactis. Itẽ adde fm Bald. † qd inquantũ dicit qd vbi pactum est annexũ cum delicto qd vz. l. j. §. si parẽs. si quis a pa. fue. ma. qd imo tũc nõ valet pactũ: qr nõ vi pacti sed vi delicti repellit vt ibi no. C. τ de colla. l. pactũ. Item adde secundum Bal. qd hic casus scds loquit de iure succedendi perdendo pacisceuti: sed si ageretur de iure succedẽdi perdendo tertio iã defuncto qd ad pacisceutem debebat deuolui conditione aduenien te. bene valet exemplum in eo q per pactũ renũciat iuri fideicom. conditionalis. l. ij. C. de pactis. τ. ff. eo. l. qui rome. §. duo fratres. Tu etiam adde quod Ricar. τ. d. Bar. de Salyce. post eum in. l. pactum. C. de pactis. limitat. c. ij. de pactis. lib. vj. procedere in casu suo quando mulier renunciansτ paciscens de non succedendo habuit dotem. secus si nihil haberet: qr tunc scdm eos pactũ videret esse contra bonos mores. τ incitare odiũ inter coniũctos sanguine ar. l. fi. ff. de recepta. Sz tu dicere potes qd si sit pactũ de non succedendo licet tunc non habuerit dotem non videt per hoc renunciare iuri petendi se dotare per. l. fina. C. de dotis promissio. τ l. q liberos. de rit. nup. nec similiter iuri petẽdi alimenta. τ sic cum

[a] Stipulatio. Addõ ad hãc. l. Bar. ꝯsi. lxxj. incipiẽte ex fctõ proponit qd nobiles Andre. bar. hic in addi. ad Barto.

remaneat saluū dictū ius alimentoꝝ ⁊ dotis nō videt̃ qḋ pactuꝫ de succedendo sit cōtra bonos mores: ⁊ maxime q2 nulla. l. hoc reperit̃ cautū. vnde potes dicere qḋ ibi solū est improbatum ꝑpter quendam rigorē iuris de quo in. d. l. fi. per Bar. si aūt expresse renunciaret iuri petendi alimenta ⁊ iuri succedēdi tūc esset maius dubium an firmaret̃ iuramēto pactū de non succedēdo. respectu tamen alimentoꝝ nō videt̃ valere nec firmari iuramēto per. c. cuꝫ quidam. de iureiuran. Et forte etiā respectu dotis cum illa videat̃ succedere loco alimentoꝝ: ⁊ q2 alias quodāmodo videretur dare materiā delinquēdi mulieri si sic esset penitus indotata. ⁊ gñr nō non posset verisimiliter mulier nubere. arg. in aut. ⁊ post. xxv. annum. C. de inoffi. te. ¶ † Et potes etiā addere qḋ dicit butri. in. l. pactū. C. de colla. vcꝫ quod si filio data est legitima ⁊ paciscit̃ de non succedendo quod valet pactum: ⁊ nō potest agere ad supplementū legitime etiā si bona augmētentur cū potuissent postea minui: ⁊ sic videt̃ sufficere quod habeat legitimā scḋm tempus ipsius dationis ⁊ pacti. arg. l. de fideicōmisso. C. de transac. ⁊ hoc dictuꝫ sequitur hic Ang. sed Bart. tenuit contrariū in. d. l. si quando. §. illud. C. de inoffi. te. ⁊ hoc videt̃ verius per illū tex. nisi defendendo Ja. dicas quod ibi loquitur quādo dabatur minus legitima tempore quo datio fiebat: ⁊ hoc satis videtur innuere litera illa. ⁊ sic forte potest defensari opinio Jac. circa tertiū casum. de quo. ff. addit hic Bal. ⁊ successiue Ang. quod hoc regulariter nō valeat fallit inter milites vt est casus sing. q nō est alibi in. l. l3. C. de pac. Quarto aūt casu nihil addit Bal. hic. nec Ange. dictis Bar. Aduerte tamen q2 Ang. aliter hic expediuit istam materiam: scꝫ per regulas: ⁊ quinq3 fallentias que oēs fallētie satis patent ex supra dictis exceptis duabus q2 l3 secunda sit quod nō valet si sit pactū cū eo cui d3 succedi. secus si sit pactū etiā non firmatum iuramēto de nō succedēdo. tertio exemplū pōnit si filia accepit dotem a fratre viuo patre ⁊ paciscitur vt nō succedat patri cū eo. nā valet pactū istud patre defuncto ab intestato quasi vēdiderit fratri ius geniture sicut fecit Esau quendidit iura p̃ie geniture Jacob fratri suo. vt pꝫ. vij. q. j. ꝙ periculosum. l3 non alleget vbi tractat̃ ꝑ glo. ⁊ archi. de iure prime geniture. ⁊ etiā per Joā. an. post Host. in. c. l3 extra de voto. bene aūt succederet pr̃i ex testō nō obstante pactione si aliter diceremus ꝑ hoc pactū intelligeret̃ patri ablata libera testandi facultas cōtra. l. istā. ⁊. l. fi. C. de pactis. Adde qḋ hec opinio vr̃ contra dictā. l. pactū. C. de pac. ⁊. l. pactum. C. de colla. vbi simpliciter pactū factū de nō succedēdo nō distincto cū ꝗ fiat non valet. Item nec obstat quod ipse dicit de Esau: q2 illud ꝓcedit fm̃ l. veteris testamēti ex precepto iudiciali ipsius. l. ⁊ ideo hodie non vendicat sibi locū ex quo ius ciuile disponit cōtrariū: cū precepta iudicialia veteris. l. nō obligēt in noua nisi a noua sint approbata vt notat̃. vij. di. §. his ita. ⁊. c. fi. de consue. ⁊ per Thomā in prima scḋe questione. ciiij. arti. iiij. pondera tñ quia ꝑ ꝓdicta videtur non fieri contra bonos mores pactū de non succedēdo ex quo erat approbatum secundū. l. diuinā: nisi forte dicas qḋ Esau ex toto non fuit priuatus ab omnimoda successione: sed ex iure prime geniture. Alia fallentia est si nō impeditur directo libera testādi factio. Et sic seruatur paciscenti alia forma testādi de bonis suis. ff. eo. l. quidā. cū filiū. iuncto fine glosse magne. Et propter hoc dicit se nō assentire opi. magistri sui Bar. vcꝫ dicentis † quod nō tenet donatio omnium bonoꝝ presentium ⁊ futuroꝝ ex eo: quia impedit liberam testandi potestatem ex eo quia nemo valet eius hereditatem adire. ⁊ per talem donationez ponat se in statu extremo paupertatis ⁊ vult se reddere inhabilem ad acquirendū in effectu et etiam ipse tāgit hic. ⁊ in. l. fi. C. de pac. Non enim tale indirectum impedimentū considerandū est per dictā glo. quia ad hoc principaliter non ordinatur. pro hoc etiā allegat quia si hoc est verū nemo constitutus in vltimo mortis articulo poterit donare vniuersa bona sua cū ponat se in extremo statu paupertatis. ⁊ nemo volet verisimiliter eius hereditatē adire quod est falsum cū nec senectus nec egritudo impedit dispositionē bonoꝝ fieri per dominū. C. qui testa. face. possunt. l. senium. Itē non est verū secundū eum. qḋ ponatur in statu paupertatis nec qḋ impediat̃ factio testamēti eo mō quo ipse dicit. nā poterunt tali qui donauit oīa sua bona presentia ⁊ futura alia bona donari ⁊ relinqui cū pacto vt stipulatori nihil acquirat̃. ⁊ sic in illis poterit habere heredē sicut dicimus in filio cui ita donat̃. C. de bonis que liberis aut. cui excipitur. ⁊. C. de inoffi. te. l. filijs matrē. itē adducit quia potest quis se ponere in statu paupertatis ⁊ tollere testamēti factionē nō solum per approbatū ingressum religionis imo etiā per actū detestabilē. preterea patiēdo se vendi ad preciū participandum. de sta. ho. l. ⁊ in seruoꝝ. C. de sac. san. eccl. aut. ingressi. q2 verū est in illis qui non sunt dñi actu nec potentia sed donator est dñs potentia: quia neat̃. tñ ante traditionē remanet dñs: q2 ex titulo etiā vniuersali regulariter non transfertur possessio nec dominiū vt est tex. iūcta gl. q nō est alibi in. l. j. i pn. in ver. vniuerse. ff. pro dote. ⁊ hoc clarū qñ non intercessit constitutio precarij. idem tñ dicit sub dubio forsan etiā si intercesserit constitutio precarij: q2 sicut locus incertus possideri non potest ita nec precario rogari. ff. de acqui. pos. l. locus. ⁊ ideo secundū eū instrumēta obligationis generalis hypotece de presentibus ⁊ futuris cū constitutione precarij quantum ad futura forte nil releuant secundū eū. ⁊ idē hic Bald. dicit sed clari⁹ loquitur quo ad aliqua vnde tenet quod dicta donatio valet quia secundū eū alias sequeretur quod nullus constitutus in mortis articulo de cuius vita non esset spes possit donare oīa bona sua quia impediretur libera testandi factio cum nō sit spes qḋ alia possit acquirere. quod dicere est trupbatorium secundū euꝫ. Adde quod videtur contra casum in. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in frau. cre. indistincte illam intelligendo. nec est verum secūdum eū quod impediatur libera testādi factio quia talis donās anteꝙ tradat non perdit dominium precipue reruꝫ quas postea querit. allegat. d. l. gl. in. d. l. j. de vsuc. pro dote. nec ob. etiā si dicatur quod nullus erit qui velit esse heres nisi sit heres re nō nomine tantum: quia si hoc simpliciter consideramus nullus qui non eēt soluēdo haberet liberam testandi facultatem qḋ est falsum. ff. de here. insti. l. qui soluendo. ⁊ hoc credit sine dubio verum nisi talis donans constitueret se bona presentia ⁊ futura precario noīe donatarij possidere in tali forma quod valeret constitutio precarij: tunc esset irrita donatio: quia vere tunc impediretur libera testamenti factio cum non sit dominus rerum actu nec potentia. d. auten. ingressi. ergo ⁊c. vel dic secundum eum quod nec hoc casu impeditur libera testamenti factio: quia nec constitutio precarij porrigitur ad iura incorporalia et actiones que et quas acquireret donator: nec etiam quo ad corporalia valebit cum sit incerta. allegat. d. l. locus. et sic residet in hac. l. ¶ Adde quod in. l. fin. C. de pact. tenet eum opinio. Barto. quam dicit esse communem. illam enim sequitur Pe. et Cy. Sed aduerte quia cū Ang. ⁊ Bal. Dy. concor. in. c. quod semel. de reg. iu. in. vj. et in. l. heredes palā. §. fi. ff. de testa. et Ricar. et. d. Barth. de Salyce. in. d. l. fina. vnde hic passus est dubius propter tantoꝝ opinio. Et quelibet pars forte posset probabiliter sustineri tamen forte de mente iuris potest dici ꝙ donatio non valet quasi presumatur facta et videatur vice testamenti qḋ est reprobatum a iure arg. huius. l. et videtur casus in terminis in. l. hereditas. C. de pac. conuen. vij qḋ ibi dicitur iure testamenti intellige quia sic videtur fieri non quia aliter de hoc constaret alias illa. l. modicum haberet dubium. nec ob. l. j. C. vt act. ab here. ⁊ cōtra heredē. q2 intelligo. l. illaꝫ in particulari donatione vel ꝓmissione nō in vniuersali oīꝫ bonoꝝ. in illa eñ facilius p̃sumit̃ fraus fieri legi. ar. l. oēs. §. luci⁹. ff. de his q̄ i fraucredi. imo pl⁹ forte posset attētari ꝙ si simpliciter donent̃ oīa bona post mortem alicui hoc acto ꝙ sit donatio iter viuos hoc casu donatio forte nō valebit etiā l3 nō sit adiectū aliter de futuris q̄si in dubio ex quo dispositio est vniuersalis et relata ad tp̃s mortis videant̃ facta vice testamēti per. d. l. hereditas. vbi etiā videtur casus. si autē velles tenere ꝙ donatio valeret in aliquib⁹ casib⁹ seu aliquib⁹ respectib⁹. ꝑterea q in ipsa donatione gñali nō veniret saltim illa q̄ in specie verisimiliter qs nō esset cōcessur⁹ vt in regula in gñali. de reg. iu. l. vj. ⁊ de pig. l. obligatiōe gñali. forte hoc esset tolerabile etiā si alias teneres opi. Bart. ꝑpter suos respect⁹. ⁊ suas rōnes. ⁊ habēdo respectū ad rōnes quas facit posses etiaꝫ tenere ꝙ tūc nō veniret bona q̄ crescerēt post mortē testantis cum illa ꝓprie nō sint testātis. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. ge. ⁊ verba in dubio debēt intelligi ꝓprie. l. nō aliter. de leg. iij. ⁊ sic etiā esset verisile qḋ vellet ipse disponēs ar. l. iij. ff. de test. mili. si nautē constet de mente oīno ꝓdicta vult venire in donatiōe remanet dubiū. ff. dictū an tūc teneat donatio. ⁊ p̃sertim qñ ꝓcessit cōstitutio precarij fm̃ Bart. nō teneret: q2 ꝑ indirectū impediret̃ libera testandi facultas. Sed contra istā rationem faciunt ea que dicta sunt post Ang. ⁊ Bal. ff. si aūt teneas ꝙ non valeat respectu quo dixi: q2 videret̃ fieri vice testamenti. ⁊ per hoc esset cōtra bonos mores tunc nihil obstabit. ¶ Itē attende q2 adhuc est dubiū an tenēdo opinio. Bar. ⁊ habendo respectū ad suā rationē si donant̃ presentia et futura vitiet̃ ex toto donatio. an nec soluꝫ vitiet̃ quo ad futura. Bar. in. d. l. fi. dubitat non decidit. Bald. ibi tenet ꝙ vitiatur ex toto ar. d. l. hereditas. Saly. dicit cōtra ꝙ vitiat̃ solū quo ad futura. ar. l. sancim⁹. C. de dona. ⁊ ad dictā. l. hereditas. rñdet ꝙ ibi cōstabat ꝙ vice testamenti facta erat. Tu potes attentare ꝙ verior videt̃ opi. Bal. ꝑ. l. si libertus. ad fi. ff. de iure pat. vbi videtur esse casus quod qñ eodē tp̃e in fraudem. l. plura alienant̃ ipo iure oīa annullant̃. secus qñ ex interuallo fit alienatio vnius rei post aliā. ¶ Itē attende: q2 questio d3 intelligi qñ constabat donantē velle donationem esse inter viuos licet velit habere effectū post mortez alias in dubio esset donatio causa moꝝ. vt nota. in. l. seia. de dote prele. itē d3 intelligi si esset facta insinuatio si excederet summam de qua in. l. sancimus. C. de dona. ¶ Itē aduerte q2 si quis donat bona sua post mortē cōiter tenet̃ ꝙ vident̃ venire futura. Ricar. ⁊ Barth. de Saly. dicūt contrariū ꝑ. d. l. fi. q2 qualitas adiuncta verbo d3 intelligi scḋm tp̃s verbi. et q2 alias dictio post mortem nil operaretur. ⁊ q2 videtur esse casus in dicta. l. hereditas. ⁊ hoc forte pōt ꝓcedere qñ constabit donantē velle irreuocabiliter donare

nare. nam tunc vt dixi forte videtur ex iuris dispositione fieri vice testamenti. si autem teneres quod non videatur fieri vice testamenti nisi hoc cõstet tene cum opinio. cõmuni doc. Nec obstat qđ qualitas iuncta verbo ꝛc. qꝛ hic in effectu intelligitur determinare verbum dare que datio potest fieri post mortem etiã de bonis que fuerunt tempore donationis. ¶ Item non ob. secũdo quod dictio post mortem nihil operabitur: qꝛ imo operatur vt de se pꝫ qꝛ si non esset apposita statim sumeret effectũ donatio. nõ ob. etiã d. l. donatio. qꝛ debes dicere qđ ibi constabat qđ vice testamenti erat facta de cuius testamenti natura est qđ inspiciatur tempus 8 mortis. ¶ † Ultimo adde qđ inquantum dictũ est quod constitutio precarij non concernit bona futura. eius contrariũ tenet Jacob. butri. C. que res pigno. ob. po. l. fi. ꝛ ibi etiã Barto. ad hoc. l. quãuis. ſ. de preca. ꝛ quod notatur etiã per Ang. in. l. eum qui. §. non solum. ĩ. de fur. Nec obst. l. locus. qꝛ ibi erat omnimoda incertitudo in re de presenti de qua agebatur transferenda: sed in proposito intentio est constituentis precario rem certam que in futurum acquireretur precario possidere quando acquiretur. Ideo videtur quod valeat argumentatio dicte legis quamuis.

Seruus ve. Seruus acquirit etiam domino inuito. hoc dicit. ꝛ aliter non sumatur. ¶ In glo. ibi. §. non potest vel dic vt ibi quia alicui directo non queritur ipso iure sed per indirectum sic vt hic. ¶ In eadem glo. ibi. §. etiam. dic ꝛ per illum. §. cõiungendo regulam secundum naturam infra de regulis iuris. et de regulis iuris. in. c. qui sentit onus. li. vj. patet ratio huius tex. ẜm Ray. secundum quem alia ratio potest assignari quia nõ potest dominus repudiare ius futurum. l. si ita scriptum. de leg. ij. ꝛ ſ. de succe. edic. l. j. §. decretalis.

Summarium.

1 ☞ Disiunctiua verificatur in altera sui parte.
2 Conditio semel defecta impleri potest si non duret defecta.

1 Si ita quis. † Stipulatio semel cõmissa iterum non committitur ꝛ adueritatem disiunctiue sufficit alteram partem esse veram. ¶ In text. ibi. sed enĩ ꝛc. Aduersatur hoc modo: qꝛ lꝫ existentia vnius conditionis impediat committi stipulationẽ per existentiã alterius tamen defectus vnius conditionis non impedit existentiã alterius. ꝛ per consequens stipulationem committi ẜm Ja. de are. de prima parte videbitis. ĩ. e. l. si sic. de secunda dic si disiunctiua cadit inter res diuersas sufficit alteram verificari si affirmatiue profertur: secus si negatiue. ĩ. de re. du. l. vtrum. §. j. ꝛ l. si is qui. cc. §. pe. si autem ponitur in eadem re vt cum dico promitto. x. si imperator venerit siue non venerit hec disiunctiua disiungit verba: sensum autem coniungit vt ibi Alexander siue Paris. l. ad protegẽdum. C. de in lit. iurã. ẜm Ange. Tu adde in hoc vltimo qđ imo non videtur simpliciter disiungere verba per notata in. l. huiusmodi. ſ. quando dies leg. ce. ꝛ quod notatur in. l. iul. ſ. de condi. inde. ¶ Item adde in eo quod dixi quod negatiue profertur qđ dictũ suum videtur contra casum. l. si ita stipuleĩ ĩ. e. nec ob. iura allegata per eũ quia non probant quod ipse dicit ꝛ quia tunc vtrunq; fieri debeat ne stipulatio committatur dicta l. is qui ducenta. §. cum ita. ꝛ. §. vtrum. tamen si alterum non fiat 2 sufficit quod stipulatio committatur. ¶ † Ultimo no. hunc casum sing. in quo conditio semel defecta si semper nõ durat defecta adhuc potest impleri vt in aut. sed ꝛ si quis. C. de secũdis nup. ꝛ non habet rationem viuam in se nisi quia sic placuit autori vt ibi not. glo. ¶ Item habes hic de dictione siue de qua hic per Bar. de dictione aũt seu habetur in. c. iij. ad fi. de postu. prela. per glo. ꝛ in. l. si quis ita. de auro ꝛ argen. leg. per Bar. ¶ Item attẽde quia in materia huius legis distiguit Ray. post Dy. qꝛ aut stipulatio est semel cõmissa ad rem principalem: ꝛ amplius cõmitti non potest vt hic. aut ad penam conuentionalem: ꝛ tunc dic vt. ſ. de arbi. l. si duo. §. fi. aut ad interesse. ꝛ tunc si ad totale. ꝛ tũc non põt ãplius committi. l. amplius. rem ra. ha. aut ad particulare. ꝛ tũc secus vt l. si sic. ꝛ. l. cum procurator. cum similibus alle. in glo.

Huiusmodi. Stipulatio potest cõfici sub cõditione. ꝛ illa existente retro a die interposite stipulationis annua pecunia debeaĩ. ¶ Et not. ẜm Ray. qđ si quis citatur peremptorie vt compareat hinc ad tertiũ diem debet tempus computari de momento ad momentum. de quo in. l. j. si quis cau. per Bart. ꝛ Bu. ¶ No. ex tex. de dictione ex tũc pro verbis que quotidie apponũtur in instrumẽtis ex tũc prout ex nũc. vnũ enim tempus videtur alteri inesse. ꝛ ex quolibet predictoꝝ temporꝝ dici potest quod stipulatio sumat initiũ ad hoc tex. iuncta gl. in cle. j. de conces. prebẽ. ꝛ in. c. prete. de appe. ¶ Extra glo. opponit Ray. de. l. potior. in prin. qui po. in pig. ha. ꝛ de. l. necessario. §. qđ si pendente. de peri. ꝛ commo. rei ven. vbi semper conditio trahitur retro etiam si hoc non agatur. dic quod illud quo ad obligationem: sed nõ quo ad prestationem: qꝛ prestatio in dubio videtur cõcepta ratione pene vel more. l. lecta. si cer. pe. ¶ In glo. fi. in fi. dic sed certe ẜm Petrũ solutio gl. procederet si in contrario ambe vsure. s. semisses ꝛ quincunces deberent copulatiue prestari. quod ibi non dicitur. vnde si suppleretur ibi quincuncibus vt ascenderent ad semisses nõ videtur resultare absurdum. vnde potest dici illud odio vsurarum ex quo alique currunt vt maiores non currant secus vbi nulle concurrissent vt. ſ. dixit glo.

Summarium.

1 ☞ Diuersitas in voce an vitiet stipulationem.
2 Consuetudo facere potest vt vnus pro alio acceptetur.

1 a Que extrĩsecus. † Superfluitas[a] vel diuersitas in vocem dũmodo sit consonantia in intellectu stipulationem non vitiat. h. d. ¶ In tex. ibi spondeo dic illud in quo precessit interrogatio ẜm Ray. nam in dubio videtur respõdere ad interrogata. ſ. e. l. j. §. si quis simpliciter. ¶ Nota illud prouerbiũ tanto e dui soldi quanto e. xxiiij. dinari. ꝛ tanto vale suppa quanto pane moio. ¶ In glo. super ver. appositione ibi. ꝛ sic debes: vcꝫ ergo hec stipulatio: licet in nomine appellatiuo sit error vel falsitas. ꝛ hoc contingit propter demonstrationem ꝛ rei presentiã propter que potest dici qđ quodãmodo non sit error. nam demõstratio fingitur vice rei ẜm Ray. allegat. l. certum. si cer. pe. alias si tãta demonstratio non esset facta non teneret dispositio ex quo erratum esset in nomine appellatiuo. l. si quis in fundi vocabulo. ſ. de lega. j. ꝛ ideo tene menti istum tex. cum gl. qui non est alibi ꝛ limitat. d. l. si quis in fundi vocabulo. ¶ In gl. super ver. denarios sed aduerte qꝛ licet secũdus intellectus plane possit procedere tamen primus quãdo denarij sunt de diuersa materia ad quãtitatem que postea promittitur puta si dico promittis mihi. xl. bono nimos argenteos. ꝛ tu dicas promitto ducatum venetum. vel si dicis promittis. xij. denarios ꝛ ego dico ꝓmitto bononinum videtur quod non valeat stipulatio propter diuersitatem in re. ſ. e. l. j. 2 ꝛ insti. de inutil. stipu. §. si de alia. saluo nisi dicas † quod erat consuetudo regionis quod acceptaretur vnus pro alio. nam tũc valebit propter consuetudinem vt no. gl. in. l. si quis argentũ. C. de dona. facit quod notatur in. l. paulus. ĩ. de solu. et per Ray. in. l. non amplius. de lega. j.

a ¶ Uarietas Adde tũ qđ varietas est reprobanda spe. in tit. de arbi. §. seqꝫ versi. quid si cõpromissuꝫ Cardi. i cle. de renũcia. vbi gl. dicit verũ tam in clericis quã laicis.

Summarium.

1 ☞ Minor viginti annis seruum suũ manumittere non potest.
2 Uerbis legis deseruiendum est.

Si minor. Quod non possum per me facere non possum stipulari ab alio fieri 1 de re ad me pertinente. ¶ † Nota quod minor. xx. an2 nis non potest manumittere seruum suum. ¶ † Item nota qđ est deseruiẽdũ verbis. l. ꝛ ab illis nõ recedẽdũ. l. nõ aliter. de leg. iij. l. j. §. si is q nanc. ver. i re igiĩ dubia. ſ. de exerci. ꝛ sic not. ar. ꝫ extensionẽ de qua in. l. nõ possunt. ꝛ. l. quod vero de leg. ꝛ per Barto. in. l. omnes populi de insti. ꝛ iure. ¶ Nota quod qui non potest per se nec potest per alium de quo in. c. potest quis. de regulis iuris. libro sexto.

Summarium.

1 ☞ Promittẽs se curaturum aliquid dari quãdo possit exequi.
2 Interpretatio plenior fit in vltima voluntate.

Illa stipulatio. Nõ vitiatur stipulatio pretoria licet ẜm conceptionẽ eius de se nil videatur promittere. h. d.

1 Eum qui. Qui promittit se curaturum alteri dari liberatur dando reum locupletem. h. d. ¶ † Nota quod ille qui promittit se curaturum aliquid dari non potest exequi nisi vt detur reus locuples. ¶ In glo. super ver. stipuletur ibi siue non intelligitur hoc est falsum secundũ Ang. qꝛ imo non subintelligitur verbum curari in stipulatione conuentionali nisi expresse ponatur. allegat insti. de inutili stipu. §. si quis alij. ꝛ. ſ. e. l. stipulatio ista in prin. Tu potes saluare glo. per tex. in. d. l. fi. §. fin. si cer. pe. secundum vnam lec. quando verbum executiuum est impersonaliter conceptum. nam videtur quod impersonalitas non vitiat obligationem dũmodo sit personalitas in verbo obligatiuo alias esset secus. vt in aut. si quando. de consti. pec. C. vnde paria videntur esse aliquem promittere titio dari decem vel promittere curare titio decem dari per hunc tex. iuncta dicta. l. fi. §. primo secundum vnam lecturam. ꝛ hoc etiam ibi videtur esse de mente Barto. si autem quis promitteret titio decem dare ꝛ non dico dari clarum est quod stipulatio tenet ꝛ est obligatus ad dandum. Sinautem promitteret titio quod seius sibi dabit decem non valet stipulatio vt in iuribus allegatis per Angelum. secus si promisisset se facturum vel curaturum quod seius dabit. argumentum infra. e. l. quoties quis. Nec obst. predictis. l. stipulatio ista. in prin. ꝛ. §. si quis ita. vbi videtur qñ licet sit personalitas in

verbo obligatiuo tamen impersonalitas in verbo obligatiuo facit qd promittens non obligatur pro facto extranei cuius contrarium deberet esse si intelligeretur promittere se curaturũ: quia ibi promittendo habere licere saltim obligatur pro facto suo et successorum: sed hic quãdo quis promittit. x. dari intelligitur per se vel per alium. ideo oportet qd det. x. vel saltim det idoneũ promissorem. et sic quia actus hic habet causam momentaneam intelligitur promittere alternatiue qd dabũtur per se vel per aliũ: sed qñ promittit habere licere qr est actus habens causam successiuam intelligitur copulatiue promittere et per se et p aliũ: et ideo vitiatur quatenus est pro alio nisi pena sit adiecta. ¶ In gloss. super ver. non posse. in fi. hec solu. cõmuniter tenetur licet glo. dicat in contrario

2 †quod est speciale in vltima volũtate in qua fit plenior interpretatio. et illam tenebat Jac. de are. ar. l. in testamentis. ff. de reg. iur. et etiam Pe. et Ray. hic. qui etiã remittũt ad notata per mar. silli. in d. l. fi. si cer. pet. et ratio diuersitatis inter facere et curare tenendo solutionẽ gl. hic positam potest esse ex natura et significatione ipsorum verborũ. nam non potest dici qd quis faciat qd habeã. x. nisi illa det. sed potest bene dici qd curet. i. procuret qd. x. habeã si dat mihi reum locupletem: et cõclude qd quandoqz quis promittit curare aliũ daturũ vel promittit facere quod alius dabit et tunc inter hec verba nõ est differentia ex quo quis de sua datione nõ promittit: sed alterius vnde vtroqz dictorum casuũ intelligitur promittere factum in quo succedit obligatio ad interesse qd non differt in effectu ab ipsa datione. idem si promittat se facturũ vel curaturum qd aliquis faciat: quia similiter inter dicta verba nõ est differentia. sinautem quis promittat impersonaliter puta se curaturum titio. x. dari tunc differentia est qr qui sic promittit se curaturum liberatur dando expromissorem. si autem quis promittit titio se facturũ qd titi⁹ ipse habebit. x. oportet qd det. l. si heres iussus hic alle. Et propter predicta ad dubitationem tollendam notarij adijciunt vtrunqz membrum dicendo promisit se facturum et curaturum fm Ang. qui etiam tangit aliquid hic de intellectu l. si ita stipulatus. §. possum. sed dic vt ibi dicetur.

SI **penam.** Stipulatio penalis certe quãtitatis est certa licet obligatio primitiua sit incerta. h. d. vel sic et notabilius. In obligationibus dandi succedit obligatio ad interesse quãdo ipsum dari precise non est interest stipulãtis. h. d. ¶ In glo. super ver. incerta ibi. secus si daturũ vel mutuaturũ. vel dic qd idem est etiã hoc casu. et forte etiã sic sensit litera verbum crediturum cũ vt plurimũ sumatur pro mutuo. vt. l. j. et per totum ti. ff. si cer. peta. et hoc etiam tenet hic Pe. et Ray. non ob. qd tũc non debet surgere obligatio ad interesse sicut in alijs obligationibus dandi quia illud verum quando precise dari interest. vt quia tenetur dare irreuocabiliter vt est in casu pposito. et tunc succedat obligatio ad interesse. et sic loquitur hic. facit. ff. e. l. liber homo. §. fi. ¶ In glo. sup ver. interest in fi. tenet ergo glo. qd qui promittit mutuare et mutuat statim põt repetere: sed Bar. cõtra qr imo dz expectare quod debitor stet diu in obligatiõe vel quod facile sit reddere pecuniaz l. pe. cum ibi no. C. commo. et l. lucius. ff. man. Sed Ang. contra qr ex quo dies non inest tacite vel expresse nec conditio obligatio est pura et incontinenti nata est actio vel eius exercitium. ff. e. l. eum qui calendis. nec obstant iura allegata per Bar. quia loquuntur eo casu quo aliquid tradebatur per creditorem ad certum et determinatum vsum qui corrumpitur per nimis festinam repetitionem. et idem dicẽdum est in casu huius gl. si pecunia fuisset mutuata ad talem vsum ita quod si incontinenti repeteretur induceretur corruptio dicti vsus. licet autem incontinenti possit agi differtur solutio ipsius arbitrio iudicis ne cogatur debitor venire cum sacco paratus. l. quod dicimus. ff. de solu. et idem voluit hic Bal. sed aduerte quia pro Bar. facit. l. in commodato. §. sicut. ff. commo. in ratione sui videlicet quod ex beneficio debemus commodum reportare quod non haberet in casu proposito glo. debitor si statim posset exequi. Nec ob. l. eum qui calendis. cum simili. quia loquitur quando quis obligatur sponte non recipiendo beneficiũ ab alio. ¶ Ultimo allegatur per Dy. quod pena adiecta pacto interposito gratia quantitatis valeat et teneat. in cõtrariũ tamen facit quasi videatur adiecta in fraudem vsurarum. C. de vsuris. l. cum allegas. et est verum si color captetur de quo dixi plene in. l. stipulatio ista. §. alteri.

¶ Stipulationes. Adde ad hunc ter. nota. hic singulariter p domi. Alberi. d rosa. et bar.

SI **homo.** Pena adiecta stipulationi continenti impossibile de natura nõ debetur: et homine mortuo stipulatio de iudicio sisti perit. ¶ In glo. super ver. si hõ ibi vel proprie. hec secunda expositio non videtur posse tolerari nisi punctes post dictionem homo. et sit sensus quod mortuus si post stipulationem interpositam: et sic sisti non potest: et sic hic erit casus de eo quod tãgit gloss. sequens. si autem intelligas quod mortuus erat tempore stipulationis necessario erit exponendũ si pro qr cũ natura dictionis si sit facere cõditionẽ que se hz ad esse et nõ esse fm. l. cuz ad presens. et qd ibi notatur si cer. pe. ¶ In glo. super ver. penam ibi vel in fi. hec opi. Jo. est vera licet gl. notet contrariũ in. l. sed si decesserit. in gl. magna qui satis. cog. et male. nec ob. l. in illa stipulatione si calẽdis. ff. e. qr ibi solũ incipit stipulatio precedente conditione quo casu solũ propter cõditionis existentiã cõmittitur nõ propter moraz. hic aũt a precedẽti dispositione incepit. et sic debebat cõmitti ppter morã que cõmitti nõ põt re perẽpta ante oẽs morã. ¶ Et nota bene extra glos. qp quandoqz quis promittit aliquem sistere in iudicio aliqñ extra iudicium. quod nota pro intellectu. l. si ıs. qui. cc. §. cum ita. de re. du. et eorum que nontantur in. l. eadẽ. §. cato. ff. e. et. l. si seruus plurium. §. j. si quis cau. facit ad hãc. l. qd no. Cy. post Pe. in. l. non moriturum. C. de cõtrahen. stip. et Dy. de regu. iu. in. c. nemo potest lib. vj. fm Ray.

MU**lier.** Infans stipulari non potest. hoc dicit. et de materia vidistis in. l. j. in prin. ff. eodẽ. ¶ In glos. super ver. non potest ibi possit balbutire. Nota hanc glo. de isto verbo balbutire fm Ange. qd non habes si. et ille dicitur balbutire qui non loquitur ex toto explicite seu perfecte vel articulate.

CU**m quid.** Hic ponit formam stipulatiõis penalis qualiter debet apponi i contractu quãdo versatur factum et non factum. Hoc dicit.

Summarium.

1 a **S**T**ipulationes.** a † Stipulatio fuitutis nullo mõ diuiditur stipulatio autẽ factorũ partis prestatione non impletur. sed post morã succedit obligatio ad interesse quod recipit diuisionem quo ad obligationẽ et quo ad petitionẽ. h. d. ¶ Et diuiditur in duas partes principales: qr pzio tractat de obligatiõe primitiua seruitutũ. et etiã quorũdam aliorũ factorũ. scdo de obligatione secũdaria subrogata ad interesse propter morã. secunda ibi celsus. Prima subdiuiditur in tres: qr primo loquitur de stipulatiõe totaliter indiuidua vt seruitutũ. secunda de indiuidua ex postfacto vt reliquoz factoz. tertio rationẽ ponit. secũda ibi: idẽ puto. tertia ibi: horũ enim. Secũda principalis subdiuiditur similiter in tres. qr primo ponit vnũ dictũ videlicet qp post morã subrogatur obligatio ad interesse. secũdo ponit illationẽ ex dicto. s. qp ista secũdaria obligatio est diuidua inter heredes. tertio ponit aliã illationẽ vcz qp sicut diuiditur obligatio ita etiã scinditur petitio. secũda ibi ideoqz. tertia ibi secundũ que. Ray. vero diuidit in tres: qr primo in prima dictũ. in secũda ratio dicti. in tertia ponitur determinatio dicti. secũda ibi horũ. tertia ibi celsus. ¶ In ter. ibi non recipiũt. dic de sui natura. fm Ray. ¶ In ter. ibi faciendum. dic quia non recipit diuisionem. Ray. ¶ In text. ibi tradit. dic non obst. l. iiij. §. his heres. commoda. quia ibi speciale. vel ibi agitur ad interesse hic ad factum vt in. §. celsus. de quo remittit ad notata in. l. ij. C. de here. ac. et per se in. l. si vt certo. §. duobus. commo. et in aut. hoc ita. C. de duo. re. et ibi concludit qd in. d. §. heres. et in lege si duo. depositi. et. l. j. §. si apud duos. e. ti. loquitur in obligatione que re contrahitur que non potest in plus contrahi quã interueniant res. l. rogasti. si cer. pe. hic in obligatione que contrahitur verbis de quo tetigi in. §. cato. sed hanc opi. reprobat Barto. in. viij. op. vnde dic qp contraria loquuntur in obligatione rem restitui. hic in obligatione rem tradi et tangitur rõ diuersitatis per Barto. in. d. viij. op. ¶ In ter. ibi fossam. dic certe pfunditatis latitudinis et longitudinis fm Ja. de are. et Ray. ¶ In ter. ibi fabricari. dic qp ideo qr pars facta nõ affert cõmodũ stipulanti. nec a tẽpestate nec a pluuia fm Pe. et Ray. ¶ In ter. ibi diuiso

uisio dic.i.pticularis pstatio in stipulatione deducta Ray. ¶ In
ter.ibi corrūpit.i.ab initio valere ipedit ⁊ ex postscō inutilē red-
dit.vel scdo sic hoꝝ.i.particularis pstatio corrūpit stipulationē.
i.nō iplet etiā p parte soluta. ⁊ pma expositio est vera in oib⁹ exē
plis positis in prin.hui⁹.l.Scda expositio est vera in pmissione
seruitutū ⁊ operarū. ¶ Quid aūt in aliis factis patebit ex.j. dicē
dis.vel dic qd prima procedit solū in stipulatione seruitutū ⁊ ope
2 rarum nō in aliis scdm Ray. Tu dic vt.j.dicet. ¶ †No.qd i obli-
gationibus facti succedit obligatio ad interesse post morā. ¶ Se
cundo not.qd dictio casu interesse nedū est in obligatiōe sed etiā
3 in petitione. ¶ †Itē not.qd licet obligatio principalis sit indiui-
dua tñ interdū obligatio scdaria est indiuidua. ⁊ hoc ideo qꝛ con
trahit ad rē diuersam cuius diuersa est natura. ¶ In ter.ibi non
diuidunt.i.p parte nō interponunt alias stipulatio corrumpit ⁊
etiā si pro solido fuerint interposite partis prestatiōe nō implent
nec inter heredes diuidunt. ¶ In ter.ibi idem puto quantuz ad
hoc qꝛ partis prestatione non implentur nec inter heredes diui-
dūtur. ¶ In ter.ibi hoꝝ diuisio.i.particularis pstatio in stipula
tione deducta put refert ad primū casum.vel.i.particularis pre-
statio post stipulationē interpositā super toto stipulationē nō im
4 plet prout refertur etiam ad secūdum. ¶ †Et aduerte quia corru
ptela potest ꝯsiderari altero de duobus modis: vno modo quod
corrumpit id est inualidatur stipulatio alio modo potest exponi
corrumpit.s.qꝛ nō satisfit nec adimpletur stipulatio si fiat partis
prestatio.cōsiderando autē corruptelam primo modo. dic quod
diuisio scz aliquorum ex predictis corrumpit stipulationem vt est
videre in seruitutibus.naz in illis pōt dici inualidari stipulatio
propter diuisionē a principio ⁊ etiā ex postfacto. nam inualidat
a principio si quis partem seruitutis stipuletur cum illud facere
nō possit cum sit indiuidua.item etiā ex postfacto inualidat pro-
pter partis diuisionē: qꝛ si dominus fundi promittens seruitutez
alienet partē videtur corrumpi stipulatio ⁊ similiter si dñs predii
acquirens cui vult acquirere seruitutē alienet partē corrumpitur
stipulatio vt tetigit glo. secūda hic. ⁊ eodē modo in aliquibus fa-
ctis contingit vt si sint facta fienda insolidū ex quibus certū op⁹
resultat vt insulā edificari i certo fundo.nā alienata parte fundi
corrumpit.i.inualidat stipulatio vt tāgit gl.j.hic: nō aūt est verū
qd indistincte diuisio factoꝝ corrūpat stipulationē sicut pz i stipu
latione fundū tradi. Et put intelligit de corruptela. ⁊ sic inualida
tione ex postfacto expone hoꝝ diuisio.i.diuiduo in his cōtingēs
⁊ hoc de prima corruptela.secūdo modo pōt dici corrumpi ex eo
qꝛ non satisfit stipulationi nec adimpletur stipulatio si pars pre-
stetur ⁊ hoc potest cōtingere duobus modis: vno modo quia nō
dicitur prestari pars eius quod in stipulatione deuenit vt regula
riter cōtingit in facto: qꝛ qui factum stipulatur fieri certa forma
anteꝗ fiat non est in rerum natura. ⁊ non est dare eius partem.l.
nam ⁊ si sub conditione.§.rūpendo.s.de iniu.testamēto. ⁊ in.l.is
qui.cccc.§.quedā ad.l.fal.nō entiū enim nō possunt esse ptes.c.ad
dissoluendū.de despon.impuber.postꝗ aūt facte sunt ex toto so-
luta est obligatio.alio modo pōt esse qd nō impletur stipulatio ex
partis pstatione ex eo qꝛ si illa fieri posset/ posset postea in alia re
fieri solutio contra mentē ipsarū partiū. ⁊ cōtra id qd habet.j.e.l.
in executione.§.pro parte.vnde diuisio tunc dicitur corrūpere sti
pulationē ⁊ per illā non dicitur impleri propter dictū respectum
⁊ secundum hunc respectum posset dici qd diuisio in obligatione
rem tradi. ⁊ in obligatione generis corrumperet stipulationē.pri
ma tñ species corruptele forte fuit magis de mente litere. Ange.
autem cōsiderabat corruptelam esse omnino circa seruitutes cir-
ca reliqua non facta excepta obligatione rē restitui considerabat
illam tam penes modū obligandi ꝗ penes modum dissoluendi.
⁊ causatur corruptio penes modum obligandi scdm eū. ne deue-
niatur ad incōueniēs.§.p parte causat etiā penes modum dissol
uendi in stipulatore nolente secundū eum: licet quidā cōtra ⁊ ma-
le.vt notat.s.e.l.ii.§.j. ¶ Et aliqua alia circa hoc subdit sed meo
iudicio non bñ declarat nec aperte vr loq. ideo omitto. ⁊ melius
videt dicendū vt.s.est dictū. ¶ In gl. super ver.ceterarū ibi non
recipit diuisionē fm quosdā. ⁊ male qꝛ contra.l.quintā.§. reos.s.
de vsufruc.vbi etiā ex parte pmissoris diuidit seruit⁹ vsusfructus
ideo tene qd inter seruitutes reales ⁊ personales sola seruit⁹ vsus
fructus est diuidua.nec ob.qd dicit.j.ti.ii.l.si eū duoꝝ: qꝛ intelligi
debet qd non pōt diuidi vsusfructus diuisione naturali cū sit ius
5 incorporale.fm iuris ordinationē sic. ¶ †Quare autē diuiditur
vsusfructus: ⁊ non vsus vt patet.s.de vsu ⁊ habi.l.vsus pars.tres
rationes hic assignantur per doctores scilicet quia emolumentū
vsusfructus est certū cū omnes fructus ad fructuariū pertineāt: sz
nō est ita in vsu qꝛ variatur fm necessitates vsuarii qui vna vice
plus indiget quā alia.item vsusfructus habet similitudinē cū do
minio quod est diuiduū.l.iiii.s.de vsufru.sed vsus cū seruitutib⁹
predialibus que ad necessitatē prediorū debent constitui.l.ergo.
s.de serui.rusti.predio.que seruitutes prediales sunt indiuidue.
Sed certe he due rationes non multū inferūt ad propositū. ideo
datur tertia ratio que melior vr vz qꝛ in vsufructu prestatio ptis
tantā vtilitatē affert in partē quantā totū respectu totius.nec po
test deueniri ad aliquod inconueniens cū ille qui tenet ad vsum-
fru.teneatur ad dandum. ⁊ sic precise possit cogi.l.iii.§. dare.s.de
vsufru.licet teneat ad patientiā illud.s. post vsumfru. cōstitutū. ⁊
licet teneat etiā ante videt etiā posse cogi precise ad eā per ea que
habent in.l.harū. ⁊.l.cogi.si serui.vē.sed in vsu seu seruitute vsus
prestatio partis nō affert tātā vtilitatē in parte quantā prestatio
totius in toto cū prestatio debeat fieri in ipsa per respectū ad ne-
cessitatē psone que psona nō potest viuere ex particulari prestatio
ne ei⁹ qd est sibi necessariū p vita. ⁊ hec vr vera rō diuersitatis. nec
ob.si dicat qd vsusfructus nō est sine vsu vt.s.de vsu ⁊ habita.l.p
seruū.§.j. ⁊ sic dz esse indiuiduus vsusfruct⁹ sicut ⁊ vsus. quare re
sponde licet Bar.hic dixerit cogitandū pro solutiōe qd vex est qd
vsusfructus est sine vsu.i.sine cōmoditate seu emolumēto vsus.nō
aūt continet vt species distincta. ⁊ put est seruitus: sed put est cō-
moditas: ⁊ sic vt min⁹ subaudi pluri fm Ang.adde ⁊ hec solutio
satis colligi pōt ex notatis p Bar.s.eo.l.qui vsufru. sed aduerte
qꝛ videret qd vsusfructus dz dici indiuiduus: qꝛ in eo vident esse
oēs respectus qui sunt in seruitute reali quos cōsiderauit hic bar
to.in secunda op.siue consideres prediū quod debet seruitutē si-
ue cōsideres ipsam personā cui debet.nā nō videtur in parte fun
di pro indiuiso posse cōstitui cū non possit percipi fructus ex par
te indiuisa quin etiā ex alia percipiātur nec pars psone cui deben
tur pōt percipere: sed responde qd ideo vsusfructus est diuiduus
qꝛ ex vsu talis seruitutis resultat vtilitas separata ab ipsa re que
diuisibilis est in partes ⁊ cuius prestatio affert vtilitatē tantā in
parte quantā in tota respectu totius.secus in seruitutibus pdia-
libus: qꝛ ex vsu talis seruitutis nō resultat vtilitas ab ipsa re que
sit diuisibilis in partes.ideo cū vsus talis suitutis sit indiuidu⁹
pptet respectus quos ponit Barto.in scda op.merito ius voluit
ipsam seruitutem predialē dici indiuiduā.nec dicitur pter hoc
diuidua quod ad certā partem pro diuiso possit cōstitui.l.ad cer-
tam.s.de serui.qꝛ illa certa pars loco vnius itegri fundi habetur
quo ad ipsam seruitutē.facit.l.si quis duas.§.si quis partē.cōmu
nia predio. ⁊ ideo dicitur pro solido constitui.itē nec dicit diuidi
licet pro certa parte p indiuiso remittat qd fieri potest vt.d.l. ad
certā.sed dicit potius tunc modificari ⁊ restringi qm seruitus est
tota in fundo ⁊ tota in qualibet parte eius sicut anima nr̄a est to
ta in corpore ⁊ tota in qualibz parte eius.l.via constituti.§.pe.de
serui.rusti.predio. ⁊ ideo non dicitur diuidi sicut nec aīa diuidit
licet certa pars corporis a corpore separetur: sed potius modifica
ri ⁊ restringi eius virtus anime ad residuū corporis. nec dr etiaz
diuidi: licet dñs predii dominātis efficiatur dñs predii seruiētis
pro parte: quia imo remanet solida ⁊ totus fundus dicitur serui
tutem debere vt est casus in.l.si cōmuni.de serui.ru.predio.in fi. ⁊
sic hoc casu nō seruiet dimidia p indiuiso.sed tota ipsa res cōmu
nis propter partē alienā licet gl.dixerit contrariū in.l.vnus ex so
ciis in prin.de serui.ru.predio. ⁊ sic licz res que pro solido est mea
efficiatur pro parte dñi predii seruiētis remanet nihilominus so-
6 lida seruitus.facit.l.vt pomū.§.j.de serui. †Et ex predictis patere
pōt quod seruitus aqueductus est indiuidua licet cōmoditas aq̄
sit diuisibilis de quo in.l.si partē.de ser.ru.predio.licet glo.aliter
sentiat in.l.arbor in fi.gl.magne.s.cōi di. ¶ In gl.ibi valet stipu
latio.hoc intellige nisi alii postea stipuletur ar.l.per fundū.de ser
ui.ru.pdio. ⁊.l.fi.s.cōia pdio. ¶ In ea.gl.ibi huiusmodi diuisio
corrūpit stipulationē.hoc clarū qñ stipulator alienat partē fundi
cui debebat qri seruitus.sed si promissor alienat partem fundi in
quo debebat seruitus constitui est magnū dubiū: qꝛ videtur idē p
ea que dixi.sed forte contrariū est verū per.l.heredes.§.an ea.ver.
cui.s.fami.her. ⁊ hoc videtur tenere Bar.in.l.si sub vna.§.j.e.et
potest esse rō diuersitatis: quia stipulator ex facto suo pōt sibi piu
dicium generare: sed ex facto rei grauari non debet. ¶ In ea.glo.
ibi.l.continuus.in fi.sed ibi nō loquitur in successore singulari de
quo supra loquit gl.imo loquitur in successore vniuersali ad quē
vniuersalē trāsit stipulatio diuidui ⁊ indiuidui.s.eo.l.ii.§.ex his.
et.l.sed ⁊ si quis.§. si operas.s. de vsufructu. ⁊ sic patet ex pdictis
quod si aliter seruitute non constituta fiat diuisio fundi cui serui
tus debet queri in plures titu.singulari corrumpitur stipulatio
qm non est trāsitoria de persona in personā singularē vt dictis in
ribus.hoc verū nisi stipulator seruitutis fuerit stipulatus pro se ⁊
illis quibus iura sua cōcedere voluerit.nā tūc licet ille fundū alie
naret pluribus ⁊ cederet iura sua oēs a principio simul stipulati
intelligūtur. ⁊ sic nihil repugnare videt quin valeat.idē si illa ver
ba nō essent adiecta. ⁊ cederet emptori ius suū qm in hoc nō gra-
uaret promissor illud ius seruitutis cessibile esse vr.sec⁹ si cederet
plurib⁹ nā tūc grauat pmissoris cōditio. ⁊ sic phibere posse em-
ptores vti.ar.l.j.§.itē labeo. ⁊.§.itē trebatius.de aqua quo. ⁊ esti.
⁊ ideo sint cauti stipulatores seruitutū vt adiiciant illa verba pro
se ⁊ suis heredib⁹ aut qbus eorū iura cōcedere voluerit.ad ipsos
aūt heredes etiā sine dicta clausula trāsit stipulatio.l.ii.§. ex his.
s.e.fm Ange. de hac materia dic vt dicet in.d.l. si sub vna.§.j.s.
eo.vbi patet an istud dictū Ang.pcedat. ¶ In ea.gl.ibi alias sti

pulatio huiusmodi nō diuidit̄. Nota bene glo. in eo qꝺ sentit. nā
ex ipsa ⁊ ex his que supra tetigit gl. colligi possunt alique species
corruptele stipulationis ꝑpter diuisionē de quibus dixit latius
in tex. ¶ In ea. glo. ibi secus in diuiduo subaudi. vt rem ratā ha-
beri. ⁊ amplius nō agi vt in. §. cato. qꝺ intellige qn̄ id cuius gr̄a
interponit̄ est diuiduū alias esset indiuidua vt certe stipulatiōes
7 factoꝝ ꝭm Ang. quod nota ꝑ his que. ʃ. dicētur. † Qualiter aūt co
gnoscetur an stipulatio facti sit iudicāda indiuidua vel non. glo.
hic nō declarat: sed tu cōclude qꝺ illud factū dꝛ indiuiduū vel qꝺ
est oīo indiuiduū sui natura vt seruitus. de qua superius est di-
ctum. vel dato qꝺ non sit indiuiduū sui natura tn̄ dꝫ iudicari in-
diuiduū qꝛ solutio partis non affert tantā vtilitatē in parte respe
ctu partis quantā tota respectu totius vt patet in exemplo domū
vel insulā edificari: qꝛ pars cōstructa non defenderet a pluuia vel
a vento qꝺ faceret tota domus. idē si afferat ꝑ̄statio partis tantā
vtilitatē in parte quātam totū respectu totius si tamen est tale fa
ctum in quo si fieret diuisio contingeret qꝺ in diuersis rebꝰ fieret
solutio. qꝛ per partē factū fieret consistens in alio ꝙ̄ in pecunia. et
pro parte interesse prestaret̄ in pecunia cōsistens. exemplū in isto
facto fundū tradi nā cēsetur indiuiduū ꝑpter vltimū respectū lꝫ
nō sit indiuiduū sui natura. ⁊ lꝫ prestatio partis afferat eandem
vtilitatē in parte quantā totū respectu totius: ⁊ sic lꝫ cessant duo
primi respectus. Et aduerte qꝺ si ad dictū inconueniēs qꝺ in di-
uersis rebus fiat solutio deueniri pōt ex natura obligationis sta-
tim variabili ex mora. vt qꝛ statim post morā pōt agi ad interesse
redditur factū indiuiduū tā quo ad solutionē ꝙ̄ etiā quo ad obli
gationē: sed si ad illud inconueniens pōt deueniri demum parte
rei perempta. vt qꝛ ex natura obligationis ipsius nō cōmittatur
obligatio ad interesse statim post morā. sed demū re perempta vt
est in obligatione rē restitui ꝭm opi. Dy. ⁊ Bar. qꝺ tūc reddit̄ fa-
ctū indiuiduū solū quo ad solutionē nō aūt quo ad obligationē.
quin diuidatur inter heredes. l. si duo. ʂ. depo. factū autē dicet̄ di-
uiduū esse alias etiā omni respectu qn̄ pro ꝑte pōt impleri ⁊ ꝑtis
prestatio affert eandē vtilitatē in parte ꝙ̄ totū in toto. ⁊ dato qꝺ
pro parte fiat ꝑ̄statio nō cōtinget fieri in diuersis rebus solutionē
si enim oīmodo predicta concurrerent cēseretur oīmodo diuiduū
alias aūt secus. Et per ꝑ̄dicta videt̄ qꝺ si qs tenetur ad restituen-
dū sacculū pecunie. istud factū iudicat̄ diuiduū: qꝛ si ꝑ ꝑte implet̄
⁊ ꝑ ꝑte soluit̄ interesse semꝑ idē debet̄ qꝺ ī suo genere recipit fun-
ctionē. si aūt teneatur quis ad restituendū certā speciem: tūc dice-
tur factū indiuiduū saltē quo ad solutionē: qꝛ si pro parte fiat. ⁊
pro parte prestet̄ interesse cōtinget solutio in diuersis rebus. facit.
l. j. §. si pecunia. ⁊. l. si duo. ʂ. depo. Si aūt esset in obligatione tra-
di spēm tūc obligatio illa videt̄ oīno indiuidua quo ad obligatio
nem. ⁊ quo ad solutionē cū statim post morā agi possit ad extima
tionē. vt. ʃ. e. l. si fundū tradi. ⁊. ʂ. de ac. emp. l. j. in prin. Et per pre-
dicta videtur qꝺ. §. cato. inquantū loquitur de stipulatione am-
plius nō agi debeat intelligi qn̄ ꝓmittitur amplius nō agi actio
ne ex mutuo ad pecuniā vel alia que cōtineat pecuniā. qꝛ tūc si pro
parte impletur: qꝛ nō agitur pecuniā habeo: qꝛ apud me remanet
⁊ si contra fiat in parte agitur ad interesse vt cōsequatur pecuniā
secus videtur si actio qua promittitur nō agi contineat speciem
ita qꝺ possit deueniri ad inconueniēs. §. pro parte scꝫ qꝺ quis ha
beret partem speciei ⁊ partē pecunie. nam tūc iudicabit̄ stipula-
tio indiuidua per ea que dicta sunt. ⁊ idē videt̄ dicendū in stipu-
latiōe rem ratā habe. ⁊ hoc sequitur hic Bar. in. iij. q. circa fi. que
stionis: sꝫ aduerte qꝛ istud dictū videtur nimis limitare ⁊ restrin
gere. §. cato. ⁊ videt̄ nimis magna limitatio. ⁊ preterea ipse videt̄
aliter intellexisse in. d. §. cato. in. v. q. ⁊ Ange. etiam videtur senti-
re contrarium in. d. §. cato. ⁊ hic vt patet ex his que tetigi. ʂ. vnde
potes dicere quod secunda. ʂ. data ad cognoscendum an factum
sit diuiduum vel indiuiduum non sit sufficiens: sed in hoc an fa-
ctum sit diuiduum iudicandum vel indiuiduū videtur qꝺ regu-
la possit sumi ex. §. cato. subaudi in facto negatiuo vel habēte vir-
tutem negatiuā vt rem ra. ha. quod fit ne contraueniatur. nā in
affirmatiuo tenet regulā Bar. sed in facto negatiuo tene regulā
que colligitur ex. §. cato. qꝛ in negatiuo non est obligatio ad sol-
uendum: sed ad non faciendū ⁊ in negatiuo implementū non cō-
sistit in solutione. ideo non habet. §. ꝑ parte. locū: sed regula. §. ca
to. qꝛ tunc dicit̄ factū indiuiduū qn̄ peccari nō pōt contrauenien-
do: sed insolidū sicut est in facto illo ꝑ te nō fieri ⁊c. secꝰ vbi cōtra-
ueniri pōt pro parte ⁊ nō peccat̄ insolidū qꝛ tūc censendū est fctm̄
diuiduū vt ibi colligit̄ ⁊ hoc recte cōtingit in facto amplius non
agi etiam ad speciem qꝺ censet̄ diuiduum cum tūc pro parte tan-
tum agere possit vnus heredum promissoris imo nec insolidum
agere posset cum obligationes tales hereditarie diuidantur in-
ter heredes pro hereditariis portiōibus. l. prima. C. si cer. pe. imo
plus videtur quod etiam si ad solidum agatur ⁊ non possit agēs
consequi totum non videtur committi insolidum. exemplū quan
do fuit ꝓmissum non agi pro seruitute constituenda vt dixit Bar
to. in. d. §. cato. in. v. q. ¶ Et sic ex predictis patet quod licet con-
tingat in facto negatiuo quod impleatur factū pro parte ⁊ ꝑ ꝑte

soluat̄ interesse nō per hoc dicetur obligatio indiuidua qꝛ in non
facto cum sit negatio ⁊ nō ens proprie non cadit solutio. ⁊ sic pro-
prie nō habet locū incōueniens. §. pro parte. ⁊ eodē modo contin-
git in facto rem ra. ha. ⁊ ex predictis patere pōt an obligatio rem
tradi sit īdiuidua. nam videt̄ per predicta qꝺ sit indiuidua quo
ad obligationē ⁊ solutionē licet glo. in. l. j. §. si apud duos. ʂ. depo.
dicat illā indiuiduā solū quo ad solutionē. ⁊ ad istū tex. respō. qꝺ
debet intelligi quādo fuit actum qꝺ esset indiuidua. sed hec est ni
mia diuinatio ad istū tex. ꝑ̄terea nō posset fieri ex pacto īdiuidua
si sui natura esset diuidua saltim respectu heredū per ea que habē
tur in. l. eū qui ita. §. j. ʂ. e. ideo tene qꝺ dixi. nec ob. §. si apud duos
⁊. d. l. si duo. qꝛ loquunt̄ in obligatione rem restitui que sapit me-
diam naturā inter obligationē dandi. ⁊ obligationē faciēdi cum
in ea nō succedat obligatio statim ad interesse post morā prout in
obligationibꝰ faciēdi. ⁊ in hoc participat cū obligatione dandi:
sed succedit obligatio ad interesse re perēpta post morā. ⁊ in hoc
participat cū obligatione faciēdi: cū in obligatione dandi etiā re
perempta post morā nō succedat obligatio ad interesse vt. ʃ. eo. l.
8 si seruū. in fi. Ang. vero dicit † qꝺ ratio differētie est inter rem tra-
di ⁊ rem restitui: qꝛ in obligatione rem tradi statim mora ꝯmissa
succedit obligatio ad interesse vt est dictum. vnde si fieret diuisio
deueniretur ad incōueniens. §. pro parte. sed in obligatione rem
restitui nunquā succedit obligatio ad interesse nisi re perēpta. vn̄
donec extat pōt precise cōpelli ad restituēdū ⁊ sic si ꝯsideras tēpus
quo res extat nō pōt deueniri ad dictū incōueniēs: qꝛ quilibet he-
redū aut promissorū poterit precise cōpelli ad restitutionē partis
sue ex quo res extat. similiter si cōsideras tēpus post rem perēptā
post morā euitat̄ dictū inconueniens. qꝛ solā pecuniā prestari opꝫ
scꝺm eū. Tu adde qꝺ si hec ratio sua simpliciter attēdatur seque-
retur qꝺ obligatio rē restitui etiā ad speciē esset omnino diuidua
ex quo nunquā posset deueniri ad incōueniens. §. pro parte. ideo
tu considera qꝺ imo pōt deueniri vt si fundꝰ dꝫ restitui. ⁊ pars sit
restituta. ⁊ demū post morā alia pars casmate perierit. nā tunc re-
perietur qꝺ solutio fiet in diuersis rebus. ⁊ ideo qꝛ id contingit ex
natura obligatiōis variabili lꝫ tarde variet̄. qꝛ demū re perēpta
post morā pro tāto censet̄ indiuidua saltē quo ad solutionē. secus
vbi nō variaret̄ natura obligationis lꝫ ꝯtigeret dictū incōueniēs
vt ī obligatiōibꝰ dādi. qꝛ tūc nō ꝑ hoc obligatio est minꝰ diuidua
quo ad solutionē ⁊ obligationē. ratio aūt quare in obligatiōe reꝫ
tradi succedat obligatio ad interesse mora ꝯtracta ē. qꝛ dicta obli
gatio ꝯtinet merū factū sequestratū ab omni datiōe. ʂ. eo. l. si rem
tradi. cōstat aūt ꝙ in obligationibꝰ cōtinētibꝰ merū factū statim
post moram succedit obligatio ad interesse vt hic. in ver. celsus er
go ⁊ in hac stipulatione rē tradi in qua. l. nō presumit plus inter-
esse ꝙ̄ in obligatione faciendi. sꝫ obligatio rē restitui ꝑticipat cuꝫ
obligatione dandi. in hoc qꝛ legis lator considerat ꝙ a principio
creditoris intersit rem restitui sibi. hinc est ꝙ regulariter non ad-
mittit̄ exceptio. l. ita vt si fur. ʂ. cōmo. ideo. l. tanꝙ̄ certa de credi-
toris interesse non curauit cōmitti ad interesse post morā. sed vo-
luit cōmitti demū re extincta vt. l. in re furtiua. ʂ. de condic. fur.
¶ Subdit tamen hic Ange. in alia parte ꝙ vbi quis pōt precise
cogi ad tradendū. qꝺ quando sit dicetur. ʃ. tūc obligatio rē tradi
erit oīno diuidua. ⁊ idem dicit in qualibet obligatione faciēdi. in
qua possit quis precise cogi ad factum. ⁊ prestatio partis sit pos-
sibilis ꝭm naturam. qꝛ eādem vtilitatem affert in partem ꝙ̄ totū
in toto. ⁊ quia forma facti non corrumpat̄ ex prestatione partis.
nam tunc talis obligatio faciendi erit diuidua sicut obligatio dā
di. sed certe hoc dictum nō placet qꝛ lꝫ possit cogi precise quis in-
terdum tradere tamē statim post morā succedit obligatio ad in-
teresse. ⁊ est in electione actoris an velit agere precise ad ipsum fa
ctum an ad interesse vt patet qn̄ rem tradi est in obligatiōe ex cō-
tractu emptionis ⁊ venditor habet facultatem rei restituere quo
casu potest precise compelli. secunda opi. mar. de qua. ʃ. dicet̄. facit
l. stipulatio. §. siue. de oper. no. nun. ⁊ ideo propter naturam obli-
gationis sic variabileꝫ videtur ꝙ remaneat obligatio indiuidua
etiā quo ad obligationē. preterea nullo mō debuit dicere ꝙ eēt di
uidua sicut obligatio dandi. qꝛ saltim debuit dicere ꝙ eēt indiui-
dua quo ad solutionē sicut obligatio rē restitui. que ex dicta rōne
9 sit indiuidua ꝑpter idētitatem rōnis. ¶ † Aduerte tn̄ ꝙ lꝫ cōiter
dicat̄ ꝙ obligatio rē restitui sit indiuidua quo ad solutionē tn̄ for
te pōt dici ꝙ ex toto ē diuidua ꝑ. l. j. §. si apꝺ duos. cū ibi no. ʂ. de-
po. nec ob. l. si duo. eo. ti. qꝛ dū dicit ꝙ non pōt res restitui nisi pro
solido intelligitur. i. destruit vt in simili exponitur in. l. iiij. §. fi. ʂ. e.
⁊ dum dicit ꝙ nō liberatur vnus heredū nisi integra rei solutiōe
pōt exponi. i. incorrupte rei restitutione sicut pōt colligi ex supio-
ribus. ⁊ sic etiā videt̄ sentire Inno. in. c. sicut dignum. ad fi. de ho
10 mi. ¶ † Itē ꝑ declaratiōe materie scias ꝙ duplex ē diuisio. vna
naturalis alia ciuilis seu ꝭm iuris ordinationē de quo hic ꝑ bart.
⁊ Ange. ¶ Et adde dictis Barto. ꝙ ipse sequendo Pet. dicit ꝙ
possibile est rem corpoream diuidi ⁊ tn̄ post diuisionē remanebit
vna res. allegat. l. recte dicimus. §. fi. ⁊ ibi notat̄. ʃ. de ver. signi. nā
hec allegatio nō est bona ꝭm Ange. qꝛ ibi loquit̄ in diuisione que

solum

ſolum ſit gratia vberioris culture que nõ eſt ꝓprie diuiſio.l. gai⁹.
§.fi.ſ.de le.ij.⁊.l.iubemus.in prin.¶In glo.ſup ver.diuidere.C.
de ſacroſanc.eccle.⁊ ideo ponit exemplũ ſingulare per.l.arbor.in
prin.ſ.cõmuni di.ſ.in lapide ⁊ in arbore exiſtentib⁹ ſub terra in
cõfinib⁹.nam ſunt ipſo iure diuiſi quatenus ſup terra cuiuſlibet
extendunt.⁊ tñ eſt vnus lapis vel vna arbor ſʒ eis euulſis domi-
nia cõfundunt ⁊ efficiunt cõmunia ꝓ indiuiſo.⁊ hʒ tũc locũ iudi-
ciũ diuiſoriũ vt ibi alias nõ videt quomodo facta naturali ſepa
ratione poſſit vna res remanere ſm naturã ſm eũ.Tu adde ꝙ ſi
bene inſpiciant verba Bar.hoc ipſe idẽ voluit.⁊ etiã dictũ exem
plũ poſuit imo etiã plus videtur ꝙ Ange.male dicat q2 põt poni
exemplum in domo q̃ põt poſſideri pro diuiſo ipſa remanẽte vna
q2 non interponitur paries medius.l.ſi quis duas.§. ſi qs partẽ.
ſ.cõia ꝑdi.¶In ea.gl.ibi vel dic ꝙ nõ diuidit inter heredes pro
miſſoris.hec ſo.eſt falſa q2 ſtipulatio q̃ eſt indiuidua reſpectu pro
miſſoris eſt etiã indiuidua reſpectu ſtipulatoris.ſ.eo.l.ij.§. ex his
¶In glo.ſup ver.vel operas ibi ſolue vt ibi . adde ibi datur tri-
plex ſolutio.ſed tene ſecundã ⁊ tertiã prima reiecta vt ibi fuit di-
ctum.¶Aduerte tñ q2 Bart.hic in.ix.op.videt velle ꝙ in prete-
rita opera ſit petenda eſtimatio tñ in futura dicit ipſam operam
peti poſſe.tu adde ꝙ non videt ꝙ futura opera poſſit peti.q2 aut
eſt certa ⁊ cedit dies ſtatim ex die ſtipulationis.⁊ hʒ ꝓmiſſor tp̃s
j.qð fieri poſſit ⁊ ante agi nõ põt poſtea vero eſt ꝓterita. ⁊ ſic agi
debet ad intereſſe vt.l.ſi quãdo.ſ.de ope.li.ſi eſt incerta tũc opor-
tet qð indicatur.⁊ ex tunc cedit dies eius ⁊ habet tempus.j.qð fie
ri poſſit.l.quoties.ſ.de oper.li.⁊ ſic ante peti nõ poteſt poſtea di-
cetur ꝓterita.⁊ ſic intereſſe debebit peti ſeu eſtimatio.facit.l. ſi nõ
ſortem.§.ſi libertus.ſ.de condi.in de.cum ibi no.⁊ ſic videtur qð
nullo caſu opera poſſit peti imo plus videtur qð nullum factum
poſſit peti:cum facta diuerſificentur ex tempore.nã aliud eſt factũ
de die aliud de nocte.aliter a ſano aliter ab infirmo vt.d.§. liber-
tus.⁊ ſic videtur qð nullum factum poſſit peti niſi ſit tale qð non
varietur ex tempore vt rem tradi ⁊ reʒ reſtitui.⁊ hoc videtur hic
ſenſiſſe Bar.in.x.op.in ſecunda ratione diuerſitatis inter obli-
gationem dandi ⁊ faciendi.Tu potes dicere qð aut eſt tale factũ
ex quo certum corpus reſultat in ſolo vt inſulam edificari vel foſ-
ſam fodi qð ſemper eſt idẽ quandocunqʒ fiat tunc poteſt peti poſt
moram.¶Si autem ſit aliud factum vt opera tũc videtur qð nõ
ſolum eſtimatio poſt morã. ⁊ hoc videtur ſentire Bart.in.l.ſi ita
ſtipulatus eſſem abs te.ſ.eo.⁊ forte idem vbicunqʒ alias ex facto
reſultaret certum corpus ⁊ iſtud eſſet vniforme etiam ſi promiſit
ſcribere librũ ⁊ per iſta ſit expedita materia diuidui ⁊ indiuidui.
¶Reſtat deſcendere ad materiam intereſſe que cadit ſuper ver.
celſus.Et premitto primo qð tex.in.d.ver.celſus.inquantum di-
cit pecuniam dari oportere poteſt dupliciter intelligi. vno modo
qð fuerint verba ſtipulatoris. ⁊ tunc litera eſſet plana.alio modo
quod ſint verba iuriſconſulti prout ſonare videtur litera.hic in-
tellectus notabilior eſt ex quo habes qð in obligationibus facien
di ſuccedit obligatio ad intereſſe ⁊ hoc ſatis videtur de mente li-
tere dum ſubdit quod intereſſe eſt in petitione.ad quod facit.ſ.e.
l.ſi penam.⁊.j.eo.l.quoties.⁊.ſ.de act.emp.l.j.in prin. ¶Demuʒ
hoc preſuppoſito attende qð ſex ſunt conſideranda in hac mate-
ria.nam primo eſt videre an in obligationibus dandi aliquo ca-
ſu ſuccedat obligatio ad intereſſe.ſecundo de obligationibus fa-
ciendi.⁊ primo de obligatione rem tradi.ſecundo de obligatione
rem reſtitui.tertio de aliĳs obligationibus faciendi. Tertio prin
cipaliter erit vidẽdum eo caſu quo ſuccedit in obligationibus fa-
cti obligatio ad intereſſe qualiter ſuccedat.quarto erit vidẽdum
quando ſuccedat.quinto an quis preciſe poſſit cogi ad factũ. ſe-
xto erit videndum de practica huius materie qualiter agi debeat
11 ⁊ libellari in obligationibus faciendi. ¶†Circa primum attẽde:
q2 licet regulariter dici conſueuerit qð in eis nõ ſuccedat obliga-
tio ad intereſſe poſt moram etiam re perempta:ſed tunc ſolũ offi-
cio iudicis eſtimatio debeatur.j.eo.l.ſi ſeruum.§.j.alias.§.finali.
tamen hoc non eſt ſemper verum.ideo conclude qð in contracti-
bus innominatis ſuccedit obligatio ad intereſſe poſt moraʒ ſicut
in obligationibus faciẽdi.ratio eſt:q2 in eis eſt locus preſentie vt
plene no.in.l.ſi pecuniam.in prin.de condi.ob cauſam .⁊ ideo ad
intereſſe res neceſſaria deducetur vt probatur in.l.naturalis. §.j.
ſ.de preſ.ver.⁊ in.l.j.in fi.ſ.de re.permu.qð intellige etiam ſi di-
cti contractus innominati ſint ſtipulatione vallati qð eſt ſingula
riter no.ſm Ang.allegat.l.cum mota.C.de tranſac.pro hoc bene
facit lʒ ipſe non alleget.l.ſi ſtipulatus.ſ.de vſur.⁊ qð no.in.l.in cõ
uentionalibus.§.ſi.ſ.eo.quidam tamen dicũt qð cũ ſtipulatio ſit
contractus nominatus attrahet ad ſe cõtractum innominatum.
⁊ allegãt dictũ Bar.ſeu Ang.in.l.ij.de condi.ob cauſam.ſʒ videt
verius dictum eſt per.l.ſi ſtipulatus. niſi de mẽte aliud appareat
idem dicas in contractibus nominatis vbi intereſſe põt differri
ab ipſo dari qð in obligatione deuenit. exemplũ in eo qui eſt ſti-
pulatus ſibi dari aut alteri.j.eo.l.liber homo.§.ſi.idem dicenduʒ
in eo qui non obligatur niſi in eo in quo eſt locupletior ex quadã
equitate.ſ.de condi.indeb.l.in ſumma.§.in frumento.⁊.§.ſi ſer-
uum.⁊ in eo qui eſt ſtipulatus ſibi ad tempus dari ſeu reuocabili
ter.l.ſi penam.ſ.e.⁊ idem in eo qui eſt obligatus ad dari ⁊ datio
participat cum obligatione facti.exemplum in.l.ſi filio. el primo
ſ.de dona.cauſa mor. vbi loquit in donatio. cauſa mor.qui tene-
tur ad dari.⁊ ipſum dari eſt etiam reſtitui cũ detur contra eum
vtilis in rem vt eo.ti.l.ſi mortis.Et ideo ſi alienat rem donatam
ita qð reddere non põt agi poteſt ad intereſſe vt ibideʒ ſm Bart.
⁊ Ang.ſed aduerte q2 videt qð in.d.l.ſi filio. nõ ſit ratio qð ſucce-
dat obligatio ad intereſſe que ſuperius eſt tacta ex eo q2 ibi rem
reſtitui non eſt proprie in obligatione.ſed venit contra non obli-
gatum reſpectu vtilis rei vendicationis non dicit cõtrahi obliga
tio ad intereſſe vt etiam voluit Bar.met in hac.l. ita videtur qð
obligatio dandi que ſecum concurrit nõ poſſit ab illa trahere qð
ex ſe non habet ar.l.traditio.ſ.de acqui.re.do.⁊ ideo forte poſſet
dici illud fauore exercẽtis liberalitatẽ vt poſſit agere an dãdum
vel reſtituẽdũ.vel ad eſtimationẽ ſaltem quando donatarius nõ
habet facultatem rei reſtituende.facit.l.iul.eo.ti.alias eſt.l.illud.
§.j.eo.ti.⁊ idem poſſet dici fauore vltime voluntatis cuius fauo-
uore etiam concurrit obligatio dandi ad rem reſtitui.l.j.C.com-
munia de le.extra dictos autem caſus ſtat regula ſecundum com-
muneʒ opi.qð in obligationibus dandi nõ ſuccedit obligatio ad
intereſſe poſt moram etiaʒ re perempta.Inno.tamen in.c. ſacro.
in glo.magna.extra de ſenten.excom.in vlti.col.videtur velle qð
etiaʒ in obligationibus dandi ſuccedat obligatio ad intereſſe ſal-
tim re perempta poſt moram.⁊ ad.l.ſi ſeruum.§.ſi.j.eo.reſpõdit
q2 ibi petebatur res.ideo q2 actor ignorabat rem peremptã. vel
q2 ſic placuit ſibi:q2 potuiſſet etiam petere eſtimationem qð tene
menti.communis tamen opi.verior videtur de iure per dictum
12 tex.non cauillando eum.¶†Quare aũt in obligationibus dan-
di regulariter non ſuccedit obligatio ad intereſſe: ſed in obliga-
tionibus facti ſic.Bar.poſuit hic quatuor perſuaſiones in.x. op.
quarum prima procedit in factis habentibus cauſam ſucceſſiuã.
ſecunda in factis que ex tempore variantur.due vltime ſunt ma-
gis generales.⁊ precipue tertia eſt magis notãda. ¶Item adde
qð gloſ.j.magna in.§.actionum.inſti.de act.dixit qð ſi in obliga-
tione eſt dari ex contractu bone fidei ſuccedit poſt moram obliga
tio ad intereſſe per.l.j.in princi.ſ.de act.emp. ſed certe ibi erat in
obligatione rem tradi:ſed certe illa glo.iure non probat. ¶Cir-
ca ſecundum.ſ.de obligationibus faciendi ſi queritur de obliga-
tione rem tradi conclude qð in ea poſt moram ſuccedit obligatio
ad intereſſe vt in hac.l.⁊.j.eo.l.ſi fundum tradi.⁊.l.j.in prin.ſ.de
act.emp.Ange.tamen hic dicit qð quando poteſt qð cogi preciſe
ad tradendũ.qð qñ ſit.j.dicet.non ſucceſſit obligatio ad intereſſe
etiam re perempta.ſed tunc venit intereſſe in cõditione officio iu-
dicis nõ in obligatione:ſed hoc non placet primo q2 eſt caſus con
tra eum in.l.j.in prin.ſ.de act.em.intelligãdo qð ibi habebat fa-
cultatẽ rei reſtituẽde.quo caſu ſcðm cõmunẽ ſñiam modernorũ
poterat cogi preciſe.vt.j.dicet.⁊ hoc etiã tenuit ipſe.preterea ſal-
tem debuit dicere qð re perẽpta ſaltem poſt moram ſuccedat obli
gatio ad intereſſe ſicut in obligatione rem reſtitui cũ illa ſit obli-
gatio facti ſicut ⁊ illa:q2 quo ad hoc nõ eſſet dare rõnem diuerſita
tis.ideo tene indiſtincte qð in ipſa obligatione rem tradi ſucce-
dit obligatio ad intereſſe.¶An aũt aliquo caſu poſſit quis preci
13 ſe cogi ad tradendũ.j.dicet.¶†Si aũt querit de obligatione reʒ
reſtitui an in ea ſuccedat obligatio ad intereſſe. Dy.tenuit qð nõ
incõtinenti:ſed demũ re perẽpta. ⁊ pro ipſo videt caſus in.l. in re
furtiua.ſ.de condi.fur.non cauillãdo tex.ꝯtrariũ tñ ibi determi
nat glo.dicens intereſſe non eſſe in obligatione: ſed in ſolutione
⁊ pro glo.videt caſus eo.ti.l.ſi cõdicat.⁊ in aliĳs.ll. hic allegatis
per Bar.in quibus apparet qð etiam re perempta ipſa res peti-
tur.⁊ ſecundum dictam opi.glo.videretur qð obligatio rem reſti
tui eſſet diuidua ſicut obligatio dandi tam quo ad obligationeʒ
quã quo ad ſolutionem qð videtur contra caſuʒ.l.ſi duo.ſ. depo.
vnde videt qð opi.glo.ſit falſa.⁊ propter hoc videt dicendũ qð in
obligatione rem reſtitui ſuccedit obligatio ad intereſſe re perem
pta poſt moram:ſed ante nõ.⁊ in hoc differt ab obligatione rem
tradi lʒ Cy.in.l.j.C.de ſententĳs que pro eo qð inter. profe. nihil
fuerit auſus firmare.lʒ aũt ſuccedat obligatio ad intereſſe ipſa re
perempta nihilominus ipſa res peti põt ſi placet actori:q2 nõ de-
ſinit eſſe in obligatione ſicut nec factũ in aliĳs obligationib⁹ faciẽ-
di vt.j.dicet.⁊ hoc ſequit Bar.in effectu. ¶Sʒ aduerte q2 ſi vel-
les tenere opi.dicte glo.⁊ cõſequẽter qð obligatio rẽ reſtitui eſſet
ex toto diuidua poſſet reſpõderi ad.l.ſi duo.vt dixi.ſ.circa mate-
riã diuidui ⁊ indiuidui.⁊ ꝓut tãgit Inno.in.c.ſicut dignũ.de ho
mi.Ang.aũt hic dicit qð glo.ſuſtineri qñ cũ obligatione rem re-
ſtitui cõcurrit obligatio dãdi irregularis vt eſt in fure ꝯtra quẽ
degenerat oĩs cõdictio.nã tũc nõ ſuccedit obligatio ad intereſſe
etiã re perẽpta ⁊ erit rõ q2 hoc trahit ipſa obligatio rem reſtitui a
natura obligatiõis dãdi que cũ ea cõcurrit.⁊ ſic in dicto caſu illa
obligatio rẽ reſtitui erit oĩmodo diuidua inter heredes furis tũc
quo ad ſolutionẽ ⁊ liberationẽ:ſed vbi nõ cõcurrit cũ dicta obli-
gatione dãdi,tũc q2 ipſum reſtitui eſt factũ:⁊ in facto cõſiſtit ſucce

dit obligatio ad interesse non imediate post morã: sȝ solũ re perẽ
pta. ⁊ ꝓcedit tũc opi. Dy. ⁊ Bar. nec ob. l. si filio. ff. de don. causa
mor. vbi obligatio rẽ restitui cõcurrit cũ obligatiõe dãdi ⁊ tunc
succedit obligatio ad interesse si nõ hȝ facultatẽ rei restituende:
qꝛ ibi vtraqȝ obligatio est ordinaria. hic aũt obligatio dandi est
extraordinaria ⁊ irregularis. itẽ nõ ob. ea. l. inquãtũ obligatio
dãdi ibi trahit ad obligationẽ rẽ restitui nõ ecõtra. ⁊ qd̃ ptȝ qꝛ in
obligatiõe dãdi ibi succedit obligatio ad interesse pp cõcomitã
tiam quã hȝ cũ obligatione rẽ restitui: qꝛ rñdit qd̃ ibi obligatio
dãdi erit principalis ⁊ potẽtioꝛ. iõ trahit secũ naturã obligatio
nis rẽ restitui sȝ in. d. l. in re furtiua est totũ econtra: qꝛ ibi est in
obligatiõe principalr̃ rẽ restitui. iõ velut potẽtioꝛ trahit ad se de
natura obligatiõis dãdi vt mea nõ succedat obligatio ad inter
esse: sicut nec in obligatione rẽ dari. in qua solũ interesse est i obli
gatione nõ in solutione. vt plene notaᷓ in. l. vinũ. in glo. magna
ff. si cer. pe. gl. tñ alibi tenuit oppositũ eius quod tenet. in. d. l. in
re furtiua. ff. de cõdi. fur. s. qd̃ in obligatiõe rem restitui succedat
obligatio ad interesse. ita dicit gl. in. l. diuortio. §. ob donatiões
⁊. l. rei iudicate. §. j. ff. so. ma. alibi tenuit gl. ꝙ regulr̃ nõ succedit
obligatio ad interesse in ea. fallit vbi obligatio rẽ restitui causa
tur a delicto. vt in fure. vt no. gl. i. d. l. fi. alias. l. vinũ. in fi. gl. ma
gne. ⁊ sic fuerũt tres opinio. gl. in hac materia. vna qd̃ nullo mo
do succedat obligatio vt. d. l. in re furtiua. alia qd̃ succedat vt. d.
§. ob donatiões. ⁊. d. l. rei. tertia ꝙ regulariter nõ succedat. fallit
cũ descendit ex delicto. quarta fuit opi. Ange. quã statim tetigi.
quinta fuit opi. Dy. ⁊ Bar. Ang. finaliter dicit tene quam vis.
¶ Potes dicere qd̃ lȝ opi. Ang. fuerit subtilis tñ poti⁹ debuis
set dicere cõtra. ⁊ tenere tertiã opi. gl. de qua. ff. quã tȝ Gul. ⁊ hoc
ne destrueretur tex. in. d. l. in re furtiua. tñ tuti⁹ est tenere cũ Dy.
⁊ Bar. ¶ Si aũt queriᷓ de obligationib⁹ aliĳs faciẽdi. dic quod
post morã statim succedit obligatio ad interesse vt hic cũ ꝯcoꝛ. ⁊
14 hec sufficiant de scd̃o principali. ¶ † Circa tertiũ qualiter succe
dat obligatio ad interesse cõclude qd̃ nõ succedit estimatiue ita
qd̃ per hoc extinguaᷓ primitiua actio imo durat nec copulatiue
ita qd̃ vtrunqȝ possit peti cũ effectu exactiõis: sed succedit alter
natiue nõ tñ eo mõ quo sunt due res deducte in obligatiõe alter
natiue: sȝ ꝓut est alternatio iuriũ ⁊ rerũ sicut in fi. in. l. ĳ. §. q sti
chũ. de eo qd̃ cer. lo. quo casu electio est actoris ad qd agat. ⁊ nõ
põt cõsequi vtrũqȝ effectualiter: sȝ alterũ tm̃. Ang. vero dicit qd̃
nõ succedat alternatiue imo copulatiue cũ hac modificatiõe qd̃
vna exactio sufficiat sicut ⁊ qñ vna res debeᷓ plurib⁹ actionibus
nã oẽs pñt ꝓponi cũ p̃statiõe qd̃ vna exactio sufficiat. l. j. §. qd̃ au
tem. ff. quo. leg. sȝ plus plȝ opi. Bar. ¶ Aduerte tñ qd̃ si petiᷓ in
teresse liberari põt reus p̃stando factũ añ lit. cõte. ⁊ sic morã pur
gare. l. si insulã. j. e. vbi plene de hoc. si aũt agaᷓ ad ipsum factuȝ
liberabitur reus prestando interesse etiã post sñiam cũ nõ possit
cogi p̃cise ad factũ ar. l. miles. §. x. ff. de re iudi. ⁊. l. itẽ veniunt. §.
cũ prediximus. ff. de peti. here. ⁊ hec sufficiãt de tertio membro.
¶ Circa quartum. s. qñ cõmittaᷓ illa stipulatio. dic vt diceᷓ. j. §.
15 proxi. ¶ † Circa quintũ vcȝ an in obligationibus faciẽdi possit
quis cogi p̃cise cõclude primo qd̃ si queriᷓ de obligatiõe rem tra
di tũc si merũ tradi versaᷓ in obligatiõe nõ põt cogi p̃cise: qꝛ suc
cedit obligatio ad interesse vt hic ptȝ. fallit ẜm Ange. ⁊ sic dicit
tenere Jo. an. in loco de quo. j. diceᷓ. vbi ipsa traditio obligatio
nis est multũ facilis: sȝ hec fallẽtia nõ placet: nec est verũ qd̃ Jo.
an. illud dicat. si aũt tradi nõ cõcernat merũ factum: sed cãm bo
norũ vt qꝛ descẽdit ex cã ex qua qs cogiᷓ etiã dare si dñium hȝ vt
est videre qñ res tradi dȝ ex ꝯctu emptiõis ⁊ vẽditionis. ff. de ꝯ
hen. emp. l. clauib⁹. tũc poterit cogi p̃cise si facultatẽ tradendi hȝ
alias sec⁹. ⁊ ita intelligaᷓ opi. mar. q tenuit qd̃ vẽditoꝛ cogi po
terat p̃cise ad tradẽdũ. ⁊ hoc tenuit gl. sing. in. §. p̃ciũ. insti. de ꝯ
hen. emp. lȝ gl. alie tenuerint ꝯtrariũ in. d. l. j. de act. emptio. ⁊ in. l. si
traditio. C. eo. ti. ⁊ opi. mar. cõiter sequunᷓ moderni ⁊ sequiᷓ ẽt
Jnno. in. d. c. sacro. ad fi. gl. magne. de sen. excõ. Si autẽ q̃riᷓ de
obligatiõe rẽ restitui cõclude qd̃ põt cogi p̃cise ad restituẽdũ cũ
in ea nõ succedat obligatio ad interesse statim post morã. sed de
mũ re ꝑempta vt est superi⁹ dictũ. ⁊ qꝛ ius fingit seu p̃sumit sem
per interesse rẽ restitui ei cui q̃sita est obligatio: hinc est qd̃ regu
lariter nõ admittiᷓ exceptio dñĳ ꝯ talẽ agẽtẽ. l. ita vt si fur. ff. cõ
mo. ⁊ iõ dȝ cogi p̃cise sicut in obligatiõib⁹ dãdi. ¶ Et ex hoc pa
tere põt q̃re in obligatiõib⁹ faciẽdi regulariter succedit obliga
tio ad interesse. nec cogiᷓ qs p̃cise tñ sec⁹ in obligationib⁹ dãdi
sup q̃ laboꝛat hic bar. assignãdo q̃tuoꝛ rõnes. sȝ ista p̃ ceteris est
16 melioꝛ. ¶ † Si aũt q̃riᷓ an in aliĳs obligationib⁹ faciendi possit
qs p̃cise cõpelli fuerunt sex opi. quaꝝ aliq̃ colliguntᷓ in. l. si qs ab
alio. §. fi. ff. de re iudi. alie ex gl. l. hereditatẽ. ff. de dona. septimaȝ
ponit hic bar. cõclude ꝙ i obligationib⁹ faciẽdi q̃ ꝓueniũt ex. l.
disposítione p̃ter ꝓpositũ obligati põt qs cogi p̃cise. l. in oĩb⁹. ff.
de iudi. ⁊. C. ⁊. ff. de tab. exhi. ꝑ totũ. ⁊. C. de dotis ꝓ. l. fi. ⁊ in mul
tis aliĳs. ll. hic allegatis ꝑ bar. ⁊ ang. ⁊ ẽ hoc ne. l. dispositio sit lu
dibrio ar. l. fi. §. vbi aũt puerilis. C. de bonis q̃ li. ⁊ qꝛ. l. ex eq̃tate
ꝓducit obligationẽ ad factũ pp quã est verisimile semꝑ interesse
idẽ dicas in obligatiõe descẽdẽte ex sñia vt decreto p̃toris eadẽ
rõne ẜm ang. allegat. l. si p̃toꝛ in pn. ff. de iudi. qd̃ intellige verũ si
mere descẽdat ex officio iudicis tale factũ. vt in restitutiõe rei qñ
agiᷓ rei vẽdicatiõe. Sȝ vbi prio ẽẽt factũ in obligatiõe ex dispo
sitiõe ꝯhẽtiũ ⁊ postea ꝯdẽnareᷓ qs ad illud nõ cogereᷓ qs p̃cise:
sed liberareᷓ p̃stando interesse donec cõueniaᷓ iudicati. l. miles.
17 §. x. de re iudi. ¶ † Jdẽ dicas qd̃ põt cogi p̃cise ad factũ. si descen
dit obligatio a testatore qꝛ ei⁹ dispositio est lex. vt in. §. disponat
in auᷓ. de nup. ⁊ sic est eadẽ rõ q̃ in obligatiõe. l. ⁊ ꝓbaᷓ in. l. fidei
cõ. §. pe. ⁊ fi. de le. iĳ. vbi casus inspecta rõne illi⁹. §. q nõ conside
rat fauoꝛẽ reipub. sȝ testatoris volũtatẽ. fallit si dispositio testa
toris induceret ꝑpetuã seruitutẽ. l. titio. §. j. ff. de cõdi. ⁊ demon.
idẽ dicas si descendat a ptiũ cõuẽtione. ⁊ surrogeᷓ in locũ obli
gatiõis. l. stipulatio. §. siue aũt. ff. de op. no. nũci. qꝛ tũc poterit ẽt
cogi p̃cise vt ibi. idẽ si nõ surrogeᷓ ⁊ factũ veniat expediendũ in
iudicio qd̃ reddiᷓ in inuitũ. j. e. l. inter stipulãtem. §. j. qd̃ intelli
ge ẜm distinctionẽ gl. magistre in hac materia facti iudicialis. l.
sȝ ⁊ he. §. p̃toꝛ. ff. de ꝓcu. ⁊ tãgiᷓ in cle. instr̃o. de ꝓcur. idẽ ẜm An
ge. si veniat factũ expediẽdũ extra iudiciũ. ⁊ possit faciliter expe
diri vt est ꝯhere ⁊ distrahere. nã tũc cessat oĩs spẽs seruitutis. et
ita dicit tenere Jo. an. in ti. de emp. ⁊ vẽd. §. sciendũ. v. itẽ no. qd̃
qdã in addi. q̃ incipit de emptore loquiᷓ. ⁊ ibi tenuit ẜm eũ. se
quẽdo martinũ de fano in sua disputatiõe qd̃ emptoꝛ q dedit ar
ras lȝ velit ꝑdere põt cogi p̃cise ad emẽdũ. nec ob. hec lr̃a ẜm eũ
q̃ loquiᷓ de obligatiõe rẽ tradi qd̃ põt fieri sine difficultate. ⁊ tñ
succedit obligatio ad interesse: qꝛ rñdit qd̃ nõ ꝓpterea sequiᷓ ꝙ
si actoꝛ vult nõ possit eũ cogere p̃cise ad tradendũ cũ vt dixi ista
obligatio ad interesse nõ extingat primitiuã ẜm oẽs. vel dicit ꝙ
hic nõ poterat tradere vel cũ magna difficultate poterat: qꝛ suc
cedit obligatio ad interesse. secus qñ faciliter põt tradere. ⁊ sic
vbi factum nõ põt expediri sine magna difficultate non poterit
qs cogi precise ad ipsum factũ. ⁊ sic loquiᷓ. l. si qs ab alia. ff. de re
iud. nam induceretᷓ q̃dã spẽs seruitutis. l. ĳ. ff. de li. ho. exhi. qd̃ est
ꝓhibitũ vt. d. l. titio cẽtũ. §. j. ⁊ hec opi. ẜm eũ vr̃ veritati cõsona.
¶ Tu adde qd̃ mar. de fa. nõ decidit. q. quã ibi ponit. sȝ arguit
ꝓ ⁊ cõtra. item nec loquitur ibi nec dicit Jo. an. id ad qd̃ ipse al
legat eũ nã ibi reuocaᷓ in dubiũ nunqd emptoꝛ q dedit arras si
vult illas ꝑdere possit cõtra venditorẽ vt vẽdat vel ad interesse.
⁊ cõcludit qd̃ sic qꝛ si tenem⁹ qd̃ posset repetere arras. ⁊ ẽt agere
vt fiat venditio vel p̃steᷓ interesse hoc clarũ ꝓut habuit opi. ali
quorũ ꝓut ipse ibi refert. Si v̓o dicaᷓ qd̃ alterũ tm̃ ex predictis
possit emptoꝛ electio erit sua ⁊ p̃terea põdera qd̃ dicit ꝙ potest
agere cõtra vẽditorẽ vt fiat venditio vel ad interesse. non aũt di
cit ꝙ possit cogere p̃cise eũ. ⁊ sic ptȝ qd̃ dictũ Ang. nõ ꝓbaᷓ ꝑ di
ctũ mar. de fa. nec ꝑ dictũ Jo. an. in. d. addi. nec vr̃ ꝑ istũ text. in
exẽplo rẽ tradi nõ cauillando ipsum. Tu aũt potes addere aliũ
casum qñ vcȝ est electa industria certe ꝑsone ar. l. inter artifices
j. de sol. ⁊. l. j. §. ne aũt. C. de cad. tol. sicut em̃ nõ põt tũc ipsum fa
ctum ꝑ aliũ seu substitutũ expediri vt dictis iurib⁹ ita vr̃ qd̃ etiã
non possit interesse loco eius dari inuito stipulatore. ⁊ ita salueᷓ
gl. in. l. stipulatio. §. siue. ff. de op. no. nuncia. quã gl. ibi sequitur
Dy. sic intelligendo sequiᷓ Cyn. in. l. j. C. qui bonis ce. po. in. ĳ. q.
Sequebaᷓ etiã dñs Frãc. de ramp. ⁊ in dubio ab ea gl. nõ vr̃ re
cedendũ. nec ob. l. in stipulationib⁹. §. oparũ. ff. eo. qꝛ põt intelli
18 gi ꝙ ibi nõ erat electa industria persone. ¶ † Item qꝛ ibi loquiᷓ
in oꝑa que non petiᷓ nisi ipsa preterita. ⁊ sic necessario deueniᷓ
ad interesse. l. si qñ. de oper. li. ⁊ tetigi etiã circa materiã indiui
dui. ⁊ qd̃ gl. §. siue. in. l. stipulatio. procedat saltim in casu suo sal
tim fauore studĳ. ⁊ sic publice vtilitatis. bene facit quod notaᷓ
per glo. ⁊ doc. in. l. j. C. de stud. lib. vrb. ro. lib. x. ⁊ per doct. in. l. j.
ad fi. solu. matri. ¶ Jtem attende qd̃ licet in casibus de quib⁹. ff.
possit quis cogi precise ad factũ ⁊ alias non: tñ videtur ꝙ nihi
lomin⁹ poterit peti interesse si hoc placebit stipulatori. ⁊ sic erit
in eius electione an velit petere reum cogi precise ad factum an
vero velit agere ad interesse. ⁊ sic in electiõe actoris erit an velit
petere reũ cogi precise vt ꝓbatur in. l. stipulatio. §. siue. ff. de op.
no. nuncia. ⁊ sic patet qd̃ nõ est bona cõsequẽtia qs potest precise
cogi ad factum. ergo ibi non succedit obligatio post moram ad
interesse vt probatur in. d. §. siue. ⁊ in. l. j. de act. emp. licet Ang.
senserit hic contrarium. ⁊ nõ bene per predicta. ¶ Jtẽ attende
quod p̃dicta vera qñ agitur contra obligatũ. si vero agitur con
tra nõ obligatũ ad factũ puta ad rem restitui obligatione reali
tunc põt quis cogi p̃cise. l. qui restituere. ff. de rei ven. ⁊ rõ est ẜm
An. qꝛ ex iudicis sñia descendit tunc restitutio. ergo ⁊c. per ea q̃
dicta sunt ea alia ratio assignatur ꝑ Bar. q̃ forte est melioꝛ vt in
patet ⁊ maxime ꝑ ea que. ff. dixi. ⁊ hoc verum qd̃ cogatur precise
qñ agitur reali nisi agatur ad ipsum factũ contẽplatione inter
esse: quia tunc non potest cogi precise ad factũ cũ nec illud inten
dat actoꝛ. exemplum cũ agitur hipothecaria propter debitũ con
sequendum vt probatur in. l. paulus. ff. qui. mod. pig. vel pign.
19 sol. ⁊ hec sufficiant de quinto principali. ¶ † Circa sextum con
clude quod triplex potest esse modus agendi seu libellandi. pri
mus est

mus est qd petat factu in libello. et tempore sententie reus interroga
tur si vult illud facere. et si dixerit no codenetur ad interesse. secun
dus modus est qd actor ab initio interroget reu. et si no vult face-
re statim ad interesse cogat. tertius modus vt petat conditiona-
liter vt puta peto factu fieri. et si non fiat vel si non feceris peto in
teresse. et isti tres modi colligent ex glo. l. j. in prin. ff. de act. emp. et
l. ij. §. ite si in facto. ff. e. et licet primu et tertiu nitat impugnare pe.
tn Bart. finaliter saluat vtruqz modu vt hic per eu. in. viij. q. Tu
adde qd quartus pot esse modus: qr post mora absqz alia interro
gatione poterit peti interesse. vt hic probatur. ¶ Quid autem si
factu no pot ampli' fieri an possit peti in libello. et cocludit Bar.
qd si ex forma libelli non apparet pplexitas vel contrarietas pot
peti. exemplu si agat cotra reu qui pmisit scribere librum et postea
perdit manu. na si no narrat in libello ipsu manu perdidisse nul
la resultat perplexitas si postqua fuit in mora agat contra ipsum
secus si perplexitas resultaret. exeplu in. l. si vsufruct' mihi. ff. bie-
niu. ff. de vsufru. le. Addit Ang. hoc veru in facto. sed no quando
agitur de dando specie perempta post mora: qr tunc possum pete
re speciem perempta vt detur mihi interesse seu estimatio. sed no
possem petere eam simpliciter asserendo ea perempta. et sic intelli
git. l. si seruum. §. effectus. ff. eo. et qd notat in. l. si codicat. ff. de con
dic. fur. et in. l. si cocubina. ff. re. amo. Sed forte verius est qd si asse
rit in libello speciem perempta qd no debet petere illa dare. sz po
tius estimationem pp perplexitatem et cotrarietate que resul
tare videt. ¶ An aut qn petit interesse sit necesse ab ipso prin. cer-
tam quatitatem peti. cocludit qd no vt not. glo. in. l. certi codictio
in prin. si cer. pe. debebit tn iudex in snia ipsum certificare vt in. §.
curare insti. de act. p hac parte videt esse casus in. l. iij. in fi. ibi ob
incerte actiois exitum. C. de inutil. stipu. licet Pe. aliter dicat. de
quo plenius hic per Bar. in vltima. q. qui etiam tradit regulam
qd vbicuqz declaratio incertitudinis non est in potestate agentis
admittitur libellus incertus. Ange. dicit hoc veru: qn non est in
potestate actoris pp impedimentum iuris vel pp factu ad
uersarij. l. j. §. qd aut. ff. quo. le. al's secus. exemplu in eo qui nescit
quantu sibi debeat ex mutuo facto per defunctum suu. l. si in rem
ff. de rei vendi. Tu adde qd idem est si non est in potestate actoris
pp terea qr pendet a potestate iudicis. vt in hac materia interesse
l. j. C. de sen. que pro eo. iuncta. d. l. iij. C. de inutil. stip. Et ad predi
cta etiam adde bonam glos. Inno. extra de resti. in inte. c. cositu-
tis. et bona glo. or. Joa. an. in. c. abbate. in glo. magna. de re iudi.
in. vj. ¶ Item attende: qr videt qd possit peti interesse expressata
certa quatitate adijciedo. et illud plus vel minus qd cotinget per
iudice taxari. admittitur enim adiectio incerte partis iusta cau-
sa subsistente. l. que de tot. §. incerte partis. ff. de rei ven. et sm hoc
cessaret obiectio quam facit Bart. cotra practicam Pet. Et hec
practica pre ceteris videt esse melior: qr petitio est aliqualiter cer-
ta et non potest aliquod incouenies actori occurrere. Et hec suffi-
ciant de. vj. principali. et de materia huius. l.

Si quis ita. Stipulatio penalis adiecta obligationi facti cum adiectione diei demum adue-
niente die committitur. stipulatio vero facti simplex absqz die co-
mittitur ad particulare interesse cu reus incipit esse in mora in-
cohandi. h. d. ¶ In glo. super ver. certum ibi cu effectu. dic quasi
velit glo. qd si ante die certum est factu impleri non posse comissa
est stipulatio licet obstet exceptio. et hac prima tenet Bar. ff. eo. l. cu
stipulatus sim mihi a pculo. per. d. l. Ange. vero remittit ad. l. in
illa. ff. eo. ¶ Et aduerte bene: qr sm solutione Bar. limitada esset
d. l. in illa. qd ibi cu dicit agi no pot. s. cu effectu de quo dicet in. d.
l. cu stipulatus sim mihi. ¶ In glo. super verbo calendas. ibi vel
dic hec melior: qr saluat ratione iurisconsulti. et adde pro declara-
tione huius id qd dixit glo. ff. huius. §. ¶ In glo. super ver. possit
ibi vel dic qd agit no ad id qd interest. hec vera sm doc. qr ibi agi
pot ad interesse particulare cum incipit esse in mora. sed interesse
totale no comittit nisi tantu tempus trasierit qd potuerit edifica
ri. alie solutiones vt plurimu diuinat et destruut tex. huius. l. et l.
cotrarie. ¶ In ea. glo. ibi vel dic agit vt hic. hec vera scdm doc. na
alie no sunt bone pp rationes. ff. in fi. dictas. et sic patet qd siue
sit pmissum insula fabricari siue fulciri nulla adiecta pena comit
titur stipulatio ad interesse particulare eo ipso qd incipit esse in
mora. sed ad interesse totale no comittit nisi elapsis omnibus mo
mentis tepori vt. d. l. si stipulatus essem abs te. vbi aute esset ap-
posita pena pro nulla parte comittit cu veniat comittenda ex con
ditionis euentu que coditio non scinditur. l. cui fundus. ff. de con
di. et demo. et. l. v. §. fi. ff. eo. illa no comittit pro parte siue sit apposi
ta dies siue no. sed comittit in totu demu elapso die apposito vel
eo non apposito elapsa die. ff. qd fieri potuit vt in principio hu
ius. §. ¶ Et ex predictis attende qualis sit differentia inter prin-
cipium huius. §. et ver. plane. qd glo. tagere voluerut. sed no perfe
cte declarat. et ideo dic qd in tribus videt esse differentia. prio qd
in principio stipulatio incepit a precedeti coditione. in ver. plane
a precedenti couentioe. item in prin. fuit adiecta dies. sec' in ver.
plane. tertio qr in prin. fuit adiecta pena. sed in versi. plane. nulla
fuit adiecta sm Bar. et Ang. sed aduerte qr de prima modicu est
curandu quo ad iuris effectum. et presertim qd licet no precederet
couentio per stipulatione precessit tamen couentio per contractu
locatiois. alie aute due differentie sunt notabiles. et an ambe sint
vere patebit ex. ff. dicedis et ex his que no. ff. eo. l. cu stipulatus sim
mihi a proculo. ¶ Ite attede qd ad. l. si ita stipulatus essem abs
te. potes dare duas alias sol. vltra doc. et glo. vna est qd hic in sti-
pulationis comissione fuit habitus respectus ad perfectione ope
ris. ideo non sic faciliter comittitur arg. l. vrbana familia. §. per-
noctare. de ver. signifi. in contrario secus potes dicere scdo qr ideo
non comittitur hic nisi die elapso pp dictionem tuc que deno-
20 tat tepoiis extremitate. l. iij. ad fi. ff. de condi. et demon. ¶ † Item
attende si querat quado stipulatio facti committatur. Barto. in
prin. l. in ver. nunc veniamus ad. q. scde partis. in quinta. q. et ibi
ponit longam distinc. Sed conclude qd vbi interesse comittitur
propter factu eo qd in stipulatione primitiua erat no fieri tunc sti
pulatio comittit ad interesse totale si factu no est reiterabile vt pa
tet in. l. cum pcurator cum sua gloss. ff. rem ra. ha. idem si est reite
rabile. sed vna cotra factio producit omne effectu quem pducere
possent mille. l. si in. l. §. colonus. ff. loca. et. l. ij. ff. de annu. le. alias
ex quo factu est reiterabile no comittet scdm tempus presens. et sic
ad particulare interesse. l. nouissima. ff. iudi. solui. etia si agat de fa
cto iudiciali vt ibi. vbi vero stipulatio comittitur propter non fa-
ctu ex eo qr affirmatiue fieri erat in obligatione primitiua tuc co
mittitur stipulatio ad totale interesse si illud factu poterat expe-
diri momento vt rem tradi. l. j. de actio. emp. in prin. et ff. ead. l. in
prin. Et intellige qd comittit statim post moram ad ipsu interes-
se totale. fallit tamen in obligatione rem restitui in qua no comit
titur statim post moram interesse totale: sed demum re perempta
post moram vt in princi. lege fuit dictum. si vero illud factum
no ex perditur momento. dic ide. s. qd comittitur ad interesse to-
tale post mora. si illud factu debebat in iudicio explicari. l. iam tn
§. in hac. l. j. et. l. coquerebat. ff. iudi. sol. Si aute debebat explicari
extra iudicium. et non erat pena apposita. dic vt. s. dixi comittet
tuc statim post moram ad particulare interesse. vt hic in ver. plane
saluo nisi fuisset dies apposita ad factu explicadu. qr tuc solu die
elapsa comittitur scdm Bar. sed hoc vltimu no placet Ang. quia
diei appositio non impedit commissionem particularis interesse
allegat. l. cum mihi stipulatus sim a proculo. ff. eod. licet impediat
comissione pene que non pot pro parte committi tanqua indiui-
dua vt in prin. huius. §. scdm eum. Tu potes dicere qd illa. l. cum
stipulatus. loquitur in pena. et sic non facit pro Ange. et maxime
qr ibi de rigore comittitur ante diem pena. et sic potius facit con-
tra eu. et pro Bar. videtur esse casus in. l. insulam. ff. bienniu. ff. eo.
de quo ibi dicetur nam in facto extra iudiciu explicado potest co
cludi aut non est apposita dies nec pena. aut vtruqz est appositu
aut est apposita pena sz no dies. aut ecotra dies et no pena. primo
casu comittitur ad particulare cum est in mora inchoandi sed ad
totale demum cu est in mora perficiendi et non ante. secundo casu
quado adiecta est dies et pena. et tunc comittitur cu est certum fie-
ri no posse. d. l. cuz stipulatus. ff. eo. et est ratio: qr cu pena no possit
pro parte comitti cum illa ex coditionis euentu comittatur. et con
ditio no scindatur. l. cui fundus. ff. de condi. et demon. et hoc de rigo
re. sed no cum effectu. qr ob exceptio ante diei euentu per. l. in illa
ff. eo. et not. Bar. in. l. cum stipulatus sim mihi a proculo. ff. eo. et sic
not. pro intel. l. in illa. qd etia ibi de rigore comittitur ante diem
quado est certu dari no posse per. l. cu stipulatus. sed no cu effectu
vt ibi et hic. et no. qd demu videtur esse in mora perficiendi quan-
do certu est ante diem perfici no posse. et sic sentit hic Jaco. de are.
tertio casu comittit quado transactu est tempus quo potuit perfi
ci per ea que superius dicta sunt et per. l. ita stipulatus. ff. eo. quar-
to casu pendet, ex intellec. l. si insula. ff. eo. na Bart. dicit per istum
tex. qd ante diem nullo modo comittitur etia de rigore licet sit cer
tum no posse fieri. ff. diem de quo ibi dicetur. Ja. de are. hic simpli
citer videt transire cu Bar. in hoc vltimo casu. s. qd ante diem no
comittitur. sed demu elapso die per. d. l. insulam. de quo ibi dicet.
ite aduerte: qr in scdo casu quado est dies et pena in obligatioe fa-
ciendi. Ja. de are. hic dicit qd aut est dies repetitus in pene presta
tione. et tunc no committitur stipulatio penalis nisi elapso die vt
hic. et. s. eo. l. in illa. Adde qd imo hoc casu videtur de rigore com
mitti ante diez per. l. cu stipulatus. sed no cu effectu. per. d. l. in illa
vt. s. dixi. aut non est repetitus. et tuc no comittitur cu potuit face
re et no fecit. l. ita stipulatus. ff. eo. qn aut dicat repetitus no decla-
rat. sed dic vt dixi in. d. l. in illa. et. l. hoc iure. vel sm eum hoc casu
qn est dies et pena potest dici aut stipulator ante diem aduenien-
te ptulit die aut no. si ptulit diem tunc aut pmissor erat in mora
ita qr certu ia erat opus fieri non posse ante diem. et tuc nihilomi
nus no comittit stipulatio penalis. aut no erat i mora ita q. s. dic
adhuc fieri poterat. et tuc no committit stipulatio. l. cuz stipulat'
ff. eo. si aut non protulit diem. tuc stipulatio penalis comittit de-
mu adueniete die in stipulatione apposita et sic pot intelligi prin.
3 huius. §. sm eum. sed plus placet qd. s. dixi. ¶ Ite attede qr ro

differentie inter factū qḋ debet in iudicio expediri. ⁊ factū qḋ valet expediri extra iudiciū esse potest: qꝛ in factis extraiudicialibus a prin. certum est tempus. ī. qḋ illud pōt expediri. ⁊ ideo vt cōmittatur ad totale interesse requiritur totius tpis cursus. hec autē certitudo nō versaꝛ in iudicijs nō obstāte qḋ instātia habeat certum tps a iu re. l. properādū. C. de iudic. C. de tēpo. ap. auť. ei qui. qꝛ nihilominus tps litigij est incertū. qꝛ possibile erit ante tps instantie sniam ferri. ⁊ ipsam nullo modo ferri. ⁊ etiā appellari pluries a qualibet parte ⁊ propter hoc statim cōmittiꝛ ad totale ſm Bar. ⁊ Ang. Sed tu adde qḋ ista rō non videꝛ bona: ⁊ stipulatio de defendēdo ⁊ similes videnꝛ respicere instātiā. l. cū apud. cū ibi no. ind. sol. ⁊ ideo videꝛ esse certū tps qḋ pōt in ipsis considerari: qꝛ tps instātie vltra qḋ non se extēdit. ideo forte pōt dici qḋ rō fit autoritas iudiciorū in cōcernentibus decisoria presertim. ar. notatorū in. l. si. C. si tutor vel cur. inter. ¶ Quare aūt ex clausula dolum malū abesse cōmittaꝛ stipulatio ad pticulare interesse in iudicio vt probaꝛ in. d. l. nouissime. ind. sol. ꝫ ex clausula de defendēdo cōmittiꝛ ad totale cū videreꝛ potiꝰ oppositū ex eo qḋ plus delinquit qui dolū cōmittit ꝙ ille q̄ non defendit. ⁊ sic non facit qḋ debet per id qḋ no. in. l. iul. in prin. de act. emp. dic qḋ rō est: qꝛ qñ quis nō defendit interest actoris in totū: qꝛ nō pōt pueniri ad sententiā. ideo statim cōmittiꝛ stipulatio sine iudicij non expectato. sed qñ cōmittit dolū nō semp interest actoris in totum. puta si cōmisit reus dolū in hoc qḋ testes actoris nō fuerunt ita cito examinati ꝑut debebant. ⁊ ideo ꝓpter hoc oportuit actorē plus expendere vnde tunc solū in illis expensis interest sua ſm Bar. ¶ Sed attende: qꝛ hec rō non videꝛ pfecta: qꝛ qñ quis non defendit verū est qḋ nō pōt pueniri ad sniam si lis non est contestata alias secus l. properandū. C. de iudi. ideo forte dici pōt qḋ rō est: qꝛ non defendēs impedit totū quātū in eo est. secus in cōmittente dolū pticularem. ¶ Item adde qḋ vbi factū est extraiudiciale. ⁊ habet causaꝫ successiuā videꝛ qḋ in certo casu statim cōmittaꝛ ad totale detracto tamen interesse medij temporis. i. quāto sibi vtilius est recipere totum vno semel ꝙ recipere particulatim suis tēporibus vt ibi vult Bar. Et no. bene rōnem Bar. quā reddit qꝛ videꝛ qḋ alia ratio reddi nō possit. l. si in. l. §. si domꝰ. loca. ⁊ ratio pōt esse ſm barbi ꝓpter exuberātiam bone fidei que debeꝛ in contractu bone fidei vnde in illis sit speciale qḋ statim cōmittatur ad totale vt ipse tangit in. d. §. si domus. qḋ not. bene. item hoc etiam videꝛ fallere in. l. stipulatio. §. habet. s. de oper. no. nunc. ⁊ per hoc sit expeditū quintū dubiū principale de materia interesse de quo tetigi. circa prin. l. ¶ Et ex predictis no. qḋ secundū hoc videꝛ qḋ oēs. ll. huiꝰ tit. que loqunꝛ de cōmissione stipulationis quādo opus fieri debet intelligi quando opus fieri est in obligatione ex cōtractu stricti iuris. secus si ex contractu bone fidei. vt. d. §. si domus.

Summarium.

1 ¶ Interdum dictio casualitatem quandam importat.
2 Debitori moram purgare licet.
3 Debitor speciei quo ad more purgationem assimilatur debitori quātitatis.

Interdum. Ex natura rei in stipulationeꝫ deducte. ⁊ ex loco destinato solutioni ⁊ ex conditione stipulatoris inest dilatio stipulationi: ꝫ tenor verborū hoc nō declaret. h. d. vsq ad §. stichum. ¶ 1 No. qḋ dictio interdū notat casualitatē. concordat l. interdum. s. de condi. inde. ¶ Itē no. qḋ vbi dies tacite inest stipulationi ante diem non videtur nata actio de quo per Bart. in l. ita stipulatus in prima ⁊ scḋa. q. ī. eo. ¶ Item no. hic qḋ quo ad natiuitatem actionis stipulatio insulā edificari. ⁊ stipulatio dari fructus futuros vel partuꝫ futurū pificanꝛ ꝫ aūt parificētur quo ad natiuitatē actionis nō tñ parificanꝛ quo ad natiuitatē obligationis ꝑ ea que. ī. dicenꝛ. ¶ In glo. sup ver. iterdū. ibi quo ad verba tñ quo ad mentē vero ⁊ effectū est cōditionalis stipulatio partus nascituri. ⁊ fructuū futurorū vt no. glo. in. l. si. x. cū petiero. s. eo. ⁊ est casus in. l. j. ad fi. de cōdi. ⁊ demon. ꝫ aliqui cōtra. sed non bene. ⁊ sic patet qḋ in dictis duobus casibus nō est nata etiā obligatio ad diē secus in exēplo domū edificari. ¶ In glo. sup ver. incipit cū effectu quasi velit qḋ ante diē nata sit actio ꝫ ob. exceptio sed glo. male dicit in casibus ibi positis per tex. istū nō violādo cū vnde in pmis duabus stipulationibus de quibus in lr̄a cum nō nascaꝛ obligatio ante dieꝫ vt est dictū multo, minus nec actio. idē videꝛ in stipulatione operarū: qꝛ illa videꝛ ꝯditionalis. nā habet tacitā cōditionē si opere idicanꝛ. l. quoties. s. de oper. li. in stipulatione vero dari rome videꝛ dicendū qḋ dies tacita inest. s. cū poterit peruenire romā ꝫ nō impediat natiuitatem obligationis cuꝫ impediat natiuitatem actionis cum ex legis dispositione insit nō ex hominis conuentione. l. si tutor reipublice. §. fi. cum. l. seq. s. de tu. ⁊ ra. di. vbi videtur casus. pro hoc etiam allegat Ange. l. sed si alia iuncta glo. ī. de bo. dā. vbi maritus recepta dote incontinenti obligatur ad dotis restitutionem: sed qꝛ dies inest tacite nō nascitur actio nisi solu. matri. sicut in actione pro solu. l. tam diu. C. pro so. potest tamen glo. saluari extra casum huius. l. scꝫ quando obligatio habet diem ex partiū conuentione certā. tunc enim certum est qḋ ante diē nata est actio: ꝫ ob. exceptio. l. j. in fi. s. qñ dies lega. vsufru. ce. facit etiā ad pdicta qḋ notaꝛ in. l. itē qꝛ. s. de pactis. ⁊ de materia diceꝛ plenꝰ in. d. l. ita stipulatꝰ sim. ī. eo. vbi p Bar. in prima ⁊ scḋa. q. ¶ In glo. sup ver. operas ibi aliud si certas. qꝛ ille cedunt ex die stipulationis: sed incerte cedūt qñ iducunꝛ. l. quoties hic allegata. Aduerte tñ qꝛ ꝫ certe cedāt a die stipulationis. ⁊ incerte qñ inducuntur tñ vtrobiq ꝺꝫ expectari tñ tps quo potuerit facere anteꝙ agaꝛ vt legibus hic allegatis. ⁊ sic in aliquo est conformitas inter dictas operas etiam respectu materie. l. nostre.

Si seruus. Summaui. s. cum principio. vel sic. Stipulatio que fit per seruum hereditarium vel eius qui est apud hostes censetur habere conditionem. h. d.

2 **Stichi promissor.** †Licitū est debitori morā purgare ⁊ periculuꝫ interitus ex
3 tunc pertinet ad creditorē. ¶ †No. hic equiparari debitorem speciei ⁊ debitorē quātitatis quo ad purgationem more. Aduerte tñ qḋ vtrobiq nō liberaꝛ debitor si res nō pereat si vero pereat post morā purgatā sine culpa sua debitor speciei liberaꝛ ipso iure. ꝫ debitor quātitatis liberaꝛ ope exceptionis. l. qui. x. de sol. ⁊ hic in penultima gl. ¶ In glo. super ver. mora. ibi nisi sit lis cōtestata: imo idem etiam si lis sit cōtestata in casu huius. §. per. §. si. de ppe. ⁊ tēpo. ac. nec ob. l. si insulā. qꝛ ibi loquiꝛ qñ ad purgationē more offertur aliud ꝙ petaꝛ puta factū cū petereꝛ interesse. hic aūt offertur illud idē qḋ petiꝛ pro saluatione cū glo. quā tenebat Ray. in. l. sed si alia. s. de cōsti. pecu. potes dicere qḋ qñ offerꝛ illud qḋ petiꝛ p solam obligationem extraiudicialē pōt purgari mora vsq ad li. cōtest. post lit. aūt cōte. nō sufficit sola oblatio extraiudicialis: sed requiriꝛ solutio. ⁊ tunc soluens liberaꝛ a periculo. ⁊ ab instantia iudicij vt. d. §. fi. vel requiriꝛ saltē obligatio cōsignatio ⁊ depositio. l. obsignatione. C. de sol. ⁊. l. acceptā. C. de vsu. vel oblatio in iudicio. l. si rem. de pig. ac. s. in fi. ⁊ de materia dicetur. ī. eo. l. si insulā.

Summarium.

1 ¶ Stipulationum quedam certa ⁊ quedam incerta.
2 Certum esse quid dicatur.
3 Superlatiuus gradus facit rem certam.
4 Actio que detur ad vsumfructum agere volenti.
5 Certum esse aliquid per se vel per relationē ad aliud paria sunt.
6 Facta omnia quare dicantur incerta.
7 Positio alternatiua admitti debet.
8 Alternatio obscuritatem parit.
9 Stipulatio annua non est vnica.
10 Usura futura an possit per creditorem in iudicium deduci.
11 Stipulans sibi dari censetur certum quid stipulari.

Stipulationum. Qñ ꝑtestatio eius qḋ in stipulatiōe deuenit pōt variari ex natura rei in stipulatione deducte vel ex volūtate debitoris stipulatio est incerta alꝭ secus. h. d. cum. l. seq. ¶ Et pro euidētia pmitte qḋ ideo emanarūt he dne. ll. qꝛ vbi stipulatio est incerta agiꝛ ad ipsuꝫ incertū actione ex stipulatu. vbi vero est certa agiꝛ certi cōdictione ex stipulatione vt insti. eo. in prin. ⁊. l. si quis certū. s. si cer. pe. Itē vbi stipulatio est incerta rōne incertitudinis solet cōtinere dilationē vt. s. l. prorꝰ. in
1 prin. ⁊ ꝑpter hoc vtilis fuit inuestigatio huius. l. ⁊ se. ¶ †No. que
2 stipulatio dicaꝛ certa ⁊ que incerta. ¶ †Item not. qḋ illud est certum qḋ est certū qualitate quātitate ⁊ substātia vt hic. idē in. l. cer
3 tū. s. si cer. pe. ¶ Itē no. ꝙ cōparatiuū psuppōit positiuū. ¶ †Itē no. qḋ gradus superlatiuus reddit rē certā. ¶ No. qḋ est dare positiuum ꝯparatiuū ⁊ superlatiuum prout dicūt grāmatici. ¶ In glo. sup ver. aurei. in fi. quasi velit glo. qḋ verbū quātū refertur ad quātitatē ⁊ nō ad spēm. ⁊ idē glo. magna. in prin. glo. seq. Posses tñ dicere qḋ in specie apparet quātū: qꝛ a capite vsq ad pedē ſm Pe. glo. tñ habuit respectū ad ter. q dicit ex ipsa ꝓnunciatiōe. nā ex illa in spē nō apparet quātū. ¶ In. l. vbi aūt. in glos. ꝓpria appositione ibi hec. hec vera quasi velit dicere qḋ stipulatio idubitāter est incerta sed an valeat vel nō valeat hic non diciꝛ. ideo dicēdum qḋ tunc nō valet vt in. ll. ī. allegatis. ¶ In ea. glos. ibi. l. q ex pluribus. ꝫ ibi nō fuit simpliciter fundū stipulatꝰ: ꝫ adiecto nōne qḋ erat cōe duobꝰ. ideo tunc valet stipulatio: dicetur tñ incerta propter solutionē que pōt variari ex volūtate ꝓmissoris vt. ī. ea. l. §. qui illud. ¶ In glo. super ver. sine qualitate. in fi. ⁊ sic non ob. l. triticū. ī. e. que videꝛ innuere nō valere stipulationē: qꝛ hic in frumento fuit expressata quātitas ibi secꝰ posses etiam dicere qḋ nō disputatur de validitate stipulationū: sed solum an dicatur certa vel incerta. ¶ In glo. sup ver. stipuleꝛ. in fine. Sed dices tu quare non diceretꝛ stipulatio certa. dic qꝛ pōt variari solutio ex voluntate promissoris. cum enim possit dare bonū ⁊ optimū. ⁊ qñq iterest nostra potius qḋ est melius quā qḋ est minus. vt. §. si qs agēs. instituta de actionibus. ¶ In glos. super ver. vt appositio ibi nisi

vt optimum

vt optimuz mutuatus est:solue qd est falsum.l.certi condictio.in prin.z.l.cu quid.si cer.pet.z de materia in.l.certu.eo.ti.¶In ea.glo.ibi qd no placet per hac.l.z iura.s.allega.facit.l.nec quicqua s.de offic.procō.z leg.¶In ea.glo.ibi vel aliter.hec vera secudu doct.¶Item aduerte qz dicit Ray.qd si pmitto dicē amphoras vini optimi.z no adiciam campani.z sic non adicio locu tamen stipulatio vz z dicit esse certa:quia licet sit nobis incertu quid sit optimu tamē sufficit qd sit certum in reru natura.j.ea.l.§.illud. difficultas enim prestatiōis sicut no reddit stipulationē inutilē j.eo.l.cōtinuus.§.cu illud.ita no reddit eā incertā scdm eu.Potes dicere scdm Ange.qd propter nimiā difficultatē hec stipulatio redderet inutilis sicut dicit in institutione facta per aliquem qui instituit oēs homines mūdi licet institutio valeat tamen propter nimiā difficultatē reddit inutilis vt no.glo.sing.insti.de here.insti.§.seruus plurium.adde qd forte potest dici qd dicta stipulatio forte erit vtilis.qz videt qd debeat intelligi de optimo scdm cōsuetudinē regionis.arg.l.semper in stipulationibus.j.de regu.iur.z.l.nūmis.de leg.iij.z eius qd dixit hic glos.ad fi.¶Ultimo per istū tex.inquantū dicit qd superlatiuū significat rem certā.dicit Ang.qd si statutū Bononie dicat qd cause grauiores debeāt committi doctoribus optimis no poterat fieri cmissio nisi retinētibus solum gradum supremum in scientia z doctoratu.Et qui dicantur optimi recurritur ad famam communem arg.l.cum de lanionis.§.asinam.de fundo instru.z.d.l.nummis.Si autē vult statutum committi melioribus non negat quin possit committi optimis.hoc dicit.

4 **Fundi.** Qui stipulatur vsumfruc.fundi stipulat incertu.h.d.¶†No.qd qui vult agere ad vsumfruc.debet agere actione ex stipulatu z no certi cōdictione.¶Quare aūt dicat vsusfructus incertus cōsiderato qd qui tenet ad vsumfruc.tenetur ad dādū.l.iij.§.dare.s.de vsufruc.z qui stipulat dari stipulari videt certu.j.ea.l.§.fi.dic qd ideo dicit incertus pter varietatem patiētie ad quā tenetur pmissor scdm Bar.Tu potes dicere qd ideo continere dicitur incertu:qz incerti sunt fructus qui percipi possunt ratione vsusfructus.facit qd notatur.j.ea.l.§.pe.z hec ratio magis placet quā ratio Bar.qz licet possit variari patientia tamen ex iuris dispositione tenet ad patientiā vniformē.¶In glo.super ver.deduxisse.ibi solutio hic speciei hec vera.dic tamen plenius qd ibi in vsufructu reru que vsu cōsumuntur quo casu transit dominiu.ideo dicit stipulatio certa.vt.j.ea.l.§.fi.hic quādo stipulatur vsumfructu rei immobilis.z que vsu no consumitur.¶In ea.glo.ibi imo hec vera.

a **Illud.** a Qui stipulat partu ancille vel fruct9 futuros stipulatur incertu.secus si stipulat incertu aliquid qd per relationem ad aliud redditur certum.h.d.¶†Not.qd paria 5 sunt aliquid esse certu per se vel per relationē ad aliud.¶Itē nota qd no refert quid ex equipollentibus fiat.l.fi.s.man.¶Et per istu tex.dicit hic Ang.posse declarari cle.appellanti.de ap.vbi qn appellat ab interlocutoria debēt exprimi cause grauaminis sigillatim.nā satis putat exprimi sigillatim si non verbis generalib9 sed specificis exprimuntur cause per relationē ad aliud.vt hic.z s.si cer.pet.l.certu.z.l.nominatim.s.de cōdi.z demon.z.l.sed z si quis.§.quesitu.s.si quis cau.z.c.quid ad agendu.de procu.in.vj.z ideo non sufficeret dicere scdm eum pro causis grauaminu allego oēs exceptiones productas in primo iudicio.sed si diceret allego exceptiones pacti z iurisiurandi oppositas in primo iudicio prout apparet de eis in actis bene sufficeret.z ita dicit se fecisse practicari.allegat.l.asse toto.de here.insti.s.z.l.si ita pmisero.de cōdi.z demon.Tu dic de hoc bene vt notatur in dicta cle.appellanti.per glo.z paulu de liazariis.¶In glo.super ver.occurrerit ibi in arg.aliter accipitur hoc verbu occurrerit in.l.si patron9.z ibi no.s.de dona.¶In ea.gloss.ibi vel qd in stipulatione.dic ibi speciale odio vsuraru vt ibi not.z preterea ibi no appareat certa quātitas per relationē ad aliud hic sic.¶In ea.gl.ibi.l.ita fideicō.ibi illud cōtingit propter suspicionē commisse malitie.vel ibi fundus no erat demonstrat9.ideo ibi erat incertitudo sm Dyn.¶In ea.glo.ibi.§.iul.sol.ille.§.non est cōtra z maxie exponendo vt ibi per glo.sed magis est cōtra.l.ij.§.incertu.j.de pto.stip.sz dic qd stipulatio interesse est incerta inspecto principio.sed inspecta declaratione que debet fieri per iudicē.z attento qd ipsuz interesse est certu cu est in reru natura licet apud nos quandoqz ignoret agi pōt certi cōdictione.z dicit stipulatio certa.l.certi cōdictio.in prin.si cer.pe.vbi plene notat.z dictu fuit.s.eo.l.stipulationes no diuidunt.¶Itē attende qd licet stipulatio ista in casu huius.§.quādo quis stipulat fruct9 futuros dicat incerta tamē no dicit incerta:qz agi deberet actione ex stipulatu cuz antequā fructus sint nati agi non possit.s.eo.l.interdu.postquā autē sunt nati sunt certi.z sic debet agi certi condictio.pro quo adducit hic Bal.qd dictu est de interesse pro quo dat certi cdictio licet a prin.sit incertu ideo autē dicit esse incerta qz ex natura rei dilationē capit.d.l.interdu.s.eo.facit qd dixi.s.l.prori.si tamen quis est stipulatus fructus annuos posset tunc agi ex stipulatu si in presenti denegarent propter tempus futuru.per no.j.ea.l.§.qui sortem.

6 **Qui id quod.** Obligatio fieri vel non fieri est incerta.h.d.¶†No.qd omnia facta dicunt incerta.Quare autē hoc sit colligit ex not.s.eo.in.l.stipulationes no diui.qz in eis variat solutio ex volūtate pmissoris pter solutionē interesse.z qz ipsa facta recipiunt cōsummationē ex forma que dat esse rei.l.is qui.cccc.§.quedā.s.ad.l.fal.z sic antequā sint facta non possunt dici certa esse in rerum natura.

Qui illud. Obligatio alternatiua si est electio promissoris dicitur continere incertum.sed si est electio creditoris dicit cōtinere certu.h.d.¶†No.arg.qd positio al- 7 ternatiua sit admittenda.ad hoc allegat per Inn.de rescriptis.c.ex parte.z qd no.i.c.ij.de cōfe.in.vj.z.l.ij.§.qd obseruari.de iura. 8 calum.¶†Item allegat tex.iste qd alternatio parit obscuritatē facit.l.pretor edixit.§.qd autē.j.de iniur.¶Tertio nota modum libellandi in obligatione alternatiua qz si electio est debitoris debet alternatiue concludi vt prestetur vnu vel aliud.si autē electio est agentis debet in libello ad vnu tantu agere.Et ex his pōt colligi regula qd quādo declaratio incertitudinis non est in facultate actoris no habet exprimere certu in libello.facit.l.j.§.qd autē.quo.le.de quo per Inn.in.c.cōstitutus.de rest.in inte.z per gloss.magnā.in.c.abbate.de reg.iur.lib.vj.z aliquid dictu fuit in.l.stipulationes non diuiduntur.s.eo.

Qui sortem. Qui sortem stipulatur z vsuras stipulatur certum quo ad sortem z incertu quo 9 ad vsuras.h.d.¶†No.qd stipulatio annua no videtur vnica sed videt qd sint tot quot sunt anni de quo aliquid hic in glo.z.s.eo.l.stichu.§.stipulatio.¶In glo.super ver.quot sunt res in fi.adde prima expositio est indubitata.scda autē habet magnu dubiu:qz ex quo non est facta numeratio annoru videtur vnica stipulatio.l.si stichum.§.j.s.eodem z.l.pluribus.§.primo cuz ibi notatis per hoc Dyn.reprehendit glos.sed potest saluari quod pluralitatem stipulationis operatur hoc casu conditio admixta si sors soluta non erit singulo anno propter quam quolibet anno censebitur vna stipulatio de quo plene fuit dictum in.d.§.stipulatio.z facit qd notatur.j.ti.j.l.j.z.l.si seruus cōmunis meuij.§.fi.j.de stip.ser.z sic.d.l.si stichum.§.j.loquitur quando stipulatio est annua simpliciter.z sic habet solā diem.hic autē quādo inest cōditio vt dixi 10 scilicet si debitor fuerit in mora soluendi.¶†Ultimo tractat hic Bar.vtru futura vsura possit deduci in iudicio per creditorem.z de ea habeat iudex potestatē cōdemnandi.Et tangit incidenter quid de alio futuro tractu temporis de quo per Ang.in.l.j.C.de iudi.in eius repetitiōe quā dicit se fecisse bononie.z per Bart.in l.j.C.de snia que fine cer.quā.vbi etiā aliquid per glo.z aliqd per glo.paruā in.d.l.j.C.de iudi.z.l.j.§.j.s.de vsur.z.l.nō queadmodum.s.de iudi.z in.§.preiudiciales.insti.de actio.z aliquid in.l.j.C.de fideicō.z de materia per glo.z Joā.an.in.c.in nostra.de sepul.z aliquid per glo.z Joā.and.in.c.prelatis.de homi.lib.vj.z aliquid in.c.romana.§.caueant de snia excom.lib.vj.z de hoc tangam.j.l.prori.§.j.j.eo.vbi melius cadit.

Hec stipulatio. Stipulatio dandi certum est certa z potest quis cogi ad dandu preci- 11 se.h.d.¶†Nota qd qui stipulat sibi dari videtur stipulari certu z agi certi cōdictione qd intellige veru si certu deuenit in stipulatione vt hic.alias secus vt.s.ea.l.§.fundi.¶In glo.super ver.certi.ibi.l.si ita.§.fin.hec prima so.vera.sequēs que colligitur in ver.qd potest intelligi non est bona:qz cu solutio tūc esset variabilis ex potestate promissoris no diceretur stipulatio fundu dari certa cuius cōtrariu hic dicitur.¶In ea.glo.ibi vel dic hec no tenetur per.l.si seruu.§.fin.j.eo.z per id qd notat in.l.vinu.s.si cert.peta.Inn.tamen tenet illā in.c.sacro.de snia excō.in glo.magna in vlt.col.z ibi etiā respōdit ad.d.l.si seruu.vt dixi.s.eo.l.stipulationes non diuidunt.tamen tutius est tenere opi.cōmunē.¶In ea.glo.in fi.attēde tamē qd licet istud sit regulare qd vbi dari est in obligatione qd debeat dnīu transferri.fallit si datio pmittatur ex cā preabula de cuius natura est vt dominu trāsferatur omnimodo exemplu si vendo fundu z pmitto dare illum.facit.s.de vsur.l.si stipulatus.vel si dico do tibi ex causa cōmodati hunc libru.vt notat per glo.in.l.no videt data.j.de reg.iur.fallit etiā vbi istud verbum dari no profert dispositiue.sed in modu cōditiōis refert ad illu qui no pōt dare de iure sed refert se ad illu qui pōt dare de facto.l.si quis ita.§.pe.z si.s.de statu lib.¶Itē attēde qd lz per istu tex.inquātu dicit omnino cōmuniter teneamus qd in obligationibus dandi debeat cōcludi in libello precise ad dari.tamen quādoqz hoc fallit in aliquibus casibus in quib9 succedit obligatio post morā interesse.de quibus dic vt.l.stipulationes non diuidūtur.ver.cellus.z tunc in dictis casibus stipulatio est incerta quoniā variari pōt solutio ex voluntate promissoris.¶Itē aduerte qd ad rem tradi no videtur precise posse agi per id qd tetigit glo.ista.in prin.glo.tamen sensit cōtrariu in.l.qui restituere.in prin.s.de rei ven.in glo.super ver.in primo ergo casu.sed de hoc dic vt dictum fuit in.d.l.stipulationes.ver.cellus.

a ¶Illud.ad de bal.cōsil.cccliij.primo volu.inquātum querit Alexā.hic an sit necesse cās grauaminis sigillatim exprimere in appellatiōe ab interlocutoria vbi tz qd sint sigillati exprimēde quod not.

Summarium.

1 Jura quedam ad heredem transmittuntur que inter viuos non ceduntur.

2 Facultas exequendi ius preambulum in aliquo residens ad heredem transmittitur.

3 Compromissarius habens Potestatem eligendi potestatē illam cedere nequit.

4 Verbum presens ad futurum non extenditur.

5 Jurans seruare statuta non tenetur ad postea facta.

6 Damnari nemo potest post sententiam diffinitiuam ad fructus percipiendos.

Si stipulatus. Facultas eligēdi in solo facto consistēs coheret psone qua viuente ad alium nō transit: sȝ ea persona mortua ad heredem sic. h. d. ¶ 1 † Not. qd̄ quedam iura sunt ad heredē trāsmissibilia que inter viuos nō sunt cessibilia. ¶ In gl. super ver. coheret ibi vt hic subiicit. ⁊ est ratio quare trāsit ad heredem: qr censet eadē psona cum defuncto vt in aut. de iureiurā. a mo. pre. in prin. ⁊ per hoc etiā trāsit ad legatariū: qr in legato habetur loco heredis. l. id tps. §. j. ff. de vsuc. iteȝ scd̄a est ratio ne al's stipulatio que transit ad heredem reddat inutilis si etiā facultas eligēdi nō trāsit. item ⁊ tertio: qr verisimile est qd̄ heres sciat volūtatem defuncti vt no. in. l. si quis a filio. de le. j. ⁊ lȝ hec presumptio sufficiat in casu isto nō tñ est sufficiēs vt voluntatē ambiguā in iudiciis heres possit declarare. l. pompo. scribit si frumētū. ff. de rei ven. ⁊ dicet in. l. inter stipulantem. §. j. j. eo. Est ⁊ quarta rō qr alienatio que fit in herede est necessaria. ff. de alie. iudi. mu. cā fac. l. ij. ideo facilius permittit. ar. l. peto. §. predium. de leg. j. ⁊ ex pdictis potest inferri qd̄ quādo seruus aut filius stipulat in forma de qua in litera lȝ eligēdi potētia cohereat filio ⁊ seruo ita qd̄ nō trāseat ad patrem aut dn̄m eis viuētibus ⁊ in eorūdem potestate existentibus tamen eis manumissis aut mortuis trāsitum faceret dicta facultas ad patrem vel dominum quoniam illis amplius imperari nō pōt vt eligat ⁊ ideo ne stipulatio reddat inutilis fit transitus. l. si pāphilo. ff. de op. le. ⁊ lȝ forte omnes rationes supra posite tunc non vendicent sibi locū satis est qr alique ipsarū locū habeāt vt est glo. no. in. l. liberorū. §. notant. ff. de his qui no. infa. ¶ 2 † Et pro clariori intelle. conclude qd̄ facultas executiua iuris pambuli residentis in aliquo bene transmittit ad heredē. hinc est qd̄ si alicui legatur optio seruorū nihilominus legatū trāsmittit vt in. §. optiones. insti. de leg. l. fi. C. cōmunia de le. nō aut est cessibilis dicta facultas in vita ne debitoris conditio efficiat deterior si alius eligeret saluo nisi cessio fiat ex necessitate. nā tunc qua rōne in voluntatem vltimā trāsit non solū ad heredem imo etiam ad legatarium vt est dictum eadē rōne in dispositione inter viuos propter necessitatem vrgentem. d. l. si pāphilo. ⁊ l. pro herede. §. si quid tamen. de acqui. here. ⁊ qd̄ ibi notat in fine glo. magne. ⁊ ideo si bona debitoris cui aliquid alternatiue debetur prout ipse elegerit a suis creditoribus possidentur ex secundo decreto dicti creditores immissi habebunt potentiam eligendi sicut ⁊ debitor ille poterat vt sentit glo. in. d. §. si quid tñ. facultas autem simplex nō executiua iuris preambuli non transit ad heredē per not. in. l. cū quis. ff. eo. ¶ 3 Et hec faciunt ad. q. fm Ang. † an cōpromissarius habens facultatē eligēdi potestatē vel capitaneū possit cedere illā ⁊ videt qd̄ non. primo qr facti est ⁊ persone coheret vt hic patet. secūdo qr si secum etiā diceret iurisditio admixta electa videt industria persone. ⁊ ideo nō cedet illam ar. l. inter artifices. ff. de sol. ⁊ l. ad similitudinem. C. de episcopis ⁊ cle. posset tamen constituere nūcium ad eligendum certam ⁊ determinatam personam quam tūc ipse in effectu eliget. l. licet. ff. de condi. pe. l. pater ex prouincia. de ma. vin. ⁊ eodem modo quo habet potentiam eligendi ex iure pprio sibi attributo ex contractu vel vltima voluntate potest constituere pcuratorem simplicem ad eligendum dādo sib potestatem simplicem ad eligendum lȝ non possit facere aliquem procuratorem in rem suā cedendo facit. l. si is qui stichum. ff. de procur. ⁊ l. si mulier. §. ex asse. de iur. do. iuncta. l. j. §. qui ita. ⁊ §. j. ⁊ qd̄ ibi notatur ad treb. ¶ Itē aduerte: qr dicit hic Bar. qd̄ si facultas eligēdi cōpetat per modū iuris ⁊ ex iure proprio qd̄ tūc potest cedi sicut est videre in potestate eligendi prelatum que competit capitulo. de hoc dicit esse plures casus. extra de elec. Tu allega. c. causam que. de elec. ⁊ c. in causis. ⁊ qd̄ ibi notat eo. titu. ⁊ per host. ⁊ Joā. an. post eū in. c. constitutus. de conces. pben. ¶ Itē adde scd̄o qr dicit Bar. qd̄ si seruus stipulet opus arbitratu suo fieri. qd̄ qr hec non est mera facultas: sed habet mixturā iuris que nō cadit in seruuȝ. de ver. signi. l. illa verba. non valeret stipulatio quasi sit collata in arbitrium incerte persone. allegat. l. si merces. ff. loca. in prin. Tu adde qd̄ hec nō est bona rō: qr nō pōt qs stipulari opus fieri arbitratu boni viri. ⁊ sic incerte psone. l. si in. l. in prin. ff. loca. nec ob. d. l. si merces. qr loquit alio casu. s. qñ merces cōmittit arbitratu incerte psone. qd̄ fieri nō pōt cū illa sit de substātia contractus locationis. facit. l. qd̄ sepe. §. j. de ꝯtrahē. emp. ⁊ ideo nō valet qr videt stipulatio ꝯtinere impossibile ppter iuris resistētiam. facit. ff. eo. l. stipulatio hoc modo concepta. ⁊ l. impossibilis. ¶ Itē adde qd̄ dicit Bar. qd̄ ideo dicta facultas arbitrandi licet habeat mixturam iuris nō transit in dominū: qr est ius inseparabile a persona ff. eo. l. si qs arbitratu. nā hec rō nō vr̄ bona qr fm hoc seruus non posset stipulari vsumfructū cōtra not. in. l. vsusfructus. j. de stipu. ser. a ꝯrio sensu. ideo potes saluādo Bart. sic dicere qd̄ nō transit ad dn̄m: qr est ius inseparabile a psona sonans in meram facultateȝ nō in cōmodū pecuniariū. ⁊ sic cessabit obiectio de vsufructu.

> ¶ Itē facit. adde quod Bart. hic in terminis format hāc qōnem.

4 **Cum stipulamur.** † Verbum presens non extēdit ad futurum ideo de futuro est fienda mentio. h. d. ¶ No. qd̄ dixi in summario. ¶ Et facit ad. q. si testator dixit si non valet testamentum iure testamenti valeat iure codicillorum. qd̄ si tunc valet. ⁊ postea rumpatur natiuitate posthumi potestatē iuxta. l. posthumo. de cōtratab. nō porrigatur clausula ad casum illum. l. j. ff. de iure codi. ⁊ aut. ex causa. C. de li. pre. ¶ 5 † Itē facit [a] ad. q. qd̄ si potestas iurauit seruare statuta nō teneat seruare statuta postea facta sibi multū preiudicialia. ⁊ de materia an dispositio presens trahat ad futura plene notat in. l. si ita. j. de au. ⁊ argen. lega. ⁊ per Jo. de lig. in cle. fi. de rescrip. ¶ In glo. super ver. futurum. in fi. dic qd̄ in legibus allegatis in glo. loquitur in iudiciis vniuersalibus vt in actiōe de peculio vel quando ius superuenit ex causa de preterito. d. l. si rem. §. fi. ⁊ idē si non superuenit ius: sed facultas solum dirigendi actionē. l. sin autem. §. j. ff. de rei ven. ⁊ de materia. ff. de iudi. l. nō potest. p glos. ⁊ Ja. butri. in eo. ti. l. non quēadmodum. ¶ An autem alias tractus futuri temporis spectet ad iudiceȝ habuistis remissiones. ff. eo. l. vbi autem. §. pe. ⁊ ibi aliquid per Bar. ⁊ in. c. auditis. de procura. ⁊ per Bar. in. l. j. C. de sententia que si. cer. quā. ⁊ per Ang. in d. §. pe. vbi etiam recitat opi. ⁊ maxime Bernar. in. c. in nostra. de sepul. ⁊ Joā. an. in. c. romana. §. caueāt. de sen. excō. ⁊ Ja. bu. in. d. l. non quēadmodū. finaliter cōcludit qd̄ aut queritur an tractus futuri tpis spectet ad. l. latorem. ⁊ dic qd̄ sic. C. de legi. l. legis. aut queritur an spectet ad iudicem. ⁊ tunc considera quatuor casus. nā qñqȝ cōtingit qd̄ actori cōpetit vnicū ius numero. ⁊ id non est de presenti sed mere de futuro. ⁊ tunc nō pōt deduci in iudicium. ⁊ tunc nō spectat ad iudicē. facit. l. cedere diē. de ver. sig. ⁊ ff. eod. l. eum qui calendis. in fi. adde hoc verū qñ est debitū cōditionale. si vero in diem qñqȝ spectat ad iudicē si non obiicit exceptio vt dictum fuit. ff. eo. l. eū qui. §. qui ita. Itē adde hoc verū nisi in contestatione sperat oriri actio vt. ff. eo. l. si titius. ⁊ C. de cōtrahē. stipu. l. nuda. interdū contingit ⁊ scd̄o qd̄ actori cōpetit ius vnicū ⁊ presens est actio. sed sola est exactio differēda. ⁊ tūc spectat ad iudicē. exēplum qñ agit aglia cōtra delentē tabulas debiti cōditionalis nā cōdēnat iudex eū ad soluendū si debitū extabat vt. l. in. l. aquilia si deletum. ff. ad. l. aquil. adde hoc casu posset dici qd̄ ius nō est de presenti. sed sperabat esse in futurū. cōuenit tñ qs ppter culpā cōmissam de p̄senti. si aūt cōueniret ppter dolū cōmissum de p̄senti censet ius cōditionale. ⁊ tūc loquit. l. locū. §. ꝯdēnatio. ff. de tab. exhi. si vero ecōtra ius cōpetat de p̄senti sed sperat desinere in futurū loquit pprie. l. si seruus. ff. de cōdi. furti. interdum contingit ⁊ tertio qd̄ est ius vnicum de presenti sed habet tractū de futuro propter suam naturam: qr nō pōt fieri seu expediri in momento exemplum si agatur interdicto vti possidetis ne qs inquietet nūc vel in futurum. vel cum agitur cōfessoria ne quis patiatur vti seruitute nunc ⁊ in futurum. vel cum pater intentat preiudiciale cōtra filium vt sibi prestet obedientiam ⁊ reuerentiam nunc ⁊ in posterum. ⁊ idem si petit hoc patronus a liberto vel abbas a monacho. vel ciuitas a ciue. nam tunc spectat ad iudicem vt in. §. preiudiciales. in fi. glo. magne. insti. de actio. ⁊ l. de iure. j. ad municip. ⁊ l. egi. ⁊ l. harum. ff. si seruitus ven. ad idem si sit ius de p̄senti cui sit admixtum ius de futuro conditionale ⁊ penale ex cōtumacia rei. exēplū in. l. nō ab re. C. vñ vi. ⁊ c. Raynaldꝰ. de testa. ⁊ hoc no. host. in. d. c. in nostra. idē iuris si sit de presenti. sed deficiat facultas dirigendi actionem cōtra eū cōtra quem agitur ⁊ nil obiicit. l. si a te. §. j. ⁊ qd̄ ibi notat. ff. de exce. rei iudi. interdum ⁊. iiij. contingit qd̄ ius est vnicū de presenti cui inheret officiuȝ mercenariū ad tractus futuros exemplum si vsure future vel alie accessiones veniunt officio iudicis. ⁊ tunc talis tractus non spectat ad iudicē si loquimur de tractu futuro post sententiam latam. ⁊ sic instātiā finitā. nā finita instantia finit officiū mercenarium. l. iiij. ⁊ qd̄ ibi notat. C. depositi. ⁊ p hoc infert qd̄ nō poterit quis cōdēnari ad expensas fiendas post diffinitiuam sniam nec etiā ad alias accessiones tunc currentes vel debendas ⁊ instituendas ex officio mercenario. sed venit in sequenti iudicio. ⁊ sic intelligit. l. j. ff. de vsur. ⁊ l. j. C. de snia que si. cer. quā. ⁊ qd̄ ibi no. glo. penul. sic etiam intelligit glo. Jo. an. in. d. c. Romana. inquātū dicit qd̄ cōtumax pōt cōdēnari in expensis etiā faciendis. qr intelligit etiā durante instantia nō post. adde ⁊ de hoc in. c. auditis. de pcura. vbi casus p illa glo. ¶ Itē adde qd̄ cōtra istud mēbrū videt casus in. l. j. C. de sententia q̄ si. cer. quā. intelligēdo ipsam simpliciter. ⁊ sic in vsuris q̄ veniunt officio iudicis. ⁊ sic ibi sentit Bar. vcȝ. qd̄ in talibus vsuris locum

ris locũ habet illa.l.nã dicit qđ ibi est ius de presenti.§.societatis a quo habet dependẽtiã debitũ futurũ vsurarũ.⁊ ideo põt iudex cõdemnare si actus nõ poterat impedire futurum tractũ vt diceť in primo mẽbro.potes ponere exẽplum per id qđ habeť in.l.itez labeo.supra de pac.⁊ ibi est exemplũ quãdo de iure nõ põt impedire vt quãdo fuit factũ pactũ qđ sors non possit exigi donec vsure soluantur.idem sentit Bar.in.l.j.C.de sententia que si.cer.quã. si de facto non põt impedire vt ꝓpter potentiã aduersarij nõ põt exigere sortẽ.⁊ pro hoc facit:qꝛ eadẽ videť esse equitas in dicto casu siue vsura debeať per stipulationẽ siue officio iudicis nisi saluãdo Angel.dicas qđ rigor iuris resistit qđ iudex interponat se ad accessoria pro tractu futuro post sñiam quãdo veniũt solo officio iudicis ex quo ad iudicis officiũ lata sñia in talibus expirat.d.l. iiij.que nõ cessat quãdo accessoria veniũt iure actionis seu stipulationis.interdũ ⁊ quinto cõtingit qđ iura agẽdi sunt plura.⁊ vnũ cõpetit de presenti.⁊ tũc põt iudex se de tali tractu impedire.exẽplum in pluribꝰ prestationibꝰ annuis quarũ vna venit ⁊ alie nõ. nã pro omnibꝰ cõpetit actio qđ intellige si in potestate actoris nõ est impedire cursum futurũ ⁊ exactionẽ.si autẽ esset in potestate actoris impedire:tũc non spectaret ad iudicẽ.d.l.j.§.j.de vsuris.⁊ qđ dixi quãdo põt impedire intellige de iure ⁊ facto.vt qꝛ cõdemnatus cõtemnit oĩno soluere tũc pro toto tpe more cessationis talis tractꝰ spectabit ad iudicẽ per.d.l.j.C.de sñia que si.cer.quanti. ⁊ si in potestate actoris nõ est impedire dictũ tractũ tũc siue dispositio sit inter viuos siue vltime volũtatis siue pertinet ad causam alimentorũ siue nõ tũc talis tractꝰ spectabit ad iudicẽ ꝓpter ius qđ est de presenti.argu.l.male agiť.C.de pres.xxx.an.⁊ ne quis cogatur quotidie de suo iure agere ⁊ protestari.ita intelligať glo.in d.l.nõ quẽadmodũ.¶ 6 †Et ex predictis inferť qđ ad fructꝰ percipiendos post sñiam diffinitiuã nõ põt quis dãnari.nã si veniunt officio iudicis videť clarũ per dicta in quarto casu.si iure actiõis idem cũ possit precludi via repositionis fructuũ per executionem sententie qđ videť verũ saluo quã in fructibꝰ qui percipiunť per reum inuito actore vt ex predictis patet.Tu adde qđ imo in isto quinto casu nõ sunt plura iura.sed est vnũ ius vnicũ pro omnibꝰ prestationibus in ꝯtractibꝰ.ŝ.eo.l.si stichũ.§.stipulatio.⁊ idẽ ẜm Iac.bu.in.l.nõ quẽadmodũ.⁊ in.l.nõ põt.in vltimis volũtatibꝰ vt in legato alimentorũ annuo quo casu sunt plura.⁊ nõ põt agi pro futuro.⁊ sic limitat.d.l.j.C.de fideicõ.sed certe nec legatũ annuũ alimentorũ est vnicũ.sed videť qđ sint plura vt.l.si cũ prefinitione.ŝ.quãdo dies lega.ced.⁊ ideo non videť bona ratio diuersitatis predicta inter legatũ annuũ alimẽtorũ.⁊ aliud legatũ annuum.vnde ⁊ idem tenetur cõmuniter in alijs legatis annuis ex equitate.l.male agitur.C.de pres.xxx.an.

Summarium.

1. ☞Excommunicatio an dicatur lata si iudex precipiat sub excommunicationis pena.
2. Processus non debet fieri contra hereditatem iacentem.
3. Pena hereditate iacente non committitur vbi ad cõmissionem pene interpellatio exigitur.

AD diem. Etiã hereditate iacente ex cursu diei apposite cõmittiť pena.h.d.¶Not. qđ vz ista promissio:ꝓmitto tibi dare.x.in pascate sub pena.d.c.⁊ intelligunť promissa centũ noĩe pene.licet alias specifice nõ sit ꝓmissa.⁊ de hoc est glos.in.l.respectu.§.si pacto.de pact.⁊ sic facit 1 †qđ si iudex precipit aliquid sub pena excõmunicationis qđ per hoc dicať excõicatio lata.sed cõiter teneť cõtrariũ per cano.in.c.j.extra de sagitta.nisi aliud appareat de mẽte.vnde in dubio ibi ꝑsumiť potius cõminatio quã illatio pene. ¶In glo.super ver.cõmitteť ibi ⁊ ibi loquiť in casu cõtrario.Sz aduerte:qꝛ videť obstare fortiꝰ.l.sed si reipublice cã.ŝ.de vsur.vbi si aliquis est absens ex cã necessaria reipub.nõ committiť mora.⁊ sic pena non debet cõmitti in casu isto in quo est absentia necessaria respectu ipsiꝰ mortui qui abest a rebus humanis vt in.c.si delegatus.de offi.dele.in.vj.ꝓpter hoc Pe.distinxit an debitor decesserit ꝓuisus an non vt hic refert Bar.sed diuinatio videť.vnde videť dicendũ qđ aut pena cõmittitur ex pacto sine aliquo heredis facto.⁊ loquiť hic.aut debet cõmitti ex mora per interpellationẽ.⁊ sic aliquo gestu cũ herede.⁊ tunc loquitur.d.l.sed si rei.facit qđ no.glo.in.l.si cũ militaribus.C.de restitu.mili.scđm Bart. ⁊ idem hic Ange.qui dicit hic penam cõmitti ex conditionis euẽtu.secus vbi cõmitteretur ex mora per interpellationem.nam tũc cũ nemo possit interpellari nõ cõmittetur pena.arg.l.is cui.§.cessatũ.vt in posses.lega.2 †⁊ per hoc dicit fatuos esse illos qui hereditate iacente faciunt processum cõtra illam:qꝛ processus est nullus nisi prius fuerit ꝓuisũ de curatore iacenti hereditati cũ quo procedatur.ŝ.de here.insti.l.si quis instituatur.si autem hereditas non iacet.sed debitor abest si data opera cõtrahitur mora ẽt si non fiat interpellatio.l.sciendũ.in fi.de vsuris.si autẽ non data opera tũc excusať debitor a pena.⁊ ideo exceptionẽ opponit.cautus tamẽ debet esse debitor vt protestetur qđ creditorem interpellare non põt.⁊ ita intelligit.l.labeo.de nau.fe.⁊ in protestatione debet seruare formã.l.vt perfectiꝰ.C.de anna.excep.Sed aduerte: qꝛ cõtra Ang.facit glo.j.hic que videť velle qđ pena nõ cõmittať ex cõditionis euẽtu.nam ⁊ hic non incepit a conditione sed a dispositiõe:potes dicere qđ cõmittiť ex mora q̃ fit per lapsum diei ⁊ nõ per interpellationẽ.⁊ sic nihilo gesto ꝑ heredẽ ideo cõmittitur iacẽte hereditate per lapsum diei.¶Itẽ cõtra Bar.etiã facit inquãtũ dicit qđ hic cõmittiť pena ex eo qꝛ venit cõmittẽda ex facto heredis.⁊ sic nihilo gesto cũ eo.l.ij.§.pe.⁊ per totã.l.ŝ.si quis cautio.⁊.l.si vehenda.§.idem iuris.ŝ.ad.l.rhod.de iac.in quibus oportet qđ ob.exceptio ꝓpter impedimentũ:licet ex nõ facto committatur pena.¶ 3 Itẽ cõtra Bar.⁊ Ang.inquantũ dicũt †qđ vbi ad cõmissionẽ pene exigiť interpellatio nõ põt cõmitti pena hereditate iacente.videť esse casus in.d.l.labeo.scđm vnũ intellec.glo. sed potes dicere ad.d.l.ij.si qs cautio.qđ ibi loquiť in iudicijs in quibus iudex semper debet habere equitatem ante oculos.l.qđ si ephesi.de eo qđ cer.lo.⁊.l.⁊ si post tres.ŝ.si quis cau.⁊ ideo faciliꝰ ibi ex equitate cõpetit exceptio.licet ibi de rigore sit commissa pena.vel ibi in principali ꝓmissore impedito.⁊ sic etiã põt respõderi ad.l.si vehenda.potes dicere qđ ibi loquiť in contractu locati ⁊ conducti qui est bone fidei vbi magis attenditur equitas hic aũt in cõtractu stricti iuris vel scđo ad vtrãq;.l.dic qđ ibi loquitur in obligationibꝰ faciẽdi in quibus difficultas excusat a mora in effectu.ideo excusat etiam a commissione pene quo ad effectũ.hic in obligatione dandi pecuniã in qua sicut difficultas non excusat a mora.j.eo.l.continuus.§.illud.⁊.l.qđ te.si cer.pet.ita nõ excusat a commissione pene.⁊ scđm hoc aliud videretur si species fuisset ꝓmissa dari sub pena per notata in.d.l.qđ te.si cer.pe.vel.iij.forte non esset absonum dicere qđ licet hic cõmittatur pena de rigore:tamen obstet exceptio de equitate.sed gloss.hic istud nõ tenet. Dy.tamen dixit qđ etiã si cũ effectu cõmittať peti poterit restitutio in integrũ ex illa clausula generali.qđ hic etiã sequitur Bart. ⁊ Ang.ad.d.l.labeo.potes dicere ꝙ ibi sit speciale in pecunia traiectitia in qua etiam alia sunt specialia.eo.ti.l.periculi.vel potes dicere qđ.l.sed si rei publice causa.loquitur in contractibus bone fidei in quibus magis equitas consideratur in.d.l.labeo.in contractu stricti iuris.

Summarium.

1. ☞Conditio potestatiua quando retro trahatur.
2. Cõditio in contractibus retro trahiť volentibus contrahẽtibꝰ.
3. Fructus in actione stricti iuris nõ nisi a litis cõtestatione veniũt.
4. Fructus pendentes quo respectu sint pars fundi.
5. Libellus incertus an admittatur in fructibus.

SI filiusfami. Quãtum ad acquisitionẽ tempus contracte stipulationis inspicitur.h.d.¶In glo.super ver.cõtrahimꝰ. ibi secus in legatis cõditionalibus.⁊ ratio diuersitatis est scđm glo.in.l.si vxorem.C.de condic.inser.qꝛ in cõtractibus vertiť factum filijs secus in legatis.hec ratio reprobať per Bart. per.l.liber homo.ŝ.de acq.re.do.vbi pz qđ interdũ in ꝯtractu nõ vertiť opa filij tñ queriť patri ꝑ regulã huiꝰ.l.sed tu salua glos.qꝛ nõ dixit qđ in cõtractibꝰ semꝑ v̓tať opa filij ita qđ semꝑ dicať q̃rere ex opa sua:qꝛ id esset falsum.nã qñ querit ex cã donatiõis non q̃rit ex opa sua.d.l.liber hõ.ad fi.de acq.re.do.sz bene diciť versari factũ eiꝰ in acquirẽdo sic videť posse saluari ratio glo.a reprehensione Bar.sz tñ alio respectu nõ videť ꝓcedere per.l.fi.iuncta l.inter mortis.de dona.cã mor.vbi in dona.cã mortis interuenit factũ filij vel serui.⁊ tamẽ non inspicimus tẽpus contractꝰ vt ibi patet de quo ibi plene dixi.Bar.tamẽ hic ⁊ in.l.si is qui pro emptore.de vsucap.dixit qđ alia est rõ:qꝛ in cõtractibꝰ cõuentio trahitur retro.l.qui potior.⁊.l.qui baln eũ.qui po.in pigno.ha.secꝰ in vltimis voluntatibus.l.j.§.serui appellatione.ŝ.ad sill.sed aduerte:qꝛ cõtra ipsum facit qđ ista non sit rõ ⁊ qđ etiã in legatis cõuentio trahiť retro.l.qui balneum.§.ampliꝰ.ver.⁊ si legata supiꝰ allegata.Item etiam qꝛ cum in hereditatibus conditio trahiť retro.l.qđ diciť.de mili.te.⁊.l.his quinq;.ŝ.de acquiren.here.videretur qđ etiã in hereditatibus deberemus inspicere tempus dispositionis nõ tp̃s conditionis.¶Item cõtra rationem Bar.facit qꝛ scđm illam si filius stipuletur si ascenderit capitoliũ si emancipatus ascendat qđ non queratur patri sed sibi cũ sit cõditio potestatiua.l.suus.§.puto.ff.de here.insti.qđ videtur esse cõtra istũ tex.simpliciter intelligẽdo vt sonat.potes dicere qđ alia ẽt sit ratio videlicet qꝛ in contractibus trãsmittitur ad heredem spes cõditionalis obligationis vt in.§.ex cõditionali.insti.de ver.obli. ⁊ ideo illa spes queritur etiam patri secus in legato conditionalib.l.j.§.si autem sub cõditione.C.de cad.tol.¶In glo.sup ver. spectať.ibi.l.profectitia.§.pe.quasi velit glo.qđ in dictis.ll.post stipulationẽ ⁊ emãcipationem interuenit actus qui sufficeret ad pariendum actionem etiam non precedente stipulatione.⁊ ideo ibi inspicitur illius actus tempus.⁊ hec ratio ⁊ responsio non videť bona:qꝛ nos querimus de actiõe que nascitur ex stipulatione pre-

cedente non ex actu sequenti. ideo dic secundum Barto. quod ratio illius tex. est quia ibi fuit conditio potestatiua que non trahitur retro. l. j. et l. qui potior. et l. qui balneum. qui po. in pigno. ha. sed hic loquitur de casuali que trahitur retro secundum eum. adde quod ratio gl. potest saluari quia licet ibi loquatur de actione que nascitur ex contractu precedenti tamen iustum fuit eam dari: quia sequens actus est talis quod sine primo pareret actionem. et ideo ex humanitate. et sic ex equitate queritur actio filio vt dicit text. in. l. si debitori. §. j. hic allegato. et sic in effectu vtilis datur non directa. facit quod not. in. l. quidam cum filium. ff. de here. insti. sed secundum Bart. deberet dari directa quod est contra illum text. ¶ Item adde quia Bald. hic dicit quod non est verum simpliciter † quod conditio potestatiua trahatur retro: sed tunc demum quando est talis potestatiua quod debitor eo inuito obligari potest. secus si eo inuito obligari non potest: quia tunc non trahitur retro: nisi quo ad accessoria. l. lucius. cum sua glo. supra qui po. in pigno. ha. secus si sit potestatiua pendens a potestate creditoris ita quod inuito debitore possit impleri. nam tunc trahitur retro. l. qui balneum. et. l. qui potior. si vero est mixta pendens a voluntate creditoris et tertij. licet tunc possit impleri debitore inuito tamen tunc trahitur retro quo ad acquisitionem. d. l. quidam cum filium. in fi. et d. l. si debitori. §. j. secundum Bal. Tu adde quod in dictis iuribus id contingit quia in eis agitur de obligatione accessoria et fideiussoria que regulari debet secundum naturam principalis. ¶ Item adde secundum Bal. quod glos. in dicta. l. si vero non remunerandi. §. si filio. ff. mand. dat doctrinam quod vbi post stipulationem conditionalem sequitur aliquis actus ex quo solo et citra stipulantem conditionalem oritur actio non trahitur retro. sed inspicitur tempus conditionis existentis alias secus. sed certe hec doctrina videtur confundi per. d. l. qui balneum. secundum Bal. Tu adde quod imo non confunditur si bene inspiciatur sed doctrina glos. bene procedit. ¶ In ea. glos. ibi so. vt ibi dic quod ibi loquitur de actione que datur ex equitate vt est actio in factum non autem de actione que datur ex precedenti contractu secundum Barto. sed certe et ibi loquitur de actione que datur ex precedenti contractu vtili ex ipso mandato vt ibi. et. l. quidam cum filium. ff. de here. insti. et sic facit pro his que proxime dixi in precedenti contrario. ¶ In ea. gloss. in fi. quia ibi quo ad valorem stipulationis hic quo ad acquisitionem. Et conclude quod in contractibus regulariter inspicimus tempus obligationis seu stipulationis quo ad acquisitionem. fallit in aliquibus casibus qui colliguntur ex supradictis de quibus hic per Bart. et Ang. quo ad ius autem plationis fiende inter creditores super eisdem bonis hypothecatis per debitorem ordine successiuo. dic quod inspicitur tempus contractus initi non tempus existentis conditionis que inuito debitore impleri potuit. l. qui potior. et. l. qui balneum. sed si non potuit impleri inuito debitore: tunc inspicitur tempus conditionis existentis quo ad obligationem sortis. secus quo ad obligationem accessoriam vsurarum. l. lucius. qui poti. in pigno. ha. in vltimis autem voluntatibus quo ad acquisitionem inspicitur tempus conditionis existentis vt dixit glo. in donatione autem causa mor. dic idem quod in legato vt existens conditio non trahatur retro quo ad acquisitionem l. fi. ff. de dona. causa mor. in contractibus autem qui sunt nulli: sed morte confirmantur vt sunt donationes facte per patrem filio in potestate existenti inspicitur tempus existentis conditionis. quo ad acquisitionem dominij sed quo ad acquisitionem fructuum fit tractio retro ad tempus contractus. l. pe. coniuncta glo. C. de do. inter vi. et in. l. ij. C. de inoffi. do. licet glos. aliter dicat in. l. sequens questio de le. ij. et in. l. sub conditione. ff. de sol. et vide quod in eis dixi. in distractibus autem inspicimus quo ad acquisitionem tempus celebrati distractus vel conditionis sicut in contractibus vt no. glo. in. d. l. sub conditione. et ideo si creditor liberauit debitorem suum sub conditione et ante conditionis existentiam publicantur bona debitoris existens conditio trahetur retro. si erat casualis vel mixta etiam liberatur debitor: sed si erat potestatiua residens in creditore liberante nihil poterit creditor facere in preiudicium fisci cui bona sunt publicata. l. ij. C. ad. l. iul. de vi. cum si. ¶ Item attende quod vbicunque dictum est quod tractio retro fit intellige si sunt extrema habilia ad obligationem contrahendam: quia si superest persona que pot obligari cui pot queri obligatio et res super qua contrahitur alias non fit tractio retro. ff. eo. l. eum qui ita. §. fi. et. l. quoties. ver. item marcellus. j. de noua. ¶ † Ultimo adde secundum Bar. quod semper trahitur retro conditio in contractibus si contrahentes volunt. l. huiusmodi. ff. eo. et. j. eo. l. si ita stipulatus.

Cum fundum. † In actione stricti iuris non veniunt fructus nisi a tempore litis conte. h. d. ¶ In tex. ibi fuerunt. s. pendentes tempore stipulationis: sed postea separati fuerunt tempore contestationis. ¶ In glo. super verbo non veniunt ibi: sed illud. hec prima non est bona. secunda que colligitur ex vertamen videtur tenere ipsam videlicet bona quo ad casum nostrum Ang. et sic fructus. etiam non videtur bona quod fructus veniant non vt fructus sed nomine interesse. et ad hunc. §. respondet quod hic loquitur de fructibus perceptis ante moram. secus si post moram secundum Raynerium et concludit quod in obligationibus dandis succedit indistincte obligatio ad interesse post moram quando interesse causatur propter fruct. perceptos sed certe male videtur dicere: quia hoc nullo iure cauetur et aliter videtur dicendum vt. ff. dicetur. ideo tene tertiam so. ibi vel subtilius. que potest esse bona iuncta cum precedenti vero quod quando est in obligatione fundum prestari post moram. veniunt fructus non vt fructus sed vt interesse inter que est differentia vt tangit Bar. et Ang. hic. ¶ In eadem glo. ibi sed in actione que est bone fidei hec vera. ¶ In ea. glo. ibi non vt mihi debiti etiam si fuissent pendentes tempore stipulationis: quia non debentur vt pars fundi quando sunt separati: quia tunc non sunt pars eius nec debentur vt fructus: quia non in stipulatione deducti. et ideo non possunt peti vt fructus. sed bene vt interesse vel ex illo capite quanto deterior fundus est factus a tempore more secundum Bal. † Et aduerte: quia hanc secundam solu. glo. tenet hic Pe. dicens quod fructus pendentes respectu iuris realis sunt pars fundi sed non respectu iuris personalis hec so. sane intellecta est vera. licet Bar. nitatur eam reprobare. ideo potes concludere in materia. quia aut queritur de fructibus qui sunt a principio tempore contractus aut de his qui percipiuntur postea: aut de his qui sunt tempore solutionis. primo casu aut tales fructus erant secti. s. separati et clarum quod non debentur. aut erant pendentes tunc: sed postea separati ante lit. contesta. et ante moram. et hoc casu dic quod aut queritur respectu iuris realis. et veniunt. l. solum. §. j. de rei ven. et ita intelligatur opi. Pe. aut respectu iuris personalis et tunc non veniunt etiam si actio sit bone fidei per notata in. l. fi. C. de vsur. et fruc. lega. fallit in. l. iul. §. si fructibus. de act. emp. et ratio est ibi quia emens fundum plenum fructibus videtur dare maius precium propter fructus. ideo actione ex empto ratio habetur. si vero sint percepti post litem contesta. vel moram: tunc dicendum vt dicitur in sequenti casu quando percepti sunt post stipulationem. ¶ Secundo casu aut petitur res actione bone fidei: et veniunt vt fructus a tempore more non vt interesse. et sic integre sunt prestandi. lege videamus. §. si ex causa. et. §. si actione. de vsur. idem in iudicijs stricti iuris habentibus instar bone fidei etiam si causa sit lucratiua. l. apud iul. §. j. de lega. j. idem si non habent instar bone fidei si agens petat quod fuit suum. l. videamus. in prin. vsque ad. §. in fauiana. ff. de vsur. idem si non petat quod est suum sed succedat in loco eius cuius fuit vt. d. §. in fauiana. et. l. fina. fructus. §. supra. de his que in frau. credi. si vero sit actio stricti iuris extra dictos casus: tunc aut venit in obligatione fundum dari aut fundum prestari seu tradi: aut fundum dari et vacuam possessionem tradi. Primo casu veniunt officio iudicis vt fructus a tempore lit. conte. et non ante eorum tamen ratio habebitur post moram alia ratione: quia haberi debet ratio quanti res plurimi fuit a tempore more secundum Bar. et Ang. sed forte bene posset dici in hoc quod bene debet haberi ratio quando estimatio creuerit propter aliud quam propter fructus. et ita potest intelligi l. vinum. cum sua materia supra si cer. peta. et hoc ne alias concedatur per indirectum quod principaliter est prohibitum. Secundo casu veniunt vt fructus post lit. contest. l. cum fundus. in princip. supra si cer. peta. Sed vt interesse veniunt post moram. et in hoc est differentia an petantur vt fructus an petantur vt interesse: quia quando petuntur vt fructus veniunt omnes qui sunt percepti: sed quando vt interesse solum illi quos percepisset agens vt hic per Barto. et Ang. Tertio casu quando venit fundum dari. et vacuam possessionem tradi. veniunt vt fructus. l. si stipulatus. ff. de vsur. ¶ Tertio casu principali quando sunt pendentes tempore solutionis. dic quod veniunt siue de iure reali siue de iure personali agatur. l. fi. §. fructus. ff. que in frau. cred. ¶ † Ultimo an in fructibus admittatur libellus incertus dixit hic Bal. quod sic: quia accessorie petuntur. nam in accessorijs procedit libellus incertus et per consequens sententia que debet ei conformari. allegat no. per Cy. in. l. cum propria. C. si quis al. vel sibi. et per Inno. in. c. significantibus. de li. obla. et de rest. spo. c. cum ad sedem. tutius tamen est secundum eum quod in processu caueatur quod specificentur et probentur vt certa feratur sententia. nam dicit se vidisse certos assessores qui nolunt in fructibus non declaratis in probationibus ferre sententiam condemnatoriam. Ang. vero aliter hic dicit vero quod super hoc an procedat libellus peto rem cum fructibus perceptis. et similiter in sententia condemnatoria rei et fructuum perceptorum fuerunt opi. et dicit quod semel vidit iudicari sententiam fore nullam per. l. ij. C. de senten. que sine cer. quan. et per. §. curare. insti. de act. et hanc opi. dixit tutorem de qua per Cy. in. l. cum propria. in contrarium tamen facit secundum eum. quod super accessorijs procedit libellus incertus et per consequens sententia que poterit certificari tempore executionis vt dicimus in iudicijs vniuersalibus vt. l. j. §. j. ff. de edendo. in glo. magna. vnde tenet condemnatio qua iudex condemnat ad restituendum castrum cum omnibus suis pertinentijs secundum Inno. de ordi. cog. c. cum dilectus. et. d. c. cum ad sedem. et similiter cum agitur interdicto recuperande potest agi ad rem qua quis est spoliatus cum omnibus que ibi continebantur. l. si quando. C. vnde vi. et. l. j. §. et certissime. de vi et vi ar. et. d. c. ad sedem. et plus non dicit. ¶ Sed tu potes dicere quod talis libellus sustinetur vt notat Bar. in. d. l. j. de eden. et Inno. in. d. c. significantibus. de lib. obla. et in. c. certificari. ad finem magne glo. de sepul. et per id quod nota. in. c. cum dilectus. de ordi. cog. et. d. c. cum ad sedem. et clarius. in. c. tanta. de exces. prela. in prima col. in glo. que incipit not. generale licet Bar. sentiat contrarium in fructibus perceptis ante lit. conte. in. l. ex diuerso. §. j. de rei ven. vbi vult quod tales debeant specificari l. edile.

l.ediles.§.item sciendum.de edi.edic. Sed tu responde ad illum tex.qd licet ibi dicat qd debeant peti non dicit qd debeant specificari.et sic respondet Inno.in.c.tanta.in.d.glo. nota generale.et facit qd ipse no.in.c.grauis.de resti.spo.et qd no.Cy.in.l.certum.ad fi.C.de rei vendi.si autem fructus non peterentur accessorie ad rem sed principaliter tunc bene fateor qd deberent exprimi per id qd no.Inno.in.c.certificari.ad fi.magne glo.de sepul.et quod no.Barto.in.l.fundi.et.l.fundum.supra de excep.

Si procuratori. Presentia persone operatur vt alteri per alterum acquirat.h.d. ¶In glos.super ver.domino ibi vel dic in omnibus hec vera. ¶In ea.glo.ibi vel etiam in stipulatione tantum.facit illud:qr de executiuis no est curandum. et sic illa possunt referri ad personam domini.imo etiam aliqui dicunt qd obligatiua etiam referri in casu.l.ad personam domini.sed male dicunt per not.s.eo.l.stipulatio ista.§.si quis insulam.et subdit hic Barto. qd lz in stipulationibus saltim verba obligatiua debeant referri ad personam procuratoris tamen in sententia omnia verba poterunt referri ad personam domini presentis si erat ibi animo litigandi qd in dubio presumit si sententia pro eo feratur.secus si solum esset ibi animo assistendi.sed Ang.hoc no placet:qr dicit qd hec verba sententie no debent referri ad eum qui no hz directum ius instantie.s.eo.l.stipulatio ista.§.si quis insulam.et ita itelligit.l.j.C.de sententijs et.l.liberto.§.litem.de neg.gest. Tu adde qd forte opin. Bar.potest sustineri per.l.j.C.de sententijs. a contrario sensu scdm vnum intellectum:nam ideo ibi no tenet sententia:qr dominus no erat presens tempore sententie secus ergo si fuisset presens.et per hoc etiam:qr in sententia quasi contrahit.l.iij.§.idem scribit.supra de pecu.et sic ratione illius contract9 dz sententia ferri in dominum pter ei9 presentiam si adeit ibi animo litigandi et per hoc facit quod no.Ja.but.in.d.l.j.

Summarium.

1 Interpretatio qualis fienda in dubio.
2 Genitiuus casus non semper dominium importat.

Quoties. In ambiguo debet sumi interpretatio que vitio caret.h.d. ¶†No.qd in dubio potius debet fieri interpretatio vt res poti9 valeat quam pereat.facit de ver.sig.c.abbate. ¶In glo.super verbo ambigua ibi qd si editus ab aristotele. ¶†No.glos.qd genitiuus non semper denotat dominium.de quo in.l.si.§.in loco.de reli.et sump.fune.et plene super rubrica de oper. no.nuncia. per Barto.et de materia huius glos.habes plene in.l.veteribus. supra de pactis.et in regula cum sint partium. de regu.iur. in.vj.et in regula contra eum.et facit qd not.in spec.de dispu.et allega.§.j. ¶In eadem glos.in fi.adde similem glos.in.l.manumissiones.de iusti.et iure.et in.l.ij.de condi.insti.aduerte tamen qr si aliqua naturaliter diuisa sint no dz fieri copositio vt in hoc exemplo q steterit ad confinia per annum intelligat reduct9 ad gratiam.et q steterit in carceribus p annum relaxet amore dei.nam duo semestria distincta no continuata no faciunt vnum annum.et sic no dicet professus q per duo semestria distincta et no continuata steterit in aliqua religione.l.fi.§.quoties.s.de publi. nam distinctio seu separatio temporum impedit copositionem.sic et distinctio causarum ipedit coniunctionem summarum. l.si idem cum eodem.s.de iurisd.om.iud.in.§.mutue.et ideo si diuersis causis qs sit bannitus in summa.d.c.vt puta ex vna in quinquaginta et c.als no diceret bannitus in.c.vt est glo.singularis in.l.vbi fideiussor.de fideius.et ideo si qs ceperit talem bannitum no habebit premium qd dat capienti bannitum in.c.et similiter tali bannito pderit beneficium pacis lz exbannito in.c.non habeat pdesse ex forma statuti. ¶In glos.fi.ibi de alia bononia.no.bene qd due sunt bononie.et not.bene qd sicut pluralitas eiusdem nominis inducit obscuritatem vt.l.duo sunt titij.de testa.tute.sic et pluralitas locorum ciuitatum vel castrorum.et ideo si accusatus de maleficio perpetrato in castro sancti Joannis comitatus bononie no deducit locum certum cum ibi sint duo castra sinonyma seu eiusdem nominis.et ideo alia demonstratione est opus de qua in.l.libellorum.j.de accusa.

Summarium.

1 Interesse in pena non inspicitur.
2 Procurator in dubio ad vtilitatem domini censetur actum facere.

Quod quis. In stipulationib9 pretorijs simpliciter conceptis videt quis promittere se curaturum et in obligatione facti succedit obligatio ad interesse. In glo.super ver.seruum ibi in criminalibus vt.l.hos accusare.j.de accu. ¶In ea.glo.ibi in possessione mometanea.l.j.C.si p vim vel alio mo. ¶In ea.glo.ibi si est cesaris seru9.l.fi.C.vbi cause fis. ¶In glo.sup ver.celsus.i fi. adde et est speciale in ptorijs stipulationib9 als sec9.vt no.glo. isti.de inuti.stip.§.si qs alij.hoc et forte voluit gl. ista du dicit h sisti.s.i iudicio qr tunc stipulatio est ptoria vt.l.j.cum ibi no.j.de preto.stip. si pcura.

1 **Si procurator.** Stipulatio pcuratoris refertur ad interesse domini.h.d. ¶†Nota qd 1 in pena non inspicitur interesse[a] vt.l.stipulatio ista.§. alteri.s.eo. 2 ¶†Item no.qd in dubio quando procurator facit aliquem actum vt procurator dicitur habere respectum ad vtilitatem domini.facit l.quacunqz.s.de procura.per Cy.in.l.j.C.de procura.

Summarium.

1 Precium rei differt ab ipsa re.
2 Periculum interitus post moram spectat ad debitorem.
3 Morosus quis dicatur.
4 Debitor ex contractu bone fidei non tenetur post moram de interitu naturali.

Nemo rem. No valet stipulatio rei sue si qs stipulat sibi illam dari secus si sibi restitui.h.d.et secus etiam si preciu stipulet.h.d. ¶No.qr vbi qs stipulat aliquam rem simplr in dubio vr stipulari 1 sibi dari.facit.l.si ita.§.j.de contrahe.emp. ¶†No.qr aliud est pciu rei aliud ipsa res.facit.l.q vas.§.fi.j.de fur.et.l.fundu cornelianu. j.de noua. ¶In glos.sup ver.vtiliter.ibi et dari. aduerte tn qd lz regulariter qs no possit stipulari rem suam sibi dari hoc verum nisi stipulet sibi dari a fure scdm no.in.l.scire debem9.§.fi.s.eo. ¶Item attende qr si possum stipulari rem meam mihi restitui et non mihi dari ergo in dubio videt qd si stipulor simplr ipsam rem videri debeam stipulat9 ipsam restitui et no dari vt sic potius res valeat quam pereat ar.l.quoties in stipulationib9.s.eo.ei9 contrarium vr velle tex.hic in prin.potes dicere qd litera dz intelligi qn res erat penes me.et sic no est verisimile quod ipsam restitui sim stipulatus.secus forte si fuisset penes alium.sed cogita:qr doc.non tangunt.

1 **Si post moram.** †Periculu interitus spectat ad 2 debitorem post moram.h.d. ¶†No. quis dicat esse in mora:qr ille qui interpellatus vult potius litigare quam rem restituere nec hz iustam causam litigandi. facit.l.illud.de pe.heredi.et de materia in.l.mora.s.de vsur.et.l.qd te.si cert.peta. ¶In glo.sup ver.mora.in fi.aduerte qr si querat an morosus teneat indistincte de casu siue sit res eodem modo peritura siue no qr aut agebat actione reali et recurre ad glo.l.item si verberatum.§.fi.s. de rei ven.vbi glos.distinguit tres casus principales: qr aut quis fuit semp bone fidei aut semper male fidei.aut a principio bone fidei et ex post facto male fidei.et hoc vltimo casu aut hz iustam causam litigandi aut no. que membra prosequit hic Bal. sed satis patent ex dicta glos.Si vero agitur actione personali dic aut est ex delicto vt qr forte subtraxit.et tunc regulariter et indistincte spectat periculum ad debitorem.l.j.C. qd me.causa.et.l.subtracto.C.de furtis.fallit in casu.l.si cum exceptione.§.qd si homo.s.qd me.causa.vcz in inferente metum apud quem res perijt infra tempora quadrimestria post latam sententiam.et hoc operet ibi ista dilatio legalis scdm vnum intellectum.de quo ibi.et in.d.l.qd te.si cer.peta aut est actio ex contractu.et tunc licet sint opi.vt hic dicit glo.communiter tenetur qd periculum indistincte spectet ad morosum per.l. cum res.§.fi.de lega.j.vbi bonus tex.qr fur et morosus equiparant.vt in.l.prox.§.pe.nec ob.l.si plures.s.depo.qr respondendum est qd ibi no erat mora cum haberet iustam causam litigandi vt ibi dixit glo. Bal.vero hic dicit qd speciale est in deposito et constituto vt ex equitate 4 succurrat moroso per.l.si duo.s.de consti.pecu. Ang.vero dicit †qd si quis est debitor ex contractu bone fidei non tenetur post moram de interitu naturali.et hoc propter magnam equitatem et bonam fidem que in predictis iudicijs versatur. et ita intelligit.d.l.si plures.s.depo.sed de interitu contingente casu bene teneret.et sic intelligit l.si in asia.s.depo. Sed aduerte qr hec opi. Ang.non videt bona nec similiter opi.Bal.qr si in stricti iuris iudicijs indistincte tenet morosus ergo multo fortius in bone fidei iudicijs:quia lex magis habet exosum non seruantem fidem in contractibus bone fidei quam in stricti iuris.l.furti.§.fi.s de his qui not. ifa.preterea legata habent instar bone fidei.l.minoru.C.in qui.cau.in integ.resti.no est necesse et tamen ibi indistincte morosus tenetur de casu.d.l. cum res.§.fi. de leg.j. Preterea no videt bona ratio diuersitatis inter interitum naturalem et alium casum fortuitum. ideo tutius est tenere cum opi. communi et sic cum opi. Joannis in qua residet hic glos.

Summarium.

1 Promittere factum alienum nemo potest.
2 Dissensus non iudicium sed stipulationem vitiat.
3 Judicium quandoqz redditur in inuitum.
4 Actori in iudicijs potius quam reo fauetur.
5 Voluntas semel declarata non potest amplius declarari.
6 Testes varij ad concordiam reducti probare non possunt.
7 Testes varij an sint ad concordiam reducendi.
8 Testes multis modis ad concordiam reduci possunt.
9 Successor verba predecessoris ambigua declarare non potest.
10 Contrahi non potest super re que non est in nostro commercio.
11 Dissoluens obligationem impedit eam contrahi.
12 Obligatio semel extincta non potest amplius reuiuiscere.
13 Fortunam aduersam hominis liberi non est honestuz prestolari.

[a] ¶Interesse: Adde qd interesse dr esse triplex.s.come particulare et singulare. glo.et Bart. i.l.j.C.de sententia que p eo qd iter. pfe. glos.in.l.ff. de act. emp. Inn.in.c.cum ecclesiastice. de excep.spe.in ti. de fruc.et interesse.§. iiij. Et qd interesse dr qlibet vtilitas vide Bal.in l.lz et loci.ff. si.regudo.

14 Ecclesia restaurata non est eadem cum destructa.
15 Fienda an impediantur per ea per que facta tolluntur.
16 Ecclesia destructa non perdit sua priuilegia.
17 Cause plures lucratiue non possunt circa idem concurrere.
18 Fur equiparatur moroso.

Inter stipulantem. Iste text. in ver. ꝛ qui spōdet. legitur pluribus modis vt patet in glo. ꝛ breuiter. h. d. scdm verā lec. In stipulatione simplici videt quis promittere de facto alieno qn̄ interponit sup contractu de cuius natura illud venit. h. d. Vel sic ſm Bar. †Quis nō pōt ꝓmittere factum alienū: ſʒ simplr ꝓmittendo vr ꝓmittere se curaturū qn̄ ꝑcedit cōtractus de cuius natura hoc venit. h. d. ¶ In ter. ibi cōtrabitur. i. contrahi dʒ. ¶ No. ar. contra aduocatos q volūt vti verbis negatiuis sed vtuntur verbis priuatiuis. vnde si volūt dicere qd̄ titi⁹ nō fuit in tali loco dicūt qd̄ cessauit in tali loco esse vel est ꝛ fuit absq eo qd̄ fuerit in tali loco. ꝛ ideo sic faciebāt antiqui. qꝛ erat opinio an positioni negatiue deberet responderi: sed hodie est decisum in. c. j. de confe. in. vj. qꝛ tenet quis respondere positioni negatiue ꝛ ꝓpterea eorū cautela videbat cōfundi per hunc ter. qui scdm vnū intellectū innuit verba negatiua sapere negationē. nā innuit hec verba dolū malū abesse que sunt affirmatiua ꝛ priuatiua sapere negationē. ꝛ ex ter. cū glo. in. l. fi. §. fi. ff. de doli ex. et per Cy. in. l. actor. C. de proba. ꝛ per Jo. an. in. c. bone. el primo. super glo. in materia negatiue. de elec. ꝛ sic potes cōcludere qd̄ illa est oratio negatiua in effectu cuius sensus est priuatiuus seu negatiu⁹ per quecūq verba ꝓferat ad qd̄ etiā allegat Ang. l. optimā. C. de cōtrahē. ꝛ cō. stip. lʒ dicat glo. aliter tenere ꝛ male. in. l. cū te. C. de proba. ꝛ in. l. nec codicillos. C. de codi. ¶ In glo. sup ver. habere licere ibi precessit cōtractus. hec vera scda etiā que sequit bona tenēdo qd̄ ꝑcessit ꝯtractus de quo hic tāgit in prima solu. tertia so. mar. cōiter non tenet: qꝛ cōtra. l. stipulatio ista. in prin. ff. eo. quarta sol. Jo. pōt esse bona iungēdo eā cū ꝑma ꝛ scda. qꝛ qn̄ ꝑcessit ꝯtractus. de cuius natura tenet de facto extraneorū cōcludi dʒ in libello ad iteresse vel penā: qꝛ ꝓmissor nō curauit sicut dicit Jo. ꝛ cōclude qd̄ q ꝓmittit simpler abnutiuū id est negatiuū oīm psonarū nō obligat. fallit qn̄ ꝑcedit ꝯct⁹ de cuius natura qs tenebat pro facto alieno. Itē fallit si ꝓmittit se curaturū vel facturum vt hic in ver. ꝛ qui respondet scdm vnū intellectū. nā tūc nō simpler negatiuū imo etiā affirmatiuū facti sui ꝓmittit. fallit in stipulatione ꝑtoria. ff. e. l. quoties quis. fallit ꝛ tertio quoties qs ꝓmittit aliū daturū vel facturū illud qd̄ ipse dare vel facere tenebat. nam tunc in dubio intelligit promittere se curaturū. l. qui aūt. §. ſʒ ꝛ si quis. ff. de cōsti. pec. vbi qui ꝓmittit dare aliū fideiussorē pro se intelligit ꝓmittere se curaturū qd̄ aliud pro se fideiubebit. necob. l. eū qui. §. sed ꝛ si qs. ff. de cōdi. pec. qꝛ ibi intelligit in eo qui constituit aliū soluturū nō pro se sed pro tertio pro quo ipse nō erat obligatus. hoc est expsse ꝯtra illū ter. ꝛ sic videt qd̄ aliud sit cōstituere aliū fideiussorē pro se. d. l. qui aūt. §. j. aliud cōstituere aliū soluturū pro se. nō video tn̄ bonā rōnē diuersitatis. ideo cogita. fallit quarto si iurasset: qꝛ intelligit ꝓmittere omni modo quo melius pōt. ꝛ sic se facturū ꝛ curaturū ar. l. cū pater. §. filius matrē. de leg. ij. ꝛ probat in. c. ex rescripto. de iureiurādo. cū ibi no. p glo. ꝛ doc. Fallit qnto si adiecta sit pena: qꝛ tūc ꝯmittit vt ex alteri⁹ ꝯditionis euentu vt. d. l. stipulatio ista. in fi. pn̄. ff. eo. al's aūt extra istos casu promittēs factū alienū nō obligat. ꝛ ideo qꝛ tunc inter stipulantē ꝛ ꝓmittentē negotiū nō gerit vt hic in prin. ideo nulla obligatio oritur saltē in indiciū deducibilis etiā de iure cano. secūdu; Ang. sed de hoc dic vt. ff. e. l. stipulatio ista. §. alteri. Quinta autē solutio glo. est in se bona similiter ꝛ sexta sed diuinat. ¶ In eadē glo. ibi in antepenultima solutione. si habes in antepenul. stat bene glo. si haberes in penultima staret male qꝛ solutio ꝑcedētis cōtrarij penultima ad istud nō pōt adaptari. Et aduerte qꝛ ille ver. ꝛ qui spondet scdm intellectū glo. debet intelligi qn̄ precessit contractus. de cuius natura tenebat de dolo extranei. secus autē erit in prin. huius. l. sed ſm Jac. de are. pōt intelligi qd̄ qui promittit dolū malū abesse nō spondet simpler abnutiuum. id est nō ꝓmittit indistincte de dolo omniū sed se curaturū vt dolus mal⁹ absit ſʒ a se ꝛ a successoribus suis. pōt etiā tertio intelligi ſm Pe. ꝙ hic detur consiliū qd̄ qui vult teneri de dolo oīm non promittat simpler abnutiuum. ꝛ sic nō promittat simpliciter dolū malū abesse. sed promittat se curaturum qd̄ dolus malus aberit.

2 **Si stichum.** †Dissensus vitiat stipulationē ſʒ nō iudiciū. h. d. Scdm Bar. ꝛ ang. vel sic. dissensus vitiat stipulationē ꝛ indiciū. in dubio aūt in stipulatiōe fit interptatio ꝓ reo: sed in iudicio pro actore. h. d. Prout puto fuisse de mēte Pe. ꝛ videt magis lre cōformari. ¶ In tert. ibi sed hic aduerte qꝛ ſm Bar. ꝛ Ang. in isto ver. videt reprehēdi dictū Ari stonis. ſʒ si bene ponderet lra potius vr qd̄ faciat trāsitū ad nouū casū; s. qn̄ res est dubia qd̄ fuit de mēte glo. in ver. semp. ꝛ erit sen sus qd̄ lʒ in casu certi nō sit differētia inter stipulationē ꝛ iudiciū tn̄ in casu dubij erit differētia: qꝛ in dubio in iudicijs standum est interpretationi actoris ꝓpter rōnem hic positā: sed in cōtractib⁹ siue in stipulationibus stādum est interpretationi rei per no. in. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. e. ꝛ. l. quoties in stipulationibus.

3 ¶ †No. qd̄ iudiciū reddit in inuitu; qd̄ intellige saltē causatiue si reus nolit soluere vel liti cedere cōfitendo forte intētionē actoris. al's si soluere vellet vel cōfiteretur intentionem agētis de plano nō cogeret litē contestari vel litigare ar. l. si reus parat⁹. ff. de procura. ꝛ. l. si domus. §. qui confitetur. de lega. j. insti. de ꝑpe. ꝛ temp. ac. §. fi. ¶ Idem si nō vult soluere nec confiteri si pōt actori plenarie esset consultū per missionē in possessionē vt not. glo. in aut. qui semel. C. quomodo ꝛ qn̄. alias potest cogi precise l. quoties. in prin. ꝛ. §. ait preor. ff. de nora. ꝛ hoc in principali litigante. in procuratore dic vt no. glo. magistra in. l. sed ꝛ hec. §. pretor. supra de procu. in tutore aūt ꝛ similibus dic vt. l. eum qui. C. de procur. in patre autem ꝛ legitimo administratore dic vt in. l. j. de bo. ma.

4 ¶ Item no. qd̄ in iudicijs potius fauet actori ꝙ reo qd̄ intellige in principio iudicij: vt sic potius admittatur in iudicio quam nō in medio autem pariter fauetur vtriq vt veritas eruatur in fine autem fauetur reo vt in dubio potius absoluatur vt. ff. titu. j. l. arianus. ſm Azo. in sum. pādectarum super tit. de rebus dubijs. ꝛ no. glo. in. c. cum ad sedē. de resti. spo. ꝛ de materia etiā aliquid in regula cum sint partium. ꝛ in regula contra cum de re gu. iur. in. vj. ꝛ aliquid etiam per Bar. in. l. si quis intētione. ff. de iud. ¶ In glo. super ver. actum. in fi. postea. ¶ In glos. super ver. inuitū ibi si reus. adde qd̄ illa. l. facit contra ꝛ similiter. l. si dom⁹. §. qui confitetur. ff. de leg. j. sed dic qd̄ iudicium redditur in inuitum saltim causatiue si non vult liti cedere. secus si vult vt in contrarijs. ꝛ dixi in notabilibus. ¶ Item aduerte qꝛ tāgit hic Bar. opi. Pe. de qua dixi. ff. ꝛ in effectu tenet qd̄ in casu ter. est presumptio iuris ꝛ de iure ꝛ non admittitur probatio in contrarium in ipsis iudicijs. Subdit tamen qd̄ si ad probandum reus fuerit ad missus lʒ non irritetur iudicium per istum ter. tn̄ propter probationes factas super dissensu succurreret reo per beneficium restitutionis ex clausula generali si forte aliquas defensiōes omisisset errore inductus. ¶ Tu adde primo qd̄ nō bene probari qd̄ hic sit presumptio iuris ꝛ de iure: qꝛ lʒ hic ius ꝓsumat nō tamen statuit nō admitti in cōtrarium ꝓbationē. ꝛ sic videt simpler ꝓsumptio iuris per notata in. l. siue possidetis. C. de proba. ꝛ in. c. is qui. de penis. ꝛ sic melior videt opin. Pe. quā. ff. dixi. ¶ Item adde scdo qd̄ ꝓsupposito qd̄ opi. sua esset vera. s. qd̄ hic esset ꝓsumptio iuris ꝛ de iure qd̄ reus senserit de eodem corpore de quo actor qd̄ tunc videt qd̄ licet sit admissus ad probandum cōtrariū ꝓbatio nihil releuet per. l. antique. C. ad velle. ꝛ. l. fi. C. de arbi. tu. ideo tunc frustra restitutio est postulanda ſm Ang. ꝛ hoc qn̄ probatio est facta aliter ꝙ per cōfessionē actoris. Si aūt esset facta p ꝯfessionē actoris illa videt tollere ꝓsumptionē iuris. ꝛ de iure per glos. singularem in aut. de equalita. do. §. illud. col. vij. vnde sumpta est aut. ſʒ iam necesse. C. de dona. ante nup. tunc nō videt necessaria restitutio ex quo cōstat de dissensu: qꝛ cōtestatio videt esse nulla et consequēter iudiciū nullū vt no. in aut. offerat. C. de litis ꝯte. ꝛ. l. platā. C. de sen. ꝛ inter. om. iud. ſm Ang. ¶ Tu adde qd̄ licet nō debeat admitti ꝓbatio aliter quā per cōfessionē cōtra ꝓsumptionē iuris ꝛ de iure tn̄ si sit admissa videt imputādū parti que nō opposuit ipsam nō fuisse admittendā vt no. Inno in. c. fraternitatis. in gl. super ver. dicimus. de frig. ꝛ mal. ꝛ in. c. cū Bertoldus. de re indi. in glo. no. qd̄ post diffinitiuā. ꝛ hoc etiā sensit hic Bar. ¶ In glo. sup ver. actori ibi viuenti ꝛ eligere volēti. no. ex eo qd̄ dicit viuēti qd̄ heres nō pōt declarare voluntatē defuncti ambiguā. secus tamen est vbi non ageret de declaratione. ſʒ de facultate eligendi. ff. e. l. si stipulatus fuerim. ¶ Itē primū dictū fallit qn̄ declaratio nō pōt esse nisi alteri ꝓficua per not. in. l. si qs inquilinos. §. si plures de le. j. hic aūt poterat esse nociua. qꝛ forte alias defensiones reus fecisset.

5 ¶ †Itē adde qd̄ volūtas semel declarata amplius nō pōt declarari. l. quicqd astringende. ff. eo. scdm vnam lec. Itē predicta procedunt qn̄ agitur de declaranda voluntate nō apparentibus verisimilibus signis cōiunctis vel indicijs alias aūt promitteret declaratio prorsus extraneo: qꝛ bono viro hoc est indici per nota. in. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ꝛ. l. voluntas. C. de fideicom. ꝛ ff. de re iudi. l. semper in stipulationibus. ꝛ in. c. inspicimus in obscuris. ꝛ in. c. cum sint partium. de reg. iur. lib. vj. Et ad predicta bene facit qd̄ proprie sue volūtatis quis debeat esse declarator qd̄ no. glo. in. §. alie. insti. de act. ꝛ quod no. glo. in. c. statutum. §. assessorem. de rescriptis in. vj. vbi dixit glo. qd̄ si aliquid committitur conscientie alicuius qd̄ non potest quis conqueri de eo qd̄ ipse facit ſm Ang. Sed adde qd̄ cōtra illam glo. videtur esse alia in cle. j. de iure patro. vbi glo. dixit. qd̄ lʒ tunc non possit appellari tamē poterit supplicari superiori si ille faciat conscientiā nimis grossā. ¶ Et ꝑdicta inducit hic Ang. ad. q. scismatis an vrban⁹. vj. fuerit verus papa vel nō ꝛ cōcludit qd̄ sic ꝓpter voluntatē cardinalium declaratā ex multis signis ꝛ indicijs verisilib⁹ ꝛ spontaneis de quo hic vide latius p eū. ¶ Ultimo tangit hic Bart. quid si testis examinatus in iudicio ambigue deponeret de sticho et non

apparet

apparet de quo an debeat interpretari pro actore vel pro reo. Et
hinc sumpta occasione distinguit duo membra principalia. qꝛ aut
oritur dubitatio circa alia quã circa verba ꝓlata in iudicio aut
circa verba ꝓlata in iudicio. ⁊ hoc scd̃o casu in effectu ꝯsiderat qȯ
aut sunt verba prolata ab actore tantũ aut a reo tm̃ aut ab vtroqꝫ
aut a teste ⁊ eo casu quo ab vtroqꝫ cõsidera qȯ aut tendunt tm̃ ad
preparatoria iudicij vt in casu huius. §. aut etiã ad decisionẽ vt si
reus cõfitetur de sticho animo litẽ cõtestandi. qñ aũt proferuntur a te-
ste tũc lꝫ possit fieri interpretatio causa vitãdi contrarietatẽ. vt in
c. cum tu fili. extra de testi. ⁊ in. §. quibꝰ. in prima cõsti. C. tamẽ nõ
poterit fieri vt ꝓsit alij. qꝛ verbũ dubiũ testis nihil valet vt in. c. in
presentia. de ꝓba. Ang. tñ hic dicit qȯ poterit testis repeti nõ ad
partis postulationẽ sed officio iudicis vt dictũ suum declaret per
glos. singularẽ in. §. qꝛ vero multi. de testi. col. vij. Tu adde qȯ idẽ
voluit Inno. in. c. cum clamor. de testi. Bar. in. l. ij. §. fi. si cer. peta.
6 ¶ Itẽ attẽde qꝛ si bene ponderẽtur verba Bar. videtur sentire † qȯ
vbi testes sunt varij lꝫ possint reduci ad cõcordiã vt nõ incidãt in
falsum ⁊ euitẽt periuriũ tñ non debẽt reduci ad cõcordiã vt pro-
bẽt. sed tũc standũ est pluribꝰ ⁊ dignioribꝰ vt si sunt pares reddatur
probatio nulla. ⁊ hoc clarius dixit in. l. j. ad fi. C. de vsufruc. ⁊ fuit
originaliter opi. ⁊ dictũ Iaco. de but. in. l. sed ⁊ si priori. §. item si
iurauero. de iureiu. in antiquis recollectis. ⁊ in. l. cum de etate. de
proba. ⁊ in. l. optimã. C. de cõtrahẽ. ⁊ com. sti. vt tetigit Bar. in. d.
l. ij. §. fi. si cert. pet. Et dicit etiã de hoc in. l. qui ante calẽdas. s̃. eo.
Sed aduerte qꝛ cõtra istud dictũ vulgatũ legistarũ videtur casus in
d. c. cum tu. de testi. scd̃m vnũ intellectũ quẽ ibi ponit Io. an. scd̃m
quẽ illi canonici de quibꝰ ibi erãt actores. ⁊ tñ ibi fit ĩterpretatio
testiũ reducẽdo eos ad cõcordiã vt intelligantur probasse suã inten-
tionem. sed dñs Anto. in. d. c. cũ tu. saluat opi. legistarũ altero de
tribus modis. Primo qȯ dictũ legistarũ ꝓcedat qñ varietas est
ex parte testiũ productorum ex parte actoris vt qꝛ aliqui producti
per actorẽ dicunt actũ gestũ ante nuptias vel ante guerram. secus
quãdo omnes testes ꝓducti ex parte actoris sunt cõtestes. sed va-
rietas resultat ꝓpter testes productos ex parte rei qui aliter dicũt
exẽplum in. d. c. cum tu. vel qꝛ testes actoris dicũt qȯ actor fuit excõ
municatus post appellationẽ testes rei dicũt qȯ fuit excõmunica-
tus ante appellationẽ. sed certe ista saluatio non placet: qꝛ non est
fienda in testibus differẽtia an ab eadem parte an a diuersa pro-
ducantur per id qȯ no. in. l. scripture. ⁊ in. l. in exercẽdis. C. de fide
instr. ⁊ in. c. in nostra. de testi. ⁊ in. c. imputari. de fide instru. qꝛ nõ
est enim quid imputandũ parti que producit testes cum verisimi
liter nõ possit certitudinarie scire quid deponãt. preterea ita red-
ditur ambigua ꝓbatio vno casu sicut ⁊ alio. ¶ Scd̃o modo saluat
qȯ procedat hoc dictũ legistarũ quãdo sunt tãtummodo duo te-
stes. ⁊ sic vnus cõtradicit alteri: qꝛ si possunt reduci ad cõcordiam
reducentur vt falsum euitẽt nõ vt probẽt: qꝛ neuter prima facie hꝫ
contestem. ad hoc allegat qȯ no. Io. an. in tit. de teste. §. iam de in-
terrogatorijs. ver. quid si vnus in addi. Spe. ⁊ Fede. de senis in cõ
si. clxij. suo. an aũt hec saluatio procedat patebit ex infra dicendis.
¶ Tertio modo saluat qȯ istud dictũ procedat qñ solũ possunt re
duci ad cõcordiã scd̃m vnũ intellectũ vt in exẽplo de ante guerrã
et de ante nuptias. secus quãdo possunt reduci ad cõcordiã scd̃m
multiplicẽ intellectũ vt in casu. d. c. cum tu. vbi possunt reduci ad
concordiã intelligendo ibi fuisse binã excõmunicationẽ vel intelli
gendo qȯ ibi fuerit bina appellatio. ¶ Sed certe non videtur esse
bona ratio diuersitatis inter primũ casum ⁊ hũc scd̃m. ⁊ ideo vi-
7 detur qȯ vtrobiqꝫ sit idem dicẽdũ. ¶ † Unde in hac materia cum
queritur an testes sint reducendi ad concordiam potest sic dici qȯ
aut vnus testis contradicit sibiipsi. aut vnus contradicit vni. aut
plures pluribus. aut plures vni. primo casu vitiatur dictũ testis.
nam si manifeste sibi contradicit ita qȯ nõ potest concordari eius
dictum hoc clarũ. idem si nõ manifeste qꝛ testi variãti nõ creditur
iiij. q. iij. ver. item qui falsa. quo tamẽ casu quo ad periuriũ euitã-
dum ne incurrãt pẽnã falsi poterit fieri cõcordia si manifeste non
cõtradixit sibiipsi. Et hoc tenet do. Anto. de but. in. d. c. cum tu. ⁊
ita dicit tenere Iac. but. in. d. l. cum de etate. lꝫ referãt aliquos in
hoc vltimo dicere contrariũ. Scd̃o casu dicit Uincẽ. vt refert Io.
an. in. c. in nostra. in glo. magna. de testib. qȯ neutrius dictũ valet
nisi alter forte in tãtum sit dignior vel melior qȯ prouocet iudicẽ
ad iusiurandũ. ar. l. in bone fidei. C. de iureiur. satis tamẽ videtur
qȯ hoc casu possit fieri cõcordia si manifeste nõ cõtradicũt ad finẽ
vt euitent falsum ar. d. c. cũ tu. ⁊ hoc etiã tenet do. Anto. in. c. pre-
allegato. forte tñ nõ esset absonũ qȯ hoc casu etiã possit fieri cõcor-
dia vt probẽt scd̃m distinctionẽ de qua infra dicetur in casu. lꝫ do.
Anto. teneat cõtrariũ in. d. c. cũ tu. Sed videtur qȯ nõ bene ex quo
in principali dicto essent cõcordes ⁊ in accessorio pñt reduci ad cõ
cordiam. ar. notatorũ in. l. ob carmẽ. §. fi. s̃. de testi. ⁊ per Inno. in
c. qualiter. el. ij. de accusa. ⁊ qꝛ eadẽ ratio videtur qñ vnus cõtradicit
vni ⁊ qñ duo cõtradicũt duobꝰ. ¶ Tertio casu principali. ⁊ tunc
aut nullo modo possunt reduci ad cõcordiã ita qȯ de puncto con
tradicunt. ⁊ tũc dic vt per glo. in. d. c. in nostra. qꝛ si ex vna ꝑte sint
plures illis statur nisi alij dicãt verisimiliora seu iuri cõsona. iuxta
no. in. d. c. in nostra. in glo. ⁊ super ca. ⁊ de prescri. in. c. auditis. per
Inno. ⁊ per glo. in. c. cum ecclesia vulterana. de elec. vel nisi sint di-
gniores. vt. d. c. in nostra. Si vero essent omnino pares neutri sta-
tur ⁊ fertur sentẽtia pro reo nisi in casibꝰ. c. fi. de re iudi. ¶ Quid aũt
si neuter esset reus dicendũ est vt per glo. in. d. c. in nostra. Si vero
testes non directo cõtradicãt vt qꝛ possint reduci ad concordiã. ⁊
tunc cõcludit qȯ aut queritur an debeãt reduci ad concordiam quo
ad periuriũ euitandũ ⁊ ne penam falsi incurrant ⁊ clarũ est qȯ sic
scd̃m omnes vt in. c. cũ tu. extra de testi. scd̃m vnũ intellectũ. ⁊ ita
intelligatur qȯ notauit Ja. but. in. d. l. sed si possessori. §. Itẽ si iura-
uero. de iureiur. ⁊. d. l. cũ de etate. de proba. ⁊. d. l. optimã. de cõtra-
hen. stip. ⁊ bar. hic. ⁊. l. j. de vsur. ad fi. vbi clariꝰ. aut queritur an de-
beãt ꝯcordari vt ꝓbẽt. ⁊ tũc aut ex vna ꝑte sunt plures ⁊ meliores
⁊ nõ fit cõcordia. sed statur illis pluribꝰ ⁊ melioribꝰ vt notauit glos.
in. c. cũ cõtingat. de offi. deleg. ⁊ ibi Inno. glo. tñ sentit cõtrariũ in
d. c. in nostra. de testi. in glo. magna. vbi dixit añ omnia cõcordiã
fiendã si fieri põt al's distinguit an sint plures vel nõ. sꝫ Bar. in. d.
l. ij. §. fi. s̃. si cer. pe. sequitur Inn. nõ facta mẽtione de dicta glos. in. c.
in nostra. sed. d. Ant. in. c. cũ tu. vr̃ tenere glo. in. d. c. in nr̃a ꝑ p̃al-
legatũ. c. cũ tu. ĩdistincte ĩtelligẽdo siue testes essent plures ex vna
parte siue nõ. forte põt dici qȯ hec opi. quã sequitur. d. Ant. sit de iu-
re vera. sed forte nõ seruaretur in practica ꝓpter autoritatẽ Inno. ⁊
d. c. cũ ꝯtingat. ex quo nõ habemꝰ bñ tex. expressum ꝯ̃ dictã autori
tatẽ. Si vero testes sunt pares: ⁊ tũc aut solũ pñt reduci ad cõcor-
diam scd̃ꝫ vnũ intellectũ. ⁊ tũc fieri dꝫ ẽt vt ꝓbẽt vt vr̃ sentire bar.
in. d. l. ij. §. fi. si cer. pe. ⁊. l. insulã. §. j. s̃. so. ma. vbi etiã idẽ sentit Ja.
de are. nã simplr̃ dicit cõcordiã fiẽdã vt intelligantur esse cõtestes. ⁊
clarius etiã hoc sentit qȯ qñ fit cõcordia fiat etiã vt habetur vt in. l.
labeo. s̃. de sup. leg. lꝫ aliter hic sentiat. ⁊ in. d. l. j. C. de vsuf. ⁊ qȯ ẽt
fiat cõcordia vt ꝓbent vr̃ etiã fuisse de mẽte glo. in. d. c. in nr̃a. etiã
hoc casu. d. Anto. teneat ꝯ̃riũ. vt. s̃. dixi. ⁊ sic etiã ĩtelligit voluisse
Bar. in dictis locis. sed vr̃ qȯ nõ bñ dicat ꝑ rationẽ quã dixi. po-
tes tenere opi. dñi Anto. qꝛ solũ qñ alter intellectꝰ est fauorabilior
vel frequẽtius ꝯtingit: põt fieri cõcordia vt ꝓbẽt vt cõtingit in. c.
cũ tu. extra dictos casus solũ fiat ne incidat in falsum aut fieri põt
cõcordia scd̃m plures ĩtellectꝰ. ⁊ tũc aut alter est fauorabilis alter
odiosꝰ ⁊ fieri dꝫ scd̃m fauorabilẽ. d. c. cũ tu. scd̃m vnũ ĩtellectũ scd̃ꝫ
quẽ excluditur irregularitas vt ibi no. aut vterqꝫ est fauorabilis. et
tũc aut est alter verisimilior attẽta cõi accidẽtia. ⁊ scd̃m illũ fieri dꝫ
cõcordia scd̃m aliũ ĩtellectũ. d. c. cũ tu. nã qꝛ cõis ⁊ frequẽtius ꝯtin
git fieri binã appellationẽ quã binã excõicationẽ. iȯ ibi fit concor
dia ꝑ binã appellationẽ. aut neuter est verisimilior nec fauorabi-
lior alio. ⁊ tũc dꝫ fieri scd̃m ĩtellectũ qui fauet reo. vt. d. c. cũ tu. ĩtel-
ligẽdo qȯ dicti canonici erãt rei ꝓut ibi ĩtelligit glo. sed alij ĩtelli-
gunt qȯ erãt actores ⁊ ꝓcedũt tũc p̃cedẽtes intellectꝰ vt ibi no. per
Joã. an. Et p̃dicta ꝓcedũt etiã si testes ꝓducantur ab eadẽ parte vt
notauit glo. in. d. c. in nostra. lꝫ. d. Anto. aliter dicat. vt. s̃. dixi. Si
aũt vnꝰ testis cõtradiceret pluribꝰ tũc si nõ possent reduci ad con-
cordiã nõ valeret eiꝰ dictũ ⁊ argui põt de falsitate secꝰ si possent re
duci ad cõcordiã ꝑ supradicta ⁊ p̃dicta qñ testes cõtradicũt testi-
bus. si aũt cõtradicũt instrumẽta est materia. c. cũ Jo. de fi. instru.
vbi plene ꝑ Inno. ⁊ Jo. an. ⁊ Jo. cal. ⁊ ꝑ Bart. in. l. ij. §. fi. quẽad.
te. ap. ⁊ de materia in spe. de teste. §. postquã. ꝑ totũ. ¶ Itẽ aduer-
te qꝛ Jac. de are. ⁊ Bart. in. d. l. insulã. §. j. ff. so. ma. videntur appro-
bare qȯ dixi. s̃. circa scd̃m casum. s. qȯ debeat fieri cõcordia qñ vnꝰ
vni cõtradicit sicut ⁊ qñ plures pluribꝰ lꝫ. d. Ant. aliter dixerit vt
s̃. dixi. ¶ Itẽ adde qȯ dixit. d. Ant. in. d. c. cũ tu. Ja. bu. dicere qȯ
vbi est dubitatio etiã ratione cõtrarietatis testes reducuntur ad cõ-
cordiã ⁊ cõcordabuntur etiã vt ꝓbent si aliter res ꝓbari nõ possit. sic
dicit eũ tenere in. l. cũ de etate. s̃. de ꝓba. tñ re vera si bene inspiciã
8 tur eiꝰ dicta nõ clare. h. d. ¶ † Itẽ adde qȯ multis modis reducũ
tur testes ad cõcordiã: qꝛ qñqꝫ per actꝰ multiplicitatẽ. vt. d. c. cum
tu. ⁊ facit qȯ no. in. l. ij. §. exactis. s̃. de orig. iur. qñqꝫ intelligẽdo di
ctam vnius ꝓprie ⁊ alterius ĩproprie. d. l. sed ⁊ si possessori. §. item
si iurauero. ⁊. l. stipulatio ista. §. hoc quoqꝫ. §. eo. ti. qñqꝫ ꝑ repeti-
tionẽ vt si dicat testis titiũ debitorẽ in. c. interrogatꝰ quomȯ scit
dicit qꝛ tali die ꝓmisit. l. ⁊ tali die. c. qꝛ intelligitur repetitis primis
quinquaginta. idẽ in tꝑe vt si in dicto apponat tꝑs ⁊ nõ repetat
in ratione dilationẽ. nã presumitur repetisse vt notauit Bar. in. d. l.
labeo. qñqꝫ soluatur a cõtrarietate intelligẽdo vnũ scd̃m veritatem
aliũ scd̃m opi. ar. l. seruo manumisso. de cõdi. inde. scd̃m do. Ant.
de but. in. d. c. cũ tu. qui finaliter cõcludit qȯ qbuscunqꝫ modis le-
ges discordãtes cõcordantur. ⁊ eisdẽ etiã modis cõcordãtur testes.
¶ Itẽ adde ẽt p̃dictis qȯ lꝫ testes adinuicẽ reducantur ad cõcordiã
tñ dicta testiũ nõ reducuntur ad cõcordiã cũ dicto partis vt notauit
glo. ⁊ Inno. in. d. c. cũ cõtingat. ⁊ Bar. in. d. l. ij. §. fi. ⁊ ideo si pars
dixisset in articulo aliqd factũ añ nuptias ⁊ testes dicũt factũ post
nuptias nõ esset ꝓbata intẽtio agentis: qꝛ dictũ partis pro seipso
9 nõ facit fidẽ. ¶ Itẽ adde dictis Bart. qꝛ vr̃ velle hic † qȯ successor
nõ possit declarare verba ambugua p̃decessoris. nã ipsemet vr̃ sen
tire contrarium in. l. ab executore. j. de appella. ⁊ ibi etiam tangit.
quid si iudex reseruauit sibi rationẽ expẽsarum an successor possit

eas declarare. nam dicit qđ sic ꝑ quo allegat hic Ange. q2 ad executorē snīe pertinet declaratio ipsius snīe allegat no. in glo. in. l. j. C. de sententiis q̄ sine cer. quā. ⁊ not. per Bar. in. l. terminato. C. de fruc. ⁊ hoc dictū sequit̄ hic Ange. Sed forte pōt dici qđ si declaratio habet fieri ꝑ verisimilia ꝓcedat dictū Bar. in. l. ab executore. ſ3 si alias sit mera declaratio ꝓcedat qđ hic dicit. ¶ Itē adde inquātū dicit qđ libellū dubiū dānum datū per ꝓcuratorē dñs nō declarat. qđ est verū nisi dñs illud declaret ad vtilitatem rei per notata in. l. si qs a filio. §. si plures. de le. j. ¶ Ultimo adde inquātū dicit qđ bonus assessor d3 facere bānitū cōfiteri qđ ipse est ille idē erbānitus de quo ꝓcessus loqtur qñ pluralitas nois apparet. ⁊ q2 hec cōfessio nō videt̄ sufficere. nā ex quo dubitat̄ de corpe ꝑpter pluralitatē nois nisi cōstet qđ citatio cōprehēderit illū vt q2 facta fuerit ꝑsonaliter vel ad domū eius nō astrinxit. exēplū si fuit citatus per edictū petrus martini de tali loco cū plures essent ibi tales. facit qđ notauit glo. in. l. eū quē temere. ſ. de iud. ⁊ q2 vt citatio arctet citatū d3 esse clara. l. aut q aliter. §. j. ſ. qđ vi aut clam. ⁊ q2 in criminalib⁹ persona d3 designari clare. l. libellorū. ȷ̄. de accu. q̄ claritas cessat ꝑpter pluralitatē noim ⁊ corporū. l. hac cōsultissima. C. qui testa. fa. pos. ⁊ qđ ibi no. per Bart. ⁊ sic vr̄ qđ citatio fuerit nulla ⁊ cōsequēter ꝓcessus nullus. ideo nō vr̄ validari l3 fateatur qđ sit ille erbānitus de quo in ꝓcessu habet̄. Et ideo conclude qđ cōsilium erit qđ confiteat̄ se illud maleficiū fecisse. nā tunc virtute cōfessionis ⁊ bāni poterit fieri executio bāni ⁊ dānati. nā ex quocunq3 inordinato processu pōt inferri cōtra cōfessum etiā pena capitalis. vt notauit Inno. in. c. qualiter. ij. in pe. col. de accu. ⁊ bar. in. l. si confessus. de custo. reo. ⁊ facit etiam bene. c. j. ⁊. ij. de appel. in. vj. alias de accusationibus.

Si stipulante. Si alternatiue interrogāti respondetur de vno vitiatur stipulatio in totum in speciebus. secus in summis. Itē secus si ꝓcedat interrogatio copulatiua. h. d. Et plene de materia in. l. j. §. si qs simpliciter. ſ. eo. ti. ¶ In glo. sup verbo teneri. in fi. dic scđa vera vt etiam notatur in contrario. ¶ In glo. super verbo queadmodū. ibi solue vt ibi: quia stipulatur ibi quis alternatiue respectu diuersorū personarum hic respectu vnius.

10 **Sacram.** †Super re exēpta a nostro cōmercio obligatio nō cōtrahit̄ ⁊ ante cōtracta dissoluit̄ nec reuiuiscit impedimēto cessante. idē in domo vsq3 ad areā dissoluta. sec⁹ in naui dissoluta aīo reficiēdi ⁊ ex eisdē tabulis refecta in fructib⁹ aūt nascituris 3hit̄ obligatio ⁊ expectat̄ natiuitas illorū illisq3 natis ⁊ cōsumptis cessat obligatio ⁊ reuertit̄ cū renascunt̄. h. d. ¶ Et diuidit̄ principal'r in septē ptes. p̄io determiat vnā. q. scđo aliā q̄ depēdet ex antecedētibus. tertio assignat vnā rōnē in cōtrariū. quarto ponit duo dicta q̄ vident̄ esse cōtra ꝓcedentē terminationē. quinto ponit solutionē ad dicta 3traria dissilitudinē assignādo inter stipulationē hois liberi ⁊ vini seu frumēti. sexto ponit differētiā īter nauē ⁊ hoiem septimo ponit effectū p̄ntis inquisitiōis. secunda ibi nec reuocant̄. tertia ibi qm̄ qdē. quarta ibi nā ⁊ si nauē. qnta ibi s3 hec dissimilia. sexta ibi q̄uis. vij. ibi h̄ tractatus. Prima subdiuidit̄ in tres: q2 primo ponit̄ solutio qōnis. Scđo ibi q̄uis rō dubitationis. tertio ibi nā ⁊ cū quis. rō solutionis. ¶ Et pro euidētia p̄mitte qđ tertia ps in v̄. sed qm̄ quidē legitur duobus modis. primo qđ sit rō ꝓcedentiū. scđo qđ sit rō cōtra predicta put tangit̄ hic in glo. ⁊ clarius p Bar. ⁊ ang. ¶ No. plures res q̄ non p̄nt deduci in stipulatione vt res sacra hō liber res religiosa ⁊ gnāl'r oīa q̄ nō sunt in nostro 3mercio. ¶ Et no. q vbi scđm p̄ns tps aliqd non pōt subijci dñio nr̄o in suo gñe ibi nō pōt contrahi obligatio sup illo nedū pura sed nec etiā sub cōditione. ¶ No. qđ si res ꝓmissa desinat esse in nostro cōmercio absq3 facto promissoris. ⁊ ante moram liberatur ꝓmissor ac si res esset perempta. ¶ †Itē no. qđ illud qđ dissoluit obligationē contractā impedit etiā contrahēdā. ⁊ sic no. illud gnālē q illud qđ tollit iā cōtractū h3 īpedire fiēdū. ¶ An aūt ecōtra q̄ nō īpediūt iā facta impediāt fienda dicet̄. ȷ̄. e. l. plurib⁹. §. ⁊ si placeat. ¶ †No. qđ obligatio semel extincta amplius non reuiuiscit de quo in. l. q res. §. areā. ȷ̄. de sol. ⁊ in. c. queris. de conse. di. iiij. ⁊ sic facit ad notata in spec. de proba. §. probare. ver. circa nouale. ⁊ per gl. in. l. si pater. la. ij. ſ. de adop. ¶ No. ſm vnū intelle. in ver. qm̄ quidē. qđ vna ⁊ eadē causa nō d3 esse cā duoꝝ 3trariorū. ¶ Scđm aliū intelle. no. qđ cōtrariorū nō est eadē natura seu disciplina. ⁊ hoc ideo q2 nō est eadem rō. ¶ No. qđ inter obligationē esse ⁊ extinctā fore est dare mediū. s. cessare vt hic p3 in exēplo fructuū ⁊ nauis dissolute de quo in. d. §. areā. ⁊ aliqd per glo. in. l. ij. §. j. ſ. eo. ¶ Itē no. qđ promissio fructuum futurorū nō est 3ditionalis qñ certa quātitas ex certo fundo ꝓmittit̄ absq3 expressione alicuius verbi iportantis conditionem de quo hic in glos. ⁊ plene ꝑ Bar. ⁊ Cy. in. l. si qs argentū. C. de dona. ¶ Itē no. qđ de separatis seu de filibus nō fit recta illatio seu argumētatio ad idē. l. pap. exuli. ſ. de mi. ⁊. l. si maritus. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. ¶ †No. qđ non est honestū expectare casum ⁊ aduersam fortunam liberi hois. ¶ No. ar. ad illud generale qđ non debet inspici illud qđ euenire potest de quo hic per Bartol.

11

12

13

⁊ Ang. ¶ Itē not. qđ l3 in naui dissoluta an redeat in obligationem distinguat̄ an eo animo sit dissoluta vt reficiatur tamē secus est in domo deposita vsq3 ad aream etiam cum proposito reficiendi: q2 indistincte dicitur alia esse de quo hic per glo. ⁊ in. l. qui vsu-

14 fru. ſ. de vsufru. ¶ Itē no. ar. †qđ ecclesia destructa totaliter non censeat̄ eadē de quo hic tangit Bar. Inno. tangit in. c. ij. de oper. no. nun. aliqd glo. in. c. ⁊ hoc diximus. xvj. q. vij. ¶ In glos. super ver. ex libero. ibi estimatio ꝑpter morā imo petit̄ seruus qñ interuenit mora l3 prestari non pōt vt probat̄. ȷ̄. eo. l. si seruū. §. fi. ¶ Et aduerte q2 hic nō dat̄ vera solutio ad cōtrariū: sed vera sol. est vc3 qđ si talis homo liber factus postea efficiat̄ seruus restaurat̄ legatum subaudi ex noua volūtate si appareat. l. cū seruus. de ademē. l. ¶ In glo. super ver. amphoras. ibi qđ ibi natū erit. ⁊ est ratio diuersitatis: q2 relatiuū quis vel qui iūctum verbo futuri tpis facit cōditionē. l. stichum qui meus erit. de le. j. que cōditio intelligitur de prima vice. l. houe. §. hoc sermone. de ver. sig. ⁊ ideo illa deficiēte nō debent̄ secus qñ dico promitto. c. amphoras vini ex tali fundo q2 tūc nō est dispositio cōditionalis: q2 cessat ratio p̄dicta. si aūt quātitas nō esset expressa vt q2 simpl'r ꝓmitterent̄ fruct⁹ nasci turi ex tali fundo dispositio est cōditionalis. l. j. in fi. de condi. ⁊ demō. ¶ Itē aduerte q2 vbi apponit̄ certa quātitas cū relatiuo futuri tpis dispositio regulariter est cōditionalis vt dixi. fallit in duobus casibus. primus qñ locus certus est adiectus causa designationis nō causa taxationis seu cōditionis. qđ apparet ex eo: q2 certus locus fuit adiectus in executiōe nō in obligatiōe. l. luci⁹ de alimē. ⁊ ciba. lega. ⁊. l. quidā testō. de leg. ij. Itē fallit qñ nō est vnica prestatio sed sunt plures annue. l. legatū. §. vini fallerni. de annu. le. ⁊ in. l. ex eo. de vi. ole. ⁊ triti. le. ¶ In glo. sup ver. naturale. in fi. sed ibi illud operat̄ fauor libertatis. ¶ In glos. super ver. merito ibi. §. si sublat⁹. dic clarius qđ domo deposita vsq3 ad areā ⁊ restaurata nō est eadē domus vere. nec scđm fictionē si agitur de actione ꝑsonali vt hic. ⁊. l. si ita. §. fi. de le. j. cū ibi no. secus qñ agit̄ de actiōe mere reali. ¶ In glo. sup ver. alia erit in fi. glo. assignat aliā rōnem in. l. qui vsufru. ſ. de vsufr. vc3 qđ nauis facilius reficitur q̄ domus: s3 Bar. istā impugnat: q2 facilius reperiunt̄ magistri ꝑ domo reficiēda q̄ ꝑ naui. ideo dat aliā vc3 qđ ideo aliud in domo: q2 animus circa ista immobilia que nō mouent̄ de loco ad locū nō pōt sic opari in eorū detētione sicut in aliis q solo nō coherēt: sed potes dicere q rō glo. pōt saluari: q2 facilius naues reducunt̄ in pristinā formā q̄ domus. nā vt dicit hic Ang. impossibile est vnā domū nisi totaliter sit lignea refici ex eisdē rebus. quoniā in dissolutiōe cōiter plurima destruunt̄. ⁊ oportet esse nouā calcē. ⁊ sic nō possunt dici oīa sic reposita in pristinū statū sicut in naui. ¶ Itē aduerte q2 rō Bar. posset morderi: q2 facilius perdit̄ possessio rei mobilis. l. rē mobilē ⁊. l. rē que nobis. de acq. pos. ¶ In glo. sup ver. restituēda. in p̄n. ⁊ debet dicere a ꝓprietario fructuario. vt patet ex sequētibus. ¶ In ea. glo. ibi vel dic recte. q2 prestatur a fructuario ꝓprietario de re restituēda cautio finito vsufru.

15 l. j. hic allegata. ¶ Extra glo. attēde q2 tāgit hic Bar. † an ea que tollūt iam facta impediāt cōtrahēda ⁊ ponit suā distinctionem. Ang. hic dicit aliter vc3 qđ vbi causa obligatiōis extictiua respicit solū p̄terita nō ꝓcedit regula. sec⁹ si indifferēter respicit omne tps: q2 tūc noue obligatiōis cōtrahēde nullus esset effect⁹. et ideo tūc ꝓcedit regula ad. l. quoties. ȷ̄. de noua. ⁊ ad. l. si sub cōditione. ȷ̄. de so. Responde q ibi erat impossibile seu nouationē sequi nisi prius obligatio induceret. ⁊ ideo ibi ad finē liberationis ⁊ nouationis inducēde cōtrahit̄ obligatio. ¶ Et subdit hic Bar. ex. d. l. quoties. ⁊. l. sub cōditione qđ si vnū statutū disponit qđ vnus bānitus post terminū bāni rebānitus nō possit esse de prioribus et alio statuto caueat̄ qđ occidēs rebellē sit exēptus ⁊ eximat̄ ab omni bāno qđ incurrere posset ꝑpter delicta p̄terita ⁊ infra terminū bāni erbānitus occidit rebellē qđ in vltimo puncto termini 3hit̄ obligatio bāni vt eximat̄ ab eo. ⁊ iō velut exēpt⁹ de bāno poterit esse de priorib⁹. Ang. hic 3 ⁊ idē Bal. q2 illud verbū posset est verbū p̄teritū īperfectū. ⁊ sic īpedit bānū īcurri qsi circūducto edicto seu termino: q2 vr̄ statutū sibi relaxare necessitatē cōparēdi. allat Ang. l. ⁊ post edictū. §. circūducto. de iudi. Bal. allegat. l. qsitū. ſ. re iu. ⁊. l. ij. si qs can. cū ergo aliud sit obligationē dissolui ⁊ aliud īpediri ne illa 3hat̄. ȷ̄. e. v̄. decē. nullo tpe inueniet se erbānitū. ⁊ ꝑ p̄ns nec rebānitū. S3 tu potes dicere qđ dictū Bar. ꝓcedat per. ll. allegatas p ipsum. ⁊ q2 priuatio p̄supponit habitū. ſ. de iu. ⁊ iur. l. manumissiones. nec ob. iura allāta p bal. ⁊ ang. q2 in aliis casib⁹ loquunt̄. nā. §. circūducto. loquit̄ qñ nō cōparet ille ad cui⁹ instantiā emanauit citatio. s3 in casu nr̄o p̄ns erat iudex q formauerat inqsitionē ⁊ bannū. iō sibi iputet si nō cōparuit. si aūt cōparuisset ⁊ allegasset suā defensionē forte tūc ꝓcedere posset dictū Ang. et Bal. q2 tūc deberet iudex tollere bānū seu relaxare bānitū; q2 conditio bāni ⁊ terminus bāni nō euenit ꝑpter cōparitionē factā cū iusta cā defensionis. secus si nō cōparet. nō ob. etiā. d. l. qsitū. de re iud. q2 ibi erat īpedimētū necessariū ꝑpter qđ venire non poterat hic sec⁹ ⁊ inter ista est lōga dr̄ia vt no. Jo. an. in. c. si postq̄. de ele. li. vj. Et eodē mō pōt rñderi ad. d. l. ij. ¶ Et ex p̄dictis no. limitationem

tione ad nota. in d. l. h. situ. qr loquit qn iudex scit defensionem ne cessariã q necessario iportat absentiã a iudicio. al's sec⁹. ¶ Ité ad de qr dicit hic Ang. q si cõtingat in pũcto quo qs occidit rebellé ipsum occisoré exbãniri et statutũ nõ loquit de exbãniedis sed so lũ de exbãnitis nõ gaudebit talis occisor bñficio statuti. et sic di cit tenere Iac. butr. in. l. si qs id qd. §. si dũ opponit supra de iuris di. om. iudi. ¶ Et tãgit hic Bar. an inspiciat qd euenire põt. et in effectu etiã Ang. idé cõcludit p alia vba dãdo aliquas fallétias et vltimo casu Bar. addit vnã fallentiã in qua ispicit qd euenire pt lz presens status rei nõ indicet contingétiã de futuro: qr fallit ƀm eum minoris et status fauore. l. iij. §. cause. ad carbo. et qd no. in. l. j. de. C. ordi. iudi. ¶ Ité adde dictis Bar. q nomé ecclia põt mul tis modis accipi vt no. glo. in. c. j. extra ne pla. vi. su. et facit qd no.

16 Azo in summa. C. de sa. san. eccl. ¶ † Ité q vbi ecclia est destructa nõ perdit priuilegia sua nisi fuerit destructa autoritate supioris propter delicta vt no. Inno. in. c. ij. de ope. no. nũ. et rõ esse põt: qr illud priuilegiũ censetur quasi ius reale inherés ipsi rei cui est cõ cessum. ideo durat p. l. seruitutes. §. si sublatã. s. de serui. vrba. pre. ¶ Ultimo an cessante causa cesset effectus dic vt per Cy. in. l. gene raliter. C. de epi. et cler. et Bar. in. l. ij. §. fi. s. de dona. et per canoni stas in. c. post translationem. de renũ.

17 **Si rem.** † Due cause lucratiue nõ possunt concurrere cir ca eandé rem q põt ad oculum demonstrari nisi vna sit reuocabilis. et de materia plene in. l. meuius. §. duob⁹. de leg. ij. ¶ Nota q res que efficit mea ppter successioné mihi dela tam dicitur effici mea ex cã lucratiua. qd intellige si hereditas est soluendo alias secus. l. si seru⁹ legatus. §. stichũ. ver. Ité si dño. de leg. j. ¶ Ité nota ƀm bal. q si lite pédéte desinit actoris interesse infirmat petitio qd dicit verũ in ciuili sec⁹ in criminali per. l. iter oés. §. recte. j. de fur. ¶ Tu dic q in ciuilibus recurrédũ est ad no tata in. l. q aũt. §. j. si quis cau. in criminalibus in. l. q ea méte. j. de furtis. et i. l. j. de crimi. stel. ¶ In gl. sup ver. nõ liberet ibi. et ideo statim agunt. sed Hy. dicit expectari cõditionis euentũ et vtrãq opi. posuit glo. in. l. nõ quocunq. de leg. j. vbi in fi. princip̃ videt esse casus pro secũda. Sed salua vtrãq ƀm Ja. de are. qr ipsam rem solutã agi non põt nisi condictione existente. sed ad id quãto minus res valet: qr auferri põt per conditionis existentiã statim agi poterit per hanc glo. facit. l. j. §. si heres. j. ad trebel.

Stichum. Res perempta post morã potest condici et in stipulationem deduci. h. d. ¶ In text. ibi idé dr. s. vt valeat stipulatio. ¶ Nota q in obligatione rem resti tui etiam ipsa re perempta ipsa res cõdicit. et ad idé. l. si seruus. §. bone. de condi. fur. põt etiã tunc condici estimatio p. l. in re furti ua. s. de condi. fur. non violando tex. de hoc tũ dic vt dixi in. l. sti

38 pulationes non diuiduntur. ver. celsus. ¶ † Ité no. q fur et moro sus equiparant. et facit ad notata in. l. nemo. s. tit. primo.

Si quis. Qui pmisit sistere ancillã in aliquo loco vt si stere in eadé cã lz sistatur sine partu de quo tũc erat pgnans. h. d. ¶ Et attéde qr dubiũ erat: qr nõ videbat sisti in eadé cã ex qua erat pgnãs prĩo et nõ sistebat part⁹ cũ illa. Sz cõ trariũ decidit. et rõ eé põt: qr lz ptus sit portio viscer̃ donec est in vétre tñ postq separat⁹ est a vétre non est ampli⁹ illius ps. et ideo satis est sistere ancillã. ad hoc facit. l. si fili⁹. §. cũ fundus. s. eo. titu.

Summarium.

1. Stipulari vtiliter dicitur qui insulam fieri stipulatur.
2. Mora commissa propter non factum purgari potest.
3. Mora ante litem contestatam purgari potest.
4. Mora non purgatur lite contestata.
5. Commissio pene legalis primitiuam non nouat.
6. Mora in quibus casibus purgari nequeat.
7. Purgatio more non de rigore admittitur sed de equitate.
8. Mora purgatur vt actio conseruetur.
9. Purgatio more an admittat ad actioné principaliter ɔsequédã.
10. Actor post longum interuallum moram potest purgare.
11. Moram purgare quando reo liceat.
12. Mora in extraiudicialibus non purgatur.
13. Moram non purgabit qui in canonem late sententie incidit.
14. Iurare de calumnia nollens moram purgare potest.
15. Confessus sponte licet non conuictus non potest appellare.
16. Contumax in respondendo positionibus et pro confesso habitus appellare non potest.
17. Sententia executiua executionem suam secum trahit.
18. Dies tacitus legatis more purgationé impedit in pparatoriis.
19. Mora non purgatur vbi exceptio ab homine vel a lege effectum sortitur.
20. More purgatio semper admittitur in dubio.
21. Precium loco rei succedere quando et in quibus verum sit.
22. Mora purgatur in bone fidei iudiciis sed non in stricti iuris.
23. Mora non purgatur si propter maleficium committatur.
24. Stipulatio habere licere an committatur lata sententia.
25. Mora est impurgabilis in arbitriis stipulatione vallatis.
26. Mora non purgatur vbi dies et pena apponuntur.
27. Voluntatibus vltimis plus fauetur q contractibus.
28. Dolus non requiritur vt in mora quis constituatur.
29. Voluntas contrahentium absoluta censetur et libera.
30. Mora quibus casibus purgari non possit. et nu. seq.
38. Interesse ex pena sed non mora.
39. Mora an possit purgari post litem contestatam.
40. Mora quando post sententiam purgari possit et quando non.
41. Dominus seruum defendere tenetur in iudicio noxali.
42. Mora ante contestationem commissa ex parte rei põt purgari.
43. Mora cõtracta post lité contestatã purgari põt vsq ad sentétiã.
44. Mora quibus purgetur casibus. et nume. seq.
50. Mora si purgari nequeat infra tempus debitum obstante impe dimento cuius cedet periculo.

a **Si insulã.** [a] Ista est subtilis et notabilis lex in sua materia et quotidiana. h. d. Cũ interesse commissum post moram petitur admittitur more purgatio ante litem conte. post litem vero conte statam secus. h. d. scdm Bar. vel sic scdm Ange. Si in stipulatio ne faciẽdi nõ est adiecta dies neq pena potest mora purgari vsq ad litem conte. h. d. ¶ Et potest diuidi in duas partes principa les. et primo ponitur thema ex quo tacita resultat questio. Secun do ponitur responsio. secunda ibi quãdiu. et illa secunda subdiui ditur in duas q primo ponitur responsio de tempore ante litem contest. secundo de tempore post litem conte. secunda ibi qd si li tem. ¶ In tex. ibi facere dic. et sic ɔmissa est stipulatio ad totale in teresse supra eodem. l. si ita stipulatus essem abs te. Queritur mo do an admittatur purgatio more. respõde vt sequitur. ¶ Ibi lité contestatus. subintelligit super interesse. nõ auté super ipso facto.

1 qr illa non impediret quo minus mora posset purgari. ¶ † Nota primo qd qui stipulatur fieri insulã vtiliter stipulatur qd intelli ge scdm Ange. si locus fuerit demonstratus et talis qd intersit sti pulatoris ibi fieri al's stipulatio esset inutilis. l. ij. §. si quis insulã. supra de eo qd cer. lo. et. j. eo. l. qui insulã. requirit etiã vt exprimat qualitas et quantitas. et sic mẽsura ipsius insule. et cuius latitudi nis vel altitudinis et de materia. Alias posset propter nimiam in certitudiné vitiari. nam posset pmissor liberari dãdo domũculã pallearũ vel duorũ digitorũ seu talé quã nõ habere poti⁹ iteresset quã habere. Cõstituit eñ fundus et domus destinatione nostra lz facilius fundus. l. qd in rerũ. §. si quis post. et. l. si dom⁹. in prin. de leg. j. et. s. cõ. pred. si quis duas. §. si qs parté. et hoc etiã tenuit Iac. de are. scdm Ang. in. d. l. qui insulã. j. eo. ¶ Nota scdo qd qui obli gat se ad factũ nõ expresso tpe infra qd illud debeat explicare tene tur illud cõsummare infra tm̃ tps infra qd illud potuisset p alios similis ɔditionis cõsummari assumpta via téperaméti de quo in l. cõtinuus. §. cũ ita. et. §. ité qui insulã. j. e. ¶ Nota tertio q elapso toto dicto tpe mora cõmittit et non ante qd intellige ad totale in teresse per ea que habent in. d. l. si qs insulã. et que dixi in. d. l. si ita stipulatus essem abs te. et. s. e. l. stipulationes nõ diuiduntur. §. fi.

2 ¶ † No. quarto q mora cõmissa ppter non factũ põt purgari. Si auté esset cõmissa ppter factũ vt qr nõ fieri esset in obligatione et esset cõtra factũ tũc videt qd nõ admittat purgatio more cũ facta non possit fieri infecta. l. in bello. §. facte. de cap. scdm Ange. sed

3 an hoc pcedat indistincte infra dicet. ¶ † Nota quinto qd mora ante lit. cõtest. põt purgari qd intellige de equitate. l. si seruũ. §. se quit. j. e. et sic secus de rigore videt. ¶ Et per hoc dicit Ange. qd si ex forma statuti in decisione causarũ solus rigor sit seruandus qd hoc casu nõ habebit locũ purgatio more. Et idé dicit si statutum dicat queé debere cogi ad obseruantiã pmissorũ per instrumentũ guarétigie vt est in plurib⁹ partib⁹ Italie et maxime in Tuscia. nam tũc scdm eũ nõ habebit locũ purgatio more. Et contra istud dictũ facit qr statutũ videt recipere interpretationé restrictiuam scdm ius cõe ne quis dãnum patiat iuxta nota. in. l. ij. C. de nova. et ple. in. l. oés populi. in materia interpretationis statutorũ. s. de iusti. et iur. vñ forte hoc dictũ non pcedit nisi forte statutũ tribuat executioné paratã ipsi instruméto sicut sentétie: qr tũc sicut qñ pe titur executio sentétie nõ posset mora purgari ita etiã in casu isto.

4 ¶ † No. vj. q post lité cõte. nõ admittit purgatio more. ¶ No. vij. qd in obligatione faciendi post morã succedit obligatio ad inter esse de quo plene in. l. stipulationes nõ diuiduntur. §. celsus. s. eo.

5 ¶ No. vlti. scdm Ange. † qd cõmissio pene legalis nõ nouat primi tiuam. nam scdm eum interesse est pena legalis et nihilomin⁹ eo cõmisso potest solui factũ qd fieri non posset scdm eum si nouatio esset facta cum illa perimat obligationé: et per cõsequés soluendi potétiã. insti. qui. mo. tol. ob. §. j. et. l. j. j. de noua. vide omnino qd infra dicet. ¶ Et hinc sumpta occasione Ang. hic tractat an et qñ per stipulationé penalé nouet primitiua de quo plene per Bart. in. l. ita stipulatus. j. e. et ibi plene dixi. vnde hic non repetam. Et his sic pro notabilib⁹ elicitis transeo ad apparatũ ad quem ad uertatis: qr forte nõ andiuistis vnquã ita bene expeditam et rumi natam istam materiam. ¶ In glo. ij. ibi. §. scia dic. sed certe ille. §. non bene probat limitationé glo. qr loquit quãdo tractat de pur

a ¶ Si insulã. Adde Ioã. de imo. cõsi lio. clviij. et consi. cxlix.

gatione more ex parte actoris ad actionē conseruandā. hic vero qn̄ tractaṫ de purgatione more ex pte rei. et sic casus est diuersus et p cōsequēs nō vr̄ inferre ad ꝑpositū. ar. l. inter stipulantē. §. sacram de v. o. sed hec dissimilia. s. eo. ꝛ. l. fi. supra. de cal. et hoc etiā sensit hic Ang. sup hac glo. sed ꝑ glo. ꝛ ipsius limitatione melius facit. l. si cū dies. §. fi. cū. l. se. s. de arb. vbi vr̄ casus ꝑ gl. ꝛ p ipsa bñ facit rō qꝛ cū hec materia purgationis more sit fundata sup eq̄tate. l. si seruū. §. sequiṫ. j. e. non vr̄ equū ꝙ debeat posse purgare qn̄ interest aduersarī ipsam nō purgari ne fiat ei p̄iudiciū saltim nisi interesse illud refundaṫ vt voluit gl. in. d. l. si cū dies. §. fi. cū. l. se. de quo et. j. tangeṫ. ¶ Itē aduerte scdō qꝛ limitatio glo. nō videṫ in se bona. nā cū hic tracteṫ de obligationib⁹ facti in qbus nō pōt agi nisi postq̄ trāsactū est tp̄s quo fieri potuit vt hic ptꝫ. ꝛ etiā cōmittiṫ obligatio ad interesse supra. e. l. stipulationes nō diuidunṫ ver. celsus. videṫ ꝙ semp intersit post morā cōmissam. nā et alias nō posset agi ex stipulatione facti etiā post morā nisi intersit. j. e. l. q insulā. et plene no. in. d. ver. celsus. sed dic glo. intelligēdā sane qn̄ aliqd interest actoris. vltra verā estimationē facti. nā tūc opꝫ prestari ip̄m factū. et etiā tale pticulare interesse ad hoc vt mora possit purgari: ne al's creditor remaneat in dāno ex mora rei qd esse nō dꝫ vt superi⁹ est dictū. et facit. j. de regulis iuris. l. in cōdēnatione. §. vnicuiqꝫ. ꝛ de regu. iur. c. mora. lib. vj. Secus quando nihil interest vltra verā facti estimationem: qꝛ tunc sufficit ipsum factuꝫ prestari vt euiteṫ prestatio interesse seu estimationis ipsius facti vt hic patet. ꝛ hoc tenuit glos. in. l. vtiqꝫ. supra de arbi. ꝛ Dy. ꝛ Bar. hic ꝛ etiam Ange. hic in ver. expeditis notabilibus in solutione prime oppositionis. Sed aduerte qꝛ ipse idē Ang. videṫ voluisse contrarium in. x. fallentia regule affirmatiue quā hic posuit. Sed potes eum defensare a contrarietate vt id qd dicit in solutione prime oppositionis procedat quando mora est commissa in extraiudicialibus: sed id qd dicit in decima fallentia p̄allegata procedat quando mora est cōmissa circa decisoria iudicij. nā tunc secundum eum non purgatur mora si actoris interest aliqd particulariter. secus si nil interesset per. d. l. vtiqꝫ. s. de arbi. Maꝫ cū verba. l. predicte hoc innuant qd non possit purgari mora si intersit actoris standum est illis secundum eum vt sic non habeat locum purgatio etiā si offeraṫ interesse licet glo. ibi sub dubio forte dicat cōtrarium: sed non bene secundum ex quo potētia purgādi morā ibi cōceditur sub cōditione si actoris non interest: ꝛ sic oportet dictam cōditionē purificari vt sit locus purgationi. allegat de cōdi. in. l. si quis ita hereditatē. ꝛ videtur etiā intelligere illam. l. vtiqꝫ quando dies ꝛ pena certa in sentētia cōtinetur: sed certe imo ibi non fuit dies expressa in sentētia vt patet ex. §. fi. l. ibi precedētis. cui. d. l. continuaṫ. ¶ Itē nō videṫ dictū suū procedere sed potius glo. quā cōmuniter doc. nostri sequunṫ: qꝛ purgatio more est fundata sup equitate. l. si seruū. §. sequiṫ. j. eo. ꝛ. j. tangeṫ. Ex quo ergo ratio particularis interesse est illa que impedit purgationē more nō est dare aliquā equitatē si p volentē purgare morā tale iteresse etiā offeraṫ quare nō debeat admitti purgatio more sicut etiā ipse idem tenet in extraiudicialibus. Pro ratione tn̄ diuersitatis posset allegari qd in extraiudicialibus non reperiṫ rigor scriptus qd ex parte rei particularis interesse habeat impedire purgationeꝫ more sꝫ in iudicialib⁹ fit vt. d. l. vtiqꝫ. ideo facilius in extraiudicialibus admittitur purgatio cū equitas non scripta facilius p̄iudicet rigori non scripto q̄ scripto iuxta ea que plene legunṫ ꝛ notantur in. l. j. C. de legi. ꝛ in. l. placuit. C. de iudi. ꝛ per canonistas in. c. fi. de trāsac. plus tamen placet dictū glo. propter regulā. d. l. si seruum. §. sequiṫ. j. eo. que videṫ dari pro regula qd in hac materia purgationis more nō debemus inniti rigori sed equitati. ꝛ sic eū habeā scriptā equitatē in iure per viā regule non mirum etiam si contra specificū rigorē alicuius. l. poterit fieri limitatio ex equitate ar. eorū que legunṫ. ꝛ no. in. l. si quis seruo. C. de fur. ꝛ. l. qd vero. ff. de legi. ¶ In ea. glo. ibi solutio. dic hec prima diuinat ad. l. contrariam: sed est vera in se supple si nedum pena sed etiam dies sit adiecta. secus si soluꝫ pena potest tamē ꝛ tertio dici clarius vt hic dicit Ang. qd ille. §. plane nō contradicit huic. l. sed loquiṫ in diuerso casu ꝛ quo ad diuersum effectū. nā re vera ibi nō tractatur de potentia purgandi morā de qua hic tractaṫ: sed de tēpore quo mora contrahitur. quo casu vera cōclusio est qd statim cum est in mora inchoandi cōmittitur ad interesse particulare. sed ad totale non cōmittiṫ nisi trāsacto toto tēpore quo opus perfici potuit. l. continuus. §. qui insulā. j. e. ꝛ plene dictum fuit in. d. ver. plane. ¶ In glo. fi. ibi ius meum factū est deterius. No. bene hanc gloss. relatā ad princ. ad qd gloss. se refert qd ista videnṫ esse paria dicere non admittiṫ purgatio more si interest actoris vel dicere non admittitur purgatio more si ius actoris est factum deterius. Nam ꝛ dici pōt interesse actoris morā non purgari quando ius eius est factum deterius propter moram de quo habes exemplum in. l. ꝛ si post tres. si quis cau. Et similiter videṫ satis posse dici ius eius factum deterius ꝑpter morā qn̄ aliqd interesse eius pticulariter vltra veram facti estimationē. Bar. tn̄ ꝛ Ange. videntur hic dicere qd se habeāt vt genus ꝛ species vt sic dicatur interesse etiā qn̄ ius est factū deterius. Sed ecōtra ius dicaṫ fieri deterius ꝓprie quādo deterioratio concernit substantiā obligationis et actionis vt qꝛ forte ex tp̄e perijt vt. d. l. ꝛ si post tres. et sic non cōcernit aliud interesse. ideo dicūt ꝙ hec limitandi forma inquantū dicitur qd admitti debet purgatio more ante litē conte. nisi intersit actoris proprie hꝫ locū in extraiudicialibus: qꝛ in illis siue intersit particulariter vltra verā facti estimationē siue sit actoris ius factū deterius non hꝫ locū purgatio more. sed in iudicialibus tendentib⁹ ad ordinationē iudicij habet locū alia limitādi forma. s. vt possit mora purgari ante litē cōte. saluo nisi ius actoris sit factum deterius. d. l. et si post tres. vnde non curatur tunc an aliter intersit actoris: quia tale interesse venit officio iudicis refundendū. nam iudex purgationē impediet non audiendo morosuꝫ nisi interesse refuso. l. sancimus. C. de iudi. et not. glo. in. d. l. et si post tres. in extraiudicialibus vero qꝛ ibi nō est iudex ipse actor ip̄ediet purgationē non permittendo fieri lꝫ offeraṫ ꝙ in stipulatione deuenit nisi interesse refundaṫ. ¶ Et ex p̄dictis decidit Bart. ꝙ si ꝑmisisti facere domū in fūdo meo si post morā tuā alieno fundū nō poteris morā purgare: qꝛ ius meū factū est deterius cū non intersit mea amplius fieri in fundo alienato. Angelo placet hec decisio sed nota qꝛ potest esse ſm eum ꝙ in nullo factū est meum ius deterius. puta si fingamus fundū venditū sine domo tātūdē aut plus q̄ cum domo vt quia forte domus incōmodasset vsum fundi emptori. et ideo alia ratio est scdm eū qꝛ non pōt purgari mora. s. qꝛ in fundo meo domus fieri non pōt. et sic nō pōt prestari illud qd in stipulatione deuenit. vnde oportet necessario deueniri ad prestationē interesse qd pōt concurrere cū vera estimatiōe domus et etiam transcendere. ¶ Tu adde ꝙ dictū Ang. nō videṫ procedere. primo qꝛ si tantum poterat vendi fundus sine domo quantuꝫ cū domo non videṫ interesse tunc domum ibi fieri. ꝛ sic non debet aliquo modo posse agi ad interesse et presertim ex quo facto ipsius actoris desinit sibi ius competere. arg. l. si seruus. in princi. s. de cōdi. fur. cū ibi not. ꝛ. j. e. l. sub vno. §. j. ꝛ propter hoc videretur etiā qd dictū Bar. non ꝓcedat. Sed pro concordia forte pōt dici qd si ex necessitate forte rei familiaris alienauit fundū tunc si intererat fieri domū qꝛ multo pluris alienasset si fuisset facta quod tunc procedit dictū Bar. ꝛ lꝫ desinat interesse nūc de p̄senti nō definit retro interfuisse. ꝛ sic debet actio durare saltim ex quo non interuenit factū eius mere voluntariū ar. l. qui auteꝫ. §. illud sciēdum. cū ibi no. per Bar. s. si quis cau. ꝛ de leg. iij. l. fideicō. §. si rē. Si aūt ex mera volūtate alienet forte videreṫ sibi imputandum ex quo facto suo desinit sibi actio cōpetere per. d. l. si seruus. cum ibi no. s. de cōdi. fur. ꝛ. l. si sub vna. §. j. j. eo. ¶ Et ex predictis videṫ qd. d. §. illud sciendū. limitari debeat si absq̄ facto volūtario eius cui actio ꝯpetit desinit interesse. alias secus per iura p̄allegata. ¶ In fi. eiusdem glo. dic ꝛ sic vult glo. qd ibi sit speciale in casu illo qd admittaṫ purgatio more post litem conte. verum quia non assignat rationē specialitatis. Potes dicere secundo qd ibi non loquitur de pena legali quam quis incurrit ratione delicti in qua plene est dicendū vt no. in. l. qui ea mēte. j. de furtis. ꝛ per Cy. in. l. si quis non dicam. C. de episcopis ꝛ cleri. ꝛ in. l. j. C. de crimine stel. hic de pena legali que cōmittitur rōne contractus. Vel dic tertio qd ibi loquiṫ in actione illa ex illo edicto de publi. que videtur esse arbitraria. ꝛ sic in ea feruntur due sententie vt i alijs ideo facili⁹ ibi admittitur purgatio per ea que habenṫ in. l. si cū exceptione. §. quatenus. ꝛ. §. hec actio. qd me. cau. vel quarto pōt dici qd ibi volens impedire purgationē more volebat consequi penā cōsistentē in mero lucro. ideo non sic ei fauet. hic vero pena nō cōsistebat in mero lucro. sed succedebat loco interesse. ideo hic magis fauetur volenti talē penā prosequi. ar. l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. ꝛ hanc solutionē voluit sentire Bartol. in contrario.

¶ Extra glo. pro declaratione nunc est aduertendum qd aliqua iura videntur velle morā posse purgari. aliqua autem alia vidētur oppositū velle de quibus hic plene tangit Ang. in ver. expedita est hec regula negatiua vbi multa iura allegat pro ꝛ contra. ꝛ per glo. Joā. an. in. c. mora. de regu. iuris. in. vj. Licet Ang. hic aliqua addat licet pauca. vnde pro solutione dictorum iurium refert hic Ang. Joan. an. dixisse in dicto. c. mora. posse dari vnaꝫ generalem solutionē videlicet quod regulariter possit purgari mora. 6 † Fallit in casibus in quibus lex vltra procedit declarando qd non possit mora purgari. nam in talibus tunc sit speciale. potest tamen econtrario ſm eū dari regula negatiua ꝙ regulariter non possit purgari. ꝛ sic vbi repetiṫ contrariū sit speciale. ipse tn̄ nō stat in aliqua dictarū solutionū. sed tradit duas regulas quarum vna est negatiua alia affirmatiua. Negatiua est talis vcꝫ qd vbi est apposita certa dies ꝛ certa pena nō admittiṫ purgatio more a qua excipit. xiiij. seu. xv. fallentias de quibus hic plene p eum Regula autē affirmatiua est talis qd de equitate regulariter potest mora purgari intellige qn̄ nō est apposita certa dies ꝛ pena. fallit ſm eum in. xij. fallentijs quas hic prosequiṫ. ¶ Tu adde primo qd Jo. an. in. d. regula mora. aliter loquiṫ q̄ ipse referat. nā ibi dixit qd vbi est apposita pena ꝛ dies a. l. vel canone nō admittitur

titur purgatio nisi in eadem.l.vel alia disponatur contrarium. quod an procedat patebit ex infra dicendis. ¶ Item adde secũ do quod si diligenter ponderentur dicta eius in aliquibus fal lentiis non videtur proprie et apte loqui. quia non videtur ex toto ad regulam adaptari. sed potius respicere diuersum casuz in aliquibus etiam non bene dicit vt patebit ex infra dicendis.

7 ideo aliter prosequar hanc materiam. ¶ † Pro cuius tamẽ de claratione ante omnia premitto quod purgatio more de equitate admittitur non de rigore. nam illo inspecto non videretur de bere admitti: quia statim mora contracta quesitum est ius ad uersario quod sine facto eius tolli nõ deberet. l. id quod nostrũ. de reg. iur. et ideo solum de equitate videtur admitti vt preallegata. l. si seruum. §. sequitur. ĩ. eodez. ¶ Et ex hoc facit hic Ang. magnum fundamentum in ista materia. nam per hoc voluit ꝙ vbicunq; reperitur rigor scriptus in specie impediens purgationem more ibi nunꝙ admittatur purgatio more etiam si eq tas illud suadeat saluo nisi similiter in specie illa eqtas scripta reperiatur. Sed certe hoc suum fundamentum non placet per ea que superius tetigi super glo. quia licet non reperiatur equitas scripta in specie interdum satis est quod reperiatur scripta in genere per modum regule in. d. §. sequitur. per ea que notant̃ in. l. si quis seruo. C. de furtis. et. l. quod vero. de legibus. et quia regulariter tantum operatur expressum in genere quantum in specie. l. si duo. de admi. tu. cum simi. et facit quod no. glo. in. l. ꝑcibus. ad fi. C. de impu. vbi substitutio pupillaris comprehensa sub ↄpẽdiosa vel breuiloq: qꝛ est exp̃ssa in gñe saltẽ excludit mr̃ez sicut et si ĩ spẽ eẽt exp̃ssa. facit qđ no. ĩ. l. luci⁹. de vul. ꝛ pu. et qđ no. Bar. e. ti. i. l. i mã. vul. ꝛ qđ habet̃ i. l. hi q. C. qđ cũ e. ¶ Hoc p̃mis so debemus duo considerare principaliter in hac materia. primum est an ex parte actoris sit licitum moram purgare. secũdũ an ex parte rei sit licitũ moram purgare. ꝛ qꝛ primum est breui⁹ ideo ipsum prius expediã. ¶ Circa primum igitur est aduerten

8 dũ qđ Bar. hic in. ix. q. breuiter se expedit dicẽs † qđ ad actionez cõseruandã admittit̃ purgatio more per. l. si ita qs. §. seia. ĩ. e. lꝫ ad actionẽ principal͛r querendã nõ p. l. tays. §. intra. de fideicõ. li. sed ad actionẽ accessorie q̃rẽdã sic p. l. celsus. §. fi. cũ se. s. de ar bi. Et sic dicit ꝙ purgatio interdũ operabit̃ solũ respectu illius ꝑsone ↄ quã fiet p. l. mora. §. j. ꝛ. §. fi. ĩ. e. ꝛ. l. mora. §. fi. ꝛ. s. de vsu. sed de hoc vltimo dic plene vt no. p eũdẽ in. l. ex duob⁹. la. ii. i. ri. q. ĩ. tit. primo. sed aduerte qꝛ p̃dicte doctrine v͛r obstare fꝫ Ang. l. seruus. §. seru⁹. s. de sta. li. vbi etiã ad actionẽ q̃rendã videt̃ admitti purgatio more. glo. fm eũ in. l. si intra. e. ti. soluit qđ si mora est in dãdo cõmissa tũc nõ purgat̃. vt. d. l. si itra. ꝛ. d. l. tays. §. itra. sed si est cõmissa in faciẽdo tũc poterit purgari dũmõ ante totũ tp̃s elapsuz actor inceperit aliqđ facere. ꝛ sic loquit̃. d. l. ser uus. §. seru⁹. lꝫ aliter loqtur gl. fm eũ in. l. sticho. §. titi⁹. e. tit. i v. v͛r. qꝛ nõ facit differẽtiã inter dationẽ et factũ et an aliquid fue rit ceptũ vel nõ sed solũ an in vi cõuẽtionis exp̃sse actor debeat implere an in vim modi vel in vim conditionis non expresse vt primo casu mora nõ purgetur per. d. l. si intra. et. d. §. si itra in il lis em̃ fuit exp̃ssa cõditio p dictionẽ si q̃ exp̃sse ꝛ pricipal͛r no. cõ ditionẽ vt legit̃ ꝛ no. in. l. si titio. s. qñ dies leg. ce. ꝛ. l. si. x. cũ petie ro. s. e. que conditio dꝫ impleri in forma specifica. l. meuius. ꝛ. l. qui hered. de cõdi. ꝛ demõ. nõ mirũ si tũc nõ põt mora purgari: qꝛ nõ inueniret̃ conditio ipleta in forma specifica. sed vbi actor nõ dꝫ ĩplere in vim cõditiõis exp̃sse tunc bene admittetur etiaz ad actionẽ querendã purgatio more. vt. d. §. seruus. ibi em̃ fuit dictio cũ ꝛ nõ dictio si q̃ dictio cũ principal͛r iportat tp̃s lꝫ secun dario cõditionẽ. d. l. si titio. et no. in. d. l. si. x. ꝛ hec sol. sibi plꝫ per quã dicit declarari aliorũ doc. opi. impfectã. ¶ Sed aduerte ꝙ hec opi. Ang. non v͛r esse pfecta nec pbari p text. in. d. §. titi⁹. nec eius gl. imo poti⁹ videt̃ esse cõtra illũ tex. nã ipse v͛r velle qđ ibi actor non dꝫ iplere in vim conditionis exp̃sse cuius cõtrariũ v͛r ibi expresse dici. nã ibi libertas fuit relicta quibusdã seruis si rõnes reddiderint heredi. et sil͛r aliqui legati sub p̃dicta cõditiõe. ideo attendendũ qđ alius videt̃ intellectus illius tex. et glo. ibi posite. nã vt ibi ptꝫ legata fuit libertas. vt. s. aliq⁹ seruis. ꝛ aliqui etiã alij legati sub p̃dicta cõditione si rõnes reddiderint he redi. postea fuit adiectum qđ infra quatuor mẽses a morte testãtis redderent rationẽ. vñ dubitabat̃ an illud tp̃s intelligat̃ con ditionaliter adiectũ. et sic in effectu inclusuz in conditione vt sic perinde habeat̃ acsi ab initio dixisset si rõnes reddiderint infra quartũ mẽsem a morte testantis. an vero dictũ tp̃s potius intel ligatur adiectũ in vim cuiusdã admonitionis seu incitationis vt sic heres debeat infra illud tẽpus recipere redditionẽ rõnũ ꝛ similiter ille reddere. et ibi dicit̃ ꝙ si aliter nõ constat de mẽte te stantis potius presumit̃ testatorẽ voluisse scđo mõ intelligere. et ideo nõ mirũ in casu illo post dictũ tp̃s admittitur ille ad red dendũ rationẽ ex quo tp̃s in ipsa conditione non fuit expressuz licet testator ex postfacto exp̃mẽdo dictũ tp̃s videat̃ iussisse ipsis statuliberis vt infra dictum tp̃s rationes reddant. et sil͛r heredibus vt recipiant. ex quo enim nõ est appositũ tp̃s in cõditiõe nec sub intellectũ aliter a iure nõ põt dici ꝙ ibi siti mora ex quo poterãt reddere qñ volebãt lꝫ suasum esset eis de certo tp̃e. secus forte qñ dies est expressa in conditione vt in. d. l. tays. §. intra. et voluit glo. in. d. §. titius. et sec⁹ etiã forte si dies tacite a. l. subitel ligatur. exẽplũ sub alio legato ꝙ libertatis relicto sub cõditione potestatiua. l. hec cõditio. la picola. de cõdi. et demõ. Nã tunc deberet iplere cum primũ põt vt ibi ptꝫ al's est in mora. ¶ Itẽ non v͛r bona distictio an aliqđ sit incertũ vel nõ. qꝛ hec so. videtur cõ tra. d. §. itra. idisticte intelligẽdo. nec ob. d. l. seruus. §. seru⁹. qꝛ lꝫ ibi certũ tp̃s esset adiectũ in ↄditione nõ fuit tñ specificatũ tp̃s. sed potius i gñe. Nã ibi fuit data libertas seruo cũ heredi dede rit operas septẽ annoꝝ. Et sic põdera qđ nõ fuit actum de septẽ annis primis morti testãtis: sꝫ de septẽ annis in gñe. Et iđ ibi dr̃ satis v̄ificata conditio si forte p septẽ annos seruiret in septio fuit in fuga. ꝛ postea reuersus seruiuit p aliũ annũ. Nã verꝫ est di cere tũc ꝙ seruiuit p septez annos lꝫ vnus fuerit interpollatus. Nõ enim intelligit̃ qđ debeãt esse cõtinui vt ibi ptꝫ in text. illo in quo est clarũ saltim fauore libertatis. qꝛ nõ dꝫ intelligi de conti nuis ꝛ non interpollatis. In alia vero materia recurre ad ea q̃ notantur per bar. in. l. fi. §. quoties quis mancipia. et ibi aliqđ in tex. supra de publi. ꝛ aliqđ et p Jo. and. in. c. j. de vi. et ho. cle. li. vj. Aliquid etiam per glo. et Bar. supra de diuer. et tẽp. p̃s. lꝫ posset dici ꝙ ibi loquit̃ de cõtinuo alio respectu vcꝫ respectu tẽ poris vtilis nõ respectu interpollati. imo plus v͛r ꝙ si relinqui tur libertas seruo si ↄtinuo triẽnio seruierit heredi ꝙ debeat ex poni cõtinuo. i. itegro. ꝛ sic sufficiat p integrũ triẽniũ. lꝫ iterpol latum seruierit vt est casus no. quẽ reputo sing. forte nõ est alibi in. l. paulus. §. fi. supra de li. cã. Ideo nõ mirandũ si in. d. l. seru⁹. §. seru⁹. cõsequit̃ libertatẽ. qꝛ satis dr̃ formaliter impleuisse ↄditionem et non fuisse in aliqua mora ex quo tp̃s fuit expressum in genere ꝛ non specifice put fuit in. §. intra. ꝛ eodem modo in. d. l. paulus. §. fi. ꝛ pondera etiam dictum. §. seruus. quia loquitur quando conditio fuit apposita per dictionem cum et sic videtur expresse contra theoricam Ang. de qua supra. Nec ob. predictis quod habetur in. d. l. si intra. vbi quando fit mentio de tempore simpliciter videtur quod debeamus intelligere de proximo mor ti testantis: quia ibi loquitur quando conditio consistebat in dã do. nam ibi relicta fuit libertas seruo si intra quinquennium dederit centum. vnde qꝛ illud factũ est momentaneum videtur fuisse mens testantis quod debeat fieri infra quinquennium ꝓximum eius morti. Secus quando habet respectum ad factum successiuuꝫ quod in qualibet parte temporis fieri debet. puta qñ relinquit libertatem. puta si operas. vij. annoruꝫ dederit heredi vel si ei⁹ per triennium seruierit. Nam tunc videtur solum habe re respectum ad vtilitatem resultantem ex ipso facto. Et ideo ve risimiliter videtur voluisse quod sufficiat dummodo heres reci piat operas septẽ annoꝝ vel seruitia lꝫ per tp̃s aliqđ interpolla tum.

9 ¶ † Et ex predictis potes concludere si querit̃ an ad actio nem principaliter cõsequendam admittatur purgatio more. cõ clude si non est adiectum tp̃s in cõditione expresse vel tacite nõ est tractandum de mora etiam si testator iusserit certa die imple ri conditionẽ vt est casus no. in. d. l. sticho. §. titius. Et ideo põt tunc qñcunq; impleri etiam transacto dicto tp̃e. Aut est apposi tũ tẽpus expressum et specificatũ in cõditione. et tũc post lapsum dicti tp̃is non licet morã purgare etiam ꝓ libertate cõsequenda vt. d. l. tays. §. intra. Et idẽ forte si tacite insit a. l. vt. d. l. hec cõdi tio. de condi. et demõ. Interdũ vero exprimitur tp̃s sed non spe cificũ. et tunc si additur cõditioni consistenti in dando intelligit̃ de primo morti testãtis. Ideo postea non admittitur more pur gatio. d. l. si intra. Aut additur conditioni cõsistenti in faciẽdo: et tunc si est factum successiuuꝫ qđ in qualꝫ parte tp̃is fieri dꝫ ad vtilitatẽ eius in cuius persona dꝫ impleri cõditio. Et tunc suffi cit qñcũq; dicta ↄditio ipleatur etiã p tp̃s iterpollatũ. Nã talis videtur esse mens testantis seu disponentis. Ideo lꝫ nõ implea tur infra tp̃s primũ morti testantis nõ dicitur esse in mora. Iõ nec peribit ptãs iplẽdi conditionẽ. d. l. seruus. §. seru⁹. ꝛ. d. l. pau lus. §. fi. Sec⁹ forte si cõditio cõsistit in alio facto puta si rõnes reddiderit infra quinqnenniũ p. d. l. tays. §. intra. Nã et talis cõ ditio etiã in faciendo consistit lꝫ etiã certo respectu dicatur i dã do. qꝛ dꝫ reliqua soluere. d. l. cũ seruus de cõdi. ꝛ demon. Et sub dit etiã hic Ang. ꝙ in cã nũciationis noui operis ad actionẽ q̃ rẽdã actor purgat morã et reũ in mora ↄstituit p. l. ꝑtor. §. si aliqñ. s. de ope. no. nũ. ¶ Sed tu adde ꝙ ibi non erat certum tem pus statutum actori ad iplẽdũ conditionẽ. Ideo proprie nõ dicitur esse in mora lꝫ aliqñ steterit per eum quominus iplea t̃ cõ ditio. Ideo merito postea potest impleri conditio. qđ em̃ est in conditione nõ est in obligatione. l. si quis sub cõditione. s. si qs omis. cã test. ¶ Item aduerte qđ predictis etiã videt̃ obstare. l. si ita quis. §. seia. ĩ. e. Nã respectu actiõis ex stipulatu de qua ibi queritur videtur ibi tractari de actione querenda. et tamen ibi admittitur more purgatio. Sꝫ de hac dic vt ibi dixi. ¶ Itẽ etiaz aduerte qꝛ inquantũ dixi. s. ad actionẽ ↄseruandã admittit̃ mo

re purgatio vt est casus in.d.§.seia.ſm communem intellectum videtur ꝙ hoc ꝓcedat demū duobus concurrentibus videlicet ſi non intercesserit longū internallū post morā.⁊ ſi nihil rei inter ſit vt videtur ꝓbari in.d.§.seia.et per hoc infert Ang.inherendo illi litere ꝙ ſi rei interest non audiatur actor volēs purgare etiā ſi illud interesse offerat et velit refundere etiam ſi lis non ſit contestata.⁊ in hoc fauetur ſcḋm eū plus reo ꝙ̃ actori:q: reus potest ante litem conte.morā purgare etiam vbi actoris interest dūmodo illud interesse offerat vt dictum fuit ſuperius cum glo.§.⁊ no. in.l.vtiqꝫ.ſ.de arbi. Et tamē actor nullo modo audiꝛ volens pur

10 gare ex quo rei interest. ¶†Scḋo etiam ex predictis infert quod ſiue interſit rei ſiue non poterit actor purgare morā post longū internallum etiam ſi lis non ſit contestata.ſed vbi longū interuallum non interuenit poterit purgare etiam lit.conte.ex quo rei in nullo interest.Et ſic actori permitteꝛ purgatio post litē conte.et non reo.Nec est mirandū ſm eū ꝓpter duo.Primo q: actor nō purgat niſi cū rei non interest.ſed reus ſic etiam ſi actoris interſit Scḋo quia actor cōtestando litem non facit cōditionē ſuā deteriorem.l.non ſolet.ff.de reg.iur.ſed hoc casu fieret deterior ſi ea contestata non posset morā purgare.Ideo ei nō debet nocere contestatio ſed ſolum longum internallum.et hec dicit notāda tanꝙ̃ ſubtilia et de mente iuris. ¶Tu adde ꝙ fundamentū ſuum videtur esse in hoc ꝙ ex quo habemus rigorem ſcriptum impedientē ſpecifice purgationem more in.d.§.seia.ſi ꝓpter longū internallū et propter interesse qḋ nō debemus diſcedere ab illo ex quo equitatem ſcriptam non habemus ꝓpter id qḋ dixi in euidentiali.Sed iſtud fundamentū nō placet.vt ſupra dixi q: ſufficit ꝙ habemus equitatem ſcriptā in genere ꝑ modū regule in.l.ſi ſeruum.§.ſequitur.ff.e.Et ideo videꝛ ꝙ ſi actor velit refundere reo interesse ſuum ꝙ tunc debebit audiri cū hoc ſuadeat equitas ex quo reus nullū potest pretendere interesse.ar.eorum que habentur per glo.in.d. l.vtiqꝫ.ſupra de arbit.Non enim est hoc casu magis fauendū reo ꝙ̃ actori cū ratio ſit par vtrobiqꝫ per omnia.nam ideo reus auditur quando actori offertur interesse:q: cessat causa impeditiua.et hec eadem ratio precise viget econtra.ergo idē ius debet esse vtrobiqꝫ.l.illud.ſ.ad.l.aquil.cum ſimi.et hec ſufficiant de primo articulo an liceat ex parte actoris morā purgare. ¶Circa quē adde etiā qḋ dixi in.d.§.seia. ¶Itē aduerte q: predictis videꝛ obstare l.ſi rem alienā.in fi.de pig.act.per quā videꝛ ꝙ etiam vſqꝫ ad ſententiā possit actor purgare morā ad actionē cōſequendā.Sꝫ Ange.hic rñdet ꝙ ibi actor nunꝙ̃ fuerat in mora quia nunquā reus ipſum interpellauerat vt solueret id qḋ ipſum actorē ſoluere oportebat vt ſibi pignoratitia naſceretur merito ibi quādocunqꝫ ſoluendo obtinet in pignoraticiā cum ſibi ſuperueniat ius ex causa de preterito que retrotrahitur vt ibi patet ⁊.l.ſi mandauero tibi. ſupra man.⁊ facit qḋ no.per glo.in.l.nō pōt.ſupra de indi. ¶Tu adde ꝙ hec ſo.diuinat ad illum tex.qui indiſtincte videtur loqui. et ſic etiam reus interpellauerit actorem ⁊ per conſequens debet indiſtincte intelligi ar.l.de ꝑcio.de pub.ideo potest melius dicere ꝙ ibi actori erat certum tempus statutum ad implendā conditionē ex quo naſcereꝛ pignoraticia.nā ad effectum natiuitatis pignoraticie ſufficit quādocūqꝫ debitum ſoluatur.l.ſi reꝫ.ff.de pig. act.§.ſi omnis.ideo non mirum ſi potest implere conditionē quādocunqꝫ ante ſententiam ⁊ licet ipſe creditor cōtra quem agitur pignoraticia interpellauerit ipſum debitorem modo agentem vt ſoluat debitū licet ipſum cōstituerit in mora quo ad ipſum debitum vt ſic periculum interitus transeat ad moroſum ſi erat debitum in ſpecie tamen non constituit eum in mora respectu natiuitatis actionis pignoraticie ex quo illius respectu certum tempꝰ nō est statutū ſolutioni ꝑ quā paraꝛ via ad natiuitatē eiꝰ.facit qḋ dixi.ſ.circa intellectū.l.ꝑtor ait.§.ſi aliꝫ.et hāc puto veritatē quicquid ipſe dicat.dꝫ igiꝛ in ꝑdicto caſu implere cōditionē quā pōt

11 cum nunꝙ̃ defecerit ex quo certū tꝑs nūꝙ̃ erat statutū. ¶†Circa ſcḋm an liceat ex parte rei indifferenter moram purgare conſidera tria tempora.primo tempus ante litem conte.ſcḋo tempus post litem conte.et ante ſententiam.tertio tꝑs post ſententiā.circa primū tēpus licet Ange.ponat duas regulas de quibus ſupra dixi. tu potes ponere vnā quā videꝛ tradere iſte tex.videlicet ꝙ regulariter liceat moram purgare.fallit iſtud in multis caſibus.nam primo fallit ſi interſit actoris.intellige particulariter vltra ipſum factū vt plene declaraui ſup glo.ſcḋa.hoc tñ caſu ita demum impedietur ſi reus nō offerat ipſum particulare interesse. ¶Et attēde q: in extraiudicialibus hec fallentia intelligitur.ſi nō interest aliquid particulariter.⁊ q: nō ſit factum ius actoris deterius. in iudicialibꝰ aūt fallit ſi ius actoris ſi deteriꝰ qḋ intelligiꝛ circa ſubstantiā actionis vt dixi ſup glo.ij.⁊ tangit hic Ang.in.ix.fallētia regule affirmatiue ⁊ in ſolutiōe prime oppoſitionis post gloſſas adeo qḋ ſi ius ſit factum deterius vt q: perit ex tꝑe forte iuxta ea que habenꝛ in.l.⁊ ſi post tres.ſupra ſi quis cautio.nō audietur reus volens morā purgare lꝫ ſit paratus pati iudiciū perinde ac ſi nō esset actio perempta ſm Ang.ex eo.q: ſicut verba.l.ſunt ſcripta:ideo nō euitabit penā.Secus dicit ſi nō esset cōmissa pena.ſꝫ ſolū contracta obligatio ad interesse:q: tunc purgare pōt morā ꝑ ſolutionem interesse:q: tunc deſinit interesse ⁊ trahitur retro. et ſic habetur perinde ac ſi nunꝙ̃ interfuisset.nec est tunc proprie purgatio per.l.fideiuſſor.de doli excep.allegat etiā.l.ſi vendidero.§.ſi titius et.l.ſi fullo.ff.de fur.ſꝫ forte pōt dici oppoſitū videlicet ꝙ etiā euitet penam.q: ſatis hoc debet ſuadere equitas cum nullum damnum possit pati actor ex quo paratus est ſubire iudicium ac ſi actio nō foret perempta quod fieri potest per.l.iul.§.ſꝫ et ſi quis.et.§.quantum.ſ.ad exhibendum.et per id qḋ habetur in.l.iij.§.ſi.ſ.de alie.iud.mu.causa fa.Nec ob.ꝙ ſic ſcriptꝰ est rigor in.d.l.et ſi post tres.q: ꝑꝫ rñſio ꝑ id qḋ ſupra prox.dixi in articulo ꝓcedenti circa ſi. ¶Itē fallit ſcḋo ſm Barto.qñ fieret purgatio infra modicū tꝑs per.d.l.ſi ita qs.§.ſeia.ſed Ange.hoc nō placet ꝑ iſtā.l.que idiſtincte admittit ex ꝑte rei purgationē more vbi non est appoſita dies neqꝫ pena.et ſic indiſtincte debet intelligi ar.l.de ꝑcio.de pup.⁊.l.in fraudē in ſi.de teſta.mil.cū ſimi.Nec ob.§.ſeia.ſm eū quia loquiꝛ ex parte actoris nō ex parte rei.⁊ ſic caſus est diuerſus.⁊ per cōſequēs de vno ad aliū nō inferꝛ.ar.l.ſi. de calū.hoc tñ verū intelligit ſaluo niſi ꝑ ſubterfugia rei ſtaretur quo minus fieret litis cōte.nā tūc ex tꝑe ſubterfugij habēda esset lis ꝓ contestata ne alias aperta esset via fraudibꝰ.cōtra.l.in fundo.de rei vēdi.et extra de diuor.c.quāto.⁊ hanc partē etiā ſequiꝛ Bal.dicens ꝙ dictum Barto.potest procedere quando appoſita fuisset dies vel pena.ſed vbi non esset appoſita pena neqꝫ dies et aduerſarij non interest dicit ꝙ admitti videtur purgatio etiam post longum internallum:q: admittitur in causa appellatiōis vt

12 no.glo.in.l.ſi rem.§.ſi.ſ.de euic. ¶†Tu adde ꝙ vbi est appoſita dies et pena ſi ſumus in extraiudicialibus communiter tenetur ꝙ non admittitur purgatio etiam infra modicū tempus de quo ff.dicetur.ſed in iudicialibus circa preparatoria admittitur ſolū.ff.modicū tempus.vt in preallegata.l.⁊ ſi post tres.⁊ hoc caſu posset ꝓcedere opi.bar.Si aūt nō ſit appoſita dies neqꝫ pena videtur ꝙ vſqꝫ ad litem cōtestatā possit fieri niſi forte ꝓpter ſubterfugia rei differaꝛ vt dixit Ang.ꝑ iſtā.l.que nō meruit limitari.ꝑ d.§.ſeia.qui loquiꝛ i actore.nam ſui natura fauorabilior est reus ꝙ̃ actor.ff.de reg.in.l.fauorabiliores.ideo lꝫ actori ſolū ſit licitum purgare.ff.modicum tempus vt ibi non tamen ſequitur ꝙ idem debemus dicere in reo cui iura magis fauent vt est dictum.et videtur ꝙ tunc ſufficiat quādocunqꝫ ante litem conte.purget prout hic dicitur.⁊ in hoc placet opi.Ange.per rationem predictam nec debet limitari etiam.l.iſta per.l.et ſi post tres.quia ibi loquitur quando est expressa certa dies et pena.vnde quia fauetur reo ꝙ contra regulam admittatur ad purgandum.ideo in alio granatur qḋ tenetur tunc purgare infra modicum tempus ar.l.eum qui.in principio.ſ.de iureiur.nec placet Bal.opi.qḋ in causa appellationis mora possit purgari:q: ſm hoc posset post litē contecum appellatio nō reſcindat litis conte.vt legitur ⁊ nota.in.l.demum.de procu.nec ob.d.l.ſi.in.d.l.ſi rem.§.ſi.q: ibi nō erat in mora ille cui fuerat denunciatum ex eo q: ſufficit qḋ compareat tali tempore qḋ possit instrui causa vt ibi voluit glo.nam ⁊ ſufficit qḋ fiat tali tꝑe denūciatio vēditori vt habeat facultatē cām instruendi vt possit agere de euictione ꝑut ibi diciꝛ.Nec ob.ꝑdictis ſi dicaꝛ qḋ actor tractat de cōſeruatione actionis ⁊ tñ oportet qḋ īfra modicū tꝑs purget:q: eodē modo reus hic tractat de cōſeruanda facultate purgādi morā ne teneaꝛ ad penā:q: hic nō exprimiꝛ de modico tꝑe ibi ſic. ¶Et adde etiā ꝑdictis qḋ vbi ſolū dies vel pena exprimiꝛ ꝑinde habeꝛ ac ſi nullū eoꝝ esset expssum ꝑ id qḋ tangit Bal.ad ſi.in diſtinctione.⁊ ſic in hoc etiā nō videꝛ bene dixisse Bal.⁊ Ang.inquātū innuerūt oppoſitū. ¶Fallit ⁊ tertio ſi.l.ꝓhibeat ipſam morā purgari ꝑ aut.qui ſemel.C.quō ⁊ qñ iu.⁊ iſtō tāgit hic Ang.in.iiij.fallentia regule affirmatiue. ¶Tu aduerte ꝙ ibi loquiꝛ ex parte actoris lꝫ eadē esset rō ex parte rei. ¶Item aduerte ꝙ ibi nō diciꝛ ꝙ mora nō possit purgari:ideo cum illa ſit pena legalis vꝫ ꝙ debeat dici oppoſitū ꝑ id qḋ no.ꝑ gl.⁊ doct.in l.in criminali.C.de iuriſ.om.iudi. ¶Fallit quarto qñ renūciatū esset potētie purgādi morā.ar.l.pe.C.de pact. ¶Fallit quinto qñ facta esset executio pene a canone vel a.l.ꝑ.l.ſi is cui.de leg.ij.et.l. ſi qs maior.C.de trāſac.allegat etiā Ang.hic.in.ij.fallētia.l.iij.§. ſi.iud.ſol.ſꝫ modicū aut nihil facit ibi tñ est ſpeciale ꝙ post litē cōte.admittiꝛ purgatio vt ibi no.⁊ ꝑ Bar.hic in.iiij.q. ¶Et ꝑ hoc etā inferꝛ ꝙ ſi testator iuſſit heredē decē dare titio ⁊ ſi nō dederit daret fundū qḋ hoc caſu q: post morā transferꝛ dominiū fundi in legatariū ꝑ.l.a titio.de furtis.ꝙ nō erit locꝰ purgationi more. ⁊ hoc tenet Ang.in.iij.⁊.iiij.q.Sꝫ forte pōt attētari cōtrariū in hoc caſu.Primo ꝑ.l.ſ.de penu leg.indiſtincte ipſam intelligēdo. nā ibi loquiꝛ qñ heres granatꝰ est dare penū ⁊ ſi nō dederit dare certos nūmos.nā ſi intelligā ibi de nūmis certis ꝗ forte ſunt in arca iuxta id qḋ habeꝛ in.l.ſed ſi certos.de leg.j.ibi erit caſus cōtra eū.Itē q: lꝫ ſit facta executio respectu dñij nō tñ est facta executio facti cū adhuc res remaneat penes heredem.nā ⁊ lꝫ in aliquibus caſibꝰ dñium transferꝛ ſine poſſeſſione ipſo iure.tñ poſſeſſio nō.vt no.glo.no.i.l.cū duobus.§.idem rñdit.ſ.ꝑ ſo.Et ideo vꝫ ꝙ ipſe heres

ipse heres possit purgare morã vt se tueať exceptione. facit optime quod ipse no. ⁊ qđ ibi dixi post eũ in. l. cui fundus. de cõdi. et demonstra. Dictũ autẽ suũ posset procedere quãdo nõ egeret executione facti. vt qꝛ reperiretur res penes legatariũ alias forte secus. ⁊ pro predictis bene faciat qꝛ etiã postq̃ est facta transfusio prioris obligationis in penalẽ. ⁊ sic postq̃ ius est quesitum parti ad penã nihilominus põt morã purgari nõ ad finem repellẽdi petitionẽ pene. l. j. in prin. de pe. leg.

13 ¶ † Et p predictã fallentiã infert hic Ang. qđ qui incidit in canonẽ late sentẽtie nõ purgat morã allegat notata p Jo. an. ĩ pallegato. c. mora. ⁊ bene facit qđ ipse idem not. in. c. cupientes. §. qđ si per. xx. in ver. deportati. de elec. lib. vj. similiter infert qđ heres q nõ vindicauit necem defuncti nõ purgat morã nec similiter ille q venit cõtra pacta iuramẽto firmata. l. si qs maior. C. de trãsac. similiter syndicus qui ex forma statuti ipso facto incurrit penam nõ denunciando maleficiũ similiter nec mater que nõ petiit tutorẽ filio ordinari iuxta. l. ij. §. confestim. ff. ad tertul. nam ipso iure priuatur potestate succedendi. facit. C. de leg. her. l. sciant. similiter nec purgat morã qui nõ appellauit infra tẽpus aut bonorũ sol. nõ petiit aut inuentariũ nõ confecit. l. fi. j. rem ra. ha. ⁊ in aut. de here. ⁊ fal. ij. si qs aũt. ⁊. §. si vero nõ fecerint. col. j. iũcta. l. fi. §. ⁊ si prefata. C. de iure delibe. similiter nec executor qui infra tempus synodaliũ cõstitutionum suũ officiũ nõ cõpleuit. C. de epis ⁊ cle. l. si qs ad declinandam. C. de fideicõ. aut. hoc amplius. Similiter nec iussus ⁊ monitus positionibus respondere sine iusta causa respondere recusat. nã habetur pro cõfesso. in. c. ij. de confe. lib. vj. Similiter nec ille q recusauit iurare đ calũnia. l. ij. §. qđ obseruari. ⁊. §. si actor. C. de iur. calũ. similiter nec qui incidit in commissum. l. cõmissa. š. de publi. in oibus enim pdictis casibus ſm eũ commissa mora executio pene inuenitur a iure inflicta ideo nõ hꝫ locũ purgatio ⁊ idem in similibus. ¶ Tu adde in eo qđ primo dicit de herede qui non vindicauit necem defuncti quãq̃ videať in mora si non vindicauit quãprimũ põt iuxta id qđ no. glo. ⁊ Bar. in. l. j. C. de his qui. vt indi. tamẽ qꝛ nõ põt agi contra eũ nisi qñ cõuicti sunt occisores per alium vt ibi no. ⁊. l. j. C. vbi cause fis. ⁊. l. in cognitione. š. ad sil. videtur qđ audiatur si anteq̃ alius puenerit in accusando occisores ipse heres excitetur a somno negligẽtie. l. edicto. in prin. j. de iure fisci. Item in eo qđ dicit de syndico nõ denũciãte maleficiũ videť id verũ qñ apposita esset dies ⁊ pena infra quã ⁊ sub qua deberet denunciare. alias licet ipso facto incurrat penam pecuniariã si fuerit negligens nõ est ratio quare nõ debeat admitti purgatio more: qꝛ nõ p hoc diciť esse facta executio lꝫ sit obligatus ad penã sicut etiã nõ impeditur purgatio licet prima obligatio sit trãsfusa in penalẽ. l. j. de penu leg. ⁊. l. cum sine. ⁊. l. si penu. j. qñ dies leg. ced. vel posset pcedere dictũ suũ si esset pena que nõ requireret executionẽ facti vt qꝛ incurrat in penã inhabilitatis ad aliqua officia. ¶ Item adde tertio in eo qđ dicit de nõ appellante infra tẽpus vel nõ petẽte bo. pos. vel nõ cõficiente inuẽtariũ qꝛ ibi est dies ⁊ pena certa. ideo nõ habet locũ purgatio etiã si nõ fieret executio ipso iure per ea que infra dicunť ⁊ eodem modo põt dici de executore testamẽti qui infra tps constitutionũ synodaliũ nõ impleuit officiũ cuꝫ cõstitutio synodalis habeat annexã diem ⁊ penã.

14 ¶ † Itẽ adde in eo qđ dicit de recusante iurare de calumnia. nã in cõtrariũ facit ſm Bal. qđ possit purgare. qꝛ põt appellare vt no. gl. in. d. §. qꝛ obseruari. ⁊. §. qđ si actor. sed respõdit qꝛ nõ appellat ad hoc vt nõ habeatur p confesso. sꝫ a sñia iudicis que fertur contra eum vt contra confessum. ⁊ ideꝫ voluit hic ipse Ang. in ver. deinde quero ante ver. vltimo videamus an stipulatio penalis ⁊c. Ubi dicit qđ ideo pars potest appellare: qꝛ pars nõ phibetur appellare nisi qñ est cõuictus ⁊ confessus vt plene no. in. l. ij. C. quo. ap. nõ recip. ideo sicut ille qui est solũ conuictus vel solũ est confessus põt appellare ita iste q soluꝫ ficte est cõfessus ne plus operetur ficta confessio quã vera. facit lꝫ nõ alleget in. l. si filius. si cer. pe. secus ſm eũ si etiã esset conuictus qꝛ sicut vere cõfessus ⁊ cõuictus nõ appellat. d. l. ij. ita nec etiaꝫ ficte confessus ⁊ conuictus. ⁊ subdi qđ hec pena ficte cõfessionis nõ trãsit in heredẽ nisi fuerit pronunciatũ contumacẽ habendũ pro cõfesso p. l. eius qui delatorem. j. de iure fis. cum ibi no. per Bart.

15 ¶ † Tu adde qđ videtur qđ etiam solum sponte confessus licet alias nõ sit conuictus nõ possit appellare. textus esse videtur cũ gl. in. c. romane. §. si aũt post sententiã. de ap. lib. vj. posses dicere qđ illa gl. procedat de iure canonico. secus si de iure ciuili per. d. l. ij. arg. eius quod no. in simi. in. l. fi. §. j. de iure delibe. š. de statu. libe. l. iij. §. si quis heredi. et sic illa gl. non bene diceret. vel. iij. potest dici pro saluatione glo. qđ si appellans alleget se errasse in cõfessione tunc admittatur appellatio cum etiam in causa appellationis possit doceri de errore. l. ij. C. de erro. aduo. ⁊ no. j. l. error. de iur. et fac. ign. secus si non alleget errorem. et sic procedat illa glo. Et aduerte quia vbi fuit etiam conuictus non videť posse allegare errorem: qꝛ post publicatas attestationes non est licitũ testes adducere. C. de proba. aut. qui semel. et ideo forte indistincte dicimus. ⁊ vide plane per eũ in. l. fi. §. iussus. j. de app. qđ cõuictus ⁊ confessus nõ appellet. que ratio cessat qñ solũ est confessus.

16 ¶ † Quid autẽ si statuto caueatur qđ cõtumax in rñdẽdo positionibus habeať pro cõfesso ⁊ cõuicto: an tũc poterit appellare. ⁊ videť qđ nõ per ea que habenť in. d. l. ij. C. quo. ap. nõ recip. ⁊ sic etiã videť sentire Ang. si bene põderenť eiꝰ verba que supra recitaui in cõtrariũ facit qꝛ dispositiua in casu vero nõ trahunť ad fictum l. iij. §. hec verba. de neg. gest. ⁊ de rescriptis. c. susceptũ. lib. vj. Sꝫ prima pars forte est verior: qꝛ ex mente disponentis fictio dꝫ operari id qđ veritas vt no. glo. in. §. si vero constante in aut. de sanc. epis. colla. ix. ⁊ facit qđ habeť in. l. postliminij. ⁊. l. retro. ⁊ quasi p totũ. j. de cap. ⁊ hoc vř etiã de mente Bart. in simi. in. l. si maritus sit in magistratu de adul. nec ob. qđ statutũ nõ debet trahi ad casum fictũ. qꝛ verũ est quãdo simpliciter disponit nõ fingendo. exẽplũ patet in. d. §. hec verba. ⁊ in. d. c. susceptũ. secus quãdo disponit expresse fingendo: qꝛ tũc eius mens videtur esse trahere casuꝫ fictum ad verũ. facit qđ habetur in. l. j. §. lex falcidia. ad. l. fal. Nec ob. si dicatur statutũ nõ põt tollere defensionẽ: qꝛ hoc est verũ nisi cũ causa legitima scđm notata in. l. fin. C. si cõtra ius vel vti. pu. ⁊ no. in. c. que in ecclesiarũ. de cõsti. ⁊ qđ not. in. c. olim cãm. ad si. de resti. spo. ⁊ qđ habeť in. l. sed ⁊ si per pretorẽ. §. sed si dum decreto. ex qui. cau. maio. iusta enĩ causa videť esse ipsa contumacia per ea que habenť in. d. §. sed si. ⁊ per Inn. in. d. c. olim. ¶ Itẽ adde pdictis: qꝛ dicit hic Bal. qđ inquantũ dictũ est morã purgari nõ posse vbi facta est executio procedit nisi lex vlterius procedat dicẽdo morã posse purgari per. l. imperatores. §. j. iuncta. l. cõmissa. š. de publi.

17 ¶ Itẽ adde scđm eũ qđ istud nõ est semper verũ. † nam ois sñia priuatiua trahit suã executionẽ secũ sicut dicimus in sñia excõicationis ⁊ nil allegat. potes allegare no. per glos. in. l. fin. C. si a nõ compe. iudi. ⁊ qđ habetur in tex. ⁊ glo. in. c. pastoralis. de ap. ⁊ per Inno. de cõces. prebẽ. c. cum in nostris. ⁊ Bar. in. l. miles. §. pe. de re iudi. ⁊ tamẽ admitti videť more purgatio ad vitandũ talẽ sententiã priuatiuã per ea que notanť per Cy. post Jac. de are. in l. si ea. C. qui accu. nõ pos. allegat etiã notata per glo. in. l. si rẽ. §. fi. de enict. ⁊ de excep. c. pastoralis. ⁊ de resti. in integ. c. corã. in quibꝰ patet qđ si infra tpa statuta a iudice nõ pposuit reus exceptionẽ aut nõ produxit instrumentũ vel actor nõ nõ pduxit libellũ videť ipso iure priuatus potestate pducẽdi. ⁊ tamẽ admittiť purgatio more si ius aduersarij nõ est factũ deterius vt notat Cyn. in. d. l. si ea. ⁊ glo. Jo. an. in cle. sepe. in ver. nõ obstãte. de ver. sig. ⁊ pro hoc etiã bene facit qđ habeť in. l. mancipiorũ. de op. le. vbi patet qđ si mihi cõpetit ius eligẽdi ⁊ nõ eligo infra terminum mihi assignatum ipso facto priuor iure eligẽdi ⁊ transferť in aduersariũ. ⁊ tñ admittiť more purgatio si ius aduersarij nõ est factum deterius. vnde ppter pdicta cõcludit hic Bal. qđ qñq̃ quis est in mora pncipaliter ad damnũ suũ sicut cõtingit in nõ eligente ⁊ nõ agente infra terminũ ⁊ nõ pponẽte exceptionẽ. j. terminũ. ⁊ tũc admittitur purgatio more licet executio sit facta a. l. vt dictis iuribus. Qñq̃ vero qs est in mora pncipaliter ad incõmodũ alienũ sicut cõtingit in herede qui monitꝰ ⁊ iussus non soluit legata infra annũ. ⁊ tũc cũ sit ipso iure priuatꝰ hereditate vt in aut. hoc amplius ⁊ ĩ cor. vñ sumiť. C. de fideicõ. nõ audiť volẽs purgare morã. ⁊ idẽ dicit in fideicõmissario qui volũtatẽ defuncti nõ exequitur infra annũ per. l. si qs ad declinandã. C. de epis ⁊ cle. sed certe istud vltimum nõ videť probari in. d. l. si quis ad declinandã. si bene põdereť. ¶ Itẽ aduerte qꝛ ipse idẽ Bal. in hac ea. l. videť sibi cõtrariꝰ. nã in additione quã ipse facit circa solutionẽ quarte op. ad dicta Bar. videtur velle contrarium eius qđ ibi dixit. nam ibi dicit qđ quandoq̃ non admittitur in iudicijs purgatio more etiã in his que pertinent ad ordinationẽ. exemplum posuit in eo qui nõ proposuit exceptiones dilatorias infra terminum a iudice statutum nam si non fuit eas protestatus non admittitur post terminum extra de excep. c. pastoralis.

18 ⁊ pro predictis etiam allegat † qđ dies tacitus legalis in preparatorijs impedit purgationẽ. hinc est qđ lite cõtest. nõ admittitur volens proponere dilatoriam. ⁊ sic moram purgare. l. exceptionem. C. de proba. vnde ibi cõcludit quod quãdo quis tenetur aliquid facere ad sui fauorem: ⁊ tunc per lapsum termini impediť purgatio more. quandoq̃ quis teneť aliquid facere in fauorem aduersarij vt sistere in iudicio. ⁊ tunc potest mora purgari in preparatorijs iudiciorum. vt. l. ⁊ si post tres §. si quis cau. Potes defensare eum a contrarietate quod istud quod vltimo recitaui pcedat in exceptionibus dilatorijs in quibus facilius impeditur more purgatio. ⁊ possit esse ratio vt ipse voluit sentire: quia ille exceptiones quandoq̃ maliciose ⁊ gratia differendi iudicium solent opponi vt in. d. c. pastoralis habetur facit quod not. Innocen. in. c. post electionem. de conces. preben. ⁊ quia ex quo solum tendunt ad differendum ⁊ dilatandum iudicium videntur esse modici preiudicij. ideo facilius impeditur more purgatio. facit in argumẽ. quod legitur ⁊ notatur in. l. quoties. C. de preci. impe. offe. Quod autem supra dixi post eum procedat in cõcernentibꝰ merita cause nõ solũ ordinationem iudicij. ⁊ per hoc videtur quod decretalis illa pastoralis. nõ simpliciter habeat locũ in exceptionibus perẽptorijs in qbus agitur de ma

iori preiudicio. et hoc etiā ibi tenet gl. lz aliqui contra: quor dictū posset procedere qn̄ ius aduersarij non esset factū deterius iuxta notata per Cy. in. d. l. si ea. et per Jo. an. i. d. c. sepe. et hoc magis placet q̄ quod no. Bar. in. d. l. mancipiorū. vbi videtur velle qd qualitercunq̄ inceperit aduersarius in lite prosequi qd ex hoc solo dicat̄ res desinere esse integra et non debeat audiri volens proponere etiam peremptoriā nisi iuret nouiter ad sui notitiā peruenisse. nam eius limitatio non probat̄ p. d. l. mancipiorū. per quā ipse mouet̄. ibi enim loquit̄ qn̄ heres post terminum alienauit vl̄ manumisit vnū de seruis eligendis. quo casu nō est cōueniēs qd ammodo det electio illi qui fuit in mora: q2 sic posset eligere alienatum vel manumissum qd est incōueniēs. que rō cessat qn̄ soluz quis in lite ꝓcessit. si al's iura sua sunt salua sicut pri⁹. ¶ Et sic ex predictis pz qd dicta decretalis pastoralis. que loquit̄ in dilatorijs necessario nō est trahēda ad peremptorias in quib⁹ non est eadē rō vt patet ex predictis. Et aduerte q2 pena priuatiua etiā dato qd nō inducat priuationē ipso iure nihilomin⁹ dicit̄ trahere executionē ex eo q2 p ipsam parat̄ exceptio reo quā poterit opponere qn̄cūq̄ erit sibi expediens. et sic censet̄ habere executionē penes se. facit qd cōsueuit dici de sn̄ia absolutoria qd trahit secū executionē ꝓ tanto q2 reus ex illa cōsequit̄ ius excipiēdi quod penes se h3 iuxta id qd no. Bar. in. d. l. miles. §. pe. et p glos. in. c. pastoralis. de ap. et p Jo. an. in. c. cū in nostris. de cōces. pb. ¶ Item adde ꝓm Bal. † qd predicta procedūt inquātū est dictū q̄ nō admittit̄ purgatio more vbi facta est executio ab hoīe vl̄ a lege saluo nisi esset executio medicinalis vt i excōicatiōe allegat. c. j. de sententi. ex. li. vj. Sed meli⁹ facit qd habet̄ in tex. et glo. in. c. ij. de cohabi. cle. et mulie. si prelat⁹ precipiat aliquid fieri infra certū terminū sub pena excōicatiōis &c. vt ibi. ¶ Sexto fallit qn̄ dispositio est iurata p. l. si qs maior. C. de trāsac. et ratio est ꝓm Ang. q2 tūc facta est executio periurij. sed certe hec rō nō infert quo ad aliā penam pecuniariā de qua loquit̄ etiā. d. l. si qs maior. vn̄ cū i illa. l. nō videat̄ inhibere purgationē more videret̄ qd deberet admitti saltē quo ad illā et ꝓsertim: q2 lz dicat̄ iuramētū habeat vim clausule rato manēte pacto per illā. l. et ibi etiā hoc apte notauit Bart. tū videt̄ ex hoc sequi qd habeat impediri more purgatio p id qd notat idē Bar. hic in. ij. q. Sed potes saluare hoc dictū qd etiā hic sequit̄ Bar. in. v. q. q2 lz illa. l. expresse hoc nō dicat tū satis videt̄ esse de mēte eius inquantū voluit qd in odiū deierātis haberent locū copulatiue. et eodē tpe oēs pene ibi posite. nā al's si posset mora purgari quo ad penā pecuniariā quo ad illā nō esset aliquid speciale in ipso deierante q̄ est cōtra mentē illius tex. qui vt dixi voluit oēs penas eodē tpe locum habere copulatiue. facit in ar. qd habet̄ in. l. iā hoc iure. de vulg. et pupil. facit etiā qd no. gl. paruula in. l. si pecuniam. in pricipio que incipit et finit vt q2 iura sti. ſ. de cōdi. ob causā. et no. bn̄ qd. d. l. si qs maior. nedū videt̄ habere locū in transactionib⁹. sed etiā in quolibet pacto. et per cōsequens in qualibet ꝓmissione iurata. hoc intellige verū in conuētione libera ab ipso initio. nā sec⁹ esset si iuratū fuit sup transac. vel conuen. facta ꝓm formam statuti vt probat̄ in. d. l. si quis maior. ibi nullo cogente imperio &c. Et tenet ibidē Saly. vt ibi expresse patet in litera. et etiam ibi tenuit Bart. per. d. l. iuncta. l. j. ff. de pac. et hoc est valde notandum propter contractus in quib⁹ vt plurimū apponitur iuramentū et tene menti quod dixi iuramentum habere vim clausule rato manente pacto. q2 est singu. et non habes alibi. similiter etiā dicimus qd iuramētū habet vim clausule qd si actus nō valet vt agitur valeat vt valere potest per casum sing. i. l. cū pater. §. filius matrē. de leg. ij. et ibi per Bar. et etiā in preallegata. l. si quis maior. ¶ Et qd dixi. ſ. non posse moram purgari qn̄ interuenit iuramentū limita ꝓm Bal. nisi iusta causa subsit purgandi morā. ar. l. qui iurato. qui satis. cog. et. l. fi. ad muni. ¶ Septimo fallit ꝓm Ange. si deductum in primitiua debebat prestari stipulatori: pena autem tertio per. l. j. §. fi. de stipu. seruo. et ibi patet exemplum. et etiam pōt poni per ea que no. hic Bar. in. viij. q. et in. l. j. j. de iure fi. et sic dicit cōiter in hoc oēs trāsire. ipse autem dicit hoc verū nisi tertius sit subiectus iuri stipulatoris vt quia esset seruus eius vel monachus. aut fili⁹ hoc in re vel etiam hodie ex causa profectitia: q2 tūc sibi ipsi censetur penā stipulatus per. l. quod dicitur. j. e. et. ſ. e. l. dn̄s seruo. et sic in effectu diceret̄ eidem pena promissa. ideo tunc admitteret̄ purgatio more. idē dicit si pena esset ꝓmissa stipulatori. tertio autē ipsuz principale exemplum ponit per. l. stipulatio ista. §. alteri. ſ. e. nā tūc etiam admittetur purgatio more: quia satis est quod illi impleatur cui ab initio stipulator voluit impleri vt est casus ꝓm eū in lege qui rome. §. flauius. j. eodem. al's extra dictos casus non admittitur purgatio more. ¶ Tu adde quod Bartolus hic in octaua questione aliter loquitur. nam dicit † quod in dubio semper debet admitti purgatio: quia illa verba si non dederis intelliguntur. et si dare non potueris per. l. iij. §. primo. in fine. ſ. de adimendis legatis. nisi aliter constet de mente quo casu tunc indistincte prohibetur purgatio. argumen. l. fina. ſ. de transactionibus. Sed certe iura allegata per Bart. modicum faciunt pro eo. nam dicit. l. iij. §. j. loqui quādo eadem est res in dispositione principali et penali: secus est in casu proposito. Item. d. l. fina. de transactionibus loquitur quando ad idē competebat ius duobus. s. cedenti et cessionario quo casu sufficit simplex scientia vt non possit solui cedenti quando cessio est facta ad commodum cessiōarij iuxta notata plene in. l. facta. §. si haberet. ad trebel. sed hic erat secus quia vni debetur pena et alteri res. et sic non competit ius ad idē. ideo nō sequit̄ qd sic faciliter precludat̄ via potestati soluēdi que prius cōpetebat. ¶ Bal. vero hic dixit qd indistincte mora potest purgari eo mō quo posset si cū eadē persona concurreret vtraque stipulatio per. l. qui rome. §. flauius. j. e. vbi est casus secundum eum. Nec obstat si dicatur quod obligatio est alteri quesita ad penam propter moram que non debet tolli. argumen. l. id quod nostrum. j. de regu. iur. quia respondet quod illud est verum si esset incommutabiliter quesita sed cū modificatione si mora non purgatur vt ibi patet. facit licet nō alleget qd habetur in. l. sed et si quis. ſ. de vsufruc. in text. et gloss. et quod dixi in. d. §. flauius. Posses dicere quod opin. Bart. et Bal. debēt reduci ad concordiam per opinionem Angeli. vel potes dicere quod indistincte vera est opinio Baldi per rationem suam. nec obstat dicta lex prima. §. fina. j. de stipu. seruorum. quia ibi nihil dicitur an mora possit purgari. sed solum quod commissa est stipulatio penalis propter moram. si agitur ex prima obstabit exceptio. nō autem negat reum posse soluere si velit id quod in primitiua deuenit. ideo cum satis est equum id posse fieri sic et quādo in eiusdem persona versatur vtrunq̄. quia idem fauor qui adhibetur ipsi reo volenti purgare vtrobiq̄ idem suadet vt euitet̄ pena que est odiosa. argumento. l. cū quidam. ſ. de libe. et posthu. et de regu. iu. odia. li. vj. Et sic non est absonum. d. l. j. §. si suppleri per. l. j. de penn leg. cum simi. per. d. §. flauius. facit quod hic no. glos. ij. circa vltimum contrarium. nec ob. etiā vt dixi qd actio sit alteri quesita: q2 pōt dici q̄ nō censet̄ irreuocabiliter quesita nisi post lapsum tpis purgādi morā. vt. ſ. dixi post Bal. et hec opinio magis placet quā Bar. et Bal. sequunt̄. ¶ Octauo fallit ꝓm Ange. si deductū in primitiua nō pōt prestari: q2 forte perit. nā lz debitor velit extimationē illi ꝓstare nō audiet̄: q2 illa extimatio a principio nō fuit in obligatione nec in solutione. l. si duo rei. j. eo. licet post interitū dicat̄ quasi debita. l. si seruū. §. fi. cōiuncta gl. j. e. ideo nō d3 admitti purgatio: q2 equitas suadens purgationē vēdicat sibi locū qn̄ soluit qd in prima deuenit vt hic cū cōcordātijs. nō aūt inuenit hec equitas scripta cū quis vult soluere extimationē. ideo standū est sub regula rigorosa ꝓhibēte purgationem. allegat pro hoc gl. j. l. iij. §. opus. ver. qd ergo in glo. magna. ver. al's si diceres. ſ. de alie. indi. Bar. tū vt ipse hic refert in. vij. q. tenuit cōtrariū p. l. cū res. §. sed si stichus. ſ. de leg. j. qd sibi nō placet p predicta. et per id qd etiā dixit idem Bar. in hac. l. in solutione prime oppositiōis et secūde. dū dixit qd si stipulator alienauit fundū in quo debebat edificiū cōstrui non pōt mora purgari. q2 nō pōt sibi solui qd erat sibi ꝓmissuz. et tū nō est dubiū qd posset extimatio solui. nec ob. d. l. cū res. q2 nihil facit ad ꝓpositū ꝓm eum supple q2 nō apparet qd ibi esset in mora imo potius innuit cōtrariū. ¶ † Itē non ob. qd preciū succedat loco rei. ſ. de pe. here. l. si rē et preciū. q2 illud verū i vniuersalib⁹ iudicijs vt ibi patet. secus in singularibus. l. venditor ex hereditate. ſ. de here. vel acvēdi. similiter nō ob. qd qui habet precium rē habere videt̄. allegat. ſ. de pecu. l. si heres. et. l. nō penes. sed melius facit. l. qui ꝓcio. ſ. de vsufruc. allegat etiā notata per glo. in. l. Itē si res. ad. fi. ſ. de alie. iu. q2 rn̄dit qd nō per oīa id est verū vt multis posset probari exēplis et maxime patet ex eo q2 al's sequeret̄ qd debitor obligatus ad speciē posset soluere extimationē q̄ est falsum. ſ. si cer. pet. l. ij. ¶ Tu adde qd forte dictū Bar. pōt sustineri: q2 nō videt̄ posse pretēdere interesse aliqd volēs impedire more purgationē. nā aut si soluta esset res fuisset eodē modo peritura: et tunc poti⁹ interest sua nō fuisse factā solutionē. q2 al's nō haberet rem nec extimationē mō saltē habebit extimationē. aut nō esset eodē modo peritura vt q2 distraxisset tūc haberet in effectu solam extimationem. si ergo nec illā h3 nō habet de quo conquerat̄. ideo videt̄ qd ex equitate admitti debeat ad soluendū extimationē ex scđa. l. si seruū. §. sequit̄. j. e. p quā subuenit cōtra rigorē de quo dixit Ange. facit qd dixi supra in euidētialibus. ¶ Pro cōcordia tū posses dicere hoc verū qn̄ perijt casu fortuito. sed si ꝓpter dolum vel culpā ipsi⁹ morosi ita qd verisimiliter nō perisset apud eū cui debebat̄ tūc cū facto suo abstulerit sibi facultatē purgādi morā non videt̄ equū qd sibi subueniat̄. ar. l. si seruū. in pri. et. d. §. sequit̄. j. e. et. j. de sol. l. stichū in prin. Nec ob. predictis dictū Bar. de quo. ſ. dixi. q2 pōt dici q̄ illud ꝓcedit qn̄ pena nō fuit adiecta vt est videre in casu huius. l. de cuius tū intellec. ſ. tetigi sup gl. fi. ¶ Itē ad gl. in. §. opus. posset dici qd ibi nō volebat soluere oē interesse vltra extimationē rei ad qd tenebat̄ ex illo ti. vt ibi p3 i text. et iō id nō sufficiebat vt tetigi superi⁹ sup gl. ij. et gl. fi. ¶ Et ex predictis p3 qd si perijt res etiā infra tps purgādi morā periculo ipsi⁹ morosi. facit qd habet̄ in. l. sancim⁹. C. de fideius. et hic p Bar. i. vij. q.

Et ex predictis no. ampliationē ad iura dicētia periculum interitus post moram spectare ad morosum. ff. e. l. si ex legati causa et ff. e. l. si seruum. et l. nemo rem suam. §. j. cum simi. nam procedunt etiam si pereat infra tempus purgandi moram quod est notandum secundum Bart. Ange. tamen hic dicit hoc nō mirandū: quia alias sequeretur quod mora non noceret reo contra. l. in cōdemnatione. §. vnicuiqꝫ. ff. de regu. iur. et in. c. mora. de regu. iur. in. vj. non potest tamen negari quod dicta. l. sancimus. nō clarius loquatur quam alia. et propter hoc est notanda. ¶ Nono fallit secundum Angel. in stipulatione iudiciali et preterea cōcernēte preparatoria quando ius aduersarij esset factum deterius vt quia tempore perisset: quia tunc non admittitur purgatio licet reus velit pati iudicium perinde ac si non esset perēpta. Sed tu tene contrarium per ea que dixi. ff. super gloss. ij. et gloss. ff. et in prima fallentia. ¶ Decimo fallit quando est commissa circa decisoria si actoris intersit: quia non poterit purgare reus etiam si offerat interesse per. l. vtiqꝫ. ff. de arbi. licet gloss. ibi teneat contrarium secundum angel. Sꝫ tu tene contrarium per id quod dixi super ij. gloss. et super gloss. fina. et in prima fallentia. ¶ Undecimo fallit si mora est commissa per factum non per neglectum per. l. cum filius. §. in hac. ff. e. quod limitat hic Bar. in. vj. questio. nisi illud factum habeat causam successiuam et modico tempore sit factū. cōtra per. l. si in lege. §. colonus. ff. loca. ¶ Sed Angel. limitat hoc

22 esse verum † quod tunc admittat purgatio in iudicijs bone fidei. secus dicit in stricti iuris per. l. habere licere. coniuncta glo. ff. de euic. et l. stipulatio ista. §. sed quatenus. ver. nisi forte. ff. e. Et potest etiam secundum eum hec exceptio limitari in casibus aliquibus in quibus purgatur mora commissa per factum per notata per. gloss. in. l. amplius non peti. ff. rem ra. habe. et C. de pena iu-

23 di. auten. nouo iure. ¶ † Sed Bald. hic indistincte videtur tenere purgationem non debere admitti quando mora est commissa propter maleficiū. et allegat gloss. in. l. habere licere. ff. de euic. que secundum eum videtur tenere quod etiā in facto successiuo non admittetur purgatio. fatetur tamen quod pro opin. Bart. facit. l. qui cū maior. §. accusasse. et l. in seruitute. §. precise. de bo. liberto. et l. pap. §. meminisse. de inoffi. test. et l. quamuis. ff. de in ius voca. et alie allegate in. d. l. amplius. et in. d. auten. nouo iure sed certe secundum eum sunt casus speciales in quibus parcitur penitentie sicut etiam in simili in. l. si quis libellos. C. de ap. et ad §. colonus. respondit quod ibi mora est commissa in non faciendo forte voluit dicere quod ibi est cōmissa in non prestādo patiētiam colono. et sic in nō faciendo. Sed certe esse potest etiam in faciendo si forte colonū existentē in fundo violēter deiecisset. vnde forte posses reducere ad concordiā opi. Bar. et Bal. p opi. Ang. ¶ Aduerte tñ qd. d. l. habere licere. nō videtur facere ad propositum: ibi loquitur quando iam est sententia lata. vnde non mirū si tunc non potes moram purgare. ¶ Item non ob. d. §. sed quatenus. quia ibi solum tractatur quando cōmittitur pena. sed nil dicitur de purgatione more. ideo videtur quod debeat suppleri per id quod dixit gloss. ij. in finē. et quod dixi. ff. circa. vij. fallētiā ¶ Item posset dici quod. d. l. habere licere. et dicto. §. sed quatenus. loquūtur in stipulatione habere licere que in multis habet diuersam naturam ab alijs vt patet ex his que notantur in. d. l. stipulatio ista habere licere. ff. eo. et ideo posses inherere dicto Bar. etiam non distincto inter iudicia bone fidei et stricti iuris. sed solum inter stipulationem habere licere et alias. vel etiam in illa posset idem dici ante sententiam latam. et hoc forte verius.

24 ¶ † An autē dicat stipulatio committatur demum lata sententia: an vero ante recurre ad ea que habētur in. d. l. stipulatio ista in princi. et ad. §. si quis forte. et. §. quesitum. ff. e. ¶ Et aduerte quia videtur qd Ang. in prin. huius fallentie dum allegat solā. l. cū filius. §. in hac. ff. e. qd in casu illius. §. nō admittit purgatio etiā infra modicū tps. sed contrariū forte voluit hic Bar. in. vj. q. cū pmisit qꝫ in facto successiuo infra modicū tps admittit purgatio more et subiūxit qd cū hac determinatione debeat itelligi. §. i hac pro hoc facit quia pōt dici ibi esse factū successiuū qñ promitto non facere quominus tibi ite agere liceat. nā licet nūc nō impediā forte cras impediā vel etiā hodie possum desistere et poteris implere qd vis facere. vnde exēplifica de facto nomētaneo. vel melius pone exemplū per. l. j. §. si rē. ff. depositi. et p capitulū. j. si vasa. feu.

25 alie. re. qd allegat Bar. ¶ † Duodecimo fallit fm Angel. i arbitrijs stipulatiōe vallatis si cōmissa sit pena ante sentētiā. quia p eius cōmissionē est arbitriū dissolutū si nō est clausula apposita rato manente cōpromiss. ideo nō est possibile corā arbitro morā purgari ex quo desijt esse arbiter vt. l. si duo. §. si. et l. si quis rē. ff. de arbi. Aduertendū tñ fm eū qd Inn. in. c. ex parte. de arbit. dixit ita demū cōpromissum finiri per cōtumacia litigātis qñ arbiter impedit ferre sententiā ,ppter illā. sed gl. iuris ciuilis fm eum tenet penā cōpromissi cōmitti in. l. diē. §. si quis litigator. ff. de arbi. et i §. quia cognouimus in aut. de indi. coll. vj. Sed certe si ille glo. bene aduertant nō dicūt aliud qꝫ Inn. imo idē. nā volūt qd vbicunqꝫ arbiter impedit procedere siue sit in principio siue in medio siue in fine. tunc pena committitur. Sed vbi non impeditur procedere tunc non committetur. et hoc etiam voluit aperte tex. in. d. §. si

26 quis litigatorum. ¶ † Decimotertio et vltimo fallit quando est apposita dies et pena. nam tunc videtur non admitti purgatio per ea que habentur in. l. magnam. C. de contra. et com. stip. et l. traiectitie. §. j. ff. ti. j. et hec est communis opin. gloss. et doc. s. qd vbi est apposita certa dies et certa pena non admittitur purgatio. licet Pe. hic aliter dixerit cuius opinonem hic reprobat Bart. in quarta op. et similiter etiam Andre. de pisis cuius opinionē etiā hic reprobat Bart. in quīta oppositione. nam ipse volebat quod licet esset apposita dies et pena nihilominus admitteretur purgatio per. l. qui rome. §. flauius. ff. e. nam ibi fuit apposita pena et dies inest tacite. s. cum creditor petierit. l. si. x. cum petiero. ff. e. et similiter quando est apposita dies tacite subintelligitur pena cū succedat obligatio ad interesse. l. stipulationes non diuiduntur. ver. celsus. ff. e. et tantum debet operari tacitū quantū expressum ar. l. cum quid. si cer. pe. Sed certe in hac materia nō operat tantum tacitum quantū expressum vt hic tangit Bar. in dicta quarta et sexta oppositione et etiam tangit hic Bal. qui expresse hoc dicit pbari in. l. si cū dies. §. si. cū. l. se. et prin. se. ff. de arbi. vbi patet qd quādo est tacita admittitur purgatio. secus qñ expressa ad qd etiam allegat qd no. gl. in. l. stipulationes non diuiduntur in glo. si. ff. e. ¶ Aduerte tñ quia vt hic tangit. Ange. non videtur hec opi. cōmunis probari per. d. §. de illo. nā ibi fuit apposita pena loco meriti interesse pditionis operarum serui creditoris qui trāsmittebat cū debitore vt pecuniā nauticam reciperet tēpore solutionis faciende ab ipso debitore. ideo nō est mirandum si elapsa die pena apposita loco interesse pōt exigi licet debitor vult soluere pecuniam nauticā. quia et si nulla pena esset apposita non audiretur reus volens illam purgare nisi creditori solueret suum interesse vt hac. l. coniuncta. glos. ij. et si. et his que dicta sunt super illis et quod no. in. l. vtiqꝫ. ff. de arbi. vñ etiā potest dici qꝫ ibi debitor nō audiebat quia in effectu non offerebat interesse ipsius creditoris cōmissum ex mora vltra debitū principale. nec obstat qd ibi dicit de. l. cōmissoria: quia ibi nō dicit an mora possit purgari: sed qꝫ si stetit per venditorem quo minus in die statuta emptor solueret qd debebat qꝫ nō nocet emptori. et similiter ibi idē dicit qꝫ nō nocet illi qui voluit implere sententiā per arbitrū si stetit per actorem posset etiā dici ad id qd dicit de. l. cōmissoria qd ibi fit executio ipso iure a. l. cū ipso iure rescindat cōtractus propter tale pactū iuxta notata i. l. j. ff. de do. et ideo nō mirū si mora tūc non purgatur. ¶ Itē videt qꝫ. l. magnā. preallegata nō probet dictā opin. quia nihil videt ibi dici de purgatione more: sed solū qꝫ per lapsum diei absqꝫ alia interpellatione pena cōmittit vel fm Ang. potest dici qd illa. l. satis facit pro dicta opi. qm videt vti verbis precisis inquantū dicit qd elapsa die fit obnoxius pene. nā alias nō esset obnoxius si purgādo morā posset euitare ipsam. et hec originaliter fuit inductio butri. i. d. l. magnā. nā dicit qd illa verba fiet obnoxius debent intelligi cū effectu. facit licet nō alleget qd habet in. l. eū qui. §. si mulier. ff. de iureiuran. cōiūcta gl. et ff. de verb. sig. l. debitor. allegat tñ. l. cedere diē. de ver. sig. p quā pꝫ qd impleta cōditione pōt agi cū effectu. ideo nō dꝫ posse mora purgari. Et licet permittant in aliquibus casibus purgari nō sunt illi casus speciales trahēdi ad istū oino diuersū sicut in simi. dicit qd licet in aliquibus casibus in delictis sit locus penitētie de quibus in auten. nouo iure. C. de pena. iudi. tñ extra illos stamus regule qd nō admittitur penitētia p. l. qui ea mēte. ff. de furtis. Sed aduerte: quia lꝫ iura videant velle qd istud verbū obnoxius debeat itelligi cū effectu tñ posset itelligi si mora nō purgat infra tps debitū prout probari pōt per. l. si penū. coniuncta. l. cum fine. supra quādo dies legato cedat. et l. j. supra de penu lega. nā in. d. l. si penum. dicit qd si testator legat penum alicui. et si heres non dederit grauat euꝫ in pena decem qꝫ post moram incipiunt decem deberi. et tamē intelligitur cum effectu. Si labatur tempus purgandi morā vt patet ex. d. l. cum fine. et. d. l. j. Sed sustinendo butri. potes dicere qꝫ in dictis iuribus erat apposita pena et non diēs. ideo non debet trahi ad casum istum quando est apposita pena et dies. nam ex quo a principio promissor est certus et preuisus de certa die et de certa pena videtur sibi magis imputandum: quia effectualiter non curauit implere ea ad que sciebat se obstrictum. Et ideo nec rigor nec equitas sibi succurrit fm Ange. qui tāgit predictam rationē et allegat in argu. l. ij. §. si quis tamen cum possit. ff. si quis cautio. pro ista communi opi. allegat etiam Ange. l. celsus. ff. de arbi. et l. j. ff. de pennle. ibi nisi forte aliud tps ex mēte et c. Pro hoc etiā allegat casum. l. cum stipulatus sim mihi a proculo. ff. e. vel si velles subtilizare potes dicere qꝫ. d. l. celsus. loquitur in decisorijs iudiciorum. ideo fauore litiū minuendarum illud procedit. ar. l. ter-

27 minato. de fruc. et lit. expen. Item in. l. j. de penu leg. † loquit in vltimis voluntatibus quarū executioni iura magis fauent quam cōtractibus: vt patet in. l. j. C. cōia de leg. et ff. de reg. iu. l. in testamētis. Item in. l. cū stipulatus dicitur penam esse cōmissam sed non dicitur an mora possit purgari. ideo posset itelligi et limitari sicut

dictũ est in simi. circa. d. l. magnã. nihilominus non recedo a communi opi. gloss. ⁊ doc. citramontanorũ per. d. iura. ⁊ maxime per d. l. magnã. inducẽdo vt dixi. s. post butri. iuncta etiã. l. ij. C. de iure emphi. vbi videtur etiam expresse probari qđ non possit mora purgari quãdo inest dies ⁊ pena. puta qr vtitur ibi verbis precisis. nam dicit qđ omni modo lapso biennio si dominus voluerit expellere emphiteotã. ponderanda est enim illa dictio vniuersalis omni modo que sui natura requirit verificationẽ in quolibet particulari. vnde cõsueuit dici qđ qui omne dicit nihil excludit. l. si is qui ducẽta. §. vtrũ. de reb. dub. ⁊ not. in. l. a ꝓcuratore. C. mãda. ⁊ põderandũ est qđ etiã illa lex se refert ad. l. magnã. vt ibi patet in tex. ⁊ sic videtur innuere qđ etiã de mente. l. magnã. sit moram non posse purgari. supposita ergo hac communi opi. pro clariori intellectu potes ex hac fallentia sumere vnam regulam negatiuam prout etiam hic fecit Ang. vz qđ vbi est apposita certa dies ⁊ certa pena regulariter non admittitur purgatio ⁊ rationem. s. tetigi post ipsum. ⁊ sic superius dicta procedunt quando non est apposita dies neqꝫ pena vt in casu huius. l. idem si sit apposita pena sed non dies. l. qui rome. §. flauius. j. eo. etiam si insit tacite dies certa a. l. vt ibi est casus coniuncta glo. in verbo liberetur. ⁊. l. latinus. §. qui. ad liber. procla. non li. ⁊ bene facit. l. si cum dies. §. fina. s. de arbit. facit etiam ad predicta. l. penul. de penu le. ⁊. d. l. cum fine. quando dies leg. ce. Item si sit apposita dies ⁊ nõ pena. l. si ita quis. §. seia. j. eo. ¶ Itẽ aduerte quia hec regula procedit quando est apposita dies causa limitande solutionis. secus si limitande obligationis. l. si tibi mandauero. §. paulus. s. man. ⁊. l. obligationum fere. §. placet. s. tit. j. nam tunc finiri debet obligatio in ipsa die. ideo tunc non põt dici per lapsum diei tunc moram contrahi vt hic etiam tetigit Ang. in. viij. fallentia huius regule negatiue. Item secus si esset adiectus solum gratia demonstrationis: quia talis dies non constituit in mora nec interpellat. ideo non esset necessaria purgatio. l. liber. homo. §. x. scdm vnum intellectum. j. eo. ⁊ tangit hic Ange. in. xj. fallentia huius regule. ¶ Quid autem si esset adiecta causa multiplicande obligatiõis. fuerunt opin. nam quidam dicunt procedere hanc regulam negatiuam per. l. j. s. de penu le. alij tenent oppositũ per. c. potuit. de loca. Barto. hic videtur concordare opi. in quarta opp. qđ in vltimis voluntatibus hec regula non procedat secus in cõtractibus per. l. ij. C. de iure emphi. ⁊ est ratio diuersitatibus: qr in vltimis voluntatibus talis dies pro annis sequentibus reddit legatum conditionale. l. in singulos. de adimen. le. secus in contractibus. l. stichum. §. stipulatio. s. eo. ¶ Nec ob. d. l. j. de penu le. quia imo potius facit pro scdm eũ inquantũ vult idem esse quãdo legatur penus simpliciter. ⁊ sic non fuerit data legantur decem ⁊ similiter si legetur penus singulis annis. ⁊ si non fuerit data pro singulo anno certa summa debeat prestari vt ibi patet ex text. coniuncta glo. in ver. qđ si in annos. dũ dicit factũ esse diuersum sed ius idem. tamen nõ respondet ad. c. potuit. nec de ipso facit mẽtionem. Bal. hic in isto articulo variauit. nã primo videtur tenere simpliciter oppositum videlicet qđ in vltimis voluntatibus sit idem vt non admittatur purgatio per tex. d. l. j. ad fi. de pe. le. vbi dicit qđ si legata est penus in singulos annos: ⁊ si non fuerit soluta legata sunt decẽ. ⁊ vnica pena sit apposita qđ ilico cum heres aliquo anno cessauit dare penum cogitur prestare ipsam penam ⁊ videtur scdm eũ litera ibi velle qđ nulla sit differẽtia inter legatum in singulos annos vel pro vno tantum quo ad euitandã penam iam cõmissam. sed bene euitatur cõmittenda. ⁊ non est mirum scdm eum: qr respectu sequentium annorum nõ est in mora. ⁊ hanc opi. qđ non possit mora purgari etiam quãdo penus est legata singulis annis tenuit ibi Dy. scdm eũ postea secundo loco videtur tenere oppositum. nam dicit qđ si dies apponitur gratia multiplicande obligationis qđ illius diei euentus nõ constituit quem in mora. sed in contractibus sic: nisi forte defensando euꝫ a contrarietate intelligas quod si vltra diei lapsum sit interpellatus non admittetur tunc purgatio. ⁊ si dicatur qđ imo etiã in vltimis volũtatibus talis dies debeat interpellari. per text. cũ glo. in. d. l. j. ver. nisi aliud tempus. vbi videt̃ glo. velle qđ si legant̃ fructus anni futuri talis fundi tũc talis dies cõstituet in mora. ⁊ tamen tale legatũ est cõditionale. l. j. s. de condi. ⁊ demon. vbi patet qđ nascit̃ obligatio tunc cũ fructus sunt in esse ꝑducti. ⁊ tũc etiã mora cõmitit̃ scdm gloss. in. d. l. j. de pe. leg. ⁊ sic eodẽ tẽpore cedit dies obligatiõis ⁊ immediate mora cõtrahit̃. rñdit qđ illud operatur diei duplicitas. nã cuꝫ quis legat fructus nascituros talis anni exprimit tempus: qr dixit talis anni ⁊ aliud tẽpus inest tacite. s. c. cũ recolligent̃ aliter dicit se nõ videre posse illã glo. sustineri vel ꝫm eũ põt dici qđ glo. in secũdo exemplo male loquat̃. nam scdm illud sola existẽtia cõditionis inducit morã etiã non purgabilem qđ videtur falsum: qr nõ potest quis eodẽ tempore in mora constitui ⁊ obligari. vnde Bar. reprobat illud exemplum ibi: ⁊ in. l. quoties in diem. s. eod. ¶ Tertio successiue idem Bal. dixit qđ quãdo est vnica pena respectu oĩm legatorũ tũc cõmissa pena ꝓpter vnã morã totũ legatũ est trãsfusum in penã nec hꝫ locũ

purgatio. Si aũt ꝑstationes sunt plures ⁊ pene plures pro singulis prestatiõibus adiuncte: tũc dic ꝙ mora cõmissa circa vnũ nõ trahitur ad aliud. ⁊ hoc modo dicit̃ saluari posse sentẽtiã Bar. licet inepta sit locutio Bar. ꝫm eũ. qr tunc ꝓprie nõ est purgatio respectu futurorꝫ cum ipsorꝫ respectu mora nõ sit commissa. Tu adde ꝙ Bar. i. d. l. j. de pe. le. dicit nõ haberi cõiter ibi dictũ Dy. de quo dicit Bal. ⁊ licet aliqui habeant additionem dicit ꝙ credit eam non fuisse Dy. ⁊ contra opi. Bal. videtur esse tex. cũ glo. in. d. l. j. in ver. qđ si in annos. vbi dicit ꝙ si in annos singulos penus est legata ⁊ si nõ ꝑstet̃ ꝙ singulo anno singule summe adhuc penus ꝑstari poterit. ⁊ si nõ prestet̃ petet̃ pena. nã ponderãda est litera dum dicit penus prestabitur. nã videtur velle ꝙ sicut ĩ primo casu quando simpliciter legatur penus. ⁊ si nõ prestet̃ circa pena potest prestari vsqꝫ ad litẽ ꝯte. ita etiã ⁊ in dicto casu. et hoc etiã ibi innuit gl. dũ dixit factũ diuersum. sed ius idẽ qđ est intelligendũ nisi aliud tp̃s sit appositũ vt qr voluit singulis annis penũ ꝑstari in pascate vt etiã ibi tangit Bart. Sed tũc fortiter ob. finis. d. l. dũ dicit qđ si est vnica pena ꝓ omnibus annis si cessatũ est ꝓ vno anno ilico prestari dꝫ pena. Sed tenẽdo opi. Bar. potes dicere qđ ilico dꝫ prestari ex eo: qr statim peti potest post moram tamen facultas remanebit heredi purgandi moraꝫ vsqꝫ ad litem contesta. per id quod dictum est in principio. l. ⁊ qr ex quo illa dies reddit legatum conditionale non potest dici qđ euẽtus eius interpellat. sed solum purificat obligationem. s. e. l. quoties in diem. ⁊ sic remanet obligatio sine die. ideo necessaria est interpellatio ⁊ pro tanto sicut quãdo nulla dies est apposita post interpellationem potest mora purgari vsqꝫ ad lit. cõte. vt ibi patet in prin. l. ita dꝫ posse eodẽ modo ⁊ in casu ꝓposito. nec videt̃ verũ qđ voluit Bal. qđ ibi equiparet̃ legatũ factũ esse ꝓ vno anno sub pena vel in singulos annos sub pena. qr hoc ibi nõ dicit̃ si tota. l. põderet̃. Sed bene eqparet̃ qñ legat̃ penus simpliciter nõ adiecto aliquo tp̃e sub pena. ⁊ qñ legat̃ in singulos annos aliud ergo esset si legasset penã dandã infra annũ sub certa pena. qr ibi esset dies certa ⁊ pena ⁊ eẽt dies q interpellaret gratia limitãde solutionis. ⁊ essemus in casu in ver. nisi ex mente. vnde teneo cũ opi. Bar. quã etiã in effectu videt̃ tenere Ang. in quinta fallẽtia huius regule vt aliud sit in vltimis volũtatibus vbi dies reddit dispositionẽ cõditionalẽ. vt dictũ. ⁊ sic nõ põt interpellare. aliud in cõtractib⁹ vbi dies nõ reddit dispositionẽ cõditionalẽ: sed soluꝫ impedit exercitiũ ante diẽ. l. j. in fi. s. qñ dies vsufr. leg. cedat. ⁊. s. eo. l. ad diẽ. ⁊ sic etiã venit ad limitandã solutionẽ. ideo respectu preteritarũ ꝑstationũ interpellabit ꝓ hoĩe. ⁊ ꝑ cõsequẽs nõ poterit purgari respectu futurarũ. derisoriũ est de purgatiõe tractare cũ adhuc earũ dies nõ venerit. ⁊ sic nõ possit de mora tractari. et qđ nõ possit mora purgari respectu ꝑteritarũ allegat. l. ij. C. de iure emphi. ad. c. potuit. de loca. qđ fortiter videt̃ obstare. ⁊ eo. ti. c. ꝓpter. Respõdit qđ ibi loquũtur in emphiteota ecclesia cũ qua mitius agitur ex eo qr solent abhorrere penas. facit licet nõ alleget qđ habet̃ in. c. suã. de penis. ⁊ in. c. fraternitas. xij. q. ij. ⁊ quod no. Host. in summa de arbi. §. qualiter ꝯstituatur. ver. sed nũqd religiosi. ⁊ etiã ibi canõ vltra ꝓcedit in dictis iuribus forte ex ratione preallegata. iõ nõ erit idẽ in emphiteota priuati. qui nõ reperit̃ in eo hoc iure cautũ nec est eadẽ ratio in priuato qđ in ecclesia ⁊ videt̃ tex. in. d. l. ij. que vtitur verbis ꝑcisis vt dixi ibi sꝫ omnino si dñs voluerit eũ repellendũ. ¶ Itẽ aduerte qr ꝓcedit hec regula negatiua; qñ apposita est dies ⁊ pena ab homine. Quid aũt si sit apposita a. l. an admittat̃ purgatio. quidã ꝙ sic vt hic refert Ang. in. ij. q. dicẽtes hoc casu fallare istã regulã per. d. c. potuit. sꝫ ipse tenet oppositũ ꝑ. d. l. ij. de iure emphi. dũ vtitur v̄bis precisis vt proxime dixi. nec ob. d. c. potuit. qr loquitur in emphiteosi ecclesie in qua clementius agitur vt est dictũ. vel ꝫm eũ põt dici qđ illa decretalis seruetur in foro ecclesie ⁊ in ecclesiasticis rebus. sed. d. l. ij. in terris imperij. facit qđ no. gl. in. c. ij. de arbi. lib. vj. Sed precedẽs sol. plus placet. ¶ Quid aũt si sit apposita pena ab homine ⁊ dies a. l. j. tangit̃. ¶ Itẽ vlterius aduerte qr hec regula negatiua habet locũ etiã si dies miserationis causa apponat̃ per. d. l. celsus. ⁊ similiter etiã si dies apposit⁹ sit dies ipsi⁹ celebrari cõtractus vt patet in eo qui ꝓmittit hodie dare. x. sub pena. l. liber homo. §. x. j. e. iuncta. l. talis scriptura. de leg. j. Idẽ voluit Ang. in. d. §. x. sed forte in hoc secundo posset dici oppositũ: qr stipulatio penalis regulat̃ ꝫm principale. facit quod habet̃ in l. ex pupillari. s. de vulga. et pupilla. ⁊ in cle. j. de preben. si igitur quando quis ꝓmittit dare hodie. x. non intelligit̃ obligatio habere diem. sꝫ potius tempus adiectum gratia demonstrãde obligationis. ergo lꝫ postea promittat̃ pena in casu in quo nõ detur non propter hoc incurret in penam si ante nõ fuit interpellatus ex quo obligatio non censetur habere diem. ⁊ pro hoc quia pene sunt odiose ð reg. iu. c. odia. nec ob. d. l. talis scriptura. qr hic loqtur in stipulatiõe penali que regulatur ꝫm naturã primitiue ad quod optime facit preallegata cle. j. ibi non erat dispositio penalis sed testator primo multa legata fecerat inter que fecerat vnũ dicendo lego tali ⁊ volo prestari presenti die ⁊ postea subiunxit

qđ legata

qd legata in quibus non erat apposita dies volebat pstari ad certum tps. na talis clausula ex verisimili mente testantis no debet referri ad pdictu legatu ex quo specifice expressit psenti die velle id pstari. & sic no facit p Ang. ¶ Subdit etia Ang. qd pcedit dicta regula negatiua etia si dies adiecta sit variabilis ad nutum creditoris. exemplu in eo q stipulatus est aliqd sub certa pena ifra certu die. & abinde in antea ad eius petitione & terminum vt pbatur i. l. cu stipulatus sim mihi a pculo. & ibi per Bar. j. e. Nec admitti & tunc purgatio more etia si pmissor ceperit aliquid facere infra die qd notandu sm eu. Et subdit etia hic Ang. qd dicta regula hz locu si aliqua iniusta rone motus reus no ipleuit infra diem vt q forte errauit in iure. exemplu sm eum si forte fuit sibi terminus progatus a factore seu castaldione qui sup hoc potestatem non habebat. l. qui rome. §. callimachus. j. e. naz hoc casu no
28 cet sibi talis error † q ad constituendum quem in mora no requiritur dolus. l. quod te. s. si cer. pe. lz. als vbi dol⁹ exigitur iniusta ratio excusat a dolo. l. igitur. s. de li. ca. & l. plagij. cu ibi notatis. C. ad. l. fauiam. de plagia. & bene dicit in se. tn eius dictu no probatur per. d. §. callimach⁹. quia ibi nulla pena fuit adiecta. sed pro eo facit. d. l. qd te. cum ibi nota. qd tagit etiam hic Bar. in tertia oppo si. ij. partis. licet aute hec regula negatiue regulariter procedat tamen fallit in aliquibus casibus. nam primo fallit si actum fuit qd possit mora purgari vel etiam si purgationi tacite vel expresse adhibitus est cosensus per. d. l. cu stipulat⁹. & s. de le. comis. l. post die. & s. de mino. l. emili⁹. Scdo fallit sm Ang. vt hic tangit i. xij. fallentia si inter partes est actuz vt reus certior fieri deberet aliter q per diei lapsum. exemplu ponit in mercatore qui ad diem sub pena forsitan varijs tenebatur hoibus. vn timens non habere recordiu vult terminu sibi per creditorem ad memoria reduci. q tunc solus diei lapsus no inducit mora nisi interpellatio fiat. vnde no esset tanta certitudo prout est alia que solet impedire purgatione. allegat pro casu. l. ita stipulatus. in prin. ver. cu id agere tur. coiuncta gl. j. e. Sed certe vt ibi tetigit si intellexit Ang. qd solus diei lapsus hoc casu no inducat mora bene dicit. per. d. l. cu gl. sua. Si aute intelligit qd etia si interuenit iterpellatio admittatur more purgatio videtur male dicere. q cu hoc casu sit in duplici mora forti⁹ dz impediri more purgatio q si esset in mora p solius diei lapsum cu duplex vinculu sit fortius q vnu vt legitur & notatur in aut. itaq. C. coia de succe. & in. c. j. extra de treuga & pace. Tertio fallit sm eum quado dies est variabilis ad voluntate debitoris vt q promisit dare certa die vel alia i qua sibi placuit. & si no dederit pmittit pena na tuc donec variare pot no est i mora. cu aut variare no pot vt q certu est impleri no posse qd in stipulatione deuenit tunc remanet stipulatio sine die. ideo remanemus sub regula pmissiua qd possit mora purgari p preallegata l. ita stipulat⁹. ver. qd si ab initio. sm vnu intellectu. & p hoc facit vltra eu: q hoc casu habetur perinde ac si dispositio penalis inciperet a pcedeti coditione negatiua nulla die apposita vt ibi pz. ideo merito ex adiectione talis diei no dz impediri more purgatio. et sic pcedit qd ipe hic tagit in. xiiij. fallctia hui⁹ regule. ¶ Quarto fallit sm eum vt tagit hic in scda fallctia qn pena ab vno fonte et dies ab alio pcedit vel descedit. exeplu ponit p. l. si cu dies. §. si. s. de arbi. & l. latinus. s. qui si. ma. ad liber. perue. iucta l. qui rome §. flaui⁹. j. e. na vt ibi patet in. d. §. si. inerat dies tacita a. l. & pena erat apposita ab hoie. et code modo in. d. §. flaui⁹. ¶ Et aduerte q hoc est claru si dies tacite inerat a. l. vt est illa cuz petiero. vt est casus in. §. flaui⁹. sm vnu intellectu. & tagit hic Bar. in qnta opi. ide videtur lz certa dies insit tacite a. l. vt est casus in. d. §. si. sm vnu intellectu. & in. d. §. flaui⁹. coiuncta gl. in ver. liberetur. & his ex q dixi ibi lz Bar. aliqualiter videatur innuere oppositu i. d. qnta opi. Sed no bene per pdicta. & sic aliud est qn a. l. imponitur certa dies & pena vel ab hoie similiter certa dies & pena vt pbatur in. d. l. magna. C. de cotrahe. stip. & in. l. ij. C. de iure emphi. & aliud qn dies etia certa inest a lege & pena apponitur ab hoie vt patet ex iuribus prime allegatis. & ratio potuit esse: q qn apponens pena adijcit etia die certa videtur verisimiliter esse de eius mente qd no sit loc⁹ purgationi ex quo de oibus certificat ipsum reu. & reddit ipsum preuisum. ar. d. l. magna. & d. l. ij. que ratio cessat qn dispones solum apponit pena. & si dicat qd imo idez qn a diuerso fonte descedit dies & pena: q no est loc⁹ purgationi per. l. celsus. de arbi. vbi pena descendit a parte & dies ab arbitro. & tn non admittitur purgatio licet Ang. hoc non tangit. tn potest dici qd ibi censetur ab eodem fonte procedere. et sic dies etia ab ipsis partibus cum potestas arbitroru processerit a potestate sibi data per partes. ar. l. non distinguemus. §. de officio. s. de arbit. vbi autez a. l. inesset dies incerta et pena non mera vt puta interesse clarum est qd admittitur purgatio vt est casus in hac. l. Et forte ide si dies est certa ex quo interesse non est mera pena. et sic i illo facilius admittitur purgatio arg. eoruz que habentur in. l. si ita quis. §. seia. j. eo. & quod tangit hic Bar. in. vj. oppo. Et qd non admittitur purgatio quando dies certa et pena inest a. l. satis etiam fuit de mente Barto. hic in quarta oppo. dum allegauit. d. l. ij. de iure empbit.

¶ Quinto fallit sm Ang. in tertia fallentia quado dies expressus ab homine eodem modo tacite inerat ex. l. dispositioe. habetur eniz tunc pro non adiecto ar. l. iij. de leg. j. & l. non recte. C. de fideius. et sic nihil videtur operari hominis prouidetia. exemplu ponit si iudex sub certa pena iubeat dari infra certu tempus quod datur iudicatis per. l. iiij. §. si quis codemnatus. s. de re iudi. licet Ang. alleget. §. fiet conuentione. qui modicum facit. allegat etia l. si arrogator. s. de adop. et qd ibi no. et ibi de materia per Guil. et Bar. et hoc etiam tetigit hic Ray. & Bal. sm eum. et hec vera in iudice in arbitro secus sm Bar. vt ipse notauit in. d. l. iij. de lega. j. assignat Bar. rationez diuersitatis quia iudex necessitatur ad dandum diem subintellectu a. l. & si minorem statuit supplet a l. vt. d. §. si quis codemnatus. in arbitro secus qui diem breuiore et latiorem potest apponere et eius sententie stari oportet. l. diem §. stari. s. de arbi. pro cuius opi. videtur esse glo. in. l. eum qui certarum. §. j. j. e. in glo. magna. circa fi. dum dicit magnam differentiam esse an in sentetia arbitri tps insit tacite: an vero extimatur p d. l. si cum dies. §. fi. cuz. l. se. sed certe sm Ang. potest respoderi qd veru est quando non exprimitur ille qui tacite inest. secus qn exprimitur ille qui inest: q tunc sm eum arbitri prouidetia nihil agit sed lex. & sic intelligitur illa glo. & hoc credit esse verius vt non sit differetia inter iudice & arbitru quicquid dixerit Bart. mouetur q est maior potestas arbitri q testantis. & tamen est magna differentia an apponatur aliquid per testante per eu modu sm quem inest. an vero per aliu vt. d. l. iij. de leg. j. Ite secundo: q lz arbiter possit die longiore & breuiore ponere: tn si sine causa id faciat facit lite sua sicut & iudex iudicado inique vt est tex. no. cu gl. in. l. si quis in coscribedo. C. de pac. & sic no videtur posse arbiter sicut nec iudex: q illud dicimur posse qd honeste possumus. l. filius. de co
29 di. insti. ¶ † Itez etia tertio q absoluta est voluntas contrahentiu & libera. & tn si exprimit illa pena qua exprimit lex vt interesse nihil operatur expressio. idez si exprimatur dies legalis. puta si pmittis opus facturu infra tps a. l. statutu. na cu fiat expressio per euz modu per quez inest nihil operatur hominis prouidentia sed solu⁹ legis vt. d. §. si quis codenatus. & d. l. si quis arrogator. Ite quarto & vltimo q arbitria sunt redacta ad istar iudicior. & sic i vno statutu videtur in alio statutu. vbi ratio diuersitatis reddi non potest & cofirmari videtur etia hoc q factu iudicis & arbitri videtur factuz partis. l. si ob causam. C. de euict. sicut dicitur dies legalis a parte expressa nihil operatur sic nec si exprimatur a iudice vel arbitro. Sed pro Bart. multuz facit. l. celsus. de arbi. vbi videtur casus pro eo ipsam indistincte intelligedo & pro eo etia facit ratio qua s. tetigi: q ex quo est expressa dies & pena videtur tunc de mete qd purgatio no admittatur saltim in ipso arbitro in quo si minore die exprimat lex non supplet & similiter si proliriore no resecat superfluum patet ex. d. l. diem. §. stari. qd secus est in iudice vt patet in d. §. si qs condenatus. ergo plus operatur expressio diei quaz facit arbiter qua illa qua facit iudex. ideo no videtur bona equiparatio & sic videtur opi. Bart. posse sustineri de quo etiaz dixi. d. l. iij. ad fi. de leg. j. Et per hoc satis patere pot rnsio ad rationes Ang. quia
30 no est eade ratio in arbitro & iudice vt patet ex predictis. ¶ † Sexto fallit sm Ang. hic i quarta fallctia si ille qui purgat mora no vult purgare sua mora sed alterius sibi tn nociuam exemplu in fideiussore qui vult purgare mora rei ne sibi noceat. na clementi⁹ & benigni⁹ agitur cu ipso q cu moroso. ar. l. lege. C. de naturali. lib. & est casus sing. in. l. sancimus. C. de fideius. vbi patet q etia si circa preparatoria iudicior sit dies & pena admittitur ad purgandu etia per longu interuallu: q vsq ad sex meses interdu vt ibi dicitur. Et patet etia in extraiudicialib⁹ sm vnu intellectu in. l. fideiussor. s. de doli exce. de cui⁹. l. intellec. etia. j. tanga in tertio tempore. Allegat etia qd habetur in. l. consentaneu. C. quo & qn iud.
31 ¶ † Septimo fallit sm eu hic in quita fallentia si debitu no erat liquidu quantu esset. exemplu ponit in eo qui est obligat⁹ ad die sub pena reddere ratione & reliqua quia si ignoretur quantuz sit in reliquis etia soluendo postea liber erit a pena dummodo fideiussore idoneu reliquoru offerat per. l. statu liber si rationez. s. de statu lib. que no est alibi sm eu. sed certe ide satis dicitur eo. ti. l. ser
32 uus si heredi. ad fi. ¶ † Octauo fallit sm euz hic in sexta fallentia in herede obligati qui diei et pene iusta pretendit ignorantiam. de reg. iur. cum quis. lib. vj. e. de reg. iur. qui in alterius. Sed certe vt ipse dicit tuc non purgat moram nisi beneficio restitutiois in integru obteto. l. cu filius. §. i hac cu ibi no. s. eo. & per gl. et Cy. in. l. ij. C. de iure emphi. & per Dy. in. c. si quis in ius. de reg. in. li.
33 vj. ¶ † Nono fallit hic sm eu in. vij. fallctia in stipulatioe iudiciali pretoria no cocernente decisoria vt. l. & si post tres. s. alle. secus in couecto decisoria: q ibi no admittitur purgatio. d. l. celsus. de arbi. & ro diuersitatis ponitur hic per Bar. in. viij. op. & intellige qd in pparatorijs admittitur infra modicu tps. vel vbi ius actoris no
34 est factu deteri⁹ vt pz i. d. l. & si post tres. ¶ † Decio fallit Ang. hic i. viij. fallctia qn pena no e ppetuo duratiua sz duratiua solu durate mora qd intellige q ad effect⁹ futuros no preteritos. q illos purgatio no absorbet allegat. l. si pecunia. s. vt in pos. leg. & l. san

cimus. C. de fi. ⁊. ff. de vsur. l. euictis agris. ⁊ qd in simili dicimus de excommunicato qui satisfaciendo contumacie absoluitur. facit licet non alleget quod habetur in. c. ij. de coha. mul. ⁊ cle. ⁊ ratio huius fallẽtie est clara: quia tunc ex mente disponentis videt̃ esse moram posse purgari attenta qualitate ipsius pene. ar. l. ple 35 num. §. equitij. cum simi. ff. de vsu ⁊ habita. ¶ †Undecimo fallit scdm eũ in. ix. fallentia in eo qui pignus iusto precio voluit creditori esse in solutum debito ad diem nõ soluto. nã si possidet potest offerre debitũ post diem ⁊ euitat penã dationis in solutũ vt est casus sing. qui nõ est alibi in. l. calipodius. alias incipit quã 36 nis. de solu. ⁊ no. gl. in. l. titius. alias titian⁹. de pig. act. ¶ †Duodecimo fallit s̃m eũ in. x. fallẽtia vbi quis nõ vult purgare morã ad penã cõmissam euitandã sed solũ ad euitandũ periculũ interitus p. l. illud. ff. de peri. ⁊ cõmo. rei ven. ⁊. j. e. l. si seruũ. §. sequit̃. Sed de hoc dic vt dicet̃ in secũdo tempore. ⁊ videtur inepta hec fallentia ex quo nõ respicit euitationẽ pene. nã de illa ꝓprie tractamus in hac regula ⁊ presertim: q2 de primitiua nõ est tractan 37 dum quãdo eẽt nouata ex quo pena nõ posset purgari. ¶ †Tertiodecimo fallit secundum hic in. xj. fallentia quãdo dies est adiecta gratia demonstrande obligationis per. l. liber homo. §. x. j. eo. secundũ vnũ intellectũ. Sed certe ista nõ est proprie fallentia cũ regula habeat locũ ⁊ debeat intelligi quãdo dies esset adiecta gratia limitande solutionis vt tetigi supra ⁊ per hoc etiã dico ꝙ inepta est tertiadecima fallentia quã hic ponit qñ est apposita dies gratia limitande obligatiõis. nã in tali die nõ loquit̃ regula nec debet intelligi vt superius etiã tetigi. et per hoc est expedita hec regula negatiua. ¶ Circa quã restat vnũ dubiũ qd tetigit hic Ange. in pe. q. huius materie ante versiculũ vltimo videamus. nã põt esse dubiũ quid si est adiecta dies certa ⁊ pena incerta ab homine. exemplum si promisi scribere librũ ad diem certũ sub illa pena quã titius declarabit. qd videt̃ fieri posse per. l. fi. cũ ibi nota. C. de cõtrahẽ. emp. ⁊. ff. eo. l. si quis arbitratu. an tũc poterit mora purgari videtur qd nõ per. d. l. magnam. cũ concor. 38 ¶ †In contrarium facit s̃m eum. q2 interesse est pena nõ tamen mora. ⁊ tamẽ si quis ꝓmitteret factũ. ⁊ si nõ faceret promitteret interesse quãtumcũq3 dies eẽt apposita admitteretur purgatio more. vt. j. eo. l. si ita quis. §. seia. ⁊ facit etiã quod superius dixi. ergo eodem modo in proposito. et pro hoc quia sic nõ potuit de quãtitate pene esse certus hoc casu sicut quando exprimitur. et si forte estimacem eum ita grauem sicut titius declarauit nõ commisissem moram. ideo equum est mihi succurri vt possim eã purgare. et hec pars sibi placet sub dubio tamẽ forte. Facit tamẽ cõtra q2 leges simpliciter loquuntur ꝙ qñ dies ⁊ pena est adiecta nõ admittatur purgatio. ⁊ sic nõ videtur curandum an pena sit certa vel nõ. ⁊ hoc vltimum credo verius quicquid ipse dicat ex quo ille. ll. loquuntur indistincte. ar. l. de precio. de publi. ⁊ satis est qd potuit imaginari qd magnam et paruam poterat declarare. ⁊ ideo imputet sibi. ar. l. ij. §. si quis tamẽ cum posset. ff. si qs cau. ¶ Nec obst. predictis inquãtum dictum est ꝙ vbi est apposita dies et pena nõ admittitur purgatio qd habetur in. l. lucius. de act. emp. vbi videtur probari contrarium a contrario sensu. dum dicit neq3 per heredem ⁊c. Quia potest multipliciter respõderi. primo qd ibi non debet sumi ar. a contrario sensu vt voluit etiam illa glo. ⁊ Bart. quia resultaret iuri cõtrarius intellect⁹. ⁊ contra. d. l. magnam. ⁊. l. ij. de iure emphi. ⁊ alia iura preallegata iuxta ea que notantur in. l. ij. C. de condi. inser. Uel secũdo potest dici qd ibi tractatur de pena ⁊ interesse vt patet ex fine illius l. ⁊ quia respectu interesse admitteretur purgatio pro tanto ibi dixit neq3 p heredẽ ⁊c. Et sic respectu interesse bene potest sumi ar. a contrario. ⁊ hanc sol. posuit ibi Jaco. butri. sed respectu pene nõ debet ibi sumi argu. predictum. vel tertio secundũ Bal. in l. cum alias in. x. oppo. C. de vsur. potest dici ꝙ illud est speciale in contractibus bone fidei in quibus penalis stipulatio non nouat primitiuam. l. predia. de act. emp. ⁊. l. si quis a socio. ff. pro sol. secus in stricti iuris in quibus primitiua nouatur p penalẽ. l. obligationum fere. §. fi. ff. titu. j. Sed hec sol. non placet. primo quia in bone fidei maior exuberãtia bone fidei requiritur quã in stricti iuris. vt patet in. §. actionum. insti. de actio. ⁊ in. l. eleganter. in prin. ff. de dolo. cum ibi nota. ideo maior perfidia est nõ implere conuentum. ideo minus debet succurri non implenti. facit. l. j. in prin. ff. de consti. pec. Itẽ quia in stricti iuris penalis nõ semper nouat primitiuam vt patet in. l. ij. et ibi nota. de iure emphi. ⁊ notauit Bar. in. l. ita stipulatus in materia nouationis. et ibi etiam dixi. ideo plus placet altera precedens solutio ⁊ potissime illa Jac. de butrio. ¶ Et aduerte ne erres quia licet gl. ibi videatur velle quod pena ⁊ interesse possit simul peti intellige verum solum in eo quod excedit. per. d. l. si quis a socio. ff. pro sol. alias secus nisi fuisset apposita clausula rato manente pacto per. l. qui fidem. ff. de transact. et ibi voluit Jaco. de butrio. et Bart. ⁊ hec 39 sufficiant de primo tpe ante litem conte. ¶ †Circa secundũ tempus an post litẽ conte. admittat̃ purgatio tolle regulã negatiuã que probatur ex secunda parte huius. l. q2 regulariter nõ admittitur. fallit in aliquibus casibus. prio scdm Bar. ⁊ Ange. si mora fuit contracta post lit. cõtest. ⁊ non ante per. l. si maior. coniuncta gloss. ⁊. l. siue apud acta. C. de transa. ⁊ tangit hic Barto. in. j. q. ⁊ Ange. in versi. venio nunc secundam partem. ⁊ plus videtur velle. Barto. qd si mora aliqua non precessit contestationem litis qd tunc licet per contestationem contrahitur mora admittitur purgatio: q2 hina mora est illa que impedit cõtestationem scdm eum s ilicet quãdo precessit contestationem ⁊ sequitur postea per contestationem. sed certe hoc non placet: q2 sequeretur scdm hoc qd si fuisset bis interpellatus ante contest. qd non deberet posse purgari etiam ante litẽ conte. qd est contra generalitatẽ huius tex. ⁊. l. j. de pen. leg. cũ simi. Ideo autẽ per cõtestationem precluditur via q2 per ipsum quasi contrahitur vt no. in. l. ij. §. fi. j. de preto. stipu. ⁊ suscipit iudiciũ fundamẽtũ vt in. §. si vero initiũ. in aut̃. de litig. vnde sequi debet sententia super quo facta est cõtestatio: q2 est de substantialibus iudicij. l. prolatã. cum ibi no. C. de sentẽtijs. Ideo nõ sufficit tunc post ipsaz aliquid offerre super quo non est facta cõtestatio. ⁊ hec ratio cõcludit etiã si tantũ per conte. sit mora cõtracta: q2 ante nõ precesserit iuxta id qd habetur in tex. ⁊ gloss. in l. vinũ. ff. si cer. pet. ⁊. l. iij. §. in hac. ff. commo. ⁊. l. in hac. ff. de triti. Ubi autẽ mora est contracta post cõtestationem fateor qd potest purgari vsq3 ad sententiam vt ipse dicit. ¶ Fallit secundo in casu. l. iij. §. iij. j. iudi. sol. vbi potest etiã purgari vsq3 ad sententiã. ⁊ ratio tangitur hic per eum in scda oppositione secunde partis. ¶ Fallit tertio in. l. hoc edicto. ff. de publi. vbi põt etiam purgari vsq3 ad sententiam licet posset dici qd ibi loquitur de pena legali non conuentionali. ⁊ de pena proueniente ex delicto. ⁊ de intellectu. d. l. plene dixi in gloss. fi. ¶ Fallit quarto quando soluit̃ illud idem qd petitur: q2 tunc nõ est tam more purgatio quã debiti solutio per id qd habetur in. §. fi. insti. de perpe. ⁊ temp. ac. ⁊ in. l. si reus paratus. ff. de procu. ⁊. l. j. ff. de act. emp. Secus quando vnũ petitur ⁊ aliud offert̃ vt erat in casu huius. l. in quo non petebat̃ interesse ad qd obligatio erat cõtracta post moram. sed reus volebat soluere ipsum factũ edificando insulã qd non potest nisi vsq3 ad litem cõte. in ipso interesse. ⁊ hic est verus intellectus huius. l. scdm Bar. ⁊ Ang. licet quidã vt Ang. refert intelligãt hic fuisse actum ad fabricam insule. sed est falsum: quia tunc continue insulam fabricando deberet absolui reus ab obseruatione iudicij propter solutionẽ debiti per. d. §. fi. ⁊ per. l. fideiussor. ff. de doli excep. Nec ob. l. sed si alia. ff. de consti. pec. vbi solũ vsq3 ad litem cõte. videtur reus posse purgare moram etiã offerendo id qd petitur: q2 respondit sequendo Bar. ⁊ Ray. qd ibi tantũ reus offerebat. vnde nõ purgat morã vt trãseat periculum interitus in actorem: q2 sola oblatio nõ sufficit ad dictũ effectũ nisi fiat ante litis conte. sec⁹ si velit purgare soluendo vel deponendo ⁊ consignãdo: q2 tũc id põt etiã post lit. cõte. vt hic tetigit Bar. in prima op. scde partis ⁊ ff. eo. interdũ. §. fi. Sed forte põt defensari cõtrariũ qd etiam sufficiat post lit. contest. sola oblatio etiã intelligo de reali: q2 verbalis regulariter nõ sufficiat per ea que habentur in. l. pretor. §. si quis paratus. ⁊ ibi dixi. ff. de ope. no. nũ. Cũ enim hec materia purgationis sit super equitate fundata. ff. eodem. l. si seruum. §. sequitur non videtur suadere equitas qd si ipse reus actualiter offerat etiam post lit. conte. qd nõ debeat transire periculum in actorem ex quo stat per eum. ⁊ pro hoc bene facit regula. l. illud. ff. de peri. ⁊ commo. rei ven. vbi simpliciter ⁊ indistincte dicitur qd vltima mora nocet. nec ob. d. l. sed si alia. q2 non probat opi. predictorũ si bene aduertatur. nã ibi dicitur qd licet illa verba pretoris si reus non fecerit qd debebat per constitutũ cõget eum soluere: videantur referri ad tempus constituti, vt patet ex. l. precedenti. ⁊ ex. d. l. sed si aliũ. tamen etiam ex mente referũtur etiã ad tempus posterius vt si stetit per eũ in tempore cõstituti. tamen non postea stat per eũ sed per actorem tũc sibi nõ nocet sed nocebit tũc actori factum suũ vsq3 ad tempus accepti iudicij per ipsum actorem. ⁊ sic illa verba pretoris neq3 fecisse ⁊c. ad tempus cõstituti referuntur etiã ad posterius vsq3 ad tẽpus iudicij accepti per actorem: q2 ex tunc cõstabit reũ constitui in mora per cõtestationem ipsius act. nã saltẽ per lit. cõtest. constituit̃ reus in mora vbi alia mora non precesserit vt legitur ⁊ no. per glo. ⁊ doc. in. l. vinũ. ff. si cer. pet. vnde idem dicã si ante tempus accepti iudicij actor interpellet reuz cũ eadem sit ratio. per. l. illud. ff. de pericu. ⁊ commo. rei ven. ⁊ sic illa verba vsq3 in tempus accepti iudicij per actorem debent intelligi si actor ante non constituat reum in mora per ea que habentur in simi. per glo. ⁊ doct. in. d. l. vinum. ⁊ in hac. l. de triti. ⁊. l. iij. §. in hac. commo. Non autem ideo dixit vsq3 ad tempus accepti iudicij ex eo: q2 nõ debeat audiri reus postea volẽs realiter offerre: q2 hoc non dicit litera. nec etiã est verisimile id voluisse per rationem quã supra dixi: quia non esset hoc equum ex quo realiter offerretur. nec etiã verisimile qd actor qui est litem contestatus ⁊ prosequitur litẽ quantũ põt vt habeat rem quã recusaret recipere si ille realiter offerret. iura autem debent adaptari ad que frequentius ⁊ verisimilius fiunt argu. l. nam ad ea. ff. de legi. ⁊. j. de regu. iur. l. semper in stipulationibus. ⁊ sic patet qd. d. l. nõ ꝓbat

opin.

opi. Bar. nec Ray. et per consequens melior videt opi. antiquorum qui tenuerunt etiam post litē ꝯte. posse morā purgari qñ offertur qḋ petit. lʒ sec⁹ sit quādo aliud petitur ⁊ aliud offertur. vt patet in hac. l. ¶ Quinto fallit in casibus in quibus dicā statim

40 in sequenti tempore. ¶ Circa tertium tempus an admittat purgatio more post sententiam tolle similiter regulā negatiuaʒ: qꝛ si regulariter non admittitur purgatio post lit. conte. multo min⁹ admittet post sniam. ar. aut. multo magis. C. de sa. san. eccle. ⁊ ibi no. ¶ Fallit in tribus casibus. primo si fuit contumax in non veniendo ad audiendum sentētiā. nam si citatus venit adhuc iudice sedente pro tribunali audietur ⁊ fingetur retro nō cōtumax ⁊ qḋ parum audiuerit vocē preconis. l. diuus. ff. de restit. in integ. vnde potest dici qḋ nō esset proprie purgatio more attenta dicta fictione ſm Angel. ¶ Fallit secundo in. l. fideiussor: supra de doli exc. que. l. est sing. et non est alibi. nam ibi ſm vnū intellectuʒ fideiussor fuit cōdēnat⁹ ad interesse ratione euictiōis facte de fundo ⁊ tamen liberatur ibi prestando ipsum fundū pro residuo interesse. ⁊ ratio est ſm Barto. hic in quarta op. secunde partis: qꝛ ibi non est proprie more purgatio sed debiti solutio. ideo debet audiri. ar. §. fi. insti. de perpe. ⁊ temp. act. Sed tūc ob. fortiter quod non dʒ solui aliud pro alio. l. ij. §. j. si cer. pe. ⁊ sic condēnatus in interesse. ⁊ per cōsequens in pecunia nō dʒ posse liberari pstando speciē. sed ipse dicit qḋ illud ꝯtigit: qꝛ nō erat precise obligat⁹ ad pecuniā. sed erat obligat⁹ ad pecuniā respectu certe speciei ideo liberat illā soluendo per. l. si vero. §. fi. ff. solu. ma. Et per. l. titie textores. §. fi. cū si. de leg. j. Idē in effectu voluit hic Ang. in ver. venio nunc ad secundā partē. ver. itē cōtra. ⁊ ver. ex predictis etiā sumere potes conclusiones in ver. cū aūt offertur ⁊c. Dicēs qḋ ratio est ibi. qꝛ respectu fundi obligatio erat cōtracta ad pecuniā ⁊ fundi solutio omni modo eandē vtilitatem afferebat vt ibi ptʒ ex litera. ⁊ qꝛ potest fingi retro fundū non euictū qñ talis prestatio fit. Sed Bal. hic videtur reprobare rationem Bart. ⁊ consequenter Ang. licet in alio videatur concordare cū Ange. vt. j. tāgetur nā dicit qḋ ratio Bar. est contra istum tex: qꝛ hic obligatio non est ꝯtracta ad interesse respectu ipsius facti. ⁊ per consequēs etiā lit. cōte. super interesse deberet posse solui ipsum factū. qḋ tamen est falsum vt hic patet: qꝛ post lit. conte. super ipso interesse ⁊ multo minus post sententiā admittitur purgatio. ideo ipse dicit qḋ ratio. d. l. fideiussor est. quia prestatio rei affert per oīa eādem vtilitatem quā prestatio pecunie qḋ non contingit ſm eū in obligatiōe meri facti vt insulā edificari vel fulciri vt hic patet qḋ singu. est notādum ſm eum. ⁊ ex hoc infert ipse Bal. qḋ ita demū arbitrabitur iudex nō posse purgari morā vbi magis interest actoris habere interesse ꝙ ipsum factū. al's secus qḋ est sing. notandū ſm eum si est verū. ⁊ hoc forte voluit sentire Ang. hic dū dicitur qḋ ibi solutio eandē oīno vtilitatē afferebat ⁊c. Sed certe non video quare hic magis interſit habere interesse ꝙ ipsum factū potius ꝙ ibi ⁊ pro tāto hec ratio mihi non placet. vnde potest dici qḋ interdū ab ipso initio quis est obligatus ad pecuniā respectu certe speciei. ⁊ tunc admittitur soluēs ipsam speciē. d. l. titie textores. §. ⁊. d. l. si vero. §. fi. interdū aūt ab ipso initio nō est obligat⁹ ad pecuniā sed ad aliud. verū ex postfacto obligatur ad pecuniā propter morā: ⁊ tunc vt mora aliquid operet. ⁊ sic nociua moroso non admittitur volens illā purgare nisi vsqꝫ ad lit. contest. super ipso interesse. ⁊ sic loquitur hec. l. ¶ Et per hoc potest inferri ad intellectū. d. l. fideiussor. naʒ potest dici qḋ ibi fideiussor promisit interesse si sequatur euictio. ⁊ sic ab initio fuit obligatus ad pecuniā respectu certe speciei. ideo non mirū si ibi admittitur ad soluendum dictā speciem. vel secundo potest dici vt ibi voluit sentire gl. qḋ est speciale in fideiussore qui alieno morbo laborat. arg. l. legem. C. de naturali. li. ⁊. l. sancimus. cū ibi nota. C. de fideiuſ. qḋ admittat ad purgandā morā contractā per principalē etiā post sententiā soluendo illud cui⁹ respectu cōtracta erat obligatio ad interesse. ⁊ hec procedūt ſm vnū intellectū prout ibi intelligitur qḋ fuit ibi condemnatus ad penā dupli noīe euictionis. Itē ibi est singulare ⁊ speciale in ipso fideiussore qḋ potest morā purgare etiā post condēnationē ad euitandā ipsam penā. secus aūt est in reo principali vt est casus in. l. habere licere. ⁊ ibi etiā nota. p glo. ff. de euic. ⁊ etiā tangit per gl. in. d. l. fideiussor. ¶ Circa preparatoria aūt serua. l. sancim⁹. C. de fideiuſ. ¶ Tertio fallit ſm Ang. si mora est cōtracta post sententiā. exemplū ponit qñ vnum est in obligatiōe ex dispositione legali ⁊ aliud in solutione vt. l. iteʒ veniunt. ff. de peti. here. in. §. cum prediximus. Et est ratio ſm eū: qꝛ tunc forma condēnationis est: qꝛ condemnatur reus vt det qḋ in obligatione consistit: aut soluat qḋ in solutione est. l. miles. §. ⁊. ff. de re iudi. ideo pōt mora purgari vsquequo executio iudicati petatur. nam tūc cōtrahit mora demum lata snia. secus si mora contraheretur ante: qꝛ tunc non purgaret pōt sententiā vt est tex. in l. si seruus cōis. ff. de nora. Item secus quando ex dispositione cōuentionali vnum est in obligatione aliud in solutione. nam tūc creditor agit precise ad dari. et sententia precise continet dari qḋ in obligatione deuenit. Nō aūt vt det illud vel aliud quod est in solutione. ideo tunc solum vsqꝫ ad lit. cōte. pōt purgari. l. si qs stipulat⁹ fuerit decē in melle. ff. de sol. ¶ Sed aduerte: qꝛ non video quare etiā ante sniam p interpellationem non cōstituat in mora etiam tūc qñ ex dispositiōe legali vnum est in obligatione aliud in solutiōe. Nec video etiā quare per sniam magis constituatur in mora ex quo alternatiua est quā per aliam interpellationem. ⁊ ideo videt qḋ illa nō sit ratio. d. §. cū prediximus. quā Ang. allegauit. Sed potest esse ratio quia ex quo ex dispositiōe legali ab ipso initio vnum est in obligatione aliud in solutiōe deberet re⁹ habere potestatem variādi etiam post sententiam ar. l. eum qui certarū. §. j. ff. e. nō habet tamen vsqꝫ ad executionem prout habet ibi: qꝛ ibi vtrunqꝫ alternatiue erat in obligatione. hic vero alterū tantum licet ex dispositiōe. l. possit aliud soluere vt ptʒ in. d. §. ⁊. et aliud quando vnū est in obligatione ⁊ aliud in solutione ex dispositione hoīs: qꝛ tūc solum vsqꝫ ad litem conte. auditur vt dixi: qꝛ mitius agitur cū. l. quā cū hoīe. l. celsus. ff. de arbi. et tetigit hic Bart. i. viij. op. ¶ Itē aduerte etiam quo ad illā. l. si seruus cōis.

41 † qꝛ ibi quilibet dñor insolidū obligat ad defendendū seruū in iudicio noxali. ⁊ hoc forte ne alias deueniat ad incōueniēs. l. in executione. §. pro parte. ff. e. qꝛ tñ sunt obligati ex delicto serui ⁊ sic facto alieno subuenitur eis vt possint liberari cedendo partē suam ante lit. contest. vt ibi dicitur. postea vero non ex quo fundatum est iudiciū iam insolidū cōtra conuentū p not. in. l. ij. §. fi. ff. de preto. stip. ⁊. l. iij. §. idē scribit. ff. de pecul. cū etiā in ipso actu cōtestatiōis quasi cōtraxisse videatur. ⁊ per cōsequēs se isolidū obligasse vt in dictis iurib⁹. ideo nō fuit cōueniēs qḋ postea audiret volens cedere parti sue. ⁊ hec proprie fuit ratio illius. l. iudicio meo ⁊ hec sufficiant de tertio ⁊ vltimo tēpore. ¶ Ex predictis Angel. elicit aliquas cōclusiones in quib⁹ nō ex toto perfecte dicit. ideo

42 breuiter eas referā. ¶ † Prima est qḋ quādo mora ē purgabilis in extraiudicialib⁹ ex parte rei si mora est cōmissa ante contestationē pōt purgari vsqꝫ ad lit. cōte. ad euitationē pene ⁊ nō vltra etiā si longū tēporis interuallū intercesserit ante lit. cōte. nisi propter rei subterfugia dilata fuerit contestatio de qua dictū fuit. ff.

43 cū gl. ij. ⁊ fi. ¶ † Secunda si mora est contracta post litē cōte. ante sententiā poterit purgari vsqꝫ ad sententiā et nō vltra de quo in

44 l. si quis maior. ⁊ i. l. siue apud acta. C. de trāsac. ¶ † Tertia si mora est cōmissa post sententiā pōt purgari vsqꝫ quo reus cōueniat iudicati p. l. iteʒ veniunt. §. idē recte. ff. de peti. here. ⁊ de re iudi. l. miles. §. ⁊. Sed tu de intellectu. d. §. idē recte. ⁊. d. §. ⁊. dic vt. ff. dixi

45 circa tertiū tps. ¶ † Quarta est qḋ predicta procedunt qñ vnū petitur ⁊ aliud offertur. sec⁹ si offerat illud quod petit: qꝛ tunc omni tēpore potest purgari: qꝛ nō est proprie purgatio more. sed debiti satisfactio per. l. fideiussor. de doli exce. de cuius intellectu dixi circa tertiū tēpus. Subdit tñ Ang. qḋ sola oblatio non purgabit morā post lit. cōte. vt sic periculū interitus transeat in actorē per. l. sed si alia. de consti. pec. Sed tu de intellectu dicte. l. an pec.

46 dat. dic vt dixi. ff. circa scōm tps. ¶ † Quīta est qḋ i iudicijs ex parte rei infra modicū tēpus admittit purgatio more p. d. l. ⁊ si post

47 tres. ¶ † Sexta est qḋ si cōmittit mora in nō veniēdo corā iudice ad sententiā audiendā nō purgat nisi iudice pro tribunali sedente vt probat in. d. l. diuus. cōtingit tñ ſm eū interdū ſm varietatē materie ad purgandā morā alia tēpora esse statuta: ⁊ tunc illa

48 debēt seruari. exemplū ponit i. l. iij. §. si iudi. sol. ¶ † Septima est qḋ vbicunqꝫ more purgatio trahit ad initiū more cōmisse: ⁊ sic trahit retro pōt mora purgari quousqꝫ retrotractio locū hʒ. exēplum ponit in. l. quo em. §. j. Sed de intellectu. d. l. dixi in prīo ar

49 ticulo circa fi. rē ra. ha. ⁊ i. l. sed rē. in fi. de pig. act. ¶ † Octaua ex parte actoris admittit purgatio more ante lapsum interuallū lōgi tēporis per. l. si ita. §. scia. ff. e. Sed hoc intellige ad actionē conseruandā vt ibi. alie cōclusiones possent elici vt patere pōt cuilibet diligenter intuēti. Sed nō insisto cā breuitatis. Ultimo restat expedire tria qsita. primū est an clausula rato manēte pacto impediat morā purgari. Bar. hic in. ij. q. qḋ nō ⁊ bene ſm Ang. Refert tñ qḋ quidā ꝯtra per. l. cū stipulatus sim mihi a proculo. ff. e. cōiuncta glo. que incipit. de rigore. Sʒ illa nō ob. scōm eū: qꝛ ibi adiecta fuit dies ⁊ pena merito ēt impedit more purgatio vt superius plene dictū fuit. ¶ Et subdit addēdo dictis Bar. ꝙ licet tūc permittat ex gratia qḋ reus purget morā cū purgare nō possit: qꝛ adiecta fuit dies ⁊ pena nō propterea videt remissa pena ꝙ loco interesse iam cōtracti succedit vt probat in. d. l. cū stipulat⁹. scōm eū. per qḋ limitari dicit leges dicētes per receptionē sortis penā remitti: qꝛ illud habet locū in mera pena: nō aūt in ea que loco interesse succedit cū iure obligationis veniat nō iudicis officio iuxta notata in. l. cētū capue. ⁊. l. fi. de eo qḋ cer. lo. ⁊. l. ij. si qs cau. ¶ Tu adde qḋ hoc vltimū videt cōtra. d. l. ij. vbi pena succedebat loco interesse ⁊ veniebat iure actionis: ⁊ tamen intelligit remissa per receptionē sortis. ⁊ sic dictū suū simpliciter sumptum nō est simpliciter verū. sed pōt saluari qñ adiecta fuisset clausula rato manēte pacto per ea que tangunt in. d. l. cū stipulatus ⁊ que nota. etiā in. d. l. fi. de eo. qḋ cer. lo. per Bart. ¶ Itē adde ꝙ Bal. hic ꝯcordat etiā cū Bar. dicit tñ qḋ ratio quā fecit p. l. ij. de eo qḋ

cer.lo.non multū facit pro Bar.q2 loquit̄ qñ tractat̄ de interesse quo casu cōsueuit admitti purgatio more vt patet hac.l. ¶Item adde qḋ per Bar.pōt adduci ratio qḋ cū dicta clausula rato manente pacto nō habeat explicitū intellectū quo ad id de quo queritur.naz pōt intelligi qḋ vtrūq3 possit peti seruata tñ potestate purgādi morā.⁊ sic demū cū effectu lapso dicto tpe vtrūq3 possit peti ⁊ exigi.Pōt etiā itelligi ꝙ vtrūq3 possit peti ⁊ exigi.⁊ nō admittat̄ more purgatio idcirco cū sum⁹ in dubio ⁊ in materia penali q̄ est odiosa.⁊ per cōseques restringēda.l.cū quidā.cū similibus.de libe.⁊ posthu.de reg.iu.odia.li.vj. In dubio debet fieri iterpretatio cōtra stipulatorē ar.l.veteribus.ṡ.de pac.⁊.l.stipulatio ista.§.eū qui.ṡ.e.⁊.§.in stipulationib⁹. Satis est em̄ ꝙ operet̄ vtrūq3 posse peti cū effectu lapso tpe purgādi moram qḋ alr̄s fieri nō posset nisi dicta clausula fuisset addita. ¶Scḋa q̄stio est quaz 50 tangit Ang.Quid si infra tp̄s datū ad purgandum morā aliqḋ ipedimētū occurrit ꝑpter qḋ nō pōt mora purgari an erit piculum debētis purgare morā an illius cui debebat purgari.⁊ ꝯcludit qḋ debētis purgare per.l.sancim⁹ vltimo rn̄so.C.de fideiuſ.et est ratio ſm eū:q2 illud tp̄s qḋ dat̄ ad purgandū morā dat̄ ex sola benignitate.l.⁊ miseratiōis cā.nulla iusta causa subsistēte merito tale impedimentū superueniens nō est iusta cā.restitutionis cōcedēde.per.l.nemo.C.de tēp.app.secus dicit vbi tp̄s qḋ dat̄ ad purgādū morā dat̄ ex iustitia: q2 tūc si in illo occurrit impedimētum iustū bñ dabit̄ restitutio aut.ei qui.C.de tēp.ap.iuncta gl.in verbo remanet sn̄ia ⁊ per ea que habent̄ in.c.ex rōne.de ap.⁊ subdit qḋ satis est siue impedimentū cōtingat in pſona dn̄i debētis purgare morā siue in pſonā ꝓcuratoris legitimi per.l.cū a matribus.C.qui pe.tu.⁊.l.pſes.C.de ap.saluo nisi procurator habuerit specialiter in mādatis ad sustinēdū.⁊ cū possit idoneū substituere non fecit.nā tunc imputat̄ dn̄o cur talē procuratorē constituit qui etiā necessitatis tēpore nō curauit aliū substituere cū posset ꝑ sing.dictū Inn̄ in.c.j.extra vt lit.cōte. ¶Tu adde qḋ hoc dictū necesse videtur intelligendū eo casu quo impedit⁹ tenet̄ mittere ꝓcuratorē de quo per glo.in.l.ij.§.j.ṡ.si quis cau.⁊ per Bar.i.l.j.ṡ.de diuer.⁊ tēp.pres.⁊ ꝑ cano.in.c.querelā.de ꝓcu.⁊ plene dixi in.l.quesitū.de reg.iu.alr̄s sicut dn̄s nō tenet̄ mittere ꝓcuratorem ita videt̄ qḋ ille nō teneat̄ substituere cū eadē videat̄ ratio.⁊ ꝑ cōsequens idē ius.ar.l.illud ad.l.aqui. ¶Tertia ⁊ vltima est q̄stio si ex forma statuti instrumētū donatiōis excedēs summā cētū ducatoꝝ debeat ꝓduci aīo insinuandi infra sex menses vt dicit esse in ciuitate perusij quo elapso pōt peti cassatio per aduersariū infra aliud semestre tp̄s immediate sequēs.⁊ si non fuerit petita cassatio possit produci aīo insinuandi infra aliud semestre tp̄s.an si i isto secūdo semestri supueniat impedimentū ꝑpter qḋ nō potuit produci instrumētum poterit peti restitutio ⁊ cōcludit qḋ sic:q2 hoc vltimū semestre nō datur ad purgādū morā.sed est quedam noua dilatio concessa ex causa:q2 non est petita cassatio et l3 esset statuta ad purgādū morā nō esset ex sola legis misericordia ⁊ clementia imo ꝑpter morā aduersari cōtractā in non petendo cassationē que morā primā exclusit ⁊ eius effectū suffocauit ⁊ perinde ac si nullus eoꝝ fuisset i mora.l.illud.de pericu.⁊ cō.rei vend. ¶Ultimo tāgit hic materiam nouationis de qua plene dixi in d.l.ita stipulat⁹.⁊ ideo nō insisto hic.sed solū adde qḋ ipse i.viij.notabili qḋ ponit circa pricipiū.l.⁊ vltimo loco posui in notabilib⁹ innuit.qḋ si penalis nouet primitiuā impediret soluēdi potētiam qḋ in primitiua deuenit.nā hoc nō est verū simpliciter imo pōt solui purgando moram vsq3 ad litē cōte.qñ dies non fuit adiecta sed solum pena vt probatur in.l.j.de penu leg.et tangit etiā Bar.in.vij.op. ¶Et hec sufficiant loco repetitionis.huius.l.

Summarium.

1. ☞Stipulatio faciendi et non faciendi est indiuidua.
2. Obligationum quatuor species sunt diuerse.
3. Heres non potest quod non potuit defunctus.
4. Defensio est indiuidua.
5. Liberatio pignoris indiuidua censetur.
6. Compensatio speciei ad quantitatem non admittitur.
7. Conditio pro impleta habetur dum ob impedimentum debitoris non impletur.

In executione. Stipulatio dandi pecuniā est diuidua oī respectu.⁊ sic quo ad obligationē petitionē ⁊ solutionē iter heredes stipulatoris ⁊ ꝓmissoris.†Stipulatio vero faciendi ⁊ nō faciendi est indiuidua ⁊ vno cōtrafaciente pena i totum cōmittitur cōtra oēs pro hereditaria portiōe.sed succurrit eis contra illū per fa.her.iudiciū.h.d.vsq3 ad.§.pro parte. ¶Attende:q2 qñq3 in obligatione versatur quātitas seu species certa.interdū versat̄ factū indiuiduum.interdū res generaliter vel alternatiue.interdū prestatio euictiōis.primo casu loquit̄.§.prima species.secundo.§.secūda tertio.§.pro parte.quarto.§.insolidum ſm Dy. ¶In tex.ibi executiōe stipulationis.s.fienda inter heredes promissoris vel stipulatoris. ¶In tex.ibi conseq possumus scz petēdo diuisim.⁊ sic pro parte.et sic si fiat solutio ꝑ parte in illa liberatio cōtingat. ¶In tex.ibi non prestari pōt.et sic est indiuiduū quo ad obligationē ⁊ solutionē.⁊ per cōsequēs omni respectu. ¶In tex.ibi non potest ⁊ sic est indiuiduum quo ad petitionē ⁊ solutionē.sed nō quo ad liberatiōis effectum in parte soluta. ¶In tex.ibi scindi non potest.et est ratio: q2 ipsum opus recepit formam ex cōsummatione ⁊ pfectione ipsius.⁊ ante nō dicitur esse in rerum natura cū forma det esse rei.l.si is qui quadringenta.§.quedā.ṡ.ad.l.fal.et sic ante cōsummationē non est dare partē eius.facit ꝙ no.in.l.stipulationes non diuidunt̄.in prin.ṡ.e. ¶In tex.ibi ꝓhibeor.⁊ sic non petatur in parte sed in toto.et ideo committitur pena cōtra oēs ꝑ hereditaria portione.l.eadē. 2 §.cato.ṡ.eo. ¶†Not.quatuor species diuersas obligationū quo ad executionē ipsarū fiendā inter heredes. ¶Itē nota ex.§.secunda.qḋ illud dicitur indiuiduū cui⁹ effectus est indiuidu⁹ de quo plene in.l.stipulationes non diuiduntur.ṡ.e. ¶Item qḋ obligatio factorū nō diuiditur quo ad obligationem ⁊ petitionē l3 gl. senserit cōtrarium in.l.eadē.§.fi.ṡ.e. ¶In gloſſ.ij.in fi.et pro hoc est casus in.l.si stipulatus.§.j.ṡ.de solu.ſm Dy. ¶In gloſſ.super ver.ad opus.ibi excepto vsufruc.de hoc dic vt plene dictū fuit i.l.stipulationes non diuiduntur.ṡ.eo. ¶In glo.super ver.qḋ si stipulatus ibi.sed ad primum membrum.Tu dic scḋm Ang.qḋ si agitur ad ipsum factū agitur contra quemlibet insolidū.⁊ si pertinet tūc ad secundā speciē.Si vero agitur ad interesse vel ad penam.⁊ tūc cōtra quēlibet agetur pro parte hereditaria.⁊ sic tūc bene dicit glo.qḋ ad primū membrum adaptabit̄. ¶Quid autē si testator legat mille pro edificanda capella:an tunc quilibet heredū teneatur facere insolidū.videtur qḋ non cū dari videat̄ esse in obligatione.sed cōtrariū est verū.scḋm Ange.q2 dari est propter exercitium indiuidui scilicet ipsius operis capelle qḋ corrūpetur ex prestatione particulari.⁊ ideo tunc quilibet tenetur insolidum vt est casus not.in.l.fideicom.§.pe.de lega.iij.heres tamen soluens totum repetit a coheredibus pro parte hereditaria ipsorum.

Pro parte. Obligatio generis vel alternatiua diuiditur inter heredes ꝓmissoris quo ad obligationē ⁊ solutionē sed nō quo ad liberationis effectū.hoc dicit. ¶In tex.ibi incertū.puta in genere.nā de tali obligatione log- 3 tur iste.§.⁊ de materia in.l.ij.§.j.ṡ.e. ¶†No.qḋ nō.debet posse heres qḋ nō potuit defunct⁹.⁊ hoc iō:q2 ex pſona heredū nō d3 immutari cōditio obligatiōis vt possit fieri solutio i alia re quā potuerit defunctus l3 quandoq3 alio respectu fiat mutatio per ea q̄ habentur in.l.legatarius.supra de le.j.⁊ que plene dicta fuerunt in.l.ij.§.ex his.ṡ.e.ti. ¶Item no.ex tex.cum gloſſ.qḋ illa obligatio dicitur indiuidua quo ad effectū liberatiōis quādo si in parte soluta cōtingeret liberatio posset contingere quod in diuersis rebus fieret solutio contra intentionem contrahentis.

Insolidum. Denūciatio debet fieri cuilibet heredū isolidū ⁊ defensio nō diuidit̄ s3 iteresse 4 sic.hoc d.†Not.qḋ defensio est indiuidua.⁊ sic nō sufficit ꝑ parte defendi.aduerte tñ:q2 bñ sufficeret ꝑ oib⁹ solidā rē defendere.et tūc euitaret̄ stipulatio noīe euictionis vt pbat̄ in.l.cū ex cā.ṡ.e.⁊ sic debet intelligi suppleri iste tex.Sed si vna sola portio nō defenderetur committetur stipulatio in totū: quia non videt̄ res defensa nisi insolidum defendatur vt hic patet ⁊ in.l.cum ex causa in fi. ¶In glo.j.in fi.adde quod istud verbum agi est generale ⁊ multis modis sumitur vt no.in anten.hoc ius porrectum.C.de sac.san.eccle. ¶Extra glo.aduerte quia quando venditori fit denūciatio non sufficit denunciare litem esse motam:sed est necesse quod protestetur emptor quod veniat ad assistendum liti ⁊ cause ad ipsum defendendum.⁊ sic non debet esse denunciatio simpliciter declaratoria seu manifestatoria sed incitatoria vt veniat ad defendendum per.l.si parentes.⁊.l.empti actio.C.de euict.⁊ per Barto.in.l.denunciasse.§.quid tamen.de adulte.⁊ in.l.non solum.§.morte.de oper.no.nū.et per Dyn.in capitulo cum qui certus.de regulis iuris in.vj.⁊idem Jo.an.in addi.specu.in titu.de emptio.⁊ venditio.§.fina.ad fi.vide quod dixi in.c.fi.de empt.⁊ ven.⁊ qḋ habetur in.l.si cum questio.C.de euict.⁊ co.ti.l.emptor.imo plus dixit Bart.in.d.l.empti.qḋ est necesse quod in publica forma libellus oblatus contra emptorē offeratur venditori alias creditor non tenetur credere ei litem esse motam.pro quo facit.l.si inficiatus.ṡ.depo.

Item si ita. Stipulatio penalis adiecta obligationi dandi certam speciem committitur insolidum nisi solidum quod in obligatione erat prestetur. ¶In tex. 5 ibi posse dare etiam si actualiter diuiditur. ¶†Nota qḋ pignoris liberatio est indiuidua de quo in lege si residuum.C.de distract.pigno. ¶Item not.quod conditio non scinditur ad idem l.cui fundus.de conditio.⁊ demon.Et sic ius implendi conditionē dr̄ indiuiduū. ¶Et hec facit ad statutum qḋ disponit ꝙ exbānitus in capite debeat bāniri si cōitati nō soluerit centū q2 vr̄ qḋ

si contingat

si cōtingat eum soluisse minus etiā vnum denarium etiam per errorē q̄d nō sit impleta cōditio. ⁊ hoc sequitur hic Ang. Tu potes dicere quod si per errorem est minus solutum q̄d non impediatur dispositio per hoc per. l. q̄uis. ff. de condi. ⁊ demon. Ubi videtur pro hoc casus. ⁊ pro hoc facit: q: hic agitur de fauore liberationis a pena capitali. ⁊ sic benigna debet fieri interpretatio arg. l. maiorem. ff. de pac. ⁊ eorū que dicta fuerunt in. l. eadem. §. cato. ff. tit. j. ¶ In glo. super ver. potest ibi pena cōmittit pro parte imo committitur insolidū secundū Dy. licet creditor ab vno heredū recipiat scienter partem tangentē illū etiam dato q̄d nō crediderit statim dari residuū. nec ob. l. cōmissorie. C. de pac. inter emp. ⁊ vendi. ⁊ l. post diē. ff. de leg. cō. quia ibi principale debitum fuit receptū post penam cōmissam sic in. l. ij. in fi. prin. ff. si quis cau. secus quādo ante penā cōmissam recipitur pars: quia tunc non intelligitur renūciari iuri futuro circa commissionē pene cū iuri futuro non renūcietur citra pactū vt no. in. l. j. C. de pac. ⁊ in. l. si ita sit scripta. §. si sub cōditione. de leg. ij. ¶ In ea. gl. ibi cōputabitur preciū medie-
6 tatis. sed hoc non est verū † q: speciei ad quantitatem nō fit compensatio. l. si conuenerit. de pig. act. intellige ergo gl. q̄d heres qui soluit partem fundi conuentus ad penam non cogetur illam soluere nisi pars fundi soluta per ipsum restitueretur. ¶ In ea. glo. in fin. adde quia Ange. hic dicit q̄d non cōpellitur aliī consentire nec stabitur iudicio maioris partis. Sed quilibet heredum soluēdo fundum quantumcunq; communem trāsferret dominium in ipsum creditorem per notata in. §. cato. tu dic de hoc vt dictū fuit in. §. cato. ⁊ in. l. ij. §. ex his. ff. eo. titu.

Quicunq;. Si obligatus sub conditione impedit ne conditio veniat conditio habetur pro im-
7 pleta. hoc dicit. ¶ † Nota q̄d conditio habetur pro impleta quando propter impedimentum debitoris non impletur. facit. l. iure ciuili. de condi. ⁊ demon. ¶ In glo. fi. ibi iaculum iaciendo. dic vt nota. in. l. si gratuitam. in fin. de pres. ver. Et adde quod procedit glo. quando quis vult impedire iaciendo plus. sed si aliter impediret staret regula hic posita. ita debet intelligi quod no. in. d. l. si gratuitam.

Quod dicitur. Ubi fit rerum expressio tot cēsentur esse stipulationes quot res expressate: alias secus. ⁊ de materia in. l. scire debemus. ff. eo. No. ar. ad. q. de eo qui per cusserat cum bidente aliquem vel furcato nunquid puniatur pro duabus percussionibus: quia videtur dicēdum quod sic per istum tex. ex quo essent plures percussiones indistincte: posset etiam adduci in contrarium ex quo vnicus est ictus de quo hic per Dy. ⁊ aliquid per Bart. in. l. nunq̄ plura. j. de priua. delic. ⁊ plenius in. l. si gemina arbor. j. arbo. fur. cesa. ⁊ Pe. Joan. an. in regula indultum. in mercu. de reg. iur. lib. vj. Ubi videtur aliter loqui q̄ Bar. in. d. l. si gemina.

a **Nemorem [a] suam.** Legitur tribus modis in gl. s̄m Ang. vno modo in glo. ij. parua. ⁊ illam tenet. alio modo in glo. j. in fi. ver. vel dic. ⁊ illa est bona secundū eū. tertio modo in eadem glo. in ver. et ideo. ⁊ illa non est vera secundum eum. Sed tu dic melius quod. l. ista principaliter legitur duobus modis vno modo in glo. in ver. stipulatur. s. quando stipulor rem alienam sub conditione si erit mea vel cum erit mea. ⁊ sic expresse confertur conditio in tp̄s quo erit mea. alia est lec. q̄ sub velamine conditio sit collata in tempus cum erit mea. et hec diuiditur in re que debet esse mea infallibiliter in euentū cōditionis si fit tunc in rerū natura vt in re legata mihi sub conditione: ⁊ hoc ponitur in glo. in ver. ⁊ ideo alia est quod loquatur in re que non debet esse mea infallibiliter in euentum cōditionis. sed poterit esse quod erit mea ⁊ non erit. ⁊ hoc ponitur in glo. j. in fi. ibi. vel dic. sed vltima non est bona licet Ang. approbet eam vt dixi ⁊ est ratio q: adueniente conditione potest stipulatio esse vtilis. si tunc res non esset stipulatoris. l. extimo. j. eo. Et ideo ab ipso principio non est dicenda inutilis stipulatio. ⁊ sic non cōgruit huic litere. Prima autem indubitanter est bona ⁊ secunda ⁊ possunt sustineri vt tangit hic Bar. ¶ Sed aduerte q: cōtra primam lec. glo. opponit de. l. si is qui stichū. ff. tit. j. ⁊ soluit quod hic debet intelligi q̄d ex causa lucratiua erat futura mea. Sed tu dic melius q̄d hic fuit expressa cōditio si erit mea quo casu stipulatio est inutilis vt hic. ⁊ ff. eod. l. si rem meam. Sed. l. si is qui. stichum. loquitur in stipulatiōe simpliciter interposita quo casu bene distiguitur si postea fit mea an fiat ex causa lucratiua vel non ⁊ propter hoc glo. hic etiam subdit quod solutio sibi data non sufficit ad. d. l. is qui stichum. pro quo etiā allegat. l. j. si quis sub conditiōe vt lega. no. caue. vbi legatarius rem sibi sub conditione legatam stipulatur ab herede in eū casum quo futura est sua ex cā lucratiua. ¶ Sed aduerte quia. d. §. sub cōditione facit contra secundam lec. Sed dic sustinendo q̄d stipulatio valet vt in cōtrario: tamen est modice vtilitatis. ⁊ ideo p onderanda est litera vt glo. dixit. dum dixit, nemo vtiliter stipulat qua si possit stipulari sed sine vtilitate: quia non plus consequitur per stipulationem illam q̄ per actionem ex testamēto. Tu tamen dic q̄d habet certam vtilitatem vez propter fideiussores ⁊ alia que dicta sunt in. l. qui his. ff. eo. Ang. vero dicebat q̄d in. d. §. sub cōditione. simpliciter fuit stipulatus legatarius ⁊ ideo stipulatio ibi tūc valet. secus quando expresse stipulat sub cōditiōe si sua erit. ¶ Cōtra istam lec. etiam posset fieri oppositio de quo hic per Bar.

Summarium.

1 Principale regulare accessorium censetur.
2 Mora per occisionem contrahitur.
3 Oblatio facta per fideiussorem moram rei purgat preambulam.

Mora rei. Mora rei nocet fideiussori nisi creditoris mora quo ad fideiussorem precesserit mora tamē ipsius fideiussoris ipsi soli nocebit.
1 h. d. † Nota quod principale regulat accessorium: non autem ecōtra ad hoc. l. ex pupillari. supra de vul. ⁊ pup. Item no. casum in quo mora rei nō nocet fideiussori. s. q̄n creditor prius fuerat ↄstitutus in mora p fideiussorē ⁊ iste casus nō est alibi s̄m Dy.
2 ¶ † Itē no. q̄ per occisionem videtur contrahi mora de quo i. l. eū qui ita. §. j. ff. eo. ⁊ aliquid etiā hic per doc. ¶ In glo. ij. ibi augeat obligatio de quo dic plene in. l. centum capue. ⁊ in. l. fin. supra de eo quod cer. loc. ⁊ in. l. quero ī prin. supra loca. ¶ In gl. super ver. obtulit ibi aliī vt Ugo. hāc tenet Pe. quia vltima mora rei debet nocere fideiussori. l. illud. de pericu. ⁊ cō. rei ven. Sed dy. tenet primam quod fideiussor obtulit ante moram rei. ⁊ idem si post morā. nec ob. q̄d vltima mora rei debet perpetuare actionē contra fideiussorem sicut contra reū: q: illud verū nisi fideiussor constituisset ante creditorem in mora offerendo sibi. ⁊ ita est hic casus in secūdo responso. ⁊ non est alibi. Ang. tamen hic dicit q̄ hoc casu fideiussor ipso iure incurrit periculum interitus propter moraz rei sequentem. Sed quia fideiussor ante obtulerat creditori succurrendum est sibi scilicet beneficio restitutionis in integrum ex clausula generali de qua in. l. j. in fina. ex qui. ca. ma. Et ideo litera dixit succurrēdum. ¶ Et attende quia secundum opinio. Dyni fideiussor est securus ipso iure in perpetuum. sed secūdum opi. Angel. ita demum si restitutionem petat ⁊ infra quadriennium a tēpore more vltimo loco facte. ⁊ sic est differētia inter predictas opi. Tu potes dicere q̄d satis procedat opi. Dy. vt dicatur succurrendum scilicet beneficio huius. l. vt in simili exponitur in. l. ventre. de acqui. here. ⁊ quia iste intellectus est fauorabilior ⁊ benignior. et sic amplectendus. l. benignus. ff. de legi. et quia minime sunt mutanda ⁊c. l. minime. ff. de legi. ¶ Et attende secundum lec.
3 Ugo. † q̄ oblatio que fit per fideiussorem purgat moram rei preambulam sicut si ipsemet reus offerret. l. si seruum. §. sequitur. j. e. ¶ In glo. fi. ibi so. hic de equitate hec non bona quia ista. l. corrigeret contrarias: cum equitas scripta preualeat rigori. l. placet. C. de iudi. Sequentem tenet Ray. sed violat literam. ideo non bona. tertia potest esse bona sane intellecta. vnde conclude quod si ante omnē moram fideiussor occidit speciem debitam tunc cōuenietur de dolo vt ibi. si vero post moram ipsius fideiussoris; tunc conuenietur vtili ex stipulatione vt hic scd̄m vnum intellectum. si vero post moram rei ⁊ suam vel post moram rei tātum tunc cōuenietur directa. ¶ Sed aduerte: q: tunc ob. quia occidēdo semper videtur cōmittere moram. j. eo. l. si seruum. ⁊ sic nunq̄ videt posse dici quod occidat ante moram. et sic nunq̄ debet teneri de dolo contra dictam legem si fideiussor. Sed dic quod vbi debitum est conditionale vel in diem nec purificatur cōditio obligatiōis in occisionis actu tunc potest dici quod occidat ante moram. et ita intelligatur. d. l. si fideiussor. secus si obligatio sit pura vel licet sit cōditionalis purificatur obligatio ex occisionis actu. exemplum in lege eum qui ita. §. finali. ff. eodem secundum Bartolum et Angelum. ¶ Tu potes addere quod dicitur occidere ante morā si vnico ictu ipsum occidit argumen. l. si seruum. j. eodem vbi videtur casus si letaliter vulnerasset. et hoc fuit de mente glo. in. l. eum qui ita. §. fina. ff. eo.

Si a colono. Stipulatio concepta per verba presentis temporis non porrigitur ad futura. hoc dicit. Uide de materia. ff. e. l. si stipulatus. §. j.

Summarium.

1 Usura hodie peti potest secundum digestorum iura.
2 Justinianus imperator vsuras permisit iure diuino vetitas.
3 Nouatio cursum vsurarum non impedit necessario.
4 Usura in quo differat a pena.

a ¶ Nemorem. Nota hunc tex. quē dixi eē singularē s̄z Dy. ⁊ ale. ī addi. meis ad Albe. hic ⁊ vide plene q ibidem dixi.

¶ Concordat huic. l. q̄d dicit hic īfallibiliter] Albe. ⁊ q̄ ibidē apostillaui.

Cum stipulati. Litis cõtestatio cursum vsurarum non impedit. hoc dicit. ¶ †No. secundum ista iura quod vsura peti poterat hodie dic vt in aut. ad hec. C. de vsur. ⁊ de vsu. c. quia in omnibus. ¶ Ex quibus autem causis prohibeãtur vsure plene tangitur de vsuris in rubrica per Jo. an. post Inn. ⁊ per Joan. an. super regula peccatum ĩn sexto. †mirum tamen est quomodo Justinianus qui fuit catholicus permisit vsuras que erãt vetite secundum vetus testamentum ⁊ nouum vt. d. c. q² in omnibus. ⁊ quomodo etiã. l. ciuilis que insequitur philosophiam moralem. l. j. š. de iusti. ⁊ iure. permiserit vsuras que videnť esse prohibite secundum terminos philosophie moralis per notata per Jo. an. in. d. regula peccatũ. ⁊ de istis tetigi in tit. de vsuris in rubrica seu in. c. quãq̃. de vsur. in. vj. Et ibi plene tractaui. q. quotidianam nunquid remissio vsurarum prosit vsurario in foro conscientie. ¶ †Item not. quod nouatio necessario non impedit cursum vsurarum de quo in. l. prima. C. de indi. ¶ Item not. arg. qđ vsura ⁊ pena censentur idem. de quo hic per Barto. ⁊ Ange. post eum. ¶ †Et adde quod tertia differentia quam facit hic Barto. inter vsuram ⁊ penam non videtur bona. nam dicit quod pena semper debetur ex mora per. l. ita stipulatus. j. eo. vsura vero potest deberi ex stipulatione. l. lecta. in fi. si certum petatur. nam certe videtur quod etiam pena possit deberi ex solo conditionis euẽtu vt quando incipit a precedenti conditione. l. in illa. š. eodẽ. nisi forte dicas quod licet tunc pena debeatur ex euentu conditionis non tamen debetur ex tempore contracte obligationis. sed certe potest esse quod conditio trahitur retro ex eo quia hoc est actum vel alias ex. l. dispositione. l. huiusmodi. ⁊. l. si filius. š. eod. ¶ An autem pena adiecta dationi quantitatis vel facto presumatur in fraudem vsurarum adiecta. aliquid hic per Barto. ⁊ dic vt plene dixi in. l. stipulatio ista. §. alteri. š. eo.

Summarium.

1. Debitor occidendo non liberatur ex toto.
2. Medicum imperitum adhibere idem est quod nullũ adhibere.
3. Occidens speciem debitam indistincte tenetur.
4. Mora non purgatur que in faciendo committitur.
5. Prescriptio an interrumpatur per citationem.
6. Mora principalis quo ad fideiussores obligationem perpetuat.
7. Interpellatio negotiorum gestoris interpellatum in mora constituit.
8. Pater iubens qua actione ⁊ de quo teneatur.
9. Obligatio ad interesse in obligationibus dandi specie post moram perempta non succedit.
10. Interesse non est in obligatione.
11. Effectus more precedentis non tollitur per nouationem.

Si seruum. Re perempta vel a cõmuni commercio exempta teneť debitor si culpa vel mora eius precesserit vel eius qui habuerit causam ab eo. h. d. ¶ †No. qđ debitor occidendo non liberatur ex toto. non tamen hic declarat an teneatur ex stipulatione an de dolo. ⁊ de hoc dic vt in. l. mora. š. eod. ¶ Et nota bene quia hic videť esse casus qđ occisio possit fieri in debito puro nulla precedente mora. ¶ Item nota an debitor teneatur de culpa ⁊ quod culpa intelligitur in faciendo ⁊ in negligendo. ¶ In gloss. super ver. non faciendo ibi vel dic secundum Joan. hec communiter tenetur. nec ob. l. si venditor. §. quemadmodum. š. alle. quia quedam est negligentia circa rem debitam seu circa peremptionem rei debite ⁊ de ista tenetur vt hic. quedam est negligentia q̃ committitur circa culturam. ⁊ sic circa recollectionem fructuum ⁊ de ista debitor non tenetur si est debitor actione personali ⁊ nõ petitur quod fuit creditoris nec est in mora creditoris ita intelligitur. d. §. quẽadmodum. secus si peteretur quod creditoris fuit per. l. videamus in prin. secundum intellectum Azo. quem glo. videtur sequi ibi ⁊ Barto. hic item secus si esset in mora. l. si mora supra so. mairi. Et etiam probatur hic in tex. isto. ¶ Et adde secundum Ang. quod vbi fructus pertinere debent ad creditorẽ agentem si est negligentia commissa circa recollectionem fructuuz indistincte tũc tenetur reus: quia donec coheret terre sunt pars terre. l. fructus supra de rei vendi. ⁊ post separationem sunt species de per se. ⁊ tunc semper reperitur negligentia circa peremptionẽ substantie. sed vbi in non arando ⁊ non seminando reus culpaz committit. ⁊ sic impedit natiuitatem fructuum pcedat quod dixit Bart. ⁊ idem vult. Bal. Tu adde quod de dicta limitatione est glo. or. in. d. §. quemadmodum in gl. que incipit quia fructus. ⁊ secundum predicta dictio quia exponit quamuis vt sic sit ratio remotiua ⁊ nõ directa. l. inter stipulationẽ. §. sacram. š. e. ver. qm̃. ¶ †No. ꝙ paria sunt nõ adhibere medicum vel minus bonum. l. qđ si nolit. §. si mancipia. š. de edi. edic. An antẽ expensas factas in curando possit debitor a creditore recuperare. dic ꝙ si tendũt ad perpetuam rei vtilitatem põt recuperare. sed si gratia fructuũ querendorum non: saluo nisi fructus ex natura contractus debeant restitui creditori. l. iul. §. ex vendito. de actio. emp. ⁊. l. j. in fi. de impẽ. in re. dota. fac. Ang. vero hic aliter vester loqui. sed satis videtur pcedere qđ dixi ⁊ concludit qđ etiã si expensa est leuis: q² egritudo est leuis spectabunt expẽse ad rectorẽ qui habet iudicem vel seruitorẽ debiliter egrotantẽ. secus si esset magna. Tu adde ꝙ notať per glo. in. l. arboribus. §. de illo. de vsufru. ⁊ in. l. opere. de vsufru. lega. per Bar. ⁊ per eundẽ in. l. diariis. de ali. ⁊ ciba. lega.

Item si homo qui. Nota ꝙ vbi ex causa preambula ante contractũ eximiť res a cõmercio liberatur debitor. ¶ †Item nota qđ occidens speciem debitam indistincte tenetur siue sciuerit siue ignorauerit se debitorẽ. ⁊ hoc si sine causa per. l. qui seruum. j. eod. ¶ Itẽ nota qđ aliud est manumittere seruũ quem quis alij erat rogatus restituere in codicillis tenetur ad ipsius precium dãdum licet nesciuerit grauamen sibi iniunctũ. ¶ In glos. super verbo liber. in fi. exemplum nõ est bonum. quia tex. dicit ex causa antecedenti. sed s̃m gl. nõ est antecedens. ¶ Item tex. loquitur in seruo promissoris. seruo antẽ heredis ⁊ sic ipsius promissoris effecti heredis nõ potest dari directa libertas sed solũ fideicõmissaria. vt in. §. proximo. Et pone exemplũ qđ seruo erat relicta libertas sub conditione ⁊ heres pendente cõditione illũ promisit. nam si postea fit liber non tenetur promissor. ¶ In glo. super ver. petitũ: in fi. dic qđ ibi loquiť in conditione indebiti de cui⁹ natura est vt nõ teneatur ad id qđ recepit. sed inquantum factus est locupletior. l. si non sortem. §. libertus. de condi. inde. sed seruo manumisso in nullo factus est locupletior ergo non tenetur si fuit ignorans. hic autem loquitur in alia actione q² in actione ex testamẽto in qua heres reperitur habere lucrũ a defuncto. ideo non liberatur etiam si ignorauerit tẽpore quo manumiserit ⁊ cõclude pro declaratiõe tex. ⁊ materie qđ si debitor iuste ignorat se debitorem non committit morã in non soluendo per. l. qđ te. si cert. pe. Ideo tunc periculũ interitus non spectat ad eum si tamen occideret spẽm debitã sine causa tunc indistincte tenetur vt hic probatur. si autem non occidit sed exemit a nostro cõmercio puta manumittendo ⁊ tunc idem: duntamen ipsa res peruenerit ex causa lucratiua ad debitorẽ vt hic pbatur. nam hic peruenit seru⁹ ex causa hereditaria que lucratiua appellať. š. e. l. iter stipulãtẽ. §. si rẽ. Si aũt nõ esset cã lucratiua tunc debitor liberať ex quo pp factũ suũ nõ icidit in spẽm delicti s̃z Ang. Tu adde qđ inepte loquiť q² hic re vera nõ puenit seru⁹ ad debitorẽ ex causa hereditaria: q² tũc fuisset testatoris. ⁊ sic nõ potuisset manumitti p id qđ tãgiť in gl. ⁊ iđ dic meli⁹ qđ attẽdi dz an debitor q manumittit sit debitor ex cã hereditaria ⁊ tũc pcedat qđ hic dr. q² siue sciẽs siue ignorãs manumiserit teneť ppter multa alia lucra que hz a defuncto vt tetigit gl. in. l. in summa. §. si seruũ. hic allegata. secus si nõ sit debitor ex causa hereditaria vt ibi.

Sequitur. Posterior mora nocet ⁊ in pari causa melior est conditio possessoris. ¶ In tex. ibi moratus sit. i. dilationẽ fecerit in soluendo. ¶ †Nota ꝙ mora cõmissa in faciendo non purgatur secus si sit cõmissa in negligendo ¶ Nota quod purgatio more fit ex equitate etiam quando non est adiecta dies vel pena. ⁊ sic de mero rigore esset secus. ¶ Item no. qđ est dare rigorem scriptum ⁊ equitatẽ. ⁊ quid sit rigor quid equitas notatur per glo. ⁊ doc. in. l. placuit. C. de iudi. ⁊ in spe. de lega. §. dispenso. ver. notandum. ⁊ aliquid p glo. ⁊ archi. in. c. nisi rigor. j. q. vij. ¶ Et quid iuris si rigor scriptus ꝯtradicit equitati ⁊ qđ sit sequẽdum dic vt. l. j. C. de legi. ⁊ per cano. in. c. fin. de transac. No. ar. s̃m Pe. ꝙ errant omnes qui sequẽdo subtilitatem iuris scripti discedunt ab equitate vbi locum habere põt equitas. et ideo cauere dz doctor ⁊ aduocatus vt potius sequi debeat equitatẽ si fieri põt ⁊ iuris rigorem omittat. ¶ Not. ar. ꝙ si duo pmiserunt se non offendere sub pena ⁊ postea se offenderunt nec appareat qs prius cõmiserit offensionẽ ꝙ ex neutra parte sit commissa pena. facit. j. de re iudi. l. cũ par delictum. ⁊. l. cum pater. §. liberis. de le. ij. ⁊. l. j. §. cum arietes. si qua. paup. fecis. di. ¶ Nota ꝙ in materia purgationis more vbi sunt opi. illa opinio sit sequẽda q̃ magis adheret equitati. ¶ No. ꝙ paulus non fuit verecundatus sequi sentẽtiam celsi adolescentis. ⁊ sic facit qđ doctor antiquus nõ debet dedignari sequi sententiam iuuenis bene dicentis. ¶ In glo. ibi si aũt erat prius temporalis. ⁊ tunc erit. ⁊ sic nõ accipitur hic ppetuari put accipiť in. l. si. de ps. xxx. anno. ⁊ in. l. notissimi. §. sed ⁊ si quis. eo. tit. ¶ No. hanc glo. scđm Bart. inquantum dicit quod per interpellationem actio temporalis non efficitur perpetua sed in tantum tempus attenditur quãtũ a principio erat duratura. ¶ Et per hoc inferť ꝙ si statutum dicat qđ debitum non possit peti post. x. annos non perpetuabitur. in. xxx. vel. xl. annos si interruptio sit facta. ⁊ ita dicit Ang. se de facto dixisse Tu adde qđ per interpellationem extraiudicialem non fit interruptio cum nõ sit de modis interrumpendi. notatur in. d. §. sed si quis. ⁊ in. c. illud. de pres. si aũt interpellatio non sit extraiudicialis ꝯclude ꝙ sola contestatio litis est que pepetuat actionem in. xxx. annos alie interruptiones solum interrũpunt vt sit necesse de nouo tantum tẽpus currere quantũ a principio debuisset vt est gl. no. in

l. cum

5 l.cū notissimi.in prin.C.de prescr.xxx.anno. ¶ † Nunquid autē per citationē quelibet prescriptio interrumpatur an requiratur lit.conte.dic vt no.in.l.ij.§.fi.de vsuca.pro empto.⁊ predicta intellige vera saluo casu.l.vt perfecti⁹.⁊ quod ibi no.C.de anna.excep. ¶ Ultimo an vltima mora nedum purget precedētem morā sed etiā constituat sequentem morosum in mora tangit hic Bart. ⁊ tenet quod sic ⁊ ita supplet ⁊ intelligit hūc tex.per.l.illud.⁊.l.si per emptorem.§.de pericu.⁊ cō.rei ven.⁊ effectus est magnus vt ipse hic tangit:quia si creditor sit in vltima mora ⁊ per ipsam morā etiam ipse sit constitutus in mora nedum qđ sit purgata prima debitoris debitor non tenebitur nisi de dolo per.l.semel mora.cū ibi no. §.so.ma.secus si solum esset purgata preambula mora debitoris. Ange.vero dicit hanc opi.esse contra.l.qui.x.ff.de solu.vbi si debitor in genere interpellatus non soluit si offert postea liberatur re perēpta ope exceptionis dummodo res pereat absq culpa sua de qua ante tenebatur ex natura contractus. ⁊ sic hic est casus cōtra ipsum nisi suppleas illū tex.vt loquatur de culpa.s.lata prout suppleuit Bar.in.l.mora.so.ma. Nec ob.l.illud.⁊.l.si per emptorem. prealleg.qr si bene considerentur post secundam morā omnia que in illis.ll.dicuntur veniebant ex natura contractus etiā si ex nulla parte interuenisset mora contra Bar.etiā facit secundum eum qđ mora cū mora compensetur vt hic innuit iste tex.dum dicit causam parem. ⁊ sic nulla mora alteri prepōderat.sed in primū statū relaxat qui erat ante omnem moram.⁊ quod cōfunditur vna mora per aliam no.in.l.semel mora.so.ma.saluo nisi vna mora committeretur in faciendo:quia illa quantūcunq leuis absorbet omnem virtutem etiam grauioris more in negligendo cōmisse secundum Dy.⁊ glo.in.d.l.si mora.adde quod Bald⁹ hic idem tenet p d.l.qui.x.ad.d.l.si per emptorē.respondit quod fuit ibi vnica mora que non fuit purgata . ad.l.illud.respondit qđ ibi dicit vltimā moram nocere . sed non dicit quod constituat morosum in mora. Tu potes dicere quod opi.Bar.quā sequitur Jac.de are. Pe.et Ray.⁊ sic videtur ꝙ cōmunis possit sustineri:primo qr pro eo videtur casus in.l.si mora:preallegata secundū intellec.glo.l.illius inquātum ibi innuit qđ maritus ibi primo erat in mora ⁊ postea constituit mulierem in mora ⁊ propter illam liberatur a culpa ad quam alias tenebatur vt ibi ptz.⁊ qđ glo.l.semel mora.sit intelligenda vt dixit Bar.patet etiā ex glo.que incipit saltim leuē.ad fi. dum allegat.d.l.semel mora.in.d.l.si mora.pro hoc bene facit.d.l. illud.inquantū dicit vltimā moram nocere.nam si per vltimā moram rediret ad primeuā naturam contractus prout voluit Ang. ⁊ Bal.non diceretur ꝓprie nocere ar.l.si vnus.§.si pactus.de pac. ⁊.xxv.dist.c.ab exordio. Non ob.l.qui.x.preallegata:qr ibi loquitur in debito generis in quo debitor tenebatur ex casu fortuito ex natura contractus.l.incendium.C.si cert.peta.⁊ ideo satis est ibi qđ ipse liberetur vt non teneatur de casu fortuito . Sed vbi esset species debita tunc vni tenebatur de dolo lata ⁊ leui tenebitur de leui per.d.l.si mora . ⁊ bene facit ad predicta quod nota.i.d.l.si vt certo.§.nunc videndum.supra commo.non ob.ille text. quia suppleri debet per.d.l.si mora.⁊.d.l.illud. vt Bart.dicit arg.l.j. C. de inoffi.do.⁊ si bene ponderetis.d.l.qui.x.potius facit contra Bal. ⁊ Ang.inquantum ibi debitor non tenetur de casu fortuito post vltimam moram cum tamen de ipso casu fortuito teneretur ex natura contractus. ¶ Quid autē si mora simul debitorem ⁊ creditorem eodem tempore contrahitur . exemplum si hodie est dies soluendi stichū quem mihi debes ⁊ cum obueniem⁹ inuicem interrogaui te quid faciemus de sticho ⁊ tu dixeris nolo tibi dare.⁊ tu dixisti nolo recipere cuius mora preponderabitur.dic qđ mei creditoris secundū Ang.hic pro facit.l.illud . secūdo responso.§.alt. licet ipse Ange.alleget sed non bene.d.l.si per emptorem. ⁊ ad hoc facit.l.⁊ post edictum.§.circunducto.§.de iudi.

Nunc videamus. Mora pricipalis perpetuat obligationē quo ad se ⁊ fideiussores ⁊ in eorū successores:mora vero fideiussoris quo ad se et sui fideiussores ¶ In tex.ibi spoponderunt.i. spopondisse videntur quo ad perpetuationem. ¶ 6 † No.ꝙ mora principalis perpetuat obligationē quo ad fideiussores qđ limita vt dictum fuit i.l. mora secundo res.§.eod. ¶ In glos. super ver. in totam causam sit perpetuatio intellige quo ad hoc vt obligatio non extinguatur per rei interitum:non autem intelligas quod interruptione facta prescriptionis contra principalem intelligatur prescriptio interrupta cōtra fideiussores ⁊ facta actio perpetua sicut contra principalem:quia hoc non est verum vt est glos.or. que non est alibi in.l.cum quis.§.si quis pro reo.ff.de sol.in ver. preterijt.licet glos.precedens tenuerit cōtrarium:⁊ in.l.si fideiussor in fi.§. manper.l.fi.C.de duo.reis.sed non bene.nec ob.d.l.fi.quia loquitur in duobus reis quorum obligatio ex eadem radice descendit vt ibi litera dicit . plus dicit hic Angel.ꝙ interruptio facta contra vnū ex correis non interrumpit contra correum nisi in iudicio fuerit libellus oblatus per.d.l.fin.nam licet alias per solam executoris missionem fiat interruptio prescriptionis.l.cum notissimi.C. de prescr.xxx.anno. Nec secundum communem opi.necesse sit in citatorio transmitti copiā libelli nisi quo ad hoc vt fiat interruptio contra correum necesse est libellum proponi ⁊ ipsius copiam in ipso citatorio transmitti per.d.l.fi.secundum eum. Sed adde quod illa potius videtur sonare in oppositum quia dicit quod ex quacūq causa consueuit fieri interruptio ex illa facta contra vnum preiudicat alteri.nec ob.litera inquantum facit mentionem de libello: quia dupliciter potest exponi vt ibi per glos. ¶ Item subdit hic Angel.quod perpetuatur obligatio quo ad fideiussorem quo ad periculum interitus quando fideiussor in omnem causam intercessit. Si autem solum in datione speciei. et sit species perempta si fideiussor non potuit in mora constitui puta quia debitor non erat excussus . et oportet eum primo excuti re perempta . fideiussor eius erit liberatus . Tu adde quod quo ad periculum interitus videtur fideiubere in omnē causam.l.mora.§.e.itē dato quod non possit fideiussor constitui in mora per interpellationem de eo factam:quia forte debitor nondum erat excussus tamen videtur quod si debitor constituatur in mora fideiussori noceat dicta mora adeo quod re perempta poterit conueniri discusso prius principali.⁊ hoc fuit de mente Bart.pro quo facit quia iura antiqua in hoc non sunt correcta.⁊ sic eis est standum. ¶ In eadem gloss. ibi.l.si quis solutiōi. No.ex hac glo. 7 † quod interpellatio gestoris negotiorum constituit interpellatum in mora ⁊ eodem modo videtur quod interpellatio procuratoris solum ad iudicia constituti constituat similiter qđ sequitur hic Bart. Sed ob.ei secundum Ange.quia si habet mandatum ad iudicia videt sibi interdictū exercitiū circa alia.ar.l.maritus.C.de procura. Ang.dicit in hoc cogitandum. Tu potes dicere qđ non videt ꝓhibitus quomin⁹ faciat ea que tendunt ad ipsius dñi vtilitatē.arg.l.qui patitur.§. man.⁊ in.l.si filiusfami.§.inuitus.§.de procura. Ricar.mal.tenet contra gl.in gestore ⁊ dicit.l.si qs solutiōi. loqui in administratore legitimo. Bart.tenet glos.duobus cōcurrētib⁹.primo qđ gestor interpellauit debitorem vt soluat creditori nō sibi ⁊ qđ debitor ⁊ creditor sint eiusdē fori:alias secus. Ang.dicit idē etiā si non sint eiusdē fori si est casus in quo debitor teneatur ire ad domum creditoris quod qñ sit dictū fuit in.l.si filius.§.fi.§.eo.nā tūc est eadē ratio.item adde qđ lz sint eiusdē fori vel etiā diuersorū licet debitor teneat ire ad domū creditoris non constituet interpellatus in mora,in duobus casibus.primo si negetur negotiorum gestor nisi de hoc fidē faciat interpellato p.l.si qs inficiat⁹.§.depo. ¶ Solu. qñ interpellatio extraiudicialis nō posset constituere in mora.sed requireret iudicialis.nā negotiorū gestor nō pōt rem in iudicio deducere.l.si pup.§.item videamus.§.de neg.gest. Tu adde qđ prima fallētia nō plz:qr satis ex facti euidētia apparet qđ est negotiorum gestor saltē in negotio de quo qrit eo ipso qđ interpellat debitorē vt creditori soluat.⁊ ideo nō est necesse aliter conferre.§.de resti.in integrū. ¶ Itē adde qđ Inno.⁊ Jo.an.post eū in.c.significante.de pigno.vr velle qđ semper debitor teneat ire ad domum creditoris etiā si habeat diuersum domiciliū p.l.si creditrici.⁊.l. acceptā.C.de vsur.⁊.l.obsignatione.C.de solu. Sz dicere potes qđ dictū eorū tūc ꝓcedat qñ agit de impediēdo cursum vsurarū iam incohoatum vel de pignore liberādo sec⁹ si tractet tm̄ de mora non incurrēda p not.in.d.l.cū filius.§.fi. ¶ Item adde quia Bart.hic dicit qđ procurator ad lites egit contra debitorem diuersi fori et elegit litigare debitor quod licet debitor sit cōstitut⁹ in mora per l.nemo.in fin.§.eo.tamen lata sentētia finiet dicta mora.nam hoc dictum non placet Bal.quia est ridiculum dicere quod persistendo in iudicio ⁊ patiendo se condemnari purgetur mora quia secundum hoc condemnatoria prodesset condemnato contra.l.euidenter.de ex.rei in. ¶ Item secundum hoc quanto maior esset cōtumacia tanto minus noceret moroso quod videtur absurdum: item quia per sententiam non debet fieri conditio deterior vincētis.allegat.l.aliam.de noua.ff.et forte Bald.bene dicit hoc casu qr si reus vult moram ipsam purgare forte erit expediens quod offerat deponat ⁊ consignet ad iudicis mādatum in loco idoneo : ar. l.si reus.de procura.et arg.l.acceptam.§.allega. ¶ Ultimo aduerte quod Bar.hic videtur velle quod nedum mora rei noceat fideiussoribus a se datis sed etiam datis ab ipsis fideiussorib⁹. Ange. tamen hic tenet contrarium non faciendo de ipso mentionem : et sic vult qđ talibus fideiussoribus non nocet. sed forte dictū Barto.versus per istum.

An filius. Mora filij perpetuat obligationem nedū contra ipsum sed etiam contra partem qui tenebatur qđ iussu. ¶ 8 † Nota ꝙ pater iubens tenetur quod iussu tanquā intercessor et tenetur etiam de peculio si peculium concesserat.§.eod.l.cum filius. ¶ An autem auth.presente.C. de fideius. locum habeat in patre iubente dicit Jaco.de are.quod non quia non est idem iubere quod fideiubere.l.j.§.quid ergo. §. quod iussu.⁊ facit quod no.in.l.ij.i prin.§.de do.⁊.§.e.l. cum filius.i prin. Ange.aūt allegat pro predictis qđ no.in.l. libert⁹.§. filium.ff.ad mu.⁊ in.l.j.de decurio.li.x.⁊ quod ibi no.glos. ¶ Sed aduerte.qr ille.ll.loquuntur qñ apud rēpublicā pater intercedit ꝓ officio assumpto per filiū quo casu etiā de iure antiquo pater nō poterat cō

ueniri ante principalem excussum. & sic potius faciunt contra eũ. & forte erit speciale vt respublica facili⁹ fideiussores inueniet. vbi autẽ pater alias cõuenit̃ de peculio vel qđ iussu non loquunt̃ dicta iura. sed. l. cũ filius. š. eo. & ti. ff. de pecul. in quo casu nõ reperit̃ facta aliqua correctio ſm Jaco. de are. & p isto facere põt ratio q: filiusfa. nõ põt habere administrationem rerum etiã hodie nisi in castrensibus vel quasi. l. j. C. de bo. mater. & l. cum op3. C. de bo. que lib. et ideo nõ cẽsetur esse ita idoneus sicut alius qui est sui iuris.

Effectus. In stipulationibus dãdi res perempta post moram durat in obligatione quo ad petitionem acceptilationem & nouationem. h. d. ¶ † No. q in obligationibus dandi specie perempta post moram non succedit obligatio ad interesse. Adde q nec succedit quo ad extimationẽ que est intereſſe extrinsecum rei iuxta no. in. l. j. C. de sent. que pro e. secus in obligationibus faciendi. š. e. l. stipulationes non diuidũtur. versicus. ¶ Item no. etiam qđ de iure digestorũ re perẽpta per moram si eius extimatio deducebatur non fiebat nouatio nisi expresse hoc ageretur ſm Angel. ¶ In glo. super ver. peti possit ibi precium subaudi probandũ hoc casu per sacramentum iurantis per no. in. l. actionibus. §. plane. de in litẽ iurã. ¶ In ea. gl. ibi vel quasi debitum. No. bene ex hac glo. q re debita perempta post moraz licet precium non sit debitũ tamen est quasi debitũ vnde non mirum si peti & accepto ferri & nouari põt tale quasi debitũ. ¶ Item not. q licet officium iudicis non presupponat obligationẽ maxime cum est mercenariũ vt hic. & l. qui per collusionẽ. de act. emp. l. quinta. supra de annu. leg. tamẽ est quasi debitũ ſm Ang. ¶ Sed aduerte circa primum nota. quia litera non dicit peti preciũ aut accepto ferri aut nouari. sed dicit de ipsa specie debita: & sic hic nõ probatur qđ ipse dicit. & facit qđ. j. dicam. nam aduertendũ quod dupliciter poterit formari libellus. vno modo petẽdo hominem simpliciter nulla facta mentione mortis: & si postea in processu appareat homo mortuus post moram iudex poterit condẽnare reuz ad hominem & facere executionem eius vt no. in. l. si. que sententie si. ap. rescin. vbi bona glo. in arbitrio etiam eius erit condẽnare in extimationem per ibi notata. & in. l. iij. š. de confes. poterit secũdo modo formari libellus narrando hominẽ mortuum post moram concludendo reũ condẽnari ad hominem & cõsequenter ad extimationem vt probatur in si. in. l. iul. cũ ibi not. j. eo. et facit qđ notatur per Cy. in. l. exhibitionis. C. ad exhibẽ. & ita etiam procedat conclusio quare hominem peto vt condẽnetis reũ in extimationẽ & hec videtur melior practica quã aliqua precedẽtium per. d. l. iij. de confe. & si ponderetur iste tex. & etiam supradicta non petet̃ precium: sed ipse homo licet quãdoq3 concludatur vt fiat condemnatio in extimatione: & hoc respectu possit saluari Ange. qui etiam hic addit duos casus in quibus re perempta petitur extimatio. vnus est in. l. antepe. C. de sacrosan. eccle. vbi sacra conflata eius extimatio petitur quasi successerit in locum rei sicut in simili dicitur de vniuersali iudicio. l. si rem & precium. de pe. heredi. alius casus est in quo re perempta extimatio petitur vtili actione ex stipulatu si dño propter peremptionẽ extimatio data fuit. l. si quis grani. §. sed si ex stipulatu. ad fille. Sed aduerte q: l. antepe. hic alleg. nõ loquitur in obligatione rem dari qđ apparet: q: ibi dicit dari rei vendi. vnde potius loquitur de obligatione rem restitui. ideo nõ mirũ si obligatio succedit ad interesse tenendo opi. Dy. de qua in. l. stipulationes non diui. posset etiã dici qđ. d. §. sed si ex stipulatu. debet intelligi secundũ practicã huius text. ar. l. j. C. de ioffi. do.

¶ In glo. super ver. in pecuniã. ¶ † No. interesse non esse in obligatione verũ in obligationibus dandi secus in obligationibus faciendi. & ita loquitur quod no. in. l. j. in principio. š. de act. empti. ¶ Item adde inquantum soluit Barto. contrarium. l. cũ qui ita. §. fi. š. eo. tit. put obstat ei quod dicitur de nouatiõe. nam dicit qđ hic loquit̃ quando partes sciuerunt rem peremptã post morã ibi quando ignorauerunt. Tu potes soluere qđ hic a moroso fit promissio animo nouãdi ibi aũt ab alio tertio. & facit quod dixi ibi. & quod no. in. l. si rem aliquam. j. de noua. ¶ † Ultimo an per nouationem istam tollatur effectus precedẽtis more tãgit hic Dy. & dicit̃ q nõ ex quo res erat perempta tẽpore nouationis per l. si rẽ aliquam. scđo respõ. j. de noua. & hoc tenet hic. Et ex hoc habes limitationẽ ad glo. l. cũ qui ita. š. eo. q: l3 expresse sit actũ qđ fiat nouatio obligationis primitiue contracte ad speciem tamen nunq̃ tollitur effectus precedentis more si res nõ erat in rerũ natura tempore nouationis secundum Ang. Tu adde q de hoc est glo. in. l. inter stipul antem. §. pe. ver. si stipuler. š. eo.

Summarium.

1 ☞ Stipulatio facti transit ad heredem.
2 Jus intrandi an possit transmitti & an cedi.

Si ita stipul. Nota q in stipulationib⁹ etiã facti adijci potest psona etiam heredis. ¶ In glos. super ver. heredi ibi. l. si sic. vbi stipulatio semel commissa amplius nõ committitur. sed illud intelligitur circa idem secus si circa diuersa. ¶ † Nota ex glo. quod stipulatio etiam facti transit ad heredem actiue & passiue etiam non facta mẽtione heredis. licet Pe. aliter dixit de quo plene in. l. si sic. j. eo. & est ratio quia in dubio quis videtur prouidere heredi suo nedum quo ad exceptionem prestandam quando de illa tractatur. vt. l. heredi. §. nos autem. š. de pac. & l. qui in futurũ. §. si ex altera. eo. tit. vbi de hoc per doc. sed etiam quo ad actionez querendam. l. si pactum hic allega. fallit in duobus casibus secundum Ange. primo si in contrarium est actum inter partes quod probari debebit per eum qui hoc dicit vt. d. l. si pactum. Secundo fallit si id quod in stipulatione deducitur est personale & coheret persone. l. stipulatio ista. §. si quis ita. š. eod. Et ex hac glos. not. Angel. † q ius intrandi possessionem autoritate ꝓpria transmittitur ad heredes. ¶ An autẽ possit cedi dic quod sic per id quod no. in. l. j. §. fi. & l. qui viam. š. de oper. no. nunci. & l. iij. C. de pigno. & de materia huius. l. an stipulatio dandi vel faciẽdi transeat ad heredes actiue & passiue plene dicitur in. d. l. si sic. j. eod. & dici solet in. l. iuris gentium. §. pactorum. š. de pact.

Si sic stipul. Si verba stipulationis executiua referuntur ad stipulãtem eius est electio. h. d. Et nota bene istam. l. quia per ipsam declaratur glos. in. l. lucio. de le. ij. quia quatenus dicit aliud in contractibus aliud in vltimis voluntatibus procedit in casu dubij alias si constet ad quem verba executiua diriguntur non est differentia inter contractus & vltimas voluntates vt hic patet. ¶ In glo. in ver. electio ibi. sed non est ambiguum: & sic no. q vbi verba sunt clara nõ egent interpretatione. ad idem. l. ille aut ille. §. cũ i verbis. de le. iij. & sic facit qđ si statutũ dicat q si est questio inter coniunctos quod debeat fieri compromissum qđ nõ debet cogi ad compromissum si clarum & apertum ius est pro vna parte. facit quod no. Bar. in. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ¶ In ea. glo. ibi. vel contra. hec vera vt patet ex. d. l. si stipulatus sim.

Summarium.

1 ☞ Tacitum quando pro expresso habeatur.
2 Segetis nomine quid veniat.
3 Stipulatio sequens de illa quantitate in qua mutuum precessit intelligitur.
4 Stipulatio sine causa in dubio ad causam preambulam censetur relata.

Triticum. Incertitudo vitiat stipulationez nisi ex probabilibus coniecturis ad certitudinem possit reduci. h. d. ¶ † Not. q in contractibus verborum etiam tacite actum habetur p expresso. nec ob. l. quicquid astringende. j. eod. vbi non valet non expressum: quia illud verum in substantialibus obligationibus vt est interrogatio & responsio que bene debent exprimi vt ibi. et in l. cum quid. si cer. pe. nec ob. l. ita stipulatus. in prin. j. eod. quia responde vt ibi no. in glo. magna. fauore tamen vltime voluntatis quandoq3 incertitudo non vitiat per notata in. l. que cõditio. §. fi. de condi. et demõ. & l. cum post. §. gener. de iu. do. & l. j. de le. ij. ¶ Item no. arg. secundum Dy. quod si arbiter assumptus in iudicio communi diui. adiudicet rem pro precio declarando per eũ si decesserit antequam declaret non est adiudicatio. facit. l. si quis arbitratu. š. eo. ¶ In glo. super ver. triticum in fin. No. triplex significatum huius nominis triticum. ¶ Item not. † q nomen seges & blada est nomen generale ad omne id quod in area teritur quod tamen dicit glo. de blado est vulgare: quia non habet̃. l. de hoc loquens: tangitur etiam in glos. l. non debere. j. ad mu. facit qđ no. per Bar. in. l. j. §. de eo. š. de aqua plu. arcẽ. ¶ Et facit glosa quod si statuto prohibetur extrahi bladum nõ possit extrahi semen lini cum illud in area teratur: hoc tamen forte est verum nisi communis vsus loquendi in loco aliter se haberet arg. l. cum de lanionis. §. asinam. de fun. in. & l. librorum. §. quod tamen cassi⁹. de lega. iij. Et hanc glos. dicit etiam Angel. sing. ex qua no. q appellatio tritici per excellentiam reducitur ad frumentum seu bladum: & sic obscura dictio circa nomen semper reducitur ad nomẽ excellẽtius vt dicimus in vrbe & poeta philosopho & sapiente. instit. de iure naturali. §. quoties. facit q aliquis accusat de furto frumenti si probet de furto hordei nõ vincat cum frumentum sit excellentius triticum. aliud ergo significat fruges aliud frumẽtum vt hic iuncta. l. frugẽ. j. de ver. sig. & iuncta ibi glo. fi. Et in hac specie loquitur in rubro & nigro. C. de frumento alexandrino. lib. x. glo. tamen in. d. l. non debere accipit frumentum pro omni blado. sed dic secundum eum qđ illud secundũ latam significationẽ. scđm aũt ꝓpriũ significatũ refert̃ ad granũ. hoc intellige verũ salno semper communi vsu loquendi. ¶ Et attende: quia dominus Ange. loquitur in aliquo accusante de furto frumenti in quo frumento cõis est vsus loquendi intelligat̃ de grano. sed si accusat de furto tritici si cõis vsus loquendi haberet triticũ pro grano idem esset dicendũ alias si hoc nõ apparet cũ in dubio verba debeãt intelligi pro libellãte. š. de iudi. l. si quis intentione. & declarantur & ex processu vt in. c. examinata. de iudi. vs quod debeat obtinere.

¶ In glo.

5 ¶ In glo. sup ver. cogitauit. in fi. † Nota ex hac glo. qd stipulatio sequẽs in dubio intelligitur de illa quãtitate in qua precessit mutuum. et loquitur hec gl. quando fuit quantitas hec expressata in stipulatione. idem tamen dicas si quantitas fuit expressa sed non causa. vbi si mutuaui primo tibi. c. postea ex interuallo promittis dare. c. intelligitur stipulatio ex causa mutui que precessit. arg. huius glo. et eius qd notatur in. l. si quis ad exhibẽdũ. §. de excep. rei iudi. idẽ si mutuaui tibi. c. et postea per stipulationem promisisti quinquaginta presumetur ex dictis. c. et ex dicta causa ar. l. dinortio. §. eo. et. l. sempronius proculo. de leg. ij. et quod notatur in. l. cũ centum. de adimen. le. ¶ Quid autem econtra si primo quis promisit postea per numerationem accipit. dic vt colligitur ex. l. si stipulatus et. l. cũ enim. j. de noua. nam si incontinẽti sequitur numeratio videtur facta causa implende stipulationis. si autẽ ex interuallo est maius dubiũ: sed de hoc dicendũ vt ibi. † Et nota ex predictis qd stipulatio sine causa in dubio intelligitur relata ad causam preambulã si qua precessit. nisi autem aliqua causa preambula nõ apparet consueuit dici qd presumitur causa donationis de quo dicetur in. l. a titio. j. eo. et tangit in. l. ij. §. circa. de doli excep. Et limitat Bart. etiã predicta quando principalis cõtractus nõ fuit stipulatione vallatus alias ne secunda stipulatio sit inutilis dicit ipsam intelligendã ex causa donationis et sic de alia quantitate ar. l. quinquaginta. de probatio. iũcta. l. qui vis. supra. e. et qd not. in. l. quoties in stipulationibus supra. eo. ¶ Et tangit etiam idem Bar. quod si sepius fuit cõfessus se debere decẽ ex causa mutui an intelligatur de eadem quantitate an de diuersis. et concludit quod in concessione extraiudiciali de eadem quantitate intelligatur: quia illa tantum probat et non inducit: secus in iudiciali quia etiam inducit vt no. glo. in. l. j. in fi. §. de inter. ac. sed Ang. cõtra etiam in ipsa confessione iudiciali: quia in confessione mutui etiam in literis post biennium oritur actio vt no. Barto. in. l. si ex cautiõe. C. de non nu. pe. et tamen ipse dicit qd nõ intelligetur nisi de eadem quantitate pecunie licet bina fuerit confessio extraiudicialis. vnde dicit idem dicendum in iudiciali confessione quod in extraiudiciali: quia principaliter est ordinata ad probandum licet incidenter obligationem inducat. inspici autẽ debet quod principaliter agitur vt no. in. l. si quis nec causam. §. res pigno. ff. si cer. pe. idem hic Bal. dicens q eodem modo oritur actio ex confessione extra iudicium facta cũ causa facta parte pñte sicut in iudiciali. ¶ Sed adde qd hoc iure non reperitur cautum. sed q probat demũ quãdo fit cũ causa parte pñte vt. l. publia. ad fi. §. depo. ¶ Item adde qd contra Ang. inquantum dicit ex confessione facta ex causa mutui etiam non deducta ad literas extra iudiciũ oriri actionem post biennium est glos. or. in. l. si non singuli. C. si cert. pe. de quo dicetur in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. j. e. dictum autẽ Ang. satis placet per aliam suam rationem. nec ob. q verba debent referri ad nomẽ excellentis: qr verum est in dubio si aliud non appareat vt in dictis iuribus: secus si aliud appareat ex mente proferentis que in libello potest etiam ex postfacto declarari expresse vt. d. l. si quis intentione. et etiã tacite vt. c. examinata. de iudi. cum ibi no. ¶ In glo. fi. ibi ex aliqua causa impeditus non fecerat subaudi quia non erat translatum dominium ex quo causa non est declarata. posset tamen heres causam declarare ad stipulatoris cõmodũ per not. in. l. si quis a filio. §. si plures de le. j. et per ea que dicta fuerunt in. l. inter stipulantem. §. j. supra eo. et hãc gl. communiter tenent doc. per. l. nũq nuda. de acqui. re. do. licet pe. reprobet eam per. l. j. supra de vsucap. pro dote et. l. dotis. §. fi. supra de iur. dotium. sed non obstant quia ibi erat expressa causa habilis ad translationem dominij licet ex futuro secus quãdo nõ subest aliqua causa habilis vt hac glo.

Qui insulam.

Qui stipulatur opus fieri solo coherens debet locum exprimere vbi fiat et talem qd intersit stipulatoris. h. d. ¶ In tex. ibi insulã. Qualiter sumatur hoc verbum vide supra. e. l. si insulam. in prima glo. ¶ No. q vbi quis stipulatur fieri opus solo coherens requirit loci expressio quod fieri potest. requirit etiã qd exprimatur forma seu qualitas et quantitas ipsius operis: et sic insule vt in casu proposito. s. cuius longitudinis et latitudinis: de qua materia alias tanq incerta non teneret. arg. l. si ita stipulatus sm Jac. de are. j. eo. et hoc propter nimiã incertitudinẽ. nam alias promissor liberari posset data domũcula paleax aut duorũ digitorum: aut ita parua qd interesset potius non habere quã habere: cõstituitur enim domus et fundus destinatione nostra. l. qd in rerũ. §. si quis post de le. j. et. l. si dom⁹. et in. l. si quis duas. §. si partẽ. supra de pd. sm Ang. s. e. si qs insulã. et hec vera i stipulatione. nã in vltima volũtate ei⁹ fauore interdũ nõ vitiat dispositio pter incertitudinẽ. exemplũ ponit per. l. que cõditio. §. fi. supra de cõdi. et demon. puta si testator iussit erigi aliquod hospitale vel altare non demõstrato loco sm Ang. sed dicere potes quod hoc non operatur simpliciter fauor vltime voluntatis per not. in. d. l. si domus. in prin. de le. j. et c. ti. l. legato generaliter. sed fauore pie cause ad qd facit qd no. glo. in. l. cum post. §. gener. de iure do. et Py. et Bar. in. l. ita stipulatus. j. eo.

Summarium.

1 ¶ Permissio legis excusat.
2 Offendens inimicum iam reconciliatum quando pacem frangere dicatur et quando non.
3 Pacem non rumpit qui bannitum offendit.

1 Qui seruum.

† Permissio legis excusat debitorem speciẽ debitã perimẽtẽ. h. d. ¶ Nota limitationem ad. l. si seruũ. in princi. et §. sequitur. et ad. l. si ex legati causa. supra eod. Et intellige tex. quando seruus fuit in tali facinore deprehensus quod poterat occidi facit. l. j. supra de his qui sunt sui vel alieni iur. et id quod habet in. l. si pcussor. ad sil. et in. l. gracch⁹ de adulte. ¶ † Itẽ 2 a not. ar. q offendẽs [a] inimicum iam reconciliatum et iam deductũ ad pacem si iusta causa offensionis postea interueniat nõ rumpit pacem. facit quod statim dicitur per Jo. an. i ti. de treu. et pace in addi. specul. dicit quod talis bene rumpit treugã qr propter alias iniurias non tangentes articulum guerre nõ est licitum rumpere treugam sm Ang. de quo etiam remittit ad ea que dicta fuerunt in. l. si ex legati causa. ¶ Tu adde quod ibi Joã. and. non facit differentiam an alia iniuria tangat articulum guerre vel nõ. Sed simpliciter dicit quod non est licitum rumpere treugam licet aduersarius eam ruperit secus tamen dicit in pace per aduersarium facta quia tunc offendens aduersarium non tenebitur pena pacis rupte sed alias forte de vulnere illato poterit puniri secũdum formam iuris. et sic fortius videtur vinculum treuge q vinculum pacis. et hoc fuit dictum vinc. vꝫ quod non licet quoquo modo rũpere treugam licet aduersarius eam ruperit vt refert Joã. an. in addi. pal. et in. c. peruenit el. ij. de iurein. et quod notat arch. xxiij. q. iij. c. illi qui. et sic dicit seruari in hispania. sꝫ certe illud videtur potius de consuetudine quã de iure propter illam regulam vulgatam frangenti fidem fides frangatur eidem. l. cum proponas. C. de pact. et. l. qui fidẽ de trans. nec ob. qd habetur. xj. q. iij. c. inter verba. ad fi. cum ibi notatis. quia illud videtur procedere secundum ius poli secundum qd non debemus querere vindictam: secus autem de iure fori vt in dictis iuribus. ¶ † Ultimo inducitur 3 iste tex. ad. q. si feci pacem cum inimico meo et promisi eum nõ offendere demum fuit exbannitus. et ex forma statuti poterat impune offendi an si tunc offendam videar rumpere pacẽ. et videtur qd non. arg. huius. l. et. l. si seruum. in prin. §. eo. et hic bononie fuit disputatum contrariũ per. l. si filius. §. de fideicõ. li. et. l. si quis legatũ in fin. j. de fal. et bene facit quod hr in. l. si quis in bello. j. de cap. in quibus ptꝫ q ius qd habeo ex mea prouisione difficilius perdo q id quod habeo ex prouisione. l. pro hoc quia lex suum non tibi tuũ denegat auxilium vt no. in. l. ij. C. si aduer. ven. et in. l. fin. C. qui po. in pig. ha. et hanc opi. videtur hic sequi Ang. et allegat quod not. Ja. bu. in. l. fi. C. de sen. pass. ¶ Sed certe hec opi. videtur vera primo qr videt contra istũ tex. iuncta. d. l. si seruũ. sed certe voluerunt respondere qd hic non erat specifica promissio de non offendẽdo et sic in casu huius. l. non offendere veniebat immediate ex. l. dispositiõe secus in. q. predicta nihilominus contra predictam opi. etiam facit quia qui permittit nõ offendere intelligitur pmisisse nisi lex pmittat. l. quero. §. inter locatorem supra loca. et. j. e. l. quidã cũ filiũ. et per hoc facit quod no. Bar. in. q. sua que incipit lucane ciuitatis. vbi plus dicit qd si etiã postq inimicus fuit exbannitus fuit facta pax cum eo. et promissum nõ offendere videtur posse impune occidi cũ tali statuto qd fuit inductum ob publicam vtilitatem et in odium bãnitorũ nõ possit renũciari per notata in. l. ius publicum. §. de pac. et. l. tam et si. ad mace. bene facit. l. minime §. de religio. et quod not. in. l. quidam. j. de penis. non cõsulerem tamen contra promissionem veniri et maxime attenta consciẽtia.

[a] ¶ Offendens. Uide Alber. de rosa. hic et barto. q illud tangũt.

¶ Nota istõ dubium.

Summarium.

1 ¶ Adiectio inutilis non vitiat sed vitiatur.
2 Promittens se soluturum factum promittere dicitur.
3 Promittẽs per verba impersonalia liberatur dando reum idoneum.
4 Promissio ex causa lucratiua inter spõsum et spõsam est inualida.
5 Correlatiuorum idem est iudicium.

1 Si ita stipula.

† Inutilis adiectio vitiat et nõ vitiat. h. d. ¶ In tex. ibi hypocẽtaurũ est imaginariũ aĩal ex multis speciebus compositũ qd nõ reperit in rex natura. facit insti. de inuti. stipu. in prin. et facit qd dicunt logici de chimera. ¶ In gl. super verbo stipulat⁹ ibi hodie secus. vult ergo ista glo. q stipulatio penalis hodie indistincte nõ nouit primitiuã per. l. fi. hic alle. sed dic quod illa nihil facit secundum cõem opinio. doct. quia loquit stipulatione pariter principali et coequeua ad primã non autẽ in stipulatione penali de qua in ea. l. ita stipulatus.

2 **Possum.** Qui promittit se soluturū promittit factū. id succedit obligatio ad interesse secus in eo qui promittit se daturū. ¶ In tex. ibi illi se daturū pōt intelligere simpliciter ⁊ intellige stichum vel .x. nā si promisisset se daturū nomine titij videretur idem dicendū qd̄ si promisisset se soluturū. ⁊ hoc tenuit Bar. alij tamen dicunt ꝙ etiā tūc remanebit differētia inter predicta. et hoc sequitur Dy. vt. j. dicetur. et dic illi. s. stipulationi. ⁊ fac punctū post verbū illi. sȝ gl. hic facit punctū post verbum simile ⁊ intelligit illi. s. persone. In glo. super ver. soluturum in fi. Sed certe si bene attendatur in tex. isto non fit mentio de subaudito glos. ideo hic intellectus videtur literam violare. pro tanto Dy. intelligit qd̄ hic promisit se soluturum qd̄ est facti vt hic in fi. hr. ⁊. l. consilio. in fi. s. de cura. furio. ⁊ no. j. de solu. super rubrica. ⁊ sic hic fit differētia an quis promittet se soluturū vt tunc videatur promittere factum. an se daturū. et tunc secus per. l. vbi aūt. §. fin. s. eo. ⁊ hoc sequitur hic Pe. Sequitur etiam Bal. ⁊ ange. dicētes quod qui promittit soluere promittit merum factum tamen non fit obligat⁹ ad dominū trāslationem. ideo succedit obligatio ad interesse. sed qui promittit dare promittit transferre dominium. d. l. vbi autem in fi. ⁊ per hoc redditur iste. §. sing. fm Bal. ꝓ hoc etiā adducit Ang. quia verbum solutionis sonat in factū. l. solutionis. de ver. signi. ⁊. d. l. consilio. in fin. ideo debet accipi pro promissore ar. s. eo. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus ⁊ hec opi. nō placet hic bart. qꝛ in larga significatione etiam dare est facti. l. in facto. s. de condi. ⁊ demō. ⁊ qꝛ soluere est facere id qd̄ quis promisit. s. de ver. sig. l. solutionis verbo. in fi. ⁊ iō si in obligatione erat dari q̄ promittit soluere ꝓmittit dationē si fieri ꝓmittit factū. et sic nō videt̄ differentia an promittā me soluturū noīe titij an vero promittā me daturū nomine titij. fm eū posses forte dicere si velles sustinere opi. Dy. ⁊ sequentiū qd̄ si verbū soluere referatur ad eū qui erat prius obligatus procedat. d. l. solutionis verbo in fin. Si vero referat̄ ad eū qui prius non erat obligatus sed se nouiter obligat ad soluendum nomine alterius. et tunc procedat iste tex. alius tamen datur intellectus in hoc tex. vt fiat differētia an promittā me soluturum nomine titij vel daturum. an vero promittā simpliciter me daturum vel soluturum simpliciter quod titius dȝ non adiecto nomine titij. nam primo casu quando dicitur nomine titij. ista promissio videtur fieri causa titij per. l. fideicōmissa. §. interdum. de leg. iij. ⁊ sic videtur promissor promittere facere negotia titij soluendo stipulatori. ⁊ sic videtur quis alteri stipulari. ideo non agit nisi quatenus sua interest. l. stipulatio ista. §. alteri. s. eo. item quia natura fideiussionis est qd̄ possit soluere pro se et obligatione sua ⁊ etiam possit soluere pro obligatione rei principalis. s. de condi. inde. l. indebitum. ⁊. j. de sol. l. ⁊ magis. ⁊ notat̄ in. l. pap. s. mand. ⁊ sic quando quis promittit soluere nomine titij non debet dici fideiussor cū cessent ea que. s. dicta sunt. ¶ Item 3 aduerte ꝙ dicit hic Ang. † ꝙ si quis promittit per verba impersonalia puta promicto curare decem dari tibi tunc liberetur quis dando reum idoneum. ⁊ sic intelligit. l. illa. §. j. supra eo. secus dicit quando quis promittit simpliciter se curaturum titium daturum: quia tunc tenetur ad dandum si titius ad ipsum dari obligatus non est. ⁊ idem cum quis promittit vel per testatorem grauatur ad curandum vel faciēdum qd̄ quis habeat. x. ex quo ad illa x. nemo obligatus existit ⁊ ita intelligitur. l. si heres de lega. j. sed si titius existeret obligatus sufficeret qd̄ curet vt hic. in glo. ⁊ ideo liberatur reum locupletem dando. ⁊ sic limita ea que dicta sunt supra eo. in. l. in illa. §. j. Sed adde qd̄ hec sua opi. videt̄ cōtra casum. d. l. in illa. §. j. s. eo. ⁊. l. fi. si cer. pe. non violando dictas. ll. ⁊ ꝓ hoc etiam facit. quia natura verbi curare videtur hoc importare quod sufficiat dare reum locupletē per ea que dicta fuerunt in. l. in illa. §. j. s. eo. ⁊ sic vbi est appositum dictum verbum siue titius fuerit obligatus siue non videtur eadem ratio siue dispositio.

¶ Nec ob. tex. iste qꝛ nō habuit intellectū quem voluit hic glos. et preterea nō dicit̄ hic quod titius ante esset obligatus nec negatur non esse idem si nō fuisset obligatus. ¶ In glo. super verbo si titius. ibi: ⁊ vltra mare. no. aliquē nō dici esse soluendo si per oīa soluendo nō est vnde cōsiderat̄ idoneitas ex facilitate cōueniendi. et ⁊ facultatū opulētia. ⁊ ex fide: ita ꝙ nō sit rixosus. facit qd̄ notat̄ i d. l. ij. hic alle. ⁊ in. l. quint⁹. supra mā. ⁊ hoc no. ꝓ fideiussorib⁹ exigēdis etiā principali nō excusso qn̄ hec sunt notoria de quo in. l. x. j. eo. ⁊ in auten. de fideius. in glo. magna. in prin. coll. prima.

Vid. q̄ dixi hic in additio. ad Alberi. vbi reputaui hūc tex. singularem.

4 **Si tibi nupsero.** † Inter spōsum ⁊ sponsam non valet promissio ex causa lucratiua que in tempus etiam matrimonij cōfertur. h. d. ¶ Nota ꝙ nō vȝ stipulatio qn̄ mulier stipulatur ab aliquo aliquid si eidem nupserit sec⁹ videtur si stipuletur aliquid si alteri q̄ ꝓmissori nupserit arg. l. j. C. de insti. et sub. et. l. vter ex fratribus. de condi. institu. ¶ Itē no. ꝙ tūc regulariter nō dicitur esse ꝓbabilis cā stipulationis ꝑdicte. nā presumit̄ cā libidinis si aliud nō appareat. secus videt̄ si aliud appareret. vt qꝛ forte erat vir vilis conditionis ⁊ mulier erat nobilis vñ promittebat cā habēdi illā parētelā vel faciebat cā pacis ineunde vel melius cōseruande. nam tunc valeret. facit qd̄ notat glos. in. l. si volūtate. C. de dotis promis. ⁊ qd̄ notat̄ ꝑ Bar. s. e. j. si diuortio. ¶ Et aduerte: quia opȝ te intelligere quod hoc casu qn̄ vir ꝓmittit non fiat ꝓmissio cā dotis seu ꝙ cōuertat̄ in dotem alias videtur clarum qd̄ tenetur. et secūdum hoc habes casum singu. in quo tenet donatio collata in tēpus matrimonij. s. quando non est mere ex causa lucratiua nisi forte dicas qd̄ vir regulariter non possit donare mulieri cōferendo in tempus matrimonij etiam si velit in causam dotis conuerti. nam tunc colligere-
5 tur clare notabile quod supra dixi. ¶ † Vltimo nota ꝙ correlatiuorum idem est iudicium. nam vir et vxor correlatiua censetur. facit. l. fi. de indi. vidui. ¶ In glos. super ver. nec raro ibi. respō. si ex causa dotis. ⁊ ideo tunc tenet quia dos est ex causa onerosa. C. de iur. do. l. pro oneribus. et similiter donatio propter nuptias que sequitur est ex causa onerosa: que ideo fit quia dotem quis recepit l. si constante. hic alleg. ⁊ auten. item equalitas. ibi posita. hic vero loquitur quando promissio fit mere ex causa lucratiua. ¶ In ea. glo. ibi pro arris. intellige quando arre realiter traduntur ⁊ promissio fit de restituēdo duplicatas vel triplicatas. l. mulier. hic allegata. alias gl. non procederet vt dicitur. j. e. l. titia. ¶ In ea. glo. ibi. l. ex ea. §. j. sed dic melius quod ibi non promittitur ex causa mere lucratiua. sed ob recompensationem iniurie sibi fiende. preterea ibi est causa honesta vt a delicto abstineāt. ¶ In ea. gl. ibi sȝ ideo hec opi. non bona. quia expressio dicte conditionis nō debet vitiare ex eo quia tacite inest vt. l. stipulationem. supra de iure do.

Summarium.

1 Stipulari rem suam potest quis sub conditione.
2 Cause due lucratiue circa quam rem et quando simul concurrere possint.
3 Argumentum est licitum per deductionem ad absurdum.
4 Stipulatio quando ad interesse totale committatur.

Existimo. Quando est impedimentum mixta consideratione rei ⁊ persone valet stipulatio si impedimentum cesset tempore existentis conditionis. Et diuiditur in duas partes principales: quia primo ponit duo dicta. secundo probat per deductionem ad absurdum. et primo circa primum casum. secundo circa
1 secundum. secunda ibi aut si hoc. ¶ † No. ꝙ quis potest rem suam stipulari sub conditione de quo in. l. si rem meam. supra. eo. ⁊. l. nemo rem suam. ¶ Item no. ꝙ possum stipulari viam ad fundum qui non est meus tempore stipulationis: sic ⁊ econtra promittere potest quis seruitutem licet fundum non habeat. l. heredes. §. an ea. s. fa. her. Et sic ex isto tex. probari videtur quod stipulatio que a principio non valet propter carentiam interesse ex postfacto videtur validari superueniente interesse. et sic dici potest quod a principio non est omnino nulla. sed caret effectu interim seu interim cessat vt in fi. in. l. inter stipulantē. §. sacram. supra e. ⁊ ad hoc bene facit. l. supra proxima. §. j. intelligēdo qd̄ ibi ille titius erat locuples a principio tēpore stipulationis. sed ex postfacto desijt esse locuples in totum vel in partē. ⁊ pro hoc videtur casus in. l. si remunerandi. §. si tibi. coniūcta gl. s. mā. de quo dixi in. l. stipulatio ista. §. alteri. s. e. Nec ob. si dicatur ergo eadem ratione valebit stipulatio si stipuler pure rem meā: qꝛ poterit esse quod in futurum desinet esse mea. et sic superueniet interesse cōtra. l. si rem meā. s. e. qꝛ respōde ꝙ interdū deficit interesse ex eo ꝙ quis penes se habet id qd̄ stipulatur. ⁊ tunc stipulatio penitus est nulla. d. l. si rem. habet enim penes se qd̄ extra querit. ⁊ ideo. l. sibi nō subuenit. interdum deficit interesse ex alio capite. ⁊ tūc valet stipulatio ista ⁊ hic.
2 ¶ † Itē nota ꝙ due cause lucratiue etiā circa eādem rem que potest ad oculum demonstrari possunt concurrere diuersis temporibus: ratio quia effectus prime reperitur extinctus tempore superuenienti. eodem autem tempore non possunt cōcurrere. l. inter stipulantem. §. si rem supra. e. ⁊. l. meuius. §. duobus supra de lega. ij.
3 ¶ † Item no. ꝙ licita est argumentatio ⁊ licitus mod⁹ arguendi per deductionē ad absurdū supra de bo. li. l. nam absurdū. ¶ Itē no. ꝙ vbi quis stipulatus est viam ad fundū suū sub ꝯditione interim alienato fundo nō euanescit stipulatio: secus si pure esset stipulat⁹. s. de serui. l. ꝑ parte. ⁊. j. e. l. si sub vna. §. j. vbi pȝ qd̄ corrumpit̄ stipulatio seruitutis fundo alienato per stipulationē. sȝ ibi iō quia stipulatio seruitutis erat pure contracta: et sic perimi poterat. hic erat conditionalis vnde interim perire nō potest cū nō sit pendente conditione. j. de ver. sign. l. cedere diem. et facit. j. eo. l. x. ¶ Item no. brocardum an vitietur res si deueniat ad eum casum a quo icipere nō pōt de quo. j. e. l. si pluribus. §. ⁊ si placeat. ¶ In glo. super ver. meus non erit ibi. sed debita. ⁊ sic actio personalis competat ad seruitutem constituēdam. facit qd̄ notatur in. l. prioris. s. de ser. rusti. predi. ¶ In ea. gl. ibi rōne persone subaudi tantum ⁊ quod subijcit secus si ratione rei subaudi ⁊ persone per notata. s. in. l. si rem meam. ⁊ non obstabit. l. inter stipulantem. §. sacram. quia ibi est defectus ratione rei tantum. ideo inspicitur presens tempus hic autem est est defectus mixta ratione rei ⁊ persone de quo plene dictum fuit. s. eo. in. l. sed rem meam.

4 **Ex hac.** †Stipulatio facti nõ cõmittit ad interesse totale nisi trãsacto tpe q̃ factũ potuit expediri. h.d. ⁊ de materia in.l. stipulationes nõ diuidũtur. §.j.§.e. ¶ In gl. sup ver. tũ recte ibi: sed nõ incohatã quasi ad interesse particulare possit agi postq̃ est in mora incohandi. s3 ad totale nõ: nisi trãsacto toto tpe q̃ factũ potuit expediri: ⁊ hec est vera so. l3 gl. variet i.d.§. si qs.

Summarium.

1 Obscuritas nimia stipulationem vitiat.
2 Casus omissus pro omisso habet in dispositionibus stricti iuris.
3 Dispositio vitiatur per omissionem forme substantialis.
4 Verba ãbigua i stipulatiõib⁹ posita ꝯ stipulatorẽ sũt iterptãda.
5 Brocardum quid dicatur.

1 **Quicquid astri.** †Obscuritas nimia vitiat stipulationẽ: sed si põt interpretari: interpretabit pro ꝓmissore: vbi autẽ verba sunt clara restrictionẽ nõ recipiũt. h.d. fm Dy. ¶ Et diuidit fm istũ intellec. in tres partes qꝛ primo fuerũt verba obscura. scõo equiuoca. tertio verba clara pro stipulatore. scda ibi aut certe. tertia ibi: nec rursus. ⁊ hãc lec. voluit sentire gl. i ver. vel dic in fi. ipsi⁹ gl. dũ dicit interpretabor potes intelligere. s. pro ꝓmissore. ¶ Et adde ꝙ si verba sunt clara nõ recipiũt restrictionẽ vt in ver. nec rursus. ⁊ sic habebis clare dictã lec. Ang. vero hic dicit ꝙ istud prin. h3 tria rñsa q̃ patẽt ex predictis. ⁊ primũ rñsum legit duob⁹ modis vno modo ꝙ ver. dictũ exponat. i. dicẽdũ. ⁊ hec lec. ponit in principio prime gl. ⁊ scõe ⁊ non h3 dubitationẽ scõm eũ. Sed dic qd dubitatio põt sumi ex eo qꝛ ꝯtra eã facit. l. cũ quid si cer. pe. de quo gl. hic magna. in fi. tãgit. ⁊ dic vt in ea. vt ibi etiã tãget ⁊ scõm hãc lec. breuiter. h.d. omissio substantialis forme vitiat stipulationẽ. h.d. ⁊ hec lec. facit ad id qd dicã post eu3. verũ qꝛ hec lec. violentiã facit litere legit scõo mõ ꝙ litera stet ꝓprie ⁊ exẽplificari põt istud scõm rñsum vt tangit in scõa glo. ⁊ patebit cu3 ea. itẽ aduerte qꝛ versiculus aut certa. legit duob⁹ modis vno mõ vt corrigat precedens dictũ. ⁊ hec expositio nõ est bona cum nõ sit verisimile ꝙ qs statim se corrigat. l. nã ad ea. de ꝯdi. ⁊ demõ. alio modo ꝙ nõ corrigat. sed addat nouũ casum qñ stipulatio est obscura s3 interpretabilis. ⁊ exẽplificari põt vt tangit in gl. magna. ¶ Itẽ attende ꝙ versi. nec rursus etiã legitur duob⁹ modis. Primo qñ stipulatio est clara in fauorẽ stipulatoris quo casu nõ restringitur per aliquã interpretationẽ rei. Scõo mõ qd verba erant ambigua. ⁊ reus semel ambiguitatẽ declarauit. qꝛ amplius nõ poterit declarare variãdo a prima declaratione. ⁊ iste est casus singularis fm doc. ¶ In tex. ibi palã. i. clare. ¶ In tex. ibi verbis. s. intelligibilib⁹. vñ si verba notarñ intellectũ nõ haberẽt instrumentũ redderet nullũ vt. j. dicet. ¶ In tex. ibi late id est aperte. ¶ In textu ibi. rursus. i. ecõtrario. secundũ primã expositionẽ qñ verba sunt clara vl' rursus. i. iterũ scõm scdam expositionẽ. qꝛ postq̃ semel declarauit amplius nõ põt declarare. ¶ In tex. ibi actũ. s. in ipsa stipulatione scõm vnũ intellec. vel in ipsa declaratione scõm aliũ.

2 ¶ †No. ꝙ in dispositionibus stricti iuris casus omissus habetur pro omisso in. c. susceptũ. de rescriptis. li. vj. ⁊ sic facit quod casus omissus a statuto haberi d3 ꝓ omisso. facit. l. constitutionib⁹. j. ad

3 mu. ¶ †Itẽ no. ꝙ vbi omittit forma substantialis vitiat dispositio. et sic facit ꝙ l3 millies partes sint in ꝯcordia vt forma non seruata habeat ꝓ nõ expressata nil operabit cõuentio vel voluntas ipsorũ. ⁊ rõ est qꝛ oĩs solẽnitas seu substantialis forma est iuris publici supra de testa. l. iñ. ⁊. l. nemo põt de le. j. ⁊ ideo nõ ledit pacto priuatorum: ⁊ ꝑ hoc vꝫ ꝙ sicut in stipulatione verboꝝ expressio est de substantiali forma sic ⁊ in ꝯctib⁹ qui celebrãtur in scriptis et in snia diffinitiua ⁊ iterlocutoria ipsa scriptura est de forma substantiali. de ꝯctu ꝓbat in. l. ꝯctus. de fide instru. de snia in. l. j. ⁊. ij. C. de senten. ex peri. reci. de appositione ꝓbat in. c. cordi. de ap. in. vj. ⁊ i de. appellanti. de app. Et ꝑ hoc dicit hic Ang. ꝙ nõ poterit appellans dicere notario habeas pro expressis causas quas tibi dabo cras similiter nec index notario sententiã scribẽti similiter nõ poterit notarius in mundũ redigere id est in publicã formã ⁊ extenẽ se tales contractus seu actus per hanc dictionẽ ⁊c. positã in eius abbreuiatura. l3 alias soleat esse inductiua seu declaratiua. l. gall⁹ in prin. ⁊. §. j. s̃. de li. ⁊ po. vbi de materia huius dictiõis per Bar. ⁊ hoc intelligit si partib⁹ verba nõ fuerint extẽsa sicut in. l. fideicõmissa. §. j. de leg. iñ. alias secus secundũ eũ: qꝛ oĩa verba dicta extẽse sub dicta monosyllaba dictione ⁊c. virtualiter cõtinent: ⁊ sic videtur sufficere de quo remittit ad. d. l. gallus. sed certe videtur qd in hoc vltimo non bene dicat ꝑ. l. cõtractus. C. de fide istru. vbi pꝫ qd ab ipso principio oĩa debent esse extense scripta. Et per ꝓdicta etiã videt ꝙ nõ poterit fieri stipulatio. aut predicti actus cũ adiectione illa qd ad sensum sapiẽtis ꝯponant. l3 alias in illis qui solo cõsensu ꝯtrahũtur hec cautela soleat adhiberi. de quo per glo. ⁊ ꝑ Bar. in. l. illa institutio. s̃. de heredi. insti. ⁊ bona glo. in. l. si mã-

4 dato titij. supra man. ¶ †Itẽ no. ꝙ verba ambigua in stipulationibus interpretari debẽt ꝓ ꝓmissore ꝯtra stipulatorẽ. ¶ Itẽ no. ꝙ postq̃ semel facta est declaratio non est licitũ amplius variare. ¶ Vltimo aliter iste ter. ꝙ statuta ⁊ eoꝝ dicta nõ recipiũt nisi declaratiuã ⁊ nõ extensiuã interpretationẽ vt hic in primo responso scõm vnũ intellectũ nec restrictiuũ vt hic in ver. rursus. scõm vnũ intellec. de quo dic vt plene per Bar. in. l. oẽs populi. de istit. ⁊ per Cy. in. l. j. C. que sit lon. ꝯsue. ¶ In glo. sup verbo dictũ ibi nisi ad brocarda: et est rõ qꝛ in ꝓmissione fuit additũ verbũ ⁊ specialiter. iõ alie rões nõ veniũt. ⁊ sic habes scõm istũ intellec. ꝙ stipulatio nõ recipit interpretationẽ extẽsiuã. ⁊ l3 hoc exemplũ sit in se verũ tñ sequẽs videt melius cũ de mente litere videat qd in hoc principio ꝓpter obscuritatẽ vitietur stipulatio. tertium aũt exemplũ de dissensu positũ in glo. l3 in se verũ non cõgruit litere: qꝛ tunc non

5 valeret stipulatio ꝓpter obscuritatẽ. sed ꝓpter dissensum. ¶ †Et aduerte qꝛ brocarda appellantur generalia in quibus sunt argumenta pro ⁊ ꝯtra: ⁊ aliq̃ solutiones generales vt patet in brocardis azo. ¶ In gl. super ver. ꝓmissorẽ ibi vel hominẽ in genere. sed certe licet hoc exemplum sit in se bonum tamen non congruit bene litere: quia tunc certa est stipulatio: quia contrahentes expresserunt quod voluerunt: nec omissum fuit aliquid quod tacite ageretur. ideo precedens exemplum est melius. ¶ In ea. glos. ibi non tamen tale vt plene notatur in. l. legato generaliter. de lega. j. ¶ In ea. glo. ibi. de vineis tantum. ⁊ sic videtur secundum istam expositionem qd si figulus promisit per stipulationem omnia sua vasa nedum debent omnia sua vasa terrea ⁊ vitrea s3 etiã lignea argentea ⁊ aurea: si qua habet: ⁊ hoc intellige fm Ang. nisi subsit alia causa propter quã aliud debeat presumi puta si oĩa sua vasa vendidit figulus pro. x. non enim intelligeretur de argẽto que valent multo plus. l. si vno. s̃. loca. ⁊. l. j. de superfi. melius facit. l. semper in stipulationibus cum sua glo. de reg. iuris. ¶ In ea. glo. ibi corrigit precedentia. hec non vera vt supradictum est. ¶ In ea. glo. ibi. sed hic non habuit ideo electionẽ. dic clarius quod in contrarijs quis habet electione3 ex natura obligationis generis vel alternatiue que est proprie electio. sed hic est proprie declaratio qñ non apparet de quo sit sensum tamen senserunt de certo tempore stipulationis interposite puta qꝛ ꝓmissus fuit stichus ⁊ non apparet de albo vel de nigro. et facit bene glo. in. l. si quis a filio. §. si plures. de leg. j. ⁊ ideo si semel declarat nõ põt variare. Et sic facit quod si testis semel deposuerit cu3 habeat declarare quod fuit de facto non potest variare qd intellige nisi anteq̃ primum dictũ habeatur pro completo. nam tunc poterit. quia non videtur tunc declarasse. ideo tunc posset. l. cõtractus. C. de fide instr. sed melius facit quod habetur in. c. preterea. de testi. cog. vbi de hoc et eodem modo dicitur hic literam limitandam quod non posset variari nisi incontinenti. ¶ In ea. glo. ibi quia significatio verborum. s3 dic quod ibi verba erãt clara pro stipulatore hic ambigua. ¶ In eadem glo. ibi solue vt ibi. quia ibi in preparatorijs iudiciorum secundum vnum intellec. vel ibi in stipulatione pretoria secundũ verum intellec. ¶ In ea. glos. in fin. vel dic quod verba i stipulationibus non sunt expressa. ⁊ sic si est tacitum tale quid qd facit peccare stipulationem in sua forma habetur pro omisso. secus si habet formam debitam. quia tunc a circunstantijs omissum poterit haberi pro expresso dummodo ab vtraq̃ parte id fuerit intellectum. l. triticum. s̃. eo. secus si ab vno tantum. l. si petendi. de cõdi. ob causam. ⁊ hec in actu dependente a voluntate duorum saluo casu. l. fi. C. de noua. in actu vero dependente a voluntate vnius inspiceret eius voluntas. ¶ Item attende qd in dubio ab vtroq̃ videtur tacite actum. l. cum quid. si cer. pe.

Si stipulatus. Cõditio negatiua apposita in certo tpe dicit extitisse finito tpe. hoc dicit de materia per Cy. in. l. si plures. C. de condi. inser.

Conditio. Conditio de presenti vel preterito non suspendit. hoc dicit.

Summarium.

1 Pubes ex stipulatione obligatur si curatorẽ habeat.
2 Restitutio nõ datur aduersus naturalẽ obligationem.

1 **Puberes siue.** Pubes curatorem habẽs potest ex stipulatione obligari. h.d. secundum verum intellec. ¶ In gl. super ver. curatoris in fi. ⁊ sic debet fieri punctus post dictionem suis. ⁊ sic non ob. contrarium. l. si curatorem habens. C. de in integre. mi. vbi adultus curatorẽ habens contrahens sine eo non obligatur. quia loquit ibi in eo q curatorẽ h3. ⁊ sine eo cõtrahit. hic vero in eo q nõ h3: poterit tñ restitui tanq̃ lesus, vt in gl. se. põt etiã fieri punctus post verbum puberes. ⁊ sic verba sequẽtia cõstruantur ex parte predicati. ⁊ erit sensus ꝙ puberes curatorẽ habentes si contrahant sine eo pñt obligari. sed hoc est nõ veꝝ nisi naturalr cum tales equiparent pupillo vt nota. in. d. l. si curatorẽ habens. ⁊ ideo melior est lec. precedens l3 glo. sequẽs ponat aliã. ¶ In glos.

2 sup ver. obligari ibi sed tũc egerent restitutione. † No. ꝙ aduersus naturalẽ obligationem nõ datur restitutio: quia non videtur ledere cum nõ pariat actionem. l. iuris gẽtiũ. §. sed cũ nulla. s̃. de pac. sec⁹ aũt si aliquo casu lederet: qꝛ tunc posset restitui vt notat

.d.l.interdum.de condi.et demon.⁊ in.l.marcellus.ff.de fideius.

Venditores. Qui promittit sumptus factos in lite de re nō tenetur ad sumptus factos in lite de pcio.h.d. ¶ Et nota quod aliud est promittere sumptus qui fierent super lite mota de precio: aliud promittere sumptus qui fierent super lite mota de ꝓprietate. ¶ In glo.super ver.agnituros.in fi.⁊ ibi conclude glos. ꝙ si res non euincitur non recuperabit emptor fructus nisi fuerit promissi.si aūt emptor succubuit tunc bene poterit recuperare.ꝫ cōtrarium est dicendū indistincte vez ꝙ si res non sit euicta possit recuperare per.l.si plus.§.mota lite.ff.de euic.nisi mota lite venditor teneṫ defendere emptorē.⁊ si non defendit tenetur ad interesse ob rem nō defensam.l.cū querebatur.in.sol.Itē qꝛ venditor teneṫ emptori vt sibi habere liceat.l.emptorem.§.pe.de act.empt.ergo debent venire sumptus facti ante euictionē per.l.stipulatio ista habere licere.ver.ꝙ si forte.ff.eo.de quo latius hic per Bar.et per Guil.in.l.qui absentem supra de ꝓcur.qđ sequitur etiā hic Ang.⁊ addit qđ vbi euictio causatur ex natura iudicij non ex defectu iurisditionis licet emptor succumbat non agit de euictione nec recuperat sumptus per.l.si fines.C.de euict. ¶ In glo.super ver.facta esset ibi quod in dubio presumitur nō intelligas qđ glo.excludat.q.de possessione.per.l.stipulatio ista.§.si quis forte supra.e.iūcta.l.emptorem.§.pe.de act.empt. sed solum excludit questionem de precio secundum doc.Et circa materiam expensarum adde qđ no.glo.in.l.non solum.supra de rei ven.et.l.si mulier.de leg.ij.et l.j.in fi.de alie.iu.mu.causa fac.

Summarium.

1 ☞ Homo liber estimationem non recipit.
2 Tempus presens est in legatis attendendum.

Liber homo. Liber homo vel fundus hostium non potest in stipulationē deduci.h.d. ¶ † Et nota ꝙ liber homo [a] non recipit extimationem. ¶ In glo.super ver.nō potest:in fi.⁊ que sit ratio diuersitatis tenendo istā sol.dic vt ibi notatur.⁊ insti.de inuti.stipu.§.j.quia in emptione non est necesse facere rem accipientis.l.rem alienam.supra de pig.act.secus in stipulatione: vt supra eo.l.vbi autē.§.si.doc.tamen non tenent hanc so.dicētes quod:aliud est querere an possit deduci in stipulationem vel emptionem:vt ipse debeatur ⁊ dicendū est quod non vt hic.aliud est querere an possint deduci in preiudiciū vēditoris vt teneatur de euictione et dicendū qđ sic si emptor ignorauit vt ibi.⁊ idem dicendum esset in stipulatione ex causa onerosa vel promittens fuisset in dolo per nota.in.l.si id quod aurum.supra eo.⁊ tunc eadem esset ratio.et sic idē ius.j.eo.l.a titio. ¶ In glo.super ver.aut fundū ibi in stipulatione pn̄s tēpus vt.j.de stipu.seruo.l.vsumfructū.ꝫ ista non vr̄ bona † quia in legatis inspicimus tempus pn̄s.l.j.ff. de reg.ca.⁊.l.certa.§.j.de le.j.et ideo dicit idem in legatis ⁊ cōtractibus vt notatur in.d.l.id quod.vnde in vtroqꝫ conclude qđ fundum hostium qui nunqꝫ fuit noster non possum promittere vel legare.qꝛ nullum ius habeo vt hic.sed si iam fuisset in potestate nostra legare possumus et promittere vt dictis.ll.propter ius postlimi.et quod dixi in primo casu quando fundus nūqꝫ fuit noster intellige verum quando concessio est pura.sed si cōcederetur si capietur.quia expectare hanc conuentionem est honestum tenebit dispositio.⁊ de hoc videtur casus in.c.abbate.de re iudi.li.vj.qđ no.Ang.tamen dicit hic quod illud.c.hoc non probat.s.ꝙ locus de rosellis de quo fit ibi mentio fuit saracenorum continuo imo secundum eum tempore iustiniani ille locus erat sub imperio.allegat qđ habetur in auṫ.de he.⁊ fal.in pri.⁊ pro hoc dicit esse tex. cum glo.in.l.generaliter.§.hostium seruo.ff.de fideicō.li.⁊ ꝓ hoc allegat.qꝛ hec.l.equiparat liberum hominem mortuum ⁊ fundū hostium.sed liber homo non potest etiam sub conditione in stipulationem deduci.ff.eo.l.inter stipulantem.§.sacram.⁊ ideo dicit qđ solum fauore vltime voluntatis ⁊ libertatis potest seruus hostium in dispositionem deduci sub conditione predicta.s.si hostiū esse desierit ⁊ non sub alia puta si nauis ex asia venerit.vnde licet tempore euenientis conditionis seruus reperiatur sub dominio christianorum non propterea erit liber.videtur esse casus in.d.§.hostium secundū eum.⁊ hoc vltimum tenebat Ray.vt ipse refert Tu dic ꝙ pro Bar.videtur casus in.d.c.abbate.non cauillando nec est verum quod in prin.illius auten.reperiatur locus ille nominatus.nec ob.quod dicit de libero homine:quia ibi repugnat natura seu qualitas rei cuius in genere non est cōmercium.⁊ hoc voluit tex.cum glo.in.d.c.abbate.recte intelligendo.item nec ob. glo.§.hostium seruo quia non clare loquitur:et refert se ad hanc.l.⁊ sic debet intelligi secundum intellec.huius.l.que hodie est declarata in.d.c.abbate.Et hec sunt notanda propter concessiones quas quandoqꝫ facit papa de rebus vel de prouincijs existentibus in potestate infidelium.⁊ ad materiā bene facit quod notat Inno.in.c.super his.de voto.vbi tractat de potestate pape quanta et qualis sit super infideles ⁊ terris ipsorum.facit quod no.per doc. maxime per Bal.in.l.j.C.de sum.tri.et fide ca.

[a] ¶ Liber homo. Adde flo.d sancto pet.i l.lib.hō.ff. ad le.aquil.

Summarium.

1 ☞ Contractum a quocunqꝫ impleri sufficit.
2 Prescriptionē a quouis interrumpi,non refert.

Cum seruus. Sufficit contractū impleri a contrahente vel ab alio:eius nomine.h.d. ¶ † No.ꝙ non refert a quo seu per quem fiat id quod fieri debet dummodo fiat. ¶ In glos.sup ver.ab alio ibi alind si iam manumiserat.l.quia forte in testamēto directo fuit relicta libertas vel infantili etate vel alias verisiliter debuisset scire se liberū.et sic si aliquid promisisset pro manumissione vr̄ cogitatū de manumissione facti.ar.l.mulier.de ꝯdi.insti. ¶ In glo.super ver.manumittatur.in fi.solue ꝙ hic manumittēs faciebat nomine illius cui pecunia fuerat promissa ibi augmentum vel repletio quare non veniebat nomine heredis qui hoc facere tenebatur.vel dic quod ibi est ratio propter affectionem quā filij presumūtur habere ad bona paterna.ar.l.in emptione.supra de min.⁊.l.lex que tutores.C.de admi.tuto.vel dic tertio qđ illud fuit specialiter introductū fauore filij arg.l.iubemus.C.ad trebel. Et quia super brocardo de quo in glo.non bene potest fundari generalis doctrina propter multa particularia que pūt considerari in quibus potest dubitari an referat per quem fiat.Sed Ray.dixit ꝙ poterit dari talis doctrina quia aut dispositio est personalis.et refert a q̄ fiat.aut realis.et nō refert.Dy.vero hic distinguit tria membra.quia cum queritur an referat a quo impleatur aut fiat est dicendum ꝙ aut queritur de obligatione inducenda aut de cōmissione euitanda.aut de conseruatione sui iuris.primo casu refert a quo fiat vt hic.⁊.l.ij.ff.de condi.⁊ demon.secundo casu non refert vt.l.si puellam.in fi.C.si man.ita fue.alie.tertio casu similiter non refert.l.j.§.quesitū de aqua.quoti.⁊ esti.quod intelligitur in seruitute materie reali.nā sufficit ad vtilitatē fundi vt fiat vsus seruitutis nec curatur per quem cum fundo seruitus debeatur.l.j.ff.si serui.ven.sed in iure quod coheret persone necesse est qđ fiat per eum qui ius habet vel eius nomine.l.pomp.ff.quimo.vsu.amitta. ¶ † An aūt quo ad interrumpendā prescriptionem referat a quo fiat dic vt in.l.naturaliter.ff.de vsuca.quia certe nōn si est naturalis interruptio.secus si ciuilis vt ibi no.⁊ in.l. cum notissimi.§.sed ⁊ si quis.C.de pres.xxx.an. ¶ Et predicta faciunt ad.q.tactam hic per bar.⁊ maxime si heres est damnatus cōstruere capellā ⁊ reperitur constructa ⁊ nescitur a quo an id sufficiat ne incidat in penam auten.hoc amplius.C.de fideicō.⁊ determinat qđ sic.⁊ per hoc allegat.l.fi.C.de ali.pup.prestā.ꝫ Ang. hoc non credit eo qđ iste qui allegat factum istud debet probare supra de proba.l.ei qui dicit.nec ob.d.l.fi.quia ibi pupillus cōtinuo steterat apud tutorem:vnde non est possibile qđ de vento vixerit vt dixit ibi glos. ¶ Sed aduerte quia dictum Bart.videtur verius per theoricā supra datam.et quia responsio data ad.d.l.fi.licet ꝓcedat quo ad alimenta non tamen procedit quo ad expensam sciencie in qua pupillus fuit instructus.quia licet alimētatus fuerit apud eum tamen est possibile qđ alius docuerit.imo est verisimile si ipse tutor non erat magister grammatice.attende tamē quia in exēplo de capella forte potest dici qđ Bar.non bene dixit qđ licet requirat expensam sepe cōtingit vt docet experientia qđ plures testatores relinquūt in eodem loco in eadem ecclesia fieri capellā.et ideo non videtur sufficere apparere capellā fuisse constructam nisi appareat qđ per ipsum heredem fuisset cōstructa nisi forte quo ad euitationē pene idem videtur quo ad alia si non apparet aliū reliquisse capellā fieri in dicta ecclesia ex quo est res requirens sūptus:et hoc casu procedat opi.bar.secus si apparet aliū reliquisse capellā ibi fieri:quia tunc non videtur procedere opi.bar.nisi forte respectu pene aliud dicatis.sed non quo ad omnia.sed in alimentis prestitis pupillo vel expensis factis in eius doctrina non sic faciliter contingit qđ fiant per alium pupillo manente apud tutorem.ideo facilius in illis insurgit iuris presumptio.ar.notatorum in.l.certi cōdictio.§.si nūmos supra si cer.pe.⁊.l.neqꝫ natales.C.de proba. ¶ Ultimo aliter iste tex.ad questio.de equo currente ad brauium sine ragatio vt debeat habere brauium de qua per Dy.in.l.j.§.fuit quesitum.de aqua quoti.⁊ esti.⁊ per Bar.i.l. j.§.item acquirimus ver.per eū.de acqui.pos.nā videtur hoc verū si statutum vel consuetudo dat brauiū equo citius currēti.Si vero dat ragatio qui prius cum equo curreret tunc brauium non haberet:vbi autem verba essent dubia licet doc.non tangant posset dici qđ tunc debeat dari equo.⁊ sic videatur esse mens statuti cum propter probitatem equi principaliter detur brauium ⁊ sic eius probitas principaliter videtur inspecta ar.l.si quis nec causam.§.res.pigno.si cer.pe.⁊ facit quod notatur in.l.si vno.in prin. supra loca.et hec intellige vera salua semper cōsuetudine loci.

Stipulatus. Si vna ex rebus alternatiue debitis offeratur ⁊ posta eius interitus subsequatur debitor liberaṫ.h.d. ¶ In tex. ibi cōtinuo alias protinus,⁊ propter hoc est facta hic

vna

vna glo. que als videtur habere literam textualem. ¶ In glo. super ver. continuo ibi vt alias perdito. No. ex glo. quod verbū precisum recipere potest interpretationē. quod no. pro interpretatione statutorum tamen videt quod in statutis interpretatio nō sit fienda nisi ratione subiecte materie vel contrarietatis vitande. ¶ In ea. gl. ibi ipso iure. in contrariū facit q idem videtur esse in obligatione alternatiua qd in obligatione generali .l. ij. §. j. s. e. ⁊ hoc tenet Jac. de are. Bar. saluat glo. q si electio facta est ita qd non posset variare vt q reseruasset sibi per futurū subiūctiui. tūc ille solus qui est oblatus est in obligatione. ideo eius interitu liberatur ipso iure: ⁊ hoc forte voluit glo. j. dum dixit electione reseruata sibi. si vero pōt variare qd est quando habuit electionez a. l. vel per futurū indicatiui. j. eo. l. si stipulatus sum stichū. ⁊. l. eum qui certarū. §. j. tunc q alius adhuc durat in obligatione liberaretur ope exceptionis ab alio exemplo obligatiōis generis sic procederet opi. Jac. de are. in casu aūt precedenti procederet opi. glo. de qua hic dicitur. ¶ In gl. super ver. protinus ibi cum exhibet. subsecuto interitu vt in glo. precedenti alias non bene diceret et procederet hec glo. prout in litera habetur protinus: alias tamen habetur in litera continuo vt dixi super tex.

Summarium.

1 ☞ Electio est debitoris in obligatione subalterni generis.
2 Voluntates vltime non debent in pendenti esse.

1 Quier pluribus, † In obligatione generis subalterni electio est debitoris. ⁊ pōt variari vsq ad solutionē. h. d. ¶ In glo. ij. ibi dicēdo promitto fundum seianū. Aduerte q licet doc. cōmuniter transeant cū glo. tū hoc exemplū nō videtur bonū: q ex quo nomen est expressum lz non fuerit demonstratio sufficiens videtur sensum fuisse de certo per nota. in. l. si qs a filio. §. j. de leg. j. ⁊ sic locus esset declarationi non electioni. ⁊ per 9ns non deberet posse variari per. l. quicquid astringende. s. eo. ver. nec rursus. cuius contrariū hic dr. ideo potes ponere exemplū si dictū fuit: promitto vnū fundū seianum vel vnum de fundis seianis. arg. notatorū in. d. §. j. ⁊. l. qui duos. eo. ti. tamen tene menti hāc gl. cū tex. q videt contrariari gl. in. d. l. quicquid astringende. ¶ In glo. sup ver. dari voluit. ibi. §. scio. aduerte tū q ille tex. aliqualr facit in cōtrariū q videt dicere ibi qd id qd est minus vr esse in obligatione: sed intellige id verū vt ibi dicit glo. si eligat debitor cū in speciebus cadere possit affectio arg. insti. de ac. §. si qs preterea generalr: ⁊ sic 9cor. cum isto tex. ¶ In ea. gl. ibi. l. q duos sed ibi in vltima voluntate vbi electio est legatarij: ⁊ sic creditoris nisi verba ad heredem sint relata. hic aūt in contractibus in quibus regulariter electio est debentis nisi verba sint relata ad creditorem vt no. gl. magistra in. l. lucius. de leg. ij. ⁊ facit qd notatur in. l. legato gnaliter. de leg. j. s. fa. her. l. heredes. §. si in certo. s. e. l. si ita stipuler. ¶ In glo. super ver. soluatur ibi. l. eum qui. §. fi. dic de hoc vt ibi plene no. ¶ In ea. glo. in fi. ⁊ est ratio quare aliud in
2 legatis aliud in contractibus: † q vltime voluntates nō debent esse in pendenti: secus in cōtractibus supra cō. pred. l. fi. alia ratio not. per gl. in. l. si quis stipulatus sit stichū. j. eo. vcz q in legatis p electionem plenius queritur ius in re electa: quia transfertur dominiū in legatariū vt not. in. l. statuliberū in fi. hic alle. facit. l. apd aufidium. de op. le. de fur. l. a titio. secus in cōtractibus. l. traditionibus. C. de pac. ⁊ hanc rationem hic sequitur Ang. sed certe non est generalis vt ptz in exemplo si alternatiue due res aliene fuerit legate. ideo precedens melior.

Summarium.

1 ☞ Pater naturalis non tenetur de necessitate filiū instituere.
2 Obligatio inter patrem ⁊ filium adoptiuum nō habet locum.
3 Manumittere quandoq capitur pro emancipare.
4 Pater quibus casibus ad filium emancipandum cogi possit.

1 Vtrum. Valet promisso facta p aliquo emancipando. ¶ No. qd pr naturalis ⁊ legitimus de necessitate ad valorē testamēti fm iura ista nō tenebat instituere filiū alij datū in adoptiōe vt hic hodie
2 dic vt in. l. pe. C. de adop. ¶ † Itē no. qd inter patrē ⁊ filiū etiā adoptiuū nō vr posse consistere obligatio fm iura ista de quo in l. frater a fratre. s. de condi. indebi. in. l. iubemus. C. ad treb. ⁊ in auten. vnde si parēs. C. de inoffi. te. ⁊ hoc innuit lra inquantū hic
3 filius nō promisit: sz alius tertius. ¶ † Itē nota qd manumittere[a] largo sumpto vocabulo accipit pro emācipare. Sz stricte verificat in manumissione serui. facit. l. ij. in fi. s. de offi. procon. ⁊ le. ¶ In gl. sup verbo emācipaturus. ibi cogi possit officio iudicis. hoc nō vr verum si pater nil receperit pro emācipādo. d. l. si cui. ⁊ not. in l. cogi. §. si pater. s. ad treb. ⁊ pro hoc facit: quia si posset cogi ergo turpiter acciperet. l. pe. de 9di. ob tur. cām. iuncto eo qd not. in. l. iiij. §. si tibi eo. ti. Ang. vero dicit hāc glo. notandā q extendit. d. l. si cui. que loqtur in legato ad stipulationē: ⁊ bene dicit vū si pmisisset emancipare: ⁊ datum esset sibi aliqd vt ipe emāciparet: lz nō possit cogi iure actionis virtute dicte stipulationis saltem posset cogi iure actionis virtute dicte stipulationis saltem posset cogi officio iudicis. ⁊ in casu huius litere ista cessant q huic patri promissio fuit facta si ipse emanciparet vnde antequā emancipet nil recipit. ⁊ sic nō potest cogi. si autē emancipat verificatur conditio stipulationis. ⁊ nō est tractandū an amplius cogi debeat ad emā
4 cipandū. ¶ † In quibus autē casibus pater possit cogi ad emancipandum dic vt per glos. in. l. nō potest. de adop. econtra autem nullus reperitur casus in quo pater possit cōpellere filiū vt patiatur se emācipare. ⁊ ratio q per emancipationē queritur cōmodū filio qui sui iuris effectus poterit sibi acquirere. pater autē nullū commodū querit imo incōmodum cum perdat ius querendi per filiū. ⁊ per hoc dicit Ange. qd si per primā potestatē posset periculum afferri patri vt q per censuram municipalē disponeretur qd pater teneatur soluere cōdemnationem filij in potestate de quolibet maleficio: tunc si haberet pater filiū rixosum vtile sibi esset carere patria potestate. ⁊ ideo sicut filius afflictus cōtumelijs ⁊ flagellis per patrē potest cōpellere patrē vt emācipetur ab eo ita ecōtrario pater poterit cōpellere talem filiū cum ratio diuersitatis reddi nō possit. ar. l. proxime se. Tu adde qd cōtra ipsum videtur esse due glo. vna in. l. nec auus. C. de emāci. li. ⁊ alia est in. §. ⁊ generaliter. in aut. qui. mo. natura. eff. sui. col. vij. Sed potes dicere qd ille glo. nō sunt vere per. l. quidam cum filiū. j. eo. ⁊ ibi etiā Bart. reprehendit illas. ¶ In glo. super ver. curarētur ibi vt frequēter senes dicūt. No. istā glos. singularē pro senibus habentibus filios vel etiam nepotes. ⁊ maxime ex fratribus de quibus timēt ne bene tractentur ab eis propter eorū iuuentutē: q cautela est qd querant eos illaquear aliquib obligationibus vt sic ab eis melius reuereantur: ⁊ melius in eorū necessitatibus procurentur. ¶ Vltimo per istū text. videtur qd donationes quibus vtuntur hodie patres tempore emācipationis dando filijs aliquid in premium emancipationis corrūpant vocabulū. nam potius videtur qd filij debeant dare patribus qui perdunt potestatē bonorū querendorum per filios qua de causa patribus cōtra testamēta eorū fuit introductū ius contratabulandi. l. j. si quis a pa. fue. manu. Attēde tamen: q licet stipulatio de qua in litera nō sit turpis ⁊ valeat tamen si pater emācipauit filiū recepta pecunia vt filio emancipato non possit succedere seruandū non est pactū quasi videatur pater simoniace versari in emancipatione per id qd notauit glos. in l. j. §. si vel parens. s. alle. ⁊ qd notatur. s. eo. l. stipulatio hoc modo concepta. scdm Ange. Sed adde: q forte posset dici qd per hāc. l. possit reprobari vna solutio data in. d. §. si vel parens. inquātum dicit quod vi delicti repellitur pater a successione si premium pro emancipatione susceperit. nec enim videtur simoniacū posse dici qd fit iure permittente. xxiij. q. iiij. qui peccat autoritate. l. nō peccat. ⁊ argu. l. gracchus. C. de adul. vbi delictum commissum. l. permittente non meretur penam.

Summarium.

1 ☞ Stipulatio valet sub conditione concepta.
2 Promissio facta causa non adiecta an valeat.
3 Jactare suum nemo presumitur in dubio.
4 Actus in dubio debet presumi validus.
5 Stipulatio etiam sine causa actionem producit.
6 Minus qd est attenditur in summarum alternatiua.

Atitio. Stipulatio concepta sub cōditione que pēdet ex facto incerte persone vcz. ⁊ vbi rationis diuersitas reddi non potest idem iuris est cē
1 sendum. h. d. ¶ † No. q stipulatio cōcepta sub conditione licet non habeat aliā causam videtur valere. ⁊ sic ipsa conditio videtur sufficiens causa vt hic. ⁊. s. l. proxi. ⁊. l. quicquid astringende. §. fi. s. eo. ¶ Et per hoc videtur qd licet cōsueuerit esse opi. an stipulatio sine causa valeat vel non de quo in. l. ij. §. circa. s. de doli excep. tamē vt omnis opi. tollatur cautela est vt ille cui pmittitur non expressa causa donationis semper aliquā conditionem honestam adijciat. ⁊ illa impleatur. nam videtur valere hec promissio promitto tibi centū si hodie pulsabitur in vesperis. ⁊ tamē absq cōditionis appositiōe nō teneret si fieret rei publice secūdū Ange. allegat. s. de dona. l. quidam. Sed melius facit. l. hoc iure. in prin. s. eo. titu. Tu adde primo qd nō videtur qd conditio de se simpliciter inducat causam als sequeretur qd donatio facta sub qualibet conditione esset ob causam non simpliciter qd est cōtra glos. in. l. j. in verbo subsecutio. s. de dona. nam vt ibi dicit glo. donatio simplex pōt fieri pure ⁊ sub conditione. ⁊ nō dicetur ob causam forte dici potest qd vbi apponitur cōditio sit presumēda donatio in dubio ex eo q nō potest dici qd verisimiliter promittens promiserit tanquā in preteritū debita sed tanquā debenda ex cōditionis euentu ⁊ sic videtur qd tanquā sciens se non teneri promisisse videatur ⁊ per consequens ex causa donationis que ratio cessat quando promissio est pura quo casu locū habet qd infra dicetur. ⁊ sic videtur qd proprie loquendo qd conditio non est causa sed donatio in euentū conditionis que donatio facilius presu

a ¶ Manumittere. Ad de de materia māumissionis p no. in. l. pe. C. de manu. vidi. spe. in tit. de scr. nō ordi. gl. in aut. de testi. §. si vo dicat. colla. vj. Pet. de su. in aut. si dicat. C. eo. ti. spec. in ti. de offi. om. iud. ver. por ro. ⁊ in ti. de rscri. pl. §. ix. ver. item qd obtentum.

mitur in stipulatione cōditionali per ea que superius sunt dicta: 2 ⁊ hec videt̃ ipsa veritas. ¶ † Itē adde: q2 dubiū est magnū an si promissio fiat causa non adiecta valeat vel non. conclude quod aut promittens scit causam nullā subesse. ⁊ tūc videtur facta ex causa donationis per notata in. l. iij. §. j. in glo. ff. de consti. pecu. ⁊ p gl. in. l. qui cum alio. in glo. magna ver. pōt etiā elegātissime. ff. de reiur. l. cuius per errorē. eo. ti. ⁊. l. j. ff. de cōdi. inde. ⁊ in. l. campanus ff. de operis li. si autem promittens putat causam subesse que non subest non valet stipulatio saltem quo ad effectū: q2 obstabit exceptio vt. d. l. ij. §. circa. de doli excep. interdū aūt est dubiū an sciuerit vel ignorauerit causam subesse. ⁊ tunc lz aliqui dicāt presumēdam causam donationis qd videtur sequi Bar. in. d. §. circa. tamē hoc non videtur verum per. d. ff. circa. ⁊ per. l. qui sine causa. ff. de condi. sine causa. ⁊ q2 in dubio nemo p̄sumitur donare. l. cū de indebito. ff. de dona. vnde hoc casu videtur dicendū quod aut p̄mittit. x. que ipse debet: ⁊ hoc casu obstabit exceptio nisi probetur per aduersariū subesse debitum ex tali causa. l. cum de indebito. §. fi. coniuncta glo. ⁊. c. si cautio. de fide instru. aut promittit simpliciter. x. ⁊ tunc licet isto casu videretur posse dici secus p notata Bar. in. l. nuda. ff. de dona. vbi dicit quod stipulatio principaliter emanat ad obligandū secus in confessione tamen videtur quod idem sit dicendum qd in precedēti per tex. in. d. §. circa. ⁊ per. d. c. si cautio. q2 ibi dicit quod cautio indiscreta ⁊ sine causa nō preiudicat. Sed appellatiōe cautionis intelligitur promissio sine stipulatione. l. sancimus. C. de ver. sig. ergo indistincte intelligendo illam literam ibi est casus de hoc. ⁊ in. d. c. si cautio. Nec ob. si dicat̃ quod ibi emanauit cautio ad cōfitendum propter id quod litera dicit in fi. quod standū est confessioni quia in fine loquitur quādo causa fuit expressata. quo casu exprimēs causam certam bene videtur illam fateri: sed vbi nulla exprimitur remanet principium illius §. indistincte dicens cautionem sine causa non preiudicare: ⁊ hoc videtur de mēte tex. ⁊ glo. in. d. §. circa. ⁊ in. l. generaliter. C. de nō nume. pec. in glo. iij. vbi glo. licet referat opi. quorundam clarius videtur loqui quam aliqua alia. vnde ipsam in hoc reputo singu. inquantū facit differentiam inter promissionē ⁊ confessionem. et vult indistincte quod promissio sine causa nō preiudicet. pro hoc 3 facit regula vulgata. † q2 in dubio nemo presumitur iactare. cū ergo possit dupl'r intelligi hec promissio. s. p̄mitto tibi ex causa donationis. itē p̄mitto tibi. x. s. que ego tibi debeo ar. no. in. l. triticū ff. eo. in dubio debemus dicere qd intelligatur dixisse p̄mitto. x. q̃ debeo: sed si sic dixisset clarū est qd nō p̄iudicaret stipulatio. d. c. si cautio. cū sua gl. ergo nec nunc: ⁊ pro hoc q2 in dubio presumi debet quod est verisimilius vt in. c. inspicimus. de reg. iur. in. vj. lz verisimilius est alio nō apparēte qd p̄mittā tanq̃ debita quā quod velim p̄mittere ex causa donationis cum in dubio nō debeat p̄sumi causa donationis vbi alia coniectura capi pōt. l. si cū aurū. ff. de solu. ergo ⁊c. Nec ob. si dicatur qd verū est qd debet p̄sumi promisisse tanq̃ debita: q2 verū si apparet debitū p̄cedere ex alia cā. ⁊ ita loq̃tur. l. triticū cū ibi no. ff. e. secus q̃n non appareret q2 non plus dz operari p̄missio nuda sine causa q̃ p̄missio facta cū causa: licet indiscreta imo minus cū plus sit aliquā cām exprimere lz indiscretā quā nullā. Sed promissio facta expressa causa indiscreta vt quia quis promittit decē que dz lz fiat principaliter animo se obligandi quāq̃ ob iam debitū non preiudicat. ergo multo minus q̃n nulla exprimitur. nā multo fortius tunc est indiscreta quādo nulla cā est expressa. ⁊ sic nō debet preiudicari ex quo ius absolute dicit actionē indiscretā nō preiudicare. d. l. cū de indebito. §. fi. ⁊ pro hoc facit: q2 magis videt̃ imputandū stipulatori qui nullam causam exprimit q̃ q̃n exprimit lz indiscretā. si ergo imputat sibi q̃n exprimitur cā indiscreta multo fortius dz imputari quando nulla cā exprimitur. p quo facit: q2 paria esse vident̃ nullā cām exprimere vel aliquā minus legitime ar. l. quoties. ff. satis. cog. et in. c. ij. de transla. pla. ⁊ hanc opi: tenet Jac. de are. vt refert Cy. in l. generaliter. in. xiij. q. C. de non nu. pec. lz non sic late se extendat. Tenuit etiam Rofre. in libellis suis in rubrica in titu. de actio. que ex stipu. comp. vbi etiam pro ⁊ contra. Et pro hoc etiam facit q2 sicut nuda traditio hoc est sine causa non transfert dn̄iū. l. nūq̃ nuda. ff. de acquiren. re. do. ita videt̃ quod stipulatio nuda hoc est sine causa nō inducat obligationē efficacem cū traditio ⁊ promissio regulariter equparētur. l. fi. C. ad. l. fal. ⁊ de se fortior sit ⁊ āplior actus traditionis q̃ promissionis vt colligi potest ex. d. l. cū de indebito. §. pe. ⁊ fi. hoc voluit sentire gloss. in. d. l. nunq̃ nuda. ⁊ in. l. 4 j. ff. de pollic. ¶ Nec ob. si dicatur † quod in dubio debet presumi vt actus potius valeat q̃ pereat. l. quoties. in prin. ff. eo. q2 illud verū quando in actu concurrunt requisita ad actus efficaciam ⁊ validitatē. alias secus. vt ptz in. d. l. cū de indebito. §. fi. ⁊. d. c. si cautio ⁊ ita est in proposito vt ptz ex dictis iuribus. ⁊ in. d. §. circa. ¶ Itē loquitur q̃n constabat qd donare volebat ⁊ dicitur qd nō valet si fiat reipublice alia causa nō subsistente. secus in priuato: q2 tūc satis est pro cā liberalitas ex quo donat vt ibi dicit glo. hic aūt loquitur in dubio q̃n non cōstat quod animo donandi. ¶ Et p̄ p̄dicta videtur posse dici qd si quis dicat alicui tolle vel accipe hāc pecuniam qd non sit translatū dominiū: ⁊ possit vendicari si de cā aliqua nullo modo apparet per. d. l. nunq̃ nuda. ⁊ sic videt̃ qd gl. in d. l. cum quid. si cer. pe. que dicit qd in dicto casu erit depositū vel mutuū non bene dicat. plus videtur qd idē sit dicendū sit etiā do tibi pecuniam istam si de causa aliqua nullatenus appareat saluo nisi appareret qd sciens se non deberet sic fecerit per ea que dicta sunt superius ⁊ est noua opi. circa predictam. q. ¶ Et per p̄dicta patet qd bona est cautela qua vtuntur notarij dū dicūt talis sponte ⁊ ex certa scia nullo ductus errore sciens se ad infrascripta non teneri promisit ⁊c. ¶ Et per predicta etiā patet quod totus titulus de ver. ob. saltē quatenus loquitur de stipulatione pura dz intelligi q̃n constat illā fieri a sciente se non teneri ad id vel quando exprimitur causa donationis vel alia vel saltim precedit: ⁊ sic etiā debet intelligi qd habet̃ insti. de ver. ob. in prin. intentio enim et mens huius tit. est demonstrare solum q̃n vitiet̃ stipulatio ex alio defectu q̃ defectu cause. nā de illo dixerat i. l. ij. §. circa. de doli excep. ideo in hoc ti. nō repetit: sed verisil'r pro tacite repetito esse ⁊ subintellecto haberi voluit ar. l. titia. §. idem respondit. ff. eo. ⁊ hec opi. videtur esse de mēte tex. non cauillando in. d. §. circa. ⁊ in. d. l. qui sine cā. de condi. si cā. ⁊ glo. in. d. §. circa. ⁊ in. d. l. nunq̃ nuda. ⁊ in. l. j. ff. de polli. ⁊ in. l. ḡnaliter. C. de non nu. pec. in gl. iij. vbi gl. ⁊ licet referat opi. quorūdam clarius loqui videtur q̃ aliqua alia vnde ipsam in hoc reputo singu. ⁊ eam sequitur Rof. in p̄allegato loco ⁊ azo in summa. de ver. ob. ⁊ Jac. but. in loco preallegato. ⁊ Cy. post Jaco. de are. in. d. l. generaliter. ⁊ videtur sequi spec. in titu. de obli. ⁊ solu. §. sequitur. ver. si vero aliquis. ⁊. §. fi. ver. rursus. maxime attentis positionibus rei quas ibi exprimit. contrarium tenuit Bar. in. d. §. circa. ⁊ Jo. de blanosco in suis libellis in titu. de actionibus. ⁊ mar. de fano vt refert Jo. and. in tit. de confes. §. nunc aūt. ver. sed quero. in addi. spec. vbi ponit etiam argumenta pro ⁊ contra. facit etiā qd no. spec. in tit. de feudis. §. q̃m v. iiij. ⁊ ibi refert Joan. and. in add. Martinū de fa. consuluisse sup hoc dubio Jac. Bal. azo. ⁊ bonifaciū mali consilij qui tres dederunt diuersas sn̄ias seu responsiones. ipse tñ mar. in sua opi. dixit se cōcordare per id qd no. glo. in. d. l. iij. §. j. de consti. pec. ⁊ in. d. §. circa. sed certe ille glo. loquūtur in sciente se non teneri ⁊ p̄mittente vt patet ex eis vnde lz in se hic passus sit dubius tñ in dubio videt̃ adherendū opi. quā supra dixi: tū q2 videt̃ esse cōia: tum q2 videtur esse magis de mente tex. non cauillando eas ⁊ similiter glotum etiam: q2 in dubio fauendū est opi. que fauet reo. arg. l. arianus. ff. ti. j. ⁊ de reg. iur. c. cū sint partiū iura obscura. li. vj. Et pro predictis faciat: q2 in dubio debet presumi causa donatiōis nisi in casibus exp̄ssis a iure vt supra tetigi. itē nec alia cā. lz hoc dixerit Jo. de blanosco p. d. l. cū de indebito. vbi in traditione presumat̃ causa. ⁊ sic etiā dici debet in p̄missione cum parificētur. vt. d. l. fi. C. ad. l. fal. ⁊ q2 falsum est qd in traditiōe simpliciter facta p̄sumatur causa vt patet ex. d. l. nunq̃ nuda que alias posset male exemplificari cū alias semp subesset causa p̄sumpte donationis q̃ esset sufficiens ad translationē dominij sicut putatiua vt in toto tit. de cōdi. inde. qd est contra mentē illius tex. sed bene verū est qd si solueret aliquid tanq̃ debitū presumitur debitum ex aliqua causa nisi aliud probet̃ vel nisi ex qualitate persone soluentis vt q2 sit rusticus minor vel mulier aliud p̄sumatur vt. d. l. cū de indebito. i p̄ntū secus est in hoc in promissione si aliquis p̄mittit aliquid tanq̃ debitū: q2 nō presumitur ex aliqua causa debitū nisi p̄betur: ⁊ sic promissio nō preiudicat vt ptz in. d. l. cū indebito. §. pe. ⁊ fi. ⁊ sic illa. l. intellecta facit potius cōtra eū. pro hoc etiā q2 vt docet experientia vt dicit spec. in. d. §. q̃m ver. quāq̃ facilius qs p̄mittit quā soluat. ideo facilius p̄sumitur cōtra soluentē q̃ cōtra p̄mittentē. ¶ Itē attende: q2 qd dixi. ff. quādo p̄mittens scit cām subesse p̄cedit etiā si ip̄e stipulator sciuit lz glo. sentiat contrariū ⁊ non bene in. d. §. circa. si aūt stipulator putasset cām subesse: sed p̄missor sciuisset nō subesse glo. in. §. circa. tenet qd nō valeat. Sed potes dicere hoc verū si stipulator postea hoc sciēs illud ratificat ar. l. si ego ff. si cer. peta. alias videretur secus per id qd no. Barto. in. l. j. ff. de dona. nam nō pōt surgere donatio altero nō cōsentiente. ¶ Et ex 5 predictis patet † qd stipulatio licet sine causa semp de mero rigore producit actionē licet nō p̄ducat exactionē effectualem nisi causa sit expressa. vel nisi in casibus de q̄bus. ff. Nec ob. si dicatur qd stipulatio est vnū de pactis vestitis iuxta no. in. l. iuris gentiū. §. q̄n imo. ff. de pac. ⁊ sic dz introducere actionē efficacē: q2 r̄ndet qd illō nō sequitur vt ptz etiā in obligatione literaꝝ in qua ante bienniū efficaciter nō inducitur obligatio vnde tñ sequitur qd de rigore producit actionē: sed tñ bene cū hoc stat qd obstare dz exceplo nisi interueniat qd alias lex requirit vt ptz in fi. in dicta obligatione literaꝝ. ¶ Itē intellige predicta vera inquantū dixi qd in dubio non presumit̃ causa donationis nisi forte aliud dicatur rōne coniunctionis personaꝝ: ⁊ quātitatis p̄misse. ar. l. vtrū. ⁊. l. si cōis seruus. ff. de dona. inter vi. ⁊ vro. ⁊ arg. l. si vero nō remunerandi. §. idē pap. ff. man. ⁊ hoc tenuit Jac. bu. in. l. ḡnaliter ad fi. C. de non nu. pec. al's est. l. in Zctibus. ¶ In glo. super ver. rō reddi in fi. nec obstat

obstat.l.non soluũ.§.si rẽ.ff.de vsuca.alias de vsur.q: ibi per omnia nõ erat eadẽ rõ vt ibi notaꝛ.ꝛ eodẽ mõ intellige qđ no.in.l.si qs filium.in prin.de col.bonoꝝ ꝛ cum isto ter.concordat.c.traslato.de consti.ꝛ.c.ij.de transla.pre.quod incipit inter corporalia.

Nulla. In potestate promissoris cõferri nõ põt an debeat.h.d.¶In gl.super ver.voluntate.ibi ꝛ supple hic tantũ quasi velit gl.qđ in volũtate ꝓmissoris ꝛ tertij possit poni: sed hoc non credo verum si copulatiue ponatur: q: tunc eadẽ esset ratio ac si in ipsius solum volũtate esset: secus si alternatiue.ꝛ hoc modo potest glo.saluari.¶In glo.sup ver.ꝓmittentis ibi vel ẽt stipulãtis.Dy.contra per.l.hoc senatus.§.legatum.ꝛ p.l.si ita relictũ.§.illi si volet.de leg.j.ꝛ hoc cõmuniter sequuntur doc.nec est eadẽ rõ q̃ in ꝓmissore q: facili⁹ qs remittit obligationẽ quã velit se obligare vt experiẽtia docet.ꝛ ideo stat dispositio tanq̃ cõditionalis lз collata in volũtatẽ stipulatoris.nec ob.si dicaꝛ qđ stipulatio vꝛ velle vt notaꝛ p glo.in.l.cũ pꝛ.§.si mater.de leg.j.scđo quia illud esset verũ si adiecta fuerit cõditio si voluerit.facit.l.in ptãte ff.de spõsa.nec ob.ꝓdictis lex in vendentis.C.de ꝯtrahen.emp.q: ibi loquitur in contractu vltro citroq: obligatorio.hic aũt in contractu stipulationis in quo solum adest obligatio ex parte ꝓmissoris.ꝛ ideo secus: q: in casu precedenti nõ posset esse in potestate sua obligare alterum quin etiã esset in potestate sua se obligare.

6 **Si ita.** †In alternatiua summarũ qđ min⁹ ẽ inspicim⁹ in alternatiua vero tẽpoꝝ quod est longius.hoc dicit.

Summarium.

1 Iuri accrescendi non est locus in contractibus.
2 Frater an succedat fratri in empbiteosi.
3 Verba statuti pinguia quando restrictionem recipiant.

1 **Si mihi et.** †In contractibus nõ est locus iuri accrescẽdi.h.d.¶No.qđ in cõtractibus q nõ admittitur ad partẽ facit partẽ in vltimis aũt voluntatibus secus: q: in eis qui nullo iure mittũtur ad partẽ nõ faciũt partẽ de quo dic vt in.l.hmõi.de leg.j.ꝛ in.l.plane.§.si coniũcti.eo.tit.ꝛ est rõ fm Ange.in voce hic q: in casu isto vitiatur stipulatio ex rigore iuris solũ nõ ex equitate cũ de equitate valeat in totũ vt ptз ex notatis in.l.stipulatio ista §.alteri.ff.eo.vbi patet qđ queriꝛ mihi obligatio naturalis: ꝛ ĩpares datur extraneo secus autem est si de rigore ꝛ de equitate dispositio esset nulla fm eũ.Sed certe an in ꝯtractibus sit locus iuri accrescendi nõ credo hoc attendi: q: ratio Ang.nõ procedit qñ verba obligatiua essent relata ad extraneũ fm qđ.j.diceꝛ.vnde posses etiam dicere qđ ratio diuersitatis sit q: plenior interꝓtatio fit in vltimis volũtatib⁹ q̃ in ꝯtractibus.de reg.iur.l.in testamẽtis.¶In glo.sup ver.non augeat ibi vel ideo obesset hec vera.¶In eadẽ glo.ibi solue vt ibi: q: ibi fuit duplex rei exꝓssio.¶Et si queratur an in contractibus sit locus iuri accrescendi.cõclude quod regula est negatiua per hanc.l.ꝛ similes.Nec ob.j.de stipu.seruo.l.j.§.cõis seruus vbi etiam in contractu ex causa lucratiua videꝛ habere locũ ius accrescendi q: imo ibi proprie est ius nõ decrescẽdi.nec ob.huic so.l.pinde.§.si seruus.q: rñdeo vt ibi notaꝛ in glo.ꝛ ibi dicetur.dicta aũt regula fallit in quatuor casibus.primo in vsufructu vt ptз in.l.j.in fi.ff.de vsu.accrescen.itẽ fallit scđo in his que sunt indiuidua.ff.cõia pđio.l.ꝓprium.ꝛ est ratio q: ꝓprie loquendo ibi est ius nõ decrescendi.fallit tertio in assignatione liberoꝝ que lз nõ sit legatũ tñ in ea habet locũ ius accrescendi vt.ff.de assigna.li.l.assignare.ꝛ.l.vtrũ.quarto fallit qñ interest concedentis qđ locũ habeat.l.fundus ille.hic alle.ꝛ facit qđ no.i.l.si.ꝛ.ff.locа.quinto fallit in concessione principis seu per principẽ facta.l.j.C.si imp.liberali.so.li.ꝛ.in legatis aũt fideicõmissis ꝛ hereditatibus clarum qđ hз locũ ius accrescendi de quo plene in.l.re coniũcti de lega.iij.idem dicas de donatione cã mortis vt est ter.no.et forte non est alibi in.l.j.§.fi.ibi in mortis cã donationibus.C.de cad.toll.contrariũ tñ vꝛ: q: non est mere vltima volũtas: ſз sapit naturam contractus vt patet ex notatis in.l.tam is.§.j.ff.de dona.causa mortis.ꝛ in.l.ij.ff.de dot.ple.¶Quid aũt in mortis cã capione vt in eo quod capiꝛ causa conditionis implẽde.Bar.hic dicit idem per.l.thais.§.stichus.ff.de fideicommis.liber.nam ibi non poterat dici legatum vel fideicom.per notata in.l.plane la.ij.in fi.de leg.j.vbi quod non honoratus cõmodo pecuniario grauari nõ põt.Sed attẽde: q: istud suũ dictũ nõ videtur verum per.l.pe.cũ glo.sua.ff.de condi.ꝛ demon.vbi videꝛ esse casus contra eũ.nec.ob.d.§.stichus.q: ibi quilibet eorum quibus debebat dari cã conditionis implende tenebaꝛ manumittere vt heres: q: seruus erat hereditarius.ideo videꝛ ibi iniunctũ seruo vt det filio vt vrori vt heredibus arg.l.quoties.ꝛ.l.nunq̃.ad trebel.ꝛ bene facit.l.qui duobus.ff.de condi.et demonstra.secus ergo in alio casu vbi dicta ratio cesset.exemplũ ptз in.d.l.pe.posses etiam dicere qđ in d.§.stichus.versabatur indiuiduũ in legato: quia libertas.secus aũt vbi diuiduũ vt.d.l.pe.¶Et hec materia induciꝛ ad.q.quotidianã.

2 †si cõcessum sit duobus fratrib⁹ in empbiteosim ꝛ moriatur vn⁹ sine descẽdentib⁹ an ei⁹ pars reuertaꝛ ad dñm an ad aliũ fratrẽ ꝛ similiter si empbiteosis fuerit cõcessa patri recipiẽti pro se ꝛ filijs suis si decessit duob⁹ filijs relictis ex quib⁹ vn⁹ sine descẽdentib⁹ decessit an eius portio reuertaꝛ ad ecclesiã vel ad dñm vel an reuertaꝛ ad fratrez vel accrescat alteri fratri.de quo dic vt hic per bar.ꝛ p Dy.in.l.codicil.ff.de le.j.ꝛ p Cy.in.l.j.C.qñ nõ pet.pt.pe.ac.ꝛ per spe.in tit.de loca.§.nũc alique.ver.lxviij.ꝛ facit qđ no.in speculo de dona.§.j.ꝛ p Guli.in.l.si duo patroni.ff.de iureiur.¶Itẽ adde dictis Bart.inquantũ dicit qđ cõcessio empbiteosis dicaꝛ tũc ex causa onerosa qñ vltra annuã pensionẽ dandã aliqđ etiã daꝛ tpe cõtractus.nã vꝛ qđ etiã satis possit dici ex cã onerosa etiã si nihil deꝛ tpe cõtract⁹ ex quo pẽsio annua est soluẽda.nã verisimiliter cõcedẽtis interest qui habuit respectũ ad pensionẽ totã cõcessionẽ teneri vt sic sit cert⁹ de eo qđ dз habere ꝛ ne cogaꝛ habere curã partis residue qđ nõ vꝛ esse de mẽte sua potissime cũ trãslatum sit dñium pro dimidia ꝛ incideret in cõiõnẽ quodãmodo inuitus qđ cõsueuit parere discordias cõtra.l.cum pater.§.dulcissimis.de lega.ij.¶Itẽ adde ad.q.ij.qđ prima ratio ꝛ vltima facte per eũ placet sed scđa nõ per id qđ dictũ est.ff.de mortis causa capione.itẽ nec tertia: q: arguere de casu speciali nõ est tutũ vt.ff.de legi.l.ius singulare.¶Item adde.in.iij.q.inquantum dicit qđ si empbiteosis fuit cõcessa vsq: in tertiã generationẽ ꝛ sit finita ꝛ extent alij descẽdẽtes qđ hoc casu iiuria est si dñs nõ renouet empbiteosim illis descẽdentib⁹ per.l.j.§.permittiꝛ.de aqua quoti.ꝛ esti.adde qđ plus alibi dicit qđ si nõ fiat cõcessio seu renouatio qđ poterit appellari.ita dicit in.d.§.ꝓmittiꝛ.ꝛ in.l.j.ff.de priui.credito.qđ est valde no.si est verũ.Sed aduerte: q: forte hoc dictũ de iure non ꝓcedit: q: ex quo concessio fuit de iure limitata ꝛ finita est linea ꝛ dñs se vlterius nõ obligauit cũ cõtract⁹ ex cõuentione legẽ accipiãt.l.cõtract⁹.j.de reg.iur.nõ vꝛ qđ iniuriã faciat dñs q attẽta forma cõuentionis vtiꝛ iure suo vt in.c.cũ eccl'ia vulterana.de elec.ꝛ.l.iniuriarũ.§.j.de iniur.ꝛ tñ non apparet qđ sit iusta cã appellãdi per.l.illã.C.de colla.ꝛ.ij.q.v.c.cõsuluisti.Nec obst.qđ imo debeat dici fieri iniuria p.d.§.ꝓmittiꝛ.q: põt dici qđ alio casu loquitur.itẽ põt dici qđ lз possit largo sumpto vocabulo dici iniuria attẽta quadã equitate scđm quã potius esset equũ cõcedi sibi quã alteri nõ tñ põt dici qđ sit iniuria stricto sumpto vocabulo saltim talis que perimat cãm appellandi p superi⁹ dicta.facit qđ habetur in.l.testõ cẽturio.§.j.de manu.te.ꝛ qđ ibi p Bar.ꝛ.l.licitatio.§.qđ illicite.ff.de publica.vbi in simili dicit duplicẽ esse offensam.vnã lato sumpto vocabulo que nõ recipit punitionẽ.aliã stricte que recipit punitionẽ.ꝓterea nec i.d.§.ꝓmittiꝛ.dr qđ sit iusta causã appellãdi.Nec ob.c.bone.de postu.pla.ꝛ qđ ibi notaꝛ vbi dr qđ si postulatio facta in cõcordia nõ admittiꝛ p superiorẽ fit iniuria: q: ibi precedit sufficiẽs causa ꝓpter quã quodãmõ põt dici irrogata iniuria ex quo illi ad quos spectabat ius eligẽdi erãt in cõcordia.hic aũt nõ precedit cã ꝓpter quã iniuria stricte possit dici illata.¶De empbiteosi autẽ ecclesie an trãseat tm̃ ad filios ꝛ an vltra tertiã generationẽ.Et quid si fiat expressa cõuentio sup istis dic vt diceꝛ.j.co.ti.l.qđ dicitur.vbi plene materiam examinabo.

Si stipulatus. Quãdo verba sunt clara pro stipulatore interpretationẽ nõ recipiunt.¶No.q vniuersalis oratio verificaꝛ in qualibet particulari sub illa ꝯtenta de quo in.l.si is qui ducẽta.§.vtrũ.de re.du.¶

3 †Item no.qđ verba statuti pinguia nõ recipiũt restrictionẽ nisi inueniatur alia dispositio illã restringẽs de quo in.l.quicquid astringẽde ff.eo.scđm Ange.ad qđ facit.l.ita pudor.C.de adul.vbi p Cy.ꝛ qđ no.Bar.in.l.j.§.j.supra qđ vi aut clam.ꝛ in.l.si cõstãte.in prin.so.ma.ꝛ in.l.ob es.C.de pred.mi.¶In glo.super ver.deferri debeat ibi.sed ad rei veritatẽ.Sed dic clarius qđ hec verba erant certa ꝛ clara ꝛ in cõtrario ambigua.¶In glo.super ver.deberi.ibi.nam volũtas legãtis.s.vꝛ velle qđ vestis qua vtiꝛ sit inter viriles non inter muliebres licet al's de se vestis esset muliebris.ideo non comprehenditur sub legato facto de vestibus muliebribus.

Summarium.

1 Cõtractus stricti iuris interpretationem recipiunt extẽsiuã.
2 Socius an possit amicũ suũ itroducere in domũ cõez socio iuito.

1 **Si stipulatus.** †Contractus stricti iuris recipiũt interpretationem extẽsiuam qñ al's nõ haberent factũ.¶No.qđ stipulatio interdũ referꝛ ad aliã personã in stipulatione non cõprehẽsam.s.qñ al's nõ hз effectũ saltim cõmode.ar.l.nepos proculo.de verb.sig.ꝛ.l.filius.ff.de cõdi.insti.ꝛ similiter etiã diciꝛ in sentẽtia.l.fi.C.de vsu.rei iudi.vbi dilatio data reo per sñiam effectum suũ porrigit ad fideiussores.¶Et facit ad.q.de concessione priuilegij cruce signatis facta qđ nõ possint cõueniri vsq: ad certum tẽpus qđ extendaꝛ etiã ad fideiussores de qua dixi in.l.cum filius.§.j.ff.eo.¶Facit etiam ad statuta qđ licet sint stricti iuris tamẽ recipiãt interpretationẽ extensiuã quãdo aliter nõ haberẽt effectũ.l.quicquid astringende.ff.eo.ꝛ.l.oẽs populi.de iusti.ꝛ iur.

2 ¶†Itẽ facit qđ si vnus ex socijs vult introducere secũ vnũ suum amicũ in domũ cõem possit inuito socio vt hic p Bart.cui addit

hic Ang. hoc verũ esse nisi forte vellet intromittere inimicũ socij aut illũ qui honestatẽ socij corrumpere posset. puta si in domo vidue vellet introducere lenonẽ vel in domũ sacerdotis vellet intro ducere ganeã de quo per glo. in. l. non aliter. de vsu ꝛ habita. no. in. §. fi. insti. loc. ꝑ Bal. in. l. j. in. ij. col. C. qui testa. face. poss. ¶ Facit etiã tex. iste ad id qð notat specu. in tit. de treuga ꝛ pa. §. j. ꝑmo ver. sed pone. ꝛ ver. fi. vbi dicit qð si quis fecit pacem pro se ꝛ tota sua parte ꝛ vnus de deferentibus arma cũ faciẽte pacẽ postea fuit offensus intelligetur pax rupta. plus dixit ibi Joan. and. qð oĩs associans rumpentẽ pacem licꝫ non sit inclusus in pace punietur pena pacis rupte pro quo facit. l. vtrũ. ꝛ qð ibi no. ꝑ Bar. ff. ad. l. põp. de par. ꝛ. l. is qui opem. ꝭ. de fur. de quo etiã aliquid ꝑ Ang. ꝭ. eo. l. e. §. cato. Hoc intellige posse ꝓcedere in pena statutaria: lꝫ si esset conuentionalis nõ video quõ nõ promittens illã possit cõueniri lꝫ forte principalis quẽ associauit conueniri possit. ¶ Ulti mo aduerte: qꝛ limitant istũ tex. Pe. ꝛ Ray. procedere in casu suo scꝫ qñ quis ꝑmisit non impedire aliũ vti itinere ꝛ actu. secus ꝭm eos si qs stipulatus fuisset merũ factũ puta sibi liceat ire ꝛ agere: qꝛ tũc nõ extẽditur ad aliã personã per. §. lꝫ cũ factũ insti. de stipu. seruo. sed hoc dictum non placet Ang. ꝛ bene quia est cõtra tex. in prin. ꝛ contra rõnem ipsius tex. Nec. ob. d. §. sed cũ factũ. qꝛ aliud est stipulari factum ꝛ querere an illa stipulatio alij queratur ꝛ dicendum qð non vt in contrario. aliud est querere an ipsi stipulanti factum queratur actio ex prohibitione facta de illo que nisi sub intelligatur stipulatio esset inutilis: ꝛ dicendũ quod sic ꝛ ita hic.

Summarium.

1 Obligatur ille solus qui in obligatione alternatiua eligitur.
2 Futurum subiunctiui differt a futuro indicatiui.
3 Jus actoris non fit deterius per litis contestationem.
4 Varians in electione dicitur a prima desistere.
5 Promittens satisdare si non satisdet tenetur ad interesse.
6 Promittens satisdare censetur factum promittere.
7 Mores boni diuitijs multis sunt preferendi.

Si quis. Habens electionẽ per futurũ subiunctiui non hꝫ ꝑtatem variandi. secus si per futurũ indicatiui. h. d. ꝛ due sunt ptes. scda ibi an autẽ. ¶ 1 †Not. qð in obligatione alternatiua ille solus est in obligatione qui eligiꝩ. qð intellige postꝙ electio facta est et perfecta ita quod sit locus variationi ante electionẽ tñ vtrũq; alternatiuoꝝ est in obligatione. l. si duo. ꝭ. eo. ꝛ. l. illud. ꝭ. de consti. pec. ¶ Jtẽ no. qð vbi in alternatiuis electio est creditoris vnũ solũ petendũ est precise: sed si electio esset rei tunc petitio fienda esset alternatiue. l. vbi aũt. §. qui illud. ꝭ. e. ¶ 2 †Jtem no. differentiam inter futurũ subiunctiui ꝛ futurũ indicatiui. ratio diuersitatis tãgitur hic in glo. ꝛ in. l. hec venditio. de ꝯtrahẽ. emp. ¶ Jtem nota qð lꝫ verbũ voluero non habeat tractũ ad hoc vt voluntas possit mutari. quandoq; tamen quo ad aliud habet tractũ vcꝫ vt nõ duret potentia volendi vltra vitam: qꝛ oĩs voluntas morte finitur ꝛ ita intelligitur. l. fideicõmissa. §. si fideicõmissum. de lega. iij. Sꝫ dic quod ibi substãtia legati erat cõmissa in volũtate heredis hic aũt sola voluntas eligendi erat collata in voluntate stipulatoris: 3 ꝛ sic casus est diuersus. ¶ Jtẽ no. qð ꝑ litis cõte. non cõsueuit fieri ius actoris deterius. l. aliã. ꝭ. de noua. ꝛ. l. non solet. de reg. iur. tñ precluditur per ipsam contestationẽ potẽtia eligendi. ratio est: qꝛ ipsa electio in ipsa contestatione perficitur sicut hic ptꝫ. facit qð. ꝭ. diceꝩ. ¶ Jn glo. sup ver. volo. ibi mutet ꝭm mar. hec so. non placet doc. qꝛ diuinat. Ang. tñ dicit singulariter gl. notandã in eo qð dicit greci antiquitus habebãt infinitiuũ ꝛ non habebãt futurũ indicatiui: sed postea illud futurũ subrogatũ fuit in locũ verbi infinitiui. ¶ Jn ea. glo. ibi nec obligationẽ morantur. Sed certe nec ea que sunt de presenti morãtur obligationẽ. ꝭ. e. l. conditiones ꝛ ꝭ. si cer. pe. l. cũ ad pñs. ideo potes dicere aliter vt colligiꝩ ex seqñtibus in glo. vcꝫ qð futurũ indicatiui formatur a tpe pñti qð est mediũ inter tps pñs ꝛ futurũ sed certe eodẽ modo posset dici qð tempus preteritũ est tẽpus mediũ inter presens ꝛ futurũ nisi dicas qð naturaliter preteritũ per prius precedit respectu eius quod est de presenti. tu clarius dicere potes qð futurũ subiunctiui formatur a preterito indicatiui. ꝛ ideo cum semel voluit semper erit verum eum voluisse. ideo nõ erit locus variationi: qꝛ impleta est electio. Sed verbũ volo intelligiꝩ cũ volens ero seu durauero. ideo licita est variatio vsq; ad cõte. postea non: quia posset auferri ius defensionis parti litem cõtestanti. Ang. vero dicit qð futuꝝ indicatiui formatur a presenti. ideo nõ sufficit semel velle nisi illa voluntas per aliud firmetur ꝛ terminetur. finitur aũt si declarata voluntate semel fit executio a. l. vel a canone. l. hmõi. §. stichũ. de leg. ij. vel vbi non fit eadẽ executio si in eadẽ voluntate perseuerauerit vsq; ad contestationeꝫ. facit qð notatur in. l. cẽtesimis. §. fi. ꝭ. eo. Ubi aũt qs hꝫ ius eligendi nõ ꝑ aliqð dictoꝝ verboꝝ vt in obligatione generis vel alternatiue simpl'r concepte dic vt dicetur in. l. eum qui certarũ. §. j. eo. vbi tangetur qð ponit hic Bal. tñ melius ibi cadit. ¶ Jn ea. glo. ibi statim dñium est legatarij. lꝫ hec ratio sit in se bona non est tamen vniuersalis vt est videre si testator reliquisset res heredis alternatiue vel res alienas in quibus nõ transit statim dñium vt notatur per doc. lꝫ aliter loquatur glo. in. l. pap. ꝭ. de serui. ꝛ per doc. in. l. j. ꝛ. ij. C. cõmunia de leg. ꝛ sic tunc cessaret dicta ratio. ꝛ ideo gñalior ratio est qꝛ vltime voluntates non pñt esse in pẽdenti sicut cõtractus. l. fi. cõia predio. ideo conclude qð in vltimis volũtatibus est speciale vt non liceat variare: ꝛ idem in alijs dispositionibus si fiat executiõ a. l. ꝛ idem si non fiat si data sit electio per futurũ subiunctiui. ¶ Jn ea. glo. ibi item ibi tacite. hic cõiter ibi tenetur. ¶ Jn glo. super ver. mutandi in fi. de hac materia an lꝫ variare seu preuaricare dic vt per Bar. in. l. de rebus. ꝭ. re. amo. ꝛ per Dy. in. c. mutare consiliũ. ꝛ in. c. qð semel. de reg. iur. in. vj. ¶ Jtem adde dictis Bar. hic circa contrariũ. l. si vnus. §. si stipulatus. ꝭ. de pac. qꝛ potes dicere qð ibi loqtur qñ electio erat debitoris quo casu nisi pactum factũ super vno alternatiuoꝝ extenderetur ad reliquũ nil operaretur: sed hic electio erat creditoris: ꝛ sic multum oparetur etiã si nõ extendatur ad reliquũ. facit qð no. per glo. in. d. §. sed si stipulatus. ¶ 4 Jtẽ aduerte qꝛ vult hic Bar. †qð postꝙ semel quis variauit destitit a prima electione. ꝛ transiuit ad scdm qð postea non possit amplius variare: sed hoc nõ videtur verũ si prima electio sit extraiudicialis: qꝛ nõ sequitur necessario qð recedendo ab illa videaꝩ ex toto desistere. nec tunc habet locum ratio auꝩ. qui semel. C. quõ ꝛ qñ iu. si vero prima electio fuit facta in iudicio petendo vnã ex rebus alternatiuis tunc bene videtur habere locũ ratio auꝩ. qui semel. ꝛ tunc bene videreꝩ ꝓcedere dictũ suũ: sed cõtra ipꝫ facit generalitas huius tex. qui dicit qð licita est variatio vsq; ad ꝯte. ꝛ cõtra ipm etiã facit qð nota. in. c. pastoralis de cã pos. ꝛ proprie. per Jo. and. post Inno. ꝛ hosti. nã videꝩ qð hec variatio fit iuris autoritate in casu isto: ꝛ sic nõ videtur correcta per auꝩ. qui semel supra alle. sicut etiã ibi corrigiꝩ qð suspenso ꝛ dilatato petitorio transeatur ad possessoriũ. vnde põt dici qð auꝩ. qui semel loquitur qñ quis ad libitũ vellet differre. secus quando vsq; ad certum tẽpus permissum a iure vt est in casu isto: ꝛ in. d. c. pastoralis ¶ Jtem adde ei qð dicit qð variãs condẽnandus est in expensis hoc videtur verũ si reus posset pretendere interesse vt qꝛ nõ habet easdem defensiones nec est plenarie informatus ex secunda petitione vt ex prima alias secus prout in dubio videtur in casu ꝓposito nisi aliud appareat. pro hoc facit quod notatur ꝑ doc. in. d. c. pastoralis. ꝛ in cle. causam. de causa pos. ꝛ proprie.

5 **Si quis ita.** †Qui promittit satisdare ꝛ non satisdat teneꝩ ad interesse qð est inquantũ principalis nõ est soluẽdo vel si cõueniri nõ põt. h. d. Et legiꝩ duob' modis vt ptꝫ in glos. ¶ Jn ter. ibi nisi qð plerũq; determinatiue ponitur dictio nisi nõ correctiue ꝭm Dy. quasi velit ꝑdicta ꝟa si ꝑncipalis est soluẽdo ꝛ põt cõueniri ꝛ est legalis hõ sec' si est soluẽdo ꝛ nõ de facili posset cõueniri vt qꝛ stat in arce fortissima vt notaꝩ in. l. ij. qui satis. cogã. idẽ si est homo rixosus vel cauillosus qui nõ solueret sine litigio ꝛ sit diues. lꝫ sit in loco vbi possit cõueniri. nã hoc interest vt homo habeat agere cũ ꝑsona nõ litigiosa vt ꝑbaꝩ 6 ꝑ glo. in. l. eũ qui. §. pen. ꝛ fi. ꝭ. de in diẽ adiec. ¶ †Jtẽ nota qð qui ꝑmittit satisdare ꝑmittit factũ ꝛ ideo succedit obligatio ad interesse ꝛ eaten' cõmittiꝩ quaten' interest ꝛ nõ vltra. ¶ Jtẽ nota 7 tex. ꝭm Dy. ibi patrimonio ꝙ fide. qð † plus operanꝩ mores boni ꝙ diuitie multe. vnde versus. Nobilitas morũ plus cõfert quã genitorũ. sola enĩ nobilitas est que moribus ornaꝩ. facit. l. scire oportet. ꝭ. de tut. ꝛ cura. da. ab his. ꝛ in. l. his qui. ꝛ de nobilitate ꝙ proprie appellãda sit dignitas vide latissime ꝑ Bar. qui recitat opi. multorũ in. l. j. C. de dig. li. xij. ¶ Jn glo. sup ver. pro centũ ibi hic ignorans. hec vera pro qua facit. l. inter causas. §. abesse. ꝭ. man. licet glo. aliter soluat in contrario. ¶ Jn ea. gloss. ibi cũ spes sit qð habeas. ar. eius qð habeꝩ. in. l. si defunctus. C. arbi. tute. ¶ Et ad de glo. no. in. l. ij. §. nec cogiꝩ. ꝭ. solu. ma. vbi tangit quid de eo qui est soluẽdo de presenti. sed habet possessiões in loco suspecto ita q' est verisimile qð fiat pauper vel habet multas pecunias sub vsuris ita quod verisimile est qð fiat pauper an habeatur ratio talis suspicionis saltim in obligatione in diem vel sub conditione ita qð statim non possit exigi. nam alias imputandũ ei qui non prosequeretur ius suũ ꝛ dic vt ibi per gl. qꝛ tenet qð sic ꝛ ex gl. ista sume bonam cautelam vt caueas trahere bona in loco periculoso ꝛ similiter retinere pecuniam sub vsuris.

Summarium.

1 Prorogatio termini quid operetur.
2 Pena ante tempus in stipulatione comprehensum cõmittitur.
3 Mortuus arbitrari non potest.
4 Stipulationem penalem primitiuam nouare quãdo verum sit.
5 Pena ab homine stipulationi adiecta quando cõmitti dicatur.

1 **Cum stipulatus.** †Prorogatio termini non impedit penã committi: sed iam cõmissam nõ perimit. h. d. Et itelige qð non perimit ipso iure indubitãter nec ope exceptiõis quando

quādo penalis stipulatio incipit a precedēti cōuentione vestita ⁊ adiecta est clausula rato manēte pacto scdm opi. Rog. de qua hic. in glo. magna quā cōiter tenēt moderni ⁊ scdm illā hec. l. reddit sing. vt dicet sup glo. ⁊ hic est verus intellectꝰ litere. scdo mō intelligitur qd pena cōmissa nō pereat ipso iure sed exceptionis ope. ⁊ iste intellectus est verus si ponamus qd stipulatio penalis incepit a precedēti cōditione. ⁊ sic ipsa sola pena est in obligatiōe vel etiā a precedēti cōditione vestita. sed adiecta nō fuit clausula rato manente pacto. ⁊ sic stipulator altero debeat esse cōtentus. ¶ Et diuidit in quatuor partes principales: qr primo ponit thema ⁊ questio. scdo respōsio. tertio respondet tacite obiectioni. quarto circa premissa. scda ibi proculus. tertia ibi nec ad rem. quarta ibi prope modū. ⁊ hoc tene lz glos. dicat qd in ver. ⁊ ꝓponendum. soluat. q. ¶ In text. ibi si opus. dupliciter pōt intelligi vt supra tetigi. s. qd opus fieri tm̄modo esset in cōditione alio mō qd esset etiā deductum in stipulationē. ⁊ intellige opus. s. certe forme. nec ob. l. multa. ff. de condi. ⁊ demō. in prin. ⁊ si dicas in quo cōsistebat tūc arbitratꝰ dic vt dicet in glo. ij. ⁊ sup ea. ¶ In tex. ibi esse ante calendas iunias ita qd pena nō sit cōmissa. ¶ In text. ibi non desiderauit. aut nō erat necesse qd hoc desideraret vel interpellaret cum dies apposita interpellaret ꝓ stipulatore scdm Bar. Tu potes supplere vt hic suppletꝰ glo. Et adde qd sensus litere. in ver. j. nō est talis qd nō dz stipulatori imputari quare ꝓrogaret diē ⁊ nō potius desiderauerit opus fieri intra diē qr nō dz sibi imputari qd nō est arbitratꝰ vt fiat qd fieri nō poterat vt litera dicit. ¶ In tex. ibi supfuisset. sed hoc est falsum qr imo hn̄ pena est cōmissa: qr hic nō erat in obligatione opus fieri sub cōditione si arbitratꝰ fuerit stipulator. Sed debebat pena cōmitti si opus arbitratu stipulatoris non esset factū intra tp̄s prefixū. ⁊ sic in effectu debebat cōmitti pena si opus nō fiebat īfra tp̄s: vel si fiebat nō fiebat arbitratu stipulatoris. ⁊ sic illa verba arbitratu meo qn̄ apponunt operi certe forme etiā si intelligant. i. desiderio meo ꝓut intelligunt scdm vnā expositionē de qua. s. in glo. ij. importēt monitionē quādā vt celerius fiat nō cōditionē. ⁊ sic nō extinguit mortuo stipulatore vt. s. eo. l. si decē cū petiero. ¶ In tex. ibi ꝓpemodū. i. iuxta vel scdm rationē. ¶ In tex. ibi cōmissa est. id est cū effectu exactionis scdm vnā lec. vel sine effectu exactiōis ⁊ sic de rigore tm̄ scdm aliā de qua in glo. ¶ Nota ꝙ in casu huius. l. pena cōmittit lz quis nō arbitret. ⁊ ratio esse pōt qr vr̄ actū qd ex duplici capite cōmittat pena si opꝰ nō fiat vel si fiat nō fiat arbitratu meo seu stipulatoris. facit. l. celsus. 2 de arbi. ⁊ id ex primo capite tm̄ cōmitti pōt. ¶ † Itē no. ꝙ pena cōmittit añ tp̄s in stipulatione cōprehēsum statim cū est certū opus ante tp̄s ꝑfici nō posse. ¶ Itē no. ꝙ ꝓrogatio termini impedit penam cōmitti lz nō tollat iam cōmissam qd intellige vt ptz ex predi 3 ctis. ¶ † Itē no. ꝙ mortuꝰ nō dr posse arbitrari. nā ꝑ mortē extinguitur oīs volūtas nec trāsit potestas ad heredē. l. l. si qs arbitratu. s. eo. ¶ Itē no. ar. pro distinctionibꝰ faciēdis ꝑ solutione. q. ⁊ ar. ¶ Itē no. distinctionē huius. l. qr facit pro eo qd not. glos. in. l. arbiter calēdis. ff. de arbi. vbi dicit qd si añ diē cōparationis arbiter decedit. si tñ certū erat partē ad terminū cōpromissi cōparere non posse pena cōmissa est. nā pro ipsa vr̄ hic casus. hoc tñ vr̄ satis durū ex eo qr etiā citato nō cōparēte de cuius contumacia constat per lapsum termini nō ascribit cōtumacie si aduersarius nō cōparuit vel iudex in illa die non sedit vt no. in. l. ⁊ post edictū. §. circūducto. de iudi. ⁊ ꝑ cano. in. c. cōsuluit. de offi. dele. ⁊ in. c. fi. de dolo ⁊ cōtu. vbi bona glo. sz pōt forte dici scdm Ang. qd ibi. s. in iuribꝰ proxime allegatis cōstabat aduersariū nō venisse qd nō debemus presumere in casu isto ex quo innuit tpe quo factū est certū venire non posse. vel dic clarius quā ipse dicat qd ibi pena nō erat apposita: sed iudex volebat ꝓcedere ex cōtumacia nō cōparētis qd facere nō dz si aduersarius nō venit vel ipse nō sedit. sed hic pena fuit apposita que est cōmissa cū certū est eum nō posse cōparere nec casus superueniēs videt postea ipsum ꝓmissorē excusare velut superueniens post morā vt nota. in. l. nemo. §. j. ff. eo. ⁊ l. qd te. si cer. pet. ¶ Ultimo no. aliqua que tangunt circa glo. ij. ⁊ aliqua etiaz que tangunt cū glo. fi. ¶ In glo. sup ver. arbitratu. in fi. quasi velit glo. qd opus certe forme fuit expssum scdm qualitatē operis respectu bonitatis vel malitie. ⁊ sic an sit hn̄ factū vel male ad ꝓbādū post opus perfectuz reseruauit stipulator arbitrio suo ⁊ hoc vult glos. ¶ Itē vt possit ꝓrogare terminū statutū operi ꝑficiēdo. ⁊ hoc voluit glo. dū dixit in ope ꝑficiēdo ꝓrogando. nō ob. l. si in. l. in prin. ff. loca. vbi illa verba arbitratu meo nō iportāt potestatē ꝓrogandi tp̄s. sed referunt ad qualitatē opis: qr debēt intelligi qn̄ nō fuit expressa forma operis. secꝰ qn̄ fuit expressa qr tūc ꝓcedit ista glo. ⁊ tex. iste patitur istā expositionē. vel dic tertio extra glos. arbitratu meo. s. in mutādo formā operi datā si hoc mihi placuerit scdz Ja. de are. vel dic quarto arbitratu meo. s. in hoc qd possum īfra illud tp̄s ante calēdas te interpellare si volā quasi illud tp̄s sit arbitrio stipulatoris vt sic id possit arctare ⁊ restringere. ⁊ sic preuenire et quelibet expositio est in se vera tñ hec vltima magis vr̄ cōformare litere. in ver. nec ⁊c. ¶ Et ex hoc etiā reddit iste tex. no. ⁊ sing. nam ex hac vltima habes qd sicut dies certa. ⁊ nullo modo variabilis ex forma stipulationis interpellat pro hoīe. l. magnā. C. de ꝯtrahen. ⁊ cōmit. stipu. ⁊ ita etiā dies a principio certa lz variabilis in tempus angustius ⁊ ꝓlixius ad stipulatoris nutū interpellat ꝑ hoīe 4 qd est sing. no. maxime ꝭm Ange. ¶ † Et per hoc dicit attentari posse qd id qd dr stipulationē penalē nouare primitiuā immediate cū cōmissa est ꝓpter morā nō vendicat sibi locū eo casu quo dies est variabilis ad stipulatoris nutū vt in forma ꝓdicta qd apparet ꝭm eum: qr tūc nō esset termini ꝓrogatio de qua loqtur hec. l. imo esset ꝯtractus nouus hn̄s nouā dilationē considerato maxime quod hic erat adiecta dies ⁊ pena. ⁊ sic non admittebat purgatio more ꝭm opi. cōem ⁊ primitiua erat transfusa in penalē quo ad oēm effectū ꝭm eū. Sed tu potes dicere qd ista lr̄a nō ꝓbat dictū suū: qr licet nō admitteretur purgatio more verū erat inuito stipulatore: sed eo volēte sic. ¶ Itē aliquid restabat de tpe. ideo hoc respectu dr terminus ꝓrogari ex quo nō adhuc erat totaliter lapsus. ar. l. sed ⁊ si manēte. ff. de preca. ⁊ l. si cū dies. ff. de arbi. ⁊ sic vr̄ qd sicut iste dies lz variabilis faciat cōmitti penā sicut ⁊ dies nō variabilis. ita etiā facit nouari primitiuā sicut ⁊ dies certa nō variabilis. ¶ Itē attende: qr ex expositione glo. decidi pōt. q. si ꝓmitto tibi dare centū in pascha ⁊ abinde in antea ad tui petitionē ⁊ voluntatem an adueniente die paschatis sim in mora sine alia interpellatione: qr vr̄ qd nō ex quo non ꝓmisi simplr̄ vsqꝫ ad pascha. Sed contrariū est verū qr illa verba abinde in antea ad tui petitionē debent intelligi ⁊ intelligūtur quo ad ꝓrogationē termini qr pōt prorogare si vult: ⁊ sic si aliter non prorogat dies interpellat pro hoīe. casus est hic singularis ꝓut illa verba arbitratu meo exponūtur. s. in ꝓrogatiōe termini. ¶ An aūt dicta verba importent vt in perpetuū creditor agere possit non obstante aliqua tp̄is prescriptione inducta a iure cōi vel municipali. Ang. remittit ad l. j. ff. de concus. vbi litera aliqualiter vr̄ facere ad hoc. Tu potes dicere qd durat prescriptio sicut in stipulatione annua siue facta singulis annis. de quo in. l. cū notissimi. §. pe. C. de pres. xxx. anno. ⁊ qr dicta verba importāt quandā admonitionē: ⁊ sic quodāmō exprimūtur ꝓut tacite inerant. facit. s. eo. l. x. item qr dicta verba lz gn̄alia recipiūt restrictionē ex dispositione iuris si non subseqtur prescriptio. arg. eius qd notatur in. l. j. C. de sac. san. eccl. ⁊ pro hoc etiā quod no. bar. in. l. nemo pōt. ad fi. de leg. j. vbi dicit ptes renūciare nō possunt exceptioni prescriptionis tanꝙ inducte in fauorē publicū vel in odiū non petentiū vt in. l. j. cum ibi not. ff. de vsu. ⁊ ar. in. l. ius publicū. ff. de pac. ⁊ l. tā ⁊ si. ff. ad mace. ¶ Et si qras an dicta verba arbitratu meo debeāt itelligi copulatiue quo ad quatuor expositiones predictas an vero q̊ ad alteram tantū ⁊ quo ad quā conclude qd si constat de mēte partium expresse vel ex verisimilibus coniecturis. qualiter dicta verba voluerint accipi id dz seruari. l. semp in stipulationibus. ff. de reg. iur. si aūt non cōstat vr̄ qd in dubio debeat assumi illa interp̄tatio que leuior est ꝓ promissore. arg. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. eo. ⁊ l. veteribus. C. de pactis. ⁊ ita vr̄ qd debeant exponi vt importēt arbitrium esse prorogationē termini. nam hec expositionis minus est preiudicialis promissori ꝙ aliqua alia de ꝓdictis glo. tñ in dubio voluit sentire qd dicta verba recipiunt interpretationem quo ad duo posita in. d. glo. sed forte glo. voluit intelligere qn̄ constat de mēte partiū. ¶ In glo. sup ver. ꝑficeret. ibi. l. emiliꝰ. so. vt colligit ex his q̄ dicent. j. in glo. q̄ icipit de rigore. ¶ In gl. sup ver. ꝯmissa ibi hic pena ibi nō. Tu dic qd inquātū illa. l. dt post terminū cū effectu posse agi facit ꝓ opi. ꝓdictorꝝ: sz rn̄deo quod nō ob. qr ibi nō fuit termini ꝓrogatio hic sic. inquātū vō dicit añ diē nō ꝯmitti stipulationē etiā si sit certū opus fieri nō posse cōtradicit huic. l. sed tunc solue vt in glo. ¶ Et ex solutione glo. no. bene ꝭm Barto. et 5 Ang. † qr vbi additur pena ab hoīe si nō fiat infra certū tp̄s aliqd statim ipā ꝯmittitur cū est certū infra tp̄s fieri nō posse. Sed si apponitur a. l. vt. d. l. insulā. vbi venit interesse ex. l. dispōne. tūc nō cōmittit nisi lapso toto tpe: ⁊ sic est differentia inter penā cōuentionalem ex vna parte: ⁊ legalē ex alia. ⁊ est ratio: qr mitius agit cū. l. quā cū hoīe. l. celsus. ff. de arbi. lz ipsi non assignent: ⁊ qr facilius lex limitat suā dispositionē quā dispositionē hoīs arg. notatorꝝ in l. gn̄aliter. §. fi. de insti. ⁊ sub. ⁊ l. assiduis. C. qui pot. in pig. ha. et qd dixit in cōuentionali idē dicit Ang. de iudiciali. sed Bar. hic dicit cōtra. Sed tu potes cōcordare qd opi. Bar. procedat qn̄ iudex exprimit penā legalē eo modo quo inerat vt. l. iiij. §. si quis cōdemnatū. de re iudi. ⁊ per ip̄m Bar. in. l. iij. de leg. primo. al's aūt procedat opi. Ang. ⁊ cū solutione huius glo. ꝯcordat ꝭm Angelo. in. l. stipulationes nō diuidūtur. §. fi. in ver. fabricari. in ꝑn. ff. eo. ⁊ in. l. arbiter calendis. in ꝑn. ff. de arbi. ⁊ tñ vt mihi vr̄ hec vltima nō bene facit pro eo. ¶ Et ꝓdicta faciūt ad multas. q. nam vr̄ per ꝓdicta qd si prorogaui terminū iuramenti tibi postꝙ iā erat certū te expedire nō posse qd iuramento promiseras qd elapso termino non sis periurus: qr pena periurij imponit a. l. ⁊ sic non cōmittit anteꝙ totū tp̄s sit elapsum. ⁊ per ꝯn̄s ante id nō debes dici periurus: ⁊ sic ꝓrogatio repitur facta ⁊ nō existente ꝑiuro. ⁊ ideo impedit ammodo pena periurij ꝯmitti. ¶ Item vr̄ per predicta posse dici qd si statutū dicat exbannitū posse occidi elapso termi-

no bāni seu post terminū bāni elapsum ⁊ cōstat eū infra terminū cōparere nō posse nō ꝓpterea possit occidi: qꝛ hec pena legalis est qd̄ tenet. hic Bar. cui Ang. in hoc cōsentit ⁊ subdit Bar. qd̄ si hec pena adderetur a iudice intelligo aliͬ q̄ͣ insit ex statuto per ea q̄ s̄. dixi. ⁊ tūc secus quare pena est adiecta ab hoīe: ⁊ sic factus est offendibilis eo ip̄o qd̄ certū est cōparere nō posse. vnde cū talis sn̄ia secū trahat executionē sicut sn̄ia excōicationis incōtinenti cū commissa est pena facta est executio quare factus est offendibilis. secꝰ si nō traheret secū executionē sed requireret factū hoīs: qꝛ tunc lꝫ pena conuentionalis ꝯmittat̄ cū constat fieri non posse. j. diem tn̄ impeditur exactio ante diē. vt hic dicit gl. Sed Ang. nō placet qd̄ dictū est iudice in casu. q. ꝓposite: qꝛ nō est lapsus terminus bāni lꝫ iuris fictione habeat̄ pro lapso quo ad incursionē pene. ⁊ sic nō sunt verificata verba dispōnis penalis ꝑmittentis solū elapso termino occidi. ar. l. si vero. §. de viro solu. ma. ⁊ hn̄ facit. l. si ita fuit. s̄. de ma. te. ⁊ ꝓ hoc etiā: qꝛ ista pena est valde odiosa. ergo restringēda. arg. l. cū quidā. s̄. de lib. ⁊ posthu. itē qꝛ actus ꝯparitiōis expedit̄ momento: ⁊ sic lꝫ sit certū eū cōparere nō posse nō tn̄ immutabiliter est verū ante terminū. ergo ante pena nō dꝫ precise esse cōmissa per. l. quicqd astringēde. §. fi. s̄. e. lꝫ huic rōni vltime multū ob. l. in illa. ⁊. l. hoc iure. s̄. eo. vbi actus ex se erat instantaneus: et tn̄ pena nō pōt cōmitti ꝓpter incertitudinē impossibilitatis: sed posset dici ꝺm eū. qd̄ ibi icepit a p̄cedēti ꝯdōne. Sꝫ certe hec rn̄sio videt̄ ꝯtra casum. l. quicqd. §. fi. vbi siliͬ incepit a ꝯdōne. vn̄ alie rōnes vident̄ meliores q̄ͣ vltime supra tacte. Sed aduerte: qꝛ Ang. nō rn̄dit huic glo. vn̄ pro cōcordia dic qꝫ interdū iudex imposuit penā qd̄ possit impune offendi elapso termino triū dierū puta si j. illū nō cōparuerit: ⁊ tūc p̄cedat opi. Ang. ⁊ est ratio: qꝛ tūc dies est adiectus tā in principali q̄ͣ in penā. ideo nō dꝫ fieri posse executio pene nisi post ip̄m terminū. ꝑut verba sonāt. interdū aūt dixit iudex qd̄ bānitꝰ at eū ita qd̄ si nō cōpareret. j. triduū posset impune offendi: ⁊ tūc possit p̄cedere opi. Barto. qꝛ hoc casu dies nō est adiectus in dispōne penali ⁊ hoc casu ꝓp̄rie loquit̄ hec. l. cum si.

¶ Et nota bene: qꝛ vr̄ iudex posse alicui p̄cipere vt cōpareat sub dicta pena qd̄ possit offendi si forte aliter suā iurisditionē defensare nō pōt ⁊ hꝫ merū imperiū ꝺm Ange. allegat not. ꝑ Inn. in. c. cum olim cām. de resti. spolia. ⁊ ibi satis hoc videt̄ velle Inno. ad fi. in vltima colū. lꝫ nō sic aperte loquatur. ideo tene mēti. ¶ Itēꝫ aduerte: qꝛ cōtra solutionē glo. superius datā ad. l. insulā. fortiter facit. l. stipulationes nō diui. §. si quis ita. s̄. eo. vbi vr̄ ꝺm verū intellec. qd̄ qn̄ quis stipulat̄ opus fieri. j. calēdas: ⁊ si opus nō fiat stipulat̄ interesse qd̄ cedat dies ex quo certū est opus fieri non posse lꝫ nō cū effectu exactionis anteq̄ͣ dies sit lapsa vt ibi tāgit gl. bar. hic vr̄ dicere qd̄ ibi loquit̄ qn̄ quis exp̄sse stipulat̄ interesse secꝰ dicit ip̄e si tacite veniat ex. l. dispōne vt. d. l. insulā. Sed certe hec rn̄sio prima facie nō vr̄ bona per. l. iij. s̄. de leg. j. vbi exp̄ssio eoꝝ que tacite insunt nil oꝑatur. vnde forte dici posset qd̄ in. d. §. si qs ita nullo modo cōmittitur etiā ante diē sicut in. l. insulam. ⁊ secus qn̄ quis stipulatur penā: ⁊ nō interesse vt hac. l. vel forte pōt dici qd̄ ibi nō fit expressio eo modo quo inerat qꝛ exprimitur ꝯdōnaliter ⁊ fit transfuso p̄cedentis obligationis post morā. per. l. obligationū fere. §. fi. s̄. ti. j. secus qn̄ nō fit exp̄ssio: qꝛ tūc lꝫ post morā succedat obligatio ad interesse tn̄ nihilominus remanet prima ad ip̄ꝫ factū vt dictū fuit in. l. stipulationes nō diui. s̄. eo. ⁊ de intellec. d. l. insulā vt dicet̄ in ea. Et nota. qꝛ glo. hic intellexit qd̄. l. in illa stipulatione si calendis. s̄. eo. pena ip̄so iure fit ante diem ꝯmissa qn̄ certū est ante diem fieri nō posse qd̄ in ꝯdōne deuenit: sed ob. exceptio si agatur ante diē ⁊ sic aū nō possit exactio fieri. huic tn̄ dicto obstant aliqua qbus rn̄de vt hic per Bar. primo. l. quicqd astringēde. s̄. eo. lꝫ solue qd̄ illa ꝺm istā. s. qd̄ nō cū effectu exactionis idē de. §. si quis ita. qd̄ non cū effectu exactionis. ¶ In ea. glo. ibi ꝺm rogeriū: ⁊ sic si ponderentur verba rogerij in effectu vult qd̄ post penā cōmissam elegit opus vt nō possit petere penā obstante exceptione saluo nisi sit dictū rato manēte pacto: qꝛ si dicta clausula sit apposita vtraq̄ poterit peti ⁊ ita p̄cedat opi. quorundā de qbus s̄. ⁊ sic p̄cedat qd̄ dictū est. s̄. in glo. ⁊ hāc opi. rog. in effectu seqtur hic glo. vt pꝫ in ea. ⁊ sequūtur etiā doc. sed pe. reprehendit eā ⁊ nō bene vt hic tāgit Bar. ¶ Et per hanc glo. dicit hic Ang. Bald. rep̄hendere opi. Bar. dicētis in. l. si insulā. s̄. eo. qd̄ vbi est apposita clausula rato manente pacto ibi etiā admittit̄ purgatio more. nā illud dictū siliͬ hic videt̄ reprobari ex eo: quia hic purgabat̄ mora etiā de voluntate creditoris ⁊ tn̄ nil prodest ad euitationē pene ꝺm opi. rog. Sed potes dicere ꝺm Ange. qd̄ hic nō poterat mora purgari de iure ex eo qꝛ erat adiecta dies ⁊ pena: sed subiectū purgabatur ex gratia qꝛ creditor prorogabat diē soluēdi qd̄ in primitiua deuenerat. vn̄ illa gr̄a ad ip̄am penā nō porrigit vires suas: ⁊ sic pꝫ qd̄ dictū Bar. loquitur qn̄ querit̄ an vi clausule rato manēte pacto impediat̄ purgatio more q̄ alias nō impediret̄ si clausula nō esset apposita. vbi aūt alias impediret̄ nō loquitur dictū suū. Et ex p̄dictis no. qd̄ gratiosa purgatio more nō trahit̄ retro nam si traheret̄ idē operatur ac sic mora nō esset cōmissa ꝓpter prorogationē termini ante factā arg. l. si rē. in fi. de pig. act. ¶ Et ex predictis etiā dicit hic Ang. posse colligi qd̄ ꝯmissio penalis stipulationis nō nouet primitiuā de quo in. l. si insulā. ad fi. s̄. eo. ⁊ ꝑ doc. in. l. ita stipulatus. ad fi. s̄. eo. sed certe si bene ponderetur textus iste nō probat qd̄ dicit ⁊ facit qd̄ dixi. s̄. super glo. ij. ¶ Itē aduerte vt dixi: qꝛ Pe. reprobauit opi. Rog. ex eo qꝛ hoc opus fecit fieri erat in ꝯdōne nō in ꝑmissiōne: ⁊ sic nō pōt dici qd̄ hic aliquod pactū p̄cessit: ⁊ per ꝯn̄s nō videt̄ posse adaptari clausula rato manente pacto: ⁊ ideo vr̄ qd̄ hoc casu petetur pena cū effectu non obstante qd̄ faciat opus ⁊ allegat qd̄ hr̄ in fi. in. l. centum capue. s̄. de eo qd̄ certo loco. sed modicū facit: qꝛ ibi loquitur de interesse qd̄ venit rōne loci qd̄ venit vna cū principali. allegat etiā pro se quia hic pena venit loco contēptus ex quo opus fieri nō erat in obligatione. vt tetigi in tex. vl̄ sc̄do dato qd̄ fuerit in ꝯditiōe pōt dici qd̄ nihilominus pōt apponi clausula rato manēte pacto ⁊ si non formaliter tn̄ virtualiͬ. vt dictū fuit si opus nō fiat. j. tp̄s pena alias pecunia debeat̄. nihilominus opus fieri debeat vt est casus in. l. ita stipulatus. ver. qd̄ sine dubio ꝺm ol. j. eo. posses ⁊ tertio dicere qd̄ dato qd̄ nulla clausula esset apposita tūc non erat conueniens qd̄ stipulator haberet penā ⁊ etiā ip̄m opus: ⁊ ideo obstabat sibi exceptio si elegit opus fieri arg. l. ij. s̄. si quis cau. ⁊. l. post diē. s̄. de leg. cōmiss. ⁊ ꝺm hoc habetis hic casum qd̄ gratiosa more purgatio impedit penā peti qn̄ nec formaliter nec virtualiter est apposita clausula rato manente pacto: ⁊ per hoc limita qd̄. s̄. post Ang. hic enim cū esset dies ⁊ pena non potuisset purgari inuito stipulatore. l. magnam. C. de contrahen. ⁊ cōmit. stipu.

Cum venderet. Qui nō dat fideiussorē ⁊ nō liberat put ꝑmisit tenet̄ ad interesse h. d. ¶ Not. qd̄ impsonalitas ex p̄te rei verbi executiui non vitiat stipulationē de quo in. l. stipulatio ista. §. si quis ita. s̄. eo. ¶ Item nota qd̄ in ꝯmissionibus que quotidie fiūt cōsultoribus sub istis verbis cōsulat quid iuris. nā hꝫ consultor cōmissionē ꝯsulendi super toto qd̄ queritur ꝺm Ang. allegat. l. lecta. si cer. pe. sꝫ melius facit. l. ibi sequens. ¶ In gl. sup ver. estimari. ibi ⁊ nō obligatio. sed dic qd̄ ante morā īteresse nō est in obligatiōe post morā sic: in obligatione faciendi nō in obligatione dādi regulariter. l. stipulationes nō diuidūtur. §. celsus. ⁊. l. si seruū. §. fi. ¶ In gl. sup ver. inter est in fi. de q̄ dic vt dictū fuit in. l. stipulatiōes nō diuidūtur. s̄. eo.

Si fundum. Si in obligatiōe est rem p̄stari succedit obligatio ad interesse. ¶ No. qd̄ paria sunt esse in obligatiōe fundū tradi ⁊ fundū p̄stari vt hic ꝓbat̄ iūcta. l. si rē tradi. s̄. eo. secus si dari. l. vbi aūt. §. fi. s̄. eo. ¶ Quid aūt si stipulor fundū nō adiecto p̄stari vel dari vel tradi. dic qd̄ intelligor stipulari dari p. l. si filius. in fi. iuncta. glo. s̄. eo. ⁊. l. si ita in fi. s̄. de ꝯben. emp. ⁊ pōt esse ratio: qꝛ fundus nil aliud est q̄ͣ ꝓprietas ⁊ vsufru. l. vsufru. s̄. eo. ⁊ sic qui ꝑmittit fundū ꝑmittit ꝓprietatem ⁊ vsumfru. ⁊ ꝯn̄r dari. ⁊ idem videt̄ dicendū si quis simpliͬ peteret in libello titiū condēnari ad fundū nisi natura ꝯctus preambuli vel narrationis facte in libello aliud inducat. arg. l. si stipulatus. s̄. de vsuris. ¶ Et no. predicta: qꝛ vr̄ per p̄dicta qd̄ stipulatio ista ꝑmittentis fundū cā alia nō adiecta vel nō apparente nō valet quantū ad effectū lꝫ intelligatur ꝯcta ad dandū. per. l. ij. §. circa. s̄. de doli excep. ⁊ plene dixi in. l. a titio. s̄. eo. ⁊ sic vr̄ qd̄ si simpliͬ dico do fundū nō apparēte aliͬ cā non trāsferat̄ dn̄iū impediēte iuris dispōne nō simpliͬ voluntate tradētis ⁊ recipiētis per. l. nunq̄ͣ nuda. de acq. re do. Pe. tamen in suis brocardis vꝫ in illo brocar. vtrū quis tradendo rē videat̄ donare vr̄ tenere cōtra. nā ibi concludit qd̄ tradendo rē in dubio quis nō vr̄ donare. fallit ꝺm eū in. iiij. casibus primus est si tradidit cōiuncto p. l. si seruus. s̄. de do. inter vi. ⁊ vxo. Scd̄s est si tradidit ei cui tenebat̄ ad antidora per. l. si vero nō remunerandi §. pap. mā. tertius si ex precedentibus ⁊ sequentibus appareat de intentione donantis per. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. quartus est si vtatur verbo do ⁊ non trado per. §. sic itaq̄. de act. Sed certe ille. §. non facit multum: qꝛ ibi solū declaratur natura verbi dare: sed nō dicit qd̄ absq̄ causa possit fieri translatio dominij: ⁊ ideo remanemus sub scd̄a. d. l. nunq̄ͣ nuda. nā multis de causis posset esse qd̄ qs vellet dn̄ium trāsferre ⁊ nō simpliͬ ex cā donationis. iō nō apparēte alio nō dꝫ p̄sumi donatio nec effectualiter operari sicut nec hic operat̄ ꝑmissio lꝫ cōtineat dari. ⁊ de matera dic vt dixi in. d. l. a titio. s̄. eo. ¶ In glo. sup ver. iterfit. ibi solue vt ibi. s. qꝛ vt fructꝰ nō veniūt nisi a tp̄e lit. ꝯte. sꝫ vt iteresse veniūt a tp̄e more vt hic. Et an iter ista an petant̄ fructꝰ vt fructꝰ an vt interesse sit differētia notat̄ ꝑ doc. in. l. si filiꝰ. §. j. s̄. e. ¶ In glo. ibi solue vt ibi qꝛ ibi in obligatione rē dari vbi nō veniūt fructꝰ nisi a tp̄e lit. contest. nec succedit ibi ex mora obligatio ad iteresse hic vō in obligatione rē p̄stari vbi ex mora succedit obligatio ad interesse. ⁊ sic veniunt fructꝰ vt iteresse. sꝫ fructꝰ nō veniūt nisi a tp̄e lit. conte. vt. s̄. dixi. ¶ In ea. glo. in fi. dic qd̄ nō veniūt fructꝰ nisi a tp̄e cōte. lit. vt ibi. lꝫ vt interesse a tp̄e more sic. ⁊ de materia in. d. l. si filiꝰ. §. j. s̄. eo.

Summarium.

¶ Stipulatio ratione erroris vel incertitudinis vitiatur.

Dispositio

2 Dispositio penalis vitiatur principali vitiata.
3 Stipulatio cōuentionalis incipiens a precedenti cōditione quādo committatur.
4 Commissio stipulationis penalis nouat primitiuam.
5 Stipulatio de sistēdo aliquē in aliquo loco nō semp est pretoria.
6 Consensus est in stipulatione necessarius.
7 Dispositio facta de certo fundo non tamen expresso an valeat.
8 Interpellatio quando debitorem in mora constituat.
9 Cautio mutiana quando in contractibus locum habeat.
10 Argumentū de pactione vestita ad nudam est inualidum.
11 Stipulatio penalis cōmissa quando nouet primitiuam.
12 Nouatio qñ in dispositionibus inter viuos fieri possit.
13 Stipulatio pura ⁊ simplex quando committatur.
14 Stipulatio quando in diem certam committi dicatur.
15 Euentus conditionis quando aliquem in mora constituat.

a **Ita stipulatus.** [a] Penalis stipulatio vitiatur ex errore vel incertitudine qui vel q̄ principalē stipulationē reddit inutilē. Si aūt vtilē conuentionē penalis stipulatio sequat̃ tūc penalis cōmittitur cū super prima mora ꝯtrahitur saluo nisi dies solutionis in ptāte ꝓmissoris fuerit positus qđ si nō conuentio sed ꝯditio erit penalē stipulationē precedat tūc ꝯmittit̃ cum conditionē existere erit certū. Sed in vltimis volūtatibus absq̧ distinctione a tpe cessationis pena ꝯmittit̃ que pena sola exigetur nisi actum sit vt vtrūq̧ petat̃. h. d. ¶ Et ẜm Dyn. diuidit̃ in duas qꝛ primo loquitur qñ penalis stipulatio ꝯmittit̃. scđo qñ ea cōmissa q̄rit ad qđ exigat̃. scđa circa fi. ibi qđ sine dubio. itē ꝑma subdiuidit̃ in. v. qꝛ primo tractat de quadā stipulatione p̄toria que incipit a p̄cedenti conuentione. scđo de quadā stipulatione ꝯuentionali que incipit a p̄cedenti ꝯdōne in nō faciendo. tertio ponit dictū pegasi de stipulatione q̄ incipit a p̄cedenti ꝯdōne in nō dādo quarto ponit dictū sabini qđ dicto pegasi ꝯdicere videbat̃. quinto discordantiā pegasi ⁊ sabini ad cōcordiā reducit. scđa ibi: si ita tertia ibi: itē quis. quarta ibi: sabinus. quinta ibi: itaq̧. ⁊ satis bona est hec diuisio preterq̄ in primo mēbro in quo Dy. dicit principiū huius. l. loqui in stipulatione p̄to. nā loquitur etiā de conuentionali: ⁊ sic de vtraq̧ vt ptꝫ ex gl. ij. hic posita. itē aduerte: qꝛ dicta diuisio procedit exponēdo lr̃am in fi. qđ sine dubio ⁊c. si exponas qđ pro sed ⁊ legas lr̃am vt dicit gl. ibi posita: sed certe pōt etiā legi plane ẜm oldra. vt illud qđ sit relatiuū: ⁊ sit sensus qđ dictū sabini inquantū dixit nō expectari qđ desinat posse dari vel fieri: sed qđ ꝯmittat̃ statim cū potuit dare: ⁊ non dedit sine dubio verū erit cū id actū nō probet̃ vt si hō datus non fuerit: ⁊ hō et pecunia debeat̃: ⁊ ratio huius est: qꝛ qñ est actū vt vtraq̧ debeat̃ si inspiceret̃ dictū pegasi inutilis esset stipulatio qꝛ reperiret̃ cōcepta ẜm eū in casu in quo vtrūq̧ dari nō posset: ⁊ isto casu siue incipiat a p̄cedēti cōuentione siue a p̄cedenti ꝯdōne hꝫ locū dictū sabini per rōnē s̄. dictā. ẜm oldr. in ver. qđ sine dubio non esset scđa pars principalis: sed tota. l. diuideret̃ in quinq̧ partes. ⁊ iste ver. ꝯprehenderet̃ sub quinta q̄ incipit ibi itaq̧ ver. vel sub pticula. scđa que est ibi: in ver. sed si ita. ¶ In tex. ibi hoc ageret̃. i. anteq̄ stipulatio fieret. ¶ In tex. ibi certo die sisteres. i. certa dies vsq̧ ad quā sistere deberes deberet exprimi in stipulatione qñ interponeretur nō tñ fuit noīata aliqua dies tunc nec postea tpe quo fuit interposita stipulatio: sed fuit tūc etiā omissa p errorē. ¶ In tex. ibi nō secus. imo perinde ac si ⁊c. ¶ In tex. ibi quacūq̧ die. s. placuerit sistere: ⁊ sic dies sistendi fuit positus in volūtate ꝓmissoris. lꝫ non substantia obligatiōis: ⁊ sic ex certa sciētia pōt dici qđ hic dies fuit omissus. ¶ In tex. ibi sine dubio: qꝛ pōt legi duplr̃. vno modo ẜm gloss. et Dy. alio mō ẜm old. vt dixi. s̄. ¶ In tex. ibi ⁊ homo ⁊ pecunia debeatur. duobus modis pōt intelligi hec litera. primo qđ actū fuit qđ debeat̃ hō ⁊ pecunia cū exactionis effectu: ⁊ tūc nō est dubiū qđ non fit nouatio primitiue: ⁊ bene stat litera vt supra prime dicit actū per hanc ⁊c. qꝛ nisi actū esset stipulator altero deberet esse contentus. l. rescriptū. §. si pacto. supra de pac. cū si. ⁊ hoc mō forte voluit intelligere glo. j. hic posita. s. qđ hic actum fuit vtrūq̧ deberi. s. cū exactionis effectu. Scđo modo pōt intelligi qđ deberetur homo ⁊ pecunia nō tñ fuit dictū qđ vtrūq̧ cum exactionis effectu debeatur: ⁊ tunc ẜm Ang. sola pecunia debebit̃ cū exactionis effectu sicut in casu se. qñ est actū vt sola pecunia debeat̃ ⁊ tunc bene cōgruet ver. idē defendendū erit qui. j. sequit̃: qꝛ tunc in quolꝫ iṗorum casuū in substātia pecunia sola debet̃ cū effectu exactionis: ⁊ hoc ẜm eum videtur sensisse glo. in ver. idem in prin. ⁊ sic intelligēdo dicit posse singulariter id notari qđ licet clausula rato manēte pacto operetur vt debeat̃ vtrūq̧ cū effectu exactionis tñ aliud est si sermo ita fuerit cōceptus. s. qđ nisi fiat qđ in stipulatiōe deuenit debeatur pecunia: ⁊ id quod deuenit in prima. nā possunt hec verba verificari vꝫ vt duret obligatio prima: sed sola pena debeat̃ cū effectu exactionis ẜm eum. Sꝫ tu dicere potes qđ istud non vr̃ verum. nā eo iṗo qđ agit̃ vtrūq̧ deberi videt̃ agi cū exactionis effectu per notata in. l. debitor. j. de ver. signi. vbi illud dr̃ deberi qđ ab initio potest extorqueri: ⁊ sic ex quo verba sunt clara nō egent alia interpretatiōe. ar. l. ille aut ille. §. cū in verbis. de leg. iij. ⁊. l. ꝗcqđ astringēde. iij. respōso. ⁊. l. si mihi aut titio. §. fi. s̄. e. nec ob. iste tex. qꝛ si intelligimꝰ iṗm scđm itellec. Old. clarū qđ nō facit ꝓ ipso: sꝫ potius cōtra. ⁊ si itelligimꝰ scđm itellectū glo. ⁊ Dy. silr̃ nō facit ꝯ qꝛ qđ sequit̃ in ver. sꝫ si ita. ⁊ qđ subdit̃ in ver. itē defendēdū erit. dꝫ intelligi qđ referat̃ ad casum resultātē a ꝯ̄rio sensu in isto ver. qđ sine dubio. ⁊ sic forte fuit de mēte glos. i ver. defendēdo. tene tñ mēti intellectū Ang. qꝛ est sing. ⁊ reddit hūc tex. sing. ¶ In text. ibi sola pecunia. No. sing. ẜm Ang. qđ dicit sola ⁊ qđ īfra dicit vt homo soluat̃. qđ vr̃ hic singulr̃ probari qđ si stipulatio penalis est apposita primitiue apposito pacto qđ pena cōmissa ipsa sola debeat̃ tñ solui poterit qđ in ꝑmitiua deuenit. Et ex h̃ resultat aliud sing. scđm eū: qꝛ p hoc nō videbit̃ actū qđ mora nō possit purgari qđ est bñ notādū. ⁊ pro hoc facit: qꝛ ista stant simul vnū esse in obligatione ⁊ aliud in solutiōe. ar. l. si qs stipulatꝰ fuerit decē i melle j. de sol. ⁊. l. itē veniūt. §. cū prediximꝰ. s̄. de peti. here. ⁊ iō necessario dicta verba nō excludūt purgationē more. ⁊ satis est qđ declarant nō esse in obligatione amodo qđ in primitiua deuenit. licet a 1 a prin. fuerit in obligatione. ¶ † No. ꝙ stipulatio vitiat̃ rōne erroris vel icertitudinis ⁊ similiter nō vꝫ stipulatio si qs stipulat̃ opꝰ 2 solo cohērēs fieri non demōstrato loco vt. s̄. eo. l. q insulā. ¶ † Itē no. ꝙ vbi principalis dispositio vitiat̃ rōne erroris vel incertitudinis vitiat̃ etiā tūc penalis. vbi aūt vitiaret̃ rōne carētie iteresse dic vt. s̄. eod. l. stipulatio ista. §. alteri. itē nota qđ omissio diei qui debebat exprimi ad obligationē limitandā vel differendā reddit stipulationē inutilē. ¶ Itē no. ꝙ vbi in potestate ꝓmissoris cōfertur tp̄s implēdi id qđ in stipulatione principali deuenit nō cōmittitur stipulatio penalis nisi qñ desijt posse fieri implementū. ⁊ sic hoc casu est idē ac si stipulatio penalis incepisset a precedēti cōditione. ¶ Itē not. ꝙ vbi stipulatio dꝫ cōmitti postq̄ aliquid desijt posse fieri vr̃ requiri debere sn̄ia declaratoria p quā declaret̃ cōditionē impleri nō posse anteq̄ agat̃ ad penā. sꝫ cōtrariū est verū ẜm Ange. qꝛ incōtinēti cū verū est cōditionē impleri nō posse agi poterit ex eo: qꝛ venit ⁊ cessit dies obligationis. l. cedere diē. de ver. si. et sic satis est qđ dicta declaratio fiat in ꝓcessu p ꝓbationes. vt sic possit deueniri ad condēnatoriā sicut in simili dr̃ in excussione bonorū. qꝛ nō est necesse eā ꝓnunciari legitime factā dūmodo cōstet eam factā legitime. scđꝫ notata p Ja. bu. in aut. hoc debitor. C. de pigno. ⁊ p Ja. de are. in suo tractatu excussionū de que vltimo di- 3 cet̃ in. l. decē. j. eo. ¶ † Itē no. ꝙ vbi stipulatio cōuentionalis icipit a precedēti conditione ad hoc vt cōmittat̃ exigit̃ qđ desinat posse existere cōditio. vbi v̓o a precedēti cōuētione cōmittit̃ statim cum reus est in mora primū fallit in vltimis volūtatibꝰ vt hic. in ver. idq̧ scđm cōem itellectū de quo p glo. magnā in. l. ⁊ si post tres. s̄. si qs cau. itē fallit in cōtractibꝰ qñ esset actū vtrūq̧ p̄stare debere s. qđ in cōditiōe deuenit ⁊ penā vt h̃ in ver. qđ sine dubio ẜm Old. ¶ Itē fallit qñ in volūtate ꝓmissoris fuit collatū tp̄s implemēti in ver. qđ si ab initio. itē fallit qñ precedēs cōuētio esset nuda. ⁊ nō vestita scđm itellectū glo. in. l. nuda. C. ꝯhen. ⁊ ꝯmit. sti. ¶ Itē no. ex tex. circa fi. a sensu ꝯ̄rio. in ver. qđ sine dubio scđm itellectū glo. 4 † qđ cōmissio stipulatiōis penalis nouat primitiuā nisi aliud agatur de quo tangit̃ hic in glo. in ver. ꝓbat̃. ⁊ latissime p bar. sup ea. ¶ Vltimo potes notare duo que dixi. s̄. post Ange. in apostillis textualibꝰ. ¶ In glo. sup ver. stipulatꝰ. in fi. que est glo. j. no. ex hac glo. duo. primo rationē: qꝛ tardius cōmittit̃ stipulatio penalis qñ incipit a precedēti cōditione quā qñ icipit a p̄cedēti conuentione ¶ Itē no. scđo limitationē litere iquantū dicit qđ vbi stipulatio penalis icipit a p̄cedenti cōuentione qđ cōmittit̃ statim cū potuit dari vel fieri ⁊ nō est factū. nā dꝫ intelligi hoc verū si fuit iterpellatus ꝓmissor ⁊ in mora cōstitutꝰ de quo glo. dubitat. j. in ver. cōfe- 5 stim agēdū vt ibi tāget̃. ¶ In glo. sup ver. certo loco. in fi. † No. ex glo. qđ stipulatio de sistēdo aliquē in certo loco nō semp est p̄toria vt qñ qs dꝫ sisti extra iudiciū. ⁊ sic facit ad nota. in. §. cato. ⁊. in. l. is qui ducēta. §. sꝫ cū ita. de reb. du. ¶ Itē no. ex hac glo. qđ hec. l. procedit tā in stipulatiōe p̄toria quā cōuētionali. ¶ In glo. super ver. certa die ibi. sꝫ hic agebat̃ tñ a stipulatore. hec nō bona: qꝛ id qđ agit̃ ab altero ex ꝯhentibꝰ tñ nil releuat. l. si repetēdi. de cōdi. ob cām. ⁊ iō glo. soluit scđo vt sequit̃. Sꝫ aduerte: qꝛ v̓ba sequētis solutiōis sunt dubia. nā pñt itelligi qđ tūc cū agebat̃ de stipulatione iterponēda fuerit certa dies expressa vt puta vsq̧ ad pascha et tūc in ipsa stipulatiōe intelligeret̃ tacite repetita p. l. titia. §. idem rñdit. j. eo. ⁊ fuit actū qđ ego stipulator deberē te certificare an illā diē aliter quā p lapsum diei de quo. s̄. ⁊ nō feci nā tunc stipulatio nō ꝯmittit̃. sꝫ certe hic itellectꝰ: lꝫ in se possit esse verꝰ tñ nō ꝯgruit litere: qꝛ tūc nō cōmitteret̃ stipulatio magis ꝓpter defectū ꝯditionis quā ꝓpter errorē. pōt ⁊ scđo itelligi hic scđa sol. glo. qđ cōuentum fuit intra nos vt sisteres certa die. ⁊ non expressimꝰ eā. sed in ipsa stipulatione debebat exprimi ⁊ declarari. sed per errorē fuit omissum certe tūc nō valebit stipulatio. ⁊ ita intelligat̃ hec glo. cū tex. nec pōt tūc habere locū. l. titio. j. eo. ex quo dies nō fuit noīata 6 in prefationibꝰ. ⁊ est rō huiꝰ scđe solutiōis † qꝛ in stipulatiōe reqritur ꝯsensus. l. j. s̄. de pac. sed hic ꝓpter errorē nō vr̃ esse ꝯsensus. l. si.

a ¶ Ita stipulatꝰ. Adde qđ hūc text. reputāt singularē ang. ⁊ alex. ⁊ vide q̄ dixi hic in additionibus ad alber. de rosa.

per errorem. ꝭ. de iurisꝭ. om. iudi. qꝛ contrahentes ex quo ab initio agunt de certa die vt ꝑmittatur expressa certa die videtur tacite agi qꝺ si absqꝫ die promittatur non valeat. vt. l. statuliberū. ꝭ. si ebum. de le. ij. ⁊ sic videntur derogasse ⁊ derogatoriā protestationem fecisse: ⁊ ideo videtur defecisse consensus arg. l. si quis in pn. testamenti cū si. de le. iij. Nec obst. huic lec. l. cum pater. ꝭ. vicos. de leg. ij. ⁊. l. pe. C. de insti. ⁊ substi. qꝛ in dictis iuribus dispositio fuit perfecta: licet disponens polliceretur se adiecturū diem vel conditionem ideo si non adijcit remanet dispositio valida secus in casu isto propter id qꝺ ante incohoatam stipulationem: ⁊ sic dispositionē precessit. itē non ob. ꝺm Bal. ꝭ. cū imperfecta in. d. l. cū pater qꝛ ibi dispositio fuit perfecta: sed error scribentis interuenit hic nunqꝫ fuit perfecta propter supradicta. ¶ Itē aduerte: quia huic ob. qꝺ habetur in. l. si. in pn. de leg. ij. vbi protestatio derogatoria que tollitur tacite ex ar. a contrario sensu non validat actū sequētem. Sed potes dicere qꝺ hic loquitur quando verba ex quibus tacite resultat protestatio adiecta sunt ad limitandū sed quando ad declarandū voluntatē disponētis. vnͦ ⁊ ibi videretur secus si testator dixisset: ⁊ si quam voluntatem facere volo qꝺ sit signata. non autem ibi sic dixit: sed solū enunciatione declarauit quod si qua voluntas signata per ipsum fieret volebat ipsam valere: ⁊ obseruari vnde et hic etiam videtur esse secus si ⁊ conuentū fuisset simpliciter qꝺ promissor promitteret sistere in certo loco ⁊ dictum fuisset qꝺ si contingeret promittere sisti ad certam diem qꝺ valeret promissio. nā tunc si postea fieret promissio sine die videretur valere arg. d. l. si. nec ob. predictis. l. pe. de insti. ⁊ sub. vbi videntur verba dicta fuisse ad limitandū ⁊ tamen actus nō inualidatur: qꝛ aliud est quādo adijciūtur verba limitatiua ante actū perfectū ⁊ inchoatum: ⁊ sic in preambulo tractatu: qꝛ tūc si postea aliter videtur esse error in ipsa dispositione seu in corpore dispositionis: ⁊ ideo nō valet dispositio seu actus vt hic ⁊ idem videtur in. l. quoties. ꝭ. tantūdem. ꝭ. de heredi. insti. aliud quādo adijciūtur in ipso actu: qꝛ tūc nullus in ipso actu est error ideo facilius substentaꝛ. facit qꝺ notatur in. d. ꝭ. tantūdem. Nec ob. huic responsioni si dicaꝛ quod quādo in ipso actu proferūtur verba ad limitandum debet vitiari actus per id qꝺ dixi circa intellec. d. l. fin. de leg. ij. qꝛ aliud est quādo in ipso actu nō adijciūtur verba ad limitandū ipꝫ actū qui tunc fiebat: sed ad limitandū alium fiendū: qꝛ tunc inducitur error in actu fiendo si aliter fieret: ⁊ ideo nō valeret aliud quando tendūt ad limitandū ipsum actum qui fit: qꝛ tunc si postea nō fiat iuxta limitationē videtur ab illa recessisse: ⁊ etiā manet actus validus in quo nullus fuit error ⁊ sic loquiꝛ. l. peñ. de insti. ⁊ substi. ⁊. l. circa. de heredi. insti. vnde videtur tunc disponētis mens vba prolata ad limitandū si non ponūtrem conditionaliter ita demū limitent si sequatur limitatio pollicita alias secus ex eo maxime: qꝛ videtur penitere ⁊ ab ipsa limitatione recedere ipsam non faciendo vt supra dictū est. secus qñ precedit: qꝛ in dubio si actus sequitur incontinēti nō debet presumi qꝺ quis incontinenti se corrigat. ar. l. nā ad ea. de condi. ⁊ demon. sed potius error. secus si act⁹ sequereꝛ ex interuallo per. l. cū in plures. ꝭ. locator horrei. cum ibi notatis. ꝭ. loca. Et per notata in. l. pacta nouissima. C. de pac. cogita tamē qꝛ doct. hoc nō tangūt. ¶ Ex primo tn̄ intellectu secūde solutionis predicte dicit hic Ang. posse limitari qꝺ alibi dicitur in. l. si insulam. ꝭ. e. videlicet qꝺ vbi est apposita dies ⁊ pena qꝺ nō admittatur purgatio more. nā potest dici: ⁊ hoc fallat si est apposita dies ⁊ inter partes actū fuit vt reus certificari deberet ꝑ actorem. nam tunc videtur perinde ac si nullus dies esset appositus ⁊ sic admittetur purgatio more. Et per hoc dicit se dixisse in. q. statuti disponentis qꝺ publicum instrumentum ⁊ scriptura priuata recognita habens certū terminum solutionis annexū executioni mandetur ad voluntatē creditoris etiam incipiendo a captura quod non habebit locū si solutioni dies certa est adiecta cum pacto quod ante debet certificari per actorem: qꝛ illud pactū reddit terminum conditionalem quod est no. dignum secundum eū secus si promissor promisisset soluere ad terminū ⁊ post terminū ad voluntatem promissoris: qꝛ illa verba certitudinem termini non immutant. casus est singu. in. l. cū stipulatus sum mihi a proculo. ꝭ. eo. ¶ Tu adde quod inquantum limitat nota. in. l. si insulam. per hanc glo. non videtur bene dicere qꝛ si dies certa ⁊ pena fuit apposita ⁊ actum quod ante diem deberet interpellari: aut fuit interpellatus ante diem aut nō fuit interpellatus ⁊ si nō fuit interpellatus ante diem: ⁊ sic pena nullatenus fuit cōmissa vt voluit hic gl. ⁊ sic frustra tractatur de purgatione more. aut fuit interpellatus ante diē ⁊ hoc casu multo fortius debet impediri purgatio more propter binam interpellationem. ar. l. si mulier. C. ad velleia. ⁊ quia in maiori cōtumacia detegitur tunc esse reus. ergo multo minus subueniendum. Quod autem dixit de statuto florentino satis potest procedere ⁊ maxime cum id statutum sit exorbitans. ¶ Ex predictis dicit hic Ang. quod si arbiter condemnauit ad dādū centū in termino quē ipse declarabit ⁊ postea morte preuētus nō declarauit qꝺ qꝛ snīa habuit oēꝫ effectū nō vitiabiꝛ laudū ⁊ executionē merebiꝛ: ⁊ sic omissio talis appositionis termini

nil opabiꝛ. Et sic ōt tenere Cy. in. l. pe. C. de insti. ⁊ subst. ¶ In. e. gl. ibi hic spāle. hec ꝑma nō bona: qꝛ nō pōt reddi bona rō spālitatis ⁊ silr nec. iij. de q̄. j. qꝛ diuinat ēt pp id qꝺ dixi in ꝑcedēti ꝯrio. iō tene scđam quā sic declara. qꝛ i. l. si finita fuit error in causa ex eo: qꝛ credebat ꝑmissor se debere in perpetuū. ⁊ sic promisit simpliciter ⁊ ideo nō vitiabitur stipulatio sicut nec impedit translationem dominij vt in toto tit. de condi. inde. hic aūt voluerunt qꝺ ꝑmitteretur in diē certā cū scirent se nō teneri debere ꝑmittere in perpetuū ⁊ per errorē promissio facta fuit sine die. ⁊ sic in ipsa stipulatione fuit error. ideo nō valet cū sit error in corpore stip. ar. notatorū in. l. j. ꝭ. si qs simpliciter. supra eo. ⁊ qꝛ error in corpore impedit translationē dominij. l. cū in corpus. de acqui. re. do. ¶ In glo. si. ibi solue vt ibi dic qꝺ illa. l. habet duas lec. vna est qꝺ intelligatur de discordia que est inter partes tempore quo tractatur de die in stipulatione interponēda ⁊ scđm hanc lectu. nō ob. huic. l. vt de se pꝫ alia lec. est vt intelligatur de discordia post interpositā stipulationē in qua dies fuit omissa. ⁊ tūc ob. sed solue: qꝛ ibi fuit omissa dies nō per errorē: qꝛ hic nō agebatur a prin. vt certa dies poneretur nec etiam fuit omissa ex certa scientia qꝛ de hoc nil fuit dictū. sed omissa fuit a partibus forte nihil de hoc cogitantibus. ideo tunc valet stipulatio. sed pretor ibi limitat diē quia fuit pretoria ⁊ iudicialis. si aūt esset cōuentionalis nō egeremus declaratione pretoris. sed cōmittereꝛ stipulatio si interpellaretur promissor vt congruo loco ⁊ tempore sisteret ⁊ nō sisteret. ¶ Et pro declaratione glo. et materie potes distinguere: qꝛ aut agitur de die in stipulatione interponenda aut de ea iam interposita. primo casu si est iudicialis pretor reducit ad concordiam. l. de die. secundum vnam lec. si vero sit conuentionalis vitiatur secundū ea que habentur in. l. j. ꝭ. si quis simpliciter. supra eo. scđo casu aut omittitur dies per errorem aut ex certa scientia aut nec per errorē nec ex certa scientia: sed ꝓter cogitationē partiū. primo casu si fuerit erratū in cā vꝫ stipulatio. d. l. si finita. in principio. Si vero in ipsa stipulatione seu corpore stipulationis fuit erratū nō vꝫ vt hic. Secundo casu vꝫ et seruari debet vt hic diciꝛ. in ver. qꝺ si ab initio. tertio casu aut est iudicialis. ⁊ tūc si dies ab ipsa. l. ponitur et illa seruatur. l. quo enim. ꝭ. j. rem ra. ha. vbi in illa stipulatione rē ra. ha. lex declarat ibi diem. si vero nō poniꝛ vel declaratur a lege seruari debet. d. l. de die. aut est stipulatio cōuentionalis. ⁊ tūc valet ⁊ cōmittiꝛ ꝑ interpellationē vt superi⁹ est dictū. ¶ In gl. sup ver. stipulatus essēꝫ ibi. l. qdā testamēto. sꝫ aduerte qꝛ hec. l. facit in cōtrariū ad id qꝺ hic ōr de pondere numero vel mēsura. ⁊ similiter l. cum post. ꝭ. gener. ꝭ. de iure do. in quibus dicit qꝺ talis incertitudo non vitiat stipulationē. Sed dic qꝺ hic poniꝛ regula q̄ fallit in tribus casibus vꝫ in dote vt. d. ꝭ. gener. ⁊ in legato ad refectionem vie vt. d. l. quidā. itē ⁊ tertio fauore alimentoꝝ. l. si cui. de annuis le. ⁊ hoc voluit glo. in. d. ꝭ. gener. ⁊. d. l. quidā. Et hoc tene secundum doc. cōmuniter licet Cy. aliter dicat in. l. j. C. de do. ꝑmis. ¶ In glo. sup ver. nō demonstrato loco. in si. pro solutione cōtrariorum que possent fieri potes dicere qꝺ hic loquiꝛ qñ qs stipulatur opus fieri solo coherens. nā alias bene posset fieri stipulatio operis non demonstrato loco per. l. interdū. ꝭ. qui operas. ꝭ. eo. ⁊ per id qꝺ habetur in. l. inter artifices. ꝭ. de solu. ⁊. l. continuus. ꝭ. si ab eo. ꝭ. eo. tit. ¶ In glo. sup ver. noīe. ibi vel hic agebatur vtrūqꝫ bona ⁊ potes simul iungere: qꝛ aut protestauerunt partes de certo fundo exprimēdo a prin. ⁊ nō expresserūt per errorē. ⁊ non valet vt hic. ar. huius. l. in prin. aut non cogitauerunt de certo exprimendo: ⁊ tūc aut fuit promissum incertum de incertis. ⁊ non valet vt hic. aut incertū de certis ⁊ valet vt ibi. ¶ In glos. super ver. certo die ibi. l. plane. i si. qꝛ homo habet certos fines a natura fundus vero sola destinatione patrissa. vt notaꝛ per glos. in. l. legato generaliter. de leg. j. ⁊ per Dy. in. c. in obscuris. de regu. iur. in. vj. ¶ In ea. glos. ibi eodē modo. quasi velit dicere qꝺ sicut homo nō habet certos fines destinatione patrissa. ita domus habet fines facto hominis nō sola destinatiōe patrissa. l. si quis duas. ꝭ. si qs partē. cōmunia predi. ⁊ sic vult dicere glo. qꝺ aliud est in fundo vt hic aliud in domo vt ibi scꝫ qꝛ tūc seruaꝛ qꝺ ibi habeꝛ. s. qñ nō vꝫ legatū. ⁊ dispositio inter viuos de domo etiā ḡnalissime deducta in dispositione si disponēs habebat domū in patrimonio vt ibi. in fundo autē nō tenet ꝑmissio in genere etiā si ꝑmissor multos fundos habeat in patrimonio. sec⁹ si ꝑmitteret vnū de certis. ꝭ. eo. l. qui ex pluribus. in si. nisi forte actum fuisset certū debere exprimi. ⁊ per errorē nō esset facta expressio. ⁊ hec est cōmunis opi. qꝺ sit differentia intra fundum ex vna parte ⁊ domū ex alia licet quidam cōtradicentes vt sit vtrobiqꝫ distinguendū ꝑut distinguitur in domo. ⁊ hanc opi. tetigit glos. in. l. cum post. ꝭ. gener. in prin. magne glos. de iure do. sed non approbatur. ipsam tamē hic sequitur Pe. Sed Bar. ⁊ Ange. placet opi. glos. quia non est eadem ratio in fundo que in domo ex eo qꝛ si quis promisit fundū simpliciter licet plures fundos habeat in patrimonio potest dicere se intellexisse de palmite terre. ⁊ erit fundus cum hec in voluntate sua consistat. Sed si quis promisit domum cum plures domos haberet in patrimonio nō posset dicere se intellexisse ita de

parua domo

parua domo que concludatur palmite cũ nullã ita puã haberet
tum hoc non cõsistat in eius nuda voluntate. sed requiritur etiã
adiectio parietis ⁊ factũ hoĩs non dicit̃ vnum ita de facili deri-
sorium sicut aliud. ⁊ hoc voluit glo. in. d. §. genere. Sed aduerte:
q2 videtur obstare predictis: q2 videt̃ quod in legato fundi cũ te-
stator haberet plures fundos in patrimonio nõ possit heres de-
clarare ad incõmodum legatarij. lz ad cõmodum sic per notata
in. l. inter stipulantẽ. §. j. s̃. eo. ⁊. l. si quis a filio. §. si quis plures.
de leg. j. Et sic videtur quod debeat declarare solũ iuxta id quod
testator in sua vita destinasse videtur: sed potes respon. qđ verũ
est heredem non posse declarare ad preiudicium legatarij nisi ex
natura rei de qua agitur aliud sit dicendũ vt hic propter nimiã
generalitatem. ⁊ q2 natura fundi est vt sola destinatione cõstitua
tur. vel potes dicere quod lz non possit declarare ad preiudiciũ
nõ tñ tenetur declarare ad cõmodum ex quo ex natura rei decla-
ratio põt se habere ad cõmodum ⁊ incõmodum. ⁊ ideo remanet
actus inualidus rõne incertitudinis vt notatur in. d. §. si stichũ.
⁊ in. l. pomp. scribit si frumentũ. §. fi. s̃. de rei ven. secus qñ ex na-
tura rei qualiscũq3 declaratio fiat est ꝑspicua: q2 tunc cogit̃ decla-
rare. ⁊ ita ꝓprie loquitur. d. §. si quis plures. ¶ Item obstare vi
detur: q2 in dubio videtur intelligere de illis quos habet in pa-
trimonio iuxta ritũ quo vsus est testator vt sic potius res valeat
q̃ꝫ pereat. ar. l. quoties. s̃. e. Sed potes dicere quod fieri debet di-
cta interpretatio qñ non subest nimia incertitudo. ⁊ sic nõ vitia-
7 tur rõne nimie incertitudinis alias secus. ¶ †Ex predictis põt
concludi qñ non est additum nomẽ fundi an valeat dispositio:
q2 aut actum fuit de certo exprimendo ⁊ per errorẽ fuit omissum
aut non fuit actum. primo casu si loquimur in legato vz. l. legato
generali. de leg. j. ij. respon. si in stipulatione. ⁊ tunc non vz. argu.
huius. l. secundo casu aut incertũ de certis. ⁊ vz. s̃. eo. l. qui ex plu
ribus. aut incertũ de incertis. ⁊ tũc si loquimur in fundo qui ha-
bet fines ex sola destinatione patrisfa. ⁊ tunc nõ vz vt hic siue di-
sponẽs habeat fundos in patrimonio siue non si vero loquimur
in domo que habet fines interiectione parietis ⁊ tunc distinguit̃
an disponens habeat domus in patrimonio vel nõ. d. l. si domus
sed aduerte: q2 inquãtum dictũ est qđ si actũ est de certo exprimẽ-
do per errorẽ fuit omissum in vltima volũtate quod valet nõ vi-
detur ꝓcedere: q2 aut apparet postea testatorẽ voluisse sentire de
certo ex certis. ⁊ tũc videt̃ perinde ac si de eo ꝯstaret. ⁊ sic essemus
in casu. l. si quis a filio. §. si quis plures. de leg. j. ⁊ bene facit. l. qui
ex pluribus. ⁊ qđ ibi dixi. s̃. eo. aut apparet qđ voluit incertum de
certis relinquere ⁊ essemus in casu. l. qui duos. de le. j. aut nil ap-
paret post primã declarationẽ volũtatis testantis in qua dixerat
certũ fundum se velle titio relinquere qñ testaretur. ⁊ tũc si postea
simpliciter reliquit fundũ nec aliud penitus appareat nõ credo
legatum valere. lz Bar. hic penitus sentiat cõtrariũ. Et pro hoc.
hec. l. ⁊. l. quoties. §. tantũdem. j̃. de here. insti. vbi videt̃ casus con
tra. cõiunctis his q̃ ibi no. Nec ob. d. l. legato generaliter. secundo
respon. q2 non loquitur hoc casu vt ibi sentit glo. ¶ In ea. gl. ibi
l. locus. §. j. alias. §. fi. vbi dr̃ ꝙ ager habet certos fines. Sed dic ꝙ
habet certos fines nõ a natura sed sola destinatione patrisfa. vt
ll. superius allega. ¶ In glos. in fi. q2 illa cõcor. cũ ista vt ibi notat̃
¶ In glo. super ver. quocũq3. in fi. dic in fi. quasi velit hec secũda
solu. ꝙ hic dies non fuit omissa. sed fuit approbata illa dies que
placeret ꝓmissori ⁊ scđm istam vtraq3 stipulatio tenet. s. pricipa-
lis, ⁊ penalis. effectus aũt ꝑcedentis solutionis est. lz gl. loquatur
obscure qđ dies habetur pro omissa in principali stipulatione et
ex ea agi non poterit cũ non valeat. sed lz principalis non valeat
tñ penalis remanet valida. si tunc interest perinde ac si a precedẽ
ti conditione incepisset. non a precedenti cõuentione ex quo illa
non vz. sed hec so. cõiter reprobatur q2 si vitiatur principalis ra-
tione incertitudinis vitiatur etiam penalis eadem rõne vt patet
in exẽplis hic positis de incertitudine diei ⁊ quãtitatis ⁊ loci: nã
videtur peccatũ in forma. ⁊ per consequens in cõsensu. ar. l. j. §. si
quis ita. s̃. eo. ideo non vz principale nec accessoriũ. secus qñ prin
cipale deficit solũ ratione interesse: q2 tunc non desinit penalis ex
eo: q2 tunc deficit dicta ratio cũ in penis non cõsideret̃ interesse. l.
stipulatio ista. §. alteri. s̃. eo. predicta solutio prima videt̃ innue-
re qđ stipulatio de sistendo in certo loco non valet sine die qđ est
contra. l. de die. qui sa. cog. ideo tene secundã so. glo. hic positam.
¶ Quid si stipulatio pricipalis nõ valeat rõne impossibilitatis
an valeat tũc penalis. dic vt notat̃ per Dy. in. l. quidã cũ filiũ. j̃. e.
¶ In glo. super ver. non põt ibi erit intentãda. vel forte q2 instã
tia erat finita. l. grece. §. ⁊ post lit. de fide. ¶ In glo. ibi vel verius
quasi velit glo. quod hec precedens cõuentio nõ valuerit propter
omissionẽ diei. sed bene valuit stipulatio penalis. ⁊ ideo perinde
est ac si incepisset a precedẽti cõditione. Sed hec so. nõ bona per
ea que dicta sunt. in glo. precedẽti. ideo alijs reiectis tene secũdã
s̃. datã in glo. precedẽti vcz ꝙ ideo hic tardius cõmittit̃. s. qñ de-
sijt posse fieri. lz stipulatio penalis inceperit a precedẽti cõuẽtiõe
vestita: q2 tp̃s sistẽdi fuit collatũ in arbitriũ ꝓmissoris. secus vbi
tp̃s sistẽ. nõ est collatũ in ipsius arbitrio. sed simpl'r ꝓmisit: quia
tunc cõmittit̃ cũ interpellatus nõ stetit ⁊ sistere potuit ex quo icẽ-
pit a precedẽti cõuẽtione vestita. ⁊ sic loquitur ver. itaq3. nec ob.
dicte sol. l. cẽtesimis. in fi. s̃. e. vbi mors superueniẽs ante declara-
tionẽ facit stipulationẽ deficere: q2 ibi substantia obligationis lz
velate nedũ dies erat in volũtate ꝓmissoris. hic solũ dies vñ cõ-
clude ꝙ aut quis est obligat⁹ simpliciter cũ voluerit aut ꝓmittit
pure. sed dies solutionis cõfert̃ in volũtate ipsius ꝓmissoris. pri-
mo casu si loquimur in stip. vcz si declarauit in vita se velle secus
si qñ morit̃. d. l. centesimis. in fi. Si loquimur in legatis vr̃ eo mor
tuo velle p. l. si fideicõmissa. §. si fideicõmissum. de le. iij. Tu adde
qđ impropria est locutio: q2 per mortẽ finitur volũtas per. l. iij. s̃.
loca. ⁊ sic non põt dici velle. sz bene est verũ qđ censetur in effectu
post mortẽ relictũ vt hic patet ⁊ hoc etiã fuit de mẽte ipsius bart.
in. d. l. centesimis. scđo casu serua istã. l. ¶ Et no. bene ꝓm Ange.
d. solutionẽ. s̃. datã in glo. q̃ reddit hãc literã sing. scđm eũ. Et ex
8 ipsa habes † ꝙ lz interpellatio cõstituat debitorẽ in mora qñ obli-
gatio est pura vel purificata tñ si dies ꝑstationis est posit⁹ in vo-
luntate debitoris nõ añ cõtrahit̃ mora q̃ꝫ declaratũ sit debitorem
implere nõ posse qđ ꝓmisit. nec dr̃ esse in potestate eius an debeat
q2 eo nõ declarãte tp̃s nec declarare valẽte cõmittit̃ tunc stipula-
tio cũ effectu exactionis vt hic patet. Et per hoc dicit patere ra-
tionẽ quare stipulatio ista cũ voluero soluere vz. nam rõ est: quia
me non declarante alio petente declarare saltem tũc cõmittet̃ sti-
pulatio. Sz qñ ꝓmitto soluere si voluero lex presumit ꝙ nunquã
velim ⁊ me non declarãte ꝙ presumit lex stipulatio est nulla. ⁊ sic
nullus casus cõtingere potest in quo stipulatio hec valeat. nõ eñ
in casu declarationis non facte per supradicta. nec in casu decla-
rationis fiende: q2 illa. l. non presumit. nec ob. l. centesimis. in fi. s̃.
eo. vbi stipulatio cõcepta per hec verba cum voluero de iure vz si
declaratio sequatur. ⁊ non aliter: q2 ibi verbum voluero fuit adie-
ctũ verbo obligatio. ⁊ sic substantie solutionis. hic executio ideo
hic stipulatio vz ⁊ cõmittitur duobus casib⁹. primo si debitor de-
claret se velle. secundo si nullo mõ declaret nec põt declarare pro
hoc. l. latinus. de his q̃ sine ma. ad li. pue. ⁊. l. seruus. de ma. testa
mento. in vltimis volũtatibus dicit plus: q2 verbum voluero ad
iunctũ substãtie dispositionis nõ vitiat dispositionẽ etiã nulla fa
cta declaratione. d. l. fideicõmissa. §. si fideicõ. de le. iij. ⁊. l. vxorẽ. §.
sceuola. eo. tit. Tu dic ꝙ hec differentia nõ placet inter ista ꝓmit
to decẽ cũ voluero vel ꝓmitto decẽ cũ soluere voluero per ea que
dixi in. d. l. centesimis. §. si. maxime: q2 qñ verba executiua ⁊ obli-
gatiua simul ponunt̃ habet̃ pinde ac si sola obligatiua essent po-
sita per. l. si ita scriptũ fuerit. de ma. te. ⁊ facit qđ dixi. s̃. e. l. quod-
cũq3. §. non solũ. ¶ In gl. sup ver. sabinus. ibi vel verius. ⁊ sic cer-
to casu bñ dixit pegasus. ⁊ hic aperte probat̃ in ver. itaq3 lz guar.
voluerit ꝙ pegasus nullo casu bene dicat. sed sabinus sic in certo
casu vt patet ex supra dictis. nec ob. ꝙ allegat de causa noxali. q2
ibi ab initio estimatio est in obligatione. ⁊ per. l. datur facultas
dãdi seruũ pro noxa. l. miles. §. decẽ. de re iu. qđ hic nõ est: q2 illud
qđ est in ꝯditione nõ est in obligatione per. l. si qs sub cõditione.
s̃. si qs omis. ca. te. itẽ penalis stipulatio est cõcepta sub cõditione
ergo ante euẽtũ cõditionis nil est in obligatiõe. l. cedere diẽ. j̃. de
verb. sig. ¶ In glo. super ver. confestim agendum ibi indistincte
de mora diximus in. l. mora. s̃. de vsur. ¶ In ea. glo. ibi. l. j. in fi. te-
neas primam so. glo. s. ꝙ requirat̃ interpellatio qñ incepit a ꝑce-
denti pactione vestita ⁊ eã videtur tenere glo. j. huius. l. que fuit
additio: quã quidã nõ habẽt que incipit lex tota. ⁊ hoc etiã tenet
Dy. lz gl. hic dubitet. ⁊ pro hoc facit. l. si penum. s̃. quãdo dies le.
ced. vbi videt̃ casus. ⁊. l. fideiussor obligari. §. fi. j̃. de fideius. ⁊ hoc
tenet hic Bar. in. vñ. op. pe. partis. ¶ In ea. gl. in fi. ⁊ per doc. in
l. si insulam. s̃. eo. ¶ In glo. super ver. natura ibi. sz alij. hãc tenet
Pe. sed male p. l. j. §. item si ita. j̃. ad le. falci. vbi non est differẽtia
an incipiat a precedenti conditione an a precedenti legato ⁊ be-
ne probatur hic in ver. idq3. vnde alij dicũt speciale in legato pe-
noris. ⁊ hoc videt̃ sensisse glo. ista in ver. ⁊ in penu. ⁊ hoc tenebat
Andre. de pisis. tertij dicũt qđ est speciale in vltima volũtate siue
in ea versetur penus siue alimenta siue aliud. ⁊ hoc tenet gl. in. l.
⁊ si post tres. s̃. si quis cau. ⁊ Gul. vt hic refert Bar. ⁊ tenet etiam
Bar. ⁊ Ang. p. l. ratũ. j̃. de solu. ibi de legato repellendo ⁊c. scđm
vnã lec. ⁊. l. si peculiũ. §. fi. de statuliber. vbi lz in libertate loquat̃
vr̃ ponere ius cõe. ⁊ pro hoc. l. hec cõdi. s̃. de cõdi. ⁊ demõ. nec ob.
hec. l. ⁊ si. que loquunt̃ de penore: q2 id ponit̃ exẽplificatiue vt ptz
ex. l. si penũ. s̃. qñ dies leg. ced. vbi idẽ ponit̃ in penu. ⁊ in fundo.
q̃ aũt exẽpli cã ponuntur nõ restringunt dictam. l. dam. infec. sti-
pulatio. de dam. infec. nec ob. si dicat̃ ꝙ hic ponunt̃ due rõnes co
pulatiue. s. ob defuncti voluntatẽ ⁊ ipsius naturã quasi hic cõside
rauit fauorẽ vltime volũtatis ⁊ ipsius rei naturã. s. penoris ⁊ per
ꝯñs fauorẽ alimentoꝝ cũ legatũ penoris cõsistat in alimẽtis. l. ij.
⁊. iij. de pe. leg. ⁊ sic videt̃ ꝙ requirat̃ cõcursus vtriusq3 copulati.
q2 rñdeo qđ qñ. l. ponit duas causas ⁊ rõnes finales si vna deficit
⁊ alia remanet/remanet etiã iuris dispõ. insti. de nup. §. affinita-
tis. ⁊ no. glo. in. l. liberoꝝ. §. notãter. de his q̃ notant̃ infa. ⁊ in. §.
si vo rõnabiliter. in aut. de nup. col. iiij. ⁊. l. si qs ad exhibẽdũ. de

excep. rei iudi. 7 l. ventri. §. in bonis. de priuile. credi. vel potes dicere qd iste tex. aliter intelligit vz qd prima ratio sit fauor vltime voluntatis. secunda sit rei natura vz q2 pēdet conditio a potestate heredis put exposuit glo. in prin. que rationes habēt locum in omni legato. non autē intelligas per rei naturā ipsum legatum pignoris. ¶ Et circa vltimas volūtates potes cōcludere qd interdū cōditio confert in personā grauati quādoq3 in personam eius cui relinquit aliquid. primo casu si habet diē expectat dies per. l. si peculium. in fi. ff. de sta. libe. si autē nō habet tūc dies statim debet impleri cū pōt vt hic patet. fallit si verba in conceptione sui sapiant qd expectari debeat qd desinat posse dari vel fieri: q2 tunc id expectat vt. l. si quis ita libertatē. de statulibe. secūdo casu dic qd aut tēpus est taxatū 7 id serua. aut non est taxatū: 7 tūc dic qd aut est cōditio affirmatiua aut negatiua. qd psequere vt patet ex his que habent in. l. dedi. ff. de condi. ob cām. 7 per glo. p Guli. in. l. mutiane. ff. de condi. 7 demon. vbi etiā Ray. 7 p Cy. in. l. si plures. in quinta. q. C. de condi. inser. 7 per Bar. in. l. cōditio. la picola. de cōdi. 7 demō. vbi in aliquo reprehēdit Pe. in his que ponit Cy. in. d. l. si plures. ¶ † Et an cautio mutiana quādo cōditio negatiua apponit in persona honorati habeat locum in cōtractibus dic vt notat in. d. l. mutiane. 7 per glo. 7 doc. in. l. j. ad fi. de pac. 7 in. l. siue apud acta. C. de trāsac. ¶ In glo. super ver. dare spōdes ibi. l. nuda. aduerte q2 inquantū dicit gl. cōmitti stipulationē penalē per lit. contest. qn precessit conuētio nuda voluit intelligere qd non cōmittat ex mora pp̄ter. l. si pupillus. j. eo. Sed ex cōditionis euētu que dicit extare lit. conte. vt no. glos. ff. ea. l. in ver. cōfestim. 7. j. de re iudic. l. nulla mora. 7. d. l. nuda. et Dy. in. c. non est in mora. de reg. iur. lib. vj. Sed tūc ob. q2 non videtur posse fieri cōtestatio ex eo: q2 sine actione nemo experit. l. si pup. §. videamus. de neg. ge. sed ex pacto nudo non orit actio. l. iuris gentiū. §. quinimo. ff. de pac. 7. §. sed cū nulla. ergo 7c. 7 propter hoc fuerūt circa hūc articulū quatuor opi. vna qd fieret cōtestatio super ipsa cōuentione nuda. 7 fiat de facto 7 nihilominus videbitur impleta conditio ex quo alias de iure non potest fieri ar. l. si titius. ff. eo. 7 ar. l. si mulier. §. pe. ff. de condi. insti. 7. j. eo. l. quidā cū filiū. secūda fuit qd fiat cōtestatio super penali stipulatione licet nondū cōmissa vt videt pbari in. l. si pacto quo penā. C. de pac. 7 pro hoc facit. l. si titius. pallega. tertia fuit qd vtraq3 opi. sit vera. s. vt agi possit. 7 fieri cōtestatio super nuda cōuētione per dictā. l. nuda. item ex penali per dictā. l. si pacto. tamen ex vtraq3 lege dispensatiue procedit: q2 de iure non pōt agi aliquo predictorum casuum. quarta fuit opi. Jaco. de are. 7 Pe. quā sequitur hic Bar. 7 Ang. vz quod hic agi possit de iure cōmuni sine dispēsatione ad penā que pena scdm eos cōmittet cum reus interpellatus fuerit. 7 nō impleuerit cōuēta cum potuerit sicut si precederet cōuentio vestita. 7 pro hoc allegat primo q2 simpliciter promittēs videt promittere pure. 7 sic dare cū ab eo fuerit petitū. ff. eo. l. cū qui. §. quoties. 7. l. si decē cū petiero. 7 sic eodem modo qui pmittit soluere per pactū nudū videt se obligare ad soluendū eodē tēpore 7 cū dicta conditione scz cū fuerit petitū. 7 per consequens stipulatio penalis postea subiecta debet intelligi si non fecerit scz eodē modo quo intelligit ipsa pactio. ar. l. titia. §. idem rndit. j. eo. itē secūdo q2 ex quo de iure nō posset existere conditio scdm opi. glo. deberet sufficere qd existat de facto per. l. mulier. in. §. pen. item 7 tertio q2 qui stipulationē interponit videtur eam velle valere. arg. l. si quis locuples. de ma. te. ad fi. 7 voluntatē contrahentium interpretemur eo modo quo pōt valere. hinc est in ff. qd si testator reliquit titio fideicōmisso si decesserit sine herede intelligimus de herede suo hoc est de filio ne alias fideicōmissum sit inutile. l. ex facto. §. fi. ff. ad trebel. ita 7 in casu pposito videt qd debeat intelligi. l. si non dederis. scz cum petiero eo modo quo pōt peti. 7 sic de facto cū de iure nō possim per viā actionis petere. facit. l. stipulatio ista. §. vbi quoq3. ff. eo. quarto pro hoc allegat Bart. l. si pacto quo penā. dū dicit ex stipulatione agēs more iudicio2 7c. nā mos iudicio2 est qd nemo sine actione experitur. quinto allegat pro predictis. l. si cū dies. iuncta. l. j. de ar. C. vbi dicit esse casum: q2 sicut ex pacto nudo nō orit actio sic nec ex sentētia arbitri 7 tū si aliquis promisit penā si sentētie arbitri nō staret nō exigit contestatio sup actione in factum ex sentētia arbitri vel sup actione penali ad hoc vt pena cōmittatur imo tūc cōmittit ac si sentētia fuisset talis ex qua oriretur actio. d. l. si cum dies. §. fi. ita igit in proposito cōmittatur stipulatio per interpellationē factam extra iudiciū sicut si pactio vestita precessisset. 7 sic etiā intelligit. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. eo. Nec ob. secundū eū. l. nuda. q2 non dicit ibi qd cōtestet lis super pactione nuda. vnde intelligit qd cōtestabitur super penali vt cōcordet. l. si pacto quo penā. 7 qd ibi dicit cōditionē extare per contestationē litis intellige si ante nō fuit interpellatus per id qd habetur in simili in. l. iij. §. in hac. cōmo. vel qd extat conditio sed impurgabiliter. Ante autem extat sed purgabiliter. sed adde qd iste so. videntur violare 7. l. illam destruere que aperte videtur velle qd nullo modo extiterit conditio stipulationis penalis ante contestationem. 7 sic qd nō sufficiat etiā interpellatio que vt plurimum solet interuenire anteq3 ad iudiciū perueniatur: vt. l. quidam hiberus. de serui. vrba. predio. 7 pro tāto mihi placet tertia opi. ff. posita quā sequit Dy. in. c. nō est in mora. de re. iur. lib. vj. per. d. l. nuda. iūcta. d. l. si pacto quo penam. nec obstāt dicte ratiōes ad oppositū. 7 primo non ob. prima † q2 nō est bona argumētatio arguere de pactione vestita ad nudam: tū q2 de separatis nō est fienda illatio vt. l. fi. de calū. tum q2 diuersa est ratio nā quādo conuentio est nuda cū reus sciat se nō teneri nisi naturaliter. 7 pactum nudum nō astringere eum efficaciter. 7 sic se non posse interpellari seu in mora cōstitui per interpellationē non videt tūc promittere soluere cum fuerit petitum vel cū fuerit interpellatus. que ratio cessat quando precessit cōuentio vestita. non ob. secunda ratio: q2 procederet qn nullo modo posset cōmitti nisi de facto. sed hic posset cōmitti scz de iure. s. qn desineret posse dari vel fieri sicut si nulla penitus cōuentio precessisset. ideo non sufficit interpellatio extraiudicialis vel de facto facta. sed hoc casu eligit media via vz vt nō cōmittatur per interpellationē sicut cōmittit qn pactio esset vestita nec expectat qd desinat posse fieri sicut 7 quando nulla precessit cōuentio sed exigit contestatio ad hoc vt cōmittat ex quo aliqua precessit pactio sed nuda cum iste casus sit medius intra prefatos duos. ideo media via etiā in eo eligat. 7 ista forte fuit consideratio imperatoris in d. l. nuda. facit in fi. qd no. Bar. de obligatione rem restitui in. l. stipulationes nō diuidunt. in. viij. cōtrario. ff. eo. vbi dicit qd q2 participat de natura obligationis dandi in aliquo 7 in aliquo de natura obligationis faciendi. 7 sic habet mediā naturā intra dictas obligationes media via in ea eligit. sic ergo 7 in pposito: q2 casus iste qn stipulatio penalis incipit a precedēti cōuētione nuda participat in aliquo cū stipulatione penali q̄ incipit a precedēti cōditione: q2 hic a principio nulla nata est actio sic ne ibi itē participat cū stipulatione que incipit a precedēti cōuētione vestita: q2 nō incipit a cōditione sed a pactione sicut illa ideo in hoc casu media via similiter eligit. 7 pro hoc etiā nō ob. iij. ratio si quis bene inspexerit. non ob. ēt quarta de. d. l. si pacto quo penā. q2 ibi nō dicit more iudicioru ex eo: q2 de iure possit agi ante cōte. sed propter id qd ibi subdit in litera. vz qd volebat stipulator sibi tradi bona debitoris incōtinēti aliquo ordine iuris non seruato nec seruatis his que dicunt in. l. a diuo pio. ff. de re iudica. ¶ Item non ob. l. si cum dies. §. fi. q2 ibi loquitur quādo dies expressata ab arbitro vel tacite inerat. ideo nō mirū si trāsacto tēpore cōmittitur stipulatio per. l. quicquid astringēde. §. fina. ff. eo. hic autem nullum tempus fuit expressatum nec tacite inerat. ideo aliud dicendū. sed potes dicere quod ibi est speciale qd non exigat contestatio fauore litium minuendarū 7 ne lites ex litibus oriant arg. l. terminato. C. de fruc. 7 lit. expē. que ratio cessat in pposito. ¶ In eadē glo. ibi solue vt ibi dixi: quia ibi loquitur qn dies implementi est in potestate promissoris hic secus. hec sol. non placet domino Christophoro de castellio. dixit eniz qd iste intellectus est multū remotus a tex. quia ibi agebat quocunq3 die 7 erat stipulatio simplex. certe videtur repetitū in stipulatione. sed ego intelligo tex. vt sonat quia pmisit pure vnde aut cōuētio penalis incipit a facto successiuo. 7 cōmittitur cum desijt posse vt in ver. qd si ab initio. aut apponit cōuentio stipulationi continenti actum momentaneum: 7 tūc cum primū potest. et hec fuit intētio domini pap. facit. l. si stipulatus sim mihi a proculo. ff. eod. ¶ In eadem glo. ibi. solutio ibi loqtur in quadam stipulatione implicita. 7 sic vult ibi gl. quod sit speciale in implicitis 7 perpensis. Quidam tamen dicunt qd ibi nō est perplexitas cuz dissolutio possit fieri facto debitoris. Sed salua gl. quia. l. presumit debitorem nunq3 velle soluere propter perplexitatem cum exinde obligaretur sicut dicimus quod nō valet stipulatio concepta in voluntatem promissoris. quia. l. presumit reū nunq3 velle obligari. ff. eo. l. stipulatio nō valet. 7 sic remanet pplexitas. vnde 9clude qd illa. l. cōcordat cū ista: q2 illa ibi desijt posse dare ciuiliter ex iuris dispositione. 7 ideo sufficit sicut hic: q2 desijt posse dare naturaliter. 7 est ratio quare ibi sufficit cōtestatio. s. ratio pximitatis: cui9 dissolutionē reus posuerat in sua ptāte verū q2 lex imaginat qd nunq3 velit perplexitatē dissoluere ideo lex introducit qd dissoluat per cōte. ex eo maxime: q2 illa obligatio habet similitudinē cū obligatiōe duo2 reo2. licet nō sint pprie duo rei. facit. l. pe. j. de duo. re. ¶ In ea. gl. ibi. solue illud speciale imo dic qd ille est casus diuersus: q2 hic cōditio fuit adiecta in persona grauati ibi in persona honorati. Et si dicas cum cōditio ibi esset negatiua que non poterat impleri ante vltimum vite spiritum quare nō prestabatur cautio mutiana per l. mutiane. ff. de condi. 7 demon. dic quod ibi est speciale fauore libertatis. 7 ita potest saluari ista solutio. ¶ In eadem gloss. ibi item in penu: ibi est speciale imo non est speciale in penu. sed in vltima voluntate vt supra dixi in glos. Nec obstat lex qui rome. §. flauius. infra eodem. quia ibi precessit conuentio de seruo manumittendo vestita coherentia cōtractus. ¶ In glos. super verbo probatur

ho probatur in fi. cum glo. ista transit Pe. Iaco. de are. et quidā alij. sed docto. communiter dicunt quod ibi de stipulatione penali an per eius commissionem nouetur primitiua. quo casu nō fit vera nouatio sʒ quasi dicta. l. obligationum fere. in fi. et in hoc casu nil est innouatum per. d. l. fi. sed in. d. l. fi. loquitur de stipulatione coequeua et pariter principali quo casu dicit fieri vere nouatio. et tunc est discordia inter iura antiqua et noua. vt in. d. l. fi. C. de noua. de quo in. l. pe. de preto. sti. et. ff. eo. l. qui vsufr. per Cy. in. l. si pacto quo penam. C. de pac. ¶ Et no. bene gl. que vult qđ in dubio per cōmissionem stipulationis penalis nouetur primitiua. sed contra hoc ob. l. si quis a socio. et si duo societatem. §. pro so. et in. l. predia. de act. emp. in quibus patet quod ad vtrūq3 pōt agi et vno exacto agi potest ex reliquo quod plus est. huius contrarij timore fuerunt noue opi. de quibus statim dicam post glo. super ver. deferendum erit vt sola pecunia debeatur. et sic referet se ad casum resultantem a contrario sensu. ff. in proxi. ver. Ang. vero hic dicebat quod idem defenditur. s. vt sola pecunia debeat. ergo idem intelligere videtur glo. in casu precedenti. s. quod sola pecunia debeatur et subaudi secundum eum. s. et cum exactionis effectu. nam ibi debetur vtrunq3: quia hoc fuit actum. sed non exigitur vtrunq3. tu adde quod hoc dixit propter ea que dixi in tex. super secundo ver. sed non placet vt ibi dixi. ¶ Extra gl. scias qđ circa articulum stipulationis penalis an nouet primitiuam fuerunt octo opi. quas et Ang. hic refert. et Bart. primo posuit que colliguntur ex glo. in. l. si quis a socio. et. l. si duo societatem. §. pro so. et in. l. predia. de act. empti. ad fi. glo. magne. et per Sul. in. l. rescriptum. §. si pacto. ff. de pac. per Dy. et Bar. in hac. l. quarū octaua fuit Bart. qui in effectu concludit quod cōmissio stipulatiōis nouet primitiuā si fuerit interposita ex causa lucratiua. et sic intelligit dictam. l. obligationum fere. §. fi. nec curat an pena sit maior vel minor q̄ primitiua vt ibi. et. l. j. §. item si ita. ad. l. fal. et. l. j. ff. de pe. leg. et. l. si penū. quando dies legati cedat. sed si prima obligatio fuit ex causa onerosa tunc non fit nouatio imo facta exactiōe ex vna poterit peti quod in altera est plus vt dicta. l. si quis a socio. et. d. l. si duo societatem. et. d. l. predia. et. l. apud celsum. §. idem labeo. de doli excep. et. l. qui rome. §. flauius. et. §. duo fratres. ff. eo. Aut precessit stipulatio conuentionalis. et non nouatur per penalem subsequentem illa sola ratione: q2 precedens erat ex causa onerosa assignat rationem differētie: q2 vbi primitiue obligationi ex causa lucratiua adijcitur pena illa pena videtur adiecta fauore promissoris vt sibi liceat penam soluere et euitare prestationem primitiue obligationis. ar. l. si quando. §. heres. de le. j. Quādo vero adijcitur pena obligationi primitiue descendenti ex causa onerosa tūc solum videtur adiecta odio promissoris vt citius soluat metu pene. Pro predicta differentia etiam allegat: q2 non est eadem et par ratio lucra non capere et debita amittere. l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. nec ob. l. si qs a socio. preallegata. vbi vsq3 ad concurrentem quātitatem tollitur primitiua: quia respōdeo quod non tollitur vi nouationis sed vi exactionis vt colligi pōt ex. l. ibi sequenti. et ex nota. in glo. in. l. si quis a socio cum ibi not. et etiam per doc. Item etiam non obstat. l. obligationum fere. §. fi. vbi litera dicit quod quasi nouatio prioris obligatiōis fit. Et sic videtur velle quod vere non nouetur: quia respondeo qđ ibi ideo dicitur quasi nouari ex eo: q2 vsq3 ad lit. cōte. potest solui qđ deuenit in primitiua quod non esset in vera nouatione. Nō autē ex eo quod primitiua obligatio non sit transfusa in penalē. et predicta intelligit vera quando stipulatio primitiua et penalis collata est in eadem psona. secus si penalis collata sit in diuersa persona: quia tunc tollitur primitiua solum ope exceptionis. l. j. §. fi. de stipu. ser. Et circa istam materiam an per cōmissionem stipulationis penalis nouetur primitiua finaliter ponit quandā suā distinctionem latiorem de qua hic per eum. sed Ang. in. l. si insulam. in fi. ff. eo. impugnat opi. predictam. primo in dicto. secundo in ratione. quo ad primum dixit quod videtur contra casum. l. q rome. §. flauius. ff. eo. vbi fuit stipulatio penalis subiecta obligationi primitiue descendenti ex causa lucratiua: quia donationis et tñ ibi nulla fit nouatio quod apparet: q2 agere pōt ibi donator contra donatarium vt libertas pmissa prestetur ad quod agi nō posset si prima esset nouata ipso iure. Item et secundo dicit cōtra casum in. l. rescriptū. §. si pacto. ff. de pac. vbi similiter stipulator ex causa lucratiua eligere pōt an petat penam an velit se exceptione tueri. et tamen ibi loquitur in liberatione gratuita cū non appareat de alia causa ex qua liberatio fuerit facta nisi soluʒ de pacto. tertio pro hoc dicit esse casum in hac. l. ita stipulatus. in fine per locum a contrario sensu. nam hic dixit factam esse transfusionem in penalem si actum est vt debeatur sola pecunia si fuerit cōmissa. ergo a contrario sensu si id non est actū vtrūq3 erit in obligatione licet vnum solum exigeretur videlicet quod placuerit stipulatori. quoniam electio sua esse videbitur dicta. l. rescriptum. §. si pacto. et. l. eleganter. §. si quis post. ver. sed et si post litem. ff. de condi. inde. et. l. siue apud acta. et. l. si quis maior. C. de transactio. bene facit quod notat glo. in. l. cum proponas. C. de transac. nec secūdum eum datur bona responsio ad dicta iura et maxime ad dictum. §. flauius. et. d. §. si pacto. nam dicit Bar. quod in dicto §. flauius. erat causa onerosa quo ad donatorem. sed certe hec responsio confunditur ꝺm Angel. ex duobus. potissime per dicta Barto. in. l. penul. de duobus reis. simpliciter appellat donatorem reum ex causa lucratiua seu promittentes animo donandi quod satis ibi videtur probari. et in. l. falcidia hoc obseruandum ff. ad. l. falcidiā. Item secundo quia nunquam reperitur quod liberalitas ex parte exercentis eam videatur notata ex causa onerosa cum sponte fiat ex mera liberalitate. sed solum mera liberalitas appellatur. l. j. iuncta. glo. et. l. donari. ff. de dona. et. l. hoc iure eodem titu. Item non est bona responsio ad. §. si pacto. inquātum dicit quod ibi loquitur in pacto liberatorio quod non pōt nouari: quia licet naturalis obligatio qua paciscens obligatur ad non petendum possit nouari per commissionem pene: non tamen videtur posse nouari exceptio que causatur ab ipso pacto cū illa non sit obligatio et nouatio sit vnius obligationis in aliam transfusio. l. j. ff. de noua. Et similiter eadem ratione. nec effectus lesionis ciuilis obligationis ex ipso pacto. Sed certe hec responsio Ange. non procedit ex eo quia officium iudicis nullam obligationem presupponit. l. qui per collusionem. §. j. de actio. empti. nec similiter actio in rem presupponit obligationem cum possessio sola ex parte conuenti et dominium ex parte agētis illam producat. C. de alie. iu. mut. cau. fac. l. j. Nec possessio fit modus obligandi. sed contractus vel quasi maleficium vel quasi aut varie figure causarum quorum nullum tunc subsistit. et tamen cōstat nouationem fieri officio iudicis et rei vendicationis. l. emptor. ff. de nouatio. l. j. et. l. vno. de acceptilatio. vnde licet quo ad diffinitionem non possit dici vera nouatio tamen arguendo ab effectu potest dici nouatio cum sit transfusio vnius remedij in aliud. et ita in casu pposito potest dici quod fiat in dicto. §. si pacto. et hoc etiā quod nouari possit exceptio. allegat. d. eleganter. ver. sed et si. ibi cum petitio oritur transactionis exceptio locum non habet. allegat etiam notata per glo. fina. in. l. cum proponas. et quia si obligatio naturalis qua paciscens est obligatus ad non petendum potest nouari per commissionem pene eadem ratione videtur quod possit nouari exceptio que causatur ex equitate naturalis obligationis. l. qui equitate. ff. de doli exceptio. impugnat etiam rationem Barto. ex eo quia pena videtur ratione debitoris adiecta per. l. stichum aut pamphilum. ff. de solu. et per notata per glos. in. l. cum proponas. preallegata. la secūda. nam videtur esse adiecta fauore stipulantis vt semper eligat: quia vbi competunt stipulatori plura remedia ipsius est electio et non rei. l. quod in heredem. §. eligere. ff. de tributo. et. l. ij. ff. de eo quod certo loco. et pro hoc adducit: quia dicit se nunquam inuenisse penam appositam fauore eius qui possit ipsam incurrere. nec videtur etiam iuri consonum cum pena infringatur ex mora que est delictum. l. si filius. cum ibi notatis. ff. de interroga. actio. et. l. omne delictum. §. contumacia. ff. de re milita. vnde non est dicendum quod quis ex delicto possit consequi premium. l. relegatorum. §. fina. de interdictis et releg. nec mora debet esse frustranti proficua sed nociua vt in. c. mora. de regulis iuris. in. vj. Unde propter predicta dixit se dubitare propter varietatem opinionum tātorum doctorum. finaliter dixit quod putat verum esse quod in nulla parte iuris inueniatur stipulationem primam nouari per commissionem pene sed quasi nouari. vt dicta. l. obligationum fere. §. fin. Item vnam dispositionem in aliam transfundi. l. j. §. Item si ita. ad. l. falcid. et. d. l. prima de penu lega. quo vocabulo transfusionis lex vtitur secundum eum: quia non est vera nouatio cum vsq3 ad litis contestationem possit solui quod deuenit in primitiua quod non cōtingit in vera nouatione in qua funditus primitiua obligatio et eius effectus est sublata. l. j. ff. de noua. ¶ Et propter hoc concludit quod propter commissionem pene donec durat soluēdi potestas quod in primitiua deuenit non est facta nouatio. sed quasi quia prima dispositio est in penalem transfusa que transfusio est quedam proprietas nouationis sed quia non est facta ad plenum trāsfusio appellatur quasi nouatio: quia non est sortita omnes effectus nouationes. postq3 autē desinit posse dare quod deuenit in primitiua tunc dicatur facta esse nouatio. et ita intelligatur materia ista. vel potest dici dicit ipse quod in vltimis volūtatibus commissio pene nouat: quia fit transfusio licet ex quadā misericordia et clementia permittatur purgatio more vsq3 ad litem contestatā. in dispositionibus autem inter viuos nō nouat: sed quasi nouat. d. l. obligationum fere. §. fi. nisi duobus cōcurrētibus cum actor non vult quod in primitiua deuenit vel reus id non pōt offerre ex eo quia sit exclusus a tempore vel alio modo legitimo. nā tunc q2 ad plenum facta est trāsfusio dixit qđ vere primitiua est nouata. ¶ Et ex predictis infert ad decisionē. q. dānati ad decem soluenda ad diē et si iste non soluerit pdat pedē: q2 inuito fisco nō pdet pedē ex quo p cōmissionem pene nō fit nouatio nisi cōcurrentibus his que dixi. et hoc vltimū tenet Bar. in. d. q. in. l. cū duob9. §. idē respōdit. ff. p socio. vbi dicit sic se de facto cō-

soluisse. Et vltimate addit Ange. quod per ista verba posita in stipulatione penali vt debeatur vtrũq; pena cõmissa non importatur quod debeatur vtrũq; cum exactionis effectu. sed solum vt non fiat nouatio per cõmissionẽ pene. Et sic mitius operabit̃ ꝙ clausula rato manente pacto de quo dixi. s. in prin. l. Sed aduerte quia hec opi. Ang. non videtur bona nec habere saporẽ maxime in primo dicto. nam si tenemus quod nõ fit nouatio vera do nec durat soluendi potestas quod in primitiua deuenit. sed tamẽ facta sit quasi nouatio ⁊ facta sit trãsfusio sequitur qd̃ ex quo prima est trãsfusa in penalẽ lz duret potestas soluẽdi: tñ nõ poterit agi ad id qd̃ deuenit in primitiua vt aperte colligitur ex. d. l. j. de penu leg. cum ibi no. ⁊ in. d. §. si ita. ⁊ sic remanemus perplexi et magis dubii ꝙ vnquã: quia non videmus solutũ cõtrariũ. l. si qs a socio. ⁊. l. si duo societatem. ⁊. l. predia. in quibus patet qd̃ etiã post cõmissionem pene agi põt primitiua qd̃ nõ deberet esse secũdum istã opinio. ¶ †Item etiam scd̃m dictũ non placet inquantum vult ꝙ in dispositionibus inter viuos non fiat nouatio vel quasi nisi duobus concurrẽtibus de quibus. s. qr videt̃ hec opi. contra casum in. d. l. obligationũ fere. §. fi. vbi aperte litera vult per cõmissionẽ pene translatam esse primã obligationẽ in secundam. ⁊ sic transfusam. ⁊ ideo sicut in vltimis voluntatibus ipse dixit qd̃ post transmissionem agi non põt primitiua vt etiã ꝓbatur in dictis iuribus maxime in preallegato. §. item si ita. ⁊ in. l. j. de pe. leg. ⁊ sic adhuc remanent insoluta cõtraria. nec est verum dicere qd̃ actor possit eligere. quod in primitiua deuenit post cõmissionẽ stipulatiõis penalis. vnde videtur qd̃ opi. Bart. possit ꝓbabiliter defensari. Nec ob. quod notatur in. d. l. cũ duobus. §. idem rñdit. qr alio casu loquitur. Preterea cũ nemo sit dñs mẽbrorum suor. l. liber homo. s. ad. l. aqui. nõ est mirandũ si inuito fisco non põt offerre amputationẽ pedis. facit qd̃ no. in. l. stichus de pe. leg. Preterea ibi forte secus ex eo qr in penis que imponũtur per iudicẽ vel per ius mitior interpretatio fieri debet. l. p̃ses. ⁊. l. interpretatiõe. de penis. Item potest dici qd̃ satis possunt defensari rationes ⁊ responsiones date per Bar. ⁊ etiã ratio sua. et primo responsio data ad. §. flauius. qr aut consideras causam lucratiuã respectu sui ipsius tantũmodo. ⁊ tunc procedãt que dixit hic Ang. aut consideras causam lucratiuã per respectũ ad aliud quod fieri debet ex voluntate donãtis propter ipsam causam lucratiuã. ⁊ tunc non põt negari qd̃ id tale dicat̃ debere fieri ex causa onerosa: qr fieri debet per id qd̃ abest ipsi donatori. facit quod habetur in. l. j. per totum. ff. de condi. ob causam. nã qd̃ fieri debet ꝓpter datũ ob certã causam satis põt dici fieri debere ex cã onerosa. facit qd̃ notatur in. l. is. de dona. ¶ Item videt̃ qd̃ respõsio data ad. §. si pacto. satis possit sustineri propterea quia similia allegata per Ang. non videntur bona. nam actio in rem ⁊ officiũ iudicis magnã similitudinẽ habent cũ obligatione imo ⁊ quandoq; dicuntur obligati qui dictis remediis tenentur. vt probat̃ in. l. actionis verbo. s. ti. j. ⁊ insti. de actio. §. j. cum ibi no. per glo. Exceptio aũt nõ est obligatio sed actiõis exclusio. l. j. s. de except. Et sic tanquã de separatis non videtur bona argumentatio per leges vulgatas. Nec obstat. d. l. eleganter. §. si quis post. quia ibi non dicit nouari exceptionẽ. sed qd̃ locũ nõ hz. i. habere nõ debet ne vtrũq; habeat cõtra mentem ipsarũ partiũ. ¶ Itẽ non obstat qd̃ naturalis obligatio ad non petendũ possit tolli: qr lz illa possit tolli non tñ sequit̃ per hoc quod exceptio causata a pacto liberatorio eque principaliter ⁊ que non est obligatio. sed potius exclusio obligationis debeat tolli. preterea posset dici qd̃ possit nouari etiam exceptio tñ in dubio fauore liberationis lex nõ presumit nouationẽ. ar. l. arrianus. s. ti. j. vt voluit sentire Ray. ⁊ Cy. in. l. si pacto quo penã. C. de pac. ⁊ Dy. in. l. in ꝓuiciali. de ope. no. nũ. ⁊ sic ille. §. non destruit opi. Bar. non obstat ista. l. in fi. qr modicum fundamentum ex ista. l. põt sumi: cũ tex. possit induci pro ⁊ contra. nam lz in ver. sz si ita. faceret pro Ange. ⁊ in ver. quoniã tñ in ver. quod sine dubio. facit in cõtrariũ. vt hic etiam patet ex glo. item saluari põt ratio Bart. per id quod notauit glo. in. d. l. j. de pen. leg. ⁊ in. d. §. item si ita. in quibus dicũt gl. quod testator eo ipso quod apposuit penam videtur voluisse non posse constringi heredem ad id quod deuenit in preambulo legato. ⁊ sic isto respectu non põt negari quod non sit aliquis fauor respectu promissoris. fateor tñ qd̃ in promissore fauor non est in pena: qr ab ipso ꝓmissore inuito pena exigetur. si non soluit vsq; ad litem contestatã quod in primitiua deuenit cuius respectu dr̃ apposita in odium promissoris ad cohereddum eius indeuotionem seu morã vel contumaciam vt dixit tex. in. d. l. j. in fi. de pe. leg. Nec est absonum qd̃ interdum ex pena sequatur per indirectum aliquis fauor debitori iuxta notata in. l. decreto. s. de suspe. tut. ⁊ in. l. prima. de his qui. vt indig. s. Et per hec non obstat q̃ allegat Ang. in contrariũ. preterea põt dici iura per ipsum allegata loquũtur in pena legali: non autẽ in cõuentionali in qua mentem partiũ inspicimus que fuisse videtur vt certo respectu adiecta sit fauore debitoris. Item non põt dici vt dicit Ang. quod hic sit fauore stipulatoris adiecta vt possit eligere quam viam velit: quia si facta est transfusio non debet amplius cadere electio per ea que. s. dicta sunt. preterea supposito quod Ang. dicat verum quod pena esset mere in ocium debitoris tamen stat quod stipulator quando adiicit illam non videatur recedere. sic faciliter per cõmissionem pene quando est ex causa onerosa sicut qñ ex est causa lucratiua cum non sit eadem ratio lucra non capere ⁊ debita perdere ⁊ leges magis subueniant pretendenti causam onerosam ꝙ causam lucratiuam. ⁊ sic hoc respectu saltem posset defensari ratio Bar. lz autem hec opi. Bar. possit defensari vt. s. dixi tamen videtur diuinare ad dictam. l. obligationũ fere. §. fi. dixit hic Bal. quod hec opi. Bar. non videtur vera: quia cõtra casum dicti. §. flauius. non destruendo literam secũdum eum. ideo dicit ipse qd̃ aut constat quid actum sit inter partes ⁊ illi certe standum est. l. qui fidem. de transac. aut nil est actum. ⁊ sic in dubio sumus. ⁊ tũc aut penalis adiectio est eiusdem speciei ⁊ forme. ⁊ tunc nouat̃ vt d. §. item si ita. ⁊. l. j. de penu leg. ⁊. l. obligationum fere. §. finali. ⁊ hic. aut nõ est eiusdem speciei. sed differt a prima qualitate ⁊ specie. vt quia prima contracta ex pacto vel ex cõtractu iuris gentiũ penalis adiectio facta est per stipulationem ⁊ tunc nõ fit nouatio cum adiectio pene differat a primitiua formaliter ⁊ realiter per dictam. l. si quis a socio. cum similibus. s. allegatis. ⁊ est ratio diuersitatis: quia ratiõe omnimode similitudinis faciliier fit trãsitus. l. in rem. §. Item si quacũq;. s. de rei ven. ideo in primo casu fit nouatio. non tamen proprie: quia penalis adiectio venit accessorie. sed transfundit primitiuã in penalem. secus est vbi est dissimilitudo. ⁊ hanc distinctionem probat tex. si bene aduertatur in dicta. l. si duo societatẽ. pro socio. ⁊ est noua opinio ⁊ noua in materia secundum eum. ⁊ secundum hoc licet procederet obligatio stricti iuris. si tamen aliter esset contracta ꝙ verbis non fieret nouatio per commissionem stipulationis penalis. exemplum patet per notata in. l. ij. C. de iure emphiteotico. secus autẽ quando prima dispositio ⁊ ipsa penalis essent eiusdem speciei vt. d. §. item si ita. ⁊ dicta. l. obligationum fere. §. fi. ¶ Sed aduerte quia contra istam opi. fortiter facit quia contra ipsam videtur casus in. l. predia. supra de actio. emp. secundum vnam lec. inquãtum ibi dicitur quod pactum ibi appositum fuit stipulatione vallatum. vñ si velles tenere istam oportet te dicere quod illa lec. non est bona ⁊ diuinet ad illam. l. sed melior sit alia lec. prout ibi sensit glo. prima ⁊ secunda. ⁊ satis puto quod hec opi. possit probabiliter defensari. vnde vel teneas lec. Barto. vel istam Bal. sed lec. Barto. non habet contrarium. d. l. predia. Et sic videtur se melius defensare a contrariis. et per hoc sint expedita que dicta sunt circa stipulationem penalem. Nec ob. opi. Bal. l. j. §. fi. de stipula. seruo. quia respondeo qd̃ ibi loquitur de exceptione doli generali ꝓut est exceptio intentionis vel facti. vel dic secundo quod ideo fit ibi ope exceptionis: quia penalis fuit collata in personam vnius et primitiua in personam alterius. Item nõ ob. opi. Bal. ⁊ Bart. in. d. l. si duo societatem. quia respondit ipse hic quod hic non dicit stipulationem penalem nouare primitiuam sed dicit quod stipulatio coequeua bene nouat primitiuam; quia continet tantũdem quantum illa ex eo quia secũdum ista tempora fiebat nouatio per secundam stipulationem coequeuam quãdo continet tãtundem vel plus. allegat. l. qui vsufruc. ⁊. l. scire debemus. s. eod. Sed certe male ⁊ cõtra iura preallegata. ⁊ contra ea que ipsemet in dictis iuribus notauit. nam etiam secundũ ista tẽpora secũda stipulatio coequeua non nouat stipulationẽ quãdo cõtinebat tãtundem. sed solũ qñ cõtinebat plus vt dictis. ll. ⁊ in. l. qui his. s. eo. Ideo potes aliter dicere vcz qd̃ ibi nil dicitur an stipulatio penalis nouet primitiuam vel non quãdo primitiua esset deducta in stipula. sed bene dicit quod non potest agi pro socio si subiecta fuerit stipulatio coequeua interposita animo nouandi. ⁊ si dicas quod dubium ergo decidit illa. l. Potes dicere quod decidit dubium an quando nulla intercessit stipulatio coequeua vel intercessit non animo nouandi. an tunc agi possit actione pro socio. Et sic in effectu erat idem dubium quod erat in. l. si quis a socio. ⁊ ita videtur sonare. l. illa. ¶ An autem quãdo stipulatio penalis nouet primitiuam ante commissionem eius possit agi primitiua dic vt hic per Barto. circa fin. huius. l. licet glo. videatur variare in. d. l. j. §. item si ita. ff. ad. l. fal. ⁊ in. l. j. de penu lega. ⁊ in. l. duo societatem. s. pro so. non ob. etiam opi. Bart. in. §. flauius. vt patet ex predictis. Item quia dici potest quod ibi sit speciale fauore libertatis quod primitiua non nouetur vt etiam dicit gl. in dicta. l. obligationum fere. §. fin. ¶ Vltimo Bartolus hic tractat materiam. l. ⁊ si post tres. s. si quis cau. per sex principales questio. ⁊ multas alias accessorias quarum prima hec est. Quando committatur stipulatio pura ⁊ simplex. secunda quando cõmittatur stipulatio in diem. tertia quando committatur stipulatio simplex sub conditione. quarta quando committatur stipulatio. ⁊ sic non simplex que incipit a precedenti conditione. quinta quando penalis cõmittatur que incipit a precedẽti pactione nuda. sexta quando cõmittat̃ stipulatio penalis que incipit a precedenti pactiõe vestita. ⁊ in dictis. q. dic vt hic per eum. †Circa primam

Marginal numbers: 12 (left column, at "dum istã opinio. ¶ †Item"); 13 (right column, at "denti pactiõe vestita").

mam tñ.q.in qua concludit quod obligatio pura statim cõmit-
tatur nisi insit dies tacite ex natura rei in obligatiõe deducte vel
conuentionis.exemplũ prime: si promisi facere domũ vel dare de-
cem rome.ff.l.continuus.§.item qui insulam. exemplum secunde
si promitto fructus nascituros.l.j.de condi.et demon. Et.l. inter-
dum.ff.eo.fatetur tñ quod in omni obligatione quãtumcũq3 pu-
rissima indulgetur a.l.tempus solutionis miserationis causa qḋ
regulariter nõ reperitur a iure determinatum. et sic relinquitur
arbitrio iudicantis.l.quod dicimus.et.l.ratũ.de solu.fallit in cõ
stituto in quo est determinatus terminus decem dierum.l.pmis
sor stichi.§.j.de cõsti.pec.et vide omnino in.l. liber homo.§.x.j.e.
et quod ibi dixi.fallit secundo in actione iudicati de dote vbi est
tẽps anni.l.j.§.exactio.C.de rei vxo.actione tribuitur enim a iure
vt ibi patet.et sic est inducta miserationis causa. Et si dicas quis
est effectus an tempus insit obligationi ex conuentione vel ex na
tura contractus vel rei.an vero miserationis causa detur solutio
ni.respondit Ang.qḋ propter multa differentia que est precipue
propter quatuor.primo propter compensationem:quia põt obij-
ci compensatio de debito qñ miserationis causa indulgetur tẽps
solutioni licet id nondum sit elapsum.casus est singu.et no. in.l.si
cum militi.ad fi.de compen.secus quando tẽps obligationi inest
l.quod in diẽ.ff.de compen.et in hoc bene dicit. secundus est effe-
ctus propter duplicãdas inducias si ante tempus agatur per.§.
hodie.insti.de excep.nam id solum locum habet quando dilatio
inest obligationi solum ex facto vel ex natura obligationis.vt.d.
§.hodie.secus in tempore indulto miserationis causa cum.l.per-
mittat.j.id agere secundũ eum. ¶ Tu adde quod istud non vi-
detur bene dictum quia.l.nõ permittit agere infra tale tempus
vt est tex.expressus in.l.itra dies.ff.de re iudi.et in.l.fi.C. de vsur.
rei iudi. Et ideo videtur quod tunc si quis agat anteq3 erat tẽps
duplicari debeant inducie.et hoc aperte voluit Inn. in.c.j. in gl.
fi.de plus pet.vbi expresse dicit agẽtem ante.x.dies in constituto
vel ante tempus datũ iudicatis incurrere penam illam vt indu-
cie duplicentur. ¶ Et an eo casu quo duplicari debeant inducie
debeat duplicari solum tempus quod restabat an vero totũ tẽps
quod a principio inerat seu appositum erat.dic vt per Bar.in.l.
aut dãna.§.quisquis.de pe.vbi dicit quod solũ quod extabat du
plicari. ¶ Tertius est effectus propter inchoandum cursum pre
scriptionis:quia tempus datum miserationis causa non impe-
dit ipsum inchoari vt dicit pbari per.l.cum notissimi.§. illud.C.
de prescri.xxx.an.iuncta.l.in rebus.§.fi.C.de iur.do.secus in tpe
in alio.vt.d.§.illud.et pro hoc allegat q2 intra tempus datũ mise
rationis causa videtur posse agi deducto tñ cõmodo medij tpis
l.si constante.§.quoties.ff.so.ma. ¶ Tu adde quod hoc dictũ nõ
videtur verum.et videtur contra glos.in.d.§.illud.quã sequũtur
doc.et maxime Cy.vbi glo.dicit aperte quod.d.l.in rebus.§.fi.in-
quãtum dicit prescriptionem inchoari contra actionem de dote
statim soluto matrimonio debere intelligi in rebus immobilib9
quo casu non datur annus.secus qñ dos constabat in rebus mo-
bilibus quo casu datur annus.et sic demũ post annũ incipit cur-
rere prescriptio.et pro hoc facit quia non valenti agere nõ debet
currere prescriptio.l.j.in fi.de anna.excep.et sic nõ debet imputa-
ri mulieri si non egit infra annum eo casu quo agere nõ poterat
nec effectualiter exigere.et pro hoc facit.d.l.intra dies.vbi aperte
dicit infra tale tempus datum miserationis causa non posse age
re. Nec ob.d.l.si constante.§.quoties:q2 ibi loquit eo casu in quo
suspect9 erat maritus.et sic ex quo dissolutũ erat matrimonium
tenebatur satisdare de dote restituenda veniente tẽpore pro tan-
to.vel debet satisdare si põt.vel si non potest consulitur a.l.vt in-
terim possit agere.adducto tñ cõmodo medij temporis.al's autẽ
remanemus in regula quod ante diem agi nõ põt.et sic nõ debet
currere prescriptio. ¶ Quartus est effectus secundum eũ ppter
exceptionem dolo facis de qua in.l.dolo.de doli excep.nam petẽ
ti aliquid qḋ oportet ipsum restituere post tempus non põt op-
poni exceptio dolo facis.l.fi.vt leg.no.ca. Nam hoc verũ in tem-
pore quod respicit obligationem.secus si miserationis causa sit
indultum solutioni ar.l.quod dictum.ff.de compẽ.et iste effectus
satis potest tolerari l3.ll.allegate per Bart.nõ probent vc3.l. nu-
pta.§.fi.ff.so.ma.et.l.si donaturus.de cõdi.ob causam. hoc tamẽ
videtur fallere si dolus eius contra quem agitur interuenit. nã
tunc propter delictum eius non poterit dictam exceptionem op-
ponere l3 tempus solũmodo sit inductum solutioni miseratiõis
causa.facit.l.si mulier.§.rerum.et.l.ob res.ff.re. amo. et ad predi-
4 cta bene facit quod no.glo.in.§.fi.insti.de inuti.stipu. ¶ † Circa
secundam.q.qñ est obligatio in diem certam adde dictis suis in-
quãtum dicit quod vbi ex natura cõtractus vel rei a.l.tacite.sub-
intelligitur certa dies tunc nata est obligatio sed nõ actio per.l.
interdum.ff.eo.et.l.si tutor rei publice causa.§.fi.cum.l.se.ff.de tu-
tel.et ratio.di.quia nõ videtur quod hoc indistincte procedat imo
videtur quod sit interdum etiam nata actio.sed obstat exceptio.
l.ij.§.si quis ita stipuletur ephesi.ff.de eo quod cer.lo.vbi patet q
tunc inest tempus ex dispositiõe.l.vc3 tempus infra quod possit
ire ephesum.et tamen ibi dicit litera.quod si actor egit perpẽram
egit.et sic male agit.l.j.in fi.ff.quando dies leg.vsusfr.ce. Et sic vi-
detur quod sit nata actio.s3 ob.exceptio vel dic si vis tenere opi.
suam quod ibi dicit perperam exponi debet.i.nullo modo vt in
simili dicitur in.l.item quia.ff.de pac. Nec est absonum talẽ expo
sitionem fieri causa euitande contrarietatis per.d.l.interdũ.ff.e.
Item adde inquantum dicit quod manet differentia an sit nata
obligatio et actio.sed ob.exceptio.an vero sit nata obligatio sed
actio:quia hoc secundo casu etiam reo nõ opponente ipse absol-
uetur:q2 actor sine actione reperitur experiri.nam Bal. hic dicit
quod istud videtur contra casum.§.preterea.insti.de excep. et me
lius facit.§.hodie.eo.ti. Ubi videtur necesse esse exprimi.l3 actio
non sit nata vt quando dies inest tacite ex.l.dispositione.nec ob.
qḋ sine actione experitur nemo:quia verũ est si excipiatur.al's se-
cus.allegat tex.in.l.cum putarem.fa.her.et in.l.posthumus.§. ex
his.ff.de inoffi.test.fatetur tamen quod hoc põt opponi a iudice
si sibi vt iudici constat diem non cessisse.l.vbi pactũ.cum sua glo.
C.de transac.facit.l.fi.de peti.heredi. Tu adde quod per hoc in
effectu non reprobatur dictum Bar.si bene quis aduertat. nam
pcedit quãdo sibi vt iudici constat diẽ non cessisse.et pro hoc vult
reum absolute.al's posset procedere dictum Bal. ¶ Item adde
inquantum dicit quod vbi in obligatione est dies incerta quãdo
sed certa an vt est dies mortis qḋ non est nata obligatio nec actio
l.j.C.vt ac.ab here.et contra here.licet glo.ibi sentiat cõtrarium.
et non bene secundum eum per illum tex. ¶ Et per glo.in.l.in oi-
bus.ff.de reg.iur.vbi glo.videtur tenere quod est dictum.et sit ra
tio ppter interusurium mediĳ temporis quod est incertum.ideo
non nascatur obligatio nec actio ante diem sicut in fructibus fu-
turis. Sed Bal.non placet hec ratio:quia non videt ad quid cõ
sideretur interusurium cum super eo non cõtrahatur.ideo dicit
forte posse dici quod ante diem sit nata obligatio ne al's contra-
ctus sit inutilis per.l.quecũq3.ff.tit.j.et.l.stipulatio ista.§. alteri.
ff.eo.actio vero non sit nata.et pro hoc quia si obligatio non esset
nata solutum ante posset repeti vt indebitum contra.l.nam si cũ
moriar.de condi.inde.nec ob.d.l.j.C.vt ac.ab herede et contra he
redem.vbi litera videtur velle quod etiam obligatio non nascat
quia rñ.quod debet intelligi in die incerta an et qñ. Sed tu adde
quod hec solutio destruit illam.l.ideo verior videtur opi. Bart.
Nec ob.quod debet posse repeti solutum ante diem:quia dico q
non sequitur:quia l3 interim non sit debitum.tñ satis est qḋ cer-
tum est oĩno futurum esse debitum ad impediẽdum repetitionẽ
15 indebiti.et hoc voluit illa.l. ¶ † Ultimo adde inquantum dicit
quod euentus conditionis non constituit quem in mora.nã hoc
fallit ẽm Bal.in conditione apposita causa multiplicande obli-
gationis:exemplum in legato penoris annuo.nã pro primo an-
no est purum pro sequentibus conditionale.et tamen secundum
eum videtur quod incontinenti cedẽte die obligationis nisi fiat
solutio constituatur quis in mora quod apparet quia si est adie-
cta pena non admittitur purgatio more secundum eum.allegat
l.j.ff.de penu leg.quod non esset si conditionis existentia cum in-
terpellaret.et hoc est ideo vt euitetur necessitas multiplicis inter
pellationis. Item forte est speciale fauore alimentorum ne inte-
rim quis fame moriatur. Tu adde quod ista opi.nõ videtur bo-
na quia lex.j.de penu leg.nõ videtur probare id quod ipse dicit
vt plene notatur in.l.si insulam.ff.eo.per Bar.

Summarium.

1 Priuatio habitum presupponit.
2 Principalis reus quando prius excuti debeat q̃ fideiussor.
3 Excipere nemo debet nisi sua intersit.
4 Iudici qualiter constet reum soluendo non esse.
5 Possessores pignorum an debeant citari dum pronunciatur ad pignora deueniri.
6 Citari an debeant nominatim omnes de quoꝝ preiudicio agit.
7 Citatio generalis quando sufficiat.
8 Habitus an semper sequatur priuationem.
9 Priuationem allegans an censeatur habitum confiteri.
10 Manumissum se asserens seruum se fuisse fatetur.
11 Mentiri quandoq3 licet.

Decem. Non sequit priuatio nisi pcedat habit9 vel sic. Nõ põt eẽ priuatio nisi habitu p-
1 cedente.h.d. ¶ † No.q priuatio psupponit habitũ.fa
cit.l.manumissiões.de iusti.et iur. ¶ Itẽ no.q nõ dĩt
dici duo rei esse obligati qñ alter eoꝝ solũ exigi pt altero excusso.
¶ In glo.super ver.solutus.in fi.reprehẽdit eũ hic Paulus ẽm
intellectũ hunc qḋ.ff.dixi pape.vc3 meuiũ absolutũ si titius satis-
fecerit.et hoc indicat per rõnem in ver.et soluente.vc3 q nunq̃ in
obligationẽ incidit ergo liberari nõ põt. Nec ob.q liberato vno
ex correis etiã alius liberat:q2 nõ sunt duo rei vt hic dr in ver. nõ
eũ.et ista est mens tex.ẽm istũ intellec.q2 interdũ verbũ absolut9
et verbũ liberatus ponit iproprie vt pt3 in diuina scriptura: eri-
puisti animã meã de inferno.l.cõditiones in preteritũ.ff.e. ¶ In

2 glo. super ver. excussum. in fi. Nota ex hac glo. † qd illud quod dicit quod prius debet excuti reus principalis: et postea fideiussor vt in auten. presente. C. de fideiusso. debet intelligi quando a principio tempore quo qs vult agere cotra fideiussorem non est certum principalem non esse soluendo. secus si esset certum. ¶ Et p hoc videt qd si reus non pot conueniri ex eo qr factus est rebellis ciuitatis manifestus ante ipsam excussionem poterit deueniri ad fideiussores. et similiter si qs fideiussit p tyranno. facit qd notat gl. ij. in prin. ff. q sat. cog. et qd notatum fuit i. l. si quis stipulatus sit stichum. ff. e. et sic dicit Bart. se de facto dixisse in marchia de quo etiam p eum in. d. l. fi. si cer. pe. ¶ Et p predicta videt posse attentari qd si constet principalem ee rixosum et non soluentem sine litigio etiam qd vere dz qd tunc satis dici potest eum non esse soluendo constare ex eo: qr qs dicit idoneus non tam ex facultatibus quam ex fide et conueniendi facilitate. l. si qs stipulatus sit stichum. §. fi. ff. e. et d. l. ij. in prin. cum gl. sua. et hoc casu poterit primo loco deueniri ad fideiussores. et hoc videt esse satis de mente Barto. si qs bene aduertat p id qd hic dicit. et in. l. fi. si cert. pe. qd est valde no. Sed aduerte: qr Jac. bu. in auten. hoc si debitor. C. de pig. sentit contrarium etiam contra istam gl. nam ibi dicit qd lz constet debitorem non esse soluendo seu nulla bona habere dz nihilominus fieri excussio per §. sed neqz in auten. de fide. col. j. dum dicit q oporteret transiri p psonales actiones contra debitores anteq deueniat ad pignorum possessores. sic et alias sm eum non sufficit q eximat nisi iudicialiter sciat l. nomen. C. que res pig. ob. po. et l. emptor. cum ibi nota. C. de euic. et sic dicit tenere doc. sed certe hec sua opinio communiter non tenet vt patet ex nota. hic et in. d. l. fi. nec Ang. ipsam sequit lz de ipa non faciat mentionem. et pro glo. videt esse casus in. d. l. fi. si cer. pet. Et ideo in dubio non videt ab illa recedendum. nec ob. ter. in. d. §. lz neqz qr dz limitari et intelligi qn non constat principalem non esse soluendo. per. d. l. fi. si cer. pe. Nec est nouum q. l. antiqua distincte loquens determinat nouam indistincte loquentem vt notat in auten. offerat. C. de lit. conte. et l. non est nouum. et l. nam et posteriores de. ll. nec ob. d. l. nomen. et d. l. emptor. C. de euic. qr in alijs casibus loquuntur. et de separatis non fit recta illatio. l. fi. ff. de calum. plus dixit hic Ang. posse attentari secure q etiam vbi non est notorium principalem non esse soluendo: si tamen in iudicio intentato contra fideiussorem fit plena fides q debitor non est soluendo pcedet iudicium contra eum dummodo replicet contra opponentem q non pt conueniri ante excussionem q ipse opponens non debet audiri sup sua exceptione: qr eius non interest eam opponere: qr reus non est soluendo. p quo allegat glo. sm vnam opi. in. l. nisi hoc actum. ff. de pac. † Nemo enim pot opponere exceptionem quam opponere non interest sua cum vires exceptionis ex psona opponentis debeant estimari. l. militis. §. veteranus. ff. de test. mili. et l. ille a quo. §. si de testamento. ff. ad trebel. et l. q ex liberis. §. ex testamento. C. de secun. ta. et qr paria sunt non posse opponere vel non opponere constat aut q si fideiussor non opponit exceptionem pposterationis qd pcedit iudicium per no. in. l. ij. C. coi diui. et l. si mancipium. §. si coi. ff. de euic. ergo et c. vis ergo erit in forma practitandi sm eum. ¶ † Sed iuxta pdicta pot esse dubium qualiter fiat certum seu notorium indici q reus non est soluendo. concludit hic Bar. q in ciuitatibus in qbus est estimum q facile erit hoc ostendi vez monstrando libros in qbus apparet quantum habet in bonis si alius vult dicere q plus habet in bonis pbet p nota per glo. in. l. cum de. l. ff. de pba. pro hoc allegat Bal. l. j. C. de ap. pu. lib. x. et l. iura. C. de omni agro deser. lib. xj. sed ipse credit contrarium: qr non sequit de necessitate hz tantum in bonis ergo non habet plus. et ideo cum istud plus non esse in bonis quo ad hoc vt possit deueniri ad pignorum possessores sit in conditione. et sic conditio negatiua oportet q primo liquidet que liquidatio primo fieri poterit p exploratorem. i. per nuncium missum autoritate iudicis: vt in. l. hoc iure. ff. e. secunda est p iudicis declarationem: qr iudex debebit semper hoc interloqui per. l. ita stipulatus. ff. e. vbi declaratum fuit et c. Et sic obseruat consuetudo sm eum. Nec ob. iura contraria: qr fatet q per librum estimi iter ipsum cõe et allibratum pbat rei valor et q res posita in estimo est in bonis eius ex quo sic reperit. facit. l. forma. ff. de censi. et l. mediterranee. et l. qd locis. C. de anno. tribu. li. x. Non aut pbat p dictum librum eum non plus habere nec operat illud estimum inter priuatum. l. si functiones et l. censuales. C. de dona. et C. de rei vendi. l. si solennibus. et facit. C. res inter alios acta. in rubro et nigro. et hoc etiam sequit hic Ang. non respondent tamen predicti aliter ad. d. l. cum de. l. Sz potes dicere qd ibi loquit in actu in quo habet respectus ad preteritum vez an fuerint plures in bonis tempore mortis defuncti an plures debuerunt describi in actu inuentarij. sed hic loquit in actu in quo habet respectus ad psens tps vez an qs soluendo tpe quo nunc agit ideo secus nam possibile est q tpe facti estimi non erat soluendo. sed nunc sic multa bona post estimum factum possibile est eum acquisiuisse. ar. l. si defunctus. C. arbi. tu. Et sic non bene pot apparere an de presenti sit soluendo ex sola inspectione estimi maxime in ciuitatibus in qbus non mutat annuatim liber estimi. sed solum post plures annos vnde possibile est qd post estimum factum quesiuit multas pecunias et multa bona immobilia que nunc non sunt descripta in libro estimi. pro predictis etiam facit qr quem non esse soluendo videt esse mera negatiua. vnde non videt posse transire in notorium p notata in auten. q semel. C. quo. et quando iu. et l. actor. C. de proba. qr non ens non bene pot deduci in cognitionem hoim seu subiecti cognitioi sensus corporalis. pot tamen forte esse famosum. vnde forte voluerunt glo. hoc sufficere cum non dicatur constare non esse soluendo qn communis fama est ipsum non esse soluendo. vt qr nulla bona immobilia possidet nec etiam mobilia que appareant saltem et mendica forte et male se habet in vestibus et similibus et satis videt dicta opi. Ange. a Bal. pcedere de mente iuris nedum quod dictum est de libro estimi opi. aut Bart. posset satis pcedere quando disputaret an tempore esti-

5 mi facti haberet plura bona quam ibi sint descripta vel non. ¶ † Juxta predicta etiam pot dubitari an in excussione et pnunciatione qua pronunciatur deueniri ad possessores pignorum vel ad fideiussores debeant citari ibi possessores vel fideiussores. fuerunt opi. Ja. de are. qd sic per. l. ij. C. si ppter pub. pensi. Jaco. butri. contra exceptio. legatariorum qui non citant quando pronunciat testamentum inofficiosum. l. papi. §. si ex causa. supra de inoffic. testa. Sed p prima opi. facit glo. in. l. cum miles. §. j. ff. ex qui. cau. ma. Bar. hic tenet quod sufficit citatio generalis per tubam quod quicumqz vult defendere talem compareat et c. per auten. si omnes. C. si vt se abhere. absti. et l. si eo tempore. C. de remis. pigno. Bald. vero hic dicit qd cum pcessus discussionis non ordinet contra debitorem sed principaliter contra ipsos pignorum possessores et fideiussores. et sic in eorum pniciem vt possit contra eos veniri qd si possessores sunt certi et fideiussores debent nominatim citari per notata in auten. de here. et fal. §. j. iuncta glo. col. j. et l. j. §. pe. ff. de ven. inspi. vbi vero non sunt certi tunc sufficit generalis pclamatio vt ibi. nec ob. d. l. si eo tempore. qr ibi actus distractionis non ordinabat principaliter contra creditores imo contra ipsum debitorem in cuius piudicium pignus vendebat. et eodem modo non ob. aut. si omnes. qr ibi principaliter petebat restitutio in fauorem minoris. secundario in odium creditoris ideo sufficit generalis proclamatio. et iste est verus intellectus dictarum. ll. et d. §. si ex causa. et hoc etiam sequitur hic Ang. dicens q hic sunt duo iudicia quorum vnum est preparatorium alterius. Sz aduerte qr primo esset videndum an sit necessaria pnunciatio valida super excussione. secundo psupposito q sit necessaria vel non sit necesse citari possessores qn fit ipsa excussio. item et tertio supposito qd sit necesse citari an sufficiat citatio generalis. ¶ Circa primum sentit hic Barto. qd sit necessaria pnunciatio. et idem sentit Bald. vt patet ex illis que dixi. ff. post eum et maxime in precedenti. q. et hoc tenuit Bar. aperte in. l. stipulatio. §. habet. de ope. no. nun. ibi tamen refert Jac. bu. tenere contrarium p. l. sancimus. §. fi. scdm vnum intellec. glo. C. ad treb. nam videtur qd sufficiat reperiri in actis nuncium vel nuncios retulisse nihil reperiri de bonis. et hec opi. but. videt satis de iure posse defensari per. d. ter. cum sua glo. licet tutior sit ad euitandas opiniones opi. Bar. Nec ob. rones quas facit Bar. in contrarium in. d. §. habet. qr re vera non astringunt de necessitate si quis bene inspexerit. et qd de iure hec opin. possit defensari videt Ange. in. d. §. habet. voluisse in voce dum legebat: licet in scriptis hoc non declararet. et hoc supposito videt posse dici qd si solummodo fiat excussio. qr illa ordinat principaliter contra debitorem condemnatum vt satis fiat creditori de ipsius bonis. et sic pro executione snie qd tunc satis procedat opi. Barto. qd sufficiat generalis citatio: qr etiam forte nulla de iure tunc requireretur per ea que. j. dicentur. Si autem petatur pronunciari discussionem esse legitime factam: tunc qr iste actus principaliter decidit contra fideiussores et possessores possit procedere opi. Bal. et

6 Ang. p pro hoc apparet quid dicendum circa scdm et tertium tamen vt clarius pateat ista materia si queritur. † an nominatim sint citandi oes illi de quorum piudicio agit. potes sic concludere qr aut actus q gerit tendit ad preiudicium vnius per prius ita qd demum exclusio illo alius subrogat in iure illius. non aut habet ius vel interesse de presenti: et tunc sufficit illum solum citari. l. j. §. pe. de ven. inspi. ro qr inspecto tempore presenti non videtur agi de preiudicio alterius et ibi patet aut tendit pariter: et vniformiter agi ad piudicium plurium. et tunc oes nominatim sunt citandi. d. §. pe. aut tendit ad piudicium plurium sed non vniformiter vt qr principaliter tendit ad preiudicium vnius. et tunc ex illo actu alius etiam posset ledi. et tunc aut ille alius voluit obligari expresse vel etiam tacite ex iuris intellectu in casu iudicij agitati et finiti cum illo ad cuius preiudicium agitata principaliter ordinant. et tunc non est necessaria citatio. exemplum in fideiussore de iudi. sol. l. l. j. iud. so. et i casu huius. l. vbi videt sufficere debitorem esse excussum et non esse satisfatum agenti nec aliud videtur requiri hic. et sic non requiritur in casu huius. l. me uium citatum esse in dubio contra titium agitato. et est ratio pdictorum qr in dictis casibus videt quis expresse voluisse obligari in casu iudicij agitati et finiti cum illo ad cuius piudicium ordinatur principaliter iudicium. idem si tacite id voluerit ex iuris intellectu. exemplum in fideiussore et pignorum possessore. exemplum in aut. presente. C. de fideius. et in auten. hoc si debitor. C. de pigno. bene facit qd habet in d. §. fi. insti. de replica. vnde forte hoc casu si sequamur opi. Ja. but. que colligit ex. d. l. sancimus. non erit necesse qd reperiat citatus modo aliquo

aliquo in prio iudicio agitato ꝯ debitorē fideiussorē vel pignorū possessorē. fateor tñ ꝙ si creditor porrigeret petitionē suā corā iudice. ꝛ narraret excussionē factā ꝛ peteret ꝓnūciari legitīe factā debet citari fideiussor vel pignorū possessor: q2 ille actus tūc ordinatur ad eoꝝ preiudicium. ꝛ tunc satis puto quod illi qui essent certi noīatim essent citandi alij per generale proclama. arg. eius quod notat glo. in. d. aut. si oēs. ꝛ. d. §. sancimus. ꝛ per Inn. in. c. in nostra. de procu. in pe. ꝛ vlti. col. aut ille alius nec expresse nec tacite voluit se obligare in casu iudicij agitati ꝛ finiti cum alio. ꝛ tunc preiudicabit regulariter illi alij si non fuerit citatus. fallit si condēnatio facta cum principali esset preābulum executionis fiende cum alio ad publicam vtilitatem burse fiscalis. l. in cognitione. §. j. cum ibi notatis per glo. ad fil. ꝛ notatur per Bar. in. l. cum filius. in prin. ꝭ. eo. Fallit etiam in casibus in quibus sententia facit ius. l. pap. §. si ex causa. de inoffi. testa. ꝛ in. l. sepe. de re iudi. Et sic intelligatur glo. no. in. l. de vnoquoq. ꝭ. de re iudi. vbi videtur velle quod semper sufficiat citari illū de cuius p̄iudicio principaliter agitur. sed intellige glo. illā glo. secundum predicta alias aūt regulariter non preiudicabit alteri qđ factum est cum alio nisi fuerit citatus per id qđ no. in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. per Cy. in. l. j. ad fi. C. qui accu. non pos.

7 ¶ † An aūt tunc sufficiat generaliter citari videtur dicendum qđ nō si sunt plures ꝛ certi quibus pōt preiudicari. Si autē ignorētur vel possent verisimiliter ignorari tunc ꝓpter tales sufficiet citatio p proclama generale. vt. d. aut. si oēs. ꝛ. d. §. sancimus. ꝛ. l. si eo tempore. de remissi. pi. lꝫ Bar. aliter loquatur. ꝛ non bene per predicta ꝛ per no. per Inno. in. c. in nostra. de procu. in pen. ꝛ vlt. col. ꝛ in. c. fi. de ma. et obe. ꝛ in. c. fi. qui ma. accu. po. vel forte potes dicere in hoc vltimo casu prout sensit. ꝭ. Bal. ꝛ Ang. in responsione ad. d. aut. si oēs. ꝛ ad. d. l. si eo tpe. sed tutius puto esse qđ dixi p text. in. d. aut. si oēs. ꝛ per nota. per Inno. in. d. c. in nostra. vbi sentit qđ etiam in casu aut. si oēs. illi qui sunt certi sunt noīatim citandi. saltem si sunt in eadem ꝓuincia.

8 ¶ † Ultimo tangit hic Bar. nunquid posita priuatione sequatur positio habitus de quo hic tāgit Bal. ꝛ Ang. ꝛ diuersimode loquunť. sed plus placet doctrina Ange. nam. ex dictis Bart. sequereť qđ qui dicit se absolutum ab excōicatione vel bāno. non ꝓpterea confitereť excōicationē vel bannū ex eo: q2 quis non pōt facere se exbānitū vel excōicatū si non est. sed illud non videtur verū: q2 lꝫ ille qui dicit se exemptū de bāno nō confiteatur intentionē aduersarij dicentis eū bānitū imo negat bānū de presenti. tñ non est verū quod negetur bānū de preterito imo confitetur ipsum lꝫ inane ꝓpter absolutionem a banno quā ipse ponit. ꝛ ideo non debet sibi preiudicare habitus qui videtur per ipsum confessari: q2 cōfessio debet accipi ꝓut iacet. ꝛ ideo nō pōt ex hac opinione dānari. ꝛ hec est ratio huius. l. ꝛ. l. nō vtiq. de except. Non aūt illa q2 per confessionē non possit sibi preiudicare: q2 furem non facit sola confessio vel homicidā. tñ ille qui confitetur homicidiū vel furtū preiudicat sibi saltem quo ad preiudiciū pecuniariū dūmodo ab alio sit factum. l. qui stichū. ꝭ. de confes. l. inde neratius. ad fi. ꝭ. ad. l. aquil. ꝛ. l. qui seruū. ꝭ. de inter. actio. vnde hec sunt valde diuersa inter se an ille qui proponit talē exceptionē confiteať intentionē actoris ꝛ dicendum qđ nō imo negat. ꝛ sic intelligitur. l. nō vtiq. prealleg. ꝛ bene facit quod no. gl. Jo. an. in. c. exceptionē obijciens. de reg. iur. li. vj. An vero confiteatur factum cuius allegať priuatio. ꝛ dicendū qđ sic tñ q2 dicta confessio habet secū annexam priuationem de presenti nō est sufficiens ad condēnatoriā. sed bene videtur sufficiens ad excludendum a testimonio vt in aut. si dicatur. C. de testi. ꝛ eadem ratione ab agendo quousq ponens priuationē in sui fauorem liquidet illam. vnde videtur qđ si contra agentē opponatur ꝙ sit seruus et ipse replicet manumissum: qđ q2 presupponit se fuisse seruū nō videť audiendus si negetur manumissio nisi primo de illa doceatur. ꝛ sic de ipsa priuatione seruitutis vel saltim se esse in q̄si possessione libertatis per no. in. l. ius eius. C. de proba. Jūgendo dicta Bar. Bal. ꝛ Ang. simul. Quia aut priuatio presupponiť pro constanti ꝙ sit vera: ꝛ tunc sequitur necessario ꝙ sit positio habitus vt hic ꝛ. l. si homo mortuus. ꝭ. eo. quandoq poniť pro cōstanti quod est falsum ꝛ tunc non sequeretur positio habitus per notata in. l. cum de indebito. ꝭ. de pba. ꝛ in. l. iubemus. de libe. causa. quādoq simpliciter ponitur priuatio nec aliter constat an sit vera vel falsa. ꝛ queritur an videať positus habitus: ꝛ tunc cōclude quod aut ponitur priuatio a iureconsulto cuius proprie est loqui ꝛ non improprie. ꝛ tūc videť poni habitus vt hic. ꝛ. l. iul. ꝭ. de re iudi. quandoq apponitur a parte. Et tūc si fit super eo super quo pars habet ex sola voluntate potentiam priuandi ꝛ inducēdi. exemplum in vltima voluntate per notata in. l. si mihi et tibi §. in legatis. de leg. j. iuncta glo. in. l. cum tale. §. falsam. de condi. ꝛ demon. ꝛ quod ibi notať per Bar. ꝛ tunc presumitur habitus vt dictis iuribus. quandoq non pendet a sola voluntate partis habitus seu potentia priuandi ꝛ inducendi. ꝛ tunc ꝭm Bart. ad eius preiudicium sequitur positio habitus duobus concurrentibus. primo qđ agatur de tali re vt ponens possit sibi preiudicare per confessionem. secundo quod aduersarius consentiat etiam in priuatione seu etiam illam fateatur al's non sequitur positio ad preiudicium ponentis priuationem saluo casu aut. si dicatur C. de testi. ¶ Et per predicta decidit an ille contra quem excipiť de excōicatione triplicet de absolutione videatur fateri habitum excōicationis ad sui preiudicium ita quod non doceat aliter de absolutione nec de excōicatiōe si repellatur de quo tetigi. ꝭ. Sed tu dicere potes ꝭm Ang. si queratur an in hoc casu dubij quādo quis ponit priuationem nec aliter constat sit vera vel nō an videtur ponere vel fateri habitum tacite inclusum in priuatiōe ꝛ dic quod non quo ad hoc vt habitualiter non ꝓbato plenū preiudicium afferatur ponenti priuationē. vt sic ex illa subintellecta confessione habitus possit condēnari: quia negat in effectu intentionem agentis ꝛ habitum de presenti lꝫ videatur in preteritum fateri. ꝛ ideo nisi habitus aliter probetur non poterit ex hac aliter condemnari per. c. exceptionem obijciens. de reg. iur. lib. vj. cum ibi nota. sed bene forte repelli poterit a testimonio ꝛ ab agendo propter talem tacitam confessionem habitus per. d. aut. si dicať. vt superius est dictum. ꝛ pōt esse ratio q2 posse agere ꝛ testificari solum conuenit habilitati persone. ideo de eius persona ꝛ ipsius habilitate prius est querendū. arg. l. si queramus. ff. de testa. ꝛ. l. non ignorat. C. qui accu. non pos. ꝛ quia ad officium iudicis spectat personas inhabiles repellere. l. quos ꝓhibet. ꝭ. de postu. Et predicta intellige qñ quis confitetur priuationem directe. exēplū si agitur contra aliquem tanq contra obligatū ꝛ ipse dicit se absolutū ꝛ liberatū. vel si excipitur contra agentē qđ est exbānitus vel excōicatus si ipse replicat se absolutum vel exemptū a banno. Sed vbi directo non ponit priuationem sed quēdam actum habilem ad priuandū si quid priuandū inueniret. ꝛ tunc nullo modo per hoc cōfessatur habitus quo ad aliquem effectū. exemplū in conuento ad decem qui hoc solum allegat: q2 soluit vel quod habuit pactum de non petēdo: pōt enim esse ipsum soluisse ꝛ pactū habuisse. ꝛ tñ nulla precessit obligatio. l. cum de indebito. ꝭ. de proba. Si aūt quis confiteretur obligationem explicite. sed diceret se absolutum vel sibi factum pactū vel se soluisse tunc intentio aduersarij esset fundata. ꝛ sic de habitu satis diceretur cōstare ꝛ incumberet probatio allegantī absolutionem pactū vel solutionē. l. ij. ꝭ. de pba. ꝛ etiam facit. l. j. C. de proba. ꝭm Ang. ¶ Tu adde quod de hoc vltimo dicto qñ quis forte dicit sibi mutuatū sed se soluisse vel sibi factum pactum quod sibi preiudicet est glo. or. in. l. exceptionē. C. de proba. idē tñ videtur sentire lꝫ nō ita clare in. l. si quidem. C. de excep. ¶ Item adde qđ inquātū Ang. dicit qđ qui allegat solutionē vel pactū de nō petendo nō videtur ponere habitū ad aliquem effectū videť esse contra casum. d. l. cū de indebito. quē ipse allegat. vbi qui dicit se soluisse debet ꝓbare qđ nō fuit debitū qđ soluit alias succūbit. sed si vis sustinere eum potes dicere qđ ibi nō ꝓsumiť habit9 ex eo: quia solutio allegata tāq quedā priuatio illū habitū presupponat. sed eo qđ nemo in dubio ꝓsumitur iactare suū. ꝛ hec videť fuisse ratio illi9. l. vt ibi patet.

9 ¶ † Itē attēde qđ Bal. hic dixit qđ semper in dubio quādo qs ponit ꝛ allegat priuationē videť etiā confiteri habitū sine quo nō pōt esse priuatio vt hic patet ex eo: q2 asserēs aliquid sine ponens videť fateri verū esse qđ ponitur. ar. l. cū precū. de lib. cā. Et sic si ponit priuationē videť fateri illā esse verā. ꝛ consequēter videť fateri ipsum habitū sine quo nō pōt esse priuatio. fateť tñ qđ poterit ꝓbare cōtrariū si vult quo probato resultabit positionem priuatiōis nō fuisse veram sed erroneā. ita intelligit. d. l. cū de indebito. ꝛ cōcludit qđ quo ad oēm effectum presumiť habit9 in dubio nisi ꝓbeť cōtrariū.

10 ¶ † Et p hoc infert qđ q dicit se manumissuꝫ videť fateri se fuisse seruū nisi probetur cōtrariū si hoc dicit ī iudicio ita qđ cōfessio valeat. eodē mō q dicit sibi fuisse factum pactū de nō petēdo videť fateri se obligatū fuisse. vnde dānari poterit si nō probat se nō esse debitorē. allegat. C. de excep. l. si quidem. ꝛ idem dicit in eo qui dicit se absolutum a banno seu excōicatione. nam hoc asserendo presumiť ipsum fuisse excōicatū vel bānitū. vñ dicta cōfessio transfert in se onus ꝓbandi. allegat C. de prob. l. ius eius. ꝛ idem dicit in eo qui asserit ad sui defensionem occidisse titium. nam nisi ꝓbet se nō fecisse maleficium vel se fecisse animo defendēdi dānabitur. ꝛ sic dicit practicari. facit. l. j. C. de sica. de consilio tamen est secūdum eum quod exceptio seu replicatio apponať cōditionaliter. puta dico mihi nō fuisse mutuatum. vel si fuit solui vel sum liberatus vel ꝓponatur cū se. negatione. puta dico mihi factū pactū de non petendo. vel me fecisse ad mei defensionē. aliter vero nego oīa in libello ꝯtēta. nā ꝓpter negatiuā admixtā non est cōfessio facta simplr vt not. glo. in. d. l. ꝛ si quidem. Et ideo talis confessio non pōt pro parte acceptari ꝛ p parte impugnari rōne cōnexitatis. allegat no. p Dy. in. c. cui licet. de reg. iur. li. vj. ꝛ qđ no. in. l. publia. ꝭ. depositi. ¶ Tu adde qđ in eo qđ dixit se fecisse ad sui defensionē videť bene dicere propter presumptionem que ex qualitate facti degenerat contra homicidam. vt. d. l. j. de sica. ꝛ notat Bart. in. l. aurelius. §. idē q̄sit. de li. le. sed in eo qđ dicit qđ cōuent9 cōparens ꝛ allegans pactū

vel absolutionem. videtur fateri debitum precessisse intãtum qd debeat damnari alio etiam nõ docto per agentem nisi ipse reus probet solutionem vel pactum non videtur bene dicere per.c. exceptionem obijciens.cum glo.de regulis iuris.li.vj.ꝛ.l.nõ vtiq3. de excep.ꝛ sensit etiam Bart.ꝛ bene vt.s.dixi. Posset tñ saluari dictum Bal.quando explicite confessus fuisset sibi mutuũ fuisse factum sed postea soluisse vel sibi postea factum fuisse pactũ per ea que.s.dixi. ¶ Item attende quod consilium Bal.quod quis neget ꝛ conditionaliter proponat videtur contra salutem aiarũ ꝛ inducit mendacium vt per glos.in.d.c. exceptionem obijciens.

11 ¶ †An tamen liceat mentiri vel cauillari in aliquibus qñ in rei veritate quis fouet institiam glo.si.videtur sentire quod sic in.c. cupientes.circa prin.de elec.li.vj.sed contra videtur sensisse glo. in.d.c.exceptionem obijciens.vnde cogita.vide tamen que dixi in.c.j.de mu.pe. Et predicta faciũt ad.q.illius qui solus a solo recepit pecuniam mutuo ꝛ similiter ipsi soli alio non presente sibi soluit an si agatur contra eum possit licite negare positionem in qua agens ponit ipsi conuento mutuasse tantam pecunie quantitatem non pendet ex supradictis.

SI centum. Obligatio generis ante electionem iter heredes actoris diuiditur numero: post electionem vero pro hereditarijs portionibus. hoc dicit.

Summarium.

1 ¶ Homo liber ex stipulatione obligatur si bona fide possideatur.
2 Dominus de periculo nõ tenetur ex ꝓmissione facta fructuario.
3 Obligatione pura existente statim ea die qua interposita est agi potest.
4 Tempus quodlibet causa differendi dari debet.
5 Obligatio ad interesse succedit vbi in obligatione versatur dari alteri.

1 **LIber homo.** †Liber homo bona fide possessus ex stipulatione obligatur ꝛ ex qua causa ab alio stipulãdo mihi acquiris ex eadem tibi ꝓmittendo nõ obligor.fallit in obligatione naturali vt notatur.j.de fideiuss.l.si quis pro co.§.j. 2 †Item ex promissione facta fructuario vel bone fidei possessori dominus de periculo non tenetur. ¶ In tex.ibi teneatur.q.d.aliud dici non põt cum ipse sit capax obligationis. ¶ In text.ibi hoc itaq3.s.qd proxime dictum est. ¶ Nota quod nõ per omnia equiparatur liber homo bona fide possessus seruo alieno ab alio bona fide possesso. ¶ In glo.super ver.promittat in fi.no.glo.qñ dicatur procurator ex re domini stipulari si stipuletur pensionem de quo in l.si procurator ex re.s.de procur. ¶ In glos.super ver.actio. in fi. Bar.dicit vtrãq3 bonam.sed Ang.tenet primam ꝛ forte illa melior.non ob.tex.l.liber homo.de acqui.re.do. Quia istud habet locum quando quis obligari potest ex mera voluntate.

Decem. Adiectio temporis instantis exactionem nõ differt.hoc dicit. Et nõ est alibi sm Dy.ꝛ doc. ideo tene menti perpetuo. 3 ¶ †No.quod vbi obligatio est pura statim agi potest etiam ea die qua est interposita:non tamen poterit cõuictus statim cogi soluere.nam inest tempus exactioni de quo dixi.s.eo.l.ita stipulatus.ꝛ.j.de solu.l.ratum.ꝛ.l.quod dicimus. et in.§.si.insti.de inuti.stipula. Et aduerte quia posset attentari qd in constituto non sit certum tempus vcʒ tempus decem dierum sed sit tempus quod datur iudicatis.ꝛ quod datur in.l.si debitori.de iudi.fateor tamen quod si iudex vult illud minuere nõ debet statuere minorem terminum decem dierum.ꝛ sic dicit.l. promissor.§.j.de consti.pecu.ꝛ iste videtur verus intellectus illius.l. nam ibi non dicitur quod ipso iure detur a.l.terminus decẽ dierum.sed qd a iudice statuendũ erit tempus infra qd fiat exactio non minus tñ decem dierũ.ꝛ sic dum tex.in.d.l.promissor.§.j.dicit sed modicum tempus statuendum est debet intelligi.s.per iudicem prout litera sonat cum loquatur per verba futuri tpis.ꝛ sic videtur requiri ministerium iudicis per notata in simi.in.l.fi.C. de iuris.om.iudi.ꝛ in.l.si quis in tantã.C.vñ vi.ꝛ est opi.noua circa illum tex.glo.tñ ibi ꝛ doc.intelligunt illud verbũ statuendum .s.a.l.illa.ꝛ sic etiam sentit Inno.in.c.j.ad fi.de plus pe. Et aduerte qꝛ iste secũdus intellectus subdiuiditur.nam quidã ibi intelligunt statui ibi a.l.tempus decem dierũ exactiõi ita qꝫ ante agi non possit sicut nec in obligatione alia habẽte diẽ.ꝛ hoc sensit ibi glo.ꝛ maxime attenta rõne quã ibi ponit.ꝛ Inn.in loco ꝑallegato.ꝛ scdm hoc si post decẽ dies cõueniatur cõstitutẽs habebit tps ad soluendũ si cõfiteatur vel dãnetur qd daretur cõuento ex alia obligatione in diẽ die elapsa.ꝛ hoc sonat ratio gl.ibi posite.alij vero vt Bar. videntur sentire qꝫ cõstituens aliud tps non habebit.sed statim poterit post dictos decẽ dies exigi.ꝛ sic scdm hoc erit deterioris cõditionis cõstituens qꝫ alius se obligans.scdm vero intelle.gl.ꝛ Inn.esset melioris scdm aũt intellectũ quẽ dedi esset eiusdẽ cõditionis ꝛ in aliquo melioris vt patere põt ex supradictis ex quibꝰ etiã patet triplicẽ esse intellectũ illius.§.seu triplr posse intelligi imo plus vr attentari posse qꝫ in oĩbus obligationibꝰ excepto forte articulo dotis in quo seruari debet.§.exactio.l.j.C.de rei vxo. ac.tps sit vniforme ꝛ sit tps de quo in.d.l.si debitori.qd dabitur tñ modo cõfessis vel iudicatis.ꝛ scdm istud etiã intelligatur.d.l.qd dicimus. Si eñ nondũ esset cõfessus ꝛ cõuictus nõ video bene qũo possit tractari de tpe indulgẽdo exactioni. Si aũt sit cõfessus vel cõdẽnatꝰ tũc bñ põt de ipso tractari.ꝛ sit tps de quo in.d.l.si debitori.ꝛ in cõstituto reperiatur spãliter statutũ qꝫ si moratio fiat nõ fiat vltra tps decẽ dierũ qꝫ in alijs nõ sic expresse reperitur statutum imo plus et forte posset dici qꝫ in.§.exactio.dies illa nõ sit ꝓprie dies q̃ cõsueuit indulgeri cõfessis vel cõdẽnatis.s3 q̃dã tacita dies quã.l.voluit inĳcere.vñ forte sicut in obligatione in diẽ si postea qs cõueniatur ꝛ cõfiteatur vel cõdẽnetur habebit tps.l.si debitori.ita forte heredes mariti cõuenti post annũ cõuicti ꝛ condẽnati habebũt tps.l.si debitori.l3 forte Bar.in.l.ita stipulatus.s.e. aliter videatur velle. ¶ Et ex ꝑdictis apparet qd qcqd dixerit Bart.in.l. ita stipulatꝰ.vnicũ sit tps qd datur miseratiõis cã.s.cõuictis ꝛ cõdẽnatis.

4 ¶ †Itẽ no.qꝫ quodlibet tps vr datũ cã differẽdi.fallit vbi exprimitur tps qd instar seu adĳcitur tps ꝑ dictionẽ hodie.secus vbi alr exprimitur vt hic etiã tangit gl. ¶ Et sic not.qꝫ adiectio tpis instãtis in dubio vr facta cã demõstrationis nõ cã differẽde obligatiõis. qd limitat hic ang.esse verũ vbicũq3 de nullo alio queritur nisi solũ de effectu solutionis ꝛ ꝓpter se tñ s3 vbi queritur de ipsa obligatione ꝛ eius effectu ꝓpter aliud extrinsecũ tũc dicta obligatio dr habere diẽ.tex.est scdm eũ iũcta glo.notabili in.l.talis scriptura.s. de leg.j. ¶ Et ꝑ hec infert qꝫ ille q ꝓmittit hodie decẽ dare sub pena qꝫ non incurrat penã nisi elapsa die ꝛ qꝫ nõ habebit locũ purgatio more qñ apposita est pena ꝛ dies.s.hodierna q̃ nõ est apposita ꝓpter se tñ s3 ꝓpter aliud hoc est ꝓpter penã de quo dixi.s. eo.in.l.si insulã. ¶ Ultimo tãgit hic Bar.q. Si iudex dixerit pti qd hodie inter esset ad audiendũ sñiam an iudex possit ꝛ debeat expectare vltimũ tps diei.ꝛ cõcludit qd sic de quo ꝑ gl.singularẽ insti.de ver.obli.§.oĩs. Nec ob.iste tex.qꝛ rñde vt hic ꝑ eũ q sentit qd si citatio nõ h3 certũ terminũ ꝛ determinatũ sit nulla. ꝑ quo facit.l.aut q aliter.§.j.s.qd vi aut clam.ꝛ.C.de iure do.impe.l.fi. ibi certũ tps statuatur ꝛc. Et in aut.de exhibẽ.reis.§.si vero quidã iurẽt.col.v.ꝛ.l.iiij.C.de distra.pig.ꝛ hoc tenet Cy.in.l.dies festos C.de feri.ꝑ quo facit cle.ij.ad fi.de appel.in cõtrium facit.c.eos. ad fi.de sen.excõ.in.vj. Et qd notauit spe.in ti.de cita.§.sequitur. vers. s3 si qd non ꝑfixerit.vbi spec.ꝛ Io.an.videtur tenere oppositũ.s. qd teneat ꝛ qd pars teneatur cõparere q̃primũ põt. Ang.hic dicit qd quãtum ad mulctandũ citatũ ꝓpter cõtemptũ magistratꝰ pretoris seu iudicis sufficit citatio sine termino: qꝛ tenetur citatus cõparere quãprimũ põt.ꝛ hac practica vtũtur assessores scdm eũ. et ita intelligit dictũ spec.sed quãtum ad hoc vt possit cõ eũ procedi tanq̃ cõ contumacẽ ad reliquos actus iudiciales nõ vʒ citatio.ꝛ ita intelligũtur iura contraria. Nec ob.d.c.eos.in fi.qꝛ intelligitur in casu suo vcʒ qñ ꝓpter periculũ mortis qs absoluitur ab excõicatiõe ꝑ eũ a quo alʼs cessante periculo absolui nõ posset.nã tũc moneri debet per ipsum absoluẽtem vt vadat ad petendũ absolutionem vel ad petendũ mãdato superioris a quo debeat absolui cum primũ poterit.vñ nõ est necessariꝰ talis tũc terminꝰ. ¶ Tu adde circa hoc qd dixi in.l.qui ante kalendas.s.e.ꝛ in dubio ꝓpter vitandas opi.tutius est qd iudex apponat certũ terminũ. ¶ Qua aũt hora diei qs teneatur cõparere ꝛ an possit illicẽtiatus recedere.ꝛ an si post terminũ ambe partes corã iudice per plures dies steterint nec sit terminata causa ꝓpter quã terminus fuit ꝑfixus dicatur terminus circũductus remittit hic Ang.ad notata ꝑ Inn. in.c.cõsuluit.de offi.deleg. Tu adde qd notauit Inn.in.c.cõstitutus.de ꝓcur.ꝛ Bar.in.l.si finita.§.inl.s.de dam.infec.ꝛ qd notauit idẽ Bar.in.l.qui ante kalendas.s.e.ti.ꝛ in.l. si qñ.C.de testi. ¶ Et adde etiã qꝛ Bal.hic simpliciter tenet qd qñ alicui statuitur terminus non certus ad audiendũ sñiam nõ tenet citatio per.d. l.fi.C.de iure do.impe. ¶ Item dicit hic Bal.qd si aliquis citatur vt cõpareat ad expeditionem actus q solet certa hora diei expediri vt est electio prelati que debet fieri dicta missa in sobrietate qd non debet expectari tota die sed vsq3 ad illam horã.allegat Inn. in.d.c.consuluit. ¶ An aũt si citetur nõ citãdus possit actus expediri ipso non expectato dicit Inno.tenere qd sic in.c. qꝛ ꝓpter.ꝛ in.c.cum intra.de elec.l3 glo.teneat cõtrariũ in.d.c.cũ inter. Sed Jo.an.post composite.ibi concordat opiniones:quia põt expediri tamen tenebuntur citantes ad interesse citati si aliquas expensas fecerit veniendo.

Decem mihi. Si datio refertur ad stipulatorẽ obligatio continet certum si ad alium cõtinet incertũ ꝛ de materia in.l.stipulationes nõ diui.ꝛ in.l.si penã.s.eo. 5 ¶ †Nota qd vbi in obligatione versatur dari alteri succedit obligatio ad interesse.secus autem quãdo est dari sibi irreuocabiliter.l.vbi autẽ in fi.s.eo. Si autẽ esset dari sibi.sed reuocabiliter posset etiam succedere obligatio ad interesse.d.l. si penã. ¶ Item nota quod vbi quis delinquit in nõ faciendo venit interesse

teresse extrinsecum si non potest venire intrinsecum vt hic et in. l. nummis. de in lit. iurando. secus si posse venire intrinsecum. l. si sterilis. §. si per venditorem. supra de actio. emp. de quo in. l. j. C. de sententiis. que pro eo quod inter. ¶ Item nota quod vbi in obligatione alternatiua electio est stipulatoris non dicitur continere simpliciter certum quando in altera parte alternatiue continebatur incertum. secus si certum. l. vbi autem. §. qui illud aut illud. s. eo. ¶ In glos. super ver. penam in fin. quasi velit gloss. quod si ante stipulationem promisissem penam stipulatio contineret certum. sed si tunc non promisi dicitur continere incertum: quia incertum est a n postea committetur. ¶ Et not. hanc glo. cum tex. quia secundum hoc facit quia stipulatio propter superueniens interesse validetur de quo dixi. s. eod. in. l. existimo.

Summarium.

1 ¶ Clausula generalis non est referenda ad specificata.
2 Testator fratribus predicatoribus decem et bibliam priori relinquente an prior vltra bibliam habeat decem.

1 **Oli clausula.** † Clausula generalis non refertur ad specificata. et facit quod habetur. s. eod. l. stipulationes commodissime. Et attende quia procedit quando clausula sequitur specialia nam hoc casu recte loquitur litera. vt patet dum dicit subiicit &c. Ubi autem econtra clausula generalis precedit et sequuntur specialia videtur referri etiam ad specialia saltim quando specialia ob diuersam causam emanant. l. titia. §. qui marco homini docto. s. de 2 annu. leg. ¶ † Et hec faciunt ad. q. an si testator reliquit fratribus predicatoribus decem et priori bibliam: an prior vltra bibliam concurrat ad legatum de decem quia videtur quod sic per. d. §. qui marco. secus si dictum fuisset econtra relinquo priori predicatorum bibliam et fratribus decem per hanc. l. et ita determinauit Cyn. in. l. questio. C. de leg. de quo etiam per Bar. in. d. §. qui marco. de hac quod plenius dixi in. l. coheredi. §. cum filie. de vulg. et pup. ¶ In glos. super verbo cauet ibi subaudiunt quidam. hec opi. violat text. istum. et ideo non videtur bona. nec placet hoc Dy. nec videtur etiam placere glo. vt patet ex notabili quod sequitur. ¶ In ead. glo. ibi generalis clausula fiebat. et poterit hoc constare altero de duobus modis. vno modo si hoc exprimitur vt patet in omnibus regulis iuris et per id quod notatur in. l. j. in. de reg. iur. et hoc modo forte voluit loqui d. §. inquit lex. alio modo quando omnia specialia sunt specificata. nam tunc non potest dici quod generalis clausula subiiciatur propter alia que supra non sunt posita nec specificata. et hoc modo potest loqui d. §. inquit lex. potes etiam dicere secundum Dy. quod dum ibi litera dicit quod comprehendit omnia intelligatur. s. non specificata. ¶ In ea. glo. in fi. dic secundum Dyn. quod ibi generale et speciale proferuntur ob eandem causam et in diuersis scripturis. ideo tunc comprehenduntur species enumerate sub generali regula et prouisio specialis intelligitur correcta. secus si ex eadem causa esset facta mentio generis et speciei in eadem scriptura: quia tunc genus non refertur ad species enumeratas. l. alimenta. §. basilice. de ali. et ciba. leg. et. l. stichus nutricis. eo tit. Item secus si non ob eandem causam vtraque dispositio emanaret: quia tunc procedit quod dixi in notabilibus.

Summarium.

1 ¶ Conditio de preterito deficiens stipulationem reddit inutilem.
2 Si dictio presens tempus respiciens conditionem facit.

Si ita stipulatus. † Conditio de preterito deficiens reddit stipulationem inutilem ab initio etiam si partes rei veritatem ignorant. ¶ In tex. ibi hanc summam. s. facta demonstratione quod presumitur propter hanc dictionem hanc. ar. l. nemo. in prin. s. de here. insti. ¶ In tex. ibi instar habere conditionis. s. que obligationem suspendat. et sic intelligit quod litera. s. dixit si non facit conditionem. ¶ † No. quod vbi dictio si a respicit tempus presens non facit conditionem. s. que habeat suspendere. s. eo. l. conditiones que in preteritum. et sic no. quod conditio est proprie que suspendit effectum in futurum de quo plenissime in. l. j. s. de condi. et de. vbi latissime per Bar. ¶ In glo. sup ver. marie. in fi. Ja. de are. dicit quod ideo litera dicit maxime etiam si non sit actum inter contrahentes vt exaudiatur sermo de quo in litera. tamen etiam tunc stipulatio non pendebit. verum hoc casu valebit in ea quantitate que erit. arg. l. si quod aurum. s. eo. et quia falsa demonstratio non vitiat. l. falsa. de condi. et demo. ¶ Sed aduerte quia glo. tenet contrarium. s. quod vtroque casu valeat stipulatio ita demum si sint centum aurei. Sed potes dicere quod glo. debet intelligi. s. quando constat de mente contrahentium. s. quod noluerit aliter valere. Sed opi. Jac. procedat quando esset dubium. Ang. tamen hic sentit quod etiam in dubio non valeat propter demonstrationem factam. secus vbi esset solius numeri taratio. vnde dicit Ray. determinasse. q. de eo qui promiserit soluere capsoldum sententie ascendentis ad libras ducentas quod si postea producatur sententia continens quatuor millia quod debebit soluere capsolda licet allegetur quod non sit sententia de qua in stipulatione facta est mentio. et mouetur: quia hoc casu non est facta demonstractio. sed sola numeri taratio seu expressio. et de virtute demonstrationis remittit ad. l. que extrinsecus. s. eo. Concludens duas esse singulares potentias quas habet demonstratio de presenti. prima quia adiecta numero pretarato reddit stipulationem inutilem etiam ex causa lucratiua si minor est summa quasi in minorem summam non dicantur partes nullatenus consensisse. per hunc tex. secunda quia falsitas in nomine appellatiuo non vitiat stipulationem per. d. l. que extrinsecus. cum glo. sua sing. Adde quod hec opi. non placet quia adiectio et demonstratio huius pronominis hoc potius debet validare quam infringere p. d. l. que extrinsecus cum ibi notatis. vnde plus placet opi. Jac. de are. quod forte fuit de mente glos. si. Nec placet etiam determinatio Ray. quia absurdum videtur quod ille qui voluit se obligare ad soluendum capsoldum minoris quantitatis teneatur soluere capsoldum maioris. vnde in casu Ray. aut sententia non erat lata sed ferenda et clarum videtur quod proxime dixi aut iam erat lata. et tunc in dubio nisi aliud appareat creditur errasse et credidisse sententiam ascendere ad ducenta. et sic verisimiliter noluit se obligare in plus. sed si forte sciuisset summam latam et tenorem eius et constaret de illa sensum, licet quantitas alia esset declarata forte procederet dictum Ray. licet et tunc non sit sine dubio. potes etiam dicere forte quod aut promissio fit ex causa onerosa respectu ipsius stipulantis: et tunc in dubio exaudiatur sermo de quo in litera si interesset stipulatoris stipulationem aliter non valere vt quia esset interposita animo nouandi aliam obligationem ascendentem ad tantundem vel plus si autem esset ex causa lucratiua posset procedere opi. Jaco. de are. facit quod no. in simi. in. l. x. s. eo. et hoc quando sententia est minor. si autem esset maior forte etiam tunc non valeret. ¶ Et ex predictis potes concludere si queritur an sermo de quo in litera in dubio debeat exaudiri: quia aut reperitur summa maior aut minor. et isto casu secundo aut stipulatio est ex causa lucratiua aut ex causa onerosa. a

a ¶ Quod vbi dictio si. ad de de hac dictione quod notat bar. i. l. j. ver. prio ergo quero. ff. de condi. et demo. et ibi gl. in verbo conditio. et in. l. iij. et ibi bar. in. j. oppo. ff. de lega. j. et in. l. si titio. et ibi Bart. ff. quando dies legati ced. Item hec dictio facit motum. text. in l. naute. §. j. et ibi bar. in vltima oppo. ff. de tute. Item ponitur pro quia. Item per quamuis. bar. in dicta. l. j. §. Item istabit. et versi. item instatur. ff. de condi. et demo. Item ponitur pro quia in sententia principis lata cum clausula si preces veritate nitantur. Bal. in. l. fi. C. de diuer. rescrip.

Summarium.

1 ¶ Stipulatio dolum malum abesse incertum continet.
2 Uendens vel dotans ad faciendum instrumentum cogi potest.
3 Uxor a viro concubinam retinente penam stipulari potest.
4 Fieri quid ciuiliter non sufficit nisi et naturaliter fiat.
5 Heres virtute stipulationis de dolo defuncti tenetur.

Ex ea parte. Hec lex legitur duobus modis in gl. vno modo in stipulatione interposita. et secundum hoc habet modicam dubitationem. alio modo in stipulatione interponenda: et secundum istam hoc dicit. Qui promittit cauere ad sensum sapientis et non cauet ad interesse tenetur. h. d. Legitur et tertio modo extra glo. et secundum istam. h. d. Qui promissionis instrumentum facere non vult ad interesse 1 tenetur. h. d. ¶ † Nota primo quod stipulatio dolum malum abesse dicitur continere incertum de quo in gl. Item nota quod vz promissio et conuentio quod aliquid fiat ad sensum sapientis quod nota pro dicta clausula que quotidie adiicitur in multis contractibus. ¶ Quid autem tunc possit facere sapiens virtute dicte clausule habes tres glos. nota. vna est hic. alia in. l. si mandato titii. §. fi. s. man. alia in. l. illa institutio. et ibi per Bart. s. de here. insti. et de hoc etiam in spec. de emp. et vendi. §. sciendum. ver. sed quid si in instrumento. et ver. se. et ibi quid per Joan. and. in addi. et in spec. de instru. edi. §. postremo. ver. sed quid si a contrahentibus. et ibi etiam de hoc per Joannem 2 and. in addi. ¶ Item no. secundum tertiam lec. arg. † quod si aliquis vendiderit mercem. vel si det dotem debet mihi facere instrumentum: ad hoc cogi potest pro quo. l. sicut datam. C. de libe. causa. et in. c. significasti. de testi. et. l. si pupillus in prin. in. de noua. et in. l. ij. in prin. et ibi notatur per glo. s. solu. matrimo. de quo etiam plene per Barto. in. l. si finita. §. elegant. s. de dam. infec. et idem videtur in alia obligatione eadem ratione. Et videtur quod debeat fieri tenor secundum consuetudinem ciuitatis. ar. l. quod nolit. §. qui assidua. de edili. edicto. ¶ In glos. sup verbo interponende. in fi. et aduerte quia Ricar. mal. intelligit glo. procedere quando erat de consuetudine loci quod stipulatio duple interponeretur. nam sapiens secundum eum non potest dicere ex vi dicte clausule vltra id quod est de iure per notata per glo. in. d. l. si mandato titii. ad fi. de iure autem non videtur esse quod quis teneatur duplum promittere per notata in. l. si. de preto. stipu. et per notata in spec. in locis preallegatis. Tu adde quod etiam de iure in certis casibus debet duplum promitti de quibus in. l. emptori. supra de euictio. Et adde quod etiam forte si non sit de iure nec de consuetudine possit sapiens hoc dicere cum per hoc non multum grauetur promittens cum faciliter possit illud promittere et presertim si equum sit penam talem promitti: quia teneatur forte ne ipse promissor contraueniat. ar. l. j. s. de consti. pec. facit quod notatur in. l. ij. §. si dubitetur. s. de iudi. sed si pena deberet committi ex facto alterius tertii tunc equitatem haberet dictum Ricar. Et secundum predicta hec glos. esset notabilis et sing. et non esset alibi. et facit quod nota. Joan. an. in. d. addi. spec. in ver. sed quid si a contrahentibus. facit ad predicta. l. ij. s. de euict.

Mulier. Mulier tempore quo contrahit matrimonium potest a viro stipulari penam si thorum concubine repetie

3 rit. h. d. ¶ † No. qd vxor potest stipulari a viro penaz si retinuerit concubinam. Nec dicitur hec stipulatio esse contra bonos mores imo potius secundum bonos mores. nec mirum: qr exasperantur mulieres quantūcunq castissime per retentionem concubine in aut. de nup. §. mitiores coll. iiij. non tamen propterea possunt accusare virum in casu predicto de adulterio. nec etiam si vir adulterium committat cum vxore alterius vt notat in. l. j. C. de adul. vbi pro glo. & Cy. & facit quod habetur in aut. vt li. ma. & aui. §. si quis in sua domo col. viij. ¶ Item no. ar. fm Old. qd si aliquis ludat [a] multum & faciat instrumētum amico suo in quo promittat non ludere. & si ludat promittit sibi dare tātum nomine pene qd valeat instrumentum. facit qd notatur in. l. fi. C. de alea. sub rubrica de relig. Et ex hoc sume cautelam per quam quis interdum retrahi possit a ludo. ¶ In glos. super ver. possit. in fi. imo illa. l. facit contra inquantum dicit qd in matrimonijs debent esse contēti penis legalibus: sed dic qd ibi loquitur quando apponitur in matrimonijs contrahendis vel dissoluendis hic circa illud quod obseruari est potius secundum bonos mores.

a ¶ Or si aliqs ludat. adde ad hāc qōnē que dicit hic Barto.

b ¶ Qui rome. Adde doct. hic qui reputāt hunc textū singularē ad h qd vbi creditor recusat recipere pecuniaz tunc sufficit oblatio verbalis & multo magis in sacculo.

In insulam. Ubi fit mentio de morte in dubio itelligitur de morte naturali nō de ciuili. hoc. d. ¶ † No. qd sufficit ciuiliter fieri: sed oportet fieri naturaliter. facit. l. si ita quis. §. is cui. & qd ibi notatur. s. de lega. ij. ¶ In glo. super ver. moriente. in fi. solue qd in contrarijs ciuiliter factū quo ad id de quo agitur per omnia representat eundem effectum quem representat naturaliter factum hic non. nam in. d. §. deportatione. amisit quis bona propter deportationem & operari non potest in societate. ideo quo ad hoc vt finiatur societas de quo ibi queritur habetur pro mortuo: qr in effectu operari impeditur in societate sicut per mortem naturalem. Itē in. l. j. §. fi. prior in gradu deportatus succedere non pōt sicut naturaliter mortuus. ideo habetur pro mortuo vt non obstet sequenti. hic autem propter dilationis effectum fuit appositum tempus mortis: sed non dubiū qd maior est dilatio si expectemus mortem naturalem q si expectemus ipsam ciuilem. ideo hic non representat eundem effectum mors ciuilis. facit quod notatur in. l. deo nobis. per Cy. C. de episco. & cle. ¶ Et adde qd potest etiam dici qd appellatione mortis in dubio intelligitur de naturali nec sufficit mors ciuilis nisi in casibus expressatis in iure vt est glo. no. & ordi. in. c. susceptum. de rescriptis. lib. vj. Et in. c. placuit. el. ij. xvj. q. j. & facit qd notatur in l. j. s. de testa.

5 **Ex facto.** † Ex dolo defuncti tenetur heres virtute stipulationis de dolo sicut & in alijs cōtractibus tenetur de dolo defuncti. h. d. ¶ In glo. super ver. ex facto. ibi secus in delictis sed dic clarius qd vbicunq dolus purgatur per actionem ex eo contractu tenentur heredes ex dolo defuncti licet nihil ex ipso peruenerit ad heredes. & licet non sit lis contestata cū defuncto. l. si hominem. §. datur. s. depo. secus si purgetur per actionem descēdentem ex delicto vel quasi. l. j. ne ex delic. defun. de quo etiam aliquid in. l. xx. depositi. s. de ac. & ob.

Summarium.

1 ¶ Promittens se soluturum certo loco & tempore non potest soluere alibi nec ante diem stipulatore inuito.
2 Solui non potest ante tempus si gratia creditoris adiectum sit.
3 Solui potest ante diem fauore debitoris appositum.
4 Contractus pro vno factus non vestit pactum contra eundem.
5 Solutionem recepturus quando possit prorogare tempus.
6 Mora non purgatur vbi dies & pena adijcitur.
7 Stipulatio penalis conuentionem precedentem non nouat.
8 Mora an possit purgari quando vnum vni promittitur & pena alteri.
9 Mora purgatur si pena ab homine & dies a lege apponatur.
10 Donans an possit donatario pactum remittere in preiudicium ecclesie.
11 Actio quando competat seruo.
12 Obligare se potest quis ad non alienandum rem alij.
13 Prohibitus alienare extra familiam quando extraneo vendere possit.
14 Tutor facto suo potest preiudicare pupillo.
15 Facultas implendi conditionem transmittitur ad heredem.
16 Constitisset verbum respicit tempus futurum.
17 Mortuus nil debere dicitur.
18 Usure non currunt creditore in mora recipiendi solutionem existente.
19 Appellatio an valeat facta hoc modo: ad iudicem appello competentem.
20 Appellatio alternatiua an valeat.
21 Mora vltima nocet.
22 Sententia iniusta que & quando penam committi faciat.
23 Tractatum in vno iudicio non potest in alio refricari.
24 Causa inseri debet in sententia.
25 Sententia non redditur nulla ob falsam causam in ea insertam.
26 Exceptio an possit post sententiam opponi.
27 Sententia iniusta super principali lata an preiudicet in accessorio.
28 Exceptio non oritur ex sententia arbitratoris sicut nec actio.
29 Diuidentes qualiter de euictione teneantur.
30 Spes quid sit.
31 Sententia lata cum causa vera & causa falsa an valeat.
32 Decretum ex falsa causa interpositum est ipso iure nullum.

b **Qui rome.** [b] Si tempus adijcit gratia stipulatoris vel vtriusq non pōt solui ante tempus & solutio facta in cōgruo loco & tempore debitorem non excusat. hoc. d. Uel magis ad literam.

1 † Qui promittit se soluturum certo loco & certo tempore non pōt in alio loco soluere nec ante diem inuito stipulatore nisi omnem vtilitatem ratione loci & temporis prestet. h. d. ¶ In ter. ibi integra summa computata summa quam dederat nomine vsurarū.

2 ¶ † No. qd quando tempus est adiectum gratia creditoris nō potest solui ante tempus de quo in glo. ¶ Item nota quod vbi pecunia est soluenda in certo loco nō potest in alio solui creditore inuito qd intelligitur nisi offerret interesse quod pretenderet ratione loci creditor de quo hic in glo. & in. l. si cum dies. §. fi. cuz. l. seq. s. de arbi. ¶ Item no. qd licet roma sit communis patria. l. roma ff. ad muni. quāq ibi contrahat: si tamen in alio loco solutio destinatur non dicitur in effectu rome contractum vt ibi inuito stipulatore possit solui nisi soluatur sibi omnis vtilitas que ratiōe loci versaretur. & sic intellige quod habetur. j. eo. l. continuus. §. cū ita vbi promissor loco soluere potest. quod intelligo duntamen idoneo dūmodo prestet omnem loci vtilitatem. in dote tamen est speciale vt locus in quo celebratur contractus dicatur locus contractus quo ad conueniendi facultatem fm Ang. per. l. exigere. s. de iudi. de quo remittit ad notata ibi & maxime i suis reportationibus paduanis. ¶ In glo. super ver. creditori ibi aliquid dederat sed quare volebat detrahere ex quo dederat potes dicere: qr forte dederat pro maiori tpe quaz adhuc forte incurrisset. ideo volebat detrahere pro tempore qd nondum cucurrerat pro quo tamen facta erat solutio vt qr forte soluit vsuras pro duobus mensibus et solum erant elapsi. xv. dies vel pauciores. & secundū pdicta intellige etiā sequētē solutionē. & intellige qd vsure fuerāt per stipulationem pmisse. alias deberent in contractu mutui si in pecunia mutuata soluēda est vsura. l. ij. C. de vsuris. sec[9] si in frumēto vel alijs fructibus. l. frumenti. C. de vsuris. ¶ In glo. super ver. obtulerat ibi. l. is qui. & sic vult glo. qd si debitor vult offerre pecuniā cū omni interesse loci & temporis qd debet audiri. & hoc satis innuit litera a sensu contrario dum dixit detracta summa. facit. l. fideiussor. s. de doli excep. ¶ In ea. glo. ibi cuz nil intersit creditoris. hoc intellige si dies duorū mensium tantum fuit appositus. vel si fuit dies appositus gratia debitoris. vel si vsure residui tēporis offerebantur alias videretur secus per dicta supra in proxi. q. Et differunt inter se iste due questiones: qr in glo. fuit adiectum tantummodo tempus: sed in tex. fuit adiectus locus & tempus. ¶ In eaglo. ibi respondeo non luit quia tempus appositū fuit gratia creditoris & valeat pactum qd ante ipsum annum non luatur per ea que supra dicta sunt. sec[9] quando cōuenisset in perpetuū: qr tūc nō valet vt dicit glo. que tñ nō assignat rōnem bonā cur debitori nō sit licitū rem suam alienare: sed dic qd ratio est qr videt cōtra pactum. l. cōmissorie qd est in pignoribus reprobatum. l. fi. C. de pac. pig. & dic plene vt ibi no. ¶ In ea. glo. ibi. l. cū alias. incipit iabolenus. ¶ In ea. glo. in fi. sed certe. dicit Jaco. de are. qd in illis. ll. nō fit dicta distinctio quā hic dicit glo. sed bene fit illa cuius fauore sit tempus adiectū. pro distinctione tñ facit. l. diem functo. s. de offi. as. & s. loca. l. sed addes. §. pe. & fi. & bene facit. s. de consti. pec.

3 l. qui aūt. §. sed & si quis. Dy. vero hic dicebat † qd si dies est appositus gratia debitoris qd pōt solui ante diē vt. l. cū qui. s. e. & l. stipulatio. §. intra certā. s. e. interdum gratia creditoris tantum vel debitoris & creditoris & non pōt ante tps solui nisi offeratur interusuriū medij tpis vt hic pz. si aūt dubitat cuius gratia sit dilatio apposita videt apposita gratia debitoris per. l. cū qui. de annu. lega. sed aduerte qr hec distinctio Dy. non vr soluere cōtrariū glo. & in casu questionis glo. qr ex quo soluit vsura nō vr qd in dubio sit gratia debitoris imo vtriusq per. l. ij. ver. tua & mea. s. māa per id qd notat per glo. l. qui pecuniā. s. si cer. pe. vnde conclude qd verba Dy. possunt esse vera qñ nō apponit vsura tunc aduerte qr attendenda est forma conuentionis. nā si appositū esset tēpus cursus vsurarū. nō autem solutionis sortis vt qr dixit mutuo tibi istam pecuniam. & volo qd donec cessaueris soluere tenearis dare tot denarios pro libra singulo mense vel tantum singulo anno. et tunc poterit ante solui soluendo pro rata tēporis decursi. ratio qr sic videt esse actum vt vsure currāt donec cessauerit soluere: sz si tēpus apponit sorti & cursui vsurarum. puta qr mutuo. x. libras ad annum ad rōnem decem denariorū pro libra quolibet mēse. & tūc non poterit solui ante nisi soluat totū interusuriū medij temporis vt hac glo. & glo. l. qui pecunia. si cer. peta. secus si dixisset mutuo tibi

tuo tibi centū soluendo infra annū ad rationem decem denariorum pro libra in mense: qꝛ tunc posset ante solui soluendo vsuras pro tempore decurso: quia sic sonant verba. ⁊ sic consequenter videtur fuisse mentem. l. si ita fuerit. §. fi. ff. de manu. test. Angel. hic dicit qḋ inquātum dictū est mutuū de quo debēt dari vsure dici cōtractū gratia vtriusqꝫ est verū si creditor habebat animū fenerandi ⁊ debitor recipiēdi: sꝫ si creditor solus habebat animū fenerandi ⁊ ille reus nō accipiendi. ⁊ sic cōtrahens fuit inductus per creditorē tunc dicit̄ cōtractus celebratus gratia mutuātis tātū ⁊ ecōuerso si debitor appetebat recipere ⁊ creditor nullū habebat ꝓpositū fenerādi tūc dr̄ ꝯct⁹ celebrat⁹ gr̄a debitoris tm̄ nō obstāte qḋ creditor vsuras percipiat p. l. si qs nec cām. cōiuncta glo. ⁊ l. rogasti. in princi. ff. si cer. peta. Et ideo hoc casu videt̄ qḋ debitor ad sui petitionē soluere possit saltē vt euitet cursus vsurarū in futurū qḋ nota pro limitatione predictorū. ¶ Itē adde qḋ per predicta nō videt̄ soluta questio glo. inquātū in fi. tangit an sufficiat exhibere aliū eque idoneū qui sit paratus recipere mutuo ⁊ sub eisdē vsuris eo casu quo dictū est supra qḋ nō pōt soluere ante tp̄s nisi solutis vsuris nisi etiā totius tp̄is. nā glo. hic vr̄ inclinare qḋ sic. ⁊ sic limitāda essent supradicta. sed glo. sentit contrariū in. l. q pecuniā. ff. si cer. pe. nisi dicas illā limitādā ſm istā. Jac. bu. ibi. ⁊ ēt hic Bar. vident̄ velle qḋ nō audiat̄ volēs dare eq̄ idoneū inuito creditore q̄ videt̄ esse verū qñ vsure ꝓmisse erāt per stipulationem qꝛ non debet esse licitū recedere ab obligatione inuito stipulatore nisi sibi soluatur. per. l. ij. §. j. si cer. pe. Nec ob. d. l. diē functo ⁊ l. sed addes. qꝛ ibi loquit̄ in casu alio in quo suadet equitas qḋ non petatur salariū ex quo non prestat nec prestare pōt officiū. ⁊ ideo si potest alteri locare operas suas ipse assessor imputet sibi si non facit. hic autē imputandū est debitori si ipse nō eget pecunia quare nō seruet promissa vel ipsemet non mutuet illi alteri eque idoneo. vbi autē vsure nudo pacto essent promisse qḋ fieri pōt per l. frumenti. C. de vsu. ⁊ tunc qꝛ tale pactum non est proprie vestitū coherentia cōtract⁹. s. ex eo: qꝛ vbi contractus fit pro vno nō vestit pactum quod est contra eundem iuxta not. in. l. petens. C. de pac. ⁊ l. iuris gen. §. quinimo. ff. de pac. sed potius tunc debentur ex eo: quia tunc resultat quidam cōtractus innominatus do vt des in quo cōtractu innominato locū habet penitentia ⁊ nō tenetur quis nisi ad interesse per notata in. l. si pecuniā. de cōdic. ob cām. ⁊ l. naturalis. §. j. de pres. ver. videtur qḋ tūc debeat audiri volēs soluere sortem ⁊ vsuras preteriti tēporis si offerat personā eque idoneam paratā recipere sub eisdē vsuris. ⁊ sic intelligo qḋ notat Bar. in. d. l. qui pecuniā. licet nō ita clare. Et ex predictis pꝫ quomodo posset saluari opi. glo. hic in fi. q̄ cōsueuit esse multū dubia.

4 (margin)

5 **Callimachus.** † Qui est preposit⁹ ad recipiēdū solutionē non potest terminum prorogare nisi locus ⁊ tempus fuerit in eius voluntate seu arbitrio collocatum. hoc dicit. Et licet tex. sit longus nō tamen propterea est magni effectus scḋm Dyn. ¶ In text. ibi nautica que proprie dicatur esse pecunia nautica ⁊ quomodo dicat̄ nautica etiā si merces sint comparate ex ipsa pecunia deferende nauigium periculo creditoris habet̄ in. l. j. ⁊ in. l. periculi. de nauti. feno. facit qḋ habetur eo. ti. l. fenerator. ¶ In tex. ibi beritēsiū. s. deferendā. ⁊ etiā ibi soluendū ſm glo. supple post ducentos dies ⁊ dixit glo. in ver. dies. ⁊ hoc si nō recessisset a beritensio infra dictos dies alias debebat solui in berito ⁊ creditor solū receperat periculum nauigij ducentorū dierum tamen hoc de ducentis diebus postea fuit immutatū vt dicitur in ver. cum enim. ¶ In tex. intra idus. i. intra tertiūdecimum diem mensis septembris vt patet ex his que dixi. ff. eo. l. eum qui calendis. ⁊ per no. in. l. cū bissextus. de verb. signi. ¶ In tex. cōtinuo. i. statim. ¶ Et nota a cōtrario sensu qḋ al's nō debebat in beritēsio solui ⁊ ꝓpter hoc etiā forte dixit supra litera sub pignorib⁹ ⁊ hypothecis mercib⁹ a berito cōparatis quas beritensio ⁊c. Nā certo casu debebat fieri solutio in ciuitate beritensium ⁊ certo in berito. ⁊ ideo sic dixit. al's si omni casu beritensio deberet fieri solutio nō vr̄ quare obligasset merces de ciuitate beritēsi berito perferēdas nisi dicas qḋ obligauit in casu non facte solutionis. arg. l. fenerator. de nautico fe. Sed certe vr̄ verisimile qḋ debitor voluisset se obligare ad soluendū in beritensio eo casu quo periculum nauigij in reuertēdo ad ciuitatē berito spectabat ad creditorē prout spectabat excepto casu de quo dicit̄ in ver. aut si intra. ¶ In tex. ibi enauigauit. i. extra terminū datū nauigare cepit. ¶ † No. qḋ vbi dies est adiecta ⁊ pena nō vr̄ admittēda purgatio more ēt si infra tp̄s fuerit aliquid inchoatū. ⁊ etiā si credat debitor ex aliqua causa nō tamen iusta se nō debere moram incurrere de quo remittit Ang. ad no. per se in. l. insulā. ff. eo. sed certe hec nō est proprie materie pena sed interesse vt de se patet. ¶ Itē nota qḋ hic videtur casus contra ductores roncenorum qui secū cōduxerunt nuncios roncenos locantium vt reducant roncenos nam videtur quod nullum pactū vel cōuentio vel termini prorogatio facta per dictos nuncios alteret vel perimat obligationem quesitam ab initio ipsis locatoribus roncenorū. facit qḋ habetur in. l. si vt certo. §. si me rogaueris. commo. ¶ Item not. qḋ habēs

6 (margin)

potestatem recipiendi solutionem non pōt terminum prorogare nisi super hoc habeat arbitriū. idem tamē videtur si sibi data fuerit potestas gñalis cū libera in dicto articulo recipiendi pecuniā ar. l. ꝓcurator cui libera. ff. de ꝓcu. de quo hic per Bar. q notabiliter loquit̄ ⁊ dicit ponderādā esse formā verborū vt sic videat̄ ad quid sit data potestas cū libera. ¶ In gl. sup ver. q̄ro. in fi. prima vera nec ob. l. fin. §. pe. de publi. qꝛ ibi nō exigebat pro cōi sed ꝓ seipso. vel qꝛ erat propositus generaliter cum libera. ⁊ sic habebat potestatem. arg. l. procurator cui libera. supra de procur.

7 **Flauius hermes.** † Stipulatio penalis non nouat precedentem cōuentionē ex causa onerosa ⁊ vbi est pena ⁊ non dies admittitur purgatio more. Item ex pacto libertatis dāde potest agere seruus domino deficiente. h. d. Secundū vnā lec. Bart. ¶ Not. tria que patent in summario. circa primū tamen dicit hic Ang. qḋ stipulatio penalis non nouat primitiuam etiam si sit interposita ex causa lucratiua nisi duobus concurrentibus. s. qḋ reus non possit moram purgare ⁊ qḋ actor nolit qḋ in primitiua deuenit. ante autē non nouat sed quasi nouat. ⁊ sic intelligit̄ l. obligationū fere. §. fi. ff. tit. j. Ideo autē ibi litera dicit quasi ꝓpter duo: qꝛ etiā postquā facta fuit trāsfusio in penalē tamen si aliud canonicū vel legitimū impedimētū nō extat pōt reus moram purgare qḋ nō posset si esset vera nouatio vt in. §. pre. insti. qui. mo. tol. ob. ¶ Itē scḋo ideo dicit quasi cōmissa stipulatione penali etiam creditor agere poterit etiā ad id qḋ in p̄mitiua deuenit p. l. rescriptū. §. si pacto. de pac. qḋ nō esset si vere esset nouatio. sed hec sua opi. non placet per. l. obligationū fere. §. placet. ⁊ p ea q̄. ff. dixi in. l. ita stipulatus. ff. eo. ⁊ de materia in. l. si insulam. ff. eo. per Ang. ¶ Item no. qꝛ hic videtur esse casus contra opi. Bar. † qḋ quando vnū promittit̄ vni ⁊ pena alteri admittit̄ purgatio more cuius contrarium videtur notasse in. l. si insulam. ⁊ per hoc hic Bal. reprobat dictam opin. Ang. vero hic dicit qḋ dicta opi. est vera quando primitiua est in personam ipsius stipulantis ⁊ pena in persona tertij. allegat. l. j. in fi. ff. de stip. seruo. Sed quādo pena est in personā stipulātis primitiua vero in persona seu ad vtilitatē tertij tunc bene admittit̄ purgatio more. casus est hic singu. scḋm eum de quo dicit dicetur in. d. l. si insulā. ¶ † Itē no. ſm Ang. qḋ vbi est pena apposita ab homine: dies vero est apposita a lege admittitur purgatio more. ad idem allegat. l. si cum dies. §. fina. ff. de arbi. hoc videtur posse procedere si est dies que detur miserationis causa vt est in casu. l. si cum dies. §. fin. alias vero secus per. l. ij. C. de iur. emphi. nisi dicas qḋ in. l. ij. dies ⁊ pena fuit apposita a. l. secus quando pena ab homine ⁊ dies a. l. Joan. de imola. ⁊ idem dicit econtrario. ⁊ de hoc remittit ad. d. l. si insulam. ⁊ ibi dicet̄: qꝛ hic nō videtur perfecte loqui nec videt̄ hic posse colligi notabile: qꝛ hic non videt̄ tacite subintelligi dies a. l. nisi per ea que habentur in glos. liberetur ed fi. ¶ In glo. super ver. donauit. in fi. supple representātibus libertatem si manumissio non fiat infra tempora statuta de quib⁹ habes in. l. latinus. C. de his qui si. ma. ad li. per. ¶ In glo. super ver. vindicta. in fi. hec opi. istorum non bona vt patet ex glos. que est in ver. nō pōt. ⁊ facit qḋ habetur insti. de liber. §. libertinorū. Ideo autē dixit vindicta propter id qḋ tangitur in dicta glo. in ver. nō pōt. dicitur autē manumissio vindicta que fit inter viuos corā iudice sic appellata a vindice quodā viteliorū seruo qui prio sic fuit manumissus vt notat̄ insti. de liber. §. multorū. ⁊ notatur in. l. ij. §. initiū. ff. de ori. iur. ¶ In gloss. super verbo nō potest ibi solue vt ibi: qꝛ ibi ex parte actoris ad actionē querendam nō admittitur purgatio more. sed ex parte rei ad penā euitandā bene admittitur vt hic. ¶ In ea. glo. ibi hic fuit actiū vt vindicta fieret subintellige. ⁊ sic de actu manumittendi fuit cogitatū secus si de effectu beneficij tantū: qꝛ tunc succedit constitutio diuorū martij ⁊ aufidij que representat eū liberū elapso tempore de quo in. l. latinus. ff. alle. in dubio autē videtur cogitatū de effectu beneficij. l. si venditor. ff. de seruis expor. nisi esset dictū qḋ vindicta deberet fieri manumissio per hūc tex. vnde tunc non cōpeteret libertas ex constitutione predicta vnde facilius. l. pōt representare libertatē quādo de ipsa fuit cogitatum quā quādo de actu persone fuerit cogitatū. ¶ In ea. gl. in fi. adde qḋ bene olim erat triplex species libertinorū: qꝛ alij erāt ciues romani alij latini alij dediticij: sꝫ hodie ista dr̄ia est sublata vt insti. de liber. §. libertinorū. cū se. nec distinctio predictorū probat̄. l. vt dixit glo. super ver. liberet̄. ibi vel scḋm Joā. hec violat literā vnde dic melius scḋm Dy. ⁊ sequitur Bar. ⁊ Ang. qḋ hic pena tantū fuit adiecta ⁊ non dies. in cōtrarijs fuit pena ⁊ dies. ¶ In ead. gloss. ibi tale dimisit. corrupta est glo. ⁊ debet dicere desinit vt colligit̄ ex. l. qui aliena. ff. de euic. de verbo autē tollit habetur in. §. si calicē. allegato in glo. ⁊ sic gloss. videtur ecōuerso modo locuta. ¶ In ea. glo. sed hic ante imo dic scḋm doc. qḋ hic de actu manumittendi non de effectu fuit cogitatum ibi secus scḋm Bar. ⁊ Ang. Tu adde qḋ forte voluit gloss. argumentatiue ex illa. l. dicere qḋ etiam si de actu manumittendi fuit cogitatū insit tacite tempus duorū mensiū ad cōstituendum eū in mora qḋ est notandū. ¶ In ead. ibi sed vel ipse vel eius he

8 (margin) 9 (margin)

res. sed aduerte licet doc. nõ tangant: q2 si dictũ fuisset qđ ipse vel eius heres debuisset manumittere nõ videt qđ viuente claudio potuisset agi contra qđ est contra primum responsum huius text. ideo videtur verius qđ ipse claudius deberet manumittere. si tamen fuisset mortu⁹ anteꝗ̃ potuisset manumittere debebat heres manumittere. ⁊ iste videt verus intellectus. ❡ In glo. super ver. debeat. in fi. ⁊ sic videt velle text. cũ glo. qđ seruus hic agere possit vt manumittat ex vi cõuentionis apposite per dñm suum flauiũ qđ est bene notandum. ❡ Et sic facit ad. q. quod si aliquis donauit alicui fundum pacto apposito qđ post certum tempus esset cuiusdam ecclesie qđ agere possit ecclesia ex illo pacto. pro quo facit

10 l. quoties. C. de dona. que sub modo. ❡ †Sed tunc insurgit dubium nunquid donãs possit pactum remittere donatario ad preiudicium ecclesie videtur quod non ex quo vtilis actio est quesita ipsi ecclesie per. d. l. quoties. contrarium tamen tenet hic Bar. quia sicut hic queritur ius seruo ex pactione donantis. et tamen ista donatio potest tolli de volũtate solius donatoris vel vtriusꝗ̃ l. iij. cum ibi no. ff. de seruis expor. ita in proposito heres autem donatoris non posset mutare voluntatem si donator non mutauit vt ibi patet. Sed aduerte q2 non videtur responsum ad cõtrariũ cum actio nobis quesita sine facto nostro nobis tolli nõ debeat. l. id qđ nostrum. ff. de reg. iu. potes soluere scđm eum qđ si est quesita nobis irreuocabiliter nõ potest tolli vt in contrario sine facto nostro. secus si reuocabiliter. l. sed ⁊ si qs. in prin. ⁊. §. j. iuncta glo. ff. de vsufru. ita hic q2 quesita est reuocabiliter. nec ob. l. certi cõdictio. §. quoniam. si cer. peta. q2 ibi fuit quesitũ ius irreuocabiliter propter contractũ innominatũ in quo nõ est locus penitentie: sed hic quesitũ est ius sed reuocabiliter ex natura cõtractus innominati. s. do vt facias in quo est locus penitentie per no. in. l. si pecuniã. ff. de condi. ob causam. ⁊ ꝓpter istud dictũ q2 fortiter allegabat in quadã. q. de facto in terra castri durãtis in qua vidi plura cõsilia pro ⁊ cõtra etiã aliquorũ doctorũ perusinorũ. ⁊ etiã aliquorum in ciuitate ista in qua punctus fuit trãsmissus declaraui plene in quodã cõtrario an ⁊ qñ ius alteri quesitum possit sine facto

11 suo tolli. ❡ †Itẽ aduerte q2 dicit hic Ang. qđ inquantum hic dicitur actionem competere seruo est verum domino durãte in eadem voluntate: alias nõ per. d. l. iij. de seruis expor. saluo nisi dominus sine herede decessisset per. l. j. ff. qui sine ma. ad li. perue. et per hoc dixit dari casum forte alias nõ auditum videlicet qđ donatio causa mor. non reuocatur ex penitentia donatoris decedentis sine herede per. d. l. nec mirum. quia donatio predicta ad sui confirmationem non requirit aditionẽ hereditatis vt notat glo. singu. in. l. filie. C. fami. hercis. melius probatur in. l. post legatum. §. pe. cum ibi notatis. ff. de his qui. vt indig. si ergo nullus est heres nullus poterit reuocare. ⁊ absꝗ̃ effectu erit dicta reuocatio facta per defunctum. vltima autem voluntas bene requireret aditionem hereditatis etiam si sit voluntas codicillaris nullo condito testamento per. l. j. ⁊. ij. supra de fideicom. li. ⁊ est ratio diuersitatis quia donatio causa mortis non est mere vltima volũtas: ꝫ sapit etiam naturam contractus per. l. tam is. §. j. cum ibi nota. ff. de dona. causa mortis. ❡ Item adde predictis circa id qđ dictuꝫ est donantem posse reuocare seu remittere pactum: q2 illud est verum quando fauore donatoris tantum est appositum. secus si fauore donatarij vel vtriusꝗ̃ per. d. l. iij. cum ibi not. in dubio videt esse factũ fauore donatoris nisi aliud appareat. ar. d. l. iij. cũ simi.

a **Coheredes.** [a]Qui tenetur sub pena vni alienare illo existẽte in mora potest alienare cui vult h. d. ⁊ non est alibi ꝭm Hy. ⁊ Ange. ⁊ cum eis concordat qđ habe

12 tur in. l. fi. C. de iure emphi. ❡ †No. qđ quis potest se obligare alij sub pena ad non alienandum rem certam alij quam illi. ❡ Item no. quid iuris sit si requisitus nolit emere. ❡ Item nota ar. ex eo quod dicit litera sepius qđ non sufficit semel interpellare: ꝫ oportet qđ sepius interpellet. contrarium est verum: quia sufficit vna interpellatio: vt no. in. l. mora. in fi. princi. in quadam glos. parua supra de vsuris. ⁊ no. glo. Joan. an. in. c. cupientes. §. qđ si per. xx. in ver. proposita. de elec. in. vj. vbi bona glo. fallit in casu. l. si cõuenerit. de pig. act. potest tamen dici qđ ibi est casus diuersus quod ibi fuit conuentio facta de non vendendo simpliciter ideo plures denunciationes requirunt hic de non vendendo alij quam certe persone. ❡ Item nota formam huius denunciationis: quia fuit alternatiua: quia si denunciaret simpliciter qđ emeret nõ teneret denunciatio propter preambulam conuentionẽ que fuerat alternatiue concepta sicut in si. non tenet petitio in eo qui debet alternatiue petere si petit mutuum. ff. eodem. l. vbi autem. §. qui illud.

13 ❡ †Item no. ar. ꝭm Hy. quod prohibitus alienare extra familiã potest vendere extraneo si illi de familia requisiti nolunt emere. qđ potest esse verum si solum sit prohibitus alienare simpliciter extra familiam. secus si adiectum fuit vt in familia relinqueretur quia tunc non posset alienare quia res subiacet restitutioni: vt in auten. res que. C. communia de lega. facit. l. peto. §. fratre. de. l. ij. ❡ In glo. super ver. testato. in fi. ❡ Not. qđ sufficit interpellationem seu protestationeꝫ fieri extra ius. facit. ff. eodem. l. si ex legati

a ❡ Coheredes. Adde Hy. ⁊ Alex. hic q dicũt hũc text. esse singularem ad ħ qđ ille q ꝓmisit alteri vendere sub pena habita ꝓus reqsitiõe si alteri vendat incurrit penam.

causa. ⁊. l. mora. de vsuris. ⁊. l. amplius. cum ibi no. rem ratam habert. ❡ Quanto autem tempore denuncians in casu huius. §. debeat expectare dic per duos menses argu. l. fina. C. de iure emphi. Et an sepius debeat fieri dixi in no. ⁊ tangit Barto. ff. eadem. l. §. penul. ❡ In glos. super ver. exceptionem. ibi ipso iure pena commissa: sed contra hoc facit. l. celsus. supra de arbi. ⁊ id qđ sequitur in glo. nam videtur per ipsam. l. quod ipso iure pena non sit commissa ex quo stetit per aduersarium quo minus fieret qđ fieri debebat. facit. l. in executionibus. §. fi. ff. eo. ❡ Ang. hic in voce dicebat eo capite quod promisit non vendere alteri committit pena: sed obstat exceptio: sed ex capite quod non videtur sibi ipso iure non committitur vt. d. l. celsus. Sed hec distinctio non habet rationem. nam ex quo per aduersarium stat quo minus fiat qđ fieri debet non committitur pena. d. l. in executionibus. §. fi. ⁊ q2 intelligitur promisisse non vendere extraneo si ipse aduersarius velit emere. ⁊ ideo si non vult emere impune debet posse extraneo vendere. nec ob. ista litera: quia intelligo de exceptione doli generali scilicet facti vel intentionis iuxta no. in. l. qui se deberc. de condi.

14 ob cau. ❡ †Et ex predictis iuncta litera potes notare qđ factum tutoris potest preiudicare pupillo ⁊ impedire penam committi ad eius vtilitatem. facit. l. emilius. supra de mi. et quod dixi in. l. cum filius. §. in hac. ff. eo. vbi etiam dixi an ex facto tutoris pupillus possit incidere in penam. ❡ In ead. glo. ibi: sed hic ad penam quasi velit quod conuentio de se non valeat: sed si apponit pena agi potest ad penam vt hic. Tu potes dicere qđ in cõtrarijs erat pactum de non vtendo re sua ad libitum hic autem erat limitatũ vt ne liceret alij alienare quam illi de quo conueniebat. pőt auteꝫ in hac materia concludere duo membra: scilicet quando fit conuẽtio per quam quis impeditur facere de re sua id qđ vult quia aut est apposita pena: ⁊ valet cũ in pena nõ inspicit interesse. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. eo. aut fuit conuentio sine pena: ⁊ tunc aut fuit pactũ nudum. ⁊ tunc non valet. l. iuris gen. §. sed cũ nulla. de pac. aut fit per stipulationem. ⁊ tunc aut intererat paciscentis id non fieri de quo conuenerat tunc valet. ⁊ agi potest ad interesse si contra fiat vt. l. quoties. supra de seru. ⁊. l. fi. C. de commu. re. alie. aut non intererat paciscentis. ⁊ non valet. d. l. nemo. cum ibi nota.

❡ Et adde dictis Barto. primo quia si promisisti non vẽdere alij quam mihi an possim agere contra te vt tu vendas mihi dic qđ possum ad hoc te cogere vt vendas mihi si rem venalem exponis alias non. ⁊ sic debet intelligi quod nota. in. l. si sterilis. §. penultimo. de act. emp. ⁊. l. qui fundum. de contrahen. emptio. qđ fuit de mente Juli. ⁊ Barto. in. l. si eum. ff. qui iniuriarum. supra si quis cau. ad fi. §. vbi glo. de hac. q. dubitauit. ❡ Item adde ꝭm Ange. quid videtur si consors consorti promisit non vendere alteri quã sibi sub pena et ab extraneo reperitur nomine precij multo plus quam consors dare velit an poterit sine metu extraneo fieri vẽditio. ⁊ dicit qđ non dummodo consors velit dare precium iustum ⁊ ita dicit disputando fuisse determinatum vt refert Joan. and. in spec. in ti. de emp. ⁊ ven. §. nunc dicendum restat. versi. sed pone statutum ad finem magne additionis. ⁊ hec est vera quota lꝫ ipse allegat corrupte. sed tu dic qđ ibi recte ipse dicit oppositum vcꝫ qđ debet dari precium qđ ab alio reperitur quia res tantum valet quantum vendi potest. l. si seruus. in princi. ff. de condi. fur. ⁊ in. l. j. §. si heres. ff. ad treb. ⁊. l. iij. ad fi. ff. de in diem adiec. cum multis alijs similibus allegatis ibi per eum licet in cõtrarium faciat qđ nota. in. l. ij. in glo. magna. C. de rescin. ven. vbi glo. dicit nõ debere attendi illud quod vnus aut duo offerunt. sed qđ communiter offertur: sed ipse videtur ibi non tenere glo. illam. Tu potes dicere pro saluatione illius glo. si queratur an in dubio debeamus iudicare precium esse iustum attento eo quod inuenitur ab alio. an vero attento eo quod communiter potest inueniri: quia aut disponens verisimiliter considerauit preciuꝫ iuxta id quod ab alio potest reperiri: ⁊ tunc non attendimus id quod communiter reperitur: sed id qđ etiam reperitur ab vno. ⁊ ita intelligatur. l. iij. in fi. ff. de in diem adiec. exemplum patet si vendo tibi rem pro. x. saluo nisi alius attulerit meliorem. interdum vero disponens cõsiderauit precium verisimiliter iuxta id qđ communiter posset reperiri. ⁊ tũc habetur respectus ad id: non autem ad singulare precium. ⁊ ita intelligatur. l. ij. cum glo. sua de rescin. ven. exemplum patet ibi: q2 si venditor dicat se deceptum vltra dimidiã iusti precij satis videtur qđ emptor suppleat residuum attento eo qđ posset reperiri communiter. quandoꝗ̃ sumus in dubio. et tunc aut agitur de aliquem condemnando ad precium. ⁊ tunc videtur qđ satis sit qđ habeatur respectus ad iustum precium iuxta communem extimationem. ar. l. arianus. ff. ti. j. ⁊ q2 in dubijs fauere debemus reo quo ad decisoria vt dictum fuit supra eo. l. inter stipulantem. §. j. idem videtur si agatur de conseruatione iuris iam quesiti ar. d. l. ij. quãdoꝗ̃ vero quis sibi vult ius acquirere propter precium quod aufert: ⁊ tunc videtur qđ attendi debeat precium secũdum quod ab alio potest reperiri. ⁊ ita intelligatur dictum Joãan. in dicta addi. satis enim debet esse parti qđ sibi potius gratificetur quam alij absꝗ̃ eo qđ etiam velit aduersarium pati dam

num in

num in minus percipiendo ab ipso quam ab alio possit haberi. ¶ Ultimo adde qd licz quis promittat alteri non vendere hec tn̄ promissio non afficit rem vt si fiat venditio non teneat qr imo tenet dicta venditio et transfertur dominium saluo nisi stipulator in illa reseruauerit sibi ius.l.si creditor.§.si.secundum literam pisanam et veram prout est ibi non tenere venditioné.s.de distrac. pig.et non est alibi ille tex.fm Ang.

15 **Augerius.** †Facultas implendi conditioné nō transit ad heredes.h.d.vel sic.promittens quicqd alium constitisset debere non tenetur nisi illo viuente purificetur quantitas debiti.hoc dicit.vel sic.nisi conditio impleatur in forma specifica stipulatio non committitur.h.d.fm Bal.qui hic reprehendit primū summariū ex eo quia hic augerius fuit promissor et ex eius persona non impletur conditio. Tu adde qd quandoqz cōditio potestatiua pēdet a potestate stipulatoris quādoqz a potestate tertij.et de istis dic vt dictum fuit in.l.si.x.cum petiero supra.e.hic videtur esse cōditio que debet impleri in persona tertij.vnde forte sufficeret ipsam impleri etiā mortuo promissore vel patre eius.oportet tn̄ qd impleat in vita ipsius tertij.vel forte posset dici qd hic esset cōditio mixta pēdens a potestate stipulatoris et tertij.satis tn̄ puto procedere qd statim dixi melius dic qd in casu huius.§.videtur qd cū conditio debeat impleri in forma specifica debeat impleri viuo patre et viuo ipso publico de quo fit mētio in stipulatione.et si esset casus in quo promissor haberet heredē videtur qd eius heres obligaret dūmodo viuo vtroqz pdictorū exi steret. ¶ In tex.ibi patrē suū.s.qui forte inquietabat a publio menio fm Pe. ¶ In tex.ibi habere cōstitisset.s.per sententiā diffinitiuam.nam si liquide constare potest de debito fm Jaco.de Are. facit.j.de re iudi.l.res iudicata. ¶ In tex.ibi si conditio expone si

16 pro quia.secundum intellectum rog.de quo in glos. ¶ †Nota qd verbum constitisset hic respicit tempus futurum ex quo nota qd tempus plusquam perfectum subiunctiui quandoqz verificatur in futurum quando.s.non potest in preteritum verificari. facit.l. si debito.§.verisimile.s.de cōtrahen.emp.ex suo autem significato regulari videtur comprehendere preteritum vt est text.cū glo.

17 in.l.ij.s.si inge.quis esse dicatur. ¶ †Item no.qd mortuus [a] nō dicitur debere sed debuisse fm Dy.et nō est alibi fm eum. ¶ In glo. super ver.extitisset.ibi alias dic secundum rog.hec vera secūdum doc.Et aduerte quia in dubio verbum constitisset intelligitur in futuro qd etiam sequitur hic Bar.et similiter Ang.quia lz sit preteritum plusqz perfectū subiunctiui tamē trahit ad futurū.per.l. cum certis.s.de vi.ol.tri.leg.qd est verum si ad futuru referri potest fm Ang.salua ratione subiecte materie alias sec9 allegat glo. in.d.l.ij.si inge.esse dica. Tu adde qd in casu nostro in dubio debemus intelligere in futuro vt sic res potius valeat qz pereat. ar. l.quoties.s.et ideo cum hic periret dispositio ab ipso prin.si intelligeretur in preteritum ex quo tempore stipulationis non constabat debemus intelligere in futuro vt sic possit habere vires.et hec faciunt ad clausulas que ponuntur in testamentis de quibus plene per Barto.in.l.j.de iur.codi. ¶ Item adde secundum Ange. qd si iudex condemnauit in iudicio quem ad soluendum quicqd cum agenti debere constitisset quia si ex actis apparet quid et quātum debeat ad acta fiat relatio.et non ad pbationes futuras. allegat.l.hec sententia.C.de senten.que si.cer.quanti.alias ad probationes futuras est fienda relatio allegat.l.cum iudex.C.de sen. et inter.om.iud. Tu adde qd hoc casu sententia videt nulla ratione incertitudinis vt.l.si.C.de sentētia que si.cer.quā.et per id qd not. Bar.in.d.l.cum iudex. ¶ Ultimo no.istum tex.secundum Aug. pro mercatoribus florentinis qui multoties pro alijs promittūt quicquid apparuerit eos debere:quia declaratio debet fieri in vita non postea vt hic patet.

18 b **Seia heres.** †Nō currūt [b] vsure si creditor est in mora recipiendi solutionem.h.d. ¶ Nota qd ille qui venit contra transactionem vel aliam conuentionem sicut victus potest redire ad illam.facit qd no.Jo.an. post Inno. in.c.mulieri.de iureiur.qd est valde notandum fm Ange.qr hic ex eadem scriptura videtur se velle iuuare qz nixus est impugnare vsqz ad diffinitiuam sentētiam inclusiue.vnde nō videbatur posse per.c.ex eo qd quis.de regu.iur.in.vj.et per no.in auten.contra qui propriam.C.de non nu.pecu.et in.l.pap.§.meminisse.s.de in offi.testa.et in.l.si.C.de codicil.et plus non dicit.et sic non respōdet dictis.ll. Tu dic qd in duobus vltimis agitur de lucro hic de sibi debito consequendo ideo hic facilius auditur. preterea in.l.si.C. de codi.resultat contrarietas et repugnantia ex eadem scriptura vt ibi no.hic secus.item in aut.contra qui propriam.non confitet

19 intentionem aduersarij hic sic.ideo facilius auditur. ¶ †Itē no. qd videt tenere appellatio si dico appello ad iudicē cōpetentem. et

20 de hoc est gl.no.in.l.cū proponas.C.de bo.au.iudi.possi. ¶ †An aūt possit alternatiue appellari ad hūc vel ad illum ita qd teneat appellatio.dic vt per glo.in.c.si cui.de offi.deleg.li.vj.qr vt ibi patet de iure canonico non valet:sed de iure ciuili sic:qr intelligitur facta ad iudicem competentem cum vnus solus sit competens cū omissis medijs non debet appellari ad imperatorem.l.j.§.si quis j.de ap.et l.imperatores.§.j.secundum ius ciuile.secus de iure canonico:qr ad papam et non ad legatum potest appellari omissis medijs vt in.c.ad Romanam.ij.q.vj.et in.c.j.de offi.deleg.et in.c. dilecti.de ap. ¶ Item no.qd sufficit iudicem appellationis pronunciare appellationē iniustā de quo in.l.eos.C.de ap.et spec. de

21 ap.§.nunc tractemus.ver.sed qd si quis.et ver.se. ¶ †Itē not. qd vltima mora nocet. ¶ In glo.sup ver.mora.in fi.vel dic qd statim cum maluit litigare fuit in mora.l.nemo rem suam.§.j.s.eo. et sic non debet sibi fieri alia oblatio nisi postqz fuit victus et amplius nō psequebat.et tūc vr̄ cessare mora ex quo amplius nō prosequit ar.l.titia seio.§.vsuras.de le.ij.ideo debet fieri oblatio nō aūt lit. precedente.et sic debet intelligi litera dum dicit si seia nō cessasset. ¶ Et hec faciunt qd ille qui appellat ab interlocutoria statim dicatur esse contumax in negotio principali.nec debeat amplius citari de quo est tex.in.c.ij.de dolo.et cōtu.li.vj.et in cle.si ante.de dolo et contu.et no.per Inno.in.c.ad petitionem.de accusa.qd videt intelligendum donec durat lis super ipsa appellatione:sed si succubuit in appellatione.et amplius non prosequit videt qd debeat citari sicut si renunciasset expresse vt.d.c.ij.de dolo et contu.facit.l. si quis libellos.C.de ap.Et adde qd secus videtur si succubuit qr deserta est appellatio.per notata per Jo.an.in.c.dilecte.super gl. de ap.et in.c.personas.eo.titu. ¶ In glo.super ver.iure.ibi:scz exceptionis.sed contra hoc facit.l.si per te.C.de vsuris.vbi videtur qd si facta est oblatio impediatur ipso iure cursus vsurarum:sed potes dicere qd ibi loquitur quando nōdum incboatus erat cursus.hic autez iam erat incboatus.vel dic qd in.d.l.si per te. veniebant vsure ex mora hic ex stipulatione propter stipulationem fm do.Joā.de canitulo.vel dic et tertio qr ista scda satis reincidit in idē cum precedēti:qr ista glo.nō bene dixit nisi intelligat de exceptione facti:et intētionis. nam aut vsure nondū erant incboate et tunc per solam oblationem poterit impediri cursus ipso iure.aut iam erat incboatus cursus:et tūc per solā oblationē non impedit aliquo modo.sed requirit oblatio consignatio et depositio et tunc ipso iure videt tolli vt in.d.l.si per te.per.l.acceptaz.C.de vsuris. ¶ Ultimo tāgit hic Bar.an sufficiat vnica interpellatio. et tenet qd sic et iura que tendunt ad oppositum respiciunt facti contingētiam.et ita intelligitur qd habetur in.§.coheredes.s.ea.l.

22 **Duo fratres.** †Sententia iniusta per quā quis cōtra diuisionē facere declarat facit penam cōmitti.h.d.et primo ponit thema et questio.scdo responsio. secunda ibi respondi. ¶ Et legit pluribus modis in glo.vt patet ex glo.magna.et istud summariū sequit hic Bar.vel sic fm intellectum Ang.lz ipse nō sic summet.si facta diuisione diuidētes promittant se nil contra diuisionē facturos videt sup fideicommisso etiā factū.et sic remissum si fuit scitū et nō ignoratum ac reciprocū et coequeuū.h.d.fm Ang.qui sequit lec.rog.cū tempore tamē de qua patet in summario. ¶ No.qd per diuisionē vr̄ trāsactū de iure fideicō.qd quidā fatent ex vi simplicis diuisionis.alij vero ex vi clausule generalis subiec.et scdm hoc hic fuit bene pronunciatum et iudicatū.alij vero hic dicunt qd male fuit pnunciatū.et secundū

23 hoc notabile non colligeret de quo dicet in glo.magna. ¶ †Item no.qd tractatū in vno iudicio nō videt posse in dubiū refricari in alio iudicio.nam in iudicio in quo petit pena nō pōt obijci male fuisse pronunciatum in primo iudicio vt hic patet secundū vnum intellectum ex quo no.qd snīa licet iniusta per quā apparet quem contrauenisse in principali conuentione facit penam cōmitti seu declarat in cōsequentiā penā fuisse cōmissaz. ¶ Itē no.qd ille qui aliquē repulit per exceptionē nihilomin9 habet actionē ad penā

24 de quo in glo.magna circa fi. ¶ †Itē no.ar.qd causa sit in snīa inserenda de quo in.l.properandū.§.illo.C.de iudi.et per cano.in.c.

25 sicut nobis.de re iudi. ¶ †Itē no.qd lz falsa causa exprimat in sententia nō tn̄ videt sententia reddi nulla vt hic patet secundū vnū intellectum qd maxime videt procedere quando falsitas cause cōsistit in iure super quo sunt opi.et ita est hic casus no.secundū vnū intellectum.secus si esset in sententia falsa causa expressa in iure super quo non essent opi.l.qui testamento.de excu.tu.et in.l.ij.quando prouo.non est nece.et pro eo qd dixi quando sunt opi.bene facit qd no.glo.in.§.quibus.in prima constitu.C.et in.l.cum de novo.s.de legi.et in.l.cum prolatis.de re iudi.maxime per Barto.et ad materiā etiā facit qd no.glo.et Bar.in.l.si is ad quē.s. de acq. here.et per Inno.in.c.in presentia.de renū.de quo etiam hic tangit Ang.et tangit etiam super glo.magna.ad fi. ¶ In glos.sup v. proponeret ibi:hic fuit male iudicatum.sed cōtra hāc lectu. facit qr de iniqua snīa nō videtur qd debeat fieri.l. vt in prima consti. C.§.quibus.sed potes dicere sustinendo hanc opi.qd ideo de hoc fuit facta.l.vt sic decideret vnū notabile dubitū vcz vtrū snīa iniqua per quā declarat ventum contra decisionē faciat penā cōmitti.nā si esset bene iudicatū nō esset dubiū qd cōmitteret pena.l. autē dz esse prolata in casu dubij.l.ancille.C.de fur.et l.qd labeo.ad carbo. et ideo hic cum principaliter queratur de pena an sit commissa verisimile est questionē fuisse formatā in casu dubij.et sic in casu quo

[a] ¶ Quia mortuus. Adde alex.d imol. q dicit hunc tex.non esse alibi.et vide qz dixi in addi.ad alber. hic.

[b] ¶ Seia heres. Adde hic Alexan. de Jmol. et moder. q reputāt istum tex. singularem ad hoc qd si nō stat p debitorez quominus soluat creditori suo sed stat p creditorē nō currunt contra eum vsure.

Questio notabilis.

fuisset male iudicatũ. ¶ Et sic secundũ istum intellec. facit ad qõ. in qua cõsuluit Dy. s. qõ aliquis promisit arbitramentũ nõ petere reduci ad arbitriũ boni viri sub certa pena ⁊ postea ⁊ petijt reduci ⁊ succubuerit qõ incidit in penã qz per illã sniaz fuit declaratum ipsuz indebite petiisse. qõ plz hic Bar. scdm istũ intellec. vbi dicit esse casum. Sed aduerte qz ange. hic dixit qõ cũ dicta qõ de facto occurrisset perusij ⁊ magnũ scandalũ generasset ipse idem bar. cõsuluit oppositũ. ⁊ adhesit opi. glo. l. tres fratres. s. de pact. vbi dixit qõ licet cõmittat pena: tñ ob. exceptio doli. ⁊ idem etiã sensit hic ista glo. post medium. in ver. si autem dicas qõ male. Et hãc partem etiã ipse Angel. tenuit. allegat pro hoc qõ no. gui. de suza. in summa in ti. de arbi. ver. sz nũquid is. vbi dicit qõ si talis petens reductionẽ habet iustam causam litigandi excusatur a pena sicut etiã propter iustam causam excusatur quis ab expensis. l. qui solidũ. §. etiã. de leg. ij. ⁊ allegat. l. si quis forte. j. de penis ⁊. l. si debitor. s. de peti. here. que. ll. satis faciũt in arg. vt patere põt diligenter intuenti. licet Ange. hic dicat qõ nõ videat quomodo faciant ille. ll. sed allegat vltra predicta qõ debeat excusari a pena qz iusta causa excusat a dolo. l. igitur de libe. causa. ⁊. l. plagij. C. de plag. ⁊ hãc opi. videtur tenere Joã. an. in ti. de arbi. §. si. ver. item quid si cõpromissum. que scripta non videtur Bart. vidisse cũ nõ faciat mentionem. si igitur iusta causa litigãdi excuset a pena fortius si appareat sententiã esse iniustã. ⁊ hanc partem dixit Ang. verissimam se credere maxime si contra petentem absentem lata fuerit sententia per. l. pap. §. meminisse. ⁊. l. qui repudiantis. §. fi. supra de inof. test. nã licet ibi loquatur in pena legali tamẽ idem videtur in pena conuentionali ex identitate rationis. pro hoc adducit. l. quidam cum filiũ. j. eo. vbi si filius sit victus iniuste in querela nihilominus potest petere penã promissam si fuisset exheredatus. ⁊ sic in iudicio pene potest refricari questio iniquitatis prime sententie per illũ qui succubuit. nec potest illi tex. responderi secũdum eũ nisi diuinando subaudiatur qõ ibi filius succubuerit in querela ex eo qz illã post quinquẽniũ intentauit. sed hec diuinatio est refugiũ miserorũ vt eleganter dixit glo. in. l. filiũ quẽ habentem. C. fa. her. ⁊ sic remanet qõ dicta rñsio non est bona. nec ob. huic opi. iste tex. qz tenet lectu. rog. qz hic fuit bene iudicatum

26 vt. j. dicetur. ¶ † Item non ob. si dicatur qõ post sententiam non põt obijci exceptio que habeat ipsum impugnare: qz dicit illud verum quãdo exceptio que opponitur in alio iudicio tendit directo ad rescissionem eius qõ principaliter induxit ipsa sententia. secus vbi tendat ad rescissionem cuiusdã effectus producti per sententiam in quandam consequentiam: qz tunc ad eneruandũ illũ effectum ita queri poterit de equitate illius sententie in alio iudicio sicut in primo poterat queri antequam ferretur sententia per. d. l. quidam cum filium. ⁊ quia ad alium effectum queritur in secũdo iudicio quã in primo. Et ideo non debet obstare exceptio rei iudicate. l. cum queritur. supra de excep. rei indi. ⁊. l. vendicantem cum. l. se. de euict. ⁊ quia post sententiam potest opponi exceptio que nõ impugnat illam vt no. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. per glos. Cy. ⁊ alios doc. ⁊ in. l. peremptorias. C. sententiã rescin. non pos. attendi enim debet principalis intentio iudicantis que fuit nõ iudicare aliquid de pena: non autem debet attẽdi qõ in cõsequentiam potest sequi. l. si quis nec causam. ⁊. l. rogasti. s. si cert. peta. ⁊ qõ plene not. in. l. ambitiosa. j. de decre. ab ord. faci. ⁊ sic hic residet Ang. ⁊ hãc partem videtur hic sequi Bal. ⁊ clarius in. l. tres fratres supra de pac. ¶ Sed aduerte qz ista opi. videt esse cõtra hunc tex. tenendo hanc primam sol. glo: que videtur esse magna de mẽte litere quã opi. rog. ex eo. quia hic principaliter queritur de pena non autem queritur an videatur transactum fuisse super fideicommisso vel non ⁊ questio hic principaliter formata nullum habuisset dubium supposita opi. Rog. ¶ Item contra hanc opin.

27 videt casus in fi. in. l. ex diuerso. §. j. de rei ven. † vbi similiter sentẽtia iniuste lata super principali parat preiudicium super accessorio fructuũ potes dicere qõ he opiniones forte possunt reduci ad concordiam vt colligi potest ex his que not. Bart. in. l. iul. verum debitorem circa primã lec. de condic. inde. quia quãdoqz pronunciatur iniuste cõtra petentem simpliciter quia absoluitur reus a petitione nulla causa adiecta vel adiecta causa quia nõ probatũ ⁊ tunc procedat opi. Ang. ⁊ Bal. quãdoqz pronũciatur cõtra petentem ex eo quia absoluitur reus adiecta causa quia eque est arbitratum. ⁊ tunc hoc casu procedat opi. Dy. ⁊ Barto. hic. ratio diuersitatis patet quia hoc vltimo casu directo disputaretur contra sententiam. secus in alio casu. ⁊ hoc casu non videtur procedere opi. Guid. de suza. nec etiam Joã. and. per tex. istũ. ⁊ per. d. l. ex diuerso. §. j. nec ob. qõ iusta causa litigandi excusat ab expensis: qz verũ est ad hoc vt iudex possit ab eis absoluere partez si velit. sed si non absoluit tunc si non fecit mentionẽ de eis non veniunt si veniebãt officio in arg. l. iiij. C. de po. secus si iure actionis veniebãt quia tunc poterit peti in nouo iudicio si de illis nihil fuit dictũ. sed hic nos loquimur in pena que venit iure actiõis. ⁊ in qua iudex nullaz fecit absolutionẽ tempore quo pronũciauit super principali imo potius videtur tacite condemnasse ex vi cuiusdã acces

sorij per. d. l. ex diuerso. §. j. ¶ Item non ob. l. quidam cum filium infra eo. qz potest responderi qõ ibi filius qui succubuit non agit ad penã ex sua persona sed ex persona alteri⁹ cui successit. ⁊ sic iure illi⁹ tertij vtit arg. notatorũ in. l. modestin⁹. de excep. vel potes dicere qõ ibi vict⁹ petit penã hic aũt ille qui vicit. ⁊ sic casus est diuersus. ⁊ has solutiones hic etiã sensit Bal. sed precedẽs magna placet. ⁊ pro predictis etiã facit quia responsio Ang. non videtur esse bona imo contra text. in. d. l. ex diuerso. §. j. vbi ad aliũ finem queritur in secundo iudicio de eo qõ est discussum in primo quia propter fructus ⁊ tamen non auditur. ¶ Et sic ex predictis patet qõ sententia lata in principali preiudicat in accessorio pene quãdo adeo clare est lata qõ veniretur contra verba sententie si in iudicio pene posset resticari. quod est decisum per sententiam secus vbi necessario non venitur contra verba sententie imo possibile est verba sententie esse vera ⁊ nihilominus verũ esse excipiẽtem cõ

28 tra penam fouere iustitiam. ¶ † Et aduerte etiam quia cum ex sententia arbitratoris non oriatur actio nec exceptio per notata in. l. j. C. de arbi. ⁊ per Barto. in. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. nõ videtur qõ impediatur petitio pene licet quis obtinuerit contra petentem reductionem ad arbitrium boni viri qz nihilominus victo durat primitiua actio super qua fuit factũ cõpromissum quã constat posse intentari. ⁊ sic non potest dici quod effectualiter obtinens contra petentem reductionem vsus sit exceptione. ⁊ ipsius effectum plenarie consequitur. secus tamen est in casu huius. §. ⁊ glo. in. d. l. tres fratres. ideo non possit peti pena si exciperetur quod non debet consequi effectum exactionis ⁊ penam nisi adiecta fuerit clausula rato manẽte pacto. ⁊ per hoc etiã patet respponsio ad glo. istam. ⁊ ad glo. d. l. tres fratres. ¶ In ea. glo. ibi vel dic secundo bene hec sol. non bona qz per diuisionem non tollitur ius fideicom. ipso iure nec ope exceptionis ideo non est necessaria replicatio. l. ij. s. de excep. ¶ In ea. glo. ibi. l. si cõsensit. vel dic quod in. d. l. titius. ius erat de presenti: hic autem fideicommissum erat de futuro ideo non sic faciliter tollitur. l. si ita stipulatus. §. si sub cõditione. de leg. ij. Itẽ hic ius dependet ex testamento qõ nõ sic faciliter tollit vt no. in. d. l. tres fratres. ibi secus. ¶ In ea. gloss. ibi vel de tertio. aduerte quia si ponderẽtur verba rog. licet glos. hic quo ad verba vnicam tantũ solutionem ipsius roge. videatur ponere tamen due fuerunt. vna quod expresse hic constabat de mente qõ voluerunt remittere fideicommissum hic alia fuit quod in dubio videantur voluisse remittere per clausulã generalem hic appositam dum litera dicit. ⁊ sibi cauerunt contra diuisionem facturos ⁊c. prima so. diuinat. sed hec secunda ipsius rog. est dubia quia non videtur bona eo quia additio talis clausule videtur restringi ad specificata. l. si. §. idẽ quesijt. de cõdic. inde. ⁊ in. l. si de certa. C. de transac. ⁊ arg. notatorum in. l. si ex pluribus. j. de solu. quia clausula generalis in dubio non videtur debere referri ad ea que dependent ex testamento vt notatur in. d. l. tres fratres. ⁊ qz per simplicẽ diuisionẽ non videtur renũciari iuri fideicom. l. cum pater. §. hereditatem. de leg. ij. ⁊ quia stipulatio generalis ⁊ indefinita debet limitari secundum naturam preambuli contractus. l. si stipulatus. de vsuris. sed Dynus hic ⁊ Guli. in. d. l. qui cum tutoribus tenet istam sol. ⁊ ipsam sequitur Ange. cõcurrentib⁹ aliqb⁹ primo qõ fideicõ. non fuerit ignoratum per diuidentes. secũdo qõ fuerit reciprocum. ⁊ per omnia coequeũ ita qõ vn⁹ nõ fuerit grauatus magis dare vni quã alteri quã ecõtra. nam istis concurrentibus dicit fideicõ. esse remissum per diuisionem apposita dicta clausula generali: alias secus. ⁊ sic intelligantur contraria. ⁊ secundũ istum intellec. redditur iste. §. sing. ⁊ non est alibi secũdum eum. ⁊ pro isto intellec. allegat plura. primo qz sic fuit iudicatũ vnde presumẽdũ est pro iudice qõ iuste fuerit iudicatũ cum ad id teneat vinculo iuramẽti. vt in auten. iusiuran. qõ presta. ab his. col. ij. ⁊ in. c. in presentia. de renun. ⁊ in. l. herennius. §. gaia. de euic. in quibus patet in dubio pro sentẽtia presumendum. secundo quia non est verisimile qõ actor victus iniuste non appellasset si iniuste succubuisset. argu. l. illud. de pe. heretertio qz autor hoc expressisset. ⁊ nos non reliquisset sub dubio. quarto pro hoc adducit qz adiectio clausule generalis debet aliquid importare cum potest salua ratione recti sermonis etiam si adijciat dispositioni speciali ex quo ad ipsam dispositionẽ se habet vinculũ appendiculi ⁊ coherẽtie. arg. notatorũ per gloss. in. c. accusatus. de hereti. lib. vj. vbi gloss. videt dicere qõ licet clausula generalis nõ egrediatur terminos dispositionis specialis. l. si de certa. C. de transac. tamen illud est verum nisi illud de quo querit cohereat vt connexum dispositioni preambule. item pro hoc adducit quia hec interpretatio. s. vt videatur fideicom. remissum videtur amica communi appetitui hominũ qui continuo inclinatur ad habendum liberam administrationem rerũ suarũ. l. in re mãdata. C. man. item patet: quia dicta interpretatio videtur esse vtilis reipublice eo quia per ipsam remissionẽ vitiat votũ captande mortis. l. fideicom. C. de transac. vbi imperator talem remissionẽ valde commendat. ergo est dicta interpretatio sumenda. argu. l. hoc modo. de cõdi. ⁊ demon. item quia licet intelligatur facta remissio

missio predicta non insurgit aliqua absurditas propter omnimo dam equalitatē: qꝛ tm̄ quisqꝫ remittit quantū sibi relinquit. ꝛ per hoc dicit posse responderi ad obiectum de clausula generali adie cta in dispositione speciali qd̓ nil debeat operari: qꝛ illud verum quando productio seu extensio ad aliud ꝙ ad speciem ipsam esset inductiua absurditatis vel odij seu iniqtatis: sed in casu proposi to est potius extirpatiua omnis odij ꝛ malicie. ¶ Item nō ob. §. idem quesijt. quia ille qui ibi soluit indebitum illud ignorāter et similiter promissio de nō mouendo vllam controuersiā fuit erro nea. facit. l. doli exceptio. §. diuersum. ȷ. de noua. sed in proposito omnia facta ꝛ gesta fuerunt ex certa scientia. item non ob. l. paulo callimacho. §. pomp. de le. iij. qꝛ ibi fideicōmissum ex dispositione paterna adiectis verbis de quibus ibi fit mētio nō videt̄ per pa trem sublatum ꝓpter fauorē filiorū quibus pater voluit ꝓuidere nō enim est verisimile qd̓ in casu cōfiscationis ꝛ publicationis bo norū testator voluerit filiā suā hereditate priuare. que rō cessat in casu nostro. ꝛ per hoc concludit opi. Rog. intellectā. vt. §. esse ve ram ꝛ per ipsam reddi hūc. §. sing. ꝛ scd̓m eaꝫ dicit se de facto sub sigillo consuluisse ꝛ respondisse. ꝛ idem videt̄ hic sequi Bal. nam dicit qd̓ quando dicta clausula est apposita si nulla alia causa sub est propter quam possit contrauenire necessario videtur fieri rela tio ad ius futurum fideicom. ar. l. si tam angusti. supra de serui. et l. si quando. de le. ȷ. secus si tunc alia causa subesset quia tunc intel ligetur rebus sic se habentibus ar. l. qd̓ seruus. de cōdictio. ob cau sam. ¶ Et per predicta dicit patere responsum ad id qd̓ dictum est de clausula generali vel secundum eum procedat illud vbi pre cessit dispositio specialis super re certa. secus si nulla specialis pre cessit sed solum generalis quia tunc non est recedendum a signifi cato verborū. l. si is qui. cc. de reb. dub. ꝛ. l. non aliter. de lega. iij. et maxime fauore liberationis. ar. l. arianus. §. tit. ȷ. et sic dicit posse sustineri opi. Dy. quando sciebant fideicom. non tamen facit mē tionem de alia limitatione Ang. Tu potes dicere qd̓ licet opin. Ange. sit valde equa propter equitatem. d. l. de fideicom. tm̄ de iu ris rigore non sit vera nec hic probatur quia iuriscō. hic principa liter non intendit decidere istud dubium: sed dubium pene. vnde verisimile est qd̓ presupposuerit iuriscon. male fuisse iudicatum quia alias questio principaliter formata non habuisset dubium. ꝛ debuisset potius formari questio principaliter an fideicō. intel ligeret̄ remissum quā formari questio pene. ꝛ sic attētis predictis hic videt̄ casus in oppositū. itē pro hoc facit qꝛ ex quo scd̓m cōmu nem opi. per simplicem diuisionē non tollitur ius fideicom. non debet dici etiā sublatum propter adiectionem dicte clausule cum per eam nil aliud promittatur quam non facere cōtra diuisionē: sed non dubium qd̓ non facit cōtra diuisionem petens fideicom. ex quo per diuisionem nō intelligebatur remissum igitur ꝛc. Itē pro hoc tertio quia clausula adiecta ad vnum effectum non ope ratur aliud. l. legata inutiliter. de le. ȷ. ꝛ in cle. si dignitatē. de pre ben. vel clausula adiecta ad executionem principalis dispositiōis non ampliat illam. cum igitur hec clausula fuit adiecta ad cōfir mandum diuisionem vt sonant verba non debent operari argu mentum vltra id quod importat principalis dispositio diuisiōis ar. preall. cle. propter tamen tantorum opinionem nō potest ne gari hunc passum esse dubium. ꝛ satis diceretur habere iustā cau sam litigandi qui insecutus esset alteram opin. ex predictis. et ad rationes allegatas per Bald. ꝛ Ang. facilis est responsio intuen ti. ¶ Pro clariori tamen intellec. potes dicere qd̓ non ob. prima nec secunda ratio quia procedit in dubio nisi aliud appareat ex cōiecturis vel ex alia iuris dispositione: sed hic satis apparet per rationes supra tactas. ꝛ sic est verisimile autorem hic sensisse qui formauit. q. super pena que alias non haberet dubium. ꝛ per hoc etiam non ob. secunda ratio quia satis est verisimile actorem ha buisse pro constanti sententiam fuisse iniustam per supradicta. ¶ Item non obstat quarta ratio per. c. accusatus. quia ibi clausu la generaliter trahitur ad coherentia seu connexa. hic autem sepa ratum est fideicom. ab ipsa diuisione. ꝛ ideo non sic faciliter trahi tur ar. d. l. si de certa. cum ibi no. C. de transactio. ꝛ. ȷ. eo. l. si ita qs. §. fina. ¶ Item non ob. quinta ꝛ sexta: quia procedunt he quādo constaret de mente quod vellet remittere fideicom. nam tūc talis eorum voluntas esset commendanda: sed vbi non constat de mēte a verbis recedendum non est que hoc casu dictam remissionē nō important. ar. l. non aliter. de le. iij. ꝛ pro hoc etiam non obst. vij. ¶ Item non ob. ratio Bal. quia. l. si tam angusti. ꝛ. d. l. si quādo. non faciunt ad propositum: quia in illis id de quo est questio cō prehenditur ex vi verborum vel demonstratione que fit ad oculū hic autem fideicommissum de quo querit̄ nō cōprehendit̄ in ver bis per ipsos diuidētes, platis nec facta fuit demōstratio ad ocu lum per quam necessario includat̄ fideicō. itē nec est verum quod dicit qd̓ hic nulla precessit specialis dispositio qꝛ imo precedit veꝫ ipsa diuisio ad quā se refert postea clausula. nec ob. etiā qd̓ si tunc alia causa non subest bene comprehēdit causas de futuro qꝛ illud posset procedere qñ verba incluserint ipsam causam futuram de qua queritur vt est videre exemplum in. vj. q. quā hic ponit Bar.

Sed in casu proposito verba nullatenus comprehendunt ipsum fideicō. vt est dictum. ꝛ sic patet responsum rationibus predicto rum. Et attende quia contra lec. Ang. facit quia diuinare est qd̓ hic fideicom. fuerit ex toto coequeuum cum hoc non appareat ex tex. nec ex glo. ipse tamen non curat si essent dispares etate dum modo alie portiones restituēde sint equales per. l. de fideicom. §. de transac. ¶ In ea. glos. magna. ibi: vel quarto. hec so. non vide tur bona quia diuisio videtur equiparare transactioni per nota ta per glo. in. d. l. tres fratres. supra de pac. ꝛ quia per ipsam tolli tur occasio discordie sicut per trāsactionem. ar. l. cum pater. §. dul cissimis. de leg. ij. item nec videtur bona quo ad tex. quia hic non fuit contra petentem pronunciatum ex eo quia de euictione tene retur: sed ex eo quasi esset transactum. item non est verum inquan tum dicit quod frater superueniens tenetur de euictiōe si euocet rem ex vi fideicō. quia si rem quam habes ego euinco ex facto tuo vel tui autoris non teneor de euictione. l. fundum. supra de euict. ꝛ. l. licet placeat. de dote prele. ꝛ. l. si a me. supra ad le. fal. sed in ca su proposito frater superueniens petit fideicom. ex facto autoris illius fratris premortui: quia ex facto defuncti cui successit qui il lud fideicom. non reliquit. ergo non tenetur de euictione. nā tunc satis videtur agere ex facto ipsius fratris premortui per notata per glo. in. l. si seruus. in principio. supra de condictio. fur. iūcta. l. apud iul. in fi. cum ibi not. supra ex qui. cau. in posses. ea. vbi heres adeundo videtur velle quod ordinauit defunctus. Item non est vera hec solutio inquantum innuit solum posse peti partē iuris fideicom. que apud fratrem premortuum remansit iure suo. ꝛ nō illam quam habuit a fratre superstite quia imo totum poterit pe tere cum frater premortuus totum quod habuit videatur suo iu re habere maxime cum in vniuersalibus vna res succedat loco al terius vt. l. imperator. §. fi. cum. l. se. de lega. ij. ꝛ. l. si rem ꝛ preciuꝫ. de peti. here. ꝛ sic portio quam habet frater premortuus a fratre viuo successit loco portiōis quam frater viuus habuit ab ipso fra tre premortuo. et sic in effectu videtur frater premortuus totum habere iure suo vt dixi. ꝛ per consequens debet venire in petitiōe fideicom. ar. l. imperator. §. fi. ꝛ pro hoc faciat quod notat̄ in spec. in ti. de testamentis. §. in primis. versi. quid si fideicommissarius emit vbi dicit qd̓ si frater habens plenam notitiam fideicom. reli cti post mortem fratris emit a fratre totam eius portionem non preiudicat sibi ꝛ existente conditione aget. ꝛ qꝛ rerum dominus factus est. ꝛ sic ipsarum non potest sibi fieri restitutio consequetur precium qd̓ succedet in locum rei per. d. l. si rem ꝛ preciuꝫ. de quo

29 etiam hic tangit Ange. in vltima. q. ¶ † Et de materia qualiter diuidentes teneantur de euictione recurre ad gloss. l. si familie. C. fami. hercis. ꝛ tangit hic Barto. in vltima. q. glos. tamen. d. l. si fa milie. loquitur quando extraneus euicit. ¶ In ea. glo. ibi. ꝛ quia etiam de euictione tenetur hoc nō est verum vt supra dixi ex quo euictio nō causatur a facto tertij. ¶ In ea. glo. ibi nisi fuerit sciēs hoc non debet attendi in casu proposito. ꝛ quia hoc casu scio ius illius cum quo diuido vnde debet mihi ꝓdesse. sed. ll. allegate per glo. cum si. loquuntur quando contrahentes sciunt ius tertij in re que emit̄ vel diuidit̄ nō aūt in casu quo quis scit ius illius a quo emit vel cum quo diuidit vel sui autoris. quo casu dꝫ potiꝰ ꝓdesse cū ius superuenīēs autori ꝓsit successori. l. cum vir. supra de vsuc. vbi aūt diuidēs sciret ius tertij non posset agere de euictione nisi esset stipulatus vel nisi ad precium in casu. l. fi. §. emptor. C. cōmu nia de leg. vel forte isto casu non ageretur ad precium propter mu tuum periculum hincinde susceptum inter diuidentes vt notat̄ per glo. non est alibi sm̄ Ang. in. l. si familie. C. de fami. hercis. de quo hic per Bart. in. xj. ꝛ vltima. q. licet Jac. de are. aliter dixerit ¶ In ea. glo. ibi patet ex predictis so. questionis quasi velit glos. qd̓ in casu de quo sequitur possit agi ad precium quasi res sit eui cta cum ex alia causa emptor ipsam habeat. ar. l. si vendideris. de euic. cum alijs hic allegatis in glo. Dy. vero hic vt tangit Barto. in. xij. q. dicit qd̓ aut emo rē mihi legatā ab eo a quo mihi est reli cta. aut ab alio ꝛ si ab alio nō preiudico mihi in iure fideicōmissi per. l. plane. §. qd̓ si rē emissem. de le. ȷ. si aūt ab illo a quo est mihi relicta tunc aut erat mihi legata sub conditione aut pure. primo casu non non videor renunciare iuri fideicom. per. l. fundo. ad. l. fal. ꝛ nota glo. in. l. si a substituto. in prin. de le. ȷ. secundo casu quā do erat pure legata si fui ignorans non preiudico mihi in iure fi deicom. secus si sciens per. l. titius. qui. mo. pig. vel hypo. sol. Sed aduerte qꝛ in hoc vltimo quādo fuit sciens videret̄ idē ex eo quia in dependentibus ex testamento non presumitur renunciatio vt l. tres fratres. §. de pact. quia si emit ab extraneo non preiudicat ꝛ sic eadem ratione idem videtur si emit ab eo qui est grauatus. vnde Bar. dixit cogitandum. Bal. hic stat cum Dy. quia dicit qd̓ non est eadem ratio quando legatarius emit ab herede a quo in uito potest auocare absqꝫ eo quod emeret. ꝛ sic nolendo aduoca re videtur renunciare iuri suo quod nō est cū ab extraneo emit a quo inuito non poterat rem aduocare. sed certe hec opi. non pla cet qꝛ imo poterat etiam ab extraneo si res fuerat testatoris. ideo forte ipse aliter dixit veꝫ qd̓ aut fuit legata res testatoris: et tunc

sit vera opi. Dy. quia recta via transit dominium in legatariū. l. a titio. ſ. de fur. ideo nisi tunc intelligat renunciasse legatū quādo emit tunc non teneret emptio: quia tunc res sua esset. l. sue rei. ff. de contrahen. emp. si vero erat heredis vel extranei. & tunc cōtractus emptionis de iure subsistit ideo iuri competenti ex testamēto non presumitur renūciare per notata in. l. tres fratres. & quia in dubio donatio nō debet presumi. l. cum de indebito. de proba. & sic limitetur opi. Dyn. & istud placet hic Bald. Tu adde quod per predicta satis placet quod non debet fieri differentia an ematur res ab extraneo an ab eo cui est legata siue sub conditione fuerit relicta. quo casu est clarum siue etiam pure. sed tunc debet fieri distinctio an fuerit legata res testatoris vel alia. ¶ In ea. glos. ibi vel dic vt ibi. s. in illa. l. qui cum tutoribus. & ibi ponuntur alie due solutiones vna est quod hic petitur id qđ venit in diuisione ibi vero aliud omnino petitur quod in transactione nō venit qr solum de sua parte transegit non de alia. & hec est vera so. alia qđ ibi loquatur actiue hic passiue. q. d. quod ibi frater quia est mortuus non potuit transigendo perimere actionem fratri competētem. & hoc voluit dicere actiue quasi nō possit alteri preiudicare hic autem diuidēdo sibi preiudicabit. & hoc vult dicere passiue. i. sibi potuit preiudicare. sed hec so. non placet docto. quia hic & ibi queritur qualiter inuicem sit generatum preiudicium vnde si nō preiudicarem fratri meo nec consequenter frater meus mihi. vltima so. est qđ hic frater succedebat fratri per fideicō. ibi vero iure directo abintestato. & hec etiam forte est bona sol. quia tempore transactionis non dicitur hereditas fratris debita spe nec re quando abintestato debet ei succedi per. l. post emancipationem cū glo. sua de liber. lega. secus quādo succedit per fideicōmissum hec so. placet Ang. sed nō ratio ex eo qr imo successio est in spe secundum eū quando abintestato speratur fieri collaterali vel ascēdenti. pro quo facit licet non allegat. l. fi. C. de pac. ¶ Nec obstat. l. post emancipationem. qr loquitur quādo ascendentes debet succedere descendenti quo casu nō dicitur debita spe nec re vt ibi † qr spes nil aliud est ſm August. nisi expectatio future beatitudinis. sed expectatio mortis descendentis est expectatio tristitie. l. nā & si parētibus. de inofficio. testa. Tu adde qđ licet spes possit dici sub esse in successione collateraliū. & etiā ascendentiū tamen spes vna est. & non iuridica. vt no. Bar. in. d. l. fi. C. de pac. nam de eo qđ est spe debet quis posse disponere. l. spē. de dona. qđ non potest fieri in casu predicto vt. d. l. fi. Est etiam alia ratio quare non videtur cogitatū de hereditate abintestato: quia super illa nō potest fieri pactū cū sit de futura successione vt. d. l. fi. Nec ob. predictis dictū Augu. quia loquitur de spe prout est vna de virtutibus theologicis. de quibus in cle. j. ad fi. de sum. trini. hic autem aliter accipit spes vt patere pōt ex predictis. ¶ In ea. glo. ibi paulo callimacho solue vt ibi scilicet quia hic fuit male iudicatum vel dic ibi est casus diuersus quia ibi non fuit facta diuisio per illum cui debebatur fideicō. Sed certa dispositio per patrē. & ibi fit interpretatio qđ non intelligatur fideicom. reuocatū quia fuit de mente patris ex cuius voto decurrit hereditas sua ad filium. l. scripto. ad fi. vnde li. ¶ In ea. glos. ibi vel forte fuit hec & precedens bona sequēs autem ibi. in ver. vel ibi communiter non tenetur. ¶ In ea. glos. ibi. & qđ fit principali preiudicat in accessorijs. No. bene gloss. pro opi. Dy. & Bart. qđ decisum in principali non possit refricari in iudicio pene de quo dic vt supra dixi. ¶ In ea. glo. ibi: in sententia sit causa inserenda dic qđ quo ad valorem sententie non est necesse causaz exprimi per. c. sicut nobis. de re iudi. sȝ bene facit quādoqȝ iudex exprimere propter ius parti conseruandum. & sic loquitur quod habetur in. ſ. illo hic allegato. & quod no. Joā. and. in. c. sicut nobis. vbi ponit aliquos casus in quibus iudex debet exprimere causam in sententia. ¶ Et aduerte quia sentit glo. qđ hic causa fuit expressa in sententia. Sed tunc obstat quia si tenemus qđ hic fuerit male iudicatum videtur qđ sententia fuerit nulla qr lata ex causa que est contra ius legis. l. ij. C. quando prouo. nō est necesse. Sed potes dicere quod nihilominus vȝ quia est contra ius. l. vbi est varietas opinionum. secus vbi est ius certū vt in contrarijs. sed certe limitat hoc Ange. verum quādo tanta est varietas opi. qđ nulla dictarum opi. est communiter approbata exemplum in. l. dos a patre profecta. solu. matrimo. secus dicit si esset aliqua opi. communiter approbata allegat notata per Innocen. in c. ne innitaris. de consti. el primo. Tu potes addere qđ not. Joā. and. eo. titu. c. j. tamen forte posset dici quod licet sit sequenda cōmunis opi. vt voluit Inno. in loco preallegato & Joā. an. nō tamen dicūt predicti qđ tunc sententia lata contra talem cōmunez opni. sit nulla imo hic videtur casus in oppositum qđ tunc valeat cum hic communis videatur esse opinio qđ hic fuerit male iudicatū. & ideo forte limitatio Ang. nō est bona. ¶ Et propter predicta tangit hic Ange. an & quando sententia lata ex falsa causa sit nulla. † Quid autem si exprimatur causa falsa & causa vera dic vt per Innocen. in no. in. c. in presentia. de renunciatione. de quo tetigit glo. & Barto. in. l. si is ad quem supra de acqui. here. & cōcludit qđ regulariter nō est nulla sed aliqua vt voluit glo. in. d. l. si is ad quem. fallit in quinqȝ casibus primo si fuit lata sub cōditione falsa per. l. qui testamento. supra de excu. tuto. & sic dicit Innocen. tenere in. c. in presentia de renū. ¶ Et per hoc dicit limitari posse ll. que dicunt qđ sententia lata sub conditione valet qr illud est verum nisi sit lata ex falsa causa. & ita dicit limitari. l. j. ſ. biduū. quādo ap. sit. & l. iudex. C. de sententijs & inter. omn. iudi. quod dicit ignorare legistas. sed certe hec fuit originaliter solutio glo. in. d. l. qui testamento. ¶ Secundo fallit si est lata contra minorē in causa excusatiōis a munere tutele vel cure. l. ij. C. si ex falsis alle. & not. bene quia videtur sentire qđ si aliter quam in causa excusationis esset lata ex falsa causa esset idē in minore qđ in maiore qđ est valde notandum. & limitat notata in. d. l. si is ad quem. ¶ Tertio fallit si est lata ex falsa causa que est contra ius scriptū secūdū Innocen. in loco preallega. ¶ Sed certe de hoc est glos. in. d. l. qui testamēto. & tex. in. l. ij. C. quādo prouo. nō est neces. & hoc intellige qñ ius scriptū est certū & super ipso non sunt opi. alias dic vt dixi supra. ¶ Quarto fallit in beneficialibus si iniquitas & falsitas cause notorie patet ex actis secūdū opi. quorūdam quos Inn. refert in. c. cum bertoldus. in ver. concessimus de re iudi. ¶ Quinto fallit si est lata per falsas allegatiōes facti falso factas cōtra absentē quas iudex fuit secutus. l. si pretor. ſ. marcellus. de iudi. secus dicit si contra presentē esset lata a cōtrario sensu illius tex. qr tunc esset iniqua licet tunc possit peti restitutio in integruȝ si per falsa attestationes vel per falsa instrumenta esset lata. l. fi. C. si ex fal. instru. Et dicit aduertendū qđ si per falsas allegationes facti sententia est lata cōtra presentem & nō per falsas instrumēta vel testes nō retractabit sententia si est lata contra presentem nisi falso & scienter dicte allegationes facte fuerint. secus vbi essent late per falsa instrumenta vel per falsos testes quia tunc retractabit per restitutionem. licet pars nihil scienter falso fecerit secundum eum tu dic quod hec differentia nō videtur bene iure probari. ¶ Item dicit quod si per falsas allegationes in iure consistentes nō dico in facto de quibus est dictū lata est snia etiam contra absentē non reddit snia nulla: qr si iudex ex errore non expresso in sentētia inductus sit ad proñūciandū ex allegationibus falsis in iure quas aduocatus subtilissimus fecit non tū per hoc debet snia dici nulla. arg. l. cū prolatis. de re iudi. & in. d. l. ij. qñ prouo. non neces. ¶ Et per predicta videt qđ licet iudici ignorāti falsum persuaserit litigator vt pote probatum id cuius contrarium apparebat notorie ex actis sententia non erit nulla vt dicit eleganter Inn. in. c. quoniā cōtra falsam. ad fi. de pba. fallit forte in beneficialibus prout no. Inn. scōm vnā opi. in. d. c. cū bertoldus. in ver. cōcessimus. ¶ Itē que dicta sunt videnť procedere preterquā in snia excōicatiōis qr illa etiā si sit lata contra absentem ppter falsam allegationē factā per presentem dolose nō tamen erit nulla nisi in ea cōtineretur expresse intolerabilis error vel nisi esset lata post appellationē legitimā vt in. c. per tuas de sententia excō. & in. c. j. xj. q. iij. & est speciale in ea vt in maiori reuerentia habeatur censura ecclesiastica de quo etiā in. c. ex parte. de offi. ord. secus tamē videt in absolutiōe obtenta ab excōmunicatione ex falsa causa qr talis absolutio nō videt valere licet aliqui cōtra de quo per glo. & doc. in. d. c. ex parte. scōm Ange. Tu adde quod dictum Inno. in. c. quoniam contra falsam non videtur procedere quādo apparet de falsitate cause expresse in sententia per relationem ad acta quia tunc videtur in effectu error in sentētia expressus cū paria sint aliquid esse certum per se vel per relationem ad aliud. l. ait pretor. ſ. j. de re iudi. & videtur Bartolus velle in. l. j. C. de erro. calcu. & contra Innocen. casus in. d. c. cum Bertoldus. de quo ipsemet opponit & non soluit & sic videtur quod si iudex dicat condemnamus titium ad dandum decem seio ex causa mutui: qr si est probatū per. a. & b. testes dicta decem titio mutuata nō valebit sententia si apparebit cōtrariū ex actis vt quia dixerunt se nihil scire licet Innocen. videatur ibi velle contrarium. sed forte ex toto noluit se firmare inquantum ibi opposuit de. c. cum Bertoldus. & non soluit. Item predicta procedunt quādo falsa causa est expressa in sentētia per iudicem. si autem non sit expressa sed allegata per partem: & ex illa fuit motus iudex. tactū fuit supra aliquid siue sit falsa causa allegata contra absentem siue contra presentem. & siue constat in facto siue in iure. & plenius per Bartolum in. d. l. si is ad quem. & ibi etiam tangit tertium casum quando in sententia non est causa expressa nec per partem allegata sed est in mente iudicis retenta vt quia tulit sententiam motus precio vel pecunia de quo tert. cum glo. in. l. seruo inuito. ſ. cum pretor. ad trebel. ¶ Item aduerte qr tangit hic Angel. intellec. l. si pretor. ſ. marcellus. de iudi. & videtur ponere quatuor siue. v. intellec. in illa. vnus quod ibi sentētia non sit nulla. sed aliqua sed venit rescindēda beneficio restitutionis quem intellec. sensit ibi vna glo. secundus est intellec. quē sensit Innocen. in. c. cum in iure peritus. in glo. super. ver. de mādato. de offi. delega. vbi videtur dicere quod in. d. ſ. marcellus. sentētia erat aliqua. sed quia pendebat appellatio ideo iudex deputatus super executione debet supersedere in illa. tertius est quē sensit Inn. in. c. de cetero. de re iudi. s. qđ in. d. ſ. marcellus. iudex datus super

tas super executione si dicatur sententiã esse nullam vel rescindẽdam ad sui informationẽ recipiat probationes nõ vt pronunciet exequendam vel non exequendã: sed vt referat & remittat ad iudicem superiorẽ qui iudicauit de causa. & hunc dicit verum intellec. illius. §. non tamen ibi clare aperit an sententia ibi primo fuerit aliqua vel nulla. quartus est intellec. qd ibi sñia erat nulla quia lata erat per falsas allegationes falso seu dolose factas per presentem contra absentem. & ibi casus specialis prout sensit Bar. in. d. l. si is ad quem. & sensit etiã vna glo. in. d. §. marcellus. licet nõ allegat. & ibi Bar. & credo illũ tex. non esse alibi secundum hunc intellec. quintus est quẽ ipse sequit. s. qd in prin. l. sententia fuit aliqua qd patet qr litera dicit ne elusoria sint edicta pretoris. & sic loquitur de edicto valido seu sententia vnde tunc si opponit solum de iniquitate vel iniustitia iudex deputatus super executione nõ admittet hac oppositionẽ ex quo sententia trãsiuit in rem iudicatã. Demũ subdit ibi marcellus qd si allegat qd sẽtẽtia sit lata & obtenta cõtra absentem per falsas allegationes qd tunc talis iudex datus super executione querelã opponentis admittet hoc autem non est propter aliud nisi qr nullitas causata a dolo predicto allegabatur nõ mere iniquitas. & sic cessat ratio principis ex quo preceptum pretoris est nullum seu sententia preambula nõ valebat. deinde subdit paulus & tertio qd si corã dicto executore allegatur qd per dictã falsitatem sit sententia obtenta cõtra absentẽ ex causa probabili & necessaria vt legationis & causa reipublice. & infirmitatis qd hoc casu in potestate iudicis exequẽtis est aut nõ exequi iudicatũ seu denegare audientiã petenti executionẽ. & differt dictũ marcelli a dicto pauli secundũ eum quia marcellus fuit locutus quãdo sententia fuit lata contra absentẽ ex alia causa quam necessaria & probabili puta qr fuit absens ex causa voluntaria vel qr relegatus vnde licet vtroque casu sit sententia nulla tamen in casu marcelli solũ poterit iudex datus super executiõe admittere querelantem ad sui informationẽ. & admittere probationes remittẽdas ad iudicẽ iudicantẽ: sed in casu pauli nedũ poterit predicta facere & supersedere in executione imo etiam iurisditionaliter de tali nullitate cognoscere & pronunciare sententiã nullam fore. et sic erit dare casum not. in quo iudex inferior de sententia superioris cognoscet. & super eius nullitate pronunciabit alias autem extra casum predictũ nõ pronunciat licet audiat querelantẽ de nullitate. & recipiat probationes vt referat ad superiorẽ vt. d. §. marcellus. & notat Inno. in. c. de cetero. & per hoc dixi illum tex. reddi peregrinũ. & sing. & non esse alibi. & subdit & modo intelligis illũ §. quem tu nunquam intellexisti. ¶ Et ex predictis dicit quod infert maxima vtilitas quia cum secundum formam statuti Italie contra absentes & indefensos etiã in causis capitalibus ferantur sententie & banna absens passus dictas sententias seu banna vel precepta si tempore executionis probaret hec emanasse per falsas allegationes falso factas impediet executionem sententie. Tu adde qd intellectũ quem posuit in. d. §. marcellus. cum si. videt tetigisse Inno. in. d. c. cũ in iure. in glo. palle. in ver. alij forte melius. Sz aduerte quia non videtur bonus nec conformari. d. l. nam ibi litera videtur presupponere aliud esse pretorẽ aliud iudicẽ datuz super executione. & in fi. super ver. paulus non dicit de iudice qd habeat delegare excutionẽ & pronunciare sed de ipso pretore. & sic videtur quod possit intelligi ille finis postquam iudex datus super executione retulit negotiũ ad ipsum pretorẽ vt iudicaret vt sic tũc ipse pretor sit ille qui habeat super hoc pronũciare. & hunc intellec. sensit Bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. in prin. & forte voluit sentire Inno. in. d. c. de cetero. posset etiã dici qd in illo. §. paulus. ponat nouus casus quãdo sententia fertur cõtra absentẽ ex causa necessaria et probabili licet non sit aliqua allegatio falso facta. nã tunc nihilominus si iudex sciuit impedimentũ sententia erit nulla iuxta. l. quesitum. cũ ibi no. ff. de re iud. si autẽ nesciuit saltem cõcedenda erit restitutio per ipsum iudicẽ qui sententiauit non per inferiorem & sic intelligat ibi alternatiua posita secundũ distinctionẽ predictã & hunc intellec. videt ibi sensisse Bar. vel dic qd prima pars alternatiue ibi posite in fine referat ad casum quãdo actio iudicati descẽdens ex sententia intentat. scda vero referat ad casum quãdo officio iudicis imploraf executio. & hec positio multum litere conformatur vt ibi sensit Bar. Sed aduerte qr non videt qd in ver. marcellus sententia fuerit nulla qr tex. dicit in casu ibi posito debere querelã admitti: querela aũt est remediuz rescissoriũ vt. l. j. iũcta. l. papi. §. fi. & quasi per totũ. de inoffi. test. potes respondere qd verbuz querela nedũ adaptatur ad remediũ rescissoriũ vt dictis iuribus imo etiam ad remediũ nullitatis vt patet ex. l. querela. C. de fal. in dubio autem debet intelligi prout suadet ratio subiecte materie. ar. l. si vno. cum si. ff. loca. in casu aũt. d. §. ratio suadet vt intelligatur pro querela & pro remedio nullitatis. & non pro remedio restitu. in inte. propter verbũ sciens ibi positũ. nam alias non esset differentia an sciens an ignorãs falso aliquid allegauerit propter qd obtinuerit sententiam cũ etiã in casu in quo ignoranter allegauit detur restitutio vt ibi no. glo. ¶ Et pro intellec. d. §. adde etiã qd no. Bar. in. l. j. C. de aduo. di. iudi. & j. l. j. C. de sa. san. ecc. & Jo. an. post Host. in. c. qd ad consultationem. ad fi. de re iudi. vbi primo videtur dicere qd etiam si nullitas sententie allegetur corã executore non debeat admittere exceptionem nisi de illa cõstet per confessionem partis. secus si habeat liquidare per testes. & per hoc reprobat glo. in. d. §. marcellus. in ver. approbat que sentit oppositum. & intelligit vbi constitisset per partis confessionem nõ per testes: sed certe hoc est contra illum tex. dum dicit fuerit approbatũ & sic videtur loqui de probatione testium non autem per cõfessionem cũ illa nõ sit proprie probatio sed probatiõis releuatio vt no. Joan. and. super rubrica de proba. & Cy. in. l. autor. C. de proba. nisi forte dicas sustinendo Hostien. qd litera ibi non dicit simpliciter probatum sed approbatum. plus tamen placet dictum glos. quam communiter sequuntur doc. nostri vnde secũdo ibi subdit Hostien. qd si proponitur nullitas qd iudex executor debet audire querelã vt referat & suspendere iudicatum. Sed si proponatur tale quid propter quod sententia non sit nulla sed rescindẽda tũc non cogitur audire: sed potest si vult. vel tertio dicit qd siue dicatur nulla siue rescindenda potest executor audire si vult nõ vt pronunciet sed vt referat: non autez cogitur imo potest exequi si vult & imputet sibi qui coram superiore qui iudicauit non proposuit & sic rescindet. Sed certe videtur quod non bene dicat quia imo de necessitate videtur qd si proponatur nullitas debeat illam audire per. d. §. marcellus. vbi est verbum debet. qd sui natura importat necessitatem iuxta nota. in. l. sepe. ff. de offi. procon. & le. & in. l. iij. C. de pigno. quod puto procedere si incontinenti velit docere de nullitate alias secus per nota. per Barto. in. l. iiij. §. cõdemnatum. ff. de re iudi. & in. l. satis aperte. C. de fal. & per Innocen. in. c. post electionem. de conces. preben. idem videtur si ponat aliquid propter quod veniat sententia rescindenda. l. pe. cum ibi no. ff. de confes. vbi videtur casus. & in. c. de cetero. de re iudi. secũdũ vnum intellec. qd satis videtur mirandum ex quo sententia est aliqua. & pars corã superiore non proposuit. vnde forte posset dici qd si opponens non habet copiam superioris teneatur admittere dũmodo probationes incontinenti offerantur alias nõ teneatur admittere: sed possit si velit non vt pronunciet sed vt referat. & secũdum dictam dist. intelligatur. d. l. pe. et. d. c. de cetero. ¶ Et facit in ar. quod no. in. l. nullus. C. de iude. & in. l. ait pretor. §. si debitorem. ff. de his que in frau. cre. & est noua opi. & cõsideratio in materia posset etiam dici quod vbi spectaret executio ad romanum põtificez vt quia sentẽtia esset lata per suum delegatum qui esset mortuus post sententiam latam cuius executionem postea alteri commisit qd qr non ita faciliter ipsius pape sicut alterius superioris potest haberi copia teneatur executor admittere opponentẽ sicut si alias copia non haberetur. ar. eius quod notatur in. l. apud iul. §. fi. de leg. j. et ita posset intelligi dictum. c. de cetero. vel forte idem in papa quod in alijs quia vicecancellarius expedit literas iustitie sine consciẽtia pape cuius vicecancellarij faciliter haberi potest copia pro precedenti tamen dicto facit qd no. Inno. in. d. c. de cetero. et per hoc patet qualiter. d. l. & d. §. marcellus. debeat intelligi. ¶ Itẽ aduerte quia predicta procedunt in sentẽtia † sed decretũ ex falsa causa interpositum videtur indistincte nullum per nota. in. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. & l. cum vero. §. subuẽtum. de fideicom. liber. de quo aliquid hic tetigit Ang. & Bar. in. d. l. si is ad quẽ. & Ang. tangit aliqua hic ponendo casus. l. cum a te. ff. de dolo. & aliqua que tangunt in. l. si fideiussor. §. in omnibus. ff. mã. sed hec sufficiãt pro modo. ¶ Vlterius aduerte quia hic Ange. tãgit aliquas q. in quibus non bene videtur dicere. prima est quid si mulier literarum ignara pro certa pecunia trãsegit de hereditate patris cũ fratre asserens sibi nihil amplius ex testamento paterno etiaz de hereditate patris deberi visis & inspectis & cognitis verbis testamenti prout de facto dicit euenisse: quia sic instrumentum trãsactionis stabat in forma. et tamen ex forma testamenti apparebat qd eidem multo amplius debebatur. An illud amplius poterit peti non obstante dicta transactione & dicit questionẽ fuisse de facto super hereditate matarie ebrei ditissimi in psona sue filie ita formaliter transigentis. & super dicta. q. dicit varie fuisse consultum perusij et Bononie. ipse autem tunc existens in studio paduano consuluit ipsam repellendam non esse ex eo quia sup controuersijs dependentibus ex testamento non transigitur nisi cognitis verbis testamenti hec autem mulier nõ cognouit qr sentẽtiam verborum non intellerit ar. l. scire. ll. ff. de legi. pro quo allegat dictum philosophi dicẽtis qd tunc arbitramur aliquid scire cum intelligimus ipsius primas causas & prima principia hec autem mulier videtur omnia ignorasse vt apparet ex tenore testamenti. secus dicit si literarum peritus dictam transactionem fecisset: quia non posset dici erronea transactio ex quo a sciente emanauit cum dicatur in transactione visis cognitis & inspectis verbis testamenti. satis enim est qd cognouerit dispositionem testamenti etiam si ante trãsactionem habita esset cognitio. Tu adde quod istud suum dictum nõ videtur esse verum quia in dubio stãdum est instrumento. l. cum precibus. C. de proba. & sic ex quo instrumẽtũ dicit inspectis visis & cognitis verbis testamẽti apparet

quod habuit notitiam testamenti. ⁊ cognouit verba. arg. l. diem. §. coram. ff. de arbi. nec ob. illa verba dum mulier dixit asserens sibi amplius non deberi qꝛ debent intelligi scilicet animo transigendi vt sic verba intelligantur secundum subiectam materiam ⁊ naturam cõtractus in quo proferuntur. l. si vno. in prin. ff. loca. cum simi. non autem debent intelligi prolata quia mulier credidit sibi amplius non deberi. ⁊ maxime cum communiter ex vi trãsactionis minus consueuit recipi quã debeatur. ⁊ maxime per feminas transigentes cum masculis sicut quotidie docet experientia. intelligentur ergo dicta verba secundum naturam transactionis. et iuxta id quod quotidie solet fieri quia transigentes sic videntur asserere animo transigendi ⁊ fortificãdi ipsum actum transactionis. facit in argu. l. tale pactum. in principio. ff. de pactis. ⁊ l. certi condic. §. si nummos. ff. si cer. peta. ⁊ predicta vera nisi appareret mulierem ad hoc dolo fuisse inductam. argu. l. tres fratres. supra de pactis. ¶ Secunda questio est quid iuris. Si fratres diuiserũt hereditatem. ⁊ vicissim remiserunt omne ius presens seu futurũ ex testamẽto vel ab intestato iure fideicommis. seu substitutionis cuiuscunqꝫ vel promiserunt non contrauenire iure fideicommis. vel substitutionis vel alio quocũqꝫ iure an sufficiat talis remissio pro fideicommisso paterno vicissim debito inter eos non docto aliter de scientia fideicõmis. cum in dubio presumatur ignorantia in suis heredibus vt. l. eius qui in prouinciam. ff. si certum peta. ⁊ dixit Bart. qꝫ non tenet remissio nisi probetur scientia vt hic per eum. in. v. q. sed Ange. hoc non placet ex eo quia cognitio vltime voluntatis a iure non desideratur propter aliud nisi vt ignorantibus nõ possit tam graue preiudicium generari. solent enĩ discordie que oriuntur ex testamento communiter esse magni põderis. ⁊ ideo. l. voluit habere cognitionem testamẽti. dicta autem cognitio potest considerari dupliciter secundum eum vno modo in specie ⁊ ista sufficit secũdum omnes. alio modo in genere: ⁊ istam dicit etiam sufficere. vnde sufficit dicta scientia in genere per id qꝫ habetur in si. in. l. qui in iure. ff. de testamentis militũ. vbi dicitur sufficere ad filium exheredãdum quod miles in genere cogitauerit filium exheredare etiam si ipsum haberet licet in specie ignorauerit habere: pro hoc etiam adducit quia ille qui adit hereditatem debet esse certus de quota. si tamẽ nõ est certus in specie sed in genere quia quantacunqꝫ sit quota vult esse heres tenet aditio vt l. si tu ex parte. ff. de acquiren. heredi. similiter ille qui vult adire debet esse certus de viribus testamenti vnde si duo testamẽta sunt et dubitatur quod preualeat. ⁊ in quolibet ipsorum sit vnus ⁊ idẽ institutus diuerso tempore poterit adire si vult esse heres ex quocunqꝫ illorum testamentorum si sibi deferatur hereditas. ⁊ sic dicit debere intelligi ⁊ limitari. l. eum qui. de acquirenda heredita. et ita dicit de facto in hoc vltimo de dicta aditione fuisse Padue iudicatum. ⁊ ideo concludit quod cum pacifcentes vel transigentes in genere de testamento cogitent quantumcunqꝫ illud ignorent in specie debent posse iuri suo renunciare nec est ratio in oppositum secundum eum nisi forte dicas de formali solennitate esse scientiam quod sibi non placet cum possit scientia diu precedere ante transactionem. tu adde qꝫ hec sua opi. non videtur vera per l. de his. cum ibi nota. ff. de transac. nam illi. l. non potest renunciari secundum communem opinio. quam sequitur ibi Barto. ⁊ Jaco. but. licet glo. ibi contra. sed non bene secundum predictos cum illa. l. non sit principaliter inducta ob fauorem illorum quibus relinquitur in testamento sed in odium occultantium testamenta ⁊ ob fauorẽ publicum vt vltime volũtates sortiantur effectum. sed secundum Ange. posset in effectu illi. l. renũciari. igitur non videtur bona. nec ob. l. qui iure. cũ si. quia loquitur in casu in quo ius specifice non requirit sciẽtiam secus in casu nostro in quo ius pro forma requirit scientiam ⁊ specificam. ⁊ non vult posse tali forme date a iure renunciare vt patet ex predictis. Item non obst. l. si tu ex parte. qꝛ ibi erat certus de certa quota vt ibi patet. Item non ob. l. eum qui duobus. quia illa. l. probat oppositũ vnde videtur qꝫ male fuerit iudicatum in aditione hereditatis. de qua supra pro quo facit qꝫ habetur in. l. qꝫ si dubitet. cum. l. precedenti. eo. titu. vbi patet qꝫ quando heres est dubius ita demum potest adire si certum est quamlibet partem alternatiue nõ habere obstare. secus si altera pars habeat obstare. ⁊ ideo in proposito cum certum sit qꝫ si adiret ex altero illorum testamentorum quod est inualidum aditio non teneret. ideo si est perplexus ⁊ dubius quod illorum testamentorum valeat non videtur posse adire. pro quo facit quia certus debet esse specifice ex qua causa delata sit sibi hereditas alꝭ adire nõ potest vt probatur eo. tit. l. si is ad quem. ergo in proposito cum non sit certum ex quo testamento sit adita hereditas non debet posse adiri. ¶ Quero si duo filij vel extranei diuidunt hereditatem. ⁊ in diuisione apponunt verba per que possit intelligi fideicom. cõditionale remissum in casu huius. §. secũdum lec. Ange. inquantum diuidẽtes dicti fideicom. habuissent notitiam nec ne non apparet an in dubio presumatur scisse. nam iste. §. intelligitur in scientibus vt dixit Bart. in filijs. hic dixit qꝫ nõ in extraneis. secus nisi appareant presumptiones ⁊ indicia ex quibus coniecturare possimus scientiam et ponit exempla. Tu adde ad articulum extraneorum qꝫ si extranei diuiserunt hereditatem eodẽ modo quo erãt instituti cum aliter ab intestato debebant succedere vel nullo modo ab intestato erãt successuri. ⁊ dicit Bar. veritatẽ. Si autẽ eodem modo ab intestato erãt punctaliter successuri nec apparet an diuiserint vt heredes ab intestato vel ex testamento tũc non puto eos habuisse testamẽti notitiam: sed potius vt ab intestato hereditatẽ diuisisse. ⁊ per cõsequens illa hereditas velut nõ agnita nõ transmitti. nam ab intestato nec ius deliberandi erat transmissum cum illud nõ trãsmittatꝛ per ignorantem. l. cũ antiquioribus. C. de iure delib. qꝫ est notandũ qꝛ magni effectus est. ⁊ sepe posset contingere de facto Ange. ¶ Quero an per illa verba per que intelligitur fideicõ. conditionale remissum propter eorũ pregnantiã sint tante potẽtie vt illud qꝫ deberi posset ex substitutione pupillari vel exẽplaria vel alia directa quã testator alicui fecit post aditã hereditatẽ vt miles iure militari vel paganus filiefemine maiori ex forma statuti intelligatꝛ remissum. Bar. hic in. vij. q. principali querit ⁊ dicit qꝫ nõ qꝛ est pactũ de futura successione viuentis qꝫ nõ tenet. ⁊ dicitꝛ qꝫ glo. in. l. j. C. de pactis. hoc tenet. ⁊ si ita est in pupillari idem erit in alijs directis de quibus iam dixi. ⁊ dicit omnium si diuisioni nõ cõsenserit ille cui substitutio facta est vt. l. qui cum tutoribꝰ. de trans. Sed si cõsensisset ⁊ vsqꝫ ad mortẽ in eadẽ volũtate durasset legitime bene veniret vt. l. fi. C. de pac. si aũt diuisio fieret cũ pupillo legitime intercedente autoritate tutoris ⁊ iudicis vel cũ mẽtecapto cũ autoritate vel cum filio militis maiore. aut cũ dicta filia femina est magis dubium tũ idẽ existimo in pupillo ⁊ mẽtecapto qꝛ per illã remissionem destitueretꝛ testamentũ eiꝰ ⁊ oporteret eũ decedere intestatũ ⁊ per cõsequens impediretꝛ libera testamẽti factio. ⁊ sic velut bonis moribus reprobata esset nulla. l. stipulatio hoc modo cõcepta supra eo. l. pactũ. C. de colla. Sed si filius militis maior qui similiter põt testari. aut ipsa filia femina maior que similiter põt testari cui esset facta substitutio directa de diuidẽda secũ hereditate hoc modo pacti essent trahere ad successionẽ predictã. nam pactũ de nõ succedẽdo est validũ si interuenit iuramentũ. c. quãuis. de pac. in. vj. ⁊ ita intelligo istũ punctũ nõ bene nec perfecte habes declaratũ. deinde quero quid si in diuisione vicissim est data potestas alienandi ⁊ vendẽdi bona an ius fideicõ. videatꝛ remissum. Bar. hic in. viij. q. dicit qꝫ sic. ⁊ bene. sed adde quid si solum est dictum qꝫ vnus alteri ⁊ alter alteri bona in partẽ obuẽta cõcessit pro se ⁊ illis quibus dicta bona concedere voluerit. dic qꝫ idẽ importent ac si data esset alienandi potẽtia. tex. est in. c. j. de feu. non habentibus propriã naturã feu. col. x. secus aũt si dictũ sit ⁊ cui iura sua cõcedere voluerit. nam tunc intelligitꝛ de iuribus suis particularibꝰ vnde transirent bona affecta oneri fideicõ. ⁊ sic illud ius translatum in singularem successorem diuidentis finiretur eius morte. casus est in. d. c. in fi. facit tex. in. l. lex vectigali. ff. de pignori. Ange. hic vltimo ponit questionem quam ponit Specu. in titu. de testa. §. in primis. ⁊ refert Jmola. ff. in hoc. §. in. xij. col. vide ibi. Et per hec que supra addendo scripsi habes omnia que in repetitio. huius. §. posuit Ange. vltra ea que hic recitat Jmola cuius Ange. repetitio conuenit non bene in lectura.

Summarium.

1 Promissio ob turpem causam est nulla ipso iure.

2 Sentẽtia ex duabus causis lata quarum vna vera est ⁊ altera falsa an valeat.

1 SI plagij. †Promissio facta ob turpẽ causam de preterito vel futuro est ipso iure nulla. h. d. ¶ In glo. super ver. faciendi ibi hec scda est magis dubitabilis ex eo qꝛ per primã videtur inuitari stipulator ad delinquendũ contra. l. cõuenire supra de pac. dotsecus videtur in prima. ⁊ propter hoc tenebat Pe. qꝫ hec scda valet quasi scienter promittatꝛ indebitum. l. j. ff. de condi. indeb. nec obst. hec. l. qꝛ ponit exẽplum per. l. fi. de cõdi. ob tur. causam. vt hic ponitur in fi. glo. sed certe hec opi. Pe. est cõtra istũ tex. nec est bonum exẽplum qꝫ ipse ponit: qꝛ tunc non fieret promissio ex causa plagij facti sed causa restitutionis fiẽde de re per plagiũ ablata. ⁊ sic non cõformatur huic litere. ideo melius videtꝛ qꝫ hic ponatur exemplum vt hic sensit ista glo. in plagio facto. ⁊ hoc sensit glo. super rubri. C. de cõdictio. ob tur. causam. dum dicit qꝫ ille ti. habet locum etiã ob causam de preterito licet Cy. ibi aliter dicat. ⁊ sic ratio quare dicta stipulatio nõ valet qꝛ facta est ob causam turpẽ licet de preterito. potest etiam esse ratio secundum Ange. in voce qꝛ ⁊ per istam videtur dari materia delinquendi: qꝛ posset dicere stipulator ego iterato volo committere plagium quia forte alius mihi dabit tantũdem quantum ipse mihi promisit modo ipse tamen limitat qꝛ hec stipulatio nõ valeat si fiat ob causam turpẽ de preterito saluo nisi promissor alꝭ erat donaturus: quia tũc causa turpis velut accumulata non irritabit stipulationem secundum Jaco. de are. argu. l. si patronus. ff. de dona. sed istud non est sine dubio si causa turpis exprimatur argu. l. nonnunquã. de condi. ⁊ demon.

demon.et.l.expressa nocent.de reg.iur.pro Jaco.tamen de Are.
2 facit quod no. Inno.in.c.in presentia.de renun.† vbi dicit qd si lata sit sententia expressis duabus causis quarum vna sit vera altera falsa non vitiabitur sententia ex vi false cause:sed sustinebitur ex vi vere vt sic res in dubio potius valeat quaȝ pereat.ar.l. quoties.ff.eo.Et not.bene hoc dictum sing.Innocē.qd apud legistas communiter ignoratur licet Ange.de ipso non faciat mētionem in.§.duo fratres.vnde hoc dictum adde ad ibi notata.¶An autem prima stipulatio de qua in glo.sit aliqua sed obstet exceptio: an vero sit ipso iure nulla dicut dictum fuit in.l.generaliter.ff.eo. ¶In ea.glos.ibi promitto tibi.c.⁊c. Tu dic qd ista stipulatio de qua in glo.valebit si titius est mei promissoris cōiunctus amicus vel consanguineus:quia verisimiliter abstinebit se a faciēdo plagium ne incidat in penaȝ.facit.l.ex ea parte.§. mulier.ff.e. si vero esset consanguineus stipulatoris nō valet qꝛ tunc inuitari posset ad delinquēdum vt stipulator lucretur arg.l.heres meus.§.fi. de condi.⁊ demon.Et sic vt patet ex predictis videtur in primo casu stipulatio facta esse in penam si fiat plagium ideo valet dicta.l. ex causa.§.mulier.secus in secundo casu quia tunc non videtur facta in penam imo potius vt alius lucretur scilicet stipulator.si autem non appareat an titius sit cōiunctus vel amicus stipulatoris vel promissoris videt valere stipulatio per hanc glo.sed in contrariū facit generalitas huius.l.⁊ quia per talem stipulationē posset dari materia delinquēdi ⁊ inuitari quis ad delictū.posset enim pacisci stipulator de quota cum titio vel aliquid sibi dare vt plagiū committat ideo videtur qd talis stipulatio nō valeat. satis enim esse videtur qd per eam dari possit materia delinquendi vt sic nō valeat.ar.l.si vnus.§.illud.de pactis.⁊ legis conuenire de pactis dotalibus.⁊ hoc forte est verius vt sic precidatur omnis via maleficiis ⁊ delinquendi.ar.l.in fundo.ff.de rei ven.⁊.c. quanto. ad fi. de diuortiis.¶In ea.glo.ibi alii dicunt hoc exemplū licet sit verꝫ in se non congruit litere vt.ff.dixi.⁊ in hoc articulo concludit Ange.qd promissor conuentus poterit se tueri exceptione: sed si post promissionem soluit sponte expurgat omne vitium turpitudinis ⁊ ideo non repetit.⁊ ita intelligit.l.penul.ff.de condi.ob turpem causam.si autem non promitteret diu ante solutionem.sed vna simul promitteret ⁊ solueret tunc talis solutio nil expurgat.⁊ ideo solutum repetitur.⁊ sic intelligit.l.fina.eo.titu.¶Tu adde quod etiam si ex interuallo soluat dummodo ante restitutionē rei sibi factam que debebat restitui.⁊ propter quam restituendā ꝓmisit poterit repetere quia inesse videtur eadem causa turpitudinis.⁊ durare que est vel fuit in promissione. et ideo repetere potest nec videtur purgari causa turpitudinis tunc per solutionem. secus quando instaret eadem causa turpitudinis vt quia iam res esset restituta.facit quod no.per doc.in.l.ij.C.qd me.causa.⁊ in.d.l.pe. de condi.ob turp.cau.

Summarium.

1 Stipulatio non committitur ante diem.
2 Stipulatio quando ante diem committi possit ⁊ quando non.

Insulam. Stipulatio facti que habet diē nō committitur ad interesse licet certum sit ante diem fieri non posse.hoc dicit.¶Not. qd vbi est statutus terminus stipulationi ab initio certus
1 ex postfacto immutari non potest.¶†Not.qd in casu huius.l.stipulatio ante diem non committitur qd est intelligendum ad aliquid secundum vnum intellectum quem sequitur Bar. ⁊ Ange. ⁊ hoc operatur adiectio diei.alii vt Jaco.de Are. dicunt qd non committitur cum effectu exactionis cum cessit dies licet non venerit.⁊ pro istis facit.l.cum stipulatus sim mihi a proculo.supra eodem.de quo dicetur cum glo.que opponit vt in ea.¶In gloss.super ver.committatur ibi quia tota obligatio sub cōditione adde qd hic non loquitur de obligatione conditionali: sed de obligatione in diem vnde.l.in illa que.j.allegatur modicū facit ad propositum.¶In ea.glo.ibi solue vt ibi quia ibi loquitur quando obligatio habet conditionem ⁊ diem quo casu dic vt ibi.hic autē loquitur solum quādo habet diem.¶In ea.glo.ibi si ita stipulatus fuero abs te quia ante tempus nō committitur ad totale interesse vt hic:sed ad particulare sic vt ibi. sequentem tamen solutionem glo.sequitur hic Bar.⁊ Ang.scilicet qd hic fuit adiectū tempus.ideo ante tempus ad nihilum cōmittitur.⁊ sic etiam ad particulare interesse agi poterit ante diem.ibi autem nō fuit adiecta quo casu procedat precedens sol.⁊ pro hac solutione facit ratio hic posita in litera.⁊ ratio.l.in illa.supra eodeȝ.¶In ea.glos. ibi solue vt ibi scilicet quia aliud in stipulatione penali vt ibi: qꝛ tunc committitur ante diem sed ob.exceptio vt ibi patet aliud in stipulatione vbi pena non est apposita ab homine:sed succedit ex dispositione legali vt in casu isto in quo succedit obligatio ad interesse.nam tunc ante diem nunquam committitur in aliquo vt sentit glo.in.d.l.cum stipulatus. ⁊ videtur casus in.c. cōmissa. de elec.lib.vj.secundum Bal.⁊ Ange. Tu adde qd hec solutio non videtur bona quia si stipulatio penalis quando pena est apposita ab homine committitur ante diem licet obstet exceptio multo fortius deberet committi stipulatio ad interesse que est fauorabilior quam obligatio penalis et pene potius essent restringende quam laxande.l.cum quidam.de libe.⁊ po.⁊.c.odia.de reg.iu. in vj.⁊.c.in penis.eodem titu.⁊.l.odia.de regu.iur.nec obstat ista litera dum dicit non committitur quia potest intelligi scilicet cum effectu vt dicit Jaco.de Are.nec mirum:quia sic ⁊ in simili fit hec expositio in.l.stipulationes nō diuiduntur.§.si quis.supra codē. in princi.quam expositionem etiam sequitur Barto.in.l.cum stipulatus sim mihi a proculo.nec ob.etiam.c.commissa.de elec. in vj.quia potest dici qd quandoqꝫ pena.l.que potest committi trahit secum executioneȝ.⁊ ita intelligatur dicto.c.commissa.loquitur enim ibi de pena.c.licet canon.e.titu.⁊ li.qui canon est canon executoris.vt ibi dicit glo.nam imponit penaȝ priuationis ipso iure a beneficio si promotus ad regimen ecclesie parochialis non facit se infra annum ad sacerdotiū promoueri si autem pena non trahit secum executionem vt est pena pecuniaria.⁊ tunc cōmittatur ante diem sed obstat exceptio etiam si sit pena legalis per notata in.d.l.cum stipulatus.et est noua consideratio in ista mate-
2 ria in qua potes sic concludere.†quia aut in obligatione facti est apposita dies ⁊ pena.aut non est apposita dies nec pena. aut est apposita dies ⁊ nō pena.aut econtra est apposita pena ⁊ nō dies. primo casu committitur ante diem:sed ob. exceptio si ante diem agatur transacto tanto tempore quod certum sit ante diem fieri non posse dicta.l.cum stipulatus.secundo casu ad particulare interesse committitur statim cum est in mora incohandi.ad totale vero demum elapso tēpore in quo fieri potuit iuxta notata in dicta.l.si stipulatus fuero abs te.⁊.l.stipulationes non diui.§.j. supra eodem.tertio casu quando est dies et non pena ad particulare non committitur vt ad illud agi possit ante diem nec similiter ad totale si tamen sit transactum tantuȝ tempus quodammodo sit certum fieri non posse videtur qd sit cōmissa ad totale interesse de rigore.argu.l.cum stipulatus.cum ibi no.sed non cum effectu: quia obstabit exceptio si ante diem agatur.Quarto casu quando est pena et non dies: tunc si est pena extrinseca videtur committi transacto tanto tempore quo fieri potuit ⁊ non est factum ⁊ non ante.si vero interesset tunc considera formam promissionis quia si promissum est interesse quanti id opus erit.et sic habitus sit respectus ad totale interesse similiter non committitur vt in proximo casu.Si vero sit dictum quāti res erit vel promittis interesse si non fuerit factum tunc videretur quo ad particulare posset cōmitti sicut si expsse non esset promissum interesse sed veniret tacite videtur sic promissio ista intelligatur esse facta in dubio secundū naturam contractus ar.l.stipulatus.de vsur.⁊ hoc intellige salua limitatione ⁊ moderatione quam supra dixi.vel forte hoc vltimo casu videatur fieri expressio et promissio interesse aliter quam iussit quia videtur transfundi prima obligatio in secunda adueniente cōditione stipulationis.l.obligationum fere.§.fi. supra de actio.⁊ ob.quod secus est quando tacite venit interesse.l. stipulationes non diuiduntur.cum ibi not.ff.eo.quod hoc casu idem fit ac si extrinseca esset pena promissa.plus tamen placet dictum precedens per rationem quam supra dixi.⁊ de materia dixi in.l. stipulationes non diui.§.j.ff.eo.

Summarium.

1 Verbum temporis presentis ad futurum non extenditur.
2 Preteritū plus ꝙ perfectū subiunctiui ad futurum trahi potest.

1 **Cum stipula.** †Verbum p̄sentis temporis nō trahit ad futurū.h.d.ꝯm vnā literā prout in litera habet opȝ:sed alias est in litera verbū oporteret.⁊ ꝯm hāc lr̄am.h.d. Stipulatio cōcepta per tp̄s p̄teritū imperfectū subiunctiui si pōt valere faciēdo religionē ad tp̄s p̄sens nō porrigit ad futurū.h.d.¶Not.qd dixi
2 in summario ⁊ p̄cipue i feōo.nec ob.l.q rome.§.augeri⁹.ff.e.† vbi ēt p̄teritū plusꝙ p̄fectū subiūctiui trahit ad futurū qꝛ illud iō qꝛ nō poterat valere dispositio faciēdo relationē ad tp̄s p̄sens vl' preteritū.hic sec⁹.vnde intellige ꝙ tp̄e stipulatiōis his reperiebatur aliqd debitū in p̄teritū ⁊ nō in futurū vt sic stipulatio interpretet pro ꝓmissore.si aūt nil debet in p̄teritū tūc intelligeret in futurꝫ ne al's stipulatio reddat inutilis.ar.l.quoties.ff.e.⁊ facit qd hr̄ i.l.cū qdaȝ.⁊.l.pōpo.scribit.§.pe.ff.de au.⁊ argē.leg.¶Et per hoc hic infert Ang.ꝙ si testator dicit si nō valeret iure testi valeat iure codicillorū.⁊ illa ɔ̄ditio potuerit verificari ad tp̄s p̄sens puta qꝛ iaȝ erat nat⁹ p̄terit⁹ lꝫ postea ɔ̄firmet eqtate p̄toria vt qꝛ p̄terit⁹ viuo testatore decessit.l.posthum⁹.§.idē ⁊ circa.de iniu.te.ꝙ lꝫ postea testm̄ sit cōfirmatū rūpat p q̄relā forte p aliū filiū exheredatū. illa cl'a codicillar' p vbū valet nil opabit p hūc tex. p ea q̄ sup̄ dc̄a sūt.

Summarium.

1 Mens contrahentium attendi debet.
2 Promittēs vsūfructū ⁊ ꝓprietatē sepati vsufructu soluto libera.
3 Vsusfructus duplex est.

4 Actio ex stipulatione per personam liberam nobis nō queritur.
5 Actio nobis queritur ex numeratione nostro nomine facta.
6 Libertus patrono stipulari nequit.
7 Actio ex numeratiōe nō orit̄ vbi stipulatio numerationē sequit̄.
8 Stipulatio penalis accessoria non semper imitatur naturam sui principalis.
9 Conditio non inest stipulationibus nisi exprimatur.
10 Subscribens se omnia precedentia confirmat.
11 Factum nomine officij quando quid dicatur.
12 Cōfessio facta sine scriptura post bienniū etiā cōfitēti preiudicat.
13 Stipulatio vsurarum an ⁊ cui actionem sine cessione producat.
14 Actio an possit queri per personam liberam.
15 Adiectio inutilis vitiatur.

Si ita stipulatus. Agi pōt inter cōtrahētes qō existēte cōditione retro aliquid annuū exsoluat̄.h.d. ¶In text. ibi post terminū.s.ceptū p nota.in.l.j.C.qn̄ dies leg.cedat. ¶†Nota mentē cōtrahētiū añ oīa attēdenda.facit.l.obligationū substātia.§.itaq₃ al's est.§.fi.S.tit.j. ¶No.q̄ verbū dena vr̄ verificari in decē tm̄.⁊ sic nō vr̄ importare.xx. ¶In glos.sup ver. dena.ibi decē.ppie aūt significat bis decē tu dic qō vbi vbū dena adijcit̄ prestationi annue intelligit̄ de decē singulis annis al's intelligit̄ de viginti.ita intelligit̄.l.si qs testamēto.hic alleg.de quo dicendū vt plene dixi in.l.stipulatio ista.§.eum.S.eodē. ¶In ea.glo.in fi.attēde qō ideo hic trahit̄ retro q₃ dictū fuit ex hac die.et idem si dictū fuit ex nūc vel ex nūc prout ex tūc vel similia vba per l.lecta in fi.S.si cer.pe.⁊ facit qō no.gl.i.l.j.C.de codi.⁊ ī cle.cū que de cōces.pbē.⁊ p Joā.and.in.c.pe.el.ij.de ap.sec⁹ si fuisset dictū ex illa die q₃ tūc videt̄ esse mēs partiū qō dies cōditionis attēdatur.

2 **Titius.** †Qui promittit vsumfructū ⁊ ꝓprietatē separatim solutione vsusfruct⁹ liberat̄.sec⁹ in eo qui plenam proprietatē ꝓmittit.h.d. ¶No.differentiā an ꝓmittat̄ fundus pleno iure an ꝓprietas de per se ⁊ vsusfructus per se. ¶Nota qō qui promittit fundū pleno iure nō liberat̄ in aliquo soluendo vsumfr.⁊ que sit ratio patebit in glo. ¶In glo.sup ver.illi.ibi casualis est.†No.ex hac glo.qō duplex est vsusfru.ali⁹ casualis alius formalis.casualis est qui est iunctus cum proprietate.formalis est qui est de p se a ꝓprietate.⁊ sic vt seruit⁹ iuxta.l.j.S.de vsufructu. ¶Et nota ex glo.qō vsusfru.casualis nō est pars fundi quasi velit qō formalis sit pars fundi.sed alij dicunt ecōtra qō formalis non est pars fundi cum sit separatus a proprietate:secus in casuali.vn̄ dicunt docto.qō hic debet esse litera affirmatiua nō negatiua.vel si habetur litera negatiua dicūt qō pōt sustineri glo.q₃ vsusfruct⁹ casualis nō est ꝓprie pars rei.sed quedā vtilitas ipsi rei adherēs. facit qō habet̄ in.§.sicut.insti.de lega.⁊.j.de verbo.sig.l.recte dicimus.⁊.j.de accep.l.⁊ per iusiurādū.§.illud. Sed tu dic de hoc an vsusfructus casualis vel formalis sit pars rei prout dictū fuit in.l.qui vsufru.S.eo.⁊ adde hāc glo.ibi nota.⁊ per predicta dic qō sequens solu.glo.est melior. ¶Quid aūt petet̄ in casu isto quando quis nō est liberat⁹ soluēdo ipsum vsumfru.dic qō petetur si vsusfru.est pereptus.sed vsufructu durāte petet̄ solū ꝓprietas vt dictū fuit.S.eo.in.l.cū qui ita.§.pe.scōm Bar.⁊ Ang.s₃ tu dic vt ibi plene fuit dictū. Sed aduerte q₃ vr̄ qō hoc casu liberet̄ q soluit vsum fru.formalē quē postea pdit nō vtēdo q₃ vr̄ esse illo cōtent⁹ illū recipiēdo:q₃ aliud ꝓ alio solui pōt creditori volēti l₃ nō inuito.l.ij.§.j.si cer.pe.potes dicere qō si ꝓmissor habebat proprietatē penes se nō pōt abijcere culpā ex qua sensit lucrū cū vsusfruc.p nō vsum redierit ad ꝓprietatē.ar.l.cū in fundo.S.de iure do.si vero ꝓprietas erat aliena tūc est maius dubiū tn̄ etiā tūc nō vr̄ posse imputare ipse ꝓmissor dictā culpā stipulatori:q₃ etiaʒ ipse ꝓmissor fuit in culpa nō soluēdo qō debuit.⁊ sic nō soluēdo plenā proprietatē qō si fecisset nō perijsset vsusfruct⁹ nō petendo nec difficultas prestationis in hoc ipsum excusat.l.cōtinuus.§.illud.j.eo.⁊ sic culpa cū culpa cōpensatur ar.l.si ambo.de cōpen.nec obst.etiā qō videtur qō stipulator fuerit contentus vsufructu formali spōte recipiēdo ipsum q₃ illud non sequitur imo videtur potius accepisse sperās solutionem fieri postea vt debebat vē₃ durāte vsufruc.penes eum argu.notatorū in simi.in obligatione generis.vt.l.ij.§.j.S.eodē. ideo si postea non fit solutio vt fieri debet non liberatur.

4 **Grisogonus.** †Per liberam personā nō querit̄ nobis actio ex stipulatione:sed ex numeratione sic. Et qui stipulat̄ impersonaliter sibi stipulari videtur. et nunquā persona extrinsecus subintelligit̄.h.d. ¶Diuiditur in tres partes principales nam primo thema in quo ponit̄ cōceptio stipulationis principalis seu sortis ⁊ stipulationis vsurarū.scdo declarātur quedā ⁊ examinātur quedā dubia emergētia circa stipulationē principalē sortis. Tertio quedā dubia circa stipulationem vsurarū.scda ibi respondi.tertia ibi sequēs stipulatio. Scda subdiuiditur in tres.q₃ primo ponit duas regulas.scdo ex eis decidit questionē descendentē ex stipulatione prima.tertio questionem descendentē ex numeratione.scda ibi:sed qō patrono.tertia ibi superest. tertia principalis subdiuiditur in tres:q₃ primo dictum ponit.secūdo rationem.tertio rationem rationis assignat. secunda ibi neq₃ enim. tertia ibi plerunq₃. ¶In textu ibi seruus actor.i.castaldio seu factor. ¶In text.ibi assignate.i. per suum sigillum vel aliud signum approbāte scripturam dicti Grisogoni. ¶In tex.ibi agēte.i.numerante nomine patroni absentis vt hic sensit glo.alij dicūt qō nō apparet quo nomine libertus numerauerit.⁊ ideo infra fit questio an ipse libertus ex numeratione agere posset.⁊ vterq₃ intellectus sustineri pōt scōm Ja.de are.q₃ si nomine patroni numerauit patrono queritur actio ex numeratione si nomine proprio vel simpliciter acquiritur sibi liberto.⁊ scōm secundū intellectū expone agēte.i.existente actore seu castaldione. Sed an iste secundus intellectus ꝓcedat quē sequit̄ Bar.⁊ Ang. infra patebit.nec ob.iste tex.scōm intelllectum scōm:q₃ d₃ exponi agente sc₃ tanq₃ actore ⁊ castaldione:nō aūt intelligi debet.i.numerante. ¶In tex.ibi ⁊ que dari quintiliano no.bene qō stipulatio fuit collata in personā patroni absentis:ideo fuit nulla secus in stipulatione vsurarū de qua infra:q₃ illa fuit impersonaliter concepta.⁊ non expressata aliqua persona cui debeat fieri solutio vsurarum. ¶In tex.ibi ⁊ subscripsit subaudi.⁊ ex dicto themate dubitat̄ de trib⁹ de quibus patet in glo.ad que respōdet premittendo duas regulas vt dixi in diuisione. ¶In text.ibi oblationē nullā.⁊ sic nō acquiret̄ naturalis nec ciuilis.qō facit ad infra dicēda. ¶In tex.ibi ipse qui cōtraxit.dic ipse sc₃ libert⁹ prout hic sensit glo.⁊ bene si nomine eius numeratio facta fuit al's expone ipse sc₃ patronus.⁊ qō sequit̄ cōtraxit sc₃ mutuū per libertū numerātem nomine ipsius patroni scōm Ja.de are. ¶In tex.ibi.⁊ sequitur stipulatio sc₃ inutilis. ¶In tex.ibi naturali obligatione.supple ⁊ ciuili.⁊ ideo hic appellat naturalem q₃ ex naturali actu numerationis descēdit non aūt vt excludat ciuilē obligationē scōm Dy. ¶In tex.ibi inesse tēpus vel conditionē subaudi virtute repetitionis.l₃ glo.aliter hic sentiat allegādo.l.interdū. No.qō interdū seruus vel factor principaliter actu₃ gerit presente domino subscribēte. ¶Itē no.q̄ per liberā personā nostro iuri non subiectam neq₃ nobis bona fide seruiētem nulla nobis pōt queri actio de quo in.l.stipulatio ista.§.si quis insulā.S.eo. ¶Et no.ex eo qō litera dicit nullam.quia per consequens non queritur etiam naturalis nedū ciuilis.⁊ ideo nō possemus ex tali stipulatione agere etia₃ coram iudice ecclesiastico ex quo penitus nulla obligatio subest de quo dixi plene post Ang.i.l.stipulatio ista.§.alteri.S.eo.

5 ¶†Itē no.q̄ ex numeratiōe facta nomine nostro nobis l₃ absentibus querit̄ actio etiam si pecunia fuerit aliena qō est speciale in mutuo propter eius frequentiā iuxta no.in.l.certi condictio.§.si nūmos.⁊.l.singularia.S.si cer.pet. ¶Itē no.scōm vnū intellectū quē sequit̄ Ja.de are.Bar.⁊ Ange.qō si quis mutuet pecuniam meā l₃ mutuet illā in animo suo nomine meo nō tn̄ mihi acquiret̄ actio ex stipulatione nisi hoc ageret expresse cū recipiente mutuū. ita itelligat̄.l.si absentis.C.si cer.pe.⁊.d.§.nūmos.⁊ colligit̄ istud no.intelligēdo in ver.superest ipse sc₃ libertus.qui quidē libert⁹ hic videtur numerasse tacito nomine dn̄i ex eo q₃ erat eius castaldio.⁊ tn̄ ipsi liberto hic dicit̄ dari actio ex quo expresse numerauit nomine dn̄i. Itē no.qō apposito ad oblationē inutiliter nō pōt

6 fieri so.facit.S.eo.l.cū qui ita.§.ij.⁊ qō ibi no. ¶†Itē no.qō libertus nō pōt stipulari patrono.⁊ sic l₃ libertus debeat reuerētiam patrono ⁊ in multis debeat esse subiectus.l.j.⁊ per totum.ff.de iure pat.tamen talis subiectio vel similis nō est sufficiens ad acquirendum domino.⁊ per hoc videtur qō eadē ratione vasallus domino.⁊ ciuis sue ciuitati acquirere nō possit.facit quod no.in.l.j.j.de iure fi.⁊.l.gaius.de vsur.requirit̄ ergo subiectio ratione dominice vel patrie potestatis vel ratione cōuersionis vel monachationis.per aut.ingressi.⁊.l.deo nobis.de epis.⁊ cle.debet ergo tūc stipulatio concipi per ciuem vel vasallum nomine reipublice vel nomine domini sui.nam tunc sibi stipulanti queritur actio cedēdo postea reipublice. vel domino per notata per glos.in.§.alteri insti.de inuti.stipu.⁊ in.l.huiusmodi.de leg.j. ¶†Itē not.q̄ vbi

7 numerationem sequitur stipulatio vtilis non oritur actio ex numeratione.secus si sequatur stipulatio inutilis.⁊ ex hoc no.quod si aliquis numerat alteri pecuniam ⁊ stipulatur illam sibi reddi debere si postea in libello petat illā sibi restitui certi cōdictione ex mutuo succumbet:q₃ illa non fuit nata.vnde debet concludere in certi cōdictione ex stipulatione scōm Pe.⁊ Ang.de quo per Cyn.l.si absentis.C.si cer.pe.⁊ facit.l.cum enim.j.de noua. Sed aduerte q₃ potest dici qō hoc dictū procedat si in libello sit facta mētio de numeratione ⁊ postea in ꝓcessu appareat quod nedū facta fuit numeratio.sed etia₃ interposita est stipulatio.nam tūc nedū actio est inepta sed etiā causa ideo tūc debent succumbere per.l.j.⁊ qō ibi no.si mē.fal.mo.dixe.secus si in libello facta esset mentio de numeratione ⁊ stipulatiōe licet postea petijsset sibi restitui per certi condictionem ex mutuo:q₃ tunc obtineret ex eo q₃ causa fuit apta licet actio inepta ideo nō nocet expressio actionis inepte vt sing.dicit Inno.in.c.examinata:de iudi.⁊ notauit Bar.in.l.j.S.de eden. ¶Itē no.q̄ licet stipulatio principalis fuerit simpliciter concepta ⁊ relata ad certam personam:tamē si stipulatio penalis impersonaliter

impersonaliter adijciatur non videtur relata ad eandem personam ad quā principalis fuit relata. sed ad personā stipulatoris. ꝛ sic no. qḋ in dubio vbi quis stipulatur impersonaliter nō adijciē8 do personā videtur sibi stipulatus. ¶ †Et ex predictis no. qḋ stipulatio penalis accessoria non in totū regulatur scḋm naturam sui principalis. facit. l. stipulatio ista. §. alteri. ſ. e. ¶ Itē no. diligēter esse pōderanda verba stipulationis. nec mirum q꞉ stricti iuris 9 est. l. quicquid astringende. ſ. eo. ¶ †Itē no. qḋ in stipulationib⁹ raro inest tempus vel conditio si nō exprimitur quia solum inest quādo ex eo quod agitur hoc verisimiliter esse colligi potest ꝛ sic demum subsistentibus verisimilibus ꝯiecturis. ¶ Itē no. q꞉ persona adiecta in vna oratione in dispositione per alium celebrata nunquā intelligitur repetita in oratione sequenti. ¶ Et generaliter etiam no. qḋ in dispositione nunꝙ intelligit̄ persona extrinseca nisi sit expressa. ꝛ ad hoc sepe allegatur iste. §. ¶ Itē nota. hunc §. iuncta glo. in ver. signāter. ad signa que scribētes partes testes ꝛ notarij apponunt in instrumentis vel scripturis. facit. l. fi. C. de asse. ꝛ. l. si calūniam. ꝛ qḋ ibi not. de epis. ꝛ cleri. ꝛ quod habetur in §. oportet. in aut. de fide instru. colum. vj. ꝛ quod notauit Specu. in titu. de instru. edit. §. j. ver. in fi. aut. vbi tangit Spec. an valeat instrumentū factum per tabellionē si non posuerit signum suū. et de hoc dicit standum consuetudini regionis. vtile tamē dicit esse 10 vt semper apponatur. ¶ †Item no. qḋ ille qui subscribit se nō vt autorizās scripturam seu vt testis sed vt principalis precedentia omnia confirmat qḋ intelligit Ange. procedere si primo que scripta erāt sibi fuerint lecta al's secus. vnde dicit qḋ dn̄i subscribētes se schedulis vacuis aut sigilla apponētes nisi primo fuerint auisa ti de his que scribēda erāt. nō ꝓpterea intelliguntur confirmasse postea in eis scripta ex quo non habuerunt eorū notitiā. allegat. l. fi. C. plus val. qḋ agitur ꝛ dictū Inno. vbi notabiliter loquitur in c. ij. de fide instru. qḋ est valde notādum. ꝛ ratio esse pōt predictoꝝ q꞉ si apparet qḋ apposuit sigillum vel subscripsit schedule vacue nec apparet qḋ aliter fuerit preuisus de eo qḋ scribi debebat nō est verisimile in dubio qḋ voluerit sigillare vel subscribere ad sui preiudicium saltim graue. ar. l. filiussa. §. inuitus. cū ibi no. ſ. de procura. sed potius q꞉ sperauerit aliquid scribi ad eius cōmodū. ar. l. cum de indebito. ſ. de proba. ¶ Itē adde scḋm Ange. qḋ subscribens virtualiter videt̄ subscribere omnia precedētia quorum habuit notitiā ꝛ nil allegat. pro quo bene facit. l. plurib⁹. in prin. ȷ. e. ¶ Et per hoc infert qḋ si statutū dicat prout est floren. qḋ scriptura facta manu propria debitoris executioni mandetur ad voluntatem creditoris si reperiatur aliqua scriptura manu tertij ꝛ subscripta manu debitoris asserentis se omnia singula supra scripta affirmare ꝛ approbare satis erit qḋ habeat locum statutū q̄ꝛ sub illis verbis omnia predicta in dicta scriptura contenta virtualiter cōtinentur in dicta subscriptione ꝛ debent̄ scripta manu propria sicut virtualiter scribit qui per ciffras cōsuetas vt not. in aut. qḋ sine. C. de testi. ꝛ facit. l. diuus. in prin. ꝛ. §. proscribere. ȷ. de fal. pro hoc facit scḋm Ang. in voce: q꞉ si aliud diceremus in casu proposito insurgere posset iniquitas si forte vnus tardus scriptoꝛ velit contrahere scḋm formam statuti quia interdum forte de facili non potest propter multitudinem literarum quas haberet facere ꝛ ita dicit de facto ꝯsultum in ciuitate floren. ꝛ pro hoc facit quia satis viderentur verificari verba statuti cum talis subscriptio sit scripta manu propria. ꝛ sit illa que executioni mandetur cum virtualiter illa contineat vt est dictum. Aduerte tamen quia Bart. in. d. l. diuus. §. item senatus. dixit specialem debere fieri mentionem de his que superius sunt dicta quando partim sunt subscripta ad fauorem subscribentis ꝛ partim in eius odium. sed hoc dicit Ange. se non inuenire iure cautū. nec obst. ille. §. quia dicit qḋ speciale est ibi ex eo quia scriptura primitiua erat a. l. ꝓhibita nisi de consensu subscribentis constaret al's secus. ꝛ facit ad predicta l. gaius. ſ. de pig. act. Tu adde qḋ videtur ista fuisse opi. Bal. in aut. si quis in aliquo documento. C. de eden. ¶ Item adde secundo quia aut constat qḋ subscribens habuit notitiam omnium superius descriptoꝝ. ꝛ procedere possit opi. Bal. vel Ange. aut constat qḋ nō habuit notitiam omnium premissoꝝ. ꝛ presertim tendentium ad sui preiudiciū. ꝛ tunc non preiudicet subscriptio generalis cum in dubio non debeat referri ad ea que tendūt ad preiudiciū eius. ar. eoruꝫ que supra dixi. ꝛ. l. cū de indebito. de proba. in dubio autē dic cōsiderandas esse circūstantias facti quia si dicatur in subscriptione visis ꝛ lectis omnibus suprascriptis presumatur habere notitiam. ar. l. fi. C. plus va. quod agitur a contrario sensu. idē si hoc probari possit per testes. si vero constet qḋ ipse non legit vt quia hoc non dicit subscriptio. et testes viderunt qḋ portata scriptura statim subscripsit ad petitionē portātis. ꝛ tunc non preiudicet. ꝛ videatur ignorasse per dictā. l. fi. C. plus valere quod agitur. vbi videtur casus. si vero nō appareat an statim subscripserit tunc potes dicere qḋ si constat qḋ scripturam habuit penes se per aliquod interuallum tūc presumat̄ scire cōtenta in illa arg. c. constitutus. de testi. cum ibi nota. si vero non constat qḋ legerit nec qḋ penes se habuerit per interuallum nec an statim sub

scripserit vel non tunc hoc casu possit dici attendēdam qualitatē persone vt si sit persona diligens que consueuit diligenter videre facta sua. ꝛ tunc presumetur habuisse notitiam ex quo reperitur subscriptio sic generalis al's secus si forte fuit alia persona que sic diligenter non consueuit videre facta sua. ar. l. cum de indebito. ſ. de proba. ¶ In glo. prima in fi. attēde quia potest dici qḋ in prima questio. fuerit dubitatio ex eo q꞉ licet libert⁹ fuerit libera persona tamen in multis erat subiectus patrono vt dixi in notabilibus vnde videbatur talis subiectio sufficere ex quo non erat penitus extraneus. sed contrarium hic notabiliter determinat̄. ¶ In glos. super ver. nullā ibi. l. si quis in solutione. §. fi. adde circa hoc qḋ no. in glo. in. l. seruū. §. sequitur. ſ. eo. ¶ In ea. glo. in fi. vel dic qḋ mulier fuit ibi expresse stipulata vt ibi patet. solutiones tamen glo. possunt esse bone per. l. j. §. accedit. C. de rei vxo. acti. ¶ Et aduerte q꞉ in hoc. §. videt̄ qḋ debuerit tenere stipulatio fortis: q꞉ ex quo libertus hic fuit stipulat⁹ vt hic dicit̄ cōsequenter cōcepit verba obligatiua in persona sui. ꝛ sic licet conceperit verba executiua in personam patroni deberet tenere stipulatio per notata in. l. stipulatio ista. §. si quis insulā. ſ. eo. sed potes dicere qḋ libert⁹ fuit stipulatus. i. verba interrogationis protulit. non aūt apparet in cuius persona verba obligationis sint collata. vnde potes intelligere in eius persona in cuius fuerunt collata verba executiua. et hoc videtur verisimilius scḋm Bart. vel potes dicere secundum Ange. qḋ hic in dubio verba obligatiua videntur relata ad personam patroni ad quem fuerunt relata verba executiua vt etiam voluit Barto. in. §. si quis insulam. tu potes dicere tertio qḋ hoc casu non teneat stipulatio nō ex eo quia verba obligatiua fuerint vel intelligantur relata ad personaꝫ patroni. sed ex eo quia liberti stipulatoris non interest dari patrono nisi ratione affectionis quod interesse non cōsideratur vt hic patet. facit quod dixi in dicto. §. si quis insulam. nec obst. l. quodcunꝫ. §. j. ſ. eo. vbi pater stipulando filio ei acquirit etiam quo ad ea que patri non queruntur: quia illud ideo quia vox patris vox filij intelligitur per notata in. l. quod dicitur. infra eodē. ꝛ hoc sequitur hic Barto. ꝛ vide omnino quod dixi in dicto. §. si quis insulā. vbi clarius patet veritas huius articuli per ea que ibi dixi. ¶ In glos. super ver. petere potest in fine. quando ille cuius nomine est numeratum non vult habere ratam numerationem. Et per ea que dixit hec glo. potes respondere obiectioni que posset formari contra istum text. nam primo videtur innuere qḋ libertus numerauerit nomine patroni et tamen in versi. superest. videtur innuere qḋ actio ex numeratione competit liberto quod est contra. l. certi cōdictio. §. quoniā. ꝛ. §. si nummos. si certum petatur. ꝛ. l. si absentis. C. eodem titulo. nam voluit dicere glos. quod verum est qḋ agere non potest regulariter. fallit in casu. d. l. si absentis. ꝛ ita loquitur hic. ¶ Sed certe sol. ista videtur nimis restringere hanc literam ideo potes dicere qḋ hic secundo mutat casum quando libertus suo nomine mutuauit. vel dic tertio secūdum Iaco. de are. quod libertus in casu huius. §. non mutuauit nomine patroni. nec hoc hic colligitur secūdum eum. nec obst. litera dum dicit circa principiū agentis ꝛc. quia ideo sic dicit secundum eum quia erat actoꝛ seu castaldio sui patroni. ꝛ sic secundum hoc non sufficit numerari nomine alterius nisi hoc exprimatur ꝛ agatur cum eo cui numeratur vt. d. §. si nummos. Tu adde qḋ hic intellectus non videtur bonus per ea que habentur in. l. finali. supra de insti. ꝛ per tex. cum glos. in. l. quacunꝫ ratione. supra de procu. ꝛ. l. sciendum. §. tutoris. supra 11 qui satisda. cogan. in quibus patet † qḋ vbicunꝫ fit mentio nominis officij licet non dicatur quod nomine officij fiat actus tamen in dubio videtur fieri nomine officij de quo fit mentio. vnde si dicatur talis tutoꝛ vel procuratoꝛ facit. sic itelligitur qḋ tutorio vel procuratorio nomine facit vt in dictis iuribus. ergo eodē modo in proposito ex quo fit mentio qḋ erat actoꝛ vel castaldio intelligitur qḋ actorio nomine siue castaldatorio nomine. ꝛ sic nomine domini fecerit. ¶ Et hec faciunt ad. q. de facto quam pridie habui. nam hic est statutum qḋ vicarius habeat potestatem ꝛ iurisditionem in omnib⁹ causis ciuilibus. Item alio statuto cauetur qḋ habeat eandem iurisditionem quam habet iudex mercātie: qḋ si aliquis compareat coram vicario ꝛ porrigat petitionē corā eo ꝛ dicat coram vobis dn̄e vicarie habete eandem iurisditionē quā habet iudex mercantie ꝛc. compareat talis ꝛc. ꝛ sic illa verba non intelligunt̄ dicta simpliciter ad demōstrandū prout quidam dicere voluerunt. in cōtrariū tamē facit tex. iste scḋm Ia. de are. sed eius intellectus prout dixi non videtur bonus vel redeundo ad materiā tex. potes dicere qḋ numeratio fuerit facta nomine patroni. ꝛ dum litera dicit superest qui cōtraxit ꝛc. nō intelligas ipse scilicet libertus. sed intellige ipse scilicet patronus qui cōtraxit per libertū. Et si dicas qḋ dubiū habebat tunc iste tex. potes dicere qḋ dubium erat si constabat de numeratione: q꞉ per liberam personam videbatur non posse queri actio etiā ex numeratione. vel potes dicere qḋ hic in tex. nihil dicit̄ de numeratione. sed solū dicit̄ qḋ ille grisogonus confessus est se accepisse ab isto liberto. ꝛ ideo erat dubiū an istud mutuū qḋ ꝓbatur per solā confessionē produ

ceret actionem ei cuius nomine dicebatur facta numeratio. ⁊ di-
cit qd sic ⁊ qd illa verba accepisse ⁊c. innuunt numerationem pre
cessisse. ⁊ stipulationem secutam inutilẽ. ideo ex numeratione po-
test agi probata per hanc confessionem: qd est valde notãdum: qꝛ
secundum hoc talis confessio apposita in cõtractu inutili probat:
pro quo facit quod habetur in simi. in. l. iubemus. C. de sacrosan.
eccle. ⁊. C. si ven. pig. agaꝛ. l. ij. ⁊. l. j. cum ibi no. de prescrip. xxx. an-
no. Et adde quod no. in simi. per cano. in. c. pisanis. de resti. spo.
vbi probatur qd confessio facta in iudicio inualido probat dum-
modo fuerit iudex competens. ¶ Item aduerte qꝛ licet illa verba
accepisse ⁊c. sint preteriti plusquam perfecti temporis tamẽ in du
bio intelligitur stipulationem esse secutam incontinẽti post rece-
ptionem quod patet quia si stipulatio esset vtilis ex ea tãtum na-
sceretur obligatio cuius contrarium esset si non incontinenti: sed
ex interuallo intelligeretur subsecuta per nota. in. l. cum enim. de
noua. ⁊ per hoc etiam ꝭm Ang. facit qd illa verba debeant refer-
ri ad tẽpus conditi instrumenti quia si aliud diceremus nunquã
debitor posset probare pecuniã esse non numeratam quia assere-
ret ipse negatiuã nõ coarctatã loco ⁊ tempore vnde testis volens
ipsam probare esset suspectus de falso. vt notauit Inno. in. c. cum
ccc. saturna. de causa po. ⁊ proprietatis circa medium. ¶ Et hec
sunt vtilia pro instrumentis dotalibus in quibus dicta verba cõ-
tinentur qꝛ si presumereꝛ ille qui cõfitetur se dotem recepisse mul-
tum ante ea recepisse non preiudicaret stipulatio mulieri que fa-
cta esset per aliũ licet diceretur dotẽ dedisse per ea que habentur
in. l. j. §. accidit. C. de rei vxo. act. ⁊ tamẽ in veritate preiudicat. de
quo plene per Barto. in. l. post dotem. ff. soluto matrimonio ⁊ ali
quid tangit in. l. predia. de acquiren. possessio. Item attende be-
ne quia inquantum dictum est superius qd per dicta verba pba
tur mutuum adeo quod ex illo sic probato agi potest non videtur
sic procedere quia non videtur agi posse ex mutuo naturali quod
probatur per solam confessionem per ea que notantur per specu.
in titu. de teste. §. j. versi. sed pone egi. vbi aperte dicit qd si ex nu-
meratione agitur. ⁊ actor probat mutuũ per confessionem quam
probat per testes qd hoc casu succumbit. vnde Ang. non videtur
hoc tenere. ⁊ ad istum textum respõdet altero de duobus modis.
vno qd hic nõ negabatur numerationem esse factam. sed certe vt
ipse dicit licet hec solu. sit vera tamen diuinat. vnde dicit secundo
qd ista confessio in casu huius. §. fuit facta tertio approbãte ⁊ cõ-
sentiente debitore vt patet in litera secus si per ipsummet debito
rem facta fuisset. ⁊ sic intelligendo dicit posse dari nouum casum
videlicet qd si notarius debitore approbãte cõfitetur se pro eo mu
tuum recepisse per hanc confessionem probabitur numeratio ve-
ra. ⁊ ex mutuo naturali agi poterit. casus est hic secundum eum.
vbi autem notarius diceret qd pars fuit confessa se mutuum rece
pisse non probabitur numeratio: sed mutuũ ciuile saluo nisi ad-
dat illa verba. ⁊ habuit ⁊ recepit ⁊ notauit glo. in. l. si ex precio. ⁊
ibi vide Bal. C. si cer. peta. ⁊ facit quod habetur in. l. iuris gen. §.
qd fere. ff. de pact. ⁊. l. si ex cautiõe. C. de nõ numera. pecu. hec enim
verba habuit ⁊ recepit bene probant numerationem notario at-
testãte. secus si pars dicat hoc in sua scriptura domestica ⁊ priua-
ta vt quia scribit se sua manu habuisse ⁊ recepisse ⁊ qd habuit et
recepit. nam inculcatio verborum est ⁊ probatur solum confessio
vt notat Barto. in hoc vltimo dicto in. d. l. si ex cautione. pro quo
allegat Ange. l. gaius. §. fi. ff. de vsuris. sed certe melius facit. l. tu-
tor. cum glo. sua. eo. ti. ⁊. l. cum indebito. §. fi. cum glo. ff. de proba.
⁊ in. l. fina. cum glos. sua. C. de dote cau. nõ nu. Tu adde predictis
qd hec opi. Ang. non videtur bona quia multo fortius debet pro
bari vera numeratio si ipse debitor met principaliter confitetur
quam si tertius confitetur debitore approbante cũ multo fortius
tunc debeat sibi preiudicare sua confessio. nã facilius dꝫ vnusqsqꝫ
sibi preiudicare per factum proprium quam per factum tertij ar-
gumen. l. id quod nostrum. ff. de regu. iur. saluo casu de tabellione
attestante de numeratione propter autoritatem quam habet de
publico. ⁊ ideo hec opi. non videtur bona licet pro dicto specula-
toris ⁊ pro ipso Ang. bene faciat quod notauit Bart. in. l. ij. §. fi.
ff. si cer. peta. ⁊. l. si debitorem. ff. de noua. ⁊. l. j. §. si mutuam. supra si
quid in frau. pa. potes dicere qd confessio predicta facta per debi-
torem vel per tertium ipso approbante probabit numerationem
si lapsum sit biennium a tempore confessionis. et ita intelligatur
iste tex. ante autem non. ⁊ sic intelligatur alia opin. facit optime
quod notauit Bar. in. l. fi. C. qui po. in pig. ha. ¶ Et intellige qd
post biennium probabit ad preiudicium confitentis. Et sic intel-
ligatur hic. Sed ad preiudicium tertij nõ. ⁊ sic intelligatur Bar.
in. d. l. ij. §. fi. ⁊ in alijs iuribus. ff. alle. ¶ Et per hoc videtur posse
dici quod priuilegium. l. fi. C. qui po. in pig. ha. non habeat locũ
in dote confessata etiam biennium vt ibi tenuit post glo. licet non
aperte loquatur de lapsu biennij seu temporis dati circa confes-
sionem dotis de quibus in. l. fi. cũ auten. ibi posita. C. de dote cau.
non nu. quia licet dicta confessio preiudicet viro nõ tamen vide-
tur qd habeat preiudicare creditoribus habentibus hypothecã
tacitam licet Bar. ibi sentiat contrarium. ⁊ Jaco. bu. dicentes sic

de facto seruari sed certa dicta opi. licet sit equa forte tamen de iu-
re non procedat propter predicta. et quia vbi ius in actu priuile-
gij vel in actu vbi de facili fit simulatio requirit dationem non vi
detur verificari si tantummodo interueniat confessio per ea que
habentur in. d. l. fi. ⁊ in. l. per diuersos. C. man. ⁊ in. l. j. C. de suffra.
nec ob. predictis dictum specu. inquantum videtur velle qd etiam
contra confitentem non preiudicet: quia illud ibi non dicit specu-
lator si recte ponderetur: sed vult dicere qd succũbere debet actor
tanqꝫ non probans de sua intentione quia testes deponentes de
confessione deponunt extra articulum ex quo articulatum est de
vera numeratione. In dubio enim non deponunt super vera nu-
meratione nec dicunt se vidisse numerari: sed dicunt se audiuisse
confessionem. testi autem deponenti extra articulum non credi-
tur vt. l. si duo. §. idem iul. ff. de iureiuran. ⁊. l. si quis libertatem.
cum ibi no. de peti. heredi. secus forte dici potest si testis iurasset
dicere veritatem nõ simpliciter super articulo sed super tota cau
sa per notata in. d. §. iul. naꝫ si actor egisset ex numeratione demũ
facit articulum super numeratione vera. item facit articulũ de cõ-
fessione isto casu si testis deponit sup articulo confessionis nõ di-
cit spec. qd tunc non debeat actor obtinere: sed tũc demũ quando
solũ est articulatum de vera numeratione. ⁊ testis postea deponit
de vera confessione. ¶ Et ex predictis potes etiam notare quod
12 videtur speculator sentire † quod confessio que fit sine scriptura
preiudicet confitẽti post biennium. ⁊ hoc tenuit Barto. in. l. si ex
cautione. C. de non nume. pecu. per glo. auten. nisi rogati. C. de te-
sti. quam tenet reprobata glo. in. l. si non singuli. C. si certum peta-
tur. ⁊ idem Ang. in. l. j. ff. eo. titu. Sed tu potest tenere glos. in. l. si
non singuli. quam sequitur ibi butri. ⁊ videtur sequi Cy. in. l. ge-
neraliter. in prin. C. de non nume. pecu. ⁊ idem sensit glo. in. l. non
figura. ff. titu. j. pro hoc tex. in rubro ⁊ nigro. insti. de lit. ob. nam
ibi aperte videtur velle litera quod necessarie sint litere ad hoc vt
post biennium nascatur actio. nam alias titulus ille frustra requi
reret scripturam. ⁊ appellaret obligationem literarũ ex quo etiã
sine literis confessio post biennium preiudicaret. Nec ob. gloss. in
auten. nisi rogati. quis non loquitur in confessione que fit ex cau-
sa mutui: sed in confessione quam facit confitendo sibi esse solutũ
quo casu agitur de liberatione non de obligatione: ideo tunc nõ
requiritur scriptura nec dicto casu loquiꝛ ti. de lit. ob. hinc est etiã
qd non datur biennium: sed tempus. xxx. dierum vt postea preiu-
dicet. l. in cõtractibus. C. de non nu. pec. ¶ Et ex predictis etiam
nota quod confessio facta ex causa mutui ex scriptura post bien-
nium nedum habet vim inductiuã quia ex illa nascatur obliga-
tio vt in. d. titu. de lit. ob. imo etiam habet vim probatiuã ad pre
iudicium confitentis prout etiam hic videtur voluisse Bar. si be-
ne ponderentur verba eius quem tamen intelligo secundum ea
que supra dicta sunt. ¶ In glo. super ver. sꝫ vna ibi: sed aliter nõ.
⁊ bene quia in dubio dicendum est quod aut stipulatio est vtilis.
⁊ nascitur actio ex illa aut est inutilis. ⁊ agitur ex numeratione. ⁊
hoc quando vnum sequitur post aliud incontinenti vt dicit glos.
se. in prin. si autem sequatur ex interuallo tunc considera qd si sti-
pulatio precessit sub spe future stipulationis orietur ex ipsa stipu-
latione cum numeratio tunc videatur facta causa implẽde stipu-
lationis. facit. l. qui pecuniam. si cer. peta. Si vero stipulatio esset
interposita simpliciter nec appareret causa propter quã esset in-
terposita tunc recurre ad ea que dixi in. l. a titio. ff. eo. vbi videtur
qd quancunqꝫ opinio. teneas de ibi notatis ex quo numeratio se-
quiꝛ ex interuallo nec apparet qd ex pretextu stipulationis pream
bule fiat qd oriatur actio ex numeratione si vero pcedat numera
tio ⁊ sequatur stipulatio ex interuallo videtur qd sit orta actio ex
numeratione. ⁊ similiter ex stipulatione. ⁊ postea oriatur. ar. l. cũ
enim. et. l. precedentis a contrario sensu cum ibi nota. ff. de noua.
¶ Et per hoc etiam patet qd si a prin. seu incontinẽti post nume
rationeꝫ interueniat stipulatio. ⁊ agatur qd ex vtraqꝫ oriaꝛ actio
qd tunc ex vtraqꝫ nascetur. hoc enim fieri potest. arg. l. v. §. conuẽ
tionales. ff. eo. Nec obst. predictis. l. si seruus communis. de stipu-
seruo. quia in alio casu diuerso et separato loquitur. et per conse-
quens nõ potest inferri ad casum propositum arg. l. fi. de calum.
¶ In glo. super ver. cedere. in fi. ⁊ aduerte quia si mandatum ex-
pressum intersit clarum qd agitur mãdati. idem si tacitũ vt quia
presente patrono ⁊ tacente libertus nomine patroni fuit stipula-
tus. argu. l. qui patitur. ff. man. facit quod dicetur. ff. eod. l. iul. §. j.
¶ Item aduerte quia non videtur qd sit necessaria cessio per. l.
ij. C. per quas per. no. acqui. sed dic quod illud verum hodie per
illam. l. olim: secus secundum ista tempora ꝭm Bart. Bald. vero
13 dubitat hic † an ista stipulatio vsurarũ producat hodie actionẽ
sine cessione illi cuius nomine mutuata est pecunia. nam dicit qd
videtur qd sic per. d. l. ij. cum sit quid accessorium vsura sicut hypo
theca. finaliter dicit cogitandum. Ang. hic aperte tenet contra-
riũ quia dicta. l. ij. loquitur in sola hypotheca que est modici pre-
iudicij. et nullum potest afferre commodum stipulanti cui non
debeatur sors sed stipulatio vsurarum est grauis preiudicij. ⁊ ex
ea stipulatori põt afferri cõmodum. ⁊ per hoc dicit se nunquã te-
nuisse

nuisse in hoc opi. Barto. tu adde quod hec opi. Ange. placet quia ex identitate rationis non debet induci correctio per notata. in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccle. Item quia re vera non est eadem ratio quia per hypothecam non augmentatur obligatio principalis. sed per accessorium vsurarum bene fit augmētum ad obligationem vltra obligationē sortis. et sic maioris preiudicij est stipulatio vsurarum quam obligatio accessorie hypothece ideo non est eadem ratio qđ sic faciliter trāseat sine cessione sicut accessoriū hypothece. et predicte rationes magis placent quam ratio Ang. que aliquo respectu non videntur bene sonare. ¶ Item aduerte quia dubitat hic Bal. an si hodie quis stipuletur dari illi cuius nomine numerat oriatur actio ex stipulatione sine cessione illi cuius nomine facta est numeratio. et concludit qđ non per. l. certi condictio. §. quoniam. cum ibi nota. ś. si cer. peta. Nec obstat dicta. l. ij. C. per quas perso. nobis. quia ibi loquitur de hypotheca que se habet per modum accessorij hic de stipulatione principali. et sic alio casu loquitur vnde non fit correctio que non debet fieri etiā ex identitate rationis. per. l. precipimus. C. de appella. et per notata in aut. quas actiones. ś. alleg. preterea non est eadem ratio vt dictum est supra quia hypotheca velut accessoria imitatur naturam principalis que ratio cessat in stipulatione principali. et hec opinio placet. licet Bart. teneat oppositum in dicta. l. certi condictio. §. quoniam de quo Bal. hic non facit mentionem. ¶ In glo. super ver. tempus u. ā. hoc exemplum glos. non videtur verum quia in. d. l. interdum. non tractatur de aliqua repetitione de qua hic loquitur litera. vnde dic tex. voluisse dicere qđ raro inest tempus scilicet ex virtute repetitionis ex eo qđ dictū sit in precedētibus. et sic bene faciet ad premissa in tex. Nec ob. si dicatur qđ ea que dicūtur in prefationibus intelligentur in sequentibus repetita. l. titia. §. idem respondit. ī. eo. quia dic qđ ibi loquitur de his que in prefationibus dicuntur hoc est de his que aguntur inter partes antequā deueniatur ad stipulationem seu contractum. de quo dicendum vt ibi et. l. item quia. ś. de pac. hic vero loquitur de his que dicuntur in contractu circa vnū an intelligantur repetita in sequenti circa aliud. de quo dic vt hic per Bar. qui hic tangit principaliter duo membra. primum est quando tempus vel conditio vel aliqua qualitas adijcitur in precedentibus et dubitatur an in sequentibus videatur facta repetitio in eadem oratione seu conceptione verborum. Secundum est an dicte qualitates sic intelligātur repetite in alia oratione. ¶ Circa primum dic qđ si circa res hoc contingit videtur facta repetitio. l. scie. §. gaio. de fun. instru. si circa personas dic vt in. l. iul. Paulus. et qđ ibi notatur. ī. de condi. et demon. circa secūdum considera qđ aut illa oratio continet dispositionē per se principalem. et nō intelligitur facta repetitio. pro hoc bene facit. l. qui fundum. ff. de contrahē. emp. nisi hoc inducat natura alicuius dictionis repetitiue vt dictio hoc amplius. et dictio item vt in. l. in repetendis. de lega. iij. de quo dic vt ibi. Si vero est de accessorijs tunc si sequēs dispositio tendat ad eundem effectum accessoria cū principali intelligitur facta repetitio. exemplum in obligatione fideiussoris. l. si vt proponitur. ī. de fideius. si vero tēdat ad alium finem licet accessorie vt obligatio vsurarum: et tunc si illa qualitas respicit actum persone contrahentis puta quia contrahit procurator procuratorio nomine intelligitur repetita vt hic patet quia hic libertus videtur stipulari vsuras nomine patroni. et cedere cogitur. cum enim sit eadem persona merito intelligitur cum eisdē qualitatibus repetita. si vero dicta qualitas respicit dispositionē non intelligitur repetita. l. si ita quis. in prin. ī. eo. et. l. qui fundū. ś. de contrahen. emptio. vbi dies non intelligitur repetita. et predicta vera nisi per quandam cōsequentiam aliud dicatur vt si stipulatio penalis aut vsurarum committatur ex mora: quia tūc si differtur petitio circa principalem. et sic cessat mora per cōsequēs cessat stipulatio vsurarum et pene. l. lecta. si cert. peta. Et predicta faciunt ad questiones de facto vna est qđ si aliquis est stipulatus sortem in certo loco sibi dari distante a loco vbi fit contractus demum stipulatur simpliciter penam non adiecto loco. nam videtur qđ nō intelligatur locus repetitus in solutione pene sicut etiā dictum est in si. de die per. l. qui fundum. de cōtrahen. emptio. nō enim quo ad locum necessario sequitur qđ intelligatur facta repetitio ideo non debet intelligi facta per ea que superius sunt dicta qđ tene menti. ¶ In quo autem loco tunc debet fieri solutio pene dic vt colligi potest ex his que notantur in. l. item illa. in princip. ś. de consti. pecu. et dixi in. l. cum filius. §. fi. ś. eodem. ¶ Item faciunt predicta ad aliam. q. vz qđ si aliquis procurator agit vt procurator in principio libelli. et in fine cōcludit simpliciter reum sibi cōdemnari qđ intelligatur dixisse sibi scilicet nomine supradicto. nam cum sit eadē persona qualitas ista procuratorio nomine intelligitur in sequentibus repetita vt colligi potest ex isto tex. iuncta glos. in ver. cedere. et ex his que dixi superius. nec obst. iste text. in fine. quia dicit qđ persona in qua substantiaretur actio non intelligitur repetita. non autem negat qđ in eadem persona qualitas primo loco posita intelligatur in sequētibus repetita imo potius vult oppositum in precedentibus. et ad predicta facit quod notatur in. l. post mortem. ś. quando ex fac. tut. et in. l. j. §. nunciatio. de operis noui nunciatio. et in. l. qđ procurator ex re. in glos. parua. ś. de procura. que est interlinearis de cōcilio temere est qđ in libello sic ponatur. in principio agit talis. et agere intendit vt procurator et procuratorio nomine talis vt sic propter verba concernentia futurum etiam in sequentibus dicta qualitas in dubio comprehendatur. arg. l. cum stipulamur. in principio. supra eodē. dat etiam hic Barto. bonas remissiones an intelligatur facta repetitio in vltimis voluntatibus de quibus in. l. licet. de lega. primo. et an etiam legibus vel statutis. de quo in. l. pretor. ī. vi bono. rapto. ¶ Et quid iuris etiam quando est aliqua clausula de per se. et sic oratio perfecta in qua aliquid disponitur an respiciat precedentia tantūmodo an vero sequentia. Et si precedētia an respiciat proxima tantum. de quo in. l. talis scriptura. de legatis primo. et. l. iij. §. filius. de lib. et post. ¶ In glos. super ver. nunquā. in fine. nec obst. l. j. C. de diuer. rescriptis. vbi persona videtur intelligi repetita: quia ibi est speciale propter tria que concurrunt videlicet rei commoditas preiudicij modicitas et rationis identitas alias aūt esset secus. ¶ Ultimo inducitur iste tex. per Dy. ad. q. de facto inquantū dicit qđ hic persona nō intelligitur repetita vz qđ si duo fecerunt inuicē pacē et promiserūt se inuicē nō offendere sub pena et demum vnus ipsorum interfecit fratrem paciscentis qđ non poterit agi ad penam in stipulatione comprehensam ex quo non fuit promissum personam fratris non offendere. et hoc in effectu sequitur hic Barto. argu. l. si vnus. §. ante omnia. ś. de pactis. et quia persona fratris non numeratur inter personas per quas dicatur nobis fieri iniuria vt possit agi vt patet in. l. j. cum. l. se. ī. de iniur. licet alias lato sumpto vocabulo quedam lata iniuria possit dici inferri per notata in. l. ij. ś. de libera. causa. et in. l. in. l. cor. ī. de iniur. Ange. vero hic tenet oppositum per tex. in vsi. feud. in titu. an ille qui interfecerit fratrem domini sui feudum amittat. c. j. vbi dicit esse casum contra eum vnde dixit in voce qđ putat decisionem predictorum falsam in dubio nisi appareat qđ non fecerit animo iniuriandi. et sic frangēdi pacem. Tu adde qđ ista opi. Ange. nō videtur bona quia imo videtur recte casus pro opi. Dyn. et Barto. in. d. c. j. nam ibi dicit qđ si vasallus interfecit fratrem domini sui non reuertitur feudum ad dominum. et tamen constat qđ si iniuria sit facta domino qđ tunc redit feudū ad dominū vt in. c. j. que sit causa bene. ami. et pro tanto plus placet opi. Dy. et Bart. et hoc quādo simpliciter fuit facta pax inter eos. l. secus si facta esset pro se et pro tota parte sua per ea que notauit Specu. in tit. de treu. et pace. §. j. ad fi. et qđ dixi. ś. eo. l. si stipulatus fuero per te non fieri. et

14 qđ tangit Ange. in. §. cato. ¶ † Ultimo si queritur an per liberā personam queratur actio potes concludere ex his que dicta sunt per glo. in ver. nullam. cui potes addere que sequūtur qđ per liberam personam in actu ciuili actio iam quesita nobis possit seruari per. l. si quis solutioni. §. fi. ś. de vsur. et quod nota. per glo. in. l. si seruum. §. sequitur. ś. eo. interdum autem queritur actio nobis ex vi cuiusdā consequentie. et ita intelligitur. l. cum vnus. in prin. ś. de bo. au. iu. possi. sic etiam loquuntur omnes leges dicentes qđ sententia lata pro vno quandoque alijs prodest: pōt etiā per liberā personam qualitas actionis variari que ex dispositione iuris alias queritur nobis. et sic intelligitur. l. prohibere. in prin. ś. qđ vi aut clam. et qđ ibi no. licet Ange. hic alleget. l. aut qui aliter. §. j. eo. titu. sed melius facit. d. l. prohibere. item etiam queritur nobis per liberam personam actio in casibus de quibus in. l. stipulatio ista. §. si quis insulam. ś. eo. queritur etiam actio accessoria hypothece per. l. ij. C. per quas perso. nobis acquiri. ¶ Quid autem de accessoria vsurarum dictum est superius. et hoc quādo agitur de acquisitione fienda per actum ciuiliter per actum autem naturalem bene potest acquiri actio per liberā personā per. l. ea que ciuiliter. ś. de acqui. re. do. et per. l. j. C. per quas perso. et qđ ibi not.

Si ita stipulatus.

Stipulatio primitiua vtilis non vitiatur per secūdam penalem impossibilem illi adiectam. hoc dicit. ¶ † No. qđ inutilis

15 adiectio vitiatur. et non vitiat in his que sunt separabilia. de quo in. c. vtile. de regu. iur. in. vj.

Summarium.

1. Interpellatio fideiussori nō nocebit que principalem in mora non constituit.
2. Mora nulla committitur vbi petitio nulla proponitur.
3. Pupillus absque tutoris autoritate non obligatur ciuiliter.
4. Fideiussor ex persona sua constitui potest in mora.
5. Fideiussorem in plus quā principalem obligari non posse qualiter intelligatur.

1 Si pupillus. † Interpellatio que non constituit principalē in mora non nocet fideiussori. h. d. ¶ In tex. ibi sine tutoris autoritate. hoc ideo dicit quia alias teneretur ciuiliter et naturaliter. et sic aliqua esset petitio vt no. in. l. j. ī. de noua. et. ś. de auto. tu. l. obligari. tamē etiam tūc interpellatio facta de solo pupillo sine

autoritate tutoris nō constituit eum in mora vt.s.eo.l.si ex legati causa.et consequēter tunc nō noceret fideiussori:sed hoc casu quādo sine tutoris autoritate promittit soluz naturaliter obligatur vt hic per glo.et in.d.l.j.de noua.ideo tunc nulla est petitio vt.j.dicetur. ¶In tex.ibi post moram.id est post interpellationē factaz de pupillo vt non constituatur in mora.que tamen re vera eū nō constituit in mora vt.j.sequitur.et sic intellige hanc literam scōm Dy. ¶In tex.ibi esse autem.ideo ponitur iste ver.qꝛ posset aliqs dicere quid ergo prodest fideiussori accipere a pupillo ideo vt demonstret vtilitatem ponit hunc ver.per quem dicte.q.respondet.

2 ¶†No.qd vbi nulla est petitio ibi nulla est mora.concor.j.de reg. iur.l.nulla mora. ¶†Item nota qd pupillus sine tutoris autoritate non obligatur ciuiliter sed naturaliter sic.ideo pōt huic obligationi accedere fideiussor. ¶†Item nota qd fideiussor potest ex sua persona in mora constitui licet quandoqꝫ non possit principalis in mora constitui. ¶In glo.super ver.mora.ibi speciale in pupillo.hec non bona per.l.nulla mora.j.de regu.iur.que ponit regulam indistincte.sequens etiam so.non bona qꝛ contra istū text. et mentem eius videtur esse ideo dic qd in.d.l.nuda.illa penalis stipulatio non committitur ex mora.sed ex conditionis euentu vt ibi no.per glo.et in.d.l.nulla.et per Dy.in.c.non est in mora.de regu.iur.lib.vj.et hoc tene.licet Jac.de Are.aliter dixerit et nō bene vt hic refert Bar.quando autem dicatur dicta conditio existere in casu.d.l.nuda.litera ibi videtur velle qd dicatur existere ꝑpter cōtestatione litis.et hoc cōiter tenet glo.qd placet.lz Bar.dicat cōmitti ex interpellatiōe extraiudiciali.de quo dic vt dictū fuit in.l. in.l.ita stipulatꝰ.s.eo. ¶In ea.glo.ibi vel causa sed bene obligat efficacius quā ipse principalis qꝛ ipse obligat ciuiliter et naturaliter lz ipse principalis sit tm̄ obligatꝰ naturaliter. ¶Et no.hū hāc glos.pro limitatione eius qd dicitur† qd fideiussor nō pōt in plus obligari ꝙ principalis qꝛ illud verum quando obligaret in plus altero de quatuor modis expressatis in glo.de quibus in.§.plus. insti.de acti.et in.c.j.de plus peti.Et secundum hec limitari debet qd habetur in.l.grece.§.illud.j.de fide.et.l.hi qui.eo.ti.in quibus dicitur qd non potest in duriorem causam obligari.nam non dicitur in duriorem causam obligari licet efficacius obligetur.sz demum quādo altero de predictis modis in plus obligaret. ¶In glo.super ver.moram.ibi solue fm Rog.et dic melius qd illa.l.cōcordat cum ista secundum intellectum glo.ibi positum et maxime qꝛ ibi equiparatur furiosus pupillo vnde non videtur contradicere huic.l. ¶Posset tamen opponi ad hanc.l.de.l.is cui bonis. s.eo.et de.l.si a reo.§.si furioso.infra de fideius.et tūc bene adaptatur so.huius glo.ad dicta contraria videlicet qd ibi non pōt accedere fideiussor:quia non obligatur naturaliter etiam ipse furiosus vel prodigus.hic vero pupillus naturaliter obligatur de quo antez pupillo hic debeat intelligi dic vt notatur in.l.j.j.de noua. ¶Ultimo qꝛ hic dicitur vbi nulla petitio ibi nulla mora intellige verum quando non est petitio respectu cause quia causa non est apta ad producendum actionem seu petitionē.secus quādo nulla est petitio respectu persone.l.si quis solutiōis.de vsuris.et.l.si pupil.§.videamus.de nego.gestis.de quo dic vt dictum fuit in.l.si seruum.§.sequitur.s.eo.

¶Or dictio nec.adde de hac dictiōe Bar.in.l.se pe.ff.de ver. signi.Bald. in aut.cui relictū.de idi. vidui.tollē. et in.l.si ita de māu.test. et in.l.si qs. x.de ver.sig. Bar.in.l.ij. ff.so.ma.vbi dicitur ꝙ dictio nec copulat diuersa.Itē qñqꝫ facit cōditionem et qñqꝫ modū.Barto.in.l.qbꝰ. §.termilius ff.de cōdi.et demon.et in l.cuz pater. §.titio fri.d legat.ij.et in l.cū tale.§.titius.de cōdi. et demō.bal. in.d.aut.cui relictum.

Summarium.

1 ¶Obligatur vtrunqꝫ in alternatiua stipulatione.
2 Solutio non valet non valente obligatione.

Si duo rei. Si persona vel res ad obligationem adijcitur inutiliter nō prodest ad solutionem.hoc.d. ¶†Nota qd in alternatiua vtrunqꝫ est in obligatione de quo in.l.illud.de consti.pe.secus autē in obligatione generis generalissimi vel subalterni quia antequā fiat solutio nil certum et determinatum est in obligatione:sed illic cēsebitur fuisse in obligatione quā solutio declarabit.l.cum incertus.de lega.j.et.l.meuius.§.duobus.de legat.ij. Item quod dixi in alternatiua vtrunqꝫ esse in obligatione intellige verum in alternatiua specierum:vel in alternatiua speciei et quantitatis.vbi autem esset alternatiua summarum dic vt dictū

2 fuit in.l.stipulatus fuero.x.aut.v.supra codez. ¶†Item nota qd vbi aliquid adijcitur obligationi si non valet obligatio in eo non valebit etiam solutio.cōcordantie sunt hic in glo.et ratio ponitur hic in tex.pro qua etiam facit quia vbi agitur de obligatione contrahenda si non valet quod ago vt ago nec valet vt valere potest l.j.§.eum qui.de constitu.pecu. ¶In glos.super ver.esse eius ibi altero iam mortuo.idem si viuit per textum istuz qui simpliciter loquit.Nec obstat cōtrarium hic signatum in glo.quia loquitur in obligatione generis generalissimi vel subalterni in quo nullū interim est in obligatione vt statim dixi:hic autem in obligatione alternatiua in qua sui natura vtrunqꝫ debet esse in obligatione.ideo si tempore obligationis vna ex alternatiuis est mea nunquam poterit postea mihi solui cum adiecta sit ad absolutionem et hic cum apponatur vt pro seipso possit solui et pro sua obligatione non loco alterius ideo si oblatio non tenet nullo modo potest

solui.et de materia.s.eo.l.si stichum.et facit quod habetur.s.eod. l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ver.sed quod patrono.et.s.eo.l. eum qui ita.§.qui sibi.Et adde etiam casum.l.si quis stipulatus fuerit.x.in melle.de solu.secūdum vnam lecturam vbi patet qd si promisisti dare.x.deinde dico promittis ipsa.x.soluere in pascha te aut certam quantitatem mellis pro ipsis.x.qd poterit fieri solutio in ipso melle licet non consistat obligatio in ipso melle.et hoc ideo quia in effectu propter preambulam dispositionem puram dispositio sequens que se refert ad solutionem videtur adijcere mel solum ad solutionem non ad obligationem.et ideo licet in illo non consistit obligatio tamen solui poterit:qꝛ non adijcitur ad obligationem:sed ad solutionem vt dixi.hic autem loquitur quando due res adijciuntur ad obligationem.et in altera earum propter iuris resistentiam non consistit obligatio.et sic intelligo hic dictum Ang.per alia verba tamen.

Summarium.

1 ¶Copulatiua requirit vtranqꝫ partem veram esse.
2 Nec dictio copulam etiam in se continet.
3 Copulatiua dictio quandoqꝫ affirmatiue et quandoqꝫ negatiue concipi potest.

Si quis ita. Ad veritatem copulatiue requiritur vtrunqꝫ esse factū et ad veritatem alternatiue sufficit alterum tātum.hoc dicit. ¶In text.ibi das idem dabis.et facit ad id qd habuistis in.l.quinta.§.stipulatio supra eo. ¶†No.qd ad veritatē copulatiue requiritur vtranqꝫ partem esse veram:ad veritatem vero disiunctiue sufficit alteram partem esse veram.et ad hoc.l.si heredi plures.de cōdi.insti. ¶†No.qd dictio nec ᵃ habet in se inclusam copulam etiam.et non differt a dictione neqꝫ que similiter habet inclusam negatiuam cum copula. ¶†Nota qd copulatiua dictio et similiter disiunctiua concipitur quādoqꝫ affirmatiue quādoqꝫ negatiue. ¶In gloss.super ver.factum.ibi:aut pro et ponitur quasi velit qd illa sit disiunctiua quo ad verba et non quo ad sensum.et hoc ex interpretata mente disponentis in casu illo que similiter non verificatur in qualibet parte alternatiue vt ibi patet.et de materia alternatiue et disiunctiue tangitur plene in.l.cū quidam.C.de verbo.signifi.et per Cyn.et per Barto.in.l.sepe.de verbo.signi.et plenius in.l.si is qui.cc.§.vtrum.de rebus dub.Et per hec potes respondere ad.l.qui rome.§.flauius.s.eod.ibi a te heredeqꝫ tuo et c.iuncto.ver.item quero.quia ibi econtra copulatiua accipitur pro disiunctiua secundum mentem proferētis fm Jac.de Are.et idem voluit ibi glo.posses tamen dicere qd illa copulatiua stat proprie:quia pena debet demū committi ibi si neqꝫ a defuncto neqꝫ ab herede vindicta fuerit manumissus:sed vt impediatur commissio pene bene sufficit alterum manumittere.bene facit quod habetur in.l.si is qui.cc.§.j.de rebꝰ dubijs.Et hoc nota pro intellectu illius.§.flauius.Et adde ad glos.que ibi habetur in ver.heredeqꝫ tuo.nam per predicta videtur qd illa glos. non fuerit necessaria imo male intellerit tex.licet doc.communiter transeant cum illa.et illam ibi sequitur expresse Jaco.de Are. sed mihi non placet per predicta.

Summarium.

1 ¶Pater stipulari vtiliter dicitur qui filio stipulatur.
2 Filius patri potest indistincte stipulari.
3 Stipulatio facta a patre filio quando valeat.
4 Filius proprium habere potest ex causa castrensi vel quasi.
5 Pater naturalis tantum non potest filio stipulari.
6 Mater potest filijs querere.
7 Pater an censeatur filio vt filio stipulari in dubio.
8 Emphiteosis ecclesie ad solos filios transit.
9 Emphiteosis ecclesiastica in perpetuum dari potest.
10 Emphiteosis ecclesie quando ad extraneos possit transire.
11 Legitimatus an et quando substitutum excludat.
12 Emphiteosis ecclesie alicui cōcessa pro se et filijs an comprehēdat nepotes et an masculos tantum.
13 Emphiteosis a priuato concessa ad extraneos transmitti potest.
14 Successor et heres dictiones in quibus verificentur.

Quod dicitur. Si pater stipulatur filio id quod iuris est sibi acquirit secus si id qd est facti per filium explicandi filius vero querit patri siue ius siue factum stipuletur eidem.hoc dicit. ¶Et primo loquitur in stipulatione facta per patrem filio secundo quando econtra filius stipulatur patri.secunda ibi contra autem. ¶†Not.qd pater stipulando filio vtiliter stipulatur: qꝛ sibi.s.patri querit.et intellige vtiliter id est cum effectu.nā directa queritur filio.et de filio transit in patrem secundum quosdam quod satis hic videtur probari dum dicit quasi ille sibi stipuletur sine dubio quesita sibi esset directa.vel secundum alios intelligit vtiliter.id est cum effectu eo qꝛ patri queritur vtilis sine cessiōe.filio autem directa que ab eius ossibus non separatur.l.quis ergo casus

casus.ff.de pec.⁊.l.qđ debet.e.ti.⁊.l.placet.de acq.her.⁊ de le.j.l. cum filio.⁊ huic secunde adheret Jac.de are.⁊ ipsam videt sequi ang.Sed tu tene primam quā aperte sequitur gloss.in.§.alteri insti.de inutili.stipu.⁊ quia opi.Jaco.de are.⁊ Ang.videtur cō tra notata per Bar.in.l.cum filio.de leg.j.⁊ in.l.placet.de acq. here.nam de iure antiquo filius nō poterat aliquid habere proprium nec directam actionem.¶ Nota quod demum utiliter stipulatur pater filio si stipulatur ea que sunt iuris ⁊ ea que patri possunt acquiri secus si factum per filium explicandum.et sic id quod patri nō queritur.nam tunc stipulatio videtur funditus nulla de quo hic in glo.in ver.teneri.⁊ ibi dicetur.¶ 2 †Itē nota. quod filius indistincte potest stipulari patri siue in stipulatione versetur ius siue factum siue stipuletur id quod in persona filii ipsius conferri non potest.Nec ob.l.quis ergo casus.qꝛ loquitur in persona que pōt habere proprium quod nō contingit in filiofa.secūdum ista iura.d.l.placet.⁊.l.j.ff.si quis a pa.fu.ma.¶ In glo.super ver.idem iuris sunt ibi puta aliquid dari.hoc enim iuris est cum teneatur transferre dominium.ff.eo.l.ubi autem.§. fi.secundum Ray.¶ In ea.glo.ibi.l.si stipulatus.⁊ probat etiā ff.eo.l.si rem tradi.¶ In ea glo.ibi.vel etiam aduētitia quo ad usumfru.cum ista glo.videtur cōcordare.glo.l.dominus.ff.eo.et l.quodcunqꝫ.in prin.ff.eo.⁊.l.ij.C.de contrahen.stip.unde cōcludit hic Ange.secundum hanc glo.quod stipulatio castrensium vel quasi castrensium collata in filium per patrem est nulla quātum ad filium.de patre enim nō est dubiū secundum eū.cum sibi queri non possint.⁊ eadem ratione videtur qđ quando stipulatur ex causa aduentitia pater filio stipulatio debet esse nulla saltem quo ad proprietatē:⁊ pro hoc qꝛ videtur tūc stipulatꝰ pater filio ut extraneo.⁊ ideo tūc non debet valere ut no.glo.in.l.si tibi.§.si pactus.ff.de pac.sed tu adde qđ si bene ponderet hec gl. videtur velle id quod dictū est vez qđ stipulatio omnino sit inutilis in dictis casibus.sed cōtrariū sensit in.d.l.dominus ubi dicit qđ si pater stipulatur filio aduentitium queritur filio quo ad ꝓprietatē.⁊ patri querit̄ q̄ ad usūfru.⁊ idē sensit gl.in.d.l.qđcūqꝫ licet non sic clare loquat̄.⁊ in.d.l.ij.⁊ in.§.ei qui.insti.de inutili. stipu.⁊ hoc videtur voluisse Dy.in.d.l.dñs.ff.eo.sed tu tene contrarium glosse hic posite.scꝫ qđ in aduentitiis valet stipulatio ut filio queratur proprietas ⁊ patri usufructus prout voluerūt dicte glo.per id qđ infra tangetur super glos.⁊ per hoc videt̄ qđ si stipuletur filio castrēse vel quasi valeat stipulatio ut querat̄ ipsi filio cum non sit dare rationē diuersitatis quare magis querat̄ filio proprietas in aduentitiis quam totum in ipsis castrēsibus nam licet in aduētitiis pater deberet habere usumfr.tamē necessario nō sequitur qđ non possit querere usumfruc.patri absqꝫ eo quod aliquid ipsi filio queret̄ cū usufruc.sit separatus a ꝓprietate.⁊ pro predictis etiam facit qꝛ pater pōt stipulari filio emancipato ut ipsi filio queratur utilis per notata in.l.quodcūqꝫ.§.si quis ita.ff.e.ti.ergo eadē ratione debet posse querere filio in potestate ex causa castrēsi.nec ob.l.genero.ff.de iur.do.ubi filio emācipato nō videt̄ posse queri per patrē qꝛ verū est si loquamur de actione directa.secꝰ si de utili ut ibi not.⁊ ar.l.quodcūqꝫ.§.si qs ita.iuncta.l.iij.C.de insti.⁊ substi.⁊.l.in tēpus.de here.insti.et ex predictis patet qđ hec glo.non videt̄ cōcordare cū glossis.ff.alle. quicquid dicat hic Barto.⁊ Ang.imo potius videtur contradicere si bene ponderent̄ verba huius glos.⁊ verba illarū gl.pōt tamen dici ut dixi qđ glo.in.l.quodcūqꝫ.nō loquitur quādo pater stipulatur.sed quādo filius stipulatur ut patet ex illa.¶ In ea.glos.ibi vel in solo filio mirū videtur quod glos.posuerit hoc verbum qꝛ quo ad hunc casum nil pōt patri queri nisi forte usufruc.unde videtur qđ saltim quo ad ꝓprietatē stipulatio sit inutilis vel si sit filii respectu castrensis peculii ex toto sit inutilis attento eo quod supra dixit gl.Sed an bene dixerit pendet ex his que.ff.dixi.⁊ que dicentur in glo.f.⁊ adde quod not.glo.in.§.sed cum factum.insti.de stipul.ser.⁊ in.l.si tibi.§.si pactus.ff.de pac. ¶ In glo.super ver.teneri.in fi.⁊ sic vult glo.quod quādo pater stipulatur factum explicandum a filio stipulatio sit ex toto inutilis etiam quo ad patrem ⁊ quo ad filium.sed Barto.quē sequit̄ Ange.dixit hoc verū quādo pater stipulat̄ ipsi filio ut patri acquiratur.sed si simpliciter stipulatur tunc secus qꝛ tūc filio ex stipulatione patris utilis quereretur per.l.si quis operas.⁊.l.cuꝫ patronus.§.j.de operis li.facit.l.stichum.§.quesitū.ff.de sol.⁊.l. quodcunqꝫ.§.si quis.ff.e.⁊.l.pater.C.de pac.cōuē.ſm Ange.qui dixit qđ hanc opi.tenuerunt Pet.⁊ Jac.de are.per.l.stipulatio ista.§.hi qui.ver.cum vero.ff.co.⁊ qđ dixi stipulationē esse inutilem patri intellige scđm eos saluo nisi sua intersit sicut si cuilibet extraneo esset stipulatus.l.stipulatio ista.§.si quis insulā.ff.eo. 3 †Et cōcludit ſm Ange.qđ interdū pater stipulat̄ filio ut extraneo ⁊ nō tꝫ stipulatio.⁊ sic intelligat̄ qđ dixit gloss.precedēs.⁊ qđ ibi dixi post eū.interdū stipulat̄ filio ut filio ⁊ tenet quo ad filium si nō potest tenere quo ad patrē saluo nisi constet qđ pater sibi soli voluit querere:qꝛ tunc nō teneret quo ad patrem nec quo ad filium ut in hac glo.interdū stipulatur ut heredi:⁊ tūc tenet si heres erit aliter nō ſm eū.⁊ intellige licet ipse nō dicat qđ nō tenet quo ad filiū sed bene tenebit quo ad heredeꝫ patris.l.tale pactū §.fi.ff.de pac.interdū dubitatur.⁊ tūc dicit recurrendum ad id qđ dicit hic Bar.¶ Et per predicta dixit qđ si pater stipulatur filio ex causa aduētitia si stipulatur ut extraneo puta vel hū merito stipulatio ex toto est inutilis ut dixit gl.in.l.si tibi.§.pactus ff.de pac.⁊ hoc tangit ipse super glo.precedenti ⁊ etiā super text. in ver.acquiri posse.si auteꝫ stipulatur filio ex causa aduentitia non ut penitus extraneo.sed propter bene merita filii propter q̄ promissor est inductus ad promittendū.⁊ ipse ratione affectionis mouet̄ ad stipulandū tūc querit̄ patri usufru.⁊ filio proprietas.⁊ sic intelligit glo.ij.hic voluisse ut ipse tangit hic sup litera in verbo acquiri possunt.⁊ per hoc patet quod ipse variauit hic intelle.gl.hic posite.nā aliter illaꝫ videtur intelligere sup ter.in verbo acquiri possunt.⁊ aliter super dicta gl.ubi aūt stipulatur filio ut extraneo ex causa aduentitia tūc stipulatio est funditus inutilis ut predixi.assignat rationem:qꝛ tūc non queritur patri quia sibi stipulari noluit.sed totum voluit acquiri filio ut extraneo.⁊ ut bene merito.nō queritur etiam filio.qꝛ cū voluit stipulari ei ut extraneo non ut filio nulla est habenda cōsideratio patris vel patrie potestatis ideo stipulatio penitus est inutilis.et sic intelligat glo.in.l.si tibi.x.ff.de pac.tu adde qđ ista gl.que dixit in casu huius ver.alioquin.qđ ex toto stipulatio esset funditꝰ inutilis videtur melius dixisse quam Bart.⁊ Ang.per istū tex. qui simpliciter ⁊ indistincte dixerunt stipulationem esse inutilē ⁊ sic omni respectu videtur velle quod sit inutilis.arg.l.j.§.⁊ generaliter.ff.de leg.prestan.⁊.l.de precio.cum simi.de publi.item ꝑ hoc facit qꝛ facile fuisse iurisconsulto dicere illam inutilē fuisse quo ad patrem tantum si illud voluisset.arg.l.j.§.finautem ad deficientis.C.de caducis tollendis ⁊ in.c.ad audientiam.de deci.item pro hoc facit ratio quia si patri dicta stipulatio est inutilis.necessario etiam erit inutilis filio: quia cum filius sit adiectus ad obligationem obligatio ei queri non possit cum secundum ista iura filiusfami.nō possit habere proprium exceptis castrensibus vel quasi ut.l.j.ff.si quis a pa.fue.ma.⁊.l.placet.de acquiren.heredita.exceptis rebus dotalibus ut.l.pomp.philadelphus.famil.hercisc.nō poterit nec debebit sibi impleri quod in stipulatione deuenit per.l.si duo rei.⁊.l.eum qui.§.q sibi.supra eo.unde patri non debebit impleri: quia est factū coherēs filio nec filio qꝛ adiectus est ad obligationē.⁊ sibi obligatio q̄ri non potest ut dictum.⁊ sic ex toto stipulatio reddetur inutilis.nec ob.l.stipulatio ista.ff.hi qui ver.cum vero.ff.co.qꝛ nō loquit̄ quādo pater stipulatur filio.sed si filiꝰ stipulatur ut sibi filio ire agere liceat quo casu tenet stipulatio ⁊ obligatio queritur patri tamen filio impleri potest quod in stipulatione deuenit qꝛ ex suo contractu id descendit quod nō est in casu istius ver.alioquin.⁊ facit quod habetur in.l.quod seruus.j.de solu.⁊ in.l.quod seruꝰ ff.depo.⁊ qđ no.per Bar.in.l.eum qui ita.§.qui sibi.ff.eo.vel secundo potest dici quod illud intelligitur quando patris interesrat ut qꝛ ire debebat filius ꝑ fundum vicini ad fundum patris ⁊ sic ad commodum patris.facit quod no.gl.in.§.sed cum factū insti.de stipu.seruo.⁊ ideo ubi valet stipulatio.⁊ ideo.⁊ idem forte videretur dicendū in casu huius.l.si pater stipulatur filio ut ipsi filio ire agere liceat si interesset ipsius patris id fieri.nā tūc deberet valere stipulatio ꝑpter interesse sicut ⁊ si extraneo esset stipulatus.qꝛ ad commodum ipsius stipulantis ire deberet p.l. stipulatio ista.§.si quis insulam.ff.e.⁊ quod dixi.ff.post Bart.⁊ Ange.secus esset quando nō interesset nomine ipsius patris fieri qꝛ videtur tunc qđ stipulatio ex toto sit inutilis siue pater stipuletur ut ipsi filio ire agere liceat siue ipse filius id stipulet̄ cuꝫ eadem ratio videatur.nam tunc patri nil queri videtur cū sua non intersit.ar.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.e.nec etiam filio cū secundū ista iura nil ei queri possit exceptis casibus de quibus.ff. ⁊ ita limitetur.d.§.hi qui.in ver.cum vero.ad quod optime facit quod no.glo.in.d.§.sed cum factum.nec ob.si dicatur quod etiam si patris intersit quando ipse pater stipulatur ut filio ire agere liceat non debet posse ipsi filio impleri cum adiectus fuerit ad obligationem non ad solutionem.d.l.eum qui.§.qui sibi qꝛ id verum ꝙ nō poterit impleri patre inuito sed eo volente sic ut ibi sensit Dyn. in quadā apostilla.⁊ in dubio hoc casu satis videtur consentire pater ex quo non contradicit cum in persona ipsius patris impleri non possit ⁊ in suum cōmodum id tēdat ar.l.q patitur.ff.mand.secus quando esset aliquid quod posset patri impleri.d.l.qđ seruus.non ob.l.si duo.ff.e.qꝛ loquitur quādo ex toto stipulatio est inutilis respectu obligationis cuius respectu dicit solui nō posse.sed hoc casu nō est inutilis cum patri sit q̄sita actio ut filio fiat quid conuenit.¶ Item nō ob.l.si operas.⁊.l.cum patronus.cum simi.ff.allega.quia loquuntur quādo actio debet q̄ri filio post patris mortem.quo casu potest habere proprium ideo queritur sibi utilis per.l.quodcūqꝫ.§.si qs ita.ff.co.¶ 4 †Et ꝑ hec infert̄ quod cum secundum hec tempora ex causa castrensi vel quasi posset filius habere proprium ideo

videtur quod tunc pater filio possit stipulari ex dicta causa dummodo vt filio nō vt extraneo stipularetur ꝛ ei queri debeat vtilis vt.s.dixi.licet Ange.aliter dixerit.ꝛ pro hoc bene facit.l.vxorem.§.testamento.de leg.iij.ꝛ eodem modo cū possit habere propriuz in aduentitijs quo ad proprietatē poterit pater sibi stipulari vt ipsi filio queratur vtilis actio.ita debet restringi ꝛ limitari hec litera qđ satis videtur de eius mente propter id quod dixit alioqn si factū ꝛc.ꝛ propter exemplum quod ponit. ¶ Jtē aduerte quia ver.hoc in his potest intelligi dupliciter vno modo vt limitet solum primum dictum.l.videlicet inquantū dictum est vtiliter patrem filio stipulari.alio modo potest intelligi vt limitet totuz qđ precedit.ꝛ sic sit sensus hoc scilicet quod dicitur patrem filio vtiliter stipulari quasi sibi ille pater stipuletur verum est ꝛc.ꝛ tūc ꝭm istum secundum intellec.non multū faciet contra Bart.ꝛ Ange.hec.l.in eo quod dixi limitando glo.istam.sed scđm primū intellec.sic pro secundo tamen intellectu facit text.in.§.hi qui.insti.de inuti.stipu.ꝛ.s.eo.l.dominus. ¶ Jtē aduerte quia tex.in ver.hoc verum videtur requirere duo copulatiue quando pater stipulaꝛ filio.s.quando stipulatur ea que sunt iuris.ꝛ que patri acqri possunt.sed tex.in.d.§.ei.insti.de inuti.stipu.videtur acquirere illud secundum tantum.vel dic illud sufficere indubitanter si ab eo incipias.facit quod not.in simi.per gl.in.l.potuit.de iure deli.bar. autem hic videtur dicere alterum sufficere.ꝛ sic dictio ꝙ que exponitur pro ꝛ debet exponi pro vel.facit quod dictum fuit.s.l.pri. sed certe licet valeat stipulatio quando in stipulatione versatur id qđ est iuris tamen non semper valet vt queratur patri:sed tūc demū cum est tale quid quod filio queri nō potest alias valet vt queraꝛ filio.l.vxorem.§.testamento.de leg.iij.iuncta.l.pomp.philadelphus.s.fa.hercis.qđ intellige secūdū distin.gl.in.l.si tibi.§. pactus.s.de pac.de qua tetigi.s.ꝛ tangit etiā hic Barto.ꝛ sic ptz ꝙ ad hoc vt dicatur pater filio stipulari ad effectum vt sic ipsi patri queraꝛ requiritur copulatiue vtrunqꝫ predictorum scilicet qđ iuris sit id quod in stipulatione versatur.ꝛ quod patri possit acquiri.ꝛ hoc si incipias a primo alias si a secundo inciperes illud sufficeret.ad hoc autē vt dicatur vtiliter stipulari filio non attento cui queratur scilicet patri vel filio tunc sufficit alterum predictorum.ꝛ ita intelligatur opi.Bar.ꝛ pro hac opi.bene facit litera in ver.alioquin que restringit se ad factum ꝛ tale quod nō potest queri patri cum persone filij cohereat non autē simpliciter dixit alioquin si patri acquiri non possunt inutilis est stipulatio.

a ¶ Monacho. Adde qđ allegat bar. sibi contrari9 i.l.ex facto.§.si qs ff.ad trebel.

¶ Jtem aduerte quia aliqua addidit hic Ange.dictis Bar.primo quod id quod hic dicitur quod vtilis est stipulatio quantum ad filium est verum quādo persona filij ad obligationem adijcitur principaliter intelligo.i.vt ipsi filio queratur.naz si accessorie nulla est potentia secundū eum etiam quo ad soluendum.allegat l.enim qui.§.qui sibi.s.eo.ꝛ allegat notata per Cyn.in.l.cum quidam.C.de verbo.signi.sed certe istud dictum videtur ineptum qꝛ in dicto.§.qui sibi aliqua est obligatio imo valida est ꝛ queritur patri licet filio solui nō possint quando tale quid pater fuit filio stipulatus quod ipsi patri veniebat querendum vt ibi patet.sed vbi ipsi filio posset queri tunc vtilis queritur filio vt.s.est dictuz.

5 ¶ †Secundo addit quod licet pater legitimus ꝛ naturalis aut legitimus tantum possit filio stipulari.secus est in patre naturali tantū in quo cessat etiam ratio huius.l.qꝛ per talem filium nō potest queri patri.ꝛ pro hoc dicto bene facit quod not.Bart.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.s.ad trebel.licet nō alleget.pro hoc etiam facit qꝛ mater nō potest stipulari filio nec ecōtra cum eum nō habeat in potestate.l.debitor.in fi.ad trebel.ergo eodem modo dicendum est in patre naturali ꝛ filio naturali.nec obstat qđ potest querere filio emancipato:qꝛ istud propter reliquias precedentis potestatis.facit quod notatur in.l.antepe.ꝛ pe.C.de questi.Jtem potest dici quod benefa.iura concessa filijs legitimis non sunt trahenda ad filios spurios vel naturales qui sunt iuri exosi.facit qđ habes in auten.ex complexu.C.de incestis nup.ꝛ.l.fina.C.ad orfi. quinimo et de filio adoptiuo hodie posset esse questio per ea que habentur in.l.fina.C.de adopti. ¶ Tertio addit hic Ang.dictis Bar.inquantum dicit qđ si auus stipulatur nepotibus suis post mortem concipiendis qđ tunc valet stipulatio ꝛ potest illis querere per.l.paulus.s.de oper.lib.nam ipse videtur tenere contrarium quia stipulatio debet fieri per patrem vel auum.sed hoc casu tempore stipulationis hic non erat auus ex quo nō erat adhuc conceptus.l.si titius.s.de suis ꝛ legi.ꝛ.l.j.§.si quis proximior.supra vnde cog.ꝛ sic cū videātur cessare verba.l.cessare debet dispositio per.l.adigere.§.quāuis.de iure pa.sed puto tutius tenere dictum Bart.per dictū.§.paulus.vbi expresse videtur velle qđ quo ad alia quam quo ad successionem fiendam ipsi auo non curetur an sit conceptus tēpore aui vel non.ꝛ quomodo etiam hodie quo ad successionem effectualiter non curetur tangitur per doct.in.l. j.C.de his qui ante aper.tabu.ꝛ per Dy.in.l.gallus.in magna distinctione.de lib.ꝛ post.facit etiam quod notaꝛ in.l.qui se patris C.vnde lib. ¶ Quarto dicit hic notandum quod si filius nudam petentationem acquirit vel simplicem potestatem facti eundi[?]vel agendi ita qđ non sit seruitus vel etiam si seruitus prediī pleno iure spectantis ad filiū qđ nihil patri acquiritur.si autem filius possessionem acquirit tunc aliquid acquiritur patri.s.naturalis. ꝛ penes filium remanet ciuilis que ciuilis proderit quo ad vsucapionem filio.naturalis vero patri qua ad fructus.l.liber homo. s.de acqui.re.domini.ꝛ.l.acquiritur iuncta.l.j.§.item acquirim9 s.de acqui.possessio. Tu adde quod hoc dictum potest procedere quando querit possessionem aduenticiorum si autem quereret possessionem profecticiorum tunc quereret omnem possessionem patri per ea que habentur in.l.j.C.de acqui.posses.per gl.ꝛ docto. in.l.cum oportet.in prin.C.de bo.que libe. ¶ Ultimo aduerte qꝛ Bart.hic tangit plura.Primo an pater possit stipulari vel pacisci filio in potestate cōferendo tempus stipulatiōis in vita ipsius patris. ¶ Secundo an possit stipulari filio in potestate cōstituto conferendo in tempus existentie sui iuris. ¶ Tertio an possit stipulari filio emancipato. ¶ Quarto an possit stipulari filio monacho.[a] ¶ Quinto an possit stipulari filijs nōdum conceptis.de quo.s.dixi. ¶ Sexto an mater possit stipulari filio. ¶ Septimo an econtra ex stipulatiōe filij in potestate queratur patri de quo in.l.si filius.supra eo. ¶ Octauo an per filium emancipatū possit queri patri. ¶ Nono an per filium possit queri matri.ꝛ de predictis dicyt hic per eum. ¶ Et adde ei qđ dixit de monacho inquātum dixit per patrem posse taliter queri qđ in cōtrarium facit qꝛ stipulando tali quereretur monasterio non filio.vt in aut.ingressi.C.de sac.san.eccle.ꝛ sic videtur qđ stipulatio non valeat tanquā facta extraneo per.l.stipulatio ista.§.alteri.s.eo.sed potes saluare dictum eius quia sicut potest stipulari filio suo existenti in adoptione alterius.vt.l.iurisiurandi.circa finē.de operis li.quo casu queratur ipsi patri adoptiuo ita hoc casu toleretur quod possit ipsi filio stipulari licet veniat querendum alteri.ꝛ pro hoc faciat quia habet viuere de rebus monasterij.ꝛ sic satis videtur vtilitatem percipere.

6 ¶ †Jtez adde quod tangit hic ipse quod si mater accepit emphiteosim pro se ꝛ filijs suis acquiratur per matrem filijs.ꝛ tenet quod sic quia hec stipulatio interponitur super re que est vel futura est matris iure vtilis dominij ideo debet posse querere argu.l.publia.s.depo.ꝛ.l.si res.s.ad exhiben.ꝛ in.x.colla. de bene.femine.c.j.ꝛ hoc tene.licet videatur sentire contrariuz in d.l.ex facto.§.si quis rogatus.ad treb per.d.c.j.de benefi.fe.vbi videtur quod ipse hic tenet probari.ꝛ no.bene hoc dictum:qꝛ ampliat.d.l.si res.ꝛ notatur in.l.stipulatio ista.§.si quis insulam.s. eo.quia inquātum ibi dicit quod potest quis alteri pacisci stipulando super re sua habet locum siue res sit sua tempore quo stipulatur siue futura sit sua per cōtractum circa quam apponitur pactum vel stipulatio. ¶ Jtem adde dictis Barto.ꝛ doct.quia du-

7 bium est in hac materia †an pater in dubio videatur stipulari filio vt filio an vt extraneo an vero vt heredi.de quo per gl.ꝛ Barto.in.d.l.si tibi.§.si pactus.s.de pact.ꝛ etiam hic tangit. Tu dic latius pro eius declaratione premitte qđ interdum pater stipulatur filio non admixta persona sua tunc proprie est dubium an videatur filio stipulari vt filio an vero vt extraneo:interdum vero stipulatur filio admixta persona sua puta quia stipulatur sibi et filio suo quo casu videꝛ stipulari ordine successiuo ꝛ sic sibi p̄io ꝛ filio post mortem ipsius patris stipulantis vt notatur in.l.gallus §.j.de li.et po.per Bar.Ange.ꝛ alios tunc proprie est dubiuz an videatur stipulari filio vt heredi an ei vt filio. Circa primū quādo stipulatur filio non admixta persona sua dic aut stipulatur filio nulla facta mētione de filio sed de noīe ꝓprio tm̄ puta titio filio talis mulieris vel qui moratur in tali loco ꝛ tunc videtur vt extraneo stipulari vt.l.ꝛ heredi.§.nos autem ver.ceterū.s.de pac. ꝛ per Bar.in dicto.§.si pactus.facit quod not.in.l.cum aliquis. C.de iure delib.ꝛ.l.filio.s.de condit.ꝛ de.ꝛ in.l.si filio.de do.causa mor.per Barto.in dicto.§.si pactus.aut stipulaꝛ filio facta mentione de filio.ꝛ sic nominando eum filium:et tunc aut stipulatur ab aliquo qui volebat donare filio propter affectionem quā habebat ad eum vel ꝓpter benemerita que receperat ab ipso filio tūc stipulari videtur vt filio ex causa aduentitia.ꝛ sic filio querit proprietas ꝛ patri vsusfructus.per no.per glo.s.eo.l.dominus seruū ꝛ.s.tetigi.hoc enim casu ex quo de alia causa respectu patris non apparet ꝛ nominat eum filium videtur filio stipulari.ar.d.l.cum aliquis.cum ibi not.per doct.ꝛ in dictis.ll.filio.et.l.si filio.et hec vera si filius non est miles si autem esset miles.ꝛ fieret promissio ex causa castrensi quereretur vtilis actio filio etiam ad totam.et sic tam respectu proprietatis quā vsufru. Aut stipulatur ab aliquo qui volebat donare patri vel aliter contemplatione patris promittit.ꝛ tunc distingue duos casus:quia aut stipulatur filio propter benemerita que asserit pater se recepisse a filio aut simpliciter stipulatur filio dari.primo casu quando pater stipulatur ab illo de quo est dictum dari filio propter benemerita que asserit se recepisse a filio.ꝛ tunc videtur vt extraneo stipulari.ꝛ sic non valet stipulatio per id quod not.glos.in.d.§.si pactus.ꝛ quod not. per docto.ꝛ gloss.in.l.si donatione.C.de colla.quod est clarum si merita precesserunt quo casu si pater ex dicta causa promitteret filio tenet

lio tenet stipulatio cum inter patrem et filium ex causa aduentitia hodie possit esse oblatio vt not. in auté. vnde et si parés. C. de inoffi. testa. et l. iubemus. C. ad trebel. sed quādo ab alio stipulatur dari filio vt extraneo ppter benemerita que ipse pater recepit a filio non valet stipulatio si patris nō interest pecuniariter filio dari per. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. eo. et l. si stipulatus fuero. §. grisogonus. nec attenditur in dicto casu quod patri possit queri vsusfruc. ex causa aduētitia. qz ex quo noluit stipulari vt filio sed vt extraneo noluit sibi queri vsumfru. sed totū filio. et ideo succedit regula qd potui nolui et quod volui adimplere nequiui l. multū. C. si quis al. vel sibi. nec attenditur etiam qd possit succedere filio. et sic ppter hoc dicatur stipulatio valere: qz alias si qs stipularetur dare extraneo vel frater fratri vel filiis matri semper deberet valere. contra. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. e. et cōtra. l. debitor. §. fi. ff. ad treb. et contra dictū. §. si pact⁹. dicta enim spes non debet attendi vt patet ex his q̄ habētur in tex. et gl. in. l. post emācipationé. ff. de li. leg. et facit quod dixi in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. e. si autem pater ab aliquo promittente cōtemplatiōe patris stipuletur filio dari propter merita que ipse pater asserit se recepisse a filio cum tamen nil receperit. et tunc idē qz nō valet stipulatio cum vt extraneo videatur stipulatus ex quo propter merita que asserit mouet̄ ad stipulandum per notata in. d. §. si pactus. et facit quod no. in. d. l. si donatione. et hoc casu nō posset pater etiā filio promittere ex dicta causa cum nō stetur assertiōi patris vt no. in. d. l. si donatione. et l. si forte. ff. de ca. pec. Secūdo casu quando ab illo qui pmittit cōtēplatione patris stipulatur filio dari simpliciter nominando eum filium. et tunc si benemerita non recepit pater a filio videtur vt filio stipulari per. d. l. cum aliquis. C. de iure deli. et per ea que superius sunt dicta. qd maxime procedit quando pater stipulatur filio dari post morté ipsi⁹ patris vel cum erit sui iuris per. l. quodcunq3. §. si quis ita. ff. eo. et tunc queritur vtilis filio vt ibi alias si stipulatur pure dari filio cum videatur stipulari pfectitium ex quo promittens videt̄ promittere contemplatione patris vt notatur in. l. cum oportet de bo. que lib. tunc quereretur patri. et videretur pater sibi in effectu stipulatus vt hic dicit. si vero benemerita recepit pater a filio tunc videtur filio vt extraneo stipulari fm glo. in. d. §. si pact⁹ et sequit̄ Bar. ibi. et videtur hic sequi Ange. qd videt̄ intelligendum quādo iuxta quātitatem meritorū stipulat̄ vel min⁹ alias plus si plus saltem in eo quod plus est videretur vt filio stipulari ex quo respectu illius pluris merita nō precesserunt. ar. l. q̄ de tota. de rei vendi. vel pōt dici qd si aliud nō apparet in casu isto licet precedāt merita cū tūc possit moueri ex duplici causa ad stipulandū vz. ppter merita et propter affectione3 stipulantis qd in dubio debeat presumi causa propter quam potius stipulatio valeat quā pereat arg. l. quoties. ff. eo. et extra de verbo. signifi. c. abbate. nec curo hoc casu etiam si exprimat nomen pprium cu3 appellatiuo. l3 forte precedat propriu3: qz attendi debet appellatiuum vt potius res valeat quā pereat. et sic nō obstat. l. si cōmunis seruus. cum materia sua infra de stipu. seruo. vbi dicit debere inspici quod precedit qz loquitur qñ vtroq3 casu stipulatio valeret vt ibi patet et pro predictis facit quod no. Inno. in fimi. in c. in presentia. de renū. vbi dicit qd si sententia est lata ex duplici causa vna vera alia falsa sustinetur sententia popter verā vt res potius valeat quam pereat. et hec sufficiant de pmo casu pricipali. ¶ Circa secūdum vero quando stipulatur pater filio admixta persona patris puta qz stipulatur p se et filiis suis quo casu videtur stipulatus ordine successiuo vt. ff. dixi et tunc an in dubio videat̄ stipulari vt filio an vero vt heredi concludit hic bar. et in dicto. §. si pactus. qd si stipulatur id quod sui natura trāsit solum ad filiū videtur vt filio stipulatus. exēplū ponit quando recepit rem in empbiteosim ab ecclesia pro se et filiis suis que fm eū nō transit nisi ad filios allegat. §. empbiteosim. de nō alie. col. ij. ideo spectabit tunc ad filium post mortem patris etiam si nolet esse heres ipsi⁹ patris. argu. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. Nec obstat huic qd habetur in. x. col. an agna. vel fil. rep. pater. heredi. in. c. j. vbi non pōt retineri feudū si hereditas paterna repudietur qz dic illud esse speciale in feudo ex iure consuetudinario vt ibi no. Ja. de belui. si vero stipulatur aliud quā sui natura transit etia3 ad extraneos heredes. et tunc videtur vt heredi stipulari. et ita intelligit glo. in dicto. §. si pactus. et p hoc videtur quod in empbiteosi priuati seu concessa a priuata persona videtur pater stipulatus. et acquisiuisse filio vt heredi. ¶ Et ex predictis no. duo. ¶ † Primo qd empbiteosis ecclesie transit solum ad filios. ¶ Secūdo qd illā habere potest etiā si repudiet hereditatē paternā. ¶ Circa secundum aduerte: qz Ja. de bel. tenet cōtrariū in dicto. §. empbiteosim. et ita dicit tenere Azo. in in brocar. suis in rubrica qui repudiat heredita. mouet̄ p. l. ex facto. cū ibi no. ad trebel. et l. filiusfami. §. cū quis. de leg. j. et qz empbiteosis hereditatis appellatiōe et bonorū cōtineri videt̄. arg. l. bonorū. ff. de verb. signi. cum simi. facit licet nō alleget. l. nō tantum cū ibi no. ff. de peti. heredita. et l. itē videndum. §. fi. eo. tit.

Posses dicere opinio. Jaco. veram in empbiteosi recepta a priuato quo casu videtur stipulat⁹ filio vt heredi. vt est dictū sed in empbiteosi ecclesie si est vera opinio. quod non transeat nisi ad filios pcedat opi. bar. quod tūc videatur stipulatus vt filiis nō vt heredibus. Jaco. tamen predictus videtur expresse ponere. q. in empbiteosi ecclesie. et sic ex toto videtur contradicere Barto. per hoc nō videtur eius opi. vera. nec ob. ll. superius allegate: qz nō faciūt p ipso Ja. si bene inspiciatur. et primo nō ob. l. ex facto §. fi. qz ibi fuit facta mētio de herede. ideo oportet qd sit heres vt ibi notat̄ per Bar. licet gl. aliter sentiat vt ibi. itē nō obstat. l. filiusfami. §. cum quis. de leg. j. primo potius facit in contrarium vt ibi patet ex litera. Nec obstat gl. ibi posita que cōiter reprobat̄ vt ibi per Bar. Item nō ob. l. bonorū. qz intelligitur in illis bonis que poterant trāsire ad heredes extraneos. in aliis ergo sec⁹ qz tunc non transibunt vt in casu proposito. item nō ob. qd notatur in. d. l. item videndum. §. fi. et. d. l. nō tantum: qz ibi loquit̄ gl. in feudo qd transit ad filios ita demum si sint heredes vt in. x. col. in. ti. an fil. vel agna. c. j. facit quod no. Barto. in. l. vt iurisiurandi. ff. de oper. lib. hic aūt in empbiteosi ecclesie que potest teneri per filios etiam si nō sint heredes vt est dictum. veritas tamen huius. q. patebit clarius ex. j. dicendis. Unde aduerte qd inquantū dictum est qd vbi pater stipulatur sibi et filiis suis videtur stipulari eis vt heredibus si id quod stipulatur sui natura possit transire etiā ad extraneos heredes non videt̄ procedere per id quod no. Bar. in. l. liberorum. ff. de verbo. signi. vbi dicit quod in cōtractibus appellatione filiorum non continentur nepotes. arg. l. veteribus. ff. de pac. et bene facit quod not. archi. xxij. q. iiij. c. si quis suadente. sed si videntur stipulari vt heredibus continentur nedum nepotes. sed etiā extranei. ar. l. tale pactum. §. fi. ff. de pac. ergo videt̄ qd Bart. in effectu sibi ipsi in hoc puncto cōtradicat. vnde forte pōt dici qd aut fit solū conuentio de filiis in actu qui non potest cōuenire filio vt filio: sed bene potest cōuenire vt heredi. exemplū in pacto de nō petēdo si paciscatur pater ne a se neve a filio suo petatur cum filius se nō obligauerit. nam tūc intelligatur vt heredi stipulatus. l. auus. ff. de pactis. et l. auus. ff. de pac. dot. et ita intelligatur gl. in. l. si tibi. §. pactus. ff. de pactis. aut fit mentio de filiis in actu qui potest conuenire filio vt filio. et etiam vt heredi. exemplū quando cōcedit̄ aliquid pro se et pro filiis. et tūc in dubio si aliud nō apparet ex aliis cōiecturis videtur pater stipulari filiis vt filiis nō vt heredibus etiam si sit res transibilis ad heredes quoscunq3. arg. l. cū aliqs C. de iure delib. et hoc casu nō comprehendūtur nepotes neq3 descendētes multomin⁹ extranei heredes cum sit stipulatio stricti iuris. et in ea nō debet comprehendi persona nō nominata arg. l. quicquid astringende. ff. eo. et sibi imputet stipulator: qz sic stricte fuit locutus. d. l. veteribus. et hoc casu videtur quod fili⁹ etiā repudiata hereditate patris poterit venire ex dicta stipulatione seu concessione. ¶ Item quod si alius sit institutus cum filio nō posset concurrere cum eo in dicto iure. sed contra hoc facit. l. continuus. §. fi. j. eo. potest dici qd ibi loquit quan do totum nō potest queri nominato. secus si potest queri vt in casu proposito: qz tunc ille solus venit et nō alius vt ibi dicitur in fimi. in vltimo responso. et sic patet ex predictis quod si conceditur a priuato alicui res in empbiteosim pro se et filiis suis p certa annua mercede q̄ hoc casu nō veniāt nepotes nec veniēt alii extranei heredes. S3 aduerte qz contra hoc facit: qz videtur hoc casu facta concessio filiis vt heredibus: qz si transiret ad filium nō heredem nō videretur quod filius nō heres posset conueniri pro pensione. arg. l. j. et p totum. C. ne filius pro patre. dicit Bal. in auten. si quas. C. de sa. san. eccle. de hoc nō curandū qz tenent hypothecaria. et de ea poterūt cōueniri. allegat. §. sane. in autē. de nō alie. col. ij. s3 certe ista rñsio nō videt̄ sufficiens: qz nō pcederet si nō esset facta obligatio bonorū: sed potes respōdere altero de duob⁹ modis. vno modo qd dño succurritur si sibi nō soluit̄ pciū infra tps. l. ij. C. de iur. empbi. poterit vendicare a quocunq3 possidente vt ibi patet vel secundo potest dici et subtilius qd poterit cōueniri ipse filius ad pensioné qz acceptando empbiteosim videtur eā acceptare cū onere suo. ar. l. fm naturā. ff. de reg. iur. et l. via. §. j. de seruitu. vrba. pdio. et c. ex literis. de pig. et sic cū pater p se et filiis. et p cōsequens noie suo et filiorū. hoc em̄ importāt dicta ver. l. fideicōmiss. §. j. de leg. ij. et notat̄ p Bar. in. l. j. §. nūciatio. de oper. no. nunciatiā dictā rē receperat. et similiter p se et filiis. et sic nomine suo et filiorum pmiserit cēsum merito teneri debebit. sec⁹ si mādato ei⁹ pr̄ pmisisset cū ratihabitio retrotrahat̄ et mādato eqparet̄. l. fin. C. ad mac. facit. l. j. et. ij. C. de insti. interdū vero in stipulatiōe fit mētio de filiis te heredib⁹ vt qz pater stipulat̄ p se et suis filiis et heredib⁹ et tūc si est res q̄ pōt transire ad heredes extraneos vr̄ stipulari filiis vt heredib⁹. ar. l. tale pactū. §. fi. de pac. et de proba. l. pactū. et iō si filius repudiauerit hereditatē nil poterit petere vel habere ex vi dicte stipulationis vel receptionis. sed ille qui erit heres. d. l. tale pactum. §. fin. et sic illa verba hoc casu et heredibus nedum ampliabunt. sed etiam restringent certo respectu. et hoc

casu procedat qd no.Bar.in.d.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.& facit etiam quod notat Bar.in.l.gallus.§.j.&.§.nunc de.l.de lib.& posthu.Si vero est res que nõ potest transire ad extraneos heredes.& tunc illud verbum et heredibus &c. comprehendit alios descendentes.argu.eius qd habetur in.c.j.de al.feud.in.x.col.et in.d.l.gallus.§.j.&.§.nunc de.l.per Bar.nec hoc casu requiritur quod filius sit heres saluo nisi in casu de feud.in.c.j.an agna.vel fil.&c.& sit ratio quia illa verba.& heredibus veniunt ad ampliãdum in dubio nõ ad restringẽdũ:nisi resultaret aliqua absurditas.arg.d.§.nunc de.l.vel aliter ex coniecturis appareret.l.ea tamen adiectio.de lega.iij.¶Sed tunc maius dubium restat quid de nepote an in dicto casu etiam possit venire etiã si nõ sit heres.& ex quo sub appellatione heredis seu sub verbo & heredibus cõtineretur propter notata per Bar.in.d.l.ex facto.§.fin.põt forte dici quod si propter copulatiuam & que videtur vniformiter copulare si fieri potest.l.seia.§.gaio.de fun.instru.& ideo sicut filius etiam non heres inuitatur ita etiam videãtur inuitati descendẽtes nepotes per illa verba & heredibus.& idem fortius si dixisset pro se & filijs & descendentibus liberis.secus si pater stipularetur pro se & heredibus rem que non transit ad extraneos heredes:qr tunc requireretur qd sit descendens & heres per notata in dicta.l.ex facto.§.si.per Bar.& per hec videt̃ quod Bar.nõ pfecte necex toto bene fuerit locutus in.d.l.vt iurisiurãdi.vbi in effectu videtur contradicere aliquibus que supra dicta sunt sed melius videtur qd supra dixi per notata per Bar.in.d.l.gallus.§.nunc de le.vel dic quod indistincte.ibi sit mentio de herede siue dicat̃ pro se filijs & heredibus siue pro se & heredibus suis siue res de qua agitur sit talis que possit transire ad extraneos siue nõ possit si filius vel nepos vellet venire oportebit ipsum esse heredem.& sic illa verba & heredibus non solum ampliabunt vt not.in.d.l.gallus.§.nunc de.l.sed etiam restringent vt not.in dicta.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.vbi hoc videtur velle Bart.facit quod notatur in.d.l.ex facto.§.fina.& ſm hoc quando sit mentio de herede erit differentia inter casum quando res potest transire ad extraneos.& casum quando nõ potest transire.sed tantum ad descendentes solum in hoc:quia in primo casu ampliabunt ad extraneos heredes secundo casu solum vt filius vel nepos non posset venire nisi vt heres.& hoc videtur de mente Bart.in dicto.§.si liberi.& secundũ hoc illud quod ibi dicit supplebitur per notata per eum in.d.§.nũc de.l.& similiter qd dicit in.d.§.nũc de lege.supplebitur per notata in.d.§.si liberi per eum.¶Circa primũ vero de quo predixi an empbiteosis ecclesie transeat solum ad filios aduerte:qr vt dixi Barto.sensit hic quod sic idem glos.in.l.etiam.ff.sol.matri.& ibi Bar.& Bal.idem vt quidam asserunt.idem sensit idem Bart.in.l.si tibi.§.si pactum.ff.de pac.idẽ spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.xiij.sed contrarium videtur tenere glo.in.§.alienatiõis.& in.§.empbiteosim.in aut.de nõ alie.col.ij.& idem ibi Jaco.de bel.vbi dicunt predicti qd.d.§.empbiteosim est correctus per.§.licẽtiam.& in aut.de alie.& empbi.idẽ glo.in aut.si quas ruinas.de sac.sanc.eccle.Et idẽ ibi Cy.& Pe.& idem Bar.in aut.perpetua.eo.titu.& idem spec.in.d.§.nũc aliqua.ver.vij.& versi.xv.Idez videtur velle Bal.in.d.aut.si quas dicens standum esse consuetudini si de ea constat.alias dicit qd transire potest etiam ad extraneos.idem ipse Bal.in quodã repertorio extraordinario in versi.ccc.vbi satis late tractat de isto vbi videtur dicere qd satis glosse sibi cõtradicũt & similiter spec.vt patet ex predictis similiter Jo.an.in.c.in presentia.de proba.super prima gl.& in dicto.§.nunc aliqua.ver.xiij.dicit quod.d.§.empbiteosim.est correctus quo ad tempus & numerũ successorum.sed non quo ad qualitatem successorum quasi dicat quod empbiteosis ecclesie potest concedi in perpetuum etiã vltra tertiam cognationem.sed non vt transeat ad alios quã ad descendentes nisi essent vir & vxor de quo caueretur in contractu.sed Bal.in.d.opere extraordinario reprobat dictaz opi.Jo.an.per ter.in dicto.§.licentiam.qui loquitur indistincte & sic indistincte debet intelligi.ar.l.de precio.de pub.& qr dicta distinctio Jo.an.est ceruotina qr a propria ceruice Jo.an.descendit.non autez iure aliquo vel canone probari videtur.pro hoc etiam facit quia si conceditur plenaria alienatio:si hoc suggeret vtilitas ecclesie.xij.q.ij.c.sine exceptione.&.C.de sac.san.eccle.aut.hoc ius porrectum canonizata.x.q.ij.fortius hec minus plena debet concedi.ar.l.cui pacto.ff.de ser.expor.& ar.regule cui licet de regu.iur.in vj.& pro hoc etiã facit qr in dicto.§.empbiteosim.non prouidet de solennitate de qua prouidit in dicto.§.licentia.ideo.d.§.licentia.debet esse permissiuus &.d.§.empbiteosim.prohibitiuus.vnde Bal.addebat in.d.opere dici posse qd aut in concessione empbiteosis seruatur solennitas.§.licentia.& tũc transibit ad extraneos heredes.aut nõ seruatur & tunc transibit solum ad filios & nepotes per.d.§.empbiteosim.sed hec opi.nõ placet.quia si non seruatur dicta solennitas in concessione empbiteosis ecclesie cõcessio videtur nulla per.c.nulli.de re.ec.non alie.& per id qd habetur in.d.§.licentia.& facit quod infra dicetur.ideo melior videtur opi.quod.d.§.empbiteosim.corrigatur.per.d.§.licentia.& pro hoc facit:quia hec est communis opi.gl.& doctorum.vt patet ex supradictis.ergo ab illa non recedendum per notata per Inno.in.c.ne innitaris.de consti.per Jo.an.in.c.j.eo.titu.& per Bart.in.l.fi.C.de pena iudic.qui male iudi.& ar.l.qd maior.ad mu.hoc verum excepta empbiteosi ecclesie constantinopolitane:quia in illa est speciale vt remaneat incorrectus predictus.§.empbiteosim.vt probatur in aut.de alie.& empbi.§.j.col.ix.et not.specu.in.§.nunc aliqua.ver.xv.& sic potest intelligi quod notat spec.in dicto ver.xiij.ne alias videatur sibi ipsi contrarius.et isto casu procedat opi.glo.in dicta.l.etiã.& opi.aliorum doctorũ idem tenentiũ.& pro dicta parte quod dictus.§.empbiteosim.sit correctus per.§.licentia.bene facit text.in eadem constitutione de alie.& empbi.§.si.vbi expresse derogat anterioribus iuribus quatenus cõtradicunt illi cõstitutioni.Bal.vero in addi.specu.in ti.de legato.aliter loquitur & dicit totaliter attendendam formam concessionis.vnde dicit qd interdũ empbiteosis ecclesie cõceditur simpliciter puta titio & tunc intelligitur ꝓ se filijs & nepotibus vt notatur in.d.l.etiam.Interdum etiã conceditur in perpetuum.& tunc transit in heredes oẽs etiã si nõ sint de descendentibus.vt.d.§.nunc aliqua.ver.vij.interdũ conceditur in tertiam personã.& tunc intelligitur in filijs & nepotibus vt.d.§.empbiteosim.Interdum conceditur in tertiã generationẽ.et tunc dicunt quidã personã illius cui cõcedit̃ cõputari debere.& sic trãsibit ad filiũ & nepotem & nõ vltra ad pronepotẽ.vt.d.§.empbiteosim.alij dicũt ꝙ pronepos cõtinetur cũ nemo generet seipsuz.& sic persona cui cõcedit̃ nõ videtur cõtineri.& sic resident in ista secunda.& sic forte voluit eam approbare vt in simili solet dici de dictione prout ipse dicit in aut.ex testã.C.de colla.tamẽ ipse idez Bal.in aut.quas actiones.de sac.san.eccle.refert Barto.dixisse ꝙ si conceditur in tertiam generationem quod stipes computet̃ & sic procedat opi.quasi generatio simpliciter ponatur & non respectiue.si vero dicatur vsqꝫ ad ipsius tertiam generationẽ.& tũc includatur pronepos.& ita procedat secũda opi.quia nihil generat seipsum.sed ipse Bald.dicit quod glo.in.x.col.in ti.j.& in.c.j.in ver.gradum dicit ꝙ idem est dicere in tertiam generationẽ qd in tertium gradum.vnde sicut gradus ita dicitur a stipite ita generatio a stipite debet dici.sed illa glo.videtur facere pro Bar.qr gradus cõputatur dempto stipite:quia semper vna persona tantũ cõputat̃ ſm cõputationẽ ciuilẽ.vnde filius est i primo gradu patri insti.de gradi.§.j.finaliter dicit qd credit seruandũ cõsuetudinem ecclesie concedentis.argu.l.si de interpretatione.ff.de legi.& dictum eius est in se bene dictum.sed in dubio est standum cum Bar.Si autẽ nõ apparet de originali forma tũc presumitur cõcessio facta in tres personas:qr ita cõsueuit fieri secũdũ eum.vnde a cõmuniter accidentibus presumere debemus sic factum esse.ar.l.pe.C.de fideiuf.nisi cõsuetudo loci aliud haberet qr tunc standum est consuetudini vtendi fiendi & interpretandi.ar.l.cum delanionis.§.asinam molendinariam.de fun.instru.& l.minime.ff.de.ll.& ita cõcludit Bar.in addi.spec.An autẽ ipse bene dixerit in primo & vltimo casu patebit ex infra dicendis.

9 ¶†Et not.bene qd cõcludit Bal.expresse qd emphyteosis ecclesie possit hodie dari in perpetuũ etiã vltra tertiã generationẽ.& sic vt etiã in extraneos trãseat.& in hoc.d.§.emphyteosim est correctus.

10 ¶†Et per hoc patet qd emphyteosis ecclesie est talis nature qd possit transire ad extraneos.si hoc agatur expresse vel tacite vt qr in perpetuũ concedit̃ alicui pro certa annua mercede secundum formã.§.licentia.superius alleg.& seruata solẽnitate de qua ibi sed de iure canonico seruari debet solẽnitas.c.sine exceptione.xij.q.ij.&.c.j.de re.ec.non alie.in.vj.& vt colligi potest in c.nulli.de reb.ec.nõ alie.& in.c.potuit.de loca.& sic sufficere debet solẽnitas iur.ca.vt.d.c.nulli.& cõmuniter tenet̃ qd hodie nõ est necessaria solẽnitas aut.hoc ius porrectũ.sed sufficit solennitas canonica nisi cõsuetudo haberet qd vltra solennitatẽ cano.deberet seruari solẽnitas legalis.& ideo qd dixi qd cõcedit̃ in ppetuũ videt̃ dicendũ si concedit̃ non facta expressione tẽporis seruata solẽnitate de qua.ff.& in.d.§.licẽtia.nã ex quo põt cõcedi in ppetuũ & tẽpus nõ adijcitur dicitur in perpetuũ cõcedi.ar.l.seruus.de penis.¶Et ex hoc sequit̃ qd si res sit ꝯcessa titio pro certa pẽsione:annua que pensio poterat ascendere quantitatẽ que cõsueuerat haberi dempta sexta parte.vt in.d.§.licentia.seruata solẽnitate de qua.ff.qd tũc videt̃ cõcessa in perpetuũ & non solũ pro ipso titio filio & nepotibus sed etiã pro heredibus etiã extraneis ex quo id facere poterat ar.l.si pactũ.ff.de proba.& sic videt̃ qd gl.in.d.l.etiã.ff.sol.ma.nõ dicat.& Bart.hic & in locis preallegatis nisi saluãdo predictos dicas loqui in emphyteosi ecclesie cõstãtinopolitane.videt̃ etiã dicendũ qd nõ bene dixerit Bal.in addi.spec.in primo dicto nec in vltimo de quibus.ff.in alijs videt̃ bene dicere.Nec ob.§.emphyteosim allegatus:qr est correctus per d.§.licẽtia.ff.alle.pro quo faciũt multa.ff.dicta qr in.§.alienationis.in aut.de nõ alie.col.ij.expresse ꝓhibet perpetuã emphyteosim:& tñ postea in.§.emphyteosim.in eadẽ cõstitutiõe permittit

vſqꝫ ad tertiam generationē excluſiue ⁊ vſqꝫ ad filium ⁊ nepotē incluſiue. ⁊ ſic videtur velle illā nō eſſe perpetuam emphiteoſim alias ſeipſum correxiſſet qđ nō eſt veriſimile in eadeꝫ cōſtitutione ar. l. nam ad ea. de condi. ⁊ demon. ⁊ ſic remanet quod in. §. alienationis. intelligitur perpetua qñ conceſſit ſimpliciter. ⁊ ſic etiam vltra tertiā generationē tranſire. ⁊ etiā ad extraneos ꝑpetuo donec ſoluetur pēſio. cum ergo in dicto. §. lnia. permittat emphiteoſim perpetuam eccleſie videtur permitti perpetuam vltra tertiam generationē. ⁊ etiaꝫ ad extraneos donec ſoluatur cenſus. facit qđ no. gl. in. §. adeo. inſti. loca. ¶ Aduerte tamē circa quartum qđ tetigit Bal. quia ipſe loquitur quando cōcedit in tertiam generationem: ſed dubiū eſſe poſſet quid ſi cōceſſa eſſet titio vſqꝫ ad tertiā generationē cū dictio vſqꝫ poſſit ſtare incluſiue ⁊ excluſiue vt notat in. l. idem. ff. de dolo. ⁊ in. l. a caligato. C. de nup. potes dicere qđ ſit ſecus tunc quā ſi dixiſſet in tertiā generationem ſine dictione vſqꝫ vt ſic in dubio dictio vſqꝫ ſtet incluſiue ⁊ ſit interpretatio cōtra ipſum titium contrahentē: quia dicta verba que ad vtilitatem eius proferebantur apertius non declarauit ar. d. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ ſic eccleſia videt cōtraxiſſe iuxta antiquā formam. §. emphiteoſim. ⁊ ad illā rediiſſe ar. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pac. xxxv. diſt. c. ab exordio. ⁊ per hanc vltimā rationem videtur idem dicendū quando conceditur titio in tertiā perſonam. ſ. qđ tranſeat ad nepotes ⁊ nō vltra. ⁊ idem ſi cōcedatur titio vſqꝫ in tertiā ꝑſonā vt dictio vſqꝫ hoc caſu ſtet incluſiue. arg. l. ſi vno. ff. loca. ⁊ qđ ibi notat ⁊ videtur etiam intellectū de perſona nō extranea. qđ vltimum etiam ſenſit Bald. vt pꝫ ex ſupradictis. ¶ Et ex predictis etiam videt dicendū qđ etiam ſi conceditur ſimpliciter ſine temporis prefinitione vel expreſſe in perpetuum emphiteoſis eccleſie titio pro ſe ⁊ heredibus ſuis comprehendantur etiā extranei heredes per ea que etiā infra dicentur qđ intellige niſi conſuetudo aliter ſe habeat. ſ. ꝙ intelligatur pro ſe ⁊ ſuis deſcendentibus vſqꝫ ad tertiā generationem excluſiue ⁊ in aliquibus quod intelligatur pro ſe ⁊ ſuis nō autem pro extraneis. Si autem de conſuetudine apparet illam ſerua. argu. l. minime. ff. de leg. Si vero nō apparet de ea tene qđ dixi licet Bal. aliter videatur ſenſiſſe vt patet ex ſupradictis. Si vero cōceditur ꝓ ſe ⁊ ſuis deſcendentibus comprehendit oēs deſcendentes in infinitū. Non aūt extraneos qꝛ a verbis nō eſt recedendum. l. nō aliter. de leg. iij. Et comprehenduntur etiā femine cum verbum deſcēdens ſit cōmune ſicut verbū homo ⁊ ſimiliter nati ex feminis ꝑ dictū. §. emphiteoſim. ⁊ quod ibi no. Ja. de bel. Et ſic no. bene. qđ etiā ſm opi. illorū qui dicūt emphiteoſim eccleſie tranſire ad filios tantū tranſibit etiaꝫ ad filias feminas. ⁊ ſic nō ad maſculos tantum. qđ intellige verū niſi in cōceſſione eſſet dictum tantum de maſculis: quia tūc limitata eſſet cōceſſio ⁊ ſic non comprehendantur femine. ar. l. nō aliter. de leg. iij. Non comprehenderentur tamen naturales neqꝫ ſpurij. qꝛ de talibus ab eccleſia nō videtur cogitatū que reprobat omnem coitum preter vxorium vt no. etiā Bart. in. l. facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad trebel. Et per hanc rationem videtur quod nō venirent naturales nec ſpurij poſtea legitimati ſaluo niſi eſſent naturales legitimati ꝑ matrimoniū poſtea ſubſecutum per. c. tanta. qui filij ſint leg. ¶ An autem naturales legitimati poſtea ſuccedant in feu-11 do habet in. c. naturalis. ſi de feu. fu. cōtrouer. in. x. colū. ¶ † An autem legitimatus excludat ſubſtitutum tangit Anto. de bu. in c. per venerabilem. qui fil. ſint leg. Ubi tractat plene materiam iſtorū legitimatorū ⁊ tangit etiā Joan. an. in addi. ſpec. in ti. de ſucceſ. ab inte. circa fi. qꝛ articulus ſatis eſt dubi⁹ nec videt mihi bene declaratus lꝫ ipſum diſputauerit dñs Ang. in. q. que inci. nobilis quidam genere. Si autem fieret conceſſio titio pro ſe ⁊ ſuis deſcendentibus vſqꝫ ad tertiam generationē patere poteſt ex predictis. Et ex predictis patet quod multum ſit attendenda forma confeſſionis ⁊ conſuetudo loci. cuꝫ enim eccleſia potuerit emphiteoſim facere poteſt etiam illam facere limitatā ſi vellet vt ſicut ei licet quod plus eſt poſſit ⁊ quod minus eſt vt in. c. cui lꝫ. 12 de reg. iur. ¶ † Et ex predictis etiam pꝫ qđ ſi emphiteoſis eccleſie datur alicui pro ſe ⁊ filijs ſuis: qꝛ tūc videt limitata: ⁊ nō comprehendit nepotes. l. quid ſi nepotes. ff. de teſta. tute. ⁊ notat per Bar. in. l. liberorū. de ver. ſig. ⁊ multo minus extraneos. ¶ An autem cōprehēdat tantū maſculos vel etiā feminas. ⁊ ſic maſculinū comprehendat femininū tetigi. ff. de quo ꝑ Bart. in. l. j. ff. de verb. ſig. ⁊ per archi. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. ¶ Itē pꝫ ex predictis qđ iuris ſi cōcedatur alicui emphiteoſis eccleſie ꝓ ſe ⁊ ſuis liberis deſcendentibus: quia comprehenduntur omnes liberi ⁊ deſcendentes in infinitum facit. l. liberorum. de verbo. ſignifi. ¶ Item patet quid iuris ſi cōceditur pro ſuis liberis ⁊ heredibus. nam videtur quod verba ⁊ heredibus ſint ampliatiua et cōprehendāt etiā extraneos. ⁊ hoc in emphiteoſi eccleſie ⁊ idem fortius in emphiteoſi priuati cōceſſa. ⁊ idē in emphiteo ſi eccleſie preterquā cōſtantinopolitane. in illa eñ verba ſtarent ſtricte cum nō poſſint ſtare ibi ampliatiue. ⁊ ita poſſit intelligi qđ no. Bar. in. d. l. iuriſiurandi. §. ſi liberi. ¶ Itē patet qđ iuis ſi conceditur pro ſe ſuis filijs ⁊ heredibus qꝛ dicta verba ⁊ heredibus ampliant etiā ad extraneos. ſicut etiā ſi eſt emphiteoſis priuati conceſſa vt dixi. ⁊ hoc in eccleſia alia quam conſtantinopolitana. qꝛ in illa verum videtur qđ ampliat ad nepotes tm̄. ¶ An auteꝫ in iſto caſu ⁊ precedenti requiratur quod filius vel nepos ſit heres patri patet ex his que ſupra dixi. ¶ Item patet qđ iuris ſi concedatur pro ſe ⁊ ſuis heredibus. † nam in emphiteoſi 13 a priuato conceſſa videtur conceſſa etiam heredibus extraneis per. l. ſi pactum. de ꝓba. ⁊ per. l. ſtipulatio iſta habere licere. ff. eo. in. prin. §. ſi quis ita. ⁊ per notata per Bar. in. d. §. nūc de. l. ⁊ in ſpec de loca. in. §. nunc aliqua. ver. xxiij. ⁊ per Dy. in. l. in conuentionalibus. de verb. ſig. Nec ob. l. ex facto. §. ſi. ad treb. qꝛ ibi verbum heres intelligitur ꝓ deſcendente ne alias diſpoſitio ſit inutilis. que ratio hic ceſſat cum dominus cōcedens ſemper habeat dominium per penſionem que ſoluitur. Itē non ob. qđ ſui heredes dicantur deſcendentes vt in. §. ſui. inſti. de her. qua. ⁊ dif. qꝛ id verū ſtrictiſſimo ſumpto vocabulo. alias ſecus vt patet in. l. ſtipulatio iſta habere licere. in princi. ⁊. §. ſi quis ita. ⁊ in dubio qñ eſt materia que poteſt tranſire ad extraneum dicta verba verificantur etiam in extraneo herede vt ibi patet ⁊ tenet Bart. in d. §. nūc de. l. ⁊ ſpec. in. d. §. nūc aliqua. ver. xxiij. in emphiteoſi vero eccleſie maius dubium eſt: qꝛ videtur conceſſa ⁊ ſuis deſcendētibus. ⁊ hoc videtur indicare verbū ſuis. nam extranei nō dicuntur ſui heredes vt. d. §. ſui. ⁊ ſic videtur tenere ſpec. i. d. ver. xxiij. ⁊ Ubertus de bobio vt ibi refert Jo. an. in addi cum quo ipſe reſidet. idem etiam Bar. in. d. §. nunc de. l. ſed certe hec opi. non videtur vera quia vbi res de qua queritur poteſt tranſire in extraneum heredem ſub verbo ſuo heredi vel ſuis heredibus appoſito in contractu comprehenditur etiam extraneus. d. l. ſtipulatio iſta in prin. ⁊. §. ſi quis ita. ⁊ notat in. d. ver. xxiij. ꝑ ſpec. ⁊ ꝑ bart. in. d. §. nunc de. l. patet per id quod dictum eſt in emphitheoſi cōceſſa a priuato. nam ſi natura ⁊ ſignificatio illorum verborū verificaretur tantum in deſcendente etiam in emphiteoſi priuate perſone nō trāſiret ad extraneos quod eſt falſum ſm omnes. cū ergo hodie emphiteoſis eccleſie poteſt tranſire ad extraneos vt dictū eſt dicta verba debēt verificari etiā in extraneos. ⁊ hoc in alia eccleſia preterquam in conſtantinopolitana. in emphiteoſi vero eccleſie conſtantinopolitane procedat opi. Uber. Bar. ⁊ ſequacium. quia tunc non comprehenderet vltra pronepotes. Aduerte tamen quia tūc nō ſumitur ſtricte ſeu ſtrictiſſime pro ſuis qꝛ tunc nō cōprehenderet niſi exiſtentes in poteſtate nō emancipatos nec nepotes ex filia. qđ tñ nō eſt verū. qꝛ imo etiaꝫ comprehendet nepotes ex filia. vt ꝓbat in. d. §. emphiteoſim. qui nō eſt proprie ſuus. l. vt liberis. cū ibi notatis. ⁊. l. ſi emācipati. C. de colla. ⁊ eadē rōne etiā cōprehendat etiā emācipatū nō cōprehendit tñ vltra nepotē vt dixi ꝑ. d. §. emphiteoſim. iuncto. tex. in auſ. de alie. in emphi. §. j. col. ix. ¶ An autē requiratur qđ hoc caſu fili⁹ vel nepos ſit heres patet ex predictis. ¶ Et etiā ex predictis patet quid iuris ſi ꝯcedit emphiteoſis pro ſe ⁊ ſuis heredib⁹ ⁊ ſucceſſoribus: quia multomagis comprehenderētur extranei. ⁊ hoc in emphyteoſi conceſſa a priuato vel eccleſia alia quā cōſtātino-14 politana. In illa vero dic vt ſupra proxime dixi. ¶ † Poteſt etiā dici qđ verbum ſucceſſoribus verificetur in ſucceſſoribus de iure preto. ſed verbum heredibus verificetur in heredibus de iure ciuili ſiue ſint ſui ſiue extranei per id qđ no. glo. in. l. ſtipulatio iſta in prin. in ver. ceterū. ff. eo. Succeſſorem autem ſingularem ⁊ nō vniuerſalē non comprehēdit niſi ſeruata forma. l. ſi. de iure emp. ⁊. c. potuit. de loca. Quidā autem dicere voluerunt qđ vbi eccleſia concedit alicui emphyteoſim pro ſe ⁊ ſuis heredibus videat etiam concedere pro ſuis deſcendentibus tantum. ſecus ſi addatur verbum ſucceſſoribus vt ſic verbū ſucceſſoribus aliquid operetur. arg. l. ſi quando. de lega. j. Sed certe dici poteſt quod ſatis operetur. ⁊ addat ſi cōprehendat ſucceſſores de iure preto. ꝑ notata per glo. in. d. l. ſtipulatio iſta. in prin. Et ſic non ſequit neceſſario qđ includatur extraneus propter dictum verbū ſucceſſoribus ⁊ ſic hec opi. non videtur vera etiā ſi teneremꝰ ꝙ emphyteoſis eccleſie trāſeat ad filios tantū. tene tamē qđ cōprehendantur extranei vt dixi licet non per rationem predictorū. ſed per rationem quam dixi. ff. ⁊ predicta omnia quādo fit conceſſio emphyteoſis eccleſie cum ſolennitate de qua dixi. ſec⁹ ſi fiat ſine illa ſolennitate ex eo quod res de qua agitur cōſueta eſſet ſine dicta ſolennitate ſic concedi in emphitheoſim pro certa pēſione de cui⁹ contrario memoria non extaret: quia tunc concedi poſſet iuxta cōſuetudinē per not. in. c. ij. de feudis. ⁊ in. c. vt ſuper. de re. eccle. non alie. qꝛ tunc in dubio videtur conceſſa iuxta conſuetudineꝫ circa illam tunc conſuetam ſeruari. Si autem prelatus vellet in aliquo derogare illi conſuetudini. vt qꝛ vellet concedere ꝓ minori penſione quam ſit de conſuetudine vel ſi erat conſuetū concedere in tertiā generationē velit cōcedere in quartā. ⁊ ſic vltra modum conſuetum non poſſet ſine ſolennitate canonica q̄ requiritur in alienatiōe rei eccleſiaſtice de qua in. c. ſine exceptiōe. xij. q. ij. ⁊ in. c. j. de re. eccleſ. non alie. ita no. Bald. in. d. auſ. ſi quas.

⁊ Bar. in aut. cui rem. de sac. san. eccle. ¶ Item videtur ꝙ si semel est cõcessa res in emphiteosim ꝑ certa mercede ecclesie cũ solennitate canonica si res aliquo casu reuertatur ad ecclesiam poterit ecclesia sine solẽnitate canonica cõcedere ipsam alteri iuxta formam preambule concessionis per not. in. c. ij. de feudis. ⁊ in. c. vt super. de re. eccle. non alie. ⁊ in cle. frequens in gl. notat Inn. de exces. prela. Exiuit enim tũc semel mensaz prelati ꝑ notata in dictis iuribus. ideo nõ requiritur ammodo tãta solẽnitas vt in d. c. ij. facit. l. preter. §. xv. de leg. iij. ¶ An autem quãdo cõsueuit concedi in tertiã generationẽ si concedat̃ in quartã videatur vitiari concessio in totum: an vero valeat vsqꝫ ad tertiam. Bar. ꝙ vitietur in totuz in. d. aut. qui rẽ. ⁊ Bal. cõtra per. d. aut. si quas ne vtile per inutile vitietur vt in iuribus vulgatis. Posses dicere qd̃ si concedat vsqꝫ in quartam generationem: qꝛ concessio est vnica nullo modo valeat. secus si dixerit cõcedo in tertiã ⁊ quartam generationem. ar. l. scire debemus. supra. eo. ⁊ sic possunt cõcordari dicte opi. vł potes dicere ꝙ indistincte omnino sit nulla ex quo fit. l. prohibente per. l. si libertus. ad fi. de iure patro. ⁊ per id quod dixi in simili in. l. stipulatio hoc modo cõcepta. supra. e. Et vide Bal. in aut. si quas. ⁊ in aut. qui rem. vbi tangit multa circa hanc materiam. ⁊ ibi etiam Bar. ⁊ de materia in. d. §. nũc aliqua. per totũ latissime ⁊ per hec sit expedita hec materia ⁊ ea que tanguntur hic per docto.

Summarium.

1. Adiectio proprij nominis heredis futuri nil operatur.
2. Obligatio ad interesse qualiter inter heredes diuidatur.
3. Mandatum contrahitur inter stipulatorem ⁊ adiectum.
4. Euictio non debetur donatario.
5. Euictio ei nõ debetur cui res ex causa lucratiua debetur.

1 **Julianus.** †Adiectio proprij nominis futuri heredis nil operat̃. hoc dicit secundum Dyn. ¶ In text. ibi si prohibeat. s. ipse titius. 2 †Tunc enim succedit obligatio ad interesse q̃ diuiditur inter heredes pro portionibus hereditarijs licet alij recuperent ab isto contrafaciente vt hic in glo. Nõ autem intelligas quod si alij heredes non nominati cõtrafaciant quod teneãtur vigore stipulationis: cum hoc sit factum quod videtur coherere persone. ⁊ sic videtur quod contrahens possit grauare vnũ tantum vt ex illius solius contrafactione committatur stipulatio. ⁊ sic intelligit bar. in. l. continuus. §. fin. circa fi. Sed aduerte quia hoc aliqualiter videtur repugnare huic litere. que videtur innuere quod etiam si coheredes prohibeant cõmittatur stipulatio. vnde posses dicere quod dictum Bart. procedat quando putabat plures heredes futuros ⁊ vnum solum nominauit. Si autem putabat vnum solum heredem futurum nominatum tũc teneantur etiam coheredes contrafacientes. ar. l. tale pactum. §. fi. s̃. de pac. ⁊ hoc videtur innuere hec glos. que dixit superuacuo fuisse positam personam titij. ⁊ sic innuit etiam ex facto aliorum committi stipulationem. de hoc tamẽ dic vt latius dicetur in. d. l. cõtinuus. §. fi. ¶ Nota quod si vnius heredis persona tantũ exprimitur omnes alij tamẽ tenẽtur. ⁊ est ratio ꝭm Ang. qꝛ frustra heredis ꝑsona exprimit̃. ⁊ qꝛ forte nõ credebatur promissori aliũ heredem existere. allegat. l. eũ qui ita. §. j. supra. eo. Sz dictũ Ange. intellige prout ex supradictis patet. ⁊ ꝭm ea que dicuntur infra. eo. l. si sic. ⁊. d. l. continuus. §. fi.

a **Qui fundum.** [a]Si in resoluta deficit aliquod ius adhuc ipsa res peti potest vt ius qd̃ deficit prestetur. ¶ Nota formã libelli que colligitur in casu isto: quia debet fundus peti ad effectum vt de euictione caueatur. probatur in. l. exhibitionis. C. ad exhiben. vbi de materia per Cyn. ¶ Itẽ nota qd̃ stipulator illud quod soluitur adiecto potest repetere actione mandati ab adiecto nisi donationis causa illud adiecit. 3 ¶ †Ex quo nota quod inter stipulatorem ⁊ adiectum videtur contrahi mandatum de quo in glo. ⁊ melius per glo. in. §. si quis alij. insti. de inutil. stipula. vbi glo. dixit hoc verum si adiectus erat presens alias nõ daretur actio mãdati. sed negotio. ge. vt. l. vero. §. interdum. j. de solu. Et sic debent reduci ad cõcordiam opiniones hic posite in glo. ¶ Item nota quod vbi alicui debetur euictio vel vbi quis potest agere re euicta ante ipsaz euictam videtur agere posse vt sibi de euictione caueatur de quo in l. ij. supra de euic. ⁊ in. l. si domus. §. si de euictione. de leg. j. quod videtur mirum cum non videatur interesse si non caueat per dationem fideiussoris. sed per simplicem cautionem. Sed potes dicere quod interest nostra plures actiones habere. vt in. §. si itaqꝫ insti. de act. ⁊ presertim cum hoc casu clarius sit ius quod oritur ex ipsa cautione prestita de euictione cuz directe ad id prestetur. ⁊ ad id tendat facit quod notat Barto. in. l. si finita. §. eleganter s̃. de dam. infe. 4 ¶ †Item not. quod donatario non debetur euictio. l. ad res donatas. de edili. edict. quod intellige vt tangitur super glo. ⁊ dicitur in. l. aristote. s̃. de dona. facit. l. ij. C. de euic. ⁊ ibi per glo. ⁊ in. l. j. C. de iur. do. ¶ Item nota quod non põt agere de euictione re euicta ille cuius non interest. facit. l. stipulatio ista. §. alteri. supra eo. Et not. bene quod non dicitur interesse si non euincitur illi cui debeatur euictio. sed eius successori singulari ex causa lucratiua. ⁊ sic facit ad notata per glo. in. l. si pro re. §. fina. supra de euictio. ¶ In glo. j. ibi talis cõtractus precedit ⁊c. 5 Idem tenet Pe. †quia cui debetur res ex causa lucratiua nõ debetur euictio. vt. l. ad res donatas. de edili. edic. de qua potest opponi. Sed tu dic quod nec gl. nec Pe. bene intellexerunt tex. naz procedit etiam si iste nõ erat obligatus ad dandum ex causa donationis: quia cum hic esset promissum dari licet ex causa donationis tenetur promissor de euictione cum donatio tunc inceperit a precedenti conuentione. secus quando incepit a donatione quia non debet̃ euictio nisi fuerit promissum vel dolus interuenerit. l. aristo. §. fi. supra de dona. ⁊ notat gl. in. l. ij. s̃. de euictio. ⁊ in. l. j. C. de iur. do. ¶ In eadem glo. ibi ab eo peti potest. contrarium videtur notari in. l. si domus. s̃. de euic. in glo. ij. s̃. de leg. j. Unde illam gl. ibi reprobat Dy. Sed potes vtraqꝫ saluare: quia aliud est querere an post rem solutam principaliter possit peti cautio vt ipsa res prestetur. ⁊ dicendum quod non ita intelligit̃ illa gloss. aliud est querere nunquid possit peti ipse fundus. et sic ipsa res principalis ad fi. vt de euictione caueatur ⁊ dicendum quod sic ⁊ ita loquitur hec gl. ¶ In ea. glo. ibi. l. eleganter. §. nõ solum. ⁊ ibi distinguitur an fuerit debitum act. bonefidei. an vero actione stricti iuris: quia primo casu competit actio primitiua. secundo competit actio de dolo de quo ibi plene ⁊ dicetur infra de solu. l. qui sibi. ⁊ per Cy. in. l. exhibitionis. C. ad exhiben. ¶ In glo. super verbo a titio. in fi. Tu dic quod si aliquis adijcitur ad solutionem animo donandi non potest ab eo repeti vt hic in fi. ⁊ in. l. sz ⁊ si quis in prin. s̃. de vsufruc. Si autem nõ adijciatur animo donandi tenetur adiectus ad reddendum quod recepit actione mandati. ⁊ hoc si precessit mandatum vel adiectꝰ fuit presens tempore stipulationis: qꝛ tunc videtur tacite mandatum interuenire. ar. l. qui patitur. s̃. man. Si vero nõ erat ꝑsens repetetur ab eo actione nego. gest. Et sic debent concordari opi. vt in notabilibus tetigi ⁊ notat glo. sing. in. §. si quis alij. insti. de inutil. stipula. In dubio autem non presumitur donatio. ar. l. cũ de indebito. de proba. in fi. ⁊ ibi notatur in glo. fina. ¶ In gl. fi. ibi ex donatione enim non tenetur de euictione. adde hoc clarũ in casu isto respectu adiecti cui volebat stipulator donare: qꝛ nõ incepit donatio a precedenti cõuentione: quia nil promisit stipulator ipsi adiecto. sed si quereretur an ipse qui promittit si ꝑmittit ex causa donationis teneat̃ stipulatori de euictionẽ etiã extra casus qui sequuntur in glos. dicẽdũ est qd̃ sic cum respectu ipsius promissoris donatio incipit a precedẽti cõuentione vt hic est casus in prima parte nõ diuinando. ⁊ sic ista gl. bene dicit sane intellecta licet Ange. hic eam reprobet ⁊ nõ bene. ¶ Et nota bene ex tex. cum gl. quare stipulator non agit de euictione hoc vltimo casu. nam ratio est qꝛ non interest sua ex quo non tenetur de euictione ipsi adiecto si ab eo euincit̃. ⁊ hec videt̃ bona ratio ⁊ vera quare hoc vltimo casu liberat̃ promissor statim soluẽdo adiecto Ang. vero hic dicebat qd̃ rõ erat quare liberat̃ statim: qꝛ sibi debebat imputare donatarius cur non fecit sibi caueri de euictiõe alias enim nõ liberaret̃ donans cum de euictione teneat̃ ex quo donatio incepit a cõuentione nisi aliud sit actum iuxta materiã l. ij. s̃. de euic. Sed certe inepte videtur locutus: qꝛ si consideramus ipsum adiectũ qui donatarius est respectu stipulatoris nõ potuit hoc petere cum nil fuerit promissum sibi dari. Si vero cõsideramus stipulatorem qui donatarius est respectu promissoris nõ interest sua hoc petere qd̃ soluit adiecto vt ptz ex ꝑdictis. ¶ Et scd̃m hoc iste text. vt tetigi in notabilibus facit ad notata in. l. si pro re. s̃. de euic. scz qd̃ si rem quã emi a titio donaui tibi. ⁊ postea tibi euincat̃ qd̃ non possit agi de euictione cõtra ipsum titium. Non enim tu agere potes qꝛ nil secum cõtraxisti. nec ego agere possum cum mea non intersit cum de euictione tibi nõ tenear. si donatio a traditione incepit. quod limita verum nisi tẽpore donatiõis tibi facte cessi tibi omne ius cõpetẽs mihi vel cõpetiturum pro ipsa re: qꝛ tũc tu agere posses virtute talis cessionis. ⁊ posses etiam immediate denũciare ipsi titio vt veniat ad te defendendum: dũtamẽ virtute tibi facte cessionis hoc faceres per. l. si res. s̃. de euic. Et multofortius hoc facere posses si ego tibi vendidissem ⁊ cessissem iura. vt. s̃. dixi. Idem si non cessissem: sed tibi ꝑmisissem de euictione ⁊ obligassem tibi oĩa bona mea. Et sic iura ⁊ actiones consequenter contra titium cõpetẽtes casus est nota. ⁊ sing. in. d. l. si res. de euic. nec curo hoc casu an ego sim soluendo vel non: qꝛ quando nomen est obligatũ nõ est fienda illa distinctio vt notat plene Bar. in. l. si conuenerit. in prin. de pign. actio. licet ipse hic dubitet ⁊ Cy. etiã dubitat in. l. nomẽ C. que res pigno. obliga. possunt. Si autẽ tibi vendidissem ⁊ nõ cessissem iura nec obligassem omnia bona nõ posses immediate ipsi titio denunciasse. sed mihi deberes denũciare ⁊ ego ipsi titio de quo per glo. in. d. l. si pro re. ⁊ latius hic per Bar. cuius dictis adde qꝛ ipse dicit qd̃ licet tibi sit facta cessio in casu de quo. s̃. si res euincitur

a ¶ Qui fundum. ¶ Add. qd̃ dixit hic in additio. ad Alberi. vbi reputabam hũc tex. singularez ꝭm doc. ad hoc ꝙ si vẽdidi tibi rez quã tu ẽptor donasti titio si ab eo euicat̃ nõ sum obligatꝰ de euictione.

res euincitur agi potest pro euictione actione ex empto contra ipsum titium: sed non actione ex stipulatu producta. qr illa habet cōditionem si res euincatur cui quis promittit de dupla vel eius heredi p. l. si cum venditor. §. si secundum. ff. de euic. qd hic non esset si euinceretur singulari successori scdm eum. Sed certe istud dictum videtur contra tex. in. l. si pro re. §. fi. cū. l. sequen. ff. de euictio. vbi si res empta per mulierē euincatur a marito cui eam dedit cōmittitur stipulatio de dupla. & etiam cōtra euictorem si ei fuerit licite denunciatū. & tamen ibi maritus nō erat heres mulieris vt ibi patet. Nec obstat dictus. §. si secūdus. qr alio casu loquitur nā ibi ideo nō committitur stipulatio duple. qr secundo emptori fuit mota questio qui denūciauit primo emptori, & ipse primus emptor comparuit ad defensionem pro ipso secundo & soluit estimationem agenti contra secundū emptorem. Ideo tūc nō cōmittitur stipulatio de dupla qr nō est euicta ipsi emptori secūdo contra quem agebatur cū res remanserit penes eum. nec aliquid ipse de suo soluerit: sed potius soluit prim⁹ emptor qui soluit estimationē pro re nō potest dici eam fuisse euictā ipsi primo emptori cū contra eū nō agebatur nec ipse eam possideret. iō nimirū si superest actio ex empto cui interest. secus ergo fuisset si secundus emptor se defendisset & ab eo fuisset euicta per d. l. si pro re. §. fi. vel si ipsemet de proprio soluisset estimationem. qr tūc videret quodāmodo ab eo euicta. & ita loquat. l. si res euicta. j. de so. lz glo. videatur vacillare. & nō posuisse veram solu.

Summarium.

1 Promissio de tenēdo aliquem vt filium valida est.
2 Filius emancipari potest inuitus.
3 Extraneus nec exheredari nec emancipari potest.
4 Colligatus nō tenetur colligato subsidium ferre guerram mouenti iniuste.
5 Promittens aliquem tractare vt filium ad quid teneatur.

a Quidam cum. [a] Lex singularis est & non est alibi & potes summare & diuidere vt tangit Bar. hic qui in diuisiōe videtur prosequi qd hic tres fuerunt questiones vt hic tāgunt due gl. parue. Sed magis ad mentem litere potes diuidere vt statim dicā post Ange. qui sic summat. l. istam promittens aliū tractare vt filium si emancipet vel exheredet eum cōtra stipulationem nō facit nisi specialiter nō exheredare vel nō emancipare promisit. sed preter eūdo nō instituendo vel nō exheredādo vel eum expellendo de domo contrafaciet & committetur stipulatio. h. d. ¶ Et diuiditur hec. l. in sex partes principales fm Ange. & videtur etiā fuisse de mente Dyn. Quia primo ponitur vnū thema & due questiōes resultantes ex eo. quarum prima in ver. quero. est bimembris. Et secunda ibi & quid est trimēbris. Secundo ponitur nouum thema & vna questio trimēbris resultans ex eo. Tertio ponitur quoddam vniuersale responsum ad omnia supradicta licet gl. hic in ver. in vtroqz casu aliter loquatur & nō bene. Quarto reintrat questionem resultantem ex themate secundo & decidit illam & duo alia dubia emergentia circa illam. Quinto iurisconsul. dat consiliū & docet formā stipulationis interponende vt sic per emancipationē & exheredationē stipulatio cōmittatur. Et quedā dubia emergentia decidit. Sexto & vltimo reintrat questio. primam & decidit eam sub nube. secunda ibi prete. tertio ibi responde. quarta ibi sed videamus. quinta ibi quare sic debet. sexta ibi in eo autē. illa sexta habet multas lec. vt patet ex gl. magna. sed tene lec. azo. que cōmuniter approbatur. ¶ In tex. ibi suscipere ad seruiendū nō in adoptionē. et in hoc differt a casu qui ponitur in ver. prete. ¶ In tex. ibi certā pecuniā scilicet noīe pene. ¶ In text. ibi quero. hec est pria qstio bimembris descēdens ex casu proximo. ¶ In tex. ibi an stipulatio cōmittatur. & certe committitur. vt patet infra in versi. sed & si is. & ver. in eo. secundum verum intellectuz quem sequitur ibi Azo. parētes enim nō expellunt filios de domo sed eos nutriūt & tenent & stimulantur stimulo naturali. l. si quis a liberis. §. j. de lib. agno. facit. l. amicissimos. supra de excusa. tutor. & parētes consueuerunt similiter exheredare vel instituere filios: nō autem preterire. l. inter cetera. de liber. & postbu. ¶ In tex. ibi quid. hic ponitur questio trimembris resultās ex primo casu posito in pri. l. expone quid intersit. i. an aliqud intersit. ¶ In text. ibi vel cognatus agentis fuit. & certe in nullo interest: quia in omnibus istis casibus stipulatio est vtilis vt satis innuitur infra in ver. respondit licet gl. in ver. in vtroqz. secundū vnum intellec. in aliū no sentiat contrarium & nō bene. & quod teneatur & in aliūo sentit gl. in ver. committatur. & idem Dy. & etiam Bar. licet nō per rationem illius glo. vt dicetur cum ea. ¶ In tex. ibi prete. hic ponitur tertia questio, secundū glo. sed verius est quod hic ponitur secundum thema seu secundus casus videlicet in eo qui datus fuit in adoptionem & circa ipsum ponitur questio bimembris. ¶ In tex. ibi an stipulatio committatur non considerato an sit filius vel alius ex quo litera sic simpliciter loquitur. & sic soluitur questio posita in ver. quid intersit. secundum Iaco. de are. licet glo. in ver. in vtroqz voluit sentire illam questionez hic nō solui. sed male secūdum doctores. ¶ In tex. ibi an possit cōmiti subaudi stipulatio predicta penalis. & dic quod non vt patet infra in ver. sed si is. & hoc satis vult litera in sequentibus. ¶ In tex. ibi vel emancipauerit. & certe videt qd nō ratione que sequitur in litera. ¶ In tex. ibi vt filium obseruabit. & sic nō committitur stipulatio cum non videatur fecisse contra stipulationē. ¶ In tex. ibi hoc remedio. scilicet querele inofficiosi. ¶ In tex. ibi carebit scilicet filius iuste exheredatus. ¶ In text. ibi commissa stipulatio. scilicet ad penam de qua supra. ¶ In tex. ibi an exheredato scilicet iniuste. secundum verum intellectum qui tangitur in gl. in ver. quare. ¶ In tex. ibi & res extitisset. & certe poterit secūdū Iac. de are. & hoc innuit litera in se videbatur tamen contrariū quasi remediū pene quod sibi cōpetit si patri naturali extitit heres excluderet a querela inofficiosi que est remediū subsidiariū vt in. §. cū autem. insti. de inoffi. testa. tamen contrarium est verū vt dixi. nec obstat dictus. §. cum autem. vt tangit hic glo. in ver. patri. de quo dicetur super ea. ¶ In tex. ibi a victo. scilicet iniuste ipso filio in querela. & sic nō propter ingratitudinem. qr tunc fuisset victus iuste. sed forte fuit victus propter defectum probationis cum secundum iura ista debet probare se gratum licet hodie secus per. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. vel forte victus fuit per iudicis imprudentiam vel iniuriam secundum Iac. de are. & Pe. vel forte fuit victus: quia exclusus erat tēpore a remedio querele iurta. l. j. C. de restitu. in integ. ¶ In text. ibi sed si eis hic respondit in effectu & dicit quod sicut patri naturali stipulatori pene victo filio in querela non denegatur petitio pene in querela. ita nec eidem filio victo in querela denegabitur ex quo dicte pene si extitit heres patri naturali. qr petendo penam nō venit vt filius exheredat⁹ imo venit vt heres patris sui: & sic vt alius ex alia causa oportebit tamen quod hic filius heres patris petēdo penam ex persona patris probet sentētiam latam cōtra se filium in querela fuisse iniustam quod videtur mirū hoc ipsum posse sic refutare in dubio in hoc iudicio pene de iniustitia sententie prime propter id quod habetur in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. e. Sed hoc ideo cōtingit: quia hic replicat de iniustitia prime sententie in iudicio pene ex eo: quia venit ad ipsum iudicium penale vt alius non vt ipse filius q fuit in iudicio prio vict⁹ alias nō haberet potentiam refutādi. vt in dicto. §. duo fratres. facit. l. modestinus. de excep. ¶ In text. ibi contra verba stipulationis scilz exheredando vel emancipando secundum Dy. Et intellige qd nō facit cōtra verba stipulationis in qua promisit eū vt filiuz obseruare. ¶ In tex. ibi in eo. scilicet patre adoptiuo vel alio secundum Azo. ¶ In tex. ibi nō fecit. i. non exheredauit vel emācipauit sed de domo expulit vel moriēs preteriit fm Azo. Et sic est litera plana. ¶ In tex. ibi superuacuo. scilicet exheredetur vel emancipetur quando est extraneus prorsus. ¶ In tex. ibi cōmissum esse scz si pretereat vel expellatur de domo & non fuerit emācipatus. sed post emancipationem licet preteriret vel expelleret nō videtur quod stipulatio committatur: quia mutata est cōditio hominis sic recepti per emancipationē factā de iure in adoptionē & de facto in nō adoptiuo. ista enim promissio de tractādo eum vt filium intelligitur rebus sic se habētibus. l. quod seruus. ff. de condi. ob causam. Et ideo si homo sic receptus emancipetur postea de iure vel de facto vt dixi. licet postea expellatur de domo aut pretereatur non committetur stipulatio: quia nec in eodem statu durabit. ¶ 1 Nota quod valet promissio si quis recipiat filium alienum & pmittat eum tractare vt filium alias promittat certā penam tradenti licet talis receptus fuerit filius tradentis siue alumnus vel cognatus. Idem si filium alterius receperit in adoptionem & patri danti in adoptionem promiserit eum tractare vt filium sub certa pena. ¶ Nota quod hoc secundo casu non committitur stipulatio si emancipetur adoptiu⁹ salno nisi expresse fuisset promissa pena in casu in qua emanciparetur vel exheredaretur quo casu potest peti pena & nihilominus querela inofficiosi agit quando fuit exheredatus. quod intellige quando esset exheredatus iniuste. nam si iuste esset exheredat⁹ nō competeret querela nec posset peti pena que in dicto casu nō videtur promissa ne alias detur materia delinquendi contra. l. cōuenire. supra de pact. do. Et idem videtur si ex iusta causa fuit 2 emancipatus. ¶ 2 Item nota ex ver. quid ergo. qd filius inuit⁹ videtur posse emancipari quādo subest iusta causa. Et sic debet limitari quod habetur in. l. nec auus. de emāci. li. & in autē. qui. mod. natura. effi. sui. in. §. generaliter. colum. vj. Sicut enim pater cogitur emancipare filium ex causa vt notatur in dictis iuribus. & in. §. fi. insti. qui. mo. ius pa. po. solui. ita & filius cogit recipere emācipationem iusta causa subsistente licet glossa dicat cōtrarium & bene in dictis iuribus. posset etiam dici secundū Ange. quod hec. l. loquitur in filio adoptiuo dicit tamē finaliter qd credit opi. veram de qua dixi de quo remittit ad ea que dixit in l. vtrum. supra eo. Et bene: nam responsio predicta nō videt ho.

a Quidam cū. Bar. hic dicit hāc. l. esse difficilē & singularē reputat & vide pulchre notata p dominū albe. de rosa. hic.

na cū de mēte litere sit qḋ iste debeat tractari vt filius legitimus ⁊ naturalis. ¶ Item nota qḋ eidem nō obstat exceptio rei iudicate si ex alterius persona agat. facit. l. modestinus. ff. de except.

3 ¶ † Itē nota qḋ exheredatio vel emācipatio est res inepta in extraneo. ratio q̄r hec sapiunt priuationē ⁊ priuatio p̄supponit habitū. l. decē supra eo. Et intellige qḋ est inepta exheredatio in extraneo si est extraneus prorsus. nā secus si est emancipatus qui quandoq̄ȝ appellatur extraneus. l. j. §. extraneum. C. de rei vxor. actio. nam cum tali debeatur hereditas de iure preto. secunduȝ ista iura ⁊ etiam hodie de iure ciuili. l. meminimus. C. de legi. heredi. merito nō esset inepta res exheredatio in eovt probatur in l. iij. §. si emencipatus. de cōtratab. Itē intellige in extraneo p̄rsus ⁊ nō instituto. nam si fuisset institutus non esset inepta exheredatio. l. paterfa. supra de heredi. insti. facit quod notatur i. l. si certarum. §. si eodem. supra de testa. mil. ¶ Itē nota quod in primo casu. l. nō committitur stipulatio si talis receptus emancipetur vel exheredetur licet talis emancipatio videatur inepta de facto tantummodo facta vt supra est dictum. Bene autem committetur pena si eum aliter de domo expulerit vel moriens sibi in testamēto nil reliquit. Et ex hoc nota quod quo ad euitandā cōmissionē pene sufficit de facto fieri quod cōuenit si de iure fieri nō pōt ⁊ attende quod sunt tres casus diuersi. nam quandoq̄ȝ queritur an sufficiat de facto fieri quod conuenit si de iure fieri non potest ad hoc vt euitetur commissio pene. ⁊ de hoc proprie tractatur hic quandoq̄ȝ queritur an sufficiat de facto impleri id quod impleri debet ad effectum consequende actionis si de iure id impleri nō potest. ⁊ de hoc proprie loquitur. l. mulier. §. pe. ff. de condi. inser. quandoq̄ȝ queritur an sufficiat de facto contrauenire si de iure nō contrauenit ad hoc vt cōmittatur stipulatio penalis. ⁊ de hoc p̄prie loquitur quod habetur in. l. si quis maior. C. de trāf. ⁊ in. l. continuus. §. cum quis. infra eod. ⁊ ibi etiam de hoc tangetur. quādoq̄ȝ etiam ⁊ quarto queritur si de iure impletum est id quod impleri debet s̄ȝ de facto nō est impletum an id sufficiat ad euitandam commissionem pene. ⁊ de hoc proprie loquitur. l. ea quidem. C. si man. fue. ita alie. ¶ In gl. in ver. vtroq̄ȝ casu exheredauit vel emancipauit. hoc intellige in ver. quare nā in casu huius princi. ⁊ etiam in casu ver. prete. male diceret gl. attentis terminis litere. vt patet in ver. sed videamus. ¶ In eadē glo. ibi sed in primo ⁊ tertio. aduerte quia glo. appellat primuȝ casum. i. primam questionem. que ponitur in ver. quare. tertium appellat tertiā questio. que ponitur in ver. pre. secundū aūt casuȝ vult appellare secundā questionē que ponit̄ in ver. ⁊ quod. ⁊ sic vult hec glo. qḋ hic non soluatur qḋ que ponit̄ in ver. ⁊ qḋ interfit. aliȷ̄ vero intelligunt glo. qḋ appellet primū quando traditus erat filius tradentis. scḋm quādo erat alumnus. tertiū quando erat cognatus. ⁊ secūdū hoc soluitur questio que ponitur in ver. ⁊ qḋ interfit. preterquā in medio casu ibi posito. sed veritas est qḋ soluatur quelibet questio posita in ver. ⁊ qḋ interfit. vt tetigi literā exponēdo. ⁊ tex. istū dū dixit in vtroq̄ȝ casu expone vt dixi in litera. ¶ In eadē glo. ibi q̄r in fi. videtur corrigere. scilicet qḋ dictū est de eo qui datus est in adoptionem. ⁊ hoc potissime secūdum tertiam lectu. gl. magne. sed veritas est quod nō corrigitur vt patet ibi tenendo lecturam Azo. Potes etiam intelligere gl. voluisse quod illud quod ibi dicitur de emācipatione vel exheredatione. vt patet supra secundum vnam expositionem quod tūc committatur stipulatio ⁊ pena quod corrigitur infra imo nō cōmittetur vt patet ex dicta glo. secūdum veram lectu. Azo. Quare autem dixerit glo. hic nō solui medium casum seu mediā questio. patebit in glo. sequen. ¶ In glo. super verbo committet̄ ibi lipis. i. male intelligentibus. loquitur etiā glo. per similitudinē. quia sicut quedam res corporales que se exhibent ⁊ cadunt in cognitionem illorum qui habent malos oculos ⁊ non perfecte vident qui lipi dicuntur ita quedam sunt dubia iuris que habent modicam dubitationem. Et sic patent etiam modicum intelligentibus vel etiā modicā intelligentiam habentibus ⁊ sic vult dicere glo. quod id qḋ hic dicitur in tex. modicum dubȷ̄ et difficultatis habet. sed vt gl. dicit opus. i. difficultas est ostendere qḋ sequitur in glo. ¶ In eadem gloss. ibi. l. cum seruus. sed certe ratio glo. non est bona. quia in iudicȷ̄s stricti iuris alter alteri nō querit ratiōe affectionis. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. supra eo. ⁊ supra de pac. l. fideiussori. saluo nisi sit affectus paternus. vt supra. e. l. quod dicitur ⁊ saluo casu. l. gaius. supra sol. matrimo. Nec obstat. l. nam seruus. quia loquitur in iudicȷ̄s bone fidei in quibus propter affectionis vinculum causatum a coniunctione sanguinis bene potest alteri querere. vnde dic melius quod hic quis nō stipulatur alteri sed sibi ipsi penam si ille qui traditur alteri non tractetur vt filius. Et ideo tenet stipulatio licet eius non interfit. l. stipulatio ista. §. alteri. Nec videtur obstare huic. l. vnde propter. §. illum glossa ista ⁊ precedens vacillarunt. vnde precedens dixit quod hic nō soluitur questio posita in ver. ⁊ quid vel saltez nō soluit quod dicitur de alumno. ista vero dicit quod soluit. sed nō bene respondit ad. §. alteri. Et sic nō est dare bonam rationem diuersitatis inter alumnū ⁊ agnatum per. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. supra eodem. ¶ In gl. super verbo quare. in fine. ⁊ hoc tene licet Guido de suza. aliter dixit vt hic refert Barto. ¶ Et facit iste tex. cum glossa quod si quis promisit nō petere reductionem ad arbitrium boniuiri intelligatur promisisse nisi inique fuerit arbitratus. ¶ Facit etiaȝ quod si aliquis promittit defendere castruȝ quod si ille. cui talis est facta promissio postea committat delictum propter quod vadat exercitus cōtra eum quod non teneatur promittens de quibus hic per Barto. ¶ Facit etiam secundum Ange. quod si comes promisit burgensi eum defendere quod nō tenetur defendere aduersus iniurias cōtra ipsum iniuste illatas. ⁊ dicit hoc valde notādū.

4 ¶ † Et sic facit quod si est liga inter duas communitates vel dominos ⁊ vicissim p̄mittunt se defendere et guarentare vt est moris quod si vna ipsaruȝ incipit guerram sine causa contra tertium quod nō teneatur colligatus dare subsidiuȝ in tali guerra. ad euitandum tamen scandalū moris est in pactis lige exprimere quod nullus teneatur alteri dare subsidiū in guerra noua que moueretur per colligatum sine cōscientia aliorum colligatorum. ¶ In gl. super verbo patri ibi in fi. ⁊ pro socio bene facit quod notatur in. l. modestinus. supra de excep. ⁊. l. si pat. supra de adop. in. §. qui duos. vel dic extra glo. quod ista duo remedia cōpetunt ad diuersa. ideo nō mirum si cōcurrunt. facit qḋ notat Hy. ⁊ Bart. in. l. in prouinciali. supra de operis no. nūcia. ¶ In glossa superuacuas in principio. Aduerte pro intellec. huius glosse ⁊ litere. quod hec glossa ponit tres p̄cipales lecturas licet dicat quinq̄ȝ super verbo in eo. vna est. quod dictus ver. in eo. loquatur in eo qui non adoptauit. sed in eo quem recepit al's ad seruiendum vt in primo casu huius legis. ⁊ hunc intellectum prosequuntur tres prime lecture posite in gloss. alius est et secundus intellectus quod dictus ver. in eo. loquatur in eo qui adoptauit. et hunc intellectum prosequitur quinta lectura posita in gloss. tertius intellectus est quod dictus ver. loquatur in eo qui adoptauit. ⁊ etiam in eo qui non adoptauit ⁊ sic in vtroq̄ȝ casu. l. ⁊ hūc intellec. p̄sequitur hic quarta lectu. ¶ Item secundo aduerte quia illa verba qui hoc nō fecit dupliciter exponūtur vno modo. i. non adoptauit. ⁊ hūc intellectum prosequūtur tres prime lec. alio modo exponūtur. i. non exheredat vel emācipat. sed non vtitur modo primo. sed de domo expulit vel in testamento preterȷ̄t. et hanc expositionem sequitur quarta lectu. et quinta. ¶ Item attende quod illa verba licet superuacuo. secundū vnū intellectum respiciunt commissionem stipulationis. ⁊ hūc intellectum prosequitur prima lec. alio modo respiciūt quod dictum est de emancipatione vel exheredatione. ⁊ hanc expositionē sequuntur alie lec. ¶ Item attēde qḋ illa verba vtitur iure primo respicere possunt precedētia. ⁊ sic ver. sed si is possunt etiā respicere sequentia. ⁊ sic ver. in eo. prout hic tangitur in secunda lectura. Sed tene quartam lecturā que fuit Azo. que planior est ⁊ de mente litere. nā prima lectura non est bona que ponitur in glo. que vult in eo qui non adoptauit committi stipulationē si ipse exheredet vel emancipet licet dicat obstare exceptionē. nam male dixit: quia imo ipso iure non debet tunc committi stipulatio cum talia consueuerunt circa filium fieri. ⁊ sic aliter quā vt filiū non tractauerit. ⁊ per cōsequens nō fecit contra stipulationē. et per hoc patet qḋ multo minus procedit secunda lectura gl. que vult in dicto casu commissam esse stipulationem cum effectu. tertia vero lectura que dicit in eo qui non adoptauit non esse commissam stipulationē potest procedere si intelligit ipsam non esse cōmissam in casu exheredationis vel emācipationis. Si autem simpliciter intelligat nullo casu esse cōmissam non bene dicit cū contrarium dictum sit in ver. respondi stipulatio. quinta lectura nō est bona: q̄r secundum illam non solueretur questio de eo qui non adoptauit. nec etiam est de mente litere. et quia illa verba licet superuacuo dicuntur inepte posita. ¶ In eadem gl. ibi quāquam equalis videbatur. sed aduerte: q̄r tūc ob. q̄r si equiualerent ergo vtrobiq̄ȝ debet dici idem: cum equipollentium idem debeat esse iudicium vt notatur in. l. fin. ff. man. ¶ Bart. hic tangit sed non clare soluit. potes dicere qḋ imo non equipollet: q̄r si promittis penam si talem nō institueris necessitaris ad faciēdum testamentū ad instituēdum illum de quo cōtinetur in ipsa stipulatione si ipsa stipulatio valet. sed si promittis penā si exheredes talē non necessitaris ad faciendū testamentū imo potes decedere ab intestato. preterea. aduertendum qḋ quādo promittitur pena si exheredetur titius. aut iste titius erat filius adoptiuus. aut non adoptiuus. sed forte traditus ad seruiendū iuxta primum casum. l. si erat adoptiuus tunc non necessitat hec stipulatio: q̄r aut exheredabat iuste ⁊ nullo modo committetur pena vt superius est dictum. aut exheredabatur iniuste: ⁊ tunc committetur pena. ⁊ isto casu aperte toleratur: quia necessitabatur etiam ex dispositione iuris ad non faciendū talem exheredationem iniustam. hinc est quod si pur contrarium fiat lex subuenit per querelā inoffi. tex hoc habes qḋ licet in m̄rimonȷ̄s debeam⁹

esse

esse cõtenti penis legalibus.vt supra eo.l.si ita stipulatus facta tamen in testamentis licitum est penã conuentionalẽ adijcere vltra penam.l.quod tene menti et si bene ponderas nõ videtur propter penã astringi ex casu quo alias non erat est astrictus. Ideo nõ mirũ si dicta stipulatio tenet.Si vero cõsideras dictã stipulationem in eo qui non est adoptiuus tunc attende: quia aut simpliciter fuit dictum tractare vt filium sub pena.Et sic nil dictum fuit de exheredatione:⁊ tunc clarum qd̃ hec stipulatio modicum arctat promissorem.nam potest relinquere bona sua cui vult.Et sic sufficiet qd̃ de facto exheredet euꝫ.Si autem hoc casu esset vltra promissum videlicet eũ non exheredare tũc ipm̃ pretereundo in testamento incideret in penã vigore primi capitis stipulatiõis qua promisit eum tractare vt filium.Si vero exheredet incidit in penam vigore secundi quo promisit eũ nõ exheredare.Et sic hoc casu videtur qd̃ metu pene cogatur eum instituere propter qd̃ dixit Bar.qd̃ hoc casu non valet dicta stipulatio:quia auferre liberam testamenti factioneꝫ. Sed adde qd̃ istud non videtur bene dictum.qꝛ cũ hodie adoptiuus nõ transeat in potestatẽ adoptantis quando datur in adoptionem extraneo.l.cum in adoptiuis.C.de adoptio.Nec sit necesse in testamento sibi relinquere vt in eadem.l.§.sed nec articulũ.ista.l.hodie ẽm Barto.esset correcta in ver.sed quare sic debeat quod in dubio non est dicendum.ar.l.precipimus.cum simi.C.de appel. nec obstat qd̃ aliqualiter videaẽ auferri libera testamenti factio quia potest responderi qd̃ nõ ex toto tollitur cum possit decedere abintestato quo casu saltim ille qui nõ fuit adoptatus in nihilũ succedit.preterea:potest dici quod ius tolerat hoc casu aliqualiter ledi liberam testandi facultatem:quia hoc venit in cõsequentiã actus principaliter ꝓmissi.ar.l.ar.l.j.in fi.de auto.tuto. Alias autem hoc nõ esset licituꝫ.et ita loquitur.l.stipulatio hoc modo concepta.cum simi.Quod autem veniat in consequẽtiaꝫ actus ꝓmissi patet:quia ex quo ius permittit adoptare vel qd̃ quis recipiat aliquem ex promittat eũ tanꝙ filium tractare cuꝫ filij non consueuerũt excludi ab hereditate sine iusta exheredatione ita etiam in consequẽtiã tolerat ius hoc casu qd̃ nisi subsistit iusta causa exheredationis quod tũc possit promitti pena si exheredetur tam in dato in adoptionẽ ꝙ in dato sine adoptione qui promissus est tractari vt filius.❡Extra glo. inducit iste tex.ad questiones de facto.Si ciuitas promisit feneratori eum tractare vt ciuem:quod si postea faciat statutũ quod illi feneratori non liceat petere debitum vsq; ad tres annos an factum sit contra promissionem et videtur quod non:qꝛ ciuitas cõsueuit tales exceptiones dilatorias contra ciues suos concedere arg.l. quoties.C.de preci.impe.of.secus si promisisset eum tractare sicut alios ciues:quia tunc faciendo contra eum.l.specialem faceret contra promissa.❡Et per hoc patet quid iuris si ciuitas tali feneratori indicat onera vel collectas.❡Item facit hec.l.secũdum Ange.quod quando pater vult assignare filio partẽ vt habitet seorsuꝫ ab eo forte subductus nouercalibus astutijs qd̃ filius habeat iustam causam querelandi contra eum.quia nõ tractat eum vt filium ex quo expellitur de domo:quod tene menti.

5 ❡Item adde dictis[a] Bart.secundum eum quia dicit hic Bar. quod promittens aliquem tractare vt filium nedum teneẽ alimenta prestare:imo etiam tenetur facere expensas studij per.l. qui filium.supra vbi pup.edu.de.sed Ange.dicit hoc falsuꝫ ꝑ dictum ipsius Bart.per.l.de bonis.§.non solũ.ad carbo. melius facit licet non alleget in.l.legatis.§.de ali.et ciba.lega.Sꝫ tu tene cum Barto.Nec obstant notata in.d.§.non solũ.et in.d.l.legatis.qꝛ loquuntur in eo qui promisit alimenta prestare quo casu non tenetur facere expensas studij.Hic autem in eo qui ꝓmisit tractare vt filium.Et sic non solum alimẽta prestare.vnde sicut alijs filijs tenetur ratione sanguinis facere expensas ratiõe studij.ita isti ratione promissiõis.❡Ultimo per hanc.l.limitat. l.impossibilis cum sua materia.§.inquantum dicit qd̃ cõditio impossibilis de iure vitiat stipulationem.quia illud verũ quãdo ius resistit ei tanꝙ turpe.secus si assistat nec sit turpe de facto illam implere vt hic patet.de hoc hic per Dy.

Si filius. Stipulatio concipitur sub conditiõe potestatiua quantum ad acquisitionẽ tẽpus existentis conditionis inspicitur.hoc dicit.❡No.qd̃ fideiussoriaẽ. obligatio ⁊ sic accessoria scd̃m naturam principalis regulatur ❡In glo.fi.in fi.dic vt ibi plene dictum fuit.

Summarium.

1 Stipulatio facti negatiui heredem non comprehendit.
2 Argumentũ per deductionem ad absurdum est in iure validũ.
3 Stipulatio facti negatiue concepto personalis ⁊ ad heredes transit.
4 Stipulatio semel commissa an possit cursus committi.
5 Stipulatio negatiua personalis esse censetur.
6 Stipulatio facti affirmatiue concepta an transeat ad heredes stipulatoris.
7 Stipulatio facti affirmatiui an sit transmissibilis ad heredes promissoris.
8 Factum persone industriam cõcernens non transit ad heredes.

Si sic stipulatus. Stipulatio semel ad interesse cõmissa si factum est reiterabile cõmittitur toties quoties contrafiet nisi aliud sit actum.h.dicit.❡In tex.ibi capit.alias est in litera capiat vt in glo.⁊ tunc suppleas personã ⁊ expone capit.i.exprimit fundum Jaco.de are.❡In text.ibi si sic volumus.i.nos iurison.vel verius nos contrahentes scd̃m Pe.sed certe melior est prima expositio vt dicã super gl.licet ange.transeat cum Pe.❡†Nota qꝛ secũdum Pet.hec stipulatio 1 facti negatiui non comprehendit heredem nisi de eis fiat mẽtio de quo infra dicetur.❡Item no.qd̃ stipulatio semel cõmissa ad interesse in eiusdem persona potest sepius committi.⁊ sic multo fortius si sit commissa in persona principalis poterit cõmitti in persona heredis.in stipulatiõe auteꝫ penali habetur in.l.si duo 2 §.j.supra de arb.⁊ tãgitur hic in gl.magna.❡†Item no.qd̃ ar. per deductionẽ ad absurdũ est validum in iure.❡In gl.super verbo caput ibi idem si nõ dicat.idem no.glo.in.l.si ita stipuleẽ 3 supra eodem.❡†Et not.bene ex hac glo.⁊ illa qd̃ illa stipulatio facti negatiue concepta nõ est in dubio ꝑsonalis imo transit ad heredes.Pe.tamen ⁊ Cy.contra in.l.veteres.C.de cõtrahen.et commit.stipu.de quo tangit Bar.⁊ Ange.qui tenent se cum gl. sed de hoc dicetur expeditis gl.❡In glo.super ver.apparet magna.attende pro intellec.glo.⁊ litere qd̃ duplex est intellec.in litera in ver.aut si sic volumus.vnus est si sic volumus.i.ponere ⁊ hunc intellec.ponit gl.in ver.volumus.⁊ secundum hoc ponit casum quando non constat de mente contrahentiũ.alius est intellect⁹ vt intelligatur aut si sic volumus.i.intelligere.⁊ hũc intellec.nõ prosequitur ista glo.in ver.poterit aũt.⁊ secũdum hoc loquaẽ in casu dubij ⁊ erit ar.per deductionem ad absurdum.⁊ secundũ vtrũq; intellectum patet qd̃ intelligi debet volumus.i. nos iurisconsulti:lꝫ Pe.aliter dixerit.vt supra dixi in tex.❡Itẽ aduerte qꝛ illa verba que sunt in fi.l.i.qd̃ non est verum melius stetissent post verbuꝫ nõ poterit.nã illud qd̃ ibi dicitẽ respiciũt. ❡Itẽ attende quia ver.ille ergo sic aptum.legitur duobus modis vt in gloss.vt patet hic in principio huius gloss.⁊ differt prima expositio a secunda quia in prima sit expressa mentio de promissore in secunda nõ secundum Ange.in voce adde quod etiã differt in alio.quia secundum primam expositionem illa verba quasi ex ipsius vi tota sumpta sunt de verbis conuentionis ⁊ dictio quasi notat veritatem ⁊ exponi debet pro vt.secundum autem secundam expositionem incipit respondere ibi quasi ⁊c. ❡In eadem gloss.ibi expone vt ibi quia stipulatio semel cõmissa amplius non committitur ad idem sed ad aliud diuersuꝫ sic ⁊ sic soluuntur sequentia contraria vt hic.❡In eadem gl.in fi. quia hic loquitur quando committitur ad aliud principaliter quod in obligatione non deuenit ibi vero ad illud quod principaliter in obligatione deuenit ideo amplius non committitur ⁊ de hac materia tangit hic Barto.⁊ Ange.qui in effectu cõcordant.licet Angel.per alia verba loquatur. Sed tu adde dictis ipsoruꝫ quod si pena est apposita loco interesse in casibus in quibus per commissionem stipulationis penalis primitiua non nouaretur.quod tunc pena toties committitur quoties contrafiet in eo quod interesse excedit penam per.l.si quis a socio.supra ꝓ socio.⁊.l.predia.de act.emp. quod inepte loquuntur. nam non est vera quod tunc pena sepius committatur.imo semel tantum potest committi argu.l.si ita quis.supra eo.⁊.l.si duo.§.j.si quis cau.Nec ob.d.l.si quis a socio.⁊.l.predia.quia non dicunt penã sepius committi.sed dicunt agi posse primitiua actione ad interesse si ipsa primitiua non est nouata.nam licet actum sit ad penam agi poterit ad interesse ⁊ primitiua quatenus excedit pe-4 nam.❡†Et conclude breuiter si queritur an stipulatio semel commissa amplius committatur: quia aut est commissa ad id quod principaliter deuenit in obligatione ⁊ amplius non committitur.l.si ita quis supra eo.l.venditor ex hereditate.supra de here.vel ac.ven.facit.l.boues.§.hoc sermone.de verborum signi. Si vera est commissa ad aliud.⁊ tunc aut est commissa ad penã aut ad interesse si ad penam non committitur amplius in dubio.secus si aliud sit actum vt quia apposita sit illa clausula qd̃ pena toties committatur quoties fuerit contrectatum.l.si duo §.j.cum ibi not.supra de arbi.⁊ hoc verum siue pena sit apposita loco contemptus siue loco interesse quicquid dicat hic Bart. ⁊ Ang.per ea que dixi supra.Si vero sit cõmissa ad interesse cõclude quod si est commissa ad interesse totale amplius nõ cõmittitur.secus si ad interesse particulare ita qd̃ secũda vice cõmittetur ad aliud interesse particulare vt colligitẽ ex.l.si ꝓcurator que est.l.magistra i hac mã.§.rẽ ra.ha.⁊ hoc itellige verũ sine cõmittaẽ ad iteresse.ex.l.dispõne iuxta.l.stipulatiões nõ diuidũẽ ver.

[a] ❡Itẽ adde dictis.Ad. de paul.de castr.qꝛ trãsit cum deci.Bart.

cellus supra. e. siue ex expressa conuentione. vt qz quis stipulatus fuerit interesse si contrafiat. nam tūc videtur eadem ratio ar. l. non recte. C. de fideius. et. l. cū quis. supra si cer. pet. Et sic dz esse eadem dispositio. l. a titio. supra eo. Et intelligo quando simpliciter est cōmissuz interesse si cōtrafiet. Si vero esset pmissa certa quantitas loco interesse tunc idē dicendum quod supra in pena cum eadem sit ratio ex quo certa quantitas esset expressata.

¶ Item aduerte quia hic doc. tractant tria dubia. Primuz est an stipulatio negatiue concepta sit personalis ita q̄ nō trāseat ad heredes si non sit facta mētio de eis. Secundū est an stipulatio facti affirmatiue concepta transeat ad heredes stipulatoris Tertiū est an stipulatio facti affirmatiue cōcepta trāseat ad heredes seu in heredes pmissoris. 5 †Circa primū de q̄ hic tetigit gl. in verbo heredis caput attēde qz gl. videtur voluisse q̄ sic. ꝛ idē glos. in. l. si ita stipuler. supra eo. Pe. cōtra per. l. q in futurū. §. si ex altera. supra de pactis cōclude in istis opi. omniū qō stipulatio facti negatiue cōcepta trāsit ad heredes i casib⁹ infrascriptis primus est si precedit cōtractus de cuius natura tenet heres per l. inter stipulantē cū ibi no. in principio supra eo. et. l. emptorē i fi. supra de actio. emp. Secūdus est qn̄ licet talis cōtractus non pcedat tamē talis stipulatio nō affert ꝯmodū nisi trāseat ad heredes: qz tūc transit. l. si ita stipuler. supra eo. Nā ibi si stipulator decedit ante rei collectā vindemiā nullū commoduz haberet ex stipulatione de qua ibi nisi transeat ad heredes. Alias aūt si afferat cōmodū ꝛ extra istos duos casus nō transit ad heredē nisi fiat mentio de ipso secundum Pe. per. l. ij. §. itē si in facto. supra eo. et per. d. l. qui in futurum. §. si altera. ꝛ per. l. iuris gētiū. §. pactorum. supra de pac. ꝛ hoc secundū Pe. sed secundū Jaco. but. videtur addendus esse tertius casus vt per eū notatur in. d. l. iuris gentium. §. pactorum. s. quādo persona adijcit verbo obligatiuo et non executiuo. nam tunc etiam transit dato qō nō sum⁹ in aliquo de casibus predictis per. d. §. pactorū. in secūdo respō. secus si adijciatur persona verbo executiuo: quia tunc pactū et stipulatio cēsentur personalia. et ita intelligantur iura allegata per Pe. Sed secūdum Bar. addendus est quartus casus: quia idē regulariter si persona adijciatur verbo executiuo. vt sic etiā tunc regulariter transeat ad heredes per. l. non solū. §. tale. ꝛ. §. se. supra de lib. leg. et. l. si quis in testamēto. eo. tit. et. l. stipulatio in principio. ver. sed et si se. supra eo. et. l. in illa stipulatiōe per te non fieri. supra eo. Fallit hoc vltimū secundum eum in tribus casibus. primus est si persona tertij adijciat verbo executiuo. l. et heredi. §. nos autem. de pac. nam tunc est personale pactū vel stipulatio. et non porrigitur ad aliū nisi aliud sit actum. facit. d. l. stipulatio. §. hi autem. ver. cum vero. supra eo. ¶ Secundo fallit si adijciatur persona stipulatoris vel paciscētis verbo executiuo et si est talis qui nō potest habere heredem vt seruus vel filiusfa mi. secundū ista tempora vt in. l. acquiritur. §. j. iuncta. l. et heredi. in prin. de pac. est enim tunc promissio personalis vt ibi. Fallit tertio quādo persona stipulatoris adijcitur verbo executiuo et est talis que potest habere heredem. sed adijcitur cū dictione taxatiua. puta tantum solū vel simi. nam tunc est pactum personale. et similiter stipulatio per. l. non soluz. §. tale. de lib. leg. alias secus per. l. stipulatio. in prin. supra eo. cum alijs supra allega. et ar. a contrario sensu. d. §. tale. et secūdum hoc in. d. l. qui in futurum. §. j. debet subaudiri dictio tantū licet non ponatur iu text. qō etiā tenebat Franci. accur. et Jaco. de bel. idē si ex alijs coniecturis posset apparere de mente. ar. d. §. pactorū. ꝛ cum Bar. cōcor. Ang. hic sed aduerte quia hec opi. Bar. ꝛ Ang. videtur destruere tex. in. l. qui in futuruz. §. j. ꝛ nimis diuinat contra illum vnde cum facili iurisconsul. potuisset apponere dictionē taxatiuam. ex quo ergo illud non fecit non est necessario intelligendū qō expresse fuerit posita. ar. l. j. §. finautē a deficientis. C. de cadu. tol. et. c. ad audientiam. de deci. et quia in dubio standū est verbis legis nō aliter. de lega. iij. Et sic videtur q̄ melior sit opi. Jaco. bu. et Guli. per illum tex. pro hoc facit tex. iste a sensu contrario. et. l. ij. Item si in facto. supra eo. Et hanc opi. videtur etiā sensisse Bar. i. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ꝛ ibi tetigi supra. e. Nō ob. l. non solum. §. tale. et. d. l. si quis in testamento. quia potes respondere qō illud procedit in vltimis voluntatibus in quib⁹ latior sit interpretatio. l. in testamentis de regu. iur. et qz in dubio non est arguendū a contractibus iuxta no. per Cy. in. l. euz qui chirographum et per doc. in. l. fi. C. de leg. vel secundo potes dicere qō ibi ideo qz cū vltima voluntas fiat inter absentes et nō loquendo cum illo cui vult facere legatū persona tunc videtur adiecta potius ad demonstrandū q̄ ad limitandum ex quo nō reperitur expressata in verbis dispositiuis que ratio cessat in contractu. vñ forte potest dici q̄ si testator adijceret q̄ mihi a titio debetur ab ipso titio peti nolo q̄ hoc casu forte possit peti abhe rede titij. Non enim dicta iura ponūt casum istū. sed quādo dicitur quod a titio debetur peti nolo quo casu posset intelligi. s. ab ipso titio nec ab herede. precedens tamē solutio videtur tutior et verior. non obstat. d. l. stipulatio ista. in prin. qz ibi litera habetur diuersimode. nā si habetur ibi. sed se obligat illa. l. nihil facit ad propositum que litera videtur esse magna de mente text. ibi. sed si habetur. sed si se tunc potes dicere qō ibi loqtur in stipulatione habere licere que habet diuersam naturā ab alijs stipulationibus prout ibi notatur in ea. l. nā etiam non continet merum factum. imo etiam continet ius vt ead. l. §. j. et. §. hi qui versi. sed videtur ꝛc. Nos autem loquimur in stipulatione etiā meri facti. facit quod notatur in simi. in. l. apud iulia. §. j. de leg. primo. et. l. penulti. de serui. le. Item non obstat. l. in illa stipulatione per te non fieri. quia videtur quod debet intelligi quādo precedit contractus de cuius natura transibat ad heredem patet ex eo quod ibi dicit quod intelligitur pmisisse se curatuꝝ qō alias non esset iuxta notata in. l. inter stipulantē. §. j. versi. sed qui spondet supra. e. hoc etiam indicat litera ibi seqūēs propter dictionem item. arg. l. in repetendis. de leg. iij. Nec obstat qō in casu ibi sequenti precedebat contract⁹ de cuius natura trāsibat ad heredem. quia potest dici qō ibi stipulatio non continet meꝝ factum negatiuum. imo etiam videtur habere admixtam quādam concessionem facti affirmatiue fiendi per stipulatorē. ideo tunc promissor et eius heres tenentur ne heredi sit licitū infringere concessionē factam per defunctum. arg. l. cum vir. supra de vsuc. Hic autem nos loquimur quando stipulatio vel pactū cōtinet merum factū negatiuum. ¶ Et per predicta videtur quod de iure defensari possit opi. Jac. but. et Gul. licet forte opi. Barto. propter eius autoritatem seruaretur in practica. ¶ Et attende quia secunda opinio Jaco. but. et Gul. quam ponunt in. l. iuris gē. §. pactorū. supra de pactis. si persona adijcitur verbo executiuo ex parte vtriusq̄ contrahentis ꝛ vtriusq̄ parte dispositio erit personalis. Si autem ex parte alterius tantum ponatur ex illius parte tantum erit personalis vt colligi potest in. d. l. q in futurum. §. primo. 6 ¶ †Circa secundum videlicet quando est stipulatio facti affirmatiui et dubitatur an trāseat ad heredes stipulatoris. attende primo quia videtur questio intelligenda quando est factum explicandum per stipulatorem. et hoc casu conclude quod contra heredes promissoris transit stipulatio. ad heredes autem stipulatoris non transit si precedit contractus de cuius natura est vt non transeat. l. stipulatio ista. §. si qs ita. supra eodem. Et ibi patet exemplum et idem videtur si talis contractus non precedat si tale factum sui natura censendū sit personale vt ibi etiam patet intelligendo illum text. simpliciter. Alias autem transit stipulatio ad heredes stipulatoris per d. l. si pactum. de probatio. ꝛ. d. l. veteris. C. de contrahen. et committen. stipula. facit. l. qui rome. §. flauius. supra eod. et. l. stipulatio ista. §. sicut autem. ꝺm Pe. Cy. ꝛ Bar. Sed aduerte quia in hoc vltimo videtur casus cōtra eos in. l. apud iul. §. si quis alicui supra de leg. primo. Et bene facit qō notatur in. l. penul. de serui. leg. per Bar. vbi in vltima voluntate que est fauorabilior si testator concedat facultatem alicuius facti explicandi per legatariū concessio intelligitur esse personalis. et sic multo fortius idē debet dici in contractibus in quibus fit strictior interpretatio secūdum notata in. l. in testamentis. infra de regu. iur. Et sic videtur q̄ si stipulor mihi ire agere licere per fundū tuū ad fundū meū qō nō transeat ista stipulatio ad heredem meum nisi forte quatenus esset cōmissa ad interesse propter impedimentum factum in personam mei. pro hoc. l. ij. §. item si in facto. ver. contra autē. a contrario sensu supra eo. Hoc etiam videtur sensisse Bar. in. d. l. stipulatio ista. §. si quis ita. supra eo. Et secundum hoc videret q̄ d. l. veteris. esset limitāda ad casus de quibus dicetur in se. articulo. vel forte posset dici qō secūdum ista tempora stipulatio predicta nō transibat ad heredem ex quo non erat facta mentio. sz hodie secus per. d. l. veteris. ꝛ hoc forte voluit litera ibi dum dixit ibi veteris iuris ambiguitates. ꝛ ꝺm hoc posset esse dubium nunquid. d. §. si quis alicui. hodie esset correctus nisi dicas q̄ loquitur in vltimis voluntatibus non in contractibus ꝛ q̄ p idētitatem vel maioritatem rationis non est fienda correctio vt notatur in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccle. Aduerte tamē quia de iure antiquo ante dictam. l. veteris. nō habebam⁹ bene declaratum an dicta stipulatio transiret ad heredes lz videretur secūdum mētē iuris antiqui dicendū fuisse potius q̄ trāseat quā qō nō trāseat. nec obstat. d. l. si pactum. ꝛ. d. §. flauius. et. d. §. sicut autem. qz in alijs casibus loquunt. et hec sufficiant de secundo articulo. 7 ¶ †Circa tertium articuluz an stipulatio facti affirmatiui transeat ad heredes seu contra heredes promissoris. attende primo quia ista. q. videtur intelligenda quando factū ipsum est explicandum per promissorem ꝛ conclude q̄ si pactum coheret persone promissoris nō transit ad eius heredem licet ad heredes stipulatoris sic vt. l. centesimis. §. j. supra eo. ꝛ facit. l. j. §. ne autē. C. de cadu. tollē. Idem si coheret persone pmissoris ꝛ stipulatoris vt opere obsequiales. nam tunc nō transit ad heredes stipulatoris nec similiter cōtra heredes promissoris nisi cōmissa sit stipulatio ad interesse: qz tunc respectu interesse transiret vt. l. a duob⁹ de ope. lib. ꝛ. l. fabriles. in fi. et. l. opere in rerū. eo. ti. Et hic casus melius

melius adaptatur huic articulo quã p̃cedenti licet Bar. ipsum sub precedenti posuerit. interdum vero factum nõ coheret persone vt si stipulor domũ fieri vel librũ scribi vel fossam fodi quo casu magis habetur respectus ad ipsum corpus quod resultat ex facto quã ad ipsum factũ. ⁊ propter hoc forte potest dici non coherere persone ⁊ hoc casu cõclude qd si stipulatio est collata in tẽpus mortis vel post mortẽ transit ad heredem: quia talis videt̃ fuisse mens contrahentium conferendo in dictum tempus. l. fi. e. ti. aut nõ est collata stipulatio in tempus mortis. ⁊ tũc si factũ non respicit industriam persone tunc transit ad heredem. d. l. veteris exẽplum potest poni quando de mente partium cõstat qd nõ est electa industria ex expressa declaratione vel ex natura facti quod nõ requirit industriam puta fossam fodi. † Si vero factum respicit industriã persone nõ transit ad heredes. l. inter artifices. §. j. de solu. quia tunc videtur coherere p̃sone nisi obligatio esset contracta ad interesse vt. d. l. a duobus. ⁊ intellige qd nõ transit ad heredes promissoris: sꝫ stipulatoris cum respectu ipsi᷒ stipulatoris nõ sit ratio quare transire nõ debet. ⁊ hoc quãdo cõstat electam industriam. si vero dubitatur an sit electa industria vel non remittunt doc. ad. l. inter artifices. vbi videtur cõcludi qd in dubio videatur electa industria nisi qualitas p̃sone cõmittentis repugnet ar. l. continuus. §. cum quis. ĩ. eo. ti. ⁊. l. fideicommissa. §. fi. de leg. iij. exẽplum si promitteret tibi scribere librũ nesciens scribere: vel domũ fabricare nesciens id facere p̃ notata in d. §. cum quis. adde quia idem videretur si qualitas facti idem suadeat vt quia sit tale in quo non versetur industria. exẽpluꝫ in facto fossam fodi. vt supra tetigi ⁊ s̃m predicta videretur qd si stipulor domũ fieri vel librum scribi per scientem domũ facere ⁊ librũ scribere qd in dubio nõ transeat stipulatio cõtra heredes promissoris nisi cõmissa fuerit ad interesse propter morã. sed aduerte q꞉ contra hoc videtur facere generalitas illius. l. veteris. vnde Cy. ibi videtur dicere qd potest dici hodie per illã. l. stipulationẽ transire ad heredes promissoris. ⁊ sic hodie in dubio nõ est dicendũ qd videatur electa industrie cum reperiantur multi magistri qui eque bene scient edificare vnam domũ ⁊ similiter multi scriptores qui eque bñ scirent scribere eundẽ librũ. nec debet põderari rigorosa subtilitas quod aliud censeatur factum vni᷒ heredis aliud factum alterius ⁊ aliud factum vnius hominis vno tẽpore aliud factũ eiusdẽ in alio tẽpore iuxta. l. si nõ sortem. §. libertus. de cõdi. inde. nam hec rigorositas videt̃ tolli p̃ l. illam vt ibi sonat litera. Potes dicere qd si quis p̃misit factũ locando operas suas recurrendũ sit ad notata in. l. si vno. §. itẽ cum quidam. ff. locati. nã videtur qd heres non teneatur vt ibi fiet tamen remissio mercedis pro rata temporis vt ibi habetur. ⁊ hoc intellige nisi quatenus obligatio esset contracta ad interesse vt est dictum. Si vero promissio esset facta ex cã donationis videret̃ quod hoc casu hodie transeat stipulatio contra heredes p̃missoris ne alias liberalitas reddatur inutilis. ⁊ quia fiẽda est interpretatio vt dicta liberalitas potius habeat effectũ quã pereat facit. c. cum dilectus. de dona. ⁊ hoc etiã videtur sentire tex. ille in. d. l. veteris. Non enim videtur imputandum stipulatori si non stimulauit illum promissorem continue ex quo ex liberalitate fuit motus ar. l. cum in fundo. §. j. ff. de iure do. ¶ Itẽ aduerte q꞉ sentit Bar. quod si promissor promittit ire ad certũ locum censeatur promittere factum persone coherens p̃. d. l. centesimis. §. j. ff. e. Sed contrariũ videtur voluisse glo. in. l. j. §. ne aũt C. de cadu. tollen. vbi videtur velle quod nisi ponatur dictio taxatiua non sit factũ persone coherens potest dici quod attendẽda sit causa ex qua facta sit promissio. nam si sit facta ex causa ex qua impleri per alium etiam non intersit tunc nõ cẽseatur factũ persone coherens. exemplum si quis promisisset ire ad sanctum Jacobum pro anima mei parentis. nam tunc videtur nõ censeri coherens persone. nam videtur etiam qd heres teneatur si defunctus non impleuit promissa. ⁊ sic potest intelligi dicta glo. alias procederet dictum Bar.

Summarium.

1. ¶ Parentes pro filijs sponsalia contrahunt valida.
2. Sponsalia per parentes pro filijs contracta ipsos ad matrimonium non arctant.
3. Stipulatio cõtra bonos mores valet de rigore licet nõ de eq̃tate.
4. Matrimonia debent esse libera ab omni pena.
5. Repudium vnico casu tantum permittitur.
6. Pena qualiter ab arris differat.
7. Arre non debent excedere quantitatem dotis promisse.
8. Matrimonium spirituale an vitietur per dationem arrarum.
9. Dicta in prefationibus censentur repetita in dispositionibus.
10. Repetitio vitians fieri non debet.
11. Promitto verbum in scriptis redactum per stipulationem est intelligendum.

Titia. Stipulatio penalis inter sp̃osos ⁊ ei᷒ heredes interposita super sp̃õsalibus est ipso iure nulla. hoc dicit. ¶ † Not. q̃ parentes[a] possunt cõtrahere sp̃osalia pro filijs de quo in. c. j. ad fi. de despõ. impu. lib. vj. Ubi etiam quid iuris si p̃ aliũ cõtrahantur puta p̃ fratrem patruum vel extraneum de quo etiam in. c. j. de matri. contrac. contra inter. eccle. et in. c. ex parte. de resti. spo. nam videtur quod possit contrahi etiam per predictos tamẽ in hoc fit differentia an per patrem contrahatur. quo casu filius presens et tacens consentire videtur et idem si absens fuerit. et postea sciuerit et non contradixerit. an vero per alium quo casu non videtur consentire nisi expresse consentiat. et hanc partem tenet archi. post Innocen. in. d. c. j. de despon. impub. libe. vj. Dicens hanc opin. ibi approbatam. Hosti. et glo. ibi dicunt non esse fiẽdam differentiam inter patrem vel alium contrahentem sponsalia nomine alterius. sed pro archi. facit multuꝫ tex. ibi a sensu contrario. ¶ † Item nota quod sponsalia parentum non necessitant multum filios ad contrahendum matrimonium de q̃ in preal leg. capitulo. j. ad fin. ¶ Item nota quod stipulatio que est contra bonos mores videtur valere de mero rigore: sed obstare videtur exceptio de equitate nisi dicas hic intelligi de exceptiõe intentionis vel facti et doli mali vt notatur in. l. qui se debere. de condi. ob causam secundum Jac. de are. et Bart. ¶ † Item not. quod matrimonia seu contracta seu futura debent esse ab omni pena libera nec mirum quia debent plena libertate gaudere extra despon. c. veniens. vbi casus notat de illo qui inuentus cum muliere timore mortis coactus est cum illa contrahere. facit. c. accedens. de procu. et quod me. causa. l. si mulier. §. si dos. et quod ibi notatur. et extra quod me. causa. c. cum abbas. ¶ Ultimo adde predictis casuꝫ. c. de illis. de despon. impu. vbi decidit̃ quid iuris quãdo duo cõtrahũt sp̃õsalia quorũ vnus est pubes alius impubes. vel quando ambo impuberes. sed vnus prius p̃uenit ad pubertatẽ an debeat expectari impubes anteq̃ aliquo modo contrahat matrimonium de quo dicvt ibi. ¶ In glo. sup ver. obstatura. in fi. dic clarius qd aliud est inuitare quẽ ad nuptias spe premij qd est licitũ vt ibi aliud metu pene qd nõ licet vt hic. Nec obstat. l. ea que. supra de dona. inter vir. et vxo. Or magis dicebatur ibi lucrũ perdi q̃ dãnum pati ibi notat̃. Itẽ etiã non obstat si dicatur qd etiã spe lucri non liceat inuitari ad matrimoniũ per. l. si stipulatus. §. fi. supra eo. quia dic quod nõ licet spe premij percipiendi ab altero ex cõiugibus. sed ab alio tertio sic. qd intellige s̃m Ang. cũ libidinis causa emanat p̃missio ab altero coniuguꝫ alias etiam a abltero ex coniugibus posset aliter stipulari si matrimoniũ contraxerit per ea que ibi dicta fuerunt et per notata in. l. si volũtate. C. de dotis promis. ¶ In glo. sup ver. cõtrahenda. ibi q꞉ nõ interest pecuniariter. de hoc dicvt dicetur circa fi. glo. ¶ In eadem gloss. ibi exceptis arris et q̃ fit differentia inter arras et penã dicũt hic doc. et in. d. l. fin. despõ. et cano. in. c. gẽma. de spõ. ⁊ in. c. accedẽs. de p̃cu. de quo dicetur in glo. ¶ In eadem glo. ibi respondit non concludit ergo gl. vt patet ex sequentibus q̃ valebit dicta stipulatio licet dicat alios tenere contrarium. et per hoc videtur quod si titius p̃mittat se facturũ ⁊ curaturum sub pena qd titia cõsentiat in me qd valebit. ⁊ p̃ hoc facit. l. mulieri ⁊ titio cõiũctis. ll. alle. in glo. de cõdi. ⁊ demõ. Sed doc. dicũt hoc verũ nisi ille p̃mittẽs sit cõiunctus vel multũ amicus sp̃õse ita qd verisimiliter puella cõheret metu pene ne incidat ille in penã tũc nõ vꝫ p̃missio eadẽ ratione qua in patre ⁊ matre. ar. l. heres me᷒. §. fi. de cõdi. ⁊ demõ. cũ ibi no. Si aũt esset penitus extraneus: et tũc procedat gl. et ita possint concordari opi. de quibus per Jo. an. etiã in. d. c. gemma. sup gl. circa finẽ. Uñ dicit ibi Hostiẽ. qd si omnino extranei bona fide iter se faciãt sp̃õsionẽ seu p̃missionẽ qd tꝫ p̃missio. exẽplũ põit si duobus loquẽtibus de sp̃õsalibus extraneorũ vnus p̃mittat alteri decem si fiat ⁊ alter tantũdem si non fiat: q꞉ tenet promissio sicut sub qualibet conditione concepta. secus dicit Hosti. si sponsalia promittantur nomine mulieris addita pena. si non fiant quamuis nomine suo: quia tunc non tenet pena adiecta accessorie p̃ncipali quod esse debet liberũ et per hoc habes aliã limitationẽ ad glo. ¶ Itẽ aduerte quia per predicta nõ clare habes responsionem ad questiones formatas in glo. vnde p̃ declaratiõe glo. attende qd in terminis glo. p̃missio potest fieri nomine pene. vt quia stipulator abhorret ⁊ nollet fieri qd in cõuentione deuenit quandoq̃ fit p̃missio non nomine pene sed ad finem incitandi sub spe premij: vt quia p̃missor affectat fieri quod in cõditione deuenit. hoc premisso dic in primo casu glo. quando p̃mittis decem si illa nupserit si promissio fit nomine pene tenet p̃missio si es extraneus omnino nec es coniunctus nec amicus multũ mulieris ipsius ita qd verisimiliter non curabit de pena quã icurreres. alias esset secus vt p̃dixi. Si vero dicta p̃missio fieret ad incitandum matrimonium spe premij tunc videt̃ qd teneat. naꝫ sicut potest incitari mulier spe premij ad contrahẽdum matrimoniũ ita videt̃ qd tertius possit inuitari spe p̃mij vt suadeat

[a] ¶ Parẽtes. Addõ i simili q̃ m̃rimõniũ p̃ p̃curatorẽ q̃ ad loq̃lã cõhdẽ iõt non quo ad cõsensum et substãtiã. in. c. fi. de p̃cu. i vj. bal. in. §. ne autẽ. C. dõ cadu. toll. ⁊ ibi aliqua tetigi i lectura mea valẽtina incepta i l. muli erem õ ritu nupbar. in. l. excusare de excu. tuto.

mulieri matrimonium fieri.et sic isto casu nō esset vis an ipse stipulator esset omnino extraneus vel non.secundo vero casu glo. quando promittit decem si illa non nupserit illi conclude qđ si promissio fit nomine pene.vt quia stipulator vellet et effecta matrimoniū fieri nō tenet promissio saluo nisi promissor sit omnino extraneus et nullo modo est amicus vel cōiunctus mulieris. Si vero fiat ad incitandum vt sequatur quod in conditione deuenit:vt qꝛ promissor id affectat tunc hoc casu scđm iura digestorum secundum que reprobatur conditio inducens viduitatē nō teneret promissio si stipulator erat amicus multum vel coniūctꝰ ita qđ verisimiliter potuisset inducere mulierē ad nubēdū.aľs teneret stipulatio.hodie forte teneret indistincte etiā si alias eēt coniunctus ipse stipulator per aut.cui relictū.C.de indic.vi.tol. vbi hodie non reijcitur conditio inducēs viduitatē.¶In tertia vero.q.glo.quando fit promissio si illa repudiauerit illū cōclude quod si fiat promissio sub pene nomine non valet ꝑ hanc l.et simi.verum est tamen qđ olim secundū ista tempora digestorum permittebatur repudium inter coniuges.l.j.et per totū.ff. de repu.hodie vero secundū iura.C.permittitur solum in casibꝰ

5 de quibus in.l.ex consensu.C.de repu.†Secundum autē.l.euāgelicam et ius cano.quod in hoc preualet iuri ciuili cum simꝰ in spiritualibꝰ iuxta notata per glo.in.§.fi.isti.de gradi.ꝛ de re iudica.c.ij.lib.vj.Nullo mō est permissum repudiū saluo nisi causa fornicationis quo casu permissum est ad separationē thori dūmodo fiat auto.ecclesie.vt in.c.ij.de coniu.lepro.ꝛ in.c.porro.de diuor.et in.c.tue.de procur.Non autē quo ad vinculū.et iō non posset vnus altero viuente cū alia persona contrahere vt patet i dictis iuribus vel nisi fortasse matrimoniū fuisset nullū propter impedimentū canonicū quo casu non est proprie diuortiū vel repudium cum priuatio presupponat habitum.l.x.supra eo.vnde dicitur potius declarari nullū de quo in.l.diuortio.et ibi gl.de neg.gest.Si autem fieret dicta promissio ad incitandū diuortiū tunc etiam non valeret tanquam sub turpi cōditiōe et cōsequēter impossibili.de iure.l.reprehendenda.C.de insti.et substi.sub condi.fac.iuncta.l.impossibilis.supra eo.Posset tamē et tertiꝰ casus considerari.s.quando non esset facta ꝓmissio nomine pene nec ad incitandum repudium.sed quasi sub quanis alia cōditione si aliquo casu contingat ipsum repudium.et tūc forte hoc casu posset valere promissio.et tunc possit saluari ista gl.¶An autem in dubio presumi debeat promissionē factā nomine pene vel ad incitandum vt fiat id quod in conditione deducit.vel vt sit simplex dispositio conditionalis.dic hoc perpendendū ex circunstantijs et ex precedentibus et ex sequentibus et ex qualitatibus personarū.a r.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.et.d.l.heres meus.§.fi.supra de condi.et demon.Satis tamen forte posset dici qđ si precedat conuentio.vt quia promittat quis se facturū et curaturum qđ in conditione deuenit.et si non fiat ꝓmittat decē tunc videtur facta promissio nomine pene.si autē nulla precedit conuentio tunc si fit promissio ꝯditionalis inter extraneos omni modo videatur facta tanꝗ sub simplici conditione.Ubi autē non essent omnino extranei sed coniuncti vel multum amici cōtrahere debentium sponsalia seu matrimonium tūc esset ꝯsiderandum an verisimiliter pars mulieris haberet effectū ad spōsalia vel matrimonium an vero econtra.nā ex hoc ꝑpendi verisimiliter poterit qua de causa fuerit facta promissio.et attende bene quia glo.hic forte voluit quod supra dixi.s.qđ in dubio qñ nulla precedat conuentio et fit promissio inter omnino extraneos qđ intelligatur fieri ꝓmissio sicut sub alia simplici cōditiōe.¶In eadē glo.ibi vt sic ipsum sit principale.hoc ideo dixit glo.quia cū arra consistat in datione manuali.l.fi.de sponsa.nō prodest dici qđ tūc pignus detur ꝓ accessorio arrarū.sed bene pōt dici dari vt sit accessoriū matrimonij vt sequitur in glo.tenet ergo datio pignoris siue det dicēdo do istud pignus ꝓ arris siue dicat trado istud pignus ꝓ obseruatiōe matrimonij.et hec est cōmunis opi.per.d.l.j.hic alleg.qđ tenuit Jnno.in.c.gēma.de spon.Jo. tamen an.dicit posse distingui quantitatē et valorē pignoris vt infra tangetur de arra vt si forte sit pignus magni valoris īspecta qualitate personarum hoc casu non teneat sicut nec arra nec pena de qua infra dicet.Bar.vero dicit gl.verā quādo pignora dantur realiter et consistunt in quantitate quasi velit qđ secꝰ si sola conuentione pignus contrahatur.et hoc etiā tenuit Joā. and.et videtur fuisse opi.Jaco.de are.vt patet ex not.per Joā. and.in.d.c.gēma.et pro hoc facit:qꝛ eadem est ratio que in pena ex quo non interuenit traditio.nam et de facili talia pignora fierent sicut et ꝓmissio pene.¶Itē innuit Bar.secꝰ esse si pignus cōsistat in specie lꝫ actualiter tradatur quasi velit quod arra nō possit consistere in specie sed hoc non puto verū vt infra dicetur. ¶Quid autem si dicatur do tibi istud pignus pro pena si cōtingat per me stare matrimonium non fieri.nō tamen ꝑcedit alia promissio pene an valeat patebit ex infra dicendis.¶In eadē glo.ibi forte valet ad interesse.idem notatur in.l.ij.§.alle.Sed cōtrarium notatur in.l.si stipuler.§.eo.Sed communiter tenetur glo.contraria.per hunc tex.qui dicit quod valet promissio tanꝗ contra bonos mores licet aliqui distinguant an velim agere ad interesse quod cōsistat in damno:an vero ad interesse quod cōsistat in lucro.vt in primo casu possim:secūdo nō.qđ sequit Dy.sꝫ communiter hoc nō tenetur.secundum Pe.Jac.de are ꝛ Bar. et idem Joan.and.in.d.c.gemma.et hoc per tex.istū qui vt dixi simpliciter innuit eam inualidam et contra bonos mores.et qꝛ aliter agi posset ad penam si pena esset apposita saltem quatenꝰ interest.quod tamen.l.indistincte vetat in.l.fin.C.de spō.de quo per Cy.in.l.j.C.de sponsa.Et pro predictis etiā faciat quia imputet sibi ille qui scit vel scire debuit stipulationem inualidā si pretextu stipulationis aliquas expensas fecit ex quibus postea sequitur damnum non secuto matrimonio.Bar.tamen hic subdit quod si ille qui matrimonium non contraxit dolum cōmisisset ad finem vt damnificaret illum qui fecisset expensas.qđ tunc

6 teneretur actione de dolo ad interesse.¶†Ex predictis gloss.restat videre que sit differentia inter penam et arras et que sit inter eas diuersitatis ratio.Bernar.in.c.gemma.de sponsa.videtur dicere quod nulla sit differentia secundum canones ꝛ qđ secundum canones non poterit peti arra sicut nec peti potest pena.Et sic recitat hic Bar.Sed tu dic quod idem Bernar.videtur notare contrarium in cap.accedens.de procurato.Unde ne videatur sibi ipsi contrarius dixit Joan.andre.in.d.c.gemma debere intelligi Bernar.allegando dixisse illud quod dicit in.c. gemma.vnde Jnno.ibi et cano.et similiter omnes legiste dicūt differentiam esse inter penam et arras.quia arre consistūt in datione actuali.l.fi.C.de spon.sed pena consistit in promissiōe.ꝛ ex hoc videt resultare ratio diuersitatis:qꝛ de facili quis promittit magnam penam que consistit in solo verbo.sed nō de facili dat magnas arras.ꝛ ideo non sic de facili ipeditur libertas matrimonij per ipsas arras et ex hac ratione videt qđ si pena respectu personarum est parua ita quod verisimiliter libertas matrimonij nō impediretur tūc valet ꝛ similiter si arre sint ita magne ꝙ verisimiliter libertas matrimonij ipediret tūc nō vꝫ vt et de facto dicit Jo.and.se vidisse arras datas in magna quātitate qꝛ in quātitate quatuor.M.flor.et secūdū hoc.ll.que fecerūt differentiā inter arras et penam cōsiderauerūt frequētiam sicut notatur in fi.in.l.si seruū.in ver.si vero.alienus.j.e.et hanc opi.sequtur Ja.de ra.Pe.et Cy.i.d.l.fi.C.de spō.et Jo.an.in.d.c.gēma sed Bar.tenet indistincte penā non valere etiā si in maiori quātitate consistat per istā.l.que simpliciter loquitur.et.l.ita stipulatus.j.eo.et.l.fi.C.de spon.ad fi.dum videtur precise loqui dicēdo qđ quicquid sit extra diffinitionem ipsius.l.nō valet ꝑ.l.neqꝫ cum sua glo.de nup.que videtur exemplificare de quantitate.ex.que sui natura est modica quantitas et hec opi.de iure videt verior quā videtur sequi Ang.hic licet non insistat.moueor principaliter per.d.l.fi.de sponsa.ad fi.vbi expresse dicit ꝙ si extra diffinitionē illius.l.cautio stipulationis pene sit interposita nō valeat vnde non est nostrum illā.l.restringere que sic vniuersaliter et precise loquitur ar.l.prosperit.qui et a quibus.nō enim debet fieri restrictio ex quo non sumus in casibus de quibus per Bar. in.l.omnes populi.de insti.ꝛ iure.in materia interꝑtatiōis statutorum vbi concludit ꝙ licet fieri debeat restrictio attēta mente et ratione.l.qñ aliquis indebite dānum pateretur vel indebite admitteretur ad lucrū tamen non fit quando quis indebite ꝑderet lucrum.nam certe in proposito ille qui non potest petere penam videtur tractare de lucro perdendo indebite ex quo non stat per eum.et ideo ex quo illa lege sic precise et vniuersaliter loquitur inherendum est verbis illius.l.et indistincte intelligendo licet alia opinio videatur equior.Et ex predictis patet quod differentia remanet inter arras et penam.que dicta est superiꝰ. et ratio differentie potuit esse supradicta tamen propter dictam rationem non est nostrum recedere a verbis.d.l.fina.de sponsa. in fi.et ideo conclude quod pena indistincte non valet sed arre sic.¶Sed hic occurrit dubium videlicet si dicat do tibi ista.c.ꝑ pena si contingat matrimonium non cōtrahi nec precedit alia ꝓmissio pene.nā si dictū esset do tibi ista.c.pro arris clarum est qđ valeret per.d.l.fi.sed an teneat hoc casu videt ꝙ nō ex quo pena cōuentionalis improbatur ꝛ imputādū videt parti que viā incongruam elegit ar.l.fi.§.sed qꝛ quidam.C.de iure deli.in cōtrariū videt:qꝛ non videt curandū de nominibus arg.l.j.ꝛ.ij.C. cōmunia de leg.ꝛ.l.ij.ad fi.C.de consti.pecu.ꝛ forte hec pars vera.nec ob.d.l.fi.qꝛ loqui videt quādo pena cōsistit in ꝓmissione. nō autē quādo in datione.vnde dicit ibi litera cautio stipulationis pene.ꝛ ideo cū eadē sit ratio hoc casu omnino qđ debeat valere sicut si datio facta esset pro arra nec verba illius.l.resistere videantur.debeat ar.l.a titio.cū fi.§.eo.iuncta.d. l.ij.ad fi.C.de cōsti.pec.ꝛ ꝑ hoc patet soluta questio de qua.§.dixi vꝫ quid iuris sit si det pignus ꝓ pena si nō sequat matrimonium eo casu quo alia nō precedit ꝓmissio pene.cogitabis tū qꝛ nouū est.

7 ¶†Itē adde dictis Bart.q dicit qđ arre excedere non possunt quātitatē dotis ꝓmisse ꝛ vbi nō esset dos aliqua ꝓmissa nō posset

non posset excedere quantitatem descriptam in. l. iubemus. C. de repud. nam hoc nõ placet Ang. per. d. l. fin. C. de sponsali. que simpliciter concedit patestatem dãdi arras quascũq; et vult eas reddi duplicatas. vnde in distincte est intelligẽda. nã vba legis que sunt latissima non sunt restringenda. l. quicqd astringende. ff. eo. ꝛ. l. in fraudem. de testamento mi. et hoc etiam mihi placet et pro hoc allego quia in sponsalibus nulla pena imponitur arris non datis quod non est in matrimonio dissoluto nulla dote data. d. l. iubemus. ideo non mirum si tolleretur quod aliquando maior pena possit esse ipse arris datis. ¶ Item adde dictis Bar. qui dicit quod sufficit confessio arrarum contra confitentem per. l. publia. depo. nam hoc non placet Ange. et bene. nam cum hec confessio emanat inter prohibitos nisi interueniat act⁹ naturalis numerationis non sufficit confessio notatur per glo. in. l. assiduis. C. qui po. in pig. ha. et allegat. l. qui testamentum. ff. de proba. gl. tamen ibi facit contra eum. sed dic quod reprobatur per ipsummet Bar. in. l. si is qui. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ ideo cum in. d. l. fi. requiratur numeratio actualis ꝛ inualidetur quod fit extra diffinitionem illius. l. non debet sufficere dicta cõfessio. ꝑ hoc facit vltra allegata per eum. l. j. cuȝ ibi no. C. de suffr. ꝛ. l. per diuersas. cum ibi no. per glo. ꝛ Sar. C. man. ꝛ pro hoc etiam facit: quia de facili quis faceret confessionem cum consistat in solo verbo sicut et promissionem pene vel arrarum que non valet secundũ eum: cũ ergo sit eadem ratio idẽ ius debet dici. ar. l. illud ad. l. aquil. Nec ob. d. l. publia. quia loquitur in casu in quo non requiritur actualis traditio seu non emanat inter personas ꝓhibitas vel vbi non adesset presumptio fraudis hic sec⁹. ¶ Iteȝ adde dictis Bar. quia ipse dicit quod arra non potest consistere in specie etiam si actualiter tradatur. et sic in libro vel in fundo vel alia si. re. et hoc ex eo quia non recipit multiplicationem. l. luci⁹. §. impuberem. de le. ij. ꝛ ideo cum. d. l. fi. dicat debere reddi arras duplicatas non videtur quod habeat locum in specie. nã ista opi. non videtur vera per. l. ij. in princi. ff. vi bo. rap. vbi dicit ꝙ si quis rapuerit rem alterius punitur in quadruplum et tamen nemo dixerit quod si rapuerit speciem et non quantitateȝ quod dicta pena non habeat locum. et ideo in proposito cuȝ hic agatur de puniendo illum per quem remanet quo minus ꝯtrahatur matrimonium videtur quod si data sit species et ꝑ illum recipientem remaneat debet illã reddere et illius estimationeȝ ne alias transeat impunitus contra. l. ita vulneratus ad. l. aql. Nec ob. d. l. lucius. §. impuberem. de leg. ij. quia põt responderi duobus modis. primo quia illud ideo ne due cause lucratiue cõcurrant circa idem. l. menius. §. duobus. de lega. ij. que ratio hic cessat vel secũdo ideo illud quia ex quo testator aliqua disposuerat in quantitate et aliqua in specie dicendo qđ ea que ipse relinquit vult in duplũ prestari videtur velle ꝙ illa q̃ recipiunt multiplicationẽ prestent cũ hoc sonet verba. et sic nõ refert se ad species que non recipiunt multiplicationẽ. sed de mẽte. l. esse videt qđ soluatur estimatio pro duplo eo casu quo data esset species ꝑ arra ne alias trãseat ipunitus ille ꝑ quẽ remanet sicut in si. in

8 d. l. ij. vi bo. rap. ¶ † Itẽ tangit hic Bar. an sit licitũ in matrimonio spirituali aliquid dari nomine arrarũ de quo etiã tangit. l. titio. §. j. de cõdi. et demõ. et ꝑ cano. de simo. c. non satis. et aduerte quia de cõsilio esset vt omnino euitet vitiũ simonie ꝙ q̃n aliq ingrederet monasteriũ ꝙ nullũ penitus fiat pactũ seu cõuẽtio sed pure; et libere recipiatur demũ aliquid detur ꝓ alimẽtis seu intuitu elemosyne. ¶ Ultimo adde duo ad materiã hui⁹. l. primũ est ꝯctu spõsaliorũ si qs ꝓmittit factũ alienũ ex iuris intellectu ntelligit promittere se actuꝝ ꝛ curaturũ sicut consueuit dici in pretoriis stipulationibus. l. quoties la. ij. ff. eo. et probat in c. ex literis cũ ibi no. de sponsa. secũdum est quia licet filiafa. secũdum. ll. ciuiles nõ possit contrahere matrimoniũ sine patris cõsensu: et si aliter fiat non valeat vt ꝓbat insti. de nup. cum ibi no. per gl. tamen de iur. cano. solũ de honestate tenet requirere consilium seu consensum paternũ. et si sine ipso contrahat nihilominus vȝ matrimoniũ et qđ plus est agere potest cõtra patrẽ vt sibi dos cõstituatur. glo. est no. in. c. hoc sanctũ. xxxij. q. ij. ¶ Quid aũt si sponsalia de futuro sint iurata an possint dissolui per cõsensum partiũ ita ꝙ amodo absq; piurio cũ alio possit cõtrahi dic vt i. c. ij. de spõsa. vbi determinat qđ sic. ¶ An autem si altera pte inuita contrahat cũ alia matrimoniũ sit nullũ ꝓpter ꝑambulũ iuramentum dic vt in. d. c. ij. et. c. sicut ex literis. eodem ti. vbi determinatur qđ valet matrimonium. licet sic contrahens sit piurus et peccat etiam mortaliter vbi non interuenit iuramentum contrahens cũ alia non subsistente iusta causa dissoluendi spõsalia preambula de futuro vt dictis iuribus. et eo. tit. c. requisiuit. ꝛ c. pe. et sic patet ex ꝑdictis qđ actus qui fit cõtra iuramẽtũ vȝ de quo ꝑ Inno. et Ioã. an. in. c. dilecto. de ꝑbẽ. et in. c. ij. de iureiur. li. vj. vbi glo. videtur esse contraria de quo tangetur in. l. si quis pro eo. ff. de fideius.

Idem respondit. Que in prefatiõibus dicunt in stipulationib⁹ intelligant repetita dũmodo ex repetitione non reddatur stipulatio inutilis. h. d.

9 ¶ † No. ꝙ dicta in ꝑfationib⁹ intelligunt in dispositiõe repetita. Et intellige fm Ang. quando dispositio fit vno cõtextu alias secus: ipse tamẽ remittit ad notata per se in suis recollectis in. l. item qꝛ in fi. supra de pac. ꝛ per Bar. in. l. pacta nouissima. C. de pac. ꝛ in. l. si quis cũ aliter. supra eo. similiter econtra secundum eum. dicta in vltima parte dispositionis intelligũtur repetita in pri. seu in ipsius prima parte. vbi alias nõ tenet sine etiam petitione. allegat. l. vxorem. §. testamento. de leg. iij. supra sed melius facit. l. qui concubinã. §. cum in testamento eod. titu.

10 ¶ † Itẽ no. qđ repetitio fieri nõ debet vbi haberet vitiare similiter fieri nõ debet vbi sequeretur correctio vt est gl. no. ꝛ sing. in c. cupientes. §. qđ si per. xx. de elec. lib. vj. vbi eleganter dicit glos. per repetitiones vel subauditiones vel tacitos intellectus nõ debet induci correctio. facit quod' notauit glo. in. l. talis scriptura de lega. j. ꝛ qđ notauit Bart. in. l. pretor. §. edicta. ff. vi bo. rap. ꝛ qꝛ ista materia repetitionis discurritur ꝑ varios ꝛ multos cas⁹ ꝛ multas opi. recurre ad bonas remissiones quas ponit Bart. in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. eo. ¶ In gl. ibi per retẽtionem vel dic quod loquitur hic de his que ponuntur in ꝑfationibus. i. in his ad que partes deueniunt anteq̃ fiat cõtractus seu stipulatio. l. item quia. de pactis. ibi vero loquitur in his que dicuntur in anteriori parte contractus an intelligantur in posterioribus repetita. Circa alia de quo in. §. grisogonus. ¶ In eadem gl. ibi. l. si binarum. aduerte qꝛ hec. l. ꝛ. l. si tibi liberũ. supra alleg. licet glossam alleget pro concordanti tamẽ facit cõtra hũc textum quia ibi in traditione nõ intelligitur seruitus repetita de qua dictum fuerat in ꝑfatione. Sed dic qđ ibi ex interuallo facta fuit traditio alias secus esset vt dictum est in fi. circa. l. per retentionem ꝛ hoc tenet hic Bar. Sed forte posset dici hoc verũ q̃n dictum fuisset in venditione qđ venditio fiebat ipsius dom⁹ cum hoc pacto quod ipsa seruitutem deberet ꝛ seruiret tali domui ipsius vendentis secus forte si dictũ esset cũ hoc pacto qđ liceat seruitutem imponere ipsi domui: qꝛ tunc aliud sit posse imponere ꝛ conuenire de imponẽdo. ꝛ aliud imponere sicut alicui aliud conuenire de cõtrahendo. ꝛ aliud contrahere vt notatur in. l. in bone fidei. de eo quod cer. lo. ꝛ per id quod notatur in. c. pe. de elec. lib. vj. etiã si incontinenti sequeretur traditio nõ videbitur seruitus imposita. sed potius ex errore omissa per dictas. ll. que sic videntur legitime posse intelligi cũ indistincte loquãtur. ꝛ sic ex predictis patet qđ eo ipso quod factũ est aliud quam fuerit actum in prefatione presumi videtur error. d. l. si binarum ꝛ. l. si tibi liberũ. ff. de condi. in. l. sed ꝛ si me putem. ꝛ idẽ videtur in vltimis voluntatibus. l. quoties. in prin. §. j. ꝛ. ij. de her. insti. Et secundũ hoc videtur quod si quis velit concludere quod aliquid videatur actuȝ debet duo ꝓbare vȝ in ꝑfationibus id esse actum ꝛ contractũ esse factũ. ff. modicum tempus vt patet ex tex. isto iunctis predictis. Si aũt vult probare errorem sufficit soluȝ probare in prefationibus esse dictũ. ꝛ postea omissum. ꝛ hec vera nisi repetitio vitiaret vt hic dicitur ꝛ nisi ĩter alias personas ar. l. in repetendis. cũ ibi no. de lega. iij. ꝛ sic transit in effectu hic Bar. Sed aduerte: quia fortiter facit contra cũ inquantũ dicit quod si ex interuallo sequitur actus presumitur error. nam videtur quod potius presumi debeat recessum esse a prefatione casus videtur in terminis secundum vnum intellec. in. l. cũ in plures. §. locator horrei. supra loca. ꝛ hoc ipse videtur notare in. l. pacta nouissima. ff. de pac. cogitabis quid dicendum. Tu potes dicere quãdo in contractu apponitur conuẽtio ex qua quesitum est ius contrahenti aliquid faciendi. ꝛ tunc nõ videtur ab illo dubio recedi ꝑ actum q postea fiat etiã ex interuallo ex eo qꝛ alias insurgeret quedam quasi donatio. arg. l. si mulier. de condi. ob cãm ꝛ qđ not. in. l. si quis delegauerit infra de noua. quod nõ est in dubio presumendũ ar. l. cum de indebito. ff. de ꝓba. ei ita intelliguntur dicte. ll. si tibi liberum. ꝛ. l. si binarum. quandoq; vero nõ apponitur in contractu cõuentio. sed in prefatione añ ipsum contractum. ꝛ tunc est proprie hec materia huius. §. quo casu aduerte: qꝛ aut talis conuentio tendit ad tollendã obligationem aut ad limitandã si tendit ad tollendam tunc si fuit simplex conuentio impediet effectum actus seu cõtractus subsequentis si se quat incõtinenti. secus si ex interuallo vt in. §. locator horrei secũdũ vnũ intellec. lȝ. d. §. habeat plures intellec. vt ibi notat. ꝛ in. l. pacta nouissima. C. de pac. ꝛ in. l. nõ solũ. §. morte. de oper. no. nũcia. circa articulũ ꝓtestatiõis declaratorie ꝑ Bar. ꝛ sit rõ ꝑdictorum: quia tunc videtur fuisse ꝓtestatio contraria facto. ideo tollitur per actum contrarium ex interuallo secus si incontinenti ex quo vtraq; pars consensit ar. l. nam ad ea. ff. de condi. ꝛ demon. si vero talis conuentio seu protestatio concernat etiam futuruȝ tũc impedietur effectus actus seu ꝯtractus postea subsecuti etiã si ex interuallo fiat eo quia tunc videtur talis act⁹ ex errore emanasse cum verisimiliter non debuisset emanare si pars fuisset memor preãbule conuentionis. nam videtur in effectu fuisse mens partis conuentionẽ facientis qđ nullo modo intendebat facere

actum ad cuius obligationem tollendam tendebat conuētio in casu in quo faceret φ nō intendebat illud facere animo se obligādi. et sic si ex interuallo fecit ex errore fecisse videtur. ar. d. l. si tibi liberū. et. l. sed si me patem. §. j. secundo casu qn̄ conuentio preambula posita in prefatione tendit ad limitādū. dic aut tēdit ad limitandū tale quid quod inducit diuersitatem in qualitate obligationis. exemplum in. l. j. §. si quis simpliciter. s. eo. et. l. ita stipulatus. et tunc idem dicendum quod in proximo precedenti casu vt probatur in. d. l. ita stipulatus. cum ibi no. aut non tendit ad limitandum tale quid quod inducat diuersitatem in qualitate et substantia obligationis exemplum colligi potest ex. d. l. si binarum. si conuentio de qua ibi fuisset apposita in prefatione. tunc si incōtinenti sequitur actus videtur repetita vt hic: quod intellige vt. s. dixi secus si ex interuallo ar. l. nam ad ea. de condi. et demon. et hoc quando simplex fuit conuentio. si vero expresse contineret etiam futurum. exemplum collige ex nota. per Bar. in. d. l. pacta nouissima. tunc videbitur repetita etiam si actus ex interuallo fiat non autem impedietur actus. ar. l. modestinus. ʃ. de sol. ⁊ ar. eius quod no. Bar. in. d. §. morte. circa protestationē declaratoriam in secundo membro ꝯsit ratio: quia hoc casu act⁹ sequens non adeo contradicere videtur protestationi ⁊ conuētioni preambule sicut in casibus precedentibus imo magis se compatitur cum illa. ideo aliud statuitur hic φ in supradictis casibus.

a ¶Promisit Addo Ang. hic q dicit se multas pecūias lucratū fuisse de isto casu quē no. et vide φ hic dicūtur in addi. ad Bar.

11 a

Idem respondet.

†Verbū promisit[a] redactū in scripturam intelligitur p stipulationem. hoc dicit. ¶Not. ex isto text. qđ si vnus mercator scripsit se debitorē titij in. M. aureis ex certa causa iusta que sibi restituere promisit qđ si nō reuocatur in dubiū ipsa scriptura an fuerit scripta manu illius presumitur illi promisisse p stipulationem. et per cōsequens presumitur etiam φ illi presenti facta fuerit promissio intelligēdo qđ presentia in dubio p̄sumat̄. put tenet hic Bar. et cum sequitur Ang. quod tamē an procedat patebit ex sequentibus. nam est questio an in dubio debeat p̄sumi presentia partium glo. qđ sic in. l. j. C. e. et ipsam hic sequit̄ Bar. et Ang. Et attēde qr ſm Ang. presumitur presentia quādo verbum promisi apponitur in literis. i. in apodissa. non autē si i epistola. et hoc tenuit vno anno: alio autē anno in voce dixit. idem si in epistola per. d. l. j. cū ibi no. vide gl. in. l. tutor. §. fi. ff. de vsur. et qđ habet̄ in. l. titius. s. de consti. pec. Sed aduerte qr opi. ista videt̄ destruere tex. istū qui conditionaliter loquitur. vnde cum iurisconsul. et Imperatoris sit proprie loqui et nō improprie vt dictum fuit in. l. decem. supra eo. vbi etiam p Bart. videtur φ a contrario sensu huius tex. et etiam illius. l. j. si non probat̄ p̄sentia non possit agi ex stipulatione. nam de facili potuisset iurisconsultus et Imperator hoc declarare si voluisset vnde in dubio inherendum est litere. l. non aliter. de leg. iij. potest dici pro concordia quod interdū emanat litera que sui natura fit inter absentes vt epistola. et hoc casu nō presumat̄ p̄sentia saluo nisi hoc exprimatur in verbis epistole: puta quia dicat cōfiteor me debere tibi. c. ex tali causa depositi que deposuisti penes me bononie dum ibi essem⁹ p̄sentes. et illa pmisi tibi reddere. et sic intelligatur gl. in dicta. l. j. vn̄ sec⁹ esset in fi in epistola diceret̄ cōfiteor me debere tibi. c. ex cā depositi q̄ pmitto tibi reddere. et ita itelligat̄ iste tex. interdū vero pmisit in scriptis que consueuit fieri inter presentes. vt in appodissa: ⁊ tunc in dubio intelligatur inter presentes argu. §. si scriptum. insti. de inuti. stip. cū ibi notatis. nec ob. qđ indistincte debeat presumi presentia quasi sit de solēnitate intrinseca. stipulatiōis ⁊ pmissiōis. l. j. s. eodē qr illud ver in dubio quādo ex natura actus nō insurgeret alia presumptio cōtraria. presumptio enim presumptione tollitur vt i. c. inter. et cū ibi notatis. de elec. et in. c. transmisse. qui filij sint legi. ⁊ in. l. fi. qđ me. causa. cū sua materia. ¶Quid autem si iudex condēnet reū simpliciter actori nec apparet ptes fuisse presentes an in dubio presumantur fuisse presentes vide spec. de sententia. §. vt autem ver. et nota secūdū quosdā. et. §. fi. ver. in summa. et qđ no. Imo. in. c. cum in iure peritus. de offi. delega. facit quod notat gl. in cle. literis. de pba. vbi remissiue etiā dicit an si dicat̄ i actis tutor ⁊ curator talis an presumendū sit ipm esse tutorē vel curatorem de quo in speculo de proba. §. fi. ver. sed pone iudex.

Idem respondit.

Paria sunt i stipulatiōe aliquid specificari vel pri⁹ facta specificatione subijci stipulationem et ideo vtrobiqz casu tot censent̄ stipulatiōes quot sunt res et effectū huius. §. collige ex his q̄ dicta fuerūt in. l. scire debemus. s. eo. ¶In gl. super verbo specialiter ibi vel non est absonū quasi velit qđ non est absonū idē repeti ex eo: quia hic multa alia sunt dicta. et ibi etiā multa alia adduntur in. d. l. nō est ergo conueniēs precise bis repeti in duabus. ll. que nil vltra dicant nisi qđ in altera earū cōtinetur. secus si quid aliud adijciat vt probatur in. l. ij. §. si quid autē. C. de ve. iur. enu. et. l. si qs prioris. C. de secundis nup. et facit qđ not. Io. an. in. c. significantibus: de li. obla.

Summarium.

1 Vsure debite ex stipulatione a quo cedāt tempore.
2 Expressio eorum que tacite insunt nullum producit effectum.
3 Relatiuum quis vel qui quando ⁊ qualiter conditionem importet.
4 Tempus modicum quod dicatur in iudicis arbitrio relinqtur.
5 Purgatio more ex interuallo admittitur.
6 Alienatione in certam personam probibita an censeatur phiberi translatio.
7 Alienatio facta in potentiorem dicitur si in ecclesiam alienetur.
8 Alienatione permissa an pmittatur alienatio vniuersali titulo.
9 Ciuis an possit facere heredem non allibratū stante statuto ⁊c.
10 Translatio dominij an impediatur per prohibitionem alienationis factam ab arbitro.
11 Venditione prohibita an cēseatur prohiberi quecūqz alienatio.
12 Oblatio pignoris an veniat in prohibitione venditionis.
31 Translatio que fit super vna causa agenti ad idem non obstat ex alia.

Si ita quis.

Verba qua die petiero nō denotant cōditionem sed magis admonitionē. hoc dicit. ¶Vel sic. 1 †Vsure que ex stipulatione debentur cedunt ex tempore promissionis non expectato die interpellationis. hoc dicit secundum Ange. ¶In tex. ibi dies. xxx. s. singulos quasi in effectu quolibet mēse voluerit certas vsuras dari forte. vj. denarios p libra. ¶2 †Not. ex isto tex. quod expressio eorū que insunt tacite nihil operatur facit. l. non recte. de fideius. de quo in. l. iij. de lega. j. ¶Item no. quod vbi sors debetur si vsure promittantur videtur promitti i dubio vt cedat earum dies a die stipulationis nisi aliud appareat. ¶Item no. quod hec dies qua petiero non intelligitur repetita in stipulatione vsurarum de quo per Bar. in. l. ita stipulatus. §. grisogonus. supra eo. et que sit ratio tāgitur in gloss. ij. et patet in primo notabili. ¶3 †Nota quod relatiuum quis vel q iūctum verbo futuri temporis licet faciat cōditionem. l. stichū qui meus erit. de leg. j. illam tamen facit secundario non principaliter sicut in dictiōe cū secus in dictiōe si. l. si titio. supra qn̄ dies lece. et hoc voluit quedā glo. parua. in. d. l. stichū qui meus erit. de quo per Bart. in. l. j. de conditio. ⁊ demō. Sz aduerte: qr lz istud dictū sit in se verū ⁊ sequat̄ Bar. ⁊ Ang. tñ nō colligit̄ hic qr cū hic adijciatur vbo importāti celeritatē solutionis ⁊ exactionis nullam penitus facit conditionem. sed potius quandam monitionem vt. l. si. x. s. eod. ⁊ ideo non potest colligi quod faciat conditionem secundariam vel presentem. quia deficiente substātia deficit qualitas. l. eius qui in prouinciam. §. si certum pet. ¶In glo. super verbo ex die. ibi si accepisset sortis dilationem: vt quia constaret quod dicta verba fuissent dicta aīo differendi. ¶In ea. gloss. ibi vt ex mense id est vt ex die stipulationis singulo mense prestentur vsure: vt colligi potest ex legibus que infra allegantur. ¶Extra gloss. per hāc. l. dicit hic Ange. quod ex quo in casu huius. l. dispositio non censetur habere diem. sed solū importatur quedam necessitas soluendi facta petitione quod hic haberet locum etiam purgatio more. etiam si pena esset adiecta maxime: quia a principio dies non fuit certa vnde non potuit promissor esse puisus de quo remittit ad notata p eū in. l. si insulā. s. e.

Seia cauit.

Ex parte actoris ad actionē conseruādā admittit̄ purgatio more itra modicū tēpus si aduersarij nō interest. hoc dicit. ¶Nota duo q̄ reqrunt̄ per id quod notatur in. l. tutor. §. fi. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de vsuris. ¶In glos. super ver. incontinenti ibi ⁊ informat veterem; caue licet doct. transeant cum gl. quia non videtur in casu isto qđ pactum informauerit veterem cum stipulatio esset pro vno et pactum pro alio iuxta nota. in. l. lecta. si certū peta. ⁊. l. petens. C. de pac. ¶In gl. super verbo modico tempore. in fi. Nota bene istā glo. ⁊ glo. ʃ. in ver. multo post que declarant in materia purgationis more qđ dicatur modicum tempus ⁊ pro ipsis est casus in fi. huius. §. ¶In glo. super ver. interesset ibi nec lis esset contestata. imo hoc non est supplēdum in casu nostri. §. quia hic loquitur in actione cui non solet lit. contesta. nocere. l. non solet. ʃ. de regu. iur. ⁊. l. aliam. ʃ. de noua. Nec ob. l. si insulam. s. eo. quia loquitur in reo cuius conditio bene fit deterior per lit. contesta. l. more. C. de acquir. posses. sed tunc ob. quia videtur quod nullo modo admittatur purgatio more per. l. magnam. C. eo. glos. in seq. parte dum dixit. ⁊ hoc in pura voluit dicere quod in cōtrario fuit dies et pena. ⁊ sic stipulatio penalis ⁊ conditionalis. hic vero non fuit penalis sed pura. posset tamen dici quod ibi loquitur in reo quo ad euitandam pene cōmissionem hic in actore ad actionem conseruandam. Nec ob. quod hic interuenit stipulatio vsurarum: quia non est pena vt in. l. traiectitie. §. de illo s. titu. j. Et attende: quia hic admittitur purgatio more quo ad actionem conseruandam secundum doct. secus quo ad actionē querendam vt. l. thais. §. intra. s. de fideicom. liber. Et aduertendū ſm

dum ſm Ang. q2 ponderanda eſt litera iſta que cõditionaliter loquitur ⁊ copulatiue duo reqrit vt admittatur hoc caſu purgatio more. ſ. qđ rei nõ interſit morã fuiſſe cõmiſſam ⁊ qđ nõ multo poſt mora purgaẽ. ¶ Ex quo infert qđ ſi intereſt rei quantũcunqꝫ actor velit intereſſe refundere nõ erit audiend9 lꝫ ſit ſecus ex parte rei q2 contra ipſum reum ſtipulatio nõ committiẽ niſi poſtq̃ actoris ceperit intereſſe ⁊ tñ ei permittitur purgatio. ⁊ ſic oportet de neceſſitate ſoluere intereſſe ei: alias nulla eſſet eqtas cõcedens purgationẽ. ⁊ intellige ſm eũ de ſolutiõe intereſſe particularis propter quã euitatur totale intereſſe cõmiſſum. ⁊ etiaꝫ pena ſi eſſet appoſita. ſi enim tũc ſoluereẽ intereſſe totale nõ purgareẽ tũc mora: ſꝫ liberareẽ reus in ſolutione integri debiti. ⁊ ſic intelligit. l. ſi inſulã ſupra eo. ⁊ hec eſt opi. ſua qđ in hoc ſit differentia inter actorem ⁊ reuꝫ vcꝫ qđ actor nõ audiaẽ volẽdo refundere ꝑticulare intereſſe ſecus in reo de quo ⁊ an ꝓcedat dicetur in. d. l. ſi inſulã. Item ponderanda eſt litera ſm eũ dũ dixit non omne preciũ qđ innuit aliqd fuiſſe inceptũ ſolui añ diẽ ⁊ ſic añ morã vñ nõ mirũ ſi admittiẽ hec purgatio ad actionẽ cõſeruãdã q2 ⁊ ad eã querendã admitteretur ſm eũ qñ acqſitio nõ eſt cõditionalis nec pendet ab implemento conditionis. l. ſeruus. §. ſeruus. ſupra de ſta. li. ⁊ not. glo. in. l. ſi intra. e. titu. qđ ergo dicit admitti purgationẽ more indiſtincte ſeu ſimpľr etiam ſi aliqd nõ ſit inceptum ante morã doceat ſm eũ q2 nõ videẽ lex reperiri niſi cũ actor aliquid incepit facere vt hic. finaliter tñ dicit ſe adherere opi. communi ꝓpter autoritatẽ gl. vcꝫ qđ admittaẽ purgatio ad actionem conſeruandã licet nil fuerit inceptũ ante terminuꝫ de quo diceẽ in. d. l. ſi inſulaꝫ. ¶ Itẽ aduerte vltra oẽs doc. qđ licet ipſi cõmuniter dicãt hic loqui qñ agitur de actiõe cõſeruãda tamẽ nõ videnẽ bñ dicere cũ hic potius videatur agi de actione perempta quã de actiõe ex ſtipulatione q̃ cõditionaliter cõpetebat vcꝫ cum primo ſeia recepiſſet preciũ cũ vſuris. ⁊ ſic nõ fuit nata nõ impleta cõditione. dictio enim cũ facit conditionẽ. l. quod cũqꝫ. §. pe. ſupra eo. ang. vero hic in voce dicebat hic fuiſſe modũ ⁊ nõ ꝯditionẽ ꝓ quo facit. lꝫ nõ alleget. l. ſi. x. ſupra. e. Sꝫ certe nõ vr̃ bñ dicere ꝑ. d. l. qđcũqꝫ. §. pe. Nec ob. dicta. l. ſi. x. q2 ibi dictio cũ apponiẽ euẽtui futuro ſonãti in monitionẽ hic ſec9. potes dicere qđ hic agiẽ de actione cõſeruanda ꝓpter actionẽ mãdati. qua cõpeteret etiã ſi ſtipulatio interceſſiſſet. ſecus ſi nulla actio cõpeteret niſi ĩpleta cõditiõe. l. thais. §. itra. š. de fideicõ. liber. vel dic ꝙ hic dictio cũ nõ facit cõditionẽ ex eo. q2 ſtipulatio regulaẽ ſm naturã cõtract9 ꝑambuli. l. ſi ſtipulat9. š. de vſuris iđ cũ pri9 cõpeteret actio mãdati ꝯ ſeiã lꝫ nõ teneretẽ reddere niſi ſoluto ꝑcio. l. ꝑterea. ⁊. l. idẽqꝫ. š. mã. facit. l. iuľ. §. offerri. de ac. emp. ita etiaꝫ intelligaẽ dicta ſtipulatio interpoſita vt actio ſtatim ſit nata. lꝫ nõ competat exercitiũ niſi ſoluto precio. ¶ Itẽ nota bene qđ litera hic videtur velle qđ eo ipſo ꝙ pactum fuit factum: quod ꝑciũ deberet reſtitui infra certum tp̃s: ⁊ tunc reſtitui res videtur tacite agi ꝙ poſt tp̃s nõ teneatur reddere rem lꝫ ꝑcium reddatur facit. l. ſtatuliberuꝫ. §. ſtichũ. de leg. ij. ⁊ ita videtur hic fuiſſe pactũ l. cõmiſſorie qđ videẽ a iure iꝓbatũ. l. ſi. C. de pac. pi. ¶ Et ſic videtur qđ etiam ex interuallo debuiſſet hic audiri nõ obſtãte dicto pacto. potes dicere qđ hic non ꝓprie fuit pactum. l. cõmiſſorie cũ dominiũ eſſet penes ipſam ſeiam creditricẽ. contrarium aũt loquiẽ qñ dominiũ rei eſt penes debitorẽ quo caſu magis iura fauent debitori. ⁊ ſm iſtum intellectuꝫ tex. iſte reddiẽ not. limitat. d. l. ſi. vel ſecundo potes colligere ſolutionẽ ex his q̃ habẽtur in. l. titius ſupra de pign. ac. ⁊ in. l. calipodius alias incipit quãuis. ĩ. de ſol. ꝙ hic ex poſtfacto appoſitum fuit pactũ contraria loquũtur quando ab ipſo initio.

Ea lege. Prohibitio alienationis in contractu nõ impedit tranſlationẽ dñij lꝫ cõtrafaciẽs ad intereſſe teneatur. hoc dicit. ¶ 6 † No. qđ vbi ꝓhibeẽ alienatio in certã perſonam videẽ etiã ꝓhibita tranſlatio ⁊ alienatio titulo inſtitutionis: ⁊ ſic vniuerſali nõ autẽ ſolũ alienatio titulo ſingulari. ¶ Itẽ nota qđ ꝓpter ꝓhibitionẽ alienatiõis facte in contractu nõ impediẽ tranſlatio dominij. fallit in duob9 caſibus. prim9 qñ alienatio irreuocabilis eẽt vñ ĩpedireẽ manumiſſio ⁊ dedicatio in ſacrũ. l. ea quidẽ. cũ ibi no. C. ſi mã. ita fue. alie. fallit ſcđo ſi ſtipulator retinuit aliqđ ius in re. l. ij. C. de iure emphi. ⁊ eſt caſus ſingularis in. l. ſi creditor. §. ſi. de diſtrac. pig. ꝓut eſt ibi lr̃a negatiua nullã eſſe vẽditionẽ lꝫ gl. in. l. ea. l. C. de condi. ob cãm intelligat illũ tex. in oppoſitũ vcꝫ ꝙ vẽditio ſit aliqua ⁊ dñium trãſeat lꝫ poſſit agi ad intereſſe. ſed nõ bñ dicit ſm doc. q2 vera litera eſt negatiua vt patet ex libro pandectarũ q conſueuit eſſe in ciuitate piſarum licet noniter dicaẽ eſſe in ciuitate flor. ¶ An aũt poſſit aliqđ cõſiliũ adhiberi vt in ꝯtractu ĩpediaẽ traſlatio recurre ad notata per bar. in. l. abſenti ſupra de acquirẽ. pol. ⁊ in. l. filiuſfa. §. diui. de leg. j. ¶ In glo. ſuper verbo intereſſet ibi etiã curare debuit ar. l. in illa ſtipulatione ꝑ te non fieri. š. eo. ⁊ ſupra loca l. in. l. ſm Dy. ¶ In ea. gl. ibi ſi inteſtatus decedit ꝓ hoc q2 videtur ei tacite reliquiſſe. š. de iure codi. l. cõficiunẽ. ſm Iac. de are. ⁊ ꝓ hoc etiã facit. l. codicillis. §. materie. de leg. ij. nã ex quo erat facta ꝓhibitio de certa ꝑſona noiatĩ nõ potuit etiã in eã trãſferre ꝑ ſucceſſionẽ ĩteſtati vt ibi ptꝫ. iđ cõmittiẽ ſtipulatio vt hic dr̃ in gl. ſec9 ſi ꝑſona nõ eſſet noiatim ꝓhibita ſꝫ ſolũ eſſet ꝓhibita res alienari in certũ genus ꝑſonarũ puta extra familiã: q2 tunc nõ ꝯmittiẽ ſtipulatio ſi deueniat res ad aliquẽ de talibus ſic ꝓhibitis nõ noiatim ꝑ ſucceſſionẽ inteſtati vt eſt caſus ſcđm vnuꝫ intellec. in. l. cũ pater. §. cũ inter. de leg. ij. et not. glo. in. l. pater. §. iuľ. agripa. de le. iij. et in. l. peto. §. fratre de leg. ij. qđ eſt vtile ad q. ſtatuti ꝓhibentis rẽ ĩmobilẽ alienari in nõ allibratuꝫ de qua hic ꝑ Bar. ¶ In eadẽ glo. ibi que eccleſia eſt de ſuis quaſi velit qđ loco filiorũ et liberorũ habeaẽ. ſed Dy. dicit illud verũ qñ qs ingreditur monaſteriũ et fecit ſe monachũ ſecus ſi nõ igredereẽ ꝑ no. in auẽ. niſi rogati. C. ad treb. et. c. in preſentia de. ꝓba. Ricar. mal. dixit ꝙ eccleſia nõ habeẽ loco filij. ⁊ ꝙ hoc nõ reperitur iure cautũ de quo ꝑ Bar. in. l. ſi ita quis. §. ſi. de lega. ij. ſed tu dic ꝙ imo hoc ſatis probatur in. d. c. in preſentia. nã ibi erat qs rogatus de reſtituẽdo ſi decederet ſine liberis. ⁊ tamẽ ibi diciẽ qđ ſi ingrediaẽ monaſteriũ nõ diciẽ ſine herede decedere. et ſic in effectu vult litera intelligere qđ nõ diciẽ ſine herede. i. ſine liberis decedere alias illud dictũ nõ bene faceret ad propoſitũ ad eneruandũ vires fideicõ. et pro tãto Inno. dixit cũ Io. an. ibi qđ eccleſia per illũ tex. loco liberoꝝ habetur. ſi tñ vis ſaluare Bart. ricar. et Ang. potes dicere qđ in iure quo ad literã nõ reperiẽ ſcriptũ. et ita intelligiẽ dictũ ipſoꝝ. ſꝫ quo ad mẽtẽ bene reperiẽ vt ĩ d. c. in ꝑſentia et ꝯclude in. q. gl. ꝙ in caſu huius. §. etiã nõ admittereẽ eccleſia ſi lex cõuentionis fuiſſet ꝙ nõ poſſet in certã et indeterminatã eccleſiã alienari. nã tũc ſi etiã ingrederetur monaſteriũ nõ poterit eccleſia vel monaſteriũ dictã rẽ habere quin dicatur ꝯ cõuentionẽ factũ. Sed ſi ꝓhibitio fuiſſet facta vt nõ alienareẽ in eccleſiã nõ determinata aliqua eccľia tunc intrando in monaſteriũ nõ ꝯmittiẽ ſtipulatio: q2 eccleſia venit iure legitimo ꝑ ea que ſuperius dicta ſunt. Sꝫ ſi nõ intraret ſed ſimpliciter inſtitueret eccleſiã: tũc ſtipulatio cõmitteẽ. et hoc ſeqtur hic Ang. in effectu. et vr̃ ẽt ſentire ipſe Bar. Sꝫ ipſe Bar. in autẽ. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle. vr̃ ſimpľr dicere qđ vbi eſt appoſitũ pactum ne alienetur in eccleſiã diceẽ ꝯueniri ẽt ſi ingrediaẽ monaſteriũ. ſed potes reducere ad cõcordiã qđ illud dictũ intelligaẽ qñ ſpecificata fuit eccleſia. vel forte põt dici ꝙ illud dictũ ſit verũ indiſtincte: q2 actus ingreſſus eſt volũtarius ſicut heredis inſtitutio et iđ ille eſt ꝓhibitus ſicut et qñ facta eſt ꝓhibitio in certũ gen9 ꝑſonarũ. l. peto. §. fratre de le. ij. et ita ẽt alienatio que ſit ꝑ igreſſuꝫ. et aliud ſit ꝑ alienationẽ que ſit ꝑ ſucceſſionẽ inteſtati: cũ illa trahat originẽ ab actu neceſſario. ſ. mortis. ¶ 7 † Et no. bene glo. q2 videẽ velle qđ qñ alienatio ſit in eccleſiã dicaẽ fieri in potẽtiorem ꝓ quo facit qđ nota. in. c. potuit de loca. et in. c. j. de alie. feu. de quo an ſit verũ dic vt ĩ. c. ij. de alie. in. mu. cã fac. ¶ Itẽ aduerte: quia glo. videtur intelligenda qñ fuit emphyteoſis cõceſſa a priuato. Si autem fuit conceſſa ab eccleſia tunc etiam videẽ qđ ſi nullũ pactũ interueniat non poſſit emphiteoſis illa inuita eccleſia cõcedente remanere penes eccleſiam aliam quam quis ingrediatur ꝓfitendo: imo videtur tunc in electione eccleſie condẽtis an velit reuocare an confirmare per nota. in auten. de alie. ⁊ emphi. §. j. ver. ſi vero. col. ix. et qđ no. ſpec. in ti. de loca. §. nũc aliqua. ver. xxx. et Bar. in. d. auten. ingreſſi. et facit quod not. Inn. et Io. an. in. d. c. in preſentia. ¶ In ea. glo. ibi eſt modus in reb9 voluit forte allegare illos verſus vulgares. Eſt modus in rebus ſunt certi deniqꝫ fines: de quibus inſti. per quas perſo. nob. acqritur. in prin. vel forte id de quo habeẽ in. l. ex dãni. in princi. ſupra de dã. infec. alias expoſitiones vide per Bart. hic. ¶ In ea. glo. ibi. §. ſed in heredes. ſolue vt ibi ſm Dy. quia ibi nõ ꝓhibeẽ ſimpliciter alienatio: ſꝫ demũ quando ſit cum dolo qui dol9 nõ preſumitur in inſtituẽte heredem cum talis inſtitutio ſumat effectum demũ poſt mortẽ de here. inſti. l. alienum. §. in extraneis et in. c. cum marthe de cele. miſſa. ¶ In ea. gl. ibi. l. quedã. ſolue qđ ibi a. l. ꝓhibetur alienatio ſimpliciter quo caſu dominiũ nõ transfertur titulo ſingulari ſed vniuerſali. l. j. de fun. do. vñ inſtitutio heredis non videẽ ꝓhibita. hic autẽ loquitur qñ ꝓhibita eſt alienatio ꝑ hominẽ in perſonas certas. ideo prohibetur alienatio q̃ ſit titulo vniuerſali. ⁊ ſic etiã heredis ĩſtitutio. ¶ Quid autem ſi lex non prohibet alienationem ſed contractũ dic vt ꝑ Bar. in. l. non dubium. C. de legi. q2 lꝫ tũc non transferaẽ dominium vigore contractus tamen transferri poteſt ex cã lucratiua. ar. no. in. l. eleganter in prin. ſupra de dolo. et in. l. cõtract9. C. de fide inſtr. ¶ Opponitur de. l. nemo. ſupra de pac. ſo. pactũ quod ſit in ꝓhibendo eſt nullum niſi interſit paciſcẽtis vel ſup re mea ſeu in traditione rei mee ponatur. ¶ Quid autem veniet in intereſſe in caſu huius. §. poteſt dici ꝙ veniet ſalti eſtimatio ipſius rei. l. ea. l. cum ſua glo. C. de condi. ob cauſam. Nec ob. etiaꝫ huic §. l. nemo. quia pactuꝫ per quod ꝓhibetur aliquid fieri de re eſt nullum vt ibi: ſaluo niſi interſit paciſcẽtis vt hic. vel niſi ĩ traditione rei ſit appoſitum. l. ſi. C. de pac. inter emp. et ibi per doc. ⁊ aliquid etiam in. d. l. nemo. et in. l. traditionibus eo. tit. et tetigi

in.l.qui rome.§.coheredes.supra.eo. ¶ Expeditis gl. est aduer
8 tenduz quod tria hic tanguntur principaliter per doc.† Primũ est an permissa alienatione intelligatur pmissa alienatio neduz titulo singulari sed etiam vniuersali. Secundum est an prohibita alienatione intelligatur prohibita alienatio et trãslatio dominij ex titulo singulari. Tertium an prohibita alienatione intelligatur prohibita alienatio et dominij trãslatio ex titulo vniuersali. ¶ Circa primum conclude qđ sic per.l.si quis prioris.§.ceterum.C.de secundis nup. ¶ Circa secundum conclude qđ aut est prohibita alienatio a contrahente aut a.l.p͂io casu quando a contrahente conclude quod regulariter non prohibetur translatio dominij: licet postea agatur ad interesse si cõtra fiat. vt hic.et in.l.ea.l.C.de condi.ob causam.fallit in duobus casib⁹. de quibus dixi in notabilibus. ¶ Sed circa secũdum casuz posset dubitari an sufficiat ius reseruatum in re per obligationem generalem bonorum vt sic impediatur dominij translatio si cõtra prohibitionem res alienetur: potes dicere quod non prout sensit bar.si recte ponderentur verba eius in.l.qui absenti.ꝭ.de acq.pos.nec ob.l.si credito.§.fin.supra de distra.pig.quia loqui videtur quando interuenit obligatio specialis.vnde non est extendenda ad alium casum.seu potius restringenda: cum casus illius.l.sit exorbitans a iure communi vt patet ex hoc.§.et ex.l.ea.l.C.de condi.ob causam. Et adde secundum Ange.quod notat glo.in aut.vt de cetero commu.non fiant coll.v. Sed tu dic quod illa glo.simpliciter intellecta male loquitur: quia videtur velle quod prohibita alienatione in contractu prohibeatur dominij translatio: quod est contra istum text.et similes.vnde dic qđ dz intelligi gl.ibi locutã esse arguẽdo ⁊ allegãdo.vel intelligat in casib⁹ specialib⁹ de qbus.ꝭ.et hec sufficiãt de isto casu. Secundo casu quãdo prohibitio fit a testatore.dic quod aut fit sine causa ⁊ nõ valet.l.pater.§.iul.agripa.de leg.iij.et.l.filiusfa.§.diui.de leg.j.si autem fiat cum causa seu respectu certe persone ad quam res debet deuenire si contra fiat tunc impeditur dominij translatio.l.peto.§.fratre.de leg.ij.⁊.d.§.diui.et.l.cum pater.§.libertis.de le.ij.cum simi. Tertio casu quando prohibitio fit a l.intelligitur ꝓhibita alienatio et dominij translatio titulo singulari.l.quedam de acqui.re.do.et hoc de secũdo articulo principali. ¶ Circa tertium conclude quod siue prohibitio fiat a cõtrahente siue a testatore.dummodo sit valida siue a.l.cõsiderandi sunt tres casus: quia aut prohibetur alienatio simpliciter sicut est in fundo dotali.aut ꝓhibetur in certas personas aut in certum genus personarum.primo casu quãdo prohibetur simpliciter.dic quod nõ prohibetur tunc alienatio ⁊ trãslatio titulo vniuersali: ⁊ ideo nõ prohibet institutio heredis.l.j.C.de fundo.do.et.l.quedam de acqui.re.do.ratio patet: quia non potest qs omni tempore viuere: ideo oportet quod habeat heredem. Secundo casu quando prohibetur in certas singulares personas. tunc dic quod prohibetur alienatio ⁊ translatio titulo vniuersali adeo quod nec per heredis institutionem nec per successionez abintestato poterit deuenire ius ad tales personas: quin fieret contra prohibitionem: vt hic et.l.codicillis.§.matre.de le.ij. erit tamen differentia in hoc inter prohibitionem.l.et testatoris ab vna parte et prohibitionem contrahentis ex alia.quia per prohibitionem contrahentis non impeditur translatio dominij nisi in casibus de quibus.ꝭ.secus in prohibitione.l.et testatoris. Tertio casu quando prohibita est alienatio in certum genus ꝑsonarum puta vt non alienetur extra familiam.et tunc talis ꝓhibitio non extenditur ad casum quo quis veniret vt heres legitimus abintestato vt probatur in.l.cum pater.§.cum inter.de leg.ij.et probatur per glo.in.d.l.peto.§.fratre.⁊.d.l.pater.§.iul.de leg.iij.secus si vellet venire vt heres testamentarius: quia tũc videtur ꝓhibita dicta alienatio licet fiat titulo vniuersali vt est casus in.d.§.fratre. ¶ Sed hic occurrit dubium vltra docto.qđ si instituatur legitimus hoc casu qui veniret abintestato dic qđ videtur quod hoc casu non intelligatur prohibita alienatio ar.l.non recte.C.de fideius.⁊ hoc videtur tenere glos.quam reputo singula.in.d.§.iul.agripa. ¶ Item aduerte: quia an transferat dominium alias quando translatio fit titulo institutionis videtur fienda differentia inter prohibitionem factam a lege ⁊ a
9 testatore ex alia vt in proximo casu.ꝭ.dixi. ¶ † Et per predicta potest decidi questio si statutum sit in ciuitate quod nullus possit alienare alicui non allibrato an possit ciuis facere heredẽ nõ allibratum glo.multum no.videtur velle quod sic in.l.j.C.ne lice.ba.met.li.xj. Sed certe illa glo.reprehenditur et non videtur bene dicere per predicta.quoniam cum sit alienatio prohibita in certum genus personarum.quia in non allibratos debet distingui an ille veniat tanq̃ legitimus abintestato an vero vt testamẽtarius an alias esset legitimus vel non.et dicit hic Ange.quod contra illam glo.videtur alia gloss.in.l.quemadmodum.C.de agri.et censi.dum allegat.l.si quis inquilinos.de leg.j. Sed aduerte: quia forte posset dici quod gl.in.d.l.possit saluari: quia ibi non videtur simpliciter prohiberi alienatio rei. Sed quãdo fit per contractum et sic inter viuos vt ibi patet ex tex.ideo non videtur prohibita alienatio que fit in vltima voluntate per.l.pater.§.fundum.de lega.iij.et per notata in.l.milites.de re mili. et in.l.decurio.ꝭ.de decu.aliud est ergo prohibere alienationez rei in certum genus personarum.aliud prohibere alienationez rei per contractum in certum genus personarum.nam hoc secũdo casu vt dixi non videtur prohibita alienatio per testamentum ad hoc.l.verba gesserunt.de verborum signi. Nec obstat si dicat quod imo illa.l.j.prohibet alienationem simpliciter in genus certum personarũ vt videtur probari in prin.l.et sic licet postea faciat mentionem de contractu videtur attendendum legis initium quod est generale.l.regula.§.pe.⁊.§.sed imperatores.de iuris et fac.igno.quia potest responderi quod interdum legis initium est generale per modum regule.et postea fit descensus ad speciem inferendo ex regula.⁊ tunc debeat attendi initium. et ita loquitur regula.§.imperatores.sed quandoq; post principium generale non procedit lex inferendo.sed vlterius declarãdo mentem suam.⁊ tunc procedit quod consueuit dici quod precedentia per sequentia declarantur.l.si seruus plurium.§.si de
10 lega.j. ¶ † Quid autem si prohibeatur alienatio ab arbitro an impediatur dominij translatio.⁊ similiter quid si prohibeatur a iudice.tetigit Inno.⁊ Joan.an.in.c.Raynaldus de testamentis.sed vide Bar.in.d.l.filiusfami.§.diui.de leg.j.vbi in aliquo reprehendit Inno.et concludit quod per prohibitionem arbitri sicut nec per prohibitionem contrahentis impeditur trãslatio dominij cum arbiter ex potestate sibi data a contrahentib⁹ id faciat. Sed per prohibitionem iudicis bene impeditur dominij translatio per.l.si sciens.ꝭ.de contrahen.emp.licet Inno.
11 in hoc vltimo contra. ¶ † Item an prohibita venditione intelligatur prohibita alienatio per quencunq; alium contractũ.videtur quod sic per.l.statuliber a ceteris.§.quitus.de statuliber.⁊ per nota.per glo.in.l.ij.C.de vsuca.pro emp.sed dic vt per Cy.in.l.volũtas.C.de fideius.⁊ plenius per Sul.in.d.l.ij.⁊ aliquid per Bar.in.l.fin.C.de pred.cu.li.x.que facit pro alia parte.nam videtur quod si prohibetur venditio per respectum ad preciũ nõ cõprehendãtur alij contractus: secus si ꝑ respectũ ad rem vt d.l.volũtas. ¶ Item an prohibita venditione intelligatur ꝓhibita pignoris oblatio.dic vt per gl.in.l.si.C.de re.alie.⁊ in tex.⁊ glo.⁊ ibi per Bar.ꝭ.de pig.l.in quorum. ¶ Item an prohibita donatione intelligantur alij contractus prohibiti videretur quod non per.l.sancimus.ꝭ.de dona.sed forte posset dici illud verum quando sub certo respectu prohibetur donatio que non cadit in alijs contractibus vt patet in.d.l.sancimus. de quo per Bar.etiam aliquid in.d.§.diui. Et adde etiam predictis quod not.spe.in tit.de emp.⁊ vendi.§.nunc dicendum restat.ver.sed pone statuto.vbi tangit quid iuris si statutum permittat alicui de agnatione reuocare rem venditam.ꝭ.certum tempus restituto precio emptori an habebit locum in permutatione. ¶ Itẽ adde ⁊ hoc ponit Ang.quid si statutum prohibet in non subiectum alienari immobilia ex ti.inter viuos ⁊ testator postea iubet heredem vendere fundum non subiecto an heres possit ad vendẽdum compelli.⁊ si venditio fiat an transferatur dominiũ ⁊ dicendum qđ sic cum ista non sit mera alienatio inter viuos sed trahat originẽ ab vltima volũtate ar.l.pater.§.fundo.de leg.iij.⁊ sic disputando tenuit Old.vt refert Jo.an.super titi.de repermu.in addi.spe.facit quod no.gl.in.l.extimatione.de peti here.⁊ quod no.Dy.in.l.vxorem.§.agriplagam.de leg.iij.⁊ vide albri.in.ij.p͂te statu.q.ccviij.incipiẽte pone sta.tãq̃ Ja.bu.in.l.si tibi pecuniam.ꝭ.si cer.pe.per Ange.in.d.l.in extimatione.per Bar.in.l.si res.de act.emp.per Ange.in.l.qui fundum.in prin.ad legem fal.⁊ ibi dixi.⁊ in.l.cetera.§.sed si.de lega.j.per Ange.in.l.j.C.eo.de le.⁊ dixi aliquid in.l.sed si dignum ad.l.falci.⁊ per predicta potest patere decisio questionis gloss.de emphyteosi de qua dic vt dixi.ꝭ.per glos.

13 **Filia que.** † Translatio facta super vna causa nõ obstat agenti ad eãdem rem ex alia.hoc dicit. ¶ In tex.ibi nec ꝓbauit.⁊ sic videtur fuisse in dolo per.l.qui nõ probasse de calum.et per.l.j.C.de aduo.diuer.iudi. ¶ Nota qđ clausula generalis in dubio restringitur ad specificata.⁊ hic videtur casus contra glo.in.d.l.si de certa.C.de transac.sed glos.illa forte posset saluari quando verba essent adeo lata qđ nõ posset fieri restrictio salua ratione recti sermonis argu.l.plautius.de aur.⁊ argen.le.⁊ qđ nota.in.l.emptor.§.lucius.ꝭ.de pac.

Summarium.

1 ¶ Actus vel res deueniens ad casum a quo incipere non potuit an vitietur.
2 Jus personale dicitur vbi mera facultas conceditur.
3 Jus personale cedi non potest.

Si sub vna. Diuersitas inter interrogationẽ ⁊ responsionem non vitiat stipulationem si in solo nomine sit que varijs nominibus appellatur.

appellat. h. d. Et de ista materia dic vt dictū fuit in. l. q̄ extrinsec⁹.

1 **Si quis.** †Si ante rem perfectā & consummatā res deueniat ad eū casum a quo nō potuit incohare vitiatur. h. d. Et de hoc brocardo dicet plene. ff. e. l. si plurib⁹. §. si placeat. et per Dynum in capitulo factū legitime. de regu. iur. lib. vj. ¶ Et ex summario colligi potest ratio litere. ¶ In gl. super vbo partē. No. ibi pro indiuiso esset: quasi velit propter implicatiuam φ litera pcedit si pars alienat siue p diuiso siue pro indiuiso. Sz aduerte: quia quando pro diuiso videt hoc esse clarū: q: nō posset ammodo queri seruitus quin extraneo etiā queretur: sed quando pro diuiso facta est alienatio cum dicta ratio esset & possit a principio ad certā partē pro diuiso seruitutis constitui. l. ad certā. ff. de seruit. & non veniat cōtra mentē promissoris qui voluit seruitutē deberi toti fundo. & sic multofortius parti pro diuiso que remansit vnde videretur quod hoc casu non euanescat stipulatio cū nō deueniat ad eū casum a quo non possit incipere. cogita tū q: doc. transeunt cū glo. sz forte verius est quod dixi. & φ sit restringēda litera per predicta. ¶ In gl. super ver. constitutio. in fi. et pro hoc l. via constitui. §. si fundus. et. §. quecunq. ff. de serui. rusti. predio. ¶ In glo. super ver. euanescit. ibi pluribus heredibus relictis decessit quasi velit dicere quod hic loquitur in singulari successore secus in vniuersali: vt patet etiam ex sequentibus. ¶ In eadē glo. ibi responde faciat sibi cedi. sed quomodo potest cedi cum euanescat stipulatio: vt hic in litera dicitur non videtur. vnde glo. videtur contra istū tex. sed salua glo. secundū doc. quia quandoq stipulor aliquid causa constituendi ius in re vt seruitutem. & tunc p alienationem extinguitur & euanescit stipulatio. vt hic in tex. vnde hoc casu non posset fieri cessio ante venditionē. quia fieret non dño nec post: quia iam esset extincta. posset tamen fieri eodem momento quo venditur & dominium transfertur. vt q: contractus celebratur in fundo vel quia venditor constituit se possidere nomine emptoris. et tunc cedit. nam tunc non extinguitur stipulatio. sed transit in emptorem propter cessionem eadem ratione qua transit in heredem in quem eodem tempore transit dominiū rei & ius rei & ius stipulatiōis. et ita possit saluari hec glo. qñq stipulor aliquid pro re non tamen animo constituendi ius reale in re. exemplum si volo quod patiaris: vt persona tua sit obligata persone mee ad faciendum duci aquam pro ipsa re vt sic promissio sit personalis ex parte pmittentis sed realis ex parte eius cui promittitur cum pro re ipsa fiat promissio persone. & hoc casu verum dicat. q: pōt & debet fieri cessio emptori per. l. fluminū. §. adijcitur. et per. l. dāni. §. emptor. ff. de dam. infe. & ita transeunt doc. ¶ Sz aduerte q: non videtur bona ratio diuersitatis inter casum qñ stipulor causa cōstituendi ius in re & aliū casuz. nā primo casu videt stipulatio vitiari ex eo q: nō interest mea predio tertij: & sic tertio acquiri ius: sed ista eadē ratio videt esse etiā in scdo casu. ergo videtur φ vtrobiq dz euanescere stipulatio. itē videt φ etiā quando stipulor causa cōstituendi ius in re possit fieri cessio ante traditionem: q: predio futuro pōt seruitus acquiri. l. si seruitus. §. futuro. ff. de ser. vrb. predio. & l. in fundo. ff. de serui. & facit qd notat in l. j. ff. cōia predio. ergo videtur φ ipse emptor qui est futurus dñs ipsius predij sicut posset pro illo stipulari seruitutē vt dictis iuribus: ita videt φ possit sibi fieri cessio. ¶ Item tertio videt φ non cogat venditor cedere: q: satis est φ ipse tradit fundū nemini seruientē. & forte vult gratificare pmissori remittēdo sibi ius obligationis. Nec ob. §. emptor cum simi. q: loquit qñ actio que ceditur tendit adfinē ne emptor damnū patiat: non autē vt lucrū capiat. Inter hoc aūt est differētia. l. proculus. ff. de dam. infec. & l. fi. §. licentia. C. de iure delib. & l. fi. C. de codi. cogitabis super tribus. ff.

Inter hoc aūt est differentia. l. proculus. ff. de dam. infec. & l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. & l. fi. C. de codi. cogitabis super tribus. ff.

dictis q: dubiū est an Bar. bene dixerit per pdicta & sic videretur φ fine stipulatio esset facta causa constituendi ius in re siue causa cōstituendi ius personale ante traditionē poterit cedi actio post ea aūt nō vtrobiq. & licet possit cedi ante traditionē non videtur φ necessitetur vēditor ad cedendū nisi fuerit hoc actū per ea que supra sunt dicta. an autē in dubio per talē promissionē vel similes videatur pmitti ius reale vel personale. Cōclude φ si promissor nisi cōcedit sed pmittit se nō impedire quo minus paciscenti &c. & tūc videtur obligatio mere personalis vt hac gl. fm intellectum Bar. & ar. l. si pro fundo. C. de transac. interdū vero cōcedit & pro-

2 mittit vt possit ducere: & tunc videt † qd ex quo mera facultas cōcedit intelligat ius psonale per no. in. l. pe. de serui. le. & in. l. apud iul. §. si quis alicuj. de lega. ij. & sic sentit hic Bart. & per hoc nota qd videtur sibi cōtradicere in duobus in his q̄ notauit in. l. si sic. ff. eo. ti. nam primo hic videtur velle qd stipulatio negatiue cōcepta in dubio videat psonalis ibi aūt sensit oppositū. itē q: secūdo hic sentit qd stipulatio facti affirmatiui in dubio intelligat personalis. contrariū vero ibi sensit vnde dic in istis, vt ibi dictū fuit.

3 ¶ †Item aduerte: q: si videtur ius personale quando promittit concedere vt possit ducere aquā videtur qd hoc ius non possit cedi alteri persone per nota. in. d. l. pe. de. serui. legat. cuius contrarium hic ipse sensit cum glo. sed potes saluare qd ipse presupponit qd pro re ipsa volebat querere personalem obligationem ex parte promissoris: secus si hoc nō constaret: q: tunc procederet cōtrarium. Item aduerte: quia hic loquitur quando fit alienatio ex pte stipulatoris. si autem fieret alienatio rei ex parte stipulatoris q promisit seruitutem non extingueretur stipulatio: quia non deuenit tunc ad casum a quo non posset incipere: quia etiā dominus pro parte potest esse personaliter obligatus ad totam seruitutem l. per fundū. ff. de serui. rusti. predio. & melius probatur in. l. heredes. §. an ea. versi. contra. ff. fami. hercifcunde. sit etiā ratio diuersitatis: quia stipulatio ex parte promissoris non validatur ex interesse: sed ex voluntate promittentis. dicto. §. an ea. sed ex parte stipulatoris propter interesse validatur arg. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. eo. quod interesse cessat re ex toto alienata vel pro parte pro indiuiso per ea que tetigi cum glo. j. huius. §. et sit ratio etiā quia ipse promissor non debet posse alteri persone per factum suum preiudicare. sed ipse stipulator bene potest sibi suo facto preiudicare et suo fauori renunciare ar. l. si quis in conscribendo. C. de pactis.

Summarium.

1. Incontinenti fieri quando quid dicatur.
2. Iudex vir bonus quo respectu sit appellandus.
3. Tempus indeterminatum iudicis relinquitur arbitrio.
4. Extrema omnia sunt vitiosa.
5. Debitum ante diem solui potest ante diem.
6. Obligatio non nascitur ante diem tacitam.
7. Equitas maior in iudicijs versatur quam in contractibus.
8. Obligatio dandi equiparatur obligationi faciendi.
9. Pena quandoq apponitur loco totalis interesse.
10. Difficultas diem cedere non impedit.
11. Difficultas differt ab impedimento naturali.
12. Argumentum est licitum per deductionem ad absurdum.
13. Difficultas an impediat stipulationem committi.
14. Difficultas quando exactionem impediat.
15. Difficultas quando more commissionem impediat.
16. Difficultas quando impediat commissionem more.
17. Facere per se non valens per substitutum facere debet.
18. Substitutus ad seruiendum debet approbari per bonum virum.
19. Feudum aduocato datum propter patrocinium non est ad heredes transitorium.
20. Stipulatio est inualida sub conditione impossibili concepta.
21. Tempus obligationis inspicitur quo ad stipulationis valorē.
22. Sacra religiosa forum & basilica alienari nequeunt.
23. Impleri de facto non sufficiet vbi de iure impleri potest.
24. Stipulator non potest vni heredum stipulari insolidam in stipulationibus dandi.
25. Heres in quo defuncti personam representare dicatur.
26. Pacisci extraneo nemo potest.
27. Prouideri quando possit vni ex heredibus quo ad exceptionem.
28. Prouideri in quibus possit vni heredum per actum inter viuos
29. Stipulari quare possit quis vni ex heredibus in faciendi obligationibus.
30. Testator an possit vnum ex heredibus contrahendo grauare.
31. Testator quando vnum ex heredibus prouidere vel ipsum grauare possit in vltima voluntate.

Continuus. Responsio debet sequi interrogationem incontinenti nullo actu extrinseco interueniente alias non valet stipulatio. modicum tamen interuallū propter necessitatē nature interueniens non vitiat stipulationem. hoc dicit. ¶ In text. ibi aliquod momentum id est aliquod tempus paruum ad expediendum actum nature necessarium. puta depositio superflui pō-

1 deris. l. cum antiquitas. C. de testamentis. ¶ † No. φ dicitur fieri incontinenti quod fit eadem die dummodo actus melius extraneus non interueniat. & sic facit ad notata in. l. j. in prin. ff. e. ¶ In glo. super ver. ꝯtinuus in fi. differentiā inter continuū & contiguū vide glo. et Io. an. super ea in. c. j. de conse. eccle. vel alta. li. vj. nam contigua sunt quorum extrema se inuicem contingunt vt si aqua sit in vase dicitur contigua vasi. sed ipsa aqua in se dicitur continua. et ibi allegāt etiam dictum philosophi. v. ethicorum. dicitur autem aqua continua. quia verbum continuum videtur respicere idētitatem rei vnde forte glo. hic habuit respectum qd extrema stipulationis sunt diuersa scilicet interrogatio & rñsio. ideo debet dici qd debent esse contigua. & pro tanto exposuit cōtinuus id est cōtiguus. sed forte litera potest saluari qui ad stipulationem que vnica est. & vnicus actus dici potest. ¶ In glos. super verbo quo minus. in fi. vel potes dicere quominus. i. in presentia prout in simili exponitur in. l. fin. in prin. C. de legi. nam partes debent esse presentes tempore stipulationis. l. j. in prin. ff. eo. ¶ In glo. super verbo proderit ibi. quia non valebit scilicet stipulatio. sed an valebit vt pactum Bar. hic tenet qd nō. Tu dic vt plene dictum fuit in. l. j. §. si quis ita. ff. eo.

Si hominem. Ubi constat de dissensu in corpore vitiatur stipulatio. h. d. ¶ Et de materia dixi in. l. inter stipulantem. §. j. s. eo. ti.

a ¶ Cũ ita. Cõcordat huic. §. i. v. qz i co. tex. ꝛ glo. in. c. audictiam. de homi. et in §. s. xxx. q. v.

Cum ita. a Si solutio certo loco confertur stipulatio habet diem. ꝛ quis dies intelligatur arbitrio iudicis relinquitur qui arbitrari debebit inspectis circunstantiis de quibus in litera. hoc dicit vsqz ad. §. item qui insulam. ¶ In tex. ibi promisit subaudi scilicet vt sic is qui promisit ꝛc. ꝛ sic bene 2 continuatur litera. ¶ † No. ꝙ iudex vir bonus appellatur hoc habito respectu ad id quod facere debet licet interdum aliter faciat. l. pe. s. de iusti. ꝛ iur. ¶ Et sic nota qđ vbicunqz dicitur recurrendum ad arbitrium boni viri videtur intelligẽdum de iudice: qđ no. bene facit. l. vir bonus. ff. iudi. solui. ꝛ. l. sed si vnius. §. ait pretor. ff. de iniur. et in. l. si societatem. §. arbitrorum. s. eo. et quod notat Inn. in extrauagan. presenti. de rescriptis. que hodie non habetur. sed olim habebatur inter constitutiones innocentianas.

3 ¶ † Item nota quod tempus indeterminatum relinquitur arbitrio iudicis moderãdũ. ad idẽ. l. j. in fi. s. de iure deli. ꝛ de offi. dele. c. de causis. ¶ Itẽ no. ꝙ ei qui ꝓmisit dare in certo loco aliquid datur tps. l. qđ regulat per hoĩs diligentes patresfamil. similis cõditionis habita ratione etatis tpis sexus valitudinis et distãtia loci. facit. c. personas. ꝛ. c. cũ sit romana extra de ap. ꝛ. s. de donat. cã mor. l. mortis cã. §. fi. ¶ Itẽ no. ꝙ lz aliquid possit expediri per aliũ tñ etiã qualitas persone debitoris respicit vt sic possit etiam si velit per se implere. ¶ Itẽ no. istum tex. dũ dicit pleriqz eiusdez ꝯditionis ꝛc. qz facit ad probationẽ interesse. facit enim qualiter possit ꝓbari scz qđ talis mercator tñ potuisset lucrari cũ tanta pecunia de quo tangit hic Bart. aliquid. et per eum in. l. nemo. ff. tit. j. ꝛ in. l. j. ad fi. C. de sen. que pro eo. ꝛ ad hãc doctrinã dicit hic Angelus se de facto recurrisse in ciuitate florentie. ꝛ facit ẜm eũ quod 4 notauit Inn. in. c. in generali. de reg. iur. lib. vj. ¶ † Itẽ no. omnia extrema esse vitiosa ꝛ ex duobus cõtrariis fit optimũ temperatũ. et facit quod nõtat. ff. §. proxi. ¶ Itẽ no. ꝙ promittens soluere in certo loco nedũ põt per se sed per alium soluere in certo loco. imo 5 etiã vbiqz. de quo dic vt dictum fuit in. l. qui rome. s. e. ¶ † Item no. ꝙ debitũ in diẽ licet ante nõ possit peti põt tñ solui de quo dic vt dictũ fuit in. l. stipulatio ista. §. inter certã. et. d. l. q rome in pri. s. eo. ¶ Itẽ no. qđ in incertis ꝛ nõ certis locus est ꝯiecturis. ¶ Itẽ no. ex tex. ibi reprehẽsione dignus ꝛc. quia facit ẜm Ange. contra ambasiatores qui nimis delicate incedunt. tales enim sunt digni reprehẽsione vt hic dr. facit. l. si seruos. s. de pig. ¶ Aduerte tamẽ licet ipse non dicat quod satis videretur equũ qđ vbi haberent itinerari iter longũ quod habeãt vnã diem in septimana pro quiete in qua nõ teneantur ire. gl. sing. in. c. cupiẽtes. §. quod si per. xx. de elec. in. vj. ¶ Quid autem si ambasiatores maturius sunt reuersi ꝙ reuerterent hoĩes similis cõditionis an debebunt habere salariũ totius tẽporis vel quid si pro certo tẽpore deputati fuerunt et citius expediuerũt. dicit Gui. de suza. vt hic refert Ange. ꝙ nõ debent habere salarium totius tẽporis. sed pro rata temporis quo steterunt in ambasiata ar. huius tex. in fi. Tu adde tex. in. l. creditor. §. si inter. s. man. ꝛ per illũ. §. videt distinguendũ qđ aut ambasiatores debebant ire expensis cõitatis ꝛ vt ipsas expẽsas possint facere data fuit eis certa quãtitas pecunie. ꝛ tũc procedat qđ est dictum aut debebãt ire suis sumptibus cõmune tñ in recõpensationem dedit eis certã quantitatẽ pecunie seu certum salariũ. ꝛ tunc tenent qđ superest reddere. ar. d. §. si iter. vbi in fi. videt de hoc casus. ꝛ per hoc videt qđ ad hoc vt ambasiatores inuitent citius ad cõplendũ ambasiatã vtilius videt cõmunitati ordinare qđ suis sumptibus vadãt data eis in recõpensatione certa pecunie quãtitate. ꝛ ratio diuersitatis esse potest: qz pecunia videt primo casu expendi per ambasiatores vt per nudos ministros secus in secundo. facit. l. si quis titio. in prin. de leg. ij. ꝛ scđm predicta debet intelligi qđ notat gl. i. l. eos. §. fi. de fal. ¶ Ultimo ex tex. ibi cõfestim 6 obligatos. no. † ꝙ obligatio non videt nata ante diẽ quãdo dies est tacita de quo dic vt dictum fuit in. l. interdum. ꝛ. l. ita stipulatus. s. eo. ¶ In gl. super ver. duplomate ibi vel. i. celeritate. quelibet expositio in se bona. ꝛ satis tendũt ad eundẽ effectũ si bene põderentur. ¶ In ea. glo. ibi sed circa iudicia certũ est tempus quasi dicat qđ aliud in iudiciis aliud in cõtractibus. pe. dicit qđ non videt rationẽ differentie. ideo dixit ꝙ aut tẽpora sunt limitata ꝛ nõ inspicitur arbitrium iudicis vt ibi. aut nõ sunt limitata. ꝛ tũc inspicitur vt hic. ꝛ hoc voluit guar. vt hic sentit tex. in iudiciis enim nũqz nõ reperit tẽpus limitatũ de ap. c. personas. ꝛ. c. cũ sit romana. ꝛ ita tangit Bar. lz non alleget dicta. c. sed melius dixisset aut militaria sunt limitata in locis in quibus agitur. ꝛ tunc seruetur quod habet in. d. l. j. etiã in cõtractib⁹. ꝛ hoc forte voluit hic guar. si bene cõsideret. aut miliaria non sunt limitata. ꝛ tunc ꝓcedit iste tex. ꝛ hanc so. videt sensisse Bar. in. d. l. j. si quis cau. ¶ Et aduertaret dies pro quiete de quo. s. dixi cum reperiat hoc iure cautũ. sed tñ glo. superius allegata voluit etiã hoc casu dari diẽ pro quiete ꝛ est valde notabilis. sed tũc videt solũ super equitate fundata. vñ potes ꝯcludere qđ aut lex vel superior statuit certũ tẽpus. ff. qđ quis debeat cõparere in certo loco. ꝛ tunc nõ videt disputandum an habeat diẽ in septimana pro quiete. qz i icertis ꝛ nõ certis ꝛc. vnde ex quo terminus est certus videtur de mente. l. ꝛ superioris vt ille seruet si sit tamen termin⁹ qui seruari possit quiescendo per vnam diẽ in septimana nõ videtur tunc imputandũ si tunc quiescit vt notat ꝑ glo. in. d. §. qđ si per. xx. qñqz statuit tps indeterminatũ. ꝛ tunc aut dicitur qđ debeat cõparere cũ primũ cõmode potuerit. ꝛ tunc habebit diẽ in septimana quasi alias nõ dicat cõmode posse vt dixit glo. in ver. ꝯmode in. d. §. qđ si per. xx. qđ procedit etiã si dicat qđ ꝯpareat cũ primũ põt cõmode ꝯtinuatis dietis vt est tex. cũ gl. in. c. quãuis de offi. ordi. li. vj. aut dicet qđ cõpareat cũ primũ põt non adiecto verbo cõmode. ꝛ idẽ videt dicendũ quasi subintelligi debeat ar. l. nepos ꝓculo. cũ ibi notatis. ff. de vb. si. et xxij. q. iij. c. faciat hõ. ꝛ in. l. filius. s. de cõdi. insti. ꝛ notat gl. in. d. §. qđ si per. xx. Et aduerte qđ satis equũ videt qđ dies qui dat pro quiete intelligat esse dies dñica attẽta obseruatione ecclesie generali licet dies sabbati fuerit illa in qua de⁹ cessauit ab omni opere quod fecerat vt habetur genesis. j. c. ¶ Itẽ aduerte: qz satis pos 7 set tolerari solutio glo. hic data: † qz maior equitas versat in iudiciis ꝙ in cõtractibus ar. l. ꝙ si ephesi. s. de eo quod certo lo. ꝛ in. l. ꝛ si post tres. s. si quis cau. vbi autẽ. l. facit mẽtionem de dietis de quibus debeat intelligi an de vulgaribus an vero de legalibus recurre ad notata in. c. nonnulli. de rescrip. et in. c. presenti. de preben. lib. vj. ꝛ insti. de ver. ob. in. §. loca. in quibus dicitur qđ debet intelligi de vulgaribus nisi aliud dicatur. Sed forte illud verum de iure cano. secus forte de iure ciuili per. d. l. j. si quis cau. Quid autem si vna via sit per terram alia per mare que debeat attendi. dic qđ illa q̃ magis vsitata est ar. l. eos. in fin. ff. de fal. et cõmuniter cõsueuit tẽpore hiemali terrestris magis vsitari per notata ꝑ glo. in. l. qui petitorio. de rei ven. et notat Jo. an. in. c. olim. de ex. ꝛ aliquid in si. tãgit Bar. ꝛ facit qđ ipse notat etiã in. d. l. j. si quis cau. ¶ In glos. super verbo vbiqz in fin. scz quia possum vbiqz soluere dũmodo soluã interesse illi cui soluo vt dictum fuit i. l. qui rome. in prin. s. e. ¶ In gl. super ver. nam ibi. l. sed si ante. vel dic qđ ibi loquitur in die incerta hic in die certa de quo in. l. stipulatio ista. §. inter certã. s. eo. ¶ In ea. glos. in fi. ad istas duas vltimas dic vt dictum fuit in. d. §. inter certã. qz ibi fauore creditoris fuit appositũ tẽp⁹ hic fauore debitoris qđ in dubio presumit. ¶ In gl. fi. ibi pro vtraqz scz qz facit pro irquantũ ibi dr qđ debitor cui liberatio relinquit i certa quãtitate semper ipsi sibi dicitur esse soluẽdo qz certũ est qđ poterit liberationẽ capere etiã si non sit soluẽdo que ꝓderit sibi ne incarceret etiã si contingeret vt perueniret ad pinguiorẽ fortunã. sed facit incontrariũ inquantũ dicit qđ etiã inquantũ nõ sit soluendo tñ vt videant vires hereditatis haberi dz ꝯsideratio quantũ vẽdi potest. nã ex quo certũ est ipsum nõ esse soluẽdo nõ videt debere aliud inquiri per istum tex. sed dic qđ licet esset certũ ipsum non esse soluendo non tamen erat certum non posse aliquo modo vendi nomen illius. et ideo consideratur pro quanto vendi posset.

Item qui insulam. Quãto tpe opus possit edificari iudi. arbitrio cõmittitur. Itẽ si nõ inchoat ad particulare interesse stipulatio cõmit8 titur. Itẽ post morã admittitur purgatio. h. d. ¶ † No. ꝙ ad purgationẽ more cõparat obligatio dãdi ꝛ faciẽdi: vt hic patet in fi. ¶ Itẽ no. illud generale de quo in glo. in ver. adhibendus. ¶ In glo. super ver. festinare. in fi. ꝛ intelligitur tacite id agi si promissor non erat artifex sed erat ignarus talis magisterii. ar. ff. eod. §. si ab eo. Item ex qualitate operis: vt si erat ita magnum opus qđ per se non poterat expedire: nisi forte in magno tempore et sic verisimile est contrahentem sensisse quod per seipsum solum non faciat ar. l. h. C. eo. alias autem in dubio videretur ꝙ non posset facere per alium. ff. de solu. l. inter artifices. ꝛ. s. de leg. iij. l. si cui com. §. fi. qđ videtur ꝓcedere ipso viuente. ¶ Quid autem dicendũ ipo mortuo collige ex his que dixi. s. in. l. si sic. s. e. ¶ In gl. sup ver. in tantũ in fi. scz an incontinẽti cũ quis est negligẽs in inchoãdo cõmittat stipulatio ad particulare interesse: de quo dic vt dictũ fuit in. §. fi. h alle. ꝛ. s. e. l. cũ stipulat⁹ sim mihi a ꝓculo. ꝛ. l. insulã. ¶ Et aduerte qz dixit hic Bar. ꝙ si est promissa pena nihilominus agi põt ad interesse particulare eo casu quo nõ sperat nouatio per cõ9 missionẽ pene qđ nõ credit hic Ang. esse verũ. monet † qz loco totalis interesse pena dr apposita quã partes voluerunt semel committi. ꝛ nõ per successiuas vices. ꝛ sic nõ est recedendũ a lege contractus quã habuit ab initio. l. insulã. s. e. sed tu tene cũ Bart. pro quo videt esse gl. in. l. qui fidẽ. s. de trãsac. ꝛ in. l. fi. s. si quis in ius vocan. non ierit. qz si non sperat nouari primitiua põt pars eligere ipsam primitiuã eo mõ quo poterat agere si nulla pena fuisset apposita cũ sit hoc in electione sua vt patet in. d. l. qui fidem. ꝛ per hoc non obstat ratio Ang. qz nõ dicitur recedi a. l. cõtractus imo iurta. l. cõtractus agit ex quo primitiua nõ est nouata ꝛ de iure datur sibi potestas primitiuã ipsam intẽtandi perinde ac si pena nõ esset apposita. aduerte tamẽ: qz satis videt qđ vbi sperat nouatio non sufficiat

nõ sufficiat offerre interesse si sit minor ꝙ pena. qꝛ cũ fiat directo cõtra formã stipulationis vel dꝫ obseruari cõuẽtio formaliter vel pena solui sicut si ꝓmisisses dare titio. ꝛc. ⁊ si non dederis promisisti mihi dare. c. noĩe pene. nã formaliter dꝫ ipleri stipulatio vt euitet̃ pena. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. e. An aũt sufficiat soluere totale iteresse ad euitationẽ pene videret̃ qꝺ nõ quasi oĩno debeat pena si conuentio formaliter nõ impleat̃. in cõtrariũ facit: qꝛ stipulatio penalis videt̃ intelligẽda scḋm naturã preãbuli ꝯtractus. l. si stipulatio. ff. de vsur. ⁊ sic cũ scḋm naturã preãbuli cõtractus sufficeret fieri factũ vel soluere extimationẽ ita videt̃ qꝺ hoc casu sufficiat ad euitationẽ pene. sed cõtrariũ videt̃ dicendũ ex eo: qꝛ pena videt̃ apposita ad finẽ vt fiat factũ. et sic nõ sufficiat soluere interesse si nõ ascẽdat ad quantitatẽ pene. ¶ In glo. sup ver. liberet̃ in fi. vel dic qꝺ in. l. si insulã. fuit adiectũ certũ tẽpus fm Bart. tu dic qꝺ hec sol. nõ bene cõgruit. l. si insulã. ff. e. sed potius respicit. l. insulam intra bienniũ. ff. e. vbi videt̃ qꝺ nõ cõmittatur ad particulare interesse ex mora incohandi. nã bene põt dici qꝺ ibi fuit appositũ tẽpus hic nõ de quo dic⁹ vt ibi. ⁊ in. l. cũ stipulatus sim mihi a procuło. ff. eo. Et aduerte: qꝛ videt̃ mirũ qꝺ hic dicit glo. qꝺ hic nõ admittat̃ purgatio si stipulatoris interfuit. nã hic text. videt̃ presupponere stipulationẽ fuisse cõmissam ad interesse particulare. ⁊ sic videt̃ glo. male dicere scꝫ morã purgari si actoris non interfuit: ꝓ hoc: qꝛ stipulatio faciẽdi nõ cõmitti t̃ nisi et stipulatoris interfit. l. ff. §. si quis insulam. ff. de eo qꝺ cer. lo. et sic anteꝙ intersit stipulatio non est cõmissa: ⁊ sic tunc frustra de mora tractatur cũ nulla sit mora. si autem mora sit cõmissa succedit obligatio ad interesse: ergo nõ poterit mora purgari attenta hac gl. qꝺ est cõtra istũ tex. fm dic ꝙ gl. intellexit qꝺ non põt mora purgari si actoris interest nisi illud interesse soluatur. ⁊ si dicas iteresse refuso. ⁊ soluto nõ erit purgatio more. sed solutio debiti. dic qꝺ dꝫ intelligi qꝺ vltra ipsũ factum debet refundi interesse particulare. et hoc ex parte rei in extraiudicialibus. ex parte autem actoris in extraiudicialib⁹ vel ex parte rei in iudicialib⁹ qualiter admittat̃ purgatio more istis casibus remittit hic Ange. ad notata per se in. l. si insulam. ff. eod.

10 **Illud inspiciendum.** †Difficultas nõ impedit diem cedere vel venire: secus si est impossibilitas. h. d. Et diuiditur in. vj. partes. qꝛ primo format. q. secundo format ratiõẽ pro vna parte. tertio illi rationi respondet. quarto probat illam ratiõẽ falsam esse ꝑ deductionem ad incõueniẽs. quinto cõcludit ⁊ ponit determinationem. q. vj. probat dictã respõsionẽ esse verã per deductionẽ ad incõueniẽs. secũda ibi quid ergo. tertia ibi sed hec. quarta ibi: alioquin. quinta ibi gñaliter. sexta ibi ne incipiã. ¶ In tex. ibi confestim teneat̃. i. ipso momento respõsionis veniat ⁊ cedat dies vt statim possit agi. ¶ In tex. ibi cõferri possit. ⁊ vꝫ ꝙ sic. ⁊ sic bñ sequit̃ qꝺ ergo. ¶ In tex. ibi inueniat creditorẽ. ⁊ vꝫ qꝺ cesset obligatio ne alias dicat̃ quẽ teneri ad impossibile. ¶ In tex. ibi ptinet. ꝯcludit ergo qꝺ cõfestim teneat̃. ⁊ sic patet so. q. ¶ Nota quid est facul-

11 tas: ⁊ qꝺ difficultas. ¶ †Et nota etiã qꝺ aliud est difficultas aliõ impedimentũ naturale. ⁊ no. bñ qualiter cognoscat̃ que sit impossibilitas. qꝛ impossibilitas est qñ nõ põt fieri ꝑpter impedimentũ nature vel iuris: sed qñ ꝑpter impedimentũ ꝑsone dĩ difficultas. ¶ Itẽ no. ꝙ ꝓmittẽs dare seruũ alienũ tenet̃ ipse: lꝫ dñs nolit vẽdere vñ tũc fiet ꝯdẽnatio in extimationẽ. facit. l. nõ dubiũ. de le. iij.

12 ¶ †Itẽ no. ꝙ ar. ꝑ deductionẽ ad absurdũ est iure validũ. ¶ Itẽ no. ꝙ difficultas nõ ipedit obligationẽ. facit. l. ij. §. ex his. ff. e. de q̃ hic ꝑ doc. ¶ Ultimo not. ꝙ parificant̃ obligatio dãdi speciẽ et dãdi quãtitatẽ qꝺ intellige sane. nã per oĩa nõ parificant̃ vt patet in l. incendiũ. C. si cer. pet. ⁊ ex his q̃ tangũt hic doc. ¶ In gl. sup verdare nõ pñt in fi. solue qꝺ difficultas impedit etiã morã ꝯmitti in obligat. e faciẽdi vt in ꝯñs: sed nõ impedit obligationẽ oriri vt hic. ¶ Pro declaratione hui⁹ glo. ⁊ materie hui⁹ text. sũt quatuor viděda. primũ est an difficultas impediat obligationẽ ꝯmitti. et sic an vitiet obligationẽ. scḋm an ipediat exactionẽ. tertiũ an ipediat more ꝯmissionẽ: quartũ an ipediat ꝯmitti stipulationẽ pena-

13 lẽ. ¶ †Circa primũ an difficultas impediat cõmitti stipulationeꝫ ꝯclude qꝺ aut difficultas nõ est expressa in obligatiõe ⁊ nõ vitiat vt hic pꝫ. aut est expressa. ⁊ tũc aut i ꝯtractib⁹ bone fidei ⁊ idẽ. l. insulã. §. j. ff. loca. aut in ꝯtractibus stricti iuris. ⁊ tũc idẽ si habeat instar bone fidei. l. si mihi ⁊ tibi. §. si qs seruos. de leg. j. iũcta. l. in minor. in q. ca. re. in inte. nõ est neces. secus si nõ hꝫ istar bone fidei: qꝛ tunc vitiat. l. ij. §. si quis insulã. de eo qꝺ cer. lo. ⁊ in. §. loca. insti. de vb. ob. ⁊ hoc vꝫ substãtialiter hic seq Bart. sed Ange. hic dicit qꝺ difficultas obligationis lꝫ expssa nõ impedit obligationis ortuꝫ alias sequeret̃ qꝺ notorie mẽdicus ⁊ amicis oĩbus destitut⁹ si ꝓmitteret mille marchas auri nõ nasceret̃ obligatio quasi velit qꝺ notorium habeat̃ pro expresso. facit qꝺ no. Inno. in extrauag. presenti. de rescriptis. lꝫ nõ alleget. hoc autem est falsum qꝺ talis non obligetur vt pꝫ i tex. isto qui indifferenter loquit̃. nõ ob. §. loca. qꝛ responde qꝺ ibi nõ erat difficultas sed impossibilitas ꝑpter locuꝫ que quidem impossibilitas causata ab angustijs temporis ꝑpter adiectionẽ temporis ⁊ loci reddit dispositionẽ stricti iuris inuti-

lem nõ dispositionẽ bone fidei vel habentẽ instar bone fidei. Sed adde primo qꝺ si velles sustinere Bart. potes dicere qꝺ satis põt appellari difficultas cadens in speciem impossibilitatis. qꝺ autẽ possit appellar difficultas pꝫ ex isto text. q dicit difficultatẽ etiã respectu ꝑsone ⁊ qꝺ promittẽdo simpliciter cõstitutus rome rem que est ephesi videt̃ promittere statim dare. ⁊ sic in effectu appellatur difficultas tacita. ergo expressa appellari potest difficultas qñ est expressa lꝫ cadat in speciem impossibilitatis vt in. d. §. loca. ¶ Itẽ potes secundario addere qꝺ non videt̃ procedere qꝺ est dictum vcꝫ difficultatẽ expressam nõ vitiare cõtractum bone fidei. nam cũ conditio impossibilis adiecta contractui bone fidei vitiet illũ vt probatur in. l. nõ solum. ff. tit. j. ergo videtur qꝺ difficultas predicta que etiam appellat̃ impossibilitas vt in. d. §. loca. insti. de ver. obli. cũ adiecta sit in principali dispositione debeat ipsam vitiare. vnde potest dici aliud esse in vltimis volũtatibus in quibus sicut impossibilis cõditio reijcitur. l. j. de cõdi. institu. ita impossibilis adiectio apposita in dispositione. nec obst. d. l. si insulã. §. j. qꝛ potes dicere qꝺ debet intelligi qñ poterat fieri edificiũ a ꝑncipio infra tempus appositũ. sed ex postfacto fuit impeditus vt ibi etiã tenuit glos. vel a principio nõ erat certũ non posse opus expediri infra tẽpus appositũ. ideo tolerat̃ ibi conuentio. secus quando a principio est certũ opus expediri nõ posse: qꝛ tunc imputent sibi partes cõueniẽtes impossibile. nã ex hoc debet cõuentio esse inualida vt aperte probatur in. d. l. non solũ. ⁊ maxime qꝛ potius deberet reijci cõditio impossibilis in cõtractu bone fidei cum sit separata ab ipso cõtractu ꝙ si ipsa impossibilitas sit admixta in ipso

14 cõtractu vel dispositione. ⁊ hoc de primo. ¶ †Circa scḋm an difficultas[a] impediat exactionẽ: vt. ff. premitte primo qꝺ si qs ꝓmittat stichum dare ephesi nõ est differentia siue ipsum ꝓmittat dare ephesi siue promittat simpliciter stichũ qui sit tamen ephesi quantum ad effectũ exigendi. sed in hoc habent differentia: qꝛ in vno casu habet dilationẽ a lege alio casu a iudice fm Dy. quia si exprimitur locus in stipulatiõe tunc dies impediet obligationẽ venire ⁊ sic ante diem male agit̃. sed quando nõ exprimit̃ locus tũc tempus miserationis causa indulgetur solutioni vnde ante diem agi potest ⁊ in cõpensatione deduci. l. si cum militi. ff. de compen. ⁊ sic debet intelligi hec litera. Hoc premisso si querit̃ an difficultas impediat exactionẽ cõclude qꝛ aut queris quo ad effectũ condẽnationis ⁊ nõ impedit vt hic dicit̃ aut quo ad effectũ executionis: et tũc aut est in obligatiõe quãtitas aut spẽs siue factũ. primo casu qñ quãtitas: ⁊ tũc sicut casus nõ liberat debitorẽ. l. icẽdiũ. C. si cer. pe. ita difficultas nõ impedit vltra tꝑs qꝺ dat̃ iudicatis. l. cũ res. §. j. de leg. j. ⁊ l. j. C. q ho. ce. pos. facit tñ difficultas vt qñqꝫ cogat̃ creditor recõpẽsare speciẽ ꝑ quãtitate. C. de solu. aut. hoc nisi. Secũdo casu qñ in obligatiõe est spẽs siue factũ: ⁊ tũc cõclude qꝺ aut difficultas est tpalis: ⁊ impediat vltra tꝑs qꝺ dat̃ iudicatis: qꝛ est ista cã ꝓrogãdi dictũ tꝑs. l. fi. ⁊ l. ordo. cũ ibi notatis ꝑ glos. C. de execu. rei iu. ⁊ insti. de inuti. stip. §. fi. nã lꝫ qñ agit̃ actione ꝑsonali eadẽ sint tpa executionis siue species sit debita siue quãtitas. in. l. fideicõ. in pñ. ff. de vsur. ⁊ notat̃ gl. in. d. l. fi. ⁊ iudex possit ex causa abbreuiare ⁊ ꝓrogare: vt ibi notat̃: tñ euidẽtior est cã in spẽ quã in pecunia. In actione autẽ reali non est tẽpus limitatum: sed iudex ex officio suo statuit. insti. de offi. iu. §. j. aut difficultas est dubia: ⁊ tũc si est magna ⁊ tãta qꝺ quodãmõ assimilat̃ casui fortuito: lꝫ nõ totaliter: vt est videre in seruo fugitiuo: qꝛ eũ habere nõ lꝫ: quãuis sit spes aliqua de habẽdo: ⁊ tunc idẽ. l. cũ res. §. sed si alienus. ⁊ l. cũ seruus. de le. j. facit. l. iul. §. j. ff. de actio. emp. ⁊ l. in fuga. C. ad. l. fla. de plag. si vero nõ est tãta difficultas tunc ex quo nõ est dubia ⁊ nõ est simpliciter tpalis deueniri dꝫ ad extimationem. ⁊ sic non differt̃ executio vltra tꝑs datũ iudicatis. l. non dubiũ. de leg. iij. ⁊ hoc satis hic videt̃ esse de mẽte Bart. sed aduerte: qꝛ inquantũ dictũ est qꝺ in actione ꝑsonali ad speciẽ sit tꝑs qꝺ statutũ est iudicatis ⁊ qꝺ datur iudicatis in actione ꝑsonali ad quantitatẽ nõ videtur hꝫre rationẽ si quis sit obligatus ad dandũ. qꝛ cũ in rẽ teneat̃ precise videt̃ ꝙ per oĩa sit eadẽ ratio que in rei vendicatione. et sic videt̃ qꝺ hoc casu debeat esse tꝑs arbitrariũ inspectis circũstãtijs facti vcꝫ an habeat ipsam in ꝑsenti in loco iudicij agitari ⁊ possit ipsam dare. an vero sit in alio loco. ⁊ hoc videt̃ de mẽte glo. in. l. si cum exceptiõe. §. quatenus. qꝺ me. cã. videt̃ ꝓbari. in. §. fi. insti. de inuti. stip. vbi dicit litera qꝺ ille q est stipulatus dari fundũ vel hominẽ nõ põt cõtinuo. i. cõfesti agere nisi tñ tꝑs preterierit qꝺ traditio fieri potuit. nã ibi necessario dꝫ intelligi de tꝑe exactionis. ⁊ sic dꝫ agere. i. exigere alias esset cõtra istũ tex. qui dicit talẽ promissionẽ cõfestim teneri. ⁊ sic per cõsequens statim agi posse. ⁊ sic patet qꝺ in casu dicto non datur tꝑs qꝺ dari consueuit ꝯdẽnatis ad quãtitatẽ. ⁊ hoc etiã ibi sentit gl. nec ob. ꝑdictis. d. §. quaten⁹. qꝛ dꝫ intelligi prout ibi notat gl. maxime: qꝛ cũ actiõe qꝺ me. cau. cõcurrit actio in rẽ vt notat̃ in. l. ij. C. qꝺ me. cã. ⁊ facit qꝺ notat̃ in l. si plures. j. de vi ⁊ vi ar. ⁊ l. iiij. §. cato. ff. e. ⁊ videt̃ hoc verũ qñ qs est obligatus ad dandũ rem ꝓpriã. si vero esset obligatus ad dãdum rẽ que esset aliena: qꝛ tũc hꝫ redimere. ⁊ sic quodãmodo effectualiter videt̃ obligatus ad quãtitatẽ tunc possit procedere opi-

a ¶ An difficultas. Adde bar. i l. si debitori. ff. de iudi. i §. fi. ⁊ tex. in §. fi. insti. de inu. stip. et bart. hic in terminis.

Bar.⁊ gl.in.d.l.fi.⁊ per hoc rñderi põt ad.l.in fideicõ.nã videtur loqui qñ legat̃ res aliena. qđ patet ex eo qđ dicit ibi venire fruct⁹ ex mora.si aũt legata esset res testãtis etiã ante morã venirẽt fructus.vt no.gl.in.l.fi.de vsufruc.leg.⁊ hec de secundo mẽbro principali.s.posito sufficiant. Ang.tamen circa istũ articulũ an difficultas impediat exactionẽ in voce dicebat aut difficultas causatur a persona debitoris vt qꝛ est inops ⁊ nõ excusat.aut a tertio.⁊ idez si sit dubia.l.non dubiũ.§.fin.de leg.iij.aut causatur ab ipsa re vt qꝛ nõ apparet vel est absens:⁊ tunc excusat.l.cũ res.de leg.j.⁊ sic re-
15 sidebat.sed perfectior videt̃ esse cõclusio quã supra tetigi. ¶ †Circa tertiũ articulũ an difficultas impediat cõmissionẽ more cõclude qđ si in obligatione est dari speciem ⁊ tunc difficultas impedit cõmissionẽ more.l.qđ te.et qđ ibi notatur in gl.in ver.in potestate.s.si cer.pe.⁊ l.cũ seruus.de le.j.aut in obligatione est factum.⁊ tunc idẽ.l.j.§.si frater.de col.bo.facit.l.vehẽda.§.pe.hic alle.in gl.⁊ l.ij.si quis cau.aut est in obligatione dari quantitatẽ.⁊ tunc nõ impedit morã ꝯmitti:ar.l.j.C.qui bo.ce.po.⁊ l.ad diẽ.s.e.nec ob.l.thais.s.de fideicõ.li.in.§.j.qꝛ ibi respectu serui factũ erat in obligatione.s.reluitio.sed respectu creditorũ datio pecunie.ideo non mirum si ibi difficultas respectu obligationis serui cõtingens heredi impedit morã cõmitti vt ibi pꝫ ⁊ hoc videt̃ esse de mẽte Bar.hic. Ang.autẽ addit duo dicta circa istũ articulũ.primũ est quod casus cõtingens in persona debitoris obligati in genere seu ad dãdum quantitatẽ non excusat debitorẽ a mora ⁊ per cõseqnẽs nec a commissione penali maxime si ille casus contingẽs non fuit naturalis allegat.l.ad diem.s.e.facit.l.labeo.s.de nau.fe.secus si cõtingat in personam creditoris.l.fi.s.de nau.fe. Secundũ dictum est quia dixit qđ inquantũ dictum est difficultatẽ dandi non excusare debitorẽ a mora in obligatione dandi pecuniã vel aliud in genere qđ fallit quando quis nõ est obligatus ad dandũ simpliciter vel cũ cõmodum sibi erit:exemplũ ponitur in.l.diuortio.de neg.ge.⁊ in.l.nepos ꝓculo.de vb.si. Tu adde etiã alia dicta inquantum est dictum qđ vbi est in obligatione dari speciẽ difficultas impedit cõmissionẽ more.illud videtur verum quando difficultas est tanta qđ assimilatur casui fortuito vt.l.quoties.§.in potestate s.de noxa.vel causatur a longa absentia: alias secus per.l.si seruũ in prin.ver.si autẽ alienus.vbi videtur quod promittẽs dare seruum alienum constitui possit in mora per interpellationẽ quod videtur intelligendũ etiam si dñs nolit illũ vendere per illũ text.qui simpliciter et indistincte loquit̃ ⁊ per id quod notatur in.l.nõ dubium.§.fi.de lega.iij.quia talis difficultas non impedit executionem vt dictum est.s.si ergo dñs velit vẽdere iusto precio imputet sibi in effectu qui est obligatus ⁊ tenetur ad quantitatem.si autem dñs nolit vendere tunc idẽ quia reputare debet in effectu se obligatum ad extimationẽ. ¶ Item adde secundo qđ ista responsio ad.l.thays.§.j.non videtur bona quia vbi factũ habet explicari per dationem iudicatur de illo facto vt de datione.l.v.§.fi.s.eo.vbi dictum fuit.⁊ ideo cum restitutio habeat explicari ibi per reluitionem vel dationẽ pecunie videtur iudicandum idem ac si in obligatione venisset dari quantitatẽ.vnde potes aliter dicere qđ ibi loquitur quo ad euitandam moram irregularẽ que contrahitur re ipsa sine interpellatione in libertate.l.cuꝫ heres.§.j.s.de fideicõ.li.⁊ notat gl.magna in.l.mora in prin.s.de vsu.ideo nõ mirum si difficultas ibi excusat a tali mora: nã facilius tolluntur et impediuntur iura specialia q̃ iura cõia vt in.§.quia vero verisimile.in aut.de non alie.col.ij.⁊ in.l.eius militis.§.testamento.s.de testa.mili.hic autẽ loquimur de mora ꝯmittenda per interpellationem de iure cõi. ¶ Item tertio adde inquantum dictum est qđ in obligatione dandi quantitatem difficultas non excusat: qꝛ illud videtur verũ saluo nisi debitor ex parte sua quantum fuerit in eo expleuerit qđ implere debebat.nam tunc casus superueniẽs bene excusat eũ a mora vt est casus no.in.c.significantib⁹.de pig.
16 ¶ †Circa quartũ an difficultas impediat cõmissionẽ pene cõcludit Dy.qđ si in obligatione est factum ⁊ pena adiecta difficultas in ipso facto superueniens impedit obligationem in pena oriri.l.si vehenda.hic alle.⁊ l.ij.si quis caut.Si vero in obligatione principali est dari tũc si difficultas est ex parte persone promissoris nõ impedit penã cõmitti.l.ad diem.s.eo.secus si difficultas est in re.quia tunc impedit.l.si homo mortuus.s.e. Tu potes concludere qđ aut pena venit cõmittenda ex conditionis euentu non ex mora.⁊ tunc difficultas non impedit.l.in illa stipulatione si calendis s.e.⁊ l.ita stipulatus.ver.item si quis.s.eo.si vero venit pena cõmittenda ex mora in casibus in quibus dixi supra non committi moram propter difficultatẽ non committetur pena.l.ij.s.si quis caut.⁊ l.celsus.s.de arbi.in aliis autem casibus in quibus difficultas non impedit moram committi non impediet etiam commissionem pene.l.ad diem.s.eo.⁊ d.l.labeo.de nau.fe.et ex his patet intellect⁹.d.l.ad diẽ.de quo ibi etiam dictum fuit.

17 **Si ab eo.** Possum stipulari ab eo qui non potest facere illud quod per aliũ est factibile.h.d. ¶ †Not.ꝙ vbi quis non põt facere per se debet facere per substitutũ.⁊ hoc ideo qꝛ nõ fuit electa industria persone.Sed potius fuit cogitatũ de effectu qui resultat ex facto.facit qđ notat̃ i.l.nemo.j.ti.j. ¶ In gl.j.in fi.de hac.q.etiã tetigit gl.in.l.quisquis.la prima.C.de epis.⁊ cle.vbi etiam per doc.⁊ i spec.de aduoca.§.j.ver.sed pone abbas pro declaratione gl.conclude qđ interdum querit̃ an ipse aduocatus viuens possit per aliũ seruire aut an ipso mortuo possit heres per substitutũ seruire.Circa primum conclude qđ regulariter non põt qꝛ videtur electa industria persone.l.inter artifices.j.de solu.fallit primo ratione dignitatis superuenientis.l.null⁹.de decu.li.x.fallit scđo ratione necessitatis forte ꝑpter infirmitatẽ.l.j.de prin.agẽ.in re.li.xij.fallit tertio fauore religionis licet doc.non tã-
18 gant vt.d.l.quisquis. ¶ †Et adde ꝛm Ang.duo.primo ꝙ vbi qs potest seruire per substitutũ semper substitutus debet esse approbatus per bonum virum vel per iudicem secundũ eum alias non deberet admitti.allegat.l.si quis ex corpore.C.de murileg.li.xj.facit etiam.s.qui sat.cog.l.arbitrio.⁊ l.ab arbitro.⁊ hec dicit notãda cõtra doc.qui per quẽlibet substitutũ seruire volunt de quo dicetur in.l.nemo.j.ti.j. ¶ Itẽ scđo addit qđ semper debet seruire ꝑ substitutũ suo periculo vnde si faber vel carpẽtarius seruiret per substitutũ ⁊ vitio operis magisterij rueret edificium periculum esset substituentis:licet esset approbatus per.d.l.nullus.C.de decur.non enim debet plus faueri operi substituti q̃ operi substituentis.facit.l.maritus.s.loca. Tu adde qđ non omnis dignitas videtur excusare sed illa tm̃ de qua in.l.cauetur per notata in.d.l.nullus.C.de decu. ¶ Item adde qđ ita demũ necessitas excusat si sit vera necessitas alias secus.l.j.C.de prin.agẽ.in re.li.xij.⁊ in.l.fi.C.de proxi.sa.scrin.eo.li.item videt̃ qđ necessitas predicta demum excuset quãdo substitutus nõ ex toto subrogatur in loco substituẽtis.sed vice ipsi⁹ hec faciat.secus si velit substituere in locum illi⁹ vt probatur in.d.l.fin. ¶ Circa secundum vero.s.de herede dic vt hic per Bar.cui⁹ dictis adde ꝛm Ang.qđ inquãtum dicit repro-
19 bando Jaco.de bel.† ꝙ si aduocato datur feudum propter patrocinium prestandum qđ illud non transit in heredem aduocati: qꝛ est feudum guardie vel castaldie eo qđ conceditur ad certam mercedem.nam dicit qđ non videtur bene reprobare: quia illud procedit qđ dicatur feudum concessum ad certam mercedẽ quando hoc exprimit̃ in concessione vel quando seruitiũ consistit in guardia aut in eo quod congruit castaldioni vt in.c.j.de feu.guar.vel castal.x.col.et etiã per Jaco.facit ista glo.Sed tu dic ꝙ Barto.nõ meruit reprobari:qꝛ si bene ponderẽtur verba eius non dixit qđ esset feudũ guardie ⁊ castaldie.sed dixit ꝙ est lucrũ pro certa mercede cõstitutum quod est species de per se in dicto feudo vt pꝫ in d.c.j.s.alle.⁊ in.c.j.de cõtro.feu.inter do.⁊ vasa.per tres chartas ad prin.libri idem tamen iudicatur in isto feudo cõstituto ad certã mercedẽ ꝙ iudicat̃ in feudo guardie ⁊ castaldie.⁊ hoc est qđ voluit Bar.⁊ Bal.⁊ de materia ꝑ Ja.de bel.in vsi.feu.i ti.si de feu.fue.contro.c.si quis decesserit.forte põt sustineri ista glo.⁊ qđ cõsequenter transeat feudũ ad heredes ⁊ ꝙ seruire possint ꝑ substitutum:vt sentire videt̃ Jaco.de bel.in.d.c.si quis decesserit.in distiquã ipse ibi ponit:qꝛ isto casu non est proprie feudum guardie vel castaldie:vt est dictũ.Item nec est proprie feudũ constitutum pro certa mercede:sed pro certo seruitio:qꝛ merces proprie videt̃ consistere in pecunia.l.si merces in prin.s.loca.⁊ facit qđ habetur insti.loca.§.j.⁊ per consequens istud feudũ videt̃ regulari ꝛm naturã regularem alioꝝ feudoꝝ:et notat glo.in.c.cũ venissent.de cõstitu.que videt̃ velle ꝙ vbi fit ab ecclesia concessio priuate persone quod in dubio intelligat̃ facta ad vitã ipsius recipientis:vt hic ꝑ Bar.

Cum quis. Non sufficit de officio fieri ad pene cõmissionem.h.d.ꝛm Barto.⁊ sic sepe allegatur sed non videt̃ de mente litere.ideo potes aliter summare.cõditio
20 impossibilis de iure vitiat stipulationẽ. ¶ †Nota ꝙ stipulatio cõcepta sub impossibili cõditione nõ valet:siue de iure siue de natura.cõco.l.impossibilis.s.e. ¶ Nota ꝙ nõ dꝫ attendi ꝙ ius possit immutari ⁊ ꝙ illud qđ modo est impossibile scđm regularẽ dispo-
21 sitionem possit postea tractu temporis fieri possibile. ¶ †Nota ꝙ quo ad valorẽ stipulationis inspicimus tp̃s obligationis de quo in.l.si rẽ meam.s.eo. ¶ No.ꝙ debet attendi presens status rei de quo in.l.inter stipulantem.§.sacram.s.eo. ¶ No.ex tex.cũ glos.in ver.relicte.quod illud dicitur impossibile quod ab vno solo fieri potest ⁊ non potest fieri absq̃ dispensatione de quo in.l.apud iul.
22 §.fi.de leg.j.⁊ per Jnñ.de testamentis.c.filius. ¶ † Ultimo nota certas res que non possunt alienari.s.res sacra religiosa forum et basilica. Et que sit differentia inter rem sacram ⁊ religiosam dic vt in.§.sacram.⁊ in.§.religiose.insti.de re.diui.itẽ quid sit forum dic vt in.c.forus de verb.si.⁊ per Joã.an.in rubrica de foro cõpe. Quid sit basilica dic vt in.l.pediculis.§.cũ quereretur.de aur.et argen.lega.et in.c.j.de eccle.edifi.nam aliter accipitur basilica secundum ius ciuile vt in.d.§.cum quereretur.⁊ aliter secundum ius cano.quia pro ecclesia nondum constructa.vt in.d.c.j. ¶ In glo.super ver.vendiderit.ibi posset valere: ⁊ per hoc non ob.l.lucius.§.tres heredes.ad trebel.vbi sufficit de facto fieri ad pene cõmissionem:quia ibi fuit cogitatum de facto hic non.et sic transeũt doc.Nec obst.secundum eos quod in dubio videatur cogitatum

de facto

de facto per.l. vbi pactum.C.de transac.quia ibi factum affert incōmodum.ideo de facto presumitur cogitatū:hic secus: ꝛ si dicas imo hic affert incommodū:q2 cogetur vendicare quod prius possidebat ecclesia.respōdeo qd sola venditio non tribuit hoc incommodum sed traditio.hic autem in conditione fuit sola traditio. sed aduerte quia imo videtur qd debeat dici fuisse cogitatū de facto cum de iure non posset talis conditio impleri argu.l. quidam cum filiū.ꝟ.eo.ꝛ sic videtur quod debet esse commissa pena.ꝛ pro tanto videtur dicendū quod hic non cōmittitur pena.ratio quia conditio hic fuit impossibilis:non autem ex eo quia fuit cogitatū de iure cum hoc non sit verisimile ex quo de iure id fieri non poterat:quia ius resistebat: secus si non resisteret: licet non assisteret ꝑ d.l.quidā cū filium.ꝛ iste videtur verus intellec.ꝟ. Aduerte tamē pro declaratione materie: quia interdū dubitatur an sufficiat de facto fieri ad euitandū commissionem pene. ¶ Interdum dubitatur an sufficiat de iure fieri:licet non fiat de facto ad euitādum cōmissionem pene. Interdum dubitatur an sufficiat de facto fieri ad pene commissionem. Interdum ꝛ quarto an sufficiat de facto fieri ad actionem acquirendum. ¶ Circa primum conclude quod aut id quod in conditione stipulationis penalis deuenit ab ipso initio tēpore stipulationis nō poterat fieri de iure:sed illud erat: quia ius resistebat stipulatio penalis fuit nulla.ꝛ sic non est necesse quod fiat de facto et ita intelligatur tex.iste.si vero ius non resistebat sed non assistebat ita quod non erat turpe illud fieri: et tūc non sufficit de facto fieri:ar.ꝟ.sic itaqꝫ.insti.de ac.ꝛ.l.fi.ꝟ. de cō. ob tur.cau.melius facit.l.quidam cum filiū. cum ibi no.ꝟ.e. interdū tamen posset ex toto excusari si nullo modo implet. exemplū promisisti dare stichū et si non dederis promisisti mihi.c.nam si stichꝰ factus sit meus ex causa lucratiua non teneris implere aliquo modo ꝛ nihilominus euadis penam.l.inter stipulantē.ꝟ.si rem.ꝟ.e.ꝛ facit quod no.Dy.in.d.l.quidam cum filiū. ¶ Circa secūdum dic quod aut fuerit cogitatum de implemento iuris ꝛ clarū quod sufficit.aut de implemento facti ꝛ non sufficit.l.qui rome.ꝟ. flauius. ꝟ.eo.aut sumus in dubio.ꝛ tunc videtur in dubio cogitatū de implemento iuris.l.si puella.et.l.ea quidem.C.si man.ita fue.alie.
¶ Circa tertium dic quod aut fuit cogitatum de contrauentione facti.et tunc committitur stipulatio penalis.l.lucius.ꝟ. tres heredes.ꝟ.ad trebel.ꝛ vt ibi patet ex natura verborū colligitur quandoqꝫ mens contrahentis quia si promisit controuersiam nō facere videtur considerare etiam controuersiam facti cum illud natura verbi videatur importare vt ibi notatur. ꝛ.l. amplius non peti.ꝟ.rem ratam haberi.ꝛ idem videtur si a pricipio sit certū quod non possit de iure conueniri:sed solum de facto.nam ꝛ tunc videtur cogitatum de contrauentione facti.l.vbi pactū.ꝛ quod ibi notatur.C.de transac.ꝛ ar.l.quidam cum filium.ꝟ.e.ꝛ hoc si non potest contrafieri de iure ex eo quia ius non assistit.secus si ius resistit per ea que dicta.ꝟ.sunt:ꝛ tunc stipulatio non valet:aut fuit cogitatum de contrauentione iuris ꝛ tunc non committitur ex contrauentione facti.l.ea quidem.ꝛ.l.si puella:aut sumus in dubio:ꝛ tunc aut in contrauentione facti non leditur pars.ꝛ tunc non videtur cogitatū de tali contrauentione vt.d.l.si puella.et.l. ea quidem.ꝛ hic est casus secundum intellec.Bar.aut ex contrauentione facti leditur pars.ꝛ tunc de tali videtur cogitatum ꝛ propter ipsam cōmittitur stipulatio penalis.ꝛ ita potest intelligi.l.vbi pactum.secundum alium intellec.vbi de hoc per Bart.ꝛ facit quod notatur.e.tit.l.si quis maior.ꝛ hec sufficiāt de.iii. ¶ † Circa quartum conclude quod si potest impleri de iure non sufficit impleri de facto alias autem sufficit de facto impleri:et sic videtur in dubio cogitatum.l.mulier.ꝟ.j.ꝟ.de condi.insti.ꝛ arg.l. quidam cum filium.ꝟ.eo.et hoc de quarto. ¶ Ultimo tangit hic Barto.qualiter possit platea vel via publica alienari sine consensu principis de quo dic vt per eum. ¶ Et adde quod inquantum dicit qd sunt alique ciuitates que non recognoscunt superiorem nec Papam nec imperatorem quod illud potest procedere secundum considerationem quā habuerunt.ll.que considerauerunt quod princeps nec populus ro.ab ipso initio habuerunt dominium omnium ciuitatum:sed postea habuit tempore octauiani.ꝛ attento quod potestas imperij nedum processit ex.ll.ciuilibus sed etiam ex.l.euangelica iuxta misticum intellectum illius autoritatis ecce duo gladij sunt hic.de qua in.c.nouit.de iudi.ꝛ in.c.cām que. qui filij sint legi.non videtur quod de iure aliqua sit ciuitas que possit pretendere se liberā quin subsit pape vel imperatori:ꝛ sic si non recognoscit superiorem id tantū de facto procedit: ꝛ ideo non videtur tenere quod faciunt sine autoritate principis eo casu quo requirit autoritas principis licet de facto obseruetur ex quo non est qui possit in dubio reuocare. ¶ Et hec not.quia faciūt ad notata per Bar.in.l. infamē.de pub.iudi.quia secundū hoc videtur quod si talis ciuitas restitueret aliquem ad famam non prodesset si in alio loco reuocaretur in dubium.

Si vt aliquid. Hic ponitur forma stipulationis penalis in stipulationibꝰ faciēdi vel nō faciendi.ꝛ hoc fit ꝑ summatio ꝛ casu in terminis.facit.ꝟ.l. cū qd.

Preterea. In dādis non potest quis vni ex heredibus prouidere secꝰ in faciēdis. ¶ In tex.ibi necesse oībus acquiri.pondera qd dicit necesse ꝛ qd dicit omnibus.vnde licet illi vni nominato cui stipulator voluit acquirere nō queratur totū.sed solū pro hereditaria portione tñ pro reliquis partibus stipulatio nō erit inutilis imo acquiret heredibus cū effectu exactionis. ¶ An autē si aliquid exegerint teneant refundere illi cui defunctus fuit stipulatus tāgit gloss.ꝛ.ꝟ.patebit. ¶ In tex.ibi vnius psona cōprehēdi subaudi:q2 illi soli acquiret ipso iure alijs nihil acquiret ex quo erat stipulatio facti indiuidui.nam videt quodāmodo satisfactū stipulationi ex quo sup toto queritur vni soli.ꝛ hoc qñ mora adhuc nō erat cōtracta ita qd successisset obligatio ad interesse. ¶ † No. qd in stipulationibus dādi nō pōt stipulator vni heredū insolidū stipulari quin omnibus acquirat secꝰ in stipulationibus faciēdi. ¶ Itē no. qd in stipulationibus dādi adiectio persone vnius ex heredibus habet pro superuacua secus in obligationibus faciēdi. ¶ In glo.super ver.oībus.ibi solue vt ibi.sc3 q2 pōt quis vni ex heredibꝰ puidere prelegādo.ꝛ sic per actū vltime volūtatis.ꝛ ita loquit ibi sed stipulādo.ꝛ sic per actū inter viuos nō vt hic. ¶ In ea.glo.ibi.sed illud est in eo pactū hec vera licet gl.ꝟ.approbet sequentē so.ꝛ similiter in cōtrario. ꝛ non bene ꝟm doc.cōmuniter.ꝛ ideo tene qd quo ad exceptionem querendā pōt quis vni heredū prouidere.l.auus hic alle.ꝛ.l.auus.ꝟ.de pac.do.ꝛ illi soli exceptio acquiret ꝛ alijs ipso iure nil acquiretur:licet glo.ꝟ.dicat contrarium scilicet quod queret alijs ipso iure sed nō cū effectu.hic aūt loquitur quo ad act.querendā.et l3 glos.ꝟ. dicat nō posse reddi ratione diuersitatis inter casum qñ quis vult prouidere vni heredū quo ad act.querendā.ꝛ casum quando vult prouidere vni heredū quo ad exactionē.tamen ꝯtrariū est verū vnde plures rationes assignantur.vna quam posuit hic Jac.de aretio quā refert hic Bar.vc3 qd pactū tendens ad exceptionē seu liberatoriū potest esse personale.secus in pactis obligatorijs cum obligatio sit perpetua ꝛ transeat in heredes per.l.xij.tabu.etiam inuitis cōtrahentibus.C.de pactis.l.pactū successorium.ꝛ in.l.j.C.si certū peta.sed certe hec ratio etiā perfecte nō instruit:q2 nō perfecte declarat quare magis pactum tendēs ad exceptionē possit esse personale quā pactū obligatoriū.ꝛ presertim cū in pacto predicto etiam insit obligatio naturalis ad non petendū iuxta notata in.l.si vnꝰ.ꝟ.pactus.ꝟ.de pactis.vnde tertia fuit ratio Pe.quā hic sequitur Ange.vc3 qd ideo quo ad exceptionē potest vni heredū prouideri:q2 pacta liberatoria quo ad acquisitionem ipsorū nullā habent certam ꝛ determinatam formā a iure.ideo acquiruntur secūdum formam cōuentionis ꝛ nō vltra.sed pacta obligatoria habēt vnicam formā a iure traditā sc3 vt transeat in heredes pro hereditarijs portionibus vbi obligatio est diuidua ꝛ transitoria.ideo illa forma non leditur pacto priuatorū ar.l.ius publicum.ꝟ.de pac.de testamētis.c.requisiti.ꝛ.l.nemo potest.de lega.j.ꝛ ideo necesse est qd omnibus acquiratur vt dicitur in litera.s3 certe hec ratio etiā non videtur perfecta:q2 per eam non apparet ratio quare magis iura statuerūt certā formā iuri obligatorio quā liberatorio.vnde quarta pōt dari ratio diuersitatis sc3 qd ideo secus in pacto obligatorio:quia obligatio oritur ex rigore:exceptio autē nititur equitate.l.obligationū.ꝟ.placet.ꝟ.titu.j.et.l.equitate.ꝟ.de doli excep. vnde cū equū sit illi soli acquiri exceptionem cui paciscens voluit acquiri:ideo illi soli acquirat.posset etiam dici ꝛ quinto qd ratio diuersitatis possit colligi ex regula generali.l.arrianus.ꝟ.tit.j.vc3 fauorabilior est liberatio quā obligatio.ideo in illa paciscēs plus possit prouidere secūdū suā volūtatem.sexta assignatur ratio qd ideo secus in pacto liberatorio:q2 in stipulationibꝰ versat ius:in pactis factum.ꝟ.de pac.l.si vnus.ꝟ. pactus.factū autē regulariter est indiuiduum.l.stipulationes non diui.ꝟ.e.ideo in pacto liberatorio sicut in facto indiuiduo potest vni heredum prouideri. S3 certe hec ratio non videt bona. primo q2 in pacto versatur non petere quod est factū diuiduū.l.iiij.ꝟ.cato.ꝟ.eo.Sol.q2 non petere in effectu idem est quod remittere. Remittere autem in effectu est idem quod dare.l.si mulier.ꝟ.de condi.ob causam. ideo videt quod idem debeat esse in pacto liberatorio quod in obligationibus dandi.ideo.vij.potest dari que videtur melior omnibꝰ alijs sc3 quod ideo secus in pacto liberatorio quia tunc si queratur soli nominato nō ledit aliqua regula iuris:secus in pacto obligatorio.quia si quereretur soli nominato lederet aliqua regula iuris. ¶ Pro cuius declaratione attende qd due sunt regule attendende in hac materia.vna est † qd heres nō repsentat personā defuncti nisi pro ea parte pro qua est heres pro alia censet extraneus vt no.in.l.ij.de preto.stipu.in.ꝟ.fi.vbi de hoc in glos. magna. ꝛ in.l. cū a matre.C.de rei ven.ꝛ.C.de heredi.ac.l.si adulta.et de bo. aut. iudi.pos.l.si vxor.cū si. † Scda regula est qd quis non potest pacisci extraneo etiam quo ad exceptionem.ꝟ.e.l.stipulatio ista.ꝟ. alteri.ꝛ.l.si tibi.ꝟ.pactus.ꝟ.de pact.modo si attendatur in pacto liberatorio non ledit aliqua dictarū regularum si soli nominato prosit:q2 proderit solum pro portione hereditaria.nam ꝛ talis videtur fuisse intentio paciscentis ne a nominato petat. q2 videtur

Iste.ꝟ.h3 materiam subtilem ꝛ aureā que3 vide per albe.hic.

voluisse ꝓuidere ne a nominato petatur illud qđ alias posset peti ꝛ in quo posset cōueniri. nam in eo in quo conueniri non poterat etiam cessante pacto non erat necesse prouidere: ꝛ sic in effectu videtur voluisse prouidere ne ab ipso nominatim petatur pro hereditaria portione: qꝛ eatenus poterat cōueniri. ꝛ sic eaten⁹ sibi ꝓderit exceptio. secus in pacto obligatorio: qꝛ si tota obligatio dandi quereretur nominato prout vꝫ fuisse de mente paciscentis. ꝛ duo essent heredes quilibet pro dimidia reperiret paciscens pact⁹ esse extraneo pro illa dimidia pro qua nominatus ille non esset heres ꝛ pro illa tali dimidia consequenter extraneo quesiuisse actionem qđ est contra regulas predictas. ꝛ hec est etiam ratio quare pactū potest esse personale prout dixit Bar. ꝛ ꝓbatur in. l. idem. §. j. s. de pact. ꝛ in. d. l. anus. facit. l. qui in futurum. §. j. s. de pactis. nec ob. predictis. l. eū qui ita. §. j. ver. ꝛ q̄uis. s. e. vbi videtur casus qđ per pactum non possit exceptio acquiri: qꝛ respondeo qđ ibi nullum fuit pactū expressum: sed prima facie vꝫ tacite factū ex causa seu ex conditione si heres ibi nominatus ad obligationem tenebatur in totū. ꝛ ideo cum ibi non teneatur nisi pro parte illud pactū quod vꝫ alias resultare non resultat. ꝛ sic in effectu est inutile. secus si dꝛ expresse ne ab aliis peteretur. quia tunc obstaret exceptio. arg. d. l. anus. de pactis ꝛ ibi hoc tenet bu. ꝛ sic limitat. d. ꝟ. ꝛ q̄uis. nō ob. l. tale pactū. §. fin. de pactis. vbi exceptio non queritur nominato tantum: qꝛ ibi ideo qꝛ illū solum cui pactus fuit putabat sibi futurum heredē ideo omnibus prodest vt ibi notatur. videꝛ enim tūc mens paciscentiū fuisse qđ pactū nō sit personale secus quādo putabat alios fuisse heredes. d. l. anus. † Et ex predictis cōclude si q̄ritur an vni ex heredibus possit prouideri quo ad exceptionē: qꝛ aut nominatur vnus ex heredibus: qꝛ ille solus putatur futurus heres. ꝛ tunc oībus ꝓdest. d. l. tale pactū. §. fi. aut nominaꝛ vn⁹ eo casu quo putanꝛ plures heredes. ꝛ tūc si est factū ob cām si heres noīatus teneaꝛ in totū qui tñ nō reperiꝛ non teneri nisi pro parte. ꝛ tunc inutile est aliis. exemplū in. d. l. eū qui ita. §. j. si vero est simpliciter factū ꝛ expresse ad exceptionē q̄rendā vni ꝛ tūc illi soli nominato ꝓdest vt. d. l. anus. ¶ In ea. gl. ibi vel meli⁹. imo peius lꝫ gl. etiā in cōtrario teneat istā vt dixi. ¶ In ea. gl. ibi sed tñ ob. exceptio. hoc non est verū: qꝛ imo coheredib⁹ cōpetit ius exigēdi. an aūt exactū teneanꝛ restituere heredi nominato per ac. fa. her. j. patebit. ¶ In ea. gl. ibi inefficaciter hoc nō est verū vt. s. tetigi. quia imo coheredib⁹ ipso iure non queriꝛ exceptio nō tñ credas qđ ab illis possit exigi portio hereditaria contingēs heredē cui paciscēs pactus est de non petēdo lꝫ glo. dicat cōtrarium: ꝛ nō bene in. d. l. anus. s. de pac. ſm Pe. ꝛ Ang. ꝛ ibi etiā hoc notaꝛ per doc. ꝛ maxime per Guil. ꝛ Jac. Bu. nō ob. ll. allegate in gl. qꝛ loquunꝛ in vltima volūtate qñ agi dꝫ ex testamēto cōtra grauatos. sed in casu d. l. anus. solū agi pōt ex actu inter viuos: qꝛ ex promissione facta per auū q̄ ipso iure diuidebaꝛ inter heredes ꝓ hereditariis partibus. l. j. C. si cer. pet. ꝛ. l. pro hereditariis. C. de here. act. ¶ In eadē glo. ibi vel ac. fa. her. adde hoc nō placet nisi appareat quod stipulator illi heredi noīato voluerit prelegare. ꝛ rñde ad. l. fi. C. fa. her. qđ ibi interuenit traditio: sed Ang. tenet gl. etiā alio nō apparente nec ob. rñsio Barto. nec. ll. allegate per eū valēt. l. papi. s. de do. inter vi. ꝛ vro. ꝛ. l. si pactū de proba. qꝛ loquunꝛ eo casu quo acquisitio inter viuos erat ꝓhibita vt qꝛ fienda erat vxori vel filie in potestate. ꝛ ideo cū cōtra legē esset nil operatur perseuerantia volūtatis nisi interuenerit traditio vel quasi vt. d. l. papi. ꝛ. l. donationis. C. de dona. inter vi. ꝛ. l. ii. C. si quis al. vel sibi. ꝛ. l. j. C. de ca. pecul. li. rū. hic autē acquisitio vnius heredū non est per. l. interdicta sed lex ei non assistit. l. stipulatio. §. alteri. s. e. Tu potes etiā plus dicere qđ forte etiā in istis personis prohibitis perseuerantia voluntatis operetur dūmodo sit casus in quo cōpetere possit iudicium fa. her. nam cum in illo iudicio iudex sequi debeat voluntatem defuncti. d. l. fi. ꝛ. e. ti. l. si cogitatione. ꝛ. l. filium quem habentem cū ibi no. sequeꝛ illū etiam si non sit facta traditio. ꝛ sic videꝛ esse casus non diuinando in. d. l. filie. secus vbi nō cōpetit dictū iudicium fa. her. vt qñ venit fienda acquisitio vxori non institute: qꝛ tunc non sortiretur effectum talis voluntas collata in personam prohibitā nisi traditio vel aliquid loco traditionis interuenerit. d. l. papi. ꝛ. d. l. qđ de suo. C. de non nu. pecu. Et ex predictis habes nouum intellec. ad. d. l. filie. qꝛ nō est necesse intelligere qđ ibi traditio fuerit facta prout ibi intellexit Bar. vel quod fuerit presens ꝯtractui prout dixit Pe. ¶ In gl. super verbo vnius. ibi ꝛ est ratio: hec ratio non est vniuersalis prout Bart. tangit hic. vnde que sit vera ratio patebit ex. j. dicendis. ¶ In ea. glos. in fi. vel dic qꝛ. l. nihil faciat ad propositū: quia ibi loquitur an queratur mihi quando filio meo stipulor. hic vero an heredi queraꝛ. hec so. placet hic Bar. et Ja. bu. in. d. l. anus. ¶ Expeditis igitur glo. est sciendum qđ hic duo principaliter tractanꝛ per doc. primū est qualiter per actū inter viuos possit quis vni ex heredibus prouidere vel vnū ex heredibus grauare. Secundum est an ꝛ quando possit quis vni ex heredibus prouidere vel vnum ex heredib⁹ grauare vltimam voluntatem condendo. Primus articulus subdiuiditur in tres. Primo est videndum an possit vni heredum prouidere quo ad exceptionem. Secundo an possit vni heredum prouidere quo ad actionem. Tertio an possit vnum ex heredib⁹ grauare. de primo dic vt dictum fuit. s. in glo. j. † Circa secundum dic qđ litera concludit quod in dandis non potest vni heredum prouidere: secus in faciendis est videndum que possit esse ratio quare in dandis non potest vni tantum prouideri. ꝛ conclude qđ vera ratio est quia heres non representat personam defuncti: nisi ꝓ ea parte pro qua censetur heres pro alia censetur extraneus: vt superius est dictum cum gl. j. ꝛ notatur in. d. l. ii. §. fi. de preto. stipu. ꝛ ideo non queritur nisi pro hereditaria portione ne videatur acquiri extraneo si queratur ei vltra portionem hereditariam. ideo vltra non queritur: et si dicas quare ergo aliis queritur qui non fuerunt nominati quibus noluit prouidere contrahens. dic qꝛ ratio est quia obligatio perpetua est: quia nō potest finiri ex pacto partium per mortem principalis. l. obligationū fere. §. placet. s. ti. j. ꝛ transit in heredes pro hereditariis portionibus per. l. xii. tabu. l. j. C. si cer. peta. ꝛ si vlterius dicas quare saltim non obstan. ipsis nō nominatis exceptio ex quo contrahens noluit ipsis acquiri cum per viam exceptionis possit paciscens obligationem elidere ꝛ tēporaneā facere: ꝛ consequenter personalem. l. obligationū fere. §. placet. s. tit. j. rñde quia contrahens siue ipse stipulator videꝛ ita demū voluisse aliis acquiri si nominato solidum queratur. nā cū solidum ei non queratur videtur etiam voluisse aliis acquirere. l. eum qui ita. §. j. s. eo. Et aduerte quia hoc clarum quando adiicitur persona stipulantis in ipsa stipulatione vltra personam heredis vt quia dicit promittis mihi ꝛ titio heredi meo dare. c. si vero sola persona heredis exprimaꝛ vt qꝛ dꝛ ꝓmittis titio heredi meo dare. c. tunc vꝫ qđ ex quo obligatio hꝫ incipe ab herede: licet sibi nō possit q̄ri nisi ꝓ hereditaria parte. lꝫ Pe. videaꝛ velle qđ totū tunc queratur ꝛ nō bene: tñ vꝫ qđ aliis nō queraꝛ ex quo non sunt nominati cū hoc casu nō possit dici qđ obligatio radicata in persona defuncti descendat in eos cū non videaꝛ fuisse radicata in ei⁹ persona ex quo non fuit noīata ꝛ hoc respectu possit saluari opin. Pe. lꝫ bart. hic simpliciter eū reprobet per. l. hereditatē. s. de bo. au. iudi. pos. vbi vꝫ ꝓbari qđ obligatio dicatur hereditaria etiā si debeat incipere ab herede. ꝛ per consequens diuidi debeat inter heredes per. l. xii. tab. pro hereditariis portionibus per. l. pro hereditariis. C. de here. act. Sed tu potes respondere altero de duobus modis. Primo modo qđ ibi obligatio nō debebat incipere ab herede: imo a defuncto: qꝛ promisit soluere cū moreretur: viuens autem moriꝛ. l. qui duos. §. j. s. de ma. te. et sic saltē in articulo mortis. i. anteq̄ moriaꝛ oriri dꝫ obligatio. ꝛ eodē modo si stipulatus esset aliquid dari cū morieꝛ idem est dicendū. Scđo modo pōt dici quod ibi obligatio dicatur hereditaria ad effectū de quo ibi loquitur. verū ad hoc vt legatarii non possint venire nisi soluto tali ere alieno non aūt diciꝛ qđ quo ad aliū effectum dicatur hereditaria quin ab vno heredū possit incipere pro portione hereditaria ab aliis nullo modo si contrahens hoc voluit. ¶ † Hoc viso est videndū quare in obligationibus faciendi potest quis vni ex heredib⁹ stipulari. dic qđ ratio est: qꝛ facta sunt regulariter indiuidua. l. stipulationes non diui. s. e. iō cuilibet heredū competit actio insolidum. l. in executione. §. j. s. e. ꝛ ꝓ tanto non est mirū si ex stipulatione cōpetit actio heredi noīato: qꝛ etiā si nullus esset nominatus sibi insolidū cōpeteret ex natura ipsius indiuidui quod. l. xii. tab. non potest diuidere. ꝛ si dicas que est ergo ratio qđ aliis non nominatis nō acquiriꝛ actio dic qꝛ eorū non interest vt in exēplis positis hic in glo. pe. alias si eorū interesset oībus cōpeteret quasi eadē esset ratio que in obligatione dandi. ꝛ si poneres factū esse diuiduū idē esset quod in obligatione dandi: qꝛ cessare vꝫ ratio superius dicta. ꝛ idē in facto indiuiduo si ageret ad interesse eadē ratione. ꝛ sic transit hic Bar. in effectu. Ang. vero hic dicit quod in stipulationibus facti indiuidui queritur actio insolidum heredi prouiso ꝛ aliis nil queritur ipso iure etiā si ipsorū intersit quia stipulatio habet effectū insolidum quo ad personam prouisi. sed certe Ang. non videtur perfecte loqui similiter nec Bar. vt patebit ex. j. dicendis. ¶ Unde conclude in facto indiuiduo qđ si aliorum interest: tunc si non potest totum effectualiter queri nominato vt in exemplis in gl. positis tunc quereꝛ aliis: ꝛ sic intelligatur opi. Bar. ꝛ in hoc Ang. male dixit. ratio quia non videtur fuisse mens paciscentis qđ aliis nō queratur nisi in casu in quo effectualiter queri possit nominato: ar. d. l. eū qui ita. §. j. ꝛ ideo lꝫ queraꝛ actio insolidum puta ad solidam seruitutē cōstituendā in fundo cōmuni vel vt fiat domus in fundo communi ipsorum heredum tamē non posset vnus solus acquirere seruitutem fundo communi. vel qđ fiat domus in fundo cōi: ꝛ ideo hoc casu nō obstabit exceptio coheredib⁹. sed insolidū ipsi habent actionē. secus si possit queri nominato effectualiter solidū dato qđ aliorꝫ interesset. exēplum si quis esset stipulat⁹ sibi ꝛ titio heredi suo scribi codicē. qꝛ hoc casu licet tūc interesset aliorū non nominatorū scribi librū tñ quereretur soli nominato actio insolidū cum effectu exactionis. ꝛ iō hoc casu nō videꝛ esse mens disponētis qđ alii nō noīati nō possint agere. vnde hoc casu videreꝛ considerandum an adiecta esset persona

esset persona stipulantis in stipulatione vltra personam heredis ꝛ tūc de mero rigore transiret etiā ad alios. ꝛ obstaret exceptio. si vero nō esset apposita stipulantis sed solius heredis. tunc obligatio deberet incipere ab herede. ideo vr̄ qꝺ ipso iure alijs nihil queraꝛ. ꝛ sic intelligatur opi. Ang. ꝛ hec vera qñ agitur ad ipsum factum si vero agitur ad interesse ꝑpter nō factum. tunc videtur dicendum vt dixi supra in obligatione dandi vt attendenda sit forma stipulationis. an vero nominetur persona stipulātis in stipulatione. an vero non. si nomineꝛ queratur omnibus pro hereditarijs portionibus ex quo omniū interest. si vero nō fuit nominata tunc videretur soli nominato acquiri pro hereditaria portiōe vel forte hoc casu intelligereꝛ sibi stipulari. s. interesse ne alias sua dispositio sibi reddaꝛ inutilis: ar. l. quoties. ṡ. eo. nā alias reus poti⁹ solueret partē interesse ꝙ factū faceret totū. ꝛ ideo omnibus queretur pro hereditaria portione. secus si adiecta fuisset expresse persona stipulantis ꝛ hoc clarū in exemplis gl. in exemplis autem qñ qs stipulat⁹ est librū scribi titio heredi suo vel sibi ꝛ titio hedi suo videreꝛ idē prīa facie dicēdū. vel dic qꝺ lꝫ prima facie videaꝛ interesse aliorū nō noīatorū scribi librū tamen in effectu non interest ex quo nominato scribi dꝫ ad ipsius solius nominati vtilitatē. et iō nō videꝛ qꝺ alij non nominati hoc casu etiā si persona stipulantis fuerit expressa possint agere ad interesse ex quo in effectu eoꝝ oīm non interest per. l. ij. ṡ. itē si in facto. ṡ. eo. ꝛ ar. l. stipulatio ista. ṡ. alteri. ꝛ sic solus nominatus aget ad factū ipsum hoc casu. ꝛ similiter ipse solus agit ad interesse cum ipsius solius intersit per. d. l. ij. ṡ. fi. ꝛ si dicas quomodo pōt queri noīato vltra portionē hereditariā. rn̄deo qꝺ vbi agiꝛ ad interesse toleraꝛ a iure qꝺ quis insolidū agat quatenus sua interest etiā si sit heres ꝑ parte. d. l. ij. ṡ. fin. ꝛ hoc etiā satis fuit iustū. nā cū alij agere non possint. qꝛ eorū non interest ille cuius interest dꝫ posse insolidum petere suū interesse qꝺ non pōt diuidi per. l. xij. tab. inter alios ne alij vetāt qꝺ sua interest. secus qñ certā pecuniā qsesset stipulat⁹. ꝛ sic nō agereꝛ ad illam sub noīe interesse vt ꝓbaꝛ in. d. ṡ. itē si in facto. ꝛ no. hoc quia subtilis est cōsideratio ꝛ per ipsam pꝫ qꝺ nō bene dicit hic Bart. inquantū hic simpliciter dicit qꝺ vbi agiꝛ de obligatiōe ad interesse que surgit ex nō facto. idē erat dicendū qꝺ in obligatione dandi pecuniā imo plus vr̄ qꝺ qñ quis certā pecuniā esset stipulatus lꝫ de mero rigore alijs coheredib⁹ quereꝛ actio pro hereditaria parte tñ ex quo eoꝝ nō interesset videreꝛ repellēdi exceptiōe. d. l. ij. ṡ. fi. ꝛ hoc de facto idiuiduo. in facto aūt diuiduo vt. ṡ. tetigi dixit Bar. ꝛ Ang. idē qꝺ in obligatione dādi. ꝛ sic nō possit vni tñ ex heredib⁹ ꝓuidere sicut nec in obligationibus dandi. sed certe vr̄ male dicere. qꝛ ampli⁹ nō peti est factū diuiduū. l. iiij. ṡ. cato. ṡ. e. ꝛ tñ cū cadat in effectu in pactū liberatoriū ꝛ tēdat ad querēdū exceptionē dꝫ posse vni heredū in tali facto ꝓuideri. arg. d. l. annus de pac. ꝛ si agereꝛ ad interesse si esset cōtrafactū adhuc solus nominatus aget cū ei⁹ solius itersit ex quo ei soli quesita est exceptio et ipsum molestādo solū diciꝛ fieri contra stipulationē p. d. l. ij. ṡ. fi. ṡ. e. ꝛ per id qꝺ. ṡ. ꝑrime est dictū. si vero certa pecunia esset promissa si cōtrafieret. tūc si fieret cōtra ipsum nominatū oēs coheredes agēt hereditaria portione. sed obstaret exceptio nō noīatis p. d. l. ij. ṡ. fi. in facto aūt rem ratā ha. qꝺ similiter vr̄ indiuiduū vt in. ṡ. cato. posset Bar. dicere verū in certo casu. exēplum si mihi ꝛ titio heredi meo ꝑmittis. ex. noīe seij. demū promittis mihi ꝛ titio heredi meo seiū ratā rē habiturū. nā interest omniū heredū seiū ratā habere. vt sic contra ipsum seiū agi possit ad. r. et ideo soli heredi noīato nō quereꝛ actio cum eius non intersit vt de se patet. si vero ꝑmittis noīe seij seruitutē per fundū seij ad fundū titij mihi ꝛ titio heredi meo demum promittis mihi ꝛ titio heredi meo seio rē ratā habiturū. tunc cōsiderandū esset an solius titij nominati interesset vt qꝛ fundus cui seruit⁹ deberet acquiri esset sibi prelegat⁹ an vero oīm interesset vt qꝛ remanet cōis vt. ṡ. in fi. in facto indiuiduo dictū est. ꝛ sic in hac stipulatione rati attēdi debet diligenter id quod principaliter in principali dispositione versatur. facit qꝺ habeꝛ in. l. iiij. ṡ. cato. ṡ. e. Et hec vera qñ in stipulatione versaꝛ id qꝺ sui natura est transitoriū ad heredes si vero nō est trāsitorium vt vsus ꝛ vsusfruct⁹ et stipuleꝛ quis sibi et titio heredi suo vsūfructum vel vsum qd iuris tūc sit dic vt hic ꝑ Bart. qꝛ in effectu queritur noīato insolidū vsus. sic etiā in alijs indiuiduis. nā vsus indiuiduus est. l. vsus pars. ṡ. de vsu ꝛ habita. ꝛ alijs non noīatis nihil queritur ex quo non sunt noīati nec est res transibilis ad heredes vt. ṡ. eo. l. stipulatio ista. ṡ. si quis ita. in vsufructu vero quereꝛ noīato solū pro parte hereditaria. ꝛ nō plus cum sit diuiduus vt plene dictū fuit. ṡ. eo. l. stipulationes nō diui. ar. notatoꝝ in. l. ij. ṡ. fi. de preto. stipu. ꝛ alijs nō noīatis nihil quereꝛ ex quo nō sunt nominati nec est res transibilis ad heredes. Ex ꝑdictis potes cōcludere si queratur an vni heredi possit prouideri quo ad actionē. qꝛ aut queriꝛ in his que non sunt transmissibilia ad heredes. et que cū persona finiuntur ꝛ dic vt. ṡ. proxime dictū est. aut queritur in his que sunt transmissibilia. ꝛ tunc dic aut cōtinet dationē aut factū. si dationē nō queriꝛ noīato tñ. sed oībus pro hereditaria portione vt hic probatur. ꝛ ar. d. l. cū qui ita. ṡ. eo. si factū cōtinet tūc aut est factum diuiduum. ꝛ Bart. ꝛ Ange. dicunt qꝺ idem qꝺ in dando cum sit eadē ratio secundum eos. sed tu dic vt patet ex his que. ṡ. dixi. si vero continet factū indiuiduū: ꝛ tunc aut agitur ad interesse. ꝛ idem ſm Bar. ꝛ Ange. quod in dando cum eadem videatur ratio secundū eos. Sed tu dic vt patet ex his que. ṡ. dixi. qꝛ hoc non est simpliciter verum vt ex predictis patet. aut agiꝛ ad factum: ꝛ tūc si interest omniū heredū equaliter. ꝛ idem qꝺ in datione eadē ratione alias si interest solius nominati illi soli quereꝛ vt hic patet coniuncta glos. de quo etiā. ṡ. dixi. ꝛ hoc quādo persona stipulantis est adiecta in stipulatione vltra personā heredis. si vero sola persona heredis sit nominata dic vt patere potest ex supra dictis. Sed aduerte: qꝛ iuxta predicta posset dubitari de tribus. primo qñ quis stipulatur factū sibi ꝛ titio heredi suo qd si titij nominati nō interest sed alterius ex nō nominatis dic qꝺ illi soli cuius interest queriꝛ actio per ea que supra dicta sunt. ꝛ hoc sequiꝛ hic Bar. qꝺ potest procedere in casu in quo nominata fuit persona stipulātis vltra personā heredis. sed si solius persona heredis fuisset nominata: tūc cum obligatio nō fuisset adiecta in persona defuncti nō posset descendere ex eius persona in heredes. nec possent venire non nominati ex quo noīati nō sunt. ꝛ debebat obligatio incipere ab herede nominato. ꝛ sic videꝛ qꝺ hoc casu non queratur nominato: qꝛ ei⁹ nō interest nec etiā alijs: quia queri eis nō pōt ratione predicta. ꝛ hoc ꝓcedit tenendo opi. Pe. quā tetigi supra: alias ꝓcederet dictū Bart. ¶ Scdo dubitatur qñ quis stipulaꝛ dari sibi ꝛ titio heredi suo cū alij heredes etiā non noīati habeant actionē vt est dictū an exceptione repellentur: glo. sentit hic qꝺ sic quasi cōtra voluntatem stipulātis videantur agere. ꝛ idem videtur sentire in. l. annus de pac. do. sed contrariū tene vt supra dixi qꝛ voluntas defuncti videtur fuisse vt ita demū exceptione repellantur nō nominati si ei cui voluit prouidere totum acquireretur ar. l. nec vtilē. ṡ. ex qui. cau. ma. ꝛ. l. cū qui. ṡ. j. ṡ. eo. ꝛ per hoc patet qꝺ si aliquo casu illi noīato sit quesita actio vtilis etiā pro portionibus nō hereditarijs vt qꝛ fuisset interposita stipulatio sup re ipsius defuncti. l. pe. C. ad exhiben. vel alijs casibus de quibus hic per Bar. tunc posset saluari dicta glo. facit. l. j. C. de excep. ¶ Tertio potest dubitari quid si alij nō fuerunt exceptione repulsi. et sic exegerunt an tenebuntur restituere nominato actione fa. her. glo. pe. hic tenuit qꝺ sic. Cōclude ꝙ aut testator nominauit vnū quē solum putabat futurum heredem ꝛ postea habuit plures. ꝛ tūc alij petent nec postea restituent ar. l. tale pactū. ṡ. fi. ṡ. de pac. Aut sciebat se debere alios habere: ꝛ tunc Bart. tenet contra glo. sed Ange. saluat eam. ideo dic vt dictum fuit cum glo. pe. ꝛ hec sufficiant

30 de secundo articulo primi membri principalis. ¶ † Circa tertium articulum an possit quis vnū ex heredibus contrahendo grauare dicendum videtur qꝺ non per. l. eum qui ita. ṡ. te ꝛ titiū. ṡ. eo. vbi videtur expressuꝫ ꝛ potest esse ratio: qꝛ sicut nō posset obligare extraneū vt in. ṡ. si quis alium. insti. de inuti. stip. ita nec illū heredē pro alijs partibus pro quib⁹ nō est heres: quia quo ad illas est extraneus vt dixi. ṡ. ꝛ ideo transit obligatio in personā aliorū heredum nō nominatoꝝ sicut et cetere obligationes hereditarie. et sic videtur esse intentio promittentis qꝺ alij nō nominati ita demuꝫ nō teneantur si nominatus insolidū teneꝛ. ꝛ ideo cū insolidum teneatur nedū ex vi. l. xij. tab. descendit obligatio ad alios heredes imo etiam ex mente ꝛ virtute promittentis vt voluit litera recte intellecta in. d. ṡ. te ꝛ titium. ꝛ hec vera in obligatione dandi. idēꝫ videꝛ sentire Bar. in obligatiōe faciēdi saluo nisi sit talis obligatio que possit finiri. intelligo ipso iure ex cōuentiōe in persona ꝑmissoris vt ꝑmisso de aliquo nō faciēdo iuxta. l. si sic. cū ibi no. ṡ. eo. nam tunc possum vnum ex heredibus grauare quo ad ipsum factū. sed si agereꝛ ad interesse tūc oēs heredes tenebunꝛ ꝑ hereditaria portione. l. iul. in ꝑn. ṡ. e. intelligi eñ dꝫ. d. l. ꝙ ibi ex solius titij facto cōmittiꝛ stipulatio nō ex facto alteri⁹. nā cōtrahētes noluerūt qꝺ facere potuerūt vt dixi. sed postꝙ est cōmissa oēs teneꝛ postea pro hereditaria portione. ꝛ hec est in effectu cōclusio Bart. ex qua patet qꝺ siue sit obligatio dandi siue faciēdi vnū ex heredibus suis grauare nō pōt saluo casu de quo. ṡ. Sed aduerte primo in obligatione dādi. qꝛ dictū Bar. vr̄ ꝓcedere qñ persona ꝑmittētis fuit adiecta in stipulatione vltra psonā heredis vt est videre in casu. ṡ. te ꝛ titiū. Si autē non fuisset adiecta psona ꝑmitentis sed persona solius heredis nominati: tunc vr̄ sec⁹. ar. d. ṡ. a sensu ꝯ rio. qꝛ ex quo obligatio nō est radicata ī psona defuncti q̄ nō fuit adiecta sed deberet incipere ab ipso herede noīato nō vr̄ ꝙ possit descēdere in alios nō noīatos. ꝛ sic alij nō noīati nō tenebunꝛ ex q̄ non sunt noīati. ꝛ ex quo obligatio nō est radicata in psona defuncti. ꝛ sic solus noīatus tenebiꝛ ꝑ portiōe hereditaria. In obligatione vero faciēdi cōsidera ꝙ aut versaꝛ factū indiuiduū in promissione. aut versaꝛ factū diuiduū. primo casu qñ factū est indiuiduū tūc esset cōsiderandū an possit explicari per nominatū soluꝫ vt qꝛ ꝑmisit qs p se ꝛ titiū heredē suū seruitutē stipulatori fundo ipsius stipulatoris per fundū ipsius ꝑmittentis ꝛ postea fundum in quo debet constitui seruitus prelegauit soli heredi nominato. nam tunc hoc casu videtur quod solus nominatus tenebitur ad

ipsum factum aliĩ non: quia sic etiã videt̃ esse mens promittentis ex quo promissio sortitur effectũ pro solido respectu nominati: ar. eorũ que dicta sunt. s. si vero non posset per nominatũ solũ explicari vt qꝛ talis fundus remãsisset cõis oĩbus tunc oẽs tenerentur ad ipsum factũ insolidũ. si autẽ quereres de obligatione ad interesse in hoc casu dic qꝺ si contrafiat stipulationi cõmittitur stipulatio ad interesse cõtra oẽs pro hereditaria portione etiam in casu quando factum põt per nominatũ tantũ explicari per notata. s. l. ij. §. si. nam lꝫ ex stipulantis parte sit differentia quando contrafit vni suorũ heredũ an stipulatio debeat cõmitti ad interesse an ad penam vt patet in. d. §. si. vt. s. est dictũ tamen secus videt̃ ex parte promissoris qñ vnus ex heredibꝰ promissoris cõtra facit vt patet in. d. §. si. ꝛ ibi etiã ratio assignatur. aliĩ tamen repetent actiõe fa. ber. id qꝺ soluẽt ab eo qui contrauenit. d. l. ij. §. si tibi hõ. Aduerte tamen qꝛ vbi factũ indiuiduũ posset explicari per nominatũ tantum non cõmittetur stipulatio ad interesse ex ꝯtrauentione alioꝝ non nominatoꝝ cũ non teneant̃ vt est dictũ. sed ex illius solius nominati contrauentione bene cõmittetur stipulatio ad interesse. et cõmittetur cõtra omnes pro hereditaria portione per id quod. s. dixi. ꝛ qꝛ sic cõtingit quando in promissiõe versatur obligatio talis facti qꝺ potest ex cõtrauentione finiri in persona promissoris vt. s. dixi ꝛ probatur in. d. l. iul. in prin. s. e. et hec sufficiant quo ad factum indiuiduum. Si autẽ versat̃ factũ diuiduũ in obligatione tunc considera qꝺ aut est factũ amplius non pe. aut rem ra. ha. si est factum amplius non pe. tunc quia in effectu tendit ad effectum pacti de non petendo licet habeat aliquid plus: qꝛ propter stipulationem agetur ad interesse si cõtrafieret qꝺ non esset in nudo pacto de nõ petẽdo. ꝛ sic vꝫ qꝺ quatenus sapit effectũ pacti de non petendo possit obligatio esse personalis cum et ipsum pactũ de non petẽdo etiã ex parte agentis possit esse personale vt probatur in. l. qui in futurũ. §. j. s. de pac. ꝛ qꝛ in effectu non reperitur obligatio nominati vltra portionẽ hereditatis cũ obligetur ad nõ petendũ id quod alias petere poterat. ꝛ sic cũ solum pro parte hereditaria petere possit pro illa parte videt̃ obligari ne petat. et talis videtur esse mens principalis ꝓmittentis. ꝛ iõ videt̃ qꝺ in hoc facto amplius non peti possit quis vnũ ex heredibus tantum grauare. et sic videt̃ qꝺ si quis promittat per se ꝛ titiũ heredem suum amplius nõ peti solus titius prohibetur petere. aliĩ autem non prohibetur ar. d. l. qui in futurũ. §. j. facit etiã quod dixi. s. de obligatione que potest esse personalis ꝛ finiri ex conuẽtione. si tamen ipse titiꝰ nominatus contraueniat tenebũtur oẽs pro hereditaria portiõe ad interesse per id quod habetur in. d. l. iul. in prin. s. eo. ꝛ in. l. ij. §. si. ꝛ per id quod supra dixi. licet aliĩ qui non contrauenerũt possint petere ab ipso nominato actione fa. her. id qꝺ propter ipsius nominati contrauentionẽ soluere debet per notata in. d. l. iul. ꝛ superius est dictum. Si autẽ versetur in promissione factũ rem ra. habe. tunc dic cõsiderandũ id circa qꝺ versari debet ratihabitio per notata in. §. cato. et per ea que dixi. s. in si. in precedẽti articulo. vnde si promitto alicui me titiũ heredẽ meũ ratũ habiturum id quod seius noĩe meo faciet quomodocũqꝫ ꝛ qualitercunqꝫ etiã me obligando. tunc si seius noĩe meo tali stipulatori postea promittit. ꝛ. an in effectu ꝓpter dictã ꝓmissionẽ de rato videar nunc promisisse me ꝛ titiũ heredẽ meũ daturũ. ꝛ. que postea seius promisit idem erit dicendum qꝺ in obligatione dandi. si vero Seius postea nomine meo ꝓmisisset postea non petere videtur in effectu promisisse per me et Titium heredem meum nõ peti quod Seius promisit non petere nomine meo id quod mihi debebatur quo casu qd iuris sit dixi. s. si autẽ Seius postea promisit nomine meo tali stipulatori seruitutem per fundum meum ad fundum ipsius stipulatoris videor in effectu promisisse per me et Titium heredẽ meũ seruitutem fundo ipsius stipulatoris: quo casu quid dicendũ dixi. s. in precedẽti articulo. et sic patet diligenter ponderandum id circa quod versari debet ratihabitio vt sic sciamꝰ an potuerit nominatus tantum grauari per stipulationẽ alias rati dari. ꝛ hec de facto diuiduo sufficiant: vnde ex predictis patet tertiũ articulum membri principalis esse expeditum: ꝛ etiam primũ membrũ principale.[31] † Circa vero secũdũ membrum seu casum: videlicet an et quando possit quis vni ex heredibus prouidere vel vnum ex heredibus grauare vltimam voluntatem cõdẽdo: dic vt tetigit Jabu. Sul. de eu. in. l. anus. s. de pactis. ꝛ Bart. hic qui bene loquitur distinguendo duos casus principales. vnus est quando queritur pro obligatione iam contracta inter viuos ꝛ circa illam vult vnum ex heredibus grauare vel vni ex heredibus prouidere. secũdus casus est quando agitur de obligatione contrahenda ex vltima voluntate. Primo casu ponit duo membra ꝛ vnam fallentiã. Jn secundo ponit tria membra ꝛ vnam fallentiam prosequere vt hic per eum. Et adde circa secundum casum qꝺ licet testator grauare solum pro portione hereditaria. l. si fundum sub conditione. de leg. j. tamen hoc verũ in dubio: secus si cõstaret de mente quod vellet eum grauare insolidum. ꝛ sic in effectu qꝺ redimeret partes aliorum. nam hoc posset per id quod habetur in. d. §. si libertus. ꝛ no. Jac. bu. expresse in. d. l. anus. et per hoc patet qꝺ male dicit hic Ange. dum dixit qꝺ in vltima voluntate nõ potest testator in specie hereditaria grauare vnum heredem nisi pro parte per. d. §. si libertus. et per. l. huiusmodi. §. stichum. de leg. j. nam falsum est qꝺ hoc non possit si hoc vellet. arg. l. cum quasi. §. si plures. de fideicõ. liber. et. l. cum questio ad fi. C. de leg. cum si. et per id quod. s. dixi. licet sit verum qꝺ in dubio non videtur grauare nisi pro parte hereditaria saluo nisi esset onus annexum quod non possit impleri pro parte. exemplum in. d. l. cũ quasi. §. si plures. alia vide hic plene per Barto.

> a ¶ Cum q. Adde ad hãc. l. Ang. i ꝯsil. cxciij.
>
> b ¶ Quoties De dictiõe quoties vide vltra bar. glos. in. c. j. §. taliter in v. quoties. de collatio. in pragma. sanct.

Summarium.

1. ¶ Solutionẽ certo tempore fieri promissam in fine illius temporis fieri sufficiet.
2. Electionem habens a lege potest indistincte variare.
3. Expressum non semper eandem cum tacito habet conditionem.
4. Electio est debitoris in obligatione alternatiue.
5. Uoluntas promissoris pendet donec ipse soluerit.
6. Electio in vltimis voluntatibus executionem secũ trahit.
7. Uariare quando ꝛ in quibus liceat.

Cum qui.[a] Promissio facta in nundinis intelligitur de die vltima nundinarum hoc dicit. ¶ [1] † Nota quod vbi solutio est fiẽda certo tempore sufficit illam fieri in fine temporis. de quo plene in. l. qui hoc anno. supra eodem. ¶ Jn glos. a proculo ibi seruaretur forte: sed certe et sine forte secundum Dy. quia in tempore ꝛ die de quo est dictum debet fieri so. s. eod. l. eum qui calendis. et facit. s. eod. l. triticum. ꝛ. l. in stipulationibus. j. de reg. iu. ex presumptionibus ergo hoc est ex dictis in prefationibus hoc poterit apparere per. l. titia. §. idem respondit. s. eod. l. ex qualitate persone. l. plenum. §. equitiĩ. de vsu et ha. l. qui semisses. s. de vsuris. et sic videtur quod si esset mercator consuetus multa emere in ipsis nundinis et consueuerat ab aliĩs debitoribus exigere in principio nundinarum vt ex pecunia possit mercimonia emere in nundinis videbatur tacite actum quod in principio nundinarum fiat solutio arg. d. l. qui semisses. ꝛ. l. vel vniuersorum. de pig. ac. cum si. et sic iurisconsultus inspexit solam significationem verborum et quando ex circunstantiĩs aliud non apparet. Sed aduerte quod glo. videtur contra istum text. instit. de inuti. stipu. §. pe. sed salua illam secundum Barto. quando apparet quid esset actum alias non procederet. Ange. vero hic videtur tenere illam glos. simpliciter dicens quod si quis promiserit dare vsqꝫ ad nundinas quo casu loquitur illa glos. poterit peti in prima die nundinarum: vt ibi dicit glo. licet videretur oppositum cum illa dictio vsqꝫ possint intelligi inclusiue ꝛ exclusiue. et sic debet fieri interpretatio contra stipulatorem. l. veteribus. s. de pac. ꝛ ideo dicit dictam glo. notandam. Tu adde quod illa glos. videtur esse sing. et non esse alibi tamen non videtur vera per rationem. d. l. veteribus. ꝛ facit quod dixi in. l. quod dicitur. s. eodem. vnde ꝛ Bartolus illam hic non tenet nisi in casu de quo dixi. et sic non est differentia an quis promittat in diebus nundinarum an vero vsqꝫ ad nundinas. Sed forte illa glos. et Angel. voluerunt facere differentiam inter hec dicta.

[2] Cum pure. † Qui habet electionem a lege potest quãdocunqꝫ variare. hoc dicit. Et legitur iste §. duobus modis secundum Ange. vno modo quod totus loquitur in promissore. ꝛ tunc intellige finem quod reus habebat potestatem eligendi ex expressa conuentione per hoc verbũ voluero. ideo non potest voluntatem mutare sicut nec stipulator. Secundo modo legitur quod princ. loquitur in reo finis in actore. ꝛ hoc tenet Pe. et Jaco. de are. secundum eum. et tunc est sensus quod fine stipulator habeat potestatem eligendi ex expressa conuentione per hoc verbum volo seu voluero non mutat voluntatem quoties sibi placet. sed primo casu vsqꝫ ad lit. contest. Secundo casu non expectatur contestatio quia per primam electionem preclusit sibi viam reus: nam qui habet electionem a. l. et tacite potest quando vult variare. ¶ Not. quod diuersa est causa ꝛ dispositio [3] volũtatis expresse ꝛ tacite. ¶ † Item not. quod expressi ꝛ taciti nõ semper est eadem cõditio. ¶ Item nota quod tacitũ ꝛ expressum non semper equiparantur de quo in. l. cum quid. si cert. pe. ꝛ in. l. non recte. C. de fide. ꝛ in. l. iiĩ. de leg. j. vbi per Bart. ꝛ in. c. j. de spõ. lib. vj. vbi etiam glos. tangit. consueuit tamen dici quod si expressio fiat eo modo quo inerat equiparantur alias secus de quo plene in. d. l. iiĩ. ¶ [4] † Item not. quod in obligatione alternatiua electio est debitoris ex. l. dispositione de quo in. l. plerunqꝫ. in fin. de iure dot. ꝛ in. c. in alternatiuis. de reg. iur. in. vj. ¶ Jn glos. super verbo pure ibi non adiecto quasi velit glo. quod hic non dixit pure ad differentiam obligationis in die vel sub conditione sed propter id quod tangit gl. ¶ Jn gl. super ver. quoties[b] ibi secundum Joã. ꝛ hec opi. cõiter approbat̃ per tex. qui indistincte dicit quoties ꝛc. arg. l. de precio. cũ si. s. de publi. ¶ Jn ea. glo. ibi extimabitur quanti: no. bene ex hac gl. vnũ remedium presupposita opi. Jo. si

Jo. si dicatur ex quo potest variare quandocunq ergo poterit variare etiam quando fiet executio. et sic nunquã fiet executio: quia res videtur quodammodo esse in circulo sicut in simili habetur in. l. claudius felix. supra qui po. in pig. ha. quia vnum remedium est quod fiat executio in extimatione actiõis. pro quo facit quod habetur in. l. si seruus. supra de cond. fur. et l. j. §. si heres. supra ad trebel. et quia vides in si. quod propter impossibilitatem prestationis rei que debet prestari fit executio in extimatione. l. si seruũ §. si. supra eodem. Secundum remedium dat hic Pe. s. quod certum tempus statuatur reo infra quod eligat ar. l. mãcipiorũ de op. leg. et l. si eo tempore. de re. pig. cum si. quo casu elapso tempore si nõ eligit alterum de duobus erit secundum eũ. vel quod electio transfertur ad actorem. vt in si. et in. l. j. cum se. in princi. j. de solu. et facit quod notatur in. l. heredes. §. incertos. s. fa. hercis. vel habebitur pro electa illa que est deterior promissori et que magis prodest debitori arg. l. fina. §. pe. C. de iure deli. Sed aduerte: quia licet illud remedium videatur hoc in effectu sequi Barto. tamen non videtur procedere per. l. mancipiorum de op. lega. vbi patet quod etiam post lapsum termini non tollitur potestas eligendi re integra vt est videre in casu isto ex quo dominium rerũ est penes ipsum debentem eligere: nec ob. l. j. cum se. in si. j. de solu. quia licet ibi transferatur potest eligendi in creditorem ex negligẽtia debitoris non eligentis tamen illud nõ est preiudiciũ magni ipsi debitori cũ ipse creditor teneatur eligere in causam duriorẽ vt ibi notatur. hic autem istud esset magni preiudicij ipsi debitori si forte altera ex rebus alternatiuis esset multo maioris precij quã alia: non ob. quod notatur i. l. si heredes. §. merito. et l. legato generaliter. superius alle. quia ibi ponitur quedam opinio que communiter reprobatur. s. quod ex negligentia legatarij trãseat potestas eligendi in heredem. vnde attenta vera opin. ibi approbata potius faciunt predicta ad oppositum non ob. cõtrarium quod debeat haberi pro electa illa que est vtilior stipulatori per. d. l. sancimus. §. pe. de iure deli. quia illud procedit in alio casu quam ibi. Sed dicitur valet in herede cui statutum est tempus ad deliberandũ ad instantiam creditorum et voluit vti beneficio inuentarij. nam tũc imputatur sibi quare vetus grauamẽ eligit vt ibi dr. et ideo habetur p adeũte et tenetur insolidũ creditoribus q ratio cessat in casu nostro. ideo videtur aliud dicendũ vt etiã probatur in. d. l. mancipiorũ. vñ datur etiã tertium qd colligitur ex gl. in. l. si quis. §. heres. de leg. j. et in. l. j. in prin. in prima gl. magna. s. de ac. emp. vz vt ante sentẽtiã interrogetur reus quid velit dare vt sic postea mutare nõ possit Sed aduerte: quia istud remediũ procederet si ferretur snia sup re taliter electa nõ facta variatione. sed si añ ipsam sniam semper variaret tũc istud remediũ non sufficeret vt dicetur. j. ¶ Quarto datur remediũ vz qd si semel eligit et si iudex pnũciauit in re electa faciẽdam executionẽ amplius nõ poterit variare ne elusoriũ sit pretoris decretũ. ar. l. si pretor. de iudi. sz certe sz hoc remediũ possit procedere qñ reus nõ variasset añ ipsam pnunciationẽ tñ si añ semp variat nõ videtur sufficere. ideo quinto datur remediũ vz qd postq bis elegerit reus nõ possit amplius variari. et hoc sequitur bar. ar. l. si mulier. C. ad velleia. et l. j. C. ne lice. sepius puo. et quia sicut actor qñ hz electionẽ p verbũ volã post litẽ contestatam nõ pt variare ex eo: quia bis elegit. vz petendo in libello et postea etiã cõtestãdo vt s. eo. l. si quis stipulatus sit stichũ. ita nec possit reus variare si bis eligit intellige eandẽ rem vt patebit ex sequentibus et patet ex rationibus. s. all'. sz Ang. nõ plz hec opi. p tex. istũ qui indistincte dicit qd lz variare quoties voluerit. et sic vr qd possit variare vltra duas vices p. l. vbi exigitur. §. hec vro. s. edendo. et pro hoc adducit l. qui ex pluribus. s. eo. † vbi lra dicit volũtatẽ pmissoris pẽdere donec ipse soluerit. ergo millies vt ita dixerim erit sibi licitũ variare alias nõ pẽderet vsq ad solutionẽ. sed vsq ad binã electionẽ eiusdẽ rei p hoc etiã facit hec glo. q dat remediũ ne varietas habeat nocere. nã al's si nõ liceret plusq bis variare nõ fuisset necessariũ remediũ glo. nec etiã fuissent necessaria alia remedia. s. data circa q laborauerũt doc. et per hoc cõclude qd nisi emanet pceptũ pretoris vt debeat reus eligere miles poterit variare p iura pdicta secus si emanaret pceptũ ne alias sit elusoriũ vt. d. l. si ptor. et hoc casu dicit verã opi. Bar. nec credit eũ aliud sensisse. nec ob. ll. allegate. s. per Bar. et primo nõ ob. l. fideicõmissa. §. si qs. de le. iij. quia ibi ex noua electione semp inferebatur nouũ grauamẽ hic secus. nõ ob. etiam. d. l. si mulier: quia ibi nõ erat variatio. sed eiusdẽ renũciationis bina cumulatio. Nõ ob. d. l. j. quia ibi nõ erat simpliciter variatio sed cumulatio pfidie circa res ter indicatas q nõ pmittitur vt aliqs sit litium finis. sz aduerte: quia si velles sustinere dictum Bar. posses dicere nõ sufficienter responsum ad iura preallegata. nã primo non videtur bene respõsum ad. §. si qs. x. quia hic ex variatione magna videtur generari puenies creditorũ: quia per illã impediuntur venire ad sibi debitũ. ideo videtur qd significatio huius dictionis quoties hic posite debeat restrigi sicut restringitur in. d. §. si qs. x. secus qñ magna non generatur pernities. d. l. veluti. §. hec vor. item nõ videtur bene respõsum ad. l. si mulier. quia hic videtur bina cumulatio circa idem. intelligit enim Bart. quãdo reus bis eligit eandem rem vt dixi. quod patet etiam per id quod dixi de de stipulatore. non autem simpliciter intellexit de bina electione que sonat in variationem. Item non videtur bona responsio ad d. l. j. quia qua ratione non permittitur reiteratio perfidie super eadem re seu super sententia lata super eadem re sic et non deberet hic permitti tertius recessus ab electione eiusdem rei precedẽte bina approbatione. licet autem dicta opi. Barto. hic possit sustentari tamen verior videtur opin. Angeli que videtur fuisse de mente gloss. hic et aliorum doc. dantium predicta remedia. et pro hoc bene facit. d. l. que ex pluribus. s. eo. et ista litera etiam dum indistincte loquitur. et hanc partem tenet hic Bal. per istum tex. et respondit ad. d. l. si mulier. et ad dictam. l. j. nam in diuersis casibus loquũtur. nam ad. §. si quis. x. respondit quod ibi magnũ preiudicium generaret hic autem nullum vel paruum. nec ob. l. licet ipse non dicat quod imo videtur hic magnũ pjudiciũ generari: quia potes dicere qd nõ censetur esse magnũ cũ possit p aliud remediũ succurri creditori de quo dictũ est in gl. qd nõ cõtingit in d. §. si qs. x. Itẽ nõ ob. qd dixit de stipulatore: quia lz Bal. et Ange. non respondent potes dicere qd in ipso nõ prohibetur variatio post li. cõte. ex eo: quia insurgit bina electio p cõte. lit. attẽta electiõe facta in libello: quia alias sequeretur qd si bis elegisset an lit. cõte. ipse nõ posset variare: qd tñ videtur falsum p. d. l. si qs stipulatus. q indistincte variationẽ pmittit vsq ad cõtestationem. vñ potes dicere qd nõ fuit quam voluit hic sentire Ang. vz qd post lit. cõte. iõ nõ potest variare: quia in ipsa cõte. pfecte eligisse videtur cũ litem cõtestando dicatur qs contrahere. l. iij. §. idem scribit. supra de pecu. sz melius facit quod notatur per glo. in. l. ij. §. fi. j. de preto. stip. nam §. idẽ scribit. loquitur in actu sententie. potes etiam dicere qd nõ fuit: quia snia dz fieri sup eo sup quo facta est cõtestatio. vñ si ferretur sup alio videretur lata nõ pcedẽte cõtestatiõe litis. et per cñs videretur nulla. l. plata cum ibi no. sentẽ. que nõ cessat in reo cum contestatio fiat super libello alternatiuo et aternatiue feratur snia: vt dixit glo. ¶ Sextum remediũ dat hic Bal. vz qd iudex statuat terminũ ad eligẽdũ et iubeat eligi cũ cõminatione vt variare nõ possit allegat. d. l. mancipiorũ. et sic forte voluit intelligere Ange. supra lz nõ clare exprimat. sed istud remediũ nõ videtur bonũ per istũ text. cõiũcta regula indultũ a iure beneficiũ. de reg. iur. li. vj. vnde tutius videtur remedium glo. vt sic non directo tollatur sibi beneficiũ variandi sz p indirectũ et sic in cõsequẽtiã cuiusdã pmissi ar. l. j. j. de aut. tu. potes etiã respõdere ad. l. si mulier. ad velleia. aliter quã predicti vz quod ibi agitur ad tollendum ius speciale. s. priuilegium velleiani quod facilius tollitur quam ius cõmune. l. eius militis. §. militia missus. de testa. mil. et ad. l. j. ne li. in vna ea. q causa. dicit quod ibi est speciale propter autoritatem rei iudi. ar. l. j. s. de re iu. et de. l. j. de re iudi. ¶ In glo. super ver. expresse ibi vt plene dixi in stipulatore quasi dicat glos. quod quando dixit pmissor quem volam nõ possit etiã ipse reus variare post lit. cõte. sicut nec ipse stipulator et idẽ voluit. j. tertia sol. et idẽ etiã hic voluit Hugo. in glos. precedẽti in tacita electione. sz certe vr hoc esse falsum: quia actor hz eligere in ipso libello. s. eo. l. vbi autem. §. qui illud merito litem cõtestãdo sibi preiudicat per rões quas supra tetigi cũ glo. preambula. q rões cessant i reo: quia qñ electio est rei fit libellus alternatiue vt dictũ fuit in. d. §. q illud. et snia similiter fertur alternatiue vt tetigit gl. precedẽs. et ideo nõ est eadẽ rõ in ipso reo et p cõsequẽs nõ dz prohiberi variare ad instar stipulatoris. pro hoc etiam: quia qñ exprimitur electio per verbum volã exprimitur p eũ modũ q tacite inerat et sic nil operatur. l. iij. s. de le. j. nec ob. l. ij. §. et generaliter. de eo qd certo loco que. j. allegatur in glo. quia ibi erat electio creditoris. ideo ad purgãdã morã debitor admittitur solũ vsq ad cõtestationẽ postea nõ per. l. si insulã. s. eo. vnde gl. ponit aliã opi. in ver. vel plenius q est vera et ipsam tenet tex dicta so. no. qd qñ electio cõceditur a. l. videtur concedi per verbũ idicatiui modi. et sic si exprimitur p verbũ volã videtur exprimi eo mõ quo inerat. et iõ nil operatur et per hec pz quid iuris si creditor hz electionẽ a iure vt in casu. l. ij. §. sceuola. de eo quod cer. loco. quãdo est admixta alternatio rerũ et locorũ. Nã pt dici qd tunc poterit variare vsq ad lit. contesta. postea nõ perinde ac si esset cõcessa per verbũ volam. d. l. si ita stipulatus. s. eo. ¶ In ea. gl. ibi vel plenius hec vera. ¶ In ea gl. ibi vel tertio dicas imo peius. et ideo hec nõ bona. sed tene secũdam vt. s. dixi. ¶ In ea. gl. ibi. l. celsus. aduerte: quia exemplũ de. l. si cum dies. et l. celsus satis videtur procedere ex illo tamen no. quia dicit Angel. qd recte considerãdo hanc glo. decidit expresse qd si arbiter in sua snia cõdemnãdo dedit tps legale ad soluendũ qd lz illud inesset tacite tñ nõ hz locũ purgatio more de quo remittit ad no. p se in. l. si insulam. s. eo. Et hanc gl. dicit se alias nõ aduertisse nec põderasse. Tu dic qd gl. inquãtũ dixit q arbiter expressit aliud tps q insit hũ dixit. si aũt idem tps potes dicere qd nõ bene dixit sicut etiã dicit male inquãtũ dicit aliud esse qui reus tacite hz electionẽ et qñ hz p verbũ volam. de hoc dic vt notatur in. l. iij. de lega. j. et per pe. in. l. si arrogator. s. de adop. ¶ Inquantũ aũt gl. posuit exemplũ de lege si qs stipulatus fuerit decẽ i melle. et de lege aliud. nõ videtur hũ dixisse

qr. ll. ille videntur dicere oppositum eius quod dicit glo. s. qd in mādato expresso possit fieri reuocatio sz salua gl. qr intellige primū dictuz in eo qui nō est simpliciter mādatari⁹ in adiecto aūt: ⁊ sic in tacito mādato dic ꝙ per litis cōte. ꝓhibetur postea soluere adiecto: sed ante nō. vnde cū gl. dicit si denūciauero supple litem cōtestando cōtra te debitorē. nā ex tunc nō habes potestatē soluēdi adiecto. sed circa cōtestationē litis licet millies denūcies adiecto ne recipiat ⁊ debitori vt nō soluat nihil operatur denunciatio. l. vero procuratori. ff. de solu. ¶ An autem in adiecto sit semper tacitum mandatum dic vt in. l. iul. s. eo. ¶ In ea. gl. ibi in legato nō est vis quasi velit qd aliud in vltima voluntate aliud in cōtracti-

6 bus: ⁊ ratio diuersitatis † qr in vltima voluntate electio trahit secum executionē quia dominium transfertur in legatarium. vt notatur in. l. si quis stipulatus sit stichum. s. e. ⁊ ibi dixi. secus in cōtractibus. l. traditionibus. C. de pac. ⁊ ex hac rōne no. qd vbicunqꝫ electio trahit secum executionem nō est licita variatio. facit. l. statuliberum. §. stichum de leg. ij. ⁊ quod ibi notatur. ⁊ in. l. apud aufidium. hic alleg. vel dic qd ratio est: qr vltime voluntates non possunt esse in pendenti. l. fi. s. cōmunia ꝑdio. secus in cōtractibus vt ibi. ⁊ hec ratio est magis bona vt tetigi. in. d. l. si qs

7 stipulatus. † Et pro declaratione huius materie conclude si queritur an sit licitum variare. qr aut loquimur in declaratione. aut in electione. aut quo ad alia. primo casu non est licitum variare. l. quicquid astringende ver. nec rursus. s. eo. secundū vnam lect. Secundo casu aut in vltimis voluntatibus. ⁊ non licet variare vt dixi aut in contractibus. ⁊ tunc aut in actore aut in reo et in actore. ⁊ tunc aut habet electionem per verbum voluero. ⁊ nō potest variare. l. si qs stipulatus sit stichum. ⁊ sic postqꝫ porrexerit libellum super vno de alternatiuis cum videatur elegisse nō poterit variare si habet per verbū volam poterit variare vsqꝫ ad lit. cōtest. nō postea vt ibi. idem si habet electionē a. l. vt in casu. l. ij. §. ⁊ generaliter. de eo qd cer. lo. ratio qr intelligitur habere ꝑ verbum volam vt. s. dixi. si vero loquimur in reo. ⁊ tunc aut vtrūqꝫ super quo cadit electio est in obligatiōe aut vnū est in obligatione aliud in solutiōe. primo casu dic vt in glo. magna in secūda solutiōe: qr aut habet electionē tacite a. l. ⁊ pōt variare quādocūqꝫ vt hic. aut expresse ex cōuentione. ⁊ tunc aut per verbum volaz et idē cum videatur exprimi eo modo quo inerat vt. s. dixi aut ꝑ verbum voluero. ⁊ tūc nō licet variare ꝑ notata i. d. l. si qs stipulat⁹ sit stichū. Secūdo casu qñ vnū est in obligatione aliud in solutione. ⁊ tunc dic aut vnum erat in obligatione aliud in solutione ex dispositione hominis. ⁊ licet variare vsqꝫ ad lit. contest. l. si quis stipulatus fuerit. x. in melle. ff. de sol. aut ex dispositione. l. ⁊ tunc licet variare quousqꝫ qs cōueniatur indicati. l. item veniūt. §. cū prediximus. s. de peti. here. ⁊ l. miles. §. x. s. de re indi. ⁊ idem videtur si sit ex dispositione testatoris per notata in. l. si quando. §. fina. de lega. ij. tertio casu principali recurre ad nota. per Old. et Barto. in. l. de rebus. supra rerum amo. per Dy. ⁊ Jo. and. in. c. quod semel placuit. ⁊ in. c. mutare consilium. de reg. iur. lib. vj. vbi plene tractatur.

Summarium.

1 ¶ Heredes venditoris conueniri debent in causa euictionis.
2 Defensio ex sui natura censetur esse indiuidua.
3 Obligatio ad interesse diuidua est.
4 Denūciatio nō est fienda venditori litem motam scienti.

Cum ex causa. In causa euictionis si ꝑ parte nō defendatur pena committitur insolidum. h. d. ¶ In tex. ibi ceteris subsistere. i. rem venditam a creditore agēte hypothecaria pro suis partibus liberare. s. de euic. l. rem hereditariam. vel cuz agente iure dominij pecunia data transigere. l. fi. §. j. s. de rescin. ven. ꝭm Jac. de are. ⁊ Old. ¶ 1 † No. qd in causa euictionis omnes heredes venditoris sunt insolidū conueniēdi. i. denū- 2 ciandi vt veniant ad defendendū. q. motam emptori. ¶ † Item no. qd defensio sui natura videtur esse indiuidua de quo dic vt di- 3 ctum fuit in. §. cato. vbi per Bar. in. iiij. seu. v. q. ¶ † Itē nota qd obligatio ad interesse est diuidua: licet descendat ex facto indiuiduo. ¶ In glo. super ver. conueniendi in fi. pro hac expositione facit. s. eo. l. in executione. §. insolidū. ⁊ intellige qd denunciatio fieri debet qd lis est mota: ⁊ quod ꝑ talem ⁊ ex tali causa. ⁊ ideo emptor eos requirit vt liti assistant seu veniant ad defendendū causam. l. empti actio. ⁊ l. si parentes. C. de euic. ⁊ dixit Bart. in d. l. empti. qd necesse est copiam libelli porrecti in lite contra emptorez in publicam formam dari venditori: vt sic eidem constet de lite mota: et nullam possit pretendere ignorantiam. facit. l. si quis inficiatus. ⁊ quod ibi notatur. s. de po. quod credit Ang. esse verum si venditor ignorat litem motam. sed vbi sciret talis denunciatio non esset necessaria. scilicet litem esse motam sed bene est necessaria illa particula denunciationis ad assistendū liti ⁊ eum defendendum. ⁊ ita saluat gl. in. l. emptor. C. de euict. quā Bar. vbiqꝫ reprehēdit ⁊ maxime i. l. denūciasse. §. qd tū. de adul.

a ¶ De hac. Adde ad hūc. §. bar. i l. si stichū. §. stiplatio. s. eodem.

4 ⁊ in. d. l. emptor que glo. dicit † qd venditori scienti litē motam nō est fienda denūciatio. nā saluari potest qd non est necessaria litis denūciatio mote per regulam. l. j. in fi. de actio. emp. ⁊ de re iudi. c. eū qui certus lib. vj. ⁊. s. de pe. here. l. item veniūt. §. item petitā. Sed bene est necessaria alia epistola denūciationis qd venditor vel eius heres veniat ad litem defendendā que mota est ⁊ hoc dictum satis potest tolerari per rationes. s. dictas tamen cautius est ꝙ semper practicetur qd vtraqꝫ denūciatio fiat. ⁊ in forma predicta ne alias emptor habeat necesse ꝓbare sciuisse venditorem litē motam cū in dubio presumi debeat ignorantia cū sit in facto alieno argumen. l. fi. s. pro suo. ⁊ supra de proba. l. verius. vnde de cautela etiā est qd fiat denūciatio in presentia testiū ⁊ notarij qui sit rogatus de ipsa denunciatione vt sic faciliter possit denunciatio probari. facit cle. causam. de elect. ⁊ qd ibi notatur. ¶ In glos. super ver. nā in fi. hec scda pōt esse ratio prime ⁊ qualiter cognoscatur an factū sit diuiduū vel indiuiduum recurre ad regulā. l. stipulationes nō diui. ⁊. §. cato. ¶ In glo. super verbo incūbit ibi no. tamē omnes exigunt imo quilibet exigitur pro parte eius qd prestādum est sed necessitas defensionis tenet quemlibet insolidū ꝭm Jacobe de are. quē sequitur Angel. Tu potes dicere qd ideo forte ita dixit glo. quia defendens recuperabunt actione fa. herci. a nō defendentibus. l. ij. §. ex quo quidem. ⁊. §. idem si in facto. s. eo. ti. Vltimo limita hanc. l. in obligatione de euictione ciuili. si autem esset pretoria quod quando sit collige ex no. in. l. v. in princi. s. eod. vbi per Bar. ⁊ ibi etiam dictum fuit tunc non omnes heredes tenerentur per text. in. l. penales. §. iul. vbi casus singu. ff. ad. l. fal. de quo per docto. in. §. cato.

Summarium.

1 ¶ Clausula generalis que post plura singulariter proposita refertur omnia expressisse censetur.
2 Stipulatio non est vna que fit cum temporum dinumeratione.
3 Dispositio vitiatur si deuenerit ad casuz a quo incipere nō potuit.
4 Seruitus pro parte acquisita retinetur.
5 Iudex effectus secus sententiam ferre potest.
6 Dispositio non vitiatur que rem propter personam respicit.

Pluribus. Tot sunt stipulationes quot sunt res expressate in prefationibus: licet nō in stipulatione. h. d. ¶ 1 † No. ꝭm Ang. qd clausula generalis relata post plura singulariter proposita omnia singula intelligitur sigillatim expressisse. Et per hoc infert qd si minor persona iurat se maiorem nec tangit scripturas ⁊ post iuramentum multa singulariter promittit. ⁊ in fi. subijcit clausula generalis in qua corporaliter tactis scripturis iurat omnia predicta vera esse ⁊ non contrafacere vel venire repetere intelligitur qd corporaliter iurat se esse maiorem. facit secundū eum. l. titia. §. fi. s. eo. ⁊ l. senatus. §. fin. de dona. causa mor. Tu adde qd hoc non videtur verū qr clausula ille generalis nō videtur referri ad ea super quibus nō est specifice iuratum per. l. doli clausula. s. eo. ⁊ sic nō debet referri ad casuz in quo expresse iurauit se esse maiorem. ⁊ pro hoc etiā: qr nō debet sepius iurari vt in decretali ⁊ si christus. de iureiuran. ⁊ sic nō videtur verisimiliter qd bis super eodem iurauerit alio nō apparente. ¶ Vlterius per istum tex. in quātum dicit proprium est. ⁊ subdit tot esse stipulatiōes quot res dicit hic Ang. qd videtur probari paria esse aliquid apparere ex scriptura vel imagine verborū. ⁊ sub verbis aliquid virtualiter cōtineri ꝙ inducit ad ea que dixi post eū in. l. ita stipulatus. §. grisogonus. s. eo. s. quod scriptura tertij subscripta manu debitoris habeat executionem paratā sicut si tota scriptura fuisset eius manu. de quo dic vt ibi dictum fuit ⁊ de materia huius. l. dic vt dictum fuit in. l. scire debemus. s. eodem titulo. ¶ In glossa super verbo prepositis ibi solu. vt ibi tene precedentem. ⁊ facit quod dicetur. j. §. proxi. fortius tamen facit secundum Ang. l. fina. in fine infra de noua. sed solue vt ibi patet. ⁊ est ille casus not. an stipulatio nouans sit vna an intelligantur plures vt erant nouate de quo dic vt ibi.

a **De hac.** [a] Stipulatio annua cum expressa dinumeratione temporum non censetur vnica. h. d. ¶ Vel sic 2 secundum Ang. † Verbum distributiuum temporum in eadem oratione bis appositum inducit pluralitatem stipulationis. hoc dicit secūdum eum. de quo remittit ad. l. stichum. §. stipulatio. s. eo. ⁊ dic vt ibi. quia hec sua opin. non videtur bona vt ibi dictum fuit ⁊ statim tangetur. ¶ In tex. ibi variatum fuit scilicet an sit vna stipulatio vel plures ⁊ ponderat hic Ange. literam istam: qr dicit quod nō sine causa fuit variatum in casu isto ex eo quia nō erat vnicum distributiuum. nam si fuisset vnicum tantum non fuissent variantes secundum eum quia casus esset in dicto. §. stipulatio. sed duplicatio distributiui dedit materiam variandi que variatio in hoc. §. deciditur. ⁊ ipsum reputat sing. sed aduerte quia videtur hic velle Ange. qd duplex sit distributiuum propter dinumerationem annorum ⁊ propter verbū quaqꝫ. sed certe dictio quaqꝫ est potius collectiua. vt notatur in. l. si necessarias. §. si

annua.ff.de pign.ac.⁊ in.l.hoc articulo quisqз.de heredi.insti.⁊ si
dicas quare dicit quacqз dic: qꝛ in fi.cuiuslibet anni datur integra
summa noĩata alias deƚ solũ tertia pars summe noĩate. ar.l.j.§.
exactio.C.de rei vxo actione.⁊ facit qᷓ habeƚ i.l.si cũ prefinitiõe.qñ
dies leg.ced.⁊.l.iij.de annu.leg. Nec ob.qᷓ iuriscõsulti videãtur
fuisse fatui qui de hoc dubitauerunt: qꝛ imo non fuerunt facti.nã
videbatur qᷓ sicut dꝛ qñ ꝓmittis.x. singulis ãnis stipulatio erat
vnica lз virtute distributiui videaƚ esse facta dinumeratio anno
rũ ita ⁊ si expresse fieret ipa dinumeratio annoꝝ tñ h cõtrariũ de
terminat vñ de intellec.hui°.§.dic vt dictũ fuit in.d.l. stichũ.§. si.
¶ In glos.super ver. summariũ ibi forte male sentire vdetur gl.
qᷓ hec corrigaƚ per illam.sed certe poti° videƚ econtra cũ hec sit
posterior ar.l.pacta nouissima.C. de pact.ideo tene sequentem.

3 **Et si placeat.** †Dispositio non perfecta seu non con
summata vitiatur si deuenit ad eũ ca-
sum a quo nõ potuit incohari.sec° in dispositiõe pfecta. hoc dicit
Et primo ponit regulam.Secũdo tria exẽpla in quib° fallit.secũ
da ibi non tamen.⁊ hanc diuisionem sequiƚ glo.ij. ⁊ etiam Bar.
Sed aduerte: qꝛ imo nõ vidẽtur nisi duo exẽpla.nã qᷓ ibi poniƚ
in ver.⁊ p partẽ dñij nõ ponit nouã differẽtiam: sз venit ad decla-
rationem precedẽtis.vnde non videtur gloss. bene dixisse nisi in-
telligas glos.voluisse appellare tria exempla quod litera dixit de
via itinere ⁊ actu. ¶ Unde potes aliter diuidere: quia primo po
nit regulam.Secundo dicit illam quandoqз fallere. tertio ponit
quasdam fallentias: quarto declarat vltimum exẽplum.secunda
ibi non tamen.tertia ibi ecce.quarta ibi et per partem dominij.
¶ Not.illud generale quod vitiatur res ⁊c. ¶ Adde quod habe
tur in.l.quia cum casum.ff. ad.l.aquil. ¶ Item nota fallentias a
dicta regula.⁊ q̃ sit ratio dictarum fallentiarum colligi potest ex
summario vel saltim ex his q̃ tanguƚ in glo. ¶ Not. qᷓ vnus ex
dñis non põt stipulari viam ad fundũ cõem non tñ deficit stipu-
latio si stipulator vie decesserit pluribus heredib° relictis. ratio
esse põt: qꝛ sicut teneret stipulatio si simul plures dñi fundi stipu-
lareƚ ita tenet stipulatio que eodẽ tpe descendit ad plures here-
des.facit qᷓ dictũ fuit i.l.si sub vna.§.j.ff. eo.⁊ qᷓ dixi vnũ ex do-
minis non posse viam stipulari ad fundum cõem intellige nisi se
4 quatur stipulatio aliorum iuxta.l.fi.ff. cõmunia predio. ¶ †Itẽ
no.qᷓ lз seruitus nõ possit pro parte acqri acqsita tamẽ ꝑ parte
retinetur.rõ est: qꝛ iam est res pfecta ⁊ cõsummata. ideo nõ sic fa-
ciliter impeditur cum multa impediant faciẽda que nõ impedi-
unt iam facta.l. patre furioso.ff. de his qui sunt sui vel ali.iur.⁊ i
c.quemadmodum.de iureiu.Et ideo si fundus seruiẽs pro parte
alieneƚ vel pro parte efficiatur domini predij dominãtis nõ extin
guitur seruitus iam quesita. ¶ In glo.j. ibi sic ecõtra quasi velit
qᷓ similiter est regularis qᷓ ea q̃ ab initio nõ valẽt nõ cõualescãt
ex casu superuenienti a quo incipere posset: de quo per gl.⁊ Dy.
in.c.non firmaƚ.de regu.iur.in.vj.⁊.ff.de re iu.l.qᷓ ab initio. de p̃
cedẽti aũt generali tãgit hic Bar. de quo dicetur post glo. ¶ In
glo.super ver. stipulatus.ibi. dic per vnicam stipulationẽ quasi
velit dicere glo.qᷓ intentio est lre qᷓ lз ex vnica stipulatiõe here-
dum non possit incipere stipulatio vtilis tamẽ vnica stipulatio
descendens in personam plurium heredum ⁊ non vitiatur.⁊ sic
bene videtur hic notari dicta fallentia: qꝛ videbaƚ quod vnica sti
pulatio predicta ex quo deueniebatur ad plures debere vitiari:
qꝛ illi plures per vnicam stipulationem non poterant vtiliter sti
pulari; sed oporteret omnes stipulari.l.fi.supra cõmunia predio.
⁊ cõsequenter plures essent stipulationes.ar.l.fi.§. eandem.ff. ti.
j. ¶ In eadem glo.in fi.vel dic ꝺm Dyn.in.c. factum legitime.de
reg.iur.in.vj.qᷓ in.d.§.econtrario.casus superueniẽs tendit ad
eundem effectum ad quem tendebat ipse actus: ⁊ ideo nõ vitiaƚ:
vt ibi.l.verbis.ad.l.fal. secus si tendit ad aliũ effectum: quia tũc
vitiatur vt hic. ¶ In glo.super ver. confirmari.ibi quasi non de
sola obligatiõe hic premisisset. ⁊ sic in effectu voluit dicere gl. qᷓ
lз iuriscõsultus ponat regulã in obligatione: in exceptione tamẽ
largi° intellexit regulam.⁊ lз hoc possit sustineri. ⁊ similiter ter-
tia que ponitur in glo.tamen sequens in ver.vel dic subtilius.est
melior ⁊ cõmuniter approbatur per doc. ¶ In ea.glo. ibi in ven
dendo fundo reticuit.si habes reticuit est casus proprie in.d.l.in
vendẽdo hic alł.sed tunc non facit ad ꝓpositũ. si autẽ habes reti
nuit.⁊ tunc est sensus qᷓ si vẽdo tibi fundum detracta seruitute
quam retineo pro alio fundo meo. ⁊ seruitus postea tempore est
amissa qᷓ durat personalis actio orta ad cõstituẽdam seruitutẽ
sed certe istud est falsum: qꝛ imo tolliƚ prescriptione per.l. corru-
ptionẽ.C.de vsufruc.nisi salues gl.qᷓ nõ tollitur ipsa iure sз solũ
ope exceptiõis.⁊ hoc tene lз Ang.aliter videaƚ loq dicẽs vtrãqз
literã de qua.ff. esse bonã.sз nõ videtur qᷓ bñ dicat per predicta.
Expeditis glo.tractat hic Bart. illud brocardũ de quo in litera
de quo per Cy.in.l.si gaudẽtius.de cõtrahen.emp.⁊ ponit Bar.
quatuor cõbinationes.nam dicit qᷓ qñqз superuenit defect° cau-
se finalis: qñqз superuenit defectus in causa materiali: quãdoqз
in causa efficienti: quandoqз superuenit mixtim in cã efficienti ⁊
finali ⁊ ꝓsequitur singula membra.Ang.aũt addidit duas alias
conbinationes seu membra.nam qñqз superuenit effectus in cau
sa formali seu rõne forme propter quam si actus esset nouiter for
mãdus esset nullus sine ipsa.⁊ hoc casu dicit nunq̃ vitiari dispo-
sitionẽ perfectam nisi a.l.expresse aliud reperiaƚ statutum.l.iube
mus in fi.C.de testamentis. Aduerte tamen lз ipẽ nõ dicat qᷓ sa
tis dicitur perfecte si non habuit suam debitã formã secundũ tẽ-
pus quo facta fuit licet nõdũ sortita sit effectũ apperte probaƚ in
d.l.iubemus. alia cõbinatio est quãdo superuenit defect° mixta
consideratione cause efficiẽtis ⁊ passiue.⁊ hoc casu dispositio vi-
tiatur exemplũ in eo qui legat seruo alieno.nam tunc legans est
causa efficiẽs seruus vero est causa recipiẽs.⁊ sic cã passiua.vnde
si ipse idẽ testator redemit seruũ legatum efficitur inutile.l.si in
metallum.de his que pro nõ scrip.ha.in vltimo responso. ¶ Tu
autem dictis Bar.aliqua addere potes. primo circa primũ mẽ-
brum qᷓ.l.sciendũ.§.fi.qui satis.co.respectu vltimi responsi: sз nõ
respectu pe.põt intelligi prout intelligitur.§.sed econtrario.vcз
qᷓ ibi casus superueniẽs tẽdebat ad eũdẽ effectũ. ⁊ ideo nõ vitia
tur.tenebat enim vt esset cautũ agenti ad quod etiam tendebat
causa interposita. ¶ Circa secũdũ membrũ videtur qᷓ nõ proce-
dit simpliciter dictum eius per.l.quecunqз la.ij.ff.ti.j.vbi defect°
videƚ superuenire in materia ⁊ tñ non vitiatur obligatio.sed po
tes dicere qᷓ ibi obligatio nõ erat cõtracta ad ipsam materiã sз
ad aliud occasiõe ipsius materie ideo facilius sustineƚ. dictũ aũt
Bar.intelligaƚ quando obligatio erat cõtracta ad ipsam mate-
riam. ¶ Circa tertiũ membrũ adde primo: qꝛ qᷓ hic dicit de actu
perfecto ⁊ cõsummato procedit etiã si nõ sit cõsummat° dunta-
men habeat consequentiã ab ipso actu pfecto exemplũ pз in.l.pa
tre furioso.quando loquiƚ de alijs qui nascuƚ post furorẽ ex ma
trimonio contracto tempore sane mẽtis. ¶ Item adde scõo qᷓ
l.cecus.supra de iudi.nõ videƚ loqui in actu cõsummato. sз poti°
5 in actu cõsummãdo ĩtelligendo ibi† qᷓ iudex cec° effect° ex post-
facto possit sentẽtiare etiam postq̃ est effectus cecus vt ibi Bar.
intelligit: lз glo.aliter intelligat.vnde potes dicere qᷓ ꝺm illũ in
tellec.illud toleratur qꝛ sine suo delicto incurrit casum illũ nec se-
qui potest absurditas vel incõueniens.qꝛ poterit hoc casu p aliũ
facere scribi sñiam sicut ⁊ nobilis illiteratus qui sit iudex habẽs
experientiam causarũ secundum.l.certi iuris.C. de iudi. sec° vbi
resultare posset absurditas. exẽplũ in.l.j.§.casum.ff.de postu.vcз
in aduocato seu postulatore: quia potest sequi absurdũ qᷓ nõ cũ
debita reuerẽtia postularet vt ibi dicitur. ¶ Item adde qᷓ in.l.
is cui bonis.ff.de testa.lз superueniat defectus sine delicto psone
punibili tamen nõ superuenit sine defectu ⁊ sine vitio. ⁊ loquiƚ
in eo qui factus est prodigus post testamẽtũ.⁊ cui bonis est inter
dictum.facit qᷓ notat gloss.in.l.j.§.exigit. supra de bo.pos. scõm
tab.vnde videretur qᷓ deberet vitiari act° nondũ cõsummatus.
contrariũ tamen est verum ex quo nõ superuenit defectus ex deli
cto punibili nec insurgit aliqua repugnãtia vel absurditas si act°
6 non vitietur. ¶ †Circa quartũ membrũ adde inquantũ dicit qᷓ
vbi dispositio respicit rẽ ꝓpter personã qᷓ nõ vitiaƚ dispositio p
notata.ff.eo.l.si sub vna.§.j.⁊ per id qᷓ no.ibi glo.nã istud nõ vꝛ
verum simpliciter si ratio aliqua ꝯdicat vt ibi dictũ fuit. ¶ Itez
adde qᷓ potes soluere brocardũ aliter vcз qᷓ regula sit q̃ hic po-
niƚ.⁊ si aliqui casus reperianƚ i ꝯtrariũ sint casus speciales ⁊ si repe-
riaƚ casus expressus in iure de quo dubiteƚ recurrendũ erit de si-
milibus ad similia arg.l.nõ pñt.ff.de.ll.potes etiã scõo aliter sol
uere qᷓ aut actus est perfectus ⁊ nõ cõsummat°: ⁊ tũc non vitiaƚ.
aut non est perfectus ⁊ cõsummatus.⁊ tunc aut casus supueniẽs
tendit ad eundem effectũ: ⁊ similiter nõ vitiatur.d.§.fi.⁊.d.§.ecõ
trario in.d.l.sciendũ.⁊ facit qᷓ notat gl. in.l. vbi adhuc.supra de
iure do.si vero non tendit ad eundẽ effectũ: ⁊ tunc aut actus si nõ
vitiareƚ resultaret aliq̃ absurditas vł aliqᷓ incõueniẽs aut repu
gnãtia regulaꝝ: ⁊ tũc nõ vitiabiƚ.l.huic scripture.§. fi.⁊.l.j.ff. ad
l.aq.⁊.l.nã sicut.eo.ti.aut nõ resultaret aliqᷓ p̃dictoꝝ. ⁊ tũc act°
nõ vitiaƚ.d.l.patre furioso. ⁊.l.cec°.d.l. is cui bonis. facit qᷓ no-
tatur in.l.si gaudentius.C.de cõtrahen.emp.⁊ Pe.de bella per-
ti.in suis brocar.in brocar.illo nunquid vitietur res.

Summarium.

1. Autoritas patris obligare non potest vbi est defect° etatis.
2. Pupillus potest stipulari ex quo potest fari.
3. Pupillus dici potest patrem habens.
4. Pubes quatuordecim annorum legitimam personam habet.
5. Autoritas patris non potest filium obligare.
6. Filiusfamilias an possit esse in iudicio sine patris consensu.
7. Diuersitas interrogationis ⁊ responsionis non semper stipula-
tionem vitiat.
8. Angustia temporis stipulationem non vitiabit.
9. Accessorium vitiatur principali vitiato.

Si seruus. Facultas eligẽdi coheret psone.
h.d. ¶ In glos.sup ver.titi° elege-
rit.ibi secus in legato.⁊ ratio esse põt: qꝛ vltima volũ-
tas fauorabilior est.l.in testamentis.de re.iur.in ꝯtra

ctib⁹ autē imputet sibi stipulator qui fecit stipulationē quodammodo cōditionalē ponēdo potestatē eligēdi in tertiū:ar.l.fi.§.de cōtrahē.emp.¶In ea.glo.ibi nā vbi in legato.hāc tenet ibi glo. et Dy. et sequit̄ hic Bar. et Ang. et sit ratio diuersitatis:q2 in legato nulla versat̄ opera serui vel filij.ideo seruus vel fili⁹ cui legata est optio nō optabit sine iussu dn̄i vel patris.sed in contractibus versat̄ opera vel factū serui vel filij ideo cū ex sua opera vel facto querat̄ potestas eligēdi nō requirit̄ iussus dn̄i.facit qd̄ no.glo.in l.vxorē.C.de cōdit.insertis.et in.§.ex cōditionali.insti.eo.ti.Et ex hoc no.limitationē scd̄m Ang.ad.l.qd̄ seru⁹.§.depositi.nā ex cōtractu serui monachi vel filij solui pōt eis.sed non ex legato facto eisdē:facit l3 nō alleget.l.eū q ita.§.qui sibi.et qd̄ ibi fuit dcm̄.§.e. Tu adde ponderandū esse vt hic tāgit Bal.qd̄ Bar.videt̄ approbare opi.glo.d.l.si vxorē.cum tamen ipse idē reprobet illā in materia.l.si fili⁹.§.eo.vt ibi notat̄ per eā.et in.l.si is qui.supra de vsuc. et plus nō dicit.Sed tu dic glo.posse sustineri vt dictū fuit in.d.l. si filius.¶Itē adde qd̄ ista ratio assignata per Bar.hic videtur quodāmō facere in oppositū:nā si versat̄ factū filij in acqrēdo vr̄ qd̄ plus iuris querat̄ patri quā qn̄ nō versat̄ vt est videre in stipulatiōe cōditionali q̄ acquirit̄ patri ꝓpter factū filij qd̄ versat̄ et tn̄ sec⁹ in dicto legato cōditiōali vt.d.l.si vxorē.s3 pōt saluari qd̄ vbi mutat̄ stat⁹ filij vel serui:verū est qd̄ plus iuris q̄rit̄ prī vel dn̄o quā qn̄ interuenit factū filij vel serui.sec⁹ qn̄ nō mutat̄ status.nam tunc conueniētius videt̄ qd̄ maiorē potestatē habeat filius vbi ex sua ꝓuisione querit̄ actio ex quo ad vtilitatē patris tēdit qd̄ facit cū per ipsum querat̄ patri quā vbi sine sua ꝓuisiōe fieret acqsitio. vn̄ potes cōcludere qd̄ aut ptās eligendi cōpetit ex ꝓuisione serui vel filij et illa non transit ad patrem vel dominū viuentibus filio vel seruo vt hic et in.l.si stipulatus fuerim cum ibi no.§.eo.nec requirit aliquē iussū patris vel dn̄i precedere ad hoc vt possit fili⁹ vel seruus eligere.aut potestas eligendi est q̄sita absq3 ꝓuisiōe filij vel serui.et tunc aut est ptās eligēdi ex dispositione alternatiua.et tūc nō possit dici idē qd̄ nō requirat̄ iussum ꝓcedere per hāc l.l3 maior sit ratio qn̄ ex ꝓuisione filij vel serui fit acquisitio.aut cōpetit potestas eligēdi ꝓpter legatū optionis.et tūc requirit̄ qd̄ precedat iussus et ita loq̄t̄.d.l.iul.q̄ proprie hoc casu loquit̄.et sit ratio diuersitatis inter legatū alternatiuū et legatū optionis:q2 in alternatiuo vtrunq3 est in obligatione.et sic facultas eligendi videt̄ esse in mero facto.ideo nō sic transit ad dn̄m vel patrem.sed in legato optionis nullus certus est in obligatione sed ille censebit̄ esse qui eliget̄.l.iij.§.qui et a qui.vn̄ illa potestas nō cōsistit in mero facto imo versatur circa ius querendū.ideo ibi requiretur iussum domini precedere.facit qd̄ notatur per Barto.in.d.l.iul.

1 **Pupillus.** †Ubi est defect⁹ etatis patris autoritas nō sufficit ad obligandū.¶In tex.ibi stipulari.i.stipulatione obligari cū autoritate tutoris vt sit bona aduersatio que sequit̄ scd̄m Ja.de are.et Ang.posses tn̄ dicere qd̄ litera voluit dicere qd̄ l3 possit stipulari sine patre vel cū cōsensu patris tamē nō pōt obligari ēt cū cōsensu patris.et istud videt̄ magis de mente litere.nā precedens expositio nimis videtur literā violare

2 ¶†No.qd̄ pupillus ex quo pōt fari pōt stipulari qd̄ intellige dūmodo habeat aliqualē intellectū licet nō plenū.et intellige ēt sine tutore vel patre vt.d.§.pupillus.in fi.insti.de inutil.sti. obligari autē nō pōt si sit in patris potestate etiā patre autore qd̄ est singu. notandū et nō est alibi nisi in dicto.§.pupillus.¶Itē not.qd̄ impubes etiā in potestate patris obligatur ac si esset sui iuris.item qd̄ dictū in masculo habet locū in femina.et sic not.qd̄ masculinū cōcipit femininū.l.j.ff.de verb.sig.et per archidi.xxvij.q.iiij.c.si qs suadente.et per glo.in.c.generali.de elec.lib.vj.et per Jac.bu.in.l. si quis in tantā.C.vnde vi.et per Cy.in.l.quicunq3.C.de seruis fu. et per paul.et Jo.de lig.in.c.j.de elec.et in spec.de dispu.et alle.§.fi.

3 ver.vel ibi masculinū.¶†Ultimo no.qd̄ pupillus etiā dicit̄ si habeat patrē de quo hic in glo.¶In glos.super ver.potestatē.in fi. et per hoc pōt solui cōtrarium.l.obligari.§.de aut.pre.q2 aliud in patre vt hic aliud in tutore vt ibi.ratio q2 patris autoritas est ad corrigendum.tutoris autē autoritas ad prestādum autoritatem obligationi vt sensit glo.supra et clarius insti.de inuti.stipu.in.§. pupillus.in fi.vel est ratio vt dicit gloss.q2 cōtra patrē nō pōt agi si male administret.nec ob.predictis.l.si infanti.C.de iure deli.q2 licet glo.ibi nitat̄ respōdere.et Pe.hic tamē q2 perfecte nō videtur dicere vt hic tangit Bar.dic qd̄ nō ob.q2 hic loquit̄ quādo tractatur mere de pupillo obligando.ideo patris autoritas nō sufficit vbi tractat̄ de actu in quo pōt versari vtilitas et damnu3:quia de aditiōe hereditatis.ideo patris autoritas pōt autorari.et ꝓcedūt ista etiā hodie.et sit ratio q2 iura noua faciūt patrē administratorem in his rebus in quibus patri querit̄ vsusfru.vt.l.j.C.de bo. ma.et.l.cum nō solum.§.vbi autē.C.de bo.que li.alias nō vt ibi et in aut.excipere eo.ti.et in cor.vnde sumit̄.et ideo quādo pupillus mere obligat̄ nō agit̄ de re in qua patri queri debeat vsumfru.iō nō sufficit patris autoritas.secus si tractaret̄ de alienatione rei in qua pater h3 vsumfruc.q2 tūc sufficeret patris autoritas.l.cū non solum.§.filijs aūt.C.de bo.que li.et per hoc dicit hic Bal.qd̄ fili⁹ si se obligaret ad dandū rē cuius vsusfru.ꝓtinet ad patrē qd̄ tūc hn̄ sufficeret autoritas paterna.facit qd̄ notat̄ i.l.si ad resoluēdā C.de pdi.mi.et facit qd̄ habet̄ in.l.ij.C.si aduer.trāsa.et ꝓ hoc etiā p3 q2 si qd̄ sit cū filio de re in qua patri nil pōt querivt q2 sit cā criminalis vel spūalis nō sufficit patris autoritas.s3 daret̄ cur.facit.l.clarū.et qd̄ ibi notat̄.de auto.pre.et qd̄ habet̄ in.c.si.de iud.li. vj.secus si eēt q̄stio sup re in qua pater aliqd̄ ius haberet vel posset acqri p.d.l.cū nō solū.§.filijs autē.¶Et adde scd̄m Ang.dictū sing.Inno.de ꝓcu.in.c.accedens.vbi dicit qd̄ eo casu quo est legitimus administrator nō pōt cōstituere procuratorē solus ad litis exercitiū si filius excessit infantia imo requirit̄ etiā cōsensus filij qd̄ videt̄ mirū.vnde nō credit Inn.dictū verū p.l.j.C.de bo. ma.saluo nisi intelligat̄ dictū eius qn̄ litigaret de nuda ꝓprietate.tu adde qd̄ ꝓ dicto Inno.videt̄ casus expressus in.d.l.fi.§.vbi in vnū.C.de bo.que li.Et videt̄ hic hoc Bart.voluisse si bn̄ ponderet̄.nec ob.d.l.j.C.d̄ bo.ma.q2 potes dicere qd̄ cū.d.l.j.C.d̄ bo. ma.et.d.l.cū nō solū loquat̄ indistincte nō est absonū qd̄.d.l.j.distinguat̄ p.d.l.fi.tāq3 posteriorē p id qd̄ habet̄ in.l.nā et posteriores.et in.l.precedēti supra de.ll.aliqui tn̄ volētes tenere cū Ang. rn̄dent ad dictū.§.vbi aūt.qd̄ satis dicit̄ interuenire ꝯsensus filij eo ipso qd̄ cōsensit in aditiōe hereditatis iā sibi delate.alij etiam dicūt qd̄ intelligit̄ cōsentire si nō habuit iustā causam ꝯdicendi. ar.l.ij.§.volūtate.so.ma.et sic de necessitate altero duoꝝ modoꝝ debemus rn̄dere si volūm⁹ tenere qd̄ dicit Ang.et vr̄ tenere bar. in.d.l.j.C.de bo.ma.et cōiter legiste:ve3 qd̄ sol⁹ pater qn̄ h3 vsumfru.bonoꝝ filij etiā si filius sit p̄sens et maior infante possit ꝓcuratorē ꝯstituere filio irreq̄sito p.d.l.j.et q2 sic etiā videt̄ esse in plato vt ibi tāgit Bar.s3 certe l3 doct.legiste sic cōiter teneant:tn̄ forte de rigore iuris verior vr̄ opi.Inn.q2 ꝓ ea videt̄ casus i.d.§.vbi aūt nō destruendo.nā dicte respōsiōes videnk̄ illā literā violare. nec ob.d.l.j.de bo.ma.q respō.vt supra dixi.Itē nō ob.qd̄ dixi de prelato:q2 in prelato etiā si causa sit ardua requirit̄ cōsensus capituli.vt notat̄ in ca.edoceri.de rescriptis p Inn.et etiā p Jo.an. vnde posset forte noua opi.attētari:ve3 qd̄ si cā esset modici ꝓiudicij possit pater cōstituere ꝓcuratorē ad instar plati:secus si sit magni ꝓiudicij.q2 tūc requirit̄ cōsensus filij sicut requirit̄ cōsensus capituli in plato.posses etiā dicere aliud in plato aliud in patre ex quo habemus tex.expressum in.d.§.vbi aūt.Nec ob.qd̄ habetur in.d.l.ij.§.volūtate:q2 loquit̄ in dote ꝓfectitia in qua pater plus iuris h3 cū ex iure singulari filie fuerit cōcessu3 ius cōionis in ipsa dote:s3 nos loqmur in aduētitijs in qbus de iure cōi ꝓprietatis est ipsius filij.Istud aūt nō vr̄ dubiū qd̄ si pater in cōcernētibus suū ius tātūmodo velit agere qd̄ solus posset ꝓcura-

4 torē cōstituere et sic etiā posset itelligi.d.l.j.C.de bo.ma.¶†Ite3 adde qd̄ in spū alib⁹ maior.quatuordecim annis et sic pubes videt̄ habere legitimā psonā ac si esset maior vigintiquinq3.c.fi. de iudi.li.vj.ꝓ hoc facit gl.in.c.ex ꝑte.de resti.spo.et no.gl.valde no.et forte sing.in.l.ait ꝓtor.in prin.§.de mino.et est bona gl.in.c.

5 ex parte.de resti.spo.et intellige vt ibi notat̄.¶†Itē adde quod Ang.hic cōcludit qd̄ l3 pater sit legitimus administrator vel eē possit tn̄ in expeditiōe actus q celebrat̄ p filiū nunq3 eius autoritas est sufficiēs ad filiū obligādū alias si nō agit̄ principaliter de obligādo sec⁹.hinc est qd̄ filius adit hereditatē patre autore.l.fi. C.de bo.que li.et similiter agit in iudicio ipso cōsentiētevt.d.l.fi. §.necessitate.vbi aūt patri nil q̄rit̄ ex aditiōis actu nō posset pupillus autore patre adire hereditatē.s3 ꝓuidēdū esset de curatore.d.l.fi.§.fin.aūt recusante.s3 tu adde qd̄ i.d.§.necessitate.pater nō erat legitim⁹ administrator et tn̄ ibi requirit̄ cōsensus patris qd̄ est clarū in casu illo qn̄ p̄stat̄ in signū repudiatiōis quā pater

6 facit.¶†An aūt filiussa.possit eē in iudicio sine pr̄is cōsensu in casib⁹ in quib⁹ patri nō q̄rit̄ vsusf.gl.tenuerūt cōiter qd̄ nō quasi nō habeat integrā psonā vt notat̄ in.§.necessitate.s3 lotari⁹ glo. antiquus tenuit ꝯtriū quē cōiter sequunt̄ moderni.tuti⁹ tn̄ est ad omne dubiū tollēdū qd̄ patris cōsensus interueniat pp autoritatem gl.Illud tn̄ hodie expeditū est qd̄ noīe alieno filiussa.maior xxv.annis possit esse in iudicio sine patris cōsensu vt in.c.q generaliter.de ꝓcu.li.vj.¶Item no.gl.supra inquātū dixit de sexagenario ex qua no.qd̄ nulla etas etiā centenaria liberat filiū a potestate et raro inuenies gl.sic loquētē scd̄m Ang.facit qd̄ notat gl.in l.pueri.de verb.signi.et qd̄ habetur.ij.q.vij.c.nō omnes.vbi ponitur autoritas illa maledictus puer centum annoꝝ.

Si ita. Ualet stipulatio si reus respondit se daturum stipulatori:l3 stipulator aliū adiecerit ad solutionē hoc dicit.¶In tex.ibi:q2 cōstat soli mihi acquiri.i.inspecta forma stipulationis cum non adn̄ciatur vterq3 ad obligationē:pater quia nō est deuersitas in substantia obligationis.non autem intelligas qd̄ in casu huius.§.illi titio cōpetat potestas recipiēdi solutionē inuito saltim stipulatore.l3 al's posset qn̄ esset adie-

7 ctus vt notatur i.l.vero procuratori.ff.de solu.¶†No.qd̄ nō ois diuersitas inter interrogationē et rn̄sionē vitiat stipulationē.nā nō vitiat ea que nō inducit diuersitatē ī substātia obligatiōis de quo in.l.j.§.si qs simpliciter.§.eo.¶In gl.super ver.soluitur.in fi.dic

fi. dic clarius ꝓ intelligentia huius glo. qđ si interrogo promittis mihi aut titio dare .x. si respõdes simpliciter ꝓmitto intelligaris rñdere ſʒ interrogata. ⁊ sic intelligit̃ ꝑsona adiecti virtualiter repetita. ar. l. si defensor. §. qui interrogatus supra de interroga. ac. sed si respõdes ꝓmitto tibi. ⁊ tunc persona adiecti. ⁊ sic ipsi⁹ titij non intelligit̃ repetita ex quo est precisa rñsio. facit insti. de duo. reis. circa pri. cõiuncta. l. duos. tertio rñso. ſ. ti. j. ⁊ quod habet̃ in §. pre. insti. de inuti. stip. forte tñ posset attẽtari qđ lʒ stipulatore inuito nõ possit solui adiecto eo casu quo nõ intelligit̃ ꝑsona ipsi⁹ adiecti repetita tñ si nõ ꝓhibeat videret̃ qđ posset soluere ex quo ipse stipulator de hoc contentabatur attenta forma ipsius stipulationis. cogita tamen quia hoc non est tactum per docto.

a 8 **Si inter[a] eos.** †Angustia temporis non vitiat stipulationem nisi ⁊ in loco destinato presentia pcuratoris interueniat. h. d. ¶ In glo. super ver. inter eos ibi. §. si quis ita. sed aduerte quia iste. §. facit cõtra. sed dic qđ hic presentia procuratoris interuenit que facit stipulationem vtilem ibi secus. ⁊ sic illa debet limitari per istam. ¶ In ea. glos. in fi. de hoc dicyt dictũ fuit. s. eo. l. cõtinuus. §. illud.

Cum mihi. Diuersitas rerũ tẽpoꝝ qualitatis vel cõditiõis adiectionẽ extranei in stipulatione factã nõ vitiat. nec ob ei⁹ defectũ stipulatio valida ipedit̃. h. d. ¶ No. ꝙ si soluit̃ aliõ ꝓ alio adiecto nõ cõtigit liberatio ipso iure qđ est notãdũ. ¶ Nota qđ ea q̃ sunt dicta in persona principalis ītelligunt̃ repetita in ꝑsona adiecti nisi aliud appareat. facit. l. si vt ꝓpõis. ſ. de fideiusso. ⁊ qđ dixi in. l. si ita stipulat⁹. §. grisogon⁹ s. e. 9 ¶ †Not. qđ vitiato principali vitiat̃ accessoriũ. ſʒ nõ econtra. ⁊ diuidit̃ in qnq₃ partes: qꝛ primo loquit̃ qñ īteruenit diuersitas rerũ. scdo loquit̃ qñ tẽporũ. tertio qñ qualitatũ. quarto qñ cõditionũ. quinto ex premissis vnã ꝯditionẽ eligit. secũdo ibi tẽpora. tertia ibi. ſʒ rursus. quarta ibi ex hoc apparet. quinta ibi ex oĩb⁹. ¶ In tex. ibi nisi in meã personã. ⁊ tũc saltim erit vtilis in ꝑsona mea in adiecto aũt vr̃ ex toto fuisse inutilis cuʒ voluerit añ solui posse ꝙ obligatio fuerit certa in ꝑsona stipulatoris. ¶ In gl. sup verbo exceptionẽ ibi rñde sic quasi velit glo. ꝑ ea q̃ sunt dicta. s. ⁊ ſ. tãgent̃ qđ si creditori fit solutio siue soluat̃ eadẽ res debita siue alia nõ debita ipsi volẽti cõtingit liberatio ipso iure. si vero soluitur alij de volũtate ipsi⁹ creditoris ⁊ soluitur res debita creditori tunc ipso iure contingit liberatio. si vero soluitur alia res tũc contingit liberatio ope exceptionis. ⁊ si hoc casu non est per oĩa idem ac si solutũ esset creditori. ⁊ secũdum hoc nõ esset aliqđ speciale in adiecto quo ad predicta hoc est respectu liberationis cõsequende. ⁊ hoc videt̃ sequi Bar. in. l. si cuʒ fundũ. s. de pac. posses etiã dicere qđ speciale sit in adiecto qđ vbi soluitur alia res qđ cõtingit liberatio ope exceptiõis. ⁊ hoc ideo: qꝛ inuito stipulatore solui ei potest. l. vero. ⁊. l. aliud. ſ. de sol. ⁊ hoc videtur sequi Bar. in. l. si heres generaliter. de leg. ⁊ secundũ hoc secus esset quãdo de volũtate creditoris tempore solutionis solueretur alij alia res qꝛ tunc ipso iure contingeret liberatio. ſ. de solutio. l. solutam. Et forte illud de iure verius ex quo solũ in adiecto hoc reperitur expressum cuius est diuersa conditio ab alijs vt ptʒ ex. d. l. vero. et. l. aliud. ¶ In ea. glo. ibi sed speciale est in operis vel dic qđ illa ītelliguntur ꝟm istam ꝟm Jaco. de are. vt notat Cy. in. l. liberti liberteq̃. C. de operis liber. ꝟm Ange. in voce adde ⁊ pro ipso facit: qꝛ ratio. l. ibi posita in. l. se. declarat dictũ pcedẽs debere intelligi in liberatione ipso iure nõ finienda argu. huius tex. nam ratio illa nõ est sufficiens in liberatione fienda: qꝛ alia res soluitur. ¶ In glos. super verbo dederis. ibi imo reincidis in obligationẽ adde hoc videt̃ falsum: qꝛ ista obligatio est in diẽ ergo statim fuit obligat⁹. l. cẽtesimis. s. e. ⁊ ꝓbat̃ expressẽ. l. qui res. §. mihi decẽ. ſ. de solu. Nec ob. iste tex. inquãtũ videt̃ dicere inesse conditionẽ: quia intelligi dʒ qđ illa cõditio inest quo ad solutionem non autẽ quo ad obligationeʒ saluo nisi expresse aliud esset actum. d. l. q res. §. qui stipulat̃ ⁊ tunc vex dicit glo. q̃ hoc casu põt saluari. ¶ Quid aũt si stipulor mihi pure adiecto sub cõditiõe an ante cõditioneʒ agere potero dic qđ sic ar. l. ex duob⁹. ſ. ti. j. vbi patet qđ cõtra reũ debendi qui pure ꝓmisit agi põt nõ obstante qđ pendeat cõditio sub qua alius correus promisit. pro hoc facit quia non sperat̃ nouari obligatio in euẽtum conditionis. ergo non debet impediri exercitiũ actionis pure ar. l. pecuniã. a contrario sensu si cer. pet.

b

¶ De duobus reis[b]. Rubrica.

Cvi stipu. Seipsam summat ⁊ non põt breuius summari. Et ex text. no. qđ istud nomẽ reus accipi põt actiue ⁊ passiue facit qđ no. ſ. codẽ. l. ij. ¶ In glo. j. ibi hec expositio approbatur. ⁊ in. c. forus de verborum significatione.

Summarium.

1 Rei duo qualiter constituantur.
2 Obligatio tollitur vnius correorũ acceptilatione.
3 Nomina verbalia actiue ⁊ passiue capi possunt.
4 Vitium durat etiam instantia perempta.
5 Obligantes se plures nunquam tenentur nisi exprimatur.

Cvm duo. Hec adiectio eadẽ facit vt videãtur cõstitui duo rei debẽdi ⁊ vni⁹ petitione ⁊ acceptilatiõe tollitur obligatio. hoc dicit. ¶ Et primo ponit qualiter cõstituantur duo rei. secũdo quis est effectus. secunda ibi vel aliter ⁊ magis de mente tex. quia primo vnum dictum ponit. secundo ex illi infert ad decisionem quesiti. 1 ¶ †Nota qualiter constituantur duo rei siue credendi siue debendi. ¶ Nota quod quilibet reorum tenetur insolidũ ⁊ sic econtrario cuilibet ex reis credendi acquirit̃ obligatio insolidũ. 2 ¶ †Item nota qđ acceptilatione vni⁹ tollitur obligatio qđ qualiter fiat tãgitur in glo. ⁊ Bart. ſ. eo. l. ex duobus in. ij. ⁊. iij. q. ¶ In gl. j. ibi est hoc tacitum. satis tacite actũ est quando dictuʒ est qđ teneant̃ insolidum vt probatur in. l. reos. §. cũ in tabulis. ſ. eo vel quando posita fuit dictio eo. vt ibi patet. ¶ In eadem glo. ibi sed hodie secus. quasi velit gl. qđ vbi olim cõstituebãtur duo rei siue tacite siue expresse hoc ageret̃ hodie requirit̃ vt expresse hoc agatur. ⁊ in hoc corrigant̃ iura antiqua: facit quod notat̃ in d. §. cũ in tabulis ⁊ hoc tenent alique glo. hic allega. per Bart. et aliqui doc. hic per eum nominati: ſʒ gl. in aut. eo. ti. in prin. dicit qđ in modo cõstituendi reos nil penitus est innouatũ. ⁊ hoc etiã tenent gl. in. d. §. cum in tabulis. ⁊ vident̃ approbare glo. in aut. hoc ita. C. eo. ti. ⁊ alie glo. hic allega. ꝑ Bar. ⁊ sic solũ in modo exigendi hodie erit innouatũ: qꝛ non poterit vniuersaliter insolidũ excuti si aliter sit presens ⁊ soluendo lʒ olim secus. ¶ In gl. ij. ibi 3 actiue ⁊ passiue. †No. bene ex hac gl. qđ nomina verbalia accipiũtur actiue ⁊ passiue. Et sic faciunt ad. q. qđ titius cognouit seiam inferendo ei vim vt non dicat̃ inde articulare ⁊ probare si articulet qđ cognouit seiam carnaliter ⁊ violenter: qꝛ hoc verbũ violẽter potest intelligi nedũ actiue. s. qđ titi⁹ violentiã fecerit. ſʒ etiaʒ passiue. s. qđ titio illata fuerit violẽtia qua compulsus est id facere. nam licet testes probent articulũ nõ videtur probata intentio producentis cum verba testis in dubio interpretẽtur secundũ qđ proferunt̃ in. c. in presentia. de proba. ⁊ dictum fuit in. l. inter stipulatẽm. §. j. s. ti. j. ⁊ hoc sequitur hic Bar. ⁊ Ange. qui Ang. dicit remediũ esse quod repetat̃ testis officio iudicis qđ declaret dictũ suũ lʒ nõ debet repeti ad instantiam partis vt est glo. singularis in. §. quia vero. in auten. de test. Tu adde qđ forte satis est probata intentio agentis: qꝛ verba articuli consequẽter testis debẽt inteligi secũdum cõmunem intellectũ. vt in. c. ex literis. de spon. facit quod notat̃ in. l. liberorũ. §. qđ tamen cassius. ff. de legatis iij. ⁊ in. l. labeo. de sup. leg. Et ideo cũ cõmuniter illa verba intelligantur actiue videtur qđ satis probẽt dicti testes pro hoc quod nota. in. l. neq₃ natales. C. de ꝓba. ꝑ hoc not. Joã. an. in. c. sacris. qđ me. cã. ⁊ in. c. is q. de spon. vbi dicit qđ lʒ per violẽtiã mulieri illatã ipsa possit carnaliter cognosci tñ nõ vr̃ qđ vir ꝑ violẽtiam ei illatam possit habere copulã carnalẽ. Et preterea istud rarissime cõtingit imo forte nunq̃ fuit auditum. trahere ergo verba ad talem intellectũ nõ consueuit cõtingere: nõ vr̃ igit̃ congruũ. hoc facit l. nã ad ea. s. de legi. tutius tñ ꝓpter opi. vitandas practicare qđ dicit Ang. ¶ In ea. glos. ibi ⁊ hoc cũ effectu. hec verba. de quo ꝑ Bar. ⁊ Pet. in. l. ex duob⁹ in. ij. q. vel intellige ꝟm Ang. qđ hic facta fuit petitio ⁊ secuta sñia absolutoria. sed certe hec solu. non videtur bona: qꝛ tũc nõ vi petitiõis sed sñie tollet̃ obligatio. Sed tñ sustineri põt: qꝛ vi vtriusq₃ simul iũcti tollit̃ obligatio in casu ꝑcedenti qñ interuenit solutio. ſʒ hec solutio non approbat̃ hic per Bar. qꝛ nõ põt cadere distinctio an fiat aio nouandi vel nõ cum reus conueniat̃ ꝓpria obligatione. Ang. vr̃ illã tenere. respõdet tñ ad opi. Bar. tu potes cõcordare qđ si cõuenit̃ vnus ex reis ratione ꝓprie obligationis ⁊ ipse idẽ se defendit ꝑcedat opi. Bar. Si vero alius reus veniret ad defendendum istum animo nouandi procedere posset opi. Ang. per id qđ habet̃ in. l. solutionẽ vel videndum supra de solu. ¶ Et ex illa solutione gl. que est hic tertia in ordine dicit Ang. qđ est no. qđ etiã eo casu quo reus credendi nõ potest nouare. exemplũ in. l. si vnus in prin. supra de pactis. tamen potest nouare litem cõtestando recipiendo defensorẽ ad videndũ animo nouandi. ⁊ in hoc dicit hanc solutionẽ valde notãdam. Sed certe non puto verum hoc dictum: qꝛ nõ est dare rationem diuersitatis quasi nouare possit recipiendo defensorẽ animo nouãdi eo casu quo aliter nouare nõ posset ⁊ de materia vt dixi per bar. in. l. ex duobus. in. iij. q. ¶ Et adde aliqua dictis eius ⁊ primo rõnem quare si conuenio vnũ tantum ex reis debẽdi pro parte litẽ ꝯtestãdo videar diuidere. l. liberũ. C. de fideiuss. q̃ est forte. l. fin. nam ratio esse videt̃: qꝛ ibi conuenio vnũ tantũ pro parte non apparet de mẽte mea an velim postea alium pro alia parte ꝯuenire: an vero istum eundẽ. ideo lex velut dubia de intẽtione agentis non inducit diuisionem nec tacituʒ pactum de nõ petendo que ratio cessat quãdo conuenio omnes pro parte. ideo

a ¶ Si inter. adde doct. hic q dicũt hũc tex. esse singularem ad hoc ꝙ possibile simpliciter pt deduci in obligationeʒ si hominis p missione deducitur ad possibilitatem.

b ¶ De duobus reis. Adde circa hãc Rubricam. cõmo incipiẽte tactũ tale est.

tunc inducit diuisionem ꝛ tacitū pactum de non petendo adeo qḋ si ex postfacto reperiatur alter illorū nō esse soluendo non nocebit alteri reo debendi. arg. l. inter reos. §. cum inter. de fideius. ¶ Itē adde qḋ ipse querit ꝛ nō soluit ibi. Quid si vnus reus credendi egit ꝛ reus fuit cōtumax propter qḋ fuit agens missus in possessionem ex primo decreto an ex hoc videatur ibi debitū preoccupasse. nā dixit ibi cogitandū. Tu potes dicere secure qḋ nō valet: quia hoc iure non reperitur cautum tamen qꝛ nō interuenit litis cōtest. ergo nō debet dici facta preoccupatio. ar. l. ex duobus a cōtrario sensu. j. eo. tum etiam qꝛ actus immissionis ꝯsueuit esse proficuus alijs creditoribus. nō autē nociuus. l. cuꝫ vnus. §. de bo. auc. iudi. pos. ꝛ. l. fi. C. de bo. auc. iudi. pos. ¶ Item adde quia ipse dixit † qḋ vitium litigiosi durat etiam perempta instātia per nota. per glo. in. l. ꝑperādum. §. ꝛ si quideꝫ. C. de iudicijs. sic etiā nō debet perire effectus preoccupationis cōsummatus ꝑ contestationē. nam imo nō videtur bene dicere per vitium litigiosi per. l. j. C. de pres. lō. tempo. vbi videtur casus expressus ſm vnum intellectum contra ipsum. Potes dicere quod vitium litigiosi durat etiam perempta instantia per notata in. l. nemo. C. de acqui. pos. bene durat etiam perempta instantia vt etiā sentit tex. in. d. l. j. si bene ponderetur. ꝛ sic etiā intelligunt glo. §. alleg. ꝛ in. d. §. si quidem. Nec obstat glos. in. l. ij. C. de fruc. ꝛ lit. expen. que videtur velle qḋ finiatur mala fides perempta instantia licet fuerit inducta per vitium litigiosi. quia illa gl. cōmuniter reprobatur si non durat quare habet effectum impediendi alienationem ſcōm. l. fin. C. de liti. Et sic intelligatur dicta. l. prima. vbi de hoc videtur casus. Item secundo videtur qḋ expiret preoccupatio facta per contestacionem. nam illa ratio nō videtur reduci a iure vt sententia que debet sequi non alias sit elusoria prout esse potest si non esset facta preoccupatio. ergo non potest sequi sententia virtute dicte contestationis videtur quod non habeat effectum dicta preoccupatio: ar. l. adigere. §. quāuis. de iure patro. ar. l. j. C. de prescrip. lō. tempo. vnde hoc dictū nō est sine scrupulo tenendum. ¶ In eadem glo. ibi vel solue vt ibi. qꝛ ibi in pacto, de quo plene dicetur. j. eo. in. l. ex duobus. ꝛ ibi per Barto. in vij. q. hic in acceptilatione de qua per Bar. in. l. ex duobus in secunda questione. ¶ In eadē glo. ibi. l. qꝛ videt̄ in principio alias §. si in pluribus. l. de pupillo sorore ſm Ja. de are. qḋ hic sunt plures obligationes gratia vnius ibi gratia diuersorū. ideo secus. ¶ In eadem glo. in fi. de hoc an ꝛ qñ si vnus reus debendi succedit alteri correo debēdi. vel vnus correus credendi alteri correo credendi. vel vnus solus reus credendi alteri ex duobꝰ reis debendi. vel econtra vnus solus reus debendi alteri ex duobus correis credendi. vel vnus ex pluribus reis credendi successit vni ex pluribus reis credendi quem effectum operatur dicta successio dic vt per Bar. j. eo. l. si ex duobus in decima. q. ꝛ adde quod tangit glo. in. l. si socer. §. solu. matri. Ubi tangit glo. an successio habeat vim solutionis. ꝛ quia tactum est supra de acceptila. esset etiā hic videndum de solutione an valeat solutio facta vni reoꝝ credendi an tollatur actio alteri. Et sic illi noceat. ꝛ similiter ecōtra solutio facta per vnum ex reis debendi creditori prosit alijs de quo dicendum vt tangit Barto. j. eo. ex duobus. in prima. q. ¶ Quibus dictis adde primo quia ipse dicit quod vbi ab vno ex reis debendi qui non habet beneficium diuisionis recipitur pars videtur induci diuisio: ita quod quodammodo ad eundē redire nō poterit nec ab alijs poterit peti nisi ꝑ rata per. l. si creditores. C. de pactis. nam istud videtur limitandum quādo recipit ratam que tangebat soluentem secus videtur si recipit plus vel minus: vt notatur in. d. l. si creditores. Item aduerte qꝛ hoc videtur mirum qḋ per receptionem partis inducatur diuisio. ꝛ tamen per petitionem factam partis ab vno non inducitur diuisio. l. reos. C. de fideius. Sed potes dicere quod ratio diuersitatis esse potest: qꝛ actus solutionis videt̄ esse spontaneus respectu soluentis qui soluit partem cum posset etiam soluere totū respectu etiam recipientis qui non tenetur recipere particularē solutionē. l. tutor. §. lucius. de vsuris. Sꝫ petitio videtur fieri ex quadam necessitate perueniendi ad sibi debitum. ar. l. fina. supra de bo. pos. Et ideo qꝛ actus ille nō est adeo spontaneus nō inducit sic de facili diuisionem. ꝛ si sequatur postea particularis so. cum illa trahat originem ab ipso actu petitis. ¶ Itē adde qḋ ipse dixit qḋ vbi sunt plures habentes beneficium diuisionis qḋ est differētia an soluens partem dicat expresse se soluere pro parte sua. qꝛ tunc liberat̄ ipso iure pro eo quod soluit pro residuo ope exceptionis. secus si simpliciter soluat parteꝫ. nā ista distinctio nō est vera ꝛ est cōtra casum. l. inter reos. §. de fideius. ꝛ ibi Bar. videt̄ etiam illam reprobare: lꝫ Ja. de are. illam fuerit secutus. ¶ Iteꝫ aduerte quia tractat hic Bar. qualiter ꝯstituātur duo rei credēdi vel debendi siue versetur diuiduꝫ vel indiuiduū. eius dictis adde qꝛ videtur † quod hodie nūq̄ teneantur insolidū plures se obligantes nisi hoc exprimat̄ per tex. in ea. autē. §. j. ꝛ in auc. hoc ita. C. e. ti. vbi expressius id habet̄. Sed potes respōdere si vis sustinere opinio. cōmunem. que habet qḋ in modo ꝯstituēdi duos reos nil est innouatū dic qḋ tex. in autē. in corpore. eo. ti. non obstat qꝛ non dicit ibi debeat expresse hoc agi qḋ teneatur insolidū vnde intelligam qḋ sufficiat tacite hoc esse actū. arg. l. cū quid. §. si cer. pet. ꝛ arg. eius qḋ habet̄ in. l. reos. §. cū in tabulis. j. eo. iuncta hac. l. non ob. tex. in. d. auten. hoc ita. qꝛ illi text. nō est standū qꝛ transpositꝰ per Huar. qui nō habuit potestatē. ll. cōdēde. ideo debemus stare text. in cor. vnde ille fuit sumptus. ¶ Itē adde qḋ ipse dixit qḋ vbi est duplex rerum expressio ꝛ vnicus eius actus promittendi factus per plures se obligantes qḋ intelligunt̄ duo rei cū subintelligat̄ verbū eadē per. l. stipulatio ista. §. cū qui. §. ti. j. nā forte hoc nō est verū: qꝛ ibi loquitur quādo vnica est persona promittens pluribus quo casu nō videtur sic faciliter se obligare ad diuersas quātitates ne duplici prestatione ipse idem oneretur: arg. l. titia. §. qui in vita. d. l. ij. ꝛ. l. fideicōmissa. §. si quis. x. de leg. iij. que ratio cessat quādo sunt plures se obligantes quo casu etiam si diuersis decem intelligatur nullus ipsorum reperitur duplici onere grauari.

Summarium.

1 ¶ Constitutio duorum reorum non vitiatur per interuallū inter obligationes eorum.

2 Obligatio duorum reorum vnica est.

In duobus. Licet prius contrahat̄ obligatio vniꝰ ꝛ postea obligatio alterius nō vitiat̄ cōstitutio duorū reorū. ꝛ frustra timet̄ nouatio in casu predicto. ¶ † No. qḋ interuallū inter obligationē vnius rei ꝛ alterius nō vitiat constitutionē duorum reorū. ¶ Itē no. qḋ vbi ex interuallo fit promissio videtur debere agi qḋ sint duo rei. qḋ intellige vt dictū fuit. §. l. proxi. s. qꝛ sufficit hoc tacite apparere puta per dictionē eandē ꝛ similia. ¶ No. qḋ nō fit nouatio. ꝛ sic a cōtratio not. qḋ per interuentū noue ꝑsone videt̄ in dubio debere ꝑsumi nouatio vbi nō est actū qḋ sint duo rei. de quo in. l. pe. de preto. stip. ꝛ in. §. prete. insti. qui. mo. re contrahi. ob. ¶ In glo. super verbo separatim. sed ibi in reis stipulādi hec nō videt̄ bona per. l. duos. §. fi. j. e. scōa etiā videt̄ cōtra hūc tex. ideo dic qḋ in interuallū inter interrogationem ꝛ respōsionē vitiat stipulationē siue ex parte reorū credēdi siue debendi ita cōtrariū loquit̄. Sed interuallū inter obligationē vnius ꝛ obligationē alterius non vitiat dūmodo hoc agat̄ qḋ sint duo rei ita ꝛ hoc: licet glo. de hoc dubitet in. l. si ex duobus in prin. j. e. ꝛ hoc in effectu sequit̄ hic Bar. ꝛ etiā Ang. Sed aduerte qꝛ ista solutio videtur cōtra tex. allegatū per glo. insti. eo. in prin. qꝛ ibi nō dicitur qḋ vitiet̄ stipulatio ꝑut isti volūt. sed qḋ non sunt duo rei stipulādi quādo separati fit ꝑmissio de decē cuilibet ipsorū. secꝰ si vtriq̄ simul ꝑmittat ipsa decē: qꝛ tūc vꝝ insolidū cuilibet ꝑmisisse ipsa decem ex quo quilibet de per se interrogauerit: qꝛ senserat qlibet ipsorū de solida obligatione sibi querēda ad decem. Ideo si reus postea rñdeat separati cuilibet ipsorū dicit̄ qḋ non sunt duo rei ꝛ qḋ quilibet habet illū obligatū ad diuersa decem. cū tamen prius precessisset interrogatio distincta per quemlibet ipsorum.

Ubi duo. Potest a quolibet correorū solide peti ꝛ etiā pro parte. ¶ † No. qḋ obligatio duorū reoruꝫ dicitur esse vnica sicut vnica est summa qḋ intellige vt hic tangit glo. ¶ No. tria que patent ex summario ꝛ de tertio dic vt dixi. §. l. proxi. ¶ In glo. super verbo ab alterutro. in fi. quasi velit quod olim ꝑcedebat qḋ hic dicit̄ hodie secus si alter est presens ꝛ soluēdo qꝛ tunc nō pōt exigi solide ab altero ipsorū vt ibi dicitur. ꝛ in auten. hoc ita. C. eo. de quo etiā hic plene tangit Bar. ¶ In glos. super ver. dubiū in fi. sol. ibi loquitur in conuentis quando actor non vult diuidere. ideo coguntur vnū procuratorem dare. hic autem loquitur in creditore volente diuidere scōm Dy. ¶ In glos. super ṽbo reo ibi cū nil sit id cui est simile vt ꝑbat̄ in. l. ij. in prin. ibi nec eidem ꝛc. C. de veteri iure enu. ꝛ notatur in. l. ij. in. l. qḋ nerua. de po. per glo. in. l. j. §. quod iussu. ꝛ in. c. capitulum sancte crucis in fin. gloss. de rescriptis. ꝛ de hoc dicetur. j. eo. l. reos. in princ. ¶ In glo. fi. in fi. solue vt ibi notatur: qꝛ ibi ex diuersis causis plures tenebantur. ideo vnica solutio non liberat alium. hic autem tenebatur ex vna causa. facit. l. fina. C. eod. titu. ¶ Et adde dictis Bartoli qḋ inquantum dicit an duo rei debeant vel possint conueniri eodem libello ꝛ similiter an duo rei credendi eodem libello debeant agere. Adde scōm Ang. qḋ notat spec. in titu. de libe. concep. §. fi. ver. sed pone titius agit. vbi tangit an plures de diuersis causis eodem libello possint conueniri ꝛ in tribus versi. sequētibus tangit etiam de materia duorum reorum de qua etiam ibi per Joan. and.

Duo rei. Siue vno conuocio pluribus respondeatur non vitiatur cōstitutio duorū reorum hoc dicit. Et intellige semper vtrunq̄ interrogatum respondisse ꝛ faciebat dubium in. l. qꝛ videbatur quod quando simul interrogabātur per verba pluralis numeri similiter deberent respōdere per verba pluralis numeri per notata insti. de verbo. obliga. in princi. contrarium tamen hic determina-

terminatur: quia formalitas verborũ non debet attendi vt etiã ho die dicitur in .d. ti. insti. de verborũ obliga. in principio. Item in ducitur hec .l. per Ange. vt simul ꝛ semel possit quis cũ pluribus vno verbo litem cõtestari ꝛ similiter quod possit quis in vna cõ paritione euadere contumaciam pluriũ terminorũ simul curren tium comparẽdo cum eis qui fecerunt eum citari coram eodem iudice. facit quod notatur in .l. excipientis. C. de admi. tuto.

Summarium.

1 Operas alienas quis promittere potest.
2 Rei debendi quando possint in obligatione literarum cõstitui.
3 Doctor promittens legere non potest hoc per substitutum facere.

Nemo est. Obligationi literarum accedere potest fideiussor et in ea actiue et passiue possunt constitui duo rei. hoc dicit. Et diuidi potest i tres partes ẽm Ja. de are. Quia primo loquitur in simplici promissore. Secũdo in fideiussore principali. Tertio in duobus reis. secunda ibi fideiussorem. tertia ibi ideoq;. gl. tamen tertia hic in fi. aliter diuidit vt patet in ea. ꝛ est singularis hec .l. ẽm Bar. ¶ 1 Nota quod quis potest ꝑmittere operas alienas de quo dicendum vt in glo. ¶ Itẽ nota qꝺ fideiussor accedere potest obligationi facti super quo habes bonas gl. quarũ vna est in .l. cum filius. §. j. supra de verborum obligatio. ꝛ in .l. si quis pro eo. in principio. ff. de fideiusso. ꝛ in .l. sicut reus eo. tit. tãgitur etiã hic in glo. in ver. adimentur licet in aliquibus nõ bene dicat ¶ 2 Item nota quod ita demũ in obligatiõe literarum videtur posse constitui duo rei debendi quando sunt eiusdẽ peritie. alias secus ꝛ in hoc tex. iste est singularis. ¶ Et nota bene quod vbi est eadem peritia iuris fictione intelliguntur esse eedem opere. in glos. tamen hic in ver. easdem. quam cõmuniter sequũtur docto. cõcludit quod ad hoc vt opera duorum hominũ sit eadem duo copulatiue requiruntur. scilicet qꝺ hoc agatur inter cõtrahentes tacite vel expresse ꝑut hic videtur agi eo ipso qꝺ agitur qꝺ sint duo rei. Item qꝺ sint eiusdem peritie. ¶ In glo. iij. ibi nec ibi solutio vnius ꝛ c. Pro hoc facit. ff. de solu. l. si quis reus. ¶ In eadem gloss. ibi ambo liberantur. intellige ipso iure. hoc dico quia etiam si nõ essent eiusdem peritie ex quo tamen tacite agebatur qꝺ vnius solutiõe alter liberaretur. ꝛ tunc per solutionẽ vnius liberatur vterq;. vt ff. dicit glo. sed tunc liberaret alter qui nõ soluit solũ ope exceptionis ar. l. fin. §. fi. supra ti. j. ¶ In ea. glos. ibi sed fictio operatur. vult tollere contrarium si dicatur qꝺ maleficium est. s. operas esse easdẽ. sed Ang. hic dicit qꝺ quantũ ad obligationẽ essentialiter dicuntur eedem. Et ideo possunt cõstitui duo rei. Tu dic qꝺ Ang. posset dicere verum si teneremus opi. Jaco. de are. videlicet qꝺ illud prĩ. loquatur in eo qui alienas operas promittit prout est factum consummatũ: nec si promittis librum scriptum ꝛ factũ manu talis magistri. facit .l. cõtinuus. §. si ab eo. supra ti. j. Sed intelligendo prout intelligit glo. doc. re vera essentialiter sunt diuerse. sed iuris fictione intelligũtur esse eedem in casu isto quãdo sunt eiusdem peritie. facit .l. ij. §. j. supra si cer. pe. a cõtrario sensu. ¶ In glo. super verbo adhiberi. ibi promitto facere qꝺ ille det. hec glo. nõ videtur bñ dicere: imo videtur tenere ꝑmissio sicut tenet cũ promitto me facturũ qꝺ alius dabit vel faciet. l. illa stipulatio. §. eum qui. ff. ti. j. ꝛ qꝺ ibi notatur. ꝛ .l. fi. ff. si cer. pet. vnde paria videntur esse promittere me facturũ vel promittere me curaturum licet ad omne dubiũ tollẽdum cõmisceantur hec duo cõiter hodie per notarios de quo ꝛ an aliqua differẽtia sit inter predicta dic vt dictum fuit in dicta .l. stipulatio ista. §. eũ qui. ꝛ ibi per doctores. ¶ In eadẽ gl. ibi nõ qꝺ dicat promitto imo videtur qꝺ etiã possit dicere qꝺ ꝑmittit easdẽ quas reus promisit si fideiussor est eiusdẽ peritie. nã ꝑpter similitudinem tunc intelliguntur eedẽ opere vt infra tãgit glo. circa fi. ꝛ ideo tenere debet talis promissio ꝛ tolerari sicut tenet ꝛ toleratur in duobus reis. ꝛ hoc voluit sentire gl. hic in fi. ꝑ quo facit tex. ille inquantum equiparat obligationem fideiussoris ꝛ duorum reorum. Adde glos. de quibus dixi notabiliter cũ quibus ponũtur plures alie forme fideiubendi in obligationibus faciendi. ꝛ qꝺ plene dictũ fuit in .d. l. cum filius. §. j. vbi bona glo. ¶ In ea gl. ibi suam operationem promittit. Adde hic ver. qui incipit. ꝛ ad hoc accedit qui infra ponitur qui vere cõtinuatur hic vsq; ad fi. glo. ¶ In ea. glo. ibi. solue vt ibi: q: id actum fuit inter partes saltem tacite vt eedem opere intelligerentur ibi secus. ¶ In glos. super ver. ideoq; in fi. de hoc dicetur. ff. e. l. reos. concludit tñ Ang. in .l. iij. ff. eo. §. j. qꝺ quatenus vnus ex reis soluens possit repetere a correis eatenus vnus intelligitur fideiubere pro altero ꝛ ecõtra de quo latius in .d. l. reos. ¶ In glos. super ver. easdem ibi solutio hic in genere. hec prima sol. nõ est bona: quia hic dicitur qꝺ erant eiusdem peritie ibi. ꝛ sic opere erant certe. nam als non posset apparere an essent eiusdẽ peritie vel nõ. ideo tene sequentem lz tertia sol. etiã in se possit esse vera: q: re vera opere sunt diuerse ex quo sunt diuersorum hominum licet sint consimiles tñ iuris fictione intelliguntur esse eedem in casu isto vt superius tetigi in no. de quo ẽt tangit Ang. qꝺ nil dicit in effectu vltra Bart. cõcludẽs qualiter constituantur duo rei debẽdi in obligatione ꝑsonarum. similiter qualiter cõstituantur duo rei stipulãdi. ¶ Extra gl. inducitur hec. §. ad. q. 3 si doctor ꝑmisit legere librũ an possit legere ꝑ substitutũ de qua tãgit hic bar. de qua ẽt. q. ꝑ Jo. an. i regula qui per alium. de reg. iur. li. vj. vbi recitat opi. multorũ. ꝛ finaliter tenet cum Bar. brixiensi in sua dominicali septuagesima qꝺ non possit seruire per alium p. l. j. §. ne autẽ. C. de cad. tol. ꝛ per .l. fideicõmissa. §. si. de leg. iij. ꝛ p. c. si. de offi. deleg. Et idem dicit in eo q ꝑmisit scribere librũ ꝛ in potestate qui ꝑmisit potestatẽ regere. dixit tamen Hosti. dixisse secus in illo qui dixisset domum facere nil allegat: sed certe non videtur bona ratio diuersitatis quare secus hic. Item videtur illud dictũ Hosti. contra .l. inter artifices. ff. de sol. pro eo tamẽ posset allegari .l. veteris. C. de 3hen. stip. vnde pro huius declaratione vide quod dixi in .l. si stipuler. ꝛ in .l. cõtinuus §. si ab eo. ff. ti. j. ¶ Itẽ adde qꝺ determinatio Bar. videtur vera nisi expresse vel tacite sit actum aliud. ꝛ satis dr tacite actum si cõsuetudo erat doctoris legere per substitutum. ꝛ postea fuit assumptus ad lecturam. ar. l. plenum. §. equitij. de vsu ꝛ habita. sic dicit Jo. an. fuisse tempore suo in quodam doctore medicine. ꝛ idem si erat talis consuetudo studij. ar. l. quod si nolit. §. qui assiduas. ff. de edil. edic.

Summarium.

1 Actus in dubio non presumitur conditionalis.
2 Actus stipulationem non vitiat inter interrogationem et respõsionem interueniens.

Duos reos. Interrogationibus vel interrogatis qui respondet obligatur ꝛ cui rñdetur qrit obligatio ꝛ ab vno tñ ex correis accipi põt fideiussor. h. d. ¶ 1 No. qꝺ ille q aliqd facit nõ intelligitur i dubio actũ facere ꝯditionalẽ nisi aliud appeat. ¶ In glo. ij. in. §. hz so. ẽm Dy. qꝺ ibi presumitur cõditio ex ꝑsumpta mẽte cõtrahentiũ: q: aliud temp9 cõmissionis nõ hz annexum stipulatio hic subintelligeretur extra ꝑpositũ. vel dic ẽm Ang. qꝺ ille casus ẽ diuersus. ꝛ sic diuersitas casuũ tollit ꝯriũ cum de separatis a diuersis nõ sit bona argumentatio. ff. ti. j. l. inter stipulantẽ. §. sacram. ver. sed hec dissimilia. vel dic tertio ẽm eum qꝺ ibi subintelligitur cõditio ex presumpta mẽte cõtrahentium ratione subiecte materie sicut etiam in alijs obligationibus subintelligitur dies vel conditio. l. interdum. ff. ti. j. ꝛ ratione subiecte materie.

Duo rei. Modicum interuallum nõ vitiat cõstitutionẽ duorum reorum. hoc dicit. ¶ 2 No. qꝺ actus interueniens inter interrogationem ꝛ responsionem non vitiat stipulationem licet sit modicus: dũmodo non sit stipulationi cõtrarius alias secus. qꝺ intellige saluo eo quod dicetur. ¶ Itẽ nota duo quorũ quodlibet vitiat stipulationem longum interuallũ et mixtura actus extranei seu contrarij stipulationi. ¶ Et nota bene ẽm Angel. istum tex. coniũcta gloss. pe. quam dicebat Barto. sing. ipso audiẽt videlicet qꝺ fideiussor ꝛ scriptura nõ dicuntur actus cõtrarij ad impediendũ contextualitatem actus celebrãdi facit .l. heredes palam. §. ꝛ vno cõtextu. de testamentis. idẽ dicit de actu nature necessario. C. de testamentis. l. cum antiquitas. ꝛ ff. ti. j. l. cõtinuus. in prin. idem dicit de pacto incõtinenti apposito ante cõsummationem act9 p. l. in bonefidei. C. de pac. ꝛ in .l. lecta ver. dicebã. ff. si cer. peta. ¶ Nota etiã hic glos. inquãtũ allegat qꝺ qui mecũ non est ꝯ me est. facit .l. celicolar. ꝛ qꝺ ibi notatur. C. de inde. ¶ In glos. super verbo modicũ tñ. ibi solue vt ibi: q: inter interrogationẽ ꝛ rñsionem eiusdẽ actus vel longũ interuallũ interueniens vitiat stipulationẽ ꝛ cõstitutionẽ duorum reorũ vt hic. Sed longũ interuallũ inter obligationẽ vnius ꝛ obligationẽ alterius non vitiat vt hic: ꝛ hec est vera sol. licet ibi gloss. aliter loquatur.

Summarium.

1 Reus promittendi qui pure promisit potest conueniri.
2 Pactum tacitum facilius inducitur quam expressum.

Ex duobus. Disparitas equalitatis que speratur reduci ad equalitatẽ non vitiat constitutionem duorum reorum. h. d. ¶ 1 Not. qꝺ reus ꝑmittẽdi q ꝑmisit pure põt cõueniri lz reus promiserit sub cõditiõe. rõ ẽe põt: q: ꝑpetuatur enouari obligatio pura ꝑ euẽtũ cõditiõis alteri9. Et ideo nõ impeditur iterim agi ex obligatione pura: als sec9 p. l. si pecuniã. ff. si cer. pet. Et hoc clarũ ẽm hec iura ẽm que duo rei nõ habebãt beneficiũ diuisionis. idem de iure autenticorum vt in autenti. de duobus reis. ꝛ ibi dicitur colla. viij. ꝛ in. aut. hoc ita. C. de duobus reis. si sit beneficio illius autẽ. renũciatum qꝺ fieri potest. vt no. glo. in .d. auten. de duobus reis facit .l. si quis in conscribẽdo. C. de pact. Si vero nõ fuit renunciatum nõ potest vltra dimidiam cõueniri ille qui pure promisit cũ speretur alium debere soluere aliam dimidiam in euẽtũ cõditionis. Et per hoc speretur cõpetere in illa exceptio pure obligatiõis et hoc tenet Cy. i aut. hoc ita. C. eo. ar. l. sufficit. ff. de cõdictio. inde. ꝛ videtur casus in .l. si plures. ff. de fideiusso. iũcta .d. auten. hoc ita.

⁊ hoc sentit hic Ang. sed glo. in. d. l. si plures. sentit oppositum. ⁊ hoc sequitur hic Ray. mouetur qr anté. de duobus reis habet locum quando vter posset insolidum efficaciter conueniri eodem tempore vt ibi videtur probari qd cessat in casu isto. ⁊ hoc sentit etiam Bar. in. l. si is qui ex duobus. j. eo. mouetur per aliá rationem non faciens mentionem de opinio. Ray. videlicet qd auf. de duobus reis. habet locũ quando resultat alterna fideiussio vt ibi patet que nõ videt hoc casu posse resultare cũ nõ possit dici qd pure obligatus videat fideiussisse pro obligato sub cõditione per. l. grece. §. illud infra de fideiussorib⁹. ¶ Sed si velles saluare dictuz Ang. Cy. ⁊ Dy. potes dicere qd nõ obstat ratio Ray. qr in. d. auf. non decidit expresse casus iste. ideo in dubio debet decidi per. d. l. si plures. arg. illius. l. si plures. coniuncta. l. si dubitetur. eo. tit. ⁊ cum. d. anté. Itẽ non obstat ratio Bart. qr procedit in fideiussione expressa sed in fideiussione tacita non videtur procedere. facit 2 qd notatur in simi. de pacto expresso ⁊ tacito: † qr facilius inducitur pactũ tacitũ quã expressum cũ exp̃ssũ requirat partis presentiam tacitũ non vt notatur. in. l. §. ⁊ in. l. si creditores. C. de pac. ad glos. l. si plures. C. de fideiu. potes dicere qd habuit respectum ad iura antiqua. ¶ In glo. j. ibi naturaliter tantum Aduerte quia hoc videtur mirum cum talis imparitas non speretur reduci ad paritatem. ⁊ sic videtur qd non debeat vitiari per id qd dicet in sequenti cõtrario. Sed potest dici qd est disparitas tantũ modo in efficacia obligationis: qr vterq; est obligatus ad idem licet altera altero efficacius. ideo vitiat: arg. notatorũ in. l. si pupillus. s. tit. j. secus si in alia disparitate. ¶ In ea. glos. ibi vel ibi culpe hec vera precedens non habet in se bonã rationẽ diuersitatis. ¶ In eadem glo. ibi dices ⁊ ratio est vera: qr vbi est disparitas in tẽpore speratur reduci ad paritatẽ videlicet adueniente tempore diei vel conditionis. secus quando est disparitas in culpa: quia nõ speratur reduci ad paritatem eodo modo quando est disparitas in tempore.

a ¶ His verbis. Adde pro faciliori intelligẽtia hui⁹. l. Sali. ce. in. l. legẽ in. iij. qd. C. de pact.

His verbis.

a Si vnius persona consistat obligatio alter tenet insolidũ si tanquã duo rei se obligant alias in virilẽ. hoc dicit. ¶ In tex. ibi his verbis: expone id est si dubitetur de effectu ⁊ significatione horum verborum que sequuntur vtrũ cõtineant obligationem insolidum vel in partem. ¶ Nota qd vbi duo se obligant intelliguntur se pro virili obligare nisi aliud appareat. facit. j. e. l. reos. §. fi. ¶ In glo. j. ibi longum esse. ⁊ sic patet qd potest etiã esse longum. ⁊ tunc stat in vi relatiui ⁊ debet subaudiri ad text. scilicet supra dicta sunt: sed vbi breue exponitur pro ⁊. ⁊ stat in vi coniunctionis. ¶ Nota bene hanc glo. de hac monosyllaba q;. ¶ In ead. glo. ibi ⁊ constabat hoc ideo dixit qr ex quo in instrumento reperitur verbum promisit vel verbum stipulat⁹ est in dubio presumi debet presentia partiũ per nota. in. l. j. C. de contraben. stipula. Et ideo esset necesse probari contratrarium. ⁊ si probetur redditur instrumentum falsum. l. optima. C. de cõtraben. stip. facit qd dictum fuit in. l. sciendum. s. titu. j.

Summarium.

1 ¶ Status obligationis primeuus est attendendus.
2 Fictio super impossibili in genere non cadit.
3 Obligatio constituti non est mere accessoria.
4 Constitutio correorum non inducitur per diuersitatem locoruz.

Eandem rem.

Verbis cõsensu ⁊ testamẽto possunt cõstitui duo rei ⁊ disparitas culpe ab initio vitiat cõstitutionẽ duorũ reorum. secus si expressus facto. ¶ Nota quod nedum in contractu verborum constitutio duorum reorum põt fieri sed etiam in contractu qui consensu contrahitur ⁊ similiter in testa 1 mento. ¶ † Item nota qd status primeuus obligationis debet attendi. ¶ Item nota qd pactum factum vni ex correis debendi super obligatione descendente ex culpa prodest alijs duobus concurrentibus videlicet si sint socij. ⁊ sic culpa fuerit communis de quo plene in. l. ex duobus. in. vj. q. Et intellige qd satis dicuntur socij si sunt socij omnium bonorum vel etiam illius obligationis ita quod commodum ⁊ incommodũ saltem dicte obligatiõis debet esse commune. facit. l. si quis vni. j. rem ra. ha. ⁊ in. l. si duo. supra si quis cau. ¶ Item contrario tex. no. secus si culpa vnius tãtum contracta sit obligatio: qr non prodest alteri pactum factuz incontinenti culpam ex eo qr illius nõ interest. idem dicas si non sunt socij qd pactum factũ vni non prodesset alteri quatenus nõ esset repetiturus alter si cõueniretur ab eo cui pactum est factũ. sed quatenus esset repetiturus bene prodesset qd i n tantum sua videretur interesse pactum extendi ad correum. argumẽ. l. fideiussoris in fine. supra de pact. ⁊ facit quod in. l. vir vxori in fine. ad velleia. ⁊. l. fina. §. nunc de effectu de libertate legata. ¶ In glos. j. ibi sed hodie constitutus dic vt dixi supra eodẽ. l. prima quia cõmuniter hoc non tenetur: qr in modo cõstituendi duos reos nil est innouatum secundũ opinio. communem. ¶ In glo. similiter ver. commodato ibi secundum quosdam ⁊ bene per id quod notatur per glo. in. l. fina. supra quod iussu. vbi est glo. nota. et tangit Barto. hic in quinta questione licet contrarium teneat glo. in. l. si mandato titius. §. Paulus respondit vnum. ⁊ clarius in in. l. creditor. §. duobus supra man. vbi glo. concludit plures mãdatores non teneri insolidum nisi illud sit actum sed illas gloss. reprehendit Barto. Sed Ange. hic dicit quod glo. possunt reduci ad concordiam. nam hic gl. ⁊ gl. d. l. §. fit vera quando mandatum celebratur in fauorem tertij. puta quia duo mandant pecuniam mutuari titio. sed si ordinatur in fauorez ipsorum mandãtium duo habentes bona communia mandant alicui quod illa gerantur tunc ex mandato quilibet tenetur pro parte nisi aliud sit actum. ⁊ ita intelligatur contrarium. ⁊ ita sentit Ja. Butrio in autenti. presente seu in. l. non recte. C. de fideiusso. ¶ Tu adde quod illum. §. duobus Bart. hic intelligit quando duobus mãdatarijs insolidum fuit commissa administratio. vnde etiam si aliud non dicatur similiter quilibet dictorum mandatariorum obligatur insolidum ratione male admini. ⁊ hunc dicit esse verum intellectum illius. §. Si autem fuisset factum quod insolidum deberet teneri ratione male administratiõis nõ habuisset dubium. Sed certe diuinatio esse videtur intelligere qd ibi administratio fuisset mandata insolidũ. vnde potest attentari qd alius sit ⁊ nouus intellectus in illo. §. quod ⁊ obligatio que ibi contrahitur ratione doli vel impletionis committatur insolidum contra ambos etiam dato quod insolidum non fuisset cõmissa administratio per id qd habetur in simili in. l. j. §. j. si apud duos. ⁊. l. si duos. s. depo. Et aduerte quia aliud est querere an plures mandatores seu mandantes obligentur insolidum et in hoc dixi post Ange. ⁊ per Bart. in prima. q. aliud est querere an plures mandatarij seu quibus aliquid mandatur obligentur insolidum. et de hoc loquitur. §. duobus. et Butri. alias Bart. hic in sexta questione ⁊ quod dixi supra circa intellectum. §. duobus. q; potest tẽporaliter intelligi vt patet ex his que supra dixi. ¶ In glo. super verbo suscepta ⁊c. ibi solue vt ibi quia hic imparitas culpe ibi temporis scilicet diei vel conditionis. ¶ In eadẽ ibi respondeo. hec prima ratio non videtur bona: quia nõ cõcludit quando alia res esset promissa per vnum magistrum quam per alium. secunda ratio que est in ver. itez quando. nõ videtur esse perfecta quia non vitiatur constitutio duorum reorũ quando a principio quilibet ex pacto promittit culpã. et tamen illud est vltra naturam contractus. vnde tertia ratio que est in versic. item secundum Roge. communiter tenetur. ¶ In gloss. super verbo quoq; ibi. §. sub diuersis in quibus iuribus dicitur quod paria sunt aliquid ex postfacto fieri vel a principio esse. ¶ Adde hic dictis Bar. duo secundum Ange. Primum est inquantum dixi super prima questione quam ponit super principio huius 2 l. † quia fictio non cadit super impossibili in genere. ⁊ dicit Ang. illud verum regulariter. fallit in casu. l. ita vulneratus. ff. ad legem aqui. Ubi ius fingit impossibile de natura in suo genere videlicet hominem bis mori. sed illud est ibi speciale fauore vltime volũtatis ne delicta remaneãt impunita: vt ibi patet. Tu quoq; posses dicere quod ibi non fingitur bis mori. sed bene disponit ius quemlibet de occiso pluribus simul vulnerantibus vnũ ipso recedente ne delicta remaneat impunita vt ibi dicitur. ¶ Secũdum est quia dicit hic Barto. quod in obligatione secundaria que contrahitur ratione doli vel culpe tenetur quilibet insolidũ si forte apud duos sit deposita dato quod non sit actum qd insolidum vtrinsq; fidẽ sequatur ex eo quia pro parte peccari nõ potest nam dicit Ange. hoc verum nisi delictum committatur circa rem que sui natura est diuisa vt pecunia. l. si duo. supra depo. Et sic dictum Bar. quod ipse tangit in secunda questione procedit quando delinquitur circa speciem non circa quantitatem. ⁊ idem etiam voluit hic bal. ¶ Tertio que addit Ange. ei quod dicit hic Barto. de pluribus mercatoribus in septima questiõe quod factores hodierni licet ipsis mercatoribus multas literas scribant. fatendo se esse debitores non propterea poterunt cõueniri quia videtur scribere vt factores ⁊ factorio nomine: allegat textum nota. vltra alios in. l. vltima supra de institu. ¶ Et sic non videtur se astringere saluo nisi forsitan pecunie peruenissent ad manus ipsorum per. l. procurator qui pro euictione. s. de procura. de quo dic vt ibi tangit Bart. Et adde quod hoc dictum Ang. videtur procedere quando in litera facta est mentio factoris. alias videretur se nomine proprio obligare. arg. notatorum in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. s. titu. j. et. l. ⁊ mag. j. de solu. et. l. quacunq; ratione iuncta glo. ibi posita. s. de procura. Et aduerte quia intellexit Barto. de. l. procu. qui pro euic. ⁊. d. l. fin. de insti. quando actus qui fuit celebratus a factore tendit mere ad obligadunm: quia fatetur se debitorẽ. Sed si esset actus ex quo aliquid sibi quereretur: vt in contractu emptionis: tunc sibi queritur actio ad rẽ: lz teneat eaz cedere dño. l. possessio. §. si possessio. de acquiren. possessio. Et ideo tunc obligatur etiam ad preciuz. vt. d. l. procurator qui pro euictione. Tu posses forte etiaz dicere q;

re qd.d.l.fi.pcedat indistincte in cōtractu emptionis ⁊ habeat locum in factoribus generalibus ⁊ sic prepositis vniuersali administrationi: secus in procuratore speciali. quo casu loquitur. d.l. procur. qui pro euictione. ⁊.d.l. seruū titij.§.mā.nā inter istos est longa differentia.vt no.Bar.in.l.j.§.si plures.de exerci. Itē addas aliqua alia dictis Bar.primo qꝛ ipse dixit in.v.q. qd si plures obligantur pro alio constituendo se debere pro eo nō tenētur insolidum: sed pro parte: nisi aliud sit actū vel alternatiue sit facta obligatio.vt in aut.si qñ.C.de consti.pec.⁊ tñ secus est si obligent se fideiubendo vel mādando.que autem sit ratio diuersitatis dicit cogitandū.potes dicere qd ratio esse pōt:† quia obligatio constituti non videtur esse mere accessoria prout obligatio fideiussoris et mandatoris per notata in.l.si id quod.de cōsti.pec. ⁊ in.l.item illa.§.quod adijcitur.eo.tit.in quibus patet qd lꝫ debitum principale sit conditionale: tñ constitutum pōt fieri pure. secus in fideiussore.l.grece.§.illud.ꝟ.de fideius. Item patet quod licet obligatio principalis tollatur prescriptione: non tñ tollitur obligatio cōstituti.secus in fideiussore per.l.si quis postq̄.⁊ quod ibi notatur.ꝟ.de fideius.⁊.l.oēs.§.de excep. Et ideo trahit de natura aliarum principalium obligationum qd nō intelligitur in dubio facta insolidum.secus in obligatione fideiussoris ⁊ mandatoris: qꝛ ille sunt accessorie ⁊ regulantur secūdum naturā principalis que est insolidum.ar.c.accessorium.de reg.iur.li.vj.⁊.ꝟ.de reg.iur.l.cū principalis. Aduerte qꝛ posset attētari: qꝛ illa.l.si qd de consti.pec.debeat intelligi qñ nō exprimitur verbū pure.alias secus per id quod notatur in simi.in.l.fi.§.ti.j. ¶ Itē adde secundo quia ipse dicit in.vj.q.vbi tractat de pluribꝰ gerētibus aliqd officium vel aliquā administrationē an obligenꝭ insolidū ⁊ sint duo rei.quod si officium est publicū autoritate ⁊ vtilitate vel autoritate tantum qd sunt duo rei.sed nō per omnia per.l.si pupillus.ff.de admi.tu. Nam addo q̄ bene dixit non per omnia: quia si administratio fuisset diuisa vnus non teneretꝭ pro alio.l.ij.⁊ qd ibi notatur.C.de admi.tuto.⁊.l.Imperator.ꝟ.ad munici. Itē lꝫ administratio non fuerit diuisa habent tñ inter se beneficiū diuisionis scōm dispositionē positam in dictis iuribus.⁊ in.l.j.C.de trāsa. ¶ Item adde quia ipse dicit quod si sunt plures institores vel exercitores: quo casu videtur administratio insolidum cōmissa quod tenetur insolidū et erunt duo rei nō per omnia per.l.j.§. si plures.de exerci.cum sua gl.nam imo videtur quod etiam per omnia possint dici duo rei ex quo ex voluntate obligantur sicut ipse idem dicit de pluribus mercatoribus pponentibus vnū factorem.quoniam dicit tales mercatores teneri insolidū ⁊ esse diuino sicut duos reos debendi ⁊ in eis haberet locū.l.fi.C.eo.vt ipse hic tangit in.vij.q. Nec ob.glo.d.§.si plures.que equiparat pdictos tutoribus: qꝛ verum est qd equiparat quo ad hoc vt videatꝭ administratio concessa insolidum.sed nō quo ad alia.⁊ nota bene qꝛ extendit ⁊ declarat illam.l.fi.locum habere nedum qñ aliq sunt duo rei ex eorum contractu lꝫ etiam si ex contractu alterius sint insolidum obligati qd est notādum valde ⁊ pro ipso bene faciunt verba generalia illius tex.si bene ponderentur.

a 4 **Cum duos.** a †Disparitas locorum non inducit constitutionē correorū.h.d. Et intellige qd stipulatio fuit facta inter presentes cū quolibet reorum lꝫ loca pmissionis sint diuersa: alias stipulatio non valeret quatenus inter absentes fieret.⁊ per cōsequens impediretꝭ constitutio duorū reorum. ¶ In tex.ibi parē causam scilicet quantū ad rem ⁊ quātitatem deductam in obligatione ſm Ja.de arena. ¶ Nota quod vbi in obligatione adijcitur locus inest tacite tempus infra qd pmissor possit cōmode venire de quo in.l.continuus.§.cū ita.§.tit.j. Et potes dicere istud tēpus esse arbitrariū vbi miliaria non sunt determinata prout bononie vsq3 florētiam vbi sunt determinata.nam vbi reperiunꝭ determinata p singulis.xx.miliaribus de iure cōi datur vna dies.l.j.§.si quis cautio.de quo dic vt dictū fuit in.l.continuus.§.cū ita.§.tit.j. ¶ Item quod in persona cuiuslibet correi intelligitur esse vna obligatio.⁊ sic tot sunt obligationes qd sunt correi.⁊ per hoc patet qd re vera non est vna obligatio quātum ad veritatem ⁊ essentiā licet intelligatur esse vnica propter vnicū effectū vnius solutionis tantūmodo fiende.l.iij.§. fi.§.e. ¶ In gl.sup verbo facere.in fi.prima vꝭ violare literā.scđa ⁊ tertia videnꝭ diuinare.vñ potes dicere q̄ ego extraneꝰ cartagi ne fui stipulatus ex diuersis locis a duobꝰ quoꝝ alter erat romanus alter florētinꝰ.nā qlibet pmisit soluere capue tñ quilibet voluit tempus ad redeūdum ad ciuitatem ppriam anteq̄ solueret.

Si duo rei. Correus non socius nō opponit compensationem de eo qd aliū correo debetur.h.d. ¶ Nota quod exceptio cōpensatiōis non potest obijci de eo quod aliū extraneo debetur.

Summarium.

1 ¶ Rei duo non censentur pro se inuicem fideiubere.
2 Beneficium diuisionis competit si obligatio contrahatur ratione doli communis.
3 Fideiussio vera inter absentes fieri potest.
4 Beneficium diuisionis quāte sit virtutis.
5 Beneficium diuisionis in quinq3 casibus nō competit pluribus reis debendi.
6 Obligatio communis potest dici duobus modis.
7 Rei promittendi censentur in dubio viriliter obligari.
8 Copula etiam in dubio diuidit inter partes viriles.
9 Dictio insolidum adiecta duos reos constituit.

b **Reos.** b Duo rei possunt inuicem fideiubere ⁊ pōt actor actiones diuidere quo ad quātitatē ⁊ quo ad petendi modū. ¶ Et facit primū dictū quod si duo reperiantur ire de nocte contra phibitionē statuti possit vnus fideiubere pro alio de se presentando.facit qd notaꝭ in.l.pe.de tu.⁊ cur.da.ab his. ¶ Per hoc etiā dicit hic Ang. qd si duo sunt accusati vel inquisiti de eodē crimine veluti cōmuniter cōmisso vnus poterit fideiubere pro alio ⁊ erit quilibet relaxandus scōm formā statuti. Tu adde qd dici pōt istum tex.parum facere.nam hic loquitur qñ spōte recipit in fideiussorē vnus reus pro correo sed in casu de quo loquitur Ang.⁊ in quo.§.tetigi posset esse dūmodo an inuito officiali possit vnus fideiubere pro alio.nā videꝭ quod non ppter suspicionem fuge que pōt causari occasione delicti.faciūt que notanꝭ in.§.si vero etiā quidā iurent.in aut.de exhib.re.col.v.⁊ in.l.j.⁊ per totū.de custo.reo. que ratio cessat qñ datur extraneus fideius.vnde forte pōt dici quod non cogatur officialis inuitus talem fideiussorē recipere considerabis tamen an simpliciter pertranseat. ¶ Nota tex.ibi vice mutua qd vnus ⁊ idem actus propter diuersos respectus videꝭ posse obligare vnū et principalem ⁊ qui vt itercessor est.facit tex.in cor. de duo.reis.col.viij.⁊ hoc dicit Ang.esse vtile ad notata in.l.si is qui ope.ꝟ.de fur.⁊ in.l.qui seruo.§.fi.eo.ti.videlicet q̄ ppter vnū ⁊ eundē actū percussionis possit percussor obligari vt principalis ⁊ etiā vt opē ferens percussioni consocij lꝫ Bar.teneat in contrariū scōm eum ⁊ non bene. Tu adde q̄ iste tex.nō facit pro Ange. si hic intelligimus expressam fideiussionē interuenisse: qꝛ nō erit idem actus tunc obligans vt fideiussorē ⁊ principalē imo erūt diuersi actus si ponderes bene si aūt expresse hoc nō esset actū tunc aliqualiter faceret pro Ang.de.q.tñ tacta per eū dicendum est vt

1 in dictis iuribus. ¶ † Item nota arg.q̄ duo rei non intelligunꝭ inuicē fideiubere nisi hoc agatur.nā si semper intelligatur alterna fideiussio superfluo et inutiliter vice mutua fideiubēt.l.iij.de leg.j.eius contrariū innuit hec litera.de quo dicendū vt hic tāgit Bar.⁊ in effectu ipsum sequiꝭ Ang. Itē no.q̄ tpe digestorū iter correos non habebat locū beneficium diuisionis idem etiā de iure.C.l.j.C.e.⁊.l.si diuisa.C.loca.⁊ notatur in.l.cū apparebat.§.hodie vero videꝭ secus.e.ti.§.j.⁊.C.eo.auꝭ.hoc ita.⁊ in quo facta sit immutatio per ius autēticorū iuris antiqui tetigit Bar.in.l.iij. §.j.§.eo.⁊ aliquid in.l.ij.⁊ Ang.ponit hic aliqua addēdo dictis Bar.q̄ posuit in.d.l.iij.§.j. ¶ Itē aduerte qꝛ opponit hic Ang. ⁊ cōtra tex.dū dicit nō intelligiꝭ ⁊c. Nā si ita est videꝭ q̄ tūc vnus debebit ante alium cōueniri ex quo intercessio non inutilis.⁊ secundū hoc sequiꝭ perplexitas: qꝛ ex eo capite ex quo sunt duo rei non est id necesse ergo videꝭ q̄ fideiussio sit inutilis ratione perplexitatis per.l.si titius.§.de condi.insti.soluit Dy.hanc perplexitatem tolli sequēdo opi.Azo.sed certe imo non tolliꝭ si bñ ponderes ponendo qd vnus expresse pro alio fideiusserit bene ppter hoc forte dixit Ang.dic clarius qd nulla est perplexitas lꝫ mutuo fideiubeant: qꝛ in parte quilibet tenetur vt principalis.⁊ pro illa non est necessaria discussio pro reliqua teneꝭ vt fideiussor.⁊ sic nulla erit perplexitas scōm eū. Tu adde q̄ ista sol.est contra mentē tex.expresse qui vult q̄ quilibet insolidū sit obligatus tanq̄ reus ⁊ similiter insolidū tanq̄ fideiussor.vnde potes soluere.s.qd electio erit creditoris an velit vnū ex istis cōuenire tanq̄ reū.⁊ hoc casu non obijcit de discussione fienda.sed solū poterit obijci beneficium diuisionis secundū formā auꝭ.hoc ita.C.eo.saluo nisi esset renūciatū illi beneficio. Sed scōm iura ista non erat necessaria renūciatio: qꝛ non cōpetebat.si vero cōueniat eū vt fideiussorē tunc fateor qd prius deberet fieri excussio principalis scōm tpa moderna scōm auꝭ.presente.C.de fideius.sed secus scōm iura ista.⁊ hoc nisi renunciatū esset beneficio diuisionis.⁊ ppter hoc sepe notarij dicūt qd partes renunciāt beneficio de duobus reis.⁊ de fideius.⁊ epistole diui adri.de qua in.l.fi.C.de cōsti.pec. Et pro predictis facit qꝛ quis pōt plures vias habere contra eundē ⁊ eligere illam q̄ sibi magis placet.l.recusare.§.titius.§.de in diem adiec. ¶ In glo.j.ibi alias nō ſm Joā.de bac.q.plene per glo.in.l.vir vxori.in fin.ad velle.⁊ in cor.de duo.reis.col.viij. ¶ Et conclude ſm Bar.⁊ Ang.quod respectu creditoris nō dꝛ alterna fideiussio nisi sit actū vt hic vel nisi color sit quesitus.l.sed ⁊ iul.§.j.§.ad mace. Sed quātum ad hoc vt inuicē habeāt actionē ad repetēdū dic qd vnus intelligiꝭ fideiussor alterius habeat actionē ad repetēdū per eū ab alio posset repetere ⁊ non vltra. Et sic si sunt rei ex causa lucratiua non videnꝭ inuicē fideiubere si non sunt socij idem si ex causa onerosa.sed ad vnū tm̄ peruenit pecunia.nā ille ad quē

a ¶ Cū duos. Adde q̄ diuersitas ipediat cōstitutionē duorū reorū vt per Bar.i repe. auꝭ.hoc ita. in.xij.q.C.de duobꝰ reis.

b ¶ Reos.ad de bart.in.l. hēs.§.si seruo.ꝟ.de fideiusso.vbi allegat hunc tex.⁊ in repeti.dicte auꝭ. hoc ita.

peruenit non videtur pro alio fideiubere sed econtra. si autē pro parte peruenit ad vtrūq; tunc eatenus quatenus non peruenit ad soluentem tantū videtur fideiubere pro alio. Et ex predictis sequitur generalis doctrina ſm Ang. quod duo rei non gaudēt beneficio de fideiuſ. inquantū velint eo vti contra creditorē nisi in duobus casibus. s. qñ actum est quod sint confideiussores ⁊ cū color est quesitus. ¶ Tu adde primo quod id quod dictū est de colore quesito videt̃ pcedere tm̄ qñ fieret fraus legi ppter interuentū persone certo modo prohibite obligari. exēplum patet in d. l. sed iuli. §. j. secus videtur qñ persone se obligantes essent oēs habiles ad se obligandū nec fieret aliqua fraus legi. nā si tūc creditor illum quem reus volebat dare in fideiussorē nolit ipsum in fideiussorem sed in correū non videtur qd aliquid sit imputādū creditori qui caute voluit sibi puidere ⁊ per meliorē modū quē potuit. vnde tunc obligans se vt correū nō posset quo quomodo pretendere beneficiū de fideiuſ. nam imputandum est sibi quare se obligauit in correum ⁊ non in fideiussorē si volebat dicto beneficio vti. potuit enim sibi preiudicare eligendo vnā viam sibi magis preiudicialem. ar. l. fi. §. sed qꝛ quidam. C. de iur. delibe. ⁊ in. l. si quis in conscribendo. C. de pactis. Item adde solutio qd lꝫ expresse sit actum quod vnus fideiubeat pro alio: tñ si vnus ipsorū conueniat̃ a creditore respectu ipsius creditoris non poterit vti beneficio de fideiuſ. saluo nisi creditor cōueniat eū tanq̃ fideiussorem. pōt enim eligere viam quā vult vꝫ conuenire ipsum vt correum ⁊ hoc casu habebit beneficium quod datur duobus reis. et etiam vt fideiussorem. ⁊ hoc casu habebit beneficium de fideiuſ. arg. l. recusare. §. titius. s. ad trebel. ⁊ eius quod dixi. s. circa text. ¶ In glo. super ver. Item in eo. in fi. vel dic. iij. qd dum litera dicit pro altero pōt exponi. i. pro ipso altero. ⁊ sic loquitur de altero correo qui fideiussit. Non aūt de altero extraneo dato in fideiussorem ab altero ex correis prout dixit secūda sol. Item nec intelligitur de eodemmet prout dicit prima sol. ¶ Extra gl. aduerte quod circa materiam huius. l. Ang. hic nil vltra dixit. sed aliqua posuit addendo his que dixit Bar. in. l. iij. s. eo. ¶ Tu autē dictis Bar. adde aliqua hic primo inquātum tangit in secunda questione qua actione vnus correus debendi soluens repetat ab alio. nam videtur inepte distinxisse per ea que ipsemet tetigit ecōtra in correis credendi in. viij. q. vnde potes melius concludere. aut erant socij ⁊ repetit soluens actione pro socio. arg. l. ne quicq̃ s. de exerci. ⁊. s. eo. l. eadem. §. sed ⁊ si quis. aut non erant socij. et tunc aut debitū fuit contractū occasione alicuius rei corporaliter ita quod cadit cōmuni diuidundo. ⁊ tunc repetit per ac. cōi diuidūdo. l. habebat. §. fi. cum. l. seq. s. de insti. aut alias simplr̃ fuit cōtractum. ⁊ tunc aut erant obligati ex ppria conuentione ⁊ vnus presente altero. ⁊ tunc habet locū actio mandati. ar. l. si vero non remunerandi. §. qui passus. ⁊. l. qui patitur. ff. man. et. s. ti. j. l. iul. §. qui fundū. cū ibi no. aut absente altero alter pmisit qd esse potuit vt dictū fuit in. l. iij. s. eo. ex qd dicetur. j. eo. l. si ex duobus. et tunc aut habebāt beneficiū diuisionis ⁊ soluens repetet actione neg. ge. qꝛ sponte videtur soluere soluendo vltra suā ratam. ar. l. si cōmunes. s. de neg. gest. Et sic intelligatur glo. l. j. C. eo. tit. aut non habebat beneficiū diuisionis. ⁊ tunc quia non soluit sponte non pōt habere locū actio neg. gest. d. l. si cōmunes. ⁊. l. si p fratre C. de neg. ge. vnde habebit locū condictio ex. l. j. C. eo. ti. ſm Bar. vt per illam. l. introducat̃ potestas agendi nec sit cautū de nomine actionis arg. l. j. de condi. ex. l. ¶ Tu adde qd forte pōt dici qd cōpetat officium iudicis: qꝛ in. d. l. j. verba videntur dirigi ad iudicem per notata per gl. in. l. si socer. C. de collatio. ¶ Item adde secundo ei qd dicit in quarta questione reprobando Jacobū de belui. videlicet quod si vnus ex pluribus depositarijs vel cōmodatarijs qui obligantur obligatione secundaria q̃ contrahitur ratione doli vel culpe: qꝛ tenentur tanquam duo rei. l. j. §. si apud duos. s. depo. qd si vnus soluat totū habeat actionem cōtra aliū licet nō cedatur per textū. d. §. si apud duos. dum equiparat eos tutoribus in quibus constat vnū soluentē ab alio repetere ⁊ non facta cessione. vt plene notatur in. l. prima. §. nūc tractemus. s. de tut. ⁊ ratio. distra. ⁊. l. ex facto. s. de nego. gest. ⁊. l. j. C. de transac. Nam adde qd dictū Ja. de belui. pōt esse verum qñ ratione doli etiā cōmunis fuisset exactus vel spōte soluisset: secus si obligatio fuisset contracta nomine culpe cōmunis: qꝛ tunc pcedit opi. Barto. vt probatur in. d. §. nunc tractemus. Si autē ex culpa propria esset exactus nullam haberet actionem contra aliū per dictū. §. si apud duos. ⁊ per. l. ead. §. sed ⁊ si quis. s. eo. Et ad predicta bene facit dictus. §. nunc tractemus. Et per hoc etiā limita quod tangit hic Bar. in. vij. q. inquantū dicit qd si vnus correorū culpa alterius est dānificatus quod potest ab altero repetere. nā videtur quod ex culpa propria alterius correi seu ex obligatione cōtracta ratione culpe alterius correi non possit inuitus conueniri: vt patet ex predictis. si tñ solueret pro illo sponte repetere poterit actio nego. gest. per notata in. l. ex facto. s. de colla. ¶ Item adde ei quod dixit in. viij. q. circa finē. vꝫ q̄ duo rei credendi possunt cōstitui in absentia alterius eorū qñ vnus ex interuallo altero absente sub cōmemoratione alterius stipulatur. nā nō videtur hoc esse verum nisi faciat de consensu primi stipulantis vel nisi prius stipulans postea ratificet ex eo: qꝛ actio sibi quesita nec ius ex illa potuit diminui sibi ipso inuito vel ignorante ar. l. id qd nostrū. j. de reg. iuris. ⁊ in regula non debet. de reg. iuris li. vj. Et tunc si precessit cōsensus cōpetit actio mandati contra secundū qui exegit. Si aūt sequatur ratihabitio. ⁊ sic casus in quo detur repetitio videtur competere actio nego. gest. quasi in subsidium re perēpta ex quo extincta est obligatio per solutionē. ar. l. mater cū ibi notatis. C. de rescinden. vendi. ¶ Item aduerte qꝛ Ang. tāgit hic aliqua circa beneficiū diuisionis cōpetens duobus reis addendum dictis per Bar. in. l. iij. s. eo. nā his que primo dicit Bar. in. ij. q. inquātum dicit q̄ si plures sint cōmodatarij vel depositarij eiusdem rei quātum aptet ad obligationē secundariā que contrahit̃ ratione doli vel culpe suffragatur eis beneficiū diuisionis per. l. j. §. si apud. s. depo. vbi tales equiparat tutoribus quibus cōpetit beneficiū diuisionis vt plene no. in. l. j. C. de transac. Et reprobat Ja. de belui. tenentē oppositū. nā non placet hoc dictū Ang. qꝛ si obligatio secūdaria cōtrahit̃ ratione doli in ea nulla est societas vt. d. l. j. §. nūc tractemus. de tute. ⁊ ra. di. ⁊. l. si ex duobus. e. ti. Et ideo nō habet locū beneficiū diuisionis: qꝛ est causatū ab equitate illa solū redūdet in vnū: vt dixit tex. in aut. eo. tit. Et similiter non habet locum in dicto casu beneficiū cessionis vel vtilis actionis vt possit repeti aliquid ab alio qui dolū cōem cōmisit. et hec fuit sn̄ia Azo. in summa in tit. de admi. tu. s. q̄ tunc non habeat locū beneficiū diuisionis: quā opi. gl. refert in. d. §. nūc tractemus ⁊ in. d. l. j. C. de transa. lꝫ glo. ibi teneat contrariū sequēdo. d. gl. lꝫ male scōm eū. ⁊ pro hoc allegat casum in. l. si plures. de admi. tu.

2 Tu dic quod imo sn̄ia Bar. est cōis. vꝫ † q̄ beneficiū diuisionis cōpetat etiā vbi obligatio contrahit̃ ratione doli cōis lꝫ nō beneficium cessionis et vtilis actionis. ⁊ pro hoc est casus non cauillādo in. d. l. si plures. quā Ange. allegat ad oppositū. nā recte pbat opi. Bar. Et sic etiam ibi tenet glo. ⁊ fit ratio diuersitatis inter hoc beneficiū ⁊ alia: qꝛ hoc tēdit ad defensionē alia ad impugnationē. ideo istud facilius cōceditur: vt sensit Bar. in. d. l. si plures. ⁊ bene facit. c. cū inter priorem de exce. ⁊ ista est cōmunis opi. doc. quā sequit̃ Bar. in. d. l. j. C. de transac. lꝫ Ang. dicat Bar. ibi tenere oppositū. ¶ Scd̄o addit Ang. dictis Bar. in. l. iij. in secūda q. inquātum dicit beneficium diuisiōis nō suffragare pluribus insolidū obligatis ex cōtractu alterius. puta institoris aut magistri nauis per rationem. l. ne in plures. s. de exerci. nā dicit Ang. hoc dictū procedere in illa actiōe in qua sunt multa specialia introducta propter celeritatē cōtrahendi. vt dicit glo. in. l. j. eo. tit. alias sequeretur secundū eū qd si pcurator nomine plurium dominorū contrahet quēlibet ipsoꝝ insolidū obligando nō habet locum beneficiū diuisionis quod dicit esse falsum: qꝛ non est verū quod tex. in cor. eo. ti. loquat̃ tantūmodo de obligatione contracta per plures. vt dicit Bar. imo magis generaliter loquitur. nā in principio dicit si quis aūt alterna fideiussione aliquos sumat obligatos. ⁊ postea subnectit sub pmissiōe alterna. ⁊ sic qualitercūq; quis sumat plures obligatos non erit vis.

3 † Nec ob. qd fideiussio fiat inter absentes: qꝛ dicit illud pcedere in vera fideiussione. secus in ficta. l. j. C. de rei vxo. act. p predictis etiā allegat: qꝛ si procur. contrahit nomine pluriū sigillatim quilibet dominorū intelligit̃ contraxisse. l. si cōmunis seruus. in fi. tit. ⁊. l. cōis seruus cum. l. se. s. ti. j. Nec ob. huic decisioni. l. habebat. in fi. s. de insti. vbi proponētes institorem ad exēplū exercitorū cōueniunt̃. qꝛ respō. quod non cōueniūtur eodem modo licet quilibet teneatur insolidū. nam imputatur ei qui cum institore contraxit cur numerum dominoꝝ suorū non inuestigauit secus in illo qui eam contraxit cū magistro nauis. ¶ Item nō ob. l. iustissime. §. j. s. de edil. edi. qꝛ dicit illud speciale odio venalitiorū quos cozones appellamꝰ contrahentiū societatē vd vendendum animalia que quodāmodo est turpis vt ibi patet. Tu adde q̄ quicqd dicat Ang. Bart. videtur bene dixisse per tex. in. d. l. habebat. in fi. cui non videtur sufficienter respōsum. Si enim fuisset speciale in magistro nauis ⁊ sic in. l. j. in fi. cum. l. se. de exerci. non dixisset litera. exēplo exercitorū proponētes institores teneri. Item nō reperitur ratio. l. ne in plures. correcta. que fuit ratio. d. l. j. in fi. et pariter vēdicat sibi locum in institore ⁊ exercitore etiam hodie remanebit in suo esse. ar. l. precipimus in fi. C. de ap. quia euitanda est iurium correctio vt ibi. fateor tñ q̄ dictū Ang. posset pcedere in pcuratore expresse contrahente nomine pluriū dominoꝝ: qꝛ tunc propter specificationē ipsoꝝ dominoꝝ habetur perinde ac si cū illis esset singulariter cōtractū. ar. l. pluribus. §. j. cum ibi no. s. titu. j. ⁊ hoc casu possit saluari opi. Ang. ¶ Itē adde quod. d. l. iustissime. §. j. non loquitur qñ vnus tantū contraxit. imo qñ plures lꝫ sit speciale q̄ contra illum qui habet maiorē partē societatis agi possit insolidum redhibitoria etiā dato qd quilibet insolidum non vendiderit vt ibi dicit glo. ¶ Tertio addit Ang. dictis per Bar. in. d. l. iij. inquātum dicit innouatum esse per iura autenticoꝝ in modo procedendi: qꝛ olim siue vno libello siue pluribus conuenirētur

plures

plures rei debendi poterat agens supersedere contra alterum ex conuẽtis ꝛ agere contra aliũ. l. non idcirco. §. de iudi. in prin. hodie secus qꝛ debet negotiũ examinari ꝛ terminari cõiter vt in aut. eo. ti. ꝛ si aliter feratur snĩa eo ipso erit iniusta: ꝛ rescindet̃ appellationis remedio. nã hoc nõ credit Ang. verum nisi duobus cõcurrentibus scʒ quando oẽs simul cõueniũtur eodẽ libello: quia tunc irritũ est iudiciũ ꝛ instantia irrita. ꝛ similiter et processus ꝛ sententia cũ ille cõtra quẽ actor supersedere vult resistit ꝛ petit ꝙ examinetur negotiũ cõmuniter alias ad petitionẽ alteriꝰ correi non est supersedendũ ꝑpter absentiam alterius etiã ex causa necessaria causata dicta. l. non idcirco. Et sic in hoc hec. l. nõ erit correcta. Tu adde qđ hoc dictum Ang. satis videt̃ ꝑcedere quãdo alter se absentauit iudicio incohoato ꝛ potuit relinquere procuratorem ꝑut tenetur. l. penul. ff. de leg. Et sic etiam cõtra absentẽ dʒ ꝑcedi instante presente. secus forte si non potuit relinquere ꝑcuratorem: quia tunc videretur qđ ad instantiã ipsius creditoris possit supsederi super toto negotio donec alter venerit cũ negotium debeat cõiter examinari ꝛ non possit hoc casu ꝑpter absentiam alterius. Et ex hoc patere põt qualiter debeat intelligi. d. l. pen. que tñ prima facie videtur velle ꝙ vbi lite iam mota quis se absentat ex causa probabili et necessaria nullatenus teneatur relinquere ꝑcuratorẽ. ꝛ sic qđ indistincte debeat supsedere in causa ꝛ sic intelligẽdo ꝑut videtur intelligere Bar. in. l. j. §. de diuer. ꝛ tempo. prescri. qꝛ tunc satis videretur qđ instantia ipsius creditoris etiam inuito presente ex duobꝰ correis possit supersederi super toto negotio per id quod. §. dixi. Et similiter ad instantiam presentis si hoc velit etiam inuito creditore per id quod habetur in autentica eo. tit. col. viij. ꝛ in hoc vltimo casu sit immutata litera. l. non idcirco. ꝛ sic hoc casu possit saluari opi. Bar. ꝛ sic videt̃ qđ tam in fauorẽ creditorũ ꝙ̃ ipsorũ reorũ sit inductum ꝙ simul procedatur. ꝛ ad supradicta etiã facit qđ no. in. l. fi. §. de resti. in integrum. ꝛ. l. necnon. §. j. §. ex quib. cau. ma. Ubi autẽ se absentasset ante iudiciũ incohoatũ clarũ qđ si incepit agere cõtra vnũ instãte illo cogitur creditor prosequi vt in aut. qui semel. C. quomodo et quando iudex. ¶ Quarto addit Ang. dictis per Bar. in. d. l. iij.

4 inquantũ dicit † ꝙ beneficiũ diuisionis est tante potentie qđ etiã post latã sententiã poterit in executione obijci per tex. in cor. e. ti. qñ videlicet ambo rei simul insolidũ fuerunt cõuenti est necesse qđ tunc opponat̃ ante snĩam. secus quãdo vnus tãtum cõuenit et ratio diuersitatis: quia quando vnus tãtum cõuenit̃ imputet sibi qui non opponit tale beneficiũ pendente iudicio. ꝛ sic intelligit. l. fideiussor. C. de fideius. ꝛ qđ ibi notatur per Cy. sed quando simul agitur contra oẽs fit protestatio vt vnica exactio sufficiat. vnde tunc nõ immerito post snĩam querit̃ de facultatibꝰ vtriusqꝫ quasi in hoc cõiter sit cõsensum tam per actorem ꝙ̃ per reũ. nam hoc non credit Ang. quia licet actor protestetur se velle esse vnica solutione cõtentum tñ non ꝑpterea cõsentit debitũ diuidi imo contradicit cum contra quẽlibet agat insolidũ petat vnus eorũ diuidi videtur impugnare sententiã quia recusat soluere totum prout est condẽnatus. sed exceptio impugnans sententiã nõ põt regulariter obijci post sentẽtiam. l. j. cũ ibi notat. C. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ. l. peremptorias. C. sententiã rescin. non posse. Nec obstat tex. in cor. qꝛ dic ꝙ debet intelligi qñ exceptio diuisionis fuit opposita pendente iudicio. ꝛ propter dubietatem eius iudex voluit procedi ad vlteriora reseruando vires ipsius ex postfacto quod potest. arg. l. penul. C. de cõpen. ꝛ. l. fi. C. de edic. diui adria. tollẽ. ꝛ l. iij. §. ibidem. ad exhi. Ideo tunc in executione fit discussio. Tu adde qđ illa responsio videtur diuinare quo ad tex. illũ. vnde de mente illius tex. nõ videt̃ dicere qđ dicta exceptio nullo modo debeat admitti inuito creditore pendente iudicio. non est ergo imputandũ reo si illam nõ opponeret. Et ideo videt̃ qđ etiã si non fuerit opposita pendente iudicio possit opponi in executione vt ibi sonat litera. nec est verũ qđ videat̃ impugnari sententia non opponens exceptionẽ fatetur illam veram scilicet se condẽnatũ ꝛ ad solidũ. sed dicit executionem nõ debere fieri insolidum. Et sic hoc casu hec exceptio potius videt̃ respicere executionẽ. ideo videtur posse obijci post sententiã. arg. l. nensenius. §. fi. ꝛ qđ ibi notatur. §. de re iudi. imo forte põt attentari qđ etiã omni casu possit obijci post snĩam propter rationẽ predictã prout tenuit glo. in l. si fideiussor. C. de fideiusso. secũdũ vnã solu. Nec obstat quod dicta exceptio videatur esse peremptoria per. l. si plures. infra de fideius. qꝛ illud non est verũ ante factã admissionẽ ipsius exceptionis. l. inter fideius. ff. de fideius. Et sic isto casu cũ opponatur post snĩam veniat ad perimendũ executionẽ. facit qđ no. Bar. in. d. l. si plures. Nec ob. predictis. d. l. si fideius. qꝛ potest subaudi maxime vt ibi dicit glo. tutius est tñ quod debet opponi ante sentẽtiã per. d. l. si fideius. nõ subaudiẽdo aliquid. ꝛ qꝛ hec videt̃ cõmunis opi. vt patet ex no. in. l. si dubitet̃ ifra de fideius. Et sic speciale in casu de quo dixi. §. qui colligitur ex tex. in autẽ. eodẽ tit. circa fin. ¶ Quinto addit Ang. dictis Bar. in. d. l. iij. inquantũ dicit qđ cum duo rei videant̃ inuicem fideiubere non poterit vnus cõueniri pro alio ꝑ ipsius alterius parte nisi illo alio discusso ꝛ reper

to non soluendo: qꝛ illũ alium non esse soluendo est causa intẽtionis agentis. ꝛ sic ius cõuenti est fundatũ ex iuris dispositione sic etiã est fundatũ ius fideiussoris qui non potest cõueniri nisi principali discusso vt in autẽ. presente. C. de fideius. nam dicit Ang. se in hac parte fortius dubitare: quia aut dicetur tali correo cõpetere beneficiũ discussionis preambule ex tit. autẽ. de duo. reis. ꝛ hoc videtur falsum: qꝛ de eo ibi non fit mentio. aut ex beneficio quod competit ex tit. de fideius. ꝛ similiter videtur falsum: qꝛ tex. in cor. de duobus reis. in prin. expresse dicit tit. de fideius. non habuisse locũ secundũ intentionẽ in primis in duobus reis. ꝛ ideo ad illũ tit. ꝛ beneficiũ illius tit. condendũ prosiliuit. ꝛ pro hoc etiam allegat: qꝛ duo rei non videnẽ inuicem fideiubere respectu creditoris nisi sit actum vel color quesitus vt superius fuit dictum. aut ergo correus petet fieri discussionem de correo vt de correo ꝛ nõ videt̃ iure cautum. aut vt de fideius. ꝛ non põt: qꝛ nõ est respectu ipsius creditoris contra quẽ fit opponitur exceptio. sed vbi esset fideius. respectu creditoris tunc dicta opi. ꝑcederet de rigore alias tantũ ꝑcedat de equitate. facit qđ dixi. §. in oppo. ante gl. ¶ Tu adde quod imo satis ꝓbatur ex tex. in cor. de duo. reis. qđ debeat ꝑcedere discussio pro parte alterius cum ibi dicat aperte. qđ si vterqꝫ est presens ꝛ soluendo non possit alter insolidũ conueniri. sed demum si alter sit absens vel inops. nã satis vult quod possit excussionem respectu partis correi debentis ꝑcedere. pro hoc facit: qꝛ illud beneficium videtur esse inductũ ad similitudinẽ beneficij de fideius. vt ibi colligi potest ergo intentio principis fuit ibi quod respectu dicte partis precedere debet discussio sicut ꝑcedere debet in toto qñ agitur cõtra fideiussorem. ¶ Sexto addit hic Ang. qđ si vnus cõuentus dicit totã pecuniã ad correũ peruenisse: ideo petit illum prius cõueniri suo sumptu qđ audiendus est per. l. vnde queritur. §. cõmo. nã dicit hoc esse satis equũ. nõ tñ ꝑcederet tex. tit. de duo. reis. col. viij. sʒ ex equitate. dicta. l. vnde querit̃. ¶ Tu adde qđ satis dici põt qđ ꝑcedat ex equitate dicti tit. intelligẽdo quod habeat locũ solum qñ est alterna fideiussio. nã isto casu videtur quod ille ad quem nihil peruenit de pecunia censeat̃ ex toto fideiussor. ꝛ sic sicut vbi particulare peruenit ad vtrũqꝫ dicitur vicissitudinaria fideiussio ꝛ ꝓ rata competit in effectu beneficiũ discussionis. Ita eadem rõne qñ intelligit̃ facta fideiussio super toto debet precedere discussio super toto saltẽ qñ cõuentus offert illam fieri suo sumptu ꝛ periculo ꝛ ostendit totã pecuniã ad cor-

5 reũ peruenisse. ar. l. que de tota. de rei vendi. ¶ † Ultimo ꝯcludit qđ beneficium diuisionis de quo. §. in quinqꝫ casibus nõ cõpetit pluribus reis debendi. primo si vnus est inops. secundo si est absens aliter per autẽ. hoc ita. C. eo. ꝛ in cor. vnde sumitur. tertio si renũciatum est dicto. vt no. glo. in dicto cor. de duo. reis. ꝛ gl. isti. eo. §. fi. Quarto si vnus est obligatus pure alter sub cõditione. et hoc videtur velle glo. in dicta autẽ. hoc ita. ꝛ clarius in. d. l. si plures infra de fideius. ꝛ facit qđ no. in dicta autẽ. in glo. fi. Dy. tñ et Cy. tennerũt oppositum. vt notat ipse Cy. in dicta aut. hoc ita. ꝛ hoc etiam tenet Bar. vbi ponderet̃ alterna fideiussio q̃ hoc casu non videtur possibilis cum non possit fideiussor obligari pure ꝓ reo obligato sub conditione. ꝛ hoc tangit Bar. in. l. si ex duobus infra eodem. ꝛ pro hoc dicto Bart. facit qꝛ diuisio est permissa ꝑ dictam aut̃. solũ in duobus casibus. s. absentie ꝛ inopie. ergo propter aliam difficultatem non videt̃ permissa ne ex idẽtitate rationis sequatur legũ correctio. ꝛ hanc questionem dicit Ang. satis dubiam de qua remittit ad. l. si ex duobus. §. eo. Tu adde quod ibi precise tenuit opi. Cy. ꝛ Dy. ꝛ illa videtur verior per eã q̃ ibi dixi. non ob. ꝙ euitari debeat correctio qꝛ verum est nisi sit correctio passiua que surgat ex effectu ex vi regule iuris antiqui prout notatur in. l. si quis seruo. C. de fur. ꝛ. l. oẽs populi. de iusti. ꝛ iure ita videtur esse in ꝓposito. nam cũ. l. si plures. de fideius. interpretetur beneficium epistole diui adriani cõcessum simpliciter fideius. haberet etiam locũ qñ vnus fideiussorũ obligat se pure alter sub conditione vt patet ibi iuncta. l. si dubitetur. eo. ti. ꝛ. l. fi. C. de consti. pec. ergo eodẽ modo debemus interpretari beneficiũ diuisionis concessum duobus reis simpliciter qñqꝫ vterqꝫ est presens ꝛ soluendo. habet locũ etiam si alter pure alter sub conditione se obligauerit non sit dare rationẽ diuersitatis. pro hoc etiã facit: quia ante beneficium epistole diui adriani si duo erant confideiussores quilibet poterat insolidũ ꝯueniri siue ambo pure essent obligati siue alter pure alter sub cõditione nec erat tunc locus beneficio diuisionis sicut ꝛ in duobus reis. l. ex duobus. §. eo. supueniens ergo beneficiũ epistole ex cõstitutiõe diui adriani correxit iura antiqua. ꝛ tñ non obstãte ꝙ veniret ad correctionẽ iuris antiqui ꝛ esset simplr̃ cõcessum. d. l. si plures. interpretat̃ illud intelligi debere fuisse cõcessum siue ambo fideiussores fuissent obligati pure siue alter pure alter sub cõditione. ergo ex. d. l. si plures mẽtaliter colligitur ꝛ elicitur regula qđ vbi pluribus insolidũ obligatis de nouo cõceditur beneficiũ diuisionis semp dʒ intelligi cõcessum siue sint ambo pure obligati siue alter pure alter sub conditione. Nec ob. qđ fideiussor nõ possit obligari pure reo obligato sub cõditione. qꝛ illud verũ in expressa fideiussiõe. secus in ta-

etiã vt dixi in.d.l.ex duobus. Quinto etiã nõ opitulatur beneficium diuisionis si nõ est inter duos reos alterna fideiussio ꝑ tex. in cor.eo.ti. Et ita simpliciter transit Bar.in.l.iiij.§.e. Ang. vero hic dicit quod postulante illo qui re vera est fideiussor in totũ dari debebit beneficiũ diuisionis ne alias plus grauetur fideiussor solidi ꝙ ille qui est fideiussor in parte. ⁊ hoc satis videtur verũ per rationẽ predictã imo forte plus põt attentari. qđ etiam si essent duo rei ex causa lucratiua non socij quo casu ibi nõ est alternatiua fideiussio qđ nihilominus possit tunc habere locum beneficiũ diuisionis qꝛ lʒ tex.in cor.de duo.reis faciat mentionẽ de alterna fideiussione tex.cũ postea latius loquitur ⁊ dicit de alterna ꝓmissione. Et sic vult qđ habeat locũ in his qui alternatiue se obligauerũt. puta si vnus dicit ꝓmitto ꝙ tibi decẽ dabo aut seio. ⁊ similiter dicit seius. Et sic ex lucratiua causa hoc fieret. vt qꝛ aio donãdi esset alterna promissio. ⁊ non alterna fideiussio ⁊ verificarẽtur verba tex. inquãtum loquũtur de alterna ꝓmissione. facit quod ibi notat Ja.de belui. ꝑterea tex. ibi dicit locum habere beneficiũ diuisiõis cũ est alterna ꝓmissio. aut ex quo oĩno insolidum sunt plures obligati ad idẽ ⁊ sic onus est cõmune. vñ cũ videatur onus etiã cõmune posse dici qñ sunt ad idẽ insolidũ obligati ex causa lucratiua per id quod habetur in.l.si rem.§.si duo.ff.de noua.⁊.l.g hominẽ.§.j.ff.de solu. videtur etiã quod ex alio capite illoꝝ verboꝝ debeat habere locũ beneficiũ diuisionis etiã inter reos ex causa lucratiua. ⁊ hoc videt iustum quãdo simul.i.eodẽ tẽpore se obligant. Sed si post obligationem vnius qui forte nõ sperabat aliũ se obligaturũ alius ex interuallo ad idem se insolidũ obligauit forte primus non haberet beneficiũ diuisionis. sed solũ secundus q habuit respectũ ad obligationem primi.ar.notatoꝝ in.l.si titi⁹ ⁊ in.l.si stipulatus.§.si ex duobus.ff.de fideiusso. Et pro predictis facit: qꝛ quando duo se obligant ad idem lʒ ex causa lucratiua videntur se obligare respectu periculi cõmunis. ⁊ forte alter solus se non obligasset. si non vidisset alium ad id se obligare. Et sic respectiue videtur vnus ꝓpter aliũ ꝓmisisse. ⁊ hoc respectu videtur posse dici quodãmodo quedã lata alterna fideiussio. Et sic est equũ qđ hoc casu cõpetat beneficiũ diuisiõis. vt sic dictũ onus sic respe-
6 ctiue sumptum diuidatur si ambo sunt ꝑsentes ⁊ soluendo. ¶ †Et aduertendũ qꝛ vbi pluribus insolidum obligatio est quesita ad idẽ obligatio põt dici cõis altero de duob⁹ modis vno mõ stricte qñ periculũ ⁊ cõmodũ est cõe. facit.l.si nõ sint.ff.pro socio. qñqꝫ late põt dici cõis ex hoc solo ꝙ ipsi plures habẽt participiũ in obligatione eadẽ.l.ad idẽ insolidum cõtracta. facit.l.ij.ff.eo.⁊.l.iiij.§.j.ff.eo. lʒ aliter non debeant cõicare. ⁊ hoc sumitur in.l.si rẽ.§.si duo infra de nouatio. vt patet ex notatis per Bar.in.l. ex duobus.ff.eo.in.vj.qõne dum loquitur de reis credendi in ver. superest videamus. cõiuncta opi. Sul.de cunio quã postea ibi subdit ⁊ sequitur. ⁊ eodẽ modo eadem ratione qñ plures sunt ad idẽ insolidũ obligati potest dici onus talis obligationis esse cõmune altero de duobus modis.s.stricte qñ periculũ est cõe. Item late lʒ periculũ nõ sit cõmune eo ipso qđ habent participiũ: ⁊ sic cõmunionẽ in eadẽ obligatione hoc est ad idẽ contracta. ⁊ hoc etiã secundo mõ videtur sumi posse in hac materia. ⁊ in corpore de duo.re. Et pro ꝑdictis faciat: qꝛ constitutio noua veniens ad interpretationem alterius debet intelligi secundum terminos constitutionis interpretate. vt in aut.de fil.ante do.instru.na.§.fi.col.iiij.

a ¶ Cum in tabulis. adde qđ in hoc.§. est gl. ꝙ ꝯ ꝑscriptionem instrĩ admittitur probatio ſm Ange. lʒ cõiter allegetur gl. sing. in.l.iuris gẽtiũ.§. qđ fere.ff. de pac. casus fin. ſʒ Bar.in.l.quicunqꝫ.C. de apo. pub.li.x. et vid bar. in cõsilio incipiente dña Pe. nupsit. vbi allegat hunc tex.

b ¶ No. argu. adde ad hũc tex. glo. in.l. eãdem.§. fi. ff.eodem.

c ¶ Si a titio. adde Bart. i aut. hoc ita in.xij.q.C.e.

Cum in tabulis. a †Plures rei promittendi in dubio itelligunt viriliter obligari ⁊ similiter plures rei stipulãdi videntur viriliter stipulari: nisi aliud sit actũ.h.d. ¶ 7 †Not. ꝙ copula etiã in dubio diuidit inter partes viriles. facit qđ no.in.l.j.C.qđ si plures vna sñia. ¶ 8 †No. quod adiectio dictionis insolidum constituit duos reos. ¶ 9 Itẽ nota qđ dixi in summario. secus tñ dicas in pluribus fideiussoribus quorũ quilibet in dubio videtur se insolidum obligare. vt institu.de fide.§.si plures. ⁊ quod ibi notatur. ⁊ tetigi rationẽ in.l.eãdem.ff.eo. Item secus in pluribus cõtrahentibus societatem ad vendendũ animalia.l.iustissime.§.j.de edil.edic. ⁊ ibi ponitur ratio in litera. In pluribus aũt stipulãtibus vel ꝓmittẽtib⁹ ex cã dãni infecti. dic vt in.l.si plures.ff.de dã.ife. qꝛ quilʒ vr̃ stipulari ꝙ sua interest ꝓmittẽtes aũt videntur viriliter ꝓmittere ſm Ang. lʒ certe ille tex. vr̃ sonare in oppositũ si bene põderetur. ¶ Itẽ ꝑcedit tex. iste qñ plures stipulantur aut ꝓmittunt. Si aũt vnus puta seruus cõmunis ad finẽ tituli.ff.tit.j. ¶ In gl. sup ver. videbantur in fine. pro hoc facit: qꝛ lʒ gl. nõ alleget ꝙ notatur in.l.iuris gentiũ.§.qđ fere.ff. de pactis. ¶ Et per hanc glo. dicit hic Ang. ꝙ lʒ ꝯ instrm̃ guarẽtigie ex forma statuti nõ admittatur ꝓbatio in contrariũ nisi ꝑ publicã scripturã tñ contra ꝑsumptionẽ resultantẽ ex instrõ poterit fieri ꝓbatio etiã per indicia absqꝫ instrumentis: qđ est no. dignũ secundũ eũ. ⁊ est simplex presumptio iuris in casu isto: non aũt iuris ⁊ de iure ideo nimirũ si admittitur ꝓbatio in cõtrariũ per notata in.l.siue possidetis.C.de pac. ⁊ in.c.is qui.de sponsa. ¶ In gl. iij. in fine. quasi velit glo. ꝙ hodie non videantur plures se insolidũ obligare nec insolidũ stipulari etiã si indiuiduũ versetur in obligatione etiam si hoc agatur. ſʒ certe hoc est falsum: tũ qꝛ in modo constituendi duos reos nil est innouatũ vt dictũ fuit in.l.ij.ff.eo. tum qꝛ ex natura indiuidui non videbatur deductũ nisi solidum cũ pars deduci non possit: vt.ff.eo.l. stipulationes non diuidunt. In gl.fi.ibi qꝛ ⁊ olim necesse erat exprimi ſʒ expresse vel tacite vt dictũ fuit in.l.ij.ff.eo. Et sic etiam hodie sufficit vt no.gl.in autẽ. hoc ita.C.eo. ⁊ dictũ fuit in.d.l.ij. Et sic intelligendo hec scđa sol. glo. est vera opi. scilicet quod in modo constituẽdi duos reos nil est innouatum sed in modo exigendi.

Summarium.

1 ☞ Stipulatio non vitiatur per responsionem sequenti die factam.
2 A/⁊ ab/dictiones separationem important.
3 Constitutio duorum reorum non impeditur per disparitatẽ in substantia obligationis.
4 Beneficium de duobus reis ad similitudinẽ beneficij de fideiussoribus est inductum.

Si ex duobus. Internallum inter interrogantem ⁊ rñdendẽ obligari.h.d. ¶ 1 †No.arg. b ꝙ etiã si die sequẽti respõdeat non vitiatur stipulatio dũmodo actus extraneus nõ interueniat: no.glo.in.l.eandẽ.§.j.ff.eo. Sed raro eueniret qđ inter tantũ spacium non veniret aliquis actus extraneus. ⁊ ideo dixit Bar.in.l.j.§.j.ff.ti.j. ꝙ interuallũ vnius diei dr̃ esse longũ ⁊ sic si vltra interueniat spaciũ vitiatur stipulatio. tex. tñ iste facit contra ipsum a cõtrario sensu. ⁊ id quod no.glo.in.d.l.eandẽ. ¶ In gl. super verbo ab altero. in fi. 2 †No.glo. de ista dictione ab ⁊ a ꝙ notat separationẽ. facit qđ no.in.l.ratio.§.si per venditorẽ. de acti.emp. ⁊ in.c.statutũ.de preb.lib.vj. Et per Cy.in.l. a calligato.C. de nup. ⁊ facit ad statutũ dicens ꝙ a die porrecti libelli ĩfra decẽ dies fieri debeat contestatio qđ dies porrecti libelli non cõputetur in termino ⁊ idẽ videtur si iudex dicat habeas a die ista.x. dies ad probandũ. secus si dicant hinc ad.x.dies ꝓba tibi icũbẽtia. facit qđ notat Bar.in.l.ij.ff.si quis cau. ⁊ per cano.in.c.freqũẽs.de resti.spo.in.vj. ¶ In glo. super ver. responderit ibi.ff.eo.l.duos. in fi. dic qđ interuallũ inter interrogationẽ ⁊ responsionẽ eiusdem vitiat ita hic. Sed interuallũ inter vnam obligationẽ vnius rei perfectã ⁊ obligationẽ alterius rei perficiendã nõ vitiat vt in.ll. allegatis in glo. in oppositum glo. tamẽ residendo in hac secũda parte vt videtur inclinare qđ nõ teneatur ⁊ ꝓpter hoc querit in se.q. an dato quod non teneatur vt reus an tenebitur vt fideius. Sed tu dic vt.ff.dixi. ¶ Et adde ſm Ang. quia qđ dictum est ꝙ interuallũ inter obligationẽ vnius rei debẽdi ⁊ obligationẽ alterius nõ impedit cõstitutionẽ duoꝝ reoꝝ debet intelligi qđ non impedit constitutionẽ expressam ſʒ bene impedit tacitã. ⁊ ideo necesse est qđ actũ sit qđ sint duo rei ſm Dy. Et qđ dico de duobus reis debendi idẽ dicit de duobus reis credendi: qꝛ hisdẽ modis cõstituitur vt.ff.l.pri.§.cũ in tabu. ⁊ sic residet Ang. ¶ Tu adde primo in reis debendi ꝙ imo etiã tale interuallum non impedit cõstitutionẽ duoꝝ reoꝝ si apparet qđ secũdus velit se ad solidũ obligare qđ videtur in dubio qñ promittit eadem.x.l.ij.ff.eod. vel forte posses dicere Dy. voluisse ꝙ vbi ex interuallo alius ꝓmittit licet ꝓmittat idẽ qđ primus in dubio per interuentũ noue persone videatur facta nouatio per id qđ habetur in.§.ꝑterea insti.qui.mo.re cõ.ob. Et ideo tunc necesse est qđ agatur quod sint duo rei. secus quando eodem tempore promittunt: qꝛ non est verisimile qđ creditor obligationẽ sibi quesitam statim velit perimere ꝑ id qđ habetur in.l.nã ad ea.de condi. ⁊ demon. que ratio cessat quãdo ex interuallo secundus promittit vt ibi patet. ⁊ istud dictum forte est verum qđ no.pro limitatione.l.ij.⁊.iiij.ff.eo. ¶ In reis vero credendi adde qđ secundus ex interuallo stipulans non potest diminuere ius primi sine eius consensu vt plene dixi.ff.l.pri. Ideo tunc vt sint duo rei oportet primi stipulantis cõsensum accedere.

c **Si a titio.** c †Disparitas in obligationis substãtia nõ impedit cõstitutionẽ duorum reorum.h.d. ſm Dy. ⁊ Bar. vel dic ſm Ang. ⁊ forte fuit de mente glo. hic. Si ex duobus interrogatus vt essent duo rei vnus efficaciter non tenetur. alter vero insolidum nihilominus obligatus esse põt.h.d. Et facit.l.duos in principio.ff.eo. Summarium aũt primũ non placet Ang. quia si nõ impeditur cõstitutio duorum reoꝝ. ergo ille qui est efficaciter obligatus gaudebit beneficio duoꝝ reorũ. ⁊ quatenus duo rei intelligũtur inuicem fideiubere gaudet et beneficio de fideius. qđ an sit verũ est dubiũ vt ifra dicetur. ¶ In tex. ibi obligatũqꝫ titium ſʒ efficaciter ⁊ insolidũ. populus vero naturaliter tantũ est obligatus.l.populus.ff.de reg.iur. ¶ In text. ibi actio de peculio ſʒ contra dominũ instituenda. ¶ In tex. ibi ac si liber fuisset. facit.l.non solum.§.j.ff.de pecul. ¶ Nota secundum intellectũ Bar. qđ nõ impeditur constitutio duoꝝ reorum lʒ vnus teneatur naturaliter tm̃ alter vero naturaliter ⁊ ciuiliter vel lʒ contra eũ detur actio ad solidum ⁊ occasione obligationis alterius cõpetat actio de peculio. ¶ Itẽ nota ꝙ in dictis casibus non

non videtur esse proprie duo rei. sed quasi. ⁊ hoc etiā vult glo. hic in ver. ⁊ quasi. ⁊ in ver. constitui. Et sic facit qd̄ summariū Bar. non est bonū. possunt ergo dici qd̄ quo ad quid duo rei: q2 vnius sol. liberat alium. ¶ In glo. super verbo spoponderit ibi vel dic qd̄ spopondit ⁊c. Hec fuit opi. Jo. ex qua no. mirabilr̄ fm̄ Ang. qd̄ lz seruus fideiubendo extra causam peculiarem non obligat dn̄m de peculio: q2 talis fideiussio nō est in administratiōe peculij. l. lz. §. si filius. hic alleg. ⁊ l. seruus inscio. cū. l. seq. ff. de fideius. vbi patet qd̄ etiā seruus tunc naturaliter non obligatur quasi. l. resistat tali obligationi. facit. l. cū. l. ff. de fideius. tn̄ secus est si cōstituit se principalē vna cū alio. Sed certe hec opi. non est vera nisi ponarius negotiū ad seruū pariter pertinere ⁊ ad illum cū quo se principalē debitorem constituit: q2 tūc extra causam peculiarē seruum obligaret fm̄ Ang. Tu adde qd̄ dicta opinio Jo. est expresse contra dictū. §. si filius. vbi dicit qd̄ non pōt pro alio intercedere extra causam peculiarē. sz intercessio fit pluribus modis et inter ceteros modos est qn̄ principaliter cum alio se obligat. l. j. cū ibi notatis ⁊ l. si paternam cū ibi no. C. ad velleia. ¶ In glo. fi. ibi quāuis ꝓsecutio sit dispar. Nota bene ex gl. q2 videt̄ sentire quod in casu isto qn̄ seruus dominū obligat de peculio possint dici duo rei vere lz secus qn̄ populus se obligaret ꝓ se. hoc facit aduersatiua quāq̄ hic posita q̄ videt̄ diuersitatē ponere inter istos casus. ¶ Item etiam no. ex hac glo. q2 facit fm̄ Ang. quia quando sunt rei quorū vnus naturaliter tm̄ tenetur ⁊ alter naturaliter nō habet locū inter eos beneficiū diuisionis de quo hic Bar. dubitauit Ja. de are. tenet quod non habet locū diuisio qn̄ obligatus insolidū sciebat ⁊ scire debebat correū efficaciter non posse obligari per. l. si titius. ff. de fideius. ⁊ hanc opi. dicit Ang. multū equam: q2 sibi debet imputare ille qui talem correū sibi adhibuit nec videt̄ tunc cōtemplatione eius se obligasse. sz potius solo creditoris intuitu vnde cessat ratio causans diuisionē que cōsistit in hoc vt onus non sit vnius qd̄ debet esse pluriū vt patet in correo ⁊ patet in cor. eo. tit. Et sic residet Ang. Et nota bene hoc vltimū dictū propter ea que dixi in. l. reos. ff. eo. Et adde qd̄ Bar. tenuit hic oppositum. s. ꝙ in casu predicto nō habet locum beneficium diuisionis sicut nec beneficiū. de fideius. qn̄ reus est solū naturaliter obligatus ⁊ fideius. naturaliter ⁊ ciuiliter vt vult di. in. l. marcellus. in magna addi. ff. de fideius. †[4] Istud autē beneficiū de duobus reis videtur inductum ad similitudinē beneficij de fideius. vt in aut. eo. tit. in prin. ⁊ §. j. ad. l. si titius. respondit qd̄ ibi loquit̄ in beneficio diuisionis qd̄ datur pluribus confideius. hic in bn̄ficio qd̄ datur duobus reis. ⁊ assignat rationē diuersitatis q2 si tu correus peteres qd̄ diuideretur pro illa parte non possum cōuenire illum qui est tantū naturaliter obligatus nec te ex quo cōpetit tibi beneficiū diuisionis. ⁊ sic mihi non remanet ius saluum ad solidū. sed in. l. si titius. remanet saltē mihi ius saluū cōtra p̄ncipalem. Sed aduerte q2 si poneres principalem tantū naturaliter teneri in. d. l. si titius. cessaret ratio Bar. Et sic durū esset videre rationē diuersitatis vt ipse dixit. vnde tu potes dicere qd̄ forte etiam in dicto casu scd̄m ista tempora procedebat. d. l. si titius. q2 secundū hec tēpora nō erat inuentū beneficiū ordinis de quo hodie in aut. presente. C. de fideius. hodie vero videtur qd̄ dicta. l. ꝓcederet si fideiussor sciuisset principalem solū naturaliter teneri ⁊ similiter confideius. alias forte secus. Et ex hoc videtur qd̄ opi. Ang. sit verior quā opi. etiā tenuit Cy. vt hic refert Ang. ¶ Itē aduerte: q2 tetigit hic Bar. qd̄ vbi non pōt vnus ex correis p̄sens exigi ꝓpter defectū sue persone: q2 est minor vel pupillus ⁊ caret tutore vel curatore qd̄ hoc casu habetur pro absente si causa faciēdi dare tutorem vel curatorem habeat necesse alio accedere: vel si dari debeat cum inquisitione. nā tūc habet̄ ꝓ absente. ⁊ sic alter non habebit beneficiū diuisionis. allegat qd̄ notatur in fi. in aut. de fideius. §. j. in gl. quid sit pignus col. j. Tu adde qd̄ istud dictū non est sine scrupulo saltim qn̄ potest dari in eodē loco: q2 etiam quādoq3 rei absentes deducūtur ad eundē locū vt in aut. eo. tit. circa fi. ⁊ sic non videtur absonū quod vbi est presens debeat ille conueniri lz aliqualis dilatio debeat precedere in cōuentione facienda pro ipso tn̄ multū facit glo. prealleg. que forte non est vera cū debeat fieri discussio bonorū principalis mobiliū ⁊ immobilium anteq̄ perueniāt ad fideiussorem. ⁊ sic lz creditor habeat penes se pignus licet dilatio possit cadere in venditione pignoris tn̄ debet prius illa fieri anteq̄ perueniat̄ ad fideius. ⁊ predicta vera nisi forte salues glo. in casu in quo principalis reus sit absens quo casu cum non possit conueniri non est tractandum de excussione. secus quando est presens. ⁊ si sic intelligatur faciet multum pro Barto.

SI reus. Due ꝓmissiones paris potentie inuicem non tollūtur. sed magis potens tollit minus potētē. ¶ Not. ex tex. ibi duas species ⁊c. cōtra opi. vltramodo. dicentiū qd̄ vnica est obligatio duorū reorum numero tenens plures hoīes sicut vnicus funiculus tenet plura animalia interdum de quo in. l. ij. ff. eo. ¶ Itē no. qd̄ accessoria obligatio dr̄ minus potēs q̄ principalis. ¶ In gl. super verbo sustinere ibi ⁊ que sit vtilitas. adde quod etiam pōt colligi vtilitas in. l. in lege falcidia hoc obseruandum. ff. ad. l. fal. vbi ponitur magna vtilitas et est sing.

ET stipulationes. Nota quod nedum in stipulatione conuentionali sed etiam in pretoria possunt constitui duo rei.

Summarium.

1 Liberatio qn̄q3 contingit exceptionis ope ⁊ non ipso iure.
2 Rei stipulandi non possunt duo simul constitui nisi idem vtriq3 debeatur.

SI id quod. [a] Disparitas rei debite vel causa debēdi impedit cōstitutionē duoꝝ reoꝝ. h. d. Et pro euidētia premitte qd̄ habet̄ in l. stipulatio ista. §. si quis ita. ff. tit. j. ¶ †[1] Nota ꝙ interdum nō contingit liberatio ipso iure tn̄ contingit ope exceptionis. facit. l. fi. §. j. ff. titu. j. ¶ In glo. super verbo duo rei. ibi fundi mei. hec p̄ria expositio diuinat. ideo tene se. in ver. vel pone. Aduerte tn̄ q2 ex glo. non apparet bona ratio. nā glo. videt̄ dicere qd̄ ratio sit: quia vsusfructus eiusdē fundi non pōt acquiri duobus insolidum. nā hec ratio nō bona: q2 eadē ratione nunquā possent constitui quodāmodo duo rei. cum vnius rei dn̄ium nunquā possit duobus insolidū acquiri. l. si vt certo. §. si duobus. ff. cōmoda. Ideo dic qd̄ ratio vera est quā voluit sentire tex. quia dato quod duo fuerint stipulati insolidū eūdem vsumfructū tertie persone vt essent duo rei nō impeditur constitutio duoꝝ reorū: quia etiā diuersis tēporibus idē vsusfructus nō pōt deberi duobus ita qd̄ dicatur esse idem in persona vtriusq3. sz in persona vniuscuiusq3 erit ꝓprius ⁊ alius vsufru. l. stipulatio ista. §. si qs ita. ff. tit. j. †[2] Et ideo cum duo rei stipulandi nō possunt cōstitui nisi idē debeatur vtriq3. ideo non possunt cōstitui in vsufru. Et idem dixerūt quidam in feudo ⁊ in emphiteosi qd̄ non est verum fm̄ Ang. q2 dominiū vtile qd̄ acquiritur emphiteote ⁊ feudatario: ⁊ similiter dominiū directū qd̄ est penes dominū semper est vnū ⁊ idem penes quēcunq3 vadat. ¶ In eadem glo. in fi. Dy. hic arguit pro ⁊ contra vt hic per Bar. ⁊ Ang. tu dic ad dubium glo. vt finaliter tangit Bar. ꝙ vtriq3 debetur insolidum non tanq̄ duobus correis. ideo solutione facta vni nō ꝯtingit liberatio ab alio ipso iure sed ope exceptionis vt hic in fine. ¶ In glo. super ver. dotis in fi. Aduerte quia per dicta in glo. nō habes claram rationem tex. ideo dicit qd̄ ratio est quia licet hoc casu eadē res debeatur tn̄ nō debetur ex eadē causa cum nō possit duobus esse nupta ⁊ ideo diuersitas cause impedit cōstitutionē duoꝝ reoꝝ. facit qd̄ no. gl. in l. qui seruū. in glo. magna. ff. de inter. ac. ⁊ in. l. si pro patre. ad fin. ff. de in rem ver. ⁊ ex hoc patere potest ratio quare duo rei debendi possunt cōstitui in dote. l. ij. C. de do. cau. ⁊ nō nu. ⁊ duo rei credendi nō. nā ratio est: q2 plures possunt insolidū idem debere ex eadē causa. secus in duobus reis stipulandi si ponis alterū virū cum ex eadē causa stipulari non possint. ¶ In glo. super ver. aut decem debentur ibi: secus si qualitatis scilicet quia illa potest ad equalitatem reduci. ¶ In eadem glo. in fi. vel dic clarius qd̄ ibi erat diuersitas in substantia obligationis: q2 vnus promittentiū erat ciuiliter ⁊ naturaliter obligatus alter naturaliter tantū. et sic non obstabat prout loquitur de pupillo: quia licet talis disparitas non speretur reduci ad paritatē: non tamē vitiat quin ille solus sit obligatus insolidum vt ibi patet. Item nō ob. ꝓut loquitur de seruo qui se constituit debitorē vna cū correo. ⁊ sic obligabat dn̄m naturaliter de peculio. ⁊ per consequens forsitan in minus: quia poterat illud ad paritatem reduci augmentato peculio. ideo talis disparitas non noceat.

[a] ¶ Si id qd̄. Adde ꝙ hic est clauis totiꝰ materie huius tit. et vide Albe. ⁊ Bart. hic.

Summarium.

1 Preoccupatio fit per cōtestationē vbi pluribus debet̄ idem.
2 Factum vnius correorum quando prosit vel noceat alijs.
3 Copia libelli in citatorio debet mitti.
4 Jus debiti quando non approprietur.
5 Contestatio quando consolidet ius crediti.
6 Sententia lata pro vno ex reis debendi quando prosit alijs.
7 Sententia lata contra vnū correorū quando alijs preiudicet.
8 Juramentum emissum ab vno correorū quando alijs p̄iudicet.
9 Pactū factū vni vel per vnū ex correis qn̄ noceat vel ꝓsit alijs.
10 Debitum nō liquidum remitti potest per vnum correorum.
11 Sententia arbitri indistincte non nocet correis.
12 Pactum gratuitum non nocet correo.
13 Acceptilatio vniꝰ correorū credēdi quare īdistincte noceat alteri.

EX duobus. Unus ex reis credēdi seu stipulandi litem cōtestando perimit ius alterius. h. d. ¶ †[1] Nota qd̄ vbi pluribus idē debet̄ fit preoccupatio per cōtestationē de quo in. l. pluribꝰ ff. de procu. ⁊ in. l. si pluribus. de leg. j. vbi per Dy. ⁊ Bar. tractat̄ hic articulus per quem actū fiat preoccupatio. de hoc etiam per

Joā.an.in.c.si duo.de procur.lib.vj.¶ Item no.q post litis cōtestationem ab vno ex duobus reis stipulandi non pōt alteri solui vt hic probatur iuncta glo.qd intellige siue sint socij siue non secundū veram opi.vt probat in.l.fideicōmissa.§.plerūq de legatis tertio.lz glo.hic vacillet.¶ In glo.j.ibi litem cōtestando.hec vera ⁊ intellige quod per contestationē fit preoccupatio siue sint socij siue non.lz glo.j.aliter sentiat que quo ad casum huius.l.nō bene dixit licet alio respectu possit saluari vt infra tanget.¶ In eadem glo.ibi acceptilatione ⁊ iureiurādo.de acceptilatione dic vt hic per Bar.in.ij.q.de iureiurando tangit in vna.¶ In ead.glo.ibi:secus in pacto.⁊ bene vt probat in dicta.l.si vnus in principio.In pacto tū facto per vnum ex correis stipulandi videt habere locū sequēs solutio:vz quod preiudicet correo qū non sunt socij.⁊ sunt correi ex causa lucratiua.alias secus.⁊ hanc solutionē quā dicit glo.fuisse Azo.tenet Gul.de cunio.⁊ sequit Bal.⁊ tū habetur alibi.nā glo.consueuerūt cōiter dicere ecōtra:vz quod pactū correi socij preiudicat socio.secus qū non sunt socij.facit qd no.in.l.idem in duobus.ff.de pac.¶ In ea.glo.ibi succubuit.hec so.est vera tenendo q absolutoria lata contra vnū ex reis credendi noceat alteri qd qū sit hic Bar.in.iiij.q.sed tenēdo qd non noceat non pcederet.de quo.j.dicet.¶ In ea.glos.ibi obtinuit hec vera in se.sed non cōgruit tex.qz nō est verisimile qd si promissor semel soluisset iterato vellet offerre.¶ In gl.si.in si.quasi velit gl.quod alias forte bene aliquid agit si offerat ⁊ soluat.nam si scienter id facit videtur donare.l.j.cum ibi no.ff.de cōdi.inde.secus si ignoranter vt ibi patet.nā tunc posset repeti solutum tanq indebitum.¶ †Ex predictis glo.est sciendū qd Bar.hic tractat an et qū factum vnius reorū credendi vel debendi noceat vel psit alteri correo debendi vel credēdi istud prosequitur per.xij.vel.xiij.q.nā primo tangit de solutione.secūdo de acceptilatiōe ⁊ in his duabus Ang.nil addit imo sequit Bar.Tu dic vt dixi.ff.eo.l.ij.tertio tangit de petitione.⁊ de hoc etiā dixi in.d.l.ij.¶ Ange.vero hic aliqua addit dictis Bar.nā primo inquātum hic dr quod per litis cōtest.fit preoccupatio intelligit esse verū etiam si facta fuerit per falsum procuratorem noie vnius qz ratihabitiōe secuta retro appropriatū censetur ius ratū habenti per.l.lz.ff.de ind.⁊.l.lz.ff.de pcu.Tu adde glo.sing.que forte non est alibi qd talis ratihabitio videtur posse fieri etiā post latam snīam:vt no.gl.in l.si mater.§.hoc iure.de excep.rei iudi.lz aliqui aliter sentiant.de quo in.l.ij.C.in qui.cau.in inte.resti.non est neces.⁊ bene facit ad predicta.l.si quis offerenti.de solu.¶ Secūdo addit Ang.quod vbi fit petitio in iudicio faciendo citari aduersarium licet adhuc non sit secuta contrario fit interruptio prescriptionis ⁊ prodest alijs correis.l.fi.C.eo.nā intelligit hoc verū esse ita demū si libellus sit oblatus ⁊ nulla copia in citatorio ⁊ sic dicit patere ex text.d.l.fi.fm Cyn.Sed tu de hoc dic vt dixi in.l.si seruū.§.nūc videamus.ff.tit.j.nec videtur multū curādum de opi.Cy.quia fuit in

3 opi.†q semper in citatorio deberet mitti copia libelli qd tū non seruatur de facto de in autē.offeratur.C.de lit.cōte.Tertio addit Ang.qd petitio facta de parte debiti ab vno reorū debēdi inducit diuisionem ita qd ammodo ab eodem plus petere nō poterit secus dixit si simul simpliciter agatur cōtra oēs nec distinguit an habeant beneficiū diuisionis vel non creditor nō cogitur pro tūc petere licet ei obijci possit exceptio diuisionis.ideo petendo partē ab vno intelligit diuidere.⁊ sic intelligit glo.l.si creditores.C.de pac.⁊.l.si per imprudentiā.§.fi.de euic.⁊ ita dicit tenere Jac.de are.⁊ glo.parua in.l.admissi.§.fi.j.de fideius.sic etiā intelligit qd no.ī.l.liberū.C.de fideius.quā Bar.hic voluit allegare lz vitio scriptoris alleget.l.libertū.j.tit.j.¶ Tu adde qd Ange.male dixit inquātum vult qd petitio facta de parte ab vno reorū debēdi inducat diuisionē.nā dicit contra tex.in.l.reos.C.de fideius.⁊ ibi etiā hoc tenet Ja.bu.⁊ hoc etiā hic sequit Bar.Nec obst.l.liberū quia ibi loquitur qū cōtra oēs simul agitur pro parte quo casu secus est vt tetigi in.l.ij.ff.eod.⁊ ibi dixi ratione diuersitatis.Et p hoc etiā videtur qd simpliciter simul agatur contra oēs q cū tūc videat in dubio agi pro partibus.arg.l.reos.§.cū in tabulis.ff.e.⁊ legitur ⁊ no.in.l.j.C.si plures vna snīa.quod tunc similiter iduceretur diuisio.lz Ang.hic dixerit oppositū:sed non bene per predicta.¶ Quare aūt hoc casu quando simul agitur cōtra oēs pro parte inducatur diuisio eo casu quo cōpetit beneficiū diuisionis quo casu etiā loquitur.d.l.liberū.videtur esse mirū.sed ratio esse pōt quā tetigit Ang.quia potuisset cōtra oēs agere insolidū protestando qd vnica solutio sufficiat per no.in.l.j.C.de fideius.tu.et in.d.l.j.C.si plures vna sen.⁊ plene no.per Bart.in.l.iij.§.j.ff.eo.

4 ¶ †Quarto addit Ange.qd vbi fit missio in possessionē.⁊ nō est secuta contestatio nō appropriat ius debiti lz Bar.hic dubitet ⁊ non soluat de quo etiā dixi in.d.l.ij.mouet qz per cōtestationē inducitur quedā nouatio ad cōmodū cōtestantis.l.aliā.j.de noua.Item per eā quasi cōtrahitur per.l.iij.§.idē scribit.ff.de pecu.⁊ in ij.§.fi.j.de preto.stipu.⁊ ex illo quasi cōtractu ius contestātis firmat que cōtestatio non est cōis correo.lz ibi soli cōtestanti.missio autē in possessionē etiā alijs pdest vt.l.cū vnus.ff.de bo.aut.iud.pos.ideo per eā non appropriatur ius debiti nō eim pōt dici dñs instantie ante cōtest.⁊ hoc idē dicit hic Bal.in effectu.¶ Quinto addit ad istud membrū qd inquātum Bar.dicit q perempta instantia nō ppterea tollitur ius contestanti quesitū dicit hoc verū nisi forte perempta sit per renūciationē:qz tunc oīs effectus causatus ex instantia sola etiā cōsummat⁹ tollit per.l.cū mota.C.de transac.vbi patet qd lz alias querela preparata trāsmittat ad heredes tū si renūciatur instantie non trāsmittit.ita debet limitari regula que tradit in.l.cū lite mota.j.indica.solui.¶ Sexto addit

5 Ang.qz dixit hic Bar.†q contestatio facta corā arbitro electo sine pena hodie cōsolidat ius crediti sicut si facta esset corā iudice per.l.cū antea.§.pe.C.de arbi.nā ipse dicit cōtrariū qz ille.§.solū loquit de interruptione.⁊ sic nō dz trahi ad aliū casum vt nō fiat correctio iuris antiqui per.l.precipimus.C.de ap.⁊ sic stari dz.l.si duo.ff.de arbi.Tu tū posses dicere q.d.l.si duo.loquit qū pena adiecta.⁊ ideo cū hodie snīa arbitri pariat actionē si est emologata qū electus est sine pena satis videnk posse sustineri/qd cōtestatio coram tali facta etiā inducat preoccupationē lz forte tutior sit opi.Ang.per suā rationē.¶ Quarto tangit Bar.de snīa psequendo primo an snīa absolutoria lata pro vno ex reis debendi psit alijs.Scdo an condēnatio lata cōtra vnū ipsoꝝ psit vel noceat alijs reis credēdi.¶ Adde dictis eius primo inquātū dicit

6 circa fi.†q snīa absolutoria lata pro vno ex reis debendi prodest alijs siue sint socij siue nō qū lata est sup facto psit alijs quasi non sit debitū vel non cōtractū ⁊ sic dicit etiā in snīa absolutoria lata pro fideiussore vt psit reo.nā lz istud sequat hic Ang.tū cōtrariū videtur esse verū per.l.aduersus.ff.de arbi.⁊ per.l.adul.§.j.j.de adul.⁊ vtrobiq per Bar.vbi post Ri.mal.tenet cōtrariū ei⁹ qd hic.⁊ rñdet ad.l.duobus.§.a fideiussore.de iureiur.qd loquit in iuramēto preterito sup facto in quo est secus qui habet vim solutionis vt ibi no.⁊ etiam dr esse maioris autoritatis q sententia.l.j.ff.de iureiuran.nō ob.l.admissi.§.j.j.de fideius.qz nil facit si bñ ponderet.¶ Itē adde scdo inquātum dicit circa scdm q vbi fert absolutoria super iure quasi persona cōuenti nō potuerit obligari qd ita demū pdest alijs si sunt socij.⁊ idem dicit si sit lata quia tenebat solū naturaliter.nā non videt bene dicere qz vr q etiā si sint socij nō debeat pdesse per.l.si ex duobus in prin.ff.e.§.j.nam totū onus videt q esse debeat illius qui est insolidū obligatus ciuiliter ⁊ naturaliter.⁊ imputet sibi qz talē correū sibi adiūrit quē sciebat non teneri vllo modo vel saltē verisilr.⁊ sic nulla videtur esse equitas que suadeat talem sententiā tali pdesse.Sed dictum suū satis pcederet qū absolute lata esset snīa ppter pactū de non petēdo factū ipsi conuento.⁊ hoc vr esse de mente Ang.qui dixit q si causa sententie solū concernit absoluti psonā vt qz nō fuit ab initio efficaciter obligatus vt.d.l.si ex duobus.§.j.vel qz sibi fuit factū pactum de nō petēdo vel acceptilatum cum modificatione vt sibi soli pdesset qz tunc nō pdest alijs:qz nō plus debet pdesse snīa q causa propter quā ipsa snīa est lata per.l.hec enī.cū ibi no.ff.de suspe.tu.⁊ in.l.properandū.§.illo.C.de iudi.Sed tū dicit si sit lata super iure obligationis ex cā cōcernente pariter vtrunq correoꝝ debendi.⁊ sic intelligit no.per Ja.de are.in.l.ij.ff.eo.non ponit exemplū.sed potes ponere qū lata est ex eo qz non vz instrumentū tanq non fuerit positū in memoriali.j.debitū tps secūdū formā statutorū loci.vbi initus est cōtractus.Si aūt esset sententia lata eo qz non pbatum verū posset dicere Bar.q prodest alijs si sint socij non aūt alias.Ang.tū hic tenet oppositū dicens qd tūc indistincte prodest oībus reis debēdi:qz causa absolutionis pariter videt cōtingere oēs.sed certe hec ratio Ang.non videt bona:qz imo non cōtingit oēs.nā lz non sit pbatū contra vnū poterit esse q pbabitur cōtra aliū.¶ Item addit Ang.dictis Bar.inquātum dicit q si in dubio nō apparet de causa snīe presumit lata:qz non probatū per.l.iul.ff.de condi.inde.nā dicit Ange.qd non pōt cōsiderare causam dubitationis in practica seu per exēplum.aut eim cōstat ex actis non esse probatū ⁊ tunc nō est casus dubius scdm eum.aut constat oppositū ⁊ tunc nō pōt dici snīa lata ex eo qz non probatū sed ex eo quia sic placuit iudicanti ex quo ex act.snīa apparet iniusta.¶ Quid autem sit in hoc casu vltimo quē doc.non ponūt dixit qd putat ipsam sententiā oībus correis prodesse:qz dicta snīa est sine causa ⁊ intētio iudicis fuit ordinata ad perimēdam simplr obligationē.⁊ ideo non perimet respectu certe persone sed simplr respectu omniū.ex quo verba sunt indiffinita.⁊ sic vniuersalibus equipollentia.l.legitimatiōis.ff.de legi.tu.⁊ Dy.in rubrica extra de reg.iur.facit.l.pro precio.de publi.⁊ sic residet Ang.¶ Tu adde prio qd lz appareat ex actis probatum prima facie tū forte re vera nō est probatū.vt qz iudex nō adhibuit fidē testibus qd esse pōt iuxta.l.iij.§.j.de testi.ibi tu mag.scire potes.⁊ no.Inn.in.c.qm̄ cōtra falsam.de pba.⁊ ideo non cōstat qd iudex noluerit ferre iniustam snīam que nō debet pdesse alijs si non sunt socij ex quo nō est lata super facto pter id quod superius est dictū ⁊ maxime tenendo opi.Ricar.secundum quā etiam si esset lata super facto non pdesset.¶ Itē adde secundo quod licet ex actis nō appareat esse probatū tū possibile est qd

est qđ iudex sit motus ex eo qꝛ debitũ nõ est cõtractũ: ⁊ nõ simpliciter qꝛ ꝓbatũ. ⁊ i deo qꝛ sumus in dubio ꝓpter hoc dicimus hũc casum esse dubiũ ex qua cã sñia sit lata. fateor tñ qđ in hoc dubio cũ sñia debeat referri ad acta ꝓbatoria vt no. gl. in. l. si quis ad exhibẽdũ supra de excep. rei iudi. ⁊ in. l. ij. C. de sen. que sine cer. quãti. ⁊ in. d. l. hec enim de suspec. tu. ⁊ est bona glos. i. c. cõfirmationẽ. de elec. lib. vj. quod in dubio presumimus latã qꝛ non ꝓbatuꝫ ex quo alia causa nõ apparet i actis. ⁊ ita posset saluari dictũ Bart.

7 ¶ Itẽ addit Ang. dictis Bart. inquãtũ dicit qđ sententia cõdẽnatoria[a] lata contra vnũ ex pluribus correis debendi non p̃iudicat alijs. qđ sicut sententia non nocet alijs correis ita nec ꝓbationes facte in processu. allegat notabilem doctrinã Inno. in. c. causamq;. el primo. de testi. ⁊ sic contra correũ nouum iudiciũ agitabatur ⁊ sic noue ꝓbationes ⁊ nõ necessarie. Tu adde qđ hoc etiã tetigit Bar. in. l. si mater. §. fi. supra de excep. rei indi. ¶ Et adde etiam qđ licet sententia ⁊ probationes nõ preiudicẽt quo ad plenum preiudiciũ faciunt tamẽ qualẽqualẽ p̃sumptionẽ. l. a sententia. j. de ap. ¶ Et adde non mirãdũ qđ si cõdẽnatoria lata cõtra vnũ ex reis debẽdi nõ habeat executionẽ paratã cõtra aliũ correũ quia nec sñia lata contra principalẽ habet executionem parataꝫ contra fideiussorẽ qđ magis videtur vt plene no. in. l. fi. C. de vsu. rei iudi. ⁊ per glo. no. in. c. j. de iniur. ⁊ dã. da. ¶ Itẽ addit Ang. inquãtum Bar. dixit qđ sñia lata contra vnũ ex reis credẽdi nocet alijs correis credẽdi. nã dicit hoc verũ nisi corre⁹ aliter vellet probare de preuaricatione prin. sicut etiam dicitur de pluribus habentibus potestatẽ accusandi de crimine publico vel intẽtandi actionem popularem. l. eum qui. §. si in popularibus. s. de iureiurã. saluo nisi pactũ gratuitũ preuaricantis posset preiudicare correo qꝛ tunc etiã preiudicabit preuaricatio eadẽ ratiõe. Tu adde qđ hoc dictũ Ang. non videtur verũ qꝛ petitio que fit p cõtesta. appropriat debitũ contestanti. vnde non videt̃ vlterius tractandum de p̃uaricatione. nã licuit sibi vigilare ⁊ debitũ preoccupare. facit. l. pupillus. q̃ in fraud. credi. nec dicitur alij facere iniuriam qui suo iure vtitur. l. iniuriarũ. §. j. de iniur. ⁊ i. c. cũ ecclesia vulterana. de elec. nisi forte dicas qđ non liceat preoccupare quãdo principaliter id faciat animo iniuriandi ⁊ preuaricãdi. et nõ principaliter animo sibi querendi per id qđ habet̃ in. l. fluminũ. §. fi. supra de dã. infec. vbi interdũ licet vti iure suo iniuriãdo vicino si hoc nõ facio principaliter in iniuriam vicini. alias secus. exẽplũ si facio in territorio tuo puteum per quem precido venas putei vicini. nec ob. p̃dictis qđ dictum est de crimine publico vel actiõe populari. ⁊ põt dici qđ aliud in casu illo ne crimina remaneãt impunita q̃ ratio cessat in casu nostro. ⁊ ideo non est bonũ si. ¶ Et attende qđ in casibu s in quib⁹ nõ fit contestatio litis vt in casu cle. sepe. de ver. signi. videt̃ qđ primus actus contradictorius circa merita cause operet̃ idẽ qđ contestatio per no. in. l. penrato ribus. ⁊ in. l. nulla. C. de pcu. ⁊ per glos. Inno. in. c. j. ver. assentio. de procu. lib. vj. ⁊ hoc in sententia que fert̃ per iudicẽ in sñia aũt q̃ fertur per arbitrũ. conclude qđ aut fuit arbiter ⁊ elect⁹ sine pena. ⁊ tunc si fuit emologata tacite vel expsse videtur idẽ dicẽdũ qđ in sententia que fertur per iudicẽ per. l. cũ ante. C. de arbi. Si vero fuit electus cũ pena tunc standum est. l. si duo. supra de arbi. qꝛ illa sñia non parit actionẽ nec exceptionẽ. sed ei solũ metu pene paretur vt ibi ⁊. l. j. C. de arbi. ⁊ hoc verũ nisi forte in cõpromisso facto sub pena adiecta sit clausula rato manẽte pacto cõpromissi. quia tũc talis sñia emologaret̃ etiã tacite vel expsse scđm cõmunẽ opi. de qua in. l. ij. supra de arbi. ¶ Quinto tractat hic Bart. de iura-

8 mento † an si sit delatũ vni ex correis debendi noceat alteri si ipse iurauerit se teneri. ⁊ similiter an psit si iurauerit se nõ teneri. Et adde inquãtũ dicit qđ si reus iurauit sup iure obligatiõis qđ tale iuramẽtũ prodest correis suis debendi si sunt socij. ⁊ aliter nõ per. l. ex duob⁹. §. si duobus. de iureiur. nam dicit Ang. hoc verũ nisi iurauerit a prin. se nõ fuisse efficaciter obligatũ qꝛ forte naturali tãtũ. qꝛ tũc iurat̃ super iure obligationis. ⁊ tamẽ siue sit societas siue non ꝓdest ei qui obligatus sit insolidũ naturaliter ⁊ ciuiliter ad idem sic. nec ꝓdesset sñia vt superius est dictũ. et facit. l. si ex duobus. s. eo. dictum ergo Bar. posset p cedere qñ iurasset se nõ teneri simpliciter. vel ex eo qꝛ sciuit sibi factũ esse pactũ de nõ petendo nõ adiecta modificatione qđ sibi soli ꝓdesset. ¶ Tãgit etiam Bar. ex parte reorũ credendi si vnus ipsoꝝ defert iuramẽtum creditori noceat alteri correo. ⁊ cõcludit indistincte qđ cũ iuramentũ habeat vim litis cõtestationis siue sint socij nõ. limita hoc dictum scđm Ang. nisi dictus creditor in fraudem detulerit iuramẽtũ: quia tũc nõ nocebit correis eo casu quo nõ noceret pactũ gratuitũ p. l. eũ qui. §. in pupillaribus. ⁊ per. l. nã ⁊ postea. §. si quis in fraudem. s. de iureiur. Tu adde qđ nõ videtur hñ posse apparere de fraude cũ ius permittat talẽ preoccupationẽ vt. s. dixi in precedenti. q. de sñia et istud sufficiat. ¶ Sexto tangit hic

9 Bar. de pacto videlicet † an pactũ factũ vni ex reis debendi psit alteri correo debendi. ⁊ similiter an pactũ factũ p vnũ ex correis debendi creditori noceat alijs correis debendi. Circa primũ addit hic Ange. dictis eius qđ p cedit dictũ Bar. inquãtũ dicit pactum factũ vni ex reis debendi ꝓdesse alteri reo debendi quatenus interest illius rei debendi cũ quo factũ est pactũ. ⁊ non vltra nec alter siue sint socij siue nõ iuxta regulam. l. ⁊ heredi. §. fi. s. de pac. ⁊ est de mẽte glo. in. l. iiij. §. nũc de effectu. de liber. le. nã dicit hoc verũ nisi pactũ fuerit mere p̃sonale per. l. si vnus. §. ante oĩa. l. idẽ est. §. j. s. de pac. Itẽ secundo adde dictis Bar. inquãtum dicit pactũ gratuitũ factũ per vnũ ex reis debendi nocere alijs correis debendi quo ad interruptionẽ prescriptionis: qꝛ agnoscitur debitũ per illũ. vt. l. fi. C. eo. in alio autẽ non nocebit: qꝛ non inuenit̃ iure cautũ. nã ex hoc sequit̃ ꝯm Ang. qđ si sint plures rei debẽdi obligati ad diẽ causa limitande obligationis vnus eorũ sine altero nõ prorogabit diẽ nisi in preiudiciũ suũ. qđ dicit esse vtile: qꝛ de facto põt contingere in pluribus mercatoribus eandẽ mensam tenentibus. Itẽ dicit hoc verũ si non sunt socij in socijs autẽ secus qꝛ sic vnus ex eis de nouo potest cõtrahere ⁊ obligare consociũ. ⁊ eodẽ modo. ⁊ eadẽ ratione obligationis contracte diem non poterit prorogare cũ ratio diuersitatis dari non possit ar. l. a titio. s. tit. j. ¶ Tu etiam adde dictis Bar. qꝛ voluit hic concludere licet corrupte habeat̃ in pacto facto vni ex pluribus obligatis an prosit alijs. aut sunt duo socij nõ correi. ⁊ nõ ꝓdest. ⁊ sic loquitur. l. si ex duobus. de neg. gest. aut sunt correi nõ socij. ⁊ tunc loquitur glo. in. §. nũc de effectu. ⁊ in. l. iij. de liber. leg. qꝛ nõ ꝓdest nisi quatenus interest eius cũ quo factum est pactũ: qꝛ qñq; sunt duo socij ⁊ correi. ⁊ tũc aut fit pactũ vni pro sua parte tantũ. ⁊ alter poterit cõueniri pro sua parte. ⁊ sic non ꝓderit. arg. d. l. ex duobus. aut est factũ simpliciter. ⁊ tũc prodest in totũ consocio si interest eius cum quo factũ est pactũ vt. s. est dictũ. ¶ Tangit etiã Bar. ex parte reorũ credendi an pactũ factum per vnũ ipsoꝝ noceat alteri correo debendi. ⁊ in hoc articulo modicũ hic Ang. insistit sed in. l. pe. j. eo. recitat. viij. opi. q̃ colligent̃ ex gl. in. l. si vnus in prin. ⁊ in. l. idem in duobus. s. de pac. ⁊ in. l. si duo. s. de arbi. ⁊ in. l. si res. §. si duo. j. de nouat. Tu solũmodo pondera duas ex eis. vna est quam quinto loco recitat in. d. l. penul. nam fuit quinta opi. quã ibi recitat qđ nullo modo preiudicet cõsocijs qñ debitũ est liqdũ. d. l. si vn⁹. sec⁹ si de re dubia. ⁊ ita loq̃t̃. d. l. si duo ⁊ hãc so. dicit notandã ex qua colligit duo primo qđ transactio facta p vnũ ex correis credẽdi nocet alijs correis. qđ intelligit verũ si bona fide fiet. secus si fuit color quesitus cum re vera debitum esset liquidũ. l. post rem. cũ sua glo. s. de trãsac. ⁊. l. preses. C. de trãsac.

10 ¶ † Secundo qꝛ debitũ nõ liquidũ vnus correorum põt remittere etiã in preiudiciũ aliorũ. ⁊ etiã pacto gratuito. ⁊ hoc credit verum lꝫ Bar. non ponat ex eo qꝛ tutor qui non põt donare videt̃ posse remitere debitũ non liquidũ in quo forte plus expendisset q̃ potuisset cõsequi. allegat notata per glo. in. l. cõtra iuris. §. fin. ff. de pac. Tu adde qđ hoc vltimuꝫ satis videtur mirandum qđ pacto gratuito possit tale debitum remitti quia melius videtur dimittere rem sic in suspenso donec forte postea prospera fortuna succedet quam ipsum pacto gratuito extinguere. nec ob. glos. i. d. §. fi. quod forte nõ bene dicit cũ non alleget. l. aliquã probãtẽ ei⁹ dictum. pro hoc facit quia ipse tutor tãquã bonus vir debet se habere in administratione rerũ pupilli. ⁊ per consequens poti⁹ verisimiliter bonus vir dimitteret rẽ sic in suspenso quã pacto gratuito remittere. ⁊ sic debet facere tutor vt. d. l. preses. similiter videt̃ qđ vnus correoꝝ credendi possit transigere bona fide. ⁊ p̃iudicet correo qñ sunt socij per. l. si duo. de arbi. vbi cõpromittendo nocet cõsocio. cõpromissum aũt est quedã trãsactio vt in autẽtica si vero contigerit. C. de iudi. alia est opi. que fuit. viij. in ordine. et fuit originaliter azo. vt hic in glos. s. quod pactum noceat correo credendi quando non sunt socij supple nec sunt correi ex cã onerosa. sed ex causa lucratiua. secus si sunt socij vel sint correi ex causa onerosa. nam tunc nocet alteri correo socio vel etiam non socio quatenus negotium spectat ad ipsum ⁊ idem dicit in nouatiõe quod dictum est in pacto per. l. si vnus in princi. s. de pac. ⁊ ratio diuersitatis: quia vbi sunt correi ex causa lucratiua. ⁊ non sunt socij videntur paciscentes super re propria quodammodo pacisci. ideo preiudicabit alteri correo sicut si exegisset cum non tenebat̃ quicquam communicare. sed poterat totum retinere. que rõ cessat quando sunt socij. quia tunc obligatio nõ censetur proprie eẽ communis quo ad vtilitatem vnde tunc solum nocet pactum paciscenti non autem alteri correo socio qui poterit pro sua parte exigere nec tenebitur aliquid de illa communicare alteri correo qui fecit pactum cum fuerit in culpa pactum faciendo. et sic sua culpa perdidit sibi debitum. Nec ob predictis. l. si duo. s. de arbi. vbi videtur qđ pactũ factũ per cõpromissum iuncta sñia arbitri noceat alteri correo socio. ⁊ sic videt̃ recte oppositũ qꝛ ibi loquit̃ in sñia arbitri que non affert reo cõpromitẽti quominus si aliqđ exiget̃ post sñiam contra eũ latã per arbitrũ deberet ei cõicari p cõsociũ exigentẽ post dictã sentẽtiam: qꝛ non culpa sua perdidit actionẽ. nõ eñi sibi videt̃ imputandũ si cõpromisit forte in re dubia cũ etiam sufficiat in re cõmuni illam diligentiã prestare quã quis prestat in suis. l. si socius socio. s. pro so. ⁊ in. §. fi. insti. pro socio. que ratio cessat in eo qui fecit pactũ gratuitum de non petendo.

a ¶ Sententia cõdẽnatoria. Adde text. i l. si adulter. § si eo tempore. ff. de adulte.

nec ob. predictis quia imo compromittere est culpa. l. si dictum. §. si compromisero. ff. de euic. et l. si emptione. §. minores. cum sua glo. de mino. quia licet compromittere sit culpa in genere tamen non est in culpa de qua possit fieri consideratio in actione pro socio cum compromittens tractauerit negotium velut suum. arg. dicta. l. si socius socio. et hoc intelligit Ang. in compromisso spontaneo sed si compromissum fieret ex necessitate iuris. puta ex constitutione municipali tunc dicit idem per omnia quod in sententia iudicis argu. l. nouissime. §. non semper. ff. quod fal. tu. auto. et. l. apertissimi. et l. cum specialis cum ibi nota. C. de indi.

11 ¶ † Et per hanc rationem etiam dicit quod sicut sententia arbitri non nocet indistincte correis nisi eo casu quo sunt socij ita nec nocebit sententia iudicis ordinarij vel delegati ab initio competentis cuius iurisditio ex voluntate fuerit prorogata. sed bene noceret sententia iudicis competentis qui tamen poterat declinari ex priuilegio. allegat glo. no. in. d. §. si compromisero, ratio predictorum est secundum eum: quia vbi sententia fertur per arbitrium fertur ex compromisso. et compromittendo non potest negari quin compromittens in aliqua culpa fuerit: ideo lex voluit propter hanc culpam affici correum nisi quando esset socius. d. l. si duo. et que sit ratio quando est socius patet ex. ff. dictis. Sed quando sententia fertur per iudicem competentem tunc agens in nulla culpa fuit: quia fecit quicquid fecisset diligentissimus paterfa. ideo nocet omnibus correis credendi socijs et non socijs. Tu adde de hoc non mirandum quia per contestationem iam facta est appropriatio vt hic. et l. fideicommissa. §. plerunque. de leg. ij. vnde forte quando ex sententia arbitri oriretur actio idem esset. et etiam exceptio quod quando fit patet in. l. penul. C. de arbi. quod forte idem in sententia iudicis de quo aliquid tetigi. ff. in. iiij. q. ¶ Item adde quod non ob. predictis. l. si duo. ff. si quis cau. vbi consocio qui culpam commisit fieri debet communicatio: quia ibi ideo debet communicari culposo quia ex illius culpa alter lucraretur ideo non est ratio quare non communicaret. et ideo factum illius culposi nocet consocio. Sed vbi est factum pactum per vnum ex correis socijs alter agendo ex parte sua non agit ex iure causato ex culpa correi sed ex iure proprio ideo non communicat alteri qui fuit in culpa faciendo pactum. secus si non fuit in culpa vt quando compromisit vt patet ex. ff. dictis. potes etiam dicere quod in. d. l. si duo. agitur de acquirendo ideo facilius culpa alterius nocet alteri quo ad fiendam acquisitionem predictam alteri ar. l. seruus. C. de pac. secus quando tractat de debito iam quesito perdendo. et ita loquitur quod dictum est supra.

12 ¶ † Ex predictis concludit Ang. quod pactum gratuitum quod est mera donatio nunquam nocet correo. sed solum paciscenti quo ad partem que apud correum erat effectualiter remansura saluo nisi debitum non fuisset liquidum de quo superius dixi. Tu adde quod licet in nouatione reperiatur quod illa habeat nocere alteri correo debendi. l. si rem. §. si duo. ff. de noua. tamen in pacto videtur secus: quia non reperitur hoc iure cautum. Nec est eadem ratio. nam quia nouatio tollit seu perimit primam obligationem dicitur esse similis solutioni. d. §. si duo. sed in pacto nullo non cautum reperitur nec que extinguit penitus obligationem primeuam. sed solum parit exceptionem contra illam. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. Nec ob. d. l. si vnus. quia videtur equiparare nouationem et pactum quia licet equiparentur quo ad quedam vt neutrum ipsorum noceat correo socio vt ibi patet non tamen equiparantur quo ad omnia nec est eadem ratio. et ideo licet nouatio vnius rei credendi noceat alteri correo credendi quando non sunt socij. et sunt correi ex causa lucratiua tamen secus videtur in pacto. in nouatione autem et constituto sicut fuit opi. inter doc. ita videtur fuisse inter iurisconsultos prout sensit tex. in. l. si rem. §. si duo. ff. de noua. imo forte poterit attentari quod paulus iurisconsultus fuerit sibi contrarius. nam in. l. si vnus. ff. de pac. pertransiuit quod nouatio vnius rei non noceat alijs. et allegauit quoddam s. i. perfunctorium de filio quia si quis bene consideret non fuit bona equiparatio ex toto cum filio non possit solui inuito patre etiam ex contractu inito per filium. l. quod seruus. ff. de sol. secus in correo. vnde nimirum si filius non poterat nouare. facit quod not. Bar. in. l. si. ff. eo. in. v. q. sed in. l. idem est. de consti. pecu. videtur Paulus mutasse opi. inquantum dixit quod vbi per constitutum vnius correorum appropriabat sibi debitum. nam multofortius idem videtur sensisse de nouatione cum illa perimat obligationem preambulam quod non facit. constitutum habet etiam vim solutionis sicut constitutum. d. §. si duo. tamen non audeo recedere ab opi. com. in nouatione et constituto ne alias inducatur correctio. d. l. si vnus. sed in pacto satis videtur posse defensari iuridice quod est dictum. ¶ Septimo tangit hic Bar. de nouatione an si vnus reorum debendi promittit animo nouandi prosit alijs correis debendi. et similiter an si vnus reorum credendi nouet obligationem noceat alijs. et in hoc vltimo concludit vt patet ex his que dixi in precedenti. q. quod nocet si sunt correi ex causa lucratiua non socij alias secus. et sic reducantur ad concordiam dicta. l. si vnus. cum. d. §. si duo.

13 ¶ † Sed dubitat ipse quare acceptilatio vnius correorum credendi indistincte noceat alteri correo credendi etiam si sit socius. et tamen in nouatione est secus quando non nocet socio vt est dictum non videtur hoc mirum considerato quod nouatio videtur habere vim solutionis sicut acceptilatio. l. si rem. §. si duos. ff. de acceptil. nam dicit Bar. cogitandum. Tu dic secundum Ange. quod ratio esse potest quia solum ordinatur ad extinctionem acceptilatio. et est imaginaria solutio vt insti. qui. mo. tol. ob. in prin. vnde quod operatur vera solutio debet operari acceptilatio que est facta solutio. facit. l. j. ff. de accepti. sed nouatio non ordinatur ad finem vt obligatio radicitus extinguatur. sed vt prima pereat. et in locum eius altera surrogetur et ideo non est tante potentie. et hec est vera ratio tenendo conclusionem communem. de qua. ff. et predicta vera in nouatione simplici si autem fieret nouatio que caderet in delegationem illa videtur habere vim solutionis[a] sicut acceptilatio. l. si rem. §. si. ff. de acceptil. ¶ Item aduerte et no. diligenter quod licet acceptilatio immediate interposita super contractu iuris gentium habeat vim pacti simplicis et de ipsa vt pacto simplici sit iudicandum. l. si vnus. §. si acceptilatio. ff. de pac. cum ibi no. tamen secus est immediate interponitur super contractu iuris ciuilis. nam in consequentiam tunc tolleret ipso iure contractum iuris gentium quod est valde no. probatur in. l. et per iusiurandum. §. si fideiussor. ff. de accepti. facit in arg. l. j. de ant. tu. ¶ Octauo tangit hic Bar. de cessione cuius dictis adde vnum secundum Ang. inquantum dicit quod si fit cessio vni extraneo contra vnum ex reis credendi alias debendi non nocet alteri correo credendi: sed cessionarius erit loco cedentis. et concurret cum altero correo: ita quod erit preoccupationi locus sicut prius inter cedentem et alterum correum per. l. quod ipsis. et l. herede. ff. de reg. iuris. nam dicit Ang. hoc verum nisi sit cessionarius causa onerosa: vt quia emit nomen debitoris qui erat debitor duorum reorum credendi. et emit ab altero eorum. nam tunc creditor vendens intelligitur sibi soluisse in precio ex venditione redacto. l. litis estimatio. ff. pro emp. et l. venditor ex hereditate. ff. de here. vel act. ven. et l. emptor. C. eo. tit. et sic non poterit petere vt iterum sibi satisfiat: et similiter nec correus. Tu adde quod dictum Ange. forte est verum eo casu quo non posset cedens intentare directam quod est in casibus no. in. l. si cum emptore. ff. de pac. et in. l. iij. C. de noua. alias videretur procedere dictum Bar. quinimo potest dici forte quod non est fienda directa an fiat cessio ex causa onerosa vel non sed an simus in casu in quo cedens possit intentare directam vel non cum vtrobique videatur eadem ratio. et sic idem ius. l. illud. ad. l. aquili. ¶ Nono tangit hic Bar. de confessione eius dictis adde secundum Ange. inquantum dicit quod confessio vnius rei credendi facta ad liberandum debitorem non nocet alijs correis credendi nisi vt simplex pactum. Nam dicit Ange. hoc verum: nisi forte fiat in iudicio positionibus respondendo: quia sicut ei est licitum litem agitare ita et positionibus respondere. maxime veritatem confitendo. l. certum. §. sed an ipsos. cum sua materia. ff. de confes. Fatetur tamen si correus vellet probare suam confessionem falsam posset. argu. notatorum in. l. cum filius. ff. tit. et in. l. ij. si ex no. causa aga. ita dicit Ang. in. l. pe. ff. eo. Tu adde quod dictum Ang. non procedit cum positiones fiant post li. conte. l. ij. §. j. C. de iura. calu. fuerit iam facta preoccupatione per contesta. li. et ideo non videtur dubitandum quod potest positionibus respondere et confessio facta non est ista que immediate preiudicet correo imo ipsa contestatio. ipsa autem confessio potius preiudicat confitenti: quia iam debitum approprianerat. Et per hoc etiam videtur quod correus non possit allegare nec probare falsitatem confessionis predicte. et sic meo videre Ang. grauiter errauit: quia non habuit necesse hanc limitationem facere. ¶ Undecimo tangit de mora. de quo dicetur in. l. pe. ff. eodem. ¶ Duodecimo etiam tangit de culpa de qua ibi dicetur. ¶ Tangit etiam de rescissione liberationis si fiat in persona vnius reorum debendi an simpliciter intelligatur facta in persona alterius de quo habes bonum tex. in. l. si sponsus. §. j. ff. de dona. inter virum et vxo. ¶ Ultimo tangit generaliter de qualibet exceptione an exceptio competens vni ex reis debendi competat alteri si sit exceptio de qua non sit specialiter dictum. de quo dic vt hic per eum cum quo etiam transit Ange.

Marginal note: a ¶ Uim solutionis. adde Pau. de ca. in. l. si vnus. ff. de pactis.

Summarium.

1 ☞ Relictum ab omnibus heredibus debetur pro hereditarijs portionibus.
2 Nominatim fieri dicitur quod fit per nomina appellatiua.
3 Relinqui a certis personis vel ab omnibus paria sunt.

Siue a. Heredes videntur in dubio grauari pro portionibus hereditarijs. h. d. vel sic.

1 † Relictum ab omnibus heredibus vel ab eorum parte sub nomine appellatiuo debetur pro hereditarijs portionibus non pro virilibus. h. d. secundum intellectum Ang. et sic nullum erit contrarium: quod in effectu etiam tenuit hec glo.

2 ¶ † Et ex hoc etiam not. quod quandoque etiam nominatim dicitur fieri quod fit per nomina appellatiua. de quo per Bar. in. l. turpia. §. fina. de leg. j. et in. l. ij. et. iij. de

libe. et

libe. ꝛ post bu. ꝛ in. l. nónunꝗ. ff. ad treb. ¶ No. quod totum legatum debetur etiã si sit exceptus aliquis heres a grauamine quod intellige si legatum cõsistit in quãtitate vel in specie non hereditaria. l. ab omnibus. in prin. de lega. j. ꝛ no. per Bar. in. l. continuus §. fi. ff. titu. j. secus in specie hereditaria. l. si fundum sub conditiõe §. libertis. de leg. j. ¶ †Item nota qḋ paria sunt relinqui a certis personis heredũ vel ab oĩbus q̄ vtrobiꝗ grauati tenẽtur pro portionibus hereditariis quod intellige quãdo nomina propria nõ fuerunt expressa: vt hic: ꝛ sic in glo. l. si quis ex testa. ff. de stat. libe. que facit differentiam vtrũ nominetur pars heredum vel omnes heredes nõ videtur bene dicere. Nec ob. l. turpia. §. fi. q̄ illa debet intelligi ƀm istam nisi propria noĩa essent expressa ta. nã tunc tenerentur in virili: ꝛ sic intelligitur ibi: de quo ibi per Bar. ¶ In gl. super ver. hactenus. ibi so. volunt: hec prima. so. diuinat ad cõtrariũ. sequens etiã nõ bona: q̄ si fuissent due conceptiones quibus tenerentur ad diuersa essent duo rei. insti. e. §. j. ꝛ per no. in. l. ij. ff. eo. vnde tene tertiã sol. gl. que est bona ad. l. si ex toto. ꝛ ad. l. eandem. dic qḋ ibi testator expressit quod essent duo rei ƀm verum intellec. ¶ In ea. gl. ibi quos modo no. No. bene hanc glo. q̄ per relatiuum quis vel qui non intelligitur facta repetitio nominatim noĩe proprio: sed potius sub appellatiuo. pro quo facit. l. si pater filio. de vul. ꝛ pupi. lꝫ Cy. ꝛ alij vltramon. cõtra in. l. fi. C. de impu. per. l. lucius. §. lucius. de le. ij. Sed non ob. q̄ ibi cõstabat de mente ex coniecturis propter prohibitionem alienationis que precesserat. quod tene menti ꝛ no. bene.

Summarium.

1 Reus suo facto nocet alteri correo.
2 Interpellatio extraiudicialis de reo facta non cõstituit correum in mora.

1 **Ex duobus.** †Factum vnius rei debendi nocet alteri. h. d. ¶ In glo. sup ver. nocet. ibi ƀm Marti. hec vera ƀm doc. cõiter ipsam sane intelligendo. nã quantum ad perpetuandã actionẽ contra oẽs correos si forte sequatur rei interitus post morã vnius rei debendi: ꝛ quo ad hoc vt currant vsure contra oẽs post morã hmõi procedit hec psona. solu. q̄ quo ad predicta vnius mora nocet alij si sunt socij al's non. Sed quantum ad hoc vt interrumpatur prescriptio non requiritur quod sint socij q̄ semper interruptio facta contra vnum operatur interruptionem contra omnes l. fi. C. eo. ꝛ hãc so. tenet glo. l. in condẽnatione. §. vnicuiꝗ. de reg. iur. ꝛ Dyn. in. c. mora. de reg. iur. lib. vj. sed Ang. hic addit quod si interpellat' re vera est pncipalis: ꝛ correus ẽ fideiussor vt q̄ forsan fuit color q̄situs vt dicit tex. in. l. sed ꝛ iul. §. j. ff. ad mace. Tũc indistĩcte quo ad ppetuandã obligationẽ circa interitũ mora ei' nocebit correo nisi primo correus cõstituisset creditorẽ in mora. l. mora. ij. rñso. ff. titu. j. nec ob. pdictis. l. de pupillo. §. si plures. ff. de oper. no. nun. vbi factũ vnius alteri nõ nocet q̄ ibi nõ erãt correi ƀm Ang. ꝛ Ray. que aũt sit rõ diuersitatis inter interruptionem prescriptionis ex vna parte: ꝛ ppetuationẽ obligationis cõtra interitũ vel augmentũ vsurarũ ex mora. ꝛ in pdictis q̄ sit rõ quare distinguat̃ an sint socij vel nõ tãgit hic Bar. ꝛ colligit̃ rõ ex no. p glo. in. l. si is qui. §. j. ꝛ in. l. si vxori. §. penul. j. de furt. ¶ In ea. glo. ibi: cũ executione tertij. Nota istud verbũ ƀm Ang. q̄ restringit. l. 2 patre. C. eo. s. †qḋ interpellatio facta de reo extra iudiciũ non constituit correum in mora. lꝫ secus sit in iudiciali qḋ est notandũ ƀm eum: q̄ glo. nõ videt̃ curasse in. d. §. vnicuiꝗ. Sed tu adde qḋ imo hoc nõ videt̃ notandũ: q̄ cũ. l. loquat̃ de interpel. ad finem interrumpende prescriptionis non est dubiũ qḋ si illa est extraiudicialis nõ interrumpit prescriptionẽ. l. oẽs. ꝛ. l. sicut. C. de prescri. xxx. anno. ¶ Item aduerte q̄ põt intelligi hec. l. qḋ no loquat̃ de mora: sed de culpa in qua concludit Ang. sequendo Bar. quod vbi in cõtractu obligatio cõmittitur rõne culpe tũc culpa correi nocet correo etiam non socio. l. cum apparebat. ff. loca. ꝛ. l. si diuisa. C. loca. ita põt intelligi hec. l. Sed si post obligationem cõmissam ad vnam speciem cõmittat̃ culpa per vnũ ex correis forte occidendo specit̃ debitã vel deteriorãdo eam hoc casu nocebit correis si sunt socij ꝛ non aliter ꝛ sic loquat̃ hec. l. ƀm lec. pla. de qua tãgit hic gl. iuncta. l. mora. in fi. de vsuris. Tu adde qḋ primũ dictũ vr̃ esse dubium inquantũ dicit qḋ vbi obligatio cõmittitur ratiõe culpe videt̃ qḋ vnius culpa noceat alteri. nã id videt̃ contra casum. l. j. §. si apud duos. ff. depo. intelligẽdo qḋ ibi apud duos fuerit res insolidum deposita prout sonat ibi litera: ꝛ intelligit ibi glo. ꝛ etiam Bar. nam ibi aperte dicit̃ qḋ vnus nõ tenet̃ pro culpa vel dolo alterius: sed solum proprio vel cõmuni. pro hoc facit. l. eadem. §. sed ꝛ si quis in fi. ff. eo. a contrario sensu. nã si ibi vnus teneret̃ de propria culpa alterius tũc litera debuisset dicere si cõis culpa vel propria interuenisset q̄ pdesset pactũ etiã consocio q̄ ex illa poterat cõueniri cũ tamen solũ litera dicat de cõmuni. hãc tñ opi. de qua s. dixi per Ange. ꝛ que fuit etiam Bar. sequit̃ Bart. vbiꝗ vt ptꝫ ex no. per eum in. l. iiij. §. cato. ff. tit. j. ꝛ in. l. si vtero. §. si duobus vehiculum. ff. cõmo. ꝛ. ff. eodem. l. ex duob' in. vij. q. ꝛ in. l. reos. ff. eodem in. v. seu. in. vij. q. ꝛ ipsa facit quia lex vnde queritur. ff. cõmo. sed de facili potes illi respondere quia licet ibi esset culpa vni' in faciendo quia in damnum dando tamen fuit etiam culpa alteri' in negligendo: quia non habuit bonam custodiam vt ibi tãgit gl. quãꝗ ibi sequitur Barto. ꝛ intelligit etiam. l. illam quando non erat actum vt insolidum tenerentur ipsi duo commodatarij. sed solum agebatur de obligatione secundaria ratione doli vel culpe Nec ob. si quis velit tenere hanc opi. quod Bart. non bene dicat neꝗ Ange. d. l. si diuisa. C. loca. ꝛ. l. cum apparebit. quia non loquitur de obligatione quare contrahitur ex mora propria. sed quando contrahitur ex culpa communi vel verius de obligatiõe que contrahitur principaliter ad id quod euenit in obligatione. vnde nimirum si tunc quilibet insolidũ teneretur ex quo illud erat actũ: nõ ob. etiã hec. l. q̄ põt intelligi aliter vt ptꝫ ex predictis nec eius generalitas trahẽda est ad casum in quo videtur reperiri decisio in oppositum vt patet in. d. §. si apud duos. ꝛ in. d. l. eandem.

Summarium.

1 Deportatio successit in locum interdictionis aque ꝛ ignis.
2 Debitor capitis diminutionem patiens ab obligatione eximit̃.
3 Obligatio quelibet in fiscum transfertur.
4 Obligatio insolidum ex delicto ad penam ciuilẽ an sint duo rei.
5 Correi non dicuntur qui ex quasi maleficio obligantur.

Cum duo. Si persona vnius ex reis debendi ab alio cõcipitur remanẽte obligatione alter non liberatur. ꝛ potest illi obligationi accedere fideiussor. h. d. ¶ No. quod longa differẽtia est an dissoluatur obligationis substantia an persona tantummodo ab 1 obligatione eximatur. ¶ †Item no. quod penam antiquam. s. interdictionis aque ꝛ ignis eius loco secundum. l. successit deportatio secundum canones degradatio. facit quod nota. in. §. media. 2 insti. de capi. di. et in. c. pastoralis. de appel. per glo. ¶ †Item no. quod vbi debitor patitur capitis diminutionem eius persona eximitur ab obligatione remanente obligationis substantia. ¶ In glo. super ver. ab altero. ibi idem si minima precedentia exempla videntur meliora. quia hoc vltimo casu patitur minimam capitis diminutionem vt quia emancipatus licet persona de rigore iuris eximatur ab obligatione tamen non eximitur inspecta eq̄tate pretoria vt patet in. l. ij. §. hi qui. hic alle. in glo. ¶ In glo. sup ver. liberatur. ibi omnino vt. j. sub. ꝛ sic etiam a naturali. ꝛ hec ve3 ra †quia omnis obligatio tam ciuilis quam naturalis transfert̃ in fiscum qui succedit loco ipsius deportati in bonis ꝛ iurib' ei' vt dicit glo. in. l. si debitori. j. de fideiuſ. ꝛ probatur in. l. iij. C. ad leiul. de vi pri. ꝛ sic est omnino liberatus tam a ciuili quam a naturali obligatione. gloss. tamẽ in. l. vbi quandoꝗ. j. de fideiuſ. tenet quod deportatus remanet naturaliter obligatus. sed in. l. j. C. de fideiuſ. ponit tertiam opi. s. quod remanet obligat' naturaliter ꝛ ciuiliter. sed ob. exceptio. sed prima opi. est verior vꝫ qḋ est omnimodo liberatus quam tenet glo. in. d. l. si debitori. pro qua etiam facit. l. quidam sunt serui. j. de penis. vbi deportatus retinet ea q̄ sunt iuris gẽtium. sed dic illud verum quo ad contractum q̄ inire tur post deportationem. facit. l. si mandauero. §. is cui bonis. ff. man. secus quo ad contractus ante deportationem initos in quibus fiscus actiue ꝛ passiue succedit in locum eius propter publicationem. ꝛ hec sunt vtilia pro obligationibus bãnitorum quorum omnia bona publicantur si queratur de eorum obligationib' vel cõtractib' initis añ obligationẽ bonoꝝ. ¶ In glo. fi. ibi vel solue vt ibi. q̄ in. d. l. si debitori. itercessit p cõtractu inito añ deportationẽ. hic aũt intercessit p contractu postea inito pro quo tenet̃ naturaliter. l. quidã. j. de penis. ꝛ hec sol. est in se bona sicut prima. vel dic tertio qḋ hic fideiussor intercessit p obligatione simpliciter p qua fuit obligat' deportat' ideo tenet fideiussio q̄ illa nõ est extincta. ibi aũt itercessit p oblõne q̄ tenet̃ deportat'. ꝛ ideo nõ tꝫ cũ deportatus nõ teneat̃. sed sit liberatus pp̄ter publicationẽ bonorũ vt dictũ est cum glo. preambula. ¶ Extra glo. scias qḋ hic Bart. tãgit aliqua. primo de sex diuersitatibus an ꝛ quãdo habeãt impedire cõstitutionẽ duoꝝ reoꝝ. ꝛ adde circa primam vꝫ q̄ñ est diuersitas in tempore cõtracte obligationis vt q̄ interuenit interuallum inter obligationẽ ꝛ responsionẽ eiusdẽ vel est inter interrogationẽ ꝛ responsionẽ vnius. vel etiã inter interrogationẽ ꝛ responsionẽ alterius. nã adde qḋ dixi in. l. ex duob'. ꝛ in. l. reos. ff. eo. ¶ Itẽ tene menti qḋ dicit in scḋa diuersitate vꝫ q̄ñ est diuersitas in forma obligatiõis vt q̄ vn' obligat̃ ad preciũ ex causa emptionis alius ad idẽ preciũ per stipulationẽ q̄ non proprie dicuntur duo rei ex quo non obligant̃ ex eodem cõtractu. ¶ Itẽ circa sextã diuersitatẽ tene mẽti rationẽ quare diuersitas in qualitate vitiet stipulationem iuxta. l. j. §. si quis simpliciter. ff. ti. j. ꝛ tñ non vitiat cõstitutionẽ duorũ reorũ nã ratio est: q̄ in. §. si quis simpliciter. stipulatio est vna scḋm veritatẽ ꝛ scḋm diuisionẽ: ideo nõ recipit diuersas qualitates. ar. l. eũ q̄ edes. ff. de vsu. hic aũt sunt plures obligationes vere: lꝫ vna sit in effectu ideo põt diuersas qualitates recipere. ar. l. rerum mixtura. §. fi. ff. de vsu. ¶ Tangit etiam scḋo

quãdo plures faciunt pacẽ cum pluribus ⁊ promiserunt quilibet insolidũ se inuicẽ nõ offendere sub pena de mille. an si postea vnus fuit offensus oẽs postea de illa parte possint agere tanq̃ duo rei credẽdi: ⁊ an oẽs ex pte offendentis teneãtur insolidũ vt rei debendi ⁊ tene mẽti qr vtilis est q̃stio: ⁊ quotidiana fm Ang. maxime quando fit pax inter tyrãnos vel ciuitates emulas que paciscũtur pro se ⁊ eorum sequacibus adherentibus: ⁊ tene menti an dicãtur duo rei respectu primitine an respectu secũdarie obligationis penalis. ¶ Tertio tangit an plures qui tenẽtur insolidũ ex delicto ad penã ciuilẽ an sit duo rei ⁊ dicit qd nõ: qr nõ tenẽtur ad idem numero licet ex eadẽ causa vnde nec vnius solutio liberat aliũ. l. itẽ mella. §. si plures. ad. l. acquil. Sed adde fm Ang. qd ei ob. qr ratio sua non videtur bona per. l. si multa. s. de publi. vbi ptz qd quando plures delinquũt sub noie officij tenẽtur ad idẽ numero ⁊ vnius solutio liberat alium: ⁊ sic ratio sua nõ videtur vtilis. Et per hoc dicit Ang. qd sibi placet dictum sed non ratio. vnde dat generalẽ doctrinã si vis cognoscere quando plures insolidũ obligati ad idem sint duo rei vere vel non. nam videndum est an eis competat etiam omne auxiliũ: ⁊ in eo modo attributum duobus reis. nam tunc sunt duo rei alias non licet loco duoꝝ reorum quo ad quedam habeantur. Tu etiã adde qd etiã contra rõnem bar. facit. l. j. §. si plures. s. de eo per quem fac. erit nã q̃n plures tenẽtur ad interesse ex delicto vnius solutio liberat alium vt ibi ptz ⁊ no. in. d. l. item mela. §. si plures. tñ sunt vere duo rei vnde hodie non cõpeteret beneficium diuisionis. de quo in auk. de duo. rei. co. viij. ¶ Itẽ adde qd nõ placet alia rõ Bar. quã assignat pro dicta sua ratione videlicet quod sententia absolutoria pro vno nõ prodest alteri. secus dicit ipse in duobus reis. nã illa ratio nõ procedit tenendo etiã quod in duobus reis idẽ sit quod tenet Ricar. malũ. ⁊ ipse Barto. in. l. duobus. §. fideiussores. ff. de iureiur. ⁊ dixi in. l. duobus. s. eo. circa quartã. q. †de pluribus obligatis ex quasi maleficio an sint correi. nã cõcludit quod vere nõ sunt correi: sed quodãmodo qr quilibet tenetur insolidum. l. j. in fi. s. de his qui deie. vel effu. sed nõ per oĩa. hinc est qd etiã habeãt beneficium diuisionis: sed iura ista sicut ⁊ plures tutores. ita intelligit. l. §. si plures s. nau. ca. nã adde qd iste intellec. in. d. §. si plures videtur contra illum tex. qui videtur velle quod ipso iure nõ teneatur nisi p partibus. vnde potes dicere qd ibi forte est spãle ex eo: qr ista obligatio cõcurrit cum alia obligatione ex cõtractu que cõpetit solũ pro partibus. l. si tñ plures de exerci. iũcto eo qd no. in. l. idem ait. §. j. s. na. cau. que ratio cessat in. l. j. in fi. s. de his qui deiec. vel effu. qr actio ex illo edicto nõ habet concursum alterius actionis fm cuius naturam habeat regulari. ¶ Item adde qd. l. si plures. s. de his qui deiec. vel effu. nõ proprie loquiꝛ quãdo cõstat qd qs deiecerit. lz Bar. ad hoc alleget: sed loquitur quando constat ex certo cenaculo esse deiectũ qd nõ erat cõmune pluribus: sed vnius tantum lz forte iste haberet familiã: ⁊ sic nõ facit pro eo quod allegat lz forte dictũ suũ in se sit verũ. ¶ Quinto tãgit Bar. si filius acquisiuit obligationẽ ex causa peculij profecticij an pater ⁊ filius erũt duo rei credẽdi: ⁊ presupponit qd apud filiũ remaneat naturalis obligatio. Tu adde qd hoc nõ est verũ qr naturalis ⁊ ciuilis videtur transire in patrem per notata in. l. placet. de acqui. here. ⁊ in. l. cũ filio. de leg. j. ¶ Ultimo ponit duas regulas ex quibus cognoscuntur duo rei debendi ⁊ credendi de quibus dic vt hic per eũ.

¶ De stipulatio. seruorum.

Summarium.

1. Seruum sibi vel domino vel etiam impersonaliter stipulari paria sunt.
2. Seruus possessoris bone fidei ipsi non querit ex re domini.
3. Stipulatio facta vni cõdictionem certi ex mutuo quesitam alteri non tollit.
4. Seruus cõmunis omnium dñorum suorum personam sustinet.
5. Alternatiua inter quas personas stipulationum vitiet.
6. Adiectio per quas fiat personas.
7. Monachus quo ad quid sit seruo assimilandus.

Um seruus. †Paria sunt seruũ stipulari sibi vel domino vel impersonaliter. h. d. ¶ In glo. j. ibi nõ cõmunis vel forte idẽ in cõi si non exprimat noĩa ppria vbi aũt exprimiꝛ dic vt. j. e. l. si cõmunis. ita seruus stipulatur. ¶ In glo. ij. ibi: nisi sua intersit. Sed certe etiã tũc nõ valet stipulatio si verba obligatiua sint relata ad dñm ex quo stipulatio nõ sumit tunc initiũ in persona stipulatoris. l. quecunq̃. s. de act. ⁊ obli. saluo nisi defendas glo. fm Ange. qd dñs erat presens. l. si pcur. s. ti. ij. Sed certe Bar. ⁊ idẽ dicit in presente vba obligatiua debere referri ad personã pcuratoris qd videꝛ tutius licet executiua possint referri ad personã dñi de quo in. l. stipulatio ista. §. si quis insulam. s. de ver. ob. ⁊ in. l. si pcuratori presentis. ¶ In ea. gl. ibi. §. ei qui imo in. §. si quis aliã. ¶ In ea. gl. ibi. §. si actori. adde quod no. in. d. §. si actori. ⁊ quod plene fuit dictum in. d. §. si quis insulam.

2 **Si seruus.** Stipulatio inutilis non tollit domino rei vẽdicationem. h. d. ¶ †Nota. q seruus alicuius bone fidei possessoris nõ querit bone fidei possessori ex re domini ⁊ si stipuletur stipulatio est penitus inutilis. ⁊ per cõsequẽs non nascitur etiã naturalis obligatio. ¶ In glo. super ver. manebit in fi. ⁊ est ratio: qr stipulatio fuit inutilis vt ptz ex litera ⁊ notabili. ¶ De modis autem recõciliandi mutuũ habetur in. l. ij. §. appellata. s. si cer. pe. ¶ In glo. sup ver. nihil ibi idem qui numerauit scdm hoc videreꝛ qd si seruus hic mutuasset nomine bone fidei possessoris. ⁊ stipulatus fuisset simpliciter bone fidei possessori qd tũc recõciliareꝛ mutuũ stipulatione qd est falsum cum stipulatio sit inutilis ideo dic qd mutuũ recõciliaꝛ stipulatione vtili vt in cõtrario nõ aũt inutili vt hic. ⁊. s. ti. ij. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ¶ In glo. super ver. vendicando. ibi tutius. h. d. Ang. verum si pecunia est cõsumpta bona fide: qr tũc vere recõciliatum est mutuum ⁊ ageretur certi condictione ex mutuo non aũt in stipulatione que fuit inutilis vt hic ptz lz ipse dicat contrariũ. secus si mala fide consumptio esset facta: qr tũc non reconciliaꝛ scdm eũ sed aget dñs pecunie ɔsumpte nõ ex mutuo qr nullũ fuit in effectu sed ex cõditione. l. si me ⁊ titium. si cer. peta. poterit etiam agi per conditionem que degenerat contra furem insti. de act. §. sic itaq̃. ⁊ ad predicta allegat. d. l. nã ⁊ si fur. Tu adde qd. d. l. nam ⁊ si fur. non probat qd mutuum non reconcilietur etiam si mala fide sit consumptio facta si bene inspiciatur.

3 **Si seruus cõmunis.** †Stipulatio facta vni non tollit certi condictionẽ ex mutuo alteri quesitã. h. d. ¶ Nota q vbi duobus queritur obligatio super eadẽ re: ⁊ re vera ad vnũ tantũ spectet negotium contra alium potest obijci doli exceptio quod intellige nisi quesita esset obligatio ambobus tanq̃ correis vt no. in. l. ij. ⁊. iij. supra titulo primo.

Communis. Quod vni ex dominis nõ queritur: q̃ritur alteri cui insolidũ q̃ri põt. h. d.

4 ¶ †No. qd seruus cõis sustinet personã tot dñorum quot ipse est seruus cõmunis. ¶ Itẽ no. qd seruus cõmunis habeꝛ proprie vbi agitur de eo qd vni soli dñoꝝ queri põt: ⁊ sic quo ad quid sustinet psonã pluriũ. ⁊ quo ad quid nõ. ¶ Et tangit hic Ang. aliqua circa materiã iuris accrescendi q̃ melius cadũt in. l. proinde. §. si seruus cõis. j. eo. ⁊ ibi tangeꝛ. ¶ In gl. sup. v. sustinet. in fin. de hoc an quis possit sustinere psonã pluriũ tangit hic Bar. cuius dictis adde inquãtũ dicit in pmo mẽbro q si habeꝛ respectus ad substãtiã psone vnius nõ põt sustinere vicẽ plurium. l. si plures. de pac. ⁊ sic intelligit. l. illam. nã videꝛ q iste intellec. nõ sit bonus. qr etiã loquitur ibi q̃n habeꝛ respectus ad officium vt qr est vnus tutor q gerit tutelam pluriũ pupillorũ. ideo potes dicere q alia sit ibi rõ. qr ex quo ibi illi pupilli ptendebant vnũ debitũ habebanꝛ loco vnius sicut ⁊ defunctus in cuius locũ successerũt. ar. l. cui fundus. de cõdi. ⁊ de. ⁊ per ɔ̃ns etiã tutor ipsoꝝ loco vnius persone debet haberi. ⁊ de hac materia etiã habeꝛ bona glo. in. c. ex literis. de proba. que ponit duas solutiones in hac materia. vna est q regulariter quis non substinet vicẽ pluriũ. fallit in aliquibus casibus in qbus in iure reperiꝛ oppositũ in quibus est speciale ratione alicuius suadentis equitatis. secũda so. est q in cõtentiosis. ⁊ in his que ingeruntur in inuitum vnus nõ representat psonã pluriũ. l. nemo. C. de assesso. ⁊. l. quisquis. C. de postu. ⁊. c. romana. de test. li. vj. secus in his que sunt de volũtaria iurisditione. l. ij. ⁊. iij. s. de adop. ⁊ bene facit q no. in. c. cũ olim. de re iudi. vbi interdũ qs etiam habet plures voces vnã tanq̃ canonicus aliã tanq̃ ppositus. ad idẽ etiã q habeꝛ in. c. qr pp̃ter. de elec. §. j. ⁊ in. c. pe. de elect. in. vj. Et aduerte qr in casibus in quibus ius tolerat substinere personã pluriũ illud tolerat ppter diuersos respectus. ⁊ diuersas qualitates que concurrunt in persona eiusdẽ persone. facit. l. qui tutorem. de his qui bus vt indi. sed eodem respectu interueniente diuersitate qualitatum non reperitur quod quis substineat personam plurium.

5 **Si fructuarius.** †Alternatiua inter psonas que cuilibet potest queri equaliter vitiat stipulationẽ. sed si alteri tantũ queri põt habeꝛ vt adiectus ¶ Et premitte q seruus fructuarius põt tm̃ querere fructuario tantũmodo ex re fructuarij vel ex opa eius dño vero ex quacũq̃

6 cã. ¶ †No. q adiectio fit p dictionẽ vel: sicut p dictionẽ aut qd no. ¶ Itẽ nota q vsufructuarius in casu secundo huius tex. est vt adiectus lz fuerit primo nominatus. ¶ Ex hoc nota q ad hoc vt qs dicaꝛ adiectus non refert an scdo loco vel primo dũmõ q̃n primo loco noiaꝛ nõ possit ei acqri sz alteri. Nec ob. l. gayus. solu. ma. qr imo cõcordat inspecto rigore iuris. qr neptis ibi primo loco noiata habeꝛ vt adiecta: sz de equitate fauore dotis. et propter fauorẽ personarum est speciale q vtilis actio sibi queraꝛ. ¶ In glo. sup ver. inutilis. ibi aliĩ dicunt pcedens vera. s. q stipulatio totaliter sit inutilis. ⁊ est rõ. qr vterq̃ est capax obligatiõis. vt dicit hic ter.

prout

prout est litera affirmatiua potuisset que est vera fm doct. ⁊ ideo
rõne incertitudinis totũ vitiatur. qd tenet gl. in. l. si ex re. in prin.
ff. eo. ⁊ Dy. hic. ⁊ hec vera fm ista iura. hodie vero alternatiua re-
soluitur in coniunctam ⁊ sic valeret per. l. cum quidam iuncto pn-
cipio cũ si. de ver. sig. C. de quo dicetur in. e. l. si seruus in si. ¶ In
ea. glo. ibi non ex re domini alicuius: ideo videtur idem si ex re ali
cuius domini per. l. si ex re. §. j. ff. eo. vbi videtur casus contra istã
so. ⁊ ideo hec so. nõ videtur bona: licet videatur magis equa quã
prima: ⁊ pro prima facit qr licet vbi seruus simpliciter stipulatur
⁊ stipulatur ex re fructuarij videatur stipulari fructuario in. e. l.
pe. a cõtrario sensu. ⁊. l. si seruus cõis in. c. tñ si noiatim stipuletur
dño proprietario queret ipsi dño. vt. l. pe. cũ ergo stipulatur noia-
tim alternatiue fructuario. l. ꝓprietario. lz ex re fructuarij: tamen
in dubio eo casu quo pôt vtriq3 nominatorũ queri videatur qui-
libet adiectus ad obligationẽ. ff. e. l. item si seruus. §. j. non aũt pri-
mo nominatus ad obligationẽ: ⁊ secundo nominatus ad solutio
nem. vt ibi p3: qr non est ratio quare primo noiatus intelligatur
appositus ad obligationẽ magis quã secundus ex quo vtriq3 que
ri pôt obligatio: ⁊ sic ordo scripture nõ debet attendi. ar. de solu.
l. nõ enim. ⁊. ff. ti. j. si reus. Et pro predictis etiã facit qd vbi alteri
noiatorum nõ potest queri obligatio: ⁊ alteri sic. ille cui nõ potest
queri videtur appositus vt adiectus non attento ordine scripture
vt p3 in si. huius. §. ergo eodem modo non d3 attendi ordo quãdo
vtriq3 pôt queri. ¶ In gl. super ver. querere potuisset ibi. ⁊ nunc
plana subaudi habito respectu ad iuris dispositionem hoc casu q̃
est quod dispositio sit inutilis ratione incertitudinis: ⁊ sic in non
effectu potuit querere tali modo alternatiue stipulando: sequens
tñ litera affirmatiua planior videtur propter id qd dixi cũ gl. pre-
ambula. ¶ In gl. super ver. soluisset in si. prima vera propter ea q̃
dicta. ff. sunt. ¶ Ultimo extra gl. quod dicit hic Bar. ⁊ tetigit etiã
in prin. huius. l. quod vtilitas huius materie in eo qd dicitur de
seruo in isto titu. potest etiã trahi ad monachum ad quod allegat
etiã qd habetur per glo. in. l. cum heredes. §. si. ff. de acqui. pos. vbi
glo. videt equiparare monasticã in subiectione seruili subiectioni
addit etiã Ang. super rubrica dictũ Inno. in. c. cum olim essemus
extra de priui. el. ij. vbi similiter Innocen. facit dictã equiparatio
nem. Tu etiã adde qd no. ipse idem Inno. in. c. quod quibusdam
de fideiuss. vbi materiam institorum ⁊ exercitorũ nititur etiã tra-
7 here ad monachos: ⁊ etiã intelligo fm Ang. † qd eqparatur mo-
nachus seruo quo ad hoc vt ex stipulatione queraẽ vel nõ q̃ratur
abbati: ⁊ sic ex legatis. pro quo facit lz nõ alleget qd no. xviij. q. j.
c. j. nõ autez equiparãtur quo ad oĩa alia qm monachi retinẽt ius
agnationis ⁊ succedẽdi. l. deo nobis. de epis. ⁊ cle. iuncta. l. seruus
C. cõia de suc. Tu adde qd etiam in alio nõ equiparãtur: qr mona
chus pôt testificari cũ sit liber homo lz subiectus alterius potesta
ti vt no. in. §. cogitandũ in auẽ. de mona. col. j. secus in seruo facit
quod not. in. l. si ex cã. §. pôp. ff. de mino. ¶ Propter p̃dicta etiaz
dicit hic Bar. qd ea que dicũtur in. §. isto in seruo fructuario pu-
tat habere locũ in monacho vnius monasterij posito ad regimen
alicuius ecclesie vt sic illi ecclesie queratur ex re ipsius ecclesie vel
opera sua sed monasterio ꝓprio queretur ex alijs causis. Tu ad-
de quod istud nõ procedit si esset prepositus ad regimen alicuius
ecclesie parochialis tanq3 intitulatus: qr etiã tũc ex alijs causis q̃-
reret sue ecclesie: qr quodãmodo nõ cẽsetur esse sub obediẽtia ab-
batis: sed potius illius episcopi cui subest illa ecclesia vt no. xvi. q.
j. c. de monachis. ⁊ ibi bona glo. que tangit in quibus casibus mo
nachus tunc itelligitur absolutus: ⁊ in quibus remaneat obliga
tus regule monachali. de quo aliquid per modernos in cle. j. de
elec. ⁊ aliquid etiã not. in. d. c. j. xviij. q. j. dictũ autẽ Bar. forte pos-
set procedere qñ nõ esset ibi tanq3 intitulatus ⁊ ad predicta facit
qd notãt doc. ⁊ in. l. j. de vul. ⁊ pupil. ⁊ in. l. iij. C. de here. insti. ⁊ in
c. p̃ntia. p Joan. and. ⁊ Inno. de ꝓob. in quibus locis tãgitur. an
si monachus sic institutus equiparandus sit filio aut seruo inter
quos est differentia: vt patet ex dicta. l. iij. iuncta. l. si. C. de bo. que
libe. vbi etiam aliquid de hoc. Et adde etiam predictis glo. in cle.
dignũ. de celeb. miss. vbi tangiẽ an monachus p̃positus ecclesie pa
rochiali debeat illam regere fm officiũ seculare. an vero fm offi-
cium monachale. ¶ An aũt tunc possit comedere carnẽ nõ obstã-
te qd habeẽ in. c. ad monasteriũ. de sta. regu. vbi regulariter mona
chus non debet vesci carnibus in monasterio tetigit gl. in. d. c. de
monachis. ⁊ ideo dicebat dñs Anto. de butr. legistas non debere
se immiscere in materia canonica qr de facili decipitur cum non
habeat bene fundamenta: ⁊ ideo dicit quod prius debebat habe-
re colloquium cum canonista super illo: ⁊ sic econtra canonista cũ
legista super materia legali.

Cum seruus. Stipulatio cõfertur in personã vnius penalis in personam alterius prima
per penalẽ non nouatur ipso iure: sed ope exceptionis. h. d. ¶ In
tex. ibi ex stipulatu subaudi: qr titius ex prima stipulatiõe meuius
ex secunda licet hic glo. dicat vtrunq3 agere posse ex secunda sed
male. ¶ In tex. ibi cõmissa: qr titio non fuerũt data. x. calendis.
¶ In tex. ibi exceptione loquiẽ de exceptione prout iuris est non
aũt facti intentionis lz aliqd dicãt qd loquaẽ de exceptione facti
intentionis fm primã. facit qr stipulationis penalis cõmissio nõ
ponat primitiuã: sed istud ideo contingit qr in persona diuersoꝝ
est primitiua: ⁊ penalis ideo ope exceptiõis solũ fit nouatio. ⁊ sic
nõ facit pro opi. Ang. qui tenuit qd per cõmissionem stipulatiõis
penalis nõ nouaẽ primitiua: ⁊ etiam si sit interposita ex cã lucrati
ua. Nec ob. qd si non nouaẽ qñ pro tertio interponiẽ ipsa penalis
quo casu nõ videtur habere locũ purgatio more: ⁊ sic nihilominꝰ
debet nouari qñ ad idẽ cõmittitur: qr non vr verum qd nõ admit
tatur purgatio etiã qñ tertio debet cõmitti. Nec hic dicitur oppo
sitũ de materia in. l. ita stipulatus. ff. ti. ij. ⁊ per Ang. d. l. si in sol. ⁊
ibi plene dicetur quo ad articulum more. Sed quo ad articulum
cõmissionis: ⁊ nouationis dic vt dictum fuit in dicta. l. ita stipula
tus. ¶ Itẽ no. qd vbi primitiua stipulatio cõfertur in personã sti-
pulatoris ⁊ secundario in personam tertij puta fisci eo casu quo
fieri potest iuxta no. per Bar. in. l. j. ff. de iure fis. qd si pena ꝯmitti
tur vtriq3 exigi pôt de rigore nisi opponatur exceptio. facit qd ha
betur in si. in. l. rescriptũ. §. si pacto. ff. de pac. lz Ange. hic dicat qd
istud limitat omnia iura dicẽtia qd altero stipulator debet esse cõ
tentus qd verum est fm eum quando vtrunq3 in sua persona con
fertur: sed certe de rigore tũc vtriq3 queritur quando est facta no
uatio lz possit obijci exceptio vt p3 in. d. §. si pacto. ¶ In glos. su-
per verbo vtriq3 in si. adde qd glo. male dicit imo vni tantũ que-
ritur penalis scilicet meuio ⁊ primitiua titio. de equitate tamen
ob. exceptio contra primam commissa penali. ¶ In glo. si. ibi de-
teriorem facere. hec ratio nõ videtur bona: qr licet post acquisitio
nem perfectam non possit dño preiudicare tñ in ipso actu acqui-
rendi bene potest. l. contra iuris. §. si. de pac. cũ. l. seq. ⁊ in. l. apud
celsum. §. in hac. de doli excep. fm Dyn. Sed forte potes dicere qd
test preiudicari ope exceptionis non ipso iure. vel dic qd ratio est
prout hic tetigit Bar. que colligiẽ ex. l. si. §. si. ff. ti. ij. ¶ Et per pre-
dicta dicit hic Ang. qd oĩa pacta facta per seruũ filiũ vel mona-
chum aut per procuratorem in cõtractu quem inire possunt sunt
seruanda ad vnguem ⁊ sic dicit se fecisse practicare ⁊ consuluisse.

Summarium.

1 Stipulans differre debet a re deducta in stipulatione.
2 Accipiens differre debet a re accepta.
3 Notarius an probet factum suum per instrumentũ a se confectũ.
4 Iudex existens notarius acta coram se non potest scribere.
5 Notarius testamentum proprium in forma publica scribere pôt.
6 Tutor pupillo stipulari non potest a seipso.

1 **Seruus cõmunis.** † Inter eũ qui stipulatur et rem in
stipulatione deductã d3 esse diuersitas. Et primo po-
nit dictũ. scdo respõdet tacite obiectioni. scda ibi non
enim. ¶ In tex. ibi nõ eñ voluit tollere talẽ obiectionẽ: qr cũ do-
minium queraẽ traditione. vt. l. traditionibus. C. de pac. ipsemet
queret sibijpsi cũ inter accipientẽ ⁊ rem traditam debeat esse di-
uersitas. Et sic etiam isto casu scdo non debet valere ad qd respõ-
det in. d. ver. nõ eñ. Et sic intelligẽdo dicit hic Ange. qd habens
dominiũ partis rei pro indiuiso lz ipsa res non possit diuidi nisi
scdm iuris intellec. vt est homo equus. tñ stipulator alterius ptis
sine noua traditione non queret dñium. Tu aũt potes exponere
clarius ⁊ magis ad mentẽ litere istũ tert. put p3 ex. ff. dicendis.
Unde premitte qd ratio ista posita in ver. nõ eñ. si ruditer intelli
gatur prout iacet nõ videẽ bona: qr etiã in primo casu huius. l. di-
ceremꝰ valere stipulationẽ nõ attẽta sola forma stipulationis nisi
aliud sequereẽ non acquireret seruus se dño. sed de se obligationẽ
cum ex tali stipulatione sola nõ secuta traditione nõ acquireẽ do-
miniũ serui dño. l. traditionibꝰ cũ concor. C. de pac. Et sic videtur
qd attẽta predicta ratione nedum in secũdo casu. sed etiam in pri-
mo deberet valere stipulatio. ⁊ vt ratio sit bona. ⁊ ꝯludat ex mẽ
te litere videtur sic exponẽda vc3 qd dum dicit non enim se acqui
rit domino exponi debet non enim magis seruus in scdo casu le-
gis ex forma stipulationis acquiret se dño. s. per traditionem de
seipso sibijpsi fiendam. requiritur enim traditio vt fiat acquisitio
dominij vt est dictum. sed agit querere de se obligationem. i. agit
acquirere obligationẽ domino de se. vt. s. traditio fiat de se domi-
no ex forma stipulationis: ⁊ sic in secundo casu. l. stipulatio ex sui
forma non cõtineret impossibile ex sui forma cum idem non esset
accipiens ⁊ res accepta etiam si id fiat ad vtilitatem alterius pu-
ta domini vnde licet eo casu quo seruus stipulatur aliquid sibi da
ri vel tradi possit fieri traditio domino ad eius vtilitatem stipu-
latur tamen etiam debet posse tradi ipsi seruo propter formam sti
pulationis ad vtilitatem domini. ⁊ sic videtur stipulatꝰ principa
liter per prius vc3 sibi tradi ad vtilitatẽ domini. ⁊ in cõsequentiã
etiã secundario posse tradi domino. si igiẽ sibi tradi nõ pôt qd in
stipulatione deducitur vt est quãdo se sibi stipulatur vitiaẽ stipu-
latio in eo qd principaliter cõtinet vc3 se sibi tradi tanq3 impossi-
bile continens. l. impossibilis. ff. ti. ij. ideo ⁊ tũc vitiaẽ incõtinenti
vt sic etiam nõ valeat tunc vt domino tradi posit. ar. l. nõ dubiũ.

¶ Uide ad hũc. §. tex. in l. non ad ea. de condi. et demonstra.

C. de legi. cum si. secus quando non continet impossibil eer sui for ma seu ex sui conceptione vt est in scdo casu. l. quo casu attenta for ma stipulationis aliud debet esse recipiens: qz dominus cui debet fieri traditio: et aliud res accepta qz ipse seruus: et iste videtur pro prius verus ac intrinsecus et mentalis intellectus huius. l. quãq̃ litera sit obscura: licet glo. hic aliter dicat et exponat: et similiter Bar. super ea. et etiam in antepe. q. Et per predicta videtur quod non est vis siue seruus stipuletur se dari sibi vel se tradi sibi vel sti puletur se sibi quo vltimo casu videtur stipulatus se dari sibi per id quod habetur in. l. nemo rem suam la prima. ff. titu. ij. et. l. si ita §. j. ff. de contraben. emp. licet in predictis glo. videatur aliter sen tire. Item nõ videtur directa an dicat promittis me tali domino meo vel mihi tali domino meo me tradere vel dare. licet Bar. hic aliter senserit videlicet quod tunc stipulatio non valeat cum ha beat tunc obligatio facere transitum per personam serui in domi num quãdo ponitur dictio mihi licet traditio debeat fieri domi no. secus quando non apponitur dictio mihi. et sic intelligere vi detur hanc literam. nam non videtur hec bona differentia nec de mente litere attentis his que superius dixi: sed solum debet atten di an stipulatio ex sui forma contineat impossibile vel non. p pre dictis etiam facit qz paria videntur esse si seruus dicat promittis me dare tali domino meo: et sic simpliciter stipulando: et imperso naliter respectu verborum obligatiuorum siue etiam verba obli gatiua sint personalia. arg. eius quod habetur in p̃n. huius. l. Et sic idem erit si dicat p̃mittis mihi dari tali dño meo. Nec ob. pre dictis si dicatur quod imo in primo casu. l. seruus quereret se dño nominato statim si valeret stipulatio cum seruus sit penes seipm et sic videatur res stipulata esse penes stipulantem ergo etc. arg. §. per traditionem. et. §. vendite. insti. de re. diui. qz respondet quod imo pars serui de qua querenda tractatur non est penes seruum sed penes promittentem qui illius partis habet possessionem et dominiũ: et etiã detentationem cũ nemo possit dici seipsum deti nere. Item etiam non ob. si dicatur quod in primo casu. l. stipulã do se sibi videtur stipulari libertatem. arg. l. senatus. §. fi. de le. j. et l. ij. C. de cõi seruo ma. qz respondeo quod quocunq̃ intelligatur stipulatio non valet. aut intelligetur quod voluit se querere alte ri domino et non valet per ea que. ff. dicta sunt. aut intelligetur qd̃ stipulari voluerit sibi libertatem et similiter non valet qz pactum vel stipulatio inter dominum et seruum super libertate non valet l. interpositas. cum ibi no. C. de trans. nec ob. d. l. senatus. qz loqui tur in eo qui capax erat legati qz in libero homine capto ab hosti bus: et redempto per testatorem qui in eo habet quodãmodo ius pignoris donec soluatur precium redemptionis a quo per tale le gatum liberatur et idem hodie videtur dicendũ in seruo cõmuni vel proprio si testator leget eum sibi ipsi qz valeret legatum et cõse queretur libertatem per. d. l. ij. C. de cõi ser. ma. secus quando pro mittitur seruus sibi ipsi quo casu hodie nil videtur immutatum ideo remanet hec. l. incorrecta etiam si dicamus qd̃ videatur sibi ipsi stipulatus libertatem ar. l. precipimus. C. de ap. secus forte si diceretur dono te tibi. quo casu videtur dari libertas non simplr̃ p̃mitti: et sic videtur qd̃ succedat. l. j. et. ij. C. de seruo cõ. ma. vez qd̃ sit liber et alteri socio teneat̃ dare precium sue partis. nã lz duplex possit esse sensus dictoꝝ verboꝝ vnus qd̃ donet ipsum sibi ad finẽ vt pars sua accrescat socio qd̃ taliter fieri nõ põt per id qd̃ habet̃ in. j. responso et aliud qd̃ videat̃ sibi dari libertatẽ: et tñ id nõ pos sit ne si dato precio consocio videat̃ in consequentiam se velle obli gare de dando consocio precium partis sue ad qd̃ obligatur si ex presse de eius intentione cõstaret. d. l. j. et iste intellectus velut begni nior videtur assumendus fauore libertatis. ar. d. l. ij. C. de cõmuni seruo. ma. ¶ † Nota quod inter accipientem et rem acceptam debet esse diuersitas similiter inter stipulantem et rem stipulatã: et simi liter inter dantem et recipientem debet esse distinctio personalis vt. c. fi. de insti. ¶ In glo. j. ibi si quis. glo. hec voluit firmare obie iectionem quã sensit litera. Sed certe si bene ponderent verba gl. bene declarauit mentem. l. ¶ In ea. glo. ibi in per causa alteri per causa. l. partem promittentis. etiam sic sensit glo. ¶ In ea. glo. ibi nec ab extraneo etiam tunc non valeret qz contineret impossibile duplici de causa scilicet quis se ipsi dari vel tradi non potest: et qz extraneus dominus non potest amplius fieri dñs. l. res proprias. C. de leg. et sic dñs ad eius vtilitatem videretur facta stipulatio nõ posset vti libertatem habere. ¶ In ea. gloss. ibi sibi ipsi hec ratio non videtur bona: qz s̃m eum secus videretur si stipulatus esset se tradi sibi quod non videtur verum per id quod dixi in ter. et ea dem ratione non videtur bona ratio ciuilis que sequitur in glo. pro hoc. et facit qz si illa simpliciter attenderetur seruus nõ posset stipulari aliquid sibi dari quod est contra ter. in prin. l. j. nam põt vt ibi ptz: et intelligitur stipulari sibi dari ad vtilitatem domini. aduerte tñ qz Bar. aliter considerat rõnem naturalẽ et aliter ciui lem quã fecerit glo. nam dicit qd̃ ratio naturalis est: qz de iure na turali qlibet homo est liber vt in aut. qui. mo. natura. effi. sui. §. j. col. vij. Itẽ dicit qd̃ rõ ciuilis est qz illud põt q̃ri seruo ad vtilitatẽ dñi qd̃ posset q̃ri ei facto libero. l. j. C. si ser. extero. sed sibi facto li bero non posset queri stipulatio de seipso ergo etc. et istud s̃m eum voluit sentire glos. sed certe si bene ponderes ista nõ videtur fuisse de mente litere per ea que dixi in intellectu litere circa ter. ¶ Ex tra glos. scias qd̃ Bar. hic tetigit aliquas questiones ad quas in ducit ter. istum. prima † an si notarius fecerit quendã in procura torem et ipsemet scripserit instrumentum. et in publica forma an probet et sufficiat supposito qd̃ dederit mãdatum coram testibus quos etiã subscribit in subscriptione interfuisse. vt hic per eum.

a ¶ Et adde[a] dictis eius inquantũ dicit qd̃ inquantum in instru mento procuratoris contineret stipulatio per quam releuaretur procur. ab onere satisdandi iuxta. §. sed et si quis. insti. de sat. ex eo qz ipsemet nõ põt a seipso stipulari. ar. huius. l. et. l. pupillus. §. j. ver. quoq̃. de auc. tu. nam forte põt attentari qd̃ imo teneat̃ stipu latio propter duplicem respectum qui cadere potest in casu predi cto. vez qz vt priuata persona constituens procuratorẽ promittat. et vt notarius et publica persona recipiat stipulationem nomine omniũ quorum interest ex quo sumus in his que sunt de volũta ria dispositione propter ea que dixi in. l. j. §. cõmunis seruus. ff. eo. et qd̃ not. in. c. ex literis. per glo. de proba. et bene facit etiã qd̃ ipse tangit hic in vltima. q. Non ob. ter. iste. qz hic vt seruus tradeba tur. et vt seruus recipiebatur. et sic est vnicus respectus. sed in pro posito est duplex respectus vt dixi. non obstat. l. pupillus. qz ibi in sui vtilitate nolebat facere. in facto autem proprio nõ debet quis posse sibi autorare. l. j. de auto. tuto. ¶ † Item tangit[b] secundo si aliquis est iudex et notarius an scribere possit acta coram se. et concludit qd̃ non: nisi talis esset consuetudo loci vel statutũ super hoc vigeret in loco per. c. cum dilectus. de fideius. et argu. l. j. C. de eman. li. Tu adde qd̃ etiã in aliis duobus casibus videtur posse iudex et notarius scribere acta coram se si forte illa que expediun tur sunt voluntarie iurisditionis: vt est in instrumentis guarãti gionatis que fiunt in tuscia. vbi notarius tanq̃ notarius scribit instrumentum. et tanquã iudex ordinarius sicut cõmuniter cõsue uerunt esse: vt ptz ex subscriptionibus notarioꝝ: lz non habeant iurisditionem inter inuitos iuxta notata in. l. j. ff. de iud. et in. l. fi. C. vbi et apud quem. vbi tales appellãtur iudices cartularii. et an eorum iurisditio possit prorogari pẽdet ex his que habentur ibi. et tamen vt iudex ordinarius precipit guarantigã et obseruantiã instrumenti partibus. facit. j. argu. l. iij. et. iiij. ff. de adop. Itẽ fallit tertio in causis breuioribus per id qd̃ habetur in aut. nisi breuio res. C. de sententiis. et sic videt̃ qd̃ vicarii qui mittuntur per villas et comitatum qui habent modicam iurisditionem si sint notarii possint etiam scribere acta. de quo † etiam tangit Barto. in. l. iube mus. §. sane. C. de sac. san. eccle. ¶ † Tertio tangit[c] an existens no tarius possit scribere testamentũ suum in publica forma: et conclu dit qd̃ sic: qz de facto tãtum agitur et non preiudicat aliis: licet for te lucrum auferat a venientibus ab intestato: et dic vt hic per eũ. ¶ † Quarto tãgit et dicit qd̃ si tutor stipulatur a seipso pupillo qd̃ nõ vz stipulatio qz licet videret̃ queri vtilis pupillo: tamen qz que ritur directa tutori per notarium vt. l. quoties. de admi. tu. facit transitum per personã tutoris obligatio que querit̃ pupillo ideo non vz s̃m eum. nam nõ videt̃ hec sua ratio bona: qz imo non vi detur queri directa ipsi tutori ex quo verba obligatiua dirigunt̃ ad personam pupilli sicut et si seruus dirigat verba obligatiua in persona dñi qd̃ põt facere tutor s̃m opi. glo. de qua in. l. j. in p̃n. ff. e. et in. l. stipulatio ista. §. si qs insulã. de ver. obli. nõ ob. l. quoties: qz loquitur qñ verba obligatiua sunt relata ad personã tutoris: et ideo videretur qd̃ stipulatio teneret p̃pter duplicẽ respectum qui potest considerari in tutore. nã potest promittere vt priuata perso na: et vt tutor stipulari pupillo. ¶ Ultimo adde his que tangit in vltima. q. circa intellec. l. fistulas. §. j. de contraben. emp. nã potest dici qd̃ vbi proprie nõ tradit sibi ipsi: sed occupat rẽ vacãtẽ: et quã facere potest variare propria autoritate vt ibi sonat tex. cũ glos. p dicto tamen suo facit qz vbi tutor palã cũ bona fide cõtrahit vide tur posse a seipso recipere mutuũ. l. non existimo. ff. de admi. tu. et quod ibi no. et. l. cum ipse. C. de contraben. emp.

Si seruus. Hõ summat̃ qz breuis. ¶ In ter. ibi rei publice p̃prie dicit̃ respu blica Ciuitatis romane lz aliquando sumatur pro re publica alterius ciuitatis: et ita potest sumi hic. l. eum qui vectigal. de ver. signi. Quod sequit̃ de municipio potest intel ligi de castro. et qd̃ sequit̃ de colonia potest intelligi de villa in qua consueuerũt morari coloni. facit. l. j. de censi. ¶ No. qd̃ nedum vni uersitas ciuitatis: sed etiã municipii quinimo etiam illius colo nie seu villagii videtur esse a iure approbata. ¶ An tñ si propria autoritate plures cõgregẽtur in vno loco possint cõstruere ciui tatẽ vel castrũ dic vt per Inn. in. c. cũ ab ecclesiaꝝ pla. de offi. ordi. et per Bar. in. l. ij. j. de ver. sig. et facit qd̃ no. Inno. in. c. pisanis. de resti. spolia. et qd̃ habetur. j. de ope. pub. l. opus. ¶ Not. qd̃ lz vni uersitas non possit aliquid facile agere cum de facili non consen tiat cum faciles sint hoĩes ad dissentiendũ. de arb. l. Itẽ si vnus. §. principaliter. et. l. si ex duobus. §. j. ff. de dolo. tñ per seruũ ipsius potest actum expedire qui est facilis ad consentiendum.

Summarium.

Marginal notes:

a ¶ Et adde Addõ aliqd per Bart. in l. ex ea sua. ff. de test. tu.

b ¶ Itẽ tãgit. Adde Barto. in. l. iube mus. §. sane. C. de sa. san. eccle.

c ¶ Tertio tã git. Adde bar. in. l. ser uus. ff. de te.

Summarium.

1 Denominatio difformis eiusdem persone vtilitatem prestat.
2 Persona quando sub premissa generalitate includatur.

SEruus cōis. Gñalis puisio refertur etiā ad eū cui postea specialiter ē 1 prouisum. h. d. ¶ No. qd difformis denoiatio eiusdē persone in actu de quo querit non est sine vtilitate: secus quando esset vniformis: ꝛ sic loquit. l. cum questio. ad fi. C. de lega. facit quod nota. in. l. dñs. §. j. ff. de pecu. lega. ¶ In tex. ibi dodrans. i. nouem vncie. ¶ In tex. ibi quadrans. i. tres vncie vt in §. hereditas. insti. de here. insti. ¶ In glo. sup verbo dodrans. ibi sed illud in vltima volūtate: hec prima non bona: qꝛ non est dare rōnem diuersitatis. scda etiā non bona euitet correctio. tertia filr non bona: qꝛ si constaret de voluntate nō dubiū qd illa debere attendi: sed illud est diuinare ideo dic qd in dubio videt multiplicare qñ nominatio est difformis ita loquitur hic: sed vbi noiatio est vniformis: ꝛ vno modo talis nominatio sepe facta nil operatur.
2 ¶ Extra glo. adde dictis bar. inquantū dicit† qd vbi pcedit dispositio generalis circa psonas: ꝛ sequit dispositio spālis qd tūc etiaꝫ persona specificata includit sub generalitate lꝫ secus sit econtra. nam posset dici qd primū dictū pcedit qñ generalitas de virtute sermonis nō pōt verificari nisi cōprehēdat personā postea specificatā sicut in casu isto qd dr pmittis dñis meis ꝛ titio si non sunt nisi duo dñi. s. titius ꝛ meuius tñ pro ipo facit litera in prima parte qñ apposuit dictionem. §. que posset restringi ad meuiū tm: ꝛ ideo tutius est retinere dictum suuꝫ. ¶ Item adde qꝛ ipse non declarat que est ratio quod vbi genus ꝛ species cadit inter res legatas nō est vis quod ipoꝝ precedat ꝛ tñ secus est quādo cadit inter personas. Tu dic qd ratio esse potest: qꝛ vbi cadit inter res non prouidet vni persone nisi semel: ideo illa pronisio attēditur semp prout est facta ꝛ prout sonat: ꝛ ideo species non derogat generi ꝛ detrahitur de gñe siue precedat siue sequat. l. genero. de pecu. le. ꝛ in. c. generi per speciem. de reg. iur. li. vj. secus qñ cadit inter personas: qꝛ tūc agitur de duplici prouisione eidem fienda ideo illa nō ita de facili inducitur vbi species pcedit secus econtra qꝛ fortius precedētia quā ecōtra vt colligitur ex nota. per glo. in. l. quisqꝫ. de lega. iij. ꝛ in. l. filium. §. quando dies le. ced.

Summarium.

1 Partes res communis pro indiuiso non possunt ad oculum demonstrari.
2 Jussus equiparatur singulari nominationi.
3 Hereditas non est absqꝫ herede.
4 Jus accrescendi locum non habet in contractibus.
5 Legatum quid sit.
6 Jus accrescendi aliquo casu locum habet in contractibus.
7 Jus accrescendi locum non habet in vltimis voluntatibus inter coniunctos legaliter.

SEruus cōis. Ex stipulatione serui cōis acquiritur dñis pro pte dñica nisi fuerit vnus noiatus vel iubens idē in aliis acquisitionibus. h. d. ¶ In tex. ibi habeant. i. quā facta demonstratione alicuius partis corporis que nō pōt oculariter demōstrari. vt. l. meui⁹. §. duob⁹. de le. ij. ¶ In tex. ibi stipulat. s. simpliciter vel sibi non noiando aliquem nec iussu alicuius pcedente fm Dy. ¶ In tex. ibi quēadmodū incohauit. hoc limitat nisi stipulationē oporteat restringi per respectum ad rē cuius occasione emanat stipulatio: qꝛ tūc fm ipam rem restringitur. l. si seruus cōmunis. §. de dā. infec. ꝛ ibi ptꝫ exemplū: ꝛ sic non ob. huic. l. vt ibi no. facit quod no. j. eo. l. si cōis seruus ita stipulatus ad fi. ti. ¶ In tex. ibi vt ei soli acquirat. huic ob. l. liber hō. §. fi. j. e. vbi nō acquiritur ei soli: sed solue quod hic seruus fuit stipulatus vni noiatim ideo illi soli nō acquirit. ibi fuit stipulatus simpliciter ꝛ emanauerat iussus vnius ꝛ stipulatio emanauit ex re cōi: ꝛ ideo cōiter acqritur vnde hoc casu potētior videtur noiatio quā iussus fm Ang. sed dic vt dicetur in. d. §. fi. ¶ In tex. ibi stipulatus est. Nec ob. l. seruus duorum. §. de acquiren. re. do. qꝛ respondeo vt ibi no. in glo. ¶ † Not. qd vbi res est cōis pluriū pro indiuiso partes non 1 possunt ad oculū demōstrari. de qͣ in. l. meuius. §. duoꝝ. de leg. ij. ¶ Itē no. hic pro ꝛ ꝯtra ad id qd dr vꝫ qd id qd est cōe est meū. nā hic in prin. videt probari quod nō est meū. postea videt pbari qd sit meū de qͣ per Bart. in. l. serui electione. §. fi. de leg. j. Ang. tamē hic dicebat qd id qd est cōmune nō est meū quantū ad dispositionem totius: sed quo ad dispositionē partis sic: sed tu dic latius vt in. d. §. fi. qꝛ istud dictū Ang. nō bene declarat tex. istū. ¶ Itē not. 2 qd aliud est qñ seruus simpliciter stipulatur aliud quando noiatim vni ex dñis vel vnius iussu. ¶ † Item no. equiparari iussum singulari noiationi ad idē qd habet in. l. proinde. in prin. ꝛ. l. qui iussu. hoc falllit fm Ang. in. d. l. liber homo. §. fi. de quo dic vt ibi dicetur. ¶ In glo. sup verbo iussu. ibi vel dic fm Azo. quia attendi dꝫ quod aut fuit iussus generalis vt quia iussit seruum stipulari: ꝛ non dixit cui stipulari deberet: ꝛ tūc pualet nominatio tanqꝫ specialis. ar. c. generi. per speciem. de reg. iur. lib. vj. ꝛ ita intelligatur finis huius. l. aut iussus fuit specialis qꝛ dixit qd stipularetur sibi iubenti. ꝛ tunc inspiciat iussus nō nominatio. Bar. hic tenet opi. Jo. dicens illam probari ibi ex tex. ibi dum dicit ne alienū lucrum. ꝛ dum dicit repentinū adducat solatiū. Ang. vero hic concludit qd interdū seruus cōmunis stipulat vni dominoꝝ nominatim ꝛ tūc si nullus iussus pcedit indistincte querit nominatio etiā si ex re alterius stipulatus fuerit cū ex omni causa ei potuerit querere solidū per hūc tex. tenebit tñ restituere ei ex cuius re est stipulat⁹. j. eo. l. si ex re. §. j. ꝛ. l. liber homo. §. fi. vbi vero precedit iussus vnius ꝛ seruus stipulat alteri quā iubēti tūc si iussus fuit generalis cū nominatio sit specialis preualet nominatio vt. l. si duo. hic alle. sed si iussus fuit specialis tūc preualet iussus nominationi saluo nisi stipulatio emanaret ex re nominati probat exceptio in. d. l. liber homo ꝛ dictū in. d. l. si duo. in fi. scdm eum. sed melius facit principiū. ꝛ sic videtur reducere opinio. ad cōcordiā. Sed tu potes dicere qd forte aliter est dicēdū vꝫ qd vbi apparet ex cuius re stipulet cōcurrente iussu cū nominatione querat illi ex cuius re stipulatur siue iussus fuerit generalis siue specialis. ꝛ ita possit intelligi. d. l. si duo. in prin. attēta ratione ibi posita quā pōderauit Bar. ꝛ attēto qd ibi non clare apparet an iussus fuerit generalis vel specialis. ꝛ sic loqui videt vtroqꝫ casu. Si aūt ex neutrius re stipuletur tūc possit procedere distinctio inter iussum specialē ꝛ generalem: qꝛ si iussus est generalis preualet nominatio: secus si specialis. ꝛ hoc casu saluari possit sententia Azo. ad predicta facit qd no. Cy. in addi. in. l. fi. per quas perso. no. acqui. vbi etiā videtur reducere ad concordiā opi. Jo. ꝛ Azo. iungēdo eas simul re vera tex. ille est valde dubius ꝛ obscure cōpositus maxime in fi. in glo. j. l. proinde. ibi. sed dic si totū qd acquiritur. Tu dic qd imo totuꝫ qd in stipulatione versatur acquiritur in terminis tex. vꝫ si duo fuerunt nominati vel iubentes. nam licet portiones eorum faciāt totū vt litera dicit ꝛ diuidetur ipsum totū inter ipsos iubētes vel nominatos pro portionibus dominicis. vnde si vnus eorum habet tertiam partē in seruo alter quartam. ꝛ eorum iussus seruus est stipulatus fient de toto qd est stipulatus. vij. partes quarum quatuor habebit ille qui habet tertiam in seruo tres ille qui habet quartam. facit. l. interdum. §. j. de here. insti. ꝛ. l. si ita. de lib. et post. questio autē glo. posset procedere si poneres seruum simpliciter stipulatum. nam tunc de parte vacante est dubium an queratur. Barto. quem sequitur Ange. dicit qd in quota hereditatis illa erit hereditatis. j. eo. l. si seruus cōmunis meuij. in prin. nam scdm Ange. acquirit hereditati iacenti. in seruo aūt habito pro derelicto remittūt ambo ad. l. qd seruus. §. eo. vbi videt dici quod nō valeat ꝛ qd nemini querat pro illa parte. ¶ Tu adde pmo qd non videt bene intellexisse glo. inquantū loquit de decedente sine 3 herede† nam vbi quis sine herede decedit nō est tūc proprie reperire hereditatē. l. si sine herede. §. de admi. tuto. facit quod not. in. l. j. j. de iure fi. ꝛ videtur tunc esse bona quasi vacantia ꝛ de eis cēsenduꝫ sicut de habitis pro derelicto. aliud est ergo qd qs habeat heredem ex testamento vel ab intestato lꝫ nondū adita sit hereditas. aliud est aūt nullum heredem habere vt qꝛ nemo est qui velit esse ipsius heres. ¶ Item adde secundo quod in parte serui habita pro derelicto videtur dicendū qd illa queratur aliis dñis ex qͣ propter defectum persone illius nō pōt alteri queri ideo tūc queret totum consociis casus videtur in. d. l. si seruus cōmunis meuij in prin. j. eo. ꝛ miror de eis qꝛ nō ponderauerunt illam. l. videtur casus. facit quod no. in. l. j. ff. de iure fi.

a **Si seruus.** [a] Qui stipulatur ab vno ex dñis si alteri nominatim stipulatur vel iubenti vꝫ stipulatio in totum alias pro portionibus dñicis alioꝝ. h. d. ¶ No. pari- ficari hic iussum noiationi. ¶ † Item nota qd in contractibus nō 4 videtur habere locū ius accrescēdi etiā qñ seruus cōis stipulatur de quo tangetur cū glo. ꝛ tangit hic Ang. aliquid. ꝛ. §. e. l. j. ꝛ. §. si cōis seruus. ꝛ Barto. aliquid. j. §. sequen. ¶ In glo. sup ver. equa ibi vel dic ex qua precedens expositio vr melior ꝛ planior tñ pro ista secunda facit quod not. in fi. in. l. dñium. C. de iniuriis. ¶ In ea. gl. ibi vel retentio. hec vera fm doc. qꝛ hic in persona promittētis videtur valere iure retentionis secus si ad traditionē esset processum. l. per seruū. de acqui. re. do. nam tūc queretur cui potest: ꝛ sic totum consocio cū non possit tunc de retentione tentari idem fm Ang. si non fuisset facta traditio: sed dispositio habuisset secū annexam executionē. exemplum si vnus ex dñis legat seruo cōmuni rem suam ipsius legantis. nam tunc transfertur recta via dñiū in legatarium. l. a titio. j. de fur. ideo tūc illud opatur legalis executio quod opatur executio manualis ideo totū legatū erit consocii: ꝛ ita posset intelligi. l. verū. §. si cōmuni socio. §. pro so. fm vnū intellec. pro quo facit lꝫ Ang. non alleget qd not. Bar. in. l. hmōi §. si titio. de leg. j. circa intellec. l. plane. §. si duobus co. tit. ꝛ idem forte secundum Ange. si non fieret talis executio puta qꝛ legatum erat in genere ꝛ hoc fauore vltime voluntatis qꝛ benignissime est interpretanda. l. in testamentis. j. de reg. iur. ꝛ hoc tenuit Jac. de

[a] ¶ Si seruus. Adde ang. ꝛ Inn. in. l. coheredi. §. si is. q. ff. de vul. ꝛ pupi. ꝛ i. l. doli de ver. obliga.

are.fm eum.Et ex hoc habes aliũ intellec.ad.§.si cõmuni.ꝛ hũc
intellec.vltimũ etiã videt̃ hic tenere Bar. qui dicit qḋ ibi est spe
ciale fauore vltime volũtatis.Tu adde qḋ idẽ videt̃ etiam in cõ
tractu si forte vnus dñorum donet aliquã rẽ seruo cõi quo casu vꝫ
donatio hodie etiam si fiat traditio.l.si quis argentũ.C.de dona.
5 ꝛ fm hoc nõ erit speciale in vltima volũtate.pro hoc facit† qꝛ lega
tum est quedã donatio in testamento relicta.l. legatum.de leg.ij.
ꝛ ipsa donatio etiã latissime interpretat̃ cõtra donantẽ.vt in.c.cũ
dilectus.de dona. Nec ob.iste tex. qꝛ loquit̃ qñ seruus stipulatur
quo casu interest ipsius serui stipulantis tanq̃ persone mouentis
principaliter actũ de quo querit̃ cuius mens dꝫ attendi que mẽs
serui videt̃ solũ esse acquirere pro portionibus dñicis quando ne
minẽ noiat;vł sub noie appellatiuo stipulat̃ dominis.facit.l.si ser
uus cõmunis sibi.s̃.eo.ꝛ ideo videt̃ voluisse q̃ri alicui dominorũ
vltra portionẽ suã.ar.l.qui heredi.§.fi.de condi.ꝛ demon. nõ aũt
videtur qḋ istud sit ratione retentionis prout dixerũt doc.que ra
tio cessat qñ vnus sociorũ donat vel legat seruo communi quo ca
su debet attẽdi mẽs ipsius donantis vel legantis tanq̃ psone mo
uentis actũ principaliter de quo querit̃.mẽs aũt talis donãtis vł
legantis verisilr nõ fuit aliquid sibi queri per seruũ legatũ vel do
nationem quã fecit ipsi seruo : ideo totum queritur consocio. Et
fm hoc in donatione non erit locus retentioni: pro pdictis bene
facit qꝛ testator legando seruo cõmuni rem videt̃ voluisse quod si
cedente die legati reperiat̃ liber sibi querat̃ totũ.l. que legata cuꝫ
ibi no.j̃.de reg.iur.ꝛ sic videt̃ fuisse mens testãtis. super solida re
dispõere:ꝛ nil queri heredi suo.ergo eodẽ modo videt̃ fuisse mẽs
sua.qḋ si remaneat seruus nihil queratur heredi vt sic eadẽ dispo
sitio vniformiter intelligat̃ equalitate seruata.ar.l.nã hoc iure.de
vul.ꝛ pupil.ꝛ.l.oĩs.C.de impu.ꝛ aliis sub.ꝛ licet hec ratio non
pariter restringat in donatione cũ in ea inspiciat̃ tẽpus ꝯtractus
secus in legato in quo inspicitur tẽpus cedentis legati.l. si filius.
cũ ibi no.de ver.obli. tñ idẽ videt̃ dicendũ per ea que superi⁹ dixi
ꝛ qꝛ ille qui donat seruo cõmuni non videt̃ se includere sub dictis
verbis cum in tali sermone generali nõ videat̃ in dubio includi
persona loquẽtis.l.inquisitio.C.de solu.secus qñ seru⁹ cõis stipu
lat̃ sibi vel simpliciter quo casu videtur stipulari dominis suis.nã
tũc bene videret̃ includere in generali sermone psonã loq̃ntis vt
est casus in.l.qui heredi.§.fi.de cõditio.ꝛ demon.ꝛ no.per glo.in
d.l.inquisitio.ꝛ licet hec opinio de donatione ꝛ rõ quã.s̃.dixi vi
deatur colorata:tñ Bar.tenuit contrariũ in.l.re coniuncti.in vl
tima.q.de leg.iij.ꝛ illud forte est tutius vꝫ qḋ etiã tũc sit locus re
petitioni. lꝫ secus sit in legato:ꝛ hoc per.l. item si seruus.ver. sꝫ si
stipulatus.j̃.eo.vbi ex forma stipulationis videt̃ fuisse mens serui
acqrere cuilibet dominoꝝ dimidiã;ꝛ tñ totũ querit̃ illi cui potest
quando non est locus retẽtioni vt qꝛ ibi extraneo stipulat̃. ¶In
ea.glo.ibi large interpretanda sit:hec so.nõ videt̃ vera qꝛ etiã hec
liberalitas exercetur etiã si fiat prouisio ex cã lucratiua ideo dixit
Bar.illud speciale fauore vltime volũtatis.Tu dic triplicẽ posse
esse intellectũ ꝛ sol.ad.d.§.vt est dictũ.Et ex predictis videt̃ qḋ si
eo casu quo est seruus stipulatus ab vno dominorũ si postea dñs
soluat totũ si soluit sciens se non teneri in parte pro qua est dñs
tunc non repeteret cũ videat̃ donare ꝛ querer̃ consociis.l.j.de con
di.inde.secus si putasset se debere etiã ductus errore iuris vt in.d.
l.j.cum ibi no.ꝛ no.in.d.l.sed ꝛ si me putem.§.j.de condi.inde.

Interdum. Quod vni dñoꝝ queri non põt queritur alteri cui põt.h.d.vsq; ad.§.sed ꝛ si in.l.si
6 seruus.¶†Not. casum in quo in ꝯtractibus videt̃ esse locus iuri
accrescẽdi regulariter cõtra in.l.si mihi ꝛ titio.de ver.obli.de quo
per Bar.in.l.re coniuncti.circa fi.de le.iij.¶Item no. fm Ang.
quod in contractibus qui nõ admittitur ad partẽ nõ facit partẽ
vt sic coniunctus sola coniunctione legali admittat̃ ad partẽ suã
in coniũctis coniunctione cõuentionali remittit ad.d.l.si mihi ꝛ
titio.in vltimis autem volũtatibus an qui nõ admittitur ad par
tẽ faciat partẽ remittit ad notata p gl.ꝛ doct.in.l.hmõi.§.si titio
de leg.j.ꝛ facit qḋ dicet̃ in.l. si seruus cõmunis meuũ. in prin.j̃.e.
¶In glo.sup ver.interdum in fi.vel dic fm Dy.qḋ ratio diuersi
tatis est qꝛ in legato nõ vertitur opera serui in contractu sic ar.no
tatoꝝ per glo.in.l.si vxorem.de con.inser.iõ facilius queritur dño
ex stipulatione.ar.l.si filius.s̃.ti.ij.in stipulatione aũt inspicimus
tempus contracte stipulationis: ꝛ sic personã dñi.¶In glo. sup
ver.pertinet.ibi sol.ibi dic vt statim tetigit glo.j.in prin. huius.l.
¶Extra gl.tangit hic Bar.an in ꝯtractibus habeat locũ ius ac
crescendi de quo plenius tangit in.l. re coniuncti.ad fi.de leg.iij.
¶Adde dictis eius inquantũ dicit qḋ.l.si mihi ꝛ titio.s̃.ti.j.loq̃t
in coniunctis cõiunctione hois hic aũt in ꝯiunctis coniunctione
legali.nam Ang.alterũ vꝫ qḋ hic loquimur de iure non decrescẽ
di qḋ bene habet locũ in ꝯtractibus ibi aũt de iure accrescendi in
contractu inito ex causa lucratiua quo casu nõ habet locũ qꝛ suffi
cit donatario p parte sua valere:ꝛ similiter respondet ad.l.ꝛ pcu
lo.de leg.ij.ꝛ qꝛ dicit qḋ ibi tractat̃ de iure accrescendi ex eo qꝛ le
gatũ ibi fuit relictũ seruo cõi ꝛ vnus dñorum repudiauit legatũ
et sic tenuit a prin.ꝛ ideo pars repudiata nõ accrescit cum domi
no.ꝛ est ratio qꝛ ista legalis ꝯiunctio in pprietate nõ inducit iu
accrescẽdi qꝛ nõ descẽdit ex dispositione testãtis:sed ex accident
quodã.ꝛ ideo non operatur ius accrescẽdi in pprietate lꝫ secus in
vsufr.qꝛ de facili parit ideo de facili accrescit.l.j.§.j. de vsuf.accre.
ꝛ facit qḋ not.in.d.l.ꝛ pculo.ꝛ similiter secus in hereditate ne re
periatur quis habere pro parte heredẽ pro parte nõ.l. seruus cõ
munis ab extero.s̃.de acqui.here. Tu adde qḋ ideo nõ videt̃ bo
na respõsio Ang.ad.l.si mihi ꝛ titio.per tex.in.l.item si seru⁹.ver.
sed si stipulat⁹.vbi videt̃ tractari de iure accrescẽdi.ꝛ tñ habet lo
cum in contractibus.ꝛ prete.videt̃ qḋ possit dici tractari de iure
nõ decrescẽdi in.d.l.si mihi ꝛ titio.cum illi ibi videant̃ ꝯiuncti re
ꝛ verbis.ꝛ sicut qñ sunt cõiuncti re tantũ videtur tractari de iure
non decrescẽdi.l.j.§.vbi aũt.C.de cadu.tol.ita etiã videt̃ qḋ in di
cto casu possit dici tractari de iure nõ decrescendi propter cõiun
7 ctionem legalem.ꝛ ideo melior videt̃ sol.Bart.¶†Quare aũt in
ter cõiunctos cõiunctiõe legali in vltimis volũtatib⁹ qñ disposi
tio valuit sed deficit per repudiationẽ vnius non habeat locũ ius
accrescẽdi tãgit Bar.in.l.j.§.cõmunis seruus.s̃.eo.ꝛ ibi assignat
duas rationes.vna fuit Cy.dicẽtis qḋ pauci hoc intelligũt vꝫ qḋ
inter coniunctos cõiunctione legali nõ habeat locũ ius accrescen
di ex eo qꝛ seruus pluriũ representat personã plurium pro diuiso
iuris intellectu sicut lapis vel arbor existens in cõfinio qui simili
ter dicit̃ cõmunis pro diuiso.s.pro regione cuiuscunq; fundi habi
ta relatione ad dominos predia possidentes. ¶Sed aduerte qꝛ
huic rationi ob.scḋm Ang.qꝛ etiam vnus tutor plurium pupillo
rum vnam tutelam gerit.ꝛ tamen illorum corpora sunt diuisa.et
similiter vnus procurator multorum pretendentium eundem cu
mulum debiti representat solum personam vnius in effectu licet
persone dominoruꝫ sint diuerse.s̃. de pac.l.plures.ideo hec ratio
non placet Ange.ideo dat aliam rationẽ vꝫ qḋ omnes leges di
centes habere locũ ius accrescẽdi inter cõiunctos loquunt̃ de ve
ra cõiunctione pluriũ qui vocantur ab ipso prin. nõ ex virtute ne
cessarie consequentie vt in.§.is ita.cum se.C.de cadu. tol.in seruo
autẽ qui est vnus nulla reperit̃ cõiunctio vera sed imaginaria ꝛ fi
cta que representat personã pluriũ ideo nõ habet locũ ius accrescẽ
di.Tu adde qḋ hec ratio Ange.ꝛ similiter Cy.videt̃ confundere
ex eo qꝛ etiam vbi a prin.dispositio pro parte nõ valet scḋm predi
ctas ratiões nõ dꝫ esse locus iuri accrescẽdi. ꝛ tñ cõtrariũ est verũ
ideo põt dicere qḋ ratio est que colligit̃ ex tex.in.l.itẽ si seruus.ver.
sed si stipulat⁹.ꝛ.l.j.§.cõmunis seruus.s̃.eo.vꝫ qḋ seruus cõmu
nis habet̃ pro proprio vt acquirat totum quãdo id de quo acqui
rendo tractatur a prin.non potest queri alteri dominorum. secus
quando potest queri a prin.licet ex postfacto deficiat.

Item si. Qui stipulatur alternatiuẽ pluribus
dominis quibus equaliter põt queri
inutiliter stipulatur secus si sibi. primo qꝛ tunc dñi vt
adiecti habẽtur idem si queri no posset : qꝛ tunc habe
bitur vt adiectus cui q̃ri non potest.h.d.cum quatuor.ll.se.¶In
ter.l.sed sibi ibi adiectionem solam esse inutilem quo ad acqui
tionem obligationis nõ aũt quo ad effectum solutionis recipien
de vt sequitur fm Jac.de are.ꝛ Ray.¶In gl.l.sed si sibi.su pver.
adiectionez.in fi. solue vt no.in.c.vtile.de reg.iur.li.vj. ꝛ per glo.
in.l.pecunie fenebris.s̃.de vsuris.ꝛ per Bar.in.l.grece.§.illud.j̃.
de fideius. quia nõ vitiatur vtile per inutile in rebus separabili
bus:ꝛ ita hic alias secus vt in cõtrariis:ꝛ quot modis dicitur qḋ
inseparabile tetigit Bar.in.d.§.illud.¶Extra glo. scias qḋ ho
die iste.ll.videtur correcte inquantũ dicunt stipulationem alter
natiue conceptam nullius esse momenti:qꝛ disiuncta posita inter
personas oneratas etiam in contractibus hodie resoluitur in co
pulam.l.cum quidam.C.de ver. iuncto principio. cum si. Quate
nus autem hic dicitur de adiectis remanent incorrecte.

Seruus meus. Si seruus stipulat̃ noia
tim male fidei possessori
nec sibi nec dño q̃rit. secus si simplr stipulet̃ qꝛ querit̃
dño q nil tenebit̃ restituere male fidei possessori.h.d.
fm vnã lec.vel aliter:ꝛ sic.Ille qui stipulatur ei cui seruit intelle
ctualiter stipulari ei cui de facto seruit.h.d.¶In gl.fi.ibi: sed hic
secus;scꝫ propter malã fidem furis propter quam nõ potest agere
fur vt sibi restituatur.Ang. tamen hoc dicit qḋ ipsi furi dabitur
retentio serui si ipsum possideat si precium rei quesite ex re furis
sit apud dominum nec restituat fm Jac.de are.quem sequebatur
Ray. allegat pro casu.l. si vxori.in fi.s̃.de dona. inter virũ ꝛ vxo
rẽ quod dicit esse menti tenendũ qꝛ declarat materiã huius.l.Tu
adde quod gloss.illius.l.ibi videtur velle esse speciale in casu illo
in viro ꝛ vxore secus in alio male fidei possessore:ꝛ sic fm illam in
distincte procederet hec glo.

Seruus hereditarius. Non sum
mat̃ glo.j.
in fi.qd autem si exprimat nomen propriũ: ꝛ appella
tiuũ deberet inspici qḋ precedit p.l.si cõmunis seruus
ita stipulatus.j̃.eo. Sed Ang.hic tenet oppositũ qꝛ illa conside
ratio qḋ nomẽ precedat rẽ considerãda est qñ vtroq; mõ põt que
ri secus

ri secus quando non potest queri nisi vno modo qꝛ procedit secū- dum quod potest.l.quoties.§.tit.ij. ꝛ quod no.in.d.l. si cōmunis vt sic res potius valeat quam pereat.

Si communis. Ex stipulatiōe serui acq ritur ei dño cui potest: ꝛ si idiuiduū stipuletur querit quilibet insolidum.h.d. ¶Not.quod quando seruus stipulatur seruitutē acq rit domino secus si factum a se fiendum vt in.§. sed cum factum. insti.eo.de quo dic vt ibi.

Summarium.

1 ¶Filiusfamilias non nisi in castrensi peculio heredem habet.
2 Testamentum filijfami. effectum non sortitur ante hereditatis aditionem.
3 Fictiones due circa idem possunt concurrere.
4 Stipulatio censetur valida in dubio.
5 Stipulari mortuo nemo potest.
6 Stipulatio pura potest esse in pendenti.
7 Tempus cuiuslibet anni in stipulatione debet inspici.
8 Stipulatio de persona in personam non transit.
9 Acquisitio stipulationis quandoqꝫ in pendenti potest esse.
10 Merces fundi locati venditi ad quem spectet.

Si seruus. Mortuo vno ex dñis sine herede vel hereditate queritur solidū soli dño viuenti.h.d. ¶†Et premitte qꝛ ꝑm ista tēpora fi- liusfa.nō habebat heredē ab intestato nec ex testō nisi 2 in castrensi peculio. ¶In tex.ibi stipuletur.s.simpliciter. ¶†No. qđ testm̄ filiusfa.in castrensi peculio non habet effectum nisi aditio- ne secuta: ꝛ ideo si illa nō sequitur cēsetur sine herede decessisse ho die vero filiusfa.pōt habere heredem ab intest. vt in aut. de here. que ab inte.§.j.ꝛ.§.ꝗns.ꝛ no.in.l.in eo.§. de acqui.re. domi. facit etiā quod not.in.l.ij.C.de bo.que libe. ¶Item no. hic casum mi- rabilē ꝑm Ange.qđ quādo ius nō pōt habere heredē ex testō nisi ex priuilegio speciali ibi nullo tpe est inuenire hereditatem eius. non enim anteq̄ agnoscatur vt hic ptꝫ non enim etiam post eam agnitam:qꝛ tunc eius patrimoniū est iunctum patrimonio here- dis:ꝛ cepit esse vnū tantū patrimoniū.l.sed ꝛ si plures.§.a filio.§. de vul.ꝛ pupil.ꝛ.l.a patre.§.de priui.cred. ꝛ ideo seruus interim in hereditate relictus nō querit aliquid heredi futuro. ꝛ hoc di- cit notandū qđ est contra patrimoniū cardinaliū habentium po testatem condendi testamenta de bonis quesitis contemplatione cardinalatus solum ex dispositione Romani pontificis.ex predi- ctis infert qđ tali patrimonio nō poterit dari cura.tanq̄ heredi- tati iacenti nec cōtra tale patrimoniū poterit cōtinuari prescri- ptio que continuari solet cōtra hereditatē iacentē.l.si seruus here ditarius.§.eo.ꝛ.l. ceptā.§. de vsuca. Tu adde quod imo vr̄ posse cōtinuari prescriptio cū illa fundetur ex possessiōe possidētis ꝛ bo na fide ꝛ titu.qua durāt lꝫ quis decedat sine herede. facit.l.j.§. ꝑ culdubio.de vsuc.trans. Itē vr̄ qđ male dixerit qđ nullo casu pos sit queri heredi futuro per seruū castrensis peculij. nā cōtrarium videt̄ verū qñ seruus erat ꝓprius:ꝛ nō cōis vt probat̄ in.l.menm. alias in eū.coniuncta glo.§.de acq.re.do. ¶In glo.sup ver. totā stipulationē ibi alij aliter dicūt vt not.in.l.eū.ꝛ illa etiā bona vcꝫ qđ ibi loquit̄ in seruo qui tm̄modo erat castrēsis peculij hic aūt in seruo cōi:ꝛ si dicas que ratio diuersitatis pōt dici lꝫ doc.non tan- gant dic qđ ratio est qꝛ vbi seruus est tantū castrēsis peculij stipu- latio redderetur inutilis nisi seruaret̄ qđ ibi dr̄:ꝛ ideo vt potius res valeat quā pereat seruat̄ qđ dr̄ in.l.illa.vt.l.quoties.§.de ver. ob.que ratio cessat quādo est seruus castrensis peculij ꝛ alterius cū posset stipulatio sustineri per modū qui ponitur in eadem gl. 3 in fi.No.ex glo.ista†quod due fictiones possunt concurrere circa idem Sal.de cu.tenet contrariū in.l.ab emptione.§.de pac.ꝛ pro eo facit qđ not.in.l.j.C.de do.promi.sed vide per Bar.in.l.si quis pro emptore.in vlti.q.§.de vsuca.in vlti.q. vbi concludit qđ si vna venit in ꝗnam alterius possunt concurrere: ꝛ idem si principal'r dūmodo nō veniant ex eodē fonte equitatis: sed ex diuerso alias secus de quo dic vt plene ibi. ¶In gl. super ver. nondū in fi. glo. vtraq̄ est bona in se.potes tñ dicere qđ ꝓprie ꝛ vere interim non est hereditas:sed herede adeunte fingitur retro fuisse hereditas: ꝛ ꝗnr hereditati quesitum qñ esset seruus castrensis peculij tantū l.in eo.de acqui.re.do.secus tñ est quādo est cōis castrensis pecu- lij:ꝛ alterius seruus qꝛ tunc dicta functio fit solū respectu effectus vt dixit glo.in ver.tota.ꝛ ibi etiā dixi rōne diuersitatis. ¶In gl. super ver.insistere ibi vel dic simpliciter:ꝛ tunc dic esse.s.institutū. ¶In glo.super ver.esset subaudi in casu isto.nam alias bene pen det quo ad acquisitionem.s.quādo esset seruus proprius.l. in eo. de acqui.re.do.ꝛ ibi nota.

Si seruus. Si seruus cōis partē ipsiusmet serui stipu- letur ab altero ex dñis sibi dari nō valet sti- pulatio qñ stipulatur seruus se sibi.nam ratio est qꝛ vitiose conce pta est ex sui forma. ¶Quare aūt dicatur vitiose concepta collige 4 ex dictis in.l.ij.§.eo. ¶†Itē no.qđ in dubio stipulatio intelligit̄ concepta vt potius valeat quā pereat. ¶Ultimo dixit hic Ange. quod non ob.l.proinde.§.si seruus.§.eodem. loquitur quādo sti- pulatur partem suimet.ibi quando stipulatur aliquid in genere puta centum vni ex dominis.

Seruus capto. Seruus ꝛ filius acquirit patri et domino reuerso ab hostibus quo- cunq̄ modo stipulent̄.Sed si ibi decedant tunc stipulatio est nul- la si est ibi nominatim cōcepta.secus si simpliciter est concepta:qꝛ tunc vꝫ in seruo secus in filio.h.d.ꝑm Barto.ꝛ Ange.Sed tu dic qđ si simpliciter est cōcepta per seruū acquirit̄ hereditati:ꝛ conse- quenter heredi futuro secꝰ in filio.ꝛ iste intellectus est magis de mēte litere.ꝛ glo.nam etiā in filio videt̄ valere stipulatio licet nō querat hereditati.sed sibi vt ibi tangit glo. ¶Not.plura que pa- tent ex summario. ¶Itē no.qđ eoipso qđ pater capitur ab hosti- bus.ꝛ statim filius vere efficitur sui iuris.ꝛ ratio est qꝛ captus ab hostibus fit seruus ipsorum ꝛ in potestate ipsorum.ꝛ sic nō potest alium habere in potestate.l.sic euenit.ff.de adulte.si tamen postea pater reuertitur fingitur semper fuisse in potestate licet vere non 5 fuerit.l.cum duo.ff.de capt. ¶†Item no.qđ nō potest quis stipu- lari mortuo.Ad idem.l.eius qui in prouinciam.§.qđ si stipula- tus.§.si cer.peta.nec similiter futuro heredi nominatim.de quo 6 in.l.si seruus hereditarius.§.eo.tit. ¶†Item no.hic videt̄ casus qđ stipulatio pura pōt esse in pendenti etiam ad valorem eius vt videtur colligi in fi.huius.§.qđ videtur cōtra.l.vsusfructus.ff.eo. ꝛ ibi no.cogita pro solutione:qꝛ doc.non tangūt. ¶In glos.sup ver.alij.in fi.Bar.quē sequitur hic Ange.dicit qđ hec ratio glos. non est bona imo ratio est que ponit̄ in text.in ver.qꝛ nec tūc fuit. ꝛ est sensus scđm Ang.qđ qꝛ tempore stipulationis cū pater esset apud hostes filius non erat in eius potestate nec in eius potesta- te est reuersus vnq̄ cum pater ibi decessit nec mortuo patre natu- raliter filius inuenit̄ in hereditate sicut seruus.ꝛ ideo stipulatio filij est inutilis qui querere volebat patri.nā sibi etiā non querit̄ qꝛ noluit.ꝛ nō poterat hoc iure vt.l.placet.de acquir.here.sed qꝛ seruus inuenitur saltē in hereditate viuente domino scđm fictio- nem.ꝛ eo mortuo secundū veritatē idcirco stipulatio serui queri tur hereditatiꝰ ꝛ per eam heredi futuro.facit.ff.eo.l.ex re.§.fi.Tu adde qđ Ange.videt̄ male locutus:qꝛ aut loqmur in casu in quo stipulatio fuit nominatim cōcepta:ꝛ tūc non est differentia inter seruū ꝛ filium qꝛ vtrobiq̄ est inutilis si non reuertitur pater vel dñs ꝛ vtrobiq̄ vtilis si reuertunt̄.aut stipulatio fuit cōcepta sim pliciter:ꝛ tūc stipulatio filij nō est inutilis qcqd dicat Ange.imo querit sibi vt dicit glo.nam in dubio vr̄ sibi stipulatus p.l.stipula tio ista.§.si qs ita.de ver.ob.ꝛ sic nō est dicēdū qđ voluerit q̄rere patri. Itē potuit tūc sibi q̄rere attenta veritate cū essent sui iur.ꝛ effectualiter etiā sibi postea remaneat:qꝛ tunc etiā secundū fictio- nem fingitur vere fuisse sui iuris ex prima hora captiuitatis imo etiā ꝑm fictionē ex quo postea decessit.ꝛ hoc est qđ voluit dicere gl. qꝛ facilius ei restituitur dñium qꝛ aliqñ fuit dñs hoc est facilius at tenta fictione.l.cornelie.restituit.i.effectualiter esse debet ius stipu lationis ipsius filij cui iam fuerat ꝑm veritatem quesita quam de nouo tribuit heredi cui nunq̄ fuit quesita ipsa stipulatio filij ꝛ sic glo.sane intellecta fuit bona.

a **Cum seruus.** Si seruus fructuarius aliquid annua tim pro operis stipuletur in initio cu- iuslibet anni fructuario queritur vsufructu durante pro futuro vero tempore queritur domino iure suo.Et primo ponit dictum iul.secūdo illud declarat.tertio obiectioni respōdet. secunda ibi que sententia.tertia ibi:nā ꝛ cum idē seruus.ꝛ posses etiā dicere qđ in illa tertia adducit quoddā simile: ꝛ hoc videt̄ mihi magis de mente litere. ¶In tex.ibi subnixa.s.inquantū dixit dño acqui ri pro tempore residuo:ꝛ non dicit stipulationē transire.ꝛ ad hoc 7 bene facit quod sequitur. ¶†Not.quod in stipulatione annua in- spicitur tempus cuiuslibet anni de quo in.l.j.C. quādo dies le.ce. ꝛ.§.ti.ij.l.qui hoc anno.Et sic facit quod in principio anni fit sol- uenda:sed contrarium est verum in casu isto in quo aliquid videt̄ implendū ex parte stipulatoris nō in fine est solutio fienda vt sic reperiat̄ agens prius implesse ex parte sua licet in prin. anni dies obligationis cesserit quo ad ortum obligationis.l. iul.§. offerri. de act.emp.ꝛ ita loquitur quod nota.in.l.eā quā.C.loca. vbi no. quod in fi.anni pensio domus est soluenda ꝛ est verum de iure cō muni propter rationem supradictam nisi aliud sit actum expresse vel tacite virtute consuetudinis aliter in loco disponentis arg.l. accepte.C.loca.ꝛ.l.nec semel.§.si in habitatione.§. quando di. le. ce.ꝛ.l.quod si noluit.§.qui assidua.de edil.edic.cuꝫ si.Et ex predi- ctis nota limitationem ad notata in.l.qui hoc anno. quia loquū 8 tur quando nil est implendum est parte stipulatoris. ¶†Itē no. qđ stipulatio nō trāsit de persona in personā:sꝫ bene potest queri pro parte tēporis vni etiam pro parte alteri prout iuris ratio di- ctat.Ex quo no.qđ stipulatio annua nō videtur vnica sed plures. qđ erit verū quādo aliquid coherēs persone stipulatoris erit im- plendū per ipsum vt hic alias secus de quo plene in.l. stichum.§. 9 stipulatio.de ver.oblig. ¶†Item not.qđ acquisitio stipulationis

a ¶Cū seruus Addō quod iste.§. est sin gularis ad hoc qđ si de lega. fit sub noīe dignita tis qđ ma- gis attēdit̄ illud qđ ꝑce dit quaꝫ qđ sequitur.

interesse est in pendēti. secus videt in valore stipulationis de quo in. l. fruct⁹. §. eo. ⁊ ratio posset esset in vltimo casu text. q̄re acq̄stio ibi sit in pendenti q: stipulatio illa nō videtur pura: sed conditionalis si pecunia fuerit numerata. arg. l. stichum qui meus erit. de leg. j. ¶ Ex hoc no. quod in casu isto conditio potestatiua videtur trahi retro quod est notādum quia regulariter consueuit dici cōtrarium vt nota. in. l. quidā cum filium. §. fi. ⁊ in. l. si filius. §. tit. ij. vnde forte potest dici quod potest trahi vbi equitas suadet illam trahi retro: alias secus vt in. d. §. fi. ¶ In glo. j. ibi actio de petenda. ¶ Nota bene istam expositionem glo. q: facit quod si dono tibi quod mihi titius debet quod videar donare actionem mihi cōpetentem ad illud quod mihi titius debet non autem ipsam rem immediate facit. l. si sic. §. j. de leg. j. ¶ In ea. gl. ibi repetit proprietarius: ⁊ s̄m hoc videtur quod si vsusfructus nō durauit nisi pro dimidia casu quo vsufructuario queratur actio pro toto illo āno tamen pro illa medietate pro qua non durauit nō cogeẗ eius heres restituere proprietario cōdictione sine causa. facit. l. diuortio §. solu. mat. ⁊ sic debet intelligi. l. si operas. §. de vsufruc. licet alij aliter dicāt vt ibi nota. Nec ob. predictis. l. defuncta. §. fi. §. de vsufruc. que videtur esse contra dictum huius glo. ⁊ consequenter cōtra ter. q: potest dici quod ibi fructus erant percepti: ⁊ sic ibi loqtur in fructibus iam perceptis secus in pensione que licet queretur in initio anni tamen in fi. debetur vt dictū fuit in nota. ⁊ hāc so. voluit sentire glo. in ver. sed in fructibus. ⁊ ipsam etiam sentit Barto. sed non est bona: quia in. l. defuncto. §. fi. loquitur ibi etiā de pensione seu mercede quam ibi litera dicit deberi fructuario etiam si decedat antequam venerit dies solutionis fiende de ipa pensione: ideo dic melius secundum Ange. quod si fructibus recollectis decedit fructuarius vel aliter finitur vsusfructus tales ex quo sunt percepti ante finitum vsumfructum sunt insolidum fructuarij ⁊ ipius heredis. l. si fructuarius messez. §. si vsusfr. ami. ⁊. l. si fur. §. de vsufru. ⁊ si pro illis fructibus sic perceptis deberet certa merces seu pensio forte per colonum nummis colentem vel alia mercede licet dies soluende mercedis non venerit tamen nihilominus heredi fructuarij debebitur ipsa merces que debetur ratione fructuum iam perceptorum quorum commodum respectu proprietarij constat ad fructarium pertinere: ⁊ ad eius heredes ex quo percepti erāt ante finitum vsumfru. vt probatur in. d. l. defuncta. §. fi. Si autem merces deberetur pro fructibus quorū pars tantummodo esset recollecta ante finitum vsumfru. ⁊ pars non: tunc respectu partis fructuum iam perceptorum: ⁊ pro eorū rata debebitur merces seu pēsio heredibus proprietarij ⁊ pro residuo proprietario: ⁊ ita est casus hic. facit. l. in singulos. de annu. le. ⁊ secundum hoc iste ter. concordat cū. d. l. defuncta. si recte cōsideretur: quia ibi solida pensio debetur heredibus fructuarij: q: fructus totius anni quorum respectu debebatur pēsio erant iam percepti hic autem iam percepta erat opera serui solum pro dimidia anni ante vsumfructum finitum ⁊ respectu opere debebatur pensio ideo solum in effectu pro dimidia pensione illius anni spectat ad heredes fructuarij. ¶ Quid autem de feudatario decedente ante fructus recollectos vel post. not. glo. in. d. l. defuncta. ⁊ glo. extra de rescriptis. c. si propter tua debita. lib. vj. ¶ Quid autem in prebendario seu alias beneficiato decedente ante fructus collectos vel post no. glo. in. l. ij. C. de anno. pu. vel ciui. lib. xj. ⁊ remittit hic Ang. ad notata per Archi. xij. q. ij. c. alienationes. ⁊ in spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. x. Tu recurre melius ad notata per glo. in. c. presenti. de offi. ordi. lib. vj. ⁊ in. d. c. si propter tua debita ⁊ per Joan. and. super glo. d. c. presenti. ⁊ per hosti. in. c. fi. de pecu. cle. ¶ Quid autem si fundus locatus vendatur ⁊ dies soluē de mercedis venerit vel non venerit an pertineat merces ad emptorem vel venditorem. vide no. in. l. valerius. §. de iure fi. Si autem queratur de fructibus perceptis vel percipiēdis ex fundo dotali soluto matrimonio pertineant an ad heredes viri vel mulieris. dic vt nota. in. l. diuortio. ⁊ in. l. de diuisiōe. §. so. ma. ¶ In ea. glo. ibi tot sunt stipulationes quot anni. aduerte q: id videtur cōtra. l. si stichum. §. stipulatio. §. de ver. obli. propter quod cōcludit hic Barto. quod vbi stipulatio annua sit sine expressa dinumeratione temporum: ⁊ committitur ex solo cursu temporis nec debet aliquid impleri per stipulationem quod coherens eius persone stipulatio illa est vnica alias siue fiat dinumeratio temporum expressa siue debeat committi ex mora siue debeat impleri per stipulatorem aliquid coherēs eius persone. primum probatur in. l. pluribus. §. j. §. ti. ij. secundum in. l. vbi autem. §. qui sortem. eo. ti. tertium hic. Sed conclusionem ampliat hic Ang. mouetur q: in §. stipulatio fuit omnino distinctiua tempor̄ vt patet ex illo ver. in singulos. facit. l. in singulos. §. de annu. leg. cū si. hic allega. per eum. Itē per. l. sancimus. §. fi. C. de donat. vbi non est facta distinctio tempor̄ ⁊ nil debet impleri a stipulatore: ⁊ tñ stipulatio non censetur vnica. Itē tertio per. l. si a colono. §. ti. j. vbi stipulatio nō censeẗ esse vnica: ⁊ tñ stipulator debebat implere id qd̄ coherebat sue psone q: erat locator: ⁊ tenebaẗ ad patientiā: q: videẗ coherere persone sue. l. ex conducto. §. loca. ⁊ ideo dat aliam doctrinam vez qd̄ stipulatio annua habens secū tacitā cōditionē annexā pendentem ex solo cursu temporis non est vnica. casus est hic secūdū eum. ⁊ in. d. §. qui sortem. sic ⁊ legatum annuū eadē rōne est multiplex secus si nō habet secum aliquā tacitā conditionē admixtam: q: tunc stipulatio est vnica vt in. d. §. si stipulatio. fallit si distributio temporum bis fuerit adiecta. s. verbo obligatiuo ⁊ executiuo: exemplū si promitto. x. annua sua quaq: die dari sic intelligit. d. l. pluribus. §. j. licet autē stipulatio sit vna in casu de quo dixi. tamē de ea indicaẗ vt de pluribus. interdū quo ad necessitatē insinuationis. d. l. sancimus. §. fi. Tu adde qd̄ prima ⁊ secunda rō Ang. non faciunt contra Bar. vt patere potest ex his que dixi plene in l. stichū. §. stipulatio. ⁊ respectu secunde etiā satis patet ex dictis Ang. met qd̄ non facit cōtra Bar. vt patet ex his que statim dixi. tertia ratio similiter non facit contra eū: q: nō est verū dicere qd̄ in. d. l. si a colono. sit factū implendū per stipula. coherēs eius persone intelligendo coherentiā prout intelligit Bart. Nam ibi nedum stipulator tenetur ad factum imo etiam eius heres. ⁊ sic non coheret mere persone stipulatoris: hic autem secus. Item potius ibi teneẗ ad nō faciēdū q̄ ad faciēdum. ⁊ sic patet defensari posse sniam Bar. a contrarijs Ang. nec videẗ etiam intellectus Ang. ad. d. l. pluribus. §. j. vt ibi dictū fuit. ⁊ in. d. §. stipulatio. Tu potes etiam addere nouū intellectum in hoc. §. qd̄ ideo hec stipulatio non censetur esse vnica: q: incertum erat an pro toto tempore posset queri stipulatio eidem persone ⁊ ideo non censeẗ vnica hoc videtur velle litera hic si recte ponderet dū dicit quoniā incertū est que non ponderauit principaliter factū implendū per ipsum seruū stipulātem est hoc operas ab ipso prestandas: sed qd̄ incertum erat an duraret vsusfructus pro tempore toto in persona fructuarij per hoc forte posset attentari qd̄ si locasset domū ipsius fructuarij pro certo tēpore. ⁊ pro illa stipulat⁹ esset mercedē qd̄ in casu isto staret ratio litere. lz nil esset implendū per ipsum stipulantē nihilominus non censeretur stipulatio vnica. qd̄ autem nō sit certum in casu predicto pro toto tempore posse queri eidem stipulationem patet qd̄ finito vsufructu non posset seruus fructuari⁹ ex re fructuarij stipulari. nec ob. qd̄ si decedit in medietate anni qd̄ pro toto tempore queritur actio: q: illud est ex eo q: cessit dies stipulationis respectu illius anni que ratio cessat respectu sequētiū. Nec ob. qd̄ si stipulor. x. singulis annis vsq: ad. x. annos quamdiu viuam qd̄ stipulatio sit vnica. vt in. §. si ita. insti. de ver. obli. ⁊ certum est an eidem pro toto tempore acquiretur: q: respōdeo qd̄ in dicto casu a principio certa est persona cui queri debet obligatio. ⁊ certum est alteri queri nō posse. ⁊ certum est stipulationem pro toto tēpore queri nō potuisse ei cui quis est stipulatus licet incertum sit an quereretur q: incertum est an toto tempore viuet: sz in casu istius. §. quādo seruus fructuarius locat operas suas in quinquénium. ⁊ postea simpliciter stipulatur pensionem singulis annis pro dicto tempore certum est stipulationem debere esse validam pro toto tempore: sed incertum est an eidez poterit queri an vero diuerse psone: q: si vsusfructus durabit pro toto tēpore queretur eidē persone pro toto tēpore. Si vero pro dimidia tpis illa queretur fructuario pro reliqua proprietario. ⁊ sic a principio nō est certa persona cui tantūmodo certum sit queri posse. ¶ In ea. glo. ibi: sed s̄m Mar. hāc so. tenet Bar. pro minus mala ad istud cōtrarium qd̄ est de dissolubilibus mundi s̄m Ang. Et ex hac so. no. qd̄ est reperire actionem in genere. de quo hic per Barto. Tu potes dicere qd̄ quo ad imaginationē potest cōsiderari ipsa actio in genere sicut ⁊ homo in genere dicto respectu consideratur: sed quo ad veritatis existentiā videẗ qd̄ non reperiaẗ actio in genere sicut nec substantia hominis in genere potest reperiri. Ang. autē dat nouam so. hic ad contrarium. ⁊ illā sibi appropriat sed in effectu fuit Bal. dicit enim qd̄ intelligit hunc ter. quando seruus fructuarius stipulatus est mercedē ex operis suis simpliciter vel etiā sibi. quo casu intelligitur ab initio stipulari fructuario ⁊ domino prout iuris ratio permittit. ⁊ sic ex re fructuarij fructuario. et ex re domini domino vt hic patet in ver. nam ⁊ cum. ⁊ ideo cū vsufructu durante opera sit fructuarij pro illo tempore sibi soli acquiritur. cum autem illa finita sit domini pro illo tempore soli domino acquiritur. ⁊ sic loquitur ibi: sed in contrario intelligit qd̄ seruus fuit nominatim stipulatus fructuario pro toto tēpore. vnde nil domino queri potest. Sed q: equum est ex re domini acquiri sibi domino vsufructu finito idcirco pro illo tēpore actio fructuario acquisita propter euitandum circuitū trāsit ⁊ ambulat de fructuario in dñm ⁊ posset etiā reuerti de domino in fructuarium si recuperaret vsumfru. vt ibi: lz actio personalis nō soleat esse trāsitoria vt ibi diciẗ. facit. l. dñs testamento. §. de condi. inde. ⁊. l. cum fundus. §. seruū tuū imprudēs. si cer. pe. ⁊ in cle. auditor. de rescriptis. ¶ Tu adde quod iste intellectus non videtur bonus duplici de cā. prima q: si fructuari⁹ hic decessisset in medietate anni pro alia medietate deberet stipulatio ambulare de persona fructuarij in dominū propter circuitum euitandum eadē ratione arguēdo de toto ad partē ar. l. que de tota. ff. de rei vendi. scda rō est q: finito vsufructu pro eo tempore pro quo non cessit stipulatio non videtur posse

videtur posse queri fructuario nedum ex respectante ad dominum imo nec etiam ex quacunque alia re vt tetigi superius. Preterea iste intellec. diuinat ad textum illum. ideo tutior videtur opinio Bar. ¶ In gloss. super ver. non iure ibi. sed non placet. nota bene quod sequitur in glo. et in sequenti gloss. quia clarius loquitur hic glos. quam alibi. Et facit pro defendendo accur. qui tenuit quod nil possit esse in pendenti vt no. in. l. fi. C. de sen. pass. quia verum est quod nil potest pendere quantum ad valorem quia omne quod agitur aut statim valet aut statim est nullum. sed quo ad acquisitionem potest pendere de quo dicetur in lege vsusfructus. ff. e. ti.

Summarium.

1 Seruus alienus bona fide possessus non potest vni querere ex re alterius.

2 Ratio naturalis vnde oriatur.

Si alienus. Quod vni ex possessoribus bone fidei queri non potest queritur alteri cui queri potest. h. d. ¶ In text. ibi seruiat subaudi stipuletur secundum verum intellec. quasi dicat siue stipuletur nominatim ei soli siue vtrique vt hic etiam sensit gl. ¶ No. 1 quod vbi est eadem ratio et idem ius ibi. ¶ † Item no. quod seruus alienus bona fide possessus ex re vnius possessoris non posset querere alteri. et sic extra rem et operam suam nil potest querere bone fidei possessori. secus quando ex re communi duorum bonefidei possessorum alter itantum stipulatur. l. cum dominorum. ff. e. et ibi patebit ratio diuersitatis. ¶ In glo. j. ibi sol. vt ibi quicquid dicant hic doctores potes dicere quo ad istud contrarium quod hic fuit nominatim stipulatus ei ex cuius re stipulabatur vtrique ibi autem simpliciter. sed tunc ob. huic sol. quia imo videtur etiam quando simpliciter stipulatur quod queratur tantummodo ei ex cuius re stipulatur per. l. qui bona. §. j. de acquirē. re. domi. licet tex. in. d. §. si duos. dicat tunc queri pro parte domino. et pro parte ei ex cuius re stipulatur. et sic directo et punctualiter dicti tex. videntur adinuicem contradicere. et est istud aliud de insolubilibus totius iuris ciuilis. nam in illa. l. qui bona. §. j. refert sententiam sceuole sic fuisse vt ibi dicitur. et similiter sententiam iul. vt in. d. §. si duos. et similiter refert sententiam sceuole et iul. sic fuisse. Quid ergo dicendum conclude isto casu. s. quādo simpliciter stipulatur ex re vnius bonefidei possessoris. quod autem stipulatur aliquid quod non potest queri alteri bonefidei possessori. nec domino. quia eorum nō interest: exemplum in. l. si seruus communis supra de dam. infec. et tunc queritur ipsi bonefidei possessori ex cuius re stipulatur. ita intelligatur. d. l. qui bona. §. j. et idē si stipulatur aliquid indiuiduum: ar. l. si communis seruus tuus et meus supra eo. quia quereretur possessori ad quem spectat solidum. et domino nil. et sufficiet pie quesitum ei ad quem spectat quod intelligit Ang. procedere etiam si fundus pro quo stipulatur seruitutem esset cum domino communis quod non placet quia non est ratio quare tunc domino etiam non queratur. et quia per vnum ex socijs tantum non potest effectualiter queri seruitus. l. si. supra comu. predio. interdū autē stipulatur aliqd diuiduum quod potest queri etiam domino et tūc pro parte querit dño et pro parte bone fidei possessori. et sic loquitur. d. §. si duos. sed inspecto exitu queritur soli bonefidei possessori. quia ipse dominus cogetur restituere partem et ita intelligatur. d. l. qui bona. §. j. et hanc sententiam sequitur hic Bart. que fuit de mente glos. in. d. l. qui bona. §. j. et §. si bona. Sed aduerte quia si bene ponderetur. d. l. qui bona. §. j. ista so. destruit illum tex. qui videtur loqui de acquisitione primordiali. alie autem sol. videntur diuinationes ideo Ange. hic aliter dixit quia tenuit solū. primam huius glos. videlicet quod d. l. qui bona. §. j. loquatur secundū rationem naturalem et equā. 2 et in. d. §. si duos. secundum rationem ciuilem † ratio autem naturalis et equa surgit ex hoc quia nature et equitati cōgruit quod ex quo ex re vnius est stipulatus illi soli queratur. ratio autē ciuilis et rigorosa facit in oppositum videlicet vt tantum queratur illi cuius ex re est stipulatus pro parte pro qua possidet illum seruum. pro reliqua parte acquirit domino cui ex omni causa potest acquiri. et causatur iste rigor ex eo quo in dubio intelligitur seruus stipulari ei cui seruit. et cuilibet pro portione sua. quia ergo ille ex cuius re stipulatur noluit totum querere idcirco non queritur nisi pro parte secundum propositum serui: consocio autē non potest querere cum nō fuerit stipulatus ex re sua nec ex opera ipsius. et ideo illa portio acqritur domino cui ex omni causa potest queri. sed dominus tenetur restituere bonefidei possessori ex cuius re est stipulatus. l. pe. ff. co. ideo propter circuitum euitandum ex bono et ex equo statuitur in. d. l. qui bona. §. j. quod totum bonefidei possessori acquiratur. et hec est veritas secundū eum. Tu adde quod ratio glosse videtur clarius posse demonstrari: quia videtur singulare ex eo quia seruus stipulando simpliciter videtur velle acquirere his quibus potest. sed quando ex re vnius tantum ex duobus bonefidei possessoribus stipulatur potest querere illi bonefidei possessori ex cuius re stipulatur et dño et nō alijs: ergo illis duobus videatur stipulatus et sic de rigore vtrique pars debetur. ¶ Item adde quod secundū opinionē Ang. l. q bona. §. j. corrigit. §. si duos. cū equitas scripta preferatur rigori. l. cotē. §. fi. de publi. l. j. C. de leg. et ista pars forte est verior quod tex. videntur zrij. et illa. l. qui bona posterior est in ordine. ar. §. quibus. C. de no. co. cōp. et pro hoc etiā facit quod seruus stipulādo ex re fructuarij querit fructuario totum. ff. eo. l. seruus communis. in fi. et. l. penul. a contrario sensu. et. l. per seruum. §. j. ver. nec enim vt fructuarius supra de acqui. re. domi. ergo eadē ratione debet querere ipsi bonefidei possessori cū equiparari videantur ipse bonefidei possessor et fructuarius vt. d. §. si duos. et quod si quandoque vnus solus est fructuarius illi soli queritur ex re ipsius simpliciter stipulādo vt est dictū eadē ratione debet querere illi soli ex cuius re stipulatur licet sint duo. ¶ In ea. glo. ibi. l. si fructuario al's est sub. l. sed et si quis. alias sub. l. ad huc. ¶ In glossa. ij. ibi solue vt ibi quia ibi quando ex re vtriusque stipulatur hic quando ex re vnius tantum fuit stipulatus.

Summarium.

1 Homo liber qui bona fide possidetur possessori querere dicitur.

2 Jussus vim nominationis non habet.

Liber homo. † Homo liber bona fide possessus q non potest querere sibi querit bonefidei possessori. et quod nō potest querere bonefidei possessori querit sibi. ¶ In gl. j. ibi puta domum locando. no. ex hac gloss. quod pensio que mihi debetur ex locatione rei mee dicitur esse ex re mea. et sic facit ad notata in l. quod procurator ex re. ff. de procurato. ¶ In glos. super v. magna in fin. adde ibi dicitur quod non refert an emptor putet dominū esse venditorē vel non: quod nihilominus acquiritur sibi dominium si venditor est dominus cum ipse venditor agat transferre dominium. et ipse emptor acquirere inquantū sit ille dominus sed aduerte quia istud non videtur ex toto bonum si. nā ibi venditor qui erat dominus non errabat in dominio. ideo nimirum si transfertur dominium. hic autem liber homo qui erat dominus errabat in dominio ergo videtur quod nō possit querere alteri dominium rei sue. ar. l. ar. l. iij. §. subtilius. de cōdi. ob cām. sed solue quod hic non agebat querere dominium sed obligationē ideo queritur talis obligatio licet non queratur dominiū in casibus huius prin. ¶ In gl. super ver. in peculio. ibi. j. l. in pacto. ideo sic exponit glo. quod homo liber sui iuris non proprie dicitur habere peculiū sed patrimonium sed filiusfa. vel seruus. vt nota. in. l. fin. C. de inoffi. test. ¶ In glo. ibi dic. i. remanere. hec prima solu. non bona: quia innuit quod dominium serui ipsius liberi hominis bona fide possessi per stipulationē fit quesitū bone fidei possessori quod est falsum duplici de causa. primo: quod ex sola stipulatione velut ex solo titu. nō transfertur dominiū. l. traditionibus. C. de pac. item quia cum iste liber homo non crederet se dominum errabat in dominio. et sic nō potuit acquirere dominiū bone fidei possessori vt supra tetigi. ¶ In eadē gl. ibi vel aliter. hec secunda vera quam sequitur Bart. et Ang. ¶ In eadem glo. ibi sed ei obligationi. et sic nō ob. quod nemo ignorans dominium rei sue illud amittit vt. ff. de acqui. re. do. l. si procurator meus. et. d. l. iij. §. subtilius. quia nō querit rem seu rei dominium. sed obligationem vt hic dicitur secūdum Ja. de are. et sic patet quod prima expositio glo. nō est vera lect. nec tertia expositio etiam in se bona. et secundum tertiam et similiter secūdam respondet cuidam tacite obiectioni vt patet intuēti. in ver. nec enim. ¶ In ea. gloss. ibi non habet peculium subaudi vt seruus imo vt patrimoniū respectu rerū suarū. et ideo licet seruus rem peculiarē nō possit stipulari: quia stipularetur rem domini domino tamen liber homo bona fide possessus rem suā poterit stipulari et acquiret illius obligationē bone fidei possessori. et hec quarta expositio venit in effectu ad declarationē secunde. ideo in effectu etiam in se bona. ¶ Extra glo. dicit hic Ang. aduertēdum quod illud quod dicitur ex opera serui acquiri fructuario. et similiter bone fidei possessori per liberū hominem vel per seruū intelligitur quādo in recompensationem opere. et pro ipsa opera aliquid acquiritur sicut et merces ipsius opere alias cum in cōtrahendo opera seu factum cōtrahentis semper versetur indistincte ex contractu talis liberi vel serui bona fide possessi: quod fructuario et bone fidei possessori. quod est falsum vt patet. ff. l. prox. et pro hoc etiam patet quod legatum vel hereditas per liberū hominem nō acquiritur bone fidei possessori: quia in rerum acquisitiōe nulla aut modica opera versatur. vt probatur in. l. homo liber. ff. de acquiren. re. do. nam legatum acquiritur etiam ignoranti. l. cum pater. §. surdo. de leg. ij. et sic nulla opera versatur modica etiam versatur in acquisitione hereditatis: quod necessarius

est eius consensus. l. cum proponas. C. de heredi. institu. et predicta vera nisi forte contemplatione ipsius vsufructuarij legatum esset factum vel hereditas relicta quo casu dicendum vt. d. l. liber homo. et ibi nota.

Apud labeonem. Cum tractatur de commodo filij existentia sui heredis facit eum heredem etiam errant et ius ignorantem. h. d. not. de quo in. l. si filius de vul. et pupil. et in. l. ventre de acqui. heredi. ¶ †No. arg. quod iussus non habet vim nominationis de quo hic in gl. fi. ¶ In gl. super v. quante pecunie. in fi. et tunc dic peruenisset. s. ad ipsum seruum. s. post stipulationem. ¶ In gl. fi. ibi sed hic iussit tutor: aduerte quia Bar. intelligit istud contrarium de complemento formato in gl. sed Ange. intelligit hic incobari solutionem. et reputat ipsam singu. et per eam limitat omnes. ll. dicentes quod iussus habetur pro nominatione quia illud verum cum emanat a vero domino secus cum a quasi quod est perpetuo menti tenendum secundum eum. Sed forte ista solu. non bona: quia ex quo habetur pro domino pro vtilitate pupilli debet haberi perinde ac si pupillus iussisset. ¶ In e. glo. ibi sed secundum Azo. inspecto effectu ista solu. Azo. secundum Ange. non congruit litere que dicit stipulationem ipsam acquiri vtrique secundum azo. sed non queritur stipulatio sed commodum ex ea proueniens sed tu adde quod pro ista solutione Azo. optime facit quod habetur in. l. et si duorum. §. eo. cum ibi no. vbi in simili hec expositio probatur. ¶ In ea. glo. ibi alij vt Jo. hec vera. et a modernis approbatur. secundum Ange. et istam etiam sequitur Bar. et est vera in se. quia secundum ipsam iussus fuit limitatus ex parte pupille. ideo nimirum si non operatur super toto: sed certe hec so. videtur diuinare attento eo quod habetur supra in gl. in v. quante pecunie. ¶ In ea. gl. ibi eo quod bona fide possidet dic secundum Bart. imo quia ius interuenit habebit dimidiam et ex residuo habebit similiter dimidiam propter conceptionem stipulationis simpliciter factam tamen puella illum quadrantem tenebitur restituere amite. et hoc etiam hic sequitur Ange. et sic tertia so. secundum eos esset vera. sed certe si litera ponderetur non videtur quoquo modo de eius mente. sed forte voluerunt isti dicere quod propter iussum factum pro parte ipsius puelle vt dixit Jo. pupilla habetur pro nominata pro illa parte. et pro residuo ex quo est simpliciter concepta stipulatio videtur seruus stipulatus dominis. et sic perinde est ac si dixisset promittis tali puelle partem ipsi puelle spectantem. et residuum mihi vel dominis meis. facit. l. si seruus cois sibi que est tertia. s. eo. et sic in effectu hec so. tertia iungenda esset cum opi. Jo. vel forte etiam voluerunt isti quod propter iussum habeatur perinde ac si puella fuisset nominata. et sic perinde ac si esset dictum promittis tali puelle et dominis meis quo casu simpliciter dodrantem videtur stipulatus puelle per. d. l. iiij. sed vt dixi iste intellectus non videtur de mente litere. ideo forte potest aliter dici et est nouum dictum vez quod tunc iussus habeat pro nominatione habeat locum quando emanat super respectante ad iubentem vel super re que non spectat quoquo modo ad alterum ex dominis. secus si spectaret ad alterum ex dominis insolidum vel pro parte. quia tunc iussus non habetur pro nominatione. et in effectu habetur pro non facto. et ideo tunc queritur vtrique dominorum vt hic et. j. e. l. si ex re. §. j. facit quod dictum fuit quando iussus concurrit cum nominatione in. l. v. s. eo. et quod habetur in l. fi. C. per quas perso. et aduerte etiam ex eo quod dicit glo. iij. quod de mente glo. videretur fuisse quod illa verba sed hic iussit tutor non ponant so. contrarij. sed compleant ipsum contrarium alias debuisset dicere quarti. et esset quarta sol. in v. tertij et c. ¶ Ultimo secundum Ange. tene menti istum tex. pro carotio an existentia sui heredis operetur transmissionem quid autem si filius ignorat patrem suum mortuum et applicat suum ad aliqd dic vt in. l. hostes. C. de legi. heredi. et. j. de cap. l. nec nos. et remisi. s. in tex.

a ¶ Si seru9. Adde limitationem huius. l. not. per bar. in. l. j. §. j. s. de vsu.

SI seruus. Alternatiua inter personas quibus potest equaliter queri vitiat. h. d. ¶ In tex. ibi stipulationem. subaudi ex qua incertum sit vtri eorum. ¶ In tex. ibi quantum. subaudi ius ex illa stipulatione. Jo. de imola. ¶ Not. quod stipulatio non potest esse in pendenti. l. vsufructus. §. eo. et aduerte: quia si vterque veniret non appareret cui tamen esset quesita ideo non vz. ¶ Item aduerte quia hic dicitur de alternatiua summarum. licet ang. hic istud colligat ex tex. sed non bene de quo in. l. si duo rei. supra de verbo. oblig.

SEruum. Nota quod seruus fructuarius fructuario querere potest ex re eius vel ex eius operis non autem ex re domini. idem in seruo vsuario domino autem ex quacunque causa queri potest.

Summarium.

1 Prescriptio non currit agere non valenti.
2 Prescriptio an incipiat currere hereditate iacente.

SI seruus. [a] Prescriptio currit a die quo fuit facultas agendi. hoc. d. ¶ In tex. ibi acceperit. et similiter dubitatur qd iuris. ¶ †Nota quod non valenti agere non currit prescriptio. de quo in. l. fi. C. de anna. excep. et aliquid in. c. auditis. de prescrip. ¶ Item nota quod hereditate iacente incohatur prescriptio nec similiter incohatur aliquo existente apud hostes. ¶ Quid autem die iam cepta dic vt in. l. cepta. de vsuc. et facit. l. fundum. de fundo do. Et per hanc. l. cauere debent habentes instrumenta guarantigie vt non petant ea executioni mandari hereditate iacente: quia omnis processus irritus erit ipso iure. petere ergo debet curatorem dari bonis. et cum illo litigare. facit. l. j. et per totum. de cura. bo. dan. et licet non incohoetur prescriptio contra hereditatem iacentem tamen incohoata viuo defuncto bene continuabitur secundum eum: quia per mortem creditoris non debet in preiudicium rei alterari natura obligationis vel conditio. et sic intelligitur. l. si seruus. s. de diuer. et tempo. prescri. de quo tangetur cum glos. nec ob. predictis. l. et si de condi. §. seruus. de here. insti. vbi videtur posse incohoari prescriptio hereditate iacente: quia hic loquitur in prescriptione actionis personalis que currit ex mera negligentia non petentis. que negligentia currere non potest hereditate iacente. facit. l. is cui. §. cessatum s. vt in pos. lega. ibi autem loquitur in vsucapione que procedit ex possessione cum titu. et bona fide. ideo nimirum si secus in illa et maxime quia ibi loquitur in vsucapione rei mobilis que solo fauore procedit non ex negligentia vt dici consueuit in. l. fi. C. de edic. diui adri. tol. vnde forte posset esse dubium an quod dicitur in dicto §. seru9. procederet in prescriptione rei immobilis que est partim ex odio partim ex fauore quando procedit cum tit. et bona fide. et mere ex negligentia non petentis quando sine titulo vel mala fide. vt not. in d. l. fin. et facit quod habetur in. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. ann. et in. l. fi. C. de anna. excep. et de prescrip. c. vigilanti. ¶ In glo. fina. ibi vel speciale. hanc reprehendit Jac. de are. dicens quod ibi non habet locum de tali satisdatione de iudicio sisti. et facit quod nota. in. l. ea que. C. de temp. in inte. resti. ¶ In ea. gl. ibi vel dic heredi. hanc approbat Bart. quasi videatur tunc sub conditione stipulari quasi stipuletur heredi futuro. et sic ante conditionis existentiam non currit prescriptio. facit. l. interdum. §. pe. s. tit. ij. Sed certe hec so. diuinat. licet ipsam sequi videatur glo. in so. vltimi contrarij. ¶ In eadem glo. ibi solue vt ibi. solue quod ibi debet intelligi quod seruus fuit stipulatus ex causa ex qua esse poterat in iudicio vt in momentanea possessione: vt ibi probatur. et hic intellectus est etiam bonus. et approbatur per doc. sed videtur diuinationem sapere secundum Ange. et ideo ad istud contrarium quod est de insolubilibus cum videatur ad literam tex. esse contrarij: dicit Ang. dici posse† quod hereditate iacente non incobatur prescriptio contra actionem primitiuam. et per consequens nec contra secundariam seu accessoriam. et iste sit casus huius. l. quia hic primitiua et accessoria fuit acquisita per seruum hereditate iacente. sed in contrario fui quesita defuncto dum viuebat. et contra illam iam incobata prescriptio. deinde seru9 hereditarius iam stipulatus fuit eius occasione de iudicio sisti. vnde sicut contra primitiuam incobatur prescriptio ita et contra secundariam seu accessoriam ne alias posset insurgere inconueniens quod prolixioris vite sit obligatio accessoria quam primitiua. Tu potes etiam dicere quod cum tex. sint ad literam contrarij et non possit transiri sint diuinationes quod standum sit huic tanquam posteriori per id quod habetur in. §. quibus. de no. C. compo. Nec ob. predictis quod habetur in. d. §. quibus. inquantum innuit quod in iure nullum contrarium reperitur vt ibi innuit etiam gl. cum tex. quia debet intelligi nisi raro ex eo quia et ibi dixit nullum simile reperiri. et tamen subintelligi debet nisi raro vt patet ex nota. in. l. ij. §. quia omnium. et in. §. si quid tamen C. de veteri iur. enu. et ideo quando reperitur contrarium standum est posteriori in ordine per id quod habetur in. d. §. quib9. et in. l. pacta nouissima. C. de pac. et in. l. si mihi et tibi. §. i legatis. de leg. j. et quod no. Bar. de duobus statutis contrarijs repertis in eodem volumine statutorum in. l. omnes populi: §. de iusti. et iure.

Summarium.

1 Vsusfructus non est sine persona constituente.
2 Legatum potest esse in pendenti.
3 Hereditas in quibus vicem defuncti non representet.

VSusfructus. Substantia stipulationis pure vel conditionalis non potest esse in pendenti sed legatum potest pendere antequam eius dies cedat. ¶ Nota quod persona ficta representata sicut hereditas non est capax vsusfructus. ¶ †No. quod vsusfructus non potest esse sine persona intellige constituente. et eius cui intelligitur sic duplex persona intelligitur. scilicet actiua et passiua. Et ex hoc descendit ratio quare dies vsusfruct9 legati non cedit nisi post aditam hereditatem legantis quia nemo est ante quivsumfruc. constituere possit. Similiter si legatur seruo hereditario non cedit dico antequam adeatur hereditas de qua seruus est eo quia ante ipsam aditam nemo est cui vsusfructus possit constitui. et sic requiritur aditio vtriusque hereditatis vt probatur in. l. j. §. j. supra quando dies vsusfru. le. ce. et hoc sensit etiam hic Ang. Tu adde quod etiam est ratio quare non

nō cedit

cedit ante aditam hereditatem dies vsusfruc. legati quia cedere dicitur quo ad transmissionez. l. j. §. cum igitur. C. de cadu. tollē. transmitti autem non potest vsusfru. ad heredes: q2 extinguitur cum persona. potest etiam esse ratio vt colligetur ex. j. dicendis.

2 ¶ †Item nota quod legatum potest esse in pendenti. sec⁹ in stipulatione de quo tangetur cum glo. ¶ Item nota quod vbi est defectus in persona stipulantis inspicimus initium non autem tempus existentis conditionis. vt hic patet in fi. idem si esset defectus ex parte materie. l. inter stipulantem. §. sacram. supra titu. ij. secus si esset defectus mixta consideratione rei ꝛ persone exemplum in. l. si rem meam. ṡ. titulo. ij. de quo dicendum. vt ibi dixi. ¶ Ultimo nota argu. ex text. isto ad. q. statuti disponentis quod nullus possit esse de prioribus nisi sit de aliqua arte an si tempore quo fuit electus ꝛ imbussulatus seu insacculatus non erat de arte. sed tempore quo extrabitur ꝛ debet administrare est de arte an poterit esse. ꝛ videtur qđ non equiparando ipsam electionem stipulatiōi cum vtraqꝫ sit actus inter viuos. ꝛ sic debeat inspici initium. ꝛ de hoc plene licet nō ipse alleget in. c. dudum. de elec. vbi aperte deciditur in electionibus spectandum esse initiuz. i. in impetrationibus. ꝛ ita loquitur. c. si eo tempore. de rescriptis. lib. vj. ¶ In gl. ij. ibi. quia neqꝫ a te neqꝫ satisdare. hec ratio non videtur bona quia licet non possit per se hereditas ista facere: posset tamen per procuratorem bonis datum. l. ij. ṡ. de cura. bo. dan. ideo dixit Bart. quod hereditas representat personam defuncti. d. l. hereditas. sed vsusfruc. iam acquisit⁹ morte defuncti extingueretur. ergo hoc casu nō potest queri defuncto. ꝛ hec ratio secundum eum. Ang. autem videtur sustinere ratione gl. quia dicit †quod in his in quibus requiritur hominis exercitium hereditas non representat vicem defuncti per hanc. l. ꝛ precedentem. sed certe non videtur hec ratio bona propter superius dicta. ꝛ quia satisdatio etiam omni modo nō est de substantia vt no. in. l. j. ṡ. de vsufruc. licet aliqui cōtra. ꝛ quia eadē ratione non posset seruus hereditarius stipulari seruitutē quod non est verum. ipse tamen Angel. addit aliam rationem quam dicit clariorē. s. quod capacitas ꝛ incapacitas ꝛ serui hereditarij stipulantis vel aliter acquirentis inter viuos consideratur secundum capacitatem vel incapacitatem defuncti. l. i eo §. fina. ṡ. de acqui. re. domi. non autem heredis futuri cuius personam hereditas non representat. l. hereditas. alle. in gloss. cum igitur cōsiderato statu presenti defunctus non sit capax vsusfru. nec hereditas eum representans vti non potest: ergo stipulatio est nulla vt hic: ex hoc apparet ratio secundum eum quare si stipulaꝝ seruus hereditarius expressum heredi futuro vsufru. vz stipulatio quia postqꝫ heres est: stipulatio facit retro transitum in heredem non autem per medium hereditatis facit. l. si ex re. §. fi. ṡ. e. ꝛ hec stipulatio habet conditionem si ille erit heres. l. interdum. §. pe. ṡ. ti. ij. cum igitur vsusfru. possit promitti ꝛ constitui pure ꝛ sub cōditione ꝛ in diem ideo stipulatio predicto modo concepta est capax vsusfru. Sed certe si bene ponderes predicta nō videtur bene declarata ratio litere inquātū dixit qđ vsusfructus nō ptō esse sine psona: iō potes dicere qđ itētus lr̄e est qꝫ vsusfruc. est seruitus personalis persone coherens. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ṡ. ti. ij. ideo oportet quod appareat persona ad quam debeat determinari ipse vsusfr. ex quo non est transibilis de persona ad personam: sed nulla certa persona potest reperiri quando stipulatio fit per seruum de vsufru. iacente hereditate ad quam certitudinaliter ipse vsusfru. habeat determinari. ergo non valet stipulatio. non enim est persona serui quia ille nil potest acquirere sibi. l. quod artinet. de re. iu. Nec est persona defuncti quia illa est mortua ꝛ si vsusfructus esset constitutus in eius persona finitus esset per mortez ꝛ sic hoc respectu nō debet posse incohari. Item nec ex persona heredis instituti: quia ille forte non adibit hereditatem. Item nec ex persona existentis in primo gradu non condito testamento: quia ille forte etiam nō adibit. ꝛ ex hoc etiam descendit: ratio quia hereditas iacens nō representat personam heredis scripti vel existentis in primo gradu in succes. abinte. quia non sumus certi an tales erunt heredes. ꝛ si bene consideras non potest reperiri persona ad quā certitudinaliter ipse vsusfru. i stipulatione deductus habere possit respectum: ideo stipulatio redditur inutilis cum ipse vsusfru. sit seruitus vt dixi personalis ꝛ persone coherens. ꝛ ideo in alijs rebus que persone coherent: ꝛ consequenter in quibus nō est necesse habere respectum ad certam personam bene tenet stipulatio serui hereditarij. ꝛ per predicta satis potest tolerari qđ est supradictum post ange. quod si seruus hereditarius stipulaꝝ vsumfru. heredi futuro: qđ q2 apparet certa persona ad quā determinari dz vsusfru. qđ tunc vz stipulatio. ¶ In glo. super ver. pure in fi. Sz certe non videtur apparere bona ratio specialitatis. ideo potes dicere vt no. in cōtrario circa fi. vcz quod anteqꝫ cedat dies legati potest magis pendere vltima voluntas qꝫ contractus: sed postqꝫ cessit dies legati magis potest pendere dies contractus. ꝛ ita ibi. ꝛ ratio huius est quia postqꝫ cessit dies legati si postea penderet surgeret repugnantia. quia non superest a principio persona que potest prouidere quare cessat in contractu. quia potest pendere quando superest persona que potest prouidere: vt ibi patet: aliter secus vt ibi etiam dicitur. ¶ In gl. super ver. nec hoc casu ibi so. refert. hec non bona. quia contra notata in contrario: sequens solutio solum diuersificat casus: ideo bona. ideo dicit quod ibi stipulatio pura non valebat mixta cōsideratione rei ꝛ persone: hec vero propter defectum persone: vt tetigi in no. In ea. gloss. in fi. dic quod substantia stipulationis an valeat vel non potest esse in pendēti vt hic. ꝛ. ṡ. e. l. si seruus cōmunis ita. sed acquisitio sic vt ibi. ꝛ. ṡ. e. l. si seruus cōmunis meuij ꝛ castrensis peculij. §. fi. ꝛ ibi dictum fuit: quod intellige qn̄ mera acquisitio est in pendenti: sed vbi non posset esse acquisitio in pendenti quin etiā valor stipulationis esset in pendenti: tunc id esse non potest sed potius vitiatur. vt. d. l. si seruus communis. licet Bar. aliter videaꝝ loqui quo ad illam. l. sed aduerte quia licet docto. hic pertranseant cum conclusione quam prio loco dixi. tamen in contrarium fortiter facit. l. seruus cōmunis meuij. §. seruus capto. in fi. j. eo vbi videtur quod etiam quo ad valorem stipulatio sit in pendenti: potes dicere quod inspecta rei veritate stipulatio non vz: quia captus ab hostibus non est capax absolutionis velut seruus tamen fingitur valuisse propter fictionem postliminij per quam reuertens ab hostibus fingitur semper fuisse in ciuitate. ꝛ ad materiam facit qđ no. in. l. fi. C. de sen. pas. Et sic patet ex predictis quod propter fictionem postliminij. ꝛ quia dubium est an reuertetur. ꝛ litera hoc respectu ibi dixit stipulationem esse in pendenti. ꝛ aliam responsionem non video pro modo: vnde tu potes cogitare. nam ille text. fortiter facit quod stipulatio etiam quo ad valorem sit in pendenti.

Seruus. Seruus cōmunis potest vni domino querere ex re alterius. secus in seruo fructuario qui extra rem ꝛ opera fructuario querere non potest. ¶ In tex. ibi fructuarij serui stipulātis simpliciter ex re fructuarij. quia ei soli querit. secus si nominatim proprietario stipuletur ṡm Dy. vel expone vt patet ex summario. vel. iij. expone vt patet ex glo. ¶ No. quod vbi seruus cōmunis simpliciter stipulatur acquirit vtriqꝫ dominorum licet ex rē tantum alterius stipuletur verum est quod tenebitur restituere alteri socio ex cuius re facta est stipulatio per condictionē sine causa vt hic tetigit glo. ij. ¶ In glo. fi. ibi ꝛ sic concordabis quasi velit dicere quod cum ibi dicatur quod non queritur per seruum fructuarij simpliciter stipulantem ex re vnius fructuarij alteri fructuario ex cuius re stipulatur. ꝛ domino bene stetit ista litera que dicit diuersum in seruo fructuario duorum stipulante ex re vnius quia queritur vtriqꝫ domino vt hic patet cum bene quereretur ex re vnius fructuarij ipsi tali fructuario domino. vt ibi dicitur. ꝛ si non contradicit. de intellectu tamen illius §. recurre ad nota. in. l. si alienus. ṡ. e. Potes etiā dicere ꝛ exponere aliter istum text. vt colligitur ex his que dixi super text. sed aduerte quia mirum videtur quod seruus fructuarius stipulādo simpliciter ex re fructuarij querat totuz fructuario vt sensit Dy. in apostilla. ꝛ probatur per. l. per seruum. §. j. ver. neqꝫ enim de acqui. re. do. ꝛ tamen seruus communis stipulando simpliciter ex re alterius dominorū querit vtriqꝫ. potes dicere licet doc. non tangant quod ius magis fauet fructuario quia magis grauatur in alio vcz quia non potest sibi queri ex omni causa. secus in domino. ar. l. eum qui. ṡ. de iureiu. ꝛ hoc quando vnus tāquā est fructuarius serui si antem sunt duo fructuarij eiusdem serui recurrendum est ad. d. §. si duos alle. in gloss. ꝛ ad. l. si alienus. ṡ. eo. ꝛ ad ea que dicentur in. l. si cum duorum. j. eo.

Summarium.

1 ¶ Seruus cōis vtriqꝫ domino querit stipulando ex re vnius.
2 Dictio eadem diuo reos insolidum constituit.
3 Seruus hereditarius futuro heredi potest stipulari.
4 Uestes viduales date vxori in funere mariti ad quem spectent.

Si ex re domini. Ubi alternatiua cadit inter psonas quarum alteri queri non potest absolutio talis habetur vt adiecta ad solutionem. ¶ In gl. super ṽ. pmittis mihi. ibi q2 rōne incertitudinis hoc est falsum q2 imo vz in casu isto cū queraꝝ absolutio domino. ꝛ fructuarius habeatur vt adiectus ex quo ex re dn̄i est stipulatus. ꝛ sic absolutio soli domino queri pōt nō fructuario. secus econtra si ex re fructuarij stipulatus esset domino aut fructuario: q2 tūc stipulatio esset nulla ratione incertitudinis cum nedū fructuario ex re fructuarij querere possit sed etiam domino. l. j. §. pe. ṡ. e. ꝛ hoc voluit gl. in ver. dn̄o. vnde forte ista gloss. forte fuit ceruotina. ¶ Item aduerte q2 etiā in casu qn̄ stipulaꝝ ex re fructuarij nō videꝝ differentia an dicat pmittis dn̄o meo vel fructuario vel pmittis mihi pro domino meo dare vel mihi pro eo qui in me. habet vsumfru. nam vtroqꝫ casu videtur vitiari ratione incertitudinis nam dicen

do pro dño intelligit dixisse noīe dñi.⁊ similiter pro fructuario vel nomine fructuarij.l.fideicō.§.interdū.de le.iij.⁊ no.Bar.in l.j.§.nunciatio.de ope.no.nū.⁊ ideo vtrobiqȝ videt idē dicendū per ea que habentur hac eadē.l.§.sicuti.⁊ hec vera secundū iura ista hodie alternatiua resoluitur in coniūctā.l.pe.de ver.si.⁊ dictū fuit.s.e.l.itē si seruus.⁊ predicta vera puta quicqd senserit hic Bar.qui aliqualiter videt adhesisse opi.glo.

1 **Si seruus.** †Seruꝰ cōis simpliciter stipulando ex re vnius querit vtriqȝ dominorū.sed ille ex cuius re stipulatio facta est ab alio recuperat.h.d.¶In text.ibi cōi di. qñ sunt socij in seruo ex cōiunctiōe incidēti.qꝛ vtriqȝ fuit legatus:actio autē pro socio habebit locū qñ essent socij ex cōiunctione.facit.l.vt sit pro socio.s.pro so.cū.l.se.¶In tex.ibi dicendū subaudi qd dictū est de parte recuperāda a reliquo.⁊ sic litera erit plana nā p oīa nō est idē qꝛ.s.simpliciter est stipulatꝰ. et vtriqȝ quesiuit hic aūt nomīatim alteri ⁊ illi soli quesiuit.⁊ hoc voluit hic sentire Jac.de are.¶In glos.sup ver.alteri.ibi vel illa melius dixisset vel ista.¶In ea.glo.ibi alij contra:hec vera ⁊ idē in effectu voluit pricipiū gl.si recte pōderent verba eius:nec ob.litera ista qꝛ dū dixit idēqȝ esset dicēdū. qꝛ nō refert illud ad omnia supradicta sȝ solū ad id qd est dictū de pte recuperāda vt dixi in tex.prima tamen so.posita in glo.nō est bona quia etiam si ex re alterius dominoꝝ stipuletur alteri nominatim illi soli acquiret.l.pe.j.e.⁊ quod habetur in.d.l.proinde.

Si ipsi. Ubi duo stipulātur sigillatim ab eodem dari eadē.x.sibi vel communi seruo constituuntur duo

2 rei.hoc dicit.¶†No.quod dictio eadē constituit duos reos insolidum vt hic patet.⁊ in.l.proxi.⁊ hoc etiā voluit glo.in auten.hoc ita.C.de duo.re.de quo etiam per Bar.in.l.ij.s.titu.j.Sed Jaco.de are.⁊ Ray.vt hic refert Ange.intelligunt istum text. quando adiectum fuit vt essent duo rei.⁊ sic quando constabat de mēte sed certe hoc esset diuinare ideo melior videt opi. Bar. que hic ponitur.

a ¶Illud.ad de qd facit.ad hūc text.qd tā famuli qꝫ heredes debēt portare vestes lugubres.⁊ vide qd dixi gic in additio.ad Al...

Sicuti. Sicut per stipulationem per alium contractuȝ queri potest vni ex dominis per seruū communē.hoc dicit.¶No.qd paria sunt stipulari noīati dño vel seruū stipulari sibi noīe domini vel p domino cum ista idem ipoztēt vt tetigi in prin.huius.l.⁊ sic facit iste tex.cōtra dist.glo.j.huius que visa est somniare.

a **Illud.** [a]Aditio hereditatis trahitur retro ad tēpꝰ mortis.¶In tex.ibi negari.⁊ male fȝ Hy.¶In text.

3 ibi rñdit ⁊ bene.¶†Nota.qd seruus hereditarius potest stipulari futuro heredi de quo in glo.¶In glo.super ver.ex die mortis.ibi hereditarie.⁊ q̄ sit ratio specialitatis in casu illo pȝ ibi ex tex.⁊ simil'r patet ratio specialitatis in casu se.ex his q̄ dicta sunt in.l.vsufru.s.e.nā fictio per quā fingit heres fuisse ex tpe mortis nō habet validare stipulationē que fuit inualida nec simil'r habet facere oriri actionē q̄ potuit oriri scdm sua principia tpe cōmissi delicti.¶In glos.fi.ibi vel cōuerte literā.⁊ videt magis de mente litere.nā tūc loquunt de familia que censet fuisse heredis.⁊ sic bene probabit primū dictum qd seruus hereditarius possit stipulari heredi futuro qꝛ nō videtur stipulari extraneo imo domino cū quādocunqȝ adiens retro fingat fuisse dñs serui stipulantis ex tempore mortis.Et aduerte qꝛ forte posset attētari qd si seruus stipularetur heredi etiā sub nomine proprio qd valeat stipulatio dūmodo constet qd nō vt extraneo stipuletur.nā secꝰ si vt extraneo stipulet.facit ad notata in fi.in.l.si tibi.§.si pactus de pac.in dubio tamen ex quo solū exprimit nomē propriū forte videbit stipulari vt extraneo.⁊ ita intelligat glo.hic ⁊ qd habet in.l.si seruus hereditariꝰ.s.e.¶Et ad predicta bene facit qd no.Bar.in fi.in.d.§.si pactus.⁊ qd dictū fuit in.l.qd dicit.ff.de ver.obli.⁊ pro predictis etiā optime facit tex.iste.¶In ea.glo.ibi tā heres quā eius familia.not.bene qd tempore digestorum videbatur esse in vsu qd tota familia defuncti iret inducta veste lugubri.⁊ isti sumptus vestium appellant sumptus funebres propter id quod dicit hic glo.in fi.⁊ pro hoc dicit hic Ang.qd istud pertinet ad omnes heredes.⁊ ex hoc etiā dicit se pluries consuluisse qd vestimenta vidualia tradita vxori tempore luctus ⁊ funeris mariti imputant heredi ⁊ nō in summa dotis sue.facil.l.decreto C.de infa.⁊ subdit qd ista vestimenta lugubria familia defuncti debebat deferre per nouem dies:quia ⁊ per totidē lugere debebat:ideo non vocabantur in ius dicto tempore vt dicit glo.hic: qd intellige nisi sit alia consuetudo regionis.in vxore autem dicit quod per annum debet dicta vestimenta deferre per id quod habet in.d.l.j.C.de secū.nup.nȝ dicitur.j.tempus luctꝰ tūc esse vnde postea tunc nō tenetur deferre nisi alia sit cōsuetudo regio-

4 nis secundum eum.¶†Tu adde ei quod dictum est de vestibus vidualibus traditis vxori tempore funeris mariti quod tales vestes ita demum videntur esse vxoris si sint vilis precij ⁊ deputata ad vsum quotidianū.secus forte si essent vestes festiue ⁊ magni valoris.quia tūc videtur potiꝰ tradita dicta vestis vt seruet honorem mariti qꝫ diu sit vidua qꝫ videat donata.ar.l.si vt certo.§.interdum.supra commo.⁊ quod notatur in fi.de vestibꝰ ⁊ iocalibus traditis per maritum vxori.l.penul.supra solu.matrimo.⁊ in.l.penul.§.nec castrense.de colla.bo.per bar.⁊ ideo si tūc mulier nuberet heres posset tales vestes p̄ciosas repetere quasi cessset causa traditionis:qd intellige nisi consuetudo regiōis haberet se in oppositū ar.l.minime supra legibus.⁊ multoties fui interrogatus de ista.q.⁊ semper me reduxi ad conclusionē supra dictam.Et ad predicta bene facit qꝛ in dubio nō dȝ presumi coniectura donationis ex quo alia cā potest subesse.l.cū de indebito s.de proba.facit.l.si cum aurum.j.de solu.

Si seruus communis. Seruus communis eādem pecuniam suis dominis stipulando duos reos credenti cōstituit.¶In tex.ibi reus stipulandi si est actum alias secus.l.reos.§.cuȝ in tabulis supra ti.j.fm Jaco.de are.Sed certe hoc est diuinare ideo intellige literam simpliciter vt dixi.s.l.proxi.§.ij.

Seruus. Nō summatur.¶In tex.ibi nō acqrunt subaudi nisi dominꝰ iusserit vt sibi stipuletur.nam tunc per nominationē factaȝ de alio domino iubēti preiudicare nō pōt.l.fi.C.p quas pso.no.acquirit.¶No.qd seruꝰ nō pōt stipulari oīno extraneo.

Si vsusfructus. Seruus fructuariꝰ vel bona fide possessus si extra rem creditorum ⁊ operā suam similiter stipuletur querit dño.si vero expresse stipuletur predictis nō querit eis nominatis nec etiā dño ex quo nō est noīatus.h.d.

Summarium.

1 Judicium vtile communi diuidundo inter duos fructuarios habet locum.

2 Seruus fructuarius non potest querere fructuario ex re ad euȝ non pertinenti.

Si cum duo. Si seruꝰ vniꝰ ex fructuarijs stipulet nominatim ex re que pertinet ad vtrunqȝ ei soli querit:licet alteri partem suā restituere teneat.¶†No.quod īter duos fructuarios habet locū vtile cōmuni diui.iudiciuȝ ⁊ nō directum.⁊ que sit ratio patebit cum gl.¶In glo.j.ibi pro parte acquirit domino.⁊ prima sol.Jo.non bona:vt hic patet a sensu cōtrario huiꝰ tex.qui innuit qd si simpliciter fuisset stipulatus ex re cōmuni q̄reret vtriqȝ fructuario ⁊ nil dño.⁊ pro hoc etiā facit qꝛ qñ vnus est fructuarius tantū stipulādo simpliciter ex re que pertinet ad eū ei soli querit.l.p seruū.§.j.v.neqȝ.s.de acq.re.do.ergo eadem ratione qñ sunt duo:⁊ stipulat simpl'r ex re cōi q̄ret vtriqȝ ⁊ nil dño.si aūt sint duo fructuarij:⁊ stipulet simpl'r ex re vniꝰ tm̄:tūc fm bar.pcederet.§.si duos ⁊ hȝ locū sequēs sol.q̄ est vera fm eū.nā q̄reret illi ex cuiꝰ re ē stipu.solū p pte qꝛ ex q̄ ipse solꝰ nō ē fructuariꝰ nō pōt ei solidū q̄ri.alteri etiā fructuario q̄ri nō pōt ex q̄ ex re illiꝰ nō stipulat nec ex opis suis.vñ p illa dimidia q̄ret dño Sȝ tu dic qd pcedit fm opi.de q̄ dixi in.l.si alienū.s.e.sȝ fm aliā opin.quā sequit Ang.s.qd de eqtate q̄rit totū ipsi fructuario ex cuiꝰ re stipulat istud nō pcederet.Nec ob.rō Bar.qꝛ nō est verū qd nō possit q̄ri vni ex fructuarijs insolidū ex re eiꝰ.al's.seq̄ret qꝫ si ei stipularet ex re ipsius non sibi quereret totum quod est contra.l.si alienus.s.eodem.⁊ pro hoc etiā:facit qꝛ sicut quando nō potest queri vni dominorū queritur totū alteri:licet ille sit pro parte dominus.⁊ licet sit pro parte fructuarius:tamē ex quo nō potest alteri queri queret totū isti fructuario ex quo ex ipsiꝰ re stipulat.⁊ hec ratio pbatur per.d.l.si alienus.⁊.l.qui bona.s.de acqui.re.domi.¶In ea.glo.ibi dic fm Azo.nō insolidū.aduerte:quia hec opi.azo.videt cōtra tex.ideo non bona.⁊ attende qꝛ non respicit cōtrarium primo loco formatum.sed potius aliud

2 nouum cōtrarium vȝ quia videt † qd seruꝰ fructuariꝰ nō possit querere fructuario ex re que ad eū non pertinet non videt posse querere.sed hic pro dimidia alterius confructuarij non pertinet ad ipsum nominatū ergo saltē pro illa ipsi nominato non debet queri:propter hec Azo.videt fateri contrariū ideo exposuit hic literā vt hic patet in glo.Sed vt dixi ista so.azo.videt cōtra tex.vnde ad cōtrariū respondet colligit ex glo.pe.in ver.vlti.quero.¶In ea.glo.ibi.⁊ eo.modo ad.l.si alienus.imo dic ad istam qd ibi fuit stipulatus ex re vnius tantum hic ex re vtriusqȝ.⁊ similiter respondet ad.l.que bona.¶In gloss.pe.ibi.vel fm Rog.hic nō tenet qꝛ vsusfr.est res diuidua.l.j.§.si vsusfr.s.ad le.fal.sequēs vero so.Joā.cōiter tenet.¶In ea.glo.ibi in dñio.secꝰ adde qd imo qd sit idē qꝛ dominium est etiam ius ⁊ quid intellectuale vt patet ex eius diffinitione in.l.si quis vi.§.differētia.ff.de acqui.posses.ideo potes dicere qd ipsum ius vsusfructus tanquā incorporale.⁊ consequenter intangibile.insti.de re.cor.⁊ incor.§.j.ad oculum diuidi nō potest sed ipsa commoditas que est res corporalis sic:⁊ ideo cum directum iudicium cōmuni diuidundo det solū p iuribꝰ ⁊ sic incorporalibꝰ vt probat in.l.si eiꝰ.§.iter duos

s.de

§.de vsufr.z.l.per hoc.§.j.§.cõmuni diui.ideo litera hec sic fuit locata vt patet in tex. Et sic sane intelligendo prima z tertia solutio posset saluari. ¶In ea.gl.ibi est alia.hec secunda ratio nõ bona quia concluderet quod ex reynius fructuarij tantũ possit alteri fructuario queri patet in.l.si alienus.§.eo.z iõ tene primã rationẽ pro qua facit ẽm Bar.quia quod commune est censetur meum aliquo respectu.l.illud.§.de ritu nup.z.l.serui electiõe.§.j.de leg.j.z facit.l.iiij.§.si ex causa noxa.aga.pro hoc etiã facit ẽm Ang.quia in habentibus magnam similitudinem faciliter fit trãsitus vt no.in.l.in rem.§.Itẽ si quacunqz.§.de rei vẽ.z facit.l.an inutilis.§.si accepto latũ.de accepti.z.l.ij.§.fin.cũ se.§.de bo.pos.posses etiã dicere tertio literã intelligendã vt tetigit Azo in glo.j.z tunc cessaret contrarium hic vltimo loco formatum in glo.sed vt dixi dicta opi.nimis violat literam.

Summarium.

1 Homo liber possessus bõa fide q̃rit sibi qđ nõ q̃rit possessori.
2 Iussus non semper nominationi est equiparandus.

SI liber homo. Iussus in seruo stipulãte nil opat̃ si fit p nõ dñm seruo stipulãte ex re ex qua nõ põt queri iubenti.h.d.
1 ¶†No.qđ liber homo bona fide possessus id qđ non querit bonefidei possessori querit sibi quando simpliciter stipulatur.seruus vero alienus bona fide possessus simpliciter stipulatur querit domino.
2 ¶†Item no.casum in quo iussus nõ equiparatur nominationi licet regulariter contra.§.e.l.proinde.§.si visu.nam hic si iubens haberet̃ p nominato stipulatio nõ valeret quia non quereretur sibi cum nõ posset nec etiam alteri:qz noluisset.l.seruus alienus.§.e.iussus ergo equiparatur nominationi quando iubenti põt queri.al's secus vt hic.¶In glo.j.ibi possidẽti nominato subaudi vel iubenti al's directo nõ faceret cõtra tex.z qđ.j.sequitur vel alterius possidentis.subaudi iubẽtis.¶In ea.gl.ibi alij dicunt precedẽs solutio vera qz alias ista corrigeret illam cũ equitas scripta preferat̃ rigori.l.quoties.§.fi.cum ibi no.de publi.

Si duo. Si seruus fructuarius duorũ reorum stipulãdi iussu vni⁹ stipulet̃ a debitore ei soli q̃rit. ¶No. qđ dixi in summario.z ratio huius patet in glo.fi.ibi sz tenebit̃ alteri subaudi cõicare partẽ qđ intellige si erãt socij.secus si nõ erant socij.z essent rei ex cã lucratiua p.l.in lege falcidia hoc obseruãdũ.§.ad.l.fal.qz tũc nihil restituere tenet̃ vt ibi ptz. Et de materia in.l.ex duobus.§.ti.j.la.ij.

Summarium.

1 Homo liber non potest possideri scienter.
2 Heres scripta in testamento patris ignorare presumitur.
3 Monachus non rite professus an querat monasterio.

SI seruus. Liber homo nõ q̃rit male fidei possessori.h.d.¶In tex.ibi ignoraret subaudi qz forte fuit absens tẽpore conditi testamẽti in quo fuit fact⁹ liber.¶In text.ibi maneret.i.gereret p seruo hereditario.
1 ¶†No.qđ sciẽs aliũ liberũ nõ põt dici ipsum possidere etiã si possessus ignoret se liberum fallit tñ in vno casu in quo potest bonafide possideri per scientẽ liberum vt quando liber homo redimit̃ ab hostib⁹.nam tunc possidet̃ a redimente donec satisfiat sibi.l.senatus.§.fi.de leg.j.
2 ¶†Itẽ no.ar.qđ heres nõ presumitur scire ea que sunt in testamento quod cõmuniter dicit̃ verum si est seruus heres vel necessarius secus si extraneus.l.eius qui in puinciam.in fi.si cer.pe.z.l.cũ heres z ibi glo.de liber.cau.Ea autẽ que sunt in codicillis etiam extraneus pbabiliter ignorat nisi aliud appareat.vt.§.de transl.l.nõ est.z per Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.de verb.obli. Et facit qđ ipse Bar.no.in.l.is potest.de acqui.he.vbi ponit plures modos pbandi sñiam.de quo ẽt vide gl.no.in.l.si tutor.C.de peri.tu.¶In gl.fi.ibi licet in seruo alieno sit sec⁹.idẽ qđ hic tz glo.in.l.qui sic.§.fi.hic alle.z in.l.j.C.de rei ven.lz Bar.in.d.l.j.tz cõtrariũ vez qđ ẽt in seruo sicut liberto singula momẽta inspiciant̃ in hoc autẽ erit differẽtia ẽm ang.qz qđ acquirat̃ p seruũ malafide possessuz tẽpore acqsitiõis ex quo a principio fuit bone fidei acqretur eidẽ vel male fidei possessori lz tenebit̃ restituere võ domino.l.bone fidei.§.de acqui.re.do.z.l.q sic.§.fi.hic alle.z plus nõ dixit. tu adde qđ liber homo ex tẽpore quo incipit malafide possideri acqret sibi.z sic in hoc remanebit differẽtia iter seruũ alienũ mala fide possessum z ipsuz liberũ hominẽ.z hoc mõ posset saluari gl.¶In ea.gl.ibi.l.qđ meo.§.si venditorẽ.dic meli⁹ in.l.j.in prin.eo.ti.in glo.que incipit si alius.s.qđ propter cõcurrẽtiam animorum tradentis z recipiẽtis facilius querat̃ posses-
3 sio.¶†Ultimo adde dictis Bar.inquantũ dicit quod si in monasterio sit aliquis tanq̃ monachus quem abbas scit nõ esse iuste professum z non esse monachum quod ex illius stipulatione non queritur monasterio.nam hoc videtur esse verum qñ nedũ abbas.sed etiam maior pars conuentus scit illum non esse vere professum alias sola sententia abbatis nõ videtur preiudicare matrimonio per no.in.c.delictum de re.iu.li.vj.z in.c.j.de ordi.cog.nisi forte dicas quod in acquirẽdo factũ solius abbatis possit preiudicare.secus in acquisito z hoc modo sustineatur dictũ Bart.facit qđ habetur in si.in.l.seruum.C.de pac.¶Quid autem de nouitio qui est infra annũ professionis an per illũ queratur monasterio.forte potest dici qđ sic si ex re monasterij stipuletur cũ iuste taliter possideatur per abbatem.z sub eius obediẽtia sit vt in.c.beneficiũ.de re.iu.lib.vj.z in.c.religiosa.de sen.excom.lib.vj.vbi etiam percutiẽs talem est excõmunicatus ipso iure sicut z si percuteret pfessum.¶Quid autẽ interim sit fiendum de beneficio ipsius nouitij antequam profiteat̃ tacite vel expresse recurrendum est ad.d.c.beneficiũ.qz interim non debet conferri nisi ipse consentiat vt ibi.

SEruus. Nõ summatur qz facillima est z de materia huius.l.vidistis in.l.seruus hereditarius z in.l.si ex re.§.fi.§.eo.

Summarium.

1 Seruus in nullius bonis esse dicit̃ qui pro derelicto habet̃.
2 Consequens velle dicitur qui z antecedens.
3 Animalia infirma in campis relicta sunt p derelictis habẽda.
4 Monachus sine monasterio stipulari non potest.

QUod seruus. Stipulatio serui q nõ hz dñm nõvz.h.d.¶In text.ibi nullius momenti.non enim querit sibi qz seruus est nec oli dño qz nõ põt ratiõe que seqtur.
1 †No. primo q seruus habit⁹ p derelicto in nulli⁹ bonis est.sed occupãti cõcedit̃.z sic vr̃ qđ ẽt possit in libertatẽ se poccupare.de quo in glo. ¶Itẽ no.qđ vbi ab alio occupat̃ cẽset̃ quodãmõ illi donat⁹ per eũ q habuit seruũ p delicto.Itẽ no.dr̃iã inter seruũ hereditariũ z hereditatẽ iacentẽ z seruũ habitũ p derelicto.¶Itẽ not.q q vult antecedẽs vr̃ velle z ɔ̃sequens.facit.l.illud.de acqrẽ.here. ¶Ultio no.qđ seruus q in nullius bonis est vere nec ficte stipulari nõ põt.¶In gl.sup ver.apprehẽsus ibi z sic colligit̃ qđ hic dr̃.istud nõ plz Dy.nec doc.iõ dic qđ si seru⁹ est lãguẽs z habet̃ p derelicto efficit̃ liber.si aũt sit san⁹ nõ efficit̃ liber nisi occupet sibi libertatẽ anteq̃ ab alio occupet̃.z hoc voluit gl.j.§.z multo apti⁹ ad quã remittit Dy.in aut.de nup.col.iiij.
3 ¶†Et not. ẽm Ang.pdicta ad relinquẽtes animalia infirma in cãpis.nam eo ipso vident̃ habita p derelicto ẽm eũ.sz põt dici qđ si erat spes reconualescentie z recuperationis qđ in dubio nõ videat̃ habere p derelicto ar.l.de indebito.de pba.z eius quod no.in.l.sigs in tantam.C.vnde vi.Nec ob.hec.l.cũ materia sua qz loquit̃ qñ constat de aĩo qui vult habere p derelicto.Itẽ nõ est ex tota bona ar.de seruo ad alia aĩalia ar.l.iustissime.de edil.edi.z.l.in pecudum.§.de vsuris.Et sic licet seruus languẽs efficeretur liber nõ tamẽ sequitur qđ dicta animalia eadem ratione debeãt effici libera.Et ad predicta facit qđ no.in.l.qua ratiõe.§.fi.de acqren.re.do.nam vt ibi patet ex cõiecturis deprehendi põt an fuerit animus habendi p derelicto an nõ.z ideo forte si nõ fuisset spes verisimilis recuperationis pter lupos forte ibidem conuersantes tunc posset pcedere dictũ Ang.¶In glos.super ver.stipulationez.ibi vel dic hec va.nec ob.l.ex re.§.illud.que allegatur pro preambula opi.quia dic quod ibi nõ erat habitus p derelicto.sed erat hereditarius ideo in illo secus vt patet hic ĩ litera.Extra glo.adde dictis Bar.inquantũ dicit posse esse monachũ sine mõasterio.z põit exẽplũ de pfesso.j.annũ religionẽ mẽdicãtiũ z in hoc bene dixit qz talis pfitẽs ex quo ante annũ profitetur nõ est obligatus illi religiõi in spẽ quã est pfessus sed est obligatus religiõi in genere adeo qđ nõ põt redire ad seculũ:sz oportet qđ itret aliquã de religiõib⁹ approbatis:vt pbat̃ lz ipe nõ alleget in.c.ɔ̃stitutionẽ z in.c.nõ solũ.de re.iu.li.vj.Et p hoc pz qđ talis de iure nõ posset vexari si exeat monasteriũ quãuis de facto i ciuitate ista fuerit seruatũ ɔ̃triũ in psona cuiusdã magistri de cãpanis q.j.ãnũ pfessus fuerat regulã heremitar sancti
4 Augu.¶†Itẽ qz dicit scđo posse exẽplificari in eo q pfitet̃ in religionẽ in manib⁹ alicui⁹ monachi nõ habẽtis de hoc mãdatuz ab abbate:de q̃ p Jo.an.post Inno.z host.in.c.peccatũ.de regu. ¶Itẽ adde qz dicit q si talis monach⁹ sine monasterio stipulet̃ stipu.nõ vz ad instar ei⁹ qđ hoc dr̃ de seruo habito p derelicto. ar.no.in.c.cũ oli.el.ij.de priui.p Inno.z q̃ dicta fuerũt in.l.j.§.pe.nã Bal.hic tz ɔ̃trariũ.qz lz talis nõ sit alieno mõasterio subiect⁹;tñ est imediate subiect⁹ pape z ecclie romane:iõ q̃rit̃ qđ acqrit ecclesie ro.sec⁹ aũt in seruo habito p derelicto:qz nemini ẽ subiect⁹.z hoc idẽ sequit̃ hic Ang.¶Itẽ adde qđ inquãtũ dicit qđ si de donatiõe p statutũ dz solui gabella:debebit solui p derelicto. nã dicit Ange.hoc verũ si fiat in fraudẽ alias sec⁹.qz vere tũc cũ nullo ɔ̃trahit̃.facit isti.de re.diui.§.pe.nec tũc donatio:qz olim requirebat̃ stipu.z hodie requirit̃ saltẽ pactũ nudũ quoruz neutrũ interuenit qñ res habet̃ p derelicta.Et sic deficere videntur verba statuti.ergo cõsequenter dispositio cessat.ar.l.qđ ɔ̃sti

tutum. ꝫ. de test. mili. ⁊ idē dicit si lite pē. res habeat ꝑ derelicta. nā lꝫ nō ponit in aliū alienari propter vitiū litigiosi videt̃ tñ ꝙ poterit haberi ꝑ derelicta nisi fiat in fraudē cū hoc genꝰ alienationis nō reperiat̃ interdictū. facit prealleg. §. pe. Sꝫ certe cōtra istum vltimū passum facit. l. j. cū sua gl. ꝫ. si ex cā nox. aga. vbi talis alienatio videt̃ iterdicta. itē forte de facili presumeret̃ fraus in primo casu si erat res quā verisimil'r quis nō debuisset habere pro derelicto. ⁊ ipsam occupauit amicus vel cōiuncta ꝑsona arg. l. post contractū de do. ⁊ l. data opera. C. e. ti. ⁊ istud credo verū alias possent fieri mille fraudes ⁊ Bar. etiam voluit.

Summarium.

1 ☞ Seruus plurium vt vniuersorum non querit eis vt singulis sed vt vniuersis.

2 Ordo scripture attenditur vbi de mente disponētis dubitatur.

Si cōis seruus. Si ꝓpria noīa exprimūtur in stipulatiōe q̄ fit ꝑ seruū pluriū dñoꝝ vocant̃ dñi in virilē. si vero appellatiua vocat̃ in portiōes dñicas. si v̄o vtrūqꝫ inspicit̃ qđ p̄cedit. h. d. nō ē alibi iste casus. ¶ In tex. ibi q sunt. ⁊ nō sunt verba stipulātis sꝫ iuriscōsulti ꝫm Ja. de are. ¶ In tex. ibi noīa ꝓpria no. tria q̄ patēt ex summario ⁊ rōnē vltimi dicti q̄ qñ p̄ponunt̃ noīa ꝓpria ⁊ sequunt̃ appellatiua illa q̄ sequunt̃ videntur adiecta aīo demōstrādi ⁊ certificādi ꝓpria ⁊ similiter ꝯ̄ iō inspici dñt q̄ p̄cedūt rō aūt p̄mi ⁊ scđi dicti est q̄ qñ exprimūtur noīa ꝓpria tm̄ nō v'r haberi respectꝰ ꝑ stipulantē ad portiōes dñicas ex quo de dño nō fecit mētionē. secꝰ qñ exprimūtur appellatiua. facit qđ no. in. l. cū aliqs. C. de iure deli. ⁊ l. filie. C. de condi. ⁊ demon. ¶ In gl. ꝓ virib⁹. ibi solue vt ibi. s. qđ ibi intelligit̃ noīatis s. noībus appellatiuis vel si ꝓpriis p̄cesserūt appellatiua. ⁊ sic cōcordabit. In gl. sup. v̄. dñis meis. ibi. l. sed ⁊ si ita. solu. ꝫm qđ ibi fuit stip. alternatiua ibi indefinita q̄ eq̄pollet copulatiue vniuersali. l. si plurib⁹. de leg. ij. ¶ In gl. sup v̄. sꝫ cū in fi. scđa vera. ⁊ illā tene. ¶ In gl. sup. v̄. stipulationē ibi determināt primā expone i. declarāt nō aūt dicas. i. limitant. q̄ tūc debuisset gl. dicere ꝯ̄. ¶ In ea. gl. ibi ꝓ dñicis q̄rit̃. ⁊ h̄ hꝫ locū qñ seruꝰ cōis stipulat̃ ab extraneo si aūt stipulet̃ ab vno ex dñis tūc si q̄dē stipulatur se ipsum sibi nulla ē stipulatio secꝰ si alteri. l. ij. ꝫ. e. si aūt stipulat̃ aliq̄d extra puta. x. tūc acq̄rit̃ aliis excepta ꝑte ꝓmittētis. l. ꝓinde. §. j. ꝫ. eo. ¶ In eadē glo. ibi sp̄ ispiciēt q̄ p̄cedāt. hoc v̄ū in casu dubii qñ nō sunt alie cōiecture ex quib⁹ aliq̄d p̄sumat̃ de intentiōe disponētiū. al's secꝰ ⁊ ponit hic bar. quatuor cōiecturas ex q̄b⁹ verisimiliter pōt p̄sumi aliud esse de intētiōe disponētiū quas ēt hic ponit Ange. vna est rōne oneris iniūcti alia est rōne notitie tertia est rōne rei sup qua fit ꝯ̄ctꝰ quarta est si ꝫm vnū modū pōt valere ⁊ nō ꝫm aliū de quo hic plene ꝑ eū. ¶ In ea. gl. ibi sꝫ prima plꝫ. ⁊ hñ. nā alia opi. nō est vera per hūc tex. facit. l. ꝓinde in prin. ꝫ. e. ⁊. l. cū ita. §. fi. de cōdi. ⁊ de. ¶ In ea. glo. ibi. ⁊ h̄ cū oīb⁹ hoc itellige qñ stipulatꝰ ē sibi vel simpl'r vt illi soli q̄rat̃ cui p̄t. sꝫ si noīatim stipulatꝰ fuerit cui q̄ri nō pōt tūc illi nō q̄rit̃ q̄ nō p̄t nec siml'r aliis: q̄ noluit ex quo nō noīauit. ꝫ. eo. l. si vsufructuariꝰ ⁊. l. si ꝫuꝰ alienꝰ. ꝫ. e. ¶ In ea. gl. ibi. itē h̄ sub. s. qđ dicimꝰ q̄ri oīb⁹ dñis cū pōt oīb⁹ q̄ri vt acq̄rat̃ ꝓ dñicis portiōibus. ¶ In ea. gl. ibi vt no. ꝫ. e. l. seruus cōis. §. fi. ⁊ dic vt ibi plene dictū fuit declarādo. l. fi. C. per quas ꝑso. ¶ Quid autē si vnus ex dñis pluries

1 nominet̃ dic vt dictū fuit in. l. iiij. ꝫ. e. ¶ † Quid aūt si sit seruus pluriū vt vniuersoꝝ: dic ꝙ nō querit. s. singulis vt singul'. sed vt vniuersati sic. ꝫ. e. l. si seruꝰ reipu. xij. q. ij. q manumittit̃. ¶ Quid etiā si sit seruus vniꝰ tm̄. dic qđ si stipulat̃ dationē non refert ꝑ q̄ verba stipulat̃ dūmodo nō stipulet̃ extraneo. l. j. in prin. ꝫ. e. secus si stipulet̃ factū vel operas vt in. §. sed ⁊ cū factū. insti. e. ⁊ eo. l. si seruꝰ meꝰ. ⁊ hāc materiā qñ est seruꝰ pluriū duoꝝ latiꝰ reassumpsit hic Bar. Et inducit materiā istā qñ est vnꝰ institor plurium mercatoꝝ ille simpl'r aliq̄d acq̄rēdo q̄rat illis ꝓ quota societatis tu adde ꝙ ex stipulatione talis institoris non queritur eis actio sine cessiōe saluo nisi esset seruus ꝓpriꝰ eoꝝ vel alienus bona fide possessus ab eis vel liber hō tāq̄ seruꝰ bona fide possessꝰ vel nisi in subsidiū qñ nō posset haberi copia illius vt faceret cessionē. l. dā. §. fi. cū ibi no. ꝫ. de dā. infec. ⁊. l. j. C. de ac. ⁊ ob. ⁊ sic dꝫ intelligi qđ h̄r in. l. l. ⁊. ij. ꝫ. de isti. ¶ Itē etiā qđ dictū est qñ vnꝰ ex dñis pluries noīat̃ inducit ad id qđ quotidie fieri ꝯsueuit cū d' talis ⁊ socii faciūt sic vel ꝓmittūt vel ꝓmittit̃ aliq̄d tali ⁊ sociis. dicit tñ qđ q̄cq̄d sit de rigore iuris mos regiōis hꝫ qđ noīatꝰ specifice videat̃ noīatꝰ tāq̄ caput societatis nō ad finē vt maiorē portionē habeat q̄ ipsuꝫ ꝯtigat ꝓ rata societatis. ¶ In ea. gl. ibi idē ꝙ in plurib⁹ dñis. s. vt cuilibet acq̄rat̃ ꝓ rata vsufructꝰ. ¶ In ea. gl. ibi tūc noīato ꝫꝫ io. ang. dicit dicēdū idē i. l. si duo. C. ꝑ q̄s ꝑso. ¶ Tu potes dicere ꝙ i casu isto q̄rit̃ iubēti. ꝑ. d. l. si duo. C. ꝑ q̄s ꝑso. vbi iussus fuit gñalis ⁊ noīatio sp̄alis. q̄ tunc q̄ret̃ noīato. ¶ In ea. gl. ibi vel dic hāc tꝫ bar. sꝫ ang. tꝫ p̄cedētē ⁊ illa v'r verioꝝ ꝑ ea q̄ dixi in. l. si alienꝰ. ⁊ i. l. si cū duoꝝ. ꝫ. e. ¶ In ea. gl. ibi solue vt ibi q̄ ibi ex re vtriusq꞉ fructuarii vni eoꝝ solꝰ est stipulatꝰ vñ illi soli n̄iato querit̃ vt ibi lꝫ nō cū effectu: q̄ dñt restituere ꝑtem vt. l. si duoꝝ. ꝫ. e. Et hāc materiā serui pluriū fructuarioꝝ vel serui alieni a pluribus bonafide possessi iducit bar. ad. q. monachi vniꝰ monasterii deputati ad regimen alteriꝰ ecclesie vel possessi ab alio monasterio bonafide de quo ēt dictū fuit i. l. j. §. pe. ꝫ. eo. ¶ In gl. fi. ibi nec em̄: solue vt no. in. l. ij. §. si prius. vbi ꝑ Bar. de vul. ⁊ pup. ⁊ ꝑ cano. in. c. cū dilecta. de rescri. potes dicere ꝓ mō

2 † qđ vbi mēs disponētis est dubia attēdimꝰ ordinē scripture vt sic ex illa possimꝰ de mēte p̄sumere facit. c. pe. đ elec. li. vj. secꝰ vbi mēs ē certa: q̄ tūc nō attēdit̃ ordo nisi sit ordo substātialis cuiꝰ ꝑuersio hꝫ vitiare. l. ꝓlatā. C. de sen. ¶ Extra gloss. adde dictis Bar. inquātū dicit ꝙ si seruꝰ pluriū factū stipulet̃ ab vno ipsoꝝ fratribus suis aliis decē dari ꝙ isto casu vocabunt̃ alii fratres ꝓ dñicis portiōibus nō ꝓ virilibus: q̄ lꝫ nō sint vocati ꝑ noīa cōcernētia dñiū. tñ nō sunt vocati ꝑ noīa ꝓpria sed appellatiua q̄ sunt cōia cuilibet ipsoꝝ. ideo vident̃ iuitati ꝓ dñicis portiōibus allegāt tex. no. ⁊ forte sing. in. l. luciꝰ. §. meuia. ff. ad trebel. Ang. v̄o lꝫ hic corrupte Bar. recitet: tñ in effectu vult tenere cōtrariū: vcꝫ qđ in dicto casu querat̃ eis ꝓ dñicis portionibus r̄ndit. ad ad. §. meuia qđ illud ideo ꝯtigit: q̄ partes adiecte in institutiōe vident̃ repetite i substitutiōe fideicōmissaria. facit. l. j. C. đ ipu. ⁊ al. sub. lꝫ nō alleget. ⁊ qđ habet̃ i. §. p̄cedēti. d. §. meuia. Sꝫ tu adđ qđ melior v'r opi. bar. q̄ si illud eēt ꝑꝑ cām p̄allegatā ꝑ ange. seq̄retur qđ etiā si noīa propria essent exp̄ssata qđ idē esset dicendū s. qđ nō vocarent̃ in viriles. sed hoc falsuꝫ ē vt ꝓbat̃ in. l. nōnūq̄ ꝫ. ad trebel. ergo videt̃ qđ in. d. §. meuia. sit rō quā tāgit bar. nō illa quā tāgit Ang. ¶ Quid aūt si seruꝰ pluriū filioꝝ diuersoꝝ fratrū stipulatꝰ ab extraneo fuerit decē dari filiis talis ⁊ talis. cōcludit hic. Ang. in effectu ꝙ filii vnius fratris vocabunt̃ ad dimidiā qđ qñq꞉ sint quā diuident inter se viriliter ad aliā dimidiā vocabunt̃ alii filii alterius fratris similiter qđ qñq꞉ sint siue numerus sit par siue dispar per. l. si mulieri de vsufru. ac. facit. l. fi. C. de ipu. ⁊ al. substi. ⁊ aut. cessante. C. de legi. here. sic intelligit etiam Bar. hic voluisse. Sed tu adde qđ imo videt̃ qđ filii vniꝰ fratris diuidāt inter se ꝓ dñicis portiōibus ꝑ ea que dicta sunt ꝫ. circa. §. meuia. iūctis his q̄ notant̃ in. d. l. fi. ¶ Vltio adde dictis bar. ꝓ cōplemēto huiꝰ tex. qđ no. in. l. nā qđ liquide. §. pe. de penu leg. ⁊ in. l. ij. j. de ver. sig. ⁊ qđ ibi notat̃ per glo. ⁊ Bar.

Si seruus. Si seruus a liberto patrōi stipulet̃ operas sibi dari nō vꝫ stipu. secꝰ si stipulet̃ a dño vel ipsonaliter. h. d. ¶ No. casum i quo ē differētia an seruꝰ stipulet̃ sibi dari an ꝑsonal'r regulariter ꝯ̄. ꝫ. e. ti. l. j. i pri. ⁊ sic est speciale i casu isto. ⁊ rō specialitatis ponit̃ in gl. ¶ In gl. j. ibi sed certe ibi de facto. Aduerte q̄ posses saluare hāc rōnē q̄ lꝫ hic agat̃ de facto alteriꝰ agit̃ tñ de tali facto qđ ꝯcernit etiā ꝑsonā serui ⁊ illi coheret: vt ꝑꝫ ex no. in. l. ope i rex. ꝫ. de op. lib. Si em̄ libertꝰ ꝓmittat operas inspicit̃ ꝑsona debētis prestare ⁊ etiā eius cui dꝫ prestari: vt ibi ꝑꝫ secus qñ est factū ꝑ aliū explicandū qđ nō coheret persone eius cui dꝫ impleri. sic dꝫ intelligi gl. ¶ In ea gl. ibi veriꝰ. dic aliā rōnē assignat gl. in. l. seruus patrōi. de oper. lib. Ray. v̄o dicebat qđ opere coherēt ꝑsone. ⁊ sic nō p̄nt transire de ꝑsona serui in dominū ipsi autē seruo deberi nō possunt: iō stipulatio nulla. facit scđm Ang. l. seruus si heredi. de sta. lib.

Cum seruus. Si ex re fructuarii v'l bō fidei possessoris seruꝰ dño stipulet̃ noīatim ei soli acquirit̃: sꝫ restituere cōpellitur. h. d. ¶ No. ꝙ ex omni causa pōt queri ꝓprietario secꝰ in fructuario vel bonefidei possessore. ¶ In gl. sup v̄. cōdici. ibi cōdictione sine cā: mirū videt̃ quod dicit gl. cū qua trāseūt doct. q̄ nō sine cā est penes dñm: q̄ imo ex cā q̄ propter stipulationē vel contractum factum per seruum. ideo melius esset forte qđ repeteret cōdictione ex hac. l. que est simul et ex simili eq̄tate descendit ex qua descendit. l. si me ⁊ titium. ꝫ. si cer. peta.

Summarium.

1 ☞ Tempus contractus quo ad acquisitionem inspicitur.

2 Dolus p̄odesse non debet.

3 Donatio vel venditio quando in fraudem fisci dicatur fieri.

Quicquid. Licet stipulatio serui v'l filii cōferat̃ in tp̄s existētie sui iuris nihilominꝰ patri v'l dño q̄rit̃. ¶ † No. ꝙ ispicit̃ quo ad acq̄sitionē tp̄s ꝯ̄ctꝰ de q̄ in. l. si filiꝰ. ꝫ. ob. ¶ † No. qđ dolus nō dꝫ ꝓdesse doloso. l. ne ex dolo. ꝫ. de dolo. ⁊. c. ex tenore. de rescrip. ¶ † Itē no. ar. ꝙ si vendo v'l dono tibi omnia bona mea si contingat me committere maleficiuꝫ propter quod bona mea debeant publicari quod talis alienatio videatur facta in fraudem fisci. ⁊ sic non valeat de quo in. l. post contractū. ꝫ. de dona. ¶ In glo. fi. ibi ⁊ hoc presumit̃; ꝓ hoc facit. l. summa cū rōne. ꝫ. de pecu. quā Ang. dicit sin. ⁊ per ipsaꝫ dicit ꝙ oīs intrincās p̄rimoniū suū intelligit̃ in fraudē creditoꝝ intrincare qđ dicit facere cōtra aliquos de tuscia q post multos creditores quesitos de

eorū bonis diuersimode ⁊ in diuersis disponunt vel libros rōnū intrincant ita calculum qḋ rō videri nō potest. nā intelligūtur in fraudē creditorū fecisse. d. l. summa cū rōne. in prin. Et idē dicit si melius ⁊ vtilius patrimoniū alienauit ⁊ ibi reseruat omnia inutilia. allegant. l. omnes. §. lucius. s. de his que in frau. credi. ⁊ qḋ habetur in auten. de trien. ⁊ se. §. j. ver. forsan. col. iij.

¶ De fideiussoribus. Rubrica.

¶ In glo. Rubrice ibi nā fideiussor sequit obligationem expone id est sui naturā semp pōt sequi, lz secus sit in mādatore cū ⁊ ante obligationē principalis pōt accipi fideiussor vt pbat. j. e. l. si stipulatus. §. j. ⁊ sic meli⁹ dixisset glo. qḋ fideiussor ante ⁊ post obligationē pōt accipi. mādator sui natura tm̄mō ante obligationē principalis interuenire pōt saluo casu. §. si post creditā. alleg. in glos. sunt ⁊ alie due differētie quas tāgit hic Bar. scz qḋ fideiussor obligat verbis tm̄ ⁊ actione stricti iuris: sec⁹ in mādatore. ¶ In ea. glo. ibi. ⁊ de pluribus modis quis dicitur pro alio intercedere vide glo. meliores de corpore iuris quarū prima est in. l. in personā. §. qui pecuniam. s. de pac. ⁊. l. sticbum. §. aliquādo. de so. ⁊ pleni⁹ ceteris in aut. de fideius. §. j. col. j.

Summarium.

1 Fideiussor omni obligationi accedere potest.
2 Obligatio fideiussoria locum non habet vbi nec principalis.
3 Fideiussor obligationi naturali tantum ⁊ ciuilis tantum accedere potest.
4 Obligatio que oriatur ex mutuo ciuili.

1 Omni obligationi. †Omni obligationi ciuili ⁊ naturali pōt accedere fideiussor. ¶ Not. etiaz qḋ in obligatione que re contrahitur potest accedere fideiussor. ¶ 2 †Item not. qḋ vbi principalis obligatio non extenditur ad casum de quo queritur nō extendit fideiussoria. facit. l. grece. §. illud. j. e. ¶ In glos. j. ibi sit cōtra legem. sed hoc casu non debet dici proprie fallere regula hic posita que locū habet qn̄ est dare obligationē principalē quā in casu isto non est reperire propter. l. resistentiā. sed bene fallit in casu. l. ij. C. ne fideius. do. den. ¶ In ea. glo. in fi. No. bene ex 3 hac glo. †qḋ naturali obligationi tm̄ potest accedere fideiussor et similiter ciuili tātū: sed qḋ dicitur de naturali limita nisi sit talis naturalis cuius effectus sit extinct⁹. l. si quis postq̄. j. e. Sz potes dicere qḋ inepte loquit qn̄ iuncta fuit simul naturalis ⁊ ciuilis et vtriusqz effectus eneruatus per prescriptionē: sed glo. loquit qn̄ a principio subest sola naturalis tantū. Item limita qn̄ est talis naturalis que impedit repetitionē soluti alias videret sec⁹. l. qḋ em̄ j. e. ⁊ ibi tāget. ⁊ facit qḋ notatur de obligatione naturali ad antidora. in. l. si testō. §. j. j. eo. qḋ aūt dixit glo. de ciuili tantū intellige verū qn̄ est ciuilis que habet effectū exactionis vt ciuilis que orit ex mutuo ciuili pōt tali obligationi accedere fideiussor sed nō cū effectu: qꝛ ob. exceptio vt notat glo. j. e. l. qḋ em̄. Nec ob. l. iij. §. j. de cōsti. pec. qꝛ ibi loquit in cōstituto qḋ introducit obligationē pretoriam ex dispositione pretoris qui sequit naturalē equitatem. et sic nō vult posse fieri vbi nō precedit debitū naturale. ⁊ sic transit Bar. Tu potes addere qḋ posset dici qḋ de mero rigore ꝯstitutū tenet sicut ⁊ fideiussio sed non cū effectu: qꝛ obstabit exceptio sicut in fideiussore. ⁊ ita loquatur. d. l. iij. ⁊ per hoc facit qꝛ si alias ratio Bar. simpliciter cōsideret nō deberet posse debitum ciuile tm̄ habens efficaciam exactionis deduci in constitutum qḋ nō est dicendum. ¶ Et no. bene qꝛ Bar. hic simpliciter transit qḋ ex sn̄ia condēnatoria oriatur solūmodo ciuilis ⁊ nulla insit naturalis. lz aliter loquitur in. l. iul. verū debitorē. s. de condic. inde. ⁊ aliter in. l. ab eo. C. qn̄o ⁊ qn̄ iudex. Potes cōcordare qḋ vera naturalis que orit ex cōsensu nō inest in sn̄ia cū iudiciū reddat in inuitū: lz ficta sic ꝑpter fictū cōsensum eo casu tm̄ quo pōt appellare ⁊ nō appellat. ⁊ sic intelligat qḋ notat in. d. l. ab eo. vbi vero nō appellarē nō posset esse ibi ficta naturalis: qꝛ cessaret rō illius. l. Quedā aūt lata naturalis q̄ orit ex eqtate illa iuris gē. ꝺm quā magistratui parere debemus vt in. l. vt vim. s. de iusti. ⁊ iur. pōt dici adesse i sn̄ia 4 ⁊ sic loquit qḋ notat per eū in. l. iul. ¶ †Itē no. ex predictis qḋ cōmunis est opi. qḋ in mutuo ciuili oriat sola ciuilis lz forte posset attētari qḋ ibi sit etiā naturalis cū videat cōsitēs cōsentire oblonē dari ex quo sponte ꝯfitet se recepisse. Et si dicas quare ob. exceptio. potes dicere qḋ illud ideo est q spe future numeratiōis fuit cōfessus. vnde ꝑpter illud effectui exactiōis inest tacita cōditio si sequat numeratio. ⁊ ꝑpter hoc ob. exceptio. nō aūt dico q insit in substantia obligationis ꝯditio qꝛ tunc ipso iure impedit natiuitas obligationis ab ipso initio cū tacita ꝯditio suspēdat sicut expressa natiuitatē obligationis vt est glo. no. in. l. item qꝛ. s. de pac. facit optime qḋ not. in simi. Barto. in. l. iij. §. si filius. ff. de liber. ⁊ posthu. vbi dicit q cōditio si adeat tacite inest effectui executiōis nō aūt substantie ⁊ dispositioni. ¶ In glo. sup ꝟ. pupillū. ibi doli capacē qn̄ dicat pupill⁹ doli capax ex iuris ꝑsumptiōe. dic qn̄ est proximus pubertati: qꝛ excessit dimidiū tp̄is qḋ est inter tp̄s infantie ⁊ pubertatis de quo p glo. in. l. pupillū. j. de reg. iur. ⁊ in. §. pupillus insti. de inutil. stip. ¶ In ea. glo. ibi nō aūt in deposito etiā naturaliter nisi ex dolo: sentit glo. qḋ ex lata culpa nō obligat pupillus in deposito vel si obliget obliget sicut ex dolo. hoc veri⁹ vr̄ qḋ obliget naturaliter tm̄ lz ex dolo obliget etiā ciuiliter cū nō reperia expressum pupillū ciuiliter teneri ex culpa ēt lata. ¶ Et attēde ꝑ intel. glo. q oī casu quo maior. xxv. annis ex deposito vel cōmodato tenet naturalr vel ciuiliter ibi pupillus tenetur naturaliter tantum nisi dolo sit versatus vel factus locupletior. vbi autē maior nullatenus teneret non tenetur ⁊ tunc naturaliter ipse pupillus: ⁊ per cōsequens fideiussoris obligatio etiam ad illud se extēdet. ¶ In ea. glo. in fi. facit. l. nō solū. §. j. de pecu. ⁊. l. naturaliter ⁊. l. si id qḋ. s. de cōdi. inde. ¶ In glo. super ver. culpa ibi hoc non ad depositum. hoc verū si loquamur de culpa leui: lz si de lata tūc etiā ad depositum potest referri vt tetigi. s. cū alia glo. ¶ In glo. si. in si. adde qḋ no. in. l. cum filio. §. j. de verbo. obliga.

Summarium.

1 Satisdare quis dicatur.
2 Seruus extra causam peculiarē fideiubens non tenetur.
3 Maxime dictio est implicatiua.
4 Clericus fideiussor esse potest.

Qui satisdare. Qui dat reū illū qui nō pōt cōueniri vel non est spes vt fiat idoneus statu nō mutato nō vr̄ satisdare als secus h. d. ¶ No. qḋ nō sufficit de facto satisdare vt dicat im1 pleta ꝑmissio de satisdādo. ¶ †Itē no. qḋ satisdare dicit qui dat fideiussorē eū q de iure cōueniri pōt lz forte nō sit idone⁹ facultatibus. ¶ In ea. glo. sup ver. conueniri. in fi. No. ex hac glos. qꝛ sentit glo. ꝑpter. l. iij. in prin. q satisda. cog. quā allegat qḋ si in casu hui⁹ l. det fideiussor q de iure pōt cōueniri: vt quia sit naturaliter ⁊ ciuiliter obligatus etiā si sit diues. si tm̄ de facto nō pōt cōueniri: vt qꝛ morat in castro munitissimo. q tūc ēt ꝑcedit hec. l. in eo qḋ hic dicit in primo responso qḋ est no. ⁊ vr̄ seq Bar. an aūt hoc sit verū patebit ex sequētibus. ¶ In glos. sup verbo seruū. in fi. aduerte qꝛ mirū vr̄ qḋ ex quo filiusfa. obligat ex suo ꝯtu fideiubēdo ciuiliter ⁊ naturaliter. l. filius. e. ti. ⁊. l. iij. §. si filius. s. de pec. qḋ nō dicatur idez in eo qḋ in debitore qui nō est soluēdo. sed dic ꝺm Ja. de are. quē sequunt alij doc. qḋ aliud in filio q̄ in alio debitore ex eo: qꝛ ꝑsenti statu inspecto nō pōt ꝑsumi q pōt effici soluēdo cū scōm ista tempora quicqd querebat patri querebat quo ad plenā ꝑprietatem. l. j. §. si qs a pa. fue. ma. ⁊. l. placet. de acqui. here. hodie vero quo ad vsumfru. tm̄. l. cū oportet. C. de bo. que lib. ⁊. l. cū nō solum. in alio vero debitore est spes qḋ fiat diues ⁊ soluēdo ar. l. si defunctus. C. arbi. tu. ⁊ p hoc dicit hic Ang. qḋ hodie hec. l. est correcta quatenus dicit de filio: qꝛ pōt habere ꝑpriū. Sz tu adde qḋ forte Ja. de are. ⁊ alij doc. senserunt cōtrariū: qꝛ ex quo vsufr. spectare debet ad partē nō videt qḋ possit fieri executio pro debito filij in ꝑprietate ne ꝑiudicet ipsi patri in vsufru. facit qḋ not. in. l. fi. §. filius aūt. C. de bo. que lib. ⁊ qḋ no. Bar. in. l. si finita. §. si de vectigalibus. de dā. infe. vbi cōcludit qḋ ex delicto filijfa. nō debēt publicari bona peculij aduētitij. ¶ Item adde qḋ hec ratio doc. nō videtur clare satisfacere quia videt qḋ imputandū sit creditori qui talē recipit. ⁊ sic eū approbauit velut idoneum sicut in simili dicit de nō idoneo facultatib⁹: vt hic in fi. vnde potes clari⁹ dicere qḋ rō est qꝛ in casib⁹ positis in primo respon. fideiussor iuris fictione habet ꝑ nō dato. l. quoties. s. q satisda. cog. Et ideo nō pōt ibi cadere approbatio attēta fictione ꝑdicta: qꝛ qḋ nō est approbari nō pōt: nō entiū enim nulle sunt cause. l. actor. C. de pba. ⁊ in. c. ad dissoluēdū. de despō. impu. q̄ ratio cessat in vltimo casu. i. in quo ꝺm veritatē ⁊ ꝺm fictionē est qd possit approbari. ⁊ si dicas quare ius magis fingit in pmo responso q̄ in scōo. rō esse pōt in filiofa. quā 2 tetigerūt doc. in seruo aūt ⁊ muliere rō est ꝑpōptior: † qꝛ seru⁹ qn̄ fideiubet extra cām peculiarē nō tenet ēt naturaliter. l. seruus inscio. ⁊ ibi notat. j. eo. mulier aūt lz de mero rigore teneat tm̄ iuuat exceptione: ⁊ sic in effectu nō tenet. ideo nimirū si mulier ⁊ seruus habent pro nō datis. facit qḋ legit ⁊ not. in. l. si nomē. de here. vel act. vē. ⁊ ꝺm ꝑdicta pz qḋ illud qḋ dr̄ hic de filiofa. vr̄ potius super eqtate fundatū q̄ super rigore: pōt forte etiā attētari qḋ id qḋ dr̄ hic de filio restringat ad casum in quo ipse esset tutus exceptione macedoniani vt qn̄ intercedit pro mutuo facto in rē suā. quo casu patet etiā nō tenet de peculio vt hic tetigit glo. ⁊ tūc bona esset eqparatio de muliere ad filiūfa. q̄ alias nō videt bona cū ipsa filiusfa. teneat ciuiliter ⁊ naturaliter sine exceptionis obstaculo. secus aūt in ipsa muliere. ⁊ tūc rō huius. l. maneret plena etiā in ipso filiofa. q̄ alias nō est sine scrupulo ⁊ maxime cū filiusfa. possit scōm ista tp̄a incarcerari ꝑ debito per ipsum ꝯto nisi cedat bonis. l. cū filij. C. qui bo. cede. pos. ⁊ notat in. l. filio. s. solu. ma. el. ij. ⁊ tangit Bart. in. l. si dubitet. §. si filiusfa. j. eo. ¶ Et per ꝑdicta colligi pōt an qḋ dictū est. s. de eo qui datus est in fideiussorem morat in ca-

stro fortissimo pcedat q̃ ad termios hui⁹.l.nã pẽdet ex his q̃ dicta sunt de filiofa.fatẽdũ est tñ qỏ talẽ nõ cogit qs inuit⁹ recipere ꝛ de tali loquat dicta.l.ij.in prin. ¶ In glo.super verbo mulierẽ ibi nõ tenet cũ effectu quasi velit qỏ ipso iure teneat ciuiliter ꝛ naturaliter sꝫ nõ cũ effectu.qꝛ ob.exceptio velleia. ꝛ hec est vera opi.l.si in iure.ff.ad velleia.lꝫ gl.videat aliter sensisse in.l.j.C.de repu.q̃ fiũt i iudicio. ¶ In gl.sup vbo nõ ipletã rẽ.ibi maxie si ignorãs quasi velit gl.ꝙ idẽ si sciẽs fuerit† cũ dictio maxie sit iplicatiua.vt notat in.l.illud.ff.ad.l.aq.ꝛ notat in.c.ad abolẽdã.de fili.p̃sby.ꝛ hec opi.cõiter tenet p doc.tãget cũ gl.fi.vcꝫ ꝙ primus casus.l.pcedat ẽt in scienter recipiẽte talẽ fideiussorez et multofortius i ignorãte factũ vel ius. ¶ An aũt vltimũ rñsuz.l.pcedat in ignorãte tanget cũ gl.fi. ¶ In eadẽ glo.in fi.solue ꝑm Dy.qỏ ibi erat talis cõditio que de iure nõ poterat ipleri.iỏ sufficit si de facto fiat.l.mulier.§.j.de cõdi.insti.hic vero poterat ipleri de iure. ¶ In glos.fi.ibi maxime si talẽ sciuit.ꝛ sic sentit gl.qỏ idẽ si ignorauit propter implicatiuã maxime sed cõtrarium notat ꝛ meli⁹ in.l.inter cãs.§.abesse.ff.mã.ꝛ in.l.si is a quo.ff.vt in pos.leg.ꝛ in.l.si stipulat⁹ fuerit stichũ aut pamphilũ.§.fin.de ver.ob.in quibus notatur qỏ recipiẽs ignoranter in fideiussorẽ illum qui nõ est idoneus facultatibus sibi nõ preiudicat.p quo bene facit.l.si cuꝫ dotem.§.mulier.ff.sol.ma.ꝛ.l.promittẽdo.§.si a debitore.ff.de iure do.vnde conclude ꝙ isto vltio casu qñ quis recipit in fideiussorez illũ qui nõ est idoneus facultatibus si sciẽter recipit indubitãter sibi preiudicat.ꝛ sic proprie loquat text.hic in fi.Si aũt ignoranter.ꝛ tũc si fuit ignorãtia facti tũc secus qꝛ sibi nõ preiudicat per.l.regula in prin.ff.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ p id qỏ infra tangit glo.Si aũt errauit in iure est magis dubiuꝫ.nam gl.hic in ver.ꝛ nota.in prima opi.vr̃ sentire qỏ sibi preiudicet,in hoc vltimo casu.sed secus in primo.ꝛ sic ẽt videtur intelligere istỏ tex.sed in contrariũ facit.qꝛ etiã errans in iure nedum errans in facto nõ potest dici approbare cũ talis errãs ẽt in iure nõ dicat cõsentire.l.si per errorem.ff.de iur.om.iudi.ꝛ.l.ij.ff.de iudi.Bart.hic videt voluisse saluare glo.quẽ sequitur Ang.vcꝫ ꝙ tũc qñ errat in iure videatur eũ approbare quo ad hoc vt non possit agere vt satisdet.qꝛ promissionẽ impleuit ꝑm eum.sꝫ bene potest agi ad interesse quatenus fideiussor datus nõ est soluẽdo.d.l.si qs stipulat⁹ fuerit stichũ.§.fi.ꝛ sic intelligit istũ tex.Nec ob.l.is a quo.§.fi.vt in posses.leg.vbi nõ liberat a prima obligatiõe ille q dat nõ idoneũ facultatib⁹.qꝛ dicit illud pcedere qñ qs tũc satisdaret officio iudicis.sec⁹ qñ iure actiõis vt ẽ i cãu hui⁹.l.Tu adde primo qỏ ista.l.hic in fi.nõ vr̃ bñ posse ĩtelligi in errãte in iure pፓter vbũ cõprobauit p ea q̃ supra dixi.Itẽ nõ vr̃ verũ qỏ liberet a primitiua ille q tenet satisdare iure actiõis dãdo talẽ fideiussorem.nã imo potest tũc agi primitiua vt satisdet ar.l.iul.§.j.ff.de ver.ob.lꝫ possit agi ad interesse si nõ placeat stipulatori.ꝛ hoc expresse tenet gl.quã Bar.nõ vr̃ ponderasse in d.l.si qs stipulat⁹ sit stichũ.§.fi.Itẽ adde qꝛ ipse vr̃ intelligere.l.si cũ dotẽ.§.si mulier.ff.so.ma.in ignorãte lꝫ videat loq in ignorãte nõ loquit qñ accipitur fideiussor:sꝫ qñ accipit alius q pmittit aio nouãdi:vt ibi patet:quo casu p nouationem tollit primeua actio de rigore:lꝫ fauore dotis restituat;vt ibi pbatur.ꝛ sic illa.l.nõ facit ad materiã istã. ¶ In ead.gl.ibi lꝫ facit nõ quasi velit gl.qỏ in p̃io casu.l.nõ possit iteruenire error facti:sꝫ error iuris ideo primũ rñsum intelligere vr̃ in errante in iure.sꝫ vltimũ in errante in facto:sꝫ male dicit duplici respectu.primo qꝛ in p̃io rñso põt cadere ẽt error facti:vt sequit in gl.in ver.põt.Itẽ etiã qꝛ si errasset in facto i vltimo rñ.nullo mõ sibi p̃iudicasset vt ptꝫ ex supradictis. ¶ In eadẽ glo.ibi in rẽ suã fideiuberet:vel forte credebat mulierẽ esse virũ:qꝛ erat induta veste virili.vt no.glo.ff.ad velle.l.si decipiẽdi.Et ad p̃dicta p intelle.hui⁹.l.vide bonã gl.in.l.j.ff.si qs in ius voca.nõ ierit.vbi clare integillit primũ rñsum hui⁹.l.procedere etiã in sciẽte. ¶ Extra gl.adde dictis bar.inquãtũ sentit qỏ mulier põt renũciare velleiano.nã lꝫ ipse sentiat hic hãc esse cõem opi.tñ aliter loquit in.l.fi.C.ad velle.ꝛ istỏ vr̃ veri⁹ de iure salua cõsuetudine p.l.doli exceptio.§.diuersum.ff.de noua.ꝯsuetudo tñ approbare vr̃ ꝙ indistincte mulier possit

4 renũciare de q̃.in.l.j.§.pe.ff.ad velleia. ¶ † Itẽ adde ei qỏ dicit qỏ sufficit pmittẽtẽ dare fideiussorẽ dare clericũ p fideiussore si det p alia cã quã p iudicio sisti.nã forte hoc nõ est verũ in odiuꝫ ei⁹ q dat clericũ in fideiussorẽ tñ cleric⁹ nõ debebat fideiubere p laicis.c.j.de fideius.ꝛ.xj.q.j.tũc quidẽ.lꝫ pro ipso faciat qꝛ cõiter tenet qỏ lꝫ nõ debeat satisdare p laico:tñ si satisdat tenet.sed p precedenti opi.facit qỏ supra dixi ꝛ.l.de die.§.si seruus.ff.q satisda cog.Et pፓter predicta forte seruaret opi.Bart.in practica lꝫ forte de rigore iuris posset sustineri quod est dictum.

Summarium.

1 Fideiussor quam actionem habere dicatur.
2 Obligatio fideiussoris contra heredes transit.

POtest. Obligatus pro alio habẽs regressum aduersus eũ põt fideiussorẽ accipere ab illo

1 cõtra quẽ hꝫ regressum.h.d. ¶ † No.qỏ fideiussor qñq̄ hꝫ actionẽ mãdati aliqñ negotiorũ gestorũ.qỏ itellige vt in gl.hodie tñ fideiussio de qua in litera nõ est in vsu sed pmissio de idemnitate ꝑm docto.de quo in spe.in eo.ti.§.sequitur.

2 **Fideiussor.** † Obligatio fideiussoris trãsit contra heredes.ꝛ intellige ꝑm doc.hoc verum quando obligatio sui natura est transitoria cõtra heredes alias sec⁹ vt notatur insti.eo.§.fideiussor.Tu adde qỏ si moriet p̃ncipalis posset dicere verũ.sed si moriatur fideiussor superueniente principali videt qỏ heredes fideiussoris teneãtur ex quo principalis remanet obligatus cum ipsi heredes succedant in locum defuncti.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.ꝛ in.c.si quis.de regu.iuris.

Summarium.

1 Obligatio principalis accessoriã extinguit.
2 Obligationes due non possunt ad idem ꝛ cõtra eundem simul cõcurrere.

1 **GEneraliter.** † Obligatio principalis extinguit accessoriã si concurrant cum eadẽ persona.alias secus in duabus obligationibus paris potẽtie.h.d. ¶ In tex.ibi plenior.i.p̃ncipalior.nã al's ad idẽ cõpetit fideiussoria ad cõpetit p̃ncipalis.ꝛ sic dicto respectu nõ eẽt magis plena. ¶ † No.nõ esse locũ duas obligatiões cõcurrere ad idẽ cõtra eũdẽ. ¶ Itẽ not.qỏ vbi duo vincula reducunt ad vni⁹ personã neutrũ predictorũ extinguit.si non est dare rõnẽ diuersitatis quare vnũ magis quã aliud extiguat sec⁹. ¶ In gl.liberã ibi sine actiõe.q̃si velit qỏ fideiussoria extiguat per p̃ncipalẽ qñ p̃ncipalis est efficax ad agẽdũ.al's sec⁹ non eñ dꝫ per successionẽ ꝯfundi accessoria nisi ex hoc p̃iudicaret debitori.facit cit.l.si debitor.de separa.qỏ no.qꝛ facit ad.q.quam hic tangunt.doct,de fideiussore succedente principali ꝛ faciente inuentarium. ¶ Itẽ nota qỏ fallit si sup accessoria erat facta cõtestatio litis.nã tũc nõ extinguit ne creditor habeat necesse nouã instantiã impetrare.casus est singulis ꝑm Ange.in.l.seruum.ff.de infami.

Si reus. In gl.j.ibi.Itẽ illa in fi.dic ꝑm Dy.qỏ hic sunt due obligatiões ãbe p̃ncipales ibi vna p̃ncipalis alia accessoria.ꝛ eodẽ modo rñdet ad.l.se.si mandato.Sed tu dic qỏ hic loquit in duab⁹ obligationib⁹ actiuis que habuerunt originẽ a duob⁹ reis.ideo nimirũ si per contest.in vno tollit alia.vt.l.ex duob⁹ la scda.ff.de duo reis.sec⁹ si haberẽt originẽ a duob⁹ reis vt stati dicet. ¶ Itẽ sec⁹ si eẽnt obligatiões passiue lꝫ haberẽt originẽ a duob⁹ reis.vt.l.fi.C.de fideiu.ꝛ multofortius si tũc vna eẽt p̃ncipalis alia accessoria.vt.d.l.itẽ illa.ꝛ.l.si mandato. ¶ In eadẽ gl.ibi.l.si is q.sol.qỏ hic erãt due obligationes pariter p̃ncipales.ꝛ ꝯ eũdẽ.ibi erãt due pariter p̃ncipales.sꝫ ꝯ diuersos.adde vel lꝫ essent cõtra eũdẽ habuerũt originẽ a p̃ncipio a persona diuersoꝝ q nõ erãt correi.iỏ per cõte.factã in vna nõ p̃iudicat i alia.

Summarium.

1 Fideiussor pure in diem accipi põt ꝛ sub conditione.
2 Debitum naturale solutum non repetitur.

1 **SI stipulatus.** † Fideiussor põt accipi pure in diẽ vel sub cõditione accedere ẽt põt future obligatiõi ꝛ ẽt nãli tm̃.h.d.cũ.l.sequẽ. ¶ No.qỏ interuallũ inter obligationẽ p̃ncipalẽ ꝛ obligationẽ fideiussoriã nõ vitiat obligationẽ fideiussoriam.faciat.l.duos.de duo.reis. ¶ † No.qỏ debitũ nãle solutũ nõ põt re-

2 peti de quo in.l.j.ff.de ꝯdic.inde. ¶ In gl.p̃cedẽti in fi.de hoc dic vt dictũ fuit in rubrica.Et notat gl.i autẽ.de fideius.§.j.col.j.vbi meli⁹ loquit glo.quã fuerit locuta gl.rubrice. ¶ In gl.qỏ eñ ibi cũ effectu q̃si velit ꝙ nõ obstat exceptio si fideiussor ꝯueniat q fideiussit p nãliter tm̃ obligato.ꝛ hoc cõiter tenet.de q̃.j.e.l.marcell⁹.ꝛ adde qỏ dcm̃ fuit in.l.j.ff.e. ¶ Itẽ adde a ꝯrio sensu lr̃e qỏ si solutũ repeti posset de iure cõi nõ posset fideiussor accedere nãli obligatiõi:exẽplũ i eo q intercedit p obligato ad antidora sup eo ad qỏ obligatio illa specifice se nõ extẽdit.sec⁹ si extẽderet se vt.l.si testamẽto.§.j.al's fi.ꝛ qỏ ibi notat.j.e.ꝛ hoc si se extẽdit specifice.sec⁹ si in gñe.idẽ ꝑꝫ Ang.si eodẽ genere se extẽdat:qꝛ ẽt tũc cessat repetitio.vt in.l.si nõ sortem.§.libertus.de cõdic.inde.qỏ an pcedat dic vt colligit ex ibi no.ꝛ ex his q̃ dicent in.d.l.si testamento.§.j.

Summarium.

1 Obligatio nulla per litis cõtestationem tollitur.
2 Fideiussor de iudicio sisti ope exceptionis potest se tueri.
3 Fideiussor de iudicio sisti in dubio respectu dari censetur.
4 Fideiussor principalis in duriorẽ cãm nõ obligat quã p̃ncipalis.
5 Fideiussor non potest in plus obligari quã principalis.
6 Obligatio principalis ꝛ fideiussoris quandoq̄ est eadem.
7 Obligatio fideiussoris non vitiatur intercedentis in causaꝫ leuiorem quã principalis.

Grece. Etiã verbis grecis accipi põt fideiussor. ꝛ pro omni obligatione etiã si re vel cõsensu cõtrahaꝶ vel ex iure pretorio.h.d. Ad primũ dictuz facit qḋ habeꝶ in.l.j.§.fi.ſ.de ver.obli.ꝛ intellige hunc tex.ſm ibi no.vcʒ qḋ cõtrahentes adinuicem se intelligant. facit etiam qḋ habetur in.§.in personam.insti.de actio.

Et post litem. Post litem conte.accipi põt fideiussor. ꝛ fideiussor de iudicio sisti non teneꝶ post sñiam.h.d. Et in hoc vltimo dicto nõ est alibi ſm Dy. ꝛ Bar.ꝛ glo.habuit hunc casum pro nota.ꝛ forte sensit nõ esse alibi in ver.excitationi. ¶ †No.qḋ per lit.cõte.nõ tollit aliqua obligatio:ꝛ ratio est qꝛ litis contestatio non debet esse damnosa. vt.l. non solent.ꝭ.de reg.iur. Et licet fiat nouatio fiat ad cõmodũ creditoris:qꝛ nõ diciꝶ nouatio vt tollaꝶ prima actio:sed fit noue qualitatis additio.naʒ perpetuaꝶ actio per li. cõte.vt.l.j.C.ne ex delicto defun.ꝛ.l.fi.C.de prescrip.xxx.an.facit qḋ notaꝶ in.l.alia.ꝭ. de noua.ꝛ in.l.j.C.de iudi. ¶ †Itẽ no.qḋ licet fideiussor de iudicio sisti non libereꝶ ipso iure lata sñia diffinitiua tñ ope exceptiõis potest se tueri.secus in fideiussore de iudi.sol. ¶ Et no.bene hunc casum ſm Ang.pro promittentibus presentare accusatum vel inquisitũ de maleficio: ꝙ perempta instantia ex forma statuti sunt liberati qḋ est no. Ad qḋ bene facit.l.j.in fi.cũ.l.se.ſ.si ex cau.nor.aga. Et intellige ꝙ fideiussor p̃dictus de iudicio sisti nõ liberaꝶ ante instã tiã finitã quando actor fuit diligens in instãtia ꝓsequẽda.Si aũt actor fuisset negligẽs liberaꝶ per lapsuʒ duorũ mẽsium nisi in causa publica vel in scriptis fideiussit per.l.pe.C.eo. ¶ †Ultimo not. qḋ fideiussor de iudicio sisti videtur in dubio datus respectu instantie:vt hic patet:ꝛ sic cum sit diuersa instãtia causa appellationis ab instantia cause principalis:vt no.in.l.ij.§.j.de iura. calũ. ꝛ l.ita demum.C.de procu.fideiussor de iudicio sisti datus simpliciter pendente causa principali non tenebitur in causa appella. nisi aliud sit dictum.ꝛ hoc voluit glo. in aut.de his qui ingre. ad ap. pel.in prin.col.v.ꝛ facit qḋ habetur in.l.cum apud.iudi.solui.

A tutore. Fideiussor datus ab eo qui nõ tenebaꝶ satisdare obligaꝶ.ꝛ obligationi etiã ex delicto fideiussor accedere põt.h.d. ¶ In glo.datus.ibi qḋ fieri nõ debet. Adde imo istud ar.hic nõ sumiꝶ:ʒ meliꝰ dixisset glo.hic sumi ar.ꝙ fieri nõ est necesse:tñ si est factũ tenet.de articulo tñ glo.dic vt p Dy.in regula que cõtra ius.de reg.iur.li.vj. ꝛ in.l.nõ dubiũ.C. de legi.ꝛ x.di.c.vides filij carissime que cõtra ius fiũt pro infectis habẽtur.

Illud cõmune. †Fideiussor nõ põt obligari i grauiorẽ cãm ꝙ p̃ncipalis:ʒ in leniorem sic.h.d. ¶ No.qḋ dixi in summario:qꝛ aliud congrue colligi nõ põt.Sed veniamꝰ ad examinationẽ glo. ¶ In glo.pro alijs in fi.Que aũt sit differẽtia inter mãdatorẽ sponsorẽ:ꝛ fideiussoreʒ vide per glo.in aut.de fideiuſ.§.j.col.j.Item adde qḋ secus videꝶ in expromissore qui obligaꝶ pro alio nõ obligato nec etiã in futurum obligaꝶ.vt.l.eleganter.§.seruus pactionis.ſ.de dolo.qui nõ est alibi ſm Ang.sed certe de expromissore fit mẽtio in.l.si qs accepto.de ꝯdi.ob cãm.idem videꝶ in cõstitutoribus. vt.l.iij.§.fi.cum si.de ꝯsti.pecu.ſm Ang.sed melius facit.l.hactenus cũ si.eo. titu. Et ad predicta facit qḋ notaꝶ in.l.ei qui.ꝭ.eo. Attende tñ qꝛ lʒ qḋ dictũ est de cõstituto videaꝶ hic sequi Bar.tñ forte põt dici qḋ interdũ quis constituit id qḋ erat debitũ ex se ipso ꝛ loquaꝶ.l. hactenus.interdũ aũt cõstitutũ facit pro debito alterius.ꝛ tũc stemus huic.§.qḋ si cõstituat plusꝙ debet ille pro quo cõstituit tũc vitieꝶ ex toto cõstitutũ.per istũ tex.vt sic facilius subueniaꝶ his qui pro alijs intercedũt vt.l.in.l.de natura.lib.qḋ forte voluit hic sentire Dy.lʒ aperte nõ aperiat. ¶ In glo.deteriorẽ.in fi.quasi velit glo. qḋ fideiussor non põt accedere in cãm grauiorẽ altero de quatuor modis de quibus in glo.Sed bene põt obligari efficacius. ꝛ hoc sensit glo.in.l.si pupillus.ſ.de ver.obli.vnde in.l.si fideiussor. hic alleg.nõ est plus in obligatione sed in actione.ꝛ in.l.ij.nõ obligatur in plus sed efficacius. ¶ In glo.omnino.ibi.i.in nihilum. Et pro hac expositione facit:qꝛ ubi postponiꝶ signo vniuersali negatiuo.ideo debet equipollere suo cõtrario.vt.l. legitimos.§.j. versi. an ergo.de legi.tut.cũ ibi no.in glo.ꝛ.l.in bello.§.j.ꝭ.de cap.ꝛ hec opi.cõmuniter tenetur quã etiam sequiꝶ glo.in.l.si pecunie.ſ. de vsur.ꝛ insti.e.§.fideiussor.ꝛ ad cõtraria nitiꝶ hic respõdere Bar. ¶ In ea.glo.ibi sed in alijs casibus loquunꝶ.dicit Dy.qḋ loquũtur in his qui principaliter se obligant.hic autẽ in his qui se pro alijs obligant quibus facilius subuenitur.l.legẽ.C. de natura.li. ¶ In eadẽ glo.ibi.l.si a reo.dic qḋ ibi nullo tẽpore erat inuenire plus in obligatione principalis ꝙ fideiussoris.cum ante euẽtum conditionis fideiussoris obligatio nulla sit.l. cedere diẽ.ꝭ.de ver. sig.sed postea incipit:sed eo tempore quo incipit nõ inueniꝶ plus in ea ꝙ in principali.Itẽ non ob.qḋ vtile per inutile nõ dʒ vitiari vt in regula vtile.de reg.iur.lib.vj.Quia illud verũ in his q̃ diuidua seu separabilia sunt ſm iuris dispositionẽ.ꝛ scḋm naturã. secus si sunt inseparabilia seu indiuidua scḋm naturã vel secũdũ iuris dispositionẽ.vt.l.j.§.illud ꝛ.§.trebatius.ſ.de aqua quoti.ꝛ facit qḋ no.in.d.l.pecunie.per glo.dicitur aũt qd indiuiduũ seu inseparabile scḋm iuris dispositioneʒ altero de quatuor modis de quibus per Bar.ꝛ inter ceteros dicit esse qñ aliqd est indiuiduũ rõne forme date a iure.ꝛ ita hic ꝛ i.d.l.in hoc iudicio.ſ.fa. hercis.

Si quis stichum. †In aliã obligationẽ ꝙ principalis nõ põt accedere fideiussor.h.d. ¶ No.qḋ lʒ fideiussor intercedat in leuiorẽ cãm tñ non obligaꝶ si intercedat in aliã obligationẽ. ¶ †No.ar.qḋ eadem est obligatio principalis ꝛ fideiussoris.potes dicere ꝙ sint plures respectu plurĩũ personarũ:sed in numero vel in genere est vna cum ad idẽ cõpetat.l.iij.in fi.ꝛ.l.nemo est qui nesciat.ſ.de duo. reis. ¶ No.qḋ in alternatiuis vtrunqꝫ est in obligatione. ¶ In gloſ. aliam.in fi.quasi velit dicere fideiussor tenetur in totum principalis in parte.sed hoc reprobat Bar.qꝛ imo reus teneꝶ [illegible] solum stichum.ideo dicit qḋ litera vult dicere aliam esse obligationẽ scḋm ea que habenꝶ in.l.j.§.si quis simpliciter.ſ.de ver.ob.qꝛ alia dicitur ex eo:qꝛ fideiussor alternatiue est principalis pure ꝛ sic nõ eodem modo eadem res est in obligatione vtriusqꝫ secũdum eum. Sed certe cõtra ipsum facit.§.se.vbi principalis põt obligari copulatiue fideiussor alternatiue.ꝛ tamen alia est obligatio alternatiua alia copulatiua:vt patet ex his que habenꝶ in.d.§.si qs simpliciter.facit etiã qḋ habetur.ꝭ.eo.l.hi qui.vbi similiter vꝶ casus cõtra Bar.ideo potes saluare glo.que vꝶ melius dicere.qꝛ gl.hic appellat totũ ambas res:partẽ aũt appellat alterã rẽ. ꝛ sic i plus obligaꝶ fideiussor:qꝛ in ambabus rebus cũ principalis in altera tm̃ obligeꝶ.ideo non tenet fideiussio.vt.ſ.e.l.§.illud.ꝛ hoc voluit glo.si recte pondereꝶ cõiuncta alia glo.ꝭ.in ver.aut stichũ. ꝛ istud vꝶ esse verũ ꝛ tenẽdũ:lʒ Ang.hic aliter loquaꝶ.ꝛ multa ṽba spargat:tangeꝶ.ꝭ.eo.l.ei qui.nam ex illo tex.pendet multũ intellectus eorum que hic tangit Ang.facit qḋ dicetur.§.proximo.

Idem iul. Fideiussor nõ põt accedere in causam duriorem:sed in leuiorẽ sic.h.d. ¶ Ibi stipulatus fuerat supple simpliciter. ¶ †Not.qḋ vitiaꝶ obligatio fideiussoris si intercedit leuiorẽ cãm ꝙ principalis lʒ alia obligatione sit obligatꝰ dũmõ nõ in aliã rẽ reperiaꝶ obligatꝰ ꝙ p̃ncipalis. facit l.hi q.ꝭ.e.al's secꝰ.vt.ſ.§.pri.Et sic pʒ qḋ dũ litera in.§. pri. dixit in alia obligatiõe posset exponi in obligatiõe alterius rei.ꝑ qua p̃cipalis nullatenꝰ fuit obligatꝰ.Et ex p̃dictis etiã pʒ qḋ in hac materia nõ dʒ attẽdi an alia sit obligatio ſm qḋ accipiꝶ in.l.j.§.si qs simpliciter.nã de illo non curandum dũmodo in alia re nõ reperiatur obligatus fideiussor ꝙ principalis nec in duriorem causam.ꝛ hec est veritas quicquid dixerit Bar.ſ.§.proxi.

Summarium.

1 Confideiussores multi beneficium diuisionis habent.
2 Mendacium est puniendum.
3 Beneficium suum perdit causam ipsius negans.
4 Beneficium diuisionis ex epistola diui adriani quando locum habeat.
5 Beneficium diuisionis post sententiam opponi non potest.
6 Filius pro parte potest fideiubere.
7 Filiusfamilias sui iuris effectus non põt conueniri pro eo in quo se obligauit in potestate existens.

Si dubitetur. Si dubiteꝶ an fideiussor sit soluẽdo nõ põt opponi bñficiũ diuisionis simpliciter scḋm moderationẽ hic positam ꝛ fideiussor qui negat amittit beneficiũ diuisiõis. h.d. ¶ †No.vbi sunt multi confideiussores habẽt beneficiũ diuisionis si constat oẽs esse soluẽdo.facit insti.e.§.si plures.ꝛ.C.de cõsti.pecu.l.fi.Si aũt cõstat vnũ esse soluẽdo ꝛ alios constat nõ esse soluẽdo nõ habet locũ beneficiũ diuisionis. Si aũt dubitetur an sint soluẽdo ꝛ vnus conueniaꝶ tũc cõpetit simpliciter beneficium diuisionis.sed duobus cõcurrentibus.primo si conuentus offert satisdationẽ ꝛ velit alios suo periculo exequi. ꝛ si alij sint p̃sentes Et aduertendũ qḋ ꝑpter primũ dicit hic Ang. qḋ cautus debet esse fideiussor volens vti hoc beneficio qḋ corã iudice offerat fideiussorem idoneũ.ꝛ debet eũ ducere secum ſm eũ:qꝛ litera hic dicit qḋ debet offerre.ꝛ facit lʒ ipse non alleget qḋ no.Jo.an.in fi. in.c. interposita.de app.vbi dicit qḋ ad hoc vt iustificeꝶ appellatio ab interlocutoria ex oblatione probationũ sup exceptionibus ꝓpositis facta iudici.ꝛ non receptis requiritur qḋ realis fuerit oblatio ꝛ non simpliciter verbalis:et sic quod secum habuerit probationẽ corã iudice qḋ est no.an tamen illud dictũ procedat diceꝶ vt ibi.talis aũt fideiussor dʒ ꝓmittere parti vel iudici recipiẽti pro parte cõseruaturũ creditorẽ indẽnẽ ꝑ parte tãgente confideiussores ꝯtra quos dʒ agi.ꝛ qḋ sufficiat cautionẽ p̃stitã iudici ꝑ parte sensit gl.in aut.de his q ingredi.ad app.col.v. ¶ †No. vlteriꝰ puniri mẽdaciũ.facit aut.ꝫ qui ꝑpriam.C.de nõ nu.pec. ¶ Iteʒ qḋ propter mẽdaciũ qs p̃dit beneficiũ vel priuilegiũ. ¶ Itẽ not. ar. qḋ fideiussor soluendo solidũ videꝶ emere actionẽ cõtra fideiussorem.ꝛ sicut in emptore nominis transit actio sine cessione ita i tali fideiussore.ꝫriũ tñ est verũ:qꝛ nõ est ꝑprie ꝛ vere emptio cum ex necessitate preambuli ꝯtus soluere cogatur.ꝭ.e.l.fideiussor. ꝛ dic

3 vt ibi. ¶ †Ultimo no. qd negãs illud qd est causa sui beneficij perdit bñficiũ qd limita scdm Ange. nisi post lit. cõte. peniteat: qr tũc recuperat bñficiũ p. l. electio. §. necq. s. de nora. sm Ja. de are. z qd dixi. s. post Ang. qd dz habere fideiussorẽ corã iudice pcedit forte de cautela. Sed de iure forte pcederet si tpe exceptiõis nõ haberet ipsum corã iudice. ar. l. is a quo. s. vt in pos. leg. z ita pot intelligi d. c. iterposita. z facit. c. literas. ad fi. de rest. spo. ¶ Extra glos. aduerte qr dixit hic Ang. †qd bñficiũ diuisiõis ex epla diui adria. hz locũ qñ cõstat cõfideiussores esse soluendo. z sic qñ dubitat non prouidit epla z pro tãto ex equitate per iuriscõsultũ fuit inductũ remediũ istius. l. in isto casu dubio z istud remediũ huius. l. dicit etiã posse extẽdi ad plures reos debẽdi. Sed tu adde qd non erat necessaria extẽsio: qr de iure cõi duob' reis est subuentũ absq pre4 statione alicuius satisdationis vt in isto casu dubij qñ ambo sunt presentes vt ptz in aut. de duo. reis. z. §. j. z tãgit hic Bart. Fateor tñ qd si non vellet vnus reorũ opponere bñficiũ diuisionis. sed qd alter insolidũ cõueniretur suo periculo dicẽs qd ad illũ solũ puenit pecunia qd deberet audiri ex equitate. l. vnde querit. s. com. et no. Bar. in. l. iij. s. de duo. reis. ¶ Itẽ attẽde qr dicit hic Bar. †qd est cõis opi. post sententiã nõ posse opponere bñficiũ diuisionis ex epistola diui adria. saluo nisi appellatũ sit per. l. si fideiussor. C. eo. glo. tñ ibi scdm vnã opi. tz oppositũ. s. qd idifferẽter etiã post sniaz possit opponi. p quo facit: qr talis exceptio nõ vr ipugnare sniam sed executionẽ. nã opponẽs illã fatet sniam verã. sz dicit exactionẽ nõ debere fieri insolidũ. iõ vr posse obijci post sniaz. ar. l. nesenni'. §. fi. s. de re iu. z ar. eorũ que no. in. l. j. C. de iur. z fac. igno. z pter hoc dixit Ja. de bu. in. d. l. si fideiussor. qd si sibi daret audacia qd illã teneret sed nõ audet illã tenere propter autoritatẽ cõem doc. z glossarũ. Tu adde etiã qd p opi. facit ter. in aut. de duo. reis. §. j. vbi vr casus qd etiã post sniam possit obijci. Sed potes dicere qd ad illũ ter. pot rñderi vt tetigit Bar. in. l. duob'. s. de duo. reis. qr speciale est in casu illo: qr simul plures rei cõueniãt insolidũ cum protestatiõe qd vnica sol. sufficiat. sec' qñ vn' tñ cõuenit. Itez potes rñdere ad rationẽ Jac. de but. qd pcederet qñ exceptio nullo modo impugnat sniam nec hz naturã perẽptorie vt q sua natura nullaten' hz perimere obligationẽ. sec' si habeat pimere act. vt est videre in hac exceptione diuisionis opposita z admissa. vt. l. si plures. z. l. inter eos. §. pe. j. eo. ¶ Ultimo tene mẽti qd dicit hic Bar. in. §. ita demũ. qd simpler negatiua vel respõsio in dubio respicit substãtiã facti de quo querit: nõ aũt singulas qualitates facti. Et ideo si fideiussor cõuent' vt soluat debitũ porrecto libello cõtra eũ negat narrata per pponentẽ vera esse z petita fieri debere intelligitur in effectu negare se debitorẽ seu se debere soluere nõ autẽ intelligitur in effectu negare se debitorẽ seu se debere soluere nõ aũt intelligitur negare se fideiussorẽ esse licet in libello hoc fuerit narratum. Et iõ nõ pdit bñficiũ diuisiõis: qr nõ negat qd ex cã bñficij qd est no. dignũ z sing. no. Et adde qd ipse no. in. l. si cui. §. a filio. de leg. j. vbi dicit qd rñdens simplr p verbũ credit nõ itelligit oẽs qualitates facti cõfiteri in positione cõtẽtas. Et adde etiaz qd per verbũ credit fit piudiciũ ac si expresse cõfiteret vt est glo. not. de inreiurã. c. ex literis. Cõfessio tñ simplr vt dixi in dubio nõ refertur ad qualitates facti qd bene not. qr ex hoc lucraberis vnã vestem.

6 **Filiusfa.** †Filiusfa. pro pre vtiliter fideiubet. z ex hac causa pr qd iussu. z de in rẽ verso tenet. Et filio emãcipato soluẽti vel de castrẽsi peculio subuenit. h. d. ¶ No. qd filiusfa. lz scdm ista tpa qcqd quereret pri quereret. tñ poterat fideiubere pro pre sicut etiã pro extraneo de quo ptz in. l. iij. §. si filius. s. de peculio. ¶ †Ite no. q filiusfa. fact' sui iuris cõueniri nõ pot insolidũ de eo in quo filiusfa. existẽs obligauit. sed quaten' facere pot lz donec est in potestate possit insolidũ cõueniri. et sic ptz qd fact' sui iuris respectu dicte obligationis cõtracte cũ erat in ptãte efficitur melioris cõditionis. z pro hoc qr de rigore liberat a tali obligatione p existentiã iuris sui pter minimã capitis diminutionem. z iõ nimirũ si dicta vtilis in min' cõpetit quã primitiua faciat. l. j. s. qd cũ eo. Aduerte tñ qd lz filiusfa. fact' sui iuris cõueniatur solũ quaten' facere pot regulariter vt hic tãgit glo. tñ re vera tenet insolidũ. [a] sz hz exceptionẽ pdictã vcz ne cõueniat nisi quatenus facere pot vt pbat in. l. pe. qd cũ eo. s. Dum aũt est in ptãte dicta exceptio nõ cõpetit. vñ pot insolidũ cõdẽnari. z si nõ fiat solutio incarcerari z tali mõ durãte patria ptãte fieri poterit executio facit qd no. glo. in. l. si filio. s. sol. ma. lz glo. aliter sentiat in. l. iij. §. sed vtrũ. ff. de mino. in ver. cõueniri. z nota bñ: posset tñ filiusfa. cedere bonis p. l. cũ z filij. C. qui bo. cede. pos. ¶ In gl. cũ patre in fi. idem Jac. de are. qui etiã dicit id qd hic dicit in litera de actione qd iussu debere intelligi qñ filius animo nouãdi iussu paterno intercessit. z sic diuinat glo. z Ja. de are. ad istũ ter. z hoc ideo forte quasi visum fuerit eis qd obligatio qd iussu vel de in rem vso que est vt accessoria vt. l. cũ filio. s. de ver. ob. nõ possit cõcurrere cũ persona patris qui tenet vt principalis ne idẽ vt principalis z accessorie teneat. Sed tu dic literã plane intelligendã prout iacet: qr lz nõ possit teneri vt principalis z vt fideiussor p seipso tñ bñ potest teneri vt principalis pro seipso z accessorie pro filio lz ille due obligationes tẽdant ad idẽ arg. l. reos. in prin. s. de duo. reis. ¶ In glo. vtilis. in fi. sol. vt ibi qr hic interuenit nouus act' vt ibi notat sufficiẽs ad pariendũ actionẽ: sed hec sol. nõ placet Bar. cũ hic nõ querat de actione que oriat de illa solutione. sed de illa que oritur ex veteri cõtractu. Itẽ nec pot dici qd hic sit conditio potestatiua que nõ trahit retro: qr imo dz trahi retro scdm eũ. qr hic soluit ex necessitate. ar. l. j. s. q po. in pig. ha. Ideo dicit qd vera solutio est: qr hic dat vtilis ex equitate vel in factũ a. l. z ex ipsa. l. rõne pambuli cõtract'. Nõ aũt ex ipso preãbulo cõtractu. Tu adde primo non esse verũ qd dicit de conditione potestatiua: qr innuit qd si implet spõte nõ trahat retro. secus si ex necessitate. Sed tu dic melius qd illa trahit retro vbi suadet equitas etiaz si spõte impleat vt est casus in. l. si seruus cõis. §. fi. de stip. seruo. z ibi tetigi. vbi aũt egtas suadet retro nõ trahi: tũc retro nõ trahit: sed potius cõtract' trahitur ad tẽpus impleméti cõditionis lz ex necessitate impleat: et ita hic quo ad respectũ: de quo hic dicit: licet quo ad respectũ. l. j. qui po. in pi. ha. suadeat equitas retro trahi. ideo illo respectu retrotrahet: ideo dici pot qd ex ipso cõtractu dat vtilis pter rationem predictã: nec est necesse dici qd det ex illa. l. immediate. z qr ex equitate istud cõtingit: ideo datur vtilis z nõ directa. ¶ Ultimo adde dictis Bar. qr ipse se inuoluit circa contrariũ. l. liber homo. de ver. obli. nã potes clarius dicere quã ipse dicat: vcz qd etiã si filiosa. fuisset mãdatũ ab alio vt fideiuberet pro eo si voluisset fact' sui iuris nõ quereret actio patri sed sibi filio: vt. l. si vero nõ remunerãdi. §. si filio. s. mã. ideo nimirũ si hoc casu pater obligat: qr dicta regula nõ facit cõtra sz pro: si bene attẽdat. Itẽ attẽde qd eo casu quo soluit ex causa peculiari si pro extraneo solueret: nã quereretur patri. ideo nimirũ si pater tenetur quãdo pro eo soluit. imo forte posset dici qd hoc casu daret directa actio. z sic dum litera dicit eadem deberet intelligi in genere nõ in specie cum in causa peculiari habeatur pro patresa. vt hic tetigit glo.

Summarium.

1 ¶ Fideiussor non requirit vbi nulla obligatio reperitur.
2 Filiusfamilias heredem non habet.
3 Filiusfamilias nõ tenetur ex mutuo sibi facto sine patris assensu.
4 Fideiussor nõ pot accedere pro obligatione in psona nõ residẽte.

Qui contra. †Ubi nulla subest obligatio nõ pot ibi accedere fideiussor. h. d. ¶ Ibi nec esset vna hereditas supple z cõsequẽter nulla hereditaria obligatio. facit. j. de cast. pecu. l. pater q ea. ¶ In. l. plane ibi recte accipit supple etiã mortuo filio lz nulla sit hereditaria obligatio. vt. s. l. proxi. Et remanet isto casu accessoria sine principali. facit. l. si sine herede. s. de admi. tu. lz in principio nõ possit accessoria nasci sine principali vt. j. eo. l. fideiussor. in 2 prin. z. §. fideiussor. ¶ †No. q filiusfa iure isto nõ hz heredẽ hodie secus vt tetigit hic glo. z in. l. in eũ. s. de acqui. re. do. z. l. si creditorem. s. ad mace. ¶ †No. qd filiusfa. ex mutuo sibi facto sine consensu patris nõ tenet de quo in. l. j. z p totũ. s. ad mace. z hoc casu etiã 4 non tenet pater de peculio. ¶ †Itẽ no. q pro obligatione nõ residente in psona vere vel ficte nõ pot accedere fideiussor. ¶ In glo. fi. ibi qñ licit' est cõtractus imo idẽ scdm Ang. z si fuisset illicitus solũ pter cãm macedoniani: qr ex mutuo obligat filius naturaliter z ciuiliter etiã pater de peculio. vt. l. creditorẽ. s. ad mace. z. l. pe. C. ad ma. z ideo videt qd pot intercedere fideiussor. alleg. l. j. §. nõ solũ. eo. ti. sed melius facit. l. sed iul. §. nõ solũ. eo. ti. Sed lz sint obligati de rigore sunt tñ tuti per exceptionez qua exceptione an vtatur fideiussor remittit ad. d. §. nõ solũ. z. l. sed z iul. §. pe. z. l. sed si pater. bar. aũt videt tenere glo. qñ mortuo filio daret fideiussor. sed eo viuẽte si fideiussor daret per patrẽ pro cõtractu filij videret approbare cõtractũ filij per. d. l. sed iul. §. pe. Dy. vero hic videtur sentire qd etiã si post mortẽ det videat approbare si sciuit se nõ teneri. secus si errauit. z sic intelligit ter. istũ. Potes forte dicere qd viuente filio pater det fideiussores sciens se nõ teneri videatur approbare obligationẽ. z sic tenebit fideiussor. Si vero post mortem detur fideiussor tũc si nomine obligatiõis filij nõ teneat fideiussio qr illa obligatio nulla est z extincta est per mortem scdm ista iura scdm que non habet heredẽ. Si naũt det nomine actionis de peculio: qr tenebatur pater licet obstaret exceptio videtur qd teneatur fideiussor quasi videatur approbasse mutuũ factũ per filium. z sic posset intelligi. l. se. z opi. Dy. licet glos. in. l. se. restringat illam ad aliũ casum quã mutui. Ista ergo. l. qui contra intelligat quando simpliciter dat fideiussorẽ pro mutuo facto filio quo casu intelligatur dare pro obligatione filij vel quãdo specifice dat fideiussorẽ pro obligatione filij. ad predicta bñ facit qd no. glo. in. l. creditorẽ. s. ad macedo. vbi dicit qd datur actio sed obstat exceptio.

In mãdato. Licet actũ fuerit cõtra mãdatorem nõ liberat principalis nec ecõtra nisi quaten' solueret principalis. h. d. ¶ No. q mãdatori cõuento a creditore cedi debẽt actiones cõtra principalẽ. Istud tñ bñficiũ cedẽdarũ perdit multis de causis de quib' in. l. si stipulat'. §. j. j. eo. ¶ In glo. j. in fi. solue scdm Dy. qd ibi

[a] ¶ Insolidũ. Adde Bar. in. l. quoties la. ij. de nor. act. bal. in. l. si ex alio. C. qd cum eo.

qꝺ ibi erant obligationes pariter principales ꝛ cõtra eundez hic cõtra diuersos. tu dic qꝺ ibi loquiť in duab⁹ obligationib⁹ q̃ habuerũt originẽ a duobus reis stipulãdi. iõ nimirum si per conte. in vna tollitur alia. l. duabus. la. ij. ff. de duo. reis. hic sec⁹ ꝛ hoc tene: lʒ Ang. hic aliter loquatur ꝛ similiter Bar. in. d. l. si reus. ꝛ ista est vera solutio.

Summarium.

1 ☞ Exceptio cõpetens fideiussori, nõ cõpetit principali.
2 Fideiussoria extinguitur reo succedente principali.

Cum reus. Obligatio fideiussoria extinguiť si fideiussori succedat re⁹ principalis. h. d. ¶ † Nota ꝙ exceptio cõpetẽs fideiussori nõ cõpetit principali. sʒ secus ecõtra. l. exceptiones. ff. de excep. ¶ † Nota ſm Ang. qꝺ extinguiť fideiussoria qñ reus succedit fideiussori si ĩterest creditoris illã extingui. Si aũt interesset nõ extingui nõ extinguěť p. l. heres a debitore. §. qꝺ si hic seru⁹. j. eo. ꝛ sic iste tex. cõdit ꝛ cõplet illũ. §. Tu adde ꝙ istud nõ est ꝑpter interesse creditoris. sed ꝑpter regulã. l. generaliter ff. eo. ꝛ quia etiã si nõ extingueretur posset cõuenire reũ promittendi tanꝙ reũ ꝛ nõ obstaret exceptio. facit qꝺ notať in. l. modestinus supra de excep. ¶ In glo. competenti in fi. vnde dicit glo. qꝺ si exceptio competijsset principali ꝛ fideiussori posset opponere ipsam ex persona sua.

Summarium.

1 ☞ Fideiussor ex persona rei exceptionẽ opponere potest.
2 Pactum vnius ex fideiussoribus creditori contra aliũ fideiussorem agenti nõ preiudicat.
3 Modus in vltimis voluntatibus ꝛ in contractibus adiectus dispositionem inducit.

Si stipulatus. a † Fideiussor põt opponere exceptionẽ ex ꝑsona rei etiã eo inuito. h. d. ¶ No. qꝺ interest nostra poti⁹ nõ soluere ꝙ̃ solutũ repetere. ¶ In gl. j. ibi vel qꝛ putabã. addit Dy. alias si scirẽ me nõ debere videor donare. vt. ff. ꝓ emp. l. q fundũ. §. seruus. ꝛ tũc ꝓ ꝛ ipsa cã est liberalitas scdm Ang. ꝑterꝙ̃ in republica vt. l. hoc iure. ff. de dona. de q̃ remittit Ang. ad notata p eũ in. l. titio. ff. de ver. ob. ꝛ ibi plenissime dixi vbi declaro qd in dubio si nõ apparet an sciuerit an errauerit.

2 **Si ex duobus.** † Pactũ vni⁹ ex fideiussoribus nõ ꝑiudicat creditori cõtra aliũ fideiussorẽ agenti. h. d. Uel sic. Bñficiũ epistole cõcedẽtis diuisionẽ inter fideiussores ꝛ similiter bñficiũ cedẽdarũ nõ hʒ locũ in illis qui contẽplatione fideiussoꝝ nõ intercesserũt. h. d. scdm vnũ intellectũ. ¶ In tex. ibi vel ꝓmiserit forte altero cõsentiẽte vel ab eo remisso bñficio cessionis ꝛ diuisionis ſm Irneriũ. vel dic cũ alius primo intercessisset ex interuallo nõ habẽs respectũ participari debere periculũ cũ alio. ¶ Ibi nec alter liberať nisi a quãtitate soluta. ¶ Ibi nulla exceptione diuisionis vel cedendarũ vel pacti. ꝛ hoc innuit ista dictio vniuersalis. ¶ In gl. j. ibi ĩsolidũ teneť: qꝺ est verũ etiã hodie nõ obstãte quod habeť in aut. de duo. reis. §. j. vbi notat gl. in. d. §. si plures. ꝛ in. l. fi. ff. quod iussu. ¶ In gl. nulla exceptiõe ibi sol. hec prima vera: sed diuinat similiter ꝛ scda. tertia nõ bona. qꝛ saltim. j. tꝑs obstaret exceptio. vt l. mãdauero. ff. mã. quarta diuinat lʒ sit vã in se ſm Ang. Tu adde ꝙ nõ vř vera in se. qꝛ lʒ fideiussor fideiussoris nõ habeat bñficiũ diuisiõis: vt in. l. si plures in gl. alleg. tñ non reperiť qꝺ non habeat beneficium cessiõis. quinta sol. in se vera sed diuinat. vj. sol. nõ bona licet gl. eam teneat in. l. ij. C. eo. sʒ nõ bene: qꝛ ſm istã sol. hec. l. corrigeretur per ꝯtrariã cũ equitas scripta preferatur rigori. facit quod no. gl. i. l. quoties. §. qui maximos. ff. de publi. vij. sol. nõ est bona ꝓut dicit gl. tñ no. qꝺ dictio ne facit modũ de quo per Bar. in. l. qbus diebus. §. termilius. ff. de cõdi. ꝛ demon. tñ resoluitur in dictionẽ vt nõ negatiuã. ¶ Itẽ nota ſm Bart. ex dicta sol. † ꝙ sicut in vltimis volũtatibus modus adiectus inducit dispositionẽ ꝛ ex eo agi põt vt. l. fi. C. de his q̃ sub modo. et ita in cõtractib⁹ qꝺ est no. ſm eum. Tu adde ꝙ hoc casu non oritur actio sʒ sola exceptio vt patet ex litera. Item non videtur ex hoc casu verisimile quod posset oriri actio: qꝛ implemẽtũ nõ posset esse sufficiẽs causa pariendi actionẽ cũ fiat ex necessitate. facit quod notatur. l. traditionibus. ꝛ. l. si intra. ff. de pac. octaua solutio vera est ꝛ cõiter teneť videlʒ qꝺ hic ille qui. v. promisit sine cũ quo factũ est pactum secũdo loco ex interuallo fideiussit post primũ. ꝛ sic primus nõ fideiussit respectu mutui periculi sʒ secũdus sic qui ꝯtẽplatione primi fideiussoris forte intercessit. alꝭ nõ intercessurus. ideo primus fideiussor non habet beneficiũ diuisiõis vel cessionis lʒ secũdus sic. secus qñ plures simul intercedũt quo casu vnus cõtẽplatione alterius. ꝛ sic mutui periculi contẽplatione videť intercedere. ad predicta facit qꝺ no. gl. in. l. ij. C. e. ꝛ. l. nisi ff. e. de pac. ¶ Ex ꝑdictis no. ꝙ regulariter obstat exceptio cedẽdarum. fallit in quatuor casibus q colliguntur ex predictis. quinqꝫ colliguntur ex. l. in his. §. qui duos. de sol. s. qñ nõ põt cedere facto debitoris. facit qꝺ no. gl. hic in fi. ¶ In gl. fi. in fi. sol. eodẽ modo quo solutum fuit contrariũ magne gl. ¶ Extra gl. attende qꝛ dicit hic Bar. qꝺ si eo casu duo dʒ fieri cessio ꝯtra principalem ille non sit soluẽdo ꝛ fuerit liberatus qꝺ creditor nihilomin⁹ repelletur agẽs contra fideiussorẽ. qꝛ liberando videtur recepisse pecuniã. ꝛ sic donare vt. l. vir ab eo. de iure do. Item quia posset efficí soluẽdo lʒ glo. videať sentire ꝯtrariũ in. l. nisi. ff. de pac. Tu adde qꝺ si liberatio fuit facta per acceptilationẽ questio nõ habet dubiũ: qꝛ etiam tunc liberatus est fideiussor nisi forte dicas illã ꝑsonaliter fuisse factã iuxta id qꝺ no. i. l. ꝛ per iusiurãdũ. §. relegatorũ. j. de accep. Si aũt est facta per pactũ de nõ petẽdo. idẽ si simpliciter sit factũ cũ ꝓsit etiã fideiussor. vt. l. nisi hoc actũ. cũ precedẽti. ff. de pac. Si vͦ erat pactũ personale ꝓcedere põt questio tñ nõ põt dici tũc qꝺ videatur pecuniã accepisse ꝛ illi donasse. qꝛ tũc de necessitate etiã liberaretur fideiussor ꝛ pro tanto videtur quod hoc casu nõ repellatur creditor agens contra fideiussorẽ si velit remittere fideiussori tm̃ quãtũ posset vendi nomẽ illius nõ existentis soluendo. qꝛ tũc intantũ videť interesse fideiussoris. ꝛ sic cũ ille qui cedere teneať. teneať ad factũ vř liberari prestando tale interesse p id qꝺ dixit Bar. in simili qñ liberatur fideiussor vel pignus principali existente soluendo. facit qꝺ habeť. ff. de arbi. l. vtiqꝫ. non ob. l. vir ab eo. quia loquitur quando interuenit acceptilatio. secus quando personale pactum interuenit.

Summarium.

1 ☞ Obligatio fideiussoria per seruum recepta secũdũ principalem est regulanda.
2 Fideiussor nõ obligatur in causam duriorem.
3 Soluere promittens nullo modo adiecto vbicunqꝫ locorum potest soluere.
4 Fideiussor obligationi ciuili ꝛ naturali accedere potest.
5 Debitor quis proprie dicatur.
6 Heres conditionem implere potest a defuncto non impletam.

Fideiussor. Seipsam summat. vñ tolle principiũ ꝓ summario ꝛ ĩcipe casuz ibi quare si seru⁹ ꝛc. ¶ † No. ꝙ obligatio fideiussoria recepta p seruũ regulať ſm principalẽ. ¶ No. ꝙ nõ vitiať obligatio fideiussoria lʒ ad solutionẽ adijciať in ipa ꝑsona q̃ nõ fuit adiecta in pꝛĩcipali obligatiõe. ꝛ rõ est qꝛ leuior vř esse cõditio fideiussoris qui põt plurib⁹ soluere nec alteri nec ĩ alia re est obligat⁹ ꝙ̃ pꝛĩcipalis cũ adiecto nõ queriť obligatio. ꝛ sic nõ ob. l. grece. §. si qs cũ se. ff. e. facit qꝺ no. Bar. in. l. hi q. j. eo. ¶ In gl. j. in fi. tu dic ꝙ ibi est naturalis ob. qua pꝛĩcipalis est obstrict⁹ cui põt accedere fideiussor. j. e. l. §. fideiussor. Hic aũt loquiť qñ ĩ persona cui fideiussor vult obligari nulla ꝑcedit obligatio. ¶ In gl. ij. in fi. supple. qꝛ ibi in obligatiõe principali alternatiue cõcepta hic in fideiussoria que regulať ſm naturã principalis. ¶ In glo. iij. ibi manere eodẽ statu. idẽ dicas si mutauerit statũ dũmõ in melius. ff. de ver. ob. l. eũ qui. §. qui sibi. secus si in deteri⁹. vt. l. cũ qs hic alle. ¶ Extra gl. tangit hic Bar. an hypothecaria cedere possit sine pꝛĩcipali sup quo gl. sunt varie. vt patet ex gl. l. fi. C. de here. vel act. ven. ꝛ ibi p Cy. et in. l. vsucapio. C. de pig. ꝛ in l. j. §. cũ ꝑdiũ. ff. de pig. tene ꝯclusionẽ quã hic ipse ponit ꝛ sequiť Ang. de quo etiã per Albe. Bal. in sua margarita. in ti. de ꝓcu. in rẽ suã ver. sed pone ꝙ cessit. Adde etiã bonam gl. que expresse videť tenere ꝙ possit cedi sine principali in. l. si pignori in magna gl. circa fi. ff. fa. her. ¶ Tangit etiam hic Ang. an possit dñs fideiubendo ꝓ procuratore vt releuet eum ab onere satisdandi ipsum releuare si procurator nihil ꝓmittit. nã videtur ꝙ non necesse sit fideiussor sine principali. ꝯtrariũ tamẽ communiter seruať de quo per Cy. in. l. j. C. de satisda. ꝛ in spe. de satisd. §. expedito. ver. si dñs. ꝛ ver. se. ꝛ per Bar. in. l. j. seu rubricã. j. de iudi. sol.

2 **Qui certo.** † Nõ põt fideiussor obligari in causam duriorem. h. d. cum se. ¶ Ibi pure subde hoc expresso. alꝭ simpliciter ꝓmittẽdo videreť promittere sub cõditione sicut ꝛ pꝛĩcipalis ar. l. si vt ꝓponis. j. e. ꝛ no. Bar. j. e. l. hi q. ꝛ facit qꝺ habeť in. l. fi. §. fi. de vͤb. ob. ¶ † No. etiã ex tex. ꝙ ille q ꝓmittit soluere nullo loco adiecto põt soluere ĩ quocũqꝫ loco reperiat creditorem lʒ ipse nõ possit cõueniri nisi in loco vbi sortiť forum ꝛ in quo loco quis sortiatur forum recurre ad no. in. l. heres absens. ff. de iudi. ꝛ hec no. ꝓ intellec. eoꝝ que dicta fuerunt in. l. cũ filius. §. fi. de ver. ob. ꝛ in. l. item illa. ff. de constit. pec. Ubi aũt adijcitur certus locus solutioni non potest fieri solutio alio loco inuito creditore nisi offerat ĩteresse vt plene legitur ꝛ notať in. l. qui rome. in pꝛi. ff. de ver. ob. ¶ In gl. nõ obligabitur. in fi. Dy. hic videtur tenere primũ dictũ dicẽs qꝺ ratio esse potest. qꝛ videtur esse alia causa rei pꝛĩcipalis ꝛ fideiussoris cũ hic locũ habeant diuerse arbitrarie actiões ꝑpter diuersitatẽ locoꝝ. l. j. et p totũ. ff. de eo qꝺ cer. lo. ar. l. grece. ff. marcell⁹. ff. e. p hoc ſm Iac. de Are. ꝛ Irne. qꝛ potest esse qꝺ id qꝺ est ꝓmissum magis cõstaret in loco ꝓximo ꝙ̃ remoto. ꝛ sic eẽt dubia eius cã. alꝭ credo se-

a ¶ Si stipulatus. Adde ad hãc l tex. notabilẽ i. l. si cui. C. de nõ nume. pecu.

cus vt in. §. q̄sitũ hic alleg. ⁊ istud in effectu hic videt̃ seq Ange. q2 ƀm eũ semper inueniemus fideiussorẽ esse in plus grauatũ. nã in primo casu est in plus grauatus quo ad eundẽ qñ loc⁹ ẽ remotior. ⁊ scðo casu qñ locus est primior reperitur plus grauat⁹ ipse cũ citius solueret̃ teneret̃ ⁊ sic hoc casu scðo pl⁹ grauaret̃ de iure in superiori de facto. ⁊ ex hoc cõcludit q̃ȯ si loca essent pariter vicina ita q̃ȯ cõditio fideiussoris nõ esset deterior nõ vitiaret̃ obligatio supple si etiã plus nõ cõstaret soluere in vno loco quaz in alio licet ipse nõ dicat vt. s̃. tetigi post Ja. de Are. Sed tu potes dicere q̃ȯ indistincte vitiat̃ obligatio fideiussoris qñ sunt diuersa loca: q2 satis est q̃ȯ possit esse casus in quo pl⁹ cõstabit solutio in vno quã in alio: lz qñq3 causaliter aliter ꝯtingat ar. l. labeo. s̃. de sta. libe. nec ob. §. q̄sitũ. q2 ibi ĩ eodẽ loco fieri debebat solutio per principalẽ ⁊ fideiussorẽ lz locus in quo facta est ꝑmissio per fideiussorẽ sit diuersus a loco in quo facta est promissio per reuz principalem quo casu lz locus fideiussoris sit remotior nõ ꝑpter hoc vitiat̃ obligatio vt ibi patet ⁊ ex hoc etiã patet q̃ȯ rõ Ang. nõ fuit bona inquantũ dixit q̃ȯ grauamẽ ꝑpter quod fideiussor habeat in plus itinerare habet vitiare obligationem ⁊ ad predicta bene facit q̃ȯ no. Bar. in. l. hi qui. j. e. vbi in effectu videt̃ idez sentire quod supra tenuit. ⁊ idẽ forte voluit Dyn. ¶ Nec obst. supradictis quod habetur. j. eo. l. pe. §. peñ. vbi obligatio fideiussoris põt esse in pendenti: q2 ibi postq̃ semel cõditio extitit añ diẽ certum est fideiussorem in plus obligari non posse. hic aũt licet aliquo tp̃e certũ esset fideiussorem in plus nõ obligari quãdo loca sunt eque distantia. tñ nõ certum quod in posterum nõ posset in plus obligari propter varietatem cambiorum que de die in diem mutantur vt docet experientia. ideo hic facilius vitiatur obligatio.

4 **Fideiussor.** † Fideiussor põt accedere obligationi ciuili ⁊ naturali ⁊ sufficit q̃ȯ ex ea solutum nõ possit repeti. h. d. ¶ No. q̃ȯ dixi in summario. ⁊ facit q̃ȯ dictum fuit. s̃. e. l. q̃ȯ em̃. ¶ † Not. q̃ȯ debitor ꝑprie dicit̃ a quo inuito extorqueri põt vt. l. debitor. j. de ver. sig. alias debitor dicit̃ abusiue q̃ȯ nota ꝑpter statuta facientia mentionẽ de debito cũ debeant intelligi stricte ⁊ ƀm ꝑpriã significationẽ. ¶ Not. q̃ȯ interdũ ex sola naturali obligatiõe orit̃ actio lz regulariter sec⁹ de quo ĩ gl. ¶ In gl. j. ibi obstabit exceptio. adde hoc verũ qñ est ciuilis non habens effectũ exactionis vt est in casu. l. si cui hic alleg. sec⁹ si haberet effectũ exactionis vt ciuilis descẽdens ex re iudicata vt dictũ fuit in. l. j. s̃. e. ¶ In gl. actio aliqua ibi. l. si quis arg. §. pe. hoc nõ est bonũ exemplũ: q2 ibi nõ dat̃ actio ĩmediate ex pacto donatiõis sed cõdictio ex. l. propter pactũ vt no. gl. q̃ in hoc est meli⁹ locuta in. l. naturalis. s̃. de act. ⁊ ob. Et dixit Ang. q̃ȯ illa condictio ex. l. est datiua ⁊ nõ natiua. Sed forte põt dici q̃ȯ sit natiua habeat materiã preexistentẽ ꝑ quã. l. inducit actionẽ. facit q̃ȯ notatur in. l. j. C. de act. ⁊ obli. ⁊ ĩ. l. iuris gen. s̃. de pac. ¶ In ea. gl. ibi. l. ad exactionẽ. istud exẽplũ reprobat hic Bar. q2 dicit q̃ etiã de iure antiquo in cõtractibus qui cõtrahunt̃ cõsensu orit̃ naturalis ⁊ ciuilis. ⁊ sic dicit esse in contractu dotis de iure antiquo vt in. d. l. ad exactionẽ. hodie v̊o est tacita obligatio ꝑ. l. j. C. de rei vxo. act. Ang. v̊o hic dicit istud exẽplũ esse bonũ de iure antiquo sed nõ de iure nouo ꝑ. d. l. vnicã nec facit mẽtionẽ de dicto Bar. ⁊ istud placet ꝑ notata ꝑ Bart. met in. l. legitima. s̃. de pac. nam licet cõtractus dotis esset approbat⁹ de iure gentiũ illud ꝑcedebat qñ datio actualis interueniebat: s3 vbi pactũ nudũ nõ ideo fauore dotis fuit ĩductũ q̃ ex illo pacto nudo daret̃ actio. ⁊ hoc sonat illa. l. ad exactionẽ põt etiã poni exẽplũ ꝑ. l. etiã. s̃. de vsur. ¶ In gl. deberi. in fi. nõ ob. q2 ibi ab initio poterat extorqueri. ⁊ si nõ vi actiõis tamen officio iudicis. hic autẽ nullo modo poterat ab ĩnuito extorqueri.

Stipulatione. Stipulatio põt pẽdere ex aliena cã quã ex defectu ꝑsone vel rei in stipulatione deducte. h. d. Et sic nõ ob. l. vsusfructus. de stipu. seruo. Et dic vt ibi per quem etiã dici posset q̃ȯ hic nõ pendet valor stipulatiõis q̃ȯ expresse hic tenet ang. tñ forte Bar. hic aliter sensit q in effectu posuit summariũ. s̃. positũ. ¶ No. q̃ȯ fideiussor potest obligari sub conditione precedẽte obligatione rei in diẽ.

Cum fideiussor. Fideiussoris obligatio cõcepta si reus principalis non soluerit ex mora rei principalis vel eius morte cõmittit̃. h. d. ⁊ est not. casus. ¶ Ibi appellaret̃. facit q̃ȯ notat̃ in. l. qui prior appellat. de iudi. ¶ No. q̃ȯ hec conditio si nõ soluerit qñ apponitur super eo super quo nõ procedit obligatio respectu eius qui d3 ex cõditione obligari lz ex respectu alterius procedat verificat̃ in duobus casibus de quibus in litera. ⁊ sic no. q̃ȯ ius implẽdi cõditionẽ nõ v̄r transire ad heredẽ de quo plene in. l. si. x. cũ petiero. s̃. de ver. obli. ang. v̊o hic dicit colligi posse mirabilẽ limitationẽ ad illud

6 q̃ȯ dicit̃ † q̃ȯ heres põt ĩplere conditionẽ quã nõ ĩpleuit defunctus vt penã euitet. vt. l. diẽ. §. j. s̃. de arbi. nã videt̃ illud verũ qñ vult implere vt ipse euitet. sed nõ vt tertius euitet q̃ȯ est mente tenendũ. adde tamẽ q̃ȯ re vera hic nõ loquit̃ de pena sicut patet ex litera licet dictũ videat̃ in se verũ ⁊ ꝑpter rationẽ huius tex. ⁊ ea que hic tangũt doc. ¶ In glo. j. ibi vel est: adde cõcor. glo. in l. qui rome. §. coheredes. s̃. de ver. ob. ⁊ ibi dictũ fuit. ¶ In ea. ibi ⁊ nõ conditionalis hoc est falsum cũ fuerit dictio si que facit cõditionem vt no. glo. in. l. si. x. cũ petiero. s̃. de ver. ob. ¶ In gl. fi. ibi sine herede decessit. hec diuinat ⁊ in se nõ est vera: q2 si decessisset sine herede ita q̃ȯ nõ est spes q̃ȯ aliqs nollet esse heres non esset ꝑprie hereditas. sed bona vacãtia. l. j. §. an bona. ⁊. l. nõ p̄nt s̃. de iure fi. Et sic nulla penitus esset ꝑ̇ncipalis obligatio cũ nulla esset vera vel representata ꝑsona in qua posset cadere vt. s̃. e. l. qui cõtra. ideo nõ posset oriri obligatio fideiussoris cui⁹ ꝯtrariũ v̄r hic dici. ideo tene q̃ȯ hic decessit cũ herede. Nec ob. cõtrariuz q2 procedit qñ in eadẽ ꝑsona ꝑ̄cessit dispositio: ⁊ secuta est conditio cõtinẽs idẽ q̃ȯ dispositio. nã tunc sicut dispositio trãsit in heredẽ. ita etiã trãsit cũ eisdem qualitatib⁹ cũ quib⁹ erat in ꝑsona defuncti. ⁊ sic d3 interpellari heres vt cõditio cõmittat̃: secus qñ nulla ꝑ̄cessit dispositio: vel si precessit in ꝑsona alterius: ⁊ ita loqtur hic. nam tũc est satis cõditionẽ impleri ruditer ƀm eius verba per. l. qui rome. §. augerius. de v̊bo. ob. ¶ In ea. gl. ibi: sed dicas: vel rñde melius q̃ȯ in. q. gl. incepit dispositio in eadẽ ꝑsona in qua etiã post fuit adiecta ꝯditio. iõ reqrit̃ ĩterpellatio si nõ est expressa dies vel tacita: vt. l. diẽ. §. j. s̃. de arbi. alias dies interpellaret: vt. l. ad diẽ. §. j. s̃. de ver. obli. In casu aũt huius. §. incipit a precedenti conuentione in persona alterius: vt superius fuit dictum. ⁊ sic non obst.

Fideiussoribus. Fideiussori soluenti cedi debet actio contra fideiussores. h. d. ¶ Not. q̃ȯ soluens cui fit cessio dicit̃ quodãmodo emere obligationem aliorũ. ¶ In gl. j. ibi sed pro rata gl. aliter loquitur in. l. j. C. de duo. reis. ⁊ in. l. j. C. de duo reis. ⁊ in. l. si pures. C. de admi. tu. sed dic vt plene notat̃ per Bar. in. l. modestinus. j. de solu. ¶ In ea. gl. in fi. adde q̃ȯ notatur per Cy. in. l. ij. maxime in vlti. q. C. eo.

Qui debitorem. Qui debitorez delegat soluisse videt̃ etiã si delegatus nõ sit soluẽdo. h. d. ¶ No. q̃ȯ dixi in summario q̃ȯ intelligũt doct. si scienti facta est delegatio: alias secus ꝑ ea que dicta fuerunt in. l. iij. s̃. eo. ⁊ no. in. l. inter causas. §. abesse. s̃. manda. ⁊ hoc voluit sentire gloss. in ver. potest. in prin. s3 cõtra istud facit. l. si cũ dotẽ. §. si mulier. sol. ma. vbi v̄r ipso iure tenere delegatio: lz sit speciali fauore dotis q̃ȯ mulieri succurrat̃ si fuit decepta: vt ibi p3 nisi forte dicas q̃ȯ etiã aliis succurrat̃ bñficio restitutiõis in integrũ ex clausula gñali. si qua iusta cã mihi esse videbit̃: q̃ȯ v̄r ꝑcedere si fuit in iusta ignorãtia. sec⁹ videretur si in errore iuris vel in lata culpa ar. l. de etate. §. ex cã. de iter. act. cũ ibi no. ⁊ eoꝝ q̃ notant̃ ꝑ Bar. in. l. ij. s̃. de cõfes. Nec ob. notata in. l. iij. s̃. e. q2 nõ loquunt̃ q̃ȯ interuenit delegatio. ¶ In gl. fi. ibi. §. si reprobos. solue q̃ ibi ignorãter recepit. iõ sibi nõ ꝑiudicat ƀm Dy. faciat. l. ꝑmittẽdo. §. si debitores. s̃. de iure do. Uł dic ƀm Ang. q̃ȯ ibi fuit soluta pecunia reprobata q̃ nõ sperabat̃ esse ꝑba ⁊ sufficiẽs. hic aũt licet debitor delegat⁹ nõ esset soluẽdo: tamen sperabatur in futurũ esse soluendo vt. l. si defunct⁹. C. arbitute. vel dic tertio q̃ȯ nõ agitur ibi de aliqua delegatione: sed de solutione eius q̃ȯ debetur in casu loquitur etiam. l. iij. supra eo.

Summarium.

1 ☞ Seruus extra causam peculiarem fideiubere nõ potest.
2 Fideiubens extra causam peculiarum non obligatur.

Seruus. Si ꝑ seruũ fideiussorẽ soluat̃ pecunia dñica vẽdicat̃ si peculiaris ꝑ debito nõ repetit̃ ꝑ ĩdebito ꝯdicet̃. s3 si dñs soluat ab eo cui soluit repetit. h. d. ¶ † Et ꝑ̄mitte q̃ȯ seru⁹ extra cãm

1 peculiarẽ nõ põt fideiubere vt. l. iij. §. fili⁹. s̃. de pecu. lz sec⁹ ĩ filio vt h̃ tãgit gl. j. ¶ In gl. l. s3 si serui. ibi pecuniã soluit supple noĩe serui fideiubentis in cã nõ peculiari. ¶ Ibi: fideiussionis noĩe i. extra cãm peculij. ¶ In gl. ij. ibi sine cã. ang. dicit q̃ȯ imo cõdictiõe indebiti. Tu dic q̃ȯ vtraq3 põt ꝯcurrere ꝑ ea q̃ hñtur. s̃. de ꝯdi. sine cã. l. j. ¶ In ea. gl. in fi. hec vltima vera. ex qua no. sing. q̃ sicut ver⁹ dñs errãs in cã habili ad trãslationẽ dñij transfert dñium. ⁊ deinde cũ dicit illud vt ĩdebitũ vt p3 in toto ti. de ꝯdi. inde. Sic ⁊ administrator hñs liberã administrationẽ errãs in cã trãsfert dñium qñ si cã esset vera posset trãsferre. faciat. l. ĩdebitũ. s̃. de ꝯdi. inde. q̃ȯ est valde no. q2 forte alibi clari⁹ nõ reperit̃. Precedens aũt solutio nõ v̄r vera: q2 tũc nõ esset differẽtia inter pecuniã dñicã ⁊ peculiarẽ. Et adde q̃ lz ꝯdictio indebiti posset cõpetere respectu positiõis pecunie. l. indebiti. §. s3 si nũmi. s̃. de cõdi. inde. tñ sec⁹ est in triticaria q̃ nõ cõpetit ad pecuniã numeratã vt. l. j. j. de ꝯdi. tri. ¶ In gl. j. ibi. l. s3 si seru⁹. in fi. vtrãq3 solutionẽ reprobat Bar. q2 cũ obligatio ex qua solutũ fuerit nulla nõ põt approbari. ideo dicit q̃ ibi soluit pro obligatione principali que est aliqua. ideo repetit ab ipso principali qui v̄r mandasse seruo vt pro ipso soluat vt. l. indebitam. s̃. de cõdi. inde. ideo soluendo

nendo taliter videtur approbare contractum talem & agere potest mandati. hic autem soluit pro obligatiõe fideiussoris q̃ erat nulla. Ang. vero hic tenet primã solu. nõ faciẽs mentionẽ de dictis Bar. potes dicere q̃ illa prima potest sustineri. q̃ lz obligatio nulla nõ possit approbari tñ mandatũ q̃ vr̃ fuisse factũ seruo vt soluat p̃ principali põt approbari. d. l. si alien⁹. & statim est dictum. & ideo cũ dñs soluẽdo noĩe talis fideiussoris nõ debeat repetere p. l. j. §. de cõdi. inde. nec videat donare in dubio cum alia cõiectura possit sumi cũ videat fecisse animo approbãdi dictũ cõtractũ mandati videt posse agere mãdati. & ideo videt q̃ prima sol. sit vera. lz Bar. eã reprobet. ¶ In gl. nõ posset. ibi etiã naturaliter. †No. bñ qð q̃s fideiubẽdo extra causam peculiarem non obligatur etiã naturaliter nedũ q̃ nõ obliget dñm de peculio. & pro hoc bene facit. §. prete. allega. in gl. & idem vult gl. j. in v̓. nõ potest. & idẽ gl. in. l. in psona. §. j. §. de pac. nõ ob. q̃ naturalis oritur ex consensu. & sic videtur q̃ seruus qui cõsensum h̃z naturaliter obligei de condi. inde. l. naturaliter. & l. id qð. fallit qñ. l. resistit obligationi. q̃ tunc non orit etiam naturalis. vt. l. si nõ sortẽ. in prin. de condi. inde. & l. cum. l. j. e. Et ex predictis p̃z qð. l. nedũ h̃z potestatem super obligatiõe ciuili sed etiam super naturali. ¶ In gl. liberali i fi. dicas maledicit gl. i casu isti⁹. l. q̃ ↄsumptio secuta illud debet operari q̃ dñij trãslatio a prin. vt. l. si filius. §. si cer. pe. Sed dominij translatio nõ liberat quando facta est nomine obligationis que non suberat. sed gl. potuisset dicere verũ in casu. l. precedẽtis. in ver. q̃ ex dñica causa. q̃ ibi consumptio bene faceret reũ liberari. Itẽ posset saluari glo. ẽm Dy. & Ja. de Are. si soluisset p̃ principali cui erat obligatus putans se teneri.

Summarium.

1 **Heres a debi.** †Actiões quesite heredi facto suo nõ trãseũt in fideicõmissariũ vl̃ i eũ q̃ euicit p̃ ↄtab. nisi fctã cessione. h. d. 2 ¶ †No. qð actiões hereditarie demũ trãseũt in fideicõmissariũ: & nõ alie & ex sola restõne fideicõmissi ex autoritate treb. ¶ In gl. j. ibi. l. si heres. vult allegare. l. si heres pecuniam. ¶ In ea. gl. i fi. p̃ma r̃a: q̃ lz actiões hereditarie trãseãt ipo iure in fideicõmissariũ ẽt p restõnẽ v̓balẽ. l. j. & p totũ. ff. ad treb. tñ secus est qñ actio nũq̃ fuit penes defunctũ: q̃ nũq̃ transit sine cessione. d. l. si heres pecuniã. ¶ Itẽ aduerte: q̃. l. si tibi. §. cũ post. §. alleg. cũ ↄcor. vr̃ facere in ↄriũ: q̃ ibi pactũ factũ a possessore non prodest aliq̃ mõ euincẽti. hic aũt p̃dest saltim mediãte cessione q̃ fieri d̃z ẽm gl. Sz dic qð hic possessor erat ver⁹ heres lz postea ab eo euincat p̃ ↄtab. vel alio mõ: q̃ ei⁹ pactũ p̃dest euincẽti ibi possessor nõ erat verus heres. iõ ei⁹ pactũ nõ p̃dest euincẽti: fallit si constaret qð voluerit prodesse cuilibet q̃ esset heres. vt. l. antepe. §. de pac. h̃z vnũ itellec. facit. l. si actionẽ. C. de pac. ¶ In gl. transeũt. ibi ipso iure. Sz tũc ob. q̃ ex quo trãsit obligatio ↄ p̃ncipalem sine cessione vr̃ etiã trãsire fideiussoria per. l. si in solutũ. C. de act. & ob. vbi cessione facta ↄ principalẽ vr̃ cessa actio ↄ fideiussorem: sed qð in trebelliano cedũt actiones cessione legali sed in cõtrario trãseũt actiones facto hoĩs. Et hoc sequit hic Bar. Sed nõ placet Ang. q̃ per trebellianũ ita trãseũt accessorie hereditarie sicut p̃mitiue. ideo dicit qð hic non trãsit fideiussoria: q̃ v̓ba senatuscõsul. treb. sunt restricta ad actiões hereditarias. Adde qð istð fuit dictũ bar. i. l. si hr̃s pecuniã lz ip̃e ñ alleget. ff. ad treb.

3 **Nõ est nouũ.** Due obligationes fideiussorie p̃nt ↄcurrere i psona vni⁹. h. d. ¶ †No. qð vbi quis est obligat⁹ in diẽ põt obligari pure ad idẽ nec enasceat prima adueniẽte die: & q̃ sit ratio colligit ex. l. si plurib⁹. §. si placet. ff. de v̓. ob. Et adde casũ hui⁹. §. l. nõ est nouũ. ff. de act. emp. ¶ In gl. j. ibi hui⁹. §. hec scða vera. ¶ In ea. gl. idem erit in neutra tollit: & rõ satis p̃z i. §. se. ¶ In. e. gl. in fi. adde qð ẽt alia ẽ ↄbinatio qñ fideiussor succedit vni correoꝝ debẽdi õ q̃ i. d. §. cũ tu.

a 4 **Seruo.** a†Nõ põt q̃s fideiubere p se. Sed p alio sic etiã si debitori succedit fideiussori extinguit fideiussoria si p̃ncipalis est vtilis. sec⁹ si inutilis: & si p̃ncipalis reus succedit creditori boꝝ obligatio extinguit. h. d. vsq̃ ad. §. cũ tu. ¶ In ter. ibi naturalẽ obligationẽ. hoc iõ ẽm Ang. vt fideiussor ei possit accedere. Sed certe hec rõ nõ est bona ex q̃ fideiussoria aũ erat orta p. l. si sine herede. §. de admi. tu. Ideo dic qð rõ est q̃ seqt in litera. Itẽ q̃ p̃ncipale non d̃z tolli p accessoriũ vt. l. ex pupillari. de vulg. & pup. ¶ Ibi duplex obligatio ciuilis sũdaudi iequalis vna principalis alia accessoria. nã due obligatiões equales ciuiles siue ambe accessorie. siue ambe pricipales bene possunt ↄcurrere in eadẽ psona. vt. §. in. §. nõ est nouũ. & in. §. generalr. ¶ Ibi rerũ debitoris supple latitãtis ẽm vnũ itellectũ quẽ tãgit gl. sup ver. obligatus. q̃ sequit post illã vel cedẽtis bonis ẽm aliũ quem tãgit glo. magna. in prin. ¶ No. qð p eodẽ nõ põt q̃s apud eũdẽ esse obligatus. ¶ Itẽ qð nemo põt pro seipso fideiubere. & sic inter fideiubentẽ & eũ pro quo fideiubet debet esse distinctio psonalis. facit. l. ij. §. de stipu. seruo. ¶ †No. qð seruus regulariter obligatur naturaliter q̃ obligatio naturalis sequit ipsum etiã manumissum cũ effectu naturalis. nã h̃z impedire repetitionẽ soluti. ¶ Itẽ nota qð qñ re⁹ succedit fideiussori vel ecõtra ita demũ extinguit fideiussoria si hoc nõ tẽdat ad preiudiciũ creditoris. et sic facit qð si fideiussor succedat reo principali & adiuerit hereditatem cũ beneficio inuẽtarij qð nõ extinguat fideiussoria. de quo per Bar. in. l. si reus. §. eo. ¶ In glo. pereat ibi acceptilatiõe. hoc cõiter nõ tenet. q̃ tũc extingueretur etiã p̃ricipalis. j. de accepti. l. & p iusiurandũ. §. fideiussoris. Sz tu posses gl. saluare si acceptilatio fuit psonaliter facta fideiussori hoc acto qð nõ extendat se ad psonã principalis vt notat in. d. l. & p iusiurandũ. §. legatorũ. & qð no. Bar. i. l. ex duobus. la. ij. in scða. q. de duo. reis. ¶ In gl. peruenit ibi sublata prin. p ces. innuit gl. qð per cessionẽ bonorũ debitor liberat qð nõ est verũ. vt. l. is q̃ bonis. de ces. bo. lz p̃pter cessionẽ sibi det exceptio ne cõueniat nisi peruenerit ad pinguiorem fortunã. & tũc demũ poterit cõueniri quatenus facere poterit deducto ne egeat de quo in. d. l. is q̃ bonis. & l. ex ↄctu. de bo. auf. iudicis pos. ¶ In ea gl. ibi s̃z prima placet supple & bene q̃ ẽm precedentẽ fieret relatio nimis remota qð nõ est verisimile. potes enim dicere tertio qð loquat hic in ver. an qñ fit missio in possessione rerũ debitoris latitãtis vt sentit gl. se. & sequẽ. Scðm exẽplũ de cessione vr̃ melius. q̃ qñ fit immissio in possessionẽ nõ liberat ẽt p exceptionẽ ipse debitor ideo nimirũ si ipse fideiussor nõ liberat. s̃z ille qui cessit bonis saltim anteq̃ perueniat ad pinguiorẽ fortunã est tutus exceptiõe ita videbat esse fideiussorẽ ei⁹ etiã tũc effectualiter nõ teneri. tamẽ cõtrariũ est veꝛ: q̃ exceptio cõpetens ipsi cedẽti bonis est personalis nec transit ad fideiussorem. vt insti. de replicat. in. §. fi.

6 **Cum tu.** Potest vn⁹ esse fideiussor duoꝝ correorũ. h. d. ¶ †No. q̃ si fideiussor succedit vni correoꝝ debẽdi tenet vt principalis ex psona eius cui successit ex psona alterius tenet vt fideiussor. Et sic facit qð in maleficijs possit q̃s esse principalis & opẽ ferens siue vnus p̃ducẽs diuersos effectus de quo p Bar. i. l. is q̃. j. de fur. vbi in hoc vltimo vr̃ tenere ↄriũ. Sz vr̃ q̃ nõ bñ ẽm Ang. per predicta de quo remittit ad ibi notata. ¶ No. ẽm aliũ intellectũ q̃ vbi creditor succedit vni correoꝝ debẽdi alter remanet obligat⁹ & solũ cõfundit obligatio ei⁹ cui fideiussit. facit. j. e. l. vxani⁹. & sic facit qð successio nõ h̃z vim solutionis qñ id esset dãnosum succedẽti. idẽ si non esset damnosum: sed vellet lucrari vt i. §. se. al's aũt videtur quod habeat vim solutionis per. l. si ei. §. fi. §. de euic. ¶ In gl. j. obligatio. in fi. dic qð prima prosequitur primam expositionem precedentis gl. & secũdã secundã & intellige istã secundã qð tollitur principalis & accessoria. s. primi rei debẽdi pro quo prestita fuit fideiussio cui succedit creditor. Sz principalis & accessoria rei debẽdi pro quo secundo loco p̃stita fuit fideiussio cui creditor nõ succedit bene remanet.

7 b **Cum fideiussor.** †Successio b nõ habet loco solutionis ad lucrum heredis. h. d. ¶ In ter. ibi ex stipulatu cõpetẽte ipsi reo stipulãdi cui succedit & adde q̃ vt dãnũ euitet bñ h̃z successio vim solutiõis. l. si ei. §. fi. de euic. & similiter si dãnũ eẽt ipsaz haberi loco successiõis nõ haberet vim solutiõis vt est casus. §. §. pri. ẽm vnũ intellectũ. Et sic patet qð vbi eq̃tas suadet ipsam successionẽ haberi loco solutionis habet loco solutionis. d. l. si ei. §. fi. Ubi aũt suadet oppositũ. vt q̃ dãnũ pateret succedẽs si loco solutiõis haberet vel ex hoc lucraret tũc nõ haberet loco solutionis vt hic. & in casu p̃cedenti. idẽ forte qñ nulla equitas suadere põt ipsaz nõ haberi loco solutionis vt qñ vnic⁹ creditor vnico creditori succedit. q̃ tũc habet loco solutionis. & sic intelligat gl. hic in ver. exegisse. qñ autẽ vnicus creditor succederet vni reoꝝ debẽdi vel ecõtra recurrendum est ad. l. vxani⁹. j. e. & satis patet quid dicendũ ex predictis. ¶ In gl. fi. ibi dãnatus. & sic orta fuerat actio mãdati perinde ac si soluisset vt legit & notat in. l. lucius. §. mã. & in. l. si quis p ea. C. mã. & ideo ex quo nata erat ante successionẽ durat ne alias successio afferat sibi damnũ tollendo sibi actionem bone fidei iaz quesitã cum actio ex stipulatu competens ipsi creditori sit stricti iuris.

Summarium.

1 **Mortuo.** Si obligatio consistat in psona representata potest accipi fideiussor. hoc. d. ¶ †No. qð hereditas tenet vicem psone scz defuncti nõ heredis. vt. l. hereditas. §. de acqui. reꝝ domi. & fa

a ¶ Seruo. Adde qð h̃ dicit Alb. d̃ Rosa. & vid nota. hic in add. ad barto.

b ¶ Successio. Addõ an successio ista habeat vim solutionis bal. post gl. in. l. si debitorem. la. ij. j. eo.

cit institu. de heredi. insti. §. seruus alien⁹. Et intellige hoc verũ qñ sperat hereditatẽ adiri. Alias aũt nõ est hereditas: imo sunt bona vacantia vt dictũ fuit in. l. fideiussor obligari. §. fi. ff. e. ⁊ ibi

2 per Bar. ❡ † An aũt qñ fiscus vocat ad bona vacantia nemine existente in successione vocet tanq̃ heres. ⁊ p cõseques legata debeant videret qđ sic p ea que habent in. l. j. C. vñ vir ⁊ vxor. ⁊ melius in. l. sancim⁹. §. cũ aũt. C. ad trebel. vbi glo. ⁊ doc. vident hoc sentire. Potest tñ fiscus qñ occupat bona cogi adire ⁊ restituere fideicõ. casus ẽ i. l. recusare. §. si fisco. ff. ad trebel. Et adde oĩno qđ notat. j. e. l. inter eos. §. fi. Et adde etiã gl. in. l. j. ff. de alimẽ. lega. cõtrariũ videt verius. nam vr ter. apertus in. l. diuo marco. ff. de ma. testa. ⁊ in. l. iij. §. eadem. iuncta gl. ff. de fideicom. liber. ⁊ ibi Bar. videtur hoc sentire. ⁊ tene menti: qr clarius hoc dubium

3 non inuenies tactum. ❡ † Aduerte tamen qr lz fiscus non teneatur ad legata qñ occupat bona vacãtia tamen tenetur qñ ex illa cã vt. l. iij. §. cũ ex cã. de iure fi. qđ intellige nisi testñ forte esset nullum propter delictum testantis: qr tunc legata essent inualida. Et scđm p̃dicta dz intelligi qđ habet in. l. si seruus pluriũ. §. pe. de leg. j. Item qđ dixi fiscum non teneri ad legata qñ apprehendit bona vt vacantia saluo forte nisi expresse testator disposuisset illa prestanda esse a fisco. casus est sing. qui forte nõ est alibi in. l. filiusfami. §. j. alias enim. ff. de leg. j. qđ no. ❡ Item no. qđ hereditas representat personam defuncti. Et sic differt ab vniuersitate. qr lz vniuersitas sit persona representata vt hereditas vt patet ex his que habentur in. l. intantũ. §. vniuersitatis. de re. diuisio. ⁊. xij. q. ij. q manumittitur. tñ differt qr vniuersitas representat personam viuentem hereditas personam mortuã. Et ex hoc sequitur qđ seruus vniuersitatis potest stipulari vsumfru. non tamen seruus heredarius de quo in. l. vsufru. ff. de stipu. seruo. facit quod habetur in. c. romana. §. vniuersitatis de sen. excom. ⁊ per Inno. in. c. dilectus de exces. prela. Attende tamen qr licet vniuersitas representet personam viuentẽ: tñ qr non est persona vera sed ficta ⁊ representata. ⁊ sic caret anima nõ põt excõicari lz sing. de vniuersitate sic vt. d. §. vniuersitatis.

Si mihi. Adiect⁹ fideiussorẽ accipere nõ põt h. d. ❡ No. qđ sicut qñ nulla precedit obligatio principalis valida nõ potest intercedere fideiussor sic nec etiaz quãdo nõ p̃cedit obligatio in psona ei⁹ cui vult fideiussor obligari lz in persona alteri⁹ p̃cedat.

a ❡ Marcellus. Sz qđ si sta tut.... qđ filiusfa. non possit obligari in 3ctu an fideiussor obligetur vide bal. in. l. j. ff. e. Ly. i. l. decretũ. C. qđ cum eo.

Summarium.

1 ❡ Obligatio accessoria quatenus extinguatur principali succedente fideiussori.

2 Litere scribenti preiudicant.

Lucius. Pro parte hereditaria tñ confusione extinguitur obligatio ⁊ heredes fideiussoris ⁊ mãdatoris nõ tenent i solidũ. h. d. ❡ Ibi cõfusa sit actio supple ex eo: qr seius reus pricipalis succedit mãdatori suo p tertia parte. vñ habet perinde ac si re⁹ fideiussori p tertia pte successisset. nã obligatio mãdatoris est accessoria ad principalẽ sicut obligatio fideiussoris vt. ff. in rubrica. ❡ Ibi agere supple actione mãdati ipsius scriptioñ occasiõe mã

1 dati sibi facti p lucium titiũ in epistola sibi missa. ❡ † No. qđ solũ p ea rata pro qua pricipalis succedit fideiussori vel mãdatori extinguit obligatio ipsa accessoria. ⁊ est ratio qr p sola ea rata qua quis succedit representat psonã defuncti. ⁊ nõ i plus vt notat in

2 l. ij. §. fi. de preto. stipul. ❡ † No. qđ litere preiudicant scribẽti qđ est clarũ qñ continent qđ certũ ⁊ specificũ. Quid aũt si sint incerte ⁊ generales vt litere que in vulgari dicunt litere credẽtie an ⁊ qñ preiudicent tangit hic Bar. melius quã alibi. ⁊ facit qđ habetur in. l. fi. C. qđ cũ eo. vbi optim⁹ tex. ⁊ facit qđ notat glo. in. c. nemo deinceps. de elec. in. vj. vbi dicit Jo. an. ⁊ dicit qđ de bononiensi recte põt dici qđ dicit de atheniẽsibus qui qđ rectũ ⁊ equũ est sciũt: facere aũt nesciunt. ⁊ sic cõcordat gl. in. l. obseruandum. de offi. presi. vbi dicit qđ bononiẽses vnũ dicũt ⁊ aliud faciũt. et adde gl. in. l. si vero nõ remunerãdi. §. sic quidã. ff. man. vbi dicit qđ bononienses faciunt honorem verbalez. Et adde dictis bar. inquantum dicit qđ si in litera dicat tali latori presentiũ de intẽtione nostra plenarie informatũ dabitis plenam fidem qđ hoc casu nõ potest recipiens literã cõtrahere cũ illo cũ nõ habeat ad hoc mãdatũ: cũ aliud sit mandare de cõtrahẽdo ⁊ aliud mãdare qđ credat referenti. dicit tamen qđ si talis lator dixerit ex pte scribentis illi cui litere destinantur qđ scribens fecit eũ procuratorem ad cõtrahendũ cũ ipso ⁊ recipiens credit ⁊ cõtraxit cũ illo vt eũ procuratore qđ licet nõ preiudicetur dño scribenti propter predicta. tamen si occasione illius credulitatis passus est damnũ tenebitur ipse scribẽs act. man. Nam videt quodãmodo sibi cõtrarius. Sed potes saluare qr verũ est qđ non tenet immediate ex tali cõtractu: sicut si expresse scripsisset cõtrahe cũ illo. sed bene tenebitur si postea ille nõ soluẽdo reperiat: ne alius dãnũ patiatur ex credulitate quã habuit iuxta formã literarũ: lz illo existen

te soluendo in nihilo tenet. ⁊ per p̃dicta ⁊ ea q̃ hic tangit Bart. patet qđ cauti dñt recipientes literas ab amicis scribentib⁹ pro aliis amicis de facili mutuent pecunias eo respectu q͏̃ putent se posse recuperare a scribente.

Summarium.

1 ❡ Fideiussori non succurritur quando principalis rei non interest.

2 Pupillus/prodigus ⁊ furiosus equiparantur.

3 Minor aduersus naturalem restitui potest.

a **Marcellus.** [a] Qui fideiubet p pupillo prodigo vel furioso naturaliter obligatis efficaciter tenetur nec cõtra eos p actionẽ mandati habet regressum. h. d. ❡ †

1 Not. qđ qñ nõ interest rei principalis nõ succurritur fideiussori. facit. l. qđ dictum. ff. de

2 pac. ❡ † No. qđ equiparari videntur pupillus pdigus ⁊ furiosus. tñ nõ est ex toto bona equiparatio vt pz ex his que tangunt in gl. Glo. tñ alibi valde no. vr velle qđ beneficia cõcessa minoribus circa restitutionez cõcedendã vel vt pscriptio nõ currat extẽdatur etiã ad furiosum vt no. glo. in. l. ij. C. de cura. furio. quam sing. no. qr forte nõ est alibi: lz gl. hic magna quo ad quid videat concordare illi gl. ❡ In gl. j. ibi habẽte curatorem qr tunc obligatur naturaliter ⁊ ciuiliter licet posset restitui. vt not. in. l. si curatorem hic alle. ⁊ notat in. l. j. §. fuit quesituz. ff. ad trebel. vbi bona gloss. ❡ In gl. ij. in pn. diuide gl. in duas partes principales qr prima loquit de fideiussore qui intercessit pro pupillo scđa de fideiussore q intercessit p furioso vel pdigo. secunda ibi qđ aũt.

3 ❡ In ea. gl. ibi insistũt pro adulto. ❡ † No. bene qr innuit glo. qr minor aduersus naturalẽ possit restitui ⁊ qđ tũc restitutio quãdoq; psit fideiussori vt qñ dolus creditoris intercessisset. Sz contrariũ voluit gl. alibi vcz qđ aduersus naturalẽ obligationẽ nõ restituat pupill⁹ vel minor vt. l. si pupill⁹. ff. de arbi. ⁊ i. l. si minor. in magna gl. ff. de procu. ⁊ in. l. puberes. ff. de ver. ob. ⁊ i. §. preterea insti. qui. mo. tol. ⁊ ille cõmuniter tenent saluo nisi fortasse secuta sit solutio pretextu naturalis: qr tunc potest restitui aduersus ipsam naturalẽ que tũc eñ ledit lz ante interdũ nõ lederet. l. j. ff. de condi. inde. sm vnũ intellec. vel secundũ. aliũ restituit tũc aduersus solutionem ⁊ vterq; modus liberandi est bonus sm ang. potest dici qđ aduersus vtrũq; simul fit restitutio. ⁊ hoc est tuti⁹ ⁊ sic intelligat. l. interdũ. de condi. inde. ⁊ ista est cõis opi. qđ pro restitutione in integrũ in. d. l. interdũ succurrat. Sed Bart. ibi dixit speciale esset i pup. ⁊ aliis ibi numeratis qđ recta via ipso iure nulla restitutiõe implorata agi possit cõdictiõe indebiti: iõ tex. ibi non dixit interdũ primo facit locũ repetitioni. extra autẽ illas personas sit necessaria restitutio. ⁊ hoc vbi pupillus est tãtum naturaliter obligatus vbi aũt esset naturaliter ⁊ ciuiliter: lz potest restitutione iuuari an tunc iuuet ⁊ fideiussor: dic qđ nõ nisi in duobus casibus in. l. j. ⁊. ij. C. de fideius. min. ⁊. d. l. si minor de pecu. scz qñ creditori cõtra aliũ succurret. itẽ quãdo dol⁹ creditori 3tra aliũ succurret. itẽ qñ dolus creditoris intercessit. ❡ In ea. gl. ibi põt esse bona rõ. Attende recta rõ est p quã pbat dictũ ⁊ pbat hic: qr iõ nõ subuenit hic: qr nõ cõpetit actio mãdati ⁊ p pterea nõ interest ei⁹ vt ei subueniat. rõ remotiua est illa p quaz nõ pbat recte dictũ. Sz p quã videbat aliud dicendũ vt pbat in l. cũ seru⁹ me⁹. cũ ibi no. in gl. ff. de stipu. seruo. ⁊ sm hoc oporteret te dicere qđ adaptaret hoc modo. qr nõ subuenit fideiussori: lz videret succurrendũ sibi sicut ⁊ pricipali tñ nõ succurrit qr nõ interest ex eo. qr eis nõ cõpetit actio mãdati. Sz magis plz q͏̃ sit rõ recta: qr ẽt sm p̃dictũ itellectũ nõ est pprie rõ remotiua: lz rñsio rõnis remotiue. ❡ In ea. gl. ibi solutio nõ subuenit hec pma nullo modo bona: qr tũc nõ esset bona eqparatio de fideiussore dato furioso cui 3riũ vr velle lra eos eqparãdo. ar. l. nã hoc iure. de vul. ⁊ pupil. sir scđo eadẽ rõne est bona tertia nõ bona p rõnẽ gl. iõ tene quartã ⁊ quintã quã sequit bar. ⁊ Dy. ⁊ aliĩ ⁊ Ray. ⁊ lz diuinẽt nõ põt aliud fieri vt lra saluet. ❡ In ea. gl. ibi subueniet p in integrũ resti. No. bñ ex hac gl. qđ furios⁹ ⁊ pdig⁹ si sint lesi ex aliq̃ 3ctu inito p eoꝝ admistratorẽ seu p ipsum pdigũ cũ suo administratore lz sint ex tali 3ctu obligati tñ pñt restitui. ⁊ hoc seqt hic dy. ⁊ ẽt bar. lz Ly. tenuerit 3riũ in. l. si infanti. C. de iure deli. lz nõ bñ qr si restituit absens ⁊ pup. q bñt itellec. nõ ẽ rõ q̃re furiosus nõ restituat saltim ex cla gñali. l. j. ex q. ca. ma. Et ad ⁊ p hoc gl. q̃ magis specifice ⁊ clare loqt i. l. ij. C. de cur. fur. quã allegaui in no. ⁊ no. ẽt istã q̃ vult succurri pdigis nõ obstãte q͏̃ pp eoꝝ defectũ sine culpã sit iterdicta admistratio. id eñ nõ ispicit: sed poti⁹ q͏̃ isti quodãmõ similes sun. adultis curatorẽ hñtib⁹ vt in. l. si curatorẽ hñs. C. de resti. in ite. cũ ibi notatis. ❡ An aũt i delictis tali succurrat dic vt p gl. ⁊ doc. in. l. si qs i tãtã. C. vñ vi. ❡ Altio no. ex dictis bar. ⁊ dy. duas limitatiões no. vna ẽ ad autẽ. pñte. C. de fideius. q̃ hz locũ qñ principalis de iure ⁊ de facto põt 3ueniri sec⁹ si nõ posset de iure conueniri vt qr tñ naturaliter obligat⁹ vt hic idẽ si de facto vt qr morat in arce tutissima faciat. l. ij. ff. satis. cog. ❡ Scđa limitatio est ad. l. idẽ q̃ supra man. in. §. generaliter

raliter. nam illud qđ ibi dicitur qđ principalis pōt suscipere defensionem fideiussoris ⁊ opponere exceptionē personalē sibi tantum cōpetentē est verū qñ interest ipsius principalis vt qꝛ fideiussor hꝫ actionē mandati cōtra eū: alias secus vt hic ꝑ Bar. ¶ Tene etiā menti qđ pro illo qui solū officio iudicis tenetur pōt fideiussor accedere vt probaṫ in. l. cū quis. §. si quis pro reo reuerso. j. de solu. de quo hic plene per Bar.

Inter fideiuss. Si vnus ex fideiussorib⁹ ante diuisionē fiat nō soluendo vel decedat sine herede ad periculum ceterorū spectat. h. d. ¶ Ibi exactum, ⁊ ante diuisionem secus si post vt. j. eo. l. inter eos. §. cum inter ſm Dy. ¶ Nota qđ ex epistola non diuiditur actio ipso iure ideo necessaria est exceptio. ¶ In gl. vltima ibi ipso iure diuisa. ꝑ hoc. l. ij. §. pe. s. ad. l. rhod. de iac. vbi in simili probatur ista distinctio.

Summarium.

1 ☞ Actio tollitur ꝑꝑ exceptionē diuisionis oppositā ⁊ omissaꝫ
2 Condemnatus in parte a residuo censetur absolui.
3 Exceptio diuisiōis cōpetēs ex epistola ad heredē trāsmittit ꝑt.

Si plures. Fideiussor qui teneṫ sub cōditiōe facit locum bñficio epistole. Sed si tēpore existentis cōditiōis nō est soluendo in alios fideiussores actio restituiṫ. h. d. †Nota ꝙ ꝑpter exceptionē diuisiōis oppositā ⁊ omissam ipso iure tollitur actio pro illa ꝑte diuisa sec⁹ ante exceptionē oppositā vt. s. l. pri. Et sic no. ꝙ lꝫ exceptio cōpetēs nō perimat actiōeꝫ tñ id vex aūꝙ sit opposita ⁊ admissa. secus ipa opposita ⁊ admissa de quo ꝑ Cy. in. l. exceptionē. C. de ꝓba. ⁊ hic ꝑ Bar. ¶ In gl. j. in fi. ꝯriū tenet Dy. ⁊ Ja. de Are. videlicet qđ idē sit vtrobiqꝫ ꝑ. l. si titius. j. eo. Nec ob. l. si a titio. qꝛ ibi fideiussores erāt accepti a diuersis debitorib⁹ ꝟ ab eodeꝫ ⁊ hoc etiā tenet Cy. in. l. si fideiussor. C. eo. in fi. ⁊ sequiṫ hic Bar. Sed tu dic qđ dictū istoꝝ pōt procedere qñ licet ex interuallo vnus post alium acciperetur tñ erat actū a principio ꝙ plures deberēt dari. sinaūt a principio vn⁹ solus intercessit non sperans alios intercessuros ⁊ per ꝯsequens nō sperās periculuꝫ cōmunicare cum alio iste talis nō haberet beneficiū diuisiōis vt est casus ſm vnū intellec. in. l. si stipulat⁹ esses. §. fi. s. eo. ¶ In gl. ij. in fi. de hoc dubitat gl. i auṫ. hoc ita. C. de duo. reis. dic hāc gl. verā ⁊ indubitāter scđm iura ista scđm q̄ nō cōpetebat duob⁹ reis bñficiū diuisionis sꝫ hodie ꝓcedat cū habeat bñficiū diuisionis recurre ad ea q̄ dixi i. l. ex duob⁹. la prima. ⁊ i. l. si ex duob⁹. in ꝓn. s. de duo. reis. ¶ In gl. restituēda. in fi. dic. Attēde verba s̄nie qꝛ si iudex ꝓnūciauit qđ pendēte conditione conueniatur in virilē videtur permisisse qđ adueniēte cōditione possit in aliā partem virilem conueniri si aliter nō sit soluendo. ar. l. imperator. de po stu. cum ibi non notatis. si vero pronūciauit simpliciter actionē diuidendā. ⁊ ꝑpter hoc ipsum teneri in partē condēnauit tunc sublata fuit actio pro parte ipso iure ⁊ est opus restitutiōe. Nec ob. l. precedēs. quia verum est quod epistola non diuidit ipso iure. sed postꝙ exceptio diuisionis est opposita: ⁊ in causa obtentū perimitur ipso iure pro parte confideiussoris quo ad ipsum obtinentē. Et ex hoc decidit hic Bar. qđ licet solus obiectus exceptionis nō perimat actionē: tamē si obtineat in ipsa perimitur ipso iure. Sed tu potes dicere qđ forte hoc verū in exceptiōe cōpensationis vt in. §. in bone fidei. insti. de act. nā illa nō pimit ex sola oppositione nisi admittaṫ: vt probatur in. l. qđ in diē. §. si ratione. ff. de compen. ⁊ ideo oportet intelligi qđ demū ea admissa perimat ipso iure. si ergo in ipsa est speciale qđ ipso iure pimat: vt etiā voluit Bar. ⁊ ipsa nō perimit nisi admissa. ergo in cōtrariū in aliis erit ius cōe: vt. l. ius singulare. s. de legi. Itē est spāle in ista exceptione: quia lex de ipsa loquēs videtur istud voluisse vult enim diuidi actionem: ⁊ consequēter si fit diuisio seu ꝓnunciatur locū esse diuisiōi ipso iure diuiditur inter fideiussores ad instar ei⁹ qđ diciṫ de le. xij. tabu. q̄ diuidit actiones hereditarias inter heredes. l. pro hereditariis. C. de here. acti. nā quilibet pro sua parte tenetur ⁊ non in plus. faciat. l. j. C. si cer. pet. ⁊ istud no2 uum dictū tene menti. ¶ Itē no. ex gl. qꝛ videṫ sentire† ꝙ vbi qs condemnaṫ in parte videṫ a residuo, absolutus: qđ videṫ cōtra notata in. l. j. ꝑ glo. C. si aduer. rem iudi. Sed Bar. dixit illud verum saluo nisi cōtra aliā partē esset apposita exceptio peremptoria qđ est singu. no. si est verū: ⁊ nescio alibi istud dictū. Sꝫ forte posset dici qđ nō ꝓcedat cū verba s̄nie sint stricte intelligenda et nō inferāt: nisi quatenus verba impoꝛtāt: vt notaṫ in. l. iul. ff. de cōdi. inde. vñ tenēdo oppositū pōt responderi ad istam. l. ꝙ ideo hic nō fuit necessaria condēnatio vel absolutio in residuo: qꝛ ab illo fuit ipso iure liberat⁹ post exceptionē diuisiōis oppositam ⁊ admissam: secus aūt vbi durat primitiua actio. qđ tene menti.

3 **Preterea.** Fideiussoris heredi ⁊ ei⁹ fideiussori datur bñficiū epistole respectu cōfideiussoris sec⁹ respectu pricipalis: ⁊ i bonis pricipalis computanṫ vires seu facultates fideiussoris. h. d. ¶ Ibi pricipalis scꝫ debitoris. ¶ † No. qđ exceptio diuisionis cōpetens ex epistola non est personale beneficiū: imo transit ad heredem. ¶ No. qđ fideiussor fideiussoris respectu ipsi⁹ fideiussoris ꝑ quo fideiubet nō hꝫ bñficiū. sꝫ respectu cōfideiussoris q̄ simul ꝑ eodē fideiussit sic: ⁊ similiter respectu fideiussoris rei pricipalis. ¶ In gl. ita heredib⁹. in fi. sol. qđ ibi est priuilegiū personale. ideo nō trāsit ad heredē. l. qꝛ persona le. s. so. ma. istud aūt beneficiū diuisionis nō est mere personale: ideo transit ad heredes.

Summarium.

1 ☞ Natura dictionis implicatiue qualis.
2 Officium iudicis implorare pōt is cui aliqua cōpetit exceptio.

Si contendat. No. qđ nedū qñ creditor fateṫ ceteros fideiussores eē soluēdo hꝫ locū bñficiū diuisiōis: sed etiā qñ negat supple si fideiussor conuentus velit probare alios esse soluendo alias nō admitteret nisi cōcurrētibus his de quib⁹ in l. si dubiteṫ. s. e. Et ex hoc patet quid implicet ista dictio etiam. Sed ſm gl. resultat alius intellectus ⁊ aliud significat. sꝫ nō vꝛ ꝙ bonus sit ille intellect⁹† qꝛ de natura dictiōis implicatiue est exponere casuꝫ plus dubiū vt patet in. l. fideiubere. j. eo. Sꝫ hic exprimereṫ casus minus dubius cū minus dubiū sit exceptionē cōpetere quā actionē: igiṫ ⁊c. est tñ intellectus gl. valde nota. quem sequiṫ Bar. ⁊ cōiter doc. Sed an sit verus tangetur cū gl. ¶ In gl. prima in fi. No. bene ex hac gl. † qđ vbi alicui cōpetit exceptio pōt iudicis officiū implorare vt declaret exceptionē cōpetere et silentiū imponat parti aduerse. ad qđ etiā bñ facit gl. notabi. i. l. aurelius. §. cētū. ff. de li. lega. ⁊ in. l. si finita. §. eleganter. ff. de dā. infe. ⁊ sequnṫ cōiter doc. Sꝫ aduerte qꝛ istud dictū nō vꝛ verū: qꝛ in potestate rei nō dꝫ esse qñ aduersariuꝫ ꝓuocet in iudiciū vt. l. pure. §. fi. s. de doli excep. vñ satis est qđ hꝫ exceptionē q̄ est perpetua. ⁊ si forte dubitat de peremptione ꝓbationis vt qꝛ nō hꝫ instrumenta. sed pōt solū ꝓbare per testes pōt sibi ꝓuidere per remediū publicatiōis testiū ad perpetuā rei memoriā: vt in auṫ. sed si quis. C. de testi. ⁊ in. c. qm̄ frequēter. extra vt lit. nō conte. Nec ob. ter. iste qꝛ nō vꝛ bon⁹ intellect⁹ gl. ꝑpter id qđ dixi in no. vñ ali⁹ vꝛ esse intellect⁹ vt ibi dixi. Nec ob. §. centū. qꝛ nō ꝓbat id ad qđ aliter si bñ cōsidereṫ. ꝑte. ibi loquiṫ qñ cōpetit exceptio ex dispositiōe vltime volūtatis q̄ agi pōt vt plenarie liberationē qs conseq̄ꝛ vt. l. si creditores. C. de fideicō. ⁊. l. iiij. §. nunc de effectu. de libe. leg. hic aūt nos loqmur in actib⁹ inter viuos. Nec ob. l. diffamari ꝺ ing. ma. qꝛ ibi loquiṫ quādo actor diffamabat reū. pre. ibi nō agiṫ vt imponaṫ silentiū sed vt cogatur agere ipse actor. ⁊ ideo forte de rigore iuris ista opi. non est vera licet durum videaṫ ab ea recedere propter autoritatem communem et tene menti: quia est nouum dictum.

Si sub ipossibili conditiōe. ¶ No. qđ ꝓmittitur aliquid sub cōditiōe impossibili nō oritur obligatio naturalis neqꝫ ciuilis. pꝫ qꝛ nō pōt accedere fideiussor ꝑ hoc regula impossibilium. de reg. iur. li. vj. ⁊ ibi per Dy. dubium autem forte faciebat in. l. quia fideiussor simpliciter fideiusserat siue promiserat. ⁊ sic nō fuerat expressata cōditio impossibilis vnde videbatur non vitiari obligationem fideiussoꝛ iam tamē contrariū est. qꝛ nō potest esse accessoria sine principali. ¶ In gl. j. ibi secus in faciendo inepte loquiṫ gl. qꝛ si cōditio esset impossibis siue in faciendo siue in nō faciendo nō valeret. sed bene est verū ꝙ si negatiue cōcepta esset cōditio q̄ affirmatiue ꝯcepta erat impossibilis nō erat impossibilis: exemplū in illa si celuꝫ digito nō tetigeris. ⁊ ideo tūc valet stipulatio.

Fideiubere. Nota qđ qs pōt fideiubere etiā ꝑ ignorante ⁊ competet actio nego. gest. Sed vbi pro sciente ⁊ tacente cōpeteret actio mādati. l. qui patitur. supra man.

Fideiussor. Fideiussor vel alius soluens ꝑ reo ante diem nō potest ante diē a reo repetere. h. d.

Ex persona. Exceptio competens fideiussori vel alteri, accessorie obligato ex persona rei etiam reo inuito potest opponi. h. d. ¶ In gl. j. in fi. dic melius ꝙ ibi nūꝙ ex ꝑsona rei cōpetit exceptio fideiussori. qꝛ ꝑsona rei solūmodo eximiṫ ab obligatiōe remanēte in substātia principali obligatione trāslata in fiscū vt. l. fi. s. de duo. reis iō nimirū si fideiussor nō iuuaṫ hic ex ꝑsona rei cepit cōpetere exceptio fideiussori. iō illa vt pōt ēt eo inuito. l. si stipulat⁹ esses. s. e. ¶ In gl. iij. in fi. sec⁹ si eēt exceptio mere ꝑsonalis. l. qꝛ ꝑsonale. s. so. ma. ꝑt ibi eē aliud cōmodū quā exceptio nō mere ꝑsonalis puta beneficiū restitutiōis in integruꝫ qđ interdū extenditur ad fideiussores vt. l. j. ⁊. ij. de fideius. mi. ⁊ dictū fuit in. l. marcellus. s. eo. ⁊ tangit gl. hic fi. ¶ In gl. fi. ibi de compen. sed pro hoc faciat. l. si fideiussor. s. de compēsa. ¶ In ea. glo. in fi. pro hoc faciat. l. si testamento. §. fi. j. eo.

Summarium.

1 Reus conuentus an satisdet nomine proprio.
2 Instantia extinguitur actore conuento succedente.
3 Instantia cause an transeat in heredem.
4 Instantia cum priuato inchoata an transire possit in clericum.
5 Instantia quando in singularem transeat successorem.

a ¶ Si eũ bo minẽ. Vide q̃ dicunt hic in addi. ad bar. de istã tia q̃ trãsit ad heredes cum suis ap pendentijs.

a Si eum hominem. a Instantia cau se transit ad he redem quo nõ defendẽte cõmittit stipulatio cõtra fi deiussores datos a defuncto de iudi. sol. nisi heres ser uus fuerit petitoris: qr tunc seruabitur quod hic dicitur. h. d.

1 ¶ † No. qđ ẽm iura ista conuentus nomine proprio satisdabat. hodie vero secus vt insti. de satisda. §. hodie. secus tamen in con uento actione personali quia etiam scđm iura ista proprio noĩe non satisdabat vt no. gl. in. l. iuꝝ. ff. qui satisd. cog. licet gl. j. in ru brica iud. sol. dicat idem in personali quod in reali: sed male ẽm Dyn. ibi per. l. sed et he. §. defendere. de procu. et. l. si plurium. §. j. s. de nova. et. l. hoc autem in fi. s. ex qui. ca. in pos. ea. 2 ¶ † Not. qđ vbi actor succedit conuento extinguitur instantia et consequen ter obligatio fideiussoria velut accessoria. ¶ Not. ex fi. ẽm Bart. qđ hereditate iacente non committitur clausula de defendẽdo. Sed certe meo iudicio contrarium colligitur dummodo fraus cesset sicut patet in litera in ver. sinautem adierit. Nec ob. quod iacente hereditate nõ videtur posse dici cessatum vt in. l. is cui §. cessatum. j. vt in pos. le. qr potest dici quod nõ potest inchoari vt ibi tamen iam inchoatum debet perfici ne stipulatio commit tatur et ita hic. ¶ In glo. ij. ibi iudicio sisti. pro ista vltima facit litera dum dicit satis de lite. tamen aduerte: quia secundum ista oportet intelligere quod fuerit pmissuꝫ qđ in iudicio sisteretur ille seruus promissus alias si ipse reus diceret se sistere morte rei fuisset extincta et pro tanto non videtur ista expositio multum li tere conformis. ideo sequens videtur melior qđ loquatur de sa tisdatione iudi. sol. pro qua facit litera dum dicit fideiussores te neri ob rem non defensam. nam hec est vna clausula iud. sol. vt. j. iud. sol. l. iud. sol. nõ ob. litera dum dicit de lite. qr potest dici sci licet defendenda ex vi satisdationis iudi. sol. vel potes dicere qđ forte fuit datus fideiussor pro tota lite scꝫ de iudicio sisti et iudi. sol. vt. l. grece. §. et post litem. s. eo. ad fi. ¶ In gl. sup verbo com mitti ibi si et titius promiserit nota bene hanc gl. que tenet aper te quod tenet fideiussio iudi. sol. licet reus nil promittat de quo plene per Cy. in. l. j. C. de satis. et per Bar. in rubrica. j. iudi. solu. ¶ In eadem glo. ibi vt veritas inquiratur. Aduerte: qr istud vi detur mirabile interesse cum veritate exquisita actor debeat suc cumbere et in expensis condemnari. et sic eius potius interesset causam non fore indefensam et cum desinat interesse. veritate ex quisita debet desinere actio competere ad ipsum interesse facit l. j. et quod ibi notatur. C. de cri. stellio. Sed dic quod actor non expectabit hanc inquisitionem imo ante ipsam inquisitionem aget contra fideiussores et illos excutiet nõ auteꝫ posset detecta veritate agere vt. l. qui in iure. §. j. j. de fur. et. l. si eum. in princ. s. si quis caut. et. l. qui autem. §. j. si quis caut. vel etiam forte posset dici quod post inquisitionem posset agi si propter frustrationeꝫ plus impendisset quã fuisset impensurus. arg. notatorum p gl. in. d. l. si eum. Et predicta vera quando stipulatio fuisset simpli citer concepta. Sed si fuisset certa quantitas expressata ratiõe pe ne tunc clarius predicta procederent. ¶ Extra gloss. tangit hic Bar. an et quando instantia transeat ad heredem vel fideicom missarium vniuersalem vel successorem vniuersalem adde dictis eius. 3 ¶ † Circa primum membrum inquantum dicit instantiam cause ciuilis regulariter transire in heredem sed fallere in fisco p l. si constante. §. fi. so. ma. nam nõ videtur illud verum qr fiscꝰ suc cedẽs priuato vti debet iure priuati in ante gesto vt. l. fiscus de iu re fisci. et cõsequenter pro futuro quatenus separari nõ potest ab ante gesto per id qđ notatur in. l. eum actum. de neg. ges. et in cle. j. de testamentis. et pro hoc etiã bene faciat. l. heres absens. ff. de iudi. in prin. et. l. vbi ceptum. eo. ti. Nec ob. d. l. si constante. §. fi. qr vltra responsiones hic tactas per euꝫ potest dici qđ ibi loquitur quando instãtia fuit inchoata nomine eius in cuius locũ fiscus successit quo casu nõ interest rei instantiam extingui. sed potius oppositum. secus autem videtur quando instantia esset inchoa ta contra illum in cuius locum fiscus successit quo casu agẽs nõ debet pati damnum ex successione quã facit fiscus. preterea dici potest quod ibi in. d. §. fi. inhabilitatur persona cuius nomine agitatum erat iudicium inchoatum vnde nimirũ si nõ fuit pro secutus eandem instantiam. quia illam oporteret fieri nomine persone inhabilis secus quando persona nõ inhabilitatꝛ. sed alꝰ tollitur de medio p mortem fisco forte herede instituto qđ tunc non videtur quod expiret instantia. ¶ Et predicta faciunt ad 4 ad. q. † an instantia inchoata cum priuato transeat in clericũ vel ecclesiam vniuersaliter illi succedentem. nam secundum senten tiam Bar. videretur quod non cum fiscus et ecclesia equiparen tur. l. fi. C. de sacrosan. eccle. Sed secũdum ea que dixi supra vide retur qđ sic. sed contra hoc tamen facit: quia clericus vel ecclesia non potest consentire in iudicẽ laicum vt in. c. si diligenti. de fo. compe. et in autẽ. statuimus. C. de episcopis et cle. et facit quod no. spec. in ti. de primo decre. §. restat. ver. quid si dominus. et qđ no. glo. xj. q. j. c. clericum. et quod no. Bar. in. q. sua que incipit consi lium pisane ciuitatis in. viij. ratiõe et quod habetur in. l. ij. C. de iure fi. lib. x. Sed forte potest dici qđ si ius tolerat qđ in causa re conuentiõis laicus iudex possit cognoscere et decidere cõtra cle ricum prout habet communis opi. canonistarum in. c. at si cleri ci. de iudi. et per Bar. in autẽ. et consequenter. C. de sententijs. ita permittet hoc casu propter preuentionem ar. c. pposuisti. de fo. compe. et ne actor damnum consequatur absqꝫ sui culpa et quia priuilegiatus pro tempore preterito et etiam pro futuro qđ non potest bene separari a preterito succedens priuato nõ debet vti suo priuilegio vt est dictum tene qđ placet: qr passus est dubius. 5 ¶ † Item adde dictis Bar. inquantum dicit instantiam transi re in singularem successorem quando res vel actio de necessitate transit ad ipsum singularem successorem per. l. in iudicium. s. fa ber. et per alias. ll. hic alle. per eum de quibus. j. dicetur. nam nõ videtur bene dicere. et contra eum videtur casus in. l. is a quo. et in. l. seq. s. de rei ven. et in. l. pe. s. de peti. here. in quibus iuribus patet quod inuito eo cum quo inchoata est instantia transit res ad alium et tamen non transit instantia. preterea contra ipsum videtur etiam casus in. d. l. iudicium. si bene ponderetur. nec ob. gl. ibi posita quia non videtur bene dicere per illum tex. nec. ll. p ipsam allegate probant dictum gl. nam allegat. l. plane. fa. ber. q̃ videtur loqui quando facta est cessio. et sic nõ facit. item allegat l. si pignori in fi. eo. ti. que etiam non facit. quia ibi ille ad quem res deuenit non agit ex facto alterius. sed ex facto suo vt ibi pa tet. Item non ob. l. sed et si seruus. §. qui filio. ff. de iniurijs. quia ibi loquitur quando instantia transit ad illum qui habebat ius in actione inchoata per alium. facit. l. si filiusfa. et. l. in factũ. s. de act. et obli. et eodeꝫ modo responderi potest ad. l. j. §. et hoc ex rei C. de rei vxo. actio. Et sic restat quod si res omnino deuenit ad omnino extraneum ti. singulari non videtur quod transeat in stantia per alium inchoata sine cessione. pro quo facit quod no. Jac. de Are. in. l. ir ter quos. §. j. s. de dam. infec. ¶ Ultimo ad uerte quia addit Ange. dictis Bar. inquantum dicit in heredẽ vniuersalem transmitti instantiam indistincte in causa ciuili qr illud verum secundum eum si agitur personali: secus si in reali respectu eius quod in prima instantia solo officio iudicis incũ bit. nam tunc ad heredem non transit nisi lis fuerit cõtestata iã per defunctũ vel inueniatur heres possidere rem de qua erat cõ trouersia ita qđ etiam suo nomine posset heres conueniri reali: allegat tex. coniuncta gl. in. l. si rem acti. ff. de rei ven. Tu potes dicere qđ si actiue inchoata est instantia per defunctum etiam in reali transit ad heredem. Sed si passiue contra defunctũ verũ est qđ nõ tenetur heres de dolo defuncti nisi lis fuisset cõtestata cũ defuncto in actione reali. et ita loquitur. l. si in rem act. facit. l. j. C. ne ex delic. defun. pterea posses dicere qđ instantia proprie in ceperit a tempore lit. conte. l. properandum. circa prin. C. de iud. et sic quo proprie non cadit limitatio Ange.

Summarium.

1 Fideiussor quando in causam duriorem accedere dicatur.
2 Fideiussor non potest se obligare ad aliam rem q̃ principalis.
3 Fideiussor eo modo fideiubere censetur quo principalis.
4 Fideiussor potest constituere se aliud soluturum q̃ principalis.
5 Fideiussor quando in causam durorem intercedere dicatur.
6 Fideiussio non vitiatur per diuersitatem circa generalitatem et specialitatem.
7 Diuersitas loci in solutione obligationem vitiat.

1 Si qui. In causam leuiorem potest quis inter cedere. h. d. ¶ † No. qđ vbi fideiussor nõ potest soluere illi persone cui potest reus dicitꝛ in du riorem causam accedere. secus econtra et eadem ratio ne idem videretur si nõ possit soluere illam rem quam possit reꝰ contrarium videtur velle litera hic in fi. Sed posses dicere q̃ dũ litera ibi dicit sublata ratione. debet intelligi id est posito qđ reꝰ non habeat electionem: sed creditor: gl. tamen aliter intelligit il lum tex. et similiter Bar. Sed tunc quomodo defendatur a con trarijs patebit inferius. ¶ In gl. fi. in fi. solue quod hic attenditꝛ id ad quod res naturaliter tendit ibi secus. et ad materiam in. l. inter stipulantem. §. sacram. j. de ver. obli. ¶ Extra glo. attende qr contra vltimum casum huius. l. videtur fortiter facere. l. gre ce. §. si quis stichum ver. marcellus. s. e. vbi dicitur qđ si reꝰ pro mittit stichum. et fideiussor stichũ aut pamphilum qđ non valet fideiussio nõ solum ex eo quod in duriorẽ causam videatur acce ptus: sed etiam qr in aliam obligationem videatur intercessisse et sic in casu huius tex. in fi. cũ alia sit obligatio principalis quia alternatiua

alternatiua.alia'oblatio fideiussoris:quia precise ad vnā speciem
nō debet tenere fideiussio.ar.l.j.§.si quis.ff.de ver.ob.et l.inter sti
pulantē.§.inter stipulantē.e.ti. Bar.hic fugit ꝯtrariū nō tolerā-
do formā argumēti:qꝛ dicit qꝺ hoc casu quādo principalis ꝓmi-
sit stichū aut pamphilū:et fideiussor promisit stichum videt̃ pro-
mittere eo modo quo principalis:et sic soluendo pamphilum libe
retur alter:vt.l.si proponitur.j.eo.Sed si esset expresse actum qꝺ
soluendo pamphilum non liberaretur fideiussor:tunc videretur
adiectus in aliam obligationem et in duriorem causam et ita lo-
quatur.l.contraria:quia quādo reus promittit pure fideiussor al
ternatiue nō potest dici qꝺ fideiussor teneatur eo modo quo prin
cipalis:imo expressum est contrarium supple declarando eum:
quia principalis obligatio nō regulatur ex accessorio sed ecōtra:
vt.l.si ex pupillari.ff.de vul.et pupil.Sed Ange.in contrario non
placet ista responsio et respondit ad.l.si preponitur.quia ibi fide
iussor soluebat id quod promiserat et nō aliud.et sic soluebat illud
qꝺ erat obligatione et solutione respectu vtriusqꝫ.hic autem pro
obligatione sua soluere non poterat quod non promisit licet pos
set soluere pro obligatione rei sicut extraneus quilibet.vt.l.solu-
tionem.j.de solu.preterea si ratio eius Bar.esset vera sequeretur
2 ſm Ang.† qꝺ indistincte fideiussor posset se obligare ad aliā rem
quā principalis quia semper posset soluere illaꝫ quā principalis
promisit qꝺ est falsum vt patet in.d.§.si quis stichum.ideo dixit
aliter respondendū.miratur tamē quomodo valeat in casu isti⁹
l.fideiussio.quia si reus aliā soluere voluerit ꝙ illam que in obli-
gatione fideiussoris esse deducta retro non ad eādem rē vtriusqꝫ
obligatio intelligitur contracta:et per consequēs fideiussio debet
esse nulla.Sed respon.dici posse qꝺ obiectio procedit si reus ha-
beret electionem alternatiue ex pacto:quia tunc non teneret obli-
gatio fideiussoris. Sed vbi solum habet al.et sic tacite ex natura
contractus tunc illa electio retro non trahitur alle.l.si stichum in
prin.j.e.et sic limitatur ista.l.in fi.Tu adde quod primo ista limi-
tatio diuinat.et etiam nō videtur bona quia licet exprimatur qꝺ
habeat elec.non debet talis expressio aliquid operari ex quo ta-
lis expressio inerat ar.l.non recte.C.de fideius.item quia in obli-
gatione alternatiua vtrunqꝫ est in obligatione etiam ab ipso ꝓn.
vt.l.si duo rei.cum ibi nota.ff.de ver.ob.et sic non est verū qꝺ vna
ex illis soluta illa sola videatur fuisse in obligatione licet in obli-
gatione generis illud cōsueuerit dici a principio nihil certum est
in obligatione et species que postea soluitur retro videtur fuisse
in obligatione vt.l.cum incertus.de leg.j.cum ibi notatis.et l.me
nius.§.duobus.de le.ij.et pro tanto non placet iste intellec. Ang.
3 nec etiam Bar.propter rationem Ang.et†quia licet fideiussor qñ
simpliciter fideiubet videatur fideiubere eo modo quo principa-
lis fideiussit vt.l.si proponitur.j.e.secus videtur vbi determinate
promittit et per consequens si determinate promittit stichum nō
est dicendum qꝺ videatur promittere eo modo quo principalis
qui ꝓmisit alternatiue sicut etiam non eodem modo ꝓmitti.quā
do fideiussor promittit soluere stipulatori et reus promisit solue-
re stipulatori aut titio vt hic dicitur.et ideo videtur qꝺ si electio
esset rei qui promisit alternatiue non teneret fideiussio si fideius-
sor simpliciter stichum promisit.et pro hoc facit.l.si stichum.
in prin.j.e.vbi si reus ꝓmisit stichum aut pamphilū alternatiue
electio est ipsius rei:et fideiussor promittit solū stichū aut pāphilū
alternatiue et electio est ipsi⁹ fideiussoris nō vꝫ fideiussio.ergo mul
to min⁹ dꝫ valere qñ reus ꝓmittit alternatiue stichū aut pāphilū
et electio est sua.et fideiussor promisit stichū:qꝛ eo casu quo fideius-
sor ꝓmisit alternatiue:lꝫ electio sit sua ipsi⁹ fideiussoris pōt solue-
re illud ad qꝺ reus est obligat⁹ multo magis ꝙ qñ ꝓmisit stichuꝫ
simplr.et tñ vitiat̃ fideiussio eodē mōꝛ in casu isto.nā fideiussor ab
ipso initio videt̃ eligere ipm stichū in quo fideiubet et poterit esse
qꝺ ipse ꝑncipalis aliū eliget ergo debet vitiari ipsa fideiussio ex
rōne.d.l.si stichū.iō veri⁹ vr̃ qꝺ tex.debeat intelligi qꝺ electio non
erat rei:vt dixi in no.nec ob.ꝙ alia sit obligatio rei et fideiussoris
qꝛ rñde vt colligit̃ ex his ꝙ dixi in.d.§.si qs stichū.et.§.iul.Ex-
tra glo.est aduertēdū ꝙ inquātū lr̃a hic dicit accessiōis loco expo
ni dꝫ.i.fideiussionis ex eo qꝛ constitutor est accessor:et tñ obligari
pōt plus tpe vt.l.sed et si citeriori die.ff.de cōsti.pec.Itē suscipiens
in se obligationē ꝓ alio nō obligato siłr vr̃ accessor.vt.l.in perso-
nā.§.q pecuniā.ff.de pac.et tñ ipse obligat̃ cū principalis in nullo
videat̃ obligatus.vt.l.eleganter.§.seruus pactionis.ff.de dolo.et
per hoc infert Ang.qꝺ glo.in.l.grece.§.illud.ff.eo.ꝙ dicit ꝙ null⁹
accessor pōt obligari in plus ꝙ principalis non bene dicit.Sꝫ tu
adde primo qꝺ glo.ibi istud non dicit imo videt̃ se restringere ad
mādatores:spōsores et fideiussores:vt pꝫ ex glo.j.illius.§.itē qꝛ ex-
promissor nō ꝓprie dicit̃ accessor:qꝛ nō pōt accedere ad oblōnem
que non est:sed bene pōt dici intercessor:et ita loquit̃ glo.in.d.§.si
pecuniā.Itē adde tertio ꝙ lꝫ Ang.dicat constitutorē accessorē
obligari:tñ Bar.hic in vltima responsione dicit ꝙ dicit̃ pcipali-
ter ꝓmittere ꝓ alio remanēte in obligatione.Sed potes concor-
dare qꝺ dicit accessorie obligari ex eo:qꝛ apparet debitū ꝑcedere
alꝫ nō teneret cōstitutū.l.j.ff.et.iij.de cōsti.pec.nō tñ dr̃ ita accesso-
rie obligari sicut fideiussor.et sic aliquo respectu pōt dici principa
liter obligari ꝓpter id qꝺ habet̃ in.d.l.sed et si citeriori die.et ꝓ-
pter id qꝺ habet̃ in.l.j.§.an pōt.ff.de cōsti.pec.et ꝓ hoc bene facit
4 qꝺ no.glo.et Bar.in.l.si ita fideiussorē accepero.vbi pꝫ† qꝺ quis
pōt se cōstituere aliud soluturū ꝙ principalis debeat dūmō debi-
tum in principali ꝑcedat.et hec faciunt qꝺ cōstitutori non cōpetat
beneficiū aut.ꝑsente.C.de fideius.gl.tñ tenuit ꝯtrariū in aut.de fide-
ius.§.j.vbi etiā plus dicit ꝙ ille q promittit ꝓ alio principaliter se
eligēdo nō tñ animo nouādi etiā hꝫ illud beneficiū.ꝓ gl.facit tex.
in.d.§.j.cū se.inquātū facit expressam mētionē de fideiussore spō-
sore et mandatore:et vltra hoc etiā de intercessore.et sic etiā videt̃
cōprehēdere predictos ꝑ ea q̃ habent̃ in.d.l.in personā.§.q in pe-
cuniā.et in.l.stichum.§.aliqñ.j.de solu.et cū glo.vident̃ trāsire do-
ctores vnde eā no.diligenter et precipue in eo qꝺ dixi de ꝓmittēte
principaliter nō animo nouandi:qꝛ ex eo ꝙ dicit principaliter nō
videt̃ velle tūc vt accessorius obligari:sed potius tanꝙ reus.et sic
videret̃ qꝺ nō debēt habere illud beneficium sed forte tñ tenendo
glo.illud habebit:qꝛ proprie non erit correus si principalis forte
sit obligat⁹ re et ipse verbis ꝑ id qꝺ no.Bar.in.l.fi.ff.de duo.reis.
ideo cū nō habeat beneficiū a duob⁹ reis habebit saltim illud de
fideiussoribus ꝓpter generalitatē illius verbi intercessor.sec⁹ aūt
in illo q ꝓmittit pro alio nō obligato vel ꝓmittit animo nouādi
tunc nō pōt habere beneficium illud ex quo principalis cōueniri
non pōt ꝑ notata in.l.marcellus.ff.eo.itē sec⁹ videt̃ in argētariis
qui habentes pecuniā alicuius pene se pro illo fideiubent vel dāt
alium fideiussorē ꝓ restituēda pecunia qꝛ tūc fideiussor nō habet
beneficiū illius aut.et est tex.sin.cū glo.et non est alibi in aut.de fi-
deius.§.fi.et sic hodie videret̃ in cāpsoribus et numulariis q in lo-
cū eoꝝ succedūt.ar.eoꝝ que notant̃ in.l.quedā.§.numularios.ff.
5 de eden.†Itē tangit hic Ang.qñ fideiussor dicatur intercede-
re in duriorē cām:qꝛ qñ reperit se obligatū in plus altero de qua-
tuor modis.s.re tēpore cā et loco.vt no.glo.in.d.§.illud.de cā aūt
non facit hic mentionē Bart.ſm eum.Sed tu adde qꝺ imo facit
inquantū loquit̃ de obligatione alternatiua et generis vt insti.de
act.in.§.plus aūt.Tertio addit hic Ang.dictis Bart.in arti-
culo diuersitatis circa rē qꝺ vbi obligatio rei se hꝫ ad obligatio-
nē fideiussoriā sicut totum integrale ad partem sui similiter inte-
gralē aut subiectā vel predicamentalē nō vitiat̃ fideiussoria inter-
posita ꝓ dicta parte.vt si principalis ꝓmittit fundū et fideiussor
vsumfru.vt.l.si a reo.§.si reo.j.e.et bene facit qꝺ fuit notatū in.l.q
vsufru.ff.de ver.ob.Quarto addit ꝙ vbi in obligatiōe fideius-
soria nō est plus sed solū in potētia exactionis ꝙ nō vitiat̃ fideius
sio:vt.l.sꝫ hec dicta.et.l.et si fideiussor.ff.de re iudi.Sꝫ tu adde qꝺ
istud satis ꝯtinet̃ sub mēbro de obligationis efficacia de quo teti
6 git Ang.†Quinto addit Ang.dictis Bart.inquātū cōcludit
qꝺ diuersitas circa generalitatē et specialitatē nō vitiat fideiussio
nem si forte reus ꝓmittit genus.et fideiussor ꝓmittit vnā speciem
cōtentā in genere.nā istud sibi nō placet qꝛ obligatio generalis et
speciei nō sunt eiusdē rei ex eo:qꝛ in obligatione generis nihil est
in obligatione sed retro declaratur illud fuisse in obligatione qꝺ
soluit̃ vt in.l.cū incert⁹.ff.de leg.j.ideo videt̃ fideiussio nulla sicut
qñ reus in vno fideiussor in alio.l.ita.j.eo.item qꝛ fideiussor illaꝫ
speciē a se ꝓmissam soluere posset:reus aūt illā et aliā et eligendo
aliā variat a volūtate fideiussoris.ideo ex hoc reddi dꝫ fideiussio
nulla.l.si stichū.j.eo.Tu adde qꝺ dictū Bar.posset saluari qñ ele
ctio in obligatione generis facta ꝑ principalē esset creditoris:qꝛ
tunc creditor vr̃ eligere illā quā fideiussor soluit et illa videt̃ fuisse
semp in obligatione ipsius rei.ideo videt̃ fideiussor obligat⁹ in re
illa in qua videt̃ obligat⁹ principalis.ideo tenere dꝫ fideiussio cū
leuior videat̃ obligatio fideiussoris sicut qñ reus ꝓmittit alterna
tiue stichū aut pāphilū.et fideiussor solū stichū vt dicit̃ hic et fi.pos-
ses etiā respondere rōni Ang.qꝛ lꝫ fideiussor possit soluere speciē
ꝓmissam nihilominus posset aliā quā posset reus dūmodo non
esset actū in cōtrariū ꝑut in simili dixit Bar.in obligatiōe alter-
natiua.tñ ꝑcedēs dictū magis placet. Sexto addit ang.dictis
7 Bar.inquātū cōcludit † ꝙ diuersitas loci in solutiōe indistincte
vitiat obligationē quasi fideiussor semp dicat̃ durius obligat⁹ ex
quo in loco rei soluere nō pōt nā hoc sibi nō placet nisi qñ locoꝝ
diuersitas inducit aliquid durius vel grauius in fideiussore plus
inducitur cum fideiussor est in pignore loco cōstitut⁹ grauius cū
in remotiori vt no.in.l.fideiussor obligari in.§.qui certo loco.ff.e.
Sed tu adde qꝺ dictū bar.plus placet ꝑ id qꝺ dixi in.d.§.qui cer-
to.et ideo dic vt ibi.Septimo addit quare Bart.dixit in obli-
gatione dādi posse penam ꝓmitti ꝓpter suā morā lꝫ principalis
nō ꝓmiserit:qꝛ hoc casu nō tenet̃ ad penā vt fideiussor:sꝫ vt princi
palis vt.l.sicut reus.j.eo.vbi glo.or.et no.Ultio addit qꝺ īquā-
tū Bar.dicit qꝺ si fideiussor in plus se obligat obligatio est nulla
licet sit principalis et in fideiubēdo sit color quesit⁹.et dicit hoc ve-
rum nisi fideiussor iurauerit:qꝛ tūc valet vt principalis lꝫ vt fide-
iussor obligari nō possit ꝑ tex.sing.in.l.cum pater.§.filius matrē
ff.de le.ij.vbi videt̃ ꝓbari qꝺ iuramētū hꝫ vim clausule ꝙ res va-
leat eo modo quo meli⁹ valere pōt.et tene menti:qꝛ in ꝯtibus iu-

ramentū apponitur. ⁊ sic videtur qd̄ nunquā vitietur obligatio fideiussoris: q̄ in plus se obligauit: quod singu. tene menti. facit qd̄ dicitur in. l. si quis pro eo. j. eod.

Cum fideiu. Non summatur; q̄ breuis est. ¶No. duo que patēt ex tex. ratio primi colligit̄ ex no. in. l. marcell⁹. s. eo. rō secūdi colligit̄ ex. l. precedenti. ⁊. l. si vt proponit̄ j. eo. ¶Itē no. qd̄ tempus inspicitur in actione de peculio.

Summarium.

1 ☞Actiones reddi debent fideiussori soluenti.
2 Fideiussor actiones emere videtur.
3 Actio inutilis cessionario facta cessiōe tollitur causa exceptiōis.

1 **Cum is qui.** †Fideiussori soluēti debēt reddi actiones: q̄ soluēdo vr̄ eas emisse. h. d. ¶No. qd̄ iō remanēt creditori actiōe post solutionē sibi factā ab vno ex fideiussorib⁹ q tenet̄ illas cedere. hoc nō videt̄ semper cōcludere per. l. modestin⁹. cū ibi no. j. de solu. 2 ¶†Not. qd̄ fideiussor videt̄ actiones emere. 3 ¶†Not. qd̄ actio inutilis[a] cessionario qn̄ causa exceptiōis tollit̄ facta cessione vt hic. ⁊. l. fi. j. de iure do. alias secus. ¶In glo. nō em̄ in fi. Adde qd̄ glos. diceret verū in his qui tenent̄ principaliter vt. l. modestinus. secus in his qui accessorie: q̄ semp̄ vident̄ soluere p̄ sua obligatione: vt. l. si filius. s. de in rē ver. ⁊. l. pap. s. man. ⁊ ipso iure nō tollit̄ obligatio principalis nec alio cōfideiussorū. ideo cedi pōt. ¶In glo. ideo habet soluēs hec ratio nō cōcludit cōtra fideiussores. ideo dic qd̄ istud ideo contingit: q̄ facta cessione purgatur ⁊ tollit̄ cā exceptionis q̄ cōpetebat ꝯ creditorē ne bis idē exigeret. iō nō ob. cessonario exceptio alias secus vt dixi in no. ¶In eadē glo. ibi forte repeteret pecuniā intelligit Bar. ⁊ Ang. cōdic. indebiti forte ideo sic dixerunt: q̄ cōpetebat exceptio ne cogeretur soluere nisi fieret cessio: ideo si soluit nō facta cessione vr̄ indebite soluisse vt. l. qui exceptionē. §. si pars. ff. de cōdic. inde. litera tn̄ vr̄ innuere qd̄ soluit ex certa cā. s. vt fiat cessio cū videat̄ emisse noīe aliorū ⁊ f̄m hoc videret̄ cōpetere cōdictio ob cām: q̄ datū ob cām cā nō secuta: ⁊ sic habes vnū valde no. vz qd̄ cōpetit cōdictio ob cām etiā si id qd̄ soluit̄ ex necessitate ob certā causam q̄ postea non implet̄: qd̄ no. p̄ limitatiōe ⁊ ampliatione ti. de cōdic. ob cām posset etiā ad aliud esse remedium vt. l. si res obligata. in princ. de leg. j. ¶In ea. glo. in fi. dic qd̄ cōtra reū principalē dz fieri cessio insolidum. sed pro qua parte est fiēda cōtra fideius. vel cōtra correos recurrendum est ad notata in. l. modestinus. hic alleg.

[a] ¶Actio inutilis. Adde bal. in. l. fin. C. de iure dot. bar. i. l. q se debere de cōdic. ob causam.

Summarium.

1 ☞Exceptio prescriptionis naturalem tollitur obligationem.
2 Fideiussio ab errante data est inualida.

1 **Si quis.** Nō summat̄. ¶†No. qd̄ exceptio prescriptionis videt̄ tollere etiā naturalē obligationē seu ei⁹ effectū al's dari posset fideiussor. vt. l. fideiussor obligari. §. fideiussor. s. e. de quo plene p̄ 2 Bar. in. l. fi. j. rē ra. ha. ¶†Itē no. qd̄ fideiussio data ab errāte nō tenet de quo in. l. sed ⁊ si quis. §. fi. j. si quis cau. ⁊. l. j. s. vt in pos. le. hoc videtur verū qn̄ nulla substantie principalis obligatio: alias vr̄ tenere: sed obstare exceptio. ⁊ condici etiā pōt liberatio: p̄ ea q̄ habent̄ in iuribus prime alleg. ¶In glo. j. ibi facti supple vel ēt iuris f̄m Dy. p̄. l. j. vt in pos. le. ¶In ea. glo. ibi sec⁹ si ex certa sciētia hoc p̄cederet si hic teneremus qd̄ fideiussio nō sit nulla ipso iure sed solum in effectu q̄ ob. exceptio ⁊ liberatio posset cōdici que cessaret p̄pter scientiā. Sz si intelligas qd̄ sit nulla ipso iure p̄ut sonat litera ⁊ est verū qn̄ naturalis erat prescriptione sublata vel eius effectus: qd̄ qn̄ sit notat̄ in. d. l. fi. ⁊ potes ponere exēplum qn̄ qs p̄misit vsq3 ad certū tēpus nolēs postea teneri. nā tūc nō tenetur postea naturaliter p̄pter defectū ꝯsensus alias aūt nō posset bn̄ hic poni exēplū cū p̄scriptio. xxx. vel. xl. an. nō esset cognita de iure ciuili vt notat̄ in. l. iul. al's incipit nō solū. s. ex q. ca. ma. ⁊ ad de idē no. gl. i. l. q occidit. §. j. s. ad. l. aql. ⁊ iō in dicto casu si ex certa sciētia daret̄ fideiussio nō teneret: q̄ non est obligatio cui accedat. vel forte potes attētare qd̄ etiā in dicto casu teneat fideiussio p̄stita ex certa sciētia q̄ in dicto casu durat obligatio ciuilis ⁊ durat actio lz obstat exceptio. vt. l. obligationum fere. §. placet. s. de act. ⁊ ob. ideo cū tunc videat̄ remitti hec exceptio dz posse teneri etiā fideiussor. ⁊ sic etiā p̄ncipalis ⁊ ꝯn̄r fideiussor; ⁊ tenebit dicta fideiussio ex quo ex certa scientia est prestita. ⁊ sic soluet̄ gloss. licet Bar. ⁊ cōiter doc. teneāt ꝯriū ⁊ p̄ gl. bene facit tex. iste a sensu contrario dū dicit erroris ⁊ tamen. s. dixerat fideiussionem nullam.

Si stichū. Si i alternatiua obligatiōe electio est rei. ⁊ sil'r dat̄ fideiussori alternatiue intercedēti fideiussio nō vz. h. d. ¶Et no. bn̄ hūc tex. q facit ꝯ intellec. glo. ⁊ Bar. in. l. hi q. §. fi. s. e. ⁊ qd̄ notat̄ in glo. in v̄bo sublata. nā vr̄ male dicere ⁊ vr̄ verior intellectus quē ibi dixi in not. ¶Ibi vellet. si autē simpliciter fideiussisset bene valeret fideiussio: q̄ nō posset eligere aliū quā p̄cipalis.

At titio. Si tp̄e existētis cōditiōis nō est res vel p̄sona q̄ in obligatiōe deducat̄ nō obligat̄ fideiussor. h. d. facilis ē. ¶No. ex lr̄a qd̄ accessoriū nō pōt eē sine p̄ncipali. fallit tn̄ in expromissore vt. l. elegāter. §. seru⁹ pactionis. s. de dolo. f̄m Ang. Sz certe iste n̄ ē p̄prie accessor lz dicat̄ itercessor vt dixi. s. e. l. hi q.

Summarium.

1 ☞Fideiussor creditori soluens obligationis sue nomine in dubio censetur soluere.
2 Reus contra correum sine cessione actionem habet.
3 Factum principale attenditur non id quod in consequentiam.

1 **Et fideiussor.** Fideiussori ꝯ fideiussorē non dat̄ actio nisi cessa. hoc dicit. ¶†No. qd̄ fideiussor soluēs creditori vr̄ soluere in dubio noīe sue obligatiōis. ⁊ iō nō liberat̄ debitor ip̄o iure nec sil'r fideiussor. ⁊ iō ꝯ p̄dictos cedi pōt actio sec⁹ si ꝯstaret qd̄ noīe debitoris soluisset: q̄ tūc liberat⁹ eēt debitor ip̄o iure ⁊ sil'r cōfideiussor. iō nō posset nisi fieret incōtinēti vel nisi h̄ eēt actū de q̄ in. l. pap. s. mādati. ⁊ i. l. modestin⁹. j. de sol. ¶In glo. ibi vel hoc acto imo ēt idē si h̄ nō agat̄ q̄ nihilomin⁹ poterit fieri cessio i casu isto qn̄ cōfideiussor soluit noīe sue obligatiōis vel simpl'r q̄ casu nō liberat̄ debitor ipso iure a creditore vt dixi in no. sz solū ope exceptiōis ne bis idē cōsequat̄. ⁊ iō pōt fieri cessio. nec obstabit exceptio aliqua cessionaria lz obstaret cedēti p̄p ea q̄ dixi i. l. cū his. s. e. Nec ob. l. modestin⁹. q̄ loquit̄ in plurib⁹ p̄ncipal'r obligat̄. hic aūt loquimur i plurib⁹ obligatis accessorie. ⁊ rō diuersitatis colligi pōt a sequētib⁹ vz qd̄ qn̄ fideiussor q ē accessorie obligat⁹ soluit vr̄ gerere negotiū debitoris principalis: nō aūt cōfideiussoris ad quē p̄cipal'r illō nō spectat. iō nō vr̄ p̄ illi⁹ cōfideiussoris obligatiōe soluisse lz liberet̄ ex nā obligatiōis accessorie p̄ quādā cōsequētiā liberato p̄ncipali. q̄ rō cessat qn̄ sunt plures obligati eque 2 p̄ncipales. ¶In. e. gl. ibi hi ex necessitate. hec p̄ma rō nō bona † q̄ vn⁹ corre⁹ hz actionē ꝯ aliū sine cessiōe lz ex volūtate se obliget. l. j. C. de duo. reis. ⁊ iō hec rō nō ē gn̄alis lz p̄ ipso faciat: q̄ magis ē succurrēdū illi q aliqd facit ex necessitate vt. l. fideiussor. §. necesse. s. q satisda. cogā. ⁊ extra de officio dele. c. ab arbitris. li. vj. sequēs ēt rō nō est gn̄alis: q̄ p̄cedit i casu q̄ p̄cipalis eēt tm̄ nāl'r obligatus. l. marcell⁹. s. e. iō dic qd̄ vera rō ponit̄ per glo. lz obscure i. l. ex facto. ad fi. magne gl. s. de neg. gest. vz q̄ fideiussor liberat cōfideiussorē ex nā obligatiōis nō ex officio gestionis. sec⁹ in plurib⁹ tutorib⁹ vel correis vel aliis p̄cipal'r obligatis. Et attēde: q̄ voluit dicere glo. id qd̄ supra tetigi vz qd̄ fideiussor liberat cōfideiussorē 3 † Et ideo non dēat attēdi id qd̄ in consequētiā fit sed poti⁹ id qd̄ in effectu principal'r agit̄ vt. l. si qs nec cām. §. res pignori. si certpe. nō dicit gerere negotiū ipsum cōfideiussoris. sz poti⁹ principalis debitoris quo liberato ex nā obligatiōis accessorie obligat̄ cōfideiussor. q̄ ratio cessat in plurib⁹ eque p̄cipal'r obligatis: q̄ soluēs gerere vr̄ negotiū oīm cōiter ex quo sunt eque principal'r obligati. ⁊ iō ex officio gestiōis nō ex nā obligatiōis dicit̄ tūc vn⁹ soluēs aliū liberare. iō ꝯpetit actio neg. gest. Actio aūt q̄ cōpetebat creditori nō cōpetit sine cessione vni ex plurib⁹ principaliter obligatis soluēti cōtra alios. ⁊ sic loquitur. l. modestin⁹. §. j. de solu. ⁊ quo tempore tunc fieri possit cessio dicendum vt ibi.

Cum duo. Non summat̄. ¶No. qd̄ fideiussor datus ab altero ex duob⁹ reis vel ab vtroq3 tenet̄ insolidū. videbat̄ tn̄ contrariū: q̄ erit⁹ debiti nō respiciat insolidū vnūquodq3 sed de hoc nō curatur ex quo vterq3 est insolidum obligatus.

Summarium.

1 ☞Fideiussor non tenetur principali existente soluendo.
2 Mandatores in dubio obligantur insolidum.
3 Exceptio cedendarum tempore executionis obiici potest.

1 **Si fideius.** †Fideiussor i defectū p̄cipalis accept⁹ principali existente soluēdo nō tenet̄. h. d. ¶No. bn̄ qd̄ vbi qs p̄mittit p̄ aliq̄ habēte officiū id qd̄ ipse seruare nō poterit an seruari possit vel nō inspici dz tp̄s depositi officij nō aūt tp̄s quo agit̄. sec⁹ vr̄ qn̄ nullū haberet officiū p̄ id qd̄ habt̄ i. l. x. s. de ver. ob. ¶In gl. vtilē. ibi solue vt ibi supple: q̄ ibi simpl'r fideiussit. hic aūt p̄misit qd̄ seruare nō posset ⁊ hāc sequit̄ ibi gl. vel potes dicere extra glo. qd̄ ibi p̄misit p̄ eo q non habebat officiū. hic aūt p̄ eo q habebat officiū. iō tūc inspicit̄ tp̄s depositi officij. Sz aduerte: q̄ lr̄a vr̄ velle qd̄ ista cōditio possit verificari in p̄sona heredū. vn̄ vr̄ obstare l. fideiussor obligari in fi. s. e. sz solue qd̄ ibi voluit obligari eo ip̄o qd̄ nō solueret p̄cipalis ⁊ sic omittebat̄ cōditio si re⁹ erat in mora vt ibi pz lz eēt soluendo. hic aūt voluit obligari demū in subsidiū qn̄ aliter nō posset satisfieri creditori. ⁊ sic vr̄ in casu isto poti⁹ habitus respect⁹ ad factū quā ad personam sec⁹ autē in cōtrario.

Idē respōdet. Exceptio q̄ nō impugnat sn̄iam potest obiici etiā post sn̄iam. hoc dicit.
2 ¶†No. qd̄ mādatores vident̄ in dubio obligari insolidum. ⁊ est

ratio

rō qꝛ sunt accessorij.ideo eorū obligatio regulaꝛ ꝫm naturā princi palis vt in.§.si plures insti.de fideius.secus est in pluribus q̄ prin cipaliter se obligāt.l.reos.§.fi.ſ.de duo.reis.¶ 3 †No.qd̄ exceptio cedendarū pōt obijci etiā post snīam tpe executionis: rō patet ex summario.ꝛ idē dicas si qs cōueniaꝛ per instrumentū guarētigie qd̄ hꝫ executionē paratā vigore statuti:qꝛ tpe quo petiꝛ executio poterit peti cessio.¶In glo.v.ibi:sed illud in beneficio diuisio nis hec pma vera:vt dixi plene in.l.si dubiteꝛ.ſ.e.Et ex hoc dicit hic Ang.Bar.dixisse:lꝫ nō habeaꝛ in lec.qd̄ si de debito apparet instr̄m guarentigie qd̄ habet executionē paratā ex forma statuti: vt est Florētie:ꝛ cōiter in tuscia qd̄ nō poterit opponi exceptio di uisionis p cōuentū ex dicto instrumēto.Sed ipse dicit hoc videri valde durū:qꝛ lꝫ appeat instr̄m:tn̄ adhuc alia snīa iudicis decla ratoria instr̄m esse mandatū executioni requiriꝛ anteꝙ ad snīam possit opponi pemptorie q̄ post snīam non opponiꝛ:fateꝛ tn̄ qd̄ si ɔtra dictū instr̄m nō possunt obijci nisi certe exceptiōes iter quas nō est exceptio diuisiōis:qd̄ nō poterit dictū beneficiū diuisionis implorari:cū per talē exceptionē impugneꝛ instr̄m:vt ptꝫ ex his q̄ habenꝛ in.l.si dubiteꝛ.ꝛ in.l.si plures.ſ.e.Et circa pdicta vide qd̄ notat Bar.in.l.j.§.j.ff.qd̄ vi aut clam.Et cōclude attendēda esse verba statuti.In dubio aūt si solū dicit qd̄ instr̄m mandeꝛ execu tioni sicut snīa vꝫ qd̄ nō possit obijci exceptio diuisionis sicut nec post snīam.ar.eoꝝ q̄ no.in.l.j.de leg.ij.Nec credo necessariā snīam declaratoriā quā dicit Ang.dūmō instr̄m habeāt sua solēnia ꝛ re quisita p statutū.nā tūc vt ex notorio diciꝛ quodāmō procedi.ar. eorū que notanꝛ in.l.fi.C.de edicto diui adria.tol.lꝫ ad cautelam possit fieri.ꝛ licet fieret non videꝛ qd̄ possit opponi beneficiū diui sionis ante ipsum sicut nec posset opponi ante interlocutoriā per quā iudex pnunciaret snīam executiōi mādandā.ꝛ ideo puto di ctum suum esse verum.¶In ea.glo.ibi:sed hoc speciale dic qd̄ rō est que colligiꝛ ex summario vcꝫ qꝛ tantum impugnat sentētiam de quo plene per Cy.in.l.j.C.de iur.ꝛ fac.igno.

Si ita. Si principalis promittit pecuniā fideius sor ad aliam quantitatem non tenetur.h. dicit.¶No.qd̄ lꝫ per pecuniā numeratam alie res esti menꝛ tamē ecōtra ipsa pecunia per rē alienā nō estima tur videri tamen potest qd̄ moneta grossa[sic] estimetur per aliaꝫ de quo per Bar.in.l.paulus respon.ꝟ.de solu.¶In glo.ij.ibi secus ratio est qꝛ iste nō ita accessorie tenetur vt plene tetigi in.l.hi qui. ſ.eo.facit quod notatur in.l.sed ꝛ citeriori die.ꝛ in.l.id qd̄.ꝛ in l.j.§.an potest.ſ.de consti.pec.¶In glo.nō potest.in fi.Et sic hic non debet sumi ar.a contrario:quia resultaret intellectus iuri cō trarius vt notatur in.l.ij.C.de condi.inde.ꝛ in.c.vnico.de etate et qualita.lib.vj.Et aduerte quia loquitur ista glo.in obligatione dandi.Sed vbi in obligatione principalis esset fieri posset fide iussor promittere pecuniam tanꝙ interesse vel estimatioꝫ facti vt no.in.l.si quis pro eo.ꝟ.eo.ꝛ ratio est quia in obligatio dandi non succedit obligatio ad interesse:lꝫ in oblōne facti sic:vt.l.stipu lationes nō diui.ꝛ sic est spes qd̄ deueniaꝛ ad estimationē ex natu ra obligationis facti etiam respectu ipsius principalis debitoris ideo pōt fideiussor intercedere:que ratio cessat in oblōne dandi.

Si a titio. Fideiussores diuersorū non habent beneficiuꝫ diuisionis.h.d.Et ratio est qꝛ non sunt pprie cōfideiussores vt l̄ra dicit.Et per hoc.d.Ang.qd̄ non habēt etiā beneficiū cessionis sicut non habet beneficiū diuisionis expromissor q̄ intercedit pro alio nō obligato qui etiā nō habet beneficiū ordinis vt notaꝛ in auꝫ. de fideius.§.j.col.j.qd̄ dixit Ang.in bn̄ficio cessiōis intelligē quā do non sunt confideiussores:qꝛ non tenebiꝛ creditor cedere cōtra aliū qui nō est cōfideiussor nec contra aliū pro quo non intercessit sed contra eum pro quo fideiussit bene tenetur.

Summarium.

1 Factum non durans pro infecto habetur.
2 Fideiussor pecuniam promittere potest principali factū pmittēte.
3 Facere ꝛ alii locare paria non sunt.

Stipulatus. Contractꝰ cui nō staꝛ nō facit ɔmitti stipulationē.hoc dicit. ¶ 1 †No.qd̄ vbi non durat factū habeꝛ p infecto.facit l.pater.§.versus.de in rem ver.¶ 2 †No.hn̄ qd̄ si pnci palis pmittit factū:fideiussor pōt pmittere pecuniā.ꝛ est quā dixi in.l.j.ſ.e.ꝛ facit qd̄ notat glo.in.l.cum filius.ꝟ.j.ſ.de verbo. obli.¶ 3 †No.qd̄ nō sunt paria facere vel aliū locare.Et sic facit qd̄ si doctor emit domū ꝛ fuit ab ipso euicta ꝛ in causa fuit aduocatꝰ qd̄ nō posit petere salariū lꝫ si aliū adhibuisset aduocatū posset. de quo hic p bar.ꝛ sequiꝛ ang.ꝛ facit qd̄ notaꝛ in.l.fi.ꝫm vlti.lect. C.de fruc.ꝛ lit.expen.ꝛ in spec.de expēsis.§.postremo.ver.quid si ab emptore.

Summarium.

1 Fideiussor condemnatus agere potest.
2 Fideiussor ante solutionem agere non potest.
3 Libellus alternatiue concipi potest.

Fideiussor. †Fideiussor postꝙ est cōdēnatus agere pōt.h.d.¶ 1 †No.qd̄ lꝫ 2 regulariter fideiussor ante solutionē agere nō possit:vt.l.in debitā.ſ.de cōdi.inde.tn̄ fallit in casu isto.Fallit etiaꝫ in alijs casibus q̄ notanꝛ in.l.lucius.ſ.mā.ꝛ in.l.si pro ea.C.eo.ti. ¶ 3 †Item no.libellū concipi posse alternatiue.facit qd̄ notaꝛ in.l. vbi aūt.§.qui illud.ſ.de ver.ob.ꝛ per Inno.de rescriptis.ex parte ꝛ.l.si mandato meo.circa prin.ſ.man.¶Ultimo no.ar.qd̄ si fide iussor obligat se per instr̄m guarantigie qd̄ hꝫ executionē paratā sicut snīa qd̄ statim pōt agere.ꝛ sic hic pertrāsit Bar.ꝛ plus nō di cit.Sed Ang.hic dicit ɔtrariū:qꝛ tpe intercessionis fideiussor est certus qd̄ incipi pōt ab executione.ideo imputet sibi qd̄ fideiubē do pmittit soluere pro debitore vt cōmodum habeat reus ex fide iussione.vt.l.indebitā.ſ.de cōdi.inde.ꝛ in.l.in cōmodato.§.sicut. ſ.cōmo.idō ne reꝰ frustreꝛ cōmō ꝛ bn̄ficio.nā statim poterit agere.

Summarium.

1 Naturalis non nascitur lege contractui resistente.
2 Prohibitum vna via potest concedi alia.
3 Diuersa inter se quatuor sunt.
4 Naturalis quare oritur in voluntatibus vltimis.
5 Obligatio nulla oritur vbi lex potentie contrahendi resistere noscitur.
6 Actus contra legis prohibitionem factus est ipso iure nullus.
7 Mulier non potest duobus nubere simul eodem tempore.

Cum lex. Ubi lex resistit venditioni non teneꝛ fideiussor.h.d.¶Ibi liberabiꝛ.pro prie stat istud verbū ꝫm primā lec.glo.sed ꝫm secundā prout loquiꝛ in re sacra vel religiosa exponi debet.i.nō tenebiꝛ.¶ 1 †No.qd̄ vbi lex resistit contractui nō nasciꝛ etiam natu ralis qd̄ patet qꝛ alias fideiussor teneꝛ vt.l.j.ſ.eo.ꝛ hoc procedit si exponamus verbum liberabiꝛ.i.nō tenebiꝛ.facit.l.x.de ver.ob. alias aūt potius faceret in oppositū:¶Uenio ad glo.¶In glo. j.ibi vel metu extorto.Attende qꝛ hec est prima lec.ꝫm quam ver bum liberabiꝛ stabit pprie qꝛ tenebiꝛ fideiussor de rigore:sed libe rari debebit per act.qd̄ me.cā lꝫ etiam sit tutus exceptione vt.l.si cum exceptiōe.§.labeo.ꝛ.l.metum.§.sed qd̄ pretor.ſ.qd̄ me.causa. ꝛ hoc qn̄ contractus venditionis fuisset initus per metum si autē per dolum dantē causam contractui tūc cōtractus ipse vēditiōis cū sit bone fidei esset ipso iure nullus vt.l.eleganter.in prin.ſ.de dolo.ꝛ sic ipso iure non tenetur fideiussor.¶In ea.glos.ibi vel qꝛ res esset sacra.hec est secūda lec.ꝫm quā exponi debebit liberabiꝛ id est ab initio nō tenebiꝛ.¶In ea.glo.ibi venditoris priuilegio exēplū ptꝫ in re minoris.¶In.e.glo.ibi vel rōne fi.vt puta ob fa uorē publicū secūdario vt in re dotali vt in.l.ij.ꝛ.j.ſ.de fun.do.et facit qd̄ tangeꝛ in.l.fi.circa fi.¶In ea.glo.in fi.adde qd̄ glos.po nit ibi plures so.tn̄ illa cōiter teneꝛ qd̄ ibi lex nō resistit venditio ni.ꝛ sic alienationi ꝛ sic effectui seu ꝛ executioni contractus.ideo nimirum si fideiussor obligaꝛ qn̄ non preiudicareꝛ minori vel qꝛ curator vendens se obligaret de euictione ꝛ daret fideiussorem.se cus si ipse minor venderet sine solēnitate debita ꝛ fideiussorem da ret:qꝛ non teneretur tūc fideiussor.¶In glo.fi.ibi hoc casu.scꝫ qn̄ cōtractꝰ tenet supple ita qd̄ reus principalis teneꝛ.Sed aduerte qꝛ sentit glo.qd̄ rō tex.non sit generalis.ꝛ pro ipsa facit.l.j.C.de fi deius.mi.Sed in contrariū facit:qꝛ ratio.l.debet esse generalis et cōcludens extra casum specificum vt notaꝛ in.l.fi.ſ.de offi.pcur. ces.vn̄ potes respondere ad.d.l.j.qd̄ lꝫ de rigore fideiussor habeat regressum cōtra minorem tn̄ minor pōt restitui cōtra ipsum fide iussorē sicut cōtra principalē.ꝛ ideo fideiussori nō succurriꝛ in effe ctu ɔtra ipsum reū ꝛ pro tāto nimirū si remanet obligatꝰ.hic aūt loquiꝛ qn̄ cū effectu haberet regressum contra principalē.ꝛ sic rō erit bona.¶ 2 †Item no.qd̄ phibitū vna via nō dꝫ cōcedi alia de quo in.c.cum qd̄ vna via.de reg.iur.lib.vj.¶Itē no.qd̄ phibitū per viam directā intelligiꝛ etiā phibitū per indirectā.qd̄ itellige nisi veniret in cōsequētiam directi vt in.l.j.ſ.de auto.tuto.¶In ea.glo.ibi vēditorem ignorasse supple ꝛ emptorem sciuisse per.l. ꝛ liberi.ꝛ per.l.liberi.ſ.de contrahenda emp.ꝛ tunc glo.erit pla na.¶In ea.glo.ibi pter se si forte aliquā exceptionē ex sua pso na habeat.¶In ea.glo.in fi.quasi velit glos.qd̄ teneaꝛ fideiussor pro re dotali vendita datus sicut pro re minoris vt.l.ꝛ si is.C.de predijs min.Sed cōtrariū videꝛ velle glo.in.l.dotalē.ſ.de te.mi li.que vult qd̄ rei dotalis nō sit cōmerciū sicut rei sacre vel religio se.idem sentit glo.in.l.si predium.C.de iure do.lꝫ hoc cōiter teneꝛ illis reprobatis nisi sustineanꝛ intelligendo ipsas put patebit ex sequentibus:qꝛ rei dotalis prohibita est alienatio fauore mulie ris.ideo si ipsa minor vēdit nō teneꝛ ipsa vel fideiussor alias habe ret regressum cōtra ipsam ꝙ esset ɔtra hāc.l.facit.l.non dubiū.C. ll.ꝛ ita possent intelligi glo.cōtrarie sinaūt vendat maritꝰ vel ex traneus pōt se de euictiōe obligare tenebiꝛ similiter fideiussor vt sensit ista glo.faciat.l.cū vir predium.ſ.de vsuca.¶Extra glo.at 3 tende:† qꝛ quatuor sunt que inter se sunt diuersa vcꝫ contractus

obligatio actio seu petitio ꝛ executio. faciat. l. licet. de procu. ꝛ qđ habetur in. l. j. ꝛ per totū. C. de exec. rei iud. ꝛ in quolibet istorum si. l. resistat qđ operetur ipsa resistentia. l. ꝛ an impediatur obligatio tangit hic Bar. cuius dictis aliqua addit hic Ang. nā primo inquantum dicit qđ si statutū disponat cōtractū ab initio nō valere qđ nō oritur naturalis ꝛ per cōsequēs non obligatur fideiussor. nā addit hoc esse verū qñ. l. annullat propter defectum forme sec⁹ si propter defectū materie vt. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. obli. cōiuncta glo. ꝛ. l. si vnus. §. itē acceptilatio de pactis. cū ibi notatis vel nisi dispositio sit iuramēto firmata vt. l. cum pater. §. filius matrem. de leg. ij. ꝛ in autē. sacramenta puberū. C. si aduersus vend. ꝛ in. c. licet mulieris. de iureiur. li. vj. ꝛ hoc in dispositiōib⁹ inter viuos. nā in vltimis volūtatibus videtur hoc esse precipuū qđ lz dispositio nō teneat ꝑpter dispositionē solēnitatis a solo iure ciuili inductā nihilominus oritur naturalis. vnde dicimus ex testamento minus solēni oriri naturalē vt plene notatur in. l. cū quis. C. de iuris ꝛ facti igno. ꝛ in. l. j. ff. de cōdic. inde. ꝛ tamen ibi. l. dicit dispositionē nō valere. vt. l. hac cōsultissima. C. de testamētis. Tu adde qđ ad notata in. d. §. si acceptilatio. posset responderi qđ ibi constat de mēte. l. que vltra processit declarando actū valere eo modo quo pōt qñ actus liberatorius peccat in materia vt ibi patet. facit qđ notatur in. d. l. nō dubiū. C. de legi. vnde forte secus si lex simpliciter dixisset acceptilationē nō valere qñ peccabat in materia per. d. l. nō dubiū. ¶ Item adde scđo qđ an ꝛ quādo actus nullus possit firmari iuramento recurrendū est ad id qđ dicitur in. l. si quis pro eo. ff. eo. ¶ †Item tertio adde qđ in vltimis voluntatibus ideo oritur naturalis licet sit minus solēnis q2 ibi solū deficit solēnitas ꝓbatoria inducta a iure ciuili nō aūt solēnitas formalis. facit qđ no. Bar. in. d. l. cum quis. ¶ Et addit Ange. q2 dicit Bart. hic tenere qđ vbi est interdictum rei cōmercium vt rei sacre vel liberi hominis qđ si vterq₃ cōtrahens scit interdictum nihilominus vēditor recipiens precium tenebitur emptori ad refusionem eius. ꝛ sic hoc casu nō ꝓcederet hec. l. per. l. emptorē. §. fi. alias est. l. ex empto. ff. de act. empti. nā ipse Ang. credit hoc falsum qui quo ad contrahendam emptionē solū duobus casibus reperitur ipsam oriri vz quando ignorans etiam vterq₃ vel saltim emptor vt. l. ꝛ liberi. ff. de contrahen. emp. Nec ob. d. §. fi. q2 dicit qđ ibi non erat interdictū cōmerciū. sed erat res aliena simpliciter. quo casu licet nō possit agi de euictiōe ꝑpter sciētiā emptoris tñ hꝫ locū repetitio precij vt ibi. Tu adde primo qđ Bar. non dicit id quod est superius dictum per Ang. Sed bene dicit venditorem ignoranter vendētem rem sacram nō teneri ad interesse emptori ignoranti. sed ad precium per. d. §. fi. hoc tamen forte non est verum: q2 vēditor etiā ignorās debet teneri ad interesse per. l. j. in prin. ff. de actio. emp. ꝛ. l. ex empto. eo. ti. ꝛ per alia iura similia que dicunt indistincte re euicta venditorem teneri ad interesse. Nec ob. d. §. fin. quia loquitur eo casu quo cōuentum est vt re euicta non possit agi de euictione quo casu videtur actū vt nō possit agi ad interesse licet alias possit agi cessante cōuentione. sed bene poterit agi ad precium ꝛ ibi est casus singula. ¶ Item adde secundo qđ Ange. non bene dixit inquantum dicit emptorem scientem rem alienā simpliciter hoc est cum est commercium posse agi ad precium rei euicta re: q2 hoc est falsum regulariter vt est tex. expressus in. l. fundum sciens. C. de euic. ꝛ voluit glo. in. l. j. C. non licere habitato. met. lib. xj. licet fallat in casu. l. fi. §. emptor. C. cōmunia de le. ꝛ ibi notatur. ꝛ scđm aliquos etiā fallat in. d. l. vna. vt pꝫ ex ibi no. in gl. ꝛ per glo. in. l. quēadmodū. C. de agri. ꝛ cens. lib. xj. Nec ob. predictis. d. §. fin. q2 alio casu loquitur vt est dictū. ¶ Tertio ꝛ vltimo addit Ang. dictis Bar. † qđ vbi. l. resistit potentie cōtrahendi per verbū futuri temporis nulla oritur obligatio: sed vbi per verbū presentis temporis puta q2 dicit nō pōt tūc, oritur obligatio quasi illud verbū presentis temporis declaret q. l. nō assistit cōtractui nō antē tollat potētiam vel resistat. nam dicit Ang. qđ hec sua opi. in hoc scđo dicto videtur contra casum. l. j. in principio. cōiuncto. §. si quis ita. de ver. obli. nā in principio dicitur qđ stipulatio nō pōt perfici nisi vtroq₃ loquente, ꝛ tamē in. d. §. dicitur qđ aliter facta nō valet nec producit naturalē. ꝛ sic videtur qđ licet lex loquatur per verba presentis tēporis negatiua; tñ impediatur naturalis. ꝛ hoc credit Ang. verum qñ actus deficit ꝑpter defectum forme. secus si ꝑpter defectū persone vel subiecte materie ꝑpter quē nō pōt obligatio subsistere q2 tūc procedat dictū Bart. ꝛ sic intelligatur. l. stipulatio ista. §. alteri. de verb. obli. faciat ſm eū. l. nemo pōt. de leg. j. ꝛ q2 verbū pōt licet sit verbum presentis temporis est extensiuum ꝛ trahitur ad futurum. ideo debet minus operari. vt. l. si ita quis. de lega. secundo. ꝛ pro ista opi. Ang. bene facit licet nō alleget qđ habetur in. l. obligari in princi. cōiuncto. §. j. de a ut. tuto. vbi impeditur naturalis quādo aliqđ ꝓmittit tutori pupillus ꝛ tamen. l. ibi loquitur per verbū pñtis tēporis. facit tñ cōtra Ang. q2 ibi deficit cōtract⁹ ꝑpter defectum ꝑsone ꝛ tñ nō oritur naturalis lꝫ pro ipso faciat. l. pupill⁹. eo. ti. Sed potes dicere qđ illud ideo ibi: q2. l. vltra ꝓcedit. alias forte fuisset secus per. d. l. pupill⁹. ¶ Itē tu potes addere dictis bart. q2 qñ. l. ꝓhibet cōtractū si emptor est in bona fide saltim succurritur sibi vt possit agere ad preciū vt notatur ꝑ glo. in. l. quēadmodū. C. de agri. ꝛ cēsi. li. xj. ꝛ in aut. qui res. C. de sacrosan. ecc. ꝛ licet glo. ibi aliter loquatur per cano. in. c. ad audiētiā. de reb⁹ ecclesie nō alienā. ¶ Itē adde ante oīa † qđ qñ lex ꝓhibet cōtractū vel actū esset videndū an si contrafiat actus sit nullus de quo per Bart. in. l. nō dubium. C. de legi. ꝛ per glo. valde no. que reputatur sing. in cle. vnica de iure pa. ꝛ facit qđ no. Barto. in. l. pretor in princi. ff. de oper. no. nuncia. ꝛ eo casu quo actus est nullus procedere possunt dicta Bar. hic. ¶ An autē debeamus dicere indistincte qđ nō valeat si ius inhibet aliquid fieri pōt cōcludere latius qđ alibi habeas q2 considerandi sunt duo casus principales. nam aut. l. inhibēs procedit vltra: aut non procedit vltra: sed simpliciter inhibet. primo casu considera quatuor casus: q2 aut procedit vltra actum confirmando: aut procedit vltra actum confirmādo: aut procedit vltra dando remedium cōtra factum aut procedit vltra penam imponendo. Primo casu vꝫ actus ꝛ sic intelligitur. l. j. §. biduū. ff. quādo ap. sit. scđo casu nō vꝫ: q2 tūc in effectu apponitur decretum decernens irritum cōtra factum. facit. l. iubemus. §. sane. C. de sacrosan. eccle. ꝛ qđ habetur in. c. ad dissoluēdū. in fi. de despon. impu. ꝛ de preben. apostolice. lib. vj. tertio casu si est remedium tendēs ad rescissionem actus vꝫ: sed potest rescindi. vt patet in toto ti. quod me. causa. facit qđ notatur per Bart. in. d. l. non dubium. circa fi. quarto casu cōsidera duos casus: q2 aut apponitur pena inferēs necessario nullitatem actus. ꝛ clarum qđ actus est nullus. exemplum in. l. j. ff. de oper. no. nuncia. nam ius inhibet edificari post nunciationem noui operis ꝛ si contrafiat precipit destrui opus. ꝛ sic infertur necessario qđ edificatio de iure fuerit inualida. aut nō infert necessario nullitatem actus. ꝛ tunc aut si actus esset nullus pena nō posset habere locū. ꝛ tunc remaneret actus validus. exēplum in. l. fi. ff. de diuor. vbi lex inhibet liberte nupte patrono ne scđm eius consensum diuertat ꝛ si diuertit imponit penā ne alteri nubat q2 si diuortium non teneret: tūc illa pena nō haberet locum. † nam ex alio capite ꝓhibetur alij nubere. s. q2 habens virum vnum non potest habere alium eodem tempore. si vero diuortium teneat: tunc bene est pena non posse alteri nubere: aut pena pōt se compati cum nullitate actus: ꝛ tunc aut actum esse nullum solum tendit ad preiudiciū prohibiti: ꝛ tunc non vꝫ act⁹. l. j. ff. de his que pro non scrip. ha. aut tendit erga preiudicium alterius quā prohibiti: ꝛ tunc remanet validū. exemplū in illo qui vendit rem vni qui postea vendidit eandem alteri ignoranti de prima venditione ꝛ ei tradit. nam hoc est prohibitū vt incidat vendens in. l. cor. de fal. vt. l. qui duobus. ff. de fal. ꝛ tamen venditio secunda tenet vt. l. quoties. C. de rei ven. ꝛ facit qđ no. glo. in. l. non videtur dolo facere. ff. de reg. iur. ꝛ quod habetur in. l. filius. §. fin. ff. de fal. ꝛ in. d. cle. j. de iure pa. scđm vnum intel. Secundo casu principali quādo. l. inhibet simpliciter. ꝛ plus non dicit tunc concludo: quia tūc aut ille, cui fit inhibitio recipit potestatem ab ipsa. l. inhibente. ꝛ tunc non valet actus. ꝛ sic intelligatur. d. l. non dubium. vt notat glo. in. d. cle. j. aut nō recipit potestatem ab illa. l. inhibente. ꝛ tūc aut sumus in habentibus perpetuā causam prohibitionis. ꝛ tūc actus est nullus. ꝛ sic etiam loquatur. d. l. non dubium. secundum alium intellec. facit qđ notatur in. c. tua. de spon. duo. aut sumus in alijs: ꝛ tunc aut per inhibitionem erat quesitum ius tertio aut nō erat quesitum. si erat quesitum ꝛ actum esse nullum tendit ad fauorem illius tertij cui est ex fauore quesitum. ꝛ tūc est actus nullus. exemplum in. c. si soli. extra de conces. preben. lib. vj. ꝛ sic intelligatur. d. l. non dubium, secūdum aliū intellec. ꝛ no. glo. in. d. cle. j. si vero actum esse nullū non est fauor illius tertij vel non est quesitum ius tertio: ꝛ tunc valet actus. ꝛ iste est casus valde not. coniuncta glo. sua que non est alibi in. d. cle. j. de iure pa. nam ibi ex inhibitione non est ius quesitum tertio vel si est quesitum alicui est quesitum presentato cui non est fauor actum institutionis ibi prohibitum esse nullum. sed interest potius qđ valeat. ꝛ hec sunt de mente glo. preallegate. si diligenter aduertatur. Sed aduerte quia cōtra istud vltimum membrum est casus in. c. fina. de elec. ꝛ videtur etiam contra not. in. c. si eo tempore. de elec. in. vj. vbi patet quod si fit inhibitio habentibus eligere ne eligant sine licentia pape nō valebit electio. ꝛ tamen ibi non erat ius quesitum tertio. potes dicere quod illa gloss. loquatur quando fit inhibitio a. l. contrarium quando ab homine quia mitius agitur cum. l. quā cum homine argumen. l. celsus. ff. de arbit. ꝛ eorum que notantur in. c. fi. de restitu. spol. contra istam tamen solutionem facit quia glo. videtur ibi etiam loqui de inhibitione hominis vt patet ex. c. si soli. quod allegaui. Sed poteris dicere qđ licet gloss. aliqualiter illud senserit tamen limitari debet eius dictum in inhibitione. l. alias videretur male dicere. vel saluetis gloss. in casu illius clemē. quando interest ipsius in cuius fauore facta est inhibitio qđ potius actus valeat quā sit nullus. alias autem non procedat ꝛ tene menti predicta. ¶ Ultimo conclude qđ quandoq₃ prohibetur cōtractus vel alienatio ratione publice vtilitatis principaliter. ꝛ de hoc proprie loquitur. l. quēadmodū. C. de agri. ꝛ cens. lib. xj. quādoq₃ ratione publice vtilitatis secūdario ꝛ loquitur. l. iul. de fundo dotali

do dotali.§.⁊ qd ibi notat̃ iuncta.l.j.cũ ibi notatis.§. sol.ma. ⁊ qd habet̃ in.l.cũ vir.§.de vsucap.quandoq; prohibet̃ fauore ecclesie. ⁊ de hoc loquit̃.l.iubemus.§.sane.C.de sac.sanc.eccle.quãdoq; ꝓhibetur fauore persone ⁊ loquitur.l.j.⁊ per totum.§.de re.eo.⁊.C. de predi.mino.quandoq; ꝓhibet̃ ex eo qꝛ res non est in cõmercio ⁊ de hoc ꝓprie loquitur.l.si in emptione.§.j.§.de cõtrahen.emp. quandoq; prohibetur propter vitium rei ⁊ de hoc proprie loquitur.l.si in emptione.§.item si emptor.de contraben.emp.⁊ sic ptꝫ qd sex modis a iure prohibetur contractus ⁊ alienatio rei.

Summarium.

1 Debitor ab obligatione eximitur ob deportationem.
2 Deportatus ab obligatione ciuili liberatur ⁊ naturali.
3 Filius numerans post emancipationem sibi queret obligationẽ.

Si debitori. Pro deportato cum eximat̃ ab obligatione non põt intercedere fideiussor.h.d. † No. qd propter deportationẽ debitor eximit̃ ab obligatiõe.⁊ est rõ qꝛ per sniam deportationis tacite intelligunt̃ bona publicata.l.deportatorum.C.de pe.ideo nõ fuit cõueniens qd remaneret obligatus ille qui nud⁹ exulat.faciat.l.ij.§.de capi.dimi.in prin. dabitur tñ actio cõtra fiscum ad quẽ bona deueniunt.⁊ sic substãtia obligationis non est extincta simpliciter licet persona deportati eximat̃ ab obligatione faciat.l.fi.§.de duo.reis.ideo litera hic bene dixit contra eũ extinctam obligationẽ non aũt simpliciter dixit obligationem esse extinctam. In glo.j.ibi vel vt ibi.dic qd potest fideiussor pro fisco intercedere seu pro obligatione trãslata in fiscum ⁊ sic loquit̃ ibi ⁊ sensit glo.§.sed pro ipso deportato cũ non sit obligatus non potest intercedere vt hic.Et nota bene ex prin.glo.† qd deportat⁹ liberatur non solum ab obligatione ciuili: sed etiam a naturali: licet transferatur in fiscum:qd nota.licet glo.aliter loquat̃ in.d.l. fi.⁊.j.eo.l.vbicunq;.sed hec communiter tenetur.

Si filius. †Si filius numerat post emancipationẽ acquirit sibi obligationem lꝫ tempore quo erat in potestate fuerat stipulatus.h.d. Nota qd dixi summario.⁊ ratio esse potest:qꝛ numerare ⁊ non numerare erat in potestate filij ⁊ ideo inspicitur tempus conditionis implete.vt.§.de verb.obli. l.si filius.vbi plene de hoc.⁊.l.quidam cum filium.§.fi.eo.titu.tu dic vt dixi in.d.l.si filius.⁊.§.eo.l.si dubitetur.§.fi.⁊ in.l.si seruus communis meuij.§.de stipu.seruo.

Si titius. Fideiussor qui non potest effectualiter conueniri facit locum beneficio diuisionis nisi confideiussor fuerit sciens vel errãs iniuste vel ex interuallo intercesserit saluo nisi in his casibus fuerit in dolo creditor.h.d.⁊ ista.l.est multum no.ꝫm vnum intellec.⁊ forte est singu. No.ex tex.qd si diuersis tẽporibus intercedit vnus fideiussor post alium non videtur primus contẽplatione sequentis fideiubere.⁊ ideo non habet locum beneficiũ cedendarũ.§.eo.l.si stipulatus.§.j.ꝫm vnum intellec.Item non habet beneficium diuisionis etiam si aliter possit effectualiter cõueniri vt sensit hic Bar.in distinctione quam fecit licet contrarium sentiat circa prin.l.si plures.§.eo.Sed certe ibi loquitur quando simul a principio intercesserunt licet vnus pure alter sub conditione.Et aduerte qꝛ iste casus non reperit̃ alibi in corpore iuris clarius ⁊ per hoc reddit̃ ista.l.singu.licet Bart.nõ dicat neq; Ange. In glo.incerte etatis.in fi.Sed aduerte:qꝛ cõtra glo.facit text. a sensu ꝯtrario qd ar.est a iure validũ vt.l.j.§.eius.de officio eius cui mã.est iurisditio.ideo cõclude qd si creditor accipit in fideiussorem illum qui re vera est minor.⁊ titium quod si cõstat creditorem accipere titium propter dubium quod habetur de alio ne sit minor ⁊ restituatur ⁊ hoc notum est ipsi titio tũc procedit glos. qꝛ siue simul intercedãt siue primo titius postea minor siue econtra ex quo titius scit respectũ quẽ habet creditor semp tenebit̃ insolidum absq; beneficio diuisionis:si minor restituatur:saluo nisi do lo creditoris esset inductus minor ad fideinbendũ.si naũt titio nõ est notus respectus quẽ hꝫ creditor:tũc ꝓcedit litera:qꝛ siue simul accipiant̃ videt̃ titius intercedere contẽplatione mutui periculi. ideo habebit beneficiũ diuisionis lꝫ minor restituat̃ saluo nisi sciuerit vel scire potuerit illũ esse minorem vt dixit hic. idẽ si primo accepit creditor in fideiussorem illum qui erat minor ⁊ postea titium qd forte est limitandũ si ipse titius scit alium primo loco intercessisse.nã si ignorauit nõ videt̃ intercedere contẽplatione mutui periculi.si vero primo intercedit titius ignorans respectũ creditoris ⁊ postea intercedit ex interuallo ille qui est minor tunc in dubio titius nõ videtur intercedere cõtẽplatione mutui periculi si ignorabat debere aliũ fideiussorem intercedere.⁊ ideo nõ habebit beneficiũ diuisionis si alter postea intercedẽs restituat̃ vt hic ⁊ idẽ videt̃ etiã si nõ restituat̃ ⁊ sit soluendo per ea que dicta fuerunt in.l.si stipulatus esses.§.j.§.eo.l.j Bar.hic in prin.l.aliter senserit:vt.§.tetigi.secus si titius primo loco intercessit sciens alium debere postea intercedere cõtẽplatione mutui periculi.ar.l.modestinus.j.de solu.⁊ no.Bar.in.l.stipulatus.§.j.⁊ ideo tũc habet beneficiũ diuisionis saluo nisi sciret vel scire debuisset illũ qui postea erat intercessurus esse minorem.ar.eius qd hic habet̃ in prin. ⁊ per hoc habes verum intellec.tex.⁊ glossarum.

Summarium.

1 Solutio eadem liberationem parere non potest simul et obligationem.
2 Condictio indebiti ⁊ sine causa simul concurrere possunt.
3 Exceptio epistole diui adriani non dat locum repetitioni.
4 Diuisum semel rursus diuidi potest.
5 Tempus propter locum tam ex persona rei q̃ fideiussoris est attendendum.

Si testamento. Exceptio que cõpetit principali competit ⁊ fideiussori.hoc dicit.

Ex duobus. [a] Ubi solutum põt repeti vel redditũ retineri talis solutio liberationẽ nõ parit.h.d. † No.ex tex.qd eadẽ solutio nõ debet parere liberationem ⁊ repetitionẽ.facit.j.de sol.l.q hominẽ.§.fi. No.in ver.ꝓterea. qd obligatio naturalis qua quis tenet̃ ad antidora impedit repetitionẽ soluti qñ illud idẽ vel tantũdẽ in genere soluit̃ propter qd fuit orta naturalis.⁊ iste est hic casus sin.qui nõ est alibi ꝫm doc. idẽ si talis naturalis sit que redacta ad necessitatẽ ꝓstatiõis ex dispositione iuris vt est videre in liberto respectu operaꝝ obsequialium vt.l.si nõ fortẽ.§.libertus cũ ibi no.de cõdi.inde.alias autẽ debilis est talis obligatio ad antidora ⁊ nõ impedit repetitionẽ soluti a soluẽte ꝓpter talẽ obligationẽ putãs se ex illa strictũ.⁊ sic debet intelligi glo.in.l.ex hoc iure.§.de iusti.⁊ iur. facit qd habet̃ in.l.sed si lege.§.cõsuluit.de pet.here.⁊ in.l.si non remunerandi. §.idem papi.§.man.⁊ colligit̃ istud ibi in isto ver. ꝓpterea qꝛ soluens scienter indebitum videt̃ donare.⁊ sic ille cui soluitur obligatur ad antidora vt.d.§.consuluit. In glos.conditione. in fi. † No.qd possunt concurrere cõdictio indebiti ⁊ sine causa.⁊ sic facit contra notata per Ang.in.l.seruus inscio.⁊.l.se.§.eo.

[a] Ex duob⁹. Bar.hic dicit hunc tex. non reperiri alibi.

Quod si duo. Lex.xij.tabu.diuidit obligationem inter heredes ipso iure.ideo qd vltra debitũ soluitur repeti põt secus in diuisione que fit ex epistola.h.d. No.qd vnus ex heredibus põt soluere partẽ suã inuito creditore licet principalis non potuisset facere particularẽ solutionem de quo per doctores in.l.ij.§.j.ff.de ver.obli.⁊ in.l.pe.de cõdi.indebi. † No.qd exceptio epistole diui adriani non facit locum repetitioni de quo per glo.in.§.si plures.insti.eo. † Not.qd semel diuisum iterũ põt diuidi.nã hic facta diuisione p.l.xij.tabul.item poterit fieri diuisio si apponatur exceptio epistole diui adriani. In glo.exoluant.in fi.dic melius qd ibi soluebat̃ id qd solués nõ debebat lꝫ ei cui soluebat̃ deberet̃ de quo ibi: hic aũt soluebat̃ qd debebat̃ p soluẽtẽ lꝫ exceptione posset se tueri. Sed tunc fortiter ob.qꝛ tutus exceptione fauorabili soluens debet repetere.l.q exceptionẽ.§.de condi.inde.sed hic videt̃ tutus exceptione fauorabili.ergo ⁊c.Dy.hic tãgit ⁊ nõ bene declarat glo.in.§.si plures dicit qd nõ est exceptio fauorabilis:qꝛ tũc posset repeti solutũ cuius ꝯtrariũ hic dixit:⁊ sic videt̃ innuere qd sit odiosa. Sꝫ certe si illa glo.esset vera non posset renunciari beneficio diuisionis sicut nec beneficio macedoniani.l.tam ⁊ fi.§.ad mace.cuius contrariũ notatur in aut.de duo.reis.§.j.⁊ in.l.si stipulatus esses.§.j.§.eo.⁊ sic videtur qd sit fauorabilis. Ang.dicit qd lꝫ sit fauorabilis põt responderi ad cõtrarium qꝛ illud procedit quãdo exceptio perimit substantiã debiti in totum sed hec exceptio diuisionis nõ perimit in totum:qꝛ licet liberetur diuisione facta opponens exceptionẽ tñ confideiussor remanet obligatus.l.inter eos.§.pe.j.e. Sꝫ certe hec so.nõ videtur ex toto perfecta:qꝛ ponamus mulierem ⁊ aliũ intercessisse.nam mulier soluens repeteret cum sit tuta exceptiõe fauorabili lꝫ alius ꝯfideiussor remaneat obligatus.l.si titius.§.e. ideo dixit Bar.qd forte hoc ideo toleratur: qꝛ sic erat expressum in epistola vt cessaret repetitio alias autem debuisset dari p id qd habet̃ in cõtrarium ⁊ pro hac so.facit tex.in ver.qd etiã epistola.

Quesitum. †Tam ex persona rei q̃ fideiussoris habet̃ rõ temporis ꝓpter locum.h.d. Nota qd vbi idẽ loc⁹ in quo fieri dꝫ solutio in oblõne fideiussoris ⁊ rei principalis tꝫ fideiussio:lꝫ loc⁹ in quo fit ꝓmissio sit diuersus:sec⁹ si locus solõnis esset diuersus.vt in.l.fideiussor obligari.§.q certo loco.§.e.qd tñ nõ cõcedit Ang.indistincte.vnde remittit ad notata p se in.d.§.q certo loco.⁊ in.l.hi q.§.e. Et addit qd fideiussor inuito creditore soluere poterit inuito reo habita ꝯsideratiõe interesse ꝓpter locũ p ea q̃ hñr in.l.qui rome.in prin.de ver.ob. Tu adde qd istud vltimũ dcm Ang.posset ꝓcedere si teneremꝰ qd aliq̃ casu diuersitas loci solonis nõ ipediret oblõnẽ fideiussoris:al's si teneremꝰ oppositũ qd vẽ veri⁹ p ea q̃ dixi j.d.§.q certo loco.si fideiussio eẽt nulla.⁊ sic tãq; fideiussor ñ posset soluere ẽt offerẽdo itereẽ.

Summarium.

1 Successio qua virtute obligationem tollat.

2 Obligatio extinguitur pro qua parte creditor debitori succedit.

Si debitori. Pro qua quātitate creditor debitori succedit pro ea portione solutionis iuris obligatio extinguitur. h. d. ¶ † Not. qd successio nedū tollit obligationē vi cōfusionis: sed etiā vi solutiōis de quo plene in. l. heres a debitore. §. fi. s. eo. ¶ † Itē no. qd pro ea parte pro qua succedit creditor debitori pro ea tātū extinguitur obligatio et similiter pro ea parte tantū pro qua fideiussor succedit debitori extinguitur fideiussoria. facit qd notatur in. l. ij. §. fi. j. de preto. stipu. ¶ In glo. scda ibi. sed tū nō per oīa. quasi forte voluerit glo. qd non habuit vim solutionis qn sunt plures correi debendi et creditor vni succedit, put videntur velle denotare omnia exempla sequētia. secus qn vnicus debitor tantū et creditor ei succedit: qr tūc habet vim solutionis vt hac. l. cū si. et pro hac so. facit l. vranius. j. eo. et sic tangit etiā hic Ang. Sed aduerte: qr per hoc nō habes clarū intellectū: qr nō apparet ratio huius sol. ideo recurre ad no. in. d. l. heres a debitore. §. fi. s. eo. qr cōsiderandi sunt quatuor casus. nā interdū si successio haberet vim solutionis heres incurreret dānū. et tūc hz vim solutiōis. l. si ei. §. fi. de euic. s. interdū si successio haberet vim solutionis heres lucraretur. et tūc nō habet vim solutionis. vt. d. l. heres. §. fi. interdū et quarto sumus extra predictos casus: et tūc quo ad ipsum heredē succedētē habet vim solutionis: vt hic cū si. nō quo ad tertiū: vt. l. si socer in prin. cū glo. sua. s. solu. matrimo. ¶ In ea. glo. ibi idem in petitione supple secuta absolutoria: qr non debitū vt saltim quādo sunt socij vt dictū fuit in. l. ex duobus la. ij. s. de duobus reis. facit qd habetur in. l. amissi. §. fin. j. eod. ¶ In ea. glo. ibi. §. sed et si quis. dic qd ille determinat supradicta videlicet qd intelligatur in socijs id qd dictum est de pacto vt factum vni alteri prosit de quo plene vt in. d. l. ex duobus. la. ij.

Summarium.

1 Minimum quod reperitur in summarum alternatiua esse censetur.
2 Beneficium diuisionis non obijcitur post litis contestationem.
3 Solutum per vnum ex confideiussoribus non prodest alijs.
4 Fideiussores diuersorum non dicuntur confideiussores.
5 Pignus distrahere nemo prius cogitur quā fideiussores cōuenire.
6 Minor vsus iure communi potest restitui.
7 Fiscus heres proprie non dicitur ad quem bona deuoluuntur.
8 Exceptio diuisionis post sententiam obijci potest.

Inter eos. Inter fideiussores qui tenentur insolidū locus est epistole. secus si intercesserint viriliter. h. d. ¶ † Not. qd in alternatiua summarū id qd est minimū vr eē in oblōne de quo. s. de ver. obli. l. si duo rei. et in. l. si ita stipulatus fuero decē aut quicq3.

Fideiussor. Id qd est solutū nō venit in rōne diuisionis ex epistola de rigore secus de equitate. h. d. 2 ¶ † No. arg. qd beneficiū diuisionis nō possit obijci post li. conte. lz cōtrariū est verū qr quādocūq3 ante sniaz pōt opponi vt. l. fideiussor. C. eo. et notatur in. l. si dubitetur. s. eo. nō ob. litera dū dicit lit. cōtest. tēpore. qr etiā lit. cōte. pōt videri an alij sint soluēdo vel nō. 3 ¶ † No. qd solutū per vnū ex cōfideiussoribus de equitate prodest tantūmodo isti soluenti vt sic si ascendat ad partē ad quā solū teneretur facta diuisione ante aliquā factam solutionem nō possit cōueniri alio existente soluēdo tēpore quo agitur. et no. bene qd nō est vis an suo noīe et sic pro sua obligatione: an noīe rei soluisset. et sic pro obligatiōe rei: licet Jac. de ra. hic aliter senserit et Bar. in. d. l. ex duob⁹. la secūda. s. de duo. reis. sed ipse Bar. videtur se hic correxisse vt ibi tetigi: licet ang. videatur hic applaudere opinioni Jac. de arena. sed nō bene per pdicta. ¶ In glo. soluēdo ibi marie hec expositio videtur violare istum tex. ideo Jac. de are. dicit qd ibi soluit pro sua obligatione hic simpliciter. sed certe hec solutio videtur cōtra istum tex. in principio huius. §. vbi non curatur an suo nomine. et sic p sua obligatiōe an noīe rei soluitur. ideo dic ſm Oldra. qd ibi loquitur qn recipitur pars ab altero q erat insolidū obligat⁹ nec habebat beneficium diuisionis vt erant duo correi antiquo iure. ideo inducitur diuisio et taciti pacti exceptio. hic autē loquitur qn recipitur pars ab altero illorū qui licet eēnt insolidū obligati tū habebāt beneficiū diuisionis. ideo non inducitur diuisio nec taciti pacti exceptio: qr in necessitatibus et c. l. rē legatā. de admi. lega. hodie vero idē esset in duob⁹ reis cū habeant beneficiū diuisionis: vt in aut. hoc ita. C. de duo. reis. et hoc in dispositiōe inter viuos. nam vbi debitū erat ex vltima volūtate lz creditor reciperet partē ab vno reorum debēdi nō inducebatur diuisio. l. si ex toto. §. j. de leg. j. forte fauore vltime volūtatis vt facilius haberet effectū. et hoc videtur tenendū. Ang. tū hic dicit qd si soluens virilē vtitur istis verbis soluo p parte mea semp intelligitur facta diuisio in diuisione inter viuos siue obligati habeāt beneficiū diuisionis siue non: et ita intellige. l. si creditores. et isto casu nō curat an socij sint soluēdo vel non: qr si inducitur diuisio soluēs est exemptus ab obligatione re fidui. vt. j. ea. l. §. cū inter. sed vbi simpliciter quis soluit virilē tūc creditor in dubio non intelligitur diuidere. sed humanitatis intuitu subuenitur soluenti si correi sunt soluēdo. et iste est hic casus singu. ſm eū et hunc dicit esse suū intellectū. sed tu tene qd dixi. s. per verbu⁹. §. et per rōnem quā. s. dixi. Itē attende qr dixit hic Ang. qd per receptionē partis tūc inducitur diuisio ex equitate huius. l. qn quis punctualiter soluit virilē seu ratā que ipsum tāgit. lz vbi soluisset plus vel minus nulla intelligitur facta diuisio. et hoc dicit tenere glo. hic in ver. soluit. lz multū repugnet equitati qn plus soluit tamē dicit ipse se de facto obtinuisse florentie per hāc glo. Sed tu adde qd hic pprie non inducitur diuisio ex receptione partis: qd pz: qr si post receptionē partis facti essent nō soluēdo alij: et sic nō reperirentur soluēdo tpe quo agitur nō pdesset sibi illa solutio quo minus in residuo cōueniretur qd est secus quando intelligitur facta diuisio ex receptione partis per ea que habentur in. d. l. si creditores. ¶ Item nō est verū qd si soluit plus quā sit sua rata nō succurratur sibi qd nullatenus possit conueniri in casu huius. §. qr imo multo fortius succurreretur sibi quā si soluisset solummodo ratā suā cum equitas tūc forti⁹ suadeat. arg. aut. multo magis. de sacrosan. ecc. Nec gloss. preallē. in verbo soluit dicit oppositū si bene ponderetur. Aduerte tū qr lz isto casu licet nō pprie exceptiue nō inducatur diuisio sed succurratur de equitate per ea que superi⁹ sunt dicta tamē in casu. l. si creditores bene inducitur diuisio. et in casu huius. l. forte posset pcedere dictū Angel. qd tūc inducatur diuisio qn precise ratā suā soluit alias secus. et ita ibi sentit glo. ¶ In glo. exceptione in fi. prima non bona: qr scdm illam deberet de rigore obstare exceptio cuius cōtrariū hic dicitur. Scda etiā nō bona qr creditor p electionē sibi non preiudicat. l. reos. C. eo. licet per diuisionem sic. qn aūt inducatur diuisio tetigi. s. et tangit hic Bar. et tetigi in. l. ij. s. de duo. reis. ideo dicit qd hic loquitur de exceptione que oritur ex equitate iuncta ipsa epistola seu ex ipsa epistola coniuncta cū equitate. ¶ In glos. soluit. in fi. supple qr illa intelligitur ſm istā vt ibi notatur.

4 Duo rei. Inter fideiussores diuersorū nō est locus beneficio diuisionis. h. d. ¶ † No. qd fideiussores diuersorū nō dicūtur proprie cōfideiussores: ideo inter eos nō est locus beneficio diuisionis. l. si a titio. s. eo. tit. ¶ No. qd quis potest facere sponte id ad qd inuitus cogi non posset. ¶ Ultimo limita istum tex. procedere scdm ista iura. hodie vero cū duo rei habeant beneficium diuisionis fideiussores ex personis ipsorum correorū habentur licet non ex sua secundum Dy.

5 Creditor. † Non cogitur quis prius pignus distrahere quā fideiussores cōuenire. h. d. ¶ Ultimo dicunt doc. istum tex. hodie esse correctum si pignus sine difficultate posset vendi: alias secus. et ita intelligūt glo. in autē. de fideius. §. j. col. j. p. l. moebis in prin. j. de iure fi. iuncta. l. fideiussor magis. j. e. et in. §. j. et iūctis his que habentur in. l. iij. §. fi. j. de admi. re. ad ciui. perti. et. l. j. C. de que. fi. debi. lib. x. et. l. j. C. de decur. eo. li. Et hoc nota bene: qr scdm predicta videretur eadē ratione dicendū qd si actū est cōtra principalē qui cōdemnatus est et capta sunt pignora pro executione iudicati qd nō cogatur creditor recipere in solutū si non reperiatur emptor nec etiā teneatur expectare per longum tempus si forte sine difficultate vendi non possit. et sic dicetur satis sibi non posse satisfieri ex bonis debitoris vt possit perueniri ad fideiussorem licet bona extēt nec cogatur inuitus aliud pro alio accipere: argu. l. ij. §. j. ff. si cer. pet. qd est valde no. pro ampliatione et limitatio auten. presente. C. de fideius. et vnde sumitur: quod not. et tene menti.

6 Cum inter. Post factā diuisionez periculū pertinet ad creditorem. h. d. ¶ † Not. qd restituitur minor qui iure cōi est vsus de quo in. l. fi. C. de resti. in inte. ¶ An autem aliquo respectu hoc casu possit succurri minori dic vt. d. l. pri. §. j. qr licet nō succurratur aduersus eū qui obtinuit diuisionem fieri tū succurritur cōtra administratorē ipsuz negligētē. ¶ In glo. non pertinet ibi solue vt ibi supple. qr ibi fuit electum nō autem fuit facta diuisio de qua hic loquitur.

a Bonis. [a] Fiscus ad quem bona deueniunt propter delictum pōt beneficium diuisionis implorare sicut 7 et heres. h. d. ¶ † Nota qd fiscus proprie non videtur heres quando ad ipsuz deuoluuntur bona cū hic fiat similitudo de ipso ad heredē et nulluz simile sit idē vt notatur in. l. qd nerua. depo. habetur tamē loco heredis vt hic colligitur de quo tangetur cum glo. ¶ Item 8 nota secundum vnum intellectum † qd post sententiā videtur posse obijci exceptio diuisionis de quo in. l. si fideiussor. C. eo. pōt eniz intelligi litera dum dicit damnati qd fideiussor fuerit damnatus id est cōdemnatus ex causa fideiussoria: et postea bona deuenerūt ad fiscū ex delicto ipsius et hec lec. tangitur per gloss. in. d. l. si fideiussor. potest etiam intelligi qd damnatus propter delictum. et sic intelligatur litera in ver. damnati. et hec lec. colligitur ex glo. hic posita. et hec planior. nam prima non videtur bona: cū exceptio diuisionis nō possit obijci post sniam vt dictum fuit in. l. si dubitetur. s. eo. et videtur casus in. d. l. si fideiussor. nisi forte fuerit appellatum. arg. c. cum Joannes. de fide instru. cum ibi nota. et qd etiā notatur in fi. l. error. C. de iure in. et fac. igno. et not. gloss. in. d. l. si fideiussor.

[a] ¶ Bonis. Adde bal. in l. si vo. p cōdēnato. s. q satisda. cog.

deiussor. plus dicit hic Bart. q exceptio ista nō pōt obijci post lit. 9test. sz male dixit p ea q ipsemet no. in. d. l. si dubitet. Aduerte tñ qd iste tex. fm primā lec. intelligēdo ipsum simpliciter. ⁊ sic etiā si nō esset appellatū optime pbaret opi. Ja. de bel. de qua dixi in. d. l. si dubitet. de qua per eū in. d. l. si fideius. ⁊ illā tenēdo posset rñde ri ad. d. l. si fideiussor. inquantū innuit a cōtrario qd nō posset obij ci post lit. cōtest. qd nō debeat sumi intellect⁹ a 9trario veluti huic iuri ⁊ tex. cōtrarius p no. in. l. ij. C. de cōdi. inser. tutius tñ est tene re cōmunē opi. vcz quod nō possit obijci post sententiā q trāsiuit i rē iudicatā. ⁊ tetigi in. d. l. si dubitet p ea q ibi dixi ⁊ q scđa lec. ma gis vr applaudere huic tex. ¶ In gl. fi. ibi adhuc dānat⁹ imo non dz damnari fideiussor sed fiscus ex quo bona sunt publicata vt. l. si debitori deportato ⁊ ibi dictū fuit. s. eo. saluo nisi debitor fuisset re stitutus vt. l. si debitor. C. de bo. dā. ⁊ in hoc casu posset saluari glo. ⁊ qd dicit glo. fiscū haberi loco heredis nō tñ p oīa. sed quo ad hūc casum tñ vr dixisse nō p suā ratione sed per. l. nouatio. ⁊. l. quoti es in fi. ff. de noua. ⁊. l. si constante. §. fi. so. ma. iuncta. l. si cū hominē s. eod. et sic transeunt doc. Tu adde qd tres casus in hac materia possent cōsiderari q aut bona deueniunt ad fiscū tanq heredem forte institutū aut deueniunt ad ipm pter publicationē bonorū factā occasione delicti aut tanq bona vacantia. primo casu tunc habet loco heredis ex quo est institutus forte quo ad oia. saluo q si bona nō sunt soluendo nō cogit illa habere etiā si fuerint appre hēsa p suos administratores. l. j. §. an bona. cū ibi notatis. ⁊. l. non pnt. ff. de iure fi. ⁊. l. j. s. de offō pcura. cesaris ad fi. ⁊ et pōt vti pri uilegio p tēpore futuro fm. l. fiscus. ff. de iure fis. vñ vr qd hoc casu nō haberet locū. l. quoties. preallegata. q cōditio existens purifi caret ibi in psona fisci tanq in psona veri heredis. nec ob. similiter l. si cōstante. §. fi. q instantia incohoata tunc cū defuncto trāsiret in eum tāq verū heredē. ⁊ sic videt qd Bar. in hoc nō bene dixerit i d. l. si cū hominē. standū est eñ regule. d. l. si eum. ⁊. §. ex cōditiona li. insti. de ver. obli. vñ nō reperit regula vitiata ⁊ sic hoc casu quā do fiscus est verus heres pter institutionē de eo factā nō repian tur bene dicte regule vitiate q dicunt instantiā trāsire in heredem ⁊ similiter obligationē cōditionalē. standū est eis etiā in casu isto ar. eius qd notat in. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. ⁊. l. j. ff. e. ti. ⁊ p Dy. in rubrica de reg. iur. in. vj. Secūdo casu qñ deuenit ad fiscum pter delictum cōclude qd nō est vere nec pprie heres vt hic pba tur. ⁊ q talis damnatus verū heredē habere non posset. l. eius. s. de testamentis. cū fi. Sed habet loco heredis quo ad quedam sed nō per oia vt. s. dixi. tñ q per hoc clare non habes doctrinā potes cōcludere clari⁹ qd in obligationib⁹ cōtrahendis per cōditionis euentū nō habet loco heredis. ⁊ sic proprie loquit. d. l. nouatio. ⁊ d. l. quoties. ff. de nouat. ⁊ rō est: q si psona ipsius donati est obli gata tpe quo dānat extinguit obligatio quo ad eū. d. l. si debitori deportato. lz ex iuris dispōne substātia obligatiōis trāsferatur in fiscū. ⁊ est simile videre in nouatione vt. ff. tit. j. l. j. vbi dr primā ob ligationē transfundi in scđam: q substātia obligatiōis in effectu trāsfert. lz pria nō tollat iō nō dz incohoari obligatio i persona ei⁹ ex cā pambula eo casu in quo si esset illa incohoata extingueretur. ar. l. titia cū moreret. ff. de vsufru. ⁊ sicut nō posset radicari in per sona eius tēpore aduenietis cōditionis nō pōt et gñr dici qd p me diam eius personā trāsferat in fiscū. ⁊ hec fuit rō dictarum. ll. sed quo ad obligationē iam cōtractā ⁊ beneficia cōpetentia bene ha bet loco heredis vt hic. ⁊. l. tutore. C. ad. l. iul. de vi. fallit tamē si sit oblō accessoria q respiciat obligationē mere personalem. ⁊ sic per sonam ipsius damnati vt est ius instātie. ⁊ sic loquit. d. l. si constā te in fi. nam cū instantia sit incohoata vt det ipsi cuius nomine agi tur ⁊ sibi ammodo dari nō possit: cū extracta sit obligatio quo ad eū necessario extinguitur ius instantie accessoriū tali oblōni q rō cessat in nō herede: cū obligatio nō extinguat pter mortem de functi: sed representet in hereditate iacente que representat perso nam defuncti: vt. l. nouatio. preallegata ⁊ successiue transeat in he redem hereditatem adeūtem. ¶ An autē habeatur loco heredis quo ad ius successionis. ⁊ sic fiscus succedat in illis iurib⁹ in qui bus verus heres succederet. extra casus predictos recurre ad glo. alias. ad. l. iiij. ff. de inter. ⁊ rele. q quo ad iura que trāsirēt mortuo defuncto ad heredem extraneū habet fiscus loco heredis. sed quo ad alia iura que non transirent nisi ad filios tūc non habebit loco heredis vt ibi notat. ⁊ hoc de secundo casu principali. ⁊ per predi cta videt qd qñ bona publicant transeat emphiteosis ad fiscum si erat talis que transiret ad extraneū heredē: alias sec⁹. Tertio ca su aūt interuenit mixtura delicti pter qd debent bona publicari ⁊ applicari fisco. Et dic vt. s. primo casu. ⁊ sic intelligat qd habet in. l. quidam. §. quoties. de le. j. coniuncta. l. si sequens gradus. et qd ibi notat. s. ad sille. ⁊ sic limita qd dixi in. l. mortuo. s. e. ⁊ iō hoc casu si esset heres dānat⁹ pter delictum deberent legata p fiscum vt. d. §. si scriptus. ⁊ facit qd habet in. l. iij. s. cum ex cā. ff. de iure fis. Si aūt mere tanq vacantia deuoluant ad fiscum tūc videt qd nō habeat loco heredis q nō tenet ad legata vt. d. l. mortuo. ⁊ ibi di ri ⁊ forte etiā nō habet loco heredis quo ad obligationes contra hendas ex conditionis euentu nec quo ad ius instantie incohoate per id quod dictum fuit in. l. fideiussor obligari. §. fi. s. eo. sed quo ad obligationes iam contractas actiue ⁊ passiue sic. ⁊ sic intelligi tur hec materia.

Summarium.

1 ¶ Totum venit quandoq partis appellatione.
2 Periculum post factam diuisionem nō spectat ad confideiussorē.
3 Fideiussor accept⁹ simpliciter nō tenet ad pciū instrumenti fundi.
4 Creditor non preiudicat sibi per electionem.

Amissi. Damnuz amissi pignoris ad creditorem non spectat. h. d. ¶ † No. qd appellatione partis interdū continet totum. facit. l. illud. §. minus s. de tribu. ⁊ in. l. ij. C. de heredi. institnen. ¶ In gloss. j. in fi. ⁊ de hoc plene in. l. si quis ex argētarijs. §. pe. s. de eden. ⁊. l. si creditores. C. de pig. act.

Inter. [a] † Post factā diuisionem secūdum formam iuris periculum ad cōfideiussorem non spectat etiam si creditor fuerit minor. sed tunc succurritur minori aduersus eius administratores si fuerunt in negligētia vt fraude secus si minor fuerit lesus tempore facte diuisiōis. h. d. ¶ No. quod in primo re sponso non potest restitui minor cum iure cōmuni sit vsus. l. inter §. pe. s. co. secus quando non esset vsus iure cōmuni vt hic vltimo responso. ⁊. l. etiam. C. si tutor vel cura.

Fideiussores. [b] † Fideiussor simpliciter acceptus tene tur ad precium instrumenti fundi. hoc dicit. ¶ No. quod dixi in summario. ¶ Et adde qd in dubio quā do locatur fundus videntur etiam locata instrumenta fundi: vt. l. sed ⁊ addes. §. illud. ff. loca. ⁊ ibi exprimuntur instrumenta fundi. ⁊ ex hoc habes rationem dubitandi ⁊ decidendi.

Plures. Absolutoria lata pro vno ex mandatoribus nō prodest alijs. hoc dicit. ¶ † No. qd per electionē non facit creditor sibi preiudicium. secus in diuisione: vt. l. reus. ⁊ l. liberum. C. eo. ¶ Ultimo limita hunc tex. fm Bar. ⁊ Ange. quā do absolutoria fuit lata simpliciter. vel quia non probatū vel qua si ille non mandauerit. secus si quia non debitū de quo per Bar. in. l. ex duobus. la. ij. s. de duobus reis. Sed tu potes intelligere tex. simpliciter per ea que ibi dixi ⁊ quia non interest istius man datoris exceptionem rei iudicate sibi competentem alijs proficere ergo proficere non debet. arg. eorum que habentur in. l. aduersus C. de arbi. ⁊. l. fideiussores. C. de pactis.

Capitis. Fideiussores tenētur licet principalis sit capite minutus vel de crimine capi tali accusatus per creditorē. hoc dicit. ¶ Nota ex text. duo primum est qd verbum prescriptio interdū poni tur late pro exceptione. ⁊ sic nō comprehendit proprie prescriptio nem hoc casu de quo loquitur titu. de prescriptione. ¶ Et not. qd imputatur creditori qui fecit reuz dānari. ratio est q legitime fa ctum non meretur penam. l. gracch⁹. C. de adulte. ¶ In glo. fin. in fi. solue istud contrarium qd hic loquitur quādo status mutatur quo casu non prodest exceptio ipsi fideiussori. ⁊ est ratio: q tūc est exceptio mere personalis. ideo non transit ad fideiussorē ibi autē status non erat mutatus. ideo exceptio non mere personalis cō [c] petit fideiussori. ¶ Ultimo inducitur ista. l. ad. q. de pluribus fa cientibus pacem⁹ ⁊ promittentibus inuicem non offendere sub certa pena ⁊ dant fideiussores vnus ex his aliū interfecit qd nihi lominus cōpetat actio contra fideiussores vt hic per doc. ⁊ adde quod dictum fuit in. l. fi. de duo. reis.

Si in pignore. Qui fideiussit in principa li non tenet [c] in eo qd venit in pignoratitia actione. h. d. ¶ Not. quod fideiubens pro certa re non tenetur pro alia. ¶ In glo. j. in fin. vel forte obligauit massam eris pro auro. l. j. de pig. act. ¶ In glo. ij. in fi. de isto interesse vide bonam glos. in. l. creditores. de pig. act. ⁊ facit quod habetur in. l. j. C. ob chirogra. pec.

Ita. Si verba sunt apta ad infinitatem tolera tur infinitas. h. d. Et de materia habetur in. l. si finita. s. de dā. infec. ⁊ in. c. fi. C. de sac. san. ec. ⁊ per Dy. ⁊ Bar. in. d. l. si finita. §. fi. al's in. l. qui bona. §. fin. ¶ In gloss. j. in fi. solue quod hic verba erant apta ad infinitatē. ibi secus de quo in remissionibus superius datis. vel dic secun dum Ange. qd si tractatur de obligatione cōtrahenda in alicui⁹ conditionis euentum toleratur infinitas ⁊ solus primus actus impletionis cōsideratur vt in. §. hoc sermone hic allegato. vbi ve ro alias non tractatur de obligatione multiplicanda tūc tolera tur infinitas si per multiplicatiua in effectu nō multiplicatur in teresse ne cōtrahatur nouū damnū. exēplū hic q lz fideiussor ob ligetur in plures quātitates tñ eas recuperare pōt a reo. nā ⁊ hic etiā seius videt intercessisse pro titio. facit. l. si ita. §. adhiberi. s. e. exemplū etiā posset poni in. l. vbi exigit. §. hec vox. s. de eden. sed vbi ex multiplicatione incurreret nouū dānū tūc non tolerat infi nitas. licet vba sint apta ad infinitatē imo restringit vt. d. §. si de cem hic allegato per glo. ante autē quā obligatio contrahatur nō

[a] ¶ Inter. Adde bar. in. l. j. de iure fis.

[b] ¶ Fideius sores. Adde Lu do. roma. singl. ccccxl. vbi reputat hunc text. singu.

[c] ¶ Nō tene tur. Adde an fideius sor q promi sit in cōtra ctu teneat ad resolu tionē cōtra ctus. Bal. i l. si prediuz. de edilitio edicto.

est dubium quod potest futurus obligari dicere se nolle in infinitum obligari vt. d. l. quia bona. in fi. ¶ Et no. bene predicta. quia secundum intellec. Angel. etiam si apposita esset dictio quandocunq; vel quotiescunq; in. §. si. x. nihilominus procederet quod ibi dicitur quod est notādum. Barto. tamen hic sensit oppositū. ꝛ in. d. l. qui bona. §. fi. ꝛ forte illud verius quia standum est volūtati testantis ꝛ non recedendum a verbis claris vt. l. aliter. de le. iij. ꝛ. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de le. iij. ꝛ. l. pe. de annu. le. pro hoc etiam iste text. nam posset esse quod ex multiplicatione incurreretur sepius damnum ipsi fideiussori si contingat ex post facto reum effici non soluendo vt in. §. fina. insti. de replica. Equitatem tamen videtur habere opi. Ang. tamen equitas non scripta ꝛ rigor scriptus videtur in oppositum per predicta.

a ¶ Si num mos. Adde ad istū tex. nota. per bal. in. l. fi. C. ad mac.

Summarium.

1 ☞ Fideiussor non potest intercedere patre pro filio vel domino promittente pro seruo.

2 Obligatio in causa aduētitia inter patrē ꝛ filiū cadere potest.

Si quis. Istud pricipiū pro nūc dimitto. quia habet materiam quotidianam ꝛ articulum satis dubium ꝛ habet multas ꝛ varias opi. ego vobis examinabo plene.

1 **Item.** †Si pater filio vel dominus seruo promittit nō potest intercedere fideiussor. secus econtra. hoc dicit. ¶ Ibi nec implicat ista dictio: quod nedum non potest accipi fideiussor: sed etiam si sit acceptus nō tenetur vel dominus supple ciuiliter: sed nec etiam fideiussor. ¶ Ibi ergo quia cessat ratio proxime dicam. ¶ No. ex isto tex. quia licet pater obligetur filio naturaliter vel dominus seruo: vt patet ex his que habētur in. l. frater a fratre. supra de condi. inde. ꝛ in. l. si id quod. ꝛ. l. naturaliter. eo. ti. tamen tali naturali nō potest accedere fideiussor. ꝛ rō est que ponitur in litera ꝛ que etiam tangitur in glo. ¶ In glos. tenetur ibi patri sibi ipsi debitor. hoc est falsum. qꝛ imo obligatio naturalis quesita filio propter obligationē paternam remaneret penes filium nec transfertur in patrem. hinc est qḋ si eidem facto sui iuris solueretur non posset repeti vt. l. si id qḋ. de condi. inde. ꝛ pro hoc etiam facit tex. iste dū dicit. qꝛ non potest pro eodē accedere. nam presupponere videtur patrem obligatū: sed si esset verba hec glo. non esset obligatus qꝛ extinguit obligatio si deuenit ad eū casum in quo incipere non posset vt deueniret illo casu. l. vranius. ꝭ. eod. Nec ob. l. plꝫ. de acqui. here. qꝛ loquitur quando filius ab alio acquirit quo casu non residet momēto penes eū siue sit obligatio ciuilis quesita per eum siue naturalis ꝛ iō nimirū fideiussoria obligatio in casu isto cum queratur ab alio queritur patri. et ideo nō tenet fideiussio propter rationē litere. ꝛ hoc voluit sentire glos. in fi. ver. item no. que melius loquitur quā fecerit in princi. nec ob. predictis si dicas qḋ ex quo filius stipulādo ab alio querit patri etiā naturalē ergo stipulando a patre non obligatur pater per regulā. l. liber homo. de ver. ob. qꝛ illa regula non procedit in naturali obligatione. sed in ciuili vt ptꝫ ex illa. l. coniuncta cum ista. ¶ In gl. ibi. §. vt qui duo. Solue qḋ ille. §. debet intelligi secundū antiqua tpa vel intelligebant in alijs causis quā in aduētitijs. Et no.

2 bene ex hac glos. † ꝙ inter patrem ꝛ filiū potest hodie esse obligatio in causa aduenticia. ꝛ pro hoc. l. iubemus. C. ad treb. ꝛ qḋ not. gl. in aut. vñ si parens. C. de inoffi. te. ꝛ in. l. si pactū. C. de pac. cōuē. ¶ Quomodo aūt hoc possit practicari in pecunia aduenticia vel in alia re tāgit hic Bar. ꝛ sto cū eo in eo qḋ dicit de pecunia. quia non videt in illa posse exemplificari nisi quando pater non habet vsumfru. vt in casibꝰ aut. excipitur de bo. que lib. nā alias dñium pecunie est patris propter vsumfr. cū sit res vsu cōsumptibilis. in alijs vero q̄ vsu nō cōsumunt vr̄ sentire qḋ possit cadere obligatio Sed contra ipsum facit. qꝛ videt ꝙ filius nō possit alienare res peculij aduenticij vt. l. fi. §. filius aūt. de bo. q̄ lib. ergo non poterit ipsi pr̄i nullo mō alienare ne sibiipsi videat cōsentire pꝑter id qḋ not. glo. sing. in. l. j. §. fin. ff. de aut. tu. ꝛ ibi per Bar. nō ob. pdictis. l. iuhemꝰ. qꝛ ibi debebat obligatio sumere effectū post mortē patris. et sic tpe quo filiꝰ erat sui iuris. item non ob. d. l. pactū. qꝛ nō est intelligenda quando mortuo pr̄e agebat cōtra heredē patris stipulatione interposita super dote materna de volūtate matris. nō aūt videt qḋ in vita patris agi posset in casu illo pꝑter vsumfruc. quē habet. l. cum oportet. §. fina. ꝛ pe. C. de bo. que li. nō ob. etiā glo. in aut. vñ si parēs. que dicit qḋ pōt donare filio vt benemerito intelligo quando merita precesserunt. ꝛ sic erit aduenticium tñ non negat quin pater non habeat vsumfru. sicut in aduēticijs ꝛ sic cōtra patrem agere non poterat. vltimo dixit hic Angel. ꝙ ex causa peculiari pꝑter promissionem patris ꝛ domini videt naturalis obligatio ab alijs quesita apud seruum ꝛ filium remanere cuius exercitium est patris per. l. nec seruus. de pecu. sed forte istud non est verum per. d. l. placet. Nec ob. d. l. nec seruus. qꝛ illud dicitur abusiue dici. ꝛ pꝑter administrationē quā habet seruus cuiꝰ respectu videtur dominus cōcessisse vt reciperet solutionem ex obligatione peculiari licet quesita ipsi domino vel patri.

a **Si nūmos.** a Mutuū pecunie aliene reconciliat consumptione etiam quo ad obligationē fideiussoris. h. d. ¶ Not. ꝙ vbi mutuat pecunia aliena ex tali mutuo nō nascit naturalis nec ciuilis obligatio ante consumptionē. pꝫ qꝛ nō tenet fideiussor: alias secꝰ. s. e. l. j. ꝛ. ij. ¶ Not. ꝙ vbi sequit ꝯsumptio nō nascit actio añ cōsumptionē. sed ex nūeratione propter cōsumptionē: facit qḋ habetur in. l. si a furioso. s. si cer. pe. ꝛ in l. si nūmi. ꝭ. de sol. ¶ In glo. in omnē in. l. quero de materia etiam plene in. l. centum capue. de eo quod cer. loco.

Pro furti. Pro actione descendente ex maleficio pōt accedere fideiussor non aūt ꝑ populari nisi tueatur ius priuatum paciscentis. h. d.

1 **Fideiussor.** Nō summat. ¶ †Not. ꝙ fideiussor nō pōt cōueniri anteq̄ reus principalis. ꝛ hoc secundum vnum intellec. ¶ Et potest alio modo intelligi vt ptꝫ ex his que dicta fuerunt in. l. si stipulatus. §. adhiberi. s. eo.

Summarium.

1 ☞ Stipulatio annua non plures est sed vnica.

2 Mora rei obligationem perpetuat contra fideiussorem.

Si a colono. Plurium pensionum pmissio vnico constructu facta est vna ꝛ ideo in oēs simpliciter acceptus tenet. h. d. ¶ †Not.

1 ꝙ stipulatio annua vr̄ vnica etiā si aliquid sit implendum ex parte stipulatoris de quo dic plene vt in. l. si seruus communis meuū. §. fi. s. de stip. ser.

2 **Cum facto.** †Mora rei perpetuat obligationem cōtra fideiussorem sicut cōtra ipsum reum principalem. h. d. text. est clarus. ¶ Ibi perpetua. dicitur perpetuare quia ammodo non potest perire obligatio lꝫ pereat res deducta in obligatione. ꝛ sic ammodo obligatio erit perpetua sine fine temporis: quia secundum ista tempora non erat cognita prescriptio. xxx. an. vel. xl. vt not. glo. in. l. non solum alias incipit iur. s. ex qui. ca. maio. ꝛ. l. qui occidit. s. ad. l. aquil. ꝛ de materia huiꝰ l. dic vt in. l. si seruum. §. sequitur. s. de ver. obli. ¶ In glo. j. ibi: dic vt ibi. dic quod hic loquitur quo ad hoc vt non extinguatur obligatio licet res pereat. nam in hoc nocet mora rei fideiussori: ibi autem tractatur an si propter moram rei augeatur obligatio ꝯtra reum ad vsuras vel simi. an autem noceat fideiussori vt similiter augeatur eius obligatio ad talia: de quo dic vt ibi. ꝛ in. l. quero. s. locati.

Summarium.

1 ☞ Fideiussor pro sua obligatione potest pignus dare.

2 Fideiussor insolidum conueniri potest.

Paulus. Si in fideiussorem pignora oblata ꝑ debito transferuntur in eum ipsorum dominiū transfertur. ꝛ ideo illa reddere tenet habita

1 rōne fructuū. h. d. ¶ †No. ꝙ fideiussor ꝑ sua obligatione potest dare pignus licet forte reus principalis nō dederit. ꝛ sic ꝑ hoc nō dicit in duriorē cām obligatꝰ sed potiꝰ efficaciꝰ. facit qḋ notat in. l. si quis pro eo. s. eo. ꝛ in. l. sicut reus. ꝭ. eo. ꝛ per Bart. in

2 l. hi qui. s. eo. ¶ †Itē no. ꝙ fideiussor cōuenit insolidū sicut pōt petere vt sibi cedatur actio contra fideiussorem nedum contra correum vt. s. eo. l. cum his. ita etiā potest petere vt in eum transferātur pignora data creditori a cōfideiussore; qḋ est not. de pignore autē dato a principali nō erat dubiū per. l. secundā. C. eo. ꝛ. l. j. C. de dolo. quo autē iure poterit recuperare pignus tale per ipsum confideiussorem considerato pro actione mandati sibi non cōpetit contra confideiussorem dic qḋ poterit recuperare rei vendica. per. l. si dominium. C. de pigno. ꝛ qḋ notatur in. l. ij. C. de condi. ob tur. cau. vel forte per actionem in factum qꝛ creditor tradens videtur tacite conuenire vt reddat pignus ei cuius est ar. l. si cum venderet. de pigno. act. nec ob. quod per liberam personam actio nobis non queritur: quia potest dici qḋ creditor dicitur procurator debitoris ꝛ procuratorio nomine pignus vendere vel tradere ideo tale pactum prodest faciat. l. si pignori. s. fami. hercis. que non est alibi vel aperte videtur probari qḋ creditor intelligatur procurator debitoris. ꝛ hoc sequitur hic Ange. Tu adde qḋ primum remediū videt tutius. primo qꝛ licet creditor intelligat procurator debitoris nō apparet qḋ intelligatur esse procurator fideiussoris. nisi dicas qḋ fideiussor dicat satis debitor creditoris per l. debito. ꝭ. de ver. sig. itē. d. l. si cū venderet. loquitur qñ pactū fuit expressum vt redderet. hic autē non fuit imo forte oppositū si teneamus qḋ venditū fuerit pignus simpliciter vel datū in solutū.

Summarium.

1 ☞ Exceptio competens reo ad fideiussorem non porrigitur.

2 Relegati non liberantur a ciuili obligatione.

3 Alternatiua vtranq; sui partem requirit esse veram.

Ubicunq;

a **Ubicunq3.** ᵃLegitur principaliter duob⁹ modis in gl. uno mō qđ loquat̃ in fideiussore iam dato post cuius datioñe debitor liberatus est a ciuili actione. secūdo modo qđ loquat̃ in fideiussore qui intercessit pro debitore iā liberato a ciuili ⁊ hic intellectus ponit̃ in glo. magna ibi aliĩ dñt. sed certe hec secunda non applaudet lr̃e. ideo prima verior. illa tamē prima subdiuidit̃ in duas alias vna est qđ fideiussor datus tenet̃ de rigore sed habeat exceptionem. ⁊ hoc ponit in fi. glo. in ver. iiij. Sed hec lec. nō ē bona ꝑpter alternatiuam tex. i secunda parte que innuit in prima parte fideiussorem nō iuuari ipso iure nec exceptionis ope. ideo fuit secunda lec. qđ fideiussor talis teneatur cū effectu ex eo: quia exceptio competens reo erat mere ꝑsonalis ⁊ ista est vera lec. ſm quam. h. d. †Exceptio personalis competēs reo naturali obligatione salua manente ad fideiussorē nō porrigitur ⁊ vbi obligatio primitiua nouat̃ fideiussor defendit̃ ipso iure aut ope exceptiōis hoc dicit. ¶In glos. ibi prescriptione innuit ergo glo. relata ad tex. ꝑ prescriptionem tolli ciuilem remanēte naturali qđ est verū regulariter ſm Bar. ⁊ Ang. fallit si sit prescriptio causata a partium consensu vt q: se obligauit debitor limitate ad temp⁹ tātū ⁊ vt vltra nō tenere t̃. nam propter cōsensum naturalis: licet glo. j. sentiat contrarium vt. j. in ver. tertij. sed non bene. item secūdo fallit in prescriptione. xxx. vel xl. an. q: tunc saltim tollitur effect⁹ naturalis obligationis. l. oēs. ⁊ l. sicut. C. de pres. triginta an. de quo ꝑ Bart. in. l. fi. j. rez ra. ha. potes addere qđ ꝑ ipsam prescriptionē forte nō tollit̃ etiā ciuilis ipo iure licet ꝑ ipsam causet̃ exceptio ꝑ. l. obligationū fere. §. placet. ff. de act. ⁊ ob. vbi apte ⁊ indistincte dr̃ qđ tps nō est modus, tollende ⁊ inducende obligatiōis vt tollat̃ ipo iure licet possit causari exceptio. nec distiguit ibi inter obligationem ciuilem ⁊ naturalem. ⁊ sic indistincte debet intelligi ar. l. de precio. ff. de publi. imo proprie de ciuili videtur intelligendum cum naturalis possit tolli per pactū de quo ibi dicitur. ¶In gl. vel sn̄ia absolutoria. innuit glo. per sententiam absolutoriam iniuste latam tolli ciuilem ⁊ remanere naturalez de quo plene in. l. iul. ff. de cōdi. inde. fallit tamen ſm Ang. in duob⁹ casibus primo si est confirmata expresso vel tacito consensu: quia tūc ille cōsensus tollit naturalē vt. l. stichum. §. naturalis. j. de sol. et an dicat̃ tacite cōfirmata si nō appellat̃ remittit ad no. ꝑ se in re pet. l. j. C. de iudi. de quo etiam in. l. tale pactū. §. qui prouocauit ff. de pact. ⁊ i. l. ab eo. C. quomodo ⁊ quādo iu. ⁊ tetigi in. l. j. ⁊ ij. ff. e. fallit secūdo qñ naturalis nō erat vera sed subintellecta. ꝑter. q: solum erat obligatus ex sentētia vel lr̃is: quia tunc absolutoria tollit omne vinculum dicte obligatiōis: q: illa naturalis ſm eum habet se ad illam ciuilem per modum cuiusdam appēdicis ideo illa sublata tollitur. Sed melior est ratio: q: a pari potētia ꝓcedit absolutoria a qua ꝓcessit obligatio iducta per cōdēnationem. facit. l. nihil tā naturale. de re. iur. vbi aūt sn̄ia esset iusta ꝓpter obiectum exceptionis peremptorie lata tollitur naturalis et ciuilis ꝑ ea q̃ hn̄r i. l. si plures. ff. eo. dic vt ibi dictū fuit. fallit secūdum eum si iustitia sententie solū est causata ab equitate ꝑtoria cōtra ius cōe. exemplum in minore restituto. nā sublata est ꝑ sententiā ciuilis ⁊ remanet naturalis qđ appet: q: fideiussor remaneret efficaciter obligatus qđ al's non esset si vtraq3 obligatio esset extincta vt ꝓbat̃ in. l. j. ⁊. ij. de fideius. min. aliĩ tñ dicunt per restitutionem neutram tollit: sed solū cāre exceptionē minori de quo dicēdū vt not. in. d. l. ij. ¶In ea. gloss. ibi vel de iureiu. Adde qđ hoc potest saluari in iuramento necessario. facit qđ notatur per Guil. ⁊ Ja. bu. i. l. ij. de iureiu. alias tolleretur naturalis vt. l. stichum. §. naturalis. j. de so. ¶In ea. glo. ibi vel pacto. hoc exemplum non est bonuz. primo: quia pactum non tollit ciuilem. sed ipsam elidit ꝑter q̃ in casu. l. si tibi. §. q̄dā. ff. de pac. ⁊ in. l. ab ēptione eo. ti. itē tollit naturalē vt. d. §. naturalis. Sz forte gl. vult sentire quod pactum de non petendo tolleret naturalē. sed causare tur exceptio de quo plene in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. ⁊ ſm istum intellec. gl. ista redditur sing. quia videtur sequi opi. vltimam: licet doc. non ponderauerunt ipsam. ¶In ea. glo. ibi deportato. hec non bona: q: liberatur deportatus nedū a naturali. sed etiam a ciuili vt dictū fuit in. l. si deportari. ff. e. ¶In

2 ea. gl. ibi. l. legati. hoc exemplum reprehendūt doc. †q: relegati nō liberant̃ etiam a ciuili per. l. relegati. j. de inter. ⁊ releg. sed tu dic quod si bona essent publicata idē esset quod in deportato ꝑ l. tutoris. C. vnde vi. ¶In ea. glo. ibi capite minutus. hoc exemplum non est bonū: quia lz liberetur de rigore ex equitate pretoris restituitur vtilis in eū tam naturalis q̃ ciuilis vt patet in. l. ij. hic alleg. ¶In ea. glo. ibi. q: cessit bonis hoc non est bonū exemplum quia cedens bonis nō liberat̃ a naturali vel ciuili. sed solū habet exceptionem quod non conueniatur nisi quatenus facere potest in quesitis post cessionez. ⁊ ideo si peruenerit ad pinguiorem fortunā tenetur. l. j. ij. ⁊. iij. C. de bo. aut. iud. possi. ¶In ea. glo. ibi: quia ius iniquum ⁊ hoc est bonum exēplum. aduerte tamē: quia si imperauit vt non teneretur creditori non habet exceptionem contra fideiussorem cōtra quem nō est impetratum rescriptum si tamen fideiussor sit conuentus a creditore poterit denunciare reo principali vt suscipiat defensionē pro eo. vt in. §. generaliter hic allega. ¶In eadem glossa ibi: quia tunc naturalis tolleretur obligatio imo nulla tolleretur secundū docto. ex quo pactum fuisset personale. nam poti⁹ inducta esset exceptio dilatoria vt in. §. temporales insti. de excep. secundum doc. Adde qđ dictum ipsorū posset procedere intelligendo quod pactū fuisset ꝑsonale ⁊ ita quod nō debuisset proficere fideiussori nec etiam heredi ipsius rei. si aūt fuisset reale: q: voluisset prodesse reo ⁊ heredib⁹ nō aūt fideiussori qđ qualiter possit eē dic vt i. l. nisi hoc actū supra de pac. tūc videt̃ qđ satis posset dici qđ sublata sit naturalis ex quo remanet ciuilis. ⁊ est exceptio causata ꝑsonalis ipi reo remanebit fideiussor effectualiter obligat⁹ arg. l. j. ⁊. ij. supra eo. et sic possit saluari gl. ¶In ea. glo. ibi. nā nihilominus tenetur naturariter. hoc nō videt̃ verū ex quo ꝑscriptio est inducta ex cōsensu per id qđ dixi supra. Et ex ꝑdictis ptz qđ solū in duob⁹ exēplis ꝓcedit tex. iste. primū est qñ qs impetrauit ius iniquū qđ intellige qñ clausula fuit apposita in rescripto. nō ob. l. quoties. C. de preci. imper. offe. vt no. gl. in. l. iij. §. is ꝑ quo. ff. qđ quisq3 iur. secundū exēplū est in minore restituto ꝓ quo intercessit fideiussor tenēdo qđ ꝑ restitutionē tollatur ciuilis ⁊ remaneat naturalis.

3 ¶In gl. fi. ibi prima pars est vera. istud cōiter reꝑhendit̃ †q: in alternatiua legis vtraq3 ps dz esse vera ne videat̃ ambigue esse locuta vt plene notat̃ ꝑ Cy. i. l. cū quidā de vb. sig. ⁊ ꝑ bar. in. l. is qui. cc. §. vtrū. de reb. dub. ideo Ang. hic dicit qđ pr̄ia pars ꝓcedit in nouatiōe expssa. scđa in nouatiōe tacita per. l. ij. j. de noua. Adde qđ imo ꝑ nouationē tacitā ipso iure tollebat̃ obligatio sicut ⁊ ꝑ expressaz vt notat̃ in. d. l. ij. ⁊ i ne §. prete. insti. qui. mo. tol. obliga. ⁊ sentit gl. magna in prī. et in. l. j. in prin. de ꝑto. stip. ideo dic qđ prima pars loquat̃ in nouatiōe q̃ fit in stipulatiōe cōuetionali scđa in stipulatiōe ꝑtoria vt notatur per gl. ⁊ bar. in. d. l. pe.

Si vt proponitur. Loc⁹ adiect⁹ solutioni inobligatiōe ꝑcipali itelligit̃ repetit⁹ i obligatiōe fideiussoria. h. d. ¶No. qđ lr̃a qđ mādās simpliciter videt̃ mādare i eū locū i quē ꝑcipalis ꝓmittit se soluturū ⁊ sic nō videt̃ mādatū restrigere ad certū locū. sz referre eū ad locū in quo ꝯtrahit vere vel ficte. ⁊ sic facit ad. q. illā si mādat̃ alicui qđ iterficiat titiū vel aliō maleficiū cōmittat ⁊ mādatari⁹ in alio loco q̃ in eo in quo fuit sibi factū mādatū explicat maleficiū qđ mādator possit cōueniri in loco delicti perpetrati vt ibi sortiat̃ forū lz alias nō sortiretur de quo hic per Bar. et in. l. nō solū. §. si mādato. j. de iniur. Adde qđ dictū suum videtur procedere qñ agitur de puniendo mandatorē pena que venit imponēda ꝓ ipso delicto cōmisso. sz si ageret̃ de puniēdo mādatorē extraordinarie: q: deliqt sic mandādo delictuz atrox cōmitti videt̃ posse cōueniri in loco in quo mādatū est factū. faciat. l. j. ⁊ qđ ibi no. de extraor. cri. ⁊ qđ notat̃ in. d. §. si mādato. ¶Adde casuz de illis qui mādāt alios interfici ꝑ assasinos de quibus habet̃ hodie in. c. ꝓ humani. de homici. in. vj. ⁊ eo. c. etiā habet̃ quid de illo qui mādauit ꝑcuti titiū non occidi an teneatur de occiso si occidat̃. c. si is qui. eo. ti. li. vj. ⁊ facit qđ habet̃ in. l. qm̄ multa facinora. C. ad iul. de vi. ⁊ in. c. ꝑlatus eo. tit. ⁊ li. hr̃ qualiter succurrat̃ clerico contra malefactorē si nō vult incurrere irregularitatē. ¶Adde qđ de illo q existēs i vno loco cū balista vel lācea ꝑcutit aliū in alio loco de quo i. l. libello ff. j. de accu. et ꝑ gl. ⁊ Jo. an. i. c. j. de cōsecra. eccle. vel alta. lib. vj. ¶Adde bonā glo. in cle. j. vt lit. pē. que facit differentiā inter illum procuratorē ⁊ gestorē. ⁊ sic inter illū qui fecit cū mandato ⁊ inter illū qui facit sine mādato si postea sequitur ratihabitio. nā scđm illā gl. videt̃ etiā in maleficijs posse ratihabitio fieri vt. l. j. §. deiecisse. de vi et vi ar. qđ habēs ratuz maleficium suo nomine factum videatur delinquere in loco vbi habet ratū. et hoc ibi videtur sentire dominus ꝑceptor meus. d. Pe. de ancha. Sed non credo illud verū in maleficijs in quibus nō obligat̃ quis verbo vel ratihabitiōe. sz ex ipso delicto propter ratihabi. vt. j. de fur. l. si quis vxori. §. nec cū verbo. Nec ob. illa glo. q: nō loquit̃ in maleficijs. sed ꝓcedat ad actū vacationis an beneficium renūciatū extra curiam nomine dn̄i si dominus habeat ratū in curia dicat̃ ibi vacare de quo dicendum vt ibi.

Summarium.

1 ¶Rei sue quilibet est moderator et arbiter.
2 Fideiussor non debet prius cōueniri quam reus.

Si fideiussor. Non liberat̃ fideiussor licet ad ei⁹ denūciationez creditor nō egerit cōtra reū principalē qui postea fact⁹ est non soluendo. h. d. ¶Ibi submouere. Si forte facti sunt debitores non soluendo vel pignus deperditum. ¶†Nota

1 qđ denūciatio facta alicui ne iuxta arbitriū suū vtat̃ iure suo nihil operat̃. et pōt esse rō q: vtēs iure suo nemini facit iniuriaz. l. iniuriarū. §. j. ff. de iniur. ⁊ i. c. cū eccelesia vulterana de elec. ¶In glo. j. ibi. sed simpliciter fuit acceptus. et est ratio diuersitatis q:

a ¶Ubicūq3 Adde ad hāc. l. Bal. i. l. tā mādatori. C. d nō nu. pecu.

in precedenti casu agere contra debitorē est causa actionis dande creditori contra fideiussorē. ideo denūciationi fideiussoris debet credere sed hic secus cum a principio fuerit pure fideiussor obligatus. et hoc sentit hic Bar. sed tu adde qd in casu. d. l. si fideiussores non est necessaria aliqua denunciatio ꝓpter formā obligationis que in effectu videtur esse cōditionalis. et ideo agi nō pōt nisi conditiōe impleta. fateor tñ qd multo fortius ꝓcederet si fieret denūciatio ibi p fideiussorē. ¶ In ea. glo. ibi. l. si cū vēditor. solue ꝙ ibi agere cōtra aliū scōm volūtate denūciātis erat causa actionis dāde cōtra denūciantē. ideo credi debuit ipsi denūcianti hic secꝰ. lz aliī aliter soluāt. et pro hoc infert qd cū hodie nō possit cōueniri fideiussor principali existente soluendo et pñte in loco vt. j. sequit in gl. et pbat in aut. pñte. C. de fideius. qd hodie hec. l. erit correcta qꝛ tūc tenet agere cōtra reū q prius nō dz cōueniri qui est cā dande actionis cōtra fideiussorē si reperiat nō soluēdo reus. et hoc sequitur hic bar.

2 † Sz certe tūc nō mirādū si dz cerdi denūciationi qꝛ etiā si nulla pcedit nūciatio satis est fideiussorē excipere se non debere primo loco cōueniri et pbatur in. d. aut. presente. si tñ non opponat exceptionē nō vitiat iudiciū per ea que habentur in. l. si mācipiū. §. si cōi. ff. cōmuni diui. et. l. ij. C. cōi diui. et qd legit et notatur in. l. j. C. de ap. ¶ In ea. glo. ibi questio est subbatina appellat questionē subbatinā que diebꝰ subbatis disputabat. alij autem vt Bartholomeus disputabant diebus veneris et appellabat questio venerea aliq diebus dñicis vt ipse idē et appellat dñicalis aliqui in diebꝰ mercurij vt Jo. an. et appellat mercurialis et vult dicere hec glo. qd hec. l. facit qd denūciatio nō prosit de hac. q. p glo. in. l. titiꝰ. de pcur. supra et in. l. tā mādatori. ff. de nō nu. pecu. bar. hic recitatis opi. cōcludit quē Ang. sequit qd si creditor erat obligatus numerare ex stipulatione vel etiā pacto nudo arg. l. quintꝰ ff. man. ꝙ denūciatio nō pdest cū sit facta re nō integra alias aūt ptestatio habeat pdesse. Sz tu adde qd in hoc vltimo casu qñ creditor nō erat obligatus numerare nō videt pdesse denūciatio: qꝛ non videt esse res integra quo ad eū q in effectu videt se obligasse si creditor numerauerit debitori. et iō cū obligauit se sub conditione potestatiua pendēte a ptāte creditoris nō videt esse in ptāte fideiussoris impedire eius implementū et imputet sibi. ar. l. sicut de act. et obli. iūcta. l. in executionibus. §. fi. ff. de ver. obli. ¶ Et p predicta etiā pz qd si pmisit numerare lz nō intersit rei numerari sibi qꝛ forte supuenit sibi abūdātia pecunie post pmissionē nihilominus tenetur fideiussor. pro hoc etiā: qꝛ tunc stat rō. d. l. quintus. ¶ Itē adde dictis Bar. inquantum dicit qd si debitor spe future numerationis cōfessus est se pecuniā recepisse et illā pmisit reddere quodāmodo in sua ptāte nō est nō accipe nisi refundat intereē ipsi creditori. nā nō videt bene posse cōsiderare interesse nisi vno casu de quo. j. dicet. aut em̄ debebat mutuare sine vsuris et clarū qd nullū hic pōt pretēdere interesse. aut sub vsuris: et tūc idē si simpliciter mutuabat; qꝛ dato qd mutuaret statim ex alia manu posset retro reddere debitor creditori. et si ipe nollet posset offerre cōsignare et deponere. l. acceptā. C. de vsuris. si aūt sub vsuris fiebat mutuū qd debebat reddi ad diē tūc si dies erat apposita tñ debitoris fauore idē p. l. qd in diē. j. de solu. si aūt gratia creditoris vel vtriusqꝫ posset pcedere dictū Bar. qꝛ iteresset creditoris mutuare ꝓpter lucrū vsurarū nisi fortasse aliū eq idoneū q eodē mō pecuniā esset recepturus debitor offerret. facit qd legit et notat in. l. qui rome in prin. et qd ibi plene dictum fuit. ff. de verborū obliga.

Inter creditorē. Jnquantum fideiussor sit astrictus fideiussionis verba demōstrant. h. d. ¶ Not. qd non videtur fideiussor in omnem obligationem intercedere si ex coniecturis percipi potest qd limitate voluit intercedere.

Fideiussor. Post pecuniā depositā et ꝯsignatam per fideiussorē agi pōt ꝯtra reū mādati. h. d. ¶ In tex. ibi obtulit supple se velle soluere cū autoritate administratoris. et sic bene procedit litera que sequitur. nā adultus curatorem habens bene pōt recipere solutionē a debitore et liberatur debitor. de rigore tñ pōt restitui si ipsam perdiderit sua culpa secus si ipsam acceperit cū autoritate administratoris vel cuꝫ autoritate iudicis. l. ait pretor. §. permittitur cum ibi no. ff. de min. et in. l. j. §. fuit quesitum vbi bona glo. ff. ad trebel.

Sicut reus. Etiā fideiubendo nō pōt quis alienum factū pmittere. h. d. ¶ No. qd in obligatione faciendi nō dz promittere fideiussor reū facturū sz se facturū. ¶ Quid aūt se facturū pmittere dz collige ex his q habent in. l. cū filiꝰ. §. j. de ver. ob. et in. l. nemo est qui nesciat. de duo. reis. et in. l. si qs pro eo. in prin. ff. eo. ¶ In glo. fi. ibi vel pone etiā in operis hoc procedit si essent illas operas se pstaturū sed se facturū et curaturū qd reus prestabit vel indēnitatem vel interesse vt. l. si stipu. ex. ff. eo. vel simplr fideiubere. quo casu intelligit fideiubere eo mō quo pōt. ar. l. quoties. ff. de ver. obli. ¶ In ea. glo. in fi. intellige scōm Ange. qd pena promissa p fideiussorē erat minor quā summa principalis et fiebat nouatio. et sic nō erat in causam duriorē astrictꝰ. Sz certe hoc nihil videt dicere. cū fideiussor nō intercedat aio nouādi. sz accedat prime obligationi. vel secūdo scōm eū qd animo nouandi et ex certa sciētia aio donādi se obligauit ad penā merito tenet vt principalis nō vt fideiussor. Sed certe hec nō videt bona: qꝛ eadē ratione posset qs fideiubere in maiori summa quā pricipalis ꝫ. l. grece. §. illud. ff. eo. iō dici pōt: et tertio vt ipse etiā sensit qd ipse pmisit penā pp morā suā q sibi soli debet esse nociua. l. in cōdēnatione. §. vnicuiqꝫ. j. de reg. iur. et in. l. mora. de v. ob. et lz fideiussor nō possit in plus obligari a principio ꝙ ipse pricipalis tamen ex sua mora ex postfacto pōt in plus obligari a pricipio ꝙ principalis sic intelligat hec glo. que scōm hoc limitat totū istū tit. et facit qd no. Bar. in. l. si testamēto. §. fi. et i. l. hi q. ff. eo. Et intellige gl. qñ fideiussor ex sua obligatione pōt ꝯstitui in mora qd quādo sit collige ex no. in. d. l. cum filius. §. j. per bar. et in. l. hi. ff. eo. et est hec gl. sing. et nō est alibi fm Ang. licet hic ipse nō dicat.

Summarium.

1 ¶ Jniuria facta vni non nocet alij.
2 Exceptio nō queritur cōtra vnū ex iniuria alteri facta.

Exceptionem. Jniuriosa snia lata ꝯ fideiussorē sibi soli nocet non reo si fideiussoris culpa itercessit. h. d. ¶ Ibi debeat ex psona rei pricipalis. nā si ex psona tua tm̄mō nō noceret p ea q habent in. l. si fideiussor. §. qdā. ff. mā.

1 ¶ † No. illō generale ꝙ iniuria fcā vni nō dz alij nocere: qd an pcedat quo ad hoc vt nō det exceptio vel actio cōtra aliū ex tali iniuria tetigit hic Bar. de quo etiā p Cy. in. l. si de fundo. C. loca. ¶ In gl. j. ibi maxime. adde qd id tenebat Dy. sed cōtrariū tz gl. i. l. si p imprudentiā. ff. de euic. et i. l. si quis phibuerit. ff. de publi. et illas sequit Bar. Ang. et Ja. de are. in fideiussore iniuriā passo: et sic quo ad casum istius. l. Et p hoc pz qd ista gl. relata ad tex. nō bene dicit imo destruit omnino ipsum. in emptore aūt passo iniuriā fit vā gl. p qua facit. l. si p iprudentiā. ff. de euic. inquātū loquit de snia lata p imperitiā iudicis. quo casu nō detegit culpa ēptoris sz solius iudicis et sic quo ad casum. l. si p iprudētiā. pcedit ista gl. nō aūt illa q est ibi. et est rō diuersitatis: qꝛ in casu istius. l. snia fert ꝯ eū ad quē pricipaliter nō spectat negotiū. ideo satis est qd non fit in culpa ad hoc vt iniuriosa snia ei nō noceat. ar. l. etiā. C. mā. sed in casu. l. si p imprudētiā lata est cōtra emptorē ad quē principaliter spectat periculū rei. et ideo sicut si casu fortuito res periret dānū eēt suū. vt. l. necessario. ff. de periculo et cō. rei vē. ita et si perdat rē p iniuriosam sniam lz latā absqꝫ sui culpa dūmodo nō intercedat venditoris culpa. ¶ In ea. gl. ibi potuit aut ista exēpla que sequnt in gl. nō vident esse bona quo ad tex. qui videt loqui quādo culpa fuit cōmissa añ sniam et nō post. itē quādo opposuit exceptionē et nō admisit. itē qñ illā pbauit per testes idoneos. nā als nō fuisset iniuria sibi illata cū iudex debeat iudicare scōm allegata et pbata. l. illicitas. §. veritas de officio pres. ideo tolle exēplū qñ iniuriatus fuit forte iudici vbis vl factis q iudex ꝓpter hoc tulit sniam iniustā cōtra eū vel exēplifica in fideiussore q nullū adducit aduocatū ad allegādū vel minꝰ peritū qui nesciunt defendere iura sua. nā p hoc cēset in culpa p ea que habentur i. l. ab hostibꝰ: so. ma. et p. l. ꝙ si nolit. §. q assidua. d edil. edic. Et p hoc nota qd cautus dz eē fideiussor et similiter emptor vt q̄rat bonos aduocatos p causa defensanda. ¶ In ea. glos. ibi sed ar. sol. qd i. ll. hic alle. pro ꝯtrarijs in iuria facta vni pdest vt ꝗratur exceptio ꝯtra aliū. hic aūt nō pdest vt detur actio cōtra aliū cū facilius detur exceptio ꝙ actio. ar. l. arianus. ff. de act. et obli. et j. de re. iur. l. fauorabiliores. itē ibi nō fuit i culpa iniuriā passus hic aūt secus.

2 ¶ † Et ꝯclude ꝙ aut q̄rit an ex iniuria facta vni q̄reretur exceptio ꝯtra aliū et de hoc dicēdū vt p Cy. in. l. si de fundo. C. loca. An aūt ex iniuria facta vni q̄rat actio ꝯtra aliū et dicēdum vt hic p Bar. ¶ In ea. glo. ibi secuto cōtra. et bene fm doc. et pro hoc facit lz doc. nō allegant qꝛ in dubio nemo psumit suū ius dimittere indiscussū: ar. l. illud supra de peti. here. faciat ēt in ar. l. cū de indebito. supra de pba. et ideo ꝓpter psumptionem trāsferat onus pbandi in aduersariū. ar. eius qd habet in. l. siue possidetis. C. de pba. itē nō ob. qd presumi debeat pro snia. l. herēnius. §. gaia supra de euic. qꝛ illa loquit i casu dubio sz hic erat certū. sniaꝫ eē iniustā. Et ex his infert Ang. ꝙ fideiussor cōdēnatus absqꝫ sui culpa ex cōtractu vsurario inito cū reo soluens repetit ab illo; qꝛ iniuriosa snia nocuit reo et nō sibi vt hic scōꝫ ver intellec. et hoc verū etiā de iur. canoni. vt in. c. fi. cū gl. de fo. cōpe. li. vj. et in. c. ij. de fideius. et ibi de hoc p gl. idē dicit si pmisisset pecuniā sub vsuris et satisfaceret creditori cui aliter forte satisfacere nō poterat. nam repetet etiam tales vsuras vt sic in nullo dāno remaneat vt. l. si mādato meo. §. si fideiussor. supra mādati. et no. gl. in. l. mandati. C. eo. Alibi tamen dicit glo. qd non repetet vecturas rusticus q solitus erat ire pedes sicut eques pro factis domini vt notat gl. sing. in. l. i deqꝫ. §. idem labeo. supra mā. Tu

adde

adde qd̃ notat Jo.an.plene in regula damni.de reg.iur.lib.vj.in mercuriali.vbi plene tractat considerato qd̃ vsure sunt indebite de iure canonico an ⁊ quando fideiussor illas soluens possit repetere de quo tetigit glo.licet non perfecte in.d.c.ij.de fideius.

Si seruus. Dominus agendo mādati ad pecuniam solutaꝫ pro seruo qui fideiusserat extra causam peculiarem ratam habere videtur solutionem.hoc dicit. ¶ Ibi fideius. extra causam peculiarem.nam alias fuisset licitum seruo soluere etiam absq; ratihabitione domini de quo in.l.si serui.s.eo.

Summarium.

1 ¶ Fideiussio limitata limitatum producit effectum.
2 Occupatio bonorum debitoris facta per fiscum non facit fideiussores liberari.
3 Fideiussor ad vsuras penam vel interesse an teneatur.

Fideiussor. Fideiubens pro magistratu simpliciter ad penā non tenetur.h.d. ⁊ huius ratio esse pōt:qꝛ tales fideiussores videntur repromittere indēnitatē reipublice in qua nō venit pena.l.libertis.§.fi.ad mu. ¶ Et no.ex isto tex.ar.qd̃ fideiussore intercedente pro vulnerante an teneatur ad penam homicidij postea ex vulnere secuti de quo hic per Dy.⁊ Bart.⁊ an ex eodē pcessu possit sequi cōdēnatoria de homicidio ⁊ plenius in.l.damni.§.sabinus.s.de dam.infec.⁊ in.l.denunciasse.§. quid tamē de adul.

Pro aurelio. Limitata fideiussio limitatū producit effectum ⁊ bonis debitoris non soluentis occupatis per fiscū non ,ppterea liberatur fideiussor.h.d. ¶ Ibi vt obligata supple tacite.nā habet fiscus tacitā hypthecam cōtra debitorē suū.facit.l.j.⁊ p totū.C.qui.mo.pi.ta.cōtraha.⁊ sic bene facit.l.similitudinē cū pignus cōuētionale ex expressa cōuentione habeat obligatū. ¶ 1 †Not.qd̃ occupatio facta per fiscū de bonis debitoris non facit liberari fideiussores.secus dicit Ang.si occupasset ex delicto.⁊ sic esset vniuersalis fideiussor p.l.si debitori deportato.⁊.l.heres a debitore.§.qd̃ si stipulatus.s.e.Sed certe ad idem etiam videretur tunc si bona non sunt soluēdo per.l.j.§.an bona.⁊ per.l.nō possunt.j.de iure fisci. ¶ In glo.in vsuras.ibi nō alias.hoc intellige quando nullo modo esset debitor.si aūt essent debitores pacto nudo tūc preciū redactū ex pignore bene poterit in illas cōuerti lꝫ secꝰ sit qñ debitor soluit simpliciter aliquā quātitatē:qꝛ illa nō cōuertitur in vsuras licet sint debite etiam ciuiliter vt colligi pōt in.§.imperator.hic allegato scd̃m verū intellectum.
3 ¶ Vltimo adde scd̃m Ang.†qd̃ dicitur de fideiussore an teneatur ad vsuras penā vel interesse de quo plene in.l.quero. in prin.s. loca. ⁊ in.l.centū.s.de eo qd̃ cer.lo.⁊ in.l.fi.e.ti.⁊ ibi plene p Bar.illud idē est dicēdū in pignore obligato simpliciter vel in certa summa quasi primo casu teneatur scd̃o non.allegat glo.quam dicit no.in.l.eius qui in ,puincia in.§.quas verō.in ver.teneri.supra si cer.pet. Sed certe illa glo.modicū aut nihil facit:qꝛ solū dicit pignus teneri ex numeratione secuta consumptione.pro qua facit.l.si quis pro eo.§.si nūmos.s.e.vnde de hoc an ⁊ pro quo debito possit pignus retineri recurre ad no.in.l.vnica.C.ob chirogra.pe.⁊ ad id qd̃ habetur in.l.cum his.§.imperator.j.de solutionibus.

Summarium.

1 ¶ Actio vna interdum in aliam conuertitur.
2 Tutor nō potest se principaliter liberare a pupillo tutela durāte.
3 Debitor pupilli potest sibi in tutorem dari.

Tutor. Si obligatio fideiussoria tollitur tēpore ⁊ in aliaꝫ trāsfunditur principali salua manēti ⁊ fideiussor soluit:liberat debitorē ⁊ solutū repetit per actionē mādati.h.d.⁊ tres sunt partes principales qm̄ primo format.q.inter pupillū ⁊ tutorē ⁊ inter principalem ex vna parte ⁊ tutorē eūdeq; fideiussorē soluentē finita tutela ex alia.tertio qñ soluitur durante tutela.secūda ibi ⁊ quāuis.tertia ibi lꝫ. ¶ 1 †No.qd̃ vna actio interdū cōuertitur in aliā de quo in.l.diuortio.de neg.gest. ¶ Itē no.qd̃ nō inspicitur ti.debiti sꝫ cā ipsiꝰ debiti. ¶ 2 †Itē no.tertio qd̃ tutor nō pōt se principalr̄ liberare a pupillo durāte tutela sꝫ p cōsequentiā sic.faciat.l.j.in fi.s.de aut. tut. ¶ Itē no.qd̃ vna ⁊ eadē solutio parit liberationē ⁊ repetitioneꝫ soluti respectu diuersorū lꝫ hoc esse nō possit respectu eiusdem de quo in.l.q hoiem.§.fi.ff.de sol. ¶ Itē no.qd̃ debitor si fiat administrator creditoris seu bonorū eius tenetur a se debitū exigere non tū tenebitur pcipitāter vēdere bona sua vt legitur ⁊ notatur in.l.diuortio.preallegata.Et aduerte:qꝛ ibi dicitur debitū ex vna cā nō trāsfundi tur in actionē descēdētē ex administratiōe nisi qñ dñi cuius negotia geruntur interest. ¶ 3 †Itē no.q creditor pupil.pōt sibi dari in tutorē qd̃ ,pcedit scd̃m ista iura.hodie secꝰ.vti aut.minoris debitor C.qua.tu.po.qd̃ intellige nisi forte detur in testamēto per ea que habentur in.l.pater.s.de procu. ¶ In glos.non ti.in fi.vbi patet qd̃ inspicitur titulus actionis ⁊ non causa primitiua ex delicto cū pater non teneatur de peculio ex delicto: ⁊ tamen si id qd̃ ex delicto debet deducitur in quasi cōtractum qui initur inter actū sententie cōdēnatorie late cōtra filiū:tūc pater tenetur de peculio nō inspecta causa primitiua.Sed solue qd̃ ibi superuenit noua cā equitatis inductiua obligatiōis.nā equū fuit visum legislatori prēm semp teneri ex cōtractu ⁊ quasi filij de peculio.hic aūt nulla noua rō vel eqtas supuenit ,ppter quā nō debeat inspici cā pmitiua.ideo inspicitur ipsa cā primitiua ⁊ nō simplr̄ titulus actiōis: vel potes dicere vt sensit Cy.in.l.si filius.C.ad mace.qd̃ hic cā noua trahat originē ab antiqua:ibi aūt secꝰ:⁊ lꝫ Bar.impugnet istā.nā vr̄ posse salua ri:qꝛ hic ex solo nō facto trāsfunditur prima oblō in scd̃a:ibi aūt interueniēte aliquo nouo facto ipsius filij:qꝛ valet iudiciū agitatū: ⁊ ideo ibi secus. ¶ In glo:nō pōt.in fi.vel dicad istud cōtrarium ⁊ precedens qd̃ per viā solutionis pōt se liberare etiā sine iudice: sed per aliā viā nō pōt se liberare vt no.p glo.in.d.l.fi.de aut. tut. Et per hoc etiā bene facit.l.fistulas.§.j.s.de cōtrahē.emp.que allegatur in glo.s.vel forte potes dicere vltra doc.qd̃ cum actio tutele non nascatur nisi finita tutela.l.tutor reipublice cū.§.fi.cū.l.se.s.de tute.⁊ ra.di.nō potest fideiussor ⁊ tutor tpe liberatus fideiussoria obligatione soluere pro sua obligatione durāte tutela: quia non pro obligatione fideiussoria cum ab illa sit liberatus tempore nec etiam pro actione tutele cum illa adhuc non sit nata.⁊ ideo expediēs est qd̃ soluat pro ipso principali qñ soluit durāte tutela ⁊ ista forte fuit mēs litere. ¶ In glo.p titio.ibi: secus ergo si pro se.pro hoc bene facit tex.a sensu ɔtrario.⁊ id qd̃ supra dixit tex.tetigi tamen in.l.fistulas prealle.facit in oppositum sed alio casu loquitur vt ibi patet.⁊ adde glo.quā habes in.l.singularia.s.si cer.pet.

Summarium.

1 ¶ Fideiussor in leuiorem causam sed non in duriorem obligatur.
2 Nec dictio quam naturam habeat.
3 Furiosus obligari non potest.
4 Republice interest penas delictorum solui.
5 Societas nulla inter fures ⁊ latrones contrahitur valida.

Si a reo. Pro obligato sub conditione potest accipi fideiussor sub duabus cōditionibus copulatiue conceptis:sed si concipiatur disiunctiue inspicitur que prius extiterit.h.d. ¶ Ibi nō obligatum id est alias ⁊ ob id obligari non videtur:qꝛ loquitur allegando. ¶ 1 †Not.qd̃ fideiussor potest obligari in leuiorem causam non in duriorem. ¶ No.qd̃ in copulatiua requiritur vtraq; partem esse veram.secus ad veritatem disiunctiue:qꝛ sufficit alteram 2 esse veram. ¶ In glo.non ob.id in fi.†No.bene istam glo.de natura istius dictionis nec:qꝛ habet in se inclusam copulam cū negatione.qd̃ nota pro expositione statutorum ⁊ legū quādoq;. ¶ In gloss.qd̃ magis est.in fi.hec so.communiter non tenetur.ideo dic qd̃ hic erat disiunctiua conditionum ante quarum existētiā nulla obligatio est contracta vnde interim non potest estimari vtrū conditio fideiussoris sit deterior necne:cū interim nihil sit in obligatione. faciat.l.sed ad diem.j. de verbo.sig.⁊.l.hoiem.§. sed si sub conditione.ff.de edil.edic ideo dicta fideiussoria obligatio sustentatur donec appareat an in plus sit futurus obligari vel non secus quando a principio est contractum qd̃ in plus obligatur et ita loquatur contrarium.

Sub diuersis. Si inter obligationem principalis ⁊ fideiussoris est diuersitas conditionis inspicitur que precedit.h.d.⁊ est bonus casus. ¶ Not.qd̃ dixi in summario. ¶ Et attende qd̃ videtur mirum qd̃ ex quo conditiones sunt diuerse licet non possit impugnari fideiussio ex eo capite quia durior sit eius conditio tamen videtur impugnari qꝛ in aliam obligationem videtur acceptus fideiussor.nam videntur differre inter se dicte obligationes specie propter diuersitatē conditionū.facit qd̃ habetur in.l.si sub diuersis.s.de condi.⁊ demonstra.⁊ hoc contrarium videtur inspicere etiam secundum contrarium huius.Ang.hic dixit cogita pro responso.deinum subiūxit posse dici qd̃ non sit alia obligatio:qꝛ semper requiritur q ex ista purificetur conditio adiecta in obligatione fideiussoris post purificationē conditionis rei.Tu etiam dicere potes qd̃ vtraq; obligatio conditionalis est.⁊ ideo nō differunt proprie specie. item interim nulla est obligatio.⁊ sic nō potest dici plus obligari.ideo sustentatur obligatio interim ⁊ inspicitur futurus euentus vt in litera dicitur.preterea diuersitas obligationis non vitiat obligationem fideiussoris dummodo non reperiatur obligatus in duriorem causam nec etiam in aliam rem quasi reus vt dixi in.l.grece.§.si quis stichum.⁊ se.supra eo.hinc est etiam quod licet alia est obligatio pura alia obligatio conditionalis vt.l.j.§. si quis simpliciter.supra de ver.obli.non tamen vitiatur obligatio fideiussoris licet reus sit obligatus pure ⁊ fideiussor sub conditione. ¶ In glo.tanq̄.in fi. Solue qd̃ istud qd̃ hic dicitur qd̃ inspicitur euentus conditionis est verum quo ad impediendam natiuitatē actionis qd̃ facilius fit:ibi autem non inspicitur euentus conditionis tendentis ad eundem finem vt extinguat obligationem iam natam.⁊ sic non ob.

Si reo. Si reus promittit totum fideiussor promittit partem integralem tenetur. ¶ In glo. j. in fi. supple quia aliud est in acceptilatione vt ibi aliud in obligatione vt hic. et est ratio diuersitatis quia si accepto fertur vsufru. tamen mihi debetur fundus pleno iure soluta proprietate remanet penes te vsusfruc. formalis qui mihi nunquam fuit debitus sed solum causalis. et sic accepto latum est aliud quam debitum. ideo non valet vt. l. si ita stipulatus fuero si titius. §. j. ff. de verbo. obliga. cum ibi not. que ratio cessat in obligatione: quia cum mihi debeatur fundus pleno iure. et sic vsusfruc. causalis a quocunque mihi soluatur vsusfru. me habente proprietatem. et sic ille qui in obligatione fuit adiectus.

Adeo potest. Pro seruo naturaliter obligato etiam ipsi domino potest apud ipsum dominum intercedere fideiussor etiam ad interrogationem serui. h. d. ¶ Nota quod dixi in summario et apparet ratio dubitandi. vt in glos. prima hic.

Si a furioso. Ubi non est obligatio primitiua non potest esse accessoria. h. d. facilis est iste
3 tex. et fuit expeditus in. l. marcellus. supra eodem. ¶ † No. quod furiosus regulariter non potest obligari: aliquando tamen obligatur. ¶ In glo. certum ibi quod non puto. et bene saluo nisi fideiussor iurasset quia tunc videtur promittere omni modo quo potest. et sic teneretur vt principalis. ar. l. cum pater. §. filius matrem. de lega. ij. et no. Bar. in. l. si quis pro eo. in prin. circa septimum casum als contrarium. s. eo. Nec ob. decisioni glo. l. in causę hic allegata: quia ibi fideiussor intercesserat pro minore qui erat obligatus.

Ad quod. Pro maleficio non accipitur fideiussor sed actione ex maleficio descendente sic. hoc dicit.
4 ¶ Ibi nulla ratione. i. in nullam rem rationabilem. ¶ † No. illud vulgatum quod interest reipublice penas delictorum solui ne delicta
a remaneant impunita.[a] Nota quod non tenet conuentio per quam
5 quis obligatur ad delinquendum. l. conuenire de pac. do. ¶ † Nota quod inter fures et latrones non potest esse conuentio nec aliqua societas valida per eos. ¶ Nota istum textum contra syndicos comitatus qui recipiunt promissionem de conseruatione indemnitatis a committentibus maleficia vt illos non denuncient. nam videtur talis promissio nulla: quod est no. videtur enim incitare ad delinquendum cum teneatur denunciare maleficia ex forma statuti et delinquant non denunciando. facit quod notatur in. l. libellorum. j. de accusa. ¶ Item facit iste tex. contra consortes inuicem promittentes de soluendo communiter penam maleficiorum que per eos communiter committere contigerit vel alterum ipsorum. nam videtur talis promissio nulla cum inuitet ad delinquendum qui facit. ¶ Et adde quid iuris si iudex qui aliquid facit recipiat promissionem de indemnitate a parte an teneat talis promissio: nam videtur quod non per predicta. in contrarium videtur tex. cum glo. in. l. si quis vxori. §. si fugitiuum. j. de fur. et ibi hoc tenet Barto. dicens aliud esse dare pecuniam iudici vt ferat sententiam. aliud vero promittere de conseruando ipsum indemnem. ¶ Sed potes dicere quod illud dictum procedat quando non apparet euidenter iudicem iniustitiam facere: sed forte dictam promissionem recipit: quia forte dubitat ne in syndicatu iniustitiam patiatur. nam tunc videtur satisequum quod teneat dicta promissio cum per eum sibi nihil effectualiter applicetur. secus forte si constaret euidenter sententiam esse iniustam. arg. istius tex. quia tunc recte esset dare materiam delinquendi. ¶ Ultimo aduerte: quia addit Ange. quod si dominus inducit vasallos suos ad bellum iustum vel etiam spoliatus castro vel ciuitate sua ducit ad recuperandum ciuitatem vel castrum cum genere armatorum iuste promittet eis indemnitatem equorum armorum et aliorum spoliorum si que incurrere eis contingeret. nam tenebit talis promissio: quia in nullo versatur talis turpitudo: per ea que not. Specu. in titulo de iudiciis in. iiij. parte Specu. Tu adde quod de hoc per Innocen. in. c. sicut. et. j. de iureiurando. vbi plene istum articulum examinat siue fiat promissio inducto ad bellum iustum siue iniustum.

[a] ¶ Impunita. Adde. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. et ibi Glo. de sancto Petro.

Summarium.

1. Successio vim solutionis habet.
2. Tollunt iam facta que impediunt fienda.
3. Accessiones liberantur reo liberato.
4. Reus non liberatur ex sola conuentione facta de mandatore.
5. Pactum de non petendo factum vni correorum prodest alteri in totum.
6. Fideiussor soluens contra correum agere potest.

Uranius. [b] Si creditor vni ex duobus rei succedit solum persona defuncti ab obligatione eximitur et eius persona fideiussor et mandator liberatur. Correus autem si socius est remanet effectualiter obligatus pro parte si non est socius: tunc insolidum et ex persona ipsius correi fideiussor et mandator potest insolidum conueniri: sed de equitate habet exceptionem. h. d. ¶ Et primo ponit thema et q. et allegat pro vna parte. scdo ponit quedam differentia ad decisionem. q. tertio ostendit dubitationem et ponit decisionem. quarto consuluit mandatori de equitate. quinto ponit qualiter contra correum possit agi. sexto ponitur nouus casus. s. si creditor fideiussori succedit. scda ibi et quidem. tertia ibi: sed cum duo. quarta ibi plane. quinta ibi cum altero. sexta ibi quod si creditor. ¶ Ibi successerat forte dicebat se liberatum quasi successio haberet vim solutionis per. l. si debitori creditor. supra eo. et forte propter hanc causam alter correus dicebat se liberatum. ¶ Ibi non liberari supple de rigore. an autem de equitate succurratur ipsi mandatori vel alteri correo tra-
1 ctatur. j. in ver. sed plane. et ver. se. ¶ † No. quod successio habet vim solutionis quando vnicus erat debitor: secus quando sunt plures. et ratio diuersitatis est: quia primo casu nullum est damnum heredi si successio habet vim solutionis: secus in scdo. et ideo non suadet equitas: quod tunc habeat vim solutionis: de quo dic vt dictum fuit in. l. heres. §. fi. et. l. si debitori cre. supra eo. Item no. quod non potest quis pro eodem apud eundem esse obligatus: et
2 ad hec sepe allegatur. ¶ Item no. quod ea que impediunt fienda videntur tollere iam facta. de quo dicendum vt plene dictum fuit in. l. pluribus. §. et si placeat. s. de ver. ob. ¶ Item no. quod per successionem quam facit creditor debitoris persona eximitur ab obligatione. facit quod not. glos. et doc. in. l. si debitori. C. de pac. ¶ Not. longam differentiam esse an duo correi sint socii vel non de quo plene in. l. duobus. el. ij. de duo. re. et. l. si
3 duobus. de arbi. ¶ † Item no. quod liberato reo liberantur accessiones seu accessorie obligationes que pro ipso interuenerunt. ¶ Item no. quod quando fideiussor vel mandator obligat se pro duobus reis insolidum obligatis non intelligitur promittere pro quolibet in virilem. Immo intelligitur pro quolibet insolidum se obligasse. facit quod not. insti. de fideiusso. §. si plures. et. l. fi. s. quod iussu. ¶ Et adde quod si reus debendi fideiussori succedat licet tollatur obligatio fideiussoria non tamen tollitur obligatio hypothecarum seu bonorum ipsius fideiussionis. tex. est singu. secundum Ang. in. l. cum quis. §. qui pro te. j. de solu. et ra-
4 tio diuersitatis ibi tangitur in glo. ¶ † No. quod ex sola conuentione facta de mandatore non liberatur reus. ad idem. l. fi. C. eo. et. l. si mandato. s. eo. ¶ In glo. extiterit in fi. vel intellige quod precesserat mandatum. ¶ In glo. remanere ibi. l. pater. Sed certe illa. l. facit in contrarium sed dic quod ibi fuit defectus ex parte cause efficientis. hic autem fuit defectus ex parte cause finalis de quo in. §. et si placeat. s. in nota. allega. ¶ In glos. debitorem. ibi sed responde posset. s. liberari per exceptionem &c. hec non est bona so. primo quia videtur veritas in contrarium. s. quod ipso iure sit liberatus ipse mandator vt sensit glo. s. in ver. et mandatorem. et probatur in. l. in omnibus. j. de solu. Item quia si per exceptionem esset tantummodo liberatus nihilominus videretur quod tunc non deberet posse habere regressum aduersus fiscum ex quo pro ipso effectualiter non tenebatur: ideo dic quod non sequitur mandator est liberatus ex persona ipsius polionis. ergo non potest agi contra fiscum qui succedit dicto polioni et ex persona ipsius polionis quia satis est quo ad conseruandam actionem mandati contra vtrumque correorum quod alter tantum remaneat effectualiter obligatus vt probatur. j. in. §. primo et si ponamus. et sic dicunt docto. Sed aduerte quia potes dicere forte hoc verum quando pro vtroque simul intercessisset. Sed si separatim tunc forte alterum remanere obligatum non prodesset ipsi fideiussori vel mandatori qui separatim pro quolibet intercessisset. quia tunc videretur habuisse respectum separatim ad cuiuslibet obligationem de per se non ad vtrumque simul: ar. eorum que habentur in. l. si titius. s. eo. ¶ In glos. exceptionem in fi. sed certe glos. non videtur bene dicere quia licet posset mandator contra fiscum agentem ex persona creditoris opponere exceptionem diuisionis competentem ipsi mandatori ex persona suorum principalium hodie per aut. de duo. reis. tamen si non opposuit quia fiscus agens ex tali culpa in non opponendo sentit lucrum non potest obiicere hoc mandatori per. l. cum in fundo. §. quod si mulier. s. de iure do. et sic etiam hodie procederet iste tex. respectu totius debiti et sic etiam hodie iste mandator poterit se tueri exceptione contra fiscum agentem. et de hoc an et quando culpam et ex qua quis sentit lucrum possit alteri obiicere agendo vel excipiendo tetigit glo. sed non perfecte in. d. §. si mulier. ideo dic vt hic per Bar. ¶ In glo. insolidum ibi. l. reos de hoc dic vt ibi plene fuit dictum per Bar. ¶ In ea. glo. ibi sed equitate repellitur. et sic innuit glo. quod in isto ver. cum altero. loquatur de rigore: sed hoc est falsum: quia immo loquitur inspecta equitate. nam a ver. et puto vsque ad ver. plane locutus est de rigore. sed postea loquitur de equitate. ¶ In ea. glo. ibi. l. modestinus. Obstare etiam videtur tertia ratio: quia etiam sine cessione vnus correorum soluens solidum videtur habere actionem contra alium ad repetendum partem vt no. in. l. ex facto supra de neg. ge. et in. l. j. C. de duo. re. Et aduerte quia vult ista prima sol. quod cum fiscus in totum successerit ipsi polioni de equitate: et in totum ob. exceptio siue sint socii siue non. Sed certe ista sol. est omnino contra istum tex. et omnino destruit ipsum. Sequens etiam sol. Ru. que vult pro parte obstare exceptionem siue sint socii siue non et in hoc differt a precedenti non est bona: quia secundum eum non est differentia an sint socii vel non: nisi in hoc quod proprior ratio est quando sunt socii repellendi a parte per exceptionem propter actionem pro so. que competit non competit quando non sunt socii licet competat tunc actio neg. gest. vt est actum destruit etiam literam que in effectu facit differentiam an sint socii vel non. ideo dic aliter quod si non sunt socii de rigore tenetur alter correus insolidum. et similiter de equitate.

[b] ¶ Uranius. Adde glos. in l. debitori. ff. de pactis.

de equitate si pecunia ad eū solū puenit. ꝛ sic intelligat̃ litera ista. nam tunc cessant omnes tres rationes superius tacte. nam cessat prima: qꝛ successio nō habet vim solutionis qñ sunt plures debitores sed qñ vnus tantū vt dictū fuit in no. Itē cessat scd̃a qꝛ nō debet tali fieri cessio cōtra aliū ex quo pecunia ad eū tota peruenit. Item cessat tertia eadem ratione: qꝛ nil debet posse repetere ab alio ad quē nihil peruenit. ꝛ idem esset dicēdū si fuissent duo rei ex causa lucratiua non socij per. l. in. l. fal. hoc obseruandum. ff. ad l. fal. nā tunc cessarent similiter omnes tres rationes. ¶ In gloss. vel in partem ibi nota cōpositio vere vel sic solu. vim obtinet ꝛc.

5 Istud non videtur soluere contrariū † qꝛ pactū de nō petēdo factum vni ex correis socijs prodest alteri in totum: vt. l. idē in duobus. s. de pact. ꝛ. l. si duo. s. de arbi. ꝛ est ratio: qꝛ si inquietaretur alter correus etiā in vno nūmo per indirectū inquietaret̃ primus cum pactum est factū a quo posset soluens alter correus repetere dimidiam illius nūmi. ꝛ tñ tale pactū nō reperit̃ qd̃ habeat vim vere vel ficte solutionis cū sola acceptilatio dicatur imaginaria ꝛ ficta solutio. insti. qui. mo. tol. ob. in pncipio. ideo dixit Bar. quē sequitur Ang. qd̃ hic dissoluta erat societas per mortem ideo in partē potest cōueniri alter correus socius. nā ꝑm eū si diuisa esset societas inter correos pactū vni factū alteri non ꝓdesset sed solū pro parte. secus quando fuit pactū de nō petendo durante societate ꝛ ita loquitur ꝛ ita intelligat̃. d. l. cum duobus. Sed aduerte qꝛ contra istā so. videt̃ esse casus expressus in. l. verum. §. item si in heredem. ff. pro sol. vbi patet qd̃ licet societas morte finiatur tamen emolumentū ꝛ dānū debet esse cōmune actione pro so. quatenus sequit̃ ex re ꝑparata in vita sicut si extaret societas. ideo aliter dicere potes qd̃ aliud est in liberatione mere personali q̃ sic fit per istam confusionem ꝛ aliud in pacto de nō petendo qd̃ nō est mere personale ꝛ hoc voluit sentire glo. recte intellecta in ver. vel que incipit vel ꝓprie. circa fi. ꝛ ratio diuersitatis qꝛ in casu ideo qñ est liberatio mere personalis non potest alter correus ex illa se iuuare. ar. l. idem. §. personale. s. de pac. ꝛ. l. nisi hoc actum. eo. tit. ꝛ ideo tunc potest se iuuare solū ex regula dolo facis petere qd̃ restituturus es de qua in. l. volo. s. de doli excep. cum ergo ista regula solū cōcludat pro illa parte pro qua posset peti actione pro so. ideo pro illa sola ob. exceptio. vt litera hic dicit sed in pacto de nō petendo nō mere personali qd̃ in dubio non videtur esse qꝛ ꝓdest in dubio ei cui fit ꝛ omnibus alijs quoꝝ interest cui est factū si facto pacto de non petendo vni ex correis socijs alter postea inquietaretur vel nō conueniret̃ ipse pōt se tueri ex iure primi cū factum est pactum etiam super toto propter ratione quaꝫ supra tetigi qꝛ etiam si in vno nūmo excuteret̃ per indirectū inquietaret̃ pmus contra formā cōuentionis qd̃ non est fiendū ꝛ per hoc infert̃ qd̃ si mortuo altero correoꝝ socioꝝ debēdi alteri viuenti fieret pactū de nō petendo ꝓdesset tale pactū etiā in totū heredi alterius primi correi mortui lꝫ Bar. aliter senserit. ¶ Extra glo. inducit̃ text. iste maxime in ver. quēadmodū ad duas. q. vna est qd̃ superueniēte accusatore tanꝙ̃ remedio ordinario silere debet inquisitio primo formata tanꝙ̃ remediū extraordinariū sicut sileret si a principio appareret accusator. ar. l. in cause. s. de mino. ꝛ hoc tenuit Dy. in regula actum legitime. de reg. iur. lib. vj. licet Cy. tenuerit contrarium in. l. ea quidem. C. de accu. de quo per Bart. in. l. si maritus. §. si negauerit. de adulte. vbi tenet sententiam Dy. nisi forte volēs nouiter accusare fuisset negligēs vel nisi inquisitio esset remediū ordinariū ex forma statuti forte disponentis de quolibet crimine posse inquiri cū secus sit de iure cōmuni scd̃m qd̃ regulariter non pōt inquiri de crimine nisi in casibus de quibꝰ plene p glo. ꝛ Bart. in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. ¶ Scd̃o induci̅t ad. q. si statutū disponat qd̃ querela bānitoꝝ nō debet audiri si accusatiōe incohata ꝛ ꝓducta ante bānū accusator bāniat̃ qd̃ nō debeat sup ea pcedit ad vlteriora. ar. huiꝰ ter. ꝛ. l. post finitā. s. de suspec. tu. cū alijs alle. p Bar. sed cōtrariū tenet hic Bar. p. l. is qui reus. de pub. iu. ꝛ. l. negāda. C. q accusare non pos. in quibus dicit esse casum. ꝛ ad cōtraria respondit qd̃ in illis superuenit defectus ex parte cause materialis vel formalis alias finalis. hic ex parte cause efficientis quo casu secus. faciat. l. patri furioso. s. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Ang. vero hic dicit attendenda verba statuti: qꝛ si statutuꝫ disponat qd̃ non possit bānitus accusare vel denūciare vel inquisitionē ꝓmouere: tunc Bar. dicat verū qꝛ cēsura legis municipalis resistit soli initio nec cōcernit ꝓgressum vel singula momenta tēporū. ꝛ ita loquunt̃ dicte. ll. is qui reus. ꝛ. l. neganda. Sed si statutum disponit in forma de qua dixit Bar. tūc eius opi. nō est vera ex eo qꝛ in quolibet momēto bannitus querelat cū aliqd petit ideo nō debet audiri etiā qñ supuenit bānū pēdēte iudicio adducit simile de excōmunicato q nō debet audiri agēdo. nā si pēdēte iudicio excōicatur nō audiet̃ de cetero qꝛ incipit esse inhabilis: qꝛ non audit̃ post reuocationē licet agitata antea teneant: vt not. in l. vnica. C. de satisda. nō negat tñ quin si liquidatū sit crimē ante bānum iudex non possit ferre cōdēnatoriā per. l. q̄uis indubitat. C. de adul. ꝛ idē dicit si nō sit facta liquidatio. ꝛ iudex ex officio velit accusationē terminare prout pōt q̄nꝙ̃ scd̃m notata p Bar. in. l.

libelloꝝ. §. de accusa. ꝛ. l. pe. in prin. §. de pub. iud. ¶ Tu adde primo pro distinctione Ang. vt attendat̃ an lex resistat initio vel nō. facit optime qd̃ habet̃ in. l. quid ergo. §. de his q no. infa. ꝛ in cle. eos qui. de consan. ꝛ affi. iuncta glo. vbi dicit qd̃ quia illa cle. ipso iure excōmunicat scienter contrahentē cū moniali nō habebit locum in eo qui contrahit ignoranter licet postea sciuerit monialē esse. ¶ Scd̃o adde qd̃ cōtra dictū ang. ꝛ p Bar. facit qd̃ no. Jac. de bu. in. l. adulterā. C. de adul. vbi facit differētiā an statutū dicat an audiat̃ an vero dicat nō reddat̃ ius primo casu videt̃ ꝓducere exceptionē dilatoriā q̄ dꝫ opponi ī initio. Sꝫ scd̃o casu ꝓducit exceptionē q̄ poterit opponi in quacūꝙ̃ pte litis cū in quacūꝙ̃ nasci videat̃. nā in quocūꝙ̃ actu nascit̃ ius cōtra illud actū videt̃ causari exceptio. p quo bene facit qd̃ no. Jo. an. post cōpost. in. c. dilectus filiꝰ. l. saracenus. de rescriptis ꝛ sic videt̃ ꝙ ex quo q̄rimonia est iā porrecta sup illa petat̃ pcedi nec fit noua q̄rela qd̃ debeat ꝓcedere opi. Bar. facit qd̃ habet̃ in §. i. l. filiusfa. §. veterani. s. de ꝓcura. vbi miles non debet audiri pro alio agens. ꝛ tamen si iam sit incohatum iudicium ꝛ non sit opposita exceptio amplius nō pōt opponi. Nec ob. qd̃ dictū est de excōmunicatione: qꝛ videt̃ esse spāle in eo ꝓpter periculū cōmunionis qd̃ surgeret quotiescūꝙ̃ sibi cōicaret̃. vt in. c. pia. de excep. in. vj. q̄ ratio cessat in casu ꝓposito. ¶ Itē nō ob. qd̃ statutū in plurali dicit ꝙ q̄rimonie nō audiatur: qꝛ ideo dicit vt nō possit ꝓcedere in q̄rimonia iam incohata. Sed vt non possit vnā vel plures q̄rimonias facere post bānū qd̃ hic nō cōtingit sed solū ꝓsequit̃ in iā incohata. Ex p̄dictis videt̃ qd̃ Ang. nō perfecte fuerit loquutus faciēdo differentiā ꝓut fecit Sed si fecisset differētiā an statutum dicat nō reddat̃ ius: an vero aliter loquat̃: tūc potuisset dicere verū p notata in. d. l. adulteram ꝛ in. d. c. dilectꝰ. vbi tractat̃ de exceptione illa qd̃ qs non trahatur vltra duas dietas a fine sue diocesis p rescriptū apostolicū. nā in illa dicit idē Jo. an. qd̃ dixit hu. in illa nō reddat̃ ius. ꝛ sic vtraꝙ̃ ipsarū lꝫ nō sit apposita in cōtestatione poterit postea obijci contra actum qui postea habeat fieri. nā tūc videt̃ de nouo nasci quādo de nouo trahitur vel de nouo ius redditur in aliquo actu.

6 **Siponamus.** † Fideiussor soluens agere pōt mandati cōtra correū exemptum ab obligatione per pactū. h. d. ¶ Isto. qd̃ dixi in summario. ꝛ per hoc potest euadi contrariū glo. tactū. s. in prin. l. in glo. vel creditorē vbi etiā tactū fuit. ¶ In glo. j. huius. §. ibi ꝑsonale pactū. idē dicas si nō esset ꝑsonale sed transiret ad heredē eius cui est pactū dummodo nō extenderet̃ ad aliū correū: qꝛ ex quo simul fuit obligatꝰ pro ambobus ꝛ opꝫ ipsum soluere pōt repetere ab vtroꝙ̃ per rationē litere. ꝛ argu. l. fi. s. de pact. ¶ Et aduerte qꝛ vt fideiussor repetat requiritur qd̃ vere soluerit nec sufficit acceptilatiōe vel pacto gratuito fuerit liberatus nisi remunerationis gratia esset liberatꝰ. l. idemꝙ̃. §. fi. cū. l. seq. s. man. ꝛ hac de causa nō repetit si iurauit et ideo fuit absolutus vt. l. a duobꝰ. §. a fideiussore. s. de iureiurā. cō iunc. glo. ꝛ per hoc ibi dixit Bar. qd̃ si creditor ibi fuit cōfessus se habuisse ꝛ recepisse ab ipso fideiussore debitū qd̃ non poterit fideiussor repetere ab ipso creditore: qd̃ est mēti tenēdū. Et per hoc dixit Ang. qd̃ cautus debet esse fideiussor qd̃ faciat in instrumento qñ soluit apponi illa verba qd̃ habuit ꝛ recepit presentibus tabellione ꝛ testibus ipsam pecuniā. ¶ Tu adde qd̃ lꝫ cautela sit bona propter euitandas opi. tñ si forte solū creditor fuerit confessus se habuisse ꝛ recepisse poterit agere fideiussor cum illa verba saltim post lapsum. xxx. dierū probent numerationē per. l. contractus. §. j. C. de nō nu. pec. ꝛ per id qd̃ notat Bar. met in. l. fi. C. q po. in pi. ha. vbi apperte decidit ꝙ mulieri agēti hypothecaria occasione dotis sufficit ostēdere instrm̄ in quo vir cōfessus fuerit se habuisse ꝛ recepisse si erat transactū tp̄s exceptionis nō nume. dot. qꝛ talis confessio probat dotē datā per. l. publia. §. fi. s. de po. ꝛ ad idē etiā qd̃ notat ipse idē Bart. in. l. si ita stipu. §. grisogonꝰ. ad fi. ꝛ qd̃ ibi etiā dixi. s. de ver. ob. Et per hoc etiā forte pōt attentari qd̃ si ad delegationem creditoris cōtendentis sibi non esse solutū fideiussor iurauerit se soluisse cū creditor videat̃ fateri sic differendo sibi solutum esse si iurauerit qd̃ forte hoc casu talis fideiussor iurās se soluisse poterit repetere a debitore. Nec ob. d. §. a fideiussore. cum ibi nota. qꝛ intelligat̃ qñ fideiussor aliter iurauerit puta non esse debitū vel non esse contractum vel nō teneri quibus casibus non infert̃ qd̃ soluerit necessario. secus qñ expressit dicit se soluisse et sic fatetur creditor: nam sicut repeteret si numerationē ꝓbaret per testes ita videtur qd̃ debeat repetere si probat illam per confessionem eius cui debebat solui. nā ꝛ talis videt̃ esse mens creditoris sic confitentis videlicet vt sic confitetur vt fideiussor possit repetere et sic multo fortius debet posse repetere hoc casu. s. quando remunerationis gratia liberat fideiussorem. ar. aut. multo magis. C. de sac. san. eccle.

Summarium.

1 ¶ Acceptilatio super obligatione conditionali facta in euentū conditionis suspenditur.

2 Obligatio incipere non debet a tempore quo finiri debet.

SI fideiussor. Si tēpore existentis cōditionis nō inuenit̄ psona que valeat obligari impossibile est obligationē cōtrahi ⁊ illi⁹ acceptilationē nullatenus cōfirmare.h.d. facillima est 1 hec.l.¶†No.ꝙ acceptilatio facta sup obligatione cōditionali suspendit̄ semp in cōditionis euentū.⁊ est ratio:q2 priuatio presupponit habitū.l.x. š.de verb.obli.¶†No.ꝙ obligatio nō debet 2 incipere tēpore quo dꝫ finiri.l.titio cū moret̄.š.de vsufr.¶Nota ꝙ acceptilatio que nō habet vigorē in fideiussorem nō prodest reo.

CUm procurator. Fideiussor nō tenet̄ ad penā quam reus propter suā contumaciā incurrit.h.d.¶No.ꝙ dixi in summario.¶Et aliter iste tex.p Gul.qd̄ si aliqs promittit seruare aliquē indēnē ab aliqua obligatione ⁊ ille propter cōtumaciā suā patiatur immissionē ⁊ venditionē vltra verū debitum qd̄ ad illud vltra nō tenet̄ qui promisit indēnem seruare.⁊ facit.l.si ideo.š.de euic.⁊ qd̄ habet̄.š.eo.l.si fideiussores magistra.et de materia huius.l.habet̄ in.l.quero.š.loca.⁊ in.l.centū capue.et in.l.fi.š.de eo qd̄ cer.loco.⁊ ibi per Bart.⁊ in.l.j.š.de in litē iurā. Et attēde q2 dicit Bart.qd̄.l.j.de in litē iurā.nō procedit in satisdatione iudicatū solui quādo essemus in actionib⁹ bone fidei in quibus fert̄ vna sn̄ia tm̄:sed posset ꝓcedere in aliis arbitrariis in quib⁹ ferunt̄ due:vt est actio qd̄ met⁹ causa.vt in.l.si cū exceptiōe.§.hec actio.⁊.§.quatenus.š.qd̄ me.cā.mouet̄ per.l.iudicatū solui š.iudi.sol.q2 fideiussor simplr̄ ꝓmittēs iudicatū solui debet teneri iuxta id qd̄ verbū sonat in omne id qd̄ iudicabit̄ ꝓpter contumaciam.Tu potes forte attētare qd̄ illa.l.iudicatū solui.per hāc.l.et per dictā.l.primā de in litē iuran.cū simili.dꝫ limitari qn̄ iudicat̄ scd̄m verā estimationē:secus qn̄ vltra ratione cōtumacie quasi ad illud verisimiliter nō videat̄ fideiussor se obligasse nec de illo cogitasse.pro quo etiam facit:q2 in dubio nō debemus presumere cōtumaciā in reo que est delictū.vt.l.omne delictū.§.contumacia.j.de re mil.⁊ no.glo.in.l.si filius.de interrog.act.ar.l.merito.š.pro socio ⁊ in.l.j.§.fi.š.si quis ius dicen.nō obtēpera.⁊ ideo verisimiliter non videt̄ se in talē casum contumacie obligasse qd̄ nota pro intellectu.d.l.prime:lꝫ Bart.hic ⁊ ibi aliter dicat ⁊ sic ptꝫ qd̄ illa l.potest procedere in satisdatione de iudic.soluen.nisi aliud cōstaret expresse de mēte fideiussoris potest etiā ꝓcedere in satisdatione de iudicio sisti scd̄m notata per Barto.in.l.fine.š.qui satisda.cogan.licet ipse ibi videatur sentire oppositum.

¶De nouationibus. Rubrica.

Summarium.

1 ☞ Argumentum ab ethimologia vocabuli est licitum.
2 Pupillus naturaliter tm̄ obligari pōt absq3 tutoris autoritate.

a ¶Nouatio. a Addo ad hāc l.Bart.in.l.singularia.ff.si cert.pet.

NOuatio. [a] Obligatio pōt nouari p aliaȝ obligationē ciuilē vel naturalem.h.d.¶Et primo ponit qd fit nouatio.scd̄o vnde dicatur ⁊ sic alludit vocabulo.tertio ponit que obligatio nouet̄.quarto qualis debeat esse obligatio nouās.scd̄a ibi nouationem.tertia ibi illud.quarta ibi qualiscunq3.¶†Nota ꝙ licita est argumentatio 1 ab ethymologia vocabuli de quo in.l.tiguriȷ.j.de ver.sig.⁊ in.l.ij.§.appellata.⁊ ibi per Barto.š.si cer.pe.⁊ in.l.j.š.de testamentis. 2 ¶†Item no.ꝙ pupillus sine autoritate tutoris obligat̄ naturaliter tantūmodo de quo hic per glo.magistrā ⁊ tangit̄ etiā p glos.in.l.pupillus.nec velle.j.de reg.iur.vbi etiā bona glos.⁊.in.l.j.C.de inuti.stip.lꝫ glo.ibi nō pfecte loquat̄. Et adde etiā qd̄ not.in.l.pupillo.j.de reg.iur.⁊ in.§.sed qd̄ diximus.insti.de inuti.stipu.⁊ per Dy.in.l.pupillus.⁊ in.l.impubes.š.de aut̄.tu.¶In glo.j.ibi vocat nouationē supple ⁊ sic nō ob.qd̄ debuit diffinire nouationē prout diffinit stipulationē.vt.l.v.§.stipulatio.š.de ver.obli.cum ipsa nouatio fiat per stipulationē.¶In ea.glos.ibi nō necessaria supple que fit per actū iudicialē vt.l.aliā.j.eo.⁊ plene no.in.l.j.C.de iudi.⁊ ideo illa dicit̄ nouatio nō q2 tollat primā;sed q2 p ipsam fit noue qualitatis adiectio.nā interdū fit prima trāsitoria in heredem vbi nō erat ⁊ fit interdū propterea que erat tēporalis vt.l.fi.C.de prescrip.xxx.an.⁊.l.iniuriarū actio.j.de iniur.fit etiā adiectio noue qualitatis in iudiciis q2 in iudiciis dicit̄ quasi cōtrahi.l.iij.§.idē scribit.š.de pecu.⁊ legit̄ ⁊ no.in.l.ij.§.fi.j.de preto.stip.⁊ facit qd̄ habet̄ in.l.fi.C.de vsuris rei iudi.¶In glo.ij.ibi sed secundū Alb.hec opi.cōmuniter reprobat̄ per ea que habent̄ in.d.l.j.š.de pac.¶In ea.glo.ibi videt̄ fieri per contest.lit.nō videtur verum.nam si cōtestatio fiat nō animo nouādi tūc nihil ad propositum.si vero fit animo nouādi tūc ꝓpter ꝯsensum videt̄ inesse naturalis obligatio:arg.eius qd̄ habet̄ in.l.j.š.de pac.⁊ in.l.solutionem.⁊.l.videmus.j.de sol.ideo potes ponere exēplum melius de ciuili tantū q2 precessit cautio spe future numerationis quo casu solum ciuilis oritur scd̄m cōem opi.glo.⁊ doc.de qua in.l.cū quis C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ tetigi in.l.j.š.ti.j.nam tūc si sequit̄ scd̄a animo nouādi similiter spe future numeratiōis tollet̄ prima p scd̄am obligationē ciuilē tm̄.¶In glo.noua cōstituat̄ ibi nō obligat̄ seruus etiā naturalr̄.hoc intellige qn̄ seruus ꝓmittit extra cām peculiarē.sec⁹ si ex causa peculiari p ea que habent̄ in.l.seruus iscio.⁊.l.j.š.ti.j.¶In glo.fi.ibi q2 hꝫ decimū annū cū dimidio hoc intellige in masculo q2 istud est dimidiū in ipso inter infantilē etatē ⁊ pubertatē:sed in femina q2 illa citius pubescit in duodecimo:lꝫ masculus in decimoquarto:tūc sufficeret vt sit trāsgressa octauū annū cū dimidio:q2 illud est dimidiū tp̄s inter infantilē etatem ⁊ pubertatē ipsius mulieris.⁊ no.bn̄ ex hac glo.quis in dubio itelligatur ꝓximus pubertati.⁊ cū hac glo.cōcor.etiā glos.in.l.pupillum.j.de reg.iur.⁊ intellige istud qd̄ dixi in dubio:nam sec⁹ videretur si malitia suppleret etatē ⁊ istud cōstaret.ar.c.de illis.⁊.c.a nobis.de despō.impu.nec ob.predictis.l.nō tm̄.š.de excu.tut.⁊.l.iij.§.pe.š.de li.exhi.q2 loquit̄ quo ad alia.⁊ adde opi.hic positis per glo.circa materiā an pupillus oblige̅t naturaliter duas alias quarum vna colligit̄ ex glo.l.pupill⁹.de reg.iur.alia ex glos.l.j.C.de inuti.stip.tn̄ reiectis omnib⁹ tene qd̄ tāgit hic glo.in ver.tu dic ¶In ea.glos.ibi ꝑuenerit aliqd ad eū vel nō.hoc itellige quo ad hoc vt teneat̄ actione ex eo cōtractu ꝓpter defectū cōsensus tn̄ teneri poterit actiōe ad exhibendū vel ꝯdictione sine cā.ne locupletetur cū aliena iactura p ea que habent̄ in.l.j.§.fi.⁊.l.iij.in pri.š.cōmo.⁊ in.l.si me ⁊ titiū.š.si cer.pet.⁊ qd̄ dixit hic glos.de infante idē dicas de maiore infante si sit ꝓximus infantie ex quo tractat̄ de eo obligādo licet quo ad acqrendū sit differētia.insti.de inuti.stip.§.sed qd̄ diximus.¶In ea.gl.ibi est maior infante supple ⁊ proximus pubertati p ea que statim dixi.¶In ea.gl.ibi alii vero ꝓmittendo obligant̄ naturaliter supple siue nō habeat tutorē siue habeat sed sine eo contrahat.⁊ sic ptꝫ qd̄ p dationē tutoris non agit iudex interdicere ne cōtrahat q2 tūc nō obligaret̄ etiā naturaliter vt.l.is cui bonis.de verbo.obli.sed suppleret defectū etatis.l.j.j.de tutel.¶In ea.glos.tenet̄ ciuiliter ⁊ naturaliter.hoc intellige verū nisi contrahat in re cuius ꝓhibita sit alienatio:q2 tūc nō obligat̄ etiā naturaliter vt.l.si ad resoluendū.C.de pred.min.⁊ facit qd̄ habet̄ in.l.cū.l.š.tit.j.qd̄ etiā no.pro statutis que sepe ꝓhibent minores obligari sine certa solēnitate nā tūc non videt̄ obligari etiā naturaliter sine illa.¶In ea.glos.ibi idē in eo qd̄ in pupillo.⁊ sic ptꝫ qd̄ per dationē curatoris factā adulto nō agit iudex interdicere ipsi adulto ne contrahat.sed solū tollere fomentū iuris per qd̄ nō habens curatorē obligabat̄ ⁊ ciuiliter:alias aūt nō obligaret̄ etiā naturaliter si cōtrahit sine curatore habēs illū:qd̄ non est dicendū:q2 tunc esset deterioris ꝯditionis quā pupill⁹:qd̄ esset absurdū.nec ob.d.l.si curatorē.hic alle.vbi equiparatur ꝓdigo q2 verū est quo ad ciuilem obligationē nō quo ad naturalē:qd̄ patet q2 equiparatur pupillo vt dixit glo.¶In ea.gloss.ibi tenebitur etiam ciuiliter si locupletior est:supple etiam ex eo cōtractu ex quo erat proximus pubertati ⁊ sic habebat consensum ⁊ in hoc differt ab infante vt patet ex his que superius tetigi.

Summarium.

1 ☞ Obligatio quelibet nouari potest.
2 Exceptio nouari potest.
3 Obligatio an possit nouari.
4 Nouatio in quibus casibus inducatur.

OMnes res. 1 †Omnis obligatio pōt nouari.hoc dicit.¶Ibi omnes res i.oēs obligatiōes sup quibusdā reb⁹ cōtracte.¶†An 2 aūt exceptio possit nouari dixit Ange.qd̄ sic p.l.rescriptū.§.fi.š.de pac.sed de hoc dic vt fuit dictū in.d.l.ita stipulatus 3 š.de ver.obli.¶†An autē nouari possit officiū iudicis vel rei vēdicatio que nō psupponit obligationē vt.l.qui p collusionē.§.j.š.de acti.emp.⁊ insti.de act.§.j.cū ibi no.dic qd̄ sic vt not.j.eo.l.emptor ⁊.l.vni.§.j.j.de accep.iuncta.l.pecunie.§.pe.⁊ fin.j.de ver.sig.¶Itē no.qd̄ ita demū scd̄m ista tp̄a fiebat nouatio si hoc agebat̄ non tamē erat necesse hoc expresse agi sed sufficiebat tacite agi vt habetur in.§.prete.insti.qui.mo.tol.ob.hodie vero est necesse expresse agi fieri nouationē vt.l.fi.C.de noua.de quo in glos.⁊ dictū fuit in.l.qui vsufru.š.de verbo.obliga.⁊ tangitur in.d.§.prete.⁊ 4 in.l.pe.j.de preto.stipu.¶In glo.agatur in fi.†Nota bene ex hac glo.qd̄ in omnibus casibus in quibus olim iure digestorū inducebatur nouatio tacite hodie etiam inducitur nouatio.⁊ in hoc solum est differentia q2 olim fiebat nouatio ipso iure hodie vero fit solū ope exceptionis nisi hoc expresse agat̄ ad idē qd̄ notat̄ p glos.j.in.l.fi.C.eo.⁊ in.l.pe.hic allegata als.⁊ cum isto trāsit hic Ang.cum Bart.sed aduerte q2 hoc videtur destruere text.in.d.l.fi.que dicit nihil penitus nouari qn̄ non agit̄ expresse.⁊ sic videt̄ qd̄ etiā ope exceptionis non fiat nouatio.Nec ob.ista glo.cum fi.q2 nō dicit ita generaliter vt dicūt docto.qd̄ vbicūq3 fiebat olim ipso iure hodie fiat ope exceptionis sed voluit dicere qd̄ si verisimiliter sit tacite actum nouationē fieri vt in exēplo quod glos.ponit in.l.fi.C.eo.⁊ in.l.penul.hic alleg.tūc fiet saltim ope exceptionis.exēplū si promiseras mihi.x.in calendis septembris et postea promittis

in calēdis

in calendis ianuarij. nā satis videtur verisimile qḋ velim facere nouationē ex quo do tibi maiorē dilationē q̄ sit prima tūc si ago ex prima obstabit mibi exceptio. ¶ Et ex hoc pōt inferri qḋ si noua persona ꝓmittat saltim si nō sit delegatio forte etiā hodie nō fiet nouatio si hoc nō agitur per. d. l. fi. licet olim esset secus. vt. d. §. prete. nec ob. glo. ista vel alie fi. q̄ contradicūt per ea q̄ supra dixi. ¶ Et per p̄dicta etiā patet quid iuris si in secunda ꝓmissione facta forte de maiori quātitate adijciant illa v̄ba que cōsueuerūt in instrumētis apponi videlicet cōputatis in hac ꝓmissione secūda omni eo qḋ reperiretur debitū vsq̄ in presentem diē. nā scḋm Bar. ⁊ Ang. videt̄ prima nouata per. l. paulo callimacho. §. pompo. de leg. iij. Sed tu potes forte dicere qḋ si velles ex vtraq̄ exigere bene obstaret exceptio q̄ mens partiū bene videt̄ vtrunq̄ nō exigi. Sȝ forte de rigore iuris hodie remanebit prima obligatio non nouata ex quo nō est actū q̄ hec verba hoc necessario nō important sed solū importāt qḋ ista summa non censeat̄ omnino diuersa a prima imo etiā in ipsa includat̄ prima alias si hoc nō esset dictū ꝓpter diuersitatē summe presumeret̄ duplex obligatio effectualis etiā quo ad effectū exactionis ex vtraq̄ per ea que legunt̄ in. l. cū centū. ff. de adimē. le. ⁊ in. l. quinquaginta. ff. de proba. ⁊ in. l. triticum. ff. de ver. ob. vnde etiam olim facta nō fuisset nouatio nisi fuissent illa verba apposita computato ⁊c. Nō operent̄ ergo hodie nouationē ex quo necessario hoc non important ar. l. non hoc. C. vnde co. ⁊ scḋm p̄dicta limita ea que habent̄ in. l. scire debemus. ff. de ver. obli. ⁊. l. q vsumfruc. vbi etiā aliqḋ de hoc ibi vide.

Cui bonis. Hec. l. h. d. Prodigus nō potest nouare suā obligationē nisi suā conditionē faciat meliorē. h. d. ⁊ notabilia sunt clara. ¶ In glo. j. ibi nō deterior. cōtrariū videt̄ sentire glo. in. l. nouare. j. e. ti. Bar. quē sequit̄ Ang. saluat vtrāq̄ q̄ si agitur de pupillo seu prodigo conueniendo oportet qḋ melior sit conditio facta q̄ si exigeretur fieret deterior ita loquat̄ glo. in. l. nouare sed quo ad alia procedat hec glo. Tu adde qḋ quo ad actum nouationis de quo hic loquitur. ⁊ in. d. l. nouare. videtur qḋ debeat fieri melior conditio alias non fiet nouatio sine autoritate administratoris vt videtur aperte probari in. d. l. nouare. ɔiuncta glo. adde etiam qḋ no. glo. in. l. iij. in prin. ff. commo.

Summarium.

1 Usufructus est seruitus personalis persone coherens.
2 Obligatio quando tollatur ipso iure per delegationem.
3 Actio pro vsufructu expirat morte eius cui promittit.

Si vsusfru. In obligationibus que cōtrahūtur super rebus inseparabilibus a persona nō cadit vera delegatio. h. d. ¶ Ibi debitorem meū forte in centū quorū promiserat vsumfru. nōdum tn̄ cōstituat ipsuȝ. ¶ In tex. ibi deleganero tibi: supple ⁊ ille debitor postea tibi cōstituit vsumfru. virtute talis delegationis. ¶ In tex. ibi videbimus: supple ⁊ dicendū qḋ sic per rōnem que sequitur. ¶ In tex. ibi si post mortem. expone pro q̄: vt etiam hic voluit sentire glo. ⁊ facit. l. videamus. ff. de in lit. iu. ⁊ qḋ ibi habetur. ¶ No. ex litera qḋ licet interdū quis non cōsequat̄ liberationem ipso iure: tamen illā cōsequitur ope exceptionis quando de voluntate creditoris soluit alteri: licet soluat aliud q̄ debitū. facit qḋ habet̄ in. l. fi. ff. de ver. ob. ¶ Itē no. qḋ quis non debet petere vel velle id cuius cōtrariū non esset postulaturus. facit. l. pe. et ibi de hoc. C. de sol. ¶ 1 † Item no. qḋ vsusfru. est seruitus ꝑsonalis persone coherens. faciat. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ff. de verb. obli. ¶ In glo. j. in fi. hoc ideo dicit glo. q̄ si vsusfru. fuisset constitutus mibi inspiceretur mors mea: per quā vsusfru. finiret̄: vt in §. finitur. insti. de vsufru. cuius cōtrariū. j. dicit̄ in ver. quia etiam. ¶ 2 In glo. ij. ibi vel dic hec vera ex qua habes † qḋ lȝ per delegationem regulariter tollat̄ prima obligatio ipso iure: tamen fallit qn̄ in obligatione versat̄ ius coheres ꝑsone: q̄ tūc nō pōt ꝓmitti alteri qḋ debetur ipsi deleganti proprie loquendo ex quo est ius coherens persone: sed necessario in effectu promittitur ⁊ cōsequēter soluitur tamen saltim ope exceptionis propter voluntatem delegantis cōtingit liberatio ꝓpter ea que dixi in notabilibus. ¶ In ea. glo. ibi. §. ex asse. Sed aduerte qḋ ille. §. non est alibi ꝺm Ang. tamen videt̄ cōtradicere huic. l. q̄ ibi nō videt̄ contingere liberatio etiā ope exceptionis cuius cōtrariū hic dicit̄ sed solue q̄ ibi nihil abest debitori delegato ex eo q̄ ille debitor delegatus nō restituerat re hereditatē marito sed solū verbo per quā restitutioneȝ verbalē nulla trāsiuerat actio in maritu cū se. cō. treb. velit actionem trāsire in fideic. si fiat ei restitutio nō in aliū. hic aūt debitor vsusfru. delegatus ɔstituerat vsūfru. creditori cui fuit delegatus ⁊ sic sibi aberat de vsufr. ⁊ ideo merito cōpetit sibi exceptio cōtra delegantē. ¶ Et aduerte q̄ limitat illū. §. hic inquātū dicit procuratori in rem suā nō posse restitui hereditatē ex trebe. qḋ itelligit verū si virtute vtiliū ei soli inherentiū restituit q̄ deficiūt verba se. cō. trebel. vt supra tetigi. ⁊ ptȝ in. l. j. supra ad treb. Sed si talis procur. in rē suā seu cessionarius haberet exercitiū directarū post illaꝝ virtute sibi fieri restitutio q̄ tūc recipit nomine dn̄i ⁊ nō suo ⁊ sic posset recipere sicut ⁊ procu. simplex. l. qui ita. §. j. ff. ad trebel. ⁊ post talē restitutionem posset postea detinere hereditatem ipsam vigore vtilium ⁊ sic dicit fuisse consultū ꝺm eum. Tu potes addere qḋ forte inualidat̄ constitutio procuratoris in rem suā in casu ideo ꝑ ea q̄ habent̄ in. d. §. ex asse. ⁊ ideo nō poterit vt procurator simplex recipere cū nō fuerit sic cōstitutus. ar. eorum que habent̄ in. l. multum. C. si qs alteri vel sibi. ⁊ hoc satis videt̄ fuisse de menteillius. §. ex asse. si bene pōderet̄. ¶ Itē attende qḋ lȝ in. d. §. ex asse. esset facta restitutio aliquarū rerū nō tn̄ erit heres liberatus q̄ non transeunt actiones ex treb. nisi in fideicōmissariū per restitutionē heredis ⁊ sic ille remansisset efficaciter penes heredem. ⁊ ideo non debet esse liberatus etiā ope exceptiōis quominus teneat̄ facere restitutionē fideicōmissario vt sic per talem restitutionem trāseant actiones. ¶ In glo. manebit eius: ibi hec nō bona quia nō est dare rationē ꝑpalitatis maxime cū ibi loquat̄ de vsufru. de quo loquit̄ cōtrariū ⁊ expsse ibi dicit̄ morte finiri. sequēs etiā non 3 bona † q̄ etiā actio competens pro vsufru. expirat morte eius cui cōpetebat per. l. omnes. §. desinere. ff. vsufru. queād. ca. ⁊. l. sempronius ac titius. ff. de vsufru. le. ⁊ patet ad sensum q̄ non debet esse melioris conditionis ille cui iam est vsusfru. cōstitutus q̄ ille cui debetur. faciat. l. corruptionem. C. de vsufru. ideo dic qḋ vsusfr. fuerat constitutus persona eius cui debitor erat delegatus ideo illius persona inspicitur in contrarijs erat cōstitutus ei cui debebat̄ vel saltim alteri non erat constitutus de voluntate eius cui debebat̄ nec erat etiam promissus alteri de sui voluntate. ¶ In ea. glos. in fine. dic melius qḋ ibi vsusfru. erat constitutus illi cui debebatur. ⁊ ille cōmoditatem vsusfru. alteri vendiderat ideo inspicit̄ mors venditoris non emptoris hic autem vsusfru. nunquā fuerat cōstitutus in persona delegātis licet esset sibi promissus sed fuit alteri cōstitutus de volūtate istius ideo inspicitur ꝑsona istius secundi.

Summarium.

1 Obligatio in diē in puram nouari potest.
2 Ampbibologia quid sit.

1 In diem. Obligatio pura pōt nouari in diem sed ante diē nō agetur. h. d. ¶ † No. qḋ obligatio in diem potest nouari in puram. ¶ An autem statim tunc poterit agi litera videtur innuere 2 qḋ non: sed glo. hic sentit cōtrariū de quo dicetur super ea. ¶ † In glo. j. ibi ampbibologia. Ampbibologia est proprie quando est ambiguitas in oratione vt notat glo. in. l. quoties. ff. de verboruȝ obli. ¶ In ea. glo. ibi potest agi statim. contrarium videtur notari in. l. si sticbum. §. j. j. eo. ⁊ facit qḋ habetur in. l. qui sic. ff. de verb. obli. Conclude qḋ si constat de mente qḋ voluerunt diē repetitā intelligi in obligatione nouante ⁊ sic statim agi nō posse illud debet seruare. similiter si cōstat de opposito seruabit̄. Si aūt dubitetur tunc dico qḋ si fuit facta cōmemoratio diei puta decē. que debes tali die ꝓmittis animo nouandi. tūc videt̄ dies repetita p. l. qui sic. supra de verbo. obli. Si vero nō est facta cōmemoratio diei tunc aut fuit dictū qḋ mibi debes promittis animo nouādi. et sic nō expssa quātitate ⁊ tunc intelligitur dies repetita per ea que habētur in si. per glo. ⁊ doc. in. l. si prior. solu. ma. ⁊. l. nesennius. ff. de re iudica. Si vero certa quantitas fuit expressa: tunc nō intelligetur dies repetita in stipulatione nouante: ⁊ sic intelligat̄ ista glo. Forte etiā posset dici qḋ quando exprimitur quātitas debeat attēdi an dicat̄ ꝓmittis decē que debes an ꝓmittis. x. que alias promisisti: q̄ primo casu forte pōt dici qḋ dies intelligat̄ repetitus cū illa non debeant̄ cū effectu nisi adueniente die. glo. tn̄ sensit cōtrarium in. d. l. si prior. sed forte non bene q̄ eadem ratio videtur siue dicatur promittis qḋ debes siue dicatur decem que debes cū vtroq̄ casu ad debitum cuȝ effectu videbitur facta relatio. ⁊ glo. in. d. l. si prior. videtur sequi Bar. in. d. l. si sticbum. §. j. j. eo.

Summarium.

1 Actio ex sententia confirmata oritur.
2 Fieri incontinenti quid dicatur.

Si ita. Obligatio fideiussoria accidit prime. non autem nouat illam. hoc dicit. Facillimum est istud principium.

Cum pecuniam. Quando vna causa venit ad implementū alterius non agitur ex implente sed ex ea que impletur. hoc dicit cum. l. seq. ¶ No 1 ta qḋ dixi in summario ⁊ facit † qḋ ex sententia cōfirmata debeat oriri actio non ex confirmante de quo in. l. si quis priore. ff. ad tre 2 bel. ¶ In glo. j. huius. §. dic ꝺm Jaco. de are. † qḋ incontinenti dicitur fieri qn̄ fit anteq̄ contrahentes habuerunt cōtractū pro absoluto. faciat. l. cōtractus. de fide instru. Et ideo dicit incōtinenti: q̄ si ex interuallo duo fuissent contractus vnus re alter verbis. ⁊ per scḋm fuit nouatus primus si fuerit actū tacite vel expsse. l. ij. ff.

eo.facit.l.obligamur.§.re et verbis.s.de act.et oblig.scdm Ange. Tu adde qd scdm ista iura.ff.nō videbatur tacite agi vt fieret nouatio ex quo tantūdem erat in scda obligatione quantū in prima per ea que habent in.l.qui vsufru.§.de ver.ob.et de materia dic vt plene dixi in.l.si stipulatus.§.grisogonus.s.de verb.oblig. ¶ In gl.sup vbo cōtract⁹.ibi.§.qm.ibi stipulatio fuit inutilis: hic vtilis. ¶ In eadē glo.ibi.l.j.§.ij.sol.qd ibi quādo numeratio fit nomine vnius stipulatio nomine alterius.hic vtrunq3 nomine eiusdem. ¶ In eadē glo.in fi.imo dic qd ibi nō querit nisi an actio queratur patri vel filio.nō aūt an nascat ex numeratione vel stipulatione.nam quo ad id recurrendum est ad hāc.l. Aduerte tū qd l3 qn precedit numeratio sit differētia an incontinēti sequat stipulatio tamen qn precedit stipulatio de reddēda pecunia numerāda non est vis an incōtinenti vel ex interuallo sequat numeratio: qr semp videt fieri causa implēde stipulationis preābule. ¶ In glo.ij.l.cū em.ibi presumit actū quo nascat cōmuniter hoc non tenet: qr imo in dubio videt actū qd numeratio fit causa implēde stipulatiōis qn stipulatio precessit. vel si precessit numeratio secuta fuit stipulatio incōtinēti vt hic aperte sonat litera. ideo tūc vere nulla nascitur actio ex numeratione. et appellatur istud mutuum ciuile cui cooperatur natura. Et etiā aliud mere ciuile qd cōfirmat tpe.exēplum in eo qui fatet spe future numerationis et labit biēnium.l.in cōtractibus.C.de nō nu.pec. Est etiā alind mere naturale vt cū numerat pecunia nulla interueniente stipulatione.vt.l.ij.§.fi.s.si cer.pe.et hec sunt verba magistralia doc.que sequit hic Ang.tū de iure nō reperiunt ita baptizata.sed simpliciter de vnico mutuo fit in iure mētio satis tū de iure procedūt cōsiderato effectu. ¶ In glo.fi.in fi.pro hoc faciat: qr si stipulatio inutilis nō vitiat numerationē multo magis quādo nulla sequit.ar.l.j.C.de rei vxo.act.

Summarium.

1 ¶ Stipulatio scda continens idē quod prima quādo vtilis sit.
2 Legatum in stipulatione deductum in dubio non censet nouari.
3 Fieri eodem tempore quando quid dicatur.
4 Stipulatio ad cautelam inducta non inducit nouationem.
5 Nouatio facta non presumitur si debita duobus alternatiue promittuntur.
6 Conditionem alterius meliorem ipso inuito quis facere potest.

a ¶ Si stichū. Adde nota. p Bart.in.l.si titiū.s.de ver.ob.et in l.sisti.co.tit.

Si stichum. a Stipulatio nouās purgat moram precedētis obligationis. h.d. Et ad materiā huius.l.dic vt plene legit et not.in l.parui.s.de condi.fur.et plenius dictū fuit in.l.eū qui ita.§.fi.s.de ver.obli. Et tangit per Bar.in.l.si rem aliquā.j.eo. et hoc etiā tene hodie quicqd dicat glo.qr recurrendū est ad predicta loca. ¶ 1 † ¶ Nota bene ex isto princi.qd scda stipulatio precise cōtinens idē qd prima est vtilis qn interponitur animo nouandi aīs aūt esset inutilis et ageretur solū ex prima: qr scda nullū cōmodum cōtineret vt.l.qui bis.s.de ver.obli.et ibi de hoc. ¶ In glo.j.ibi hodie secus supple vt nō presumat nouatio et maxime quādo minus veniet in scda quā in prima.et in hoc dicit glo.bene sed inquantū agatur vt fiat nouatio.dic qd mora purgabitur etiam si non sit actū vt purget.j.eo.l.nouatione.et.l.si creditor.et qd plene legitur et no.in.l.parui.et de condi.fur. Et ideo si glos.intellexisset qd hodie nō presumitur mora purgata quasi olim esset oppositū male diceret: qr et olim et hodie presumit purgatio more eo ipso qd fit nouatio.qd intellige si fiat pure.si vero fieret sub cōditione: tunc si extiterit conditio idem.cum eadem: sit ratio cum sequens euentus cōditionis trahat retro.l.qui potior.et.l.qui balneu3.s.qui po.in pig.habe. Sed interim anteq3 eueniat cōditio stipulationis nouātis nō est purgata mora nisi hoc sit actum expresse vel nisi res fuerit presens tēpore interposite stipulationis cōditionalis animo nouandi: qr tunc tacite videt actū qd mora purget vt.l.qui decem.§.idē respondit.j.de solu.et tangit in.l.quoties.j.eo.

Legata. Obligatio ex vltima volūtate descendens potest pro stipulatione nouari.et statim si est obligatio pura vel in diem.sed si est sub cōditione ante conditionis 2 euentum nō nouatur.hoc dicit. ¶ † Nota quod legatum vel fidei commissum deductū in stipulatione in dubio non videtur nouari: sed potius videt pro cautela stipulatio interponi.facit qd habetur in.l.j.et per totum vt lega.no.cau. ¶ In glos.j.huius.§.ibi.sed non petitur.contrariū videtur voluisse gloss.in.l.diem.s.eo.qd posset statim agi. Sed Ange.dicit et tenet Bart.qd si obligatus in diem promittit illud qd debet animo nouandi: tunc nō petitur nisi adueniēte die.et sic loquatur hec glo.sed si pmittat quātitatem certā vel determinatam: tunc statim poterit conueniri.et sic loquatur glo.contraria per no.in.l.qui prior.s.solu.matrimo.et.l.nesennius.de re iudi. Tu dic plenius vt ibi fuit dictū.et in.l.nemo.§.j.supra de leg.ij. ¶ In gl.in diem ibi duobus modis eisdem supple qui etiam notantur in simili.in.l.in diem.s.eo.

Si quis ita. Conceptio stipulationis nouantis pōt precedere obligationē nouatā.hoc dicit. ¶ Nota ex litera qd vbi stipuler a seio qd a titio fuero stipulatus non videt in dubio seius adhibitus animo nouādi.sed videtur potius vt fideius.faciat.l.si ita stipulatus fue.a seio.s.ti.j.et hoc in effectu voluit hic lra. ¶ In glos.nā eodē tpe.ibi nō tū eodē instāti. 3 Nota bū ex hac glo.qr† aliqd fieri dicit eodē tpe qd fit incōtinēti licet successiue et ex ordine quāq3 non fiat eodem instāti. Et sic facit pro testibus qui per lignurā seu fixuram viderunt aliqd fieri licet vnus post aliū immediate licet non simul vt videant cōtestes.et eodem tempore deponere.facit qd not.in.l.arethusa.s.de statu ho.et in.l.antiqui.s.si pars heredi.pe.et in.c.nihilominus.et.c.testes.iij.q.ix.et in.l.testium.C.de testi.glo.tamen infra videt dicere qd hic eodē modo obligat et liberat.et sic videt contradicere prin.huius glo.sed expone illā eodem momēto vel instāti vt dixit glo.hic in prin. ¶ In eadem glo.ibi vel speciale imo dicas qd hic nullum est speciale: qr stipulatio nouans habendo respectum ad effectū ipsius sequitur ipsam nouatam.et est illa posterior.sola antē conceptio verborū stipulationis nouantis precedit conceptionem stipulationis nouate qd non est inconueniens: sicut in simili est videre de obligatiōe fideiussoris qr cōceptio obligationis fideiussoris interdum precedit conceptionem obligationis principalis.tū nūq3 quo ad effectū incipit fideiussor prius obligari quā principalis vt.l.si ita stipulatus.§.adhiberi.s.de fideius.

Idem celsus. Actio iudicati non nouat per stipulationē iudi.sol.que precesserat.h.d. ¶ Nota primo qd inducta ad vnū effectū nō debent oppositum 4 operari.facit.l.legata inutiliter.de leg.j. ¶ † Nota qd stipulatio inducta ad cautelā nō inducit nouationē.et hec est ratio huius litere vt p3 in ea. Ex hoc etiā insurgit qd ex hoc non impedit nasci actio iudicati: secus qn stipulatio nō interponit ad cautelā alterius actus.sed interponit simpliciter et vt sit tanq3 pncipalis obligatio.nā tunc si actus sequēs pōt tendere ad implemētū prioris obligationis videt in dubio talis actus sequēs fieri causa implēde cōditionis inualide.et sic loquit.l.cū enim.s.eo.que secūdum hoc non ob.si diceretur qd hic sentētia que fertur videat esse secuta causa cōditionis implēde.et sic ex illa nō deberet oriri actio.sed tantū ex stipulatione.ar.dicte.l.cū enim. Ang.tamē hic soluit aliter vz qd ibi actus numerationis erat volūtari⁹ et fiebat p partē hic erat necessari⁹ et fiebat p iudicē et l3 factū iudicis representet factū partis: nō tū per oīa vt.l.si ob cā.C.de euic.vel scdm eū nō ordinat snīa ad implēdū stipulationē iudi.sol.sed ad implēdū desiderium agētis q petebat reū cōdēnari. S3 tu dic meli⁹ vt p3 ex su praedictis: qr hic stipulatio iudi.sol.interponit ad cautelā vt accedat obligationi descēdenti ex snīa.ar.l.qui mutuā.§.j.s.man.et.l.ex testamento.C.de testamentis.et.l.ex pupillari.de vulga.et pup.

5 **Si decem.** † Si debita duobus alternatiue promittu tur non presumit facta nouatio.ideo pmissor soluere potest cuius nomine vult.h.d. ¶ In glo.fuero.ibi.sol.vt ibi: qr liberatur si hoc agat.sed in dubio secus.et sic etiā soluit sequens cōtrariū. ¶ In gloss.velit ibi et magis intellige quod in dubio presumit qd titi⁹ qui secūdo loco pmisit alternatiue si erat etiā debitor pri⁹.et sic de eodē titio loquat litera.tūc si simpliciter soluit decē videt soluisse noīe suo.et hoc voluit prin.huius glos.p hanc.l.et magis. Si autē non fuisset debitor prius.et sic de alio titio loqueret litera.vt tetigit glo.j.huius.§.tūc glos.nihil videtur de hoc dixisse si talis simpliciter soluisset decē sed tūc esset recurrēdum ad ea que habent in.l.j.et.ij.j.de solu. ¶ In ea.glo.ibi vel secundū quosdā vt in hāc particulā glo.sc3 qn iste titius simpliciter soluit decē in qua causa videant soluta.sed referas ad casum.§.l.vtrū in dubio presumatur facta nouatio per alternatiuā istam et vult dicere qd nō nisi aliud agatur per.ll.hic alleg.in glo.et sic intelligatur hec glos.et sic intelligatur etiam litera ista. Et sic patet ex supradictis quod glo.voluit formare duas.q.separatas.

Si ab alio. Alius potest me inuitū et nolentē liberare sed mihi inuito actionē tollere nō pōt.h.d. 6 ¶ † Nota qd qs pōt facere meliorē conditionē alterius etiā ipso ignorante et inuito sed deteriorē non. ¶ Nota qd vbi promissio fit ob certā causam licet fiat a plurib⁹ nō videt in dubio fieri animo multiplicandi.facit.l.alimenta.§.basilice.de ali.et ciba.leg.et qd ibi no.facit etiam qd inferius dicetur. ¶ In glo.fin.ibi nō habeat. Nota bene ex glo.qd soluens pro inuito non habet actionē neg.gest.contra ipsum.cōtrariū videt sensisse glo.in.l.soluēdo.s.de nego.gest.et illud tenuit Dy.disputando vt refert Cy.in.l.fin.C.de neg.ge.et Guli.in.d.l.soluēdo. Sed tu tene hanc glos.per.l.si pro te.s.man.per quā confunditur opi.Guli.et aliorum hoc tenentium.et bene faciet etiam.l.si ex duobus.s.de neg.gest.de quo etiam hic plene per Barto.potes etiam dicere qd glo.in.l.soluēdo.non contradicit: qr debet referri ad id quod dicit de ignorāte. ¶ Extra gl.aduerte: qr limitat Bar.et sequitur Ang.istū tex.inquantū dicit non duplicari dotē et altero soluēte alterū liberari. quando mulier pmittit marito p hec verba pmitto tibi dare id quod talis pro dote mea tibi pmisit vel quando fuit facta cōmemoratio prioris obligationis: licet exprimat quātitas: vt qr dixit centū que tibi promisit talis pro dote mea ego tibi pmitto: secus si primus

si primus promisisset.c.p dote mulieris: deinde ipsa mulier simpliciter pmitteret.c.pro dote sua nõ facta cõmemoratione prioris obligationis: qr tũc maritus exiget ducẽta.centũ ab illo extraneo ⁊ centum ab vxore.argu.l.quinquaginta.ſ.de proba.et in.l.lucio.supra de actio.⁊ ob.Sed aduerte quia contra istud dictum videtur facere hec litera que simpliciter loquit.⁊ videt vel le in dubio nõ fieri replicationem: vnde forte posset attentari qꝫ contraria procedãt quãdo promissiones a diuersis fiunt: sed nõ ob eandẽ cãm: ar.eorum que dixi supra in notis.nisi forte velis sastinendo docto.dicere quod interdum potest causa recipere augmentum: vt est causa dotis.⁊ tunc loquatur dictum ipsorũ. interdum non potest recipere vt est causa alimentorum et tunc procedat quod dixi in nota.⁊ facit quod not.Bart.in.l.lucio.la picola.de leg.ij.

Summarium.

1 Pupillus siue tutoris autoritate nõ põt nouationẽ facere.
2 Stipulari pure intelligitur qui sub cõditione extitura stipulat.
3 Nouatio non presumitur si in secunda stipulatione minus quã in prima reperiatur.

a **Si pupillus.** a Actio tutele nõ tollitur per stipulationem rem pu.sal.fo. nisi animo nouãdi esset interposita.Sed si agatur ex vna nõ fiet cõdẽnatio ex altera: nisi ex altera debitor 1 liberetur.h.d. ¶ † No.qd pupillus sine tutoris autoritate nõ potest nouationem facere: secus videtur in pubere.facit quod habetur in.l.si curatorem habens.C.de in integ.resti.mino.⁊.l.puberes.ſ.de verbo.obliga.Et videtur intelligendum de pubere nõ habente curatorem.vt in.l.j.ſ.eo. ¶ In gl.j.in fi.hec opi.vltima qd actio tutele nascatur post finitã tutelaz nõ est vera per ea que habentur in.d.l.si tutor.§.si.precedẽtes vero omnes possunt esse vere. ¶ In glo.super verbo condẽnare ibi statim posset ostendi. No.bene ex hac glo.magnum esse interesse posse statim ostendere ius suum ⁊ instrumentum liberationis.et sic videtur velle gl. qd si quis nõ habet instrumentum liberationis ⁊ re vera liberatur possit cogere creditorẽ quod faciat sibi instrumentum liberatiõis.facit.l.plures apo.C.de fide instrumẽtorum.et.l.si quis data.C.de lib.cã.⁊.l.dissolute.C.de condi.sine causa.et in fi.videtur quod debitor tenetur facere creditori instrumentũ debiti si illud nõ habet.non tenetur tamen facere instrumentum habens preceptum guarentigie cuius vigore potest incipi ab executione in tuscia.qr tunc grauaretur in eo ad quod non esset obligat⁹.facit quod no.per gl.et doc.in.l.ij.in prin.solu.ma.⁊ in.§.iubemus.in aut.de colla.col.ix.⁊ in spec.de instrumen.edi.ſ.postq̃. ver.qd si solum.⁊ plene de materia per Bar.in.l.si finitã.§.elegãter.de dã.infec.⁊ signa bene istam glo.que quotidie allegatur.

2 **Qui sub conditio.** † Qui sub conditione omnino extitura stipulatur pure intelligitur stipulari.h.d.et est facillimus iste.§. ¶ Not.qd dixi in summario ⁊ ad materiam facit.l.quodcunqꝫ.§.non solũ.⁊ qd ibi dictũ fuit.ſ.de ver.ob. ¶ Et tãgit hic Ang.opi.Cy.quã posuit in.l.extraneũ.C.de here.insti.vbi dixit differentiam esse si stipulor si moriar vel cum moriar: que reprobatur communiter per dictum.§.non solũ.ideo dic vt ibi. ¶ In gl.sub conditiõe.ibi nõ potest statim agi.videtur innuere glos.quod actio sit nata: sed agi non possit ante diem ipsam incertam sicut consueuit dici in alia obligatione in diem.l.j.in fi.quando dies vsu.leg.ce. ¶ Sꝫ contrarium valet quod non sit nata actio in casu isto quando est dies incerta quando licet certa vt voluit glo.in.l.in omnib⁹. de regulis iuris.⁊ videtur probari in.l.vnica.C.vt act.ab here.et contra here.⁊ hoc tenuit Bar.in.l.ita stipulatus.supra de verbo.obliga. ¶ In ea.gl.ibi vel pone hec vr̃ melior quo ad tex.istũ.

3 **Qui actum.** † Si in secunda stipulatiõe venit minus q̃ in prima nõ presumitur nouatio.secus si plus.h.d. ¶ Ibi actuz.i.seruitutem actus.vt.l.j.in fi.⁊.l.ij. ⁊.l.qui stella.de serui.rusti.predi.⁊ in dictis iuribus habet que differentia sit inter seruitutem actus itiner: et vic. ¶ Ibi nihil agit.⁊ sic non fit nouatio ⁊ bene facit ad titulum.videtur enim primo stiipulatus plus.secũdo minus vt patet ex iuribus.ſ.alle. ¶ Ibi aliud intellige quantitatiue ex eo qr plus stipulatur.non autem intelligas qd omnimodã diuersitatez notet.qr tũc nõ fieret nouatio.cuius cõtrariũ videt esse dicendũ in dubio secunduz ista iura ex quo secũda cõtinet plus q̃ prima vt hic ⁊ in.l.q vsuf. ⁊ qꝫ ibi fuit dictum.ſ.de verb.oblig. ¶ In glo.nihil agit.ibi et si id agitur tacite.dic melius quod hic non videtur tacite agi ex quo secũda continet minus quam prima secũdum hec iura digestorum.vt satis innuitur hic et in.l.qui vsufr.supra de verb.obli. licet secũdum antiquissimam iuris prudentiam forte fuisset sec⁹ per ea que habentur in.§.prete.insti.e.hoc est i tit.q.mo.tol.obl. quia in insti.nõ habetur ti.de noua. ¶ In eadem gl.ibi cũ aliud sit.hec non videt bona.quia secundum illam in vltimo tũ nõ fieret nouatio.ideo dic qd ratio est.qr nõ videtur fieri nouatio.qr secundã continet minus quã prima vt est dictũ. ¶ In eadem glo. ibi hoc tenet stipulatio hoc non verũ: qr ad hoc vt stipulatio teneat requiritur vt intersit stipulãtis.l.stipulatio ista.§.alteri.de ver.ob.Et ideo cum nõ intersit hic stipulantis secundam valere ex quo cõmoditatẽ secunde ⁊ plus habet in prima.ideo secunda omnino est nulla.⁊ hoc innuit litera que vniuersaliter dixit nihil agit.⁊ sic nullo respectu valuit per ea que habentur in.l.si is qui cc.§.vtrũ.de reb.dub. ¶ In glo.fi.ibi nõ fiet nouatio.hec nõ tenetur cõmuniter: qr imo fit nouatio per ea que habent in.l.qui vsufru.prealleg.⁊ dixi supra in litera.

Ci recte. Ille potest nouare qui suo noĩe potest solutionem recipere.hoc dicit. ¶ Nota qd adiectus ad solutionem nouare nõ potest in glo.j.ibi procura.generali. ¶ Secus si habeat generale cũ.l.libera.vt.l.pcur.cui libera.ſ.de pcur. ¶ In ea.glos.ibi qui sunt in potestate nostra.intellige qr satis potest solui ex cõtractu suo vel quando ex contractu suo quesiuerunt patri.alias non posset eis solui nisi ad hoc accederet voluntas patris vel dñi per ea que habent in.l.eum qui ita.§.qui sibi.ſ.de ver.ob.⁊ in.l.quod seruus.j.de sol. ¶ In ea.glo.in fi.Sed tu salua Rug.⁊ recte intelligendo ipsum: quia voluit dicere qd ex regula tex.cũ exceptione ibi posita ⁊ aliis positis in glo.potest colligi alia regula vcꝫ qd ille cui recte soluitur ita demuz potest nouare si soluitur sibi ⁊ sibi debitum.⁊ hoc modo intelligendo bene dixit Rug.

Summarium.

1 Delegatio qualiter fienda.
2 Primitiua an tollatur per delegationem.

1 **Delegare.** † Delegatio fit per cõte.litis vel per stipulationẽ.h.d. ¶ Ibi iussit.s.ipe creditor. ¶ No.quid est pprie delegare ⁊ qualiter fiat delegatio. ¶ In glo.ij.ibi.Item exprimendo vt puta quia defensorio nomine meo litem contestatur animo nouandi. ¶ In ea.glo.ibi die illa vtilis.⁊ hec prima tenetur communiter ⁊ est hec glo.singularis.⁊ nõ est alibi fm Ang.⁊ satis est de mẽte doct.qui in hac materia nihil allegant nisi istã. ¶ An antẽ possit sequi condẽnatoria ex eadem instantia cum ius oriatur in conte. per ea que leguntur ⁊ notantur in.l.si titius.ſ.de verbo.obli.⁊ qr ibi mutat qualitas actionis pendente iudicio facto rei potest sequi condemnatoria ex eadẽ instantia vt legitur ⁊ no.in.l.quãqꝫ. §.iul.ſ.de aqua plu.arc.per Bar.⁊ bene facit quod habetur in.l. si post acceptum.ſ.de rei vendi.facit etiam bene qd habetur in.l. liberto.§.pe.ſ.de neg.gest. ¶ In ea.glo.ibi vel sic.istud dictũ cõiter non tenetur.quia est potius exemplũ cessionis quã delegationis de qua in.l.iij.C.eo. ¶ In ea.glo.in fi.tene secundã sol.que cõ2 muniter approbatur. ¶ Extra glo.dubitat hic Bar.† an per delegationẽ hodie tollatur primitiua si expresse nõ agitur vt fiat nouatio.nam videretur qd non per.l.fin.C.eo.⁊ hoc videtur tenere glo.in.l.ij.C.eo.cõtrarium tenet hic Bar.dicens qd imo fiet ipso iure nouatio etiam si hoc expresse non sit dictum per hanc.l.Nec ob.l.fi.qr loquit quãdo noua persona interuenit citra actũ delegationis.⁊ sic nõ corrigant iura antiqua.⁊ hoc etiã sequitur per hanc literã Ang.dum dicit qd debitor delegatus succedit in vicẽ delegantis.non antẽ teneret vicem eius si accumularet sibi imo essent duo rei diuersis tẽporib⁹ interueniẽtib⁹ obligati ad idẽ.secũdo p hoc allegat qr qñ fit delegatio nullo iure neqꝫ antiquissimo neqꝫ antiquo reperit tolli primitiuã si animo nouãdi sit facta sed precise inuenit per delegationẽ tolli primitiuã ipso iure vt pꝫ hic ⁊.l.ij.C.e.sed quãdo als fiebat nouatio sepe reperit qd iura dicunt illam fieri si hoc est actũ vt.l.si stichum.§.legata ibi hoc actũ est ⁊c.⁊ ea.l.§.fi.⁊.l.ij.eo.ibi si hoc agat.⁊ ideo nimirũ si etiã hodie facilius tollitur obligatio primeua per delegationẽ q̃ per nouationẽ.p hoc etiã faciat ⁊ tertio qr ista duo delegatio ⁊ nouatio ponunt vt diuersa vt pꝫ in rubrica huius ti.⁊.C.eo.titu.⁊ ideo in materia correctoria in qua stricte debet fieri interp̃tatio.vt.l.precipimus.C.de ap.cũ simi.sub appellatione nouationis de qua fit mentio in.l.fi.C.eo.nõ dꝫ venire delegatio.Item pro hoc facit.⁊ quarto: qr qui delegat videt soluere.l.iiij.§.interdũ.ſ.ad velleia. ⁊.l.inter causas.§.abesse.ſ.man.⁊ sic liberat soluens ipso iure ita dꝫ delegat⁹ liberari ipso iure.⁊ hoc intelligit Ang.quãdo ille q delegat pmittit per stipulationẽ per ea q̃ habent hic ⁊ in.l.ij.C. eo.nã per stipulationẽ fit delegatio.secus igit si ille cui delegatur nõ promittat p stipulationẽ.sed forte cõstituat se soluturũ.qr tunc nõ inducet nouatio nec olim nec hodie.l.item illa.§.fi.ſ.de cõsti. pec.⁊ pro hoc infert qd cauti debẽt esse mercatores cupiẽtes oĩno liberari qñ dant aliũ promissorẽ vt ille pmittat per stipulationẽ vel qd agãt expresse qd fiat nouatio per dationẽ talis pmissoris. als si promissor datus nudo pacto pmitti seu cõstitui soluturum creditori talis mercatoris non erit liberatus mercator.⁊ sic dicit intelligẽda que dixi in.l.qui vsufru.ſ.de ver.ob.Tu adde qd idẽ videt si non constituit sed spondeat cum spondentes cõsueuerũt esse accessorij sicut fideiubẽtes ⁊ cõstituẽtes vt legit ⁊ notat i aut.

a ¶ Si pupillus. Adde hic eẽ casuz singularem ad hoc qꝫ iudex nõ dꝫ cõdẽnare reuz q conueniri poterat pluribus actionib⁹ nisi primo actor liberet reũ ab aliis finalit.

de fideius. §. j. col. j. et de hoc videtur casus cōiuncta gl. in §. argentariorum in eodem autētico vbi glo. videtur indistincte dicere qd̄ campsor debitor alterius si facit alium campsorem promittere pro eo vel si ipse promittit pro suo creditore alteri non surgat liberatio. et sic videtur indistincte illa gl. decidere contra Ang. et contra id etiā qd̄ no. Bar. in l. singularia. ff. si cer. pe. Sed potes saluare qd̄ illa gl. intelligatur qñ constat de mente vel secundo intelligatur hodie s̄m iura noua. d. l. fi. C. de noua. et qñ non surgit delegatio. vel tertio intelligitur vt. ff. tetigi in spondentibus qui in dubio videntur accessorie obligari sicut cōstituentes. et hec pcedūt in delegatiōe. Si aūt citra delegationē quis promittat p aliū an hodie fiat nouatio. potes cōcludere qd̄ si pmisit fideiubere cōstituēdo vel spōdēdo nō inducatur nouatio faciat. l. si ita fuero. in prin. ff. e. et quod ff. dixi. Si aūt alter pmittit tunc si pmittit vice obligati alterius forte fiat nouatio. ar. huius tex. nam sic videtur esse mens partium vt obligatio isti⁹ subrogetur loco pme. et hoc clarū de iure antiquo per §. prete. insti. qui. mo. tol. obli. Itez videtur hodie dicendū per l. fi. in fi. ibi voluntate et non legibus esse nouandū quasi etiā hodie fieri debeat nouatio quādo illa non inducitur tacite a. l. hoc est ex cōiectura. l. sed ex voluntate hoc est de mēte partium de qua cōstat verisi͏̄r et saltim ope exceptionis fieret s̄m gl. ibi positaz. et in l. pe. j. de preto. stip. Sed forte de rigore iuris fieret tunc nouatio ipso iure ex quo simpliciter nō agitur de inducēda nouatione ex. l. cōiectura sed ex mente partiū de qua constat satis per vba plata per. d. tex. in fi. et idē videretur si dicat promitto pro tali suscipiēdo in me nomen ipsius vel ipsius obligationē per. l. si pater. C. e. interdū vero quis promittit pro alio nō adiectis verbis pdictis et tunc si a prin. hoc faciat forte videbitur fideiubere si tpe quo obligatur ille p quo pmittit fit dicta pmissio. ar. l. si pro te. ff. man. et idem forte si ex postfacto si aliqua verisimilis coniectura hoc suadeat. vt qr forte dixerat debitor creditori nisi des mihi vnū fideiussorē qui promittat pro te ego te excutiā. nā si amic⁹ debitoris hoc audiēs pmisit pro illo fideiubere videbitur. ar. l. titia. §. idē rñ. ff. de ver. ob. et l. si seruus pluriū. §. fi. ff. de leg. j. et l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interrog. ac. Si autem ex interuallo promittat nec sit alia cōiectura tūc olim presumebatur nouatio. hodie vero videtur qd̄ non presumatur ne fiat etiam ope exceptionis per. l. fi. C. e. licet Ang. hic sentiat contrarium. et etiā Bar. in l. singularia. per ea que dicta fuerūt in. l. iij. ff. e. et idē videtur si dicam pmitto decē que titius dz vel eadem. x. que titius dz ex quo ex interuallo istud fit nisi cōstaret qd̄ vellēt facere duos reos per ea que tetigi in. l. reos. et in. l. fi. ff. de duo. reis. et in. l. ex duob⁹. e. ti. Uel forte potest dici qd̄ qñ quis dicit pmitto. x. pro titio alio nō adiecto etiam si ex iteruallo hoc faciat iudicatur velle accessorie obligari per ea que habentur in dicta. l. si pro te. ff. man.

Summarium.

1 Remittes exceptionem donare videtur.
2 Insinuatio requiritur in remissione exceptionis.

Si quis. Qui patitur se declarare videtur renūciare exceptiōi sibi cōpetēti si sciebat eā nō si ignorauit. sed tunc ei contra delegantē succurritur. h. d. ¶ †No. ex tex. qd̄ remittens exceptionem videtur donare. et sic facit qr pcurator nō possit renūciare exceptioni nisi hoc habeat in mādatis lz habeat generale cū libera: quia in dubio nō venit potestas donandi. vt. l. filiusfami. ff. de dona. et l. contra iuris. §. fi. ff. de pac. bene tamen posset procurator preiudicare domino omittendo exceptionem proponere infra terminum. facit. l. j. §. quod a procuratore infra quādo app. fit et. l. iij. §. si procurator. j. qd̄ quisqz iuris et de hoc etiam per Inno. in. c. cū olim abbas ad fi. de offi. dele. ¶ †Itez facit qd̄ in tali remissione requiratur insinuatio si i effectu excedit summā que potest donari. vt. l. si quis obligationis. ff. de reg. iu. per gl. et per doct. in. l. j. ff. de dona. Et hec forte possent dici vera quando renūciarent exceptioni circa contractū alias initum per dñz. Sed si in contractu quem inniut pcurator ipse renunciat videtur qd̄ possit per ea q̄ habentur in. l. j. §. fi. ff. de sti. seruo. ¶ In gl. ij. in fi. supple. s̄m Ange. si sint fauorabiles in quarū loco exceptio doli succedit vt no. glo. sing. in. l. qui se debere. ff. de condi. ob causam. nam si essent exceptiones odiose tunc nec sicut solutū per errorem posset repeti ita nec pmissum possit condici cū pmittere et soluere sint paria quātū ad cōditionē cōcedēdā vel denegādā. vt. l. fi. de cōdi. ide. et. l. fi. C. ad. l. fal. et idem videtur sentire Bar. in. l. doli. j. e. per. l. qui se debere. ff. de condi. ob causam. et per gl. l. iij. §. j. ff. de consti. pec. Sed tu adde qd̄ isti videntur dicere ꝯ tex. cū gl. in. l. sed iul. §. non solū. ff. ad mace. vbi pz qd̄ si tutus exceptione macedoniani promittit p stip. alicui recipienti nomine ipsi⁹ qui mutuauit pcuratorio nomine potest vti exceptione non obstante illa promissione licet illa exceptio esset odiosa et ipediret repetitionē si esset facta solutio vt l. qui exceptionem. ff. de condi. inde. nec ob. l. fi. C. ad. l. fal. qr cit ad propositū si bene ponderetur. Item non ob. l. fi. C. ad. l. fal. qr loquitur qñ scienter quis pmisit. et sic etiā loquitur. l. qui se debere

in ver. et si cū sciret. Nec ob. gl. d. l. iij. qr nō vr pcedere per. d. §. nō solum. et per ea que no. gl. in. l. nā et si maritus. ff. de condi. inde. vel si vis seruare Ang. et Bar. forte potest dici qd̄ in. d. §. nō solū sit speciale vt etiam scienter promittēs habeat exceptionē macedoniani in odium creditoris mutuātis filiofa. cōtra se. cōsul. mace. in cui⁹ odiū etiam est inductū qd̄ etiā post sñiam latam cōtra filiūfa. possit obijci exceptio mace. vt no. in. l. tā et si. supra ad mace. dictū ergo pdictoꝝ procedat quādo sumus in casu in quo sciēter pmittens posset sibi preiudicare. facit qd̄ videbitis. j. e. l. doli mali exceptio. ¶ In gl. suū. ibi sibi debitum. No. hanc glo. pro libellis sustentandis. et facit quod habetur in. l. si me et titium. ff. si cer. pe. ¶ In eadē glo. ibi presumo scire supple nisi negotium sit multū longinquū vel intricatū s̄m Bar. et ita dicit Ang. se pluries in palatio practicasse: qd̄ tene menti. facit. l. peregre. ff. de acqui. pos. et. l. vlti. ff. de confes. ¶ In ea. gl. ibi si ex alieno non. hoc intellige nisi fuerit presens tali alieno facto vel nisi fama publica esset in loco de tali facto in quo iste moretur. naz tūc presumetur sciētia. facit quod no. gl. in. l. si tutor. de pericu. tuto. et ea que no. Bart. in. l. is potest. ff. de aquir. here. ¶ In gl. fi. in fi. Et ideo sic agit mandati in casu isto: quia mandato putatiui creditoris sibi soluit. non tamen delegatus ab eo: quia si fuisset delegat⁹ nō competeret tūc actio mandati. et sic mutuet hic casum Ang. Sed etiā forte potest dici qd̄ etiā si delegat⁹ soluit qd̄ cōpetat ex causa mādati ex quo non erat verus debitor. arg. l. si is qui. §. qui libero. ff. man. vbi sepe extra id quod agitur tacita nascitur obligatio. et hoc videtur esse de mēte litere hic: que videtur prosequi eundē casum.

Si non. Exceptio q̄ obstat delegāti non obici cui facta est delegatio. h. d. ¶ In gl. fi. in fi. sol. quod hic delegās erat efficaciter obligans ei cui facta est delegatio. alias si nō cēt efficaciter obligatus tunc sicut ipse delegās posset se tueri exceptione ita et delegatus ex eius persona.

Summarium.

1 Conditio existens retro trahitur.
2 Fiscus non habetur loco heredis in obligationibus cōtrahēdis.
3 Obligationes pure vel in diem certum transeunt in fiscum.
4 Deportatus cōtrahens non obligatur.

Quoties. Stipulatio penalis non nouat puram nisi in conditionis euentum et tunc est necesse rem promissam extare: purgata tamē mora. Item stipulatio pura non nouat conditionalē nisi in conditionis euentum: dummodo tempore existentis conditionis existat persona que possit obligari. hoc dicit. Et primo ponit an stipulatio pura nouetur per conditionalem. secūdo ecōtra an conditionalis per puram: secunda ibi sz id qd̄. ¶ †No. qd̄ licet conditio existens trahat retro: vt. l. qui potior. et. l. q balneū ff. qui po. in pig. ha. tamen debet intelligi quando tempore aduenientis cōditionis extremum a quo reperitur ab illo tam respectu subiecti super quo debet fundari actio: vt patet hic in secūdo responso: tam etiam respectu persone in qua debet fundari obligatio. et sic facit qñ i fictiōe trāslatiua de tpe ad tps regrantur extrema habilia: de quo plene per Bart. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. ¶ †Itē no. bene quod fiscus non habetur loco heredis in obligationibus contrahendis ex persona eius cui⁹ bona sunt publicata: sed solum in obligationibus iam contractis. et ratio esse potest quam tetigi in. l. si inter eos. §. fi. ff. ti. j. quia nō debet obligatio icipere eo tpe quo deberet extingui: vt. l. si titio cū moretur. ff. de vsufr. sed si iam esset contracta extingueretur in persona deportati. vt in. l. si debitori deportato. ff. ti. j. ergo non debet incohoari si contingat ipsum pendente obligatione conditionali deportari. et bene facit quod habetur in tex. in. l. nouatio. j. e. vbi tex. videtur hanc rationem innuere si bene pōderetur. ¶ In gl. stichus. in fine. ipsius: hoc est falsum: quia si stich⁹ fuisset mortu⁹ post moram non posset postea mora purgari: vt nota gloss. in. l. inter stipulantem. §. pe. ff. de ver. ob. et facit quod dicitur. j. e. l. si rez aliquā. et sic non posset pcedere id quod dicit hic litera de purgatione more. Itē intellige qd̄ stichus in quo mora erat cōmissa viuebat tpe obligationis cōditionalis interposite animo nouādi. ¶ In glo. purgari ibi sol. forte hec prima sol. cōiter nō tenetur. sed forsan posset defensari. qr si erat vulnerat⁹ ad mortem lz fuisset presens tpe stipulationis cōditionalis non tenebatur creditor recipere nisi fuisset oblatū preciū deteriorationis per ea q̄ habentur in l. elegāter. §. nō solū. ff. de dolo. et in. l. qui sibi. §. j. ff. de sol. Et ideo tunc nō surget purgatio more: qr ratio cessat qñ mora fuit cōmissa ex eo qr interpellatus nō dedit. qr si est presens videtur tacite obligatus creditori. ideo tunc purgatur mora. l. qui. x. §. si cū mihi j. de solu. que ratio cessat qñ erat absens tpe stipulationis conditionalis. nā tūc sicut pter absentiā nō posset cadere vera traditio tpe stipulatiōis. iō etiā nō dicit cadere ficta. ar. l. si filius cū ibi no. ff. si cer. pe. ¶ In ea. glo. ibi vel in absente. hec sol. cōmuniter tenetur ad istud cōtrariū. l. si rē. et similiter ad cōtrariū. l. cū qui ita. §.

ita.§.fin.⁊ ratio diuersitatis patet ex predictis.precedētes tñ due
sol.sunt in se vere sed diuināt.¶ In glo.existente cōditiōe ibi vel
aliter hec vera ⁊ cōmuniter tenet per doc.ex qua habes qȯ ī obli-
gationib⁹ cōtrahēdis fiscus nō tenet locū heredis.secus in iā cō
tractis.⁊ rō est quā tetigi in no.⁊.l.inter eos.§.fi.š.tit.j.⁊ colligit
ex tex.cū ista sol.que sepissime allegat qȯ fiscus nō tenet locū here
dis.¶ In eadē gl.ibi vt in pos.leg.corrupta est gl.⁊ dʒ dicere vt
3 le.no.ca.Et cōclude fm Ang.† qȯ solū obligatiōes pure vel ī die
certū transeūt in fiscū.⁊ ab illis liberat deportatus.cōditionales
aūt nō.vñ in generali cōfiscatiōe bonorū nō veniunt obligatiōes
cōditionales:qȯ est no.⁊ pro hoc etiā allegat tex.cū glo.in.l.nam
ad ea.š.de cōdi.⁊ demō.Et similiter cōditionales obligationes
passiue quibus ille cuius bona confiscant ante confiscationē erat
obstrict⁹ nō trāseunt in fiscū:casus est hic.⁊ hoc dicit esse vtile ad
materiā bānitorū quorū bona cōfiscant ex forma statuti ꝙ in tali
cōfiscatione non veniunt obligationes conditionales actiue vel
passiue:ex predictis habes etiam vnū casum in quo mors ciuilis
nō equiparat naturali nec habet eundem effectū de quo dictum
fuit in.l.ex ea parte.§.insulā.š.de ver.ob.⁊ per glos.in.c.susceptū
de rescriptis.li.vj.¶ In glo.fi.ibi sed naturaliter sic imo nec ciui
uiliter obligat fm doc.cōmuniter ex quo hec obligatio descendit
ex causa de preterito.⁊ nō erat in esse producta.sed veniebat pro-
ducenda ex cōditionis euentu.pro hoc facit:qꝛ si obligaret natu-
raliter licet nō ciuiliter fieret nouatio p ea que habent in.l.j.š.e.
qȯ litera hic negat.Nec ob.l.si debitori hic allega.quia nihil facit
ad ꝓpositū:qꝛ loquitur in obligatiōib⁹ purificatis ante deporta
tionē que habuerūt suū vigorē.sed postea transferunt in fiscū vt
4 ibi no.gl.¶ † An aūt cōtrahēdo post deportationē possit obliga
ri ⁊ obligationē acquirere sibi cōclude qȯ si ex dispositione iuris
orit obligatio qm̄ deportati nō perdūt ea que sunt de iur.gē.po-
terit sibi acquirere ⁊ se obligare.secus si oriat ex dispositione iu-
ris ciuilis vt.l.si tibi mādauero.§.is cui bonis.š.man.cōiuncta
l.quidā.j.de penis.¶ Aduerte tñ qꝛ in illis bonis post deporta-
tionē quesitis ex contractu iuris gentiū nō habebit heredē:qꝛ id
pendet a iure ciuili:sed fiscus illa occupabit tpe mortis.casus est
nota.in.l.ij.§.de bo.proscri.⁊ hoc dixit Bar.trahendū esse ad bā
nitos nostri tpis.vt in.l.j.C.de here.isti.qȯ nō placet hic Ang.qꝛ
talia banna cōtradicunt iuri cōi in duobus.primo qꝛ bāniti ha-
bent pro confessis cōtra.l.diuus.de custo.reo.secūdo qꝛ dicta ban
na ⁊ sententie cōdemnatorie que feruntur ex eis feruntue in ab-
sentes cōtra.l.absentē.j.de penis.⁊ ideo nō debet ipsorū effect⁹ ex
tendi:nisi quatenus rigor verborū bāni ⁊ sententie ex necessitate
importat:⁊ sic cū ex forma bāni ⁊ sententie cōfiscari debeāt bona
delinquentis intelligit de illis que hʒ tpe delicti:qꝛ qualitas iun-
cta verbo significat fm tempus verbi.l.in delictis.§.si extraneus
š.de noxa.⁊ quia his verbis solū bona presentia denotātur.arg.
l.si quis ita.š.de auro ⁊ arg.leg.Tu adde qȯ Bar.in.d.l.j.nō vi-
detur loqui hoc casu quando bannitus cuius bona fuerunt confi
scata moritur bonis post bānū quesitis.sed quādo ipse bannitus
instituit ab alio.quo casu dicere videt qȯ auferri possit ab eo tan
quā ab indigno.⁊ sic accipiat ⁊ nō capiat vt.l.aliud est capere.j.de
verb.sig.vnde tunc sibi fit dānū.sed eo casu quo ipse morit bonis
debite quesitis post bānum fieret iniuria venientibus abintest.⁊
sic nō est eadē ratio.nā cū nō sit priuatus participio iuris cōis vt
qȯ possit habere heredem fm formā iuris cōis per ea que notant
in.d.l.j.que ratio cessat in deportato.¶ Item adde secundo qȯ si
statutū dicit qȯ cōfiscent bona ipsi⁹ delinquentis videt qȯ bona
que habet tpe cōfiscationis debeāt cadere in cōfiscationē.nam ta-
lis videt esse mens statuti.licet enim dicat bona delinquētis cōfi-
scari in effectu intelligit.i.eius qui deliquit ex quo cōfiscatio non
hʒ fieri ipso iure sed per sententiā iudicis que hʒ sequi ipsum de-
lictū.ideo nō attēdit tp̄s statuti que ratio cessat in.§.si extrane⁹.

SI creditor. In stipulatiōe nouante nō ītel-
ligit repetita pena neqꝫ pign⁹
neqꝫ vsura.h.d.cū.l.nouatio.j.e.¶ No.qȯ sublato p̄n
cipali tollitur accessorium.⁊ hoc vult litera in effectu.

SEruus. Seru⁹ nedū dñicā sed etiā nec pecu-
liarē obligationē nouare pōt sine dñi
volūtate.h.d.¶ In gl.j.ibi nisi q̃si velit qȯ si faciat me
liorē cōditionē dñi vel si habeat gñalē peculij admini-
strationē cū libera tū c possit nouare peculiarē obligationē hoc est
est p̄ter dñi volūtatē:sed ꝯ dñi volūtatē nō posset etiā in casibus
predictis arg.l.stichum.§.fi.cū ibi not.š.eo.⁊ sic intellige glos.se.

DElegare. Delegatio pōt fieri scriptura ⁊ nu-
tu.h.d.¶ Ibi fari nō potest supple
narie fm Ja.de Are.licet quidā a cōtrario sensu dice
ret secus si fari potest quasi tunc esset necessaria expres-
sio verborū per.l.nutu.š.de leg.iij.Sed certe licet ipse non dicat
illa l.alio casu loquit.⁊ ideo hic videt secus.⁊ hoc etiā videt sa-
tis de mente glo.⁊ istā partē sequit Ang.⁊ Bart.š.in.l.delegare
in prin.Tu potes addere qȯ forte nō esset peccare in spiritū san-
ctū tenere opi.predictā cū in dubio ar.a cōtrario sensu est validū
in iure vt.l.j.§.huius rei.š.de eo cui man.est iuris.¶ In gloss.j.
ibi loqui debet.⁊ ratio quia dʒ ꝓmittere per stipulationem vt.l.
delegare.š.eo.que stipulatio non fit nisi vtroqꝫ loquente vt.l.j.š.
de ver.oblig.

NOuatione. Summata fuit.š.¶ No.qȯ sub-
lato principali intelligūtur sub-
lata omnia accessoria.

Summarium.

1 Exceptio obstans deleganti nō obstat delegato.
2 Mulier nō potest velleiano renunciare.
3 Renunciationes velleiani nō valent de iure.
4 Curiosus de factis alienis nemo esse debet.
5 Exceptio compensationis nō obstat delegato.

a **DOli mali.** [a] Exceptio q̃ ob.deleganti nō ob.
ei cui facta est delegatio nisi eadē
equitas concedende exceptionis subsistat contra per
1 sonā eius cui facta est delegatio.h.d.¶ † Not.qȯ re-
gulariter exceptio que ob.deleganti nō ob.ei cui facta est delega-
tio.fallit qñ est eadem equitas concedende exceptionis contra
vtrunqꝫ. fallit etiam in alijs casibus de quibus infra dicetur.
2 † Not.arg.quod mulier nō possit renunciare velleiano.quia re-
nunciando similiter circumscriberetur sicut intercecedendo ⁊ ex
eadem fragilitate induceretur ad renunciandum.ex eodē mo-
do videretur qȯ minor nō possit renunciare beneficio restitutio
nis in integrum de quo est gl.in.l.si iudex circunuento.š.de mi-
no.⁊ in.l.si intra.C.de in integ.resti.mino.in velleiano autē con
cludo qȯ communis opi.gl.habetur ꝙ possit renūciare.qꝛ videt
beneficium eius fauore inductum ⁊ cum sit maior.xxv.annis vi-
detur quod possit renūciare.ar.l.si quis in cōscribendo.cū si.C.
de pac.de quo per glo.in.l.fi.§.pe.š.ad velleia.⁊ hec opinio com
muniter practicatur.tamē Bar.in.l.fi.C.ad velleia.quē in effectu
sequitur hic Ang.licet ipsum nō alleget dicit de iure dicendū cō
trarium per hunc tex.qꝛ regulariter nō poterit renūciare. fallit
in tribus casibus.primo si renūciat in iudicio per.l.fin.§.penul.
preallega.sed si diligenter aduertatur ad illum tex.forte ibi non
probat qȯ ibi fuerit renunciatū in iudicio coraʒ iudice.vt Bar.
vult qꝛ tex.ibi dicit qȯ cauere debebit se exceptione non vsurum.
⁊ sic ad iudicem ire.ergo primo debet cauere ⁊ renūciare.⁊ post-
ea ad iudicem ire.⁊ sic qñ itur ad iudicē ⁊ iudicium iam renun-
ciauit.ibi ergo est casus apertus pro opi.glo.Jo.de Ana.secun-
do si renūciat in causa necessaria.exēpluʒ vt in aut.matri ⁊ auie.
C.quando mul.offi.tu.fungi potest.tertio si caueat secundo post
bienniū non intercedendo pro viro.vt.l.si mulier.C.ad velleia.
pro viro autem cursus temporis nihil operatur vt in aut.si qua
mulier.C.ad velleia.quarto fallit si interuenit iuramentū.vt in
3 c.ex rescripto.de iureiur.⁊ ita cōmuniter practicatur.¶ † Itē ad-
uerte qꝛ omnes renunciationes velleiani nō videntur valere de
iure:qꝛ tunc cōpetit exceptio velleiani quādo mulier obligat se
per instrumentū trino teste notatum.vt.l.antique in fi.C.ad vel-
le.Tu potes dicere qȯ illa.l.per contrariam consuetudinem est
abolita.ar.l.de quibus.de legibus.Sed certe istud non videtur
posse fieri nisi lex corrigatur expresse vt probat tex.in.§.quib⁹ in
prima consti.C.⁊ clarius in.l.fi.C.de iure do.impe.⁊ facit ad no
tata in.d.l.de quibus.⁊ in.l.rem nō nouā.C.de iudi.Bar.tamē
videtur tenere qȯ tollatur in proe.ff.in.§.⁊ antea.⁊ ibi per gl.et
in proe.insti.⁊ in aut.de here.⁊ fal.circa prin.⁊ tenēdo opi.Bar.
⁊ Ang.potes respondere ad.l.si quis in conscribendo.qȯ proce-
dit nisi beneficiū concedatur propter imbecillitatē consilij.nam
illa imbecillitas que est in contrahendo videtur esse in renūciā-
do.ideo nō debet nocere.Tu adde qȯ multū facit pro gl.qȯ ha
betur in.d.l.fi.§.pe.iuncta.l.si mulier in iure.eo.ti.⁊.l.iij.§.idem
scribit de peculio.nā certū est qȯ si mulier in iudicio quasi cōtra
hat ⁊ obligetur pro alio competit sibi exceptio sicut si extra iudi
ciū se obligaret pro alio.ergo nō deberet tenere renūciatio etiā
facta coram eodē iudice cum eadem fragilitate inducatur coraʒ
iudice qua inducitur ad contrahendū ⁊ suscipiendū iudiciū pro
alio.cuius contrariū tamē dicitur in.d.§.pe.⁊ per hoc nō videt
obstare tex.iste ⁊ opi.glo.qꝛ non dicit hic renūciationē velleiani
nō tenere.sed si secundo promittit pro alio.quia ista secūda obli
gatio est intercessio sicut prima sibi succurrit.hec autem inter se
videntur esse diuersa renūciare.⁊ pro alio intercedere vt probat
ex coniunctione.ll.predictarum.s.d.l.fi.§.pe.coniunctis alijs.ll.
superius allegatis.¶ No.ex ver.diuersum el.ij.qȯ factus maior
licet infra tempus restitutionis.non tamen succurritur sibi ac si
esset intra minorem etatem.⁊ iste casus non est alibi fm doc.fa-
cit tamen fm Ang.l.pap.exuli.cū simi.cōiuncta glo.š.de mino.
Fallit tamē in casu sing.qui non est alibi in.l.fi.C.de repu.here.
coniuncta gl.que incipit tpe repudiationis in quo casu pariter
succurrit existēti in maiori etate intra tp̄s restitutiōis ⁊ existen-
4 ti in minori etate.¶ † Itē no.qȯ quis nō dʒ esse curiosus de fa-
ctis alienis qȯ est notādū cōtra multos qui volūt se in oībus in-

a ¶ Doli mali.Addȯ hal.hic ī ver.diuersum q̄ reputat hāc legem sing.

gerere vt patebit in gl. ¶ In glo. j. ibi exceptione metus supple q̄ est in rē ex parte ꝓponentis ⁊ eius contra quē opponit. Sed exceptio doli est ꝑsonalis ex parte eius cōtra quem. ⁊ in rē ex parte opponētis vt. l. ij. §. j. ⁊. l. apud iul. §. pe. de doli excep. ¶ In eadē gl. ibi videbat remittere. adde hoc ꝓcedere qn̄ sciēter ꝓmitteret. ⁊ sic gl. videt innuere. secus si ignorāter. tn̄ dic idē si ignorāter ꝓpter ea que habent in. l. si quis delegauerit. ff. eo. Quia creditori querit ex sua ꝓmissione ⁊ recepit suū. nam dꝫ obstare exceptio vt ibi dicit. ¶ Quo aūt remedio cōsulet delegato habes in text. d. l. si quis delegauerit. ⁊ pro hoc facit qḋ habet in gl. se. ¶ In gl. delegatus. ibi habēda est distinctio: de hoc dic per Dy. Bar. ⁊ Ange. ⁊ dicet post gl. ¶ In gl. exceptio. ibi vt rei iudicate: hāc appellat gl. alibi exceptionē ad rigorē iuris seruādū inuentū. vt in. l. si non sortē. §. indebitā. ⁊. l. qui exceptionē. de cōdi. ind. Sed Bar. in. l. cū quis. C. de iur. ⁊ fac. ig. dicit qḋ ille exceptiones dicunt ad rigorē iuris introducte que respiciūt solā instātiā vt est exceptio diuisionis ⁊ ordinis que cōpetit pluribꝰ fideiussoribus vel pluribus reis debēdi vel fideiussori respectu rei vt in aut. hoc ita. C. de duo. reis. ⁊ in aut. presente. C. de fideius. ⁊ dicit Ang. Bar. ibi tenere qḋ tutus exceptione rei iudicate si soluat per errorē facit iustū repetat. al's secus ⁊ sic dixit intelligere. l. iul. ff. de cōdi. inde. et cū hoc dicto pertransit. ⁊ in hoc dicit discrepare gl. Sed tu adde qḋ lꝫ Bar. i. d. l. cū quis. istud vltimū videat innuere. nō tn̄ clare dicit: imo cōtrariū in. d. l. iul. in. vj. col. vbi. aperte decidit qḋ quocūqꝫ errore soluēs tutus exceptione rei iudicate nō repetit saluo nisi fuisset absolutus: qꝛ debitū nō videt fuisse cōtractū. ⁊ hoc satis videt fuisse de mente. d. iul. si recte ponderet. nec ob. d. l. error. C. ad. l. fal. qm̄ loquit qn̄ a pri. sola orta est naturalis obligatio q̄ nō habuit effectū actionis. hic aūt orta fuit naturalis ⁊ ciuilis q̄ induxit potentiā agēdi. ideo lꝫ postea autoritate rei iudi. sublata fuerit ciuilis nō poterit repeti solutū. ¶ In gl. factū est ibi sol. vt ibi. s. qꝛ ibi ꝓprie nō fuit facta delegatio. sed fuit facta ꝓmissio alteri recipiēti noīe ipsiꝰ creditoris. ideo ibi ob. exceptio. Et no. bn̄ qḋ ille tex. nō distiguit an incōtinēti vel an ex interuallo facta fuit ista ꝓmissio ⁊ an sciēter ⁊ an ignorāter. ⁊ sic indistincte videt ꝓcedere. ar. l. de p̄cio cū si. de publi. ⁊ hoc ideo qꝛ existens filiusfa. ꝓmittebat pecuniā al's mutuatā. secus si iam factꝰ paterfa. ꝓmitteret: qꝛ tunc obligaret siue sciēter siue ignorāter ꝓmitteret dummodo errore iuris vel facti iniusto ad hoc induceret. secꝰ si ꝓpter iustū facti errorē casus est in. l. fi. ff. ad mace. per quā. l. a contrario sensu pꝫ qḋ si ipse fuit filiusfa. tpe quo petebat pecuniā mutuatā indistincte cōpeteret sibi exceptio. ⁊ hoc no. pro intellec. eorū que dixi in. l. si quis delegauerit. ff. e. ⁊ ꝑ intellec. gl. l. ij. §. j. de cōsti. pecu. nā gl. ista ꝓcederet qn̄ iam factꝰ paterfa. ꝓmittebat siue cōstituebat pecuniā al's mutuatā. nō aūt qn̄ existēs filiusf. illā promitteret seu cōstitueret. ⁊ per hoc etiā pꝫ qualiter dictū Ang. in. d. l. si qs delegauerit. ⁊ dictū Bar. in hac. l. dꝫ intelligi inquātū dixerunt tutū exceptione tali qḋ si solueret nō posset repetere si ꝓmittat alteri cui delegetur nō posse repetere. nā ꝓcederet in alijs casibus nō in casu qn̄ filiusfa. ꝓmitteret. ¶ In gl. intercessione ibi secundū istā nō approbat ⁊c. hec cōiter tenet. ¶ In glo. dꝫ ibi alia ratione hec secūda tenet ⁊ cōclude qḋ vbi tractat solū de p̄iudicio cōtrahētis qui de iure cōi pōt obligari nō dꝫ cōtrahēs secum esse curiosus qua de causa in veritate obliget. ⁊ sic loquitur hic. ⁊ hoc voluit gl. idē dicas si tractet de p̄iudicio tertij. ⁊ cōtrahēs habeat speciale mādatū ad sic ꝯhendū noīe tertij. vt. l. j. §. pe. ff. de exerci. secus si mādatū speciale nō haberet. nā tūc vt nō obliget tertium dꝫ esse curiosus in quā causam ꝯhēs accipiat pecuniā. ⁊ sic loquitur. l. fi. ff. de exerci. ⁊. l. iij. §. pe. de in rē ver. Et hoc nota cōtra ꝯhētes cū administratoribꝰ ecclesie vel ciuitatis. de quo plene in. l. ciuitas. ff. si cer. pe. ⁊ in. c. qḋ quibusdā. de fideius. per gl. ⁊ doc. ⁊ aliquid p Inn̄. in. c. grauis. de depo. ⁊ per gl. ⁊ doc. etiā aliqd in auf. hoc ius porrectū. C. de sac. san. ec. ¶ Extra gl. ⁊ pro intellec. eorū que tāgit gl. ij. ⁊ eor etiā que hic tāgūt doc. cōclude qḋ exceptio q̄ ob. delegāti regulariter non ob. ei cui facta est delegatio. fallit in quatuor casibꝰ. primus est si iste cui facta est delegatio erat creditor putatiuꝰ nō verꝰ seu cū effectu. vt qꝛ debitor poterat se tali exceptione tueri qḋ solutū repetere poterat vt est casus in. l. si quis. §. interdū. ff. ad velle. ⁊. l. mulier. ij. rn̄. ff. de doli excep. qḋ intellige verū nisi forte debitor q delegat sciēter ꝓmittat ⁊ sit talis ꝑsona q̄ posset p̄iudicare sibi. nā tūc nō posset exceptionē obijcere ei cui facta est delegatio ⁊ haberet tūc locū qḋ dicit in. l. si qs delegauerit ff. e. ⁊. l. q se debere. ꝟ. sed si cū sciret. ff. de condi. ob cāz. qꝛ delegās poterit repetere ab isto cui facta ē delegatio id qḋ soluet ipse delegatꝰ. ⁊ idē videt si ipse debitor delegatꝰ sit talis persona q̄ possit tibi p̄iudicare ⁊ erat tutus exceptione qḋ si soluisset nō posset repetere. nā tūc si delegatus erat tutus exceptione fauorabili aduersus eum cui facta est delegatio poterit simpliciter repetere id qḋ soluet per delegatū sicut ipsemet soluisset nisi iusto errore facti interueniēte ꝓmiserit delegatus. ar. l. fi. ff. ad mace. ¶ Et per p̄dicta etiā videt qḋ si delegās sit tutus exceptione odiosa. et similiter ipse delegatꝰ debitor qḋ nō ob. ei exceptio cui facta est delegatio nisi iustus error facti interuenerit. vt. d. l. fin. Si aūt delegans esset tutꝰ exceptione odiosa. sed delegās tutꝰ exceptione fauorabili tūc videret qḋ obstet exceptio ipsi cui facta est delegatio si forte esset ꝑsona in qua caderet eadē equitas dandi exceptionē cōtra ipsum cui facta est delegatio. vt qꝛ esset mulier. ar. huiꝰ tex. sed si forte esset masculus cui cōpeteret exceptio pacti videt qḋ nō habeat obstare ipsi cui facta est delegatio. ar. l. iij. §. j. de cōsti. pec. cū gl. sua tūc poterit repetere ab ipso delegante vt liberet fm̄ id qḋ habet in. l. si qs deleauerit. ij. rn̄. ff. e. ¶ Ex predictis patet qḋ plures casus circa istā fallentiā possunt considerari: qꝛ qn̄qꝫ delegans ⁊ delegatꝰ ambo sunt tuti exceptione odiosa qn̄qꝫ delegās est tutus exceptione odiosa. sed delegatꝰ fauorabili qn̄qꝫ econtra ⁊ in oībꝰ istis quid iuris satis patet ex predictis. ¶ Scḋo fallit si eadē est equitas dandi exceptionē cōtra eum cui facta est delegatio que est contra delegantem vt patet hic in muliere ⁊ minore in ver. diuersum i hac. l. ¶ Tertio fallit si is cui facta est delegatio erat creditor ex cā lucratiua. vt. l. iul. j. rn̄. ff. de doli excep. qḋ intellige nisi exceptio que cōpetebat ipsi delegato fuisset exceptio que persone coheret vt est exceptio ne in plus cōdemnet q̄ facere possit: qꝛ ista nō obstabit ei cui facta est delegatio. l. pe. iuncta glo. j. e. ⁊. l. si id qḋ. §. sed cū ꝑsone. ff. de dona. qḋ intellige fm̄ distinctionē gl. in. l. nesennīꝰ. ff. de re iudi. ⁊ in. l. si prior. ff. so. ma. Quia attēdi debebit forma ꝓmissiōis facte ei cui facta est delegatio p notata in gl. prealle. ¶ Fallit quarto si tpe quo agitur pecunia est reuersura ad delegantē: qꝛ tūc obstabit exceptio ei cui facta est delegatio qḋ est verū si exceptio est ꝑsonalis: idē dicas si exceptio est realis. lꝫ Dy. dixerit oppositū per. l. in hoc iudicio. §. si inter socios. ff. cōi diui. ⁊. l. idemqꝫ. §. fi. ff. pro so. ⁊. l. apud celsum. §. pe. de doli excep. cum si. Sed non bene dixit: qꝛ exceptio metus vel pacti est in rem. ⁊ tn̄ non ob. vt patet hic in gl. cōiuncto. §. pe. Nec obstant iura in cōtrariū allegata: qꝛ nō loquunt in casu isto. Nam aliud est querere nūquid ob. exceptio ei cui facta est delegatio. ⁊ dicenduz qḋ nō etiā si sit in rem nisi casibus de quibus est dictū. ff. Et est ratio: qꝛ ipse cui facta est delegatio nititur ex obligatione sibi facta. et ideo cū in tali obligatione nullum fuerit vitium nō debēt considerari vitia anteriora p rationē litere: qꝛ nō dꝫ esse curiosus ⁊c. Aliud est enim querere an exceptio que ob. cedenti habeat obstare ei cui facta est cessio. ⁊ tunc loquunt iura contraria. ¶ Et p predicta patet † qḋ exceptio compensationis etiam nō pōt obstare ei cui facta est delegatio ⁊ multominꝰ exceptio excōmunicationis vel banni que poterat obijci cōtra delegantē. ¶ An aūt predicte exceptiones obstēt cessionario conclude qḋ si cessionariꝰ intentat exercitium directarum: qꝛ tunc agit nomine cedētis exceptio que ob. cedenti obstabit etiā cessionario. Si aūt intētat vtilem noīe suo tunc si est exceptio que inficit actionem competentē cedenti ⁊ eius substantie vt exceptio doli ⁊ metus in contrahēdo cōmissi vel exceptio compensationis de qua per gl. in. l. si quis in rem. ff. de procu. ⁊ per Dy. in. c. si quis in ius. de reg. iu. li. vj. ⁊ per Cy. in. l. eius. C. de compen. et per Spec. in. ti. de procu. §. fi. ꝟ. sed nunquid. tunc obstabit ipsi cessionario: secus si sit exceptio personalis vt exceptio banni vel excommunicationis que solū afficit personam. nam tūc illa nō obstabit cessionario si sit ex causa onerosa secꝰ si sit ex causa lucratiua per notata in. l. apud celsum. §. de autoris. ff. de doli excep. et. §. sed cum legitima. et hec fuit sententia Dy. quam sequitur in isto. §. et in. §. si cum legitima. Sed glo. or. in. c. j. de iure pa. li. vj. tenet indistincte qḋ siue sit ex causa onerosa siue ex causa lucratiua nō obstet dicta exceptio banni vel excommunicationis. ⁊ ibi idem Jo. an. in nouella super. d. gl. ⁊ ibi etiam archi. Sed Ja. de are. dicit indistincte nō obstare per istū tex. Sed certe iste tex. nihil facit: quia loquit in delegatione. Ange. vero hic videtur sentire licet non multū clare loquatur qḋ exceptio predicta nō obstet indistincte. et sic videtur tenere opi. dicte glo. licet nō alleget eam. Sed contra dictam glo. fortiter facit d. §. si cū legitima. Jo. an. super. d. c. j. in nouel. super gl. pro ratione considerat tres casus: quia dicit qḋ quandoqꝫ vitiū inest rei: et tunc etiam transit in singularem successorem ex quacunqꝫ causa. l. vitia. C. de acqui. pos. cū ibi notatis. interdum inest actioni: et tunc non transit ad successorem vniuersalem: sed ad singularē transit cū distinctione an sit successor ex causa lucratiua an ex onerosa. ⁊ sic intelligit. d. §. si cū legitima. aut non inest rei vel actioni sed solū cōcernit personā. ⁊ tūc nō trāsit etiā in singularē successorez ex quacūqꝫ causa. ⁊ sic intelligat. d. gl. Sed tu adde qḋ ipse videt dicere in scḋo casu cōtra glo. or. in. d. §. si cū legitima. q̄ aperte vr̄ velle qḋ si vitiū iest ipi actiōi: vt: qꝛ fuit dolꝰ cōmissus in actione querēda noceat successori etiā singulari etiā ex causa onerosa puta si sit emptor. ¶ Tu potes cōsiderare quatuor casus: qꝛ quādoqꝫ vitium inest ipsi rei qn̄qꝫ inest actioni que intētat: qn̄qꝫ nō inest actioni que intentat: sed fuit cōmissum in p̄ambulo antecedente acquisitionē ipsius actionis. Qn̄qꝫ non inest alio predictorū. sed mere respicit personā. primo casu dic vt supra: in scḋo tene q indistincte nō nocet singulari successori: vt vult glo. in. d. §. si cū legitima: quā etiā sequitur Bar. ibi. in tertio fiat distinctio an sit successor

successor singularis ex causa lucratiua an ex cā onerosa. ꝛ sic procedat. d. §. si cū legitima. ꝛ ibi patet de exēplo in quarto indistincte nō ob. exceptio ipsi cessionario. ꝛ sic ramaneat gl. vā in. d. §. j. exceptio respicit mere psonā ꝛ nō rē nec actionē nec preambulū eius. Et qḋ dixi de bānito itellige qn̄ bōa nō sunt publicata. Sꝫ qn̄ ex forma statuti nō deberet audiri. alˀs aūt si bona essent publicata nō potuissent cedere actionē in preiudiciū fisci: vt etiā tāgit Jo. and. sup gl. superius alleg. ꝛ de materia per Albertū galeo. in sua margarita in ti. de pcu. v. nūq̄d bannitꝰ. ꝛ p hoc Specu. in ti. de pcu. §. sequiť ver. sꝫ si excōicatꝰ in v. sed nūqd. ꝛ in ti. de ces. act. v. illud etiā. qꝛ facit etiā qḋ no. gl. in. l. emptor. de here. vel act. ven. facit qḋ no. Dy. in. l. si cuꝫ dotem. §. si pater. solu. ma.

Nouare. Creditor nouare pōt pmittēdo aliū stipulari debitū. pupillus vo sine tutore actore nō nouat. tutor vo sic si pupillo expediat. ꝛ idem in procuratore olm bonoꝝ si habet liberā. h. d. cū gl. ¶ In gl. ij. ibi vel pōt esse. No. bene ẜm hanc sol. quia ẜm hoc hic est casus contra determinationē gl. in. l. cui bonis. s. e. sꝫ Dy. tenet illā gl. similiter Dy. ꝛ Bar. ꝛ Ang. ꝛ ad istū tex. rn̄dent tenēdo primā solutionē hic positā. vel dicūt ꝙ dū litera dicit expediat dꝫ exponi. i. expedire putet qḋ dūmodo bona fide faciat poterit nouare. secus si mala fide vel animo donādi. arg. l. tutor ad vtilitateꝫ. ꝛ. l. cū plures. §. j. s. de admi. tu. ꝛ. l. preses. C. de trāsac. Sꝫ certe hec gl. videť melior vt dixi in. d. l. cui bonis. pro qua facit: qꝛ solū qn̄ agiť de mera acquisitiōe videť permissum pupillo stipulari insti. de inuti. sti. §. pupillus. ꝛ ideo cū hic nō sit mera acq̄sitio sed deperditio antiq̄ debitoris nō videť hoc pmissuꝫ soli pupillo. Nec ob. l. in pupillo. j. de sol. qꝛ loquiť in eo casu in quo ab ipso initio pupillus fuit vsus iure cōi ꝛ fuit factꝰ locupletior. iō nō attenditur casus postea eueniens. ar. l. verū. §. pe. ꝛ fi. s. de mino. que ratio hic cessat. ¶ Quod aūt dictū est tutoreꝫ posse nouare actionē pupilli intellige nisi versetur circa rem si nō pōt alienari sine decreto. ar. l. si ad resoluēdam. C. de predi. mino. et qḋ no. in. l. j. ꝛ. ij. C. si aduer. trans.

1 ¶ Mandatum habens recipiendi solutionem nō habet mandatum ad confitendū se recepisse.
2 Certum non eget demonstratione.

Si debitorem. [a] Habens mādatū ad solutionē recipiendā nō potest nouare. h. d. ¶ [1] No. ex tex. ar. qḋ habēs mādatuꝫ ad solutionē recipiendā nō videť hr̄e mādatū ad cōfitendū se recepisse. p quo etiā facit. l. j. §. si mutuā. s. si qd in fraupa. ꝛ qꝛ aliud vř esse recipe pecuniā mutuo. ꝛ aliud cōfiteri se recepisse. l. ij. §. fi. cū ibi notatis. s. si cer. pe. ꝛ hoc tenet Jac. de Are. ꝛ sequiť Bar. ꝛ Ang. ꝛ plus dicit Bar. in. d. l. ij. §. fi. qḋ si pcurator cōstituitur ad recipiendā pecuniā mutuo ꝛ recepisse cōfitendū intelligitur qḋ habeat mandatū ad cōfitendū recepisse sꝫ de receptis realiter. nā alˀs videretur donatio qḋ in dubio nō videť dn̄s mādasse ar. l. cū filiꝰ. ꝛ. l. cū de indebito. s. de pba. ide o cōsuluit cuilibet recipiēti quietationē a pcuratore qḋ nō stet cōtētus verbis importantibus simplicem cōfessionē. sꝫ semp faciat adījci in instrō qḋ ipse pcurator habuit ꝛ recepit in p̄sentia notarij ꝛ testiū. Ang. hic dicit qḋ istud cōsiliū est optimū. nō tn̄ credit ipꝫ necessariū. qꝛ ex quo habet mādatum ad recipiendum ꝛ recepisse cōfitendū credit solā confessionē sufficere. qꝛ nō debemus restringere pcuratoriū ad receptatū ꝛ pro hoc allegat qḋ habeť in. l. nō abstulit. C. eo. ꝛ in. l. pactū curatoris. C. de pac. ꝛ qꝛ nocere dꝫ talis cōfessio seu assertio pcuratoris. ꝛ sic per eam probetur pecuniam numeratam. qꝛ pcurator habens potentiam cōfitendi vel alius administrator confitēdo ita p̄iudicat dn̄o sicut si ipse dn̄s confessus esset p id qḋ legitur ꝛ notať in. l. certum. §. sed an ipsos cum se. ff. de cōfe. ꝛ quod etiam dictū fuit in. l. doli. s. e. super gl. ꝛ p̄dicta etiā allegat tex. cū gl. in. l. in cōtractibus. §. j. sup ver. penitus. C. de nō nu. pec. ꝛ in. l. quicq̄. C. de apo. pu. li. x. ꝛ in. l. oēs. §. fi. C. de qua. pres. fatetur tamē qḋ dn̄s posset opponere exceptionem nō nu. pec. sicut si ipe esset cōfessus. qꝛ nō debet plus operari ɔfessio pcuratoris ꝙ sua ꝛ qḋ etiā si cōstaret pecuniam nō esse numeratā qḋ illa confessio saperet donationē: ideo esset nulla. allegat qḋ habeť in. d. l. in contractibus. §. j. in tex. ꝛ gl. ꝛ in. d. l. quicūq̄. ꝛ in p̄allegata. l. omnes. §. fi. ꝛ hoc dicit ipse circa istū articulum. ¶ Et pro isto dicto Ang. qḋ sufficit confessio procuratoris qn̄ habet mādatū ad recipiendum pecuniam ꝛ recepisse cōfitendum. facit qꝛ alias illa verba recepisse cōfitendū frustratorie fuissent adiecta in mandato ꝛ nihil operarenť cōtra id quod habeť in. l. si qn̄. de leg. j. ꝛ i. c. si papa. de priui. li. vj. Ex quo cū ẜm sniam Bar. oporteret cōstare de vera numeratiōe aliter quā p cōfessionem ex quo aliter de ipsa numeratione constaret frustra ɔsideramus ipsam cōfessionē. ar. l. j. i fi. de do. ple. † [2] Qḋ eīn semel ꝛ clare certitudinarie est demonstratum non eget alia demonstratione vt ibi. ꝛ sic illa demōstratio redderet supflua. ꝛ p hoc credo dictū Ang. verū. Plus videť etiā ꝙ iste tex. nō faciat ad id qḋ allegatur qḋ habēs mandatū ad recipiendū solutionē non possit cōfiteri sibi solutū: qꝛ longe est diuersum cōfiteri sibi solutū esse quo casu dn̄o effectualiter non preiudicatur cum possit repetere a procuratore. l. qui proprio. §. pcurator. vt in ceteris. s. de procu. aliud est nouare quo casu non posset dn̄s immediate agere contra pcu. ad pecuniam sed vt cederet actionē. ꝛ ideo non sequitur qḋ si non possit nouare nō possit etiā cōfiteri se recepisse: qꝛ ista inter se sunt diuersa. vt de se patet ex p̄dictis. Et pro hoc faciat qḋ habeť in. l. luciꝰ. §. tutele. ff. de admi. tu. vbi cōfessio quā facit tutor p quā cōfitetur sibi solutum a debitore pupil. videtur preiudicare pupillo quo ad debitorem licet habeat regressum contra tutorē vt ibi est tex. cōiuncta glo. Nec videtur verū qḋ ibi Bar. dicit reprehendēdo illā glo. inquantum dicit qḋ in scriptura facta per tutorem nō potest intelligi qḋ fuerit cōfessio. sed cōtinebať realis receptio: qꝛ quando scriptura fit a priuata persona non est vis an dicat confiteor me recepisse. an vero dicat habui ꝛ recepi vt legiť ꝛ notatur per glo. ꝛ doc. in. l. si ex cautiōe. C. de nō nume. pecu. ꝛ in. l. cū de indebito. §. fi. s. de proba. licet sit secus qn̄ in instrumēto publico verba proferunť a notario vt legiť ꝛ notať in. l. si nō singuli. C. si cert. pet. ꝛ in. d. l. si ex cautione. licet si proferuntur a parte etiam in instrumēto publico idem esset qḋ in priuato vt per Bar. in. d. l. si ex cautione. nec ob. si dicatur qḋ confessio tutoris vel pcuratoris nō debet nocere dn̄o per ea que habenť in. d. l. certuꝫ. §. sed an ipsos. qꝛ illud videtur procedere quando est cōfessio per quam dn̄o preiudicaretur. Sed in casu isto effectualiter non preiudicať cum habeat regressum aduersus tutorem vel pcuratorē a quo potuit recuperare sicut si vere esset solutum. ꝛ pro hoc etiam faciat: qꝛ pbatio pōt fieri multis modis p̄cipue per testes cōfessionē vel instrumētū faciat. c. cū ad sedem de resti. spol. Sicut ergo posset iste qui dixit se soluisse probare solutionem per testes vel instrumēta vbi notarius attestaretur de numeratione ita videtur posse probari per cōfessionem ipsius qui dixit se recepisse de qua constat per testes vel instrumenta. ꝛ pro hoc etiā facit qḋ not. Bar. in. l. si ita. §. grisogonus. ꝛ ibi etiā dixi. s. de ver. obli. licet posses dicere qḋ ibi loquiť quādo tractať an cōfessio preiudicet confitenti. hic autē an cōfessio preiudicet tertio vt ibi etiā tetigi. Sed tamen dicta differentia forte nō procedit quo ad casum predictū per ea que. s. dixi. pro predictis etiā bene facit qḋ habeť in. d. l. in cōtractibus. §. j. ꝛ. d. l. omnes. §. fi. per locū a speciali. nam si speciale est ꝙ prepositus ad recipiendū solutionē pro fisco si cōfiteať se recepisse statim preiudicet confessio nō expectato lapsu. xxx. dierum. ergo in alio proposito ad solutionē recipiendā remanebit qḋ eius ɔfessio preiudicabit lapsis. xxx. diebus ꝛ non ante. ¶ Nec ob. predictis qḋ dn̄s nō videať dare mandatū de donādo ꝛ in casu p̄posito videať insurgere donatio si debitor re vera nō soluit: qꝛ respondeť qḋ nō vř dare mādatū de donādo qn̄ oīno fieret sibi p̄iudiciū qꝛ recuperat ab ipso procuratore ac si vere recepisset vt est dictū. ꝛ hoc qn̄ non fuit datū expresse mādatū cōfitendi. Sed si datū esset mādatum ad solutionē recipiendā ꝛ cōfitendū tūc fortius ob. cōtrariū proximū si intelligimus qḋ habeat potestatē cōfitendi de nō receptis. Sed potes dicere qḋ imputet sibi dn̄s cū debuit imaginari mādatum illud importare. ne alias verba essent superflua per ea que supra dixi. Itē qꝛ nō sonat aperte in donatione. nā videtur mādasse ad cōfitendū se recepisse sub spe future numeratiōis. ꝛ ideo si procurator nō opponit postea exceptionē nō nume. pec. imputet sibi ex quo videt numerationē nō sequi. ꝛ ideo dn̄s habebit regressuꝫ cōtra eum. ꝛ sic in effectu licet debitor sit tutus: nō tn̄ surgit donatio in preiudiciū dn̄i qui pōt a procuratore recuperare. ¶ Et per predicta etiā videť qḋ si habet mandatū ad recipiēdū mutuum ꝛ ille cōfiteať se recepisse qḋ si sumus infra tp̄s opponendi exceptionem nō numerate pe. illa poterit dn̄s se tueri. Si autē sit lapsum tp̄s nō poterit dn̄s se tueri aduersus creditorē qui videť posse agere cōtra dn̄m allegādo numerationem factā procuratori. ꝛ probādo dictam numerationem per cōfessionem ipsius pcuratoris per ea que dicta sunt. ꝛ per ea que no. Bart. in. d. §. grisogonus. ꝛ sic dn̄s teneri. sicut si constaret de receptione pecunie per testes ꝛ illā pecuniā haberet procurator adhuc penes se nec erit dn̄o magnū preiudiciū: qꝛ habebit recursum aduersus pcuratorē vt recipiat pecuniā quā pcurator cōfessus est se recepisse. Nec ob. predictis. l. j. §. si mutuā. s. alleg. qꝛ loquiť quādo cōfessio fit in fraudē patroni vel creditorum quo casu nō est necesse qḋ dicta cōfessio noceat que ratio hic cessat. Nec ob. etiam qḋ aliud sit recipere mutuū ꝛ aliud cōfiteri: qꝛ licet sint diuersa tamen tendunt ad eundem effectum ꝛ quo ad dn̄m idem effectus resultat. ergo idē vtrobiq̄ dicēdum. arg. l. fi. cum ibi notatis. s. manda.

[a] ¶ Si debitorem. Adde Cy. i l. falsus. j. de fur.

Si quis. Breuis est ꝛ nō eget summario. ¶ Not. qḋ ratihabitio subseq̄ns cōfirmat actū preambulum. facit. l. C. ad macedo.

Filius. Non summať qꝛ breuis. in gl. j. ibi nō ēt suā. rō qꝛ hꝫ ipse non exercitiū illiꝰ actionis. sed pater qui est legitimus administrator. vt. l. j. C. de bo. mater. ¶ In ea. gloss. ibi. solu. hec vera in se ꝛ

similiter sequēs. ꝛ iõ cõclude qd̃ si hʒ liberã administrationẽ peculij potest nouare: alias nõ: nisi faciat conditionem meliorem.

Summarium.

3 Stipulatio non nouat nisi commissa.
2 Hereditas heredis personam sustinet.
1 **Nouatio.** †Sipulatio que nõ committit͛ non nouat: põt tñ committi iacēte hereditate. h. d. ¶ In tex. ibi cõmittit͛: q̃r forte non existit conditio. vel q̃r non põt cõmitti tanq̃ forte continēs impossibile. Et hoc voluit forte glos. in effectu licet non ita clare. ¶ In tex. ibi eius personã supple defuncti. ꝛ sic non ob. l. hereditas. de acq. re. do. vel dic eius. s. heredis. ꝛ sic expone sustinet. i. sustinuisse vr̃ aditione secuta. l. si ex re. §. fi. ff. de stip. ser. ¶ Not. arg. 2 p̃ ꝛ cõtra †q̃ hereditas sustineat psonã heredis: sed vitas est q̃ sustinet psonã defuncti. sed aditione secuta fingit͛ sustinuisse psonã heredis ¶ No. qd̃ vbi obligatio extinguerec͛ quo ad psonã q̃ dʒ obligari si esset iam nata tūc non obligabit͛ si psona tp̃e aduenientis cõditionis reperiat͛ esse talis qd̃ si obligatio iam esset ꝯcta extinguerec͛ quo ad eũ vt est videre in deportato. vt in. l. si debitori deportato. ff. de fideiuſ. faciat. l. titio cum moreretur. ff. de vsufru. ¶ In glo. ad hoc ibi sol. aliud: hec prima vera vt ibi dixi.

Summarium.

1 Nouare non põt nudã recipiende solutionis ptãtẽ habens.
2 Solutionem ex contractu suo recipere potest in potestate existēs.
1 **Non ideo.** Existens in potestate recipit solutionẽ ex suo cõtractu. nõ tñ nouat obligationẽ. h. d. ¶ †No. qd̃ habēs nudã potestatẽ recipiēde solutiõis non põt nouare. facit. l. si debitorem ff. e. tñ sec⁹ si haberet potestatẽ gñalẽ cum libera vt. l. nouare. §. j. 2 ff. e. ¶ †No. qd̃ existēs in potestate ex contractu suo potest recipere solutionem nisi prohibeatur. et sic facit qd̃ monachus ex cõtractu suo potest recipere solutionem. facit. l. qd̃ seruus. ff. de solu.

Si is cui. Quãdo i summis cadit affectio vtrũ q̃ est in obligatione sicut in speciebus. h. d. ¶ In tex. ibi vtrũq̃. i. neutrum est nouatũ. l. si sticho. §. fi. r. ff. e. negatiua enĩ postposita signo vniuersali equipollet suo cõtrario. l. legitimos. §. in legitimos. ff. de leg. tut. ꝛ. l. grece. §. illõ. ff. de fideiuſ. ¶ In gl. alioqui ibi ꝛ sic ponitur disiuncta pro coniuncta. Et hoc qñ cõstat qd̃ sic voluerint poni tūc fiet nouatio p̃ ea que habent͛ in. §. pe. insti. qui. mo. tol. ob. alias aũt si nõ cõstat de mēte qd̃ voluerit poni disiuncta pro coniuncta in dubio stam⁹ verbis alternatiuis. ꝛ nõ fit nouatio. ꝛ iste est ver⁹ intellec. ¶ In ea. ibi si pmissor eligit. istud cõiter nõ tenetur: q̃r vbi in summis nõ cadit affectio sola minor est i obligatiõe adeo qd̃ si qd soluerec͛ aut esset indebitũ vl̃ debitũ vt voluit sentire gl. i. l. si ita stipulat⁹ fuero. §. x. aut. v. ff. de v. ob. ꝛ ibi fuit dictũ ꝛ in. l. si ita relictũ. §. fi. de le. ij. ꝛ per Cy. in. l. cũ quidã. C. de v. sig. dic ergo qd̃ iõ hic vtraq̃ summa est in obligatiõe: q̃r in summis cadebat affectio ppter diuersitatẽ psonarũ. idẽ si alia de causa in summis caderet affectio forte rõne tp̃is vel loci vt. l. qui res. §. mihi. x. ꝛ. §. si mihi ratiõe. et. §. q simpliciter. ff. de sol. et ista est vitas.

¶ Aliã ad. de Bart. in l. j. C. õ iudi.

Summarium.

1 Vsure future non veniunt in stipulatione nouante.
2 Actio in rem nullam presupponens obligationem nouari põt.
1 **Emptor.** †In stipulatione nouante non veniũt vsure future. hoc. dictu. ¶ In glossa. j. ibi pteriti temporis petuntur supple vt hic innuitur a cõtrario sensu: qd̃ est ar. validũ in iure. l. j. §. hui⁹ rei. ff. de om. ei⁹ cui man. est iuris. ¶ In eadẽ glos. q̃r nõ officio ꝛc. fm̃ istã solu. nõ dʒ sumi hic ar. a contrario sensu quasi resultaret intellect⁹ iuri cõtrari⁹ fm̃ ea que notant͛ i. l. j. C. de cõdi. inser. ¶ Ex hac so. habes qd̃ cũ illud qd̃ debet͛ officio iudicis nõ sit in obligatione vt in. l. qui per collusionẽ. in fi. de act. emp. nec debeat͛ iure actionis vt ibi non põt nouari qd̃ esset valde no. si esset verũ. sed cõiter tenetur contrariũ: q̃r etiam illud quod debetur officio iudicis põt nouari vt. l. ꝛ vuo. §. j. ff. de accep. iũcta. l. pecunie. in fi. cũ 2 §. pe. ff. de v̄b. si. †Nã etiã actio in rẽ puta rei vendicatio que nullã presupponit obligationeʒ põt nouari. vt. d. l. ꝛ vno. §. j. ꝛ per hoc etiam bene facit tex. iste a cõtrario sensu nõ cauillando. vnde pro pter p̃dicta dicũt doct. qd̃ si cõstaret de mente sine dubio possunt venire innouationẽ vsure preteriti tp̃is. in dubio aũt ponderanda sunt verba. nam si dicat͛ quicq̃ ex vendito dare facere te oportet tūc videant͛ deducte vsure preteriti tp̃is in stipulatione nouãte. Si aũt dictũ fuit qcquid actione ex vendito te dare facere opʒ pmittis tunc nõ veniunt vsure pterite cũ ille nõ sint debite actione ex vendito sed officio iudicis quo veniũt vsure in cõtractib⁹ bone fidei. l. mora. §. in bone fidei. ff. de vsur. ꝛ. l. iiij. C. de po. ꝛ iõ nõ veniunt ar. l. quicqd astringende de v̄b. ob. ꝛ hoc sequit͛ Bar. ꝛ Ang. ¶ Sed tu adde qd̃ dicta differentia non videt͛ bona: q̃r satis videt͛ posse dici qd̃ etiã vsure debeant͛ actione ex vendito. per l. iul. §. ex vẽdito. ff. de ac. emp. et sic etiã si sit dictũ quicqd actione ex vẽdito te dare facere oportet dʒ dici qd̃ videant͛ deducte in stipulatione nouante. ꝛ pro hoc etiã est glo. or. in. l. cũ pupillus in glo. fi. ff. rem pup. sal. fo. ¶ Itẽ aduerte qd̃ videt͛ qd̃ iste vsure de quib⁹ hic dicit͛ etiã hodie de iure cano. possint peti: q̃r videnc͛ peti vt interesse loco fructuũ quos recepit emptor ex re vendita fm̃ ea que notant͛ per glo. i. l. socium qui in eo. ff. pro so. ꝛ in. l. j. C. de sum. tri. ꝛ fi. ca. ꝛ que notantur etiam in. l. curabit. C. de acti. emp. et per cano. in. c. conquestus. et in. c. salubriter. de vsuris.

Summarium.

1 Res et eius extimatio ab eodem et per eũdem peti possunt.
2 Tp̃s obligatiõis ꝯcte inspicit͛ vbi extimatio iure actiõis petit͛.
3 Mora qualiter differat a culpa.

Fundum cor. Per stipulationẽ extimationis nõ nouat͛ obligatio rei nisi sit actũ. ideo vtrunq̃ debet͛: et cum extimatio iure actiõis debet͛ tp̃s obligatiõis ꝯcte inspicit͛. alias 1 tp̃s lit. cõte. h. d. ¶ †No. qd̃ res ꝛ extimatio ipsius rei possunt peti per eundẽ ab eodẽ: q̃r vtrunq̃ de p̃ se fuit deductũ in obligationẽ et idẽ etiã videret͛ si aliq̃s pmisisset fundũ ꝛ eius extimationẽ in eadẽ conceptione verbor̃. ar. l. scire debemus. ff. de v̄b. ob. et hoc ideo: q̃r videt͛ esse de mẽte partiũ vtrũq̃ debere prestari. al's autẽ vtrũq̃ peti non põt vt in regula bona fides. ff. de reg. iu. ꝛ no. per glo. i. l. locũ. §. cõdẽnatio. ff. de tab. exhibẽ. ꝛ p̃ Dy. in regula bona 2 fides. de reg. iur. li. vj. ¶ †No. qd̃ vbi extimatio petit͛ iure actiõis inspicitur tp̃s cõtracte obligationis. al's tp̃s quo agitur. de quo in. l. hominẽ. ff. man. ꝛ in. l. vinũ. si cer. pe. ꝛ in. l. in hac. ff. de triti. 3 ¶ In glo. sine culpa. in fi. †No. bene ex hac glo. differentiam inter morã et culpã: q̃r mora proprie videt͛ esse in negligendo et in non faciēdo. culpa aũt proprie in faciēdo qd̃ fieri nõ dʒ licet lato modo loquēdo culpa possit etiam moram cõprehēdere vt dicit glos. in secũda sol. ꝛ in. l. si seruũ. §. nũc videam⁹. ꝛ. §. sequit͛. ff. de v. ob. ¶ In gol. super ver. petito vel post morã. nam vbi debet haberi ratio extimationis officio iudicis inspicitur tp̃s more vel temp⁹ lit. conte. si ante non fuit in mora vt plene legit͛ et no. in. l. vinũ. si cer. pe. Sed vbi debet͛ iuris actionis vt est videre i secũda stipulatione de qua in litera vt colligit͛ ex his que tangit glo. fi. tũc oportet inspici tp̃s cõtracte obligationis. ar. l. si a colono. ff. de v̄b. ob.

Summarium.

1 Innouatio duplex in iure reperitur.
2 Primitiua ipso iure per nouationem tollitur.
a **Aliam.** a Per nouationẽ volũtariã fieri põt cõditio actoris deterior: sed p̃ necessariã nõ fit deterior. h. d. ¶ In tex. ibi tp̃e vt est actio redhibitoria. l. cũ sex. ff. de edili. edi. ¶ Ibi vl̃ morte vt actio iniuriar̃. vt. l. iniuriarũ actio. ff. de iniur. ¶ †No. qd̃ duplex est innouatio in iure scilicet voluntaria ꝛ necessaria de quo plene per glo. in. l. j. C. de iudi. ¶ Et no. qd̃ necessaria qd̃ q̃ fit p̃ ꝯte. lit. vel q̃r ex q̃dã necessitate q̃s deuenit ad iudiciũ vcʒ vt pueniat ad sibi debitũ faciat. l. fi. ff. de sepatio. ꝛ qd̃ nouatio. lʒ nõ tollat͛ p̃ma actio: q̃r p̃ ipsaʒ nouationẽ necessario fit noue q̃litatis adiectio ad p̃mã actionẽ. q̃r vbi pri⁹ erat tẽporanea vel ad vitã p̃ hãc nouationẽ fit ppetua ꝛ trãsitoria ad hẽdẽ ꝛ ppterea dicit͛ fieri nouatio necessaria p̃ lit. ꝯte. dicit͛ etiã qñq̃ fieri nouatio p̃ sniaʒ. vt. l. fi. C. de vsur. rei iu. No iõ q̃r p̃ma actio tollat͛ sʒ iõ q̃r fit noue actiõis adiectio p̃ ipsaʒ sniaʒ. ꝛ q̃r ẽt nouat͛ cursus vsurar̃ vt habet͛ i. d. l. fi. ¶ In gl. j. ibi ꝛ p̃ lit. cõte. supple factã aio nouandi. al's sec⁹ vt i tex. isto. Et aduerte: q̃r in dubio lit. cõte nõ vr̃ fieri aio nouãdi de quo i. l. solutionẽ. ff. ti. j. Sʒ stipulatio videat͛ fieri aio nouãdi fm̃ ista tp̃a qñ intetueniebat noua psona vel qñ interueniebat pl⁹ in scda q̃ in p̃ma. vt in. l. q vsufr. ff. de v. ob. ꝛ in. §. p̃te. insti. qui. mo. tol. ob. ¶ In gl. ij. ibi ex p̃te mariti. sʒ certe pulegiũ qd̃ ꝯpetit viro de q̃ sequit͛ i gl. nõ ẽ pprie pulegiũ dotis lʒ psonale ipsi⁹ mariti ꝯ ipsaʒ dotẽ. vt. l. q̃r psonale. ff. so. ma. Et iõ meli⁹ est exẽplũ qd̃ ponit gl. ex p̃te mulieris. ꝛ p̃ illa facit qd̃ habet͛ i. l. fi. C. q. po. in pig. habe. ꝛ in. l. j. ff. so. ma. vbi plene de pulegio dotis. ¶ In gl. actũ est in fi. no. hñ q̃ nõ sufficit stipulationẽ iterponi nisi aio nouãdi exp̃sse dicat͛ qd̃ cã abijciẽdi pulegiũ fit nouatio. ꝛ istõ tʒ lʒ alij ꝯdicẽtes qd̃ eo ip̃o qd̃ fit nouatio i dubio p̃sumat͛ actũ qd̃ oĩa pulegia tollant͛ qd̃ voluit sentire glo. ff. de pui. cre. l. ij. in v. abijciendi. Et cõclude qd̃ si q̃rit͛ an in stipulatione nouãte intelligat͛ repetita dies vel dilatio dic vt dictũ fuit in. l. in diẽ. ꝛ in. l. si stichũ. §. j. ff. e. Si vero querit͛ an intelligat͛ repetita mora. dic vt dictũ fuit in. d. l. si stichũ. in prin. ꝛ. l. quoties. ꝛ in. ff. e. l. si rẽ aliquã. Si aũt q̃rit͛ in alie q̃litates intelligant͛ repetite dic qd̃ si inerãt primitiue actioni ex puisione hoĩs vt stipulatio pene pignora ꝛ vsure non intelligant͛ repetite vt. l. si creditor. ꝛ. l. nouatione. ꝛ. l. emptor. ff. eo. saluo eo qd̃ ibi dictũ fuit de vsur. preteritis. vt. d. l. emptor. facit ẽt. ff. l. proxi. Si vero inerant dicte qualitates ex. l. dispositiõe. tũc si inerãt fauore per-

fauore persone vel cause sicut est priuilegiũ dotis ⁊ tutele. ⁊ tunc transeũt in secundã stipulationẽ nouantem nisi cã vitãdi priuilegiũ sit facta. si vero inerãt pmitiue ex solo odio vt est cursus vsurarũ in iudicijs bo. fi. ex sola mora ⁊ periculũ interit⁹ ꝓpter morã ⁊ ista nõ intelligunť repetita ĩ stipulatiõe nouãte. vt. d. l. si stichũ ⁊ d. l. emptor. qđ intellige ẽt vt ibi dictũ fuit. ¶ An aũt exceptio vel priuilegiũ cõpetẽs reo intelligať repetitũ in stipulatiõe nouãte dic vt dictũ fuit in. l. doli. §. Et prout legiť ⁊ no. in. l. si prior. ſ. sol. ma. ¶ In glo. exercẽtes ibi sol. vt ibi dic qđ ibi stipulatio nouans nõ tenebat in effectu ex eo qꝛ poterat mulier iuuari velleiano. Et ideo pignora prioris obligatiõis non tolluntur cũ in effectu nõ sit nouata. hic autẽ tenebat nouatio cũ effectu. Et aduerte qꝛ istud contrariũ meli⁹ fuisset formatũ in. l. se. vbi ꝓprie dicit de pignorib⁹. ¶ 2 † Ex ꝑdictis etiã habes casum in quo per nouationẽ tolliť primitiua ipso iure ⁊ tñ remanet firma obligatio pignorũ licet de hoc nihil sit actũ qđ est no. ꝭm Ang. Sꝫ tu dic qđ illud cõtingit: qꝛ licet tollatur primitiua de rigore ipso iure tñ restituiť vtilis. l. fi. ſ. de mino. Ideo nimirum si remanent pignora.

PAulus Respon. In stipulatione nouante nõ intelligitur pignus repetitũ. h. d. Mo. qđ res obligata pro prima obligatione nõ põt teneri pro obligatione secũda sine volũtate primi debitoris.

Summarium.

1 Stipulatio pura in euẽtũ cõditiõis per cõditionalẽ nouať.
2 Rei duo stipulandi ius cõe contra debitorem censetur habere.
3 Nouatio solutioni assimilatur.

1 SI rem. † Stipulatio pura nouať per cõditionalẽ in cõditionis euentũ si tũc res extat vel post morã ante secũdã stipulationeꝫ cã desierit vel post secundã facto debitoris. h. d. ꝭm tertiã lec. quã tenet Ja. de are. ⁊ Dy. ¶ Et legiť istud ꝑn. quatuor modis in gl. ⁊ quinto extra gl. q colligiť ex vna sol. gl. l. quoties in ꝟ. purgari. in pe. sol. iuncto tex. l. q. ⁊. §. idẽ rñ. ſ. de sol. ⁊ diuidiť in duas partes principales. Prio poniť vnũ dictũ cũ exceptiõe. scđo infert ad duo. scđa ibi. ideoqꝫ. ⁊ scđa illatio ibi ⁊ si pri⁹. ¶ In gl. j. in fi. hec gl. fuit adiectio ⁊ forte ceruotina. qꝛ nõ perfecte adaptať ter. tñ verũ dixit in se. Quis aũt si ver⁹ intellect⁹ patebit ex his q̃ infra dicunť in gl. se. ¶ In glo. scđa ibi so. hic actũ fuit. Hec prima sol. est vera in se. qꝛ actus agentiũ nõ operať vltra intẽtionẽ ipsorũ. l. nõ oẽs. ſ. si cer. pe. ⁊. l. obligationũ substãtia. §. fi. ſ. de act. ⁊ ob. tñ diuinat ⁊ ex illa nota qđ nunquã per secũdã stipulationẽ tolliť effectus more preambule si actũ est qđ mora non purgeť qđ est notandũ: nã per hoc tunc videť ipsius effectus transfundi in secundam obligationẽ nouantẽ licet prima obligatio tollať per nouationẽ. ¶ In ea. glo. ibi ex priore stipulatiõe nõ est petitũ supple ex eo qꝛ cũ illa spereť nouari in euentũ secunde stipulationis cõditionalis non põt interim ex ea agi vt probať in. l. pecuniã. §. si cer. pet. ibi ante cõditionis euentũ vt ꝓbať in. l. cedere diẽ. ſ. de verbo. sig. ¶ In ea. gl. ibi subesse vꝛ ꝓpter morã. No. hĩ qđ siue res existat vere tpe existẽtis cõditionis scđe stipulatiõis nouantis siue ficte sufficit ad hoc vt primitiua noueť ⁊ trãsferať in secũdã cõditionalem casus est hic ꝭm istã lec. Ru. qđ nota pro ampliatione. l. quoties. ſ. eo. Et intellige verũ qñ quo ad eũ qui futurus est obligari ex euẽtu cõditionis stipulatiõis nouãtis fingitur extare. vt qꝛ ipse fuit in mora. sed si quo ad aliud fingereť extare. vt qꝛ ali⁹ fuisset in mora nõ ipse qui secũdo loco ꝓmittit sub cõditione animo nouãdi tũc nõ cõmittereť stipulatio nouans. ⁊ sic intelligiť. l. eum qui. §. fi. ſ. de ꝟ. ob. de qua gl. ſ. opponit in ver. nouatio quoqꝫ fiat. ¶ In ea. gl. ibi post morã interemit quasi velit Jo. qđ post morã cõtractã per debitorẽ ante secundã stipulationẽ nouantẽ fuit interposita cõditiõalis stipulatio aĩo nouãdi. q̃ qđẽ mora fuit ꝑ talem stipulationẽ nouata. ⁊ sic loquiť. d. l. quoties. sed de nouo fuit ꝯcta pẽdente cõditione nõ negligẽdo. qꝛ id fieri nõ potuit cũ nulla esset petitio pẽdẽte cõditiõe. ⁊ sic nulla mora taliter eẽ poterat. vt. l. si pupillus. ſ. de ꝟb. ob. Sꝫ fuit ꝯcta mora facto debitoris promissum hominẽ occidẽdo. nã taliter potuit ꝯhi ꝑ ea que habẽtur in. d. l. eũ q. §. fi. Et ideo nimirũ si hic cõmittiť stipulatio conditionalis. qꝛ propter talẽ morã in faciẽdo cõmissaꝫ censeť res sub esse iuris fictiõe. Et ex ꝑdictis pꝫ q̃ differat differat lec. hec Joã. a lec. Ru. nam vterqꝫ intellerit morã cõmissam ante stipulationẽ nouantem. Sed Rug. intellerit illam non purgatam. quia sic fuit actum. Jo. vero intellerit illã purgatam. sed de nouo postea aliam cõmissam faciendo. ¶ In eadẽ gl. ibi sed secundũ hoc videť idẽ dicere. ad istud rñdit Jo. ſ. in fi. istius gl. in ꝟsi. si tamẽ dicať. quã iunge ante versi. vel potes. ⁊ sic ibi si prius ꝙ ⁊c. pone a. in illo ver. si tamẽ ad fi. gl. pone. b. demũ in ver. vel potes pone. c. demum in ver. alij dicũt. pone. e. ⁊ in ver. qđ autẽ sequitur pone. d. qꝛ ille ver. qđ aũt dꝫ iungi in glo. ante ver. alij dicũt. hec tamen lec. Jo. videt diuinare nec etiã vꝛ bona ex eo. qꝛ nõ vꝛ congruũ vt ideꝫ bis repetatur. est tamen vera in se. ideo datur tertia lec. in ver. vel potes. ⁊ illa tertia etiã in se ver. ⁊ illam sequiť Dy. ⁊ Ja. de Are. tñ etiã vꝛ diuinare qꝛ hic seruus erat mortu⁹ tpe secũde stipulationis. Itẽ vꝛ ꝯ tex. in ver. qđ si pri⁹. ⁊ ꝓpter hoc gl. in ver. qđ aũt qui dꝫ iũgi ante ver. alij vt dixi voluit rñdere qꝛ ibi mutat casum vcꝫ qñ erat vn⁹ seru⁹ tpe scđe stipulationis. sed post ea pẽdẽte cõditione facto ꝓmissoris desinit extare. hec tũ lex nõ pfecte vꝛ tollere ꝯriũ. d. l. quoties. nã etiã vꝛ diuinare in pria parte. l. ⁊ ibi in illo ꝟ. si prius. iõ forte data fuit quarta ibi alij dicũt que ab oĩbus reprobať: qꝛ in cõtrario nõ põt dici qđ esset mortu⁹ post morã ante secũdã stipulationẽ ex eo qꝛ tũc nõ potuisset mora purgari. vt. l. inter stipulantẽ. §. pe. cũ sua gl. ſ. de ꝟb. ob. extra gl. datur quinta lec. vcꝫ qđ hic res nõ erat presens tempore secũde stipulatiõis. ideo mora nõ fuit purgata ex eo quia stipulatio fuit conditionalis. ⁊ sic statim nõ nouauit. et quia res non erat presens nõ fuit ibi vera obligatio neqꝫ ficta que propter absentiam cadere nõ potuit vt. l. qui res. §. idẽ respon. coniuncto prin. in fi. ſ. de solu. Sed in cõtrario res erat presens tempore secunde stipulationis. ideo tunc mora fuit purgata propter fictam oblationem que videtur interuenisse ꝓpter rei presentiam vt probať in. d. §. idem rñ. et licet videatur esse aliqualis diuinatio. tamen nõ est absonum sic intelligere. qꝛ sepe. l. indistincte loquens per aliam distinguiť ⁊ declaratur vt nota. in auť. offerať. C. de lit. cõte. ⁊ in. l. nam ad posteriores. ſ. de legi. et quia. ll. sunt reducende ad concordiã ꝑ distinctione ⁊ diuisione. vt in. §. quib⁹. C. de no. C. cõpo. Nec ob. d. l. parui. vbi nõ distinguiť an res sit patris vel nõ. qꝛ ibi stipulatio secũda fuit pura interposita aĩo nouandi. ⁊ sic statim nouauit primam ⁊ omnẽ eius effectum. et consequẽter moram preambulam circa illam commissam. Hic autem secũda fuit conditionalis. ⁊ sic statim nõ nouabat. ideo vi nouatiõis nõ potuit dici, primam morã purgatam ante euentuꝫ conditiõis nec etiam vi tacite obligatiõis si res erat absens. Item non ob. l. mora. ſ. de vsur. in fi. prin. vbi dãdo dilationem debitori moroso nõ videť purgari preambula mora: sꝫ hic videtur dari dilatio eo ipso qđ scđa stipulatio ꝯditionalis interponiť animo nouãdi. l. pecuniã. ſ. si cer. pet. ergo ⁊c. qꝛ respõde qđ ibi dabať dilatio principaliter. hic aũt per quandã consequentiã ex eo quia primitiua oblĩo sperabať nouari in euentũ secũde stipulatiõis cõditionalis. ⁊ sic trãseunt docto. aliter nõ assignãdo rõnẽ diuersitatis. ¶ Tu potes dicere qđ rõ esse põt: qꝛ cum dať principaliter dilatio adueniente die. si nõ soluat constitueť in mora cũ dies interpellet pro homine. l. magnam. C. de ꝯhenda ⁊ cõ. stipulatiõe. Sꝫ in casu isto aduenieñte cõditiõe nõ constitueť in mora: cũ euentus conditionis nõ constituat quem in mora vt not. in. l. quoties in dic. ſ. de ver. obli. Ideo facilius introduciť purgatio more quãdo principaliter datur dilatio: vel forte potes dicere qđ ibi debitor erat parat⁹ soluere si creditor pur voluisset. ⁊ sic se offerebat rogabat tñ eũ qđ placeret sibi facere dilationẽ. ideo nimirꝫ si tũc purgať mora ꝓpter pambulam oblationẽ: secus quando talis oblatio nõ ipediť: ⁊ sic itelligať iste ter. ⁊ hoc forte. voluit dicere litera ibi dũ dixit debitor instantie ⁊c. Item nõ ob. huic lec. l. cũ qui. §. fi. ſ. de ver. obli. qꝛ rñdeo vt dixi circa lec. Rug. ¶ Et conclude qđ qñ ꝑcedit mora ⁊ interponiť scđa stipulatio qđ eut res nõ extat tpe scđe stipulatiõis. ⁊ tũc illa stipulatio cõmittitur nec purgať mora: qꝛ nõ põt hoc casu. vt. d. l. inter stipul. antẽ. §. pe. cũ ibi notatis ant extat res tpe stipulatiõis secunde. ⁊ tũc si interponitur animo nouandi non purgatur mora preambula: saluo nisi res fuerit presens; ꝑ ea que superius sunt dicta: ⁊ inferius tangetur. Si vero nõ fuit interposita animo nouãdi. ⁊ tũc si secũda stipulatio fuit pura purgabiť mora preambula nisi aliud exꝑsse fuerit actum vt voluit Rug. Si vero fuerit cõditionalis tũc non purgať mora saluo nisi res fuerit presens vt superius est dictum nam tunc si fuit presens purgať. ideo postea nõ posset cõmitti stipulatio penalis si res extaret tpe existentis conditionis vel nisi facto ipsius secũdi ꝓmissoris res desineret stare vt hic et in ver. si prius. ꝭm vnam lec. secus si facto alterius etiam si ille alter fuit primus debitor. ⁊ est casus in. d. l. cũ qui ita. §. fi. Et rõ diuersitatis pꝫ ex his que tacta sunt superius. Et per predicta etiã patet quod si secũdo loco ꝓmitẽs esset diuersus a primo debitore cuius mora nõ esset purgata. vt qꝛ stipulatio scđa interposita ꝑ tertiũ aĩo nouãdi fuisset cõditionalis nec res fuisset presens nõ cõmittereť stipulatio cõditionalis si res desineret extare ante euẽtum cõditionis. qꝛ tũc nõ est super quo fundeť ipsa stipulatio cũ res vere nõ extet tpe existẽtis conditionis nec etiam ficte quo ad istũ tertiũ cũ nulla mora ipsius intercedat lꝫ quo ad primũ debitorẽ censeať extare ꝓpter pambulã ipsius morã nõ purgatã. ⁊ sic tenẽdo quintã lect. opꝫ intelligi qđ hic in ver. prius. scđa stipulatio fuit interposita per eũdẽ qui primo erat obligat⁹ ⁊ cuius mora ꝑcedebat. alias nõ ꝑcederet nisi interueniret mora ipsius tertij secũdo loco ꝓmittentis occidendo pendẽte cõditione. ⁊ ꝑ ꝑdicta apparcat qualiter debeat itelligi hec. l. ⁊ similiter. d. l. cũ q. §. fi. Et similiter. d. l. quoties. Et ꝑ ꝑdicta etiã vꝛ qđ si tpe quo interponiť scđa stipulatio aĩo nouãdi res ñ extat ⁊ mora iã erat ꝯmissa. qđ tũc nõ vꝛ differẽtia an ipẽ idẽ ꝓmittat an ali⁹. qꝛ ex q̃ tunc

nō extat res vere ʒ iuris fictione nō pōt tūc haberi respectus ad verā rei existētiā. sed solū ad fictā. ideo indistincte scōa stipulatio cōmittetur siue ab eodē siue ab alio iterponatur. sec⁹ qn̄ res extat vere tpe scōe stipulatiōis ꝙ casu lōga differētia ē qn̄ mora nō purgatur an ipe idē q p̄io erat debitor sit ille q p̄io loco ꝓmittat. an vo sit ali⁹: qꝛ si ē ali⁹ vr̄ hr̄i respcūs ad vaz rei existētiā nisi scō ipsiusmet cōtigat postea res pire vt ptz ex supradictis. ¶ In ea. gl. ibi ʒ scō tuo lz istud sit verū in se tn̄ diuinat. vn̄ tenēdo lec quitā pōt itelligi qō decessit naturaliter sine alicui⁹ facto er ꝙ idē scōo loco pro misit sub cōditiōe. q pmo erat debitor ꝛ mora nō fuit purgata. nā lz res nālr peat pp morā nō purgatā fingitur ꝗtū ad euʒ extare. ¶ In gl. nouatio. i fi. dic vt diri. ʒ. i gl. magna vbi istō ꝫriū solui.

Si duo rei. Unus ex reis credēdi pōt in preiudicium alterius solutionē recipere petere accepto ferre nouare delegare ꝛ cedere. h. d. ¶ †No. qō eo ipo ꝙ duo sunt rei stipulādi pn̄t dici hr̄e ius cōe cōtra debitorē licet forte nō sint socij sed forte tantūmodo rei stip. ex causa lucratiua vt hic colligitur ꝓm intellec. doc. ꝛ etiā intelligendo literā simpliciter ꝓut iacet. ꝛ sic facit ad ea que dicta sunt in. l. reos. ꝛ in. l. ex duobus. ʒ. de duob⁹ reis. el. ij. ¶ †No. ꝙ nouatio similis est solutioni qō est clarum qn̄ fit per delegationē cū delegatus videatur soluere vt. l. quāuis. §. interdū. ʒ. ad velle. ꝛ. l. inter causas. §. j. ʒ. man. idē tn̄ videtur hic litera inuere qn̄ est simplex nouatio: qō qualiter ꝓcedat tangetur cū glo. ¶ No. ar. qō appropriatur debitū per vnū ex reis stipulandi eoipso qō iubet debitorē alteri promittere vel eo ipo qō ipse reus stipulādi de volūtate debitoris alteri ꝓmittit rem debitam. forte tn̄ posset dici qō litera hic pōt itelligi qn̄ iussit ꝓmitti. ꝛ secuta est ꝓmissio. ꝛ hac innuit hic litera: qꝛ refert ipsaz ad superiora inquātū dicit qō debitor ab vtroqꝫ liberatur: cū per solū iussum factū debitori de ꝓmittēdo alteri liberetur ipse debitor ab vtroqꝫ reoꝝ stipulādi: nisi forte velis dicere hoc spāle fauore dotis: qō p solū iussum factū debitori mulier appropriet sibi debitū tn̄ huic itellectui non cōformatur rō lr̄e in fi. Si velles sustinere specialitatē ꝑdictā posses dicere qō rō litere refertur solū ad casum ꝑuisum. ¶ Itē posset intelligi qō dictū est appropriari debitū qn̄ reus stipulādi de volūtate debitoris ꝓmittit alteri procedere qn̄ cessisset actionē illi vt not Bar. in. d. l. si ex duob⁹ in. viij. q. vbi dicit p tex. istū qō cessione facta ꝫ reū debēdi ipso cōsentiente ꝑiudicatū est alteri correo nisi etiā forte diceres speciale esset fauore dotis sine cessione dicto casu appropriari. ʒ tūc rō litere nō bene cōformaretur: qꝛ nō deberet debitor qui nihil ꝓmisit sed solū cōsensit rem debitā ꝓmittit esse liberat⁹ ab vtroqꝫ reoꝝ stipulādi nisi forte sustineas qō cōsensit aliū suo noie ꝓmittere ex quo cōsequēter redditur obligat⁹ ꝓpter factū illi⁹ qui de ipsi⁹ cōsensu noie ipsi⁹ ꝓmisit rē debitā. faciat. l. j. ꝛ. ij. ʒ. de isti. ¶ In gl. ij. ibi idē est. quasi velit gl. in hac pmo expositiōe ꝙ si debitū esset appropriatū ab altero nō posset tunc p aliū solutio recipi vel p aliū acceptilatio recipi vel etiā deduci res in iudicio. ꝛ prima expositio vera in se nō vr̄ tn̄ litera cōformis. ideo datur scōa ꝙ est vera: qꝛ siue sint socij siue nō pōt vn⁹ eoꝝ solutionē recipere ꝛ litē cōtestari ꝛ accepto ferre vt. l. fideicōmissa. §. plerūqꝫ. de leg. ij. ꝛ no. i. l. ex duob⁹. la. ij. de duo. reis. ideo datur tertia gl. ꝙ nō vr̄ bona: qꝛ vs̄i. excepto. nō respicit principiū eius qō hic ōra quo nō excipit imo poti⁹ cū illo concor. ʒ respicit versi. pri. vcz ex quib⁹ ꝑcedentē ipsum vs̄i. exceptio datur. qnta ꝙ vr̄ esse bona p ea ꝙ tetigit in. l. ex duob⁹. ʒ. de duo. reis ¶ In gl. ab altero ibi. l. si vn⁹. in pri. supple marime in ver. ideqꝫ in duob⁹ reis vt ptz ex his que gl. infra dicit. ¶ In ea. gl. ibi hoc nō placet: lz glo. reprobet istā: tn̄ forte posset sustineri qō aliud sit in pacto ex vna parte aliud in nouatiōe vel acceptilatiōe ex alia vt dici plene in. l. ex duob⁹. la. ij. ʒ. de duo. reis. nā vt ibi dictū fuit vr̄ indistincte qō pactū vnius nō noceat alteri. sed in nouatiōe pōt dici vel qō fuit opi. inter iuriscō. vt hic dicitur p id qō habetur i. d. l. si vnius. ꝛ in. l. idē est. de cōsti. pec. ꝛ ideo huic tex. tanqꝫ vltimo videtur stādū. vel distingue ꝓm qō cōiter tenēt doc. qō si erāt rei ex cā lucratiua vel erāt socij possit vnus nouare ad preiudiciū alteri⁹. ꝛ ita locatur hic. alias aūt secus. ꝛ ita loquatur cōtrariū. facit qō no. gl. in. d. l. ex duob⁹ ꝓm vnā sol. ꝛ de materia huius. §. dic plene vt ibi. ¶ In ea. gl. ibi vel verius. hec cōmuniter nō tenetur imo poti⁹ econtra distinguitur vt statim est dictum. precedens etiā sol. posita in glo. videtur violare. l. contrariam. ¶ In ea. glo. ibi vel im proprie dicunt ibi socij quasi velit quod ibi loquatur de societate incidenti hic de societate ex cōuentione expressa. tn̄ hec sol. violat l. contrariam ideo non tenetur. ¶ In ea. glo. ibi altero volente: hec etiam diuinat. ¶ In ea. glo. in fi. supple. qꝛ nō ibi nouans appropriauerat debitū hic sic. Sed certe hic sol. etiaz sapit diuinationē ideo dic vt diri. ¶ In gl. hic specialiter ibi ꝛ expresse hoc casu. nā alias cū idem stipularetur qō sibi debebatur et ab eodē stipulatio videtur fuisse nulla. l. qui his. ʒ. de verb. ob. Ideo videtur qō hoc casu etiā ꝓm iura vetera fuerit necesse agi qō fieret nouatio qn̄ stipulabatur. ꝛ sic hec prima sol. vr̄ vera ꝛ multū litere cōformis. ꝛ est ꝫo. ꝓm istū itellec. ¶ In glo. fi. ibi nō refertur ad proximum dictuz ymo videtur referri ad proxi. rñ. qꝛ licet mulier obligetur viro liberabitur ab vtroqꝫ reorū stipulādi. Et pro intelligentia huius vide qō supra dixi in tex. et Barto. in. d. l. ex duobus in. ij. q.

¶ In sum ma. Adde Ludo. Ro. cōsil. ccccrij.

Ate hominē. Debita pluriū pn̄t i vnā stipulationē deduci ꝛ nouari. h. d.

Stitius. Exceptio mere psonalis ꝙ delegās poterat se tueri transit in delegatuz etiā si is cui delegatio facta est sit creditor ex cā lucratiua. h. d. ¶ No. qō vbi cessat equitas exceptionis cessat exceptio. ꝛ de materia dic vt dictū fuit i. l. doli. ʒ. e. ¶ In gl. fi. in fi. vel dic vt notatur in. l. si prior. sol. ma. ꝛ in. l. nesneni⁹. ʒ. de re iud. qꝛ dz attēdi forma ꝓmissionis an dicat promitto qō debeo tali. an vero dicat ꝓmitto. x. que tali promisi. ratio diuersitatis colligitur ex glo. ʒ. allegatis. ꝛ facit quod dixi in. l. in diem. ʒ. eo.

Summarium.

1. Nouare potest liberam peculij administrationem habens.
2. Curator furiosi vel prodigi nouare potest.
3. Absolutio vnica sufficiens est ad omnia damna.

1 **Dubitari.** †Habens liberam administrationem peculij potest nouare siue stipularetur per se siue per alium dummodo animo donandi non faciat. h. dicit. ¶ In gloss. ij. ibi solutio hec ꝛ se. est in se bona. ꝛ dic vt fuit dictum in. l. seruus. ꝛ in. l. fili⁹. ʒ. e. ¶ In glo. marime in fi. vel dic quod eidem etiaz si debitorem ex quo habet liberam administrationem peculij dummodo non faciat animo donandi per ea que implicat hic ista dictio maxime. ꝛ per ea que dicta sunt in dictis. ll. filius et seruus.

2 **Agnatū.** †Curator furiosi vel prodigi potest nouare si domino suo expedit. h. d. ¶ In gl. expediat. ibi. §. pupillus. et dic vt ibi. quia idem dicendum in curatore furiosi vel prodigi quod ibi dicitur in tutore pupilli cū eadē sit rō.

3 **In summa.** ³Una stipulatione possunt plures obligationes nouari hoc dicit. ¶ No. ar. ꝙ sufficit vna absolutio ad omnia dāna ad omnes excōmunicationes duntamen in absolutione fiat mentio de qualibet causa. facit etiam. l. etiam. §. plures. ʒ. de ma. vin. ꝛ in. l. de pupillo. §. si plurihus. ʒ. de ope. no. nū. et per cano. in. c. officij ꝛ in. c. cuz pro cā. de sen. exc. ꝛ in. c. ex parte. de offi. or. facit etiaz quod habetur in. c. en geltrudam. iiij. q. iij. ꝛ de iudeis. ita quorundam. ¶ In glo. fi. ad materiam dic plene vt in. d. l. pluribus. §. j. et in. l. si stichum. §. stipulatio. ʒ. de verb. obliga.

De solutionibus et liberationibus. Rubrica.

¶ In glo. rubrice ibi equiualent solutioni intellige ʒ; quid quia vtrobiqꝫ tollitur primeua obligatio. nō aūt differenter quoniaz solutione debiti facti nulle remanēt reliquie. sed post nouationē sic. vt. l. j. ꝫ. ti. j. ꝛ insti. q mo. tol. ob. i pri. iūcto. §. pte. ¶ In ea. glo. ibi ꝛ ita in facto. dic qō si cōsiderem⁹ actū soluēdi ꝛ liberādi vterqꝫ est facti ꝛ in facto cōsistit vt. l. cōsilio. i fi. de cu. fur. Si considerem⁹ effectū vtrūqꝫ importat ius. nā p solutionē iducitur liberatio obligatiōis ꝛ dissolutio illi⁹. ꝛ silr p liberationē dissoluitur obligatio ꝙ est eius cū sit iuris vinculū vt insti. de v. ob. in pri. Itē aduerte: qꝛ soluere pōt dici iuris qn̄ in obligatione est dari. qꝛ nō dicitur quis soluisse nisi rez faciat accipiētis vt. l. si forte. §. fi. j. e. licet etiā tūc late possit dici facti ꝓm quā latam significationem etiam dare facti appellatur: quia aliquid fit vt. l. in factum. ʒ. de condi. et demon. Si aūt in obligatione versetur tradi vel aliud factū tūc soluere proprie est facti. vt. l. si rem tradi. ʒ. de ver. ob. iūcta. l. vbi autem. §. fi. eo. ti. licet resultet liberatio que est iuris. ꝛ hoc quando quis soluit id ad quod precedit obligatio. Si autem quis ꝓmittit soluere pro alio ꝛ nomine alterius id quod ipse ꝓmittēs non debebat sed ille p quo ipse promittit: an tūc videatur ꝓmittere factū an vo dationē dic vt dictū fuit in. l. si ita stip. §. possuʒ. ʒ. de ver. obli. Et adde etiaz quod no. Bar. in. l. solutionis. j. eo.

Summarium.

1. Traditioni rei sue potest legem quam quis vult adijcere.
2. Fideiussor an sit dicendus debitor.
3. Solutum quare prius solutum censeatur in vsuris quā in sorte.
4. Causa antiquior que dicatur.
5. Causa quot modis grauior dicatur.
6. Debitor debitū naturaliter tantum in dubio potest eligere.
7. Debitor an possit prout vult eligere.
8. Pignus an censeatur in dubio pro vsuris obligatum.
9. Pignore obligatio an pluribus causis existente an possit creditor in quam vult illam deputare.
10. Precium pignoris in quas cedat vsuras.
11. Imperatores simul quandoqꝫ fuerunt plures.
12. Obligatio oriri potest ex pacto nudo.
13. Solutum pro sorte ꝛ vsuris primo in vsuras cedit.
14. Orto scripture non semper attenditur.
15. Ordo nō curatur dummodo mens disponentis certa sit.

Quoties-

Quoties. Diuidit in quatuor partes p̄n. vsq3 ad .l. in bis. §. si duos. Qr primo dicit q̄d debitor pōt eligere in quā cām sol uat cū est obligat⁹ ex plurib⁹ causis. Scdo q̄d eo nō eligēte pōt creditor eligere. Tertio qñ d3 fieri ista electio. Quarto qñ solutio est simplr̄ facta et neuter ipsorum eligit. scda ibi. quoties vero. tertia ibi sed consti- tuere quarta ibi q̄d si forte in .l. certū. Et breuiter hoc intēdit. De- bitor pōt eligere in quā cām soluit quo cessante eligit creditor dū- modo in eligēdo eligat sicut p̄ se eligeret. 7 hoc solutiōis tpe. Si aūt solutionis tpe null⁹ elegerit tunc solū simpliciter cedit in cām grauiorē. 7 q̄ dicant̄ cause grauiores hac .l. 7 inferiorib⁹ denotant̄. h. o. ¶ In tex. ibi vnū debitū .i. quantitatē ad vnū debitū sufficiē- tem. 7 sic facit q̄d hec materia locū habeat tantūmodo qñ quanti- tas que soluitur sufficit ad vnū integrū debitū nō alias qr tūc cre- ditor videret̄ grauari nimis cū non cogatur recipere particularē sol. vt .l. tutor. §. lucius. ff. de vsur. 7 sic vr̄ q̄d tunc debeat esse in po- testate creditoris in quā causam connertat qñ integrū debitū nō soluitur. 7 hoc videtur sentire Cy. in .l. j. in scda oppo. C. e. 7 etiam Ja. bu. in .d. l. j. in princ. 7 esset ista vna notabilissima limitatio ad totā istā materiā si esset vera sed ꝯ istam limitationē vr̄ casus in .l. vbi fideiussor. j. e. 7 hoc etiā tenet gl. sola si hui⁹ prime .l. vbi loquit̄ etiā qñ soluit̄ quātitas particularis nō sufficiēs ad vni⁹ debiti to talē solutionē 7 ideo nō videtur vera. ¶ In tex. ibi in arbitrium: ex- pone .i. volūtatē vt p3 per id q̄d .j. dicit voluerit: et sic rōne subiecte materie hinc verbū arbitriū importat liberam voluntatē quā im portat verbū voluerit vt .l. si fideicōmissaria libertas. ff. de fideicō. li. l3 regulariter importet arbitriū boni viri vt no. in .l. si sic p̄ bar. ff. de le. j. 7 p3 i. d. l. si fideicōmis. libertas. 7 in .l. hec vēditio. ff. de cō trahē. emp. ¶ In tex. ibi erit solutū supple nisi creditor ꝯdicat vt l. ij. j. e. nā tūc habet̄ solutio p̄ nō facta nec est trāslatū dñium pro- pter dissensum. ff. de pig. ac. l. iij. 7 .l. si ego. ff. si cer. pe. ideo posset re peti 7 furtū videret̄ cōmittere creditor retinēdo ꝯ voluntatē debi toris p. d. l. iij. ff. de pig. ac. 7 itellige q̄d d3 eligere presente ipso cre- ditore alias secus. l. si ex plurib⁹. §. j. j. e. vel forte satis esset si elige- ret tpe quo soluit̄ pecunia creditori si forte in absentia mittat illā p̄ nunciū sibi p̄ ea q̄ notant̄ i. d. §. j. ¶ In tert. ibi i arbitrio est reci- piēdo expone .i. in electione seu volūtate vt p3 ex sūpioribus. 7 nisi fuisset limitatio q̄ sequit̄ in. v. dūmō potuisset creditor eligere q̄d vellet. 7 sic nō facit iste tex. p̄ eo q̄d allegat Bart. qñ qs locat rē ar- bitrio coducētis. Ibi aūt in illud .i. nō illud 7 sic litera erit plana.

¶ † Not. illud vulgatū q̄d i traditiōe rei sue pōt qs apponere legē quā vult de q̄ i .l. i traditionib⁹. ff. de pac. Et adde tirca hoc q̄d di- cet̄ cū gl. ¶ † Itē no. in .l. 7 magis. q̄ fideiussor dr̄ debitor de q̄ du- bitauerūt aliq̄ sed nō bn̄ p̄ ter. istū. 7 .l. debitor. j. de. v. si. de quo etiā in .l. blandit⁹. C. de fideius. Et sic facit q̄d si statutū dicat q̄d vbi de debito appareat publicū instr̄m possit debitor psonaliter capi q̄d virtute talis statuti poterit etiā capi fideiussor si de fideiussiōe ap paret publicū instrumētū 7 renūciatū sit bñficio de fideiussorib⁹. ita q̄d nō sit necessaria exclusio q̄ alias requirit̄ ſm auf. p̄nte. C. de fideius. ¶ In gl. j. p̄ euidētia hui⁹ gl. p̄mitte q̄d hec glos. fuit addi- tio. vñ nō mirādū si aliqua q̄ tāgunt̄ i hac gl. r petunt̄. j. i alīs gl. 7 maxime in gl. ij. 7 in gl. in. v. id debitū. 7 in gl. magna .l. ceteram. ¶ In ea. glos. ibi 7 creditor tacite .i. idē si dicit erit vt esse debebit vel silia verba vt tāgit gl. magna .l. ceterū. 7 idē multo forti⁹ si con sentiat. ¶ In ea. glo. ibi possumus dicere. adde qr ꝯ videbat̄ eo qr solutio debiti sit ex necessitate cōtract⁹ preambuli. vñ non vide- bat̄ cōpetere potestas solnēti adiiciēdi aliquā .l. tpe traditiōis ex quo fiebat de necessitate vt est gl. singularis in .l. in traditionibus ff. de pac. hinc est q̄d pcñ nudū tūc nō vestitur ab illa: vt ibi nota. S3 limita illā p̄ hūc ter. qr nulla lex pōt adiici. nisi adiiciat̄ lex per quā declaret̄ cā solutionis: qr tūc id fieri pōt: vt ibi pt3. 7 in .l. cum is. 7 q̄d ibi no. i gl. ff. de fideius. 7 i .l. pap. ff. mā. 7 .j. e. l. modestin⁹. ¶ In ea. gl. ibi inuicē se impediūt. Adde q̄ tūc nō transfert̄ dñiū in creditorē p̄pter dissensum in cā. vt .l. iij. de pig. act. 7 in .l. si ego ff. si cer. pe. 7 dixi sup litera. vñ licite nō pōt creditor talē pecuniam retinere inuito debitore ex q̄ nō vult recipere in cām in quā facta est solutio: ideo d3 illā restituere debitorē: vt etiā sensit glos. subse- quēter in. v. se. ¶ In ea. gl. ibi denegat̄ ei actio hoc itellige si vnum integrū debitū soluebat̄: al's licite potuisset recusare oblationem particularis solutiōis. vt .l. tutor. §. luci⁹. ff. de vsur. 7 no. i .l. quidā estimauerūt. ff. si cer. pe. ¶ In ea. glos. ibi vel ope exceptionis. hoc intellige ſm Ange. qñ debitū erat in gñe 7 perit illud q̄d est obla- tum. nā tūc liberat̄ debitor ope exceptionis. vt .l. q. r. j. e. Si autem debuisset in spē 7 fuisset liberat⁹ ipso iure re oblata postea perem- pta: vt ibi notat̄. Tu aūt adde q̄d forte gl. voluit aliō sētire qr for- te voluit ponere opi. q̄ sunt sup illo dubio an p̄ obligationē depo- sitionē. 7 consignationē statim liberet̄ debitor ipso iure an vo ope exceptiōis: nā qdā dicere voluerūt q̄d ope exceptiōis p̄ id q̄d ha- bet̄ in .l. acceptā in fin. C. de vsur. vbi si debitor recupat depositum tenet̄ primitiua 7 sic nō vr̄ fuisse extincta. ar. l. q res. §. areā. j. e. alīj aūt 7 est cōis opi. quā sequit̄ gl. in .l. obsignatione. C. eo. 7 Bart. et hut. in. d. l. acceptā. dicūt q̄ tollit̄ ipso iure 7 ad .l. acceptā. rn̄de vt ibi no. gl. qr qñ reperit̄ depositum fingitur nō fuisse facta oblatio. ¶ In ea. gl. ibi debēt nō eligat in cām hoc declara vt tanget super gl. sup ver. id debitū. 7 etiā in gl. magna .l. ceterū. ¶ In ea. glo. ibi si autē vna est vsuraria alia nō. 7 sic vult gl. vt patet ex sequētib⁹ q̄d si est vnū debitū sub vsuris. 7 aliud pricipale sine vsuris q̄d p̄su mit̄ solutū indebitū sub vsuris velut grauius q̄d Ang. intelligit si quātitas soluta sufficit ad sortē 7 vsuras debiti vsurarij. Si autē sufficeret solū ad vnā sortē forte qr decē fuissent mutuata sub vsu- ris. 7 alia .x. alia vice sine vsuris. 7 soluerent̄ p̄cise .x. tunc dicit post ray. q̄ talis solutio poti⁹ cedet in debitū sine vsuris. 7 sic illa obli- gatio integre sit dissoluta. 7 ita tenebat in .l. j. C. eo. Ray. 7 ibi etiā tenet Cy. idē circa fi. Sed tu tene gl. indistincte per rōnē glo. quia in dubio d3 solutio cedere in grauiorem cām. 7 grauior cā videt̄ q̄ est cū vsuris quā illa q̄ est sine vsuris vt sensit hic gl. 7 p3 ad sensū 7 etiā voluit Bar. in. d. l. cū ex pluribus. j. e. 7 pro hoc etiā facit qr grauior est cā que est penalis quā illa q̄ est sine pena. vt. j. eo. si quis ex famosa. 7 vsura saltim lato sūpto vocabulo dr̄ pena vt .l. q sine ad fi. ff. de vsur. 7 in .l. cū stipulati sumus. ff. de v. ob. et ibi etiā de hoc fuit tactū. Nec ob. rō quā voluit sentire Ray. 7 Ang. 7 simili- ter Cy. qr vident̄ innuere qñ ista materia nō habeat locū qñ parti cularis fuit solutio vt voluit sentire Cy. in .l. j. in scda opi. C. e. quia illa ratio nō vr̄ vera per ter. in .l. vbi fideiussor. j. eo. 7 imputet sibi creditor qui recedit particularē so. nā l3 non cogeret̄ inuitus tñ ex quo recepit succedit dispositio iuris q̄ vult in grauiorem causam intelligi solutionē factā. ¶ In ea. glo. ibi sed de sorte non sic. Not. bene hāc rationē gl. que p̄ria facie demulcet † quare solutū pri⁹ in- telligat̄ solutū in vsuris quā in sorte vt p̄bat̄ in .l. j. C. e. nā ſ3 gl. de- bitū vsurariū censet̄ grauius: qr videt̄ magis grauare debitores in soluēdo vsuras quas nō acceperūt. 7 ideo sunt in illis soluēdis magis tenaces. Sed certe hec rō non est bona: qr alias eadē rōne deberet̄ intelligi poti⁹ solutū id q̄d quis d3 tantū fideiussor quam id q̄d d3 noīe p̄prio q̄d est cōtra .l. 7 magis. j. e. 7 no. glo. in .l. si vsu- ras. C. de vsuris. ¶ Nec ob. si dicat̄ q̄d debitū vsurariū non sperat debitor recuperare sed debitū pro quo fideiussit sic: quia licet istud inferat q̄d debitor min⁹ libēter soluat debitū vsurariū quā debitū pro quo fideiussit nō tñ excludit quin etiam minus libēter soluat debitū p̄ quo fideiussit quā debitū p̄priū pecunie quā recepit. 7 iō si rō p̄dicta esset vera debuisset dici q̄d simpliciter solutum videat̄ poti⁹ solutū indebitū pro quo quis fideiussit quā indebitū p̄priū. cui⁹ tñ contrariū est verū vt. d. l. 7 magis. 7 ideo necessario sequit̄ q̄d rō p̄dicta nō sit bona. ¶ In ea. gl. ibi. alīj dicūt q̄d sors hec non bona: qr ſm illā solutionē pecunie simpliciter facta deberet prius cedere in sorte quā in vsuris: qñ est cōtra .l. j. C. e. Ange. hic dicebat q̄d prima opi. est vera qñ ex eadē cā aliquid debet̄ noīe sortis. 7 ali quid noīe vsurarū: nā tūc solutū simpliciter cedit in vsuram: dum modo sit debita ciuiliter 7 naturaliter. 7 est rō qr tūc imputet̄ de- bitori quare fuit i mora soluēdi sortē: qr exactio vsurarū est magis difficilis attēta intētiōe debitoris qui male libēter soluit: vt dixit gl. si aūt vsure non essent debite nisi naturaliter tantū: tunc solutū simpliciter cedit in sortē: 7 non in illas vsuras: 7 sic intelligat̄ scda opi. vt .l. in bis. §. sed si forte. j. eo. Si autem creditor redigeret pe- cuniam ex distractione pignoris: quid iuris tunc habetur in .l. in bis. §. imperator in princi. 7 .j. eodē .l. paulus. §. j. Et si bn̄ p̄deres verba Ang. habes aliā rōnē quare solutū simplr̄ poti⁹ cedit i vsu- ras: vc3 qr imputandū est debitori cur fuit in mora: l3 certe hec rō nō vr̄ vniuersalis l3 Bart. videat̄ illā seq: qr vsure q̄nq3 debētur ex stipulatione p̄pter stipulationē 7 nō p̄pter morā iuxta ea q̄ notā- tur in .l. lecta. si cer. pet. 7 in .l. huiusmodi. ff. de ver. obli. Et sic si .l. j. C. eo. distincte intelligat̄ prout sonat procedet ēt in vsuris debitis propter stipulationē licet nō ex mora. 7 sic dicta rō nō est vniuersa lis. p̄terea. eadē rōne deberet itelligi id q̄d soluitur solutum prius in penā si esset cōmissa quā in sortē. cuius cōtrariū videt̄ esse verū per ea que habentur in .l. iij. ff. si quis cau. 7 in .l. centum. 7 .l. si. de eo quod certo lo. 7 ar. a contrario sensu in .l. j. C. eo. ideo alīj aliter di- xerunt 7 tertio vc3 q̄d non prius intelligitur solutum in vsuris: qr debitum sortis 7 vsurarum censet̄ vnum 7 idē debitū adeo quod creditor non tenetur recipere partē nisi soluat̄ totum debitum cū vsuris. vt in .l. tutor. §. lucius supra de vsuris. 7 iō qr grauatur cre- ditor in hoc q̄d habeat particularē solutionē releuetur i aliud q̄d prius cedat in vsuris. 7 hanc rōnem voluit Cy. in .l. j. in secūda op. C. eo. Sed certe hec rō nō vr̄ bona p̄ ea que. ff. dixi. 7 maxime per .l. vbi fideiussor. j. eo. tñ per illam rōnē voluit Cy. q̄d idē esset in quo- libet alio accessorio q̄d est in vsuris. 7 sic debet̄ extimatio rei q̄ for- te est perēpta casmate post morā. 7 debent̄ etiā fruct⁹ qui sunt con- sumpti vel extimatio ipsorum solutum simpliciter videbit̄ pri⁹ so- lutum in fructibus prout ipse no. in. d. l. j. circa fin. C. eo. Sed certe vt dixi ratio non videtur bona. Itē dictū etiam nō videtur verū p̄ d. l. j. a ꝯtrario sensu q̄ signāter loquitur de accessorio vsurarū. vñ quartam rōnem voluit sentire Cy. in. d. l. j. qr accessorium vsurarū nō durat sine principali. vt .l. iiij. C. depo. 7 ideo in dubio pri. intel- ligatur solutum in ipsas vsuras. Sed certe hec rō non videt̄, vlis:

q2 nō cōcludit qd vsure essent debite ꝓpter stipulationē. Ideo potes dicere ꝛ quinto qd rō esse pōt q2 si cōiter consueuit fieri qd cōiter prius in vsuras fiat solutio. ꝛ ideo in dubio videt̄ facta solutio in ipsis vsuris. vt. l. vel vniuersoꝝ. de pig. act. ꝛ hec ratio videt̄ colligi ex tex. l. si pluribus. §. fi. j. e. ibi ex vsu id esse ꝛc. Uel forte potes dicere sexto qd in dubio ius presumpsit solutū in vsuris quasi id eēt cōmodius debitori. q2 necessitate rei familiaris verisimiliter recepit pecuniam sub vsuris. ꝛ ideo vt maiorē dilationē habeat in soluendo presumpsit ius solutionē factā prius in vsuris eius fauore. nā alias non sic libenter expectaret creditor debitorē differentē solutionē. ar. eoꝝ q̄ habent̄ in. l. qui rome in prin. š. de v. ob. vt docet ēt experiētia rerū magistra. Et ꝓbat text. i. l. ij. C. vt in posse. le. alibi dicit text. ꝙ necessitas est magistra rerū. l. oēs in fin. C. de epis et cle. facit. c. quā sit. de ele. li. vj. posses dicere. vij. qd sufficit sic scriptū esse q2. l. quādiu dura seruāda est. vt. l. ꝓsperit. š. qui ꝛ a quibus. tñ due precedentes rōnes magis placent. Et adde qd diceret i fi. glo. magne. l. ceterum. ¶ In glos. ij. in fi. dic vt statim proxime dixi. š. proxima precedēti glo. ¶ In glos. dicere. in fi. vel dic qd debet dici anteꝗ solutio habeat̄ ꝓ perfecta vel soluta ar. l. cōtractus. C. de fideiu. ꝛ tūc dr̄ fieri incontinenti al's secus. ꝛ etiā voluit Cy. in. l. j. C. eo. ¶ In glo. id debitū. ibi per confessionem partium. idem si al's cōstaret cū eadem sit rō. ar. l. illud. cum si. š. ad. l. aqui. ꝛ hec opi. est vera quā cōiter sequūtur doct. ꝛ ideo si esset creditor qui al's esset debitor ex diuersis causis. ꝛ allegaret potius cām grauiorē quā leniorē. exēplū in eo qui deberet pecuniā sine vsuris cū fideiussore. et aliā sortē cum vsuris sine fideiussore. nā pōt esse debitor adeo nobilis ꝛ discret⁹ qd poti⁹ solueret debitū sine vsuris vt liberaret amicū qui intercessit ꝑ eo quā aliud debitū. Itē posset eē qd grauasset amicū suū de quibusdā pecuniis sine vsuris. ꝛ de qbusdā aliis cū vsuris. nā pōt esse ita nobilis ꝛ discret⁹ qd eligeret debitū non vsurariū. vt sic amicū suū incautū nō grauaret. pōt hoc ꝯstare vel per confessionē vtriusꝗ patris vel q2 ꝓbat̄ qd sic alias consueuit facere. ¶ In ea. glo. ibi. ꝛ hoc non placet quibusdam ꝛ bene. quia nō est verisimile qd quis velit soluere debitum de quo non sunt ꝓbationes. facit qd notatur in. l. j. C. e. ꝛ in. l. š. de contraben. em. hec tamen opi. posset saluari si cōstaret oppositū ꝑ cōfessionem vtriusꝗ partis ꝑ ea q̄ dixi statim. ¶ In glo. cōtrouersia. in fin. oēs bone in se excepta prima q̄ cōiter non tenet̄ ꝓpter id qd dixi in glo. preambula. ¶ In gl. sed ꝯstitueret in fi. Et sic vult hec glo. qd etiā creditor debeat incōtinēti eligere non aūt pōt facere ex interuallo sicut ēt d3 facere debitor. ꝛ hoc ēt satis ꝓbat̄ in. l. ceteꝝ. ꝛ ēt in. l. ij. si pōderet bñ. Et sic male dicūt illi q tenēt qd creditor possit donec viuit eligere qd tetigit glo. magna. l. ceterum. in prin. sed nō bñ. et sic dicit Ang. se de facto vidisse in quodā mercatore q in libro rōnū suarū scripserat se recepisse certas quātitates pecuniarū nec dixerat de cā nec etiam creditor., q2 tunc in dubio d3 cedere in causam grauiorem. ¶ In. l. ij. in glo. j. in fi. vel expone vt colligitur ex glo. in ver. dicere. in. l. j. š. eo. ꝛ adde qd ibi dixi. ¶ In gl. l. ceterum. in gl. magna ibi. q2 post est mortuus. Nota bñ q2 sentit opi. de qua tetigi in glo. super ver. cōstituere in. l. j. ¶ In ea. glos. ibi sed azo. aliter placet. hec vera licet etiam p̄cedens in suo casu possit esse bona Sed aduerte: q2 contra azo. facit q2 fatuitas creditoris nō d3 nocere debitori vt. l. non d3. j. de reg. iur. Sed istud hic contingit ex negligentia debitoris qui non eligit. vnde imputet sibi vt in regula dāni. de reg. iur. in. vj. Item nō ob. q2 in rebus alienis culpa punitur. l3 in propriis culpetur vt in. l. cōstante. §. si maritus. š. so. ma. quā allegat hic Ang. ꝛ melius facit. l. etiā. §. j. j. e. ti. et ex his habet̄ ꝑm bart. sing. limitatio ad dicta iura. S3 potes dicere qd istud est ex eo q2 ista potestas disponēdi de re cōmittit̄ eius arbitrio alias esset secus. vnde dixit Bar. qd aliud est rem simpliciter alicui locare alind locare arbitrio ipsius conducentis. Sed certe istud dictū non ꝓbatur hic ꝓpter id qd tetigi in lr̄a ꝛ videtur contra. l. hec vēditio. š. de contraben. emp. vbi talia verba vidētur importare arbitrium boni viri. Et ad contrariū responde qd istud cōtingit ꝓpter culpā ꝛ negligentiam debitoris non eligentis. ¶ In ea. glo. ibi sed aliter constat etiam nō in grauiorē. ꝛ sic ꝓsumptio de qua dixit glo. ꝛ de qua in effectu loquit̄ tex. in. l. j. ꝛ in. l. ceterum est simplex presumptio iuris ꝛ nō de iure ideo admitti potest ꝓbatio in contrariū per id quod notatur in. l. siue possidetis. C. de proba. et in. c. is qui de sponsa. ¶ In ead. glo. ibi sed ex interuallo. ꝛ sic vult glo. qd paria sunt neutrū eligere vel eligere sed ex interuallo. quia tunc habet̄ pro non facto ex quo de iure fieri nō pōt. idem dicas si electio facta est sed obscure nam tūc habetur pro non facta. l. de eta te. l. nihil. ꝛ. §. qui tacuit. de inter. act. idem si fiat electio de causa omnino indebita q2 habet̄ peride ac si nō esset facta vt habetur. j. eo. l. in his. §. imperator. v. sed si forte ꝑm vnū intelle. ꝛ no. Bar. j. eo. l. si ex plurib⁹. ¶ In ea. glo. in fi. ꝑ intelle. hui⁹ materie et eorū q̄ tetigit glo. prima. l. j. ꝛ etiā hec glo. cōsidera tres casus principales. nā qñꝗ q̄rit̄ in quā cām cōuerti debeat pecunia q̄ soluit̄ qñꝗ querit̄ de pecunia redacta ex pignore in quā cām cōuerti debeat. qñꝗ querit̄ ꝛ tertio de pecunia q̄ pōt cōpensari. Prīo casu distingue quatuor casus. ꝛ sic plenius quā gl. ꝛ docto. nā qñꝗ est vna cā

¶ Cā grauior dicitur multis modis.

tātū ꝛ vsuraria. qñꝗ sunt plures cause vsurarie. qñꝗ ꝛ tertio sunt plures quaꝝ aliqua est vsuraria alia nō vsuraria. qñꝗ sunt plures quaꝝ nulla est vsuraria. primo casu qñ est vna cā sed vsuraria tūc clarū ꝙ solutū videt̄ solutū in dubio vt prius in vsuris cedat et si quod superest in sorte vt est casus in. l. j. C. eo. ꝛ qñ vsure sunt naturaliter ꝛ ciuiliter debite. ꝛ idem si naturaliter tm̄ si pignus pro eis erat obligatū vt videt̄ probari expresse in. l. si vsuras. C. de vsuris. ꝛ no. glo. in. l. j. C. eo. ꝛ in. l. cū sortis. š. de pigno. act. que sic d3 intelligi. Si autem non esset pignus pro eis obligatū tūc non cederet solutum in illas ex quo essent naturaliter tm̄ debite vt est casus in. l. in his. §. imperator. ver. sed si forte. j. e. scdm vnum intellectum. ꝛ hoc de iure ciuili. ꝛ idem videt̄ de iure canonico si vsure essent iurare. ꝑ. c. debitores de iureiu. Sinaūt non essent iurate. tunc cū oīno essent indebite nō cederet solutio in illas s3 extenuarēt sortē sicut ꝛ qñ nō essent indebite ꝑ ea q̄ habent̄ in ver. sed si forte ꝛ sic cū ius canonicū p̄ualeat iuri ciuili quo ad vsuras ꝑ ea que notant̄ insti. de gradib⁹. §. fi. ꝛ in. l. j. C. de scdis nup. ꝛ in regula secunda. de reg. iur. in. vj. per gl. in. c. fi. de prescrip. C. de vsuris. aut. ad hec. vr̄ qd ꝑ p̄dicta sint correcta nisi qñ interuenit iuramentū vel qñ de facto exigerent̄ vt ꝯtingit in vsurariis q de facto sustētātur per regimina ciuitatū ꝛ locoꝝ ꝛ potissime i illis q tenēt altare paratū ad fenerandū. de qbus in glo. in. c. j. de vsuris lib. vj. Et que sit ratio quare principale cedit in vsuras satis dictū fuit sup glos. j. ¶ Scdo casu qñ sunt plures vsurarie tūc dicas † qd solutū simplr̄ cedit in cām antiquiorē ꝛ antiquior dr̄ cui⁹ dies pri⁹ cessit l3 alias pri⁹ fuerit cōtracta vel cōtēporanea cū alia. vt est casus in. l. si ex pluribus. §. fi. j. eo. ¶ Et aduerte qd hoc casu non curat̄ qd leniores vsure currant pro debito antiquo q̄ ꝑ alio qd est valde notandū cum aliud tūc videatur grauius. vnde mirum videt̄ qd nō videat̄ in dubio solutum indebitū cui⁹ vsure sunt grauiores. Sed ratio esse pōt: q2 si consueuerunt feneratores velle debitum antiquū prius dissolui alias nō libēter differūt solutionē alterius vt innuit tex. in. d. §. fi. intellige tamē qd solutū primo extenuabit vsuras illius debiti antiqui ꝛ reliquū conuertet̄ in sortē iuxta regulam. l. j. C. e. circa fi. Et qd dixi de iure canonico idem dicas hic de iure ciuili vsuras esse probibitas quā tenēt cōiter glo. iuris ciuilis ꝛ canonici. vt in. c. in omnibus. de vsuris. ꝛ. xiiij. q. iiij. quid dicā. ꝛ in. c. j. de vsuris li. vj. ꝛ in cle. j. de vsuris. ꝛ hāc opi. cōmuniter tenēt doc. legiste ꝛ canoniste vt pt3 ex notatis ꝑ doct. in dictis iuribus Barto. tamen in. l. j. C. de summa tri. ꝛ fi. cat. in. iij. col. sequendo Ja. de bel. ibidē tenet oppositū s3 qd etiā hodie de mēte iuris ciuilis vsure non sunt probibite. ꝛ illa opi. forte verior de iure per illud qd habet̄ in aut. de vsuris nauticis col. viij. vt mihi videtur. ¶ Si aūt neutrū esset antiquius tūc vr̄ qd cedat in dubio in causam grauiorē. ꝛ sic in debitum cuius vsure sunt grauiores. ꝛ hoc voluit glo. in. d. §. fi. Nec ob. lex. in his. §. imperator. j. eo. secundum vnum intellectū q2 loquit̄ in pecunia redacta ex pignore nō aūt in pecunia soluta per debitorē. Si aūt neutrum debitū esset graui⁹ altero l3 forte vna summa esset maior altera, tūc cederet ꝑ rata ar. l. illud. j. e. ꝛ. l. si pupi. §. pe. ꝛ. l. in duab⁹. j. de reg. in. hec vera qñ ꝑ vtraꝗ summa vsura esset ciuilr̄ ꝛ naturalr̄ debita. Si autē esset ꝑ altera illaꝝ tm̄ debita naturalr̄ tunc non videret̄ in illā solutā per. d. l. in his. §. imperator. v. qd si forte ꝛ hoc, clarū si pign⁹ nō esset obligatū ꝑ illa vsura naturalr̄ debita. Si autem esset obligatū pro illa tunc esset maius dubiū ꝓpter ea que notātur in glo. ꝛ per Ja. de bu. in. l. j. C. e. tñ forte tūc idē dicendū vt videatur primo loco solutū in debitū ꝑ quo vsura debetur naturaliter ꝛ ciuilr̄ ꝑ tex. in. d. v. s3 si forte. indistincte ipsum intelligēdo put vr̄ loq. ar. l. de p̄cio. ff. de publi. Et q2 aduersari vr̄ in pri. illi⁹ §. ꝛ qd loquit̄ de precio redacto ex venditione pignoris ꝛ quaten⁹ loquit̄ de vsura naturaliter debita d3 intelligi qñ pignus erit ꝑ illa obligatū ꝛ sic poterat pro illa retineri vt not. in. l. paul⁹. §. j. j. eo. ꝛ sic in hoc remanebit vna dr̄ia inter debitorē simplr̄ soluētē ꝛ preciū redactū ex venditione pignoris de aliis inferius tāgetur. ¶ Tertio casu qñ sunt plures quaꝝ vna est vsuraria ꝛ alia non ꝛ tunc tene qd in dubio videt̄ solutū poti⁹ in cām vsurariam tanꝗ grauiorem: vt voluit prima glo. magna. l. j. l3 Ray. ꝛ Ange. ꝛ Cy. aliter dixerint: ꝛ ibi tetigi: sed non bene: ꝛ ibi dixi. ꝛ hoc intellige nisi forte alia cā posset cēseri grauior: vt q2 esset causa famosa vel cā qd posset qs incurrere magnā penā: nā in illam videbitur tūc potius solutū quā in ipsā vsurariā ꝑ ea que notant̄ in. l. si ex pluribus. ꝛ in. l. si qs ex famosa. j. eo. ¶ Quarto casu qñ sunt plures cause: quaꝝ nulla est vsuraria ꝯclude qd in dubio vr̄ solutio facta in cām grauiorē. ¶ † Et pōt dici cā grauior multis modis. Primo si est cā ex qua posset sequi amissio persone vel mēbri vel pena corporis afflictiua. nam ista pre ceteris dicit̄ grauior. faciat optime. l. in seruorū. in fi. j. de penis. Secūdo si debet̄ ex causa famosa vt. l. si qs ex famosa. j. eo. ꝛ q̄ sint cause que habeant generare infamiam si quis dānet̄ ex illis habet̄ in. l. j. š. de his qui no. infa. nam in dubio vr̄ verisimiliter qs velle euitare inquātum pōt ne fame detrimētum patiatur. ar. eorū que habent̄ in. l. cognitionū. §. j. j. de variis ꝛ extraor. cogni. ꝛ q2 vt dicit hic Cy. crudelis est qui negligit

gligit famā suam.xi.q.j.a l's.§.nolo.Et hoc clarum quando quis nondū incurrisset infamiā.si vero iā incurrisset:qꝛ iam esset damnatus ex actione furti.⁊ sic esset infamis iuxta.l.j.§.de his q not.infa.tunc an solutum simpl'r cedat in cām illam tanꝙ grauiorem esset magis dubiū ex quo oīmodo ꝑ solutionē non pōt euitari infamia.Sed tamē pōt forte dici idē per.l.si qd ex famosa.,q̄ simpl'r ⁊ indistincte loquit̃:pōt etiā esse rō:qꝛ interesse vr̃ istiꝰ ne possit inquietari ex illa cā famosa qꝛ sic tūc magis diuulgaret̃ eiꝰ infamia ⁊ iō ne hoc ꝯtingat:⁊ ne det̃ materia creditori obloquendi vr̃ ꝙ ēt intersit debitoris dici solutū potiꝰ in illā cām quā in aliā nō famosam:satis tñ crederē qᵭ si esset aliqua cā ex qua iā incurrisset infamiā ⁊ alia ex qua possit incurrere qᵭ in dubio potiꝰ videat̃ solutū in illā ꝓpter quā posset incurrere:⁊ sic illā infamiā euitet cum ⁊ semel infamis ex vna cā videat̃ posse ex alia infamari sicut semel excōicatꝰ pōt iterū excōicari.vt in.c.ita quorūdā.de iudeis.⁊ aliqd in.l.j.⁊.ij.C.si vt.j.cer.tē.crimi.act.termi.⁊ in.l.de pupillo.§.si in pluribꝰ.de ope.no.nū.nā si infamaret̃ ex scᵭa cā necessario eēt ab solutio etiā pro illa:vt legit̃ ⁊ no.in.d.l.i pluribꝰ.⁊.c.officij.⁊.c.nō in cā.de sentē.excom.⁊ ideo ne duplicē absolutionē necessario habeat impetrare interest sua qᵭ illā nō incurrat:sꝫ potiꝰ qᵭ ipediat̃ ⁊ minꝰ curandū vr̃ quā de alia quā nō pōt euadere.nā ⁊ inter causas famosas grauior vr̃ attendenda ꝑ id qᵭ superiꝰ tetigi i simili:⁊ tetigit etiam Bar.⁊ Ang.in.d.l.cum ex pluribꝰ.j.e.vbi inter famosas dicit inspici magis famosam.⁊ inter illas ex qbꝰ pōt sequi pena personalis inspici grauiorem.⁊ sic si ex vna posset sequi amissio pedis ex alia fustigatio īspiceret̃ illa ex qua posset seq amissio pedis tāꝙ grauior.facit autē.sꝫ nouo iure.C.de seruis fugitiuis.

¶ Tertio modo pōt dici causa grauior qꝛ vna sub pena vel sub vsura alia nō.vt.d.l.si quid ex famosa.⁊.l.cū ex pluribus.et per.§.proxime dicta vr̃ qᵭ si essent due sub pena quarum vna esset valde magna.et que quasi absorberet totum patrimonium vel maiorē partē,cū illa equiparet̃ quodammō criminali iuxta id qᵭ no.in.l.ꝓpter litem.de excu.tut.⁊ in aut.si dicatur.C.de testi.⁊ altera esset sub leui pena qᵭ tūc videret̃ solutū i illa ex qua pena maior posset sequi. ¶ Quarto mō dꝛ causa grauior.vt qꝛ vna hꝫ executionē paratam.⁊ alia non.vt.d.l.si quid ex famosa.j.eo. ¶ Et per supradicta esset vr̃ qᵭ si vna haberet executionem promptiorem et magis rigidam ex forma statuti vt qꝛ posset realiter ⁊ personaliter capi ⁊ detineri forte ex forma statuti vel ꝓpter instrumentū guarantigie ⁊ forte nō sic esset lꝫ lata snīa esset quāꝙ trāsiuisset in rē iudicatam tunc cederet solutū simpliciter in causam habētem magis rigidā executionē. ¶ Quinto modo dꝛ grauior quando est vna cum fideiussore vel pignore ⁊ alia sine.vt.d.l.si quid ex famosa.⁊.d.l.cū ex pluribꝰ.⁊ ideo tunc in dubio vr̃ potius solutum in illā que est sub fideiussore vel pignore. ¶ Sed hic posset esse dubiū quid si altera esset sub fideiussore vel pignore alia haberet executionē paratam in quam in dubio videret̃ potius solutū ⁊ satis videret̃ dicēdum qᵭ si causa habens executionem paratā habeat illā rigidā videat̃ potius in illā solutū:ar.eoꝝ q̄ superius dicta sunt ⁊ ar.l.i seruorū.in fin.j.de penis.alias forte videbit̃ potiꝰ solutū in cām que est sub pignore vel fideiussore.per notata in.l.cū ex pluribus.j.e.vbi bar.videt̃ indistincte tenere primo debere attendi cām q̄ est sub fideiussore vel pignore quā in cām habentē paratam viam executiuā.⁊ pro ipso facit ordo positus in.d.l.in tex.sed in contrariū facit.l.si quid ex famosa.j.eo.vbi post cām famosam vr̃ imponere viā executiuam sed pro concordia potes dicere vt.§.dixi vel forte pōt dici qᵭ ex quo cā habet executionem paratā et illā q̄ est sub pignore vel fideiussore nō videatur in illam que est cū executione ne aliter debitor inquietet̃ via executiua:⁊ habent prōptam executionem.qᵭ forte posset limitari nisi immineret casus in quo posset pignus ex conuentione vēdi.⁊ interesset multū ipsius debitoris non vendi.ar.eoꝝ que superius sunt dicta. Et qᵭ dixi de penali:idem dic de cā que crescit per inficiationē per.d.l.si q id ex famosa. Si aūt neutrū sit grauius altero ex modis predictis,tunc solutū simpliciter cedit in dubio in cām antiquiorem.⁊ antiquior dꝛ non attenta origine contractus sed attento cuius dies primo venerit per.l.si ex pluribus.§.si.j.eo. ¶ Si aūt neutrum sit antiquius altero tunc cedit pro rata in vtrūqꝫ debitū.vt.l.illud.j.eo.⁊ ideo si equalis est summa equaliter cedat:alias aūt pro rata.⁊ sic nō attenditur maioritas summarum ⁊ sic dicatur vna grauior altera.vt.l.si duabꝰ.j.de reg.iur.⁊ hec oīa procedūt qñ solutio est simpl'r facta et nulla facta est electio ꝑ creditorē vl' debitorē.vel si facta esset ex interuallo vel obscure vel facta esset in causam oīno indebitā quibꝰ casibꝰ habet̃ ꝓ nō facta. ¶ Si autē alter predictorū elegerit incōtinenti ⁊ hoc clare.⁊ in cām debitā tunc si cōsensit alter vel tacuit vel dixit erit ꝓut esse debebit stādū erit electiōi per ea q̄ superius dixit glo.

6 magna hic in.l.cetꝝ ⁊ per ea q̄ dicta sunt in glos.j. ¶ † Et attende qꝛ debitor pōt eligere debitū etiā natural'r,tm̄ in dubio tñ si nō facit electionē cedet solutio eiꝰ in cām debiti naturalis tm̄ per.l.si is cui.§.flauiꝰ.j.e.⁊ per.l.i his.§.imperator.v.qᵭ si forte.fallit i vno casu quando esset vnicum debitum pro quo pignus esset obligatū naturaliter tātum.,vel si esset debitum vnum cum vsuris naturaliter tm̄ debitū per ea que dixi.§.⁊ nota glo.⁊ Ja.de bel.in.l.j.C.e.secus si essent plura debita principalia quorū vnum esset naturaliter ⁊ ciuiliter debitū ⁊ aliud naturaliter tm̄ ēt si pignꝰ pro vtroqꝫ sit obligatum.vel si essent duo debita vsuraria ⁊ pro vno deberentur vsure naturaliter ⁊ ciuiliter pro alio naturaliter tātum etiam si pignus pro vtroqꝫ esset obligatū.nā solutum per debitorem simpliciter cederet in debitū naturaliter ⁊ ciuiliter per ea que habentur in.d.ver.sed si forte.inquātum aduersat̃ his que dicta sunt.§.in princ.§. ¶ Si aūt creditor vellet eligere debitore nihil eligente causam debiti naturalis non videtur qᵭ possit per ꝑdicta nisi forte in vno casu vcꝫ eo casu quo dixi.§.solutū per debitorem cedere in cām debiti naturalis tm̄.nam tūc non est ratio quare illam causam non possit eligere creditor ex quo etiam sine electione intelligeret̃ solutū in illam.⁊ hoc in pecunia soluta per debitorē. Si autem esset pecunia redacta ex pignore an aliquo casu possit conuerti vel cedat in dubio in causam naturalis debiti.dic vt colligi potest ex his que dicent̃ circa scᵭm casum principalem. ¶ Itē attende qᵭ predicta ꝓcedunt qñ quis soluit per seipsum.si per aliū conclude qᵭ si dedit mandatū limitatum in aliam cām non potest eligere.l.diligēter.§.man.si autem non habet mandatū limitatum tūc Bar.dicit.j.eo.l.cum ex pluribus.qᵭ idem est ac si per se solueret.Tu potes dicere qᵭ si est ꝓcurator qui habeat mandatum generale,cum libera iste potest eligere sicut dominus.vt.l.ꝓcurator cui libera.§.de procuratoribus.⁊ si non eligit habet̃ ac si dominus soluisset pro se et non elegisset. ¶ Si autem eligat in cām minus grauem videtur qᵭ electio teneat per ea que habent̃ in.d.l.ꝓcurator.⁊ in.l.nouare in fi.§.tit.j.tamen forte poterit a domino conueniri quasi minus diligenter gesserit negotia sua per ea que habētur in.l.a ꝓcuratore.C.man.⁊ idem videt̃ si haberet generale sine libera:qꝛ habet potestatē soluēdi ac si haberet liberam per ea que habentur in.l.vero procuratori.j.e. Si autem sit alius tūc ille nō potest eligere quia videtur prestare nudum ministerium ad soluēdum arg.l.qui autem.§.j.de cōstit.pec.⁊ ideo habebitur perinde ac si dominus soluisset per se nulla facta electione. ¶ Si autem in electione vnus alteri cōtradicat tunc se impediunt ⁊ nō transfert̃ dominiū ⁊ reddi dꝫ pecunia debitori vt fuit dictum in.l.j.in gl.j.§.eo.vbi fuit ēt dictū de remedio si creditor nollet reddere de quo ēt tetigi super text.l.j.⁊ hoc de casu primo principali qñ querit̃ de pecunia soluta in quā cā debeat conuerti. ¶ Secundo casu principali qñ q̄ritur de pecunia redacta ex venditione pignoris:conclude qᵭ isto casu debitor non hꝫ electionē in quam cām cōuertatur:

7 vt probatur in.l.paulus.§.j.j.eo. ¶ † An autem creditor possit eligere prout vult attende:qꝛ aut vult eligere vt cedat in aliud debitum quā in id pro quo pignꝰ est obligatū.⁊ tunc videt̃ qᵭ non possit per tex.in.l.pupi.§.pe.j.e.⁊ hoc tꝫ Bar.in.l.cū ex pluribus.j.e.et vr̃ etiā sequi Angel.qui plus dixit qᵭ hoc casu nō debet inspici qᵭ debitū sit antiquius si eodem tempore pro ambobꝰ debitis pignora sunt obligata. Sed debebit cedere in vtrūqꝫ debitū pro rata per.d.§.pe.secus si diuersis temporibus fuisset obligatus.vt.d.§.pe.ij.res.Sed aduerte qꝛ contra predicta videtur esse tex.in.d.l.paulus.§.j.j.eo.vbi simpliciter concedit creditori potestatem deputandi in quam cām vult tale debitū adeo qᵭ vr̃ posse etiā in debitū naturale deputare vt ibi patet ⁊ hoc etiā videt̃ tenere glo.in l.cum sortis.de pigno.ac.vbi videt̃ velle qᵭ possit tale debitū conuertere in vsuras etiā naturaliter debitas.⁊ etiā dato qᵭ pignus non fuerit pro illis obligatū.⁊ idem videtur velle glo.in.l.j.C.eo.et ibi hoc expressa tenet Ja.de bu.Et pro ista opi.potest etiam facere ratio qꝛ preciū redigitur ex pignore propter morā et culpam debitoris ideo tam larga potestas videtur dari creditori ex quo pecuniā facto suo redegit ex pignore.que ratio cessat qñ debitor soluit.Forte potest dici qᵭ prima opi.sit verior qᵭ debeat eligi in causam pro qua pignus est obligatū per id qᵭ habet̃ in.d.§.pe.et in.l.si vsuras.C.de vsuris.a contrario sensu vbi videtur casus contra opi.glo.d.l.j.⁊.d.l.cum ⁊ sortis ⁊ Ja.de bel.⁊ idem videt̃ probari in.l.per retentionem.C.de vsuris. Nec ob.dicta.l.paulus.§.j.qꝛ restringi dꝫ quando pignus erat obligatum pro ipso debito naturali vt ibi dixit gl.⁊ satis videtur probari per id qᵭ habetur in iuribus supra proxime alle.⁊ sic etiam debet intelligi.l.in his.§.imperator.j.eo. Et sic per predicta videtur qᵭ non possit creditor deputare tale preciū etiā in vsuras naturaliter ⁊ ciuiliter debitas si pignus non fuerit pro illis obligatum quod crederē verum quando vsure ille deberentur occasiōe alterius debiti pro quo pignus non esset obligatum alias si deberentur pro illo pro quo pignus est obligatum cum debitor simpliciter soluens videatur soluere in illas vsuras per id quod habetur in.l.j.C.e.multo fortius deberet posse creditor in illā causam conuertere cum iura magis faueant creditori in precio redacto ex pignore quam in pecunia soluta per debitorem vt patet in.d.l.paulꝰ.§.j.nisi forte dicas.d.l.j.limitari debere qñ pignus erat etiam pro vsuris obligatum vel qñ nec pro sorte nec pro vsuris erat obligatū.et secus sit si pro sorte tm̄:ar.l.solutū.§.si in sortem.⁊ qᵭ ibi no.§.de pig.act. ¶ Et ꝓ hoc faciat ratio:qꝛ sic vr̃ quodāmō fuisse de mente partiū preponde-

rari debere sortẽ ex quo pro illa tñ fuit pignus obligatũ. arg.l.cũ ex pluribus.j.eo. ¶ † An aũt in dubio videat obligari pign⁹ etiã pro vsuris.dic si erãt debite per stipulationem tpe quo obligatur pignus vel etiã officio iudicis poterãt deberi vt in dubio si pign⁹ simplr obligat̃ ⁊ nõ dr specifice pro sorte obligatum est pro vsuris ar.l.gro.s.loca.⁊ qd no.Bar.in.d.§.si in sorte. Si aũt erant debite naturaliter tñ tũc fm vnũ intellec.nunq̃ vr pign⁹ esse obligatũ pro illis nisi hoc exprimat̃.⁊ sic intelligit̃.l.per retentionẽ.fm vnũ intellectũ quẽ sentit ibi gl.⁊ Jac.de butrio. alius est intellect⁹ qd tũc si incõtinẽti post absolutionẽ vsurar̃ obliget̃ pign⁹ simplr tũc videat̃ obligatũ etiã pro talibus vsuris.⁊ hũc intellec.vr velle ibi litera ⁊ sensit Bar.ibidẽ summãdo. secus aũt si post obligationẽ pignoris ex interuallo vsure pmittãtur vt ibi i vltimo rñso. Tertius est intellect⁹ qd etiã si incõtinẽti obligetur pignus simplr nõ intelligat̃ obligatũ p talib⁹ vsuris. ¶ Sz bñ posset retineri donec soluant̃ vsure sec⁹ qñ ex interuallo post datũ pignus vsure promittũtur: qr tũc non potest retineri.⁊ hũc intellec.sensit Bar.in.d.§. cum in sortem.⁊ Butri.ibi ⁊ hoc clarũ qñ essent vsure tñ naturaliter debite. Si aũt essent vsure naturaliter ⁊ ciuiliter debite ex interuallo postea promisse an posset pignus pro illis retineri fuerũt opi.nam Butri.videt̃ voluisse qd sic in.d.l.per retẽtionẽ. sed contrariũ ibi sensit Cy.⁊ idem gl.scdm vnam so.in.l.vnica.C.etiã ob chiro.pec.⁊ idẽ ibi tz But.⁊ Bart.et istud cõiter tenetur odio vsurarũ. ¶ Restat ergo cõclusio qd in vsuris pro qbus pign⁹ non est obligatũ non poterit creditor cõuertere preciũ ex pignore redactum maxime si sint tñ naturalr debite lz gl.vt dixi ⁊ butri.ɔtra i l.j.C.e. ¶ † Sz iuxta pdicta restat dubiũ qñ pign⁹ est obligatũ pro pluribus causis an sit in electione creditoris deputare in quam vult. Bart.sensit qd sic in.d.l.cũ ex plurib⁹. Sz ɔ̃ eũ videt̃ casus in d.l.papi.§.pe.ibi nec in arbitrio ei⁹ electio erit.j.eo. Potes dicere saluãdo ipsum qd vtrũq; debitũ nõ est vsurariũ nõ est in electione eius in quã cãm ɔuertat:sed standũ est ei qd dicit̃ in.d.§.pe. qr si stante eodem tempore pignora fuerint obligata pro ambob⁹ preciũ pro rata cõuerti debebit in vtrunq;. Si autẽ diuersis temporibus tũc debebit cõuerti primo pro debito pro quo primo loco est facta obligatio ⁊ residuũ i alia vt dicto resp.ij. Si aũt sit debitũ vsurariũ ⁊ pign⁹ sit obligatũ p debito ⁊ vsuris tũc in electione creditoris sit cõuertere in vsuras ẽt si naturaliter tñ debeat̃ vt d.l.paul⁹.§.j.S autẽ essent duo debita vsuraria p qbus esset obligatũ pign⁹ tã pro sorte q̃ p vsuris tunc locũ habeat.§.imperator. qr tunc si eodẽ tpe facta fuit obligatio pignorũ pro dictis debitis possit creditor eligere vsuras ẽt naturalr tñ debitas arg.d.l.paulus.§.j.⁊ in dubio cedet equaliter in vsuras predictas tã debitas ciuiliter ⁊ naturaliter quã naturaliter tñ.⁊ hoc si vtraq; summa sortis est equalis. Nec attendit̃ qd forte maior vsura currat in vna quã in alia:⁊ in hoc differt a solutiõe quã fecit debitor p ea que dixi supra ⁊ p ea q̃ habent̃ i.l.si ex plurib⁹.§.fi.j.eo. Si aũt summe debiti essent inequales:tũc pro rata summarũ cedit id qd est solutuz ɔuertẽdo prio loco i vsuras ipsas tã naturalr tñ debitas quã naturalr ⁊ ciuilr vt in.d.§.imperator.⁊ hoc vr esse de mẽte illi⁹ tex. ⁊ Bar.ibi iũcto eo qd habet̃ in.l.pu.§.pe.j.eo.⁊ hec sufficiãt de secundo casu principali qñ ex pecunia redacta ex pignore circa quẽ tñ posset dubitari. ¶ Quid si pign⁹ fuisset obligatũ p duab⁹ causis:quarũ vna est vsuraria alia nõ in quã cãm deberet cõuerti pecunia. Ex predictis satis videt̃ posse dici qd conuertat̃ in vsuras ⁊ sic primo loco videbitur conuersum per ea q̃ habent̃ in.d.§.imperator.facit etiam qd habet̃ in.l.j.s.eo.in.l.j.C.eod. ¶ Tertio casu principali qñ querit̃ de pecunia q̃ põt compensari.ɔcludit Bart. i.d.l.cũ ex plurib⁹.ad fi.⁊ sequit̃ ang.qd si creditor hz bona sui debitoris obligata ⁊ consequenter nomina debitorum sui debitoris, qd ex quo cõsequẽter habet seipsum obligatũ si ipse versa vice debet dare suo debitori qd potest sibi soluere sicut ⁊ posset pecuniam exigere a debitore debitoris ⁊ in suũ debitũ ɔuertere:vt.l. nomen C.q̃ res pign o.ob.po.hoc etiam dicit fieri posse ad instar pecunie redacte ex vẽditione pignoris quã creditor põt cõuertere in cãm quã vult.l.paul⁹.j.e.§.j.Si autẽ creditor non habeat bona debitoris obligata nec ɔ̃liter ipsius noĩa:tunc dicit qd cũ cõpensatio nõ fiat nisi ab hoĩe opponat̃ vt no.in.l.si quid a fideiussore. de cõpen. s.qd illo casu fuerit in potestate illi⁹ qui habet potestatẽ cõpẽsandi in quã cãm velit cõpẽsare seu exceptionẽ cõpẽsationis obiicere p ea q̃ habent̃ in.d.l.si qd a fideiussore. Tu adde qd nõ vr fienda distinctio an habeat creditor sui debitoris bona obligata vel non qr lz habeat:⁊ per hoc habeat obligata noĩa debitoris alia tamen seipm ⁊ nomen sui ipsius nõ põt habere obligatũ.l.vranius de fideius.⁊ facit optime insti.de nona.§.si seruus cũ fi.⁊ ideo perinde debet dici ac si nulla ad hoc esset obligatio bonorũ. ¶ Item adde qd per predicta videt̃ decidi qd quotidiana de mercatoribus q in libris suis scribũt ea que debent habere ⁊ similiter ea que debent dare ⁊ nunq̃ scribũt aliquid ei solutũ animo dissoluendi obligationem qua debitor sibi tenet̃.nam fm hoc videtur qd fit locus cõpensationi ex quo est debitũ ⁊ creditum hincinde iuxta tenorem suorũ librorum.⁊ sic videt̃ qd creditor possit eligere in quam cãm velit compẽsare illud qd est scriptũ sibi deberi nõ antẽ est in potestate creditoris in quã causam velit illam fieri. Nec etiã videt̃ habere locũ materia huius ti.que loquit̃ qñ fit solutio nõ autẽ quãdo debitũ reperitur hincinde.⁊ scdm hoc vtilius vr esse debitori qd mercator recipiẽs ab ipso debitore pecuniã scribat illũ pro creditore qd si scriberet illum sibi soluisse pecuniã illam qr tũc in dubio cederet in causam grauiorem vel antiquiorẽ per ea que dicta sunt.s.qd nõ erit hoc casu imo poterit cõpẽsare in debitũ magis nouũ si id voluerit debitor cum creditore petente sibi debitum in electione sit debitoris in quã causam velit cõpensare illud qd ecõtra debet sibi mercator per ea que habent̃ in.d.l.si quid a fideiussore.⁊ hoc no.sing.⁊ tene menti:qr sepissime de facto potest occurrere ⁊ poteris lucrari vnũ bonũ mantellum ⁊ vnam bonam vestem. ¶ Et qd dixi de compensatione intellige quando debitum qd quis vult cõpensare est equale alteri a quo quis vult facere cõpensationẽ vel illo maius. Si autẽ esset minus nõ posset compensare inuito creditore saluo nisi residuum offerat.nam alias sicut nũ admitteret̃ particularis solutio iuito creditore.l.tutor.§.luci⁹ de vsuris.ita non admitteretur compensatio de debito particulari nõ equiualenti illi ad qd fit compẽsatio cũ illa compẽsatio habeat vim ficte solutiõis ⁊ nõ deberet plus opari ficta solutio quã vera.ar.l.filius.s.si cer.pet.⁊ qd ibi no. ¶ Itẽ intellige oĩa supradicta qñ dies debiti venit.alias aũt de tali debito cui⁹ dies nõ venisset nõ posset obiici cõpensatio nec solutũ simplr nec redactũ ex pignore cõuerteret̃ in talẽ cãm.s.e.l.j.⁊ hec sufficiãt de ista materia de qua per Bar.in.d.l.cũ ex plurib⁹.⁊ per glo.Butri.⁊ Cyn. in.l.j.C.eo. Ponatis de sale vt ita dixerim ⁊ quotiescunq; necesse erit recurrite ad ista quia in ipsis omnia inuenietis.

a **Si duos.** a In glo.j.ibi expeditũ est nam tũc videt̃ habere modicam dubitationem tñ potes dicere qd aliqualis dubitatio fuit qr videbat̃ sicut pro se non posset soluere partem inuito creditore.l.tutor.§.lucius.s.de vsuris.ita videbatur qd non posset soluere p ipso fideiussore lz pro pte fideiusserat ex quo pro eodem debito agebat̃.tamen cõtrariũ est verũ quia sicut ipsemet fideiussor posset soluere illud qd debet ⁊ similiter ali⁹ extraneus pro eo vt.l.soluendo.s.de nego.gest.ita ⁊ ipse debitor qr tunc non soluit suo noĩe neq; tanq̃ ipse. Sed noĩe ipsius fideiussoris.facit qd no.in.l.si pater.§.qui duos.s.de adop. ¶ In ea glo.ibi si hoc facit creditore volẽte.hec in se vera sed videt̃ diuinare lz Bart.non videat̃ ipsam tenere tñ vr qd possit satis sustineri qr si soluta est pars dimidia pro vno fideiussore volẽte creditore licet essent insolidũ obligati videt̃ qd ille nõ debeat amplius inquietari si hoc factũ est aĩo ipsi⁹ liberãdi nã poterit cõuenire aliũ p alia dimidia nec poterit recusare ille alter cũ sit obligatus insolidũ presertim qñ nõ hz bñficiũ diuisionis. Nec posses dicere qd nõ dz cõueniri in tota illa dimidia ex eo:qr cedi sibi debeãt actiones cõtra cõfideiussores:qr non deberet fieri cessio sibi si totum a principio solueret nisi p dimidia ɔtra fideiussorẽ vt legit̃ ⁊ no.j. eo.l.modestin⁹.⁊ sic in vna dimidia nõ reperiret̃ fieri cessio.ergo merito i casu isto ex quo ipse nõ reperit̃ nisi vnã dimidiã soluere non debet aliqua sibi fieri cessio.⁊ sic fideiussor pro quo facta fuit solutio p dimidia aĩo ipsuz liberãdi erit liberat⁹ a dimidia vi solutionis ⁊ ab alia dimidia vi pacti lz fuisset insolidũ obligat⁹ ⁊ renũciasset bñficio de fideius.ea.glo.ibi illud cum suo noĩe. Nota istã gl.q̃ forte nõ ẽ alibi ⁊ limitat.l.tutor.§.luci⁹ inquãtũ dicit qd creditor nõ tenet̃ recipere particularẽ solutionẽ.nã fm hãc solutionẽ habebit locũ qñ qs est suo noĩe obligat⁹.sec⁹ si p alio:quia tũc ⁊ ipse ⁊ alius p eo poterit particularẽ solutionẽ facere creditori ẽt inuito ⁊ p isto intellec.faciat qd habet̃ in.l.lege.C.de naturali.li.magis eñ succurrendũ est ei q alieno morbo laborat qr tñ ille.§.loquit̃ indistincte hec solutio nõ vr tuta. Sz potes ipsaz tñuare fm sequẽtẽ so.q̃ ponit̃ in ver.vel dicas.q̃ cõiter approbat̃ p doc.vcz qñ sunt plures fideiussores insolidũ obligati lz habẽt beneficiũ diuisionis.nã licet sint insolidũ obligati lex succurrit eis q alieno morbo laborant vt habeant beneficiũ diuisionis.⁊ in cõsequentiaz vt possint soluere partẽ non obstante q̃ de rigore sint insolidũ obligati. Sed aduerte q̃ cõtra istũ tex.facit qd habet̃ in l.inter eos.§.j.j.de fideius.vbi dr qd si fideiussor soluit partem pecunie suo nomine q̃ in residuũ remanet obligat⁹ vna cũ alio confideiussore lz in illo residuo habeat beneficium diuisiõis. Cogita pro respõsione. Or potes dicere q̃ ibi fideiussor fuit ille q soluit. hic antẽ ipse pricipalis cui ius permisit ex quo grauauit amicos suos vt possit vnũ ex ipsis liberare soluendo partem totam illi⁹ quãdo habẽt beneficiũ diuisionis.vel potes dicere secũdo qd hic reus principalis soluit animo liberandi ipsum fideiussorẽ p quo soluit.ibi autem fideiussor soluit simpliciter.vel lz soluerit suo nomine ⁊ sic pro sua obligatione non tñ dixit q̃ solueret animo se liberandi ideo in residuo remaneret obligat⁹ vt ibi dr.⁊ fm hoc videret̃ q̃ si reus solueret quãtitatẽ q̃ ascẽdit ad dimidiã p obligatione vni⁹ fideiussoris si nõ dicat aĩo ipsum liberãdi remanebit in residuo obligat⁹ vna cũ alio cõfideiussore.saluo nisi bñficio diuisionis vt in.d.§.j.vel dic tertio qd istud dz intelligi q̃ hic dr qñ tempore

¶ Si duos. Adde bal, in.l.pro heredit arijs C.de here. actio.vbi dicit hũc tex. esse singu.

tpe quo agit vterqꝫ est soluẽdo ⁊ sic saltim ex eqtate solutio facta ꝑ vno fideiussore tũc illi fideiussori dꝫ ꝓdesse vt.§.j.v.ꝫ humaniꝰ potes tenere qđ tibi plꝫ sed vltime due solutiones magis placent.

10 **Imperator.** Licet nõ summet per Bar. neqꝫ ꝑ ange. tamen tu dic sic.†Preciũ redactũ ex venditione pignoris cedit tam in vsuras ciuiliter ⁊ naturaliter debitas quã in vsuras tantũ naturaliter debitas. et cedit equaliter si vtraqꝫ summa vsurarũ sit equalis idem si sint inequales qꝛ similiter cedit equaliter ⁊ nõ ꝑ rata. secus inˀpecunia simpliciter soluta per debitorẽ creditori que cedit in vsuras naturaliter ⁊ ciuiliter debitas. vel in sortem nõ in naturaliter tm̃ debitas. h.d. Diuidit in duas partes principales. primo loquit de pecunia redacta ex pignore secundo de pecunia soluta per debitorem. secunda ibi qđ si forte. prima in duas: quia primo quãdo summa vsurarum erat equalis. secundo qñ inequalis. secunda ibi si vero. Secũda etiam põt diuidi in duas. qꝛ primo loquitur quando vsure erant omnino indebite. secundo declarat qualiter debeat intelligi qđ dici cõsueuit solutũ simpliciter cedere prius in vsuras. secũda ibi eiusdẽ. ¶ Ibi qđ soluit. s. per emptorem cuiꝰ pignora sunt distracta. non autem intelligas per debitorem qꝛ hic loquit de pecunia redacta ex vẽditione pignoꝝ. ¶ In text. ibi pertinere. aduerte qꝛ hoc põt intelligi quando pignꝰ erat obligatũ expresse etiã pro vsuris naturaliter tm̃ debitis. idẽ si tacite fuerit obligatũ etiã pro ipsis vsuris naturaliter tãtum debitis. vt qꝛ post vsuras nudo pacto conuentas statim facta fuit obligatio pignorum simpliciter vt est casus secũdum vnum intellec. in. l. per retentionem. C. de vsuris. quẽ bar. voluit ibi sentire summãdo ⁊ tetigi. ꝫ. e. l. cetex. in magna distinctione. Circa secũdum casum principalẽ. Si autẽ pignus non fuit pro illis vsuris naturaliter tm̃ debitis obligatum expresse vel tacite an tunc procederet lectura hutrig. ⁊ glo. in. l. j. C. eo. sensit qđ sic. ⁊ idem glo. in. l. cum ⁊ sortis. de pig. ac. Sed cõtrariũ sensit gl. in. l. paulus. §. j. ꝫ. eo. ⁊ illam ibi tenet Bar. ⁊ pro ea etiã facit text. in. l. si pupillˀ. in prin. ꝫ. eo. Potes concordare qđ si ex interuallo post obligationẽ pignoris vsure sint nudo pacto ꝓmisisse ꝓcedat scđa opi. per ea q̃ habent in. d. l. per retentionẽ. idem videt si ex interuallo fuissent ꝓmisse nudo pacto eadẽ rõne ꝑ ea que notant in l. in solutũ. §. in sortes. ꝫ. de pig. act. per Bar. Si aũt nudo fuerunt pacto ꝓmisse ⁊ incontinenti secuta obligatione pignorũ simpliciter ⁊ tũc ꝓcedat alia opi. nã lꝫ dicant qdã hoc casu tacite pignus obligatũ pro talibus vsuris qđ voluit Bar. in. d. l. per retentionẽ vt dixi tñ alij volũt tenere qđ nunqꝫ pro talibus vsuris intelligat obligatũ nisi expsse fuerit obligatũ ⁊ hoc vr̃ ibi sentire glo. tñ hoc casu videt qđ lꝫ nõ sit obligatũ possit retineri pro talibꝰ vsuris ex quo cõuentio pignorũ secuta fuit incõtinenti cõuentionẽ talium vsurarum. ⁊ sic intelligatur. d. l. per retentionem. ẽm aliũ intellec. de quo tetigi in dicta distinctiõe magna circa scđm casum principalẽ. Et secundũ hoc restat conclusio qđ si pignus nõ est obligatũ pro ipsis vsuris naturaliter tm̃ debitis nec pro alijs põt retineri tũc non procedat tex. iste qꝛ preciũ redactũ ex vẽditione pignoris nõ conuertit in tales vsuras. ¶ Itẽ aduerte qꝛ lr̃a ista ꝓcedit qñ equalis est summa vsurarũ debitaꝝ ciuiliter ⁊ naturaliter ⁊ debitaꝝ naturaliter tm̃ vt qꝛ forte debent. v. pro qualibet cã dictarum vsuraꝝ. Si aũt summa vsuraꝝ esset inequalis tũc loquit ver. si vero. exemplũ si ex vna ipsoꝝ deberent. x. nomie vsurarum ex alia. v. ¶ In text. ibi nõ eadem sit. aduerte qꝛ hoc esse põt dupliciter. vno modo qꝛ lꝫ vtraqꝫ sors forte est equalis tñ maiores vsure debent currere ⁊ currunt pro vna quã pro alia. Sed tũc mirum videt qđ non cadat in maiores vsuras ⁊ residuũ in ipsius sortẽ tanqꝫ i cãm grauiorem si eodem tempore fuit pignꝰ pro vtrisqꝫ obligatũ per ea que no. glos. in. l. cum si ex pluribus. §. fi. ⁊ que habẽtur in. l. j. in gl. j. ꝫ. e. Sed potes dicere quod loquitur in contrarijs in pecunia soluta per debitorem. hic autem in pecunia redacta ex pignore. ¶ Item contra istum intellec. facit qđ habet in. l. pupil. §. pe. ꝫ. eo. vbi videt qđ quando summe sunt inequales pro rata non equaliter fiat distributio. Sꝫ potes dicere qđ hic summa vtriusqꝫ sortis erat equalis. ibi aũt summe sortis erant inequales ⁊ hoc sequitur hic Bar. super glo. ij. ⁊ scđm hoc iste tex. redditur valde not. ⁊ peregrinus ⁊ forte non est alibi in duobus. primo qđ hic nõ attendi tur causa grauior. secundo qđ non attendit inequalitas in accessorio ad hoc vt fiat distributio pro rata: sed solum attenditur circa principalia. Si autem pro altero ipsorum debitorũ pignus prius fuisset obligatũ tunc prius in illud conuerteret solutũ preciũ redactum ex pignore per ea que habent in. d. l. pupi. §. pe. ⁊. l. si ex pluribˀ. §. fi. nõ attẽto q̃ cã habuerit grauiores vsuras. nam si non attenditur quando debitum soluitur. vt. d. §. fi. multominꝰ attendetur ex precio redacto ex pignore cũ i illo iura magis faueãt creditori. vt. l. paulus. §. j. ꝫ. eo. Et sic ex predictis pꝫ quod iste tex. dꝫ intelligi quando pignus fuit obligatum pro vtroqꝫ debito eodẽ tẽpore. Secũdo modo potest intelligi quod summe vsurarũ erant inequales. nam ex eo qđ currerẽt grauiores in vna quã in alia: qꝛ imo forte currebãt equales forte quatuor denarij pro qualibet libra in mense. Sed vna ipsaꝝ erat maior altera. ⁊ ideo plures vsure cucurrerãt i vna quã in alia. ⁊ ex hoc reddebat summa vsurarũ maior in vna quã in alia. ⁊ sic inequalis. Et istum intellec. videtur hic voluisse Ange. qui dicebat qđ ideo summa vsurarũ nõ erat eadem. sed vna maior altera quia quantitates erãt dispares intellecto ipsius sortis. Et ex hoc notabat casum qđ pecunia redacta ex distractione pignoris cedit in cãm vsurarum debitarum ex diuersis causis. ⁊ cedit equaliter non pro rata quãtũcuqꝫ sint diuerse. ꝫ huic intellec. videtur obstare. d. l. pupil. §. pe. ꝫ. eo. sed volendo hũc intellectum sustinere potes dicere qđ ibi loquit in debitis vsurarijs in quibꝰ indistincte distributio fit equaliter ⁊ non pro rata. et ẽm hoc ẽt iste tex. reddit singu. ⁊ facit qđ dixi in magna distinctione. ꝫ. in. l. ceterum. Et intellige etiã istũ intellec. ꝓcedere qñ pignora fuerũt obligata eodẽ tpe pro vtroqꝫ debito alias cederet in id ꝑ quo prio loco pignꝰ fuisset obligatũ vt. d. l. pupi. §. pe. ⁊. d. l. si ex pluribˀ ⁊ hec ꝓcedũt qñ creditor nõ alleget aliquã cãm. ¶ An aũt possit eligere incontinenti qñ preciũ recipit. glos. ij. huius. §. tꝫ qđ sic. ⁊ idẽ sensit glo. fi. huius. §. in ver. habebũtur. idẽ etiã hic Bar. ⁊. ꝫ. e. cũ ex pluribˀ. Sꝫ in cõtrariũ facit ter. in. d. §. pe. vbi vr̃ qđ nõ desjelectio creditori. Sed potes dicere qđ hic loquit i debitis vsurarijs in qbꝰ hꝫ electionẽ ipse creditor in quã cãm cõuertat pcium redactũ ex pignore vt. l. paulus. §. j. ꝫ. e. secꝰ in alijs debitis nõ vsurarijs. ⁊ sic loquit. d. §. pe. de quo ẽt tetigi in magna distinctione. in. d. l. cetex. Bar. tñ vr̃ hic seq primũ intelle. ¶ In ter. ibi qđ solutũ est forte per emptorẽ qꝛ hic loquit de pcio redacto ex vẽditione pignoris. ¶ In text. ibi ꝓprio ti. expone. i. non expressa cã. ¶ In text. ibi habebunt supple imo solutũ in dubio per debitorẽ. nã de solutione debitoris loquit iste tex. vt dixi in diuisione vr̃ solutum in vsuras naturalr̃ ⁊ ciuiliter debitas vel in sortẽ non aũt in naturaliter tm̃ debitas vel in debitum naturaliter tm̃. ¶ Et aduerte qꝛ iste tex. põt itelligi dupliciter. primo qꝛ hic nullũ pignus fuerat obligatũ. ⁊ tũc clarũ qđ solutũ simplr̃ per debitorem nõ cedit i debitũ naturaliter tm̃: alio modo põt intelligi qđ hic pignꝰ fuit obligatũ ꝑ vsuris naturaliter ⁊ ciuiliter debitis ⁊ ẽt pro naturaliter tm̃ debitis. ⁊ nihilominꝰ dicit hic in effectu qđ solutum per debitorem simpliciter non cedit in vsuras naturaliter tm̃ debitas ⁊ secũdũ hoc bene aduersabit prin. huiꝰ. §. Sꝫ nõ obstabit: qꝛ in prin. loquit de pecunia redacta ex pignore hic autẽ de pecunia soluta ꝑ debitorẽ. ¶ Itẽ aduerte: qꝛ ꝯ hunc intellec. facit qđ no. glo. in vbo exsoluere ⁊ qđ habet in. l. si vsuras. C. de vsuris. in qbꝰ vr̃ probari qđ idẽ sit iudicandũ de vsuris naturaliter tantũ debitis si pignus fuerit ꝑ ipsis obligatũ qđ iudicat de vsuris naturaliter ⁊ ciuiliter debitis. Sed potes rñdere sustinendo hũc intellec. qđ in ꝯtrarijs loquit qñ vnicũ erat debitũ sub vsuris tantũ debitis ⁊ ꝑ illis fuerat pignꝰ obligatũ hic autem qñ plura erant debita ꝑ quorũ vno debebant vsure naturaliter ⁊ ciuiliter. pro alio naturaliter tantũ. quo casu solutum simpliciter per debitorẽ cedit in debitũ pro quo debent vsure naturaliter ⁊ ciuiliter ⁊ in ipsas vsuras. Si qd autẽ forte esset residuum posset cedere in aliud debitum pro quo vsure debentur naturaliter ex quo pignus erat ꝑ illis obligatum. et sic etiã posset intelligi ꝯiũ: ⁊ ẽm istũ intellectũ reddit iste tert. singu. limitans. d. l. si vsuras. ¶ Item aduerte qꝛ forte ꝓcedit iste text. siue eodem tempore fuerint pignora obligata siue diuerso. Nec ob. d. l. pupil. §. pe. ⁊. l. si ex pluribˀ. §. fi. qꝛ dꝫ intelligi qñ quodlibꝫ debitũ erat naturaliter ⁊ ciuilr̃. ¶†Not. ex isto tex. qđ eodem tẽpore

11 vident fuisse duo imperatores. ⁊ ad idem. l. diui fratres. ꝫ. de lib. cã. qđ vr̃ ꝓcedere de facto. nã de iure vnꝰ tm̃ dꝫ esse princeps. vij. q. j. in apibus vnus est princeps. ⁊ ibi no. ⁊ in extrauagãti Bonifacij sancte romane. ⁊. v. ethicorũ entia volũt bene disponi. ergo vnꝰ

12 pñceps: qđ no. ¶†No. ẽm ang. qđ lꝫ ex pacto nudo nõ oriat actio tñ orit obligatio ẽt si in pacto nudo deueniat id qđ est mere odiosum sicut vsura: qđ est mẽti tenẽdũ ẽm eum. vnde dicũt Cano. ẽm eũ qđ hac naturali obligatione adiri poterit iudex ecclesiasticus in. c. j. de pac. qđ an sit verũ remittit ad notata ꝑ se i. l. si certis ãnis C. de pac. i repe. Tu adde qꝫ de iure cano. vsure sunt penitꝰ idebite ⁊ sic naturalr̃ ẽt sunt idebite nisi essent iurate. vt in. c. debitores. de iureiu. in alia ergo naturali obligatione ꝓcedat qđ dictũ est iudicẽ eccl'iasticũ posse adiri. Nec ob. ꝑdictis iste tex. qꝛ loquit de iure ciuili ẽm qđ saltim de iure digestoꝝ nõ erant vsure prohibite. ¶ In gl. no. ꝑ rata ibi pupi. §. pe. solue ẽm bar. qđ ibi summe erãt inequales: hic aũt erãt equales lꝫ summa vsurarũ esset inequalis. Ang. vero hic dicebat qđ ibi oẽs vsure debebant ciuiliter ⁊ naturaliter: hic quedam naturalr̃ tm̃: quedã naturalr̃ ⁊ ciuiliter. Sed certe ista so. videt diuinare ⁊ non bñ videt conformis cõtrario iđ vel tene precedentẽ vel dic vt colligit ex his q̃ dixi super lr̃a. ¶ In ea. glo. ibi. §. cũ autẽ. dic qđ ille text. non contradicit: imo concordat cum dicit vno immisso alios itelligi equaliter imissos: ⁊ nõ ꝑ rata. ¶ In ea. gl. ibi qđ non potest. Nota bene glo. que vult qđ creditor habeat potestatẽ eligẽdi: quod an sit veꝝ ⁊ qualr̃ posset intelligi dixi super lr̃a ⁊ in distinctione magna super. l. ceterũ. circa scđm casum principalem. ¶ In glo. nõ sunt debite ⁊ ẽm hoc recte legit ⁊c. Et ideo hec prima lec. vr̃ magis lr̃e conformis. ⁊ illã sum secutꝰ in diuisione: tñ sequens est in se vera. Sed est necesse trans-

poni literā taliter qđ verbū quas nō terminet̃ a verbo soluerit vt ibi tangit gl. ¶ In ea. gl. ibi sed in vsurā naturaliter. Nota bñ qđ qñ debitor soluit pōt eligere cām debiti etiā naturalis tm̄ nō autē pōt creditor nisi in casibus de quibus dixi in distinctione magna l. ceter. ¶ In ea. glo. in fi. vel solue dictā. l. si vsuras. qđ ibi erat vni cum debitū pro quo vsure naturaliter tm̄ debebant̃ ⁊ pro illis pignus obligatū hic aūt plura erant debita pro quorū altero debebant̃ vsure naturaliter ⁊ ciuiliter pro alio naturaliter tm̄. ideo dicit qđ lʒ pign⁹ ꝑ ambob⁹ esset obligatū ⁊ pro vtrisqʒ vsuris tñ solutū simpliciter per debitorē prius cedit in debitū pro quo vsure ciuiliter ⁊ natural'r debebant̃ vt tetigi sup lrā. ¶ In gl. exsoluere ibi vel pig. retentione. Nota bene hāc glo. q̄ equiparat vsuras in rē actionis posse peti vel illas posse haberi per retentionē pignoris. qđ qualiter intelligat̃ dixi super lrā. ¶ In gl. habebunt̃ in fi. Nota bñ hanc glo. que videt̃ velle qđ creditor preciū redactum ⁊c. cū distractione pignoris possit ꝯuertere in cām debiti naturalis. qđ qualiter debeat itelligi dixi super lrā ⁊ in. l. certum. in magna distinctiōe circa scđm casum maxime habes nūc clarū intellec. huius. §. lʒ doc. sicco pede processerint nec ipsum ponderauerint. Sʒ stude cum his que dixi ⁊ habebis animum tuum quietatum.

13 **Apud marcel.** Non summatur fm̄ doc. Sed tu potes dicere sic. †Solutū ꝓ sorte ⁊ vsuris cedit primo in vsuras. ⁊ si quid superest in sortem. h. d. ¶ Ibi si quid superest an ante vero prius in sortem attēto ordine scriptu 14 re ⁊ si quid supest in vsuris. ¶ †Nota qđ ordo scripture nō debet attendi. ¶ Nota qđ vbi act⁹ celebratur in materia sup qua est facta certa iuris dispositio in dubio reducere debemus actū illū ad iuris dispositionem ⁊ nō simpliciter attendere ordinem verborū ad idem qđ legitur ⁊ no. in. c. cām que. de rescriptis. vbi rescriptū per reuolutionē seu trāsportationem clausularū reducit̃ ad iuris intellec. nō attento ipsius ordine. ¶ In. l. nec enim in glossella sol ue fm̄ Dy. ⁊ doc. ꝙ vbi constat de mente legislatoris vel disponentis non curat̃ ordo. ⁊ sic loquitur ista. l. sed vbi non cōstat de intētione tunc in dubio ex ordine presumim⁹ affectionem ⁊ cōsequenter mentem disponētis vt in iuribus hic allega. in glo. ⁊ in. l. quoties. ff. de vsufru. ⁊. C. de fideicō. aut. hoc amplius. que sumpta est ex. §. inordinatum alleg. in glo. ⁊ in. c. pe. de ꝓcur. lib. vj. ⁊. l. qui soluendo. de heredi. insti. ⁊ de materia plene per Bar. in. l. secūda. §. 15 si prius. ff. de vulga. ⁊ pupil. ¶ † Adde predictis inquantū dicit̃ qđ si mens disponentis sit certa non curatur ordo tanq̄ specialis sit statutus. quia tūc attendi deberet talis ordo potius quā mens disponentis qui nō potest tollere iuris dispositionē vt in. l. nemo pōt. de leg. j. ⁊ in. c. requisisti de testamētis. ⁊ sic pōt intelligi. l. ij. §. prius ꝑallegata: ⁊ qđ habet̃ in. l. prolatam. C. de sententijs ⁊ interlo. om. iudi. canonizata. ij. q. vj. super diffinitiua. ver. platam. Et adde etiam bonam gl. circa ordinem iudicij que habetur. ij. q. j. in summa. ⁊ facit etiam qđ habetur. xj. q. iij. in summa. ⁊ in. l. si mācipium. §. si communi. ff. de euictio. ¶ Et per predicta potest inferri quid iuris si quis petat in libello cogi reū ad soluendū ⁊ ipsuʒ cōdemnari. nam videret̃ qđ non procederet libellus cū precedere debeat ꝯdēnatio executionem vt. l. nimis propere. C. de execu. rei iudi. contrariū tamen tʒ hic Ang. ⁊ etiam tenet bar. in. d. l. ij. q2 vba libelli debent reduci ad intellectum iuris per transpositionē verbor̄ ꝑ ea que dicta sunt: ꝓ quo facit optime qđ habetur in. c. cām que. de rescriptis. ⁊ qđ habet̃ in. l. ꝑposteri. C. de testa. ⁊ per Dy. et Bar. in. d. §. pri⁹ secus videret̃ si peteret tātūmodo ipsum cogi. q2 tunc nō vr̄ libell⁹ procedere p. d. l. nimis ꝑpere. ⁊ ibi hoc tenet bar.

> a ¶ Qui decem. Adde ad limitationē istius §. tex. in. l. si stipulat⁹ fuero. §. si titi⁹. de ver. obli. Barto. in. l. stipulatiōes nō diuidun tur. in. ij. q. de ver. obli.

Summarium.

1 Causa vna tribus casibus grauior altera dici potest.
2 Debitum grauius quod dicatur.

1 **Si quid ex.** Non summat̃. ¶ Nota qñ solutum simpliciter cedit in cām grauiorē. ¶ †Nota tres casus ex quib⁹ vna pt̄ dici grauior altera ⁊ de hoc plene fuit dictum in. l. ceterum. in fi. gl. magne in magna distinctione. ff. e. vbi etiam fuit dictum qđ si iste cause ꝯcurrāt q̄ potius dʒ attendi. nam attento isto tex. prio dʒ attendi famosa; secundo que hʒ viā executiuā. tertio penalē. tert. tñ in. l. cum ex plurib⁹. j. eo. vr̄ ponere alium ordinē iō dic vt ibi dicit̃ 2 per Bar. ⁊ plenius dixi in dicta distinctione magna. ¶ †Not. qđ illud debitū dr̄ grauius esse qđ celeri⁹ pōt executioni mādari. Et ꝓ hoc videt̃ qđ si aliquis sit obligat⁹ ex instr̄o guarantigie fm̄ formam statutorū tuscie ⁊ sit ēt obligatus in alia pte absqʒ tali instr̄o qđ solutū simpliciter non facta aliqua electione p debitorē vel creditorē in dubio intelligit̃ solutū in debitū de quo apparet instr̄m guarantigie. ¶ Item facit ista lrā qđ si quis sit debitor alicui⁹ ex duab⁹ causis ex quar̄ altera ep̄s fecit pceptū debitori vt soluat. j. certū tēpus sub pena excōicationis qđ solutū simpl'r cedat in cām illā ꝑpter timorē pene excōmunicationis. ¶ In glo. indicati ibi vel ꝑpter id qđ dr̄ hoc est ꝑpter executionē paratā quā hʒ. ¶ Et aduerte q2 retēto primo respectu glos. cū cā iudicati videat̃ penalis attenta dispositione iuris ciuilis saltim antiqui permittentis vsuras videt̃ qđ de mente iuris fuerit cām iudicati preferri cause que est sub fideiussore vel pignore. ar. eorū que habent̃ in. l. cum ex pluribus. j. eo. Si aūt cessaret pmus respectus ꝑut cessat de iure cano. ⁊ etiā de iure ciuili hodie an tūc debeat preferri cause sub fideiussore vel pignore dixi in. d. distinctione magna.

Illud. Non summat̃. ¶ Nota qđ vbi vnū debitū nō est altero antiquius nec altero graui⁹ solutū simpliciter cedit in omnes causas ꝓ rata. ⁊ sic nō equaliter si summe sunt inequales. Nec ob. ff. eo. l. i. his §. imperator. ver. si vero. q2 dic vt ibi plene dictū fuit. ¶ In gloss. pro portione ibi nec curo supple quo ad hoc vel solutū primo loco cedat in maiorem summā. Sed bene curatur quo ad hoc: q2 maior rata cedit in maiorem summā vt hic in litera dum dicit pro portione ⁊ sic pro rata videri solutum.

Summarium.

1 Pars debiti potest solui creditori.
2 Actio cessat in parte quantitatis vel speciei certe solute.

Si stipulatus. Dño serui adiecti ad solutionē solui nō potest. h. d. ¶ Nota qđ vbi ex eo qđ tradit̃ seruo nullū emolumētū dño q̄ri debeat tūc talis traditio fieri nō dʒ dño absqʒ serui volūtate q2 tūc talis traditio est meri facti. ⁊ non transit in dñm p ea q̄ habent̃ in. §. sʒ cū factū. insti. de stipu. seruo. ⁊ facit qđ habet̃ in. l. meui⁹. ⁊ in. l. g. heredi. de cōdi. ⁊ demon. de adiecto em̄ non soluitur ad ipsius vtilitatem sed dñi. l. iul'. §. j. de verbo. obli.

a **Qui decē.** [a]Debitor quātitatis vel speciei certe soluēdo ptē liberat̃ pro illa debitor vero gñis soluēdo 1 ptē nō liberat̃ quousqʒ aliā soluat. h. d. iste. §. magistralis. ¶ †No. ꝙ creditori solui pōt pars debiti: qđ intellige ipsa volēte alias regulariter sec⁹. l. tutor. §. luci⁹. ff. de vsur. ⁊ legit̃ ⁊ no. in. l. qdā extimauerūt. ff. si cer. pe. Et adde gl. singu. q̄ forte nō est alibi ⁊ eā habni 2 stis in. l. i his. §. si duos. ff. e. ¶ †Itē not. ꝙ lʒ soluta pte quātitatis vel spēi certe sileat actio in parte illa ꝑpter liberationē secutā tñ secus est in debito gñis q2 non silet exercitiū actionis ēt in parte soluta: q2 nec in illa cōtingit liberatio. sec⁹. tñ vr̄ in debito alternatiuo: q2 lʒ soluta parte vni⁹ alternatiuor̄ nō contingat liberatio: vt. l. ij. §. j. ff. de ver. ob. ⁊ ibi plene de materia tñ silet exercitium in parte soluta; vt. l. si non sortē. §. si decē. ⁊ ibi de hoc. ff. de ꝯdi. inde. Et adde ēt qđ habet̃ in. l. si ita stipulatus a te sisti. ff. de verb. obli. in. §. titius. ⁊ qđ habetur in. l. ij. §. si tamē hominem. eo. ti. vbi ptʒ ꝙ lʒ parte stichi soluta ꝓ obligatione generis nō cōtingat liberatio tñ secus est si creditor accepto ferat dimidiam obligationis ⁊ rō diuersitatis est q2 hoc vltimo casu nō posset deueniri ad inconueniens. l. in executionibus. §. ꝓ parte. de ver. ob. lʒ ꝯtingat liberatio in parte accepto lata: sec⁹ in casu pcedēti. Et ex pdictis ptʒ qđ duplex potissime est differētia inter debitū speciei ⁊ quātitatis ex vna parte ⁊ gñis ex alia: q2 primo casu soluta parte cōtingit liberatio in parte soluta: sec⁹ in scđo. Itē in primo casu tollit̃ actio in parte soluta secus in scđo de quo plene in. d. l. ij. §. j. Et ex predictis etiā ptʒ vna differentia inter obligationē gñis ⁊ obligationē alternatiuā. Itē habes vnā drīam inter solutionē veram ⁊ fictā. ¶ In glo. partē ibi sed dic vt ibi supple q2 hic qđ erat solutum in parte erat solutū perfecte ideo in illa parte cōtingit liberatio. ibi autē qđ erat solutū non erat ꝑfecte solutū ideo petit̃ totū vt pfecte soluat̃. ¶ In glo. liberat⁹ ibi pierit. vel potes dicere qđ statim liberatur si offerat deponat ⁊ cōsignet tenēdo qđ species posset offerri deponi ⁊ cōsignari qđ satis vr̄ tolerabile si res sit mobilis. ⁊ habetur in. l. si mora. ff. solu. ma. in. l. acceptam. C. de vsuris.

Quod stipulatus. Adiectus nō potest petere neqʒ nouare neqʒ accepto ferre. sed tantūmodo solutionē recipere h. d. ¶ Facit hec. l. fm̄ Ang. ad ea que dixi. ff. ti. j. l. si debitorem. ⁊ que notant̃ per eū in. l. precedēti. scʒ qđ procurator constitutus ad recipiendū solutionē non preiudicat dño cōfitēdo se recepisse. idem dicit in tutore scribente in libro rationū vel etiā in scribēte in publico instrumēto se recepisse: q2 nō preiudicat pupillo nisi quatenus probet̃ realis perceptio per. l. lucius. §. tutele. ff. de admi. tu. qđ dicit notādū ⁊ addēdū ad not. per se in. d. l. nouare. dic etiā qđ q̄nqʒ cōtingit ecōuerso qđ qui pōt petere nō pōt solutionē recipere ⁊ cōtingit in ꝓcuratore dato ad litē. ideo caut⁹ dʒ esse ꝓcurator qñ cōcludit in libello vt petat reū condēnari sibi ꝓcuratorio noīe dñi ad dandū ⁊ soluendū ipsi dño ⁊ sic eū cogi. alias inepte cōcluderet: allegat. l. ⁊ si tm̄. ff. de pac. ⁊. j. eo. l. hoc iure. ⁊ ibi de hoc. Tu adde qđ in eo qđ dixi de tutore glo. videt̃ contra eū in. d. §. tutele. Itē in eo qđ dixit de ꝓcu. contra ipsum facit id quod dixi in. d. l. si debitorem. vnde de hoc dic vt ibi dictū fuit.

Si stipulatus. Ubi solutio non tēdit ad vtilitatē pupil. eidē solui pōt sine tutore. h. d. ⁊ cessant ꝯria. ¶ In gl. j. ibi pubertati proximo. glo. forte posset ꝓcedere qñ sibi a pupillo dari esset stipulatus vt sic in dubio intelligatur de tali pupillo qui habeat

qui habeat intellectū. Sꝫ si specificatꝰ esset pupillꝰ quāq̄ ille primas infantie videt litera posse procedere quia imputet sibi stipulator quare talē. l. dixit in stipulatione. ⁊ hoc credo verū licet doc. pertrāseant cū glo. ¶ In gl. ij. ibi nisi cū autoritate tuto. vt insti. q alie. lꝫ in. §. pupillo. ⁊ plene in. l. fi. C. si aduer. solu. ⁊ in. l. ait pretor §. permittit. de mino. ¶ In ea. gl. solue vt ibi. Cōclude qꝺ aut soluens est debitor pupi. ⁊ tunc nō liberatur sibi soluendo soli pupil. faciat. l. pupillo. ꝭ. eo. aut nō erat debitor pupi. ⁊ tūc aut pupillus recipit vt minister ⁊ ad cōmodum alienū ⁊ tunc hꝫ locum iste tex. facit. l. iul. §. j. ⁊ qꝺ ibi no. s̄. de ver. obli. aut dꝫ recipere ad suū commodum ⁊ sic non vt nudus minister ⁊ tunc sibi soli non potest solui lꝫ soluens non sit debitor ⁊ ita loquitur contrarium.

Summarium.

1. Persona coniuncta non censetur mandatum habere ad solutionem recipiēdam.
2. Prohibens solutionem recipi videt prohibere solui.
3. Ratihabitio equiparatur mandato.
4. Tutorum tres sunt species.
5. Tutori suspecto interdicitur administratio.
6. Curator datur dum tutor relegatur.
7. Tutori non gerenti solui potest.
8. Pupillus nullam rem alienare potest.

Vero procuratori. Destinato ad recipiendū solutionem adiecto solui potest. h. d. ¶ Et incipit hic intrare iuris cōsul. cui solui possit quod sequitur etiā in. ll. se. ¶ In glo. ij. ibi. Sed tu dic hec communiter tenetur: nec ob. qꝺ recipiendo solutionem videtur fieri alienatio vt insti. qui. alie. licet. §. nūc admonendi. ⁊ quis alienare non potest sine speciali mandato. l. procurator cui libera. supra de procu. ⁊ istud contingit fauore liberationis secundū doc. per. l. eius qui in prouinciā. supra si cer. pet. Tu dicere posses qꝺ ipsorum ratio non est bona. quia hic de nulla alienatiōe agitur nam si recipit tanq̄ procurator et sic dominiū queri dn̄o cum etiā procurator generalis domino querere possit dominium rei vt legitur ⁊ no. in. l. qui mihi donatum. s̄. de dona. ⁊ in. l. j. §. a procuratore. supra de acquiren. poss. Sed ratio ipsorū posset habere locum si quereret an ꝓcurator generalis posset soluere debitū. nam tunc bene agitur de alienanda re domini. ¶ In ea. glo. ibi rn̄deo non. Nota bene ex glos. † qꝺ lꝫ coniuncta persona intelligat habere mandatū ad agendū nō tamen intelligit habere mādatum ad recipiendum solutionē sicut nec ꝓcur. datꝰ ad litem de quo in. §. sed si forte. hic allegato. ⁊ in. l. ij. s̄. vt le. no. cau. ⁊ qꝺ legit ⁊ no. in. l. non solum. so. matrimo. ⁊ hoc dicit Ang. ꝓcedere etiā si coniuncta ꝑsona petens sibi solui velit prestare cautionem de conseruando reum indēnem qꝛ tunc etiam non audit per dicta iura. allegat etiam qꝺ habet in. l. q aliena. §. quāq̄. §. de acqren. he. ⁊ per Pe. ⁊ Cy. in. l. admonendi. in. vj. q. C. de ꝓcu. ¶ Itē attende ꝑm eū qꝛ licet vbi est dubium de mandato admittat ꝓcurator cum cautione rati ad agēdum iuxta id qꝺ habet in. l. j. s̄. de ꝓcu. tamen secus videt in eo qui petit sibi solui si de eius mandato est dubium vt no. glos. quam reputo singu. in. l. non solū. §. qui alieno. s̄. de ꝓcur. quod tamen Bar. simpliciter non videt tenere sed solū in asserente se habere mandatum a publico de quo ꝑ eum ibi. ⁊ in. l. si fine. §. cum ante. ꝭ. rem ra. haberi. ⁊ ibi dici consueuit. ¶ In ea. glo. in fi. ⁊ de materia plenissime per glo. que dat etiam remissionem ad spe. in. c. qui ad agendum. de ꝓcu. li. vj. ¶ In gl. nō ꝓcuratori ibi quod est contra naturā mandati. ⁊ ideo hec opi. non videt bona lꝫ forte ipsi voluerint dicere speciale hoc casu. Sꝫ male dicunt. qꝛ si intelligeret semꝑ interuenire mandatum deberet dici ꝓcur. ipse adiectꝰ ꝑ. l. j. s̄. de ꝓcur. cuius contrarium hic dicit. Sed concorda opi. vt dictum fuit in. l. iul. §. j. qꝛ si adiectꝰ fuit presens intelligit tacitum mandatum sibi datum: secus si absens. ita voluit glo. in. §. ei qui. insti. de inuti. stip. ⁊ habes in. d. §. j.

Sed et si quis. Si debenti recipere solutionē mandatur ne recipiat vr̄ debitori mādatum ne soluat. et lex adiecta in ꝯtractu nō euacuat ex postfacto de voluntate alterius cōtrahentiū. h. d. ¶ † No. bene qꝺ vetans ꝓcuratorem ne recipiat solutionē vr̄ vetare debitorem ne soluat. Ista enim videnr correlatiua. ⁊ ideo nimirꝫ si vno ꝓhibito videat ⁊ reliquum. ar. l. fi. C. de indi. vi. ⁊ i. l. fin. de accepti. ¶ Et facit ad. q. in c. cum qd. de regu. iur. lib. vj. ⁊ ēt in. c. ij. ne cle. vel mo. An si doctor ꝓhibeat legere videat ēt scholaris ꝓhibitꝰ audire: vel ecōtra scholaris ꝓhibeat audire: vt est monachus ꝓhibitꝰ audire. ll. vel phisicam: ⁊ silr sacerdotes. vt in. c. super specula. ne cle. vel mo. an tūc doctor videat ꝓhibitus legere illis existentibus in scholis. Et qd iuris si talis nō stet in scholis: sed iuxta scholas forte ī horto iuxta scholas. tangit gl. in. c. ij. ne cle. vel mo. ¶ In glo. liberator. ibi. l. si pater. Solue ꝑm Dy. ⁊ quod ibi non redundat in dānum mandatarij si eo ignorante reuocet mandatū: ⁊ non tꝫ reuocatio ēt ipso ignorāte facta. hic aūt versaret in dāno debitoris qui vr̄ habuisse mandatum de soluendo. ⁊ ideo non tꝫ reuocatio ipso ignorāte facta. vt. l. si mādassē. s̄. man. Tu adde qꝺ gl. in. c. tibi domino. lxiij. di. dicit q̄ ibi loquit qn̄ mandans ⁊ mandatarius est pater ⁊ filiꝰ qui cēsent eadem persona. vt. l. fi. C. de impu. ⁊ ali. sub. ideo faciliꝰ ibi operat reuocatio facta ignorāte ipso mandatario. alij vero dicunt qꝺ alia est rō in. d. l. si pater. verū qꝺ mādatariꝰ ibi erat vt nudus minister. hinc est qꝺ manumittendus non erat futurus eius libertus sed mādantis. ⁊ ideo tꝫ reuocatio ēt ipso ignorante: secꝰ qn̄ qs tanq̄ ꝓcurator hꝫ facere actum. ⁊ istud voluit sentire gl. in d. l. si pr̄. ⁊ in cle. cū illusio. in gl. magna de renū. Quarti dicere voluerunt quod reglr non nocet reuocatio facta ignorāte mandatario. fallit in mr̄imonio seu in ꝓcuratore dato ad mr̄imoniū ꝯhendū: vt est casus sing. in. c. fi. de ꝓcu. lib. vj. facit. l. gn̄aliter. C. de ritu nup. ⁊ silr fallat in. d. l. si pater. Quinti vō dicūt qꝺ vbi agit de expediēdo actu qui non pōt expediri circa dn̄i volūtatē tenet reuocatio vt est manumissio vel dn̄ij translatio. ⁊ tunc tenet reuocatio facta etiam ignorante mādatario. vt. d. l. si pater. ⁊. l. si ꝓhibuerit de publi. ⁊ ꝓbat optime in. d. c. fi. de ꝓcu. in. vj. fallit in casu dicte cle. in quo nō est necesse qꝺ deueniat reuocatio ad notitiā ꝓcuratoris vel superioris in cuiꝰ presentia dꝫ actus expediri. ⁊ hoc per rationem ibi allegatā in tex. ⁊ de materia plene per Cy. in. l. mandatum. C. man. ⁊ per Bar. in. l. hoc iure. §. si quis dederit. s̄. de dona. ⁊ ꝑ glo. ⁊ modernos in. d. cle. vnica de renūciatiōe. vbi est valde bona glo. ¶ In glo. non potuit stipula. ibi. l. cū qs. ibi mutatꝰ fuit status in deterius. secꝰ si nullo mō fuisset mutatꝰ vel saltim nō fuisset mutatꝰ in deteriꝰ. ⁊ ita hic. ⁊ sic in casu illiꝰ. l. a iure reuocatur mādatū adiecti similiter reuocat mādatū a iure tacite qn̄ stipulator esset litē cōtestatus cū reo: nā posset postea soluere adiecto vt. l. si quis stipulatus fuerit. x. in melle. infra allega. in glo.

Sed et si. Solutio facta non habēti mandatū recōciliatur domino ratum habente. nec ꝯmittitur stipulatio rati si incontinenti ratū habeat. ⁊ domino nō habenti ratum potest condici id qꝺ est solutū. h. d. cum. l. se. ⁊ pri. se. ¶ † Nota illud vulgatū qꝺ ratihabitio mādato equiparat. de quo in. l. fi. C. ad mace. ⁊ ibi per Cy. in. c. ratihabitionē. de reg. iur. in. vj. vbi per glo. ⁊ Dy. ⁊ aliquid in. l. si pecuniam. C. de neg. gest. ⁊. ꝭ. de re iudi. l. semper qui nō ꝓhibet. ¶ Nota scōm vnum intellec. in. l. ratū. qꝺ in vltima volūtate ēt qn̄ dispositio incipit a ꝓcedēti ꝯditiōe negatiua verificat statim cū trāsierit tm̄ tp̄s q̄ potuerit fieri ⁊ nō est factū de q̄ i. l. ita stipulatꝰ. §. sabinꝰ. s̄. de v̄. ob. ⁊ ibi dixi. No. ꝭ. quātū tp̄s debeat fieri ratihabitio qꝛ in effectu est arbitrariū. arbitrari tn̄ dꝫ iudex vt fiat cum primū fieri pōt inspectis circūstātijs. ⁊ propter varietatē factorū non pōt certa doctrina dari. ⁊ hec regula dr̄ magis ꝑcipi itellec. quā posse exprimi loquutiōe facit. l. mora. ⁊ qꝺ ibi no. s̄. de vsuris. alias aūt oē qꝺ pōt ꝯtingere sicut pōt itellectu ꝑcipi ita ⁊ loquutiōe exprimi vt pꝫ ad sensū ꝑm Ja. de rauē. ¶ In gl. ꝯparat in fi. solue ꝑm Dy. q̄ ibi tractat de pene impositiōe ⁊ sic de odio: qꝺ est restringēdū: de li. ⁊ posthu. l. cū qdā. hic aūt de liberatiōe q̄ est fauorabilis. s̄. de act. ⁊ ob. l. arianꝰ. iō ampliat. Sꝫ certe hec sol. nō plꝫ: cū etiā in delictis ratihabitio ꝯparet reglr mandato. vt. l. j. §. cū qs. de vi ⁊ vi ar. iō dic meliꝰ qꝺ ibi loquit in actu q certo tpe dꝫ fieri: iō si ratihabitio nō fiat. ꝭ. illud tp̄s nō ꝓdest. l. bonorū. ꝭ. rē ra. ha. secꝰ qn̄ querit de actu in quo lex nō pōderat certū tēpus: qꝛ tūc ꝓcedit qꝺ hic dr̄. Et adde qꝺ no. ꝑ glo. in cle. cos q. de ꝯsangui. ⁊ affi. q̄ pōt dici qꝺ in ꝯtrio loquit in actibꝰ in quibꝰ lex respicit initiū. facit qꝺ habet in. l. si minor. s̄. de seruis expor. ¶ In gl. legato. ibi. l. iij. §. si qs titio. Istud exēplū est not. ꝑm Ange. s. qꝺ qn̄ vni legat ⁊ si nō soluat legat aliqd alteri sub noīe pene. nā mora facta primo debet legatū secūdo. ⁊ primꝰ repellit exceptiōe non aūt ipso iure ꝑm eū. Sꝫ certe istud exēplū nō ꝓbat ꝑ. §. si qs titio. nam ibi loquit qn̄ precise idē legat duobꝰ in forma tn̄ de qua ibi. non aūt qn̄ diuersa res alteri legat noīe pene: tūc ibi dr̄ oppositū. s. qꝺ mora facta primo nō debet legatū scōo in casu illo. Sed ꝓ exemplo suo posset adduci. l. j. §. fi. s̄. de stip. seruo. nā vr̄ qꝺ ex quo pena adijcit in persona diuersa ope exceptionis fiat nouatio ⁊ transfusio: aduerte tn̄ qꝛ ꝑm intellec. Bar. in. l. si insulā. in pe. col. quando pena adijcit in persona diuersa si non det qꝺ alteri dari dꝫ exponunt illa verba si non dederit. i. si dare non potuerit. ⁊ sic etiā post moram non fieret trāsfusio. nō ꝓbat tn̄ dictū suū per. ll. quas allegat. vt ibi plene dixi. ꝓcederet aūt opi. Ang. sꝫ opi. suā quā ibi tenuit in fi. qn̄ pena adijcit in persona diuersa. ¶ In ea. glos. in fin. hoc vltimū exēplū est no. ꝑm ang. nā facit ꝯ ambasiatores qui non reuertunt cito sꝫ tarde ꝓpter hn̄da maiora salaria. facit qꝺ habet in. l. eos. §. fi. ꝭ. de fal. q tex. facit etiā ꝯ illos qui incedunt potius ꝑ viam tortuosam quā directam vt multiplicent itinerationes.

Sunt quidam. [a] Tutori dato vt gerat honoraria ⁊ etiā dato cā notitie solui pōt nisi eisdem administratio sit interdicta expresse vel tacite. potest etiaꝫ solui curatori furiosi aut alteri dato ꝓpter aliquā iustam causam h. d. vsqꝫ ad. §. pupil. ⁊ est melior tex. q sit de corpore iuris quo ad distinctionē tutoꝝ. ¶ † Not. ex isto text. tres species tutoꝝ ⁊ pone exemplum de honorariis in comitibꝰ ⁊ baronibꝰ ⁊ aliis magnis dn̄is q gr̄a honoris pupilloꝝ vt ꝓpter hoc magis reuereant dant

[a] ¶ Sūt quidam. Adde ha... l. j. §. ... te. ... tel... §. ... lis ... dat...

tutores ꝛ vt pupilli non sic de facili vereꝛ. ¶ Et not. bñ: qꝛ tales
5 pñt gerere tutelā nisi sit interdicta administratio. ¶ † Nota qđ eo
ipso qđ tutor est accusat⁹ de suspicione intelligiꝛ ipso iure interdi-
cta administratio. ꝛ p hoc dat spec. cautelā qđ qñ qs aliter nō pōt
repellere tutorē faciat eum accusari de suspecto. qꝛ sic interim cessa
bit ab administratione vt in ti. de tutore. §. fi. v. si p pmissa. caueat
tñ sibi accusans. qꝛ si nō pbaret cōdēnareꝛ in expēsis vt. l. pperan
dū. §. finaūt aliter. C. de iudi. ꝛ in. l. qui crimen. C. q accu. non pñt.
Et intellige qđ itelligiꝛ interdicta administratio qñ lis erit cōte.
in cā suspecti: ante non. ꝛ sic ante lit. ɔte. poterit eo solui ſm Ang.
qui dicit sic de facto perusij fuisse iudicatū p dictū singu. Azo. i sū-
ma. C. de suspec. tu. ad fi. ꝛ p hoc facit: qꝛ hic dicit suspectis postu-
latio. ꝛ in. §. si quis aūt. insti. de suspec. tu. dicit si qs suspect⁹ postu
latur añ lit. ɔte. nō dꝛ qs ppꝛie postulare. ſʒ postulare velle vt i si-
6 mili dꝛ in. l. ampli⁹. j. rē ra. ba. ¶ † Not. q in locū tutoris relegati
dʒ dari curator idē dicas de bānito. ſm Ja. de are. ꝛ Ang. allegāt
l. si tutor reipub. cā. §. pe. ſ. de tute. ꝛ rat. di. vñ in locū tutoris ban-
niti ꝛ positi ad cōfinia nō est substituend⁹ tutor. sed curator dan-
dus. ꝛ sic dicit se multoties practicasse: allegat. l. nō solū. §. si liber-
tus. de excu. tut. ¶ Not. q eo ipso qđ ali⁹ est substitut⁹ in locū alte-
rius pdit prim⁹ potestatē administrādi. ꝛ sic facit qđ postq̃ pcu-
rator hʒ mādatū ad substituēdū ꝛ substituit desinit esse pcurator
in eo qđ substituit. de quo hodie est casus in. c. is qui. de pcu. li. vj.
Et tangiꝛ etiā hic p Bart. qui sup hoc dat cautelā qualiter possit
adhiberi remediū ne finiaꝛ potestas p substitutū. de quo dic vt h
p eū. ¶ Et facit ēt ſm Ange. q eo ipso qđ in loco officialis ali⁹ est
substitut⁹ prim⁹ eo ipso intelligaꝛ priuat⁹ offō: concor. ſm eum. §.
nulli. in auť. vt iudi. sine quo. suf. ¶ Et sic facit ēt ſm eū qđ si duo-
bus arbitris nō cōcordantibus tertius loco ipsorū assumaꝛ illius
tertij solius sentētie sit parendum qđ tenuit Jac. de are. ſm eū per
istū text. ꝛ p. l. item si vnus. §. principaliter. ſ. de arbi. ꝛ ibi etiā de
hoc per gl. ¶ In glo. honorariū ibi sui. s. pupil. ne p hoc vereꝛ vt. j.
in fi. sentit. ꝛ no. glo. in. l. iure nostro. ſ. de testa. tute. ¶ In glo. cui
7 cūq̃ ibi etiā nō gerēti. † Nota bñ qđ etiā tutori nō gerēti dūmodo
administratio non sit sibi probibita pōt solui lʒ aliū actualiter ge-
rāt. ¶ In ea. ibi. l. denegata. aduerte qꝛ interdū denegatur expsse
interdū tacite vt qñ cōmittiꝛ vni vt administret nam videtur aliū
pbiberi vt. l. cū pretor. ſ. de iudi. secus si cōmittiꝛ vt possit admini
strare vt notāter voluit glo. in. l. ꝛ si pluribus hic alleg. ꝛ ſm illam
glo. dʒ intelligi dictum Bart. hic. ¶ In glo. cōstituendū ibi. l. cu-
rator. dic meli⁹ vt ibi tangiꝛ per glos. ¶ In ea. in fi. melius facit. l.
iij. in fi. eo. ti. ꝛ. l. q habet. ſ. de tute. §. pupil. vbi pʒ qđ solutū petēti
dʒ dari cur. ꝛ p ɔñs dari non possit infanti cum petere non possit.
¶ Extra glo. adde dictis Bar. inquātū hic dicit qđ plat⁹ ēt si pro-
beꝛ suspect⁹ nō remoueꝛ ab administratione. nā hoc est falsum vt
pbaꝛ. in. c. lʒ heli. ꝛ ibi ēt p Jmol. ad fi. de simo. ꝛ p glo. ꝛ Joā. an.
in. c. venerabili. de offic. dele. iij. q. ij. c. qꝛ ea. Et si dicaꝛ quare ergo
statim cum accusaꝛ de suspecto non interdiciꝛ sibi administratio
sicut fit in tutore vt hic patet cum prelati equiparentur tutoribus
l. orphanotrophos. cū ibi notatis. C. de epis ꝛ cle. ꝛ in. c. qualiter
ꝛ qñ. el. ij. de accu. rñdit Inno. i. d. c. lʒ heli. ad fi. qđ pleniorē ꝛ vbe-
riorē administrationē hʒ prelatus q̃ tutor cū possit vti fructibus
ad suā vtilitatē qđ nō est in tutore. ideo lʒ per solā pēdētiā accusa-
tionis de suspecto ipso iure interdicaꝛ administratio tutori. tñ se-
cus est in prelato. si tñ vltra pēdētiā accusationis sit aliqua verisi-
milis pſumptio ɔtra prelatū. nā ex tūc nō ex toto interdiciꝛ. ſʒ daꝛ
coadiutor. ꝛ ita loquiꝛ. c. preallegatū venerabili. Si aūt postea ve
re pbeꝛ suspicio tūc ex toto remouebiꝛ. vt pʒ in. d. c. venerabili. et
in. d. c. lʒ heli. ang. tñ hic nō declarabat. sed simplr̄ dicebat qđ pōt
dari coadiutor vbi administrator est suspect⁹ vel de dilapidatione
infamatus. de hoc habetur i ter. ꝛ gl. in. l. si preses. C. quō ꝛ quādo
iudex. ꝛ in. d. c. venerabili. idem dicebat si esset negligēs. ꝛ nō po-
terat per negligentiā remoueri vt sunt reges ꝛ similes vt in. c. grā
di. de supplē. neg. prela. ¶ Item adde inquantū Bar. voluit qđ si
tutor accusatus de suspecto sit coniūctus pupillo nō debeat remo-
ueri. nam glo. tenuit cōtra. qꝛ ascribitur sibi culpa ꝛ non dolus. et
idem si dolus. sed tūc debet verba temperari ne infameꝛ. ar. l. non
debet. ſ. de dolo. ꝛ ita tʒ glos. in. l. j. §. ostendimus. ſ. de suspec. tut.
lʒ glo. se. nō bene firmauerit in. l. tutor aliquo. e. tit. Bar. tñ ibi di-
xit hoc arbitrariū hoc vltimo casu. ¶ Et p predicta pʒ qđ nō pro-
cedit equiparatio glo. quam facit de prelato ꝛ tutore accusato de
suspecto vt propter appendentiā accusatiōis vterq̧ perdat admi
nistrationem lʒ glo. istud senserit in. §. si qs aūt. insti. de suspec. tu.

Pupillo. Pupillus absq̧ tutore soluēdo nummos acci
pientis nō facit: recōciliaꝛ tñ solutio consum-
ptione ꝛ debitor soluēs pupillo sine tutore non liberaꝛ. repelliꝛ tñ
8 doli exceptione si nūmi sunt salui. h. d. cū. l. seq. ¶ † No.
qđ pupillus nō pōt aliquā rē alienare. ꝛ alienatio dꝛ etiā fieri p so
lutionē. ꝛ sic facit ad ea q̄ dixi in. l. vero pcuratori. in prin. ſ. eo. tit.
¶ In glos. pupillū ibi solue hec prima vera. ¶ Et adde ſm Ray.
qđ hec. l. pupillo pcedit. qꝛ soluiꝛ pupillo debitū ex cōtractu. secus
si ex legato per id qđ not. glos. in. l. his q cū alio. j. de reg. iur. qđ in-
telligе vt ibi not. ¶ Et adde etiā qđ ad hoc vt soluens pupillo cū
tutore vel etiam cū iudice consequatur pleniorem vel plenissimā
liberationē ſcđm notata p glo. in. l. j. ꝛ. ij. C. si aduer. solu. nā regri-
tur scripturam interuenire vt est gloss. no. in. l. j. C. de sol. ꝛ libera-
tio. ciui. li. xj. ꝛ no. Bal. in. l. ait pretor. §. permittitur. ff. de mino.

Summarium.

1 ¶ Solutio ficta est vere equiparanda.
2 Acceptilatio tacitam recipit conditionem.
3 Conditio in legatis quando retro trahatur.
4 Conditio potestatiua retro non trahitur.
5 Dictio vt modum facit: sed dictio si conditionem.

a **Sub conditione.** [a] Debitor cōditiona-
lis per solutionē ve-
ram vel fictam tunc liberatur vere quādo cōditio ex-
titit. retro tamen fingitur liberatus. h. d. ¶ Et primo
loquiꝛ de acceptilatione. ꝛ sic de ficta solutione. scđo de vera solu-
1 tione. secūda ibi ex hoc. ¶ † Not. qđ ficta solutio ꝛ vera eqparanꝛ
qđ intellige quādo eadē est ratio vt hic ptʒ. alias secus per id qđ
habeꝛ in. l. duobus. §. a fideiussore. ſ. de iureiur. ¶ Nota qđ inter-
dum adijcitur cōditio titulo ꝛ nō trāslationi dominij interdū au
tem adijcitur trāslationi dñij de quo hic tangiꝛ in glo. fin. ¶ Et p
istū tex. tangit hic Ange. qđ qñ imponiꝛ pena pecuniaria pro de
licto ꝛ in defectū personalis si forte non soluaꝛ infra certū termi-
num cautela est ꝛ practica qđ nolens in carcerem detineri pendē-
te causa fisco soluat pecuniā ꝛ in eū trāsferat dñiū sub ea cōditio-
ne scʒ qđ si cōtingat eū cōdēnari ex tūc dicta pecunia cedit in solu
tum pro cōdēnatione. facit ēt qđ habeꝛ in. l. si reus parat⁹. ſ. de p-
cu. ꝛ p Bar. in. l. si qs. j. de custo. reo. nō autē est bona cautela secū-
dum eū qđ pecunia deponaꝛ: qꝛ posset perire depositū ꝛ non esset
2 relaxādus. de quo dicēdū in. l. j. pallegata. ¶ † Not. q lʒ acceptila-
tio tanq̃ actus legitimus nō recipiat expressam conditionē. l. act⁹
j. de regu. iur. tñ recipit tacitā. ꝛ ideo intellige qđ hic acceptilatio
fuit simpliciter facta secundū Ray. ¶ In gl. j. ibi pecunia libera-
tus. hic debes iungere ver. item not. qđ est infra. ¶ In ca. glos. in
fi. innuit glos. qđ futuri creditores nō pñt dici fraudari. ꝛ idem vꝛ
notari in. l. j. C. de iure fi. lib. x. Contrarium tñ not. in auť. sed iam
necesse. C. de dona. ante nup. dic qđ in dubio non presumiꝛ frauda
ri. ꝛ sic intelligaꝛ ista glo. tñ bñ pōt esse qđ debitor pconcepit frau-
dē ɔ̄ illos. ꝛ si tūc hoc pbeꝛ reuocabūt sicut alij. ar. l. sed si maritus
ſ. qui ꝛ a qbus. ꝛ in. l. j. §. penult. j. de vaca. mune. ꝛ in. l. fi. §. ex bo-
nis. j. de bon. damnato. ¶ In eadem ibi recessit de bonis debito-
ris. Jac. de are. hoc non placet per. l. qui autem. §. sciendum. supra
que in frau. credito. Ideo ponit exemplum quādo creditores nō-
dū erāt immissi. sed instabant p solutione fienda. ꝛ interim euenit
conditio nam pderit solutio ante facta vt nō reuoceꝛ nec dicatur
gratificatum ex quo diu ante est facta. ꝛ sic nō ob. l. pupill⁹. supra
de his que in frau. cre. Sed tu tene cū gl. quam etiam sequiꝛ bart.
Nec ob. §. sciendū. qꝛ loquiꝛ in bonis possessis p debitorem in qui-
bus post factā immissionē nō potest piudicare creditoribus. Sed
hic tēpore immissionis nō erat istud solutū in bonis eius. fateor
tñ qđ etiam exemplū Ja. de are. est in se bonum. ¶ Et aduerte qꝛ
idem vꝛ in casibus in quibus cōditio nō trahiꝛ retro cum eadem
videaꝛ rō cum in ponderanda fraude debemus inspicere tempus
actus celebrati vt hic voluit Bart. quo tēpore si nō hʒ creditores
nō dicunꝛ fraudati. ꝛ sic videꝛ qđ ista inuestigatio. an olim intelli
gatur liberatus nō sit magni effectus. ꝛ istud sentit hic Bar. ꝛ sic
3 erit solutū in quadam subtilitate iuris declaranda. ¶ † Aduerte
tamen qꝛ Bart. voluit qđ in legatis cōditio non trahatur retro.
Sed in contrarium videtur esse tex. in. l. potior. alias in. l. qui bal
neum. ver. eo amplius. ꝛ ver. sed si heres. ſ. qui po. in pig. ha. vn-
de quo ad casum huius. l. credo idem in legato per illā. l. nec ob.
l. j. §. serui appellatione ad silla. qꝛ fateor qđ nō trahitur retro qđ
ad effectum de quo ibi. sed non sequitur qđ quo ad alium effectū
non possit trahi retro vbi non est eadem ratio vt patet in. d. l. po-
4 tior. alias. l. qui balneum. ¶ Dixit etiam idē Bart. † qđ conditio
potestatiua nō trahitur retro. ꝛ sic in illa non haberet locū hec. l.
Sed forte contrariū est verū per generalitatē huius. l. ar. l. de pre-
cio. de publi. ꝛ per id qđ dixi in. l. si filius. ſ. de verbo. obli. Nec ob.
l. j. cum simi. ſ. qui po. in pig. hab. qꝛ fateor qđ non trahitur retro
quādo geritur de preiudicio tertij vt ibi patet sed quādo ageret
solum de preiudicio ipsarū partium nō est ratio quare non possit
trahi retro. ꝛ forte etiā pcederet in casu isto. licet hec⁹ esset in credi
toribus tēpore existētis cōditionis dūmodo nō haberet hypothe-
cam. argu. eorum que habentur in. l. priuilegia. de priuile. credit.
¶ In eadem ibi qđ est impossibile. Sed certe hic nō erat omnino
impossibile in suo genere et presertim attento qđ fingitur retro
obligatus. ꝛ si dicas cōcurrunt due fictiones circa idē contra no-
tata in. l. j. C. de do. promis. rñde vt hic per Bart. q dat tres nota-
so. ad istud contrariū. ꝛ facit qđ no. etiā glo. in. l. si seruus cōis me-
uij. de stipu. ser. ¶ In eadem ibi fingiꝛ domina fuisse cōiter repro
batur hec glo. vt hic p Bar. ꝛ solum trahiꝛ retro quo ad fructus
non quo

a ¶ Sub cōditione. Adde quod decidit Bal. per hūc tex. in. l. inter stipulantē. §. sacram. ſ. de verbo. obli. ꝛ est subtilis lex ſm Bar. hic.

non quo ad dominiū ſm doc. cōiter. Sed certe etiam quo ad fructus videtur non posse trahi retro si sciebat donationem non valere. l. si vxor filio. ṡ. de dona. inter vir. lʒ alias lucraretur fructus ratione bone fidei. l. de fructibus. e. ti. ⁊ l. qd̄ vxor viro. ṡ. de acqr. pos. Et tñ. l. antepē. C. de dona. inter virū ⁊ vxo. absolute dicit trahi retro donationem. vnde forte pōt etiā hec gl. defensari qd̄ trahat retro quo ad dñium: qꝛ legi que inducit fictionē non fuit possibile facere transire dñium rei donate in vxorem constante matrimonio cū id solū a prohibitione ipsius. l. depēdeat: ⁊ eiꝰ sit tollere cuius est condere. de sen. excō. inter alia. ⁊ arg. ꝭ. de reg. iur. l. nihil tam naturale. facit qd̄ dixi in. l. talis scriptura. de le. j. Super impossibili autem de natura nō fingit lex. l. nā adoptio. cum ibi nota. ṡ. de adop. ⁊ per gl. in. l. gallus. §. si eius. ṡ. de libe. ⁊ post. ❡ In gloſſ. fina. ibi vel hic voluit. hec quarta cōmuniter tenetur. ❡ In eadem ibi vel forte aliud est in pecunia. hanc nititur saluare hic Bar. per. l. si ego. §. j. de iure do. Sed nō placet Ang. qꝛ si cōditio est adiecta translationi dñij siue sit pecunia siue species ante existētiam cōditionis nō transfertur lʒ posset transferri ex alio capite ꝑ consumptionē vel immixtionē. l. si alieni. ꝭ. e. iūcta. l. si a furioso. ṡ. si cer. pe. Nec ob. d. §. j. qꝛ rñ. qd̄ non facit per Bar. ex eo: qꝛ non loquitur solū in specie imo in genere de re tradita: ⁊ sic comprehendit etiā pecuniā. l. j. in fi. si certum petatur. vnde cōcludit quod vbi apparet de causa traditionis si est habilis ad translationē dominij: ⁊ illa consistat in re vel in specie in dubio intelligit incontinēti dñium transferri: vt hic ⁊ l. sed nisi. supra de iure do. nisi conditio fuerit apposita translationi dominij. vt. d. l. si ego. §. j. ⁊ l. qui absenti. §. j. de acq. posses. Secus si non subsistat talis causa per. l. cum pater. §. pater pluribus. de leg. ij. ⁊ l. lucius. ṡ. depo. Si autē non apparet de causa traditionis an tradens videat transtulisse dominiū vel ex qua causa vel etiam deposuisse remittit ad notata per glo. in. l. cū quid. si cer. pe. Tu adde quod in. d. l. si ego. §. j. vr̄ adijci conditio tit. ⁊ nō translationi dominij: ⁊ sic videtur facere per Bar. ⁊ si dicas loquitur generaliter Bar. vt euitaret contrariū. l. sed nisi. ⁊ l. dotis fructus. §. fi. eo. ti. qd̄ videtur loqui etiam quando conditio adijcitur titulo saltim tacite qꝛ datur res ꝑ dote matrimonij futuri. arg. l. stipulationē. ⁊ l. ꝓmittendo. de iure do. intellexit. d. §. j. quādo dat species ⁊ ſm hoc. d. l. dotis fructus §. fi. cum. l. se. deberet restringi quando datur pecunia. l. j. §. j. ṡ. de vsur. pro dote. Sed hec videtur nimia restrictio ⁊ violatio illarū ll. vnde forte potest dici quod qñ conditio adijcitur ti. si dans dat ad suam vtilitatem tunc transfertur dñium: ⁊ sic intelligatur hec l. ⁊ d. l. dotis fructus. ideo puto hanc. l. ꝓcedere etiā in specie soluta. interdū aūt dans dat ad vtilitatem alterius: ⁊ tūc nō videtur in dubio velle dñium transferre ante existentiā conditionis: ⁊ sic intelligatur. d. l. si ego. §. j. ⁊ est noua consideratio ad illas. ll. tenete qd̄ placet. ❡ †Et nota ex tertia solutione glo. qd̄ dictio vt facit modū. dictio si conditionē qd̄ est verū qñ simpliciter ponūtur vt etiā no. glo. rubrice. C. de his que sub modo. ita ⁊ hic regulariter. nam fallit quandoqꝫ vt plene per Bar. in. l. qbus diebus. §. fi. de condi. ⁊ demon. vbi plene de dictione si. si autē dictio vt ponitur cum illis verbis ea conditione tunc an faciat modū vel conditionem tene qd̄ regulariter facit modū nisi adijciatur conditio si vel abltūs absolutus vt hic not. dixit Bar. ⁊ successiue post eū Ang.

Summarium.

1 ☞ Solutio reconciliatur sequuta consumptione.
2 Dominium non transfertur si dem pecuniam alicui ad soluendū creditori.

Cassius. Vt debitor libereŧ non sufficit solui pecunia debita: sed necesse est vt noīe debitoris soluatur et pecunia creditoris efficiatur. h. d. ❡ Ibi dederit: ⁊ sic dñiū nō transtulit ſm Ang. facit l. si tibi dederim. ṡ. de dona. lʒ non alleget. ❡ No. rationem ex isto ter. †quare cōsumptione secuta reconciliaŧ solutio: qꝛ ratio est ne quis alias versetur in lucro cū iactura aliena: vt hic pꝫ. ❡ †No. qd̄ si do pecuniā alicui vt ipse eam soluat creditori meo qd̄ ex hoc nō sit translatum dñium. ad hoc facit. l. si is qui. C. de fur. ⁊ l. si quis vxori. §. iul. ꝭ. de furt. ⁊ l. si tibi dederim. ṡ. de dona. sed in contrarium facit: qꝛ dare est accipientis facere. insti. de actio. §. sic itaqꝫ. ⁊ in dubio non est recedendum a significatu verboꝝ. l. nō aliter. de leg. iij. ⁊ pro ista parte facit glo. d. l. si tibi dum exponit dederit. i. tradiderit: ⁊ expositio Ray. ⁊ Ang. ṡ. posita. Vidi de facto qōnē in inquisito de furto hac de causa ad penam personalem in qua iste ter. per rectores curie fortiter allegabaŧ: sed respōdebat qd̄ dꝫ exponi vt tangit Ray. ⁊ glo. in. d. l. si tibi. Et ideo videbatur qd̄ inquisitus nō possit condemnari lʒ esset confessus sibi datam pecuniam vt eam creditori solueret. hoc nō obstante curia ꝑsonaliter eum puniuit inquisitū. Forte potest dici qd̄ aut aliquis dat alicui pecuniam vt eam soluat creditori tradentis vel vt eā portet alteri: qꝛ tunc videtur iste quodāmodo vt nudus minister electus ex quo illam in specie dꝫ soluere vel portare tunc nō videatur trāslatum dñium per istum ter. cum simi. non violando eos: ⁊ sic ex qualitate actus impropriabitur ex mente tradentis verbum dare. facit quod habeŧ in simi. in. l. si vno. in prin. ṡ. loca. ⁊ qd̄ not. Bart. in. l. j. §. neqꝫ castrense. de colla. bo. in illa. q. quādo sponsus dat aliqua iocalia sponse. interdum autem quis dat pecuniā alicui vt satisfaciat vel soluat creditori suo: ⁊ sic non vr̄ qd̄ specifice curare quod illam soluat: ⁊ tūc nō vr̄ qd̄ transferatur dñium per. l. falsus. §. j. cō iuncta glo. sua in ver. procuratoris. ꝭ. de fur. Et presertim qñ recipiens pecuniam esset homo non multum vilis cōditionis ita qd̄ verisimile est quod noluit eum simplr̄ esse nudum ministrū arg. l. plenum. §. equitij. ṡ. de vsu. ⁊ habi. ❡ In glo. suo nomine in fi. certe illa. l. non probat id quod glo. dicit. ideo dic vt hic per Barto.

Summarium.

1 ☞ Solutio fieri potest procuratori ad exigēdas pecunias dato.
2 Procuratorem vetans recipere prohibet debitorem soluere.

Sed et si quis. Si ad reuocationē mandati sufficit vnum illud ignorare oportet a debitore soluente. si requirūtur duo sufficit ignorare vnū ⁊ aduersus recipientē cōpetit actio 1 furti. h. d. ❡ †Nota ar. qd̄ procuratori dato ad pecunias exigēdas possit solutio fieri: ⁊ est verū ꝑ. l. nō solū. cū notatis sol. ma. tñ iste tex. nō probat: qꝛ loquiŧ in seruo qui nō poterat agere i dubio. vñ in alio est maior dubitatio per. l. hoc iure. ꝭ. e. tñ illa nō ob. qꝛ logŧ 2 in dato ad lites non ad exigendū. ❡ †Nota qd̄ si veto ꝓcuratorē recipe videor ꝓhibere debitorē soluere cū sint correlatiua. facit. l. veto in prin. ṡ. e. ❡ In gl. j. ibi mutatū statum. s. de seruitute in libertatē. vt hic ptꝫ. secus est i filiofa. ꝓpter emācipationē de eo factā qꝛ nō reuocaŧ eius mandatū. l. eū qui ita. §. qui sibi. ṡ. de ver. obli. ⁊ est rō diuersitatis: qꝛ in filio remanet fiducia firma ēt post emancipationē. secus in seruo. nā solēt manumissi ꝯ dñm sepe ceruicem erigere. l. si manumissori. C. de liber. ⁊ eorum lib. ſm Ange. ❡ In glo. ij. ibi qd̄ nō sit ademptū. supple qñ manumittiŧ inter viuos. secus in vltima voluntate: qꝛ bene ꝑsumitur ademptū vt. l. j. hic alle. cū ibi notatis. Et per hoc videŧ qd̄ iste ter. debeat intelligi: qꝛ sciuit eū manumissum inter viuos. secus si sciuisset in vltima volūtate: sed tunc debuisset credere peculiū ademptum. ideo non liberatur arg. l. hoc iure. §. si quis dederit. ṡ. de dona. ⁊ eius qd̄ dicit glo. precedens. ❡ Quid aūt si sciuit eū manumissum: sed ignorauit an inter viuos vel in vltima volūtate. dicit hic Ja. de raue. qd̄ imputandū est sibi si nō inuestigauit qualiter est manumissus ex quo scire debebat magnam differentiam esse inter vnā manumissionem ⁊ aliam ar. l. fi. de exerci. ❡ In gl. pe. ibi hic aūt de actione furti. Sed certe hic etiam posset loqui de cōdictione fur. cum simpliciter dicat furtum dño facit ex quo ipse dñs serui idemqꝫ creditor non habebat ius aliquod reale lʒ esset sibi debita non videtur quod posset etiā dari actio furti per ea que notātur in. l. fi. in ꝓn. C. de furtis. ⁊ in. l. cum quis in prin. ꝭ. de furt. tñ quo ad intellectū litere tene quod sequitur in glo. in ver. tenebitur ergo. ⁊ ver. fi. ꝑ ea que habentur in. l. cum quis. in prin. ꝭ. eo. titu.

Summarium.

1 ☞ Soluens seruo quem fugitiuum ignorat liberatur.
2 Seruo fugitiuo solui non potest.

1 **Fugitiuus.** †Solutio facta seruo fugitiuo ab ignorante liberat soluentem si pecunia efficitur dñi: al's secus. h. d. ❡ †No. quod ex 2 contractu facto cū seruo fugitiuo nō pōt ei recte solui si soluens ignoret eū fugitiuum. ❡ Et sic facit quod soluens monacho fugitiuo ex contractu eius si ignoret eū fugitiuum vel si soluat se gerenti pro prelato putans eū prelatū ex contractu inito cū eo liberetur. de quo per glo. in. l. si non sortē. §. si filio. de condi. inde. ⁊ per Inno. ⁊ Jo. an. in. c. ex literis. de resti. spo. ❡ In gl. j. ibi vel de dominio. Sed certe imo etiā de dño per id qd̄ hic dicitur in ver. qui a priore. ⁊ no. bene: qꝛ dñium ⁊ etiā actio ꝑsonalis q̄riŧ dño per seruū fugitiuū: qꝛ sibi q̄rere nō pōt sed possessionē ita demū dño querit si per eū possideaŧ saltim ciuiliter. pro hoc quod voluit glo. hec: ⁊ ea que habentur in. l. j. §. per seruū qui in fuga. ⁊ §. per eum. ṡ. de acquir. pos. ❡ In glo. liberari: ibi tenere soluere. Nota bene istam primā pro eo quod dixi post Ja. de ra. ṡ. l. pri. in glo. ij. tamen hec prima violat. l. contrariā. vnde lʒ nō possit trāsiri sine violatiōe: tñ cōiter tenetur secunda tertia ⁊ pe. q̄ ꝑnt simul iungi: qꝛ si sciebat fugitiuum non liberatur sʒ si ignorauit liberaŧ de eqtate ⁊ ope exceptionis. de rigore aūt non deberet liberari ex quo soluit ei cui non erat obligatus. tamen qꝛ nihil potest ei imputari ex quo contraxit cum illo ⁊ bona fide soluit illi ex tali contractu saltim de equitate debet liberari: ⁊ hec ratio vendicat sibi locum etiam in venditione. ideo bona differentia inter venditionem ⁊ mutuum licet glo. in aliquibus solutionibus illud senserit ⁊ etiam Jac. de rauē. hic qui dicebat quod hic loquitur in mutuo in quo recipiens non habet querere cuius sit pecunia. l. non vnde C. si cer. pe. ibi in emptore qui debet perquirere cuius sit res vendita. argu. l. j. in. C. de bo. mater. ⁊ l. in ciuile. C. de furt. Sed certe illa

iura non probant quod non debeat esse excusatus si ostendat autorem: imo potius oppositum. ¶ In glos. non liberi. in fi. dic qd ibi agendo mandati nō approbat solutionē factā alteri. ideo liberatur debitor. argu. l. j. cum ibi notatis. ff. de fur. Secus si non approbaret tacite vel expsse: qr tūc nō liberaretur qd intellige ſm bar. nisi vellet cedere actionem quā habet aduersus illum cōtra quē habet ar. l. cum fundus. §. j. ff. cer. pe. qd no. pro limitatione huius tex. vel ſm Jac. de raue. & Ray. ibi soluit aliū recipienti noīe serui & sic in effectu videtur primo solutum & per consequens dño quesitum ar. l. j. §. per procuratorem. ff. de acqui. pos. sed hic non recipiebat nomine ipsius serui.

Si rem meam. Si res nō efficitur perfecte creditoris debitor nō liberatur. h. d. ¶ Not. qd nō dicitur res soluta que potest aduocari. Et de intel. hui⁹. l. dicvt plene p bar. hic.

Si decem. Nō liberatur intercessor per cōuentionem pncipalis. h. d. ¶ Ibi liberabitur. nam perperam actum est cum seior bene dico perperam: qr incertum est vt sequitur ſm Jac. de are. ¶ No. qd ille qui promittit soluere pro alio quāto minus ab alio poterit percipi per solutionem factam per debitorem nō dicitur liberari. Sed potius nō incidere in obligationem cum priuatio presupponat habitum de quo plene in. l. x. de ver. obli. ¶ In glo. liberatur. ibi dic contra & bene: quia seius habuit respectū ad idē debitum pro quo titius erat obligatus & bona fides non patitur vt idem bis exigatur vt. l. bona fides. ff. de reg. iur.

Filius. Filius acquirit obligationem patri: sed debitorē paternū nō liberat. h. d. No. qd licet filius possit acquirere patri: nō tamen pōt sibi preiudicare. ex hoc collige rōnem dubitandi: poterat etiā esse ratio qr filius cēsetur esse dñs. l. in suis. de libe. & post. ¶ Quid aūt si filius viuo patre liberet debitorē paternum postea succedit patri an tunc nō obstante liberatione possit debitorem cōuenire. Dy. videtur variasse. nā hic inclinat qd nō per. l. cū vir. ff. de vsu. cū aliis allegatis hic per Bar. in contrariū inclinat in. l. cum dñs ff. de pecul. leg. per. l. j. §. qd ait pretor. ff. quo. leg. Sed cōcorda opi. per ea que dicit hic Bar. ¶ Et adde dictis eius circa intellec. l. & heredi. §. filie. ff. de pac. id quod dixi in. l. si socer. §. lucius. solu. matri. ¶ Adde etiam qd quando ex causa nō lucratiua liberauit vel etiam lucratiua si id facit sine voluntate patris videtur quodāmodo se fecisse indignum patris hereditate per. l. fi. C. de pact. & in. l. cū quidā cū. l. se. de dona. & in. l. ij. de his qui. vt indig. & no. Bar. in. d. l. cum dñs. §. fi. & de materia in Spec. de pac. §. fi. circa finem. ¶ Et adde etiā predictis qd licet filius diceretur se fecisse indignum adeo qd posset fiscus aduocare ab eo tanq ab indigno tamen conuentus non posset opponere de iure fisci per id qd no. glo. sing. in. l. his consequenter. §. j. ff. fami. herci.

Summarium.

1 Debitor etiam ignorans liberatur per solutionem factam a tertio.

2 Defendere alium animo nouandi creditore inuito nemo potest.

1 **Solutionem.** † Debitor ignorans vel etiā inuitus liberatur per solutionem tertij & susceptionē iudicij animo nouandi factum. h. d. ¶ Ibi pro nobis. s. liberandis. ¶ Ibi accipiendo id est actum solutionis faciendo vel iudicium suscipiēdo. ¶ In glo. fi. ibi liberatus etiam inuiti. Sed an soluens pro inuito repetat glo. ſm aliquos sensit quod sic in. l. soluendo. ff. de neg. gest. Sed potes illam referre ad id quod dicitur in ter. de liberatione non de receptione. nam illa non potest fieri quādo soluitur pro inuito. vt. l. si pro te. ff. man. de quo etiam hic per Bar. ¶ In eadem gl. ibi nos audiuimus & in sacra scriptura in psalmo in cōuertendo dñs sion facti sumus sicut consolati. ¶ In eadem ibi deponi. Nota signanter gl. que innuit qd etiam per oblationē cōsignationem & depositionem factam per tertiū pro debitore liberat ipsum ipso iure sicut si esset per ipsum debitorem: & hec cōmuniter tenetur licet glo. dubitauerit in. l. obsignatione. C. de solu.

2 de quo hic per Bar. ¶ † Nota ex hac glo. quod non posset quis defendere alium animo nouandi inuito creditore: & hec cōmuniter tenetur licet gl. senserit cōtrariū in. l. libertos. §. fi. ff. de neg. ge. de quo etiam hic per bar. ¶ In ea. ibi illa in priuilegiis. Ang. dicit idem in beneficiis. allegat glo. in. l. labeo. de iureiur. dic hoc verum quo ad hoc vt nō possit cōferri directo beneficium in inuito: sed p obliquū sic vt hic patet: & sic intelligat hec glo. ¶ In eadē ibi vel rñdevt hic per Bar. Sed Ray. addit aliā solu. quod ille non erat soluendo qui suscepit iudiciū animo nouandi. ideo nō liberat debitor hic secus. p quo allegat gl. sing. in. l. iij. §. in eum. ff. de admi. re. ad ciui. perti. hoc nō credo verum: qr illa. l. qui ex parte. ſm verum intellec. nihil facit proint pz ex his q̄ ibi notātur p glo. & qr sibi dibet imputare creditor qui min⁹ idoneū acceptauit. ar. l. iij.

a ¶ Ubi fideiussor. Adde Bart. et Bal. in. l. si testamentū §. fi. de cōdi. instit. & in. l. si separatū. §. j. de app. docto. in. l. scire debemus. de verborū oblig.

b ¶ Si pater. Adde p intellectu huius. l. Ang. in. l. sed si restituatur. §. fi. ff. de iudi.

§. fi. ff. de fideiuſ. nisi sustinēdo glo. & Ray. dicas esse verū dictū eorū qñ creditor erat in iusta ignorātia: qr tūc posset saltim ex clausula generali restitui aduersus primū debitorē. ar. d. l. qui ex parte scōz vnū intellectum & que notant in. d. l. iij. ff. de fideiuſ. ¶ In ea. ibi. §. prete. istud cōiter reprobat: qr in nouatione que fit p iudiciū nihil est innouatū. & qñ fiat per iudiciū olim & hodie recurre ad ea que hic dicit Bar. q vt velle qd fiat qñ hoc expresse ageret & qñ debitor cōsentiēte creditore vice sua dat fideiussorē añ lit. cōte. pro quo etiā vide qd dixi in. l. delegare. ff. de noua. ¶ In ea. ibi rñ. sic. hoc intellige qñ pro ignorāte. sec⁹ si pro inuito vt. ff. dixi. & adde qd no. glo. in. l. plane. ff. fa. her. quā etiā alleg. hic Bar. qui loquit qñ qs interuenit vt pcurator in rem suā nō tñ animo nouādi. ¶ Et adde dictis Bar. qr ipse dicit hic talē nō admittendū creditore inuito si allegat dñm esse legaliorē. idē si allegaret eū meli⁹ scire veritatē. Sed certe in hoc scōo ipsemet tenuit contrariū in. l. si actor malit ff. de pcura. ex eo: qr actor in rez suā est ille q iurat de calūnia. & sic habet rñdere positionib⁹. ideo in eo nō cadit hec scōa limitatio. Sed in pcuratore simplici vbi dñs est ille qui iurat de calum. in aut. principales. C. de iura. calū. Sed forte est verior opi. quā hic tenet qr per interuentū defensoris nō debet eius fieri cōditio deterior p. l. ij. §. defendi. cū ibi nota. ex qui. cau. in pos. ea. Nec ob. qd debeat iurare: qr fateor si admittit. sed dicā eum non admitti per rationem predictam: qr istud debet discuti a princi. alias nō audiretur actor per. l. pōpo. §. rati. de pcu. & no. Bar. in. d. l. si actor.

a **Ubi fideiussor.** [a] Qui pro plurib⁹ obligatus existit pōt soluere pro quo vult. in dubio autē vr soluere in antiquius debitū. h. d.

Summarium.

1 Deduci in iudicium quid possit.

2 Autoritas philosophi potest licite allegari.

b **Si pater.** [b] Si vēter est vacu⁹ & ante sniaz hoc liquet filio iam nato agenti ad totū debitū in totū ob. rei iudicate exceptio. Si vero vēter est plenus aut ante sniam nō est liquidū ventrē esse vacuum solū p quarta parte ob. rei iudicate exceptio. h. d. scōm verū intellectū. ¶ Ibi pgnāte vxore. s. vt dicebat. ¶ Ibi petiisse puta ab vno debitore. ¶ Ibi existimāt scz qñ venter fuisset plen⁹. sed si fuisset vacuus & nemo natus hz locū qd sequit. ¶ Ibi heres fuissem. s. cū effectu potestatis deducēdi in iudiciū: & sic respectu quarte partis p qua scōm veritatē solū cōpetebat ptās deducēdi in in dicium. l. antique. ff. si pars here. pe. ¶ Ibi aut put. i. ¶ Ibi aut si ex causa pcedēs pars alternatiua est vera & approbata p. d. l. antiqui. ¶ Ibi alexandrinam. de hac fit mentio in. l. vtrum. ff. de rebus du. & vocata fuit scraphia vt ibi ptz. ¶ Ibi simul. s. in eo partu. successiue tñ: vt. d. l. antiq. ¶ Ibi incolumes. & sic oēs vixerunt

1 † No. qd quo ad potestatē deducēdi in iudiciū nō sufficit in rerū naturā certū esse: nisi etiā sit certū apud hoīes: de quo in. l. hz si restituatur. ff. de iudi. ¶ No. de quinqz receptaculis mulier. lz textus in. d. l. antiqui. dicit de. vij. fatendū est tñ qd raro vltra tres nascū

2 tur in eo partu: vt. d. l. antiq. ¶ † Not. qd licitū est allegare autoritatē philosophi. de quo tangit per Bar. in. l. j. si cer. pet. & facit qd habet in. l. j. ff. de cōtraben. emp. ¶ In gl. recte me egisse. ibi. & bene intellige glo. qñ ante sniam latā fuit certū ventrem esse vacuū nam tūc bene obstabit exceptio rei iudi. in totū. ar. l. si rem. §. fin. de pigno. act. alias secus. s. qr nō obstabit nisi in ea parte q̄ potuerit in iudiciū deduci. & sic in quarta. vt in versi. iulia. & l. antiq. ff. si pars here. pe. Nec obst. l. illud hic allegata: qr aliud est q̄rere an iam nat⁹ ventre existente vacuo lz hoc sit incertū sit heres in totū & dicendū est qd sic vt ibi & etiā hic innuit ver. qr in rerū natura sit iam nat⁹ suus hoc clarū. s. qr. l. ipsa etiā eū facit heredē. l. necessariis. de acq. here. Idē si nō erat suus dūmodo esset in pari gradu cū eo qui putabat nasci. nā adeūdo pro parte sibi cōpetente ipso iure accrescit etiā alia pars q̄ in rei veritate vacat vt in. d. l. illud. & intellige qñ succedit abinte. vel qñ vēter erat institutus. Si aūt fuisset pteritus recurrendū esset ad. l. ventre. ff. de acqui. here. vel si iam natus esset posterior in gradu recurrendū esset ad. l. cū quidam. §. cū autē. ff. de acqr. here. aliud est q̄rere quā partē possit iaz natus in iudiciū deducere etiā si re vera vēter sit vacu⁹ dūmodo hoc nō sit certū penes hoīes: & tunc recurrendū est ad hanc. l. & ad d. l. antiqui. ¶ In glo. fi. ibi necessaria int. snia. supple in eo qd dicit de sexta. Nec ob. qd in alternatiua. l. vtraqz pars debeat eē vera vt cōsuenit tāgi in. l. vbicūqz. ff. de fideiuſ. lz gloss. aliter ibi sentiat. & l. is qui. cc. §. sed vtrū. de reb⁹ dub. & hoc ne lex alias dimittat nos sub incerto cōtra. §. quib⁹ in. j. constitu. C. qr illud verū regulariter. fallit qñ altera pars alternatiue. l. est expresse per aliaz l. approbatam. & consequenter alia reprobata vt probatur in. l. j. coniuncta glo. & in. l. antiqui.

Quoties. Fideiussor soluens nomine rei p parte sua se solum liberat. h. d. ¶ Ibi decedat. i. diminuatur quātitas soluta ita qd in residuo vterqz fideiussor remaneat obligat⁹. ¶ Ibi liberat. s. ipso iure

ipso iure a parte soluta ex quo pro sua obligatione soluit: sed ab
alia ope exceptionis. alter aũt cõfideiussoꝛ ope exceptionis erit so
lum liberatus a dimidia. ¶ In gl. fi. in fi. hec tertia in se vera sed
diuinat. alie due precedentes vidẽtur violare lr̃am que vr̃ innue-
re qd̾ soluens liberetur ipso iure: ⁊ etiã nõ vidẽtur bene declarare
tex. Ideo potes dicere qd̾ quãdo vnus fideiussoꝛũ soluit partẽ cõ
tingentem eũ pro sua obligatione tunc pro illa parte soluta libe-
ratur ipse ipso iure: sed reus vel alter fideiussoꝛ quoꝛũ noĩe nõ est
facta solutio solũ liberantur pro illa parte ope exceptionis. per. l.
cũ pap. cũ ibi notatis. ff. man. pro alia aũt parte nõ soluta liberat̃
solũ pro ea parte que tangit eũ ope exceptionis: que exceptio sur-
git ex vi taciti pacti de nõ petendo fm̃ Bar. ⁊ Ang. per. l. si credi-
toꝛes. C. de pac. qd̾ non placet: qꝛ per receptionẽ partis factã per
creditoꝛem ab vno ex pluribus qui habebãt beneficium diuisio-
nis vt sunt duo fideiussoꝛes vt. l. fi. de consti. pec. non surgit tacitũ
pactum: qꝛ ex necessitate tenetur recipere partẽ que tangit soluen
tem prout etiam voluit idem Bar. in. l. inter reos. §. j. ⁊ fi. de fide
iusso. sed surgit ex equitate iuncto beneficio diuisionis competen
te fideiussoꝛibus quando vterq; est soluendo vt patet in. d. l. inter
reos. §. j. Si autem solueret simpliciter vel pro reo tunc nõ videtur
quod lideretur ipso iure etiam in parte soluta: sed solum ope ex-
ceptionis per ea que habentur in. d. l. inter reos. §. j. nam licet sol-
uat pro reo non tamen liberatur reus ipso iure: sed solum ope ex-
ceptiõis: qꝛ videtur fideiussoꝛ quodãmodo emisse nomen fideius-
soꝛis. l. cum his ⁊. l. vt fideiussoꝛ. ff. de fideiusso. vel forte posset dici
qd̾ quando simpliciter soluit cum videatur soluere pro sua obli-
gatione per id quod habetur in. l. ⁊ magis. ff. e. quod tũc sit idem
ac si expresse pro se soluisset. nec ob. d. l. inter reos. §. j. inquantum
parificat soluere nomine rei vel pro sua obligatione: qꝛ illud põt
procedere respectu partis non solute quo ad liberationẽ: qꝛ vtro-
biq; solum ope exceptionis ab illa liberatur dũmodo sit soluendo
cõfideiussoꝛ vt ibi patet. Sed respectu partis solute bene videtur
differentia an absoluat pro sua obligatione an pro reo per ea que
superius sunt dicta. illud aũt est certum qd̾ ante solutionem factã
nõ diuiditur ipso iure obligatio inter fideiussoꝛes. l. inter fideius-
soꝛes. ff. ti. ij. Et ex predictis etiam patet quod ipso iure ex forte nõ
contingit liberatio in aliquo reo principali nec alteri confideius-
soꝛi prout tetigit glo. in prima solu. sed solum ope exceptiõis quo
ad eos. quo ad soluentem autem dic vt patet ex predictis.

Summarium.

1 ☞ Conditio que tacite dispositioni censeatur inesse.
2 Liberatio ipso iure intelligitur vbi verbum liberari inuenitur.
3 Dominium queritur creditoꝛi per procuratoꝛem reuocatum.
4 Res eadem et quantitas sepius solui potest.

Cum quis. Si conditio adiecti mutatur in
deterius ei solui non põt. ¶ In
tex. ibi exiliũ. i. relegationem. Nõ enim hic imponit de
poꝛtationem ꝓpter id quod sequit̃. facit qd̾ hr̃ in. l. exi
lium. ff. de inter. ⁊ releg. ¶ Ibi aque ⁊ igni. loco huius pene succe-
dit depoꝛtatio vt habetur in. §. media. insti. de capi. di. ¶ Ibi fa-
1 ctus est: qꝛ puta dãnatus in metallũ. l. quidaꝫ. ff. de penis. ¶ † No.
quod in dispositione in dubio videtur tacite inesse: ⁊ subintelligi
debere conditio si res manet in eodem statu. facit quod habetur
in. c. quẽadmodum. de iureiur. ⁊. l. qd̾ seruus. ff. de condi. ob cãm.
⁊ sic debet intelligi rebus sic se habentibus. facit quod habetur in
l. paulo callimacho. §. j. de leg. iij. quod est no. ad plura q̃ de facto
possunt contingere. ¶ Et per istum tex. videtur quod si post datũ
mandatum procuratoꝛi efficiatur vilis cõditionis vt vnus ribal-
dus quod intelligitur reuocatum mandatũ: de quo. ff. e. l. si coꝛne-
lius. ¶ In gl. j. ibi in melioꝛem. hec vera ⁊ cõiter tenetur: ⁊ nota
quod in deterioꝛem statum dicitur mutare si transit in potestatẽ
alterius: vt hic patet dum dicit siue in adoptionem: ⁊ sic videtur
quod si efficitur monachus cum transeat in potestatem abbatis
vt no. glo. in. l. si ex causa. §. papi. ff. de mino. quod dicatur in dete
rioꝛem statum mutare quo ad hanc materiam licet quo ad salutẽ
anime mutet̃ in melius vt in. l. deo nobis. de episcopis et clericis.

Si debitoꝛem. Post mandatũ reuocatum debitoꝛ
ignoꝛans soluendo liberatur ipõ iu
re si recipiens bonũ animũ habuerit. alias ope exceptionis si sol-
uens conditionẽ cedere sit paratus. h. d. ¶ No. ex text. qd̾ eo ipso
quod quis dat mandatũ debitoꝛi vt soluat titio videtur etiã dare
mandatũ titio de recipiẽdo. facit qd̾ dixi in. l. vero. §. j. ff. eo. ⁊ in. l.
si quis seruo. ⁊ ꝓpꝛie ista sunt coꝛrelatiua: ⁊ sic ad positionẽ vniꝰ
sequitur positio alteriꝰ. facit. l. fi. ff. de accep. ⁊ in. l. fi. C. de indic. vi.
2 ¶ † No. qd̾ verbũ liberari vel liberat̃ in dubio sonat de liberatiõe
ipso iure nisi aliud appareat. Et sic facit ad intellec. l. precedẽtis.
3 ¶ † Nota qd̾ per procuratoꝛẽ reuocatũ queritur dñium creditoꝛi
si bona fide recepit vt hic est casus sing. apertius declarans q̃ aliꝰ.
¶ No. an soluẽs ꝓcuratoꝛi reuocato ignoꝛãter liberetur ipõ iure
vel ope exceptiõis. nã distinguit̃ vt in tex. q in hoc est sing. ¶ No.
qd̾ rei donate mulieri cõstãte matrimonio nõ trãsit dñium in mu
lierẽ etiã si non fuerit res viri sed si debita: qd̾ est notabile. ¶ No.
qd̾ lꝫ actio penalis cõstante matrimonio nõ cõpetat viro contra
vxoꝛẽ. tñ põt cõpetere post diuoꝛtiũ. facit. l. j. ff. ⁊. iij. ff. rerum amo.
¶ In glo. nũmos ibi ꝓpter precedẽs mãdatũ supple iũcto fauo-
re liberationis. facit. l. eiꝰ qui. si cer. pe. al's si cessaret fauoꝛ libera-
tionis vt qꝛ volẽs donare dño donaret ꝓcuratoꝛi reuocato igno-
rans de reuocatione nõ ꝓpter hoc trãsfert̃ dñium in dñm lꝫ bona
fide receperit: qꝛ hoc nõ reperit̃ iure cautũ extra casuꝫ liberatiõis:
⁊ qꝛ nõ dꝫ regulariter plus posse ꝓcuratoꝛ reuocatꝰ quã ille qui
nunq̃ habuit mandatũ p. l. dispẽsatoꝛẽ. ff. e. ¶ In ea. in fi. illa. l. cũ
putarẽ. ⁊. §. si a furioso. modicũ faciũt: sed bñ faciũt. ll. superiꝰ alle
gate. ⁊. l. cũ filius. §. heres. de leg. ij. ¶ In glo. eos. in fi. not. bñ hãc
glo. ⁊ adde aliã similẽ in. l. vir. vxoꝛi. ff. de don. inter vi. ¶ In glos.
conditionẽ ibi cõsumptũ. imo idẽ. ⁊ si nõ erat cõsumptũ: qꝛ lꝫ re-
gulariter quis nõ possit cõdicere rem suã verũ est nisi a fure vt. l.
fi. vsufru. quẽad. ca. ¶ In glo. non liberari. in fi. vel dic qd̾ ibi vir
erat presens qñ soluebat̃ mulieri cuius iussu ideo videt̃ soluta pe-
cunia ipsi viro. ⁊ p virũ tradita mulieri. ⁊ iõ in ipm virũ trãslatũ
est dominiũ nõ in ipsam mulierẽ ꝓpter iuris resistẽtiã ⁊ iõ ipsi vi-
ro cõpetit ꝯdictio furtiua ⁊ actio furti. l. falsus. §. j. iuxta fi. de fur.
⁊ hoc etiã sensit quedã glo. in. d. §. fi. ⁊ hũc puto verũ itellectũ illiꝰ
tex. ⁊ sequit̃ hic Bar. Sed vbi in absentia viri soluit̃ mulieri tene
indistincte opi. huius glo. an mulier crediderit donationẽ valere
vel nõ. primo casu liberet̃ ipso iure: alio ope exceptionis. Sed po-
tes tenere indistincte etiã si crediderit donationẽ valere qñ in ab
sentia viri fit solutio solũ ope exceptionis liberari p istũ tex. qui in
distincte loquit̃. ⁊. d. l. vir vxoꝛi. ⁊ sit ratio vt litera hic tãgit: qꝛ nũ
mi nõ fiũt mulieris iure resistẽte nec fiũt etiam viri ex quo nõ fuit
presens. ⁊ sic non pñt intelligi sibi dati ⁊ p factũ mulieris etiã sibi
queri nõ debẽt. qꝛ hoc nõ agit mulier. ideo cũ nũmi remaneãt sol-
uentis nõ est mirãdũ si ipso iure nõ liberat̃: qꝛ soluit iuxta volũta
tem creditoꝛis ipsi mulieri. ⁊ hoc ꝓcedit qñ soluit̃ cõstante matri-
monio. ⁊ multo fortiꝰ si post diuoꝛtiũ: qꝛ tũc intelligit̃ tacite dona
tio reuocata. iõ nõ deberet tũc debitoꝛ soluere si hoc fieret. si tñ hoc
ignoꝛãs soluit liberabit̃ ope exceptiõis de eqtate. ⁊ hic est casus in
d. l. vir vxoꝛi. ¶ Pe. tñ hic dicebat qd̾ qñ mando debitoꝛi meo vt
soluat vxoꝛi si soluit eo animo vt mihi acqrat. ⁊ hoc iter eos agat̃
tũc ipso iure debitoꝛ liberat̃. secꝰ si soluit̃ eo animo vt querat̃ vxo-
ri ⁊ sic intelligit istũ text. ⁊ istud credo verũ in se per ea que supra
dixi. tamẽ quantũ ad intellectũ istarũ. ll. dic vt superius est dictũ.

Si quis duos. Una res põt solui ex duabus causis
lucratiuis. ⁊ in obligatione quãtita
tis non habet locũ regula de duabus causis lucratiuis. hoc dicit
fm̃ Bar. ⁊ Ang. Sꝫ certe iste summarius nõ ꝓbat̃ ex lr̃a que loq-
tur qñ vnica est cã lucratiua vt pꝫ ex litera. forte etiã simplr̃ nõ est
verum vt patere poterit ex his que dicẽtur sup gl. iij. ideo põt alr̃
summari: ⁊ sic. Eadẽ species vel quãtitas põt solui sepiꝰ credito-
ri vt contingat liberatio debitoꝛi. h. d. ⁊ hunc summariũ etiã po-
4 suit hic Ang. ¶ † No. qd̾ eadẽ res ⁊ quãtitas sepiꝰ solui põt. ¶ In
glo. iij. ibi. de equitate fm̃ hoc ista coꝛrigit illã cũ equitas scripta
preualeat rigoꝛi vt no. glo. in. l. quoties. §. fi. de publi. facit. l. pla-
cuit. C. de iudi. ideo forte glo. dedit sequentẽ quã appꝛobat. Sed
cõtra ipsam facit: qꝛ si nõ põt solui alia res vbi sunt due cãe lucra-
tiue multo minus videt̃ posse solui qñ causa est vnica: ⁊ pro hoc vi
detur tex. in. d. §. duobus ad fi. ꝓpter hoc Bar. ⁊ Ang. tenent pri-
mam. Sed certe coꝛrectio est euitanda quantũ possumus. l. preci-
pimus. C. de ap. Ideo potes iungere secundã cum prima dicendo
qd̾ quando sunt due cause lucratiue nõ posset fieri solutio in eadẽ
re pro qualibet earũ etiã de equitate. quando est species ad ocu-
lum demõstrabilis: ⁊ sic loquitur. §. duobus. secus quãdo est vni
ca cã tantũ lꝫ lucratiua: qꝛ licet de rigoꝛe iuris nõ possit fieri solu-
tio in eadẽ re p id qd̾ habet̃ in. d. §. duobꝰ in fi. tñ secus est de eqta
te p hanc. l. ⁊ per id quod habet̃. ff. e. l. qui decẽ. §. stichũ. rõ diuersi-
tatis est: qꝛ facilius dispẽsatur cõtra vnã regulã quã contra duas
qꝛ facilius inducitur vnũ speciale q̃ duo circa idẽ. l. j. cũ ibi nota-
tis. C. de dot. ꝓmis. Sed qñ sunt due cause lucratiue ibi dispẽsaret̃
cõtra regulã de duabus causis lucratiuis de q̃ habet̃ in. d. §. duo-
bus. ⁊. l. oẽs. ff. de act. ⁊ oblig. Itẽ dispensaret̃ cõtra aliã regulã q̃
vult qd̾ in re ꝓpꝛia nõ cadat obligatio. ff. de ver. oblig. l. si rẽ meã.
⁊. l. stichũ in prin. eo. tit. Cũ enim in obligatione generis ille cen-
seatur ab initio fuisse in obligatiõe q est solutus iuxta no. in. d. §.
duobus. ⁊ de leg. j. cũ incertus. si post solutionẽ factã ex vna causa
lucratiua de sticho pro obligatione generis. si postea secũdo loco
ex alia cã possit solui idẽ stichus fingeret̃ retro fuisse in obligatio
ne illa ab ipso prin. pro qua vltimo loco soluitur: ⁊ sic etiã eo tpe
quo erat ipsius creditoꝛis cui res erat soluta ex prima causa. que
ratio cessat quando vnica est causa lucratiua: qꝛ tunc solum expe-
dit contra hanc secundam regulam dispensari: ⁊ per consequens
§. duobus. quo ad casum. l. remanebit incoꝛrectus qñ tractat̃ de
duabus causis lucratiuis: lꝫ respectu finis ipius. §. qui vr̃ loq etiã
quando vnica est causa posset dici coꝛrectus per hanc. l. ⁊ per ea q̃
habentur. ff. e. l. qui decẽ. §. stichũ. ⁊ hoc vr̃ de mente Bart. in. d. §.

duobus. in secūda op. tertie partis. ¶ In glo. fi. ibi si debitor supplex qd dicit in fi. dedisse expone. i. tradidisse: qr secundū eos nō erat translatū dominiū in debitorē per. l. qui sic. ff. eo. hec tn̄ cōmuniter nō tenet sed sequēs. ¶ In ea. in fi. hoc clarū quādo cōstat de mente partiū. Sed si sumus in dubio tūc an presumat tacitū pactum fecisse creditor vt retro trahat dubitauit hic Bar. et Ange. Et Ange. tenuit qd presumat dictū pactū ne als presumat donare creditor. ar. l. cum de indebito. ff. de proba. et l. sed et iul. §. interdum. et §. sed ab initio. ff. ad mace. et l. si heres pecuniā. ff. de statu libe. et ff. de priui. credi. l. si ventri. §. fi. Et ideo scdm eum caut9 debet esse recipiēs: qd faciat exprimi qd reddit per creditorē animo donandi. et dictis verbis appositis est vtile scdm eum vbicunq requirit pecunie vera numeratio maxime vt. l. assiduis. C. qui po. in pig. ha. et l. per diuersas. C. mā. Sed Barto. hic tenuit cōtra: licet Ange. nō faciat mentionē. mouet per istum text. ad fi. qui loquit in casu dubio dū dicit nō possit videri. fatetur tamen qd in dubio videtur habuisse animū qd debitor rem pro re reddat retro soluēdo ex quo sic statim factū est per. d. §. interdū. sed nō qd presumit pactū appositū. et sic non ob. §. interdū. ad. l. heres pecuniā. respō. qd nō facit cōtra si bene pōderet. ad. l. vētri. §. fi. nō respōdit. Sed pōt respōderi. vt. ff. ad. §. interdū. vel posset dici qd etiā si expresse fieret pactū qd deberet solui pro alia re que restat qd statim trāsfertur in creditorē. ar. l. si tibi pecuniā. ff. si cer. pe. secus qn̄ datur res alicui eo animo vt simpliciter statim reddat et nō cōuertat in aliā causam. et ita loquit. l. qui sic. ff. eo. et hec opi. placet: opi. Ang. reiecta. Nō ob. l. cum de indebito. cum similib9: qr procedit nisi ex cōiecturis aliud posset presumi iuxta ea que habent in. l. qui dotis. sol. ma. et de dona. inter vi. l. vtrū. Sed hic videtur coniectura donationis ex quo creditor recepit illā pro satisfactione obligatiōis qr ad hoc fieri nō posset nisi donata esset debitori et dominiū in eū translatū. facit de acqui. here. l. illud. vbi ille qui vult cōsequēs videtur velle añcedens. Et attēde qd in casu. l. q sic. dñium momentaneū nō afferret cōmodum aliqd. sed hic sic propter liberationē ideo transfert et eadem ratione trāsfertur in. d. l. si tibi pecuniam.

Si seruus. Conditio 9sistens in dādo in persona pupil. sine tutoris vel curatoris autoritate nō implet: sec9 si in faciēdo cōsistit. h. d. ¶ In glo. fi. ibi sec9 in faciēdo. hoc intellige qn̄ est tale factum in quo nō vertit periculū si fiat sine tutore vt est videre in exemplo hic posito in litera. als esset idem qd in dādo. et no. Bar. in. l. conditionib9 pupil. ff. de condi. et demō. ¶ In eadem ibi erat adiectus. et sic solutio non debebat fieri ad vtilitatem pupilli: sed ipsius stipulantis: vt ptz ex his que habentur in. l. vero. §. j. ff. eo. et de ver. obli. l. iul. §. j. Hic aūt loquit qn̄ ad vtilitatē pupil. dz fieri solutio ad idem adde qd notat. j. e. l. stichū. §. vsufr. ¶ In eadem ibi meuius. solue qd ibi nō poterat impleri nisi de facto: hic secus. ¶ Quid autem de adulto an possit impleri in eius persona sine curatore remittit Bar. ad. l. lucius. de ma. testa. de quo dixi in. d. l. conditionibus. de condi. et demon. et ibi patet etiam an econtra possit pupillus vel adultus implere conditionem.

Summarium.

1 Seruum pignoratum dando pro noxa nemo liberatur.
2 Traditum non dicitur quod perfecte non traditur.

Si hominem. †Nō liberatur quis dādo pro noxa seruum pignoratum vel in quo quis hz vsumfru. h. d. ¶ †Not. qd non censet traditū qd perfecte nō est traditū. de quo in. l. et et in. l. si rem. ff. de ver. ob. l. iul. §. j. et. l. iij. §. si reddita. ff. 2mo. ¶ In glo. iij. ibi vel solue vt ibi: dic qd ibi soluit ante condēnationem et propter hoc fuit absolutus. insti. de perpe. et tempo. act. §. fi. Ideo tunc non pōt agi iudicati cum non sit condēnatus sed absolutus sed agitur de dolo si sciens vsumfru. alienū vel propriū pignorari obligatum tradit eum pro noxa. ¶ In eadē ibi. hic autē creditor hec vera in se per. d. l. si noxalem. tamen aduerte qr creditor q erat absens posset se tueri exceptione cōtra eum qui fuit datus seruus pro noxa per dñm p. d. l. si noxale. ad fi. et dicas quare ergo agit cōtra tradentem ratione iuris creditoris vel vsufru. ex quo pōt contra eum se tueri exceptione. dic vt hic per Bar. qui no. loquitur: et adde quod no. glo. in. l. iiij. §. fi. ff. de re iudi. vbi etiam per Bart.

Summarium.

1 Fauori suo quis renunciare potest.
2 Tempus in dubio fauore debitoris adiectum censetur.

Quod in diem. Promissum ad diem certum solui potest ante diē nisi creditoris gratia dies fuerit adiectus vel gratia limitande obligationis. h. d. cum glo. fm Ang. ¶ †Nota quod potest quis renūciare fauori suo de quo in. l. pe. C. de pac. et in. c. ad apostolicam. de regularibus. ¶ †Not. quod tempus in dubio censetur esse adiectum fauore debitoris de quo in. l. iabolenus. alias incipit cum qui. ff. de ann. leg. et plenius in. l. qui rome in prin. de verborum obligationibus.

Summarium.

1 Receptio partis et contestatio non parificantur.
2 Actus medius interueniens facto hominis non impedit ratihabitionem retro trahi.
3 Matrimonium medium legitimationem filiorum impedit per matrimonium sequens cum concubina contractum.

Cum decem. Solutio partis debiti facta reo stipulādi nō impedit qn̄ adiecto possit solui residuū. h. d. Idem dicit Ange. in constituto per. l. si stipulatus. ff. eo. sed tu de hoc dic vt in. l. si vero. de consti. pec. Secus si contestatio fuit facta. l. si stipulatus fuero. ff. in melle. ff. ¶ Nota ex his que dixi supra. et ex text. qd †receptio partis et contestatio non parificātur quod videtur contra. l. iij. C. de noua. sed ille casus est diuersus fm Bart. sed pro rōne diuersitatis dixit cogitandū. Tu potes dicere qd ibi fiebat receptio partis vel contestatio virtute vtilis actionis competentis ipsi recipienti vel contestanti occasione cessionis facte post obliganem contractā: sed hic fiebat solutio partis virtute stipulationis que certam formā habuit ab ipso initio. l. vero. §. j. ff. eo. Ideo solum preiudicatur in parte recepta sed contestatio qr fit super toto preiudicat etiam in toto. videtur enim adiectus recepisse ptātem ab initio recipiendi etiā solutionē partis. ar. l. si quis cum totum de excep. rei iudi. et l. j. §. si stipulanti. ff. de ver. oblig.

Si fideiussor. Solutio facta per fideiussorem obligatum ad tempus falso procuratori creditoris ratificari etiā potest per eum post tempus et parit fideiussori actionē mādati contra reū etiā si medio tpe creditor ignorās solutionem accepto tulisset. aut litem cōtestatus fuisset. h. d. In ter. ibi econtra si ratū nō habuerit. s. solutionem. ¶ †No. qd actus medius interueniens facto hominis qui impediret negotiū geri nō impedit ratihabitionē retro trahi quod est valde no. fm Barto. ¶ Et dicit hic Ray. qd iste. §. quasi nō reperitur alibi. facit tamen fm Bar. quod habetur in. l. si quis offerenti supra. e. et de materia tangitur per Bar. in. l. bonorū. ff. rem ra. ha. ¶ In glo. psenti. ibi licet fideiussor ipse esset liberatus. Sed tunc ob. quia hic fideiussor soluit pro sua obligatione vel saltim simpliciter: et sic in dubio pro sua obligatione iuxta no. in. l. papi. ff. man. et in. l. modestinus. ff. eo. et per 9ns videtur quod ex quo ex sua obligatione est tēpore liberatus non possit sequi post dictam solutionē ratihabitio solutionis preambule. potes dicere primo quod licet tempore sit liberatus non liberatur ipso iure: sed exceptionis ope cū tempus nō sit modus etc. l. obligationū fere. §. placet. de act. et ob. hoc tn̄ nō satisfacit: qr simpliciter reus non liberatur ipso iure. vnde potes dicere secundo quod licet fideiussor soluat pro sua obligatione. tn̄ finalis effectus est ipsius solutionis vt liberet etiam reum. et agere possit contra eum mandati. vnde cum iste finalis effectus possit locum habere etiā fideiussore tpe liberato reo remanente obligato merito nō impeditur ratihabitio cū finalis intentio sit attendenda. ¶ Itē aduerte qr fortiter ob. ver. Itē si ignorans. l. bonor. ff. rem ra. ha. Sed Bar. ibi etiam hic sentit et dixit qd ibi superuenit impedimentū ex dispositione. l. hic antē facto hois ideo secus cū. l. sit potentior ad annullandū actū qz homo iuxta ea que habētur in. l. si libertus. supra de iure pa. et l. nō dubiū. C. de legi. posset etiam dici qd hic acceptilatio habebat in se tacitā cōditionē si nō ratificaret solutio quā ignorabat creditor. nō enim est verisimile qd velit accepto ferre si sciuisset solutionē factā. ar. l. cum de indebito. ff. de proba. ideo nimirū si nō impeditur ratihabitio pter dictam acceptilationē. ¶ Extra glo. inducitur tex. iste ad duas. q. prima est si obligasti rem meam me ignorante deinde obligo eam alteri tertio successiue habeo ratā obligationē per te factam an in hypotheca preferatur ille cui tu obligasti pter ratihabitionē. nā videretur qd sic per. l. cū alienam. et ibi per Gul. ff. de pig. act. et l. si fundus. §. j. de pig. sed contrariū est verū: qr dicta obligatio nō facta fuit nomine meo et sic nō obstant cōtraria. et allegat. l. si in debitore. §. fi. vbi per glo. et Bar. ff. rem ra. ha. et per ea que habentur in. l. pe. ff. que res pig. et hoc etiam tenuit Jac. de are. fm eum de quo etiam in Spec. de sol. §. j. ver. quod si. P. Adde qr sentire vr Ang. qd si obligatio fuit facta nomine meo qd tunc esset secus. Is contrariū videtur verū: qr ratihabitio licet trahatur retro ad piudicium ratihabentis. non tn̄ vr trahi retro ad preiudicium tertij cui est quesitū. ar. l. qui partē. §. fi. ff. quē ad. serui. ami. et p ea q notantur p glo. et bar. in. d. l. si indebitū. §. fi. ff. rē ra ha. ¶ Itē allegatur †qd mediū matrimoniū impedit legitimationē filior p seqns matrimoniū contractū cū cōcubina tenta ante matrimoniū: et p hoc etiā videt casus in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. si quis. et ibi etiā per Ja. de bel. et hoc videtur pcedere qn̄ ipsi fuerūt nati ante ipm mediū matrimoniū: sed si fuisset retenta cōcubina constante matrimonio: et ex illa retenta habiti filij nō vident legitimari per sequens matrimoniū cōtractū cū concubina vxore mortua p ea que habentur in. c. tanta. qui filij sint leg. Et qr sunt adulterini et nati eo tempore

eo tempore quo nõ poterat esse matrimoniũ cũ cõcubina. ¶Sed pulchrũ dubiũ est an natus ex concubina ante aliquid matrimoniũ si postea secutũ sit matrimoniũ cũ alia ⁊ ex illa filius procreatus et demũ illa mortua cõtrahat matrimoniũ cũ cõcubina an legitimẽtur nati ex illa concubina per dictũ matrimoniũ taliter qd' pferãtur in regno veluti primogeniti filio nato ex vxore. nã si attendat veritas est certũ qd' non: q2 filius primogenitus fuit legitime natus ex vxore. ⁊ hoc tenuit hic Ang. q2 consuetudo vel constitutio regni preferẽs primogenitũ videt se referre ad initiũ natiuitatis ergo ⁊c. l. quid ergo in prin. ff. de his qui no. infa. Si aũt attẽdas fictionẽ ppter matrimoniũ contractũ cũ cõcubina est magnũ dubiũ. tñ idẽ tenet Ang. q2 legitimatio nõ videtur trahi retro ad pjudicium tertij. facit qd' notatur in. l. si indebitũ. §. fi. j. rem ra. ha. ⁊ hanc opi. tenet Ray. per. l. quoties. ⁊ ibi per eũ. C. de rei vendi. ⁊ per Jac. de bel. in. d. §. si quis. de quo etiam per Bar. ⁊ Ang. remittit ad notata per Jo. an. in mercu. ad regulã ratihabitionem. Sed ibi non tangit sed in regula sine culpa in primo articulo secunde questionis principalis vbi refert fuisse opin. ⁊ disputatum fuisse pro ⁊ contra finaliter concludit pro hac parte qd' dicta legitimatio nõ dz trahi retro ad preiudicium tertij. ar. c. pro pte. ⁊ c. quando. de rescriptis in. vj. ⁊ de preben. si apostolice. pro hoc etiã facit quod habetur in auten. qui. mo. natu. effi. sui. §. si qs. ver. bella. non ibi exinde ⁊c. Ubi innuit legitimationem non retro trahi de quo etiam aliquid per Ang. in. l. gallus. in. §. ⁊ quid si tantũ. ⁊ in sua. q. que incipit nobilis quidam genere.

Summarium.

1 Mora posterior quid operetur.
2 Obligatio quid operetur.
3 Oblatio de re debita per aliquem nomine debitoris facta liberat debitorem.
4 Stipulatio conditionalis non committitur nisi re tempore euentus conditionis extante.
5 Solui non potest vbi alterum alternatiuorum est stipulatoris.
6 Debens hominem in genere liberatur si vilem dederit.
7 Debens capos singulo anno tenetur dare viuos.

Qui decẽ. Re perẽpta post oblationẽ debitor generis liberatur exceptionis ope: speciei vero ipso iure. idẽ si sit debitor etiã gñis ex causa dotis. h. d. ⁊ est sing. l. in vltimo responso. ¶†Nota 1 qd' posterior mora nedũ purgat moram preambulã: sed etiã constituit in mora vt hic aperte probatur in prin. huius. l. cum enim hic esset debitor generis tenebatur de casu fortuito. l. incendiũ. C. si cer. pe. Et idẽ etiã si absq3 culpa sua periret: ⁊ tñ vt hic pt3 l3 debitor prius fuerit in mora ex quo postea interpellauit creditorem liberat peremptione pecunie dũmodo si sine culpa sua perdat qd' esse nõ deberet si solũ prima mora esset purgata p. d. l. incendiũ. et sic hic est casus contra opi. Bald. ⁊ Ang. pro opi. Bar. de qua dixi in. l. si seruũ. §. sequit. ff. de ver. obli. vbi tenet Bal. ⁊ Ang. quod posterior interpellatio solũ purgat precedentẽ morã. Non autẽ in mora constituit interpellatũ. ¶†No. qd operetur obligatio: q2 fa2cit qd' vbi quis alias tenebat de casu fortuito ammodo non tenet de illo: sed solũ de dolo ⁊ culpa. vbi aũt quis tenebat de culpa lata ⁊ leui onabitur vt nõ teneat de leui iuxta ea q̃ habẽtur in. l. si mora per mulierẽ. ⁊ in. l. semel mora. sol. matri. ⁊ si tenebat de leuissima non tenebitur de illa sed de leui. facit quod no. in simi. in. l. si quis. §. questitũ. ff. si quis cau. ⁊ in. l. si certo. §. nunc videndũ. ff. cõmo. ¶In gl. poterit. in fi. melius dic qd' in illa. l. fi. offertur quod erat in conditionẽ: ⁊ sic qd' non erat in obligatione. vt. l. si qs sub cõditione. ff. si quis omis. cã testa. que hr̃ pro impleta si stat per eũ in cuius psona debeat impleri. l. iure ciuili. ff. de condi. ⁊ demon. Hic aũt offerebat qd' erat in obligatiõe. ideo non sic faciliter liberatur. ¶In glo. exceptione. ibi solu. vt ibi supple: q2 ibi non fuit oblatio legitime facta hic sec'. ¶In. e. ibi in pena cõmittẽda in q̃ sufficit oblatio vt impediatur cõmissio etiã si res nõ sit perempta ar. de re. iu. odia. li. vj. Et q2 respectu pene est in cõditiõe: ergo ⁊c. per id qd' dictũ fuit circa. l. fi. C. de cõdi. inser. ¶In gloss. ipso iure in fi. hanc tertiam tenet Dy. sed Bar. primã ⁊ melius per illa q̃ habentur in. l. j. sol. ma. ⁊. j. de reg. iur. l. in ambiguis pro dotibus.

Cum mihi. Stipulatio conditionalis animo nouandi non tollit effectum more si res presens 3 non erat alias secus. h. d. no. ⁊ forte nõ est alibi fm Bar. ¶†Not. ibi quemadmodũ. qd' oblatio facta etiã per quẽcũq3 extraneũ nomine debitoris de re debita ipsi creditori liberat creditorem sicut si per seipsum esset facta oblatio. Et sic facit qd' oblatio consignatio ⁊ depositio facta per extraneum noĩe debitoris liberat ipsum ipso iure sicut si per seipsum esset facta l3 glo. dubitauerit in. l. ob4signatione. C. de solu. ¶†No. qd' stipulatio cõditionalis nõ videt posse cõmitti nisi res extet tẽpore conditionis euenientis faciat. l. necessario. §. qd' si pendente. ff. de pericu. ⁊ commo. rei ven. ⁊. l. quoties. supra de noua. ⁊. l. eũ qui ita. §. fina. ⁊ ibi plene dixi. ff. de ver. oblig. ⁊. l. si rem aliquam. de nouatio. ¶No. qd' stipulatio etiã cõditionalis facta animo nouandi videt purgare morã preambulã qd' videt intelligendũ si res erat psens tpe stipulationis. alias sec' per ea q̃ habent in. d. l. eũ q ita. §. fi. ⁊ q̃ ibi dixi ⁊ sequit hic Bart. ⁊ Ang. ⁊ etiã Ray. Sed certe si ponderet tex. iste in ver. si tñ. non requirit rẽ esse in psentia tpe stipulationis. sed qd' sit in puincia i qua stipulatio contrahit. vñ forte de mẽte tex. fuit qd' etiã si nõ fuerit psens tpe stipulationis. dũtamẽ debitor habuerit facultatem rei restituẽde qd' videt esse qñ nõ erat in fuga nec peregre absens vt. l. quoties. §. in potestate. ff. de noxa. ⁊ dicatur esse non peregre absens qñ est in eadẽ puincia qd' tunc mora purgetur quasi creditor nõ curauit sibi restitui. sed potius voluerit esse penes debitorem occasione pmissionis cõditionalis qua pendẽte nõ posset cõueniri. l. pecuniã. si cer. pet. Secus qñ non habuisset facultatẽ restituẽdi q2 tũc nõ potest dici qd' creditor nõ curauit sibi restitui ex quo sciebat illũ nõ habere potestatẽ rei restituẽde: ⁊ hoc etiã forte fuit de mẽte glo. fi. huius. §. in prima sol. facit qd' not. in simi. in. l. singularia. ff. si cer. pe. ⁊. l. certi cõdictio. §. fi. cũ. l. se. ⁊ predicta pcedunt qñ stipulatio erat cõditionalis. Si aũt esset pura facta animo nouãdi non dubiũ qd' tollit primitiua ⁊ mora purgat siue res sit psens siue absens. vt. l. parui. de cõdi. fur. ¶In glo. j. in fi. ⁊ pro hoc etiã bñ facit. d. l. eũ qui. §. fi. ff. de ver. ob. Sed fortiter ob. d. l. si rem aliquã. ff. de noua. vbi qñ ipsemet debitor est ille qui pmittit cõmittit stipulatio etiã re perẽpta dũmodo mora nõ fuerit purgata. qd' qñ sit pt3 ex predictis sec' qñ tertius pmitteret. ⁊ sic loqtur. d. l. cum qui. §. fi. ⁊ rationẽ diuersitatis ibi dixi. ideo istũ text. intellige dum dicit qd' nouari prior obligatio nõ potest supple prima facie ex quo reus nõ extat tpe aduenięntis cõditionis. tñ veritas est in cõtrariũ qñ mora nõ purgata esset ex quo ipsemet debitor est ille qui pmittit. d. l. si rem. vel intellige qd' nõ põt nouari qñ mora erat purgata. ⁊ sic tũc nõ extat res nec ficte quo ad ipm debitorem. sed qñ mora nõ est purgata tũc extat ficte quo ad ipsum l3 sit vere perẽpta ex quo ipse morã cõtraxit. l3 secus quo ad tertium qui morã nõ cõtraxit vt. d. l. eũ qui. §. fi. ¶In glos. hoc quoq3. in fi. q2 ibi nõ fuit facta animo nouãdi. vel si fuit facta res nõ erat presens fm doc. vel non habebat facultatem rei restituẽde vt. ff. dixi. ¶In glo. nã ⁊ fur. ibi post stipulationem. s. qñ fit animo nouãdi. ¶In glo. nõ poterit ibi facultatẽ. nota istã solu. p intellectu isti' tex. in eo qd' supra dixi. Sed doc. forte fuerũt fundati p id qd' dixit hec glo. in prin. Sed forte glo. intellexit presentem. l. in prouincia vt in simi. vt. in. l. fi. de prescrip. long. tempo. Non autem intelligit de presente loco stipulationis: q2 hoc non dixit tex. iste. ¶In eadẽ in fine. dic qd' ibi fuit interposita animo nouandi pure hic sub cõditione quo casu seruatur distinctio huius. tex.

Stichum. Diuiditur in tres. nã primo loquit in obligatione alternatiua. secundo in obligatiõe generis generalissimi. tertio in obligatione generis subalterni et 5 sit hoc loc summarij. scda ibi sed ei. tertia ibi fingamus. ¶†Nota quod vbi alterum alternatiuorum est stipulatoris nõ potest solui etiam si desinat esse. secus in obligatione generis in qua põt solui etiam idem qui tempore stipulationis erat stipulatoris si postea desinit esse suus. ⁊ hoc quando est obligatio generis generalissimi. Sed si subalterni ita demum poterit solui ille qui fuit stipulatoris tempore stipulationis si desinit esse suus ante mortem aliorum. secus si postea: quia cũ obligatio iam facta esset inutilis propter mortem aliorum: et quia non poterat cõsistere mortuis alijs in illo qui erat stipulatoris. ideo nimirum si tunc non poterit solui tanq̃ debitus ex quo obligatio erat funditus extincta. ¶In glo. desierit. in fi. hic loquitur in obligatiõe alternatiua in qua sui natura consueuit vtrũq3 esse in obligatione. ideo si in vno non cadit obligatio. ideo nec solutio. l. si duo. de ver. obli. sed in fi. loquit in obligatione generis subalterni in qua nullus certus est in obligatione. Sed censetur sub conditione qui soluitur. l. iij. ff. qui ⁊ a qui. ideo distinctio posita in fi. non habet locum in prin. ¶In gl. liberatur. in fi. iunge secundã cum prima quando sunt due cause lucratiue nec de rigore nec de equitate potest solui. secus quando est vna tñ: q2 tunc potest de equitate in obligatione generis licet non de rigore. vt in. d. l. meuius. §. duobus circa fi. ⁊ est ratio diuersitatis quam tetigi in. l. qui duos. in prin. ff. e. de quo etiam p bar. in. d. §. duobus. in secunda oppositione tertie partis. ¶In gloss. mortuus in fi. dic vt patet ex diuisione. ⁊ ex his que supra dixi: et per hoc patet quod prin. gl. dum dicit anteq̃ fieret stipulatio male dicit: quia contra tex. ¶In glo. desierit in fi. Sed solue contrarietatem vt patet ex his que dicta sunt supra.

Qui hominem. Qui soluit rem quã creditori habere non licet nõ liberatur. h. d. se6cus si habere licet quãuis vilem. ¶†Nota qd' qui debet hominem in genere videtur liberari etiam dando vilem. quod videtur contra notata in. l. legato generaliter. de leg. j. Sed potes intelligere quod licet esset vilis in moribus erat tñ alias mediocris quo ad vtilitatem: ⁊ sic videtur intelligere Dy. ⁊ Ray. vilissimum eñ dare nõ potest licet secus sit in quantitatibus vt habetur in. l. fideiussorem. cũ ibi notatis. ff. mã. in speciebus aũt pcedit qd' dixi qñ pro

debito gñis soluũtur.vt not.in.d.l.legato.& ibi tangitur ratio di uersitatis.& no.bene istũ tex.pro declaratione et limitatione.d.l. legato.Sed videtur attendi an sit vilitas quo ad vilitatem non quo ad mores vel aspectum persone.¶In glo.nã & vnus in fine supple:qr nõ habent ver.simili quoqz modo.vsqz ad ver.nam et vnius exclusiue.Sed put habetur in litera dictus ver.pcedit dicta opi.¶In glo.vespertilionem.ibi qui nõ videt in sero melius dixisset nisi in sero ad instar animalis vespertilionis.¶In ea.gl. ibi.l.si hominem.melius facit.l.item offilius.§.vlt.eo.titu.¶In ea.in fi.intellige tamen qd erat nõ iis solutus per id qd habetur in ver.simili quoqz modo.

a ¶Promissor. Adde Bart.in.l.j. i fi.§.si quadru.pau.fe.dica.

a 7 **Promissor.** Not.arg.†qd rusticus q teneť dare capones omni ãno teneť dare viuos vt possint in sua libertate dimitti:& hoc tenet Gul.in.l.qd te.si cer.pe.Et sequitur hic Bar.& Ang.Sed Ray.dicit qd fatuũ est hoc ar.quia hõ mortuus ad nullũ vsum est.l.principaliter.C.de lib.causa.Secus in caponibus: sed tu potes sustinere Gul. qr sicut proprie loquendo hõ mortuus nõ dicitur hõ.Sed est oppositum in obiectũ vt.l.seruo manumisso.& ibi notatur de ꝯdi.inde.&.l.seruo ꝯ testatore.§.ad silla.ita capo mortuus ꝓprie nõ dicitur capo. ¶In gl. fi.ibi & plene dñs appellat plenum quo ad ꝓprietatẽ & vsumfructamen ex quo nõ potes omnino disponere prout vult potest dici quodammodo plene dñs hoc respectu.

Ob triginta. Pecuniam redactã ex venditiõe pignoris põt creditor cõuertere in causam quã vult.h.d.¶In gl.j.in fi.dic melius qd hic loquitur in pecunia redacta ex venditione pignoris.in cõtrario vero loquitur in pecunia simpliciter soluta. facit qd dictum fuit in.l.his.§.imperator.§.e.

Id quod. No.qd pena cedit ad lucrũ creditoris:& allegať sm Ang.iste tex.quod clausula rato manente pacto operatur qd nõ admittatur purgatio more ex quo pena debet cedere ad lucruz creditoris & remittit ad notata in.l.si insulam.§.de verbo.oblig. Sed certe iste tex.non facit:quia loquitur quãdo soluta est pena quo casu indistincte nõ est locus purgationi more.l.qui ob rem.§. de condi.inde.gl.etiam hic posita nihil facit:qr nil dicit de purgatione more:sed an pena peti possit cum ipsa forte. vnde posset intelligi qñ lapsum esset tempus purgandi morã.& intelligit Bar. in.d.l.si insulam.in pe.col.preterea potest dici qd glos.refert se ad tex.Et sic loquitur qñ pena est iã exacta & tractatur an possit agi ad sortem quo casu indistincte procedit glosse distinctio.

Sicut. Acceptilatio & successio ipso iure perimit obligationẽ.h.d.¶Ibi in eũ diẽ.s.quo facta est acceptilatio.¶In gl.fi.in fi.hoc dicit glo. qr acceptilatio solũ perimit obligationes precedẽtes ante diẽ acceptilationis.nã in dubio nõ respicit futura nisi aliud dicatur.§.de ver.obli.l.si a colono.&.l.si stipulatus fuerim.§.j.Sed cõfusio nõ solum perimit obligationes preambulas.Sed etiã impedit oriri ex persona defuncti si forte conditio obligationis existat ex postfacto cum nõ possit quis sibi ipsi obligari.vt.l.vranius.§. sed cum duos.§.de fideiusso.

Summarium.

1 Cessio post solutionem facta non valet contra reum pariter obligatum.
2 Obligatio quecunqz tollitur debito soluto.
3 Fieri ab initio vel ex postfacto quando paria sint.
4 Cessio quando fieri possit ex interuallo.
5 Cessio quo iure peti possit
6 Actio vtilis sine cessione quare detur tutori contra tutorem & nõ fideiussori contra fideiussorem.

1 **Modestinus.** †Nõ valet cessio facta post solutionẽ ꝯtra reũ pariter obligatũ nisi pactũ de cedẽdo pcesserit.h.d.vel sic sm Ange.Cessio facta post debiti solutionẽ ex interuallo contra reos pariter obligatos est nulla nisi pactũ de cedẽdo pcesserit Sed ꝯtra dispariter obligatos bene tenet.h.d.Et cessabũt ꝯria:& primo loquiť qñ fit cessio post solutionẽ nullo pcedente pacto.secũdo qñ pacto pcedente. scd'a ibi si ante. ¶Ibi mãdatũ subsecutum est.i.cesse actiones iuxta notata in.l.j.C.de act.& ob.Ubi etiã

2 tangitur an sit aliqua differentia inter mãdare & cedere.¶†Not. qd per solutionem debiti omnis tollitur obligatio.facit inst.qui.

3 mo.tol.ob.in pncipio.¶†No. qd paria sunt quid fieri ab initio vel ex post facto si pactum de faciendo precessit.¶No.qd cessio facta post solutionẽ ex interuallo regulr nõ videť valere. ¶Potes etiam notare qd eo casu quo valet cessio videť esse quedã emptio actionũ qd intellige qñ soluiť pecunia.facit.l.si dubiteť.&.l.cũ his §.de fideiusso.Sed si alia res solueret nõ põt dici emptio:qr nõ est preciũ vt.l.inter partẽ.§.sine precio.j.de cõtrahen.emp.Sed esset quidã cõtractus innominatus.arg.l.j.§.si quis seruũ.§.depo.&.l.si ꝑ dium.cũ ibi notatis.C.de euic.¶In glo.j.hec glo.est contra text.

in quo aperte iuriscõsultus trãsit cũ opi.modestini.& forte fuit ceruotina.Ceruotus enim vt plurimum faciebat glos.cõtra tex.melius fecisset nõ apponere manũ.¶In glos.ij.in fi.imo hic ab vno tutore.nã de illo loquiť vt ptz ex litera.fateor tamẽ qd idẽ esset qñ ab vno reorũ debẽdi secus qñ fit ab vno fideiussorũ cũ ille videať soluere pro sua obligatiõe.l.si filius.de in rem ver.& tãgit hic bar. & ideo forte hec additio etiã fuit ceruotina.¶In glo.nulla actio. ibi actioni dz dicere.i.actori.¶In eadẽ ibi in rem vtilẽ debuit dicere in contutorẽ.¶In eadẽ ibi solutio hec vera in se sed diuinat ideo dic melius qd ibi loquiť in dispariter obligatis.& eodẽ modo solue sequẽtia cõtraria.idẽ si sequẽs non fit obligat⁹:sed soluat gratia cõditionis implẽde.& sic loquiť.l.dñs sticho. de pecu.leg. Idẽ si soluẽs nõ fit obligat⁹ & soluat pro retẽtione rei.que ab alio petiť contra eũ ratione hypothece.& sic loquiť.l.si res obligata.de

4 leg.j.Nam idẽ est qd in dispariter obligatis.¶†Et ꝯclude si que ratur an cessio possit fieri ex interuallo:qr si cõstat qd soluẽs soluat pro obligatione ei⁹ cõtra quẽ vult act.cedi nõ põt fieri ex interuallo nisi hoc fuerit actũ cum actio ipso iure fuerit sublata per solu. vt hic diciť.Si vero cõstet qd pro sua obligatiõe ipsi⁹ soluẽtis vel qd gratia sui vt ratione cõditionis implẽde vel rei retinẽde tunc clarũ qd põt fieri etiã ex interuallo:ratio qr nõ tolliť ipso iure actio sed solũ ope exceptionis ne creditor idẽ bis exigat cõtra regulam bona fides.de re.iur. Ideo põt cedere actionẽ. & nõ obstabit hoc casu exceptio cessionario que ob.cedẽti:qr nõ est eadẽ eqtas vel ratio:cũ ille cui fit cessio tractet de dãno vitãdo:facit qd habeť in.l. fi.in prin.C.de iure do.&.l.cũ his.&.l.fideiussor.§.de fideiu.In dubio cõclude qd regulariter nõ videť soluere pro tollẽda obligatione eius cõtra quẽ vult actionẽ cedi. fallit in vno casu tñ qñ essent plures pariter & principaliter obligati ad idẽ & eadẽ specie actionis vt plures tutores vel correi:nam tunc censetur vna obligatio omniũ.vt.§.de duo.re.l.iij.in fi.ideo tũc pro illa tollẽda videť solui.que ratio cessat quãdo in diuersa specie actionis esset obligata vel quando vnus principaliter alter accessorie vt principalis et mãdator vel fideiussor.& etiã plures accessorie vt plures fideiussores.& ideo male dixit glo.in.l.papi.mãdati in casu dubiĳ dũ dixit fideiussorẽ videri potius soluere pro reo quã pro se.qr est cõtra.l.& magis.§.eo.& in.l.si filius.de in rem ver.& multo minus videť soluere pro illa in casu.d.l.dñs sticho.&.d.l.si res.Et ideo ex hoc surgit qd quando solutio facta est simpliciter regulariter potest fieri cessio ex interuallo.fallit quando est facta pro vno pariter & eque principaliter obligatus.& eadem specie obligationis tenentur vt plures tutores vel correi.& per hoc patet quãdo potest fieri cessio. ¶An autem debeat fieri eo casu quo fieri possit.Bart.concludit quod sic regulariter fallit in quatuor casibus hic positis per eum adde quintum qñ ille qui petit cessionẽ nõ contineť ratione culpe. proprie tñ negotiũ spectat ad eũ vt qr sunt plures rei ex causa mutui & ipse est ille ad quẽ tota pecunia peruenit.nã sibi nõ debet fieri cessio per ea que habenť in.l.vnde queriť.§.cõmo.&.l.vir vxori. §.ad velleia.&.l.reos.de duo.re.& lz si quis conueniať ex culpa cõi possit fieri cessio:tñ secus si ex dolo.bene facit.l.j.§.nũc tractemus de de tut.& ratio.di.iunc.l.si ex.duob⁹.eo.ti.&.l.si plures.de admi.

5 tuto.¶†Itẽ tãgit hic Bar.quo iure peti possit cessio.& cõsiderat duo membra principalia an petať ante solutionez vel post. Adde inquantũ videť velle qd officiũ iudicis solũ cõpetat qñ soluẽs nõ erat obligat⁹.nã forte põt dici qd tñ tũc possit cõpetere actio neg. ge.cõtra principalẽ vel saltẽ alia actiõe scdm ea que dixi in.l.si res obligata.de leg.j.Et tñ cõpetit officiũ iudicis vt ibi.&.l.in fraudẽ. §.qui pro alio.de iure fi.&.l.cũ ptor.j.de cen.qd ꝯcurrat officiũ iudicis etiã in alĳs casib⁹.& pro hoc facit.l.fideiussorib⁹ succurri.§. de fideius.intelligẽdo qd ibi cõpetat officium iudicis. & tñ soluẽs erat obligat⁹ nec est absonũ p ea que habenť in.l.j.§.p hanc.§.de rei ven.vbi qñ induciť officiũ iudicis ad iuuamẽ.& nõ in subsidiũ

6 põt ꝯcurrere cũ alio remedio.¶†Quare aũt ꝯpetat vtilis actio sine cessione tutori cõtra tutorẽ:& nõ fideiussori cõtra fideiussorem tangiť p glos.& doc.in.l.ex facto.de neg.gest.& an correo cõtra reũ tangiť per glo.in.l.j.C.de duo.re.& per Bar.in.l.reos.de duo.re. Nec ob.predictis iquantũ dixi sustineri posse officiũ iudicis posse cõcurrere cum alia actione in hac materia qd in.d.l.in fraudẽ.§. qui pro alio.& in.d.l.cum pretor.& in.d.l.fideiussorib⁹ succurri.et in preallegata.l.si res obligata nõ competebat actio cõtra illũ qui debebat cedere ipsi petẽti actione:sed cõtra eũ pro quo facta est solutio:qr cõsiderato qd cessio debeat fieri cõtra eũ pro quo facta est solutio & debet cedi in effectu ꝑ recuperatione soluti ab ipso pro quo facta est solutio ad qd etiã sine cessione cõpetit actio ipsi soluenti.sicut tũc cõcurrere põt officiũ iudicis pro illa cessione nõ obstante qd in effectu absqz tali officio succurretur soluẽti pro eo ad quod in effectu cõpetit officiũ iudicis finaliter.ita nõ videtur esse absonũ qd cõpetat officiũ iudicis pro cessiõe licet etiam alia actio cõpetat vt cessio fiat.arg. eorum que habetur in.d.l.j.§.per hanc. de rei vendi.nõ enim officiũ per qd petitur cessio in hac materia videtur inductum in subsidiũ:sed potius ad iuuamẽ iuris cõis attento qd per aliam viã in effectu poterat absqz dicto officio esse consultum

consultum ipsi petenti cessionē. τ ideo merito debet posse concurrere per notata in. d. §. per hanc. ¶ In glo. fi. ibi per hoc nihil est τ merito: q2 in correo datur cōtra correū actio sine cessione vt ptz ex his que habent in. d. l. fi. C. de duob⁹ reis. τ in. l. ex facto. de neg. gest. alia opi. τ tertia ponit per glo. in. l. si plures. ff. de admi. tut. s. qđ cessio dz fieri insolidū saluo nisi haberet locum diuisio sed illa opi. cōiter nō tenetur: q2 lz nō habeat locū diuisio. vt q2 sit renunciatum beneficio diuisionis: q2 tñ soluēs habet actionē sine cessione cōtra correū vel cōtra cōtutorē vt. l. j. §. nūc tractemus. de tutel. τ ra. di. τ. l. j. C. de duo. re. obstaret agenti ad solidū exceptio dolo facis per. l. dolo. ff. de doli excep. τ hoc clarū in correis τ contutoribus. Sed in cōfideiussorib⁹ est maius dubiū cum vnus soluēs nō habeat actionē contra aliū sine cessione vt no. in. l. vt fideiussor. ff. de fideius. Et ideo si nō hz locū diuisio: q2 sit renunciatū tali beneficio videt qđ possit fieri cessio soluēti insolidū cōtra alios. τ hoc tenuit hic Dy. τ Ray. in. l. j. C. de duo. re. Bart. tñ τ Ange. tenuit contrariū vz qđ etiā tūc pro parte solū fiat cessio. τ hec opi. sapit equitatē tamē forte de rigore iuris verior est opi. Dy. que originaliter fuit glos. in. d. l. si plures. Nec ob. ratio Bart. inquantū dicit qđ si deberet fideiussori fieri cessio insolidū cōtra alios cōfideiussores haberet actio cōpetēs creditori τ hoc onus annexū. τ sic cum suo onere transiret ad quoscūq3 per ea que habent in. l. apud celsum. §. de autoris. de doli exce. τ sic qñ fideiussor postea ageret contra cōfideiussorē deberet ipsum cedere insolidū τ sic etiā cōtra seipsum. nam pōt dici qđ hec ratio nō procedit. q2 fateor qđ dz cedere insolidū cōtra illos qui remanēt obligati lz fideiussor soluens non remaneret obligat⁹ cū sua solutio sibi debeat ꝓficere. faciat l. inter eos. §. j. de fideius. Et ideo nō tenebit cedere cōtra seipsum τ melior erit conditio primo soluētis vt in simi. dixit glos. in. l. j. C. de duo. reis. Et qđ dixi cōtra cōtutores fieri cessionē pro parte intellige quādo soluēs fuit cōuentus ex cōmuni culpa. secus si ex propria vel ex dolo proprio vel cōi: q2 tunc in nihilum sibi fieret cessio vt. d. l. si plures. preallega. τ hic plenius per Bar. τ idem in correis quādo ratione culpe vel doli cōueniunt. Sed si debitū principale tunc debet fieri cessio pro illa parte pro qua nō prouenit ad eū seu non pertinet in effectu negotiū: τ ideo si ad eū tota pecunia peruenisset ad nihilum fieret cessio. sed si pro tertia τ tres fuerūt correi pro duabus partibus fieret cessio cōtra alios. Si nāq3 esset dubiū quāta pecunia peruenisset ad eū in dubio presumit viriliter peruenisse iuxta numerū personarū scđm Ray. in. d. l. j. allegat. l. nō singuli. C. si cer. pe. τ facit qđ habet in. l. reos. §. cū in tabulis. de duo. reis. τ qđ not. Specu. in titu. de obli. τ sol. §. ante omnia. ver. sed si pone vbi dicit vnū singu. τ menti tenendū dictum vz qđ si vir τ vxor reperiūtur insolidū obligati in eodē instrumēto qđ nō presumitur viriliter peruenisse pecuniā ad mulierē nisi aperte appareret pecuniā esse conuersam in eius vtilitatem per aut. si qua mulier. C. ad velleia. τ hoc etiam satis suadet equitas: q2 maritus vt plurimum docet experientia administrat pecuniam τ alia bona. et sic verisimile est tale instrumentum taliter conceptum esse solum pro cautela pro contrahentibus pro predictis. τ hoc quando essent duo correi ex causa non lucratiua. al's dic vt hic per Bartolum. ¶ In eadem ibi pro duabus partibus. respondeo qđ sic τ hoc satis videtur de mēte glo. per sequentia. τ ea que superius dicta sunt. ¶ In eadem ibi pro tertia. rñ. qđ sic ſm Dy. nam actio semel cessa potest alteri cedi. arg. eorū q̄ habetur in. l. ij. §. de illo. τ in l. ex asse. ad trebel. τ. l. emptor. C. de here. vel actio. ven. ¶ In eadē ibi. l. pap. τ bene dicit glo. ibi preterq3 in tertio casu vz quādo est dubium. nā glos. ibi dicit qđ videtur soluere nomine rei: sed in cōtrarium tenuit glo. τ melius in. l. stichum. §. si mandato. j. e. p illū tex. τ per. l. si filius. ff. de in rem ver. τ. ff. e. l. τ magis.

Nam liberto. No. qđ solutio in dubio cedit in cām antiquiorem qđ intellige vt habetur supra eo. l. in his. τ infra. e. l. cū ex pluribus. ¶ Not. que dicatur causa antiquior in liberto obligato patrono. ¶ In gl. liber factus teneatur supple etiā ciuiliter nā ex contractu facto in seruitute bene tenetur naturaliter. l. si tuo seruo cum ibi notatis. j. e.

Si alieni. Cōmixtione nūmor recōciliatur solutio. h. d. ¶ No. rei nostre non pōt nobis auferri dñium sine facto nostro de quo. j. de reg. iur. l. id quod nostrum nisi ex aliqua approbata in iure aliud contingat suadente equitate. ¶ Nota qđ dixi in summario τ alibi de facili nō inuenies. nā lz alibi habeatur de consumptione. non sic habetur de cōmixtione. ¶ In gloss. j. in fi. glo. bene dicit quo ad primū responsum. Sed quo ad scđm pōt esse differentia inter scientem τ ignorantē per id qđ habetur in glo. super ver. accepit. ¶ In glo. accepit. ibi si mala. dic secus: q2 non sit pecunia creditoris. ar. l. de eo. §. si quis ad exhiben. τ. l. sed si pater. §. j. ff. ad mace. τ qđ no. in. l. si a furioso. τ in. l. nam τ si fur. ff. si cer. pe. ¶ In ea. in fi. Sed certe nō transfertur dñium virtute tranditionis immediate. Sed virtute commixtionis: vt hic patet: τ ad hanc. l. bene facit quod plene no. in. l. singularia. ff. si cer. pe.

Pecuniam. Per aspectū queritur nobis dominiū pecunie solute. h. d. ¶ In glo. τ meā esse ibi τ separari nō pōt. hoc declara vt plene habetur in. l. per procuratorē. C. de acquiren. pos. et in. l. j. §. per procuratorem. de acquiren. pos. ¶ Et aduerte q2 regulariter hic requiritur presentia rei vt transferatur dominiū sed vt conuertatur in aliam causam sufficit pecuniam esse paratam solutioni vt q2 habetur in capsa vel alio loco: τ ibi notatur per Bart. ¶ In gl. fi. ibi breuis. dic ſm Dy. qđ inspecta veritate mādati est breuis cum nulla media persona possessionem occupauerit sed inspecta fictione dicitur longa q2 fingitur ponens rem in conspectu mihi tradidisse τ sic intelligatur iste tex.

Summarium.

1 Contractus quot modis contrahantur.
2 Dissoluitur vnumquodq3 eo vinculo quo ligatur.

Prout. Quelibet obligatio dissoluit eo modo quo cōtrahitur. h. d. ¶ 1 † Nota qđ aliqui contractus contrahūtur re: aliqui consensu: aliqui verbis de quo insti. de obli. ¶ 2 † No. illud vulgatum nihil tam naturale vnumquodq3 dissolui eo vinculo quo ligatū est de reg. iur. l. nihil. ¶ In glo. solui ibi. §. fi. τ patet in. l. iij. C. de pigno. ¶ In ea. ibi vel proprie. vel dic ergo ſm Ray. qđ debet dissolui eo modo supple ad hoc vt tollatur obligatio ipso iure alias interdū tolleretur ope exceptionis vt est videre in contractu qui consensu contrahitur. nam verbis non tolleretur ipso iure puta per acceptilationem. l. an inutilis in prin. j. ti. j.

Si stipulatus. Heres adiecti nō pōt solutionem recipere. h. d. ¶ In glo. j. ibi. l. vero in prin. dic ergo qđ ratio est quia iste adiectus ad solutionem videtur adiectus ad nudū ministerium facti recipiendo solutionē cum sibi nulla sit quesita obligatio: que autem facti nō sunt transeunt ad alios. l. qui heredi in prin. de condi. τ de. ¶ Sed dubium esse possit si esset adiectus cū donatione an tunc transiret ad heredē. aliqui volunt dicere quod sic q2 tunc nō videtur adiectus fuisse vt nudus minister. tamē forte cōtrariū est verum q2 iure isto nō pertractabatur donatio sine traditione. vt. l. si quis argentū. C. de dona. τ. l. hoc iure. §. si quis dederit. ff. de dona. idem forte etiam si hodie ex quo donatio non fuit ꝑcise facta: sed demū in casu quo fieret ei solutio τ ideo ex quo non est aliis facta τ talis potestas recipiendi solutionē de se sit facti non videtur qđ transeat in heredem ex quo hic non habet formā stipula. τ sic hec. l. remanebit incorrecta etiam in casu isto faciat. l. precipimus. in fi. de appel. ¶ In ea. in fi. solue qđ hic nō erat obligatio in persona adiecti ideo improprie dicitur immutari obligatio in persona heredis eius solum: cum adiecto cōpetat facultas solutionis recipiende vt superius est dictum: τ an dicatur habere tacitum mandatum: recurre ad ea que habētur in. l. vero. ff. eo. et facit qđ notatur in glo. se. ¶ In glo. non potes in fi. supple ad solutionem recipiendā que facti est alias ratio glo. simpliciter sumpta non est bona. l. si pactum. ff. de proba.

a **Si lancem.** [a] Res indiuidua quo ad solutionem pōt quibusdā ex heredibus solui de mādato iudicis. 1 No. qđ iste casus est mēti tenendus. ¶ Not. scđo vbi quis habeat alteri facere solutionē de cautela est vt faciat iudicis autoritate saltim quando res est spectans ad plures. ¶ In glo. nō incidam in fi. Nota bene ex gl. qđ duplex est obligatio in causa de ꝑsenti. vna que principaliter contrahitur ad rem restituendam. secunda que secundario ratione doli vel late culpe de quo plene per Bart. in. §. cato. ¶ In glo. fi. in fi. est corrupta τ debet dicere in. l. iij. 2 † Et nota bene quod quando quis facit aliquid autoritate magistratus cessare videtur omnis suspicio doli vl' culpe. facit qđ habetur in. l. ait pretor. §. permittitur. ff. de minoribus.

a ¶ Si lancē. addē ad hūc §. bal. i aut. dos data. C. de dona. an nup.

Summarium.

1 Pactum de soluendo tertio quid operatur.
2 Mandatum reuocari censetur procuratore conclusionem in deterius mutante.

b **Si cum cornelius.** [b] 1 † Pactum de soluendo tertio ex interuallo appositum operatur idem quod simplex mādatum. h. d. ſm Bar. τ est sing. casus ſm eum. ¶ Not. secundum alium intellectum quod quando quis paciscitur vt tertio reddatur illi tertio non queritur actio sed habet vim cuiusdā mandati. Nec ob. quod habetur in. l. res supra ad exhiben. q2 hic constante matrimonio non erat res mulieris sed viri: τ ideo non paciscebatur mulier sup re sua. l. doce. C. de rei vendicatione. Preterea in dubio videtur pacisci vt potius tanq3 procuratori reddatur. arg. l. cum de indebito de proba. 2 ¶ † Nota quod vbi procurator mutat conclusionem in deterius tacite videtur mandatum reuocari vt hic in fi. τ in. l. cum quis. in prin. τ ibi dixi. ff. e. ¶ In gl. cornelio. in fi. hec opi. glo. satis videtur procedere de iure ideo ſm

b ¶ Si cū cornelius. limita hāc. l. vt p Jo. an. i addi. ad spe. in tit. de depo. i rub. τ ē tex. sing. ſm scriben. hic.

quod donatio non perficiebatur absq traditione sed cum hodie perficiatur ex cõsensu absq illa.l. si quis argétum. de do. videtur secus hodie dicendum nisi dicas absente cornelio factum esse pactum qz absq eius consensu non potuit perfici donatio in eũ. Aduerte tamen qz in casu istius.l. etiam si fuisset pñs posset esse dubiũ an teneat donatio qz fiebat super re dotali p.l. lex iul. de fun. dota. z per.l. aliud z per.l. sed si citeriori.§. de pact. dot. nisi diceres speciale esse in casu quando fieret animo remunerandi illum qui donauerat dotalem.l. si vero non remunerandi.§. idem papi.§. man. Si autez a principio mulier daret dotem z adhiberet aliquem qui tunc stipularetur sibi reddi tunc recurre ad.l.ij.C. de iure do. z.l. si cum maritus.§. fi.§. de pac. dot. z.§. sol. ma.l. q dotis. ¶Et adde dictis Bart. quia dixit hic Ang. quod in casu huius l. non est ratio quam sensit hic Bar. in summando scilicet qz ex interuallo pactum fuerit appositum imo idem fuisset si incontinenti attenta forma pacti: qz mulier fuisset pacta tertio dari cui querere non potest.l. stipulatio ista.§. alteri de verb. oblig. z ideo posset suam voluntatem mutare quod dicit procedere etiam si voluisset illi donare per.l.j.C. si man. ita fue. ali. vt manu. z.l.iij.C. de seruis expor. z.l.iij.§. qui sine ma. ad liber. perue. z.l. qui rome.§. flauius cum ibi notatis de ver. ob. z per id quod.§. dixit glo. quod intellige vt dixi super ea. z adde etiã qd no. in.l. si cum fundũ.§. de pact.

Si tuo seruo.

Qui debitum naturaliter tantum soluit non repetit. hoc dicit.

Sisti. Lite conte. cum domino in actione de peculio non liberatur fideiussor serui: sed p solutionem sic. h. d. ¶In glo. fideiussor. ibi hic nõ. vel non soluit totum. ideo in totum liberatur. licet partẽ soluerit: vel nihil penitus soluit: qz pendebat iudicium. idẽ si absolutoria esset lata ex eo qz nihil erat in peculio: z hoc secundo modo potest intelligi ista lex.

Solidum. No. quod minus dicitur nõ solũ in quãtitate: sed etiam in tempore de quo in.§. plus. insti. de act. Et effectus huius tex. est qz si soluit post diem non cogitur creditori recipere nisi offerat interesse: quia nõ videtur totũ zc.l. lucius.§. tutor. de vsu.

Summarium.

1 ¶Procurator ad litẽ datus actionẽ iudicati intentare nequit.
2 Procurator ad lites inuentarium conficere non tenetur.

Hoc iure. Procuratori litis non recte soluitur nisi etiam ad solutionẽ sit mandatũ hoc dicit. secus dicimus in procuratore vniuersali omnium bonorum.§. eo.l. vero procuratori. ¶[1]Not. qd procurator datus ad lites non potest intentare actionem iudicati. Fallit quando ad hoc haberet mandatum vel esset procurator in rem suam vel dominus non esset soluendo. z ipse fecisset sumptus in lite: vt.l. si procurator meus. z.l. si actori.§. eo. de quo in gl. fi. Fallit in quarto casu fm Bar. z Ang. quando esset constitutus ad lites futuras.l. damni.§. si quis vicinas. z ibi dixi.§. de dam. infec. Sed certe etiã si habet mandatũ ad futuras lites non extenditur ad actionem iudicati ex eo qz proprie non dicitur lis quando res est iudicata per sententiam. illa enim imponit proprie finem liti. vt.l.j. de re iudi. z ideo ex vi vocabuli non videtur habere mãdatum ad agendum super eo super quo est res iudicata.l. nõ aliter. de leg.iij. z.l.j.§. his qui nauem in ver. in re dubia. de exerci. iñ cta.l. post rem. cũ ibi no. supra de transa. vbi patet quod quando sententia transiuit in rem iudi. non potest fieri transactio que cõsueuit fieri super lite.l.j.§. de trans. ex eo qz tunc nulla cẽsetur esse lis. eadem ratione videtur dicendum quod non possit agere iudicati virtute sententiarum latarum. licet Bart. hic teneat contrarium. z intellige quod non potest agere iudicati ex sententia lata in iudicio per procuratorem agnito quin ob. sibi exceptio. Sz de merito rigore competeret ex quo ad eius instantiam sententia est lata: cum tunc sibi cõpetat directa sed vtilis domino. facit quod habetur in.l.iiij.§. si ex conuentione.§. de reg. iur. Et per predicta ptz qd cautus debet esse procurator ad lites qui agit nomine dñi: vt patet sibi condemnari ad soluendum tñ dño. vt.l.j.C. de sententiis z inter. om. iudi. coniuncta hac.l. nam si concluderet sibi solui male concluderet: vt hic patet. Et pro predictis quod procurator non possit agere iudicati bene facit iste tex. z similes qui simpliciter loquũtur imo forte posset attentari quod si daretur mandatũ ad agendum iudicati cum ibi non extet lis sed executio quod in 2ñam videatur datum mandatum ad recipiendum solutionem ar. huius tex. z eius qd dixit glo. fi. que vr hoc decidere si bene põti: lz Bar. z Ang. aliter sentiãt. ¶Item allegat iste tex. fm Py. z Ray.[2] quod procurator ad lites non tenetur conficere inuentarium: qz cum sibi solui nõ possit nõ est de quo cõficiat inuentariũ de quo Cy. in.l. de creationibus. de epi. audien. ¶Extra gl. adde dictis Bar. primo inquantũ cõcludit qd procuratori dato ad exigendũ põt solui per.l. non abstulit.C. de noua. z p.l. indultũ.C. de legi. que.ll. sũt no. z mẽti tenẽde. z cũ ipo cõcordat Ray. lz gl. dixerit 2riũ z male in.l. nõ solũ.§. ma. Sed salua fm Ang. vt qd glo. ibi dicit exigit pcurator ad lites exponit.i. agit z cũ hoc etiã trãsit hic Ang. ¶Jtẽ scdo inquãtũ dicit qd si est datus pcurator ad agendũ qd ẽt tũc poterit solutionẽ recipe qz als illud vbũ ad agẽ dũ nihil opaf 2.l. si qñ. de le.j. nõ placet hoc Ang. qz multũ importabit fm eũ nã poterat agere iudicati vbi als nõ posset z hoc mõ exigit. alleg.l. fideicõ.§. si rẽ. de le.iij. nõ soluerũ sibi lz dño fm eũ. z ita dicit tenere spe. i ti. de pcu.§. vt auf. ver. vex in fi. vbi dicit eẽ apponẽda illa vba in pcuratorio z ad solutionẽ recipiendã. Old. tñ z alber. gal. in sua mar. in ti. de pcu. videnf inclinare i opi. bar. fm eũ. lz Jo. an. in addi. spec. dicit qd lz accipe z exigere sint diuersa.l.ij. in fi.C. so. ma. tñ illud est vex cũ ad pcuratorẽ litis sunt illa verba plata nõ si ad pcuratorẽ negotiox: z sic tenet dictũ spe. Sz mihi plus placet dictũ Bar. qz exigere est ab inuito extorqre.d.l. fideicõ.§. si rẽ z si põt extorqre ab inuito ex vi dicti vbi ad exigendũ. multo fortius dz posse exigere a spõte soluẽte ar.l. inuitus.j. de reg. iur. z pro hoc etiã facit: qz pcurator simplr datus ad exigẽdũ fm Ange. ẽt põt solutionẽ recipe vt.§. dixi: ergo eodẽ mõ iste qui latiorẽ ptãtem vr habere cũ sint sibi plura cõmissa. ar. auf. multo magis.C. de sac. san. eccl. z qz illa dictio z venit ad augendum.l. eatñ adiectio de le.iij. z qz si teneres id qd.§. dixi qd habens mandatũ ad agẽdũ iudicati videaf habere mãdatũ ad recipiẽdũ solutionẽ tũc clarũ esset qd etiã ex quo fm Ang. vr habere mandatũ ad agendum iudicati quod tunc deberet posse solutionem recipere.

Summarium.

1 ¶Mandatum generale super administratione bonorum non continet mandatum de soluendo creditoribus.

Quodlibet. Debitũ solutũ p procuratorẽ ad quid soluendũ dñs poterat compelli nõ repitur. h. d. ¶[1]No. qd in mãdato gñali dato procuratori sup administratione bonorũ nõ vr datum mandatũ ad soluendũ creditoribus z eodẽ mõ ad recipiendũ solutionẽ a debitoribus de q.§. eo.l. vero. ¶[2]No. qd in eo qd repif datũ mandatũ nõ reqrif ratihabitio: z ideo in pcuratorijs in qbus daf mãdatũ alicuivr frustratoriũ apponi illa verba pmittẽs se gratũ z ratũ habiturũ quicqd pcurator fecerit i pdictis: z hoc tenet no. glo. in.l. si procurator absentis. de pcura. z sic potius ad superabundantem cantelã ponũtur. facit.l. testa.C. de testamẽtis. ¶Jn glo.j. in fi. Et sic vr datũ mãdatũ ad soluendũ debitũ qd efficaciter peti possit: z sic facit qd mandatũ datũ gñali procuratori vel executori testamẽti de soluẽdo creditoribus nõ porrigif ad creditores qb9 cũ effectu nõ debef qui põt exceptiõe repelli de quo in d.§. flauius. ¶Jn glo. fi. ibi. Sed illud est quantũ ad actionẽ vel posses dicere fm Ray. qd ibi loquif in fideiussore cui specifice daf mandatũ in eo in quo fideiubet.l. indebitã.§. de 2di. inde. Jdeo dz repetere soluens ab ipso reo principali dũmõ ignoret sibi exceptionẽ 2petere: lz hic logf i pcuratore cui est datũ gñalr mãdatũ cui in dubio nõ vr datũ mandatũ de soluendo debitũ nisi sit efficax ideo magis dz esse diligens: forte tñ gl. posset saluari qñ facta diligenti inquisitione putauit debitũ esse.s. efficax. fideiussor autẽ vr habere iustam ignorãtiã eo ipso qd non est sibi intimatũ z sic apparet eum aliter sciuisse.l. si fideiussor in prin. z.§.j.§. mandati.

1 ¶Matri non potest solui quod filio debetur.
2 Soluens gestori ex contractu cum gestore inito an liberetur.

Filie. [a]Ex re pupi. per nõ tutorẽ ipi pupillo nõ qrif actio nisi in subsidiũ. h. d. Et est singu.l. h. d. fm Bar. Et p hoc limita.l. si vt pponis.C. de rei ven. vbi dr queri pupille rem emptã ex eius pecunia qz intellige qñ p admistratorẽ secus si qñ p extraneũ vel negotiox gestorẽ qz tũc demũ in subsidiũ qrif de mãdato si ille nõ est soluẽdo vt hic est casus sing. ¶[1]No. matri nõ posse solui id qd filie debef lz sit cõiuncta psona vt hic ptz a 2rio sensu qñ fuisset debitũ ex cõtractu materno de q ẽt in gl. vel qñ nõ esset soluẽdo mater de q in l. vo.§. eo. p gl. ¶[2]No. qd añ soluẽs gestori ex 2ctu inito cũ gestore liberef qz liberaf si ignorauerit rẽ ptinere ad dñm vel si sciuit z gestor est soluẽdo als nõ: z hec distinctio nõ est alibi fm doc. Si aũt solueref debitũ ex 2ctu dñi indistincte nõ liberaref ex q nõ hz mãdatũ.l. q hoiem.§. si nullo.§. eo. z facit ad pdicta.l. si vrbana de cõdi. inde. z sentiũt doc. non esse spãle in pupillo. z.§. dixi in gestore nã scia q inducit malã fidẽ pariformiter viget in maiore. ¶Jn gl. sup v. liberat9. so. hec pma in se va lz diuinat lz cõiter tenef scda intelligẽdo qd soluit ex posteriore 2ctu in 2rio ex nõ celebrato cũ matre pcedẽti.s. ipa gestiõe z sic nõ celebrato cũ mr̃e z fm hoc.j.ij.iij. z.iiij. intellecta fm hãc scdam ẽt alie. so. sunt bone alie ẽt vñe sũt ad istũ tex. lz diuinãt ad.l. 2riã. attẽde tñ qz i fi. dũ dt z mr̃ erat soluẽdo, deberet esse lr̃a negatiua z sic gl. ẽ corrupta. ¶Jn gl. sup v. sciebat ibi.l. gaius. so. ibi spãle qd est als etiã in subsidiũ fauore dotis habeat vtile in.l. pr̃. qd statim allegaf est spãle qd statim cõpetat vtilis pter reliquias pcedentis ptãtis.l. qdcũq.§. si quis ita. de vbo. ob. mater aũt nõ habet in ptãte nec habere põt ideo ex eius actu etiam si noie filij gerat nõ queritur vtilis ar.l. debitor.§. si. ad treb. fallit

[a] ¶Filie. Ad de bal. in.l. qd i aliena.§. quãq.§. d nego. gest.

treb. fallit in subsidiū: in casu isto. facit in ar. l. j. ꝛ. ij. ȷ. de insti. Et no. bene ex hac glo. cōiuncta cum tert. limitationem ad. l. si vt ꝑponis. C. de rei ven. quia non habet locum in gestione, sed in actu celebrato per tutorem vt. ȷ. dixi.

Summarium.

1 Clausula generalis restringitur ad specificata.
2 Confessio solutionis, que fit in vna causa liberationem non parit in alia.
3 Mandatum habens ad recipiendum ex certa causa ex alia recipere nequit.
4 Solutio simpliciter quando ad antiquiorem referatur.
5 Debitum antiquius quod dicatur.

1 **Si ex pluribus.** †Clausula gnālis restringit ad specificata si hoc fieri potest salua ratione recti sermonis. h. d. ꝛ facit qd habet in. l. si de certa. C. de transia. Et sic facit qd verba gnālia q̄ apponuntur in instrumēto liberationis vel absolutiōis restrigūtur ad speciē de qua in istrumēto est actū si fieri pōt salua ratione recti sermonis. l. emptor. §. lucius. ȷ. de pac. ꝛ. l. aurelius. §. gaio. de liber. le. et in. d. l. si de certa. et in qualibet carū
2 per Bart. †No. ꝙ confessio solutionis facta in vna causa non parit liberationē in alia. In glo. habet in fi. No. ex hac gl. cum tex. ꝙ tantum importāt hec verba cōfiteor me habuisse et recepisse quātū illa confiteor me habuisse et recepisse et habere. et per ꝑdicta verba nō ꝓbat numeratio actualis ex quo sunt vba ptis ꝛ hoc tenet Bar. in. l. si ex cautione. C. de nō nu. pec. vbi no. loqtur. In glo. super ver. agatur. ibi pactū de non petendo. contrariū sensit glo. j. cum dicit qd non preiudicat cōfessio nisi post. xxx. dies sed tene hanc glo. in terminis huius. l. cū addit illa verba ꝛ accepto tulisse. cum appellatio fiat sine interuentu pecunie vt. l. accepto latū. ȷ. tit. primo. sec9 si dicta verba nō fuissent apposita. ꝛ ita procedit glo. cōtraria ꝛ hoc teneo lʒ Ang. dubitauerit dicens ꝙ securitas data debitori per verba enūciatiua semp intelligentur sub spe future numerationis per. l. in cōtractibus. §. j. hic all. Sed illud ꝓcedit nisi ex circūstantijs aliud verisimiliter ꝓsumat sicut est ibi dū dicit se accepto tulisse. cū in illo nō iteruematt pecūia. at facit quod no. in. l. j. C. de fal. causa adiecta. nisi quādo cōfessio fit in testamento. qr tunc nō fit verisimiliter spe future numeratiōis ideo cessat exceptio nō numerate pecunie. In glos. reliquū in fi. No. hanc glo. cum tex. qr facit ad. q. qd si creditor confitet se aliquid recipere pro residuo vel resto ei9 qd debet habere ad soluendū ꝙ ꝓsumit totū aliud esse sibi solutū seu de toto sibi satisfactū.

a 3 **Lucius.** a†Ille qui habet mandatū ad recipiēdū ex certa causa nō potest ex alia causa recipere. h. d. vl' s̄cundū aliū. Ex interuallo nō pōt fieri electio per debitorē soluētem cause in qua fiat cōuersio. h. d. In glo. super ver. nō esse liberatū. in fi. sed certe si procurator est presens videt representare personā domini ex quo habet mandatū ad solutionē recipiēdaʒ videtur habere mādatū ad cōsecutiua alias ꝑambula vt. l. si defensor. §. j. de inter. ac. vnde potes hic intelligere qd habuerit mādatum specificū vt reciperet centū chirographa de. c. ꝛ sic ex ista causa ideo in alio non potuit cōuenire. vnde qr glo. in ver. vnus sentit oppositū lʒ Bar. ꝛ Ang. sequāt qd dixi. Potes dicere qd in dubio videtur dare mādatum vt in integrū debitū recipiat. ar. l. tutor. §. lucius. de vsuris. ꝛ sic qd recipiat. c. ex chirographo de centum. vel intellige vt dixi in summario. secundo quod hic ex interuallo volebat eligere.

4 **Lucius.** †Simpliciter solutio refert ad antiqorē si vtraqȝ est vsuraria lʒ altera maiorib9 ꝑgrauet vsuris. hoc dicit. In tex. ibi idibus septēbris. Pro intellectu huius. l. ꝛ gl. hic posite. vide. l. cū bissextus. de ver. sig. nā videt importare tertiādecimā diē ipsius septēbris in qua etiā pōt dici quintodecimo calendas octobris habēdo respectū ad. xiiij. diē septēbris. nā de ipso restant. xv. dies ꝛ an possit dici decimoqnto calēdis octobris ꝑut gl. voluit recurre ad no in. d. l. cū bissextus ꝛ in. d. l. eū q
5 calēdis. †No. qd illud censet esse debitū antiquius cui9 solēnis dies prius euenit. In glo. idibus in fi. an ista ꝓcedat dic vt colligit ex his q̄ dixi in. l. eū qui calēdis. ȷ. de ver. obli. In glo. die in fi. forte: qr hora tertiarū obligauit se. in. xx. ꝛ hora vesperoꝝ. in xv. ꝛ sic diuersis horis ꝛ hoc forte voluit gl. vt debitū primū diceret ātiquius ex quo priori hora esset cōtractū lʒ eadē die. facit qd no. in. c. duob9 de rescriptis. in. vj. ꝛ hoc sequit hic Dy. vel dic fm Ja. de are. ꝛ hoc dicit gl. ad maiorē declarationē nō tñ est hoc necessariū ex quo fuit actū ꝙ debitum de. xx. prius deberet solui. qr ꝓpter hoc cēset antiqui9 etiā si posteriori hora fuisset cōtractū vt qr hora vesperoꝝ. ꝛ debitū de. xv. hora tertiarū. ꝛ hoc forte etiam voluit gl. s. intelligere qd prius ꝓcessit ꝛ priori hora debitū de. xx. vt sic cesset magis dubiū in hoc. §. ꝛ scdm istū intellectū habes qd ad iudicādū qd debitū sit antiqus nō attēdimus tps ꝯct9: ʒ tps solutionis: qd est no. In gl. fi. in fi. ʒ certe idē esset si etiā nō appareret de diuersitate horarū ex quo apparet qd pri9 dʒ solui vt superi9 dixi cū alia gl. Et ex hac gl. potes etiā sumere qd de mēte gl. super ver. eadē die in fine. fuit seque. intellec. Dy. Itē aduerte: qr etiā hoc forte voluit gl. qd vbi sunt plures cause graues: tunc attendat antiquior: secus qñ vna est grauis altera non. tñ hoc nō videt in se habere bonā rōnem: qr eadē rōne debet attendi inter graues grauior. ar. eoꝝ que habentur in. d. l. si quid ex famosa. ȷ. eo. ꝛ. j. eo. cū ex pluribus ideo Bar. dicit qd spāle est qñ vtraqȝ est vsuraria vt tūc nō attēdat grauior ʒ antiqor. ꝛ ꝓ hoc facit: qr sic cōsueuit esse cōsuetudo feneratorū qd velint pri9 cancellari antiquā vt etiā litera hic innuit de quo etiā tetigi in. l. ceterū. ȷ. e. in distinctione magna. In glo. septēbris in fi. hec glo. fortiter errauit ꝛ nullo mō pōt sustineri. nā dʒ exponi. i. xiij. dies septēbris cū septēber habet octo idus. ꝛ quatuor nonas vt no. j. de ver. sig. l. cū bissextus. ꝛ sic cū die prima mensis que est dies calēdarū sunt xiij. Si autem glo. dixisset. xviij. calendas octobris potuisset aliqualiter tolerari qr in effectu ista est xiiij. dies septēbris a qua īcipiendo vsqȝ ad diē calendarum octobris īclusiue sunt. xviij. dies et potuisset habere respectum qd dies termini cedit cōmodo debitoris. l. qui hoc āno de ver. ob. ꝛ sic solū illo elapso pōt ꝯueniri.

Filius. Solutio facta heredi q postea ꝑ in integrū restitutionē est absentatus liberat debitorem. h. d. No. qd gesta ꝑ heredē remanēt valida, licet postea restituantur in integrū. In glo. accepit in fi. de materia recurre ad. l. j. ꝛ. ij. C. si aduer. solu.

Si debitor. Per nouationē debitor inuitus ꝛ contradicens pōt liberari. h. d. No. qd lʒ beneficium nō possit cōferri in inuitū directo tñ bene pōt ꝑ īdirectū. Nc. qd si aliqs mādato meo se obligat pōt postea me agēte exceptione repelli. est eñ hoc iustū ex quo ꝓpter meū mādatū se obligat. nā alias si qs solueret actione mādati posset repetere. In glo. fi. ibi hoc pacto ꝓmisit hoc clarū si pactum fuit expressum Bar. tñ hic intellexit qd tacitum intelligatur interuenire eo ipso quod ad mandatum creditorum se obligatur. Sed videtur satis de mente litere.

Si mihi. Manumissio similis est morti. h. d. No. qd qñ res ꝓmissa exigit a commercio absqȝ facto debitoꝝ ante morā liberat ab obligatione sicut ꝛ si res periret cū eadē sit rō ꝑ oia. In glo. fi. in fi. vel dic qd respectu manumittētis est simile vt ibi licet respectu tertij qui debebat illum est similis cum eadem sit ratio.

Summarium.

1 Obligatio vna non extinguitur per aliā eque principalem.
2 Agens ex iure cesso an teneatur ante litis contestationem instrumentum cessionis producere.

Si duo rei. Obligatio principalis per confusionē extincta extinguit accessoria. secus in alia pariter principali. ꝛ vbi ad idē cōpetunt due actiōes dʒ actor exꝓmere quā intētat. h. d. †No.
1 qd vbi obligatiōes sunt pariter pricipales nō extinguit cōfusiōe vna per aliam. ꝛ ratio colligit ex. l. gnālr. ȷ. de fideiusso. qr ex quo vtraqȝ est principalis nō est ratio quare magis vna q̄ alia remaneat. q̄ rō cessat qñ vna est principalis alia accessoria cum magis equū sit remanere principalē lʒ alia eqtas suadeat etiā accessoriā remanere vt hic tetigit gl. In gl. nec ne. ibi. l. si duo. ʒ certe ibi loquit qñ fit cōpromissum. Nō aūt in pacto in quo videt exꝓssum qd pactū vnius rei noceret alteri si sint socij. l. si vnus. in prin. de pac. Ideo lʒ gl. cōiter sequat hāc opi. tñ glo. sing. in. l. ex duobus hic alleg. dicit oppositū ꝛ illa cōiter tenet de quo plene per Bar. in. d. l. duob9 in. v. q. ver. superest videre. de duo. reis stipulandi. In gl. cōcludit in fi. ꝛ ratio est: qr per principalē nō est plene cōsultū ideo remanet principalis. secus si esset cōsultū plene. Extra gl. allegat iste tex. ꝙ cessionari9 possit cogi dicere an agat directa vel vtili: qr aliq exceptio posset obstare vni q̄ alteri nō obstaret: ar. l. hui9 ꝛ. l. cū mācipiū. §. fi. de edil. edic. de q̄ ꝑ Dy. i. c. ꝓ possessore de re. sur. li. vj. ꝛ in. l. si mihi ꝛ tibi in pri. de leg. pri° ibi tñ non clare loquit. Sed arguit pro ꝛ cōtra. vnde Bar. dicit ipsum tenere partem istam sed Jo. an. in ti. de procu. in addi. spec. §. sequitur ver. sed nunquid tenetur. ꝛ se. dicit Dy. tenere oppositum cōiter tamē tenet ꝙ tenet eligere per hūc tex. Nec ob. l. pe. de neg. ge. per quā Dy. arguit in oppositū: qr verū est qd vtilis ꝛ directa non differunt quo ad effectum cōsequēde rei quādo exceptio nō pōt obijci cōtra alteram ipsarū. secus quādo posset obijci. ꝛ ideo qñ esset dubiū debet cogi posse eligere. ꝛ hoc etiā tenet Bar. si ex forma libelli etiā non apparet q̄ intētet. dicit tñ ꝙ nō vidit qd ex forma libelli nō perpendat an agatur vtili vel directa: qr simplr petitur condēnari sibi intelligit intētari vtilē. ar. l. q stipēdia. C. de pcu. Sed ang. hic dicit sub dubio forte posse dici ꝯriū: qr si aliqs narratiue facit mētionē de cessione lʒ cocludat cōuentū cōdēnari ad dandū ꝛ soluēdū sibi hec verba cōclusionis ꝓūt intelligi duplr. primo qr sibi. i. cedēti in vtilitatē tñ sui. Item secundo sibi s. cessionario virtute cessionis cum verba cōclusionis sint pregnā-

a Lucius. Adde Bal. in. l. j. C. eod.

tia. et possint utrumque sapere intellectum. nec debeat inspici narratio facta in libello sed conclusio allegat no. per Inno. de iudi. exami nata. et subdit quod hoc casu si non est in culpa ad eligendum videtur elegisse eam viam que est utilior sibi. ar. l. si quis intentione de iudi. et hec fuit opi. Ray. hic: licet ipse non alleget. tertia fuit opi. Ja. de ra. et spe. in dicto loco quod in dubio intelligatur intentare directam. ar. l. j. §. j. si ag. vec. vel emph. pe. et l. nec ullam. §. si quis sciens. de pet. here. cum si. in quibus patet quod in dubio videtur de directo iure intelligendum. Sed posset dici illud verum nisi ratio subiecte materie pariter se habeat ad utrumque ar. l. si uno. loca. et ideo verior videtur opi. Ray. et Ang. ut possit reus declarare etiam sibi utiliorem p. d. l. si quis intentione. et imputet sibi reus cur a prin. non fecit sibi declarari. ar. l. fi. cum ibi not. C. de anna. ex. Nec ob. l. que stipendia allegata per Bar. quia non probat dictum suum. sed solum quod agens iure cesso licet fundet se in persona

2 alterius tamen agit ad utilitatem suam. ¶ † An autem agens ex iure cesso teneatur producere instrumentum cessionis ante lit. conte. ut possit reus deliberare cum non sufficiat quod lit. conte. infra terminum probatorium tenet hic Bar. quod non teneatur ante lit. conte. producere si agat utili de quo etiam hic remittit Ang. ad spec. de cessio. act. §. j. ver. utrum agens iure cesso. et ibi per Jo. an. in addi. et an confessio cedentis noceat cessionario remittit ad no. in d. §. ver. sed numquid confessio. de quo etiam per Bar. in l. facta. §. si heres. ad trebel. adde quod contra Bar. facit quod licet agatur utili non videtur quod possit plene deliberare: quia non potest scire an instrumentum cessionis sit solenne vel non Sed potes sustinere eum: quia hoc non debet attendi ex quo ex iure proprio sive ex persona propria agat sicut quando quis ageret contra heredem debitoris virtute instrumenti contracti cum defuncto cuius solennitatem heres verisimiliter ignorare potest. l. qui in ius. infra de reg. iur.

Summarium.

1 ¶ Crediti appellatione quid veniat.
2 Seruus extra causam peculiarem fideiubens non obligatur.

Si is. Numeratio pecunie aliene non parit obligationem vel liberationem nisi ea consumpta vel satisfacto domino. h. d. ¶ In glo. secundum quantitatem in fi. credo quod fuerit ceruotina: quia non bene loquitur ut patet ex tex. et melius sensit glo. precedens.

a Flauius. [a] Solutum simpliciter videtur solutum in causam efficacem. et mandatum de soluendo ad causam efficacem videtur

a ¶ Flauius. Adde bart. in l. j. circa fi ne. ff. si cert. petatur.

1 directum. h. d. ¶ † No. quod appellatione crediti intelligitur in dubio de eo quod peti pot. ¶ Item quod mandatum de soluendo creditoribus in dubium intelliget de creditoribus qui non possunt exceptione repelli. Et sic facit quod si testator mandat executori vel fideicommissario ut satisfaciat creditoribus non intelligitur de talibus qui possint exceptione statutarie prescriptionis vel si. se tueri. et hoc sequitur hic Bar. et Ang. sed istud verum attenta forma iuris ciuilis. sed attenta canonica que impugnat prescriptionem cum mala fide extra de prescrip. c. fi. cum illa preualeat iuri ciuili videtur quod hoc de iure non procedat. de quo dic ut dixi in l. quibus die

2 bus. §. dominus. de condi. et demon. ubi per Bal. et Bar. ¶ † Not. quod seruus fideiubens extra causam peculiarem non obligatur de quo in l. seruus inscio. et l. fi. de fideius. ¶ In glo. sup v. cautum. ibi recepisse quod debes melius dixisset confiteor me accepisse. x. ex uniuerso credito quod debes.

Summarium.

1 ¶ Alternatiuorum uno mortuo debetur reliquum.
2 Inductum in penam non debet in fauorem retorqueri.
3 Debitor quando transferat eligendi potestatem in creditorem.
4 Aditio hereditatis tres habet effectus.
5 Fideiussoria non tollitur obligatione rei plena non existente.
6 Fideiussor potest dici reus et debitor.
7 Beneficium restitutionis minori concessum quandoque ad fideiussorem trahitur.
8 Naturale dicitur ut unumquodque eo vinculo solui quo legatur.
9 Conditio ser dationem non impletur quando causa conditionis implende pecunia minori datur.
10 Procuratorem an possit quis constituere cum pacto quod eundem non possit reuocare.
11 Creditores non liberat id quod ad eum prouenit de bonis creditoris si ab eo aduocari possit.
12 Possessor rem vel litis estimationem restituens ei qui dolo desijt possidere liberat.
13 Mandator soluendo debitorem non liberat.
14 Cessio quo iure peti possit.
15 Creditor cedendarum exceptione repellitur ob suam culpam cedere non valens.
16 Liberatio ipso iure intelligitur liberationis nomine.

Stichum. Quando electio est creditoris una re perempta illa que superest peti potest et si illa pereat liberatur debitor nisi mora precesserit si vero electio erat debitoris: tunc similiter re perempta ante electionem illa que sup peti pot presertim si premortua culpa debitoris perierit. quo casu non poterit pro mortuo precium offerri si sit vilior quam sit superstes. si facto debitoris primo perijt una res de alternatiuis. et demum alia absque sui culpa tenetur utili de equitate licet de rigore sit liberatus. h. d. ¶ Et diuiditur in duas partes principales: quia primo ponitur quando electio erat creditoris. secundo quando debitoris. secunda ibi quod si. Secunda subdiuiditur in tres. prima quando una de tribus debitis alternatiue perijt sine culpa promissoris licet quando perijt una promissoris culpa alia sine culpa. secunda ibi cum vero. ter

1 tia ibi si tamen si ante. ¶ † Not. quod mortuo uno alternatiuorum debetur reliquum. ¶ No. quod electione facta de uno alternatiuorum

2 ille solus censetur esse in obligatione. ¶ † Not. quod inductum in penam non debet induci in fauorem. facit. l. relegatorum. §. fi. de inter. et rele. ¶ No. quod mora commissa in uno alternatiuorum de rigore non nocet in alio. ¶ No. quod licet a prin. non possit contrahi obligatio fideiussoria sine principali tamen iam contracta potest sine illa remanere. et ad hoc allegatur tex. iste. et l. in heredem. de admi. tut. iuncta. l. postquam ut le. no. cau. et l. fideiussor obligari in prin. infra. de fideiusso. ¶ No. secundum Bar. et Ange. quod propter culpam seu delictum debitoris transfertur potestas eligendi in creditorem. Sed certe meo iudicio hoc hic non colligitur licet dicant colligi ex ver. enim. qui ut mihi videtur hoc non probat et infra tangetur. ¶ In glo. eque ibi §. stichum: hanc glo. intelligit Bar. et Ange. in casu. d. §. procedere quando ex ultima voluntate alternatiue alique res debentur: quia tunc facta electione per debitorem transit dominium in creditorem. l. apud aufidium. de opt. le. ideo tunc ipsius creditoris est periculum. secus quando ex contractu: quia remanet res in dominio debitoris ideo res sit eius periculo. ar. l. pignus. C. de pig. act. saluo nisi ipse creditor constituisset debitorem in mora per. l. qui. x. infra. e. et hoc casu dicunt etiam hanc glo. posse saluari. Sed tu secure potes tenere gl. indistincte: quia eo ipso quod facta est electio per promissorem habetur perinde ac si ille solus fuisset in obligatione per tex. istum. sicut igitur tunc licet esset in dominio ipsius creditoris: quia ex solo titulo seu promissione non transfertur dominium. l. traditionibus. C. de pactis. tamen quia esset debitor speciei certe liberaretur illius interitu ante moram ut. l. si ex legati causa. infra. de ver. ob. et ita crederem modo in casu proposito. ¶ Nec ob. d. l. pignus. quia in diuerso casu loquitur. s. quando res pignorata pro quantitate perit. hic autem quando erat debitum in specie et ipsa species perit quo casu est secus. d. l. si ex legati causa. et pro hac parte videtur casus in d. §. stichum intelligendo ipsum indistincte. et sic quando res alternatiue legate erant aliene quo casu facta electione non transit dominium et tamen ibi dicitur debitorem heredem liberari. ¶ In glos. interim in fi. hec et glo. precedens videntur magis intricare tex. quam declarare. mote tamen fuerunt: quia videbatur quod ista dictio quamuis aduersaretur ei quod dicit defuncti et ei quod dicit in ver. nullo modo stipulatur. et videtur quod potius debeat esse ratio eorum que dicuntur in dictis ver. Sed tu potes saluare glo. plane legendo ut ista dictio quamuis non aduersetur illi ver. neque defuncti. sed ver. tamen si altera. et ei quod dictum est in ver. etiam enim. et ver. precedenti. nam in ver. tamen si altera. loquitur quando utraque res est mortua. sed prima cum culpa debitoris secunda sine culpa. Sed in ver. enim. et in ver. quamuis loquitur quando superest una: licet alia res facto debitoris perierit. et ideo aduersatur in iure et in facto de rigore in ver. si altera. ¶ In glo. constitutum est ibi potest accipere. Non putat tamen Dy. quod creditor precise possit petere id precium: quia cum unum alternatiuorum moritur in alio residet obligatio. l. si in emptione. §. pe. de contrahen. empt. ergo in eo solo erit petitor allegat insti. de act. §. sic itaque melius facit. l. si seruum. §. fi. de verbo. obli. et aduerte quia hoc clarum quando est premortuus vilioris precij sed si esset maioris precij ille qui fuit mortuus per debitorem tunc est magis: tamen forte Dy. sentit idem cum ratio sua etiam hoc casu concludat verisimile est tamen quod hoc casu si offerretur precium mortui creditor reciperet ex quo est maioris estimationis. credo tamen quod non cogeretur recipere si vellet ex quo solus qui superest est in obligatione et quia forte magis sibi placet habere superstitem licet minoris precij. arg. eorum que habentur in. §. prete. si quis insti. de act. Bar. tamen hic quem sequitur Ang. dicit quod in isto casu quando est maioris precij occisus per debitorem quod tunc creditor poterit ab inuito debitore extorquere precium predictum per istum tex. in ver. enim a contrario sensu et erit mirabile secundum eum. Sed debebit peti superstes ad finem ut deberet consequi precium mortui. vel secundum cum petetur is qui est mortuus ad finem ut eius estimatio consequatur. ar. l. si seruum. §. fi. infra. de ver. obli. quasi translata sit potestas eligendi in creditorem propter delictum debitoris. Sed hec opi. non placet quia non video quod ex quo erat electio debitoris non possit interimere alterum alternatiuorum in perniciem creditoris si vult dare alium quem poterat eligere. nam et quodammodo ipso facto videtur eligere superstitem. facit in arg. l. iniuriarum. §. j. infra. de iniurijs. nam utitur iure suo inquantum vult dare superstitem. fateor tamen quod quia male fecit interficiendo alium non poterit dare precium eius creditori inuito. secus si sine culpa sua perijsset ut sequitur glo. quia tunc posset dare precium mortui etiam si esset vilis. et ideo in penam est statutum ut litera hic dicit ex quo occidit non possit dare precium mortui. si tamen daret et creditor sponte reciperet siue esset vilius siue maius possit fieri cum creditori volenti aliud

alind p alio solui possit lz nõ eo inuito vt.l.ij.§.j.si cer.pet. ¶ In ea.glo.ibi dicit fortassis.hec nõ bona:qr lex debet esse certa vt in prima cõsti.C.§.quibus.ideo est potius philosophicũ tẽperamẽtum:qr sub dubio forte respondẽt sepe periti.l.si duo.de arbit. iõ tene precedẽtem. ¶ In glo.super ver.alias in fi.potest dici quod ppter moram cõmissam in occidendo alterũ alternatiuorum fingatur quodãmodo fuisse in mora respectu alteri9 rei alternatiue vltimo mortue.iõ ex equitate detur vtilis prout litera hic vr vel le τ forte dabit ad ipsam rẽ vltimo loco mortuã vt ei9 preciũ cõsequat.qr illa sola erat in oblõne vt litera hic dicit vel forte dabit ad rẽ occisam vt eius preciũ cõsequat quasi illa fingat extare litera tamen hic clare non aperit nec etiam Bar.quod predictorum potius de iure pcedat.Sed forte illud vltimũ est verius:qr nõ in plus dz teneri debitor φ si superesset occisus ex quo aliter perijt

3 iudicio diuino. ¶ †Extra glo.Adde dictis Bar.inquantũ dicit qõ si electio est debitoris τ pereat res eius culpa qõ trãsfert potestatẽ eligendi in creditorẽ per ver.em.nã hoc nõ videt verum nec probat p illũ ver.vt.s.tetigi.τ hoc puto qñ successiue interfecisset vnũ post aliũ.qr per mortẽ primi secũdus pcise fuisset in oblõne. sed si simul τ semel vtrũq interfecisset mai9 dubiũ esset.τ forte φ tunc si nõ appareret qõ sit posterius posset pcedere dictũ Bart. nisi dicas qõ ex quo debitor habebat electionẽ.τ cẽseant ambo viuere ex quo eius facto sunt interfecti siue interẽpti φ tunc posset soluere estimationẽ illius cuius velit sicut ambo viuerent nec videtur qõ habeat de quo cõquerat creditor ex quo de iure nõ põt doceri alterum precise ipsorum fuisse in obligatione.

Aditio. Hereditatis aditio tres põt operari effect9 scdz subiectã materiã.s.oblõnẽ extinguere iure cõfusionis.τ idem vicẽ solõnis obtinere.τ oblõnẽ inefficacẽ cõfirmare tollẽdo de medio exceptionis obstaculũ.h.d. ¶ In tex.ibi intercesserit.s.obligando principalr se. ¶ †No.tres effectus aditio

4 nis hereditatis.τ regulr hz primũ effectum.τ sic regulr nõ obtinet vicẽ solutionis.fallit qñ equitas suadet oppositum:vt qr aliqñ heres dãnificari posset:vt patet in exemplo hic posito in ver. aliqñ solutum:de quo per Bar.in.l.vranius.s.de fideius.τ.l.heres a debitore.§.fi.τ ibi no.loquit eo ti. ¶ No.φ vbi in eiusdem persona cõcurrit vtilis τ directa:lz directa esset inefficax potius reassumit vires ipsa directa φ cõpetat vtilis.hoc em magis suadet equitas vt potius recurramus ad remediũ ordinariũ φ extraordinarium.l.in cause.s.de mino.τ.l.si heres pecuniam.s.ad trebel. ¶ In glo.intercesserat ibi expromissor dr.no.bene quis dicatur expromissor.τ dicit Ang.φ.§.seruus pactionis hic allegatus:qui probat quis dicatur expromissor nõ est alibi.Sed tu adde qõ imo reperitur in.l.si quis accepto.s.de condi.ob causam.τ l.aliqñ.s.ad velleia. ¶ Et no.bene ex glo.quod intercessio est verbum latum.τ sub eo comprehenduntur plures modi interceden di pro alio τ hoc habes per glo.in.l.in personam.§.j.s.de pactis alia est etiam glo.valde bona quam non allegat Ang.in aut.de fideius.§.j.

Quod vulgo. Premitte pro euidentia qõ in ver.cõtrario habet duplex infa.nã aliqd habent vnam negationẽ tñ.τ ita habuit rog.alij habent duplicẽ. et ita cõiter habet.τ put habet vna negatio diuidit i duas partes principales:qr primo loquit qñ fideiussor succedit pricipalr obligato.secundo qñ succedit debitori tuto exceptione transmissoria ad heredẽ nõ ad fideiussorẽ vt est beneficium restitutiõis in integrũ.τ illa subdiuidit:qr primo ponit dictũ scdo exemplũ dicti. secunda ibi:nã si.Sz scdm aliã literã put habet duplex negatio secunda pars principalis est similiter ibi econtrario.τ illa secũda legit duobus modis.primo vt loquat in debitore tuto exceptione psonali secundo in tuto exceptione trãsitoria ad heredẽ nõ ad fideiussorẽ vt est beneficiũ restõnis in integrũ.secũda ibi nã τ si.τ hec lec.tangit in glo.in ver.defensionẽ.Scdo modo legit φ tota litera in ver.econtrario vsq ad fi.loquit in vno casu.τ primo ponit dictũ in genere.scdo ei9 exẽplũ.h.d.Si fideiussor succedit debitori extinguat obligatio fideiussoria.τ sola remanet principalis qñ oblõ pncipalis est plena.τ sic reus est oĩno efficaciter obligatus sine exceptionis obiectu.idẽ si sit tutus exceptiõe mere psonali nõ trãsitoria in heredẽ.idẽ si sit personalis exceptio que trãsit in heredẽ lz nõ i fideiussorẽ si fideiussor erat habiturus regressum ɔtra reũ alias secus.h.d.scdm verũ intelle. ¶ In tex.ibi liberabit.τ sic vr qõ qñ nõ esset plena obligatio rei qõ tunc remanet obligatio fideiussoris hoc tñ nõ est simplr verũ nec pcedit in casibus sequentibus lz alias regulariter pcedat. ¶ In tex.ibi retinere.i.cõseruare ẽm lec.Jo.put habet duplex negatio in ver. econtrario.vel.i.non impedit quo minus sortiat effectũ suũ sicut dr in vulgari.tene istũ ne faciat tale qd.i.ipedias istũ. τ fuit de mente Roge.qui habuit vnicã tñ negationẽ.τ ẽm eius intellec. pce-

5 dit hec scdã expositio. ¶ †No.qõ qñ oblõ rei nõ est plena regulariter nõ tollit fideiussoria:fallit in duob9 casib9 hic positis.prim9 est qñ cõpetebat debitori exceptio psonalis q̃ nõ trãsibat in heredẽ.τ tũc est rõ ẽm Ray.qr virtus exceptionis deficit in psonã heredis.τ sic heres reperit efficaciter obligatus ex oblõne rei.idco non est necesse fideiussoriã durare.secundus casus est qñ exceptio psonalis cõpetebat reo q̃ trãsibat ad heredẽ.lz non ad fideiussorẽ vt est exceptio pueniẽs ex restõne in integrũ.l.nõ solũ.s.de in integ. resti.iuncta.l.ij.§.vtrũ.s.de mino.τ.l.j.τ.ij.s.de fideius.mino. τ l.exceptiones q̃ psone.s.de excep.hoc tñ casu dicit Rog.fideiussoriam durare τ sequebat Ray.τ sic itelligebat ver.nã τ si minori. Sed glo.hic tenuit contrarium ẽm Jo.Bar.cõcor.opi. vt tetigi in summario.qr opi.Rog.pcedit si fideiussor nõ erat habiturus regressum aduersus principalẽ alias pcedit opi.gl.de qua aliqd tangetur in glo.super ver.dũtarat. ibi fideiussor quoq reus est.

6 †No.tñ ex glo.qõ fideiussor abusiue põt appellari reus lz nõ proprie.Itẽ fideiussor etiã dr debitor vt.l.blãdit9.C.de fideiusso. Et sic facit ẽm Ang.φ si beneficiũ dat reo ex forma statuti porrigat ad fideiussorem:qr τ ipse est reus.τ sic si statutũ dicat reũ nõ posse carcerari p debito vr φ nõ possit carcerari fideiussor.Sed cõtrarium dicit vbi de iure cõi carceratio esset permissa:qr tũc statutũ exorbitaret a iure cõi.τ sic stricte intelligendũ.l.qcqd astringende de ver.obli.τ in.l.j.ff.de ver.signi.Sed fideiussor pprie non est reus vt est dictũ vt ptz ex diuersitate nomĩnũ.facit.l.idẽ.C.de cõdi. ¶ In ea.in fi.aduerte:qr hec gl.facta est timore ɔrij:qr videbat qõ si reus dũtaxat fuisset obligatus per ɔñs nõ fuit obligat9 fideiussor τ sic fideiussor nõ debuerit posse liberari.l.x.s.de ver. obli. cui9 ɔtrariũ hic litera dixit iõ gl.dicit φ hec dictio dũtaxat aliõ excludit nõ obligationẽ fideiussoris. ¶ In glo.super ver. ecõtrario ibi.§.mihi.aduerte qr glo.hucusq fuit psequuta prout in gl. habet duplex negatio:qr facit vnã affirmationẽ.l.duob9 vbis negatiuis.de verb.sig.Item vult qõ in ver.nam τ si ponat exẽplũ dicti ver.ɔrio.sed gl.j.in ver.defensione.aliter sensit.s.φ ibi ponatur simile.τ in ver.ɔrio.ponat aliud dictũ qñ exceptio est psonalis q̃ nõ cõpetebat fideiussori nec heredi.τ istã sequebat ray.tñ dicebat qõ in ver.nam τ si.nõ ponebat sile quo ad iuris effectũ. imo ex quo ibi erat exceptio q̃ cõpetebat heredi nõ fideiussori remanebat obligatio fideiussoris put dixit rog.τ literam exponebat prout ipse rog.τ sic in ver.ecõtrario.dicebat stare duplicẽ negatiuã.τ cõtinuabat ver.nã si hoc mõ bene dixi.tolli fideiussoris obligationẽ qñ debitor habuit psonalẽ defensionẽ q̃ nõ transibat ad heredẽ.nã secus si trãsiret ad heredẽ nõ ad fideiussorẽ vt.l.minor.xxv.annis.lz qr aliqualr fit violẽtia litere scdm hãc lec. potes cõcordare vt dixi in no.qr hec opi.pcedit qñ fideiussor non habet regressum ɔ ipsum reũ minorẽ.secus si poterat habere regressum τ sic poterat se tueri illo beneficio quo minor si minor vel eius heres nolebat suscipere defensionẽ p eo.l.idemq.§.generaliter.s. man.τ.l.pcur.ad exhibendũ.§.j.ff.rem ra.ha.τ sic dãnum parit fideiussor hoc casu lz p successionẽ fideiussoris obligatio extinguat ex quo ita poterat succurri fideiussori sicut reo pncipali.τ sic obligatio accessoria fideiussoris non est fortior illo casu principali iõ tollit per successionẽ q̃ forte als non tolleret.l.heres a debitore.§. qõ si seruus.s.de fideiusso.põt aũt exẽplificari qõ habeat regressum.lz Bar.τ Ang.nõ exẽplificẽt:qr iurauit in ɔctu fideiussoris in quo iurauit se cõseruare indẽnẽ.τ nõ in principali.vel qr dolo induxit fideiussorem ad fideiubẽdũ asserens se maiorẽ lz nõ fuit in dolo respectu creditoris vel forte exñs.j.quadriẽniũ maior tñ existens.xxv.annis dedit fideiussorẽ p debito celebrato in minori etate.nam in dictis casibus poterit restitui cõtra principalẽ non cõtra fideiussorẽ.τ sic fideiussor efficaciter effectualiter hz regressum cõtra eũ.facit ad pdicta qõ habet in.l.j.τ.ij.τ.iij.C.si minor se maio.dix.τ in.l.fi.C.de temp.in integ.resti. ¶ In ea.gl. ibi sed qr voluit.hic ponit gl.opi.Rog.q habuit vnicã tñ negatiuã.fortiter tñ sibi ob.qõ hr.j.ibi retinere fideiussoris obligationem τc. Sed ad id respondet vt sequit in gl.lz clarius dixi sup litera.Itẽ ob.ei fortiter quod dicit in fi.s.φ saluum est fideiussori beneficiũ restitutionis.lz ipse intelligit in herede si cõueniatur vt heres nõ vt fideiussor. ¶ In ea.glo.ibi vel scdm literã.s.put habet vna negatio tantum.aduerte tamen quia hec expositio nõ prosequitur intelle.Rog.sed primum quem vult defensare etiã si vnica sit hic negatio exponendo vt hic in hac vltima expositione dicit. ¶ In glo.saluum eris ibi:sed tu dic.Nota bene ex glo.iuncta cum text.

7 †qõ licet beneficium restitutionis competens minori non trahatur ad fideiussorem nec ei prosit quãdo minor fuit lesus sui facilitate tamen fallit quando fideiussor est heres minoris:qr tũc sibi proderit etiam si vt fideiussor conueniatur:vt hic est casus secundum hunc intellectum qui non est alibi.τ per hoc limita nota.in l.j.τ.ij.C.de fideiusso.mino.Bart.tamen limitat hoc esse verum quando fideiussor poterat habere regressum cõtra minorem als procedit opi.Rog.vt.s.tetigi.sequens tamẽ expositio est in se vera sed non haberet in se dubium. ¶ Ultimo tangit hic Bart.an si fideiussor succedat debitori et faciat inuentariũ possit insolidũ exigi si hereditas rei sit soluendo.τ concludit qõ sic:ne alias successio noceat creditori contra.l.creditor.s.de separa.bono.τ sic patet quod beneficium inuentarij tunc proderit sibi si conueniatur ex persona ipsius.

Naturalis.

Naturalis. Naturalis obligatio pacto ⁊ iureiurãdo tollit̃ ipso iure qd' ꝓderit etiã fideiussori. h.d. ¶ In tex. ibi naturalis. s. sola vel cũ ciuili mixta ſm Dynum.
8 ¶ Nota illud vulgatum † ꝙ naturale est vnumquodqꝫ eo vinculo tolli quo ligat̃. j. de regulis iuris. l. nihil tam naturale. ⁊ itellige qd' hic dicit de iuramẽto in iuramẽto volũtario vel iudiciali: secus in necessario ſm Ray. ⁊ Bar. hic ⁊ gul. in. l. ij. s. de iureiuran. ¶ In glo. naturalis in fi. cõcor. glo. s. re. amo. l. rerũ amotarum quidã. ⁊ videt̃ casus in. l. cũ amplius. §. fi. j. de regulis iur. Sed in contrariũ facit: q2 si est de iure gentiũ. ergo cũ illo iure sit introducta seruit⁹. ⁊ sic status serui annihilatus. l. ex hoc iure. s. de iusti. ⁊ iure. videt̃ ꝙ nõ obliget̃ seruus naturalr̃. qd' videt̃ contra casum. l. naturaliter. ⁊. l. si id qd'. ⁊. l. frater a fratre. s. de cõdi. inde. sed intellige glo. istam de iure gen. primitiuo introducto cũ humano genere. ⁊ ratione naturali nõ aũt ex iure gen. naturali quo multiplicatis gentibus introducta fuit seruitus. ⁊ de isto secundario loquitur. d. l. ex hoc iure. ⁊ demonstratur in. d. l. id qd'. ⁊ in l. frater a fratre. de condi. inde. ⁊. j. de reg. iur. l. quod attinet.

Queſitum. Tunc pater põt adijci a filio ad solutionẽ cum ei non querit sed filius indistincte a patre põt adijci. h.d. ¶ No. ꝙ dixi in summario. ⁊ facit qd' habetur in. l. eũ qui ita. §. qui sibi. s. de ver. obli. ⁊ ibi plene. ¶ In glo. stipulatio. in fi. hec secunda vera. nec ob. iura. s. alle. q2 loquũtur quando vtriqꝫ nominatim alternatiue poterat queri. hic quãdo vni tm̃ ideo valet tunc ꝑut põt ar. l. quoties. s. de verbo. obliga. ¶ In glo. non est alibi. alias nõne: hec non tenetur: q2 tũc vtilis queritur ipsi filio per. l. quodcũqꝫ. §. pe. s. de verb. obli. de quo dic vt plene dictum fuit in. d. l. quod dicitur.

Vſumfructum. Diuiditur in tres partes principales. primo loquit̃ an possit solui adiecto capite minuto. secundo an possit solui vel causa conditionis implende dari illi qui representat personã adiecti rõne administrationis. tertio an possit solui persone eius qui representat personã adiecti rõne dñij. secunda ibi nã si. tertia ibi: ⁊ ceterũ. ⁊. h.d. Adiecto etiã capite minuto solui põt etiã tutori ⁊ curatori adiecti dño võ nõ nisi de ipsius adiecti volũtate soluat̃. ¶ No. qd' dixi de seruo põt dici de monacho adiecto solutioni. s. vt non possit solui sine consensu abbatis equiparando potestatẽ dñicã ⁊ abbatis. ⁊ facit Inno. in. c. cũ olim essemus. de priui. ⁊ hoc etiã sequitur Ang. Sed põt dici ɔ̃trium in monacho: q2 nõ habet velle nec nolle ⁊ tota eius volũtas in potestate abbatis esse intelligitur de elec. si religiosus. li. vj. ⁊ facit qd' no. Jo. an. in. c. in presentia. de ꝓba. vbi dicit ꝙ si monach⁹ est institutus põt abbas adire hereditatem non exquisita voluntate monachi lꝫ secus sit in seruo. l. iiij. C. de heredi. insti. licet aliqui contra de quo per Bart. et
9 ibi dixi in. l. j. s. de vul. ⁊ pup. ¶ † No. qd' quando causa conditionis implende debet dari pecunia minori vel furioso non implet̃ conditio per dationẽ nisi pecunia in vtilitatem furiosi ⁊ minoris conuertatur lꝫ secus sit qñ debitor soluit administratorib⁹ taliũ q2 liberat̃ ipõ iure ẽt si pecunia nullo mõ ɔ̃uertat̃ in vtilitatẽ ipsorum quãqꝫ tunc lesi possent restitui vt hic tangit glo. ⁊ not. in. l. j. ⁊. ij. C. si aduer. solu. ⁊ hunc tex. dicit ang. nõ esse alibi. ⁊ singu. in eo qd' dicit de dãda causa cõditionis implendẽ. ⁊ ratio diuersitatis inter ꝑdictos casus est: q2 vbi debitor soluit hꝫ minor aduersus quẽ petat restitutionem cũ ius crediti sit prius sibi quesitũ et postea extinctũ mihi verso in vtilitatem eius. Sed quando causa cõditionis implende debet ei solui nihil tunc in aditione. l. si qs sub cõditione. si quis omi. cã te. ⁊ ideo nõ inuenit̃ aduersus quid minor possit restitui. ⁊ ideo cauti debent esse habẽtes implere cõditionẽ in persona minoris vt faciant cõuerti in vtilitatẽ minoris al's non diceret̃ paritũ cõditioni qd' est sing. no. secundum eũ. ¶ No. ꝙ vbi adiectus habilis est ad acqsitionẽ videt̃ posse dari alteri representanti eius personã etiã non requisita eius volũtate. secus qñ non est habilis ad acquisitionẽ vt seruus. nã tũc in eũ merũ factũ videt̃ ponderatũ. ideo tũc nõ põt solui dño sine eius volũtate. ⁊ ita videt̃ velle hec litera si diligenter ponderet̃. ¶ In glos. non interdicit. ibi solutio. hec prima vera in se sed diuinat.
10 ¶ † An aũt quis possit constituere ꝓcuratorẽ hoc acto qd' nõ possit reuocare: ⁊ cõcludit ang. qd' nõ per. l. cũ precario. j. de preca. cũ ibi no. per Bar. adeo qd' etiã non tenebit adiectio pene. l. non dubiũ. C. de legi. ⁊ sic dicit se de facto cõsuluisse adde ꝙ idẽ voluit gl. etiã si iuramentũ interuenerit in. c. fi. de procu. in. vj. dicit tñ ꝙ reuocans erit periurus facit qd' no. Joã. an. in regula qd' semel. de reg. iur. lib. vj. in mercu. sequẽdo qd' alius sit vsusfructus in psona stipulatoris alius in psona adiecti. ⁊ ex hoc habes mirabilẽ limitationẽ ad. l. cũ qs. scõm eum qd' lꝫ ꝓcu. vel adiectus efficiat̃ ribaldus vel infamate vite tñ debitor cuilibet illoꝝ licite põt soluere si ꝓmissor habet potẽtiã soluẽdi stipulatori vnũ ⁊ illi ꝓcuratori vel adiecto aliud: ne in cõsequentiã tollat̃ reo facultas eligendi alterũ alter⁹ natiuoꝝ ar. l. ij. §. qui sticbũ. de eo qd' cer. lo. ⁊ fic. d. l. ꝓcedit qñ idẽ dꝫ solui ꝑncipali ⁊ adiecto. Tertia so. est in se vã p ea q̃ dicta sunt in. d. l. cũ qs. ¶ In ea. gl. ibi nõ tollit̃ capitis diminutiõe. h' verũ hodie si est minima capitis diminutio secus si media vel maior. ar. l. corruptionẽ. C. de vsufr. isti. de ca. di. §. finit̃. ⁊ ſm ista iura hñ tollebat̃ vsufr. capitis diminutiõe ſꝫ tñ tollebat̃ ptãs soluẽdi vt hic ptꝫ. Si aũt iteruenisset media capitis diminutio vel maior tũc videret̃ finiri ptãs cũ nõ videat̃ esse capax ꝑ ea q̃ habent̃ in. d. l. corruptionẽ. ¶ In gl. iplere in fi. adde qd' dictũ fuit in. d. l. seru⁹. i fi.

Si creditor. Solutũ creditori ꝙ pt ab eo auferri nõ liberat debitorẽ nec fideiussorẽ. h.d. ſm Ang. vel sic. Sola peruẽtione rei ad creditorẽ nõ liberat̃ debitor
11 nec fideiussor. h.d. ⁊ iste summari⁹ magis lr̃e cõuenit. ¶ † Not. qd' ꝑuentũ ad creditorẽ de bonis debitoris qd' põt ab eo aduocari nõ liberat ipm nec ei⁹ heredẽ. ¶ In gl. possedit in fi. quasi sec⁹ si bona fide ex eo forte q2 possessor bone fidei nõ tenet̃ nisi quaten⁹ est locupletior in. l. si qd possessor. cũ ibi no. de peti. here. Sꝫ certe istud posset ꝓcedere qñ nõ est fact⁹ locupletior. vt q2 res perijsset casu fortuito. ⁊ hoc casu posset ꝓcedere ista gl. i v̄. liberari. ¶ In gl. liberari ibi nisi implorato. hoc verũ in stricti iuris iudicijs vt hr̃ in. §. ſꝫ in stricti. ⁊ in. §. in bone fidei. insti. de act. ⁊. l. debitor. de neg. ge. Secus erat in bone fidei iudicijs in quib⁹ ipso iure fiebat cõpensatio. hodie vero vtrobiqꝫ fit cõpensatio ipso iure opposita tñ ab hoie exceptione cõpẽsatiõis vt no. in. d. §. in bone fidei. ⁊ in l. sicut. ⁊ in. l. si cõstat. C. de cõpensa. Et intellige vt habeat locum hec materia compẽsationis qñ iste creditor rõne ꝑuẽtionis facte ad eũ erat effectus debitor in pecunia veri heredis forte q2 distraxerat fructus vel aliquas hereditarias res. al's eñ si esset debitor in aliqua specie nõ esset locus cõpensationi cũ speciei ⁊ quãtitatis nõ admittit̃ cõpẽsatio. l. fi. C. de cõpensa. ⁊ sic hec prima so. nõ est perfecta ideo tene sequẽtẽ: lꝫ Bar. det tertiã qd' hic nõ liberat̃ heres debitoris: q2 poterat auocari qd' ꝑuenerat ad debitorem ⁊ bene dicit in se tñ hoc est verũ si ipse creditor non vult obijcere cõpensationem quã potest obijcere si vult vt in secunda solutione.

12 **Dolo.** Perceptione rei oẽs liberant̃: ſꝫ ꝑceptione ꝑcij non liberat̃ possessor. h.d. vel sic. † Possessor restitutẽs rẽ vel litis estimationẽ liberat eũ qui dolo desijt possidere: sed dolosus estimationẽ ꝑstãs nõ liberat possessorẽ nisi possessor causam habeat a doloso ⁊ cõtra eũ possit habere recursum. h.d. ſm ang. ⁊ cessant cõtraria. ¶ In tex. ibi proderit: supple: q2 cõtra te dolosum qui ad interesse tenebaris agi nõ poterit ex quo cessat interesse. ¶ Ibi priori ꝓderit: supple: q2 tui delicti penã ꝑstitisti. ⁊ sic nõ debet liberari possessor qui rõne possessionis cõuenit̃: qd' intellige ſm Dy. si iste possessor nõ erat habiturus regressum ɔ̃ dolosum p. l. illicite. s. de re. eo. ⁊ no. per gl. in. l. etiã. §. itẽ si quis. s. de peti. her. ⁊ facit ad materiã huius. §. qd' no. in. l. ei⁹ rei. ⁊ in. l. hoc si res. s. de rei ven. ⁊ p Dy. in regula bona fides in. vj. ⁊ per glo. et Bar. in. l. quoties. si fa. fur. feci. di. vbi tangit qñ duo diuersimode tenent̃ ex eadẽ causa an solutio vni⁹ liberet aliũ. ad qd' facit qd' no. p Cy. in. l. j. C. de cõdi. fur. ⁊ p Bar. in. l. locũ. §. condẽnatio. de tab. exhib. ¶ In glo. proderit ibi vt liberet̃. hoc intellige si forte interest agentis in aliquo vltra id qd' percepit a possessore ꝓpter dolosam alienationẽ. nã illi cõpetit actio cõtra dolose alienantẽ per. l. j. cum ibi no. s. de alie. iudi. mu. causa fac.

Si mandato. Quando obligationes sunt dispes etiã ex interuallo põt solues petere vt sibi actio cedat̃. h.d. ¶ Ibi tutori. s. negligenti exigere debito-
13 rem pupi. ¶ † No. ꝙ solutio facta per mãdatorẽ nõ liberat debitorẽ. qd' est verũ ipso iure sed ope exceptionis liberat quo ad creditorẽ ne alias bis idẽ cõsequat̃ ⁊ ideo creditor põt cedere actionem mandatori cui non obstabit exceptio que obstat cedẽti quia nõ est eadẽ equitas. facit. l. fi. in prin. C. de iure do. ⁊ qd' dixi. s. e. l.
14 modestin⁹. ¶ † No. ꝙ cessio põt peti iure actionis si natura ɔ̃ct⁹ ꝑambuli hoc suadeat: alias aũt petit̃ officio iudicis. l. si res. ad fi. de leg. j. ⁊. j. de iure fi. l. in fraudẽ. §. q pro alio. ⁊ an hoc offiñ possit cõpetere cũ actione tetigi in. d. l. modestinus. ¶ In glo. cedat ibi in idẽ. qd' ꝑma. nã põt dici qd' ista scda est ratio prie: nã qñ plures sunt obligati diuersa specie actiõis solués in dubio vr̃ soluere ꝓ sua obligatiõe. vt hic. ⁊. l. papi. s. mã. ⁊. s. e. l. ⁊ mag. lꝫ glo. al'r sensit in. d. l. papi. ⁊ nõ hñ secus qñ oẽs tenent̃ eadẽ spẽ obligationis nã tũc soluens in dubio videt̃ habere animũ soluẽdi ꝓ tota oblatione q̃ quodãmodo censetur vnica. l. iij. s. de duo. re. ¶ In ea. ibi vel planius hec vera in se sed diuinat ideo tene ꝑcedẽtes. ⁊ de materia dic vt in. d. l. modestinus. ¶ Inducit̃ iste tex. in ar. p Ang. qd' si potestas nõ exigit cõdemnatos tpe sui regiminis. ⁊ per hoc tpe syndicatus scõm formã statuti fuit cõdẽnatus vt soluat illud qd' ipsi condemnati soluere debebant qd' ei cedẽde sint actiones per cõe cõtra ipsos cõdẽnatos ad instar eius ꝙ hic dr̃ de tutore q neglexit exigere debitorẽ pupilli. ⁊ pro hoc dicit esse casum expressum in. l. missi opinatores. de exacto. tribu. li. x. Nec ob. l. mãcipia C. de seruis fu. in qua videt̃ casus ad oppositũ scõm vnã lec. q2 responde qd' ibi iudex faciẽdo litẽ suã nõ cõdẽnatur in eo qd' alius soluere debebat sed in alio prorsus. ⁊ ideo cũ sui delicti inerã penã ferat nõ sunt sibi actiones cedende: qd' est no. secundum eum.

¶ Adde

¶ Adde quid iuris si fuit condénatus iudex qui omisit condénationem expensarum an sibi cedende sint actiones de quo tetigi in.l.si tertius.§.officium.ff.de aqua plu.arcen.

a **Si creditor.** [a] Si creditor nõ põt cedere actionem fideiussori vel mãdatori exceptione cedendarũ actionũ repellitur.h.d.†No.q ubi creditor ppter suã culpam non põt cedere repellitur exceptione cedendarũ. Idem si nõ esset in culpa si als per sententiã succubuit.qr exceptio rei iudicate cõpetens pncipali trãsit in fideiussorẽ.l.exceptiões.ff.de excep. Si aũt alias absq culpa sua nõ possit cedere an possit sibi imputare recurre ad notata in.l.stipulatus.§.ex duobus.de fideiusso.per gl. & Bar. Et adde qd no.in spec.de cessi.ac.§.j.ver.sed pone habeo. & per Alber.gal.in sua mar.in ti.de pcu.in rem suam.& facit qd no.Cy.in.l.iubemus.C.ad velleia.

15

Si inter. Si re integra de partium volũtate cõtractus dissoluitur fideiussor liberat.h.d. ¶ No.q re integra põt ab obligatione discedi solo consensu als deberet interuenire actus priori similis de quo in.l.ab emptione.ff.de pac. & in.l.j.& .ij.C.qñ li.ab emp.di. ¶ †No.ex tex.cũ glo.qd ubi fit mẽtio de liberatione intelligitur de liberatiõe ipso iure de quo etiã dixi in.l.cũ quis.§.j.ff.eo. ¶ In gl.si.ibi:solue vt ibi:qr ibi loquitur de exceptione intẽtionis vel facti. ¶ Et est no.q lz fideiussor obligetur stipulatione.& sic verbis.vt.l.blanditus.C.de fideius.l.v.§.satis acceptio.ff.de ver.obli.& sic nõ obligetur solo cõsensu tñ liberatur nudo pacto quo dissoluitur primus zct⁹.& hoc ex quadã zñtia ex quo principalis zct⁹ tollitur ipso iure.d.l.ab emptione.in zñtiã tollitur fideiussoria q̃ als principaliter ex nudo pacto nõ tolleretur.facit ar.l.j.cũ ibi no.ff.d aut.tu.& ex pdictis habes rõnẽ dubitãdi.

16

Summarium.

Pupilli. Delegatio tutoris liberat debitorẽ pupilli ita demũ si facta fuit bona fide.h.d.& nõ est alibi inquãtũ loquitur de edicto fraudatario in casu isto.& si.qd est no. ¶ †No.interdictũ fraudatoriũ habere locũ qñ qs in fraudẽ alienat res creditoris sui alteri creditori suo.nã si ille alter participat fraudẽ hoc interdicto tenetur edictũ cũt seu interdictũ de his q̃ in frau.credi.hz locũ qñ debitor alienat res suas in fraudẽ sui creditoris. ¶ In gl.cũ tutore ibi nõ aliq.hec differẽtia nõ videtur bona ex quo mãdato ipsius tutoris soluit & sic habetur perinde ac si ipsi tutori soluisset.& hoc satis innuit ista litera. ¶ In glo.pbetur.in si.& p hoc non ob.si dicatur qd ista aduersatiua cũ copula & dz aduersari in facto sed non in iure vt est glo.in.l.ij.§.sed & fortius.ff.neq eũ qui in ius vo.vi exi.qr respiceret casum subauditũ non expressum. ¶ In ea.ibi secundũ vgo.hec vera:qr vt tetigi in not.edictũ de his q̃ in fraudẽ credi.haberet locũ qñ alienat debitor res suas in fraudẽ. sed hic tutor alienabat res pupi.ideo non erat prouisum per interdictũ & ideo Jo.in arbore actionũ fecit regulã spẽialẽ de hoc interdicto.& hoc etiã sequitur Rosr.in ti.si debitor in frau.ali. Sed bene est verũ qd in.l.si postulãte in effectu loquitur de edicto que in fraucre.de quo hic latius p Bar.nã oino necessariũ fuit istud interdictũ qñ oino tutor cõmisit fraudẽ cũ creditore suo.& debitor pupi.hoc ignorauit als ꝯ ipsum debitorẽ pupi.cõpeteret dictũ interdictum. ¶ In gl.pupil.in si.doc.trãseunt cũ glo.tñ forte posset dici qd casus.ll.allegatarũ in glo.est diuersus ab isto.& ideo nõ inferant ad limitationẽ huius ar.l.si.ff.de calũ. ¶ In glo.participasse in si.Sed certe ibi nõ soluitur.ideo dic bm Dy.qd hic debitor liberatur ppter suã bonã fidem.sed in contrario tutor habebat malam fidem.& cõmittebat furtũ rei que non erat in dñio pup. ideo nimirum si loco domini non habetur ibi.

2 **Sicũ pupilla.** †Rescissa transactione ex qua inducebatur exceptio tollitur effectus per trãsactionẽ inductus.h.d. ¶ Ibi pupilla.facta adulta vt maior sit dubitatio. ¶ Ibi tutor quodã. ¶ In glos.pecunia.ibi vel dic precedens magis litere cõformis. ¶ In ea.in si.Sed certe idem esset si pupil.soluisset:qr vtiliter gestũ fuit negotiũ suũ & vsa fuisset iure cõi.ideo nõ posset restitui.l.si.C.de resti.in inte.& hoc casu cogitur habere ratũ gestũ per tutores tanq̃ vtiliter gestũ.l.pompo.ff.de neg.ge. ¶ In gl.liberata in si.Sed certe hoc erat totũ ex delicto ipsius magistrat⁹.& sic vt ipso iure sublata.l.si tibi.§.quedã.ff.de pac.& qr nõ põt per pactũ resuscitari,ex quo est ex delicto iõ hoc casu resuscitatur vtilis. Si aũt posset renasci ex pacto agi deberet cõdictione ob cãm vt debitor se in pristinã obligationẽ reponat.l.si qs accepto.C.de zdi.ob cãm gl.tñ dicit in seueriũ q qñ fuisset exceptio sublata ipso reducit replicatio ipso iure si venit cõtra trãsactionẽ.l.si vnus.§.pact⁹.ff.de pactis.zũcta.l.si diuersa.C.de trãsac. ¶ In gl.vtilẽ in pñ.dic vt no.i.l.si.de magi.cõue.qr isto casu cõcurrit actio vtilis.& in factum cum vtraq ex equitate detur l.de pecoribus.C.ad.l.aquil.

b 3 **Soror.** [b] †Periculũ nois cessi spectat ad cessionariũ.h.d. ¶ Ibi pertinere.s.p tpe futuro & etiã p preterito si sciebat qualitatẽ ipsius nois.vt.l.inter causas.§.abesse.ff.mã. In gl.ad eã in fi.melius dic q ibi loquitur de periculo nois debitoris q dicebatur nõ esse idone⁹ tpe quo mulieri nõ fuit assignatũ nomẽ.h aũt d pĩculo postea zting̃ẽte.de q̃ dic vt plene i.d.§.si mulier.

a ¶ Si creditor.adde bal. consi.cccvij. primo volumine.

b ¶ Soror. ad de bar.in.l. ptoris.la.ij. de pretoria stipula.

Cum in eodem. Precium redactũ ex pignore p pluribus debitis eodẽ tpe obligato cedit in causam cuiuslibet debiti p rata lz vnũ debitũ altero sit antiquius. Sed si diuersis fuisset tẽporibus obligatũ cedit primo in antiquius & residuum cũ alio debito compensatur.h.d.et reputo hunc casum esse sing.& non esse alibi. ¶ †Not.q in precio redacto ex pignore creditor nõ semp habet electionẽ de quo dixi in.l.in magna distin.& in.l.in his.§.imperator.ff.e. ¶ No.in verum debitor a cõtrario sensu qd pecunia redacta ex pignore si pro certo debito est obligatũ pignus solum primo loco in illud debet conuerti.& ex hoc etiam põt colligi ratio.l.ob triginta.ff.e.etiã si dicatur venditorem vendidisse pignus & soluisse creditori. ¶ In gl.p modo ibi.§.impator.solue vt ibi dictũ fuit. ¶ In ea.ibi.§.j. ibi agitur de modico pĩudicio:qr de missione ex primo decreto vñ secus in immissione ex scdo vt ibi no. Item ibi erant plures creditores hic vnus debitor vnius creditoris.& sic casus est diuersus.

4

Cum institutus. Solutũ indebite a principio nõ reperitur vt indebitũ si inde biti causa cessat.h.d. ¶ No.q actio nõ cõpetẽs interdũ euanescit & fingitur retro non fuisse.facit.l.si vendidero.§.si titius.j.de fur.

Summarium.

Cum ex pluribus. Pecunia soluta p debitorẽ ex pluribus causis nõ facta demõstratione cause cedit in cãm duriorẽ.& que sit durior hac.l.describit.& si maior soluatur pecunia q̃ patiatur ratio singulorum debitorum solutũ conuertitur primo in debitũ durius & supfluũ in sequẽs debitũ.h.d.& est hec l.clauis & magistra in materia. ¶ †No.qd solutũ in dubio censetur in cãm grauiorẽ.& no.que dicatur grauior:†nam primo dr illa que est sub infamia.& sic respicit statũ persone.& iter has põt etiã esse grauius vt si vna respicit penã personalẽ alia meram infamiam. Item inter personales potest esse gradus vt si vna respicit penã mortis.alia penam mẽbri.nam grauior censetur illa mortis quã membri.& similiter illa membri potius q̃ infamia.facit quod habetur in.l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his q no.ĩfa.& in aut. nouo iure.C.de ser.fug.secũda dicitur grauior que respicit patrimonium.& ista multipliciter.primo quãdo altera est penalis vel vsuraria.ar.l.qui sine.§.si.de neg.gest.altera nõ est iter istas etiã forte posset notari gradus vt si vna habet maiorem penã q̃ alia vt tetigi in.l.j.in magna distin.ff.eo.si vtraq esset vsuraria nõ inspicitur maioritas vsurarum vt probatur in.l.si ex pluribus.§. si.ff.e.& que sit ratio ibi tetigi in dicta magna distinctiõe. Raytñ & Ang.hic videntur dicere quod quãdo vtraq est vsuraria lz alia habeat maiores vsuras non debet appellari durior propter maiorem quãtitatem vsurarũ.ar.l.si in duabus.j.de reg.iur.& sic in pena etiam sentiũt idem. Sed certe.d.l.si in duabus.loquitur quando neutra est penalis:& sic non facit ad propositũ. tertio dr grauior quãdo est causa p qua est obligatũ pignus vel hypotheca vel fideiussor vt hic patet & ff.e.in.l.j.& in.l.his in si.prin.quarto dicitur grauior ratione affectionis.vt quia quis est obligatus pro se in alia pro alio tanquam fideiussor vt hic etiam probatur ver.in hunc.v.dicitur grauior quando est causa que habet executionem paratam & alia non:vt in.l.si quid ex famosa.ff.codẽ.vj.his cessantibus dicitur grauior quando antiquior vt hic patet. ¶ Sed aduerte quia licet Barto. sequatur hunc ordinem et sic videatur velle qd prius inspiciatur causa que est sub pignore vel hypotheca vel fideiussore vel etiam propria quam illa que habet executionem paratam.tamen in cõtrarium videtur tex.in dicta l.si quid ex famosa.vbi post famosam ponit causaz que habet executionem paratam.forte potest dici qd bene debet preferri causa que habet executionem paratam cause proprie per.l.si quid ex famosa.per quam hec potest suppleri:quia sine dubio de se videtur grauior ex quo habet executionem paratam sz an preferatur cause que est sub pignore vel hypotheca est magis dubium. forte potest dici hoc arbitrio iudicis relinquendum qui poterit arbitrari interdum illam que est sub pignore duriorem si forte alias pignus preciosum & magne vtilitatis distraheretur per creditorem & sic magnum damnum erat nõ soluere in causam illam interdum econtra si forte cessabat causa predicta.& forte executio erat rigida vt qr poterat personaliter capi.nã forte iterdũ poterit arbitrari hãc causam executionis duriorem q̃ penalem:puta

in persona notabilis viri qui potius voluisset soluere alienũ debitum ꝙ personaliter detineri pro executione alterius debiti. ar. d. l. si quid ex famosa. ¶ Extra glo. est sciendũ quod Bart. plene tractauit hic materiã de qua plene dixi in. l. j. cũ se. s. eo. Aduerte tñ qꝛ inquãtum dicit qd vbi quis habet obligata oĩa bona ꝛ iura debitoris sui qd tunc debitor non pōt eligere in quam causam cōpenset sed est in potestate ipsius habentis iura obligata ad instar pecunie redacte ex vēditione pignoris nō videt̃ bene dixisse. qꝛ quis non pōt seipsum habere obligatũ. l. vranius. §. si cũ duos s. de fideiuſ. ꝛ. l. neqꝫ pignus. ꝛ. l. neqꝫ ex pretorio. j. de regu. iur. ꝛ ideo videt̃ dicendũ ac si nō haberet obligatum. Et no. bene quia iste casus plus practicat̃: quia mercatores scribunt qñ talis debet dare tñ. ꝛ postea ex alia parte si aliquid soluit scribunt ꝑ creditore ꝛ qd dꝫ habere illud qd datur. ꝛ sic ꝓprie vr̃ ꝙ sit tractandũ de cōpensatione: de mente tñ ipsoꝝ vr̃ esse ꝙ illud qd sic ex aduerso ponit̃ cedat loco solutionis eius qd est ex aduerso vsqꝫ ad concurrentē quãtitatē. sed forte de iure videt̃ esse potius loco cōpẽsationis per ea que. s. dixi. de quo etiam plenius dixi in. d. l. j.

Summarium.

1 Euictio non semper debetur vbi donatio a promissione precedente incipere noscitur.
2 Casus posterior preterita quandoqꝫ declarat.
3 Debitum in diem solui potest ante diem.
4 Dictio si/conditionem facit.
5 Conditio lenior vel durior in pſona adiecti nō vitiat adiectionē.
6 Seruus fructuarius querere potest vsufructuario.
7 Obligatio semel extincta non reuiuiscit.
8 Monasterio dissoluto pereunt eius priuilegia.

Quires. Euicta re aliqua in solutum data prima actione agit̃ nisi dolus creditoris possit imputari. ꝛ ad liberationē sufficit rem solutam perfecte ex postfacto creditoris fieri. h. d. Et pōt diuidi in quatuor ſm Bar. ꝛ Ang. ¶ No. ex principio quod vbi dat̃ in solutum species pro pecunia agi pōt primitiua ipsa re euicta quod est speciale fauore dotis vt hic est tex. qui non alibi regulariter contra. vt. l. si predium. C. de euic. ꝛ. l. libera cum ibi notatis C. de sen. ¶ 1 †No. quod licet vbi donatio incipit a precedenti promissione debeatur euictio vt no. in. l. j. C. de iure do. tñ istud fallit qñ res euincitur extraordinario auxilio vt hic patet in ver. diuersum. ꝛ non est alibi: quod no. pro limitatione eoꝝ que habentur in. d. l. j. ¶ Nota quod vbi restituitur minor contra creditorē qui dolo circũscribit tunc non restituit actio creditori. ꝛ per hoc limita qd habet̃ in. l. j. C. de repu. que fiunt in indi. ꝛ clarius alibi non reperitur. ¶ 2 †No. quod interdum posterior casus declarat preterita. ¶ In glo. soluit in fi. hoc reprobat di. qꝛ cum data esset spēs pro pecunia non deberet agi primitiua sed vtili ex empto vt no. in. l. si quis alia. s. eo. ꝛ. C. de euic. l. si prediũ. ꝛ ideo intelligat qd erat in alia specie promissum. Sed certe iste tex. tunc nō haberet dubium: ideo tene cũ glo. vt sit speciale in dote quod duret primitiua que est multũ fauorizata a iure. l. j. so. ma. ꝛ. l. si cum dotē. §. si mulier. cum ibi notatis. eo. ti. ¶ In gl. fauiana. ibi aliqua datur actio supple. qꝛ pro re donata non agit̃ de euictione. l. ad res donatas. de edil. edic. sed certe hoc est verũ nisi donatio inceperit a precedēti ꝓmissione vt. l. j. de iure do. prout videt̃ hic cepisse cum hic innuat pro liberatione ꝯsida. ꝛ sic videt̃ qd debeat posse agi de euictione sed dic speciale sustinendo hũc intelle. qñ extra ordinario remedio fiat euictio vt tunc non possit agi vt hic ꝓbatur. ꝛ non est alibi. Bar. etiã intelligit quando dedit in solutũ ex causa onerosa. sed tunc ob. ꝙ deberet agi de euic. per. l. minor. in prin. ꝛ l. si cum venditor. §. j. de euic. sed responde qd hic poterat imputari culpa debitori: qꝛ ex quo sciebat istũ esse liberũ verisimilter poterat putare patronũ fraudare. ar. l. qui cum alio. de re. iur. Sed certe scḋm hoc si. in. d. l. minor secundus emptor sciuisset primum emptorē emisse a minore non deberet posse agi cuius cōtrarium ibi dr̃ intelligēdo illũ tex. indistincte prout loquit̃: ar. l. in fraudē. §. si. de re mili. vnde hic pōt intelligi qñ patronus participasset fraudē cũ liberto: vt voluit hic Ray. ꝛ sentit Bar. in summario. ꝛ pro hoc facit ver. huic. qui scḋm oēs loquitur qñ dolose: vñ tunc bene applicat̃ in ver. diuersum. Nec ob. l. qui cũ alio. qꝛ loquit̃ qñ quis vult ex cōtractu cũ vno inito aliũ cōuenire. secus qñ ipsum tñ cōtrahentē vt no. in. d. l. doli exceptio. s. de noua. nō videt̃ equũ qd excludatur a debito ꝓpter talē culpã ex quo est debitor ex causa onerosa sed bene ex dolo: vt in ver. huic: vbi optime ꝓbatur: nã ꝛ ibi posset dici in culpa creditor qui cōtraxit cũ minore si diligenter nō inspicit̃. ꝛ tñ restituit sibi actio si non fuit in dolo. ¶ In glo. aliena. in fi. dic ꝙ illa scḋm istã intelligit̃ ſm Dy. vt ibi patet ꝛ no. etiã ꝑ gl. ¶ In glo. ex his ibi tradere. No. dñm trãsferre. l. ex empto. in prin. s. de act. emp. ¶ In ea. ibi. §. fin. Sed illud speciale ratione doli venditoris.

3 Mihi. Cōditio lenior vel grauior adiecta in persona adiecti dispositionē non vitiat. h. d. ¶ †No. ꝙ debitũ in diem pōt solui ante diē de quo in. l. qd in diē. s. eo. ¶ In glo. solui pōt in fi. no. diligēter ꝙ lꝫ adiectio pſone posset dici de accessoriis stipulationis. l. fi. §. fi. de ver. ob. ꝓprie tñ loquendo nō dr̃ accessoria obli. cũ adiecto nulla q̃rat̃ obligatio ſꝫ solũ soluēdi facultas.

Qui stipulatur. Diuidit̃ in quatuor principales. primo loquit̃ qñ stipulatio est cōditionalis. ꝛ hoc colligit̃ ex dictione si. scḋo qñ id colligit̃ ex mēte expressa. tertio qñ nihil apparet. quarto ponit vnũ casum qñ adiectus adiicit̃ ad maiorē quãtitatē quã principalis. scḋa ibi: ꝛ id. tertia ibi at vbi. q̃rta ibi ecōtra. ꝛ hoc fit loco summe ꝛ diuisiōis.

4 ¶ †No. ꝙ dictio si facit conditionē ad idē. l. si titio. qñ dies le. ced. ¶ No. ꝙ vbi apparet de mēte ꝯtrahentiũ illa dꝫ attēdi potiꝰ ꝙ verba. facit. l. iij. de li. ꝛ po. ꝛ. C. de fideiuſ. l. cum virũ. ¶ No. ꝙ vbi pena adiicit̃ dationi vsurarũ videt̃ valere qd videt̃ contra. l. cũ allegas. C. de vsuris. Sed dic ꝙ hic nō adiicit̃ dationi vere ſꝫ habēti mixturã facti: qꝛ dari debebat tertio nō stipulatori quo casu iudicat̃ de tali obligatione dandi qd de obligatiōe faciēdi. l. liber homo. §. fi. s. de ver. ob. cũ ibi notatis. ꝛ in. l. si penã. e. tit. secus qñ in principali obligatione versat̃ dari stipulatori. ꝛ ita loquunt̃ contraria. ꝛ per hoc dicit Bar. hic ꝛ Ang. post eũ magnã fraudē posse excogitari ꝑ vsurarios vt faciãt ꝓmitti sortē tertio. ꝛ ibi penã si illi nō soluat̃. Sed aduerte qꝛ nō de facili cōfidũt de tertio vt docet experiētia. Itē etiã in cōsueto fenerari forte presumeret̃ fraus arg. c. illo vos. de pig. ꝛ. l. vel vniuersoꝝ. de pigno. ac. de vsuris. l. qui semisses. ꝛ qd no. in. d. l. cum allegas. ꝛ sic per ꝯñs fraus non ꝓdesset. ¶ No. ꝙ si stipulor mihi quinqꝫ aut titio decem lꝫ nō videat̃ consistere obligatio nisi in. v. qꝛ alia. v. nō sunt in stipulatione mihi nec etiã adiectio sed solũ apposui eũ ad solutionē. vel dato qd videar stipulatus non potui. l. stipulatio ista. §. alteri. s. de ver. obli. tñ si ipsi adiecto soluant̃ decem nō repetũtur quinqꝫ tñ indebite sed stipulator repetit ab ipso cui facta est solutio ꝑ actimã. qd est valde no. ſm Ange. sed Bal. hic videt̃ sentire qd tenet stipulatio in aliis. v. qꝛ videor stipulatus adiecto tanqꝫ ꝓcuratori vt est ꝓcurator meus. ꝛ patet ex litera que dicit repetã per act. man. qd alias nō posset ꝛ sic intererat mea sibi dari. Sed si non precederet mãdatũ dicit esse maius dubiũ. ꝛ plus nō dicit. Sꝫ tu potes dicere idē: qꝛ videt̃ adiectus vt negotioꝝ gestor si erat absens. ꝛ ꝯ eũ cōpetat actio nego. ge. vel si erat pñs intelligeret̃ ei datũ tacitũ mandatũ. l. vero ꝓcuratori. s. e. ꝛ. l. iul. §. j. s. de ver. obl. coniũcta glo. ꝛ insti. de inti. stip. §. si qs aliĩ. ꝛ scḋm hoc vr̃ qd si soluta sunt. v. titio liberatus erit in. v. sed in aliis. v. agi poterit ex eo. qꝛ interest stipulatoris illa alia. v. dari ipsi adiecto a quo repetet per act. mã. vel neg. gest. sed si esset adiectꝰ cã donationis tunc esset maius dubiũ tñ Ray. hic vr̃ sentire idē qꝛ attendi dꝫ forma stipulationis vt litera hic dicit. ꝛ sic nō dꝫ liberari soluēdo adiecto: nisi soluat totũ qd in adiecti pſona est positũ. allegat. s. e. l. q hoiem in prin. ꝛ ꝑ hoc vr̃ velle qd etiã in casu huius. §. qñ soluta sunt. v. titio nō sit reus liberatus a. v. appositis in pſona stipulatoris. ꝛ sic poterit petere illa. v. sibi dari a quibꝰ demũ liberat̃ soluēdo adiecto si seruet integrã formã adiectionis. ꝛ hic intellectꝰ multũ litere cōformat̃. Nec ob. d. l. liber homo. §. fi. ꝑ quē vr̃ ꝓbari practica Bar. s. qd dicat̃ liberatꝰ reus in. v. ꝛ etiã a stipulatore ꝛ qd ad reliqua. v. possit agi quasi illa sit stipulatus a tertio: ꝛ interfit sua illi dari: qꝛ rñde qd ibi electio erat stipulatoris. hic autē electio erat rei ꝛ hec opinio mihi placet ꝑ istũ tex. in rōne sui. ꝛ ꝑ ꝑdictis facit: qꝛ si stipulatus essem mihi. v. aut titio stichũ nō liberat̃ in aliquo dando partē stichi titio. facit. d. l. q hominē. ergo eodē modo in casu illo. ꝛ lꝫ qñ adiectio esset facta causa donationis non haberet locum qd dr̃ in fi. de actione mã. tñ haberet locũ ratio que colligitur ibi nō facit cōceptio stipulatiōis qd sufficit vt habeat locũ stipulatio ꝛ dispositio per notata per glo. in. l. libero rũ. §. notanter. s. de his qui no. infa. Nec etiã puto absonum qd hoc casu plus sit in adiecto etiam si causa donatiōis adiiciat̃ per id quod no. glo. s. §. prori. ꝛ etiã hic glo. in ver. debebunt. ꝛ quia possum stipulari mihi. v. aut titio stichũ etiã si titio fiat ex cã donationis ꝛ tñ stichus nullo modo est in obligatione sed solum. v. ¶ In glo. super ver. mandati. in fi. saluo opi. mar. quando adiectus fuisset presens vt est. gl. fin. in. §. si quis aliĩ. insti. de inutili sti. ¶ In glo. debebunt ibi in accessoria. no. bene hanc sol. cōcor. glo. s. §. prori. ꝛ ibi etiã tetigi. ¶ In ea. glo. in fi. No. bene glo. cōiunctã cũ tex. ad limitationē eius qd dr̃ qd in alternatiua summarũ minor summa est in obligatione: qꝛ illud verũ qñ vtraqꝫ summa vni debet dari. secus si diuersis. ꝛ est ratio qꝛ tunc pōt cadere affectio vel interesse etiã vni dari maiorem quãtitatem vel minorem quam alteri. que ratio cessat quando eidem debet dari.

5 Mihi. †Cōditio lenior vel durior in persona adiecti adiectionē nō vitiat. ꝛ primo loquit̃ in oblōne mixta dãdi vel faciēdi. secundo in obligatione mere dandi. tertio in obligatione mere facti. secũda ibi: sed eum. tertia ibi: lꝫ vbi. vel potes etiã sic sũmare. Si stipulatori ꝓmittit̃ vno loco ꝛ adiecto in alio: sitr̃ species vna ꝛ adiectio altera. aut sibi factum vnum ꝛ adiecto aliud solutiōe facta adiecto liberat̃ debitor de equitate exceptionis ope.

nis ope. hoc dicit. lz Ang. hic dicat quod ipso iure. liberatur sed non bene per. l. fi. §. fi. de ver. obli. ¶ In tex. ibi diuersa facta. l. sol uere. x. Rome aut ipsa ephesi lz quātitas si eadem. ¶ In text. ibi diuersa res est. i. esse dicetur in obligatione. ꝛ sic videt̃ qḋ soluēdo x. ephesi non insurgat liberatio. ¶ In text. ibi causa dandi. quia principaliter. x. dari est in obligatione licet in cōsequētiam verse tur factum itinerationis. s. a ciuitate Romana vel ephesina vt ibi fiat so. ¶ In tex. ibi titiū loco. s. si fit in titiū loco nullū emolumentum possunt cōsequi: q2 edificatū cedit solo. §. cum in suo. insti. de re. diui. ideo est maius dubium ꝙ in precedenti: q2 lz soluātur x. titio ephesi vel soluat̃ pāphilus poterit repetere actione mandati vel actione negotiorū ge. ꝛ īterest nostra ipsa. x. vel pāphilū habere. ¶ In tex. ibi nō contingat liberatio subaudi nam certe non videt̃ quod contingat per id qḋ dixi. s. ꝛ per id qḋ sequitur. ¶ In tex. ibi pro facto soluto. certe hoc est verū quādo inuito cre ditore hoc fieret. sed hec censet̃ fieri volēte creditore ꝑpter formā quā habuit ab initio stipulatio. l. vero. s. eo. ꝛ hoc est etiā qḋ voluit litera in fi. dum dixit sed electio ꝓmissionis cōpletur. ¶ No. qḋ diuersitas loci vel rei aut facti circa personā adiecti nō vitiat stipulationem. ¶ No. qḋ per solutionē factā adiecto etiā qñ alia res adijcit̃ cōtingit liberatio qḋ intellige ope exceptionis per. l. fi. de ver. obli. ꝛ. s. tetigi. ¶ No. ar. ibi sed non preualet. qḋ attendi debet qḋ principaliter versat̃ in obligatione. ꝛ sic facit qḋ si stipulor dari. x. ꝛ si illa non dederis promittis presentare ad domum meā. §. vj. dies sequētes tot pignora aurea ꝛ argentea que valeāt dictam quātitatē al's ꝓmittis certam penam qḋ q2 principaliter versat̃ dari in obligatione censet̃ pena adiecta dationi ꝛ nō facto ꝛ sic voluit inducere hunc tex. hic Ray. de quo remittit ad no. per Cy. in. l. cū alias. C. de vsuris. de quo etiā tetigi plene in. l. stipulatio ista. §. alteri. s. de ver. obli. ¶ In glo. super ver. diuersa rō. vel expone vt dixi super litera. ꝛ videtur magis de mēte litere. ¶ In glo. causa dandi in fi. hec scḋa bona vt patet ex his que dixi super litera: lz glo. in se. s. bene dixerit. ¶ In glo. liberatio in fi. hoc verum de rigore: sed bene de equitate: vt statim sequitur ſm Dy. et intellige exceptionis ope: vt dixi super litera: licet Angel. dicat ipso iure.

Si seruus. Si seruus alternatiue duobus stipulatur quoꝝ cuilibet querere non pōt stipulatio est inutilis. alias querit̃ ei cui pōt: ꝛ alter erit adiectus. hoc dicit.

6 ¶ No. qḋ seruus fructuarius ex re fructuarij: supple vel ex opera eius querere pōt vsufructuario extra istas causas non pōt sibi querere dn̄o aūt ex omni causa querere pōt. ¶ In glo. vtilis ibi. l. sed si ita. hec vera scḋm ista tempora. hodie videt̃ qḋ valeat etiā si resoluat̃ alternatiua in coniunctā per. l. cū quidā. C. de ver. sig. ¶ In ea. gl. ibi. §. pe. dic vt ibi notat̃: q2 in effectu cōcordat cū ista.

Aream. Exemptio speciei debite a rerū natura vel a nostro cōmercio pimit obligationē nec reuiuiscit impedimēto cessante. translatio vero in corpus integrale obligationem nō perimit. lz res ipsa peti debet. estimatio vero creditori prestabit̃. h. d. ꝛ primo thema ꝛ questionē. scḋo respondet ꝑmittendo solutionē alterius. q. que similis videbat̃. tertio respondit ad. q. ꝑpositā: secunda ibi respondi. tertia ibi non est dissimilis.

7 ¶ No. illud vulgatū qḋ obligatio semel extincta in perpetuum non reuiuiscit ꝛ ad hoc semp allegat̃. ¶ Not. an qñ nauis refecta ex eisdem tabulis dicat̃ esse eadem. secus aūt sit in domo: q2 lz sit dissoluta cū ꝑposito reficiēdi tñ dr̄ diuersa domus. l. iter stipulātē. §. sacrā. de ver. obl. ꝛ tāgit̃ per gl. in. l. q vsufru. s. de vsufru. varietas tñ ꝛ multitudo cementoꝝ que in domo nouella repleri nō possunt faciūt domū aliā esse ſm Ang. ꝛ q2 scḋm eū forma ꝛ qualitas domus nō ita memorie retinetur sicut ꝛ qualitas ꝛ forma nauis qñ naues cōmuniter sunt vniformes ꝛ nō differunt nisi in qualitate. l. scaphā de euic. de quo plene dixi in. §. sacrā. ¶ No. differentiā inter cessare obligationem vel extingui de quo in. d. §. sacrā. Et per hoc dicit Ang. fuisse terminatū hic bono. tp̄e dn̄i Jo. de eulegio qḋ si suspenditur ad tp̄s post non est nouū interdictū sed idē de quo primo qm̄ suspensio non extinxit lz fecit cessare ad tempus. Tu de hoc dic vt habet̃ per ea. in. c. ad hec qm̄. de appel.

8 ¶ No. ar. scḋm eum qḋ dissoluto monasterio pereūt priuilegia nec renouant̃ si reficiatur de nouo qḋ intelligit qñ dissolutū est de iure: allegat. l. seruitutes. §. si sublatū. de serui. vrba. predi. ꝛ. l. paulus. §. domus de pig. ꝛ. l. qui vsufruc. de vsuf. Sed certe prime due ll. faciunt cōtra eū ꝛ de hoc dic vt dixi in. d. §. sacrā. ¶ Itē not. qḋ interdū aliud petit̃ ꝛ aliud soluit̃ si id qḋ petitur haberi non pōt facit. s. de verb. obli. l. si seruū ad fi. ꝛ de le. j. l. cetera. §. si duobus. ¶ Item no. qḋ area trahit ad se edificiū. ꝛ est verū ad vtilitatem eius cuius est area secus ad vtilitatē eius cui est promissa area vt hic patet. ad vtilitatem aūt legatarij si area est testatoris q2 dominium transit in legatarium post mortē testantis. l. a titio de fur. ꝛ tunc trahit ad se etiā edificiū ad vtilitatē legatarij. l. si ita legatū. §. si domus. cū ibi notatis de leg. j. ¶ In glo. ibi liberor. ista vltima verior si seruus erat testatoris. secunda pōt esse vera si seruus erat heredis prima vero cōiter non tenet̃. q2 nō habet in se bonā

rationem diuersitatis. ¶ In glo. in perpetuū ibi. l. si quis. §. fin. Sed certe hec. l. potius facit contra vt ibi patet ꝛ ideo dic qḋ ibi est spāle ꝛ pōt dici scḋm ol. qḋ ibi resuscitatur: q2 cessat causa extinguens. ar. l. deferre. §. fi. cū duab9 seq. de iure fis. vel pōt dici qḋ ibi nō erat extincta sed tm̄ cessauerit ad tp̄s. facit quod hic habet̃ in tex. in ver. nec in fin. ¶ In ea. ibi. l. pupi. §. j. sed certe ibi non erat actio sublata ipso iure sed ope exceptionis scḋm vnum intellec. ideo nimirum si pōt replicatione iuuari. l. si vnus. §. pactus. s. de pactis. ꝛ scḋm vnū intellec. prout ibi fuit sublata ipso iure est speciale. ¶ In ea. ibi. l. ij. §. j. ꝛ hec. l. cū duabus sunt cōcor. ꝛ nō discordant ſm Dy. vt ex eis patet. ¶ In ea. glo. in fi. ꝛ sic stat conclusio quod regulariter actio extincta nō resuscitat̃ fallit si aliqua iusta causa suadeat eā suscitari. ¶ An aūt tūc restituat̃ directa vel vtilis conclusio si constat de mente. l. id debet seruari ꝛ sic tunc debebit resuscitari directa. l. differre. §. fi. cum duabus se. de iure fi. in dubio si resuscitatur ex dispositione pretoria erit vtilis. l. ij. §. fi. si ex causa no. aga. si ex dispositione iuris ciuilis ꝛ directa per. d. l. deferre. §. fi. ꝛ pro ratione diuersitatis bene facit quod habet̃ in §. quos autem. insti. de bo. pos. ꝛ hoc sequitur Bar. in. l. meuius. §. duobus. de leg. ij. in. vj. op. prime partis vel forte posset dici qḋ in dubio intelligatur solum de vtili ex quo ex equitate tm̄ ꝛ nō ex rigore nascitur arg. l. quāuis. §. si mulier. ff. ad velleia. cum ibi notatis. nam senatus est dispositio iuris ciuilis. l. ius aūt ciuile. ff. de iustitia ꝛ iure. tamen videtur in dubio restitui vtilis. facit qḋ no. in. l. j. C. de interdic. ¶ In glo. pe. ibi ne melioris conditionis so. ibi solum in simplo teneretur. ¶ In gl. fi. in fi. subaudi agetur etiam edificio constante. ꝛ condēnabitur promissor ad estimationem aree non autem referas glo. ad sacramentū in litem: q2 illud non defertur nisi propter dolum conuenti. sed iste debitor nō presumitur esse in dolo ex quo area erat aliena ꝛ in illa dn̄s edificauit. ar. l. exceptionibus. §. j. de proba. ſm Dy.

Summarium.

1 ☞ Creditor pecuniam sibi debitam recipere nō cogitur in alia forma ꝙ sibi debeatur.

2 Pecunia debita approbatur expensis communibus debitoris ꝛ creditoris.

3 Pecunia tantum valet in forma quātum in materia.

4 Pecunia multis fraudatur modis.

1 **Paulus.** † Not. qḋ creditor nō cogitur recipere pecuniam in alia forma quam debeat̃ si ex hoc dānū pati posset. ꝛ sic secus a contrario si nullum damnū esset passurus. ¶ In gl. j. ibi tertio hec vera ꝛ communiter tenetur. nam precedentes due exceptiones violant literam ꝛ quia hic fit mētio de dāno quod est ꝑprie diminutio patrimonij. s. de dam. infe. l. ij. ꝛ. l. proculus. ¶ In ea. ibi non aliud fictione huius. l. ratio quia in illis in quibus materia pōt reduci ad formam de facili ponderamus magis materiā ꝙ formam. l. quesitum. §. illud fortasse. de leg. iij. ꝛ ideo cēsetur esse idē si aliquod dānum nō sit passurus creditor. exemplum pone si debes. xx. bono. argenteos antiquos. nam si des mutinenses antiquos: quia illi sunt eiusdem lige ꝛ ponderis ꝛ eiusdem materie cogor de iure recipere si non sum passurus damnum vt quia in eodem cursu est hic mutinensis. secus si passurus essem damnum vt quia minus valeret mutinensis licet esset eiusdem lige ꝛ ponderis. Si autem essent diuerse lige licet essent eiusdem valoris nō cogeretur accipere per. d. l. ij. §. j. si cer. pe. ꝛ. l. cum quid. eo. titu. ex quo in effectu est diuersa materia nisi cōsuetudo aliud habeat vt est glo. sing. in. l. si quis arg. C. de dona. ꝛ intellige qḋ non est eiusdem lige sed deterioris. ꝛ sic in effectu diuerse materie. sed si esset melioris tunc in effectu censeret̃ de eadē materia cū cōparatiuum presupponat positiuū. l. vbi aūt non apparet. de ver. obli. ꝛ p hoc patet quod qui mutuauit pecuniā in argento non cōpellat̃ recipere in auro de iure ꝑpter diuersitatē materie etiam si al's dānū nō esset passurus nisi cōsuetudo aliter se haberet vt dixit gl. in. d. l. si quis argen. ¶ Ang. vero hic ponebat exemplum quādo creditor posset pati dānum forte: q2 erat nauigaturus. ꝛ in partib9 illis in quibus erat nauigaturus nō ita bene cognoscebatur seu non erat in tanto cursu pecunia alterius forme quam vult soluere debitor. vel forte tenebatur alteri sub pena ad soluendū bononinos auri quos mutuauerat ꝛ nō aliā monetā vnde debitor in ipsis bononinis aureis nō poterat monetā alterius forme inuito creditore soluere. ¶ In ea. glo. ibi tres bononi. pro vno impiali intelligo tres bononini parui qui erāt de eadē materia cū ipso imperiali lz diuerse forme per ea. q. s. dixi. ¶ In ea. glo. ibi. l. j. §. fi. ray. hic dicebat qḋ ibi erat debitū in genere nō redacto ad certā speciē secus si esset redactū ad certā spēm. l. cū aurū. §. j. in. e. ti. ꝛ ibi patet exēplū. nā aliud est relinquere. c. libras argēti simplr. quo casu sufficit dari in massa. c. lib. argenti. vel. c. libras. pecunie aliud est intelligere. c. libr̃. argenti facti. q2 tūc nō pōt dari in massa sed in vasis: vt ibi pt3. ¶ Extra gl. adde dictis Bar. † Primo

2 inquātum dicit qḋ vbi expedit pecuniā approbari approbabit̃

expensis cōibus debitoris ꝛ creditoris. nā hoc nō videt verū: cū creditor non teneat recipere in alia forma quam mutuauerat si aliquod dānum sit passurus: sed hoc casu pateret dānum: vt hic patet. Nec ob. l. iiij. §. j. fi. reg. ibi est diuersa ratio: vt ibi pȝ. ¶ Itē adde inquātum dicit ꝙ si pecunia est reprobata que fuit mutuata: qđ tūc dȝ dari de noua ad estimationē antique. nā ꝓ eo videt glo. in. c. cū canonicus. de censi. facit qđ habet eo. ti. c. olim cām. ꝛ idem tenet Spe. in tit. de solu. §. ij. ver. fi. lȝ secus ibi dicat. Si statutū disponat officialē debere habere. c. libras quolibet mense: qꝛ sufficeret dari de moneta scđm tp̄s solutionis: lȝ illa sit minor ꝙ erat tpe statuti. Sed ipse idē Bar. in. l. qđ te. si cer. pe. dixit ꝙ si debitor nō fuit in mora sufficit soluere antiquā: qꝛ redditur tantūdem in eadem bonitate intriseca: ꝛ lȝ forma sit reprobata ex quo absqȝ culpa debitoris hoc venit non dȝ sibi imputari. nā cū sit debitor in genere subalterno qꝛ in certa quātitate pecunie certe forme ꝛ pōderis ex quo perit tota forma generis subalterni ab illa est liberatus. verū qꝛ non perit materia que pōt reduci ad aliam formā. ideo nō est liberatus quin saltim debeat ipsam pecuniam antiquā ꝑpter ipsam pecuniā antiquā ꝑpter ipsam naturā q̄ nō est reprobata soluere. d. l. quesitū. illud fortasse de lega. iij. ꝛ hanc partē sequit Cy. post Pe. i. l. in minor. C. de in ite. rest. ꝛ hāc partē sequit Jo. an. post Host. in. c. quāto. de iureiur. ꝛ alleg. rationē qꝛ si creditor nō cogit recipere in alia forma q̄ñ esset dānū passurus. ita ecōtra nō cogat debitor dare in alia forma q̄ñ est debitor dānū passurus ne claudicet cōtractus. ar. l. fi. j. ti. j. ꝛ. l. si cū dies. §. arbiter. s. de arbi. ꝛ. l. fi. s. de fruc. ꝛ lit. expē. secus si fuisset reprobata. vt qꝛ post tp̄s cōtractus fuisset diminuta in pondere: qꝛ tūc ex quo eius cursus est reprobatus nō cogit recipere. j. e. l. creditorem. idē dicit si fuisset reprobata vt qꝛ alterata ꝛ deteriorata materia per. d. l. creditori. nā tūc qꝛ solum cogebat ante deteriorē recipere vi cōsuetudinis vt patet ex his que. s. dixi. ideo merito sequuta reprobatione nullo modo coget. ꝛ hec opi. mihi plȝ. Nec ob. glo. in. d. c. cū canonicus. qꝛ dȝ limitari scđm predictā distinctionē superius factā ꝑut voluit Host. in. c. quāto. ꝛ Jo. an. in. d. c. cū canonicus. Et eodē mō pōt intelligi dictū. c. cū canonic⁹. vel potes dicere ad. d. c. ꝙ loquit q̄ñ non reperit de antiqua pecunia ꝛ hoc etiā vr̄ sensisse ibi gl. Item adde inquātū dicit ꝙ si debitor fuit in mora ꝛ erat debitū in pecunia minuta ꝙ lȝ variat⁹ sit valor monete grosse nō tenet debitor ꝑpterea in plus creditori: qꝛ illud est potius lucrū ꝙ interesse: cū pecunia minor nō possit estimari per maiorē. sȝ eē. ꝛ sic ꝑprie non pōt dici variatus valor vel estimatio minute. nā cū eo cōcordat glo. in. l. nūmis. de in li. iurā. sed cōtrariū ibidē tenuit ipsemet Bart. ꝙ imo talis lucri ratio habeat per. l. ij. §. fi. de eo qđ cer. loco. Sed potes cōcordare opin. nā qđ ibi dr̄ habeat locū q̄ñ lucrū erat quasi certū rōne psone cui debebat: vt qꝛ erat campsor: quia ex alijs pecunijs fuit lucratus. ꝛ sic verisilr ex ista fuisset si habuisset. ideo tūc debitor ꝑpter moram tenebit. secus in alia persona que verisilr non fuisset lucrata seu inquātum nō fuisset lucrū sic certū ꝑut ipse videt voluisse in l. j. de sen. que pro eo qđ iter. proferunt in illa. q. an habeat hodie ratio lucri. Ang. vero hic videt dicere ꝙ in arbitrarijs q̄ñ creditor est solitus lucrari habeat cōsideratio lucri per. l. ij. §. fi. de eo qđ cer. lo. iuncta glo. ꝛ per nota. per Gul. in. d. l. nūmis. ꝛ per Cyn. in l. j. C. de sen. q̄ pro eo. qđ iter. profe. ꝛ sic sentit spāle in arbitrarijs actibus ꝯcurrēte eo ꝙ creditor solitus sit mercari. Sed Bar. i. d. l. j. solū attendit an lucrū sit quasi certū vel nō vt. s. dixi. ꝛ hoc magis patet per. d. l. j. ¶ Item adde dictis Bar. qꝛ hic circa fi. distinguit an si quis mutuet centū lib. in flo. hoc acto ꝙ reddat in flo. in ea estimatione an vero simpliciter agat quod reddat in flo. nā de mēte Cy. videt fuisse quod in primo casu sufficiat reddere tot flo. quot fuerūt mutuati vt si florenus tunc valebat. xl. bono. ꝛ sic tunc fuerāt soluti. l. floreni tunc sufficit simpliciter reddere. l. florenos. ꝛ sic etiā tenet reddere siue plus siue minus valebat tēpore solutionis. in secūdo casu si floreni tēpore solutiōis valēt minus forte. xxxviij. tunc nō sufficiet reddere. l. flor. sed debent reddi. l. ꝛ vnus bono. ꝛ similiter si plus valeat tēpore solutionis quā. xl. poterit detrahi de summa illor flor. illud in quo plus valēt quā. xl. alʼs si idem diceremus in primo casu qđ in secundo nō video ad quid Bar. fecisset differētiam inter casus predictos nec quid operaretur illa expressio qđ floreni reddant in eadē estimatione con-
3 tra. l. si q̄s. de le. j. ¶ † Item adde qđ licet pecunia de iure cōi tantū debeat valere in forma quātum in rudi materia qꝛ expensa cudendi debet fieri publicis expensis. l. j. s. de cōtrahen. emp. ꝛ facit qđ no. Bar. in. l. quādoqȝ. ꝛ. l. qui falsam. j. de fal. tamen de cōsuetudine detrahitur de materia expensa cudēdi. ꝛ plus dicit Jnn. in. c. quāto. de iureiur. qđ etiā pōt detrahi de expensa extra materiam intantū ꝙ aliquid lucret dn̄s vel respublica faciēs cudi pe-
4 cuniā dūmodo parū ꝛ nō multū seu nimis velit lucrari. ¶ † Et subdit etiā qđ multis modis fraudatur pecunia: qꝛ q̄nqȝ in pondere qꝛ non est tanti ponderis quāti rationabilr debet esse. q̄nqȝ in materia qꝛ habet nimis mixturā eris: ꝛ sic nimis erosa. facit. j. eo. l. creditor. scđm vnam lec. vel forte non est bone lige prout esse debet. Item etiā quādoqȝ fraudatur in cursu qꝛ quandoqȝ reprobatur antiqua vt fiat noua eiusdem materie licet diuerse forme. ꝛ solum ad finem vt de antiqua habeat bonum forum. hoc enim fieri non debet vt voluit Jo. an. post Jnno. in. d. c. quāto. dicitur etiam fraudari p campsores qui ponderant florenos. ꝛ magis graues conflant ꝛ alios retinent. vel etiā si eos radunt vt. l. q̄cūqȝ de fal. ꝛ ibi etiam de alia falsificatione. Et propter hoc dicit Jo. an. in. d. c. quāqȝ. vtile esset apponere in contractu. ꝛ sic etiam faciunt aliqui apponi quod pecunia reddatur in eodem pondere. ꝛ in eadem materia. ꝛ in eodem cursu.

Summarium.

1 ¶ Notarius an possit vbiqȝ instrumenta conficere.
2 Jurisditio delegati quando possit prorogari.
3 Delegatus principis vbiqȝ cognoscere potest.

Quero. Solutio pertinet ad illos qui habēt administratiōem loci vbi est facta solutio nec locus cōtractus inspicitur nisi aliud sit actū. h. d. vel sic fm Ang. Si administratione diuisa inter tutores vnus mutuat pecuniam soluēdam in loco administrationis alterius pōt ibi solutionē recipere. h. d. ¶ Et habet duos intellectus iste tex. vnus quem voluit sentire glo. fi. ꝛ similiter Ange. in suo summario vcȝ qđ in casu huius. l. vcȝ qđ eo ipso qđ tutores ꝑuinciales cōueniunt vt pecunia mutuata per eos soluat rome intelligatur actum qđ sibi. i. ipsis tutoribus ꝑuincialibus soluat rome alius est quē voluit sentire Bar. in summario ꝙ si simpliciter dicatur ꝙ debeat solui rome non debet ei solui sed tutoribus: alʼs secus si expresse fuisset actum vt rome solueretur. ꝛ pro ista secunda multum facit litera in fi. dum dicit specialiter tutores ꝛc. ꝛ forte ista secunda est magis de mente litere. ¶ Jn glo. super ver. curauerit ibi vt in casu huius. l. fuit. ꝛ sic cum in quesito solum ponat fuisse actum vt rome solueretur videtur gl. velle qđ paria sunt expresse agi vt sibi res rome reddat vel agere simpliciter vt res rome reddatur. Sed Bar. vt dixi sentit oppositū. ꝛ pro ipō bene facit hec litera in fi. a sensu contrario. pro glo. tn̄ si vis sustinere potes allegare qđ persona extrinseca non debet subintelligi. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. de ver. ob. ꝛ sic de eisdem mutuātibus videt agi ꝙ fiat solutio. Sed si velles tenere Bar. potes respōdere qđ non subintelligitur persona extrinseca ex eo quia ad vtilitatem pupilli debet fieri solutio ꝛ tutores italici representant personā pupilli. ¶ Extra glo. inducitur iste tex. ad questionē quod sicut pōt fieri ꝓrogatio iurisditionis de tempore ad tēpus vel de re ad rem vt. l. ij. §. fi. iudex. de iudi. ꝛ similiter de persona ad personam in ordinario. l. j. j. eo. ti. lȝ secus in delegato in hoc vltimo. vt in. c. p. ꝛ. g. de officio dele. ꝛ ita etiā posset fieri de loco ad locū. Multi tenuerunt oppositū qꝛ iudex debet ꝓnūciare in loco maiorum vt. l. pe. de iusti. ꝛ iure. ꝛ. l. si locus. s. de iudi. alij vero tenuerunt quod possit fieri de loco ad locum eiusdem iurisditionis sed non extra territoriū ipsius iudicis ne fiat iniuria alteri iudici. ꝛ hoc tenuit Bar. in. d. §. si iudex. Sed Cy. C. de epis. audien. l. si qui ex consensu tenet quod etiam extra locū iurisditionis possit fieri dūmodo nō ꝓhibeat per iudicem ipsius loci. ar. l. iniuriarū. §. si quis ꝓhibeat. j. de iniurijs. ꝛ. l. qui domū eo. tit. ꝛ. l. diuus s. de serui. ru. predi. cū ibi no. ꝛ nō obstabit scđm eos. d. l. pe. quia procedit saluo nisi partes concordent de alio loco arg. l. si cōuenerit. de re iudi. Ang. vero hic dicit quod iurisditio mere voluntaria pōt prorogari sine dubio de loco ad locū. l. iij. s. de officio procon. vbi ꝓconsul ꝓuinciā ingressus pōt interponere autoritatem emancipationibus in manumissionibus: cōtentiosa aūt non prorogat de loco ad locū nisi signāter inter partes hoc agat. allegat casum in. c. statutū. §. in nullo. de rescri. lib. vj. ꝛ sic per actus tacitos per quos alias solet induci ꝓrogatio nō intelligit facta prorogatio de loco ad locum. Sed per expressum consensum sic. non ob. ar. de loco maiorū quia fallit secundum eum vt. s. est dictum quando partes inter se aliud agunt non tn̄ intelligas secundum eum inuito iudice illius territorij actum voluntarie iurisditiōis aut contentiose possit exercere. sed demū illo consentiēte aut saltim nō ꝓhibēte. ꝛ hoc in iurisditiōe simplici. ¶ An aūt que sunt meri imperij ex prorogatione in alieno territorio possint exerceri esset maius dubiū. tn̄ idem dicit ex quo nihil aliud repugnat quam locus quia egrediēs territoriū habet iurisditionē ꝛ imperium habitu lȝ non exercitio iuxta ea que habētur in. l. fi. de offi. pref. vrb. ꝛ. l. iij. de offi. pres. ꝛ sufficit habitus vt fieri possit ꝓrogatio vt patere pōt in iudicibus cartularijs de quibus per glo. in. l.
1 j. s. de iudi. ¶ † Et ex predictis etiam habes secundū eum qđ notarius cui data est potestas conficiendi instrumenta per totū romanū imperiū ꝛ terras ecclesie inter volentes poterit conficere. ꝛ similiter econtra de quo aliquid per doc. in. d. l. ij. de offi. procō. ꝛ le. ꝛ. l. si consul. s. de adop. ꝛ. l. j. C. de summa tri. ꝛ extra de fide
2 instru. c. cum. p. tabellio. ¶ † Adde predictis qđ in delegato apostolico videtur procedere quod dixit Ange. quod requiratur expressus cōsensus partium in prorogatione de loco ad locum. ꝛ sic

proprie loquitur. c. statutū. §. in nullo. sed in ordinario videt qd̄ sufficiat tacit⁹ consensus: q2 ordinaria iurisditio fauorabilior est quā delegata vt no. in. c. j. de rescriptis. in. vj. ꝛ hoc videt de mente glo. in. c. vt litigantes. de offi. ordi. lib. vj. ꝛ facit quod no. p gl. ꝛ docto. in. c. nouit. de offi. deleg. ¶ Dubiū tamē est an requiratur consensus expressus sine lnia iudicis loci in quo fit prorogatio. nam glo. sensit qd̄ sic vt. d. c. vt litigantes. ꝛ pro ipsa bene facit qd̄ habetur in cle. j. de fo. cōp. vbi ptz qd̄ eps̄ expulsus de propria sede nō pōt in alieno territorio iurisditionē exercere etiam inter subditos nisi primo petita lnia diocesano loci: est tn̄ specia le qd̄ nō est necessē qd̄ obtineat lnia q2 si nō cōcedit intelligit a iure ꝯcessa vt ibi ptz. Potes tn̄ dicere qd̄ ibi requirit lnia q2 ibi iurisditionē cōtentiosam exercet. ꝛ sic vr̄ qd̄ secus quādo voluntariam tm̄. ¶ Forte potes dicere p concordia qd̄ si exerceat iurisditio inter volentes ignorante ipso iudice loci hoc nō possit saltim qn̄ est spēs iurisditionis cōtētiose q2 exercitiū illius videt detrahere iuri ꝛ iurisditioni seu honori illius loci. facit qd̄ habet in j. extra vt lite pendente. ꝛ in. c. j. ꝛ. ij. ꝛ quasi per totū. ix. q. ij. S3 si id fiat eo sciente ꝛ nō ꝯdicēte: tūc cū possit ꝓhibere ꝛ nō prohibeat videatur consentire per regulam que habet in. l. sepe. de re iudic. ꝛ in. l. gaius. de pig. act. ¶ Et sic ex predictis pōt cōcludi qd̄ aut querit in delegato aut in ordinario ꝛ si in ordinario aut interuenit expressus cōsensus ipsius ordinarij loci vel saltim tacitus: vt q2 scit ꝛ nō ꝓhibet. aut nec expressus nec tacit⁹ nō requiratur tn̄ expressus in ordinario sed sufficiat etiā tacit⁹ vt ptz ex predictis. ꝛ qd̄ dixi de delegato l3. §. in nullo. loquat de delegato apostolico tn̄ idē videt dicendū in delegato principis ex quo nō habemus in iure ciuili hec expressum ideo in dubio tūc est inherendū dispōni iuris canonici p ea q̄ habent in. c. l3 ex suscepto. de fo. cōpe. ꝛ in. c. per venerabilē. qui fi. sint legi. ꝛ in. §. in rōnibus. ꝛ in. l. quāꝗ. C. ad. l. fal. ꝛ in. c. raynuti⁹. de testa. ¶ Et no. etiā q2 3 Bar. videt cōtradicere his que tenuit in. d. §. si iudex. in delegato tn̄ principis quidā dicūt qd̄ pōt vbiꝗ cognoscere sicut ꝛ princeps cuius vices gerit vt tetigit Cy. in. d. l. ex consensu. Sed certe ex quo in iure ciuili videt qd̄ in dubio debeamus stare determinationi iuris canonici in delegato principis per ea q̄ habent in d. c. l3 de rescriptis. lib. vj. ¶ Itē inducit iste tex. qd̄ in loco destinato solutioni dicat esse contractum adeo qd̄ non videat posse agi in loco cōtractus celebrati. facit. l. contraxisse. de act. ꝛ ob. et hoc tenet gl. in. l. iij. ꝭ. de bo. auto. iudi. pos. ꝛ. l. heres absens. de iudi. in. §. fi. ꝛ in. l. eum qui. §. j. de consti. pecu. ꝛ in. l. j. C. vbi quequi cer. lo. dare p. s̄m Bart. tn̄ dixit hoc verū nisi aliud agat expresse p partes per hanc. l. sed nō video quō hec. l. ꝓbet hāc exceptionem nisi in ar. ꝛ demum sequēdo eius intellec. sicut expressa conuentio ꝛ specifica hic alterat naturam conuentionis simplicis de soluendo rome ita ꝛ possit alterare quod possit agi vt conueniatur in loco vbi celebratus est contractus seu verba ipsi⁹

Summarium.

1 ¶ Debitor soluens in quo differat a creditore pecuniā ex venditione pignorum redigente.

2 Creditor nō potest causam eligere pro qua pignus non sit obligatum.

P

Aulus. Solutum quod potest repeti non parit liberationem. h. d.

Paulus. Pecunia redacta ex venditione pignoꝝ creditor pōt conuertere in quam causam vult ēt si natura sit tn̄ debitū. h. d. ¶ † No. differētiā iter debitorem 1 soluentem ꝛ creditorē redigentem pecuniā ex venditiōe pignorū. Et rō pōt esse diuersitatis q2 primo casu qn̄ creditor soluit apparet de eius diligentia. ꝛ ex suo facto pecunia peruenit ad creditorē ideo sua est electio vt hic. ꝛ. l. j. ꝭ. e. ti. Sed qn̄ pecunia redigit ex pignore id nō pōt nisi ꝓpter negligentiā debitoris. qd̄ fiet venditio ex pacto vel ex. l. fi. C. de iure do. impe. iō in sui odiū dat electio creditori. ar. l. statuliberū. §. stichū. de le. ij. ¶ In gl. fi. ibi vel verius hoc cōmuniter tenet. gl. tenuit ꝓcedentē in. l. cum ꝛ sortis ꝭ. de pig. ac. tn̄ possunt opi. concordari. s. qd̄ si pignus nō est obligatum nec potest retineri pro debito naturaliter tn̄ tūc ꝓcedit opi. quam hic tenet glo. si autem licet non sit obligatus tamē potest retineri pro ipso debito naturali. quod quando fit colligit p l. per retentionem. cū ibi no. C. de vsuris. ꝛ plene dixi in. l. in his §. imperator. ꝭ. eo. ꝛ in. l. j. in magna distinctione. tunc procedet 2 alia opi. ¶ † Et not. bene quod creditor non potest elibere causam pro qua pignus non sit obligatū nec possit retineri. vt probatur. ꝭ. eo. l. pup. §. pe. Item demum videtur habere electionez quando fuerant pro ipsis debitis eodem tempore pignora obligata alias necessario eliget in antiquius. d. l. pup. §. pe. ꝛ qd̄ dicatur antiquius collige ex his que notaui ꝛ dixi in. l. si ex pluribus §. fina. ꝭ. eodem.

Summarium.

1 ¶ Iudex appellationis non semper pronunciat appellatum bone vel male iudicatum.

2 Solutum in dubio in causam grauio. em cedit.

3 Solutio simpliciter facta cedit in debitum.

Creditor. Si creditoris vel tutoris culpa non precessit periculum pecunie ꝓtinet ad debitorē vel pupillū. h. d. ¶ In glo. j. ibi ero egēs ꝛ s̄m istā primā expositionē debet esse vbū erosa scriptum sine. h. ꝛ exponet. i. ere plena vltra qd̄ esset expediens. ꝛ iō fuit reprobata quasi mala. ꝛ hanc primam expositionē sequitur hos. ꝛ Io. an. post eū in. c. quanto. de iureiur. ꝛ ideo dicebat hoc casu esse periculum debitoris: q2 illa pecunia fuerat diminuta in argento vltra debitū ꝛ per hoc reprobata. ꝛ intelligo qd̄ fuerat diminuta ex postfacto post tempus cōtracti debiti alias videretur secus per. l. cum quid. si cer. pe. sequens aūt expositio habet locū ꝓut habetur verbū herosa cū litera. h. ꝛ l3 hostiē. in loco pre allegato reprobet illam: q2 tunc lr̄a videt male dicere qd̄ fuit iussu presidis reprobata quasi herosa. tn̄ pōt adhuc saluari. nā s̄cdm istam expositionē ista verba quasi herosa debent construi cū verbo vtebat ꝛ fieri punctus post verbū herosa. Sed s̄cdm s̄cdaꝫ expositionē d3 fieri pūctus post verbū vtebat. ꝛ illa verba quasi herosa debēt cōstrui cū sequētib⁹. ¶ In glo. super ver. nec creditorum in fi. prima cōmuniter tenet. s̄cda tn̄ est valde no. ꝛ facit ad q. de qua. j. dicet. vel dic s̄m Iac. de are. qd̄ hic creditor distulit accipere ex iusta cā q2 forte nō cognoscebat an pecunia esset bona: vn̄ volebat expectare cāpsores quos posset consulere ꝛ non poterat habere illa q2 forte erat festina: in ꝯrijs vo sine iusta cā distulit accipe. vel dic quarto qd̄ non d3 qd̄ creditor fuerit in mora recipiēdi. sed distulit accipere cū cōsensu debitoꝝ. vel dic vt voluit hostien. in. d. c. quāto. qd̄ non fuit in mora recipiendi creditor q2 pecunia q̄ offerebat erat nimis herosa ꝛ diminuta argēto. ideo nō fuit in culpa nō recipiendi illā. sec⁹ qn̄ pecunia fuisset bona ꝛ sine iusta cā recusasset. ¶ Extra gl. inducit tex. iste iuncta gl. in secunda solutiōe ad. q. quotidianā si debitor banniti vel exitorum exigitur per cōmune an sit periculū creditoris an vo debitoris. nam videt qd̄ periculū sit debitoris p hanc. l. Ray. hic. post Dy. dicit hoc verum qn̄ creditor est absens sine delicto vt in exercitio ꝓpter partialitatem. ꝛ p hanc. l. ꝛ per. liberto. §. lucius. de annu. le. ꝛ. l. paulo calimacho. §. fi. de lega. iij. secus si esset absens ex delicto. vt in bannito. Sed Ange. aliter dicit: videlicet quod si debitum erat in specie ꝛ nulla mora erat contracta per debitorem tunc periculum sit creditoris argu. l. si ex legati causa. cum si. ꝭ. de verbo. obliga. Si aūt erat debitor in genere: tunc si in iniuriam creditoris debitor est exactus nocet creditori p. l. penul. solu. matri. fallit forte s̄cd3 eū si debitor fuit in mora soluēdi: q2 tūc illa mora ꝓponderat. est tn̄ in ꝯriū arg. s̄cdm eū: q2 illa mora non fuit ordinata ad illū casum: ꝛ sic nō d3 nocere. l. si vēdendā. §. idē iur. ad. l. rhodi. de iac. S3 certe ibi nō loquit in mora s3 in culpa. i mora aūt morosus indistincte tenet. l. cū res. §. j. de lega. j. ꝛ plene no. in. l. qd̄ te. si cer. pe. si vero sit exactus in iniuriā debitoris sequit in iniuria debitorē p. l. si merces. §. culpa. ꝭ. loca. ꝛ. d. l. penul. nisi forte creditor fuisset in mora nō recipiēdi ar. l. is qui decē. in prin. ꝭ. eo. ꝛ sine dubio esset verū s̄cdm eū si illa mora nō fuisset ordinata ad casum alias esset dubiū. l3 certe idē est vtrobiꝗ in debitore moroso. Itē adde qd̄ hec sua opi. nō pl3: q2 in spē debita vr̄ eodē mō distigui an in iniuriā debitoris vl̄ creditoris fuerit facta exactio p. l. ꝓallegatā. ideo plus pl3 opi. quā hic posuit Bart. de quo in spec. de sol. §. ij. ver. illud. cuius dictis etiā adde qd̄ si non apparet in cuius iniuriā sit facta exactio tūc si bona sint cōfiscata sine dubio d3 reus esse liberatus cū iura ꝛ actiones trāsiuerint in fiscū. l. tutores. C. ad. l. iul. de vi. ꝛ. l. si debitori deportatus. ꝭ. de fideius. ꝛ etiam hic voluit Bart. ꝛ Ange. sed si nō sunt publicata nec alias habebat respublica bona obligata: tūc f3 Ang. intētio creditorū est fundata qd̄ solutio idebite facta fisco nō liberat debitorē. l. q hoiem. §. si nullo. ꝭ. e. ꝛ ideo si debitor dicat se fuisse cōpulsum in iniuriā creditoris illud d3 ꝓbare q2 est cā ꝛ fundamētū sue intentionis. l. actor. cū si. de ꝓba. C. ꝛ facit qd̄ habet in. c. cū te. de iureiur. forte tn̄ qn̄ ꝓcesserūt ordinamēta penalia qd̄ quicūꝗ fuerit debitor talis debeat soluisse ifra tm̄ tp̄s sub tali pena satis dicit apparere qd̄ fuerit cōpulsus in iniuriā creditoris. ar. l. j. §. que bonorā de. ff. qua. re. ac. nō da. ꝛ etiā hic voluit sentire Bart. qd̄ ideo de cautela est qd̄ debitor nō soluat nisi precedēte tali mādato penali. ꝛ sic pluries practicaui.

Cum de sorte. Pecunia cedit in causam expressam a soluente. h. d. vel sic s̄m Ange. Solutio facta simpliciter cōputat in sortē in vsuras tn̄ naturaliter 1 debitas ꝛ nudo pacto. h. d. cum gl. ¶ † No. q iudex appellatiōis nō semp ꝓnūciat appellatū bene vel male iudicatū vel ecōtra. vn̄ sufficit qd̄ ꝓnūciet p equipollēs vt hic est expressuꝫ. ꝛ facit qd̄ habet in. l. in summa. de re iudi. ꝛ ibi dixi. ꝛ qd̄ habet in. l. preses. C. de sen. ꝛ interlo. om. iudi. sic d3 intelligi qd̄ no. in. l. eos. §. j. de appe. ꝛ facit qd̄ no. in specu. de sen. §. vt aūt. v. vt in iudice. ꝛ v. se. et plenius dixi in. d. l. in summa. pōt etiā primā sniam infirmare

⁊ cōfirmare vel reformare put visuz fuerit expediens per. l. fi. §. qḋ cū eo. ⁊ in. c. Raynutius. ⁊ in. c. Raynaldus. de testa. ¶ In glo. sup ver. in futurū. ibi de vsur. l. j. vel dic qḋ iste qui soluerat repetebat solutas. ⁊ petebat etiā ꝓnūciari eas in futurū deberi qḋ fieri poterat propter ius cōpetens de presenti ⁊ ne in posterū molestaretur ar. l. j. C. de fideiuſ. cū ibi no. ⁊ in. l. male agitur. C. de pres. xxx. an. ⁊ qḋ no. i. l. nō quēadmodū. §. de iudi. ⁊ iste intellec. est magis litere cōformis quā ille quē tetigit glo. ista. ⁊ glo. j. buius. §. ¶ In glo. sup ver. dixisset. ibi nec ex pignorū retentione a cōtrario ergo secus si creditor haberet pignus pro ipsis vsuris obnoxiū. l. pculus. §. paulus. §. eo. facit qḋ dictū fuit in. l. in bis. §. imperator. §. eo. Sed tūc ob. ſm Ange. q̄ cū ſnia qua declaratum fuit vsuras nō deberi fuerit iusta. ergo naturalis obligatio fuit per eā sublata. §. de fideiuſ. l. si plures. rñde qḋ illud verū qñ opponebaṫ exceptio que tendebat ad cōflictū actiōis eo ꝙ oblō ciuilis iam fuit in esse producta. sed per exceptiōis obiectionem eliditur. ⁊ etiā effectus naturalis. sed in casu huius. §. nunꝙ fuit nata obligatio ciuilis sed solum naturalis ex pacto nudo. ⁊ ideo nulla potest obijci exceptio nisi facti ⁊ intentiōis. s. q̄ sine actiōe agens experitur. ⁊ sic sententia non ordinatur ad executionem obligationis producentis actionem.

a ¶ Aliud. Adde bar. in. l. si cū fundum. §. de pact. ⁊ in. l. hoc iure. §. pe. j. de donationib⁹.

2 **Valerius.** †Solutū in dubio cedit in causam grauiorem. h. d. ¶ Ibi ꝓficere lz forte in secundo anno aliqua sit maior summa. ⁊ hoc forte faciebat dubitationez in isto. §. tamē nō attēditur. sed potius debitū antiquius per. l. in bis. §. e. iūcta. l. si in duab⁹. j. de reg. iu. ¶ No. ꝙ mercator simpliciter solnēs nō intelligiṫ velle dissoluere obligationē recentē sed antiquiorē ēt dato ꝙ ex recenti sit debitor ex maiori summa. ¶ An autem verba accepti in scriptura priuata posita ꝓut hic fuit probent veram numerationem: ita qḋ nō possit opponi exceptio nō nu. pecu. videtur qḋ sic per nota. in si. ⁊ in. l. si ex precio. si cer. pe. C. Sed contrarium tenuit Bart. in. l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. q̄ illa verba nō plus operanṫ ꝙ simplex confessio de recepto. l. cum de indebito. §. fi. de ꝓba. secus qñ in instrumento publico dicta verba apponerētur taliter qḋ notarius attestaretur acceptioni seu numerationi: q̄ tūc non pōt obijci exceptio non nume. pecu. ⁊ ita intelligiṫ qḋ nota. in dictis. ll. si ex pcio. ⁊. l. si nō singuli. ſm Ang. hic. ⁊ pleni⁹ per Bar. in. d. l. si ex cautione.

3 **Titius.** †Solutio facta cedit in id quod est debitū. h. d. ¶ Ibi sortem minueret. vꝛ qḋ nō: q̄ ꝑ illa non erat solutumsed ꝑ vsuris: tñ cōtrarium determinaṫ ex quo erāt indebite vltra quincūces. ⁊ sic poterāt repeti ideo merito debēt in sortem compensari vel poterat esse ratio dubitādi: q̄ videbaṫ quod prestatio facta in preteritū obligaret in futux ſm Ang. tñ contrarium decidiṫ ex quo fuit indebite facta facit. l. creditor. C. de vsuris. ¶ In gl. fi. ibi. l. j. solue. qḋ ibi est speciale fauore vltie volūtatis ⁊ alimentorum vt prestatio triennalis obliget in futurum ex minus solēni voluntate. hic autem tractaṫ de vsuris que sunt odiose. l. cū quidam. de li. ⁊ po. ad. l. cum de in rem verso dic vt ibi no. q̄ ibi nō fundat se creditor ex tempore. sed ex legitima promissiōe quā per diuturnam prestationem probabat ſm Dy.

Cum ex plu. Soluens simpliciter videtur soluere in causam ꝑ qua soluenda poterat cōpelli. hoc dicit. ¶ Et aliqui habent per Bar. summā huius materie. ⁊ aliqui in. l. cum ex pluribus. §. e. ⁊ ibi melius cadit ibi dixit. ¶ Ibi poterat supple licet prius alia fuerit cōtracta vel fuerit etiā grauior ex quo nōdum venit dies eius. ¶ No. qḋ ante omnia solutū primo cedit in causam cuius dies venit ⁊ cessit ⁊ sic ex causa ex qua poterat cōpelli ad solutionē. ⁊ hoc casu nō haberlocū qḋ attendatur causa antiquior vel grauior nondum dies illarum venit vel cessit.

Ante restitutam. Grauatus de restituēdo hereditatem pōt soluere creditoribus hereditariis. ⁊ a debitorib⁹ solutionem recipere. h. d. Nec ob. l. fi. §. finautem. C. cōmunia de le. q̄ ibi nō est alienatio volūtaria que nō pōt fieri de re subiecta restitutioni. hic de necessaria quia necessarium est soluere creditoribus. ⁊ ex necessitate recipere cogitur solutionem. nam cogitur coactione quodāmodo causatiua. l. fideicommis. §. si rem. de leg. iij. ⁊. l. si mora. solu. ma. ¶ In glo. solu. ibi hereditariis iunge hic glosellam. j. in ver. liberationis. ¶ In ea. ibi solu. obligatur expone. i. dissolutus. Et conclude quod si dissolutio fit ex causa quodammodo necessaria vt quia soluatur creditorib⁹ hereditariis. vel quia debitores hereditarij soluant clarū ꝙ iste remanent firme si sunt volūtarie: tunc si sunt facta bona fide puta transigendo tunc etiam videntur firme remanere. l. cum hereditas ex fideicom. §. ad trebel. ⁊. l. fi. §. de transf. secus videretur si animo donandi per ea que habentur in. d. l. fi. a contrario sensu. cum ibi no. per But. ⁊. p. l. fi. §. finautē. C. cōmunia de leg. Si autē alienauerit rem aliquā tunc illa cōputatur sibi in quartā ideo remanet firma vt in. §. res que. hic alleg. sed si vltra alienasset re uocaretur. d. l. fi. §. finautem.

Quod dicimus. Succedēs obligato tenet soluere creditori in continēti cum temperamēto tñ tpis: ita qḋ nō cogaṫ cū sacco adire paratus. h. d. ¶ Nota. illud vulgatū qḋ nō debet qs venire cū sacco paratus ꝑ solutiōe recipiēda. ¶ In gl. intelligendi ibi qḋ magis. ⁊ sic erit arbitrarium. ⁊ hanc tenet Bar. qui facit differentiā an tēpus detur miserationis gratia: q̄ illud non impedit cōpensationē. l. si cū militi. de cōpensa. vbi casus singularis. ⁊ aliud quā do differat solutionē. ⁊ primū dicit esse terminatum a iure nisi in tribus casibus de quibus hic ꝑ eū. de quo dixi in. l. liber homo. §. x. ⁊ in. l. ita stipulat⁹ circa questiones. §. de verbo. obli.

a **Aliud** [a] Jus quesitum ex cōuentione non tollitur vnius partis reuocatione: secus in mandato. hoc dicit.

Verborum. Rei interitu ⁊ solutiōe tollitur oīs obligatio naturaliter ⁊ ciuiliter nō ꝑ acceptilationē vel successionem. h. d. ¶ Ibi verborum obligatio. idē in alia obligatiōe quātū ad effectum sed forte ideo dixit specifice de verb. obli. q̄ illa tollitur ipso iure ꝑ acceptilationē sed alia nō. l. an inutilis. §. e. ¶ No. modū dissoluēdi obligationē. ⁊ plenius insti. qui. mo. tol. ob. ꝑ totū.

Summarium.

1 ¶ Mandatū post mortem collatum expirat morte mādātis.
2 Mandatum quando reuocetur mandantis morte.

Si qui. Ista lex hz duas partes. primo qñ fuit mādatū alicui vt stipulareṫ. ⁊ fuit stipulatus. scḋo qñ fuit mādatū vt soluereṫ. ⁊ nō fuit solutū in vita. Itē prima pōt intelligi duobus modis. vno modo qḋ verbū post mortē cōstruaṫ cū verbo stipulatus. ⁊ ita intellexit gl. alio modo qḋ cū verbo recte soluiṫ sicut in si. glo. dicit circa scḋam partē. ⁊ tunc ista litera esset clara. prima tñ est notabilior. Scḋa etiā pōt duobus modis intelligi vno modo qḋ verbū post mortē cōstruaṫ cū verbo iussit ⁊ cū verbo soluere alio modo cū verbo nō recte soluiṫ. ⁊ iste scḋs est planus. ⁊ eū sequiṫ glo. sed videṫ literā violare. vñ Bar. sequiṫ primā dū litera dicit nō recte soluiṫ suppleri debet. s. me inuito. q̄ tūc reuocaṫ mandatū sicut ex simplici mādato reuocaret per mortem vt sequiṫ in litera. Sed Jac. de ranē. saluat aliter istū intellec. q̄ litera ꝓcedat plane qñ debebat solui ipsi mandatario tanꝙ simplici ꝓcuratori. q̄ tunc reuocaṫ ꝑ mortē secus si debebat sibi solui tanꝙ mādatario per id qḋ habeṫ in. l. mortis causa. §. titia. §. de dona. causa mor. ⁊ qḋ habetur hic in prin. l. de quo etiā tangeṫ sup glo. ⁊ potest sic summari. Nō pōt ꝓhiberi solutionē recipere qui mandato alterius est stipulatus. sz mādatū simpliciter morte mādatoris finiṫ h. d. ſm intellec. glo. quē sequitur hic ang. ¶ †Nota qḋ mādatū etiā collatū post mortē videṫ reuocari etiā morte mādantis. sed an hoc sit verū simpliciter tangeṫ cū glo. ¶ In gl. j. ibi nec enī ⁊c. supple nec ille cui debebat fieri solutio. secus si creditor fuisset stipulatus: ⁊ aliū adiecisset ad solutionē vt. §. eo. l. aliud ⁊. l. vero. Si aūt a principio nō adijceretur tertius ad solutionē sz ex postfacto tūc recurre ad ea q̄ habenṫ in. l. si cū cornelius. §. eo. ⁊. l. si cū fundū. §. de pact. Itē secus vꝛ qñ fuit stipulatus ille cui debebat solui vt hic in primo rñso ꝙ Ang. vꝛ itelligere simpliciter vt iacet sed Bar. hic videṫ limitare qñ fuit stipulatus cōtemplatiōe certe cause que nō potest reuocari vcȝ q̄ fuit stipulat⁹ ex cā donationis vel forte ex cā delegatiōis. vt q̄ erat creditor ipsius mandātis cuius mādato fuit stipulatus ab alio. facit. l. iij. C. de noua. et l. delegare. §. de noua. secus esset ſm eū si esset stipulat⁹ contēplatione certe cause que potest reuocari. exemplū qñ ꝑpter legatū qḋ fecerat sibi mandās: vt. l. cū quis. §. j. de le. ij. alias. iij. vel quia volebat ei donare cā mor. idē videtur velle si vt ꝓcurator fuit stipulatus cū eadē sit ratio. facit qḋ habeṫ in. d. l. cū qs. §. nuptura. sed certe iste intellectus multū videṫ restringere hanc literā que simpliciter loquiṫ qñ qs fuit stipulatus mandato alterius post mortē suam sibi solui. ⁊ sic videṫ qḋ in dubio tāꝙ procurator fuerit stipulat⁹. per id qḋ no. ꝑ glo. ⁊ Bar. in. l. q̄ dotis. sol. ma. ⁊ in d. §. nuptura. ⁊ si pur diceret ex ⁊ donationis vꝛ stipulat⁹ intelligere ex donatione causa mor. cum fuerit facta mentio mortis in stipulatione per not. in. l. seia. de dote prele. ⁊ sic videṫ qḋ iste intellect⁹ nō cōueniat huic tex. per ea que supra dicta sunt. ideo potes dicere vt sensit Ja. de are. qḋ iste tex. procedat indistincte etiā quando vt procurator fuit stipulatus. nam tunc nihilomin⁹ poterit promissor sibi soluere etiaz me inuito: q̄ talis fuit. l. obligationis vt litera expresse hic dicit. vnde sicut potest solui adiecto ꝑpter legē obligationis etiā me inuito nō obstāte qḋ adiect⁹ dicatur ꝓcurator vel negotiorū gestor mens. l. vero. ⁊. l. aliud cum ibi no. §. e. ⁊. l. iuſ. §. j. §. de ver. ob. iō multoforti⁹ debet posse hoc casu me inuito solui ei cui a principio fuit quesita obligatio. fatetur tñ qḋ non teneret ipse reus soluere si nollet ex quo ego ꝓhibui. facit lz nō alleget qḋ habeṫ in. l. idem que. §. si cui. §. mā. ⁊. l. apud

apud celsum.cum ibi no.ß.de doli exce.ꝛ.l.mulier bona.§.fi.al's est.l.ibi sequens.ß.de iure do.aliqui tamen dicūt per illas.ll.qḋ si libero promissorē qḋ possum per iura pręallegata nō soluetur me inuito.ꝛ idē si inhibeā ipsi promissori.secus si stipulatori.et sic intelligūt hāc.l.Sed certe plus plꝫ qḋ ꝑdixi qꝛ etiā si inhibeā ipsi stipulatori videor in consequentiā inhibere ipsi promissori.l.vero ꝓcuratori.ver.sed si qs.ꝛ.l.si quis seruo.ꝛ vtrobiqꝫ tetigi.ß.eo.Et pro hoc pōt terminari questio si aliquis mandato meo vēdat rem an possim postea prohibere preciū sibi solui.nā videt̃ qḋ nō ex quo quesita est sibi obligatio ꝛ actio lꝫ debeat mihi cedere ꝑ hūc tex.coniūcta.l.possessio.§.j.ß.de acqr.pos.ꝛ.l.idē que.§.si cui.ß.man.Sed Jac.de are.dicit fuisse terminatum qḋ emptor nō cogat̃ soluere si nō vult ꝑ iura pręalle.hoc est per.d.§.mandaui.ꝛ.d.§.si cui mādauero.ꝛ.d.l.mulier.§.fi.tamē si vellet poterit soluere etiam me inuito per hūc tex.qḋ est not.Et ꝑ predicta ptꝫ qḋ bona vr̃ similitudo stāte prohibitiōe inter adiectuꝫ ad solutionē.ꝛ istū qui fuit stipulatus.¶ Iteꝫ per predicta pōt inferri ad.q.de scholari qui volens relinquere fratribꝰ cētū que apud cāpsorē habebat cū esset infirmꝰ fecit cāpsorē ꝓmittere fratribus.nam ſm Bar.si scholaris ꝯualuerit poterit inhibere ne soluat̃ p.l.cū qs.§.j.de le.iij.Sed certe ibi ꝓmissio facta fuit per illum qui erat futurus legatarius.ꝛ sic nōdū erat debitor.vnde intelligit̃ facta sub cōditione inquātū legatū ad ipsum ꝑueniat ar.l.si legati.ß.de le.j.ꝛ.l.j.§.si quis sub cōditione.vt le.no.ca.sed hic fit per illū qui pure tunc erat debitor.ꝛ videt̃ tūc esse secus ꝑ istū tex.Sꝫ meliꝰ facit ꝑ Bar.d.l.cū qs.§.nuptura.tñ ex ꝑdictis vr̃ dicendū qḋ cāpsor nō poterit inuitꝰ cogi stāte dicta inhibitione soluere fratribꝰ.tñ si nollet poterit soluere per istum tex.verū tunc poterit scholaris repetere a fratribꝰ cū cesset cā ꝓpter quā voluit ad eos ꝑuenire per ea q̄ habent̃ i.l.j.§.fi.cū ibi no.de dona.¶ In ea.gl.ibi speciale ī dote.dic meliꝰ qḋ hic loquit̃ qñ mādo alicui solui aliqḋ post mortē meā.sꝫ ibi loquit̃ qñ datio fuit facta ob cāꝫ quo casu regulariter hꝫ locū penitētia.l.si pecunia.de ꝯdi.ob cām.sꝫ fallit fauore dotis.vt ibi ptꝫ.ꝛ no.ꝑ Bar.in.d.l.si pecuniā.¶ In ea.ibi solue.vt ibi circa fi.ibi dr̃ qḋ mādatum respiciebat fauorē.sꝫ iō durat:qꝛ fuit collatū post mortē.sꝫ hic respiciebat ꝑiudiciū heredū ideo morte finit̃.sꝫ ista ſo.cōiter reprobatur p.l.mortis causa.§.titia.de dona.cā mor.vbi mādatū respiciebat ꝑiudiciū heredū.ꝛ tamē non finit̃ morte ex quo collatū fuit post mortē.ideo Ang.hic tenuit primū intelle.hic positū sed certe ille violat literā trāsponēdo literā ideo bart.saluat hūc scōm.ꝛ dū litera dicit nō recte soluit̃ subaudit.s.me inuito.ꝛ sic bñ aduersabit̃ ṽ.ideoqꝫ.ꝛ hoc iō qꝛ mādatū est reuocatū ꝓpter meā reuocationē:qꝛ ꝛ alias mādatū.s.simplex ꝑ mortē reuocat̃ ꝛ sequit̃ in lr̃a.ꝛ sic in ṽ.ꝛ qꝛ mādatū nō loquit̃ de illo mādato de q̄ ß.prime.s.de collato post mortē.sꝫ de mādato simplici facto debitori vt soluat.Sed certe iste intelle.vr̃ literā violare in illo ver.qꝛ mādatū cū videat̃ ꝑseq eandē materiā ꝛ loq de eodē mandato.vñ Ja.de ra.saluat hūc scōm intelle.glos.ꝛ intelligit lr̃am qñ iussi debitorē meū soluere alteri post mortē meam tanq̄ procuratori meo.nā tūc tale mandatū reuocabit̃ ꝑ mortē.ꝛ sic intelligit istū tex.secꝰ si ille cui mādaui solui post mortē meā fuisset positus tanq̄ donatariꝰ:qꝛ tūc nō dissolueret̃ morte tale mandatū p.d.§.titia.Sed certe ista so.nō vr̃ perfecta:qꝛ in isto tex.ꝛ in.l.si vero nō remuneradi.§.fi.cū.l.se.fuit mandatū factū tanq̄ ꝓcuratori.ꝛ tñ ex quo fuit collatū post mortē nō reuocat̃ morte.† vñ forte pōt dici qḋ aut mandatū ꝛ eius effectꝰ cōfert̃ in vita aut mādatū ꝛ eiꝰ effectꝰ ꝯfert̃ post mortē:aut mādatū confert̃ in vita ꝛ eiꝰ effectꝰ post mortē.primo casu regulariter soluit̃ morte.de quo plene per Cy.in.l.mādatū.C.mādati.ꝛ aliqḋ per Bar.in.l.eius qui.ß.si cer.pe.ꝛ.ß.de dona.l.hoc iure.§.si quis dederit in tertio casu eligitur media via an mādatarius sciat mortē mandatoris vel nō vt est casus singu.in.l.cum pater.§.meuio de lega.ij.in secundo casu communiter doc.sentiunt qḋ non reuocat̃ per mortē ex quo collatum est post mortē p.d.l.si vero.§.fi.qḋ intellige saluo eo qḋ habetur in.l.at si quis.§.si cui.de reli.ꝛ sump.fu.Sed ꝯtra istud dictū fortiter facit iste tex.vnde forte potest dici q̄ aut actꝰ explicandus post mortē est talis q poterat habere effectū de sui natura etiam absq̄ mādato.ꝛ tūc durat mandatum etiam post mortē.ꝛ ita loquit̃.d.l.si vero.§.fi.nā etiā nō precedente mandato pōt qs facere monumētū alteri.Itē pōt similiter emere rē heredi noīe heredū alicuiꝰ:ideo ibi faciliter durat mādatū collatū post mortē.quādo vō actus celebrandꝰ post mortē nō posset habere effectū ſm sui naturā absq̄ mādato.vt si debitor meꝰ post mortē meā solueret alteri sine aliquo mādato nā solutio q̄ sui nā hꝫ parere liberationē nō posset isto casu parere ex quo alteri soluit̃ q̄ cui debeat̃ nō ꝑcedēte mādato.l.q hoiem.§.si nullo.ß.e.ꝛ tūc hoc casu vr̃ dicēdū aut iste actꝰ adhęret alteri actui q dꝫ sumere effectū post mortē.ꝛ tūc durat mādatū ex quo collatū ē post morteꝫ.exēplū si iussi debitorē meū soluere post mortē meā illi cui volebā donare per.l.mortis causa.§.titia.ß.alle.secus si talis actꝰ nō adhęret alteri actui q habeat sumere effectū post mortē.nam tūc mādatū finiretur morte ex quo ille actus est talis q̄ ex se ſm sui naturam nō pōt sortiri effectū sine mandato nec alteri actui adheret cuiꝰ vigore possit sustētari.ꝛ ita intelligat̃ tex.iste et ꝗ predictorum satis de se patet qꝛ facilius dꝫ operari mādatū circa actū qui alias sine mādato possit sortiri effectū q̄ quando nō posset sine mādato effectum sortiri cum mandatū sui natura videatur finiri morte per quā finitur volūtas.l.iiij.C.loca.ꝛ similiter facilius dꝫ operari qñ adhęret alteri actui q sui natura nō extinguat̃ per mortem.aliq tñ dicūt qḋ.d.l.si vero.§.fi.loquit̃ qñ mandatū fit extra rem mādātis puta qḋ ematur res post mortē heredis.vnde tūc ſm eos si interest heredum durabit mandatū.secus si nō interest vt qꝛ forte pro iusto precio debebat emi.ꝛ non pōt pretendere affectioneꝫ heres qui forte est extraneus quā poterat defunctus ꝛ sic intelligunt gl.ibi positam.secus qñ mandatum respicit rē mandantis.vt qꝛ tunc si mandatū illud fiebat cōtemplatione certe ꝑsone in qua voluit euenire rem ipsaꝫ si potest nō mutat volūtatem quā nō vr̃ mutare per vniuersalem institutionem heredis.cū spēs deroget generi.l.vxoreꝫ.§.felicissimo.de leg.iij.tūc durat mādatū post mortē.secus si cōtemplatione certe spālis ꝑsone hoc nō fuit factum.qꝛ tunc cū transit in heredē.ꝛ mutat dñium extinguet̃ mādatū.ꝛ si intelligatur hec.l.facit.l.si domū.cuꝫ materia sua.ß.de fur.ꝛ.l.siue manifestus.ꝛ.l.ideo.ß.de cō.fur.Sed certe ista opi.videtur diuinare ad.d.l.si vero.§.fi.que simpliciter loquitur.ꝛ sic videtur habere locū etiā qñ heres nō pretenderet affectionē.ar.l.de precio.ß.de publi.ꝛ quia etiaꝫ vēdicat sibi locū ratio quā supra tetigi circa intellec.illiꝰ tex.preterea quātū ad tex.istū lꝫ res mutet dñiuꝫ de testatore in heredē tñ eadem persona censet̃ heres ꝛ defunctus.vt in aut.de iureiu.a mō.presti.nō vr̃ debere attēdi talis mutatio.Nec ob.l.si domū cum aliis alle.qꝛ in alia materia loquunt̃ valde diuersa:ꝛ ibi etiā fauor est excludere cōditionem illā que saltim de facto infamat licet nō de iure.l.cessat cuꝫ ibi no.ß.de ac.ꝛ ob.iō melior videtur intellec.ad istū tex.quē supra tetigi in practica.tñ credo qḋ nō discederet̃ a cōi opi.que hꝫ q̄ qñ mādatū ꝛ eius effectus confertur post mortē nō dissoluit̃ ꝑ mortē.ꝛ facit qḋ no.Bar.in.l.fi.C.de pena iudi.qui male iu.ꝛ Joā.an.in.c.j.ꝛ in.c.ne innitaris.de ꝯsti.¶ Et adde etiā ſm Ang.qḋ qñ alicui ꝑt solui qꝛ est ꝓcurator ī rē suā factus ꝑ cessionē nō reuocatur illud mādatū ꝑ mortē.vt.l.illā C.de dona.subdit etiā qḋ hec materia hꝫ locū in mandato.sed in iussu qñ ꝯtinet̃ in iussu debebat explicari necessario tunc nō spirat.l.fundi.§.j.ß.de acqui.possessio.Sed certe ibi erat mādatuꝫ l.j.ß.man.ꝛ.l.j.ß.qḋ iussu.tñ qꝛ necessario debebat explicari per mādātē durat.¶ Et adde etiā qḋ cōsueuit dici in.l.more.ꝛ.l.ꝛ qꝛ ß.de iur.om.iu.ꝛ Bar.etiam in.d.§.si amicus.

¶ De acceptilationibus. Rubrica.

¶ In glo.rubrice.ibi nūc de ciuili.hec prima satis est in se bona ꝑ ea que habent̃.ʃ.ti.j.l.pe.sequēs etiā videt̃ ꝓbari ꝑ ea q̄ habent̃ in rubrica precedēti.nam ibi expresse dr̃ de solutiōe ꝛ liberatione ꝛ sic in gñe fuit rubricatum de libera:qꝛ tamē inter ceteras species liberatiōis est ipsa acceptilatio que habet multa in se q̄ sunt spāli no.dig.vt pꝫ in progressu ti.ideo merito de ipsa fuit specialiter videndum.ar.ʃ.de iniur.l.Itē apud labeonē.§.hoc edictuꝫ.

a **Acceptilatio.** [a] Not.quid est acceptilatio.¶ Et no.secūdū Ang.qḋ magis diffinit̃ ad effectū q̄ ammodo ineūdi ipsaꝫ acceptilationē.ꝛ allegat dcm̄ philosophi dicētis qḋ q vult cognoscere diffinitionē etiā rei prius debet cognoscere eiꝰ effectū.ꝛ tūc postea sciet diffinire ꝛ de forme acceptilationis ꝛ aqliane stipulationis remittit ad notata in spec.de sol.§.cetera.ꝛ.ʃ.eo.l.ꝛ vno.§.j.¶ In glo.j.ibi.ꝛ interrogati.ꝛ secundū istā expositionem.i.per mutuam conceptionē verborum interrogantis ꝛ interrogati.ꝛ hec videt̃ magis litere cōformis.ꝛ sequens est in se bona.Sꝫ diuinat nec est generalis.alii tertio dicebant qḋ licet nō precedat nouatio est tñ mutua interrogatio.naꝫ vt acceptilatio fiat oportet ꝑcedere obligationē verboꝝ in qua creditor interrogabit debitorē q debitor in acceptilatione interrogabit creditorē.ꝛ hoc respectu dicit litera mutuā.ar.ʃ.co.l.an inutilis.§.pe.Sed certe hic solū habet̃ respectꝰ ad acceptilationē.ꝛ ad actū acceptilationis vt patet ex litera:ideo prima expositio magis placet.¶ In glo.nexu.ibi.l.cū antiquioribꝰ.ista nil facit ad id qḋ allegat gl.sꝫ tñ sequētes.ll.ꝛ hec prima in se bona.sequēs aūt diuinat.ꝛ nō est litere cōformis:qꝛ tunc nō esset ab eodē nexu.sed diuerso a solutione.alii tñ dicūt qḋ creditor tenet̃ recipere pecuniā sibi oblatam.ꝛ hac rōne pōt dici liberat̃ a creditore.l.fideicō.§.si rē de le.iij.ꝛ.l.quidam extimauerunt.si cer.peta.ſm Ja.de are.

Pupillum. Not.qḋ pōt fieri melior cōditio pup.etiā sine tutore.facit īsti.de inutil.stip.§.pup.¶ In glo.j.in fi.No.diligenter istā hlo.ſm Ang.quod vbicunqꝫ pup.sine tutoris auto-

a ¶ Acceptilatio. Adde ꝺ effectu acceptilatiōis ꝑ specula.i ti.ꝺ solu.§.j.ṽ.acqlia. Albe.ꝺ rosa.in.l.si vnꝰ.§.si acceptilatio.ff.ꝺ pac.Et q̄ acceptilatio hꝫ vim solutiōis vide bar.i.l.si marito.§.si pr̃.ff.sol.ma.ꝛ i l.ꝛ si fideiussor.§.q ita.isto ti.Bal.i.l.j.C.de re.q̄ i frau.cre.ꝛ qḋ si acceptilatio dolose fcā nō valeat vide p eū i.l.si superstite.C.ꝺ dolo.

ritate vult obligari ad finẽ vt liberet illa obligatio vz ꝛ tenet. et sic inspicimus potius effectũ ad quem ordinatur obligatio quã formã ꝛ hoc dicit esse valde vtile ꝓ statuto florẽtino ꝓhibẽte mulierẽ obligari sine mondualdo. ꝛ minorẽ sine cõsensu ꝓximorũ consanguineorũ. nã mulier ꝛ minor instituti de restituendo grauati poterint instãte fideicõ. adire hereditatẽ vt restituãt. ꝛ liberent nec erit necessari⁹ consensus mõdualdi aut ꝓximor. facit lz nõ alleget. l. j. §. fuit q̃sitũ. ff. ad treb. Posses tñ dicere vt hic dicit bar. qḋ in casu gl. obligabit pup. naturalr. l. j. in fi. de noua. ꝛ ille est sufficiẽs ꝓ nouatiõe facit insti. q. mo. to. ob. §. preterea. ꝛ subsequẽter ꝑ acceptilationẽ liberabit ab illa naturali. ꝛ dixit Jac. de are. qḋ hec ꝑs gl. in v̇. rñdeo sic qḋ fuit additio quã aliq nõ hñt.

Per procuratorẽ. No. vnũ casuz i quo reqrit speciale mandatũ. de multis alijs recurre ad gl. ad. c. q ad agendũ de ꝓcu. lib. vj. ꝛ in. l. pompo. §. fi. de procurato. ¶ In gl. ibi. §. tutor. vbi patet qḋ tutor nõ potest accepto ferre. ꝛ tamẽ ipse dicitur habere generale cum libera. vt no. gl. in. l. mandato generali. s. de procura. ideo hec secunda cõmuniter tenet. hic refert Auge. dixit Bar. in. d. §. tutor qḋ nõ scit bene videre rationem huius. l. nisi q2 sic placuit inuẽtori. nã cũ acceptilatio sit de iure ciuili introducta. s. ti. j. l. penul. sicut ius ciuile inuenit eam ita statuit ei formã. ꝛ personas habiles ad acceptilationẽ declarauit de quo tangetur in. d. §. tutor.

Acceptilatio. Nõ summat nec etiã sequẽs que cõtinuat. ¶ In glo. j. in diem ibi. l. actus. nã videt tunc esse peccatũ in forma acceptilationis. ideo totuz tunc vitiat per ea que habentur in. l. iul. §. sed ꝛ si quis. supra ad exhiben. ꝛ in. l. an inutilis. ideo sequens opi. cõmuniter tenet. Sz tũc aduerte q2 inquantum sequens opi. innuit qḋ si soluo vt liberatio oriatur ex die ꝗ liberatio nõ surgit nisi adueniẽte die nõ videt hñ dicere si obligatio erat pura; ꝛ dies erat certa. nã de substãtia diei est suspendere effectum seu exercitium ꝛ nõ substantiam actionis. l. j. in. fi. s. qñ dies le. vsuf. ce. q2 in actu liberationis nõ requirit aliquod exercitiũ facti ideo non est possibile qḋ suspendat ipsa liberatio per ea que habentur in fi. in. l. hereditas ex die. supra de here. insti. cũ ibi. no. per Bar. ideo videtur qḋ tunc solutio statim sumeret effectum sicut litera hic videt innuere tñ secus in acceptilatione q2 illa peccat in forma cũ deberet ex sui forma liberare statim sicut solutio. ꝛ ideo illa vitiatur. Si aũt esset dies inserta vel conditio tunc esset magis dubium si inserant solutioni vel acceptilationi. nam dixit hic Bar. ꝛ Angel. qḋ nõ recipiunt immediate: q2 nõ põt dici soluo si imperator venerit in italiã vel accepto fero si imperator venerit in italiã. sed bene possum soluere simpliciter vel accepto ferre ꝛ velle qḋ ita demũ solutio vel acceptilatio ꝓsit si imperator venerit in italiam. ꝛ ratio est q2 in ꝓ̇io casu resultaret quodãmodo ꝯtradictio. s. inquantũ dico soluo. iste est actus de presenti qui nõ dz recipere suspensionem: sed postea innuitur cõtrariũ dũ addicit cõditio. ꝛ sic esset quasi dicere soluo. ꝛ nõ soluo. Sed aduerte q2 ꝯ eos facit q2 etiã actui de pñti addicit cõditio nã possum dicere ꝓmitto tibi. x. si imperator venerit in italiã. vel vẽdo istã rẽ ꝓ. x. si imperator ꝛc. l. qui absenti. §. j. de acqrẽ. pos. nã lz dicã soluo si venerit in italiã videt esse mẽs ꝑ id qḋ soluitur cedat solutũ, si cõditio illa veniat; ꝛ ideo non; vr qḋ in solutiõe talis actus reprobet sicut in acceptilatiõe reprobatur propter defectum forme. facit. l. sub conditione. s. ti. j.

Summarium.

1 Indefinita quando vniuersali equipolleat.
2 Clausula in fine posita refertur ad omnia precedentia.

Pluribus. ¶ Simplex acceptilatio refertur ad oĩa nisi de certis actum appareat ꝛ dissensus vitiat acceptilationem. h. d. ¶ †Not. qḋ indefinita[a] equipollet vniuersali qñ est eadẽ ratio oĩm vniuersaliũ sub indefinita comprehensorũ, de quo ꝑ Dy. in rubrica de reg. iu. in. vj. ꝛ ꝑ glo. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ꝑ Bar. in. l. si plurib⁹. de le. ij. ¶ †Not. clausula apposita post plura in dubio refertur ad omnia qñ ratio diuersitatis reddi nõ potest, facit l. ij. s. de lib. preteri.

a ¶ Indefinita. De ista indefinita se pi⁹ tetigi in additionibus meis al berici ꝛ ad ditionibus meis zabarelle.

Summarium.

1 Peccatum forme maius est q̃ materie.
2 Seruus communis personam cuiuslibet domini representat.
3 Obligatio ciuilis per acceptilationem tollitur.
4 Accessorium tollitur principali sublato.

b **An inutilis.** [b] Premitte qḋ hec ẽ duplex litera vna negatiua ꝛ alia affirmatiua ꝛ vtraqꝫ ꝑt saluari vñ hz vtraqꝫ. h. d. Si acceptilatio peccat i forma nõ vz ẽti viz pacti. sec⁹ si peccet in mã q2 tũc salti vz vt pactũ. h. d. ¶ †No. qḋ mai⁹ peccatũ est forme q̃ materie. ꝛ ad hoc allegat. facit. l. q quadragita. §. qdã ad. l. fal. ꝛ. l. sed iul. §. si qs. ff. ad exhibẽ. ¶ Quid autẽ si deficiat acceptilatio rõne cause efficiẽtis exẽplũ in. l. iij. s. e. an tũc habebit vim pacti dico qḋ sic per. l. quacũqꝫ ratiõe. s. de ꝓcura. ¶ No. qḋ facit actũ quẽ scit esse nullũ nõ vr velle obligari. sz seruire de verbis. facit. l. nõ solũ. de act. ꝛ obli. ¶ In glo. j. ibi: ꝛ amittebat nõ certe sed seqũẽtia potius addebat aliud nõ. ideo glos. forte fuit corrupta. ꝛ voluit dicere omittebat non hoc modo si in hoc ꝯ sensum est. s. qḋ hz vim pacti nõ hz in se pactũ. ꝛ sic illa dictio nõ q̃ sumit ex dictiõe nisi exponẽdo pro si nõ primo loco mutet. ꝛ postea sumit añ verbũ hz. ¶ Ibi dices qḋ rõne rei est iutilis corrupta est gl. ẽm Ang. ꝛ debuit dicere ecõtra vez rõne inepte cõceptionis. Sed ẽm Py. dices qḋ rõne rei. ꝛ sic materia sup qua interponitur sit inutilis. sz qñ est inepta rõne inepte cõceptiõis est inepta rõne forme vt ꝑz per ea q̃ dixi in. l. acceptilatio. ꝛ in. l. se. s. e. Et cõclude qḋ si ꝯstat de mẽte partiũ qḋ voluerũt acceptilationẽ valere vi pacti illa saluabit. ꝛ similiter si ꝯstet ꝙ voluerit illã nõ valere vi pacti ꝑ. l. j. §. si qs ita. ꝛ qḋ ibi not. s. de v̇. ob. in dubio aũt serua qḋ dixit gl. in v̇. tu dic. qḋ si est inutilis rõne forme nõ habebit vim pacti. sec⁹ si rõne materie. ꝛ rõ diuersitatis est quã supra dixi. ¶ In glo. ij. ibi idẽ ꝛ in nesciẽte hoc nõ est vez. ꝛ est ꝯ tex. expresse iõ cõclude qḋ si opinabit illã nõ valere. ꝛ hoc ꝯstat. nõ valebit vi pacti. Si aũt opinabat illã valere tũc vr qḋ recurrẽdũ sit ad distinctionem glo. an peccatum fuerit in forma an in materia. in dubio autem presumendũ est qḋ crediderit eam valere vi pacti si peccabat in materia. secus si in forma q2 sic se hz iuris dispositio quã in dubio ꝓsumit sciuisse ꝑ id qḋ habet i. l. ll. sacratissime. C. de legi. ꝛ in. l. bonorũ. s. de bo. pos. ¶ Ultimo per hãc literam dicit hic Ang. declarari quid voluerunt glossatores dum dicũt qḋ nõ potest esse questio de solẽnitate testamẽti quin sit de volũtate: vt. l. ij. C. de bo. pos. ẽm tab. ꝛ in. l. fi. C. de fideicõ. nã si testator erat prudens. ꝛ sciens testamẽtũ nõ valere nõ videat velle disponere se ad testãdũ. sz poti⁹ de verbis seruisse. sec⁹ si putasset testamentũ valere. Sed ꝑpter hãc dubietatẽ dixerunt glo. scõm eũ nõ posse dubitari de solẽnitate qn dubitet de volũtate de quo remittit ad no. in iurib⁹ ꝑalleg. ¶ Sed certe in dubio cũ min⁹ solẽnis volũtas inducat naturalẽ obligationẽ iuxta ea q̃ habent in. l. j. ꝛ. ij. C. de fideicõ. ꝛ. l. cũ qs. C. de iur. ꝛ fac. igno. in dubio vr voluisse qḋ saltẽ hz viz naturalis obligationis per id qḋ. s. dixi. vnde de materia recurre ad ea que notant per gl. ꝛ doc. in. d. l. ij.

Seruus communis. Seru⁹ cõis acqrere ꝑt vni dñoz ꝑ acceptilationẽ ab extraneo: ꝛ ẽt ab altero ex dñis siue ipse seru⁹ dñz obligauerit siue ipse dñs seipm. h. d. ¶ In tex. ibi postulari põt supple acquirẽdo ẽt sibi insolidũ illud qḋ ipse stipulat. l. j. ꝛ. l. si seru⁹ 2 cõis de stip. ser. ¶ †No. qḋ seru⁹ cõis repñtat personã cuiuslibet dñi quod ad hoc vt possit si velit cuilibet eoz insolidum acqrere.

Acceptum. Per acceptilationẽ nõ tollit directo nisi obligatio verbis inducta. h. d. ¶ No. illud vulgatũ qḋ in hñtib⁹ symbolũ facilior est trãsit⁹ ad idẽ. l. si in rẽ. §. Jtẽ si ꝗcũqꝫ. ꝛ qḋ ibi nota. de rei ven. ¶ In glo. verbis tolli ibi vel nõ põt. vtraqꝫ in se bona sane intellecta iõ ꝯclude qḋ obligatio v̇bis nõ ꝯcta nõ tollit ꝑ acceptilationẽ ipo iure. sz hñ tollit ꝑpter cõsensum volẽtis liberare ope exceptiõis vi pacti ex quo est pctm̃ in materia tñ. sec⁹ si peccaret i forma vt. s. in pri. hui⁹. l.

3 **Filius.** †Obligatio ciuilis tollit ꝑ acceptilationẽ nõ pretoria si pricipalr sup illa acceptilatio interponat ꝛ sublato principali tollitur in cõsequẽtiam accessoriũ vndecũqꝫ inductum etiã a iure pretorio. h. d. ¶ In tex. ibi nihil agat quo ad hoc vt liberet ipso iure: sz bene ope exceptiõis vi pacti ex quo acceptilatio peccat solũ i materia. ¶ Ibi honoraria. i. ꝑtoria. vt i §. pretoriũ edicta. isti de iure natura. gen. ꝛ ciui. ꝛ hic de obligationibus loquitur inductis cõtra dñm per pretorem per titu. de pecu. de in rez v̇. qḋ iussu. ¶ Ibi hoc iure vtit. voluit tollere tacitum obiectũ q2 videbatur qḋ nõ posset cadere in seruo q de iure ciuili habet pro nullo. l. qḋ attinet. de reg. iur. ꝛ si dicas etiã de iure gen. videtur haberi ꝑ nullo. l. ex hoc iure. de insti. ꝛ iure. istud est verũ de iure gen. secũdario quo multiplicatis gẽtibus fuit inducta seruitus. sz nõ de iure primario gẽtiũ ẽm ꝙ omnes liberi nascebatur. facit qḋ no. in. l. si id qḋ. ꝛ in. l. frater a fratre. de cõdi. inde. Et quomodo acceptilatio dicatur de iure gen. tangit i gl.

4 ¶ †No. qḋ sublato pricipali tollitur accessoriũ etiam si sit alterius nature q̃ principale. ¶ In glo. obligatus. in fi. vel intellige literã voluisse qḋ qñ obligatio est itroducta a iure ciuili lz nõ sit ciuiliter obligatus sed soluz naturaliter ille q vult per acceptilationem liberari tũc põt ideo nimirum si tũc seruus potest liberari quãdo est obligatus ex obligatione inducta a iure ciuili lz nõ sit ciuiliter obligat⁹. secus qñ quis est obligatus ex obligatiõe q̃ nõ est inducta a iure ciuili. idẽ intellige qḋ nõ sufficit obligationem introductaz a iure ciuili nisi sit obligatio verboz vt ꝑz ex. l. precedẽti. ꝛ ideo lz obligatio ex iure emphiteotico sit inducta a iure ciuili similiter ꝯdictio ex. l. vt no. i. l. ex hoc iure. de insti. ꝛ in re. tñ videtur, qḋ ille nõ tollatur ipso iure per acceptilationez ex quo verbis

quo verbis nõ sunt contracte sed solum ope exceptionis. ¶ In glo. honorarie. ibi magis diceretur trãsfundi sic ꝗ miles q̃ trãsfertur de numero in numerũ videt̃ cõtinuare militiam. vt in. l. que j. allegant̃ in gl. ꝛ p hoc apparet intellectus gl. in ver. ꝛ ar. summe. Et p hoc habes qd̕ actus iuris ciuilis qui tendit ad totalem ꝛ omnimodam extinctionẽ iuris ciuilis nõ tollit ipso iure obligationẽ iuris gentiũ vel pretoriã. secus qñ actus iuris ciuilis nõ tendit ad totalem extinctionem obligationis. sꝫ potius ad quãdam transfusionẽ vt est videre in stipulatione nouante rem. et illa tollit obligationem iuris gen. ꝛ ptorias ipso iure. l. j. s. de nouã. ꝛ est ratio qꝛ stipulatio nouans nõ ex toto cõtradicit obligationi iuris gentiũ. qꝛ est obligatio sicut ꝛ illa: ꝛ remanet substãtifice obligatio prima lꝫ trãsfusa in secũdã ideo facilius patit̃ obligatio iuris gẽtiũ se tolli a stipulatione nouãte ꝙ ab acceptilatione q̃ est oĩo cõtraria obligatiõi qꝛ liberatio ꝛ obligatio totalis ad inuicẽ ꝯdicunt. ꝛ per hoc dꝛ aquiliana stipulatio qñ interponit̃ super cõtractu iuris gentiũ ad finẽ vt postea sequatur acceptilatio deceptoria que decipit in effectu obligationẽ iuris gentiuꝫ que patit̃ ser tolli ab ea ꝛ non pateret̃ se tolli ab acceptilatiõe. facit insti. qui. mo. tol. ob. in. §. j. ꝛ. l. aquiliana. ꝛ. l. cum aquiliana supra de trãsac. ¶ In gl. iuris gen. in fi. prima nõ videt̃ bona qꝛ ius antiquũ verisimiliter nõ tollit nouũ ius sed potius econtra. ꝛ ideo sequẽs cõiter tenet̃. nã in ipsa acceptilatiõe interuenit cõsensus in liberãdo. qꝛ est de iure naturali. ꝛ de iure gẽtiũ primitiuo. ꝛ hoc respectu põt dici de iure gen. sed respectu inuẽtionis et forme sibi date põt dici de iure ciuili. ¶ Ibi gl. ꝛ iõ ibi nõ est bonuꝫ: potes dicere qd̕ suppleri dꝫ maxime ꝛ tũc bene stabit: qꝛ illa q̃ sunt de iure gen. maxime possunt ꝛ grece ꝛ latine fieri. ¶ Ibi quibus modis cõtrahitur obligatio corrupta est. ꝛ dꝫ dicere insti. de verb. obli. qui. mo. tol. ob.

Pars. Accepto ferri potest obligatio insolidum et pro parte ꝛ per seruũ fructuarium ꝛ vsufructuariũ ꝛ hereditariũ bona fide nobis seruientẽ ꝛ per alios q̃ sunt nostro iuri subiecti potest nobis per acceptilationem acquiri ꝛ etiam existenti apud hostes si postea ab hostibus reuertatur. h. d. cũ sequen. vsq; ad. l. quod in diem.

Quod in diem. Acceptilatio recipere potest tacitam conditionẽ. h. d. ¶ In tex. ibi apparebit. i. in effectu habebit secũdum Dynum.

Summarium.

1. Obligatio per iusiurandum acceptilatione tolli potest.
2. Seruitus vsusfructus est diuidua.
3. Pars integralis rei debite in acceptilatione nõ deducitur.
4. Acceptilatio qñq; fit sup. pte cõmoditatis rei i oblĩone deducte.
5. Obligatio generis per acceptilationem speciei tollitur.
6. Dolus futurus nõ remittitur per acceptilationem.
7. Tacitum vitiatur expresso vitiato.
8. Acceptilatio obligationem nõ pimit que nec vera nec ficta fuit.
9. Acceptilatio inutilis nil operatur.
10. Reus nõ liberatur per acceptilationem fideiussori factam.
11. Successoribus quo iure possit accepto ferri.
12. Acceptilatio vnius reorum credẽdi ab oibꝰ debitoꝝ liberat.

Et per iusiurãdũ. Obligatio operaꝝ inducta p iusiurãdũ tollit̃ p acceptilationẽ. h. d. ¶ † No. qd̕ nõ solũ obligatio inducta p stipulationẽ põt tolli p acceptilationeꝫ sꝫ etiã si sit ꝯcta per iusiurãdũ. ¶ In gl. j. in fi. nã sublata obligatiõe tolletur in cõsequẽtiã vinculũ iuramẽti tanq̃ accessoriuꝫ vt. l. an inutilis. §. filius. s. eo. ꝛ. l. nõ dubiũ. C. de legi. ꝛ dꝛ obligatio p iuramẽtũ fieri verbis qꝛ fit precedẽte interrogatiõe ꝛ sequente rñsione qꝛ dicit liberto patronus tpe manumissionis iura dare tot operas. ꝛ ille rñdet. ꝛ ego sic iuro. ꝛ est spãle in liberto qd̕ iuramentũ introducat obligationem alias contra. vt. l. si quis pro eo. cum ibi nota. s. de fideiuss. licet habeat confirmare in aliĩs. vt in aut. sacramenta. C. si aduer. vendi.

Si id quod. Nõ potest accepto ferri pro parte obligatio indiuidua sed diuidua tantuꝫ et stipulator accepto ferẽdo iter vel actũ nihil agit. secus si accepto ferret vtrũq;. hoc dicit. ¶ Ibi iter vel actũ scilicet alternatiue vt differat a sequẽti. ¶ † Nota qd̕ seruitꝰ vsusfructus est diuidua lꝫ alie sint indiuidue. l. j. §. si vsufr. ad. l. fal. ¶ No. qd̕ acceptilatio facti sup parte integrali nõ videt̃ valere ex quo illa specifice non est deducta in stipulationem. secus qñ fit specifice super oĩbus ptibꝰ integralibꝰ. ¶ Extra gl. p declaratione tex. qd sit iter quid actꝰ qd via ꝛ i quo differãt. vide. l. via. ꝛ. l. q scela. §. j. de serui. ru. pdi. ꝛ in. l. certo generi. §. j. ꝛ fi. e. ti. ꝛ ex illis iuribꝰ colligit̃ in duobꝰ vel tribus esse differentiam inter actũ vel viã qꝛ qui hꝫ actuꝫ nõ potest trahere lapidẽ vel lignum nec etiam hastã rectã ferre secꝰ in hñte viã. Item latitudo vie est a iure determinata. d. l. q scela. §. fi. sed non latitudo actus. sꝫ venit terminãda officio iudicis. d. l. certo gñi. §. j. mirandũ est ergo cũ plus in se habeat viã ꝙ iter ꝛ actꝰ. ¶ Quare p acceptilationeꝫ itineris ꝛ actꝰ tollat̃ obligatio vie voluissem libẽter qd̕ hic iuriscõsultꝰ aperuisset suũ motiuũ sꝫ forte põt dici qꝛ qñ accepto la. est iter ꝛ actus videt̃ bis cõsiderata cõmoditas itineris. primo quatenus cõtinet̃ in ipso actu. scd̕o quatenꝰ de p se exprimit̃. vñ forte imaginatꝰ fuit iuriscõ. qd̕ tũc cõprehendit̃ verisimiliter tm̃ spacium substantifice vel plus ꝙtũ cõprehẽdit latitudo vie. ꝛ iõ tunc noluit tolli obligationẽ ad viã. nã stante idẽtitate partis substãtialis nõ considerauit qualitatẽ q̃ i se plꝰ haberet vt qꝛ illa parte substantiali alr̃ posset vti al's via al's ꝛ iter vel actum. s. trahendo actũ vel portãdo astã rectam. qꝛ sublata substãtia tollit̃ quãtitas. l. eius qui. si cer. pet.

3 **Illud certum.** † Pars integralis rei debite nõ põt in acceptilatione deduci. sꝫ quotitatiua sic. h. d. ¶ In tex. ibi ptẽ. s. quotitatiuã. vt ptꝫ ex se. ¶ In tex. ibi nõ sunt. nam seruitꝰ nõ est ps fundi. sꝫ qualitas. l. q aliud j. de ver. sig. ¶ Itẽ vsusfr. nõ est pars quotitatiua sꝫ legalis ꝛ integralis. l. recte dicimus. cũ ibi no. de ver. sig. ꝛ. l. q vsufr. ꝛ ibi dictũ fuit. s. de ver. ob. ¶ No. qd̕ aliud est domꝰ aliud cemẽta. facit. l. eũ q edes. de vsuca. ꝛ ibi no. ¶ In gl. j. ibi nõ põt separari a proprietate. vnde cũ in acceptilatiõe versef vsusfruc. formalis videt̃ fieri super alio sup quo nõ est cõtracta obligatio. ꝛ iõ nõ vꝫ. l. nisi. j. e. ¶ In ea. glo. ibi de formali loquit̃. certe in. §. si i fundi. lꝫ videat̃ loqui de formali respectu fideiussoris illud est verũ prĩa facie tñ cõsiderato qd̕ fideiussor accessorie venit ad obligationẽ principalis intelligit̃ sensisse de eodẽ vsufructu de quo in pricipali ꝛ sic de causali. facit qd̕ no. isti. de fideiuss. §. si plures. ꝛ de reg. iur. l. accessoriũ. Sꝫ i. l. qui vsufr. hñ est vex quod loqt̃ de formali tñ i pmeua stipulatiõe hñ vsabat cãlis qua cõprehẽdebat̃ sub stipulatione fundi. l. si aliũ. de vsufr. le. ꝛ sic vr̃ qd̕ formalis ibi non debeat dici ps prĩe obligatiõis. sꝫ potes dicere qd̕ ibi nõ dicit cẽ partẽ. sꝫ potiꝰ oppositũ. nã dicit similẽ esse q prĩo totũ postea partem stipulatur. nullũ antẽ site est idem. l. quod nerua. depo. vñ sicut si vere partẽ stipularet̃ cũ prĩo totũ esset stipulatꝰ nõ induceret̃ nouatio sic nec multominꝰ esse inducit ꝛ maxime: quia nõ tãtã cõmoditatẽ cõtinet formalis quãtã causalis cũ formalis finiat̃ morte secꝰ in cãli. l. titio cũ morietur. s. de vsufr. facit qd̕ no. gl. i. l. si stipulatus §. titiꝰ. de v̇. ob. Ang. vo hic sup gl. dicebat qd̕ imo hic de vsufructu formali loqbat̃. lꝫ dicẽdũ erat qd̕ vsusf. formalis nõ erat pars quotitatiua sꝫ integralis ꝛ legalis. sꝫ p hoc nõ hñ aperit̃ itellectꝰ legũ ꝯriax. ¶ In gl. dictã. i fi. bar. intelligit qñ illud cenaculũ est iũctũ superficiei al's secꝰ p. l. si duo. §. labeo vti pos. Sꝫ certe etiã si adheret solo vr̃ idẽ p hũc ter. q̃ loquit̃ indistincte. qꝛ nõ est ps quotitatiua domꝰ sicut nec paries nec cẽset̃ esse i obligatiõe nisi vt cõmoditas. ꝛ iõ vr̃ qd̕ acceptilatio nõ teneat si illã tãq̃ debitã fit accepto la. secꝰ si tãq̃ cõmoditatẽ ꝯsistẽtẽ i obligatiõe domꝰ si adhereat solo ꝛ hẽat accessũ p se sepatũ. ar. §. se. ꝛ sic pt saluari opi. bar.

Si quis. Creditor vsusfructꝰ accepto ferẽdo vsum putest seruitꝰ nihil agit. sed si accepto fertur prout est cõmoditas acceptilatio tꝫ. h. d. ¶ In text. ibi id est q̃si ex parte. ꝛ emolumento vsufr. fm̃ Dy. ¶ † No. qd̕ acceptilatio põt fieri

4 sup parte cõmoditatis rei deducte in obligationẽ. ¶ In gl. super ver. valeret. ibi non põt dici. s. remanere hic vsu sine vsufr. imo p remissionẽ vsus est i totũ tolleret̃ obligatio vsusfructꝰ fm̃ istos vt sequit̃ in glo. Sed certe hec opi. est ꝯ hũc ter. scd̕a etiã q̃ sequitur non videt̃ bona qꝛ fm̃ illam nil operaret̃ acceptilatio ex quo cõmoditas nõ remaneret non obstãte acceptilatio. iõ tertia cõiter tenet̃. dicit tñ Ja. de are. ꝛ successiue Bart. ꝛ Ang. ꝙ hoc non est trahendũ ad acceptilationẽ vsusfru. qñ qs est stipulatꝰ fundũ vt sic videat̃ creditorẽ ꝯcedere debitori p. d. acceptilationeꝫ qd̕ aliũ possit vsumfr. ꝯstituere per. §. illud. s. e. vbi iuriscõ. dixit acceptilationẽ illã inutilẽ. ꝛ rõ differẽtie esse põt fm̃ eos qꝛ acceptilatio a iure ciuili est inducta. ꝛ in ea multũ operant̃ verba iõ cũ debet̃ vsusfru. ꝛ accepto fert̃ vsus si accepto fert̃ tanq̃ cõmoditas vꝫ et operat̃ vt hic dicit si verba acceptilatiõis cõueniãt cũ v̇bis obligatiõis in parte qd̕ nõ cõtingit accepto lato vsufr. qñ fundꝰ erat in obligatiõe. Sed aduerte qꝛ lr̃a nõ vr̃ se fundare per rõnẽ istã. sed solũ põderare an in acceptilatione habeat̃ respectꝰ an id qd̕ accepto fert̃. accepto ferat̃ tanq̃ debitũ an tanq̃ cõmoditas cõtenta sub debito. ꝛ dic q nõ esset absonũ limitare illũ. §. per istũ qd̕ rõ huiꝰ lr̃e etiã possit ad illũ adaptari vt sic idẽ ius debeat dici. ar. l. a titio. de v̇. ob. ꝛ hãc partẽ qd̕ illud qd̕ dꝛ in. §. illud de acceptilatiõe facta sup vsufructu qñ fundꝰ debet̃ dꝫ itelligi fm̃ istũ §. Reperio hic tenuisse Jac. de are. q etiã plus voluit qd̕ similiter dꝫ intelligi id qd̕ dꝛ in. §. si qd in ver. si tñ via. s. qñ accepto fertur iter via existẽte debita fm̃ hoc vltimum non puto verũ. quia via hꝫ i se partẽ substãtialẽ itineris. ꝛ sine illa nõ est. vt. l. j. s. de serui. ru. pdi. sꝫ hñ põt esse pprietas sine vsufr. ꝛ similiter qd̕ aliqs habeat vsumfru. fundi. ꝛ alter residuũ vsusfructꝰ. facit ꝙ habet̃ in. l. j. de ali. le. ꝛ idẽ dicas qñ deberet̃ actꝰ. ꝛ accepto ferretur iter: qꝛ idem qd̕ dictũ est qñ deberet̃ via cũ etiã pars substãtialis actꝰ sit

itineris commoditas. d. l. j. de serui. ru. et de adimē. le. l. j. facit qđ habetur in. l. si mater. §. si quis iter. ff. de excep. rei iudi.

5 **Si is qui.** †Per acceptilationē speciei tollit obl'o generis i totū. ¶No. q̄ illō qđ pōt solui i totū creditori inuito si est acceptolatū liberat debitorē. est em̄ acceptilatio q̄dā imaginaria et ficta solō insti. q. mo. tol. ob. §. j. Et ꝯclude fm Ang. qđ vbi totū qđ i stipulatiōe deuenit. accepto fert indubitáter tz acceptilatio. idē si ps oblōnis diuidue. l. ps. ff. e. idē si accepto fert id qđ creditore inuito pōt solui vt h: idē si obl'o sit indiuidua. et accepto ferunt oēs cōmoditates i ea ꝯsistētes: vt. ff. eo. l. v. finaūt iter et act⁹. qđ declara vt ibi dixi. ff. e. l. Itē scōm eū si obl'o sit idiuidua et accepto ferat ps cōmoditatis si i vbis acceptilatiōis est cōueniētia cū vbis stipulatiōis vt qꝛ accepto ferat vsus et debebat vsusf. vt. ff. §. pri. Sz certe hoc ꝓcedit scōꝫ itellec. Ja. de are. ſz alr̄ vr̄ dōm vt ibi dixi: sentit ibi Jac. de are. secus si accepto fert id qđ nō est totū vel ps vl' si accepto ferat pars idiuidui: vt. ff. e. §. et §. et illud. ¶In gl. j. ibi sol. hec pma i se va. ſz diuinat. vn̄ scōa cōiter tenet: tertia et pōt eē bona in se. sed nō quo ad tex. istū: vn̄ ꝯclude q̄ aut loqmur i repudiatiōe qn̄ legatū est fcm̄ i gn̄e. et serua. l. hoīez h alleg. aut loqmur in acceptilatiōe: et tūc si ꝯstat de mēte illa serua id qđ tāgit. j. i scōa solu. et. j. e. l. si fideiussori. §. si legatoꝝ. et. l. si cū exceptiōe. §. labeo. ff. qđ me. cā. i dubio tollit ois obl'o qꝛ est q̄dā ficta solō. vt i. §. j. q. mo. tol. ob. Si vo loqmur i pctō. et sum⁹ i casu dubū tūc si electio ē stipulatoꝝ remanet obl'o et habilz. et solū tollit i eo sup q̄ fit pcm̄ finaūt tollat electio ē ꝓmissoꝝ tūc vi q̄ tollat tota obl'o ope exceptiōis al's pcm̄ nil operet ex q̄ erat electio rei. d. l. si vn⁹. §. ſz si gn̄alr. de pact. et ibi p glo.

6 **Eum qui.** †Dol⁹ futur⁹ p acceptilationē nō pt remitti. h. d. ¶In gl. de dolo. ibi sine expssa fuit i ꝓmittēdo. Forte tn̄ de mēte litere fuit loq qn̄ nō fuit expssa pp id qđ dr in. v. nō em̄. et. iv. et aliud. fateoꝛ tn̄ glo. verā i se. ¶In ea. i fi. cū glo. trāsit h Bar. et et Ang. qꝛ ex hac gl. dicit declarari. l. et an inutilis. §. acceptilatio. ff. e o. dū ibi dr p acceptilationē tolli non posse pncipalr nisi solā oblōnē vbis ꝯctā. nā id dz itelligi si vba fuerit expssa sine subintellecta ex dispositiōe iuris sicut est qn̄ qs ꝓmittit fundū p stipulationē nā tacite et itelligit ꝓmittere dolū malū abesse vt h dicit glo. iō dicet satis esse vbis ꝯctā et idē dicit vbicūqꝫ stipulatio fingit a iure vt illa obl'o iducta p fictā stipulationē possit tolli p acceptilationē. Sz Ja. de ra. reprobat istā gl. dicēs nō eē veꝝ q̄ vbi aliqd ꝓmittit simplr videat ꝓmittere dolū malū abesse vt ex stipulatiōe possit agi ad id qđ interest dolū malū nō esse cōmissum vt ptz ex his q̄ habent i. l. elegāter. §. nō solū. ff. de do. vbi ptz qđ nō agit ex stipulatiōe pp dolū nisi sit interposita. ſz agit actiōe de dolo q̄ est ptoria. l. j. ff. d o. iō nō dz posse tolli p acceptilationē. d. l. an iutilz. §. fili⁹. ff. e. et puto de iureveri⁹.

Si stichū. Si acceptilatio nō vz sup re sup qua exprimit nō vz et i ea ad quā tacite extēderet. h. d. ¶†No. q̄ si nō vz expssum nō vz et tacitū ex quo ꝯsecutiuū ad hoc allegat ad idē. l. iiij. in fi. ff. de serui. ru. pdio. et hoc qn̄ est accessoriū ad expssum al's sec⁹ vt. l. si fideiussoꝛ. §. j. et ibi p Bar. ff. de le. j. ¶Itē not. qđ obl'o cōdōnalis nō pōt hr̄e effectū qn̄ añ cōdōnē pit res sup qua ꝯhi debuit obl'o. ad idē. l. qties. ff. de noua. et. l. necessario. §. qđ si pēdēte. de picu. et cōmo. rei vē. ¶Not. q̄ i oblōne alternatiua si i altero alternatiuoꝝ nō hz effectū remanet obl'o i reliqua. facit. l. in emptiōe. §. pe. ff. de ꝯhē. emp. ¶†Not. qđ acceptilatio nō pt perimere obligationē q̄ nō fuit vera neqꝫ ficta. qđ em̄ nō est tolli nō pōt vt. l. nā et si sub cōditiōe. §. rūpēdo. ff. de iniust. rup. et irri. te. ¶†No. q̄ acceptilatio inutilis nihil operat.

Et si fideiussor. Obligatiōes et nō ꝯcte vbis tollūtur p acceptilationē i ꝯñtiā nō pncipaliter. et acceptilatio facta fideiussori pure obligato porrigit ad reū. h. d. ¶No. qđ interdū cōsequit qs p aliū q̄ p se nō cōseqret de quo in. l. aristo. q po. i pig. hab. et de reg. iu. si pōt qs lib. vj. ¶No. qđ iterdū aliqd ꝓmittit i ꝯñam alteri⁹ ꝓmissi q̄ pncipalr nō ꝓmitteret facit. l. j. i fi. de aut. tu. et. l. qties. de indi. C. ¶In gl. liberet ibi. ſz p ꝯñaꝫ p exceptionē h vr̄ ꝯ istū ter. q inuit q̄ liberet ipso iure dū simplr dicit q̄ liberat p id qđ no. glo. in. l. cū qs. §. j. et qđ ibi dixi. de sol. iō dic veri⁹ q̄ liberat ipso iure p ꝯñaz tn̄. et p aliū seu p acceptilationē factā alij q̄ i illo ipso iure operat. ¶In ea. ibi solui vt ibi: qꝛ ibi erat obligatio ꝯdōnalis q̄ casu dic vt ibi dicet. et silr in. §. qui ita. sed hic obl'o rei et fideiussoris erat pura.

Si legatorū. Acceptilatio facta fideiussori pure obligato ꝓdest reo: sec⁹ si eēt obligat⁹ sub

10 cōdōne q̄ retro nō trahit. h. d. cū se. fm Bar. et Ange. ¶†No. qđ re⁹ p acceptilationē factā fideiussori nō liberat qn̄ acceptilatio est antiqoꝛ obligatiōe rei: qđ qualr itelligat tāget cū gl. ¶In gl. debebunt. ibi sol. h in psona. h in se va ſz diuinat. est tn̄ valde nota. qꝛ ex ea habes qđ lz acceptilatio simplr facta intelligat esse in rē et habeat vim solutiōis: tn̄ hoc est verū: nisi expsse agat qđ fit psonalis et nō egrediat psonā: qđ est valde nota. et idē voluit glo. i. l. si cū exceptiōe. §. labeo. ff. q me. cā. sequēs so. diuinat ad ter. istū vnde tertia cōiter tenet qđ sit spāle in legato qꝛ cōdō non trahit retro. et idē est in ꝯctu qn̄ est cōditio potestatiua q̄ retro nō trahitur vt in. §. pri. iūcta. l. j. q po. in pig. ha. nā tūc acceptilatio facta fideiussori ante existētiā cōditiōis dr antiquioꝛ obligatiōe rei vere ficte sec⁹ qn̄ cōditio traheret retro qꝛ tūc inspecta fictiōe nō cēseret antigoꝛ. Itē rō pdicta q̄ ponit. in fi. §. q ita. procedit in casu suo qn̄ acceptilatio fit fideiussori. sec⁹ si fieret ipsi pncipali p. l. qđ in diē. ff. eo. nā potētioꝛ est acceptilatio in psona ei⁹ cui accepto fert quā in psona ei⁹ ad quā extēdi pōt. est em̄ naturale fm Ange. qđ qs plus pōt in se quā pōt in alio p extēsionē. et p intellectu Bar. facit: qꝛ nō sine ministerio vr̄ iurisꝯsult⁹ posuisse exēplū de legato cōditionali. et et de cōditione ptātiua. et sic vr̄ innuisse secus in alijs cōditionib⁹ lz rō magis gn̄aliter sonet. Sz illa nō vr̄ ex toto extēdēda cū necessario illa et sit restringēda qn̄ acceptilatio fit ipsi pncipali vt ptz i. d. l. qđ in diē. ¶In ea. gl. ibi. et cuiusdā nois. So. imo dic qđ ibi nō tractat an acceptilatio fcā fideiussori psit reo. sed an eo casu quo ꝓdest possit fideiussoꝛ a reo petere ac si soluisset. quo casu distinguit an fuerit facta per creditorem fideiussori animo eum remunerandi an nō de quo etiā per glo. in. l. duobus. §. a fideiussore. de iureiuran.

Tutor. Administratores sine spāli mādato accepto nō ferunt nec eis accepto fert. ſz pñt obligationē nouare. et eā nouatā p acceptilationē tollere. h. d. ¶In glo. nec habens ibi nisi spāle mādatū: et tūc qn̄ hz spāle mādatū vr̄ quodāmodo nūci⁹ iō cēset tūc act⁹ ve fieri p dōm mediāte nūcio. l. et lz. et. l. q añ. de cō. pec. iō nimirū si tūc fieri pōt p talē ꝓcuratorē q̄ rō cessat si nō iteruenit spāle mādatū. et p hoc vr̄ qđ pñt sustētari rationes quas posuit h bar. lz ipse videat eas reprobare p id qđ dicit h gl. de ꝓcuratore hn̄te spāle mādatū sed potes rn̄dere vt dixi qđ tūc nō est nisi vna fictio. s. acceptilatiōis ex quo dn̄s vere dr facere per nunciū tanq̄ per instrumentū sicut vere pulsat ille q pulsat mediāte instrumento. et non instrumētū vt no. in. d. l. et lz.

11 **Heres quoqꝫ.** †Successorib⁹ de iure ciuili vel ptorio pōt accepto ferri. et ipsi et pñt accepto ferre. h. d. Et rō decidendi est fm Ange. qꝛ illa eadē iura q̄ erāt in defuncto directo trāseūt in successorē actiue et passiue. et h fateoꝛ i successore de iure ciuili i successore vo de iure pto. an trāseant iura directa an vo vtilia recurre ad notata p gl. et Bart. in l. j. de bo. pos. Ratio autē dubitādi fuit qꝛ origo oblōnis nō fuit in eis ſz in defuncto et nullus vr̄ posse accepto ferre vel ei accepto ferri nisi ille in cui⁹ psona radix obligationis cōsistit. vel nisi fiat de spāli et expsso mādato ei⁹: vt. ff. §. pri. Sz certe heres et defunctus cēset eadē psona. in aut. de iureiur. a mo. presti. §. j. et in ipso descēdūt iura cōpetētia defuncto vt est dictū. facit. j. de vb. sig. l. nihil aliud de successore vo de iure ptorio erat maioꝛ dubitatio per id qđ habet. ff. eo. l. an inutilis. tn̄ qꝛ licet sit successoꝛ de iure pretorio obligatio que tollebat erat contracta verbis cū defuncto. et sic descēdebat i successorē merito poterat tolli per accepti.

12 **Ex pluribus.** †Acceptilatio vni⁹ reoꝝ credēdi liberat debitorē ab oib⁹. h. d. qd dōm ecōtra vide. j. e. l. plurib⁹. ¶In glo. reis ibi q sunt socij. hoc est necesse p istū ter. q loquit idistincte. et qꝛ acceptilatio hz vim solōnis. j. eo. si ex plurib⁹. vn̄ sicut solō facta vni reoꝝ debēdi liberat et si nō sunt socij ita acceptilatio: de q̄ p Bart. i. l. ex duob⁹. ff. de duo. re. ¶In gl. fi. ibi so. aliō i acceptilatiōe rō qꝛ illa hz vim solōnis cū sit imaginaria solō insti. q. mo. tol. ob. i pri. q̄ rō cessat in pacto. ¶In ea. glo. ibi socij sunt: hic non est necesse: vt dixi super gloss. precedenti. ideo glo. in hoc male dicit.

Nisi. Verba liberatoria acceptilatiōis dn̄t vbis obligatorijs stipulatiōis cē ꝯformia. h. d. ¶Not. qđ p acceptilationē solū tollit obl'o vbis ꝯcta vn̄ sec⁹ in alia et si sit obl'o de iure ciuili vt dixi i. l. an iutilz. §. acceptū. ff. e. et ē gl. ordi. q̄ reputo sing. i. §. itē p acceptilationē isti. q. mo. tol. ob.

Si is qui. Inutilis adiectio acceptila. ptē vtilē nō vitiat. h. d. No. qđ iutilis adiectio vitiat et nō vitiat de quo in. l. j. §. si stipulāti. de vb. obli.

Si ex plurib⁹. Acceptilatio fcā vni ex pluribus reis debēdi ꝓdest correis ¶No. ex ter. ibi pticipib⁹ fz Ang. q dicāt duo rei credēdi vel debēdi socij non dicunt illi q sunt socij eo qđ pticipes sunt eiusdē oblōnis ita q̄ oē dānū et emolumētū est cōe iter eos: lz al's nō sint socij oiuz bonoꝝ. ſz certe lz h dictū sit veꝝ i se vt plene no. p bart. i. l. ex duob⁹. ff. de duo. re. tn̄ h necessario nō pbat d socijs nā dato qđ nō sunt socij ex q̄ sūt rei debēdi satꝫ pñt dici pticipes eiusdē oblōnis. fac. l. iij. §. fi. ff. de duo. re. ¶An aūt ille cui fcā est acceptilatio aliqd possit repetere ab alijs tetigi. ff. e. l. si fideiussori. ¶In gl. j. i fi. pria so. i se va. et no. ad id qđ dixi i. l. si fideiussori. §. si legatoꝝ. ſz diuinat iō tene scōam ad ꝯriū qđ nō erāt insolidū obligati iō nimiꝝ si acceptilatio fcā vni non ꝓdest alij hic secus.

Si iudicati. Acceptilatio facta fideiussori ꝯditionaliter obligato ꝓdest reo si existens cōditio trahit. hoc dicit. fm Ange. et sic cessat contrarium. §. si legatorum. l. si fideiussori. ff. eo. tit. ¶In glo. fi. in fi. potes etiā soluere tertio

re ter tio vt colligitur ex summario.

Summarium.

1 Acceptilatio generalis ad omnes obligationes dari pōt.
2 Officium iudicis nouari potest.
3 Stipulatio aquiliana dicitur a Gallo aquilio inuenta.

Qui hominem. A parte vnius ex reb⁹ alternatiue debitis pōt quis liberari p acceptilationē.h.d. ¶ In gl.j.in fi.so lutiones gl.destruūt istū ter.ideo dic melius qd̄ cōtraria loquunt̄ in solutiōe vera in qua statutū est qd̄ solutio partis nō liberat̄ in obligatiōe gn̄is vel alternatiua:ne alias sequat̄ incon ueniēs.l.i executiōe.§.p parte.ff.de v.ob.sz hic loquit̄ in accepti latiōe in qua nō posset seq dictū incōueniēs ex quo nihil est solu tum ⁊ sic nō pōt dici qd̄ in diuersis reb⁹ fiat solutio iō statim pe rimit̄ pars obligatiōis vt hic dicit̄.⁊ idē qn̄ fert̄ absolutoria sup parte cū eadē sit ratio.l.ij.§.si tn̄ hoiem.de ver.obli.⁊ ibi etiā di ctum fuit.⁊ per hoc patet qd̄ sequens glo.nō bene intellerit ter.

1 **Eius rei.** †Potest fieri acceptilatio generalis cōprehē dēs oēs obligationes certas ⁊ incertas cogni tas ⁊ incognitas.⁊ pōt nouari nedū actio psonalis vel in rē:sed etiam officio iudicis.h.d. ¶ In ter.ibi ⁊ vno subaudi dictionē pro:⁊ idem in sequēti. ¶ In ter.ibi possides subaudi vel dolo fe cisti quomin⁹ possideres ita ponit̄ insti.q.mo.tol.ob.§.est autē.

2 ¶ In ter.ibi res erat.i.extimatio fm dy. ¶ †No.qd̄ nouari po test officiū iudicis lz consueuerit dici qd̄ nō sit obligatio nec p̄re supponat obligationē.l.qui per collusionem.de act.emp.⁊.l.qn tus de annu.le.⁊ similiter etiā actio in rē q̄ nō presupponit obli gationem vt no.in.§.j.⁊ in.§.omnium insti.de act. De exceptiōe autem an possit nouari tetigit glo.in.l.j.in ver.cautionales.ad fi.glo.magne de preto.stipu.de quo etiam per Ang.in.l.si insu lam.de ver.ob.⁊ per Bar.in.l.ita stipulat⁹.eodē ti.⁊ ibi etiam dixi in materia nouationis. ¶ Itē no.qd̄ in hac forma introdu cta a gallo aquilio vident̄ esse aliqua verba supflua maxime dū adijcit̄ presens in diem ve ⁊ hoc etiam fatetur glo.insti.qui.mo. tol.ob.§.est autem.sed nō mirādum si hic gall⁹ aquili⁹ aliquali ter superflue fuit locut⁹ qd̄ etiam alibi reprehendit̄ de supfluita te in.l.gallus.ff.de li.⁊ po.lz hic nō reprehēdat̄.⁊ hoc forte:q: in ꝯtctibus multa adijciūtur cā dubitatiōis tollende.j.de regu.iur. l.q dubitationis.⁊.l.lecta.si cer.pet. ¶ †No.qd̄ forma stipulatio

3 nis hic apposita appellat̄ stipulatio aqliana q: inuenta a gallo aqlio.facit insti.de act.§.itē publiciana.item ista forma fuit in uēta ppter acceptilationē.⁊ qn̄ dz seq acceptilatio.vt sic omnes etiā verbis nō ꝯtcte tollerent̄ q̄ alias immediate p acceptilatio nem nō poterāt tolli.facit qd̄ not.insti.q.mo.tol.ob.§.preterea. Et no.qd̄ nō ē necesse q̄ hoc casu adijciat̄ aio nouādi:q: eoipso qd̄ ipsaz stipulationē immediate sequit̄ acceptilatio deprehendi tur verisilr stipu.fuisse interposita aio nouandi vt sic acceptila tio possit oia tollere.vnde nō credo qd̄ in hoc hodie aliqd sit im mutatū p.l.fi.C.de noua.nā illa pōt hre locū qn̄ incōtinēti stipu lationē sequit̄ acceptilatio.nā ex precedētib⁹ ⁊ sequētibus depre hendit̄ mens disponētis.l.si seruus pluriū.§.fi.de leg.j. ¶ In gl. certis in fi.facit qd̄ habet̄.ff.de v.ob.l.vbi aūt.§.qui id qd̄ i faciē do.⁊ qd̄ habetur.l.j.C.de sentē.que p eo qd̄ inter. Sed Barto.⁊ Ang.vident̄ intelligere cōtractū certū qn̄ ꝯhētes illū sciūt incer tum qn̄ ignorant qd̄ esse pōt in herede.j.de reg.iur.l.q in alteri⁹ ⁊ secundū hoc dicūt hic esse casum q̄ qs potest remittere ius qd̄ ignorat sibi competere quādo sua intentio ordinat̄ ad remissio nem talis iuris. Et dicit ang.qd̄ quādo fiūt quietationes plene qd̄ moris notariorum est apponere illa verba q̄ dicta quietatio extēdat̄ ad oēs obligationes vsq̄ in diem facte quietationis vi gentes etiam si quietans ignoret eas sibi cōpetere.⁊ p hoc alle gat Ang.casum no.in.l.que in iure.ff.de testa.mili.facit qd̄ not. in.l.sub pter.⁊ in.l.si de certa.ff.de trāsac.⁊ in.l.qui rome.§.duo fratres.de ver.obli. ¶ In gl.fi.in fi.hoc nō est verum fm Jac.de rauen.qd̄ ꝯtrahatur venditio q: illa exigeret certum preciū:in sti.de ꝯhen.emp.§.itē preciū.⁊ ad hūc text.qui dicit tantum pe cuniam rn̄det qd̄ est verbum.l.nō stipulantis ideo dicit intelli gendū ter.⁊ glo.qd̄ certum precium in stipulatione deductū fuit alias nō valeret.d.§.precium.vel potest dici secundū eum quod dicta stipulatio promittis mihi tantā pecuniā quātā res vz ⁊ nō erit vēditio.sed qdā cōuentio que esset nulla ex quo precium esset incertū nisi solēnitas verborum operaretur eius validitatē. Tu potes addere qd̄ nō est absonū qd̄ qs stipulet̄ tantā pecuniā quā tam res valet q: in effectu stipulatur extimationem rei ⁊ talis sti pulatio vz.l.fundum cornelianum de noua.fateor tn̄ qd̄ tunc nō est propria venditio. Sed dices tu ad quid laborabit iuriscōsul tus.nescires enim dicere dono tibi res meas quas tenes.⁊ sic transfertur dominium in eum.insti.de re.diui.§.per traditionē responde sic secundum Jaco.de ra.sed hoc fecit hic in eo ad ostē dendam vim verborum. Adde ⁊ vt sub vna stipulatione omnia iura tollerentur.

Summarium.

1 Liberationis appellatione quid veniat.
2 Acceptilatio obligationem tollit.

Si accepto. Si acceptilatio peccat rōne ma terie nō liberat ipso iure sz doli

1 vel pacti exceptionem parit.hoc.d. ¶ †No. quod ap pellatione liberationis in dubio intelligitur de libe ratione ipso iure.facit quod dixi in.l.cum quis.§.j.de solu. An autem in casu isto possit concurrere doli exceptione pacti potes dicere quod sic inquantum doli exceptio est generalis que con currit cum omni alia exceptione iuxta id quod habetur in.l.ij. §.j.de doli except.⁊ quod not.glo.sing.in.l.qui se debere.de con di.ob causam.⁊ sic patet vtrāq̄ partem alternatiue posse verifi cari prout debet fieri in alternatiua.l.iuxta notata in.l. vbicūq̄ ff.de fideius.

2 **Inter.** †Acceptilatio tollit obligationem licet constet pecuniā nō fore solutaz:sed confessio de recepto nō. Et intellige quod dixi per cōfessionē nisi sint elapsi.xxx.dies nā per talē elapsum temporis tollitur exceptio nō nu.pec.quaz posset obijcere creditor cōtra scripturam factam ipsi debitori.l. in contractibus.ff.j.⁊.§.super.C.de non nu.pecu.licet contra de tur biennium debitori ad opponendum exceptionem non nu. pe.contra scripturam quam facit creditori confitēdo sibi nume ratam:quod nō est in.d.l.in contractibus.§.j. Potest tamen di ci quod si constaret per confessionem partium pecuniā non esse numeratam semp posset opponi exceptio nō nu.pe.⁊ ita intelli gatur ter.iste nam ⁊ cōtra p̄sumptionē iuris ⁊ de iure admittit̄ probatio in contrarium per confessionem partium:vt in aut.de equa.do.§.j.⁊ in aut.sed iam necesse.C.de dona.ante nnp. Sz qd̄ dixi supra procedit in casu dubij. ¶ Quid autem si aliquis acce pto tulit in certa causa q: est sibi plenarie solutum ⁊ satisfactum de omni debito an valeat acceptilatio videtur quod nō q: cōfes sio videtur repugnare nature acceptilationis vt hic videt̄. Sed contrarium est verum fm Bar.⁊ Ang.per id quod habet̄ in.l. si ex pluribus.supra de so.quia licet repugnet nature acceptila tionis pecuniam esse solutam q: nō possit tollere obligationem que iam sublata est per acceptilationem.insti.qui.mo.tol.ob.in prin.⁊ in.d.l.nam ⁊ si sub conditione.§.rumpendo.de iniu.rup. ⁊ irri.te.tamen nō videtur repugnare confessio per.l.si ex pluri bus.vbi videtur casus no.⁊ idē tenuit bar.in.d.l.j.ff.q̄ in frau. cre.plus etiam dicebat hic Ang.qd̄ acceptilatio tenebat lz pecu nia esset soluta verum est tamen quo ad sui essentiam non requi rit pecuniam esse solutam vt hic allegat etiam dictum Bartol. in.d.l.j.que in frau.cre. Sed non credo quod hoc dictum sit ve rum per rationem quam supra dixi q: acceptilatio nō posset tol lere obligationem que iam sublata esset per solutionem:sed non est verum quod Bar.hoc teneat in.d.l.j.sed loquitur in cōfessio ne de recepto ⁊ per predicta patet quod contra acceptilationez non potest opponi exceptio nō nu.pe.quod intelligo etiā si for te fuit mixta confessio de recepto per hunc ter.d.l.si ex pluribus vbi probaretur expresse quod sub spe future numerationis fuis se facta in apocha vero seu confessione de recepto nō interueniē te acceptilatione clarū est qd̄ potest opponi exceptio.j.xxx.dies per dictam.l.in contractibus.§.super:⁊ adde quod not.gloss.j. de regu.iur.l.si quis in obligatione.per quam patet quod quia acceptilatio habet vim donationis eget insinuatione si excedat quingentos aureos.facit quod notatur.ff.de donationibus.l.j.

Si accepto. Vbi plura propter vnum ibi cē sent̄ vnum tantum ⁊ illud vnū sufficit tolli vt oīa tollantur.h.d.multū no. ¶ Not.qd̄ sublato fine intelliguntur omnia sublata que tēdebāt ad ipsum finem ⁊ ad hoc etiam allegatur.

Si sub condit. Debitori conditionali an̄ conditionis existentiam potest accepto ferri ⁊ si conditio existens retro non trahatur.h.d. Et quod in legato nō trahatur condi tio retro.facit.l.j.§.serui appellatione.ad fille.⁊.l.per iusiurādū §.si legatorum.ff.eo. ¶ Et no.bene ex isto text.aperte colligi qd̄ ratio.§.⁊ qui ita.in.d.l.⁊ per iusiurandum.necessario debet re stringi ad casum suum.s.quando fit fideiussori nō aūt qn̄ princi pali vt hic aperte probatur ⁊ ibi etiam dixi. ¶ In ea.gloss.in fi. facit qd̄ habetur in.l.quot.de ver.ob.

Seruus. No.quod seruus non potest per acce ptilationem liberare etiam interue niente iussu domini quod videtur mirum. Sz potes dicere fm dy.qd̄ ratio est q: acceptilatio est actus iu ris ciuilis ⁊ legitimus ⁊ seruus est incognitus a iure ciuili vt.l. quod attinet de reg.iur. Sed certe hec ratio non videtur necessa ria q: secundum hoc non posset fieri quando seruus esset obliga tus quod est contra.l.an inutilis.§.filius.ff.eo. Sed potes dice re quod forte habebit vim pacti q: propter pactum quod in se

continet censebitur de iure gentium. vnde hec. l. limitari debet quando non potest accepto ferre quo ad hoc vt ipso iure contingat liberatio. sed bene continget ope exceptionis. facit quod in simili dixi de procuratore in. l. an inutilis. supra eodem. et ibi per Barto.

Summarium.

1 ☞ Cōtract⁹ respectiu⁹ ex vna pte resolut⁹ resolui censet ex alia.
2 Correlatiuoꝝ idem est iudicium.
3 Extensio quando fiat in penalibus.

SI ego. Sublato vno correlatiuorum re integra tollitur ⁊ reliquū. h. d. ¶ In text. ibi nihilo magis. expone. i. nō ideo magis vt patet ex sequentibus. ¶ † No. qḋ resoluto cōtractu respectiuo ex vna parte intelligitur etiā resolutū ex alia. ¶ † Item qḋ dispositum in vno correlatiuoꝝ intelligit̄ dispositū in reliquo de quo in. l. fi. C. de indic. vi. tol. ¶ Et sic facit qḋ si aliqs sit ꝓhibitus vēdere vinū sine licētia officialis sub certa pena intelligat̄ etiā qs ꝓhibitus emere. ꝓ hoc etiā. l. l. C. de cupressis. lib. xj. vbi tex. no. ¶ † Et sic nota qḋ lʒ in penalibus nō dʒ fieri extensio sed potius restrictio p. l. si preses ⁊. l. si de interpretatione. de penis. ⁊ in. §. pene. de peni. di. j. ⁊ in. c. in penis. de reg. iur. li. vj. illud est verū nisi aliud suadeat natura correlatiuoꝝ vt patet ex predictis. ⁊ bene facit etiā qḋ habet̄ in. d. l. fi. C. de indic. vi. ¶ In gl. j. in fi. ⁊ ꝓ intellec. glo. ⁊ tex. cōclude qḋ aut cōstat de mente qḋ voluīt tolli solū ab vna parte. ⁊ tūc solū ab illa tolletur vt hic tangit glo. in fi. aut sumus in dubio. ⁊ tunc aut res nō erat integra. ⁊ tunc nō tenet ex alia parte ex qua res nō erat integra. ⁊ ꝓbet̄ hic a ꝯrio sensu. ⁊ tangit̄ hic vna solu. aut res erat integra. ⁊ tūc aut aderat aliqua iusta cā ex qua erat verisimile qḋ solū velit tolli ab vna parte. ⁊ ab illa tolletur. l. si conuenerit. de pac. aut nulla iusta causa subest. ⁊ tunc videtur esse mens qḋ ex quo contractus est ⁊ correlatiuus ex toto dissoluatur.

¶ De pretorijs stipulationibus. Rubrica.

¶ In glo. rubrice. ibi in genere. Sed certe in specie dictum est de stipulatione seruoꝝ. Item ⁊ de stipulatione ex qua obligat̄ fideiussor per quā obligatur fideiussor per. l. blādit⁹. C. de fideiusso. Item ⁊ de stipulatiōe nouādi in titu. de noua. ideo sequens magis placet. ⁊ vt cōtinuatio fiat ad ꝓxima prout fieri debet vt. l. ij. s̄. de sta. ho. Potes addere ad gl. cū dicit qḋ. s̄. de principalibus obligatiōibus subaudi. ⁊ etiā quibus modis tollantur. vt. s̄. ti. precedenti. ⁊. s̄. de solu. ideo restabat videre de pretorijs q̄ habēt quedam specialia: vt patebit in processu. facit. l. Itē apud labeonem. §. hoc edictū. de iniur. ⁊ notanter dixit glo. principaliter qꝛ incidenter seu secūdario interserunt de pretorijs. facit quod in fi. not. in rubrica. ff. de procur. ⁊ in rubrica. ff. man.

Summarium.

1 ☞ Stipulationum pretoriarum tres sunt species.
2 Stipulatio pretoria quelibet cautionalis dici potest.
3 Causa pretoria fideiussorem requirit.
4 Sententia interlocutoria per iudicem reuocari potest.
5 Sententia interlocutoria mutari potest.
6 Sententia diffinitiua que dici possit.

PRetor. Prīo ponit diuisionē stipulationū pretoriaꝝ scḋo quodlibet membrū ꝓsequit̄ per se. tertio ponit qualiter debeant interponi. quarto ad cuius iurisditionē spectat cognitio si controuersia super his emanauerit. secūda ibi iudiciales. tertia ibi stipulationē. quarta ibi quod si fit: ⁊ hoc sit in loco summe ⁊ diuisionis. ¶ † Nota tres species stipulationum pretoriarū. ¶ Et nota qḋ iudicialis proprie est illa que respicit sententiam ⁊ effectum eius cōmunis est illa que respicit in aliam partē iudicij cautionalis que aliud respicit ⁊ instar hʒ actiōis. ¶ † Nota ꝙ omnis stipulatio p̄toria lato sumpto vocabulo pōt dici cautiōalis licet stricte sumpta sit species distincta a iudiciali ⁊ cōi. ¶ Et no. bene ꝙ ex quo oīs stipulatio p̄toria dr̄ cautionalis: ⁊ alique sunt q̄ nō reqrūt fideiussorem: vt pʒ. j. in. §. stipulationū. ⁊ cautionalis dicat̄ ex eo qꝛ ꝑ eā fit qs caut⁹ ⁊ secur⁹: vt hic pʒ ꝙ ꝑ hoc vr̄ ꝙ si aliqs ꝓmisit me facere cautū ⁊ securū in aliqua re: qḋ ꝑ hoc nō tenet̄ ex vi talis promissiōis dare fideiussores: sed ꝓmittere ꝑ stipulationē. ⁊ de hoc etiā est gl. singularis in. l. si mādato titij. §. fi. s̄. man. secus si promisisset me facere plene cautū vel securū. vt no. gl. in. d. §. fi. ¶ In glo. j. in fi. dic clarius ⁊ meli⁹ qḋ ibi diffinit̄ stipulatio in gn̄e. ⁊ similiter illa p̄toria ꝓ ea q̄ est inuēta a iudice p̄tore. ⁊ iudicialis ꝓ ea q̄ est introducta a iure ciuili. ⁊ cōis ab vtroqꝫ. Sʒ hic vna species ibi posita. s. p̄toriaꝝ subdiuidit̄ in tres spēs quaꝝ q̄libet est p̄toria: ⁊ appellat̄ h̄ iudicialis aliter q̄ ibi. ⁊ appellat̄ iudicialis qꝛ respicit iudicium vel sn̄iam. tn̄ est inuēta a pretore. cōis q̄ respicit ēt aliā partē iudicij q̄ sn̄ie cautionalis q̄ aliud respicit tn̄ intellige qḋ oēs sunt p̄torie sicut sunt spēs p̄torie. de quibus hic dicit̄. ¶ In gl. super verbo cautionales ibi nō illa de rato. Dy. reprobat hāc glo. qꝛ cautio precisa ab inuito extorquet̄ sed causatiue: vt pʒ in stipulatiōe damni infec. qꝛ si velit dimittere edes non cogeretur prestare: ideo dicuntur habere instar actionis: quia pōt implorari officium iudicis vt interponatur. Sed hoc est regulariter. Sed fallit in illa de rato in qua non imploratur sʒ per viā exceptionis obtinebit illam interponi. ⁊ hec forte fuit mens glo. ꝭm Bart. licet non ita ample fuerit locuta tamen plus dicit qḋ etiā principaliter plus pōt officiū iudicis implorari vt p̄stetur cautio rati. nam si aliquis fecit aliquem actum tanq̄ procurator potest implorare officium iudi. contra eū vel vt ondat mādatuʒ vel vt caueat de rato per istum tex. qḋ est bene no. ⁊ bene facit. j. rē ra. ha. l. interdū. ⁊. l. j. C. cred. euic. pig. nō de. ¶ In ea. gl. ibi vr̄ forte. hec secunda nō est bona: qꝛ etiam secundū iura ista non fiebat nouatio quādo ex necessitate interponebat̄ stipulatio nisi expresse hoc ageret̄. l. si stichū. §. legata. j. de noua. ⁊. l. ij. §. si sub conditione. vt lega. no. caue. ⁊ ideo precedēs est tenēda lʒ gl. in v̄. sic ergo ⁊ se. videat̄ sequi istā secūdam. ⁊ nota bene vnde vt glo. ꝓcedat in. d. ver. sic ergo. ⁊ sequētibus intellige eam quando cōstat stipulationem interpositam animo nouādi ⁊ non in casu dubij. ¶ In ea. gl. ibi. l. si seruū. §. si furnū. hec opi. mar. ⁊ Jo. nō est bona qꝛ stipulatio dāni infe. nō interponit̄ ꝓ eis quib⁹ pōt cōpetere aquilia. l. fluminum. §. p̄te. de dā. infec. ideo non pōt dici ꝑ stipulationem dāni infec. l. aquilie. non ob. §. si furnum hic allega. vbi agitur ex stipulatiōe nouatam stipulationē dāni infec. ꝑ dānū datū ex igne immisso in furnū. quia illud est verum qn̄ dānū est datum ex vitio ipsius furni. ⁊ sic ex vitio ipsi⁹ operis. secus si culpa fornarij tm̄: qꝛ tūc nō ageret̄ ex stipulatione damni infecti sʒ. l. aquilie de quo in. d. §. prete. ⁊ eodē modo dicit an. respōdendum ad. l. j. de ripa. mu. qꝛ ibi demū cōtingit vitio operis. Et an aliquo casu possit ꝯcurrere aquilia ⁊ stipulatio dāni infe. recurre ad no. in. d. §. p̄te. ¶ In ea. gl. ibi qḋ nouat exceptionē singularem. no. hāc glo. que expresse decidit exceptionē nouari hoc mō qḋ ille cui competebat exceptio postea nō vtitur beneficio exceptionis restitutionis. qꝛ tollit̄ equitas que ꝓducebat exceptionē ⁊ hoc mō lato sumpto vocabulo dr̄ fieri nouatio. nō enim est propria. i. vere nouatio cū illa sit vnius obligatiōis in aliam trāsfusio. l. j. de noua. ꝙ hic nō ꝯtingit qꝛ exceptio nō est obligatio imo nec trāsfunditur exceptio in aliā obligationē sed tollit̄ eqtas ex qua cōpetebat exceptio de quo tangit̄ per gl. in. l. rescriptuʒ. §. si pacto. s̄. de pac. ⁊ per Ange. in repe. l. si insulam. in materia noua. de ver. ob. ⁊ plene dixi in. l. si ita stipulatus. eo. ti. in materia nouationis. ¶ Et adde similiter qḋ nouari pōt officiū iudicis ⁊ actio in rem licet istā nō presupponant obligationē. l. quintus de annu. le. ⁊. §. oim. insti. de actio. iuncta. l. ⁊ vno. §. j. s̄. ti. j. ¶ Ultimo adde ei qḋ dixi qḋ qn̄ aliquis ꝓmittit aliquē facere cautū ⁊ securū ꝙ sufficit qḋ per stipulationē ꝓmittat lʒ non det fideiussorem qꝛ in dubijs intelligitur promissum qḋ minimū est. l. semp. j. de reg. iur. nā limitat hoc Ang. esse verū nisi post stipulationē interpositam promissor promitteret stipulatori eū facere cautuʒ ⁊ secutū nam nisi intelligeret̄ cū fideiussore vel pignore scḋa stipulatio nil operaretur. l. q bis. de verb. obli. dicta aūt stipulatio dʒ aliquid operari. l. si quādo. de leg. j. ⁊. l. si qn̄. C. de inoffic. testa. ⁊ de vsuris. in. l. si stipulatus.

Cōmunes. In glo. super ver. sistendi cā. prīa cōiter nō tenet̄ tertia etiā non ꝓcedit qꝛ si esset extraiudicialis ex cōuentione esset conuentionalis ⁊ non pretoria scḋa nō pōt hn̄ exēplificari nisi ꝑ aut. generaliter. C. de epis ⁊ cle. vbi actor satisdat de ꝓsequendo causam. sed certe illa cautio poti⁹ est iudicialis. qꝛ inuēta a parte iuris ciuilis. l. ius aūt ciuile. de iusti. ⁊ iure. q̄ p̄toria nisi sumeres late p̄toriā ꝓ omni stipulatione que exigit̄ ab inuito vt tetigit glo. in prin. huius legis.

Stipulationum. Stipulatio pretoria regulariter non implet̄ ꝑ nudā ꝓmissionē. fallit in casib⁹ in qb⁹ in iure reperit̄ ꝯriū de quib⁹ hic in litera fit mētio. h. d. vsqꝫ ad ver. qḋ si sic. ¶ In text. ibi flumine publico vel alio loco publico. l. si finita. §. si de ceteris. s̄. de dā. infec. ¶ In tex. ibi edibus. s. priuatis nō autē dicas publicis ꝑ. d. §. de ceteris. licet glo. hic dicat contrariū ⁊ male. ¶ † Nota qḋ regulariter oīs cā p̄toria requirit fideiussorē secus dicimus in cautione ciuili seu in inuenta a iure ciuili qꝛ regulariter in illa sufficit nuda cautio. l. sancimus. C. de ver. sig. ¶ Nota qḋ pro re vēdita nō est necesse cauere cū fideiussore de dupla nomine euictionis nisi expresse aliud sit actū etiam in casibus de quibus tāgit gl. ¶ In glo. repromitti ibi solu. vt ibi quia ibi dʒ itelligi quādo nomine alieno volebat repromitti. ¶ In gl. satisdari ibi sed tūc ad satisdandum non agit̄ ⁊ sic vr̄ velle glo. ꝙ si precium totū esset solutū ita qḋ nō posset habere locū exceptio nō posset peti satisdari licet moueatur qḋ ipsi emptori ⁊ hoc sequit̄ hic bar. ⁊ Butri. in. l. pe. §. fi. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. sed cōtrariū sensit Jo. an. i addi. spe.

in ti.

in ti.de em.⁊ vē.§.sciendū.ver.primo aūt ad fi.Sed puto veri⁹
dictuz glo.qꝛ facilius cōceditur exceptio ꝙ̄ actio.l.j.§.qđ ait.cū
ibi no.supra de superfi.⁊.l.pure.in fi.de doli exce.⁊ arg.supra de
act.⁊ ob.l.arianus.¶Et aduerte:qꝛ per hunc casum videt̃ posse
aperiri via fraudibus.naz emptor qui rē recipit ⁊ preciū soluit
si videbit venditorē impotentē ad satisdandū submittet amicū
suum qui sibi litem moueat vt euitet solutionē precij.⁊ sic vēdi-
tor nō poterit satisdare ꝓpter impotētiam ⁊ sic habebit emptor
rem ⁊ preciū.Sed aduersus hanc fraudem ſm Ang.duplex po
test esse remediū:qꝛ emptor cogitur iurare qđ calūnie cā nō pe-
tit.l.at qui natura.§.cū me absente.C.de neg.gest.Et istud reme
dium non videtur valde efficax cū homines sint multū ꝓni ad
iurādū.ideo dicit esse remediū qđ venditor obijciat de calūnia
emptori.nā iudex habebit hoc summarie cognoscere in.§.pri.⁊
si specificabit̃ per calūniam litē motā non audiat emptorez per
id qđ habet̃ in.§.proxi.⁊ id habet̃ i.l.si fideiussor.§.fi.supra qui
satisda.cog.iuncta glo.in v̄.sed erit.dum exponit.s.in animo iu-
dicis.facit qđ no.Inno.in.c.post elec.de conces.preben.poterūt
aūt apparere cōiecture lz ipse nō dicat si forte emptor se iactauit
qđ haberet rē sine precio.l.fulcinius.§.qđ sit latire.ex q.cau.in
pos.ea.pōt adhiberi tertiū remediū.s.qđ sit cautus venditor qđ
nō transferat possessionem in emptorē nisi prius habeat preciū
saltim qñ potest verisimiliter suspicari emptorē eē litigiosum.
¶Itē aduerte:qꝛ est dubiū an in casu isto dato qđ nō appareat
de calūnia an debeat vēditor satisdare nō solū occasiōe litis mo
te imo etiā cuiuscūqꝫ quam in futurū contingat fieri. Bart.hic
tenet hoc vltimū per.l.fi.de rescindē.vē.alias de peri.⁊ cōmo.rei
vē.⁊ dū dicit ibi litera ei⁹ dz exponi.s.rei nō aūt dz intelligi sim
pliciter eius.s.euictionis licet glo.ibi formet.q.⁊ nō soluat in.gl.
or.aliqui tñ ibi habent additionem que soluit.vt Cy.in.d.l.fin.
sed Jac.but.in.d.l.si post perfectā.vt hic refert Ang.videt̃ tene-
re contrariū qꝛ vbi ista cā litis mote necessitat ad satisdādū nō
dz satisdari nisi ꝑ illa.Tu potes ꝯcordare opi.qꝛ mota lite an
te preciū solutū per aliquos sup dicta re vēdita emptor venit ad
conuentionem cum venditore vt debeat satisfacere pro euictiōe
et tunc ex quo conuentio est simplex ⁊ indefinita dz satisdari ꝓ
omni euictione ⁊ presumitur motio preābula fuisse causa īpulsi
na cum indefinita equipollet vniuersali.l.si pluribus.de leg.j.et
iste ꝓprie est casus quem sic intelligo cū sua gl.in.d.l.fi.de rescin
den.vendi.¶Quādoqꝫ mota questione nulla fit conuentio in-
ter emptorem ⁊ vēditorem sed simpliciter petit emptor sibi satis
dari pro euictione ⁊ vēditor offert se paratū pro illa euictiōe sa-
tisdare que sequi posset ratione litis mote ⁊ nō pro alia.⁊ tūc vi
detur qđ debeat audiri venditor ⁊ non emptor.⁊ iste vr̃ casus
non cauillando in.d.l.vlt.§.j.Jo.an.tñ super.d.§.sciendum.sup
ver.primo autem.ad fi.videtur transire cū opi.Cy.⁊ Bart.hic
de iure puto verius qđ dixi.¶Item adde ad glo.qđ fallit ꝙ de-
beat satisdari quando de hoc esset consuetudo.l.quod si nolit.§.
qui assidua.de edil.edi.Item qñ pater vendit rem filij.nā si em-
ptor post venditionem factam reperit illam rē esse filij potest pe
tere vt satisdetur sibi.Et intelligo etiaz si preciū sit solutū:casus
est singularis.⁊ nō alibi scđm glo.quam Bar.hic sequitur licet
aliqui non vt in.l.j.ad fi.C.de bo.mater.

Quod si sit. Si qua dubitatio super interponenda
cautione occurrerit iudicis officio diri-
mitur qui summatim de re cognoscet siue sit dubitatio an reci-
piēda sit cautio siue dubitet̃ qualiter debeat iterponi siue ēt aliq̄
cōtrouersia surgat postꝙ̄ iussuz est cautionē debere interpōi vel
etiā post eā interpositā.h.d.ſm vnā lec.⁊ prio loquit̃ quādo est
controuersia an stipulatio debeat iterponi.secūdo qñ erat ꝯtro
uersia qualiter dz interponi.vel qñ post iussum iudicis vel p̄to-
ris de iterponēda.vel qñ interposita petit̃ aliqđ detrahi vl̃ mu
tari.secunda ibi si quid.¶No.casum in quo summaria adhibe-
tur cognitio.de multis alijs habet̃ in.l.iij.§.sciendum.s.ad exhi
bē.vbi glo.enumerat multos:tñ non datur aliqua doctrina vñ
Dy.visus est hic dare aliquā doctrinā sil'r Bar.tamen plenius
4 per eū in extrauagāti ad repri.in ver.summarie.¶†No.qđ snia
interlocutoria pōt per iudicem reuocari tñ non dz fieri sine cāe
cognitione de quo tangit hic gl.⁊ in.l.qđ iussit.supra de re iudi.
¶In gl.interponat̃ in fi.Sed certe ibi in glo.ꝓcedit enumerā-
do certos casus spāles.⁊ sic nō dat aliquam doctrinaz vñ potes
dicere cōiūgendo doctrinā Dy.⁊ Bar.simul qđ aut.l.dicit sum
matim ꝓcedendum vel cognoscendū aut summatim loqt̃.prio
casu aut dicit summatim ꝓcedendū in cā q̄ non parit magnum
preiudiciū ⁊ tunc intelligitur verbū summatim quo ad ordinē
ꝓcedendi.⁊ etiā quo ad ꝓbationem.⁊ si non requireret̃ etiā ple
na probatio sed sufficit semiplena imo etiam interdū sufficeret
probatio ꝑ iuramētū.l.thesaurus.s.ad exhiben.⁊ facit qđ nota
tur de prio decreto in.l.cum ꝓponas.C.de bo.aut.iudi.pos.⁊ in
c.qm̄ frequēter.vt lit.nō conte.⁊ qđ notat̃ in.l.pe.de his q sunt
sui vl' alie.iur.aut ꝓfert̃ dictū verbuz summatim in cā que parat
preiudicium.⁊ tunc intelligit̃ summatim quo ad ordinem pro
cedendi:qꝛ nō requirit̃ qđ ex toto seruet̃ ordo iudicialis de quo
etiā per glo.in.l.prolatā.C.de sentē.⁊ in.c.de causis.de offi.dele.
⁊ in.c.j.de li.obla.sed bñ requireret̃ plene probatū per id qđ ha
betur in.l.j.⁊.ij.quo.ap.nō reci.⁊ qđ tangit̃ etiā de scđo decreto
in.l.fulcinius.§.ex qui.cau.in pos.ea.scđo casu qñ simpliciter lo-
quitur:⁊ tunc aut loquimur in causis breuioribus.⁊ intelligit̃
qđ ꝓcedatur summatim in aut.nisi breuiores.C.de sentē.⁊ inter
om.iudi.forte intelliget̃ tūc in casib⁹ illis summatim quo ad or-
dinem procedēdi sz requiret̃ plena ꝓbatio cū plenū preiudiciū
afferat in eo de quo q̄ritur de quo tamen dicendū vt ibi.sin autē
querim⁹ in alijs causis intelligit̃ qđ ꝓcedat̃ ordinarie ⁊ nō sum
matim ⁊ cā plene cognita vt.l.iudicis.⁊ in auten.ibi posita.C.
de iudi.de hoc tñ plenius ꝑ Barto.in extraua.ad repri.in versi.
summarie.⁊ hr̃ in spe.de officio.iudi.§.fi. Aduerte tñ qꝛ lz dixe
rim supra qđ v̄bū summatim vel summarie respiciat ordinē vel
processum quando adijcitur in causa que infert plenum preiudi
cium intelligitur de ordine procedendi in abbreuiando dilatio
nem nō autem intelligas qđ sui natura verbum summatim vel
summarie importet qđ nō sit necessaria libelli oblatio vel lit.con
te.qꝛ id esset falsum vt pz in.l.tigni.§.fi.iūcta.l.iij.§.scienduz.su-
pra ad exhiben.qđ videt̃ ꝓcedere etiā si sit cā que nō afferat ex to
to plenū preiudiciū.vt est videre in act.ad exhibendū qđ est val-
de no.de quo plenius ꝑ Bar.in.d.extraua.ad repri.in ver.sum-
marie vbi omnino vide ⁊ etiā per cano.in tex.⁊ gl.in cle.sepe de
ver.sig.¶In gloss.fi.ibi ꝑ aliquā partiū.vel dic qđ ei statuebat̃
ꝑ p̄torē mortuū ⁊ sic habes duos intellec.principales in isto tex.
vnus est quādo ante iussum iudicis aliqđ addebat̃ vel detrahe-
batur.secūdus qñ post iussum ante tñ stipulationē interpositaz
tertius principalis est qñ post iussuz.⁊ post stipulationē interpo
sitam q colligit̃ ex glo.j.in ver.itē qđ.primus ēt subdiuiditur in
duos vnus est qñ tractabat̃ aliqđ addi ei qđ dicebat̃ per aliquā
partiū.alius qñ tractabatur aliqđ addi ei qđ statuebat̃ ꝑ p̄torez
5 mortuū.¶Et no.bñ ex glo.in eo qđ dixit in ver.ꝓcēdenti † ꝙ in-
terlocutoria pōt mutari lz nō speret post se aliā sniaz.⁊ hoc iđ est
qꝛ ē lata vigore officij nobilis pricipaliter iplorati qđ durat etiā
ea lata ideo pōt mutari ⁊ sic dz intelligi.l.qđ iussit.de re iudi.de
quo ibi plene ꝑ bar.Si aūt interlocutoria fert̃ vigore officij mer
cenarij deseruientis actioni ꝓposite tūc mutari pōt ante sniam
latam in principali qꝛ adhuc durat officiū mercenariū.l.ediles.
§.item sciendū supra de edil.edic.⁊ hoc modo pōt exēplificari
d.l.qđ iussit.Sed ſm Ang.si lata sit snia in causa principali vel
lata sit interlocutoria nō expectās aliā post se intelligo vigore of
ficij mercenarij per superius dicta puta ſm eū qꝛ pronūciauit se
nō esse iudicem competentē:qꝛ per talem sniam nō poterit mu-
tare qꝛ a tali pronunciatiōe finitū est eius officium allegat.l.iiij.
C.depo.de quo dicendū vt dictū fuit in.d.l.qđ iussit.¶Et no.bñ
6 qꝛ sentit hic Bar.† qđ quādo principaliter ꝓcedit̃ sup aliquo ar
ticulo petitiōe porrecta sup eo pōt dici snia diffinitiua lz al's si ꝑ
modū incidētis deduceret̃ snia q̄ ferret̃ sup eo esset interlocuto-
ria qđ sing.no.facit qđ dixi in.l.qđ iussit.⁊ in.l.paul⁹.la prima.e.
ti.⁊ ibi ēt tetigi.de snia lata sup expensis an dicat̃ interlocutoria
de quo ēt vr̃ esse gl.in.d.l.qđ iussit.vbi vr̃ sentire ꝙ sic. Sz dic vt
dixi plene in.d.l.paulus.⁊ in.d.l.qđ iussit.facit ēt qđ dixi.in.l.si
finita.§.iul'.de dā.infec.⁊ qđ not.bart.in.l.ij.de ap.re.⁊ in.l.titia
de accus.⁊ qđ not.glo.in cle.vlt.de appel.⁊ in cle.j.de seque.po.⁊
fruc.¶In ea.gl.ibi sed tūc est ꝯuētiōalis de hoc dic vt dictū fuit
in.l.in ꝯuentionalibus.de v̄.ob.¶In ea.gl.ibi.l.lz ⁊ si qs.§.fi.
No.sing.istā gl.quā ita bñ alibi nō reperies ſm Ang.qđ snia in-
terlocutoria postquā est executioni mādata nō pōt reuocari nisi
in duob⁹ casibus.prio qñ fieret de partiū voluntate scđo qñ ex cā
vt qꝛ diceret̃ erratū in ea.⁊ sic dz limitari.l.qđ iussit.qñ nō est in-
terlocutoria adhuc executiōi mādata.alias regul'r reuocari nō
possit nisi in duob⁹ casib⁹ p̄missis.⁊ ita dñt itelligi notata in.c.
cessante de appel.snia ēt diffinitiua in dictis duob⁹ casib⁹ nō re-
uocaret̃ ꝑ ea q̄ hñtur in.l.si errauerit.s.de arbi.⁊ in.l.si diuersa.
C.de trāsac.⁊ in.l.j.C.qñ ꝓuo.nō est ne.⁊ hoc officio iudicis.nā
ꝑ viā appellatiōis vel ꝑ similia remedia bene posset reuocari.
¶Et aduerte qꝛ qđ dixi de snia missa executiōi.Idē dt no.Bar.
si secū trahit executionē:vt ꝓnūciauit quē admittēdū nō eē:facit
qđ tetigi in.l.miles cū ibi no.ꝑ eū.de re iud.⁊ idē i fi.qđ ē sin.no.

Summarium.

1 ☞ Stipulatio solui iudicatum quid importet.
2 Cōditio oblatiōis al's obligatiōis mutari nō dz ex psōa hēdis.
3 Heres pro qua parte personam defuncti representet.

PRetorie. Supra in.l.j.posui duas diuisiōes sti
pulationū p̄toriarū:q̄rū pria ē i prin.l.
j.scđa in.§.stipulationū:h ponit tertiā diuisionē ſz ray.
dicēs qđ stipulatio p̄toria aut ꝯtinet rei ꝯuentionē aut q̄titatez
incertā:⁊ pōt sic summari.Stipulatio p̄toria cōtinēs factū delcē
dit insolidū in hēdes actiue ⁊ passiue:sz si ꝯtinet iteresse diuidit̃
ꝑ hēditarijs portiōib⁹.h.d.vsqꝫ ad.§.sz si vn⁹.¶In tex.ibi re-

stituat.s. in pristinā formā si appareat iniuste edificatū.l. stipulatio.§.hʒ de op.no.nū. ¶ In tex. ibi ꝛ iō.subaudi: qꝛ in ea vsat opus restitui: qđ est factū idiuiduū.l. stipulatiōes nō diuidunt. de verbo.oblig. ¶ In text.ibi restitui.i.destrui.ꝛ sic in pria forma restitui. ¶ In tex.ibi siles:puta iudicio sisti ꝛ de defendendo ƀm Dy. ¶ In text.ibi quanti ea res est.nā ipotāt interesse: ꝛ sic pecunia que est diuidua.l.ij.§.j.de ver.ob.et.l.si stipulat⁹.§.j.
1 de sol. ¶ †No.ꝙ tn̄ vr̄ iportare stipulatio solui indicatū quātuꝫ stipulatio iudi.sol.vt hic videt casus i v.icerta:q forte nō est alibi.de quo p Cy.in.l.fi.C.vn̄ legi.ꝛ aliqd tangek.j.in rubrica iud. sol.videbat tn̄ ꝫ sicut i si.aliud est dicere bo.pos.aliud pos.bo.de
2 quo in.l.j.C.q admi. ¶ †No.ar.p ꝫ:qđ ex psona heredis nō dꝫ imutari cōditio oblationis:de q̄ tangit p gl. ¶ In gl.sup.iudi. sol.ibi vel dic.hec scđa etiā in se bona.lʒ Ja.de Are.reprobet eā: qꝛ ƀm eū vr̄ velle gl.qđ stipulatio iudi.sol.in eo ꝙ verbū sonat cōmittak ante sententiā qđ nō est verū. Sʒ certe glos.hoc non dicit scʒ qn̄ cōmittak:sed qd cōtineat:ꝛ sic pōt saluari. ¶ In glo.diuersa in fi.he opi.gl.cōiter tenenk qđ veniāt aduersatiue non correctiue.ꝛ ad ꝯtrariū positū in litera:lʒ glos.nō respondeat. potes dicere vt dictum fuit in.l.ij.§.ex his.de verb.ob.qđ verum est ex persona heredis nō debet immutari cōditio stipulationis hoc respectu vt heredes in alia re possint soluere quam poterat defunctus.sed vt sint aliter obligati ꝛ aliter dek soluendi facultas bene variatur conditio stipulationis ex psona heredis secūdū Ang.nā reus pncipalis obligak insolidū ad diuiduū nec admittitur volens soluere partem.l.lucius.§.j.de vsuris.ꝛ tamen heres non tenetur nisi pro hereditaria portiōe:ꝛ ciuilem est licitū soluere partem suam.l.iij.de neg.ge.facit quod habetur de le.j. l.legatarius.

Sed si vnus. Diuidik in tres partes secundū cōem ꝛ verā lec.qꝛ primo loquitur quando quis conuentus rei ven.decedit ante lit.conte.ꝛ queritur qualiter heres qui totam rem possidet in rei ven.condēnetur secūdo qualiter in stipulatione iudi.sol.tertio loquitur quando decedit reus post lit.conte.ꝛ queritur qualiter in illa condemnētur heredes.scđa ibi inquātū.tertia ibi:sed si lite.ꝛ hoc fuit lec.mar. ꝛ aldri.Scđm quā si cōuent⁹ rei ven.decedit post lit.cōte.ꝯdemnank heredes solū p parte hereditaria lʒ alter ipsorū totam rē possideat ꝛ sic ille solus nō cōdemnabitur:sed Joā.ꝛ azo discrepant a predictis dicentes qđ etiam post lit.conte.defuncto possessore ille solus heres qui possidet in rei vendi.damnabitur insolidum sicut ante lit.conte.ꝛ ver.sed ꝛ si litc.intelligunt in stipulatione iudicatum sol.ꝛ sententia super illa ferenda erit ꝛ nō super rei ven.ꝛ que sit verioꝛ lect.disputak in gl.magna.sed pria tenetur per gl.ꝛ doc.communiter.tertia est lec.que tangit in gl. magna iuxta fi.in ver.vel posset.que fuit accur.qđ vbi possessio que erat apud defunctum lite per eum conte.deuenit ad vnum ex heredibus facto ipsius defuncti tunc omnes heredes tenebūtur rei vendi.pro hereditaria parte.et sic intelligit illum ver.sʒ si lite.Sinautem sine facto defuncti deuenit ad vnum ex heredibus tunc ille heres qui possidebit insolidum ita condemnabik insolidum sicut ꝛ si lis non esset cōte.ꝛ omnes predicti glossatores sunt in concordia qđ in ver.inquantū ponak questio ꝛ non soluatur.Sed Ang.hic sub dubio forte dicit qđ imo ibi soluit scʒ qđ non committitur stipulatio iud.sol.ꝫ ipsum heredē possessorē soli nec contra fideiussores defuncti ex quo fuit defunctus ante lit.conte.qꝛ stipulatio iudi.sol.non committitur nisi feratur snīa ex eadem cā.vn̄ etiā modica variatio impedit eā cōmitti. ꝛ plene notak in.l.si ante acceptū.iud.sol.Sed defuncto reo possessore lit.nō cōte.in reali impossibile est ƀm eum heredem possessorē soli cōdemnari ex illa possessione que fuit apud defunctum: quia illa est extincta per mortem defuncti nec etiā ex sua nunꝗ fuit apud defunctum ꝛ est noua possessio.l.cum heredes.de acq. pos.et qꝛ nō pro illa sed pro ea que fuit apud defunctum fuit instantia incohata ideo non potest committi stipulatio iudi.sol.q̄ rō cessat vbi lis est cōte.ꝛ hunc dicit esse sub intellec.ꝛ valde nolicet dicat cum magno timore se tenere qꝛ directo cōtradicit snīe gl.Et per predicta dicit patere qđ instantia in reali lit.non cōte. non transit in heredē.qđ videtur fuisse de mente glo.in.l.cū exhibendum.§.ad exhi.vbi heres qui ceperit possidere instantiā incohatam cum defuncto non condēnatur in act.ad exhiben.licet defunctus non possederit.ꝛ hoc non est nisi propter transitū instantie ꝛ quasi contractū q in ipsa conte.innuitur qui quasi cōtractus postea p sententiā consūmatur.l.iij.§.idem scribit.de pecu.secus si instantia cū defuncto incohata non erat.ꝛ incohata dꝛ quando lis est conte.ꝛ non ante ꝛ allegat.l.de eo.§.fi.ad exhiben.et adducit etiam no.p Inno.in.c.qꝛ.V.de iudi.vbi ƀm euꝫ vr̄ decidere ꝙ lit.nō cōte.in reali instātia nō transeat ad heredē. Sed an hoc dictum procedat tangetur inferius. ¶ In tex.tu ibi pmissoris subaudi conuenti rei vendi.et mortui ante lit.contes. ƀm Dy. ¶ In text.ibi reꝫ subaudi de qua ꝯtrouersia erat. ¶ In tex.ibi inquantum supra dixit qualiter fiat condemnatio in rei ven.imo inquantum teneatur heres vel fideiussoꝛ in stipulatione iudi.sol. ¶ In tex.ibi ne id est an non committatur.et sic interrogatiue ponik ƀm gl.et non soluit.sed ƀm Ang.debet suppleri et certe nō committitur ꝛ expone ne pro vt. ¶ Et aduerte ꝙ litera dicit inquātū aūt ipse:gl.intelligit.s.promissoꝛ sed non bene quia de illo non est dubium.vn̄ debes intelligere ipse scʒ heres ƀm Dy.Bar.ꝛ successiue Ang. ¶ No.ex hoc.§.ꝙ si possessoꝛ conuentus reali decedit pluribus heredibus relictis ad quoꝝ alterum deuenit possessio ille solus est damnandus vel si decesserit conuentus ante lit.conte.secus si decessit lit.conte.qꝛ tunc heres solidi possidens solum pro parte hereditaria damnabitur. Quid autem si tunc de aliis coheredibus non clare aperit sed dicendū ƀm opi mar.ꝛ Ol.alīi absoluentur ex quo non possident. ꝛ idem dicendum secundum opi.accur.si sine facto testatoris vl̄ heredū deuenit possessio ad vnū al's damnek qlibet pro parte hereditaria.de quo.j.tangetur cum gl. ¶ In glo.super ver.damnandū.ibi ex stipulatione insolidum tangit gl.opi.quā psequik etiā in gl.fi.circa fi.vn̄ an bene dicat dic vt ibi dicek. ¶ In ea gl. ibi.ꝛ hoc dicit.in fi.scʒ qđ in pte dānek in acti.ex stipulatu:scđm intellec Jo.ꝛ Azo.Bar.tn̄ qn̄ lis est conte. ¶ In gl.sup versicu. inquantum ibi.et non soluitur qualiter autem solui debeat tāgit glo.Jo.in ver.committatur.ꝛ in glo.fi.i.fi.verū quia secūdū Ange.non videtur verisimile quod iuriscon.nos dimiserit sub incerto.ar.in.§.quibus in prima consti.C.dicit quod imo soluitur questio scilicet vt nō committatur stipulatio iudi.sol.ex quo lis non erat conte.ꝛ consequenter instantia non erat incohata. l.properandum.§.sinautem.C.de iudi.ꝛ quia ex eadem instātia non potest sequi condemnatoria in reali contra heredeꝫ possessorem solidi quando lis non est contest.vt tetigi super litera.Sʒ aduerte quia an dictum suum procedat ꝛ sit verum in se tangaꝫ post glo.tamen volendo tenere opi.glo.potes dicere quod non est absonum quod formata fuit questio non soluta quia contingit in fi.in.l.si rem ali quam.§.de pig.act.ꝛ.l.creditoꝛ.§.j.de sol. ¶ In gl.super ver.ipse.scilicet promissoꝛ.hec expositio nō bona secundum Ang.quia non debuit paulus de hoc dubitare an ille qui promisit solidum teneatur insolidum nec similiter est dicendum quod plures fideiussores teneantur insolidum.instit. de fideius.§.si plures.imo exponit ipse scʒ promissoꝛ solidi.ꝛ hoc fuit de mente gloss.quam sequuntur Dy.ꝛ Barto. ¶ In gloss. super ver.cōmittatur ibi heredes aūt pro portiōe.intellige.s.cōdemnabunk.Sed an teneantur insolidum vel nō oēs vel aliqui eorū distingui debet vt tāgit.j.gl.fi.circa fi.ꝛ sic glo.nō cōtradicet illi sed potius intelligik scđm illam ƀm Ang.licet Bar.dicere videatur eas cōtrarias. ¶ In gl.fi.ibi vt fit bona aduersatio nam est aduersatiua sed sine culpa que dꝫ aduersari in iure ꝛ in facto.l.ij.§.sed ꝛ si fortius.ꝛ ibi notatur.§.ne quis eū qui in ius voc.ꝛ videk aduersari ei qđ dixi in ver.sed si vnus nō proximo. ver.inquantū.vbi querik ꝛ nihil decidit. ¶ In ea.glo.ibi.§.idē scribit.Sed certe ille.§.loquik in actu sentētie vnde nō videk probare qđ in actu ꝯtestatiōis quasi contrahak. Tu potes allegare tex.in.l.de etate.§.q interrogatus.de inter.act.vbi satis hoc videtur probari.Sed aduerte qꝛ dixit Bar.qđ per quasi cōtractū in cōtra.obligak quis instātie sed per quasi cōtractū in actu snīe obligak quis ad restitutionē rei petite si eum cōtingat condēnari ꝛ ille quasi contractus in snīa cōsumatur per.§.idē scribit hic alle.Potes simul coniūgere opi.Bar.ꝛ Ang.qꝛ per actū cōte. principaliter obligak instātie.ꝛ per quandā cōsequētiā ad id qđ sentētiabitur.Sed in actu snīe principaliter obligak ad id qđ in snīa deuenit.Et no.bene gloss.que allegak pro singu.qđ sicut in actu sentētie quis obligak ita ꝛ in actu conte. ¶ In ea.glo.ibi.ꝛ sic tenek vtili.Signāter no.glo.que dicit dolo desinentē possidere tenere vtili.Sed alibi dicit teneri directa.sed cōuenik vtiliter in rubrica de rei ven.ꝛ in hac gl.ad fi.ver.sed hoc vtiliter.de quo dic vt cōsueuit dici super rubrica predicta ꝛ in.l.j.C.de ali.iudi. mu.cā fac. ¶ In ea.glo.ibi tenek in factū subaudi quatenus ad eos puenit ex ipsa re de qua erat questio ꝛ nō plus.l.cū aūt.j.alle. ¶ In ea.gl.ibi qui nō possidēt.No.bene qꝛ dicit expsse qđ i fi. hui⁹.l.tenenk etiā alīi qui nō possidēt p hereditaria portiōe.Sʒ j.in v.p istis sentit oppositū de quo tāgek inferi⁹ ꝛ aliqd tetigi in no. ¶ In ea.gl.ibi ꝛ scđm hoc oēs.ll.No.diligēter singularē gl.ad.l.si plures de vi ꝛ vi ar.ꝛ ad.l.si mihi.§.heres cōmo.lʒ an pcedat patebit ex sequētib⁹. ¶ In ea.gl.ibi.l.si pmissoꝛ.licet hec lex superi⁹ fuerit allegata ƀm mar.tamē ƀm Ang.illa lex nō facit pro eo qꝛ ibi ab vno heredū possessore solidi petebatur totū fundū ꝛ conte.fuit lis cum eo nō vt cum herede sed vt cum simplici possidente ideo nimirū si cōdemnatur ibi insolidum.l.de eo.§.fi.ad exhi.Sed certe hoc dictum Ang.procedat secundum opi.s.quod instantia in reali ante contest.non transit ad heredē de quo.j.dicetur. ¶ In ea.gl.ibi.l.si plures.Sed aduerte: quia cum ibi sit obligatio ex delicto videtur quod etiam ante litem debeat pro portione hereditaria fieri condemnatio ex quo ibi ēt est considerare obligationem personalem.quia eadem videtur ratio sicut

ratio sicut si lis esset contest. Sed Bar. ⁊ Ange. hic soluūt qđ ibi illa obligatio personalis habuit concomitantiā simul cum reali ideo trahit a reali vt sequat eius naturam. sed in rei ven. nulla est obligatio ⁊ obligatio que surgit per cōte. ex postfacto forte voluīt dicere qđ ideo dicitur simul habere ortū personalis ibi cū rei vendi. quia quādo agitur contra violentum possessorem nō videtur posse obijcere exceptionem dñi. l. si quis emptionis. §. sed hoc super illis. C. de pres. xxx. an. Sed certe regulariter etiā si agat cōtra violentum si agitur petitorio ⁊ nō possessorio pōt obijci exceptio. vt in. c. j. de resti. spo. ⁊ in. c. cū ecclesia. ⁊ in. c. dilectus. de cā pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ facit qđ no. in. l. ita vt si furt. s. cōmo. fallit in. d. §. sed hoc super illis. facit qđ dixi in. l. iiij. §. cato. de verb. ob. in quadā additione. ideo vr̄ meli⁹ dicendū qđ ibi erat actio ex delicto que ante lit. cōte. dat solū quatenus puenit. ideo nimirū si insolidū puenit ad eū insolidū tenet: q2 eadē est rō que in reali. l. j. cum ibi no. C. vt ex delic. defe. ⁊ scđm hoc videtur qđ illa. l. nō procedat post lit. conte. per id qđ habetur hic de reali. ⁊ tenuit etiā hic glo. qđ no. sing. pro limitatiōe hui⁹. l. ¶ In ea. glos. ibi. §. heres sed certe ille. §. facit cōtra mar. q2 cū ibi sit obligatio personalis ex cōtractu cōmodati etiam ante lit. cōte. deberet solū pro parte condemnari sicut hic condemnant solum ꝓpter quasi cōtractum conte. sed solue q2 id operat equitas cōtractus bo. fi. qui iudicis officio ampliatur. facit. l. penalis. §. fin. ad. l. fal. ⁊ q2 ista equitas etiā post conte. locū habet forte procederet ille. §. etiam si lit. cōte. decederet defunctus licet glo. s. senserit oppositū. Subdebat tamē hic Ang. qđ in. d. §. heres. ⁊ in. d. l. si plures. ideo possessor solidi cōdemnat ad solidū eo q2 obligatio illa ad rē restitui quantū ad liberatiōis effectū est indiuidua ideo nō interest possessoris si insolidū cōdemnat cū soluendo partem suam non possit liberari. l. iiij. §. cato. de ver. obl. ⁊ l. si duo. ad fi. depo. Sed hec ratio non placet quia secundum hoc etiam quando lis est contes. in reali deberet cōdemnari possidēs solidum ad totam ipsam rem eadem ratione cuius tamen cōtrarium hic dicitur. Et preterea videt cōtra. d. l. si duo. de po. ¶ In ea. glo. ibi quo alias partes est alia persona. ⁊ sic censet extraneus pro ea parte pro qua non est heres. Et no. bene hanc glo. que allegatur pro singu. † qđ heres solum representat personam defuncti pro ea parte pro qua est heres. ⁊ pro alia cēsetur extraneus pro qua bene facit. l. cū a matre. C. de rei ven. ⁊. l. si vxor. C. de bo. autē. iud. pos. ⁊ in. l. si ab eo. C. de neg. gest. ⁊ qđ notatur in. l. fi. §. in computatione. C. de iur. deli. ¶ In ea. glo. ibi prima placet. Hec communiter tenet vt patet ex no. per Cyn. in. l. pro hereditarijs. C. de here. act. ⁊ hic per Bar. ¶ In ea. glo. ibi q̄ venit post. l. Et sic sentit gl. ꝙ hec distinctio solum habet locū post lit. cōte. vnde videt velle qđ a cōtrario si ante lit. cōte. facto testatoris vel heredū deuenit possessio ad alterū ex heredibus ꝙ tunc alij nō condēnarētur sed cōtrariū tenuit Bar. ⁊ successiue Ang. saltim hodie p aut. liti giosa. ⁊. d. l. fi. ⁊. l. si heres. C. de liti. ⁊ sic scđm eū siue lis sit cōte. siue nō qñ ex facto testatoris res deuenit ad alterū heredum quilibet dānabit pro portione hereditaria. Sed quando sine facto testatoris vel heredum res deuenit ad alterum heredū tunc si ante lit. cōte. decessit ille solus cōdēnabitur. Sed si post lit. dānabit solum possidens pro portione hereditaria ⁊ alij tūc dānent in aliquo expresse glo. sensit qđ non in ver. vel pos. ⁊ idem. s. in ver. idē pro istis ibi alij non quasi desierit. sed cōtrariū sensit gl. s. in ver. quid ergo in toto quo ad totum ꝓpter quasi ꝯtractū. Sed Bar. hic sequitur primam partem qđ alij non teneant sed nō rńdet aliter ad contrariū potes respondere ꝙ illa obligatio q̄ cōtrahitur per cōte. obligat ita demū si dolo vel culpa desij possidere. l. si hō. s. de rei ven. ⁊ ideo ex quo absq₃ culpa vel dolo isti reperiunt non possidere non debent condemnari se condemnabit aliter possidens solum pro portione vt hic dicit nec tex. hic dicit oppositum de alijs. ¶ In ea. glo. ibi ⁊ secundum hoc vtiliter tenet. ¶ No. q2 gl. hic loquit in aduerbio. sed. s. circa principiū loquitur p nomē dicēs ꝙ tenet vtili ⁊ ꝙ melius loquatur recurre ad notata super rubrica de rei ven. ⁊ in rubrica. C. de alie. iu. ¶ In ea. gl. in fi. S₃ qūo per cōt. fit conditio deterior agentis cōtra. l. nō solet. ff. de regu. iur. potes dicere qđ hic cōtingit ex eo. q2 videt diuidere simul agendo per ipsam conte. l. liberum cum ibi notatis. C. de fideius. Ray. hic dicebat qđ aut querit de clausula ꝙ verbū sonat tunc si in snīa deuenit quid indiuiduū quilibet tenet isolidū si diuiduū qlibet tenet p parte vt in. §. cato. ⁊. s. ea. l. j. Si aūt querit de alijs clausulis si agit ad factū quilibet tenetur insolidū si ad interesse secus. s. e. l. §. interdū. ⁊. l. cū ex causa. de ver. ob. Bar. aut quem sequit ang. dicit qđ si stipulatio iudi. sol. est pedissequa pmitiue actionis ⁊ nō artat in plus heredes ꝙ reale iudicium ⁊ sic partes solidi artabit ad solidū: allegat. l. penales. §. iul. ad. l. falsi. vbi casus sing. ⁊ sic eo casu quo possessor solidi tenetur in reali tenebit insolidum ex stipulatione. ex eo casu quo pro parte tenebit pro parte. ¶ Extra gl. diligenter no. limitationem quā dat Bar. ad auten. qui semel. C. quomodo ⁊ qñ iu. que dicit ꝙ quis cogitur persistere in act. ꝓposita nō h₃ locū qñ q s vellet agere. dimittēdo illud iudiciū seu suspēdendo cōtra eandē personā tanq₃ contra eandem personā sed si ageret vt cōtra extraneū licet esset eadē persona nō habet locū. Et adde ꝙ nōtat in. l. postquā liti. C. de pac. ⁊ in. l. edita. C. de edē. ⁊ per Io. an. in. c. pastoralis. de cā pos. ⁊ ꝓprie. in qb⁹ habes alias limitationes. ¶ Ultimo adde q2 dicit Bar. ⁊ voluit etiā hic glo. quando possessor decedit ante lit. contest. porrecto libello cōtra eū ꝙ ex eadē instātia. ⁊ sic virtute eius libelli poterit ferri cōdemnatoria contra heredem qui possidet rem insolidū. ⁊ pro hoc allegat istū tex. vbi dicit esse casum. nam aliter intelligendo nō haberet dubiū. Sed potest respōdere qđ imo haberet dubitationē ex quo erat heres videbat pro hereditaria portione conueniendus. l. pro hereditarijs. C. de here. act. s₃ cōueniet possessor. l. de eo. §. fi. ad exhi. pro eo tamen facit multū litera dum dicit eū dānandū. ⁊ nō dicit cōueniendū ⁊ etiā vt circuit⁹ euitet. l. dñs testamento. de cōdic. inde. Sed Ang. hic tenuit oppositū q2 ꝑm eū. instantia in reali ante lit. contest. nō transit in heredem q2 possessio que est apud heredem non est illa que fuit apud defunctu₃. l. j. §. sceuola. si quis te. li. esse iussus fu. ⁊. l. cū heredes. de acquir. pos. nam illa defuncti fuit extincta per mortem ⁊ sic de ea nō est querēdum. ⁊ sicut si defunctus viueret ⁊ desineret possidere non cōdemnaret ita nec heres ex eadē instantia licet possideat q2 pro sua possessione nō fuit actum. etiā illa defuncti pro qua fuit actum est extincta. ideo nouo iudicio erit opus ꝑm eum nisi heres consentiat ex eodem libello procedi ⁊ pro hac etiā parte alle. glo. in. l. ad exhibendum. s. ad exhiben. ⁊ Inn. in. c. q2. U. de iudi. ⁊ in. l. de eo. §. fi. ad exhibē. ⁊. licet hec opi. sit ꝓbabilis tamē equitas multum facit pro opi. glo. ⁊ Bar. ⁊ iste tex. in quantū dicit damnandū. ⁊ nō cōueniēdū si vis hāc opi. sustinere potes respondere qđ in electione ipsius agentis est vel prosequi eandem instātiā vt hic vel nouam incohari vt. l. si possessor. de rei ven. Ad glo. in. l. si exhibēdū potes dicere qđ satis cā erat inchoata ex quo pars erat citata ⁊ libellus oblatus per hunc tex. non cauillando. ⁊ quod habetur in fi. scđm vnū intellec. in. l. ⁊ quia de iurisd. om. iud. in expositiōe illorum verborum geri ceperit ⁊ qđ no. glo. in. c. vt ceterum que incipit sed de rescriptis in glo. prima ⁊ in. c. vt debit⁹ in glo. nunquid de appellatione. ad dictum Inno. potes dicere qđ ibi nō dicit expresse qđ non possit sequi condemnatoria ex eadem instātia ante lit. conte. contra successorem vniuersalem in reali licet a cōtrario sensu innuere videatur quia contrarius sensus teneri non debet quando resultaret contrari⁹ intellectus prout resultare videt ꝑm istum intellec. Et credo qđ propter autoritatem glo. ⁊ Bar. q2 ista opi. est equior ⁊ benignior seruaretur in practica. facit. l. benignius. ⁊. l. in ambiguis. de lega. Nec obst. predictis si dicat qđ rei vendicatione heres possidens insolidū nō tenetur vt heres sed vt possessor. d. l. de eo. §. fin. ad exhibē. ⁊ sic videtur qđ possit procedi cōtra eum sine noua petitione ⁊ sine nouo libello porrecto sicut si esset extraneus omnino quia posset responderi: q2 illud verū qñ nullus erat oblatus libellus cōtra defunctū secus qñ erat oblat⁹ per istū tex. nā tūc pōt dici qđ nō simpliciter tenet vt extraneus q2 tunc necessarius esset nouus libellus nec simpliciter tenet tunc vt heres q2 tūc solū pro parte hereditaria cōdemnaretur ⁊ tamē hic dicitur qđ cōdēnatur insolidum qđ trahit ad naturā actio. realis que sequitur possessorem ex quo lis nondu₃ erat cōte. ⁊ sic aliqua obligatio inducta q̄ posset diuidi inter heredes ⁊ si velles intelligere. d. l. de eo. §. fi. etiā post libellū oblatum ante lit. contest. potes dicere qđ nō datur in heredem vt heredē supple singulariter si condēnaretur solū ꝓ parte sed vt possessorē extraneū nō tñ simpliciter vt extraneū: q2 sic necessaria esset noua petitio ꝙ nō est dicendū ratione circuitus vitandi per hūc tex. fateor tamen qđ ꝓdicta faciebant dubiū in ver. quantū. nam per ea que dixi. s. videbatur qđ non deberet cōmitti stipulatio iudi. sol. tamen contrariū est dicendum ex quo ex eadem instātia sequi potest cōdēnatoria.

g **Eneraliter.** Nota qđ stipulatio pretoria prestanda est etiam procuratori.

a **Pretorie.** ᵃ Nota qđ non sufficit semel esse cautum p stipu. pretoriam si postea desinit sine culpa stipulatoris. ¶ In glo. j. ibi fideiussio facta est. idem est si repetente fideiussor factus est non soluēdo ita nil imputandū est stipulatori. l. plane. ff. vt in pos. le. Et precedit hec. l. quādo ex stip. pretorijs quis tenet satisdare. secus si ex cautione: q2 tunc ex quo semel esset cautū satisfactum esset stipulatori ⁊ iterato non teneretur cauere. l. pupil. §. soror. de solu. ⁊ sic ex promissione agi non posset cum illi esset semel satisfactum sed in stipulatione pretoria quia illa iudicis officio suadente equitate prestatur que equitas suggerit eam iterato prestari debere ideo iterato cauetur.

a ¶ Pretorie. Addde alexā. in. l. ij. ⁊ ibi Ang. ⁊ in. l. si ab arbitrio. q satisda. cog.

Nomnibus. Ex stipulatiōe pretoria ꝓcuratoris querit actio dño sine cessione cā cognita sicut ex cōtractu institoris. h. d. ¶ In glo. ij. ibi si sit dñs stipulat⁹. ⁊ sic hic vult glo. qđ verba obligatiua in stipulatiōe pretoria possint dirigi ad psonā domini absentis per procuratorem ⁊ tunc stipulatio valet ⁊ queritur actio dño sine cessione. idē dicit glo. qñ ꝓcurator stipulatur

dño ex re dñi puta fructus vel alias accessiones: vt. l. qđ ꝓcurator ex re. ff. de procura. idē dixit qñ illius qui stipulať alteri interest: qꝛ stipulatio tūc est vtilis lꝫ vba obligatiua referanť ad aliū quā stipulātē lꝫ tūc stipulator agat ad interesse. l. queciꝗ. de act. ꝛ ob. ꝛ hāc glo. sequebanť hic Pe. ꝛ Ray. sequētes regulā qđ vbi ex stipulatione ꝓcuratoris queriť vtilis dño vt est videre i ꝑtoꝛñs tūc possunt verba obligatiua referri ad dñm. Sꝫ certe istud est falsuꝫ vt ptꝫ ex. l. j. C. de sentētijs iūcta. l. si ꝓcurator meꝰ. ꝛ. l. in rē. ḣ. fi. de ꝓcu. in qbꝰ ptꝫ qđ lꝫ ex actu iudiciali ꝓcuratoris q̄rať vtilis dño nō tñ pñt vba dispositiua referri ad ꝑsonā dñi vt ptꝫ in. d. l. j. facit qđ no. Bar. in. l. ꝓcuratori ꝑsentis. ff. de ver. ob. iđ reprobat hic Bar. istā glo. ꝛ Ang. dicētes qđ oēs glo. ff. alle. sunt false. ꝑ regulā d. l. q̄cūꝗ. iđ cōcludit qđ vbi in iure diciť act. q̄ri dño vtilē sine cessione illud dꝫ intelligi qñ stipulatio fuit rite cōcepta ꝛ sic qñ vba obligatiua fuerūt collata in ꝑsonā stipulātis. ꝛ in qbꝰ casibꝰ q̄rať sine cessiōe remittit ad notata in. ḣ. si qs aliq̄. insti. de inutil. stip. ꝛ ꝑ Bart. in. l. stipulatio ista. ḣ. si qs insulā. de v. ob. ꝛ iđ dicit qđ remediū est qđ ꝓcurator stipuleť sibi recipienti noīe dñi vel simplr sibi noīe dñi lꝫ nō apponať nomē recipiētis vt est glos. in. l. hmōi. in ꝑn. de le. j. Tu adde aliā gl. in. ḣ. alteri. de inuti. stip. Et facit ꝙ tāgit gl. ista circa fi. ꝛ in. d. l. qđ ꝓcurator ex re. subdit tñ hic ang. ꝙ si dñs esset ꝑsens tpe stipulationis tūc ꝑpter eius penā videreť negotiū cū eo cōtrahi. ideo verba obligatoria pñt referri ad eius ꝑsonā. d. l. si ꝓcurato. ꝑsentis. Sꝫ certe ibi glo. ꝛ Bar. tenēt cōtra de quo dic vt ibi ꝛ plene in. l. stipulatio ista. ḣ. si qs insulā. et tāgiť ꝑ glo. in. l. j. ad fi. de stip. seruo. ¶ Ibi ad instar tutoris. lꝫ certe ꝟm Ange. nullo iure repiť cautū qđ tutor stipulādo pupillo ꝛ dirigēdo vba obligatoria in pupillū teneat stipulatio. solū eñ in institore hoc inueniť. tñ ex benignitate glos. idē dicūt ēt in stipulatiōe vt hic. ꝛ in. l. quoties. ff. de admi. tu. dic vt in. d. ḣ. si qs isulā. ¶ In gl. ibi dāni. ḣ. fi. ibi dꝛ qđ agiť sine cause cognitiōe vt cōsidereť an stipulatio sit interposita in iudicio: ꝛ tūc q̄rať vtilis sine cessiōe si extra iudiciū dño ꝑsente p. l. in cāe. ḣ. fi. de ꝓcu. iūcta. d. l. si ꝓcuratori ꝑsentis. Sꝫ si extra iudiciū dño absente tūc vsať in cāe cognitione an possit hri copia ꝓcuratoris q dꝫ cedere ꝛ tūc nō cōpetat vtilis sed cogať ad cedēdū an vo nō possit hri copia eiꝰ. l. j. cū ibi notatis. C. de act. ꝛ ob. ꝛ tūc cōpetit vtilis sine cessiōe. Ang. vo dicebat ꝙ imo dꝫ exponi cā cognita. i. i subsidiū qñ dñs remaneret in dāno ꝑ id qđ diciť in ver. idē est. ꝛ in. l. ij. cū se. de instito. Sꝫ tu tene primā expositionē in ꝓcuratore. in institore autē cōclude qđ si fuit in culpa cōtrahēdo cū aliquo tūc dñs hꝫ actionē ꝯ ipsum institorē nec liberať tūc cedēdo ex quo fuit in culpa ꝯtrahēdo tamē tūc nō dabiť actio cōtra illū cū quo cōtraxit nisi in subsidiū qñ institor nō est soluēdo. Et sic intelligať text. iste in fi. ꝛ in. d. l. j. de instito. Si autē nō fuisset in culpa ꝯtrahēdo tunc teneretť solū ex eo: qꝛ act. habet ideo liberareť cedēdo. l. qđ hꝫ. de ꝓcu. ꝛ sic solū cōpetetet vtilis sine cessione ad instar eius qđ dictū est de ꝓcuratore. Nec curareť hoc casu an esset soluēdo vel nō ex quo dñs nō habet acti. cōtra institorē nisi vt cogať cedere ꝛ quo ad potestatē soluēdi satis est soluēdo cū illā habeat penes se. facit. l. querebať ad. l. fal. ꝛ qđ notať per glo. in. l. j. de insti. Ex predictis nota qđ dicit glos. in ḣ. si qs aliq̄. insti. de inutil. stip. qđ est spāle in ꝑtoꝛñs hoc ꝓcedit in ꝑtoꝛñs iudicialibus sed in pretoꝛñs extraiudicialibꝰ videť idem qđ in conuentionalibus quando solum ad cessionem teneť procurator: quod tene menti pro limitatione dicte glo.

In omnibus. Stipulatio remanet pretoria lꝫ loco interesse pena sit adiecta. h. d. Et ex hoc apparet ratio dubitādi. rō decidendi est: qꝛ pena adijcitur loco iteresse. facit. l. fi. ꝯ. eo.

Summarium.

1 ☞ Fideiussorem dare sufficit in pretoria stipulatione.
2 Obligatus ad cauendum cum hypotheca bonoꝝ cauere debet.

Pretorie. Ista. l. habet duas lect. quarū prima colligiť ex gl. j. alia ex gl. ij. ꝛ hꝫ lec. quā sequiť hic Bar. ꝛ Ang. h. d. † In stipulatiōe ꝑtoria sufficit dare fideiussorē nec est necesse dare pignꝰ. pōt tñ illud dare reꝰ si velit. h. d. ꝟm. d. lec. Sꝫ scđm ꝑmā nō posset ꝓmissor dare pignꝰ inuito stipulatore ex quo stipulatio est ꝑtoria. secꝰ si ex cōuētione teneretť qs satisdare vt hic tāgit glos. j. ꝟm Bar. ꝛ Ange. idē qñ ex cōuētione. ꝛ idē in ꝑtoria: qꝛ pōt quis dare pignus ēt inuito stipulatore vtrobiꝗ vt tāgit glo. ij. ꝛ idē tenet in. ḣ. ex susceꝑto. in aut. de exhibē. reis. ꝛ in. l. j. ff. q satis. cog. ꝛ sequiť hic Ray. lꝫ Bart. aliter sentiat in. l. in eo. ḣ. nemo. de reg. iur. lꝫ nō bene ꝟm Bar. ꝛ Ange. p. l. j. ḣ. lꝫ an pignoribꝰ. ff. de colla. bo. ꝛ p. l. cautiōis ꝯ. de reg. iur. ꝛ hoc sequit alber. gal. i tit. de ꝓcu. v. nūqđ lꝫ Ja. butrigar. sentiat in. l. j. q satis. cog. ¶ In gl. j. ibi secꝰ si cōstituit se daturū supple qꝛ pōt dare pignꝰ ꝓmissor simul ꝛ sic aperte vult glo. qđ in stipulatione ꝑtoria ꝓmissor non possit dare pignus inuito stipulatore. sed contrarium tenuit glo. se. ꝛ glo. in. d. ḣ. ex suscepto. ꝛ vr̄ probari per. d. ḣ. sed an pignoribꝰ. vbi loquitur etiam de pretoria stipulatiōe. ꝛ id cōiter teneť. Nec ob. iste tex. qꝛ respondeť qđ expo

ni dꝫ vt in glo. se. ¶ In gl. fi. ibi vel nō est cōtra. ista in effectu vult idē qđ tertia vñ in effectu tertia est declaratio huiꝰ scđe ꝛ illa tertia cōiter teneť. ¶ Aduerte tñ qꝛ lꝫ Bar. hic videať dare ꝑ regula ꝑ qđ vbicūꝗ qs teneť cauere dꝫ cauere cū hypotheca bonoꝝ per l. filio. vt le. no. ca. tñ pt dici oppositū qđ regulariter nō teneť obligare bona. fallit qñ sumꝰ in casu in quo ius cōtra regularē depositionē habētē qđ dari fideiussor disponit qđ sufficiat cauere sine fideiussore. nā tūc qꝛ ꝓmissor releuať a fideiussiōe grauať in alio vt obliget bona ꝛ iste vr̄ verꝰ intellectꝰ. d. l. filio. ꝛ. l. iij. ḣ. quāuis. ff. si cui plusquā p. l. fal. ꝛ simılr pōt dici speciale qñ dñs satisdat ꝑ procuratore suo q releuať vt nō cogať dare aliū lꝫ sufficit qđ ipse promittat ꝛ hoc nō possit saluari ꝑma so. hic posita. Ange. tñ hic vr̄ inclinare in snīam Bar. dicēs qđ glo. hic in fi. vr̄ inclinare qđ qui teneť nudo verbo cauere teneať cauere sub hypotheca omniū suorū bonoꝝ ꝛ hoc obseruat cōis cōsuetudo ꝟm eū ꝛ est equū cū hꝫ sit facile ꝛ nō preiudiciale. l. j. C. que res pi. ob. po. lꝫ fateor qđ vbi viget cōsuetudo illa est seruāda. Sꝫ de iure forte est veriꝰ qđ. ff. dixi ꝛ nō pōt negare ēt esse ꝑiudiciale quo ad qđ obligare bona: qꝛ ex quo sunt obligata nō sic faciliter reperiet subuenientē sicut si bona nō essent obligata cū habēs hypothecā ꝑferať habēti ꝑsonalē. ꝛ qñ ambo habēt ꝑferať ille qui prior est tpe. vt. l. j. ꝛ. l. in diuersis. cū si. C. qui po. in pig. ha. ¶ An autē cogať quis penā promittere diceť in. l. fi. ꝯ. e. ¶ Itē adde qꝛ dixit hic Bar. qđ ille q promisit idonee cauere nō satisfacit cautiōi obligādo bona sua: qꝛ illa cautio appellať mediocris per. l. filio. Ang. hic tenet cōtra si cauens est diues ꝛ homo fide dignꝰ ita qđ est idoneus facultatibꝰ ꝛ cōueniēdi facilitate ꝛ fide: allegat. l. si qs stipulatꝰ sit stichū. ḣ. fi. de ver. ob. vbi tex. no. ꝛ ꝑ hoc ēt allego casuꝫ in. l. si creditor. C. de fideius. quā allegat gl. in. l. si mādato titij. ḣ. fi. ff. mā. q̄ vr̄ cōtrariari Bar. Sed pōt saluari in casu ꝑdicto alš ꝓcedat opi. Bar. ꝛ ex ꝑdictis no. qñ aliđ est ꝓmittere cauere: aliud ē ꝓmittere ꝛ satisdare. si aūt promittit cauere idonee procedit qđ. ff. dixi ꝛ bene facit quod no. Barto. in. l. iij. ꝯ. titu. j.

Summarium.

1 ☞ Institutus sub conditione illa pendēte bonorū possessionem secundum tabulas potest petere.
2 Caueri debet de legato conditionali.

Paulus. Hec. l. legiť duobꝰ modis in gloss. tene primā lec. q̄ cōiter teneť ꝛ ꝟm illā. h. d. Si cōditionalr institutꝰ pēdēte cōditiōe bo. pos. agnoscat nō cogiť substituto vulgari cauere de restituenda hēditate si cōditio institutiōis sue defecerit. h. d. ¶ Et rō dubitādi in hac. l. fuit ꝟm Ang. qꝛ institutꝰ sub cōditiōe aū cōditiōis existētiā nō est aliquo mō obligatꝰ substituto: ꝛ potissime vulgari: iđ nō videbať habere locū cautio: tñ in ꝯtrariū est veritas ex eqtate ti. vt le. no. caue. lꝫ iste casus ꝟm Ang. nō sit ibi exꝑsse decisus ꝑ edictū ꝑtoris: nec ēt per. l. in oibꝰ. ff. de iudi. ideo fuit vtilis hec. l. ¶ Et. j. ver. ꝛ pōt videri iterrogatiue ꝟm eū. ¶ Et ꝑmitte ꝑ euidētia qđ lꝫ institutꝰ sub cōditiōe non possit adire de iure ciuili: tñ pōt petere bo. pos. ꝟm tab. de iure ꝑto. l. ij. ḣ. si sub cōdi. de ꝟm tab. ¶ In tex. ibi lōgiorē. in diē deficiētis cōditiōis. ¶ In tex. ibi bene ficiū suū. subaudi qđ dat ipsi substituto sub cōditiōe illa pendēte. ¶ Ibi pōt subaudi in fi. dicas certe nō cū interrogatiue loquať: qꝛ ipse substitutꝰ non petit sibi caueri eo casu quo institutꝰ precedit eū: sed potiꝰ ecōtra. ¶ † No. qđ institutꝰ sub cōditione pōt petere bo. pos. ꝟm tab. illa pendēte. ¶ No. ꝙ petēs calūniose satisdationē dꝫ repelli. l. j. ḣ. fi. ff. ꝯ. e. ¶ No. qđ petēs sibi satisdare iure permittēte nō diciť calūniose petere. facit. l. iniuriarum. ḣ. j. de iniur. ¶ In gl. j. ibi vbi agnouit bo. pos. nō satisdat. hec gl. in hoc male dicit vt patet. ex. l. inter oēs. hic alle. ꝛ etiam hic secundū primum intellec. ideo tene primam lect. velut pleniorem licet glo. ista posset in omnibus partibus suis saluari preterquā in hoc dicto.

Cum sub. Cauendū est legatarijs quibꝰ sub contrarijs cōditionibꝰ quid est relictū. h. d. Videbať rō dubitādi qꝛ videbať qđ noīe eiusdē legati nō deberet duplici cautiōe onerari. l. titia. ḣ. q in vita. de le. ij. lꝫ ꝯriū terminať. qꝛ nō onerať eodē casu lꝫ diuersis nec respectu eiusdē ꝑsone lꝫ diuersoꝝ in quibꝰ est eadē rō cū vterꝗ speret legatū ex voluntate defuncti vt hic dꝛ. ¶ † No. qđ legato cōditiōali dꝫ caueri de q̄ in. l. j. ꝛ ꝑ totū vt le. no. ca. ¶ In gl. sup v. cōditiōibꝰ. ibi ꝛ sub alternatiōe puta lego sticho fundū cornelianū si nauis ex asia venerit vsꝗ ad ānū vl si nō venerit lego ipm meuio. ¶ In. e. gl. ibi nō simul puta lego sticho ꝛ meuio fundū cornel. siue nauis ex asia venerit siue nō venerit ꝛ hoc dixit gl. ij. ꝛ lr̄a nō vr̄ loq hoc casu tñ idē esset dicendū qꝛ vtriꝗ caueretť per. l. huiusmodi. ff. qñ dies le. ce. aliter tamē accipietur satisdatio hoc casu propter diuersam formaꝫ legati quā in ꝑcedēti casu vt de se pꝫ. nā in precedēti casu in euentū sue conditionis cauebitur cuilibet ipsoꝝ secundū formā legati ꝛ sic siue nauis venerit siue nō venerit. non eñ censeť legatū esse purū sed conditionale dicto casu. l. huiusmodi. in contractibus autē quid esset recurre ad. l. iul. verum debitorem. ff. de condic. inde.

In preto.

In preto. Sermo ambiguus stipulatiõis pretorie interpretãdus est per pretorez ꝛ pone exẽplũ fm Jac. de Are. ꝛ Ang. si ꝓmisi aliquẽ sistere in iudicio die quinto Januarij de mãdato ptoris ꝓmissoꝛ dicat se intellexisse de quinto de exeũte mense ꝛ stipulatoꝛ dicat se intellexisse de die quinto intrante mense. nã hoc interpretabit pretoꝛ. ¶ No. qꝺ in stipu. pretoris dubietatis declaratio spectat ad pretorẽ. ¶ In gloss. j. ibi. l. de die. ꝛ adverte qꝛ circa preparatoria ptoꝛ favet actoꝛi. sed circa decisoria favet ꝓut equitas suadet. Et adde bonã glo. in materia ista qualiter fieri debet interpretatio sive in cõtractib⁹ sive in testamẽtis sive in iudicijs sive in rescriptis in regula cõtractum de reg. iur. lib. sexto ꝛ aliqd per Inn. ꝛ compo. ꝛ Joan. an. in c. causam que. de rescriptis.

Summarium.

1. Stipulatio conventionalis secunda quando primã novet.
2. Cautio de mandato principis in longum tempus interponi potest.
3. Novatio quibus casibus non presumatur.
4. Negativa universalis quando falsificetur.
5. Delegare quid proprie dicatur.

Valerianus. In ptorijs stip. interuẽtu nove psone nõ fit novatio ipo iure sed ope exceptionis. h. d. fm Bar. vel sic scdm Ang. Per secundã stipulationẽ pretoriã cõtinentem plus tpe quã prima novaꝛ exceptiõis ope nõ ipso iure nisi aliud sit specialiter actũ. h. d. cũ glo. fm eũ. ꝛ est singu. hec. l. scdm eũ ꝛ non est alibi. ¶ In tex. ibi inserat. subaudi ꝛ ita cautũ fuerat vt pꝫ ex fi.

1 ¶ † No. fm Ang. qꝺ lꝫ de iure digestoꝝ stipulatio cõventionalis cõtinet plusquã prima novet illã ipso iure. l. j. ꝛ. ij. de nova. tñ sec⁹ est in stipulatione preto. vbi scda novat primã ꝓsumptive ꝛ tacite ope exceptionis. Et est bñ advertendũ qꝺ hoc procedit qñcũqꝫ iudex in aio destinavit prorsus discedere a prima vt pꝫ hic in litera videbaꝛ tñ cõtra. cũ in stipulatione ptoria sola mens pretoris attendaꝛ ꝛ ꝓpter hoc fm eum hec. l. redditur valde no. ꝛ sin. ꝛ non est alibi ꝛ limitat oia iura de novatiõe loquẽtia. Sed certe posses dicere qꝺ hic loquiꝛ qñ stipulatio sola continet plus tpe quã ꝓma sed in. l. j. ꝛ. ij. de nova. qñ cõtinet plus quantitate. facit qꝺ tangit

2 hic glo. j. an tñ dictũ suũ sit verũ patebit infra. ¶ † No. ex isto tex. cautionẽ posse interponi ẽt in lõgũ tps de mãdato ptoris seu iudicis. Et sic facit fm Ang. qꝺ si ꝓpter inimicitias timet aliquis se offendi. ꝛ ꝓpter hoc petit sibi caveri iuxta id qꝺ habeꝛ in. l. de nũciamus. C. de his qui ad eccle. confu. ꝛ. l. illicitas. §. ne potentiores. de offi. presi. qꝺ possit iudex si sibi videꝛ adversariũ cõpellere ad cavendum cum fideiussore de non offendendo adijciendo etiã tempus longũ decẽ annoꝝ. Adverte tamẽ qꝺ in certo casu est expressum de certo tẽpore. x. an. vt pꝫ in. l. pretoꝛ ait. §. de eo opere. ff. de dam. infe. ꝛ in illo casu posset etiã hic intelligi cũ forte prius ex errore in minus tempus sit cautũ. facit qꝺ habetur in. l. j. §. fi. ff. e. ꝛ in. l. sed ꝛ si quis. §. fi. ff. si qs cau. ¶ In glos. magna ibi. §. prete. Sed adverte qꝛ contra hoc facit: qꝛ etiã ipse partes videntur consensisse nedum ipse pretoꝛ ex eo quia in secũda stipulatione interveniunt nove psone vt patet ex fine. interuentu antẽ nove persone tacite videꝛ agi qꝛ tollaꝛ obligatio prima vt in. d. §. preterea. in sti. qui. mo. tol. obli. glo. j. in ver. distingue. voluit tollere hoc contrariũ dñ dixit qꝺ quãdo agiꝛ tacite novationem fieri tũc non fit ipso iure sed ope exceptionis ꝛ sic vult illa glo. qꝺ de iure. ff. nõ fiebat novatio ipso iure nisi quãdo expresse hoc agebaꝛ. secus si tacite: qꝛ tũc solũ fiebat ope exceptionis ꝛ hoc etiã tenebat Ja. de are. vt refert Cy. in. l. fi. C. de nova. vbi videꝛ expressum qꝺ etiã quãdo tacite agiꝛ fiat novatio ipso iure iuncta glo. cũ tex. ꝛ hoc etiã videtur ꝓbari in. d. §. prete. ꝛ in pal. l. fi. C. de nova. ideo hec so. non videtur bona. ꝓ tanto guliel. in. l. rescriptũ. §. si pacto. ff. de pac. quẽ sequiꝛ hic Ray. ꝛ Jac. de are. ꝛ tangit etiã Cy. in addi. in. d. l. fi. dicit qꝺ hic loquiꝛ in stipulatione pretoria que interponiꝛ ex necessitate. l. j. §. j. ff. eo. idẽ fit novatio ope exceptiõis. ꝛ in hoc est hec. l. sing. fm Ang. etiã si constet de mente pretoris. vt tetigi in not. vt patet in litera. secus in cõvẽtionali que interponiꝛ ex volũtate qꝛ tũc fit novatio ipso iure arg. l. si fideiussoꝛ. §. j. qui satis. co. vbi act⁹ volũtarius potẽtius videꝛ operari quã necessarius. Sed adverte qꝛ ille tex. potest deduci ad oppositũ. nam ibi magis succurriꝛ facienti actũ ex necessitate quã ex volũtate vt ibi patet ꝛ sic videreꝛ qꝺ hic magis deberet succurri ꝓmissoꝛi ꝓmittenti per stipulationem pretoriam ꝛ sic ex necessitate quã promittenti ex volũtate ꝛ per ꝯsequens si tolliꝛ obligatio preambula ipso iure qñ quis promittit ex volũtate multo fortius deberet tolli qñ quis promittit ex necessitate quã si cucurrit mẽs pretoris ꝛ etiã tacita mens partiũ. ꝛ ideo est ratio quare non debeat tolli primũ ipso iure per stipulationẽ pretoriã. sic etiã in conventionali tolliꝛ ipso iure quando partes cõsentiũt etiã tacite cũ eadẽ ratio vtrobiqꝫ ꝛ per cõsequẽs idẽ ius deberet eẽ. l. illud ad. l. aquil. cũ si. ꝓbaꝛ tertio hic prima interlocutoria fuerit executiõi mãdata vt pꝫ ex hoc tex. iũcto

fi. ꝛ hic super litera. ergo nõ potuit revocari nisi partibus volentibus iuxta notata in. l. j. §. fin. ff. eo. ꝛ sic videtur qꝺ hic scda stipulatio voluntaria ꝛ de consensu partiũ voluntario fuerit interposita ꝛ per cõsequẽs videꝛ eadẽ ratio que in cõventionali ex quo voluntarie est interposita vt est dictũ vnde põt dici qꝺ forte ista opinõ est vera qꝺ aliud sit in pretoria stip. Et ad istũ tex. põt respõderi qꝺ hic loquiꝛ de exceptiõe nõ iuris sed intẽtionis vel facti sicut in fi. etiã patet in. l. titia. in prin. ff. de ver. ob. Põt scdo dici si vis intelligere de exceptione iuris qꝺ hic loquiꝛ quãdo secunda stipulatio cõtinet minus nõ re sed tpe quã prima. ꝛ ideo solũ fit novatio ope exceptiõis etiã si esset cõventiõalis. ꝛ istud voluit sentire glo in ver. nõ tñ. ꝛ in ver. quid em. ꝛ etiã Bar. hic in pe. q. ꝛ simil'r Ange. Sed hoc nõ erit hic speciale in stipulatione pretoria. Sed Ray. hic sentire vꝛ cõtrariũ. Nã hic super ista glo. j. dñ allegat. l. si pupill⁹. in prin. dicit qꝺ loquiꝛ in stipulatio. cõventionali sed hic in pretoria referendo verba sua ad ea que hic dixit glo. videꝛ velle qꝺ in cõventionali quando cõtinet minus tẽpore fieret ipso iure ꝛ pro hoc facit qꝛ hec. l. re vera loquiꝛ in stip. pretoria ꝛ sic in cõventionali videꝛ standũ regule qꝺ fiat ipso iure qñcũqꝫ expresse vl' tacite est actũ novationẽ fieri. l. ij. ff. de nova. ꝛ ibi notaꝛ. ꝛ istud vꝛ satis ꝓbabile in stipulatiõe cõvẽtionali. vnde tertio põt dici si vis salvare cõmunẽ intellect. qꝺ hic sit speciale in stipulatiõe pretoria qꝛ hic debet intelligi quãdo scda stipulatio interponebaꝛ ex cã. qꝛ forte dicebaꝛ fuisse erratũ in prima respectu minoris tpis ꝛ sic scda invita parte interponebaꝛ per id qꝺ fuit notatũ per glos. in. l. j. §. fi. ff. eo. ꝛ sic videꝛ hic intelligere Ray. vt tangã super fin. huius glo. ꝛ sic patet qꝺ ex volũtate hic non fuit interposita secũda. Itẽ licet nove psone fuerũt adhibite nõ per hoc sequiꝛ qꝺ promissoꝛ cõsenserit sponte interposita stip. nam forte ideo adhibuit alios fideiussores in secũda stip. qꝛ nõ potuit habere primos qui ꝓmitterẽt secũdo loco. vel forte noluit eos gravare iterato ꝛ ista potuit esse causa quare alij fideiussores fuerũt dati in scda ꝓmissione. ꝛ ideo nõ sequiꝛ qꝺ per hoc qꝺ voluerit cõsentire scde promissioni ad quã cogebatur invitus actoꝛe instante cũ vt dixi prima interlocutoria licet missa executioni ex cã etiam invita parte veniat mutanda. Item nõ ob. qꝺ magis debeat succurri facienti actũ ex necessitate ꝛ nõ ex voluntate qꝛ id verũ in ipso actu qui fit ex necessitate. ꝛ ideo in secũda stipulatione habuisset privilegiũ reus q voluisset de quo loquiꝛ. l. si fideiussoꝛ. §. j. qui satisda. cog. Sed nõ dicitur ibi qꝺ ad aliud magis succurraꝛ vnde nõ est absonum qꝺ in alio potẽtius opereꝛ actus volũtarius quã necessari⁹. nã ibi potẽtius astringit actus volũtari⁹ quã necessari⁹. vt ibi pꝫ ꝛ sic patet respõsum cõtrarijs que superi⁹ formavi cõtra cõmunẽ intellectũ inquãtum ista. l. specialiter intelligiꝛ in stip. pto. videꝛ tñ necessario limitanda vt dixi qñ scda interponiꝛ ex necessitate ꝛ sic secus videreꝛ qñ ex volũtate puta qñ nõ allegareꝛ erroꝛ vt pꝫ ex his que notanꝛ. ꝛ ibi dixi in. d. l. j. §. j. ¶ In ea. glo. ibi ex vtraqꝫ tñ teneꝛ hec cõmuniter nõ teneꝛ qꝛ qñ scda stipulatio cõtinet precise idẽ qꝺ prima scda est ipso iure nulla qñ vnus ꝛ idẽ est ꝓmissoꝛ loco ꝛ scdo. d. l. qui his. ꝛ notaꝛ per glo. in. l. si dari. eo. ti. ꝛ in. l. scire debemus. ꝛ in illis etiã dixi. Nec ob. iste tex. qꝛ nõ cõtinebat precise idẽ sed aliud vt hic patet. ¶ In ea. glo. ibi. §. cũ pater. iste. §. nõ ob. fm Ang. qꝛ ibi erãt dispositiones diverse. ꝛ in diversas personas collate. ¶ In ea. glo. ibi sed primũ exceptiõis ope reijcitur. No. glo. que vult qꝺ iure isto digestoꝝ qñ nõ agebaꝛ expresse sed tacite vt fieret novatio nõ tollebaꝛ ꝓma ipso iure sꝫ ope exceptionis. ꝛ hanc tenuit Jac. de Are. in. d. l. fin. Sed est falsa fm Bar. ꝛ Ange. qꝛ imo fiebat ipso iure sicut qñ hoc expresse agebaꝛ. vt pꝫ in. l. ij. cũ sua glo. ff. de nova. ꝛ ibi dixi. Nec ob. ista. l. qꝛ loquitur in stipulatione preto. vt. l. ff. dixi. ꝛ per hoc hec. l. reddiꝛ sing. fm Ange. vt sepius dixi. ¶ In ea. glo. ibi nõ tamen dicas. hec glo. voluit sumere cõtrariũ. l. fi. C. de nova. ꝛ no. bene. qꝛ voluit glo. qꝺ in mõ fiede novationis nil fit innovatum qꝛ ꝛ olim ꝛ hodie fiebat novatio qñ hoc expresse agitur sed solũ est inovatũ in modo presumẽde novationis. qꝛ nõ ita de facili presumereꝛ novatio hodie sicut olim sed solũ si est verisimile ex vehementibus ꝯiecturis vt est videre in exemplo qꝺ. j. ponit. gl. qñ secũda promissio continet maiorem dilationem. nam verisimile videꝛ actũ qꝺ post tempus prime obstat exceptio. qꝛ alias dilatio data in scda nil operaretur. ꝛ istam opi. appropriat sibi Jac. de Are. vt patet ex no. per Cyn. in. d. l. fi. Sꝫ hãc opi. reprobat hic Bar. ꝛ Ang. dicẽs qꝺ est cõtra tex. in. d. l. fi. ꝛ in. l. prete. insti. qui. mo. tol. obli. in quib⁹ diciꝛ qꝺ nõ fit hodie novatio nisi expresse hoc agatur. ¶ Ideo in hac materia considera tria iura prout consideravit glo. in. d. §. prete. pmo ius antiquissimũ ante ius digestoꝝ. secũdo ius digestorum. ꝛ tertio ius. C. fm primũ ius dicit novationem fieri qñ in secunda stipulatione aliquid novi fiebat addendo vel detrahendo. Sed fm tps digestorum dicit considerari debere qꝺ aut loquimur in pretoria stipulatione ꝛ servandũ qꝺ hic diciꝛ. aut in conventionali ꝛ tunc aut loquimur in stipulatiõe penali ꝛ recurrendũ ad. l. ita stipulatus. ff. de ver. ob. in materia novatiõis: qꝛ in illa nil est immutatũ fm cõem opi. licet butri. aliter sentiat in. l. fi. Aut loquimur in sti

pulatione coequena. ⁊ tūc cōsidera quatuor casus qꝛ aut scda si cō
tinet plusquā prima. aut minus aut tātūdē. ant aliud prorsus.
cōtinet plus fiebat nouatio secꝰ si minꝰ. l. q vsufr. de ver. ob. qđ in
tellige qñ cōtinebat minꝰ quātitate secus si tpe. nā tūc fiebat no-
uatio saltim ope exceptionis. arg. huiꝰ tex. ⁊ per id qđ tāgit hic
gl. Si vero cōtinebat tātūdē si nō interueniebat noua psona nō
fiebat nouatio sed erat nulla scda stipulatio. l. q bis de ver. ob. se
cus si interueniebat noua psona: qꝛ tūc fiebat nouatio ipso iure
nisi actū esset qđ eēnt duo rei vt in. §. pterea. hic all. Si vero cōti-
net aliud prorsus nō fiebat nouatio. vt est videre in. l. fundū cor.
ſ. de noua. ⁊ est notādū ibi qđ aliud censeaꝛ esse extimatio rei ⁊
aliud ipsa res vt ibi pꝫ. ⁊ hoc de iure digestoꝝ ⁊ sic de scdo videꝛ
Scdm vero tertiū ius. C. cōcludit qđ nō fit nouatio ipso iure ali
quo casu nisi hoc agaꝛ. dixit tñ qđ si tacite agaꝛ fiat ope exceptio
nis i oībꝰ casibꝰ i qbꝰ de iure digestoꝝ fiebat tacite. ⁊ sic dicit vel-
le gl. in. l. ij. ſ. de noua. ⁊ in. l. fi. C. e. ⁊ sic ēt intelligit dictā. l. fin. C.
e. ⁊ idē ēt ibi sentit Ang. in. d. l. ij. de noua. ¶ † Addit tñ hic An
ge. septē casus in quibꝰ nō presumebaꝛ nouatio ēt iure digestoꝝ
primus est qñ scda stipulatio interponebaꝛ ex necessitate. l. si sti-
chū. §. legatā. ſ. de noua. ⁊ no. in prima gl. magna circa mediū. ⁊
in. l. nō solū. §. j. de pcu. licet gl. magna. in. l. j. ſ. e. in ver. cautiōa-
les ſꝫ vnū intellec. dicat oppositū ⁊ nō bene vt ibi dictū fuit. Se
cūdus casus est qñ scda stipulatio ꝯtinet minꝰ quā prima. l. si pu
pillus. §. qui actū. ſ. de noua. ⁊. d. l. q vsufr. fallit si cōtineat minꝰ
tpe vt si pmisi tibi. x. in calēdis Maij. ⁊ eadē. x. tibi pmitto i ca-
lēdis Augusti. Nā nouaꝛ tūc pma ēt iure digestoꝝ solū ope exce
ptiōis. ⁊ hoc voluit gl. ſm eū in ver. cōuentionalis. nā videꝛ pro
gatū tps ad soluendū ideo paraꝛ pmissori exceptio pacti si cōue
niaꝛ ex pma stipulatiōe. l. cū stipulatꝰ sim mihi a pculo. de verb.
ob. Sed certe vt dixi. ſ. Ray. vꝛ sentire oppositū in stip. cōuētio
nali in qua vꝛ velle qđ qñ minꝰ tpe cōtinet fiat nouatio ipso iure
⁊ nō ob. iste tex. qꝛ loquiꝛ in stipulatiōe pto. ideo nō ob. d. l. cū sti
pulatꝰ. dato qđ Ray. nō rñdeat: qꝛ ibi nō interuenit noua stipu-
latio sed sola termini progatio. ideo nimirū si ibi nō fit nouatio
facit qđ no. gl. in. l. iij. §. si ex cōuentione de re iudi. ⁊ qđ hic notat
Bar. in vna. q. ⁊ qđ. j. dicā in vltimo casu. ¶ Itē aduerte qđ plꝰ
posset attētari qđ hodie nō fiat nouatio ipso iure nec exceptiōis
ope in isto casu p. d. l. fi. C. de noua. nā ibi dꝛ qđ siue addaꝛ siue de
trahaꝛ tps nō fit nouatio. ⁊ sic vꝛ ibi casus expressus: qđ lꝫ maiꝰ
tps adijciaꝛ in scda nullo modo nouaꝛ prima. ⁊ si dicas imo vꝛ
oppositum: qꝛ dādo maiorem dilationē vꝛ velle qđ interdū non
possit cōueniri. ar. d. l. cū stipulatꝰ sim mihi a pculo. Possuꝫ di-
cere qđ si post tps pme stipulatiōis cōueniret pmissor ante tps
secūde bene est fatēdū qđ obstabit exceptio ppter rationē preal.
qꝛ tacite vꝛ fecisse pcm̄ de nō petēdo interim pendēte alienatiōe
scōe. ⁊ sic intelligo gl. hic positā. ⁊ in. d. l. fi. Sed si cōtingat veni-
re secūdā dilationē. ⁊ sic cōtingat purificari secundā stip. dico ꝙ
poterit agi ex scda. ⁊ nihilominus ex prima: qꝛ tūc cessabit ratio
predicta. ⁊ ideo nō erat facta nouatio. ⁊ hoc videꝛ multū de mē-
te illius. l. fi. si bñ ponderet. Et nota bene hoc dictū: qꝛ nouuꝫ est
⁊ p alios nō tactū. facit qđ. j. dicā. Tertiꝰ casus qñ stipulatio cō-
tinet tantūdē quātū prima. nā tūc secūda est nulla ſm cōmuneꝫ
opi. qñ vnus ⁊ idē est pmissor primo ⁊ secūdo loco. l. qui bis. de
ver. ob. nā si alius scdo loco pmittit p interuētū ciꝰ fiet nouatio
nisi appareret qđ vt correus vel fideiussor interueniret: vt. ſ. dixi
⁊ fiebat hec nouatio ipso iure ſm Ange. tēpore digestorū. hodie
exceptionis ope. Sed aduerte qꝛ ipse idē sibi contradixit in. d. l.
qui vsufr. vbi expresse dicit qđ qñ aliꝰ interuenit nō fit nouatio:
sed de hoc plene. j. diceꝛ. Et similiter an fiat hodie hoc casu ope
exceptiōis. Quartꝰ casus est qñ stipulatio scda cōtineret oīno di
uersa per. d. l. fundū cornel. Quintus est qñ cōtinet illud idem: ⁊
aliud oīno distinctū: puta prio stichū: scdo stichū ⁊ pāphilū per
l. scire debemus. de ver. ob. Sextus qñ scda stipulatio nō est co-
equalis ad primā sicut est penalis: de quo per eū in. l. si insulā. ⁊
Bar. in. l. ita stipulatus. ⁊ ibi dixi. Septimus ⁊ vltimus vbi nō
reuocaꝛ obligatio principalis: sed solū fideiussoria vel pignorū.
exemplū qñ promisi. x. sub pignore vel sub nouo fideiussore. de-
inde absqꝫ noua promissione pro illis. x. do aliud pignus vel fi-
deiussorē qꝛ nō liberaꝛ primū pignꝰ neqꝫ fideiussor. vt. ſ. de fide-
ius. si titiꝰ. ⁊ tangit hic Bar. in vltima. q. Et fuit hic originaliter
opi. glo. in. l. iij. §. si ex ꝯuētiōe de re iudi. ⁊ successiue Dy. ⁊ Ray.
hic. ¶ Sed aduerte qꝛ inquātū Bar. ⁊ Ang. dicūt tria iura esse
cōsideranda. In hac materia prout dixit glos. in. §. preterea. vi-
dentur discrepare a dicta gloss. in hoc qꝛ aliter recitant primum
ius quā recitet glo. nam dicunt qđ scdm illud fiebat nouatio ita
demum si aliquid addebatur vel detrahebaꝛ in scda stip. ⁊ sic si
aliquid noui fiebat. Sꝫ glo. ibi dicit qđ fiebat nouatio etiā si nil
noui fiebat hoc ipso qđ scda cautio erat iunior. p illa gl. bñ facit
tex. in. d. l. fi. vñ pro saluatiōe illiꝰ glo. ⁊ Bar. possent cōsiderari
quatuor iura vcꝫ duo ante tpa digestoꝝ ⁊ tertiū ſm tps digesto
rū. quartū ſm ius. C. ⁊ ſm pmū. ⁊ sic de antiquissima iuris pru
dētia pcedat. d. gl. qđ fiat nouatio eo ipso ꝙ cautio est iunior ēt
si nil noui addiciꝛ. Sed ſm ius. ⁊ sic ſm antiquā iuris prudētiā
ante iura digestoꝝ pcedat qđ dixit bar. s. qđ ita demū fiebat no
uatio si aliquid noui fiebat addēdo vel detrahēdo de iure dige-
stoꝝ vel. C. dic vt. ſ. fuit dictū. Aduerte tñ qꝛ Ja. de raue. dixit so
lū duo tpa ⁊ duo iura ꝯsiderāda put ēt vltimate recitat glo. in
d. §. pterea vcꝫ tps ſm ius digestoꝝ. idē tps ſm ius. C. ⁊ si dicaꝛ
hoc stare nō pōt. qꝛ de iure digestorū nō fiebat nouatio nisi qñ se
cunda cōtinebat plus quā prima. secꝰ si minꝰ. d. l. q vsufr. vel ni-
si interueniat noua psona vt in. d. §. pterea. ⁊ tñ in. d. l. fi. innuiꝛ
qđ añ illā. l. fiebat nouatio etiā qñ aliqd detrahebaꝛ. ⁊ sic necessa
rio oportet cōsiderari aliud ius quā digestoꝝ ⁊ sic p cōsequēs sal
tim tria iura. ⁊ rñdebat ipse qđ. d. l. fi. hoc dicit lꝫ dicit ꝙ siue cō-
tineat plus siue minꝰ siue aliqd ex quo oliꝫ fieret nouatio hodie
nō fit. ⁊ sic necessario nō inferꝛ qđ illa. l. velit nouationē olim fie-
ri qñ cōtinebat minꝰ. Sꝫ certe lꝫ illa. l. sic possit euadi: vt tangit
Cy. in. d. l. fi. tñ nō pōt euadere tex. in. d. §. pterea. vbi aperte dici
tur qđ olim fiegat nouatio qñ aliqd noui fiebat addēdo vel de-
trahēdo: iđ tene secure qđ saltim tria iura: ꝗnimo forsan q ua-
tuor sunt in hac materia ꝯsiderāda: vt. ſ. tetigi. ¶ Itē adde pdi
ctis inquantū dicit Bar. ⁊ Ang. qđ in casibꝰ in qbꝰ olim fiebat
nouatio tacite de iure digestoꝝ vt qñ scda cōtinebat plus vel in-
terueniebat noua psona: qđ etiā hodie fiat nouatio lꝫ nō ipso iu
re sed ope exceptiōis. ⁊ sic limitāt. d. l. fi. p hāc gl. iūcto isto text. et
p gl. in. d. l. fi. ⁊. l. ij. ſ. de noua. dātēs p regula qđ lꝫ hodie nō fiat
nouatio ipso iure nisi hoc expresse agaꝛ. tñ bñ fiat hodie ope exce
ptiōis in casibꝰ in quibꝰ tacite fiebat nouatio de iure dige. ⁊ sic
dicūt velle gl. palleg. ⁊ sic videnꝛ destruere tex. d. l. fi. ⁊ silr gl. pal-
le. qꝛ nō dicūt illud ad qđ ipsi allegāt vt patere pōt recte intuēti
⁊. j. tangeꝛ qđ destruat tex. in. d. l. fi. pꝫ qꝛ ibi dicit qđ lꝫ hodie fie-
ret nouatio qñ in scda addebaꝛ vel detrahebatur vel interuenie
bat noua psona vel aliud ex quo olim inducebaꝛ nouatio tñ ho-
die nihil penitꝰ innouaꝛ de prima obligatiōe nisi expresse fuerit
actū qđ recedaꝛ a persona. Pōderanda est em̄ vniuersalis nega
tiua nihil cū adiectione dictiōis penitus q̄ aperte vꝛ velle nihil
oīno de prima obligatiōe nouari p id qđ no. gl. Jo. an. in clemē.
j. in ver. nullus. de pben. ⁊ qđ no. ipse idē in nouel. in. c. j. in v. pe-
nitus. de postu. pla. li. vj. ⁊ pbaꝛ etiā p tex. in. l. si is q ducenta. §.
vtrū. de re. dub. facit qđ no. gl. in. l. a pcuratore. C. māda † vniuer
salis em̄ negatiua falsificatur qñ aliqd affirmatiuuꝫ remaneret
vt ibi pꝫ ⁊ sic aperte. d. l. fi. vult qđ etiā ope exceptiōis nō fiat no
uatio ipso iure. nā si ope exceptiōis noueꝛ lꝫ nō ipso iure noueꝛ
licet nō ipso iure noueꝛ falsum erit dicere qđ nihil penitꝰ sit īno
uatū de priori obligatiōe: vt pꝫ cuilibet intuēti. iđ nō placet mi-
hi ista opinio. vñ teneo qđ hodie nec ipso iure nec ope exceptio-
nis fiat nouatio in casibus in quibꝰ olim fiebat ta cite de iure di
gestorū per illū tex. saluo nisi sint adeo verisimiles ⁊ vehemētes
cōiecture qđ appareat partes voluisse recedere a persona. ⁊ secū
dam loco eius subrogari. nā tūc bñ fieret nouatio intelligo ipso
iure lꝫ partes expresse nō fuerint vse vocabulo nouatiōis. ⁊ hoc
est qđ voluit dicere lr̄a in. d. l. fi. dū dixit. in ver. gn̄aliter. qđ volū
tate ⁊ nō legibus est nouandū licet nō sit necesse exprimere prin-
cipaliter vocabula nouatiōis. ⁊ sic nō sufficiat ad inducendū no
uationē presumptio inducta mere ex. l. dispositiōe vt est qñ secū-
da cōtinet plus quā prima vel interueniat noua psona saluo ta-
men in hoc qđ. j. dicaꝫ vel ſm antiquissima iura qñ aliqd noui
fiebat sed requiriꝛ qđ sit talis p̄sumptio ꝙ surgat ex verisimili ⁊
vehemēti cōiectura inferente nouationē: vt qꝛ apparet qđ volūt
scdam subrogari loco prime. vel qꝛ voluerūt recedere a psona. Et
si dicas etiā esse sufficientē ⁊ vehementē coniecturā qñ scda con-
tinet minus tempore ppter id qđ dicit hic gl. in ver. non tamen
⁊ ver. quid enim. ⁊ in. d. l. fi. dicentem hodie nouationē fieri ipso
iure nedum ope exceptionis imo etiā vt. ſ. tetigi videꝛ qđ etiam
de iure digestoꝝ fiebat ipso iure in stip. cōuentionali. secꝰ in pre
toria per istum tex. ⁊ sic gl. hic nō videꝛ bene ex toto dixisse nec si
militer in. d. l. fi. vt superius tetigi. veriꝰ est qđ hodie nō fiat no-
uatio etiam ope exceptionis lꝫ fatendū sit qđ interim pendente
dilatione secūde stipulatiōis obstabit exceptio agenti ex prima.
Sed adueniente tpe secūde erit in electione actoris ex qua agat
⁊ idē videreꝛ si prima erat pura ⁊ secunda conditionalis sup eo-
dem qđ videꝛ esse de mēte. d. l. fi. vt. ſ. dixi. licet glo. ⁊ doc. nemine
discrepante aliter sentiant. Et aduerte qꝛ videꝛ qđ hoc casu qñ
scda continet minus tempore valeat vtraqꝫ ex quo secunda ali-
quid opereꝛ qꝛ scda inducit dilationē facit. l. si dari. de verb. obl.
¶ Itē videꝛ male dicere bar. ⁊ Ang. inquantū dicūt gl. velle qđ
in oībus casibus in quibꝰ oliꝫ tacite fiebat nouatio de iure dige
stoꝝ hodie fiat ope exceptionis. nā hec gl. hoc nō dicit qꝛ dicit qđ
nō sic hodie presumiꝛ nouatio sicut olim sed demū qñ esset bñ ve
risimile ⁊ ponit exemplū. ⁊ eodē modo dicit gl. in. d. l. fi. nō ob. gl.
in. l. ij. de noua. qꝛ illa hoc nō dicit si bene aduertatur sed dicit ꝙ
si hodie tacite agereꝛ nouationeꝫ fieri cōpeteret exceptio. ⁊ alle-
gat hanc. l. pe. Nec declarat qñ dicaꝛ tacite agi vnde intelligā di
ctā gl. ſm istā gl. in. d. l. fi. ꝙ diceꝛ tacite agi hodie non sicut olim.

Sed qñ

Sed qñ est adeo verisimile qd surgit vehemens & verisimilis cõiectura fiende nouationis vt est videre i exemplo hic tacto p gl. fi. d. l. fi. nã cũ ibi simpliciter loquat glo. & hic etiã in. d. l. fi. specie indistincte loquat illa idistincta loquutio dz declarari fm istas ar. l. nõ est nouũ. & l. sed & posteriores. ff. de legi. & hoc etiã pz fuisse de mente hui⁹ gl. dũ allegãdo refert se ad hãc. l. Et sic fm hanc l. seu mentẽ huius. l. ad quã se refert vr intelligenda. ar. l. asse toto. ff. de here. insti. & l. illa institutio. de condi. insti. & dixi. ff. circa intellec. illi⁹. l. fi. al's etiã tenui repetẽdo dũ essez scholaris. ¶ Et p pdicta potes inferre ad. q. quotidianã an fecisti qd cãpsor pmittat creditori tuo sis liberat⁹ ita qd si cãpsor postea fallat piculũ sit creditoris no. Bar. in. l. singularia in ver. veniam⁹ ad secundã partẽ. ff. si cer. pet. tenuit qd tu es liberat⁹ si cãpsor fecit pmissionẽ creditori tuo sec⁹ si recepit mandatũ de soluẽdo. idẽ voluit hic Ang. qz saltẽ hic ope exceptiõis est liberat⁹: qz olim interuentu noue psone fiebat nouatio ipso iure & sic saltim hodie ope exceptionis lz Ang. dixerit oppositũ in. l. qui vsufr. ff. de vb. ob. & hic etiã tetigi. Tu autẽ p veritate hui⁹ articuli potes cõsiderare hodie fm tẽpora. C. qd aut loqmur in stip. ptoria & in illa seruetur hec. l. aut in cõuentionali & tũc aut stipulatio est penalis & tũc an nouet primitiuã recurre ad. l. ita stipulatus. & qd ibi dixi aut in coequeua. & tũc aut in delegatiõe aut in nouatione. sunt eñ he species distincte vt pz in rubrica de noua. & deleg. C. & etiã supra in hoc libro. †Est aũt delegare, pprie vice sua aliã rem seu pmissorẽ dare. l. j. ij. & iij. C. de noua. & l. delegare. ff. de noua. l de legatiõe cõclude qd etiã hodie fit nouatio ipso iure vt qñ mãdato meo vice mea alius p me pmisit creditori meo nec in hoc aliquid est innouatũ vñ dixit Bar. sub dubio tñ forte in. d. l. delegare. & ibi etiã dixi. nã cũ sum⁹ in materia correctoria verba stricte sunt sumẽda nec est faciẽda extensio. l. pcipim⁹. C. de app. & sic cũ l. fi. C. e. loquat in nouatiõe nõ est trahenda ad delegationẽ lz gl. aliter senserit & nõ bene in. l. ij. C. de delega. & ratio est qz illa delegatio hz vim solutionis vt. l. inter cãs. §. abesse. ff. man. iõ tolli dz obligatio ipso iure sicut per solutionẽ ar. insti. qui. mo. tol. ob. §. est autẽ. & sic intelligatur qd no. Bar. in. d. l. singularia. & puto q fiet nouatio ipso iure nedũ ope exceptionis sicut olim ex quo nõ est correctum. in nouatione aũt est facta correctio vt dixi iõ si ali⁹ sine mandato meo pmittit p me cõsidera modũ pmittẽdi: quia aut cõstituit se soluturũ p me aut spondet p me aut fideiubet p me. & qz isti sunt modi intercedendi accessorij ad obligationem primã vt patet ex no. p gl. in. l. stichũ. §. aliqñ. ff. de sol. & l. in personam. §. j. ff. de pact. q sunt gl. no. sed plenior & melior est gl. de corpore iuris in auten. de fideius. §. j. col. j. Si autẽ dicat qd pmittit vice mea illud qd debeo tũc qz vr subrogari loco mei. d. l. delegare vr qd ẽt hodie fiat nouatio ex quo apparet de verisimili coniectura verisimiliter inferẽte ptes voluisse discedere a prima & scda loco põt subrogari. & iõ fiet nouatio lz aliter non exprimat voca bulũ nouatiõis. d. l. fi. Si aũt dicit qd pmittat p me. x. tunc forte videbit fideiubere p me. ar. l. si p'te. ff. man. Si aũt dicat pmitto x. q debeo tunc lz olim pp interuentũ noue psone presumeret nouatio. & ppter hoc nõ essent correi ex quo fiebat ex interuallo nã si fieret incõtinenti nõ psumeret. & sic ptes velle recedere a pma ar. l. nã ad ea. de cõdi. & demõ. & l. iij. ff. de du. reis & no. Dy. in. l. si ex duob⁹. & ibi dixi. ff. de duo. re. Hodie vero puto p. d. l. fiñ. qd nec ipso iure nec ope exceptiõis fiat nouatio lz de iure digestor ẽẽt, secus & lz Bar. & ang. sentiãt qd saltiz ope exceptiõis fiat. Sz puto qd nõ bñ per tex. in. d. l. fi. dũ dixit nihil penitus innouari cõsiderato qd olim ex cõiectura. l. inducebat nouatio & nõ appa ret de verisimili vel vehemẽti partiũ voluntate nouationẽ fieri velle. & fm hoc limita dicta Bar. in. l. singularia. Et adde qd tetigi in. d. l. delegare. & in. d. l. si ex duobus. & nota pdicta bñ qz ex eis & q dixi in. d. l. ita stipulatus. posses formare no. repetitionez isti⁹. l. intrãdo materiã stipulatiõis penalis & stipulationis coeq ue in qua multe noue cõsideraiiões possent tangi vt patet ex predictis. ¶ In ea. gl. ibi in foro Ang. & sic scda dr cõtinere minus tpe ex eo qz plus est hre decẽ de pñti q habere decẽ hinc ad mensem pp interusuriũ mediĳ tpis. & sic hec prima dicit 9tinere min⁹ scda. & facit qd habetur in. §. plus autẽ. insti. de actio. & in. c. j. de plus pe. tamẽ alio respectu potest dici contineri plus tẽpore ista scda qz in ea maius tẽpus contineri quã in prima & sensit Ange. in suo summario licet postea in casibus per eũ positis dicat qd contineat minus tempore. & etiã bar. Sed tamen vterq põt saluari diuersis respectibus vt patet ex pdictis. ¶ In ea. ibi. l. si pupillus. dicebat Ray. imo verius credo qd illa. l. loquat in stipu. cõuentionali hec in preto. & ratio differentie fm eũ qz prima interponit ex volũtate scpa ab inuito extorquet. ar. l. si fideiussor. §. j. q satisda. cogã. allegat etiã no. p se. in. d. l. fi. C. de noua. & p bal. i l. respectũ. §. si pacto. & de pact. ¶ Not. bñ dictũ ad id qd dixi in prima addi. ff. ¶ In ead. gl. in fi. nõ obst. fm Ray. qd missa erat interlocutio executiõi. & sic nõ debet posse reuocari. l. j. in fi. ff. eo. qz illud verũ nisi ex cã mutetur vt ibi notat. & ita intelligat etiã hic. & hoc dictum nota bene p id qd dixi. ff. in prima addi. ¶ Et nota ex hac gl. qd pceptum de satisdãdo appellatur interlocutorium de quo dictũ fuit in. d. l. j. in fi. ff. e. Sed Bar. ibi dicit qd etiã si esset diffinitiua ex quo nobili officio iudicis expedit posset reuocari. Sed Ang. dicit se de hoc mirari: qz secũdũ hoc vbicunq officium iudicis nobile principaliter intentatur et sic sup restitutione in integrum posset adhuc reuocari qd est falsuz p regulam. l. iudex. ff. de re iudi. Sed salua Bar. quia dictũ eius loquitur quando officium iudicis nobile pncipaliter implorat vt iubeat aliquid fieri. nam etiam si tunc diffinitiue proferat sententia vt qz ordinarie fuerit processum vt notatur per eũ in. l. titia. §. j. de accu. vbi pz qd interlocutoria diffinitiuo modo profert interdũ & tunc pcedat dictũ suũ per. l. qd iussit. de re iudi. sec⁹ qñ principaliter implorat. & habet instar actiõis sicut est qñ sup restitutione in integrũ imploratur. vt in. c. si de offi. iudi. & tunc p cedat dictũ Ang. ¶ In glo. fi. in fine. ¶ Et aduerte quia secũdũ primam expositionem verbum potest stipu. refertur ad verbum obligatis. Sed secundũ secundam refertur ad verbũ peperisse.

Summarium.

1 ¶ Interesse probatur cum difficultate.
2 Interesse conuentionale particulare & commune dari potest.
3 Iudex inquantum minus potest in decisorijs condemnat.

In huiusmodi. Quãdo stipulatio ad a interesse pponit bonũ est qd interesse certa sũma apponat. h. d. ¶ In tex. ibi habeat. & potissime in stipulatiõe ptoria. ff. q satis. cog. l. si. tñ sunt ẽt oẽs stipulatiões ptorie. l. stipulatiões nõ diuidunt. ff. de verb. ob. ¶ In tex. ibi comprehendere subaudi q simpliciter 9prehẽdere iteresse. ¶ †No. qd difficilis est pbatio interesse[a] & qualiter possit probari tangitur in. l. certi condictio. in princi. ff. si cer. pe. et per Bart. in. l. stipulationes non diuiduntur. de v. ob. et per gl. et doc. in. l. j. C. de sentẽtijs que pro eo qd interest p fe. & in. §. curare insti. de acti. ¶ †No. qd est dare interesse cõuẽtionale est etiam dare interesse particulare & cõmune vt not. in d. l. j. & sic est triplex interesse. Alij dicunt q est vnuz interesse qd potest tripliciter considerari. s. put est cõuẽtionale et singulare de quo per Bar. in. d. l. j. & per Dy. in regula mora de reg. iur. li. vj. ¶ No. qd cõdẽnatio ad interesse plurimũ reducit ad paruã summam per iudicẽ. ¶ †No. qd iudex condẽnat inquantũ min⁹ potest nam in decisorijs fauet in dubio reo de regu. iur. cum sint partium in. vj. ff. de reg. iu. l. fauorabiliores. ¶ In gl. commodi⁹ in fi. licet super hoc fuerit opi. cõclude qd cõmittit arbitrio iudicis fm Ol. ar. l. j. ff. e. qui tamen in casibus quatuor arbitrari debet penam addĳci debere. primo si agitur de re inextimabili. l. p curator ad exhiben. ff. rem ra. ha. Secundo quando ex quadã benignitate seu ex clemẽtia remittitur datio fideiussoris vt est tex. cum glo. in. l. iij. §. õnis. ff. si cui plus q per. l. fal. vbi bona gl. et i l. ij. §. si dubitetur. ff. de re iudica. tertio quando per cautionez si vult purgare moram & euitare penã. l. iij. §. fi. et ibi de hoc i glo. magna. ff. de alie. iudi. quarto & vltimo si est consuetudo loci. l. qd si nolit. §. qui assidua. de edil. edi. alias extra istos casus pcedat decisio gl. ¶ Ultio tangit hic Bar. q. quotidianã si pmitto stare tuo sacramento vel tuo simplici dicto de dãnis tuis et interesse an talis conuentio valeat. & an precise debeat seruari. nã fuit opi. Cy. vltima qd nil valeat ne detur materia deliquẽdi de qua per Cy. in. l. si quis in cõscribendo. de episcopis & cle. et l spe cu. vbi idẽ in effectu tenet in tit. de proba. §. videndum ver. qd si ibi. alia fuit opi. Dy. quod cõnentio predicta valeat & ei stari debeat si eq dicat. sinaũt inique poterit peti reductio ad arbitriũ boni viri fm eum. l. si libertus de operis li. et hanc videtur sequi Jo. an. in addi. spec. super. d. ver. qd si ibi. Ray. hic dicit q opi. vl. nõ est bona put ipse no. in. d. l. si qs. vnde tz cõuẽtionẽ valere et plus dicit qd stabit dicto eius nec poterit peti reductio lz Dy. aliter dicat. mo uet p. l. iij. §. fi. ff. de iureiurã. incta. l. fi. C. de fide i. cõ. dũmõ nõ statuat in infinitũ p. l. videamus. §. iurare. ff. de in litẽ iur. et in. l. si finita. cũ si. ff. de dã. infec. Nec obstat secũdũ eum. l. allegata p Dy. qz loqt qñ 9fert tacite & velate in volũtatẽ alteri⁹ secus qñ expsse vt in casu isto. ar. l. si fideicõmissa. §. si fideicõmissuz de le. iij. & l. fideicõmissaria libertas. de fideicõ. libe. Bar. aũt hic dixit q lz 9uẽtio teneat tñ possuz reuocare pmissionem anteq declares p. l. si qs iusiurãdũ. C. de reb⁹ cre. vbi delatio iurameti põt reuocari anteq pstet. & tñ vr habere vi stipulatiõis vel pmissiõis ex q sit apud acta. l. cũ ostẽdim⁹ de fideius. tuto. Sz postq declarasti si iniq declarasti debeat recurri ad arbitriũ bõi viri 9peti reductio: qd itelligit siue pmiseri stare arbitrio tuo. & sic p vba ipoꝛtãtia arbitriũ bõi viri. siue simplici dicto tuo. & sic p vba ipoꝛtãtia merã volũtatẽ. qz tũc itelligit exclusus dol⁹. l. creditor. §. luci⁹. ff. mã. & iõ cũ videar dolose declarare si nõ declarat qd iustũ est: merito vr posse peti reductio. Nec ob. qd hr in. l. pe. ff. de arbi. qz dicit responsionẽ patere ex ibi no. nã ibi loquit quando commissio fit vt decidat dubiũ sententiando: vnde taliter nõ potest qs esse in re sua iudex vel arbiter. Sed qñ factũ nõ

[a] ¶ Interesse Adde qd interesse pbat per testes si de pmissione constet p iuramentũ stante statuto qd debitũ pbet p instrumẽtum. Bart. in. l. certi. §. qm. si cert. peta. bal. in repe. l. si. de le. ij.

reuocatur in dubium ꝛ pars committit se declarationi aduersa
rij simpliciter fiende non per viam sententie: tunc illud non pro
hibetur: vt ibi patet per glo. ꝛ in. l. iij. C. de dot. promis. Et not.
bene dictum Bar. qꝛ videtur velle qđ quando verba referũtur
ad aduersarium non sit in effectu differentia an sint importan
tia verba arbitriũ boni viri an nudã voluntatem qđ est singula
riter no. ꝛ idẽ vr̃ voluisse Jnn. i. c. sane. ꝛ i. c. veniẽs. de renũ. vbi
etiam tangit quando quis se submitiit gratie et miseratiõi ad
uersarij. nam nisi gratiam ꝛ miam reportet debet poni in pristi
nũ statũ: qđ est menti tenendũ. Et dicit Ang. in seipso practicas
se i assumptiõe certe pecunie a quadã cõitate. forte eñ assumpsit
illam ꝑmittendo qđ staret gratie ꝛ mĩe sue in facto iteresse dicte
pecunie. Qñ aũt dicta verba referunt̃ ad tertiũ nõ est dubiũ qđ
est differẽtia an sint verba ĩportãtia arbitrium boni viri an libe
rã volũtatẽ per notata in. l. si sic. de le. j. ꝛ. l. si societatẽ. §. arbitro
rũ. ff. pro so. ¶ Et põt esse rõ diuersitatis qꝛ tertius non est sic su
spectus ex quo non declarat ad suum commodũ ideo licet decla
ret aliter quã bonus vir stari tamẽ debet eius dicto nisi in eo ar
guat̃ dolus. qui tamẽ presumptiue arguet̃ quãdo nimis magnꝰ
esset excessus. ar. l. omnes. §. luciꝰ. de his q̃ in frau. cre. et qđ not.
Bar. in. d. §. arbitrorũ. Sed quando quis declarat ad propriuꝫ
cõmodũ est magis suspectus: ideo tũc faciliꝰ presumat̃ dolus eo
ipso qđ nõ declarat vt bonus vir. Ray. tamne sensit ꝯ vt ptꝫ ex
his q̃ superiꝰ dixi. Ang. vero hic dicit ꝙ si iusta causa reuocan
di interuenit puta qꝛ est effectus quidã ribaldus et homo infa
mate vite: tũc poterit reuocari cõuentio anteꝙ̃ sit facta declara
tio per. l. cũ quis ꝛ per. l. si cũ cornelius. ß. de solu. al's secus et re
spondet ad. l. si quis iusiurandũ. qꝛ ibi iuramentũ delatũ reuo
cabat̃ ꝑpter causam emergẽtem de nouo: qꝛ superuenerũt defe
rẽti ꝓbatiões: al's nõ esset locus penitẽtie per. l. si nõ fuerit. ß. de
iureiuran. ꝛ ibi de hoc per Guli. ßm eum et aliter non r̃ñdet ad
l. cum ostendimꝰ. sed potes dicere qđ illa modicũ facit pro Bar.
qꝛ loquit̃ quando quis apud acta passus est se scribi fideiussor ꝓ
pupillo vel republi. q fideiussor cõsueuit se ꝑ stipulationẽ obliga
re. l. blãditꝰ. C. de fideius. ꝛ est speciale ibi fauore pupi. ꝛ reipub.
vt ibi notat̃ per Bar. q̃ ratio cessat in casu ꝓposito: ꝛ etiam actꝰ
declaratiõis nõ ẽ actus qui sui natura stipulatiõe egeat vñ puto
Ang. bene dixisse. ꝛ ßm dictũ eius tẽperãdũ dictũ Dy. credo tñ
qđ ad. l. si quis iusiur. nõ procedat r̃ñsio Ang. qꝛ nõ dicit̃ ibi qđ
de nouo emerserit ꝓbatio: imo potius innuitur oppositũ qꝛ nil
probauit. Sed bene allegabat qđ volebat probare et forte etiaꝫ
dicebat de nouo superuenisse tñ illud non probabat nec erat ne
cesse illud probari quia locus erat penitentie ante prestitum iu
ramentum.

¶ De publicis iudicijs. Rubrica.

¶ Jn gl. rubrice ibi de accu. alias est i gl. de accu. alias de actio.
ꝛ est longa differẽtia: qꝛ accusatio quãꝙ̃ sit ad pecuniã seu penã
pecuniariã illa ꝓprie est criminalis. ꝛ dicitur esse criminalis eo
ipso qđ pena venit applicanda fisco licet pecuniaria vt est gloss.
sing. in. l. iij. §. j. de sepul. vio. Sed actio ꝓprie est ciuilis cũ sit ius
prosequendi in iudicio qđ sibi debet̃ vt insti. de actio. §. j. ꝛ com
petit quãdoqꝫ ad penã pecuniariã applicandã parti licet alias
sit mera pena vt patet actiõe furti. ¶ Quid aũt in dubio qñ ꝑ. l.
imponitur pena pecuniaria an debeat applicari fisco vt sic intel
ligatur introducta accusatio criminalis. an ṽo debeat applica
ri parti. et sic intelligatur introducta actio ciuilis. habes glo. in
l. iubemus. §. is quoqꝫ. C. de sac. san. ec. ꝛ in. l. si vero. §. hec autem
actio. de his qui deie. vel effu. ꝛ in. l. si quis id quod in glo. iiij. ß.
de iuris. o. iu. Prima gl. dicit debere applicari fisco. secunda di
cit in dubio debere dimidiam applicari parti. ꝛ sic sibi inuicem
contradicunt. Sed cõcorda illas vt tetigit Bar. in. l. agraria. ff.
de termi. amo. qꝛ si ius dicit cõpetere actionem ad penam illam
videtur velle qđ applicetur parti propter naturam actionis q̃
colligitur ex. §. j. insti. de act. Secus si dicat accusationẽ cõpetere
cũ accusatio ꝓprie sit criminalis. ꝛ sic dꝫ applicari fisco. ꝛ ideꝫ si
simpliciter imponat penã ar. l. mulctarũ. C. de modo mul. Non
autẽ applicabit̃ dimidia parti ꝛ dimidia fisco nisi ius hoc dicat.
¶ Adde qd iuris si dicat iudiciũ det̃ i tãtã quãtitatẽ. an tũc ap
plicabit̃ fisco vel parti. dubiũ facit: qꝛ v̂bũ iudiciũ sumit̃ qñqꝫ ꝓ
actiõe qñqꝫ ꝓ accusatiõe vt pꝫ ex his q̃ iferiꝰ dicẽt̃. dic qđ applica
tur parti. ꝛ sic sumit̃ ꝓ actione vt est tex. cũ gl. in. d. l. si quis id qđ
ꝛ facit. l. pe. ꝛ fi. ß. de in ius voc. Nec ob. qđ habet̃ in. l. fi. de liti. ß.
Ubi videtur casus ad literã qđ in dubio vbi a iure imponit̃ pe
na qđ debeat applicari parti: qꝛ potes dicere qđ qñqꝫ pena im
ponitur per noĩa respectiua vt duplũ ꝛ triplũ. qñqꝫ imponitur
per nomina simplicia. puta. xx. vel. l. primo casu loquitur contra
rium. ꝛ ratio esse potest: quia in duplo inest simplum in dubio
vt est casus in. l. hoc edicto. §. fi. ß. de pub. Et ideo cum simplum
veniat applicandum parti in dubio etiam aliud simplũ qđ est
pena similiter parti applicabitur vt sic de ipsa pena dupli intel
ligatur vniformiter dispositũ ar. l. iam hoc iure de vulga. et pu
pil. ꝛ. l. quãuis. C. de ipu. ꝛ alijs sub. Secundo casu ꝓcedat dictũ
Bar. vel potes dicere secũdo qđ quandoqꝫ pena imponitur ꝓ
pter delictum qđ concernit offensam certe persone. ꝛ tunc in du
bio applicetur illi. ꝛ sic intelligatur. d. l. fi. que satis in ratiõe sui
hoc videtur sentire. ꝛ pro hoc etiam faciat. l. pe. C. de lega. Quã
doqꝫ vero imponitur pena pecuniaria propter aliud delictum:
ꝛ tunc loquatur dictum Bar. huic solutioni repugnare videtur
qđ habetur in. d. l. iubemus. §. is quoqꝫ. vbi delictum videtur cõ
cernere ecclesiam. ꝛ tamen ibi pena imposita non applicat̃ eccle
sie. Sed posses dicere defensando istã sol. qđ ibi loquat̃ qñ impo
nitur pena publicationis bonorum quo casu in dubio videntur
publicari fisco. ar. eorũ que habentur in. l. j. ꝛ. ij. de bo. vac. lib. x.
Secus qñ pena iponitur sub nomine certe quantitatis. ¶ His
suppositis cõclude qđ si in gl. habetur verbũ accusa. nõ est bona
ꝯtinuatio. qꝛ ẽt in precedentibus tractatur de accusa. per quas
punitur corpus vt. l. fi. ß. de iniur. et. l. fi. ß. de fur. ꝛ similiter etiã
in libro isto tractatur de accusa. ad penaꝫ pecu. vt. l. j. ꝛ. ij. j̃. ad. l.
iul. de anno. iuncta. l. annona. ß. de extraordi. crimi. ꝛ. l. lex iul. §.
hodie. j̃. ad. l. iul. repe. vnde alia litera prout habet̃ actionibꝰ est
melior. quia supra in precedentibus tractatum est principaliter
de actio. ciuilibus que oriũtur ex delictis ad penam pecuniariã.
licet incidenter qñqꝫ interserit de penis corporalibus. in isto aũt
libro principaliter tractatur de accusatione que principaliter in
tentatur ad penam criminalẽ. licet quãdoqꝫ interserat de actio
ne ciuili vt in. l. qui nomine. ff. de fal. ¶ Jn eadem glo. ibi. Jtem
priuatis. ista etiã est continuatio bona: quam voluit sentire gl.
vcꝫ quod supra loquatur de priuatis delictis in isto vero de pu
blicis. ideo autem premisit de priuatis delictis: quia ex illis vt
plurimum oriuntur actiones penales ciuiles ad penam appli
candã pti. Et sic in hoc quodãmodo habẽt similitudinem cum
alijs actionibꝰ descendẽtibus ex contractibus vel quasi q̃ actio
nes similiter competunt ad aliquid dandũ parti. sed ex publicis
iudicijs vt plurimũ introducuntur ꝛ in eis exprimunt̃ accusa
tiões criminales ad penã criminalẽ. ꝛ nõ actiões ciuiles ad pe
nã pecuniariã applicandã parti. nec obstat qđ notat̃ in. l. qui no
mine. j̃. de falsis. ¶ Ubi videt̃ dici ꝙ vbi in iudicio publico idu
cit̃ criminalis accusatio videt̃ induci etiam ciuilis actio. potes
respõdere ꝙ ibi nõ inducit̃ actio ad penam vsqꝫ ad interesse. Se
cus autem regulariter contingit in priuatis delictis. vel secũdo
potes dicere qđ ibi illa actio non descendit ex publico iudicio. sꝫ
est actio in factũ que concurrit cũ actiõe de dolo iuxta. l. non dꝫ.
et quod ibi notat̃. ß. de dolo. Et hoc voluit sentire Bar. in. l. ele
gãter. iuxta finẽ ꝑn. ß. đ dolo. ¶ Jn ea. gl. ibi rapina. inuit gl. ra
pinam esse delictum priuatũ. sed dic hoc verum casualiter vt in
casu. l. si quis ex domo. ß. de fur. et notatur. j̃. eo. l. infamẽ. regula
riter autẽ cũ propter rapinam cõpetat accusatio. l. iul. de vi pu
bli. vel priua. est publicum delictum. ¶ Jn ea. glo. ibi. de accusa
tio. Et sic exponitur iudicium pro accusa. quãdoqꝫ pro actione
vt patet in dicta. l. si quid id qđ. de iuris. om. iu. Quatuor alias
significationes huius verbi iudicium. vide per gloss. in. §. prete.
insti. qui. nõ permi. est facere testamen. Et multas alias per glo.
ꝛ Jo. an. in regula in iudicijs. de regu. iur. lib. vj. Et Jo. mona.
super rubrica de iudi. ¶ Jn ea. gl. ibi. quãdoqꝫ idoneior admit
tatur vt qñ plures cõcurrũt vt. l. si plures. j̃. ti. j. ꝛ facit. l. ij. ß. tit. j.
¶ Jn secunda glo. ibi terribilis est hic liber idem dicit tex. de li
bro precedẽti vt in. §. septimus. allegato in glos. ꝛ dicunt̃ hi libri
terribiles: qꝛ continent in se omnem seueritatẽ penaleꝫ propter
quarũ timorem homines terrent̃ ne delinquant. ar. C. ad. l. iul.
repe. ¶ Jn ea. glos. ibi cuilibet de populo. Et sic sentit gl. quod
libet delictũ esse publicum quãdo de illo cuilibet de populo cõ
petit potestas accusandi de quo aliquid tãgit hic Ang. ꝛ Bar.
j̃. eo. l. j. ꝛ ibi dicetur.

Summarium.

1 Delictum priuatum quis accusare possit.
2 Accusatio de falso quãdo competat pro instrumẽto subtracto.
3 Actio popularis cui competere dicatur.

NOn omnia. Omnia delicta sunt ꝑ
uata exceptis his que
hac. l. dinumerant̃. h. d. Et primo ponit regulã
seu quedã verba ex quibꝰ colligit̃ regula. Scđo
exceptionẽ seu quedaꝫ verba ex quibus colligit̃
exceptio. scđa ibi sed ea. ¶ Jbi quibus crimen
vertit̃. hoc ideo subiunxit: qꝛ nõ in oĩbus iudicijs vertit̃ crimen.
nam iudiciorũ aliud ciuile aliud criminale. vt not. ß. de iudi. in
rubrica. ꝛ etiam extra de iudi. super rubrica. ¶ Jbi veniũt qua
si dicat ßm Dy. qđ omnia delicta sunt priuata iudicia: nisi repe
riret̃ oppositũ. ¶ No. ex litera qđ oĩs accusatio cuiuslibet crimi
nis est priuata. ꝛ sic non admittit̃ quilibet de populo nisi crimẽ
descendat vel veniat puniẽdũ ex. l. publicoꝝ iudicioꝝ. facit. l. iij.
1 in fi. de ꝑuarica. ¶ † Et ex hoc nota qđ pro delicto priuato non

admittit qlibet de ppl'o ad accusandũ ad penã criminalẽ. de quo per glo. ⁊ doc. in. l. fi. ff. de priua. deli. qd limita sing. nisi sit delictũ priuatum ex quo introducat pena pecuniaria applicãda fisco: qꝛ tũc qlibet de populo admittit ad accusandũ ꝓ pena illa gl. est singu. sup rubrica. ff. de po. actio. Illam glo. tenet Bart. ibi ⁊ credo qd allegat pro ipsa. d. l. j. j. de iure fi. ⁊. d. l. iij. de preuari. in fi. Sed Bal. in. l. aduersus. C. de fur. reprehẽdit glo. ⁊ Bart. vbi vide per eum. ⁊ vere contra glo. ⁊ Bar. videtur tex. apertus in. d. l. iij. in fi. ⁊ si bene inspiciatur. faciat. l. j. ff. de iure fi. Et sic nõ procedit quãdo alia pena corporalis imponit. ¶ In glo. ij. in fi. hanc glos. communiter sequũtur doc. Sed tu potes dicere qd imo. l. iul. de sacri. ⁊ de residuis non comprehendunt sub. l. iul. ma. sed potius sub. l. iul. pecu. cum. j. in rubrica. ad. l. iul. pecu. subdat. de sacri. ⁊ de residuis. ideo forte hic iuriscõsultus fuit cõtentus exprimere. l. iul. pe. pro omnibus trib⁹. ⁊ qd. l. iul. de residuis sit publicũ iudiciũ probat aperte i. §. pe. insti. eo. Et idẽ videt de. l. iul. de acri. ex quo pariformiter rubricat de his ar. l. iam hoc iure. ff. de vul. ⁊ pu. ¶ In gl. iij. ibi: sed Azo qd sic. hec opi. cõmuniter tenet ꝓ qua re vera vr casus in. §. Item. l. cor. de fal. que etiã testamẽtaria appellat insti. eo. nã ponderanda est dictio etiam que est implicatiua vt. l. etiaz. C. si tut. vel cur. inter. Et sic implicat falsitatem aliorũ instrumentorũ. pro hoc. l. senatus. C. qui accusa. non possunt cum alijs hic alleg. per doc. ⁊ hanc partem tenuit glo. in. l. eũ qui. C. de fal. ¶ In ea. glo. ibi per surreptionẽ solam nõ est publica ⁊c. Hoc intelligit esse verum Ang. si instrumentũ subtrahat solum ad finem cõtractionis ⁊ lucri sicut cõtigit in subtrahendo librum. Sed si instrumentum subtrahatur vt veritas celetur ita qd nõ appareat sicut cõtingit in eo qui subtraxit acta iudicij descripta in papyro que nullam vtilitatẽ afferre poterat nisi ꝓ occultatiõe veritatis. ⁊ tũc incidit in crimen falsi ꝓ quo cuilibet de populo cõpetit ius accusandi ⁊ est publica accusatio. vt. l. j. j. de fal. ⁊ ita dicit fuisse practicatũ Perusij ipso viuente in quodã qui vocabat Ang. ⁊ pro hoc dicit qd iudex maleficiorũ cũ salua cõscientia poterit impetere cõtra furantem aliud instrumentũ animo celãdi veritatem ⁊ inquirere ꝯ eũ de falso. in testõ aũt. h. d. esse plus qd pro simplici subtractione nõ ordinata ad finẽ occultandi: verũ competit publica accusatio falsi: vt. l. paulus. in prin. hic alleg. Tu adde primo qd in testamẽto nõ vr incurrere celans crimẽ falsi qñ nõ celat ad finem occultande veritatis simpliciter. Sed ne ostendat certe persone. vt est tex. in. l. iij. §. si qs dolo. ff. de tab. exhibẽ. ¶ 2 † Itẽ adde secundo qd ita demũ pro instrõ ad fi. celande veritas subtracto vr conpetere accusatio de falso qñ veritas dr suppressa ex eo: qꝛ dr instrumentũ esse per subtrahentem postea incisum vel combustũ vel simili modo destructũ. ita qd veritas nullaten⁹ possit apparere. et ita intelligit glo. ⁊ Bar. in. l. paul⁹. in fi. ⁊ cũ hac restrictiõe videt intelligẽdũ dictũ Ang. ⁊ silr dictũ dñi Bar. de Saly. i. l. eũ qui. ff. de fal. al's nõ vr ꝓcedere: qꝛ i penis i dubio mitior interptatio est facienda. j. de penis. l. si de interpretatione. ⁊. l. si preses. ⁊ in regula in penis. de reg. iu. li. vj. Et sic in dubio nõ est recedendũ ab intellec. glos. in. d. l. paulus. ¶ In glo. repetundarũ. in fi. quasi velit dicere qd licet omnia hic numerata sint publica iudicia: nõ tamẽ omnia habent penam ordinariam: sed aliqua penã extraordinariã vt duo vltima hic posita ⁊ patet in. l. lex iul. §. hodie. j. ad. l. iul. repetun. ⁊ in. l. ij. j. ad. l. iul. de anno. cõiuncta. l. annonam. ff. de extraordi. crimi. ¶ In glo. fi. ibi: sed azo dixit hec vera ⁊ cõmuniter tenet nec est absonum qd vna. l. suppleat per aliam iuxta id quod habet in. l. seio quidem. ff. de testi. ⁊ in aut. offeratur. C. de lit. cõte. ¶ In ea. gl. ibi: qꝛ in. C. ponit inter publica. hec prima cõmuniter tenet maxime: qꝛ in visellã incidũt liberti q sibi assumunt officiuz ingenuor. ⁊ sic incidũt in falsum. l. eos. §. fi. j. de fal. ⁊ sic etiã incidit in falsum is qui pro doctore se gerit ⁊ nõ est doctor vt notatur in. d. l. eos. in fi. ⁊ facit qd notat per glo. in. d. l. j. C. ad. l. iul. visellã. ⁊ in. c. apostolice. de priuile. li. vj. Ubi bona glo. ¶ In ea. glo. ibi: sed tutius est quod non ⁊c. Et verius ɓm doc. qꝛ est expressum in d. l. iij. in fi. Nec ob. qd preuaricatio est publicũ iudiciũ quãdo versatur circa accusationẽ criminis publici. ⁊ sic eadem rõne videret qd turpilianũ cũ verset circa publicũ iudiciũ: qꝛ rñde qd aliud in ꝑuaricatiõe ex eo qꝛ ꝑuaricatio est ꝑparatoria accusatiõis criminis publici vt pz ex. d. l. q rõ cessat i turpil. qꝛ lz qs puniatur pena turpiliani: non ꝑ hoc aperit via accusationi publici iudicij: secus qñ qs punit⁹ est de ꝑuaricatione vt in. d. l. iij. ¶ In ea. gl. ibi. §. cõsequẽs. ⁊ sic videtur sentire qd accusatio suspecti tutoris sit publica qd tenet Ang. qñ agitur nõ solum ad remotionem sed etiã ad punitionem per. l. j. §. suspecti. j. ad turpil. Sed Bar. hic tenet indistincte qd nõ sit publicum iudicium eo modo quo hic sumit. lz bene competat accusatio cuilibet de populo qñ agitur solũ vt remoueatur. ⁊ sic solum attẽditur vtilitas pupilli. secus si ageret vt puniatur: qꝛ tũc nõ est publica accusatio. ⁊ sic intelligit. l. j. §. suspecti. qui videtur facere pro eo ex eo qꝛ si esset publica accusatio desistens ab ea deberet incidere in turpil. cuius contrariũ ibi dr. Tu adde qd indistincte vr quod competat cuilibet accusatio de suspecto tutore etiã si agat ad punitionẽ vel remotionem per tex. in. l. j. §. consequens iuncto. §. fi. ff. de suspec. tuto. etiam si agatur ad punitionem vel remotionem. per tex. in. l. j. §. cõsequens. iuncto. §. fi. de suspec. tuto. ⁊ insti. de suspec. tuto. §. cõsequẽs. ⁊ se. ⁊ ꝓ hoc etiã faciat qꝛ illi tex. indistincte loquũtur. ⁊ sic indistincte debẽt intelligi. l. de ꝑcio. ff. de publi. Nec ob. §. suspecti. qꝛ potes respõdere vt ibi tetigit glo. vez qd illud sit speciale vt desistens a tali accusatiõe nõ incidat in turpilianũ. ⁊ hoc fauore publico vt plures habeant accusantes. vel etiam potes dicere secundo tenendo opi. Bar. qd nõ sequit quilibet põt accusare de crimine. ergo crimẽ nõ est pub. quo ad effectuz de quo agit in hac materia. ⁊ in. d. §. ⁊ in. l. j. C. ad turp. vnde dicit qd tribus modis potest dici crimen publicũ vno modo latissime eo ipso qd intendit publica vtilitas vez vt qs puniatur corporaliter vel pena applicanda fisco licet de tali crimine nõ competat alicui accusatio. sed sit crimen priuatũ. ⁊ hoc modo sumitur in. l. qd senatus. in fi. ⁊ in. l. pretor. §. si dicatur. de iniur. ⁊ l. licitatio. §. qd illicite. de publica. Secũdo modo dicitur crimen publicũ late eo ipso qd cõpetit cuilibet potestas accusandi. ⁊ hoc modo sumit in. §. consequens hic allegato. ⁊ in. d. l. qd senatus. in prin. ff. de iniur. licet alias quo ad alios effectus non dicatur publicum iudiciũ. tertio modo dicit stricte publicũ iudiciũ quo ad effectũ de quo hic loquit. ⁊. j. e. l. infamẽ. ⁊. l. pe. §. ad crimen. ⁊ tũc id solum dicit publicũ iudiciũ ex quo cautũ est in iure qd sit publicum iudiciuz. ⁊ dicit Ang. qd omnia crimina que ponunt sub aliqua rubrica incipiente ad. l. iul. illa dicunt esse publica ⁊ descẽdere ex. l. publicorũ iudiciorũ. Et sic dicit patere ex isto text. recte intellecto. Et ideo dicit qd in illis nõ est necesse nominatiue cauere qd sit publicũ. istud non videtur verũ vt patet in ti. ad. l. aquil. et ad. l. rhodiã. de iac. sed ista non sunt crimina si bene aduertãtur. ¶ Per ꝑdicta pz quid si per statutũ detur cuilibet potestas accusandi de aliquo crimine vbi de iure cõi nõ datur: an tunc dicetur illud publicũ iudicium. Bar. qd non ⁊ sequitur Ang. per predicta nisi exprimatur in statuto qd sit publicũ iudicium. ⁊ sic dãnatus de tali crimine non erit infamis tanq̃ damnatus de publico iudicio ⁊ poterit interuenire ꝓcurator lz secus quãdo esset crimẽ pu. vt. j. e. l. pe. §. ad crimen. Tu adde qd in quãtum innuit Ang. in publico crimine nõ posse interuenire ꝓcuratorem non est simpliciter verũ vt dicetur in supradicto. §. ad crimen. ¶ Itez adde qd forte nõ esset peccatũ tenere qd vbicũq3 est statutũ qd sic publica accusatio qd tũc intelligatur esse crimen publici iudicij. primo per tex. in. l. iij. §. fi. ff. de preuarica. vbi innuit q siue per. l. siue per senatuscon. ⁊ eadem ratione. idem si per statutũ. ar. l. omnes populi. de iusti. ⁊ iure sit inductũ vel inducat qꝛ sit publica accusatio qd tunc censet qd crimen sit publicũ. pro hoc etiam facit: quia crimen dicit pu. hoc est quasi publicũ: quia cuilibet de populo cõpetit accusatio vt dictũ fuit super rubrica. per glo. ergo arguẽdo ab ipsa ethymologia vocabuli a qua in dubio licitũ est arguere. vt. l. ij. §. mutui datio. ff. si cer. pe. ⁊. l. tigurij. de ver. sig. videt qd tũc qñ inducit publica accusatio eo ipso dicat crimẽ publicũ. ⁊ hoc forte fuit de mẽte glo. sup rubri. ⁊ etiã Azo. in summa sup hoc ti. in insti. Et hec opi. est forte verior de iure lz forte in practica seruaretur opi. Bar. quã etiã sequit Ang. qꝛ tendit ad minorẽ interpretationem. l. interpretatione. j. de penis. vide de hoc per Alex. late in. l. in prouinciali. C. de ope. no. nũ. ¶ Item aduerte qꝛ dixit Ang. super rubrica 3 † qd quãdo actio est popularis solũ cõpetit ei qui est de eodem populo vbi est factũ propter qd nascitur actio popularis secus dicit si est de populo alieno: qꝛ ipsi⁹ nõ interest tueri ius alteri⁹ populi. ⁊ sic nõ videt admitti cũ etiã plures sint qui velint admitti idoneior debeat admitti vt dixit gl. in rubrica. ⁊ probat in. l. ij. ff. ti. j. Tu adde qd cõtra est glo. or. quã sequunt cõmuniter doc. in. l. j. §. pe. ff. ne qd in loco publico. ⁊ idem vr ipsemet tenere in. l. fi. ff. de priua. delic. Et sic vr sibi ipsi ꝯtradixisse. Nec ob. q nõ debeat admitti cuius non interest: quia potest dici qd ipsi⁹ interest: quia forte tale factum posset sibi nocere si per illũ locum haberet transire. ⁊ sic satis est qd possit nocere. argu. l. labeo. ff. de statu libe. Et sic patet qd si aliquid teneat appensum in via in ciuitate ista p'qd possit fieri nocumẽtũ trãseũti qd possit agere mutinẽsis applicans ad istã ciuitatẽ cõtra talẽ lz sit de populo alieno. ¶ Ultimo attẽde qꝛ dicit hic Bar. qd vbicũq3 crimẽ qd punit nõ respicit iniuriã certe ꝑsone qd qlibet de populo admittit ad accusandũ per. l. cor. §. fi. cũ. l. se. ff. de iniur. ⁊ ꝓ hoc infert qd si statutũ puniat in. xx. soli. iurantẽ per corpus xp̃i qd qlibet admittet ad accusandũ. Sed cõtra ipsum fortiter facit tex. in. d. l. iij. §. fi. ff. de preuarica. potes saluare q ille tex. dz restringi qñ crimẽ respicit iniuriã certe ꝑsone. al's secus ne si dicat oppositũ crimẽ remaneret impunitũ ex quo nulla est ꝑsona q posset ꝑtendere priuatam iniuriam ⁊ ꝑ ꝯñs cui debeat cõpetere accusatio. ¶ Itẽ adde qd iuris de pena. l. agrarie. an accusatio ex. l. illa sit publica. ipse bar. vr velle qd ex illa. l. nõ descẽdat accusatio. sed actio popularis ad penã applicandã parti. Sz certe ꝯtriũ est verũ: qꝛ imo orit accusatio criminalis ad penã applicandã fisco. ⁊ sic inferendã in publicũ. tex. est i. l. agraria. ff. de termino amoto. ⁊ hoc ibi ipse tenet. ⁊ sic in hoc sibi ꝯdixit. ¶ Quid aũt de. l. renua q punit calumniosos accusatores

dic qđ est crimẽ publici iudicij si calũnia fuit ꝯmissa in accusatio
ne criminis publici iudicij ꝑ id qđ habet̃ in. l. j. §. j. ff. ad tur. facit
qđ habet̃ in. l. iij. in prin. ff. de preua. ¶ Quid aũt de crimine sup-
positi partus vel de crimine de seditiosis vel de crimine faciẽtis
famosum libellũ vel de crimine facientis collegiũ illicitũ an sint
publica crimina. dic vt no. gl. in. l. ⁊ in priuatis. ff. ad tur. qꝛ crimẽ
suppositi partꝰ est publici iudicij lꝫ in eo p. l. tẽperet̃ potestas ac-
cusandi. l. lex cor. §. j. ff. de fal. sic ⁊ alias quo ad qd tẽperat̃ potestas
accusandi in adulterio in. l. quãuis adulterij. C. de adulte. in crie
de seditiosis dic qđ est publicũ qꝛ tales incidũt in. l. iul. maie. vt in
l. j. ff. ad. l. iul. maie. in famoso libello sentit ibi gl. qđ sit publicũ iu-
diciũ. sed Bar. hic sentit ꝙ est publicũ iudiciũ late sũpto vocabu
lo: sed nõ stricte sumpto vocabulo ꝑ ea q̃ dixi superius in collegio
illicito sentit ibi glo. qđ sit priuatũ: qꝛ nõ reperit̃ qđ sit publicuꝫ.
¶ Itẽ adde dictis bar. inquãtũ dicit qđ vbi pena publici iudicij
alterat̃ ꝑ statutũ qđ nihilominꝰ ille puniet̃ tali pena dicet̃ dãnatꝰ
publico iudicio saluo nisi lex alterasset penã: ⁊ imposuisset nouũ
nomẽ delicti. qꝛ tũc punitꝰ pena statutaria nõ diceret̃ punitꝰ pu-
blico iudicio. casus est ẜm lec. glo. in. l. ij. ff. de cõcussio. ⁊ illũ casuꝫ
puto sing. ⁊ nõ est alibi. ¶ Adde qđ eo casu quo solũ alterat̃ pẽa
illa pena vr̃ surrogari loco antique pene. Et iđ sapere dꝫ eius na
turã. ar. l. si cũ. §. q iniuriarũ. ff. si qs cau. ¶ Itẽ adde qꝛ ipe vr̃ in
nuere qđ ꝓ homicidio possit ꝑ statutũ imponi pena pecuniaria:
⁊ valet statutũ. cõtrariũ tenuit Hosti. ⁊ Joan. an. in. c. fi. de ꝯsue.
qđ est valde not. quasi tale statutũ videat̃ dare materiã delinquẽ-
di. ⁊ ita tenuit Tancredus de corne. in sua ꝯpendiosa. ꝑ Bar. tñ
facit: qꝛ ẜm. ll. digestoꝝ pro homicidio nõ semꝑ erat pena de capi
tationis: vt ptꝫ in. l. iij. §. pet. ff. ad. l. corne. de fica. Et sic videt̃ qđ
sicut. l. tolerabat aliã penã quã decapitationis nisi ita possit etiã
⁊ statutũ. nisi forte dicas qđ. l. corne. puniebat effectum etiaꝫ si nõ
sequeret̃ effectꝰ. vt. l. diuus. ff. de fica. cuius cõtrariũ hodie faciũt
statuta. ideo forte tolerabat aliam penam tene menti hoc dictuꝫ
rogo te nõ qđ velim te hortari ad faciendũ homicidiuꝫ. sed qꝛ est
de bursa replenda quia quãdo agitur de periculo ꝑsone pecunia
vndiq3 currit. ¶ Item adde qꝛ sentit hic Bar. qđ ex cõtractu em-
phiteotico detur conditio ex. l. adde: qꝛ aliter ipse sentit in. l. j. ff.
de condi. ex. l. de quo dic vt ibi.

Summarium.

1 Crimen capitale cognoscitur ex genere pene.
2 Mors naturalis inferri potest multis modis.
3 Laicus absoluere non potest a peccatis.
4 Pena arbitrio iudicis relicta an possit esse mortalis.
5 Appellari an possit a sententia iudicis additi super reductione ad arbitrium boni viri.
6 Pena incisionis membri an sit capitalis.
7 Membrum aridum an sit membrum.

PUblicorum. Illa iudicia sũt capitalia ex
quibꝰ ĩponitur pena ꝑ quã
perdit̃ vita libertas vel ciuitas alia vero sunt non ca-
pitalia. h. d. Et primo ponit dictũ bimembre. scđo pro
1 sequitur primũ ibi capitalia. tertio scđm ibi nõ capitalia. ¶ † No.
qđ ex genere pene cognoscit̃ an crimẽ sit capitale vel nõ qꝛ si impo
nitur pena mortis naturalis vel per quã ꝑdat̃ libertas vel ciui-
tas est capitale. alias secꝰ. ¶ Et sic no. qđ ex maioritate pene ma-
ius censet̃ esse delictum. facit optime. xxiiij. q. j. in. c. nõ afferamus
¶ In gl. j. ibi. qꝛ seruꝰ pene ⁊c. Puta si sit dãnatus in metallum.
l. quidã sunt serui pene. ff. de penis. Et sic quo ad effectum de quo
hic mors ciuilis equiparatur naturali. an alias indistincte eq̃pa
ret̃. dic vt dictum fuit in. l. ex ea parte. §. insulam. ff. de v. obli. vbi
per doc. ⁊ Cy. in. l. deo nobis. C. de episcopis ⁊ cler. ⁊ per Joã. an.
in glo. ordi. in decretali sub pretextu. de rescriptis lib. vj. Et ꝑ gl.
in decretis. xvj. q. j. in. c. placuit. ¶ Itẽ aduerte qđ nedum qñ qs
ꝑdit libertatẽ qđ est qñ efficitur seruus pene dr̃ pati mortẽ ciuileꝫ
imo ẽt qñ ꝑdit ciuitatẽ vt qꝛ deportat̃ lꝫ tũc retineat libertatẽ vt
l. j. §. pe. ff. de ꝯtab. ⁊. l. si necẽ. §. si deportatus. ff. de bo. lib. facit qđ
hr̃ in. d. l. qdã. Et sic qđ dixit hic gl. sub morte ciuili ꝯphẽdi seruũ
pene intelligas verũ in se ⁊ quo ad tex. q postea exprimit penã ꝑ
quã ciuitas ꝑdit̃. ⁊ sic illa nõ põt cõgrue cõprehẽdi in tex. isto sub-
audi pena mortis. Nõ aũt intelligas gl. voluisse indisticte qđ sub
appellatiõe mortis ciuilis nõ possit cõprehẽdi pena ꝑ quã ꝑdat̃
2 ciuitas tm̃. ¶ † Itẽ aduerte qꝛ mors naturalis põt multis modis
inferri de quibꝰ in. l. aut dãnũ. §. in ea. ⁊. l. capitaliũ. §. famosos. ⁊
in prin. illiꝰ. l. j. de penis ⁊ hec est prima ⁊ pricipalis pẽa mortis. s.
naturalis. secũda est pena mortis ciuilis q̃ est ꝓxia ipsi morti na-
turali vt dãnatio in metallũ ꝑ quã libertas ꝑdit̃ ciuitas. ⁊ fami-
lia. d. l. qdã sunt serui pene. ff. de penis. ¶ Et circa istã penã cõdẽ-
natiõis ĩ metallũ. adde qđ notat̃ in. l. aut dãnũ. §. cũ pena. ff. de pe
nis. vbi ptꝫ qđ qñq3 aliqui dãnant̃ in metallũ aliq in opus metal
li aliq ĩ ministeriũ metallicoꝝ. ⁊ q sit differẽtia inter istas penas.
dic vt ibi de qbus hic tãgit Ang. lꝫ meliꝰ ibi habet̃. ¶ Et aduer-
te qꝛ lꝫ olim ꝓcederet qđ dãnatus in metallũ efficeretur seruus pe
ne. tñ hodie secꝰ est si ingenuꝰ. vt in aut. sed nouo iure. C. de dona.
inter vi. ⁊ vxo. de quo dic vt ibi. Tertia est pena capitalis q̃ nõ est
ita proxia morti naturali vt qñ nõ ꝑdunt̃ nisi ea q̃ sunt iuris ciui
lis. ¶ Nõ aũt ea que sunt iuris gẽtiũ. Et sic retinet libertatẽ. Sed
ciuitatẽ ꝑdit. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs agnationẽ et patriã potestatẽ in quorũ
nũero sunt deportati ⁊ ẽt dãnati ad opꝰ publicũ absq3 dãnatiõe
in metallũ ⁊ intelligit Ang. qñ eẽt dãnatꝰ ad aliud opꝰ publicũ
ad tẽpꝰ qꝛ eẽt ĩ ꝑpetuũ tũc esset seruꝰ pene. allegat dictas. ll. aut dã
nũ. ⁊. l. capitaliũ. ⁊. l. qdã. Et ex hoc infert qđ dãnatꝰ ꝑpetuo vt li
tor. i. manigolgus cõis erit seruus pene. secus si fuerit dãnatꝰ ad
tẽpus. ⁊ hoc idẽ sentit hic Bar. ¶ Sꝫ tu adde ꝙ imovr̃ qđ solũ ci
uitatẽ ꝑdũt qñ ꝑpetuo dãnat̃ ad aliud opus publicũ ꝙ̃ metallũ
vt notat̃ in. l. qdã sunt serui pene. ff. de penis. q̃ oĩa bñ no. Nec ob.
ꝓdictis qđ hr̃ in. l. aut dãnũ. §. in ministeriũ. ⁊. §. ĩ calcariã. qꝛ iste
pene sunt similes pene metalli. vt ibi dicit apte lr̃a. ¶ Extra glo.
aduerte prio qđ loco pene interdicit̃ aq̃ ⁊ ignis de qua hic ẜm ca
no. succedit excõicatꝰ. facit qđ not. gl. in. §. media isti. de cap. di. ⁊
qđ habet̃ in. c. pastoralis. de ap. ⁊ in. c. illud. de cleri. excõi. mi. ⁊ in
l. iij. C. de aposta. de iure ci. successit loco ipsius deportatio. l. iij. ad
l. iul. pec. ¶ Et aduerte qꝛ pena dãnatiõis in metallum vel depor
tationis hodie non est in vsu. facit quod notat glo. in. §. ea auteꝫ
insti. qui. mo. ius pat. pote. sol. Et ideo hodie in casibus in quibꝰ
tales pene imponebantur iudex posset hodie alterare iuxta suũ
arbitrium. ⁊ imponere aliam penam nisi per statuta aliter foret
prouisuꝫ ẜm notata ĩ. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no.
infa. ⁊. l. hoc accusare. §. omnibus. ff. de accusa. ⁊ facit qđ notat̃ ꝑ
doc. in aut. sed nouo iure. C. de seruis fugi. ¶ Que aũt pene eccle
siastice succedant in loco predictaruꝫ tangit Inno. in. c. qualiter
⁊ quãdo. de accusa. in secũda gl. magna. ¶ Secũdo tangunt hic
doc. an ⁊ quando ex crimine nõ imponit̃ precise pena capitalis. sꝫ
alternatiue an censeat̃ crimen capitale. ⁊ cõcludunt qđ sic ar. l. cũ
illud. ff. qñ dies lega. ced. ¶ Adde ipsorum dictis cuius tũc erit
electio Bar. tetigit in. l. j. §. expilatores. ff. de effracto. vbi ꝯcludit
inspiciendum ad quẽ verba dirigant̃ an ad iudicẽ vel ad partem
vt sit electio illius ar. notatorũ in. l. luciꝰ. ⁊ dubio dicit electioneꝫ
ipsiꝰ rei. Sed tu adde qđ illud posset ꝓcedere qñ esset pena pecu-
niaria ar. l. plerũq3. in fi. de iure do. sꝫ vbi in vtraq3 parte alterna
tiue esset pena nõ pecuniaria tũc vr̃ qđ electio sit iudicis ꝑ tex. in
d. §. expilatores. vbi videt̃ casus. ⁊ hoc idẽ voluit ipsemet. Bar. in
l. quicũq3. C. de seruis fugi. ¶ Quid aũt si ꝑ diuersas. ll. varie pe-
ne sunt imposite. dic qđ habetur perinde ac si in ea. l. alternatiue
esset. qꝛ ꝑ vnã nõ tollit aliã quo ad natiuitatẽ nisi aliud aperte sit
expressum. l. quoties. ff. de actio. ⁊ obli. licet quo ad executionem
sic: nec ex eodem delicto sepiꝰ quis puniat̃ ꝯ. l. licet. §. fi. ff. nau. cau.
⁊ stabu. ¶ Et per hoc etiam apparet qđ si per statutũ imponitur
alia pena ꝙ̃ imponat̃ de iure cõi in dubio nõ intelligit̃ sublata pe
na iuris cõis quo ad natiuitatẽ lꝫ vtraq3 simul imponi nõ possit
de quo per Bar. in. l. j. ff. vi bo. rap. ⁊ in. l. qui sepulcra. C. de sepul.
viol. per Cy. ad predicta etiã facit qđ habetur in. c. fraternitatis.
xxxiiij. di. quod nota bene. ¶ Tertio tangit Bar. quid iuris si ꝓ
delicto imponatur pena pecuniaria. ⁊ si illa non soluatur pena ca
pitalis. an tunc censendum sit tunc crimen capitale. ⁊ cõcludit ꝙ
vno casu solo sit capitale. s. quando ex eadem. l. ⁊ nõ officio iudicis
imponitur ipsa pena capitalis: qꝛ cum surrogetur loco prime cen
setur esse pena ipsiꝰ delicti ar. l. obligationũ fere. §. fi. ff. de actio. ⁊
ob. secꝰ dicit si statutũ dicat offõ iudicis penã capitaleꝫ imponi si
nõ soluat̃ pecuniaria vel si ex diuersa. l. veniat imponẽda. vt qꝛ for
te lex cõis imponat penã pecuniariã. ⁊ statutum disponat quod si
illa pena pecuniaria nõ soluat̃ ĩfra certũ tp̃s amputet̃ ei caput vel
alia pena capitalis ĩponat̃. allegat tria iura ad hoc vꝫ. l. j. ff. de in
lit. iur. ⁊. l. vbicũq3. C. de seruis fugi. ⁊. l. si qs iniuria. ff. de iniur. Sꝫ
certe si bñ aduertat̃ hec distinctio vr̃ imponere. l. verbis. ⁊ nõ re-
bus ꝯ. l. scđam. C. cõia de leg. ⁊ qꝛ ex quo pena capitalis surrogat̃
loco pecuniarie nõ dꝫ attẽdi quo iure surroget̃ ar. l. gallus. §. si eiꝰ
ff. de libe. ⁊ post. vñ satis dꝫ eẽ iudicãdũ crimẽ capitale qđ ĩspecta
ordinata dispositiõe facta suꝑ ipso crimine possibile est penã capi
talẽ imponi posse. ar. l. sufficit. ff. de ꝯdi. inde. ⁊ eiꝰ qđ dictũ est. ff. de
pena alternatiua. Nec ob. l. j. de in lit. iur. qꝛ ibi pena nõ surrogat̃
loco prime sꝫ augmẽtat̃ ꝯdẽnatio ꝓꝑ cõtumaciã. ⁊ sic nõ facit ad
ꝓpositũ. ⁊ eodẽ mõ põt r̃ndere ad. l. si cũ exceptiõe. §. qđ si hõ. ff. qđ
me. cau. quã hic alleg. Bar. ⁊ Ang. Itẽ nõ ob. l. qcũq3. ⁊. l. si qs in-
iuriã. qꝛ ibi ẜm regulare ⁊ ordinatã dispositionẽ nõ veniebat ĩpo
nẽda pena corporalis: sꝫ extraordinaria ⁊ in subsidiũ ne delictuꝫ
remaneret impunitũ ꝯ. l. ita vulneratꝰ. ff. ad. l. aql. Iđ tũc illud nõ
sic ꝯsiderat̃ ar. eoꝝ q̃ habent̃ in. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. de ver.
ob. Loquit̃ eñ tex. in dictis. ll. qñ ꝯdẽnatus in pecunia ꝓꝑ delictũ
punit̃ in corpore ꝓꝑ inopiã qꝛ nõ habet vñ soluat quo casu succe-
dit illud vulgatũ q nõ luit in ere luat in corpore. de quo ĩ. d. l. qui-
cunq3. ⁊. l. j. in fi. ff. de penis. secus in casu nostro ĩ quo ẜm ordinatã
dispositionẽ ⁊ regularẽ ipsiꝰ delicti ⁊ etiã si sit soluẽdo possibile ẽ
mereri penã capitalẽ si nõ soluit̃ pecuniaria ĩfra terminũ. ¶ Itẽ
aduerte qꝛ successiue tangit hic Bar. quid iuris si nõ surrogatur

pena

pena loco alterius sed augmẽtatur si non sit solutio infra certum tempus. ⁊ videtur facere differentiã an statutum dicat qd pro falsitate quis cõdẽnet in certa quãtitate in quarto pluri si nõ soluit infra decem dies. quo casu illud augmentum dicatur etiam pena delicti non simplicis contumacie. ar. l. si quis sub cõditione si qs omissa causa testa. an vero dicatur quod pro falsitate condemnetur in certa quantitate ⁊ illam debeat soluere infra decem dies. ⁊ si non soluerit in quarto pluri quo casu illud augmẽtum sit pena contumacie ⁊ non delicti. ⁊ sic statutum loquens de pena maleficij non habebit locum in tali augmẽto. ¶Adde q̃ ista sua distinctio nõ videt bona q: etiã in primo casu quãtitatis in qua debet fieri condẽnatio est in dispositione ex quo in illa condemnat simpliciter licet subdat de quarto pluri si non soluat infra certum tẽpus. vnde tacite etiã tũc videtur dictũ q̃ debeat illa soluere infra decem dies. ergo expressio nihil debebit operari ar. l. non recte. C. de fideiusso. ⁊ l. cum quid. ff. si certũ pe. Sed põt dictũ saluari forte si statutũ diceret hac forma si constiterit aliquem cõmisisse falsitatem si non soluerit tantã quantitatẽ infra decem dies teneat in quarto pluri: q: tũc sufficit iudici declarare delictum. l. j. §. j. ff. ad turpil. vnde ex quo nõ debet cõdẽnari in quãtitate aliqua nec statutum disponit infra decem dies illam quantitatẽ esse in obligatione tunc clarũ est qd totum hoc est quãtitas illa cũ augmẽto est pena maleficij. ¶Tangit etiam hic vlterius Bart. de eo q potest impune offendi ex forma statuti: an pena est capitalis et dicit qd sic si est ppetua: vt q: forte statutũ dicit qd declinans iurisditionez potestatis possit impune offendi. nã perdit ius illius ciuitatis cũ videt factus hostis. l. amissione. §. qui deficiũt. ff. de cap. di. ad instar pene deportatiõis per quã quis perdit ciuitatẽ. ⁊ per hoc dicit capitalis. Secus dicit si nõ est perpetua: vt q: dicit statutũ qd bãnitus a cẽtũ libris. ff. possit impune offendi: q: tũc nõ est capitalis cũ possit soluẽdo penã euitare ad instar snĩe excõicationis que est medicinalis nõ mortalis. vt in. c. j. de senten. excõ. li. vj. Sz hoc dictũ ẽm Ang. forte nõ est verũ: q: sufficere videtur penam posse esse perpetuã ar. l. sufficit. de condi. inde. Nam poterit esse qd nunquã soluet vel nõ habebit potẽtiã soluẽdi. facit qd ff. dixi de pena alternatiua. non obstat qd dixi de excõmunicatione: q: saltim in mortis articulo poterit a quolibet absolui. xvij. q. iiij. si qs suadẽte. qd nõ cõtingit in bãnito propter pecuniã qui a bãno nõ potest exire ẽm Ang. nisi soluat. ¶Adde in eo qd dicit de absolutione qd absolui poterit a quolibet sacerdote. Sz an etiam a laico si nõ hz copiã sacerdotis dicendũ q̃ habet de cõse. dist. quarta. sanctũ est baptisma. ⁊ in. c. pastoralis. §. j. in glo. quo casu. ⁊ c. super eo vbi est glo. q̃ reputat sing. extra de offi. ordi. 3 † Cõmuniter tñ tenet qd non põt laicus: q: non habet claues ecclesie extra de peni. ⁊ remissio. noua. quedam tñ ppter contritionẽ si fuerit contritus ex quo non habuit copiam sacerdotis habetur pro absoluto apud deuz. Et ad cautelã põt etiã cõfiteri laico ⁊ succedit illud cõfitemini alterutrum peccata vestra. de peniten. dist. ij. in. c. quẽ penitet. ⁊ qd ibi nota. ⁊ hoc quo ad deum. Sed quo ad ecclesiam nõ habet pro absoluto adeo qd corpus eius nõ sepelit in cimiterio tanq̃ corpꝰ excõicati p notata in. c. sacris. de sepul. nisi apparuerint signa contritionis. ⁊ de illis cõstet. nam tunc etiam post mortem absoluet vel declarabitur absolutꝰ per ecclesiã vt in. c. a nobis. el. ij. de sen. excõi. ¶Itẽ adde dictis Bar. inquantũ tangit de dãnato in perpetuũ carcerem ⁊ dicit penam illã de iure ciuili nõ habere locũ: q: illud est verũ preterq̃ in seruo. l. aut dãnũ. §. si. ff. de penis. tamẽ remanet seruus dñi sui. Et sic nõ perdit dñium: lz secus si esset damnatus in metallũ. ¶Et adde ẽt q̃ lz dñs nõ pdat dñium: tñ p tale seruũ nõ vr posse acqrere. nã videt talis incapax nec in ipso spectatur psona domini ad faciendũ ipsum capacẽ tex. in. l. j. C. q non po. ad liber. perue. ¶Et p illũ tex. dicebat recolende memorie dominus Benedictꝰ de plõbino qd dãnatus ad perpetuũ carcerem vel etiam ex forma statuti est incapax. ⁊ sic aliquid nõ põt ei relinqui vltra alimenta. ⁊ etiã vr qd alimẽta nõ possint relinq huic de iure canonico cũ deputet sibi panis angustie ⁊ aqua doloris. facit qd habet in. c. nouimus. de ver. signi. ⁊ in. c. quãuis. de penis. in vj. Et hoc clarũ etiã tenendo opi. Inno. in. c. qualiter ⁊ quãdo. el ij. de accusa. inquãtũ equiparet talẽ damnatũ in metallũ. qui damnatus in metallum est incapax lz quo ad alimenta possit recipere l. ⁊. ff. de his qui p nõ scrip. haben. ¶Itẽ adde quid iuris si lex vel statutum imponat penã capitalẽ vel penam capitis. an poterit imponi pena amputationis capitis. nã glo. est valde no. ⁊ singu. in. l. j. C. ne inde. manci. Christianum vel paganum. que vr velle qd sub capitali intelligat in dubio de mitiori. ⁊ sic de pena exilij vel deportationis ar. l. si de interpretatione. ⁊ l. si preses. ff. de penis. Sed magis dubiũ est qñ statutũ dicit de pena capitis. an intelligatur de pena amputationis capitis an vero verificabitur in qualibet pena capitali. ⁊ sic etiã in deportatione. Joã. an. ⁊ Hos. dicunt Jo. glossatorẽ semel quẽdam defensasse a pena amputationis capitis cum statutum diceret qd capite puniret quasi illa verba intelligant de pena capitali. ita dicit Jo. an. in. c. quãto. sup gl. j. de iureiur. Adde q̃ p ipso bene facit text. in. l. q cũ maior. §. his demum. cũ se. ff. de bo. lib. secus tñ videret si dicat amputet sibi caput per ea q̃ habent in. l. capitaliũ. in prin. ver. Itẽ capitis amputatio. ff. de penis. qd tene menti: q: tu posses lucrari vnam bonam vestem: q: vbi occurrũt pericula persone ibi pluũt pecunie. Et ad predicta bene facit. l. j. cõiũcta glo. sua. C. de fal. vbi glo. innuit penam capitis appellari penã capitalẽ. ⁊ qd dixi de statuto imponẽte penã capitis vel penã capitalẽ verificari etiã in alia pena q̃ capitali ⁊ alia q̃ mortis intellige verũ nisi aliter constaret fuisse de mente statuẽtiũ ar. l. iij. C. de li. pret. cum simi. Item intellige illud verũ qñ imponit dictã penã alio casu quã imponat ius cõe. nam alias intelligeret ẽm dispositionẽ iuris cõis. ar. notatorũ in. c. causam q̃. de rescriptis. ⁊ in. l. ij. C. de noxa. ⁊ in. l. si. §. in cõputatione. C. de iure deli. 4 ¶†Quid aũt si aliquo casu pena veniat imponenda p delicto arbitrio iudicis an possit tũc iudex arbitrari etiã penam mortis glo. cõsueuit allegari p sing. qd sic in. §. in summa. insti. de iniurijs. Sz tu potes dicere qd qñqz. l. vel statutũ dicit penã esse in arbitrio iudicis ẽt vsqz ad penã mortis. ⁊ tunc clarũ qd põt se extẽdere ipsius arbitrio ad penã mortis per. l. sacularij. §. sunt quidã. ⁊ ibi casus. ff. de extraordinarijs crimi. qñqz. l. ad statutum dicit penam esse arbitrio iudicis dũmodo nõ se extẽdat ad penã mortis. ⁊ tũc clarũ qd illã nõ poterit imponere pbat aperte in. l. j. ff. de furibus baln. ⁊ in. l. j. §. expilatores. ⁊ §. fi. ff. de effractoribꝰ. ⁊ l. iij. §. fi. ff. de crimi. stel. q tex. prima facie vr facere ꝯ glo. pal. Sed re vera nõ faciũt: q: loquunt in casu in quo ꝯstat de mẽte disponẽtis vt ptz ex pdictis. Interdũ vero lex vel statutũ simplr dicit penã esse ad arbitriũ iudicis tũc vr qd tanq̃ vir bonus arbitrari debeat ar. l. vir bonus. ff. iudica. sol. ⁊ l. si societatẽ. §. arbitrorũ. ff. p socio. ⁊ qd notat p glo. ⁊ Bart. in. l. si qua pena. ff. de ver. sig. ⁊ per glo. in. c. super his in ver. arbitriũ. de accu. ⁊ in ver. ad stringẽdũ. ⁊ sic ptz qd ẽm circũstantias facti aliter ⁊ aliter debeat arbitrari. ar. eius qd habet in. c. sicut dignũ. de homicidio. ⁊ in. d. l. j. §. expilatores. ⁊ in. §. fi. ⁊ in. d. §. sunt quidã. Et per hoc infertur qd si circunstantia facti non suadeat penam mortis vel detruncationem membri illã non poterit arbitrari nec debebit. ⁊ si arbitrabit poterit appellari quasi fuerit inique arbitratus vt notat glo. ⁊ bar. in. d. l. si qua pena. ⁊ voluit etiam glos. in. d. c. super his. imo plus sensit glo. in. d. c. qd poterit peti reductio ad arbitrium boni viri. ⁊ sic ẽm hoc duplex esset via querelandi. vel appellare a tali sentẽtia tanq̃ iniqua vel petere reductionẽ ad arbitrium boni viri vt senserũt glo. in. d. c. super his qd reputo sing. ⁊ nõ esse alibi inquãtum ibi dicit de reductione ad arbitrium boni viri. ⁊ idem videretur si per consuetudinem consueuisset certa pena imponi virtute talis statuti. nam non deberet iudex illam excedere nisi ex causa per ea que no. Bar. in. d. l. si qua pena. ⁊ qd habet in. l. hodie. ff. de penis. ⁊ qd notat in. l. qd ergo. §. pena grauior. de his qui no. infa. ⁊ qd dixi. ff. in primo mẽbro posse arbitrari penam mortis videtur intelligendum quando circunstãtie facti illud suadeãt. ar. eorum que superius dixi. ⁊ pro predictis etiam faciat vcz qd possit iudex indistincte arbitrari penam mortis. quando pena est in eius arbitrio: q: sequeret absurdum vcz qd pro leui delicto qñqz maxima pena posset imponi qd est contra omnem equitatẽ ⁊ ius cum pena debeat equiparari delicto iuxta. l. sancimꝰ. C. de penis. ¶Et per pdicta ptz qd vbi cõmittit aliquid arbitrio iudicis põt appellari. ꝯtrariũ sensit Inno. in lec. sua in. c. presenti. de rescrip. ⁊ in c. fi. de ferijs. ⁊ Bar. in. l. j. ad fi. de leg. ij. Sed ipsorũ dicta possent saluari qñ ad liberũ iudicis arbitriũ aliqd cõmitteret per ea que habent in. l. fideicõmissaria libertas. ff. de fideicõ. liber. ⁊ que notantur per Bar. in. l. si sic de leg. j. ⁊ in. l. filiussa. ff. de do. ¶Et hec faciunt ad questionẽ illã. 5 † Nunqd a snĩa iudicis additi sup reductione ad arbitriũ boni viri posset appellari. Bar. videt voluisse qd non in. d. l. j. ad fi. ⁊ pro ipso faciunt dicta Inno. preallegata. ⁊ idem tenuit rusticanꝰ de rusticanis doc. boñ. disputãdo vt refert Jo. an. in addi. spec. in ti. de ap. §. in quibꝰ. in ver. lz qd si cõuenit Sed in cõtrariũ faciũt superiꝰ dicta. ⁊ super hoc dubio vidi consilia pro ⁊ contra. Dñs tñ preceptor meꝰ. d. Pet. de ancha. hic in disputatione publica terminauit hãc vltimam partẽ vcz qd possit appellari. ⁊ hec pars videt verior per supradicta. 6 ¶†Vltimate tangit hic Bar. an pena incisionis mẽbri sit pena capitalis. et quid sit mẽbrũ.[a] dic clarius ẽm Bal. ⁊ Ang. qd mẽbrũ pprie dicitur qd in corpore nostro hz ppriam ⁊ distinctã operationẽ vt tetigit Aristoteles in quarto metaurorũ ad fi. sicut est videre in oculo qui est ad videndũ. ⁊ in manu ad palpãdũ. ⁊ in pede ad ambulandũ. ⁊ in lingua ad loquẽdũ ⁊ gustandũ. ⁊ in naso ad odorãdũ ⁊ in ore ad bibẽdũ ⁊ comedẽdũ. ⁊ ẽm istũ intellectũ etiã virilia dicunt mẽbra. allegat qd hr in. l. is q seruꝰ. ff. de sicarijs. ¶Quid aũt de barba an sit membrũ dicit qd duobus modis põt accipi. vno mõ p pilis vt. l. Itẽ apud labeonẽ. §. generaliter. ff. de iniurijs. et hoc mõ sumendo certũ est q̃ nõ est membrũ: q: lz pili adhereãt capiti tñ re vera sunt quid separatum a corpore ⁊ nullã operationẽ habent in corpore nostro. Secundo modo accipit barba p mento vt in. x. col. de pa. te. ⁊ eiꝰ viol. §. si quis aliquẽ. ⁊ similiter nõ est mẽbrũ: q: non hz distinctam operationẽ in corpore nostro. ⁊ itel-

[a] ¶Quid sit membrum. Adde bart. bal. ⁊ Ang. in. l. ij. isto ti. bal. in. l. si fugitiui. C. de ser. fug. Et qd membrorũ appellatiõe venit genitale. vide bal. i. l. data opa. C. q accu. non pos. Et de hac materia vide latiꝰ per bartha. i discursu dictionis mẽbrũ.

lige ƀm eum qđ non est mẽbrum instrumentale. Sed bene est formale: qꝛ dat formã corpori ⁊ sine illa parte corpus esset deforme et imperfectum. facit. l. in rem. §. j. ff. de rei vendi. Et idem posset dici de labijs ƀm eũ. qꝛ labia sunt ianua lingue gutturis ⁊ palati. et idez de ianua iudicatur qđ de anterioribꝰ. l. si inter. §. si ad ianuã. ff. qđ vi aut clam. ⁊ l. j. §. cloace. ff. de cloacis. ⁊ similiter dicit ꝙ dẽtes non sunt membra. sed existunt infra mẽbra: ⁊ nõ habent de se operationem propriam. sꝫ mediantibus alijs mẽbris sicut etiam manus habet operationem mediantibus digitis qui digiti non proprie sunt membra vt. l. non sunt liberi. de statu homi. ⁊ pro hoc facit. l. cui dens. ff. de edil. edic. Ubi carens dente dicitur sanus et tamẽ secus in carente membro. ¶ † An aũt membrũ aridum dicatur membrum dicit quod nõ si nõ habet vitam membri sicut nec oculus lapideus vel depictus. allegat qđ scribit Aristoteles in secundo de anima. Si autem habet vitam mẽbri sed est sterilis tunc dicitur mẽbrũ sicut dicit mulier lꝫ sit sterilis. l. queritur. §. si de sterili. ff. de edil. edic. ¶ Et per predicta infert Ange. qđ qui debilitat alicui digitum nõ debet puniri pro membro debilitato saluo nisi manus esset debilitata ꝓpter debilitatẽ digiti. ¶ Et per predicta etiam infert an propter ariditatem vel sterilitatem membri debeat fieri permutatio membri in alio: de quo remittit ad nota. ꝑ doc. in aut. sꝫ nouo iure. C. de seruis fugi. et sic vr̃ velle qđ si statutũ imponat amputationẽ manus dextre qđ si illa sit arida ⁊ nullam habeat vitã nõ debeat illa amputari sicut ⁊ si illã nõ haberet sꝫ debebit alia amputari. ar. l. ij. C. vt infra certum tempus crimi. accu. termi. secus si habeat aliqualẽ vitã mẽbri. ⁊ ita vr̃ hic sensisse Bal. vt ptꝫ ex predictis. Tu adde qđ vr̃ qđ indistincte ex quo habet manum dextrã illa debeat amputari ar. regule in penis de regu. iur. lib. vj. ⁊ l. si preses. ff. de penis. ⁊ similiter si dicat statutum debere manuꝫ amputari sufficiat illã amputari lꝫ Cy. tenuerit cõtrariũ i. d. aut. sꝫ nouo iure. Sed Ja. de butri. ibi tenet quod proxime dixi contra Cy. ⁊ idẽ Bar. brixiensis in suis disputationibꝰ in vlt. dominicali vt refert Jo. an. in regula in penis. de reg. iur. in. vj. cũ eqtas hoc suadeat que debet preferri rigori. l. placuit. cũ simi. C. de iudicijs. tũ ẽt qꝛ vera iustitia hꝫ misericordiã vt quiquagesima di. c. põderat. ⁊ quadragesima vt. d. c. vera iustitia. ⁊ qꝛ mẽbrum lꝫ aridũ durat vere mẽbrũ ⁊ valet saltẽ quo ad decorẽ et ad euitandã deformitatẽ vt ꝓbat̃ in. c. sicut vrgeri. j. q. j. qđ est. c. aug. facit etiã qđ habet̃ in regula in obscuris. de regu. iur. in. vj. ¶ Et ꝑ predicta etiã ptꝫ ꝙ si accusat̃ aliquis qđ ꝑcussit titiũ in barba cũ barba dupliciter assumat̃ alio nõ docto lꝫ ruditer ꝓbata sit accusatio nõ cõdẽnabit̃ percussor in facie. ⁊ ita dicit Ang. fuisse ꝓnunciatũ perusij ipso existẽte aduocato: qđ nota rogo te qꝛ poteris lucrari vnũ mantellũ. ¶ Itẽ aduerte qꝛ dubitat hic Bald. ⁊ Ang. an cessante forma statuti possit iudex p̃cipue aliqd solui sub pena quarti pluris vel sub simili pena ⁊ ꝯcludit qđ nõ nisi habeãt merum imperiũ allegant glo. quã dicũt esse no. i. l. j. C. de vsuris fisca. lib. x. ¶ Et ꝑ hoc infert hic Ang. nota. qđ iudex causarũ ciuilium tantũ talẽ sñiam seu tale preceptũ ferre nõ poterit. Tu adde ꝙ lꝫ magnã mulctã nõ possit imponere nisi habeat merũ imperium ⁊ infra metas. l. eos. C. de mo. mulctã. tñ leuẽ mulctã videt̃ posse imponere etiã alij: vt legit̃ ⁊ notat̃ ꝑ gl. in. l. j. ff. si qs ius di. non ob. Et ex hoc videt̃ ꝙ si pena quarti pluris eẽt modica pena. vt quia forte summa principalis esset modica videtur qđ illã poterit imponere etiã iudex causarũ ciuiliũ ꝑ ea que. ff. dicta sunt. Tene tñ menti dictũ Bal. ⁊ Ang. qđ p̃cepta penalia que quotidie faciunt iudices. nã ƀm eos illa facere nõ poterũt iudices causarũ ciuiliuꝫ qđ est valde notãdũ. tene mẽti hoc rogo te: qꝛ poteris aliqd lucrari de hoc. Sꝫ bene videt̃ qđ poterũt facere potestates ⁊ rectores locorũ ⁊ alij iudices q habẽt merũ imperiũ. Et ƀm hoc vr̃ ꝙ si reꝰ sit in cõtumacia absqꝫ alio poterit fieri executio talis precepti penalis qñ fit a iudice cõpetenti. ⁊ hoc etiã vr̃ tenere Bar. in. d. l. j. C. de vsuris fisca. li. x. ꝓ quo etiã facit. l. tutor q repertoriũ. §. si deponi. ff. de admi. tuto. vbi bonus tex. ⁊ l. iij. §. pe. ff. vbi pup. educ. de. Sꝫ in ꝯtrariũ vr̃ casus in. l. interlocutio. C. cõmi. vel epis. ⁊ hoc vr̃ tenere Inn. in. c. cũ i tua. qui matrimo. accusa. pos. ⁊ facit qđ idẽ ipe notauit in. c. ij. in glo. que incipit videt̃. extra de resti. in inte. ⁊ in eo. ti. cum ex literis circa prin. ⁊ in decretali cum illorum. de preben. et eo. tit. c. dilecto. circa fi. ⁊ hanc partẽ etiã videt̃ tenere Barto. post Nico. de mat. ⁊ Ja. de butri. in. l. j. in principio. ff. si quis ius di. nõ obtempe. vbi aperte decidit ꝙ talis precepti nõ dꝫ fieri executio per. d. l. interlocutio. sed bene põt iudex si secuta est cõtumacia ꝓcedere ad mulctandũ eum rõne cõtumacie citato prius contumace vt veniat ad se defendendum ne mulctetur. facit quod ipse idẽ notauit in. l. ij. ff. si quis in ius voc. non ierit. ⁊ hoc facto si nõ excusetur contumacia poterit mulctare eũ in plus vel minus ꝙ̃ fuerit cõminatus prout illi videt̃ dũmodo seruet moderationem. l. eos C. de mõ mul. Nec ob. predictis quod habet̃ in. d. §. si deponi. qꝛ videtur illud esse speciale fauore pupilli vt ibi notauit glo. ⁊ idez Inno. in. d. c. cũ in tua. vel dic ꝙ ibi pena venit immediate ex. l. dispositione lꝫ ꝓpter cõminationẽ iudicis vt ibi etiam tetigit glo. etiam faciat: qꝛ talia p̃cepta vident̃ fieri a rudo parte absente, et cõsequẽter absqꝫ cause cognitione. iđ non vident̃ valere ꝑ ea q̃ habentur in. d. l. interlocutio. cũ se. preallegata. vnde dixit Innoc. in preallegato. c. cum in tua p̃dicta esse vera nisi talia precepta fiant causa cognita per. l. ea que. C. cõmi. vel epis. ⁊ licet vlterius ibi nõ declarat forte potest dici qđ dicat̃ satisfieri cã cognita quãdo precessit contumacia propter quam iudex exasperatus est ad faciendum p̃ceptũ penale. ar. optimũ in. c. Romana. §. caueant. de sent. excõ. li. vj. Et p̃sertim qñ nimia ꝯtumacia p̃cessit ar. l. fulcinius. §. fi. ff. ex qui cau. in pos. eat̃. Et no. bñ predicta: qꝛ quotidiana sunt iđ rogo te vt notes bene. ¶ Et ex predictis etiã nota qđ vbi fit tale preceptum absqꝫ cause cognitiõe habet vim simplicis cõminationis non sententie. faciat. l. si ea stipulatione. C. de sententijs.

Publica. Hoc intẽdit hec lex. Morte rei extinguit̃ accusatio de crimine publico instituta. h. d. ¶ Ibi ante. s. quam ferat̃ sentẽtia ƀm Dy. vel ante. s. quam facta fuerit ⁊ vterqꝫ bonus intel. tamẽ precedens magis litere conformatur dũ dicit perimit̃. ¶ In glo. iij. in fi. de prima lectura tãgitur in. l. defuncto. ⁊ l. accusatore. ff. e. de secunda in. l. ex iudicior. ff. ti. j. ⁊ per ea que habentur in dictis iuribus patere põt qualiter debeat intelligi qđ glo. ff. dixit ista. l. plene declarabitur. ff. in. ll. seq.

Summarium.

1 ☞ Actiones ex delicto descendentes quandoqꝫ de re familiari quandoqꝫ ad vindictam dantur.

2 Condemnatus in criminali an possit ciuiliter conueniri.

Interdum. Ciuilis ⁊ criminalis ex eodem crimine descẽdẽtes nõ possunt simul ꝓponi. h. d. ¶ Not. qđ vbicũqꝫ ciuilis ⁊ criminalis ex eodẽ facto descendentes simul intentantur ꝑ aliquem potest obijci id fieri nõ posse. ⁊ potest esse ratio quia absolutoria lata in vna posset parere exceptioneꝫ rei iudicate in alia de quo in. l. j. C. qñ ciuilis ac. pre. crimina. ⁊ in. l. ij. §. hoc edictuꝫ. ff. vi bo. rap. vbi per Bar. ¶ † Itẽ nota qđ omnes actiones ex delicto descendentes quandoqꝫ dant̃ de re familiari. quandoqꝫ dant̃ ad vindictam. ¶ Quomodo autem cognoscatur hoc tetigit Dy. in l. pretor. §. j. ff. de iniurijs. vbi etiam per Bart. Sed tu recurre ad glo. que forte est singu. ⁊ non est alibi in. l. ij. §. emancipatus. ff. de colla. bo. nam illa proprie dicitur competere ad vindictã que datur licet aliquid non absit agẽti. Sed vbi datur actio ex eo: quia aliquid abest agenti tunc dicitur de re familiari seu propter rem familiarem. et ex hoc patet quod licet actio furti sit mere penalis tamen quia datur ex eo: quia aliquid abest agenti non dicitur dari ad vindictam sed propter rem familiarem. secus in actione iniuriarum. que datur licet aliquid non absit agenti puta forte propter maxillatã vel verba iniuriosa. vnde illa proprie dicitur dari ad vindictam vt. d. l. pretor. §. j. Adde similem gl. in. l. pro herede §. fi. in glo. fi. supra de acquir. heredi. ¶ In gloss. j. ibi dũ ciuiliter agitur. ⁊ sic vult glo. ꝙ ex quo ciuilis est mota nõ possit postea pẽdente iudicio ꝓponi criminalis ex eodeꝫ facto qđ vr̃ limitare hic Dy. quando idem vellet accusare qui intẽtauit ciuilẽ. secus si aliꝰ ⁊ pro hoc dicto facit qđ habet̃ in. l. qui de crimine. a sensu contrario coniuncta glo. C. de accusa. vt pꝫ in simi. qđ licet vbi quis accusatus ab vno de crimine nõ possit accusari ab eodẽ de alio crimine descendente ex eodẽ facto tñ ab alio sic. ⁊ pro hoc etiam faciat rõ qꝛ absolutoria lata in ciuili nõ faceret p̃iudiciũ tertio. ar. C. res inter alios acta in rub. ⁊ nigro lꝫ faceret preiudiciũ. qñ quis ciuiliter egit si postea velit agere criminaliter vt infra tãget̃. facit qđ notauit Cy. in. l. damus. C. de fal. lꝫ ibi nõ videat̃ tenere hãc opi. Sed non bene per predicta. ¶ An aũt finita lite ciuili possit intentari criminalis per eundẽ cõclude ꝙ si obtinuit in ciuili indubitanter poterit postea criminaliter accusare. nõ sufficiunt tñ probationes facte in ciuili ad cõuincendũ reũ in cã criminali. tũ qꝛ in criminibus requirũtur ꝓbationes luce clariores ꝙ̃ in ciuilibꝰ l. sciant cuncti. C. de proba. tum etiam qꝛ testibus ⁊ nõ testimonijs in illis est iudicandũ. l. iij. §. idẽ diuus. ff. de testi. Et sic nõ sufficiet produci acta in causa criminali. sed oportebit iterũ ꝓduci testes. vt sic videant̃ qua fronte quo vultu loquant̃ ar. l. de minore. §. tormẽta. ff. de questio. facient tñ actitata in causa ciuili aliqualẽ p̃sumptionem in cã criminali vt est tex. cũ glo. in. l. si quis a se fundũ. C. ad. l. iul. de vi. in v̇. destinatus. Si aũt fuerit absolutus tũc si fuit absolutus quasi crimen nõ fuerit cõmissum non poterit accusare criminaliter. ⁊ sic hoc casu absolutoria lata in ciuili parit exceptionem rei iudi. in criminali: ar. eorũ que habent̃ in. l. fi. ad fi. C. de fide instru. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. C. si ex falsis instru. ⁊ in. l. j. ⁊ in. l. si preses. C. ad. l. fauia. de plag. Si aũt sit lata ex eo qꝛ non probata. ⁊ tũc non preiudicat in criminali. ⁊ sic intelligat̃. l. j. C. qñ ciui. ac. crimi. preiudi. Si vero est lata simpliciter. tũc si ex actis potest apparere de cã ex illa videt̃ lata per ea que habent̃ in. l. si quis ad exhibẽdũ. ff. de exce. rei iudi. Si vero nõ apparet tunc in dubio videbit̃ lata ex eo qꝛ nõ probatũ per. l. iul. ff. de ꝯdi. inde. lꝫ aliud sit in iuramẽto: qꝛ in

q2 in dubio presumit prestitũ sup facto vt notat in.l.j.§.si fideius/ sor.š.qua.re.act.nõ det.⁊ hec vr esse cõmunis opi.licet aliq cõtra.

2 ¶†An autẽ ecõtra cõdẽnat⁹ in criali possit postea cõueniri ciui/ liter.dic qd sic si remanet sibi bona imo plus videt qd pbationes facte in criminali faciant fidem in ciuili:q2 cessant rationes q̃ di/ cte sunt.š.in casu ecõtrario.vñ ex quo eadem questio vertit inter easdem personas videbitur qd faciant fidẽ.⁊ hoc tenuit Bart.in l.ij.§.j.š.vi bo.rap.⁊ Ja.de butri.in.l.si quis a se fundum.C.ad.l. iul.de vi.Sed contra istud fortiter facit:q2 ad hoc vt agitatum in vno iudicio faciat fidẽ in alio videtur tria requiri:vc3 qd eedẽ sint persone eadem res:⁊eadem causa petendi.l.conqueri cum seq.š. de excep.rei iud.Et ideo ex quo ad aliud agitur in causa crimina li ad aliud in causa ciuili non videtur qd faciant fidem.⁊ pro hoc bene facit qd legitur ⁊ notatur in.c.veniens.el.ij.de testi.l3 Bart. in.d.§.j.nitatur respondere.⁊ ad predicta bene facit quod nota/ uit Inn.in.c.cum ecclesia sutrina.in pe.⁊ vltima col.de causa pos. ⁊ pprietatis.⁊ in.c.ij.⁊ fi.de ordi.cogni.In absolutoria aũt videt dicendum vt dictum fuit in casu contrario.tamen etiam in abso/ lutoria videtur dubium an procedant supradicta propter ea que proxime dixi.⁊que notauit Inno.in locis preallegatis.¶In ea. glo.ibi.vbi potest eligere hoc regulariter est verũ.sed fallit in ca/ su sing.qui nõ est alibi.in.l.pretor.§.si dicat.š.de iniurijs.s.quãdo per ciuilem fieret piudiciũ.l.cornelie.de sica.vt q2 etiã ciuilis da/ ret ad vindictam nã tũc iudex nõ d3 pati prius eligi ciuile3:vt ibi pt3 ẽm intellectũ Ja.de are.⁊ per hoc põt sumi cautela ẽm Ang. qd si aliqs fuerit pcussus ab alio:⁊ postea fuerit in cõcordia cũ eo ⁊ velit ipsum euadere a pena.l.cor.de sica.vel a pena statutorum qd talis percussus agat ɔtra percutiẽtem ciuiliter ad vindictam nam si iudex recipiat talẽ libellũ ⁊ cõdẽnet in illa actione nõ pote rit postea accusari criminaliter in perpetuum bonus tñ iudex nõ d3 pati id fieri nec recipere talẽ libellũ.¶In ea.glos.in fi.⁊ p hoc faciat qd habet in.l.p minorẽ.š.de iudi.¶Et per hoc dat Ange. cautelã qd mercator inuolutus debitis si ɔueniat videat si potest accusare creditores agentes:q2 istud iudiciũ criminale tanq̃ ma ius trahat ad se ciuile.⁊ supersedet in ciuili.vt in.l.fi.hic alleg.C. de ordi.iudi.¶In glo.ij.ibi.Item melius in plagio.i.in furto cõ misso plagium cõmittendo:puta exportando seruũ alienũ.⁊ hoc dixit ideo glo.q2 regulariter accusatio furti est pũati iudicij.⁊ nõ publici:nisi in casu proxime dicto.⁊ ideo vt nõ obstet lr̃a dũ dixit iudicio publico quatenus loquit de actione furti.p tanto glo.sic exẽplificauit.Potes etiã exponere publico.i.criminali pnt expo/ nitur p glo.in.l.ptor.§.si dicat.j.de iniur.⁊.l.qd senat⁹.in fi.eo.ti. Et tũc litera erit plana.¶In glo.fi.in fi.quasi velit glo.qd ea que dicta sunt cũ glo.j.pcedãt qñ actio ciuilis est de re familiari. S3 vbi actio ciuilis est ad vindictam nedũ ipsa intẽtata non poterit interim pponi criminalis.imo nec etiã illa finita per iura hic allẽ. in glo.⁊ sic.l.j.cũ materia sua.C.qñ ciuilis actio preiudi.cri.habet locũ quando actio ciuilis est de re familiari.¶Ultimo limita qd est dictum qd eodẽ tẽpore nõ põt intẽtari criminalis ⁊ ciuilis q2 illud verum qñ vtraq̃ principaliter intẽtatur. Sed si criminalis principaliter bene potest incidẽter implorari officiũ iudicis p re stitu.rei.⁊ sic pure accusato criminaliter poterit implorari officiũ iudi.pro restitutione rei.casus est notabilis q reputari consueuit sing.in.l.interdum.§.qui furẽ.ff.de furtis.bene facit qd habetur in.l.iiij.§.si dicatur.fi.reg.⁊.l.penul.š.de calom.

Summarium.

1 ☞Executio pene capitalis in defunctos fieri nequit.

2 Dictio ⁊/qualiter ⁊ in quo a dictione cum/differre dicatur.

DEfuncto. Omnis pena corporalis extingui/ tur morte rei ⁊ pro recuperãdo eo qd ad heredẽ delinquẽtis puenit adeundus est iudex causarum ciuiliũ.h.d.

1 ¶†Nota ex principio qd errare vident assessores seu iudices maleficiorũ qui in defunctos faciant executionẽ pene capitalis.⁊ per hoc videret qd si mortuus est de/ linquẽs non debeat suspẽdi vel decapitari.⁊ hoc tenet hic Ange. ⁊ allegat etiam qd notat Cy.in.l.ij.C.qui te.fa.pos.vbi etiam Cy. hoc videt tenere.caueant igit ẽm hoc ab eo:q2 al's tpe syndicatus cõueniri possent tanq̃ inferentes iniuriã cadaueri.l.j.§.quoties. j.de iniurijs.¶Tu adde qd cõtrariũ de facto quãdoq̃ seruat in famosis latronibus qui qñq̃ interficiunt anteq̃ possint capi.⁊ tñ postea suspendunt ipsorũ corpora.⁊ hoc videtur posse tolerari in odiũ ⁊ detestationẽ ipsorũ.⁊ pp facti memoriã.ar.eius qd habet in.c.mulier.xv.q.j.vbi etiã animal irrationale punit pter facti memoriam.⁊ ar.eius qd habet in.c.ad monasterium.§.j.de statu mona.vbi monachus qui non resignauit in morte pecunia3 quã tenebat tanq̃ pprium sine consensu abbatis iubet sepeliri extra cimiteriũ cũ pecunia in sterquilinio in signum pditionis.¶No. ex.§.j.pro eo qd in regressu exiticiox cõmuniter solet statui vc3 vt omnia crimina sint extincta ⁊ de eis non possit cognosci.nam per hoc nõ erit sublata potestas agendi ciuiliter ad restitutionẽ rerũ ablatarum.¶In glo.j.ibi heres eius tenetur.Et hoc clarũ quã/ do expresse fuit in pecunia condemnatus:sed si pena pecuniaria veniebat in consequentiam pene corporalis vt prete.publicatio bonorũ in cõseqñtiã pene capitalis iuxta.l.deportatorũ.C.de pe/ nis tũc est magis dubiũ.nã si quidẽ sñia fuerat appellatũ.⁊ pen debat appellatio extinguet etiã huiusmodi pena pecuniaria tan quã accessoria extincta principali.l.ij.C.si pen.ap.mors inter.⁊ l.fi.C.si reus vel accusa.mor.fue.Sin aũt sñia trãsiuisset in rẽ iudi catã tũc teneretur heres:q2 sñia iam ɔsummasset effectũ suũ in pu blicatione.⁊ sic posset intelligi glo.faciat qd habet in.l.impator. j.de iure fi.Si aũt sñia nõ trãsiuerat in rem iudi.Et sic mortu⁹ est infra tempus datum ad appellandũ an tũc habebit effectũ cõtra heredẽ glo.singu.⁊ non est alibi in.l.ex iudiciorum.j.tit.j.Et ibi decidit qd nõ sicut ⁊ si esset appellatum.pro qua bene facit qd no. glo.in.l.j.j.nil noua.appe.pen.vbi glo.videt velle idẽ operari pẽ dentia tẽporis dati ad appellandũ qd ipsa appellatio:qd videt probari in.c.nõ solum.de ap.lib.vj.Et hoc tenuit etiã Dy.s3 bar. in.d.l.ex iudiciorũ.tenet ɔtrariũ dicẽs qd talis sñia nocet heredi/ bus nisi appellẽt.facit qd legit ⁊ notat in.l.furti.§.j.š.de his q no tant infa.¶Tu adde q̃ forte glo.est verior.nã ex quo pena bono rum venit in cõsequẽtiã pene capitalis seu corporalis ⁊ anteq̃ sen tẽtia cõsummauerit suũ effectũ superuenit defectus in principali: q2 extinguitur ipsa pena principalis videtur qd in cõsequentiam extinguat accessorium.ar.eius quod habetur in.l.fin.š.vnde lib. Nec obstat.d.l.furti.§.j.quia licet damnatus tali pena ex publico iudicio statim lata sententia dicatur infamis tamẽ videtur quod ex quo moritur interim pendente tempore dato ad appellãdum extinguatur etiã pena infamie.⁊ ideo nimirũ si etiã extinguatur pena publicationis bonorũ.⁊ pdicta qñ pena publicatiõis bono rũ venit in cõsequentiã pene capitalis:vt q2 nihil est dictũ expsse de ipsis bonis vel si est dictũ/dictũ fuit accessorie puta per dictio/ nẽ cũ vt q2 dixit iudex dãnatus talem ad deportationẽ cũ publica tione bonox q2 expressio fit accessorie.⁊ eo modo quo inerat.ideo nihil operat.sec⁹ si dixisset per copulam ⁊ que cõiungit principal'r puta ⁊ ad publicationẽ bonorum.iuxta.l.j.⁊.ij.cũ ibi notatis.de pec.lega.Nã tũc remanet semp q̃stio ppter bona ex quo lata esset sentẽtia.⁊ cũ predicta moderatione debẽt intelligi iura superius allegata.

2 †Et qd dixi differentiã esse inter ⁊:⁊ cũ:q2 dictio ⁊ cõiũ/ git principaliter ⁊ dictio cũ accessorie.intellige qñ ponitur inter res quarum vna non accedit alteri.secus si ponãtur inter ea quo/ rum vnum accedit alteri:quia tunc nihil differt.⁊ ita loquitur.l. titie textores.§.nihil distat.š.de lega.j.¶In ea.glos.in fi.de ma teria plene in.l.ij.C.qui te.fa.possunt.vbi p glo.⁊ doc.¶In glo. fi.ibi vel ad heredem peruenit supple vel si lis cõtestata fuit ɔtra defunctum vt.l.vnica.C.ne ex delictis defuncti.¶Quid autem si latro confessus furta sponte vel in tormentis ⁊ perseuauerit ⁊ anteq̃ condemnetur decessit an saltim ex illa cõfessione poterunt heredes ipsius cõueniri cõdictione furtiua vel etiam pena furti l3 ad eos nihil puenit ex delicto.dic vt tetigit spec.in ti.de accusa. quarta parte.§.qualiter.ver.qd si latro.⁊ ibi per Jo.an.in addi. Nã videret qd sic quasi habeat ac si lis fuerit cõtestata.Jo.an.ibi cõcludit qd si pcedet p accusationẽ ⁊ cõfessio facta fuit pte presen te agi poterit.secus si parte absente p.l.certũ.§.si quis absente.š. de cõfes.Si aũt p inquisitionẽ pcedebat tũc nõ requirit alicuius partis psentia:q2 iudex vr sustinere partẽ illox quorũ interest.fa cit qd legit ⁊ notat in aut.matri ⁊ auie.C.qñ mul.offi.tu.fun.põt ⁊ in.l.ei p quo.š.de in ius vocã.⁊ hoc est notãdũ ẽm Ang.q2 sepe põt de facto venire ⁊ aliqd per eũ in.l.infamẽ.j.¶In ea.glos.ibi etiam qui merũ imperiũ nõ h3.⁊ sic vr innuere qd etiam ille pote rit cognoscere qui h3 merũ imperiũ qd videt et sequi Dy.sup tex. dũ in fi.litere subaudit nedũ quasi merũ imperiũ h3. S3 in cõtra rium vr casus in.l.solem⁹.§.latrũculator.š.de iudicijs.Potes di cere qd si erat iudex habens merũ imperiũ.⁊ etiã iurisditionẽ. et sic nedũ causarũ criminaliũ.l3 etiã ciuiliũ vt preses pūincie.⁊ tũc pcedat hec glo.Si autem esset tm̃modo deputat⁹ ad criminalia vt cõtingit in iudicibus maleficiorũ tũc l3 habeãt merũ imperiu3 circa criminalia nõ tñ poterũt cognoscere de ista cã ciuili.⁊ ita in telligat iste tex.qd est intelligendũ mortuo reo vt hic loquit.⁊ idẽ eo viuo si principaliter qs cãm ciuilẽ vellet corã eo tractare vt.d. §.latrũculator.sec⁹ si vellet incidẽter cognoscere vt ipsi⁹ officium incidenter imploraret super restitutione rei subtracte vt.l.inter/ dũ.§.qui furẽ.š.de furtis.⁊ tetigi.š.e.l.interdũ.¶In ea.glo.ibi ⁊ aget actio l factũ.adde qd dicet in.l.infamẽ.j.e.¶In ea.gl.ibi aliñ vt Cipria.hoc communiter tenet p tex.in.l.ex iudiciox.in pn. Nec ob.qd ibi habet in fi.q2 exponi debet litera.vt ibi no.glo.⁊ p hac opi.facit qd habet in.l.eius qui delatorẽ.j.de iure fi.⁊ ẽm pre dicta nõ erit differẽtia inter priuatũ crimẽ vel publicũ quo ad pre dicta:q2 vtrobiq̃ si ante sñia3 morit accusat⁹ extinguit ex toto pe na:nisi in exceptis casibus in.d.l.ex iudiciox.l3 in alio bene rema net differentia inter publicũ crimẽ ⁊ priuatum que colligitur ex.l. fe.⁊ ex his que habent in.l.j.š.eo.Nec ob.ll.allegate per Ugol.q2 loquunt qñ sñia erat lata l3 esset appellatũ quo casu nõ extinguit pena publicationis bonorum si principaliter fuit inflicta.secus si

accessorie veniebat: vt patet in eis. et dixi superius.

Summarium.

1 Damnatus iniuriarum est infamis.
2 Crimen vi bonorum raptorum dicitur priuatum.
3 Damnatus ciuiliter ex crimine publico est infamis.
4 Judicium priuatum dicitur si pro rapina criminaliter agatur.
5 Damnari nemo debet ex inquisitione generali.
6 Papa famam restituere potest.
7 Collegiũ cardinalium non potest cardinalem creare vacãte sede.
8 Episcopus an possit ad famam restituere.
9 Reges cuncti debent imperio subijci.
10 Bannitus an sit infamis.

Infamem. Dãnatꝰ de publico iudicio est infamis: secꝰ si de priuato iudicio nisi descẽdat ex causa etiam dãnatũ ciuiliter infamante. h. d. ¶ 1 † Not. qd damnatus iniuriarũ etiã ciuili est infamis. quod est clarum quando pro graui iniuria est dãnatus idem si pro modica secũdũ Barto. ⁊ sequitur Ange. ⁊ videtur casus ſm vnũ intellectũ in. c. cũ te. de re iudi. Caueat igitur cõuentꝰ iniuriarum vt non agitet causam per seipsum. qꝛ cõdẽnatus ĩfamaretur. sed agitet causam per procuratorem. ⁊ sic euitabit infamiam. l. furti. §. si alieno. ſ. de his qui notantur infa. vel soluat vt absoluatur. vel soluat anteq̃ ꝯdẽnetur vt sic absoluatur ab instantia iudicij iuxta id qd habetur in. §. fi. insti. de perpe. ⁊ tempo. actio. ⁊. l. si reꝰ. ſ. de pꝛo cu. Nã sic etiã vitabit infamiam vt. d. l. si reus. ⁊ hoc mõ vtuntur rectores ciuitatum qui tẽpore sindicatus dubitãt condẽnari. nã soluũt vt absoluantur. ⁊ ita pluries dicit hic Angelus fecisse fieri. ⁊ sic ex predictis not. duo consilia ad euitãdam infamiam. facit quod no. gl. in. d. c. cum te. ⁊ quod notatur in. d. l. si reus per Bar. ⁊ quod dixi in actione iniuriarũ. idẽ videtur in actiõe furti. vel vi bo. rap. de qua in litera. ¶ 2 † No. qd crimẽ vi bo. rap. videtur crimẽ priuatũ de quo in glo. ¶ In glo. j. ibi dic ibi. qꝛ nõ dr infamis quo ad matrimoniũ ꝓhibendũ de quo ibi tñ alias re vera dãnatꝰ de calũnia publici iudicij est infamis vt hic iuncta. l. j. §. j. ad turpi. ⁊. l. athletas. §. calũniator. ſ. de his qui no. infa. ¶ In ea. glo. ibi siue ciuiliter. No. bene gloss. q̃ sentit ex publico iudicio agi posse ciuiliter ⁊ etiã criminaliter sicut etiã in priuato pro quo facit. l. qui nomine. j. de fal. ⁊. l. nec quicq̃. ſ. pro so. ⁊ qd no. gl. ſ. in. l. prima in glo. fi. Posses tñ dicere qd glo. non intellexit semp ex quolibet crimine publico posse agi ciuiliter. Item potes dicere qd lz reperiatur posse agi ciuiliter reperitur agi ad interesse ⁊ nõ ad merã penam vt in. d. l. qui in nomine. nec ob. eo. ti. l. pe. §. fi. qꝛ imo faciũt potius ꝓ. cũ pena dupli de qua ibi nõ veniat ex. l. cornelia. vt ibi etiã not. glo. sed ex decreto imperatoris. sz in delictis priuatis sepe reperiuntur actiones penales. facit qd dixi sup rubrica. Posses etiã respõdere ad. l. qui in noĩe vt tetigi super rubrica. ⁊ ad. d. l. nec quicq̃ posses respondere qd ibi accipitur publicũ pro criminali. ⁊ sic late pront diffinitur etiam in. l. pretor. §. stichum. j. de iniurijs. ⁊ ibi no. gl. ⁊ sic nõ sumitur stricte pro publico iudicio vt hic. cõmuniter tñ videtur teneri qd ex quolibet publico delicto oriatur saltim actio in factum ad interesse per. d. l. qui in nomine. ⁊. d. l. nec quicq̃. ⁊ qd in eis notatur per Bar. ¶ 3 † Item not. bene qd glo. sentit qd dãnatꝰ ciuiliter ex crimine publico sit infamis. ⁊ istud cõmuniter tenetur per istum tex. q indistincte loquitur. nec ob. qd actio ĩ factũ que descẽdit ex crimine publico vt. ſ. dixi. ⁊ tetigit glo. fi. ſ. l. pri. nõ dz infamare per l. nõ debet. ſ. de dolo. qꝛ illud verũ qñ tẽperatur verbis qd est necesse qñ intentatur ꝯ parentẽ vel patronũ vt ibi. als secus. ⁊ sic limita l. illam. ⁊ hoc tene mẽti ꝓ intellec. d. l. non dz. ¶ In ea. gl. ibi. l. fi. ibi patet qd dãnatꝰ de calũnia publici iudicij non est infamis. sz ibi speciale est in patre qui fuit damnatꝰ iniuste. Et ideo reseruatur sibi fama. in alijs aũt personis iniustitia sententie nõ conseruaret famã vt legitur ⁊ notatur in. l. nõ põt. ſ. de fur. ¶ In gl. ibi. nã punitꝰ. innuit qd punitꝰ ex delicto priuato indisticte est infamis licet nõ sit dãnatꝰ. Sz certe hoc dictũ est verũ. qñ quis est punitus ex tali cã. qd si esset dãnatus esset infamis vt aperte legitur ⁊ notatur in. l. ictus fustiũ hic alleg. vñ sunt quidã infames ipso iure siue ipso facto. quidã ꝑ sñiam. qdã ex genere pene. de quo ptz exẽplũ in. l. palam. §. que in adulterio. ſ. de ritu. nup. ⁊ in. l. aliquibꝰ positis in. l. j. ſ. de his qui notantur infamia de secundo ptz hic exẽplũ. de tertio ptz exẽplũ in. d. l. ictus. ¶ In glos. importat ibi nulla cõtraria infamat. hoc clarũ. qñ nõ agitur de fide rupta. qꝛ tunc esset maiꝰ dubium. glo. tñ idẽ dicit in. l. furti. §. ꝯtraria. ar. l. de interpretatione. j. de penis. ⁊ illa cõmuniter tenetur ſm Bar. ibi. Cõtrariũ tñ sentit glo. in. l. si pignore. §. si post distractũ. ſ. de pigno. actio. ⁊ illa forte est verior ſm Barto. in loco preal. ¶ Et no. bene qꝛ ex hoc habes arg. pro ⁊ cõtra. an in penalibꝰ sit licitũ facere extẽsionẽ ꝑ identitatem rationis ⁊ maxime cũ rõ videatur expressa in. l. vt dicto. §. cõtraria. Jo. Andree in mercurialibus in regula hodie in sexto. als in regula odia. videtur velle aperte qd in penalibus nõ sit fiẽda extẽsio per identitatem rationis. ¶ In glo. fin. ibi. l. si quis ex dolo. 4 ¶ † Not. bene hunc casum in quo si pro rapina agitur criminaliter illud iudiciũ nõ est publicũ sed priuatum. ⁊ rõ est qꝛ violentia nõ fuit illata lz delinquens habuerit ꝓpositum inferendi. Et hec eadem rõ ſm Ange. facit qd crimen expilate hereditatis intentatũ nõ sit publicũ allegat. l. j. ⁊ per totũ. ſ. de crimi. expil. here. ¶ Tu adde qd imo hec nõ est rõ qd crimen expilate hereditatis cõmittitur iacente hereditate in quo alias cõmitteretur furtũ si nõ iaceret hereditas ⁊ possessio esset apprehensa per heredem vt. l. rei hereditarie. ſ. de fur. ⁊ ideo clarũ est q dz cẽseri crimẽ priuatũ. ¶ Sz dubiũ maius ex quo nõ cõpetit actio furti ciuilis vt. d. l. rei hereditarie quõ criminalis ex crimine expilate hereditatis infamet. Sed potes dicere vt tetigit Cyn. in. l. si te. hic allega. qd contingit istud ex eo. qꝛ actio in factũ ciuilis ex dicto crimine infamaret sicut ⁊ actio furti cũ in locũ actiõis furti quodãmõ succedere videatur vt vr innuere. d. l. ⁊ facit etiã qd habetur in. l. ij. ſ. de crimine expil. heredi. ¶ Quid aũt. de. l. iul. de vi priua. q̃ censetur esse publicũ iudiciũ an damnatꝰ illa sit infamis glo. dubitauit. in. l. si preses. j. de penis. tñ finaliter ꝯcludit qd sic per regulã istius tex. ¶ Extra glo. tangit hic Bart. aliqua ⁊ precipue nunquid dãnatus per inquisitionem sit infamis ⁊ cõcludit qd sic si inquisitio succedit in locũ accusationis. ⁊ sit facta de tali crimine ex quo dãnatus ꝑ accusationẽ esset infamis per hanc. l. q̃ indistincte loquitur. ⁊ sic vult damnatũ ex publico iudicio esse infamem ⁊ per consequens siue sit dãnatus per accusationem siue per inquisitionẽ lz gl. terminẽt contrarium ⁊ Dy. in. l. iij. §. preterea. ſ. de suspec. tuto. ⁊ in. l. fina. C. de suspectis tutoribus quas glo. tene menti. qꝛ reputantur singu. Bal. hic dicit q putat hoc dictũ Bar. verũ qñ quis damnatur ex inquisitione specialiter formata cõtra aliquẽ de certo ⁊ determinato delicto. secus in damnato ex inq̃sitione generali. exemplum qñ tempore sindicatus contra assessorem vel officialẽ formatur inquisitio generalis ⁊ eius vigore de aliquo delicto condẽnatur qꝛ tunc non est infamis ex eo. qꝛ extra ordinẽ est cõdẽnatus cum illa inquisitio nõ poterat succedere in locũ accusationis generalis cũ generalis accusatio nõ admittatur vt. l. libellorũ. j. ti. j. allegat etiã qd notatur in. c. qualiter ⁊ quando. extra de accu. ⁊ in. c. cũ oportet. de accu. ¶ 5 Tu adde qd Inn. alibi dixit no. † qd ex inquisitione generali nemo vr dãnandus cum illa videatur fieri ad inueniendũ ⁊ inuestigandũ nõ ad puniendũ. ⁊ sic vr fieri vt p̃paret viam inq̃sitioni speciali vt dixit Inn. in. c. bone. el. primo. de elec. Et si dicit totum mundũ practicare. idẽ videtur sentire Bar. in. l. ij. §. si publico. j. de adult. Et ſm hoc videtur q de facto potuerit damnari. ideo nimirum si tũc ꝓcedit dictũ Bald. nisi dicas qd de iure etiã potuerit cõdẽnari ex tali inquisitione forte propter formam statuti loci vel si habeat consuetudinem in loco ar. l. de quibus. ſ. de leg. tene menti rogo te. videtur tamen q siue de facto siue de iure fiat condẽnatio ex inquisitione generali quod damnatus nõ sit infamis per rationem Bal. ¶ Item addde q pro opi. gl. vz quod damnatus etiam ex speciali inquisitione non sit infamis fortiter facit l. j. in fi. C. si tutor non gesserit. nam vt ibi patet non permittitur liberto promouere accusationem famosam contra patronum. et tamen ibi permittitur quod ꝓmoueat inquisitionẽ in casu in quo accusatio esset famosa. ⁊ sic vr q dicta via inquisitionis nõ sit famosa; als deberet denegari liberto sicut et via accusationis cũ eadem esset ratio ex quo esset famosa sicut ⁊ ipsa accusatio. vñ forte opi. glo. posset sustineri ꝑ illũ tex. Nec ob. l. ordo. j. e. qꝛ ibi loquitur qñ sit mutatio de ordine solẽni ad nõ solennẽ: vt ibi ptz nõ qñ fit mutatio de vna via ad aliã diuersam viam in qua dispensatiue ꝓceditur cõtra regulas iuris vt est videre in materia inquisitiõis in qua in certis casibus specialibus dispẽsatiue ꝓceditur de quo plene in. l. ij. §. si publico. j. de adul. Quod tamẽ est contra regulaz iuris cum sine accusa. nemo deberet cõdẽnari. l. rescripto. §. si quis accusatorem. j. de mu. ⁊ hono. ⁊ in. c. j. vt ecclesia benefi. Itẽ tangit hic Bar. quis possit restituere ad famã vel illã irrogare. ⁊ ꝯcludit q princeps vel senatus per. l. j. §. de qua. ſ. de postu. Et sic regulariter alij ꝓhibentur cũ videatur reseruatũ principi ⁊ ipsi senatui. ¶ Et tangit etiã quid de papa ⁊ de collegio cardinalium de quo ꝑ Inno. in. c. cũ te. de re iudi. Et quid etiam de regibꝰ ⁊ principibus ⁊ quid etiã de populis liberis. ¶ 6 † Adde eius dictis. prio inquãtũ dicit de papa qd põt restituere ad famã. qꝛ intelligitur illud verũ in clerico indistincte cũ sit de suo foro vt in aut. statuimus. C. de epi. ⁊ cleri. ⁊ in. c. si diligenti. de fo. cõpe. Idẽ dicas si sit laicus subiectꝰ tẽporali iurisditioni ecclesie per ea que habentur in. c. ꝑ venerabilem. qui fi. sint legit. ⁊ in. c. si duobꝰ. de appel. secus videtur si sit de tẽporali iurisditione imperij per ea que habentur in iuribꝰ preallegatis saluo ſm Inn. nisi fortasse talis laicus esset sibi necessarius pro clericatu. ar. eorũ que habentur in. c. ex antiqs. quinquagesimaquarta distin. vbi ecclesia interdũ priuat dñm dño serui ꝓpter clericatũ. dando tñ recõpensationẽ dominio vt ibi ptz. ¶ Itẽ adde ei qd dicit de collegio cardinaliũ: qꝛ inuit qd collegiũ cardinaliũ tantũ sede vacãte possit quem restituere ad famã. Tu adde qd cũ collegiũ cardinaliũ successerit in terris ecclesie in loco senatus vt in. c. ecclesia habet senatum. xvj. q. j. ⁊ in palea constantini. lxxxvj. dist. Ideo sicut senatus vinẽte imperatore põt restituere ad famã ita etiam

ita etiam poterit collegiũ cardinaliũ viuẽte papa qḋ est sing. not. licet pauci hoc aduertant. ⁊ forte non fuerit alias practicatũ. ⁊ satis puto qḋ hanc potestatem poterũt exercere etiam vacãte sede ex quo etiam illa nõ vacante poterãt per id qḋ legitur ⁊ notaṫ in cle. ne romani. de elec. ⁊ sic videṫ temperãdum qḋ habeṫ in decretali vbi periculũ. de elec. in. vj. ⁊ per glo. in. c. vnico. de schisma. li. vj. vbi glo. sing. que latissime tractat de potestate cardinaliũ sede vacante ⁊ finaliter ꝯcludit qḋ non debent se de alio intromittere nisi de elec. Romani pontificis saluo nisi emineret casus aliquis arduus: vt qꝛ forte timereṫ de rebellione alicuius terre ecclesie. nã illud verũ qñ vellent aliquid tractare ex eo qꝛ successerint in potestatẽ papalẽ. secus quãdo ex propria ptãte vellent aliquid tractare per id qḋ tetigit hic Bar. ⁊ p id qḋ legiṫ ⁊ no. in cle. ne romani.

7 ¶ †Et per p̄dicta pʒ qḋ nõ posset collegiũ cardinaliũ creare aliquẽ cardinalẽ sede vacãte. Ex p̄dictis ptʒ qḋ minorẽ potestatẽ habent cardinales sede vacãte quo ad ea que competunt pape: quã habeant aliqua collegia quo ad ea que competunt prelatis cum regulariter succedãt in potestate prelati preter ꝙ in causis spiritualibus. de quo in. c. cũ olim. ⁊. c. hi qui. de maior. ⁊ obedie. ⁊ eo.

8 ti. c. j. lib. vj. ¶ †An autẽ episcopo sit permissa facultas restituendi quem ad famam certũ est qḋ non si est laicus. ⁊ idem si clericus est non sibi subiectus. Si vero esset cleric⁹ sibi subiectus tũc principaliter non posset restituere ad famam sed dispẽsando secum in casibus in qbus permittiṫ episcopo dispẽsatio vt est in adulterio ⁊ minorib⁹: vt in. c. at si clerici. §. de adul. de iudicijs poterit dispẽsare. ⁊ cõseq̄ter restituere ad famã ẽm sñiam Joã. vt est glo. valde no. ⁊ menti tenenda in. c. hic colligiṫ. ij. q. iij. licet alij cõtra intelligentes episcopũ posse dispensare demum quando nõ esset infamatus infamia iuris: sed forte opi. Jo. verior per tex. in. d. §. de adulterijs. qui indistincte videṫ loq. quã opi. etiã sequebaṫ recolẽde memorie dñs Jo. de fantucijs. ¶ Jtẽ adde ei qḋ dicit de populo q nõ recognoscit superiorẽ. nã dicit qḋ pōt dispensare super infamia in sibi subiecto nã videṫ qḋ eadem ratione debuisset dicere idem in regibus ⁊ principibus nõ cognoscentibus superiorẽ vt sunt aliqui vt habeṫ in. c. per venerabilẽ. qui filij sint leg. ⁊ hoc sensit ipse Bar. in. l. j. §. de qua. de post. vbi vᷓ similiter dicere de regibus distinguendo an recognoscant superiorẽ vel nõ: qꝛ eadem est rõ. Et ideo idem ius debet dici ar. l. illud. ff. ad. l. aql. ¶ Jtẽ adde qḋ non videṫ bene dicere: qꝛ de iure videṫ qḋ oẽs populi debeant subesse iperio scḋm illud qḋ legiṫ ⁊ no. in. l. deprecatio. ff. ad. l. rhodiam de iac. ⁊ in. l. j. C. de sum. trini. ⁊ fi. cath. Et ideo si non recognoscunt de facto non recognoscũt. ⁊ sic potius videnṫ delinquere non recognoscendo. ⁊ ideo non merenṫ premium: sed poti⁹ penam. ar. l. relegatorũ. §. j. de inter. ⁊ releg. ⁊ optime facit vt consueuit dici in. l. si quis. de facientib⁹ proditionẽ contra tyrãnos. C. ad l. iul. ma. ⁊ qḋ no. etiam glo. in cle. vnica. de bap. vbi bona glos. de tyrãno. ⁊ facit bene qḋ idem Bar. not. in. l. actor. §. j. ff. de re iudi. vbi indistincte vᷓ velle qḋ null⁹ populus possit restituere ad famã fateor tñ qḋ in ciuitate sua vel in terris sibi subiectis volunt tanꝙ princeps haberi ⁊ eorũ gesta seruari tanꝙ a principe facta. Sed de iure illud fieri non pōt ⁊ si talis restitutus a tali populo ferret tibi testimonium licet ibi seruareṫ ⁊ dareṫ fides: tñ extra locũ non dareṫ fides etiã si dictũ esset receptũ in ciuitate. Quod dixi populum nõ posse restituere ad famam intellige verum qñ infamia est causata a iure cõmuni. secus si a statuto eiusdẽ ciuitatis. ar. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. Et notat expresse Bart. in. d. §. de qua. Et per hoc etiã ptʒ qḋ non perfecte dicit inquantũ voluit innuere qḋ infamia iuris nõ possit irrogari ex facto pupilli: qꝛ hoc est falsum. Fatendũ est tamen qḋ nõ habebit eundẽ effectũ quẽ habet

9 infamia iuris causata a iure cõmuni vt ptʒ ex predictis. ¶ †An autem oẽs reges de iure debeãt subesse imperio glo. tenuit qḋ sic in. c. j. de pace iur. fir. col. x. prima gl. ⁊ idẽ doc. in. l. j. de sum. tri. et pro hoc etiã facit qḋ habeṫ in. c. volum⁹. x. q. j. ⁊. l. ij. §. hec actio. de orig. iu. ⁊. l. in noīe dñi. C. de offi. prefe. afri. in quibus iuribus videṫ pbari qḋ etiã Gallia Hispania subsit imperio. aliqui tamen voluerũt dicere qḋ Rex francie non subest imperio vt habeṫ in. d. c. per venerabilẽ. Jnn. tñ dixit qḋ saltim subest pape. ⁊ aliq dicũt de Rege hispanie vt not. per glo. in. c. adrianus. lxiij. di. Sʒ p primo dicto facit: qꝛ vnicus debet esse princeps cui omnes alij debẽt obedire. iuxta id qḋ habeṫ p Porphirium quinto ethicoꝝ ⁊ facit qḋ habeṫ in. c. in apibus. vij. q. j. ¶ Jtẽ adde qꝛ tetigit hic Bart. an infamis possit cõficere instrumẽtũ ⁊ nõ decidit. Sʒ dic vt per eum in. l. eadem. §. j. ff. ad. l. iul. repe. vbi cõcludit regulariter non esse phibitũ. fallit in certis casibus ibi positis p eũ. Nec ob. qḋ infamis repelliṫ a dignitate: qꝛ tabellionat⁹ non censeṫ esse dignitas sed simplex munus seu officiũ: vt est glo. sing. in. l. fi. C. qui mili. nõ

10 pos. li. xij. ¶ †Ultimo adde qḋ tangit hic Ang. an bãnit⁹ q habeṫ p cõfesso ex forma statuti sit infamis si tale sit crimẽ ex quo accusatus dãnatus esset infamis. glo. est que reputaṫ singu. in. l. j. C. de mõ mul. que innuit qḋ nõ est. pro illa glo. facit qꝛ valde grauatur ipse bãnitus nedũ in ordine pcedẽdi ⁊ circa merita cũ mille regraṫ probationes: sed ex sola cõtumacia pro confesso habeaṫ contra. l. diuus. de custo. reo. Et ideo intelligaṫ secũ cũ infamia p statutũ dispẽsatũ. vt. l. quid ergo. §. pena grauior. de his qui no. infa. lʒ Bu. teneat ꝯtrariũ dicẽs qḋ leges loquẽtes de cõfessiõe va trahenṫ hoc casu ad fictã. ar. l. j. C. de rei vxo. act. cũ simi. Sʒ certe hec rõ non ob. qꝛ cõfessus in criminali nõ est infamis cũ nõ habeatur pro cõdẽnato: sed veniat dãnãdus. vt. l. si confessus. ff. de custo. reo. Et sic debẽt intelligi glo. dicẽtes cõfessum ex delicto in iudicio esse infamem ac si esset dãnatus de quo not. glo. in. l. qm̄. ff. de his qui not. infa. ⁊ in. l. si tutor. C. de interdicto matri. ⁊ de hac. q. plenius per Bart. in. l. ictus fustium. ff. de his qui no. infa. lʒ Ange. de ista non faciat mentionẽ. ¶ Et adde qḋ vbicunqꝫ sententia non infamat ibi confessio facta coram habente sententiare non inducit infamiam. glo. est sing. ẽm Ang. ⁊ nõ est alibi in. l. quid ergo. §. si ex compromisso. ff. de his qui no. infa. vbi dicit glo. qḋ cõfessio facta coram arbitro non infamat: qꝛ sententia arbitri non infamaret.

Summarium.

1 ☞ Reconuentio locum non habet in criminibus.
2 Multiplicare inconueniens non est soluere.
3 Fienda facilius impediuntur ꝙ iam facta.
4 Accusans alium se inscribere ⁊ fideiussores dare debet.
5 Accusatus de adulterio potest excipere de lenocinio.
6 Accusato accusante suuz accusatorem an supersedeatur super accusatione primo loco interposita.
7 Jniuriam suam prosequenti magis fauetur quam ei qui non prosequitur.
8 Accusatus accusatorem suum reaccusare non potest post nomen inter reos receptum.
9 Accusatus quando reaccusare possit post nomen inter reos receptum.
10 Lenocinium grauius est adulterio.
11 Accusatus in sex casibus post nouem inter reos receptum reaccusare potest.
12 Duellum an sit secundum legem feudalem licitum.
13 Jnfamis an possit accusare.
14 Testimonium ab accusatione differt.
15 Jnfamatus accusationes suas contra extraneum incboatas prosequi non potest.
16 Accusato reaccusante de maiori ante nomen inter reos receptuz an supersedeatur super accusatione primo intentata.
17 Accusatus extraneum de maiori post nomen inter reos receptũ reaccusare potest.
18 Lenocinium est par adulterio.
19 Accusatus de adulterio quando audiatur excipiẽs de lenocinio.
20 Exceptio lenocinij ante nomen inter reos receptum obiecta quẽ effectum producat.
21 Accusatus quando reaccusare possit.
22 Exceptio cõtra testes obiecta an habeat effectum punitiuum.
23 Accusatus accusatorem suum iniuriam suam prosequẽdo potest reaccusare.
24 Accusator diem in accusatione tenetur exprimere.
25 Damnatus ad mortem audiri nõ pōt ad executionẽ differendã.
26 Accusare non potest qui non est ciuis.
27 Jncarceratus citatus per procuratorem comparere tenetur.
28 Reo qualiter succurratur si dies in sui accusatione nõ exprimaṫ.
29 Probationem debere necessario concludere qualiter intelligaṫ.
30 Saluusconductus seu fidantia quando seruari debeat.

IS qui reus. Receptus inter reos non pōt suum accusatorem reaccusare nisi fuerit absolutus. secus si fuerit cõdemnatus pena que aufert ciuitatẽ. poterit tamẽ accusationes inchoatas perficere. h. d. Et diuidiṫ in duas partes principales. Nã primo loquiṫ vtrum accusatus poterit accusare suum accusatorem pendente iudicio. secundo vtrũ poterit accusare post sñiam. secũda ibi illud. Jtem secunda in duas: qꝛ primo ponit an possit accusare de nouo. secundo an possit prosequi iam inchoatas. secunda ibi inchoatas. Uel pōt sic summari ẽm Ang. reus criminis fact⁹ non reaccusat lite pendente: sed post absolutoriam sic. Jtem post condemnatoriam si ciuitatem vel libertatem nõ prodidit accusationem tamen institutam lite pẽdente prosequi poterit. h. d. l. ista ⁊ ẽm eum sunt tres partes principales. que patent ex litera. secũda ibi illud. tertia ibi inchoatas. Sed melior videṫ diuisio Bar. ¶ Jn tex. ibi reus fact⁹ est subaudit hic Ang. s. de crimine ex quo damnatus notatur infamia. Sed vbi non operetur nunꝙ credit accusatũ ab accusatione repelli ex eo qꝛ si post sñiam condẽnatoriam permissum esset sibi accusare prout de iure esset sibi permissum ex quo non esset infamis. non videtur esse ratio cur etiã ante non permittatur. ar. optimuʒ ẽm eum in. l. qḋ si dubitet. ff. de acq ren. here. ¶ Tu adde ꝙ hoc dictũ nõ videṫ verũ. primo per istum text. qui indistincte loquiṫ. ⁊ sic indistincte videṫ intelligendus. l. de pcio. ff. de publi. cũ simi. Jtẽ qꝛ nõ valet cõsequentia ꝙ post sententiã cõdẽnatoriã poterit accusare. ergo ⁊ lite pendente debet ad-

mitti: qr hec cõsequẽtia videt̃ tolli per. l. neganda. C. qui accusare
nõ possunt iuncta hac. l. in ver. incohoatas. Nã vt ibi ptꝫ lꝫ ꝑmitta
tur accusato deponere libellũ accusatoriũ ꝛ inscribere contra suũ
accusatorẽ de pari crimine non tñ põt illud ꝓsequi pẽdente iudi
cio vt ibi ptꝫ: sed demũ eo finito vt hic ptꝫ. ꝛ sic rõ nõ cõcludit. fa
cit qd̃ habet̃ in. c. sicut vrgeri. j. q. j. vbi gl. dicit ꝙ ad tollẽdũ argu
mentũ sufficit dare instantiã. ꝛ põt esse ratio huius. l. forte ne im
pediat̃ vacare iudicio incohoato criminali ꝓpter aliud intẽtã duꝫ
iuxta illud. pluribꝰ intentus minor est ad singula sensus. Et q bi
nos lepores ꝛc. l. ij. ꝛ qd̃ ibi notat̃. de admi. tu. ꝛ. l. fi. C. de assel. et sic
nõ est eadẽ rõ ꝑmittendi durante iudicio q̃ est illo finito. secus qñ
est eadẽ rõ. ꝛ sic loquat̃. l. quod si dubitet̃. ff. de acquirẽ. here. ¶ Et
nota bene dicit reus factus. ꝛ sic videt̃ loqui qñ lis est contestata
per ea q̃ habent̃ in. l. si maritus. §. prescriptiones. j. de adul. ¶ In
tex. ibi non põt accusare. Nota bene qd̃ generaliter loquitur ꝛ sic
videtur loqui tam de accusatore quã de extraneo lr̃a tñ. j. in rõne
sui dñ dicit nõ relegatiõe criminũ innuit qd̃ loquat̃ quando vult
accusare suum accusatorẽ de quo tangetur in glo. ij. ¶ In tex. ibi
amiserunt a contrario. ergo videt̃ qd̃ si nõ ꝑdit ciuitatẽ vel liber
tatẽ: vt qr tm̃modo relegat̃ possit accusare suũ accusatorẽ: lꝫ sit in
famis quãꝙ nõ ꝓsequat̃ suã iniuriam. ꝛ hoc tenet hic glo. Sed re
colende memorie dñs bart. de Saly. dicit hic nõ debere sumi con
trariũ sensum tanꝙ iuri ꝯrium: vt no. per eũ in. l. j. C. q accu. non
pos. Sed verior vr̃ sñia glo. vt tangaꝫ cũ gl. super hoc v̾bo. ¶ No.

[margin: a ¶ Vulgatũ. Adõ vulgatũ carmẽ. aspiciat lumẽ qui vult dãnare tenebras q carpit mores labe carere decet.]

1 ex textu vltra summariũ illud ad quod sepe allegat̃ hec. l. vcꝫ † qd̃
in criminibus nõ habet locũ reconuentio. de quo ꝑ Inno. in. c. j.
de mutu. peti. ꝛ. xiij. q. xj. c. negandã cum simi. ¶ Item nota illud
vulgatum qd̃ prius quis debet se saluare ꝙ alium inculpet vt hic
a tetigit glo. ¶ Et sic nota illud vulgatũ[a] qd̃ quis debet prius tol
lere trabem de suo oculo ꝙ festucam de alieno. facit qd̃ habet̃. iij.
2 q. vij. c. postulatus. ꝛ in. c. in grauibus. ¶ † Item not. qd̃ multipli
care inconueniens non est soluere. ꝛ ad hoc etiã allegat̃ ſm Ang.
3 ¶ † Itẽ nota qd̃ facilius impediuntur fiẽda ꝙ iam facta. de quo
in. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ in. c. queãd
modũ. de iureiu. ¶ Itẽ no. ex si. ar. ad. q. ꝙ si bãnitꝰ nõ dꝫ audiri
accusando. poterit tñ accusationẽ institutam ante bannũ prosequi
post bannũ ꝛ supersedebit̃ in executione bãni. secus dicit Ang. si
statutũ nõ referat se tantũmõ ad accusandũ: sed ad vnã ꝑtẽ ꝓces
sus: vt dicit esse Florẽtie: qr tũc ſm eũ lꝫ accusatio instituta tenue
rit: tñ ĩpediet̃ ꝓcedere; qr sic disponit statutũ. Et iõ dicit diligẽter
aduertẽdũ ad v̾ba statuti. Tu de hoc dic vt plene dictũ fuit in. l.
vranius. ff. de fideius. ¶ In gl. pria in fi. qñ aũt dicat̃ nomẽ rei re
ceptũ inter reos tetigit gl. in. l. ij. §. qui hoc dicit. j. de adult. ꝛ in. l.
si maritꝰ. §. ꝑscriptiones. eo. ti. ꝛ voluũt ille glo. qd̃ ꝑ lit. ꝯte. dicat̃
recipi iter reos. Sꝫ ꝯ eas fortiter facit. l. miles. §. j. d̃ adul. ꝛ. l. adul
terã. C. de adul. q̃ videnẗ velle qd̃ ẽt in absentia accusati possit no
mẽ rei recipi inter reos cõtestatio aũt dꝫ fieri inter presentes cum
dicat̃ contestatio quasi simul attestatio vt probat̃. xxiiij. q. j. ꝓudẽ
da. ꝛ notat̃ in. l. j. C. de lit. contesta. ꝓpter hoc Bart. hic recitauit
plures opi. q̃ videnẗ vt plurimũ diuinare. finaliter posuit suã vcꝫ
qd̃ per contest. lit. indubitãter dicat̃ recipi inter reos. Si ante nõ
sit receptus: sed tamẽ dicit ante recipi posse vcꝫ si oppositis dila
toriis exceptionibꝰ cõtra accusationẽ ꝓnũciat iudex ꝓcedẽdũ esse
ad vlteriora nõ obstãtibus obiectis. nã tũc dicet̃ accusatio funda
ta. ꝛ cõsequẽter nomẽ receptũ inter reos lꝫ adhuc nõ sit lis conte
stata. allegat casum in. l. adulterij accusatione. C. de adulte. quã. l.
dum scripsit hic primo loco non allegabat sed postea fecit eã ad
di vt ipsemet attestatur in. d. l. adulterij. Sed aduerte quia huic
sue opi. fortiter obstat. l. adulterã. C. de adul. dupliciter inducen
do eam. primo inquantũ innuit quod post lit. incohoatam. et sic
post lit. conte. arg. eorũ que notant̃ in. §. si vero initium. in aut.
de litig. coll. viij. ꝛ in. c. super questionũ. §. j. de offi. deleg. inquãtũ
dr̃ nomẽ posse recipi inter reos. Sed ad istud põt responderi qd̃
ibi causa dicitur incohoata non per contest. lit. vt ibi dixit gl. Sꝫ
per depositionem accusatiõis ꝛ inscriptionis per ea que haben
tur in. l. negãda in fi. C. qui accusa. non possunt. iuncta hac. l. in fi.
Recolende memorie dominus Bar. de Saly. dicit aduertendũ
an ius dicat post incohoatam causam ꝛ tũc ex proprio significato
videtur requirere cõtestationem an dicat post incohoatam accu
sationẽ vel delationem qr tũc nõ requirit̃ contestatio. Sed suffi
cit qd̃ est dictũ ꝛ sic intelligit tex. hic in fi. Sed certe nõ videt̃ hec
differentia ꝓbari iure maxime qr id qd̃ operat̃ actio in ciuilibꝰ
operat̃ accusatio in criminalibus. insti. e. in prin. Et sic sicut ver
ba post incohoatam actionem videnẗ importare litẽ cõtest. per ea
que habentur in. l. amplius non peti. rẽ ra. ha. ita videtur qd̃ im
portant post incohoatam accusationem. ꝛ sic in dubio videretur
intelligendum nisi aliud appareret esse de mente iuris prout sa
tis apparet ex text. isto iuncto textu in. l. neganda. Et quod non
fuerit facta contestatio in dicta lege adulteram. satis videtur veri
similile quia si fuisset facta ꝯsequẽter accusatꝰ fuisset presens. ꝛ sic
similiter fuisset incarceratus propter grauitatem delicti per ea
que habentur in lege fin. C. de accusa. ꝛ lege prima. C. de custodia
reo. iuncta. l. quãuis. C. de adul. vbi ſm hec tẽpora pena adulterij
erat pena gladij. Et sic decapitationis. ꝛ per consequẽs verisimi
liter non se absentasset cuius ꝯrium ibi dr̃. Scd̃o ob. d. l. opiniõi
Bar. qr dato qd̃ cõtestatio nõ fuisset facta nõ vr̃ qd̃ potuerit ferri
interlocutoria de qua dixit Bar. ꝓpter absentiã accusati. ꝯ quem
nõ poterat ꝓcedi in absentia cũ pena adulterij nõ cadat in absen
tem. l. absentẽ. C. de accusa. iuncta. d. l. ꝙuis. ꝛ ꝓpter hoc dominꝰ
Bar. vr̃ impugnare opi. Bart. ¶ Tu potes saluare qr licet non
possit ꝓcedi de crimine contra absentẽ tñ iudex poterit ꝓnũcia
re nõ obstantibꝰ dilatoriis ꝓpositis ꝓcedi posse sup accusatione
ꝛ tenebit huiusmodi ꝓnunciatio lꝫ lata sit cõtra absentem ĩpo tñ
citato. Fateor tñ qd̃ ꝓpter absentiam nõ ꝓcedet̃ vlterius nisi ac
cusatus se ꝑ̃sentet vel remittat ſm ea que habent̃ in. l. si cui. §. fin. j.
de le. j. ꝛ in cle. pastoralis. in glo. de more. vbi bona gl. super remis
sione delictorũ. de re iudi. verũ est tñ ꝓpter dilatorias oppositas
non impediri processum. ꝛ ideo nimirum si iudex potuit ꝓnũcia
re. ꝛ vr̃ tenere dicta ꝓnũciatio ꝑ quã iudex ꝓnunciat nõ obstanti
bus dilatoriis oppositis posse procedi non per hoc pronũciat nõ
obstãte dicta absentia posse ꝓcedi. ꝛ est vtilis dicta pronũciatio.
quia accusato postea comparente non audientur amplius dilato
rie propter predicta: tamen idem Dominus Bar. posuit suã opi
nionem: videlicet quod debeamus considerare duos intellectus
qui resurgunt ex receptione nominis inter reos. vnus est qr pre
cluditur via dilatoriis. vt. d. §. prescriptiões. alius qr nõ põt recu
sare vt hac. l. ꝛ. l. ij. §. extraneus. j. de adul. quo ad primũ effectum
dixit posse procedere opi. Bar. sed quo ad secũdum non procedit
quia licet iudex esset interlocutꝰ prout dixit Bar. tñ si nihil aliud
esset secutũ posset reaccusare ideo dicit qd̃ quo ad excludẽdũ istũ
secũdũ effectũ expedit ꝙ iudex mandet accusatũ recipi inter reos
hoc tamen poterit facere vel post interlocutoriam de qua dixit
Bar. vel quando contestabitur lis vel quando esset ꝯsuetudo ibi
fieri. ꝛ sic dicit posse saluari multas opin. qr tamen istud nõ est in
vsu concludit qd̃ dicimꝰ cõiter qd̃ ꝑ litis contest. fit receptio inter
reos. ¶ Tu adde quod hec opi. non videtur bona qr iura videnẗ
pariter loqui de effectu excludendi dilatorias ꝛ de effectu reaccu
sandi vt ptꝫ ex. d. l. si maritus. §. prescriptiones. ꝛ in hac. l. ꝛ ĩ. d. §.
extraneus. imo magis specifice videtur requirere receptionem in
ter reos quo ad dilatorias vt ptꝫ in dictis iuribus ergo quo ad
vtrunꝙ effectum pariformiter debemus loqui. ꝛ si qua differẽtia
deberet fieri attentis verbis. l. potius deberet fieri econtra. ꝛ pro
tanto verior videtur opi. Bar. Ange. aũt hic dixit qd̃ tribus mo
dis põt dici receptio inter reos fieri. vno modo per cõte. lit. et hoc
sine dubio secũdo modo per interlocutoriã de qua dixit Bar. ter
tio ſm eũ cũ ordo procedendi sic primo instituatur accusatio secũ
de dentur inducie ad comparendũ ꝛ contradicendũ. quare non
debeat procedi. ꝛ ipsis elapsis accusator se scribat ad penã talio
nis ꝛ det fideiussores de prosequendo accusationem: allegat. ij. q.
viij. quisquis. ꝛ de accu. c. lꝫ in beato petro. hãc inscriptiõis formã
ponit spe. in ti. de accu. §. qualiter. ver. porro. de ipsa etiã habetur
ĩ. l. si cui. j. tit. j. ꝛ in. l. ij. C. de fide instru. qd̃ tũc dicet̃ reus receptus
inter reos ꝛ accusatio fundata ex eo qr accusator habet necesse am
modo in causa persistere ꝛ si non probat punitur. l. renua. de calũ
niatoribus. ꝛ si desistit incidit in turpil. vt legit̃ ꝛ notat̃ in. l. j. §.
j. ꝛ ĩ. l. in senatꝰ. §. q post. j. ad turpil. ꝛ in. l. j. C. ad turpil. ideo mi
nime dicendum est ſm eum tũc accusatuꝫ esse receptũ inter reos.
4 ¶ † Tu adde qd̃ hec opi. nõ videt̃ bona quia accusatio non debet
recipi nisi qs se inscribat a principio ꝛ det fideiussores de ea ꝓse
quẽda. ꝛ tũc demũ debet citari accusatus. ꝛ iste videt̃ rectus ordo
vt colligit̃ ex. l. iij. C. qui accu. nõ pos. ꝛ. l. ij. C. de exhibẽ. reis. ꝛ ideo
nõ est dicẽdũ qd̃ statim cũ se inscripserit accusator dicat̃ nomẽ rei
receptũ inter reos qr alias sequeret̃ qd̃ nõ posset accusatus oppo
nere dilatorias ante lit. ꝯte. ꝛ añ aliquã interlocutoriã vel dilatio
nem datã ad ipsas ꝓponẽdas qd̃ nõ est dicendũ per id qd̃ habet̃
in. §. prescriptionis. ꝛ qr debet illas posse opponere eo tẽpore quo
põt in ciuilibꝰ. ar. l. absentẽ. ꝛ qd̃ ibi nota. j. de penis. ꝛ qr huic tan
quã agenti de maiori preiudicio magis est fauẽdũ. ar. l. iij. §. due
cause. ff. de carbo. edi. ꝛ in. c. vbi periculũ. de elec. in. vj. Non ob. c.
qsquis. qr nõ ꝓbat illud ad qd̃ allegat imo potius oppositũ cum
ibi ponat̃ effectus. l. q post prealle. vt ibi tangit glo. non ob. c. lꝫ qr
ibi ꝓprie nõ fuit accusatio cũ absens non possit accusare absentẽ.
iij. q. viij. in. absentes nam ibi canonici per litera quas per certos
nuncios destinabãt volebãt accusare suũ prelatũ. Et ideo nimirũ
si ibi nõ fuit stati facta inscriptio. ꝛ hoc de his sufficiat. ¶ In glo.
ij. ibi nisi prosequat̃ suã ꝛc. Nota bene ex glo. qr cũ hec. l. loquatur
post nomẽ rei receptũ inter reos vt pꝫ ex his q dicta sunt in glos.
ꝛ sup ea ꝛ tñ gl. j. limitat hãc. l. ꝑ. l. neganda. ꝛ sic apte vr̃ tenere qd̃
l. negãda. habeat locũ post nomẽ rei receptũ inter reos. qd̃ est no.
ꝛ hãc etiã partẽ sequit̃ glo. in decretis. iij. q. ix. in. c. j. sequit̃ etiam
Pe. vt refert Cy. in. l. j. C. qui accu. nõ pos. sequit̃ ẽt hic Bar. ꝛ do
minus Bar. in. d. l. j. ꝛ Ang. hic. ꝛ pro hoc etiã facit: qr illa. l. videt̃
loqui indistincte. ꝛ sic indistincte videt̃ intelligẽda. l. j. §. generali
ter. ff. de leg. ꝑstan. Et pro hoc etiã facit: qr ibi dicit crimẽ quo pro
mittitur

mittitur. ꝛ sic vr̄ innuere qꝺ iā fuerit nomē rei receptū inter reos. ꝛ istud pōderat dñs Bar. Itē qꝛ ibi dicit ſm scita.i.statuta antiq iuris. ꝛ sic videt̄ se referre ad hāc.l. que loquit̄ post nomē receptū inter reos. Sed cōtrariū tenuit Rug. vt ibi refert glo.pe.in pmo mēbro distinctionis Rug. ꝛ illud etiā sequit̄ Cy.in.d.l.j. ꝛ sequuntur aliqui alij quos ipse ibi refert. Sed pcedēs opi. videt̄ verior p ea que superi⁹ sunt dicta. ꝛ qꝛ a regulis ꝓhibitis in materia ista videt̄ semp excipi casus qñ qs ꝓsequit̄ suā ꝛ suoꝝ iniuriā vt pꝫ in l.qui iudicio.ff.ti.j.ꝛ.l.senat⁹.ꝛ.l.qui de crimine.ꝛ.l.nō ꝓhibent̄. C.qui accu.nō pos.ꝛ ideo nimirū lꝫ iste tex. videat̄ indistincte ponere regulā ꝓhibitiuā debet limitari vt dixit glos. vt dicit̄ in.d.l. negāda. Sed hic insurgit dubiū nunqd post nomē receptū inter reos poterit reaccusare accusatorē suū de maiori. ꝛ sir̄ extraneū de quo glo.ff.tāgit ꝛ dicet̄ cū ea. ¶ Alius est intellect⁹.d.l.negāda qꝺ habeat locū ante nomē receptū inter reos ꝛ iste intellec.est cōis qꝛ cōiter oēs illū dicūt esse verū vt possit habere locū in dicto casu ꝛ hoc sensit hic ea.glo.ff.ꝛ glo.pe.circa fi.sed vt puto. ꝛ pro hoc faciat qꝛ illa.l.indistincte loquit̄ ꝛ sic multo forti⁹ dꝫ habere locum ante nomē receptū inter reos ī quo casu maior dat̄ libertas accusato vt pꝫ ex his q̄ hñr in.l.ij.§.extrane⁹.ꝛ.l.si marit⁹.§.pscriptiones.ff.de adul.ang.tñ fuit in sua opi.fin.vꝫ ꝙ in casu isto nō haberet locū vnde dicebat accusato ante nomē receptū inter reos forte licitū reaccusare suū accusatorē vel aliū nedū de maiori sed de pari vel minori etiā si suā vel suoꝝ iniuriā nō ꝓsequat̄. mouet̄: qꝛ regula in materia accusationis est pmissiua de qua excepuantur aliq casus.vt pꝫ in.l.q iudicio.ꝛ.l.qui accusare.ff.ti.j. Sꝫ nulla.l. videt̄ fore ꝓhibitū ante nomē receptū īter reos accusatorē reaccusare.ergo indistincte poterit tūc reaccusare nō enim hec.l.ꝓhibet qꝛ loquitur post nomen receptū inter reos vt dictū est in gl.j.l.negāda.quia ſm eum loquitur eodē modo.s.post nomē receptum inter reos qꝺ apparet eo qꝛ ibi dicit negandā esse potentiā criminādi scꝺm statuta veteris iuris:sed veteri iure hoc nō reperit̄ prohibitū igit̄ ꝛc. ¶ Tertia videt̄ fuisse opi. Ricar. que colligit̄ ex gl. pe.in ver.si tñ fueris delatus vbi videt̄ velle qꝺ.l.negāda. possit habere locū qñ vellet reaccusare suum accusatorē ante nomen receptuꝫ inter reos:sed si vellet extraneū tūc indistincte possit extraneum accusare ante nomē receptū inter reos ꝛ sic etiā de pari vel minori lꝫ suā vel suoꝝ iniuriā non ꝓsequat̄. Sed verior videt̄ prima opi.tñ quia tex.ille in.l.negāda.videt̄ loqui indistincte ꝛ sic indistincte vr̄ intelligēdus vt in iuribus vulgaribus.tū etiā:qꝛ tex. simpliciter loquit̄ in.c.j.iij.q.xj. Nec ob.qꝺ dixit Ang.qꝺ lꝫ ibi in d.l.negāda.dicat̄ scꝺm statuta veteris iuris illa verba nō faciunt conditionē vt no.Cy.in.l.serui.C.de ꝯtrahen.ꝛ ꝯmi.stip.ꝛ Bar. in extraua.ad reprimē.in ver.prout ꝛ qꝺ ipse notat in.l.eū qui.ff. de cōsti.pec.ꝛ qꝺ habet̄ in.c.abbate.de ver.sig. Possibile est enim qꝺ in antiquis iuribus hoc habebat̄ lꝫ in cōpilatione quā modo habemus hoc reperiat̄.ꝛ ideo nō per hoc debet restringi generalitas illius.l.per ea.que notant̄ in locis preallegatis per Cy.in.d.l.serui.ꝛ per Bar.in alijs.ꝛ que habētur in dicto.c.abbate. ꝛ pro hoc etiam faciat:qꝛ in.d.c.j.iij.q.xj.simpliciter dicit negandā esse accusatis potentiam criminandi nec addicit scꝺm statuta veteris iuris.ꝛ ad id qꝺ dixi.ff.verum qꝺ post nomē receptū inter reos possit accusatus reaccusare suum accusatorem prosequendo suam vel suorum iniuriam.bene facit.l.j.C.de calū.ꝛ etiam in.l.ij.§.si publico.ff.de adul.vbi patet quod permittitur mulieri post nomen receptum inter reos excipere de lenocinio cōtra virū.ꝛ illa exceptio habet vim accusationis.ꝛ sic idem est ac si accusaret ꝛ permittitur ibi illud nō rōne ꝯnexitatis criminis ꝓut voluit hic Bar.sed cōtrariū sensit in.d.§.si publico.ꝛ sequit̄ dominus Bar.in.l.j.C.qui

5 accu.nō pos.qꝺ pꝫ † qꝛ alias etiā extraneo accusato a viro de adulterio deberet permitti posse excipere de lenocinio post nomen receptum inter reos quando lenocinium esset cōmissum consentiendo adultero vel retinēdo adulterā post adulteriū commissum qꝺ tamen nō permittit̄.vt pꝫ in.§.extraneus.inquātū loquit̄ aduersatiue per dictā aut̄.ꝛ ea que ibi dicta sunt superius.vnde cū mulier ibi audiat̄ surgit ex eo qꝛ videt̄ prosequi propriā iniuriā.s.qꝛ presumit̄ subducta fuisse a viro.vt.l.j.C.de rap.virg.ꝛ sic ibi vr̄ casus qꝺ post nomē receptū inter reos licitū est suū accusatorē reaccusare prosequendo suā iniuriā.ad idem etiā est casus ſm vnā sol.glo.in.l.j.C.de calum.ꝛ sic ex predictis patet qꝺ.d.l.neganda.pōt habere locum ante nomen receptum inter reos. ꝛ ſm hunc intel. quatenus ibi a sensu contrario innuit̄ qꝺ de maiori possit accusare lꝫ suam non prosequatur iniuriam procedet ꝛ licitū erit ar.siue velit reaccusare accusatorem suum de maiori siue extraneū. ꝛ hoc ideo:qꝛ tali contrario sensui nulla repugnat regula iuris seu non cōtradicit ius.ꝛ ideo licitū est tale ar.vt.l.j.§.huius rei.ff.de officius cui man.est iuris. Potest etiam intelligi qꝺ habeat locū post nomen receptum inter reos ꝛ tunc non debet sumi ar.a cōtrario sensu quatenus innueret qꝺ posset reaccusare suum accusatorem de maiori.ꝛ hoc ideo qꝛ talis sensus esset iuri contrarius ex eo qꝛ cum per propositionem maioris criminis resultet exceptio dilatoria vt.l.per maiorem.ff.de iudi.ꝛ.l.j.C.qui accusa.non pos.ꝛ.l.si.

C.de ordi.iud.ꝛ dilatoria non possit opponi post nomen receptū inter reos.vt.l.si maritus.§.prescriptiones.cum concord.ibi positis.ff.de adul. Sed quatenus innuit qꝺ possit accusare extraneuꝫ de maiori tunc videtur posse sumi:qꝛ non videt̄ tali sensui esse ius ꝯtrariū cū ꝓpter ꝓpositionē maioris criminis ꝯtra extraneū nō videt̄ surgere dilatoria sup accusatiōe cū alio incohoata p id qꝺ habet̄ in rubro ꝛ nigro.C.res īter alios ac.ꝛ istud qꝺ possit accusare extrane⁹ de maiori post nomē receptū inter reos tenuit gl.l.pe.ff. ꝛ etiā Bar.ꝛ voluit etiā sentire hec glo.ij. Sꝫ dñs Bart.in.d.l.j. C.q accu.nō pos.tenuit ꝯtrariū.s.qꝺ etiā extraneū nō possit accusare de maiori post nomē receptū inter reos.sed verior videt̄ opi.glo. vt.ff.dicet̄. Et ex predictis patet qꝺ vterqꝫ intellec.in.d.l.neganda intelligat̄ ante nomen receptum inter reos: ꝛ est bonus diuersimode tñ debet sumi ar.a contrario sensu si intelligat̄ ante nomen receptum inter reos:quam si intelligat̄ post nomē receptū inter

6 reos:quia suadet ratio iuris:vt patet ex predictis. ¶ † Sed circa predicta posset esse dubiū an qñ accusatus prosequitur suam iniuriam reaccusando suū accusatorē de pari crimine vel minori ante nomen receptum inter reos:an tunc supersedebit̄ sup accusatiōe primo loco proposita.quidam dicere voluerunt qꝺ sic:qꝛ in criminibus nō videt̄ habere locū materia reconuentionis per id qꝺ habetur in hac.l.ꝛ qꝺ habet̄ etiaꝫ.iij.q.xj.c.j.ij.ꝛ.iij.q.viij.c.j.si ideo simul super vtraqꝫ non dꝫ ꝓcedi:sed sup altera tñ:sed cōtrarium voluit Pe.in.l.negāda.ꝛ ibi idē dñs Bar.ꝛ sensit etiā hic Bart. ꝛ pro hoc faciat:qꝛ lꝫ ius dicat accusatū reaccusantē in dicto casu audiendū:nō tñ dicit supsedendū in prima accusatione ergo per consequens stabimus in regula.l.qui prior cū ibi no.ff.de iudi.et in vtraqꝫ cā procedat̄ ex ordine:tñ qꝛ prius respōdebit̄ libello primo loco porrecto.postea secūdo libello prius reincipient̄ ꝓbationes sup primo crimine postea super secundo.ꝛ sic de singulis alijs prout consueuit dici in materia reconuentionis.in aut̄.ꝛ cōsequēter.C.de senten.ꝛ sic hoc casu erit vera recōuentio ꝛ propria in criminib⁹. Nec ob.si dicat̄ ꝙ scꝺm crimē dꝫ censeri maius ex quo suā iniuriā prosequit̄ reaccusans:qꝛ hoc nullo iure reperit̄ cautū:imo potius videt̄ ꝓbari cōtrariū in.d.l.negāda.inquātum a pari crimine vel minori excipit istū cum exceptio debet esse de contentis sub regula iuxta ea que habent̄ in.l.j.ff.de reg.iuris.ꝛ de reg.iu.in rubrica in.vj. ¶ In ea glo.ibi qꝺ accipe nisi accusator ꝛc.ꝛ sic vult glo.qꝺ vbi vterqꝫ tā accusator quā accusatus prosequat̄ suā iniuriam qꝺ tunc non audiatur reaccusans sed solū ipse accusator qui primo loco venit ad iudiciuꝫ.ꝛ hoc forte voluit glo.qꝺ senserit de mente iuris esse qꝺ due cause criminales non sint simul tractāde cum in criminalibus non videatur habere locum materia reconuentionis.ꝛ sic alter ipsorum tantum deberet audiri.iustius videtur qꝺ audiatur ille qui magis fuit sollicitus in preueniēdo ar.l. pupillus.de his que in frau.credi.ꝛ.d.l.q prior.ff.de iudi.ꝛ ꝓ hac parte etiā facit.l.assiduis.allegata in glo. Iteꝫ facit ꝛ tertio quia sicut qñ neuter prosequit̄ suam iniuriaꝫ ꝛ in vtriusqꝫ accusatione vertit̄ par crimē prefert̄ primus:qꝛ sunt in pari cā. Ita vr̄ etiā in casu isto. Sed cōis opi.est in ꝯtrariū quā sequit̄ Bar.ꝛ ēt Ang.ꝛ dñs Bart.in.d.l.negāda p.d.l.ij.§.si publico.ff.de adul.ꝛ.l.j.C.de calum.ꝛ per alias.ll.hic alle.p Bar. Itē qꝛ iura dicunt accusatuꝫ reaccusantē ꝓsequētē suā iniuriā audiri nec dicūt primum repelli.ergo cū ista stēt simul qꝺ pmus possit audiri ꝛ ēt scꝺs p id qꝺ dixi.ff.merito vterqꝫ audiet̄ ꝛ ꝓcedet simul ex ordine tñ ꝓut alꝫ ꝓcedi cōsueuit in materia reconuentionis.ꝛ sic hoc casu erit ꝓpria ꝛ vera recōuētio ēt in criminibus.vt.ff.tetigi ꝛ p hoc nō ob.qꝺ tetigi.ff.inquātū dixi qꝺ de mēte iuris vr̄ ꝙ due cāe crimiales simul nō tractent̄:qꝛ istud nō vr̄ verū ex quo permittit secundā fieri nec dicit primā repelli. Nec ob.ēt.l.assiduis.qꝛ ibi si daret̄ priuilegiū filijs secūdi matrimonij tolleretur id qꝺ deberet dari filijs primi matrimonij.nā eandē rem duo insolidū habere nō possunt iuxta l.si vt certo.§.si duob⁹ vehiculuꝫ.ff.cōmo.hic aūt vterqꝫ prosequit̄ ius suum ꝛ sic licet admittatur secundus nō fit iniuria primo nec sibi preiudicat in iure suo. Nec ob.etiā qꝺ tertio dixi qꝺ sicut quādo neuter prosequitur suam iniuriā debet preferri primus. Itē et

7 qñ vterqꝫ quia non est eadē ratio † nam magis fauēdum est ei qui suā iniuriam prosequitur ꝙ ei qui non ꝓsequitur ideo nimirū si prosequens suā iniuriā auditur reaccusans:licet primus etiā suā iniuriā ꝓsequatur. recolēde tamē memorie dñs Ricar.de Saly. tenebat cū glo.ꝛ ꝓ predictis faciat:qꝛ aut crimē ꝙ modo intētare vult ꝓsequendo suā iniuriā nouiter superuenit:ꝛ clarū qꝺ debet posse reaccusare:lꝫ prim⁹ ꝓsequat̄ suā iniuriā ne si dicat̄ ꝙ debeat differri in euētū prime cause fiat magna dilatio:cū causa criminalis possit durare biennio.vt.C.vt.ſ.cer.tēpus cri.qōstio termi.l.j.ꝛ ij.ꝛ etiam vltra si cōtingat appellari.ꝛ sic daretur quodammodo materia delinquēdi ꝛ etiā arctandi accusatorē vt iniuriā inferret propria autoritate accusato ex quo videt̄ non posse de facili procedi contra ipsum:qꝺ esse non debet.ar.l.ij.§.sed si agant.de iudi.et in.§.legatis.ꝛ.l.conuenire.de pac.dota.ꝛ sic nō est equum qꝺ tanto tēpore differat̄:lꝫ dñs Ricar.istud teneret. si vero crimen erat ante cōmissum de quo vult accusare:tunc adhuc videtur qꝺ possit

accusare ex quo prosequitur suã iniuriã per ea que superius dicta sunt qđ tenet Bar. Maxime quãdocũq; crimẽ est cõnexũ. primo per ea que no. in. l. j. in fi. magne glo. C. vnde vi. pro quo etiã alleg. Bal. qđ habeť in. l. qđ ait. §. qđ ait. ff. de adul. ⁊ hoc bene facit. d. l. ij. §. si publico. ff. de adul. nã vt ptz in. d. §. si publico marit⁹ ꝓsequatur suã iniuriam accusando vxorez de adulterio. l. miles. §. ij. ff. de adulterijs. ⁊ tñ post nomẽ receptũ inter reos mulier admittiť ad proponendũ de lenocinio qđ ideo videť esse qꝛ ipsa mulier videť prosequi suã iniuriã cũ presumať subducta a viro vt tetigi in glo. precedẽti. ⁊ hãc opi. sequiť Arch. in. c. ij. vbi canonizata est lex negãda. iij. q. xj. ⁊ ita dicit tenere Host. i sum. de ordi. iudici. ⁊ Odo. in sum. de mut. pe. Spe. in tit. de accusa. §. j. ver. quid si te. ¶ In

8 ea. glo. ibi sed hoc hꝫ locũ ⁊c. ⁊ sic vult glo. † qđ post nomẽ receptũ inter reos nõ possit accusat⁹ reaccusare suũ accusatorẽ etiã de maiori crimine. ⁊ facit qđ not. ff. in glos. pe. in distin. Rug. ⁊ scđm hoc vult glo. qđ. l. j. C. qui accu. nõ pos. que permittit reaccusare de maiori habeat locũ solũ ante nomẽ receptũ inter reos. ⁊ idem ibi voluit glos. Sed Bar. hic dicit qđ põt etiã habere locũ post nomẽ receptum inter reos quãdo crimẽ maius qđ proponiť est tale qđ ex eo resultat exceptio perẽptoria ad primũ crimẽ: vt est videre in. d. l. j. scđm lec. Azo. que est quinta in ordine. nam tunc sicut exceptio perẽptoria põt obijci post nomẽ receptũ inter reos ante sñiam. l. perẽptorias. C. sentẽ. rescin. nõ pos. ita ⁊ poterit fieri talis accusatio de tali crimine. idẽ videť sentire qñ illud crimẽ esset cõnexum primo crimini per. l. ij. §. si publico. ff. de adul. nam lꝫ ibi loquatur quãdo oponiť exceptio tñ cum illa exceptio habeat vim accusationis idẽ est dicendũ qđ de ipsa accusa. alˀs dicit qđ de maiori crimine post nomẽ receptũ inter reos nõ põt reaccusare suũ accusatorẽ nisi prosequať suã vel suorũ iniuriã. ar. l. negãda. vel nisi vellet accusare nõ ad finẽ vt procederet sed tñmodo vt inscriptionẽ ꝓponeret iuxta id qđ habeť in. l. negãda. fateť tamẽ qđ si fiat reaccusatio vt nõ excipiatur qđ tenebit processus. per ea que not. glo. in. l. reum. C. de procu. ⁊ facit qđ no. in. l. si mancipiũ. §. si cõi. ff. cõmuni diui. Idem videť voluisse glo. pe. ¶ In glos. in ver. Itẽ si admiseris. ibi sine post nec ille excipit ⁊c. pro hoc etiã facit glo. in. c. j. de iudi. lib. vj. que est valde nota. plus dicit dñs Barto. in. d. l. j. qđ hoc casu reaccusans cõtra quẽ nõ est exceptũ põt petere vt supersedeať in sua accusatione cum sua sit maior per. l. per minorẽ. ff. de iudi. ⁊ ⁊. l. fi. C. de ordi. iudi. Nec ob. qđ exceptio dilatoria nõ potest obijci post lit. cõte. vt. l. põpo. §. rati. ff. de procura. ⁊. l. exceptiones. C. de excep. qꝛ illud verũ nisi superueniat post lit. cõte. vt legiť ⁊ not. in. l. ij. C. de cõsor. eiusdẽ lit. ⁊ videť in proposito esse qꝛ videtur nouiter superuenire ꝑpter accusationẽ factã de hoc crimine ⁊ admissam potuisset tamẽ repelli ex illa ratione qꝛ ex ea resultare põt exceptio dilatoria que post lit. cõte. nõ dꝫ ꝑponi ⁊ imputet sibi qui tam diu tardauit. ¶ Et per predicta videť posse attẽtari qđ si accusatus reaccuset de maiori crimine prosequẽdo suã iniuriã qđ cũ ius permittat istud fieri etiã possit lit. cõte. seu ante nomẽ receptũ inter reos per ea que habenť in. l. negãda scđm vnũ intellectuz de quo. ff. dixi qđ in cõsequentiã videť permittere posse obijci dilatoriam que surgit ex illo crimine etiã post lit. cõtest. per ea que dixi superius qđ est sing. no. ⁊ non tactum per alios nisi forte quis dicat qđ lꝫ possit reus reaccusare de pari vel minori prosequẽdo suã iniuriam post nomen receptũ inter reos ex eo qꝛ tũc non oriť aliqua exceptio dilatoria tamẽ secus si vult reaccusare de maiori nisi prosequatur suã iniuriã propter exceptionẽ dilatoriã que insurgit que nõ dꝫ obijci post lit. cõte. nisi forte tale crimen post lit. contest. esset ꝯmissum: qꝛ tũc satis videreť debere tũc admitti reaccusationem de tali crimine lꝫ resultet exceptio dilatoria ex quo superuenit post lit. conte. per ea que habenť in. d. l. ij. C. de cõsor. eiusdẽ lit. ⁊ hoc forte est verũ de iure vcꝫ qđ inuito aduersario nõ possit reaccusare de maiori crimine post nomen receptũ inter reos lꝫ ꝓsequatur suã iniuriã nisi crimẽ fuerit cõmissum post nomẽ receptũ inter reos lꝫ Bart. ⁊ dñs Bartholomeus videanť simpliciter tenere qđ post nomẽ receptũ inter reos possit qs reaccusare de maiori crimine suã iniuriã ꝓsequẽdo. ¶ Sꝫ aduerte qꝛ qđ dicit bar.

9 circa intellec. l. j. C. q accu. nõ pos. vcꝫ qđ † qñ ex crimine maiori resultat exceptio perẽptoria ad primũ crimẽ qđ tũc etiã põt fieri reaccusatio post nomẽ receptũ inter reos nõ videť bene dictũ. ⁊ probat dñs Bar. in. d. l. j. lꝫ illũ sequať hic Ang. moueť qꝛ sicut ex crimine scđo resultat perẽptoria ad primũ ita ex primo resultat perẽptoria ad scđm. ⁊ sic scđm hoc videť qđ si primo loco crimẽ maius esset propositũ posset scđo loco etiã post nomẽ receptũ inter reos reaccusatio fieri de ipso minore ex quo ex ipsa resultat perẽptoria ad primũ cũ scđm opi. Bar. videať inferri qđ vbicũq; ex scđo crimine resultare põt exceptio perẽptoria ad primũ qđ sicut perẽptoria põt obijci quãdocũq; ante sñiam. ita possit etiã tale crimẽ proponi post nomẽ receptũ inter reos cuius cõtrariũ videť probari in. d. l. vbi nõ põderat quid primo loco ꝓponať sꝫ illud qđ est maius nec põderat rationẽ Bart. ratio ergo maioritatis est illa que ibi per prius ⁊ potẽtius operať ideo illa est que debet attẽdi. ar. l. querit. ff. de sta. ho. ⁊ pro hoc etiã faciat qꝛ si accusatus vult audiri reaccusando ex eo qꝛ resultat exceptio perẽptoria ad primũ ex suo crimine excipiet accusato qđ eodẽ modo ⁊ suũ crimen primo loco propositũ est tale ex quo resultat peremptoria ad scđm. ⁊ ideo per hoc nõ est ratio quare audiatur cum regulariter sit denegata potentia reaccusandi. ⁊ hec causa nõ reperiatur excepta vt hic patet ⁊ in. d. l. negãda. oportebit ergo qđ si vult audiri qđ dicat se debere audiri qꝛ suũ crimẽ est maius. ⁊ sic ex sola maioritate se fundare per. l. negãda a cõtrario sensu. sed cum attẽta ratione maioritatis qꝛ resultat exceptio dilatoria vt supersedeať in prima. vt in preal. leg. ll. per minorẽ. ⁊. d. l. fi. C. de ordi. iudi. nõ possit ꝑponi post nomen receptum inter reos necessario infertur qđ ante nomen receptum inter reos debet fieri reaccusatio de maiori lꝫ ex illo resultet exceptio perẽptoria ad primũ crimẽ. ⁊ sic nõ videť bonus intellec. Bar. ⁊ melior videtur esse intellec. glo. qđ. d. l. j. intelligať qđ ante nomen receptũ inter reos fiebat reaccusatio de maiori. nec obst. si dicatur qđ scđm hoc videť tolli defensio reo ex quo nõ admittitur reaccusatio de crimine ex quo resultat perẽptoria: qꝛ respõdet dñs Bar. qđ non est verũ qđ tollať defensio: qꝛ lꝫ nõ audiať reaccusando audietur tamẽ excipiẽdo qđ crimẽ nõ est per eum cõmissum ex eo qꝛ seruus qui diciť vulnerat⁹ in iniuriã accusantis nõ erat illo tẽpore in rerũ natura cũ esset occisus per illũ accusato. de mẽse precedẽti ⁊ ideo nullũ resultat absurdũ si non auditur reaccusans ex quo remanet sibi salua defensio. Itẽ non videť procedere qđ scđo dixit Bar. inquantũ dicit qđ vbi crimẽ scđm est cõnexũ primo qđ põt fieri reaccusatio post nomẽ receptũ inter reos: qꝛ istud aperte videtur cõtra casum. l. ij. §. extraneus. ff. de adul. inquãtum aduersatur precedẽtib⁹. ⁊ facit qđ supra tetigi circa intellec. §. si publico. Nec obst. d. §. si publico. qꝛ respõde vt colligiť ex his que dixi superius qꝛ ibi speciale in muliere. ⁊ etiã ibi dicit Ange. ⁊ ratio specialitatis colligi põt ex his que dixi. ff. ⁊ ex his que notat Bar. in. d. §. si publico. vbi in effectu videtur se corrigere in eo qđ hic dixit de ista cõnexitate. ⁊ hoc etiã sequiť dñs Bar. in. d. l. j. lꝫ non faciat mẽtionẽ de dictis Bar. in. d. §. si publico. ¶ Item aduerte qꝛ Bart.

10 hic videť sentire † qđ lenociniũ sit maius adulterio. Sed cõtrariũ sentiunt doct. in. l. j. C. qui accu. non pos. Potes ꝯcordare qđ quo ad penã infamie de qua loquitur. l. athletas. §. põpo. ⁊. l. imperator. ff. de his qui no. infa. censeť lenociniũ maius: qꝛ serua committens lenociniũ libera facta remanet infamis secus si publice fecerit questũ sui corporis: qꝛ tunc libera facta non est infamis. ⁊ que sit ratio diuersitatis tangitur per glo. in. d. l. imperator. Sed quo ad penã. l. iul. de adul. de qua loquiť materia nostra. ⁊. l. auxilium §. in delictis. ff. de mino. cẽsenť delicta esse paria. ⁊ ideo nimirum si mulier in. d. §. si publico admittiť cõtra virũ proponendo lenociniũ cum videatur prosequi suã iniuriã vt tetigi superius: ⁊ tangit Bar. in. d. §. si publico. ¶ Et per predicta patet qđ accusatus suum accusatorẽ de maiori crimine põt reaccusare ante nomẽ receptum inter reos postea nõ inuito accusatore: saluo nisi crimẽ esset cõmissum post nomẽ receptũ inter reos ⁊ prosequereť suã iniuriã reus accusatus de tali crimine. Si aũt prosequereť suã iniuriam: sed tamen crimen fuisset cõmissum ante de rigore non videtur audiẽdus inuito accusatore. lꝫ Bar. ⁊ dñs Ber. senserint cõtrariũ. ¶ Restat igitur videre qualiter possit accusatus extraneũ reaccusare. de quo tangeť in glos. pe. ¶ Ex predictis ptꝫ qđ non videtur Ange. hic bene dixisse in multis. dabat enim hic regulã negatiuã qđ accusatus non reaccusabat post nomen receptũ inter reos quã

11 dicebat fallere in sex casibus. † primo si reaccusabat de crimine preiudiciali ⁊ maiori: ita quod ex illa reaccusatione resurgeret quedam exceptio perẽptoria. nã tũc scđm eũ poterat opponi vsq; ad sentẽtiã per. d. l. j. C. qui accu. nõ pos. scđm lec. Azo. Sed certe hec prima fallẽtia nõ procedit: vt ptꝫ ex his que dixi. ff. post dñm bar. ¶ Scđo fallit scđm eũ si accusat⁹ prosequať suã vel suorũ iniuriã. Sed certe hec fallẽtia põt ꝓcedere quãdo reaccusaret de pari vel minori vel maiori cõmisso post nomẽ receptũ inter reos. secus videretur si ante fuisset cõmissum de quo superius dixi. ¶ Tertio fallit si reaccusaret de crimine maiori quasi velit qđ de illo possit etiã si non prosequať suã iniuriã. Sed certe hoc nõ est verum propter id qđ dixi superius saltim quãdo crimẽ illud fuisset ꝯmissuz ante nomen receptum inter reos: alˀs si postea fuisset commissum forte nõ esset absurdũ dicere qđ tũc posset reaccusare licet suã non prosequatur iniuriã quasi videať superuenisse dilatoria post lit. cõte. seu nomen receptuz inter reos ⁊ ideo videtur posse proponi per ea que notantur in. l. ij. C. de consor. eiusdem lit. ⁊ hoc nota bene: qꝛ nouum est ⁊ nõ tactum per alios. ¶ Quarto fallit scđm eũ si reaccusat non vt procedatur sed vt supersedeatur in causa. vt in. d. l. neganda. in fi. ⁊ hec fallentia satis potest tolerari per illã. l. dicit tamen Ange. post Bart. hic ⁊ Cy. in. d. l. neganda. ⁊ idem ibi dominus Bar. qđ post conclusionẽ in causa non admittetur ita actualiter ad reaccusandum etiam si velit supersederi. ar. c. pastoralis extra de causa pos. ⁊ proprie. qđ intelligit dñs Bar. illud esse verum nisi crimẽ post cõclusionẽ in causa esset commissum per ea que habenť in. d. c. pastoralis. ⁊ per hoc etiã videť ampliando dicta doc. qđ in casibus in quibus permittitur reaccusatio post no-

men receptũ inter reos permittat̃ tantũmodo si fiat ante cõclusio
nẽ in causa p̃ predicta. ¶ Quinto fallit ſm eũ si non reaccusat̃ sed
iudicis officiũ implorat vt puniat̃ accusator per. l. j. C. de cal. secũ
dum intellectũ vnũ quẽ dicit esse verũ. Sed certe ista fallẽtia sim
pliciter sumpta non est vera q: alias scõm eã sequeret̃ qd̃ vbicũqʒ
non posset accusare posset officiũ iudicis implorare cuius contra
riũ videt̃ dicendũ cũ iudicis officiũ videat̃ succedere in locũ accu
sationis iuxta id qd̃ notat̃ in. l. querela. C. de fal. vnde de intellec.
illius. l. dic vt. j. dicet̃. ¶ Sexto fallit in vxore accusata p̃ virum de
adulterio. nã reaccusare potest virũ de lenocinio vt puniat̃ lʒ nõ
possit excipere vt repellat̃ ex quo erat receptũ inter reos nomen
vt. d. l. ij. §. si publico. de adul. hec fallẽtia satis põt tolerari per id
qd̃ dixi superius ꝛ de intellec. d. §. si publico. etiam aliquid tange
tur circa fi. glo. pe. ¶ Item aduerte q: predicta que sunt dicta de
potẽtia accusandi intelligit Ang. esse vera nisi sit accusat⁹ q vult
reaccusare de crimine notorio ꝛ graui: q: tũc anteq̃ se purget nõ
admittet̃ ad reaccusandũ. allegat notata per Ioã. an. in. c. propo
suit. de appel. ꝛ in spe. de accu. quarta parte. §. tertio videndũ. ver.
ꝛ no. qd̃ accusatus de graui qd̃ dicit esse no. dignũ. q: hoc non po
suerunt legiste. Tu adde qd̃ licet spe. hoc teneat tñ Ioã. an. nihil
posuit in. d. c. lʒ spe. allegauerit. d. c. Et p̃dicta dicta hic Ang. p̃ce
dere qñ accusat⁹ vult reaccusare suũ reaccusatorẽ sʒ si vult reaccu
sare extraneum concludit qd̃ ante nomẽ receptũ inter reos ꝛ post
poterit accusare de maiori ꝛ etiã de minori ꝛ pari p. l. penultimã.
j. ti. j. lʒ Rug. teneat contrariũ in glos. pe. p. d. l. neganda. sed non
bene secundũ eum: q: illam. l. intellige ſm eum quando reaccusat̃
accusator. ꝛ sic nõ loquit̃ quãdo accusat̃ extraneus hoc tamẽ dicit
fallere si accusatus vult extraneũ accusare alieno nomine q: tunc
non potest nisi primo se purget ꝛ sic intelligit. l. reũ criminis. C. de
procu. Tu adde qd̃ non videt̃ bene dicere qd̃ possit extraneum re
accusare de pari vel minori nisi suã iniuriã prosequat̃ per. d. l. ne
gãda que indistincte loquitur. ꝛ sic videtur indistincte intelligen
da. ar. l. de precio. ff. de publi. ꝛ q: tex. ibi dicit neganda est potẽtia
criminandi: non aũt dicit reaccusandi. ꝛ sic optime põt cõprehen
dere extraneũ. ꝛ hoc ponderauit glo. etiã ibi dñs Bart. ꝛ pro hoc
bene facit: q: verbũ criminandi exponit̃. i. crimen intẽtãdi vt no.
Archi. post Lauren. in. c. j. iij. q. xj. ꝛ ex tex. cũ glo. videtur velle qd̃
exponantur. i. accusandi. vt. l. si cuiusdam. C. de accu. ꝛ pro hoc etiã
facit tex. iste dũ simpliciter dicit accusare ante non põt ꝛ nõ dicit
reaccusare vnde de isto extraneo dic vt tanget̃ cũ glo. penul. ¶ In
ea. glo. ibi. s. accusa. suũ quasi innuat qd̃ extraneuʒ posset accusare
de maiori lʒ nomẽ esset receptũ inter reos ꝛ hoc aperte tenuit ru.
in glo. pe. ver. porro. ¶ In ea. glo. ibi deponere in scriptis hoc in
tellige dũmodo fiat ante conclusionẽ in cã per id qd̃ superius di
xi. ꝛ notat Cy. in. d. l. neganda hic alle. ¶ In glo. purgetur ibi nõ
secundum. l. de purgatione. de hac purgatione legali plene tãgit
glo. in. l. fi. §. sicubi. C. de his qui ad eccl. cõfu. ꝛ ibi patet qd̃ purga
tio legalis est per sacramentũ. ꝛ est etiã purgatio canonica in qua
nõ sufficit sacramẽtũ diffamati de crimine iurantis se illud non
cõmisisse. Sed requirit̃ qd̃ habeat cõpurgatores bone fame ꝛ ha
bentes cõuersationẽ illius notã. qui iurent qd̃ credunt illũ iurare
veritatẽ. vt in. c. quoties. ꝛ. c. constitutus. per totũ de purga. cano.
ꝛ cõpurgatores debẽt esse iuxta numerũ arbitrandũ p̃ superiorẽ
iuxta id qd̃ notat̃. xxij. q. v. c. omnib⁹. ꝛ in. c. p̃sbyter si mala fama ꝛ
hʒ locũ illa purgatio etiã si nulla appareat p̃batio sup crimine sʒ
tñ sup infamia. ꝛ alias deficiẽs in purgatione habet̃ p̃ conuicto
vt notat̃ in. c. accedẽs. de acc. ꝛ in. c. insinuatũ. ꝛ. i. c. in hoc. de simo.
Et etiam tertia purgatio. s. vulgaris hoc est inuenta a vulgo seu
populo. s. per ferrũ candens seu ignitũ q: si portabit ferrũ ignitũ
de loco ad certũ locũ sine lesione reputat̃ innocẽs alias sec⁹. ꝛ hec
est reprobata q: est tentare deũ vt faciat miraculũ cũ sine lesione
fieri nõ possit. ꝛ ideo reprobat̃. vt in. c. Monomachiã. ꝛ in. c. con
suluisti. ij. q. v. ꝛ extra de purga. vulg. per totũ. ꝛ ista etiam fit per
duellũ qñ quis vult alteri p̃bare in cãpo preliãdo secũ. ꝛ ista etiã
est reprobata qd̃ alibi dicit glo. in. l. qua actiõe. §. si qs in collucta
tione. s. ad. l. aql. ꝛ facit qd̃ habet̃ de pet. here. l. heres furiosi. vbi
vide. Sepe etiã vidim⁹ multos sub iusto clypeo perire. ꝛ expsse pro
hat in. c. ij. ꝛ. j. de clericis pugnã. in duello. facit qd̃ notat̃. i. d. l. qua
12 actione. §. si qs in colluctatione. s. ad. l. aql. ¶ † Nunqd tñ aliquo
casu scõm. l. feudalẽ sit p̃missum duellũ recurre ad ea que habẽtur
in. c. si clericus violata pace. in. §. per multas. x. coll. ꝛ ẽt p̃ aliquos
in quodã tractatu de pugna. vꝫ tñ qd̃. ll. ciuiles succũbant canoni
cum talia dent causaʒ delictis per ea que notat glo. in. c. possessor.
de reg. iu. in. vj. ꝛ in. c. vlti. de p̃scri. ¶ Et ex p̃dictis nota qd̃ de iu
re posset defendi armiger q leuauit caputeũ ꝛ assumpsit duellũ si
postea illud nõ adimplet lʒ de facto talia duella permittantur. qd̃
notabile est: ꝛ mẽti tenẽdũ q: de hoc poteris adhuc lucrari multũ
sicut lucratus fuit recolẽde memorie dñs Ang. q lucratus fuit. c.
floreñ. ab vno qui libẽter volebat recusare pugnã si de iure pote
rat ꝛ ipse consuluit qd̃ sic. ¶ In glo. incboari. in fi. ex hac colligit
13 Ang. qd̃ lʒ † infamis infamia iuris nõ possit accusare de crimine
publico nisi suũ accusatorem vt hic innuitur in text. ꝛ tangitur. j.
in glo. pe. ꝛ vltima: tamẽ infamis infamia facti poterit de quo re
mittit ad. l. infamem. Sed certe ibi nihil dicit. Sed bene Bar. hoc
tenet in. l. qui iudicio. j. ti. j. tñ non video qualiter hec glo. probet
hoc dictũ lʒ forte in se sit verum. ¶ In glos. amiserũt. ibi qualiter
publico iudicio. ponderat Ang. qd̃ hec glo. intelligit hanc. l. totã
in accusato de crimine publico ex quo dãnatus notatur infamia.
ꝛ ideo regulariter nõ accusat saltim postq̃ factus est reus lʒ in ca
sibus fallat quos supra dixi ſm eũ. ꝛ sic etiã intelligit hanc. l. glos.
pe. ꝛ vltima. ꝛ p̃ hoc infert qd̃ accusatus de crimine priuato nõ ne
gat infamiã tñ poterit accusare lʒ reus sit factus velut dixi super
lr̃a q: nulla. l. reperit̃ p̃hibitũ. nõ p̃ hanc. l. vt. s. est dictũ. nec etiaʒ
per. l. negãda q̃ se refert ad ius antiquũ. Sʒ certe istud dictũ nõ vi
detur esse verũ p̃ id qd̃ dixi sup lr̃a. ꝛ q: hec. l. loquit̃ indistincte di
cens is q reus factus est. nec dicit de quo crimine. ꝛ similiter. l. ne
ganda dicit negãda est accusatis nec dicit de quo crimine. fateor
tñ qd̃ etiã in accusatis de publico crimine p̃cedit hec. l. ꝛ. d. l. negã
da. ꝛ sic loquit̃ hec glo. ꝛ etiã pe. ꝛ vltima: q: lʒ innuat posse intelli
gi in accusato de publico crimine nõ negat etiã posse intelligi de
accusato de p̃uato. ¶ In ea. glo. ibi ei dici qd̃ sit infamis. istud cõi
ter tenẽt doc. s. qd̃ accusat⁹ ꝛ dãnatus de crimie quo est infamis: si
nõ amittit ciuitatẽ vel libertatẽ põt accusare post sniam suũ accu
satorẽ etiã si non prosequat̃ suã vel suorũ iniuriã lʒ extraneum nõ
possit accusare nisi suã iniuriã prosequat̃ ꝛ hoc per. l. que. j. in glo.
allegatur. Sed dñs Bar. in. l. j. C. qui accu. nõ possunt tenet qd̃ nõ
possit quando est infamis. mouet̃ per. l. qui iudicio. j. ti. j. Nec ob.
iste tex. quia dicit qd̃ nõ debet sumi contrarius sensus q: esset iuri
cõtrarius. vt ptʒ in. d. l. qui iudicio. Nec ob. ſm eũ. l. j. j. de bo. eorũ
q: ibi loquit̃ quando quis volebat redimere sanguinẽ suũ. hic vo
lebat aliũ impugnare qd̃ nõ sic facilius p̃mittit̃. ar. eius qd̃ habet̃
in. l. qm̃ alexandrũ. C. de adul. ꝛ in. c. cũ inter priorẽ. de exce. Item
nõ ob. l. qui cũ maior. §. si libertus. de bo. liberto. q: ibi volebat re
torquere delictũ in accusatorẽ ꝛ sic se ostendere innocentẽ ꝛ penã
euitare. hic aũt constabat eũ nocentẽ. ꝛ volebat penã aliĩ imponi
p̃terea. ibi officio iud. implorato pẽdente lite ſm vnũ intellec. hic
autem volebat accusare post sententiam. Item non ob. l. deferre.
j. de iure fi. quia ibi volebat euitare infamiam. ꝛ ideo ibi facilius
succurritur. hic autem iam erat infamatus. multa autẽ impediũt
fienda que non impediunt iam facta. l. patre furioso. s. de his qui
sunt sui vel alie. iuris. Et pro p̃dictis faciat q: si non potest accu
sare extraneũ ex quo est infamatus multo minus debet posse accu
sare suum accusatorem: quia videtur mereri precium ꝛ non penã
ex quo detexit delictum cum expediat peccata nocentum esse no
ta. vt. l. eum qui. s. de iniur. ꝛ sic multo minus debet audiri aduer
sus ipsum accusatorem qui potius precium q̃ penam mereri vi
detur ex quo bene facit arg. l. j. C. de repu. ꝛ. l. quisquis. C. ad. l. iul.
maie. ¶ Tu adde qd̃ licet hec opi. sit colorata tamen opi. glo. que
ab omnibus aliĩs tunc videtur posse defensari per. l. istam. ꝛ. d. l.
deferre. nam sicut ibi ius dispensat contra regulam iuris vt possit
quis se vlcisci contra suũ dilatorẽ. ꝛ nõ incurrat infamiam quam
alias incurreret si ipse aliũ deferret quã suum delatorẽ qui cõtra
eũ obtinuerat vt ibi patet nõ obstante qd̃ expediret reipublice et
fisco delatorẽ obtinuisse ꝛ declarasse ius fisci. ergo eodẽ mõ non vi
detur absonũ qd̃ intelligat̃ hic ius dispẽsare contra regulas iuris
vt quis se vlciscẽdo possit accusare suũ accusatorẽ. ꝛ ideo videt̃ hic
posse sumi ar. a cõtrario sensu: q: iura vident̃ dispẽsare cõtra regu
las qñ quis se vlciscitur contra suũ delatorẽ vt. d. l. deferre. §. j. Et
attende rogo te. Et sic ex predictis videt̃ sumere ar. a cõtrario sen
su lʒ sit cõtra regulas iuris: q: sumus in materia in qua ius videt̃
dispensare cõtra regulas iuris vʒ quãdo quis vult se vlcisci cõtra
suũ delatorẽ vt ptʒ ex. d. l. deferre. §. j. ¶ In ea. glo. ibi an aliud est
in resistendo. Nota bene pulchrã doctrinã ſm Ang. q illud qd̃ di
citur qd̃ semel calũniatus de crimine nõ põt accusare nisi suã vel
suorũ iniuriã p̃sequat̃. vt. l. si cui. §. his. j. ti. j. q: illud verũ quãdo
fuit calũniatus accusando ꝛ aliũ impugnando secus si resistẽdo.
Itẽ nõ ob. etiã si dicatur qd̃ accusator factus est inimic⁹ capitalis
accusati ꝛ contra vt in aut. si dicat̃. ꝛ in cor. vnde sumit̃. C. de testi.
ꝛ extra de accusa. c. cum. p. manconella. ꝛ sic videt̃ qd̃ non debeat
accusatus ammodo audiri accusando suum accusatorẽ nisi prose
quat̃ iniuriã per. l. qui accusare cũ se. j. ti. j. ꝛ in. d. c. cũ. p. mãconel
la. q: solue qd̃ illa r̃a q̃ dicit qd̃ inimic⁹ non admittat̃ ad accusan
dum fallit in casu isto sicut etiã fallunt alie regule de quib⁹ est. s.
dictũ p̃ rõnes supra allegatas per glo. ſm Bal. ꝛ angel. vel potes
dicere q̃ de iure ciuili nõ repellit̃ ab accusando inimicũ lʒ repella
tur a testimonio. ꝛ sic loquat̃ aut̃. si dicat̃. C. de testi. qd̃ aũt non re
pellatur ab accusando patet: q: nõ numerat̃ inter p̃sonas p̃hibi
tas de quib⁹ in. l. qui iudicio. ꝛ in. l. q accusare. cũ se. j. ti. j. ꝛ p̃ glo.
sup rubrica. C. q accu. nõ p̃nt. Secus tñ est de iure cano. vt in. d. c.
cum. p. mãconella. qd̃ ipsi nõ allegãt. ꝛ p illũ tex. vr̃ expresse proba
ri qd̃ accusatus ab vno criminaliter nullo casu postea possit ipm̃
reaccusare: cum accusator primus fuerit factus inimicus illius in
ris presumptione vt patet ex dicto capitulo cum. p. manconella.
ꝛ ex dicta autenti. si dicatur. nisi forte esset crimen exceptũ in quo

admittūtur al's inhabiles etiam de iure canonico. vt not. per glo. in. d. c. cū. p. māconella. ⁊ facit qđ infra dicet ⁊ istud videt esse verū 14 de iure ciuili quicqd dixerit Bal. ⁊ Ang. † Et est rō diuersitatis inter testimoniū ⁊ accusationē: qꝛ est maioris p̄iudicii testimoniū cum accusatori nō credat nisi p̄bet p testes accusationē suā. sed testis inducit ad probandū ideo nimirū si citius repellit inimic⁹ a testificādo quā ab accusando de iure ciuili. de equitate aūt canonica forte iō repellit ab accusando qꝛ p̄sumit moueri malo zelo ex quo est inimic⁹. facit qđ habet in. d. c. cū. p. manconella. ⁊ in. c. lꝫ beli. de simo. ⁊ in. c. per tuas. ¶ In glo. pe. ibi vel scđm Azo. hic cōiter aduerte tū qꝛ tertia pōt esse expositio extra gl. quā doc. hic nō tāgūt verū qđ hic loquat de incohoatis tm̄modo aduersus suū accusatorem ⁊ nō de incohoatis aduersus extraneū. ⁊ hāc forte voluit sentire Rug. j. dū dixit sed nō infamat⁹. tū vt dixi opi. Azo. cōiter tenetur: pro qua facit tex. q indistincte loquit ⁊ sic īdistincte dꝫ intelligi ⁊ pro hac. l. negāda. C. qui accu. nō pos. intelligēdo ipsam īdistincte tam qñ accusat⁹ reaccusat suū accusatorē quā etiā qñ extraneū. nam p id qđ ibi dr̄ in fi. ptꝫ opinionē Azo. fore verā iuncto eo qđ hic dr̄ in hoc ver. icohoatas. Pro opi. tū tertia quam tetigi facit qꝛ tex. in ver. incohoatas vł aduersari prime p̄cedētib⁹. Sed in prime precedētibus loquit litera qñ vult accusare suū accusatorē vt ptꝫ ex his que tetigit glo. precedēs. ergo videt qđ iste ver. incohoatas similiter referat ad accusationes incohoatas cōtra suū accusatorem. Sed posses dicere qđ nō negat hic Azo qđ non referat ad illas. Sed dicit qđ etiā cōprehēdit icohoatas aduersus extraneos cum generaliter loquat ⁊ pro ipso vt est dictuꝫ videt casus in. d. l. negāda. iūcto isto tex. ¶ In ea. glo. ibi ⁊ cōtrariū loquit de cōtrario. l. j. C. qui accu. nō pos. ⁊ ideo qđ sequitur in glos. statim soluēs subaudi in glo. se. non aūt loquit glo. de cōtrario. l. j. de calū. C. de quo. j. fit mētio in ea. glo. ¶ In ea. glo. ibi nō vero vitā naturalē. Sed dic vt dicet in glo. fi. ⁊ sup ea. ¶ In ea. glo. ibi de nullo crimine poteris accusare. ⁊ sic vult Rug. qđ accusatus post nomen receptum inter reos nō possit reaccusare suū accusatorē de alio crimine. ⁊ per cōsequēs nō poterit reaccusare etiam de maiori. Item nec de minori vel pari etiā si suā vel suorū iniuriā prosequat. ⁊ sic vult qđ. l. negāda nō habeat locū qñ post nomē receptū inter reos accusatus vult reaccusare suū accusatorē. Sed certe nō bene dixit. vt ptꝫ ex his que dixi in glo. ſi. ⁊ sup ea. ¶ In ea. glos. ibi. ob aliud impediaris. hoc dicit qꝛ forte ob aliud posset impediri: vt qꝛ esset mulier vel alia persona prohibita de quib⁹ in. l. accusare. j. titu. j. ¶ In ea. glo. ibi nec ille excepit. No. bene glo. qđ eo casu quo non admittitur reaccusatio illud dꝫ intelligi si aduersarius excipiat: al's aūt procedat. facit qđ no. in. l. reum. C. de procura. ⁊. s. iam tetigi super glo. ſi. ¶ In ea. glo. ibi coheret eū iudex. hic soluit contrariū. d. l. j. scđm Hy. ⁊ hāc primā so. vcꝫ qđ ex officio iudicis petebatur calūniator. i. accusator puniri de calūnia tenet hic Ange. ⁊ dicit eam esse verā ⁊ dicit qđ illā tenebat Bar. dum legebat. d. l. j. hic tamen dat Bar. etiā duas alias solutiones: vcꝫ qđ ibi audiatur accusator reaccusando ⁊ cōtingat illud propter cōneritatem iudiciorum. arg. l. ſi. §. si publico. j. de adul. vel tertio: qꝛ accusatus reaccusando de calunnia prosequitur suam iniuriam: ⁊ ideo admittit: vt in. d. l. neganda. ⁊ hāc solutionē tetigit glo. in. d. l. j. Sed vt dixi primā tenet Ang. Sed eā impugnat dn̄s Bart. de saly. qꝛ innuit qđ omni casu quo nō admittit reaccusatio possit implorare iudicis officiū: qđ vr̄ contra notata in. l. querela. C. de falsis. vbi officiū iudicis succedit in locū accusationis. ⁊ sic videt qđ demum eo casu quo possit accusari possit officiū iudicis implorari. ⁊ ideo cum ibi pmittat officiū iudicis necessario infert qđ poterit accusare. ⁊ hoc videt tenere Barto. lꝫ nō alleget in. l. fi. C. de accusatio. Scđa etiaꝫ solutio vcꝫ qđ illud operet cōneritas iudicioꝝ nō placet eidē domino Bar. qꝛ tex. in. d. §. si publico. nō probat id ad qđ allegat Bar. cum re vera nō admittat ibi reaccusatio p̄pter cōnexitatem ex eo qꝛ si illa esset ratio nedum mulier sed etiā extraneus deberet admitti post nomē receptum inter reos ad proponendū de lenocinio cuius tamē cōtrarium dicitur ibi in. §. extraneus facit qđ dixi super glo. ſi. ⁊ ideo verior videtur solutio qđ ibi in. d. l. j. de calū. ibi ideo admittat ipse accusat⁹ contra suū accusatorē qꝛ suā iniuriā prosequebat. fateor tamen qđ audiri poterat accusando si volebat. Itē implorando. s. officiū iudicis mercenariū tēpore sententie vel statim post nō aūt ex interuallo. vt nota. in. d. l. j. de calū. Item potest tertio de calūnia cognosci officio iudicis nobili per inquisitionē ex interuallo cū hoc casu permittatur inquisitio cum notorie ex actitatis coram eo videatur de calūnia cōstare. vt not. per Bar. in. l. j. §. j. j. ad turp. ⁊ facit qđ not. per eum in. l. ſi. §. si publico. j. de adulte. ¶ Et aduerte qꝛ in. d. l. j. nimirū si in fine litis pōt officiū iudicis implorari qꝛ tūc demū pōt vere de calūnia cōstare ipsi iudici cum tunc appareat an accusator probauerit vel non in dubio nō probans presumitur calūniator. vt no. in. l. j. ⁊ in l. qui non probasse. C. de calū. ⁊ in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. ⁊ in. l. athletas. §. calūniator. s. de his qui no. infa. ⁊ admittit etiā dicta imploratio: qꝛ apparet de ipsa calumnia parata ⁊ offensus est ipse iudex per talem calūniam. facit qđ not. in. l. nullū. C. de testibus.

¶ In ea. glos. ibi. Item nō accusantē imo potuisset accusare si voluisset licet poterit officiū iudicis implorare vt predixi. ¶ In eadem glos. ibi tunc accusare velis expone tunc. i. lite conte. seu post nomē receptū inter reos vt ptꝫ ex se. ¶ In ea. glo. ibi de maiori cōtra alium. caue qꝛ glo. videtur corrupta ⁊ debuit dicere de minori contra aliū ⁊ postea dꝫ sequi. nam de maiori cōtra aliū non est potestas denegāda. Sed cōmuniter glo. habet econtra vitio scriptoris vt puto. Et nota bene qđ Rug. per aliū semper intelligit de extraneo qui est alius ab accusatore. ¶ In ea. glo. ibi sed nō infama 15 tur. Istud cōmuniter nō tenetur inquantū innuit Rug. qđ † infamatus nō possit prosequi accusationes incohoatas cōtra extraneū licet scđm eum prosequi possit cōtra suū accusatorē. vt. s. dixi ⁊ sic voluit sentire tertia lec. in ver. incohoatas. de qua dixi. s. tamen cōmuniter hoc nō tenetur qꝛ etiā aduersus extraneū nedū aduersus suum accusatorē proseq̄t post sn̄iam condēnatoriam accusationem incohoatā licet sit infamis ⁊ non prosequatur suā vel suorum iniuriā. ⁊ hoc ideo qꝛ iste ver. incohoatas loquit indistincte. vt. s. dictū fuit in opi. Azo. nec ob. l. iiij. j. titu. j. qꝛ loquit ibi in accusationibus incohoandis hic in iam incohoatis. facilius aūt impedit fiendū quā iam factū. ar. l. patre furioso. s. de his qui sunt sui vel ali. iuris ⁊ hoc cōmuniter tenetur imo plus videtur qđ si non fuerit incohoata licitum sit denuo incohoari contra suū tamē accusatorem si nō perdit libertatē vel ciuitatē vt in litera. in ver. ⁊ hoc puto in glo. precedenti dictū fuit. vnde cōcludit hic Ange. qđ post latam sententiam si est absolutoria reaccusare pōt scđm omnes. Nec sibi obijci potest de inimicitia cum sit causata a prima accusatione post condēnatoriam. nam etiā pōt accusare si nō amisit ciuitatem vel libertatem licet ex illa condēnatoria factus fuerit infamis vt hic videtur esse casus: licet Rug. in hac glo. videatur tenere cōtrarium inquantū tenet qđ infamatus per sententiā etiā nō prosequatur illā quā instituit lite pendēte. Tu adde qđ hec possunt procedere de iure ciuili. Sed de iure canonico videtur qđ nō procedant etiā si absolutoria fuerit lata per ea que habētur in. d. c. cū P. manconella. de accu. nā videt repelli posse talis accusatus reaccusare volens suū accusatorē etiā lite finita tanq̄ eius inimicus propter inimicitiā causatā ab ipsa accusatione criminali: vt probatur in. d. c. cū. p. ¶ In ea. glo. ibi aliū certe quasi velit Rug. qđ alium quā suū accusatorē. ⁊ sic extraneū ante nomē receptū inter reos pōt accusare de quocunq̄ crimine etiā pari vel minori: ⁊ etiā si non prosequatur suam vel suorū iniuriā. Nec ob. l. negāda. que voluit intelligere qꝛ illa. l. habet locū quādo ante nomen receptū inter reos vult accusare suū accusatorem. secus quando vult accusare extraneū. Item habet locū. d. l. neganda. quando post nomē receptum inter reos vult accusare extraneum ⁊ nō suū accusatorē vt patet ex his que supra dixi. Sed certe quatenus vult. d. l. neganda. ante nomen receptū inter eos nō habere locū quādo vult accusare extraneū male dixit. ⁊ ideo reprehēdit per glos. statim in ver. vt puto. ⁊ scđm hoc etiā qꝛ illa. l. simpliciter loquit ⁊ dicit qđ non est negāda potētia criminādi ⁊ nō dicit reaccusandi vt. s. tetigi. ⁊ 16 sic cōprehēdere pōt etiā extraneū. ¶ † Sed hic aduertēdū nunqd quādo accusatus accusat ante nomen receptū inter reos extraneū de maiori an tūc supersedebit super accusatione primo loco intētata. videt qđ sic p. l. per minorē. s. de iudi. cū si. Sed in contrariū videt veritas qꝛ stat regula qđ res inter alios acta nō hꝫ al's facere preiudicium vt probat in rubro ⁊ nigro. C. res inter al. ac. ⁊. l. si vnus. §. ante omnia. s. de pac. licet ergo qñ accusat⁹ ante nomē receptū inter reos reaccusat suū accusatorem de maiori supersedeat in prima accusatione. vt in. l. j. C. qui accu. non possunt. ⁊. l. fi. C. de ordi. iudi. ⁊. d. l. per minorē. illud ideo est qꝛ ex quo inter easdē personas iudicia versant quorū vnū est altero maius conueniēs fuit qđ de maiori primo disputaret hoc aūt nō est trahēdū qñ versant iudicia iter diuersas p̄sonas. ⁊ pro hoc bn̄ facit qđ habet in. l. qui de crimine. C. de accus. vbi ptꝫ qđ plures de diuersis criminibus quorū vnū altero maius est pn̄t eundē accusare ⁊ sup vtroq̄ p̄cedere. pro eadē tamē hora nō arctabit ad respōdendū sup vtroq̄ vt ibi not. glo. facit tū in contrariū qđ tetigit glo. se. in prima solu 17 tione quā ibi ponit ad. l. j. C. q accu. nō pos. Sed dic vt infra dicā. ¶ † An aūt post nomē receptū inter reos possit reaccusare extraneū de maiori. Ruge. tenuit qđ sic vt ptꝫ ex supradictis. ⁊ idē etiā voluit sentire glo. ſi. vt ibi tetigi. ⁊ hāc partē etiaꝫ cōiter sequunt doc. ⁊ p ipsa facit. l. negāda. a cōtrario sensu inquantū intelligit post nomē receptū iter reos. ⁊ p hoc etiā facit qđ lꝫ nō possit accusare suū accusatorē post nomē receptuꝫ inter reos de maiori illud videt esse ideo qꝛ posset incutere ei timorē vt sic nō p̄cederet viriliter in accusatione icohoata. que ratio cessat in extraneo. dn̄s Bartamē in. d. l. j. tꝫ qđ etiā extraneū non accusabit de maiori post nomen receptū inter reos. monet p. d. l. negāda. qꝛ pariformiter videtur intelligēda qꝛ post nomē receptū inter reos vult accusatus reaccusare suū accusatorē vel extraneū. sicut igitur nō accusat tūc suum accusatorem de maiori ita nec extraneum accusabit. faciat licet non alleget in arg. l. iam hoc iure. de vul. ⁊ pup. Itē pro hoc allegat qꝛ eadem videtur ratio in vtroq̄ casu. l. vt melius possit accusatus

accusatus insistere circa defensionē suā: qr alias pluribꝰ occupatꝰ non sic posset iuxta illud q binos lepores rc. l. fi. C. de asses. sufficit ergo vnā rationē finalē. l. abesse vt locū habeat dispositio. l. lȝ alia forte cessaret vt est glo. q̄ cōsueuit reputari valde nota. in. l. libellorum. §. notanter. ff. de his not. infa. ꝛ facit etiā qđ habeṫ in. l. si vētum. §. in bonis. de pui. credi. facit etiā qđ habeṫ in. §. affinitatis. insti. de nup. ¶ Tu adde qđ cōis opi. verior videṫ. nam ratio illa qđ melius possit vacare defensioni nō videṫ esse bona, qr si illa ratio ponderareṫ etiā ante nomē receptū inter reos debuisset admitti reaccusatio contra extraneū de maiori cū etiā tūc habeat locū dicta rō: cuiꝰ tm̄ ꝯriū est superiꝰ dictū. Jtē etiā attēta dicta rōne sicut nō admittiṫ post nomē receptū ad reaccusandū suū accusatorē ita nō debuisset admitti ad reaccusandū suū accusatorem de maiori post nomē receptū inter reos. rō ergo videṫ fuisse qr post nomen receptū inter reos nō admittiṫ ad reaccusandū suū accusatorē de maiori: qr ex ꝓpositione illius criminis maioris resultaret quedā exceptio dilatoria: vt ptȝ ex his q̄ habenṫ in. d. l. per minorē. cum simi. de iudi. exceptio aūt dilatoria nō admittiṫ post nomen receptū inter reos. vt. l. si maritus. §. ꝑscriptiōes. de adul. que rō cessat qn̄ accusator reaccusaṫ de maiori ante nomen receptū inter reos. Et per hoc inferṫ ꝙ cū ex accusatione q̄ fit extraneo de maiori crimine nō resultat exceptio aliqua dilatoria. vt. s̄. tetigi: ideo merito debet accusari p accusatū de maiori crimine ante nomen receptū inter reos. ꝛ postea qr cessat rō ꝓhibitiua ꝑpter quā accusatus ꝓhibeṫ reaccusare suū accusatorē de maiori post nomen receptū inter reos. nec obstat qđ. d. l. neganda. q̄ aliter videṫ intelligēda post nomē receptū inter reos qn̄ vult accusatus reaccusare extraneū vel suū accusatorē qr licet id fatear verū tn̄ cōtrariꝰ sensus qui ibi innuiṫ vcȝ qđ de maiori possit accusare diuersimode debebit sumi ꝑpter diuersitatē rōis ꝛ ideo nō debebit sumi ratio a cōtrario sensu ꝙ possit accusare suū accusatorē de maiori post nomē receptū inter reos: qr resultaret iuri cōtrarius intellectꝰ p ea que dixi supra ꝙ extraneus possit de maiori accusari: qr tali sensui nō resultat cōtrarius intellectꝰ iuris. vt supra dixi. ꝛ per hoc nō ob. l. iā hoc iure. cū si. de vul. ꝛ pu. qr intelligiṫ quasi eadē est rō. prete. loquiṫ quo ad id de quo expresse fit dispositio. hic aūt loquiṫ de eo de quo nō est exꝑsse dispositū. Sed resultat dispositio tacita a sensu cōtrario vnde tūc quatenus suadet iuris rō sumi pōt cōtrariꝰ sensus ꝛ quatenꝰ resistet nō sumeṫ. nec ob. ꝑdictis si dicaṫ qđ accusatus nō pōt accusare de pari vel minori ꝙ videṫ ideo fuisse statutum vt melius possit accusatus vacare accusationi prius institute. vnde alia ratio non videṫ posse assignari: qr lȝ illa rō ꝓcedat in dicto casu tn̄ nō precise ius voluit stare illi ratiōi in quocūq casu imo nō fuit visum equū iuri ꝙ ꝑpter talē rōnē silere deberet propositio criminis. ꝛ ideo tanꝙ tūc sit ratio potētior q̄ prepōderat dicte rationi qn̄ accusat de maiori. ideo dicta rn̄sio non attēditur vna enim rō per aliā rōnem fortiorē tolliṫ ꝛ illi succūbit. facit qđ notaṫ in. l. nā ꝛ si parētibus. de inoffi. test. ꝛ qđ legiṫ ꝛ notaṫ supra qđ me. cā. l. fi. ꝛ in. c. cū inter. R. seniorē. de elec. ꝛ in. c. trāsmissa. qui filij sint legi. in quibꝰ ptȝ qđ ꝑsumptione ꝑsumptio tolliṫ qn̄ vna est fortior altera vł vegētior. Jtē nō ob. ꝑdictis qđ habeṫ in. l. pe. j. titu. j. per quā. l. dicebat hic Ang. qđ accusatꝰ indistincte poterat accusare de quolibet crimine: qr imo illa. l. potiꝰ faciti oppositū cū ibi sit spāle in casu illo qđ accusatꝰ possit mouere cām ꝯtra aliū ad vtilitatē pecuniariā bursẽ fiscalis. hinc est qđ pendente accusatiōe alias nō pōt ꝓ alio mouere litē pecuniariā vt. l. reū. C. de ꝓcur. ꝛ multo minꝰ criminalē in casu in quo pōt interuenire ꝓcuratorꝙ qn̄ sit diceṫ in. l. pe. §. ad crimē. j. e. ꝛ sic cū sit spāle. in. d. l. pe. restat qđ in cōtrariū sit iusꝯmune regulariter. ar. l. ius singulare. de legi. ꝛ per hoc etiam patet qđ predictis inquātū dictum est qđ extraneum potest accusare de maiori non habet obstare. d. l. reum que loquitur quando nomine alieno litem vult mouere non autē quando nomine proprio. ¶ Jn ea. glo. ibi. Sed vt puto hec putatio scđm Ang. non est bona qr alium q̄ accusatorem potest accusare etiam de pari vel minori cum non reperiatur legibus prohibitum secundum eum. ꝛ hoc etiam dicit tenere Azo. in fi. huius glo. Sed tu dic qđ imo hec putatio est bona ꝛ cōmuniter approbatur qr pro ea est casus in. l. neganda. C. qui accu. nō pos. vt superius tetigi nec est verū qđ azo in fi. sentiat opi. Ang. qr loquitur verum de inscriptione quam certum est posse fieri etiam lite pendente etiam de minori vt. d. l. neganda. nō aūt loquitur de accusatione quo ad effectū ꝓsecutionis vt possit fieri prosecutio. ¶ Jn ea. glo. ibi sed de pari crimine rc. Nota bene glo. qr per ea que sequuntur videtur velle † ꝙ lenociniū sit par crimē crimini adulterij ꝛ idē sensit Cy. in. l. j. C. qui accu. nō pos. sed cōtrariū vł sensisse glo. ij. in hac. l. ꝛ etiā Bar. hic. dic vt dixi sup glo. ij. ¶ Jn ea. glo. ibi lenociniū rc. adde vt patet ex. d. §. ꝛ se. vsq ad. §. extraneus inclusiue. Si exceptio lenocinij obijciatur ante nomē receptū inter reos repellit accusatorē de adulterio accusantem. ¶ An aūt tunc habeat effectum punitiuū ita qđ etiā puniri debeat de lenocinio ille cōtra quem excipit. Si obijcitur exceptio lenocinij post nomē receptū inter reos: tūc non habet effectum repulsiuū. Jtē nec effectū punitiuū si non obijcitur a muliere sed ab adultero accusato. Si aūt obijciṫ a muliere accusata de adulterio tūc ex quo nomen receptum est inter reos lȝ non repellatur maritus et sic quo ad finem repulsiuum nō admittatur hec exceptio: tn̄ ad finē vt puniaṫ maritus de lenocinio bene admittetur. ꝛ sic si cōtingat probari lenociniū ꝛ adulteriū puniēṫ vterq hoc est ipsa mulier accusata de adulterio ꝛ ipse vir cōtra quē exceptū est de lenocinio. ꝛ est mirū cū dicta exceptio habeat vim punitionis. i. effectū punitiuū cū effectus regularis exceptionis sit tm̄modo repellere. vt notatur in. c. cum dilectus. de ordi. cogni. ꝛ. l. lucius. de his q notanṫ infa. ꝛ forte est speciale ꝙ habeat dictū effectum punitiuū rōne cōnexitatis criminis per ea q̄ habenṫ in. c. j. de excep. ꝛ p Cy. in. l. vbi. C. de fal. ꝛ facit qđ. j. diceṫ. vel potest dici qđ rō spālitatis sit odiū cōmittētis lenociniū. ar. eorꝫ q̄ habenṫ in. l. miles. §. j. j. de adulteri. ¶ Jn ea. glo. ibi hoc tamē non est accusare rc. quasi velit glo. ꝙ aliud sit accusare de crimine aliud excipere. ꝛ per hoc voluit soluere cōtrariū. d. l. ij. §. lenociniū cū se. j. de adul. que videṫ obstare his que dicta sunt. s̄. qđ accusatus nō pōt accusare de pari vel minori. nā ibi videtur probari contrariū: sed glo. voluit soluere ꝙ in eis nō admittiṫ accusando. ꝛ sic loquūtur. s̄. dicta. Sed bene admittiṫ excipiendo ꝛ sic loquaṫ. d. l. ij. facilius aūt concediṫ exceptio q̄ accusatio vel actio. ar. l. pure. §. fi. s̄. de doli excep. ꝛ. l. arianꝰ. de act. ꝛ ob. ꝛ hāc solutionē etiā voluit glo. in. l. j. ꝛ. l. negāda. C. q accu. nō po. Sed aduerte qr hec sol. cōiter reprobaṫ. qr illa exceptio lenocinij habet vim accusationis. hinc est qđ facit puniri maritū. vt. d. l. ij. §. si publico. ꝛ ideo de ipsa vt de accusatione est iudicādū. ar. eorū que habenṫ in. c. super eo. de elec. ꝛ ideo debebit admitti accusatio de lenocinio sicut admittiṫ exceptio ex quo eundem effectū habet illa exceptio quā habet accusatio ne alias vna via concessum per aliā denegetur contra ea que habenṫ in regula cum quid vna via. in. vj. vnde dixit Bar. post Pe. qđ illud operatur maleficiorū connexitas. Sed hoc nō placet Ang. qr in. §. extraneus. eadē. l. extraneus accusatus. de adul. post nomen receptū inter reos nō potest obijcere marito de lenocinio etiā ad finem punitiuum: qđ tamen deberet esse si ratio cōnexitatis criminis attendereṫ. ideo concludit qđ accusatus non reaccusat suum accusatorem etiam de crimine participio seu de crimine cōnexo postq̄ est receptus inter reos non ob. §. si publico. in eadem. l. qr dicit ibi speciale in muliere. vt ibi patet ꝛ allegat etiam qđ habeṫ in. l. cum mulier solu. ma. Que aūt sit ratio specialitatis in muliere nō tangit Ang. Sed Bart. voluit tangere in. d. §. si publico. ꝛ sequiṫ. d. Bar. de salyceto in. d. l. j. ꝛ tetigi. s̄. super glo. ij. vcȝ qr mulier vł ꝓsequi ꝑpriā iniuriam accusando vel excipiendo de lenocinio viri cum presumaṫ ab ipso subducta ar. l. vnice. C. de rap. vir. ꝛ ideo si pur volēs ꝓseq suā vel suorū iniuriā admittiṫ reaccusando de pari vel minori. vt. l. negāda ita etiam admittiṫ dicta mulier vt in. d. §. si publico q̄ rō cessat in extraneo. ꝛ sic ptȝ qđ rō cōnexitatis nō videṫ bona p ea q̄ dixit Ang. ꝛ tetigit etiā Bar. in. d. §. si publico. ꝛ etiā. d. Bar. in. d. l. j. et tetigi etiā superius. ꝛ hoc quando opponiṫ lenociniū post nomē receptum inter reos. Si aūt opponaṫ ante nomē receptum inter reos dixit. d. Bar. in. l. qm̄ Alexandrū. C. de adul. ꝙ attēdi potest connexitas criminis in extraneo excipiente de lenocinio secus in muliere. ꝛ sic possit saluari scđa so. quā posuit glo. in. d. §. extraneꝰ

19 ¶ † Et per hoc inferṫ qđ si extraneus accusatꝰ de adulterio ante nomē receptū inter reos excipiat de lenocinio viri ex eo qr consensit vir illi adulterio de quo accusatur: excipiēs tunc debebit audiri si consenserit ante factū siue in facto siue post factū: vt qr deprehēsam in adulterio retinuit si non excipiat de lenocinio qđ nō hȝ cōnexitatē cū adulterio de quo fit accusatio: vt qr forte excipit qđ ipse vir duxit in vxorē scienter dānatā de adulterio. ꝛ ipsa accusaṫ de adulterio cōmisso post cōtractū matrimoniū faciat. l. castitati. C. de adul. ꝛ qđ habetur in. l. auxiliū. §. in delictis. de min. tūc nō debebit audiri extraneus. secus si mulier accusareṫ de tali adulterio post cōtractū matrimoniū cōmisso: qr tūc bene poterit excipere de tali lenocinio nō cōnexo vt voluit gl. in. d. §. extraneꝰ. ꝛ ideo secūdum eū qr iuris ꝑsumptione seu fictione videṫ approbasse mores mulieris respectu speciei eiusdē criminis ꝛ sic etiam futuros mores post matrimoniū cū scire debuerit ꝙ semel malus ꝑsumiṫ malus in eadē specie mali. ar. l. si cui. §. ijsdeȝ. j. ti. j. ꝛ in regula qui semel malus. de re. iur. in. vj. vnde dixi respectu eiusdē speciei qr secus secundū eū respectu diuerse vt si forte mulier nō nupta cōmitteret stuprū demū postea alteri nuberet ꝛ demū postea constante matrimonio adulteriū cōmitteret. nā posset accusari per virū de adulterio cū sit diuersa species adulteriū a stupro. ꝛ sic itellige qđ habetur in. l. si vxor. in principio ꝛ fi. ipsius prin. j. de adul. ¶ Et ratio diuersitatis inter extraneū ꝛ mulierem patet qr mores mulieris approbauit sed nō mores extranei ideo ante nomē receptū inter reos auditur mulier excipiens de lenocinio lȝ nō cōnexo lȝ extraneus demū de cōnexo qr in illo eius mores approbauit non in alio. ꝛ facit qđ habetur in. d. l. si vxor. §. fi. ¶ Tu adde ꝙ licet istud sit subtile dictum tamen forte nō est verū: quia si approbauit mores mulieris ex eo qr duxit ipsam dānatam de adulterio cuȝ ipsa

18 (margin note at "quuntur videtur velle †")

mulier ex se ipsa adulterium cōmittere non possit. ¶ Sed requiritur masculus necessario sequitur qḋ in cōsequentiam approbauit mores alterius habētis copulā carnalem cum illa. pro hoc facit qḋ habeṫ in. l. fi. C. de indi. vidui. ⁊ in. fi. ff. de acceptil. in quib9 apparet qḋ dispositū in vno correlatiuorū videṫ dispositū ⁊ in reliquo. ⁊ ideo verius videtur qḋ etiā extraneus possit de lenocinio non cōnexo obijcere in odiū illius qui dānatam de adulterio duxit per ea que habentur in. d. l. castitati. cōiuncta glo. C. de adul. ⁊ in. l. auxiliū. de mino. duntamen hoc fiat ante nomē receptū inter reos. post nomen aūt receptū inter reos non audietur extraneus sed bene mulier. vt. d. §. si publico. ¶ Et per hoc ptz qḋ glos. in secūda solutione. in. d. §. extraneus. nō videtur bene dixisse siue illā solutionē consideremus post nomē receptū inter reos per ea que ibi tetigit Bart. siue ipsam consideremus ante per ea que. ff. dixi. ¶ Sed tūc restat dubiū quare admittiṫ mulier post nomē receptū inter reos si lenocinium nō sit connexū. ⁊ forte viro absente ⁊ ignorante mulier cōmiserat adulterium propter qḋ fuit dānata. ⁊ nihilominus postea sciens illā duxit in vxorē. nō eñ videṫ posse dici qḋ mulier videaṫ prosequi suā iniuriā cum nō sit subducta a viro obijciens de tali lenocinio cum vir fuerit absens ⁊ ignorās. forte pōt dici qḋ tūc in ea sit speciale vt magis succurraṫ mulieri quam masculo qꝛ leuius videṫ delictuȝ in muliere quā in masculo certo respectu qꝛ presumitur fuisse subducta ab habēte copulā cum illa. ar. l. vnic. de rap. vir. hinc est qḋ sentētia lata pro adulterio ꝓdest adultere sed nō ecōtra. ff. de adul. l. denunciasse. §. si. cum. l. seq. alio tamē respectu censeṫ maius delictū in muliere quā in masculo cū in ea maior requiratur honestas vt legitur ⁊ not. in. l. palā. §. que in adulterio. ff. de ritu nup. ¶ †An aūt exceptio lenocinij ante nomen receptū inter reos nedum habeat effectū repulsiuū sed etiam punitiuum cōmuniter teneṫ qḋ sic. per ea que habentur in. l. quoniam alexandrū. C. de adul. nam si haberet tantūmodo effectū repulsiuū debuisset tūc admitti seruus excipiēdo de lenocinio cum etiam seruo nō debeat denegari defensio. l. seruus. ff. eo. sicut non denegaṫ etiā excōmunicato. vt in. c. cū inter. de excep. Pe. tamen vt refert Cy. in. d. l. quoniā. dicebat attendi formā proponēdi. qꝛ si proponitur tantūmodo ad effectū repulsiuum nō habebit effectū punitiuū vnde intelligit. l. quoniā quādo ad vtrunqꝫ effectū proponebatur. d. Bar. in. d. l. quoniā. videtur concordare opi. vcȝ qꝛ si cōstat qḋ ꝓponitur ad effectū repulsiuū tantūmodo non habebit aliū effectū qꝛ actus agentiū non operātur vltra intentiones eorum ar. l. nō omnis. ff. si cer. pe. ⁊. l. obligationū substantia. §. fi. de ac. ⁊ obliga. secus si ꝓponitur ad vtrūqꝫ effectū. in dubio aūt videtur ꝓponere ad vtrūqꝫ effectū per ea que habenṫ in. d. l. quoniam Alexandrū. Sed forte est verior cōmunis: qꝛ nō videṫ pars posse impedire quomin9 iudex cui cōstabit de crimine lenocinij possit punire ipsum virū cū nō sit in potestate partis impedire ius publicū. l. ius publicū. ff. de pac. ⁊ pro hoc etiā facit. d. l. ij. §. si publico ⁊ qḋ ibi notaṫ etiā per Bart. ¶ Ex predictis etiā ptz qḋ interdū ante nomē receptū inter reos admittitur quis ad reaccusandum suū accusatorē de pari crimine lȝ suā vel suorū iniuriā nō ꝓsequatur vt est videre qñ extrane9 excipit vel reaccusat de lenocinio potissime nō ꝯnexo. ⁊ est speciale in hoc casu in odiū ipsius viri lenocinij cōmittētis ꝑ ea que. ff. dixi. vnde al's statur regule dicte. l. neganda. ¶ In ea. glo. ibi rectissime inscribis ⁊c. Et aduerte qꝛ dicta inscriptio operatur duo vnū vcȝ qḋ post lit. finitā poterit ꝓsequi hāc cām tanqꝫ incboatā. vt hic in ver. incboatas. etiā dato qḋ remāserit infamis. ⁊ etiā dato qḋ nō ꝓsequatur suā vel suorū iniuriam vt. ff. tetigi lȝ al's esset sec9. vt. l. his qui iudicio. ff. ti. j. Itē operatur aliū effectū scȝ qḋ interrūpit prescriptionē infra quam al's debuisset accusare de quo in. l. querela. C. de falsis. ⁊ in. l. iure mariti. C. de adul. Nam per porrectionē libelli accusatorij videṫ talis interruptio fieri. l. miles. §. xl. ff. de adul. ¶ An aūt requiraṫ qḋ sit facta cōtestatio vltra inscriptionē Ja. de are. videṫ voluisse qḋ sic vt hic refert Bar. ⁊ pro eo etiā facit qḋ habeṫ in. l. j. in. vj. sol. C. qui accu. non pos. Sed cōtrariū tenet hic Bart. ⁊ sequiṫ Saly. in. d. l. neganda. per tex. d. l. negāda. ꝯiuncto isto. nā ibi solūmodo pōderat inscriptionē qꝛ nō est necessaria cōtestatio ⁊ etiā satis videtur esse de mente huius glo. ¶ Et aduerte qꝛ dȝ hec inscriptio fieri de qua dixit glo. añ cōclusionē in causa. vt dixi ſup glo. ij. Et not. Cy. ⁊ Saly. in. d. l. negāda. ⁊ etiā Bar. ibi. ¶ †Itē aduerte pro declaratione distinctionis rug. ⁊ huius materie qḋ pro clariori intelligentia pōt hec materia reduci ad tria mēbra principalia. nā qñqꝫ accusat9 vult accusare ante nomē receptū iter reos: qñqꝫ vult accusare post nomen receptū inter reos ante sniam. qñqꝫ ⁊ tertio vult accusare post sniam: primo casu tres fuerunt opi. vna fuit rug. qḋ possit accusare extraneū de quocūqꝫ sed suū accusatorē nō: nisi de maiori vel nisi suā vel suorū iniuriā ꝓsequaṫ. ⁊ sic intelligit. l. neganda. tm̄modo qñ vult accusare suū accusatorē ante nomē receptum inter reos secus si extraneū. Alia fuit Ange. qḋ indistincte de quocūqꝫ crimine possit nedū extraneū sed etiā suū accusatoreȝ accusare. vnde intelligit. l. negāda. post nomē receptū inter reos. Tertia fuit opi. Azo. que est cōis qḋ de maiori crimine pōt accusare nedum extraneū sed etiā suum accusatorē. de pari aūt vel minori non saluo nisi suā vel suorū iniuriā prosequereṫ ⁊ scḋm hoc. l. neganda. inquantū loquiṫ ante nomē receptū inter reos hȝ locū nedum qñ accusat9 vult accusare suū accusatorē sed etiā qñ vult accusare extraneū. adde qḋ etiā interdum admittiṫ accusando de pari puta in odiū cōmittētis lenocinū. quo casu etiā admittiṫ excipiēdo. ⁊ dicta exceptio tūc hȝ effectū nedū repulsiuū sed etiam punitiuum de quo tetigi. ff. adde etiā qḋ qñ prosequiṫ suā iniuriā interdum pōt officiū iudicis implorare vt in casu. l. publici. C. de calū. in quo casu etiā permittiṫ inqsitio iudici. vt plene legiṫ ⁊ no. in. l. ij. in. §. si publico. de adul. ⁊ in. l. j. §. j. ad tur. Scḋo casu principali etiā fuerūt tres opi. vna Rug. qḋ suū accusatorē de nullo crimine possit accusare; sȝ extraneū sic: nō de maiori nō de pari: nisi suā vel suorū iniuriā ꝓsequereṫ. Et scḋm hoc intelligit. l. negāda quaten9 loquiṫ post nomē receptū inter reos qñ vult accusare extraneū: secus si suū accusatorē. ⁊ forte fuit mot9 per hāc. l. que videtur hic in principio accusato post nomē receptū inter reos indistincte prohibere accusare suum accusatorē. alia fuit opi. Ange. qḋ regulariter accusare nō possit nec extraneū nec suū accusatorē. fallit in. vj. casibus precipue in casib9. l. negāda. alia fuit opi. Bar. qḋ regulariter prohiberetur accusare suum accusatorē. fallit in quatuor casibus hic tactis per eum. Extraneū autem accusare posset de maiori nō de pari vel de minori nisi suā iniuriā prosequaṫ. Tu potes cōcludere in hoc articulo qḋ aut vult accusare ⁊ tātūmodo se inscribere ⁊ sic deponere accusationē ⁊ inscriptioneȝ ad finem vt interim supersedeatur ⁊ procedatur demum lite finita. ⁊ tūc pōt indistincte tam de maiori quā de pari vel minori etiā si suā non prosequatur iniuriam ⁊ tam aduersus extraneū quā aduersus accusatorē vt est casus in. l. negāda. qḋ limita dūmodo hoc fiat ante conclusionem in causa vt. ff. dixi. Aut vult accusare ad fi. vt procedaṫ ſup accusatione. ⁊ tūc aut vult accusare extraneū aut suū accusatorem si vult accusare extraneum nō pōt regulariter. fallit primo si vult accusare de maiori crimine maxime si suam iniuriā prosequatur. ⁊ maxime quando crimen fuisset cōmissum post nomē receptum inter reos. fallit secundo quādo vult accusare de pari vel de minori si suam iniuriam prosequatur vt probatur in. l. neganda. Aduerte tamē qḋ interdū etiā poterit iudicis officium implorare vt in casu. l. j. de calū. Interdū etiam poterit excipere. ⁊ exceptio habebit vim punitiuā nō repulsiuā ex quo nomē est receptum inter reos. vt in casu speciali. l. ij. §. si publico. ff. de adul. Et per illū. §. videtur etiā qḋ sit speciale in odiū cōmittētis lenocinij qḋ possit accusatus accusari de pari crimine per mulierē accusatā de adulterio. s. de ipsius lenocinio etiā si suā iniuriā nō ꝓsequatur qñ lenocinium non esset cōnexum adulterio de quo agitur. vt plene heri declaraui. ff. circa intellectum. §. lenocinij. non autē intelligas qḋ semper vbi non posset accusare de pari crimine possit iudicis officium implorare qꝛ id esset falsum cum officium iudicis videatur demum posse implorari eo casu quo potest fieri accusatio vt legitur ⁊ notatur in. l. querela. C. de fal. Nec etiam intelligas qḋ vbicunqꝫ posset accusare de pari crimine possit excipere. Sed specia le videtur in crimine lenocinij qḋ proponi possit per viā exceptionis ⁊ habeat effectum punitiuuȝ in casibus de quibus dixi supra. ¶ †An aūt exceptio opposita cōtra testes habeat aliquo casu effectum punitiuum recurre ad ea que habentur in. c. j. de excep. ⁊ facit qḋ no. Cy. in. l. vbi. C. de falsis. Si vero vult accusare suū accusatorem. conclude qḋ si vult accusare de maiori nō potest qḋ procedit forte etiam si suam vel suorū iniuriam prosequatur dūmodo fuerit commissum ante nomen receptum inter reos. Secus si fuerit postea cōmissum vt dixi super glos. ij. Si vero vult accusare de pari vel minori dic vt dixi. ff. quādo vult accusare de pari vel minori dic vt dixi. ff. quando vult accusare extraneum. ¶ Tertio casu principali quando post sententiam vult accusare conclude qḋ si est absolutus accusare potest idem si condemnatus si non est infamis. Si vero est condemnatus ⁊ infamatus tunc extraneū accusare non pōt nisi suā vel suorum iniuriam prosequatur. ff. ti. j. l. qui iudicio. Suum aūt accusatorem accusare potest etiam si iniuriam suam non prosequatur vt dictum fuit in glo. ante pe. ⁊ super ea lȝ Saly. cōtra vt ibi fuit dictū ⁊ hoc si ipse condēnatus nō ꝑdit ciuitatē vel libertatē. Si aūt perdidisset nō posset accusare etiam suum accusatorē. ⁊ hoc quando vult accusare de nouo post ipsam sententiā. Si aūt vult prosequi accusationem incboatā per depositionem accusationis ⁊ inscriptionis tunc pōt tam aduersus suū accusatorē quā etiā aduersus extraneū etiā si per sententiam condemnatoriā perdiderit ciuitatē vel libertatē. ¶ An aūt hoc procedat si dānatus fuerit ad mortē tāgitur. ff. in glo. fi. ⁊ dicetur ſup ea. ⁊ hoc de iure ciuili de iure autē canonico dixit glos. iij. q. xj. c. ij. qḋ in nullo casu accusatus pōt aliū accusare. allegat. vj. q. j. c. qui primū. Jo. de fantucijs ibi dixit qḋ canones in dubio debēt intelligi scḋm. l. ex quo aperte nō reperitur cōtradictio. ar. eorum que habentur in. c. j. de ope. no. nun. ¶ Tu potes dicere qḋ aut quis vult repellere accusatum accusantem ex eo qꝛ dicit eum criminosum; ⁊ vult hoc probare excipiendo: ⁊ tunc debet admitti. per ea que habentur

in.c.primo de accusa.⁊ facit quod notat Ioā.an.in.c.ad hoc si in
vna.de appel.nam vt ibi patet in fi.debebit posse probari per ex-
ceptionem ad finem repellendi eum ab accusatione etiam crimi-
nis de quo pendet accusatio contra ipsum accusatū qui vult aliū
accusare.⁊ sic intelligatur.d.c.qui primum.qd limita nisi suā vel
suorum iniuriā prosequeret qꝛ tunc etiā criminosus esset audiēs
nisi esset excommunicatus per id qd no.iiij.q.vj.c.omnibus.⁊ qd
notatur.de ꝓcu.c.ex insinuatione vbi est glo.que reputat sing.qd
excōmunicatus quantūcūq dicat se spoliatū nō debet audiri vo-
lens agere ad possessionem recuperandam:aut quis vult repelle
re accusatum qui vult alium accusare ex hoc solo quia pendet ap-
pellatio.⁊ tunc videtur qd non possit nisi in casibus de quibus di
xi.s̄.vel nisi sit accusator qui eū velit repellere ab accusatione quā
vult facere contra ipsum qꝛ tunc potest cū ipse accusatus presuma
tur inimicus accusatoris.⁊ per cōsequēs malo zelo mouere accu-
sationem.vt in.c.cum.p.de accusati. Et scdm predicta intelligat
23 dicta glo.⁊ opi.Io.de fantu.†Et qd dixi accusatū nō posse accu-
sare suū accusatorē de iure canonico videt intelligēdū forte nisi
suā iniuriā prosequat.ar.d.c.omnibus.⁊ ne detur materia accu-
satori iniuriandi lite pendente vt dixi in glo.ij.¶In glo.fi.ibi:⁊
l.neganda.Aduerte qꝛ.l.ista neganda licet faciat cōtra prin.l.nō
tamen proprie facit ꝯtra in eo qd hic dicit in ver.inchoatas.imo
potius concordat vt ibi ptz ex fin.¶In ea.glos.ibi so.hic contra
extraneum.hanc tenet glo.in.d.l.⁊ ibi eā sequit Butrig.pro qua
etiā allegat qꝛ calumnia cōmissa aduersus vnā personā nō debet
nocere aduersus aliā.l.fulcini⁹ in.§.si aduers⁹.ex qui.cau.in pos-
eatur.Sed certe hec opi.nō videt bona:qꝛ admittit contra extra-
neū multo forti⁹ cōtra suū accusatorē per ea q̄ dicta fuerūt in glo.
pe.⁊ super ea.No.tn̄ hāc sol.qꝛ videt innuere qd si accusator accu-
satur ab extraneo de maiori crimine q̄ꝑ ipse accusator accusauerit
aliū qd supsederi debeat in prima accusatione sicut si ab ipso accu
sato accusaret de maiori.qd est sing.notan.⁊ videt placere Saly.
in.d.l.j.Sed mihi nō placet:qꝛ sicut accusatus si accusaret pendē-
te prima accusatione ab extraneo de maiori:qd fieri potest: vt le-
gitur ⁊ notat in.l.q de crimine.de accusa.non supersederet in pri
mo:imo eodē tpe ꝓcederet super vtraq:dūtamen pro eadem ho-
ra.nam coget respondere vtriq accusationi.vt notat in.d.l.q de
crimine.⁊ sic nō supersedet in prima:quinimo ⁊ eodē mō sicut lz
accusator accuset de maiori ab extraneo non dz supersederi in pri
ma accusatiōe vt equalitas seruet:qꝛ nō dz actori licere qd reo lici
tum nō existit:vt in regula nō dz.j.de reg.iur.⁊ ꝓ hoc etiā qd ha-
bet in rubro ⁊ nigro res inter alios acta.¶In eadem glo.ibi vel
dic hanc tenet Bar.hic ⁊ etiam glo.in contrario.⁊ communiter
dicunt doctores illam verā.aduerte tamen quia illa.l.j.in dubio
habet locum ante nomen receptum inter reos.¶An aūt habeat
locū post nomē receptū inter reos.Bar.dixit qd sic propter exce-
ptionē peremptoriā que resultat ex crimine scdo loco ꝓposito sed
do.Bar.tenet contrariū ⁊ melius vt tetigi sup glo.ij.⁊ dic vt ibi.
Ang.aūt hic etiā dicebat qd illa.l.j.ob.prin.istius.l.inquātū hic
dicit qd accusatus nō pōt accusare:ibi aūt nedū dat potētia accu-
sandi imo sup reaccusatiōe ꝓcedit ⁊ supsedet in prima.Sz solue
qd crimē scdo loco ibi intētatū erat p̄iudiciale ad primū ⁊ maius
ad primū vnde cōbinata p̄iudicialitate ⁊ maioritate ꝓcedi dz sup
scdo ⁊ supsederi dz super primo alias si nō esset maioritas cum sit
ita p̄iudiciale primū ad scdm sicut scdm ad primū nō dz supsederi
super primo imo super scdo per regulā.l.q prior.de iudi.¶Et ꝑ
hoc infert qd si accusator reaccusat de institutione false accusatio-
nis si pena est maior ꝓcedit accusatio falsi ⁊ supsedet sup primo.
Si aūt pena est par aut minor supersedebit in accusatione falsi et
procedet in prima.⁊ ita dicit se multoties practicasse:pro quo alle
gat glo.que optime facit scdm eū in.l.qui cum maior.§.si libert⁹.
de bo.liber.fatet tn̄ qd Bar.hic tenendo opi.vltimā glo.l.j.C.de
calūnia.indistincte videt tenere accusationē secūdam procedere.
⁊ ita videtur tenere licet non allegat in.l.fi.C.de accusa.Sed in-
quit ipse qd dum Bar.legebat.l.illā tenebat oppositū vt dicebat
qd non poterat accusari ipse accusator pendente lite de calūnia sz
bene poterat implorari officiū iudicis ⁊ illa opi.est approbata cō
muniter per glo.in.d.l.j.⁊.l.neganda.⁊.d.§.si libertus.⁊ illi opi.
adheret saluo nisi maior pena veniat imponēda vt p̄dixi.nā pro-
pter maioritatem pene maleficiū iudicat maius ⁊ ꝓpter paritatē
iudicat par.vt notat glo.in.d.l.j.q accusa.nō pos.facit lz nō alle-
get.xxiiij.q.j.non afferamus.Tu adde primo qd.d.l.j.nō ob.p̄nci
pio huius.l.qꝛ ista.l.loquit post nomē receptū inter reos.vt dcm̄
fuit in glo.j.⁊ sup ea.Sz.d.l.j.ante nomē receptū inter reos vt ple
ne in glo.ij.⁊ sup ea.finis aūt huius.l.nō ob.inquantū hic innuit
lite finita admitti prosecutionē super lite inchoata:qꝛ respondeo
vt hic tangitur in glo.scdm secūdā so.¶Itē adde qd dictū Ang.
si ponderetur videtur aliqualiter facere pro opi.dn̄i Bartholo-
mei de qua dixi super glo.ij.¶Item adde tertio qd videt Ang.
male dicere inquantū denegat posse ꝓcedi sup reaccusatione fal-
se institutionis quādo pena est par.qꝛ imo tunc debet admitti cū
iniuriam suā prosequat vt est expressum in.d.l.neganda.⁊ facit qd

plene dixi circa intellec.d.l.j.de calū.super glo.pe.Nec ob.qd offi-
cium iudicis potest implorari in.d.l.qꝛ licet istud sit verū nō tamē
per hoc sequitur quominus ⁊ alijs modis possit de calūnia queri
nā poterit etiā per viā accusationis vt etiā tetigit Bar.in.l.j.§.j.
j.ad turpi.⁊ facit qd notat Cy.in.l.qui nō probasse.C.de calū.pro
Ang.tamē facit qd notat glo.in.l.si tibi.C.de liber.cā que non vi-
detur ꝑmittere accusationē sed illa glo.reprehenditur per Cy.in
d.l.qui nō probasse ⁊ videtur alia glo.esse contraria in.d.l.j.de ca
lūnia.⁊.l.athleta.§.calūniator.s̄.de his qui no.infamia.¶In.e.
24 glo.ibi tali die.†Nota ar.ex glo.qd accusator tenetur diē exprime
re in accusatione si accusatus hoc petat dicens qd forte non potest
alias facere bene defensiones suas.qd etiā not.glo.in.d.l.j.C.qui
accu.nō pos.de quo hic per Bar.⁊ dicā post glo.¶In ea.glo.ibi
precedēti die eū interfici.nota bene ex ista solu.qꝛ insurgit dubiū.
Quid si in casu.d.l.j.ꝓbatū est homicidiū.⁊ propter hoc forte con
dēnatur ipse accusator q fuit reaccusatus an debebit audiri si ve-
lit ꝓbare seruū q dicit occisus fuisse viuū vel fuisse ꝑ aliū occisum
quidā dicunt qd nō.Sed tene contrariū ẜm Saly.in.d.l.j.⁊ bene
per ea que habent in.l.j.§.fi.de questio.dūmodo nō appareat hoc
fieri animo calūnie.nā tūc secus.vt.l.satis aperte.C.de falsis.al's
aūt audietur.ar.l.si nō defendant.j.de penis.⁊.l.nō tātū.j.de ap-
pel.iudex tamē tunc non poterit ipsum liberare:sed debebit hoc
referre superiori si reperiat ipsum innocentē ex quo iā lata est sen
tētia.vt.d.l.j.§.fi.j.de q̄stio.⁊ hoc clarū qn̄ ꝓbat viuere ꝑ id qd ha
bet in.l.inde nerati⁹.§.fi.s̄.ad.l.aql.cū.l.se.Si aūt re vera fuisset
occisus sz ꝑ aliū est magis dubiū:an tūc videat audiēd⁹:qꝛ vr̄ qd
nō ꝑ.d.l.inde nerati⁹.§.fi.⁊ videret ille decapitand⁹ saltē si fuisset
cōfessus lz postea appareat aliū occidisse ꝑ.d.l.inde nerati⁹.in fi.
⁊ cōsequēter debere eū decapitari ⁊ sic ꝯcordāt oēs iuriste de per-
gamo sup ti.de cōfe.vt refert Io.an.in addi.Spe.de confes.§.po-
stremo.v̇.ceterū.Sz ipse tz oppositū ꝑ.d.l.j.§.fi.de q̄stio.⁊ idē Ia.
de are.in.l.si is cū quo.s̄.de cōfes.Nec ob.lz nō respondeant.d.l.si
is cū quo.⁊.d.l.inde nerati⁹.qꝛ ꝓcedūt qn̄ agit ciuiliter.l.aqlia.⁊
sic ad penā pecuniariā:secus qn̄ agit ad penā criminalem.et hoc
etiā tenet Ang.in.d.l.si is cū quo.⁊ istud no.pro limitatiōe dicta
rum.ll.¶In ea.glo.ibi sed ẜm Ugo.hic format cōtrariū glo.qd
dānatus de crimine publico nō accusat qd ꝯfitet de plano secūdū
Ang.nisi velit ꝓsequi inchoatā.⁊ sic ptz per solutionē quā ponit
glo.in ver.respondeo:hoc est verū.¶In ea.gl.ibi.de ꝯsti.p̄n.l.fi.
Sz certe posset dici qd ibi loquit qn̄ cōceditur priuilegium ꝑsone
non criminose.hic autē quando conceditur ꝑsone criminose ⁊ cō-
sequēter odiose.odia aūt restringenda sunt ⁊ fauores ampliādi.l.
cū qdā.de lib.⁊ posth.⁊ in regula odia.de reg.iu.in.vj.¶In ea.
glo.ibi.l.q vltimo.potes dicere qd ibi spāle in casu illo in quo est
speciale vt ꝓ decisorijs regulariter contra.l.fi.C.de accu.¶In ea.
glo.ibi.l.ꝯ maiores.he ⁊ due se.vident loq in ciuilib⁹:non aūt in
criminalibus ⁊ sic nō vident obstare.l.si marit⁹.C.de dona.inter
virū ⁊ vxorē.⁊.l.pap̄.s̄.de mino.¶In ea.glo.ibi.C.de accusa.l.fi.
Sz posset dici illud regulare.nā al's qn̄q bene ꝑmittit desistere vt
patet in.l.mulier.j.ad turpil.¶In ea.glo.ibi.l.p̄gnātis.Sed po
tes dicere qd ibi spāle ꝓpter p̄iudiciū qd generat ꝑtui.¶In ea.
gloss.ibi pōt facile rn̄deri.supple rn̄dendo vt.s̄.dixi.Aduerte tn̄
qd vltramon.quos sequunt Dy.Bar.Ang.⁊ cōiter omnes tenēt
qd imo ēt mors differat quousq accusatio terminet ar.d.l.q vlti-
mo.j.de penis.Et ꝓpter.h.d.Ang.dari posse ꝯsiliū illi q posit⁹
est in carcere qui vult sibi differri mortē.nā poterit accusare suū
accusatorē vel aliū de aliquo graui crimine.nā in sua accusatione
supsedebit seu in ipsius pena etiā si eum ad mortē condēnari con
tingat:nā differet executio sentētie scdm eos qd est no.dignū.Sz
tu adde qd istud cōsiliū posset ꝓdesse retēta opi.p̄dictoꝝ nisi ap-
pareret q̄ꝑ calūniose hoc fieret ⁊ ad finē differēdi ar.l.satis aperte.
C.de falsis.¶Itē aduerte qꝛ.d.Ricar.de Sal.⁊.d.Bar.post eum
in.d.l.j.C.q accu.nō pos.nitunt defensare glo.ꝑ rōnes suas ⁊ ma-
25 xime per.l.si forte.j.de penis.†Ubi dānat⁹ ad mortē nō debet au-
diri vt differat executio etiā si dicat se velle reuelare aliqd qd ten
dit ad salutē principis.⁊ sic multo minus si aliud reuelaret.ꝓ hoc
etiā allegat:quia diuersa est ratio inter penā mortis ⁊ alias nam
aliud censetur esse crimē ex quo pena mortis imponit.ideo nimi
rum si in illo aliud statuat ꝓpter eius grauitatē.Itē qꝛ si differre
tur tunc forte posset supplicare principi ⁊ obtinere indulgentiā
⁊ sic remaneret delictum impunitū vt notat in simi.in.d.l.si forte
qd cessabit si fiat executio.que ratio nō hz locū qn̄ solū pena adi-
mit libertatē vel ciuitatē:qꝛ etiā si fiat executio pene cū remaneat
viuus poterit supplicare qd viuus remaneat.vn̄ nō est tantū p̄iu-
dicium si executio tunc differtur:qꝛ etiam addūt qd pena mortis
nō debet differri vt.l.cū reis.hic allega.Fallit in quatuor casibus
primus in.l.pregnantis.j.de penis.Secūdus in.l.q vltimo.eo.ti.
Tertius in.l.j.C.de bo.dam.Quartus in.l.si vindicari.C.de pe-
nis.tn̄ qꝛ iste casus inter eos nō numerat remanemus in regula.
Sed aduerte qꝛ cōtra istā opi.fortiter facit qꝛ dānatus ad mortē
perdit ciuitatē ⁊ libertatē.d.l.qui vltimo.quinimo videtur inclu
di super verbis positis in litera.dū loquitur de eis q ciuitatē vel

libertatē perdiderūt. Sed respōdet. d. Bar. de saly. qꝛ lꝫ ex vi ver-
borū posset cōprehendi: nō tñ debet cōprehēdi: tū qꝛ non est eadē
ratio omniū sub hac indefinita loquētiū expssorū vt supra dixi tū
etiam qꝛ cū iura loquunť de perdente libertatē intelligūt de dam
natis in metallū. ⁊ de perdentibus ciuitatē intelligunt de depor-
tatis vt patet in. l. ij. ⁊ in. l. aut dānū. §. est pena. j. de penis. Tu ad
de qꝺ lꝫ vtraqꝫ opi. sit ꝓbabilis: tñ videť verior opi. doc. de iure ꝑ
istū tex. iūcta. l. q vltimo. nā nō pōt negari quin iste casus sub ver-
bis istis cōprehendať ex vi verboꝝ. Nec ob. d. l. si forte. qꝛ imo po-
tius facit pro inquantū dicit simpl'r de dānatis supplicio ⁊ nō di
cit vltio. ⁊ sic pōt habere locū in dānatū in metallū vel deportatū
vnde sicut illa. l. limitať per istā: ita ⁊ limitanť iura loquentia de
pena mortis ex quo virtus verborum casum mortis includit: ⁊ ex
quo in simi. alias differť ꝑpter inuestigandā veritatē vt patet in
d. l. qui vltimo. Et eodē modo rñde ad. l. cū reis. nā ibi pariter lo-
quitur de pena qualibet siue mortis siue alia vt nō debeat differ-
ri: quinimo illa. l. limitať per istā qñ est pena per quā ciuitas vel
libertas perdiť. ita etiā dꝫ limitari qñ perdiť vita ex quo pariter
ibi loqtur de qualibet. ⁊ similiter est hic ar. l. nā hoc iure. de vulg.
⁊ pupil. Et ꝑ ꝑdictis etiā faciat: qꝛ lꝫ post executionē pene dāna-
tus in metallū vel deportatus in insulā possit supplicare. non tñ
sic faciliter. ⁊ idec sicut illud nō attendiť ita etiā in casu isto nō at-
26 tendať. ¶ † In ea. glo. ibi nō ciuis ꝯm Bal. nota bene hanc gloss.
qꝛ videť tenere qꝺ nō ciuis non accusat. ⁊ sic videť velle qꝺ lꝫ cri-
men sit publicū ⁊ exercitiū eius cōpetat cuilibet de populo. nō tñ
cōpetit nisi illi q est de populo illi⁹ q cōmisit delictū. Adde forte
qꝺ melius dixisset loci illius vbi delictū est cōmissum. ar. auť. qua
in ꝓuincia. C. vbi de crimine agi oportet. Et ꝑ hoc videť qꝺ si bo
noniēsis cōmisit homicidiū poterit accusari a quolibet de popu
lo bononie. sed nō a forensi qui nō est de populo: cōtrariū tñ cre-
dit Bal. qꝛ iura indistincte loquuntur que permittūt publicam
accusationē. facit qꝺ habeť in. l. j. §. ꝯñs. ꝟ. de suspec. tut. ⁊ insti. de
publi. iudicijs. in prin. Nec illa vř bona ratio differētie scꝺm eū.
Nec ob. ista gl. qꝛ rñdet qꝺ glos. loquiť qñ est talis nō ciuis cui nō
licet stare in ciuitate. nā tunc talis nō pōt accusare velut ꝓhibit⁹
ibi postulare. ar. l. quos ꝓhibet. ꝟ. de postula. secus in nō ciue qui
tñ pōt stare in ciuitate: qꝛ ille pōt accusare. ⁊ hoc etiā videtur sen-
tire glo. dū dicit qꝺ si preses iret ad terrā illā vbi erat deportatus
posset ꝓsequi accusationē. Pro predictis etiam allegat qꝛ de cri-
mine publico qlibet pōt accusare nisi aliqua. l. sit ꝓhibitus. l. palā
§. senatus. ꝟ. de rit. nup. Sed forensis nulla. l. reperiť ꝓhibitus ab
accusando. ergo ⁊c. Pro hoc etiā bñ facit qꝺ no. Jac. de aretio. ⁊
Bar. in. l. in ꝓuinciali. §. fi. ꝟ. de ope. no. nū. Et de hoc etiā dicit es-
se glo. in. l. j. §. pe. ꝟ. ne qd in loco publico. facit qꝺ dixi sup rubri-
ca. ⁊ in. l. j. ꝟ. e. ¶ In ea. glo. ibi dic qꝺ interim ꝑmittiť. No. arg. ex
hac glo. cū tex. qꝺ si bānitus de maleficio inculpeť de alio crimine
possit sibi dari saluusconductus respectu primi criminis de quo
est bānitus vt veniat ad se defendendū super secundo de quo hic
per Bar. ⁊ per Cy. in. l. presenti. §. fi. C. de his qui ad eccle. cōfug.
⁊ aliquid per Bart. in. l. illicitas. §. ne potentiores. de offi. ꝑsidis.
Forte tñ illud qꝺ habetur in illo primo libro digestoꝝ in lec. Bar.
nō fuit ꝓprie de lectu. Bart. sed alterius qui legit pro eo. qꝺ ptꝫ:
qꝛ multa dicit in libro illo que contrarianť alibi dictis per eū. de
quo etiā per Guli. de cu. in. l. j. ꝟ. de dolo. in. §. nō fuit. per gl. ⁊ Ja.
de bel. in. §. neqꝫ aūt homic. in auť. de man. prin. colľ. iij. de quo tā
gam post glo. ¶ In eadē glos. ibi facere per ꝓcuratorē. Not. bene
ex glo. qꝺ in illis casib⁹ in quibus seruus pōt esse in iudicio ꝑ se
potest etiā per ꝓcuratorē. ⁊ idē dicim⁹ in minore. facit qꝺ habeť
27 in. l. ij. ꝟ. qui petā. tuto. ⁊ in. c. ex parte. de resti. spo. ¶ † Itē no. ex
glo. qꝺ incarceratus potest citari ⁊ tenetur cōparere per procura
torem si illud facere potest. ⁊ facit qꝺ habetur in. l. pap. exuli. ꝟ. de
mino. ⁊ qꝺ notať in. l. ij. §. fi. j. de custo. reo. per Bart. ⁊ hoc videť
procedere si incarcerat⁹ est ex sui culpa. Si aūt de facto tm̄ ⁊ absqꝫ
sui culpa esset incarcerat⁹: an tūc tenereť per ꝓcuratorē cōparere.
pēdet ex articulo an impedit⁹ teneať per procuratorē cōparere. de
quo per Bar. in. l. j. C. de diuersis ⁊ tēpo. prescri. ⁊ per glos. ⁊ Gul.
in. l. ij. §. j. si quis cau. per cano. in. c. querelā. de procur. ⁊ in. c. cum
dilecti. de dolo ⁊ cōtu. ¶ Extra glo. est sciendū qꝺ tetigit hic Bar.
an ille qui certā diem posuit in accusatione debeat obtinere si illā
non ꝓbat. ⁊ cōcludit qꝺ nō. arg. l. habebat. ꝟ. de insti. ⁊. l. pretor. §.
docere. ꝟ. de vi bo. rapto. Imputet em̄ sibi quare expressit cū nō te
neretur iuxta illud qꝺ habeť in. l. libelloꝝ. j. tit. j. Facit qꝺ legiť ⁊
notať in. l. denūciasse. §. quid tñ. j. de adul. Adde qꝺ istud dictū vi
detur esse verum quādo illud delictū de quo cōtinetur in accusa-
tione est reiterabile. secus si esset delictū irreiterabile vt est homi-
cidium. nam tūc videť qꝺ accusator debeat obtinere ⁊ possit dice
re se errasse in die apposita in accusatiōe ⁊ de errore patere per te-
stes. licitū est em̄ errorē suū corrigere ante sententiā vt. l. error cum
materia sua. de iur. ⁊ fac. igno. Itē adde qꝺ etiā si delictū sit reite-
rabile videť debere obtinere si fact⁹ fuit articulus qꝺ vnicū tm̄ fuit
crimen ⁊ sic vnica vice tm̄ cōmissum. ⁊ sic est ꝯfessatū per reū. nam
tūc similiter poterit dicere se errasse in die ⁊ probare de errore per
testes per ea que supra dixi. ¶ Item adde dictis Bart. inquantū
hic tangit an accusator teneatur exprimere diē in accusatione ad
instantiam rei hoc petētis vt melius possit se defendere. nā cōclu-
dit qꝺ sic si iudici videať per. l. vbicunqꝫ. ꝟ. de inter. act. al's secus ⁊
sic intelligit. l. libelloꝝ. j. ti. j. Nam certe hoc dictū non videť verū
qꝛ absonū videť dicere qꝺ iudex possit arctare accusatorē ad ponē
dum in accusatione diē cōmissi criminis ex quo. d. l. libelloꝝ. ex-
presse dicit nō cogi exprimere diē. nec ob. d. l. vbicūqꝫ. que dicit qꝺ
iudex pōt arctare reū ad respōdendū vel facere interrogationem
quandocunqꝫ sibi equū videbiť: qꝛ illa. l. dꝫ intelligi in casibus in
quibus a iure nō reperiť specifice facta ꝓuisio cū clausula genera-
lis nō referať ad specificata vt. l. doli clausula. ꝟ. de verb. ob. Facit
28 optime qꝺ habeť in. l. sanctio legū. j. de pe. ¶ † Qualiter aūt tunc
succurrať reo qñ nō exprimiť dies vt possit facere suā defensionē si
forte accuseť qꝺ vulnerauit accusatorē de mense aprilis ⁊ accusat⁹
dicat se fecisse ad sui defensionē insultat⁹ prius ab eo ꝯsiderato qꝺ
pluries potuit esse rixa inter eosdē eodē mēse. ⁊ sic testes de īsultu
deponentes necessario nō videntur dicere de insultu facto tēpore
vulneris de quo in accusatione cōtineť. ⁊ per cōsequēs nō videtur
releuare reū cū probatio ipsi⁹ rei debeat necessario cōcludere volē
tis probare suā exceptionē. l. nō ob hoc. C. vnde cogna. ⁊. c. in pre-
sentia. de proba. Cōclude qꝺ remediū erit qꝺ fiat articul⁹ qꝺ vni-
ca fuit rixa de mēse aprilis inter dictas partes. nam si illa cōfesseť
per accusatorē apparebit qꝺ testes dicētes insultū fuisse factū añqꝫ
ille vulneraret de ipso mēse aprilis necessario cōcludēt in defensio
ne rei ex quo vnica fuit rixa. ⁊ hec practica colligiť ex. c. cum Joā.
de fide instru. Si aūt dicta positio nō fuerit facta tūc est maius du
bium tñ cōcludit qꝺ cū in dubio debeamus ꝯcludere delictū non
esse cōmissum. ar. l. merito. ꝟ. pro so. ⁊. l. si preses. ⁊. l. si de īterpreta-
tione. j. de penis. ⁊ ei⁹ qꝺ no. glo. in. l. ij. C. de pet. here. qꝺ tūc reus
etiā venit absoluēdus nisi ecōtra accusator probauerit pluralita-
tem rixarū de quo per eū in. l. nō solū. §. sed vt probari. de no. ope.
nunci. Et scꝺm hoc nō ob. d. c. cū Joā. qꝛ loquiť in causis ciuilib⁹.
⁊ vbi nō agiť de excusatione delicti. ⁊ scꝺꝫ hoc videť innuere qꝺ si
peto a te decem que dico me mutuasse tibi. xv. die aprilis. qꝺ si te-
stes probāt mutuū de mēse aprilis factū. sed nō dicūt de illa die de
qua cōtinetur in libello qꝺ tūc nō obtinebit actor nisi facta fuerit
positio qꝺ vnicū tm̄ mutuū de dicto mēse factū fuerit. Adde qꝺ cō
tra istud facit qꝺ no. Inno. in. d. c. cū Joānes. ad fi. vbi videť velle
qꝺ in casu illius. c. etiā si nō fuisset facta positio qꝺ vnic⁹ tantū fue-
rit contract⁹ qꝺ nihilomin⁹ debuisset obtinere ꝓbans per testes:
qꝛ testes debuissent reduci ad concordiā cū ipso instrumento ⁊ de-
buissent intelligi loqui dicta testiū de eodē cōtractu de quo loque-
batur instrumentū. itē cōtra dictā conclusionē facit qꝺ legiť ⁊ no
tatur maxime per Jac. de bu. in. l. pōpo. scribit si frumentū. de rei
ven. in. §. si plures. vbi dicit qꝺ in dubio pluralitas nō presumitur
nisi probetur. potes dicere qꝺ qñqꝫ apparet de pluralitate attētis
narratis in libello ⁊ attēta ꝓbatione testiū. vt qꝛ factū est reitera-
bile vt in exēplo mutui de quo supra posui. ⁊ de die certa poniť in
libello. nam tūc apparet de vno mutuo facto illo die per ꝯfessionē
ipsius actoris in sui preiudiciū cū actor videať fateri qꝺ ponit in
libello iuxta id qꝺ legiť in. l. cū precū. C. de lib. cā. Nā si testes depo
nunt de mutuo facto alio die eiusdem mēsis vel alterius apparet
nūc de alio mutuo per istos testes. ideo tūc non deberet obtinere:
qꝛ hic nō sumus in dubio de pluralitate: imo de ipsa cōstare videť
attētis narratis in libello ⁊ ꝓbatis per testes. Si autē testes dice-
rent mutuū factū de mēse aprilis: de quo cōtineť in libello: dicunt
tñ se nō recordari de die: tūc hoc casu bene sumus in dubio: qꝛ non
cōstat an testes dicāt de alio mutuo. an vero de illo de quo cōtine-
tur in libello. ⁊ ideo forte pōt dici qꝺ hoc casu cū in dubio plurali
tas non sit presumēda qꝺ testes ꝓbent ex quo presumiť vnicū mu-
tuum. nō enim reijciť dictū testis lꝫ nō deponat de die ex eo qꝛ non
29 recordať: vt aperte ꝓbatur in. d. c. cū Joānes. † Nec ob. qꝺ ꝓbatio
debeat necessario cōcludere: qꝛ satis est qꝺ cōcludat necessario con
siderata presumptione iuris que presumit in dubio vnicū factū ⁊
non plura. ar. eoꝝ que notanť in. l. siue possidetis. C. de ꝓba. Tu-
tius tamen est ad euitandas opi. qꝺ nō ponatur dies sed mensis
ita qꝺ fiat articulus qꝺ vnicū tantum fuit mutuum in dicto mēse.
¶ Item aduertendum qꝛ tetigi supra: ⁊ tāgit hic Bar. nunquid
bānito pro maleficio si inculpetur de alio maleficio possit sibi da-
ri saluusconductus. ⁊ concludit qꝺ sic per glo. fi. hic positā cū text.
⁊ sic videtur qꝺ si bānito pro homicidio potestas det saluumcon-
ductum qꝺ non possit postea ipsum capere ⁊ decapitare durante
saluoconductu. ⁊ hoc videtur tenere Cy. in. d. l. presenti. ad finē cō
trarium videtur tenere glos. in. §. neqꝫ autem homicidiū. in auť.
de mandatis ꝑnci. colla. iij. que glo. est sing. ⁊ nō est alibi. ⁊ idem
ibi tenuit Jaco. de belui. dicens qꝺ talis impune poterit decapita
ri non obstante saluoconductu quasi de iure non teneat illa talis
datio saluiconductus. Gul. de cu. in. l. j. §. non fuit. ff. de dolo vide
tur velle quod si detur existenti in loco vbi poterat capi de iure dā
tem saluumconductum tunc non teneat datio saluiconductus. se-
cus si erat in loco de quo non poterat extrahi inuitus. et sic dicit
colligi

colligi posse ex dicto.§.neqꝫ cõiuncto.§.precedenti. Et per hoc videtur sentire quod si potestas bononie det saluũ conductũ bãnito pro homicidio existẽti in territorio bononie vbi poterat capi qꝺ non teneat datio saluicõductus.secus si fuisset in territorio ferrariensi in quo non posset capi per potestatẽ bononie imo si esset captus ciuitas ferrariẽsis posset repetere vt est tex.cum glo. que reputatur singu.in.l.quid sit fugitiuus.§.Item apud labeonẽ.ff.de edil.edic. Potes concludere in.q.predicta quod aut potestas bono.dat saluũ conductum ex causa vt puta propter inuestigandam veritatẽ alicuius rei.et tunc debeat seruare.ar.huius text.cum gl. aut dat saluũconductũ absqꝫ alia causa.et tunc si dat existẽti in loco de quo poterat extrahi seu vbi poterat capi.et tunc videt̃ quod non teneatur seruare per.d.§.neqꝫ cũ sua glo.cum dictis Iaco. de belui.Et hoc etiã videt̃ sequi Bar.hic in vna sol.inquãtũ dicit ꝙ §.neqꝫ autẽ.loquitur quando datur saluusconductus et fidantia ad finẽ vt effugiatur punitio delicti et non ex iusta cã.ꝛ hoc sensit Guil.in.d.§.non fuit.lꝫ Cy.sentiat contrariũ in.d.l.pñti.sed non bene videtur respondere ad.§.neqꝫ qui videt̃ reprobare eius opi. Si autẽ ille cui datur saluusconductus fuisset in loco vbi non poterat capi est maius dubiũ propter id quod dixit Guil. in.d.§.nõ fuit.videtur qꝺ cũ sit permissum sine cã iudici dare saluumconductum homicide per.d.§.neqꝫ autem.ꝛ ideo nõ videtur tutũ se tũc cõmittere literis saluiconductus.facit ad hoc qꝺ habetur in.c. accedens.el.ij.extra vt lit.nõ contesta.vbi est text.valde not.qꝺ quis nõ tenetur se cõmittere fidei capitalis inimici etiã cũ literis de saluoconductu.Et hec faciunt ad id quod quotidie faciunt iudices maleficiorũ.qꝛ dicunt capto pro maleficio qꝺ promittũt sibi quod si dicat veritatẽ non patietur aliquod malum.nam talis ꝓmissio videtur nulla per ea que sunt dicta.et facit quod habetur in.l.iurisgen.§.si paciscar.et.l.ius publicũ.ff.de pactis.Et hoc in foro cõtentioso.ꝛ facit qꝺ habet̃ per gl.q̃ reputantur sing.in.c. cupiẽtes. in prin.de elect.in.vj.Ubi dicit glo.qꝺ fouens iustam causam põt se defendere etiã per cauillationes.In foro aũt cõsciẽtie forte nõ est licitum mentiri.nã mendaciũ indistincte videtur prohibitum lꝫ vno casu sit maius quã alio.xxij.q.ij.c.j. ¶ †Pro latiori tñ conclusione in materia saluicõductus et fidãtie. Aduertendũ quod considerari possunt tres casus vt tetigit Iaco.de belui.in.d.§. neqꝫ.nam aut fidãtia datur hosti:aut datur subdito : aut datur aliꝫ non subdito.primo casu si datur a.l.seruari dꝫ exẽplũ in.l.fi.ff.de lega. Si autẽ non datur a.l. et tunc si datur ab alio autoritate.l.dꝫ seruari exemplum quando datur fidantia a duce belli.l.cõuentionum.ff.de pac.Si autẽ datur ab alio sine autoritate.l.nõ est seruãda si talis prosequitur iniuriam publicã vt in.d.§.nõ fuit. Si aũt priuatã põt seruare si vult. Sed non tenetur nisi par fuerit facta vt.d.§.nõ fuit.iuncta.l.j.et.l.conuentionũ.ff.de pactis. Scdo casu qñ datur per superiorẽ subdito tunc si datur a.l.est seruãda. vt.d. l.presenti.ꝛ.§.sed neqꝫ.in aut.de man.prin. Idẽ si ab alio autoritate.l.vt ꝓbatur in.d.§.sed neqꝫ. secus si dicatur sine.l. autoritate vt in.d.§.neqꝫ autẽ homicidis. Tertio casu si est solẽnis ꝛ obligatoria seruari dꝫ.qꝛ graue est fidẽ fallere vt.l.prima.ff.de constit. pec. Idẽ si est obligatoria.sed nõ solẽnis.vt qꝛ non põt ꝓbari.nã tunc deficit probatio et non ius.vt.l.duo sunt titij.de testamẽta. tute.secus si sit solẽnis:qꝛ apparet probatio sed non obligatoria. vt quia pactũ nudũ quod ꝭm.l.nõ obligat.l.iurisgen.§. sed cũ nulla.ff. de pactis.secus de iure canonico.qꝛ obligat vt in.c.j.de pactis.Et facit qꝺ notat Bar.in sua.q.que incipit statuto lucane ciuitatis cauet̃.ꝛ qꝺ no.in.l.si seruus.ff.de ver.obli. ¶ Ultimo scias qꝺ bart. hic dicit qꝺ hec.l.semper sibi fuit visa difficilis. vnde autẽ causet̃ hec difficultas satis patet ex predictis.Ange.autẽ hic dicit quod potissime causatur ex sex que vident̃ repugnare princ.huius.l. negantis accusatũ accusare posse.nam primo obstare videt̃.l.j.C.qui accu.nõ pos.sed et hoc cõtrariũ solue vt tetigi post ipsum ang. sup gl.fi.Scdo causat̃ difficultas ex.l.negãda. que ꝓmittit reaccusare. sed solue qꝺ illa permittit in tribus casibus.s.si reaccusat de maiori vel si prosequatur suã iniuriam.vel si accusat vt non procedatur tũc in ea.hic autẽ qñ nullũ predictorũ interuenit. Tu dic intellec. huius.l.vt plene dictũ fuit in glo.ij.ꝛ super ead. ꝛ in glossa penul. ꝛ super ead. Tertio causat̃ difficultas ex.l.j.C.de calũ. Sed de intellec.illius.l.dic vt dictũ fuit super gl.pe. Quarto causat̃ difficultas ex.l.ij.§.si publico.ff.de adul.sed dic de intellec.illius.l.vt dictũ fuit super glo.pe.ad fi.Quinto causat̃ ex.l.pe.ff.tit.j.Sed dic vt dictũ fuit sup.d.gl.pe.Sexto causat̃ ex.l.reum criminis.C. de procura.Sed dic de intellec.illius vt dictũ fuit super.d. gl. pe.licet ang. hic insit super ꝓdictis in prin.hui⁹.l.et hec sufficiãt loco repetitionis hui⁹.l.ãno dñi.Mcccciiij.indictiõe.vij.pridie idus octobris.

Ordo. Mutatio ordinis procedendi nõ mutat.l. potestatem.h.d. ¶ Nota vltra summariũ ar.qꝺ lꝫ procedatur per inquisitionẽ vel etiã veniat qs puniẽdus pena statuti imposita pro publico crimine tamẽ si dãctur de ipso publico crimine nihilominus fit infamis de quo plene dictũ fuit in.l.infamẽ.ff.eo. ¶ In gl.j.ibi etiã hodie heri dꝫ libellus ita etiã in accusatione criminali. ¶ Quid autẽ dꝫ continere in ciuili recurre ad notata in.l.j.ff.de eden.ꝛ in.l.edita actio.C.de eden. ¶ Quid autẽ debeat cõtinere in criminali recurre ad notata in.l.libellorũ.ff.ti.j.que est canonizata.ij.q.viij.libellorum.ꝛ habes etiam glo.in.l.pe.de accusa.ex qua glo.colligi potest tempus ex quo fuit glossator:qꝛ ponit millesimum qui currebat tempore suo.et per si.etiam potest colligi de libro decretorum per id quod posuit gratian⁹ in.§.forma.ij.q.vj.ꝛ de materia etiã de accusa.in specu.in quarta parte.

Sciendum. Si seruus de capitali crimine accusatus nõ defendit̃ per dñm non censetur ex hoc haberi pro derelicto. ¶ Nota qꝺ dixi in summario ꝛ ratio patebit ex glo. ¶ No.qꝺ seruus potest accusari de capitali crimine de materia in.l.hos accusare.§.omnibus.ff.ti.j. ¶ In glo.fi.in fi.solue vt ibi ꝭm Ang.ꝛ.ff. de statu ho.l.seruus.ꝛ.C.de accu.l.si cuiusdã.Tu adde qꝺ dicta.l. seruus.ꝛ.d.l.si cuiusdã nihil ponit qꝺ faciat ad solutionẽ.Solutio autem que ponitur in.§.sed scimus.non videtur bona:qꝛ innuit qꝺ licet non habeatur pro derelicto:possit tamẽ se occupare ad libertatem quod videtur contra istum tex.Ideo potes dicere prout sensit Cy.in.l.ij.C.de accusa.qꝺ hic propter culpã serui contingit istud quod hic dicitur.ideo non videtur haberi pro derelicto.ibi autẽ absqꝫ culpa sui seruus infirmus derelinquebatur a domino.facit quod legitur ꝛ notatur in.l.fi.ff.pro derelic.Uel potes dicere qꝺ ibi eiecit seruum infirmum extra domum.hic autẽ simpliciter neglexit eum defendere.

Summarium.

Inter accusatorem. Hec lex habet duplicẽ literã. ꝛ similiter duplicem lectu.vna lectu.est prout habetur in litera nec.vel si habetur ne exponatur pro nec.alia lectu.est prout habetur ne.ꝛ stet proprie.Et secundũ primam lec. hoc dicit.Licet accusatus ter citatus fuerit tamẽ dãnari non potest ad allegandum causas absentie etiam post lit.contest.potest excusator interuenire.h.d.Sed secundũ secundam breuiter.hoc dicit.Ad allegandum causas absentie admittitur excusator etiã lit.cõtest.sed si excusator non venerit et accusatus ter citatus fuerit poterit condemnari.hoc dicit.Et sic vna lectu.videt̃ alteri cõtraria.Sed saluare potes vtraqꝫ:quia si ex crimine veniebat imponenda pena maior relegatione.ꝛ sic pena nõ cadebat in absentem procedit prima lect.Si vero alia pena que poterat cadere in absentem tũc ex sola contumacia si aliter non constabat de crimine non potest damnari.ꝛ sic intelligat̃ prima lect.sed vbi esset contumax ꝛ probaretur crimen tunc bene posset condemnari ex quo est pena que cadit in absentem saluo nisi haberet iustam causam absentie:qꝛ tunc excusaretur cõtumacia.ꝛ sic intelligatur secũda lec.ꝛ per hoc patet qꝺ ex sola cõtumacia reus non potest damnari imo requiritur etiam delicti liquidatio:ꝛ tunc bene posset dãnari absens si pena cadit in absentem.vnde no.dixit spec.ꝛ Ioã. an.post eum quod si iudex fuerit ita supinus qꝺ tulit sententiam condemnatoriam decapitationis contra cõtumacem tanqꝫ ipso habito pro confesso ꝛ ille postea peruenerit in fortiam cõmunis qꝺ non fiet executio sentẽtie imo de nouo de crimine quereretur ꝛ sic tenuit Guido de suza.in.l.seruum quoqꝫ.§.publice.ff.de procura.ꝛ voluit etiam spec.in ti.de accusa.quarta parte.§.sequitur ver.Sed pone.A.fuit accusatus de morte.t.ꝛ ibi per Io.and.in addi.ꝛ hoc sequitur etiam hic Ange.Tu adde qꝺ hoc verum de iure cõmuni secundũ qꝺ absens licet contumax non habetur pro confesso vt legitur ꝛ notatur in.l.diuus.ff.de custo.reo.Sed tunc debet procedi ad annotationẽ bonorꝫ iuxta id qꝺ habetur in.l. j.ꝛ per totum.ff.de requi.re.ꝛ.C.eo.titu.Sed secundum formam statutorũ italie secundũ quam cõtumax habetur pro confesso seruatur cõmuniter quod si talis sit condẽnatus ꝛ bannitus ꝛ postea veniat in fortiam cõmunis absqꝫ alia inquisitiõe criminis fiet executio banni ꝛ sententie. ¶ †No.ar.qꝺ contra contumacem in criminali requiritur trina citatio sicut in ciuilibus ꝛ habet̃ in.l. ad peremptoriũ.ff.de iudi.ꝛ in.l.tres denunciationes.C.quomodo ꝛ quando iud.ꝛ pro hoc etiam faciat:qꝛ in criminalibus videtur debere procedi secundũ morem ciuilium iudiciorum.l.absentem.§.j.ff.de penis. ¶ †Not.demũ qꝺ in criminali admittitur excusatio ad allegandum causas absentie de quo plene videbitis in.l.pe.§.ad crimen.ff.eo. ¶ In glo.nec post triduum ibi aliꝫ proprie ponunt licet hec lectu.videatur contradicere precedẽti:tamẽ est bona ꝛ saluari potest secundum quod dixi.Nec obstat his que dixi ibi videlicet qꝺ ex sola contumacia non habetur quis pro cõfesso qꝺ habetur in.c.cum contumacia.de hereti.lib.vj.Ubi citatus pro causa heresis si fuerit contumax.ꝛ ob hoc fuerit excõmu-

nicatus ⁊ in excōicatione perseuerauerit per annum qd habetur pro confesso in heresi: q2 speciale est in casu illo. ⁊ facit etiā quod legitur ⁊ notatur. xj. q. iij. rursus. Itē nō ob. iij. q. ix. in. c. decernim⁹. vbi etiā vr qd contumax habet pro confesso. q2 responde qd debet intelligi qd ex contumacia surgit presumptio cōtra cōtumacē. nō tñ tanta qd habeatur pro cōfesso ita qd cōdemnatoria postea procedit. ¶ In eadē gl. ibi qd in vno triduo citet. Nota bene hanc primam expositionem: q2 fm Ang. non habes ipsam alibi ex qua habes quod quis potest ter citari in vna die ad vnam ⁊ eandem causam. facit. l. ter enixa. j. de ver. sig. Sed certe hec expositio nō videt bona neq3 equa et maxime qñ trina citatio fit vno conuocio iuxta id quod legitur ⁊ notatur in simi. in. l. iij. in prin. s. de pig. actio. sequens expositio non videtur esse bene verisimilis. ideo datur tertia expositio que fuit Ja. de are. verū qd sensus litere sit qd debeat ter citari ⁊ quelibet citatio habeat terminū triū dierū. ⁊ secundū hoc expones ne per triduū. s. expectatus per singulos dies sc3 tres citatus sc3 semel: ⁊ hanc sequitur Barto. vt sic tres citationes seu tria edicta habent vim peréptorie citationis in criminalibus sicut in ciuilibus iuxta id qd habetur in. l. tres denunciationes. C. quomodo ⁊ qñ iu. ¶ Sed tunc insurgit dubiū. de quo tangit glo. in ver. itē an hodie verū. nūquid numerus citationis istorū dierū sit auctus sicut in ciuilibus vt sic hodie in ciuilibus quelibet citatio debet habere terminū. xxx. dierū ita etiā debeat habere in criminalibus. Jo. hic tenuit qd sic. vt. j. patet: idē gl. in. l. qui crimen. C. qui accu. non pos. idē in. l. si accusatoribus. C. de accu. idē Bart. nec ob. q⁹ correctio legū est euitāda. vt. l. precipimus. C. de ap. quia responde qd hec est correctio passiua que fit ex vi regule antique. l. absentem. §. j. j. de penis. vbi dicitur quod in criminalibus proceditur fm morem priuatorum iudiciorū. Et ideo licita est hec extensio ⁊ correctio per id qd not. in. l. si quis seruo. C. de furt. et in. l. qd vo. s. de legi. Sed dño Bart. in. d. l. qui crimen. placet qd hodie debeant dari pro qualibet citatione. xxx. dies in criminalibus vt dixerunt gl. tñ nō tenet opi. Jac. de are. q2 in ciuilibus p qualibet citatiōe erat terminus decem dierum vt. l. ad peréptoriū. ⁊. l. per interuallum. s. de iudicijs. ⁊ ideo dicit qd sic solūmodo factū narrat. nō autem qd fieri debet fm Jo. qui hic hoc dixit. Tu adde q⁹ opi. Ja. de Are. vr bona: q2 derisoriū vr dicere qd iuriscōsult⁹ hic fm hoc decideret casum de q nulla poterat esse dubitatio. vñ est verisimile qd aliquo casu poterat procedi ad sententiā fm formā citationis de qua hic. et hic etiā est casus fm vnā lect. prout habet in tex. ne. nō ob. q⁹ in ciuilib⁹ fm hec iura erat termin⁹ decē dierū p qualibet citatiōe. ⁊ sic nō triū tm̄modo. q2 potero dicere qd aliō erat in criminali in qua breuior etiā est instātia quā in ciuili cum in criminali durat tm̄modo p bieniū. vt. l. j. ⁊. ij. C. vt infra certum tps crimi. qstio termi. ⁊ in ciuili per trienniū vt in. l. properandū §. j. C. de iudi. ⁊ q2 in alio etiā fauebat in criminalib⁹ q2 l3 in ciuilibus daretur tm̄ vna dilatio ad pbādū tñ in crialib⁹ tres dabātur reo ⁊ due accusatori vt. l. fi. s. de ferijs. ⁊ ideo forte hec. l. voluit inter criminales et ciuiles esse hanc differentiā in numero dierū ⁊ i mō citandi. ¶ Itē adde qd psupposita opi. Ja. de are. quā etiā sequit Bar. nō vr qd hodie sit facta imutatio p numerū. xxx. dierū3 p aut. q semel. alleg. in gl. q2 regula. l. absentē. §. j. nō habebat locū in numero dierū citationis vt p3 ex hac. l. cōiuncta dictione p interuallum. ⁊ ideo cū sumus in correctorijs nō debet fieri extensio. hoc credo verū de iure: licet forte gl. seruaret in practica: quā cōiter vident sequi doc. ⁊ hoc de iure cōi. sed per statuta cōiter hodie aliter prouidet. ¶ In ea. gl. ibi. sed adnotant bona. Formam huius annotationis bonorū vide. j. de req. re. l. j. ⁊ in spe. de accu. §. qualiter aūt in cribus. ⁊ an sufficiat citatio ad domū: vt i ciuilib⁹ aut ad locū domicilij vel beneficij si citat⁹ est bñficiatus. Et quid si citat⁹ est in rure vel in alieno territorio. ⁊ quid si est vagabūdus qualiter sit citandus. ⁊ an tunc sint citandi amici sicut in ciuili dicet vt no. Spe. i. d. §. qualiter. v. sed nūquid sufficit: vbi ponit modum ⁊ ordinem procedendi contra reū absentem ⁊ contumacem. Sed in ver. cū autem fuerat coram preside ponit ordinem pcedendi qñ reus cōparet. ⁊ de predictis etiā aliquid tangit hic Bar. cuius dictis adde primo inquātum dicit qd in criminalibus nō est necessariū inseri libellum accusatorium in citatione sicut nec in ciuili. nā hoc videt cōtra casum. v. q. ij. si primates. ⁊ cōtra gl. ord. in c. ij. de dilationib⁹. de hoc nihil tangit hic. sed aliquid tetigit i sua extrauagāti ad reprimē. ¶ In gl. sup v. in crimine ⁊ ibi dicit speciale esse in epo pter preeminentiā epalis dignitatis: vt debeat in criminali cōtra eū inseri libellus in citatorio. ⁊ sic intelligit. d. c. si primates. ⁊ gl. i. d. c. ij. als secus per. l. ij. C. de exhi. re. dum dicit iudex debeat explorare quesitū. ⁊ sic litera videt velle qd reus in absentia p citationē nesciuit cām. ⁊ hec opin. forte vera. de iure tñ canonico vident cōiter simpliciter sequi glo. in. d. c. ij. ¶ Itē adde inquantū dicit qd si accusatus nō cōparet in termino: licet in ciuilibus debeat accusari contumacia rei. als non censeat contumax vt. l. properandū. §. j. ⁊ ibi notat. C. de iudi. † tñ in crialibus dixit qd iudex pōt supplere defectum partis: ⁊ maxime quādo sibi esset data licentia a partib⁹ expediendi processum sicut dicit obseruari

a ¶ Custodias. Adde hāc. l. eē limitandā inquantum vult q⁹ aduocati debēt citari ad vidēdum indicia nō habere locū in testib⁹ torquendis. Bar. in. l. diuus. §. iudex j. de qst. bar. in. l. fi. eo. tit. Bal. cōsilio cclxxv. iij. volumine.

fm consuetudinem italie. Et ad predicta allegat qd habet in. l. accusatorē. j. e. ⁊. l. libellor. j. ti. j. ⁊ in. l. ij. C. de aboli. Tu adde qd nō videt de iure pcedere qd iudex suppleat defectū accusatoris cum debeat esse medi⁹ iter accusatorē ⁊ reū: ⁊ sic nō debeat esse iudex et accusator. facit qd habet in. c. forus. §. iudex. de vb. sin. ⁊. §. in oi. et facit qd habet in. l. fi. C. de asses. ⁊. l. quisquis. C. de postu. Nec ob. l. accu. cū simi. q2 loquit qñ accusator est mortuus. de hoc tñ dicendum vt in. d. l. libellor. §. fi. ⁊ ɔsuetudo pdicta videtur esse iuri cōtraria: licet de facto obseruetur: et ad predicta etiā facit quod notat Barto. in sua extrauagan. ad reprimen. super ver. neglexerit. ¶ Itē aduerte q2 Bart. hic videt velle si bene ponderet qd iudex accusatore nō comparente in termino citationis possit supplere vices eius circa cōtumaciam rei incusandam si ipse etiam non cōpareat ita demū si ipse accusator dedit sibi licentiam. alias sentit qd nō poterit supplere sicut in ciuilibus arg. l. absentē. §. j. j. de penis. Sed contrariū sensit in. d. extrauag. ad reprimē. in ver. neglexerit vc3 qd possit indistincte supplere vices accusatoris. q2 sum⁹ in his que tendūt in publicam vtilitatē arg. l. quos prohibet. s. de postu. ⁊ eius qd habetur. j. e. l. pe. in prin. ⁊ facit qd idem ipse bar. no. in. q. que incipit iudex maleficior vbi aperte decidit qd in causa accusationis possit iudex ex officio testes producere l3 accusator nō pducat per ea que habentur in. l. si nō defendant. j. de penis. et l. j. §. fi. j. de questio. ⁊ qd legitur et notatur in. l. ij. maxime p Cy. C. de aboli. Sed ipse idem Bart. aliter videt loqui in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. s. de dam. infec. Ubi concludit qd l3 accusator et accusatus est presens vel etiam qñ accusatus est absens et sit casus in quo cum contra eum possit procedi ad sñiam possit iudex pducere testes ex officio. ⁊ sic supplere vicem partis tñ dicit esse secus qñ accusatus est presens ⁊ accusator est absens. q2 non d3 supplere vices accusatoris per. l. libellorū. §. fin. j. ti. j. Ubi videt qd accusatore non cōparente circūduci debeat edictū. vel si mortuus sit vel non speretur de primo posse prosequi d3 reus absolui. et sic nomē rei aboleri ab instātia iudicij. potes dicere qd ad vtilitatem accusatoris nō supplebit eius vices quo minus ipse censeat contumax vel quo minus circūducatur edictū si reus comparet ipso nō cōparēte iuxta id quod habetur i. l. post edictū. §. circūducto. de iudicijs. vel vt censeat contumax reus qñ neuter comparuit ad vtilitatem ipsius accusatoris. vt sic forte reus debeat refundere expensas vel vt non debeat fieri noua citatio iuxta ea q habent in. l. qui crimen C. qui accu. non pos. ⁊ in. d. §. circūducto. sed si alias velit iudex ex officio procedere cōtra reū ad preiudiciū ipsius rei an tunc possit pendet ex his que habent in. d. l. pe. in princ. ⁊ in. d. l. libellorū. §. fi. ⁊ in. d. l. ij. de aboli. facit qd dicetur in. d. l. j. in pn. j. e. ¶ Itē attende quid iuris si aliquis veniat ad excusandū absentiam rei et allegat iustū impedimentum ⁊ iudex non admittat eū an teneat processus qui fiat ipso absente eo casu quo fieri posset. nā dixit Bart. nota. in. d. extraua. sup. d. ver. neglexerit qd si nūcius obtulit se paratum incōtinenti pbare impedimentū et iudex nolit admittere habetur perinde ac si doctū esset de impedimēto ex quo p iudicem stat: ar. eorum que legunt ⁊ notātur in. c. interposita. de appel. ⁊. l. iure ciuili. s. de condi. ⁊ demon. Et ideo sicut si sciuisset processus esset nullus vt est casus sing. ⁊ valde nota. fm lec. Pe. in. l. quesitū s. de re iud. ita ⁊ in casu proposito. alias aūt si nō obtulit sic se pbare processus tenebit licet possit restitui si re vera iustum haberat impedimentum iuxta ea que habentur in. l. fin. s. de resti. in integ. ¶ Ex hoc nota duo. primo q⁹. d. l. quesitum. inquātum annullat processum factum contra absentem iuste impeditum si iudex scit impedimētum nedū habet locū in causa ciuili: sed etiā in criminali. † ¶ Itē no. secūdo qd paria sunt impedimentū esse notū iudici vel si per eū steterit quo minus sibi fiat notū qd est sing. notan. pro ampliatione illius. l. ⁊ ex predictis posset sumi cautela qd ille q suspicatur ne de crimine impetat id est molestet procuret caute absentiā causa reipubli. Nā si postea procedatur contra ipsum processus erit null⁹ si iudex sciuerit absentiā vel per eū steterit dūmodo non constet qd data opera se absentauit. l. ei qui. ex cau. maio.

SERUUS. Nota qd seruus potest defendi et p dñm et per procuratorem etiam in criminali causa de quo plene. j. e. l. pe. §. ad crimen.

Summarium.

1. Iudex causam decisurus peritos consulere debet.
2. Tempus messium non est feriatum.
3. Carceratus pro crimine potest ferijs renunciare.
4. Renunciare an possit quis testium productioni.
5. Renunciatio productionis testium an possit in iudicio fieri.
6. Renunciare an possit quis probationi per instrumētum fiende.

CUSTODIAS. [a] Cum examinātur custodie aduocati sunt iuris periti ⁊ causarum patroni qui in ciuitate vel in prouincia consistūt. h. d. vsq3 ad ver. ⁊ feriatis. ¶ Not. arg. ex hac. l. † quod iudex anteq̄ veniat ad decisionem causarū habere debet cōsilium cū peritis ⁊ l3 bñ faciat sic faciēdo ar. hui⁹ tex. nō tamē vitiabitur sententia

sententia si non faciat hoc sicut etiam in casu pposito si non essent adhibiti illi de quibus dr in litera non irritaretur processus neqꝫ sententia sm Ja. de raue. ⁊ Angel. per. l. cum sententia cõiuncta gl. sua. C. de sententijs ⁊ inter. om. in. et quod legitur ⁊ notatur in l. velamento. C. de postu. ⁊ in. l. j. §. biduũ. ff. qñ appel. sit. ⁊ idẽ etiã hic tꝫ Bar. allegat etiam qd habet in. l. j. C. de sentẽtijs aduer. fis. la. li. x. Addit tñ hic Bal. qd lꝫ processus nõ sit nullus propter absentiã talium psonaꝝ saluo priuilegio fisci vt no. d. l. velamento. tñ si ppter aduocatũ habẽdũ pars a iudice petijt dilationẽ ⁊ est sibi denegata ratiõe huius grauaminis poterit licite a sentẽtia appellare. l. ait pretor. §. si. cum ibi nota. ff. ex qui. cau. ma. ⁊ idẽ Bart. in d. l. j. C. de sentẽtijs aduer. fis. lat. ¶ In gl. j. ibi vel etiã propria vez vt cõprehendat custodes carcerũ qui forte ꝯquerũtur in aliquo de ipsis carceratis. vel forte incarcerati de ipsis custodibus. facit qd habet in. l. solent hic allega. ⁊ in. l. j. C. de custo. ⁊ exhi. re. Et attẽde qꝛ iudex maleficiorũ deberet habere pre oculis. l. istam vt qñqꝫ prefigeret diem ad audiendũ causas istarũ personarũ ⁊ ipsas personaliter visitare. facit. l. vnius. §. pe. ⁊ fi. ff. de q̃sti. vñ etiam dꝫ videre ⁊ inquirere an aliqui sint ibi carcerati qui indebite ibi teneant vel ad nullius petitionem. ⁊ tũc quid habeat facere iudex vide qd notat Bar. in. l. si quis vxori. §. si fugitiuũ. de fur. qñqꝫ etiã statuta hoc prouidẽt vt carceratio non teneat nisi sit facta certa forma vt est statutũ in hac ciuitate. ¶ In gl. ij. ibi nõ tñ aduocati vr contra tex. in. l. postulauerit. §. questioni. ff. de adul. vbi aduocati illi⁹ cause debẽt adesse. ⁊ ita etiam videnť notare in. l. virtus. ff. de legi. Cõclude sm doct. ⁊ sic seruat generalis cõsuetudo qd in examinatiõe an quis debeat ponere ad torturã bene sunt requirendi aduocati accusatoris ⁊ rei sed in actu ipsius torture non: sicut in simi. etiam dicimus qd pars dꝫ esse presens iuramento testis non tamen depositionis eius vt no. gl. in. §. ⁊ hoc vero in auť. de testi. colľ. vij. et in. l. si qñ. C. de testi. et in. l. minime. ff. de legibus.

Et feriatis. Etiã tpe feriato ob necessitatẽ hominum cause carceratoꝝ pñt per absolutoriã terminari. cõdẽnatorie aũt debẽt differri. h. d. ¶ No. qd dixi in summario. ¶ Et adde sm Ang. qd vbi expedit reipublice nõ differri ꝯdẽnatoriã. vt qꝛ sunt insignes latrones poterit cã terminari etiã tpe feriato in honorẽ dei: vt. l. puinciarũ. C. de ferijs. ¶ Et adde

1 etiã sm eũ † qd secundũ consuetudinẽ ⁊ statuta italie cõiter tẽpus messium nõ est feriatũ in criminalibus etiã quo ad cõdẽnatoriã. ¶ In glo. feriatis ibi. l. prouinciarũ: illa. l. facit per locũ a spãli. qꝛ spãle est in latronibus insignib⁹ qd procedať cõtra eos in diebus festiuis vt ibi ptꝫ. ⁊ sic remanet regula in cõtrariũ. l. ius singulare ff. de legi. ¶ In glo. audiri. in fi. quasi velit qd ipso reo inuito non possit procedi etiã tpe messium. ⁊ sic loquatur. l. j. ff. de ferijs. alij tñ dicũt qd hec. l. loquiť in carceratis qui nõ occupãtur circa vindemias. ⁊ id nõ dꝫ vti ferijs ibi in alijs nõ carceratis. Sed certe hec sol. nõ bona. qꝛ carcerati indigent testibus procuratorib⁹ ⁊ aduocatis qui possent esse occupati circa vindemias. ⁊ ideo in eis videtur quod eadẽ sit ratio per notata in. d. l. j. Ideo potes dicere qd hic est spãle qd volẽte ipso carcerato inuito accusatore possit procedi tpe messiũ secus aũt in alijs non carceratis. qꝛ altera parte inuita nõ poterit procedi. sed demũ vtraqꝫ volẽte. ¶ In gl. si. in fi. Sꝫ q̃ potuit esse rõ qd differať condẽnatoria et non absolutoria ex quo

3 reo volente procediť dixit hic Bart. no. qd rõ esse põt: † qꝛ carceratus pro cã criminali põt renũciare ferijs inquãtũ est in sui fauorẽ: sed nõ quatenus est in sui detrimentũ. ¶ Et sic facit qd reus non possit renũciare termino in criminali qui dať sibi sm formã statuti ad faciendũ suã defensionẽ. ⁊ pro hoc etiã facit quod notat glo. in. l. pactũ inter heredẽ. ff. de pac. que reputari consueuit singu. in hoc inquantũ allegãt. l. nõ tm̃. de app. ⁊ sing. ad hoc allegať. tñ dicit Bar. se pro cõstãti nõ ponere. Ang. hic concludit qd si constat reũ nullã defensionẽ hr̃e: forte qꝛ est insignis latro tũc potest renũciare ex quo ius defendendi nõ hꝫ per ea que habent in. l. prouinciarũ. C. de fer. facit lꝫ nõ alleget. l. constitutiones. ff. de ap. ⁊ qd habetur in. l. iij. C. de epi. audi. pro hoc etiã allegat: qꝛ hec renũciatio nõ videť ledere nisi qꝛ moriť citius de quo nõ videť curandum ex quo certũ est eũ nõ hr̃e defensionẽ p. l. cum reis. C. de ferijs. al's de pe. interdũ cõstat eũ habere defensionẽ: sed desiderat eum mori. ⁊ tunc non tenet renunciatio cum nemo sit dñs suoꝝ membroꝝ vt l. liber hõ. ff. ad. l. aql. Et ideo p tali carcerato etiã inuito quilibet admittiť ad defendendũ. l. nõ tantũ. ff. de ap. ⁊. l. additos. C. de epi. audi. Interdum est dubium an habeat defensionẽ. ⁊ tunc credit admitti renunciationẽ. sed si penitet adhuc poterit se defendere p tex. cũ gl. in. l. j. ff. de furi. balne. Et qꝛ partes possunt in causa concludere ⁊ post conclusionẽ in causa non pñt fieri defensiones. vt in c. cum Joãnes heremita. de fide instru. ⁊ in auť. de test. §. quia vero colľ. vij. vbi in iudicio renũciatur testibus ⁊ probationib⁹ ⁊ cõcluditur in cã. ⁊ pro hoc etiam qd habetur in. l. iubemus. C. de indi. vbi similiter partes renũciant allegationibus in ciuili. et sic eodẽ mõ debet esse in criminali argu. l. absentẽ. §. j. ff. de penis. Tu adde qd pro dicta precedunt qñ ex crimine venit imponenda pena corpis afflictiua. ⁊ sic nõ pecuniaria. vbi aũt ex crimine veniret imponenda pena pecuniaria tunc licitum esset termino et suo iuri renũciare sicut in ciuilibus ar. l. si quis in cõscribendo. C. de pac. et tunc nõ videtur esse tantũ preiudiciũ arg. l. in seruoꝝ in fi. ff. de penis. et hoc voluit hic Bal. Item adde qd pro predictis bene facit qd notat gl. in. l. nõ tantũ in gl. pe. ff. de appel. ⁊ qd notatur etiam in. l. qui vltimo. ff. de pe. per Bar. ⁊ quod habeť in. d. l. additos fꝫ vnum intellectũ. nam ibi ideo fiebat executio infra decem dies in causa criminali. qꝛ fuerat renunciatũ illi termino dato ad appellandũ ⁊ sic videtur qd teneat vsqꝫ qd peniteat ipsum vel alius pro eo veniat ad defensionem. Nec ob. iste tex. licet Ange. non respondeat. qꝛ posset intelligi qd etiam inuito reo causa poterat tractari tẽpore isto: dũtamẽ non feratur cõdemnatoria hoc tpe ⁊ scdm hoc totus processus poterat fieri altera parte instante vsqꝫ ad sententiam. Sententia autem poterat ferri si erat absolutoria. secus si erat condemnatoria ⁊ est videre simile. C. vbi sena. vel cla. vbi potest pcedi cõtra certas psonas ibi nominatas vsqꝫ ad calculũ sententie exclusiue. Snĩa vero potest ferri si sit absolutoria etiam sine principis cõsensu: secus si sit cõdemnatoria. ⁊ hoc videtur de iure verũ ⁊ conclusioni quã tetigit Ang. videtur addere etiã hic Bal. lꝫ recitet multas opin. subdit tñ qd nemo debet dãnari nisi primo sibi dato termino ad faciendũ suam defensionem. allegat. l. iij. §. si ad diem. ff. de re mili. et tex. cum gl. quam dicit singu. in. l. j. ff. de fu-

4 ri. bal. et quod habetur in. l. ij. C. vt. ff. cer. tem. ¶ † An autem quis possit renunciare productioni testium vel instrumentoꝝ in causa presertim pecuniaria recitat hic Bal. opi. Nã dicit qd in cã pecuniaria videtur qd possit renũciari per. l. si quis in conscribẽdo. C. de pac. et quia non est tãti preiudicij sicut in criminali scdam opi. recitat qd possit renunciare in iudicio nõ extra iudicium. ⁊ hãc sequitur Bar. ⁊ Guil. de cu. in. d. l. iubemus. tertiam recitat qd non valeat renũciatio: qꝛ vr renunciare defensioni q̃ est de iure naturali qd est immutabile ex pacto vt. l. ius agnatiõis. ff. de pac. ⁊ insti. de iure natu. gen. ⁊ ciuili. §. sꝫ naturalia. Sed certe hec vltima opi. nõ videť bona: qꝛ sm illã nõ videť posse renũciari in iudicio qd est cõtra. c. de testib⁹. extra de testi. Itẽ Bal. hic nõ clare decidit. Aduerte primo qd gl. in auť. iubem⁹. pallegata videť velle q nõ valeat renũciatio de testib⁹ neqꝫ de instrumẽtis. ⁊ idẽ vr velle gl. in. §. qꝛ vero in auť. vt sine pbi. matres. colľ. vij. sed glo. in auť. vt cũ de app. co. §. j. colľ. viij. videť velle qd valeat de instrumẽtis sed in testib⁹ Jo. de ligna. in. c. ij. de proba. tenet simpliciter qd valeat pactũ qd nõ possit pbari solutio nisi per instrm lꝫ gl. que reputať sing. tennerit ꝯtrariũ in. d. §. qꝛ vero in. d. auť. mouet per regulaꝫ generalẽ: qꝛ quilibet dꝫ posse renũciare suo fauori. ⁊ qꝛ partes pñt agere qd in actu necessario requirať scriptura vt. l. cõtractus. C. de fide instru. ⁊. l. testiũ. C. de testib. ⁊ qd notať p gl. in. c. j. de censi. li. vj. Et hãc opi. etiã tenuit Azo. ⁊ tenuit Ho. i summa de renũ. §. que pñt. v. quid de pacto. Sed Ja. de bel. tenuit glo. in. d. §. quia vero. ⁊ Bar. etiã in. d. auť. iubem⁹. ⁊ Ja. de bu. ibidẽ ⁊ Jo. an. i. c. si diligẽti. vbi scripsi etiã sup pma glo. ad fi. de fo. cõpe. spe. in ti. de pba. in. §. videndũ. ver. sed pone. refert tres opi. vna est qd pactũ nõ valeat. alia qd valeat. tertia est qd inspiciať qualitas psonarũ: ar. l. si qs ex argẽtarijs. de edẽ. Potes concludere qd aut apponiť pactũ p qd renunciať pductioni testiũ extra iudiciũ. ⁊ agiť qd nõ fiat pbatio nisi p istrumẽtũ. ⁊ tũc lꝫ sint opi. verioꝛ vr de iure opi. Azo. ⁊ Hos. quã in effectu sequiť Jo. de ligna. p rationes suas. nec ob. qd pactũ cõtra publicã vtilitatẽ nõ valeat: qꝛ nõ reperiť lex expressa q̃ dicat pbationẽ testiũ tendere ad publicã vtilitatẽ seu inductã ppter publicã vtilitatẽ sed bñ dicit tex. qd vsus testiũ est frequens ⁊ necessari⁹ in iudicijs. l. ij. ff. de testi. ⁊ qd pbationũ facultas nõ est angustãda. l. qm̃. in fi. C. de hereti. Preterea dicta iura pñt itelligi qñ per partes nõ agiť qd scriptura nõ requirať i actu. possunt enĩ hoc agere vt est dictũ. ⁊ p hoc etiã bñ facit. d. l. testiũ. ⁊ p hoc etiã faciat: qꝛ lꝫ appellatio fuerit valde expediẽs ⁊ necessaria vt. l. j. i pñ. ff. de ap. tñ appellatiõi põt renũciari. l. si. ad fi. C. de tẽp. app. Et facit qd habeť in. l. j. §. pe. ff. a quib⁹ ap. nõ lꝫ ⁊ pro hoc etiã faciat: qꝛ si simpliciter dicta rõ teneretur non deberet posse renũciari etiã in dubio qd est cõtra. d. c. de testib⁹. ¶ † An aũt renun-

5 ciatio pductionis testiũ possit fieri in iudicio videť qd sic vt in. d. c. de testibus. in cõtrariũ videť casus in. §. qꝛ vero. in auť. de testi. colľ. vij. Et facit qd no. gl. in. d. auť. vt cũ de app. co. §. j. Potes dicere sm formã Bar. in auť. q semel. C. de pba. qd aut est cõclusuꝫ i causa ⁊ absqꝫ dubio talis renũciatio tenet post cõclusionẽ in causa adeo qd nõ poterũt pduci testes: nec etiã instrumẽta: vt est tex. in. c. cũ dilect⁹. de fide instru. nisi forte bñficio restitutionis i integrũ pars possit iuuari vt ibi. vľ nisi sm. l. seruata solẽnitate auť. q semel. interdũ nõ est cõclusum in cã. ⁊ tũc tenet renũciatio q̃ ad testes quos sciebat posse pducere. ⁊ sic loquať. d. c. de testibus. Sed non extendiť talis renũciatio in dubio ad testes quos ignorabat posse pducere. dũmodo non audiať nisi seruata prius solẽnitate de qua habeť in. d. auť. qui semel. ⁊ sic loquať. d. §. qꝛ vo. prout etiã ibi videť innuere litera si bñ ponderet. Et ex pdictis patet quod si constaret de mente renunciantis qd vellet ex toto omnibus testibus renũciare: qd tũc forte ampli⁹ nõ audieť. Et sic facit pro his q̃

dixi circa pactum qđ fit extra iudiciū de non probādo per testes.
6 ¶ † An aūt possit quis renūciare probationi fiende p instrumētū ꝯclude qđ si fit pactū extra iudiciū: qđ nō possit ꝓbari p instrumētum forte tenebit: sicut in simi. dixi. s. in testibus arg. l. in exercendis. C. de fide instru. Si aūt fiat in iudicio multo forti⁹ idē videt: ⁊ eoipso qđ ꝯcludit in cā vr̄ etiā renūciare productioni instrum: vt in. d. c. cū dilect⁹. ¶ An aūt si qs renūciat in cā pricipali productioni testiū vel instrorū extendat renūciatio ad cām appellatiōis. dic vt p Bar. in aut. q semel. ⁊ p Inn. in. c. cū venisset. ⁊ in. c. intimauit de testi. ¶ Quid aūt si qs renūciauerit ꝓbatiōi testiū et instrorū: ⁊ voluit solū stare debere sacramēto aduersarij. vide id qđ legit et notat in. l. fi. p Bar. de pto. stip. ⁊ in. l. theopōpus. de do. prele. Nā videt qđ nō teneat tale pactū ex quo nō posset probari contrariū si dolose forte aliqđ declararet. ⁊ sic preberet tale pactū materiaꝫ delinquēdi contra. l. conuenire. de pact. do. Et facit quod no. Cy. in l. si quis in conscribendo. C. de epis ⁊ cle. ⁊ qđ no. Bart. in. d. l. fin.

Summarium.

1 Judex ex officio suo causam finire potest accusatore mortuo.
2 Instantia cause ciuilis an ⁊ quando ad aliū transire possit.
3 Sententiam que pro vnum iudicem in criminalibus fertur alius iudex non exequetur.
4 Judex corā quo incepta est accusatio accusatore mortuo potest nouam instantiam incboare.
5 Extrane⁹ an possit ꝓsequi accusationē ceptā p accusatorē mortuū.
6 Procurator in crimine publici iudicij causas absentie allegatur⁹ interuenire potest.
7 Procurator non admittitur ad prosequendū crimen publicum.
8 Dictio per rei perfectionem inesse demonstrat.
9 Procurator ad priuati criminis ꝓsecutionē admittit defensur⁹.
10 Sententia ob iustam differtur absentiam.
11 Satisdatio non prestatur in causa criminali.
12 Sententia cōtra absentem in pena relegationis ferri potest.
13 Procurator ob dubiū repellitur nisi sit illustris.
14 Illustris procuratorem dare potest in crimine iniuriarum.
15 Procurator an possit interuenire ꝓ carcerato ꝓ capitali crimine.
16 Comparere legitime quando quis dicatur.
17 Negligentia procuratoris nocere potest.
18 Procurator an possit interuenire pro incarcerato presente.
19 Actor et accusatus in vinculis stare debent si crimen graue sit.
20 Procurator an admittatur in criminalibus.
21 Procurator frustra interuenit ad defensionē accusati de publico crimine.
22 Procurator quare ex parte accusati in criminalibus non possit interuenire ⁊ nu. 23.
24 Absens an possit per alium excusari ⁊ nu. 25.
26 Bannitus pro cōtumacia an possit impune offendi.
27 Excipere an possit quis pro alio in causa criminali.
28 Exceptiones mixte que dicantur.
29 Processus an valeat quando interuenit procurator eo casu quo non potest interuenire.
30 Judex ⁊ pars an possint penam calūnie remittere.

Accusatore. Nota ex tex. secundū vnam literam quod sentētia lata in criminali per vnum iudicem potest executioni mādari per alium de quo infra tangetur. Not. secundo secundum
1 aliam literam † quod mortuo accusatore iudex coram quo causa vertebatur potest ex officio causam finire. facit quod habetur in. l. ij. C. de abol. et quod ibi notatur per Cy. et in. c. j. ⁊. ij. de collu. dete. vbi est bonus text. de quo etiam tangetur. ¶ Not. tertio secundum aliam lec. quod mortuo accusatore alius admittitur ad finiēdam ipsam causam accusationis. ⁊ sic videtur quod hoc casu instantia cause criminalis transeat ad omnino extraneū. faciat qđ habetur in. l. sed si vnius. §. interdum. de iniu. ⁊ in. l. aut priuatū. §. j. j. ad turpil. quod qualiter intelligatur tangitur in. l. libellorum
2 §. fi. j. titu. j. ⁊ in. l. qui de crimine per Cy. C. de accusa. ¶ † An autē et quando instantia cause ciuilis transeat ad alium. dic vt legitur ⁊ notatur in. l. si cum hominem. de fideiuss. Ang. tñ prout habetur in litera hic indicante preside. ⁊ sic prout respicit id qđ dixi in hoc tertio notabili intelligit qđ non tamen ex eadem instantia fiet ꝓsecutio per. d. l. libellorū in fi. j. tit. j. Item inquantum habetur in litera indicata. et sic prout respicit primū nota. dicit qđ tūc est sensus qđ accusatore defuncto post sñiam pōt fieri executio sententie tam per presidem qui iudicauit quā per successorē in officio. Nec ob. hm enim. l. defuncto. §. j. s. eo. Quia respōdet remittendo ad ibi notata. Tu dic qđ ibi loquit in casu 3io scꝫ qñ morit accusatus: ⁊ sic loquitur lex. iij. s. eo. hic aūt loquit qñ morit accusator. prout aūt habetur in litera incboata respicit secundum no. de quo dixi. ¶ Circa primum not. aduerte quia videtur quod non procedat per ea que no. gl. in. l. a diuo pio. §. sñia. de re iudica. Ubi dicit glo.
3 qđ in criminalibus sñia lata p vnū iudicē nō debet executiōi mādari per aliū. sed debet delinquēs remitti ad locum delicti vt in §. si vero qs comprehensor. in aut. vt nulli iudi. coll. ix. faciat atqua in ꝓuincia. C. vbi de crimi. agi opꝫ. propter hoc forte Ange. vt tetigi supra dixit qđ hoc intelligit in successore in officio. nam de tali non est dubiū quod poterit exequi cū censeatur eadeꝫ persona cū prima. vt. l. proponebatur. de iudi. Sꝫ certe iste intellect⁹ Ange. nō videt habere dubitationem cōtra. l. qđ labeo. de carbo. edic. Ideo potes dicere secundo qđ poterit etiā per alium iudicē sententia lata in criminali executiōi mandari ad literas iudicis iudicantis sicut etiam fit in ciuili vt. d. l. a diuo pio. §. j. ⁊. l. properādū. §. siue aūt. C. de iudi. ⁊ i. c. romana. §. cōtrahētes. de for. compe. li. vj. Et sic hec. l. extendet. d. l. a diuo pio. §. j. Nec ob. glo. preal. leg. qꝛ debebit intelligi qñ iudex qui tulit sñiaꝫ nō scribit alteri iudici vt reū remittat: sed vt eū puniat. sec⁹ si rescribat vt remittat: qꝛ tūc procedit illa glo. ¶ An aūt absq; aliqua cognitione simpliciter ad literas iudicis rescribentis debeat capere reū: ⁊ ipsum ligatum remittere. an vero anteq̄ remittat possit se informare de ipso crīe. ⁊ quid iuris si nolit obtemperare literis recurre ad notata in. l. si cui. §. fi. j. ti. j. ⁊ in. d. auten. q̄ in prouincia p Cy. ⁊ p glo. q̄ reputat nota. ⁊ sing. in cle. pastoralis. de re iudi. in glo. de morte posset etiā dici qđ forte sñia fuit lata per iudicem domicilij. ⁊ post ea fit executio per iudicem loci delicti iuxta id quod habet in. l. j. C. vbi de crimi. agi oportet. Item potes dicere ⁊ notabili⁹ qđ sententia lata in criminali per vnum iudicē poterit mandari executioni per aliū etiā absq; aliquib⁹ literis qñ vterq; iudex est sub eadem iurisditione saltim vniuersali: vt qꝛ oēs sunt sub imperio. nā tūc spāle est fauore reipublice vt delicta puniātur. ar. l. ita vulneratus. ad. l. aql. quod possit vnus iudex exequi sentētiaꝫ p aliū latā sine literis. ar. l. nō dubito. j. de cap. vbi etiā in dānatos p iudices ciuitatū cōfederatarū populo Ro. fit executio per iudicē po. Ro. facit qđ no. Bar. in. d. l. a diuo pio. §. j. vbi dicit qđ sententiā latā cōtra exbānitū p potestatē Florētie poterit capitaneus eiusdē loci mittere executioni sine aliquib⁹ literis. Nec ob. d. glo. qꝛ debebit intelligi qđ tenebit remittere si reqrat: secus aūt si non fuerit requisit⁹. hic est etiā qđ cōsuenit dici qđ in loco domicilij pōt delinquēs puniri si non fuerit petita remissio. d. l. j. C. vbi de crimi. agi opor. Et facit qđ legit ⁊ notat in. c. j. de rap. maxime p Jo. calde. ⁊
4 hoc de primo notabili. ¶ † Circa scđm no. aduerte qꝛ pōt intelligi qđ iudex coram quo fuit incboata accusatio mortuo accusatore ex officio informet inquisitionē. ⁊ sic nouā instantiā incboet. ⁊ sic est casus in quo possit inquirere ex quo aures ei⁹ iam sunt pulsate p actum iudicialem de tali crimine. pro quo bene facit. d. c. j. ⁊. ij. de collusio. dete. ⁊ quod not. Bar. in. l. fi. §. si publico. de adul. et hoc videtur hic sequi Ang. ⁊ Ja. de Are. Sed iste intellec. non est cōformis litere que innuit quod res per aliū incboata per iudicē perficiat qđ nō ꝓprie hoc casu contigerat. vnde alius pōt esse intellectus qđ ex officio eādē instantiā ꝓsequatur. ⁊ sit spāle hoc casu fauore publice vtilitatis vt delicta facilius ⁊ celeri⁹ puniantur ar. d. l. ita vulnerat⁹. ar. l. cū reis. C. de penis. forte tñ debebit hoc fieri qđ iudex sic incboet vel nouā inquisitionē vel ꝓsequi candē instantiā infra. xxx. dies alias forte nō poterit ar. l. libellorū. §. fi. j. ti. ⁊ eius qđ tetigit hic glo. ⁊ eius qđ infra dicet. ⁊ hoc de scđo nota.
5 ¶ † Circa tertiū inquātum extraneus vult venire ad ꝓsecutioneꝫ accusationis. Attēde qꝛ pōt intelligi primo qđ audiat ꝓseqnēdo eandem instantiā ⁊ erit spāle fauore publice vtilitatis ⁊ vt celeri⁹ delicta puniātur qđ istantia p vnū incboata trāseat ad aliū extraneum ⁊ debebit tūc intelligi qđ debebit infra. xxx. dies incboare dictā ꝓsecutionē. alias postea nō audiet volēs ꝓsequi saltē eandē instantiā ꝓpter id qđ dixit hic glos. ⁊ per id qđ habet in. d. l. libellorum. §. fi. ⁊ istud sequit Barto. in. d. §. fi. ¶ An aūt poterit post xxx. dies noua accusatio incboari tenuit Bart. qđ sic p. l. querela. C. de fal. ⁊ facit qđ not. glos. in. d. l. aut priuatū. §. j. j. ad turp. Sed aduerte qꝛ cōtra istū intelle. facit tex. in. d. l. libellorū. §. fi. dū dicit ex integro repetere. ⁊ sic videt velle qđ noua instātia fiat ifra. xxx. dies. Nec ob. qđ notat glo. in. d. l. aut priuatū. §. j. qꝛ nō loqtur qñ est abolitio legitima p mortē accusatoris. sed qñ est abolitio publica ꝓpter ferias indictas ꝓpter rē principis ꝓspere gestā quo casu si ip se idē q primo loco accusauit vult repetere reū infra. xxx. dies post finitā abolitionē publicā pōt ex eadē instātia alias secus. ⁊ sic loquit glo. qñ qs reuertit ad suā accusationē. sed hic ⁊ in. d. l. libellorū. §. fi. loquitur qñ alius vult ꝓseq accusationē alterius ⁊ sic intelligebat Dy. glo. illā ⁊ scđm hoc nō obstabit. l. querela. C. de fal. qꝛ intelliget qñ qs nō fuit accusat⁹. sed qñ semel qs est accusat⁹ et diuino iudicio cōtingit extingui accusationē ꝓpter mortē accusatoris forte ius voluit ne sepius faciliter querat de delicto eiusdē hominis ar. l. lꝫ. §. fi. nau. caup. stab. qđ demū posset tūc recusari si infra. xxx. dies reaccusaret. ⁊ iste intellect⁹ videt magis de mente d. l. libellorū. §. fi. lꝫ ꝑcedentē videant sequi cōiter doc. Ang. tñ i. d. §. fi. dicebat qđ si superueniebat accusator infra. xxx. dies anteq̄ nomē rei esset abolitū. ⁊ sic anteq̄ esset absolutus ab obseruatione iudicij poterit prosequi eandē instantiā. alius aūt nō poterat ꝓseq eandē instantiā. sed debebat nouā icboare de nouo. ⁊ scđꝫ istū intellec. oporteret etiā te limitare. d. l. q̄rela vt supra dixi. qꝛ nō videtur

detur permittere ibi nouã instantiã incboari nisi infra. xxx. dies. ¶ Itẽ aduerte qꝛ prout habet in litera hic indicãte ꝑſide forte ſenſus eſt qḋ mortuo accuſatore iudex mittebat preconiũ in quo manifeſtabat mortẽ accuſatoris vt ſic alius poſſet venire ſi vellet. Ex predictis patet qḋ eſt dare abolitionẽ legitimã que fit per mortem accuſatoris. Itẽ abolitionẽ publicam que fit propter res proſpere geſtas. eſt etiã dare abolitionẽ priuatã vt qñ accuſator petit a iudice licentiã deſiſtẽdi ab accuſatione. vt qꝛ dicit ſe calore iracũdie fuiſſe motũ ad accuſandũ vel ex errore ꝛ de hac proprie loquitur l. ij. ꝛ l. fin. C. de aboli. ꝛ hanc iudex dꝫ dare demum cauſa cognita. ¶ Quid aũt ſi iudex reperiat qḋ propter pecuniam datam accuſatori ab accuſato peti abolitionẽ quid debeat tunc facere iudex. dic vt in. d. l. ij. Et aduerte qꝛ illa. l. põt tripliciter intelligi inquantũ dicit qḋ vox redẽpte miſerationis nõ dꝫ audiri ꝛ inquiſitione facta innocentẽ pena cõpetens exeratur. i. exerceatur vel imponat. nam põt intelligi vno modo qḋ iudex non audiet petentẽ abolitionem ſed coget eum ad proſecutionem accuſatiõis ꝛ reo reperto culpabili puniet eũ. Alio modo quod poterit procedere ex officio nobili formãdo inquiſitionem contra ipſum reum. facit quod ſupra dixi. tertio quod ex officio poterit eandem inſtantiam proſequi. ꝛ hunc vltimũ intellec. videtur ibi ſequi Cy. qḋ maxime poſſet procedere ſi accuſator forte deſtitiſſet de facto ꝛ ſe abſentaſſet. vel forte poterit repellere eũ ꝛ punire ſecũdum quod ſibi videtur ex quo vidit eum corruptum fuiſſe a reo et duobus vltimis intellectibus videtur applaudere litera dum dicit inquiſitione facta tamen etiam primo poteſt applaudere. quia etiam in accuſatione fit inquiſitio veritatis. facit quod legitur ꝛ notatur in. c. exhibita. de iudicijs. vbi bon⁹ text. ad hoc.

6 **Ad crimen.** † In crimine publici iudicij nõ põt procurator interuenire ad allegãdas cauſe cauſas ſed ad allegandas cauſas abſentie admittet. h. d. Et primo loquit de eo qui venit ad proſequendũ crimen publicũ. ꝛ ſic ad allegandas cauſas cauſe. ſecũdo de eo qui venit ad allegandum cãs abſentie. ſecunda ibi ſed excuſationes. prima in duas. qꝛ primo de procuratore ex parte actoris. ſcḋo de procuratore ex parte rei. ſecũda ibi multo magis. ſecunda principalis in duas. qꝛ primo ponit dictum. ſecũdo illius dicti effectũ. ſecunda ibi ꝛ ſi iuſtã. Ang. autẽ diuidebat in tres partes principales quarũ ſecũdam ſignabat ibi multo. ꝛ tertiam ibi ſed excuſationes. ꝛ illam vltimam ſubdiuidebat in duas. ſed magis placet diuiſio proxima. Item ſm eum põt ſic ſummari ad proſecutionẽ publici iudicij fruſtra interuenit ꝓcurator ex parte accuſatoris vel accuſati. ſed bene admittitur excuſator abſentie ꝓpter quã ſi ipſa abſentia iuſta fuerit eſt differenda

7 ſnĩa. h. d. ¶ † No. primo qḋ ad proſecutionẽ publici criminis non admittit procurator ꝛ accipe iudiciũ publicũ ſtricte ſm Ange. qñ punit ex. l. publicor iudicior. vel etiã qñ in lege noĩatim eſt cautũ qḋ ſit publicũ prout dicit tex. in. l. iij. in ſi. ff. de puarica. Nõ aũt large accipias pro oi crimine de quo põt qlibet de pplo accuſare. nã tũc cõprehẽderet etiã crimen priuatũ qñ pena pecuniaria ex eo veniret fiſco applicãda per id qḋ dixi in. l. j. ff. eo. quo caſu ſine dubio admitteret procurator. C. de procu. l. cũ rẽ pecuniariã. ꝛ admitteret ante lit. cõte. ꝛ poſt ex parte rei. Ex parte vero accuſatoris ad-

8 mitteret demũ lit. conte. vt. l. lꝫ. §. j. ff. de procu. ¶ † Item no. ſcḋo ex litera dũ dicit proſeqnẽdũ qḋ dictio ꝓ ſignificat rẽ perfectã. l. vrbana. §. pernoctare. ff. de v. ſig. iſtud prin. videt neceſſe intelligẽdũ in procuratore veniẽte ad plenariã defenſionẽ. ꝛ ſic ad innocẽtiã excuſandã: finis vero loquit ad allegandũ cauſas ſolũmodo abſen-

9 tie. ¶ † Itẽ no. ar. a cõtrario ſenſu qḋ ad criminis priuati proſecutionẽ admitti debeat procurator ad plenã defenſionẽ. ¶ Itẽ not. ex verbo fruſtra: ar. qḋ ſi procurator interuenit in proſecutiõe publici iudicij ꝛ nihil cõtra eũ eſt exceptũ qḋ nihilominus iudicium ſit nullũ de quo infra dicet ꝛ tangit in. c. j. ꝑ gl. de iudi. li. vj. Ubi ꝑ Jo. an. in gl. ſua ꝛ in nouella ſup ea ꝛ per ſpec. in ti. de procu. §. j. v. item quid de cauſa. ꝛ ꝑ glo. ꝛ Cy. in. l. quãuis el primo. C. de adul.

10 ¶ † Itẽ no. qḋ vbi allegat iuſta abſentia differt ſnĩa. ꝛ ſic videt hic loqui qñ ſnĩa poterat ferri cõtra abſentẽ cõtumacẽ. ſꝫ propter abſentiam iuſtam: qꝛ propter illã excuſabat a contumacia differebat ſnĩa. et ſic videtur hic caſus nõ violando literam qḋ etiã in criminibus in quibus ſnĩa capitalis poteſt ferri in abſentem nõ poſſit interuenire procurator. in cõtrariũ tñ fortiter facit. l. ſeruũ quoqꝫ. §. publice. de procu. ver. vbicunqꝫ. de quo infra dicetur. Ang. autẽ inquantũ hic dicit qḋ ſnĩa differt intelligebat de ſentẽtia annotationis bonorũ. de qua in. l. j. ff. de requiren. reis. Non aũt de illa q̃ ferri debebat in cauſa principali. qꝛ illa ſm eũ differtur ex neceſſitate iuris etiã nemine cõparẽte ex eo: qꝛ vbi crimen eſt publicũ et capitale ſnĩa nõ poteſt ferri in abſentem vt. l. abſentẽ. ff. de penis. ſꝫ et certe etiam ſm iſta iura in certo caſu poterat ſnĩa de crimine capitali ferri in abſentẽ vt patet in. l. lege cornelia. §. conſtitutũ. ff. ad l. cor. de ſica. ꝛ hodie etiã ſunt duo aliĩ de iure cõl vn⁹ in. l. ne diu. C. de penis. alius in crimine leſe maieſta. vt pꝫ in extrauagan. imperatoris Federici ad reprimendum. Et ſic ratio ſua non videtur generalis. vnde de hoc dicendum eſt vt infra dicetur. Jn glo. j. ibi

ſed tu dic hec opi. cõiter tenet ꝛ pro ipſa vltra allegata ꝑ gl. vr eſſe caſus in. l. iij. C. vbi ſena. vel clariſ. dũ dicit qḋ ſiue ſit crimen publicum ſiue priuatũ qḋ per procuratorẽ exerceri nõ poteſt. ꝛ ſic aperte innuitur qḋ quedã ſunt crimina publica ꝛ priuata in quib⁹ nõ põt interuenire procurator: ꝛ quedam publica ꝛ priuata in quib⁹ põt interuenire. Itẽ vr eſſe caſus cõiuncto prin. cum fine. C. vt oẽs tam ciui. quã mili. cauſe. nã in principio fit mentio de crimine priuato puta de furto. ſed tamen in fin. in ver. accuſatione dicit accuſationem inſtitutã cõtra ipſum officialẽ finito officio dꝫ ipſe officialis per ſe proſequi nõ per procuratorẽ. ꝛ pro iſta parte etiã bene faciũt rationes gl. ꝛ maxime. l. j. ff. an per aliũ. vbi ſimpliciter facit differentiã inter cãm pecuniariã ꝛ criminalẽ. ꝛ in cauſa criminali nõ diſtinguit crimen publicũ a priuato ſed ſolum qualitatem pene an ſit maior relegatione vel nõ. Ang. aũt licet fateat nõ eſſe recedendũ a gl. in iudicando vel conſulendo. tñ dicit diſputationis gratia poſſe dici qḋ exceptis quibuſdã caſibus de quibus infra dicet poſt eũ nõ poſſit interuenire procurator in crimine publici iudicij etiã qñ ex crimine iponat pena pecuniaria et ſiue ſnĩa poſſit ferri in abſentem ſiue nõ. per iſtum tert. qui loquit indiſtincte nec eſt bona conſequentia ſm eũ ſentẽtia põt ferri in abſentẽ. ergo põt interuenire procurator qꝛ lex ſimpliciter vetat interuẽtũ ꝓcuratoris vt hic pꝫ. nec ob. ſm eum. l. ſeruũ quoqꝫ. §. publice. de proc. vbi dr qḋ vbicũqꝫ põt procedi ꝯtra abſentẽ ita qḋ abſens poſſit dãnari ibi admittit quilibet ad innocentiã excuſandã. ꝛ ſic ad plenã defenſionẽ. qꝛ intelligit illud verũ qñ crimen eſt priuatũ. Nõ autem quando publicum ne cõtradicat huic text. qui dicit indiſtincte qḋ in crimine publico nõ admittit procurator ad plenã defenſionẽ. ꝛ ſic forte voluit qḋ in crimine priuato poſſit ꝓcurator indiſtincte interuenire vel forte voluit qḋ in crimine priuato ſeruaret diſtinctio gl. an veniat imponenda ex ipſo pena relegationis an maior. Sed in crimine publico nõ attenderet illa diſtinctio. Sꝫ certe hec opi. Ange. nõ vr vera etiã de iure per. d. l. iij. C. vbi ſena. vel clariſ. vbi aperte innuit nõ ſemper in crimine publico repelli interuentũ procuratoris. Itẽ per. d. l. j. ff. an per alium cã appel. vbi nõ diſtinguitur crimẽ publicũ a priuato. ſed ſolum qualitas pene. pro hoc etiam qꝛ qñ ex crimine licet publico veniret pena pecuniaria imponenda vel pena minor relegatione ceſſant oẽs rationes prohibitiue que aſſignantur ex parte accuſati quare in crimine nõ poſſit procurator interuenire. ergo debet ceſſare diſpoſitio cũ rõ legis ſit que reſtringat ꝛ limitet dictã. l. adigere. §. quãuis. ff. de iure pa. ꝛ. l. quod dictũ. ff. de pac. ꝛ in. c. cũ ceſſante. de ap. Dñs ꝛ preceptor meus dñs Anto. de but. in. c. veniẽtes. de accuſa. licet dicat non recedendum a gl. in iudicãdo ꝛ cõſulẽdo tamẽ dicit qḋ de re vr dicẽdũ qḋ in cauſa criminali vbi venit imponẽda alia pena quã pecuniaria nõ poſſit idiſtincte iteruenire ꝓcurator mouet per. l. ij. a ꝯrio. C. de ꝓcu. ꝛ ꝑ tex. in. c. veniẽs. de accu. dũ dicit ꝓcuratorẽ non poſſem⁹ recipere in cã criminali iũcto eo qḋ habet in. c. veritatis. de dolo ꝛ cõtu. Nã vt ibi pꝫ ꝯ abſentẽ põt ꝓcedi ad penã depoſitionis. ꝛ tñ ſi accuſat⁹ prelatus ſit de tali crimine ex quo venit deponẽdus dicit in. d. c. veniens. qḋ nõ põt ꝓcurator interuenire. ꝑ hoc etiã allegat. c. in criminalib⁹. v. q. iij. vbi ſimpliciter dicit qꝛ in criminalib⁹ nõ põt ꝓcurator interuenire ꝑ hoc etiã allegat ratio nem. qꝛ ſm eũ ratio q̃re in criminalib⁹ ex parte rei non interuenit ꝓcurator qñ alia pena q̃ pecuniaria venit imponẽda potuit eſſe: qꝛ in ciuilib⁹ nõ admittit ꝓcurator ad aliũ defendẽdum niſi ſatiſ-

11 det de iudicato ſoluendo. l. ſi minor. §. de pcu. † Sed talis ſatiſdatio nõ põt preſtari in dicta cã criminali cũ non poſſit ſoluere iudicatũ ꝓ alio ne innocens puniat ꝛ nocẽs remaneat impunit⁹ ꝯtra l. ſancim⁹. C. de penis. Itẽ in ciuilib⁹ illud qḋ ſolueret procurator poſſet repetere per actio. mandati. facit qḋ legit ꝛ notat in. l. plautius. ff. de pcu. qḋ nõ eſſet in criminali. ꝛ has rões voluit ſentire ſpec. in ti. de accu. iiij. parte. §. ſi. v. porro. ꝛ in ti. de pcu. §. j. v. Itẽ qḋ cũ cã. Sed certe hec opi. nõ vr vera de iure ꝑ text. in. l. j. an per aliũ cauſe appel. Ubi aperte litera vult qḋ in cã relegationis ſm vnũ intellec. vel ſm oẽs in penã minorẽ regulatione vt amotione ab ordine q̃ veniat imponẽda ex crimine põt ꝓcurator interuenire. Itẽ nec rões ſuperi⁹ tacte vident bone: qꝛ deſtruunt per text. predictũ ꝑdicte. l. j. inquãtũ permittit in cã criminali interuenire ꝓcuratorẽ vbi pena relegatiõis vel minor. Preterea etiã deſtruũtur ꝑ. l. nõ ſolũ. §. ſi. ff. de pcu. ꝛ facit qḋ habet ea. l. §. ſi ſtatut⁹. nã vt ibi pꝫ in cã ſuſpecti tutoris admittit ꝓcurator cũ ſpeciali mãdato ad tutorẽ defendẽdũ ne remoueat ob officio. et tũc tñ nõ proprie cadit ſatiſdatio de iudicato ſol. Nec poſſet etiã pro illo ſoluere penã remotiõis ab officio. nec ob. l. ij. C. de pcu. qꝛ nõ dꝫ ibi ſumi ar. a ꝯrio ſenſu; qꝛ reſultaret iuri ꝯrius intelle. vt pꝫ ex. d. l. j. an ꝑ aliũ cã. Itẽ nõ ob. d. c. in criminalib⁹. qꝛ lꝫ indiſtincte loquat dꝫ tñ diſtingui ꝑ. d. l. j. nec eſt abſonũ vt vna lex ꝑ alterã diſtinguat. l. ſcio qͥdã. de teſti. ꝛ. l. ſꝫ poſteriores. ꝛ qḋ ibi notat. ff. de legi. ꝛ in auf. offerat. C. de lit. cõte. ꝛ eodem modo põt rñderi ad. c. veniẽs. Nec ob. ſi dicat qḋ ibi erat pena que poterat cadere in abſentẽ per ea q̃ habent in. d. c. veritatis. qꝛ põt rñderi quod imo nõ poterat cadere: qꝛ lis nõ erat conteſtata ibi quo caſu nõ põt ꝓcedi ad penã de-

positionis cõtra cõtumacẽ vt notat in. d. c. veritatis. secus forte qꝛ fuisset lis ꝯte. prout ipse idẽ dñs Anto. tãgit in. d. c. veniẽs. vel forte posset dici qd aliud sit de iure canonico ꝛ aliud de iure ciuili. gl. tñ in. d. c. veniẽs. ꝛ doc. ibi videntur velle idem dicendũ de iure ciuili qd de iure canonico. ꝛ ẽm illã opi. oporteret tenere precedentẽ soli Ex pdictis pꝫ qd lꝫ iura dicãt pcuratorẽ interuenientẽ ex parte rei satisdare debere de iudi. sol. vt legit ꝛ notat in. d. l. si minor. §. qm. ꝛ. l. vnica. C. de satisd. tamen illud debet intelligi quando natura cause patitur dictam satisdationem posse prestari: al's autẽ secus: vt patet ex. d. l. non solum. §. fi. et est fi. quod consueuit dici qd licet iura dicant procuratorẽ agitantẽ causam debere dãnari: vt. l. j. C. de sentẽtijs ꝛ inter. o. iu. tñ illud dꝫ intelligi qñ sñie verba possent adaptari in personã pcuratoris: vt est videre eo casu quo in causa criminali põt procurator iteruenire: vt pꝫ. i. l. fi. C. de iiur. Et facit qd notat in. l. nihil. C. de procu. ¶ In ea. gl. ibi vel aliud qd est ifra relegationẽ tenet etiã gl. qd in pena relegationis põt pcurator iteruenire. Nã ꝛ sic vr sensisse gl. pter id qd supra dixit in ṽ. penã aliã relegare ꝛc. Et clare hoc tenet gl. in. l. seruũ quoqꝫ. §. publice. ff. de procu. ꝛ in. l. absentẽ. ff. de penis. ꝛ in. l. j. ff. an per aliũ. Si autẽ pena esset infra relegationem vt forte remotionis ab ordine iuxta id qd habetur i. l. cognitionem. ff. de va. et extra ordi. cogni. tũc ẽm omnes posset procurator interuenire. sed de ipsa pena relegatiõis est magna controuersia. Nam glosse iuris ciuilis cõmuniter tenẽt quod potest procurator interuenire. ꝛ idẽ glosse iuris cano. i. c. veniens. de accu. ꝛ. ij. q. vj. c. si quãdo. ꝛ hãc opi. cõmuniter sequebantur doc. iuris canonici ꝛ ciuilis: ꝛ sequuntur etiam cõmuniter moderni exceptis vltramontanis vt refert Cy. in. l. reos. C. de accusa. Nã tenẽt qd in ipsa non' potest pcurator interuenire. ꝛ idẽ sequit Mar. silly. idẽ Bar. de iure lꝫ in consulẽdo ꝛ iudicando dicat nõ recedendũ a gl. sed pro gl. bene facit. l. absentẽ. §. j. de penis iũcta. l.

12 seruũ quoqꝫ. §. publice. de procu. Nã vt pꝫ in. d. l. absentẽ. §. j. † sñia potest ferri ꝯ absentẽ i pena relegatiõis. ergo dꝫ posse interuenire procurator. per. d. §. publice. in ver. vbicunqꝫ. licet Bar. nitatur respõdere qd ibi nõ admittat vt pcurator sed vt quilibet q habeat prodesse accusato reo: non aũt obesse. Sed aduerte qꝛ ista rñsio v r ꝯ illũ tex. vbi vniuersaliter dicit quẽuis pro ipso reo ṽba faciẽtẽ ꝛ innocẽtiã excusantẽ debere admitti. ergo sequit qd ẽt procurator admittet cũ oratio sumpta ex vniuerso verificari debeat in quolibet particulari. l. si is qui. ꝛc. ff. vtrũ. de reb. du. Et qꝛ qui omne dicit nihil excludit. l. a pcuratore. C. mã. ꝛ in. c. solite. de maio. ꝛ obe. ad finẽ. Itẽ qꝛ ẽm Bar. sequeretur vt hic tangit Bal. ꝛ Angel. qd quis posset facere procuratorem ad faciendũ omnia que sibi prodessent. Non aũt illa que nocerent. qd videt esse falsum. qꝛ talis pcuratoris forma videt esse inepta ꝛ reprobata p id qd not. Inno. in. c. ꝯstitutus. de procu. ꝛ qd habet in. c. relegato. xxj. q. j. ꝛ in. c. exposuit. de dila. Nec ob. opi. glos. l. j. ff. an per aliũ inquãtum dicit vsqꝫ ponatur ibi inclusiue prout videt necesse debere poni cum supra sit facta mentio de pena capitali que sub se cõprehẽdit penam mortis damnationis in metallum ꝛ deportationis. l. ij. ff. e. Et sic cum post deportationem sequat pena relegationis nulla vr pena includi de qua possit ibi loqui. ꝛ sic necessario videt qd includat relegationẽ. Sed rñde qd pena capitalis de qua ibi premisit sumitur stricte pro pena sanguinis vt i fi. in. l. trãsigere. C. de trãs. ꝛ in. l. fi. C. si pen. ap. reus mor. fue. ꝛ hoc ne resultet alius iuri cõtrarius intellectus propter ea que supra dixi vel secundo ẽm. d. Ricar. de saly. ꝛ. d. Bar. de salyceto in. l. reos. C. de accusa. potest dici qd ibi includat penam corporis afflictiuam que est media inter deportationem ꝛ relegationem. facit. l. in seruorũ. in fi. ff. de penis. ꝛ quod habetur in. l. fi. ff. de iniur. ꝛ sic nõ est necesse qd dictio illa vsqꝫ stet inclusiue imo potius debet stare exclusiue cũ intellectus resultãs ex exclusione videat magis iuri amic⁹ per id qd supra tetigi. ideo videt amplectẽdus per ea que notãtur p Cy. in. l. calligato. C. de nupt. ꝛ per Jo. an. in. c. j. de ordi. ab epo qui re. epi. Item non ob. l. fi. C. de iniurijs inquantũ videt ibi speciale in illustri. qd in crimine iniuriarũ possit procuratorem cõstituere. cum tñ ex crimine iniuriarum veniat imponenda pena relegationis. l. fi. ff. de iniu. Et sic videtur qd in contrarium sit ius cõe vt. l. ius singulare. ff. de legibus. Sed illi. l. respondit Guil. de cu. qd lꝫ ex crimine iniuriarũ possit imponi pena relegatiõis. tñ potest etiam imponi pena cor-

13 poris afflictiua vt. d. l. fi. ff. de iniur. † Et ideo propter dubiũ regulariter repellitur procurator. fallit in illustri psona. Sed certe hec rñsio non videtur bona. qꝛ in illustri persona nõ debet imponi pena corporis afflictiua. Sed pena relegationis vt pꝫ in. d. l. fi. ergo non debuit ius dicere speciale esse in illustri qd det procuratorẽ in crimine iniuriarũ si de iure cõmuni poterat dari procurator quãdo sola pena relegationis veniebat imponẽda ex quo arbitriũ iudicis in illustri psona vel in homine honestioris gradus nõ egrediebatur penam relegationis. Ang. hic dicit qd nõ videt posse sustineri glo. nisi dicamus specialem esse in crimine iniuriarũ qd regulariter nõ possit dari pcurator in illo lꝫ solũmodo pena relegationis veniat imponẽda. ꝛ hãc solutionẽ etiã tetigit Cy. in. d. l. fi. C. de iniur. lꝫ nõ alleget. Sed certe hec sol. nõ videtur bona. qꝛ non est dare bonã rõnem diuersitatis inter crimen iniuriarũ et aliud crimen ꝛ maxime qꝛ quo ad potestatem dandi pcuratorem in criminalibus nõ videt attẽdẽda qualitas criminis. sed qualitas pene inferẽde ex crie vt. d. l. j. §. j. ff. an per aliũ. ideo dicebat aliter. d. Ricar. de saly. verũ qd speciale erat in illustri qd ipsi imponeret pena relegationis in crimine iniuriaꝝ. ex hoc in cõsequẽtiã resultabat qd erat spãle in eo qd possit dare pcuratorẽ in. d. crimĩe. qꝛ qcqd est cã cause cẽsetur cã causati. Sed certe hsc rñsio etiam non videt bona. qꝛ nedũ illustri nõ debet imponi pena corporis afflictiua. sed relegationis imo etiam idem in alio homine dummodo nõ sit vilis ꝛ humilis persona. ẽm. l. humilẽ. C. de ince. nup. et facit quod notat p glo. in. l. annona. de extraord. crimi. ꝛ ptꝫ etiã in. d. l. fi. inquãtũ dixit solũ hoĩes humilioris loci fustib⁹ subijci ꝛ non ceteros. et facit bene quod habetur in. l. capitalium. §. non solent. ꝛ. l. generaliter. ꝛ. l. moris. §. iste fere. ff. de penis. Et sic attenta ratione. d. Richar. debuisset idẽ statui in alio hoĩe honeste vite qd statuit in illustri. ꝛ ideo. d. sol. nõ vr bona ꝛ pter hoc forte aliã dedit sol. verũ ꝙ interdũ sum⁹ certi a prĩn. penã relegatiõis debere imponi. ꝛ tũc admittat pcurator et tũc loquat opi. gl. iterdũ aũt sum⁹ dubij ex natura criminis in qua iudici dat arbitriũ inspectis circũstantijs persone loci ꝛ temporis vt est videre in crimine iniuriarũ vt. l. pretor. §. atrocẽ. ff. de iniur. ꝛ in. §. atrox. insti. de iniur. ꝛ tunc propter dubiũ nõ admittat procurator. Sed speciale est in illustri. Et sic loquat. d. l. fi. Et pro hoc faciat ẽm eum. qꝛ poterit esse ꝙ illustris illustri intulerit iniuriã. Et sic cessabit priuilegiũ. Item a principio nõ cõstabit iudici qd ille qui cõmiserit iniuriam fuerit illustris. ꝛ ideo propter has dubitates in dubio repellit in crimine iniuriarũ. fallit in illustri. Hanc sol. sequit etiam. d. Bar. de Saly. in. d. l. reos. Sed certe hec rñsio nõ videtur bona: qꝛ lꝫ illustris intulerit iniuriam illustri nõ vr tñ ꝙ imponi debeat pena corporis afflictiua propter. d. l. fi. ff. de iniur. ꝛ in. d. l. capitalium. §. non solent. Item qꝛ esset nimis restringere. d. l. fi. C. de iniur. Itẽ qꝛ. d. l. fi. C. de iniurijs. videt psupponere qd cõstabat ipsum esse illustrem. ꝛ sic etiã est verisimile cum talia cõiter cõsueuerint esse notoria. Et ideo dicere qd illud contigat. quia dubiũ erat an esset illustris videtur derisorium dicere. nam ꝛ pro cõstãti videtur litere ponere ibi constare ipsum esse illustrẽ. ꝛ sic cnꝫ ex quo constabat ipsum esse illustrem cõstabat similiter pena relegationis imponẽda. ergo non debebat esse speciale in ipo illustri vt tunc daret procuratorẽ. Ideo potes aliter respõdere saluãdo glo. qd ibi intelligat qñ intentabat crimẽ iniuriarũ ex quo poterat sequi pena capitalis vt est videre i. l. pe. C. de fam. libel. quo casu fit speciale in illustri vt possit dare pcuratorẽ. facit qd no. Cy. in. d. l. fi. C. de iniur. Itẽ põt intelligi qñ crimẽ iniuriarũ descendebat ex l. cornelia. de sicar. vt qꝛ forte vulnerauit aĩo occidẽdi. facit. l. ptor edicit. §. si dicat. ff. de iniur. quo casu in psona honestiori imponit pena deportationis vt. l. iij. §. fi. ad. l. cor. de sica. ꝛ facit qd habet in. l. qui iniuriarũ. q est. l. antepe. ff. de iniurijs. vbi aperte videtur innui qd interdũ in crimine iniuriaꝝ sit pena deportatiõis vt sic verbũ exiliũ ibi positũ pprie sumat p deportatione. vt sic differat a relegatione de q ibi subiũgit. facit qd no. glo. in. l. nemo. la. ij. C. de episco. audi. ꝛ lꝫ dicta. l. qui iniuriarũ loquat de pena calũniãtis in crimine iniuriaꝝ. tñ idẽ videt in pena criminis innuere cũ pena calũnie sit similitudo supplicij. l. fi. C. de accu. ꝛ. l. j. §. crimẽ. ff.

14 ad tur. † In istis ergo casib⁹ fit speciale i illustri vt possit dare pcuratorẽ in crie iniuriarũ scꝫ qñ pena capitalis vel deportationis venit imponẽda. secus si pena relegationis. qꝛ tũc nõ fit speciale vt pcurator possit dari per ipsum illustrem sicut etiã nõ est spãle qd p leui iniuria verbali illata p illustrẽ aliã det pcurator. nã nemo negabit qd etiã alius p leui iniuria verbali ex qua solũ forte pena pecuniaria venit verisimiliter imponẽda nõ debeat pcuratorẽ posse interuenire. faciat qd habet i. c. cũ te. de re indi. Vbi ẽm vnũ intel. patet exemplũ de leui iniuria verbali. Itẽ non ob. opi. glo. qd est dare relegationẽ in certũ locũ. vt. l. relegatoꝝ. ff. de iter. ꝛ releg. que pena nõ videt cadere in absentẽ. Et sic saltim in illa nõ videt posse dari pcuratorẽ. qꝛ põt dici primo qd opi. gl. debeat intelligi ꝛ limitari in relegatiõe ad certũ locũ: secus in relegatione fiẽda in certo loco. ꝛ hãc opi. sequebat. d. ꝛ preceptor me⁹ dñs Franci. de rãpo. ꝛ ipsam etiã hic tãgit Bal. Põt etiã dici secũdo qd in illa pena ẽt si sit relegat⁹ in certũ locũ poterit ferri sñia in absentẽ: qꝛ cũ talis retineat ciuitatẽ ꝛ bona: vt. d. l. relgatoꝝ. §. j. verisimiliter licẽtia habebit effectũ. qꝛ si iubet sibi vt pareat sententie parebit. ne al's aggrauet pena per. l. relegati. ff. de penis. Nec ob. si dicas qd eadẽ ratione sñia deportationis dꝫ posse ferri i absentẽ. qꝛ põt augeri pena si nõ pareat cõdẽnat⁹ dãnari in metallũ iuxta id qd habet in. d. l. relegatis. qꝛ rñdet. d. Ricar. ꝛ. d. Bar. de Saly. post eũ in. d. l. reos qd natura vocabuli repugnat in deportato ex eo qꝛ deportare est aliũ portare vehiculo naui vel iumẽto: vt. l. j. ff. de serui. rusti. pdio. ꝛ. l. ferri. §. portari. ff. de ver. sig. Et ideo pter hoc nõ videt posse talis sñia ferri in absentẽ. qꝛ nõ posset fieri iuxta vim verbi. q ratio cessat in relegato. Sꝫ certe hec rñsio nõ videt bona. qꝛ etiã relegat⁹ in insulam videt deportãdus in illã

in illā. Hinc est qd̄ interim tenet̄ in carcerib⁹ vt. d. l. relegato⁊ ĩ fi. prin. ⁊ ideo pōt aliter rn̄deri qd̄ cū deportat⁹ amiserit ciuitatem ⁊ bona ex quo nō h₃ quid perdat nisi libertatē ꝓpter quā posset dānari in metallū sicut nō timebat deportatiōnē ꝓpter absentiā ita nō timebit dānatiōnē in metallū. sed secus in relegato qui non ꝑdit bona. ⁊ ꝑ hoc etiā faciat qd̄ dicta snīa possit ferri in absentē. q2 sic vidim⁹ in simili qd̄ etiā pōt cōdēnari absens in actione ꝑsonali l₃ in loco nō habeat bona mobilia vel immobilia. ⁊ sic tūc nō possit fieri executio. ⁊ sic nō semp d₃ impediri snīa contra absentē licet nō possit statim fieri executio dūmodo sit spes qd̄ verisimiliter fieri possit. hinc est etiam qd̄ condēnatur ille qui nihil h₃ q2 speratur qd̄ possit ꝑuenire ad pinguiorē fortunā. l. si defunctus. C. arbi. tu. ⁊ hoc modo pōt sustineri opi. glo. forte nō est malū de iure limitare gl. prout dixi supra post. d. Franciscū de Rāpo. ad alia aūt que allegant̄ in cōtrariū cōtra opi. gl. rn̄de vt hic ꝑ Bar. Aduerte tū q2 iste. §. posset induci cōtra gl. iūcto prin. cū fi. inquantū simpliciter in prin. dicit̄ qd̄ ꝑcurator nō interuenit i crimine publico. et post ea in fi. videt̄ loqui qn̄ snīa poterat ferri in absentem: sed differebatur propter iustā excusatiōnē. ⁊ sic videt̄ ꝯprehendere casum qn̄ veniebat pena relegatiōis in qua pōt ꝑcedi contra absentem. vt. d. l. absentem. §. j. nisi ex iusta cā esset absens. Sed potes dicere qd̄ iste text. nō d₃ intelligi qn̄ est pena que pōt ferri in absentē propter ea que superi⁹ dixi. Nec ob. litera in fi. q2 intelligat̄ de sentētia annotationis bonorū prout dixit Ange. Nec ob. etiā si dicat̄ qd̄ eo casu quo pōt procedi in absentē nō d₃ posse interuenire procurator i criminalib⁹ per ea que habent̄ in. l. j. ꝟ. an per aliū. vbi patet qd̄ in cā appellationis in causa criminali nō pōt procurator interuenire ⁊ tū in cā appellatiōis procedi pōt ꝯtra absentē. vt. l. fi. §. illud. C. de tēp. ap. quā ratiōnē hic tetigit Bar. q2 pōt rn̄deri ꝫm bal. qd̄ ideo ibi in cā appellationis nō admittit̄ ꝑcurator: q2 ibi cā appellationis imitat̄ naturā cause ꝑncipalis. vn̄ sicut in ꝑncipali nō poterat admitti procurator ex eo: q2 absens de crimine nō poterat dānari: ita nec in cā appellationis sequēte ei⁹ naturā: l₃ in illa possit parte absente ferri snīa: vt ꝓbat̄ optime ex regula. d. l. j. in fi. l₃ nō allegēt. Tu potes dicere clari⁹ ⁊ meli⁹. q2 Bal. innuit qd̄ in cā appellationis in cā criminali possit ferri snīa in absentē: qd̄ nō vr̄ verꝫ ꝑ l. absentē. C. de accu. ⁊. l. absentē. ꝟ. de penis. ⁊ qd̄. d. l. fi. §. illud loqtur in causis ciuilib⁹ in quib⁹ bn̄ pōt ferri snīa in absentē in causa appellationis. Sed nos loqmur in criminalib⁹ in quibus vr̄ esse secus per ea que habent̄ in. d. l. j. ꝟ. an per aliū. maxime in ꝟ. sed ea. ibi sed ipsum adesse auditorio ⁊c. nisi forte velles dicere saluando Bal. qd̄ ex quo snīa lata est in principali ꝯtra absentē illa stati trahit secū executiōnē quo ad ea que sunt iuris: puta quo ad ifamiā: seruitutē ⁊ perditiōnē sui status. l. qui vltimo. ꝟ. de penis. Et ideo facilius tūc possit ꝑcedi in absentē in cā app. tū hec rn̄sio nō videtur sufficiēs: q2 ꝑ appellatiōnē extinctū est ꝓnūciatū. l. j. in fi. ꝟ. ad turp. Et si ferret̄ snīa in cā appellationis ageret̄ ex scda non ex prima. vt notat̄ in. l. si quis priore in prin. ꝟ. ad treb. ⁊ i. l. eos. §. j. C. de appel. ⁊ in. l. furti in ꝑn. ꝟ. de his qui no. infa. Et ex p̄dictis p₃ defensatū qd̄ in cā relegatiōis pōt procurator admitti. ⁊ hoc clarꝫ qn̄ relegatio est fiēda ad certū locū. Si aūt ad incertum est magis dubiū. nā Bal. hic variauit. nā primo dixit qd̄ secus: i ipsa relegatione in incertū locū propter rōnē Bar. in effectu verū q2 nō videtur posse ferri in absentē ne iudiciū sit elusoriū cū ex quo non vr̄ posse fieri postea dixit. vel dic meli⁹ vtroqꝫ casu idē: ⁊ subdit qd̄ est verū qd̄ snīa sit elusoria: q2 saltim per eā inducet̄ obligatio ad penā: qd̄ videt̄ sufficere: q2 al's si secus diceremus nō posset ferri snīa contra absentē in causa pecuniaria si damnat⁹ nō haberet bona immobilia in quib⁹ posset fieri executio qd̄ est falsum. Sed tu de hoc dic vt clarius supra dixi. ¶ In ea. gl. ibi sed hoc. §. j. Innuit glo. qd̄ in. d. §. sit pena relegationis etiā. Sed certe hoc est falsum: q2 ibi est pena seruitutis q̄ est maior relegatiōe cū seruitus morti equiparet̄. l. qd̄ seruitutē. ⁊. l. qd̄ attinet. ꝟ. de reg. iu. Jō dic melius qd̄ ibi censet̄ esse cā ciuilis: q2 tractatur ad cōmodū pecuniariū applicādū parti cū ibi reducat̄ in seruitutē ad vtilitatē agentis vt sit illi⁹ seruus. hic loquit̄ qn̄ cā est criminalis ita qd̄ ꝯmodū pene nō venit applicandū parti. ¶ In ea. gl. ibi. l. nō solū. §. fi. Innuit gl. qd̄ in. d. §. fi. cā sit criminalis. Sed cōiter tenet̄ cōtrarium vt tetigit hic Bar. ⁊ Ang. etiā Saly. in. d. l. reos. vn̄ dicebat hic Ange. qd̄ ille. §. inepte allegat̄: q2 ibi loquit̄ qn̄ cā suspecti tutoris agitat̄ ciuiliter ad commodū pupilli vt remoueat̄ tutor suspectus ab administratiōe bonorꝫ pupilli quo casu ex parte ei admittit̄ procu. nō tū sine speciali mādato cū sit causa fame vt ibi litera dicit. vbi aūt causa suspecti tutoris sit intēta criminaliter ad finē vt puniat̄ tutor tūc nō interueniret procurator: q2 pena est arbitraria ⁊ pōt esse corporis afflictiua vt. l. j. §. pe. ⁊ fi. cū. l. se. ꝟ. de suspec. tu. Jō tunc repellit̄ procurator. Et aduertendū ꝫm Ang. qd̄ tūc repellit̄ ꝑcurator ꝓpter dictā penā que tūc posset inferri: nō aūt ex hoc capite. q2 dictum crimen esset publicū. q2 nō est ꝓprie ⁊ stricte cū non puniat̄ lege publicorū iudiciorū. Nec noiatim sit cautū qd̄ sit publicū. sed dr̄ quasi publicū. q2 cuilibet patet facultas accusandi vt. d. l. j. §. cōsequens ꝟ. de suspec. tu. proprie aūt ⁊ stricte crimē predictū est priuatū ꝑ nota. in. l. j. §. suspectus. ꝟ. ad turp. ¶ Tu adde primo qd̄ de hoc an crimen suspecti tutoris sit publicū vel nō recurrēdū ad ea que dixi in l. j. ꝟ. e. ti. ¶ Jtē adde scdo qd̄ l₃ tutor accuset̄ de suspecto ⁊ non petat̄ principaliter puniri tū si apparet eum deliquisse ⁊ dolo fuisse versatū remittit̄ ad prefectum vrbis puniend⁹ vt. d. l. j. §. fin. Et ex hoc videt̄ qd̄ vbi iudiciū principaliter agitat̄ ad effectū ciuilē. S₃ in cōsequentiā possit resultari effectus pene criminalis tū admittet̄ ꝑcurator cū speciali mādato saltim qn̄ punitio nō d₃ fieri per eundē iudicē ⁊ de hoc videt̄ casus no. ⁊ sing. in. d. l. nō solū. §. fi. ⁊ i d. l. j. §. pe. ⁊ fi. Et pro hoc ēt faciat: q2 attēdi d₃ qd̄ pꝛincipaliter agit̄ ⁊ nō qd̄ in ꝯsequentiā vt. l. j. ꝟ. qs nec causam. §. j. ⁊ qd̄ ibi notat̄. ꝟ. si cer. pe. qd̄ tene menti. q2 nō est per alios tactū. Jtē adde qd̄ procurator sine speciali mandato etiā admittit̄ qn̄ iudex esset processur⁹ oīno cōtra absentē vt p₃ in. d. l. non solū. §. fi. Jtem adde q2 vbi est cā criminalis per quā tangit̄ causa fame non de facili d₃ admitti procurator sine speciali mādato prout ibi p₃. ⁊ sic facit quod cū eo casu quo ex crimine venit imponenda pena relegationis videtur agitari cā fame vt est tex. in. l. cognitionem. §. j. ꝟ. de var. ⁊ extraor. cog. qd̄ tūc nō de facili debebit admitti ꝑcurator sine speciali mādato sicut in fi. dicit̄ in. d. l. non solum. §. fin. et sic etiam tenebat. d. Franciscus de ramp. in. d. l. seruū quoqꝫ. §. publice. ⁊ hoc nō. pro limitatione eoꝝ que superius dixi. ¶ In glo. ij. ibi non admittitur ex parte actoris. Supple: nisi esset dubiū de mādato: quia tunc admitteretur cū cautione de rato vt notat̄ in. l. j. C. de ꝑcu. ⁊ dicitur esse satis dubiū de mādato qn̄ ille qui asserit se procuratorē venit a lōginquo ⁊ h₃ instrumēta penes se facientia ad cām ꝫ ea que notant̄ in. c. corā. de offi. dele. ⁊ per Bar. in. l. ij. §. due cause. ꝟ. de carbo. edi. Et ideo dixit glos. ex parte actoris: q2 ex parte rei in ciuili admittit̄ ꝑcu. sine mādato: dūmodo satisdet de iudi. sol. vt notat̄ in. l. nō solū. §. qui alieno. ꝟ. de procu. ¶ In ea. gl. ibi sol. vt ibi. Ibi soluit̄ ꝫm Bar. q2 ibi. l. locū h₃ qn̄ lit conte. reus se absentauit: q2 tūc admitti pōt procu. ex eo q2 cū lis sit cōte. poterit procedi in absentē ⁊ dānari debebit dn̄s qui fuit lit. cōtestatus. Hic autē intelligit̄ qn̄ ante lit. conte. reus se absentauit quo casu non potest procedi lit. conte. Et hanc sententiā sequit̄ Bar. glossator iuris cano. vt refert gl. in. c. veniens. de accu. Sed certe hec solu. cōiter non tenetur sine lis sit cōte. sine nō: non pōt in causa capitali snīa ferri in absentē: q2 esset delusoria. vt. l. absentē. ꝟ. de penis. ⁊. l. absentē. C. de accusa. Jtē q2 innuūt predicti qd̄ ꝑcurator interueniēs post lit. cōte. nō d₃ dānari cui⁹ contrariū tenet̄ in. l. nihil. C. de procu. de quo dicendū vt ibi ⁊ in. l. j. C. de sentētijs ⁊ inter. o. iu. iō glos. ibi soluit aliter vꝫ qd̄ ibi admittit̄ ad allegandū causas absentie nō aūt ad allegādū causas cause seu defensiōnē plenariā sup crimine vt hic: ⁊ cōiter tenet̄. Alij tū vt ibi refert Saly. illā. l. intelligūt qn̄ snīa potest ferri in absentē. Sed iste intellec. nō placet sibi. primo q2 dicit eū nō esse cōformē litere. scdo q2 dicit eū nō esse verū in se quod nō sit cōformis legi p₃ q2 ibi dicit litera qd̄. l. publicorū iudiciorū non reperit̄ cautū cū solū in vno casu scdm iura digestoꝝ in crimine capitali possit ferri snīa in absentē vt in. l. lege cornelia. §. constitutū ꝟ. de sica. ⁊ nō est verisimile de vno casu factā fuisse regulā: sed potius ecōtra. Jtē dicit nō esse verū intellectū in se: q2 licet sim⁹ in casibus in quib⁹ possit ꝑcedi ad penā capitalē in absentē vt est videre in dicto casu. d. §. cōstitutū. ⁊ in. l. ne diu. C. de penis. ⁊ hodie in crimine lese maie. in extrauag. ad reprimē. tū non poterit admitti ꝑcurator ꝑ istū tex. q simpliciter loquit̄. ⁊ sic indistincte d₃ intelligi vt. l. de ꝑcio. ff. de publi. cū si. † Jtē q2 qn̄ qs est incarcerat⁹ nō videt̄ interuenire posse ꝑcurator ꝑ eo in crimine capitali vt vr̄ ꝓbari in. l. j. ꝟ. an per aliū. ipsam sic inducēdo. nam ibi snīa fuerat lata in cā principali. ergo necessario ibi fuerat ꝑsens al's non debuisset dānari vt. l. absentē. ꝟ. de penis. ⁊ cōsequēter verisimiliter in vinculis vt. l. ij. ⁊. l. iij. ꝟ. de custo. reo. ⁊ etiā. l. ij. ⁊. l. pe. ⁊ fin. C. de accu. et sic verisimiliter in cā appellationis erat carcerat⁹. ⁊ tū ibi non admittit̄ ꝑcurator. ꝑ hoc etiā faciat q2 stat rō qd̄ fideli⁹ agitabit causam ꝑ se quā ꝑ aliū. ar. l. j. §. fi. ꝟ. de adul. Jtē q2 nō videt̄ ꝯueniens qd̄ in cā tanti ꝑiudicij dictū factū vel neglectū ꝑcuratoris noceat dn̄o. ⁊ iō videt̄ qd̄ nō debeat admitti procurator nedū pro absente eo casu quo pōt procedi ad penā capitalē sed nec etiā pro ꝑsente in carcerato. ⁊ ꝑ ista sua opi. facit l₃ nō alleget: q2 accusator ⁊ accusatus debēt esse presentes in iudicio ⁊ qn̄ crimen est graue vterqꝫ d₃ esse in vinculis seu in custodia vel carcere. l. pe. ⁊ fi. C. de accu. ⁊. d. l. ij. ⁊. iij. de custo. reo. ergo cū iurisc̄o. sciret hoc esse de iure. ⁊ nihilomin⁹ hic dicat qd̄ ad crimē publici iudicij ꝓsequendū frustra iteruenit ꝑcurator vr̄ cōsequēter intellexisse qd̄ etiā qn̄ vterqꝫ est in vinculis nō admittat̄ ꝑcurator. Nō ob. h₃ eū. l. huiꝰ qꝫ. §. publice. de ꝑcu. ꝟ. vbicūqꝫ vbi dr̄ q2 vbicūqꝫ absn̄s pt̄ dānari ibi d₃ admitti veniēs ad plenā defēsiōnē. q2 rn̄det qd̄ ibi nō veniebat tāq̄ ꝑcurator: q2 tūc non debuisset admitti propter rōnem quā tetigi: ne in causa tāti preiudicij dictū factū vel neglectū procuratoris noceret dn̄o prout al's cōsueuit esse iuxta id qd̄ notat̄ in. l. nō solū in principio. ꝟ. de ꝑcu. ⁊ in. c. ij. de cōfe. lib. vj. S₃ admitti poterit ⁊ debebit tanqꝫ defensor seu instructor informator vel ꝑparator iuriū ipsius absentis q cōsequēter poterit ꝑdesse ⁊ nō obesse. facit qd̄ habet̄ in

d.l.nõ solũ.§.fi. Nec miretis ẜm eũ ſi taliter dꝫ audiri q2 vbicunq3
iudex ꝓceſſurus eſt ꝯ abſentē ad diffinitiuā ꝑquirere dꝫ veritatē
oībus modis ⁊ cõſequēter audire tales taliter venientes vt in au-
ten. q ſemel. C. quomodo ⁊ qñ iu. ⁊ in.l. ampliorē. C. de app. ⁊ facit
qđ no. Bar. in.l. iiij. §. hoc aũt iudiciũ. ſ. de dam. infe. facit etiā qđ
habet in.l. ⁊ ſi nõ defendat. j. de penis ⁊.l. j. §. fi. j. de queſt. et.l. qui
cũ maior. §. ſi libertꝰ. ⁊. §. ſe. ſ. de bo. liberto. ⁊ hoc innuit litera in
d. §. publice. dũ dicit quēuis. ⁊ dũ dicit innocētiā excuſantē. et hec
dicit eſſe noua ⁊ nõ deſpiciēda ⁊ menti tenēda. ¶ Tu adde ꝑ iſta
opi. qđ eo caſu quo in crimine capitali põt procedi contra abſentē
non poſſit procurator interuenire ſed defenſor prout ipſe dixit nõ
fuit ſua opi. ſed fuit opi. Bart. quā etiā poſuit in. d. §. publice. et in
extrauag. ad reprimen. in v. legitime. vbi plus ſubdit Bart. qđ ſi
per ſtatutũ ciuitatis diſponat qđ accuſatꝰ vł inquiſitꝰ de crimine
capitali ſi ſit cõtumax habeat pro confeſſo. ⁊ condemnetur et po-
natur in bãno quod non admittetur tũc procurator ne in aliquo
habeat nocere dño per ſuperiꝰ dicta. ⁊ q2 hoc nõ reperit iure cau-
tum quinimo ẜm eũ hoc eſſe videt de mente ſtatuentium qđ nõ ad
mittat tunc procurator alias abſens nunq̄ eſſet cõtumax. q2 ſemꝑ
cõpareret per procuratorē ⁊ ſic nunq̄ eſſet ꝯtumax. ⁊ ꝑ cõſequēs
non poſſet haberi pro confeſſo ex forma ſtatuti ⁊ per conſequens
non poſſet vt cõtumax cõdēnari. ⁊ in bãno poni. Itē adde qđ iſtā
opi. videt ſequi etiā in effectu dñs Anto. de bu. in. d. c. veniēs. vbi
cõcludit qđ nõ admittit habēs mandatũ tanq̄ ꝓcurator. ⁊ ſic vo-
lens ſuſcipere in ſe tela iudicij. Sed vt inſtructor vel vt informa-
tor ⁊ aſſiſtēs iudici ſicut in fi. etiā alias admittit tertius ad aſſiſtē
dum alteri vt.l. ſi ſuſpecta. ſ. de inoffi. teſt. ⁊ plene notat in. c. cũ ſu
per. de re iudi. ⁊ ꝑ Bar. in.l. a ſnīa. j. de appel. Aduerte tñ q2 forte
dictũ Bar. in extraua. ad repri. nõ ꝓcedit q2 lꝫ ſtatutũ non poſſit
habere effectũ qñ cõpareret per ꝓcuratorē tñ ſaltim poſſet habere
effectũ qñ non cõpareret neq3 per ſe neq3 per procuratorē vñ ſatis
videt ſufficere qđ dictũ ſtatutũ qđ adeo eſt exorbitans et preiudi-
ciale poſſit in aliquo caſu hr̄e effectũ ⁊ ideo eſt reſtringendũ potiꝰ
quā laxandũ: ar. eoꝝ que habent in.l. ij. C. de noxa. ⁊.l. fi. §. in ꝯpu-
tatione. C. de iur. deli. per doc. in. c. cũ dilectus. de ꝯſue. ⁊ in.l. quic
quid aſtringēde. de v. ob. ⁊ hec etiā videt fuiſſe mens Dy. qui dice
bat qđ in oībus caſibus in quibus põt procedi contra abſentē etiā
ad penā capitalē tũc poterit interuenire procurator ex quo infere-
bat qđ cõiter ẜm formā ſtatutoꝝ italie poſſit procedi ꝯtra abſentē
in capitalibus cauſis poterit interuenire procurator nõ attēto qđ
cõiter dicta ſtatuta iõ volũt poſſe procedi ꝯtra abſentē: q2 volunt
qđ cõtumax habeat pro confeſſo. ideo mens Dy. videt fuiſſe qđ ēt
tunc poſſit interuenire procurator. ⁊ videt fuiſſe de mēte Jo. an. ī
addi. in ti. de procu. §. j. ver. itē qđ eſt cā. Et ad p̄dicta etiā facit qđ
no. Inn̄. in. c. veniens. de accu. Itē adde qđ p̄dicta opi. qđ procura
tor nõ poſſit interuenire pro abſente eo caſu quo p̄t procedi ad pe-
nā capitalē cõtra abſentē nõ videtur vera. primo q2 videt contra
tex. in. d. §. publice. nõ violãdo eum inquãtũ dicit quēlibet admit-
ti in dicto caſu ⁊ per conſequēs vult procuratorem admitti: ar. eo
rum que habentur in.l. ſi is qui. §. vtrũ. de rebus dub. facit etiā qđ
ſ. dixi in glo. j. ⁊ ponderandũ eſt qđ litera ibi dicit quēuis debere
admitti. ⁊ ſic etiam pro curatorē. ⁊ nõ dixit quēuis tanq̄ quēuis.
vel tãq̄ quemlibet debere admitti ⁊ ſic aperte videt innuere mēs
litere qđ ſi veniat qs cũ mãdato tanq̄ procurator admittat tanq̄
procurator. ſi autē non habeat mandatũ admittatur tanq̄ defen-
ſor. ⁊ ſic etiam videtur intelligere Inn̄. in predicto. c. veniēs ſi be-
ne ponderet. pro hoc facit etiā q2 in crimine leſe maie. poteſt proce
di contra abſentē vt pꝫ in extraua. ad reprimendā. ⁊ videtur tunc
ſufficere cõparere per procuratorē ꝑ tex. ibi dum dixit ꝑſonaliter
vel legitime nõ comparuerit. ⁊ nõ dixit perſonaliter tantum licet
16 Bar. nitatur ibi cauillare. ⁊ dicit † qđ legitime dicitur ꝯparere qñ
perſonaliter cõparet ſi eſt ſingularis ꝑſona vel per procuratorē ſi
eſt vniuerſitas per ea que notant in.l. ij. j. ti. j. ⁊ que habentur in.l.
iam collatores. C. de re mili. li. xij. Sed certe facile fuiſſet imperato
ri id exprimere ſi voluiſſet. ⁊ ideo cum illud non expreſſerit videt
voluiſſe quod vtroq3 caſu ſufficiat per procuratorem ꝯparere. ar.
l. vnice. §. ſin autē a deficientis. C. de cadu. tol. iuncta.l. j. ⁊. d. §. pu-
blice. ſ. de procu. Nec ob. ratio que allegatur in oppoſitum verũ
quod non eſt conueniens qđ per talem procuratorem in cauſa tan
ti preiudicij fiat preiudicium domino per eius dictum factum vel
neglectum quia reſpondetur qđ per eius dictum vel factum non
fiet preiudicium niſi ſuper illo fuit ſpecifice mandatũ. nā propter
grauitatem ſupplicij vt eius dictum vel factum preiudicet requi-
ritur ſpecialiſſimum mãdatum vt videmus in fi. in matrimonio
in quo requiritur ſpecialiſſimum mandatum ad contrahendũ cũ
tali vt in. c. fi. de procu. lib. vj. ⁊ in.l. generali. de ſpon. alias de ritu
nup. ⁊ facit qđ habetur in.l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ſ. de acq.
here. et hoc etiam voluit Barto. in.l. ſi filiuſſa. de dona. et ſic licet
non poſſet reſpondere ſine ſpecialiſſimo mandato poſitionibus
alias tñ poterit proſequi. ſimiliter videmus qđ procurator poteſt
cauſam agitare tamē non poteſt iurare de calũnia niſi habeat ſpe
ciale mandatũ in. c. fi. de procu. in. vj. ⁊ notat in autē. principales.

17 C. de iura. calum. † Nec ob. etiā ꝙ negligētia procuratoris nõ de-
beat nocere: q2 imo dꝫ poſſe nocere: nā minus malum eſt abſen-
ti qđ in aliqua particula ipſius committatur negligētia ꝑ ꝓcura-
torem quā qđ ex toto cauſa negligat ⁊ nullꝰ cõpareat. ⁊ ideo me-
lius ⁊ vtilius eſt ſib italem ꝓcuratorem admitti licet poſſit cõtin
gere qđ in aliquo negligentiā committat quā ꝙ repellat. et ex to
to cauſa negligat. ar.l. tutori. C. de neg. ge. ⁊ hac ratione cõſidera
ta dixit tex. in. §. fi.l. non ſolum ꝙ eo caſu quo iudex omnino debe
ret ꝓcedere cõtra abſentē in cauſa ſuſpecti qđ tũc debeat admitti
ꝓcurator etiam ſine ſpeciali mandato: q2 tunc melius eſt et minꝰ
malũ ꝙ aliquis admittat q̄3 ꝙ nullo admiſſo ꝓcedat. nā veriſi-
militer meliꝰ veritas patefiet. ⁊ hac ratione attenta tex. in. d. §. pu
blice. voluit quēcunq3 admitti qđ vł ītelligendũ qñ iudex delibe
rat oīno ꝓcedere ꝯ abſentē. nā primo loco dꝫ ꝓcurator procurare
vt reus principalis cõpareat ⁊ ſi id fieri nõ põt vt compareat pro
curator habens ſpeciale mandatũ. ⁊ ſi id etiā nõ fiat admittat ēt
ſine ſpeciali mandato. ⁊ vltimatim etiā ſine vllo. ar. d.l. nõ ſolũ. §.
fi. Nec obſt. ſi dicat ꝙ veriſimiliter magiſq3 fideliter cām ſuā ꝑ ſe
quam ꝑ ꝓcuratorem agitet. ⁊ ſic ꝑ hoc non dꝫ admitti ꝓcurator
q2 iſta rõ nõ hꝫ locũ nec dꝫ intelligi qñ iudex eſt omnino proceſ-
ſurꝰ ad ſnīam ꝯ abſentem vt eſt tex apertꝰ cũ glo. in. d.l. nõ ſolũ.
§. fi. ⁊ rõ eſt etiā in euidēti ꝓpter ea q̄ ſupra dixi. ⁊ ꝑ hoc pꝫ defen-
ſatũ ꝙ vbi ꝯ abſentē põt ꝓcedi ad penā capitalē ꝙ tũc debet ad-
mitti ꝓcurator. quā opi. tenuit Dy. ⁊ ſic conſuluit vt refert Cy. in
l. reos. C. eo. ⁊ hanc opi. ſequunt doc. exceptis Bar. ⁊ Ricar. in. d.
§. publice. ⁊ Saly. ī. d.l. reos. ⁊. d. Anto. ī. d. c. veniēs. Sed ꝑ prius
vł fuiſſe opi. Bar. hic. ⁊ in. d. §. publice. tñ ſentētiam Dy. vt cõem
18 ſequit Jo. an. in ti. de ꝓcu. §. j. ver. Itē ꝙ cũ ī cauſa ī addi. ¶ † Re
ſtat nũc videre an ꝓ p̄ſente īcarcerato poſſit interuenire ꝓcura-
tor. ⁊ originaliter odofre. tenuit ꝙ non. et idem dñs Ricar. in. d.
§. publice. Idē Saly. in. d.l. reos. idē dñs Ant. ī. d. c. veniēs. dicũt
tñ p̄dicti ꝙ audiet volēs defendere nõ vt ꝓcurator ſed vt inſtru-
ctor vel informator: ⁊ ſic nõ aſſumēdo in ſe tela iudicij: vt. ſ. dixi ī
ſimili qñ ꝓcedit ꝯ abſentē. ⁊ hoc ꝑ rõnes ſuperiꝰ tactas. ⁊ q2 non
eſt equũ ꝙ in re tā ardui p̄iudicij dictũ factũ vel neglectũ procura
toris dño noceat. Sed Bar. hic tenet oppoſitum ꝑ.l. ſeruus. et.l.
ſciendũ. ſ. e. ẜm vnũ intelle. de quo. j. dicet. tñ etiā q2 ceſſare vidē-
tur oēs rationes ꝓhibite que habēt impedire interuentũ ꝓcura
toris in cā criminali. nā ſnīa poterit ferri in illũ p̄ſentē. ⁊ poterit
fieri executio. ⁊ ſic iudiciũ nõ erit eluſoriũ. Itē melius et fidelius
cām agitabit ꝑ ſe ⁊ aliũ quā ꝑ ſe ſolũ. ꝓ quo facit vulgatũ illud in
cauſa ꝓpria aduocatũ q̄re. ⁊ qđ no. gl. de ludo ſcachoꝝ in.l. error.
C. de iur. ⁊ fac. ig. Nec ob. rõ in ꝯriũ facta. verũ qđ nõ eſt equũ qđ
talis ꝓcurator admittat ne alias dño p̄iudicet. q2 eiꝰ dictũ nõ po-
terit p̄iudicare ſine ſpecialiſſimo mãdato vt. ſ. tetigi vñ poſitioni
bus nõ poterit rñdere ſine ſpecialiſſimo mãdato ad ſic rñdendũ.
⁊ ſi tale mãdatũ habuerit tũc nõ ipſe ſed ipſemet cõſtituēs faciet
ſibi p̄iudiciũ. ar.l. ⁊ lꝫ. §. fi. ⁊.l. q aũt. cũ ibi notatis. ſ. de cõſti. pecu.
Itē nõ ob. qđ dicit de negligētia. q2 nõ eſt veriſimile illā cõmitti ī
tam arduo negotio ⁊ maxime ex quo reꝰ eſt p̄ſens ſolicite inueſti
gabit de geſtis ꝑ ꝓcuratorē ⁊ ideo hoc nõ dꝫ attēdi. Aduerte tñ
q2 ſcđm Bar. ad oēs actus poterit interuenire p̄terq̄ ad ſentētiā
qñ reus eſt carceratꝰ. ⁊ ſic intelligit notata in.l. ij. C. de accu. Sed
Jo. an. in addi. in ti. de ꝓcu. §. j. ver. ſed nũqd ad mediā. dicit qđ
interueniet ad mediā ſed nõ ad cõte. li. nec ad ſentētiā cuꝫ illi ſint
actus p̄cipales. ⁊ videt hoc ſatis rõnabile. Item nõ ob. qđ habe
tur ī.l. j. j. an ꝑ aliũ. q2 ille tex. dꝫ intelligi qñ poſt ſentētiā fugeret
reꝰ. ⁊ ſic erat abſens. nā etiā hoc qñq3 cõtingit. ⁊ cõſiderat ꝑ ius
19 vt pꝫ in.l. caſtitati. C. de adul. Item nõ ob. † qđ qñ crimē eſt graue
actor ⁊ accuſatus debēt ſtare in vinculis. q2 lꝫ illud ſit verũ regula
riter tñ de facto qñq3 contingit oppoſitũ qđ alter ſe abſentat ⁊ in
hoc caſu qñ alter eſt abſens debent intelligi iura que tractant an
ꝓcurator debeat admitti vel nõ. ⁊ ſic dꝫ etiam intelligi iſte tex. ꝙ
pꝫ potiſſime in ver. ſed excuſatiões. per quē dat intelligi qđ ī prī-
cipio voluit intelligere de abſente: ꝑ hoc etiā qđ habet in.l. inter
accuſatorē. ſ. e. ⁊. d. §. publice vbi refert ſe ad abſentes ⁊ ſimiliter
in.l. reos. C. de accu. ⁊ ideo videt concludēdũ cũ cõi opi. quā etiam
ſeruat cõſuetudo qđ pro carcerato admittatur procurator etiam
ad defenſionem ſuꝑ crīe. ⁊ hanc partē etiā ſequunt dñi de rota in
ſua cõſtitutiõe cētefima quinquageſima ⁊ ducēteſima. j. ⁊ ꝑ pre-
dicta pꝫ qđ licet ſcđm aliquos in eo caſu quo reus eſt carceratus
vel qñ etiā ꝓcedi põt cõtra abſentē videat ſufficere qđ admittat
aliqs tanq̄ inſtructor p̄parator vel aſſiſtens tñ nõ videt cauſa re-
pugnãs iuri qđ admittat etiā tanq̄ ꝓcurator imo videt iuri cõ-
forme ꝓpter tex. in. d.l. ſeruũ quoq3. §. publice. ⁊ ꝓpter ea que ſu-
perius dixi. ⁊ ꝓ p̄dictis etiā faciat qđ habet in.l. exigēdi. C. de pro
cu. ⁊ in.l. non tm̄. j. de ap. lꝫ do. Anto. in. d. c. veniens dicat qđ ī. d.
l. nõ tantum. admittitur tantũ ad vnũ articulũ ſcꝫ ad appellãdũ
Sed certe ſi ponderetur bene illa.l. admittitur etiam ad ꝓſequē-
dam ipſam appellationē. ⁊ ſic ad ipſam cām ꝓpter vnde hoc for-
te dicebat ſecũdo ꝙ ibi admittit pro ſuo intereſſe propter cogna
tionē quā inter nos natura cõſtituit vt.l. vim. de vi ⁊ vi arma. vel

tertio

tertio fm eum ibi admittebatur tanq̄ defensor ⁊ informator q̃
debuit posse fieri saltim qñ notorium erat sentētiā esse iniustam ⁊
reū festinare mortē prout ibi dicit. ¶ In ea. gl. ibi sol. causam ab-
sentie. Hec so. videt esse bona ad v̄. nā ⁊ in capitalibus. ibi positū.
si aūt gloss. voluit intelligere etiā v̄. vbicunq̃. quatenus loquit in
criminalib⁹ similiter qñ allegatur causa absentie. tūc gl. posuisset
opi. quā secut⁹ fuit Ja. de raue. vt refert Cy. in. l. reos. C. de accu. ⁊
Bar. hic. Sed certe hec so. nō est bona ad. d. ver. vbicunq̃. q̃ licet
possit tolerari quatenus dicit litera ibi verba p̄ eo facientē: vt sic
illa verba intelligant de allegatione absentie. tñ nō pōt tolerari
quatenus postea subdit ⁊ innocentiā excusantem. ⁊ sic loquitur
qñ defendit in facto p̄ncipali ideo gl. ītelligit tex. illū in cā relega
tionis in qua p̄cedit cōtra absentē. Sed tu potes intelligere ge-
neraliter etiā in capitalibus causis vbi posset p̄cedi cōtra absen-
tem. q̃ tūc admitteretur p̄curator ad defendendū vt dicit Dy. et
superi⁹ plene dixi. Hic autē intelligat qñ non pōt procedi contra
absentē. ¶ In ea. gl. ibi cū tūc non sit dānādus. i. ad hec nō immi-
neat dānatio. sed tantū agat de testibus p̄ducēdis vel testib⁹ ad-
uersarii repellēdis. ¶ In ea. gl. ibi si cuiusdā. ibi glo. determinat
qd̄ possit interuenire p̄curator ad dictos articulos sed nō ad arti
culū sentētie in qua p̄ncipalis dz esse p̄sens nō p̄curator. ⁊ ita vi-
detur voluisse Inno. in. c. licet de accu. ⁊ gl. in. c. veniēs. e. ti. Sed
Bart. hic dicit hoc procedere qñ reus est incarcerat⁹. secus dicit
qñ est absens. q̃ tūc nō admittet procurator ad aliquē articulū ⁊
sic intelligit opi. Dy. ⁊ alior̄ q̄ simpliciter tenebāt cōtra gl. dicen-
tes qd̄ ad nullū articulū poterat dari p̄curator in causa capitali.
q̃ a quo remouet genus remouet ⁊ quelibet eius species vt not.
per gl. in. l. j. §. j. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ faciat. l. si corus. in pri. de le. iij. ⁊
sic cū generaliter ius p̄hibeat interuentū p̄curatoris in cā capita
li cōsequēter in qualibet specie ⁊ sic in quolibet articulo ipsius ēt
videt prohibuisse interuentū p̄curatoris. Ang. vero hic dicebat
qd̄ ad media cause nullaten⁹ admittet p̄curator saluo nisi re⁹ sit
in carcere. ⁊ tunc lz admittat ad media nō admittet ad cōtestan-
dam litē. nec ad audiendā sententiā prout voluit Joā. an. in ti. de
p̄cu. §. j. v̄. sed nunqd ad media cause in addi. spec. sed dño Bart.
de Saly. in. d. l. reos. placet indistincte opi. Dy. qd̄ nullo casu ad-
mittat ad aliquē articulū p̄curator etiā p̄ incarcerato mouet. q̃
si admitteret ad rñdendū positionibus vel ad testes p̄ducēdos
eius dictū vel neglectū posset nocere dño qd̄ nō videt cōueniēs in
causa tāti p̄iudicij. secus qñ nō est causa tāti preiudicij vt causa re-
legationis vel minoris ⁊ pro hoc faciat. l. fi. C. de iniur. per locū a
speciali. nā vr̄ qd̄ cū illustri sit speciale q̄ ad alios articulos quam
sñie possit cōstitui p̄curator. in ɔ̄triū videt ius cōe. arg. l. ius singu.
ff. de legi. ⁊ hāc opi. videt etiā sequi domi. Anto. in. d. l. veniēs. di
cens qd̄ poterit cōparere vt instructor vel p̄parator nō aūt tanq̄
p̄curator suscipiēdo in se tale iudiciū. Sed tu potes dicere qd̄ p̄
curator ⁊ similes p̄ absente eo casu quo pōt p̄cedi in absentē ad-
mittat p̄curator p̄terq̃ ad articulū sentētie p̄ ea que superi⁹ dixi
ex quibus pz rñsum ad rōnes in oppositū. Sed vbi reus est ab-
sens ⁊ nō pōt p̄cedi ɔ̄ reū tūc nō dz admitti p̄curator ad aliquez
articulū ɔ̄cernentē merita negotij. An aūt admitti possit vel de-
beat ad excipiendū vel ad p̄ponendas causas absentie. j. tanget.
¶ In ea. gl. in fi. vel potest etiā dici qd̄ quatenus ibi datur fideius
sori tempus ad presentandū principalem habeat locum etiam in
criminali. ⁊ sic etiā voluit sentire spec. in tit. de accu. §. fi. ver. sz qd
si fideiussor. ¶ Itē extra glo. vr̄ obstare huic. §. l. sciēdū. ⁊ l. seruus
ff. e. ⁊ l. luci⁹. de app. j. Sed solue qd̄ ibi dñs veniebat ad defensio-
nem serui sui pro interesse nō autem tanq̄ procurator serui. ⁊ per
hoc dicūt doc. qd̄ p̄ filio poterit pater interuenire rōne sui inter-
esse. maxime si ex forma statuti p̄pter delictū filij fieri debeat exe-
cutio aliqua in bonis p̄ris. facit qd̄ habet in. l. cuz filius. ff. de ver.
ob. ⁊ eadē ratione abbas p̄ suo monasterio interest enim eius ne
perdat suum monachum. ⁊ eadē ratione vr̄ qd̄ ciuitas poterit cō
parere p̄ suo ciue. ar. l. de iure. j. ad mu. ⁊ qd̄ ibi notat. ⁊ eadē rōne
vxor poterit cōparere p̄ marito. ⁊ ecōtra facit qd̄ notat in. c. nō est
ex vobis. extra de spōsa. ⁊ l. j. §. per hāc. ff. de rei ven. ⁊ qd̄ not. In-
no. in. c. inter quatuor. de ma. ⁊ obe. Et hec faciūt etiā ad cautelā
sumēdā cōtra statutū disponēs qd̄ si accusatus vel inquisitus de-
clinari iurisditionem potestatis sit extra protectionem cōmunis
⁊ possit ipune offendi. nā cautela erit qd̄ pr̄ pro filio declinet vel
abbas pro monacho. hec tñ cautela cessabit si statutū indistincte
diceret quēcunq̃ declinantē iurisditionem potestatis debere esse
extra p̄tectionē cōis p̄pter ipsi⁹ generalitatē. ⁊ hec sol. ad dictas
ll. cōiter tenet. Et not. bene illā. q̃ ex illa potes sumere consilium
qd̄ cōitas faciat aliquē cōparere puta p̄curatorē pro suo ciue de-
tento p̄ cā capitali in qua nō possit interuenire procurator. facit
qd̄ no. gl. in. l. ij. C. de app. Alia so. dat ad dictas. ll. qd̄ loquant qñ
accusatus est seruus q̄ dz cām in vinculis dicere vt. l. ij. j. de custo.
reo. ⁊ ideo cū sit incarceratus debet posse interuenire p̄curator
quia cessant rōnes p̄hibitiue interuētus p̄curatoris in causa ca-
pitali. ⁊ per hoc videtur idem dicendum in quolibet carcerato. ⁊
hanc sequitur Bart. Sed certe nō videtur hec sol. bona: quia ne-
dum seruus sed etiam liber quando crimen est graue debet cau-
sam dicere in vinculis vt. l. j. ij. ⁊. iij. j. de custo. reo. et notatur per
Bar. in. d. l. j. faciat. l. pe. in fi. C. de accu. ideo magis de mente iu-
[20] ris videtur esse prima sol. ¶ †Si ergo querat an in criminalib⁹
debeat admitti procurator conclude qd̄ aut ex crimine venit im-
ponenda pena pecuniaria aut alia pena. primo casu quādo pena
pecuniaria venit imponēda tunc potest interuenire p̄curator nō
in subsidium reo non existente soluendo possit imponi pena cor-
poris afflictiua iuxta id quod habetur in. l. quicunq̃. C. de seruis
fug. et in. l. j. j. de penis. quia illud est ex accidenti ⁊ extra ordinez
ideo nō debet attendi. ar. l. j. ff. de in lit. iuran. alias sequeretur qd̄
nunq̄ aliquo casu etiam qñ imponeretur pena pecuniaria p̄ cri-
mine posset interuenire procurator qd̄ est contra. l. ij. C. de p̄cu. et
l. j. j. an per alium. ⁊ hoc intellige quando pena pecuniaria impo
nitur de iure cōi. Si autem imponeretur per ius municipale tūc
si imponitur eo casu quo per ius cōmune etiam pecuniaria impo
nebatur vel saltiz nō imponebatur pena corporis afflictiua. ⁊ tūc
idem q̃ potest p̄curator interuenire. Si autez statutū loco pene
capitalis vel corporis afflictiue imposite iure cōi imponat penaz
pecuniariā sublata pena iuris cōis vt si pro homicidio vel si. deli-
cto imponat penam pecuniariam. et tunc fuerunt opiñ. an possit
interuenire procurator Gui. de suza. tenuit qd̄ non in. d. §. publi-
ce. mot⁹ principaliter q̃ attēdi debet origo negotij. l. iij. C. ad ma
ce. ⁊ l. qui id quod. ff. de dona. Item quia subrogatū debet sapere
naturā subrogati. l. si eū. §. qui iniuriarū. ff. si quis caut. Sed ɔ̄triū
tenet hic Bar. ⁊ cōiter doc. per. l. ij. C. de p̄cura. ⁊ q̃ debem⁹ poti⁹
attēdere qualitatē pene q̄ qualitatē delicti per ea q̄ habent in. l.
qd̄ ad statū. j. de penis ⁊ in. l. crimē. j. an per aliū. Nec ob. qd̄ dz in-
spici origo: q̃ illud est verū nisi accidēs alteret naturam per id qd̄
habet in. l. j. §. bestias. de postu. ⁊. l. si eadē. ff. de officio asses. Item
non ob. quod subrogatū dz sapere naturā subrogati. q̃ illud non
procedit qñ in aliā rem alterius nature fit subrogatio vt p̄batur
in. l. cum in fundo. §. si fundus. ff. de iure dotium. ⁊ notat Bar. in
l. j. §. hec actio. ff. si quis te. liber esse ius. fue. ⁊ hanc partē etiam te
nuit Jo. in addi. ad spec. in. d. ver. Itē q̄ cā criminalis. ff. alr. ⁊ idē
d. bar. in. l. reos. C. de accu. ¶ Quid aūt si pena corporalis sit ad-
mixta cū pena pecuniaria. j. tāget. Secundo casu quando alia pe
na imponit q̄ pecuniaria. ⁊ tūc aut est pena capitalis. ⁊ nō potest
interuenire p̄curator vt hic p̄bat saluo nisi forte pro incarcerato
vel nisi simus in casu in quo possit p̄cedi contra absentē per ea q̄
dixi superius. Et intellige siue sit capitalis strictissime sumpta q̄
cōprehendit solū penā sanguinis vt. l. transigere. C. de transac. si-
ue sit capitalis stricte sumpta q̄ cōprehendit nedū penā mortis sz
etiā amissionis ciuitatis vel libertatis. l. ij. ff. e. largo aūt mō capi
talis etiā dr̄ p̄ut cōprehendit etiā relegationē vt. l. lz. j. de ver. sig.
Sed tñ in relegatione an possit interuenire p̄curator lz sint opi.
cōiter tenet qd̄ sic qd̄ est clarum qñ relegatio est fienda a certo lo
co. Si aūt sit fiēda in locū certū est maius dubiū. sed dic vt. ff. dixi
si aūt venit imponēda pena corporis afflictiua cū illa censeat esse
maior relegatione vt colligi pōt ex. l. fi. ff. de iniur. ⁊. l. capitaliū. §.
nō solēt. j. de peñ. ⁊. l. in seruor̄. §. fi. e. ti. tūc nō pōt interuenire p̄
curator vt est casus in. l. j. ver. sed si ea. fm vnū intelle. j. an p̄ aliuz
⁊ p̄bat p̄ locū a speciali fm vnum intellectum. in. l. fi. C. de iniurijs
iuncta. l. finali supra de iniurijs. interdū vero ex crimine venit im
ponenda alia pena puta remotionis ab ordine vel similis. ⁊ tunc
poterit interuenire procurator cum ista censet minor relegatione
faciat quod habetur in. l. cognitionum. §. j. j. de va. ⁊ extraor. cog.
⁊ in. d. l. j. §. j. j. an per aliū. ¶ Quid aūt si pena sit arbitraria. con
cludit quod si ex arbitrio aliquando ɔ̄suenit imponi pena corpo-
ris afflictiua tunc p̄pter dubiū nō admittet procurator. ar. l. fin.
C. de iniur. fm vnum intellec. iuncta. l. fina. ff. de iniurijs. secus fm
Ang. si nunq̄ sit consuetum ex arbitrio imponi pena corporis af
flictiua. quia tunc admittetur procurator per ea que notantur in
l. quid ergo. §. pena grauior de his qui no. infa. ⁊ sic etiaz dicit de
cōsuetudine obseruari. Dominus autem Ricar. ⁊ domin⁹ Bar.
de saly. in. d. l. reos. videntur sentire contrarium dicētes quod il-
lud quod notatur in. §. pena grauior. vt debeat inspici cōsuetudo
habeat locū quod ad hoc an intelligat super infamia dispēsatuz
si grauior pena imponatur sed nō quo ad materiam nostram sed
forte verius est dictū Ange. q̄ videtur etiam fuisse de mēte Bar.
quia ex quo per cōsuetudinem pena est determinata nō dz iudex
extendere illam absq̃ causa sicut nec penam a iure determinataz
ar. l. minime. ff. de legi. alias videret qd̄ ps grauari. ⁊ consequēter
videret qd̄ posset appellare per ea que habent in. l. si qua pena. de
verbo. sig. qd̄ notat etiam in. d. §. pena grauior. ⁊ in. l. hodie. j. de
penis. ¶ Quid autem si mixtim imponat pecuniaria ⁊ corpora
lis. cōclude q̄ aut solum est in obligatione corporalis: puta q̃ cō
dēnari dz ad pedē si nō soluit cētū intra mensez: q̃ quantitas cū
sit in cōditione nō est in obligatione. vt. l. si quis sub cōditiōe. ff. si
quis omis. causa te. tunc ex quo in obligatione dicitur esse pena
corporis afflictiua nō interueniat p̄curator an tñ tūc aliqd̄ reme
diū esse possit recurre ad ea que habent in. l. ij. §. e. ⁊ i. l. j. p̄ bart. j.

de custo.reo.⁊ in.l.si reus paratus.ff.de procura.⁊ facit qd.j.dice
tur.interdū vtraqȝ est in obligatiōe.⁊ tūc cōclude qd si copulati
ue vtraqȝ imponitur nō est dubiū qd nō potest interuenire pcu
rator pter alteram partem copulatā. attēdi enim dȝ causa que
nocet vt.l.nō intelligitur.§.si quis palaȝ.j.de iure fi.⁊.l.si quis in
graui.§.eleganter supra ad sille.⁊.l.pedius alias incipit parui de
arbi. Aut imponit alternatiua ⁊ tūc si electio est iudicis pter
dubium nō poterit pcurator interuenire per ea que superi⁹ sunt
dicta ⁊ idem videtur si electio erat rei lȝ raro hoc cōtingat ⁊ hoc
antequā faciat electionem.secus si eligeret penam pecuniariā.si
vero electio esset actoris inspici deberet que pena esset electa in li
bello accusatorio.faciat quod habet i.l.vbi aūt.§.qui illud de ver
bo.ob.Jnterdum vero primo loco imponit pena pecuniaria.⁊ si
nō soluerit.j.certū terminum tūc imponit pena corporis afflicti
ua.⁊ tūc propter dubiū nō poterit procurator interuenire vt.l.fi.
ff.e.⁊.l.item si ita supra ad.l.fal.Remedium ergo tūc est qd pecu
nia soluat fisco hac cōditione adiecta qd cōuertat in causam deli
cti si cōtingat ipsum condemnari. nam tūc certū est nō posse im
poni penam corporis afflictiuā ideo poterit pcurator interueni
re.secus si fuerit factum depositum de dicta pecunia vel daret fi
deiussor:qr posset esse quod pecunia periret vel fideiussor nō esset
soluēdo vel nō solueret tempore statuto per statutū vt voluit bar.
in.l.j.de custo.reo.Et predicta fuerunt de mēte Bart.⁊ Ang. hic
⁊.d.Barto.de salyceto in.d.l.reos. ¶Quid aūt si aliquis fuerat
accusat⁹ de vulnere ⁊ dubitat an vuln⁹ sit mortale.an admitti po
terit pcurator sub conditione vt habeat pro nō admisso si mors
sequat Bal.hic videt velle quod sic.⁊ facit qd habet in.l.elegāter.
§.si dolo.ff.de dolo.⁊ ita dicit tenere Ja.de belui.⁊ ita vr tenuisse
Ja.de are.vt refert Bart.in.l. pretor ait in prin.ff.de dā.infe.per
quā videt pbari dicta opi.Et fm istā opi.videret qd in casib⁹ in
qb⁹ ē dubiū an possit sequi corporalis an pecuniaria admitti de
beat pcurator sub dicta cōditione.Sed forte hec opi.nō est vera:
qr pars semper eligeret talē dare pcuratorē ⁊ posset qñqȝ iudiciū
esse elusorium ⁊ delictū remanere impunitū cōtra.l.ita vulnerat⁹
§.ad.l.aquil.⁊.l.si pretor.ff.de iudi.que ratio cessat in. d.l.pretor
ait.¶Quid aūt si statutū disponat qd pena criminis sit qd nō de
beat talis audiri in aliquo iure suo an tūc poterit iteruenire pcu
rator.Ja. butriga.tenuit qd sic i.l.hi qui sanctā.C. de apo.qr ta
lis pena nō vr esse pena corporis afflictiua sȝ priuatiua sicut ⁊ pe
na amotionis ab ordine ⁊ snia etiā ferri poterit in absentē ⁊ in
teruenire pcuratorē ⁊ hoc etiā sequit hic Bald.Ang.vero videt
impugnare hanc opi.ex eo qr si non dȝ audiri ergo poterit impu
ne offendi qr de iniuria non poterit querelare. Sed cōstat fm eū
q hec pena qd possit impune offendi sit pena capitalis ex quo est
ppterea duratura vt fuit dictū in.l.ij.ff.e.⁊ ibi per Bart.ergo vr
qd non debeat posse interuenire pcurator. Sed forte pōt sustine
ri opi.Ja. butriga.qr non pōt negari quin talis pena cadat in
absentē veruȝ qd pronunciet offendibilis ergo lȝ sit capitalis dȝ
posse interuenire procurator per ea q̃ habent i.d.§.publice.v.vbi
cunqȝ.⁊ per id qd dixi.ff.¶Ang.vero in hac materia aliter cōclu
21 debat.nā prio dabat regulā negatiuā †quod ad plenariā defen
sionē accusati de crimine publico frustra iteruenia t pcurator: vt
hic pȝ:qd dicebat pcedere si per rescriptū cesareū det ptās consti
tuēdi procuratorē in cā:vt.l.fi.C.de iniur.⁊ ibi casus:qd intelligit
esse verū nisi habeat clausulā derogatoriā nō obstante.l.iuxta no
tata in.l.fi.C.si cōtra ius vel vtili.publ.Et idem dixit si agitat cā
corā papa vel imperatore vel eoꝝ delegato vt frustra interueniat
procurator ex ordinaria ptāte secus si ex absoluta ptāte papa vel
imperator eū admitterent fm ea q̃ habent ⁊ notant per Jnn. in
c.veniens.de accusationib⁹ ⁊ in.c.in primo per glo.de iudi.in.vj.
¶Et ex predictis apparet vna fallentia a dicta regula. ¶Scdo
fallit fm eum si per procuratorē crimen est liquidatum ⁊ reus est
in carcere ita qd pōt in eum ferri sententia lȝ interuenerit procu
rator ex pte accusationis nā tunc ex quo crimen est liquidatū po
terit ferri snia ne delictum remaneat impunitum ⁊ sic itelligit.l.
quāuis indubitati.C.de adult.Sed de isto ⁊ intellectu illi⁹.l. dic
vt.j.dicet.¶Tertio fallit secundū eum vbi accusato pponit pro
re familiari acquirēda nam tunc interueniat pcurator ex parte
accusationis exemplum in domina accusante libertum de re ca
pitali vt reuocet eum in seruitutem.⁊ sic intelligit.l.sed ⁊ hoc.§.j.
ff.de pcurator.Ex parte vero rei nō credit posse interuenire pcu
ratorē considerato qd seruit⁹ mortalitati equiparet ⁊ sic est cau
sa mere capitalis hoc tamen non ponit p constāti sed dicit cogi
tandum.¶Tu adde primo qd ibi non videt loqui proprie quā
do libertus accusat de crimine capitali sed quādo accusat tāquā
ingratus erga patronū vt ibi pȝ.Jteȝ adde secundo qd in dicto
casu etiā ex parte rei admittit pcurator.⁊ rō qr illa cā principalr
agitat ad cōmodū pecuniariū applicādū agēti.ideo nō phibet
interuentus pcuratoris.potissime qr puocat existēs in libertate
pnunciari seruus pōt pcurator interuenire ex parte accusatoris
⁊ rei vt est casus in.l.j.C.de asserti.tollē.lȝ sit sec⁹ qñ existēs in pos

sessione seruitutis pclamat se in libertatē qr tūc ex ipsi⁹ parte nō
admittit pcurator.vt est casus in.d.l.j.C.de asser.tollē.¶Quar
to fallit vbi qs venit ad defendēdū reū criminis plenarie nō prin
cipaliter pter eius defensam sȝ pter suū dānū euitandū.exem
plū in dño veniente ad defensam serui capitaliter accusati.l.seru⁹
ff.e.Et si ipse seruus veniebat cōdēnādus in ipso formabunt ver
ba snie non in dñm qui non deliquit.Et idem dicit de patre quo
ad filium accusatum ⁊ de abbate veniēte ad defensionem mona
chi de q̃ dixi.ff. ¶Quinto fallit si accusatio criminis publici in
fert nō ad penā corporalem inferēdam nec parti applicandā sed
potius ad quandā satisdationem iniurie per quā nihil pecunia
riū applicari debet fisco vel parti.nam tunc istud iudiciū apel
latur quasi publicum ⁊ mixtum inter ciuile ⁊ criminale. exēpluȝ
in viro accusante vxorem de adulterio ad separationem thori co
ram epo:nā tūc interueniet procurator saltim si necessitas immi
neat:vt in.c.tua.de pcur.de quo dicendū vt ibi.¶Sexto fallit si
innocētia seu impunitas delicti est notoria. exempluȝ cū accusat
quis de occisione bāniti quē cōstat notorie apud acta esse banni
tū.nam tūc cū processus iudicis sit frustratorius ⁊ inanis etiam
iudex met ex officio pnūciare deberet nō esse pcedendū. faciat lȝ
nō alleget qd habet in.l.fi.C.vt nemo priua.vbi tex.⁊ qd no.gl.q̃
reputat singu.in.l.qui cū maior.§.si presens.ff.de bonis li.⁊ hoc
etiam tenuit Guil.de cu.in.l.quos phibet.ff.de postul.⁊ Cy.in.l.
reos preal.⁊ idem Ja.de bel.disputādo.⁊ Ja.de are.⁊ idē etiam
hic Bar.qui dicit etiā sic se consuluisse cū frāci.tigri.de quo.j.di
cet. Septimo fallit si reus est incarcerat⁹ nā tūc interuenit pcu
rator ad oia media cause sed nō contestabitur lit.imo reus custo
ditus debebit psitari vt contestet vt.l.ij.de custo.reo. nec etiā ad
sniam audiendā cū verba snie sint formanda in ipsum carceratū
presentē ad tribunal nō aūt existētē in carcere: qr tūc esset absens
arg.l.iiij.§.q in aliena.ff.de dā. infe.⁊ sic seruat cōis consuetudo.
pro qua facit quod legit ⁊ no.in.l. si cuiusdā.C. de accusa.Et hec
etiā videt opi.Jo. an.in addi.spec.i loco superi⁹ allegato vt.ff.te
tigit.Alij vero dixerūt qd ad oēs act⁹ substātiales de quib⁹ i.l.p
latā.C.de sententijs.dȝ esse presens ipse re⁹.ad alios possit inter
uenire pcurator p carcerato.alij vero dixerunt qd p incarcerato
poterit pcurator interuenire preter q̄ in snia.sȝ satis videt posse
dici qd si habeat mādatū specificū ad contestandū litē affirmādo
vel negādo qd possit id fieri per pcuratorē cū nō videat esse ratio
prohibens oppositū.fateor tñ qd iudex melius faciet prouidēdo
qd ipe reus personaliter lit.cōtestet.ar.l.de minore.§.tormēta.de
questio.Et p ista pte qd possit interuenire pcurator ad oēs act⁹
preter q̄ ad actū snie dummō ad actus magni preiudicij habeat
speciale mādatum ⁊ specialissimū. puta ad sic cōtestandū litē vel
sic rñdendū positionibus.faciat qr vbi ius dispēsat in hac mate
ria vt possit interuenire pcurator videt dispēsare ad oēs act⁹ pre
ter q̄ quo ad articulū snie vt vr pbari i.l.fi.C. de iniur.⁊ sic illud
qd operat ibi dispensatio facta ꝯ regulas rōne dignitatis operet
etiā alia cā pter quā iudex dispensat in cā capitali qd admittat
pcurator.⁊ p cōsequēs cū iudex permittat interuentū procurato
ris p carcerato vel p absente eo casu quo pcedi pōt ꝯ absentē ve
rior videt opi.qd tūc possit interuenire pcurator ad oia preter q̄
ad articulum snie.Fateor tñ vt supra tetigi qd qñ reus est carcera
tus iudex prudentius faciet faciendo reum personaliter litē con
testari.⁊ respondere positionibus quibus in criminali respōdet
⁊ per verbū veritatis.⁊ nō p verbū credit vel non credit vt notat
per Bar.in.l.marcellus.ff.re.amota.⁊.l.inter oēs.§.fi.ff. de furt.
Subdit tamen hic Ang.qd carcerat⁹ volens alium accusare per
procuratorē nō poterit.⁊ sic intelligit.l.miles.§.quidā.j.de adul.
qd est bñ not.fm eū.Sed forte posset illud intelligi qñ carceratus
vellet accusare corā alio iudice quā corā illo penes quē esset carce
ratus.facit qd no.idē Ange.in.l.iiij.j.de adul.⁊ intellige qñ esset
incarceratus ex alia causa quam ex eo quod esset accusatus.nam
tūc esset recurrendum an posset reaccusare etiam si vellet coram
eodem iudice ad ea que habentur in.l.is qui reus.ff.e.¶Octauo
fallit in cā vniuersitatis accusate vel accusantis.qr ipsa per se liti
gare nō pōt sic intelligit.l.tā collatores.C. de re mili.li.xij.Fertur
tñ fm eū qd Dy.consuluit cōtrariū.sed eius opinioneȝ dixi posse
esse verā si vniuersitas esset pua puta duaꝝ vel triū personaꝝ qr
tūc posset pati penā decapitationis. Sed vbi vniuersitas est ma
gna tūc dicit tenere qd dixit q tūc penam capitalem pati nō pōt
fm notata per Jnn.de sentē.excom.c.grauē. Tu adde primo qd
si querat an vniuersitas possit delinquere ⁊ quā penā pati possit
recurrendū est ad no.p Bar.in.l.aut facta.§.fi.j.de pen.p Jnno.
in.d.c.grauē.per Jo. an.in.c.dilectus.de simo.Jteȝ adde secūdo
qd si vniuersitas accusat pprie loquit.l.tā collatores. Et an vni
uersitas possit accusare p syndicū vel pcuratorē est mai⁹ dubiū tñ
Bar.tenet idē:lȝ Dy. cōtra sed nō bñ.qr lȝ accuset per syndum tñ
syndicus noie suo se inscribit.Jtē ⁊ tutor noie pupilli accusans vt
no.Bart.i.l.ij.j.ti.j.⁊ facit quod no.Cy.in.l.ij.C.qui accu.nō po.
¶Nono ⁊ vltimo fallit fm cōem opi.q̃ practicat fm euȝ vbicūqȝ
ferri pōt snia in absentē.⁊ sic intelligit.§.publica.Et per hoc etiā
tenet

tenet qd cũ hodie per formã statutorum italie absens possit dam-
nari poterit procurator interuenire licet sit publicum et capitale
τ eodem modo in tribus casibus in quib⁹ de iure cõmuni potest
ferri sñia capitalis cõtra absentem de quibus tetigi.ff.τ sic no.qd
Ang.aperte approbat sñiam Dy.Et ex predictis etiã infert qd si
pena pecuniaria inferret ex crimine publico cum tunc sñia possit
ferri in absentem posset procurator interuenire.l.absentē.§.j.ff.de
penis.τ hoc tenẽdo cõmunem opi.de qua supra tamẽ vt tetigi su
per prima glo.dixi disputationis gratia posse dici quod exceptis
octo casib⁹ primis siue ex crimine imponat pena pecuniaria siue
non siue possit ferri sñia in absentem siue nõ poterit procurator
interuenire qñ crimen est publicuz ꝓpter generalitatē huius tex.
Sed de hoc dic vt dixi super glo.j.qꝛ hec opi.de iure vera vt ibi te
tigi.τ ad materiam facit qd no.gl.secunda.q.vj.in.c.si quando.τ
glo.in.c.veniẽs.de accusa.τ spec.in ti.de procu.§.j.ver.sed prece-
dens regula.¶In glo.iij.ibi vel absoluit vt plene legitur τ notat
in.l.j.C.de sententijs τ inter.om.iudi.τ in.l.nihil.C.de procura.τ
per ea in.c.querela.vbi de hoc per gl.de elec.τ in.c.suscitata de re
sti.in inte.τ tetigit etiam Bar.in.l.stipulatio ista.§.si quis insulã
22 supra de verb.oblig.¶In ea.gl.in fi.†No.bene ex glo.vnam rõ-
nem quare ex parte accusati in criminalib⁹ nõ potest interuenire
ꝓcurator.quia ratio est vt tetigit glo.qꝛ ꝓcurator nõ posset dam-
nari cum non deliquisset.l.sancim⁹.C.de penis.nec dñs posset dã-
nari.quia non fuisset in iudicio.l.j.C.de sentẽtijs τ interlo.om.iu
di.Sed aduerte quia hec ratio reprobat.Nam quãdo ꝓcurator
interuenit in iudicio ita demũ est cõdemnandus si verba sentẽtie
ratione subiecte materie possint congrue ad ipsuz referri alias se
cus vt est videre etiam in causa matrimoniali.τ similiter in causa
criminali per ea que habent in.l.fi.C.de iniur.τ qd notat in.d.l.ni
hil.C.de ꝓcura.vnde ꝓpter hoc non deberet repelli ꝓcurator.qꝛ
verba sñie ex quo nõ possent ad procuratorem adaptari deberent
adaptari ad dominũ vt probat aperte in.d.l.fi.vnde datur secun
da ratio per doc.qꝛ ratio est ẜm eos ne iudicium sit elusorium cõ
tra.l.si pretor.in principio.de iudi.nam si reus videret se condem
nandũ semper litigaret per ꝓcuratorem τ se absentaret.τ sic sñia
non posset ferri in ꝓcuratorem quia nõ deliquit nec in reum qui
esset absens:quia cõtra absentem nõ potest ferri sñia capitalis.l.
absentem.ff.de penis.τ.l.absentem.C.de accusa.τ hec est in se bo-
na.tertia ratio assignat ne maleficia remaneãt impunita cõtra.l.
ita vulneratus.ff.ad.l.aquil.nam ex quo reus esset absens nõ pos
set puniri.Sed certe si bene aduertat hec nõ est ratio de per se sed
coincidit in precedẽtē.Quarta ratio dat hic p Bart.videlicet qd
ideo nõ admittat procurator qꝛ ipse reus verisimiliter fideli⁹ agi
tabit per se causam ꝓpriam quam ꝓcurator alienã.ar.l.j.in fi.ff.
ad carbo.τ.l.ij.§.j.ff.de adul.τ hanc rõnem sibi appropriat.ſ; cer-
te vt hic dicit Bal.τ Ang.fuit originaliter glo.in.l.nõ solũ.§.fi.ff.
de ꝓcurator.Itē lʒ Ang.nõ tãgat nõ vr̃ hec ratio generalis vt tã
git hic Bald.qꝛ nõ hʒ locum qñ pro incarcerato ꝓcurator vellet
interuenire.vel qñ pro absente eo casu quo pōt procedi cõtra ab-
sentē.Nã attenta ista rõne nõ deberet admitti procurator saltim
qñ pro absente vellet interuenire cuius cõtrariuz videtur verũ de
iure per.l.seruũ quoqꝫ.§.publice.ff.de ꝓcu.τ.ff.tetigi super glo.ij.
tñ Barto.ad hoc se defendebat.qꝛ dicebat pro absente dicto casu
nõ debere admitti ꝓcuratorē vt ꝓcuratorē sed vt excusatorem vel
defensorem.τ pro incarcerato dicebat admitti procuratorē.nã di
cta ratio fidelioris defensionis nõ videtur attendi eo casu quo in
dex est omnino processurus cõtra absentem nam tunc melius est
qualencũqꝫ admitti τ sic procuratorē si compareat τ etiam aliuz
sine mãdato si forte nõ habeat mandatũ quam causa penitus in-
defensa procederet vt est tex.cuz glo.in.d.l.nõ solum.§.fi.Cautus
tamē debet esse iudex vt procuret quãtũ potest principalem cõpa
rere τ procuret habere saltim ꝓcuratorem cũ speciali mandato.τ
si [illegible]ʒ potest admittat etiam cũ generali.τ si talez etiam habere nõ
potest admittat etiã quemlibet defensorem vt colligit ex.d.l.non
solum.§.fi.Fateor tamen qd nõ preiudicat absenti per factuz pro-
curatoris in tam arduo negotio sine specialissimo mãdato vt ple
ne dixi super glo.ij.Quinta rõ assignat qꝛ ꝓcurator in criminali
bus nõ potest legitimare psonam suam prout potest in ciuilibus
qꝛ sicut in ciuilib⁹ dʒ satisdare de iudicato soluẽdo vt notatur in.l.
nõ solum.§.qui alieno.ff.de procura.ita vr̃ quod deberet in crimi
nalib⁹ qꝫ tamen fieri nõ potest.quia non potest qs se obligare pro
alio ad penam corporalem cum nõ sit dominus membrorum suo-
rũ.l.liber homo.ff.ad.l.aquil.τ notat in.c.homo.xxij.q.j.vnde nõ
tenet fideiussio quam quis facit de presentando accusatum τ obli
gat se ad penam capitis si non presentet.facit qd notat in.l.ad cõ
mentariensem.C.de custo.reo.τ.ff.de custo.re.l.diu⁹.τ.l.fi.licet cu-
stos carceris quandoqꝫ obliget ad penam capitis ex dispositione
iuris propter negligentiã cõmissam ad custodiendũ captiuos qui
aufugerunt vt pʒ ex.d.l.τ sic non potest soluere iudicatum procu
rator ꝓ domino τ ꝑ cõsequẽs non potest legitimare personam suã
vt dixi secus in ciuili vel vbi ex crimine venit pena pecuniaria.
quia tunc potest legitimare suaz psonam prestando satisdationē

vt.l.ij.C.de ꝓcura.ibi solennibus impletis.i.prestita satisdatione
vt ibi dicit glo.τ hãc rationem sequit domi.Anto.in.d.c.veniẽs
quam dixit fuisse spec.in tit.de procura.§.j.versi.Item quod cau-
sa.τ de accusa.§.fin.ver.porro.Sed certe clarius etiam ipsam sen
sit Bart.licet non alleget eum in extrauag.ad reprimendum.in
ver.legitime.τ ex hac ratione inferebat ipse de iure verã esse opi.
qd nunqꝫ in aliquo crimine admittat procurator saluo nisi ex illo
veniat pena pecuniaria.nam etiam si esset pena remotionis a di
gnitate videt habere locum dicta ratio.qꝛ procurator non posset
legitimare psonam suam nam non posset soluere iudicatum pro
domino forte enim ipse procurator nullã habet dignitatem vel si
habet non potest satisfieri reipublice si perderet illam:qꝛ non pu-
niretur dñs q deliquit sed ipse procurator qui non deliquit cõtra
d.l.ita vulneratus.τ contra.d.l.sancim⁹.Sʒ certe hec opi.qd vbi
ex crimine venit imponẽda pena amotiõis a dignitate nõ possit
interuenire ꝓcurator nõ vr̃ vera ẽt de iure:vt plene tetigi sup glo.
ij.Itē dicta rõ nõ videt vera:qꝛ sicut in ciuilib⁹ eo casu quo ratio
subiecte materie nõ patit prestari satisdationē de iudica.sol.ad-
mittit ꝓcurator sine illa.vt est tex.cũ glo.in.l.non solũ.§.si status
de procur.vbi pʒ quod si aliquis ꝓclamat se in libertatem τ mo-
uet questionem contra dñm τ dominus dat procuratorē in cã sic
conuent⁹ talis ꝓcurator nõ pōt satisdare de iudi.sol.quo ad clam
quã vbũ sonat:lʒ possit satisdare quo ad alias clausulas.s.de de-
fendendo:τ de dolo malo qd absit.ita etiam non est absurduz in
criminalib⁹ ex quo ratio subiecte materie non patit dictam satis-
dationem prestari quod admittatur procurator sine illa.τ ꝓ hoc
etiam vr̃ casus in.d.l.non solũ.§.fi.vbi si accusatur tutor de suspe-
cto admittit procurator ex parte ipsi⁹ tutoris accusati.τ tamē ibi
ꝓprie nõ potest cadere satisdatio de iudi.sol.Pro predictis etiã
faciat:qꝛ sicut alias dicim⁹:qd lʒ regulariter verba sñie debeant re
ferri ad ꝓcuratorem qui litigauit τ nõ ad dominũ:tamē hoc fal-
lit qñ natura cause hoc nõ patit.vt est videre in criminali cã vel
matrimoniali:vt no.in.l.fi.C.de iiur.τ in.l.nihil.C.de ꝓcur.τ.ff.
tetigi.ita etiã nõ est absonũ qd lʒ regulariter debeat satisdari de
iudi.sol.per ꝓcuratorē rei.tñ hoc fallit qñ natura cause hoc nõ pa
titur arguendo de si.ad similia.ar.l.non possunt.ff.de legi.Sexta
fuit rõ:qꝛ si ꝓcurator solueret cõdẽnationē pro domino in cã cri-
minali qñ non esset pena pecuniaria nõ posset recuperare a dño qd
sec⁹ est in ciuili.vt.l.plautius.ff.de ꝓcura.τ hanc rationez voluit
sentire Spe.in.d.ver.Item qd causa.τ.d.ver.porro.τ Bar.in.d.
extrauagãti in ver.legitime.Sed certe hec ratio non vr̃ bona ea-
dem rõne qua precedẽs.qꝛ hoc nõ dʒ attendi ex eo qꝛ natura cau-
se hoc nõ patit.τ sic restat qꝛ fundamentalis ratio in hoc videt ē
quare nõ admittit ꝓcurator.qꝛ alias iudiciũ esset delusoriũ τ ma
leficia remanerẽt impunita τ he sunt rationes ex parte accusati.
¶Ex parte aũt accusatoris dat primo ratio qꝛ ex quo crimen est
publicũ ita est dñs illius negotij ille q cõstituit ꝓcurator sicut ipse
cõstituens.Et ideo non pōt dari vt ꝓbatur i.l.lʒ in prin.ff.de ꝓcu.
Et hec fuit ratio Ja.de but.Sed certe hec ratio nõ est generalis
qꝛ nõ procedit qñ quis ꝓsequit suã iniuriã accusando de crimine
publico vt pʒ in.d.l.lʒ.Itē non procedit qñ esset lis contestata vt
l.si cui.ff.de ver.sig.nam in dictis casib⁹ deberet posse interuenire
ꝓcurator attenta predicta rõne.qd tñ est falsuz.Itē nõ ꝓcedit qñ
crimen esset priuatũ in quo casu etiã hʒ locum hec materia vt pʒ
ex glo.ideo dat alia ratio verum ne iudiciũ sit delusoriũ τ ne ma
leficia remaneãt impunita.nã cũ accusator teneat ad penã calum
nie si videret se condẽnandũ de calũnia litigaret per ꝓcuratorez
τ se absentaret.τ sic eadeʒ est rõ hoc casu ex parte accusatoris que
ex parte accusati.Itē est ratio ẜm Bar.qꝛ fidelius agitabat cãm
per se quã per aliũ τ per hoc videt velle qd lʒ hodie ẜm formam
statutorũ italie accusator nõ teneat de calũnia vel saltim non pu-
niat pena corporali tñ nõ poterit cõstitui ꝓcurator.qꝛ stat ratio fi
delioris defensionis.Sed certe ex quo pena calumnie nõ est corpo
ris afflictiua τ sic cadere pōt in absentē videt qd debeat tunc ad
mitti ꝓcurator ex parte accusatoris nisi statutũ expresse ꝓhibeat.
nam τ etiam admitteret ex parte rei qñ contra reum nõ deberet
imponi pena corporis afflictiua.Nec ob.rõ fidelioris defensiõis
qꝛ illa nõ vr̃ vniuersalis:vt superi⁹ tetigi.τ ideo hec opi.bar.non
vr̃ vera:nisi saluando eum forte velles dicere qd rõne equalitatis
seruãde in iudicijs sicut nõ ꝑmittit reo dare procuratorē ita non
ꝑmittat hoc casu accusatori.arg.l.si cum dies.§.penul.de arbit.τ
l.fi.C.de fruc.τ lit.expẽ.si tñ velles tenere qd dixi posses dicere qd
23 rõ diuersitatis induceret dictã dñiaʒ.¶†Et ex ꝑdictis pʒ q̃ sit rõ q̃-
re in cã criali nõ admittit ꝓcurator ex pte accusatoris vl' accusati.
dñs Bar.in.l.reos.C.de accu.dicebat qd ex pte acusati si qrebat
ex pte accusati qd aut erat cã in qua poterat ꝓcurator interuenire.
τ nõ erat qstio:aut erat cã i qua nõ poterat iteruenire:τ tũc si erat
pñs τ forte incarcerat⁹ rõ erat ne in cã tãti ꝑiudicij ꝑ dictũ vel fa-
ctũ vel omissuz ꝓcuratoris ꝑiudicaret dño.τ qꝛ dissimili⁹ ꝑ se de-
fenderet.τ idē dicebat si erat absens si erat casus in quo cõtra ab-
sentem posset ꝓcedi.Et sic tenebat qd tũc nõ admittitur procura
tor ꝓ incarcerato vel ꝓ tali absente:sed instructor:informator vel

preparator. de quo an sit verum dixi super glo. ij. Si autem non poterat pcedi contra absentem: tūc vltra dictas rones erat rō ne iudiciū esset elusoriū ⁊ ne maleficiū impunitū remaneret. ex parte autem accusatoris si crimē erat publicū ⁊ nō psequebatur suam iniuriam erat rō que colligit ex.l. lʒ supra de pcur. al's cōsiderandū erat qd aut pena calumnie erat talis in qua poterat interuenire pcurator. ⁊ nō erat questio. aut nō poterat interuenire. ⁊ tūc si erat presens erat eadē rō que in reo: ⁊ similiter si absens. ⁊ hec dicit per aliū non esse clarius tacta. Tu autem dicere potes: vt colligi potes ex predictis. Quare autem hec litera dixit: multo magis potes dicere qd reorum est fugere. vt.l. pperādū. §.j. C. de iudi. ibi parte fugiēte ⁊c. cōiūcta glo. ⁊ in.c. null' de presum. vnde maior erat psumptio qd reus se absentaret qn videbat sniaʒ ferēdam cōtra se q accusator. ⁊ sic ɔsequenter verisimili' iudiciū esset delusoriū. multo magis ex parte rei q accusatoris: iō multomagis debuit phiberi interuēt' pcuratoris ex parte accusati. ¶ In glos. pe. ibi rñde qd cōdēnabit. innuit glo. qd i.§.fi. loquatur in lra de snia diffinitiua ferenda in absentē. ⁊ sic loquatur etiā eo casu quo pōt pcedi in absentē ad penā capitalē. ⁊ p hoc facit: qr i dubio appellatiōe snie dʒ intelligi de diffinitiua.l.j.§.biduū.j. qn ap. sit. Et hic esset casus iūcta gl. qd in crimine capitali nō admittit pcurator licet snia posset ferri in absentē vt videt hic' pbari iūcto pricipio.§.cū si. attēta hac gl. Sed certe cū scdm hec iura nō posset pcedi cōtra absentē ad penā capitalē nisi in casu.l. lege cor.§. constitutū.j. de sica. nō est verisimile qd tex. ⁊ gl. se restrixerint ad aliū casuʒ singularē tātumō sed poti' ad alios casus regulares in quibus pcedi pōt in absentem vt quādo erat pena relegationis vel minor licet de pena relegatiōis etiā intelligāt vltramō. istū si. tenētes qd in illa nō interuenit pcurator de quo plene dixi sup glos.j. vñ potes dicere qd glo. habuit bonū intellectū: qr dixit verum in se ex eo qr siue sit pena capitalis in qua possit pcedi ɔ absentē siue sit pena relegatiōis vel minor nō pcedet si apparet qd iusta rōne sit absens al's sec'. Eo aūt casu quo nō posset pcedi in absentē vt est videre regulariter qn est pena capitalis tūc siue appareat de iusta cā absentie siue nō pcedet ad sniam diffinitiuā. Sed posset pcedi tunc ad sniaʒ annotatiōis bonorum si esset ɔtumax. ⁊ sic si iusta rōne nō esset absens secus si iusta cā fuisset absens vt plene fuit dictum et notat in.l. inter accusatorē.§.e. ⁊ ideo lʒ gloss. dicat verum in se p notata in.d.l. inter accusatorē. nō tñ dʒ referri ad tex. inquātū sensit diffinitiuam posse referri. Sed si sensisset de snia annotatiōis bonorum tunc clare procederet. ⁊ de illa videt litera intelligenda vt.s. tetigi in no. Et aduerte quod in pena capitali non pōt ferri snia in absentē siue lis sit contestata siue non ne iudicium sit elusoriū lʒ aliqui cōtra sed nō bene de quo in.l. absentem.j. de penis. ⁊ in l. absentem. C. de accusa. In cā autem relegationis procedi potest cōtra absentem siue lis sit cōtestata siue non licet aliqui ɔ: de quo in dictis.ll. ⁊ maxime p Bar. in.d.l. absentem. de penis. ⁊ facit qd ēt notat in.l. reos. C. de accusa. ⁊ in.c. veniēs de accusa. ¶ In glo. fi. in fi. No. bene ex hac.l. iuncta.l. exigēdi. hic alle. qd nedū in criminalib' admittit volens excusare absentiam imo ēt in ciuilib' facit qd habetur in.l. liberto.§.fi.s. de neg. gest. ⁊ nedum admittit añ lit. conte. sed ēt post vt in.d.§.fi. ⁊.l. inter accusatorē.§.e. Extra glo. attende: qr tria pñt cōsiderari in hac materia. Primuʒ est an aliqs admittat pro alio in criminalib' ad plenā defensionē et de hoc dic vt superi' plene est dictū super glos. j.ij.⁊.iij. Scdm est an ⁊ qs admittat ad excusandū absentē. Tertiū ē an eo casu q nō admittit pcurator ad plenā defensionē an admittat ad excipiēdū. Pōt addi ⁊ qrtū an eo casu in q pcurator nō pōt iteruenire an si

24 interuenerit iudiciū reddat nullū. †Circa scdm dic vt hic p Bar. distinguētē an pponat cā absentie necessarie puta q est infirmus ⁊ non potest interuenire vel quod est incarcerat'. an vero cā pbabilis: puta qr habet inimicitias capitales in loco an vero volūtarias. ⁊ que cōsistunt potius in iure puta qr nō tenet venire qr iudex est excōicat' vel ipse accusator. et in primo casu dicit admitti quēlibet ēt si esset mulier vl minor vt no. gl. in.§. publice. ⁊ Inno. in.c. veniens. ⁊ idē vr de infame p.d.§. publice. qr ista est mera negatio facti necessarij. ⁊ ideo admittit quelibet sine mandato ⁊ ēt sine satisdatione de rato vt no. Inno. in.d.c. veniens. ⁊ est glo. singu. in.l. in eo.§.j.j. de reg. iur. Et qd dixi de infame tenuit Inno. sub dubio forte in.d.c. veniens. ⁊ ēt Bal. hic. Nec ob.l. quos phibet.s. de post. lʒ nō rñdeant vbi pʒ qd infamis nomine repellit a iudicio. quia illud videt verum tūc regulariter fallit in casu isto quando venit ad allegādum causam facti necessariam pro absente quo casu quilibet debet admitti vt.l. seruū quoqʒ.§. publice. et ar.l. non solum.§. fina. de procur. ⁊.l. exigendi. C. de procur. In secundo casu dic quod non admittitur sine mādato quia nescim' an dato qd possit excusari velit vti excusatione ex quo posset venire si vellet lʒ nō tute. que ratio cessat in precedēti. ⁊ hoc sequit etiā d. Bar. in.l. reos. ⁊ dñs Anto. in.d.c. veniēs ⁊ Ang. videt etiam

25 transire cū Bar. Sed bal. hic videt sentire contrariū: qr non pōt negari qd talis habet iustā cām absentie per ea que habentur in l. de etate.s. ad trebel. ⁊ in.l. sciēdum.§.j.j. de leg. ⁊ ideo videt qd posset allegare pro eo. nam ⁊ alias lʒ reus vellet mori tñ sine mādato permittit alij proponere excusationem pro eo vt.l. nō tantū.j. de app. faciat.c. accedens. vt lit. nō cōte. ⁊ hec pars forte verior ⁊ forte fuit de mente Inno. in.d.c. veniēs. ⁊ pro hoc facit etiā: qr in dubio nō debem' psumere qd velit se cōmittere capitalib' inimicis etiā cū lrīs saluiconductus vt in.c. accedēs. el.ij. vt lit. nō cōte. Et qr ex quo re' nō cōparet verisimili' dʒ iudex imaginari qd poti' pter iustā cām inimicitiarū q pter merā volūtatē qr in dubio nō debem' psumere cōtumaciā q est delictū. vt.l. oē delictū §. cōtumacia.j. de re mili. ⁊ no. glos. in.l. si fili'.s. de inter. actio. q

26 cōsueuit notari sing. ¶ †Et facit hoc ad statutū dicens qd bānit' pro maleficio possit impune offendi an bānit' pro cōtumacia poterit etiā impune offendi de quo per Bar. in.d.§. cōtumacia et p Cy. sup rubrica. C. de crimi. stel. facit qd notat p gl. iiij.q.j. in summa: ⁊ de peni. dist.j.i.c. sed ⁊ penis. Quid aūt si iudex nolit audire excusatorē eo casu q dʒ audiri recurre ad ea q dixi in.l. inter accusatorē.s.e. Et ex pdictis pʒ qd cū mādato idubitāter admittet tñ idē videt ⁊ sine mādato p supradicta. ⁊ hec vr esse de mēte Inno. inquātū voluit in.d.c. veniēs quālibet excusationē facti posse pponi per nō hñtē mandatū. ¶ In tertio casu cōcludit quod nō admittitur sine mādato. qr hec allegatio iuris vt voluit Inno. in d.c. veniēs. Aduerte tñ qr dicebat.d. Bar. de saly. in.d.l. reos. qd si habens mandatū ad proponendū excusationē pter inimicitias illā pponat q iudex poterit illi offerre saluūcōductū ⁊ sic poterit venire. ⁊ sic dicit de facto fieri. Tu adde qd istud videt eē verū qn tales litere de saluoconductu oblate verisimiliter redderēt illū tutū ad veniēdū. sec' si fm morē patrie verisimiliter nō redderent illū tutū vt si forte esset inimicitia causata ex offensa tyrannizantis in loco vt dixit Jo. an. in addi. spec. in ti. de accu.§. si. super ver. qd si bānit'. ⁊ facit qd ibi no. spec. ⁊ idē ēt videnī voluisse dñi de rota in sua cōclusione millesima. ccel. vbi etiā not. dicūt personaliter citatū nō excusari a cōtumacia propter guerrā facti si alij cōsueuerant tute incedere cū literis saluicōductus: nā imputādū est illi si illas nō impetrauit qd est no. Et hec nota ad ea q dixi in l. is q reus.s.e. in glo. fi. ⁊ post gl. ¶ Et aduerte qr Ange. hic vr male recitasse Inno. in hoc articulo. nā recitat ipsuʒ dicere qd excusator sine mādato ⁊ sine satisdatiōe admittatur ad allegādas causas absentie facti ⁊ ēt ad pbandas vñ poterit inducere testes ⁊ similiter admittit excusator ad allegādū causas absentie iuris puta accusatus est exemptus a iurisditione ⁊ manu iudicis procedētis. sed super hoc nō inducit pbationes si tñ hec exemptio pʒ ex actis admittitur ad illam etiā infamis ⁊ sic dixit velle Innoc. subdit tamen Bart. dixisse hunc excusatorem allegantem causas absentie iuris debere habere mādatū cum accusatus possit iurisditionem progare. ⁊ similit ex Bal. videtur eodē modo recitasse Inno. prout recitauit Ang. ⁊ cū ipso transit. Sed certe si bñ ponderentur verba Inno. cōsiderauit tres casus. qr aut excusator venit ad allegādū causas absentie iuris puta qd nō tenet cōparere qr iudex est excōmunicatus vel si. ⁊ tunc nō admittet sine mandato. aut venit ad allegādū causas absentie facti puta qd est infirm' vel incarcerat' ⁊ tūc admittit ēt sine mādato ⁊ sine satisdatione. aut vero ad allegandū cās cause ⁊ tūc nō audit fm eum: qr nō est cōueniens vt fiat pīudiciū dño per eum qui nō hʒ mandatū. ideo sine mandato nō admittitur. fatet tamē qd si allegaret tales causas esse que paterēt ex actis qd ad illas admitti deberet talis excusator ēt sine mandato ⁊ sine satisdatione ⁊ etiam minor ⁊ mulier p.§. publice. ⁊ qr cōtumacia illius absentis deberet psentia repleri. nō aūt admittet ex quo non hʒ mandatū ad inducendū testes ne fiat pīudiciū absenti sine mandato. ⁊ hec fuerūt verba sua in effectu. iō aūt voluit Inno. posse allegare causas cause q patēt ex actis. qr illud quod pʒ ex actis dʒ esse notoriū vt no. idem Inn. in.c. per tuas de testi. ⁊ in.c. ex insinuatione. de appel. pbat i.c. cū olim. de v. sig. facit qd plene no. in materia notorij in.c. vestra. ⁊ i c. tua. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ qd notat p gl. ⁊ doc. in.l. vbi pactū. C. de trāsa. ⁊ p hoc vr voluisse Inn. qd admitti debeat veniens pro alio in cā criminali allegādo cās cause qn tales cause sūt notorie. ⁊ sic facit p his q.j. dicent. Et an bñ dicat in isto tertio casu patebit ex j. dicendis. non intelligas tamen Inno. voluisse qd cū mandato deberet admitti in cā capitali in qua non pōt pcedi ɔ absentem ad allegādas cās cause ⁊ probādas p testes qr hoc esset ɔ istū tex. ¶ Item aduerte qr pōt esse dubium an habens mandatū in causa criminali ad ipsam psequēdā possit allegare cās absentie facti dubiū facit qd habet in.l. marit'. C. de proc. vbi si mandatū dat ad vnam rem nō pōt se in alia itromittere. ɔtrariū tenuit pe. i.d. §. publice. nec ob.d.l. marit'. qr hic sumus in casu in quo magnū preiudicium generaret absenti si per mandatū datum in cā intelligeret prohibitus pcurator ad allegādas cās abñtie quas poterat ēt sine mādato proponere vt est dictū. q rō cessat in.d.l. maritus. ⁊ hoc no. pro limitatiōe illius.l. ⁊ hoc etiam tenēt domini de rota in sua cōclusione. Mccc.xiiij. allegāt p casu.c. veniēs. de accus. vbi pʒ qd lʒ procurator ibi fuisset constitut' ad cām crimnalē tamen fuit auditus ad allegādas cās absentie. ⁊ hoc reputarem

magis

magis clarũ esse si haberet mandatũ ad cãm defendendam ⁊ pse quendam prout cõmuniter consueuit dari mandatũ iuxta id qð habet̃ in.c.accedens.⁊ in.c.mandatũ.de ꝓcu.nã ꝑ defensione est tales cãs allegare vt de ꝑ se patet ⁊ ꝑ not.in.l.inter accusatorẽ.§.
27 e.Et hec sufficiãt de scðo.¶ †Circa tertiũ an admittat̃ quis ad excipiẽdũ pro alio in criminali vr̃ primo dicẽdũ qð si hꝫ mãdatum indistincte dꝫ admitti vt est glo.ordi.in.c.veniens.de accu.⁊ ipaꝫ reputo singu.⁊ valde notabilẽ.⁊.ij.q.vj.si quoniã.Et idẽ Inn.in c.lꝫ in beato Petro de accu.⁊ idẽ ẽt ibi hosti.dicens hoc maxime ꝓcedere qñ iudex ꝓcessurus est ꝯ absentem.idẽ spec.in ti.de ꝓcu.§.j.ver.sed precedẽs regula iuncto.ver.decimo ibi sequenti.Conclude qð aut est exceptio mere dilatoria.aut est exceptio mere peremptoria aut est exceptio mixta.primo casu qñ est mere dilatoria puta qð non tenet̃ cõparere puta qꝛ iudex est excõicatus vt extra de re iudi.c.ad ꝓbandũ vel qꝛ accusator nõ põt accusare vt.l.qui iudicio.⁊.l.q accusare.ff.ti.j.vel qð iurauit nõ accusare.vr̃ ꝙ renũciauit accusatiõi eo casu quo potest vt.l.si maritꝰ.§.si negauerit ff.de adul.⁊ i.d.c.veniẽs.vbi opponebat̃ nõ debere ꝓcedi qꝛ iurauit nõ accusare.⁊ hec exceptio admittit̃ ẜm oẽs per.l.j.§.visus.ff.de ꝓcu.⁊ qꝛ hoc nõ reperit̃ ꝓhibitũ cũ solum ꝓhibeat̃ ꝓcurator interuenire ad ꝓsequendũ crimen vt hic pꝫ.nõ aũt ad ꝓponẽdũ tales exceptiones imo potiꝰ reperit̃ ꝑmissuꝫ vt pꝫ in.d.c.veniẽs.

¶Scðo casu qñ est exceptio mere perẽptoria puta qꝛ accusatus nõ interfecit illũ de quo accusat̃.qꝛ forte tunc non erat in loco vel patet illud fuisse ante mortuũ.facit qð habetur in.l.j.C.qui accu.nõ po.⁊ qð dictũ fuit in.l.is q reus.in glo.fi.ff.e.⁊ tũc ẜm oẽs nõ admittet̃ ad hãc exceptionẽ ꝓponẽdã eo casu quo nõ dꝫ admitti ad plenam defensionẽ.⁊ sic intelligat̃ tex.iste:nã tunc in effectu ꝓsequeret̃ causam criminis qð forte esset limitãdũ nisi notoria eẽt talis excusatio ꝑ id qð.ff.dicet̃.¶Tertio casu qñ est exceptio mixta tũc aduertendũ qð si ꝓponit̃ in vim perẽptorie nõ debebit admitti sicut nec in mera perẽptoria eadẽ rõne.si vero ꝓponatur in vim dilatorie ad ꝓcessuꝫ ⁊ nõ in vim perẽptorie ad merita cause ⁊ tunc est magis dubiũ.Nam Jaco.de bu.in.l.ij.⁊.iij.C.de accu.voluit tenere idem qð in dilatoria ex quo in vim dilatorie ꝓponitur.idẽ videtur voluisse Joã.an.in.d.c.veniẽs.vbi dicit qð aduocati ciuilis fori nituntur inquãtum possunt exceptiões ꝓponere in vim dilatorie ⁊ omittunt proponere in vi perẽptorie si vtroqꝫ mõ possent ꝓponi.⁊ hec appellant̃ in causa criminali sic excipiendo Jac.de are.disputã.vt refert Jo.an.in specu.in ti.de accusa.§.ij.ver.qd si bãnitus qui est ver.pe.videt̃ velle qð nõ possit ꝓponi ex quo aliquo modo tangit crimẽ de quo.ff.subijciam exemplum ⁊ hoc per tex.istum qui indistincte prohibet prosecutionẽ criminis.idem Jac.de belui.vt hic refert Bar.idem ipse bar.⁊ franci.tigri.vt ipse hic refert.idẽ sensit saly.in.d.l.reos.limitãt tñ predicti hoc ꝓcedere nisi exceptio esset notoria.qꝛ tũc debet audiri.nã tũc iudex etiam ex officio deberet super sedere processui ⁊ reijcere accusationem ne vtatur superuacante ꝓcessu allegat glo.que consueuit allegari pro singu.in.l.qui cum maior.§.si libertus.supra de bo.li.Sed melius facit gl.in.§.si patris ibi se.allegant etiã qð no.glo.in.l.vbi pactum.C.de transa.⁊ facit qð notat̃ ꝑ glo.⁊ doc.i.l.j.supra de offi.asse.vbi ex officio iudex deberet lacerare libellũ ineptum.facit etiam quod no.Inno.in.c.sua.de officio vi.Sꝫ ꝑ Ja.de bu.⁊ Jo.an.facit quia attẽdi debet qð pricipaliter agitur vt in.l.si quis nec cãm ⁊ ibi notat̃ in.§.j.si cer.pe.⁊ facit etiam qð dixi super glo.j.circa intelle.l.nõ solum.§.fi.supra de ꝓcu.Et pro hoc bene etiam facit qꝛ non dicit̃ tunc venire ad prosecutionem publici criminis que hic vetatur sed potiꝰ ad impediẽdũ ne illa prosecutio fiat quod hic nõ vetatur.naꝫ ex quo opponit̃ exceptio ad ꝓcessum dicit nõ debere procedi super ipo crimine.⁊ sic i effectu non vult venire ad ꝓsecutionem ipsius criminis sed ad impediendũ processuꝫ super ipsa ꝓsecutiõe.vnde forte de iure videtur verior opi.Ja.de butri.lꝫ cõmuniter videat̃ teneri contrariũ vt
28 patet ex supra dictis.¶ †Que aũt sint exceptiões mixte aduerte quia sentit Jac.de bu.⁊ Jo.an.in loco preallegato qð si statutuꝫ dicat querelas bãnitorum nõ debere audiri qð isto casu dicat̃ exceptio mixta si forte excipiens dicat occisum potuisse ipune offendi ex vi dicti statuti.qꝛ erat bãnitus.Aduertendum ad verborũ conceptionẽ.qꝛ si dicat nõ debet procedi ex eo quia querele bãnitorum seu per bannitos nõ debent audiri cum iste qui dꝛ occisus fuit bãnitus.⁊ dicitur tunc opponi in vim dilatorie.si autẽ dicat statutum absoluendũ dicta de causa tũc dicitur opponere ad merita cause.⁊ in vim perẽptorie.facit qð notat̃ in.l.j.C.de ord.iud.⁊ in.c.j.de lit.ꝯte.li.vj.Si aũt dicat statutũ qð bãnitus possit impune occidi tunc sentit Joã.an.in loco preallegato in.c.veniẽs.⁊ butr.in.l.ij.⁊.iij.C.de accusa.⁊ in.l.adulterã.C.de adul.qð ex tali statuto causetur exceptio mere perẽptoria ẜꝫ Ja.de are.vt refert Jo.an.in addi.spe.in loco de quo.ff.s.in.d.ver.quid si bannitus ⁊ Ja.de bel.vt refert Bar.hic.⁊ etiam ipse bar.videt̃ velle qð ex dicto statuto causetur exceptio mixta.nam causatur snia banni.⁊ sic ex re iudicata ideo sicut exceptio rei iudicate dꝛ mixta.⁊ põt opponi ad ꝓcessuꝫ ⁊ merita cause ãquã exceptio lit.finite vt plene notat̃ in.c.j.de lit.conte.in.vj.⁊ in.d.l.j.C.de ordine iudiciorũ.⁊ per Bar.in.l.cũ q̃rebat̃.ff.indi.sol.ita poterit etiã ista causata a snia banni dici mixta ⁊ poterit sic opponi.⁊ istud vr̃ veriꝰ de iure aduerte tñ qꝛ.d.Anto.in.d.c.veniẽs.aliter dixit i hac materia vꝫ ꝙ si exceptio est perẽptoria vel mixta siue sit notoria siue nõ debebit ꝓponi per ꝓcuratorẽ.Sed bñ debebit admitti ꝓponens illaꝫ tanquã excusator vel instructor qñ est notoria.ar.eorũ que superiꝰ sunt dicta ⁊ q̃ notant̃ in.d.§.si pr̃is.⁊ in.l.vbi pactũ.ff.all'.⁊ idẽ si nõ sit notoria eo casu quo põt ꝓcedi contra absentẽ vel ꝓcedit̃ cõtra carceratũ nõ aũt dꝫ admitti tanquã ꝓcurator lꝫ sit notoriũ qꝛ ẜm eũ notoriũ non releuat ab onere ꝓponẽdi:lꝫ releuet ab onere ꝓbandi.vt est glo.que reputat̃ singu.in cle.appellanti.de appel.et notat̃ ẽt ꝑ Jo.an.in.c.ij.vt lit.non cõte.⁊ plene facit qð no.Bart.in.l.si adulteriũ cũ incestu.§.idẽ pollioni.ff.de adul.⁊ in hãc partẽ etiã vr̃ inclinare Saly.in.d.l.reos dicẽs qð rõnes doctorũ nõ inferũt ꝓcuratorẽ debere admitti cũ possit subueniri per instructoreꝫ ⁊ informatorẽ cũ igit̃ ꝓcurator nõ possit legitimare personã suaꝫ dicebat dñs Anto.ꝙ merito tanq̃ ꝓcurator nõ debebat admitti Sed forte posset cõmunis opi.defensari.qꝛ ex quo factum est notoriũ extra ordinẽ ꝓcedi põt.⁊ in notorijs ordo est nõ seruare ordinem.⁊ sic vident̃ remisse huiusmodi solennitates rigorose vt in c.ad nostrã.el.iij.de iureiu.Si aũt exceptio nõ sit notoria.tene secure qð nõ admittit̃ ꝓcurator ad ipsaꝫ ꝓponendã eo casu quo est perẽptoria:vel opponit̃ in viꝫ perẽptorie.⁊ est casus i quo nõ admitteret̃ ad plenã defensionẽ per ea q̃ habent̃ in tex.isto iuncto eo qð habet̃ in.l.j.i fi.de suis ⁊ legi.qꝛ si remouet̃ gñaliter a ꝓsecutione criminis:vt hic dꝛ remoueri dꝫ a particulari ꝓsecutione ꝑ viaꝫ exceptiõis.⁊ hoc siue dubietas sit in facto:vt qꝛ dubitet̃ an sit bãnitus:siue in iure:vt qꝛ dubitat̃ an rite fuerit bãnitus vel an rite fuerit cancellatus a bãno:cum dubietas iuris eqparet̃ dubietati facti:vt hic tãgit Bar.facit qð no.Bart.in.§.qbꝰ in prima cõsti.C.⁊ qð no.Jo.an.⁊ glo.in.c.vnico de postu.prela.li.vj.⁊ in.c.solet.de sen.excõ.e.li.⁊ hoc qñ exceptio venit examinãda corã iudice cause criminis.si aũt veniat separatim examinãda corã alio iudice:tũc est qð de rauagense que fuit de facto in qua fuerũt opi.et fuit in ciuitate ista Bononie:vt hic tetigit Bart.⁊ fuit dissensio inter maiores legũ patres.vt refert etiã Jo.an.in.d.c.veniens.nã cũ filij rauagẽse accusarẽt occisores:excipiebat̃ ꝙ poterat impune occidi:qꝛ fuerat bãnitus.replicauerat qð fuerat cãcellatꝰ de banno.duplicabat̃ ꝙ nõ rite.vñ hec qð an rite fuisset cancellatꝰ.vel nõ ꝓpter imperitiã iudicis maleficiorũ fuit cõmissa collaterali potestatis.vñ dubitabat̃ an in examinatione eiꝰ deberet admitti ꝓcurator.Ja.de bu.disputãdo tenuit ꝙ sic ex quo separatiꝫ veniebat examinãda de criẽ.ar.l.j.⁊.ij.⁊.l.si p̃ses.C.l.ad faui.de pla.vbi de hoc ꝑ eũ.Sꝫ Ja.de belui.disputauit ꝯ͛riũ ꝑ istũ tex.Nec obst.allegata per Butri.qꝛ ibi examinatio exceptionis fiebat ad alium finem q̃ ad decisionem criminis:hic secus:ideo nõ debuit audiri.ar.l.si arbitro.⁊.l.ab arbitro.ff.q satisda.cog.⁊ hãc sniaꝫ sequitur Bart.⁊ dicit pro ipsa plura cõsilia vidisse.⁊ hec opi.etiam cõiter tenet̃.⁊ ipsaꝫ etiã vr̃ seq Saly.in.d.l.reos.Sed aduerte qꝛ vt hic tangit Bal.nõ vr̃ bona rñsio ad.ll.alleg.per Butrig.quiã imo in d.l.j.⁊ in.d.l.si preses examinatio qõnis ꝓprietatis tẽdebat ad excussionẽ criminis plagij.⁊ tñ põt in eã interuenire ꝓcurator.vt in l.ij.C.ad.l.faui.de plag.⁊ in.l.de fide.C.de fal.Sed dici potest ẜm Bal.qð illa.l.nõ ob.ex eo qꝛ ibi exceptio ꝓprietatis est alteriꝰ nature q̃ q̃stio principalis qꝛ cã illius exceptionis est mere pecuniaria cũ in eo tractet̃ quis sit dñs.ergo in ea iteruenit ꝓcurator.C.de ꝓcur.l.ij.Sed in.q.ꝓposita dicta exceptio nõ hꝫ naturã aliam qꝛ in ea nõ vertit̃ aliquid pecuniariũ sed potius capitale.ideo de ea iudicat̃ vt de pricipali.q.ar.d.l.si arbitro.⁊.d.l.ab arbitro.Tu potes etiã addere aliã rñsionẽ qð aut questio ꝓprietatis ꝓponit̃ principaliter per viã principalis.q.vt agit̃ rei vẽdicatione ꝯtra illum qui dꝛ seruũ plagio abduxisse ⁊ tunc possit interuenire ꝓcurator qꝛ licet ex ista causa possit sequi decisio criminis non tñ attẽdatur principaliter ad hunc finẽ sed ad finẽ pecuniariũ vt ipse seruus restituat̃.ideo põt ꝓcurator interuenire vt.d.l.j.⁊.C.de plagi.⁊ nota multũ hoc qꝛ facit pro Ja.butri.in alio articulo de quo ff.verũ ꝙ si exceptio mixta apponat̃ in vim dilatorie ad ꝓcessuꝫ lꝫ in cõsequẽtiã crimen tangat̃ nõ repellit̃ ꝓcurator aut questio proprietatis opponitur per viam exceptionis:exẽplũ si accuso te qð seruũ plagio abduxisti ⁊ tu negas excipiẽdo qð seruus est tuus ⁊ sic nõ fuit cõmissum plagiũ.⁊ tũc cũ decisione huius exceptionis fiat cõseqũeter decisio criminis.nõ vr̃ qð tunc admittat̃ ꝓcurator.Nec hoc dicũt ille.ll.si bñ aduertatur.¶Quid aũt si ꝑ formã statuti accusatus ad nullã exceptionẽ vel defensionẽ debeat admitti nisi cõpareat personaliter an tũc poterit accusatori per ꝓcuratorẽ obijci de bãno ꝙ potuerat impune offendi dicit hic Bal.qð nõ qꝛ ista esset defensio.⁊ ideo tunc cõsiliũ est ẜm eũ vt tunc cõpareat ꝓcurator corã iudice ⁊ imploret eiꝰ officiũ vt ꝓnũciet sup accusatione ꝓcedẽdũ nõ esse:cũ superuacuo ꝓcessu vti nõ debeat.et constet notorie illũ esse exbãnitũ quo officio implorato iudex ẜm eũ hoc facere debebit qꝛ cõstat sibi accusationẽ calũniosam esse ꝑ

notata in glo. in. l. q cū maior. §. si libertus. ꝛ. §. sequēti. ꝛ q: tenet iudex ex officio defendere illum qui non est puniendus vt. l. si non defendat. j. de pe. ꝛ hāc practicam secūdum euz posuit Ricar. ma lum. in. l. filiusfa. §. veteranus. ꝭ. de procu. Tu adde qḋ cōtra ipsuz facit vt ipsemet no. nā implorare officiū iudicis videt esse defensio que videt pꝛohibita per statutū ꝛ facit qḋ notat Bart. in. l. j. §. j. qḋ vi aut clā. Sed potes saluare ꝙ qualitas notoꝛiē hoc operet vt sic hoc casu ne videatur hoc ꝓhibitum ar. c. ꝓcealle. ad nostram el tertio de iureiur. Tutius tñ esset ad opi. vitandas quod tāquā informatoꝛ vel instructoꝛ compareret per ea que superiꝰ sunt dicta ex quo statutū pꝛohibet sibi defensionez. ¶ Quid aūt si de exceptione nō reddatur ius bānito. tetigit butri. in. l. j. ij. ꝛ. iij. C. de accusa. ¶ Quid antem de exceptione qḋ reus sit alias absolutus vel cōdemnatus ꝛ punitus ꝛ de ista nō est dubium quod est exceptio rei iudi. ꝛ ꝙ est litis finite ideo mixta est ꝛ pōt opponi ad ꝓcessum ꝛ ad merita cause. facit quod notat in. d. c. j. de lit. ꝯtest. li. vj. ꝛ per bar. in. d. l. querebatur. ꝭ. iudi. sol. ¶ An aūt valeat statutū qḋ bānitus possit impune offendi vel occidi. ꝛ an eo ipso ꝙ permittit impune offendi possit occidi tetigit Jo. and. in ti. de cōsti. ad fi. in additio. ad spec. ¶ An aūt econtra si statutū permittit occidi intelligatur ꝑmitti vulnerare vel offendi tetigit Cy. in. l. j. C. q̄ sit lon. consue. multa aūt ad materiam bānitoꝝ pertinentia tangit Joan. an. in. d. ver. quid sit bannitus ꝛ hec sufficiant de tertio.

29 ¶ † Circa quartū an ꝛ quādo interuenerit ꝓcuratoꝛ eo casu quo nō potest interuenire si nō fuit apposita exceptio valeat processus. Aduerte q: videt primo dicēdū ꝙ nō per tex. istū dū dicit frustra interuenit ꝓcuratoꝛ: ꝛ sic videt ꝙ reddat ꝓcessus nullus ipso iure ar. l. frustra. C. de nō nu. pe. ꝛ. l. si cā cognita. ꝛ. l. condēnationis. C. de trāſ. In cōtrariū videt casus coniuncta glo. in. l. quāuis indubitati. C. de adulte. sup hoc fuerūt opi. nā vna fuit opi. qḋ ꝓcessus teneret quā sensit gl. in. d. l. quāuis: ꝛ etiā sequit gl. Berna. ꝛ Joan. c. j. de iudi. li. vj. idē archi. in. c. qui gnāliter de ꝓcu. e. li. idē gul. in spec. in ti. de ꝓcu. §. j. ver. sed pone. Alia fuit opi. qḋ ꝓcessus nō teneat. ꝛ hanc sequit Francis. accur. in. d. l. quāuis: motꝰ fuit q: iudiciū erit elusoꝛiū cū sñia nō poterit ferri in absentē vt. l. absentē j. de pen. ꝛ ꝓcuratoꝛ presens qui nō deliquit nō dꝫ damnari ar. l. si. C. de iniur. ꝛ. l. sancimus. C. de penis. ꝛ hāc opi. videtur secutus fuisse Joā. an. sup. d. glos. in. c. j. de iudi. li. vj. ꝛ videtur etiā sequi Cy. in. d. l. quāuis. idē ibi Saly. allegat pro predictis q: l. resistere videtur interuētui ꝓcuratoris in hac causa criminali vt hic patet ergo si interueniat id qḋ fiet erit nullū tanquam factuz. l. resistēte ar. l. si nō sortem. in prin. de condi. inde. item quia rationes pꝛohibitiue interuentus procuratoris vident habere locuz in qualibet parte litis videlicet ne contingat iudicium esse elusoꝛiuz. vt quia fidelius verisimiliter per se agetur causa ne fiat preiudiciū domino per procuratorem in tam magno negotio. de quibus rōnibus ꝭ. tetigi. ergo videtur qḋ fiet dispositio iuris in qualibet parte iudiciī vt sic non possit interuenire ꝛ actus sit nullꝰ. Nec ob. l. ita demum. C. de ꝓcu. ꝛ ibi notat. ꝛ in. l. filiusfa. §. veterani. ꝭ. de ꝓcura. in quibus vr̄ pꝛobari qḋ non reddat processus nullus ex quo fuit omissa exceptio ꝑ ꝓcuratorem q: rñde ꝙ ibi ꝓhibet ꝓcuratoꝛ interuenire rōne ꝑsone ꝯstitute vel ꝯsuetudinis. hic aūt rōne cause q̄ est criminalis. vel ſm eū aliud i ciuilibꝰ vt ibi. aliud in criminalibus vt hic. Jo. de ligna. vt hic refert Bal. ꝛ ēt Ang. tenebat glo. superiꝰ allegatā ꝛ sic ꝙ processus tenent ꝛ ad tex. istum duz dicit frustra respōdebat ꝙ dꝫ accipi in effectu. s. si opponat exceptio. et sic istud verbū sumit ꝑ effectu ꝑ quo facit qḋ habet in. l. j. C. de nō nu. pec. ſm bal. allegat ad idē. l. j. C. si pigno. ꝯuē. numera. pecunie secuta nō sit in quibꝰ. ll. pꝫ qḋ verbū frustra non reddit actū nullū ipso iure sed quo ad effectum ope exceptionis. Pro ista parte allegabat etiā Ang. q: exceptio ꝓcuratoꝛia semper vr̄ esse opponēda a parte vel saltē a iudice vt. C. de ꝓcu. l. ita demū. ꝛ. l. filiusfa. §. veterani. ꝭ. de ꝓcur. ꝛ. ꝭ. de postu. l. quos ꝓhibet. vn̄ potissime dicebat Ang. hoc esse vex qḋ interuentꝰ ꝓcuratoris nō erat frustratoꝛiꝰ si crimen ꝯ reum erat liquidatū per. l. quāuis indubitati. C. de adul. ꝛ sic transibat Ang. non faciens mentionē de Bal. et sic videt inclinare in opi. Jo. de ligna. ꝛ glo. Sed Bal. hic videt inclinare in opi. ꝯtrariā. s. qḋ ꝓcessus sit nullus propter istā dictionē frustra. nā dicit qḋ de ꝓpria significatione ꝛ natura huiꝰ verbi est qḋ ipso iure nihil intelligatur actum vt probatur in. d. l. frustra. C. de non nu. pec. ꝛ bene facit licet non alleget ipse secundum Saly. l. si causa cognita. ꝛ. l. condemnationis. C. de trāsa. Nec obcontraria. quia dicit ampliari ꝛ variari significatum dicte rationis propter rationē subiecte materie vt colligi potest ex dictis. ll. ꝛ ex. l. siue possessio. C. de euic. ꝛ in. l. ij. C. de dona. ꝛ bene facit licet nō alleget. q: impropꝛietates sunt excusande non ad consequētiā trahende vt legitur ꝛ notat in. l. eas causas. ꝭ. de condi. ꝛ de. ꝛ in c. intelligentia. ꝛ in. c. ꝑe. de ver. signi. Jaco. vero in. d. l. quāuis dicebat qḋ si interueniat ex parte accusatoris. q: tūc obstat tātūmō rō q̄ colligit ex. l. ꝭ. ꝭ. de ꝓcur. tūc valebat ꝓcessus ex quo nō erat opposita exceptio. secus si interuenerat ex parte accusati: quia nō posset damnari absens nec ꝓcuratoꝛ pñs q: non deliq̄t: nisi forte

ſm eū dicat qḋ posito vno incōueniēti. videlicet qḋ nō sit opposita exceptio añ lit. cōtest. sequit ꝛ aliud qḋ absens possit dānari. Sed certe lꝫ ipse nō dicat hoc nō est rōnabile. q: iudiciū esset elusoꝛiū. Bar. hic variauit. naz primo dicebat qḋ si interuenerat ex parte accusatoris: qḋ tenebat processus ex eo q: pars ꝛ iudex pñt restituere penā calumnie accusatori. Sꝫ si interueniebat ex parte accusati: tūc ꝓcessus erat nullꝰ. nisi forte post ꝯclusionē in cā interuenisset. d. l. quāuis. postea mutauit opi. ꝛ dixit qḋ indistincte ꝓcessus erat nullꝰ. q: stat semp rō fidelioris defensiōis ꝑ tex. istū dū dixit frustra. ꝛ sic innuit qḋ nihil valeat ꝙ agit. limitat tamē hoc procedere: nisi post cōclusionem in causa interuenisset. d. l. q̄uis.

30 ¶ Tu adde circa primā opi. † qḋ vr̄ male dicere iquātū dixit qḋ iudex ꝛ pars possunt remittere penam calumnie. nā lꝫ ꝑ ipso faciat qḋ no. glo. in. l. si tibi. C. de lib. cā. tamē hoc non est vex: q: hec remissio esset cōtra publicā vtilitatē que suadet calumniā ꝛ maleficia punire. l. ita vulneratꝰ ad. l. aquil. ꝛ facit optime qḋ legit ꝛ notat in. l. diuꝰ. ꝭ. ad fille. ꝛ. l. iurisgētiū. §. si paciscar. ꝭ. de pac. ꝛ l. ius publicū. ꝛ ꝑ hoc ēt facit q: lꝫ nihil fuerit dictū in primo iudicio de calūnia: tamē postea de illa pōt queri per viā accusationis vel inq̄stionis ēt ex interuallo: vt plene not. in. l. j. §. j. ad tur. ꝛ in. l. j. ꝛ in. l. q non probasse. C. de calū. ꝛ in. l. athletas. §. calumniatoꝛ. ꝭ. de infa. Itē vr̄ inepte dixisse inquantū intellexit. l. quāuis ex parte accusati. nam si bene ponderet ibi nō interuenit ꝓcuratoꝛ ex parte accusati imo ex parte accusatoris. Quid tñ iuris sit q̄n post conclusionem in cā ex parte accusatoris vel accusati interueniet procuratoꝛ. j. tangetur. ¶ Item adde circa secūdā opi. illud qḋ tetigi de dictione frustra. ꝛ tenēdo istā secūdā pꝫ rñsio ad rōnē Jo. de ligna. ꝛ ad rōnē Ange. vt patere pōt ex his q̄ dixi. ꝭ. post bal. ꝛ post dictū bar. Alia fuit opi. dñoꝝ de rota i sua conclusione. Dcel. qui dicūt ꝓcessus tꝫ ꝛ poterit ferri absolutoꝛia ꝑ absente cū hoc fit in eius fauorē ar. l. si qs in ꝯscribēdo. C. de pac. ꝛ qḋ habet in. d. l. quāuis. mouent etiā per glo. superiꝰ alle. ꝛ ꝑ dictū spe. ꝛ sic isti vident velle qḋ nō vitiet ꝓcessus q̄n absolutoꝛia venit ferēda ꝑ absēte ex ꝓcessu alias aūt innuunt esse secꝰ. Alia fuit opi. d. Ant. in. d. c. veniēs q dixit qḋ si sumꝰ in casu quo nō pōt ꝓcedi ꝯ absentez tūc ꝓcessus sit nullꝰ. q: iste est defectꝰ qui non pōt suppleri per partes ideo ꝓcessus est nullꝰ. facit qḋ habet in. l. nullus. ꝭ. de ꝓcu. ꝛ in. c. nr̄a. de ꝓcu. Si aūt erat casus i quo poterat ꝓcedi in absentē ex cā capitali tūc ꝓcessus sit aliq̄s ex eo q: vr̄ inhabilitas ꝑsone ꝓcedere ex defectu cautionis nō prestite. quē defectū pñt ptes remittere. l. ꝑōp. §. rati. ꝭ. de ꝓcu. Aduerte vt itelligas hāc opi. q: ipse ꝑsupponit alꝯ duas opi. qb tetigi. ꝭ. vna est ꝙ in casibꝰ in quibꝰ pōt ꝓcedi ꝯ absentē i cā capitali nō possit interuenire ꝓcuratoꝛ vt ꝓcuratoꝛ. sed vt instructoꝛ informatoꝛ vl excusatoꝛ. Alia fuit opi. sua. qḋ rō quare nō pōt iteruenire ꝓcuratoꝛ ex parte rei est. q: nō pōt legitimare suā personā prestādo cautionē de iudi. sol. de qua ēt tetigi sup gl. ij. ꝛ sic ista sua opinio in articulo premisso nō videt esse perfecta ꝓpter ea que. ꝭ. dixi super prima glo. ij. ꝛ. iij. Quid ergo dicendum inter tot ꝛ tantarū opi. varietatem. Breuiter lꝫ passus sit dubius potes considerare pro decisione. q. duos casus pꝛincipales. q: aut procuratoꝛ interuenit post cōclusum in cā. aut interuenit ante ꝛ perseuerauit vsq; ad cōclusionem cause. ꝛ forte vsq; ad sñiam. Primo casu aut iteruenit ex parte accusati aut ex parte accusatoris. Si interuenit ex parte accusati. ꝛ tūc aut erat liquidatū negotiū. ꝛ ꝯclusum cōtra reū ꝑsentem ꝛ carceratū ꝛ tūc videtur qḋ possit interuenire. Nec vitiet sñia que postea ferat q: cessare vident omnes rationes pꝛohibitiue. nam iudicium nō erit elusoꝛium quia reus presens cōdēnabitur. ꝛ cōsequenter punietur. ꝛ sic maleficium non erit impositum cessat etiam ratio fidelioris defensionis ex quo negotiū iā est examinatum nec accusatoꝛ venit puniēdus de calumnia ex quo probatū est crimen. ꝛ iste vr̄ casus ſm vnū intellec. in. d. l. quāuis idubitati. licꝫ aliȷ̄ dicant quod illud operat ēt ibi fauoꝛ absente cā rei publice ipsiꝰ ꝓcuratoris. Sed cōiter vr̄ teneri ꝙ idem esset etiam si se nō absentasset cā reipublice: q: cessant rōnes ꝓhibitiue de q̄bus dixi. ꝛ ita vr̄ sentire hic Butri. ꝛ Bart. hic. Si vero negocium erat conclusum ꝑ reo: tūc non est dubiū qḋ nō dꝫ admitti ꝓcuratoꝛ ex parte accusatoris cū veniat puniēdus de calūnia: quā presumit cōmisisse eo ipso qḋ nō ꝓbauit. l. j. C. de calū. An autem si se absentauerit post dictam conclusionem in cā factam poterit reus absolui vident sentire dñi de rota ꝑ id qḋ. ꝭ. dixi qḋ sic: lꝫ tūc nō possit cōdēnari absens de calū. si est pena q̄ nō cadebat in absentē. ꝛ ꝑ hac parte ēt hñ facit. l. si accusatori hꝰ. C. de accusa. ꝛ hoc ibi sequit Saly. Sed aduerte q: ꝯ istā opi. facit q: vbi sumꝰ in cā in qua ꝑ sñiaꝫ fit aliȷ̄s preiudiciū: ita demū vr̄ fieri aliȷ̄s ꝑiudiciū si actoꝛ sit pñs tꝑe sñie. l. q repudiātis. §. fi. ꝛ ibi notat. ꝭ. de inoffi. ꝛ. l. si ideo. ꝭ. de euic. sed talis est huiusmodi cā q: absolutꝰ de crimine publico non poterit postea ab alio accusari: nisi doceat de ꝑuaricatiōe primi accusantis. vt. l. si cui. §. j. j. de accu. ꝛ. l. iij. ꝭ. de preua. ꝛ in. c. de his. de accusa. ergo vr̄ qḋ nō possit ferri absolutoꝛia ꝑ eo absente accusatore q habeat preiudicare aliȷ̄s: nisi dicas qḋ istud ꝯtingit ex eo: q: iā erit conclusum in causa pro ipso reo. secus si ipse

secus si ipse accusator añ causam se absentasset. ꝛ sic possent procedere cõtraria ꝯ hoc tñ aliqualiter facit qḋ notat Bar. in.d.l.q re pudiãtis.§.fi.ꝛ.ff.de re iudi.l.duo iudices.ꝛ in.l.pomp.aut interuenire vult ꝓcurator ex parte accusati post cõclusionẽ in causa.ꝛ tunc si erat conclusum cõtra reũ nõ poterit interuenire ne alias iudicium esset elusorium cum accusatus sit damnatus ꝛ nõ ꝓcurator ꝛ damnatus dꝫ esse presens vt est dictũ.aut erat conclusum pro ipso reo.ꝛ tunc velle videtur domini de rota per id quod supra dixi qḋ possit interuenire.ꝛ possit absolui i absentia.sed forte hoc nõ est verum per regulaꝫ illam quia eo casu dꝫ fieri posse absolutio quo posset fieri cõdemnatio nisi reperiaꝛ expresse oppositũ vt.l.iij.ꝛ ibi nota.de re iud.ff.ꝛ i.l.iij.C. vbi se. vel cla. per locũ a speciali ꝛ in.c.inferior.xxj.distinc.cum ergo nõ posset damnari si esset absens non posset ēt absens absolui. aduerte tamen quod dixi.ff. qḋ postquã est cõclusum in causa ꝓ reo presente si interueniat procurator ex parte accusatoris licet nõ debeat interuenire possit reus absolui. aliqui tñ tenuerũt ꝯ illa rõne quia cum reus absoluiꝛ accusator debet puniri de calumnia. vt.l.j.C. de calũ.qḋ hoc casu fieri non possit ex quo esset absens.ꝛ hãc opinio. tetigit Cy.in dicta.l.quãuis. sed nõ placet Saly. in dicta.l.si accusatoribus:qꝛ lꝫ non possit nunc damnari de calumnia poterit tñ damnari alias si se presentet vel poterit ꝓcedi ad annotationẽ bonorum iuxta.l.j.de requiren.reis.j.ꝛ iõ non dꝫ hoc impedire articulum separatũ s̃nie rei.ꝛ hoc de primo casu principali qñ vult procurator interuenire post conclusum in cã. ¶Secundo casu principali quando interuenit qḋ ante cõclusionem in cã in qualibet parte litis poterit opponi ēt post litis.conte.arg.huiꝰ tex.et ꝑ id qḋ.ff.dixi post Bar.ꝛ Saly. aut ꝓcurator iteruenit ꝛ pseuerauit in cã vsqꝫ ad cõclusionẽ in cã iclusiue. ꝛ nihil fuit oppositũ: ꝛ hic est casus dubiꝰ an valeat tũc ꝓcessus. potes dicere qḋ aut iteruenit ex pte accusatoris: aut ex parte accusati: si ex ptate accusatoris ꝛ tũc aut negotiũ est liqdatũ ꝯ reum.ꝛ tũc valeat ꝓcessus.ꝛ possit reus pñs cõdẽnari.ꝛ iste sit casus ƀm vnũ itellectũ in.d.l. quãuis indubitati ꝓ quo optime faciat qḋ habeꝛ i simili in.l. posthumꝰ §.si quis ex his.ff.de iofficio. testa.ꝛ qḋ notaꝛ ꝑ Inn.in.c.in nr̃a de ꝓcu.in vltima colũ.ꝛ per Inno. c.causam q̃. el.ij. qui filij sint legiti.ꝛ hoc etiã faciat:qꝛ tũc cessant oẽs rõnes ꝓhibitiue:qꝛ iudiciũ nõ erat elusoriũ cũ reꝰ pñs possit dãnari ꝛ punieꝛ. ꝛ sic maleficiũ nõ remanebit impunitũ. Itẽ nõ est curãdũ an aliꝰ causaꝫ meliꝰ pertractasset ex quo crimẽ ad lucẽ peruenit:arg.l. gallus. §.si eius.de liber.ꝛ posthu.ꝛ.xxiij.q.iij.c. ecce inquiunt. vbicũqꝫ crimina claruerint puniẽda sunt ꝛc.aut negotiũ ē liqdatũ ꝓ reo ꝛ tũc vr̃ ꝓcessus nullꝰ primo ꝑ istum tex. Iteꝫ qꝛ stat rõ fidelioris defensionis.ꝛ ideo non vr̃ posse ferri sententia pro reo absolutoria ad preiudicium aliorum quasi cã sit agitata cũ non legitimo cõtradictore vt.l.si cum nõ iusto.ff.de collu.dete.nec hoc casu posset accusator absens puniri de calum.saltim qñ esset pena que nõ caderet in absentem. faciat ad predicta quod notat Inno.i.d.c. in nostra.ꝛ in.d.c.causam que.ꝛ Bart. in.d.§.si quis ex his secũdo casu quãdo interuenit procurator ex parte accusati vsqꝫ ad cõclusionem in causa inclusiue. ꝛ tũc si est conclusum contra reũ absentem processus est nullus quia stãt omnes rationes prohibitiue interuentus procuratoris in causa criminali de quibus supra dixi.aut est conclusum ꝓ reo absente.ꝛ tunc videnꝛ sentire domini de rota ꝑ id qḋ.ff.dixi.f.qḋ ꝓssit re absolui.ꝛ accusatorꝰ pñs de calũnia condemnari.ꝛ hoc videtur satis equum fauore liberationis ꝛ absolutiõis:arg.l.arianus.ff.de actio.ꝛ ob.ꝛ facit quod notat Cy.in.d.l.quãuis.sed tñ contra hoc facit quia sicut nõ posset ferri condemnatoria ipso reo absente ita non debet posse ferri absolutoria.l.iij.de re iudi.nisi saluãdo dicas illa qḋ illa reguła procedat quãdo est eadem ratio.secus si diuersa prout est in casu ꝓposito.nam quãdo est cõclusum cõtra reum absentẽ stãt oẽs rationes ꝓhibitiue vt.ff. dixi. Sed qñ est cõclusum ꝓ reo cessant omnes rõnes predicte ideo sit secus cum cessante rõne legis cessare debeat dispõ.l.adigere.§.q̃uis.de iure pa.ꝛ in.c. cuꝫ cessante. de appel.ꝛ hec pars vr̃ benignior. ꝛ iõ amplectẽda.l. benignꝰ.ff. de legi.ꝛ ꝑ hoc sit iste articulꝰ quartꝰ expeditus.Sed ꝓ cõplemẽto materie eẽt videre an eo casu quo põt iteruenire ꝓcurator i cã criali possit cogi reꝰ ad cõparẽdũ psonaliter vt rñdeat positiõibꝰ ꝛ videꝛ dicẽdũ qḋ sic ꝑ ea que habenꝛ in.c.j.de iudi.li.vj.ꝛ in.l.de minore.§.tormẽta.de q̃sti. ꝛ ꝓ hoc ēt qꝛ põt cogi i ciuilibꝰ si indici placet vt no.in.l.fi.C. de ꝓcura.ꝛ in.l.si actor.ff.eo.titu.ꝛ hoc est clarũ si ꝓcurator nõ habeat specificũ mandatũ ad sic rñdendũ.sꝫ si haberet specificũ mandatum ad sic rñdẽdũ ita qḋ plenarie eẽt instructus ad totũ negotiuꝫ hoc est dubiũ an possit cogi ad comparẽdũ qꝛ videtur qḋ nõ ex quo apparet ex forma ꝓcuratori ipꝫ plene instructum ꝛ informatũ.ꝛ hoc tenuit Ja. de Bu. in.d.l.fi. inducens dictam practicam pro consilio ne dñs teneaꝛ personaliter cõparere vcꝫ vt in mãdato plenarie ꝛ specifice pariter habeat respõdere particulariter cuilibet positioni que posset fieri ex ipso negotio.ꝛ illã practicã approbat Bart. in causis ciuilibus.sꝫ secus dicit in causis criminalibꝰ in qbus iudex dꝫ videre pro veritate eruendaqua fronte quo colore loquaꝛ respõdẽs siue ipse inculpatus vt dicto.§.formẽta. ꝛ ibi de hoc per eũ.ꝛ in.l. qui bona §.qui alieno.ff.de dam.infec.Et ꝑpter hoc dicebat Cy.in.l.reos qḋ quãdoqꝫ iudices maleficiorũ cauti faciunt citari principalem vt rñdeat positiõibus in criminalibus vt si postea psonaliter cõpareat possit illos detinere.sed Saly. in.d.l.reos ad fin.C.de accu.placet practica hutriga.etiã i criminalibꝰ ex quo est talis causa in qua ꝓcurator potest iteruenire. mouetur:qꝛ lex dicẽs posse ꝓcuratorem interuenire esset imposita verbis ꝛ nõ rebus contra l.ij.C.cõmunia de lega.ꝛ qꝛ a iure beneficiũ est nemini auferẽdũ vt in regula indultũ.de reg.iur.in.vj.q̃ facit quod nota.l. celsus. ff.de arbi.ꝛ in.l.assiduis.qui po. in pign. ha.nec obstat ƀm eũ qḋ iudex poterit melius perquirere veritatem si videat qua frõte loquaꝛ.ꝛ ꝑ hoc iudex meliꝰ faciet cũ vult procedere habere eũ psonaliter si potest.tñ si videt se nõ posse habere ꝛ velit ꝓcedere debebit admitere procuratorem: arg.l. nõ solum.§.fi.ff. de procu. per ea que superius sunt dicta vel forte lꝫ ipse non dicat nõ videꝛ qḋ possit cogi ad comparitionẽ psonaliter sicut neci ciuilibꝰ ex quo apparet ꝓcuratorẽ plenarie iformatũ ꝛ est casus in quo lex permittit procuratorem interuenire quia vt dixit Saly.in istis criminalibus procedaꝛ ƀm qḋ in ciuilibus.l. absentẽ.§.j.ff.de penis vnde potes dicere qḋ i.§.tormẽta.nõ apparebat de specifico mãdato vel loquaꝛ in crimine graui in quo lex nõ permittit interuẽtum ꝓcuratoris. ¶Ultimo quod dixi de via accusationis per.ll. an in illa admittaꝛ procurator per ea que dixi in.l.infamẽ.ꝛ in.l. ordo.ff.eo.dicas idem in via inquisitionis.de iure autem canonico an sit secus in via inquisitionis.ꝛ quid in via exceptiõis recurre ad ea que habentur in.c.veritatis.extra de dolo ꝛ contu. ꝛ plenarie per dominum ꝛ preceptorem meuꝫ.d. Anto.in.d.c.veniẽs de accusa.Et hec sufficiant loco repetitionis huius.§.

Summarium.

1 ¶Damnatus ex officio per inquisitionem fit infamis.
2 Calumniator qualiter puniri debeat.
3 Calumnia euidens que dicatur.

Generi. Sententia iniusta lata cõtra parentem vt calũniatorem nõ infamat. hoc dicit.

1 ¶Not. argu. per locũ a speciali † qḋ damnatus ex officio fit infamis per inquisitionẽ. nam cũ de calumnia iudex ex officio puniat iuxta notata in.l.j.C. de calũniato. videꝛ qḋ si fuisset alius q̃ pater infamareꝛ.ꝛ sic facit ad.l. infamẽ.supra eodeꝫ.sed potes dicere qḋ calumnia fuit cõmissa in publico iudicio ꝛ calumniator similiter dꝫ puniri publico iudicio ꝛ ideo si infamis debebat fieri infamis necessario sequiꝛ qḋ damnatꝰ ex officio ex eadẽ pena sit infamis.ꝛ hoc modo põt rñderi ad istum tex.

2 ¶† Item not. qḋ lꝫ similitudine supplicij debeat puniri calũniator tamen interdũ plus punitur. nã hic accusatus nõ poterat infamari ꝓprie loquẽdo qꝛ erat seruus.facit qḋ habeꝛ i.l.hos accusare.§.omnibus.j.tit.j.ꝛ.l.cognitionũ.j.de var.ꝛ extraor. cogni. ꝛ tamẽ si hic nõ fuisset pater accusator fuisset infamatꝰ. ꝛ sic licet minori pena nõ debeat puniri calũniator quã accusatꝰ tamẽ interdũ punitur maiori habito respectũ ad naturam regularẽ iudicij de quo agiꝛ lꝫ inspecta qualitate personarũ natura regularis iudicij possit habere locũ in vno ꝛ non in alio. ¶In gl.ij.ibi in ipsa absolu.põt intelligi qḋ error fuit expressus in s̃nia vt pnũciauit patrem calũniatum videri eo ipso quod nõ probauit ꝛ sententia omnino fuisset nulla per ea que habenꝛ in.l.secunda.C.de calũnia.ꝛ in.l.ij.C.qñ prouo.non est necesse. ꝛ in.l.qui testamẽto. ff.de excu.tuto.potest etiam intelligi qḋ nõ fuit error expressus vt quia simpliciter pronũciauit eum calumniatũ. ꝛ vterqꝫ itellectꝰ est bonus. ¶In glo.fi.ibi.sed tu dic.hec vera ꝛ cõmuniter teneꝛ ¶In eadem glo. ibi hoc est speciale in patre.adde forte idem in quolibet alio qui nõ teneꝛ de presumpta calumnia.ꝛ tunc videaꝛ adaptari ratio litere. ¶In eã.glo.ibi.vt ibi not.supple.qꝛ ibi nõ fuit cõdemnatus ex actione famosa.sed in actione ad exhibendũ ꝛ si.que nõ infamabat. ¶In ea.gol.ibi.l.eos.not. bene illã.l.per quam videtur qḋ si per statutũ imponaꝛ certa pena receptãti exbannitum nõ habeat locũ dicta pena in cõsanguineo receptante bannitum cõsanguineũ.sed minori pena veniet puniẽdus quasi fit compatiendũ ei si nõ inhumaniter cõsanguineũ repulit.forte tamẽ aliud esset dicẽdũ in crimine lese maiestatis in quo rigide procediꝛ vt.l.quisqꝫ.C.ad.l.iul.maie. humanũ tamen videꝛ etiã tũc competi dũmodo alias nõ immisceret se delicto ꝛ reuelaret si quid esset periculi. ¶In eadẽ gl.in fi.supple.quia ibi erat in euidenti calumnia.hic aũt soluꝫ in presumpta eo ipso qḋ non probauerat de qua presumpta regulariter quis dꝫ puniri.fallit in casu isto.ꝛ fallit etiam in casibus not.in.d.l.si mater.C.de calum.ꝛ in l.athletas.§.calumniator.ff.de his qui not.infa.

3 † De euidẽti autem calumnia quilibet puniꝛ ꝛ dicitur esse etiam euidẽs de qua apparet ex verisimilibꝰ cõiecturis per id qḋ habetur in.l.si quis locuples.ff.de manu.testa.ꝛ in.l.sꝫ imperator.ff. de lega.j.

¶Explicit titulus de publicis iudiciis.

¶ Incipit rubrica & tractatus de appellatio. aliis cū quibusdā titulis dignissime commētatis a domino Joanne de Imola iam senio cōfecto. & eo anno quo lecturam precedentē de verb. obli. & cetera multa perutilissima addendo relegit.

Summarium.

1 ¶ Continuatio quādo necessaria sit ad precedentia.
2 Officium iudicis cessat appellatione pendente.
3 Delegatus de iure ciuili absq; causa recusari potest.
4 Appellatio quid sit.
5 Sententia an extinguatur per appellationem.
6 Appellatio iudicantium iniqua corrigit grauamina.
7 Appellatio ad quid introducta fuerit.
8 Appellatio quotuplex sit.

Circa rubricam istam de appellationibus quatuor sunt videnda. primo qualiter continuetur ad precedentia. scđo quid sit appellatio. tertio quare fuit inductum remediū appellandi quarto quotuplex sit remedium appellationis. ¶ Circa primū aduertendum qđ gl. nō cōtinuat hanc rubricam ad precedentia nec doct. vnde non potest dici qđ fuit necessaria continuatio ad proxime precedentia. quia hic est caput libri per id quod no. glo. notabilis super rubrica. ff. de cōdictio. fur. licet alias quando non est caput libri cōtinuatio fienda sit ad proxima. vt legitur & not. in. l. ij. ff. de stat. hominum.

1 ¶ † Sed aduerte quia videtur quod vbi etiam non est caput libri continuatio necessaria non sit fienda ad proxime precedētia per id quod habetur in. l. j. ff. si tabul. testa. nulle extabunt. ibi iurisconsultus. & continuat ad tractandum de bonorum possessionibus que sunt ex testamento. & non ad proximum tractatum tituli si quid in fraudem patroni. ¶ Potes dicere quod regulariter vbi nō est caput libri debet fieri continuatio ad proxima si fieri potest. Si tamen cōmode fieri nō possit nō est absonū qđ fiat titulum aliqualiter remotum. cuius occasione incidenter aliqui alii tituli fuerunt positi. & sic procedit quod habetur in dicta. l. j. Nam potest fieri continuatio ad titulum de bonis libertorum. et de libertis vniuersitatis quibus tractatū erat de certa specie bonorum possessionis que datur contra testamentū condito testamento licet incidenter fuerit tractatū de assignatione libertorū. & successione de remedio reuocandi alienata in fraudem patroni. ¶ Potes etiā cōtinuare hunc titulū ad precedētia hoc modo qr dictū & tractatū fuit de sentētiis in titulo & in libro de re iudicata. & successiue in titulis sequētibus. & in libro & interdictis. et in libro de exceptionibus fuit tractatū de his que aguntur in iudiciis ciuilibus. demū a titulo de ob. in genere. & successiue in libro de ver. ob. & in libro sequēti vsq; ad titulum de priuatis delictis fuit tractatum de obligationibus q̄ ex maleficio oriuntur & his que aguntur in iudiciis priuatorum delictorum demum in libro de publicis iudiciis tractatū fuit de his que in iudiciis publicorum iudicior aguntur & de penis ipsor. delictor & etiā vltimate de cadaueribus punitorum. verum quia aduersus grauamina que inferuntur in iudiciis per sententiam diffinitiuam vel alio modo introductū fuit remediū appellationis ideo restat videre post precedentia de istis appellationibus. † Et qr sicut pen-

2 dente appellatiōe cessare debet officiū iudicis a quo appellatur vt probatur infra nil noua appellatiōe penden. l. j. Ita etiā cessare debet pendente relatione officium iudicis referentis negotiū ad superiorē. l. prima. C. de relatio. & l. ex illo. C. de appella. Idcirco ne muliplicaret titulos subiūxit etiā de relatio. quāuis in C. posuit tit. separatū de relatio. & titulo de appellationibus & forte illud fecit imperator: vt plenius declararet materiam relationis quā esset declarata in hoc libro digestorum. Item etiam aduertendū qđ in. C. ponitur rubrica de appellationibus & consultationibus. Et videt Azo in summa illius tituli velle qđ idē sit consultatio quod relatio. Sed potes dicere qđ sunt diuersa stricto sumpto vocabulo. quia relatio ꝓprie videtur esse quādo refert totum negotium instructum ad superiorem vt colligitur ex. l. j. C. de relatio. Sed cōsultatio fit quando superior super hoc certo vocabulo cōsulatur. facit qđ habet in. l. j. ff. qñ appellādum sit. Item etiam aduertendum qđ in decretalibus in hoc libro accumulatur tria. Nam ponitur rubrica de appellationibus in hoc libro accumulantur tria. Nam ponitur rubrica de appellationibus recusationibus & relationibus. & hoc ideo qr penden tibus dictis remediis cessare debet iudicis officium vt dictum est supra de appel. & relationibus. & de recusationibus etiā probat in. l. apertissime. C. de iudi. & ij. q. ōne. vj. c. quoties. el primo & ibi etiam nota. ideo aūt hic non fuit dictū de recusationibus quod forte ex eo qr de iure ciuili ordinari⁹ nō potest recusari lz possit peti associari in auten. si vo cōtigerit. C. de iudiciis. licet sec⁹ de iure canonico vt probat in. c. suspitiōis. de offi. deleg. & i. c. cū spe-

3 ciali. de appellatio †. Item delegatus de iure ciuili absq; causa potest recusari: vt in. d. l. apertissimi. secus de iure canonico. vt patet in. d. c. suspicionis. & ideo inspecta dispositione iuris ciuilis non fuit opus insistere in reaccusatione. Nec de illa hic adiice re. Et de materia appellationis tangitur per glos. per modum summe. ij. q. vj. in summa. Et per Azo. & alios summistas super hoc titulo. Et de materia relationis etiam tangitur per canonistas in. c. intimasti. extra de appellatio. Et per hec sit expeditum primum. ¶ Circa secundū videlicet quid sit appellatio. Est aduertendum quod Bar. hic in. l. j. refert diffinitiones plurium videlicet placeñ. azo. & Gof. in summa de ap. & illud reprobat & bene per rationes per ipsum allegatas licet aliqua ex rationibus p ipsum allegata non sit omnino sufficiēs vt patebit ex. j. dicēdis.

4 ¶ † Unde ipse bar. sic diffinit. appellatio est ius quo interim sententia extinguitur & cause cognitio ad superiorem deuoluitur. Et quod sit ius dicit probari in. ff. j. l. j. Ideo autem dicit quod interim sententia extinguitur vt differat a iure dicendi nullum est extingui non potest. l. nam & si sub conditione. ff. rumpendo. de iniuf. testa. Item ideo dicit & cause cognitio ad superiorem deuoluitur vt differat a nouatione per quam extinguitur pronunciatum. l. iiij. ff. si quis condemnatum. ff. si ex cōuentione. ff. de re iudi. & l. minor annis an fideicommissum. ff. de mino. & cum per illam non deuoluitur cognitio ad superiorem. Sed Ange. nō placet hec diffinitio Bart. nam dicit quod peccare videtur in pluribus. Primo inquantum dicit quod est ius. Nam fm eum antequam interponatur non est appellatio: sed ius appellandi. & de hoc ꝓprie loquitur. ff. quesitum. j. eo. l. j. postq̄ autem est interposita: & ēt in actu in quo interponitur nō est ius sz iuris remediū: vt dicetur. ¶ Item peccat secundo in alio inquantum dixit interim primam sententiam extingui quia istud non est verū in spiritualibus sententiis. Nam non extinguitur per appellationem in. c. is cui. de senten. excom. in. vj. Adde quod nec etiam suspendunt interim: vt probatur in. c. pastoralis extra de ap. Et cum a talib⁹ sententiis appellatur: vt ibi patet: & sic diffinitio non videtur esse generalis. ¶ Item tertio videtur peccare secundum eum quia ēt vt ipse Bar. tenet in. l. furtum. in prin. ff. de his qui no. infa. non extinguitur in criminalibus sententia quantum ad articulum bonorum per id quod habetur in. l. chirographis. ff. fi. ff. de admi. tu. & in. l. ij. & in. c. j. si pen. ap. mors interue. Item & quarto secundū eum: quia non semper per appellationem: sed quādoq; suspenditur prout ipse dicit Ange. se notasse in repe. sua in. l. tale pactum. ff. qui prouocauit. ff. de pac. Adde quod contra diffinitionem bar. etiam facit quia a sententia nulla potest appellari vt probatur ex his habentur in. l. si expressim. j. e. & tamen dico tunc non posse extingui quod est nullum. Item adde inquātū Ang. dicit quod appellatio non est ius appellandi aliud appellatio. sicut etiam aliud est ius adeundi aliud ipsa aditio iuxta id quod habetur in. l. licet. & l. si auia. C. de iure delibe. Nam ius adeundi est ius propter quod fit postea aditio que consistit in facto. Nam est voluntas declarata per actum verbi vel facti causa acquirendi hereditatem. & ita in simili aliud est ius appellandi ꝓpter quod surgit potestas appellandi. & aliud est ipsa appellatio que facti est sicut & stipulatio & alii contractus vel alii similes actus facit. l. consilia. in fi. ff. de cura. furio. Et ad predicta etiam facit quod notauit Bar. in. l. j. ff. de condi. ex lege in ver. Item iuxta predicta vbi cōcludit quod vbi lex permittit aliquid fieri si permittit illud fieri pro conseruatione iuris iam quesiti tunc nō orit ius faciendi. sed facultas quedam. l. in re mandata. C. māda. Secus si promittat pro acquisitione alicuius iuris quia tunc oritur ius faciendi. & ideo cum lex permittat hereditatem adiri vt fiat acquisitio rerum & iurium hereditatis oritur ius adeundi vt ꝓbatur ex his que habentur in. d. l. licet vbi tali iuri potest prescribi. Ita eo modo videtur quod cum lex permittat ad finem vt q̄ratur sibi ius quia ad finem vt rescindatur sententia erat aliqua. Item ad finem vt competit sibi ius prosequendi coram superiore vt ꝓbatur in. l. j. in fi. ff. ad turpi. & j. e. l. j. ff. si quis ideo oritur ius appellandi vt probatur in. ff. quesitum. j. in. l. j. ¶ Item etiā aduerte quod inquantum Bar. & Ang. volunt quod in criminalibus non extinguatur sententia quantum ad articulum bonorū non videtur ꝓcedere. Nam imo etiam quo ad illum videtur extingui. hinc est quod sicut si sententia non fuisset lata teneret alienatio facta per eum qui deliquit committendo crimen capitale ex quo veniret publicatio bonor lz veniret reuocāda si eēt facta in fraudem. vt plene le. & notatur in. l. post contractum. ff. de dona. ita etiam tenet alienatio si sit facta post sententiam a qua fuit appellatum licet veniat reuocanda si appellans succumbat cum presumatur facta in fraudem ex quo post sententiam fuit facta. & sic loquitur dicta. l. chirographis. & secundum predicta etiam debet intelligi dicta. l. ij. & iij. Et pro predictis etiam facit quia illud quod posset fieri pendente causa principali potest etiā fieri pendente causa appellationis. l. postq̄. ff. impera tor. & ibi not. ma-

5 xime per Bar. ff. vt lega. nomine caueatur. ¶ † Item etiam aduerte quia

te:q2 est dubium an per appellationem snia extinguatur. An vero suspendat. nam tex. videt velle qd extinguatur in.l.j.§.fi.ff. ad turpil. Et hoc etiã tenuit Bar. in glo. in.l. furti. in prin.ff. de his qui no. infa. In cõtrariũ vez qd solũ suspendit vr esse tex. in.c. venietes. extra de iureiur. Et istud tenuit gl. in.l. tale pactũ.ff. de pactis. Bart. aũt in.d.l.j. in prin. facit differẽtiã an appellet in ciuilibus: an vero appellet in criminalibus vt primo casu p appellatione snia extinguat in totũ scdo vero casu extinguat quo ad articulũ bonoꝝ. Sed certe dicta dña nõ vr bona p id qd.ff. dixi. Vñ potes dicere put etiã voluit Ang. in.d.§.q pvocauit. q interim inspecto pñti statu p appellationẽ dr sniam extigui p id qd habet in.d.l. furti. ⁊ in.d.l.j.§.fi. Sz inspecto futuro euẽtu dr suspẽdi et nõ extingui q2 si cõtingat appellationẽ desertari finget retro nõ fuisse appellatũ. ⁊ sic snia cõfirmabit vt pz in.d.l. furti. Itẽ et q2 si cõtingat sniam cõfirmari valebit snia. ⁊ poterit etiã agi ex prima eo casu quo dicat nedũ agi posse ex snia cõfirmãte sz etiã ex confirmata. qd qñ sit prosequit ipse Ang. in.d.§. qui prouocauit. ⁊ tanget.j. in pcessu tituli. ⁊ sic pz q expectatio futuri euent9 non fuit ex toto extincta sz potius suspẽsa. Si aũt infirmaret pria snia tũc totaliter extingueret si vlterius nõ operaret. hoc aũt intellige in aliis causis quã spiritualib9 vel meli9 in causis censure ecclesiastice put est snia excõicationis vel suspensionis aut interdicti q2 tales snie ⁊ precipue snie excõmunicationis non extinguunt nec suspendunt per appellationẽ vt patet in.d.c. pastoralis de appel.

¶ Et ex predictis patet diffinitionẽ Bar. non fuisse bonã. vnde

6 Ang. sic diffinit. †appellatio est remediũ quoddam iuris inductũ ad corrigendũ iudicantiũ iniqua grauamina illata vel etiã cõminata. Et ista diffinitio sm eũ est gñalis siue appellet a diffinitiua siue ab interlocutoria siue a grauaminibus factis illatis vel cõminatis. Nã ab oĩbus appellat iustis causis suadẽtib9. Qd aũt appellatio sit remediũ iuris introductũ a iure ad correctiones predictas pz ex tex.l.j. in prin. Itẽ ideo dixi iudicantiũ vt excludat sentẽtias arbitroꝝ a quibus non appellat si reclamat tñ reclamatio hz instar appellationis.l. non distinguemus.§. cum quidã.ff. de arbi. Sed adde q2 ista diffinitio Ang. non videt bonam. nã omnis bona diffinitio dz in se cõtinere substantiã diffiniti vt dicit gl. in gl.l. oĩs diffinitio. de re. iu. Et facit qd habet in l.j.§. dolum.ff. de dolo. ⁊ in.l. qnta.§. stipulatio.ff. de ver. ob. diffinitio aũt Ang. nõ dicit substantiam in qua cõsistit appellatio. sz dicit quale remediũ. ⁊ sic non vr bona. fateoꝛ tñ qd est remediũ a iure inductũ vt ipse dicit ⁊ probatur in.l.j.§.fi. ad turpi.l. pbationis remediũ ⁊c. Item appellat auxiliũ a iure inductũ vt pbatur in.l. serui.j. eo. dicit tamẽ ibi qd est stricte auxiliũ ⁊ forte.h.d. q2 pverbialiter cõsueuit dici qd q appellat hz stricte vel malũ nouũ. Itẽ etiã attende q2 Barto. hic in.l.j. posuit solũ diffinitionẽ qñ appellatur a snia diffinitiua. sed quãdo appellat ab interlocutoria posuit diffinitionem in.l. se.j. de ap. reci. vbi põ. refert diffinitionẽ hosti. quaz posuit in.c. vt arbiter. extra de app. vbi dicit qd appellatio est ab audientia mĩoris iudicis ad supiorẽ pp grauamen illatũ vel cõminatũ pvocatio. Sed hanc diffinitionẽ impugnat Bar. ibi q2 sm eũ vr describere actum appellandi nõ appellationẽ que vr ius sm eũ per id qd habet hic in.§. quesitum. Sed certe ista reprobatio nõ est bona q2 appellatio nõ est ius sz est actus facti. impugnat etiã dictã diffinitionẽ ex alio q2 si inferioꝛ grauat me denegãdo iustitiam. ⁊ ego vado ad superiorẽ vt eũ cogat mihi iustitiam administrare possum sicut vt pz in.§. ⁊ nõ pmittas in auł. de mã. prin. ⁊.l.j.C. vt lit. pen. tñ cõstat qd tũc nõ est appellatio ideo ipse aliter diffinit vez appellatio ab interlocutoria est ius quo pter grauamẽ illũ a minori iudice qd per ap. ab actu sequẽti nõ põt detractare iudex supioꝛ pvocat. ⁊ i euẽtu victorie ad ipm superiorẽ cã deuoluit. ⁊ p hoc vltimũ dicit qd diffinit app. a diffi. q statim deuoluit vt pbat in.c. nõ solũ.de ap. lib. vj. itellige q cã negotii pncipalis negotii deuoluit ad supiorẽ in euentũ victorie qñ appellat ab interlocutoria. naz aĩs dz fieri remissio ad primũ iudicẽ vt plene le. ⁊ no. in.c. vt debi. de ap. Et facit qd no. Bar. in.d.l.ff. ipsa aũt cã appellationis stati deuolui tur ad superiorẽ si legitime iterposita est appellatio vt pz in.d.c. vt debi. ⁊.d.c. nõ solũ. Sz aduerte q2 diffinitio Bar. nõ vr bona inquantũ dicit qd appellatio est ius q2 non est verũ. Naz imo est actus facti ⁊ aliud ius appellãdi aliõ ipsa appellatio vt superi9 fuit dictũ vñ vr dicendũ qd si attendam9 dispositionem iuris canonici dispositio hosti. fuit bona aliquo modico addito vt dicamus qd appellatio est ab audiẽtia minoris iudicis ad superiorẽ pter grauamẽ illatũ ⁊ cõminatũ p ipm inferiorẽ vt p superiorẽ corrigat prouocatio. Nã p illa verba vt p superiorẽ corrigat tollitur impugnatio Bar. qñ grauamẽ infert denegando iustitiam per ipsum inferiorẽ. ⁊ p hoc adit superioꝛ. Nam tunc non agitur vt cogat ipsum minorem iustitiã ministrare. itẽ bona vr diffinitio lz in ea ponant verba sonantia etiã factũ cũ appellatio sit qd facti. ⁊ q2 etiã sic videm9 in simili in stip. in cuius diffinitiõe ponunt vba cõcernẽtia factũ vt pz in.d.l.j.§. stipulatio. de vb. obli. Et ista diffinitio satis põt cõprehẽdere diffinitionẽ ap. siue appellet a snia diffinitiua ⁊ sic a grauamine illato per sniam siue ab alio grauamine illato vel cõminato scdm autem dispositionẽ iuris ciuilis videt posse diffiniri appellatio hac forma. Appellatio est ab audientia minoris iudicis ad superiorem propter grauamen illatum per sententiam vel propter illud grauamen illatum vel cõminatũ qd per ap. ab actu sequẽti nõ põt retractari vt p superiorem retractet pvocatio fienda coram ipso minori iudice si fieri põt. ⁊ hec diffinitio videt esse gñalis scdm dispositionẽ iuris ciuilis siue fuerit a diffinitiua ap. siue ab alio grauamine. Item ideo vltimo dixi fiendã corã minore iudice: q2 p hoc differt a iure dicendi nullũ. Nã immediate pillo adit superioꝛ.l. absentẽ.C. de accu. Et facit qd no. Bar. in.l.ff. vt pponis.C. qño ⁊ qñ iudex. Et ex predictis etiã patere põt an sit bona diffinitio quã posuit glo. ij.q. vj. in summa. vbi dixit qd appellatio est pvocatio inique snie querelã contineñs. Nã illa non videt esse perfecta q2 nõ videt bene exprimere substãtialia oĩa ap. Et solũ etiã videt cõcernere ap. diffinitiuã. Et attẽde etiã qd superius diffinita est appellatio iudicialis. appellatio aũt extraiudicialis nõ est pprie appellatio. sed prouocatio ad causam extra de appel.c. cũ sit romana. ⁊ not. per Bar. in.l.ff.j. de app. reci. ideo in illa nõ est insistẽdũ. Itẽ etiã aduerte q2 dixit sm Bar. qd appellatio nõ est actio nec iudicis officiũ nec exceptio. ⁊ in hoc bene dicit sm Ang. Sed inquãtũ dicit qd per ap. actũ nihil petit: q2 eo ipso qd qs appellat tacite videt petere p appellatiõis iudicẽ primã sniam corrigi ⁊ reformari: qd apparet sm eũ: q2 corã iudice ap. sufficit ipsam ap. pducere ⁊ petere sup illa pcedi ⁊ sniam ferri: nec aliqs nouus libellus corã eo necessario est exhibẽdus. alł. qd habet in auł. de his q ad ap. igre. §.j. col. v. ⁊ qd no. per Inn. in.c. cũ cõtingat. extra de offi. dele. ⁊ in Spe. de ap. in. iiij. parte Spe.§. ij. Et q2 cõstat iudicẽ ap. absolutum condẽnare posse ad dandũ vel faciẽdũ: vt.l. cũ ap.ff. iudi. sol. ⁊ sic necessario videt dicendũ hic fuisse petitũ saltim tacite ab eo alias talis snia ferri nõ posset.l. vt fundus.ff. cõi di. ⁊.l.fi.C. de fideicõ. liber. ⁊ sic residet Ang. Adde qd Bar. etiã idẽ tenet in eo. §. libelli. qd an pcedat ibi dicet. ⁊ per h sit expeditũ scdm.

7 ¶ †Circa tertiũ quare fuit pducta appellatio. dic vt refert in.l.j. in prin. qd ad finem: vt corrigat iniquitas ⁊ impitia iudicãtiũ: vt ibi ptz et ibi etiã tangit in gl. ⁊ aligd sup ea etiã tanget. ⁊ hoc de tertio.

8 ¶ †Circa quartũ ⁊ vltimũ vez qtuplex sit appellatio dicit Bar. qd est triplex. Nã quedã est appellatio a snia diffinitiua: et de ista cõiter tractat in hoc titulo ⁊ in hoc libro. quedã aũt est appellatio ab interlocutoria. ⁊ de ista tractat in.l.ff. de ap. reci. vbi plene per Bar. ⁊ per cano. in.c. vt debitus extra de ap. ⁊.c. ti.c. nõ solũ. ⁊.c. romana. li. vj. Itẽ tertio est appellatio q sit ab aliis actib9. de hac habet in.l.j.§. si qs tutoꝛ.§. solent ⁊.§. q in sentẽtiis.j. qñ appel. sit. ⁊ de materia etiã aligd per Bar. in.l.fi.j. de appel. reci. vbi tractat de ista ap. extraiudiciali. ⁊ tractat etiã p Jo. an. post Inno. in.c. cũ nobis olim. extra de elec. ⁊.j.c. bone. extra de ap. posses tñ dicere qd principalr duplex est appellatio: q2 quedã est appellatio iudicialis quedã extraiudicialis. ⁊ pria subdiuidit in duas.s. in ap. a diffi. ⁊ in ap. ab interlocu. ⁊ alio grauamine illato per iudicem. Et hoc sufficiat de quarto ⁊ vltimo ⁊ sic de dicendis circa rubricã. restat igitur descendere ad nigrum.

Summarium.

1 Appellandi. †Appellationis remediũ est inductũ vt corrigatur iniquitas ⁊ imperitia iudicãtiũ: lz interdũ iam late snie reformẽt in peius.h.d. ¶ Et primo cõmẽdando tractatũ istũ ponit causam introducẽde ap. Scdo rñdet cuidã tacite obie

VV

ctioni. secūda ibi nōnunꝙ. ℂ In tex. ibi corrigat. expone. i. cor re
gat. ꝛ sic cōpositū ponit pro simplici. facit qđ habet in. l. verbū re
cedendi. de verbo. sig. ℂ Itē ibi melius pnūciat: supple semp: tñ
hoc nō attendit qꝛ non đʒ attēdi qđ casualiter cōtingit. sed id qđ
regulariter ꝛ frequēter cōtingit. ff. de leg. l. nā ad ea. ℂ No. primo
qđ vsus appellandi ꝛ sic appellationis remediū est frequens. ꝛ p
ꝯñs quotidianus: ideo ei⁹ materia plenius est attingēda. l. lega-
2 ui. ff. de lib. leg. Et facit qđ tāgit hic gl. ℂ † Itē no. qđ vsus appel-
landi est necessarius. intellige necessitate causatiua si qs velit sibi
puidere ne iniquitas iudicantiū sibi noceat: nō aūt intelligas de
necessitate pcisa: qꝛ nemo agere cogit. l. j. C. vt nemo inuit⁹. ℂ Itē
no. fm Ang. tex. in ver. lʒ nōnūꝙ. ad illud puerbiū vulgatū nō est
dare pānū q non habeat reuersum. ℂ Itē no. ꝙ nō est bona illa-
tio necessario concludens. talis fuit vltimus doctor ꝛ vidit oēs
antiquos ergo melius sensit. videtur tñ qđ in dubio presumptio
sit pro eo vt hic videt colligi. ℂ Vltimo no. de ver. corrigere ꝛ re-
formare. Nam vident differre ab inuicē. facit qđ habet in. l. vecti
galia. ff. de publi. ꝛ in. §. quib⁹. in prima cōsti. C. ꝛ in. l. edita. C. de
eden. ꝛ. l. j. in fi. ff. de preto. stipu. ℂ In gl. j. ibi. §. j. Adde qđ sicut
est dare exceptionē re ipsa put legi. ꝛ not. in. l. si qs cū aliter. ff. de
ver. obli. ꝛ. l. ij. C. de rescin. vē. ꝛ in. c. cū dilectus. ꝛ. c. pe. de emp. et
ven. ita etiā est dare ꝛ reperire iniquitatē iudicis dolosam. ꝛ de
iniquitate re ipsa pone exēplū qñ iudex absoluat reū qꝛ actor non
pbauit cū tñ ipse actor in rei veritate foueret iustitiā. Nā tūc sñia
non đr esse lata per iniquitatē iudicis dolosam neqꝫ etiā per eius
imperitiā. sed đr sñia re ipsa iniquitatē cōtinere ex quo in rei veri
tate actor fouet iustitiā. ideo etiā hoc casu actor pōt appellare p-
pter talē inīqtatē de qua etiā hic pōt intelligi. Nā poterit corrigi
in cā ap. in qua nō pbatū in causa principali pōt in cā ap. pbari.
l. per hāc. C. de tēpo. ap. ℂ In ea. ibi ꝛ vtrobiqꝫ facit. no. hñ ex gl.
duo. Primū est ꝙ lʒ pars habeat potestatē appellandi ppter ini
quitatē vel imperitiam iudicis: tamen etiā iudex facit litē suā.
Et sic vr ꝙ possit cōueniri in syndicatu. Scđo no. ex gl. qđ iudex
facit litē suā siue fecerit sñiaʒ iniquā siue etiā iudicet per iperitiā.
3 ℂ † Circa primū est videndū an pars que hʒ remediū appellādi
possit cōuenire iudicē in syndicatu. gl. hic simplr videt dicere qđ
sic. sed glo. no. in. l. j. in glo. j. magna. ff. qđ quisqꝫ iuris videt dice
re hic verū qñ pars ex cā aliqua nō appellaret seu cōmode appel
lare posset. ꝛ sic videt velle secus esse si cōmode appellare possit ꝛ
nō appellet. Sed doc. cōiter ibi: maxime Gul. de cu. ꝛ Bar. dicūt
idē etiā si pars cōmode posset appellare ꝛ non appellet qꝛ iudex
nō pōt parti imputare culpā ex quo ipse fuit in culpa male iudi-
cando per id qđ habet in. l. cū in fundo. §. qđ si mulier. ff. de iure
do. ꝛ hoc tenet etiā Bar. in. q. quā disputauit q̄ incipit a sñia iu-
dicis. Sed iuxta pdicta pōt dubitari qđ si pars appellauit an po
terit agere cōtra iudicē in syndicatu. Bar. tangit in qōne prealle
gata. ꝛ cōcludit qđ aut appellauit ꝛ obtinuit. ꝛ tūc non pōt age-
re nisi ad expē. Nā in alio nō vr interesse. ꝛ ex quo obtinuit fingit
retro in alio nō interfuisse. facit. l. si vēdidero. §. si titius. ff. de fur-
tis. ꝛ qđ habet in. l. si seruus. ff. de cōdictio. fur. Si aūt appellauit
ꝛ succubuit qđ ex quo cōfirmata est sñia ꝙ nō poterit agere cōtra
iudicē per. l. a pconsulibus. C. eo. qđ tene mēti. Aduerte tñ qꝛ vr
posse dici qđ ibi nō impeditur pars agere ad interesse suum con
tra iudicē sed đr ꝙ si iudex non detulerat ap. qđ vbi alias si appel
lator obtinuisset puniebat certa pena de qua ibi applicanda fisco
non puniet illa pena si appellator succubuit. ꝛ vt dixi videt etiā
solū habere locū qñ iudex a quo appellatū fuit non detulit ap. et
sic videret qđ saltim extra casum illū lʒ appellans succūberet pos
set agere cōtra iudicē per regulam res inter alios acta de qua in
l. prima. et per totū. C. res inter alios ac. tene menti dictū Barto.
qꝛ indistincte vult non posse agere cōtra iudicē qñ succubuit. Si
aūt pen. ap. voluit agere appellator cōtra iudicē tunc dicit qđ ad
litis estimationē agere non pōt qꝛ per appel. sñia est extincta. l. j.
in fi. ad turpi. sed poterit agi ad expensas. ꝛ p hoc etiā dicit ꝙ vbi
appellat a sñia nulla: lʒ nō possit agere contra iudicē ad litis esti-
mationē. ꝛ sic intelligat glo. noua. ꝛ fi. in. l. fin. de var. ꝛ extraordi.
cog. tñ poterit agi ad expensas qđ tene menti. Nec obstat si dice-
retur qđ pendētia appel. videt causa preiudicialis ad litē mouē-
dā contra iudicē per id qđ habet ꝛ no. in tex. ꝛ gl. in. l. creditor. ff.
mā. Itē etiā non ob. predictis qđ habet in. l. si minoris actu. ff. de
administra. tut. vbi lʒ interueniat appel. tñ minor pōt insolidū
prosequi ius suū contra curatorē: qꝛ ibi ipse minor nō appellauit:
sed curator appellauit a sñia lata cōtra olim tutorē qui fuerit cō
dēnatus in minus ꝙ debuerat hic aūt pars que volebat agere cō
tra iudicē appellauerat. ideo secus p rōnē quā. ff. dixi. ꝛ de hoc ēt
tangit per Bar. in dicta. l. si minoris. ꝛ tene mēti predicta: qꝛ quo
4 tidiana. ℂ † Circa scđm est videndū an pariter faciat litem suam
siue pnūciet p iniquitatē dolosam siue p imperitiā. dic ꝙ nō imo
dispariter facit litē suā. Nā qñ tenet ppter inīqtatē dolosam tūc
insolidū simplr. sed inquātum religioni iudicantis seu habentis
iudicare in syndicatu videbitur vt pbat insti. de ob. que ex quasi
delic. in prin. ꝛ ibi no. ꝛ. l. fi. C. de pena iudi. ꝛ. l. si filius. ff. de iudi.
ꝛ. d. l. fi. j. de var. ꝛ extraordi. cog. ꝛ. ff. de act. ꝛ ob. l. ex maleficijs. §.
iudex. Sed iuxta predicta occurrit dubiū qđ si iudex tulit sñiam
per iniquitatē dolosam q̄ nulla fuit. An tunc tenebit insolidum
videret ꝙ non per id qđ no. gl. in. d. l. fi. in contrariū videt tex. in
l. fi. C. de pen. iudi. vt patet ꝙ si iudex tulit sñiam corruptus pcio
tenetur in vera litis estimatio. vt ibi patet. ꝛ tñ tunc sñia est nulla
l. venales. C. quando prouo. non est nece. ꝛ ad gl. dicte. l. fi. potest
responderi ꝙ locū habet qñ iudex p imperitiā tulit sententiā nul
lam. et ista pars videt verior per. d. l. fi. Et scđm predicta videtur
etiā intelligendū qđ no. Bar. in. d. q. que incipit a sñia iudicis in
solutione questionis. iuxta pdicta pōt etiā dubitari qualiter de-
bebit arbitrari ꝙ solū teneatur in expensis per id quod no. gl. in
d. l. fi. ꝛ qđ no. Bar. in. q. prealle. Si autem sñia fuit alia qꝛ tūc er-
rauit in. l. clara. ꝛ super qua non erāt opi. videt ꝙ condēnari de-
beat in estimatione litis. ꝛ videt velle glo. no. in. d. tit. de ob. que
ex quasi delic. Si aūt errauit in. l. sup qua erāt opi. tunc si iudica-
uit contra cōem opi. per imperitiam puniet mitius ꝙ quādo iu-
dicauit contra. l. clara. ꝛ sic poterit iudex condēnare in minus ꝙ
sit vera estimatio. Si aūt errasset in. l. sup qua sunt opinio. valen
tium doc. ꝛ non bene reperit que sit cōis opi. tunc posset excusari
ex toto per id qđ no. glo. in prealle. titu. ꝛ quod no. Bar. in. d. l. fi.
C. de pena iudi. ꝛ potes ponere extra. l. per ea que habentur in. l.
dos a patre. solu. ma. Et facit qđ no. p glo. in. §. quibus. in prima
cōstitu. ꝛ p Bar. in materia cōpendiose. ℂ In ea. ibi contra cōsti
tutiones. supple expresso errore in sñia alias secus per id qđ leg.
ꝛ no. in. l. ij. C. quando prouo. non est necesse. ꝛ in. l. preses. ff. de re
iudica. idem dicas si sit expresse contra ius extrauagātis nō clau-
se in corpore iuris. per id qđ legit ꝛ no. in. l. cum platis. ff. de re iu
di. idem si sit contra ius expressum in corpore iuris si erat ius du-
biū quod multipliciter pōt intelligi per id quod no. Bart. in. d.
l. cū prolatis. ꝛ per no. p Inn. ꝛ Jo. an. in. c. cū speciali. de appel.
facit quod habet in. l. dos a patre. sol. ma. §. j. ꝛ quod no. per glo.
in. §. quibus in prima consti.

5 **Quesitum.** † A sñia lata cōtra rescriptū principis pōt
appellari non ab ipso rescripto vel pnun-
ciatione seu interlocutoria de principe consulēdo. h. d. ℂ Et diui
ditur in tres partes. primo ponit qđ. secūdo rescriptū. tertio rñ-
sio que colligit ex rescripto. scđa ibi de qua re. tertia ibi hinc cōse
quenter. ℂ In tex. ibi supersit supple ꝛ videt ꝙ sic per qđ sequit.
ℂ Itē ibi euocare. id est prouocare seu appellare. ℂ Item ibi ab
enūciatione potest exponi scđm vnā expositionē quā tāgit Bart.
a sñia lata scđm rescriptū pncipis. ꝛ huic expositiōi bene adaptat
vbi hinc frequēter pōt etiam exponi vt exponit glo. j. a mendacij
relatione facta principi. ℂ Itē ibi: vt falsa supple sint. No. ex tex.
prio qđ appellatio videt esse ius. ꝛ hoc tenet Bar. in prin. huius
l. sed certe vt ibi dixi hic nō loquit de appellatione. sed de iure ap
6 pellandi. ℂ † Item no. quod a sñia lata scđm consiliū sapiētis po
test appellari etiā si de partiū cōsensu fuerit assumptus cōsultor.
facit quod habet. j. eo. ex consensu. ꝛ ideo esse potest qꝛ licet fuerit
consensum per partes in assumēdo cōsultorē non tñ cōsenserunt
vt sic consulet prout postea consuluit. ℂ Itē no. fm Ang. qđ si iu-
dex interloquit aliquē magnū doc. cōsulendū in causa vt cōsulat
quid iuris non pōt ab illa interlocutoria appellari qꝛ nulli par-
tiū videtur inferre preiudiciū secus si iudex interloqueret ipsum
fore consulendū sup tali puncto. Nā tunc ppter qualitatē puncti
bene appellari pōt si forte in eo mēdacia sunt inserta vt hic videt
colligi. Quinimo etiā absqꝫ appellatione videt posse partē recla-
mare per id qđ habet in. l. j. circa finē. C. de relatio. Nā pūctus dʒ
formari de ꝯsensu partiū facit quod habet in. l. ij. ꝛ. iij. C. de rela.
7 ℂ In glo. j. ibi non dico de facto. ℂ † Et sic vult gl. qđ iudex pōt
cōsulere principē sup dubio iuris sed non super dubio facti. Ad-
de qđ etiā nō debet cōsulere ppter dubium iuris qñ fingit se dubi
tare. ꝛ vult consulere vt se exoneret vel euitet odiū partiū per id
quod habet in aut. vt iudi. nō expe. sacra. ius. colū. iiij. ꝛ in aut. de
iudi. §. fi. col. vj. Et qđ no. azo i summa. C. de relatio. ℂ In ea. gl.
ibi nō dat dilationē. no. bene extra glo. ꝙ vbi causa est cōmissa cō
sultori consultor nō dʒ dare dilationē. videt etiā quod iudex qui
cōmisit nō habeat se intromittere. Nā debet oīa acta trāsmittere
cōsultori. facit quod habet in. l. cū a nobis hic allegata. ꝛ. l. ex illa
C. de appellatio. ꝛ in. l. prima. C. de relatio. vñ dicebat etiam hic
Ang. ꝙ cōsultor poterit consulere partibus etiā absentibus ꝛ nō
citatis nec reqsitis. Nec etiā expedit qđ coram eo fiant alle. iuris
per aduocatos partiū alleg. quod habet in. l. fi. C. de rela. In ali-
quibus tñ locis licet ipse nō dicat ꝛ maxime in ciuitate istā serua
tur qđ vbi consultor est inter ciuitatē fiunt alienationes iuris co
ram eo si partes hoc velint. An aūt possit iudex qui cām consulē
dam cōmisit nō expectato cōsilio ferre sñiam Ang. hic dicit qđ sic
partibus consentiētibus alleg. qđ habet in dicta. l. fi. cōiuncta gl.
vbi dicit esse casum sed melius facit. l. j. in eo. tit. scilicet de rela. et
illā puto voluit allegare lʒ per errorē alleget dictā. l. fi. Et per hoc
patet fm eum ꝙ non cogitur iudex sequi consiliū ex quo nō cogit
expectare. allegat quod habetur in. l. titiū ꝛ meuium in prin. ff. de
administratio.

administratio.tuto.Sed aduerte q contra ipsum facit qd habet in.l.iubemus.C.de appel.vbi dr nil innouandu.sed ipse Ang.q ibi dr in.l.nouari per questore quasi.s.adiungantur alij duo qui simul iudicent qualis debeat esse responsio ad consulta.Ite contra predicta fortiter facit qd habet in.l.ex illo.C.de appella.vbi videtur quod consultatione pendete nihil est innouandu s ipse respondet qd ibi reducta erat tota causa ad principem p relatione sicut dicit ibi patere in litera.Sed certe ista responsio no videt bona q etiam in dicta.l.j.ca erat relata ad principe.z tn videtur qd pendente relatione possit iudex qui fecit relatione pnuciare. Unde videt aliter posse respondere ad dicta.l.ex illo:q ibi dr no debere relatione pendente aliqd innouari non tn ibi dr quid iuris si fuerit innouatu z fuerit sentetia lata p iudicem referentem vnde tunc standu est dicte.l.j.z sic lz iudex malefaciat interim pedente relatione ferendo sniam per.d.l.ex illo.tn si illam ferat de mero iure tenebit z poterit appellare per.d.l.j.z hanc solu.sensit z voluit Bar.in.d.l.ex illo.z etia Bal.ibi:z hoc etia tenuit ipse Bar.j.eo.in.l.ad principe.vbi dicit qd si iudex comisit causam cosilio sapientis vel superioris pot sna comissione sicut alia interlocutoria reuocare per.l.qd iussit.s.de re iudi.quod intelligit Bal. in.d.l.ex illo.esse veru nisi ex forma statuti iudex tenetur comittere causam consilio sapientis:q tuc postq comisisset deberet expectare consiliu alias non valeret quod ageret all'.quod habet in.c. cum in veteri.extra de elec.Et aduerte q etiam statuta coiter disponut qd quando comittitur causa consilio sapietis secundu formam statuti teneat iudex in sententiando sequi consiliu sapietis z sic si aliter seruaret non valeret tunc snia.z sic quotidie seruat z practicat.¶Sed iuxta predicta insurgit dubium eo casu quo iudex non arctetur ex forma statuti ad comittendu cam consilio sapientis an si comisit possit indifferenter reuocare comissionem dic qd partibus consentietibus claru est qd sic per id qd habetur in.l.j.§.et post operis.s.de no.ope.nu.z qd habet in.l.ad imperatorem sm vnu intellectu.j.e.Sed si vellet reuocare inuita altera partiu tunc est dubiu.Na videret qd non posset p dicta.l.ad imperatore.a contrario sensu.cotrariu tenuit no.Bar.in.d.l.ad principe.j.e.p.l.qd iussit.s.de re iudicata.Et aduerte q licet p Bar. faciat in hoc vltimo qd habet in.l.ad imperatore.j.e.si ibi fiat punctus post verbu cosentientib9.tn facit in cotrariu si fiat punctus post verbu remissam.Nam tuc cu dicat partib9 consentientibus posse preside audire causam.a cotrario videt innuere sec9 forte si partes ante no cosentiant.¶†Ite cotra ipsum facit q snia interlocutoria postq missa est executioni no pot reuocari nisi partib9 consentientibus vel nisi ex iusta causa reuocet vt le.z no.etia per eunde Bar.in.l.j.ad fi.s.de pto.stip.et ideo cu interlocutoria de referendo ad superiore sit missa executioni per relationez facta p iudice videt qd no possint reuocari absq cosensu partiu put etia innuit in.d.l.ad imperatore.Ite quaten9 est dictu q si iudex fert sniam post relatione facta interim pendente relatione qd vz snia prout videt hic tenere Ang.et Bar.in.d.l.ad principe et Bal.in d.l.ex illo.cotra illud videt facere:q appellatio recusatio et relatio.et sic predicta tria vident eqparari quo ad suspedenda iurisditione iudicis.vt no.p Jo.an.z canonistas in rubrica de app.j decretali.et per eude Jo.an.in.c.licetia de ap.li.vj.tenuit et Bal. in.l.fi.C.de rela.Allegans dictu Jo.an.in.d.c.licetia.dices illud esse valde no.et sic videt qd sicut actus q fit per iudice post ap.legitima no valet in.c.p tuas.de sen.exco.z.e.tit.c.lz in.vj.sic videt qd non valeat actus fact9 post relatione illa pendente.sed attede q ab ista rone posset defensari dictu Bart.Si tenerem9 opi.Innoce.in.c.cu spali.extra de ap.vbi tenet qd lz male faciat iudex recusatus procedere post recusatione tn si pcedat processus erit aliquis.z sic videt sm hoc qd pdicta tria parificarent quo ad hoc vt interim non debeat pcedi.sed non parificarent ad oia si interim procedat.hosti.tn in.d.c.cu speciali.et glo.in.c.quoties.ij.qo.vj.z iij.q.v.in.c.q suspecti.in verbo canonice tenuerunt processum factum post recusatione no valere.et hoc etia tenet Bart.in.l.quia poterat.ff.ad trebel.Et si teneamus ista opi.tunc bene faceret id supradicta cotra Bar.z sic videt velle sensisse Bal.in.d.l.fi.Et p hoc videret sibi fuisse cotrarius in eo qd dixit in.d.l.ex illo.Que aut opi.ex pdictis sit verior.z an opi.Innoc.aliquo casu vel mo possit sustineri dixi plene in.d.c.cu speciali.Ite cotra Bar.z bal. in.d.l.ex illo.facit tex.in.c.licet de off.lega.vbi aperte videt esse casus contra predictos.Na ibi dicit qd si legat9 apostolice sedis q cepit cognoscere de causa referat negotiu ad papa si postea post relatione reassumat cognitione illud qd faciet erit nullu tanq factum a iudice incopetenti.z istud etia tenet specu.in ti.de rela.§. fi.cu quo ibi transit Jo.an.z etia ide videt velle in.d.c.legitime.z tenedo ista opi.pro qua videt casus in.d.c.lz.vbi etia de ista materia dixi.posset rnderi ad iura per que mouet bar.z primo ad.l.j. C.de rela.vnu pot dupliciter respondere primo qd illa.l.hz duplice lec.vna est qd relatio fuit facta post sniaz lata vel volebat ipaz facere.z sm ista no facit p bart.z p ista lec.facit qd habet in lra vbi verbu relatione pmissa z sic habeo in quada pandecta.C.antigissima.Alia aut fuit lec.qd iudex post relatione tulerit sniaz.z pro ista facit put habet ibi in lra relatioe pmissa.z sm illa ibi erit casus p Bar.z illa lec.posuit etia ibi gl.Sz potes dicere qd et si illa esset vera litera tn pot rnderi qd ibi no dicitur qd pcessus valeat.sed qd pot appellari p hoc aut no sequit necessario qd pcessus debeat valere:q etia a snia nulla pot appellari vt le.z no.in.l.si expssim.j.eo.z p Jo.an.post Inn.z Hosti.in.c.dilecto.extra de appl Item ad.l.ad principe pot rnderi qd si tenem9 lec.glo.ibi illa nihil facit pro bar.lz faciat sm lec.qua ibi ponit extra gl.vnde pot dici qd illa no est bona per ea que habent.i.d.c.lz.Ite ad.l.ad imperatore.pot rnderi qd illa facit cotra eum si punctet post verbu remissam vt superi9 dixi vn vr cocludendu qd si iudex inuita altera partiu pcedat ad sniam pedente relatione no valeat snia.sec9 si de cosensu ptiu hoc faciat:q tuc valebit p id qd habet i.d.l.ad imperatore quauis gl.ibi videat intelligere qd demu ex noua comissione tenebit pcessus.sed ille intellect9 diuinat ad illa.plus voluit hostien.z specu.pallegato loco qd ita demu valebit.snia etia si de voluntate partiu ferat anteq relatio fuerit psentata superiori.Na alias etia de consensu partiu no posset ab illa recedi per id quod habet in.c.bone in ver.nec nocebat extra de postu.prela.qd est no.Na per hoc limitat.d.l.ad imperatore.z scdm pdicta etia videt limitandu.c.lz.palle.et de iure ista videt verior opi.ex quo habemus casum in.d.c.lz et satis rnderi pot ad cotrariu per ea q superius dixi:licet legiste coiter cosueuerint transire cu opi.bart. sed videtur qd debeat intelligi qn partib9 cosentientib9 vellet ferre sniam alias secus imo sm opin.hosti.ita demu partib9 consentientibus pot ferri si relatio no fuisset pntata superiori.Si quis vellet dicere alid forte de iure ciuili.et aliud de iure canonico no videt cautu alias tutu:q i dubio no videt esse discordatia inter ius canonicu z ciuile si aliud fieri pot ar.l.j.C.de inoff.do.z in.c. cum expediat de elec.in.vj.Aduerte tn q ibi ca no infertur ad superiore si comittitur cosilio sapietis si id no fiat ex forma statuti tuc no tenet sequi iudex csiliu vt pbatur in.l.titium z meuiu.de admi.tuto.z no.bar.in.l.j.§.si plures.ff.de exerci.act.qd snia lata ante dictu consiliu tenebit tunc sed poterit appellari.z tunc hoc casu poterit saluari opi.Bar.bal.z ang.z de materia etiam dixi in pallega.c.lz.in glo.puocari in fi.prime sol.coiter tenetur.Naz secunda diuinat.z tertia videtur literam violare.si tamen poderetur prima solutio non clare tollit contrariu formatu vnde potes clarius dicere vt sentiunt doc.z maxime Bar.qd vbi pars no consensit relationi vel si consensit decepta forte z errore.facit.l.si. C.plus valere qd agitur.vel si cosensit non decepta.z velit iuuare causam ex nouis pbationibus tuc pot a snia lata scdm rescriptu principis in casibus predictis appellare.Secus si consensisset relationi.z non vellet iuuare cam ex nouis pbationibus:q tuc no pot appellare sicut nec de snia principis ex quo est lata sm eius rescriptu cu sit eadem ratio z per conseques idem ius:ar.l.illud.s. ad.l.aquil.z ista videt rationabilis conditio.Na videt relatio re ipsa cotinere mendaciu vel iniquitate qn no fuerut expressa oia ex quibus causa poterat iuuari.¶In glo.in ver.ab enuciatione in fi.lz hec expositio in se possit esse bona vt etia hic tangit Bart. tn vt tetigi sup litera pot etia exponi ab enuciatione.i.a snia lata scdm rescriptu principis.z sm istu itellectu bene adaptatur verbinc consequeter.facit quod dicet sup glo.sequeti in ver.non esse appellandum in fi.tertia solu.coiter tenetur per doc.pro cuius declaratione lz Bar.dicat tres actus posse considerari tn vt voluit bu.l.ij.C.de appel.quatuor possunt considerari primus actus est qn iudex interloquitur principe esse interloquendu:z tuc ab ista non videtur posse appellari.vt videt velle hic glo.z etia ter.Jac. bu.in.d.l.ij.qd de hoc opi.fuerunt an possit appellari a tali actu tn coiter sm eum tenetur q possit appellari.sed certe eius dictu videt expresse contra hunc tex.z cotra tertia solu.hic posita:qua sequit Bar.z Ang.Nam non vr inferre talis interlocutoria preiudiciu saltim magnu ex quo interloquitur principe consulendu vt consulat qd iuris.vt etia hic voluit Ang.secudus est actus rationabilis relationis qua facit iudex vel interlocutorie per qua dicit se relatione certa forma ferre velle.z tunc ab isto actu potest appellari si pars dicat medacia esse iuncta in relatione vel tacitu esse verum.vnde in hac appel.sicut ab alia interlocutoria eo casu quo pot appellari dz exprimi causa put no.in.l.ij.j.de ap.reci.facit.c.j.extra de ap.in.vj.z in cle.appellanti de ap.posset etia pars absq appellatione contradicere tali relationi prout est tex.scdm vnu intellectu que posuit glo.hic in.ij.col.in.l.j.C.de rela.†Tertius est actus rescriptu principis:z ab isto non pot appellari infra quis z a quo ap.Quartus est actus qn snia fertur scdm rescriptum principis.z tunc an a tali snia possit appellari dixi sup gl. in ver.puocari:q poterit appellare pars si non consensit appellationi:vel si consensit decepta non si consensit no decepta.nisi velit iuuare causam ex nouis pbationibus:alias non pot effectualiter appellare.Sed iuxta istud pot dubitari quid si data fuit copia relationis partibus z non consenserunt expresse:nec etia contradixerut.An poterit pars appellare a snia lata scdm rescriptu

videtur qd non:qr ex quo non contradixerūt videnř approbasse relationē.l.ſi.ſ.qñ ap.ſit.ꝛ facit qd no.ſ.l.j.ꝛ.ij.C.de rela.ꝛ qd no. etiā per glo.in.c.intimaſti.extra de ap.ꝛ ibi hoc videtur ſentire glo.qd non poſſit pars appellare niſi vellet cām ex nouis ꝓbatio nibus adiuuare.Sed contrariū vcꝫ qd indiſtincte poſſit appel lare videř voluiſſe Azo in ſumma.C.de rela.ꝛ ꝑ hoc faciat qr for te pars non cōtradixit cōſiderans ſibi ſupereſſe ius appellādi a ſnīa ferenda ſcđm reſcriptum.Nec ob.d.l.ſi.qñ ap.qr pōt rñderi qd lꝫ vbi pars nō cōtradicit videař approbare relationē quo ad hoc vt ab illa nō poſſit approbare.ꝛ ſic intelligiř.d.l.ſi.nō tū itelli gař approbare vt ꝓpter hoc impediař appellare a ſnīa feređa ſm reſcriptū.Aduerte quatenus dictū eſt ꝙ a relatione ſeu ab inter locutoria in qua inſerta dicunř mēdaciū vel tacitū verū poſſe ap pellari videř nō procedere lꝫ faciat ꝑ expoſitio.glo.in ver.ab enū ciatione.Nā cū poſſit appellari a ſnīa que fereř ſm reſcriptū.ꝛſic videař poſſe reparari grauamen ꝑ appellationē a diffinitiua nō videř poſſe a dicta relatione vel interlocutoria appellare ꝑ id qd no.l.ij.ſ.de ap.reci.potes reſpondere ꝙ ꝑ talē interlocutoriā in fertur tale grauamē ꝙ nō bene ex toto pōt reparari ꝑ appellatio nē a diffinitiua.ꝛ ſic īfert magnū ꝑiudiciū pōt appellari.facit qd habeř.l.intra vtile.ꝭ.de mino.ꝛ qd no.Bal.l.ſi.C.de rela.Nā ex quo princeps reſcripſiſſet quāuis ſm relationē mādaſſet tū iudi ces in dubio fauerent reſcripto īpatoris.ꝛ nō de facili contra illud iudicarēt.facit qd hř in ſimili.l.iij.ꝟ.j.ꝭ.de alie.iudi.ꝛ ideo videtur ꝙ debebit eſſe licitū appellare a relatiōe mēdacij vt etiā ab iterlocutoria de referēdo de qua inſerta eſſent mēdacia.ꝛ hoc modo pōt ſaluari expoſitio glo.in ver.enūciatione vt etiā voluit hic Bart.Aduerte tū ꝙ ſatis videreř de iure poſſe defenſari qd non poſſet appellari ex quo pars pōt ſibi ꝓuideri cōtradicēdo re lationi ꝛ etiā ex quo habet remediū appellandi a ſnīa ꝛ ſic vide retur qd expoſitio glo.in ver.enumeratione non ꝓcederet.ꝑ iſta parte multū facit tex.in ver.hinc conſequenter.Bar.tū ꝛ Ang. tranſeunt cum expoſitione dicte glo.

10 **Si quis.** †Error in appellādo iudicē vel parē nō vitiat appellationē.Secus ſi minor appelletur.h.d. ¶Et ſunt quatuor partes.primo ponit qd.ij.ſo.iij.ꝓbat ſo.ꝑ re ſcriptū.quarto concludit.ſcđa ibi ſi quidē.tertia ibi deniqꝫ.quar ta ibi ſi quis ergo.¶No.qd dictū eſt in ſummario.ꝛ intellige pa rem vel maiorē ſcꝫ eo qui erat iudicaturus in cauſa appellatiōis non aūt dicas illo qui iudicauit ſm verū intellectū quē tāgit hic glo.ij.in ver.minorem.¶No.qd qñ delegat iudex per aliquē de mādato principis nō appellař princeps ſꝫ delegans cuius cōtra riū videbatur quaſi princeps cenſereř delegaſſe ex quo de eiꝰ mā dato facta erat delegatio.ſed iſtud non attenditur vt hic patet. Et facit qd hř in.l.j.ꝟ.ſi.īfra quis ꝛ a quo.ꝛ qd ibi diceř.ꝛ qd hř in.l.j.C.qui pro ſua iuriſditiōe.¶No.quod qñ appellař ad aliū ꝙ debuerit ſi appellař ad parē vel maiorē error non nocet adeo qd ille de appel.cognoſcet ad quē reuera debuit appellari.nō au tem ille qui fuit appellatus.vnde ſi cōmittereř error in ꝓſequen do ap.corā illo iudice ad quē eſſet appellatū nō valeret ꝓceſſus. facit quod habetur.l.ſi per errorē.ꝭ.de iuriſditione om.iudi.ꝓut hic etiā tenet Bar.ꝛ Ang.Si aūt appellatū fuerit ad maiorē nō valet appellatio vt hic dř ꝛ ſic appelleř appellans.qd intellige ve rum niſi infra tpˢ datū ad appellandū apparet iterū cōpetenti modo ꝙ tūc iuuareř virtute talis appellationis ꝑ id qd habeř.l. accuſaturus.ꝭ.de adul.¶Jn gl.in ver.minorē.ibi vel dic verius ꝛ vera.ꝛ cōiter teneř lꝫ glo.j.in ver.conſules circa finē videař ali ter dicere.ꝛ non bene.¶Jn glo.in ver.nihil oberit.in fine.facit qd hř.l.cū furti.ꝭ.de in litē iur.¶Jn glo.ibi ſi ad imperatorē ap pellaſſet ſup.qr valebit appellatio lꝫ appellatū ſit ad ipſum impe ratorem omiſſis medijs tūc cenſebiř interpoſita ad ꝓmū ſupio rem.ꝓbatur in.l.imperatores.hic allegata.Et ſic nō agitabatur cauſa in curia principis.ꝛ hoc de iure ciuili.ſecus de iure canoni co ſi appellatur ad papā omiſſis medijs:qr tunc valet appellatio ꝛ in curia pape erit tractāda.ij.q.vj.c.ad romanā.ꝛ extra de ap. c.ſi duobus.Et forte illud fuit iudicatū vt hic tangit Bar.ne pa pa haberet maiorē curiā de quo non curauit imperator.facit qd no.Jo.an.in.c.ſi.de ap.in.vj.ꝛ qd tāgetur in.l.imperatores.ſ.eo. ſ.cum de ap.cognoſciř.dic ꝙ imo debuit allegare in autē.de ap.ꝛ ꝟ.q tēpora.in.e.glo.in ſi.vltima ſo.hic poſita non eſt bona ꝑ id qd notauit glo.ꝭ.in ver.minores.ꝛ qd ſup ea dictū fuit.penultima etiā ſol.nō vř bona qr non habens adminiſtrationē nō videtur poſſe delegare.per id qd hř.l.j.ꝭ.de ſua iuriſditiōe.vnde tene pri

11 mam ſo.†qr conſul eſt maior prefecto vrbis quo ad dignitatē:qr eſt ſuperilluſtris vt colligiř ex no.in auť.vt ab illuſtribus.ꝛ g ſup eo ſunt.ꝟ.j.ſed eſt minor adminiſtratione ipſe conſul ipſo ꝑfecto qr ꝑfectus vrbis hꝫ iuriſditionē ꝛ adminiſtrationē in oībus que verſanř infra vrbē ꝛ eiꝰ territoriū.facit.l.j.ꝟ.cū in vrbē.ꝭ.de offi. prefec.vr.ꝙ non reperiř in conſule lꝫ cenſeatur habere imperiū ꝛ ſic etiam iuriſditionem contentioſam per id qd habetur.l.iij.in ſi.cū ſe.alleg.in gl.ꝛ.l.j.ꝛ.ij.ꝭ.de in ius voca.hic.ſic etiā dicimus in ſimili ꝙ Cardinalis qui nō eſt epˢ ſed preſbyter vel diaconus lꝫ ſit minor epo reſpectu ordinis tū reſpectu dignitatis ꝛ admi niſtrationis maior eſt epo.facit quod hř.c.j.extra de offi.deleg.ꝛ in.c.j.eo.tit.lib.vj.in glo.in ver.vel parem ibi.l.ſi per errorē.ſolu. qd ibi loquiř in actu qui habet ſumere robur ꝛ efficacē cōpetētiā iudicis:qr acta q̄ ſiunt coram iudice ſumūt robur ab eius cōpetē ti iuriſditione.ꝛ ideo ſi per errorē ꝓceſſus ſit factus per errorem corā iudice incōpetenti non vꝫ ꝛ ita loquitur dicta.l.ſi per errorē ſed hic loquimur in appellatione que non ſumit robur ab auto ritate iudicis ſed a.l.poteſtate.Nā nō habet fieri neceſſario corā iudice a quo appellatur:ideo vꝫ appellatio lꝫ appellatum fuerit ad aliū iudicē ꝙ debuerit:qr ex.l.diſpoſitiōe habetur perinde ac ſi fuiſſet appellatū ad aliū ad quē debuit appellari.¶Jn.e.ibi.l. Sed hec ſol.qd ibi error circūſcribit volentem errantē circa actū de quo ꝗriř.iō nō ſit preiudiciū errātis.ſꝫ hic error in appellādo aliū iudicē ꝙ debuerit appellari nō circūſcribit volūtatem volē tis appellare.hinc eſt qd expreſſe appel.ꝛ ideo valet appellatio: lꝫ erratū fuerit in appellando ad alium ꝙ debuerit.dūmodo ap pellatū fuerit ad maiorē vel parē:qr lex tali errori ſubuenit vt ha beatur ꝑinde ac ſi ad ꝓrimum ſupiorē eſſet appellatū vt hic ꝓba tur in ver.deniqꝫ.ꝛ ſequēti.¶Jn glo.in ver.vel maiorē.ibi dele gatū a principe.appellauit delegatum a principe quaſi ordina rium:qr ſubdelegatus inferioris nō ſubdelegat ſꝫ delegatus a ꝑn cipe ſic.ꝛ ſic in hoc equiparatur ordinario.l.de iudice.C.de iudi. ¶Extra glo.queri pōt qd ſi aliqs ſimplr̄ dicat appello nō expri mendo ad quē iudicē:An valebit appellatio.Bar.hic tenuit qd ſic per id qd habeř.l.qui rome.ꝟ.pe.ꝭ.de verb.obli.ꝛ idem tenuit ſpec.in tit.de ap.ꝟ.nūc tractemus.ver.ſꝫ quis.vbi dicit qd in du bio videbatur appellatū ſm formā iuris.ꝛ ſic ad ꝓrimū ſuperio rem.ar.l.in obſcuris.ſ.de reg.iur.lꝫ aliter alij ibi dicāt vt ipſe ibi tāgit.Sed aduerte qr pōt dici ſm qd appellari debet ad ꝓrimū ſuperiorē.ꝛ ſi ad aliū ſupiorē appelleř hř ꝑinde ac ſi ſolū ad ipm ꝓrimū eſſet appellatū.vñ non pōt appellari ad principē omiſſis medijs de iure ciuili ad ſi.vt cā tractetur in cā ꝑncipis vt voluit gl.ſi.huius.ꝟ.ꝛ ꝓbatur.ſ.e.l.īpatores.Sed de iure canonico eſt maius dubiū.Nā lꝫ ſpeculator ſimplr̄ videatur velle ꝙ dicta ap pellatio valeat ꝛ intelligař facta ad ꝓrimū ſupiorē.ꝛ ſic faciat qd etiā de iure canonico illud ꝓcedat tū qr de iure canonico nedum pōt appellari ad ꝓrimū ſupiorē.ſꝫ etiā ad legatū omiſſo ꝓrimo ſuperiori in.c.j.extra de offi.legati.ꝛ ibi no.ꝛ etiā appellari pōt ad papā omiſſis alijs medijs.ꝛ.c.ad romanā.ij.q.vj.Et corā illo ſuperiore tractāda eſt cā ap.ad quē fuerit appellatū.ꝛ ſic corā le gato ſi ad ipſum fuerit legatū vel coram papa.ideo de iure cano nico dicta appellatio ſimplr̄ facta vř incerta ex quo non noīauit iudicem ad quē appellauit.Nam virtute talis appellationis vř qd poſſit ꝓſequi appellationē corā ꝓrimo ſupiore vel coram lega to vel coram papa ꝓut eligit.ꝛ ideo videtur fuiſſe incerta.ꝛ ꝑ cō ſequens non videtur valere niſi infra tpˢ datū ad appellandum declarauerit ad quē velit eſſe appellatū.facit quod no.glo.ꝛ Jo. an.in.c.ſi is cui.de offi.deleg.in.vj.ꝛ de re.iur.in regula in alter natiuis in mercurialibus in.vj.ꝛ ꝓpter iſtud faciat quod hř.l.ſi quis intentione.ꝭ.de iudi.vbi verba dubia ꝓlata in iudicijs pñt declarari ꝑ ꝓferentem ꝛ ſic vř eſſe in poteſtate ipſius appellātis declarare ad quem intellexerit ſic appellaſſe.ꝛ ſic vř quod appel latio reddatur incerta ꝛ ꝑ conſequēs inualida.ꝛ ꝑ predicta pōt inferri qd iuris ſi aliqs dicat appel.ad iudicem competentē.Nā glo.que reputař ſing.l.cū ꝓponas.C.de bo.auto.iudi.poſ.tenuit qd valet talis appellatio.ꝛ ꝑ ipſa vř tex.in ꝓalle.l.q rome.ꝟ.pe. de verbo.obli.ꝛ hoc ſatis videtur ꝓcedere de iure ciuili qr ſcđm eius diſpoſitionē ſolum ꝓrimus ſupior eſt cōpetens.ꝛ ideo ſatis eſt certa appellatio.Secus videtur de iure canonico.ſ.quod tres pñt eſſe iudices cōpetentes.ſ.ꝓrimus ſupior.Jtē legatus apoſto lice ſe.Jtē etiā papa vt ſupius tetigi.ꝛ ſic incertū eſſet ad quē eſſet appellatū ideo non vř valere appellatio infra tpa data ad appel landū niſi declarauerit de q̄ iudice ſenſit ꝑ no.ꝑ gl.ꝛ Jo.an.in.d. c.ſi is cui.ꝛ in.d.regula in alternatiuis.pōt ēt dubitari iuxta ꝑdi cta quid ſi appellař ad plures rōne puta a ſnīa epi appellatur ad archi.Jtē ad legatū.ꝛ etiā ad papā.ſpec.tāgit in tit.de ap.in.d. ꝟ.nūc tractemus.ver.ſed pone aliquis.ꝛ vř inclinare qd valeat appellatio ꝛ poſſit ꝓſequi corā papa.refert tū alios tenere cōtra riū.ꝛ iſtud ſequiř ibi Jo.an.in addi.ꝛ etiā Ang.hic.vcꝫ qd rōne incertitudinis:qr incertū eſt corā quo velit ꝓſequi vitiař appella tio niſi infra tpa data ad appellationē eligat iudicē vel ſuperio rem corā quo velit ꝓſeq.facit qd.ꝭ.dixi ꝛ iſtud vř ꝓcedere de iu re canonico.ſꝫ de iure ciuili vř quod valeret ꝛ intelligereř facta in effectu ad ꝓrimū ſupiorē per ꝑdicta etiā pōt inferri quid ſi ap pellatio fiat alternatiue:puta ſi aliqs appellet ad legatū vel ar chiepm vel papā.Nam vř quod de iure canonico talis appella tio tanꝙ incerta non valeat niſi infra tpˢ datū ad appellandum eligat coram quo velit ꝓſequi.ꝛ ita expreſſe decidit glo.ꝛ Jo.an. in.c.ſi is cui de offi.dele.in.vj.ꝛ in ꝓallegata regula in alternati uis.de iure vero ciuili videreř quod ſi qs appellat alternatiue ad vnū ſuperiorē vel aliū quod tenebit appellatio.ꝛ cenſebiř inter poſita ad

posita ad primū superiorē per id qd̄ habet̄ in isto. §. Et idē videt̄ dicendū si apparuit alternatiue reseruata sibi electiōe: qꝛ similiter non valebit de iure canonico nisi eligat infra tp̄s datū ad appellandū vt voluit Joā. an. in addi. spe. in d. §. nūc tractem⁹. sup ver. qd si dicat appello ad legatū. ⁊ per hoc pꝫ qd dicēdū sit in dicto casu qñ reseruauit sibi electionē ⁊ p̄sentauit postea appellationē corā vno ex illis ⁊ ille p̄nūciauit se iudicē nunquid poterit postea ꝓsequi corā alio si forte appellauit ad archiepm̄ vel Papam. ⁊ corā primo archiepiscopo p̄sentauit appellationē qui pronūciauit se iudicē cōpetentē. Nā videt̄ dicēdū qd̄ si p̄sentauit post lapsum tp̄s datū ad appellandū tūc non valeat p̄nūciatio qꝛ appellatio nō tenuit vt est dictum: supposito tamen fine iudicio qd̄ tenuisset nō posset postea variare p id q̄ habetur in regula muta re cōsiliū. lib. vj. ¶ Ulteri⁹ iuxta p̄dicta queri pōt quid si aliquis appellādo dixerit appello papa. an possit si obijciatur sibi qd̄ non pōt ex eo qꝛ ista vox ad maiorē videt̄ referri ad primū maiorē nō ad maximū ⁊ mediatū. spe. vt hic tangit Ang. in tit. de ap. §. nūc tractem⁹. in ver. qd si appellās ab epo. ⁊ ibi fm̄ Ang. refert q̄ hec q̄stio adeo visa fuit dubia Pape ⁊ Cardinali qd̄ fuit diuti⁹ agitata. finaliter tñ dicit fuisse decisum qd̄ fieri pōt ꝓsecutio corā papa maxime qꝛ appellatus residebat in curia. ⁊ sic residet Ang. Sꝫ aduerte qꝛ specu. in loco p̄allegato videt̄ aliter dicere. ⁊ potius tenere cōtrariū. Nā ibi arguit pro ⁊ cōtra. ⁊ postea vꝫ determinare. Nā arguit qd̄ p̄io fm̄ dispositionē iuris videat̄ facta ad p̄mū supiorē put vꝫ debere fieri p id qd̄ habet̄ in hoc. §. ⁊ p hoc qd̄ habetur. c. dilecti el. ij. extra de appel. ⁊ qd̄ notauit ipse specu. i dicto. §. 12 nūc tractem⁹. in princi. vbi cōcludit † qd̄ regulariter ēt de iure canonico appellari dꝫ ad p̄mū supiorē. ⁊ nō ad aliū inferiorem lꝫ fallat in papa pōt immediate appellare. extra de appel. si duobus ⁊. ij. q. vj. c. ad romanā. ⁊ simil'r vꝫ fallere in legato p id qd̄ legit̄ no. c. j. de offi. legati in cōtrariū ar. qꝛ videt̄ intelligēdū qd̄ sit appellatū ad papā q obtinet supremū gradū in maioritate. xrij. di. c. de his. xxj. di. c. quāuis. ⁊. ix. q. iij. c. cūcta p mūdū. sed ipse dicit qd̄ prima pars videt̄ verior. dicit tñ qd̄ q̄stio visa fuit dubia pape ⁊ auditoribus. Et p parte p̄dicta pa. allegabat̄ etiā cōtra appellātem: qꝛ videbat̄ qd̄ interp̄tatio fienda esset cōtra eū q clarius potuerit verba exprimere. arg. l. veterib⁹. ſ. de pac. dicit tñ qd̄ p ipso appellante facit: qꝛ p ipso appellāte videt̄ fienda interp̄tatio. ar. l. si qs intētione. ſ. de iudi. ⁊. l. in ambiguis oratiōib⁹. de re. iur. ⁊ pl⁹ nō dicit. Jo. an. dicit qd̄ ad istas. ll. vltimo allegatas pōt r̄ndēri qd̄ habeāt locū qñ verba ambigua ꝓferunt̄ in actu: vbi non est tp̄s limitatū: vt tūc stet̄ interpretationi ipsi⁹ ꝓferentis. Sed hic agimus de appellatiōe in qua est limitatū tp̄s infra qd̄ debeat appellari: vcꝫ hodie ⁊ dubitari in aut. hodie. C. de appel. ⁊ ideo post dictū tp̄s non videt̄ subesse potestas interp̄tandi. ⁊ aliter non declarat. vnde pōt esse dubiū qd voluerit Jo. an. Nā vno modo pōt intelligi qd̄ voluerit appellationē nō valere si nō fuit facta declaratio infra tp̄s datū ad appellandū sicut etiā ipse tenuit qñ appellatio est alternatiua vt pꝫ ex nota. per eū in d. §. nunc tractem⁹. ⁊ etiā in. §. si is cui. de offi. delega. in. vj. ⁊ in regula in alternatiuis. in. vj. Scd̄o modo pōt intelligi qd̄ voluerit stari declaratiōi appellantis si declarauerit infra tp̄s datū ad appellādū alias si non declarauerit infra dictū tp̄s stetur dicto specu. q̄ intelligatur appellatum ad p̄mū maiorē. ⁊ sic valebit appellatio. lꝫ nō poterit ꝓsequi corā papa. ⁊ p ista parte faciat qꝛ vbi qs pōt vti iure sp̄ali vel iure cōmuni nō videt̄ in dubio nisi ad declaratiōne eligere viā iuris specialis sed cōmunis: vt not. C. l. quāq̄. ⁊. l. p̄cib⁹. C. de ipube. 13 vbi pꝫ † qd̄ vbi miles possit testari iure speciali ⁊ p̄uilegio militis etiā de iure cōmuni in dubio videt̄ eligere viā iuris cōmunis. ⁊ sic videt̄ dicēdū in ꝓposito qd̄ si al's nō fuit declaratio infra tp̄s datum ad appellādū qd̄ intelligat̄ appellasse fm̄ dispositionē iuris cōis ⁊ sic ad p̄mū superiorē. ⁊ ad illud qd̄ dictū est de appel. alternatiua puta qñ eēt appellatū ab epo ad archiepm̄ vel ad papā qd̄ appellatio tūc nō valet nisi facta declaratio. ſ. datū tp̄s ad appellandū pōt respōderi qd̄ ibi cōstat vt vtraq̄ via tā iuris cōmunis quā specialis voluit vti alternatiue. ⁊ sic remanet dispositio incerta si nō est facta declaratio infra tp̄s p̄dictū ideo vitiat̄. sed hic si non fit decraratio infra tp̄s predictū remanebit dispositio certa intelligēdo qd̄ intelligat̄ appellatū ad primū superiorē pꝫ regularē formā dispositionis iuris ⁊ ideo valebit. ⁊ p hac parte te etiā faciat: qꝛ in dubio videt̄ fienda interp̄tatio vt poti⁹ res valeat quā pereat. arg. l. quoties. ſ. de ver. oblig. ⁊. c. abbate. extra de ver. signi. Et ista pars videt̄ tutior per rōnes p̄dictas. ⁊ qꝛ illam etiā videt̄ tenuisse ipse spec. vt pꝫ ex p̄dictis. ⁊ p p̄dicta ptꝫ qd̄ licet dixerim. ſ. qd̄ vbi qs simpliciter dixit appellat nec dixit ad quē nec de iure canonico non vꝫ appellatio si non fiat declaratio infra tp̄s datū ad appellandū. tñ vꝫ posse sustineri cōtrariū prout voluit specu. in. d. §. nunc tractemus in ver. sed quid si qs. ⁊ tenuit ēt illud Mäfredus ⁊ Bartholome⁹ brixiēsis in sua venerabili questione. xj. vt ibi refert Joā. an. in addi. dāmasus tamē in. q. ij. sup tit. de ap. dixit standū esse declarationi ⁊ electioni ipsius appellantis vt ibi refert Joā. an. qd̄ potest ꝓcedere fm̄ Joā. an. si declaratio fiat infra tp̄s datū ad appellandū alias ferri nō poterit vnde videt̄ qd̄ tūc si non sit facta intelligat̄ appellatū fm̄ dispositionem iuris ad p̄mū superiorē. ⁊ idꝫ videt̄ dicendū eadē rōne si appellatū fuit ad iudicē cōpetentē nō exprimēdo aliter ad quē qꝛ de iure canonico si non fiat alia declaratio infra tp̄s datū ad appellationē videt̄ appellatū ad p̄mū supiorē lꝫ etiā in hoc aliter dixeri. Et sic per p̄dicta videt̄ q̄ licet ille q pōt vti via iuris cōmunis ⁊ substātialis possit in actu quē facit declarare qua via voluelit vti tamē ibi nō declarat infra tp̄s p̄missum surgit dispositio iuris que p̄sumit ipsum elegisse viā iuris cōis. Ad qd̄ optime facit qd̄ habet̄ in. d. l. quāq̄. ⁊. l. p̄cibus. Ange. tangit hic iuxta p̄dicta quid si ciuitas hꝫ p̄uilegia a principe cōdēdi inuiolabiliter. ⁊ a s̄nia iudicis talis ciuitatis appellat̄ ad principē. An idē p̄nceps teneat̄ seruare statuta ciuitatis p̄dicte. Jo. an. in addi. in. d. §. nūc tractemus. circa principiū vt hic tāgit Ang. refert Marti. de fano istā q̄stionē disputasse. ⁊ finaliter determinasse qd̄ sic. Et sic refert Ang. Aduerte qꝛ q̄stio videt̄ intelligēda qñ ciuitas imediate suberat principi alias nō potuisset appellari ad p̄ncipē ad finē vt causa in curia principis tractaret̄ p. l. imperatores. ſ. co. Jtē videt̄ qd̄ licet ciuitas nō haberet speciale priuilegiū cōdendi statuta tñ videt̄ de iure cōi habere potestatem per id qd̄ no. l. oēs populi. de 14 insti. ⁊ iure. ¶ † Queri pōt vlterius qualis sit ordo iuris ciuilis appellandi dic a minoribus iudicibus appellari debeat ad clarissimos vt sunt p̄sides ꝓuinciarū. ⁊ ab ipsis clarissimis appellādū erit ad spectabiles: vt sunt duces. ⁊ a spectabilib⁹ ad illustres vt est p̄fect⁹ vrbis. ⁊ ab illustribus ad superillustres vt est princeps vt ꝓbat̄ in aut. vt ab illustribus ⁊ q sup eis sunt col. v. Nec obstat qd̄ habetur. l. p̄cipimus. C. de ap. qꝛ ibi nō ponit̄ ordo respectu supiorum qui debeant appellari. sed ponit ordo qui debeāt cognoscere qñ causa est in curia principis tractāda. qs aūt sit ordo de iure canonico posuit spec. in. d. §. nūc tractemus. in prin. Quid autē si ciuitas nō recognoscit superiorē ⁊ cōstituit certos iudices q habēt de causis cognoscere. ⁊ appellare ad quē appellabit̄ a s̄nia taliū iudicū. dic ad ipsum populū seu ad conciliū qd̄ representat ciuitatē facit glo. no. in rubri. C. que sit lōg. cōsuetu. ¶ Quid aūt si vniuersitas alicuius ꝓfessionis vel artis eligit sibi rectorē ⁊ a s̄nia illius appellat̄ ad quē debebit appellari. dic qd̄ fm̄ Bar. ad p̄sidē illius loci de iure cōmuni cui subest ipsa vniuersitas nisi aliud p statuta ipsius loci vel p cōsuetudinē disponat̄. facit qd̄ habet̄. l. si. C. de iurisdi. om. iud. ⁊. l. ij. C. de cōsti. pecu. Sꝫ qd si p̄mus supior nō potest haberi quo casu p̄mus superior est appellandus. dic si ipedimētū modico tp̄e esset duraturū expectari deberet q̄ cesset impedimētū alias poterit adiri p̄mus supior illius p̄mi superi⁹ per. d. l. pen. ſ. de vaca. mu. ⁊. l. si longius. ſ. de iudi. Quid aūt si ex casu aliquo simul cognouit de cā iudex inferior ⁊ supior. dic q̄ appellari debebit iudex supior illius supioris ex quo ꝓpter inferiorem nō pōt p̄mus supior q simul cognouit cū inferiori adiri. facit qd̄ habet̄. c. si a subdelegato. de offi. dele. in. vj. ⁊ qd̄ habet̄ in. c. sup questionū. §. si vero duo. de officio deleg. per p̄dicta infertur quid si ex casu aliquo simul cognouit de cā iudex secularis ⁊ ecclesiasticus. Nā videt̄ qd̄ ratiōe mixture ecclesiastici adeūdus erit superior ipsi⁹ ecc̄liastici in quē etiā laic⁹ pōt cōsentire. sed ecōtra clericus nō pōt in laicū cōsentire. c. significasti. ſ. de fo. cōpe. Et pro hoc faciat: qꝛ maius dignū trahit ad se minus dignū. c. qd̄ in dubijs. extra de cōsecra. eccle. vel alta. Et facit qd̄ notauit Bar. l. si. ſ. de colle. illici. ¶ Ultimo querit̄ quid si episcopus cognouit ⁊ comes hn̄s temporalē iurisditionē in loco an appellabit̄ ab ei⁹ s̄nia ad supiorē iudicē ecclesiasticū non ad superiorem tēporalē. habet̄ in. c. romana. §. debet. de appel. in. vj. vbi cōcludit̄ qd̄ si episcopus habet tēporalem iurisditionē in loco appellari debet ad supiorēꝫ ecclesiasticū: nisi de cōsuetudine vel alio iure speciali sit appellandum ad superiorē tēporalē. vnde dicit Bar. si translata erat totaliter iurisditio tp̄alis erit trāslata in dignitatē tp̄alē. nec p illa recognoscebat tēporalē debebat appellare ad iudicē superiorem ecclesiasticū. secus si illā haberet in feudū ab aliquo dn̄o tēporali qꝛ tūc ad ipsum esset appellandū. per p̄dicta infert̄ qd̄ si aliqs sit rex: ⁊ etiā comes: ⁊ agnoscat de aliqua cā spectāte ad comitatum. Nā videt̄ qd̄ appellari debebit in dicto casu ad superiorēꝫ ipsius regis in comitatu. Si vero esset causa spectans ad regnū deberet appellari superior ipsius regis respectu regni. idē videtur dicendū si aliqs esset iudex respectu alicuius ducatus ⁊ etiā comes respectu alteri⁹ loci vt cōtingit in duce mediola. q appellat se ducē mediolanēsem ⁊ comitē papie. ⁊ de materia p̄missarū q̄stionū tāgitur hic per Bar. Quid aūt si appellatū sit non ad proximū superiorē sed ad aliū supiorem mediatū ⁊ nō immediatū. ⁊ p̄cessuꝫ fuerit corā eo in causa ap. An aliquo casu tenebit processus tāgitur per canoni. c. dilecti. el. ij. de ap. ⁊ dicetur. ſ. eo. l. imperatores.

15 **Libelli qui.** † Libell⁹ appellationis dꝫ continere nomen appellātis ⁊ iudicis a quo appellat̄ ⁊ s̄niam a qua appellat̄. ꝑsonam vero eius cōtra quē appellat̄ de necessitate nō dꝫ cōtinere. ⁊ tp̄e s̄nie solo verbo appellari dicēdo appello. h. d. vsq̄ l. seq. ⁊ p̄cipio seq. vsq̄ ad. §. ad illud. ¶ No. ex

isto tex. pmo appellationē appellari libellū. facit qd habet. l. si qs libellos. ⁊ l. eos. §. pe. C. e. dr autē libellus qd est paruus libell⁹ seu parua scriptura. ⁊ qz in appellatione sufficit parua scriptura: qz sufficit qd ɔtineat tria q ponunt in tex. ideo pōt appellari libell⁹ facit qd no. spe. in tit. de libel. cōcep. §. restat. ⁊ §. nūc dicēdū. ⁊ iste libellus appellatiōis porrigit iudici a quo appellat: alius est libellus q porrigit iudici ad quē appellat. ⁊ eius formā tāgit spe. in d. §. nunc dicēdū. Et etiā Bar. hic an aūt talis libellus necessario sit offerendus ipsi iudici ad quē appellatur: an vero sufficiat appellationē corā eo pduci vel libellū appellationis et peti super ipsa appellatione pcedi inferius tanget. ¶ No. tria que dz continere appellatio. ⁊ sic libellus appellationis dz cōtinere nomē appellātis et nomē iudicis a quo appellat ⁊ sniam a qua appellat. ¶ No. regulariter in appellatiōe videt necessaria scriptura. fallit qñ appellatur viua voce apud acta. qd qualr sit intelligendū tangit in glo. l. ij. et tanget sup illa. Et nota qd videt sufficere appellari viua voce: qz eadem die in qua lata est snia de dicto iudice appellat qd an procedat tanget cū glo. predicta. ¶ No. q non est necesse in appellatione apponere nomē eius cōtra quē appellat in glo. j. huius. §. j. et. §. si quis. Quid aūt si appellatio pōt dari ipsi iudici a quo. sz pars timet ⁊ ppter metū ipsius iudicis non audet appellare corā eo. dic q poterit appellari corā honestis personis. l. j. ⁊ ij. C. de his qui p me. iu. ⁊ c. si iustus met⁹ extra de ap. qualiter aūt poterit cōstare de metu colligi pōt ex his q not. Bar. in. l. de pupillo. §. si qd ipsi ptori supra de op. no. nun. Nam satis dicit cōstare si appareat q iudex fuisset consuetus in carcere appellantes ab eo vel alias eos male tractare. An aūt hoc casu qñ appellat corā honestis psonis sint tunc petendi apostoli ab illis corā qbus appellat dicet. l. j. ij. de libellis dimisso. Quid antem si fiat appellatio corā iudice ⁊ porrigat in scriptis corā eo sed non legat an sufficiat. olim fuerūt opi. de quibus in spec. eo. tit. §. qua esse pūt. Sed hodie est decisum q non est necesse illā legi. c. appellatio. de appel. in. vj. ¶ In ea. glo. in fi. dic q istud pbatur in auč. hodie. C. e. olim vero dabat biduū ad appellādū in cā ppria. et sic duo dies. in cā vero aliena dabantur tres. l. j. §. biduū. j. qñ ap. An aūt qñ pcurator cōdēnatus appellat debeat appellare pcuratorio noīe dñi. An vero possit etiā suo nomine appellare dic vt habet. l. ab executore. §. fi. j. e. vbi videt q vtroqz modo possit appellare. in dubio tñ videt q intelligatur appellasse pcuratorio nomine ar. l. penul. §. si qs cau. et etiā tangit hic Bar. ¶ In gl. aduersus in fi. vtraqz expositio in se bona. Sed primā videt tenere Bar. summando. ¶ In gl. snia. vbi de tali re hoc nō est necesse exprimi fm Bart. si dixerit diē in qua lata est snia: qz tūc satis certificat ⁊ demōstratur snia a qua appellatur ideo alia demonstratione nō est opus. facit. l. j. ad fi. §. de do. prele. Adde q videt idē etiam si non exprimat sup qua re sit data nec etiā diē late snie si vnica snia lata fuit cōtra ipsum appellātem per id qd habet in simili. l. j. ⁊ ij. §. de li. ⁊ posthu. An aūt sit necesse exprimere qd ipsa snia est iniqua dic qd nō qz istud lra nō reqrit. ⁊ p hoc etiā qz satis videt dicere iniquā eo modo qd appellat. facit qd no. l. pses. ⁊ l. pfecti. §. de mino. ¶ Quid autē si dicat dico sniam nullā. ⁊ inquantū sit aliqua appello. an procedet talis appellatio tangitur in. l. j. C. quādo prouo. non est neces. ⁊ dicetur in l. si expressim. j. eo. l. glo. ibi sed forte dic imo non est opus necessario in libello appel. petere apostolos. Sed possunt peti etiā ex interuallo post appellationē interpositam qd patere pōt ex eo quia aliud est tēpus qd datur ad appellandū qz est tēpus decē dieruz. Aliud qd datur ad petendum apostolos qd est triginta dierū. l. iudicibus. C. eo. ⁊ ideo diuerso tēpore possunt peti. facit qd habet l. j. j. de libel. dimisso. ⁊ debebant olim peti saltim ter et diuersis tēporibus cū instantia per id qd habetur in. d. l. j. ⁊ l. iiij. §. de pigno. act. Sed hodie ex cōsuetudine approbata sufficit illos semel peti petendo ter vno contextu. puta dicendo peto apostolos instanter. ⁊ iterū cum instātia. ⁊ quoties opus est. ⁊ consequēter sic petunt tpe quo appellat. et sic in ipa appellatione lz ex interuallo etiā pōt sic peti vt pdixi. et qd ter vno cōtextu possit peti hodie est tex. in clemē. ij. de ap. ⁊ vt dicit hic Ang. cautus esse dz petēs apostolos qz si iudex monuerit ipm q infra iuris terminū vel aliū per ipm expssum cōpareat corā eo p ipsis apostolis recipiendis vt in termino cōpareat. ⁊ iterū cū instantia petat sepe sepius: alias intelligeret renūciatum appellationē put habet in. d. cle. ij. et de materia istorum apłorū plene dicet. l. j. j. de libel. dimisso. dicebat tamē hic Ang. q triplicis speciei erant apostoli in materia appellationi. Nā quidā sunt apostoli dimissorij. quidā reuerētiales. quidam refutatorij. ⁊ nitit exēplificare pdictas species. sed nō insisto qz tanget in dicta. l. j. ⁊ adde q videt qd sint etiā alie due species apostolo vltra dictas tres. Nam alij sunt etiā conuentionales. Alij testimoniales. ⁊ de istis quinqz speciebus plene prosequitur Speculator in titulo de appellationibus quarta parte. §. sequitur. tangetur dicta lege prima. Et facit etiam quod nota. in textu ⁊ gloss. c. j. de appellationibus. in. vj. vbi dicit quod non dicuntur hic apostoli pro Petro ⁊ Paulo. sed dicuntur hic apostoli litere dimissorie p quas notificat p iudicem a quo iudice ad quē q ipse appellantē dimittit a suo iudicio ⁊ remittit eū ad illū. ⁊ isti appellantur apostoli dimissorij seu dilatorij. de alijs specieb⁹ habet in spec. in loco pallegato. ⁊ tanget in. d. l. j. ¶ In glos. j. l. secūde. j. contrarius cōmune volebāt. nam iure cōmuni cauet qd verus cōtumax nō audiet appellās. l. ex cōsensu. §. j. j. e. ⁊ l. post edictū. §. fi. §. de iudi. ⁊ ideo nō audietur appellans. l. ex consensu. §. j. j. e. ⁊ l. post edictū. §. fi. §. de iudi. ideo nō audit volens appellare: nisi veniat iudice sedente p tribunali. nā tūc si tali tpe veniat fingit nō fuisse cōtumax vt ibi. ¶ Et no. bene ex ista glo. fm Ang. p intellectu illius. l. qd si iudex surrexerat a sedendo tpe quo iuit ille qui erat cōtumax non audit. ⁊ videt velle glo. scōm eū pcedere etiā si penitētia duct⁹ de nouo sedere cepit vbi iudex nō discessit a tribunali. sed ipse dicit q credit hoc verū si p bonū spaciū iudex rectus stetit. sec⁹ si per parū ar. l. lecta. ver. dicebā. §. si cer. pet. qd tene mēti. ¶ In ea. glo. ibi in eadē iudicij figura puta si sedebat p tribunali p iure reddēdo. ⁊ sic vult gl. qd possit appellari viua voce eadem die dūmodo appellet iudice sedēte p tribunali apud acta. sz cōtra istud facit qd habet. l. litigatorib⁹. C. e. vbi dicit ilico posse appellari viua voce. sed glo. hic videt intelligere illā. l. qd satis dicatur ilico appellari si appellat eadē die. Et istā ptē tenuit panfredus vt recitat spe. e. ti. §. qualiter etiā in prin. vbi sup hoc hic refert opi. Ang. hic dicit glo. nō pcedere: qz imo opz q appellet antequā iudex a tribunali recedat. ⁊ similr antequā recedat pars. ⁊ hoc dictū fundat se p spec. in. d. §. qualiter. Sed certe ibi nil dicit de parte. Bal. tamē videt illud pōderasse. l. eos. §. finantē. C. eod. vbi dicit appellationē esse actū partes appellantis. ⁊ ideo debet fieri si fiat viua voce incōtinēti añquā pars diuertat ad alia. Sz certe vt tangit Specu. in loco pallegato. vt Bar. hic communiter 17 seruat † q si appellat viua voce appellari dz anteqz iudex discedat ab actis. ⁊ sic iudice sedēte p tribunali p. d. l. diu⁹. tenuit ipse bal. l. litigatorib⁹. C. eo. ⁊ ideo seruanda est cōsuetudo. per. l. minime. §. de legi. tñ de iure satis videt qd pōt sustineri opi. huius gloss. ⁊ panfredi p istū tex. ⁊ per id qd no. l. a snia. §. fi. j. eo. faciat qd habetur in simili in. l. continuus in princi. §. de ver. obli. ⁊ ad. l. litigatoribus. pōt responderi vt est dictuz qd satis dicitur fieri ilico si fiat eadē die apud acta corā iudice p istū tex. facit qd no. p glo. c. p parte extra de elec. in glo. vbi glo. vult qd dictio mox. ⁊ eadē rōne dictio ilico diuersimode accipiat scōm subiectā materiam. facit etiam qd no. per gloss. l. iij. §. cum igitur. supra de vi ⁊ vi ar. arma. Et no. qd vbi appellatio fit incontinenti viua voce sufficiat dicere appello licet aliud non addat. nam tacite intelligitur dixisse a te tali iudice ⁊ a sentencia quam contra me protulisti. ⁊ satis innuit hic tex. ⁊ etiam tangit hic Bar. Et nota etiam qd vbi appellatur ex interuallo in scriptis non est necesse exprimere nomē proprium iudicis. sed sufficiat exprimere nomē officij seu dignitatis. quia illo respectu appellatur non a persona priuata ideo sufficit dicere appello a sententia lata cōtra me p dñm potestatē vel per dñm vicariū eius ⁊ ita voluit hic Bar. ¶ In eadē glo. ibi die sequenti. quasi dicat qd eadē die viua voce possit appellari sicut in diffinitiua. ⁊ sicut illud nō sit dubiū. facit qd no. Spec. in pallegato. §. qualiter. ⁊ qd ibi notauit Joā. an. in addi. Sed certe siue eadem die ⁊ siue alia. ⁊ siue incōtinenti siue ex interuallo appellari dz in scriptis qñ appellat ab interlocutoria p id qd not. l. j. de ap. in. vj. ⁊ dz etiā exprimi sigillatim cā grauaminis alias rejicit appellatio q fit ab interlocutoria velut inepta. vñ non sufficiet dicere fm Ang. allego p causis grauaminis exceptiones oppositas ⁊ nō admissas. ⁊ oēs causas ex primis actis apparentes p id qd habetur in cle. appellanti. extra de appel. secus aūt est in diffinitiua in qua nō est necesse cām exprimi. vt tāgit. j. in. §. fi. l. iij. ⁊ no. bene interlocutoria necessario nō est ferēda in scriptis. facit qd hr. l. ij. allegata in glo. lz appellatio q fit ab illa sit fienda in scriptis. Et no. etiā ex glo. qd snia diffinitiua dz ferri in scriptis: alias non vz licet possit appellari viua voce sine scriptura qñ appellatio fit in cōtinenti. Nā alias requireret appellationē fieri in scriptis etiaz 18 ab ipsa diffinitiua. vt voluit glo. ¶ † Extra glo. est videdū an coram iudice ad quē est appellatū necessario sit libellus porrigēd⁹ An vero sufficiat corā ipso pducere actionē interpositā corā iudice a quo. ⁊ petere sup illa pcedi per id qd no. in. §. voluit. in autē. de his qui ingre. ad ap. col. v. Et idē tenuit Inn. in. c. cū cōtingat circa fi. magne glo. extra de offi. dele. Idē etiā tenuit Bald. in. l. si quis libellos. C. eo. vbi tamen dicit qd nō sufficit pducere appellationē corā iudice ad quē: nisi petatur sup ea pcedi: qz in ap. nil petitur ⁊ sit potius quedā pbatio: aut non debet fieri nisi pcedente petitione cū sit de medijs cause. ⁊ ad mediū perueniri non potest non pcedente principio. Ang. tñ. l. j. §. e. vt ibi tetigi videt velle q ille q appellat tacite videat petere sniam corrigi ⁊ reformari per iudicē appellationis: hic aliter cōcludit qd sufficit pduci appellationē interpositā cū actis ⁊ monumētis cause. ⁊ si non pducatur tūc intelligit fm eū appellans appellationi renūciare per id qd habet. c. j. extra eo. in. vj. sed certe ibi loquit qñ fuit appellatū ab interlocutoria: ⁊ appellat⁹ petijt vt appellans appareret cū actis ⁊ monumētis cause principalis: vt sic expedito appellationis articulo

ticulo posset cā principalis corā ipso supiori terminari. Nā tūc si bene cōparet cū actis pdictis bene reputatur renūciari appellationi: sed extra casum illū est secus: vt ibi ptz a cōtrario sensu. ⁊ sic videt̄ q̄ alias sufficiat pducere appellationē ⁊ petere sup illa pcedi. Bal. in addi. Spe. sup hoc titulo. in ver. sed an est necesse. dicit qd̄ nō est necesse libellū porrigi corā iudice ad quē. refert tñ alios dicere hoc pcedere si iam principalis erat talis qd̄ nō erat necessarius libellus: alias sec⁹: qm̄ appellatio vr̄ imitari naturā prime cause. concludit tñ ibi q̄ cōiter seruat̄ q̄ offert̄ libellus. ⁊ sic etiā videt̄ hic dicere Bar. sed ipse idē Bal. in preallegata addi. i ver. iudiciū inchoari dr̄. dicit q̄ si appellatū est ab interlocutoria non est necesse offerre libellū. sec⁹ si a diffinitiua nisi cū principalis eēt talis q̄ nō fuisset necessarius libellus. spe. in ti. de ap. in. iiij. parte spe. §. nūc dicendū. §. sȝ nunqd in causa ap. tangit hunc articulum. ⁊ ibi refert opi. vcȝ opi. Inno. tenētis qd̄ nō. ⁊ opi. host. ⁊ sequētiū tenentiū qd̄ sic. demū cōcludit qd̄ Clemēs quart⁹ fons iuris mādauit auditoribus sacri palacij aplici q̄ in appellatiōe interlocutoria nō reciperent libellū vt esset litiū finis sed in appellatiōe a diffinitiua deberet recipere. Et fm̄ pdicta dic posse opi. cōcordare. sed Jo. an. ibi in addi. dicit q̄ potius debuisset dici econtra. vcȝ q̄ in appellatiōe ab interlocutoria deberet dari libellus. q2 illa fit ppter nouū grauamē sup quo nō fuit datus libellus. sȝ appellatio a diffinitiua fit sup cā principali sup qua fuerat datus libellus. ⁊ idē etiā dixi in. c. Raynaldus ver. dictus sup glo. ⁊ ita ver. reus extra de testa. mihi videt̄ dicendū q̄ aut erat cā in qua necessario libellus nō erat offerendus qd̄ qn̄ fit ptz ex his que habentur de libelli obla. ⁊ in clemē. dispendiosam de iudi. iūcta clepe. de ver. sig. Et tunc videt̄ q̄ libellus nō sit necessarius in causa appellationis cū illa sit eiusdē nature cū causa principali. facit qd̄ habetur. l. vnica. C. ne lic. in vna. e. q̄ causa tertio pro. Aut cā principalis erat talis q̄ libellus erat offerēdus tūc videt̄ posse dici q̄ aut pceditur in pñtia partiū ⁊ tūc libellus necessario sit offerendus. Nā etiā tunc necessaria est lit. cōtestatio. vt pbatur in. d. l. vna. C. ne li. in vna ea. q̄. causa. ⁊. c. interposita. §. si a contrario sensu extra de ap. ⁊. ij. q. vj. si qs in quacūq;. ⁊ p hoc faciat. q2 lȝ cā appellationis ⁊ cā pncipalis censeat̄ eadē dicta. l. vna tñ instātia est diuersa. ⁊ ideo nō sufficiat iuramētū calūnie esse pstitum in cā principali sed ⁊ pstari debet in cā appellationis vt pbat̄ in. c. ij. de ap. alias de iura. calū. in. vj. ⁊ nota. in. l. ij. in pn̄. C. de iura. calum. Et similiter non videtur sufficere hoc casu libellū esse porrectū in causa principali nec litē esse conte. in illa quominus etiā in causa appellationis non debeat fieri libelli oblatio ⁊ lit. conte. q̄ actus respiciūt instantiā. facit qd̄ no. maxime p Bar. in. l. ij. §. iudi. sol. Si aūt pcedatur in absentia partis tūc videt̄ qd̄ libellus non sit necessarius sicut etiā nō est necessaria contestatio. l. fi. §. illud. C. de tem. ap. ⁊ dicto. c. interposita. §. fi. Et hoc casu posset intelligi opi.

19 Inno. Bar. ⁊ sequaciū. †Qualiter aūt concipi debeat libellus coram iudice ad quē eo casu quo debet offerri seu porrigi dic vt hic per Bar. qui posuit formā. ⁊ spec. etiā posuit in. d. §. nūc dicendū. ⁊ cōcludit hic Bar. q̄ in effectu debet narrari tenor appellatiōis ⁊ concludit qd̄ petit pnunciari bene appellatū ⁊ male seu iniuste ⁊ inique iudicatū. facit qd̄ habet̄. l. eos in pn̄. C. de ap. aliqui etiā vltra pdicta addunt qd̄ peti dȝ etiā sniam cassari ⁊ irritari. istud tñ non esset omnino necessariū p ea que habent̄ in. d. l. eos sustinetur tñ talis petitio lȝ appellatio extinxerit pnunciatū iuxta. l. j. fm̄ fi. §. ad turp. q̄ petit cassari ⁊ infirmari scilicet totaliter. etiā poterit intelligi si reus fuit absolutus: ⁊ actor appellauerit vltra predicta ⁊ peto reum qui fuit absolutus condēnari. facit. §. indi. sol. l. cum apud. ⁊ hoc qn̄ snia dr̄ ex toto iniqua. si aūt solū fuisset iniqua p parte vt q2 forte reus fuisset in minus cōdēnatus q̄ debuisset poterit tunc peti pnūciari bene appellatū ⁊ male indicatū. ⁊ sniam in melius reformari. ⁊ hec etiā pcedunt quando appellās non dixit sniam nullam alias si dixisset narrata appellatiōe deberet petere sniam pnunciari nullā esse. ⁊ inqnātū reperiat̄ aliqua debebit petere pnunciari bene appellatū ⁊ male iudicatū put superius dixi qn̄ solum fuisset appellatū. Sed iuxta predicta potest queri quid si aliquis primo appellauerit viua voce incōtinenti a snia demū alia die appellauit in scriptis an tp̄s appellationis psequende incipiat currere a tpe prime appellationis q2 illa extinxit pnūciatum ⁊ sic scd̄a non potuisset habere effectū ar. l. qui his. §. de ver. ob. Ang. tñ ibi dicit quod a prima recessuȝ fuisset per. l. si quis libellos. C. eo. Sed certe ibi loquitur qn̄ constat qd̄ vult recedere ab appellatione. quod nō contingit in casu pposito. vnde Bal. in addi. spe. in ver. sed pone quod quis appellauit his a sententia. dicit quod secunda potius videtur facta animo ptegendi primā. Jo. an. in. c. bone extra. e. post abbatē dixit quod erit electio appellantis quam velit psequi. ⁊ sic videt̄ velle quod standū erit eius declaratiōi. ⁊ istud sequūtur dñi de rota in suis antiqs decisionibus vt dixi dicta. l. cum pcura. vbi etiā tetigi de hac materia. ⁊ in foro canonico pter autoritatē Jo. an. ⁊ decisione rote puto quod seruaretur opi. Jo. an. an tñ de iure videt̄ verior opi. Jo. an. per rōnē superius tactam ⁊ in foro ciuili forte seruaretur eius opi. q2 accessores nō libēter recedūt ab ei⁹ opi. ⁊ maxīe attēto q̄ ēt Bal. in addi. pdictis idē tenuit. Tene tñ mēti dictū Jo. an. Quid aūt si qs appellauerit viua voce saluo iure appellādi in scriptis ⁊ postea appellauit in scriptis an reincipiet tp̄s appellationis psequēde currere a tpe prime ap. An vero a tpe secūde. Bar. in. d. l. cū pcur. tenuit q̄ etiā hoc casu incipit a tpe prime et intelligit illa verba saluo iure appellandi in scriptis. i. saluo iure redigendi appellationē in scriptis. Sed certe vt ibi dixi predicta verba possunt dupliciter intelligi vt etiā ibi sensit Bar. vno mō vt prime dixi. Alio mō id est si nō appellauero in scriptis. vñ cū verba sint dubia videt̄ q̄ standū sit declarationi appellātis p. l. si qs intētione. §. de iudi. ⁊ in dubio videt̄ sibi fienda interpretatio put sibi est vtilius. vt ibi dr̄. ⁊ sic videt̄ q̄ potius intelligat̄ facta scdm̄ scdam dispositionē q̄ est sibi vtilior. q2 nō erit instātia peremta vbi esset perempta si dicta verba intelligerent̄ fm̄ primā expositionē. Ultimo potes addere ei qd̄ dictū fuit q̄ snia interlocutoria pōt ferri sine scriptis. Nā videret̄ id verū qn̄ ferret̄ in cā vili. secus si alia per id qd̄ habet̄ in. l. fi. C. de priui. scho. lib. xij. circa finē illius. l. Sed certe puto simplr̄ verū esse qd̄ interlocutoria etiā in cā non vili possit ferri sine scriptura: lȝ redigi debeat in scriptis p notariū apud acta p id qd̄ no. c. qm̄ contra falsam. extra de pba. ⁊ ibi etiā voluit hec glo. qd̄ idē etiā tenuit glo. c. fi. de re iudi. in. vj. Nec ob. l. fi. q2 spāle est in psonis ibi spāliter enumeratis q̄ debebant cōueniri in scriptis ante aut. offerat̄. C. de lit. conte. qn̄ causa non erat vilis. ⁊ idē etiā erat in aliqbus aliīs personis de quibus l. quorū. C. de dignitatibus. li. xij. sed in aliīs psonis olim nō erat necesse q̄ cōuenirent̄ in scriptis. ⁊ sic qd̄ daretur libellus in scriptis: vt pbatur. l. fi. §. j. ⁊ ibi etiā no. §. de edē. Et facit etiā qd̄ no. ibi p Bar. ⁊ in aut. offerat̄. C. de li. cōte. hodie vero libellus est dādus in scriptis etiā in aliīs psonis q̄ in enumeratis in. d. l. fi. ⁊. d. l. quoties p. d. aut. offerat̄. nisi essent cause breues ⁊ vilium personarum. vt in aut. nisi breuiores. C. de sen. ⁊ inter. om. iudicum.

Sed illud. Si quorūdā ex his aduersus quos appellatur noia in appellatione iserunt̄ aduersus oēs appellatū videtur. Quod si quorūdam ex his qui appellant noia exprimant̄ eis solis appellatio pderit: ⁊ qui certā cām in appellatione expressit pōt illā psequi: ⁊ ab illa etiā discedere ⁊ aliā quācūq; voluerit accumulare. h. d. vsq; ad fi. ⁊ sunt tres partes q̄ patent in summario. ij. ibi certe. Tertia ibi qd ergo in tex. ibi habuit aduersarios. sup. ⁊ p illis lata fuerit snia. Itē ibi certā dixerit. sup. nō tñ expresse se astrinxerit ad illā pbādā alias secus fm̄ Ang. allegat quod hr̄ in. l. diuus cū ibi no. §. de re ind. ¶ Not. ex tex. primo q̄ vbi exprimit̄ in appellatione nomē aliquorū aduersus quos appellat̄ lȝ nō exprimātur noia aliorū q̄ simul obtinnerunt eādē sniam tñ pōt fieri psecutio etiā aduersus nō expressos. Et ratio est q2 in appellatione nō erit necesse exprimere nomē receptum aduersarīj aduersus quē appellatū vt colligit̄ ex. §. fi. l. j. scdm̄ vnū intellectū ideo dicta exp̄ssio nō habet nocere. que ratio cessat qn̄ ecōtra plures sunt cōtra quos fuit pnūciatū ⁊ in libello appellationis noia aliquor̄ exprimūtur. Nam nō cōprehendunt̄ aliī quor̄ noia nō exprimūtur. ⁊ hoc ideo q2 in libello appellationis dȝ cōtineri psona appellantis vt pbat̄ in. d. §. fi. ⁊ ideo si non

20 fuit exp̄ssa nō habet pdesse appellatio. ¶ †No. qd̄ lȝ qs in appellatione exprimat certā causam tñ pōt aliā psequi. Et rō esse pōt fm̄ Ang. q2 in appellatione nō tenet̄ qs cām exprimere qn̄ appellatur a snia diffinitiua vt hic etiā tangit gl. in ver. reddere. Et pbat̄ in. d. §. fi. ⁊ ideo lȝ vna exprimat̄ nō habet nocere quominus aliā possit psequi appellans. Sed certe ista ratio simplr̄ sumpta nō videtur bona q2 p illā sequeret̄ q̄ cum non sit necesse exprimi cām in libello qn̄ agitur reali. vt plene no. in. l. j. in pn̄. §. de eden. ⁊. l. edita actio. C. eo. ⁊. l. an eadē. §. actores. de except. rei iudi. Et ibi plene p Bar. si exprimeret̄ aliqua posset aliā psequi. quod nō est verū vt pbat̄. l. si mater. §. deniq;. de excep. rei ind. ⁊. §. fi. quis. vnde assignat̄ alia ratio quā tangit ipse Ang. videlicet q2 appellans cū se defendat ab iniquitate snie quodāmodo videt̄ partem rei sustinere. vnde sicut reus qui vnā exceptionē pposuit ad aliā pōt recurrere. c. vnus pluribus. de re. iur. in. vj. ⁊. l. nemo. §. de except. Sic etiā debet posse appellans psequi aliā cām q̄ expressit quāuis in causa pricipali sit actū ⁊ hoc qn̄ appellat̄ a diffinitiua. Si aūt appellat̄ ab interlocutoria tūc necessaria est expressio cause vt dictū fuit in. l. ij. ⁊ ideo tūc ad aliā nō pōt redire appellans si nō fuit inserta in appellatione: vt pbatur in cle. appellāti. de ap. ¶ In glo. hi soli. in fi. potes concludere fm̄ Ang. quod appellatio vnius succūbentiū pdest aliīs qn̄ causa erat indiuidua vel si erat diuidua vnica erat cā defensionis. Nam tūc prodest aliīs nisi aliī sciuerint ⁊ acquieuerint snie. secus vbi causa esset diuidua et diuersa causa defensionis: q2 tūc nō pderit aliīs fm̄ eū lȝ de hoc plenius dicet̄ dicta. l. si quis separatim. §. fi. ¶ In glo. in v. redderet. ibi. §. qd tamē. solue quod ibi loquit̄ quādo quis denūciauit mulieri ne nuberet pter adulterium per eam cōmissum cū certa persona. Nā si postea nubat poterit incipere accusare mulierē licet nō incepit accusare adulteriū. ⁊ hoc qn̄ ex adulterio exp̄sso

vult accusare.secus si vellet ex alio adultero accusare:qr tunc non poterit incboare a muliere ipsam accusando.ꝛ illud cõtingit ibi fauore mulierũ ne inquieteꝶ in matrimonio iam contracto ante quã accuseꝶ adulte.hic autẽ licet appellatoꝛ exp̃ssit certã cãm per mittiꝶ sibi iuuare etiã appellationẽ ex alia.Et hoc fauore ipsius appellãtis ne alias pereat ius suũ.ꝛsic ꝑpter fauorẽ si suadeat fauor aliã cãm posse prosequi vt cõtingit in appellatione tũc potest fieri ꝓsecutio alteri⁹ cause.sed si fauor suadeat vt fieri nõ debeat ꝓsecutio alterius cause vt ꝯtingit in casu dicti.§.quid tñ.tũc nõ põt ꝓsecutio fieri alterius cause.ꝛ ita loquiꝶ ibi.¶In ea.glos.in l.fi.ibi solue qd ibi loquiꝶ in his que ꝑ electionẽ tolluntur.ꝛ id vna via electa nõ põt ad aliã rediri.loquiꝶ etiã quãdo pars volebat ex eadẽ scriptura agere viis contrariis.ꝛ ideo ibi repelliꝶ sec⁹ est autẽ in casu huius.l.¶In ea.glo.ibi appellãti soluerit ibi no.qr in ap.põt appellans inserere cãm si vult.Sed nõ teneꝶ vt hic ptz ꝛ.l.j.§.fi.ꝭ.eo.Et lꝫ exprimat aliquã cãm tamẽ põt aliã ꝓsequi vt hic etiã ꝓbaꝶ.¶In ea.glos.ibi ẽm cano.quasi velit glo.qd ẽm.l. nõ sit differẽtia inter ap.a diffinitiua ꝛ ap.ab interlocutoria.ꝛsic in vtraqꝫ necessario ẽm.l.non est inserenda cã sed ẽm canones est differẽtia inter appellationẽ ab interlocutoria ꝛ ap.a diffinitiua qr in ap.a diffinitiua nõ est necesse exprimere cãm sed secus in ap pel.ab interlocutoria vt ꝓbatur in.c.vt debitus all.in glo.etiã in c.j.de ap.in.vj.ꝛ in cle.appellanti.de ap.Bar.tamen hic dixit ꝙ etiã de iure ciuili in ap.ab interlo.exprimẽda est causa de quo remittit ad no.ꝑ se in.l.ij.j.de ap.reci.ꝛ.j.diceꝶ.Quid aũt si qs dixerit sñiaꝫ nullã ex vna causa an poterit redire ad aliã.videꝶ dicẽduꝫ qd sic.sec⁹ si simplr̃ dixisset sñiam nullã ꝛ ꝓsecutus esset vnã cãm qr tunc nõ videꝶ posse redire ad aliã.Et sic videꝶ cãm nullitatis equiparari cause mote sup actione reali vt voluit Inno.c.cum cõtingat.extra de offi.dele.ꝛ etiã Bar.l.si expressim.ꝭ.eo.lꝫ Ang.aliter hic videatur dicere.Nã dicit qd ille qui dicit sñiam nullam ex vna causa ad aliam redire non põt qr vere in oĩbus est actoꝛ.alle.dictũ Inno.in.d.c.cũ cõtingat.sed certe hoc est intelligendũ in eadẽ instãtia secus in diuersa per id qd.ꝭ.dixi.ꝛ si aliud sensit Ange.male videꝶ dicere ꝛ etiã inepte videꝶ apposuisse illa verba.qr vere in oĩbus est actoꝛ.qr imo in eadẽ instantia solũ censetur actoꝛ.ꝛ cã exp̃ssa ꝑ id qd ꝑdixi.si aũt petierit beneficiũ restitutionis in integrũ ꝑpter imbecilliorẽ etatis defectũ dicit Ang.qd cũ colorate debeat resti.peti.facit qd habeꝶ.l.minoꝛ ꝛ magistratus.ꝭ.de mino.Si vnũ colorẽ pro cã in libello sibi assumpsit ad aliũ poterit redire.similiter etiã qui actionẽ ꝑsonalẽ ex vna cã ꝓposuit ad aliã poterit redire sed tñ in eadẽ instantia nõ obtinebit.similiter quia actionẽ personalẽ ex vna cã ꝓposuit non obtinebit.ꝛ sic intellige dictum Ang.lꝫ videaꝶ simplr̃ dicere ꝙ ad aliũ nõ redibit si ꝓsequaꝶ aliã qr per alterationẽ cause mutaꝶ actio ꝛ ius agẽdi.facit qd habeꝶ.l.habebat.ꝭ.de instito.ac.ꝛ.l.an eadẽ.§.actiones.ꝭ.de excep.rei iudi.Si aũt nõ muteꝶ actio nec cã lꝫ sola qualitas remittit Ang.ad notata per Bar.in.d.l.an eadẽ.§.actiões.ꝛ.l.denũciasse.§.qd tñ.ꝭ.de adul.ꝛ tangit etiã de materia.l.edita actio.C.de edẽ.ꝛ facit qd no.l.in delictis.§.si detracta.ꝭ.de noxa.per predicta dicit ang.patere qd ille qui agit reali quãtũcũqꝫ causam non teneatur exprimere tñ si exprimit aliã in iudicio nõ ꝓsequitur ꝛ ꝓbans aliã nihilominus succũbet all.l.si iure.§.demũ.ꝛ.§.si qs fundũ.ꝭ.de excep.rei iudi.quãuis Cy.l.edita.C.de edẽ.aliter dixerit ẽm eũ.Sed aduerte qr vt tangit Cy.in.d.l.edita.et etiã Bar.hic iste tex.videꝶ facere contra id qd proxime dixi post Ang.Nã sicut in cã appellationis in qua qs non teneꝶ exprimere cãm si exprimat vnã tñ põt se iuuare ex alia.ita videꝶ ꝙ in actione reali cũ in ea non teneaꝶ qs necessario exprimere causam remotã vt plene not.l.j.ꝭ.de eden.ꝛ in.d.l.edita.ꝛ dicta.l.an eadem.§.actiões.quãuis exprimatur vna videꝶ qd possit se iuuare ex alia.ꝛ istud tenuit Pet.in.d.l.edita actio.per istum tex.Sed certe hec opi.reprobaꝶ per ea que habenꝶ dicta.l.si mater.§.si quis fundũ.ꝛ ad istum tex.respondet Bart.ꝙ hic loquiꝶ in cã ap.in qua periret ius appellãtis in totũ si nõ põt se iuuare ex alia cã ꝙ exp̃ssa in illa instantia tñ non peribit ex toto ius suũ.qr poterit postea agere in alia causa ꝛ nõ ob.sibi except.rei iudi.sup alia cã.vt ꝓbatur in.d.§.si qs fundũ.ꝛ sic videtur facere Bar.differentiã si agatur reali inter cãm principalem ꝛ cãm appellationis.Sed aduerte qr dictũ suũ videꝶ intelligendũ hoc modo:qr si in cã principali mota sup actione reali nõ fuerit exp̃ssa causa ꝛ succubuerit actor si postea appellat ꝛ in causa appel.exprimit vnã cãm poterit se iuuare etiã ex alia.qr istud ꝑtinet ad adiuuãdũ intẽtiones actoris:qr in cã principali videtur deduxisse omne ius suũ ex quacũqꝫ cã ideo ex qualibet causa poterit se iuuare per id qd habeꝶ.l.ꝑ hãc.C.de temp.ꝛ.c.fraternitatis extra de testi.secus videꝶ si in cã principali mota sup reali expressisset certã causam:qr tunc videꝶ qd si succũbat ꝛ appellat non poterit ex alia causa se iuuare cum alia causa non includereꝶ in petitione actoris facta in causa principali.Et sic non videntur tendere ad iuuamẽ intentionis actoris.et per consequens non videtur quod tunc volendo ꝓsequi aliã causam audiretur per ea que habẽtur dicta.l.per hanc.ꝛ secũdũ predicta intelligo dictũ Bar.inquãtũ hic facit differẽtiã inter causam ap.ꝛ causam principalẽ in litem motam sup actione reali.

Summarium.

1. ¶Appellari non potest ab executore.
2. Sententiam interpretari quis possit.
3. Tabellio verba dubia in instrumento per ipsum confecto postea interpretari potest.
4. Taxatio expensarum per quem fieri possit.
5. Successoꝛ an possit sententiam predecessoris interpretari.
6. Iniquitas interpretationis qualiter apparere possit.
7. Venditoꝛ appellare potest a sñia contra emptorem lata.
8. Creditoꝛ non potest esse testis in causa contra debitorem mota.
9. Procuratoꝛ per litis contestationem efficitur dominus litis.
10. Appellari potest a sententia inter alios lata.
11. Fideiussoꝛ appellare potest a sententia contra principalem lata.
12. Coheres testis esse non potest in causa coheredis.
13. Interesse triplex est in quo tertius comparens admitti potest.
14. Tertius pro suo interesse comparens qualiter admittatur.
15. Sententia contra libertum lata quando preiudicat patrono.
16. Tertius pro suo interesse attestationibus publicatis cum principali conparens an possit alios testes producere.
17. Tertius pro suo interesse comparens an possit quandoqꝫ a sententia contra principalem lata appellare.
18. Tertius pro suo interesse comparens si vicerit an prosit principali victo.
19. Appellatio tertij a sententia contra principalem lata an sit dicẽda iudicialis.
20. Appellare potest a sñia contra tertium lata is cuius interest.
21. Legatarius non potest esse testis in causa testamenti contra heredem mota.
22. Appellatio viua voce quando fieri possit.

1 **AB executore.** †Ab executore non appellatur sed ab iniqua interpretatione ꝛ tunc solum de iniustitia seu iniquitate interpretationis queretur.hoc dicit.ꝛ sunt tres partes que patent ex summario.secunda ibi sed ab eo.tertia ibi ita tamen.¶In textu.ibi habuerit.hoc ideo dicit:quia alias interpretatio esset nulla.Et sic non esset opus appellatione.¶Nota tria que patent ex summario.¶†Nota quis dicatur habere 2 potestatem interpretandi sententiam:quia procuratoꝛ cesaris ꝛ preses prouincie ꝛ sic secus videꝶ in aliis iudicibus de quo tangitur in glo.ij.ꝛ sup ea.Et tex.iste ẽm Ang.est melioꝛ q reperiatur in hac materia.¶Ultimo not.qd vbi appellaꝶ ab iniqua interp̃tatiõe solũ queriꝶ de iniquitate ipsius ꝛ nõ de iniquitate sñie a qua nõ fuit appellatũ.¶In glo.j.in fi.Nota bene ex glo.ꝙ licet non possit appellari de executione facti.qd intellige vt tãgiꝶ in glo.sequẽ.tamen bene põt appellari a ꝓnũciatione de exequẽdo sñiaꝫ latã ꝑ iudicẽ.idẽ voluit gl.l.ab executore.C.quoꝝ ap.nõ recip.Itẽ spe.de ad.§.in quib⁹ ver.iuncto.idẽ tenuit butri.in dicta.l.ab executore.ꝛ ꝑpter hoc aliqui aduocati ꝛ ꝓcuratores instãt vt fiat executio nõ facta aliqua pronũciatione ne alias detur materia appellãdi.facit qd notat bal.in.d.l.ab executore.Et per predicta dicit butri.in.d.l.ab executore qd ex quo a dicta sñia seu pronũciatione de exequẽdo põt appellari talis sñia dꝫ dici diffinitiua.ꝛ ideo dicit qd si maius salariũ ex forma statuti deꝶ ꝑ diffinitiua quã ꝑ interlocutoria qd hoc casu dari debebit salariũ qd datur pro diffinitiua.Et sic dicit seruari.sed Bal.in.d.l.ab executore.reprobat hoc dictũ dicens qd nõ est bona ꝯsequẽtia.appellari põt a tali sñia ergo est diffinitiua.nã cõstat qd de iure canonico põt appellari ab iterlocutoria lata sup exceptiõe peremptoria ꝛ tñ non diciꝶ talis sñia esse diffinitiua sed interlocutoria.vt no.in cle.cũ ad repulsionẽ.de ap.Et pro hoc etiã facit.j.qr talis pronũciatio de exequẽdo tẽdit ad executionẽ sñie diffinitiue.Et sic nõ dꝫ dici sñia diffinitiua.nec ex illa etiã videꝶ oriri actio in factũ.et pro hoc etiã facit qd habeꝶ.l.a diuo pio.§.ij.ꝭ.de re iudi.vbi sñia que tendit ad executionẽ sñie diffinitiue appellaꝶ interlocutoria.istud etiã tenuit Guido de suza.in.d.l.ab executore.ꝛ etiã refert Jo.an.in addi.spec.sup verbo dicto.y.Aduerte qr lꝫ gl.cõmuniter teneãt qd a ꝓnũciatione de exequẽdo possit appellari.Odof.ꝛ Guido de suza.in.d.l.ab executore.tenuerũt cõtrariũ.vt hic tãgit Bar.ꝛ Jo.an.i addi.spe.in loco ꝑallegato.mouenꝶ:qr eadeꝫ est ratio siue appelleꝶ ab executione facti siue a pronũciatione de exequẽdo cũ ambe tendant ad executionem sñie.ꝛ ideo vtrobiqꝫ ius esse dꝫ ar.l.illud.ꝭ.ad.l.aquiliã.ꝛ ne alias videaꝶ.l.imposita verbis ꝛ nõ reb⁹ cõtra.l.ij.C.cõ.de le.Itẽ qr dicta sñia seu pronũciatio videꝶ interlocutoria a qua nõ appellaꝶ.j.de ap.reci.l.ij.Itẽ pro hoc alle.Guid.qr aliquo ꝓhibito videꝶ etiã esse prohibitũ illud ꝑpter qd ꝑueniꝶ ad illud.l.oratio.ꝭ.de sponsa.ꝛ ideo cũ ꝓhibeatur appellari ab executione facti videꝶ in cõsequẽtiã esse ꝓhibitum appellare a ꝓnũciatione de exequẽdo per quã deuenit ad executionẽ facti.ꝛ istã partẽ videꝶ tenere hic Bart.ꝛ etiã Bald.in.d.l.

in.d.l.ab executore.⁊ Joan.and.in.d.verbo in addi.videtur cum eadē transire:⁊ sic videtur qḋ a tali pronūciatione non possit appellari nisi modus excedatur sicut nec appellabatur ab executiōe facti ius quando modus excedatur. Et ista opi. satis videtur rationabilis. Ang.tñ hic dixit qḋ si pronūciatio de exequendo fiat infra tēpus infra qḋ possit appellari ab ipsa snīa diffinitiua tunc indistincte poterit appellari sicut ab ipsa diffintiua per id qḋ notauit glo.l.si cū executione.§.hec actio.ff.qḋ metus causa.vbi glo. dicit qḋ a sententia que fertur in arbitriis que videtur esse executoria prime ita demū appellatur si appelletur.j.tempus.j.qḋ appellari pōt a prima ⁊ sit infra illud lata.⁊ ratio est ſm eum q꞉ illa secunda nunq̄ infert nouū grauamen:sed certe ista ratio potius facit contra eum si bene consideretur.facit qḋ infra dicetur.vbi autem per pronunciationē infertur nouum grauamen puta: q꞉ noue exceptiones erant obiecte que in causa executionis habebant obstare tunc indistincte poterit appellari. Nam etiam tunc a mera executione facti potest appellari sicut etiam si nuncius graui⁹ pignorasset debitorem quam oporteret quia in alia re. facit qḋ no.glo.sequē.⁊ dicta.l.ab executore.idē dicit si iudex taxat expensas.nam tunc si taxatio sit executio cōdēnationis ipsarum expensarū appellari poterit indistincte ſm eum a taxatione si fit infra tempus.j.qḋ potest ab ipsa condemnatoria expensarū appellari alias non poterit appellari nisi appellat̄ ab excessu. Et ita intelligit hanc glo. Sed aduerte:q꞉ opi. Ang.nō videt̄ bona:q꞉ pnūciatio de exequēdo tendit ad executionē prime snīe. Et si ferat̄.j.tps datū ad appellandū a pma snīa videt̄ qḋ nō possit appellari a tali pnūciatione:q꞉ per appellationē a diffinitiua pōt reparari grauamē si qḋ infertur p talē pnūciationem de exequēdo que interlocutoria est vt dixi.s.ideo nota qḋ a tali pnūciatione possit appellari in casu predicto.ideo videt̄ qḋ nō possit appellari in casu predicto p no.in.l.ij.j.de ap.reci.⁊.l.ante finē.C.quorum ap.non rec. Nec ob.qḋ notauit glo.in preal le.l.si cum exceptio.§.hec actio.s. qḋ metus cā q꞉ ibi prima snīa fertur sup simplo. Sed scḋa sup quadruplo ⁊ sic super re diuersa.ideo nimirū si tunc ab vtraq꞉ snīa potest appellari:q꞉ scḋa videtur inferre nouū grauamē:⁊ sic nō vr̄ bene dicere Ang.inquantum dixit qḋ scḋa snīa nunq̄ infert nouum grauamen:q꞉ hoc non videt̄ verū vt p꞉ ex predictis. aduerte q꞉ licet Ang.velit qḋ si secunda snīa fertur post lapsū tps datū ad appellandū a prima qḋ tūc non poterit ab illa appellare.nā istud nō videtur indistincte verū possibile est qḋ reus non fuit impeditus rem ipsam restituere tpe prime snīe sed tñ post illam.j.tps datum ad satisfaciendū snīe fuit impeditus rem ipām restituere. vñ si cū durante impedimēto ferat̄ scḋa snīa:q꞉ per illā grauaret̄ ipē reus poterit appellare per id qḋ habet̄.l.⁊ in maioribus.C.eo. Et voluit etiā Bart.in.d.§.hec actio.⁊ sic nō est verū indistincte qḋ ibi scḋa snīa fertur post lapsum tps datum ad appellandum a prima cum nō possit appellari sed demū id pcedet qñ post dictū tps nō fuit impeditus rem ipsam restituere:⁊ voluit etiā Bar.in.d.§.hec actio.vbi videtur etiā transiuisse cū opi. que habet qḋ a pnunciatione de exequēdo possit appellari.hic tñ videt̄ sequi opi.Odof.⁊ Guid.de suza. Et per pdicta videt̄ qḋ si taxatio expensarū in quibus quis fuit condēnatus fiat.j.tps datū ad appellandū ab ipsa condēnatione qḋ tunc non poterit appellari cū talis taxatio tendat ad executionē snīe ⁊ per appellationem a diffinitiua posset reparari grauamen per ea q̄ hñr.d.l.ij.de appel.reci.⁊ pi d quod superius dixi de pnūciatione de exequēdo. Si aūt taxatio fiat post tēpus datū ad appellandū ab ipā condēnatione. tūc videt̄ qḋ nō possit appellari cū tēdat ad executionē snīe condēnatorie nisi modus excedat̄:q꞉ tunc poterit appellari p id qḋ tangit̄ hic in glo.ij. Non ob.qḋ habet̄.l.fi.C.qñ pro.non est ne.q꞉ ibi non pōt appellari ab omissione cōdemnationis expensarū qñ aduersarius appellauit a snīa diffinitiua:q꞉ tunc virtute talis appellationis poterit appellatus sibi prouidere ⁊ petere per iudicē ad quē fieri cōdēnationē expensarum.secus quando non fuisset appellatū per aduersarium:q꞉ tunc propter talē omissionem cōdēnationis expensaꝝ hic autem loquimur an a taxatione expensarum possit appellari. quo casu dicendum est quod sic si modus concedatur vt predixi. adde superius dictis Bal.in addi.spe.in tit.de sententia. ver. an pronunciatio de excipiendo.⁊ in titu.de app.ver.a pronunciatione de excipiendo pronunciatum alias appellatū licet nō appellet̄ ab executione:⁊ assignat rationem diuersitatis quia quando iudex pronunciat de exequendo assumit partes iudicis.ideo potest appellari. Sed quādo exequitur assumit partes executorum ideo non pōt appellari nisi modus excedat̄ per opi.glo. ⁊ etiā facit q꞉ non reperit̄ prohibitū appellari a pnūciatiōe facti.ideo videtur q꞉ hoc casu remaneamus sub regula.l.⁊ in maioribus.C.de app. Nec ob.qḋ est interlocutoria:q꞉ nō expedit posse diffinitiuā ferre post illā ⁊ sic non habet locum.l.ante finem.C.quorum appel.non recipi.nec.l.ij.j.de appel.recipi. Itē non ob.qḋ videt̄ eadem ratio in pronūciatione ⁊ executione:q꞉ non videtur verū per id qḋ dixi post Bald.quia vno casu assumit partes iudicis alio non. Itē nō ob.quod aliquo prohibito ⁊c.quia debebit procedere quando est eadem ratio per id quod legitur ⁊ no.in dicta.l.oratio. de spōsa. ⁊ in.l.si quis officium.ff. de ritu nup. hic autem non videtur esse eadem ratio per id quod supra dixi.⁊ sic videtur posse opinio.gl. defensari:⁊ ideo videtur tutius illam teneri. ¶ In glo.ij.ibi in vltimis modis.puta quia fit executio anteq̄ sit lapsum tempus datum condēnatis ad satisfaciendum sententie.vel quia fit executio non admissa executione que habebat impedire executionem sententie.de quibus habetur.l.j.C.de iuris ⁊ fac.igno.per glo. ⁊ doc. vel quia fiebat executio in maiori summa q̄ facta esset condemnatio.facit qḋ no.glo.in.l.ab executione hic alle.⁊.c. qḋ ad consultationē extra de reg.iur. Sed an dicat̄ excedi modus si fiat executio parte non citata : ⁊ sic an requiretur citatio partis vt veniat ad contradicendum si vult ne fiat executio sententie. Inn.in.c.ex ratione extra de ap.tenuit qḋ nō est necessaria citatio in executione sententie. Alij vero tenuerunt contrarium : vt tangit Cy.in.l. ab executione all.in glo. Bart. in.l.a diuo pio.§.si super rebus.s. de re iudi.concordat opi.q꞉ opi. Inn.potest procedere quando fit executio in re super qua plene est cognitum:⁊ super illa lata snīa: secus quando fieret executio in alia re super qua non est lata snīa ⁊ de qua nō fuit cognitum vt contingit quādo fit executio snīe late super quātitate in actione perso. quo casu fieri dꝫ executio ſm ea que habētur in.l.a diuo pio.§.in venditione.s.de re iudi. Precedens aūt membrū potest exēplificari in snīa lata sup re in actione reali.facit qḋ habetur.l.qui restituere.s.de rei ven. Aduerte tñ q꞉ dixit Bal.in.d.l.ab executore qḋ semp videtur excedi mod⁹ qñ fit pronūciatio de exequendo si nō precessit citatio.faciat qḋ habetur.l.de vnoquoq꞉.s.de re iudi.forte tamen posset dici hoc esse limitandū quando executio haberet fieri in alia re q̄ in illa super qua fuit pronūciatū:q꞉ tūc videtur eadē ratio in dicta pnūciatione que est in ipā executiōe.al's videret̄ sec⁹ p id qḋ supius dixi tene tñ menti dictū Bal. ¶ In glo.iij. ibi qḋ princeps facit. hec ratio nō est bona:q꞉ princeps pōt retractare sniam q̄ trāsiuit in rem iudicatā qḋ nō pōt inferiora a principe.l.j.in fi.s.de qḋ. Et p hoc ēt facit q꞉ multa pōt pnceps q̄ nō pōt inferior a pncipe.l.j.§. de qua s.de postu. ¶ In e.ibi.itē testator.hec rō non bene infert: q꞉ ambulatoria est volūtas testatoris vsq꞉ ad mortē.l.iij.in fi.cum.l.se.s. de adi.le. Et sic possit ex toto tollere voluntatē suā quā fecit.nam nimirum si pōt illā declarare:q̄ rō cessat in preside qui nō pōt suā sniam reuocare.l.j.C.sniam pre.rescin.nō po. ¶ In ea.ibi itē pretor.hec videtur aliqualiter facere ad ppositum tñ pōt dici qḋ pretor habebat maiorē ptātem quā preses: q꞉ habebat potestatē ius condēdi.§.pretoris edicta.insti.de iure naturali. ¶ In ea.gl.ibi:

3 itē tabellio.† not.bene qḋ tabellio pōt declarare verba dubia prolata per ipm in instrō.qḋ tene mēti.⁊ hec ratio satis videt̄ suadere.tñ si illa simpliciter attenderet̄ videret̄ qḋ etiā simplex ordinarius potest suā sniam interpretari cui⁹ tñ contrariū.j.decidit gl. ⁊ videt̄ hic probari a sensu contrario. ¶ In ea.ibi.l.actor. hec lex satis videtur facere maxime cōiuncta glo. ⁊ sic videt̄ residere glo. qḋ preses possit suā sniam interpretari. ⁊ hec pars videt̄ etiā satis de iure hic pbari.illi tñ qui tenebāt cōtrariū videbant̄ intelligere istū tex.qñ pses interpretabat̄ sniam sui delegati. sed certe ista est nimia restrictio ⁊ violatio lr̄e ideo verior videt̄ opi. quā predixi.⁊ cōclude qḋ aut querit̄ in delegato an possit suā sniam interptari.aut queritur de ordinario.s.de delegato.dic qḋ nō pōt interpretari vt hic dixit gl.quod vr̄ pcedere ſm aliquos nisi esset talis delegat⁹ qui suā sniam exequi pōt.⁊ qñ hoc sit habet̄.l.a diuo pio in prin.⁊.§.j.de re iudi. Sed forte hoc de iure nō pcedit.q꞉ lꝫ tunc posset exequi sniam suā ⁊ per hoc ferret taxationē expensarū snīe cōdemnatorie per ipm in expēsis:q꞉ talis taxatio tēdit ad executionē sentētie.ideo illam poterit ferre sic etiā exequi. vt hic etiam voluit Bar. ⁊ Ang.tamē non reperitur qḋ possit suā sniam interpretari imo poti⁹ oppositū per istum tex.a sensu contrario. ¶ Si vero loquimur de ordinario tūc si sit pcurator cesaris vel etiā iudex qui habebat imperiū tūc poterit suā sniā interpretari p istū tex.si aūt sit alius inferior.tūc videt̄ qḋ sniam sui delegati poterit interpretari:suā aūt nō poterit per istū tex.a sensu cōtrario. Et si dicas quid ergo tunc fiet ex quo verba snīe fuerūt dubia ⁊ sibi nō permittit̄ interpretatio.dic qḋ in dubio ex iuris dispositiōe fieri debebit interpretatio in minorē partē per not.in.l.si preses.et.l. interpretatione.s.de penis. ⁊.l.iul. verū debitorē.de condi.inde. et de regu.iur.in obscuris in.vj.per hoc tñ nō impediet̄ facere taxationē expensarū si talis sit iudex qui possit suā sniā exequi per id qḋ dixi supra in simili de delegato q potest suā sentētiā exequi facit qḋ no.canon.c.si quis cōtra clericū extra de fo.cōpe. ⁊ qḋ ibi not.per glo. ⁊ Jo.an. Si autē nō potest suā sententiā exequi tunc videt̄ qḋ alius iudex ad quē spectaret executio snīe poterit illā facere.facit qḋ no.l.epāle p glo. ⁊ docto.C.de epi.audi. ¶ In ea.gl. ibi vel paris.hoc videt̄ satis pcedere qñ sunt iudices diuersi tri-

4 bunalis q̄ casu dixit Ang.† qḋ non poterit taxatio expēsarū fieri per alium qui nō cōdemnauit in expensis. Si autē essent iudices eiusdē tribunalis.idē dicit saluo nisi qui condēnauit in expensis foret impeditus ferre taxationē forte pter infirmitatē: quia tūc

poterit facere collegã eiusdẽ tribunalis.l.vna.supra de offi. cõsul. puto tamen licet ipse nõ dicat qd nõ potest interpretari sñiam col legesui etiã impediri cũ hoc nõ reperiatur iure cautum.l. illã.C. de colla.⁊ nota qd glo.nõ dicit an maior poterit interpretari sen tentiã minoris iudicis tñ satis dicendum qd non poterit cũ hoc non reperiatur iure cautũ cũ non esset suus delegatus vt supius dixi.faciat ad pdicta quod habetur.l.illam.C.de colla.⁊.c.cõsului sti.ñ.q.v.⁊ si dicatur si maior nõ potest interpretari sñiam mino ris nec ipe minor.quid ergo erit tũc dicendũ si in sñia ipsius mi noris verba ambigua reperiãtur.dic qd fiet interpretatio ex iuris dispositione in minorem partẽ per id qd habetur.l.semp in obscu ris.j.de reg.iur.⁊ per id etiam quod superius dixi. ¶ In ea.in fi ne.pro declaratiõe glo.⁊ tex. Aduertendũ qd multiplex est inter pretatio prout colligitur ex notatis.l.j.§.si quis operas.s.ad ter tul.⁊.l.j.s.de orig.iur. Nam aliter sumitur interpretatio pro corre ptione totali interdum pro correptione particulari: ⁊ sic pro de tractione.interdum pro addi.interdum vero pro declaratiõe. vn de potest dubitari an iudex qui habet potestatẽ interpretandi po terit omnem interpretationẽ facere: ⁊ dicendum est qd non. Nam non poterit facere primã nec secundam per.l.j.C.sententiã rescin. non po.nec similiter tertiã nisi vellet addere eadẽ die circa accesso ria.l.paulus.s.de re iud.quartã autem que consistit in declaran do poterit facere.⁊ ita intelligitur iste tex.faciat quod habetur.l. heredes.§.si quid post.s.de testa. Exemplũ potest poni si iudex cõ demnauit in.x.libris.nam potest esse dubiũ an intellexerit de.x.li bris paruorum an vero grossorum inter quas est differentia ⁊ ma xime in ciuitate venetiarum. Nã poterit declarare in qbus libris intellexit.lz ibi non declaret intelligatur de libris paruorum per id qd habetur.l.semper in obscuris.j.de reg.iur.⁊ p id qd nota.l. iul.verũ debitorẽ.de cõ.inde.similiter si condemnauit ⁊ pronũcia uit titium violentiam fecisse contra seiuz poterit declarare an in tellexit de violentia publica: ⁊ sic cum armis. An vero priuata et sic sine armis.qñuis si non declaret intelligeret de priuata p id qd habet in.l.preses ⁊.l.interpretationi.s.de penis. Et similiter põt poni exemplũ fm Ang.si condemnauit aliquem ad penã manus poterit declarare an intellexit de dextra an de sinistra qñuis ĩ du bio si non declaret intelligatur de sinistra cum in illa minus possit. ar.d.l.preses.⁊ de reg.iur.in penis li.vj. ¶ Põt queri iuxta predi cta an quando fiet declaratio debebit pars citari. dic qd sic p no. l.de vnoquoq3.de reg.iur. Et hoc ẽt sequit hic Bar.dicit tñ Bal. in.l.ij.C.de sen.ex peri.re.qd nõ poterit fieri interptatio amplius qp semel p id qd habet in.l.quicquid astringẽde.ver.nec rursus.s. de ver.obli.

5 ¶ †Ulterius iuxta predicta põt dubitari an successor poterit interpretari sñiam pdecessoris vr qd nõ p id qd habet in simili.l.põp.scribit si frumentũ.§.fi.s.de rei vẽ. In 9riũ facit qr in terpretatio cõpetens iudici nõ cõpetit sibi vt priuate persone sed rõne dignitatis quã hz.eadẽ aũt est dignitas:et idẽ cẽsetur etiaz officiũ successoris ⁊ pdecessoris.l.pponebat.s.de iudi. rõ vr quia possit interpretari: ⁊ hoc sequit etiã Bar.hic.⁊ ad.d.l.pomp.§.fi. respõdetur qd ibi loquit in herede qui vere est alia psona a defun cto lz ficte eadem fingatur in aut.de iureiuran.a mo.pre.in princi pio. Et vt dixi vere est idem officium: ⁊ eadẽ dignitas predecesso ris ⁊ successoris ideo secus in successore dignitatis. Bald.autẽ de hoc dubitauit: ⁊ vr de hoc tenere cõtrariũ.d.l.ij.C.de sen. ex pi.re ci.p nota.in.d.l.põp.§.fi.cui rñderi põt: vt maxime dixi. Aduerte tamen qr videtur posse dici opi. Bar.procedere quando fit inter pretatio q possset verificari verisimilibus cõiecturis: sz vbi fieret eo casu in quo cõsistebat in mera potestate iudicantis: vt cõtingit in exemplo Ang.qñ iudex condemnauit ad penã manus tunc videt qd posset procedere opi. Bal.⁊ hoc forte etiã voluit hic Ang. duz dixit qd igit pmittit vt interpretatio quandoq3 possit fieri p aliũ quia non ita consistit in nuda voluntate: quod non posset ex con iecturis vel similibus apparere quid senserit iudicator: considera to eo qd tangit in glo.se. Et considerato etiã qd sñia ambigua ve nit declarãda per acta iuxta id qd no.in.l.hec em. supra de suspec. tu.⁊ in.l.ij.⁊.iij.C.de sñia que sine cer.quantitate.faciat ẽt lz nõ al leget: qd habet.l.si quis ad exhibendum.supra de excep.rei iudic. als autem rem secretã intẽtionis nostre nobis solis: ⁊ ideo ptz qd nullus interpretari põt nisi nos ipsi.allegat notata p se.l. inter sti. §.j.de ver.ob.per pdicta põt inferri qd si iudex ordinarius habẽs potestatem exequendi sententiã condemnauit in expẽsis reserua ta sibi taxatione an successor poterit facere taxationẽ expensarũ: quia dicendum videt qd sic: qr iudex sibi reseruando ipam presta tionem intelligitur reseruasse sibi non vt priuato: sed ratione sue dignitatis: ideo poterit successor succedens in eadem dignitate ta xare. Quid autem si delegatus condemnauit in expensis reserua ta sibi taxatione.an poterit taxare expensas. dic qd sic si est talis delegatus qui possit suam sententiam exequi vt est delegatus pn cipis vel pape de quo per Bar.l.a diuo pio.s.de re iudi.⁊ per ca no.c.si quis contra clericum de fo.compe.extra. Si autem nõ ha beat potestatem exequendi suam sententiam tunc non poterit ta xare cum talis taxatio tendit ad executionem sñie sed poterit tũc delegatus. Nam non vr sibi reseruasse vt priuate persone. Sed rõ ne iurisditionis quam habebat que erat eadem ratione cũ iuris ditione delegantis.l.j.§.qui mãdatum.s.de off.eius cui man.est iurisd.

6 ¶ In glo.an iure in fi. †Not.bene ex gloss.qualiter poterit apparere de iniquitate interpretationis.qr ex verbis sentẽtie qñ omnino sunt extranea ab interpretatione. Itẽ poterit apparere ex his que in iudicio gesta sunt.⁊ sic ex actis. Poterit etiã appa rere ex qualitate rei vt si forte condemnauit in.x.libris pro pcio alicuius rei vt declarat se dixisse de.x.lib.paruorũ cum tñ ex qua litate rei appareat qd merebatur precium.x.lib.grossorũ.facit qd habet.l.semper in stipulationibus.j.de re.iur. Et idẽ in simili de quibus hic per Bar. ¶ Quid aũt si nuncius excessit modum in exequendo ad quẽ debebit appellari.an ad iudicẽ qui cõmisit nũ cio executionem an vero ad superiorem. Conclude qd si iudex de dit mandatum specificum fm qd nuncius fuit executus tunc ap pellabit ad superiorem ipsius iudicis ⁊ nõ ad ipsum iudicem ne ipse de sua iniquitate cognoscat. Secus qñ mandatum datũ nun cio per iudicẽ erat iustũ. Sed nuncius excessit modũ in exequẽdo qr tũc poterit ad ipsum iudicẽ appellari.facit qd habet.l.arbitro s.qui satis.cog.de quo etiã hic per Barto. Ad qd etiã hic allegat Ang.qd no.in spe.de ap.in scda parte.§.nũc tractemus ver.qd si lata sñia.sed melius puto qd voluerit allegare ver.sed quid si de legatus. ¶ Ultimo An.hic dicit qd principiũ huius.l.multũ fa cit cõtra Jo.an.qui decidẽdo tenuit qd qñ aliquid relinquit con scientie alicuius de ea nõ põt inferri questio.vt ipse no.c.statutuz §.accessorẽ.in ver.relinquat de rescrip.li.vj.⁊ plus nõ dicit sed po tes dicere qd aliud est qñ aliquid relinquit cõscientie alicuius quo casu pcedit qd ibi dr: aduerte tñ qd licet tũc nõ posset appellari si tñ dicatur cõscientiã esse erroneam ⁊ impleret officiũ superioris vt corrigat eã vel faciat illã corrigi vr qd hoc fieri possit vt est gl. valde not.in cle.j.de iure pa.⁊ etiã Bal.l.ij.C.de sen.ex peri.reci. aliud aũt est qñ lex permittit interpretari verba ambigua sñie: qr tunc habet locũ qd hic dicitur. Nam nõ ponit tũc simpliciter in cõscientiã ipsius iudicis sed vt interpretet.vnde voluit tũc lex qd si ex probabilibus 9iecturis appareat interpretationẽ esse iniquã in illa nõ debebat stari.

Alio. Alio condemnato non appellante vel appellãte ⁊ nõ psequẽte alius cuius interest poterit appellare ⁊ ap pellationẽ ab illo interpositam psequi.h.d.

7 ¶ †No.qd a sentẽtia lata cõtra emptorẽ põt venditor appellare ⁊ similiter ecõtra.⁊ p hoc vr qd vnus in cã alterius nõ possit esse testis cum appellatio permittat ratione interesse de quo p glo.l.nullus.s.de testi.⁊ per Cy.l.oĩbus.C.de testi.⁊ cõcludit glo.in.d.l.nullus. qd vẽditor nõ poterit esse testis in cã mota 9 emptorẽ qñ ei tenet de eui.als sec⁹: ⁊ pro illa glo.facit qr vbi nõ tenet de eui.tũc nõ vr posse appellare per id qd notauit glo.hic in ver.poterit. 9riũ tñ tenẽt doct. etiã in dicto casu: qr lz nõ teneat de euictiõe: vr qd sit repellẽdus rõne affe ctiõis quã hz vel verisimiliter ad 9ctũ per se factũ vt sortiat effectũ facit qd nota.in simili de pxeneta.§.qm in aut.de testi.col.vij.⁊.c. dilectorũ.extra de test.cogẽ.

8 ¶ †No.qd creditor nõ vr esse posse te stis in cã mota 9 debitorẽ nec silr ecõtra ppter id qd.s. dixi in sili de emptore ⁊ vẽditore. ¶ In gl.in ver.suo.in fi. Not.bñ ex glo.qd pcurator qui psecutus est litem nedũ põt appellare a sñia pcura toris noĩe dñi sed etiã suo pprio noĩe põt.facit qd habet in.§.seq. ⁊ qd not. Bar.l.j.§.fi.s.eo. Ang.tñ vr hic intelligere qd demũ põt appellare pprio noĩe qñ fuit in culpa vt qr nõ inducit pbationes quas hẽbat ⁊ sic rõne culpe poterat a dño conueniri act.man.vel qñ erat casus ĩ quo in eũ fieri poterat vel qd qñ fit habet in.l.plau cius.s.de pcur.vel qñ erat pcu.in rem suã.vel qñ sñia taliter erat lata qd obligabat eũ lz executio fieri nõ põt: ⁊ sic videt velle quod extra dictos casus nõ possit pprio noĩe appellare sed certe nõ pu to esse necessariã supradictã restõnem: qr satis esse videt qd ipe pro curator sit dñs litis ad hoc vt possit pprio noĩe appellare p id qd habet.§.se. Est tñ verum qd ipse pcurator nõ appellauit: dñs põt appellare.si aũt pcuratorio noĩe dñi appellasset tũc fm Ang.fru stra dominus de nouo appellaret nec sunt frustratorie appellatio nes combinande cũ sufficiat vna fm eũ.facit quod not. Barto.in l.cũ pcurator.supra de no.ope.nũ. ¶ In glo.in ver.poterit ibi nõ interest venditoris.sup.ex eo qr in.d.casu nõ tenet de euic.ipsi em ptori cõdemnato in ipsius cõtumaciã cũ tunc psumatur dãnatus ob suam culpã.vt colligitur.l.si ideo allega.in glo.⁊ hoc intellige verũ fm Ang.nisi etiã in dicto casu venditor expresse promisisset de euictione: qr etiam tunc sua interesset.⁊ ideo potest appellare an aũt si emptor fuit psecutus ⁊ tandem fuit condẽnatus tenea tur appellare ad hoc vt possit de iure cõmuni alia cõuentione nõ subsistente agere de euic.dicẽdum est prout no.l.herẽnius.§.gaio de euic.s.qr aut constat sñiam esse iustam ⁊ sic emptorẽ fouere ma lam causam: ⁊ tũc nõ tenetur appellare.aut cõstat sñiam esse iniu stam.⁊ sic emptorem fouere bonam causam. Et sic tenetur appel lare: ⁊ etiã appellationẽ prosequi nisi excusaret rõne pauptatis p l.si procuratorẽ.§.si ignorantes.s.man. Si autẽ sit dubiũ an sñia fuerit iusta an vero iniusta. Et in dubio psumit pro sñia ideo nõ

tenebitur.

tenebit appellare per.d.§.gaio.si tñ appellauerit.qr tūc p appellationem extinguit snia.l.j.in fi.ad turpil.extinguitur pñter presumptio ex illa surgens.τ ideo tenebit appellationē psequi nisi p pactū aliud sibi remissuz fuerit p id qđ habetur.d.§.gaio.τ no.in spec.de ap.in scđa parte.§.quis possit.ibi sed nunquid emptor. Et intelliget qđ tenebit prosequi nisi rōne paupertatis excusaretur. Nec ob.pdictis inquantū dixi qđ tenetur psequi appellationem qđ habet.l.inuitus.C.de pcu.τ.c.nō iniuste extra de procur. vbi videtur q licet quis teneat appellare nō teneat tñ psequi qđ ibi loquitur in pcuratore qui pcuratorio noie dñi appellat.τ sic pro causa aliena.sed sic loquit in emptore qui principaliter p sua cā appellat licet in cōsequentiā commodū τ incommodū spectet ad venditorē.ideo magis arctat ipe emptor.facit qđ no.p Bart. in.d.§.si ignorantes.τ in.d.l.inuitus.τ.l.pter veneni.§.fi.ff.ad silla.cōiter tñ hodie in instrumētis remittit necessitas appellādi τ appellationē psequendi ipsi emptori. ¶ In glo.fi.huius.§.in fi. Aduerte qr distinctio glo.pcedit qñ post obligationē factā de re pignorata cōtinget sententiā ferri contra debitorē.secus si añ fuisset lata qr tūc videt qđ indistincte nocebit creditori cui postea fuit obligata per id qđ habetur.l.si inter.§.fi.s.de exe.rei iudi. ¶ Extra glo.est sciendū qđ Ang.hic istū tex.inquantū hic dr emptorem posse psequi appellationē interpositā per venditorē perinde ac si ipse appellasset.dicit sane esse intelligendū.qr nō debet itelligi qđ sit preferendus in defensione ipsi venditori ex quo ipse emptor appellauit sed admittit tāquā assistēs.allegat Inn.in.c. veniens el primo extra de spōsa.facit qđ habet in.l.sequēti.τ.l.suspectā.s.de inoffi.testa.τ ideo cum non veniat nisi vt assistēs ob stabunt sibi que obstarent vēditori appellanti.τ eisdē defensionibus similiter vtetur τ pter hoc dixit Inno.vt refert idez Ang. qđ publico processu nō poterit testes inducere nisi vt poterit ipse venditor si appellasset.Et sic si appellans non poterat nec ipse poterit τ si poterāt:poterit τ ipse prout notat Inno.fm eum.c.sup de re iudi.extra in gl.que incipit quero vbi τ p cōsequēs vr.τ vbi si publicate sunt attestatiōes.τ ver.illud etiā vr τ per eundē.c.veniens de spō.el.j.si aūt non veniret vt assistens sed appellaret pro suo interesse tūc fm Ang.sine dubio poterit ēt sup eisdē articulis publicato pcessu testes pducere.Nā si pōt appellare ergo debet posse ēt pbationes inducere p quas appareat de appel.iustitia: hoc dicit tenuisse Jo.an.in nouella in.c.cum sup.τ ita dicit se etiā intelligere dictū in ti.de teste.§.satis vtiliter vbi quid si a snia.Sz certe si ponderent dicta Joan.an.in.d.c.cū sup.in glo.magna ibi posita p eū in ver.τ si publicato vr tenere pñium ei⁹ qđ dixit An. τ sic qđ lz appellauerit non possit pducere testes eo casu quo principalis nō poterat de quo dicet.l.a snia.j.eo.qr qđ prime dixi qñ sciuit cām principalē agi τ tacuit secus si ignorasset qr tūc pōt pcedere dictū Ang.τ ita voluit vincētius τ spe.in.d.ver.qđ si a snia aduerte etiā qr inquantū Ang.dixit qđ emptor non est pferend⁹ vēditori in defensione nō vr verū cū ad ipsum principaliter τ primo loco spectet defensio.τ iō vr pferēd⁹ p not.in.l.sepe.s.de re iudi.τ.c.pe.extra de re iudi.quod intellige pcedere qñ ante lit.conte.cū venditore cōpareret:vel si post cōparuit ignorauit constitutionē p not.p Bar.l.si perlusorio.j.e.τ p id quod dicet.j.l.prima facit qđ no.Inno.i.d.c.cū sup.Nec ob.pdictis qđ notauit Inno. in.d.c.veniens el.j.qr illud hz locū qñ terti⁹ pparēs est talis q ad ipsum non spectat primo loco defensio vt ibi etiā colligit ex nota. p eū.ibidē facit qđ dicet.j.l.prima. ¶ Aduerte etiā qđ fingit hic Ang.q potest terti⁹ appellare p suo interesse τ si appellet ēt postquam snia trāsiuit in rem iudica.p victū per lapsum.x.dierτ τ tūc insurget mirabile fm eā q snia ferenda p isto appellante proderit ei q tacito cōsensu suo sniam primā cōfirmauit nō appellādo iuxta.l.ab eo.C.quō τ qñ iudex.τ qđ habet.C.qđ ad cōsultationē extra de re iudica.Et sic dicit velle Inno.in.d.c.cū sup.in pallegata gl.in ver.Sz p predicta.§.j.aut dictā sniam si ipse principalis nō appellans confirmauit expresse tūc dicit q lz tertius possit appellare vt sibi psit tñ snia lata p eo non pderit illi q expsse sniam confirmauit.similiter ēt nō pdesset inquantū dict⁹ appellasset semel τ bis τ semp succubuisset qr cum vnusquisq.s.ipse principalis τ tertius cōuolauerit ad suū remediū snia lata pro eo non proderit alteri.alle.nota.p Inno.in.d.c.cū sup in.j.gl.Et sic residet. Sed aduerte qr inquantuz Ang.dixit q si tertius appellat post sniam que transiuit in rem iudi.p victū p lapsum.x.dierū qđ tūc snia ferēda pro ipso appellante pderit ēt ipsi victo lz tacito cōsensu sniam confirmauerit nō appellando nō vr bñ dicere.qr paria sunt expresse confirmare vel tacite p id qđ habet.l.cū qđ.si cer.pe. τ ideo sicut nō pdest victoria appellantis ipsi victo qñ expsse cōfirmauit vt ēt ipe attestat iō nō dz pdesse ēt qñ tacite cōfirmauit τ ēt hoc idē tenuit Bar.j.l.prima.in pricipio.τ ista opi.verior vr p rationē pdictā de quo plenius dicet.j.l.proxima.Qualis aūt sit hec appellatio q interponit p tertiū.τ sic an sit iudicialis an vero extraiudicialis τ qualis sit forma appellandi τ liberandi quādo tertius appellat.τ qualis ēt sit forma snie remitti Ange.ad not. per Innocenti.in.d.c.cum super.τ per Bar.in.l.sequen.

a **Si procurator.** [a] Procurator qui litē est cōtestat⁹ si vincitur per pcuratorē pōt appellare.h.d.ibi videamus sub.τ videretur qđ nō per id qđ sequitur.

9 Nota qđ dictū ē i summario.† ¶ Nota scđo q pcurator efficit dominus litis per contest.τ sic facit qđ etiam suo nomine potest appellare vt voluit glo.in.§.precedenti in glo.fi.vbi qui nunq̄ fuit in iudicio.Et sic ille cuius est pcurator.aduerte qr videtur q nō sit possibile qđ pcurator sit dominus litis τ etiam ipse cuius est procurator cum duo non possint esse domini insolidum eiusdem rei vel iuris.l.si vt certo.§.si duobus supra cōmo.Sz potest respōderi qđ illud est verum eodem respectu:secus alias.Et ita possit pcedere quod dicitur hic in tex.τ glo.Nam procurator dicit dominus litis.i.instantie sic accipiendo litem pro instantia.facit q habetur in.l.causas.C.de transac.τ ille cuius est procurator dicit esse dominus litis.i.cause et eorū que in causa tractantur.Et sic assumitur lis nō pro instantia sed pro ipsa causa pro qua litigat. τ per consequens diuerso respectu.procurator diceretur domin⁹ litis ad respectū ad quē ille cuius est pcurator dicitur litis dominus. ¶ Queri pōt iuxta predicta.qr hic dicitur qđ per cōtestationem litis pcurator dicit dominus litis faciat etiā habet.c.j.de pcurato.in.vj.quid iuris si sit causa in qua non fiat contestatio litis:an tunc procurator aliquo modo efficiatur dominus litis:videretur qđ nō per istū tex.τ similes a sensu cōtrario.τ cōtrariū tenuit hic Bar.per.l.nullā.C.de procu.vbi videt dici q post litem in iudicio agitatam per procuratorem efficiatur dominus litis. vnde per hoc videtur qđ postq̄ incepit tractare de meritis cause: tunc efficiatur dominus litis.τ illud habeat loco contestationis: secus quando solum instituisset circa preparatoria litis seu iudicij. τ fm predicta dicit supplendū esse hunc tex.τ similes.τ plus etiā dixit qđ etiā idem est dicendū quādo pcurator interuenit post litis cōtest.qr tūc etiā quādo incipiet tractare de meritis cause efficietur dominus litis.facit qđ habet in.l.j.C.de cōsor.eiusdem litis.Sed certe istud vltimū nō videtur esse verū.Sed ex quo aliūde est effectus dominus litis seu instantie possit effici domin⁹ per id qđ habet in.d.l.si vt certo.§.si duobus.Et hoc etiam videt voluisse ipse Bar.in.l.nihil.C.de procura. ¶ Nec ob.dicta.l.ñ.quia ibi hoc nō probatur licet quo ad quid interdum possit id fieri p litis contesta q posset ante vt ibi pz.Et istam partē ego puto veriorem de iure licet ibi aliter videtur. ¶ Ultimo per istum text. τ similes dicebat Ray.vt hic refert quod procura.qui appellauit potest renunciare appellationi p eum interposite pro quo facit.l. procurator in prin.s.de tribu.τ.l.cum procura.in prin.s.de ope. no.nun.Sed contrarium credit ipse Ange.esse verum per id qđ habetur.l.rescriptum.§.fi.cū se.l.contra iuris.s.de pac.τ.l.apud celsum.§.questitum.τ.§.mandaui.s.de dot.excep.τ per notata p eum.l.bonorum.supra rem.ra.ha.vbi etiam de hoc tangit.p hoc bene facit:quia procurator in dubio non videtur habere mandatum de donando.l.filiusfa.de dona.τ.l.contra iuris.§.fin.sed renunciando expresse videretur quodam modo donare.facit qđ habetur.l.si quis delegauerit.s.de noua.ideo non videtur id fieri posse tacite aut permittendo labi tempus datum ad prosequendum bene posset renunciare per nota.Inno.et Jo.an.c.cum oli abbas ad fi.de offi.dele.Et hec pars verior videtur per predicta. Nec ob.allegata in cōtrarium.quia ibi non remittebat procurator expresse iuri domini.Nec saltem faciebat actum sapientē donationem.Secus autem est in casu predicto.

A sententia. [a] A sentētia lata inter alios ille cuius interest rōne pleni vel qualisqualis preiudicij appellare potest τ cām appellationis ad ipsaz interpositā

10 etiā psequi pōt.h.d.cū duobus.§.se. ¶ † Not. prio qđ a snia lata inter alios potest appellari rōne qualisqualis preiudicij qđ infertur ex sententia ipsi appellanti licet non fiat plenum preiudiciū. τ ex hoc etiam not.quod testes recepti inter alias partes licet nō faciant plenum preiudicium alteri tamē videntur facere aliquale preiudicium.quia cui preiudicat sententia preiudicant etiam acta secundum nota.per Innocē.c.causam que.el picolo extra de testi.τ per Bart.in.l.sepe.de re iudicata de quo per Bar.l.admonendi de iureiu.s.

11 ¶ † Not. quod fideiussor potest appellare a sententia lata contra principalem τ videtur hoc intelligendum qđ possit appellari a tali sententia ratione qualisqualis preiudicij non fiat plenum preiudiciū ex tali sententia τ hoc propter dictionem item: que videtur repetitiua qualitatum precedentiū iuxta notata per Bar.l.j.s.de publica.circa prin.Et secundū hoc facit iste tex.qđ sentētia lata ptra principalē nō possit immediate mitti executioni contra fideiussorem ex quo illa nō faceret plenū preiudiciū.de quo per glo.τ doc.in.l.fi.C.de vsur.rei iu.τ.c.vnico extra de iniur.τ damno dato in.vj.in quibus locis concludit dictū pcedere in fideiussore contractus:secus in fideiussore qui dat in iudicio de iudicato soluēdo.qr talē poterit fieri executio snie late contra principalē.l.j.iudi.sol.vbi per Bart. ¶ Not.qđ fideiussor datus a vēditore emptori pōt appellare a snia lata ptra emptorē.

12 ¶ † Ultimo potes notare qđ coheres nō vr posse testificari in cā

a ¶ Si procurator. adde ludo.rom. sing.cccccij. vbi reputauit istū text. singularem ad hoc qđ pcurator etiā si nō hz ptātez substituēdi pt substituere alium ad appellādum.

coheredis.τ similiter nec habẽs similem causam cũ litigante.pro
quo bene facit qḋ habeť in.c.persona.extra de testi.Nec similiter
fideiussor videť posse testificari in cã illius pro quo fideiussit.Nã
oẽs pdicti videnť pretẽdere aliqḋ preiudiciũ in lite cõsiderato qḋ
habẽt potentiã appellãdi.De hoc tñ vltimo an vcʒ fideiussor pos/
set testificari in causa eius pro quo fideiussit.tangiť etiaʒ p Cy.τ
aliquid etiã p Bar.l.si cui.§.fi.de lega.j.τ etiã tangitur in Spec.
de teste.§.j.ver.qd si fideiussor.vbi cõcludit Spe.qḋ si reus princi
palis est soluẽdo:tũc poterit testificari quasi ipsiꝰ tũc nõ intersit:
secus si reus principalis nõ sit soluẽdo:qꝛ tũc cogereť soluere.alle/
gat tñ aliqua iura in cõtrariũ quibꝰ nõ rñdet.vnde Jo.an.ibi in
additione dicit stãdũ esse cõtrariis qꝛ etiã si reus sit soluẽdo:τ sic
dato qḋ excutereť ipse fideiussor põt repetere ab ipso reo:cũ inter/
est ipsius fideiussoris sumptibꝰ τ litibus nõ vexari.arg.l.minori/
bus.ff.de mi.interest ẽt potius nõ soluere quã solutũ repetere.fa/
cit qḋ habeť.l.ẽt.ff.de cõpẽsatio.Et p ista parte facit etiã iste tex.
Nec obst.qḋ habeť.l.itaqꝫ fullo.in pn.ff.de fur.vbi vꝫ pbari distin/
ctio spe.qꝛ ibi loquiť ex parte eiꝰ qui vult agere sit soluẽdo an nõ
qñ res subtracta erat alteriꝰ τ nõ ipsius volẽtis agere ꝫ ad ipsum
spectabat custodia.hic autẽ loquimur ex parte eiꝰ q cõueniri põt.
quo casu vꝫ esse suspectꝰ ẽt si reus principalis sit soluẽdo pter id
qḋ.ff.dixi.τ maxime qñ renũciasset bñficio de fideiussoribus.An
autẽ venditor possit esse testis in cã emptoris dixi in.l.precedẽti
§.j.τ etiã tangiť in spe.de teste.§.j.ibi quid de venditore.vbi spec.
videť tenere distinctionẽ glo.l.nullã.ff.de testi.Sed Jo.an.ibi in
addi.vꝫ tenere id qḋ dixi in.d.§.j.vcʒ qḋ indistincte repellať pro/
pter affectionẽ quã psumiť habere ad ꝯtractũ pter quã ẽt repel
litur preneta.τ sic multofortiꝰ repelli dꝫ ipse vẽditor lꝫ nõ teneať
de euictiõe.Et p hoc põt inferri an donãs possit esse testis in cã do/
natarii sup re donata.Nã videreť qḋ nõ cũ teneať de euictiõe.l.ad
res donatas.ff.de edili.edic.Sꝫ ꝯtrariũ vꝫ dicẽdũ qḋ sic rõne affe
ctiõis quã cõsimiliter hꝫ ad ꝯctũ donatiõis vt sortiať effectũ per
no.p Cy.post Ja.de ra.l.oibꝰ.C.de test.sup pma gl.Et p pdicta vꝫ
posse reprobari cautela spe.quã posuit ĩ ti.de pcu.§.fin.ad fi.vbi
dicit qḋ si qs mutuauit titio decẽ τ nõ põt pbare nisi p vnũ testẽ
qḋ tũc cautela est qḋ cedat alteri ex cã donatiõis quã sua.Nã cum
tũc nõ tenebiť de euictione poterit p cessionariũ induci in testem
vna cũ alio teste.Nam nõ videť bona cautela pdicta pter id qḋ
dictũ est supra de donatore qui non põt esse testis in cã donatarii
licet donãs nõ teneať de euictiõe.τ sic videť etiã Joã.an.in addi.
spec.in.d.§.fi.reprobare dictã cautelã τ p pdicta etiã videreť pos
se inferri ad id qḋ etiã tangit spec.in ti.de teste.§.j.ver.Sed pone
mutuaui.vbi tãgiť quid iuris si qs mutuauit titio decẽ τ non hꝫ
testes nisi duos suos filios ipsius mutuãtis quos cõstat nõ posse
testificari p patre.l.parẽtibꝰ.C.de testi.an si mutuãs cederet iura
sua tertio ex cã donationis.Et sic nõ teneret de euic.An filii eius
possint tũc testificari pro ipso cessionario.Nã licet spe.videať po/
nere dictam cautelã.τ tenere qḋ sic:tamẽ in cõtrariũ facit qḋ supe
rius dictũ est qꝛ pater dictorũ filiorũ τ consequenter ipsi filii vidẽ/
tur esse suspecti cũ videanť verisimiliter habere affectionẽ ad do/
nationẽ factã per patrẽ.¶ In glo.j.ibi siue nõ.Et sic ad literã dũ
dicit in coheredũ preiudiciũ debet suppleri.maxime qꝛ idẽ si non
fecerit in preiudiciũ seu odiũ coheredũ cũ vtrobiqꝫ sit eadẽ ratio
pter id qḋ sequiť.¶ In glo.in.c.in fi.Solue vt ibi nota.qꝛ veri/
tas est qḋ sñia inter alios lata alteri non preiudicat quo ad plenũ
piudiciũ τ ita loquiť ibi.sed bene piudicat ibi quo ad qualequa/
le preiudiciũ vt hic dꝛ.¶ Extra glos.sciendũ qḋ Bart.hic aliqua
tetigit de materia tertii cõparẽtis pro suo interesse aliquid etiã
tetigit.ĩ.e.l.si plusorio.in princi.Et aliquid etiã.l.si quis separa/
tim.§.fi.Ang.etiã aliqd tetigit in.§.j.l.pcedẽtis.Innocẽ.vero τ
Jo.an.post eũ in.c.super.de re iudi.latius de materia tetigit.Et
aduertendũ etiã qḋ pro declaratione huius tex.põt queri vt etiã
tetigit hic Bar.An victoria tertii appellantis habebit pdesse vi
cto.τ videreť dicendum qḋ non per id qḋ habeť in.c.cũ sup pre/
allegato.τ ibi etiã hoc videť velle Inno.quãdo tertius appella/
uit ratione qualisqualis piudicii.Nã tunc scḋm eũ vt ipse tangit
in sua prima glos.predicti.c.videť qḋ forma libelli porrigẽdi etiã
iudici appellationis p ipsum tertiũ debeat fieri hac forma:qꝛ de/
bebit petere pnunciari per iudicẽ qḋ sibi non fiat preiudiciũ ex
sñia lata ꝯtra talẽ.Et sic etiã debeat iudex pnũciare si apparebit
eũ fouere iustitiã τ non debebit petere sñiam cassari.secus quãdo
appellasset ratione pleni preiudicii:qꝛ tunc posset petere sentẽtiã
cassari.¶ In glos.tamen magna que incipit quero.circa fi.videť
referre opi.dicentiũ qḋ vterqꝫ libellus possit porrigi p appellãtẽ
etiam si appellat rõne qualisqualis piudicii.Bar.hic vꝫ cõclude
re qḋ etiã in cõsequentiam videtur tacite pronunciatũ sñiam esse
iniquam:qꝛ pter illam iniquitatẽ vꝫ iudex taliter pronũciasse.
vnde hoc pmisso cõcludit qḋ si vterqꝫ videlicet victus τ tertiꝰ tũc
victoria tertii nõ pderit victo p tert.in.c.cum super.facit qḋ dixi
post Ang.ff.l.prima.§.j.Si autẽ victus nõ appellauit sed tertiꝰ
tunc si victus expresse approbauit sentẽtiã non pderit sibi victo/
ria tertii.faciat qḋ notauit glo.l.iii.§.fi.ff.co.τ qḋ habeť.l.seq.per
locũ a speciali vbi est speciale in cã criminali qḋ victoria tertii p/
sit victo etiã expresse approbauit sñiam.Et sic in alio casu erit se
cus.argu.l.ius singulare.ff.de legi.Si vero nõ approbauit expres
se tunc si tacite nõ approbauit idẽ dicendũ cum eadẽ videať ratio
exemplum põt poni quãdo nõ appellauit infra tps debitũ igno/
rans tertium appellasse.facit qḋ habeť in.l.ab eo.C.quõ τ quãdo
iudex.Si autẽ nõ approbauit expresse nec tacite vt qꝛ nõ appella
uit sciens tertium appellasse.τ sic volẽs iuuari scḋm dispositionẽ
iuris p appellationẽ tertii tũc videť qḋ victoria tertii habeat p/
desse victo.facit qḋ habeť.l.si qs separatũ.§.fi.ĩ.eo.Et istud videť
hic seq Bar.Inn.tamẽ in.d.c.cũ super τ etiã do.Ant.vbi videnť
velle qḋ tũc nõ psit victoria tertii quãdo appellauit rõne qualis/
qualis preiudicii.Que aũt opi.verior sit infra tangeť.τ tãgit etiã
hic Bar.qd iuris si non appelletur a prima sentẽtia lata.sed a se
cunda lata in cã prime appellatiõis vt tangit etiã quid iuris qd
si non appellauit a prima sententia nec a secũda lata in cã appel/
lationis τ velit appellare a tertia a qua nõ posset principalis ap
pellare an poterit.τ tãgit etiã an qñ tertiꝰ appellat a sñia dicatur
appellatio iudicialis an extraiudicialis.de quibꝰ questionibꝰ in
ferius latiꝰ patebit.vnde est aduertendum qḋ do.Ant.materiã
istã nititur expedire in.d.c.cũ super.per multa quesita τ licet di/
cat se velle expedire per.vii.quesita tamẽ in effectu psequiť nouẽ
prout patere poterit diligenter intuenti.¶ Nam primo querit q̃
exigantur a comparente pro suo interesse τ quid habeat pbare
vt admittať ad cõtradicendũ cum effectu.¶ Secũdo qualiter cõ
parens pro suo interesse in se litem suscipiet.¶ Tertio an τ quã/
do cõparenti pro suo interesse obst.exceptio rei iudi.τ in quo ha
beat obstare.¶ Quarto cũ tertius cõparens pro suo interesse po
sit appellare.¶ Quinto an quãdo cõparẽs pro suo interesse pos/
sit impedire sententiã ferri cõtra eum vel executionem sententie.
¶ Sexto an cõparẽs pro suo interesse publicatis attestationibꝰ
cã principali posset producere alios testes nõ obstante dicta pu/
blicatione.¶ Septimo an si feratur sentẽtia pro tertio cõparẽte
pro suo interesse habeat pdesse in aliquo reo principali.¶ Octa/
uo tractat de practica libelli τ sentẽtie qñ tertius cõparet pro suo
interesse.¶ Nono τ vltimo tractat qñ tertiꝰ appellat pro suo in/
teresse qualis sit predicta appellatio an iudicialis an vero extra/
iudicialis.Et ad pdicta mẽbra nititur reducere oĩa mẽbra dicta
Inno.τ Joã.an.in.d.c.cũ sup.tñ multoties in vno mẽbro repetit
qḋ in alio dixit.vnde tu potes reducere materiã eorũ respectu q̃
vtilia sunt ad.v.mẽbra principalia.¶ Primũ est qḋ tetigit etiã
do.Ant.vcʒ qd habeat pbare tertius cõparẽs p suo interesse vt
admittať ad cõtradicẽdũ τ ad docẽdũ de iure suo.¶ Secũdum
est qualiter cõparens pro suo interesse admitteť vtrum soluʒ ad
contradicendum an vero vt in se litẽ suscipiat.¶ Tertium est an
tertius comparens pro suo interesse posset quãdocũqꝫ appellare
¶ Quartũ est an victoria ipsius tertii si cõtingat pro eo ferri sen
tentiã habebit pdesse reo principali.¶ Quinto et vltimo an qñ
tertius appellat p suo interesse censeať appellatio iudicialis an
vero extraiudicialis.¶ Circa primã vcʒ quid habet pbare tertiꝰ
veniẽs pro suo interesse τ que ab eo exigãť vt audiať τ remittit
ad docendũ de iure suo.† Aduertendũ est qḋ triplex est interesse
13
in quorũ quolibet põt τ dꝫ admitti.primũ est qñ ex pcessu q fit cũ
alio fieret sibi plenũ preiudiciũ vt cõtingit in casibꝰ.l.sepe.ff.de re
iudi.τ.c.pe.extra de re iudi.Scḋm est qñ tertio cõparenti piudi/
caretur in positione:vt qꝛ vacãs occupareť qḋ diceret ad se specta
re seu sibi tradi debere vel si illa positio quã hꝫ perdereť vel in illa
molestareť.facit qḋ habetur in.d.c.cũ sup.extra de re iudi.τ.c.ve
niens.el.ii.de testi.extra.τ.l.a diuo pio.§.si sup rebꝰ.ff.de re iudi.
τ.l.ob maritoꝝ.C.ne vxor p ma.tertiũ põt esse iteresse rõne qua/
lisqualis piudicii surgẽtis ex psumptione que surgit ꝯtra ipsum
tertiũ ex sentẽtia cũ alio lata vt colligiť ex tex.isto:τ facit etiaʒ qḋ
habeť.l.si duo patroni.ff.de iureiurã.τ qḋ nota.hic in glo.j.τ ĩ.d.
c.cum super.in glo.ii.Hoc pmisso conclude qḋ quõcunqꝫ intersit
ad hoc vt debeat audiri vt admitti debeat:est tñ necesse qḋ saltẽ
altero de tribus modis pdictis intersit ad hocvt debeat audiri τ
admitti.Item etiã exigitur qḋ de tali interesse doceat.qualr aũt
habebit docere conclude prout etiã voluit do.Ant.in.d.c.cũ sup
qḋ si tertius solum intendit prosequi finem legitimandi psonam
suã vt admittať ad discutiendũ de iure suo τ sufficiet pma facie se
ostendere de iure suo respectu possessionis vel quasi vel alterius
iuris sui nec erit necesse qḋ plenarie doceat de dicto iure τ maxie
de proprietate ipsiꝰ iuris.Nã eo ipso qḋ pma facie apparebit de
suo iure τ sic de suo interesse debebit audiri τ admitti vt pbatur
in.d.c.veniens.τ ibi esse nota.el.ii.extra de testi.Si aũt intẽderet
etiã impedire executionẽ sñie tũc cõclude vt etiã voluit glos.in.d.
c.cũ sup.τ etiã tunc sufficiet summarie docere de iure suo ex eo qꝛ
iudiciũ executionis sñie de se est summariũ vt no.l.a diuo pio.§.si
sup rebꝰ.ff.de re iudi.τ ideo sufficiẽt summarie pbatiões.facit qḋ
notauit bar.l.iii.§.cõdemnatũ.de re iudi.τ qḋ habeť.l.iii.§.sciẽ/
dum.τ.§.ibidẽ.ff.ad exhi.Aduerte tñ qꝛ ita demũ vꝫ ipediri exe/
cutio qñ fit sup re sup qua est sñiatũ si possessio erat vacãs:qꝛ tunc

interest tertii qd ab alio nō occupet. vt voluit Inno. in. d. c. veniēs el. ii. ⁊ Bart. in. d. §. si sup rebus. idem si ipe tertius ipsam rem possideat per id qd habet in. d. c. cū sup. ⁊ in. d. l. ob maritorū. ⁊ in prealle. §. si sup rebus. secus si non possideret ipe tertius nec possessio esset vacans. sed possideret forte per reū cōuentū: qꝛ tunc non impediretur executio quin fiat reseruata questione ꝓprietatis. facit qd habetur. l. is a quo. ⁊ l. a quo fundus. ff. de rei ven. ⁊ ff. de peti. here. l. pe. Si aūt fieret executio super alia re quā super illa super qua est sententiatū: tunc bene admittetur tertius docens de iure suo summarie ad impediēdum executionem super illa per quod habet in. d. l. ob maritoꝝ. ⁊ quod not. per Inno. in. d. c. veniens. ⁊ per id Bar. in. d. §. si super rebus. Aduerte inquantū dixi qd tertius comparens pro suo interesse forte potest impedire executionē sententie respectu possessionis. intellige illud verū quādo ignorasset causam agi. Et sic lata fuisset sententia eo ignorāte super ipa re in qua fieri debet executio. Nā ꝓpter ignorantiā etiam si non appellauerit ab ipsa sniā poterit impedire executionē per id quod habetur in. d. c. cū super. ⁊ facit qd habetur. l. fi. C. si per vim vel alio modo. Si aūt sciuisset cām agi: tūc vr qd non audiatur volens impedire executionē si nō appellauit per tex. in. d. c. cum super. quem sic videtur intelligere Inno. in glo. in ver. appellationē. vbi autē velit tertius intendere vel consequi finē cassationis sniē: tūc oportet quod plene doceat de iure suo. vt probatur in. d. c. veniēs. el. ii. ⁊ facit qd no. in. d. c. cū super in glo. ii. Et per predicta satis appare qd nō ꝓcedit opi. quorundam dicentium qd ita demū admitti debeat tertius ad docendum de iure suo si sit in possessione iurium seu rerum que petite sunt. ¶ Nam vt ex predictis apparet dicta opi. non est vera et cōtra eam etiā facit tex. istius. l. Nec ob. d. l. is a quo cum sequenti: qꝛ ibi non interat tertii quo ad possessionem: qꝛ reus possidebat ⁊ nō ipe. nec etiā sup proprietate fiebat preiudiciū qd agitabat: qꝛ ibi primo agens de suo dn̄io agebat: et ideo tertius qui secundo venit: ⁊ pretendebat similiter se dn̄m: et sic diuersum ius a primo impedire nō potuit quominus primus ageret: sed potuit etiā ipe agere cōtra ipm reum possidentē si vult facere: vt ibi habetur: ⁊ quid tunc seruari debeat si alter ipsorum primo obtinuit sniā disponitur in dictis. ll. qꝛ reus poterit illi restituere rem recepta ab eo cautione quod ipm reum defendet aduersus aliū. Et hec sufficiant de primo mēbro.

14 ¶ † Circa secundū qualiter admittat seu admitti debeat ipse tertius cōclude qd aut ipse tertius vult nouā instantiā inchoare ⁊ tunc pōt. probatur in d. l. is a quo cū sequen. qd intellige dūmodo nō sit in casibus in qbus snīa non debet preiudicare tertio de qbus in. l. ii. C. de re iudi. ⁊ l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ in. c. pe. extra de re iudi. Nam in dictis casibus sicut preiudicaret snīa ita preiudicarent etiam acta iuxta notata per Inno. in. c. cām que. el pīcolo extra de testi. ⁊ p Bar. in. d. l. sepe. Et sic non potest inchoari noua instantia ad preiudicium iam actitatorū secus vbi essemus extra dictos casus: qꝛ tūc possit inchoari per tertium noua instantia vt predixi: ⁊ hoc casu dari debebit libellus ⁊ lis contestari ⁊ alia fieri que fieri consueuerūt fm naturam cause vt etiā voluit Inno. in. d. c. cum sup. in ver. nūcius circa fi. Et attēde qꝛ si cōparet tertius expedito primo iudicio tūc habet locum qd dixit glo. ii. ad fi. in. d. c. cum super. nam tūc fm illam glo. non habebit locum practica dicte. l. is a quo cum sequen. Secus qn̄ cōpareret eo tpe quo nondū fuisset finitum primū iudicium qꝛ tūc seruari deberet qd habet in. d. l. Et nota diligēter gl. predictā pro limitatione dictarū legum. si aūt nō velit nouam instantiam inchoari sed velit liti inchoate assistere ⁊ illā iuuare vel in se assumere ⁊ tunc cōcludit do. An. in. d. c. cū super qd si tertius venit ante sniam: ⁊ pretendit tale ius cuius primo loco spectat ad ipsum tertium defensio tunc habet triplicem viam comparendi. Nam potest comparere ⁊ assistere ne fieret collusio per. l. si suspecta. ff. de inoffi. testa. ⁊ ff. l. proxi. §. alio. Scdo etiam potest cōparere ⁊ assistere liti iuuando illū. facit quod no. glo. in. d. l. si suspecta. Item tertio potest comparere ⁊ assumere in se litem remouendo eum a prosecutione litis cepte ex quo principaliter ad eū spectat defensio: ⁊ sic transit do. An. in. d. c. cum super. Sꝫ Bar. in. l. si perlusorio. ff. e. dicit hoc vltimū ꝓcedere qn̄ cōparet a principio ante litem conte. Et idem si compareat post lit. conte. si ignorauit litem agi: quia tunc talis contestatio sibi non preiudicat sicut nec preiudicaret sententia ipso ignorante lata dicta. l. sepe de re iudi. ⁊ d. c. pe. extra de re iudi. secus si sciuisset litem contestari ⁊ non cōtradixisset: quia tunc talis contestatio sibi preiudicat sicut preiudicaret sententia eo sciente lata. omnia cui habet preiudicare sentētia in eodem casu etiā preiudicant acta vt est dictum: ⁊ ideo si facta sit contestatio ipo tertio sciente ⁊ nō cōtradicente poterit remouere rem per id quod habetur. l. post litē. ff. de pcur. ⁊ c. j. de procur. in vj. quod videtur intelligendū nisi reus ipse cōsentiet p ea que habentur in. d. l. post litem cū. l. se. vel nisi superueniret iusta cā suspicionis per id qd habetur in iuribus preallegatis. poterit tñ ipse tertius assistere liti ⁊ iuuare cām etiam ipso reo inuito per id qd habetur. l. d. l. si suspecta ⁊ in. §. j. ⁊. ff. e. si plusorio. ⁊ hec ꝓcedūt qn̄ est tale ius cuius primo loco spectat ad ipsum tertiū defensio. Si vero esset tale ius cuius primo loco ad ipsum tertiū nō spectaret defensio. Sed certe eque principaliter ad vtrūqꝫ exēplum quādo ageret de iure subiectionis: qꝛ eque principaliter videt interesse subiecti ne mutet dn̄m. ar. eorū que notā. p doc. l. ancille. C. de fur. ⁊ etiā ipsius prelati ne perdat subiectū. facit qd no. Inno. c. auditis. extra de prescrip. ⁊ qd habet. l. principaliter. el. ii. C. de lib. causa: ⁊ tūc hoc casu pōt tertius cōparere ⁊ assistere liti ne fiat collusio ⁊ etiā causam iuuare iuxta nota. in. d. l. si suspecta. nō aūt pōt reū a prosecutione remouere ex quo eque principaliter spectat ad ipm conuentū nisi forte ipse reus esset suspect⁹. Nā tūc scdm Inno. videtur qd tertius pōt ipsum remouere p. l. precedentē. §. alio. ⁊ hoc etiā voluit Inn. in glo. in ver. rationabiliter. pōt tñ dici qd in. d. §. alio. loquit qn̄ ad tertiū primo loco spectabat defensio cū loquatur de emptore. vt ibi ptꝫ. Itē pōt dici qd ibi nō dr qd possit remouere sꝫ qd pōt ꝓsequi appellationē ac si ipse appellasset ⁊ sic dictū Inno. nō hn̄ videt iure ꝓbari. vbi aūt esset talis tertius ad quem secūdario spectaret defensio tūc poterit assistere liti ⁊ iuuare cām sed nō litē in se assumere saltē remouēdo cōuētū. Saluo scdm Inno. nisi ipse reus esset suspect⁹. qꝛ tūc remoueri pōt. Et hoc sequitur etiā do. An. sed nō credo hoc verū p id qd dixi in precedēti casu. vn̄ satis est qd possit assistere ne fiat collusio ⁊ iuuare cām iuxta nota. in. d. l. si suspecta. vbi autē dixi tertiū posse assistere liti. ⁊ iuuare illā intellige hoc ꝓcedere inuito reo adeo qd etiā si reus vellet desistere a lite ⁊ cōfiteri intētionē agētis pōt nihilominus tertius ꝓsequi per id qd habet. l. principalr. la. ii. C. de lib. causa. ⁊ voluit etiā Inno. in glo. magna in. d. c. Et satis etiā probatur in. §. seq. in ver. idem rescripsit. ⁊ notauit etiā Bar. in. l. si perlusorio. ff. eo. Et predicta ꝓcedunt qn̄ vult venire ante sniam ⁊ sic precedēte lite pn̄cipali idē si velit venire post sniam suspēsam p appellationem a reo iterpositā qꝛ eadē est ratio: posset etiā appellare a snīa si per reū nō fuisset appellatū vt dicet in quarto mēbro ⁊ eo casu quo tertius cōparet pendente causa principali vel appellationis vel etiā appellando poterit docere de iure suo tam respectu proprietatis quā possessionis dūmodo ius tertie persone sit idē cum iure qd deductū est per reū. facit qd habet. l. proxima. §. alio. secus videtur si ius primo deductū in iudicio esset omnino separatum a iure tertii per id qd habet. l. pe. ff. de peti. here. ⁊ l. is a quo cum l. se. de rei vendi. qꝛ tūc stari deberet ei qd dicit in. d. l. Aduerte: qꝛ iuxta predicta pōt dubitari an quādo tertius cōparens prosequitur litem certā per reum sit necesse noua libelli oblatio. ⁊ similiter noua contestatio. Inno. hic dixit qd non quando prosequitur certam litem pro reo siue prosequatur litem principalem siue litē appellationis interposite per ipm reum. Nā sufficit fm Inno. libelli oblatio ⁊ contestatio facta cū ipso reo. assignat causam: quia videtur tunc tertius approbare quicquid factū est cū ipso reo pn̄cipali prosequendo litem per ipsum ceptā. arg. l. iii. §. falsis. ff. rem ra. ha. Secus tamē dicit vbi ipse tertius inchoaret nouā instātiā. Et idē videtur dicere si appellat. Nā tunc etiam est noua instantia. s. appellationis vt probatur in. c. ii. de iura. calū. in. vj. Et tangit etiā qualiter debeat formari libellus in cā appellatiōis emisse per ipsum de quo tetigit. ff. post Bar. Sed vbi prosequitur instantiam ceptam ⁊ sic nō inchoat nouam. Non est necesse fm Inno. vt ff. dixi nouum libellū offerri vel litem de nouo contestari. Hosti. tamen vt refert Jo. an. in. d. c. cum super. videtur tenere cōtrium videlicet qd indistincte sit necessarius libellus nouus ⁊ noua contestatio qn̄ tertius cōparet. mouetur qꝛ nō videtur procedere scdm eū. cum Inno. inquantū dixi qd prosequēdo ceptam per reū videtur approbare quicqd factum est cū ipso reo. Nā fm Hostien. hoc non videtur posse ꝓcedere: qꝛ reus pn̄cipalis nō fuit in causa nomine ipsius tertii si noie suo: ⁊ ideo tertius nō videtur posse ratificare non suo noie gestum. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. sed si ego. et extra de reg. iur. c. ratum. li. vj. ⁊ ideo videtur quod si ipse tertius vult sententiā pro se ferri exigatur alia libelli oblatio et contestatio. sed do. An. in. d. c. cum super. nititur concordare opi. vnde dicit considerandum esse quod aut tertius venit ad finem expediendi executionē sententie tantum ⁊ tunc non exigitur alia contestatio nec oblatio libelli qꝛ tale iudicium est summariū. l. a diuo pio §. si super rebus. cū ibi nota. ff. de re iudi. ⁊ voluit etiam glo. in. d. c. cum super. facit quod habetur in cle. sepe de ver. sig. aut venit tertius ad fi. vt discutiatur secum negotium principale: ⁊ tunc si ius ipsius tertii esset separatum a iure ipsius rei exigetur noua instātia ⁊ consequenter libellus ⁊ contestatio prout etiam hoc casu videtur sensisse Inno. pro quo bene facit preallegata. l. is a quo cum se. ff. de rei vendi. Si autem esset idem cum iure rei vel illi connexū tunc hoc casu est opi. inter Inno. ⁊ Hostien. vt predixi: sed ipe do. Anto. dicit quod opi. Inno. potest procedere quando processus agitatus cum reo principali preiudicaret tertio etiam in proprietate. quod contingit in casibus de quibus. l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ in c. pe. extra. e. Et sit ratio fm eū: quia tunc illud quod est agitatū cum reo videtur iuris fictione agitatum cū ipso tertio tam respectu tertii cōmodi ꝙ preiudicii per id qd habet in iuribus preallegatis. Sed opi. hostiē. ꝓcedat qn̄ tertio nō inferebat plenum pre

iudicium respectu ipsius pprietatis: qz tūc nec vere nec ficte poterit dicit agitatū cū tertio id qđ est agitatum cum reo. ideo oportebit vel qđ ius instantie cedat vel qđ nouiter fiat libelli oblatio et contestatio ṡm formā. l. mutari cū ibi nota. ṡ. de procur. Et sic residet do. An. sed aduerte qz etiā hoc casu videt verior opi. Inno. ex eo quo ad suū pіudiciū pōt quis approbare etiā non suo noie gestum vt plene nota. l. pōponius scribit si negotiū. ṡ. de neg. gest. ꝛ l. mater. C. de rei ven. Et qz etiā iste tertius volendo prosequi litē ceptam per eum seu illi assistere ꝛ illū iuuare venit accessorie ad iuuamen litis cepte. ergo sufficere dz libelli oblatio ꝛ cōtestatio preambula cum accessorium sequat naturā sui principalis de re. iur. accessorium li. vj. ꝛ eo. ti. j. l. cum principalis. Et pro hoc etiam qz sniā cōcipietur in personā ipsius rei contra quē lis est cepta. facit qđ habetur. l. j. C. de sen. ꝛ interlo. om. iudi. ꝛ ideo vr̄ qđ alia contestatio vel libelli oblatio non sit necessaria etiā quādo pcessus qui agitabat cum reo nō faciebat plenū preiudiciū. p predicta pōt inferri ꝛ precipue p ea que dixi circa principiū huius membri quod si reus sit conuentus qui rem detineat forte tanq̄ colonus vel cōmodatarius tertio possidente qđ si cōpareat ipse tertius ante lit. conte. cum reo ꝛ velit assumere in se litem ꝛ remouere reū: qz tunc poterit: qz ad ipsum principaliter spectat defensio. Nec ob. qđ habetur. l. officiū. ṡ. de rei ven. vbi rei vendicatio cōpetit etiam contra nō possidentē qui tamen detinet: qz illud procedit qñ nullus possidens offert se defensioni alr̄s secus: vt etiā voluit Inno. ꝛ do. Anto. post eum in. d. c. cum super. quod nota pro limitatione et declaratione dicte. l. officium. Si autem se offerret post lit. contest. tunc poterit litē in se assumere quantū ad finē vt reus qui condēnetur ad rem restituendā lz nō posset remouere reum quando cōdemnetur ad estimationē ex quo lis est conte. cū eo vt etiā voluit Inno. ꝛ do. An. in. d. c. cum super. allegat qđ habet. l. nec illam. ṡ. non solum. ṡ. de peti. here. vbi aūt cōuētus possideret rem que petit. Et sic nō spectaret eā principalr̄ ad tertium lz ptenderet se habere ius in re: tūc nō poterit ipm reū a defensione remouere. facit qđ habet. l. is a quo. cū sequē. ṡ. de rei ven. Si vero reus conuētus sit sup iure qđ ipse non possidet prout cōtingit in liberto qui non possidet in se ius patronatus sed prōnus illud possidet in ipso liberto. Et silr̄ ɔtigit i clericis seu ēt qz nō possidēt ius subiectiōis: lz superior prelatus in illis cū nulla res sibipsi seruitutē debeat. l. in re. ṡ. de serui. ru. predio. ꝛ. l. vti frui in prin. ṡ. de vsufru. si vsusfr. pe. tunc tertius potest assistere liti cepte ꝛ illam iuuare. Sed tunc est dubium an pōt prelatus in se assumere litē remouendo reū cōuentū. hoc casu vr̄ do. An. in. d. c. cū super tāgere. opi. de qbus ēt tangit in. c. auditis. extra de prescrip. vbi Inno. dicit aliquos tenere qđ primo loco spectat defensio ad prelatū demū recitat alios dicere: et forte melius qđ ad vtrūq̄ eque principalr̄ spectat defensio. allegat principaliter. l. ij. C. de libe. cā. ꝛ in hac parte videt residere: ꝛ tangit etiam ibi an sniā lata contra vnum ex predictis preiudicet alteri. de quo etiam tangit in. c. pe. de re iudic. Et aliquid etiā infra tanget: ꝛ hec secunda opi. placet do. Anto. in pallega. c. cū super. ex quo qz nō pōt negari ṡm eum quin etiā intersit subiecti principaliter se defendere: qz interest sua ne dominiū mutet. facit qđ no. in simili per doc. l. ancille. C. de fru. Et sic videt qđ prelatus nō poterit ipsum subiectum inuitum remouere: qz videtur procedere ṡm Inno. nisi forte esset suspectus per. l. precedētem. in ṡ. alio. Sed certe hoc non pbatur ibi hoc casu vt superius tetigit. Et sic videtur quod tunc etiam non potest remouere sed assistere ex quo ipsius plati solūmodo principaliter nō interest cū etiā principaliter intersit ipsius subiecti vt pdixi. faciat quod not. in simili in. c. dilecti. de ma. ꝛ obe. p pdicta etiam pōt decidi qđ si duobus agētibus contra pōrem vnus obtineat contra reum ante aliū qđ tunc poterit in se assumere defensionem: ꝛ videtur quod pferri debeat tunc reo principali conuento quasi ad ipm qui obtinuit pncipaliter spectet negotium vt videt velle Inno. in. d. c. cum super ꝛ sequit do. Anto. Sed certe meo iudicio hoc non videtur pcedere ex quo iam lis erat cōtest. contra reum: ꝛ ideo tunc videtur qđ deueniendū erit ad practicā dicte. l. is a quo. qz nihilominus poterit p alium pcedi contra reū poterit tamen ipe reus rem restitue re primo vincenti recepta cautione ab eo qđ defendet ipsum aduersus aliū. poterit tū assistere reo si volet ille qui primo obtinuit licet forte anq̄ obtinuisset non potuisset assistere p id quod habetur in. d. l. is a quo. cū sequē. Potest iuxta pdicta dubitari an qñ agit cōtra subiectū sup re subiectionis preiudicet prelato Inno. in. d. c. cū super. videt velle qđ si actum fuit ignorante prelato q ptendit illum esse subiectum nō preiudicabit processus vel sentētia ipsi prelato. Si aūt sciuit tunc preiudicabit quo ad possessionem si nō appellet a sniā sed non quo ad proprietatem: ꝛ ita videt velle in glo. magna. ꝛ etiam inver. appositionē: ꝛ sic vr̄ intelligere dictū c. cū sup. ꝛ idem dicit Inno. ṡm do. An. in patrono ꝛ liberto: qz si fertur sniā cōtra libertū nō pіudicabit patrono scienti quo ad pprietatē iuris patronatus saluo nisi interuenerit in iudicio et defenderit causam. ꝛ sic intelligit. l. sepe. ṡ. de re iudi. et dum litera ibi dicit interueniente suppleri dz: ꝛ etiā defendente. vel exponi dz. i. defendēte put voluit ibi roge. lz Joā. ḣ. sed ṡm Inn. vt refert do. An. in. d. cū sup. vr̄ p dictū. c. approbari opi. Roge. Sed do. An. ibi dicit qđ legiste cōiter tenēt opi. Jo. ꝛ maxime illā tenet gl. 15 in. d. l. sepe. ꝛ ēt Bar. ibi. † ꝛ sic vr̄ qđ sniā habeat pіudicare patrono scienti ꝛ taceti etiā in pprietate iuris patronatus qz vr̄ esse contra pdictū. c. cū sup. lz do. An. in libertate a patrono: ꝛ sic vr̄ prōnus cōsensisse disputari de iure libertatis qđ ab eo pcessit: ꝛ ideo scieti ꝛ tacēti vr̄ preiudicari. facit qđ habet in. d. l. sepe. ꝛ in. d. c. pe. extra de re iu. sed secus pōt dici in subiecto ṡm eū qui nō hz cām a prelato cui subest. iō tūc pōt pcedere dictū Inno. ꝛ qđ habetur in d. c. cū super. Et sic residet do. An. Sed attende: qz do. An. in. d. c. cum sup. nō videt bene recitare opi. Roge. nec opi. Jo. ꝛ illā alr̄ etiā recitat Inno. ibi in ver. ꝛ videt per hāc lrām: ꝛ in ver Joan. tamē videt dicere qđ vbi vr̄ reprobari opi. Rog. q ad tex. d. l. sepe dum dicit interueniēte supplebat. idē si sciēter ꝛ tacite. sed Jo. exponebat interueniēte. i. decedēte. Et sic volebat Jo. qđ sentētia lata cōtra libertū nō preiudicaret patrono scieti tm̄ ꝛ tacenti. Sed demū si interuenerat in iudicio defendēdo causam. ꝛ. d. opi. Jo. scđm Inno. videt approbari in. d. c. cū sup. ꝛ reprobari opi. Rog. Et aduerte qz ista opi. Rog. s. ꝛ Jo. nō sic explicite tangunt p glo. in. d. l. sepe. put tāgit Inno. in. d. c. cū sup. Et attēde qz etiā glo. in d. l. sepe. in ver. interueniēte videt in effectu tenere opi. Roge. Et sic qđ sniā lata ɔtra libertū preiudicet patrono qui sciuit iudiciū agitari ꝛ tacuit. ꝛ illā opi. sequit etiā ibi bar. ꝛ Ang. Et facit etiā pro illa. qz ille versiculus. Nā ꝛ si libertꝰ me interueniente etiā intelligeret scđm opi. Jo. de qua dixi nō bn̄ facere pro precedētibus in. d. l. sepe. Sed bn̄ faceret scđm opi. Roge. de qua dixi. Et facit etiā pro hoc qz si debitor patit creditorē disputare de iure dominij super pignore in quo hz causam a debitore fit sibi preiudiciū vt ptz in. d. l. sepe. ergo eadē ratione si patronꝰ patit libertū litigare de libertate quā habuit ab eo dz sibi preiudicare. ꝛ hoc vt dixi tenet glo. ibi cū qua cōiter trāseunt legiste ꝛ exp̄sse Bart. ꝛ Ang. ꝛ istā opi. tenuit Inn. in. c. pe. extra de re iudi. in glo. in ver. actio in ver. hac ratione vbi expresse tenet qđ sniā lata cōtra libertū preiudicat patrono qui sciuit causam agi ꝛ tacuit. ꝛ sic videt Inno. sibi fuisse cōtrarius. Nā in. d. c. pe. tenuit qđ prime dixi. ꝛ sic opi. Bar. in. d. l. sepe. scđm. c. cū sup. tenuit cōtrariū vcz qđ sniā lata cōtra libertū ita demū pіudicat patrono si interfuit in iudicio defendendo ipsum libertū. Secus si solū sciuit causam agi ꝛ tacuit. Sed aduerte qz pro opi. Inno. quā tz in. d. c. cū super. Sed si volumus tenere opi. glo. ꝛ legistarū positā in. d. l. sepe. ꝛ quā tz Inno. in. d. c. pe. pōt respōderi ad. d. c. cū sup. prout voluit ibi do. Anto. vcz. ꝛ tūc si patronus sciuit disputari de tali iure libertatis qđ ab eo processit ꝛ tacuit videt cōsensisse. ꝛ ideo tūc sibi scienti ꝛ taceti fit preiudiciū per id qđ habet in preallegato. c. pen. ꝛ in. d. l. sepe. Et ita pcedat qđ habet in. d. l. sepe. Aliud aūt in subdito vl̄ subiecto qui nō videt habere causam a prelato cui subest ideo tunc habeat locū qđ dicit in. d. c. cū sup. ꝛ scđm hoc sensus illius. c. est qđ si a sniā lata cōtra subditū appellet per tertiū nō fit preiudiciū ipsi tertio in pprietate nec in possessione. Si aūt nō appellet p tertiū tūc si sciuit cām agi fiet sibi pіudiciū in possessione in qua fiet executio snie ꝛ nō in proprietate. Si aūt ignorasset causam agi tūc lz nō appellet poterit cōtradicere executioni snie ne fiat sibi preiudicium in possessione. Et hūc intellectum voluit Inno. in. d. c. cum super. in glos. magna in ver. alij dicūt ꝛ forte melius ꝛ in sequēti. ꝛ etiam in glo. in ver. appellationem. potest etiam dici secūdo qđ non sit differentia an conueniatur libertus. an vero subditꝰ ꝛ qđ vtroq̄ casu sententia lata contra libertum ꝛ contra subditū preiudicet patrono scieti ꝛ tacēti. ꝛ similiter prelato tertio qui sciuit causam agi ꝛ tacuit vr̄ tenere ipse Inn. in. d. c. pe. in. d. glo. in ver. actio in preallegato ver. hac etiā ratione iuncto ver. Item no. ibi sequenti ꝛ ibi argumentū ibi silr̄ sequenti: ꝛ tenendo istā opi. pōt responderi ad. d. c. cum super. prout voluit Inn. ibi in glo. in ver. alioquin. nam pōt dici qđ sensus illius. c. est alius q̄. ṡ. dixerim vcz qđ sensus erit talis qđ si appellatur a sniā lata contra subditum non fit preiudiciū tertio plato in possessione nec in pprietate iuris ipsius subiectionis. Si aūt nō fuerit appellatū ꝛ nesciuit causam suam agi lz postea sciuerit sniam latam contra subditum. tūc si non contradixit executioni fit sibi preiudicium in possessione: lz nō in pprietate ex quo ignorauit causam agi. secus si sciuisset causam agi qz tunc si non appellat preiudicat sibi in proprietate per id qđ habet in. c. pe. de re iudi. Nam cū passus fuerit ipe tertius prelatus disputari cū subdito de iure cuius defensio spectabat ad ipsum tertium platum vr̄ qđ sibi fecerit pіudiciū p id qđ hr̄ in. d. c. ꝛ in. d. l. sepe. tū Jo. an. ꝛ host. in. d. c. cū sup. in ver. aliogn. inquātum Inn. ibi exponit alioquin. i. si nō appellauit nec sciuit causaz agi dicunt qđ debuit dicere qđ sciuit causam agi ꝛ nō dicere qđ nesciuit. Sed certe mēs Inno. vr̄ fuisse qđ habeatur verbum ꝛ nesciuit. pter id qđ ibi subdit. Nā dicit alr̄s fieret sibi preiudiciū per. c. pe. Et ṡm istum intellectū dictū. c. cū super. nō faceret ɔ opi. gl. in d. l. sepe. tū vt pz ex predictis Jo. an. ꝛ Hosti. vident tenere alium intellectū quē tenuit Inno. in glo. magna pallegata vbi alij dicūt in glo.

in glo. in ver. appellationi. Sed de iure forte veriorē quem voluit Inn. in glo. in ver. alioquin. et in d. c. penul. pōt inferri p predicta ad id qd̄ tangit Inno. in d. cum super. videlicet qd iuris si agitur contra colonū sciēte dn̄o et tacente an preiudicabit sn̄ia cōtra colonum lata ipsi domino. Nā tenendo opi. quam tenuit Inno. in d. c. cum super in glo. magna. vr̄ dicendū qd̄ non respectu proprietatis seu respectu possessiōis sit nisi appellet p id qd̄ dicitur in simili in d. c. cum super. ſm predictum intellectum. et hoc sequitur etiā Inno. Ubi autem ignorasset causam agi tūc nō preiudicat etiam in possessione ſm eū: qd̄ videt̄ pcedere qn̄ ipse dominus ante executionē factam cōtra colonū cōpareret. Nā si fuit ignorans causam agi vr̄ quod possit illam impedire do. tn̄ An. in d. c. cum sup finaliter videtur velle quod non impedietur executio quo ad detentionem quā habeat colonus: sed respectu possessionis non preiudicabit̄ domino ignoranti. Inno. tn̄ in d. c. cum super. in ver. per istam decre. et seq. videt̄ velle cōtrariū vcʒ qd̄ non fiet executio etiā respectu detētionis quā habet colonus. Nā vr̄ velle ipse Inno. qd̄ si fiat executio tūc perdet̄ possessio domini colonus cōuentus vr̄ qd̄ perdatur qn̄ detentio ab alio occupatur etiā ipso ignorāte. l. iij. §. quod si seruus. et l. peregre tn̄. §. quibus. ff. de acquirē. pos. Ipse tamen Inno. in c. quoniam frequenter. §. quod si super vt lite non contesta. videt̄ tenere ɔ̄rium eius: qz hic dicit videlicet quod per talē executionē que fiat cōtra colonū nō fiet preiudiciū dn̄o ignorante qz nō videt̄ esse de mēte iudicātis preiudicare nisi ipsi ipse colonus detētor aliū tradit rē vel expellit: qz tunc preiudicatur domino in possessiōe. Et sic loquitur ſm eū dictus. §. qbus. et §. si seru⁹. et lʒ Bar. dubitauerit de hoc et non decidat in dicto. §. quibus tamen ipē idem Bar. tenuit in l. ij. C. vbi in rem actio. vbi opi. Inno. quam posuit in d. c. si super. Non facta mentione de dicto Inn. quod ponit in d. c. cum super. sed solum Inno. quod ponit in d. c. qd̄ si super. Aduerte qz potest dici qd̄ concordan. dictorum Inno. qd̄ vbi dn̄s ignorauit causam agi lʒ sciuit postea sn̄iaʒ latam contra colonum tūc si nō appellat nec cōtradicit ne fiat executio cōtra colonū tunc fiat preiudicium in possessione ex quo patit̄ aliā rem occupare arg. l. quāuis saltus. ff. de acquiren. possessione. Sed nō fiet tunc preiudiciū in proprietate ex quo nesciuit causam agi p id qd̄ habet̄ in d. c. cum super. Et ita procedat et intelligat̄ dictum Inno. c. cū super. Sed si dominus ignorasset cām agi et etiam sn̄iam et executionem tūc possit procedere dictū Inno. in dicto. c. qm̄ frequenter. §. qd̄ si sup. et dictum Bart. in d. l. ij. vt tūc non fiat sibi preiudiciū etiam in possessione ex quo ignorauit oīa predicta. Aduerte etiā qz lʒ Inno. teneat qd̄ si actum sit contra colonū sciēte dn̄o nō preiudicet̄ dn̄o respectu ꝓprietatis. nō videtur illud de iure verū: qz ex quo dominus scit colonū litigare de iure dn̄i cuius defensio ad ipsum ꝑncipal'r spectat videt̄ qd̄ faciat sibi preiudicium per id qd̄ habet̄ in d. l. sepe. et in d. c. pe. de re iudi. Et hoc etiam videt̄ voluisse glo. in l. ij. C. vbi in rem ac. nec obstat qd̄ habet̄ in d. c. cum super. Quia ille tex. habet plures intellectus vt predixi: et etiā alio casu loquitur et tene mēti predicta pro itellectu eoꝝ q̄ tangūtur in d. l. ij. C. vbi rē actio. et d. l. sepe. Ulterius iuxta

16 predicta pōt dubitari † an tertius ɔ̄parēs ꝑ suo interesse publicatis attestationibus eū principali poterit ꝑducere alios testes nō obstante publicatione predicta. Inno. in dicto. c. cum super. in gl. magna videt̄ tenere qd̄ nō sicut nō pōt ipse reus si vult producere testes sup eisdē articulis super quibus ɔ̄dixit reus. faciat quod habet̄ in c. fraternitatis. extra de testi. Et est rō ſm eū: qz si preiudicat tertie persone sn̄ia cōtra reū lata nedū in possessione ſʒ etiā in ꝓprietate eadē rōne dʒ ꝑiudicare ꝓcessus et alia acta. Et facit quod no. Inno. in c. cām que. el pꝛīo. extra de testi. et Bar. in d. l. sepe. Et per rōnem predictam dicit do. Anto. in d. c. cum super. posse colligi dictū Inno. ꝓcedere qn̄ sn̄ia facit preiudiciū in proprietate. secus si preiudicaret solum quo ad qualemqualē presumptionem: qz tunc sicut non noceret sententia quo ad plenū preiudicium ita nec acta. Item dixit hoc verū quod dixit Inno. qn̄ tertius verisimiliter potuit percunctari dicta testium. al's secus ſm eum. Item dicit dictum Inno. verum quando tertius prosequit̄ eandem instantiam incboatā per reum: secus si nouā. allegat no. in c. cām. extra de testi. Sed aduerte qz iste limitationes dn̄i An. non videntur de iure ꝓcedere. Nā ex quo tertiā vult accedere liti incboate videtur qd̄ habeat illam prosequi in eo statu in quo inuenit per id quod habetur in c. ij. vt lit. pen. in vj. et in regula accessoriū. in vj. Et hoc satis videtur procedere quādo ipse tertius sciuisset processum agitari. Nam tūc etiam si nō preiudicaret nisi quo ad qualēqualē presumptionē videtur inculpādum ipsi tertio si non cōparuit ante publicationem attestationum et ideo si comparet postea nō videtur quod possit sup eisdē articulis producere testes. Sed vbi ignorasset ꝓcessum agitari et sic productionem testiū et publicationē quā postea sciuit tūc videt̄ qd̄ possit ꝑducere nō obstante publicatiōe qz sicut sn̄ia nō noceret ignorāti ita ēt acta fctā illo ignorāte nō dn̄t sibi nocere p id qd̄ hr̄ in d. c. cām q̄. per Inno. Et hoc ēt tenuit Bar. in l. si plusorio. ff. e. itē inquantū dixit do. An. qd̄ si potuit verisimil'r percūctari dicta testiū nō poterit producere videt̄ qd̄ satis sit publicationē esse factā partibus cōsentientib⁹ lʒ aliter verisimiliter nō potuerit pcunctari dicta testium ad hoc vt impediat̄ ꝑductio p no. c. cōstitutis. el. iij. extra de testi. itē nō videt̄ differētia inter nouā instantiā vel eādem per ea que habent̄. ff. de testi. saluo nisi tertius inciperet nouā instantiā eo casu quo acta priora sibi nō preiudicarēt: qz tūc nō obstaret publicatio facta in alia instātia cū alia persona. facit qd̄ habet̄ in c. veniēs. el. ij. extra de testi. Et per predicta patere pōt quid iuris si tertius cōpareat post dilationes datas ad ꝓbandū an hoc nō obstāte poterit facere ꝓbationes: qz videt̄ dicendū qd̄ nō si sciuerit processum agi et nō cōparuit infra dilationes secus si ignorauit et hoc etiā Bar. tenuit in d. l. si perlusorio. Et adde etiā qd̄ nedū tertius poterit assistere reo ad adiuuādū eū. ſʒ etiā pōt assistere actori ad ipsum iuuandū per no. in c. cū dilecta. §. qz vero. extra de cōfirmatione vtili vel inutili. et notauit Inno. in d. c. cū sup. et Bar. in d. l. si perlusorio. et hec sufficiant de secundo principali membro

17 et de eius accessorijs. ¶ † Circa tertiū vcʒ an tertius comparens pro suo interesse possit qn̄cunq̄ appellare a sn̄ia lata contra reum principalem. Conclude qd̄ si tertius vult appellare a prima sn̄ia lata cōtra reū vel etiā a sn̄ia lata in causa appellationis q̄ nō trāsiuit in rem iudi. pōt hoc facere. Et sicut ipē reus pōt a tali sn̄ia appellare: ita etiā ipse tertius poterit appellare pro suo interesse per id qd̄ habet̄ in hac. l. et in ꝑallegato. c. cū sup. Sed iuxta hoc surgit dubiū quid si velit tertius appellare cū nō sit licitū tertio appellare in ea. cā. l. j. C. nō li. in ea. ca. tertio prouo. Conclude hoc casu qd̄ si tertius sciuit cām agi in cā principali: et in prima et secūda appellatione et tacuit: tūc nō poterit appellare a tertia sn̄ia sicut nec ipē reus: qz tūc eadem est rō ex quo sciuit ꝑdictos ꝓcessus et tacuit. facit qd̄ habetur. l. sepe. de re iudi. Si aūt ignorauit oēs ꝓcessus predictos et supuenit sciētia post latā sn̄iam tūc videtur qd̄ possit appellare infra decē dies a tpe sciētie si vult appellare per id qd̄ hr̄ l. ab eo. C. quō et quando index. et hoc ideo qꝛ ꝑpter ignorantiā nō preiudicant sibi ꝓcessus preambuli. nec ɔ̄ūr ꝑdicta sn̄ia per id qd̄ habetur in d. l. sepe. et c. pe. extra. e. poterit tn̄ si vult appellare vt predixi vel aliquo modo ne etiā qualequale fiat sibi preiudiciū lʒ plenū tūc nō fiat sibi ꝑiudicium per id qd̄ habetur in hac. l. Si vero ignorasset cause principalis sue ꝓcessum: et prime cause appellationis. tūc si tacuit nō poterit postea appellare ab ipā tertia sn̄ia: qz imputandū est sibi quare nō innuit cām cū potuit per id qd̄ habet̄ in d. l. sepe. Secus si solum sciuisset ante ipsam tertiā: ſʒ post contestationē in causa: qz illam tunc non potuisset bene iuuare ex quo erat cōclusum in causa. ideo tunc nō est quid sibi imputetur. facit qd̄ habetur in simili. l. si rem. §. quolibet tpe. ff. de euic. Et per predicta videtur qd̄ si tertius ignorasset processum prime cause et reus non appellasset a sn̄ia cōtra reum lata: qz nihilominus poterit tertius a tali sn̄ia appellare infra decem dies a tēpore sciētie p id qd̄ dictū est. ff. in simili. quāuis sciētia transiuit in rē iudi. quo ad reū. An aūt tunc victoria ipius tertij habebit ꝑdesse dixi de eo et tangetur in seq. membro. et hec sufficiant de tertio mē

18 bro principali. Circa quartum articulum videlicet † An victoria tertij habeat ꝑdesse ipsi reo victo do. An. in d. c. cum super. satis prolixe sup hoc instat potest conducere prout fuit etiam de mente Bar. hic. et l. si quis separatim. §. fi. ff. e. qd̄ aut vterq̄ appellauit a sententia hoc est ipē reus et etiam tertius. Et tunc qz quilibet ꝓsequitur suam appellationem nō videtur qd̄ victoria tertij habeat prodesse ipsi reo principali per id quod habet̄ in preallega. c. cum super. Et hoc etiā expresse tenuit Bar. in hac. l. et in d. §. fi. quod intellige verum in si. quatenus ꝑiudiciū rei principalis esset inseparabile a preiudicio tertij qz tūc rōne indiuiduitatis sn̄ia proderit ipsi reo p id qd̄ habet̄. l. si cōem. ff. quemadmodum serui. amit. Et per id qd̄ notauit gl. in d. l. si hi qui. §. fi. ff. eo. Et sequitur etiā do. An. in d. c. cum super. interdum aūt solus tertius appellauit et tunc si reus principalis approbauit sn̄iam expresse vel tacite nō habebit etiā tunc prodesse per id quod notauit. l. iij. §. [illegible]e. Et notauit etiam Bar. in d. l. si hi qui. §. fi. ff. eo. Et intellige nisi preiudiciū rei esset inseparabile a ꝑiudicio tertij: vt. ff. proxime dixi. dicetur aūt tacite approbare ipse reus sn̄iam si nō appellet infra decē dies ignorans de appellatione tertij. Nam tūc videtur tacite acquiescere sn̄ie. d. l. ab eo. C. quomodo et quādo index. et c. qd̄ ad consultationē. extra de re iudi. Si autem sciuisset appellatum esse per tertiū tūc non appellando non videtur per hoc tacite approbare sn̄iam qz forte ideo non appellat non qz velit approbare sententiam. Sed quia confidit de appellatione tertij. Et sic de dispositione iuris. vnde hoc casu si tertius obtineat et erit eadē causa defensionis ꝓderit ipsi reo per ea que habētur in dicta. l. si quis separatim. §. fi. et l. j. et ij. C. si vnus ex pluribus appel. quod dicit Bar. in d. §. fina. procedere etiā si tertius solū ꝓsecutus fuit suū interesse ex quo eadē est cā defensionis et sumus in cā appellationis per ea q̄ hn̄r in iuribus preálleg. Nec obstat qd̄ habetur in l. et per iusiurandū. §. qui legatorum. ff. de accep. et l. si cū exceptione. §. labeo. ff. qd̄ metus causa. vbi vr̄ notari qd̄ licet effectus acceptilationis porrigat̄ de reo ad fideiussorē. si tn̄ exigat̄ qd̄ nō porrigatur seu

extendatur ad fideiussorem non extendetur: q2 responderi potest qd illud procedit in contractibus qui regulantur a consensu partium. secus in sententiis que preferuntur in preiudicio qd redditur in inuitum. l. inter stipu. §. primo. ff. de ver. oblig. Et hec procedunt quando tertius appellauit. Si autem compareat pendente causa principali tunc si venit ad assistendum liti vel ad eam iuuandam: q2 tunc sententia fertur in persona rei principalis cum quo principiatum est iudicium. l. j. C. de senten. et interlocu. tunc clarum est quod habet sibi prodesse factum ipsius tertij. Si autem fuisset remotus a prosecutione litis q2 negotium principale spectasset ad ipsum tertium. tunc etiam sententia que ferretur pro tertio habebit prodesse ipsi reo saltem quatenus preiudicium ipsius rei esset inseparabile a preiudicio tertij per id qd habetur in. d. l. si cōem. Aduerte etiam q2 inquantum dixi victoriam tertij in causa ap. prodesse ipsi reo videtur procedere qn negotium principaliter spectat ad ipsum tertium. Si autem solum fiebat sibi qualequale preiudicium vt contingit in casu huius. l. tunc videtur velle Inno. in. d. c. cum sup. qd victoria tertij non prosit reo: sed debeat tantummodo pronunciari in cā ap. ipsius tertij sententiam latam contra ipsum reum nō habere preiudicare ipsi tertio. Nō autem cessabitur per iudicem appellationis sententia lata contra reum. secus in casu precedenti. Et istud vr sequi do. An. in. d. c. cum super. Sed Bar. hic et in. d. l. si qs separatim. §. fi. vr velle qd etiam tunc qn fuit appellatum p tertium ratione qualiscūqs preiudicij cassetur prima sententia p id qd hr in d. l. si quis separatim. §. fi. vbi ptz qd si sententia lata fuit contra plures: et sic quilibet pro parte tm erat condēnatus p id qd hr in. d. l. si quis. §. quoties. et. l. j. C. si plures vna sen. et tm si vnus illorum appellet pro parte sua victoria sua prodest aliis qn est eadē cā defensionis. Et sic eadem rōne a fortiori vr hm eum qd si appellatum sit a tota sententia p tertium qd habeat eius victoria prodesse ipsi reo: q2 est eadē cā defensionis. Et p hoc etiam allegat: q2 si pronunciatur sup ipso tertio ipsum bene appellasse et sententiam nō habere sibi preiudicare. tunc etiam tacite vr pronunciare sententiam latam contra reum fuisse iniquam. et consequenter reum fuisse absoluendum et ideo vr qd talis sententia proderit ipsi reo et precipue: q2 sententia censetur qd indiuiduum. l. in hoc iudicio. cum ibi no. ff. fa. her. Et ideo vr qd intelligatur reuocata etiam respectu ipsius rei. Et ista opi. forte de iure verior p ea q superius sunt dicta lz do. Ant. in. d. c. cum sup. videatur transire cum Inno. potissime vbi tractat de practica libelli et sententie qn tertius comparet p suo interesse. Qualis tm possit vel debeat esse practica libelli et sententie in. d. c. satis potest colligi ex superius dictis ideo nō insisto lz plenius sequatur do. An. in. d. c. cum super Et Inno. ibi in glo. j. et etiam in glo. magna. Aduerte etiam q2 videtur velle do. An. in. d. c. cum sup. qd qn tertius cuius interest rōne qualisqualis preiudicij comparet pendente cā principali et assistit liti vel illam iuuat qd tunc si feratur sententia contra reum nocebit sibi ex quo fuit in iudicio. Nā videtur qd sententia etiam lata cum alio habeat nocere tertio q fuit in iudicio vel fuit vocatus vel citatus vt et vr velle Cy. l. j. C. de aduoca. diuerso. iudi. Sed forte istud dictum non est verum qn ad aliud ageretur: et sic de alio disputaretur contra tertium. exemplum si contra vnum ex heredibus debitoris fuit actum p creditorem p dimidia debiti. et alter coheres qui sententia q ferretur contra coheredem faceret qualequale preiudicium vt hic ptz assisteret liti. Nam si feratur sententia contra coheredem: et postea pro alia dimidia agatur contra illum coheredem qui interfuit in lite coheredis: q2 modo ad aliud agitur q2 ad aliam dimidiam videtur qd non habeat obstare exceptio rei iudi. per not. in. l. cum quritur. et. l. cum de hoc. ff. de excep. rei iudi. et. c. pe. extra de excep. Secus qn ad idē ageretur seu de eodē disputaretur: et sic intelligatur qd notauit Cy. in. d. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. Nā vbi in vtroqs iudicio disputatur de preuaricatione sententie: et hec sufficiant de quarto. Et adde qd dicetur. l. si perlusorio. vbi Ang. videtur discrepare ab his que. ff. dixi: sed an bene dicat ibi dicetur.

19 ¶ Circa quintum et vltimum vcz an quando tertius appellat a sententia lata contra reum dicatur appellatio iudicialis: an vero extraiudicialis: et de hoc dubitant Inn. in preallega. c. cum super. Nam videretur extraiudicialis: q2 in primo iudicio fuit tractatum de iure tertij appellantis. Contrarium finaliter tenuit Inno. dicens quod appellatio censetur iudicialis ex eo q2 iudex superior appellatur per appellantē vbi iniuriam sibi illatam p sententiam in iudicio latam. Et ideo debet appellare et prosequi appellationē sicut fieri consueuit in appellatiōe iudiciali. bar. tm hic dicit qd nō vr proprie dici posse iniuriam illatam p iudicem ipsi tertio: q2 forte ignorabat psonam ipsius tertij et ius eius. Et sic nō videtur posse dici qd videatur ei quem ignorauit iniuriam tulisse per eum qui habetur. l. eum qui nocentē. §. j. ff. de iniur. Sed potes soluere rationem Inno. q2 lz ex animo nō videatur iudex intulisse iniuriam tertio p suam sententiam tm re ipsa satis vr intulisse cum per eum sit factum qualequale preiudicium ipsi tertio. facit qd no. l. si quis cum aliter. ff. de ver. obli. Et qd dixi in principio. l. j. super glo. dixit etiam Bart. hic qd certo respectu pōt dici appellatio vt ius tertij extraiudicialis ex eo q2 debet inseri causa in appellatione ipsius tertij qd non est necessarium in appellatione iudiciali que fit a sententia vt probatur in. l. j. §. fi. et. l. iij. §. fi. ff. e. et. j. de appel. in. vj. Et tm hoc casu quādo tertius appellat a sententia lz diffinitiua dz exprimi causa vt hic probatur quod dicit nisi ex iusta cā etc. Aduerte tm q2 nō videtur necesse qd exprimatur causa iniquitatis sententie per id qd not. in. d. c. j. circa fi. et in iuri. prealle. Sed dz exprimi cā quare intersit ipsius tertij appellare p id qd hic dicitur. vnde etiam nō audietur in prosecutione appellationis nisi doceat saltem summarie de suo interesse vt probatur. c. veniens. el. ij. de testi. et extra: et notauit etiā Bald. in aut. hodie. C. de ap. et dixi. ff. e. circa primum mēbrum principale. et hec sufficiant de quinto et vltimo. Et ex predictis satis patere pōt eorum que hic vtilia sunt materia ex illis que tangūtur plene per Inno. et Jo. an. et successiue per do. An. in. d. c. cum super. ideo supradicta sufficiant.

Si heres institutus. Iste. §. est summatus cum §. idemqz. cum prin. eiusdem. l. In tex. ibi idē dicēdum est supple vt possint legatarij prosequi appellationē interpositā p heredē nō obstāte appellatione facta per ipsum. Itē ibi rescriptum est supple vt possint legatarij cām appellationis agere petēdo legata nō obstāte trāsactione facta per heredē in causa principali.

20 ¶ Nota ex tex. primo qd ille cuius interest pōt appellare a sententia contra tertium lata lz ipse tertius nō appellet. ¶ Nota qd vbi reus appellauit poterit tertius cām appellationis predicte prosequi lz ipse reus renūciet appellationi. Et est ratio q2 propter appellationē ipsius rei quesitum fuit ius ipsi tertio ratione sui interesse defendendi ipsam appellationē. facit qd habetur. l. si suspecta. ff. de inoffi. testa. Et ideo non pōt ipse reus in preiudicium ipsius tertij renūciare per not. in. l. fi. ff. de pac. et. l. si post mortē. §. fi. ff. de cōtratab. et. l. petende. C. de tem. resti. in integrum.

21 ¶ Nota qd legatarius nō videtur esse posse testis in causa testamēti mota contra heredē ex quo pro suo interesse pōt appellare a sententia lata contra heredē. Et sic simpliciter trāsiuit Ang. cum. l. proxi. §. alio. ff. e. Sed in contrarium videtur tex. §. pe. insti. de testa. vbi expresse dicitur qd tertius pōt esse testis in causa testamēti. et hoc etiam tenuit Inno. in. c. iij. extra de testi. ex eo: q2 principaliter nō tangitur cōmodum legatarij sed heredis. Et q2 lz nō valeret testamentum tm pōt esse qd valeat legatum vt ptz in aut. ex causa. C. de libe. prete. et similiter econtra pōt contingere qd testamentum valeret. et tamē legatum ex aliqua causa non valeret. Spec. tetigit de materia in ti. de instru. edit. §. postremo. als instrumentum ver. quid de legatario. vbi videtur idē tenere Joā. an. de hoc tetigit in addi. Spe. sine dicto ver. et c. insuper. extra de testi. vbi concludit quod si legatario deberetur legatum in omnē euentum hoc est siue valet testamentum siue non vt quia forte est repetitum ab intestato. et tunc poterit esse testis q2 tunc nulla verisimilis pōt esse suspicio ex quo in omnē euentum habiturus est legatum. Si autem habiturus esset legatum ita demum si testamentum valeat tunc dicit Jo. an. nota. in. d. c. insuper. qd admittetur in testē. Et sic pōt etiam intelligi. d. §. pe. tm scdm sermonē vincentinum nō adhibetur fides tali testi: q2 aliqualiter est suspectus propter cōmodum qd spectat secūdario herede vincēte. Et ista opi. satis videtur rationabilis et pro illa etiam facit qd notauit glo. l. nullus. ff. de testi. facit etiam qd nota. l. omnibus. C. eo. p Cy. tene mēti predicta pro intellectu et declaratione. d. §. pennl. institu. de testa. vbi simplr dicitur legatarium posse esse testē in causa testamēti in glo. acceperunt. in fi. Et sic Spec. Re autem ipsa nō potuissent accipere inuito herede pendente questione de iurib9 testamēti. ff. de peti. here. l. si quis libertatē. Si autē accepissent re ipsa de volūtate heredis tunc adhuc pōt procedere litera q2 interest sua defendere testamentum. als si reperiatur testamentum inualidari pōt ab eis repeti legatum indebitum. ff. de condictio. inde. l. fi. et. iij. Et inualidaretur ex libertate. l. papi. §. fi. ff. de inoffi. testa. Hodie tm lz inualidetur testamentum ex cā preteritionis vel exheredatiōis nō inualidantur legata vt probatur in. d. aut. ex causa. ¶ In glo. in ver. queratur. in fi. Et sic vult glos. qd nō sit necesse docere de collusione sed sufficit et sic suspicio vel dubium ne collidatur. Et pro hoc etiā facit qd etiā si sentētia non sit lata per collusionē: si tm als sit iniqua potest tertius appellare p suo interesse vt. ff. in prin. huius. l. Si autem doceretur de collusiōe tunc clarum qd sententia nō preiudicaret. j. eo. l. si plusorio. ¶ In glo. in ver. idē dicendum ibi petētes legata etc. Ista expositio glosse melius stetisset sup ver. rescriptum est. qd est in sequēti ver. vnde melius dz litera exponi vt dixi sup tex. vcz qd idē est dicēdum vt legatarij possint appellationē interpositā per heredē prosequi non obstāte trāsactione facta per ipsum heredē. et scdm hoc patet quod hic nō dicitur quod a trāsactiōe possit appellari: et licet gloss. simplr velit quod nō possit appellari velut ab actu extraiudiciali tm an hoc indistincte procedat tangitur. l. fi. §. fi. ff. de appel. reci. An de iure ciuili possit aliq casu appellari ab actu extraiudiciali de iure autem canonico est clarum qd etiam ab actu extraiudiciali pōt appellari: vt patet. c. j. et. c. cordi. de appel. in. vj.

Si quis. In tex. ibi dandos supple in scriptis et hoc innuit verbum libellos. facit. l. j. §. fi. ff. eo.

22 ¶ Not. ex tex. primo qd appellari pōt viua voce si appellatur eadē die apud acta. tex. tm. l. litigatorib9. C. e. dicit ilico appellare posse apd acta. Et p illum tex. cōiter tenēt doc. qd in effectu suppleatur iste: et quod debeat appellare anteqz iudex recedat a tribunali. l. diu9. ff. de in integ. resti. gl. tm. l. ij. ff. e. Et et Pafred9 vt ibi dixit tenuerūt qd satis illico dz fieri si fiat eadē die apud acta: et illa opi. vt ibi dixi videtur verior de iure p istum tex. et per illum: tm cōiter saluatur et ptractatur qd ff. dixi.

§.dixi. ¶ No. qd ubi nō appellaꝛ ilico apud acta viua voce appellare dꝫ in scriptis vt hic ꝓbaꝛ. Et. l. j. §. fi. §. e. Et aduerte qꝛ vt dicit hic Ang. non dicaꝛ qs in scriptis appellare si viua voce qs appellet lꝫ faciat totam appellationē per notariū scribi inter acta et cū expressione causarū grauaminis. Et plus etiam dixit qd si qs porrigat libellum in quo scripta sit appellatio nō sufficit nisi in il la scriptura q̄ per appellātē ꝓducit sint adiecta illa vba i his scriptis ꝛ hoc tꝫ spec. vt ipse refert in. iiij. parte. §. j. in ti. de ap. subdit tn̄ ibi spec. qd si notariꝰ diceret ꝛ in his scriptis fuit interposita appellatio ꝑ dictū appellantē qd illud sufficeret lꝫ illa vba nō essent in libello. vn̄ fm eū cautus dꝫ esse appellans apponere dicta vba in scriptis sicut alibi dicit de iudice snīante diffinitiue: qꝛ nō dicet snīare in scriptis lꝫ snīam scriptā legat ꝛ ptibꝰ edat nisi in ipa scriptura cōtineant illa vba in his scriptis: allegant no. ꝑ Ja. de are. §. de re iudi. Sꝫ certa ipsa opi. Ang. nō vr̄ vera ꝛ ꝯtra ipm est gl. ordi. c. fi. de reg. iur. in. vj. Ubi expresse decidit qd lꝫ in snīa nō sint apposita illa vba in his scriptis dūmō lata sit in his valebit. ꝛ ꝑ hoc facit: qꝛ in dubio oia solēniter acta. facit qd no. l. sciendū. §. de ver. ob. marie per Bar. circa fi. ꝑ hoc etiā qꝛ dictū Ang. nō videt bene iure ꝓbari. ergo nō vr̄ tenēdū ar. l. illā. C. de colla. ꝛ ꝑ hoc ēt videt qd nō bene dixerit spec. in. §. j. inquātū voluit appellationē in scriptis factā nō valere: dꝫ nō essent adiecta illa vba in his scriptis in glo. fi. in fi. Aduerte qꝛ olim dabaꝛ biduū ad appellandū qn̄ quis volebat appellare in cā ꝑpria sꝫ vbi volebat appellare in cā aliena habebat triduū. §. qn̄ ap. sit. l. j. §. liberū. Sed hodie vt dicit glo. indistincte dantur decē dies siue qs vult appellare in causa propria vel aliena. Sed dubiū est a quo tēpore currāt isti dies an a tēpore snīe late an a tēpore sentētie vt probaꝛ. l. ab eo. C. quomodo ꝛ quando iudex. Et per hoc infert Ang. ad. q. quā dicit se habuisse de facto videlicet quid iuris si aliquis fuit citatus personaliter ad audiendam sententiam certo die ꝛ demū ipso absente illa die fuit lata cōtra eū. an si aliter nō apparet qd habuerit notitiā ꝛ sciam ipsiꝰ snīe. An poterit appellare ꝛ videt velle qd sic: qꝛ lꝫ fuerit citatꝰ ꝑsonaliter vt est dictū ꝛ fuerit lata snīe nō ꝓpterea sequit qd eius noticiā habuit nisi dicta snīa fuerit ei aliter intimata: qꝛ nō sequit fui citatꝰ ad snīam audiendā ꝓ tali die. ergo scini snīam latā. potuisset enim iudex nō ferre illa die. Et marie terminum prorogare iuxta. c. cōsuluit. de offi. deleg. potuisset etiā ferre snīam in fauorē absentis. l. ꝓperandū. §. snīa. C. de iudi. ꝑ hoc adducit qd notauit glo. l. j. C. de tempo. ap. Et subdit qd cū ista questio sibi de facto occurrisset sic fuit iudicatū. Sꝫ aduerte qꝛ miruꝫ est qd sic fuit iudicatū. Nā videt qd male dicat Ang. qꝛ ex quo cōdēnatus ꝑsonaliter fuit citatus perēptorie censet verꝰ contumax ex quo habuit notitiā perēptorie citatiōis. l. ex cōsensu. §. j. §. e. vbi bonus tex. Et iō non vr̄ posse aliquo modo appellare ꝑ illū tex. in d. §. fi. ꝛ. l. post edictū. §. fi. §. de iudi. ꝑ hoc qꝛ verꝰ cōtumax nō auditur appellans nisi veniat iudice sedente pro tribunali. l. diuus §. de in integ. re. Aduerte tn̄ qꝛ lꝫ fuisset ꝑsonaliter citatꝰ. si tamen fuisset iusto impedimento impeditus licet esset verꝰ cōtumax apparenter. non tamen dicit verus cōtumax existēter ideo ei succurret iuxta ea que notauit Bar. l. fi. de in integ. resti. §. ꝛ glo. in cle. si ante. de do. ꝛ contuma. ¶ Ultimo tangit Ange. si viua voce fuit appellatū apud acta poterit postea appellare in scriptis. Et si appellaꝛ ex quo tēpore incipiāt currere tēpora fatalia appellatiōis que dant ad ꝓsequēdā appellationē de quo remittit ad notata ꝑ Bar. in. l. cū ꝓcuratoꝛ. §. de ope. noui nūci. ꝛ ibi etiā dixi. ꝛ in. l. j. §. fi. §. e. Ubi etiā dixi. ꝛ adde etiā qd habet in cle. sicut appellationem. de ap. vbi pꝫ qd tēpus ap. ꝓsequēde nō incipit a tempore sententie sed a tēpore interposite appellationis qn̄ appellaꝛ a ꝓsenti grauamie sed vbi a futuro eo casu quo appellari pōt tūc currit a die illati grauaminis vt ibi probatur. facit qd habet in. c. bone. extra de ap. non habetis hic alia.

Summarium.

NOn tantum. Cuilibet licitum est appellare pro eo qui ducit ad supplicū etiā inuito. h. d. ¶ † No. quod in causa criminali in qua imposita est pena personalis potest quis pro alio appellare etiam si nō habeat mandatū ꝛ etiam si nō sit illi cōiunctus. ꝛ etiam dato qd ipse dānatus nō appellet quinimo etiā eo inuito potest appellare. Ex predictis no. fm ang. casus in quo appellat ille cuius non interest. ꝛ hoc operaꝛ humanitas que inter homines est ꝛ esse debet fm eum. Sed tu potes dicere vt sentit glo. qd regulariter nō appellat ille cuius nō interest pecuniariter nec rōne cōiunctionis vel sanguinis. Fallit in casu isto in quo sufficit interesse rōne officij humanitatis qd est ꝛ esse dꝫ inter homines. l. vt vim. §. de insti. ꝛ iure. interesse autem rōne affectionis ꝛ sanguinis cōsideratur in causa liberali in. l. j. ꝛ. ij. cum seq. §. de libe. causa. ꝛ etiā in iudicijs bone fidei. l. cū seruꝰ. vt ibi no. §. mā.

Et facit etiam qd habetur in. l. seruus ea. l. §. de seruis expoꝛ. Itē nota qd hic videt casus qd in causa criminali possit credi ad executionem etiam infra tempora data ad appellandū. Ad idem facit qd habetur in. l. additos. C. de epi. aud. Sꝫ certe vt dicit ange. ꝛ idem etiam voluit Bar. hoc est valde iniquū qd possit fieri executio tanti preiudicij infra dictū tempus. Nam vbi maius est periculū ibi cautius est agendū in. c. vbi periculum. de elect. in. vj. et in. l. iij. §. lꝫ ꝛ si qs. §. de carbo. ideo si nō pōt fieri de iure executio in causa ciuili infra dictū tēpus prout fieri nō pōt per id qd legit ꝛ notaꝛ in. l. j. §. nil noua. appella. pendē. Et ꝑ glo. in. l. ex iudicioꝝ. §. de accu. videt qd multominꝰ possit de iure fieri in cā criminali. Nec obst. iste text. cū simi. §. allegatis. qꝛ intelligi debet qd hic ꝛ in ꝓdictis fiebat executio de facto ꝛ de iure. Et per hāc. l. dicit Bar.
2 † dari remediū contra iudices iniquos qui dānatos in suppliciū faciūt in vana gloriari ne possint loqui. ꝯūr non possit appellare qn̄ faciūt executionē. Nā alias poterit appellare vt hic dꝫ. in multis tn̄ locis sunt statuta qd in crialibꝰ nō possit appellari. An autem de iure cōi poterit appellare ꝑ dānato ad suppliciū nedū laicus sed ēt clericꝰ vꝫ qd sic ꝑ istū tex. dū dicit oēm ꝓuocationē audiri debere. dicit tn̄ Spe. in tit. de aduocato. §. j. in v. in cā autē criali: vt refert hic Ang. qd tutiꝰ est qd clericꝰ a tali cā abstineat. facit qd habet in. c. snīam extra ne clerici vel mona. Et sic residet Spe. ꝛ Ange. satis tn̄ vꝫ qd cū appellatio tēdat ad defensionē: ecclesia ꝑ defensione taliū possit se intromittere. xxiij. q. v. c. reos. qd de iure ēt clericꝰ possit appellare. ꝛ sic defendere reū. ¶ In glo. in ver. humanitatis rōne. ibi vt dictū est vbi aūt nullū esset penitꝰ interesse regula est qd nō audit appellās. l. j. §. de ap. reci. canonizata in q. vj. ¶ In ea. glo. ibi ꝑ suo facto: sꝫ cōtra istud facit lrā in v. verū circa prin. dū dicit noie eiꝰ. ꝛ sic vꝫ qd noie ipsius dānati appellet ipse tertiꝰ. Potes dicere qd exponi dꝫ noie eiꝰ. i. ad vtilitatē ipsiꝰ dānati. ꝛ siīs expositio habet in. l. tutorē. §. de his q. vt indi. ꝛ in. l. polla. C. de his q. vt indig. vel scdm alios pōt exponi noie eius scꝫ appellātis. Sꝫ ista expositio vꝫ aliqualiter literā violare: vr̄ tn̄ ꝑ istū tex. posse sustineri. vt tāgit Bar. qd ēt teneat appellatio si fiat noie ipsiꝰ dānati ꝑ ipsum tertiū. Tutius tn̄ esset simplr̄ appellare nec dicere cuiꝰ noie: qꝛ itelligeret appellare eo modo quo pōt: nec indebite debebit ipsum arctare ad exprimēdū quo noie appellet. facit qd no. Inno. in simili in. c. cū olim. extra de testi. ¶ In ea. gl.
3 in fi. † Et sic vult glo. qd sit differētia in cā criali inter cām ꝓncipalem ꝛ cām appellatiōis. Sꝫ certe vt tāgit hic Bar. si reus erat detentus ꝓut erat hic vr̄ qd oino sit differētia inter cām principalē ꝛ cām appel. Nā vtrobiqꝫ videt qd reꝰ possit se defendere ꝑ se ꝛ ēt ꝑ ꝓcuratorē: qꝛ hoc modo meliꝰ se defendet. quimo si reus non se defendat ꝑ se necꝫ ꝓcuratorē videt qd poterit per aliū defendere ꝑ id qd habet in. l. seruū quoqꝫ. §. publice. §. de ꝓcura. ꝛ. l. si nō defendant. §. de pe. ꝛ. l. j. ad fi. §. de qd. ꝛ no. etiā per Bar. in. l. pen. §. ad crimē. §. de publi. iudi. Bal. tn̄ in. l. additos ad fi. C. de epi. audi. dicit qd lꝫ tertius possit appellare pro dānato ad suppliciū in cā criminali: tn̄ nō poterit ꝓsequi: nisi habeat mandatū ne alias per suū factū ꝓiudicet ipsi reo. alle. no. ꝑ Inno. in. c. veniēs. extra de accu. Sꝫ certe hoc dictū non videt esse verū per istū tex. vbi ptꝫ qd etiā inuito reo pōt appellare ꝛ ꝓsequi. ꝛ facit qd habet in. d. l. seruū quoqꝫ. §. publice. Nec obstat rō Inno. ꝛ Imo. qꝛ factū istius nō habētis mādatū poterit ꝓdesse si cōtingat ipsuꝫ obtinere: vbi aūt succūberet factū istiꝰ nō erit illud qd habeat nocere. sꝫ ꝓbatio facta cōtra reū sine qua reus nō debuit dānari. l. absentē. §. de pe. ¶ In glo. in ver. acquieuisset ibi. sed hic cū prima. Nota hn̄ istam solutionē: qꝛ vr̄ velle qd confessus in criminali si dānaꝛ ex ꝯfessiōe nō possit appellare nec reqrit glos. qd sit cōfessus ꝛ cōuictꝰ. secꝰ qn̄ fuit cōuictus ꝛ nō cōfessus aū snīam lꝫ postea confiteatur de quo tangit per glo. in. c. romana. §. si autē post sentētiā. ꝛ ibi bonꝰ tex. extra de ap. lib. vj. de quo dicet in. l. constitutiones. §. eo. Aliȷ vero dicunt qd in. l. ij. hic allegata. fuit confessus ꝛ conuictus. ideo nō potest appellare. secꝰ qn̄ solū esset cōfessus vel solū cōuictus de quo dicet in. d. l. cōstitutiōes. ¶ In eadē glo. ibi. §. fine. solue qd si sententia lata est super delicto sup quo appellaꝛ nō poterit appellari a pena que imponit pro delicto scdꝫ iuris dispositionē vt ibi ptꝫ. ¶ In eadem glo. ibi in priuilegio quasi secus in beneficijs: qꝛ potest beneficium conferri inuito saltem per indirectū per aliū bene potest quis soluēdo pro alio etiam ipso inuito eꝫ liberare vt ptꝫ in. l. soluendo alleg. in glo. ¶ In eadem glo. ibi pomponius. §. fi. supple vbi cōiunctus admittit pro cōiuncto sine mādato. sed non contra mandatum. hic autem admittit etiam contra mādatum. sed est speciale propter rationem positam in litera vt dicit glo.

CUm quidā. Propter metū sufficit appel. ꝓponi corā vicinis ꝛ honestis ꝑsonis. h. d. ¶ No. ex ter. qd timēti ꝓpter violētiā iudicis appellare corā eo sufficit libellū appel. seu ipaꝫ ap. in scriptis ꝓponere corā honestis ꝑsonis vt hic ꝓbaꝛ sufficit ēt vt dicit hic Ang. ꝓtestari corā viris ꝓuidis ꝛ honestis qd libenter appellaret si posset a grauaminibꝰ illatis per talem iudicē ꝛ illa dꝫ tūc exprimere fm eū. facit licet nō alleget qd habet in. l. ij. C. de

bis qui per me. iudi. ꝛ in. c. si. extra de ap. ꝛ debet etiã asserere qꝺ ꝑ metũ ipsius iudicis appellare formidat ꝛ ista ꝓtestatio loco appellationis succedit. faciũt iura ꝑallegata. ꝛ est tãte potẽtie secundum eũ qꝺ licet cõpareat postea corã iudice a quo non intelligeret appellationi renũciasse: qꝛ vĩ cõparere propter metũ. alleg. qꝺ no. spec. in tit. de app. quarta parte. §. j. ver. porro. Et idẽ voluit Innocen. ꝛ Jo. an. in. d. c. si. Aduerte tñ inquantũ Ange. dicit qꝺ dꝫ grauamina exprimere illud a diffinitiua. Nam tũc sufficit dicere sniam iniquã: vt no. glo. in. d. c. si. extra de ap. ꝛ scḋm predicta etiã debet intelligi. l. ij. C. de his qui per me. iudi. An aũt possint a dictis honestis viris peti apostoli dicit Ange. qꝺ sic non dimissorij nec reuerentiales vel refutatorij sed testimoniales. qm̃ dicti viri in testimoniũ rei geste poterunt se subscribere ꝛ eorum sigillum apponere. facit qꝺ dicitur in. l. j. ff. de libel. di. Et idẽ dicit qñ copia iudicis haberi nõ põt: qꝛ similes apostoli a ꝑdictis poterũt peti: nõ sufficiet tñ tũc ꝓtestatio. ſꝫ requireret actualis appellatio fienda corã honestis ꝑsonis quã appellãs curare debebit quã citi⁹ pt iudici ꝛ appellato intimare vt no. spe. in. d. §. j. ver. illud quoqꝫ. ꝛ hũ facit lꝫ nõ alleget in cle. causam. de elec. An autẽ asserenti se ꝓpter metũ vel formidinẽ iudicis nõ audere appellare nec fuisse ausum appellare sit stãdũ dic qꝺ nõ vt h̃ voluit bar. ꝛ Ang. ſꝫ necesse erit ꝙ ꝓbet al's violẽtiã sibi illatã fuisse ꝑ iudicẽ. vel qꝺ alijs appellãtibus solebat inferre iniurias: vel qꝺ cõminatus fuit sibi vbera vel aliã iniuriã si eũ cõtingeret appellare. facit qꝺ not. ꝑ Bar. in. l. de pupillo. §. si qs ipsi. ff. de ope. no. nũcia. Et no. ex ꝑdictis qꝺ vbi ꝓpter metũ iudicis non audet appellare põt appellare corã honestis ꝑsonis vel ꝓtestari vt supra dixi. ſꝫ vbi nõ appellat corã iudice qꝛ nõ habet copiã tũc dꝫ appellare corã honestis ꝑsonis. Et ideo simpliciter ꝓtestari vt supius dixi post Ang. Et scḋꝫ ꝑdicta vꝫ intelligẽdũ eẽ qꝺ hic dixit Ang. in quadã apostilla textuali in quo concludit qꝺ vbi copia iudicis a quo haberi põt ꝛ sine formidine seu timore: tũc semper ab eo ꝛ corã eo est appellãdũ. vbi autẽ haberi non põt vel sine formidine: tunc sufficit appellare corã honestis personis aut protestari eo modo quo est dictũ supra. Et adde qꝺ vbi copia iudicis a quo haberi non potest. si põt haberi copia iudicis ad quẽ ad illum erit appellãdum per id qꝺ habetur in. l. j. §. dies. ꝛ. §. si qs. ff. qñ appel. sit. Si vero neutri⁹ copia haberi põt tunc appellãdũ est coram honestis viris etiã si sint laici. Tutius tñ est qꝺ appellet coram aliquibus prelatis vel sacerdotibus vel tabellionibus per id qꝺ habetur in. c. pastoralis. §. j. ꝛ quod ibi no. Joan. an. extra de offi. ordi. non habetis hic alia.

Illud. Appellãs nõ dꝫ iniuriari iudici a quo appellat. alias punitur. h. d. ¶ Nota qꝺ dictũ est in summario. similiter econtra nõ debet iudex iniuriari vel verba iniuriosa dicere appellanti vt legitur ꝛ notatur in. l. ꝛ in maiorib⁹. C. eo. ꝛ nota. ꝑ glo. in. l. iudices. ff. de iniurijs. Itẽ not. qꝺ ille qui iniuriatur iudici põt puniri: intellige extra ordinem ex quo pena hic nõ adijcitur per. l. j. §. expilatores. ff. de effrac. Et poterit puniri per eundem iudicem: quia in contemptũ iurisditiõis sue videtur id factũ. facit. l. j. ff. si qs ius dic. nõ obtẽ. Et hoc etiã tenuit hic Dy. vt refert Ange. ꝛ ꝑ hoc dicit idẽ Ang. qꝺ iudex cui litigator infert verbalẽ iniuriam qñ ipse ministrat iustitiã audacter poterit incõtinẽti ipsum extra ordinẽ mulctare per hãc. l. qꝺ tene mẽti. ¶ In glo. j. nõ enĩ fit iniuria iudici supplesi appellatur ab eius snia ꝛ intellige qꝺ nõ est iniuria saltẽ talis que habeat parare act. iniuriarũ licet alias qualisqualis iniuria videatur inferri per id qꝺ habetur tex. ꝛ glo. in. l. fi. qñ ꝓuo. nõ est ne.

Illud. A snia lata pro libertate potest appellari non antẽ in integrum restitutio peti. h. d. ¶ No. ex tex. qꝺ dictũ est in summario. Et ratio diuersitatis est qꝺ appellatio rescindit pronunciatũ. ꝛ sic habetur perinde ac si nõ esset lata snia eo ipso qꝺ appellatur. l. j. §. fi. ff. ad turpil. Sꝫ petitio restitutiõis nõ statim rescindit sniam imo presupponit illã esse aliquã licet petatur rescindi ratione lesionis. ꝛ sic cũ libertas semel cõpetierit virtute snie non posset amplius retractari per id qꝺ habetur in. §. semel insti. ex qui. cau. ma. nõ licet vbi libertas que semel competijt non reuocatur.

Summarium.

1 Appellationes plures requiruntur vbi plures snie reperiuntur.
2 Sententie plures ex diuersis speciebus in eadem comprehensis accumulate inspici debent.
3 Rei duo i testamẽto sicut in cõtractu cõstitui possunt in sentẽtia.
4 Appellatio vnius prodest alteri in causa communi.
5 Sentẽtia lata super causa cõmuni pro vno nõ semp ꝓdest alteri.
6 Argumentum a sensu contrario sumi nõ debet vbi sensus cõtrarius rationi resultaret.

Si qd separatim. Si plures eadẽ sententia ꝛ ex eadem cã condẽnantur ꝛ omniũ vna est defensio vnica sufficit appellatio. sec⁹ si snie fuerunt diuerse. h. d. ¶ Istud principio coniuncto ver. sed cum aduersus. omisso. §. si quis. ꝛ hoc scḋm intellectum glo. Bar. autẽ dedit nouum intellectũ dicto ver. Sꝫ cũ aduersus dicens qꝺ idem est etiam si diuerse fuerint snie si cã defensionis fuit vna. ꝛ vna sola fuerit species ꝓbationis. Exemplũ qꝛ ex eadeꝫ cã tutele plures tutores in aduersis sententijs fuerint cõdemnati ꝓpter vnicum librũ rõnis intelligo quem constat scriptum fuisse per ipsos cõdemnatos vel eorũ volũtate. Nam alias scriptura priuata nõ faceret fidẽ. l. instrumẽta. C. de ꝓba. ꝛ qꝺ plene no. per Bar. in. l. admonẽdi. supra de iureiur. vnde qꝛ tũc talis liber pariter ꝓbat contra eos ꝛ vnica videtur esse ꝓbatio numero ꝛ specie ideo tũc sufficit vnius appellatio licet in diuersis sentẽtijs fuerint condẽnati secus si esset eadem species ꝓbationis. sed non vnica numero. puta qꝛ cõtra vnum tutorem in vno iudicio ꝓbauit per duos testes ꝛ in alio ꝓbauerũt idem testes contra alium. Quis aũt sit verior intellectus patebit ex. j. dicendis. ¶ In text. ibi separatim. i. in diuersis sentẽtijs forte latis in diuersis instantijs. ꝛ tũc litera plane procedit. Ideꝫ dicas si fuerunt diuerse snie late in vna instãtia cõtra plures. forte qꝛ diuersis diebus vel horis iudex tulit diuersas sentẽtias contra diuersos lꝫ cõtra omnes a prin. simul fuisset actũ. poterit enim iudex illud facere. l. non idcirco. ff. de iudi. ¶ †[1] No. ex tex. qꝺ vbi plures sunt snie tunc plures appellatiões sunt necessarie. ꝛ sic quot sunt snie. ꝛ hoc facit ꝙ si aliquis fuerit ligat⁹ plurib⁹ excõicationib⁹ vel bãnitus plurib⁹ bãnis qꝺ necessarie sunt plures absolutiones ab excõicatione. Et similiter plura rebãnimẽta seu plures cãcellatiões bãnorũ de quo per Bar. in. l. de pupillo. §. si plurib⁹. ff. de ope. no. nũ. ꝛ ꝑ cano. in c. officij. ꝛ. c. cũ pro cã. extra de sen. excõ. Quõ aũt excõicatus semel cũ sit deiectus extra ecclesiã possit iterũ excõicari. ꝛ similiter eadẽ rõne bãnit⁹ iterũ bãniri legitur ꝛ no. in. c. quorũdã extra de iudeis ꝛ in. l. ij. C. vt intra cer. tẽpus cri. actio termine. ¶ In glos. in ver. plures in fi. No. bene hanc glo. qꝛ meli⁹ loquitur quã loquatur glo. in l. appellãti. ff. eo. vt ibi dicetur. ¶ In glo. in ver. nocerent. ibi cõdemnati simul. ꝛ sic gl. vult qꝺ in vna snia simul cõdẽnati fuerũt ideo hic sufficit vna appellatio. sec⁹ si in diuersis sentẽtijs fuissent condẽnati vt pꝫ in prin. hui⁹. l. Et hũc intellectũ sequebatur Ray. Bar. etiã intelligit tex. isto ver. ſꝫ cũ aduersus. qꝺ in diuersis sentẽtijs fuerint cõdẽnati tñ ꝓpter vnicã ꝓbationẽ ꝛ ex eadẽ cã. ideo sufficit appellatio vnius. ꝛ hoc videtur intelligere nedũ si in eodẽ iudicio seu instãtia fuerint cõdẽnati in diuersis sentẽtijs sed ẽt si in diuersis iudicijs seu instãtijs. Sed Ange. hic dicit qꝺ opi. Bar. sibi placet si instantia fuit vna: qꝛ tũc ẽm eũ vere est vn⁹ titulus cõprobatarũ rõnũ. sec⁹ dicit si instãtie fuerit diuerse quãuis liber sit vn⁹ ex ea. qꝛ noua ꝓductio libri requiritur in qualibet instãtia. ideo nõ põt dici ẽm eũ vn⁹ titul⁹ numero. Et ꝑ predicta ẽt dicit sub dubio forsan qꝺ si duo testes in vna instãtia ꝓbassent ꝯtra cõtra oẽs tũc similiter vnic⁹ esset titul⁹ ꝓbationis. ideo lꝫ essent diuerse snie sufficeret vnica appellatio. ꝛ sic residet Ang. Sed aduerte qꝛ videretur per ꝑdicta qꝺ ẽt in vna instãtia ꝓducatur liber prĩo cõtra vnuꝫ postea ꝯ aliũ. ꝛ sic nõ simul qꝺ tũc nõ dicatur vn⁹ titulus ꝓbatiõis. Secus ẽt dixi qñ duo testes prĩo ꝓducuntur cõtra vnũ. ꝛ idẽ postea testes ꝓducuntur cõtra aliũ. ꝛ sic ꝓpter nouã ꝓductionẽ videtur nouus titul⁹ tã in testib⁹ quã in libro: ꝑ hoc faciat qꝺ parificatur probatio testiũ ꝛ instru. l. in exercẽdis. C. de fi. instru. Ex ꝑ predicta vꝫ tutius esse tenere intellectũ glo. ꝛ si pur aliquo respectu vellemus tenere intellectũ Bar. vꝫ qꝺ vbi esset noua productio testium seu libri deberet dici diuersus titulus. Secus qñ esset vnica ꝓductio facta cõtra oẽs. ꝛ hoc casu possit saluari opi. tene tamẽ qꝺ tibi placet qꝛ tamen absqꝫ dubio Bar. non procedit indistincte.

[2] **Si quis cum.** †Plures snie ex diuersis speciebus que in eadẽ comprehenduntur debent inspici accumulate ꝛ nõ separate. h. d. ¶ Nota qꝺ si plures snie debentur ex diuersis capitulis vnius actiõis vniuersalis. ꝛ sic ex eadem actione numero oẽs iudicantur pro vna etiaꝫ quo ad iurisditionẽ iudicis cõcedendam. secus si ille summe deberentur ex pluribus actionib⁹ numero tũc iudicarentur plures quãuis in vno libello deducantur per id qꝺ habetur in. l. fi. idẽ allega. in gloss. Et facit iste §. ad qõnẽ an exbãnit⁹ in quinquaginta ꝛ. l. dicatur exbãnit⁹ in centũ. ad hoc vt sciatur an possit offendi. Nã videtur ẽm Ange. qꝛ si dicte summe descẽdãt in cõdẽnatoria facta ex vna actione numero. c. dicatur bãnitus in cẽtũ. alias secus de quo per gl. ꝛ Bar. ꝛ in. l. vbi fideiussor. ff. de solu. Et lꝫ Ange. sic residet videretur ꝙ ex quo sum⁹ in materia penali ꝛ odiosa ꝛ per cõseq̃ns restringenda. de regu. iur. odia. lib. vj. de pen. di. §. pene. videtur dicendũ ꝙ indistincte nõ sit fiẽda coaceruatio. ꝛ sic videtur sentire Bar. in. d. l. vbi. ¶ In glo. in verbo ꝛ poterit vbi sol. hanc primã tene glo. in cõtrario ꝛ illã sequitur hic Bar. Scḋa tñ satis videtur in se bona. Tertia autẽ nõ videtur bene hoc casu habere locum diuersitatis.

Quoties. Si plures vna snia condemnantur quilibet in virilem tenetur. h. d. ¶ In tex. ibi plures supple qui tenebantur insolidũ vt sunt duo rei promittendi. l. ij. ꝛ. iij. supra de duo. reis. Et interdum etiã plures tutores vnius pupilli tenentur insolidum iuxta id qꝺ habetur in. l. j. §. nunc tractemus. ff. de tu. ꝛ ra. dis. Et no. per glo. ꝛ doc. maxime Bar. in. l. j. C. de trãsac. Item

3 act. Item ibi cōdēnantur supple simul. Et sic in vna snia. ¶ †No. ex ter. p̄rio qḋ in snia possunt cōstitui duo rei in testō sicut ēt in cōtractu. l. eandē. §. de duo. reis cū ibi no. Itē no. ſm Ang. qḋ in sententijs nō inspicimus formā libelli sed potius formā ipsarū. Nā licet plures cōueniant insolidū i eodē libello: qḋ pōt fieri si adiecta fuerit clausula qḋ agēs vnica solutiōe sit cōtentus iuxta id qḋ habet in. l. j. in ter. ⁊ glo. C. de fideiusso. tu. Et qḋ no. per Bar. in. l. vj. §. de duo. reis. Si tñ postea simplr̄ cōdēnat nō inspicit forma libelli seu petitionis: sed snie cōdēnatorie. Nā quilibet tenebat in virilem virtute snie cū per illā intelligant verisimiliter condēnati seu in partes viriles hoc est equales. l. j. C. si plures vna snia. Et etiaȝ pbat hic. Ex hoc no. diligenter limitationē ad id qḋ quotidie dr qḋ snia debet esse cōformis libello. l. vt fundus. § cōi diuid. ⁊ in. c. licet extra de simo. Nā illud est verū respectu summe seu rei petite. qꝛ super illa tota debet pnunciare. alias nō valeret sentētia iuxta id qḋ notatur in. l. prima. C. si aduer. rem iudica. ⁊ in. l. in hoc iudicio. §. fami. herciscū. Secus respectu qualitatis adiecte in libello vt hic colligit. Nā sufficit vt hic pȝ qḋ sup summa tota petita sit sentētiarū. licet in snia nō adijciat qḋ insolidū fiat cōdemnatio vt erat petitū in libello. ⁊ hoc etiā tenuit Bart. in. d. l. j. C. si plu. vna sen. Et per p̄dicta patet qḋ iste text. pcedit si simplr̄ fuerūt cōuēti plures in eodē libello qui tenebant insolidū: licet hoc non fuerit expressum: siue ēt hoc fuerit expressum. facit qḋ no. glo. in. l. si mandato titij. §. paulus el. iij. §. man. Que autē sit ratio quare qñ snia simplr̄ pfert cōtra plures intelligant cōdēnati in ptes viriles seu equales. dixit Bart. i. d. l. j. qḋ rō est: qꝛ copula ⁊ diuidit in ptes. l. reos. §. cū in tabulis. supra de duo. re. Sed certe ista rō non videt generalis: qꝛ nō pcederet qñ iudex in snia nō nominasset ipsos cōdemnatos: sed simplr̄ cōdēnasset cōtentos in libello ⁊ tantā summam. ideo melior videt ratio: qꝛ in snia quasi cōtrahit. l. iij. §. idē scribit. supra de pecu. Et ideo sicut qñ plures p ꝯtractū se obligāt vident in dubio p partibus virilibus se obligare. d. §. cum in tabulis. ita ēt vr̄ qḋ qñ p quasi cōtractū snie obligant plures obligētur in partes viriles virtute snie: licet prius tenerent insolidū. ⁊ si dicat ſm hoc snia cōdēnatoria pderit condemnato: qꝛ post illam tenebat in virilibus vbi prius tenebat insolidum contra. l. euidēter. supra de excep. re iudi. Ubi videt euidēter iniquā esse sniam ⁊ pficere condemnato. sed potes rn̄dere vt voluit glo. in. d. §. paul⁹ in. d. l. j. qḋ licet cōdemnatus teneat solū pro virili virtute snie cū remanebit obligatus insolidū ex priori ob. que per sniam nō fuit sublata iuxta illud qḋ legit ⁊ not. in. l. j. C. de iudi. ⁊ in. l. aliā supra de noua. Et per predicta vt hic dicit Ang. reprobari pōt gl. q̄ est in. l. si a te. §. j. §. de excep. rei iudi. lȝ ipe alleget ⁊ nō bene in. l. si iure. in. §. j. eo. tit. que glo. dicit qḋ stultus est iste qui semel vicit si nō petit executionē snie. Nam interdum ſm eū nō est stultus sed valde prudens si nō petit executionē snie. sed agit primitiua iterato. vt sic fiat cōdemnatio insolidū. Sed certe glo. illa pōt saluari qꝛ meli⁹ vr̄ esse petere executionē snie que habebit executionē paratam ptestādo qḋ alicui iuri suo nō intēdit sibi p̄iudicare quā agere actione primitiua. q̄ ratio haberet executionē paratā p aliqua parte. facit. l. minor. xxv. an. cui fideiussor. §. de mino. Sed snia salte p certa p〈ar〉te habebit executionē paratā. ⁊ non habebit necesse in illa facere iudiciū ordinariū. l. a diuo pio. §. in venditiōe. ⁊. §. si sup reb⁹. §. de re iudi. Et facit qḋ habet in eo. ti. l. miles. §. fin. ac. l. se. ⁊ ꝙ ibi in eis nota. p alia vero parte sup qua nō intelliget lata snia poterit agere in primitiua. p hoc mō totū sibi debitū ꝯsequet. per predicta ēt pȝ qḋ inquātū tex. in. d. §. paulus. dicit qḋ post sentētiā cōdēnati tenent in partes viriles illud dȝ intelligi. s. virtute snie. nō tñ per hec cōcluditur qḋ virtute prioris obligationis non teneant insolidū. In glo. in ver. teneant. ⁊ sic vult ista gl. cōiūcta cū se. qḋ vna appellatio sufficiat qñ essent insolidum cōdemnati. secus qñ intelligunt condemnati in partes viriles sed iste intellectus reprobat per doc. ⁊ marie per Bar. qꝛ etiā qñ intelligunt cōdemnati in partes viriles sufficit appellatio vnius qñ est eadem cā defensionis per id qḋ habet in. §. precedenti. sed cuȝ aduersus. ⁊ in. §. se. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. si vnus ex pluribus appellauerit.

4 **Quod est rescriptū.** †In cōi cā vni⁹ appellatio alteri pdest si vtriusqꝫ est eadem cā defensiōis. secus si diuerse sint cause defensionis. h. d. ¶ In ter. ibi perpetuū. i. generale. similis expositio habet in. c. vt circa. de elec. in. vi. ¶ No. qḋ dictum est in summario vt ponit hic Ange. plura exempla qñ dicatur esse eadem cā defensionis ⁊ qñ diuersa. Nam si agitur contra plures tutores qui simul gesserunt vnum negotiū ⁊ male puto si vnā rem pupilli simul distraxerūt. vel super vno contractu pupilli simul autoritatē interposuerunt. Nā dicit tūc eadem cā defensionis ipsorū. secus si nō fuit vnicum negotiū numero. vt qꝛ vnus tutor cōdēnat⁹ est: qꝛ distraxit equuȝ ⁊ male. Ali⁹ qꝛ distraxit frumētū vt petit. ⁊ sic sunt culpe diuerse in faciēdo cōmisse. Et idē dicēdū est ſm eū si culpa fuerit cōmissa in negligendo. puta quia cōiter neglexerunt vnum negotium numero. forte qꝛ noluerunt interponere autoritatē p pupillo vel neglexerunt forte cōiter adire hereditatē pro infante. Nā tūc videt eadē cā defensionis. secus si circa diuersa commisse essent negligētie: qꝛ tunc non esset eadē cā defensionis. sicut etiā nō est in ver. ceterum. tūc ergo ſm eum dicet vna ⁊ eadem cā defensionis quādo ad positionē defensionis pro vno sequit etiam priuatio defensionis pro alio. ¶ In glo. si. ibi per alterum nō prodest. ista fuit snia Azo. qui per hoc voluit qḋ si snia sit lata super vsufructu cōmuni pluribus: qꝛ tūc appellatio vnius nō prodest alteri: qꝛ est data super re incorporali diuidua lȝ secus sit ſm eum qñ fuisset lata sup re corporali cōmuni pluribus. Sed certe ista differentia quā facit Azo non est bona: qꝛ non est dare rōnem diuersitatis. ⁊ sic vr̄ qḋ vtrobiqꝫ appellatio vnius debeat pdesse alteri. imo fortius cum facili⁹ cōsueuerit accrescere quā pprietas. l. j. in fi. §. de vsuf. accres. ⁊ istā opi. Azo. reprobat glo. j. in ver. quid ergo. ⁊ illa reprobatio cōmuniter tenet. ¶ In eadem glo. ibi in causa principali. ¶ †Nota bene qḋ lȝ snia lata in cā appellationis sup cā cōmuni p vno ex socijs habeat pdesse alteri. tamen secus est qñ fert in cā pricipali nisi ferret super re indiuidua: qꝛ tunc pdest per. l. loci corp⁹. §. fundus. si ser. ven. ⁊. l. si cōmunem. que allega. in glo. Glo. tñ in. l. si cū vno. §. de excep. rei iudi. dixit idem esse in cā pricipali qḋ est in cā ap. sed illa gloss. cōiter reprobat ⁊ ista que est hic tenet. ⁊ ratio diuersitatis esse pōt: qꝛ cā appellatiōis est maioris preiudicij quā cā principalis. Item qꝛ qñ appellat a snia vr̄ appellari a quodā indiuiduo cū snia cēseat quid īdiuiduū. l. ī hoc iudicio. §. famil. hercis. tunc victoria vnius ex socijs appellātis pdest alteri. Et cōcludē dari⁹ quā gl. dixerit. si q̄rit an victoria vni⁹ habeat alteri pdesse. qꝛ aut talis victoria habet in cā principali. aut vero in cā resti. in integ. aut in cā ap. Prio casu qñ in cā principali cōclude qḋ victoria vni⁹ nō pdest cōsocio nisi snia sit lata sup re īdiuidua vt dicta. l. loci corpus. §. si fundus. §. si cer. ven. ⁊. l. si cōem. queadmodū serui. amit. Et hoc casu ſm Ang. nō curat an sit eadē cā defensionis vel diuersa ex quo res est indiuidua. Itē fallit si cōsortes eiusdem litis essent consocij ita dānum ⁊ lucrum inter eos esset cōe: qꝛ tunc nisi pdesset victoria alteri consorti nō pdesset vincenti in totū. facit. l. j. in fi. §. rē ratā haberi. Et qḋ habet in. l. si duo. §. de arbi. Secundo casu qñ in cā restitutionis conclude qḋ victoria vni⁹ non porrigit ad consortem nisi ageret de re indiuidua per id qḋ habet in. l. ij. C. si vnus ex plurib⁹ appel. Et intellige qḋ nō porriget ad consortem maiorem. ⁊ ita sentiunt doc. ſm Ange. ipse tamē dicit ꝙ etiā non porrigit ad consortem minorem. qꝛ istud bñficiū est psonale cōtra ius cōe. ideo nō egredit personā illi⁹ cui cōcedit de reg. iur. in. c. priuilegium. lib. vj. ⁊ in. l. qꝛ psonale. §. sol. matri. Et addit ēt Ang. quid iuris in causa rescripti. ⁊ ꝯcludit qḋ si per plures supplicant ⁊ vni rescribit sufficiat illi eē rñsuz vt psit alijs per. l. j. C. de diuersis rescrip. qḋ est intelligēdū vt ibi not. Tertio casu principali: vcȝ qñ habet victoria vnius consortis in casib⁹ infrascriptis ⁊ pderit alteri. primus casus est si alter acquieuit expresse snie: facit qḋ no. glo. in. l. iij. §. si illud. §. e. Scōs est si omnes appellauerūt. nā tūc ille q appellauit appellatione cōsortis videt renūciasse bñficio iuris quo disponit victoriā appellantis habere prodesse non appellanti. alleg. qḋ habetur in. c. cum super ⁊ qḋ ibi not. Inno. extra de re iudi. Et qḋ dixi post eum in. l. ab executore. §. p̄rio. §. eo. Tertius casus est quādo cause defensionis sunt distincte. Et sic nō vr̄ vna cā defensionis. vt probat hic circa finē. Quartus est quando sententie fuerunt plures. Et sic separatim late: vt patet in hac. l. in prima respon. Istud tamē quartum fallit ſm Ange. quādo vnus sol⁹ fuisset titulus pbatiōis. ⁊ vna sola instantia. vt dixi. §. in. §. sed cum aduersus. de quo dic vt ibi plene dixi. Et ex predictis patet qñ vna snia est lata cōtra plures in cā appellationis si diuersa est cā defensionis victoria vnius non habet alteri pdesse. ⁊ multofortius quādo diuerse snie late fuissent. Si autē vna fuit snia ⁊ eadem cā defensionis: tūc si quilibet appellauit victoria vnius non prodest alteri vt p̄dixi. Si autē alter tātū appellauit. tūc si alter expresse approbauit sniaȝ nō pderit sibi victoria appellantis per id qḋ no. glo. in. d. l. iij. §. sed illud. Si autē ille q nō appellauit non reprobauit expresse sniam sed tacite: tunc est dubiū an victoria appellantis habebit sibi pdesse. reperio sup hoc opi. Nā Bar. hic. ⁊. §. e. in. l. a snia tenuit qḋ victoria appellantis hoc casu nō habet pdesse ei qui tacite approbauit sniam sicut nec hȝ pdesse ei qui expresse sniam approbauit. mouet per id qḋ no. glo. in. l. iij. §. si. §. eo. In duabus vltimis solu. Nā licet gl. ibi illas non tenuit ex eo: qꝛ dicit illas diuinare tñ ſm Bar. sunt in se vere. ⁊ p hac opi. facit qꝛ eqparari vr̄ illud qḋ tacite agit ei qḋ expresse agit. l. cū quid. §. si cer. pet. Dicit tñ taci te approbare ſm eū ille q nō appellat infra tps debitū qñ ignorat consortē appellasse: qꝛ tūc nō pōt dici qḋ nō appellauit ex eo: qꝛ cōfisus fuerit de appellatione cōsortis ex quo illā ignorauit infra tēpus datū ad appellandū. iō tūc vr̄ nō appellando tacite acquiescere ⁊ consentire snie. l. ab. eo. C. quō ⁊ qñ iudex. secus si sciuisset infra tps datū ad appellandū consortē appellasse: qꝛ tūc si nō appellat nō dȝ p̄sumi qḋ videat velle acqescere snie ⁊ illā approbare. sed potius p̄sumēdū est qḋ nō appellat ex eo: qꝛ cōfisus est de ap. consortis cuius victoria ex iuris dispositione habebit sibi pdesse. nemo eñ p̄sumit

5

in dubio iactare ius suũ ⁊ alia coiectura cadere pōt iuxta id qḋ le gif ⁊ not. in. l. cũ de indebito. ff. de pba. ⁊ in. l. si cũ aurũ. ff. de solu. Et fm pdicta dixit intelligēdas esse pdictas duas sol. quas gl. in vltimo loco dedit. d. l. iij. §. ſʒ illud. que in se sunt vere intelligēdo eas fm pdicta lʒ glo. ibi nō teneat eas asserēs eas diuinare. et sic residet Bar. Sʒ Ang. hic tʒ cōtrariũ dicēs qḋ qñ alter ex cōsorti bus agnoscit sñiã seu illi acqescit solũmō nō appellādo. vel si ap pellauit appellationē deserendo nō attēto an sciuerit cōsortē ap pellasse vel nō victoria appellantis habebit tali pdesse ex quo ex presse nō approbauit sñiam. Et sic dicit voluisse Inn. in. c. cũ sup extra de reg. iur. ¶ In glo. q̃ incipit quero in ver. lʒ ſʒ pdicta ⁊ p Inno. inducit Ang. hũc tex. circa fi. in ver. iniquũ. Nam dicit pō derandũ esse diligēter tex. predictũ qui vr̃ velle. qḋ iō nō appellā ti ⁊ agnoscēti sñiam nō opitulaẽ victoria appellantis: q2 nō cau sat eadē cã defensiōis. ⁊ sic a cōtrario sensu vr̃ innuere qḋ si fuisset eadē cã defensionis pdesset victoria huic acquiescēti sñie. ⁊ sic illā cognoscenti. vñ hoc casu vt dixit Inn. in. d. c. cũ super. cōsequetur quis per alium qḋ per se cōsequi non pōt. facit qḋ habeẽ in. l. si is qui duos supra de lib. leg. ⁊ in. l. aristo. ff. que res pig. ob. pos. Nec ob. solu. date per glo. in. d. §. sed illud. vbi glo. videẽ velle qḋ victo ria apellantis nō habeat pdesse absentibus qui ignorarunt cãm agitari nec etiam acquiescentibus sententie: q2 rñdet ipse ang. qḋ verũ est qḋ nō pderit acquiescenti sñie. s. qñ expresse illam appro bat ⁊ agnoscit al's bene pderit qñ expresse non approbat ex quo vna est cã defensionis per istũ tex. Et sic nō appellās habebit per alium appellantē qḋ per se nō pōt: qḋ videẽ esse mirũ vt etiā scōm Ange. tangit Inn. Nō ob. etiā alia sol. de abñtib': q2 illa fm eum nō videẽ vera ex eo: q2 si pdest sciēti ⁊ nō appellāti ꝯ quē trāsiuit sñia i rē iudi. multo forti' dʒ pdesse absenti ꝯ quē sñia nō trāsiuit in rē iudi. sed illā ignorauit. Sed certe Bar. hoc vltimũ nō nega uit qḋ nō habeat pdesse absenti ꝯ quē sñia nō transiuit in rē iudi. Sʒ voluit dicere qḋ si in absentia sciuit sñiaʒ ꝯtra se latā ſʒ igno rauit cōsortē appellasse. qḋ tũc si ipse nō appellauit nō pderit sibi victoria appellantis. ⁊ hoc modo intellexi dictam solu. Que aũt opi. sit verior an opi. Bar. an opi. Inn. ⁊ Ang. satis videtur pos se dici qḋ verior sit de iure opi. Bar. per rationes superi' pro ipso allegatas. Nec ob. iste tex. in ver. iniquum. q2 potest respōderi du pliciter. primo qḋ ideo victoria appellantis nō habet pdesse non appellanti simpliciter: q2 nō esset eadem causa defensionis sed ex eo q2 agnouerat sñiam nō appellando ppterea: q2 sciebat se malā causam fouere: qm̃ sciebat se gessisse. s. male vt plurimũ contingit ideo nimirũ si victoria appellātis nō habuerit sibi pdesse. Secũ do potest responderi † qḋ hic non debet sumi arg. a contrario sen su quādo resultaret sensus cōtrarius rationi. ideo nō appellasset infra tempus debitum ignorans cōsortem appellasse: q2 tũc non pōt capi coiectura qḋ id fecerit cōfisus de beneficio. l. ex quo igno rauit ap. cōsortem. sed solum pōt capi coiectura qḋ non appellan do voluerit acquiescere sñie ⁊ illā approbare per. d. l. ab eo. C. quō ⁊ quando iudex. Posset tñ iuxta predicta dubitari quid si appel lauit sciens cōsortē appellasse tñ postea deseruit ap. illam nō ꝓse quendo. an tunc victoria consortis habebit sibi pdesse. Ang. vo luit q sic vt patet ex supradictis. ⁊ pro ipso facit: q2 possibile est ꝙ nō curauit illam ꝓsequi confisus de ap. consortis. ⁊ sic videẽ posse capi alia coiectura quā illa ꝙ videaẽ illud facere approbādo sñiaʒ ideo videtur qḋ sibi nō preiudicet. ar. eorũ que superi' sunt dicta faciat qḋ legiẽ ⁊ no. in simili. in cle. vltima. de ap. vbi patet ꝙ licet quis appellauerit ab interlocutoria lata sup excep. pemptoria qḋ facere potest saltem de iure canonico vt ibi patet si nō ꝓsequitur illam nihilominus in app. a sñia diffinitiua poterit disputare de iniquitate ipsius interlocutorie quasi videatur nō curasse ꝓsequi ap. ab interlocutoria cōfisus de bñficio iuris pp̃ter qḋ sciebat si bi posse puidere per ap. a diffinitiua. in cōtrarium facit qḋ supra dixi vcʒ qḋ quādo vterqꝫ appellauit victoria vnius nō prodest al teri. Sed certe potest dici qḋ illud pcedit qñ vterqꝫ ꝓsequiẽ suaʒ ap. alias videtur secus per rōnem superius assignatā. ⁊ hec opi. quā sequitur Ang. satis videẽ posse de iure defensari per pdicta qḋ tene menti diligenter pro limitatione ⁊ declaratione eorũ que superius sunt dicta ⁊ que no. Bar. in. l. a sñia supra. e. An autē eo casu quo ille qui nō appellauit de victoria alteri' habebit pdesse poterit interim fieri executio contra nō appellantē. doc. nō tãgũt satis videẽ dicēdũ qḋ ex quo pendet appellatio cuius victoria po terit pdesse ipsi appellanti qḋ non poterit fieri tali appellatione pendēte executio sñie contra nō appellātem per id qḋ habeẽ in. l. ꝯ. nil no. ap. pen. ¶ Ultimo ex isto text. coiūcto precedēti. §. potes notare qḋ vbi sñia ferẽ cōtra plures super certa summa licet quili bet teneaẽ pro sua rata tamen si vnus appellat a tali sñia quãuis videaẽ in effectu appellare p sua rata tamē victoria eius pderit alijs si eadē fuit cã defensionis. ⁊ hoc etiā voluit Bart. in. l. a sñia ff. eo. Posset tamen dici qḋ appellando simplr videaẽ appellare a tota sñia vcʒ respectu pleni piudicij qḋ sit sibi p sua rata. ⁊ ratio ne qualis qualis preiudicij qḋ sibi fit pro ratis aliorum iuxta. l. a sententia. ff. eo.

a ¶ Si ꝯstat. Adde cano nist. i. c. licet viij. q. j. tex. i c. miramur. lxj. dist.

Cum ex causa. Executio facta appel. pē. debet reduci in pristinum statum. h. d. ¶ In text. ibi necessitate iudicis supple a quo qui illum coegit ad soluendum. Item ibi meliorē sententiam supple in causa appel. ¶ No. ex tex. qḋ innouatũ pen dente appellatione reuocatur obtenta victoria in causa app. Et sic a contrario sensu videtur qḋ ante non debeat reuocari. sed con trarium est: q2 innouata per hominem post appellationem a dif finitiua vel infra tempus datum ad appellandũ debent ante om nia in statum pristinum reuocari per iudicem app. non expecta ta sententia in causa ap. vt est text. in. c. non solum. de appel. in. vj. Et ibi etiam tangitur quid de innouatis pendente appellatione ab interlocutoria: q2 illa non reuocantur ante obtentam victoriā in appellatione saluo nisi fuerint innouata post inhibitionē ca nonicam factam iudici a quo per iudicem ad quē qḋ tene menti. Nec obstat predictis iste tex. qḋ nō debet hic sumi ar. a contrario sensu q2 resultaret sensus iuri contrarius vt no. glo. in. d. c. non so lum. in ver. ante omnia. de ap. in. vj. Ubi est plena ⁊ magna de ma teria innouatorum ap. pēdente. ⁊ in. l. extra iudiciorum. de accu. Item no. quod parens sententie ex necessitate non videtur renũ ciare appellationi de qua in glo.

Summarium.

1 Appellatio superuacua dicitur duʒ ab actu nullo appellaẽ.
2 Electio nulla non potest confirmari.

a Si constat. a Si electio ⁊ cōfirmatio est inua lida appellatio nō est necessaria. h. d. ¶ † No. qḋ ab actu nullo supuacue appellaẽ. vt tñ dicit hic Ang. si appelleẽ valet appellatio saltē quo ad hoc: q2 iurisdictio ppter illā ad superiorē deuoluiẽ: vt pbaẽ i. l. cor nelia pia. ff. de iure pa. ⁊ in. l. quedā mulier. ff. fami. her. ⁊ poterit tũc iudex ap. pnũciare sñiam esse nullam ⁊ superuacuo fuisse ap pellatũ: vt hic pbaẽ. facit qḋ diciẽ in. l. si expressim. ſ. e. Et qḋ sub dit qḋ q2 p appel. principalis causa est deuoluta ad supiorē nedũ qḋ possit pnũciare sñiaʒ nullam esse. imo poterit etiā illam refor mare absoluēdo vel cōdēnādo vel modificando p. l. iij. C. de accu. ⁊. l. eos. C. eo. ti. de quo etiā tangiẽ maxime p Bar. in. d. l. si expres sim. ¶ Itē nota electionē officialium nō debere fieri ad clamorē populi. quinimo videẽ qḋ etiam electio facta per populũ sine cla more si nō fiat cũ solēnitate debita non valeat. l. nōiationes. C. eo. Et ex hoc nota qḋ popul' nō vr̃ posse auferre ius alterius seu alte ri quesitũ. facit qḋ habeẽ. ff. in. l. si priuatus. q. ⁊ a q. ⁊ in. l. toties. ſ. de pollici. ⁊ in. l. anthiocensiũ. ⁊ ibi aliqḋ per Bar. ff. de priui. cre. qḋ vr̃ pcedere nisi fieret cōdēdo statutũ legitime: ⁊ ex cã legitima p id qḋ habeẽ in. l. vēditor. §. si constat. ff. cōia pdio. ¶ † Item no. qḋ electio q̃ est nulla non vr̃ posse confirmari: q2 vr̃ limitandũ nisi cōfirmareẽ ex certa sciētia p illũ q haberet plenitudinē ptãtis etiā in eligēdo vt esset Papa vel Imperator vt voluit Inn. in. c. cum dilecti. extra de elec. dicit tñ idē Inno. ⁊ Hosti. ⁊ Io. an. post eos in. c. qḋ sicut. de elec. qḋ si electio est inualida pp̃ter defectũ iuris positiui vt puta pp̃ter defectũ forme qḋ poterit cōfirmari' p illũ ad quem spectat potestas cōfirmādi etiā si sit inferior a papa vel principe. secus si sit inualida pp̃ter defectũ iuris naturalis. vt q2 nō interuenit cōsensus legitimus maioris partis habentium eli gere. ⁊ rō diuersitatis est scōm eos: q2 fortior vr̃ esse defect' iuris naturalis quā positiui. facit. §. lʒ naturalia. insti. de iure nat. Sʒ Archi. cũ quo videẽ residere Io. an. in. c. si cui. de ap. in. vj. Videẽ tenere qḋ indistincte vbi electio est nulla nō pōt cōfirmari: q2 vbi nō tenet principale non dʒ tenere accessoriũ per regulā accessoriũ. de regu. iur. in. vj. De quo etiā per glo. ⁊ Io. de lig. in cle. j. de elec. Et ibi etiā dixi vbi ēt tetigi in aliquo casu posse pcedere opi. In no. ¶ Itē no. qḋ interdũ electio etiā confirmatio est nulla pp̃ter defectum illius ipsius electionis. Quid autē si sit nulla exceptio propter defectũ persone recurrendũ est ad not. in. l. barbarius. ff. de offi. preto. quia regulariter est inualida ⁊ non valet cōfirmatio facit qḋ habeẽ in. c. nihil est. extra de elec. Fallit in casu. d. l. barba rius. ¶ In glo. ij. in fi. Solue qḋ nō facit cōtra potius pro. Nā si cut hic diciẽ qḋ ita demũ appellatio est necessaria qñ sñia est ali qua ita ibi diciẽ qḋ ita demũ appellatio est necessaria in integrũ minori si fuerit lesus si actus diuersus p quē petiẽ restitutio fue rit validus. alias secus facit in. l. in cause. la. ij. ff. de mino. ⁊ hec so lu. concernit vtranqꝫ. l. videlicet. j. ⁊ ij. tituli allegati in glo.

Summarium.

1 Appellans simpliciter a sentētia a quibus appellare cēseaẽ.
2 Causam vnam probabilem sufficit in sententia exprimi.

Appellanti. Non summaẽ fm Bart. ſʒ pōt summari fm Ang. hoc modo. Appellāti a sñia cōtinente plura capitula sufficit sim pliciter appellare. sufficit etiā vnā ex pluribus causis appellationis esse pbabilem. h. d. cũ. §. se. ¶ In tex. ibi in libellis supple

supple appellatiōis de quib⁹ in.l.j.§.fi.ſ.eo.¶Itē ibi ſnīe supple
1 cōtinētis plura capitula.¶†No.ex tex.pri° qd appellās simpl'r a ſnīa in dubio intelligit appellare ab oib⁹ ꝛ singulis cōtētis in ipa ſnīa.¶No.scdo ex.§.j.ẜm vnū intellectū qd sufficit in appellatiōe exprimere vnā cām ꝓbabilē.nec mirū ꝙ vꝫ appellatio ēt nulla cā
2 expressa in ea:vt legit ꝛ no.ſ.e.l.iij.§.fi.¶†Itē no.ẜm aliū intellectū ꝙ vbi plures cause exprimunt in appellatiōe sufficit vnā ex illis esse ꝓbabilē:lꝫ forte alie q̄ sint min⁹ ꝓbabiles seu sufficiētes exprimant sufficit vnā ex illis ꝓbari.ꝛ sic non est necesse oēs ꝓbare necvꝛ seu intelligat se astrinxisse ad oēs ꝓbādas nisi expsse aliud dixisset:qꝛ tunc esset secus ꝑ id qd legit ꝛ no.in.l.diuus.ſ.de re iudi.ꝛ in.c.licet cām extra de ꝓba.facit qd no.Bald.in addi.spe.in ti.de appel.in ver.quidā appellauit vbi etiā dicit qd hoc casu nō est necessaria ꝓtestatio qd se nō intēdit astringere ad ꝓbādū omnes causas expressas.ꝛ ibi etiā dicit qd licet in cā ap.si exprimat vna cā possit appellans etiam ꝓsequi aliaꝫ ꝑ id qd habetur in.d.l.iij.§.fi.ſ.e.Tamē secus est qn̄ in cā ꝓncipali exprimunt vna cā quia nō potest quis aliam ꝓsequi.facit.l.si iuris.§.si quis.ſ.de excep.rei iudi.Et hoc no.diligenter pro his que dixi in.d.l.iij.§.fi.ꝛ ꝓ declaratione ꝛ limitatione eorum que ibi dicit Bart.ꝛ ad p̄dicta facit qd habet in.l.scire oportet.§.scire.de excu.tu.Ubi dicit qd si qs vocatus ab aliquo minus ꝓposuit plures excusatiōes sufficit vnam ex illis esse veram ꝛ ꝓbabilem ad hoc vt obtineat.ꝛ sic bene facit ad id qd hic dicitur in simili de ap.seu de exprimente plures causas in appellatiōe vt hic dicit ẜm vnū intellectū de quo supra dixi.¶In glo.j.ibi in alio exercere pōt.hec gl.cōiter reprobat:quia appellās ab vno capitulo ſnīe nō intelligitur appellare in alio capitulo.Nec virtute talis appellatiōis pōt ꝓsequi appellatio in alio.ꝑ tex.in.l.cum in vna in prin.ſ.eo.Et hoc etiā tenuit glo.si qui separatim.§.sed si aduersus.ſ.eo.q̄ est huic cōtraria vt ibi tetigit.Et p̄dicta itellige vera qn̄ sunt capitula separata ꝛ nō cōnexa.secus si essent capitula cōnexa:qꝛ tunc appellatio facta in vno porrigeret ad aliud connexum ꝑ id qd habetur in.l.etiam.§.ex cā.ſ.de mino.Nec ob.p̄dictis.l.seio.§.fi.alleg.in glo.qꝛ ibi dicitur qd si vna cā exprimit in ap.quis pōt ꝓsequi aliā non aūt dicit qd si fuerit appellatū ab vno capitulo ſnīe itelligat etiā in alio appellatū.vn̄ intellige ꝙ ibi fuit appellatū a tota ſnīa.vl' simpl'r isto casu etiā intelligit a tota ſnīa appellatū secus si fuerit appellatuꝫ ab vno capitulo ſnīe:qꝛ tunc nō intelliget in alio capitulo appellatū nisi fuerit cōnexum vt supra dixi.facit qd not.in.l.j.in fi.j.nil no.ap.pen.ꝛ in.l.j.C.si aduer.rem iudi.sol.

Summarium.

1 ¶Sententia per collusionem lata an faciat ius.
2 Tertius pro suo interesse comparens causam per alium incoatam defendere potest.

S Iper lusorio. A sentētia cōtra testamētū lata ꝑmittit legatarijs appellare.ꝛ si legatarij de fide heredis dubitent ꝑnt in cā in qua de virib⁹ testamēti querit assistere ꝛ res tātū defendere.h.d.vsqꝫ ad.§.quoties.¶†Not.pri° ex litera qd interdū
1 ſnīa fert cōtra testm̄ ꝑ collusionē.an autē tūc talis ſnīa faciat ius: tex.hic querit ꝛ nō decidit.ſꝫ veritas est qd tūc nō facit ius vt probat in.l.preses.C.de pigno.ꝛ in.l.cū non iusto.supra de collu.detegen.¶Itē no.scdo qd si dicit ſnīam latā esse cōtra testm̄ ꝑ collusionē qd legatarij ꝑnt appellare sic sufficit qd sit suspicio de collusione.nō aūt est necesse qd ꝓbet veritas suspiciōis.ꝓ hoc facit ẜm ange.qꝛ ad nullius ꝑiudiciū tendit assertio suspicionis.alias autē addendū etiā huic verbo diceret ꝗratio ista.s.cuꝫ verū sit ꝑ id qd habet in.l.j.in prin.supra si quadru.pa.fe.di.Adde qd nō est mirū si sola allegatio suspiciōis collusionis sufficit vel legatarij possint appellare:qꝛ etiā si nulla allegata suspicione vellent appellare a ſnīa pro suo interesse asserēdo illā iniquā possent ꝑ id qd habet in.l.a ſnīa supra eo.Et hoc etiā voluit tex.hic ẜm Bar.in ver.ꝛ hodie inquantū simpliciter ꝑmittit legatarijs appellare.Aduerte tn̄ qꝛ vt dicit Ang.istud videt ꝓcedere ẜm ista tpa.ſꝫ hodie cōsiderato qd ꝑ aut.ex cā.C.de lib.ꝓte.cōseruant legata legatarijs licet testamentū rumpatur ꝑ ſnīam latā in causa querele nō poterunt legatarij appellare:qꝛ ex tali ſnīa nullum eis infert ꝑiudiciū ꝛ sic eorū non videt interesse ꝛ nōne videntur posse appellare nec assistere heredi.faciat qd habetur in.l.nō solū.j.de ap.reci.Et hoc no.ꝓ limitatiōe huius.l.ꝛ.l.a sententia.§.j.ſ.eo.qꝛ p̄dicte.ll.ꝓcedunt scdm̄ ista tempora etiā hodie quo ad legata que nō cōfirmarentur per aut.ex causa.sed quo ad illa que confirmarentur ꝑ di-
2 ctam auten.hodie non procederent dicte.ll.¶†Ultimo nota qd tertius comparens ꝓ suo interesse potest causam ꝑ alium incobatam defendere.ꝛ ꝑ consequens videtur qd poterit testes ꝑ illa cā defendenda inducere.ex hoc etiā iudicare testes producēdos ille qui causam incobauerit.ꝛ ille debebit eos ꝓducere vt etiā voluit glo.in.d.c.ij.de quo aliquid infra tangetur.ꝛ hoc videtur ꝓducere qn̄ tertius suspicatur qd ille qui incobauit cām nō fideliter illā pertractet vt hic videt dici.sed certe supplendū est marie:qꝛ satis est qd intersit sua ipsam causam defendere ꝑ id qd dixi supra.ꝛ qd habetur in.l.a ſnīa.ſ.eo.Et adde scdm̄ Ange.sed Barto.non hic sed in.l.ij.C.de neg.gest.dixit nō recordari se legisse qd tertius solum ad cōmodum litigantis ꝛ nō suū possit assistere liti inducendo probationes nisi in casu sui dicte.l.ij.qd dicit ange.videri ꝓcedere ꝑut ibi habet in.l.seq.Sed certe ẜm eū pōt dici qd illud verbum se referat ad minorem ꝛ non ad maiorē.ꝛ sic nihil faciet ẜm eū.sed tu potes dicere qd siue habeat dictio enim ꝑut cōiter habetur siue habeat dictio se etiā si referatur ad minorem vbi est casus pro dicto Bar.quicquid dixerit Ange.Nā etiā ꝑut habet dictio se vt referat ad minorem id in effectu dicit qd si ille qui fecit expēsas in petendis tutoribus de patrimonio minoris vel pupilli nō poterit talem expensam imputare ipsi pupillo si tertius cōpareat ꝛ ostendat qd illam scdarius fecerat gratis ꝑ ipso pupillo ꝛ eadē rōne.s.de ꝓprio gerens negotium pupilli fecisset dictam expēsaꝫ nō poterit illam repetere.ꝛ tamen vt patet in p̄dictis tertius nō cōparebat ad cōmodū ꝓpriū sed solū ipsius pupilli.Hic autem ꝛ in alijs si.cōparebat tertius ad ipsius cōmodum ꝛ ad suā vtilitatem.In glo.in verbo cōiunctus.in fi.hic dixit glo.qꝛ nō est necesse qd sint coniuncte ꝑsone ratione sanguinis sed sufficiat qd sint cōiuncte quo ad iudiciū in quo simul agunt.In glo.in verbo agere ibi.i.defendere ꝓ hoc:qꝛ multas significatiōes habet istud verbum ago.facit qd habet in aut.hoc ius porrectum.C.de sacrosan.eccle.ꝛ in.c.j.extra de iudi.Extra glo.tangit hic Barto.qd possit facere tertius comparens ꝓ suo interesse post cām ꝑ alio incobatam.ꝛ dicit considerādos esse tres casus:qꝛ aut vult venire ad impediendum ne ille qui incobauit cām agat vel defendat aut vult venire vt liti assistat ꝓbationes inducēdo.aut vult venire post sententiam ad impediendum executionem ſnīe.Prio casu cōcludit ꝙ si ad illū qui incobauit cām spectet negotiū principaliter ꝛ secundario ad tertiū cōparentē vel etiam eque principaliter.ꝛ tūc non potest impedire ne cām ꝓsequat.aut spectabat pricipaliter causa ad tertiū cōparentem.ꝛ secūdario ad illū qui incobauit.exēplum si venditor incobasset cām super re vendita.ꝛ postea compareret emptor ad quē principaliter spectet negotiū.ꝛ tūc si cōparuit ante lit.cōtes.si ignorauit cōtestatam litē:qꝛ acta que fiunt ipso ignorante sibi nō ꝑiudicāt iuxta not.in.l.sepe.ſ.de re iudi.ꝛ in.c.pe.de re iudi.Secus si sciuisset quando facta fuit contestatio ꝛ non contradixisset:qꝛ tunc non poterit postea impedire ne agat ꝛ ꝓsequat:ſꝫ poterit illi assistere.ꝛ idē dicas si incobauit cām defendēdo:qꝛ eadē est ratio vt distinguat an cōpareat ante lit.contest.an post.ꝛ si post an ignorauit illud an vero sciuit ꝛ tunc tacuit ꝛ hoc quādo vellet repellere ne defendat ad ꝑiudiciū ipsius tertij.Sꝫ si illi qui incobauit cām defendendo vellet defendere ad suū ꝑiudiciū tn̄ posset indistincte inuito tertio ꝑ id qd habet in.l.solutionē ꝛ iudiciū.ꝛ de solu.ꝛ hec de prio.Circa ẜm dicit qd poterit assistere ꝓducendo testes vel indicando illi qui incobauit vt ipsa ꝓducat vt tetigi in no.ꝛ hoc qꝛ cōparet ante publicationē testiū ꝛ ante elapsas dilationes ad ꝓbandū.Si autem cōpareret postea tūc si post dictas elapsas dilationes nō audiet si sciuit illas datas.secus si ignorauit per.id qd dixi.ſ.in simili.Si vero comparuit post publicatas attestationes tūc sup diuersis articulis audiet dūmodo non sit lapsa dilatio ad ꝓbandū.super eisdem autē articulis sup quibus testes sunt publicati nō audietur si sciuit ꝓductioneꝫ ꝛ publicationē fieri.ꝛ quādo nō cōparuit.secus si ignorasset:qꝛ sicut sententia lata ipso ignorante facta iuxta no.ꝑ Inno.in.c.cām que.de testi.ꝛ ꝑ Bar.in.d.l.sepe.Et de materia etiā dixi in.l.a sententia.in scdo membro principali.ſ.eo.ꝛ hoc de scdo.¶Circa tertiū dic qd si cōparet infra tps infra qd pōt appellari appellare poterit ꝛ impedire executionē ſnīe.facit.c.cū sup extra de re iudi.Si autē post dictū tempus cōpareat tunc non audietur volēs impedire executionē ſnīe nisi forte summarie ostēdet de iure suo.qd tamen qualiter sit intelligēdū recurrendū ad no.in.l.a diuo pio.§.in venditiōe.ꝛ.§.si super rebus.ſ.de re iudi.Et ad id qd plene dixi in.l.a sententia.ſ.eo.circa secunduꝫ membrum.

Summarium.

1 ¶Sententia contra heredem lata quando noceat legatarijs.
2 Actiones que ꝛ quot pro re in testamento legata competant.
3 Sententiam cōtra vnum latam alijs preiudicare quādo verū sit.

Q Uoties. Snīa lata contra testamentum in cōtumaciam heredis non facit ius nisi contra ipsum.h.d.¶No.qd sententia lata cōtra heredem non defendentem casus legitime nō nocet lega-
1 tarijs.†Itē no.qd licet sit casus in quo ſnīa nō noceat legatarijs tamen legatarij nō petūt legata ab herede scripto sed a legitimo q obtinuit.qd videt esse mirū ẜm Ang.Sl.no.i.l.qui repudiātis §.fi.ſ.de inoffi.testa.videtur dicere scdm̄ eum qd petentur ab ipo scripto.ꝛ pro illa facit.l.iij.ſ.de transac.de quo in.l.controuersia in eo.ti.vbi plene de materia per glo.ꝛ subdit Ang.qd incertitudo successionis vtrū vꝫ sit ex testamēto vel abintestato operat vt non possit agi cōtra vincentem in causa querele sicut etiam ope-

ratur dicta incertitudo qñ est transactio facta inter legitimum ⁊ scriptū vt. d. l. cōtrouersia. Sed certe licet sic resideat Ang. nō videtur qd ratio tex. sit illa quam ipse assignat. Nam ex quo legata sunt relicta a scripto herede ⁊ non a legitimo non videť qd agi debeat vel possit cōtra legitimū licet dicatur esse aliqua incertitudo successionis. ⁊ ideo puto istū tex. intelligēdum qd legatarij poterunt agere actione reali que datur ꝯtra quemlibet possessorem

2 l. j. C. de alie. iudi. † Nam pro re legata in testamento cōpetūt tres actiones videlicet actio personalis ex testamēto ⁊ actio in rem ⁊ hypothecaria. l. j. C. cōmunia de leg. Et si legitimus excipiat legatum non valere: qꝛ nō vꝫ testamentū. ⁊ per ꝯñs nō valent legata in eo facta ⁊ id velit probare per sententiam quā obtinuit poterit legatarius replicare qd talis sñia nō habet sibi nocere qꝛ lata fuit in contumaciam heredis scripti. Et hoc modo poterit obtinere etiam contra legitimū. sed si legatarius vellet agere actione personali ex testamēto nō video quomodo talem actionem posset intentare contra legitimū saluo nisi forte legata fuissent repetita a venientibus abintestato. Nam tunc posset etiā agi personali ex testamento cōtra legitimū sicut etiam pro legato in codicillis cōpetit actio ex testamento iuxta no. in. l. j. C. cōmunia de le. Et bene facit ad predicta qd no. glo. in. d. l. cōtrouersia. Ulterius tāgit hic Bar. qd iuris si heres scriptus ꝯtinue se defendit si fuit cōtumax circa actū sñie dicit no. qd sñia nō preiudicabit ex quo lata est in cōtumaciā heredis. tñ alia acta q̄ nō fuerūt facta in cōtumaciā p̄iudicabunt scdm eū p id qd legiť ⁊ notať in. l. sepe. ff. de re iudi. qd tene mēti. Ultimo scias qd Ange. in fi. princ. huiꝰ. l. dixit

3 † qd vbicūqꝫ inueniť sñiam latā ꝯ vnū alijs p̄iudicare hoc est limitādū dūmō infra scripta qnqꝫ ꝯcurrāt. primū est qd defendēs causam sit legitimꝰ ꝯdictor. alias secus. l. cū nō iusto. ff. de collu. dete. Scdm est qd cōtradictor defendat causam vel si sit cōtumax non p̄iudicabit vt hic ptꝫ ⁊ in. l. qui repudiātis. §. fi. Tertiū est qd nō colludat. alias nō preiudicabit alijs etiam sciētibus causam agi vt hic ptꝫ per. d. l. qui repudiātis. §. fi. Quartum est qd sñia ferať per verba affirmatiua. ⁊ nō per negatiua p. l. diui fratres. ff. de libe. causa. Ubi patet qd si fertur sñia pronūciando quem non esse ingenuum nō per hoc sequiť qd sit seruꝰ: qꝛ potest esse qd sit liber ⁊ nō ingenuus puta libertus. facit qd habetur insti. de ingenuis §. j. Quintum ⁊ vltimū est qd illi alij quibus habet fieri p̄iudiciū sciuerūt causam agitari ⁊ fuerūt ad causaꝫ citati saltim per generale proclama si verum nomen ignorabāt. alleg. l. sepe. ff. de re indi. cōiuncto dicto Inno. in. c. ex insinuatione. extra de procu. ⁊ co. titu. ⁊ in. c. in presentia. per ipsum Innoc. in glo. antepe. ⁊ per hec dicit declaratam esse. l. ingenuum. ff. de statu hominum. Et sic residet. Sed aduerte quia quicquid ipse dicat in casibus. l. sepe preallega. ⁊. c. penultimo. extra de re iudi. sufficit sola scientia sine aliqua citatione vt patet ex predictis iuri. ⁊ voluit etiam Inno. in d. c. in nostra. ⁊ in. d. c. pe. licet in casu auť. si oēs. C. si vt se ab here. absti. ⁊ in casu. l. si eo tpe. C. de remis. pig. bene requirať citatio per generale ꝓclama qñ omnia aliquoꝝ ignoranť videť etiā qd in cā querele nō sit necesse legatarios citari cum hoc non reperiať iure cautū. quinimo videť etiā qd habeat sñia nocere legatarijs etiam si ignorauerūt causam agi nisi appellauerunt a sentētia infra decem dies a tpe sciētie p id qd habeť in. l. pap. §. fi. ff. de inoffi. testa. dūmodo cā fuerit defensa p legitimū cōtradictorē. ⁊ sententia nō sit lata in contumaciam per id quod hic diciť. ⁊ quod supra dixi. illud etiā no. vt tangit hic Ange. qd sñia lata in talibus causis cōtra ipsum cām agitātem nocet eidem quo ad oēs etiā ignorātes. ⁊ etiā q nō fuerūt in iudicio. allegat dictum Inno. in. d. c. in p̄sentia. Sed tu allega text. qui aperte hoc probat in. l. possumus. §. si quis ex his. ff. de inoffi. testa. non habetis hic alia.

Summarium.

1 ☞ Seruus in causa criminali condemnari potest.
2 Facere nomine alicuius vel pro ipso paria sunt.

Serui. A cōdēnatione facta de seruo pōt dñs ⁊ ēt alius noīe dñi appellare ⁊ in subsidiū etiā

1 ipse seruꝰ. h. d. ¶ No. ex tex. primo † qd seruus pōt condēnari. intellige ī cā criminali. l. seruꝰ. C. de indi. qꝛ ī illa nō pōt esse in iudicio vt ibi. Itē intellige in cā criminali ex qua venit pena corporalis imponēda. secꝰ si veniret īponēda pena pecuniaria sub nomine quote bonorū. l. hos accusare. §. oibus. ff. de accu. Et ibi etiā tangiť p Bar. quid si ex crimine veniat imponēda pena non sub nomine quote sed sub noīe certe quantitatis de

2 quo dicendū vt ibi. ¶ † Item no. qd paria sunt aliquid facere nomine alicuius vel facere pro illo. facit. l. fideicōmissa. §. interdū. ff. de lega. iij. Et no. p Bar. in. l. j. §. nūciatio. ff. de ope. no. nū. ¶ Ultimo no. ex lra illud vulgatū q appellat hꝫ malū nouū. Nā remediū appellationis hic appellať triste auxiliū scdꝫ vnā lram. ¶ In gl. j. in fi. facit qd habeť in. l. ij. ff. de custo. reo. Et no. ex gl. qd seruꝰ pōt dānari ex cā capitali. ⁊ cōsequēter accusari de crimine capitali. qd intellige yeꝝ respectu pene corporalis infligēde. secꝰ quo ad alios respectus vt plene legiť ⁊ not. in. l. hos accusare in oibꝰ. In glo. ij. l. quasi in cā sua supple. Et sic infra biduū ſm ista tpa. l. j. §. biduū īfra qñ ap. sit. hodie vero danť decē dies siue qs in cā ꝓpria siue in aliena appellet. in auť. hodie. C. de ap. In glos. qd vbi ēt extraneꝰ. ⁊ sic licet nō habeat mādatū poterit nomine dñi appellare. dñs tamē tūc debebit ratificare infra tps datū ad appellandū. j. de ap. reci. l. j. ⁊ ratihabitio traheť retro ⁊ equiparabitur mādata. l. fi. C. ad macedo. posset etiā dici qd extraneꝰ rōne humanitatis de qua in. l. non tantū. ff. eo. posset appellare quādo nullus pro ipso seruo appellaret. per. d. l.

Summarium.

1 ☞ Executio sententie quādo fieri possit pēdēte appellādi tpe.
2 Duces factionum qui sint.
3 Confessio spontanea sufficit in criminalibus.

Constitutiones. In tribꝰ casibꝰ hic in litera positis non audiť appellās. h. d. ¶ † Not. ex litera qd in tribꝰ casibus

1 hic positis poterit fieri executio sñie in cā criminali pēdente tpe appellādi. vel etiā appellatione pēdēte. ⁊ sic per hanc. l. p locū a speciali patet qd regulariter nō dꝫ fieri executio in cā criminali pendēte tpe appellādi vt etiā appellatione pendēte. Et ex hoc valet qd. l. nō tantū. ff. eo. cū cōcor. ibi alleg. debet intelligi: qꝛ ibi dānatꝰ ducebať ad suppliciū de facto pendēte tpe appellandi. ⁊ vbi post Bar. forte fecerat iudex ipsum condēnatū abanagiari vt sic loqui nō posset nec cōsequēter appellare. Et adde ſm Ang. qd oēs. ll. dicentes nō posse fieri executionē pendēte appellatione limitari debēt potissime ꝓcedere qñ iudex a quo detulit appellationi. nā tūc per talē delationem videť ab se abdicare iurisditionem. ⁊ sibi manus legare vt in. c. cum ap. de ap. lib. vj. Et plus dixi qd in casu huius. l. ⁊ in alijs dicentibus non obstante ap. posse fieri executionem sñie. hoc debet limitari nisi ipse iudex a quo detulerit appellationi: qꝛ tūc ligaret sibi manus per talē delationē vt patet in. d. c. cū appellationibꝰ. De multis aūt casibꝰ in quibꝰ nō admittiť appellatio habes. ff. quo. ap. nō re. p totū. ⁊ ī. l. fi. j. qñ ap. reci. ⁊ pleniꝰ in spec. de ap. §. in qbꝰ. vbi etiā in ver. ij. qd excep. examinanť casus q ponunť in hac. l. Qui autē dicanť insignes latrones de qbꝰ in. l. capitaliū. §. famosos. ff. de pen. Qui aūt dicanť cōcitatores seditionū seu tumultꝰ in populo habeť in. d. l. capitaliū. §. solēt. ⁊ i. l. si qs aliqd. §. actores. e. ti. qꝛ illi q cogitāt seditionē

2 vel tumultū in populo de quibꝰ ēt in. l. j. §. de seditiosis. † Qui vō dicanť duces factionū dic qd illi qui sunt principales seu corporales factionū hoc est ꝓditionū. facit qd habeť in. l. i hoc iudicio. ff. de ser. corrup. Et sic verbū factionū hic sumiť in mala pte p ꝓditione vt hic tāgit Bar. In gl. fi. ibi alij dicūt hic cōiter teneť ⁊ sic speciale in casibꝰ hic positis qd sufficiat quē esse cōuictū vel cōfessum ad hoc vt nō possit appellare. In alijs aūt criminibꝰ habeat locū regula dicte. l. ij. alleg. in glo. vcꝫ qd ita demū ꝓhibeať appellatio si dānatꝰ fuit cōfessus ⁊ cōuictꝰ secꝰ si alterū tm̄ interueniat.

3 facit qd no. gl. in. d. l. ij. ⁊ in. l. creditor. §. iussus. j. e. ¶ † Et aduerte qꝛ vř qd sufficiat etiā in alijs criminibꝰ quē esse confessum licet nō sit cōuictus dūmō sit spōte cōfessus ⁊ nō vi tormētoꝝ vt vř ꝓbari in. c. romana. §. si aūt post sñiam extra. de ap. lib. vj. Et hoc etiā ibi tꝫ gl. p illū tex. Et p hac parte faciat: qꝛ ꝯfessio facta in iudicio vř inducere notoriū ī. c. ī nra. ⁊. c. fi. de cohabita. cle. ⁊ mulie. ⁊ ibi ēt no. In notorijs aūt nō vř admittēda appel. in. c. nouit. ⁊. c. puenit ⁊. c. cū sit romana. extra de ap. Potes dicere ꝙ vbi qs est spōte cōfessus nō possit appellare si simplr̄ appellat nulla cā inserta. ⁊ sic intelligať qd habeť in. d. §. si autē post sñiam. sed si appellat insertā cā. qꝛ dicit se errasse ⁊ vult docere de errore in cā appellationis. ⁊ tunc pōt. ⁊ hoc sentit etiā glo. in. d. §. si aūt post sñiam. ⁊ in d. l. creditor. §. iussus. ⁊ hoc in casu isto qñ solū esset confessus: sed vbi esset cōuictus ⁊ cōfessus. tunc videť qd non audireť appellās ēt si appellaret inserta cā qd errauerit in cōfessione. ⁊ hoc mō pōt intelligi qd habeť in. l. ij. C. quorū ap. nō re. ⁊ qd ibi no. iquātū ibi diciť qd ita demū prohibeť appellare qñ hec duo īteruenīūt. s. qd quis sit cōfessus ⁊ cōuictus. qd tene menti pro decraratione. d. l. ⁊ coꝝ que ibi notanť. ¶ Quid aūt si aliquis fuit dānatus tāquā insignis latro ⁊ ipse hoc neget ⁊ ꝓpter hoc velit appellare an debebit audiri. bal. hic cōcludit qd ꝑsumptio est p sñia. facit qd habeť in. c. in p̄ntia. extra de renun. Et ideo iudex a quo non tenebiť deferre appellationi si nō vult: poterit tñ iudex ad quē de hoc ingrere. ⁊ sic an recipiēda sit appellatio vel nō. facit qd habeť in. l. de pupillo. §. si qs riuos. ff. de ope. no. nū. Sꝫ cōtra istud facit qd no. gl. in. c. j. de offi. dele. ī. vj. Ubi diciť qd ꝯseruator datꝰ alicui possit solū se ītromittere de offensa notoria si velit ꝓcedere ꝯ aliquē defendētē illū cuiꝰ est cōseruator. ⁊ ille illā neget offensam eē notoriā debebit antequā ad vlteriora ꝓcedať prio ⁊ añ oia cognosci an offensa sit notoria ex quo negať illā esse notoriaꝫ. Sed potes dicere qd vbi ad fundādā iurisditionē cōseruatoris erat expediēs offensaꝫ esse notoriā. ideo nisi de hoc cōstet nō pōt ꝓcedere. sꝫ hic fundata erat iurisditio iudicis ⁊ presumendū erat de eius sñia. ideo interim nō tenebať deferre ꝓut voluit hic Bar. qd tene menti.

Summariū.

Summarium.

1 Appellatio duplex requiritur ubi due sententie feruntur.
2 Curator pupillo dandus est appellatione pendente super munere tutele.

1 **Cum in una.** Ubi duplex fert snia appellatio e necessaria. h. d. ¶ † No. qd et si in una ca due ferunt snie duplex appellatio est necessaria: sec⁹ si esset unica snia: lz cotineret plura capitula: qz tuc sufficeret unica appellatio iterposita ab ipsa snia. l. appellati. §. e. Et no. bene p predicta qd qn in libello sunt diuersa capitula iudex pot ferre sniam sup uno una die et super alio alia die. Quid aut dicemus in arbitro recurrendum est ad. d. l. diem. §. fi. et l. qd. §. de arbi. et allegat fm Ang. hec. l. qd si qs codenat⁹ sit in sorte et expensis si appellat ab expensis seu a condenatione expensaru intelligit acqescere codenatorie late sup sorte et ecotra: lz glo. videat dicere cotrariu: et no. in. d. l. appellati in pn. §. e. facit qd no. Archi. in. c. fi. extra de ap. lib. vi. ¶ In gl. j. ibi: sec⁹ si p officiu iudicis supple put cotingit in actio. bone fidei. l. mora. §. in bone fidei. §. de usur. In stricti aut iuris iudicijs no debent citra vinculu stipu. l. iij. C. de usur. Ang. tn hic dicit qd forte ide est in casu hui⁹ pn. etia si usure debeant p officiu iudicis. Na fm eu si in libello continet articulus usuraru de p se poterit ferri snia sup articulo sortis et separatim sup articulo usuraru et poterit forsita fm eu ferri snia sup usuris ex interuallo qz ex quo fm eu officium iudicis est in eis cofirmatu p cotestatione adhuc durabit lata snia sup sorte. al's eet sec⁹ si sic dicit itelligeda. l. iiij. C. depositi. et l. cetu capue. §. de eo qd cer. lo. p. Et sic residet Ang. Sz certe ista opi. no vr de iure va: qz nullibi reperit iure cautum qd ubi accessoriu venit officio iudicis tm et no iure actionis qd possit peti post sniaz vl sup illo ex iternallo ferri snia lz sup illo facta fuerit contestatio litis. io no vr pcedere argu. l. illa. C. de colla. Et p hoc etia. d. l. iiij. C. depositi. qz indistincte vr loqui. et sic videt pcedere siue facta fuerit cotestatio sup accessorio usuraru siue non ex quo indistincte loquit ar. l. de pcio. §. de publi. Ideo verior vr opi. glo. posset tn istud prin. intelligi et de usuris debitis officio iudicis si sententia fuisset lata sup eisde eadem die qua fuit lata sup sorte p. l. paulus. §. de re iudi. Nam tunc ex quo separatim lata esset snia sup usuris lz eadem die duplex appellatio foret necessaria. secus si alia die ferret snia sup usuris debitis officio iudicis tm. qz tunc no valeret snia ut pz in. d. l. iiij. C. deposi. lz sec⁹ esset qn p scrip. fuissent debite: qz tunc valeret snia lata et in alia die qua fuerit lata snia sup sorte. ubi aute simul ferret snia sup sorte et usuris tuc videt qd sufficeret simpliciter appellare a dicta snia. qz intelligeret appellatu a qualibet ei⁹ parte p id qd habet in. l. appellanti. et qd ibi dictu fuit. §. eo. Tene tamen menti opi. Ang. per qua limitauit glo. hic posita licet illa limitatio no videatur de iure pcedere. ¶ In eade glo. in fi. ibi qd continentia cause no debet diuidi. Sz potes soluere qd hic no diuidit. qz licet duplex fiat appellatio appellabit ad eude. sed in cotrario actor coram diuersis iudicib⁹ agere volebat. et sic cause cotinentia diuideret. ideo ibi no audit. hic aute audiet appellas: qz ut dixi ad eunde iudicem. et non ad diuersos appellabitur.

Tutor. Pendete excusatione tutoris seu appellatioe sup illa interim pupillo dabit curator et curatoris pupilli autoritas no sufficit ad adeuda hereditate. et ideo ad illum actum tutor spaliter ex ca dabit. h. d. ¶ In text. ibi pnocet supple a snia rei certe excusatione. Na actione seu noiatione tutoris non debet appellari. sed debet tutor se excusare et si no admittit excusatio tuc pot appellare. l. j. §. si quis tutor. infra qn ap. sit. 2 † No. ex litera qd pendente appellatioe sup munere tutele dad⁹ est curator pupillo. et si expediat hereditate adiri tuc dand⁹ erit tutor: qz autoritas curatoris pupilli no est sufficiens ad adeunda hereditate et ad hoc sepe allegat iste tex. et intelligit Ang. qd dabit tutor simpliciter no ad actu hereditatis adeude solu quado expedit pupillo hereditate adire. qz fm eu talis datio si daret ad actu hereditatis adeude. et sic respectu certi actus no teneret p. l. certaru. cum. l. seq. §. de test. tu. Et facit qd habet in. l. si hereditas. co. ti. Sed certe quicquid dicit ang. vr esse speciale qd possit dari pupillo tutor ad adeuda hereditatem: ut videt pbari expresse in. l. impuberi. §. de tu. et cu. da. ab his. et hoc etia sequit hic Jac. de are. et Bart. An aut talis tutor teneat facere inuetariu remittit ad no. i. l. tutor qui repertoriu supra de admi. tu. Et satis videretur qd si solu det ad actu adeude hereditatis ita qd no heat administrare aliqd: qd tuc no sit necesse qd faciat inuetariu ex q nihil haberet administrare. sz curator q fuisset gnalr dat⁹ ipsi pupillo haberet administratione et p pseques deberet facere inuetariu p ea q habent in. d. l. tutor qui repertoriu. ¶ In glo. fi. ibi sz in eo differut. Aduerte qd lz glo. no clare loquat: voluit tn dicere qd iussus semp debet pcedere aditionem. et io si tutor vult iubere pupillo ut adeat hereditate debeat talis iussus pcedere et no sequi ipsam aditione. Hoc enim satis ex significato verbi pcedit. qz id qd factu est no pot iuberi ne fiat. sz bn pot iuberi id qd est fiendum. autoritas aute pot pcedere. et etiam sequi: dumodo sequat incotinenti. Et ideo si pupillus adiuit poterit incontineti autorari tutor tali aditioni. et in hoc differt autoritas a iussu. et istud voluit hic sentire glo. ¶ In ea. glo. ibi. l. in copuladis. Et sic per illam. l. patet ratio quare non sufficit curatoris autoritas pupillo ut possit adire hereditate. sed tutoris autoritas sic. Nam ratio est qz tutor datur principaliter psone et secudario rebus. Sed curator datur econtra principaliter rebus et secundario psone. Et ideo maiorem potestate censeat habere tutor qua habeat curator datus pupillo. ¶ In ea. glo. ibi sufficit curatoris autoritas. Et hoc ideo qz adulto non pot dari tutor qui dat pupillo. sed solu curator. ideo nimirum si curator datus pupillo adulto pot sibi autorari in adeuda hereditate. et ista est vera opi. No aute sequens que voluit qd curator generalis vel datus spaliter ad adeuda hereditatem possit autorari aditioni hereditatis secus qn esset dat⁹ specialiter ad alia. dicta tn opi. satis posset sustineri in curatore adulti. non habetis hic alia.

Tacius. Dominus appellatione qua interposuit pro seruo pot per pcuratorez prosequi. h. d. ¶ No. qd p seruo codemnato in ca capitali pot dns appellare et cam appellationis psequi per pcuratorem. facit. l. serui. supra eo. ¶ In glo. j. in fi. hic dicit glos. qd si datus fuit ad bestias frustra fieret appellatio cum facta non possit fieri infecta. l. in bello. §. in facte. j. de capti. ¶ In glo. fi. ibi pecuniariter interest. per hoc videt dicendum ut hic tangit Ang. qd si ex forma snie pater tenet soluere condemnatione pro filio qd qz interest patris tuc filium non condemnari poterit appellare et appellationem psequi per se et etia per pcuratorem costitutu ad plenariam defensionem quamuis filius foret accusatus de crimine publico. facit qd no. per Bar. in. l. pe. §. pe. j. alleg. in gl. Aduerte tame qz quado codenatio pecuniaria deberet sequi ex crimine etia ipse filius posset se per pcuratorem defendere fm not. in. d. l. pe. §. j. de publi. iudi. et in. l. seruu quoqz reipublice. supra de pcur. licet Ang. hic no tagit. unde nimiru si in casu pdicto de quo loqtur Ang. poterit pater per pcuratorem psequi cam: qz etiaz ipse filius hoc possit. pot etiam dici quo ad casuz huius. l. qd seru⁹ accusatus de crimine capitali dz dicere cam in vinculis. l. ij. supra de custo. reo. Et ideo nimiru si tuc potest interuenire pcurator: cum snia non posset esse elusoria ex quo est in vinculis. et sic in carcere et per hoc dicimus qd pro carcerato pot pcurator interuenire in ca speciali etia capitali de quo plene in. d. l. pe. §. j. §. de pub. iudi.

Summarium.

1 Sententia est inualida contra iuris rigorem lata.
2 Appellatio non requiritur ubi sententia annullatur.
3 Sententia nulla non confirmatur si ab ea appelletur.
4 Causa de nouo tractari potest sententia existente nulla.
5 Sententia nulla ex alia ratione qua ob defectum consensus non confirmatur consensu partis adueniente.
6 Sententia prima an confirmetur si iudex ad quem pronunciet male appellatum.
7 Appellari potest a sententia nulla.
8 Sententia nulla an confirmetur per appellationem.
9 Iudex ad quem an possit expresse sententiam confirmare.
10 Iudex non confirmans sententiam expresse an censeatur tacite confirmare.
11 Appellans an condemnetur appellato in expensis si iudex pronunciet male appellatum.
12 Sententia inutilis non vitiat acta utilia.
13 Iudex competens quis sit super causa nullitatis.
14 Continetia cause non est diuidenda.
15 Iudex quis possit cognoscere super nullitate sententie.
16 Appellatio est actus extraiudicialis.
17 Sententia petite pronunciari nulla officio iudicis.
18 Causa qua papa ad se aduocat non potest ad ordinarium redire.

a **Si expressim.** a Snia que cotinet expressum iuris errore est nulla et appellatio ab illa non est necessaria. et si appelletur et deserat appellatio no confirmat sententia. h. d. Et diuidit in tres partes. Na prio ponit dictu cu collusioe. Scdo illud declarat Tertio ifert ex pdictis ad decisione noue qonis scda ibi no iuris. tertia ibi vn si qs. ¶ † Not. prio qd ubi snia expsse fert cotra iuris 1 rigore seu cotra ius no valet. ¶ No. qn dicat snia esse expsse cotra ius: qz qn est data cotra. l. vel senatuscosultu aut cotra costitutioes principu intellige expresso errore iuris in snia ut tangit gloss. ij. et 2 Bar. in. l. ij. C. qn prouo. no est ne. al's sec⁹ esset ut ibi pz. ¶ † Item no. qd ubi snia est nulla no est necessaria appellatio. et sic tuc super nacuo appellaret. l. si costat. §. e. l. frustratorie. j. eod. ex cosensu. §. j. qd intellige ut dixi in. d. l. si costat. ¶ Ite not. qd lz a snia nulla no sit necesse appellari: vr tn qd appellari possit. et ad hoc sepe allegat ista. l. faciat qd habet in. l. queda mulier. §. fa. her. et i. l. cornelia. §. de iure pat. in qb⁹ pz qd in ca appellatiois venit et incideter nullitas et sic ca nullitatis. facit qd no. gl. in. l. j. C. qn prouo. no est nece.

a ¶ Si expressim. Adde si pma snia fuerit nulla an scds iudex dz cognoscere ea ex eisde act⁹ tex. i. c. cu ad sede. de rest. spo. Bart. ang. et imo. in. l. cu querebat. §. de re iudi.

3 ¶ † Itē not. qd̄ vbi appellat̄ a snīa nulla nō per hoc cōfirmat̄ ipsa snīa qd̄ ꝓcedit qn̄ snīa est nulla ꝑ iuris rigorem. Et sic ꝑpter defe ctum solennitatis: sec⁹ si esset nulla ꝑpter defectū cōsensus appel lantis: qꝛ tūc confirmaret̄: vt ꝓbat̄ in. l. iij. §. falsus. s̄. rem ra. ha. fa cit qd̄ tāgitur hic in glo. pe. ꝛ sup ea. ¶ Itē no. qd̄ vbi appellatur a snīa nulla nedū nō cōfirmat̄ per ap. sed nec ēt cōfirmat̄ ex lapsu fatalium appellationis seu ex lapsu temporis dati ad prosequen dā appellationē. An tn̄ tūc de nullitate poterit corā iudice dicet̄ inferi⁹. 4 ¶ † Ultimo no. qd̄ vbi snīa est nulla pōt de nouo cā tracta ri. An aūt debebit tractari corā eodē iudice qui talit sniam nullā An vero corā alio. An corā quo: inferi⁹ dicet̄. Et an similiter tra ctari debebit vt ferat̄ snīa ex eisdē actis. An vero necessarie expe diat noua acta fieri tāgit̄ hic in glo. fi. ꝛ super illa dicet̄ de quo ēt sup glo. in. l. si vt ꝓponis preses. C. quō ꝛ qn̄ iudex. ꝛ in. c. cū quere bat̄. s̄. de re iudi. Et in spec. de sen. §. iusta. ver. sed si eā. ¶ In glos. j. ibi. l. preses. vbi videt̄ ꝓbari qd̄ valeat snīa si iudex aliquē condē nat ad vsuras vsurarū. ꝛ tn̄ cōstat qd̄ talis snīa videt̄ esse expresse ꝯ ius. vt. l. eos. ꝛ. l. fin. C. de vsuris. Sꝫ sol. vt ibi no. qꝛ illa. l. dꝫ itel ligi qn̄ iudex hoc nō expressit in snīa vcꝫ qd̄ condēnaret ad vsuras vsurarū. Sed dꝫ intelligi qd̄ cōdēnauit ad certā quātitatē ꝓ vsu ris q̄ ascēdebat ad vsuras vsurarū. Et sic cōtinebat expresse erro rē iuris sꝫ poti⁹ ꝯ ius litigatoris. iō valuit ꝛ necessaria fuit appel latio si pars volebat illā sniam sibi obstare. ¶ In ea. glos. ibi. l. cū ꝓlatis. solu. qd̄ illa. l. eodē modo dꝫ intelligi qn̄ in snīa nō fuit er ror exꝑssus. Uel scd̄o pōt dici qd̄ ibi loquit̄ qn̄ lata fuit snīa cōtra l. hn̄s plures intellect⁹ ad idē vide Jo. an. in. c. j. de cōsti. lib. vj. Et Bald. in. l. j. C. de no. co. cōpo. ꝛ in. l. cū ꝓlatis. ff. de re iudi. que tn̄ limita vt in. c. snīa in. xxxviij. col. vbi dubius. Itē limita vt in col. xliij. ibi. ꝛ qd̄ dicitur qd̄ snīa. l. super qua erant opi. ꝛ plures intel lectus. ꝛ sic lata fuit contra vnā opi. vel intellectus ideo valuit ex quo dubius erat intellectus ipsius. l. secus quando. l. esset certa in suo intellectu: qꝛ tūc nō valeret snīa si ferat̄ contra talē. l. expresso errore iuris in illa. ꝛ ita itelligat̄ hic. Uel tertio pōt dici qd̄ ibi lo quit̄ qn̄ erat. l. extrauagans extra corpus iuris. Nā tunc lata snīa expresse contra talē. l. ipso iure nō erit nulla vt ibi est casus no. ꝰm istū intellectū secus qn̄ snīa ferret̄ expresse cōtra. l. insertā in corpo re iuris cuius intellect⁹ esset certus ꝛ nō dubius. facit qd̄ not. per Bar. in. d. l. cū ꝓlatis. ꝛ qd̄ no. per glo. j. prima cōstitutione. C. §. quib⁹. ꝛ qd̄ no. etiam in. l. dos a patre. C. sol. ma. ꝛ per Bar. in. l. j. post dotē. s̄. sol. ma. ¶ In glo. ij. posse testari. Nā istud est expresse cōtra ius disponēs minorē. xiiij. annis si sit masculus nō posse te stari. l. etate. s̄. de test. Ideo snīa tunc cōtinet expressum errorē iu ris. secus si iudex pronunciasset aliquem potuisse testari nō decla rando an esset maior. xiiij. annis. Nā tunc snīa nō haberet in se ex sui tenore expressum errorē iuris. ꝛ ideo tūc potius dicit̄ esse snīa lata cōtra ius litigatoris quā cōtra ius. l. vel cōstitutiōis. ꝛ iō tūc valet ꝛ p̄iudicat nisi appellet̄ vt ꝓbat̄ in. l. ij. allega. in glo. ¶ In glo. iij. ibi vel biēnij hodie. hic dicit glo. qd̄ olim erāt diuersa tem pora data ad appellationē ꝓsequēdā vt pꝫ in. l. ij. ꝛ. l. fi. C. de tēpo. ap. Sed hodie dat̄ ann⁹ ad illā prosequēdā ꝛ ex causa bienniū vt dicit glo. ꝛ ꝓbat̄ in aut. ei qui. C. de tēpo. ap. que sumit̄ ex autē. de his q ingre. ad ap. §. j. col. vj. hic alleg. in glo. ꝛ facit qd̄ habet̄ in. c. 5 ex rōne. extra de ap. ¶ Et ex hac glo. cū tex. dicit Ang. patere † qd̄ snīa que est nulla ex alia ratione quā propter defectum consensus non confirmatur ex expresso cōsensu vel tacito partis licet glo. di xerit cōtra ꝛ non bene in. l. j. C. qui pro sua iurisditione. qd̄ intelli git ꝓcedere nisi dicta snīa trāsiret in cōtractū per id qd̄ habet̄ in l. ij. C. cōmu. vtriusqꝫ iudi. Sed certe ibi non cōfirmat̄ vt valeat vt snīa: sed vt valeat vi pacti ꝛ tāquā pactū ꝓut ibi no. per doct. ꝛ ēt ꝑ Bar. ¶ In ea. glo. ibi. vel dic veri⁹ nō ꝯfirmari. ꝛ sic tꝫ gloss. ex presse qd̄ snīa nulla non pōt cōfirmari per iudicem appellationis expresse nec tacite. Sed cōtrariū no. glo. in. l. j. in glo. C. qn̄ prouo. nō est nece. vbi glo. apparet vult qd̄ per iudicē ap. snīa nulla possit confirmari expresse ꝛ tacite. ꝛ sic nedum vbi iudex vtit̄ verbis cō firmatiuis p̄me snīe. imo ēt qn̄ simpliciter cā nō adiecta ꝓnūciat iniustā vel non tenere. maxime si appellator dixit sniam fore nul lam: ꝛ inquātū esset aliqua appello. Dy. nitebat̄ concordare istas glo. Nā dicebat qd̄ ista glo. ꝓcedit qn̄ appellans ignorauit sniam fore nullam. Et istud vr̄ sensisse glo. hic in ver. itē eligat. Sed con trarium glo. locū habeat qn̄ appellās sciuit sniam nullā ꝑpter iu ris rigorē. ꝛ sic alia rōne quā ꝑpter defectū cōsensus/ꝯsensus par tiū nihil opat̄: nec pōt opari vt valeat snīa. facit qd̄ no. gl. i. l. instar C. de iure fisci. lib. x. Et qd̄ no. Inn. in. c. prudētiā in p̄n. de offi. de leg. ꝛ qd̄. s̄. dixi circa prin. hui⁹ glo. ideo forte ipse idē Dyn. aliter dixit: vcꝫ qd̄ ista glo. ꝓcedit vbi nō fuit disputatū de nullitate. sed glo. cōtraria ꝓcedat vbi fuit disputatū de nullitate. ꝛ istā opin. ēt tenuit Fran. accur. Sed certe ista opi. videt̄ esse cōtra mentē gloss. in. d. l. j. Inquantū dixit cōfirmari sniam maxime si appellās di xit sniam nullam. Nam per illam dictionē maxime que est impli catiua vt no. per glo. in. l. illud supra ad. l. aqui. videt̄ glo. voluisse idē esse si nihil fuerit dictū de nullitate. ꝑpter hoc dicebat Fran. accur. qd̄ illa dictio maxime abūdabat ꝛ nō erat posita cū ministe rio. facit qd̄ habetur in. l. fi. C. de testa. manu. Sꝫ certe istud videt̄ esse cōtra mentem dicte glos. Nam in dubio dictio maxime videt̄ esse implicatiua: vt not. in. d. l. illud. ꝛ in. c. ad abolēdam. extra de fi. presby. Unde aliqui dicūt attendēdum esse an in ꝓcessu sit ali quid dictū ꝛ disputatum de nullitate vt tūc procedat glos. cōtra ria alias ꝓcedat ista. Bar. finaliter hic cōcludit qd̄ si iudex vtitur verbis cōfirmatiuis prime snīe vel pronunciat male appellatū ꝛ bene iudicatum. qd̄ tūc cōfirmat̄ prima snīa. ꝛ sic intelligitur pro nūciatum super nullitate. ꝛ hoc si in prima sentētia nō erat error expressus. alias non posset sententia talis confirmari: qꝛ tunc idē error videretur repetitus in sententia cōfirmatoria prime. ꝛ ideo nō valeret sicut nec prima per. l. j. ꝟ. que sen. sine ap. rescin. Ubi ve ro error nō est expressus in prima snīa ꝛ iudex app. est vsus verbis confirmatiuis nec pronunciauit bene iudicatum ꝛ male appella tum vel primam sniam fore iustam. sed simpliciter ꝓnūciauit ap pellationem nō tenere vel male appellatū vel iniuste vel appella tionem iniustā. tunc si adiecit causam: qꝛ snīa est nulla clarū est qd̄ nō confirmat̄ prima sentētia vt etiā voluit glos. in. d. l. j. Si autem nullā causam inseruit tūc Bar. hic videtur dicere primo qd̄ nullo modo snīa confirmat̄: qꝛ dicta verba necessario hoc nō importāt: qꝛ possunt verificari qn̄ sentētia est nulla. verba aūt snīe videntur stricte intelligēda ꝛ nō extēdēda per id qd̄ habetur in. l. j. C. si plu res vna sen. ꝛ in. l. diui fratres. s̄. de lib. causa. ꝛ in. l. iul. verum de bitorē. s̄. de cōdi. inde. Postea videt̄ dicere cōtrariū. ꝛ sic sibi con tradicere. Nā dicit ꝛ subdit qd̄ in casibus in quib⁹ nō cōfirmat̄ ex presse prima snīa ꝑ iudicē ap. intelligit̄ tn̄ tacite ꝯfirmari si in ap pellatione appellās dixit sniam nullā. ꝛ inquātū esset aliqua ap pellabat vel si hoc non dixit sic expresse postea dixit de nullitate et fuit ꝓsecutus ipsam nullitatē qd̄ potuit etiā si in appellatione nō dixit sententiā nullā cū in cā ap. icidēter veniat. q. nullitatis. ꝛ sic nullitas vt ꝓbat̄ in. l. quedā mulier. s̄. fami. herc. ꝛ in. l. carmelia. s̄. de iure pa. Et no. etiā ꝑ Inn. ꝛ Jo. an. in. c. dilecto. extra de ap. Et etiā per gl. in. d. l. j. Ideo si fuit dictū' in appel. de nullitate vel saltem fuit expresse facta ꝓsecutio super nullitate videt̄ qd̄ tacite intelliget̄ ꝓnunciatū sup illa in casibus in quib⁹ supra nō intelli git̄ esse ꝓnūciatū. ꝛ sic de cetero si nō appellet̄ a snīa lata ꝑ iudicē ap. nō poterit ampli⁹ dici de nullitate. sec⁹ si in libello non fuit di ctū de nullitate nec etiā facta fuit ꝓsecutio expresse super nullita te. qꝛ tūc poterit postea post sniam latā ꝑ iudicē ap. obijci de nul litate prime snīe. Nec ob. si dicat̄ qd̄ in cā ap. incidenter venit nul litas etiā si nihil dicat̄ de ipsa vt superi⁹ est dictū. ꝛ sic videt̄ ꝙ sem per debeat intelligi sup illa ꝓnunciatū: qꝛ rn̄deri pōt vt tāgit hic Bart. qd̄ licet videat̄ tacite ꝓnunciatū sup nullitate etiā si de illa nil fuerit dictum tamē snīa lata sup incidenti nō facit preiudiciū in ordinario iudicio seu in alio iudicio si non fuit plenarie discus sum de ipso incidenti vt legitur ꝛ no. in. l. pe. s̄. de his qui sunt sui vel alie. iuris. ꝛ in. l. j. ꝛ. ij. C. de or. iudi. Et sic ptꝫ ex predictis qd̄ licet Bar. primo loco dicat qd̄ vbi pronunciat̄ appellationē nō te nere vel male appellatū qd̄ nullo modo vr̄ ꝓnūciatum tūc super nullitate tn̄ postea videt̄ tenere cōtrariū vcꝫ qd̄ semper intelligit̄ pronūciatū sup nullitate. sed nō precludet̄ via quo minus in alio iudicio possit dici de nullitate nisi in libello seu in appellatione appellans dixit sententiā nullā vel si non dixit saltem expresse in processu postea dixit ꝛ fuit prosecutus nullitatem. Nam videt̄ tūc velle qd̄ quādo dixit sententiā nullā: qꝛ principaliter deducta fuit nullitas videat̄ tūc principaliter pronūciatū super nullitate ideo tūc precluditur via dicendi vlteri⁹ de nullitate sententie appella tur a snīa lata per iudicem ap. Et idem qn̄ expresse facta fuit pro secutio nullitatis in ꝓcessu. ꝛ sic dictū ꝛ quesitū de nullitate ideo videtur qd̄ tūc amplius queri non possit ꝑ id qd̄ habet̄ in. l. ij. C. si ex fal. instru. Et scd̄m p̄dicta vꝫ qd̄ quaten⁹ Bar. primo loco dixit qd̄ nullo modo videt̄ confirmari snīa que erat nulla dꝫ intelligi si ex vi verboꝝ: sed inspecta mēte iudicātis hn̄ vꝫ esse mens ipsius iudicis appellationis ipsam sniam cōfirmare. ꝛ hoc modo in effe ctu etiā intellexit Ang. hic verba Bar. ꝛ dicta ei⁹. Et similiter ēt intellexit Bal. in. l. j. preallegata. vbi dicit qd̄ si iudex appellatio nis ꝓnūciat ap. nō tenere videt̄ cōfirmare sniam si appellās dixit sniam nullā si expresse fuit prosecut⁹ in ꝓcessu de nullitate: alias esset secus. intellige qꝛ tunc intelligeret̄ p̄cludi via dicēdi de nulli tate. ꝛ sic dicit Bar. hoc velle: ꝛ etiam illud voluisse glos. in. d. l. j. Nam scd̄m eū ex quo iudex ap. ꝓnūciat tā sup ap. quā sup iniqui tate. ꝛ sic in effectu intelligit̄ ꝓnunciare sniam esse aliquā ꝛ iustā. Et istud etiā tenuit in additione spec. in ti. de ap. in ver. appella tionē nō ꝓcedere iuxta fi. tit. Ang. aūt hic dixit qd̄ lꝫ in libello seu in appellatione quia dicat sententiā nullam et si qua est appellat tn̄ causa ꝛ q̄stio nullitatis veniet incidēter sicut si de nullitate nō esset facta mentio. ꝛ ita dicit tenere gl. que nō est alibi in hac par te in. d. l. j. C. qn̄ prouo. nō est ne. Et per hoc infert qd̄ si dicta nulli tas veniat incidēter cōsequenter intelligit̄ sup illa incidēter pro nunciatū ꝛ ex hoc etiam infert̄ scd̄m eū qd̄ licet appellans dixerit sentētiā nullā. ꝛ si qua est appellat. tn̄ si nō fuit facta ꝓsecutio nul litatis ꝛ non fuit cognitū plene de nullitate qd̄ non obstante snīa

poterit

poterit in alio iudicio ordinario de nullitate queri lz Bar. hic vo
luerit ɔtra ⁊ nõ bene ꝫm eum si tenemus glo. predictam ꝙ cũ ꝫm
illam semp seu omni casu videaꝛ nullitas venire incidenter videꝛ
solum attendendũ an plenarie fuit cognitũ de nullitate. ⁊ tũc nõ
possit postea de illa queri. An vero non fuit plenarie cognitum. ⁊
tunc possit. Et hoc videꝛ ꝓcedere de iure ꝫm eũ. saluo nisi vt ipse
dicere velit dicere illam glo. esse falsam. ⁊ subdit ꝙ cũ hec haberet
istam. q. de facto in ciuitate florentie fuit cõsultũ ⁊ iudicatũ dictã
glo. dicere falsum. ⁊ sic nõ dicere verũ. inquãtum dicit ꝙ nullitas
veniat incidenter qñ quis dixit sñiaȝ nullam. Et si qua est appel
lat. sed ipse dicit ꝙ in iudicando ⁊ ɔsulendo nõ auderet dicere cõ
tra. l. glo. Et sic residet in hac. l. Et aduerte qꝛ cum illa glo. transit
etiam Bal. in. d. l. j. ⁊ ipsam videꝛ ibi tenere. etiam tȝ ibi ipse ideȝ
Ang. illam etiaȝ ibi tȝ Saly. Et moueꝛ qꝛ in appellatione tacite
venit etiaȝ nullitas. l. quedã mulier. ff. fami. her. ⁊. l. fi. ſupra de iu
re pa. Et dictũ etiam fuit ſupra ⁊ voluit etiam Inno. ⁊ Jo. an. in
c. dilecto. extra de app. ergo lz exprimaꝛ nihil videꝛ operari. cũ ex-
pressio eorũ que tacite insunt nihil videaꝛ operari vt legiꝛ ⁊ no. in
l. iij. ff. de leg. j. ⁊ in. l. nõ recte. C. de fideicõ. Et potissime qꝛ secũdũ
eum lz nõ exprimatur videꝛ quod ex ordine intellectus intelligaꝛ
ꝓcedere questio nullitatis ⁊ successiue questio iniqtatis. Sed Ja.
bu. in. d. l. j. tȝ cõtra illam glo. dicens qõ tũc quãdo qs dicit sñiam
nullaȝ. ⁊ si qua est appellat principaliter videꝛ deducere nullitatẽ
secus quando de illa nõ fecit mentionem in ap. qꝛ interueniet tũc
nullitas incidenter. Et istam opi. videꝛ etiã voluisse hic Bar. in-
quantũ dixit qõ qñ nõ fuit facta exp̃ssio nullitatis in ap. ipsa nul-
litas venit incidẽter. Et sic vult qõ vbi de illa fuit facta mentio in
ap. qõ tũc veniat principaliter. Puta istaȝ partem esse verã: quia
diuersa ⁊ separata iura sunt nullitas et iniquitas. ⁊ ideo videꝛ qõ
ex quo de vtroq; pariter ⁊ eque principaliter dicaꝛ deductuȝ pro
hoc faciat: qꝛ vbi duo extrema copulanꝛ per copulatiuam vtrũq;
videꝛ pricipaliter exprimi per id qõ legiꝛ ⁊ no. in. l. si cui. ſupra de
fun. instru. Et in. l. j. in fi. cum. l. se. cũ ibi no. per Bart. ff. de pecul.
le. Et facit etiam qõ ipse no. l. l. titie textores. §. nihil discat. ſupra
de leg. j. Iteȝ pro hoc faciat qõ vbi in aliqua dispositione aliquid
includebaꝛ. si illud exprimitur amplius nõ includiꝛ. ⁊ est tex. i simi
li in. l. cum ex filio. §. j. ⁊ ibi no. ſupra de vulga. ⁊ pup. Et ideo lz in
appel. tacite includaꝛ nullitas quãdo de ea non fuit facta mẽtio.
Et si tunc non includiꝛ nõ põt dici ꝙ incidenter veniat ad ipsam
cãm ap. Et pro ista pte ẽt facit qõ qñ exp̃sse dicit de nullitate solũ
appellat in casu i quo sñia sit aliq. ergo nõ põt dici ꝙ in dicto casu
nullitas veniat incidẽter de ap. Ex quo nõ vult appellare inquã-
tũ sñia sit nulla. ⁊ per p̃dicta videꝛ qõ glo. p̃allegata nõ bene dixe
rit. Nec ob. ratio salyceti: quia licet expressio eorum que tacite in-
sunt nihil opereꝛ qñ fit exp̃ssio eo mõ quo tacite inerãt tñ secus est
qñ alio modo quã inessent. qꝛ tunc bene aliqd operaꝛ vt ꝓbaꝛ in. l.
si ita relictũ. §. illi si volet. ff. de leg. j. cum ibi no. ⁊ in. l. iij. §. fili⁹. ff.
de libe. ⁊ posthu. Sed in casu isto exprimiꝛ aliter ꝙ insit ꝙ inerat
incidenter. sed nõ exprimiꝛ principaliter ipsa nullitas in ipsa ap-
pellatione. ⁊ principaliter in illa deduciꝛ. ideo nimiruȝ si aliquid
operaꝛ quod tamẽ incidenter venit. Non ob. etiã quod dicit ipse
Saly. vȝ qõ lz nõ exprimiꝛ nullitas. sed simpliciter appelleꝛ in-
telligiꝛ ex ordine intellectus prius dicere nullã sñiam et demum
iniquã. qꝛ hoc nõ fateor: imo dico qõ appellando ⁊ nihil dicendo
de nullitate vꝛ per prius dicere male iudicatuȝ rõne iniqtatis. et
successiue etiam nõ esse bñ iudicatũ qꝛ ɔ ius. ⁊ sic ꝓ hoc dicit sñiaȝ
nullã vt colligi potest ex dicta. l. fi. ff. de iure pa. ⁊. l. d. l. quedã mu-
lier. ff. fami. her. Et sic vidi opi. Bu. ⁊ Barto. ꝓ qua dicit Ange.
Aduerte tñ qꝛ vꝛ posse dici ꝙ mens
fuisse iudicatũ vt ſupra dixi. glo. in. d. l. j. in preelleg. glo. ij. nõ fuit velle dicere ꝙ semp cã nulli-
tatis sit incidens qñ est appellatum ⁊ cã ap. sit principalis ẽt si in
ap. fuerit dictũ dico sñiam nullam. sed potius fuit mens glo. vel-
le dicere qõ ideo apposuit dictionẽ maxime dum dixit ꝙ videtur
cõfirmari sñia qñ pronũciaꝛ ap. nõ tenere: maxime si appellãs di-
xit sñiam nullã: vel si qua est appellat: qꝛ ẽt si simplr̃ appelletur. et
nihil dicaꝛ de nullitate cã appellationis est principalis ⁊ nihilo-
minus incidenter venit cã nullitatis. ⁊ ideo bene apposita fuit di
ctio maxime i gl. rõne p̃dicta. Nõ aũt forte voluit glo. qõ cã nulli-
tatis semp esset incidens ẽt si appellãs exp̃sse dixerit sñiam nullã:
⁊ si qua est appellat. Et ꝫm hũc intellectum q forte fuit de mente
glo. nõ probaret dicta glo. illud ad qõ allegatur per Bar. Ange.
Saly. ⁊ Bu. inquantũ allegarent ipsam velle si semper cã nullita
tis sit incidẽs etiã si de illa expresse dictum fuerit in appellatione

6 qõ tene mẽti. ¶ †Hoc supposito est videndũ an qñ iudex ap. p̃nũ-
ciat app. nõ tenere vel male appellatum an tacite intelligatur pri
ma sñia confirmata. Nam Bar. hic in effectu videꝛ voluisse ꝙ sic
cũ modificatione ⁊ declaratione de qua ſupra dixi. Et cũ ȝ ipso vꝛ
hic transire Ang. si teneamus glo. dicte. l. nõ procedere inquantũ
dixit nullitatẽ venire incidenter etiã si appellans in appellatiõe
dixerit sñiam nullã. ⁊ cũ isto dicto Bar. hic etiã cõcordat Bal. tã
in. d. l. j. ꝙ i addi. Spec. in loco p̃allegato. Sed ipse idẽ Bar. in. d.
l. j. videꝛ tenere oppositũ. nã ibi aperte dicit ꝙ vbi iudex ap. p̃nun
ciat ap. nõ tenere vel male appellatũ: qõ qꝛ dicta vba necessario
nõ inferũt cõfirmationem sñie: qꝛ p̃nt verificari qñ sñia est nulla.
ideo nullo mõ ꝑ dicta verba intelligeꝛ p̃ria sñia cõfirmata: cũ ver-
ba sñie stricte debeãt intelligi ⁊ nõ videanꝛ inferre nisi id qõ ne-
cessario ex illis inferꝛ iuxta id qõ legiꝛ ⁊ no. in. l. iul. verũ debito
rem. de cõdi. inde. vbi si iudex simplr̃ absoluit reũ nõ intelligiꝛ ab
soluere ex eo qꝛ nõ debeat: ȝ ex eo qꝛ actor nõ ꝓbauit. facit etiam
qõ habeꝛ in. l. j. C. si plures vna sen. Sed si iudex ap. p̃nũciat ma-
le appellatũ ⁊ bñ iudicatũ: tũc bñ videꝛ primã cõfirmare. dicit tñ
ꝙ hoc casu si nõ fuit deducta nullitas pricipaliter nec etiã in ꝓce
su de illa fuit plenarie discussum: qõ tũc poterit de nullitate i alio
iudicio disputari: qꝛ tũc sñia vꝛ lata esse super incidẽti nullitatis.
ideo nõ ob. in alio iudicio ex quo nõ fuit de illa plenarie cognitũ
per. l. peñ. de his q sunt sui iuris. ⁊ bñ facit qõ habeꝛ in cle. j. de re
iudi. sec⁹ si fuisset p̃ncipaliter dictũ in appellatione seu libello. tñ
postea fuisset de illa plenarie discussum: qꝛ tũc vlterius de nullita
te dici nõ posset ꝑ id qõ habeꝛ in. l. j. ⁊. ij. C. si ex fal. instru. ⁊ in. l. fi.
C. de fide istru. Et sic pȝ qõ qñ iudex p̃nũciauit simpliciter ap. nõ
tenere vel male fuisse appellatũ Bar. velle in. d. l. j. Et sic nec exp̃s
se ne tacite videaꝛ ꝓnunciatũ sup nullitate: nec sñiam esse confir-
matã. ⁊ per hoc etiã dicit in. d. l. j. gl. ibi male dixisse. et ꝑ hec satis
patet qõ vbi tenet cõtrariũ ei⁹ qõ in effectu hic tenuit iste passus
est dubi⁹. ⁊ sup hoc sunt opi. Bar. de qua hic vꝛ tenere
Bal. in locis preallegatis. ⁊ etiã Ange. hic inquantũ dicatur gl.
esse falsam in eo qõ dixit nullitatẽ venire incidenter qñ de illa fa
cta est mẽtio. Sed ipse idem Ang. in. d. l. j. ibi tenet in effectu opi.
Bar. ibi positã illã etiã ibi tenuit Ja. de bu. illã etiam ibi tenuit
Saly. ꝓ declaratione hui⁹ articuli ⁊ materie ⁊ q̃stionis hic posi-
te in gl. aliqua sunt videnda. ¶ Primo an sñia nulla possit appel
lari. ¶ Scdo an dato qõ appellari possit ꝑ ap. talis sñia ɔfirmeꝛ.
¶ Tertio an possit cõfirmari exp̃sse ꝑ iudicẽ app. ¶ Quarto an
dato qõ nõ cõfirmeꝛ expresse per iudicẽ ap. an aliquo casu intelli-

7 gaꝛ tacite cõfirmari. ¶ †Quãtũ ad p̃mũ an a sñia nulla possit ap
pellari. dic qõ sic ꝑ istũ text. ⁊. l. quedã mulier. ⁊. d. l. fi. de iure pa.
Et ꝑ id qõ habeꝛ in. c. dilecto. extra de app. Licet enim appella-
tio in dicto casu nõ possit hr̃e effectũ rescissoriũ. qꝛ qõ nullũ est re-
scindi nõ põt. l. nã ⁊ si sub cõditione. §. rũpendo. ff. de iniu. testa. ⁊
in. c. ad dissoluendũ. extra de despon. impuberũ. tñ satis hȝ defe-
ctũ deuolutiuũ. qꝛ deuoluit negotiũ ad superiorẽ vt patet in iuri.
p̃allegatis. Et no. Inn. et Joã. an. in. d. c. dilecto. ideo valet appel

8 latio ⁊ hoc de primo. ¶ †Quantũ ad scdm an cõfirmeꝛ sñia per
ap. dic qõ nõ si est nulla propter iuris rigorẽ nõ propter defectuȝ
cõsensus vt hic probaꝛ. secus si esset nulla ꝓpter defectuȝ cõsensus
vt probaꝛ in. l. iij. §. falsus. ff. rem ra. ha. Naȝ ibi quo ad p̃iudiciũ
dñi sñia lata cõtra falsum ꝓcuratorẽ erat nulla: qꝛ nõ interuenie
bat mandatum. ⁊ sic consensus dñi. ideo si ab illa sñia cõtra ꝓcu-
ratorem dñs appellat videꝛ illam approbare vt latam licet nõ vt
sic latam. ideo ibi per appellationem videꝛ cõfirmari. facit qõ tan

9 getur circa fi. huius glo. et hoc de scdo. ¶ †Circa tertiũ an iudex
ap. possit sñiam exp̃sse cõfirmare cõclude qõ aut in p̃ma sñia erat
error iuris expressus vel expressus iure calculi. ⁊ tũc nõ põt illã cõ
firmare. qꝛ sñia illa confirmans primam cum referat se ad illã cẽ-
seretur habere eundem errorem expressum in prima. ideo nõ va-
leret per id qõ habetur in. l. j. C. de erro. calcu. cũ ibi nota. aut pri-
ma sententia nõ habebat in se errorem expressum. ⁊ tunc aut cau-
sa inferens nullitatẽ p̃rie sñie nõ cessat respectu sñie que fertur per
iudicem ap. Et tunc non põt iudex sentẽtiã cõfirmare. Et si cõfir
met nõ valebit. Exemplũ si sñia in qua fuit appellatum erat con-
tra primã sñiam absolutoriam rei que trãsiuerat in rem iudi. et
de qua fuerat absolutus. Nam hoc casu ꝫm cõem opi. de qua tan
gitur per Ja. bu. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. j. ⁊ ꝑ Jo. an. ⁊ cano. in. c. iter
monasteriũ. de re iudi. dicta sñia est nulla. lz al's nõ habeat in sui
tenore expressum errorem quãuis ꝫm opi. Bart. de qua ipse tan-
git in. d. l. j. ⁊ in. l. duobus. ff. de exce. rei iudi. posset dici dictã sñiaȝ
non esse nullam cum sit lata in diuersis instantijs. sed vt dixi cõis
opi. est in cõtrariũ vȝ supposita illa si coram iudice scdẽ ap. fuerit
similiter allegata sentẽtia prima que transiuerat in reȝ iudi. ⁊ ꝓ-
batã. ⁊ hoc nõ obstãte iudex ap. ferret sentẽtiã cõtrariã illi p̃sone
⁊ sic cõfirmarẽt sententiã latã in prima causa ap. nõ valeret talis
confirmatio. qꝛ nõ cessaret cã iudicãs nullitatẽ sentẽtie date i pri-
ma cã ap. Et ideo nõ posset tunc in effectu confirmare dictam sen
tentiam. Et si hoc faceret non valeret lz nõ haberet in se errorem
expressum. secus esset si cessaret cã nullitatis prime sententie. vt qꝛ
nõ fuisset oppositum seu allegatũ de prima sñia q̃ transiuerat in
rẽ iudi. corã iudice secũde ap. vel si fuit de ipsa appellatũ ⁊ oppo-
situm nõ fuit probatũ corã iudice scdẽ ap. illã fuisse latã lz corã iu-
dice prime ap. fuisset allegata ⁊ ꝓbata. ⁊ ideo hoc casu cessaret cã
nullitatis in hac sñia ferenda ꝑ iudicẽ scdẽ ap. lz nõ cessauerit in
sñia lata per iudicẽ ap. Jdõ hoc casu poterit iudex scdẽ ap. cõfirma
re sñiam latam in prima cã ap. lz illa fuerit nulla et valebit cõfir-
matio. Et intellige vt dixit Ja. bu. ⁊ Saly. qõ confirmaꝛ ipsa pri
ma sententia in prima cã ap. respectu effectus. qꝛ ex ipa sñia lata in

scd̄a appellatione ageꝛ ad id qd̄ deuenit in sñia lata in prima cā ap. Non autē quo ad hoc vt ex ipsa sententia lata in prima causa app. possit agi: qꝛ ex sñia confirmante agitur ⁊ non ex ipsa confirmata: vt pbaꝛ in. l. furti. §. de his qui no. infa. Et per predicta videtur qd̄ si pma sentētia erat nulla ex quo: qꝛ lata die feriata vel qꝛ lata parte nō citata qd̄ postea in causa ap. si feraꝛ sententia die juridica ⁊ parte citata poterit iudex ap. primā sentētiā ꝯfirmare qd̄ tunc cessat cā nullitatis pme sentētie. ideo illa nō obstāte poterit iudex ipsam sñiam confirmare ⁊ valebit cōfirmatio. qd̄ intelligitur respectu effectus nō ex illa prima agi possit ex ipsa secunda ad id qd̄ deuenit in prima. ⁊ hec sufficiāt de tertio que satis videꝛ fuisse de mente Saly. in. d. l. j. ⁊ etiam de mente Bal. in. d. l. j. in §. quero quarto. ⁊ etiam de mente Inno. ⁊ Jo. an. in. c. j. de confir. vti. vel inuti. vbi expressatam sententiā nullam posse confirmari si prima nō haberet expressum errorē nec secūda ⁊ in ea cesset causa nullitatis que cōcernat primā. adeo qd̄ si nō appellatur ab ipsa tali sñia. ⁊ sic transeat in rem iudi. nō poterit amplius de nullitate dici ex quo talis sñia trāsiuit in rem iudi. Et sic illi est parendū l. j. C. de re iudic. Et per predicta videꝛ qd̄ qñ iudex ap. confirmat primā eo casu quo potest. qd̄ quādo fit superius dixi qd̄ si transeat in rē iudi. qd̄ si talis sñia nō poterit vlterius de nullitate dici siue in appellatione appellans dixerit sñiam nullam. Et si qua est ap pello siue simpliciter appellauerit. sed postea in pcessu prosecutus fuerit nullitatem siue etiam non fuerit psecutus aliquid de nullitate. Nam ex quo sñia lata per iudicē app. est valida ⁊ in ea cessat cā nullitatis que erat in prima standū est ipsi sñie ex quo trāsiuit in rem iudi. vt est dictum ⁊ sic nō videꝛ pcedere qd̄ dicūt doc. vꝫ qd̄ vbi in appellatione non fuit dictū de nullitate nec de processu facta plenaria psecutio qd̄ tunc in alio iudicio poterit dici de nullitate quasi solum incidenter videatur super illa pronunciatum. Nam certe hoc non videꝛ verū per predicta: qꝛ ex quo sñia lata in causa ap. est aliqua ⁊ in ea cessat cā nullitatis que respiciebat primam nō videꝛ esse ratio quare illi stari nō debeat cum trāsiuit in rem iudi. posse retractari quo ad illud super quo est lata qd̄ non est dicendū per. l. j. §. de re iudi. ⁊. d. l. j. C. de re iudi. Nec ob. quod habeꝛ in. l. pe. §. de his qui sunt sui iuris. qꝛ ibi pnūciatū erat sup alimētis lꝫ videaꝛ tacite pnūciatū sup filiatiōe tñ ex quo sup illa nō est pnūciatū expsse in alio iudicio poterit de ipsa filiatiōe q̄ri cū summarie solum fuit questitū ad effectum prestādi alimenta. et si in alio iudicio disputabitur de filiatiōe potest in iudicio queri. sed in casu de quo supra si admitteꝛ questio nullitatis cōcernēs primā sñiam istud tēderet ad retractādū sentētiā scd̄am que trāsiuisset in reꝫ iudi. Jdeo illud nō videꝛ posse fieri. ⁊ etiā expsse tenuit Inno. ⁊ Jo. an. in. d. c. j. de cōfir. vti. vel inuti. preterea pōt dici qd̄ in. d. pe. cā pncipalis vꝫ alimētoꝝ erat summaria vt ptꝫ in l. si quis a liberis. §. si vel parēs. §. de lib. agno. Et sic. q. filiationis que veniebat incidēter tractanda similiter summarie erat cognoscēda. ideo nimirū si ibi sñia que tacite intelligiꝛ lata sup incidēti nō facit preiudiciū in. q. filiatiōis q̄ veniebat incidēter tractāda similiter summarie erat cognoscēda. ideo nimirū si ibi sñia q̄ tacite intelligiꝛ lata sup incidēti nō facit pīudiciū in. q. filiatiōis post ea pncipaliter intētata ⁊ i qua plenarie fieri dꝫ examinatio iuxta not. in. l. iudices. C. de iudi. Sed cā app. sui natura est plenaria si est cā pncipalis. ⁊ ideo cū in illa veniat tractādū pendēte an sñia sit iusta vel iniusta. l. eos ad finē pn. C. de ap. Et cōsequēter an sit cōfirmāda vel nō nullitas que incidēter venit quatenꝰ tendit ad impugnādū sñiam videꝛ qd̄ sui natura plenarie veniat examināda sicut veniat examinādū plenarie an sñia sit cōfirmāda vel infirmanda. ideo nimirū si cōfirmeꝛ sñia. talis sñia habeat facere pīudiciū sup nullitate. ideo nō poterit ampliꝰ dici de nullitate vt voluit Inno. ⁊ Jo. an. in. d. c. j. Et Bal. in. d. l. ⁊ Bar. etiā in. d. l. j. circa fi. Nec ob. pdictis qd̄ habeꝛ in cle. j. de re iudi. qꝛ videꝛ necessario intelligēda qñ vltima sñia erat nulla vel ppter defectū qui cōcernebat ipsam sñiam vt qꝛ data erat die feriata vel parte nō citata. vt qꝛ in ea non cessabat causa nullitatis q̄ aderat in aliis alias videꝛ qd̄ nullo modo posset dici de nullitate per id qd̄ no. Inno. in palleg. c. j. de cōfir. vti. vel inutil. Teneatis mēti pro declaratione illiꝰ cle. Et per hec sit tertiū expeditū. ¶ Circa quartū an dato qd̄ iudex expresse nō cōfirmet sententiā videaꝛ tacite cōfirmare sup hoc fuerūt opi. vt predixi. Nam si pnunciauit iudex male appellatum ⁊ bene iudicatū clarū est scd̄m oēs qd̄ videtur sentētiā factam cōfirmare licet expresse nō vtaꝛ verbo confirmo. Si autē non adiiciatur illud verbum bene iudicatum. sed solū pronūcieꝛ vel iniuste appellatum vel appellationē nō tenere tunc sunt opi. qꝛ bm Bar. hic videꝛ tacite cōfirmare vt supra dixi. ⁊ videꝛ etiam hoc tenuisse Bal. in. d. l. j. Et silr Ang. hic si tenemꝰ qd̄ vbi in ere. cu. fit expssa mētio de nullitate illa pncipaliter nō tenuit cōtrariū tenuit ipse Bar. in. d. l. j. Et silr Ange. ibi ⁊ etiā Bu. ⁊ Saly. Tu potes dicere p declaratione huiꝰ articuli qd̄ aut iudex pfert verba respicientia appellationē. pmo clarū est vt pdixi. puta qñ dixit pnuncio male appellatū ⁊ bū iudicatū. Nā tūc vt dixi clarū videꝛ sñiam cōfirmare. Scd̄o loco cōsidera qd̄ aut pfert vba respiciētia appellationē solū inserta cā. aut pfert dicta verba respiciētia appellationē nulla cā inserta. Si exprimit cām dic cōsiderandā esse qualitatē cause. Nā scd̄m illam debent intelligi dicta verba. ⁊ sic sententia ipsius iudicis p id qd̄ legiꝛ ⁊ notaꝛ in. l. pe. §. de suspec. tu. Aut ergo dixit appellationē nō tenere vel male appellatū vel iniuste: qꝛ sñia est nulla: ⁊ tūc clarū est qd̄ nō videꝛ ꝯfirmare ipsaꝫ sñiam. Et istā etiā voluit gl. in. d. l. j. aut dixit ap. nō tenere vel male appellatū aut iniuste qñ sñia lata est iusta: ⁊ tunc videbiꝛ ipsam sententiā cōfirmare cū verba sñie intelligi debēt scd̄m cām in qua plata est vt est dictū. aut pnunciaꝛ ap. nō tenere vel male appellatum: qꝛ appellatio est iniusta. ⁊ hoc casu videꝛ qd̄ par sit ac si esset pnūciatū iniuste appellatū: ⁊ sic etiā voluit Ja. bu. in. d. l. j. vñ hoc casu idē erit dicēdū qd̄ diceꝛ qñ pnūciaꝛ ap. iniustā vel iniuste appellatū. Et p hoc habes qd dicendū qñ pferunꝛ verba respicientia ap. inserta cā. Si aūt dicta verba pferunꝛ nulla cā inserta: tūc cōclude qd̄ aut pnunciaꝛ ap. nullā vel ap. frustratoriā vel supuacuā vel supstitiosam: ⁊ tūc nō vꝛ cōfirmari sñia: qꝛ pdicta fortiꝰ videnꝛ adaptari ad nullitatē ap. vel ad nullitatē sñie vt ptꝫ ex his q̄ habenꝛ in. l. si ꝯstat. §. e. ⁊. l. ex cōsensu. §. j. §. e. ⁊ in. l. cū nō eo. ti. qñ peri. nō est ne. Et hoc etiā tenet Ang. i. d. l. j. aut pnunciaꝛ ap. iniustā vel iniuste appellatū: ⁊ tūc bm Ang. vꝛ iudex tacite cōfirmare primā sñiam p id qd̄ habeꝛ in. l. eos ad fi. pn. C. de ap. Nā vt ibi ptꝫ. ⁊ dixit hic Ang. eoipso qd̄ pnūciaꝛ iniuste appellatū vel app. iniustā eoipso tacite per cōtrariū vꝛ pnūciatū sñiam esse iniustā. vt ibi legiꝛ ⁊ no. ⁊ p cōsequēs vꝛ etiā tacite sñiam cōfirmare. Et p cōsequēs si dixisset iuste iudicatū: vt supra dixi. ⁊ istud etiā voluit Ja. bu. in. d. l. j. Sed Saly. ibi tenuit ꝯtrariū dicēs qd̄ illa verba iniuste appellatū pñt intelligi dupliciter vno mō vt dicaꝛ iniuste appellatū scꝫ qꝛ sñia sit nulla. faciat qd̄ no. gl. i. d. l. j. Alio mō pñt intelligi vt intelligaꝛ iniuste appellatū: qꝛ sñia est aliqua ⁊ iusta. ⁊ iō cū dicta vba vtroqꝫ mō pñt intelligi accipiēdus est intellectꝰ q̄ sit benignior scd̄m eū. ar. l. benigniꝰ. §. de legi. Et p ꝯns ille q minus ledit partes. talis autē est primus vt intelligaꝛ scꝫ qꝛ sñia nulla: nā p hec q̄libet partiū remanet in iuribꝰ suis. ideo talis intellectꝰ vꝛ sumēdus. ⁊ pro ipso etiā facit qd̄ no. i. l. iul. verū debitorē. de cōdi. inde. vbi in dubio sumi dꝫ intellectꝰ q̄ est minꝰ pīudicialis. hic est qd̄ si iudex tulit sñiaꝫ absolutoriā intelligaꝛ sñiam tulisse ex eo: qꝛ nō fuit pbatū per agentē ⁊ nō ex eo: qꝛ nō fuerit debitū qd̄ petitur. Sꝫ certe lꝫ Saly. sic teneat magis placet opi. Bu. ⁊ Ange. p ea que habenꝛ in. d. l. eos. ad fin. prin. C. de app. Nā vt patet ex ibi no. eo ipso qd̄ pnūciaꝛ ap. iniustā vel iniuste appellatū videꝛ tacite per cōtrariū pnunciatū sñiam esse iniustā. Et ideo ex quo habemꝰ interpretationē illiꝰ. l. circa dicta verba ⁊ similiter cōeꝫ opi. doc. illa interptatio dꝫ sumi. ⁊ p hoc nō ob. rōnes allegate Saly. qꝛ pñt pcedere qñ non reperieꝛ certa interptatio facta sup verbis sñie. Secus vbi reperieꝛ certa interptatio a iure facta: qꝛ tunc illi est standū. ⁊ per hoc etiā ptꝫ qd iuris si pnunciauit ap. nō tenere vel male appellatū: qꝛ appellatio est iniusta de quo. §. tetigi post Ja. bu. Nā idē dicendū qd̄ dictū est qñ pnunciaꝛ app. iniustā cuꝫ sñia intelligēda sit scd̄m suā cām vt supra est dictū. iterdū vero pnunciaꝛ ap. nō tenere nulla cā inserta. ⁊ iste casus dubiꝰ in q̄ sunt opi. de quibꝰ superiꝰ dixi ⁊ Bart. hic aliter dixit. ⁊ aliter in. d. l. j. Ang. tenuit opi. Bar. in. d. l. j. vꝫ qd̄ tūc nō intelligaꝛ tacite pma sñia cōfirmata. Mouet qd̄ illa verba hoc nō importāt. nā pōt intelligi qd̄ appellatio nō tenet: qꝛ est nulla vt voluit gl. in. d. l. j. Et ideo cū sñia sit nulla in dubio vꝛ bm eū pnūciasse appellationem nō tenere: qꝛ sñia erat nulla. Nō aūt ex eo: qꝛ voluerit sñiam cōfirmare: qꝛ bm eū psumeremꝰ iudicē fecisse iniustitiā qd̄ psumere nō debemꝰ ar. l. j. C. de offi. iudi. Et p ista opi. Ange. etiā facit qd̄ hꝛ in. d. l. iul. verū debitorē. Nā videꝛ accipiēda interpretatio que minus ledit p ibi no. ex quo alia interptatio nō reperiꝛ a iure facta et istā partē vt supra dixi tenuit etiā Ja. bu. ⁊ Saly. Sed aduerte qꝛ videꝛ opi. gl. posite in. d. l. j. q̄ voluit qd̄ hoc casu intelligatur tacite cōfirmata prima sñia ⁊ posse sustineri quā sequiꝛ ibi ⁊ i addi. Spec. in loco superius allegato. ⁊ etiam Bar. hic. Nam aduertēdum qd̄ non dicitur proprie appellationem non tenere qñ sñia est nulla cum a sñia nulla possit appellari ⁊ talis ap. psecutio fieri vt hic probaꝛ et superius dixi: vt voluit Inno. in prealle. c. dilecto. Nā saltē tenet quo ad effectum deuolutiuum vt dixit Inno. in. d. c. lꝫ nō videatur tenere quo ad effectum rescissoriū cuꝫ id quod sit nullū rescindi nō possit vt superius fuit dictū quāuis etiā possit dici qd̄ etiam teneat quo ad effectum rescissiuū vt vꝫ rescindaꝛ sñia de facto. ⁊ sic quatenus de facto pcessit videꝛ probare textus expresse in. l. certa ratione. C. quando provo. nō est ne. Ubi expsse probaꝛ rescindi posse quod nullū est ipo iure qd̄ est intelligenduꝫ de facto rescindaꝛ quatenus de facto processit. facit qd̄ legitur ⁊ no. in. l. j. §. j. §. de feriis. ⁊ ideo cū dicta verba appellationem tenere nō videatur pprie posse adaptari ad casuꝫ qñ sñia est nulla qꝛ in dicto casu appellatio tenet vt est dictū lꝫ nō fuisset necessaria vt hic patet. pro tanto videtur qd̄ ad illum sensum nō debent verba iudicis trahi. sed potius ad sensum ad quem magis adaptanꝛ vꝫ vt intelligaꝛ pronunciasse ap. nō tenere. sed quantum ad effectum: qꝛ

etiam: quia snia est iusta. et sic intelligẽdo videbit tacite cõfirmasse. et hoc modo videtur posse sustineri opi. gl. pdicte. et opi. Bar. hic posita et Bal. in locis preallег. Et pro pdictis etiam faciat: qꝛ qñ snia est nulla lz gl. in. d. l. j. videatur velle quod possit pronunciari male appellatum: qꝛ snia est nulla. et sic dicit ibi etiam But. de facto quãqꝫ seruari. tamen non videtur de iure ꝙ illa sit congrua forma pronũciandi prout vr ibi sentire But. qꝛ lz snia sit nulla et ab ea appellatũ. et qd tenuit appellatio vt superi⁹ dixi. Et sic vr ꝙ bene fuerit appellatũ. et hoc etiã voluit Inn. in. d. c. dilecto. vbi etiã vr velle qd tunc possit pronũciari bene vel iuste appellatũ. qꝛ ipse appellãs fuit de facto grauat⁹ ex quo pnunciatũ fuit cõtra eum lz snia esset nulla. et sic pprie non vident cõgruere illa verba male appellatum quãdo sententia est nulla. sed potius illa superuacuo vel frustratorie appellatũ. Et sic videt qd qñ pnunciat male appellatũ videat tacite p ꝯtrariũ pnũciatũ bene iudicatũ. et qñ pronunciat iniuste appellatũ intelligit tacite per cõtrariũ esse pnunciatũ iuste iudicatũ. d. l. eos. Et sic eadẽ ratione videt qd qñ pnũciatur appellationẽ nõ tenere videat tacite p cõtrariũ pronũciatum sniam tenere. et sic aliquã esse. et hoc satis vr pcedere qñ nullitas nõ apparet ex actis: sz vbi appareret ex actis lz esset nullitas que cessaret in snia cause appellatiõis esset tũc magis dubium an videat tacite snia cõfirmari. Nã videret ꝙ nõ cũ snia videat referenda ad acta per id qd habet in. l. si quis ad exhiben. ff. de excep. rei iudi. et in. l. pe. ff. de suspec. tut. et in. c. si cõfirmationẽ. de elect. in vj. Et istud tenuit Saly. in. d. l. j. Et sic videtur qd predicta procedant qñ nullitas nõ apparet ex actis al's secus. et potest esse qd nõ apparet. vt qꝛ forte fuit lata contra illum qui erat minor et fuerat indefensus. facit. l. cũ et nos. C. si aduer. rem iudi. Et. l. si preses. C. quomodo et quãdo iudex. vt si fuit lata contra illũ q erat mortu⁹ cũ putaret viu⁹. facit. l. pe. et ff. j. que snie sine ap. rescin. et. l. de qua re. ff. de iudi. Potes dicere ꝙ si pronunciatũ fuit ap. nõ tenere eo casu quo nullitas pꝫ ex actis. Nam videt qd tũc debeat intelligi tacite pronũciatũ sniam tenere: qꝛ id non videt verisimile ex quo nullitas eius pꝫ ex actis. sed potius vr qd intelligat pronunciasse appellationem nõ tenere: qꝛ sententia sit nulla. Et hoc casu posset saluari opi. quã tenuit Bart. in. d. l. j. et alij de quibus supra dixi. Secus vr si fuisset pronunciatũ male appellatũ: qꝛ tunc tacite per cõtrarium vr pnunciatũ bñ iudicatũ et videbit habuisse respectũ ꝙ quãuis snia sit nulla ex quo cessat defectus nullitatis in sententia cause a p. censeat habuisse respectũ ad iustitiã snie sicut et si pnũciasset iniuste appellatũ. ideo vr qd tũc intelligat tacite snia cõfirmata. et sic si nõ appellet videtur quod nõ poterit amplius dici de nullitate prima snie ex quo causa nullitatis eius cessat in snia cãe ap. Ex predictis pꝫ qualiter sit intelligenda gl. d. l. j. et gl. ij. in quantum dicit sniam tacite confirmari. et similiter pꝫ ex supradictis qualiter gl. huius. l. que dixit sniam nullã non posse cõfirmari per iudicem ap. de quo etiam in spec. de sen. §. iuxta. in pe. col. i ver. item est nulla ratione manifeste iniquitatis. et ver. se. Et attẽde inquãtum dixi supra qd qñ pronunciat ap. fore nullam non videt tacite sniam confirmari sicut etiam qñ pronũciat ap. frustratoriam vel superuacuã illud pcedit sm opi. Ang. qui tenuit etiã qd qñ pronũciat ap. nõ tenere videt qd in eodẽ casu si pronunciet ap. nullã eẽ tacite cõfirmet snia: qꝛ ista vident idẽ importare dico ap. nullã esse et ap. nõ tenere. Et sic eadẽ rõ vr esse vtrobiqꝫ. et per cõsequẽs idẽ ius esse dꝫ ar. l. illud. ad. l. aql. Et aduerte qꝛ hec glo. cõiter allegat p doc. p ꝯrio dicte glo. j. Aliq tñ dicere voluerũt qd re vera hec gl. nõ est illa ꝯria. qꝛ hic dicit an iudex app. possit sentẽtiã cõfirmare. ibi aũt dicit an qñ pnunciat ap. nõ tenere videatur velle sniam confirmare. Et sic vr dicere qd videat velle iudex. sed nõ dicit an possit illud qd videat velle. vñ vr ꝙ in hoc tunc recurrendũ sit ad hanc gl. Et sic intelligendo isto mõ dicere gl. nõ videtur ꝯrie. Sz certe iste itellect⁹ nõ vr de mẽte dicte gl. qꝛ ibi nõ dirigunt vba ad iudicẽ. sz ad ipaꝫ sniaꝫ. vñ dicit ꝙ qñ iudex pnũciat simplr ap. nõ tenere vr ꝯfirmari snia. et sic vr velle gl. ꝙ p dicta verba videat cõfirmata snia. Et p cõsequẽs ꝙ sit aliq. al's si voluisset sniam esse nullã nõ est verisimile ꝙ simpliciter dixisset qd tunc vr sententia cõfirmari. Nam derisoriũ fuisset hoc dicere ꝙ sententia nõ deberet valere. Et ideo vr qd mẽs gl. fuerit ꝙ tunc tacite snia sit cõfirmata: vt intelligũt etiã doc. Et p cõsequẽs ꝙ etiã voluisse qd snia q est nulla possit tacite cõfirmari: et cõsequẽter etiã expresse. et p hoc vr ꝯria in effectu gl. hui⁹. l. put dixerũt doc. et nõ est hoc mirãdũ ꝙ gl. illa ꝯriet isti: qꝛ etiã alij doc. et maxime Inn. in loco palleg. tenẽt ꝙ snia que est nulla põt cõfirmari: qd est intelligendum put superi⁹ dictũ fuit. ¶ †Iuxta pdicta põt qri qd si iudex pnũciat ap. nõ tenere vel male appellatũ: qꝛ snia est nulla an appellãs cõdẽnabit i expẽsis appellato. Ja. bu. i. d. l. j. dixit ꝙ si appellãs dixit sniaꝫ nullã. et si qua ẽ appello: tũc neuter alteri ꝯdẽnabit in expẽsis: qꝛ vterqꝫ ipsoꝝ ẽ victor et vict⁹. Nã appellat⁹ vr esse victor inquantũ pnunciat ap. nõ tenere vel male appellatuꝫ. sed appellãs videt esse victor inquantũ iudex dicit sniam nullã. ideo hincinde fiet cõpẽsatio. sed cũ secus si appellãs nil dixisset de nullitate. qꝛ tũc in casu pdicto cõdemnabit appellãs in expensis ipsi appellato. Sed Bal. et Saly. in hoc vltimo tenẽt contrariũ. et dicũt poti⁹ ecõtra cõdẽnandũ esse appellatũ in expẽsis ipsi appellãti ex eo: qꝛ appellãs videt etiã tacite et incidẽter induxisse nullitatem p sua intẽtione iuuãda. Et ideo qualitercũqꝫ illã inuauerit videt ꝙ debeat dici ipsum obtinuisse ar. l. qui accusare. C. de edẽ. l. si iuris. §. eandẽ. ff. de excep. rei iudi. Et istã partẽ puto esse verã. Et lz illa verba appellationẽ nõ tenere vel male appellatũ videãtur pria facie facere pro opposito tñ ex quo inserta est cã: qꝛ snia est nulla attendit poti⁹ cã ipsius snie ꝙ ipsa verba que impropriẽ vident fuisse plata p ea que superius dixi. et eadẽ rõne dico ꝙ qñ expresse appellãs dixit sniam nullã. et si qua est appello. ꝙ tũc si pnunciat appellationẽ nõ tenere vel male appellatuꝫ. qꝛ snia nulla dꝫ appellat⁹ cõdẽnari in expẽsis. Nã videt appellans obtinere ex quo declarat snia nulla: qꝛ pricipaliter dixit nulla et demũ appellauit qñ erat aliqua sed iniqua. et ideo non intelligit appellasse ex eo q apparet sniam nullã esse. Et sic illa verba appellationẽ nõ tenere impropriẽ vident plata et poti⁹ vident intelligẽda. i. qd intelligat pnũciatũ nõ intelligi appellatũ. qꝛ snia est nulla. et ideo cũ videat appellãs obtinuisse videtur ꝙ appellat⁹ sit cõdẽnãdus in expensis. qꝛ temere videt litigasse resistẽdo appellanti. facit. l. eũ quẽ temere. ff. de iudi. Nec ob. pdictis qd habet in. c. cũ appellationib⁹ de ap. li. vj. Vbi videt dici ꝙ frustratorie appellãs cõdẽnand⁹ est in expẽsis. et sic videt ꝙ cũ possit dici frustratorie appellatum qñ snia est nulla. ff. e. ex cõsensu. §. j. ꝙ debeat tũc appellãs condemnari in expẽsis appellato. qꝛ simpliciter fuit appellatum put dixit Bu. in. d. l. j. qꝛ rñderi potest ꝙ in. d. c. cũ appellationibus. nil dr de ap. frustratoria seu de friuola et de iure nõ defertur. et cõsequẽter nõ esse per iudicem deferẽdum. et sic loquit in casu in quo reijcitur appellatio a iure put cõtingit in aliquibus casibus puta i casib⁹ notorijs. et in. c. cũ sit romana. ad si. et. c. puenit. el primo. extra de ap. et si velles dicere ꝙ loquatur etiam de frustratoria lz expsse nõ dicat debet intelligi de frustratoria cui ius nõ deferat nec consequenter sit a iudice deferẽdum. et potest poni exemplũ qñ appellatur ab executione. C. quo. ap. nõ recipiant. ideo nimirũ si tũc talis appellans dꝫ condemnari in expẽsis. sed nos loquimur in appellante frustratorie vel superuacue ex eo qꝛ snia est nulla quo casu ius defert ap. qꝛ ipsam permittit vt hic pꝫ. et in. l. quedã mulier. ff. fa. her. et in. l. si. ff. de iure pa. lz nõ fuerit necesse ab ipsa tali snia nulla appellari. et propter hoc dicatur superuacue vel frustratorie appellatum. d. l. ex consensu. §. j. et. l. si constat. ff. e. vt dixit Bal. in d. l. j. C. quando prouo non est ne. verbum superuacue vel frustratorie nõ includitur intelligit excludere potentiaꝫ appellandi. sed necessitatem quasi sit sensus qd superuacuo vel frustratorie appellatur in. d. casu hoc est ex abundanti vel ad cautelam. nõ autẽ qd nõ poterit appellari. alias vt ipse dicit de ipsa frustratiõe vel superuacuitate nõ posset cognoscere iudex ad quem esset appellatum ab ipa snia que reperitur nulla qd nõ est veꝝ patet ex his que habentur in. d. l. quedam mulier. et in. d. l. fi. et in preallег. l. si cõstat. Et ideo lz posset dici frustratorie vel superuacuo appellatum qñ snia est nulla ex quo nõ obtinet in effectu in ap. non videre qd debeat cõdemnari i expensis appellato. sed potius ecõtra vt superi⁹ dictum fuit. Et secũdum predicta videtur intelligi quod dixi in l. cum querebatur. ff. de re iudi. licet de hoc ibi dubitaueriꝫ. vnde autem procedat libellus vel appellatio quando quis dicit sententiam nullam vel si qua est appello inferius dicet post gloss. ¶ In ea. gl. ibi inter litigantes. idem voluit gl. in. l. licet. C. de procur. et Inno. in. c. dilecto iuxta fi. vnde non nimirũ si in casu. d. l. potuit ratificari. quia id qd erat aliquid. et similiter snia respectu litigãtium. Non autem erat funditus nullum. quia tunc non potuisset ratum haberi vt voluit hic in. c. prudentiam. in prima glo. de off. dele. Et ideo cũ hic snia esset nulla penitus propter iuris erroreꝫ expressum. ideo nõ potuit confirmari. potest etiam dici ad dictuꝫ §. falsus. vt. ff. tetigi qd ibi quantũ ad dñm sententia erat nulla pter defectuꝫ cõsensus ipsius dñi. et nõ propter iuris rigorẽ. ideo ibi potuit cõfirmari eo mõ quo ibi dicit. ¶ In ea. gl. ibi extra de ap. Meli⁹ dixisset extra de re iudi. qꝛ istud. c. inter ceteros. ibi habet. et nõ in ti. de ap. lz in ti. de ap. habeat. c. inter cetera. illud. c. nõ facit ad ppositũ et nõ dicit inter ceteras. sz iter cetera. ¶ In gl. fi. ibi vtile pter inutile quasi velit †ꝙ acta que erãt vtilia nõ vitiant pter sniam que erat inutilis et nulla. Et aduerte qꝛ cũ ista gl. inquantũ tꝫ qd ex eisdẽ actis poterit snlari cõcor. gloss. in. l. si vt pponis. C. quõ et qñ iudex. ꝯrium tꝫ glo. in. l. cum querebat. ff. de re iudi. Et sic glo. in hoc articulo fuit sibi ꝯrius. et per hoc non est absurdum dicere ꝙ ẽt fuit sibi ꝯrius in eo qd dixit in glo. precedẽti an videlicet snia nulla possit ꝯfirmari de quo articulo plene ibi dixi. In ista aũt cõis est cõclusio doc. qd aut vitium respiciens sententiã pariter etiã respicit acta. vt qꝛ snia lata est cõtra minorẽ indefensum vel similiter mortuũ. et similiter cõtra oia acta q sunt facta. et tunc ex illis actis nõ poterit sententiari. sed de nouo oportebit oia illa fieri. et intelligat gl. in. d. l. cũ querebatur. aut vitium respicit solum sententiam non acta. vt quia acta sunt legitime facta lz sententia est nulla: quia lata die feriata vel lata parte non citata

⁊ tūc poterit ex eisdem actis sententiari. ita intelligatur glo. ista ⁊ alia que illi concordat in .d.l. si vt proponis. Aut vitiū qd est in sententia respicit etiā per se acta. puta quia libellus fuit legitime oblatus. ⁊ similiter lis contestata cū persona legitima. sed postea fuit processum contra mortuum vel contra minorē indefensum ⁊ tunc illa acta que erant valida nō expedient tractari. sed illa que erant nulla. ⁊ sic debet intelligi ista glo. ⁊ glo. d.l. cū querebat̄. Et istud etiā videt̄ sensisse glo. qn̄ dixit vtile per inutile nō vitiat̄. de materia per Bar. in .d.l. cum querebat̄. ⁊ in specu. de sen. §. iusta. ver. sed si causa. in vlti. col. Et aduerte qꝛ glo. inquantū fecit mentionē de lit. conte. vr̄ voluisse qn̄ sn̄ia est nulla iterū pronūciari ex eisdē actis tā tendētibus ad decisionē litis quā etiā tēdētibus ad litis ordinationem. vt est libelli oblatio: litis contestatio: ⁊ protestatio iuramenti de calumnia. ⁊ similis actus. Nam tales tendūt ad litis seu iudicij ordinationē. ⁊ dicunt̄ litis acta scʒ ordinatoria: iuxta id qd legit̄ ⁊ notat̄ maxime p Bar. in .l. ij. §. iudi. solui. ⁊ p Inno. in .c. causam que. el picola. extra de testi. Acta vero tēdentia ad litis decisionē sunt cōfessiones: attestationes: ⁊ instrumēta. facit qd no. §. in locis preallegatis. ⁊ qd no. p glo. in cle. sepe in ṽ. decisiones legitime. de ver. sig. An autē hoc sit verum qd tam ex actibus tēdētibus ad litis decisionē quā ex tēdētibus ad litis ordinationē possit iterū sn̄iari. ⁊ sic nō est necesse illa de nouo iterari. Cōclude qd hoc pōt procedere qn̄ instātia iudicij nō est perempta que non perimitur per sententiam diffinitiuam iudicis ordinarij quādo est nulla. sed secus sit quādo esset aliqua per id qd legitur ⁊ notat̄ in .l. si vt proponis. la prima. C. quomodo ⁊ qn̄ iud. ⁊ in .l. j. qn̄ prouo. non est ne. in prima glo. Si enim instantia esset perempta ex lapsu tēporis licet sn̄ia fuisset nulla ⁊ lata infra tempus instantie non posset sententiari ex eisdem actis quatenus tēderent ad litis ordinationem: qꝛ talia acta pereunt perempta instātia. vt .l. is. indi. sol. Ideo opus erit incboari nouam instātiā. ⁊ per consequens de nouo fieri ⁊ iterari acta litis ordinaria. Acta aūt decisoria tēdētia ad litis decisionem nō esset necesse iterari. sʒ sufficeret illa producere de noua instātia ad hoc vt ex illis posset sententiari. dūmodo essent talia qd eoꝝ effectus ex tpe non mutaret̄. Nā alias secus esset per id qd legit̄ ⁊ no. in .l. spadonem. §. qui absolutus. §. de excu. tu. Et notat etiā Saly. in .d.l. si vt proponis ⁊ sic pʒ ex predictis qd vt possit sn̄iari ex oībus actis. ⁊ sic etiaʒ ex tendētibus ad litis ordinationē est necesse qd instātia nō sit perēpta. est etiam necessariū qd adeatur ipse idē iudex ordinarius q tulit sn̄iam nullam vel eius successor. faciat quod habet̄ .l. j. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. ⁊ in .l. si preses. C. quō ⁊ quando iudex. Itē requirit̄ tertio qd petatur per ipm ordinarium vel successorē presentem iterū sentētiari: qꝛ sn̄ia est nulla. Nam hoc casu non disputabitur pricipaliter de nullitate sed incidēter vt hic voluit Bart. ⁊ in .d.l. si vt pponis ibi nō erit necesse sup nullitate libellū offerri nec erit etiam necesse expresse pnūciare iterū sentētiando super negotio principali ex quo incidēter deducit̄ ipsa nullitas p id qd habetur in .l. j. C. de ordi. iudi. An aūt erit necesse cognosci de nullitate. dic qd nō si de illa cōstat ex actis: qꝛ illa que actis cōstant dicuntur esse notoria iudici vt no. Inno. in .c. per tuas. de testi. et in c. ex insinuatione extra de ap. ⁊ voluit etiam gl. no. in .l. vbi pactū C. de transac. Si aūt de illa non constaret ex actis. vt qꝛ diceretur nulla sn̄ia. qꝛ data fuit contra illum qui fuit mortuus: facit .l. pe. ⁊ fi. j. que sen. sine ap. rescin. Tunc anteꝗ̄ iterū sentētiet̄ prius debebit de nullitate cognosci ex quo non est notoria iudici: lʒ secus sit qn̄ est notoria iudici debeat prius de illa cognosci anteꝗ̄ iterum pronunciet super cā: non tamen erit necesse pnūciare expresse sup ipsa nullitate. sed sufficiet tacite pnūciare pnunciando iteruʒ super negotio principaliter per id quod supra dixi. ⁊ no. etiā Bar. j. d.l. si vt ppōis. ⁊ facit ēt qd no. Saly. ibi. ⁊ j .l. si pses. e. ti. Si aūt peteret̄ pncipaliter coraʒ ipso ordinario vel successore pnunciari sn̄iam fore nullā. ⁊ successiue iteꝝ pnūciari sup negotio pncipali. tūc qꝛ pncipaliter pponit̄ nullitas sup illa debebit ferri expresse diffinitiua p .l. de q̄ re. §. de iudi. ⁊ p cōsequēs i cā nullitatis debit libellus offerri ⁊ lis contest. ⁊ iuramentū de calūnia pstari. facit qd habet̄ in .c. ij. de iura. cal. j. vj. ⁊ j .l. ij. C. de iur. cal. Et sic erit necesse de nouo fieri acta litis ordiatoria. ⁊ sic illa iterari ⁊ noua erit ēt instantia. ideo tūc ex actis pme litis tendētibus ad ordinationeʒ iudicij nō pnūciabit̄: sʒ solū ex tēdentib⁹ ad decisionē iudicij. Et per hoc habes qd vt possit ex omnib⁹ actis prime litis pnūciari tria pcipue requirunt̄. pmū est qd instātia nō sit perēpta. Secundū qd idē iudex ordinari⁹ vel successor adeat̄ vt iterū pronūciet. Tertiū est qd petat̄ pncipaliter p ipsum ordinariū vel successorē iterū pnunciari qd sn̄ia est nulla. nō aūt petat̄ pncipaliter sententiā pnūciari nullā. al's nisi pdicta tria ꝯcurrāt nō vr̄ pcise ex oīb⁹ actis prime litis posse iterū pnunciari. Et hec pcedunt qn̄ ordinarius tulit sn̄iam. Si aūt delegatus tulisset sn̄iam nullā: tūc si esset nulla: qꝛ nō fuit seruata forma mādati vi qd finiat̄ eius iurisditio per talē sententiā nullā nō seruata forma cōpromissi iuxta id qd legit̄ ⁊ no. in .l. dicere. §. fi. cum .l. seq. ⁊ .l. quid tn̄. §. de arbitris. Ideo tunc idē dicendū esset si ipse adeat̄ qd dixi supra qn̄ ordinarius adit̄ qui tulit sn̄iam nullā. ⁊ qd in dicto casu nō expiret iurisditio delegati. tenuit etiā Ja. bu. Bar. ⁊ Saly. in .d.l. si vt proponis. ⁊ facit etiā qd no. ipse Saly. in .l. si pses. C. quomodo ⁊ qn̄ iudex. Si autē alia de cā sn̄ia delegati esset nulla tūc p talē sn̄iaʒ diffinitiuā expirat ipsi⁹ iurisditio. ⁊ sic nō pōt vlteri⁹ se itromittere sine nouo mādato. d.l. si vt pponis. ⁊ .l. iudex. §. de re iudi. ⁊ in .c. i literis. de offi. dele. An aūt tūc etiā expiret instātia per talē sentētiā nullā delegati. Ang. in .d.l. si vt proponis. tenuit qd sic p iura preallegata. Sed forte pōt teneri cōtrariū: qꝛ dicta iura nihil dicunt de instātia sed solū de iurisditiōe ipsius iudicis. vnde vr̄ qd cū vice delegātis cognouerit. facit .l. j. §. qui mādata. §. de offi. ei⁹ cui mā. est iurisditio. sicut si ipse delegās tulisset sn̄iam nō esset instantia perēpta. ita vr̄ qd hoc casu non sit perēpta ⁊ sic videret̄ qd possit adiri ipse delegās vt ipse ex eisdē actis pronūciaret. posset etiā hoc cōmittere alteri si vellet quinimo etiā s̄m Ang. posset cōmittere eidē vt iterū de cā cognoscat nisi sn̄ia fuisset lata per iniqtatē vel per sordes: qꝛ tūc nō esset conueniēs qd sibi cōmitteret̄ ne ipse sue iniqtatis esset cognitor contra id qd habet̄ in .l. eos. C. de appel. in pn̄. Illud aūt est certū qd si tenem⁹ sententiā nullā iudicis delegati nedū perire ei⁹ iurisditionē sed etiā perire instantiā qd nō poterit ex oīb⁹ actis litis pme pronūciari si expediet nouā instantiā incboari. ⁊ cōsequēter noua acta litis ordinata ordinatoria fieri. Secus si diceret̄ instantiā nō esse peremptā ⁊ peteretur prin. ex eisdē actis pnūciari p ipsum delegantē: qꝛ sn̄ia delegātis est nulla. Nā tūc videt̄ qd pcise ex oīb⁹ actis pme litis possit pnūciari. Et ex predictis patere pōt an qn̄ appellat̄ a sn̄ia nulla iudex appellationis posset ex eisdē oībus actis prime litis pnūciare: qꝛ videtur dicendū qd nō qꝛ instātia cause ap. est noua instātia. ⁊ in ipsa etiā dʒ nouū iuramētū calūnie pstari in .c. ij. de iura. calū. in vj. ⁊ in .l. ij. in pn̄. C. de iura. calū. ⁊ etiā dʒ fieri noua instātia cōtestatio. ⁊ ꝯn̄r libelli oblatio si procedit̄ partib⁹ psentibus ⁊ probatur in .l. vna. ⁊ ibi no. C. ne liceat in vna eadēꝙ causa tertio puo. ⁊ no. etiā p Bart. in .l. ab hostib⁹. §. qd simpliciter. §. ex q. cau. ma. ⁊ etiā pbat̄ in .c. iterposita. §. fi. cū ibi no. §. de ap. Et ideo ex actis ordinatorijs litis pme cause nō poterit pnūciari. sed bn̄ ex decisorijs si illa producantur. facit qd legitur ⁊ notat̄ in .l. ij. C. de eden. per predicta etiam patere pōt quid si adeatur superior sup cā nullitatis. Nam tunc cum principaliter deducit̄ nullitas corā eo necesse erit super illa diffinitiue pronūciari. ⁊ sic expediet cōte. lit. fieri ⁊ libellū offerri. ⁊ per ꝯsequēs erit noua instātia. facit qd supra dixi. Ideo nō poterit iudicari iterū ex actis ordinatorijs pme litis sʒ solū ex decisorijs: p hec habes plenarie declaratā glo. latius quā doc. tāgunt.

13 ¶ † Sʒ iuxta pdicta surgit dubiū ⁊ pōt dubitari qs iudex pōt vel dʒ adiri sup cā nullitatis. cōclude qd aut iudex q tulit sn̄iam fuit delegatus aut ordinarius. si fuit delegatus tunc si tulit sn̄iaʒ nullā pter nō seruatā formā delegatiōis poterit ipse idem adiri per id quod superius dixi. Et etiā ipse delegās per id quod inferius dicetur. Si autē fuisset nulla alia ratione: tūc ipse idem adiri nō pōt: qꝛ perempta est eius iurisditio. d.l. si vt pponis. Sed poterit adiri ipse delegans vt ibi patet. Si aūt fuit ordinarius tūc Inno. in .c. dilecto. extra de ap. videt̄ velle quod per viā nullitatis seu sup nullitate nō possit adiri nisi ipse ordinari⁹ seu per viam appellationis poterit adiri superior qui tunc poterit etiaʒ de nullitate cognoscere. ⁊ sic intelligit istum tex. facit qd habetur in .l. quedā mulier. fami. her. ⁊ in .l. fi. §. de iure pa. in quibus patet qd etiā in cā app. venit causa nullitatis. Sed certe ista opi. videtur esse contra tex. in .l. absentē. j. de accu. vbi patet quod etiam circa viam ap. aditur superior sup nullitate pōt adiri idē iudex vel supior. per illā .l. si vt pponis dixit qd aut sn̄ia est nulla propter iniquitatē vel sordes sententiantis. Et tn̄ superior poterit ⁊ debebit adiri sup nullitate. d.l. absentē. Si aūt sit nulla alia ratione tūc ipse idē iudex ordinarius vel successor debet adiri. allegat idem Ja. qd habetur in .l. iiij. C. de accu. ⁊ in .l. j. C. de sentē. et interlo. om. iudi. in .l. si preses. C. quō ⁊ qn̄ iudex. Sed aduerte qd vt dixit Jac. bu. in .d.l. si vt pponis. glo. videt̄ velle indistincte qd possit adiri superior sup nullitate. vnde gl. j. d.l. iiij. C. de accu. simpliciter dicit qd adeūdus est idē iudex qui tulit sn̄iam vel supior ⁊ sic videtur velle simpliciter qd in electione sit partis cōtra quā lata est sn̄ia que dr̄ nulla an velit adire eundē iudicem vel successorem an vero superiorē. hoc etiā videt̄ voluisse glo. in .l. j. C. quādo prouo. nō est ne. ¶ In glo. ij. inquantum vult qd principaliter potest dici de nullitate corā iudice superiore ad quē potest appellari Ideo ipse Jac. bu. dixit vt hic refert Bart. qd indistincte poterit adiri supior sup nullitate etiā si sn̄ia dicat̄ nulla alia rōne quā pter iniquitatem ⁊ sordes iudicantis. ⁊ si dicatur vbi ceptū est iudicium ibi debet finiri. l. vbi ceptū. §. de iudi. Et sic videt̄ qd superior nō possit adiri nisi ipse idē vel successor. rn̄dit ipse Bu. qd si quis vult deducere nullitatem corā superiore ⁊ petere vt iterū de causa pronunciet̄. p ipsum hoc fieri nō poterit. sed debebit id peti coram eodē qui tulit sn̄iam vel successore. Secus si solum deducat̄ nullitas corā superiore. ⁊ petat̄ sup illa pnunciari: qꝛ hoc bene poterit fieri etiā eo casu in quo sn̄ia est nulla alia ratione quā pter

iniquitatem

iniquitatē ⁊ sordes iudicis. Sʒ Bar. nō placet ista opi. ꝑ. l. absen
tem. C. de accu. ⁊ per. l. j. §. j. ff. que sen. sine ap. rescin. In quibus iu
ribus videt̄ probari quod iudex aditus sup nullitate posset etiā
de cā principali cognoscere ⁊ pronūciare lʒ bu. voluerit ꝯrium ſm
eum. vñ ipse dicit ꝙ aut petit̄ simpliciter a supiore vt iterum pro
nūciet de cā. q̄r snia est nulla. ⁊ hoc fieri nō posset. ⁊ ſm hoc etiam
posset ꝓcedere opi. Bu. ⁊ pōt eē rō licet ipe nō alleget. q̄r ipse idē
superior nō est ordinarius ipsius cause principalis nec pōt de illa
cognoscere nisi deuoluat̄ ad eū per viā appellationis vel agendo
principaliter de nullitate coram eo. Et ideo ex q̄no nō est ordina
rius cause nec est appellatū ad eū nec principaliter dictū de nulli
tate corā eo nō videt̄ quod possit peti coram ipso principaliter vt
iterū ꝓnūciet q̄r snia sit nulla: cū tunc nullitas nō deducat̄ princi
paliter sed incidēter vt superius etiā tetigi. Interdū aūt petitur
per superiorē principaliter sup nullitate snie ꝓnūciari. Et sic pri
cipaliter deducit̄ nullitas coram ipso. ⁊ tūc hoc fieri pōt et de illa
cognoscere poterit per dictā. l. absentē. ⁊. d. l. j. §. j. ⁊. d. l. quedā mu
lier. ⁊. d. l. si. de iure pa. Et plus dixi qđ etiam poterit de ipa cā p̄n
cipali cognoscere: q̄r sicut cā ap. deuoluit totū negotium ad supe
riorem vt possit sniam reformare etiā ex noua cā. l. j. in pri. ff. e. ⁊. l.
fi. ff. qđ cū eo. ⁊ in. l. per hanc. C. de tēpo. ap. ita etiā ſm eum deuol
uit cā nullitatis totum negotium ad superiorem vt sic possit etiaʒ
cām seu sniam reformare per. d. l. absentē. dū dicit reformabit ⁊c.
Et. d. l. j. §. j. que sen. sine app. rescin. Et ad hoc etiā allegat dictuʒ
Inno. in. c. cū contingat. de offi. dele. forte voluit allegare id quod
dicit in gl. mag. dū dixit qđ si aliquis petit sententiā infirmari ecō
tra pars aduersa poterit instare vt snia confirmaretur. et si osten
dat illā confirmādā iudex confirmare debebit. ipe tñ Bar. in. l. j.
C. qñ ꝓuo. nō est ne. dixit Inn. in. d. c. cū contingat. tenere contra
rium vcʒ qđ iudex aditus sup nullitate nō possit se intromittere
de iustitia vel iniustitia cause. Et istud videt̄ dicere Inn. circa pri.
gl. magne dicti. c. cū cōtingat. ipse tñ Barto. in. d. l. j. reprehendit
Inn. per ea que habentur in. d. l. absentē. ⁊ in. d. l. j. §. j. Saly. in. l.
si preses. C. quomodo. ⁊ Bal. in. d. l. si vt ꝓponis. ⁊ in. d. l. iiij. C. de
accu. Nā dicunt Bu. velle qđ aut snia est nulla propter iniquita
tem ⁊ sordes iudicis ⁊ adiri debeat superior super nullitate q hoc
casu poterit etiam de causa cognoscere ⁊ super illa iterum pronū
ciare. Nā hoc casu nullitas predicta deuoluit etiam principale ne
gotium ad superiorē per. d. l. absentē. Et hoc ideo q̄r ordinarius
qui tulit sententiā est suspectus in casu p̄dicto. ideo propter suspi
cionem nō fuit conueniens qđ ipse cognosceret de causa principa
li. facit qđ no. ipse But. in. d. l. iiij. Ideo tunc ad superiorēʒ deuol
uitur causa nullitatis. ⁊ per illā etiam deuoluitur potestas cogno
scendi de causa principali. Interdum snia est nulla alia ratiōe ꝙ̄
ꝓpter iniquitatem ⁊ sordes iudicis. ⁊ tunc dicit aut quis vult vt
ex eisdem actis iterū ꝓnuncietur eo casu quo fieri pōt. vt q̄r nō est
perempta instantia. ⁊ acta nō sunt vitiosa. ⁊ tunc nō debet adiri
superior sed idem vel successor. d. l. si preses. ⁊. d. l. j. de senten. ⁊. d. l.
iiij. ⁊ facit. l. vbi ceptum. ff. de iudi. Sed vbi quis nō peteret ex eis
dem omnibus actis ꝓnūciari. quia nō vult hoc petere nec de hoc
etiam curat vel nō potest forte. quia instātia esset perempta tunc
dicit But. in. d. l. si vt proponis. vt refert ibi Bal. ⁊ Saly. in. d. l. si
preses qđ poterit idem ordinarius tunc adiri superior vt de nul
litate cognoscat ⁊ sententiet. Et si ponderentur verba Bu. ⁊ Sa
ly. volunt p̄dicti ⁊ etiam Bal. qđ si aditur superior super nullita
te principali ⁊ petitur qđ iterum cognoscatur de causa vel ꝓnun
cietur. qđ hoc fieri poterit dūmodo nō petatur qđ ex eisdem actis
etiā ordinatoriis litis ꝓnuncietur. Illud enim nō posset peti: q̄r
ex quo pricipaliter deducit̄ nullitas corā superiore tūc inchoatur
noua instātia sup illa ⁊ etiā superiꝰ tetigi. ⁊ sic noua acta ordina
toria expedit de nouo fieri ⁊ iterari. ⁊ sic pʒ qđ Jac. Bu. nō dene
gat ꝙ nō possit supior aditꝰ p̄ncipal̄r sup nullitate etiā de cā prin
cipali cognoscere ⁊ etiā sup illa ꝓnūciare ex actis prie cause: sʒ ex
actis ipsiꝰ cāe nullitatis. Inn. v̇o vt. ff. dixi vr̄ tenuisse cōtra in lo
co p̄allegato. vbi videt̄ dicere ꝙ iudex aditꝰ sup nullitate nō pōt
sententiā reformare. q̄r articulꝰ iniquitatis nō spectat tunc ad eū
ex quo sola nullitas fuit deducta. Bar. tñ hic. ⁊ in. d. l. j. C. qñ pro
uo. nō est ne. tenet ꝯrium vt p̄dixi. Ang. hic dixit qđ si supior adit̄
sup nullitate causata a sorde ⁊ iniqtate iudicis tūc v̄ra sit op. Bar.
q̄r tūc cā p̄ncipalis nō dʒ ad primū iudicē redire ꝑ. d. l. absentē. et
14 d. l. iiij. alias ſm eū sit vera snia Inn. † q̄r cōtinētia cause nō dʒ di
uidi. ⁊ vbi ceptū est iudiciū ibi dʒ finiri. l. vbi ceptū. ff. de iudi. ⁊. l.
de qua re. e. ti. Nec ob. d. l. absentē. q̄r loquit̄ qñ interuenit iniqtas
⁊ iniuria iudicis: Nō ob. d. l. j. §. j. ff. que sen. sine ap. rescin. vbi snia
erat nulla. ⁊ tñ reformabat̄. ⁊ rñdit ꝙ vbi petebat̄ correctio prime
snie corā eodē iudice vel corā superiore per viā app. Et nō ꝑ viam
nullitatis. Itē nō ob. cle. j. de re iudi. vbi vr̄ casus ꝓ Bar. ſm euʒ.
q̄r rñdit ꝙ vbi sup eodē fuerūt late tres snie ⁊ semp vna fuit cōfir
matoria alteriꝰ. nō aūt reformatoria. ⁊ ideo q̄r ſm eū bis erat sup
nullitate ꝓnunciatum nulla exceptione obstāte dʒ finiri executio
saluo nisi opponat̄ exceptio nullitatis causata ab effectu iurisdi
tionis: q̄r illa semp intelligit̄ reseruata quantūcunqꝫ. l. vel statutū

disponat nullā excep. posse obijci vt est gl. sing. que nō est alibi ſm
eū. ⁊ cano. in cle. ad si. de seque. pos. ⁊ sic residet hic in hoc articulo
potuisset tñ magis expedite rñdere ad. d. cle. qđ vbi bis fuerit ap
pellatum et in qualibet appellatione snia fuit cōfirmatoria ⁊ non
mirū si potuit fieri ex quo erat interposita appellatio. sʒ nos loq
mur qñ pricipaliter deducit̄ nullitas. Et sic illa cle. nō videt̄ face
re ad ꝓpositū. ⁊ attēde q̄r ipse idē Ang. in effectu tenuit idē ꝙ hic
tenet in. l. j. C. qñ ꝓuo. nō est ne. vbi tñ latiꝰ loquit̄ ꝙ̄ hic. Nam ibi
videt̄ tāgere duo. prīo an iudex aditus sup nullitate possit cogno
scere de iniustitia. scđo quis iudex possit vel debeat adiri sup nul
litate. Circa primū cōcludit qđ si adeat̄ idē iudex sup nullitate in
tellige pricipaliter ꝓpter id qđ supra dixi circa intellectū gl. si. tūc
nō poterit ſm eū cognoscere de iniquitate seu iniustitia q̄r nō dʒ
quis esse cognitor sue iniquitatis vel iniustitie. facit. l. eos. in pri.
C. de ap. hoc videt̄ posse limitari qñ ille q ꝓponit nullitatē nō cō
tentat̄ qđ cognoscat de iniquitate vel de iniustitia. sed si contenta
ret̄ ⁊ peteret cognosci de cā nō video ꝙ repugnet quin posset tūc
ipse idē iudex de cā cognoscere cū pōt quis exceptioni suspicionis
iudicis renūciare. l. pe. cū cōcor. C. de pac. Si aūt adiret̄ successor
ipsiꝰ ordinarij qui tulit sniam sup nullitate. q̄r tūc cessaret rō An
ge. lʒ ipse non tangat videt̄ qđ possit de cā cognoscere si hoc petat
ipse q ꝓponit nullitatē ex quo ipse successor est ordinarius ipsius
cause p̄ncipalis. Aut adit̄ pricipaliter sup nullitate iudex supior.
⁊ tūc dicit qđ si snia erat nulla ꝓpter iniquitatē ⁊ sordes iudicis
tūc poterit superior etiā de iniusticia. ⁊ sic de causa ipsa p̄ncipali
cognoscere per. d. l. absentē. Secus dicit si snia alia ratione dicat̄
nulla. q̄r tunc cū separata sint iura nullitatis ⁊ iniustitie videt̄ ex
quo aditus est sup nullitate qđ nō possit de iniustitia cognoscere
vel se intromittere vel sup illa ꝓnūciare. Et isto casu procedat di
ctū Inn. in. d. c. cū cōtingat. facit qđ habet̄ in. l. eū qui. C. de inoff.
test. Et sic videt̄ Ang. hic ⁊ in. d. l. j. tenere qđ iudex superior aditꝰ
principaliter super nullitate nō possit de cā principali cognoscere
nec sup illa ꝓnūciare nisi in casu qñ dicit̄ sniam latā esse nullā per
iniquitatē ⁊ sordes iudicis. sed vt dixi. ff. cōtrariū tenet Bart. hic
⁊ in. d. l. j. ⁊ etiā Jac. bu. in. d. l. si vt ꝓponis. recte intelligēdo euʒ
ꝓut etiā intelligit Bal. in. d. l. si vt ꝓponis. Et Saly. in. d. l. si pre
ses ⁊ etiam ipse Bal. ⁊ Saly. idē tenēt in locis preallega. Et ista
opi. videt̄ equior ⁊ rationabilior rōne circuitus vitandi ar. l. dñs
testamēto. ff. de condi. inde. Et pro hoc etiā facit bene. d. l. absen
tem. Nam licet videatur loqui quando snia fuit lata per iniuriā
iudicis tñ illud potest dupliciter intelligi: vno modo per iniuriā
ex animo suo cōmissam. Alio modo potest intelligi per iniuriam
i. non iure vt ꝓbatur in. l. sed si quecūqꝫ. §. iniuria. ⁊ in. l. j. et. ij. ff.
ad. l. aquil. Et insti. de. l. aquil. §. j. ⁊ sic vtroqꝫ modo videtur posse
intelligi. ⁊ sic etiam videtur vtroqꝫ casu intelligere gl. in. l. iiij. dū
dixit indistincte per. d. l. iiij. iuncta. d. l. absentē. quod vbi snia est
nulla adiri potest ideʒ iudex vel superior. pro ista parte etiam bñ
facit qđ habet̄ i. l. j. §. j. q̄ sen. sine appel. rescin. Nam vbi dr̄ qđ vbi
snia est nulla ꝓpter errorē calculi citra appellationē corrigetur. ⁊
subdit qđ huiꝰ. q. iudex poterit corrigere ⁊ etiā reformare ex cā. ⁊
sic videt̄ litera velle qđ possit supior adiri per viam nullitatis pri
cipaliter intētate: vt ibi etiā sensit gl. cum nō dicit quod idem iu
dex habeat corrigere. sed iudex illiꝰ correctionis seu q̄stionis. Et
sic etiam videt̄ ibi sentire glo. ⁊ per hoc non videt̄ esse bona rñsio
que data fuit per Ang. ad illum tex. nec etiam ad. d. l. absentem et
vt predixi vr̄ esse etiā cōtra eū cōis opi. que vt dixi videtur etiam
equior vt circuitus euitet̄. credo tñ quod si aditus est superior p̄n
cipaliter sup nullitate. ⁊ nō est petitū quod super causa principali
pronūciet lʒ aliquid de ipsa fuerit coram ipso deductū nō poterit
sup ipsa cā principali ꝓnunciare. sed sup nullitate: q̄r nō dʒ iparti
ri officium suū super nō petito. l. iij. §. hoc aūt iudicium. ff. de dā.
infe. Et hoc modo posset intelligi ⁊ procedere dictuʒ Inn. in. d. c.
cū cōtingat quāuis etiam posset dici qđ per ea que postea dicit in
ferius videat̄ recessisse ab eo quod dixit in prin. puto etiam quod
si ille pro quo lata fuit snia que dr̄ nulla dicat qđ nō dʒ de cā prin
cipali cognosci lʒ hoc peteret ille q dicit de nullitate anteꝙ̄ sit deci
sa cā nullitatis ex eo q̄r illa causa est p̄iudicialis. Nam si sententia
non sit nulla ex quo nō fuit appellatū illa trāsiuisset in rem iudic.
Et sic nō posset inuita parte pro qua est lata de ipsius iustitia q̄ri
dʒ audiri hoc dicens anteꝙ̄ de causa principali possit cognosci cū
causa nullitatis velut preiudicialis debeat prius tractari in. c. tuā
extra de ordi. cog. ⁊ in. c. j. titu. Et facit qđ legit̄ ⁊ notat̄ in. l. j. C. de
ordi. iudi. Si autem ille qui dixit de nullitate petat etiam de cau
sa cognosci. vel dato qđ non petierit a principio postea in processu
petijt ⁊ produxit aliqua de iniustitia snie. Et sic prosecutꝰ fuit nul
litatem ⁊ iniustitiam si reus cōtra quē agit̄ nō excepit ipsum non
esse audiendū ante tractatum cause nullitatis tunc vr̄ qđ poterit
iudex ipse superior aditus sup nullitate etiā sup iustitia vel iniu
stitia pronūciare per id quod habet̄ in. d. l. absentē. ⁊ in. d. l. j. §. ꝑ
mo. Et plus videt̄ qđ si appareat ex actitatis sniam esse iniustam
lʒ esset aliqua qđ poterit cōtrariā sniam ferre ex quo de iniustitia
sibi pʒ ⁊ non fuit exceptū qđ nō possit de iniustitia queri qñ snia

esset aliqua: valebit enim snia cotraria cu ferat in diversa instatia & costet eius iniustitia p id qd legit & notat in.l.duob⁹.§.de excep. rei iudi. Et videt etia hoc esse de mete Inno.in.c.fraternitatis. extra de frigi. Et facit etia qd ipse no.i.c.significasti.seu in.c.porro.extra de divor. & i.c.q2 plerique.de immu.eccle. Et p hoc habes istu articulu expeditu qn adit iudex sup nullitate: an possit etia 15 de iniustitia vel de ca pncipali cognoscere & pronuciare. ¶† Circa scdm qs iudex sit adeudus sup nullitate vellem dicere.vt in.d. l.j.iuncto eo qd dicit in.d.l.si vt proponis qd si ille qui tulit sniaz nulla fuit iudex delegatus si fuit functus officio suo.sed no pfunctus hoc est perfecte functus: vt q2 no servavit forma madati tuc ipse ide poterit adiri eo casu quo posset adiri ordinarius: q2 eade est ratio qd tuc no expiraverit ei⁹ iurisditio & vt etia superius tetigi.& no.etia Bu.Bar.& Bal.in.d.l.si vt pponis.& Saly.in.d. l.si preses.& in.d.l.si vt pponis. Et facit qd not.Ange.in.l.iudex §.de re iudi.& qd ibi etia dixi. Si aute perfunctus fuit officio suo ipse delegatus qui tulit sententia nulla.vt q2 est nulla alia ratioe qua q2 no servaverit forma mandati & etia adiri debebit delegas & no ipse.d.l.si vt proponis. Si aute fuit ordinarius qui tulit sententiam nulla: tuc si dicit nulla propter iniquitate iudicis adiri debebit superior.d.l.absente.qd procedit scdm eum nedu in diffinitiva sentetia: sed etia in interlocutoria. Si aute alia ratione dicatur nulla tuc dicit qd est differetia inter diffinitiva & interlocutoria: q2 in diffinitiva pot adiri superior scdm eu ne cause continetia dividat.ar.l.nulli.C.de iudi. Et sic scdm eu solu ide vel successor poterit adiri sup nullitate interlocutorie.allegat etia pro hoc dictu Inno.in.c.dilecto.extra de appel. Sz in diffinitiva pot adiri ide & superior vt voluit glo.in.d.l.iiij. Et sic patet qd in hoc secundo Ang.cocordat cu alijs excepto eo qd addit de interlocutoria. Et no.etia q2 vult adiri posse superiore super nullitate etiam qn sententia dicit nulla alia ratione qua propter iniquitate & sordes iudicis. Et istud etia satis fuit de mete glo.in.d.l.iiij.& in.d. l.j.& etia coiter sequnt doc.licet Ja.de are.voluerit cotrariu. Et aliqualiter etia videt sensisse Ange.inquantu videt intelligere.l. absente.solum qn dicit snia nulla propter iniquitate & sordes iudicis.posses tn dicere qd illud dicit quando an superior aditus de nullitate posset etia de causa principali cognoscere. Et per hoc sit expeditus secudus articulus que tetigit Ang.in.d.l.j.de quo etia hic Bar.tetigit.adde inquatu Ang.hic dixit ex supra recitatis qd lz lex vel statutu excludat excep.nullitatis tn nuqz intelligit excludere excep.nullitatis causata a defectu iurisditionis sed demum si alia roe sit nulla & allegat gl.que dr esse singularis.& no esse alibi.& in cle.j.ad fi.de seque.pos.& fruc. Na alia glos.videtur esse illi 9traria in cle.j.in ver.pedete.de re iud.que aperte vr velle qd etia exceptio nullitatis causata a defectu iurisditionis videat exclusa. Sed do.Anto.videt dicere qd illa gl.pot pcedere in casu illius cle.vbi videt agi de teporali preiudicio.& sic de modico preiudicio: q2 no obstate tali excep.fiat executio in casu illi⁹ cle.j.que durabit ad tepus sz quousque principaliter postea fuerit doctu de nullitate.secus vbi ageret de alio pjudicio & sic intelligat gl.in.d. cle.de seque.pos. Sz certe ista cocordia do.Anto.no videt pcedere: q2 etia in.d.cle.j.de seque.pos.agit de tpali pjudicio: q2 i sequestratioe fienda q durabit ad tps sz quousque apparebit que partium habeat ius.& tn ibi gl.vult qd exceptio nullitatis causata a defectu iurisditiois impediat dicta sequestratione lz alias nullitas no impediat. Do.Pet.de Ancha.dicebat qd gloss.in.d.cle.j. de re iudi.no erat vera sz illa q habet in.d.cle.j.de seque.pos.& sic dicebat no pcedere intellectu glo.in.d.cle.j.de re iudi.inquatum intelligat litera illa pcedere etia si appellatio imposita ab interlocutoria erat decisa p appellate anteque peteret executio triu sententiaru conformiu diffinitive platarum. Na cu tuc notorie costaret de nullitate snie diffinitive late per illu a cui⁹ interlocutoria fuerat appellatu ex quo pro appellate erat indicatu & trasiverat snia in rez iudi.q2 ab illa no fuerat appellatu. Na cu obtineret in interlocutoria apparet post appellatione legitima fuisse diffinitive sentetiatu & p cosequens sniam fuisse nulla tanq lata ab eo que apparet no habuisse iurisditione in sentetiado cu illa q fiat post appellatione legitima sint nulla etia si fuerit snia diffinitiva p id qd legit & notat in.c.lz.de sen.exco.i.vj. Et p Jo.an.in.c.ex parte. extra de testi. Et faciut etia nota.in.c.ex parte.extra de rescrip.& in.c.no solu.de ap.li.vj.ideo cu notorie videat costare de nullitate ex defectu iurisditionis vr qd non deberet fieri executio in casu dicte cle. Et istud etia videt tenere do.de Rota in suis novis decisionibus. Et sic scdz hec lfa in.d.cle.j.de re iudi.solu haberet locum qn appellatio ab interlocutoria pedet put etia loquit litera no aute qn decisa esset ca app.ab interlocutoria pro appellante & no esset appellatu a tali decisione. Tertio pot dici si volum⁹ tenere gl.d.cle.j.de re iudi.& sic illa cle.pcedat nedu qn pendet appellatio ab interlocutoria qn petit executio in casu illius cle.sed etia qn esset decisa qd illa gl.pcedat in casu spali illi⁹ cle.pter magna presumptione q est cotra illum qui habuit tres sententias conformes.alias regulariter pcedat gl.in cle.j.de seque.posses. Quarto pot dici qd vbi ex coscietia seu pmissioe iuris pcessit ille que postea costat iurisditio.no habuisse tunc procedat glo.in.d.cle.j.de re iudi. Na qn appellat ab interlocutoria illa no obstate pmittit ius qd iudex a cui⁹ interlocutoria appellat pcedat in causa pncipali dumodo no fuerit sibi canonice facta inhibitio.de ap.c.romana §.j.& ij.& c.non solu.& c.si a iudice.li.vj.adeo qd factu an ihibitione no retractat nisi cu postea fuerit obteta victoria in ca appella. ab iterlocutoria.vt legit.& no.in iur.pallegatis. Na tuc demu appareret fuisse nulla illa q fueru attetata post ipsaz appel.ab iterlocutoria.& io q2 ex coscietia seu ex pmissioe iuris fuerit pcessuz p iudice ad diffinitiva post appel.ab iterlocutoria no admittet tuc exceptio nullitatis etia causata a defectu iurisditionis scdm modum pdictu.sed glos.cle.j.de sequestra.pos.intelligat qn processit ille de cuius iurisditione defectu apparet & no pcessit ex coscientia seu pmissione iuris. Quinto & vltimo pot dici qd gl.in.d.cle. j.de seque.posses.habeat locum qn funditus carebat iurisditione ille q tulit sniaz puta q2 auditor sacri palatij no precedete aliqua comissione in causa aliqua tulit sniam. Nam tunc illa penitus est nulla ex defectu iurisditiois & sic et vr exeplificare glo.in.d.cle.j.de seque.pos.sec⁹ aut sit qn est lata ab eo q no carebat fundit⁹ iurisdi. vt 9tigit in casu dicte cle.j.de re iudi.scdz intellectu gl.ibi posite. facit qd legit & no.per Inno.in.c.innotuit.extra de eo qui fur.or. rece.& in.c.in iure perit⁹.extra de offi.dele. Et no.bene diligenter predicta qd p illa habes latius & melius declaratu hunc articulu qua p aliquem tangat vcz qualiter intelligi debeat gl.in.d.cle.j.de seque.pos.inquatu dicit qd licet.l.vel statutu excludat exceptione nullitatis.nunqua tn intelligit excludere nullitatem causataz a defectu iurisditiois. Et habes et declaratu an illa gl.indistincte procedat cu qua simpliciter hic ptransit Ange.& de materia etia dixi in.l.de pupillo.§.qui opus in quada addi.§.de no.oper.nu. quavis p istu articulu no sit plene declaratu in.d.cle.j.de re iudi. Et per supradicta expedita sit gl.fi.cu dicedis circa illam. Extra glo.pot qri de aliqbus p declaratioe materie hui⁹.l.& eox q superius sunt tacta. Et pmo an pcedat hec appellatio copulative facta hoc modo dico sniam nulla & si qua est appello vel alternative facta hoc modo dico sniaz nulla vel si qua est appello. Na pmo vr exeplificare hic Bar.& etia coiter doc. Secudo modo exemplificat glo.in.l.j.C.qn pvo.non est ne.no videt tn esse differetia inter pdictos modos quo ad effectu cum appellatio fiat sub conditione cotraria actui pcedeti & q simul cu illo stare no pot ideo no videt esse vis an ponat copulativa vel disiuctiva p id qd habet in l.si titio fundus.tibi no.p Bar.§.de vsufru.le.an igit appellatio pcedat pdictis modis vel altero eox est dubiu. Na vr qd no q2 cu quis videat intetare qd cogat altera eligere p.l.j.C.de fur. Sz cotrariu videt tenere glo.in.l.j.C.qn pvo.no est ne.in glo.qn glo.vr velle tenere qd pcedat dicta forma appellandi nec teneat eligere altera parte tm. Et pro glo.etiam bene facit qd habet in simili in c.costitut⁹.extra de resti.in integrum. Dy.hic dixit qd reo appellate pcedit forma pdicta: q2 pot vti pluribus exceptionib⁹ cotrarijs sub coditione per not.l.si quide.C.de excep.& l.nono.§.de excep.& in regula nullus pluribus in.vj. Secus aut sit in actore appellante: q2 videt qd ille teneat eligere p.l.qd in herede.§.eligere de tribu.& per.l.nemo ex his.§.quoties.j.de reg.iu. Sed Inn.in d.c.costitut⁹.vr velle qd etia in actore appellate pcedat dicta appellatio: q2 scdz eu errari vr dicta appellatio roe incertitudinis ex eo: q2 incert⁹ est actor quid pbabit in ca app.cu admittit talis appellatio incerta per.l.j.§.q aute.§.quox lega. Sed certe ibi loquit qn incertitudo causat a facto adversarij alias no vr excusari actor pter incertitudine quominus debeat certu qd eligere p.l. cu fili⁹.§.varijs.de le.ij.& p.d.l.qd in herede.§.eligere.vn ipse Inno.in.c.dilecto.extra eo.forte dixit qd io admittit dicta appellatio q2 vtraque via in ea coteta tedit ad eude fine vcz ad devolvedu negotiu ad superiore. Et sic no vr cotinere 9ria cu dz admitti. Sz certe lz dicte vie cotente in.d.forma appellandi no sint 9rie quo ad effectu devolutivu negotij ad superiore tn vident 9rie quo ad effectu rescissoriu: cu appellatio rescidat pnuciatu.id aut qd nullu est no vr posse rescidi.l.na & si.§.rupedo.§.de iniu.rup.& irri.test. vn Bar.hic fuit visus duplici roe defensare dicta forma appellandi & in actore dicens qd etia de cosuetudine admittit & approbat talis forma etia in actore & sic etia dicit spe.lz ipse no alleget in ti. de snia.§.iuxta.i v.sed nunqd talis libellus in vltima col.& sic dicit servari in curia romana.& etia sepius fuisse sic pronuciatu de madato Pape clemetis quarti.& i.d.§.iuxta.p totu psequit speculator multos modos nullitatis per quos snia reddit nulla.& p ista opi.etia bn facit qd habet in palle.c.costitutus.vbi in fi.l.hoc 16 vr pbari. Assignat aut Bar.pro ista parte primo tale roe: † q2 appellatio vr esse act⁹ extraiudicialis cu possit interponi etia die feriata.l.j.C.de ferijs. Nec iudex hz aliquid dicere tpe quo appellat si no vult.& io scdm eu sicut act⁹ extraiudicialis pot fieri sub cotrarijs coditionib⁹ ad eude effectu vel diversuz.puta si pmitto tibi dece si navis ex asia venerit sive non venerit.& et ad diversuz si pmitto tibi dece si navis ex asia venerit sive no venerit.l.hmoi.

ꝟ.qñ dies leg.ce.⁊.l.iul.ver ū.de condi.inde.ita etiā dꝫ posse fieri actus appellatiōis sub ꝯditionibꝰ ꝯrrijs ad eūdē finē vel diuersuꝫ tāq̄ꝫ actus extraiudicialis ⁊ dicet̃ fieri in casu ꝓposito ad eūdē finē respectu defectus deuolutiui ⁊ ad diuersum respectu effectꝰ rescissorij.Sꝫ certe ista rō nō vr̃ tuta:qꝛ appellatio nō vr̃ esse actꝰ mere extraiudicialis q̄n pōt.qꝛ illā nō pōt seruꝰ interponere ꝓ dño.l.fi.in pri.Et ibi no.j.e.tñ actus extraiudiciales facere pōt ꝓ dño cū possit eē ꝓcu.ad negotia dñi.l.seruū quoqꝫ.ſ.de ꝓcu.ꝓpterea appellatio dꝫ interponi corā iudice a quo appellat̃ si eiꝰ copia haberi pōt.l.j.§.dies.Et si qs.⁊ nota.ſ.e.l.j.§.fi.qđ nō est necesse fieri in actibꝰ extraiudicialibus vñ Bar.ipse forte ꝓpter hec assignauit aliā rationē que vr̃ esse melior vcꝫ qꝛ lꝫ qs sit actor i cā principali tñ eo respectu q̄ꝫ defendit se aduersus sn̄iam excipiēdo vel replicando censet̃ reus.facit.l.ij.§.j.ſ.de excep.⁊ iō sicut reꝰ pōt vti pluribus vijs cōtrarijs sub cōditiōe ita etiā dꝫ posse ipse actor qñ appellat a sn̄ia.⁊ ideo admittēda vr̃ dicta appellatio etiā i actore.et sic etiā cōiter obseruat̃ vt p̄dixi.⁊ vt vr̃ casus in fi.i in.d.c. constitutus.Et idē dicas si aliquis appellat inquantū sententia sit aliq̄ ⁊ inquantū sit nulla dicit cām nullam ⁊ inquātū sit aliqua appellat.qꝛ nō est curandum de dicto ordine cum eadeꝫ sit rō vtrobiqꝫ vt voluit Bald.in.d.l.j.facit.l.nec enim.ſ.de solu.⁊.l.quidam.ſ.de pecul.li.habes declaratū an appellatio de qua supra que dꝫ fieri coram iudice a quo ꝓcedat.Secundo iuxta hoc est videndū an procedat iste libellus qui porrigit̃ coram iudice ad quē si dicatur dico sn̄iam nullam et si qua est dico eam esse iniustam et sic petat pronūciari.⁊ dicendum est qđ sic.qꝛ eadem est ratio vt admitti debeat talis libellus si est etiaꝫ admittitur appellatio de qua supra. Tertio pōt esse dubiū an poterit fieri executio ⁊ ꝓsecutio simul super via nullitatis ⁊ iustitie conclude qđ sic si habent originē ex diuerso fonte.vt qꝛ dicitur sn̄iam nullam:qꝛ lata contra minorē indefensum ⁊ iniusta in eo qđ in tenore sn̄ie continet̃.idem si procedant dicte vie ex eodem fonte sed diuersis respectibus vt hic etiā tangit Bar.secus si agerentur procedere ex eodem fonte.et eodē respectu scđm eum.quia tunc propter contrarietatem non potest fieri prosecutio simul super vtroqꝫ sed super altero tantum et tūc pendente processu super illa non curreret tempus in alia argu.l.eum qui.C.de inoffi.testa.communiter tamen doct.transennt qđ simul potest fieri prosecutio nullitatis ⁊ iniustitie.Quarto iuxta predicta pōt dubitari de forma sn̄iandi qñ appellās dixit sn̄iam nullam.⁊ inquantū esset aliqua appellaret conclude qđ si apparet sn̄iam esse nullā ꝓnunciari potest sn̄iam esse nullam et de appellatione non est necesse aliquid dicere qꝛ in hoc casu nō est appellatū sed solū qñ sn̄ia esset aliq̄.si tñ vellet iudex aliq̄d dicere de ap.pōt ſm Bar.supuacuo vel frustratorie appellatū per.l.si cōstat.ſ.e.et l.ex cōsensu.§.j.j.e.sꝫ certe illa iura loquunt̃ qñ simpliciter appellatur ⁊ reperit̃ postea sn̄iaꝫ esse nullā.sed in casu nr̄o nō est appellatū qñ sn̄ia est nulla ideo dicta forma nō videt̃ bona.Sed potiꝰ deberet ꝓnūciari sn̄iaꝫ esse nullā.⁊ nō intelligi appellatū esse.Si aūt ecōtra appareat sn̄iam esse aliquā videt̃ velle Bar.qđ posset ꝓnūciari male appellatū ⁊ bñ iudicatū iuxta nota.l.j.§.fi.ſ.e.Si tñ vellet dicere ⁊ addere sn̄iam aliquā esse poterit ſm eū.Et subdit etiā q̄ vr̃ q̄ꝫ sufficeret in.d.casu ꝓnūciari male appellatū.qꝛ dicta verba pñt referri ſm eū ad iniustitiā ⁊ etiā ad nullitatem.Et sic intelligat̃ male appellatū qꝛ bñ iudicatū ⁊ male appellatuꝫ qꝛ male ꝑ cā nullitatis est ad superiorē recursuꝫ.Et tene mēti q̄ꝫ ſm eū dicta v̄ba male appellatū simpliciter ꝓlata referunt̃ tā ad iniustitiā q̄ꝫ ad nullitatē ſꝫ modū quē p̄dixi.sic etiā qñ ꝓnūciat̃ appellationē nō tenere intelliget̃ ꝓnunciatū sup iniustitia et nullitate. Et sic tacite sn̄iam ꝯfirmatā ⁊ voluit Bar.hic ⁊ gl.⁊ Bal.in.d.l.j.C.qñ ꝓuo.nō est ne.qđ no.⁊ adde circa formā ꝓnūciādi in cā appel.q̄ꝫ dicet̃ in.l.ex cōsensu.§.j.j.e.Et per p̄dicta pōt inferri q̄d iuris si minor dicat ꝯctū ꝑ ipsuꝫ factū esse nullū:⁊ inquantū sit aliquis petit restitui an ꝓcedat talis libellus.Nā videt̃ qđ sic cū eadeꝫ videat̃ ratio que est i appellatiōe.qꝛ vr̃ minor se defendere a cōtractu ledēte.⁊ de hoc etiā videt̃ casus in prealle.c.cōstitutus.⁊ eadē ratione idē dicendū si minor peteret se restitui aduersus cōtractū inquantū sit aliq̄s:⁊ inquantū est nullꝰ petat eū ꝓnūciari nullū:cū eadē sit ratio.⁊ idē in similibus:vt tāgit hic Ang.⁊ etiā in.l.j.C.qñ ꝓuo.nō est ne.⁊ sic vr̃ ꝓcedere libellus.si qs dicat dico talem sn̄iam ⁊ cōtractū esse nullū.⁊ inquantū sit aliq̄s peto eū rescindi:qꝛ sum deceptꝰ vltra dimidiā iusti p̄cij.facit qđ habet̃.l.ij.C.de resci.vē.pōt dubitari iuxta p̄dicta an deserta causa appellationis intelligat̃ deserta cā nullitatis.Bar.hic dixit q̄ꝫ nō per istum tex.qꝛ videt̃ loqui qñ simpliciter fuit appellatū.idē dicit si aliq̄s dixisset sn̄iam nullā:⁊ si q̄ erat appellabat cū videat̃ eadē rō vel maior.dicit tñ q̄ꝫ āteq̄ꝫ deserta sit appellatio ex lapsu tp̄is fatalis elati ad prosequendā appellationē fiebat officiū primi iudicis q̄ tulit sn̄iam ꝑ.l.ij.j.nil no.ap.pen.secus qñ lapsa sunt fatalia.qꝛ tunc poterit facere executionē sn̄ie:nisi doceat̃ statim de nullitate ſm ea q̄ notant̃ in.l.iiij.§.cōdēnatū.ſ.de re iudi.⁊ sic trāsit Bart.Sꝫ aduerte:qꝛ qñ fuit simpliciter appellatū:tūc tacite ⁊ incidēter veniebat nullitas:cū tūc deserta appellatiōe vr̃ qđ deserat̃ etiam deserta intelligat̃ via tacite ⁊ incidēter nullitas.ar.l.iij.§.q̄ hꝫ.ſ.de serui.ru.p̄dio.Et sic etiā voluit sentire Bal.in addi.Spec.in hoc ti.in v̄.statutū dixit.Et hoc casu nō intelligat̃ dictū Bar.vr̃ tñ appel.i casu p̄dicto si velit qs venire p̄ncipaliter dicēdo de nullitate qđ tūc poterit.facit qđ no.l.si fideiussor de le.j.⁊ bñ facit ēt iste tex.vbi aūt qs dixit sn̄iam nullā ⁊ inquātū est aliq̄ appellat ⁊ lꝫ lapsa sint fatalia appellatiōis ⁊ sic deserta app.tñ vr̃ qđ poterit ꝓseq nullitatē quā p̄ncipaliter deduxit.⁊ sic videt̃ qđ quodāmō fuit duplex instātia vna nullitatis alia appellatiōis ⁊ illa nullitatis durabit ꝑ triēniū.l.ꝓperādū.C.de iudi.Sꝫ illa appellatiōis durabit ꝑ annū ⁊ ex cā ꝑ biēniū.C.de tē.ap.aut̃.ei q̄.⁊ sic videtur fuisse de mēte Bal.i addi.spe.i loco p̄allꝰ.lꝫ nō sic clare loquat̃.Sꝫ saltē in.d.l.j.vbi dixit de mēte gl.ibi fuisse qđ qñ nullitas venit sīl cū ap.eadē sit istātia cāe nullitatis q̄ ē cāe ap.Et vr̃ velle hoc ꝓcedere siue simpl̃r hoc sit appellatū siue dcm̄ sit sn̄iaꝫ eē nullā ⁊ iquātū sit aliqua appellat.secꝰ dicit qñ solū intētat̃ nullitas:qꝛ tūc istātia durabit triēnio ⁊ dicit seruari de facto id qđ.ſ.dixi post eum. Sꝫ certe qđ obseruat̃ de facto ꝓpter dispositionē statutariā vigētē in loco disponētē id qđ ipse dicit ꝓut videt̃ vigere i hac ciuitate sed cessante dicta dispōne ⁊ cessante ꝯsuetudine q̄ in ꝯriū non apparet puto veriꝰ esse qđ supiꝰ dixi post Bar.⁊ Bal.ꝑ istū text. nec est verū qđ gl.in.d.l.j.dicat illđ qđ dixit Saly.vcꝫ qđ eadē sit instātia cāe nulli.⁊ ap.qñ simul ꝓponunt̃ seu deducant̃.vt patere pōt ex v̄bis dicte gl.q̄ nō videt̃ dicere de instātia sed solum an ꝓcedat appellatio qñ qs dicit sn̄iam nullā.Et si q̄ est appello.⁊ an intelligat̃ tacite cōfirmari sn̄ia:qꝛ ꝓnūciat̃ appellationē tenere.⁊ etiā in cā nullitatis sit incidēs in cā appellatiōis p̄ncipalis.⁊ q̄d etiā senserit gl.i isto tertio hic doc.aliter videant̃ itelligere.qꝛ intelligūt gl.indistincte tamē dixi.ſ.qualis videat̃ esse mēs glo.Et intelligēdo indisticte gl.ꝓut intellexerūt doct.vcꝫ qđ cā ap.semꝑ sit principalis ⁊ cā nullitatis semper incidēs etiam si dictū fuerit dico sn̄iam nullā:et si q̄ est appello.an talis intellectus de iure ꝓcedat declaraui.ſ.qđ dixi qñ facit qđ notauit Bal.i.d.v̄.statutū. vbi dicit qđ si ex forma statuti dꝫ solui decima pars eiꝰ qđ versat̃ in appellatiōe.j.tm̄ tp̄s alias nō possit fieri ꝓsecutio appellatiōis si appellans dixerit sn̄iam nullā ⁊ si qua est appellat lꝫ nō fecerit solutionē ſm formā statuti.j.dictū tp̄s.⁊ ꝑ hoc nō possit proseq ap.tñ poterit prosequi nullitatē:qđ tene mēti.qꝛ superiꝰ est dictū accumullat̃ via nullitatis cū via app.q̄ꝫ si solū agat̃ de nullitate qualiter poterit illa ꝓponi.Cōclude qđ ꝓponi poterit duobꝰ modis vcꝫ p̄ncipl̃r petēdo sn̄iam ꝓnūciari nullā.Itē incidēter.⁊ iste scđs modus pōt eē duplex.vnꝰ est qđ p̄ncipalis petit̃ iterꝫ ꝓnūciari.qꝛ sn̄ia est nulla de quo plene dixi sup glo.fi.Nā tūc icidēter deducit̃ qñ petit̃ ꝓsecutio sn̄ie ⁊ sic obijcit̃ contra eū de nullitate.de qua via tangit̃ in.l.iiij.§.condemnatū.de re iudi.⁊ in cle.j.de re iudi.⁊ p̄dictos duos modos deducēdi nullitatē vcꝫ p̄ncipaliter 17 et incidēter voluit tangere gl.in.l.j.j.que sen.sine app.†Quo autē iure petat̃ sn̄iam ꝓnūciari nullā vel cōtractū vel aliū actū dic qđ officio iudicis.vt notauit Inn.i.c.ij.extra de offi.iu.⁊ facit q̄ꝫ no.l.j.§.j.ſ.đ feri.⁊.l.j.§.j.j.q̄ sen.sine.⁊ qđ no.ꝑ Jo.an.i.c.j.extra de re iudi.⁊ ꝑ Bar.⁊ Bal.in.l.que sub cōditione.§.j.ſ.de condi.insti.vlteriꝰ queri pōt q̄d si aliq̄s dixit sn̄iam nullā nulla cā exp̄ssa demū in ꝓcessu ꝓsecutus vnā cām tñ nisi in illa succūbat poterit ex alia ꝯtingere videret̃ qđ nō per nota.l.lꝫ.C.de iudi.Et hoc videt̃ etiā Imo.tetigisse in.c.cū cōtingat de offi.dele.lꝫ Bar.hic cause mote sup actione reali.qꝛ si dominiū nō pōt haberi ex pluribus causis eodē tēpore concurrentibus iuxta no.l.iiij.§.ex pluribus.ſ.de acq.pos.Itē cū sn̄ia simul facta est nulla nō pōt iterꝫ annullari ar.l.nā ⁊ si.§.rūpendo.de iniust.test.lꝫ plures cause eo.tēpore possint ꝯcurrere ad nullitatē sn̄ie.Et ideo vr̃ qđ sicut actum actione reali nulla cā expressa lꝫ i ꝓcessu postea agens sit prosecutus vnā si succumbat non pōt amplius agere actione reali ad rē illā ad quā egit ⁊ succubuit etiā si ex alia cā velit agere iuxta not.l.si mater.§.deniqꝫ.§.eandem.ſ.de except.rei iudi.⁊ not.l.an eadem.§.actiones.e.ti. Maxime ꝑ Bart.ita vr̃ etiam qđ quando simpliciter quis dixit sn̄iam nullam nulla cā expressa lꝫ postea in ꝓcessu vnā fuerit prosecutꝰ si succubuit nō videtur qđ possit postea ex alia causa dicere sn̄iam nullam ex certa cā tūc expressa.quia lꝫ tūc postea succumbit poterit ex alia cā dicere sententiā nullam sicut contingit etiam quando quis egit actione reali expressa certa causa.Nam licet succumbat poterit agere ex alia. vt.d.l.si mater.§.si quis.⁊ istud vltimū expresse tenuit Inno.in.c.cū ꝯtingat in gl.magna.Nec ob.qđ dixi bene dicit̃ sentētia nulla nulla causa expressa licet postea fiet prosecutio certe cause tamē si succūbat nō poterit ex alia cā dici sentētia nulla.facit qđ habetur.d.l.licet. quia ibi loquit̃ qñ agitur actiōe ꝑsonali quo casu.⁊ eadē res potest deberi ex pluribꝰ causis facit qđ nota.l.fi.C.de ānali except.et d.l.an eadē.§.actiōes.Secꝰ qñ agit̃ actiōe reali vel qñ sn̄ia dicit̃ nulla tūc talis cā equiparat̃ cāe mote in actiōe reali.Itē non ob.qđ notat Inn.in.d.c.cū cōtingat.lꝫ Bar.hic non r̄ndeat nec allegat dictū Inn.ibi positū inquātū dicit q̄ꝫ si aliq̄s petijt simpliciter sn̄iam infirmari nulla cā exp̄ssa si postea ꝓsecutꝰ est vnā cām.

licet succũbat poterit postea in alia cā petere infirmari.qꝛ rñderi pōt ꝙ aliud est qñ petit sniaʒ nullā ꝓnũciari:aliud est qñ petitur sniam ifirmari:ſʒ vt etiā aliud est qñ qs petit se declarari dñʒ alicui⁹ rei.Et aliud est qñ qs petit sibi dari dominiũ alicuius rei:qꝛ ex plurib⁹ causis diuerso tempoꝛe concurrentibus potest esse aliquis obligatus ex cā pmutationis ꝛ successiue ex cā suspensionis.etiā facit qđ habeť.l.j.ṡ.de re.permu.ꝛ.l.vbi autē.§.fi.de vb.obli.si esset ꝙ possit ventre sententia infirmanda ex plurib⁹ causis successiue petita si ex forma statuti caueať ꝙ si non ponať snia ad cameram actoꝛũ infra certũ tempus possit peti infirmari seu cassari.Et pōt etiam alio statuto caueri ꝙ si soluať gabella infra certũ temp⁹ possit peti ꝛ infirmari.Et sic videť dicta causa equipararí cause mote in actio.personali ideo tunc procedit dictũ Jnno.per nota.in.d.l.lʒ.C.de iudi.secus qñ dꝛ snia nulla.quia dicta cā equiparať cāe mote in act.reali vt est dictum ꝛ tene mēti predicta.qꝛ p hoc habes latius declaratũ articulũ quē declarauit Barto.ꝛ alij doc.pōt iuxta p̄dicta dubitari.An sicut vict⁹ pōt petere ꝓnũciari sniam nullā.Et victoꝛ pōt petere sniam cōfirmari.Concludit hic Bar.qđ si est appellatũ poterit victoꝛ in cā appel.petere sniam cōfirmari etiā si appellās nō ꝓsequať in autē.de his q ingre.ad appel.§.volum⁹.ꝛ in aut.appellatione cessante.C.de tē.ap.Si autē nō fuit appellatũ adhuc dicit qđ poterit petere imploꝛando iudicis officiũ sentētiā cōfirmari per nota.apud cano.in ti.de confir.vti.vel inuti.in rubꝛo ꝛ nigro ꝛ est etiā nota.ſm Bar.qꝛ si diceremus oppositũ ꝛ ꝯtingeret actoꝛ petere executionē snie succũberet opposita exceptione nullitatis ꝛ summarie pꝛobata qđ sufficere videť cũ iudiciũ executionis sit summariũ.ṡ.de re iudi.l.iiij.§.cōdemnatũ cũ ibi nota.ꝛ.l.a diuo pio.§.si sup reb⁹.de re iudi.nō haberet ipse q vicit remediũ oꝛdinariũ qđ solũ non dʒ esse nisi sit factum sibi pꝛeiudiciũ quo ad iudiciũ summarium executiōis ꝛ nō quo ad plenariũ oꝛdinariũ ſm notata in.§.si super rebus.ꝛ ideo conueniens est dicere qđ possit postea pꝛincipaliter petere sententiā confirmari.Et plenarie de hoc discutieť:tamen tunc audietur etiā in hoc iudicio.qꝛ pꝛobatio facta in summario nō sufficeret p no.l.pe.ṡ.de his q sunt sui iuris.ꝛ.c.veniens.el.ij.de testi.Est sciēdum vlterius qđ Ange.hic addit tria dicta ad Bar.Primũ est qđ si peto sniaʒ declarari vel ꝯtũ tu ꝯ quē ago nō poteris ecōtra poꝛrigere libellũ in quo petas sniam cōfirmari tanꝗ̄ aliquaʒ vel ꝯctum aliquem vt voluit Jnn.in.d.c.cũ cōtingat.ꝛ ratio est quia si admitterenť tales libelli ad inuicē ꝯrij ꝛ procedereť super illis super quolibet esset noua instantia ꝛ sic essent due instantie ꝛ posset contingere ꝙ ferrentur sententie adinuicem cōtrarie.Et ideo nō dʒ admitti talis accumulatio.facit qđ not.l.edita actio.C.de eden.licit citra libelluʒ alium ille contra quē agiť poterit docere de iure suo.ꝛ sic sniam esse aliquam ꝛ confirmandam:qđ no.Secundo addit qđ in sententia excōicationis videtur speciale quando appellatur ab ipsa fatalia ita decurrant in articulo nullitatis super articulo iniquitatis per nota.c.licet.de sentē.exc.in sexto.p hoc videtur limitandum ꝙ pꝛedixi.licet certe istud dictum nō ꝓbatur in.d.c.nec alio iure.Nam ibi nō loquiť qñ appellať ab excōmunicatiōe sed quando appellatum fuit ab interlocutoꝛia.Et ipse appellans dicit postea fuisse se excōmunicatum post appellationem legitimam ꝛ per hoc dicit excōmunicationeʒ fuisse nullā.Et diciť ibi ꝙ lʒ deferatur appellatio tamē poterit postea dici de nullitate excōmunicationis.Et ad hunc finem doceri qđ appellatio fuit legitima.ꝛ sic potius videť ibi casus contra euʒ qꝛ deserta appellatiōe adhuc poterit dici de nullitate excommunicatiōis ꝛ sic nō est deserta questio nullitatis lʒ fuerit deserta cā appella.Est tamē veruʒ qđ vbi desereret appellatio debebit euitari tanꝗ̄ excōmunicatus ille qui dicit se fuisse excommunicatũ post appellationem legitimā donec docuerit de nullitate excōmunicationis.Tertio addit ipse Ang.qđ lʒ ibi appellať a diffinitiua intelligať deduci incidēter cā nullitatis tamen secus est quādo appellať ab interlocutoꝛia que est in ea nulla modo venit articulus nullitatis ꝛ est ratio secundũ eũ.qꝛ pꝛima cā non deuoluiť ad superioꝛem p nullitatē ipsius interlocutoꝛie sed tantũmō pp articulũ facit qđ habeť.c.vt debitus de appella.ꝛ eo.ti.c.non solum.ideo si interlocutoꝛia est nulla nō dʒ audiri iudex ne cause ꝯtinētia diuidať ar.l.j.ꝛ.ij.ṡ.de qbus re.ad eundē iudi.ea.ꝛ.l.nulli.C.de iudi.ꝛ hoc videtur velle Jnno.c.dilecto de app.Et nota bene hoc dictũ pꝛo limitatione eoꝛũ que dicta sunt.Et per supꝛadicta habes expedita illa que in effectu hic posuit Bar.ꝛ etiā Ange.Potes ēt addere que superius tetigi circa intellectũ cle.j.de re iudi.qđ bal.i.l.vna.C.ne liceat vna eademꝗ̄ cā ter.ꝓuo.tangit de intellectu dicte clemē.ꝛ videtur ibi tenere qđ illa cle.nō pꝛocedat qñ de nullitate notoꝛie pateret ex actis vel quādo de illa posset cōstare ꝛ p hoc videtur in effectu voluisse repꝛobare glo.ibi posita in dicta cle.j.de seque.posses.Et sic nō bene declarat intellectũ dictarũ glossarũ cuʒ hic de illis faciat mentionē.vnde quid tenendũ recurre ad ea que superius plene dixi.Jtem potes addere duo que Saly.tāgit in.l.j.C.qñ ꝓuo.nō est ne.vnũ est ꝙ in causa ap.tacite incidēter veniat nullitas vt superius est dictum si delegeť alicui causa app.poterit talis delegat⁹ etiā de causa nullitatis cognoscere ꝛ iudicare.faciat qđ habeť in.l.quedam mulier.ṡ.fa.her.ꝛ.l.fi.de iure patro.sec⁹ dicit Saly.si aliquis dixit sniam nullam.Et si ꝗ̄ est appellabat ꝛ demũ impetrauit causam nullitatis delegari alicui.qꝛ tunc ſm eum talis delegatus solũ poterit de cā nullitatis cognoscere nec poterit de pꝛincipali causa cognoscere ex quo nō est sibi cōmissuʒ cũ iurisdi.delegata sit stricti iuris ꝛ nō extendatur ad alia quam commissa facit qđ nota.c.pe.ꝛ glo.de offi.deleg.extra ꝛ qđ habetur.l.diligēter.ṡ.man.ideo nō poterit hoc casu talis delegatus sentētiā refoꝛmare licet superioꝛ potuisset scđm ea que superius sunt dicta Et hanc qđ.dixit fuisse de facto in ciuitate ferrarie.l.si pꝛeses.C.quomodo ꝛ quādo iudex vbi etiam hoc ponit.Et sic dicit imputandũ patri que nō pleni⁹ impetrauit delegationē.Nā debuisset impetrare causam nullitatis ꝛ appellationis vertentē inter ipsuʒ ꝛ talem sup tali re committi ꝛ delegari alicui.Et si taliter fuisset cōmissio facta plena esset delegatio.secus vt dixi quando solum petijt delegari seu cōmitti causam nullitatis:qꝛ tunc non poterit de causa pꝛincipali cognoscere nec sentētiam refoꝛmare quod tene menti.ꝛ idem videtur voluisse in.d.l.j.si causa nullitatis fuit deducta ad superioꝛem.ꝛ sic pꝛo illa additus superioꝛ si ipse postea delegat causam nullitatis alteri.Nam scđm eum licet superioꝛ sic cognouisset potuisset etiā de causa pꝛincipali cognoscere ꝛ sententiam refoꝛmare per ea que superius sunt nota.in.l.absentē.C.de accu.tamen ipse delegatus hoc non poterit:qꝛ hoc non fuerit sibi cōmissum nec etiā ex iuris dispositione videť hoc posse p not.in.l.si vt ꝓponis.C.quomodo ꝛ quando iudex.istud tamē dictũ non est sine dubitatione quia ex quo superioꝛ qui erat aditus sup nullitate que deuoluebat etiam ad eũ causaʒ pꝛincipalem delegauit simpliciter ipsam causam nullitatis ad ipsum deuolutā videť subꝛogasse delegatũ loco sui in.d.causa.Et sic videť qđ idē debeat posse talis delegatus qđ poterat ipse superioꝛ cuius loco subꝛogatur ar.l.si eũ.§.iniuriarũ.ṡ.si qs cau.ꝛ.c.ecclesia.extra vt lite pen.videť tñ qđ cautela esset ad omne dubiũ tollendũ ꝙ committereť causa nullitatis cũ suis dependentibus coherentibus ꝛ cōnexis.Nam tũc satis videretur fuisse de mente delegantis qđ possit facere cause illud qđ ipse potuisset in.d.causa.facit qđ habetur.l.si qs heres.ṡ.de acq.here.tene tamē menti dictũ Saly.ꝛ tenuit simpliciter si delegatus cui ꝯmittitur causa nullitatis alio nō cōmisso nō potest de causa nullitatis cognoscere lʒ supioꝛ hoc posset.et aduerte qꝛ vbi deducitur nullitas coꝛā superioꝛi pōt pars aduersa dicere sentētiā esse aliquā ꝛ si hoc ostendat licet aliud non petierit poterit iudex ꝓnunciare sniam esse aliquā vt voluit Jnno.in c.cũ contingat.de offi.deleg.ꝛ spec.in ti.de snia.§.vt aũt.ver.vtrũ autē iudex.Sed vbi apparet sententiā esse nullam si aliqua repeniantur deducta ꝛ ꝓbata coꝛam ipso superioꝛe adito sup nullitate ex quibus sententia veniat refoꝛmanda tunc est maius dubiuʒ an poterit refoꝛmare si nō fuit petitum qꝛ videretur qđ non p nota.l.iiij.§.hoc aũt.ff.de dam.infe.ꝛ superi⁹ etiā tetigi.Et ſm hoc etiā videreť ꝙ inquātũ.d.l.absentē.dicit sententiā posse refoꝛmari debeat intelligi.si hoc fuerit petitum.Si autē velles tenere qđ posset refoꝛmare etiā si aliter non sit petitum.Expꝛesse posses dicere ꝙ eo ipso qđ pars deduxit aliquā sentētiā.ex quibus snia potest refoꝛmari.Nam alias frustratoꝛie videretur illa deduxisse qđ in dubio non est pꝛesumendũ ipsum voluisse.arg.l.si quādo.ṡ.de leg.Et ista pars videtur equioꝛ vt citius ꝛ facilius lites finiātur.facit qđ habetur.c.finē litibus.extra de do.ꝛ con.Et p hoc etiā facit dicta.l.absentē.que videť indistincte loqui ꝛ ꝙ habetur.l.j.§.j.ff.que snie sine ap.rescin.Secũdo adde:qꝛ dixit salyc.post Bal.in.d.l.si vt ꝓponis qđ si causa spectans ad iurisditionem oꝛdinariam epi bononiē.cōmittatur per papam epo ferrariēsi intellige nomine ꝓpꝛio expꝛesso si moꝛiatur ipse ferrariensis eps non poterit eps bono.de causa illa cognoscere licet expirauerit illa potestas delegati ex quo nomine ꝓpꝛio facta fuit commissio.Nā alias esset secus.vt in.c.qm̄ abbas.extra de offi.deleg.Et dicit qđ hoc

18 nō contingit.† quia ex quo Papa causam aliquā ad se aduocat que ad oꝛdinariũ spectat non redit deinceps ad oꝛdinariũ sed potius ad Papā ex quo cā semel fuit in curia.Et sic dicit tenere Archi.xxiiij.q.xj.§.his ita.Sed aduerte qꝛ coꝛrupta est allegatio ꝛ voluit allegare.xxv.q.vj.§.his ita.tamē ibi etiam hoc non reperio dixisse Arch.Sed bene facit ad hoc dictũ id qđ nota.Jo.an.post Jnno.ꝛ Host.in.c.inter dilectos.super gl.extra de exces.pꝛela.ipse tamē Saly.dicebat hoc dictum esse limitandum vt sibi videtur quādo moꝛtuus est delegatus incoata causa.sed vbi moꝛtuus esset re integra dicit ꝙ videtur qđ redire debeat potestas ad oꝛdinarium per notata in.d.l.si vt pꝛoponis.Tu potes dicere ꝙ in hoc seruari debet stilus curie.Si de illo appareat per nota.c.qđ graui.extra de crimine falsi.Ultimo potes addere an si coꝛā iudice appellationis adijciatur ꝛ dicatur sententiam fuisse nullam:qꝛ latam per publice excōmunicatum.facit qđ habetur in.c.ad pꝛobandum extra de re iudi.et ostendatur instrumentum dicte excōicationis an debebit audiri hoc allegans.Bal.in.d.l.j.tenuit qđ nō quia ista videť esse quedā exceptio extrinseca ꝛ nō intrinseca

trinseca

trinseca cum non procedat ex defectu solẽnitatis ordinis iudicia-rij. ideo nõ videt admittenda esse in causa appellationis iuxta no. l. per hãc. C. de tẽp. ap. Sz certe vt dixit Saly. in. d. l. j. ista opi. Bal. nõ videt vera: qz in appellatione etiã admittunt extrinseca dũmodo veniãt ad ordinandã intentionẽ appellantis prout plene nota. in. d. l. per hãc. Itẽ ƒm eum dicta exceptio potest dici esse intrinseca: qz satis videtur cõcernere solẽnitatẽ iudicij cũ iudiciũ consistat ex tribus personis vz iudice actore et reo extra de v. sig. c. forus. §. in omni. et no. in. l. suam. C. de iudi. Et sic iudex est pars iudicij intrinseca ideo videt qd si persona fuit inhabilis. et ex hoc reddat iudiciũ nullũ vt contingit in casu pdicto. vt ptz in. d. c. ad pbandũ. qd talis exceptio sit admittẽda. et ista pars verior videt quicqd dixerit Bal. Et hec sufficiãt loco alicuius cõmẽti hui. l.

Qui suspectum. Non summat per doct. tñ potes sic summare. Qui accusat tutorem pupilli de suspecto vel defendit ne ille qui acceperit tutelam illam dimittat. vel ne assumpt ad tutelam se excusat alienam causam agere intelligitur. hoc. d.

Is vero qui. No. qd procurator in rem debet infra biduũ appellare ƒm ista tpa. No. etiaz qd militibus nõ remittit vt nõ teneant seruare tpa statuta in appellationib. ¶ In glo. fi. ibi. qz in alio supple vt possit opponere excep. peremptoriã contra executionẽ snie et auditur vt illã exponat ipso iure ƒm vnum intellec. quẽ sequit ibi Bar. ƒm alios autẽ benefi. resti. et istũ intellectũ etiã tetigit gl. in v. et hoc etiã modo.

Summarium.

1 ¶ Appellari non debet ad superiorem medijs omissis.
2 Magistratus in quotuplici sint differentia.
3 Officia duo quis gerere potest.
4 Sequestratio fieri potest appellatione pendente.
5 Fructus describi possunt sed non sequestrari.
6 Sequestratio non est fienda pro debito alterius.

Imperatores. Licet Bar. nõ summet hoc principium tamẽ dõt summari sic ƒm Ang. Si appellatur ad superiorẽ omissis medijs appellatio tenet sed de illa cognoscet et pronunciabit immediate proximus superior. h. d. Et primo loquit quãdo fuit appellatum a magistratu municipij ad principem omisso preside medio. scdo quãdo a legato presidis appellat ad principẽ omisso preside. scdã ibi idem rescripserũt. ¶ In tex. ibi non recte. sup. quo ad hoc vt cognoscat cã per principez vel in eius curia: sz bene alias tenet appellatio. vt glo. tangit. ¶ †No. ex tex. qd de iure ciuili nõ est licitum appellare omissis medijs etiã si appellatur ad imperatorem nedum si appellet ad inferiorẽ: sed de iure canonico est secus: qz licet de iure appellari non possit omissis medijs ad inferiorem pape. vt no. c. si dilecti filij prior. extra. e. nisi ius. cõsuetudo: vel priuilegium aliud haberet. vt ibi no. et pbatur etiã. c. referente. extra de pben. et in Spe. de ap. §. nunc tractemus. circa prin. tamen de iure cano. appellari potest ad papam omissis omnibus medijs. vt pbatur in. c. si duobus. extra. e. et in. c. ad romana. ij. q. vj. et forte hoc statuit papa: vt p hoc haberet maiorem curiam. de quo dixit Bal. l. j. §. si quis. s. e. de quo nõ curauit Imperator volens potius parcere laboribus et sumptib partium que occurrent accedendo ad eius curiã. et ideo dixit Spe. in. d. §. nunc tractemus. qd benedictus sit et benedicatur ipse imperator qui noluit ad ipm appellari omissis medijs Quis sit dominus mũdi et omnia sub eius iurisditione et potestate consistant. l. deprecatio enmedonis ad. l. rhod. de iactu. et. l. bene a zenone. C. de quadri. prescrip. et etiam subsunt omnes mundi nationes et omnes principes et Reges excepto Rege francorum. c. per venerabilẽ. extra qui filij sunt legi. et cũ hoc. d. spe. trãsit hic Ang. Tu adde qd glo. ordi. in. c. ij. de pace iura. fir. in v. si seu. dicit qd etiam Rex frãcorũ sicut alij Reges de iure videtur subesse imperatori. et videtur hoc probari in. l. ij. de offi. prefec. africe. in prima col. et videtur etiam probari per id quod habetur in. c. quicunqz. xj. q. j. licet de consuetudine et de facto Rex francie nõ subsit. Et ƒm glo. preallegatam non iurat obedientiam principi. Et aliqui etiam alij Reges non obediunt tamen de iure videt qd obedire deberent vt voluit glo. preallegata. an autẽ ad legatũ se. ap. possit appellari omissis medijs sit dubitatio tamen cõmuniter tenet qd sic per id qd habetur et nota. in. c. j. de offi. leg. ¶ Itẽ nota qd siue appelletur ab ordinario seu a delegato non dz appellari omissis medijs. ¶ In glo. ij. ibi. s. clarissimorũ. Et aduerte lz glo. nõ bene declaret plures sunt ordines magistratuũ vt tãgit glo. in. l. j. s. de offi. eius cui man. est iurisdi. et in auk. vt ab illus. et qui supra eos sunt col. v. et in. §. i summa. insti. de iureiu. †Nã qdã sunt simplices magistratus vt defensores ciuitatũ vel municipij. Quidã clarissimi vt psides pruinciarũ. vt hic tangit glo. Quidã spectabiles vt sunt pcõsules. Quidã illustres vt prefectus pretorio. Quidam superillustres vt patricij et imperator vt colligi põt ex glo. pallegata. et de iure ordo est vt a simplici magistratu appelletur ad presidẽ. Et sic ad illum qui est de ordine clarissimorum et de preside appellari debet ad spectabilem et de spectabili ad illustrem et de illustri ad superillustrem. ¶ In ea. glo. ibi et non fieri per saltum hoc intelligitur vt tangit in principio glo. se. In ea. glo. in fi. de hoc an ordo sit attendẽdus no. per Dy. in. l. nec enim. s. de vul. et pu. ¶ In. d. glo. in versi. non recte ibi vt ipse cognoscat. Sed quid si non fuit appellatũ ad proximum et immediatum superiorem sed ad mediatũ. et ille cognouit de causa an tenebit processus. canoniste habent de hoc in. c. dilecti filij prior. extra de appel. vbi tangunt quid iuris si a sentẽtia archi. vel archipresbyteri subiecti episcopo appellatum fuerit ad archiepiscopum cum appellari debuisset ad episcopum qui erat proxim et immediatus superior. An si archiepiscopus cognouit de causa tenebit processus super hoc fuerunt opi. tñ communis cõclusio est quam sequitur ibi Jo. an. qd si non fuerit opposita exceptio qd ipse archiepiscopus non debebat cognoscere sed ipse eps qd tenebit pcessus et imputet sibi pars que non opposuit. secus si exceptio fuerit opposita: qz tunc non tenebit processus et precipue si fuerit appellatum. Sed certe: qz vt ibi solet dici in. d. c. dilecti videtur qd de iure etiam si non opponat exceptio processus non valeat de iure canonico ex eo qz clerici non possunt prorogare iurisditionem etiam in alium iudicem ecclesiasticum sine cõsensu sui episcopi in. c. significasti. extra de fo. competen. facit qd legit et nota. in. c. j. de appel. lib. vj. Et sic videret qd processus sit factus corã iudice incompetenti. ideo videtur qd non debet valere. l. fi. C. si a non compe. Cõmuniter tamen canoniste tenent qd teneat processus si non fuit opposita exceptio. et secũdum illam opi. esset necesse dici qd hoc casu possit fieri progatio sine consensu epi. hoc tamẽ videtur necessario de iure pbari. de iure aũt ciuili videt dicendũ qd cũ ptes possint progare iurisditionẽ sine cõsensu sui iudicis. l. j. s. de iudi. qd si sciẽter pcesserint corã mediato superiore qd tenebit pcessus quasi intelligat tũc facta progatio iurisditionis per id qd habet in. l. j. s. de iudi. secus videt si ptes vel altera earum ex errore pcessissent corã tali superiore: qz tũc nõ valebit pcessus per l. si per errorẽ. s. de iurisdi. om. iudi. Et istud etiam satis videtur fuisse de mente Bart. in. l. j. §. si qs. s. eo. ¶ In ea. glo. ibi. c. nos in eminẽti. dic qd illa decre. olim erat in antiqua cõpilatione sz hodie nõ hr in noua cõpilatione decretaliũ eius tñ effect habet in. c. sup. j. §. porro. extra de offi. delegati. vbi videt qd si delegatus a papa alteri subdeleget qd facere põt. l. a iudice. C. de iudi. si appellatur a subdelegato distinguat an delegat subdelegãs aliqd reseruauerit sibi iurisditiõis et tũc appellit ad ipm sed si nihil reseruauerit sibi tũc a subdelegato nõ poterit appellari ad ipsum delegatũ sed ad papã primo delegantẽ. et dicit hic Ange. qd solutionẽ hic positã in glo. vz qd illa decretalis loquat in causis ecclesiasticis hic in secularibus approbant canoniste ƒm Ange. Sed certe nõ videt posse dari bonã rõnem diuersitatis. et ideo videt qd illa decre. habeat locũ ẽtiñ secularib causis cũ in dubio nõ debeat induci discordãtia inter ius cano. et ciuile. ar. l. vnice. C. de inoffi. doti. et de elec. c. cum expediat. lib. vj. de quo latius dicetur in. l. j. §. fi. j. quando appellã. sit.

Si magistratus. Si assumptus seu nominat ad magistratum appellat collega eius interim insolidum officium exercere debet. si ambo appellassent alter in loco amborum subrogabitur. Et si assumptus ad munus qui non habeat collegam appellauerit alius interim assumitur vt administret pendente appellatione et si pronunciet appellatio iusta debet citato suo nominato damnum restaurari. Si vero pronuncietur iniusta appellans debet reipublice dãnũ restaurare. hoc dicit vsqz ad fi. ƒm Ang. lz Bar. non summet. Et loquitur quando loquitur vnus collega. secundo quando vterqz tertio quando appellat q non habet collegã. secunda ibi si vterqz tertia ibi in locum. ¶ No. quod dictum est in summario. ¶ †No ta primo qd quis videtur posse gerere duo officia de quo tanget in glo. ¶ In glos. j. ibi. l. si plures. Solu. vt ibi no. per Bart. quia aut habetur sed vt ad id qd concernit personam. et tunc nõ potest qs representare plures personas. Et ita loquitur dicta lex si plures. Aut in his que concernunt officium et tunc sunt compassibilia potest quis plura officia gerere. vt hic probatur. et in. l. si consul. et ibi nota. Secus si essent incõpassibilia. vt ibi no. ¶ In glo. in ver. eum. in fi. Cui autem debeat ascribi damnum quando appellatio est iusta dic nominatori vel illi cuius dolo facta est nominatio. l. j. C. quo quisqz ordine. lib. xj. et no. per glo. in. l. j. s. si tu. vel eu. et etiam habetur per Bar. vltimo per istum tex. dicit hic Ang. posse dici in pluribus commissarijs executoribus testamenti. qd si vnus se excuset alter totum officium debet complere. et si omnes se excusent: diocesanus loco eorum poterit executioni tradere oĩa in testamento relicta. facit licet non alleget qd habetur in. c. si. extra de testa. in. vj. et in. l. nulli. C. de epi. et cle.

4 **Idem rescripserunt.** †Appellatione pendẽte potest fieri sequestratio fructuum si timetur depopulatio ipsorum per appellatũ. hoc dicit. Nota qd licet regulariter nihil debeat innouari appellatio-

a ¶ Seqstratio. Adde ad hãc materiã hosti. i c. fi. de seqst. et vide hic bar. & Alb. de rosa.

ne pẽdẽte. ṡ. nil no. ap. pẽ. p totũ: tñ fallit qñ timet̃ de dilapidatiõe fructuũ qr tũc põt fieri seqstratio lz al's regularis seqstratio sit p̱hibita de quo in. l. j. C. de phi. seq. Et ibi p gloss. & Cy. & p cano. in c. ij. & fi. j. de sequestra. pos. & pleni⁹ vltra oẽs alios. De materia sequestrationis no. Archi. in. c. qr res. xj. q. j. vbi tangit qñ fit ex conuentione ptiũ. & qñ etiã põt fieri ex iudicis potestate de quo dicẽdũ vt ibi plene no. per eũ in glo. fi. in. l. ab executione. aduerte qr illa. l. videt̃ facere in otrariũ: qr in casu illius. l. fit seqstratio etiaz si non timet̃ de dilapidatione. sed dic qd̃ vbi loquitur quando appellatur ab executione. & sic in casu prohibito ideo indistincte tũc fit sequestratio. sed hic quando appellatur in casu permisso. ideo distinguitur an timeatur de depopulatione ẽm Ange. nedũ quãdo barractantur imo etiã qñ per possidentem in suumvsum conuertuntur imo etiã tunc fiet sequestrum. nil allegat. facit qd̃ habetur in. l. is cui. §. qui legatorũ. ṡ. vt in pos. le. In ea. glo. ibi in fi.

b ¶ † Adde qd̃ licet, seqstratio⁹ fructuum regulariter sit p̱hibita nisi in casibus a iure permissis tamen descriptio ipsorum. & sic potestas describendi ipsos fructus semp videt̃ esse permissa etiã eo casu quo sequestratio est p̱hibita & sic poterit implorari officiũ iudicis vt possit fieri dicta descriptio etiã pendente causa per. l. j. §. pe. ṡ. d e ven. in pos. mit. & ibi. & etinm hic tenuit Bart. qd̃ diligenter tene menti. Et id etiã tenet hic Ang. & allegat. l. cũ dñi horreoꝝ. ṡ. loca. & ideo etiã esse potest ẽm eum. qr istud videtur satis esse rationabile. & sic occurratur malitijs ne fiat preiudicium possessori cum non priuet̃ sua possessione: & hoc quãdo descriptio fit vt sciatur quantitas fructuum. descriptio aũt que saperet incorporationem fieri non potest lite pendente: sed causa sopita. Et de ista proprie loquitur. l. facultas. C. de iure fis. li. x. ¶ Et adde vltimo ꝙ eo casu quo permittitur sequestratio cautela est si ille contra quem petitur sequestratio velit illa euitare ꝙ offerat & prestet satisdationem idoneã de fructibus presentandis vel earum estimationem congruam. per id quod le. & no. in. l. litibus. C. de agri. & cen. li. lib. xj. & in. l. senatus. ṡ. de offi. presi. Et hoc etiã tenuit Cy. in. d. l. j. de probi. sequestra. Et hoc etiã diligenter tene mẽti qd̃ dictum fuit de stipulatione. & maxime in practica. Et aduerte qr nedum impedit̃ sequestratio fienda sed etiam reuocabit̃ iã facta si satisdatio prestetur de prestandis fructibus omnibus integraliter sine aliqua procrastinatione. i. dilatione ad mandatum iudicis voluit Cy. & etiaz alij doc. in. d. l. j. de probi. sequestra. Et nota bñ qr dz pstari in forma predicta idonea satisdatio al's nõ videret̃ sufficere p id qd̃ le. & nota. in. d. l. litib⁹. videt̃ tamẽ ꝙ vbi nõ ageretur de sequestratiõe alterius rei mobilis iuxta. l. si fideiussor. §. fi. ṡ. q satis. co. sufficeret in simili forma prestare idoneam satisdationem vcz de restituenda integraliter ad mandatũ iudicis sine p̱crastinatione. Et nota ꝙ talis satisdatio vr̃ durare per triennium ẽm Bar. sed postea debet reuocari. vt videt̃ p̱bari in. d. l. litibus. Sz certe si põderetur illa. l. nõ dicit ꝙ talis satisdatio prestita si simpliciter fuerit accepta ꝙ nõ duret vltra trienniũ sed bene dicit ꝙ dz dari pro tẽpore triennij. & videt̃ etiã innuere qd̃ sufficiat p illo tẽpore ita tamẽ ꝙ postea finito triennio remouet̃ si lis non fuerit finita ita ꝙ appareat qs ius habeat alias si finiat̃ lis et appareat quis habere ius ille debebit habere fructus sequestratos vel rem sequestratam vel fructus aut rẽ pro qbus prestita est satisdatio vt colligit̃ ex his que habẽtur in. d. l. litibus. ¶ Et de materia sequestrationis aliquid etiã habet̃ per Bar. in. l. interesse. ṡ. de acqui. pos. & plenissime per Jo. mo. & Jo. post eũ i regula locupletari de re. iur. in. vj. vbi Jo. an. dicit ꝙ arch. in. c. qr res. xj. q. j. ad literã furtiue posuit verba Jo. monachi suppresso ipso actore. & sic illa que dixit archi. in. d. c. qr res. nõ fuerũt originaliter sua verba sed dicta Jo. mo. in. d. regula locupletari. ¶ Et adde predictis qd̃ interdũ statutũ locorũ p̱uideret quãdo prestatur satisdatio pro impediẽda sequestratione vel pro illa reuocanda quanto tẽpore habebat durare talis satisdatio. Et tũc standũ est dispositioni statutarie p. l. omnes populi. ṡ. de iusti. & iure. & i hac ciuitate spẽaliter est sup hoc statutũ. Et adde superius dictis ꝙ cũ satisdatio que dat̃ pro impedienda sequestratione debeat dari pro triennio. vt ptz. d. l. litibus. si simpliciter fuerit data ipso opposito aliquo tẽpore vr̃ ꝙ intelligatur esse data pro triennio vt sic intelligatur esse data ẽm iuris dispositionem. Et istud tenuit Ange. in. d. l. litibus. Et pro hoc faciat ꝙ in dubio non debet presumi ꝙ quis velit se obligare vltra ꝙ̃ ius disponat. vt. l. cum de indebito. ṡ. de proba. & facit qd̃ legitur & nota. in. l. si finita. ṡ. de dam. infec. et per hoc saluari potest etiam dictum Barto. in. d. l. litibus. qui etiam videtur tenere quando est simpliciter data duret solum trienniũ. ¶ Item adde quia aliqui habent in fi. d. l. litibus. dictũ Bart. dicentis qd̃ p

c dictum Bar. illius. l. videtur † qd̃ nunꝙ̃ debet fieri sequestratio p debito alterius: nisi appareat de hoc publicum instrumentum. & et pro hoc etiã allegat. l. que al's incipit iubemus. C. de eroga. mili. anno. iuncta glo. ibi in verbo quitantia. et ibi etiam hoc idẽ tenet. sed certe istud dictũ nõ videtur esse verum: nec videtur probari per. d. l. litibus. imo ibi videt̃ probari oppositum. naz ẽm verũ intellectum quem tangit ibi glo. & sequunt̃ doc. ibi. & etiam in. l. si quis conductionis. C. loca. ibi loquitur quãdo non apparet de locatione: & est contentio super hoc inter colonũ & dominũ. qui colonus negat locationẽ. et etiã se colonũ esse dominũ et non illum qui agit contra eum. & stante dubio sup predictis ibi fit sequestratio fructuũ si non prestatur satisdatio. vt ibi patet. et sic videt̃ ibi esse casus ẽm Bart. Itẽ videtur esse casus contra eum in. l. si fideiussor. §. fi. ṡ. qui satisda. cogan. vbi erat questio de re mobili inter aliquos. & si persona est suspecta que conuenit & possidet ipsaz rez fit sequestratio. nec exigitur ibi qd̃ aliquod instrumentũ publicuz appareat sed sufficit qd̃ sit questio & dubietas inter agentẽ & conuentum. ¶ Nec ob. predictis qd̃ habetur in. d. l. per hãc. quia loqtur in certo casu ibi posito. quia vcz actuarius hoc est ille officialis mutuauerat pecuniã alicui vel aliquib⁹ militib⁹ cum pacto ꝙ haberet tremissas vsuras. i. trientis. & sic ad rationem tertie ptis pro centenario quo casu ita demũ fieri debet sequestrum pecunie debite tali militi vel militibus qñ apparet quitãtia. breuius scriptura de cõuentiõe predicta. & ibi etiam non dicitur qd̃ debet esse publica scriptura & dato qd̃ sic intelligeret̃ videtur ibi esse speciale vt nõ sequestretur stipendiũ militis nisi appareat dicta scriptura. facit in ar. qd̃ habetur in. l. stipẽdia. extra de execu. rei iudi. & in l. cõmodis. ṡ. de re iudi. & ẽm hoc illa. l. per locum a speciali poti⁹ faceret in oppositũ per. l. ius singulare. ṡ. de legi.

Ad principẽ. Ista. l. habet duas lectu. vnam in glo. Aliam extra glo. q̃. fuit Gui. de suza. ẽm lec. glo. breuiter. h. d. Qui reperit suũ iudicem incompetentem potest causam ad iudicẽ competente remittere & acta apud se facta circunducere & sic cancellare. huic tamẽ lectu. inquantũ dicit de circũductione actorũ fienda per solum iudicem videtur obstare. l. acta. ṡ. de re iudi. vbi videt̃ dici qd̃ demũ cã cognita & partib⁹ & iudice cõsentientibus pñt circũduci sed põt dici qd̃ hic loqtur quãdo acta sunt facta per iudicem incõpetentẽ vbi qñ per iudicẽ cõpetentẽ quo casu dicẽdũ est vt ibi tangit̃ p glo. & Bar. & ibi etiã dixi. Scdo mõ legit̃ ex glo. ẽm gui. de suza. & ẑ eũ breuiter hoc intẽdit. Qui cãm ↄsulẽdã remisit ad principem põt remissionez circunducere. i. tollere seu cancellare vel renouare et de ipa causa cognoscere. h. d. Not. primo qd̃ dictũ fuit in primo summario. No. scdo qd̃ fuit dictũ in scdo ẽm lec. Quid. de su. que videt̃ esse valde no. nam ẽm illã vr̃ etiã hic satis probari qd̃ iudex qui causam cõsulendam cõmisit ꝙ poterit commissionem reuocare & ipe poterit etiã super causa pronunciare. & per hoc etiã videtur: qr facta cõmissione pendente. & si facta fuerit pronunciatio nõ fuit nulla. facit qd̃ le. & no. ẽm vnam lec. in. l. j. C. de rela. & hoc etiã sequitur hic Bar. qui etiã tangit an in reuocatione commissionis requiratur partium consensus. nam videtur tex. ẽm eum in. l. ad Imperatorem. j. e. ẽm vnam lec. qd̃ sic ẑ ipse contrarium tenet ex eo: qr talis commissio est interlocutoria q̃ potest reuocari sine partium consensu per. l. qd̃ iussit. ṡ. de re iudica. & sic non videtur tenere lec. que videt̃ huic dicto contraria in. d. l. ad Imperatorẽ. Ange. hic in effectu concordat cum dictis Bart. dicens qd̃ ẽm lec. Gui. predicti iudex qui causam consulendã remisit potest cõmissionez ad suũ libitũ reuocare. loquitur hic scdm eũ de reuocatione expressa. de tacita autẽ que fit per iudicẽ qñ iudex pronunciat non expectato cõsilio remittit ad id qd̃ dictũ fuit in. l. j. §. quesitũ. ṡ. eo. vbi vr̃ etiã tenere qd̃ etiã talis tacita reuocatio fieri possit. Et sic teneat p̱nũciatio seu snĩa data nõ expectato consilio. sed de hoc & de his que superi⁹ sint dicta an p̱cedãt dicẽdum vt plenarie dixi: in. d. l. j. §. quesitũ. ṡ. e. ideo hic non insisto qr ibi plene declaraui illa q̃ hic tangunt̃. ¶ Ultimo dicit hic Ang. sciendũ qd̃ si causa p iudicẽ cõmittit̃ plurib⁹ cõsulẽda nõ debet iudex stare consilio maioris partis si consultores non sunt electi ex necessitate iuris. allegat pro hoc dictũ Innocẽ. in. c. nec epi. extra de tẽp. or. & sic nõ habet locũ hoc casu. l. maiorem. ṡ. de pact. vt ibi nota. per eũ. nec mirũ ẽm Ang. qr tũc nõ tenet̃ expectare. & p cõsequẽs nõ tenet̃ seq. ideo scdm eũ poterit eligere cõsiliũ vnius ex illis vel neutrius. Et sic residet. Tu adde qd̃ Inn. Hosti. & Jo. an. post eos loqunt̃ etiã qñ consiliarij ex necessitate iuris assumunt̃. quo casu dicũt qd̃ debet expectari consiliũ alias nõ teneret qd̃ fieret p. c. cũ in veteri. extra de elec. dicũt tñ qd̃ si fuerit requisitũ consiliũ & expectatum cõgruo tpe & datũ non tenebit̃ regrẽs stare iudicio maioris partis ex quo a iure ad hoc nõ arctat̃ ẑ solũ nõ regrat cõsiliũ qd̃ diligenter tene menti. sup hac tñ materia esset etiã recurrendũ ad ea que no. Bar. in. l. j. §. plures. ṡ. de exercito. & adde quod dicetur in. l. ad Imperatorem. j. eo.

Summarium.

1 ¶ Appellari potest a sententia secundum sapientis de consensu partium electi consilium lata.

2 Appellatur inutiliter a sententia a iudice incompetenti lata.

3 Procurator cesaris quando sustineat vices presidis.

4 Filius in profectitijs non potest nomine proprio appellare.

Contumax

5 Contumax verus in non veniendo appellare non potest.
6 Citatio vt sit peremptoria debet esse trina.
7 Sententia non valebit nisi trina citatio precesserit.
8 Contumax verus non auditur appellans.
9 Contumax verus quando quis dicatur.
10 Contumax multipliciter quis dici potest.
11 Contumax verus proprie an sit ille qui dicit se nolle venire.
12 Excommunicatus pro contumacia non absoluitur nisi refectis expensis.
13 Nuncio referenti an sit standum indifferenter.
14 Nuncio factum alienum referenti non creditur.
15 Nuncio referenti se verberatum vel iniuriatum a citato non creditur.
16 Nuncii publici quales eligi debeant.
17 Nuncio citanti an debeat credere citatus.
18 Nuncium se asserenti an sit credendum.
19 Nuncius absq̃ generali vel speciali mandato citare nequit.
20 Nuncio publico credi debet etiam si de mandato iudici non constet.
21 Citatus semel si dixerit se nolle venire an sit denuo citandus.
22 Renunciare iuri suo nemo presumitur in dubio.
23 Citatum dicere se nolle cõparere multis modis intelligi potest.
24 Monitio per iudicem facta vim citatiõis peremptorie obtinet.
25 Citatus personaliter si nil dixerit nec comparuerit censetur dicere se nolle venire.
26 Relatio nuncii in actis notorium inducit.
27 Citatio trina vel vnica peremptoria procedere debet vt ad sententiam deueniri possit.
28 Monitio iudicis apud acta vim habet peremptorii.
29 Contumax dicitur semel citatus quo ad condemnationem expensarum in prima citatione non comparens.
30 Contumacia vera procuratoris an repellat dominum ab appellandi potestate.
31 Citatus veniens iudice adhuc pro tribunali sedente auditur.
32 Contumax verus coram iudice pro tribunali sedente comparẽs an sit per viam appellationis audiendus.
33 Contumacem appellantem non audire nisi iudice pro tribunali sedente qualiter intelligatur.
34 Restitutio in integrum quãdoq̃ conceditur ad appellandum.
35 Contumax ficte comparens iudice pro tribunali sedente ad totã restituitur causam.
36 Contumacem appellantem non audiri nisi se non contumacem probet qualiter intelligatur.
37 Contumax non dicitur iustam vel iniustam causam non comparendi habens.
38 Contumax ad citationem iuris appellare non potest.
39 Iudex ⁊ notarius simul in quibus quis esse possit.
40 Contumax ex sua contumacia premium consequi non debet.

Ex consensu. A iudice delegato de consensu partium potest appellari. h. dicit. ¶ In text. ibi citra alias est citra ⁊ alias circa vt dicit glos. si est citra est sensus qđ citra compromissum hoc est nõ interueniẽte compromisso delegatus fuit iudex simpliciter ex consensu partium. Si autem habeas circa: tunc est sensus qđ interuenit compromissum. Sed tunc intellige qđ factum fuit compromissum in forma de qua dicit glo. j. non autem qđ compromiserint de causa partes tanq̃ in arbitrum propter id qđ habet in glo. j. C. de arbi. ¶ †Not. qđ dictum est in summario. ⁊ sic facit qđ a sententia lata secundum consilium sapientis electi de consensu partium possit appellari. ⁊ ratio esse potest: q̃ licet partes consentiant aliquem esse iudicem non tamen cõsentiunt qđ certo modo pronunciet. Et similiter si consentiant causam coniuncto consilio sapientis. Et sic qđ assumptus consulat: non tamen consentiunt qđ certo modo consulat. facit etiam iste tex. qđ a sententia iudicis cuius iurisditio fuit prorogata ex consensu partium possit appellari cum eadem sit ratio. ⁊ per consequens idem ius. l. illud §. ad. l. aquil. qđ est verum regulariter. fallit in casu. l. episcopale. C. de epi. audi. vbi est casus specialis in quo a sententia iudicis cuius iurisditio fuit prorogata non põt appellari licet alias de iure non possit vt probatur in. l. j. C. de arbi. tangitur ibi per Cy. ⁊ per Py. ⁊ Bar. in. l. nemo potest. §. de lega. j. de quo dicendum vt ibi no. ⁊ ibi etiam dixi. ¶ In glos. j. ibi ⁊ si delegatus fuerit supple et non arbiter. ⁊ sic bene sequitur alias contra ⁊c.

2 **Cum procura.** †A sententia lata a iudice incõpetenti frustratorie appellatur. hoc. d. ¶ In tex. ibi ab ea sñia supple lata per delegatũ a pcuratore cesaris in lite priuatorũ hoc est priuatarum personarum inter quas nõ habet iurisditionẽ: sed quando est questio inter fiscum ⁊ priuatum. l. j. C. si aduersus fiscum. ¶ Nota qđ a sententia nulla frustratorie prouocatur. Et sic nota qđ partes iudicis ad quẽ est appellatum videtur esse quando sententia est nulla ⁊ pronunciet sententiam nullam ⁊ superuacuo appellatum. l. si cõstat. §. eo. Alii vero dicunt qđ hoc casu quando sententia est nulla pronunciari potest sed dicunt appellationem fore iniustam: quia sententia est nulla ⁊ istam practicam posuit glo. in. l. j. C. quando prouo. non est ne. in glo. ij. vbi dicit pronunciandum esse appellationem iniustam: q̃ sñia est nulla ⁊ sic eadem ratione sentit etiã procedere practicam si pronuncie iniuste appellatum vel male appellatum: quia sñia est nulla. Sz aduerte q̃ vt tãgit Ja. de are. ⁊ Cy. post eũ in. l. eos. in prin. C. de appel. ista practica glo. que seruat per aliquos vel ĩ aliquibus foris seu locis. vt tãgit etiã Ja. but. in. d. l. j. Et Jo. an. in addi. spe. §. vt autem. super ver. in iudicem. n. de sen. videt parare materiam iurgiis ⁊ litibus. nam stante aliqua forma de predictis quas sensit glos. appellatus ex vna parte videtur posse petere qđ appellans condemnetur in expensis ex quo pnunciet appellationem iniustam vel iniuste aut male appellatum ⁊ ex diuerso videt qđ appellans possit dicere se vicisse ex quo pronunciatur sentẽtiã esse nullam. ⁊ sic videtur qđ appellatus sibi debeat cõdemnari in expensis. Et per hoc videtur qđ si iudex qui tulit sententiam scđm aliquam de dictis formis quas sensit glo. condemnauit victũ victori in expensis poterit esse questio quis dicatur victor ⁊ quis victus in casibus predictis. ⁊ ideo Jac. de are. dixit qđ dicta forma sibi non placet: sed forma erit secundum eum qđ iudex pnunciet sententiam nullaz qđ facere poterit per id qđ habetur in. l. quedã mulier. ff. de her. ⁊ in. l. fi. de iure patro. Et adiiciat ⁊ superuacue appellatum esse per. l. si constat. §. eo. lz enim secundum eum necessarie non sit appellare a sententia nulla. l. si expressim. §. eod. tamen non reperitur prohibitum ab illo appellari imo potius pmissuz per id qđ habetur in. d. l. si expressim. ⁊ in. d. l. quedam mulier. ⁊ in d. l. fi. ⁊ hec practica Ja. de are. etiam placuit Cy. in. d. l. eos. ⁊ etiã Jo. an. in addi. predicta. Et secũdum istam practicam clarũ esset qđ appellans esset victor: q̃ probasset id qđ tendebat ad intentionem suam cum videretur deduxisse nedum iniustitiam sed etiam nullitatem incidenter. vt no. in. d. l. j. Et dictum fuit in. l. si expressim. ideo tunc ipse appellans esset ille qui deberet habere expẽsas ab appellato. ¶ Quid autem sit tenendum circa factum expensarum quando seruata est practica glo. dixit plene in. l. si expressim. §. eo. vbi etiam recitaui opi. Bu. Bal. ⁊ Saly. ⁊ absq̃ dubio videtur verba improprie esse posita in practica glo. ⁊ incongrue. q̃ vt dictum est lz nõ sit necesse appellari a sententia nulla tamẽ potest appellari. ⁊ ideo non potest dici proprie male vel iniuste appellatum imo potius videtur posse dici qđ talia verba videantur esse aperte contra ius. Et sic videtur qđ in tali parte sñia non valeat quasi habens in se errorem iuris per id qđ habet in principio huius. l. ⁊ sic solum videatur valere quatenus pronunciatur sentẽtia nulla. Et licet hic dicatur qđ quando sententia est nulla frustratorie appellatur debet intelligi id est supuacuo. per. l. si constat. §. e. Et sic quasi ex abundãti ⁊ etiã voluit Bal. in. d. l. si expressim. Et sic videtur qđ etiam si secundum practicam glo. lata fuit sentẽtia in causa ap. quando sententia est nulla qđ tũc etiam debet dici auctor ipse appellans. Et per consequens debet habere expensas ab appellato. in. d. l. si expressim. ⁊ hec pcedunt qñ sententia reperit esse nulla in causa ap. si autem reperitur esse aliqua tũc qualis debet esse forma sententie ferende in ipsa causa ap. fuerũt super hoc plures opi. ⁊ tangitur per glo. ⁊ doct. in. l. eos. C. de ap. etiam per glo. in. l. in summa. in prin. §. de re iudi. ⁊ per Jo. an. in addi. spe. in ti. de sen. §. vt autẽ. super ver. in iudice. vbi recitat quatuor opi. quas etiam recitaui in. d. l. in summa. vbi etiam plenissime de hac materia dixi recitando etiam vltra dictas alias quatuor opi. pro modo potest considerare qđ interdum iudex pronunciat appellationem iniustam vel iniuste aut male appellatum. ⁊ tunc tacite videtur confirmare sententiam latam: q̃ intelligitur tacite per oppositum pronunciare sententiam iustam esse vel iuste aut bene iudicatum. ⁊ ideo ista forma secundum omnes hoc casu videtur esse sufficiens siue procedat sententia absolutoria siue cõdemnatoria a qua fuerit appellatum. Nam omni casu premisso sufficere videtur forma premissa. ⁊ hoc etiam satis probatur in dicta. l. eos. ad finem principium. Si autem pronuncietur appellationem fuisse iustam aut iuste aut bene fuisse appellatum an hec forma sit sufficiens est magis dubium. Nam vna fuit opi. qđ sic. ⁊ istam tenuit glo. in. d. l. eos. ⁊ videt etiam improbare simpliciter intelligendo literam vt sonat ⁊ eam etiam ibi sequi vident doc. ⁊ sic secundum istam opi. necesse qđ iudex post dicta verba adiiciat verbum condemno quando precedens sententia fuisset absolutoria. ⁊ sic similiter non necesse qđ adiiciat verbum absoluo quando sentẽtia precedens fuisset condemnatoria. Nam secũdum predictam opi. qñ pronunciat appellationem iustam intelligitur pronunciare sentẽtiam fuisse iniustam ⁊ sic in effectu illam cassare ⁊ pronunciare tacite contrarium eius qđ erat sentẽtiatũ. ⁊ similiter quãdo pnunciatur iuste aut bene appellatum videtur prõũciari iniuste aut male iudicatum. ⁊ sic tacite in effectu cassari sententiam preambulam ⁊ contrarium pronunciari. Secunda tamen fuit opi. qđ omnino debeat iudex post dicta verba addere verbũ cõdẽno vel verbum absoluo alias nõ valet: q̃ secundũ eos sñia diffinitiua debet

continere condemnationem vel absolutionem.l.preses.C.de sen. Sed tenentes precedentem dicunt quod sufficit quod contineat equipollens condemnationi vel absolutioni.ꝛ ita dicunt contingere in casu predicto.vt not.in.d.l.preses.Tertia fuit opi. quod prima opi.habeat locum quando precedit sententia condemnatoria ibi precedat condemnatoria.quia illa intelligitur tacite in effectu cassari satis succurritur reo qui fuerat condemnatus: quia habebit excep.contra sententiam.secus vbi precedit absolutoria: quia licet quia illa videatur cassari non videtur per hoc consuli actori nisi reus condemnetur sibi:ꝛ ista opi. tertia: scilicet quod prima forma sufficiat seu quod procedat prima opinio quando precedit sententia absolutoria.ꝛ quod non procedat quando ꝓcedit sentētia absolutoria fuit originaliter opi.gl.in.l.offilius.de le.iij.ꝛ eā vr̄ sequi Barto.in.l.cū apud.supra iudi.sol.et illam sequitur Joā.an.in addi.Spe.in loco preallē.Et sic hoc casu quādo precedit absolutoria ſm predictos non sufficit pronunciare appellationem iustā fuisse:ꝛ sniam fuisse iniustam ꝛ nō cōdemnare ipsum reum.ꝛ similiter si pronunciat iuste vel bene appellatum debet adijcere ꝛ iniuste aut male iudicatum.ꝛ ideo condemnat ipsum reum:ꝛ sine dubio tutius est ad vitandas opi.quod scđm formam predictam fiat ꝓnūciatio.tamē videtur qđ de iure indistincte posset sustineri prima opi.que est cōis:de qua habetur in.d.l.eos.Et plenissime dixi i.d.l.isūma ibi etiā rñdeo ad rōnes Joāan.ꝛ ad alias que possint fieri in oppositū.ꝛ ideo vlterius hic nō insisto.¶In glo.j.huius.§.in fi.adde qđ in.d.l.j.C.de peda.iud.

3 dr̄†ꝙ tunc ꝓcurator Cesaris dr̄ sustinere vices presidis quādo ꝑtes scienter prorogarunt iurisditionē in eū:ꝛ de hoc est etiam casus in.l.j.C.de iurisditione om.iudicum.Jtē quādo mortuus est ꝓses vt est absens a loco.vt ibi habetur.ꝛ ꝑ ꝓdicta pꝫ Ang.hic male dixisse in quadā apostilla textuali quā ponit in text.in versi.non tenebat.vbi dicit qđ snia nō tenebat etiā si litigatū fuisset per partes scientes ꝑ id qđ habetur in.d.l.j.C.de peda.iudi.ver.ponitur cā galeoti.in sua margarita in titu.de iudi.ver.pone quod de facto ꝛ.q.se.licet gloss.tenuit contra secundum eum ꝛ male in.l.j.C.qui pro sua iurisdi.ꝛ etiā dixi in.l.si expressim.ſ.eo.Nam si voluit qđ procura.cesaris non possit cognoscere inter priuatos scienter litigantes coram eo non bene dixisset.qꝛ est tex.in cōtra.in.d.l.j.C.de iurisdi.om.iudi.Sed si voluit qđ partes litigarunt coraꝫ delegato dato ꝑ ꝓcuratorē cesaris non fungentē vice presidis nō tenuerit iudiciū nec snia etiā si partes sciētes litigauerint corā tali delegato put forte voluit habēdo respectū ad text.tunc bene dixisset quod delegatio tunc fuit nulla.ꝛ per consequens cum nullam habuerit iurisditionem non potuisset fieri prorogatio in eum.lege priuatorum.C.de iurisditio.omnium.iudi.ꝛ hoc casu procedat dictum Ange.

4 **Filiumfami.** In profectitijs non pōt filius nomine proprio sed ipsius patris appellare.h.d.Nota secundum Ang.quod interesse priuate successionis etiā secundum ordinationem nature non est iusta causa appellandi supple nomine proprio a sententia lata cōtra tertium.quod dicit esse diligenter notan.alle.tamen in cōtra.l.post emancipationē.de libe.le.ꝛ non soluit.sed potes dicere illa.l.nō facit contra imo facit pro.nam ibi etiam dicitur quod tale interesse non attenditur in glo.in verbo acquiri ibi vel aduēticio peculio.adde ꝙ secūdū ista tempora aduenticia pleno iure querebantur patri quo ad ꝓprietatem ꝛ vsumfr.sicut profectitia.ſ.de acqui.here.l.placet.Sꝫ hodie aduentitia queruntur patri solū quo ad vsumfructum.l.cum oportet.C.de bo.que li.ꝛ sic videtur quod respectu proprietatis interesse hodie in aduenticijs ipsiꝰ filijfa.Et sic dicto respectu videretur posse etiam suo nomine appellare nisi forte dicatur qđ qꝛ in illis pater habet plenaꝫ administrationem pro filio.l.j.C.de bo.ma.non possit etiam hodie filiusfa.ꝑ ipsis aduēticijs appellare.ꝛ hoc forte voluit sentire glo.in vltima solutiōe posita in v̄.nō nisi patris.¶In gl.predicta.in v̄.nō nisi ibi sed hic est cōiuncta ꝑsona.ista solutio non videtur bene inferre quare non debeat posse pro suo interesse appellare.qꝛ ista facit simul qđ cōiuncta persona possit appellare pro alia coniūcta persona per.l.pompo.§.fina.ſ.de ꝓcura.ꝛ nihilominus etiā posset appellari ꝓprio noīe ꝑ suo īteresse per.l.a snia supra.eo.vñ glo.in ver.vel ꝓpter dat etiā aliā rationem que non videtur bene formaliter respōdere ꝛ precipue quia nō agitur de corrigēdo facto paterno sed potius de adiuuādo.vnde potes dicere qđ licet videatur interesse filij habere peculiū ꝓpter id qđ habetur i.d.l.iij.sed vtrū valet qꝛ publicatis bonis patris nō publicabitur peculiū etiā ꝓfectitiū sed remanebit penes filiū:vt ibi est casus singularis:tū tale interesse non debet attendi quando tale interesse speratur:demū qñ contingit casus ꝛ aduersa fortuna libero homini qui casus attendi ꝛ cōsiderari nō debet l.inter stipulantem.§.sacram.j.de ver.ob.ꝛ ideo ꝓpter tale interesse non debet audiri vt proprio nomine appellet: nec similiter ꝓpter interesse sperate successionis:vt qꝛ illud etiam non dꝫ attēdi vt superius dixi.ꝛ probatur in.l.post emācipationē.ſ.de libe le.ꝛ ibi etiam no.per Bar.

5 **Eum qui.** †Verꝰ contumax in non veniendo nō appellet.h.d.ſm Bar.ꝛ Ange.in.l.ꝛ post edictuꝫ.§.fi.ſ.de iudi.ꝛ.l.properādum.§.finautē.ibi melius recursus ꝛc. Sed melius facit.§.cum antē.in ea.l.iuncto.§.finautem.ꝛ adde secus in contumace in non exhibendo vel non restituendo.vt probatur in.l.vlti.§.j.ſ.eo.ꝛ ibi tangitur per glo.ratio diuersitatis.de quo ibi etiā tangetur super glo.vel aliter magis ad literaꝫ.Qui cognouit se legitime citatum ꝛ non comparuit in termino citationis cū potuit nō auditur appellans.Jn tex.ibi edictū peremptoriū.i.citationē peremptoriā que interdū fiebat per edicta in albo posita hoc est in pariete dealbata in loco iudicij.interdū per nunciū vt legi.ꝛ nota in.l.consentaneū.ꝛ in aut.qui semel.C.quomodo ꝛ quādo iudex.cōmuniter hodie vsitatur fieri citationem per nunciū.An autē hodie possit fieri citatio per edicta que oliꝫ fiebāt in pariete dealbata in loco iudicij hodie loco eiꝰ fit ꝑ schedulas affixas in loco iudicij vel in foribus palatij vbi redditur ius nota.in.l.consentaneū.ꝛ in dicta autenti.qui semel.ꝛ pleniꝰ per Bar.in extrauaganti ad reprimēdū in glo.in dicto edicto.Et ꝑ

6 cano.in clemē.j.de iudi.Et ibi plene dixi.†Et no.ꝙ ad hoc vt citatio dicatur peremptoria requiritur ꝙ sit trina.l.tres denūciatiōes.C.quomodo ꝛ qñ iudex vel ꝙ sit vna que fiat adiecto verbo.ꝛ peremptorie qđ tamē demum ex causa fieri dꝫ.l.ad peremptoriū.ꝛ.l.nōnunꝗ.ſ.de iudi.Jtē ibi aut defensum.s.fuisse.Jteꝫ ibi rūpere supple si igitur hoc nō fecit est sibi quid imputandū.Et ideo appellare nō pōt.No.ex tex.iuncta.l.ꝛ post edictum.§.fi.ſ.de iudi.vbi videtur ꝙ cōtumax nō auditur appellans ꝙ ille dicitur esse cōtumax quo ad hoc vt ei denegetur potestas appellandi qui cognouit se legitime citatū ꝛ nō cōparuit in termino citationis cū cōparere potuerit.Et ex hoc a contrario no.qđ vbi qs nō cognouit se legitime citatū licet legitime fuerit citatus qđ potest.qꝛ forte fuit citatus ad domum vt colligi potest ex his ꝗ notantur in.l.ab eo.C.quomodo ꝛ quādo iudex.ꝛ ab his que notantur in.l.j.Jtem cū ex eo.j.que sen.sine app.re.nō dicitur esse cōtumax quo ad hoc vt ei denegetur potestas appellandi.quāuis dicatur esse contumax quo ad valorem sententie que alr̄s nō valeret.l.ea que.C.quomodo et quādo iudex.ideo antē dicitur cōtumax quo ad valorē snie quia presumitur ex quo fuit citatus ad domū presumptiue seu fictitie dicatur habuisse notitiā citatiōis.Et ex predictis pōt colligi illud qđ magistraliter dicunt glo.ꝛ doc.vcꝫ qđ cōtumax q nō auditur appellans est ille qui verus est contumax sed ille qui auditur dr̄ presumptus seu fictus.nō eñ reperitur in iure seu in tex.iuris facta mētio expresse de vera vel ꝓsumpta vel ficta contumacia sed fuerunt verba magistraliter inuēta a glo.ꝛ doc.Et nota bene etiā ex ꝓdictis qs dicatur eē verꝰ cōtumax.Et sic denegatur potētia appellandi. Nā ille vr̄ esse verus cōtumax qui cognouit se legitime citatuꝫ ꝛ potuit cōparere in termino citationis ꝛ nō cōparuit.Et sic videtur ꝙ siue scieuerit se citatū.qꝛ personaliter fuerit inuentꝰ tpe citationis siue aliter scieuerit.vt qꝛ forte nō fuerit inuentus tpe citatiōis sed fuit citatus ad domū.Et tñ constat qꝛ aliter cognouit se citatū dicatur verꝰ ꝯtumax vt hic probatur meliꝰ ꝗ̄ in aliqua parte iuris ſm Bar.ꝛ Ang.facit qđ habetur in.l.iteꝫ veniūt.§.a quo.ꝛ.§.petitum.ſ.de peti.here.facit quod dicetur super glos.pe.¶In glos. j.huius.§.ibi nos ꝫ.supple ꝛ bene.qꝛ quo ad valorem sufficit quē esse legitime citatū ad domū lꝫ nō fuit citatus vt ꝓbatur in.l.ab eo.C.quomodo ꝛ qñ iudex.¶In gloss.in ver.ordinis ibi alias cōtra.supple si nō ꝓcessisset legitima citatio.vt qꝛ nō fuisset trina vel saltē vnica peremptoria.Nā tūc snia esset nulla vt probatur

7 in.l.ea que alle.in gl.†Nā ad valorē snie requiritur ꝙ sit trina citatio vel vna peremptoria.vt.l.tres denūciationes.C.quomodo et quādo iudex.ꝛ.l.ad peremptoriū.ſ.de iudi.qđ intellige veruꝫ in iudicijs ordinarijs.secus in summarijs in qbꝰ ꝓceditur sine figura iudicij:qꝛ tūc sufficeret vnica accusatio ad sententiā audiēdā etiā nō peremptorie:vt le.ꝛ no.in cle.sepe.in ver.ad id.de ver.signifi. ¶In gl.pe.circa fi.ibi.vel dic inuentū semp forte gl.ꝑ istud verbū voluit reprobare duas causas quas posuit.ſ.quādo citatꝰ obligat obliuionē vel ꝙ non credebat iudicē ita festinare.quas causas hic reprobant doc.ꝛ maxime vt.j.tangetur.¶In ea gl.in fi.Ex glo.ista potes notare plura primo ꝙ verus cōtumax nō auditur appellās secus i ꝓsumpto vel ficto cōtumace.Scđo potes notare quis dicatur esse verus cōtumax.Et quis ꝓsumptus vel fictus.naꝫ glo.vr̄ in effectu circa hoc ponere duas opi.vt in ea pꝫ ꝛ infra tāgetur.Tertio potes notare duplicē limitationē ad id qđ dicitur ꝙ verus cōtumax non auditur appellās.Nā illud verum nisi veniat iudice sedente ꝑ tribunali vel nisi probet nō cōtumaciā probando:quia ex aliqua iusta causa nō venit seu nō cōparuit ad iudiciū.Quarto potes notare duas causas quas gl. videtur appellare iustas fore ꝛ ꝓpter quos excusetur ad comparenduꝫ.Circa

8 primū est aduertendū ꝙ gl.ꝛ doc.in hoc cōcor.†ꝙ verus ꝯtumax nō auditur appellans:secus in ficto vel presumpto.ꝛ ideo in hoc primo nō expedit instare sed discutiēdū scđm quis dicatur esse verus contumax et glos.hic posuit duas opi.vna fuit qđ verus contumax dicatur ille qui dixit nuncio se nolle ire seu venire ad iudicium

cium. τ per hoc videt velle ista opi. qd si personaliter inuētus τ citatus tacuerit τ sic nihil dixerit. vel qr aliquid dixerit seu responderit dicendo se venturū qd talis ex quo nō dixit se nō velle venire non dicat verus cōtumax sed fictus aut presumptus. τ istā opi. tenuit glo. in. l. pe. τ in. l. fi. §. de resti. in integ. Sed certe ista opin. inquātū vult qd citatus inuētus qui tacuit τ nihil dedit vel dixit se venturum lʒ postea nō venerit dicat fictus seu pſumptus τ non verus cōtumax nō videt esse bona. Nā videt aperte reprobari per hunc tex. qui manifeste videt velle qd sufficiat qd citatus cognouerit se legitime citatū τ nō venerit cū potuerit venire lʒ nihil dixerit ipse citatus. Et ideo scda fuit opi. qd etiā dicat verus cōtumax ille psonaliter inuētus τ citatus lʒ tacuerit vel dixerit se vēturum per istū tex. qui est melior de corpore iuris lʒ bene faciat qd habet in. l. properandum. §. finaūt reus iuncto. §. cum aūt. C. de iudi. Et hāc opi. sequit etiā hic gl. τ gl. in. l. j. C. quorū ap. nō reci. τ et in. l. j. §. fi. j. qn ap. sit. plus etiā videt voluisse glo. in. d. l. j. §. fi. j. qn ap. ꝙ etiā si citatus nō fuerit psonaliter inuēt⁹ si tñ cognouerit se postea legitime citatū tali tpe qd potuit cōparere in termino citationis τ nō cōparuit qd ēt tūc dicet verus cōtumax. τ pro ista opi. ēt facit. l. pperādum. §. finaūt reus. iuncto. §. cum aūt. C. de iudi. vbi videt pbari qd lʒ reus nō fuerit inuētus tpe citatiōis cum possit esse contumax taliter qd non audiet si velit appellare. Et pro ista 9 opi. etiā videt hic esse casus. Nā videt litera hic velle † qd ad hoc vt qs dicat verus cōtumax sufficiat duo interuenire vcʒ qd citat⁹ cognouerit se legitime citatū τ qd potuerit cōparere in termīo citationis τ nō cōparuerit. Et sic nō vr lrā curare qualr qs cognouerit se legitime citatū τ per ꝯñs vr qd siue cognouerit se citatū: qr fuerit inuētus tpe citatiōis siue postea cognouerit se legitime citatū tali tpe qd potuerit comparere. τ hec vr in effectu esse tertia opi. in hac materia vcʒ qd dicat esse verus cōtumax q cognouit se legitime citatū τ potuit cōparere in termino citatiōis τ hec opi. bene pbat in tex. isto q in hac materia est melior tex. de corpe iuris. τ istā opi. etiā sequit hic Bar. Et satis etiā fuit de mēte glo. in cle. si añ. de do. τ ꝯtu. vbi glo. ẜm Ang. hic vltra alios magis ordinate posuit materiā istā cōtumacie: ſʒ re vera Bar. in. l. fi. §. de resti. in integ. clarius posuit istā materiā quā posuerit illa glo. lʒ dicta bar. satis fuerūt de mēte illi⁹ gl. qñ cōcludit hic bar. qd vt quis dicat ver⁹ ꝯtumax requirūt duo vcʒ qd qs cognouerit se legitime citatū τ potuerit in termīo citatiōis cōpere. sec⁹ vbi pdicta duo sufficiat vel alterū ipsorū qr tūc dicet pſumpt⁹ vel fictus cōtumax dicit tñ aduertēdū p practica qd si aliqs fuerit inuēt⁹ tpe citatiōis vel aliter cōstet iudici a quo citatū habuisse notitiā citatiōis ꝙ iudex a quo nō tenebit deferre appellationi τ poterit procedere ad executionē nisi facta fuerit sibi inhibitio p iudicē ad quē. facit. c. romana. §. si aūt post sniam. extra de ap. ipse aūt iudex ad quē poterit recipe appellationē. τ sup illa pcedere τ iudici a quo inhibere si appellās dicat se fuisse ipeditū cōparere in termino citatiōis et hoc ostendat. nā licet prima facie presumatur verus contumax ille quē constat fuisse inuentū vel habuisse notitiā citationis peremptorie. τ per hoc prima facie sit licitū iudici a quo nō recipere ap. tñ si re vera fuit impeditus venire in termino nō censet esse cōtumax. τ ideo dʒ audiri sup appellatione. τ similiter econtra si apparet aliquē fuisse citatū ad domū nec apparet eū habuisse notitiam citationis iudex a quo poterit τ debebit deferre appe. tamē si coram iudice ad quē alleget τ probet qd citatus habuit notitiā citationis tali tpe in quo potuit comparere τ nō cōparuit non debebit iudex ad quem audire ipsum appellantem sup appellatiōe τ hoc optime probat ex. d. l. pperandū. §. finaūt reus minime fuerit inuētus. iuncto. §. cū aūt. in ea. l. τ no. etiam glo. in. d. cle. si ante que est clemen. j. τ vnica. de dolo τ cōtuma. faciat ad predicta qd habetur in. l. si eius. τ. l. sciendum. infra de appellatio. recipi. pro clariori tamen intelligentia possunt cōsiderari quatuor casus de 10 quibus per Bar. in. d. l. fi. §. de resti. in integ. † Nam interdū quis est verus contumax apparenter sed existenter non. interdū tertio quis est fictus seu presumpt⁹ contumax apparenter sed nō existenter: qr est verus contumax existenter. primo casu qñ citatus est verus cōtumax apparenter τ existenter: vt qr fuit inuentus tempore citationis vel alias cōstat qd cognouit se legitime citatū: τ nō cōparuit in termino cū potuerit iste nō debet audiri appellans a iudice a quo cui prima facie cōstat ipsum citatum esse verū cōtumacem. similiter etiā nō debet audiri a iudice ad quē ex quo ei cōstat ipsum citatū esse verum contumacē. nec aliquid probat corā eo ex quo excusari possit a cōtumacia. τ hoc satis probatur hic. τ in. l. j. C. quorum ap. non re. τ in. l. τ post edictum. §. fi. §. de iudi. τ in. l. properandū. §. finaūt. iuncto. §. cū aūt. C. de iudi. Secūdo casu qñ est verus contumax apparenter sed non existenter vt apparet eū fuisse inuentum tempore citationis sed fuit impeditus iusta de causa cōparere in termino forte propter infirmitatem vel qr fuit incarcerat⁹. Et tūc licet iudex a quo non teneat recipere appellationē: qr ei prima facie constat appellatum appellantē esse verum contumacem: tñ iudex ad quē spectet cognoscere an appellatio sit recipienda vel nō: si allegat impedimentum coram ipso quare nō potuit venire in termino τ pbetur audiat ipsum appellantē sup appellatione. facit qd habet in. l. si cuius. τ. l. sciendū. j. de ap. reci. Tertio casu qñ quis est fictus contumax apparenter τ existenter vt qr fuit citatus ad domū nec habuit notitiā citationis ante latam sententiam vel si habuit/habuit ita tarde qd nō potuit i termino citationis cōparere tūc iste dʒ audiri appellans tā a iudice a quo ꝙ a iudice ad quē τ sufficit qd appellauerit. j. x. dies a tēpore sciētie late snie. Nā currit tunc tempus. x. dierum datorū ad appellandū a die scientie. τ nō a die late snie vt legi. τ not. in. l. ab eo. C. quomodo τ qñ iudex. τ in auē. hodie. C. de temp. appe. Ex quo eñ nō apparet de vera cōtumacia iudici a quo nec iudici ad quē merito ab vtroqʒ admitti debet appellatio. ¶ Quarto casu qñ citatus est fictus seu pſumptus cōtumax apparenter sed nō existenter vt qr citatus fuit ad domū sed postea sciuit se citatū tali tpe qd potuit cōparere tēpore citationis τ non cōparuit tamen iudici a quo alias in termino nō constat nisi eū citatū ad domū. τ tūc si talis citatus appellet iudex a quo debet deferre appellatiōi ex quo sibi nō cōstat ipsum esse verū contumacē: sed si constet corā iudice ad quē appelletur appellantē habuisse notitiā citationis tali tempore qd potuit in termino cōparere cū tamē nō comparuerit tūc iudex ad quē si hoc fuerit pbatū coram eo: qr constabit sibi ipsuʒ fuisse verū cōtumacē nō audiet eū sup appellatione per id qd hic habetur in. d. l. properandū. §. finaūt. iuncto. d. §. cum autē. Et intellige qd dicit esse verus ꝯtumax: qr habuit notitiā trine citationis vel vnice perēptorie per id qd habetur in. l. tres denunciationes. Si aūt habuit notitiam tertie τ vltime citationis lʒ non habuisset notitiam prime vel secunde: qr tertia est illa que ꝯstituit in cōtumacia qd satis videtur pcedere si sciuit illā esse tertiā lʒ pmo nō habuisset notitiā prime τ secūde citationis: sed vbi putasset illam tertiā fuisse primā tunc nō videretur esse contumax: qr tūc lʒ nō cōparuisset in termino illius citationis non videret id fecisse animo cōtemnēdi iudicē sed potius qr putabat qd iterato esset citand⁹ τ sic necessario nō argueret in eo cōtumacia qd tene menti pro limitatione eius qd no. Barto. in. d. l. fi. Et per pdicta habes qs dicat esse verus cōtumax τ quis fictus vel pſumptus. Itē habes an verus cōtumax aliquo casu possit appellare. Nā pōt si erat verus cōtumax solū apparenter τ nō existēter. Nā dicit in effectu pōt appellare vt patere pōt ex pdictis. Et similiter an fictus vel presumptus cōtumax semp audiatur appellās: qr certe in effectu nō auditur qñ solū esset fictus seu presumptus ꝯtumax apparenter. ¶ Sed iuxta pdicta est vidēdū pp̄ter id qd dixit glo. circa pri11 mam opi. s. † qd verus cōtumax ille est qui dixit se nolle venire an hoc simplr pcedat. nā Ang. hic refert Inno. dicere hoc procedere qd ille tūc dicat verus cōtumax si hoc dixit in iudicio. sec⁹ si extra per id qd le. τ no. in. c. venerabilib⁹. §. secus. de sen. excō. in. vj. Sʒ ipse Ang. hic dicit ꝙ pdicta verba nō reddūt ipm verū cōtumacem si in iudicio fuissent plata. qr possibile est eū postea penituisse pdicte voluntatis. facit lʒ nō alleget ꝙ habetur in. c. licet. de procurator. in. vj. τ eū fuisse postea impeditū venire. quo casu nō fuisset cōtumax τ per cōsequens nō posset dici verus cōtumax: qr deficiēte substantia deficit qualitas. l. eius qui in pūinciam. τ ibi no. §. si cer. pe. Tu adde primo qd inquantū Inno. fecisset differentiā an dicta verba pferunt in iudicio an extra melius dixisset dicendo glo. in pallegato. §. secus. fecisse differentiam dictam. Nam ibi gl. expresse dictam differentiaʒ facit. posset tamē saluari dictū Ang. qr illud. c. venerabilibus. fuit compositum p Inno. quartum vt ibi patet ex suprascriptione τ a cōtrario sensu litere in. d. §. secus videtur colligi dicta differentia. Item adde qd glo. hic est intelligenda quando dicta verba fuerunt prolata τ postea non comparuit in termino tamen potuerit alias si comparuisset in termino vel mutasset voluntatem τ voluisset comparere si non fuisset impeditus tunc cessaret contumacia vt est dictum τ per consequens etiam non posset dici verus contumax: qr vbi deficit substātia deficit qualitas vt est dictum. Et sic etiam videtur ipse idem intelligere hanc glo. τ illam que est in. l. pe. τ fi. §. de restitu. in integ. put superius intelleri hoc presupposito pro intellectu glo. est etiā sciēdum qd quidam dicunt qd talis est verus contumax τ euidens. aliī vero dixerunt qd est verus contumax τ manifestus. aliī qd est verus contumax τ verissimus vt colligi potest ex his que not. spe. in ti. de contu. §. j. τ glo. in cle. j. de do. τ contu. τ secundum hoc qui non dixit dicta verba sed tacuit licet fuerit inuentus dicetur ver⁹ contumax pſumptiue τ non vere vel verissime nec euidenter aut 12 manifeste. Et ex isto surgit aliqua differētia. † Nam vbi quis fuit excōmunicatus pro contumacia si fuit in vera cōtumacia vere seu verissime vel euidenter aut manifeste vt contingit quando dixit se nolle venire nō absoluetur nisi prius refectis expensis. d. §. secus sed vbi nō esset in tali contumacia si manifesta absolueretur pstita cautione de parendo mandatis ecclesie per id qd le. τ nota. in d. §. secus. τ in. c. cum olim. extra de ver. sig. Item est alia differentia secundum eum qd vbi quis est in tali cōtumacia verissima seu manifesta non audietur etiam si veniat iudice sedente pro tribunali τ sic non habebit beneficium velocis reditus qui est quando

venit iudice sedente pro tribunali: vt ptz in l. diu⁹. ff. de resti. in integ. sz alias ver⁹ cōtumax bene habebit dictū beneficiū. item tertio scōm aliquos est differentia: qz talis contumax verissimus seu manifestus licet solū semel fuerit citat⁹ amplius citari nō debebit p. l. cōtin u⁹. §. cū ita. ff. de ver. ob. sec⁹ si alio vero cōtumace. Sz an iste due differentie ꝓcedant patebit ex infra dicendis: vñ pro declaratione glo. hic posite. ⁊ in. c. pe. ⁊ fi. ff. de resti. in integ. quando citat⁹ dixit se nolle venire tria potissime sunt vidēda primum est an de ꝓlatione dictorū verborū stari debeat relationi nūcij: scōm est an presupposito qđ stādum sit relationi vel si nō stet̃ si tñ alias cōstet forte p testes q tūc interfuerunt an talis habebit bñficiū velocis redit⁹ vt sic audiat̃ si veniat iudice sedēte ꝓ tribunali. Tertiū est an supposito qđ cōstet de ꝓlatione dictorū verborū an si semel tm̃ fuerat citat⁹ debuerit etiā vlteri⁹ citari. ita qđ compleant̃ tres citationes. ⁊ de istis tetigit Jo. an. in addi. Spe. in tit. de cōtu. §. j.

13 ¶ † Circa primū est sciendū qđ opi. fuerūt an credēdum sit relationi nunciј qñ refert se aliquē citasse. nā ſm opi. illoꝝ q tenēt sibi tūc nō est credendū. nisi aliter appareat qđ ipse citauerit clarū esse qđ multo min⁹ nō crederet̃ relationi quā faceret de facto suo: multo min⁹ crederet̃ qten⁹ referret factū alienū vt contingit qñ refert citatū dixisse dicta verba. Et istā partē qđ non credat̃ nuncio quaten⁹ refert citatū dixisse dicta verba tenuit Jo. an. in dicta addi. etiā si teneam⁹ qđ relationi nūcij sit stādum qñ refert se citasse. Nā ſm eū nuncius iurat citare ⁊ referre citationes quas facit. et ideo licet crederet̃ qñ refert se citasse: qz facit relationem de facto suo. ⁊ de eo sup quo iurauit. qđ sec⁹ videt̃ qñ refert factū alienum qđ nō videt̃ sibi cōmissum nec sup illo iurauit. ⁊ ideo nō credet̃ su per relatione ꝓlationis dictorū verborū. ⁊ hanc ptē etiam tenuit Ang. in. d. l. diuus. licet nō alleget dictū Jo. an. Mouet̃ tñ per dictam ratione:

14 † qz debet nuncio credi quaten⁹ refert factum aliēnū. Idē tenuit Saly. in l. tres denunciationes. C. quō ⁊ qñ iudex. Nec ob. ſm Jo. an. si dicat̃ qđ credi dz nūcio in cōnexis citationi. facit licet non alleget in ar. qđ habetur in. l. etiā. §. fi. ff. de mino. qz responde qđ dicta ꝓlatio verborū non debet dici de cōnexis citationi: qz citatio de p se est pfecta sine dictis ṽbis. ⁊ ideo nō dñt dici dicta verba connexa citatione ſm eū. ¶ Sed aduerte qz glos. hic ⁊ in. d. l. pe. ⁊ fi. ⁊ in. l. consentaneum. C. quomodo ⁊ quādo iudex videt̃ sentire qđ relationi stetur: ⁊ cū glo. videt̃ etiā transire Bar. Et ꝓ ista parte faciat qđ non est dubiū qđ verba ṗdicta qualificāt contumaciā. ⁊ sic adijciūt certā qualitatē ipsi contumacie. ⁊ p cōsequens videt̃ qđ cū citatio fit ad finē habende cōtumacie. ⁊ ideo cū nūcio iniungat̃ vt refert illud qđ inducit contumaciā videt̃ qđ etiā intelligat̃ iniūctū vt nedū referat̃ id qđ inducit cōtumaciam sed etiā illud qđ illā qualificat. iteresse em̃ videt̃ partis ⁊ iudicis nedū scire cōtumaciā sed etiā qualitatē cōtumacie ꝓpter effectus qui resultare possunt ex illa qualitate. Et ideo pōt dici qđ referre qualitatē cōtumacie sit de appendicijs. ⁊ sic quodāmodo connexis ipsius contumacie. facit qđ habetur in simili in. l. si quis heres ff. de acq. here. ⁊ ideo potest dici qđ ipsi nuncio intelligat̃ etiā esse commissum nedū referre id qđ inducit cōtumaciā: sed etiā id qđ inducit qualitatē cōtumacie. facit in arg. qđ habetur in. l. ad rem mobilē. ⁊. l. ad legatū. ff. de ꝓcur. Et qđ habet̃ in. l. iam tñ. §. in hac circa fi. ff. iudi. sol. Et p hoc videt̃ posse defensari opi. glos. que hoc videt̃ velle. Et idē videt̃ velle glo. in. c. de illicita. xxxiiij. q. iij. Jo. tñ an. vt predixi. Saly. ⁊ Ang. Et videt̃ sequi do. Ange. in. d. cle. j. tenuerūt cōtrariū p ratione quam supra dixi.

15 † ⁊ qz non crederetur nuncio si referret se verberatū vel verbis iniuriatum a citato. vel si diceret commissionem sibi datam a iudice de citando et hoc non appareret. facit qđ no. in spe. de cita. §. sequit̃. versi. lz nunqd credetur. ⁊ ver. vtrū autem ⁊ qđ no. in. c. qm̃ cōtra falsam. extra de proba. Sed certe ista sunt valde diuersa. Et ideo licet non crederetur in istis: non sequit̃ qđ per hoc non deberet credi circa qualitatem contumacie. Nam si refert se verberatū vel iniuriatū refert in facto ꝓprio vel ad vtilitatem propriā non ideo mirū si non deberet credi sicut nec crederet̃ testificanti in causa ꝓpria. l. omnib⁹ C. de testi. Itē licet nō crederet̃ de commissione iudicis nō per hoc sequit̃ qđ circa qualitatē cōtumacie non sibi cred. qz istud respicit seu videt̃ respicere cōmissionē sibi factā. Et no. bñ qđ nūcius non debet citare nisi pri⁹ det̃ sibi mādatū a iudice de citando al's non valet citatio p id qđ hr̃ in. l. fi. C. de exhiben. re. Et p hoc redargui pōt practica aliquorū notariorū q scribūt retulit nuncius de mandato talis iudicis se citasse talem pro tali die. Nā si aliter non apparet de mandato iudicis nō valeret dicta citatio nec crederetur nūcio qđ sup hoc habuerit commissionē si aliter non apparet. Et hoc etiā no. diligēter: qz p hoc interdū poterūt inualidari aliq ꝓcessus. Et hoc etiam tenuit Saly. in. d. l. tres denūciationes. ad fi. ⁊ fuit etiā de mēte Jo. an. in. d. c. qm̃ contra falsam. ⁊ in dicta addi. in titu. de contu. §. j. circa fi. ⁊ facit etiam quod ipse no. in addi. spec. in preallegato. §. sequit̃ super ver. sed nūquid credetur. ⁊ sup hoc vtrum autē ⁊ qñ vidi de facto acta esse scripta ſm modū predictū ideo tene menti predicta. An aūt ipsi nūcio de iure sit credēdum seu eius relationi. Spec. posuit in dicto. §. sed nūquid credetur. ⁊ ibi concludit quod de iure non credetur ad plenam probationē. nisi ex alijs probationibus eius dictū adiuuet̃ per id qđ habetur in. l. j. C. de decur. li. xij. ⁊ in. l. diuus. supra de custo. reo. ⁊ in l. fi. C. de bo. vacan. lib. xij. Creditur tamē secundū eum quo ad presumptionē. nā presumptiue credet̃ eius dicto nisi citatus dicat se nō fuisse citatū. ⁊ iuret. facit qđ habetur in. c. fi. de iureiu. Joan. tamen and. ⁊ Hosti. tenuerūt hoc esse arbitrariū inspectis circunstātijs seu qualitatibus cause ⁊ personarū. ⁊ ſm eos erit in arbitrio iudicis an standū sit relationi nūcij. anvero standū sit dicto citati negantis se citatū cum mandato. Et istā partē tenuit Joā. an. in c. cū parati. extra de appel. ⁊ Saly. c. in. d. l. tres denunciationes. Nam ſm eum interdum esset iniquū credi relationi nuncij si forte esset vilis ꝑsona. ⁊ cā nō modice importantie. ⁊ citatus esset vir probus ⁊ bone opi. ⁊ fame. Bar. de ista. q. tetigit in extrauaganti ad reprimendum. in ver. nuncio. Et ibi videtur concludere qđ lz tutius esset vt etiā dixit spe. in loco preallegato mittere duos nūcios: cū in ore duorū vel triū stet omne verbū. c. i. omni. extra de testi. ⁊. l. vbi numerus. ff. de testi. tamē videt̃ qđ de iure sufficiat vn⁹ vt sic vni nūcio publico ⁊ iurato credat̃ p tex. in dicta extrauagā ti i dicto ver. nūcio. ibi loquit̃ in singulari.

16 † Et sic vr̃ qđ relationi vni⁹ nūcij publici; ⁊ sic iurati qz ſm leges nūcij q eligunt̃ deberēt esse diuites ⁊ ꝓbate vite. ⁊ sic legales. vt ꝓbat̃ in aut. de iudi. in. §. hos autē. Et ibi no. per glo. in aut. de iud. coll. vj. Cōmuniter tamen hodie sunt pauperes ⁊ vilis cōditionis vt docet experientia vnde in hoc vr̃ tunc equior opi. Jo. an. ⁊ sequaciū. cōiter tamē statuta sup hoc ꝓuident ⁊ illis tunc est stādū. Et vt percepi statuta disponūt stari relationi nuncij nisi probet̃ oppositū. Et intellige aliter q̃ p iuramentū citati. Et adde qđ Arch. in. c. venerabilib⁹ §. idem est. de sen. excom. in. vj. tenuit qđ etiam de iure communi credi debeat relationi nuncij nisi probet̃ contrariū aliter q̃ p iuramentū. ⁊ hoc etiā tenuit Hos. ſm eum in. c. qđ sicut extra de elelicet Vincē. ibi videat̃ tenere cōtrariū. vr̃ qđ solum stetur quo ad presumptionē nisi citatus asserat contrariū ⁊ iuret. Et idem etiā qđ Hos. ⁊ Archi. vt refert ipse Archi. in loco preall'. tenuit Jmo. in. c. quoniam contra falsam. extra de proba. ⁊ Jo. glossator decretorū in. c. testes quos. iiij. q. iij. ⁊ videtur etiam tenere glos. in. d. c. cum parati. de appel. Idem tenuit Bar. in. l. j. §. cura carnis. ff. de off. prefec. vr. vbi dicit credendum esse de iure nuncio publico ⁊ iurato quando refert factū suū. vt qz refert se citasse secus si referat factū alienū. intelligit̃ qđ nō habeat qualificare illud qđ inducit̃ per relationē sui facti. vt colligi pōt ex illo qđ ponit. Nā dicit qđ si referat se vidisse titiū cōmisisse tale maleficium puta vulnerasse seiū vel seipsum occidisse vel aliud maleficiū qđ tunc nō credet̃ relationi nuncij referentis tale factū alienū quo ad hoc vt ex tali relatione pōt quis puniri p id qđ legitur ⁊ no. in. l. diuus. ff. de cust. reo. ⁊ in. l. j. C. de decu. lib. xij. Credet̃ tamen quo ad hoc vt iudex possit ⁊ debeat inquirere de tali maleficio p id qđ le. ⁊ not. in. l. ea quidem. C. de accu. ⁊ in. l. ab accusatore. §. denunciatores. ff. ad turpi. Et predicta vr̃ velle Bar. in extrauaganti ad reprimendū. in verbo nūcio. ꝓcedere etiā si cōmissum sit nūcio vt referat maleficia que viderit cōmitti. vr̃ tñ velle qđ in his que sunt parui preiudicij crederet̃ tūc nuncio etiā referenti factū alienū p id qđ habet̃ in. d. §. cura carnis. ⁊ in. l. magis puto. §. ne tñ. ff. de re. eo. plus vr̃ velle spe. in ti. de accu. §. j. ibi. hoc aūt scias. ad finem. §. qđ etiā in his que sunt grauis ṗiudicij credet̃ si hoc habeat statutū vel consuetudo. Unde virtute statuti vel cōmissionis interdū credit̃ nuncio qui dicit se reperisse portantē frumentū ꝯ formā statuti extra territoriū. vel reperisse ludentē ad azardum ꝯ formā statuti. facit qđ no. Bal. in. d. §. cura carnis. ver. ⁊ sane. ¶ Item adde inquantū dixi defensari posse de iure standū esse relationi nūcij nedū super citatione sed etiā sup verbis ꝓlatis a citato qñ dixit se nolle venire. Nā hoc expresse tenuit Bar. clarius q̃ in aliquo loco in. l. tres denunciationes. C. quomodo ⁊ qñ iudex. qđ diligenter tene mēti. ¶ Itē adde inquātū dixi qđ nō credit̃ nūcio si asserat se hr̃e a iudice mādatū de citādo. Nā hoc satis vr̃ rōnabile. qz nō dz nec pōt citare nisi sup hoc habeat mandatū a iudice. l. neminem. C. de exhi. re. Et sic videt̃ recipere ptātem citandi ex mandato iudicis. ⁊ sic iudicis mandatū vr̃ esse fundamentū ptātis citandi ipsi⁹ nūcij. iō de tali ptāte ⁊ de tali fundamēto non vr̃ sibi credendum nisi aliter appareat sicut etiā nō credit̃ asserenti se habere mandatum cognoscendi de ipa cā: sz opz qđ aliter constet de tali ptāte ⁊ fundamento ptātis. vt le. ⁊ no. in. c. cū in iure peritus. extra de offi. dele. ⁊ in. l. j. C. de māda. ṗn.

17 ¶ † An aūt teneat̃ citatus credere nuncio qui citat eū vt cōpareat in tali termino ad talē actū. dixit Saly. c. e. in. d. l. tres denunciationes. qđ nō teneat̃ credere nisi ostēdat lr̃as mandati sibi facti per iudicē: qz al's citare nō pōt: vt est dictū per d. l. neminē. Et hoc qñ qs citat̃ corā ordinario. si autē citaret̃ corā illo qui diceret̃ delegat⁹: tūc dicit Saly. qđ nō sufficeret ostendere literas mandati de citando sibi facti sed etiam debebit ostendere literas delegationis vel eaꝝ copiā p id qđ le. ⁊ no. in. d. c. cum i iure peritus. ⁊ in. c. ij. de dilati. ⁊ qđ no. per ipsum Saly. in. l. cōsentaneum. ⁊ in aut. qui semel. C. quō ⁊ qñ iu. Et absq dubio hec est tuta practica

ta practica. An tñ sufficiat q̃ i mãdato de citãdo iudex asserat se delegatũ. licet alias nõ videant̃ lr̃e delegationis vel earũ copia a citato. consueuit tangi in. d. ca. ij. extra de dila. τ ibi etiam de hoc dixi. Nã vr̃ q̃ tũc debeat citat⁹ cõparere τ petere copiã ipsarũ literarũ de quo dicendũ vt ibi. Et facit etiã q̃d cõsueuit dici in. l. ij. §. si qs in ius vo. nõ ie. ¶ †Quid aũt si cõstet de mandato facto nuncio. sed nõ constet an ipse q citat sit nuncius an asserẽti se nũciũ erit credendũ. Bar. tñ tangit in dicta extrauaganti. in verbo per nunciũ. vbi ccõludit q̃d in mãdato exprimit̃ ipe q citat illud videtur sufficere. τ tenet̃ citat⁹ ei credere. q: eoipso q̃d iudex committit sibi citationẽ videt̃ ipm ad hoc deputare nũciũ. facit in ar. q̃d habet̃ in. l. Paul⁹ rñdit nõ tñ verbis. §. rẽ ra. habe. vbi etiam ex factis colligit̃ tacite voluntas. Si aũt non nominaret̃ ipse q citat in cõmissione seu mandato de citando. puto: q: apparet mandatũ in quo iudex mãdat citari titiũ vt cõpareat in tali termino nec dicit p quẽ tũc tenet̃ concludere Bart. q̃d si in curia τ in actis iudicis erat scriptũ quomodo ipse qui vult citare erat electus nũcius vt possit citationes facere: tũc sit credendũ asserenti se nunciũ per totum territorium ipsius iudicis. secus si vellet extra territorium citare. quod quãdoq; fieri potest. iuxta id quod le. τ no. in. l. oẽs. §. si vero appitor. C. de epis. τ cle. cum ibi no. per Cy. τ per Bar. in. l. j. j. de requirẽ. re. τ p cano. in. c. romana. §. contrahẽtes de foro compe. lib. vj. τ in clemen. pastoralis. de re iu. facit ad predicta quod habetur in. §. eos. in aut. de colla. coll. ix. vbi dicit q̃d executores debent insinuare mandata sua in actis presidis prouincie in aliquibus certa signa ex quibus discernat̃ ipos esse nuncios τ tunc si nõ haberent tale signũ ille q assereret se nunciũ non esset ei credendum seu nõ teneret̃ necessario credere ipse citatus. al's credere deberet vt voluit Bar. in. d. ver. p nunciũ. τ q̃d stet̃ relationi nũcij de iure nisi pbet oppositũ seruat etiã cõis consuetudo. vt dicit Bar. in loco preallе. Et sic hec opi. vr̃ p consuetudinẽ approbata: τ ideo ãplectẽda p id q̃d hr̃ in. l. minime. §. de legi. et in. c. cũ dilect⁹ extra de cõsue. †Et adde inquãtũ dixi q̃d nũci⁹ nõ põt citare. videt̃ Inno. intelligere q̃d non possit citare nõ pcedẽte mãdato speciali aut generali. vñ sufficeret scd̃m eũ q̃d appareret q̃d iudex dedisset alicui nuncio mandatũ gñale ad faciẽdas oẽs citationes quas occurreret esse fiendas. ita voluit not. Inn. in. c. qm̃ cõtra falsam. de pba Bar. tñ in. d. l. neminẽ. videt̃ velle q̃d nõ sufficiat generale mandatũ p. l. j. C. de iur. do. impe. Sed re vera illa. l. loquit̃ in materia diuersa. vcʒ q̃d qs generaliter peteret oia bona debitoris sibi adiudicari. Et sic non loquit̃ in materia citationis. ideo videretur posse sustineri opin. Innoc. cũ regulariter tñ valet generale quo ad gen⁹ quantum speciale quo ad species l. oẽs. C. de quadri. prescrip. τ. l. oẽs. C. de prescrip. xxx. anno. τ. l. si duo. §. de admi. tu. Tuti⁹ tñ est ad opi. vitãdas q̃ iteruеniat mãdatũ speciale. satis tñ videret̃ q̃d si ex consuetudine tolerat̃ opi. Inn. q̃ illa tũc possit saluari. τ in dicto casu videret̃ posse saluari practica qñ nũci⁹ refert de mãdato iudicis se citasse lʒ aliter non appareret specificũ mãdatũ sʒ gñale. Et vbi etiã esset ɔsuetudo q̃ tales pcessus valerent nõ apparente aliter de mandato nuncij. videret̃ tũc stãdũ cõsuetudini p. d. l. minime. sed vbi nõ appareret de cõsuetudine. q̃d tenendũ esset de iure: patere põt ex superius dictis: inquantũ dixi nõ credi nũcio sup cõmissiõe seu mandato iudicis. Nã et p hoc facit vt voluit Bald. in. l. fi. C. de exhi. re. q̃ nõ dʒ credi alicui de officio sibi cõmisso nisi aliter pbet̃. Nã vr̃ quodãmodo testificari in cã ppria. ideo nõ vr̃ credẽdũ. facit. l. oibus. C. de testi. τ q̃d no. Inn. τ Jo. an. in. c. qm̃ cõtra falsam. extra de pba. Nec ob. q̃d hr̃ in. l. ex sñia. j. de testa. tu. τ. l. vxori. §. j. §. de fal. q: ille. ll. poti⁹ faciũt p. nã ibi nõ credit̃ asserenti τ scribẽti se datũ tutorẽ p testatorẽ in testamẽto nisi appareat de sub scriptione testatoris. Itẽ non ob. q̃d ibi no. Bar. vbi videt̃ concludere q̃d licet alicui nõ credat̃ sup totali cõmissiõe: tñ credit̃ sup particulari onere iniũcto vt illud posset exequi. vnde fm eũ non credat̃ notario q̃d sibi sit cõmissum officiũ scribendi acta. si tamẽ de illo cõstat τ asserat se rogatũ a iudice vt recipiat testes pductos in cã cuius acta scribit credetur ei fm euʒ. τ sic dicit se seruari de facto. Et p hoc videret̃ eadẽ ratiõe q̃d credẽdũ sit nũcio de cuius assumptione cõstat si asserat sibi datum mandatũ de citando in certa cã. Nã vt dicit Bal. in. l. iudices. C. de fi. instru. dictũ Bart. inquantũ vult credi notario asserenti se rogatũ a iudice vt testes pductos examinet nõ pcederet de iure: q: non dʒ credi de cõmissione sibi facta nisi aliter appareat per id q̃d no. Inn. τ Joã. an. in. d. c. qm̃ cõtra falsam. extra de pba. τ hec opi. Bal. vr̃. verior de iure nisi cõsuetudo loci aliud seruaret: q: tũc standũ esset cõsuetudini per. l. minime. §. de legi. ¶ Itẽ adde q̃ lʒ. l. minime. q̃ est. l. fi. C. de exhibẽ. re. inquantum vult q̃d nuncius non possit aliquẽ citare sine mandato iudicis cõiter intelligat̃ vt habeat locũ tam in cã criminali quã in cã ciuili. tñ Jac. bu. ibi intelligit. d. l. in causa criminali. In cã aũt ciuili dicit cõiter aduocatos dicere q̃ semper intelligit̃ datũ mandatũ nuncio de citãdo. τ sic vult q̃ stet̃ relationi nuncij asserentis se citasse de mãdato iudicis. Idẽ ibi dicit Ang. dicẽs aduocatos cõiter dicere q̃d iudices in ingressu officij intelligunt̃ dare in cã ciuili nũcijs mãdatũ de citãdo. Et per pdicta q̃ dixi post Bu. τ Ang. forte surrexerit practica q̃ notarij scribũt quomõ talis nũcius retulit se de mãdato talis iudicis citasse talẽ. τ statur tali relationi. lʒ aliter non appareat de iudicis mãdato. lʒ tu dic fm Bal. in. d. l. neminẽ. q̃d dicta practica posset defendi vigore statuti vel cõsuetudinis vigentis in loco. sed al's de iure nõ procedit. q̃d q: de iure nõ dʒ credi assertioni nuncij super cõmissione vel mãdato iudicis per id q̃d superius est dictum per id q̃d no. Inn. τ Joã. an. in. d. quoniã cõtra falsam. τ q̃d no. in spe. in ti. de citatione. §. sequit̃. ver. vtrũ aũt. Et hoc tenuit etiã Saly. in. d. l. tres denũciationes. vt. §. dixi. τ etiã in. l. absentẽ. in vj. q. C. de accus. ¶ Itẽ adde q̃ Ang. in. l. consentaneũ. C. quomõ τ qñ iudex. recitat Inn. velle in. d. c. quoniã cõtra. †q̃d vbi nũci⁹ est public⁹ credat̃ sibi licet nõ appareat de mãdato iudicis. sec⁹ si sit nũcius priuat⁹. puta delegati vel arbitri q: tunc fm eum nõ credet̃ nisi sit iuratus vel nisi appareat de ɔmissione iudicis. sed bene dicit q̃d lʒ nõ apparet specialis cõmissio sufficeret si de gñali appareret vt superius dixi. Et videt̃ etiã idem Ang. in. l. ɔsentaneũ sup glo. in verbo cõmoue. q̃d credẽdũ sit nuncio etiã sine lr̃is sed illud nõ videt̃ esse verũ per id q̃d superius est dictũ τ id quod habet̃ in. d. l. neminẽ. ¶ Ultimo ptes addere q̃d interdũ in causa criminali põt qs sine mandato iudicis capere reum. τ potissime in tribus casibus. Primus est qñ reperit̃ in flagranti delicto. facit. l. j. C. de rap. virgi. Itẽ qñ fugeret. argu. l. ait pretor. §. si debitores. de his q̃ in frau. credi. Itẽ tertio si ex forma statuti esset talis casus in quo liceret offendere ipm reũ. Nam tũc multofortius poterit quis capere. τ intellige in casibus pdictis q̃d poterit capere vt ducat ad iudicẽ τ nõ debebit retinere vltra. xx. horas p id q̃d habet̃ in. l. capite quinto. §. de adul. τ no. Bald. de pdictis in. d. l. neminẽ. ¶ Et p pdicta plene habes materiã nũcij τ pleni⁹ q̃ in alio loco. Et p hoc sit expeditũ primũ an vcʒ credendũ sit relationi nũcij tã super citatione q̃ sup verbis platis a nũcio. ¶ †Restat nũc secũdo videre an ille qui fuit citatus τ dixit se nolle venire an si semel tñ fuit citatus vlterius sit citãdus. an vero necessario vlterius citari non debeat sed sufficiat illa vnica citatio vt iudex possit pcedere ad sñiam lʒ alias vbi tacuisset τ nihil dixisset se vẽturũ requirerentur tres. l. contumacia. §. cõtumar. supra de re iudi. gl. hic videt̃ innuere q̃d dicta citatio sufficiat τ nõ sit necesse vlterius citari. Et hoc idẽ clari⁹ τ apertius voluit in. l. pe. τ fi. §. de resti. i inte. Idẽ in. d. l. tres denũciationes. C. quõ τ qñ iu. τ in. l. cõsentaneũ. Mouet̃ p id q̃d hic tetigit gl. q: in incertis non certis loc⁹ est cõiecturis. l. continu⁹. §. cũ ita. §. de ver. obli. Et iõ licet qñ citatus nihil dicit vel dicit se venturũ ad psumendam contumaciam requirat̃ trina citatio. tñ vbi dicit se nolle venire: q: tunc videt̃ satis apparere de ei⁹ cõtumacia nõ vr̃ expediẽs q̃d ex quo sumus certi de ipsius cõtumacia ãplius sit opus ipm citare ad finez contumacie psumende. Et hanc opi. etiã tenuit glo. in. c. de illicita. xxiiij. q. iij. vbi bona glo. τ facit etiã q̃d no. glo. in. c. j. de mili. vasallo q ɔtumax est. in vsibus feu. Idem tenuit Innoc. τ Hosti. in sũma. de do. τ ɔtu. idẽ spec. in ti. d ɔtumacia. §. j. τ ista est cõis opi. glo. τ doc. Et plus vr̃ voluisse Inno. q̃ vbi qs est psonaliter citatus lʒ nihil dicat q̃ sufficiat vnica citatio. ita vr̃ velle Inno. in. c. ad petitionẽ. sed istud cõiter nõ tenet̃. τ gl. hoc non tʒ vt ptʒ ex eo per glo. in. l. pe. τ fi. §. de resti. in integ. Ja. tñ bu. in. d. l. tres denũciationes. dicit hodie hoc seruari vcʒ q̃ vbi qs psonaliter citatus sufficiat vnica citatio. Sʒ certe illud põt pcedere ex vi statuti vel cõsuetudinis nõ de iure cõi. Nã statuta cõiter hñ disponunt q̃d si qs fuit inuẽtus τ psonaliter citat⁹ sufficiat vnica citatio. al's si nõ fuit inuent⁹ reqrit q̃d fiãt plures citationes ad domũ. τ disponũt qñq; q̃d sufficiat due. τ sic remanet dubiũ an ille qui dixit se nolle venire necessario vlteri⁹ sit citand⁹ si semel tñ fuit citatus. Nam gloss. τ cõiter doc. tenẽt q̃d predixi. sed glo. in. c. venerabilib⁹. in. §. secus in ver. in iudicio. videt̃ velle q̃ istud sit verũ si citãs ptulit i iudicio. τ sic apud acta dicta vba. secus si ex iudiciũ per illũ text. a sñu ɔrio. nã videtur q̃ tũc vlterius sit citandus. τ fm aliquos etiã vr̃ q̃ lʒ credat̃ nũcio seu eius relationi sup actione. non tamẽ credat̃ sup dictis vbis. τ videt̃ etiã q̃ tunc nõ dicat̃ in manifesta ɔtumacia. de quo tenetur ad credendũ. an credendum sit nũcio §. tetigi. idem quod glo. in. d. §. secus videt̃ voluisse gloss. in cle. si ante. de do. τ ɔtu. glo. vero. in. l. pe. τ fi. de resti. in integ. videt̃ velle q̃ etiam quãdo extra iudiciũ citatus dixit dicta verba ãplius non sit citandus. nã loquitur ibi quando citatus nõ erat in iudicio τ dixit nuncio se nolle venire. τ tamen glo. ibi dicit illum non esse amplius citandum. Unde per illã glo. dixit Bar. in. d. l. diu⁹ non procedere id quod dixit glos. in. d. §. secus. τ idem ibi tenuit Bal. dicens Archi. in. d. c. venerabilibus. §. idem. in ver. citatus. voluisse q̃ etiam si extra iudicium dicta verba dixerit non sit amplius citandus per no. per Inno. in. d. c. ad petitionẽ. τ sic sensit Archi. q̃ ibi nõ debeat sumi ar. a ɔrio sensu. inquãtũ lr̃a ibi dicit in iudicio q: fm eũ idem esset sic si dixisset extra iudiciũ dicta verba. Sed Bar. in hoc. §. vr̃ tenere glo. que habet̃ in. d. c. venerabilibus. §. secus extra de sen. excõ. in. vj. Nã dicit q̃d si quis fuit cita

tus vnica citatione nō peremptoria:qd tunc differētia est an in iu
dicio citatus dixerit se nolle venire vt tunc nō debeat amplius ci-
tari.secus si dicta verba dixerit extra iudicium.vbi autem fuisset
vnica citatio ⁊ peremptoria.tunc dicit qd nō est differentia an di
cta verba dixerit in iudicio an extra:qꝛ vtrobiqꝫ amplius non est
citādus.Et sic si diligenter ponderet dictū eius qd hic ponit vide
tur in effectu cōtradicere his que dicit in.d.c.pe.Bal.tamen in.l.
consentaneum in ver.querit vtrū in hac.l.C.quomodo ⁊ quando
iu.vr tenere idem in effectu qd hic tenet Bar.licet ipse idē Bald.
aliter dixerit in.d.l.pe.⁊ in.l.tres denūciationes superius allega
ta.Jo.vero de ra.⁊ Pe.vt refert Cy.in aut.qui semel.in.ix.q.seu
in.l.consentaneū.sub dubio forte dicūt qd etiam talis qui dixit se
nolle venire debet iterato citari:qꝛ tres citationes fuerūt inducte
a iure nō solū ad presumendam contumaciam sed etiā ad cōuin
cendam maliciaꝫ.Et ideo vr sm eos qd etiā in dicto casu debeāt
sequi alie citationes.idem tenuit Jo.de deo in.l.ij.suarum cauil-
lationum vt refert Jo.an.in addi.spe.in ti.de ꝯtumacia.§.j.Mo
uetur etiā alia ratione:qꝛ licet sic dixerit potuit postea penitere.
facit.c.licet.de pen.in.vj.Jtē pōt esse qd noluit cōparere in illa ci
tatione.⁊ illa verba nolo venire.possunt intelligi.s.in hac citatio
ne.Et sic vr qd per hec nō appareat qd nō velit in aliis citationi-
bus cōparere.Et ideo vr qd alie citationes sequi debeant.ꝓ hoc
etiā allegat Jo.qꝛ personaliter citatus qui nihil dixit nō cōparē-
do ipso facto vr satis dixisse se nolle cōparere.Et tamē iste debet
etiam citari aliis citationibus.ergo etiā ille qui expresse dixit no-
lo venire.qꝛ plus videtur esse aliquid exprimi facto ꝙ verbis ꝑ id
qd habet in.c.dilecti filii.J.⁊.A.extra qd appe.Et hec opi.placet
Jo.an.in dicta addi.considerato qd non vr ledi equitas iudicia
lis.qꝛ nō vr preiudiciū inferre parti aduerse considerato qd de iu
re si nihil dixisset alie citationes sequi debebāt.istā partē etiā te-
nuit Bar.de pretis doc.boñ.vt refert Bal.in.d.l.tres denūciatio
nes.Et vltra predicta allegat:qꝛ si dicamus talē vlterius nō esse
citandū:intelligit per ꝑdicta in effectu renūciasse dilatiōi sibi da-
22 te a iure.†Jn dubio aūt nō debet presumi qd qs velit suo iuri re
nunciare.ar.l.de indebito.s.de proba.Bal.in.d.l.tres denuncia
tiones.finaliter ibi tenet opi.glo.⁊ cōem.Mouetur primo ꝑ.c.ij.
de do.⁊ contu.li.vj.vbi pꝫ qd ille qui ꝓtestat se nolle cōparere co-
ram iudice amplius nō est citandus.Jtē qꝛ non est presumenduꝫ
quē mutare voluntatē nisi aliud appareat per.l.eū qui tacitū.s.
de ꝓba.⁊ in.l.sancimus.C.de test.Ang.hic super isto articulo ni-
hil dicit.Et sic vr transire in.d.l.diuus.⁊ etiam in.d.l.tres denun
ciationes.Saly.in.d.l.tres denūciationes.finaliter tenet opi.gl.
dicēs qd siue dicta verba ꝓferant in iudicio siue extra dūmodo
de eis cōstet per confessionē citati vel ꝑ testes qꝛ tunc amplius nō
erit citandus.nec placet sibi dictū Bar.positū in hoc.§.qꝛ qs est
peremptorie citatus.licet vnica sit citatio.nō est dubiū qd tūc nō
debet amplius citari.Et sic nō est verisimile qd glo.loquantur in
hoc casu imo aperte loquunt qꝛ vna citatio nō peremptoria ema-
nauit ita qd alie sequi deberēt si nō dixisset citatus dicta verba.⁊
illa est mens glo.sm eum ⁊ opi.glo.ipsarum dicit probari per.d.
§.secus.Nam vbi dicta verba fuerunt dicta in iudicio claruꝫ est
qd amplius nō debet citari vt ibi habet.Et idē sm eum vr dicen
dum per illum tex.si dixerit illa verba extra iudicium dūmodo
cōstet de eis per confessionē citari vel per testes qꝛ eandē significa
tionem videntur habere dicta verba quādo proferunt circa iudi
cium quam habent quādo proferunt in iudicio.Et ideo sicut nō
debet amplius citari quando dicta verba sunt ꝓlata in iudicio.
ita ⁊ qñ sunt prolata extra iudiciū dummodo constet de prolatio
ne ipsorum.⁊ sic sm eum ideo ibi sit differentia an dicatur in iudi
cio an extra.qꝛ vbi dicuntur in iudicio de his constet sine alia pro
batione.sed vbi dicuntur extra iudiciū de eis non constaret sine
alia probatione.Et potissime tenendo qd nō credat relationi nū
cii super dictis verbis.prout etiam ipse tenuit.Et facit pro isto in
tellectu qd no.Archi.in.d.c.venerabilibus.§.idē in verbo citatꝰ.
23 †Tu pro declaratione huius articuli potes considerare qd aut ci
tatus dixit se nolle vnꝙ comparere in illa cā.⁊ tūc qꝛ satis vr con
stare de eius mente non vr qd si cōstet de dictis verbis qd ampliꝰ
sit citādus siue sint ꝓlata in iudicio siue extra dūmodo de illis cō
stet.facit qd habet in.d.c.ij.de dolo ⁊ cōtu.in.vj.⁊ qd no.in simili
in.l.qui se patris.C.vnde lib.in materia illorū verborū nolle adi-
re.Jnterdū vero quis simpliciter dixit nūcio nolo venire.vel mi-
nime veniā.⁊ tūc aut dicta verba sunt prolata in iudicio.⁊ tūc vr
qd amplius non sit citandus per ea que habentur in.d.§.secus.
Aut sunt prolata extra iudicium.⁊ iste casus est magis dubius:
qꝛ nō vr decidi in.d.§.secus.expresse:imo a contrario tacite videt
innui qd aliud sit qñ proferuntur extra iudiciū.Et vr etiam esse
dubiū de intellectu dictorū verborū.qꝛ possunt intelligi nolo ve-
nire vel minime veniā.s.pro hac vice.Jtem possunt intelligi ꝙ no
lit aliquo modo vlterius cōparere.⁊ sic pōt dubitari que interpre
tatio sit sumenda.Nam prima facie qd prima interpretatio tāꝙ
benignior sit assumenda quam tenuit Jo.an.⁊ alii de quibus.s.
dixi.Sed contra videntur voluisse glossa ⁊ alii doctores sequētes

opi.glos.Et vt appareat quid in hoc tenendū.¶Aduerte qꝛ di-
scutiendū est de intellectu.d.§.secus.nam pōt habere plures intel
lectus quorū aliquos tetigit Saly.in.d.l.tres denūciationes.vnꝰ
est inquātum litera ibi dicit:secus i eo q ꝑdixerat in iudicio mini-
me se venturū:qd loquat quādo nō ꝑcedente aliqua citatione cō-
stitutus in iudicio dixit qd minime compareret in illo iudicio:et
tunc clarum qd vlterius citari nō dꝫ.ratio est:qꝛ ex quo nulla pre-
cessit citatio nō possunt dicta verba restringi ad aliquam citatio-
nem.Et ideo tūc vident indiffinitiue ⁊ indistincte ꝓlata ideo
indistincte preiudicant.arg.l.de precio.s.de publi.possunt enim
verba predicta secundo modo intelligi qd quis existēs in iudicio
fuerat monitus per iudicē vt certa die compareat.⁊ ille ante ter-
minū predictum ꝑdixit in iudicio minime se venturum.⁊ tūc etiā
24 hoc casu videt clarū:quia nō debet amplius citari.†Et ratio est
qꝛ monitio facta per ipsum iudicē lꝫ sit vnica habet vim ꝑempto-
rie citationis.vt est tex.sing.cum glo.in.l.cessante.C.quō ⁊ quādo
iudex.⁊ cano.habēt glo.quam reputāt sing.in.c.cōsuluit.extra de
offi.dele.tñ ⁊lia glo.cōcor.c.de illicita.xxiiii.q.iii.⁊ ideo nimirum
si nō debet amplius citari.sicut ⁊ si expresse fuisset vnica citatione
peremptoria citatus.Et secūdum ꝑdictos intellectus tex.non fa-
ceret cōtra opi.glo.⁊ cōmunē.imo potius ꝓ.Tertius pōt esse in-
tellectus qd qs fuerit citatus vnica citatione nō ꝑemptoria.⁊ cita
tus ante terminū citationis ꝑdixerit in iudicio minime se ventu
rum.⁊ intelligo in iudicio.i.apud acta corā iudice.⁊ etiam voluit
Saly.in.d.l.tres.nā secus videret si in loco iudicii dixisset si nō di
xit apud acta corā iudice:qꝛ illud non esset manifestum iudici nisi
aliter manifestet.⁊ tūc sm istū itellectū ibi dixit qd si dicta verba
in iudicio ampliꝰ nō dꝫ citari.Et sm istū intellectū videret facere
ꝯtra cōem opi.gl.⁊ cōem a cōtrario sensu.Sed in hoc ponderan-
dum est an operet virtus verborū ꝓlatorū.an vero autoritas iu-
dicialis in iudicio seu iudicialiter cōtēpta seu spreta.nā si dicatur
qd iudicialis autoritas in iudicio seu iudicialiter spreta siue cōtē-
pta illud opet:tunc clarū videt qd aliud erit dicendū qñ dicta ver
ba ꝓferunt extra iudiciū.⁊ sic videt qd tunc nō sufficeret dicta ci-
tatio:sed alie etiā sequi deberēt.Si aūt dicatur qd id operet signi
ficatū verborū videt qd siue dicta verba proferant in iudicio siue
extra.idē sit dicendū.⁊ sic vlterius citari nō debeat.Sed huic in-
tellectui fortiter repugnat:qꝛ sm illū frustratorie viderent appo-
sita illa verba in iudicio que ponunt in.d.§.secus.Sed potes dice
re tenendo dictū vltimū intellectū qd ideo ibi ponderat an dicta
verba sint ꝓlata in iudicio an extra:qꝛ vbi sunt prolata in iudicio
⁊ sic apud acta coram iudice.tunc ex illis surgit cōtumacia mani-
festa ⁊ notoria:qꝛ illud qd cōstat ex actis intelligit esse notorium ⁊
manifestū.vt no.Jnno.in.c.ex insinuatiōe.extra de ap.⁊ in.c.per
tuas.extra de testi.⁊ voluit etiā glo.in.l.vbi pactū.C.de trāsac.Sꝫ
vbi dicta ꝓferunt extra iudiciū nō inducūt cōtumaciā notoriam
⁊ manifestā nisi de illis constet per confessionē citati vel per testes
per id qd habet in.d.§.secus.Et qd no.Ange.in addi.spec.in.d.
ti.de cōtu.§.j.⁊ etiā no.Saly.in.d.l.tres denūciationes.⁊ per hoc
videt qd etiā si dicta verba ꝓferunt extra iudiciū idē importēt ac
si essent ꝓlata in iudicio dūmodo de illis cōstet per confessionem
citati vel ꝑ testes.Et sic videt qd ex sui significato satis importēt
qd intelligat citatus dicendo dicta verba nolo venire:nolo dice-
re.⁊ nō vult aliquo modo venire.⁊ sic nedum pro illa vice sed nec
etiam alterius.Et pro ista parte facit:qꝛ ista verba sonāt in cōtu-
maciā ⁊ contēptū iudicis.⁊ per cōsequens videt qd cum dicta ver
ba ꝓferant a cōtumace interpretari debeāt prout deterius est pro
ferenti.⁊ vtiliꝰ est aduersario ꝑ id qd legi.⁊ no.in.l.de etate.§.qui
tacuerit.cū ibi no.ꝑ Bar.s.de iterro.actio.⁊ ꝑ id etiā qd no.bar.
in.l.ꝙdiu.la.iii.s.de acqui.heredi.Et per hoc pōt rūderi rationi
Jo.an.dum dixit qd illa verba nolo venire possunt intelligi.s.pro
illa.qd lꝫ illud sit verū:tamen ex quo poterit etiā intelligi qd nolit
etiā vlterius venire ex quo dicta verba proferunt a contumace et
cōtēnente iudicem.videt in dubio intelligendū ꝓut deterius est
ipsi ꝓferenti per id qd.s.dixi.Jtem non ob.si dicat qd potuit mu
tarē voluntatē:qꝛ in dubio nō presumit mutasse nec voluisse mu-
tare si aliud nō apparet per id qd habetur in.l.eū qui tacitum.su-
pra de ꝓba.⁊ in.l.sancimus.C.de testa.⁊ no.etiā Bal.in.d.l.tres
25 denūciationes.Jtē etiā nō ob.dū dicit Jo.an.†qd ille qui ꝑsona
liter citatur ⁊ nihil dicit si nō comparet ipso facto videt dicere se
nolle venire:qꝛ illud est verum pro illa vice:tamē factū in non ve-
niendo illa vice videat solum ipsam vicem respicere.que rō cessat
qñ expresse per verba prolata dixit se nolle venire cum illa verba
nedū sint apta comprehendere illā vicem sed etiam vlteriorē:vt
superius est dictum.Et taliter fieri debeat interpretatio contra
ipsum cōtumacem ⁊ cōtemnentem iudicē vt est dictū.Jtem etiaꝫ
nō ob.si dicatur qd quis in dubio nō videt renūciare dilationi si-
bi date a iure:qꝛ illud procedit nisi aliud presumi possit ex verbis
prolatis vt contingit in casu ꝓposito ꝑ ea que superius dixi.Et ꝑ
hoc vr posse defensari opi.gl.⁊ cōis vcꝫ qd vbi citatꝰ dixit se nol-
le venire siue hoc dixerit in iudicio siue extra iudiciū:dūmodo de
hoc cōstet iudici qd necessario vlterius nō sit citādus.¶Sed iu-
xta predicta

rta pdicta surgit dubiū qđ si solū cōstat per relationē nūcij cōmo de qđ si teneam⁹ opi.q nō credat nūcio de dictis verbis prout te nuit Jo.an.⁊ Saly.⁊ etiam Ang.tunc non posset iudex pcedere ad sniam ex vi illius citationis ex quo fuisset vnica ⁊ nō pemptoria qꝛ nō constaret sibi de sufficienti cōtumacia ad sniam pferendam:qꝛ ad hoc vt possit pferri dꝫ constare qđ pcessit trina citatio vel vnica pemptoria.l.ad pemptoriuꝫ.cū se.ff.de iudi.⁊.l.tres denūciationes.C.quō ⁊ qñ iud.vt aūt iudex posset pcedere ad sniaꝫ constare ⁊ liqre dꝫ sibi ptem esse contumacē:⁊ sic legitie citatā.al's nō videt valere pcessus.l.hec aūt.§.j.ff.ex qui.can.in pos.ea.Et iō hoc casu nō videret sufficere dicta citatio vt iudex posset pcedere ad sniam si aliter nō cōstaret iudici de dictis verbis q̄ p relationē nūcij imo oportebit qđ sequant alie citationes.Et sic intellige qđ no.glo.⁊ Jo.an.sup illa in pal.§.secus in.d.c.venerabilib⁹.et qđ no.Cy.post Ja.de ra.⁊ Pet.in aut.q semel.C.quō ⁊ qñ iu.in.ix.q.secus videt dicendū si aliter q̄ p relationē nuncij cōstaret iudici dicta verba fuisse plata.puta p confessionē ptis vel per testes q tūc videt qđ posset pcedere ad sniam sine alia citatione.⁊ sic pcedat opi.gloss.⁊ sequaciū.Si aūt teneam⁹ relationi nūcij esse standū sup dictis verbis:tūc videt sine alia citatione posse pcedi ad

26 sniam.Sed tūc videt obstare † qꝛ si constat de relatione nuncij in actis:vr q illa induceret notoriū ⁊ manifestū.⁊ sic vr qđ etiā si dicta verba proferant extra iudiciū.si tū de eis cōstet p relationē nūcij scriptā in actis etiā inducat notoriū ⁊ manifestā cōtumaciam.qđ nō vr de mente illius tex.in.§.secus.si sic videret ille tex.facere qđ nō sit credēdū relationi nūcij sup verbis pdictis.ne al's veniat contra id qđ videt velle ille.§.inquātū vult differētiā esse an dicta verba sint plata in iudicio an extra.Sed potes respondere dupliciter.primo qđ etiā tenēdo qđ stetur relationi nuncij erit differentia in hoc:qꝛ vbi dicta verba pferunt in iudicio in ipsa prolatione verborū notorie ⁊ manifeste cōstabit de cōtumacia:sed demū qñ de illa apparebit per relationē nūcij sicut etiā contingit in simili quando dicta verba pferunt extra iudiciū.⁊ postea de eis constat per cōfessionē partis vel per testes.Potest ⁊ scđo dici qđ vbi constat solum per rōnem nuncij de dictis non per hoc dicet esse cōtumacia manifesta ex eo qꝛ lꝫ prima facie standū sit relationi nuncij.Illud est verū nisi allegaret ⁊ probaretur contrariū.nā scđm oēs etiam si dicat stari relationi nūcij.illud est verū nisi pbaret cōtrariū:vt superius plene dixi.⁊ ideo licet cōstet iudici de dictis vbis per relationē nūcij:tū qꝛ nō est certus an pars dicet ⁊ pbabit contrariū nō pōt bene dici qđ notorie sibi cōstet de contumacia q̄ non cessat qñ dicta verba plata sunt in iudicio coraꝫ iudice apud acta ideo tūc dicitur esse quis in manifesta contumacia:lꝫ quando cōstaret per relationē nuncij si teneamus stari debere tali relationi facte super verbis pdictis posset iudex pcedere ad sniaꝫ sine alia citatione.⁊ hoc modo posset intelligi opi.glo.Fatendū est tamen qđ vbi qs excōmunicaret per verba pdicta plata in iudicio:dicetur tūc excōmunicatus pro manifesta contumacia:secus vbi esset excommunicatus propter dicta verba prolata extra iudiciū lꝫ de eis appareret ex relatione nuncij:qꝛ per hoc nō dicet excōmunicatus pro contumacia manifesta:ex quo de dictis verbis ante excōmunicationem non constat iudicialiter q̄ per relationem nuncij secus si cōstitisset per confessionem partis vel per testes.¶Et per predicta satis patere potest qualis sit intellectus.d.§.secus.⁊ etiā patere potest defensari posse opi.glo.⁊ cōmunem inquantum volunt qđ vbi citatus dixit se nolle venire etiam si illud dixerit extra iudicium amplius non sit citandus.Et hoc videtur clarum si de hoc constiterit iudici per confessionē partis vel p testes.Si autez solum per relationem nuncij tunc aut procedat opi.glo.⁊ magis dubium:tunc videtur etiam hoc casu posse defensari opi.glo.per

27 ea que superius sunt dicta.¶†Juxta predicta est aduertendū qđ in iudicijs ordinarijs ad hoc vt possit deueniri ad sniam est necesse qđ precedat de iure cōmuni tertia citatio vel vnica peremptoria seu cū expressione peremptorij:aut adiecto verbo pemptorie per.l.ad peremptoriū cū se.ff.de iudi.iudex tū non debet vnicam peremptoriam dare nisi suadente.l.nōnunq̄.⁊ ibi not.⁊ etiā per Barto.supra de iudi.⁊ etiā p Inno.in.c.ad petitionem.extra de accu.Sed circa hoc facit dubium qꝛ vltra tres citationes vr requiri quarta peremptoria.vt vr pbari expresse in.l.ad pemptoriū cū seq.ff.de iudi.Et istud etiā tenuit glo.i.c.de illicita.xxiij.q.iij.In cōtrarium tū facit:vcꝫ qđ sufficiant tres nec reqrat quarta:qꝛ habetur in.l.tres denūciationes.C.quō ⁊ qñ iud.⁊ in.l.cōtumacia.§.contumax.ff.de re iudi.⁊ in.l.cōsentaneū.⁊ in aut.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iud.Aliqui dicere voluerūt qđ vbi qs fuit inuētus psonaliter ⁊ fuit ter citatus qđ tūc nō reqrat quarta citatio.⁊ sic intelligat.d.l.tres denūciationes.cū si.secus qñ non fuit inuentus:quia tunc requirat quarta citatio cū exp̄ssione pemptorij.Et istā opi.posuit Cy.in.d.l.tres denūciationes.Sed certe vt dicit Bar.cū denūciatio possit fieri nedū ei q psonal'r inueniet:sed etiā pōt fieri ad domū qñ qs nō inuenit.vt.d.l.tres denūciatiōes loquat indistincte/indistincte videt intelligēda.ar.l.de pcio.ff.de publi.⁊ sic dicta opi.videt diuinare ad.d.l.tres denūciatiōes.iđ non vr bona sm Bar.vnde videret aliter posse dici:vcꝫ qđ illa.l.tres denunciationes.loquat qñ fit citatio p nunciū q nūciat citationē citato psonal'r inuēto vel ad domū si nō inuenit.Sꝫ.d.l.ad peremptoriū.loquat qñ citatio fit p edicta seu per lras.Et videt posse assignari ratio diuersitatis q facilius vr presumptiue trāsire ad noticiā citati citatio cū nūcius citat ipsum inuentū vel ad domum q̄ citatio que fit per edicta seu per literas scđm istā opinion placet.qꝛ etiā qñ citatio fit per edicta vel per literas affixas in loco iudicij vr sufficere trina citatio.vt est tex.expressus in.d.l.contumacia.§.contumax.⁊ in.d.l.cōsentaneū.⁊ in dicta aut.qui semel.Ideo melius vr dicendum vt voluit glo.in.d.l.tres denunciationes.⁊ in.d.l.ad peremptoriū.qđ tres citationes snie fiant p edicta siue per nuncium iuris fictione habent vim peremptorij ⁊ sic dr tunc emanasse factū peremptoriū.sed verū peremptoriū dr esse qñ pcesserūt tres citationes.⁊ demū sequit quarta peremptoria.d.l.ad peremptoriū.cū se.⁊ si dicat fictio debet imitari naturā.l.nam adoptio.ff.de adop.⁊.l.qui ad certum.ff.loca.⁊.l.si filius.ff.si cer.pe.⁊ sic vr qđ tres citatiōes nō possint fungi vice q̄tuor.Sed respōderi pōt vt tangit Saly.in.d.l.tres denūciatiōes ⁊ vr satis de mēte glo.⁊ expresse etiā voluit Bart.in.d.l.tres.qđ istud contingit qꝛ quarta citatio de qua in.d.l.ad peremptoriū.cū se.non est necessaria.sed potius fit ad cautelā cū sufficiant tres vt aperte pꝫ in.d.§.contumax.⁊.d.l.cōsentaneū.⁊ in.d.aut.qui semel.⁊ in.d.l.tres.Et istud expresse etiam tenuit Inno.in.d.c.ad petitionē.in ver.quartā aūt.⁊ facit etiam qđ ipse in glo.superius in ver.itē no.qđ iudex.⁊ in ver.itē no.qđ citationes.Et hoc tene menti pro intellectu.d.l.ad peremptoriū.cū seq.que prima facie videtur velle quartā citationē peremptoriā esse necessariam.sed vt dixi debet intelligi qđ potius fiat ad cautelā.⁊ vt appareat de

28 vero ⁊ expresso peremptorio.†Et adde etiā predictis qđ monitio iudicis facta in iudicio parti presenti apud acta licet sit vnica hꝫ vim peremptorij.vt est tex.cū glo.in.l.cessante.C.quō ⁊ qñ iud.et superius etiam allegaui glo.in.c.cōsuluit.de off.dele.⁊ in.d.c.de illicita.Et per hoc sit expeditū scđm concernens primā opi.positam in glo.an ille qui citatus dixit se nolle venire amplius sit citādus.Adde tū aliqua ⁊ primo qđ vbi quis fuisset citatus ad vnuꝫ actū ⁊ dixisset se nolle venire solū censeretur esse contumax in illo actu.⁊ ideo si alius actus postea esset expediēdus ad illū deberet citari.quia contumacia in vno actu non nocet in alio vt est gloss.ordi.⁊ no.in.c.ij.de do.⁊ contu.in.vj.⁊ no.etiam Joan.an.in addi.spe.in prealle.ti.de contu.in.§.j.circa fi.magne addi.Et p hoc videretur qđ citatus fuisset quis ad totā causam.⁊ sic vsq₃ ad sententiā exclusiue qđ interdū fieri pōt:vt voluit glo.in aut.q semel C.quō ⁊ qñ iudex in.c.cōsuluit.de off.dele.qđ vr posse fieri quādo citandus quis esset de longinquo loco.vt voluit Jo.an.in addi.Specu.in ti.de cita.§.viso super ver.itē licet in vim peremptorij.Bar.in extraua.ad reprimendā in ver.edicto.⁊ dixi in.l.qui ante calen.ff.de ver.obli.tunc si citatus diceret se nolle venire vr qđ ad nullum actū sequentē esset citandus ex quo citatus erat ad totam causam.⁊ sic in illa tota censebit esse contumax.Itē adde secūdo qđ quando nō precedente aliqua citatione quis dixit se nolle venire ad iudiciū in tali causa.qꝛ tunc vlterius non erit citandus.vt voluit Bar.in.l.pe.ff.de resti.in inte.allegat qđ habetur in.c.ij.extra de dolo ⁊ contu.⁊ lib.vj.⁊ bene facit qđ dixi superi⁹ circa intellectum.c.venerabilibus.§.secus.de sen.excō.in.vj.Sed Bal.in.l.fi.ff.de resti.in integ.dixit hoc verū qñ quis dicta verba dixit in iudicio.secus si extra iudiciū:qꝛ potuit penitere.Sed certe verior vr opi.Bar.qđ quis in dubio nō presumit mutare volūtatem per.l.cū qui tacitū.ff.de proba.⁊.l.scimus.C.de testa.⁊ not.etiam ipse Bal.in.l.tres denunciationes.C.quō ⁊ qñ iudex.⁊ sic vr idem dicendū siue dixerit dicta verba in iudicio siue extra dūmodo de hoc constet.Tertio adde qđ quando quis sciuit primā citationem ⁊ scđam si ignorauit tertiā.qꝛ illa facta fuit ad domū ipso ignorante.tunc censetur esse factus contumax ⁊ non verus.qꝛ ignorauit citationem que habebat vim peremptorij insertam cū precedentibus.⁊ sic vr esse de mente Bar.in.l.fi.ff.de resti.in inte.secus si econtra ignorasset primam ⁊ scđam quando facte fuissent si sciuit tertiam ⁊ sciuit illam esse tertiā.Nam tūc censebitur esse verus contumax:qꝛ tunc satis habuit noticiam citationis habentis vim peremptorij.facit quod no.Bar.in.d.l.fina.Quarto adde quod licet quo ad hoc vt quis dicatur contumax ad fin.vt possit deueniri ad sententiam diffinitiuam requiratur trina ci-

29 tatio.tamen†secus est quo ad condēnationem expensarum:quia quo ad illam censetur contumax si in prima citatione non cōparuit.vt voluit glo.no.in.c.querelam.extra de procu.Et idem etiā aperte voluit glo.in.c.de illicita.xxiiij.q.iij.⁊ no.etiam per Cyn.in.l.sancimus.C.de iudi.quod tene menti.An autem quo ad sententiam interlocutoriam requiratur trina citatio.recurrendum est ad no.per Jaco.butri.⁊ Barto.in.l.consentaneum.C.quomodo ⁊ quando iudex.Item quando dicatur vnica citatio peremptoria pro omnibus:an in illa debeat dari tantum spacium quātum daretur si tres fierent citationes!gloss.dubitauit in.l.non

nunc qd tene menti. Et aduerte qz pot vindicari peremptoria pro omnibus hoc modo. puta si dicat iudex do tali terminu triuz dieru ad coparendu pro primo scdo et tertio termino peremptorio possit etiam aliter dicere vez do tibi terminu triu dieru quorum vnum assigno pro primo termino. Et scdm pro scdo. et tertiu pro tertio et peremptorio. Et facit qd no. Bal. in l. non nunq et qd no. glo. in c. constitutionem. de sente. excom. in vj. vbi est bona glo. que dat plures formas circa talem citationem. Quinto adde qd licet regulariter quis se dicit nolle venire si de hoc constet dicatur contumax si non comparet in termino nec sit vlterius citad⁹. Fallit quando causa fuisset incobata et agitata per procu. qz tunc cum citari debeat procu. et non dominus. Et no. per Bar. in l. pcu. C. de procu. et in l. furioso. ff. de re in. si citaretur dominus qui dicit se nolle venire. no per hoc esset contumax si no veniret. qz no tenebitur venire: citadus erit ipse dominus vt pdixi. facit qd no. Bar. in d. l. fi. ff. de restit. in inte. Sexto adde qd licet vbi dicit qs se nolle venire censeatur contumax quo ad hoc vt non debeat vlterius citari si de hoc constat et fuit citatus ad sententiam audiedam. tn non censebitur contumax ex sola prolatione dictoru verborum quin sibi compareat in termino ante lata sniam iudice adhuc sedente pro tribunali. an tunc audiet. dicet in sequenti articu- 30 lo. Ultimo potes addere an vera contumacia pcu. habeat repellere dominum a potestate appellandi: de quo dicetur in l. j. §. fi. j. quando appel. sit. vbi per Bar. et per eundem in l. j. §. si procurator. ff. si quis ius di. non obtem. et per Inno. et per Cano. in c. j. ad finem. extra vt lite non conte. Potes etiam addere: qz Bal. in l. fi. ff. de resti. in inte. dixit communem opi. qd cotumax verus existenter: sed non apparenter posset appellare: ex quo contumacia est velata. facit qd habetur in l. sine metu. C. de adul. et sic videtur tenuisse Cy. in l. properandum. §. sinautem reus. C. de iud. et dicit Bal. qd hoc etiam tenuit Cy. in quada addi. in d. l. fi. ff. de rest. in inte. qua tamen additionem non habeo. licet habeam alias additiones ipsius. sed bene est veru qd hoc dixit in d. §. sinaut reus. lz Bal. ipsum no alleget in preallе. loco. Et per hoc videtur reprobare Bar. qui in d. l. fi. videtur tenere contrariu. Sed certe puto veriore opi. Bar. per istu tex. qz Bar. non simpliciter dixit qd talis repellatur a potestate appelladi. imo dixit qd ex quo apparenter est factus cotumax admitti debebit appellatio a iudice a quo ei constat eu verum contumace. Et sic possit intelligi opi. communis doc. sed si excipiatur coram iudice ad que qd iste sit verus contumax. et hoc probat vt qz pbetur qd cognouit se legitime citatuz et no coparuit in termino cu potuit: tunc no debebit procedi super dicta appellatione per iudice ad que spectat cognoscere an appellatio sit recipienda. j. de appel. reci. l. si cuius. et l. seq. Et sic pot saluari opi. Bar. qui tali modo dixit tale veru contumace no audiedum per iudice ad que est appellatu. Istis sic additis restat nunc videre de tertio. vez nuquid citatus qui dixit se nolle venit in termino ante lata setetiam an si veniat post illa lata iudice adhuc sedente pro tribunali sit audiendus. et sic non habebit beneficiuz d. l. pe. ff. de resti. in inte. qd beneficiu Jo. an. in addi. pdicta. in ti. de contu. §. j. appellat beneficiu velocis reditus. qz velociter videtur venisse seu rediisse qui venit iudice adhuc sedente pro tribunali. super hoc fueru opi. sup glo. et doc. Nam Jo. glossator iuris ciuilis tenuit qd sic. sed Azo tenet contrariu dicens qd ista. l. non habet locu in tali vero contumace qui dicit se nolle venire. sed bene habet locu in eo qui fuit inuentus et tacuit. et sic nihil dixit vel dixit se venturu. vt pz ex no. per glo. in d. l. vlti. Et hac opi. tenuit Azo ibi Guido de suza. et Jac. de aret. et Mar. silli. et hanc etiam opi. vr tenuisse Cy. in d. l. properadum. §. sinaut reus. Et ibi etia videtur tenuisse Saly. illam etiam videtur tenuisse Bal. in l. ea q C. quo et qn. Illam etia videtur tenere Jo. an. in d. addi. in tit. de contu. §. j. sed glo. in d. l. pe. videtur tenere Jo. et qd d. l. pe. habeat locum siue citatus dixerit volo venire siue fuerit inuetus et tacuerit vel dixerit se venturu. Et istam opi. sequitur etiam spec. in d. ti. de contu. §. j. illam etiam videtur velle idem Ang. et idem etiam Bal. in d. l. pe. dicens qd quidam est contumax vere et interpretatiue. secus quando dixit quis coparuit iudice sedente p tribunali. qz tunc licet videat esse contumax vere ex quo non comparuit in termino ante latam sententia. tn no censetur esse cotumax interpretatiue ex quo venit iudice sedete pro tribunali. et ideo auditur. Nec ob. lec. Jo. si dicatur qd illa non vr conformari lre que loquitur qn citatus non respondit. qz exponi debet. i. no venit vt ibi voluit vna glo. que ad hoc etia allegat cocor. Ite vr obstare li- 31 tera. d. l. pe. inquantu qd citatus veniens iudice sedete p tribunali audietur. qz estimari pot. i. presumi qd paru intellexerit voce preconis seu nuncij. sed vbi quis dixit nucio se nolle venire. tuc vr esse certum qd intellexerit nunciu. et ideo tuc no videt cadere coniectura vel presumptio. qz in incertis no certis locus est coiecturis in l. cotinuus. §. cum ita. de ver. obli. Sed pot rnderi teneda opi. Jo. qd inquatu lra dicit estimari pot. qd exponitur. i. presumi dz intelligi de presumptione iuris et de iure. cotra qua nulla admittitur pbatio. facit qd leg. et no. in c. is qui. extra de spon. et in l. sine possi. C. de proba. Vel fm Bar. et Jac. bu. exponi potest estimari. i. fingi. et sic etiam no est cotra veritate assumptio. vt voluit glo. no. que ponit differentia inter presumptione et fictionem in l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. act. et facit etiam qd habetur et not. per glo. in §. si vero constante. circa fi. ti. in auc. de sanctissi. epi. coll. ix. et quod habetur in eo. tit. extra de capti. et qd plene no. per Bart. in l. si is qui p emptore. §. de vsucap. Et fm hoc non admitteret pbatio in cotrariu per relatione nuncij vel alio modo. Ange. tn in l. fi. de resti. in inte. vr tenere prima expositione vez qd intelligatur de presumptione iuris et de iure. vnde scdm eu no admittetur probatio in contrariu nisi per confessione partis. per id qd leg. et no. in auc. sed iam necesse. et in corpore vnde sumit. C. de dona. ante nup. Scdm tn scda expositione non admitteret etiam probatio per cofessionem partis ex quo esset non presumptio. Satis vr esse de mente illius litere qd no admittatur pbatio in cotrarium et potissime aliter q per cofessionem partis. Et ista opi. Joan. est equior et benignior ideo vr amplectenda et teneda per l. benign⁹ ff. de leg. et presertim qz etia glo. illa tenuit in d. l. pe. et in dubio no vr discedendu a glo. et que firmat pedes et precipue in cosulendo et iudicando p id qd no. Ja. bu. in l. j. C. qui p sua iurisdi. facit et qd no. gl. in l. si no fuerint. ff. pro so. vbi etia glo. ponderat qd. l. figat pedes sup aliquo. qd tene meti. Et ista pars mihi magis plz tanq magis equa et benignior. Sed hic occurrit vnu quid si venit iudice sedente p tribunali. sed post discessum an audiet. et precipue si iudex reuertatur ad tribunal ad sedendu. Gui. de suza tenuit qd sic in d. l. diuus. Monetur qz ea que incotineti fiunt videtur esse. l. lecta ver. dicebam. cu ibi not. et cu concor. ibi positis. ff. si cer. pe. Sed Ang. ibi tenet oppositu per illu tex. a sensu contrario et alle. glo. qua dicit hoc velle in l. ij. ff. eo. et ibi etia tetigi post eu. no facit tn mentione de dicto Gui. nec de dicto Bal. sed certe gl. in d. l. ij. no bene pbat dictu suu si bene inspiciat. vnde diceret verius esse dictu Gui. et Bal. tn illud no est sine magna dubitatione. qz illa. l. pe. requirit ad hoc vt habeat beneficiu illius. l. qd compareat iudice sedente pro tribunali. sed potest dici qd per iura pallegata subintelligi debet vel statim post eu eadem videat equitas et beneficiu illius. l. vr sup equitate fundatuz. et per 9ns vr qd 32 idem sit dicedu in d. casu. ar. l. illud. ff. ad l. aquili. Sed iuxta predicta etia occurrit aliud dubiu an vez verus cotumax copares cora iudice sedete pro tribunali audiri debeat per via appellationis. an vero per viam resti. in inte. Et per hoc sit expeditu tertiu cocernes prima opi. glo. qn. s. citatus dixit se nolle venire an talis audiri debeat si veniat iudice sedete p tribunali. Et sic an habeat beneficium. d. l. pe. qd appellat per Joa. an. vt dixi beneficiu velocis reditus. Et pro eo qd supra dixi qd veniens post discessum a tribunali statim debeat audiri. bene facit qd no. gl. valde no. qua reputo sin. in l. pop. §. rati. ff. de pcu. vbi glo. vult qd licet ibi dicat exceptio dilatoria debeat opponi ante lit. cote. vt ibi pbat. et in l. fi. cu si. C. de excep. Tamen attendendu et est statim post per id qd habetur in l. petens. C. de pac. et l. modestinus. Et bene facit. l. lecta ver. diceba. si cer. pe. Et cum illa glo. transit ibi Ja. bu. et Bar. Sed Ang. ibi reprobat illa ex eo qz fm eum exceptio dilatoria vr esse incopassibilis cu actu cotestationis: qz cotestatio venit ad firmandum processum sed dilatoria venit ad ipsum impugnandu. Et per hoc non ob. fm eum. d. l. modestinus et d. l. petens. et consequenter. d. l. lecta. qz ibi actus statim sequens non est incopassibilis cu actu pambulo. ideo tuc sufficit statim fieri. Bal. vero ibi saluat glo. quando quis ante lit. conte. protestatus fuisset exce. dilatoriam sibi esse saluam. qz tunc poterit postea illam opponere per id quod le. et no. in l. si fideiussor. in prin. qui satisd. cog. Et intelligo dictum Bal. quando aduersarius non cotradixisset ptestationi. alias non videretur valere protestatio per id quod not. in d. l. si fideiussor. et plene per Bar. in l. non solum. §. morte. ff. de ope. no. nu. Et bene etiam facit quod dixi circa materiam protestationis. in c. cum. M. ferrarie. circa fi. extra de consti. Sed licet dicta glo. videatur dubia per predicta: tamen qz in casu proposito videtur qd actus statim sequens compatiatur cum alio pambulo quando quis statim comparuit post discessum a tribunali. videtur satis posse sustineri quod etiam cum talis habeat beneficium. d. l. pe. prout dixi. ff. post Guid. de suza. et Bal. sed Ang. cotra vt predixi. quamuis illud non sit sine dubitatione. Nunc restat videre de tertio principali. vez de excep. quas hic posuit glo. circa hanc materiam. nam inquantum hic dicitur qd contumax non auditur appellans. glo. hic posuit duas exceptiones. vna est qz illud fallit si veniat iudice sedente pro tribunali. alia est si citatus probat non contumacem allegando et probando aliquam iu- 37 stam causam quare non venit. Circa secundam expositionem inquantum gloss. hic vult quod contumax non audiatur appellans: nisi veniat iudice sedente pro tribunali. Est aduertendum prout hic tangit Angelus gloss. hic videtur intelligere quod venienti iudice sedente pro tribunali per viam succurratur per viam appella. secus si comparuisset in termino a quo fuisset exclusus propter veram contumaciam si non venisset. Et hoc dicit esse

valde

valde no. pro intellectu. d. l. diuus. ꝛ de resti. in integ. ꝛ cũ glos. videt cõcordare alia in. l. fi. ff. de resti. in integ. Jtẽ alia glo. in. §. appellationibus in aut. de iudi. col. vj. ꝛ qd iste videatur intellectus dictarũ glossaꝝ facit lz Ang. non tangat qd exceptio debet esse de cõtentis sub regula. l. j. ꝛ ibi no. ff. de reg. iur. ꝛ in. l. generali. §. j. ff. de vsufru. le. ꝛ in. l. quesitũ. §. idem respondit. ff. de fun. instru. facit etiam qd no. per glo. ꝛ Dy. in rubrica extra de regu. iur. in. vj. Et ideo cum glo. hic ꝛ in locis prealle. ponat regulam qd contumax non auditur appellans ꝛ subijciat excep. nisi veniat iudice sedente pro tribunali videt velle qd tunc audiatur appellans: alias nõ videret esse bona exceptio, seu de contẽtis sub regula. An tamen hic refert qd tali venienti iudice sedente pro tribunali non succurritur per viam appel. sed per viã restitutionis in integ. ꝛ plus nõ dicit nisi aliter declaret que opi. sit verior: sed potius inclinare in primã opi. Tu adde qd Bal. variauit in hoc articulo in eadem. l. ꝛ etiam in diuersa. Nam in. d. l. pe. primo dixit qd illa. l. videt false ꝛ male allegari qd contumax veniat iudice sedente pro tribunali audietur appellans. ꝛ ad illum tex. dum dicit qd restitui debet. Responde qd illud põt intelligi de restitutione ad totã causam. Et facit pro eo lz nõ dicat qd tale remediũ est plenius ꝙ remediũ appellãdi. vt legi. ꝛ no. in. l. fi. C. si aduer. rem iudi. ideo tale remedium restitutionis ad totã causaꝫ nõ excludit per remediũ appellandi: lz illud sit de iure cõi qꝛ ita demũ remediũ iuris cõmunis excludit remediũ restitutionis quando eque plene vel plenius prouidet ꝙ remediũ restitutionis. vt le. ꝛ no. in. l. in cause. la. ff. in pn. ff. de mino. Et facit qd no. per Dy. ꝛ Bar. in. l. in puinciali. supra de oper. no. nũ. ꝛ per Inno. in. c. transmissa. extra de pscrip. Sed attende quia solutio Bal. nõ videtur bona ex eo qꝛ si citatus comparuisset in termino ꝛ fuisset psens solũ haberet beneficiũ appellandi. ergo ille qui fuit cõtumax in termino non deberet habere beneficiũ restitutionis ad totam causam: lz veniat iudice sedente pro tribunali: alias multo plus succurreretur illi qui fuisset cõtumax in termino ꝙ illi qui cõparuisset in illo qd est absurdum: qꝛ sic melioris conditionis esset contumax ꝙ obediens. contra. l. nõ solum. ff. de noxa. vnde ipse idem Bal. in. l. ea que. C. quomodo ꝛ quando iud. dixit opi. esse canonizatam per doc. ꝛ glos. qd contumax veniens iudice sedente pro tribunali audiatur appellans. dicit tamen hoc non habere locũ in illo qui dixit se nolle venire. de quo quid tenendum satis superius dixi. ꝛ ad. d. l. pe. que videtur velle talem restituendum. ꝛ sic sibi recurrendum beneficio restitutionis. aliter nitit respondere. nam dicit qd dũ litera ibi dicit qd talis restituat intelligi debet. s. ipso iure a lege. Et sic dicit voluisse Jac. bu. in aut. hodie. C. de ap. vbi etiam aliquid de hoc tetigit Bal. Sed certe ista solutio videtur literam illam violare que posita est in materia restitu. in integ. que cõceditur officio iudicis et non ipso iure. facit qd habet in. l. qd si minor. §. restitutio. ff. de mino. ꝛ ideo videtur. d. l. pe. intelligendam de restitutione que cõceditur officio iudicis vt sic intelligat in dubio secundum materiã in qua posita est. ar. eorum que leguntur ꝛ no. in. l. imperatores. ff. de in diem adiec. ꝛ in. l. fi. §. j. ff. de condi. inde. ꝛ per Joã. an. in. c. cum monasterium de pelicia. extra de elec. Et istã partem qd succurritur remedio restitutionis. tenuit glo. in. d. l. diuus. ꝛ illã etiam ibi sequitur Bar. ꝛ etiam Ang. ibi. ꝛ ista pars verior videt de iure per illum tex. non cauillando nec violando eũ. Et istã partem etiam sequit ibi Bu. ꝛ lz Bal. dicat Bu. in. d. aut. intelligere. d. l. pe. in restitutione que fit a iure nõ reperio in mea lec. bu. nec in noua nec in veteri ipsum hoc dixisse. imo dicit oppositũ in. d. aut. vcz qd succurrit beneficio restitutionis. Et hec pars vr verior p dicta iura. Et intelligit de iure nisi cõtrariũ appareret ex dispositione statutaria loci vel ex vi cõsuetudinis. Nã tũc standũ esset dispositioni statutarie ꝛ cõsuetudini. nã ꝛ in aliqb' locis est statutum qd etiã si aliqs fuit psonalr citatus: tñ possit appellare. ꝛ sic quãuis sit verus contumax. ꝛ ita sic videt mihi qd sit stãdũ hac ciuitate. ꝛ sic seruet. sed cessante statuto ꝛ consuetudine pcedit qd superi' est dictum. ¶ †Sed hic occurrit dubiũ iuxta pdicta ad qd concedet restitutio tenẽdo qd p viam restitutionis succurrit. dic qd restituetur ad appellãdum. nã lz de rigore iuris fuerit exclusus a potestate appellãdi ex quo nõ cõparuit in termino: tamẽ ex eqtate ex quo comparuit iudice sedente pro tribunali succurritur vt restituatur ad appellandum. Et sic in hoc est deterioris conditionis contumax qui nõ cõparuit in termino ante latam sententiam: lz postea iudice sedente pro tribunali ꝙ ille qui comparuit ante latam sententiam: ꝛ sic non fuit contumax: qꝛ ille qui comparuit ante lataꝫ sententiam ꝛ sic fuit presens tempore late sententie auditur de iure cõmuni per viã ap. sed ille qui venit post latam sententiam iudice sedẽte p tribunali de iure cõmuni. ꝛ de rigore iuris est exclusus a beneficio appellãdi de iure cõmuni. sed de equitate succurritur sibi vt possit petere se restitui ad appellãdũ. non aũt põt petere se restitui ad totã causam: qꝛ per hoc esset melioris conditionis contumax ꝙ non contumax. Nec ob. huic dicto qd habetur in. d. l. pe. in ver. nec inter has. vbi videtur qd debeat restitui ad litẽ: et sic ad totã causaꝫ qꝛ illud pcedit qñ ex dolo aduersarij fuisset impeditus vel ex aliqua iusta causa. ꝛ sic ibi mutat casum. ꝛ ibi etiam voluit sentire Jo. ꝛ etiam tangit Bar. Et per hoc etiam videt qd inquãtum voluit qd citatus qui fuit inuentus ꝛ nihil dixit qd si veniat iudice sedẽte pro tribunali debeat restitui ad totã causam male dixit: qꝛ imo etiã hoc casu restituet solũ ad appellandũ per rationẽ quã superius dixi. ꝛ lz Azo ibi appellet fictũ cõtumacem qui fuit inuentus ꝛ nihil dixit. illa opi. non est vera. Et cõtrariũ hic tenuit glo. ꝛ superius etiam dixi. nec est etiam verum qd dixit Azo in. d. l. pe. † qd fictus cõtumax qui cõparet iudice sedẽte pro tribunali restituitur ad totã cãm: lz de iure cõmuni posset appellare qñ venit iudice sedente p tribunali. Nã hoc nõ est verum qd licet fictus cõtumax veniat iudice sedente p tribunali debeat restitui ad totã cãm qꝛ satis est sibi qd põt appellare de iure cõmuni per. l. ab eo. C. quõ ꝛ qñ iudex. nec dꝫ sibi plus tribui si veniat iudice sedẽte p tribunali post latã sñiam qd si fuisset psens tpe sñie sed tunc solũ haberet beneficiũ appellandi. ergo etiã illud solũ habebit lz veniat iudice sedẽte p tribunali: licet Azo voluerit cõtrarium ꝛ non bene in. d. l. pe. etiam Jac. de are. vt videtur voluisse Jo. an. in addi. Spec. in. d. ti. de contu. §. j. in magna addi. ¶ Et per pdicta põt inferri qd. d. l. diuus. inquãtum loquit de veniẽte iudice sedente p tribunali habet locũ in vero cõtumace qui erat exclusus a beneficio appellãdi vt ibi sonat lr̃a. qd videt procedere vt superius est dictũ siue vt verus contumax quia dixerit se nolle venire: siue qꝛ fuerit inuentus ꝛ tacuerit. vel dixerit se venturũ ꝛ non venit in termino ante latã sñiam sed post iudice sedẽte p tribunali. Jn ficto aũt cõtumace nõ põt loqui illa. l. ab eo. lz azo aliter videat dixisse in. d. l. pe. ꝛ non bene. ꝛ facit qd no. Jaco. but. et Bar. in. d. l. pe. Sed ideo qꝛ fictus cõtumax cõparet iudice sedente p tribunali. nõ habebit beneficiũ restitutionis ad appellandũ qꝛ sufficit sibi ꝙ de iure cõmuni potest appellare. nec etiã poterit restitui ad totã cãm. qꝛ tale beneficiũ sibi nõ cõpeteret ẽt si fuisset presens tpe sñie. ꝛ sic multo min' dꝫ sibi cõpetere si nõ cõparuit in termino ante latã sñiam: lz postea cõparuit iudice sedẽte p tribunali. ꝛ qd. d. l. pe. debeat intelligi put superius est dictũ. satis fuit de mente Jaco. bu. ꝛ Bar. in. d. l. pe. vt patere põt ex his que scribunt ibi p eos. Nec ob. superius dicta inquãtũ dictũ est qd contumaci veniẽti iudice sedẽte p tribunali succurrit per beneficiũ restitutionis ad appellandũ ꝛ nõ per viã ap. si dicat qd imo p viã ap. debet succurri p id qd habet i. d. l. pe. vbi videt qd qñ ɔtumax cõparet iudice sedente p tribunali. quãuis post latam sñiam estimari. i. presumi seu fingi potest qd defuerit. i. absens fuerit in termino absqꝫ culpa sua: ex eo qꝛ paruꝫ seu nõ bene intellexerit vocẽ pconis seu nũcij. Et sic videt qd illa psumat seu fingat illũ nõ esse contumacẽ vere. ¶ Et ideo videt cõsequẽter innuere ꝙ possit appellare sine beneficio restitutionis sicut posset si non fuisset cõtumax ex quo ex interptatiõe illius. l. videt qd interpretari debeat ipsum non fuisse cõtumacẽ. Et pp̃ter hanc rationẽ Bal. ibi videtur voluisse qd audiri debeat per viam app. Et sic dixit voluisse glo. in. l. fi. ff. de resti. in integ. ꝛ etiã cõiter doc. Nã potes responde re qd dicta ratio non ob. qꝛ licet videatur. d. l. pe. psumere seu fingere ipsum non esse contumacem: illud nõ simplr facit sed ad finẽ vt succurrat beneficio restitutionis. ꝛ ideo ibi post dictam rationem subiungit. ideoqꝫ restituet. ꝛ sic dicta psumptio vel fictio nõ fit illi simpliciter vt per omnia sit idem ac si non fuisset contumax vere sed ad finem vt ei cõcedi debeat beneficiũ restitutionis. ꝛ sic ad dictũ finẽ limitatũ in. l. pdicta. qd tene menti. Et per hec habes expeditam ꝛ declaratam primam exceptionem. Adde tamẽ quod licet glo. hic simpliciter dicat quod contumax non audiat appellans nisi veniat iudice sedente pro tribunali. Et similiter dicant glo. superius allegate. tamen cum expresse non declarent quo remedio tũc audiatur iudice sedẽte pro tribunali. forte fuit mens huius glo. Et per predicta intellige quod audiatur per beneficium restitutionis considerato quod hec glo. et supradicte allegant. l. diuus. ff. de resti. in integ. et per illam mouentur. quia loquuntur de via restitutionis ꝛ non de via appellandi. ꝛ sic cum videantur se referre ad illam. l. videtur quod intellectus huius glo. et predictarum fuerit intelligere de beneficio restitutionis prout etiã hic expsse intellexit gl. in. d. l. diuus. ar. l. asse toto. ff. de here. insti. Et eodẽ modo videret posse intelligi dictum doctorũ simpliciter dicentiũ prout dicit hic glo. qd cõtumax nõ audit appellans nisi iudice sedente p tribunali. Et allegant. d. l. diuus. ꝙ admittit talem per beneficiũ restitutionis et non per viã ap. quãuis bal. videat intelligere hanc glo. et similes. ꝛ dictũ doctorũ qd talis audiat per viã ap. vt superius dixi. Et hec de prĩa exceptione. ¶ †Circa scdm̃ iquãtũ vult qd cõtumax nõ audiat appellãs nisi pbet nõ cõtumaciã pbando qd ex aliqua iusta causa non venit. ¶ Est aduertendũ primo qd hec exceptio videt inepte ꝛ incõgrue posita: ꝙ regula est de cõtumace. Et ideo si probat ꝙ nõ fuit cõtumax clarũ est qd tũc non dꝫ repelli rõne cõtumacie qꝛ nõ includitur tũc sub regula loquẽte de cõtumace. hoc supposito vidẽdum est ꝙ dicat iusta cã propter quã si nõ venit excusetur a cõtumacia. glo. hic posuit duas causas prima est quando dicit se nõ venisse

se ppter obliuionem. z sic qz fuerat oblitus de citatione de eo facta. vt in certo termino cōpareret. sed ista causa reprobatur per Bar. z successiue per Ang. qz non presumit obliuio nisi elapsum sit longū tempus. vt le. z no. in. l. si id qd in prin. z in. l. peregre. ff. de acqui. pos. z in. l. furti. §. j. ff. de vsuca. Et ideo ex quo nō est lapsum longū tps non creditur sibi de obliuione. qz presumptio est contra eū per id qd habetur in dictis iuribus. z hoc etiam tenuit alia glo. que est huic cōtraria in. l. qui fundum. §. seruus. ff. de vsuca. p emp. Et licet Bar. sic indistincte reprobet glos. tamen forte potest saluari si appareret qd citatus esset talis conditionis q esset homo obliuiosus z non recordaretur hinc ad illud. nam si cōstet tunc de tali conditione persone satis videretur presumendū pro eo qui sic allegaret obliuionē. ar. l. qui semisses. ff. de vsur. z. l. vel vniuersorum. ff. de pig. act. sed vbi non appareret de tali cōditione psone pcedat dictū Bar. Et hoc de prima causa posita in glo. Scda est quā ponit glo. qñ citatus allegat q non credebat iudicem sic festinare. sed istam etiam reprobat Bar. z Ang. qz non debet attendi id qd credidit. sed illud qd credere debuit per. l. qd te. ff. si cer. pe. Et allegat etiam Ang. contra id qd dixit glo. in precedenti causa. z qd habetur in. l. magnam. C. de contrahen. stip. z in. l. iij. §. cū. de car. edic. melius tamen facit. d. l. magnam. ¶ Sed aduerte qz forte hec scda causa pōt saluari qñ suaderet qualitas persone. vt qz citatus esset homo rusticanus z valde simplex. z sic figure simplicis vt ita dixerim. nam videtur qd tunc ei esset credēdum. ar. l. cū de indebito. §. finautem. ff. de pba. Et p hoc etiā qd notat Bartolus in. l. finali de restitutione in integr. vbi dicit qd iusta causa habēs excusare a cōtumacia non veniēte poterit esse si forte erat rusticus qui timuit venire z comparere sine pcuratore vel aduocato quem non potuit habere. z silr est iusta cā sm Bar. in. d. l. fi. si citatus nō cōparuit ex eo qd iudex erat solitus cogere cōparentes vt renūciarent liti. facit vt le. z no. per Barto. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. ff. de ope. no. nū. Si aūt pbaretur q fuisset impeditus ex causa necessaria puta infirmitatis. vel necessaria z pbabilis vt causa reipublice clarum esset qd excusaretur a contumacia vt hic tangit glo. z plene no. per Bar. z glo. in. l. fi. ff. de resti. in inte. vbi etiā tangitur de causa pbabili licet non necessaria. vt est causa studiorum. de qua dicendum vt ibi. Ange. vero

37 hic dixit † qd nedū excusatur ɔtumacia ille qui habuit iustam causam nō comparendi sed etiam nō cōparendi. sed etiam ille q habuit causam iniustā vnde dicit qd etiam talis non dicetur verus contumax qui est in dolo vero. A dolo autem vero excusat causa etiā iniusta. l. igitur. §. j. ff. de li. cau. ille autem est contumax scdm eum qui est in dolo presumpto. z talis qui alr. causam iniustā. Et ideo non remouetur a potentia appellandi scdm eum. dicit tñ se appellare causam iniustam: nō illā que a iure nature seu naturali aut a iure ciuili notorie est reprobata: qz illa non excusaret a dolo vt no. Dy. sm eum in. c. iuris ignorantia. de regu. iur. in. vj. sed de alia iniusta causa intelligit de qua ponit exemplum si citatus dixit non cōparui: qz talis pcurator dixit mihi qd nō erat iusta cū potuerit consulere peritiores z stetit contentus dicto pcu. l. in bonorum. ff. de bo. pos. licet ipse alleget quis or. in bo. pos. seruetur. Ponit etiam exēplū si amicus citati aut cum nūcius qui citabat p schedulā dixit citato qd iudex sibi ppterea de citatione nō curaret ipse citatus. Nam ista etiam non est iusta causa qz non debuit esse ita credulus per id qd le. z nota. in. l. j. §. dolum. ff. de eo p quē fac. erit. tamē qz hec causa z precedens scdm eum est quedam causa coarctata exclusiua doli. Iste dicetur fictus contumax. z sic poterit appellare. quāuis potuerit in termino comparere z non cōparuerit. Et hanc doctrinam dicit se sumere ex gl. no. in. l. minor. etiam si quasi contumax. ff. de mino. z. l. dolore carere. j. de re. iur. z sic residet. ¶ Sed aduerte qz potest dici qd prima causa pcedat nisi forte esset persona perita in iure: qz tunc esset presumptio contra ipsum: ar. eorum que no. in. l. j. C. qui z aduer. quos. z in. l. professio. C. de profes. z medi. li. x. ideo tunc nō excusaretur a cōtumacia. ¶ Itē aduertendū: qz scda causa de qua supra per eum videtur posse pcedere quando fuisset persona rusticana z valde simplex. ar. d. l. cū de indebito. finautem alia videretur qd psumptio esset contra ipsum. qz verisimiliter non debuit credere sic dicentibus. facit qd habetur in. d. l. fi. ff. de mi. Et per hec habes expeditam z declaratam scdam expositionem glo. z ea que hic tanguntur per doc. ¶ Ultimo potes addere aliqua. primo qd hic loquitur de contumace in non veniendo qui non potest appellare. secus in contumace in non exhibendo vel restituendo zc. qz ille potest appellare. l. creditor. §. j. j. z ibi tangetur ratio diuersitatis. ¶ Scdo adde qz hic loquitur de citato ab homine. quid iuris de citato a iure vt in casu. c. j. de elec. in. vj. vbi statuitur qd si appellatur ab electione facta ad aliqd beneficium ecclesiasticum ad papā tenentur partes infra certum tps comparere. z alias si non compareat aliqua partium proceditur contra illam in causa tāq contra contumacem. an tunc si feratur sententia contra absentē poterit appellare. Spec. in ti. de contumacia. §. j. dixit qd sic. qz contumacia que surgit ex citatione iuris dicitur esse ficta cōtumacia sed illa que surgit ex citatione hominis dicitur vera cōtumacia. Item fortior vr esse citatio hominis q iuris: nam mitius agitur cum lege q cum homine. l. celsus. z ibi no. ff. de arbi. Et ideo licet ille qui est contumax ex citatione hominis non possit appellare. tñ poterit appellare ille qui fuit contumax ex citatione iuris. Et istud vt dixi tenuit Spec. in loco preal. Idem tenuit Bal. in addi. spec. z sic etiam dixit Cy. z multos doc. determinasse in. l. pperandum. §. finaūt reus. circa finem. C. de iudi. Hoc etiā tenuit Bald. in cle. causam. de elec. z in cle. si ante. de dolo z contu. Idē ang. in l. z post edictum. §. fi. de iudi. vbi ponit materiam huius. §. ponderando in effectu dicta Bar. z principaliter dicta glo. z cle. si ante sed latius dictā materiā superius expediui q ipse ibi expediat. ¶ Sed aduerte qz licet glo. in cle. cām. de hoc dubitauerit: tamen

38 dicta cle. si ante in glo. magna circa fi. determinat cōtra. vcz † q talis contumax ppter citationē iuris nō possit appellare. mouet: qz in dubio presumitur qd quis sciuerit iura. l. leges. C. de legi. z sic presumitur habere seu habuisse notitiam citationis. Et ideo videtur qd ex quo non cōparuit cū potuit censeatur esse verus contumax per istum tex. z ideo non poterit appellare nisi pbet se impeditum cōparere. Et istā partē tenet spe. z Cy. post eum in. d. §. finaūt reus. z hec pars vr verior per rationem predictā. z glo. expresse hoc decidit in dicta cle. si ante. ad fi. cum qua etiā trāsit ibi do. Ant. z alij scribentes z sic male allegauit Bar. illā glo. pro se. z Ang. qz imo decidit contra pdictos. licet glo. in cle. non videat facere p predictis. sed ibi dubitatiue loquitur z non decidit. Itē ad materiā citationis habes bonam glo. z magistrā in. c. j. de mili. vasal. qui contu. est. vbi glo. tenet in effectu sufficere trinā citationem. z sic quartā nō esse necessariā. z multo minus quinta est necessaria. de quo in. l. post edictum. ff. de iudi. Quantum aūt ad materiā contumacie de qua loquitur iste tex. est glo. melior q reperiatur in iure ciuili vel cano. in cle. si ante preal. Adde etiam q licet Ang. in. l. fi. de resti. in inte. z in. l. tres denunciationes. transeat cum opi. qd si citatus dixit se nolle venire amplius non sit citandus: cum qua transit Spe. in ti. de cita. §. viso. ver. itē si pōt cōstare. z ibi. sic ergo peremptoriū precederet dixit trinā citationē sufficere. z qui aliter dicūt somniarūt. de quo superius plene dixi. Tamen ipse Ang. in. l. peremptoriū. ff. de iudi. tenuit opi. Ja. de ra. z Pe. qd talis qui dixit nolo venire sit iterato citandus si illa fuit prima citatio. z sic requirerent due alie sm eū. Et sic ptz qd fuit in hoc sibi contrarius. tñ quid tenendū superius declaraui. Et adde qd in extraiudicialibus seu vbi collega vel par requirit vbi collegā seu parem sufficit vnica citatio. vt le. z not. in cle. j. in verbo requisiuit deberet. Et facit qd no. gl. in. c. si eps. xviij. di. z in. c. cum causam extra de off. dele. vnica etiā sufficit ad interrūpendum prescriptionē vt no. Bal. in. d. l. z post edictū. z Ang. in d. l. ad peremptoriū. Et de materia citationis etiā tetigit Bar. in l. si finita. §. iul. ff. de dā. infect. z ibi etiā dixi. Et adde etiā qd licet verus contumax non appellet tamen si iudex iniuste eū condēnauit poterit contra eū agere in syndicatu qz licet esset contumax iudex debuit iuste iudicare. z sic etiā pro eo ferre sententiam si pro ipso ferri debebat. vt. d. l. z post edictū. z hoc etiā ibi tenuit Bal. z hoc etiā qz eius absentia dei presentia repletur. l. pperandū. §. cū aūt. C. de iud. ¶ Ultimo adde ppter id qd dixi. ff. notario non

39 nō credi de commissione. † qd interdū quis potest esse iudex z notarius. puta in causis breuioribus seu modice quātitatis. ita practicatur in vicarijs comitatus qui solum de modicis summis possunt cognoscere. vt not. Bar. in. l. iubemus. §. sane. z etiā Bal. de sa. san. ec. Et adde etiam qd interdū potest quis capere delinquētem. de quo per Bar. in. l. fi. C. de exhi. re. qd si in dicto casu quis velit capere. z resistat ille quem quis vult capere si cōtingat eum ledi non tenebitur ledens per. l. si seruus. C. de his qui ad eccl. confu. ita dixit Bal. in. d. l. fi. hoc tamen videtur limitandū qd cū moderamine inculpate tutele vt ita dixerim hoc est factum per id qd habetur in simili in. l. j. C. vnde vi. z ideo videtur qd si potuisset capi absq eo qd offendatur vel vulneretur deberet puniri offendēs vel vulnerans z si ille capiendus non defendebat se cum armis videtur qd non debet offendi cum armis nisi erat homo tātum robustus qd valebat plus eius pugnus quam percussio armorum. arg. d. l. j. z eorum que habentur in ea. Unum tamen non omitto de quo percepi alias valde fuisse dubitatū in curia illustrissimi Regis Aragoñ. Anquid valet quod verus contumax non audiatur per viam ap. nec per viam restitutionis si non venit iudice sedente pro tribunali an saltem sit audiendus per viam supplicationis. Et videretur dicendum quod sic per id quod habetur in simili in. l. si quis aduersus. z aut. que supplicatio. C. de preci. impe. offe. z in. l. j. C. de sen. prefec. preto. In quibus patet quod licet aduersus sententiam latam per principalem vel perfectum pretorio non succurratur per viam appelr. nec per viam restitu. in integrum. Tamen videtur succurri debere per viam supplicationis. vt probatur in dictis iuribus. Sed contrarium expresse determinat glossa in. l. fina. C. vt lit. pendente. licet dicat aliquos tenuisse

40 contrarium. † Mouetur quia non est conueniens quod ex sua cōtumacia

tumacia quis consequatur premium per id qd habetur in.l.siue hereditaria.ff.de neg.gest. Et pro glo.facit qd contumacia censetur esse delictum.l.omne delictum.§.contumacia.ff.de re mi. Et ideo cum contumax videatur esse in delicto.et propter eius delictum et eius penam priuetur a potestate veniendi contra sententiam videtur qd ei nullatenus sit succurrendum.et cum illa glos.transeunt omnes doc.et expresse idem tenent in.l.pe.eo.ti.vbi etiam expresse tenuit Odof.Bar.et Bal.et idem etiam dixit glo.in.d.l.fi.quando quis bis appellauit:quia nedum tertio prohibetur appellare sed nec etiam poterit supplicare:vt sic infinitas euitetur.ar.l.fi.C.de sac. san.eccle.et vt finis litibus imponatur.extra de dolo et contuma. c.finem litibus. Nec ob.in contrarium allegata:quia loquuntur quando quis propter dignitatem proferentis sententiam repellitur a potestate appellandi.ideo tunc ex equitate auditur per viam supplicationis:sed in casu proposito repellitur quis propter eius contumaciam et delictum.ideo sibi est imputandum.et per consequens non debet audiri etiam per viam supplicationis per id qd superius est dictum. Nec ob.superius dictis qd no.glo.in.c.ex literis. extra de resti.in integ.in verbo supplicauit.vbi glos.dicit qd vbicunque remota est appellatio potest supplicari.et sic intelligitur remota supplicatio:quia illa glos.debet intelligi quando remouetur appellatio alia ratione quam propter contumaciam vel negligentiam impediti appellare.et alia etiam ratione quam propter infinitatem vt tandem per id qd habetur in.l.pe.et fi.C.vt lit.penden.et qd no.per glo.in.d.l.fi.et per doc.in.d.l.pe. Do.tamen Ant.in.d.c.ex literis. aliter videtur intelligere dictam glo.nam videtur eam intelligere generaliter prout sonat. Et ideo ibi etiam tenet qd vbi quis bis appellauit:licet non possit tertio appellare.C.ne lice.in vna eademque cau.l.j.et in.c.sua.extra de ap.tamen poterit supplicare. idem videtur ibi sentire Jo.an.sed isti non habuerunt ibi recordium seu memoriam glo.d.l.fi.que aperte decidit contrarium.et illa glo.vt supra dixi etiam communiter approbatur vt etiam predixi. Et sic dicta opi.do.Anto.et Jo.an.non videtur procedere. nec in dicto casu debet intelligi glo.d.c.ex literis. dixit ibi etiam do.Anto. qd licet verus contumax non audiatur appellans tamen videtur qd possit supplicare:quamuis videatur dicere qd aliquis color debeat allegari per.d.c.ex literis. Tu potes dicere qd gl.in.d.c.ex literis. non debet intelligi in contumace qui repellitur ab appellando propter contumaciam.nam talis non potuit supplicare.vt voluit glo. in d.l.fi.quam sequuntur doc.et Inno.et etiam Joan.an.in.c.ex literis dicunt qd vbi quis est verus contumax non auditur per viam ap. nec restitutionis aut supplicationis. Nec ob.dictum.c.ex literis. qd imo potius facit pro per locum a speciali.ar.l.ius singulare.ff.de legi. nam ibi videtur esse speciale qd contumax audiatur per viam supplicationis.ex eo quia patri mulieris contumacis dicebatur esse presentata litera iudicis in qua dicebatur qd non poterat esse in termino statuto.et qd differebat ad diem octauam sequentem. et sic etiam iurauit pater tales literas fuisse sibi presentatas. Et propter hoc excusabat dicta excusatio.de rigore videbatur mulierem et patrem eius fore repellendos ex quo in termino statuto non comparuerant. Tamen papa ex benignitate admisit supplicationem factam pro muliere.et secundum aliquos hoc fuit propter fauorem matrimonij. Et quia dicebatur falsas literas fuisse presentatas.et sic apparet qd alias ibi nihil allegaretur ad excusationem contumacie verus contumax non debet audiri etiam per viam supplicationis. An autem in alia causa quam matrimoniali habet locum illa decre.fuerunt opi.de quibus plene dixi in dicto.c.ex literis.et ibi etiam dixi qd operaretur ibi supplicatio considerato qd de iure communi sententia non transit in rem iudicatam contra matrimonium in.c.tenor.et.c.lator.et.c.consanguinei.extra de re iudi. Et sic videretur qd non fuisset necessaria supplicatio. Sed potest dici qd non fuit necessaria:quia ipsa mulier seu pater pro ipsa nolebat reintegrari ad primam instantiam.alias videtur qd non fuisset necessaria supplicatio de qua plene dixi in dicto.c.ex literis.et ibi etiam aliquid per do.Anto. Item potes addere duo alia. vnum est quia Ang.in.l.j.C.quorum ap.non reci.dixit qd quicquid dixerit Bart. ille demum videtur esse verus contumax vt non possit appellare nisi veniat iudice sedente pro tribunali quasi dixit se nolle venire: quia ille tunc est manifestus contumax.secus secundum eum si fuit inuentus et nihil dixit:quia tunc est presumptus contumax. Nam secundum eum potest esse qd non venit animo contemnendi iudicem potest esse qd licet non venerit non fecit illud animo contemnendi iudicem.et ideo secundum eum debet posse appellare. Sed contra eum videtur hic esse casus apertus inquantum vult qd sufficiat citatum cognouisse se legitime citatum et non comparuisse in termino cum potuerit:sed ipse respondit qd iste tex.debet intelligi qd citatus dixit se nolle venire:sed certe ista est diuinatio et violatio huius litere. Et ipse idem hic intelligit etiam istum tex.prout intellexit Bar.etiam quando citatus nil dixit.et sic etiam intellexit ipse ang. hunc tex.in.c.et post edictum.§.fi.supra de indi.et sic videtur in hoc sibi fuisse contrarius. Et verior videtur esse opi.quam hic tenuit et etiam in dicta.l.et post.§.fi.quam illa quam tenuit in.d.l.j. Secundum et vltimum est:quia illud qd dicitur qd contumax auditur si veniat iudice sedente pro tribunali vt dixit hic glo.et alie glo. preallegate.

et etiam dicit glo.in.d.l.j.nisi ipse citatus comparuisset ante sententiam et illicentiatus recessisset.quia tunc non deberet audiri etiam si veniret iudice sedente pro tribunali:quia ex quo sic comparuit et recessit videtur quodammodo protestatus se nolle comparere.et ideo videtur quod nullo modo sit audiendus per id qd habetur in.c.ij.de do.et contu.in.vj. Sed certe vt dicit Saly.in.d.l.j.illud.c.non facit ad propositum. quia in casu premisso nihil dixit quando recessit:sed illud.c.loquitur quando quis fuit protestatus expresse se nolle comparere vel tacite: videlicet appellando ab aliqua interlocutoria. Preterea licet non tangat Saly.ibi non loquitur quando quis veniret iudice sedente pro tribunali.et ideo tunc remanemus sub dispositione.l.pe.ff.de resti.in integ. que secundum lec.Jo.quam.ff.tenui.et quam tenet ibi glos.et etiam Bu.et Bar.et etiam ipse Bal.et Ang.vult qd debeat audiri veniens iudice sedente pro tribunali hic prius dixisset seu fuisse protestatus se nolle venire. Et sic cum illa.l.indistincte loquatur.videtur qd habeat locum etiam in casu Bal.vt sic talis audiatur appellans prohibita tamen restitutione ad appellandum prout ibi voluit glos. Et hec sufficiant loco commenti et repetitionis huius no.§.finiti in vigilia sancte Marie de mense augusti.Mccccxxxiiij.

Summarium.

1 Usure contractus dicuntur currere appellatione frustratoria pendente.
2 Appellans dicitur frustratorie appellasse eo ipso qd succubuit.
3 Sententia condemnatoria quandoque prodest condemnato.
4 Adultus maior factus appellationem a suo curatore interpositam prosequi debet.

NEgotiorum gestorum. Bar.non summat istud principium sed de eius intellectu remittit ad ea que habentur in.l.fi.ff.de re iudi. Ang.vero sic summat hoc principium. Appellatione pendente ita currunt vsure sicut ante. h.d. In text.ibi gestorum.alias est gestor.et ista litera est planior. alias est gestorum et tunc supple.s.act.vt dicit glos. Et dum subdit vel supple tutele tutor etc. Item ibi.bona fide potest determinare verbum condemnauit.vt dicit glo.quia iudex putauit sic eos debere condemnare:potest etiam respicere verbum appellauerunt:vt dicit glos. quia a prin.bona fide appellarunt:licet ex postfacto videantur non fuisse in bona fide dilatando negotium. Item ibi:tractatum.i.dilatatum. Not.ex litera formam sententie in causa ap.de qua plene dixi in.l.precedenti.§.j. Item no.secundo qd dixi in summario post Ang.intellexisse istud principium in his que occurrunt ratione contractus.non autem in vsuris centesimis. Et secundum istum intellectum habes † qd pendente appellatione frustratoria currunt vsure contractus sicut currebant vsure pendente primo iudicio. Et hoc etiam satis probatur in.l.tutor ff.de vsuris.et in.l.fi.ff.de re iudi.secundum hunc intellectum. Et dum tex.hic dicit dandam vtilem actionem.intelligit.s.nego.vel tutele. Et ideo secundum eum:quia non fuerunt deducte in sententia iudicis ap.Sin autem fuissent deducte per iudicem ap.in sententia sua.tunc non esset agendum vtili actione secundum eum.vt not.plene secundum eum in.l.tutor.ff.de vsur.Sed plenius certe no.in.l.fin.ff.de re iudi.et subdit qd secundum hanc lec.esset hic casus qd de vsuris currendis post sententiam iudex possit iudicare.de quo remittit ad.l.j.ff.de vsur.sed plenius no.per glo.et doc.in.l.j.C.de sen.que si.cer.quanti.et sic residet Ang. Adde qd etiam si intelligatur qd vsure fuissent deducte in sententia iudicis ap.que cucurrerunt pendente ap.ista.l.non faceret qd iudex posset in sententia pronunciare super vsuris currendis post sententiam vnde imo recurrendum est ad ea que habentur in.d.l.j.de sen.que si. cer.quanti. Item etiam attende:quia intelligendo qd hic loquatur de vsuris contractus que cucurrerunt pendente ap.frustratoria.hec.l. potest subdiuidi in duas.vt voluit Ang.et etiam voluit glo. in.l.fi. ff.de re iudi.vna est qd tales vsure non fuerunt deducte in sententia iudicis ap.et istam lec.secundam tetigit hic glo.in verbo iudicatum. Et aduerte etiam quod secundum primam lec.do litera dicit vtilem actionem.intelligit vt dixit Ang.et voluit etiam glo.in.d.l.fi.de act.nego.gest.vel tutele que non fuit sublata per sententiam:quia non tollitur per nouationem necessariam que fit per iudicium.vt plene le.et no.in.l.j.C.de iudi.videtur tamen qd exponi debeat vtilem.i.efficacem:quia directa actio neg.gest.vel tutele competit:vt voluit etiam glo.in.d.l.fi.et sic hoc casu poterit agi primitiua act.neg.gest.vel tutele.et peti potest qd condemnetur pars aduersa in sorte et in vsuris que cucurrerunt etiam pendente ap.frustratoria. Ideo autem dixi quod potuerit peti qd condemnetur pars aduersa in sorte et vsuris:quia quando vsure debentur officio iudicis.vt contingit in aut.bone fidei.l.mora.§.in bone fidei.ff.de vsuris.et.C. de vsuris.l.i bone fidei.tale officium est mercenarium.et sic opus quod adhereat actioni proposite pro principali.et sic pro sorte.facit qd no. gloss.in.l.iiij.C.deposi. Et ideo non possent tunc peti sole vsure.cum pro illis non competit actio nec possit habere locum officium iudicis ex quo esset mercenarium nisi etiam petita esset sors per rationem pro illa competentem.cui tunc deseruiret et deseruire potest officium iudicis et pro accessorio vsurarum. Tenendo autem secundam lec.quod fuerit iudicatum per iudicem ap.super sorte et etiam super vsuris que cucurrerunt pendente ap. frustratoria:tunc secundum Ang.non esset agendum vtili actione.s.neg.ge.

vel tutele sed agendū esset vtili actione.s.descendente ex snia iudicis appel. Et sic posset dici actione.s.descendente.de re iu.l.miles §.iudicati.cū ibi no. Et hoc etiā casu vr̄ qd̄ debeat exponi.dū dicit vtilē actio.i.efficacē.qz cōpetet directa actio descēdēs ex snia ꝓ sorte ꝛ vsuris in ea cōtētis.facit qd̄ legi.ꝛ no.in.l.antepe.ff.de neg.gest. Et hec de prima lec.principali.s.qd̄ loquat̄ de vsuris primi ꝯtractus. ¶ Scd̄a fuit lec.qd̄ hic loquat̄ de vsuris cētesimis que videnť currere pendēte appellatione frustratoria post quatuor mēses a tpe snie late a qua tm̄ appellat̄.ꝛ istā lec.sensit glo.ꝛ Bar.in.l.ij.C.de vsur.rei iudi. Sed Jac.bu.ibi nō tenet istā lec.dicēs ꝙ pendente appellatione frustratoria currunt vsure primi contractus vt probatur in lege tutor supra de vsuris.ꝛ sic videtur quod non debeant currere centesime.qz eo tempore quo currunt centesime non currunt vsure contractus.vt probatur in.l.fi.C.de vsuris rei iudi. Et pro dicto Bu.facit qd̄ habetur in tex.ꝛ gloss.in.d.l.tutor.ff.de vsuris.videtur tamē qd̄ possint opi.concordari per ea ꝙ dixi in.l.fi.ff.de re iudi.qz opi.glo.d.l.ij.ꝛ Bar.ibi potest procedere quando appellatio est frustratoria ex eo qz appellatū est in casu expresse a iure prohibito. Nam tunc cū habeatur perinde ac si non esset appellatum.facit qd̄ habetur in.c.cum appel.friuolis.extra de appel.lib.vj.tamen post quatuor menses a tempore snie late a qua est appellatum in casu prohibito current vsure centesime.ꝛ interim intra quadrimestre cessabat cursus vsurarum primi contractus.l.fi.C.de vsu.rei iud. Sed opi.Ja bu.ꝛ glo.in.d.l.tutor.habebat locū qn̄ fuit appellatū in casu permisso.sed postea fuit frustratorie negotium appel.dilatatum.nam tunc currēt vsure contractus pendente dicta appel.frustratoria.vt.d.l.tutor.ꝛ de illis talibus vsuris eius poterit peti haberi rationē per iudicē appel. Et hic etiam est casus scd̄m vnū intellectū.ꝛ etiam in.d.l.fin.ff.de re iu. ¶ In glo.in verbo tactum ibi.imo alias expone.i.aliter ꝛ supple vr̄ dicendum. ¶ Aduerte quia glos.voluit dicere 2 † ꝙ vr̄ dicendum qd̄ semper eoipso qd̄ appellans succumbit videť frustratorie appellasse. An tamen hoc indistincte sit verum plene declaraui in.l.fi.ff.de re iudi.hic alle. ¶ In eadem glo.ibi in.l.fi.naz videtur per illam legem iuncta.l.ij.in eo.ti.qd̄ vsure non currant quando est appellatum:nisi a tempore confirmationis sententie. Ad hoc enim est respondendum qd̄ illud est verū in vsuris centesimis que non currunt qn̄ est appellatum:nisi post quatuor menses a tempore confirmationis sententie:sed hic loquitur in vsuris contractus que currunt penden.appel.frustratoria. ¶ Or venio ad aliā glo.super verbo contractus iudicatum. ¶ In gl.in verbo iudicatum.ibi scd̄m quosdam ꝛ bene.qz hec lec.est in se vera.ꝛ ꝓbatur etiā per.l.fi.ff.de re iudi.ſm vnam lec.hic positam in glo.ꝛ qd̄ dicunt isti de vsuris mediī tēporis.intellige.s.que cucurrerunt penden.ap. ¶ In ea.glo.ibi.sed dicens dandā.sed certe ista solu.non vr̄ declarare:qz si iudicatum est per iudicē appel.super sorte ꝛ vsuris non vr̄ qd̄ sit expediens agi coram illo cum possit implorari officium iudicis pro executione snie.iuxta ea que habētur in l.miles.§.fi.ꝛ in.l.intra dies.ff.de re iu.forte tamen glo.voluit qd̄ actio descendens ex snia lata per iudicem appel.que appellatur actio iudicati vel actio in factū vt habetur in dictis iuribus poterit intentari corā iudice ap.facit qd̄ habetur in.l.itē veniunt.§.cū prediximus.ff.de pet.here.tū tunc via ordinaria esset agendum ꝛ sic lis super illa deberet contestari per id qd̄ habeť in.d.l.miles.§.fi.ꝛ in.d.l.intra maxime per Bar.ꝛ ſm hūc intellectū dū lr̄a dicit vtilem actionē deberet exponi.i.efficacē.cū directa actio cōpetat descendens ex snia.melius tū est obtinenti pro se sniam qd̄ imploret officium iudicis super executione.qz in illo summarie proceditur sine libello ꝛ lit.conte.qd̄ esset secus si intentaretur actio in factū vel iudicati descendens ex snia vt est dictū. ¶ In ea.glo.ibi.l.vltima in fi.vr̄ glo.voluisse per remissionē quam fecit ad not.in hac.l.vltima.ff.de re iu.qd̄ hic debeat intelligi qn̄ non fuit iudicatum per iudi.ap.aliqd super vsuris.sed solum super sorte. Et de ista lectu.etiam in se est vera.ꝛ secundum illam dum litera dixit dandam vtilem actionem.deberet intelligi.s.nego.gest.vel tutele vt dixi ante gloss.ꝛ deberet etiam exponi vtilem.i.efficacem.vt ibi etiam dixi. ¶ In eadem glossa.ibi non videtur iudicatum.ꝛ ideo licet lata fuerit sententia per iudicem principalis cause qui nihil dixit de vsuris.tamen poterit haberi ratio per iudicem ap.qui habebit ferre sententiam sup sorte ꝛ ēt super accessorio vsurarum vt hic probatur.quia tamen durat primitiua actio que non est nouata per sententiam vt plene le.ꝛ not.in.l.j.C.de iudi.posset agi primitiua actio.ad sortem.ꝛ peti etiam pronunciari super sorte ꝛ etiam super vsuris que cucurrerunt a tempore more.ex quo actio est bone fidei per id quod habetur in.l.in bone fidei.C.de vsuris. Et videtur hoc probari secundum aliam lecturam quam supra tetigi.ꝛ quam etiam tangit glossa in.l.finali supra de re iudicata cum qua transit Angelus ꝛ etiam Bartol⁹ in.d.l.finali. ¶ Sed aduerte quia contra istam lecturam ꝛ contra id quod ꝓxime dixi forte obstare videtur.l.iiij.C.depositi.vbi videtur apertus casus in contrarium. Nam ibi dicitur quod si quis agere poterat act.depositi ad sortem et vsuras ex mora ꝛ solum obtinuerit super sorte qd̄ volens super illis reperiri non poterit.qz non due sunt actiones.vna vcz pro sorte ꝛ alia pro vsuris sed vna tantum ex qua facta condemnatur scd̄a agens excep.rei iud.repelletur.et sic videtur dicta velle qd̄ ad fi.consequendi vsuras non possit agi iterata actione.imo si agatur obstabit except.rei iudi. Contra illud tamen facit:qz si hoc esset scd̄m.d.l.sententia condēnatoria ꝓficeret condēnato.contra.l.euidenter.ff.de excep.rei iudic. Cuius timore dicunt quidam vt refert glo.in.d.l.iiij.qd̄ non prodest in eo in quo est condemnatus sed in eo in quo vr̄ absolutus fic. Sed istam sol.reprobat ibi glo.per.l.finautem.§.j.ff.de ne.ge.vbi non intelligitur facta absolutio in alio nisi ex verbis snie aliud appareat. Rycar.mal.dicebat proximā solutionem posse saluari si petitum fuit haberi rationem vsurarum ꝛ postea in snia non sit habita.secus si non fuit petitum.d.§.finaūt. Sed certe nō sufficit factam esse petitionem.vt pz in.d.§.finaūt.ꝛ in.l.qd̄ in diem.§.si ratione.ff.de cōpen.vnde alij dixerunt qd̄ snia nō habet prodesse cōdēnato ante solutionem.d.l.euidenter.sed postea sic.facit qd̄ le.ꝛ no.in.l.si quis cum totū.§.plane.ff.de excep.rei iudi. Sed certe in d.l.iiij.non apparet de solutione sortis vel vsurarū.ideo gloss.ibi reprobat dictā solutionē. Ista tamen satis vr̄ esse vera in se.vcz ꝙ si facta esset solutio sortis tm̄ sublata esset actio super principali ꝛ ꝯñr super accessorio vsurarū qd̄ sine principali sustinere non pōt glo.in.d.l.iiij.vltimate dicit qd̄ ratio illius.l.est:qz non pōt durare accessoriū sine principali vt ibi innuit.ꝛ in.l.eos.in princ.C.de vsur. Unde forte voluit glo. 3 † qd̄ licet snia condēnatoria non habeat proficere condēnato in eo in quo facta est condēnatio tamen proficit vi cuiusdā consequentie qz terminato principali nō potest iudicis officium sustineri nec exerceri in accessorio cum iudex sit functus officio suo.l.iudex.ff.de re iu.vnde.d.l.iiij.ſm Pe.ꝛ Cy.vult dicere qd̄ iterata actio repellitur excep.rei iudi.i.quātum est in vsuris in quibus nō pōt officium iudicis etiā per iteratā actionem amplius implorari seu exerceri.ꝛ sic non potest negari quin accedat aliquid prime actioni per sniam latam in principali. Et hoc videtur esse de mente glo.in.d.l.iiij.ꝛ Pe.ꝛ Cy.ꝛ etiā Ange.ibidem vbi concludit Ang.qd̄ agi poterit dicta actione antiqua ad finem vt fiat condēnatio in eo qd̄ veniebat iudicis officio mercenario. Et scd̄m predicta dicit limitādum esse id qd̄ no.glo.in.l.si a te.§.j.ff.de excep.rei iudi.vbi glo.dicit qd̄ ille qui obtinuit sententiā pro se contra reum poterit agi act.antiqua sed stultus est qui hoc facit ꝛ non petit executionem snie. Nā verum est qd̄ poterit agi actione antiqua ad debitum principale.sed non ad finem vt fiat condēnatio in accessoria vsurarum.qd̄ iudicis officio mercenario veniebat. Sed Bal.in.d.l.iiij.videtur aliter intelligere.l.predictā. Nā dicit illā.l.velle qd̄ si post latā sniam solūmodo agat̄ ad accessoria que iudicis officio mercenario veniunt non ꝓcedet libellus. Sed si de vno agereť actione personali ad debitum principale implorando etiā officium iudicis mercenarium sup accessorio vsurarū.tunc procederet libellus nisi reus soluendo sibi consuleret qz officium iudicis non recessit ab aula prout est innatum actioni.sed prout est innatū liti ꝛ instantie.allegat qd̄ no.ff.de exceptio.rei iudi.l.duobus.ꝛ qd̄ no.l.litigator.C.de fruc.ꝛ lit.expē.ꝛ facit qd̄ no.in.l.fi.C.de vsur.rei iudi.ꝛ plene in.l.j.C.de iud.per glo.ꝛ doc.vbi concludiť qd̄ per sniam condēnatoriā prima actio non nouatur. Et sic videtur Bal.contradicere opi.glo.ꝛ Pet.ꝛ Cy.ꝛ Ang.ꝛ idem qd̄ tenet Bal.videtur tenere Saly.in.d.l.iiij.dicens qd̄ licet lata dicta snia expiret iudicis officium mercenariū pro his que procedunt ex lite vt sunt expense facte in lite.l.Paulus.ff.de re iudi.tamen non expiret pro his que procedunt ex natura actionis vt sunt vsure qz illud innatū ipsi actioni. Et ideo si non est facta solutio nec oblatio consignatio ꝛ depositio principalis durat ius petendi ipsum accessorium vsurarum vna cū principali per actionem antiquā que non est nouata vt est dictum.quicquid dixerit Pet.ꝛ Cy.nouo tamen libello erit opus scd̄m eum secus si facta esset solutio sortis:qz sublata esset obligatio principalis ꝛ per consequens accessoria vsurarum. Et ideo ſm aliquos si facta esset oblatio consignatio ꝛ depositio sortis tātum sine vsuris:qz licet illa non suffecisset ante latā sententiā.l.acceptā.cū ibi no.C.de vsur.tū secus videtur ſm eos quando sit lata snia sup sorte nihilo dicto de vsuris per.d.l.iiij. Sed Saly.de hoc vltimo dicit se dubitare in.d.l.iiij.ꝛ non decidit.sed super illo cogitādum relinquit. Puto qd̄ si tenemus opi.glo.ꝛ Pet.sine dubio sufficeret oblatio consignatio ꝛ depositio sortis sine vsuris.sed si tenemus aliam opinionē puto quod non sufficeret sine vsuris.ex quo etiam lata sententia possit antiqua actione agi ad finem consequendi nedum sortem sed etiam vsuras. Opi.tamen gloss.videtur magis litere.d.l.iiij.amicari.ideo videtur in dubio esse tenenda.ꝛ secundum illam non procederet quod vltimo dixi in hac.l.negotiorum.in ver.ꝛ si iudex. Nec etiam prima lectu.quam supra posui tenendo quod loquatur hic de vsuris contractus super qbus iudex appellationis non pronunciauerat.pro opinione tamē Baldi ꝛ Salyceti videtur magis facere rigor iuris per notata in lege prima.C.de iudicis.ꝛ in.l.finali.C.de vsuris rei iudic.quā pro

quam pro opi. glo. pro qua potius facit equitas quam rigor: quia tamen glo. non clare loquitur satis posset intelligi glos. secundum opi. Bal. et Saly. magis tamen videtur amicari litere dicte. l. iiij. opi. Pe. Cy. et Ang. et illa est magis no. ideo illa mihi magis placet. non potest negari quod intellectus dicte. l. iiij. satis sit dubius propter ea que superius sunt dicta. Mihi tamen magis placet id quod. §. dixi. potestis tenere id quod vobis magis placet.

4 **Curator.** Adolescens factus maior debet prosequi appellationem interpositam a suo curatore. hoc dicit secundum Bal. vel alias secundum Ang. Post redditā rationem vel instrumenta ad causam facientia non tenetur officialis causam appellationis prosequi etiam si fuerit per se incepta. hoc dicit secundum eum. l. tutor. §. eodem. ¶ Nota quod dictum est in summario. et illud commode notari non potest. ¶ In glossa exequi debere. ibi: solummodo hoc non poterat quasi velit ista prima solutio secundum Bart. quod hic reddiderat rationem et instrumenta ad causam faciendam. et ideo non tenebatur prosequi. Iste olim curator causam appel. que fuit per ipsum interposita: sed in contrario erat secus. ¶ Et adverte quia potes cōsiderare aliquos casus pro declaratiōe huius sol. quia aut olim tutor vel curator reddiderit rationes et instrumenta. et tunc clarum est quod non tenetur prosequi. Interdum reddidit rationem nec instrumēta. et tunc clarum quod tenetur prosequi per id quod habetur in. l. j. C. vt cause post pubertatem adsit tutor. et pro precedenti membro bene facit. l. tutor. §. eodem. Interdū vero quis reddidit rationes sed non instrumenta. et tunc Bar. videtur velle copulative loquendo quod teneatur prosequi causam ex quo non reddidit instrumenta licet reddiderit rationes. Et pro dicto Bar. videtur casus in. d. l. prima. vt cause post puber. adsit tutor. an tamen propter alternativam positam in eius summario videtur illud voluisse: sed verius puto dictum Bar. per. d. l. j. puto tamen quod si offerret instrumenta et non staret per eum quo minus traderet: sed per illum qui deberet recipere. quod tunc non teneretur prosequi. arg. regule imputari. de reg. iur. lib. vj. et in. l. iure civili. §. de condi. et demon. et hoc casu posset salvari dictum Ang. interdum vero ecōtra quis reddidit instrumenta sed nōdum reddidit rationes: Et tunc Bart. propter copulativam positam in eius verbis videtur velle quod teneatur prosequi. Sed Ange. videtur velle contrarium propter alternativam per eum positam in summario: sed dictum Bart. videtur verius per id quod habetur in. l. tutor. §. eo. a contrario sensu: sed propter Ang. multum videtur facere prima sol. glo. hic posita. que solum videtur ponderare an sint reddita instrumenta et probationes cause. sed ad causam faciendam. Potes concordare opi. quia hoc casu quando non sunt reddite rationes sed reddita sunt instrumenta cause: sed non posset ipsa instrumenta habere ipse qui nōdum reddidit rationes: quia forte ille cui reddidit instrumenta non vult illa exhibere. et tunc videtur procedere opi. Ang. ex quo non esset in culpa vt dixit glos. hic in prima solu. Secus videtur si illa instrumēta posset habere et per ipsum remaneret quominus haberet. et non per illum cui fuerant restituta: quia tunc potest procedere opi. Bar. vt tunc iste non sit excusatus qui non reddidit rationes: licet reddiderit instrumēta. et sic posset intelligi et limitari. l. tutor. §. eo. ¶ In ea. glo. ibi: nec dū. hec scda solutio videtur esse contra mētem huius. l. ideo non videtur bona. Nec ob. quod habetur in. l. vltima. §. fi. §. e. quia satis patebit sol. ex his que ibi dicentur. ¶ In ea. glo. ibi: cepit exequi vt hic innuit supple inquantum litera dixit desijt exequi. cum privatio presupponat habitū. l. manumissione. §. de iustitia et iure. et. l. cōmi. §. de ver. obli. Et sic innuit litera quod in malicia cepit exequi appella. et demum desijt prosequi. ¶ Et adverte quia forte iste iuvenis adultus quando accepit curatorem: quia forte erat prope. xxv. an. et ideo completo xxv. anno non erat elapsum tempus prosequendi ap.

Imperator. Alias est. l. alias est. §. et quidā libri non habent hanc. l. vt dicit glo. et est tex. g. lex: que. l. ex greco fuit trāslata in latinū et satis obscure. et ex ea quasi non bonum habes intellectum. Nam sm Bart. videtur in effectu velle dicere duo. Primo quod quidam appellantes ad principem dicebant se non posse venire ad illum propter quosdam milites ipsius principis qui stabant in loco de quo in litera. quos appellantes imperator redarguit dicens quod alia via erat veniendum ad ipsum quam per illā in qua stabant milites et citius venissent. Et ex hoc not. secūdum Bar. quod nō sufficit probare impedimentum fuisse per vnum iter tantum quādo per plura itinera potest iri ad locum. debet enim quis ire per itinera magis secura: licet sint aliquantulum magis longa. facit quod legi. et no. in. l. eos. §. fi. supra de fal. Secūdo prohibet imperator ne teneantur custodes in itineribus ad impediendum volentes venire ad curiam eius. Et ostēdit sibi hoc esse mutūcare. et se de hoc habere multam curam. Ang. vero hic dixit quod hec. l. non videtur habere verum constructum precipue secūdum dyaleticos et hoc intendit secundum eum. Euntibus ad principē vt appellent vel vt appellationes interpositas prosequantur nulla est iniuria inferenda. et debet quis pergere per viam per quam potest ire secure. hoc dicit secūdum eum. ¶ No. quod dixi in summario post Ang. Et facit ad id quod hic dicitur secundum Ang. id quod alibi dixit imperator. videlicet viam visitatam non esse relinquendam. l. rem non novam. C. de iud. nisi esset magis secura. l. fi. §. cum autem genum tramites. C. de iur. deliber. nec etiam debet quis ire per viam tortuosam quando per rectam potest ire secure. allegat quod habetur in. l. non solum. §. j. supra de excusatio. tu. et in. l. v. C. de cursu publi. lib. xij. similiter secundum eum non debet quis ire per viam lubricam vel saxosam cum potest per aliam longe melius ire. Allegat quod habetur in. l. eos. §. fi. supra de fal. et in. l. qua actione. §. j. supra ad. l. aquil. ista tamen vltima nihil videtur facere ad materiam quando plures sunt vie per quam debeat iri. Et quid iuris si vna sit per mare et alia per terram. bene facit quod no. maxime per Barto. in. l. ij. alias in. l. j. §. si quis cau. et per Jo. an. in. c. olim extra de excep. licet Ang. non allegaret. et superius dicta dicit Ang. notanda esse contra ambasiatores qui eligunt viam minus securam cum potuerant eligere securiorē. Nam videtur eis imputandum si aliquid sinistri sibi contigeri cum videantur fuisse in culpa. facit quod dictum fuit in. l. cōtinuus. §. cum ita. et ibi etiam per Ang. §. de verbo. obli. Et potest addere quod vbi est duplex via. s. per mare et per terram videtur eligenda magis vsitata. salvo nisi esset tempus hyemale vel aliud in quo esset periculum navigare. facit quod no. in. l. qui petitorio. §. de rei vend. facit quod no. in. d. c. olim. et in. d. l. j.

Summarium.

1 ¶ Preses causam quam ad principem remisit de partiū assensu terminare potest.

2 Devolutio cause facilius fit ad papam mediis omissis de iure canonico quam ad principem de iure civili.

Ad imperatorem. Bart. pro intellectu istius. l. remittit ad no. per eum in. l. ad principem. supra eodem. An. vero sic summat istam legem. † De partiū voluntate preses pōt cām terminare quā remisit ad principē. h. d. ¶ No. quod dixi in summario. Et adverte quia videtur Ang. velle in dicto summario sequi scdam lec. glo. que hic ponitur in glo. ij. vz quod fiat pūctus post verbum remissum et illa verba partibus consentientibus referātur ad verbum audire potest. Sed Bar. in. d. l. ad principem. videtur tenere primam lec. hic positam in glo. ij. vz quod fiat punctus post verbum consentientibus. et sic erit sensus quod cā fuit remissa ad imperatorem p presidem de partium cōsensu. et cum simpliciter postea dicat quod preses audire poterit. videtur quod etiā licet ambe partes non consentiat. sed forte vna tm poterit preses audire ipsam cām. Si aūt nulla partiū instaret non vr quod tūc posset se expedire preses qn nō pōt in causa civili impartiri officiū suū non petitū. l. iiij. §. hoc aūt. §. de dā. infec. Et sic pz quod Barto. vt dixi in. d. l. ad principē sequitur primā lec. hic positā in gl. ij. sed Ang. hic vr sequi scdam. Et adverte quod illa scda vr melior: quia lz iudex possit revocare iterlocutoriam absque consensu partium quando non est missa executiōi. Et sic loquitur quod habetur in. l. quod iussit. §. de re iudi. per quā Bar. movetur. tn secus videtur qn est missa executiōi in casu isto quia tunc videtur quod non possit revocari nisi interveniat cōsensus ambarum partiū p id quod ipse idē Bar. no. in. l. j. §. fi. §. de pto. sti. p opi. tn Bar. videtur facere. d. ad principē que simplr loquitur et quod habetur in. l. j. sm vnam lec. C. de rela. Sed potes respondere quod illa iura debent limitari p hanc. l. et sic debent intelligi quando intervenit consensus vtriusque partis. ¶ Item adverte quia videtur ang. hic velle quod etiā scda lec. simpliciter non pcedat pter id quod hic dicit glo. fi. vnde intellige quod etiā hic intervenit cōsensus principis qui sm gl. fuit necessarius ex eo quia pses abdicanerat hic a se iurisditionē in causa in totū remittēdo cām ad principē. et hoc dicit esse no. Nā ex hoc habes sm eum quod lz iudicis iurisditio possit progari. l. j. §. de iu. Nā illud fallit vbi iudex abdicavit a se iurisditionem renūciando in manibus principis. ideo tunc non potest fieri progatio nisi de consensu principis cui p renūciationē erat iurisditio acquisita. Et no. diligenter quia per hoc vr Ang. sibi cōtradicere in eo quod dixit. l. j. §. quesitū. et in. l. ad principē. §. eod. vbi vr voluisse quod iudex de consensu partium non obstante relatiōe seu remissione facta ad superiorem poterat causam narrare. nā ibi vr requirere consensum superioris quē hic vr requirere. p eo tamen quod hic tenet bene facit ratio hic posita in glo. et quod habetur in. c. licet. extra de off. leg. et p illud. c. p rationē glo. non videtur etiā pcedere opi. seu lect. Hu. de suza. quā posuit et sequitur Bart. in. d. l. ad principem. ¶ Sed adverte quia litera hic nil dicit de consensu principis requirendo nec etiam in. d. l. ad principem. nec in. l. j. C. de rela. Et sic vr esse divinatio ad istam. l. et iura pdicta. et quedam etiam violatio huius litere quod hic requiratur etiam cōsensus pn cipis cum si fuisset necessarius verisimiliter iurisconsultus expressisset. et sic ex quo non expressit non videtur esse necessarius. ar. l. §. sin autem a deficiente. C. de ca. tol. Et istud videtur etiā tenuisse

Barto. ꝛ ipse Ange. in. d. l. ad principem. tenendo lect. gui. de su-za. in. d. l. que magis videtur illi litere conformari quam lec. gui. ibi posita. ꝛ etiam videtur lectu. gloss. modicum habere dubitationis aut nihil. lex autem debet intelligi in casu dubio. sic melior videtur lectura Guidonis de suza. que respondet ad rationem glosse finalis huius legis potest dici quod interdũ quis abdicat a se iurisditionem ex toto. puta renunciãdo officium in manibus superioris: ꝛ tunc procedit qđ dicit glo. qꝛ ille efficit omnino priuatus seu priuata psona. ꝛ ideo nõ possit prorogari eius iurisditio cum nullã haberet. l. priuatorũ. C. de iur. om. iud. ꝛ sic loquitur. §. ꝛ cũ placuisset. allega. in glo. ꝛ etiã. l. legat⁹. ff. de offi. psi. Interdũ vero quis nõ renũciat ex toto: sed remittit. vł refert vnã causam ad iurisditionẽ suã spectantẽ ad superiorẽ vt cõtingit in casu huius. l. ꝛ. l. ad principẽ. ff. eo. ꝛ. l. j. C. de rela. tunc omnino remaneat iudex in aliis videt qđ de cõsensu partiũ absqꝫ cõsensu superioris possit prorogari eius iurisditio. vt sic possit de causa quã remiserat ad superiorẽ cognoscere. ꝛ iste videtur esse verus intellectus huius. l. absqꝫ diuinatione ꝛ violatione. quicquid dixerit hic glo. fi. ꝛ Ang. Sed tũc restat respõdere ad. c. licet. de offi. lega. ad qđ põt dupliciter respõderi. Primo per illud. c. j. loquitur quãdo presentata fuit remissio ꝛ relatio ipsi Pape. quo casu nõ videtur qđ absqꝫ eius cõsensu etiã de cõsensu partiũ possit iudex se intromittere per id qđ habet in. c. bone. el. ij. versi. nec nocebat. extra de postu. prela. Et no. Spec. in ti. de rela. §. fi. ad finẽ. Sed hic intelligatur qñ remissio nõ fuit presentata principi. quo casu de cõsensu partiũ põt iudex de causa cognoscere sine cõsensu principis. Et sic videtur voluisse Spec. in loco preallegato. verũ qꝛ ista sol. videt diuinare quo ad hãc. l. que simpliciter loquit. ꝛ sic etiã in casu in quo fuit presentata remissio seu relatio principi. Potest dici scđo qđ aliud sit de iure ciuili scđm qđ sufficit cõsensus partiũ sine cõsensu principis etiã post presentatam remissionẽ principi per hanc. l. alia iura prealle. ꝛ aliud de iure cano. quo casu pcedat qđ dixi in

7 prima solutione. Et põt ratio diuersitatis assignari: † qꝛ facilius fit deuolutio cause ad papã omissis mediis de iure cano. quã deuolutio ad principẽ de iure ciuili omissis mediis vt dixi in. l. imperatores. ff. eo. Et ibi non esset initiũ si dicatur qđ imperator voluerit ꝛ jus ciuile: qꝛ licet relatio fuerit presentata principi. qđ nihilominus de cõsensu partiũ possit absqꝫ consensu ipsius principis iudex qui remisit causam narrare. Et iste intellectus multum videtur conformari huic. l. ꝛ iuribus superius allegatis. Tutius tamen esset ad opi. vitandas habere consensum principis qñ fuit sibi presentata remissio. Videtur tamen per predicta qđ satis de iure possit sustineri qđ etiam sine consensu principis possit iudex causam narrare. ꝛ istũ intellectũ videntur sequi omnes legiste. et potissime Bart. Bal. ꝛ etiã Ange. vt patet ex his que dixi in. d. l. ad principem. ꝛ in. d. l. j. §. questitum. ff. eodem. Et pro tanto in foro seculari puto qđ seruaret opi. qđ nõ requiratur consensus principis. ¶ Et predicta procedunt quãdo fuit remissa ad principem vt hic ptꝫ. ff. eo. l. ad principẽ. ꝛ sic multofortius procedũt qñ relatio fuit facta ad principẽ ad finẽ vt cõsulat quid iuris cũ tũc iudex referẽs nõ videat ex toto abdicasse iurisdi. cũ habeat iudicare in causa scđm consiliũ qđ fuerit datum a principe. l. j. §. questitũ. ff. eo.

Utor si. Ista. l. fuit summata in. l. negotiorũ. §. curator. ff. eo. ¶ Et no. scđm Ange. ex hac. l. qđ redditis libris rationũ domino intelligitur dominus incontinenti prohibuisse exercitiũ negotiationis ꝛ factorie illi q reddiderit libros ꝛ prius erat factor ipsius domini. facit quod dictum fuit in. d. §. curator. in. l. negotiorum. ꝛ dixit etiam hic Ange. cum determinatione huius intelligẽdum esse quod no. glos. in. l. de fideius. tu. ꝛ melius facit quod habetur in. l. j. ff. de fideiusso. tu. Et ad materiam huius. l. bene facit quod habetur in. l. ita autem. §. finali. ff. de admi. tuto. vbi litera copulatiue videtur requirere rationem fore redditam ꝛ etiam instrumenta. de quo plene dixi in. l. negotio. §. j. ff. eodem.

Summarium.

1 ¶ Creditor eligere potest an agat contra fideiussores priusquã contra reum.
2 Appellatio que fit per seruũ nomine domini quo casu nulla sit.
3 Cõtumax verus in non restituendo auditur appellans.
4 Sententie due feruntur in arbitrariis.
5 Contumax verus in non veniendo nullum habet recursum contra sententiam.
6 Probatio non admittitur contra fictionem iuris.
7 Confessus ficte an debeat admitti ad aliquid probandum.
8 Probatio dubia non releuat.
9 Confessus sponte an possit appellare.
10 Sententia ferri debet in criminali post confessionem.
11 Iudex an debeat de alia probatione inquirere in causa criminali reo sponte confesso.
12 Appellari non debet a sententia super possessorio lata.
13 Appellari an possit a precepto de exhibendo rem.
14 Tutor officio finito litem ceptam exercere cogitur.

1 **Creditor est.** Seruus pro domino appellare nõ põt. h. d. ¶ † No. ex litera qđ scđm ista tẽpora creditor poterat preeligere agere cõtra fideiussores antequã ageret cõtra reum. facit l. iuri nostro. C. de fideiusso. Hodie vero est secus: qꝛ prius debet agi cũ principali si est presens in loco in aut. p̃senti. C. de fideius. qđ intellige verũ nisi renũciatũ esset per fideiussores beneficio de fideius. ꝛ cõiter hodie fit in instrumẽtis per. l. pe. C. de pac. ꝛ per id qđ not. in aut. matri ꝛ auie. C. qñ mu. tu. offi. fun. potest. ¶ Item no. qđ dictũ est in summario. ꝛ per hoc etiam no. ꝙ appellatio nõ videtur esse actus mere extraiudicialis. nam alias posset agitari per seruũ nomine dñi vt probatur in. l. j. ff. de instito. ꝛ. ff. de pcu. in. l. seruum quoqꝫ. Et sic facit contra vnam rationẽ positam per Bar. in. l. si expressim. ff. eo. in. q. illa an quis possit dicere sentẽtiã nullã ꝛ inquãtũ sit aliqua appellare. de quo etiã ibi tetigi. ¶ Et

2 aduerte † qꝛ appellatio facta per seruũ nomine domini in casu huius. l. omnino ꝛ funditus est nulla. vt hic innuit vnde non potest etiã ratificari per dominũ. vt no. glo. in. l. seruo inuito. in prin. ff. ad treb. lꝫ glo. videat voluisse contra ꝛ nõ bene fm Ang. in. l. si filij. ff. de iniu. ¶ Itẽ aduerte qꝛ hic loquit qñ est causa ciuilis agitata per dñm. sed vbi esset causa criminalis mota cõtra seruũ. tũc vr qđ si dñs non appellat nec alius pro ipso dño. ꝙ tũc seruus poterit appellare. l. serui. ff. eo. glo. tñ in. c. ex literis. extra de restit. in inte. ꝛ etiã Inno. ibi vr velle ꝙ in. d. l. serui non audiat seruus p viã ap. sed p viã supplicationis qđ tene mẽti. Et sic illa verba ibi posita triste auxiliũ vident intelligere de auxilio supplicationis. glo. tñ ibi in. d. l. serui. vr intelligere de auxilio ap. Et sic vr etiã illa litera cõiter intelligi que allegat ad illud vulgatũ ꝙ qui appellat habet triste nouũ. ¶ In gloss. in ver. nõ adfuit in fi. plus dicit Bar. ꝙ etiã si fuisset legitime citatus non potuisset deuenire ad sniam nisi fuisset causa agitata per procuratorem. qꝛ secundũ ista tempora actore absente non cõtrahebatur hermodicium ꝛ sic nõ poterat deueniri ad sniam ipso absente ꝛ eius pcuratore. l. ꝛ post edictum. §. j. ff. de iudi. hodie tamen est secus. vt patet in. l. properandum. §. j. C. de iudi. ꝛ in auten. qui semel. C. quomodo ꝛ quando iudex.

3 **Jussus a iudice.** † Contumax etiã verus in non restituẽdo seu in nõ exhibendo audit appellans. h. d. ¶ No. ex tex. isto iũcto. §. fi. l. ex cõsensu supra qđ ois verus cõtumax preterꝙ in veniendo põt appellare. vt hic est casus qui nõ est alibi fm Dy. ꝛ Ang. ꝛ ad hoc sepe allegat iste tex. facit qđ hic no. glo. in verbo appellãdi. ¶ Item no. ꝙ contra cõuentũ actione ad exhi. ratione cõtumacie põt iurari in litẽ. nec mirũ qꝛ illa est arbitraria ꝛ in arbitrariis iurari potest in litẽ. l. in actio. ff. de in litẽ iur. ¶ In glo. in ver. iussus. cũ sit arbitraria.

4 † No. bene ex glo. qđ in arbitrariis ferunt due snie. iuxta id qđ le. ꝛ no. in. §. j. hic alle. ꝛ in. l. in act. ff. de in li. iur. vr innuere qđ prima snia sit interlocutoria ꝛ scđa sit diffinitiua. Et sic vr velle qđ ambe nõ sint diffinitiue snie nec possunt ferri modo valido in vna causa. vt le. ꝛ no. in. l. j. C. qando prouo. non est neces. Sed cõiter tenet contrariũ. ꝛ sic etiã tenet glo. in. d. §. hec actio. Nec ob. d. l. j. cũ ibi no. qꝛ loquit qñ super eodẽ ferrent due diffinitiue. sed hic ferũtur sup diuersis nã super alio fertur prima snia. qꝛ super re exhibẽda vel restituẽda sup alio scđa pptera qꝛ sup interesse super quo est iuratũ in litẽ vel super pena quadrupli in actione qđ me. cã. ꝛ iđ non est incõueniẽs qđ vtraqꝫ dicat diffinitiua. qꝛ qlibet diuersuꝫ articulũ diffinit. Nec ob. ista glo. qꝛ põt dici ꝙ secuta fuit opi. q̃ reprobat in. d. §. hec actio. Uel potes saluare istã glo. etiã tenẽdo verã opi. ꝛ cõem. qꝛ glo. qꝛ hic loquit. ꝛ intelligi debet qñ ante li. cõte. factũ fuit preceptũ incõfessum illi q confessus fuerat in iudicio ante lit. conte. penes se habere rationes ꝛ instrumẽta que petebãtur in iudicio exhiberi. ꝛ sic non fuit snia diffinitiua sed interlocutoria fm Dy. ꝛ Ang. Nec ob. si dicat qđ in arbitrariis ferunt due snie quarũ quelibet est diffinitiua vt no. per glo. ꝛ doc. in. l. si cũ exceptione. §. hec actio. ff. qđ me. cau. qꝛ illud est verũ scđm eos qñ ordinaria via pcedit super vtraqꝫ ꝛ sic lit. contest. qꝛ tũc prima põt esse interlocutoria. potes etiã dicere qđ cõtra procedit qñ principaliter agit actione arbitraria sicut qñ incidẽter agit vt põt dici fuisse in pposito. nã põt dici qđ hic cã fuerat inchoata inter aliquos sup re aliqua. ꝛ demũ in pcessu cause fuit data dilatio ad pducendũ instrumẽta. ꝛ qꝛ reus fuerat pcessus se habere rõnes apud se q̃ spectabãt ad actorẽ implorauit actor officiũ iudicis vt faceret preceptũ ipsi reo vt exhiberet dictas rõnes. ꝛ sic fecit. ꝛ qꝛ fuit cõtumax iuratũ fuit in litẽ ꝛ cõdẽnatus fuit ad interesse vt hic dr. ideo nimirũ si in isto casu põt dici ꝙ iussus hic fact⁹ fuit interlocutoria. ¶ In glo. appellãdi. ibi. §. fi. nã ũt ille tex. fm Ang. est melior tex.

5 qui sit de iure. † Nã dicit qđ verus cõtumax in nõ veniendo cõtra sniam nullũ habet recursum. sed alia iura dicũt solũmodo qđ cõtumax nõ appellat. ꝛ nota bene hoc dictũ Ang. in nõ veniẽdo debeat audiri etiã per viã supplicationis ex quo nullum habet recursum. de quo dixi in. l. ex cõsensu. §. fi. ff. eo. ad fi. ¶ Aduerte tamen qꝛ

men qr ille.§.finaũt.nõ loqtur de s̃nia diffinitiua.ſʒ de s̃nia interlocutoria per quã actor mittitur in poſſeſſionẽ cõtra reũ cõtumacem lit.conteſt.quo caſu bene eſt verũ qđ nullũ recurſum habet ſi velit recuperare poſſeſſionẽ vt ibi plene no.ꝛ in.l.cõſentaneũ.C.quomodo et quãdo iudex.ſed nos loqmur qñ lata eſt diffinitiua cõtra verũ cõtumacẽ.quo caſu ꝓprie loquit.§.cũ aũt.in.l.ꝓperãdum.ꝛ ibi ſolũ dicit qđ repellit a remedio appellãdi.ꝛ ſic.d.§.finaũt nõ videt ꝓbare dictũ Ang.qñ s̃nia diffinitiua ẽ lata cõtra cõtumacẽ. ¶In ea.glo.ibi.qr in duobus.ſupple qr non venit ꝛ ſuc ceſſiue etiã nõ paruit.Et hoc reſpectu glo.voluit dicere qđ nõ veniẽs peccat in duobus.ſed ille qui venit ad iudiciũ ꝛ nõ paret ꝓcepto iudicis ſolũ in vno videt delinquere vʒ in nõ parẽdo precepto iudicis.ꝛ iſtud puto gl.voluiſſe.lʒ aliter ſe nõ declaret nec etiã doc. ¶In ea.glo.ibi alij cõtra.quaſi cõfeſſus.Aduerte.qr lʒ l.ij.per quã mouent iſti nõ loquat quãdo ſolũ quis fuit cõfeſſus ſed qñ copulatiue qs fuit ſponte cõfeſſus ꝛ cõuictus.ꝛ ſic nõ bene probat opi.iſtoꝝ.vñ etiã glo in ver.ſed nũquid.reuocat in dubiũ an cõfeſſus ꝛ cõdẽnatus poſſit appellare.ꝛ tenet qđ ſic: niſi ſit de caſibus qui habent in.d.l.ij.C.quoꝝ ap.nõ reci.ꝛ ſic niſi ſit conuictus et cõfeſſus.Et no.bene rationẽ glo.qr põt cõfeſſus ꝛ cõdẽnatus appellare.nã vult qđ pẽdente ap.poſſit corrigere errorẽ cõfeſſiõis ſicut poterat in cauſa principali añ s̃niam cũ appellatio extinguat ꝓnũciatũ.l.j.in fin.ſupra ad turpil.Et ꝑ hoc etiã qđ in cã ap.poſſet doceri de errore cõfeſſionis facte in cauſa principali videtur expſſum in.l.fi.C.de erro.aduo. Et no.bene er glo.qđ cõtumax in nõ iurãdo de calũnia põt appellare ſi fuerit cõtra ipſum s̃niatũ.pro cuius declaratione eſt ſciẽdũ ꝙ pena cõtumacis in nõ iurãdo de calũ.eſt qđ ſi actor cadit a cauſa ꝛ ſic perdit litẽ per ſen tentiã ꝛ ſic põt reus abſolui adiecta cauſa:qr actor fuit cõtumax in iurã.de calũ. Si vero reus ſit cõtumax in nõ iurando de calũnia tunc habet ꝓ confeſſo.ꝛ ſic põt condẽnari actor ac ſi eſſet con feſſus ꝑ actorẽ in libello.vt ꝓbat i.l.ij.§.qđ ſi actor.C.de iur.calũ. hoc ſuppoſito videt qđ nõ ſit verũ qđ ille q fuit cõtumax in nõ iu ran.de calũ.poſſit appellare a s̃nia contra cũ lata.qr a pena.l.nõ põt appellari.l.ſi qua pena.ff.de vb.ſig.et ideo ex quo ſtatutũ eſt in penã cõtumacis a iure.illđ qđ dr in.d.§.qđ ſi actor.ꝛ qđ.s.dixi videt ꝙ nõ poſſit appellari potes dicere vtvoluit Ja.de are.ꝛ cy. et etiã Saly.in.d.§.qđ ſi actor.qđ ita demũ põt tali cõtumax appellare a s̃nia contra eũ lata ſi contingat eũ excuſare cõtumaciam ſuã vt qr oſtẽdat qđ habebat priuilegiũ a pñcipe vel a iure.qđ nõ teneret iurare de calũ.vel ſi non excuſaret cõtumaciã ſuã videt qđ non poſſit appellare per id qđ habet in.d.l.ſi qua pena. ¶Et per predicta videt qđ ſi nulla cauſa habẽs excuſare cõtumaciã fuerit allegata corã iudice a quo nõ tenet appellationẽ recipere nec deferre appellationi quã fecit cõtumax in nõ iurãdo de calũ.licet ſi poſtea corã iudice ad quẽ allegat cauſa hñs excuſare cõtumaciaʒ et ꝓbetur.debeat iudex ipſe ad quẽ recipere appel.ꝛ ipſuʒ audire per id qđ habet in.l.ſi cuius.ꝛ.l.ſciendũ.ff.de appel.reci. Et facit quod dixi in ſimili in.l.ex cõſenſu.§.fi.ſupra eo.ꝛ qđ no.ibi Bar. et glo.in cle.ſi ante.de do.et contu. Si aũt corã ipſo iudice a quo allegatur cauſa habẽs excuſare cõtumaciã etiã ſi ſolũ allegetur tpe appellatiõis.videt qđ debeat tũc deferre appellationi.qr ad ipm non ſpectat cognoſcere de veritate ipſius cauſe allegate per quaʒ debet recipi appellatio ſʒ ad ipſum iudicẽ ad quẽ.d.l.ſi cui⁹.ꝛ.l. ſciendũ ꝛ extra de reſcrip.in.c.dilectus filius.H.ſaracenus.facit qđ no.in ſimili ꝑ gl.in.c.romana.§.finaũt poſt s̃niaʒ.extra de ap. lib.vj.ꝛ qđ etiã infra tanget. Et ſic multo fortius deberet deferre ap.iudex a quo qñ ante s̃niam latã cõtra cõtumacẽ in nõ iurãdo vel de calũnia fuiſſet etiã allegata cauſa hñs excuſare cõtumaciam quã voluiſſet audire.vel ſuper illa ꝓbationes recipere.quia tũc ex actis appareret eũ iniuſte ꝓceſſiſſe ad s̃niam. ¶Itẽ aduerte qr ibi nulla cauſa hñs excuſare cõtumaciã allegat.vel ſi allegat nõ ꝓbat.videt vt predixi cõtumax in non iurando de calũ.non audiatur appellans per rationẽ quã ſupra dixi ꝛ hoc ſatis videt procedere qñ actor fuit cõtumax in non iurã.de calũ.qr tũc in pe nã debet ꝑdere cãm et ſi alias habuiſſet ius.d.l.ij.§.qđ ſi actor.de iura.calũ.Sed in reo eſt magis dubiũ an vʒ ſi fuerit cõtumax in non iurã.de calũ.et cũ fuerit cõdẽnat⁹ ꝓpter cõtumatiã cũ in penã cõtumacie habeat ꝓ cõfeſſo.d.§.qđ ſi actor. ¶An aũt ſi nulla cauſa hñs excuſare cõtumaciã allegat poterit appellare a s̃nia cõtra eũ lata.naʒ videt qđ nõ: ſic nec poteſt actor q fuit cõtumax in nõ iurãdo de calũ.vt ꝑdixi.cũ videat qđ in hoc equalis dʒ eſſe cõditio rei ꝛ actoris ar.l.fi.C.de fruc.ꝛ lit.expẽ. Itẽ qr habet ꝓ con

6 feſſo.ꝛ ſic propter fictã cõfeſſionẽ a iure cõdẽnat per iudicẽ.†Cõſtat aũt qđ contra fictionẽ iuris nõ admittit ꝓbatio.ſicut nec cõtra ꝑſumptionẽ iuris ꝛ de iure.imo multomi⁹.qr contra ꝑſum ptionẽ iuris ꝛ de iure admittit ꝓbatio per cõfeſſionẽ partis aduerſe.licet non admittat alia ꝓbatio.vt le.ꝛ no.in auf.ſed iam neceſſe.ꝛ in corpo.vnde ſumit.C.de dona.ante nup. Sed cõtra preſumptionẽ iuris nulla admittit ꝓbatio etiã per partis cõfeſſionẽ.vt le.ꝛ no.per glo.ꝛ doc.in.l.ſiue poſſidetis.C.de proba.Et ꝓbatur in toto ti.ff.de capti.et facit etiã quod no.per glo. et Cano.

in.c.is qui extra de ſponſa.et bene facit qđ no.glo.in.l.iſta.§.accedit.C.de rei vxo.act.et iſta partẽ videlicet qđ ſi fertur s̃nia contra ficte confeſſum nõ debeat audiri appellãs ipſe ficte confeſſus.tenuit Bal.in addi.Spec.in ti.de ap.in v.an ficte cõfeſſus.dicens etiã Pe.ꝛ Cy.hoc voluiſſe in.l.j.C.quoꝝ ap.nõ reci.per rationẽ prime allegatã:ꝙuis glo.in.d.l.j.ꝛ in ꝑallegata.l.ij.§.qđ ſi actor. videat voluiſſe cõtra.Et ꝑ illa opi.quã videt tenuiſſe gloſ.in dictis locis.hñ facit:qr nõ plus dʒ operari ficta cõfeſſio ꝙ vera.ar. ei⁹ qđ legit ꝛ notat.l.q ad certũ.ſupra loca.ꝛ in.l.ſi fili⁹.s.ſi cer. pe.ꝛ facit qđ habet in.l.filio quẽ pater.ff.de lib.ꝛ poſthu. Sʒ vbi quis virtute vere cõfeſſionis fuiſſet cõdẽnatus poſſet appellare vt hic expſſe tenet gl.ꝛ poſſet docere rẽ aliter ſe hr̃e in cauſa app. ergo eodẽ modo intelligit qđ vbi quis videt ficte cõfeſſus poſſit appellare ꝛ docere rẽ ſe aliter hr̃e in cauſa ap.Et ꝑ iſta parte etiã hñ facit qđ no.Jo.an.in addi.Spec.in ti.de poſi.§.ix.ſup ver.verũ vbi expreſſe cõcludit qđ cõtra fictã confeſſionẽ admitti dʒ ꝓbatio que admitteret cõtra verã per id qđ habet in.l.qm̃.s.de his qui no.infa.vbi dicit qđ ille qui cõuenit ſup futuro ſi trãſigit habet ꝓ confeſſo:ꝛ ſic fingit cõfeſſus.ꝛ tñ ſi probaret ſe nõ feciſſe furtum audiret:ꝛ videt qđ poſſet repetere id qđ fuiſſet datũ.ꝛ ꝑ conſequẽs eodẽ modo idẽ videt dicendũ in ꝓpoſito: vt licet propter contumaciam in non iuran.de calũ.reus habeat pro cõfeſſo.ꝛ ſic fingebat eſſe confeſſus videt qđ illas defenſiones poſſit hr̃e quas ſi vere fuiſſet cõfeſſus.ꝛ iſtud etiã qđ ficte confeſſus vʒ qđ ficte cõfeſſus habeat illas defenſiones cõtra fictam confeſſionem quas haberet contra verã.tenuit etiã dñs meus dñs An.in c.fin.circa finẽ extra de cõfeſ.Nec ob.ſcõm qđ cõtra fictionẽ iuris nõ admittit ꝓbatio.qr verũ eſt ſuper eo ſup quo fit fictio:ſed ſuper alio ſuper quo nõ fit fictio remanem⁹ in regula qđ dʒ admitti probatio etiã ꝑ hoc dixi qđ ſi quis vellet probare quẽ nõ eſſe confeſſum eo caſu quo fingit confeſſus nõ poterit hoc probare.qr recte veniret cõtra fictionẽ quã fecit ius:ſed ſi vellet ꝓbare qđ aliter ſe habeat res ꝙ cõtineat in ficta cõfeſſione hñ poterit ꝓbare qr licet ius fingat quẽ eſſe cõfeſſum:non tñ fingit ſuper eo qđ cõtinet in ficta con feſſione.et ideo cõtra illud poterit fieri ꝓbatio.Et per hoc etiam videt qđ ſicut ſi aliqs eſſet confeſſus ſe debitorẽ ex cauſa mutui in x.ꝛ poſtea vellet ꝓbare rẽ aliter ſe habere.ꝛ qđ factũ fuerat pactũ de nõ petẽdo ꝓcuratori ſiue ipſo ignorante.tũc audit.vt patet ex his que habẽtur in.l.error.C.de iur.ꝛ fac.ig. Ita videt etiã dicendum qđ ſi qs ficte fuerit cõfeſſus ſe debitorẽ ꝓpter cõtumaciã in nõ iurando de calũnia.qđ ſi velit ꝓbare ſe nõ eſſe debitorẽ ꝓpter pactũ de nõ petẽdo factũ ꝓcuratori ſuo ipſo ignorãte debeat audiri.ꝛ ſic etiã hoc caſu videt poſſe appellare reus qui fuit contumax in nõ iurãdo de calũ.ꝛ ꝓpter hoc fuit cõdemnat⁹ tanꝙ ficte cõfeſſus lʒ nõ alleget cauſa habẽs excuſare cõtumaciã.qđ eſt valde no.ſecus videret ſi fuiſſet factũ pactũ de nõ petẽdo ꝓcuratori ipſo dño ſciẽte qr tũc ſicut ſi ipſe ſpõte eſſet confeſſus in iudicio ſe debitorẽ ꝑiudicaret ſibi cõfeſſio ex quo ſciẽter falſum cõfiteretur in iudicio ſm ea que habẽtur ꝛ no.in.l.ſi is qui.ꝛ.l.iul.et.l.ij.vbi plene per Bar.s.de cõfeſ.ita videt qđ hoc caſu ficte confeſſus nõ audiret ꝛ diligẽter tene mẽti predicta ꝓpter id qđ alibi dicitur vʒ qđ cõtumax in reſpõdendo poſitionibus ſm formã.c.ij.de cõ

7 feſ.in.vj.habet pro cõfeſſo.†Nã habes tũc an talis ficte confeſſus admitti debeat ad aliquid probandum ad eneruãdũ illam fictã cõfeſſionem.ꝛ videt dicẽdũ qđ ſic.nam videt qđ debeat admitti ad faciẽdas illas ꝓbationes ad quas admitteret ſi vere fuiſſet cõfeſſus.Item faciũt ad ſtatuta que diſponũt qđ bãnit⁹ habeatur pro confeſſo.nam niſi aliud expreſſe diſponat ſtatutũ videt qđ debeat admitti ad illas ꝓbatiões ad quas admitteret ſi ſpõte fuiſſet cõfeſſus.Et aduerte quia lʒ in ciuilibus ſcienter falſum confitẽs in iudicio ſibi preiudicet.vt no.in.d.l.iul.et.l.ſi is qui.ꝛ in.d. l.ij.tamen in criminalibus vbi criminaliter agitur ꝛ nõ ciuiliter videt qđ cõfeſſio facta etiã per ſciẽtem cõfitẽtem ſciẽter falſum in iudicio ſibi nõ ꝑiudicet ſaltem quãdo venit imponẽda pena perſonalis per id quod habetur in.l.non tantum.s.e.Et ideo videt qđ tũc indiſtincte poſſet probari contra.et ſic ſe deliquiſſe.et deberet audiri vt euitaret penam predictam ſiue loquamur in ſpõte confeſſo ſiue in ficto ex forma ſtatuti. ¶Item aduerte quia ex predictis ſatis patet reſponſio ad rationem quam ponit Bal.in dicto v.an ficte confeſſus.et etiam Pe.et Cy.in.l.j.preallega. Et attende etiam quia ſecũdũ predicta magis videtur puniri actor qui eſt contumax in non iurando de calumnia ꝙ reus.Nã ſi nulla cauſa habens excuſare contumaciam allegetur actor cõtra quẽ fertur ſentẽtia nullum habet remedium:ſed ſecus videtur in reo qui propter contumaciam in non iurando condemnatus tanꝙ ficte confeſſus.quia licet non allegetur aliqua cauſa habens excuſare contumaciam ſi tamen allegetur aliqua cauſa propter quaʒ audiri deberet contra veram confeſſionem.audiri etiam debebit contra talem fictam confeſſionem.ꝛ ſi illam allegaret poterit appellare et illaʒ probare in cauſa ap.ꝛ ſic hoc caſu videtur aliquid licere reo quod non licet actori.cum nullo caſu auditur actor contumax in non iurando ſinon excuſat contumaciam ſuam.ꝛ tamẽ

secus est in reo qui aliquo casu auditur vt predixi. nec hoc est ab-
sonum quia licet nō debeat licere actori id quod reo non est lici-
tum. ff. de regu. iu. in. l. non debet tamen contra licet reo quod nō
licet actori. vt not. in. d. l. non debet. Et ideo illud contingit. quia
fauorabiliores sunt rei quā actores. ff. de regu. iur. l. fauorabilio-
res. τ. ff. de actio. τ obli. τ. l. arrianus. Et potest etiam assignari ra
tio diuersitatis quare hoc casu magis succurritur reo quā actori
quia actor ad hoc vt obtineat habet necesse probare intentionem
l. qui accusare. C. de eden. τ aliter non potest obtinere vt ibi patet.
Et ideo si quando actor est cōtumax in non iurando de calūnia.
τ non allegat causam propter quam excusetur a cōtumacia si ab-
soluetur reus propter talem cōtumaciam actoris. Et posset actor
appellare et hoc vt probare reum esse debitorem nullam in effectu
haberet penam contumacie. quia etiam sine illa non poterat ob-
tinere nisi probaret. Et ideo vt sentiat penam contumacie fuit cō
ueniens quod necessario audiretur si non excusabat suam contu-
maciam. sed vbi reus est contumax in non iurando de calumnia
habetur pro confesso: et non est modica pena. quia alias vbi non
fuisset confessus vere vel ficte de iure non poterat condemnari nisi
aliter probaret. d. l. qui accusare. sed hoc casu quando est ficte con
tumax potest condemnari sine alia probatione. Et ideo satis pu
nitur eius contumacia ex quo sine alia probatione potest cōdem-
nari vbi alias non posset. τ pro tanto non est absonum qđ habeat
illa remedia contra fictam confessionem que haberet contra verā
quia nihilominus satis est punitus de sua contumacia ex quo ha
betur pro confesso sic nec exigatur alia probatio pro actore. τ pro
superius dictis bene facit tex. coniūcta g. in. d. §. q si actor. in ver-
bo rei qualitas. vbi videtur probari quod si actor in libello nar-
rauit reum sibi promisisse decem ex causa donationis τ reus sit cō
tumax in non iurando de calum. tunc habetur pro confesso. et sic
fingitur fuisse confessus narrata per actorem in suo libello ta-
men si constet iudici per confessionem actoris. τ eadem ratione si
aliter constet promissionem fuisse factam per metum qui cade-
ret in constantem quod reus tunc non debet condemnari. Non
ob. quod fuerit contumax in non iurando de calum. Et si habi-
tus fuerit pro confesso in narratis in libello actorum. sed potius
debet absolui. sicut etiam contingeret si vere fuisset confessus nar
rata in libello actorum. quod nō deberet condemnari si cōstaret
iudici promissionem fore factam per metum. Et sic satis videt ibi
probari ex tex. coniuncta gl. quod eadem defensio admittatur cō
tra fictam defensionem que admitteretur contra veram. Nec ob.
etiam si dicatur per dictum Jo. an. in addi. specu. in. d. ti. de posi.
§. ix. super ver. verum. videtur probari per. l. quoniā. ff. de his qui
no. infa. quia ibi simpliciter videtur dici quod qui transigit sup
crimine in casu nō permisso videtur confiteri crimen τ aliud nō
dicit. Nam potes dicere quod dictum Jo. an. satis probatur ex
d. l. quoniā incerta. l. serui. §. j. C. de adul. licet forte propter vitiuz
scriptoris. d. l. serui. non reperiatur allegata per Jo. an. tamen cō
stat quod voluit allegare duas. ll. τ sic vnam aliam cum. d. l. quo-
niā. τ illam puto esse. d. l. serui. §. j. Nam dicit ibi in. d. addi. qđ si
aliquis transigit super crimine super quo non est licitum transi-
gere. vt contingit in adulterio. l. transigere. C. de transac. habetur
pro confesso per. d. l. quoniā. τ tamen in. d. l. serui. §. j. dicitur qđ
si ille qui dedit pecuniam ne accusaretur de adulterio. vel vt desi
statur ab accusatione facta contra eum probet se innocentem. τ si
in effectu se dedisset vt redimeret suam vexationem auditur et si
hoc probet potest etiam repetere quod dedit vt ibi patet. Et sicut
illa lex quoniam. satis videtur probare dictum Joā. an. Nec ob.
etiam si dicatur quod solutum pretextu transactionis non potest
repeti. lege secunda. C. de transa. quia illud videtur esse verum in
ciuilibus. secus videtur in criminalibus propter odium vexan-
tium iniuste alios in causa criminali per ea que habentur in. d. l.
serui. §. et ex predictis not. limitationem ad dictā legē secundā qr
videtur habere locum in ciuili non in criminali per dictā. l. serui
§. primo. Et predicta tene diligenter menti pro intellectu τ decla
ratione dicte legis quod si actor. ¶ Item etiā aduerte quia est du
bium de intellectu. l. ij. C. quorum ap. non reci. Nam videtur quod
illa. l. solū habeat locuz in quinqȝ casibus seu quinqȝ criminibus
ibi positis τ quando concurrūt tria scȝ q quis sit sponte ɔfessus
item etiam conuictus. item τ tertio argumentis superatus. τ qđ
dicta tria debent recurrere ad hoc vt in casu illius. l. non possit
appellari videtur ibi esse tex. non cauillando. Et istud etiā tenuit
Azo in summa. C. quorum ap. non recip. τ etiam videtur sequi
Spec. in titu. de confes. §. postremo ver. sed nunquid confessus. τ
in titu. de app. §. in quibus ver. ij. licet postea reuocet in dubium
an solum sponte confessus possit appellare. glo. tamen in. d. l. ij. vi
detur velle quod sufficiat in casu illius. l. quem esse conuictum τ
confessum. τ sic quod illa duo sufficiant in casu illius. l. idem vo-
luit glo. in. l. non tantum. ff. eo. τ in. l. constitutiones. ff. eo. et istud
videtur hic sequi Bar. in. d. l. et cōiter videntur etiam sequi doc.
in spec. in ti. de ap. §. in quibus. ver. iiij. ¶ Decimo forte tamen
de rigore iuris verior est opi. azonis q requirantur dicta tria p

illum tex qui hoc aperte videtur velle non violando. An aūt idē
sit in aliis criminibus q in quinqȝ ibi positis. Conclude q in ca-
su. l. constitutiones. ff. e. sufficit quem esse conuictum vel cōfessuz.
vt non possit appellare propter immanitatem criminis τ idē in
aliquibus aliis eadem ratione. de quibus no. in. d. l. ij. In aliis ve
ro dixit Azo idem quod in casibus quinqȝ ibi positis statuitur.
quia eadem est ratio secundum eum. τ per consequens idem ius.
ar. l. illud. ff. ad. l. aquil. Et sic si dicta tria concurrant secundum
opi. azo. idem dicendum in aliis. tenendo quod duo sufficiant sci
licet quod sit conuictus τ confessus etiam videtur dicendum in
aliis criminibus q in quinqȝ ibi expressatis si dicta duo concur-
rant. τ hoc ibi etiam tenuit gloss. τ etiam Bar. Et potes ponere
exemplum secundum Jo. an. in. c. romana. §. si autem post senten
tiam. super glo. quod dicta tria de quibus in. d. l. ij. concurrūt sci
licet quando quis esset sponte cōfessus τ etiam conuictus per te-
stes τ argumenta superatus. Nam in crimine homicidii potest se
cundum Joā. an. in loco preallega. quod dicitur de argumentis
exemplificari si repertus fuit ille qui dicitur homicidiū cōmisisse
cum gladio sanginolento in manu vel in vagina. Et ad materiā
etiam facit quod no. spec. in ti. de presum. τ quod ibi etiam nota.
Jo. an. in addi. spec. ¶ Sed aduerte quia Ja. bu. in. d. l. ij. tenuit
contra glo. ibi positam τ Bar. dicens quod speciale est in quinqȝ
criminibus ibi positis propter eorum immanitatem τ nō audia-
tur appellans quando cōcurrunt illa de quibus ibi. τ sic in aliis
criminibus erit secus. τ remanebimus sub regula vt in illis pos-
sit appellari per. l. et in maioribus. C. de ap. τ per. l. primā in fi. ff.
ad munici. τ. ff. de legi. l. ius singulare. Et pro ista opi. etiā tenuit
Pe. τ Cy. in dicta lege secunda sed Bal. quem sequitur Saly. ibi-
dem videtur concordare opi. nam dicit quod opi. glo. τ sequaciū
potest procedere quando probationes sunt luce clariores. nā tūc
videtur quod non poterit probari nec constare de errore. nec vi-
detur etiam tunc posse probari per testes in contrarium per. cle.
testibus. de testi. secus dicit si probationes non essent luce clario-
res sed dubie: quia tunc procederet alia opi. vt tunc audiatur ap
pellatio. Sed certe satis est verisimile glos. sensisse quando proba
8 tio est liquida. † quia probatio dubia nihil relenat cum debeat p
batio necessario concludere in. c. in presentia. de proba. τ in. l. non
ob hoc. C. vnde cogna. Item non videtur ratio Bar. bene cōclu-
dere. nam certum est quod in criminalibus requiruntur proba-
tiones luce clariores. C. de proba. l. sciant cuncti. τ tūc admittitur
probatio cōtra illas. quia potest licet publicate sunt attestatiōes
indirecte probari contrarium. τ sic falsum dixisse in. c. ex tenore.
extra de testi. τ plene no. per Bar. in auf. qui semel. C. de proba. li
cet post publicatas attestationes super eisdem articulis vel dire-
cto contrariis non admittātur testes τ sic loquitur. d. cle. testib9.
Item posset probari per testes fuisse corruptos. τ per corruptelā
tulisse testimonium. τ per hoc possit allegari eis non esse creden-
dum per id quod habetur in. l. j. ff. ad. l. fal. τ in. l. diuus. ff. de rei
ven. τ in. c. licet causam. extra de probat. Et sic melior videtur eē
ratio quod quis non audiatur appellans quando est conuictus
τ confessus. nam illud videtur esse propter magnam presumptio
nem que tunc videtur esse cōtra ipsum de crimine condemnato.
Et licet sit clarum quod in quinqȝ criminibus positis in. d. l. ij.
tunc non possit appellari tenendo quod sufficiant dicta duo scili
cet quem esse sponte confessum τ conuictum prout ibi tenuit glo.
et Bartolus et etiam communiter doctores. Et satis voluit
Bald. τ Saly. quando probatio est liquida et non dubia. tamen
in aliis criminibus forte de rigore iuris erit secus. vt voluit Bu.
et Pe. pro qua opi. bene facit. quia si imperator voluisset idem
esse in aliis criminibus que ibi non exprimuntur. de facili pote-
rat dicere. τ idem in aliis criminibus vel generaliter loqui de cri
minibus nomine specifica. cum ergo hoc non fecerit non videtur
eius mens fuisse idem esse in aliis. argu. l. j. §. si autem a deficien-
tis. C. de cadu. tol. Opi. tamen glo. videlicet quod idē sit in aliis.
sequitur Bar. τ communiter alii doc. Et per predicta potest de-
cidi an in causis pecuniariis conuictus τ confessus potest appel-
lare. nam glo. in. d. l. ij. tenuit quod nō poterit appellare. τ sic nec
poterit appellare in causa criminali. Et illam opi. etiam tenuit
ibi Bar. sed Bu. tenuit oppositū dicens quod talis in causa pe-
cuniaria poterit appellare: ex eo quia est speciale in criminibus
de quibus ibi non audiatur appellās. τ ideo extra illos casus re-
manemus sub regula vt possit appellari per. l. τ in maioribus. C.
de ap. Et istam partem sequitur etiam Saly. in. d. l. ij. Sed certe
ratio quam secutus fuit post Bal. concor. opi. videntur etiam tenere cō
cludere in causa pecuniaria. et sic videtur quod debuisset tenere
opi. glo. tamen quia dicta ratio nos videtur necessaria omnino
concludere. puto de iure veriorem esse opi. bu. vt possit quis in cā
pecuniaria appellari. licet fuerit conuictus τ confessus. quia po
terit esse quod in causa ap. reprobabuntur dicta testium per id
quod superius dixi. et cōsequenter etiam docebitur de errore cō
fessionis. τ licet pro gl. faciat. abstinendum in. c. ti. tamen potest
dici quod loquitur in cā fiscali vel priuati patrimonii principis
quo casu

quo casu seruandū est qd ibi dicit. ¶ Ulterius iuxta predicta qd dictū est supra an cōuict⁹ ⁊ cōfessus possit appellare. vidēdum est an si aliquis tantū sit sponte confessus possit ap. videt dicendum qd sic. quia speciale videtur quādo quis est cōuictus ⁊ cōfessus vt nō audiatur appellans. d.l.ij.C. quorum ap. non reci. Et sic videt qd vbi alterum tantum predictorū interuenit debeat audiri appellans. et sic si solum fuit confessus ⁊ condemnatus poterit appellare. Secūdo pro hoc bene facit. l.fi.C. de erro. aduo. vbi pz qd in causa ap. potest doceri de errore confessionis. ⁊ sic videt presupponi qd possit appellari. Tertio p hoc bene facit iste tex. cū gloss. hic posita que aperte videtur obtinere. in cōtrarium videtur esse text. in.c. romana in.§. si autem post sententiam. de ap. in. vj. vbi dicitur quod vbi sententia lata est super notorio crimine. vel de quo quis est de iure confessus a tali sententia videtur esse prohibitum appellari. et videtur esse de casibus prohibitis a iure appellari. Et pro hoc etiam facit quia confessio spontanea facta in iure videtur inducere notorium. et videtur probari aperte in.c. fina. extra de coha. cle. et mu. In notorijs autem prohibita est appellatio vt probatur in.c. cum sit romana. ad finē. et in.c. peruenit. et.c. consuluit. extra de ap. Et ideo videtur quod predicta ratione non debeat posse appellari. et pro hoc etiam bene facit tex. in.c. cum speciali.§. porro extra de ap. vbi aliquid de hoc. et. iij.q. vj.c. quicunqꝫ gloss. in.d.c. porro et in.d.c. quicunqꝫ. videtur dicere quod in ciuili non poterit appellare sed in criminali sic nisi fuerit etiam conuictus. Sed contra istam opi. videtur esse text. in d.§. si autem post sententiam vbi loquitur in criminalibus et tamen dicit alternatiue quod si super notorio crimine intelligo p facti euidentiam. in.c. euidentia. de accu. vel de quo est quis in iure confessus prohibetur appellatio. et sic non videntur requirere predicta duo. videlicet quod quis sit confessus et conuictus. sed videtur velle quod quis sit confessus in iure qui inducit notoriū d.c. fina. de coha. cle. et mu. gloss. not. in. d.§. si post sententiam. videtur velle quod si appellatur nulla causa expressa quare non sit standum confessioni cum non audiatur appellans: quia sponte fuit confessus in iudicio tam in ciuili quam in criminali per illū §. Si autem appellans in appellatione inserat causam: quia dicit se errasse in facto confitendo. ⁊ per hoc velit reuocare confessionem: tunc debebit audiri. et sic posset intelligi. l. fi. C. de erro. aduo. dicit Host. ibi in. d.§. si autem. et Archi. quod si sponte cōfessus appellet etiam nulla causa inserta in appellatione valebit appellatio. quia quo ad valorem et substantiam appellationis quamdo appellatur a diffinitiua. vt contingit in casu isto secundum eos nō est necessaria insertio in cause appellatione. vt satis probatur in. l. iij. ff. e. ⁊ in.c.j. de ap. in. vj. et in.c. vt debitus. extra de ap. Et ideo poterit prosequi appellationem coram iudice ad quem et coram ipso allegare errorem confessionis et probare. Si vero queritur an iudex a quo appellatur teneatur deferre appellationi. et tunc dicendum quod si simpliciter appellatur nulla cā expressa in appellatione non tenebitur deferre appellationi ⁊ sic poterit procedere ad excutionem sententie nisi ad iudicem per quem est appellatum sibi fiat inhibitio que fieri poterit cum primo ceperit cognoscere an appellatio sit recipiendo. vt probatur in dicto.§. si autem. Sed vbi in appellatione esset expressa causa: quia diceret per confessionem esse factam erronee per errorem facti. tūc iudex a quo deberet deferre ap. etiam dato quod nulla inhibitio sibi fieret. facit quod habet in dicta. l. fi. C. de erro. aduo. et iste est intellectus istius.§. si autem post sententiam. secundum eos. quia quo ad valorem ap. non erit necessaria insertio cause in ap. sed quo ad hoc vt iudex teneatur deferre ap. bene erit necessaria insertio cause. nam vbi iusta causa inseritur in ap. debet iudex ap. deferre. vt legi. ⁊ not. in.c. vt debitus. per gloss. et doc. extra de ap. Et istam opi. etiam tenuit Baldus in addi. spec. in ti. de ap. in ver. appellationis a diffinitiua. et de hoc etiam per Ioan. an. in nouel. super gloss. in dicto.§. si autem post sententiam. Et iste intellectus satis videtur applaudere litere illius.§. et concludit ibi Host. et Archi. quod vbi quis est sponte confessus et conuictus nullatenus audiatur appellans tam in ciuili causa quam in criminali. et sic videntur approbare opin. gloss. in dicta. l. ij. C. quorum ap. non reci. que communiter approbatur per doc. et intellige quādo non appellat conuictus et confessus quādo vtrūqꝫ precedit sententiam. secus si aliquis ante sententiam fuerit solū conuictus et post sententiam confiteatur: quia nihilominus poterit appellare. vt voluit gloss. in. l. non tantum. ff. e. et ibi casus secundum vnam sol. quod satis videtur procedere in causa criminali. de qua loquitur dicta. l. non tantum. sed in causa ciuili videtur quod si aliquis sit conuictus ante sententiam et post sentētiā confiteatur illud in quo est cōdemnatus videtur approbare sententiam. ⁊ sic videtur quod non possit appellare per id quod habetur in. l. absolutionem. C. de rei ven. Et istud etiam secundum Saly. in. l. abstinendum. C. quorum ap. non reci. videtur sensisse ibi gloss. quod tene menti. Si autem solum quis sit confessus tūc vt predixi videtur quod possit appellare et valeat appellatio. vt sic iudex ap. possit cognoscere an appellatio sit recipienda et poterit etiam postquā ceperit de hoc cognoscere inhibere iudici a quo ne procedat ad executionem. ⁊ sic quo ad hoc vt iudex a quo teneatur deferre ap. non bene erit necessaria insertio cause in ap. et per hec possunt opi. ad concordiā reduci.

10 ¶ † Et aduerte etiā quia in causa criminali post cōfessionem omnino ferri debet sententia. et alias non debet puniri. vt legitur et nota. in. l. ista. C. de confes. et in. l. si confessus. ff. de custo. reo. in causa vero ciuili idē dicendum si confessio fuit facta post lit. contest. vel animo litem contestandi quod presumitur quando fit pendente libello et illi respondendo. iuxta id quod leg. ⁊ no. in. l.j. C. de lit. conte. ⁊ in. l. proinde.§.j. siue fi. ff. ad. l. aquil. ⁊ in.c. dudū el. ij. extra de elec. vbi bona glo. facit etiam quod no. in.c. ex parte. j. de v. sig. ⁊ in. l. fi.§. necessitate. C. de bo. que lib. sed vbi nō precedente libello fit confessio tunc in ciuli non fertur diffinitiua: sed fit preceptū in confessum. ⁊ sic fertur sentētia interlocutoria. vt no. in. l.j. C. de cōfes. ⁊ in alijs iuribus p̄alleg. vnde hoc casu videretur qd etiā quo ad valorem ap. deberet inseri causa legitima in ap. per id quod habetur in.c.j. de ap. ⁊ quod no. in. l. ij. j. de app. reci. vbi dicitur qd tale preceptum ⁊ sic talis interlocutoria videtur habere vim diffinitiue. Et ideo videtur qd nō sit necessaria insertio cause nec in diffinitiua per id qd no. Io. an. in.c. peruenit. extra de ap. de quo dicet in. d. l. ij. C. de ap. reci.

11 ¶ † An aūt in criminali vbi re⁹ est cōfessus spōte: debeat iudex inquirere de alia p̄batiōe. glo. videt dicere qd nō in aut. de mā. prin.§. fi. coll. iij qd videt intelligēdū quo ad hoc vt possit deuenire ad diffinitiuā: qꝛ alia p̄batio nō exigit et partes iudicis sint in cōdēnando cōfessum. d. l. proinde.§.j. sed quo ad hoc vt nō audiat appellās deberet iudex p̄curare qd etiā de delicto cōmittit per testes. nā si erat cōfessus et conuictus ſm cōez opi. nō potuit appellare vt voluit etiā Saly. in. d. l. ij. C. quorum ap. nō reci. Et per hec sit expedita glo. vsqꝫ ad ver. itē in hoc casu. vbi gl. vsqꝫ ad fi. querit de qua. q. r̄ndēt ⁊ bene ſm doc. ⁊ alia supple ratione non indiget. Nec ob. superi⁹ dictis qd dictū est supra vcꝫ qd in notorijs nō admittit appellatio. ⁊ sic nō videt posse appellari in eis p iura superi⁹ allegata. qꝛ r̄nderi pōt qd illud est verū nisi alleget iusta cā per quā offuscet. sed eneruetur in effectu rōne notoriū. vt cōtingit in notorio inducto per cōfessionē factā in iure qn̄ allegat cōfessionē fuisse factā per errorē facti. ⁊ sic reuocandū esse vel in notorio per euidentiā facti. vt qꝛ aliquis occiderit hominē in cōspectu ppl'i vel maioris ptis si alleget qd occiderit eū se defendēdo. ⁊ sic ad sui defensionē. vel qꝛ licuit eū occidere qd erat exbānit⁹ qui ex forma statuti poterat impune offendi et occidi. Nā etiā notoriū pōt interdū habere legitimas excusationes vt dixit Inn̄. in.c.j. de offi. dele. in vj. Et bn̄ facit qd ibi no. gl. ⁊ etiā Inn̄. in.c. tua. extra de coha. cle. ⁊ mu. vn̄ tunc qn̄ allegat iusta cā habēs offuscare ⁊ eneruare notoriū seu eius effectū admittit appellatio. vt voluit gl. in. d.§. si aūt post sn̄iam. ⁊ facit etiā qd no. glo. in. d.c. ij. de offi. dele. in. vj. Nec ob. etiā si dicat qd ex cōfessione facta in iudicio in causa ciuili oritur actio in factum. vt no. per gl. in. l.j. in fi. ff. de interro. act. Et facit etiā qd not. in. l. certum §. fi. ff. de confes. hec enim confessio sit species p̄bationis. vt patet in.c. cū ad sedem. de rest. spo. ⁊ in. l. generaliter. C. de non nu. pec. ⁊ ex probatione nō oriatur actio. verum est regulariter. sed fallit in confessione facta in iudicio. vt legit ⁊ nota. in. l.j. ⁊. l. actori. C. de re. cre. ⁊ iureiur. que reputatur valde no. in. l. sed ⁊ si possessori §. sed cum heredi. ff. de iureiu. ⁊ sic videtur quod ex quo actio semel est nata ex cōfessiōe facta in iudicio nō possit p appellationē tolli quando responderi potest vt dixit bald. in addi. spec. in ti. de app. appellans a diffinitiua. quod secuta appellatione ex iusta cā fingetur non natā: vel secundum eum fuit nata: sed reuocabitur sicut etiam oritur ex sententia infra tempus datum ad appellandum. ideo nimirum si potest tolli per appellationem ex iusta causa interpositam. sicut etiam tollitur actio nata per sententiam secuta appellatione. facit quod habetur in. l. furti in prin. ff. de his qui not. glo. in. l. incertum.§. fi. ff. de confes. ¶ Extra glo. est sciendum quod duo posuit hic Barto. ⁊ duo alia Ang. Nam primo per istum text. dicit Barto. limitari illud quod habetur in. l. vnica. C. si de momē. posses. fuerit app.

12 † Nam ibi secundum communem opi. dicitur quod a sententia lata super possessione ⁊ sic super iudicio possessorio non appellatur. Nam illud videtur verū quando sententia fertur super ipsa possessione. secus si feratur super interesse ratione possessionis non restitute vel turbate. quia tunc poterit app. per istum tex. Nam certum videtur quod si per iudicem feratur sententia vt res exhibeatur non poterit appellari cum non possit appellari quando fertur super possessione restituenda quod est maioris preiudicij. Et hoc etiam tenuit Spec. in ti. de ap.§. in quibus. v. sed nunquid in act. ad exhibendum et tamen si feratur sn̄ia super interesse: quia res non exhibetur pōt appellari vt hic ptꝫ. ergo eadē ratione idē dicēdum est in casu de quo supra. Secūdo per istum tex. reprobat Bar. glo. que est in. l. si cuꝫ excep.§. hec actio. ff. qd met. cau. vbi glo. dicit qd si scd'a sn̄ia que fertur in arbitrarijs feratur postq̄ prima transiuerat in rem

que fertur in arbitrariis feratur postquam prima transiuerat in rem iudi. non potest appellari. Nam videtur esse hic casus contra illam gl. quia appellatum fuit a secunda sententia licet prima transiuisset in rem iudicatam. Et pro hoc etiam facit quia vt ipse dicit possibile est quod prima sententia fuerat iusta. quia non fuit impeditus quis implere quod in sententia deuenit. et tamen poterat esse quod secunda erat iniusta. quia forte fuerat impeditus casu fortuito implere quod in sententia deuenit infra tempus quadrimestre. quo casu in actione quod met. cau. non poterit quis condemnari in quadruplo: licet alias solum posset in triplo: vt probatur in. d. l. si cum exceptio. §. quatenus. et §. quod si homo. ideo si tunc condemnaretur in quadruplo: postquam prima sententia transiuit in rem iudi. nihilominus posset appellari: quia grauaretur pars. Et per consequens deberet posse appellari per id quod dicitur. Sed Ange. hic saluat illam glo. quando per secundam sententiam nullum inferretur grauamen: quia tunc non posset appellari. de quo etiam dixi post eum in. l. ab executore. §. eo. Sed certe satis credendum est Bar. solum voluisse reprehendere. gl. quando per secundam sententiam infertur nouum grauamen. et non in alio casu. et plus etiam voluit quod licet possit appellari a secunda sententia quando infert nouum grauamen. tamen non audietur a quo: non contra primam sententiam ex quo illa transiuit in rem iudicatam. per id quod habetur in. d. l. ab executore. in prin. in ver. ita tamen. Ulterius reuocat in

13 dubium hic Ang. †an a precepto de exhibendo rem possit appellari. et in effectu videtur concludere quod non. quia factum est ei qui habet facultatem exhibendi: quia tunc potest cogi precise exhibere: secus dicit quando factum est ei qui desierat possidere: quia tunc infert graue preiudicium cum possit condemnari ad interesse. ideo poterit appellare. Et sic voluit Spe. in ti. de ap. §. in quibus. ver. sed nunquid in actione ad exhibé. et sic residet Ang. Sed forte potest dici quod a precepto de exhibendo non appelletur per id quod dixi supra post Bar. sed bene poterit appellari si condemnetur ad interesse quis ex eo quia non exhibet per istum tex. Et istud videtur esse verum: quicquid dixerit Spec. et etiam Ange. Secundo ponderandum quod hic appellatur a sententia lata contra non exhibentem rem super interesse propter iuramentum in litem. et pro hoc dicit colligi posse ex hoc tex. generalem doctrinam videlicet quod vbicunque. l. prohibet appellari a diffinitiua. Exemplum ponit in causa momentanee pos. vbi poterit appellari ab interlocutoria lata ante diffinitiuam. et hanc dicit esse doctrinam Inno. in. c. significauerunt. extra de testi. et in. c. vl. extra de ope. no. nun. Et ratio est in promptu secundum eum: quia si non potest appellari a diffinitiua et non possit appellari ab interlocutoria grauante aliquem: illud grauamen esset irreparabile. Et pro predictis etiam bene facit quod plene no. in. l. ij. ff. de ap. reci. vbi etiam concluditur quod vbi grauamen quod infertur per interlocutoriam non est reparabile per ap. a diffinitiua tunc potest appellari ab ipsa interlocutoria. et sic dictum Ange. in se est verum tamen meo iudicio non bene colligitur hic: quia sententia hic lata super interesse est secunda sententia que fuit lata in actione arbitraria que est diffinitiua. vt no. per glo. in preall. l. si cum excep. §. hec actio. Preterea ista sententia super interesse non fuit lata ante primam. prout videtur innuere Ang. sed fuit lata post primam. et sic tex. iste non videtur probare eius dictum. ¶ Item aduerte quia quatenus dixi post Ang. quod licet non possit appellari a sententia diffinitiua lata super possessorio. tamen poterit appellari ab interlocutoria lata ante sententiam ipsam. Nam illud videtur intelligendum esse et procedere quando preiudicium quod infertur per ipsam interlocutoriam non posset reparari per iudicium petitorium. secus si posset reparari. quia tunc qua ratione non potest appellare a diffinitiua super possessorio. cum ibi non possit appellari: quia preiudicium potest reparari per iudicium petitorium. vt no. in. d. l. j. C. si de momé. pos. eadem ratione et fortiori videtur quod tunc non poterit appellari ab interlocutoria cum sit minoris preiudicii quam diffinitiua lata super possessorio. An autem simpliciter sit verum quod a sententia lata super possessorio non possit appellari. no. Bar. in. l. ij. ff. de ap. reci. et ibi etiam dicetur.

14 **Substituti.** †Finito officio tutor ad petitionem eorum contra quos litigabat ex causa litem exercere cogitur. h. d. Et sunt duo dicta principalia que patent. et idem est ibi idem et in curatoribus. ¶ In text. ibi. arbiter id est iudex delegatus. quia a sententia arbitri compromissarii non appellatur. l. j. C. de arbi. Item ibi quid autem hoc verbum supple dictum aliter secundum vnum intellectum. vt est sensus quod in minus condénauit quam deberet. Item ibi. tueri possunt supple cum autoritate suorum curatorum. quia ipsi soli cum sint minores. xxv. annis non possunt esse in iudicio. l. clarum. C. de auto. prestan. Item ibi: quos expone. i. quem. et sic ponit plurale pro singulari. non enim voluit gl. Item ibi. non prohibendos. supple nisi illi contra quos appellatum petant. vt potius prosequantur causam primi scilicet qui appellauerunt. Nam tunc si ex causa hoc petant. vt quia sunt legaliores quam adulti. vel melius nouerint natiuitatem quam ipsi adulti. tunc deberent prosequi causam ipsi primi et non adulti. prout innuit hic in ti. qstionis videtur etiam probari per id quod habetur in. l. si actor ff. de pcu. et in. l. ij. §. de feudis. ff. qui. ex cau. in pos. ea. ¶ No. quod dictum est in summario. Et no. 2o sensu quod vbi non subest causa vt quia tutores non erant magis legales quam adulti. nec melius sciebant natiuitatem non debent cogi prosequi litem per ipsos incboatam finito officio. Sed debet prosequi adultus cum autoritate curatorum sui secus vbi subesset causa propter quam interesset aduersarii quod tutores potius prosequerentur. quia tunc ad instantiam aduersarii possent cogi prosequi. et que possit esse iusta causa supius est dictum. Et inducitur iste tex. per Dy. et Bar. quod si syndicus communis cepit agitare causam et demum antequam sit finita finiatur eius officium quia forte ad annum fuerat datus. quod tunc ad petitionem aduersarii cogi poterit perficere causam. et sic iudicium incboatum si persona eius sit legalior vel melius nouerit veritatem quam ille syndicus nouiter fuit constitutus et velit interuenire ad prosequendum iudicium per istum tex. et per. l. si actor. et alia iura superius allegata. secus quando causa non subesset. vt quia nouus syndicus esset eque legalis vel magis et eque bene nouerit veritatem quia tunc non poterit cogi antiquus ad prosequendum iudicium. Et dixit etiam Bar. aduertendum quod vbi causa subest potest cogi perficere iudicium ad instantiam et petitionem partis aduerse licet non ad petitionem vel instantiam illius cuius quis fuit tutor per. l. legato. ff. de excu. mu. et. l. Paulus alias incipit cum qui. ff. de legatis. quod dicit procedere si reddidit rationes et instrumenta. alias posset cogi perficere etiam ad instantiam eius cuius fuit tutor vel syndicus per id quod habetur in. l. tutor. ff. e. et in. l. ita autem. §. si. ff. de admi. tu. ¶ Ultimo per hanc literam dicit Ang. coniuncta glo. in ver. quam patere quod si reus est condemnatus in quinque: cum deberit condemnari in. x. nomine sortis ab illa omissa condénatione poterit actor vincens appellare. ¶ Quid autem si actor qui vicit velit appellare ex eo quia licet vicerit in principali non tamen vicit in expensis in quibus reus non fuit condemnatus an simpliciter poterit appellare. dic quod non si reus appellauit: quia virtute appellationis rei poterit sibi prouidere. secus si non appellasset per id quod habetur in. l. vl. C. quando prouo. non est neces. C. quorum ap. non reci. et no. etiam in spec. in ti. de ap. §. in quibus. v. quid si dictus. et ver. se. et est casus no. et sing. in. d. l. vl. Et adde ne erres inquantum Ange. hic dixit quod si reus fuit condénatus in quinque: cum debuerit condénari in. x. nomine sortis quia ab illa omissa condemnatione poterit actor appellare. nam videtur quod sententia etiam erat nulla ex quo iudex non iudicauit super toto si ex eadem causa veniebant ipsa. x. per. l. in hoc iudicio. ff. fami. her. et quod etiam plene no. in. l. j. C. si aduer. rem iud. Sed vbi ex vna causa deberentur quinque puta ex administrati de salis ex alia causa. puta vini. alia quinque deberentur tunc valeret sententia lata super quinque. ex vna causa licet super aliis quinque ex alia causa petitis omissa fuerit condemnatio. posset tamen tunc appellari. vt voluit Ang. Et pro hoc sit expeditus iste. §. et etiam iste ti. Deo Gratias.

¶ A quibus appel. non licet. Rubrica.

¶ Licet hec rubrica non continuatur per gl. nec etiam per doc. tamen potest sic continuari. visum et tractatum in ti. prece. de ap. in genere: verum quia sunt aliqui iudices a quibus seu quorum sententiis non est licitum appellare et poterat queri qui essent illi. Ideo post precedentem ti. ponit istum in quo ponit a quibus iudicibus non licet appellare. et incidenter etiam ponit duos casus in quibus quis prohibetur appellare. vt patet ex. l. j. Non sunt alia circa rubricam.

Summarium.

1 ¶ Princeps in quibus senatui equiparetur.
2 Appellari non potest a sententia regis francorum
3 Iuri appellandi potest quis renunciare.
4 Renunciatio simplex extra iudicium facta parti presenti habet vim pacti.
5 Princeps causam delegare potest appellatione remota.
6 Inferior a principe causam appellatione remota delegare potest.
7 Imperator causam appellatione remota committere potest.
8 Clausula appellatione et recusatione remota quid operetur.
9 Inferior a principe non potest ius alterius tollere.
10 Appellatio quid sit.
11 Appellari potest ab interlocutoria super legitimatione persone lata.
12 Clausula appellatione remota quos producat effectus.
13 Nuncius vltra debitum extorquens a partibus qualiter puniatur.
14 Appellatione remota ab interlocutoria an censeatur remota a diffinitiua.

TRactandum. Ad principem a senatu appellare non licet. h. d. cum. §. sciendum. ¶ In tex. ibi fas. i. licitum non esse facit quod habetur in. d. c. j. seu. ij. Item ibi prouocatur. supple vltimo loco. ff. ti. j. Imperatores. et sic non est ad quem possit prouocari. Item ibi non posse principem et multominus alium. ¶ Nota quod dictum est in summario.

in summario. & sic no. duas personas a quarū sententijs nō appellatur. ¶ In glo. j. ibi supervacuum glo. forte ideo sic exposuit q2 alibi dicitur quod fatuus et sic stultus. fatua id est ea que sunt fatua seu stulta loquitur vt habetur in. c. legimus in Isaia. xciij. di. Ista autem verba proferuntur a iure cano. & non a fatuo. et ideo glo. facit expositionem istam. ¶ In glo. ibi ab eius rescripto. male dixit glo. in hoc quia etiam a rescripto principis non appellatur sed bene appellatur a sententia lata per iudicem secundū rescriptum principis. et ita loquitur. l. j. §. j. ff. ti. j. ¶ In gl. ij. in fi. † No.

1 bene et tex. cum concor. huius glo. quod princeps & senatus equiparantur in aliquibus primo quo ad potestatem appellandi ab eorum sententijs. quia non appellatur a senatu sicut nec a sententia principis. Item equiparātur quo ad restit. concedendam super infamia. vt probatur in. l. j. §. de qua. all'. in glo. Item quo ad potestatem concedendi licentiam vt possit aqua ex flumine publico nauigabili ad alium locum duci. vt probatur in. l. cū vnius ff. de flumi. ¶ Et aduerte quia vt tangit hic Ange. olim centum erāt numero senatores. & sic erant centum qui representabant senatum. vt probatur in. l. fi. de pet. here. Hodie vero vnicus est senator vrbis rome. vnde cum ille constituatur solus ex autoritate apostolica permittente etiam ciues romanos ad predictum officium assumi per annum & non vltra absq3 dispensatione apostolica dummodo non sint ciues nimis potentes. vt probatur in. c. fundamēta. ad fi. de elec. li. vj. videtur quod etiam a sententia talis senatoris nō potuit appellari. quod tenuit Cy. sub dubio forte in. d. l. fi. C. de peti. here. Et hoc etiam videtur firmare Jo. an.

2 in. §. videndum. in ti. de ap. in addi. spec. † ibi etiam dicit quod non appellatur a sententia Regis Francorum. & sic etiam dicit seruari in regno suo. Et licet Ang. illud non dicat videtur cōtingere quod Rex Francie non recognoscit superiorem vt in. c. per venerabilem. extra qui fil. sint legi. & intellige quo ad temporalia nam in spiritualibus recognoscit Papā in superiorem. An autem de iure in temporalibus deberet recognoscere imperatorem dixi in. l. imperatores. ff. ti. j.

Si quis ante. Seipsum summat secundum Bart. vel potest sic summari secūdū Ang. Iuri appellādi potest renūciari in iudicio simplici renūciatione & extra iudicium. h. d. secundum omnem intellectum secundum

3 eum nihil videtur sic intelligendo obstare. ¶ † No. quod ille qui profitetur se non appellaturum a iudice videtur renunciare iuri appellandi. Et no. quod etiam talis renūciatio videtur valere. & hoc videtur intelligendum quando fit in iudicio vt tangit glo. ¶ In gl. in verbo perdidit. ibi de iura. cal. l. cū meli⁹. facit. l. si ita scriptum. §. si sub condi. ff. de leg. ij. vbi dicit̄ qd̄ iuri de futuro. & sic quod non est de presenti non pōt renunciari. ¶ Sed aduerte q2 contra sol. glo. facit. l. j. C. de pac. per quam videt̄ qd̄ etiā extra iudiciū possit renūciari iuri de futuro. Sz solue qd̄ extra iudiciū p simplicē renūciationē nō potest renunciari iuri de futuro. sed in iudicio sic. vt hic est casus sic intelligēdo. Et sic etiā intellerit azo in summa. C. quorū ap. nō reci. Et bene facit qd̄ not. glo. in. l. is q heres. ff. de acqui. here. & qd̄ legit̄ & notatur etiā per glo. & doct. in l. in plurium in eo. ti. & in. l. in cura. de dona. Sed per pactum extra iudicium bene potest renūciari iuri de futuro. & sic loquit̄ dicta. l. j. C. de pact. & etiam qd̄ habetur in. l. fi. ad fi. C. de tempo. ap. & voluit etiam glo. in ver. nisi extra ius. Et est ratio diuersitatis inter pactum & simplicem renunciationem: quia pactum procedit ex voluntate duorū. l. j. ff. de pact. sed simplex renūciatio ex volūtate vni⁹ tm̄: vz renūciantis. iō maioris efficacie est peccatum quā renunciatio cū fortiora sint duo vincula quā vnum in auten. itaq3. C. cōia. ¶ Et ex p̄dictis not. qd̄ tm̄ vz renūciatio simplex facta in iudicio. facit qd̄ no. in. d. l. is qui heres. & in. d. l. in pluriū & in preall'. l. j. Nec ob. predictis si dicatur quod etiam per pactum non potest renunciari iuri de futuro per id quod legitur & notat̄ in. l. quidam cum filium per Dy. & Bar. ff. de ver. ob. & in. l. regula scienti. de re. iu. in. vj. per Dy. in quibus locis not. qd̄ per pactum non potest renunciari iuri petendi reductionem ad arbitriū boni viri aduersus sententiam latam per arbitratorem. Et sic eadē ratione videtur qd̄ etiam per pactum nō possit renūciari iuri appellandi. cuius contrarium dixit hic gl. & superius etiā est dictū. quia responderi potest: vt tangit hic Bar. qd̄ aliud est in iure appellandi a sententia iudicis. aliud in iure petendi reductionē aduersus sentētiam arbitratoris: quia primum facilius tolli potest quā secundum. Et ratio diuersitatis est: q2 iudices iurent iudicare secundum iura: vt in aut. iusiurā. quod prestatur ab his. colla. ij. Sed arbitratores non iurent. facit quod habetur in aut. decernimus. C. de arbi. Et sic maior est presumptio p iudice: quod hene iudicet. facit quod habetur in. l. j. C. de offi. ciui. iudi. quā p arbitratore. Et ideo minus videtur esse preiudiciū ex iuris presumptione si renunciatur iuri appellandi quā si renūciaretur iuri petendi reductionem. ideo primum facilius perdi potest quā scd̄z. ¶ In ea. gl. ibi non est legitimum. vel sol. vt voluit gl. et sequitur hic Bar. in. l. j. C. de pact. q2 ibi consensus prestitus per illum qui erat heres institut⁹ legatario ante aditam hereditatem per ip̄m heredem. vt possit apprehendere ipse legatarius propria autoritate possessionē rei legate accedit poti⁹ renunciationi quā pacto. Et ideo non valet sicut nec renunciatio simplex facta extra iudicium iuri de futuro. Nam ante aditam hereditatem non competebat ius ipsi heredi. Ad sequētia autem contra respondit Dy. & bar. quod illa loquuntur de simplici renunciatione facta extra iudicium iuri de futuro: ideo non valet. hic autem quando facta fuit in iudicio vel per pactum. posset etiam dici quod in. l. qui superstitis. loquitur quando fit renunciatio super futura successiōe hominis viuentis. quo casu non valet etiam si fiat per pactū nisi esset iuramento firmatum. et esset pactum de non succedendo. vt probatur in lege pactum. C. de collationibus & ibi not. in capitulo. ij. extra de pactis. li. vj. Et not. bene solu. quam dedi extra glos. ad. l. j. §. quod ait inquantum dixi quod ibi consensus prestitus per illum qui erat heres institutus ipsi legatario ante aditaz hereditatem magis accedit ad repudiationem quē pacto. Nam fortiter facit contra opi. Jn. de are. quam sequitur Bar. in. d. l. j.

4 C. de pac. vbi dicit † quod vbi fit simplex renunciatio extra iudicium parti presenti habet vim pacti. & ideo valet licet renūcietur iuri de futuro. nam contra id videtur esse casus in. d. §. quod ait. quia ibi cōstitutus cōsensit legatario. & sic in presentia ipsi⁹ p̄stiti consensus. & talis consensus habet vim repudiationis & non pacti. vt dixit glos. in. d. l. j. et per consequens non videtur procedere dictum Jaco. de Are. & Barto. in. l. j. nec videtur esse bona respōsio quam dat Barto. in. d. l. j. ad. d. §. quod ait. dum dicit qd̄ ibi non erat ius in re nec in spe. nam istud videtur esse falsum quia imo erat in spe propter ius quod habebat heres institutus in adeundo hereditatem. nec ob. etiam predictis. l. tale. pactū. in prin. ff. de pac. quam Bar. allegat pro opi. Ja. de are. quia per illa verba profiteor te non teneri prolata presente parte de quibus in. d. l. tale pactum. nō inducitur renūciatio iuris de futuro sed iuris incompetentie de p̄senti: q2 per illa intelligitur esse factū pactum de non petendo illud quod tunc poterit peti. vt ibi ptz. Et sic videtur quod opi. Ja. de Are. & Bar. non procedat per. d. §. quod ait. secundum intel. glo. in. d. l. j. quem sequitur hic Bar. quod tene mēti quia non video bonum responsum ad. ad. d. §. nisi dicatur quod illud cōtingit quia pretor nullo modo voluit legatariū posse apprehendere propria autoritate possessionē rei legate: nisi apprehēderet cū volūtate eius ad quē hoc spectaret. qd̄ esse nō poterat. nisi qñ apprehēdebat cū volūtate heredis anteq̄ adiret. sed demū post aditā hereditatē. q2 tūc spectaret ad eū cōcedere licentiam ex quo adiuerat. secus qñ nō adiuerit. & super hoc cogitādū relinquo. ¶ Ultimo tāgit hic Ang. qd̄ si aliquis renūciat appellationi interposite. qd̄ videt̄ posse facere per. l. si quis libellos. C. de ap. nūquid poterit renūciare inuito appellato. nā ip̄o cōsentiēte clarū est. & dicit. q. fuisse disputatam. & varias fuisse opi. Tādē cōcludit qd̄ si appellatus dicit eo q2 ipse non appellauit ab omissis omissa condēnatione expensarū & iam transiuerat tp̄s datuz ad appellandū. & tūc inuicto ipso appellato renūciare non possit quominus possit petere reformari sn̄ia in condemnatione expensarum. quod petere poterat virtute ap. interposite per reū. Quis ipse actor non appellasset ratione omisse condēnationis expensarum cum nec poterat appellare ex quo reus appellauerat vt est casus not. & sing. in. l. fi. C. quando prouo. non est neces. ideo cum ius fuerit sibi quesitū virtute ap. rei vt possit petere per iudicem ap. reformari sententiam in condemnatione expensarum. nec potest sibi tolli tale ius ex facto ipsius appellantis renunciantis appellationi. per id quod le. & not. in. l. si post mortem. §. fi. ff. de contratab. vbi hoc in simili; probat̄ in. l. si petende. C. de tempo. resti. in integ. & hoc etiaz satis videtur esse iustum ne alias decipiatur ipse appellatus autoritate. l. prohibentis in dicto casu appellare a dicta omissione condemnationis expensarum. de qua patet in d. l. fin. quando prouo. non est neces. Et idem videtur dicendum. licet Ange. non dicat si alias interesset ipsius appellati prosequi appellationem per id quod habetur in. l. ampliorem. C. de temp. vnde etiam si aliquas expensas fecisset actione appellationis ip̄e appellatus nō possit appellator renunciare appellationi inuito appellato si non refunderet expensas. facit quod not. Barto'. in dic. l. si quis libellos. vbi autem non interesset appellati nec ipse actor ap. renunciaret. tunc dicit Ang. quod re integra indistincte poterit appellator renunciare appellationi. vt probatur in. d. l. si quis libellos. secus dicit si res non esset integra sed in iudicium deducta. de quo remittit ad no. in spe. de ap. §. in quibus. ver. qd̄ si victus. supple & se. & per Jo. an. in addi. spec. ibidez. & sic residet Ang. Sed certe videtur quod etiam si res fuerit in iudicium deducta possit appellator renunciare appellationi dummodo non intersit appellati. & dummodo reficiantur expēse appellato si que facte sunt per eum in quibus etiam videtur posse condēnari per iudicem ap. per id quod le. & no. in. l. postq̄ liti. C. de pac. & in aut. qui semel. C. quomodo & qñ ind. maxime per Bar. & per eundē in l. edita actio. C. de edē. per Ange. tamen videtur facere quod ha-

betur in.c.interposita.§.ille.de appel.in.vj.vbi videtur probari quod si causa appel.sit commissa per superiorem non possit renũciari appella. Sed certe ibi suppleri debet maxime per ea que habentur in iuribus proxime allega.⁊ hoc etiam tenet expresse ibi Joan.an.in nouel.super illo. ¶ Ultimo potes addere quod licet dixerim supra posse renunciari per pactum reductioni ad arbitrium boni viri tamen istud videtur esse intelligendum secundũ ea que not. Barto.in lege si societatem.§.arbitrorum.⁊ per cano.in capitulo quintauallis.⁊ ibi etiam plene dixi.vbi etiam tangitur per dominum Anto.extra de iureiurando.⁊ per Joannẽ andream in addi.Specu.in titu.de arbit.§.sequitur.super veritem quid sit compromissum. Nam istud videtur intelligendũ quando latum esset laudum per dolum arbitratoris.alias videtur quod teneat renunciatio facta per pactum saltem interueniẽte iuramento.de quo tamen dicendum est vt latius not.in locis preallegatis.

Interdum. Iste est bonus.§.⁊ habet materiam singularem in iure ciuili.videlicet clausule appellatione remota de qua hic solum habetur.⁊ in lege fina.C.de senten.⁊ interlo.om.iudi. Sed canoniste habetur in capitulo pastoralis.⁊ in capitulo vt debitus.extra de appel.⁊ in illa docto.nostri variant vt patebit ex.j.dicendis. Et canoniste etiam in illa variant vt patebit ex.j.dicendis. Et canoniste etiam in illa variarunt.vt patet ex nota.in dicto capitulo pastoralis.⁊ capitulo vt debitus.⁊ breuiter hoc intendit. Imperator potest delegare causam cum clausula appellatio.remota et nõ alius.hoc dicit. ¶ In textu ibi.dare.expone id est delegare. Item ibi.ab eo scilicet delegato. Item ibi prouocari id est appellari. Et sic in effectu fuit datus iudex seu delegatus app.remota.⁊ per consequens cum ipsa

5 clausula remota appellatio. ¶ †Nota primo quod princeps potest delegare causam appellatio.remota.⁊ idem etiam eadem ratione videtur in Papa. Et sic etiam dixit gloss.in capitulo super questionum.extra de officio delegati. ¶ Item no.quod inferior a principe non potest causam delegare appella.remota. Et aduerte quia vt tangit hic Ang.quidam intellexerunt quod inferior a principe non potest delegare remota appellatio.ab interlocutoria ferenda ante diffinitiuam ex eo quia nihil importaret dicta clausula cum non possit appellari ab ipsa interlocutoria de iure communi etiam sine ne dicta clausula.vt probatur in.l.ij.j.de ap.reci.⁊ in.l.ante sententie.C.quorum appel.non recipien.sz bene teneret delegatio facta remota appellatione a diffinitiua a qua diffinitiua de iure communi potest appellari.l.⁊ in maioribus.C.de appel. Et sic quo ad illam secundum istos bene potest operari dicta clausula.⁊ hanc opinionem tetigit glossa finalis in sui princip.in lege finali.C.de senten.⁊ interlocutio.omnium iudicum. Sed certe vt dicit Ange.ista opinio non est vera.nam directe videtur cõtradicere huic litere que aperte vult quod inferior a principe non possit committere appellatio.remota.vnde alij dixerunt totum econtra videlicet quod inferior a principe potest committere bene casum appella.remota ab interlocutoria ferenda ad diffinitiuam.sed non potest committere remota ap.a diffinitiua. Et istam opinio.sensit dicta lex circa fi.sui princip. Sed ipse Ange.dicit quod dicta clausula potest apponi per inferiorẽ respectu friuole appella.⁊ hoc potest operari per id quod dicitur in dicta lege finali. Item in preiudicium sui committentis.nõ autem in preiudicium sui superioris ad quem deuoluitur causa seu potest deuolui per medium secunde appellatio.quando iurisdictioni superioris nemo potest directo vel in consequentiam detrahere per id quod habetur in.l.ille a quo.§.tempestiuũ.ƺ.ad treb.⁊ in.l.nam ⁊ magistrat⁹.ƺ.de arbi.⁊ in lege penul.ƺ.de aqua plu.arcenda. Et ideo ex predictis concludit quod illa ciuitas vel dominus recognoscens superiorem potest statuere quod a sententijs suorum officialium in ciuilibus vel criminalibus non appelletur nisi in preiudicium ipsorum statuentium.et sic non possit appellari ad eos sed non erit ablata potestas appellandi ad superiorem ipsorum.vnde si ciuitas esset supposita principi appellaretur ad principem. Et si ecclesie appellaretur ad papam.facit quod habetur in capitulo si duobus.de appella. Et sic videtur sentire Angelus in effectu respectu appellatio.ab interlocutoria quando per inferiorem a principe delegaretur causa remota appella.ante sententiam.⁊ sic ab interlocutoria tenetur idem quod hic tenuit Barto.qui barto.etiam dixit quod rex aut dominus aut ciuitas non recognoscens superiorem posset tollere tunc re-

6 medium appellandi. ¶ †An autem in eo quod dictum est quod inferior a principe delegat causam appellatio.remota ante sententiaz.⁊ sic ab interlocutoria procedat simpliciter dictum Barto.⁊ Ange.vt patebit ex.j.dicendis. ¶ In glossa finali.ibi.⁊ tũc non appellat.supple ille qui reputat se grauatum a delicto per principem cum clausula appellatio.remota.sed cum clausula vt ab ipso delegato non licet appellare.et hoc intellige de iure ciuili.secus de iure canonico.vt sequitur in glossa.quia secundum illud nihilominus appellari possit a delegato cum clausula ap.

pel.remota.cum nihil allegat glo.sed videtur probari in.c.pastoralis.extra de ap. Et est ratio diuersitatis sm gl.que aliqualiter obscure loquitur.nã dicit qđ ratio diuersitatis est.quia nisi hoc operetur supple clausula ap.remota ⁊ dic nisi hoc sc3 qđ nullatenus appelletur hic id est de iure ciuili nihil operaret. supple q2 etiã sine dicta clausula de iure ciuili ante sententiã non appellaƀ l.ij.j.de ap.reci.⁊.l.ante sentẽtie.C.quorum appellatio.non recipiun. At pro sz.ibi.i.de iure cano.cum possit appellari a quocũq3 grauamine.nihil allegat glo. Sed potes allegare extra de app.c.super eo.el.ij.q.vj.c.ad romana.⁊.c.cum sit romana extra de ap. Ideo de iure cano.operatur vt nõ appelletur nisi iu.ta causa supple sit appellatio. Et sic nisi fiat ex iusta causa.et sic etiam solã friuolam ap.remanere de iure cano.alle.glo.in ar.quod habeƀ in.l.si quando.de leg.ij.et bene facit licet nõ alleget quod habetur in c.vt debitus.extra de ap. ¶ Sed aduerte q2 ratio diuersitatis allegata per gl.non videtur esse bona.quia nõ videtur esse generalis nec necessario cõcludere ex eo quia iure ciuili appellari potest a diffinitiua.et sic respectu illius deberet clausula ap.remota operari. Item operari potest in aliquibus casibus ab interlocutoria ante sñiam de quib⁹ no.in l.ante sñie.C.quorũ ap.nõ reci.⁊ sic etiaz quo ad illos de iure ciuili posset operari causula pdicta.tũ videƀ qđ glo.voluerit q2 nullo casu de iure ciuili possit operari dicta clausula ap.remota.⁊ sic nõ videƀ hñ dixisse vnũ Bar.hic fuit in opi.qđ nõ sit differentia inter ius canonicũ et ciuile dicẽs qđ qñ simpliciter delegaƀ cã ap.remota nõ v3 adiectio dicte clausule.⁊ sic nihil penit⁹ operabiƀ.moueƀ p.l.fi.C.de sentẽ.⁊ interlo.o.iudi.vbi videƀ pbari s3 vnã opi.qđ nõ teneat delegatio facta simpliciter cũ dicta clausula ap.remota.l3 Jo.glossator tenuerit contra vt ibi refert glo.sed ipse t3 hic opi.cõtra Jo.per illũ tex.⁊ si dicatur illa loquiƀ i inferiorib⁹ iudicib⁹ in quib⁹ non valet delegatio facta per eos si delegent simpliciter ap.remota.et nõ loquitur in principe delegãte cum dicta clausula.respõdit hic quod licet ibi loquatur in alijs iudicibus delegantibus cum dicta clausula.⁊ ibi dicatur non valere appositionem dicte clausule.sed opi.contrariam opi.Jo.tamen idem videtur dicendum secundũ ipsum Bar.quando Imperator delegabat ap.remota.quia licet imperator sit legibus solutus:tamen videtur velle legibus viuere.l.digna vox.C.de legi. Et ideo concludit dictam clausulam nihil operari de iure ciuili neq3 de iure cano.quãdo est ita simpliciter posita per.d.l.fi.sequẽdo intellectũ cõtra opi.Jo. Sed vbi Imperator cõmitteret causaz remota ap.a diffinitiua.⁊ tunc non poterit appellari ⁊ valebit dicta clausula.⁊ ita intelligit istum.§. Et ista est singu.opp.Barto.in hoc.§.qui etiam dicit quod inferior non posset committere causam ap.remota a diffinitiua per istuz tex.sed bene poterit appellare remota ap.ab interlocutoria ante sentẽtiã per dictã.l.fi.cum ibi no.gl. Dicit tñ qđ isto vltimo casu intelligereƀ remota friuola appellatio ⁊ nõ legitima.q2 non pôt preiudicari saltim superiori ad quem deuolueretur negotium p secundam ap.per id quod habetur in.l.pe.ƺ.de aqua plu.arcẽ. Sed certe ista opi.Bar.inquantum quod si causa committitur principem vel papam ap.remota quod non valeat adiectio talis clausule non videtur bona neq3 esse vera de iure.nam tunc videtur contra tex.iuris cano.in.c.pastoralis.extra de ap.⁊ in.c.super questionũ.de offi.dele. In quibus aperte videtur approbari appositio dicte clausule. Item videtur destruere opi.Barto. Nã vt etiam tangit Ang.intellectus Bart.inquantum restringit ⁊ limitat hunc tex.scilicet quando Imperator commisit causam ap.remota a diffinitiua.non videtur congruere huic litere imo potius repugnare inquantum litera dicit quod Imperator dedit iudicem dic vt ab eo scilicet delegato non liceret prouocari.non autem dixit vt non liceret a diffinitiua sentẽtia prouocare. Et sic proprie litera videtur loqui quando causa committitur per principem remota ap.simpliciter quia loquitur vt non liceret ab ipso iudice appellare.que verba idem in effectu importãt illud quod important illa verba appellatione remota, vt satis patere potest intuenti.⁊ sic non violando literam hic est casus cõtra opi.Bar.videlicet quod etiam de iure ciuili valet delegatio facta per principem cum clausula ap.remota. Nec ob.l.fi.C.de senten.⁊ interlo.om.iudi.quia illa.l.loquitur quando inferior a principe delegat causam.quo casu dicendum est ibi.⁊ inferius etiam tãgetur.sed hic loquitur quando princips delegat appella.remota.quo casu habet locum quod hic dicitur.nec trahendus est ille text.de correctione huius cum iurium correctio sit euitanda.l.precipimus.C.de app.⁊ de ele.c.cum expediat.lib.vj.propter predicta dixit hic

7 Ang.melius posse dici q̃ dixerit hic Bar. †Nam dicit dici posse quod imperator potest committere causam ap.remota.⁊ tenet commissio per istum tex.licet.Bart.dixerit contrarium.⁊ nõ bene.fatetur tamen quod nõ plus operabitur dicta clausula de iure ciuili q̃ de iure canonico. Quid autem operetur de iure dicit considerandũ qđ de iure antiquo dicta clausula ap.remota apposita per papã vel principẽ in delegatione hoc operabaƀ vt non possit appellari nisi solũ in casibus qui exprimunƀ i iure vt in cis

appellari

appellari possit. allegat. c. super questionem. in prin. extra de offi. delega. Sed melius facit capitulū pastoralis. extra de appel. vbi etiam glos. ponit aliquos casus in quibus ius expresse permittit appellari. Sed secundum ius nouum dicit quod dicta clausula non solum nihil operabitur quando appellaretur in casibus expresse permissis a iure: sed nec etiam operabitur vbicunque appelletur ex tali causa que si esset vera esset legitima. allega. quod habetur in capitulo vt debitus. extra de appel. Et sic videtur velle quod illud capitulū sit ius nouum. sed capitulū pastoralis. et capitulū super questionum. dicatur ius antiquum. et sic suppleatur propter ius nouum predicti capituli vt debitus. et istud etiam videtur voluisse glos. in dicto capitulo pastoralis. licet Ang. non alleget. Et subdit ipse Ange. quod effectus erit dicte clausule qd nisi iusta causa exprimatur in appellatione non admittetur appellatio propter repugnantiam ipsius clausule de qua clausula secundum eum plene posuit Spec. de app. §. in quibus. versicu. quod autem et in §. nunc dicamus. ver. circa. Et vbi concludit secundum Angel. quod si ex causa friuola appellatur non est dubium quod reiici potest appellatio per iudicem a quo. Si autem est appellatum ex causa frustratoria latenti. puta si ex causa in appel. inserta esset iusta. sed non est vera et sic tunc dicitur esse latenter frustratoria sed apparenter iusta. et tunc deferendum est appellationi per iudicem a quo ex quo appellatum est inserta causa que apparēter est iusta. facit quod habetur in. d. c. vt debitus. Si autem esset dubiū an clausula inserta in appel. esset iusta vel non. quā quidam appellant neutralē vt dicit Spec. in. d. ver. circa. similiter deferēdum est app. per iudicē a quo: qz in dubio iudex a quo debet deferre ap. qñ est sibi dubiū an cā sit legitima vel non. vt not. per gl. et doc. in. d. c. vt debitus. et hoc etiā tenuit Vincen. vt dixit Spec. in. d. ver. circa. Est autē causa neutralis qñ propter varietatē opinionū dubitat an causa grauaminis sit iusta vel nō de quo ponit spec. plura exempla in dicto ver. circa. Et precipue quia quando quis recusat iudicem. quia est patruus impetrantis ex eo quia leuauit eum de sacro fonte. Et per hec habes secundum Angel. quis sit effectus clausule appel. remota. quando ponitur per papam vel principem in delegatione et an bene dixerit inferius dicam. ¶ Quid autem si inferior a papa vel principe delegat causam app. et recusatione remota. tangit Angel. super hac gl. in addi. quam facit super hac glo. ibi. respondeo sic. in ver. sed hic insurgit. et ibi dicit quod est dubium an tūc teneat dicta clausula refert quod Jo. gl. tenuit quod sic. Sed alij tenuerunt cōtra vt dixit gl. fi. in. d. l. fi. C. de sentē. et interlo. om. iudi. Bart. autē vt hic dicit Ang. tenuit opi. Joan. intellige in. d. l. fi. Nam hic tenuit opi. contra. ipsi Jo. vt superius dixi circa principium huius. licet glo. hoc non dicat: et dicit Bar. tenere. intellige in dicta. l. fi. quod valebit dicta clausula: et operabitur tunc quod delegatus non poterit recusari ex toto: sed si recusetur associabit tali delegato alius sicut associatur ordinario quando allegatur suspectus. vt probatur in auten. si vero contigerit. C. de iudi. et sic secundum Joan. et Bar. dicta clausula operabitur qd vbi alias si dicta clausula non fuisset apposita delegatus posset recusari ex causa suspicionis per l. apertissimi. C. de iudi. et extra de offi. dele. c. suspicionis. tamē apposita dicta clausula non poterit recusari ex toto sed poterit peti quod alius ei associetur. sicut fit quando ordinarius est suspectus An. vero hic dicit inferiorem a papa vel principe predicto modo non posse delegare per. d. l. fi. que non est alibi secundum eum: et text. ille secundum eum est valde obscurus. Et sic dicit in effectu quod ex quo inferior a principe non potest dicto modo delegare non valebit dicta clausula: et sic illa non ob. poterit recusari ipse delegatus. pro hoc allegat quia iniquum esset secundum eum qd inferior a principe posset compellere litigantem litigare sub iudice suspecto: cum illud sit valde periculosum. d. l. apertissimi. C. de iudi. et in questio. v. c. quia suspecti. Refert tamen ipse Ange. et respondit Ry. male dixisse illam clausulam operari ante lit. contesed postea nihil operatur. Sed certe illa fuit opi. Joan. non autem fuit opi. Ry. qui hoc non tenuit vt inferius dicetur. ¶ Et aduerte et not. bene quod Ange. per id quod dixi simpliciter voluit clausulam illam ap. et recusatione remota de qua in dicta. l. fin. in nihilum valere: sed ipse idem Ange. super fi. huius gloss. in versiculo vltimo est videndum. videtur velle quod in parte valeat. Nam dicit quod si inferior a principe delegat causam appellatione et recusatione remota ante sententiam: et sic simul facta remotione de vtroque: tunc proprie est casus dicte. l. fina. qui non est alibi secundum eum. ¶ Quid autem operetur tunc talis clausula. dicit qd fuerunt varie opi. que recitantur in dicta. l. fina. sed ipse concludit quod dicta clausula respectu recusationis est nulla. vt quidam dixerunt. quamuis Joan. contra. et not. in dicta. l. fina. sed respectu appellatio. dicta clausula est aliqua quo ad preiudicium delegantis solum. Et sic debet intelligi dicta. l. non autem. quo ad preiudicium superioris. vt etiam superius dixi circa princip. huius gloss. Respectu autem appellationis a diffinitiua nihil operatur. quod de illa non fit mentio in clausula posita in dicta. l. finali. Et quia etiam inferior a principe non posset remouere ap. a diffinitiua. et sic videtur Ange. super fi. huius gloss. vt patere pōt ex supradictis velle quod quando apponitur clausula et recusatio remota ante sententiam per inferiorem a principe respectu app. sed non respectu accusationis. et sic pro parte valebit secundū eū. Et pro parte non. Sed supra voluit oppositum videlicet quod ex toto sit nulla. et sic videtur sibi fuisse in hoc contrarius. et pro illa parte quod ex toto sit nulla. facit quia tex. ibi in ver. caueāt. secūdum vnum intellectum videtur reprobare simpliciter dictā formam. et sic videtur quod in nihilum debeat valere per. l. non dubium. C. de legi. verum quia per predicta nō videtur bene declarata hec materia. Ipse idem Ange. in additione quam facit super hac gloss. dixit clarius et melius posse concludi: quia interdum princeps apponit dictam clausulam in delegatione. interdum illam apponit inferior a principe. primo casu dicit considerandum quod interdum princeps indiffinite delegat causam appella. remota et tunc valet delegatio. cum ipse supra iussit. l. princeps. ff. de legibus. Et etiam satis probatur hic. sed tunc est dubium que appellatio intelligatur remota: qz litera istud hic non aperit nec declarat a qua sentētia vtrum vz a diffinitiua vel interlocutoria. vnde ipse dicit remotam esse p̄dictam clausula ap. remota notorie friuolam. facit licet non alleget secundum quod habetur in. c. appellationibus. de ap. in. vj. Item intelligetur remota illa appellatio que interponeretur absque expressione iuste cause. facit licet non alleget quod habetur in. c. vt debitus. extra de ap. Et hoc dicit procedere siue tractetur de appellatione ab interlocutoria siue de appellatione a diffinitiua. et sic facit secundū eum isto casu quando est apposita clausula specialis vt debeat exprimi causa quando appellatur a diffinitiua. per id quod habet in. d. c. vt debitus. licet alias non sit necesse exprimere causam in appellatione a diffinitiua. vt patet in. l. iij. ad fi. ff. tit. j. Quis gl. secundum eum hic dicat per dictam clausulam non succurri parti nisi contra app. a diffinitiua et non bene: quia imo etiam succurritur contra ap. ab interlocutoria in casibus in quibus potest appellari de iure. et sic! residet Ang. in hoc primo casu qui allegauit. c. vt debitus. vt debeat exprimi iusta causa in appellatione a diffinitiua. quando apposita est clausula appellatione remota. Sed re vera illud. c. hoc nō probat: quia loquitur de ap. ab interlocutoria. quando clausula predicta non fuit apposita. vbi autē princeps committeret remota ap. a diffinitiua. Ang. hic non tangit nec specialiter quando committeret causam remota ap. ab interlocutoria. sed forte fuit mens eius qd idem in effectu sit dicendum quod superius est dictum quando simpliciter remota est appellatio. videlicet vt per dictas clausulas intelligatur remota appellatio frustratoria. Item quando fieret non inserta causa iusta. satis tamen videtur qd vbi remouetur a diffinitiua non sit fienda illatio. l. fin. ff. de calū. Si autem princeps delegaret recusatione remota non tangit Ang. in. d. addi. sed tāgetur inferius cū glo. et super ea quis erit effectus dicte clausule et hoc de primo casu quando dicta clausula apponitur per principem. Secunda casu quando apponitur per inferiorem a principe: tunc concludit qd aut simpliciter appel. remota. Et tunc non tenet in aliquo dicta clausula sic effuso sed generali sermone prolato: qz hanc formā delegandi sub dicta clausula solus princeps potest facere. vt hic est casus. Interdum vero inferior a principe delegat appel. remota a diffinitiua. et tunc similiter non tenet hec clausula: quia hec forma etiam soli principi competit vt hic est casus secundum vnū intellec. quem posuit Bar. interdum non delegat appellatione remota ab interlocutoria: et tunc est casus dicte. l. vltime. vt. C. de sen. et interlo. om. iud. que videtur velle qd valeat dicta clausula. et sic videtur qd tunc nō poterit appellari etiam ab interlocutoria a qua alias erat licitum appellare. et hoc tenuit Ricar. malum. secundum eum in. d. l. fi. Et idem etiam tenuit Bar. Sed certe Ricar. hoc ibi non tenuit: vt patet ex ibi notatis per Cy. et Bar. et inferius etiam dicetur. Sed bene tenuit Bar. postea autem secundū Ang. Bar. hic mutauit propositum; videlicet qd voluit quod nec etiam ab interlocutoria inferior a principe possit committere causam appellatio. remota ab interlocutoria quia preiudicaretur superiori in secunda appellatione. Et ita tenuit hic Ang. qui melius dixisset qd in. d. l. fi. Bar. mutauit opi. ab eo qd hic dixerat: qz illa fuit posterior lect. post ipsam. Ipse nec Ange. hoc casu dicit qd inferior a principe pōt delegare causam appel. remota ab interlocutoria per. d. l. fi. Nec ob. ratio Barto. qz dicit Ange. quod non preiudicabitur superiori etiam tenendo qd dictum est: qz vbi adiecta est dicta clausula appellari poterit ad superiorem omisso medio qui delegauit cū dicta clausula que tenet in preiudicium ipsius delegātis cum dicta clausula: vt superius etiam est dictum. Et hanc responsionem voluit etiam Bald. in dicta. l. fina. Interdum vero inferior a principe delegat causam appel. et recusatione remota ante sententiam. Et ista est propria forma de qua in dicta. l. fina. Et ista forma secundum eum est reprobata et in nullo operabitur dicta clausula. et boc tenue-

runt quidam in.d.l.fin.quibus assentit ipse Ang. propter interdictam dicte forme quãuis secundum eum Joã.ibi dixerit clausulam predictam tenere respectu recusationis sed non app.z male secũdum eum:quia imo in nihilum tenet propter literam que dicit ibi caueant zc. z sic videtur prohibere z reprobare dictam formam secundum Angel.quod autem sit verum patebit ex infra dicendis. Et not.bene quia Angel.in hac additio. quam fecit super glos.tenet quod vbi in delegatione facta per inferiorem a principe apponitur clausula appel. z recusatione remota ante sententiam in nihilum valet dicta clausula.Et sic secundum eum non valet respectu ap.nec recusationis.sed ipse idem super finem huius glos.aliter dixit:vt superius dixi.Nam tenuit quod dicta clausula tunc pro parte est nulla scilicet respectu recusationis.sed est aliqua respectu ap.Quid autem tenendum sit patebit ex infra dicendis.Interdum vero inferior a principe delegat causam remota recusatione:z sic nil dicit de ap.Et tunc dicit Angel. quod secundum Ricar.de malum.quem sequitur Bar.secundũ Ang. tenet delegatio si remoueretur recusatio que fieret post lit.contesta.et operabitur tunc dicta clausula in illis in quibus potest iudex recusari post lit.contesta.quod contingit in quibus superueni't nota causa recusationis in casibus post lit.contesta . per id qđ habetur in.l.non distinguemus.§.cum quidam.z.§.de offi.ff.de arbi.Et quod nota.in.l.ij.C.de consor.eiusdem litis. z in.c.insinuante.extra de offi.dele.vnde tunc non poterit recusari ex toto sed poterit peti quod ipsi delegato associetur alius sicut fit quando ordinarius recusatur dicta aut.si vero contigerit.z in corpore vnde sumitur. C.de iudic. sed non valebit remotio recusationis que fieret ante lit.contest.vt videtur innui in.d.l.fi. Et ideo Imperator secundum Angel.ibi voluit non commisceri clausulam ap.z recusationis ante sententiam simul. Sed voluit clausulas illas distingui scilicet vt remoueatur appellatio ante diffinitiuam sententiam ab interlocu.Nam hoc bene fieri potest vt ibi innuitur z vt remoueatur recusatio post lit.contesta.fiendam. Nam similiter hoc videtur posse fieri.vt ibi etiam innuitur. Non autem debet vtrunqz simul remoueri puta delegando appellatione z recusatione remota ante sententiam:quia tunc nõ teneret talis remotio.ex eo quia tunc quando simul remouentur videntur pariter esse remota vel videtur tunc vtrunqz pariter esse remotũ arg. l.iam hoc iure.ff.de vul. z pu. z sic sicut intelligitur tunc remota appellatio ante sententiam siue fiat appellatio ante lit.contesta. siue post sic etiam videtur remota recusatio siue fiat post lit.contest.siue ante quod esse non debet cum ante lit.contest.non possit neqz debeat fieri remotio recusatiõis vt superius est dictum. Jõ voluit imperator quod tunc quando simul miscentur predicta duo.s.appellatio z recusatio sub forma supradicta de qua in.d.l. fi.non tenet dicta clausula.Et sic per illam voluit impediri quo minus possit iudex recusari ante lit. contesta. Et secundum hoc dum litera hic dicit quod nunc vetitum est debet intelligi scilicet recusare ante lit. cõte.iudicẽ delegatum quãuis fuerit delegatus cum dicta clausula ap.z recusatio.remota ante diffinitiuam sententiam z iste est verus intellectus illius.l.secundum eum quem dicit fore tenendum.Et not.bene quia Angel. etiam videtur sentire per predicta quod si iudex delegatur ab inferiori principe cũ clausula recusatione remota non adiecta ante lit.contest.vel post quod tunc non valebit dicta clausula que ex sui forma cum indistincte proferatur videatur tollere recusationem remotam indistincte.z sic siue fiat post lit.contesta.siue ante.quod vltimum fieri non potest secũdum eum.ideo videtur quod dicta clausula valeat.et sic nihil operetur sicut etiam contingit quando fit delegatio cum clausula ap.z recusa.remota ante sentẽtiam cum eadem ratio videatur esse vtrobiqz.z per consequens idem ius dici debet arg.l.illud cum si.ff.ad.l.aquil.Et not. etiam inquantum respõdit quod Ricar. tenuit quod recusatio possit remoueri post lit.cont.Nam in hoc bene dicit z quo ad hec etiam sequitur bar. opi.Ricar.Et inquantum dicit quod potest remoueri recusatio post lit.contesta. ad fin. vt in illis casibus in quibus iudex posset alias recusari post lit. contesta. modo propter dictam clausulam non posset recusari.sed alius debeat ei associari vt vult ipse Angel.Ricar.hoc voluisse non bene dicit vt.j.patebit.Sed bene hoc tenuit Bartolus in.d.§.l.fin.quod an procedat inferius patebit. z per predicta habes expedita illa que posuit hic Angel. in hac materia z etiam Barto.hic.Verum quia per predicta non bene apparet declaratus intellectus.d.l.fi. Nec etiam videtur bene et perfecte declarata materia ista secundũ dispositionem iuris ciuilis.nec etiam secundum dispositionem iuris canonici vt inferius patere potest.ideo pro declaratiõe huius materie mihi videtur duo principaliter esse consideranda.† Nam primo est videndum de virtute huius clausule secundum dispositionem iuris ciuilis. secundo erit videndum de effectu huius clausule secũdum dispositionem iuris canonici . primo casu est considerãdum quod aut clausula apponitur a principe aut apponit per inferiorem a principe. Si apponitur a principe. z tunc considera plures casus.

8

Nam interdum princeps delegat causam ap.remota. Et sic simpliciter dicta clausula apposita.z tunc valet appositio dicte clausule per istum text. non violando ipsum licet Barto.hic tenuerit contra.z non bene vt superius dixi. Sed tunc surgit dubiũ quis erit effectus dicte clausule de iure ciuili puto quod effectus erit quod intelligetur remota omnis appellatio siue fiat ab interlocutoria siue a diffinitiua ex quo simpliciter indistincte fuit remota arg.l.de precio cum si.ff.de pub. Et satis etiam videtur hoc probari.z aduerte quia puto de mente iuris ciuilis esse quod quando apposita est dicta clausula per principẽ nullatenus possit appellari.z hoc satis videtur innuere iste tex. Et etiam voluit glos. hic in prin.z pro ista parte facit etiam quia.§. iste est positus sub ista rubrica a quibus appellari non licet.z sic debet intelligi prout sonat rubrica arg.l.imperatores.ff.de in diem adiect. z per cõsequens videtur quod debet intelligi quod a tali iudice dato per principem cum dicta clausula non nullatenus possit appellari. Et ideo puto quod etiam si appellaretur causa inserta in appellatione non teneret appellatio per istum tex.lz Ange.aliter dixerit vt superius dixi.et si dicatur quod remedium erit in dicto casu si pars reputet se granatam puta quod remedium erit quod poterit supplicari principi sicut etiam supplicari potest a sententia prefecti pretorio a cuius sententia non potest appellari.l.j.C. de sen.prefec.preto.z.l.si quis aduersus z aut.que supplicatio. C. de preci.impe.offe.Interdum imperator delegat causam ap.re.a diffinitiua.Et tunc puto quod de iure ciuili non poterit ab illo appellari sed solum supplicari.Nam licet remota si detur appellatio.per hoc videtur esse remota supplicatio per id quod habetur in.d.l.j.C.de sen.prefec.preto.et in.d.l. si quis. interdum vero delegat app.re.ab interlocutoria z tunc similiter puto quod ab illa non poterit appellari etiã si esset de illis casibus a quibus posset appellari.sed solum poterit supplicari per ea que supra dixi. ¶ Et sic patet quod per dictam clausulam appositam in delegatione principis nõ solum remouetur appellatio friuola imo etiã remouetur quecunqz alia etiam si fiat causa legitima inserta per ea que supra dixi.Interdum vero princeps delegat causam recusatione remota.et tunc puto quod de iure ciuili valeat dicta clausula per id quod hic habetur in si.in tex.isto z etiam voluit glos. in.l.apertissimi.C. de iudi.z erit effectus dicte clausule quod nõ poterit iudex delegatus cum dicta clausula aliquo modo recusari ex quo simpliciter remota est recusatio per id quod no.glos.in d.l.apertissimi.et sic non poterit recusari nedum post litem contesta.sed nec etiam ante.quinimo videtur quod etiam alius non erit associandus : quia Imperator videtur habuisse personam iudicis delegati pro idonea z reputasse ipsum iudicem sine aliqua suspiciõe.facit quod habetur in.l.j.ff.de offi.prefec.preto. vnde hoc casu contra suspicionem seu remedium recusationis ratione suspicionis solum videtur superesse remedium supplicandi ipsi principi per id quod dixi superius in simili . Et per hoc patet quid iuris si Imperator delegat remota recusatione ante lit.contesta . quia tenebit remotio z multo fortius si deleget remota recusatione post lit. contesta. ¶ Quid autem si princeps delegat causam cum clausula ap.z recu.remota satis potest patere ex predictis:quia videtur tenere dicta clausula z in vtroqz operatur vt in quolibet eorum operetur si de per se fuisset oppositũ vt superius est dictum z sic eadem ratiõe debet operari in vtroqz quando dicta duo simul sunt posita in dicta clausula . Et idem videtur dicendum si delegaret causam app. z recu. remota ante sententiam. Nam in vtroqz intelligeretur esse facta remotio ante sententiam siue fiat ante lit.contesta.siue postea:quia in quolibet predictorum de per se posito valeret clausula z operaretur suum effectum vt patere potest ex superius dictis. Nec obst.predictis.l.fi.C.de senten.z interlocu.omnium iudicum vbi videtur dicta forma reprobari secundum vnum intellectum : quia illa.l. loquitur in inferiore a principe : quia non poterat in vtroqz pariter disponere quia non poterat tollere recusatio ante lit. contesta.licet appellatio sic.et ideo in ipso reprobatur dicta forma:sed hic loquitur in principe qui in quolibet predictorum poterat indistincte disponere de per se.ideo nimirum si etiam simul potest vtrũqz remouere.z ideo in ipso valebit dicta clausula etiam dato qđ in inferiore non valeret. ¶ Quid autem si Imperator deleget causam cum clausula ap.remota an intelligatur remota etiã recusatio.inferius tangit glo.z ibi dicetur cum illa z similiter tãgetur quid econtra.An remota recusatione intelligeretur remota appellatio.et hec de primo casu scilicet quando Imperator delegat causam cum clausula predicta vel cum aliqua de predictis. Si autem inferior a principe deleget causam : tunc considera similiter aliquos casus:quia interdum delegat app.remota.z tũc non valet in aliquo dicta clausula : quia hanc formam delegandi cum dicta clausula videtur princeps sibi soli reseruasse : vt hic patet . et ideo inferior illam facere non potest. Interdum delegat inferior cum clausula appel. remota a diffinitiua : et tunc similiter non tenet dicta clausula:vt hic probatur:quia ista etiam soli

soli principi competit. vt hic est casus secundū intellectū Barto. Interdum vero inferior delegat ap. remota ab interlocu. ⁊ tunc videtur esse casus dicte. l. vlt. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. quod valet dicta clausula. Et sic videtur quod tunc non poterit appellari etiam ab interlocutoria a qua alias licitum erat appellari. hoc tenuit Ricar. malum. secundum Angel. in. d. l. fin. vt superius post eum. Et hoc ibi etiam sequitur Bar. sed Ricar. non tenuit istud. Sed bene tenuit Bartolus in. d. l. fina. vnde pro intellectu illius legis est videndum qualis sit sensus dicte legis inquantū ibi dicitur quod iudices non debent remouere in suis delegationibus sine distinctione. Nam dubium esse potest qualis esset debet distinctio qua debent vti iudices. vna fuit opin. quod debeant remouere appellationem a diffinitiua vt sic clausula aliquid operetur. argu. l. si quando de leg. j. Non autem debent remouere ap. ab interlocutoria: quia talis remotio nil operetur: quia sine tali clausula remota est a iure appel. ab interlocutoria. l. ij. j. de appel. reci. et in l. ij. de epis. audien. ⁊ similiter non debet remouere recusationem post litē contesta. quia dicta clausula nihil operetur cum de iure communi sine illa prohibeatur recusatio post litem contest. vt patet ex his que habentur in auten. offeratur. C. de litis contesta. et in. l. apertissimi. C. de iudi. Sed debet remouere recusationem ante litem contesta. vt sic dicta clausula aliquid operetur cum de iure communi si non esset dicta clausula posset tunc recusari: sed iste intellectus communiter reprobatur: quia inferior a principe non potest committere causam remota appellatione a diffinitiua. vt hic probatur ideo alius fuit intellect⁹ quod distinctio de qua ibi voluit sentire imperator sit talis videlicet quod quando inferior a principe delegat causam tunc posset apponere clausulam appel. remota ante sententiam. Sed si velit apponere clausulam recusatione remota nō debet illam simpliciter ponere nec remouere ante lit. contesta. sed debet remouere recusationem post litem contesta. Et istum intel. sequitur Ricar. contra quem facit: quia secundum hoc dicta clausula neutro casu aliquid operetur. Nam illa appellatio remota ab interlocutoria nil videtur operari cum de iure communi sine illa prohibeatur vt superius est dictum. Item illa clausula recusatione remota post lit. contesta. nil videtur operari. quia etiam sine illa de iure communi non potest iudex delegatus recusari post lit. contes. cum exceptio recusationis tanq̄ dilatoria debeat apponi ante litem conte. l. fi. C. de excep. respondit Ricar. fatendum esse quod dicte clausule nihil de iure operātur: quia tacite inerat id quod per eas exprimitur vt patere potest ex superius dictis. Et ideo nihil videntur operari per id quod habetur in. l. non ratione. C. de fideiussor. ⁊ in. l. iij. de leg. j. Et si dicatur quare ergo apponuntur dicte clausule in delegatione ex quo de iure communi nihil habent operari. respondit Ricar. vt refert Bartolus in. d. l. fina. quod ideo exprimuntur dicte clausule in delegatione: quia plus timeri solet id quod specialiter ⁊ expresse prohibetur quam illud quod generaliter prohibetur vt probatur in c. si aduersus. extra de hereti. ⁊ in. c. quanq̄. lxiij. dist. Et bene facit quod habetur in. l. item apud labeonem. §. hoc edictum. ff. de iniur. Et quod notat glos. in. c. vt debitus in glo. iij. ad finē. extra de appel. Item quia interdum exprimūtur gratia dubitationis tollende que de iure insunt. nec per hoc ledunt ius commune. l. que dubitationis. j. de reg. iu. ⁊ l. qui mutuam. §. non ideo. ff. manda. Sed Bartolus in. d. l. fi. quod non videntur aliquam vtilitatem inducere. ideo ipse dicit quod quando apponitur clausula remota appellatione ante sententiam per inferiorem a principe operabitur quod non poterit appellari ab interlocutoria etiam in casibus in quibus alias posset appellari si non fuisset apposita dicta clausula de quibus nota. in. l. ante sententie. C. quorum ap. non reci. ⁊ similiter quando apponitur clausula recusatiōe remota post lit. cont. operabitur vt non possit iudex recusari etiam ex causa de qua alias posset si non fuisset apposita dicta clausula. vt quia superuenisset post litem contesta. noua causa suspicionis secundum nota. in. c. insinuante. extra de offi. deleg. Et facit quod nota. in simili in. l. ij. C. de consor. eiusdem litis. vnde in dicto casu propter dictam clausulam non poterit recusari ex toto. sed poterit peti vt alius sibi associetur vt fit in ordinario quando allegatur suspect⁹ in aut. Si vero contingerit. C. de iudi. Et plus videtur velle Bartolus in. d. l. fina. licet expresse hoc non dicat: quia si apponatur clausula remota recusatione ante lit. contesta. quod valebit ⁊ operabitur id quod proxime dixi. quia non poterit ex toto recusari. sed peti vt alius sibi associetur. Nam ipse Bartolus in. d. l. fi. dicit quod si simul remouetur appellatio ⁊ recusatio ante sententiā qd valeat talis remotio vt voluit ibi Jo. ⁊ quod tunc intelligatur remota recusatio etiam ante lit. contesta. Ex eo quia ibi vna clausula determinat duo determinabilia intelligitur in dubio determinare ex charitate seruata per. l. quāuis. C. de impube. ⁊ aliis substi. ⁊ l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ ideo cum per dictam clausulam appel. ⁊ recusatione remota ante sententiam intelligatur remota appellatio ante lit. contest. et post ita eadem ratione videt̄ quod intelligatur remota recusatio ante litem contesta. ⁊ post vt sic illa v̄ba sniaz relata ad p̄dicta duovcz ad ap. ⁊ recusa. itelligant̄ pariter referri ad illa ⁊ ipsa pariter determinare. ar. dicte. l. q̄uis. ⁊ dicte. l. iam hoc iure. nec ob. huic opi. tex. in. d. l. fi. dum dicit caueant ⁊c. Quia fm eum et opi. Jo. illa verba ponunt consilium et non prohibitionem vel interdictum vt etiam ipse Bar. voluit in diuisione illius. l. et secundum istum intellectum quando simul apponitur clausula app. et recusatio. remota ante sententiam non poterit recusari iudex etiam ante lit. cōte. Nec habet obstare huic intellectui litera in dicta. l. fi. dum dicit quot minime vetitum est videlicet recusari iudicem ante litem cōte. qr debet intelligi alias quando non fuisset remota recusatio. sed in dicto casu quādo fuit remota non poterit recusari. Et ista est opi. Bar. post Jo. an. d. l. fi. Et sic vult ibi Bar. quod tex. ibi in v̄. caueāt. ponat consilium et non prohibitionen vel interdictum prout voluit Jo. in effectu et illam opi. etiam sequitur Ja. bu. sed ipse bar. in hoc. §. tenuit cōtra videlicet quod in dicto ver. caueant ponatur prohibitio ⁊ interdictum. et sic si fiat cōtra illud quod ibi dicitur. vt quia simul apponatur clausula ap. et recusa. remota ante sententiam. Et sic referendo vtrunqꝫ vocabulum ap. et recusa. ad idem tempus et non ad diuersum prout deberet facere secundum illam. l. puta remouendo ap. ante sentētiam et recusationem post litem conte. nō valebit appositio dicte clausule. cum facta sit seu apposita contra prohibitionem dicte. l. Et sic videtur inualida per legē non dubium. C. de legibus. Et sic tenet in isto. §. opi. illorum qui tenuerunt cōtra opi. Jo. in. d. l. fi. de qua habetur ibi in glo. fi. Et istam opi. tenuit hic Ang. in addi. quā fecit super glo. vt superius dixi q̄uis ipse idem Ang. hic super finem gl. tenuerit q̄ ibi simul non distinguendo tempora apponitur clausula app. et recusatione remota ante sentētiam non valeat dicta clausula respectu recusationis sed bene valeat respectu appellationis. Sed certe tenendo q̄ in dicto. §. caueant. non ponatur consilium sed prohibitio vel interdictum rationabilis videtur opi. q̄ clausula predicta sit ex toto nulla. cum illo verbo simpliciter et indistincte videatur dictam clausulam reprobare. Et sic patet q̄ illo verbo caueāt duplex fuit intellectus principalis vnus qd ibi ponatur consilium. alius qd ibi ponatur prohibitio. ⁊ istud subdiuiditur. vnus est q̄ ibi ponatur prohibitio in totum respectu dicte clausule. alius est q̄ solū ponatur prohibitio respectu partis dicte clausule. Quis autem sit verior intellectus an vero q̄ ibi ponatur consilium an vero prohibitio potest dici q̄ si teneremus opi. Ricar. satis posset dici q̄ ibi ponatur consilium et non prohibtio ex quo dicta clausula non haberet operari aliquid contra ius. sed intelligeretur secundum dispositionem iuris. Si autem teneamus q̄ dicta clausula operaretur contra iuris dispositionem tunc videtur posse dici q̄ debeat intelligi vt inducat prohibitionem: quia illa que exorbitant a iure cōi sunt restrigēda ⁊ nō āpliāda extra de reg. iu. c. que a iure ⁊. ff. d. l. ius singulare. ⁊ l. qd no. ⁊ tenendo qd inducatur ibi prohibitio dum ita litera ibi dicit qd minime vetitū est debet itelligi scz recusari iudicē ante lit. cōtest. quāuis remota fuit appellatio ⁊ recusatio ante sententiam ⁊ sic aliter exponeret̄ quam exponatur secundum opi. Jo. vt etiā voluit hic Ang. in addi. circa fi. ⁊ supius etiam dixi. Que autez sit tenēda an videlicet opi. Ricar. an Bar. in. d. l. fi. quā ibi etiam sequitur But. inferius patebit. Et aduerte quia Ang. in. d. l. fi. etiam tenuit istam opi. vcz quod ibi ponatur prohibitio. ⁊ nō consilium. Et sic tenuit opi. contra Joā. put etiam hic tenuit. Et concludit etiam ibi qd quando clausula apponitur secūdū regularem dispositionem iuris tunc dicta clausula valet ⁊ operatur in casibus specialibus alias permissis contra regulam secus dicit si clausula apponatur contra regularem dispositionem iuris: quia tunc non valet nec aliquid operat̄ per d. l. fina. ⁊ ideo dicit qd si apponitur clausula appel. remota ante sentētiam: quia ista apponitur secundum regularem dispositionem iuris valebit ⁊ operabitur vt non posset appellari ab interlocutoria in casibus specialibus in quibus alias posset appellari Et similiter dicit quod si apposita fuit clausula ap. et recu. remota post lit. contest. valebit. qr apponitur secundū regularē dispositionem. vt patet in. l. apertissimi. a contrario sensu. C. de iudi. et operabitur vt ibi alias in casu speciali post lit. contest. posset fieri recusatio si non esset apposita dicta clausula. vt quia superuenerit noua causa suspicionis non poterit propter dictam clausulā ex toto recusari sed peti vt aliis associetur. secus si apposita esset clausula remota recusatione ante lit. contesta. quia ista clausula esset contra regularē dispositionem iuris secundū quā iudex delegatus ante lit. cōte. pōt recusari. d. l. apertissimi. ideo nō valeret nec aliquid operaret̄. Et videtur dicendum si apponit̄ clausula recu. remota ante sniam qr includitur tunc tēpus cōtesta. lit. ideo nō valet. Et pro ista opi. Ange. facit qr facilius tollit̄ ius speciale quā ius cōe in. §. qr verisimilē. in aut. de non alie. coll. ij. ⁊ in. l. ius militis. §. militia missus. ff. de testa. mili. et sic tenet ibi Ange. contra Bar. inquantū vult quot clausula recusatione remota ante li.

contesta. non valeat nec aliquid operetur. Nam Bartolus voluit contra vt supra dixi: quid autem tenendum. j. patebit. Item aduerte: quia Barto. in. d. l. fina. ⁊ etiam Angel. simpliciter tenent quod vbi per inferiorem a principe apponitur clausula appel. remota ante sententiam quod intelligitur esse remota appellatio ab interlo. etiam in casibus specialibus in quibus alias posset appellari si non esset apposita dicta clausula. Nam cõtra. videtur tenuisse ipse Barto. in isto. §. nam dicit quod quando dicta clausula est apposita per inferiorem a principe intelligetur prohibita friuola appellatio non autem legitima que fieret in casibus a iure permissis: ex eo quia inferior a principe non potest tollere legitimam ap. ⁊ precipue ad preiudicium superioris ad quem deuolueretur secunda appellatio. arg. l. pe. ff. de aqua plu. ar. Sed Angel. aliter videtur hic dicere: nam dicit quod tenebit remotio appellatio. respectu appellationis fiẽde alias ad ipsum qui delegauit causam cum dicta clausula. vt sic ad ipsum non possit appellari propter prefatam clausulam sed non in preiudicium superiorum quo minus possit ad ipsum appellari omisso ipso medio deleganti. qr illi non potuit preiudicare qui clausulam apposuit sed sibi. Et sic erit casus in quo de iure ciuili omisso medio appellabitur ad superiorem. Et hoc ideo: quia ille medius videtur quodammodo factus inhabilis propter dictã clausulam. ⁊ ideo ipso omisso poterit ad alium appellari. facit in simili licet Angel. non alleget in c. si a subdelegato. ⁊ quod ibi nota. extra de offi. deleg. in. vj. quod nota pro limitatione leg. Imperatores. ff. titu. j. Et sic patet ex predictis quod Bart. sibi contradixit etiam in eo quod predixi. quia in. d. l. simpliciter dicit per clausulam ap. remota ante sententiam appositam ab inferiori a principe tolli potestatem appellandi ab interlocu. etiam in casibus alias de iure permissis. sed hic tenuit oppositũ videlicet quod possit appellari dictis casibus quãdo appellatio esset legitima: quia solum friuola appellatio videtur remota. Et sic in isto articulo an intelligatur sublata potestas in casibus specialibus alias permissis a iure vt possit ab interlo. appellari. Tres videntur fuisse opin. vna quod non intelligatur sublata: et tunc poterit appellari: quia tũc appellatio est legitima. Et solam friuola videtur remota. Alia quod non posset appellari tunc aliquo iure. Tertio quod non possit appellari ad ipsum delegantem sed bene ad superiorem. Et istam tertiam opi. quam tenuit hic Angel. videtur etiam tenuisse Bal. in. d. l. fina. vbi etiã dicit quod si ille qui obtinuit sententiam in causa principali obtineat etiam in causa ap. coram superiore delegantis censebitur habere tres sententias pro se. primam in causa principali. secundam propter remotionem ap. per quam prima appellatio fuit sublata per quam ad ipsum delegantem alias debebat appellari. Et tertia erit quam habebit per superiorem delegantis lata per ipsum in causa appel. interposite ad eum. vñ vult qd hoc casu cum censeatur habere tres sententias conformes non potest impediri scilicet executio sententie pretextu excep. nullitatis iuxta cle. j. de re iudi. Et idem dicit si per statutum recognoscentium superiorem sublata sit appellatio: quia intelligit remota prima appellatio que fieri deberet ad eos ⁊ non secunda que ad superiorem. Et sic etiam isto casu habebit locum dicta cle. secundum eum. Sed certe istud dictum vt voluit Saly. in. d. l. fina. non videtur bene iure probari cum hoc casu re vera non interueniant nisi due sententie conformes. Et ideo non videtur habere locum cle. j. de re iudi. que loquitur quando quis habet tres veras sententias pro se. ⁊ ideo non videtur extendenda ad istum casum in quo solum due sunt vere sententie et alia est quodammodo ficta. dispositio autem facta in casu vero non debet trahi ad casum fictum. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. ge. Et precipue in exorbitantibus a iure communi vt contingit in casu isto. quia dicta cle. est contra regulas iuris communis secundum quas opponi potest exceptio nullitatis cõtra executionem sententie: dummodo infra breue spacium possit de illa doceri. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. ⁊ ibi etiam no. per Bar. Et aduerte quia Bald. in dicta. l. fina. dixit quod vbi ciuitas habet iudices app. intelligitur respectu prime ⁊ secunde app. prout habet ciuitas boñ. vt notat glos. in. l. sententiam. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. tunc statutum secundum eum talis ciuitas quod non possit appellari. quia tunc solum videtur agi de preiudicio iurisditionis ipsius ciuitatis que habet vtranqꝫ ap. ⁊ non de preiudicio superioris ex quo ad eum nullatenus erat appellandum. Et istud dictũ Bal. satis videret̃ pcedere vbi statutũ esset approbatũ a superiore vel vbi ciuitas non recognosceret superiorẽ: sꝫ vbi recognosceret superiorẽ et nõ esset approbatũ qr tale statutũ esset 9 ꝯ ius ⁊ tollere ius parti videt̃ quod nõ valeret. † cũ inferior a principe non videatur ius alterius posse sine causa tollere. facit. l. bene a zenone. C. de quadri. prescri. per locum a speciali ⁊ quod notat spec. in titu. de legato. §. nunc ostendendum. ver. lvj. ⁊ facit etiam quod not. Barto. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. Si autem ciuitas haberet eligere officiales et superior confirmare tunc dicit Baldus in. d. l. fin. quod non valeret statutum talis ciuitatis

saltem ad preiudicium superioris ad quem secũdo loco posset appellari per. c. veniens extra de iureiur. et bene facit quod habetur in. l. pe. ff. de aqua plu. arcen. Attende quia istud dictum Baldi potest intelligi quando ciuitas habebat eligere officiales prime appel. Si autem habuisset eligere officiales. j. ⁊. ij. appel. et superior confirmare essent. videretur tunc ciuitas habere iudices appellationum. et per consequens videretur quod valeret tunc statutum talis ciuitatis quod non possit appellari per id quod dixi supra post Baldum de ciuitate boñ. tamen quia vt. ff. dixi tale statutum videtur contra ius: et tollere ius partis seu alterius videtur quod non valeat per id quod superius dixi. et per id quod not. Bartolus in. l. antiocensium de priui. credi. et in. l. si priuati. ff. qui et a qui. Saluo nisi tale statutum fuisset per superiorem confirmatum. vt voluit etiam Salyce. in. d. l. fina. allegat quod habetur in. §. interim in aut. de defen. ciuita. coll. ij. et bene facit quod habetur in. l. ij. §. omnia enim. C. de ve. iu. enu. Et dixit etiam Baldus in. d. l. fi. quod vbi ciuitas habet solum primam ap. si per statutum tollatur ap. solum intelligetur sublata prima appellatio in qua quo ad preiudicium ipsius ciuitatis tenebit statutum. sed nõ intelligetur sublata secunda appellatio que erat fienda ad superiorem: quia illa per statu. talis ciuitatis non potuit tolli ad preiudicium superioris dicto. c. venientes extra de iureiu. dicit quod si hoc casu appelletur in prima ap. ad superiorem. Nam licet illa deberet esse secunda quando prima non fuisset sublata pro statut. tamen nunc erit prima ⁊ vltima. Et sic alia non fiet. dicit tamẽ vt etiam supra tetigi quod si ille qui obtinuit in causa principali obtineat etiam in causa app. censebitur habere tres sententias conformes: vnam in causa principali: secundam ex vi statu. tollentis primam ap. tertiam que fuit lata per superiorem. ⁊ secũdum eum haberet locum dicta cle. j. de re iudic. vt non possit impediri executio pretextu nullitatis. Nec dicit de nullitate ante factam executionem. An tamen hoc procedat superius dixi. Restat nunc videre que opinio sit verior in hoc articulo quando per inferiorem a principe apponitur clausula appella. remota ante sententiam an possit appellari in casibus specialibus ab interlo. ante sententiam in quibus alias posset appellari si non esset dicta clausula apposita. Nam videndum est que opinio ex tribus superius recitatis sit verior videtur etiam in hoc esse magna dubitatio. Nam pro prima opi. videlicet quod non impediatur appellatio per dictã clausulam in dictis casibus tamen fiat ex causa legitima ⁊ approbata a iure. facit quia videtur quod tunc solum friuola appellatio intelligatur remota et non predicta cum fiat ex causa legitima per id quod habetur in simili in. c. ex parte. el secundo extra de offi. dele. vbi dicit quod si Papa mãdat aliquid fieri in rescripto nulla excep. ob. intelligitur remota friuola exceptio ⁊ non legitima. Et idem videtur eadem ratione dicendum in principe. ⁊ hoc etiam expresse tenet hic Bartolus de quo infra dicetur. et facit etiam qd not. idem barto. in. l. j. §. deniqꝫ. ff. quod vi aut clam. et per hoc videtur qd eodẽ modo in casu proposito intelligatur remota appellatio frustratoria ⁊ non illa que fieret ex causa legitima. Secundo pro hoc facit: quia interdum potest esse interlocutoria magni preiudicij ⁊ que inferret preiudicium magnum ⁊ decidit quasi negotium principale. vt contingit in. l. intra vtile. ff. de mi. vnde si appellatio a tali interlocutoria potest tolli per inferiorẽ a principe eadem ratione videtur quod posset et deberet posse tollere appellationem a diffinitiua quod tamen falsum vt hic patet. Tertio pro hoc facit quod inferior a principe non videtur posse tollere ius alteri competens absqꝫ causa per iura que superius allegaui. ⁊ quod nota. etiam in iuri. preallegatis. facit quod habetur in regula indultum de reg. iu. in. vj. ⁊ in. d. l. antiocensium ⁊ ideo cum de iure competat parti ius appellandi ex dicta legitima causa pmissa a iure videtur quod tale ius non possit tolli per inferiorẽ 10 a principe. Quarto pro hoc faciat † quia appellatio censetur esse quedam defensio aduersus iniquam sententiam. l. j. ff. ti. j. ⁊. l. serui. e. ti. ⁊ nota Bar. in. l. si expressim. et ibi dixi. ff. ti. j. Et similiter etiam recusatio videtur esse defensio cum pars per excep. recusatiõis se defendat ne a suspecto iudice opprimatur seu grauetur. l. apertissimi. C. de iudi. defensio autẽ censetur esse permissa de iure naturali. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. Et sic non videtur posse tolli et precipue per inferiorem a principe cum nec videatur etiam simpliciter posse tolli per principem in cle. postoralis. de re iudi. Et per hoc etiã videtur posse inferri quod opi. que habet qꝫ nullatenus possit appellari ab interlocutoria propter dictam clausulam non videatur procedere. ⁊ similiter videtur quod tertia opi. que habet quod per dictam clausulam intelligetur sublata prima appellatio que habebat fieri ad ipsum delegãtem licet non tollatur secunda appellatio que habet fieri ad superiorem delegantis. que secundum istam opi. esset prima. vt supra dixi in simili post Bal. nõ videtur procedere. Nã licet iudex per dictã clausulã posset sibi preiudicare in iure suo non tamen videtur quod possit preiudicare pti in iure cõpetẽti ipsi parti. Et sic nõ videt̃ posse tollere primã

ap. sibi

ap. sibi concessam a iure per id quod habetur in. d. regula indul-
tum cū aliis superius allegatis. Et per predicta habes rationes q̄
faciunt pro opi. quā tenuit hic Bart. vz quod solū friuola appel-
latio intelligatur remota per dictam clausulam appositā ab infe-
riore a principe. Sed contra istam opi. facit q2 etiā si clausula non
esset apposita appellatio frustratoria intelligitur esse a iure remo
ta. Nam appellationi friuole et frustratorie ius non defert nec est
a iudice deferendum vt probatur in. l. ij. C. de epi. audi. et in. c. cum
appellationibus de ap. l. vj. Et ideo videtur quod secundum pre-
dictam opi. dicta clausula nihil operaretur: quia vt dixi etiam si-
ne illa talis appellatio frustratoria intelligit a iure remota. quid
igitur tenendū in hoc articulo. Bal. in. d. l. fi. tenet in effectu opi.
quam hic tenuit Bar. dicēs quod vbi appellatio est legitima cau-
sa interposita non videtur remota nedum quando remouetur ap
pellatio per inferiorem a principe imo etiam si fuisset remota per
principem. Nam secundum eum inferior non potest talem ap. tol
lere: et princeps non intelligitur voluisse esse talem ap. allegat qd
habetur in. c. vt debitus. extra de appel. et sic vult quod in casu. d.
l. fi. clausula voluisse Jo. et ideo per illam non erit prohibita appel
latio que fiat per interlocu. in casibus permissis: et precipue quan
do esset interlo. que inferret magnum preiudicium: vt contingit
in casu. d. l. intra vtile. Sed vbi afferret paruum preiudicium di-
cit quod illa non est permissa per regularem dispositionem iuris
prohibentis appellari ab interlo. et per hoc etiam ibi dicit quod
si iudex precipit aliquid dari vel fieri absq3 cause cognitione pote
rit appellari. vide quod habetur in. l. ait pretor. §. permittitur. ff.
de mi. Quod an omnino procedat recurrendum est ad ea que ha-
bentur in. l. ij. ff. de appel. reci. dicit etiam Bal. in. d. l. fi. quod licet
clausula remota app. ante sententiam in casu. d. l. fi. nil operetur.
tamen operatur ad recusationem. vt voluit Joan. vt sic si apposi-
ta sit clausula app. et recusa. remota ante sententiam: licet nil ope-
retur clausula predicta in ap. operatur in recusa. scilicet vt nō pos
sit iudex recusari ante litem conte. licet alias posset. vt voluit Jo-
an. vnde dum litera ibi dicit quod minime vetitū est intelli. post
Joan. scilicet alias quando clausula est apposita non poterit. et sic
secundum eum facilius remouetur recusatio quam appellatio.
vt patet ex predictis. quia secundū predicta dicta clausula nil ope
raretur in appellatione: sed solū in recusa. et est ratio diuersitatis
secundum eum: quia faciliter potest prouideri in recusa. Nam po
test adiri superior vt de alio prouideat. et sic prouisio preiudicium
videtur auferre. et ideo ipsa recusatio faciliter tollitur secundum
eum. Nam et etiam per interlocutoriam infertur paruum preiu-
dicium illa etiam intelligitur remota: secus quādo infert magnū
preiudicium quod est in casibus permissis a iure: ideo appellatio
ab illa non intelligetur remota. et ista est sententia sua. Et per pre-
dicta patet quod virtus articuli predicti pendente ex intellectu
d. l. fi. vnde aduertendum quod circa illam fuerunt plures opi. vt
colligi potest ex his que supra dixi. et etiam recitat Saly. in. d. l. fi.
vbi recitat quatuor opi. et demum addit quintam. Nam dicit qd
vna fuit opi. quod vbi apponatur clausula appel. et recu. remota
ante sententiam per inferiorem a principe. quod dicta clausula nō
valet et nihil operatur prout ibi tenuerunt quidam vt refert glos.
ibi. Secunda fuit Joan. quod dicta clausula nil operetur in ap.
sed in recusa. et istam sequitur Bald. ibi vt predixi et secundum il-
lam ibi habetur et colligi potest quod vbi clausula refert ad duo
si potest pariter operari in vtroq3 pariter operatur. sed vbi potest
in vno operari et in alio non: tunc operatur in eo in quo potest et
ita contingit ibi secundum lec. Joan. quod dicta clausula nihil vi
detur operari posse respectu ap. ante sententiam cum illa sine di-
cta clausula sit prohibita a iure sed bene potest operari circa recu-
sationem. quia illa si non esset clausula non esset prohibita ante
lit. contesta. licet prohiberetur post lit. contesta. ideo secundum eū
operatur vt intelligatur prohibita recusatio ante lit. contest. Sed
quia licet non possit regulariter appellari ab interloc. tamen po-
test appellari in certis casibus a iure permissis. videtur quod de-
beat in illis operari cum videatur posse in ipsis operari. sicut
etiam operatur in recusatione in casu in quo poterat fieri recusa-
tio. Et propter hoc fuit tertia lec. quam tenuit But. et etiā Bart.
quod dicta clausula etiam respectu ap. in casibus predictis opere
tur. quinimo etiam in recusatione que fieret post lit. cōtesta. in ca-
su alias permisso eadem ratione. verum quia vult sublatam esse
appel. que fieret etiam ex causa legitima in casibus a iure permis-
sis. ideo quarta fuit opi. quam dicit Saly. fuisse Dy. videlicet qd
illa. l. nihil statuat dando potestatē aliquam de nouo iudici infe-
riori a principe. sed solum declaretur qualiter intelligatur dicta
clausula quando apponitur in forma de qua ibi per inferiorem a
principe. et ideo dicit qd cum de iure antiquo ante illam. l. non re
periatur inferiorem a principe posse tollere aliquo casu ius ap-
pellandi parti. Ita etiam videtur qd nō poterit hodie circa hoc.
ſm istam opi. nil ibi deciditur et sic remanemus in iure antiquo ve-
rum quia ista lec. modicam vtilitatem imo quasi nullam videtur
afferre ideo recitat quintam opi. quam dicit tenuisse dominū suū

dominum Ricar. et etiam illam Bald. voluisse in. l. fi. vz qd ibi
loquatur in maximis iudicibus vt est prefectus pretorio et simi-
les. facit quod habetur in. l. j. §. de offi. prefec. preto. Nam q2 presu
mit princeps qd tales habentes talem dignitatem non aliter iu-
dicent quā ipse iudicaret vt colligitur ex. d. l. j. habent dicti iudi-
ces priuilegiū. vt non appellet ab eis. l. j. C. de sen. prefe. pret. et ha-
bent etiam priuilegium vt possit committere causam ap. et recu-
satione remota. Nam secundum eum cessat ratio que consueuit
allegari quod inferior non potest preiudicare superiori in appel-
latione. quia a sententia talium iudicum maiorum non potest ap
pellari vt est dictum. Et si delegent causam ap. remota. sibi solum
preiudicant remouendo appellationem ideo illaz possunt remo-
uere. secus autem secundum eum in aliis iudicibus qui non sunt
maximi iudices. quia illi nullo modo nec aliquo casu possunt re-
mouere app. et sic dicit intelligendum esse istum. §. dum dicit an.
et alius. etc. in iudice qui non sit de maximis sz in iudice maximo
habeat locum. d. l. fi. secundum eum. et si bene cōsideras ratio sua
videtur inferre quod possit remouere ap. nedum ab interlo. sed
etiam a diffinitiua. Sed ipse etiam hos et etiam similes. poterit
prohibere et similiter videtur velle quod possit prohibere recusa-
tionem. poterit tamen supplicari a sententia lata contra partem
per delegatum cum dicta clausula quia licet sublata sit appellatio
non intelligitur sublata supplicatio per ea que habentur in. l. si
quis aduersus. et in auth. que supplicatio. C. de preci. impera. offe.
Et poterit supplicatio porrigi ipsi deleganti vt voluit Salyce. in
d. l. fi. licet enim remota appellatione intelligatur remota suppli-
catio quando propter culpam partis remouetur appellatio vel
quando essemus in casu qui nota. per glos. in. l. fi. C. vt lit. pen. ta-
men vbi alias sine culpa partis remouetur appellatio non intel-
ligitur remota supplicatio per ea que habentur in. l. j. C. de sentē.
prefec. preto. et in. d. l. si quis aduersus. et in auth. que supplicatio.
ista tamen opi. non videtur bene esse de mente illius text. quia se-
cundum illam non fuisset expediens dicere de ap. ante sentētiam
et post. et similiter frustra disputasset ibi respectu recusationis de
tempore an ante litem contest. fiat an postea. ex quo secundū istā
opi. simpliciter poterat remouere recusationem et appellationē.
Et istam opi. quam tenuit Salyce. videtur etiaz sensisse in vna so-
lu. Jaco. but. in. d. l. fi. tamen vt dixi non videtur bona opi. Saly.
quia diuinat. cum in. d. l. fi. nulla fiat mentio de maximis iudici-
bus. preterea. d. l. videtur violare et nimis restringere illum text.
qui videtur loqui in quolibet iudice qui habet potestatem dele-
gandi et sic etiam videtur debere intelligi in. d. l. sit situata. l. im-
peratores. ff. de in diem adie. primo etiam ponit esse dubiū an. d.
l. sit in se vera. Nam videtur quod nō per istum tex. qui simplici-
ter et indistincte dicit qd alius inferior a principe non potest dele
gare cum clausula ap. remota. Et sic videtur comprehendere etiā
maximos iudices. Et licet illi habeant priuilegium vt ab eorum
sententiis non appelletur. l. j. de sen. prefec. preto. tamen non repe-
ritur quod habeant priuilegium delegandi causam cum clausu-
la ap. remota sed potius oppositum per istum text. et pro hoc etiā
quod tales maximi iudices non possunt contra ius facere vt le. et
nota. in. l. forma. C. de offi. prefec. preto. orien. Et sic non videtur
posse tollere parti ius appellandi quod sibi competit de iure com
muni quia sic faciendo facerent contra ius seu contra iuris dispo
sitionez. Et sic patet quod quamuis diceretur quod possunt tolle-
re appel. ad sui preiudicium vt dicebat Salyce. tamen non vide-
tur quod possit tollere ad preiudicium partis per id quod est su-
pra dictum. Et pro hoc etiam bene facit quod habetur in. c. super
questionum. §. porro. et §. si vero duo. de offi. dele. vbi dicit quod si
papa delegat causam cum clausula appel. remota licet delegatus
pape possit alteri delegare p. l. a iudice. C. de iudi. et tunc sit appel-
landum a subdelegato ad ipsum delegantem si non subdelega-
uit in totum vices suas tamen non poterit subdelegare cum clau
sula appel. remota. vt ibi aperte dicitur. Et sic idem videtur dicē-
dum in proposito. Et per predicta videtur quod lec. Salyce. non
sit bona et successiue videtur quod remaneat dubius intellectus
d. l. fi. Nam quinta lec. Salyce. non videtur bona per supradicta.
Item nec quarta que fuit Dy. per id etiam quod supra dixi. Itez
nec tertia recitata per Salyce. quam videtur tenuisse Bar. et etiā
But. in. d. l. fi. ꝓpter rōnes quas. ff. allegaui. p quas videt qd infe
rior a principe non possit absq3 causa tollere ius parti competens
Item non videtur vera secunda que fuit Joā. et Bald. quia infe-
rior a principe potest tollere ius recusandi competens parti vi-
detur quod possit etiam eadem ratione tollere ius appellandi cū
ius contrarium tenuit Joan. et Bal. et licet Bal. dixerit quod re-
cusatio est parui preiudicii et appellatio magni. et ideo facilius po
test tolli secundum eum recusatio quam appellatio. tamen vt di-
xit Saly. non videt hoc verum. q2 non est parui preiudicii sed po-
tius magni qd qs habeat litigare sub iudice suspecto. l. apertissi-
mi. C. de iudi. et ideo videt qd nō magis possit tolli recusatio quā
appellatio et sic secūda lec. nō videtur bona prima etiā recitata p
Saly. qd nō videt bona. q2 litera i. d. l. fi. videt velle qp qñ dicte clau

sule.s. remota appella. & remota recusatione de per se apponūtur valeat clausula app. remota ante sniam. & similiter valeat clausula recusatione remota post lit. conte. & sic videt̄ qd̄ saltem tunc deberent dicte clausule operari. illud autē videtur certum qd̄ si intelligitur reprobata per illam. l. clausula de qua ibi quando simul remouetur appellatio & recusatio ante sniam multo fortius intelligeretur reprobata clausula appel. & recusa. remota non adijciendo verbū ante sniam quia ista vltima est magis indistincta quā precedens. & sic voluit etiam Bar. hic intelligere dictam. l. vt colligi potest ex eius dictis. Quid igitur tenendum in intellectu. d. l. fi. ex quo predicti intellectus non videntur omnino boni mihi videtur quod quo ad mentē illius. l. verior sit intellectus Dy. & Ryc. per illā. l. videtur solū declarari qualiter intelligitur clausula de qua ibi. non autē videtur per illā. l. dari potestas inferiori a principe vt possit per suā clausulā ius parti cōpetens tollere. Sed potius videtur velle oppositū. Nam ibi dicitur qd̄ in sentētijs interlocutorijs iudicum. s. delegatorijs. vt ibi etiam dicit gl. Et sic in delegationibus iudicum solitum est apponi clausula vt non liceat partibus ante sententiam ad appellationis vel recusationis venire remedium. & qr tunc quidam putabant qd̄ sicut nō poterat appellari ante lit. cōte. ita etiam non posset fieri recusatio ante lit. cōtes. qr cum vtrūqȝ vocabulum. s. appellationis & recusationis esset simul positum putabāt qd̄ pariter deberent intelligi & sic qd̄ sicut non poterat appellari ante lite. conte. ita nec posset iudex recusari ante lit. conte. quod dicit Imperator ibi minime esse vetitū. s. recusare iudicem ante lit. conte. sic videtur Imperator reprobare opi. & intellectum quorundam illorum de quibus ibi. & per hoc successiue videtur voluisse Imperator qd̄ illa clausula licet esset simul posita respectu recusatiōis deberet intelligi s̄m dispositionem iuris. & sic referri ad tēpus post litem conte. sicut etiā clausula appel. intelligebatur s̄m dispositionē iuris. Et pro hoc bene facit qd̄ habetur in simili in. c. causam que. extra de prescrip. vbi Papa vult qd̄ per reuocationē clausule reducatur clausula ad intellectum iuris. ibi enim mandauit Papa qd̄ si pars esset cōtumax reciperentur testes contra ipsam. Et procederet iudex quātum posset de iure: licet fuerit apposita ante mandatū receptionis testiū. tamē papa vult quod intelligatur iuris fictiōe fuisse appositā etiam ante mandatū receptionis testiū vt sic rescriptum reducatur ad intellectū iuris. vnde eodē modo voluit Imperator in dicta. l. fi. clausulam ibi positam ac si esset posita quo ad appellationē & recusationem. tamen respectu appellationis intelligeretur s̄m dispositionem iuris. Et sic ante lit. contest. & post. Et similiter respectu recusatiōis intelligeretur s̄m dispositionem iuris. Et sic referretur ad tempus post lit. conte. & s̄m istum intellectum aperte patet qd̄ voluit Imperator inferiorem a principe posse tollere parti ius recusandi. & eadem ratione videntur qd̄ mens Imperatoris fuerit qd̄ non possit tollere parti ius appellandi. & secundū predictū intellectū patet qd̄ quando simul remouetur appellatio & recusatio ante sniam per inferiorem a principe dicta clausula intelligitur in vtroqȝ secūdum dispositionem iuris. & ideo non est reprobata. tamen ne aliqui incidant in opi. de qua ibi in tex. consuluit Imperator qd̄ iudices non ponāt dictā clausulam simpliciter & sine certa distinctione. Sed faciant distinctionem hoc modo quo dicant remota appellatione ante sniam & recusatione post lit. conte. Et iste videtur esse verus intellectus illius. l. per quam puto qd̄ sicut quādo apponitur dicta clausula simpliciter puta appel. & recusa. remota ante sniam non tollitur ius recusandi parti iudicē ante lit. contest. ita etiam non intelligatur etiam sublatum ius recusandi iudicem post lit. contest. in casu alias permisso vt qr superueniret noua causa: qr eadem videtur ratio vtrobiqȝ ne. s. per inferiorem a principe tollatur ius alteri cōpetens. Et per hoc etiam videtur dicendum qd̄ per dictam clausulam non intelligatur esse sublatū ius appellandi in casibus a iure permissis eadem ratione vt si dicatur secundum predictum intellectum dicta clausula nihil videtur operari cuius contrarium videtur esse dicēdum per. l. si quādo de leg. primo. potest responderi vt voluit Ricar. qd̄ istud non est absonum quod nihil operetur contra ius: & ponatur ideo dicta clausula in delegatione vt facilius partes abstineant ab appellatione in casu non permisso virtute dicte clausule specialiter prohibentis appellationem quod alias abstinerent si dicta clausula non esset inuenta. Et ex predictis patet quod per dictam. l. fi. non datur maior potestas inferiori a principe in remouendo appellationem vel recusa. quam haberet de iure antiquo prout etiam voluit Dy. Item etiam per illā. l. videtur quod licet vbi clausula refertur ad duo debeat illa determinare vniformiter per le. j. §. hoc iure. cum si. de vulga. & pu. tamen illud videtur limitandum & intelligendum per. l. predictam quādo in vtroqȝ possit pariter operari nō ledendo dispositionem iuris in aliquo ipsorum. Sed vbi si pariter determinaret vtrunqȝ in altero eorum lederetur dispositio iuris communis tunc non pariter determinat sed potius illa seu vtrūqȝ determinaret secūdum dispositionem iuris in vtroqȝ. Et istud etiam voluit sentire Bar. in. d. l. fi. Et per predicta videt̄ quod si per inferiorem a principe apponitur clausula appel. re. nihil operatur quia soli principi competit dictam clausulam apponere. Si autem deleget ap. re. ante sententiam non vitiatur rescriptum per. d. l. fi. tamen non operabitur vt tollat ius parti appellandi ab interlocu. in casu permisso a iure. licet Bar. & but. tenuerint oppositum. & etiam Ange. sed videtur quod non bene per rationes quas superius dixi. Si autem deleget ap. & recu. remota ante sentētiam tunc iste est proprie casus. d. l. fi. & secundum vnā opi. clausula esset inualida & reprobata vt voluit hic bar. & Ang. Secundum aliam opi. quam sequitur Bar. in. d. l. fi. non esset inualida & operaretur vt nō possit appellari in casu alias permisso nec similiter recusari etiam in casu alias permisso siue ante lit. conte. siue post. Sed tenendo intellectū quē tenuit non vitiaretur rescriptum sed dicta clausula reduceretur ad intellectum iuris nō autē intelligeretur secundum opi. quorundam de qua ibi litera qr illa opinio reprobatur per imperatorem. Si autem deleget inferior a principe app. & recu. re. nihil operatur penitus dicta clausula cū talis forma sibi imperatori sit reseruata vt hic ptʒ. Si autem inferior delegat recusa. re. hec clausula nihil penitus operatur cum talis forma sibi imperatori sit reseruata vt voluit glo. in. l. apertissimi. C. de iudi. in verbo recusare. vbi autem inferior deleg. recu. re. ante sententiam videtur quod per hoc non vitietur rescriptum & intelligatur secūdum dispositionem iuris et intelligatur remota recusatio post lit. contest. in casu alias permisso licet bar. & but. tenuerint cōtra & voluerint quod tunc non posset iudex recusari in dicto casu ante lit. cōte. Et per hoc habes etiam quid iur. si remoueret recusationem ante lit. contesta. quia secundum Bart. posset contra. videtur dicendū per. d. l. Item patet quid si remoueat recusa. post lit. conte. quia valebit rescriptum & intelligetur secundū dispositionem iuris. Et sic non intelligetur sublata potestas recusandi iudi. in casu predicto. licet Bar. voluerit cōtra & etiā Ang. ex quo apposita erat clausula s̄m regularem dispositionem iuris. Et ideo secundum eum tollebatur ius recusandi competēs in casu speciali quod mihi non placet: quia non videtur esse causa sufficiens ad tollendum ius alteri cōpetens de iure communi etiam si competat in casu specialiter ob hoc solū quod clausula fuerit apposita secundum regularem dispositionem iuris. & ideo nō videtur bona opinio Angel. Et ex predictis habes qualis sit effectus clausule appel. & recu. re. siue simul siue distinguat̄ vt superius distinxi siue simpliciter ponatur a principe siue ab inferiore a principe. Non omitto tamen quod Saly. in. d. l. fi. dixit quod licet iudex possit recusari ante lit. conte. de quo est iurandum quia certum est quod ab interlocutoria lata ante lit. contesta. per quam iudex pronunciat se iudicem competentem potest appellari vt est gl. not. in aut. habita. C. ne filius pro pa. & not. etiam Bar. in. d. l. fin. † Item etiam potest appellari a snia interlocutoria lata super legitimatione persone ante li. conte. de quo plene per Bart. in. l. ij. j. de appel. reci. Et predicta procedunt secundum dispositionem iuris ciuilis nec ob. superius dictis inquantum dictum est imperatorē posse committere causam appella. re. & sic posse tollere facultatem appellandi cuius contrarium videtur esse dicēdum cum appellatio sit quedam defensio vt superius est dictum in. l. si expressum. ff. ti. j. Et sic videretur quod nō possit tolli cum defensio videatur de iure naturali & non videatur posse tolli etiam per principem per id quod habetur in. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. et clementi. pastoralis de re iudi. non potest responderi quod licet imperator non posset tollere defensionem iudicatam a iure naturali prout est illa quod quis debeat citari ad hoc vt possit contra eū procedi nam illa fuit inducta in paradiso terrestri vbi deus adam delinquentē contra eius mandatum antequā damnaret citarat eum dicendo vbi es Adam vt no. Barto. in extraua. ad repri. in ver. sine figura iudicij. & ista non potest tollere Imperator & de hoc proprie loquitur clemen. pastoralis. Quedam vero est defensio inducta iure ciuili: vt est remedium appellandi & remedium renunciandi iudicē suspectum. facit quod habetur in. l. j. ff. titu. j. & in. l. apertissimi. C. de iudi. Et istam talem defensionē potest tollere Imperator ex quo est inducta de iure ciuili cum sit supra ipsum ius ciuile et possit illud tollere. l. digna vox. C. de legi. & l. princeps. ff. de legi. hinc est quod potest tollere actiones: quia ille fuerunt inducte a iure ciuili vt not. glo. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. & Inno. in. c. que in ecclesiarum. extra de constitutionibus. dummodo constet de volūtate ipsius principis. vt nota. in iuribus prealleg. hic autem satis videtur constare quod vult tollere remedium appellandi quando vult ponere appel. re. vt probatur in text. isto. Item non ob. l. ei quod dixi. ff. circa intellectum. l. fi. quod vbi p inferiorem a principe apponitur clausula recu. re. ante sentētiam quia illa clausula intelligitur s̄m dispositionem iuris & reducitur ad eius intellectū vt sic intelligatur remota recusatio que fieret ante sententiam sed post lit. conte. qd̄ nō videt̄ procedere cū soli principi videat̄ cōpetere cōmittere causam simpliciter ap. re. vt hic patet. Nā potest responderi qd̄ apponere clausulam recusati. re. ad effectum vt nullatenus possit fieri recusatio hoc soli principi competit. sȝ apponere clausulam

sulam predictam ad fi. vt intelligatur secundū dispositionem iuris
put in dubio videtur presumendū qñ apponitur per inferiorem
a principe qui non pōt tollere ius recusandi nisi in casu concesso
a iure vt pbatur in. d. l. fi. Non videtur esse omnino incōgruum
nec etiam reprobatum ꝛ ideo videtur quod possit etiā tolerari de-
legatio facta per inferiorem a principe cum clausula appel. re. qr
in effectu nihil operabitur nisi scdm dispositionem iuris per ea q̃
habentur in. d. l. fi. sicut etiam contingit qñ remouetur recusatio
ante sententiā ꝛ hoc etiā Bal. in addi. spe. in tit. de appel. in clau-
sula appel. ꝛ sequenti vbi dicit quod hanc clausulā vt deroget iu-
ri nullus apponit nisi princeps. sʒ ordinarius illam apponit ad
deseruiendum iuri alle. dictam. l. fi. Et sic aperte approbat solu-
tionem quam prime dedi. ꝛ etiam intellectum quē tenui super
d. l. fi. Et idem etiam ipse tenet in. l. ij. C. de ap. vbi tñ videtur tene-
re quod prefectus pretorio posset dictā causulā apponere per. d. l.
fi. de quo an procedat satis dixi. §. vbi etiā distinguit an dicta clau-
sula apponatur in possessorio an in petitorio dicens qđ facilius
operatur in possessorio in quo est remota appellatio. Sed illa di-
stinctio modicam vtilitatem affert ꝛ melius videtur dicendū vt
superius dixi. Nunc restat videre quem effectum operetur dicta
clausula secundū dispositionem iuris canonici. qr que superius
dixi pcedunt secundū dispositionem iuris ciuilis glo. in. d. l. fin.
simpliciter dixit quod qr de iure canonico pōt appellari a quo-
cunq; grauamine etiam ante sententiā ideo potest opponi de iu-
re canonico clausula appella. ꝛ recu. remota. ꝛ aliter nō declarat
glo. hic idem in effectu voluit sed magis declarat. Nam vult vbi
apponitur clausula ap. re. de iure canonico intelligatur sublata
friuola appellatio. Et sic non poterit appellari nisi legitima cau-
sa appellaretur. Sed de iure ciuili vult glo. quod operetur quod
nullatenus possit appellari. ꝛ sic in hoc voluit esse differentiā iter
ius canonicum ꝛ ciuile. Et istud etiam tenuit Saly. in. d. l. fi. assi-
gnat rationem diuersitatis: qr de iure canonico ab omni graua-
mine potest appellari. ꝛ sic si omnis appellatio etiam legitima re-
moueretur per dictam clausulā inferret magnum preiudicium.
Et sic solum intelligeretur friuola remota. sed de iure ciuili regu-
lariter non appellatur ante sentētiam. Et in paucis casibus ap-
pellatur ante sententiam. ideo si per dictam clausulā de iure ciui-
li intelligatur esse remota potestas appellādi videtur esse nō tan-
ti preiudicij ex quo ibi paucis casibus videretur esse remota. dixit
etiam ibi quod est differentia inter ius canonicū ꝛ ciuile: qr de iu-
re ciuili a maximis iudicibus nō appellatur ꝛ quod illi possunt
delegare cū clausula ap. remota vt superius dixi post eum: quod
an procedat etiam superius dixi: sed de iure canonico secus est se-
cundum eū: quia etiam a maximis iudicibus appellatur vnde etiā
a Cardinalibus ꝛ patriarchis appellatur sm eum lʒ gl. in. l. j. §.
de offi. pfec. pto. equipararet Cardinalem prefec. pto. ꝛ hoc dicit p-
cedere etiā si esset Cardinalis legatus ꝛ sic legatus qr ab eius sen-
tentia poterit appellari de iure canonico nec poterit cōmittere
cām cū clausula ap. re. q̄ dicit pcedere etiā si papa cōmisisset sibi
legationem remota ap. Et sic cum priuilegio vt ab eius sentētijs
non appelletur. Nam dicit qđ etiā tunc nō poterit cōmittere alteri
cām cum clausula ap. re. quia videtur eius industria electa ideo
non poterit extendere priuilegium ad alium. ar. l. j. §. ne autē. C.
de cadu. to. ꝛ pro isto dicto lʒ ipse nō alleget videtur esse casus in
c. sup questionum. §. si vero duo. de offi. deleg. vbi aperte patet qđ
si p ipsam delegatur alicui cā cum clausula ap. re. non potest alte-
ri subdelegare cum dicta clā. Et p hoc habes quid valuerit Sal.
in hac materia: qr non bene nec pfecte dicit. Et superius etiā reci-
taui quid voluerit Ang. circa predicta qui etiā non bene nec pfe-
cte dixit vt patere poterit ex his que inferius dicentur. Nā Ang.
voluit qđ olim clausula ap. re. apposita p papam operaretur quod
non possit appellari nisi in casibus in iure expressis per. c. pasto-
ralis extra de ap. in fi. glo. etiam ponit aliquos casus in quib⁹ ex-
presse pmittitur appellatio a iure sed postea p ius nouum. c. vt debi-
tus. de ap. fuit additū qđ nedū possit appellari ꝛ admitteretur
appellatio que fieret in casibus a iure expressis sʒ etiā si fieret ex
tali cā que si esset vera deberet legitima reputari vt patet in. d. c.
vt debitus. etiā si nulla clausula esset apposita videtur qđ hodie di-
cta clā nil operetur: qr solū per illā videtur tolli friuola appellatio q̃
etiā satis a iure sine dicta clā vr esse remota p. d. c. vt debitus. Et etiā
istā opi. tenuit glo. in. d. c. pastoralis ꝛ in. d. c. vt debitus. Et etiā
Inno. ibi in. d. c. vt debitus. dicens hoc tenendū lʒ alij aliter sum-
mauerint secūdū eū. Sed certe vt dicit host. ista opi. non videtur ve-
ra qr dicta clā etiā hodie post dictā decre. vt debitus. videtur habe-
re effectū ꝛ aliquid operari p id qđ habetur in. c. inquisitio. extra de
sp. qđ. c. fuit editū post. c. vt debitus. ꝛ fuisset supuacuū si clausu-
la appel. re. hodie nihil operetur. pterea tenentes istā opi. mouētur
per. c. vt debitus. lʒ certe vt dicit host. illud hoc non vr pbare: qr
non loquitur expresse qñ clā ap. re. fuit apposita sʒ simpliciter lo-
quitur in genere. sed decre. pastoralis. e. ti. loquitur in spē. qñ clā
ap. re. fuit apposita. generi aūt per speciē in. vj. ꝛ in. l. pxore. §. se-
licissimo de leg. iij. ꝛ sic videtur quod illi decre. pastoralis. que lo-
quitur in spē qñ dicta clā est apposita non sit derogatū per decre.
vt debitus q̃ gnalr loquitur. pterea vt dicit hosti. añ decre. vt debit⁹.
p illā decr. pastoralis. solū poterat appellari i casib⁹ i iure exp̄ssis
qñ clā pdicta erat apposita ꝛ sic nō poterat appellari qñ nō ap-
pellabatur in casu expresso in iure lʒ appellaretur ex tali cā que si esset
vera deberet legitima reputari. Et ideo si diceremus quod p illā
decre. vt debitus posset appellari ꝛ etiā in casu non expresso in iu-
re si appellaretur ex tali cā que si esset vera dʒ legitima reputari. Et
posset appellari etiam si dicta clā esset apposita corrigeretur in effe-
ctu saltē in parte dictū. c. pastoralis qđ non videtur esse dicendū cū
correctio sit euitāda. l. precipimus ad fi. C. de ap. ꝛ in. c. cum expe-
diat de elect. lib. vj. ꝛ sic videtur q̄ decre. pastoralis remaneat in
suis terminis. non ob. c. vt debitus. Et sic videtur qđ etiā hodie
quando apposita est clā ap. re. non possit appellari nisi in casib⁹
in iure expressis. Et istam opi. tenuit Jo. glossator. in. d. c.
pastoralis. ꝛ. d. c. vt debitus. ꝛ etiam hosti. ꝛ ista opi. de iure videtur
verior. pro cuius declaratione aduertendū quod olim de iure ca-
nonico poterat appellari a quocūq; grauamine dūmodo appel-
latio non esset manifeste frustratoria. vt no. glo. in. c. ad romanā
el primo secūda. q. ij. imo plus videtur quod poterat appellari etiā
si appellatio erat frustratoria vt qr erat cōtra ius cōmune dūmo-
do esset tale ius quod haberet aliquas fallētias ex quibus seu ex
quarum aliqua posset appellatio iustificari nam in appellatione
nulla ex illis exprimeretur vt pbatur in. c. puenit. el. ij. extra de ap.
Secus qñ erat frustratoria: qr erat contra ius cōe nullam habēs
fallentiā: qr tunc non admittebatur vt pbatur in. c. consuluit. qđ
sequitur dictū. c. puenit. fuit statutum quod qñ apponeretur clausu-
la ap. re. non posset appellari nisi in casibus a iure expressis. Vlti-
mate fuit statutū p decre. vt debitus. quod appellatio ante sn̄iam
ita demum valebit ꝛ admitti debebit appellatio si in appellatio-
ne sit inserta causa talis que si esset vera deberet legitima reputa-
ri. Et vt dixi per illam decre. non videtur in aliquo derogatum
decre. pastoralis. Et sic videtur quod hodie remanebit virtus ꝛ
effectus clausule ap. remota per illam decre. ¶ Et dicit ibi host.
quod plures sunt effectus huius clausule qui etiam hodie locum
12 habent. ¶ † Primus est quod non potest appellari nisi ex causa
in iure expressa quod est intelligen. vt infra dicam. ¶ Secundus
effectus est quia vbi Papa commisit causam cum dicta clausula
si delegatus talis subdelegat vices suas alteri non in totum non
poterit appellari ad Papam ab ipso subdelegato omisso medio
delegato. licet secundum eum hoc fieri possit si causa non fuisset
commissa per Papam cum dicta clausula per decre. super que-
stionum. §. porro extra de offi. delega. licet glo. ibi ꝛ Inno. subau-
diant maxime. Et voluit idem esse si clausula non fuisset apposi-
ta de quo dicendum est vt ibi. ¶ Tertius est effectus: quia cum
dicta clausula sit notabilis clausula rescriptum in quo est dicta
clausula non tollitur per aliud sequens rescriptum nisi in ea fa-
cta fuerit mentio de dicta clausula per id quod habetur in. c. ex
conquestione extra de restitu. spo. ꝛ in. c. cum dilecta. extra de re-
script. ꝛ de re iudica. c. cum monasterium. ꝛ bene facit quod habe-
tur in. c. ex literis. extra de dolo ꝛ contu. ¶ Quartus est effectus
quod iudex tunc potest exequi sententiam non obstante appella-
tione si non est facta in casu in iure expresso. saluo nisi Papa ex
certa scientia commisisset alterius appellationem que certa scie-
tia satis videtur adesse si apparet quod sciuit causam fuisse dele-
gatam cum dicta clausula vt proba. in. c. pastoralis. §. pterea. de
offic. deleg. ¶ Quintus effectus est: quia non tenetur iudex tunc
deferre appellationi si non est appellatum ex casu expresso in iu-
re. ꝛ sic non deferendo non patitur aliquam penam quam alias
incurreret secundum quod habetur in. l. a proconsulibus. C. de
appel. ꝛ secunda questione sexta capitulo decretum ad fin. ¶ Se-
xtus effectus est qui habetur in capitulo primo de rescrip. vbi di-
citur quod si alicui est concessum vt in certam causam proceda-
tur ap. remota. si postea fuerit alteri concessum quod libere pos-
sit appellare in omnibus causis non tamen per istam secundam
concessionem intelligetur derogatum speciali preambule conces-
sioni. ¶ Septimus effectus est qui habetur in capitulo secundo
extra de mutu. peti. vbi dicitur quod si aliquis impetrauit dele-
gatum super aliqua causa cum clausula app. remota si postea re-
conueniatur super alia re: quod tunc etiam procedetur in causa
recōuentionis ap. remota. ¶ Octauus est quod vbi duo sunt de-
legati per Papam cum dicta clausula si alter illorum subdele-
get alteri vices suas quia non potest subdelegare appel. remota.
non tenebitur collega acceptare subdelegatum sui collegę ne vul-
neretur sua iurisditio. quia si procederet simul cum subdelegato
posset tunc appellari quod non esset si procederet cum collega. d.
c. super questionum. §. si vero duo. ¶ Nonus ꝛ vltimus effectus
est quod vbi Papa mandat aliquid fieri p ordinarium videtur
excitare eius iurisditionē si illud quod mādatur spectabat ad eius
iurisditionē nō aūt videtur ipsum facere delegatū: nisi mādaret

illud fieri cũ clausula appel. remota: q̄r tunc vr̄ alterare iurisditio. ordinariã. Et ideo cẽsebit tũc delegatus ⁊ nõ ordinarius p id q̄d le. ⁊ nota. in. c. l3 cum ibi no. p Jo. an. in glo. extra de offi. ordi. Facit quod notat̄ p legistas in. l. sepe. ff. de offi. presi. ⁊ in. l. ius autem ff. de insti. ⁊ iure. Et ex predictis p3 q̄d principalis effectus huius clausule est q̄d iudex delegatus cũ dicta clausula non tenet̄ deferre appellationi si nõ est facta in casu expresso in iure: ⁊ sic pot̃ pcedere etiã ad executionẽ sñie non obstã. appellatione nisi fuerit facta inhibitio: vel nisi ex certa scientia papa cõmiserit appellationem: vt p3 ex superius dictis. aduerte tñ q̄r l3 iudex nõ tenetur deferre appellationi tñ si quis appellauit ex cã tali que si esset vera deberet legitima reputari quãuis nõ sit scripta in iure. licet iudex nõ detulerit tali appellationi tñ pars poterit adire papã sup tali appellatione qui poterit illã annullare si sibi visum fuerit vt hr̄ in d. c. pastoralis. ⁊ p hoc habes effectum clausule appellatione re. de iure canonico seu ßm dispositionẽ iuris canonici. Inferiorẽ autẽ papa non videt̄ de iure canonico hanc clausulã posse apponere vt voluit glo. in. d. c. sup q̄onũ in prin. Et satis vr̄ probari in. d. c. si vero duo. Et sic de iure canonico solũ videt̄ tractandũ de effectu dicte clausule q̄n est apposita per papã. Quid aũt si per papã apponitur clausula recusatione remota infra tanget̄ sup glo. Et adde predictis q̄r vbi clausula appellatiõe remota est apposita p papã vel principem l3 opetur quo ad partes noĩatas in rescripto. tamẽ nõ opabitur ad p̄iudiciũ tertij nõ noĩati in rescripto volentis appellare pro suo interesse: q̄r rescriptũ ⁊ p̄uilegiũ nõ excluditur ad aliã personã non noĩatã in rescripto vel priuilegio. l. j. ad fi. ff. de cõsti. prin. ⁊ in. c. primo extra de offi. deleg. ⁊ est casus expressus. ĩ. eo. ti. ⁊ in. c. super eo. ti. Saly. in. d. l. fi. allegat. c. ex parte in. d. l. fi. Et dixit etiam hic Ange. quod non excludit dicta clausula appellationem a sñia subdelegati delegati. Quia ille nõ fuit nominatus in rescripto: nil allegat sed probatur in. c. super questionũ. §. si vo duo. Redeo nunc ad glo. in ver. sed quare ⁊ adde ad glo. vbi facilius iure canonũ supple appellat̄ nõ ob. dicta clausula: q̄r de iure canonico nõ ob. dicta clausula vere posset appellari si appellatio sit legitima vt supior dicit glo. q̄d qualiter sit intelli. supius declaraui. Sed q̄n p principẽ est apposita dicta clausula nullatenus appellatur: vt hic p3. In ea. glo. ĩ. eodem mõ. i. de iure canonico ⁊ dicit q̄d mitius agit̄ de iure canonico q̃ de iure ciuili. Quia illo iure appellat̄ a quocũq3 grauamine ante sñia3: secus est de iure ciuili: vt superius est dictũ. Et sic in hoc mitius agit̄ de iure canonico. Item in eo q̄d sequit̄ in ver. inde est. in eadẽ gl. ibi sed non in illo. Et sic vult glo. q̄d temere appellãs puniat̄ de iure ciuili sed nõ de iure canonico de iure ciuili quandoq3 punit̄ mediocriter. l. eos. §. ne temere. ⁊. §. fi. C. de ap. Quãq3 in quinquaginta libris argenti: vtrũ in illo ab executione. §. fi. allegata in glo. ⁊ in. l. j. C. de epi. audi. Et hoc intelligit Ang. q̄n apparet de vera calũnia appellãtis temere: alias vero secus p nota. in. d. c. fi. de quo ibi etiã p Bar. p l. a procõsulibus. C. de ap. de iure vero canonico dicit Ang. quod pro tali calumnia punitur in quadruplo plus. Et nihil allegat s3 dicit q̄d caute debent appellantes in terris imperij in quibus d3 seruari mere ius ciuile vt temere euidenter frustratorie non appellent ⁊ sic residet. puto inquãtũ dixit de interlo. excep. ßm ius canonicũ q̄d forte illud dixit per id q̄d notat spec. in ti. de ap. §. nunc dicamus qui posuit istã opi. s3 tñ nõ allegat scd̃o pbãs illã. posset allegari q̄d habet̄ in. §. quadrupli. insti. de act. Sed certe illa est dispositio iuris ciuilis. †Et etiã loquit̄ in alio casu. s. q̄n viatores seu nũcij extorquẽt a partibus vltra q̃ debeãt: q̄r puniũtur in quadruplũ. Alij vero dixerunt q̄d punit̄ in triplũ. ⁊ istã etiã posuit spe. s3 nõ pbat illã de iure canonico. p isto pot̃ allegari q̄d habetur in. §. tripli. insti. de actio. Sed certe illa est dispositio iuris ciuilis. Et loquitur in dicto casu. s. q̄n actor exprimit in libello maiorem summam q̃ habere debeat vt sic magis grauaretur reus in expensis. Alij vt refert spe. dixerunt de duplo allegã. q̄d habet̄ in aut. libellum. C. de lit. conte. canonizata. j. q. iij. Sed certe illa est dispositio iuris ciuilis licet sit inserta in volumine decreti. ßm no. per Joã. and. in. c. ij. de rescrip. preterea loquitur in certo casu. s. quando debeat permittere pars de contestando litem. ĩ. certum tempus sub pena dupli. Et sic non loquitur in materia appel. vnde verius videtur q̄d solũ veniat condẽnandus in expensis temere appellans de iure canonico per doc. in. c. vt debit⁹ de ap. Et sic vr̄ q̄d glo. posset saluari. Et facit q̄d no. spe. in. §. nũc dicamus. ⁊ adde quod ideo ius ciuile prohibuit ap. ab interlo. vt lites essent breuiores ⁊ ne in infinitũ extenderẽtur vt dicit tex. in. l. apertissimi. C. de iud. ⁊ no. etiam Bal. in. d. l. fi. de sen. Et imposuit etiam penam appositam in. d. casu: vt habetur in. d. l. ab executore. §. fi. ⁊ in. l. ij. C. de epi. audi. Et de materia clausule appel. re. hr̄ in spe. de appella. §. scd̃o ver. si quis. ⁊ ibi quod autem ⁊ le. vsq3 in fi. Et per Jo. and. post host. in. c. vt debitus de ap. sub glo. iij. Et per bal. ad. in ti. de appel. in addi. specu. in ver. clausula appellatione remota. Et in ver. quid operetur clausula ap. re. in quibus concludit quod operatur quo ad hoc vt non teneatur iudex deferre appel. sed nõ tollit substantiam appel. quin si appelletur ex causa legitima posset appellans illam prosequi quod qualiter sit intelligendũ plenius dixi. ff. in eadem glo. ibi hoc casu supple quando remota fuit appellatio per principalem. ¶ In ea. glo. ibi. Responde sic. contra enim tenuit gl. in. l. fi. C. de sententijs ⁊ interlo. om. iud. vbi dicit quod quando remouetur appellatio ab homine intelligitur etiã remota recusatio: pro quo facit. c. super eo. ĩ. allegato. Sed quãdo a. l. remouetur appel. nõ intelligitur remota recusatio. Et sic intelligitur. l. j. C. ne in vna ea. q3 causa. Et sic videtur contrariari huic glo. que loquitur remouetur appel. a principe: ⁊ sic ab homine. Et tamen dicit quod non nocebit in recusatione. Et sic non intelligetur remota recusatio. Et istã glo. tenet Hy. doc. maxime Bar. ⁊ Ang. ⁊ etiam Saly. in. d. l. fi. reprobata gl. dicte. fi. mouentur: q̄r ap. ⁊ recusatio sunt iura diuersa: ⁊ ideo vno remoto ⁊ sublato nõ intelligitur aliud esse sublatum vel remotum per. l. si debemus. ff. de ser. ru. predi. Nec ob. c. super eo. hic all. in glo. Nam glo. forte voluit soluere q̄d aliud sit de iure ciuili aliud de iure canonico. bar. tamen hic aliter videtur soluere. Nam dicit quod non intelliget̄ remota appellatio esse remota recusatio si sit iusta. Et sic intelligatur hec glo. sed bene intelliget̄ esse remota friuola recusatio. Saly. vero in. d. l. fi. quod de iure ciuili aliŏ de iure canonico: ⁊ ratio diuersitatis est ßm eũ: quia de iure canonico per clausulam ap. re. tollitur solum friuola ap. ⁊ sic sequitur opi. cõmunis gl. iuris ca. q̃ hoc tenuerunt et maxime in. c. pastoralis. ⁊. c. vt debitus. extra de ap. ⁊ illam etiam secutus fuit Inno. in. d. c. vt debitus. de quo satis quid tenendum superius dixi. Et ideo ßm eum si remota ap. intelligatur remota recusatio intelligetur remota etiam friuola recusatio sicut intelligitur esse remota friuola appellatio. ⁊ p hoc non fit magnum preiudicium parti ex quo solutũ friuola recusatio intelligitur remota quando est appellatio licet nihil fuerit dictum de recusatione. Sed de iure ciuili quãdo remouetur appellatio per principem nullo modo potest appellari vt hic patet. Et ideo si intelligeretur etiam tunc similiter remota recusatio nullatenus etiam possit recusari iudex hoc autem esset magni preiudicij parti si non posset recusare iudicem ex iusta causa suspicionis l. apertissimi. C. de iudi. ideo de iure ciuili remota appellatio non intelligetur esse remota recusatio. Et eadem ratiõe idem videtur dicendum econtra si fuerit remota recusatio vt non intelligatur esse remota appellatio cum sint iura diuersa ⁊ separata ⁊ hoc satis videtur tenendum quod remota ap. intelligatur etiam esse remota recusatio friuola. Et canoniste sic videntur intelligere. c. super eo. el. ij. extra de ap. hic alleg. in glo. ⁊ idem videtur dicendum econtra si remoueatur recusatio per ipsam: q̄r de iure canonico intelligetur esse remota appellatio si fuerit friuola ⁊ similiter recusatio sequendo opi. de qua proxime dixi: ⁊ sic videtur esse intelligẽda decre. sup eo. vt est dictũ. Sed aduerte: q̄r videt̄ posse dici q̄d ex quo illa decreta. simpliciter dicit q̄d re. ap. intelligat̄ remota recusatio quod sicut per. d. clausulã ap. re. intelligit̄ esse phibita appellatio. vt p3 in. d. c. pastoralis extra de ap. vt supius est dictũ de iure ca. nisi fiat ex cã expresse pmissa in iure: ita etiã intelligat̄ remota recusatio vt iudex nõ possit recusari nisi ex cã expssa in iure. Et si ex alia cã recusetur Quis forte si esset vera d3 legitima reputari nam tunc videt̄ iudex admittere recusationem ex quo cã non esset expressa in iure vr̄ tñ q̄d tunc pars posset appellare si nõ admittatur l3 iudex nõ teneat̄ deferre ap. poterit tñ illam psequi corã delegante per id q̄d hr̄ in. c. pastoralis de ap. ⁊ q̄d superius dixi. Et si supior ex certa scientia cõmitteret ap. suspẽderet̄ iurisditio iudicis per decre. pastoralis. §. j. extra de offi. delegati. Et p id q̄d dixi supra circa clausulã ap. re. S3 d3 q̄d appellãti iudex poterit statuere terminũ ad psequẽdũ ap. ⁊ p p̄dicta vr̄ q̄d remota recusatione per papã videatur etiã remota appellatio sicut contingit ecõtra vt patet in dicta decre. super eo. cũ eadem ratio videtur ⁊ per q̄ns idem ius ar. l. illud. ff. ad. l. aquil. ⁊ qualis recusatio et appellatio intelligatur tũc remota patere pot̃ ex supius dictis: ⁊ hoc de iure canonico. Sed de iure ciuili videt̄ q̄d appellatione remota nõ intelligatur remota recusatio nec sir̄ econtra si remouet̄ recusatio intelligit̄ remota appel. p id q̄d superius est dictũ. ¶ †An autem remota ap. interlo. intelligatur remota appellatio a diffinitiua dic q̄d non cum de separatis non est fienda illatio. l. fi. ff. de calum. et etiam quia diffinitiua est maioris preiudicij. An aũt econtra remota appellatio. a diffinitiua intelligat̄ remota appellatio ab interlo. tetigi aliqd supius ⁊ expsse tãgit Saly. in. d. l. fi. C. de sen. Nã videret̄ q̄d sic q̄r prohibito maiori vr̄ esse prohibitũ id q̄d erit minus. l. qui indignus. ff. de senato. ⁊. l. cui pacto. ff. de ser. expor. Contra tenuit Saly. q̄r ista sunt separata interlo. ⁊ diffinitiua ⁊ sic videtur quod de vna ad aliam non sit inferendum per. d. l. fi. de calum. ⁊ per. l. si maritus. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. nec ob. ar. superius factum in contra. q̄r illud nõ procedit ßm eum in casu isto in quo adderetur afflictio. vt le. ⁊ not. in. l. diuus. ff. de offi. presi. ⁊ in aut. nauigia. C. de fur. Item q̄r forte ex aliqua fuit motus potius ad prohibendum ap. a diffinitiua q̃ interlocutoria. Et pro ista opi. bene facit

bene facit quod no. Joan. and. in. c. postulasti. extra de rescrip. vbi dicit quod arg. a maiori ad minus non procedit in priuilegiis et dispẽsationibus per id quod habetur in. c. sane extra de priui. nisi minus necessario concluderetur in maiori vt contingit si dispensaretur cum illegitimo vt possit promoueri ad ordinem episcopalem. Nam intelligitur etiam esse dispensatum vt possit promoueri ad alios minores ordines sacros ⁊ non sacros cum sine illis nõ possit exercere officium episcopale in. c. ex literis de exces. prela. et per predicta satis patere potest responsio ad contrarium. Posset etiam dici quod in contrariis loquitur ecõtra. quia ibi tractatur quando alicui prohibetur quod est maius. Et concluditur quod si ratio hoc suadet prohibito minori. vt quia quis prohibeatur quia indignus sit minoribus. Nam intelligitur etiam esse prohibitus in maioribus hic autem prohibitio fit per priuilegium clausule: facit quod habetur in. c. j. de rescrip. ideo non debet fieri extẽsio per id quod habetur in preallegato. c. sane. extra de priuile. et adde predictis quod no. bal. in. l. ij. ad fi. C. de app. vbi dicit quod licet ibi iudex fuit datus de consensu partium sine clausula ap. re. possunt partes appellare ab eius sententia. l. ex consensu. §. ti. j. tamen secus est sm eum si de consensu partium fuit apposita clausula ap. re. qꝛ tunc non poterunt appellare cum videatur sm eum renunciasse appel. l. alle. l. fi. §. fi. C. de tem. ap. ⁊ extra de re iud. in. c. causam q̃. Sed aduerte qꝛ istud dictum Bald. non videtur procedere de iure ciuili inquantum videtur facere differẽtiam an clausula ap. re. sit apposita de consensu partium vel non qꝛ de iure ciuili etiam sine consensu partium si sit apposita per principem nõ poterat appellari per istũ tex. qui loquitur simpliciter ⁊ indistincte: ⁊ ideo simpliciter ⁊ indistincte debet intelligi. l. de precio. §. de publi. cum si. Sed de iure canonico potest esse dubium an procedat dictum suum. Nam videretur quod sic. vt sic dicamus quod quãdo Papa de consensu partium apponit dictam clausulam tunc partes nullatenus possunt appellare etiam in casu alias permissio a iure ⁊ certe hoc casu non haberet locum. c. pastoralis de app. quod esset valde not. pro limitatione huius. c. sed si sine consensu partium esset apposita dicta clausula: tũc non impedietur omnino appellare: sed solum quando non fieret in casibus expressis in iure. Et sic tunc haberet locum. c. pastoralis. ⁊ idem videretur dicendum si de consensu impetrantis sit apposita dicta clausula sed non de consensu partis contra quam facta est impetratio: qꝛ cum tunc dicta clausula videatur preiudicare parti que non consensit quominus possit appellare in casibus iure expressis videtur quod non operetur etiam respectu impetrantis quominus simpliciter non possit in dictis casibus appellari. vt sic equalitas seruetur inter partes in iudiciis. arg. l. fi. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊. c. secundo de mutu. peti. ⁊ quia in dubio presumendum est quod ipse Imperator ita demum voluerit quod ideo possit equalitas apparere inquantum etiam eius aduersarius similiter omnino prohibeatur appellare arg. eius quod habetur in simili in. l. eum qui ita. §. j. §. de ver. ob. ⁊ ideo cum aduersarius ipsius appellantis non prohibeatur omnino appellare cum nõ consenserit dicte clausule ideo ipse impetrans similiter non prohibetur omnino appellare arg. eius quod habetur in simili in. d. §. j. Attẽde quia forte verius est de iure quod etiam si de cõsensu partium dicta clausula fuerit apposita quod per illam non tollatur omnimoda potestas appellãdi quod solum in casibus non expressis in iure per. d. c. pastoralis de ap. quod indistincte ⁊ simpliciter loquitur. Et pro hoc etiam facit ratio: quia de natura clausule ap. re. est quod solum tollatur appellatio que nõ fieret in casu expresso a iure: vt patet in. d. c. pastoralis. Et ideo partes consentiendo illam apponi videntur consentire ad fi. vt operetur sm eius naturam: ar. l. si vno. §. loca. vbi patet quod verba debent intelligi sm materiam subiectam. ⁊ sm naturam actus de quo agitur ⁊ ista pars videtur verior de iure p d. c. pastoralis quod indistincte loquitur vt est dictum. Et sm hoc non videtur procedere dictum Bal. de iure ciuili nec de iure ca. Item adde sm eũdem in. d. l. ij. circa fi. quod legatus etiam de latere non potest in delegatione fienda per eum apponere clausulam ap. re. Nisi expresse hoc esset sibi concessum: allega. quod habetur in. l. obseruare. §. fi. ⁊ in. l. nec quicq̃. §. fi. de offi. proconsul. et le. Et pro hoc bene facit quod no. glo. que reputatur notabilis et sing. in. c. extra de heretici. in. vj. vbi dicit quod legatus etiam de latere non potest committere causam cum clausula vt procedatur sine strepitu ⁊ figura iudicii: quia non potest vltra ius commune aliquid rescribere seu per rescriptum concedere. facit quod le. et not. in. c. si. extra de offi. archipresbyteri. ⁊ quod dixi legatum non posse ꝯmittere cũ clausula ap. re. qꝛ lʒ dicta clausula operetur quo ad snias ferendas per suum delegatũ: qꝛ cum dicta clausula sit cõtra ius seu ledat ius cõe videtur tũc electa industria psone legate ideo nõ potest tũc extẽdi ad aliũ alle. nota. per glo. in. c. pastoralis §. j. de offi. dele. melius facit qđ habet in. c. sup questionuʒ. §. si vo duo. dicit etiã in dicto loco qđ licet princeps vel papa committat alicui vniuersitatẽ causarũ cũ plena ⁊ omnimoda potestate: nõ tamen p hoc intelligetur esse tali data ptãs delegãdi cũ dicta clausula ap. re. nisi hoc exprimat. ⁊ ratio esse põt licet nõ dicat: qꝛ illa clausula ledit ius alterius. ideo nõ intelligit in dubio cõcessa per principẽ vel papã ar. l. ne casus. C. de emã. liber. ⁊. c. ex tuarum. de aut. ⁊ vsu pallii. ⁊ de priuile. c. pastoralis. ⁊. l. ij. §. merito. ⁊. §. si qs a principe. ne quid in loco publi. ¶ In ea. gl. ibi. qꝛ nulla supple qꝛ arbiter est priuata persona. qꝛ nõ habet iurisditionẽ. qꝛ illã nõ possunt sibi dare partes. l. priuatorũ. C. de iuris. om. iu. sed habet simplicẽ notionẽ. l. ait ptor. §. de re iudi. Et ideo non põt ab ipsa snia arbitri appellari sed metu pene ei pareat. l. j. C. de arbit. ⁊. l. diem pferre. §. stare. §. de arbi. Et hoc est clarũ olim qñ sententia arbitri nõ parebat act. sed hodie qñ emologata est expresse vel ex taciturnitate per lapsum. x. dierũ nascitur actio. l. ne in arbitris ad fi. ⁊. l. pe. C. de arbi. ⁊ in. l. arbitro. §. qui satis. cog. tenuit qđ nõ qꝛ anteq̃ sit nata actio non vr posse appellari cũ interim videat esse nulla: postea aũt nõ vr posse appellari: qꝛ vel est approbata. et sic amplius nõ potest approbari. l. dispensatorẽ. §. de sol. vel si non est expresse approbata sed tacite p lapsum. x. dierũ a tempore snie nõ poterit appellari. qꝛ tunc lapsum est tps. x. dierũ qđ datur ad appellãdum in aut. hodie. C. de ap. Et istam opi. cõiter tenẽt doc. ⁊ tenuit etiam Bal. ⁊ Ang. in. d. l. arbitro. Bar. tamẽ ibi. ⁊ in. d. l. j. C. de arb. tenet contra: sed eius opi. cõiter non tenet de quo dixi in. l. nemo potest. §. de leg. j. ⁊ ibi etiã tangit Dy. ⁊ Bar. an possit fieri per pactũ qđ a sententia arbitri appelletur de quo dicendum vt ibi etiam de hoc dixi. Et facit ad materiam etiã qđ not. Barto. in. l. si. j. de appel. reci. ¶ In ea. glo. ibi. §. hi. in fi. §. ibi loquitur in certis casibus in quibus pter immanitatẽ criminis nõ potest appellari de quibus etiã in. l. ꝯstitutiones. §. ti. j. ¶ In ea. ibi. l. j. loquitur in vero contumace in non veniendo qui nõ appellat. In fi. glo. Adde qđ id qđ superius dictũ est de arbitro pcedit in arbitro cõpromissario ex voluntate partium electo sec⁹ qñ eligitur ex necessitate iuris: puta in locum iudicis recusati sm. l. apertissimi. C. de iudi. ⁊. c. suspicionis extra de off. dele. Nam tunc a sententia talis arbitri potest appellari vt pbat in. d. l. apertissimi ⁊ in. d. c. ab arbitris. Et facit sm Bar. qđ quãdo ex forma statuti partes compelluntur ad faciendum compromissum qđ tũc a sententia talis arbitri vel talium arbitrorum poterit appellari. p id qđ habetur in. d. l. apertissimi. ⁊ in. d. c. ab arbitris. Et adde etiã qđ habet in. l. arbitro. §. qui sa. co. vbi sm vnam lect. est casus specialis in quo a sententia arbitri electi per partes potest appellari quando fuit electus sup aliquo incidenti vel emergẽti in lit. Nã si tũc iniqua arbitret vr qđ possit appellari ab eius snia ad iudicem principalis cause vt est casus sing. qui non est alibi sm vnã lec. in. d. l. arbitro. Et sm hoc illud quod dixit gl. ⁊ quod habetur in. l. j. C. de arbi. habebit locũ quãdo de toto negotio est compromissum. secus quando de aliquo incidenti vel emergẽti in lit. pen. coram ordinario est compromissum. glo. tamen ibi nõ tenet istam lec. ⁊ forte fuit mota: quia non videtur posse dari bonam rationẽ diuersitatis. Et forte gl. bene dicit reprobãdo illam lec. licet ang. videat illam tenere dicens eam valde no. facit quod dicetur in. l. sequenti. ¶ Ultimo esset hic videndum an quando Papa vel Imperator mandat aliquid fieri nulla excep. obstante. An aliqua exceptio tunc poterit obiici non ob. dicto rescripto de quo aliquid hic tangit Bar. ⁊ tangitur per cano. in. c. ex parte el. ij. extra de offi. deleg. vbi aliquid per glo. ⁊ Joan. and. sed de hoc dicetur in fi. huius tituli expedita. l. sequenti.

Summarium.

1. Arbiter interdum pro delegato capitur.
2. Mandatum pape de cuius certa scientia apparet seruari debet.
3. Exceptio quid proprie dicatur.
4. Actio non semper oritur ex precepto quod fit in instrumento.
5. Cognitio summaria non derogat veritati.

QUesitum. A delegatis ad probandum fideiussores datos põt appellari. potest etiam ex officio delegãtis quod factum est per eos corrigi. hoc dicit. In text. ibi liceat et sic formatur. q. quam non soluit sed soluitur alibi. vt dixit glo. Nota quod dictũ est in summario ⁊ aliud commode non potest notari. ¶ In gl. j. ibi dicta. l. arbitro. vbi glo. ponit multas solutiones vna est quod hic loquatur in arbitro compromissario ⁊ sic speciale quod possit appellari ab eius sentẽtia quando fuit electus super aliquo emergenti vel incidenti vt lit. pen. coram ordinario secus quãdo de toto negotio fuisset compromissum. hanc solutionem glo. ibi non tenet vt tetigi in. §. fi. l. precedentis vnde alij dixerunt tenendo dictã lec. quod non poterit appellari propter. l. j. C. de arbi. sed poterit corrigi eius dictum si sit iniquum. Sed certe vt ibi dicit odof. et Bal. licet reperiatur quod sententia arbitratoris possit corrigi p iudicem. l. si societatem. §. arbitrorum. §. pro socio. tamen non reperitur hoc de sententia arbitri imo potius appellatur. l. diẽ proferri. §. stari. §. de arbi. vnde datur secunda lec. quod ibi loquitur

in arbitro hoc est in delegato. †Nam multis modis sumitur istud verbum arbiter ⁊ sumitur interdū pro delegato. vt not. in. l. si societatē. §. arbitrorum. ff. pro so. ⁊ ita etiam potest intelligi hic. Et facit litera dum dicit ab eo qui eos dedit. Et sic innuit ipsos fuisse delegatos. contra istam lec. tamen facit: quia ab interlo. nō potest appellari. l. ij. ff. de appel. reci. Sed solue quod illud contra. regulariter fallit quando grauamen non esset reparabile per ap. a diffinitiua: vt cōtingit in casu illius. l. ⁊ in casu. d. l. arbitro. ⁊. l. se. ideo potest appellari. vt plene nota. in. d. l. ij. Tertia fuit lec. quam posuit But. in. d. l. arbitro. quod loquatur quādo erāt deputati certi officiales qui haberent approbare vel improbare fideiussores sicut etiam interdum sunt deputati aliqui officiales super faciēda estimatione rerum. vnde in isto casu si tales officiales inique arbitrantur poterit ab eorum declaratione ap. per. d. l. arbitro. potest etiam implorari officium iudicis vt corrigatur dictum eorum si dicatur eos non bene arbitrasse seu declarasse. Et istud quotidie ſm Bu. practicatur. vnde dicit ibi Bartolus But. ⁊ Ang. quod istud facit ad id quod quotidie contingit quando iudex committit notario vt faciat comparationem literarum vel medico vt videat ⁊ referat qualitatem vulneris an sit mortale vel nō: vel an sit remansura cicatrix. vel committit aliquibus vt faciant estimationem alicuius rei vel committat mēsori vt metiatur agrum. Nam in omnibus predictis si pars velit dicere quod predicti non bene declarauerunt possunt implorare officium iudicis: vt corrigat dictum predictorum. Videtur quod etiam a declaratione predictorum posset appellari ad iudicem qui sibi hoc commisit per dictam. l. arbitro. cum. l. sequenti. quod tene menti. In glo. fi. ibi. l. j. Sed certe ibi erat sententia diffinitiua. Hic autem interlocutoria que potest mutari ⁊ corrigi. l. quod iussit. ff. de re iudi. Unde bart. hic tenet opi. quorūdam de quibus in glo. tanq̄ veram ⁊ no. per hanc. l. per quam satis videtur approbari hec opi. ex quo hic non reprobatur. ⁊ per ea q̄ habentur in. d. l. arbitro. ff. qui satisda. cog. vbi licet in. l. precedenti faceret mentionem de ap. tamen in illa. l. non facit mentionem de ap. sed querela. Unde per hunc tex. ⁊ illū dicit Bar. non probari quod iudex delegans potest etiā citra ap. si imploretur officium iudicis corrigere sententiam interlocutoriam sui delegati sicut posset corrigere etiam suam quod est not. Et mouetur per istum tex. ⁊. d. l. si arbitro. ⁊ etiam per rationem: quia ipse delegans posset ex toto reuocare iurisditionem ad se sui delegati. l. iudicium soluitur. ff. de re iudi. Et ideo multo fortius debet posse reuocare interlocu. sui delegati. Et sic competent due vie contra dictam interlocutoriā. Una quod appellatur ab ipsa ad delegantem quod fieri potest in casu isto: quia grauamen non erat reparabile per ap. a diffinitiua. facit quod supra dixi. Itē poterit implorari ab ipso superiore delegantis vt corrigat seu emendet interlocuto. ipsius delegati: quod tene menti: quia est valde notan. Et nota quod in hac. l. iurisconsultus transiuit de plurali ad singulare: quia prius dixit eos: ⁊ postea dicit eius: ⁊ sic debet exponi. i. eorum. Interdum ecōtra de singulari transit ad plurale vt patet in. l. fi. §. fi. ff. ti. j. Item attende quod vt tetigi in. §. fi. l. precedentis est dubium an hodie a sententia arbitri posset appellari. Nam glo. ⁊ doc. communiter tenent quod non vt dixi in. d. §. fi. Sed Bart. in. l. j. C. de arbi. tenuit contra. mouetur quia appellando potest dici quod approbet sententiam licet non approbet illam sententiam: sed ad finem vt impugnet per id quod habetur in. l. iij. §. falsus. supra rem ra. ha. vbi in simili hoc videtur probari. Nam dominus ibi appellando a sententia lata contra falsum procuratorem: ⁊ sic qui non habebat mandatum videtur approbare sententiam adeo quod si desertaretur ap. sentētia sibi preiudicaret sicut si esset lata contra verum procuratorem: ⁊ tamen potest prosequendo ap. illam impugnare. Et videtur quod idem dici possit si hodie a sententia arbitri infra decem dies appelletur. Et ista opin. Barto. communiter non tenetur ⁊ contra ipsum facit: quia vbi sententia est nulla propter iuris rigorem: ⁊ nō ꝑpter defectū consensus non potest approbari per partes vt voluit glo. in. l. instar. supra de iure fisci. lib. x. Et Innoc. in. c. prudentiam. in prin. ⁊ ibi etiam glo. extra de offi. deleg. Et facit etiam quod ipse no. in. c. cum consuetudinis. extra de consue. sed sententia arbitri est nulla non propter defectum cōsensus partium: sed propter iuris rigorem disponentem sententiam fore nullam propter eius vilitatem: quia lata est a priuata persona: ⁊ que habuit potestatem a priuatis personis que non possunt dare iurisditionem. l. priuatorum. C. de iurisdi. om. iudi. Ideo talis sententia non potest approbari vt valeat vt sententia vt appareat actionem quāuis posset vt pactum valere. secundum nota. in. l. ij. C. communia vtriusq̄ iudi. Et per hoc non ob. d. §. falsus. quia sententia arbitri est omnino nulla: sed ibi non erat omnino nulla sententia: imo erat aliqua ⁊ valebat quo ad preiudicium falsi procuratoris. supra de procurato. l. plaucius. licet non valeret quo ad preiudicium domini propter defectum mandati: ⁊ sic consensus domini. vnde nimirum si ibi sn̄ia potest ratificari per dn̄m ad eius preiudiciū. Nam ⁊ ideo ibi potest appellari ⁊ habetur perinde tunc ac si ꝓcurator habuisset mandatū. Et sicut tunc potuisset appellare a sententia lata contra falsum ꝓcuratorē que sententia erat nulla quo ad preiudiciū ipsius domini solū ꝑpter defectū mandati. Et sic consensus ideo nimirum si ꝓcedat id qđ habetur in. d. §. falso. Sed vt dixi secus est in sententia arbitri que a princi. est omnino nulla propter defectum consensus seu ꝑpter rigorem iuris. Ideo nullo respectu pōt approbari ad fi. vt pariat actio. ⁊ sic consequenter possit appellari a sententia arbitri. d. l. j. Nec hodie reperit̄ istud correctum. ergo remanemus in iure antiquo ar. l. sancimus. C. de testa. Item ꝑ hoc facit qđ demum ex sententia arbitri oritur actio quando partes acquiescunt sententie. l. ne in arbitris. §. fi. ⁊. l. pe. C. de arb. ⁊ sic amplectuntur sentētiam. ⁊ dixit Ang. in. l. arbitro qui satis. cog. sed ille qui appellat non acquiescit sententie nec illā amplectitur. ergo non dꝫ oriri actio ex sententia arbitri quando quis appellat ap. illa. Et ꝑ hoc etiam facit ſm Bal. in. d. l. arbitro. q₂ appellatio ꝑprie est quando fit ab eo qui habet minorem iurisditionem ad eum qui habet superiorem. l. j. §. si quis. ff. titu. j. Sed arbiter nullam habet iurisditionem sed simplicem notionē. l. ait ꝑtor. ff. de re iu. Ergo non potest fieri appellatio a sententia ipsius arbitri ex quo nullā penitus habet iurisditionē. ⁊ ista opi. vt ꝑdixi cōiter tenetur ⁊ verior videtur de iure. nec ob. ei qđ supra dixi qđ vbi sententia est nulla ꝑpter iuris rigorem non potest ꝑ consensum partium approbari si dicatur qđ hoc videtur esse falsum cū sententia arbitri q̄uis sit nulla ꝑpter iuris rigorē. tñ pōt approbari ꝑ partes vt patet in. l. ne in arbitris. §. fi. ⁊. l. pe. C. de arbi. q₂ responderi potest qđ illud contingit q₂. l. expresse illud permittit. hinc est qđ si non emanasset illa. l. nō potuissent partes sententiam arbitri approbare. ⁊ facere qđ esset aliqua ⁊ producere actio. Et ideo cum solum in dictis. ll. permittat q̄ partes possint simpliciter approbare sententiam arbitri. Et sic nedum approbare ipsam vt latam sed etiam vt sic latam. nō autem permittat approbare solum vt latam ⁊ non vt sic latam per actum appellādi. Ideo partes non possunt illud facere videlicet qđ appellando approbent vt latam ⁊ impugnent vt sic latam cuius contrarium voluit Bar. ⁊ non bene. qđ autem dicte. ll. omittant solum partes simpliciter approbare sententiam vt sic latam patet. q₂ in dictis ll. dr̄ qđ quando partes approbant seu emologant sententiam arbitri compelluntur acquiescere ⁊ illam ad effectum perducere vt patet in. d. l. ne in arbi. §. fi. Hoc autem non contingeret si solum esset approbata vt lata ⁊ non sic vt lata ꝑ actū appellandi. q₂ si id possent facere non cogerētur tunc acquiescere sentētie ex quo esset appellatum: cuius contra. ibi dicitur. Et ideo in tali casu non intelligitur permissa talis appellatio nec actus appellādi vt voluit Bald. ⁊ pro hoc etiam facit quod frustratorium fuisset disponere quod partes possent appellare a sententia arbitri infra decē dies considerato quod etiam sine aliqua appellatione partes poterāt sibi prouidere ne sententia sibi noceret contradicendo infra decē dies. Et ideo non est verisimile quod. l. talem modum appellādi voluerit inducere vel approbare. ¶ Ultimo restat nunc videre quid iuris quando papa vel princeps in rescripto mandat aliqđ fieri non obstante aliqua exceptione quis sit effectus talis mandati de qua materia aliquid tangitur supra in. l. prima. §. fin. vbi aliquid per Bart. ⁊ plenius per eundem. l. j. §. deniq̄. ff. quod vi aut clam. ⁊ per Cy. ⁊ Saly. in. l. ita pudor. C. ad. l. iul. de adulte. et per canoni. in. c. ex parte. el. ij. ⁊ ibi per gloss. ⁊ Joan. and. extra de lega. Et similis questio etiam fit quando per statutum mādatur aliquid fieri non obstante aliqua exceptione. Pro declaratione huius articuli ⁊ materie potes cōcludere quod interduꝫ in rescripto non tollitur aliqua exceptio: ⁊ tunc clarum est quod debent admitti exceptio. ratiōabiles vt est casus in dicto. c. ex parte. el. ij. ⁊ in. c. si quando extra de rescrip. Et alibi dicit glo. iuris ciuilis in aut. de manda. prin. §. deniq̄ cōpetens ver. si quis cui tale. coll. iij. quod istud est contra miseros prelatos qui non audent exceptionem etiam rationabilem admittere contra rescriptum pape quod non deberent illud facere per iura preallegata. Interdum expresse in rescripto tolluntur exceptiones: ⁊ tunc aut tolluntur in genere seu vniuersaliter aut tolluntur in specie. Si tollitur in genere: vt quia dicitur nulla exceptione obstante: ⁊ tunc conclude quod aut factum est tale ⁊ adeo notum quod in illo nulla cadit exceptio. ⁊ tunc procederet nulla exceptione admissa. per id quod habetur. c. lator. ij. q. vij. ⁊ in. c. placuit. xxj. questione. ij. ⁊ nota. gl. fi. in dicto. c. ex parte. Exemplum patet in iuribus preallega. vt quando papa mandat remoueri episcopum quem constat adulterium commisisse nulla exceptione obstante. Nam nulla ratio potest excusare si constat de adulterio. facit quod habetur in. §. cum non ab homine. extra de iudi. Interdum vero factum est tale in quo potest cadere exceptio rationabilis: ⁊ tunc in dubio per tale rescriptum in quo est apposita clausula nulla non obstante exceptione friuole exceptiones videntur repulse. non autem rationabiles vt not. glo. in dicto. c. ex parte. ⁊ sequitur ibi do. Floren. licet Gul. naso. aliter dixerit vt ibi refert Joan. and. super glo. facit qđ no. in simili secundum communem opi. glo. de clausula ap. re. per quā appel-

quã appellatio friuola excluditur: nõ aũt rationabilis vt no. in. c. pastoralis. ⁊ in. c. vt debitus. extra de ap. Et facit quod no. glo. in l. j. §. fi. ff. eo. põt etiã dici sm Hosti. qd exceptiones dilatorie intelliguntur tunc sublate: qꝛ ille censentur esse modici preiudicij. Nõ autem intelliguntur esse sublate exceptiones peremptorie: qꝛ ille sunt magni preiudicij. facit quod legitur ⁊ not. in. l. quoties. C. de preci. impe. offe. ⁊ in. c. que in ecclesiarum. extra de consti. per Inn. Et sic videntur transire cõmuniter canoniste. Sed aduerte qꝛ posses dicere quod cum sm veram opi. per clausulam ap. re. intelligatur remota omnis appellatio nisi fiat ex causa expressa in iure vt vt plene dixi in. l. j. §. fi. ff. e. Et sic videatur etiam dicendum quod nulla exceptio possit obiici nisi sit expressa a iure ⁊ istud videretur posse dici equiparando hanc clausulam nulla excep. obstante clausule ap. re. Tamen si quis vult tenere oppositũ vt aliud sit in hac clausula in qua solũ friuole exceptiones intelligãtur sublate posset dicere quod ratio diuersitatis est quando clausula ap. re. est in vsu ⁊ de stilo curie ⁊ respicit abbreuiationem litium. facit qd habetur in. l. apertissimi. C. de iudi. vnde nimirũ si illa clausula operatur quod non possit appellari nisi in casibus expressis in iure ⁊ presertim: quia licet operetur quod non posset appellari extra dictos casus ad fi. ne teneatur iudex deferre ap. tamen nõ impedit quando quis posset prosequi ap. delegante si ex causa tali appellauerit que si esset vera deberet legitima reputari vt patet in. d. c. pastoralis. Et plene etiam dixi in. d. §. fi. Sed in litibus quantũcũqꝫ breuibus conueniens est quod admittantur exceptiones rationabiles que admittuntur etiam quando proceditur sine strepitu et figura iudicij vt patet in cle. sepe. de ver. sig. Ideo nõ videtur esse conueniens quod per clausulam. non ob. aliqua excep. tollantur exceptiones rationabiles: quia alias per dictam clausulam inferretur maius preiudicium quã inferatur per clausulam ap. remota. nec etiam dicta clausula nulla excep. obstante: ⁊ ideo non est sic in vsu nec est de stilo curie sicut est dicta clausula ap. re. vt probatur in. d. c. ex parte. ⁊ forte hoc contingit quod non est sic in vsu sicut clausula ap. remota: quia illa ex vi verborum videtur maius preiudicium afferre. Et ideo si aliquando cõtingit eam apponi intelligetur vt superius est dictum per illam solum remouere friuolas exceptiones ⁊ non rationabiles vel forte potest aliter dici ⁊ videtur verius de iure videlicet quod vbi Impator apponit in rescripto clausulam nulla obstante excep. quod tunc rescriptum non valeat ex quo vltra tollit omnem exceptionem: ⁊ sic etiam peremptoriã ⁊ ideo non videtur valere. per id quod in. l. rescripto. C. si contra ius vel vti. pub. ⁊ in. l. quoties. C. de preci. impe. offe. Et eadem ratione idem videtur dicendum in Papa vt tale rescriptum nõ valeat. Nam nec consueuit etiam concedi taliter per Papam vt dicit tex. in. d. c. ex parte. vnde videtur quod tale rescriptum de iure non valeat nisi in eo sit apposita clausula non obst. aliquo iure in contrariũ faciente. vel nisi appareat qꝫ ex certa sciẽtia rescribat qd demũ videbitur apparere si nõ exprimatur in literis. s. verbum ex certa sciẽtia. Nam aliter de hoc non posset apparere. per id quod no. glo. in cle. ij. extra de rescrip. Et facit etiam quod not. gl. in. d. c. ex parte. vbi † dicit rescriptum simpliciter seruandum quãdo apparet de certa scientia Pape. vnde quando non est apposita clausula non obstante. nec clausula ex certa scientia que videtur idem operari quando exprimitur in literis quod clausula non obstãte. vt voluit Bald. in. l. impetratis. C. sen. rescin. non. pos. videtur suspectum esse de falsitate. et quod non emanauerit de cancellaria Pape vel principis. per. d. decre. ex parte. Et sic videtur quod nõ esset seruandum nisi forte emanaret secunda iussio per id qd habetur in. §. ad hec vero iubemus i auț. vt nulli iud. co. ir. ⁊ qd no. per glo. ⁊ doc. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pu. facit etiam qd no. do. Ant. ⁊ qd ibi etiã dixi in. c. j. extra de rescrip. ⁊ in prealleg. c. ex parte. vbi etiam de hoc dixi. ⁊ ista pars videretur de iure verior. tamen communiter canoniste videntur transire quod per dictam clausulam nulla obstante exceptio. solum friuole exceptiones intelligantur sublate. ⁊ hoc etiam videtur sequi Barto. in. d. l. j. §. fi. Tamen vt dixi verius videretur dicendum esse quod rescriptũ non valeat si non sit in eo clausula nõ obstante. nec clausula ex certa scientia: ⁊ presumatur potius tunc suspectum de falsitate per d. c. ex parte. Et nota quod longa est differẽtia dicere qd intelligãtur sublate solũ excep. friuole: qꝛ tũc valeret rescriptũ. Et p illud posset pcedere ⁊ dicere qd rescriptũ sit nullũ qꝛ tũc per illud non posset pcedi. Interdũ vero excludũtur in rescripto certe exceptiones ⁊ tũc ille nõ admittẽtur etiã si sint peremptorie sm gl. quã sequũtur doc. cano. in. c. ex pte. lꝫ eñ papa vel princeps nõ debeat tollere peremptoriã exceptionẽ sine cã tñ cũ cã põt per no. per Inn. in. c. q in ecclesiaꝝ. de ꝯsti. ⁊ quo ad foꝝ contentiosum: ⁊ sic quo ad executionẽ mandati ꝑsumit illud factũ esse per papã vel pncipem cum cã vt notat Cy. in. l. rescripta. de preci. impera. offe. Et etiã in l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. licet papa ⁊ princeps male faciat ⁊ peccet si iusta cã non subest. per id qd no. Gul. in simili in. c. nõ est extra de noto. ⁊ Inno. in. c. cũ inter extra de renũ. Idẽ dicas sm Host. ⁊ Jo. an. si spãliter alique exceptiones excludãtur ⁊ subijciatur clausula generalis quo ad alia: qꝛ tunc oẽs videntur excluse p id qd habetur in. c. qui ad agẽdum. de procu. in. vj. ⁊ in. l. sed si qs §. questitum. ff. si quis cau. videretur tñ tunc rescriptum suspectũ de falsitate ex quo omnes excep. excluderet. ⁊ sic vr̃ tunc expectanda scda iussio: nisi in rescripto esset clausula non obstante aliquo iure in contrarium faciente. vel clausula ex certa scientia inserta in literis p no. per glo. in. d. cle. ij. de rescri. ⁊ p Bal. in. l. fi. C. sentẽ. rescin. nõ pos. Secus sentiũt doct. in. d. c. ex parte. qñ solũ certe exceptiones perẽptorie excludunt: qꝛ videntur velle qd valeat rescriptum licet aliqua de dictis clausulis in eo non sit inserta. ⁊ idẽ qd dixi. ff. qñ certe excep. concludunt in rescripto vr̃ eadem ratiõe dicendũ si papa mandat procedi nõ admissa excep. nisi tali ⁊ tali qꝛ tunc vltra specificatas nulle alie videntur admittende. per id qd not. glo. in. d. c. ex parte. Et sic videntur transire cõiter canoniste. Sed aduerte qꝛ vr̃ posse dici qd etiã in. d. casu qñ certe excep. solũ concludunt vel etiã mandat pcedi non admissa aliqua excep. nisi tali ⁊ tali qd si per rescriptum tale tollitur aliqua perẽptoria exceptio. tunc non valeat rescriptũ velut emanãs cõtra ius. per id qd habetur in. d. l. rescripta. ⁊ in. l. quoties. eo. ti. nisi esset apposita in literis clausula ex certa scientia vel clausula non obstãte de qua. ff. p ea que no. in dictis iuri. ⁊ in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pu. Et ista opi. de iure videtur verior per predicta. tñ glo. ⁊ doc. canoniste cũmuniter trãseunt cum eo qd. ff. dixi. qd tene menti. Et predicta faciunt ad statuta que dicunt qd instrumentũ pub. vel instrumẽtuꝫ guarẽtigie seu cõfessionatũ mãdetur executioni sicut sententia ⁊ nõ admittatur aliqua excep. nisi solũ excep. solutionis sm doctrinã glo. ⁊ doc. canonistarũ in. d. c. ex parte alie excep. vidẽtur excluse. In contra. tamen facit videlicet qd alie excep. rationabiles nõ intelligantur excluse qd habetur in. l. ita pudor. C. de adul. coniũcta glo. ⁊ in. l. j. §. deniqꝫ coniuncta glos. ff. qd vi aut clam. Ryc. in. d. l. ita pudor. post Dy. videtur tenere istam scdam partem. sed istud videtur esse contra no. in simili in. d. c. ex parte. Ideo Bar. in. d. §. deniqꝫ. dicit qd regulariter alia exceptio qꝫ permissa a statuto nõ poterit opponi. qꝛ standum est in dubio verbis statuti ar. l. j. §. si is qui nauem ver. in re igitur dubia. ff. de excer. ⁊ l. prosperit. ff. q ⁊ a qui. vbi verbis legis standum quãuis dispositio sit dura seu rigida. Dicit tamen hoc tripliciter limitandum. primo qꝛ qd dictum est procedit nisi opponatur exceptio contra primũ pducentem instrumentũ. ⁊ sic agentẽ ex instrumento puta qd inhabilis nec põt esse in iudicio. forte qꝛ minor. l. ff. de pcu. vel forte qd nõ hꝫ mandatũ cum producens instrumentum agat nomine alieno. et idem si opponatur qd agens sit excõicatus qui non potest agere in iudicio in. c. intelleximus. extra de iudi. Nam tales exceptiões concernentes inhabilitatẽ persone admittentur: qꝛ non concluduntur per statutũ ex eo qꝛ statutum loquitur de exce. que opponerẽtur contra instrumentũ ⁊ nõ de illis que opponentur contra psonã ipsum pducentẽ. Et ideo quo ad illas remanemus in iure cõi ⁊ de illis ante omnia debet queri. facit. l. nõ ignorat. C. qui accu. nõ pos. ⁊ qd habetur in. l. si queramus. ff. de testa. ⁊ hoc tenuit Bart. in loco prealle. ⁊ Salyce. in. d. l. ita pudor. ⁊ Bal. in addi. spec. in ti. de pcu. ver. aliud est opponere. Secundo limitat Bart. predicta procedere nisi obiiciatur excep. que reddit instrumentum nullum forte ratione defectus solẽnitatis vel simili ratione. puta qꝛ dicitur qd ille qui confecit instrumentum non erat notarius. Et sic non potuit illud conficere vel dicitur qd instrumentum nõ habet solennitates requisitas. vt qꝛ dicitur qd ibi non continetur indictio vel anni domini vel aliud de requisitis ad solẽnitatem publici instrumenti de quibus per glo. in. l. generali. C. de tab. lib. x. Nam tunc tales excep. debent admitti. qd si instrumentum nec cẽsetur esse instrumentum ex quo est inualidum sicut sententia que est nulla non censetur esse sententia. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re indi. Et facit quod habetur in. l. paulus. ff. de verbo. sign. Ideo cum non censeatur esse publicum instrumentum prout requirit statutum. ideo debet admitti talis excep. per id quod habetur in d. §. condemnatum ⁊ in. l. diuus cum ibi no. maxime per Bart. ff. de testa. mili. Et sic potest opponi exceptio que reddat instrumẽtum nullum ⁊ precipue quando est nullitas descendentes ex defectu potestatis per id quod no. glo. que reputatur valde no. in clemen. circa ad fi. de sequest. pos. ⁊ fruc. vbi glo. not. decidit qd semper excep. nullitatis procedens ex defectu potestatis nunquam intelligitur exclusa: licet alias expresse in dispositione dicatur nullã excep. fore admittendam: de quo etiam dixi in. l. si expressim. ff. de appel. Tertio limitat Barto. predicta procedere nisi alia except. permitteretur per aliquod capitulum alterius statuti in eodem volumine contenti. Nã tunc suppletur vnum statutum per aliud. Et sic non concludetur alia exceptio permissa per. c. alterius statuti per id quod habetur in textu ⁊ glossa in. d. l. ita pudor. ⁊ in. d. §. deniqꝫ. ⁊ in. l. ob es coniuncta glossa. C. de predi. mino. Et sic residet in hoc Bartol. in. d. §. deniqꝫ. sed Ray. ⁊ Baldus post eum in dicta. l. pudor dicunt quod in dicto casu non admitteretur exceptio aliqua. Nec solum expressa in statuto. ⁊ sic dicunt seruari de consuetudine. mouentur quia dictum statutum est cõtra ius.

Et ideo non eſt extendendum nec ab eius verbis recedendum per
l.ſi vero.§.de viro.ſolu.ma. Et per id quod habetur in.d.l. reſpe-
xit. Unde ſm eos licet quando ſtatutum eſt ſm diſpoſitionem iu
ris cōmunis recipiat interpretationem ſm ius cōmune.l.ij.C. de
noxa.⁊.c.cum dilectus.extra de cle.non reſi.tamen ſecus eſt vbi eſt
contra vel preter ius:qꝛ tūc ſtandum eſt verbis ſtatuti. facit quod
habetur in.d.l.j.§.ſi is qui nauē.allegant etiam qꝛ vbi eſt appoſita
dictio taxatiua ſolum vel tantū non videtur poſſe fieri extenſio-
nem ad alium caſum per no.per glo.in.l.ij.C.de patri.qui fi.di.et
per Dy.in re.arg.de reg.iur.in.vj.Oldra. vero tenuit in ſimili.q.
Et ſic dicit fuiſſe obtentum in monte peſſulano vbi eſt ſtatutum
quod ſi quis obligauerit ſub ſigillo paruo regis francie cogatur
ad ſolutionem ⁊ non admittatur aliqua exceptio niſi falſitatis et
ſolutionis. Nam dicit quod per tale ſtatutum non intelligerētur
excluſe alie rationabiles excep.ſed ſolum friuole. mouetur per.d.
l.ita pudor.⁊ per.d.l.j.deniqꝫ cum ſimi. vt refert Albe. de roſa.in
ſuo opere ſtatuto.in prima parte.c.centeſimo ſexageſimo octauo.
vbi tamen dicit Albe.quod dictū Oldradi poſſet procedere quā
do ſtatutum diſponeret nullam exce.admitti. Sed ſecus videtur
eſſe quando permittit aliquas:qꝛ tunc ille ſolum videntur admit
tende.per id qd̄ habetur in.d.c.ex parte. Potes concordare opi.
vt voluit ſentire Bar.in.d.§.deniqꝫ.quia vbi ſtatutum permittit
ſolum certas excep.opponi non admittentur alie etiam rationa-
biles que permitterentur per ius cōmune. Et ſic poſſit intelligi
opi.Ray.⁊ Bal. Sed bene admittentur alie rōnabiles que eſſent
inducte per aliā partem ſtatuti. per id quod habetur in ſimili in
d.l.ita pudor.⁊ in.d.§.deniqꝫ.⁊ in.d.l.ob es et hoc mō poſſet ītelli
gi opi.⁊ Dy.⁊ Cy.⁊ etiam Oldra.⁊ pro hoc faciat:qꝛ non eſt veri-
ſimile quod ſtatuēs voluerit ſe corrigere ar.l.ſi quando de offi. de
le.⁊ qꝛ poſterius ſtatutū etiam recipere debet interpretationē per
precedens arg.l.nō eſt nouū.⁊.l.ſed ad poſteriores.ff. de legi. Nec
ob.vbi eſt dictio taxatiua nō videtur fienda eſſe extenſio per not.
per Dy.in.d.re.in arg.qꝛ illud eſt verum niſi fiat virtute alterius
ſtatuti ſicut etiā.l.quoties. per dictionem taxatiuā nihilominus
ſuppleatur per alteram.l.ad alium caſuꝫ vt tex.eſt cum glo.in.d.l.
ob es.⁊ no.Bar.in.l.ſi conſtante in prin. in.ix.q. prime partis.ff.
ſol.ma. Bal.vero videtur in hac materia alias tres limitationes
ponere vna eſt quod opponi poterit quod inſtrumentū nō eſt li-
quidum. Nā in dubio ſtatutum predictum intelligi debet quādo
inſtrumentū continet debitum liquidatū ar.l.ſi.ff.de compenſa.⁊
hanc limitationē poſuit in.l.ij.C.de execu.rei iudi. Unde dicit qd̄
ſi inſtrumentū non eſſet liquidum poſſet liquidari:⁊ tūc ſicut ad-
mitteretur pars ad liquidandū ita etiam admitteretur pars ad-
uerſa ad opponendū contra liquidationeꝫ. Et ſic poſſet obijcere
quālibet excep.rationabilē ⁊ etiam pacti de non petendo ad im-
pediendā liquidationē:qꝛ ſicut in debitū virtute pacti non poteſt
liquidationē recipere cum deficiente ſubſtantia deficit qualitas.l.
eius qui in prouincia.⁊ ibi no.ff.ſi cer.pet. Et ideo ſi in inſtrumē-
to cōtineretur promiſſionē ſub cōditione oporteret ꝓbari condi-
tionem eueniſſe.⁊ ſilr ſi appareret promiſſionem factā pro matri-
monio contrahendo oporteret probari matrimoniū eſſe contra-
ctū.alias debitum nō eſſet liquidum.l. promittēdo.⁊.l.ſtip.ff. de
iure do. Facta aūt liquidatiōe videtur ꝙ tūc habebit locū ſtatutū
⁊ non poterit obijci exceptio permiſſa a ſtatuto vel per aliam par
tem ſtatuti.facit quod no.Bar.⁊ Bald.in.l.j.de leg.ij.⁊ tenet ipē
Bal.in.d.l.ij.de ex ecu.rei iu. Secūdo limitat predicta procedere
niſi opponatur exceptio que perimat ipſo iure actio.⁊ ob.⁊ eſt ex
ceptio nouationis vel delegationis.ff.de noua.l.j.⁊.ij.C.de noua.
Nam dicit qd̄ illa eſt proprie exceptio † cum exceptio ꝓprie ſit actio
nis cōpetentis excluſio.l.j.⁊.ij.ff.de excep. Et ideo ſm eum ſtatutū
nō intelligitur prohibere iſtam exceptionem que non eſt proprie
exceptio.facit qd̄ no.per gl.in.l. qui ſe debere.ff. de condi. ob cau.
Sed ſolum intelligetur ſtatutum tollere excep. que proprie ſit ex-
cep.cum in ſtatutis que ſunt contra ius vt eſt iſtud verba videant̄
intelligēda ſm propriā ſignificationē iuxta no.in.l.j.ff.de ver.ſig.
Et facit etiam qd̄ legitur ⁊ no.in.l.quicquid aſtringēde.ff.de ver.
obli. Et qd̄ no.etiā per bar.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure in
materia interpretationis ſtatuto.⁊ pro hoc etiam faciat:qꝛ hoc ca
ſu.⁊ ſi pars nil exciperet tamen iudex ex officio poſſet ſupplere re-
pellendo partē que ſine actione ageret quod facere poſſet.l. ſi pu-
pilli.§.videamus.ff.de neg. geſt. Et no.gl.in.l. vbi pactum.C. de
tranſac. Et iſtud tenuit Bal.in.l.ſi nō ſortem.§.j.ff.de condi.inde.
Et idem videtur tenere Saly.in.d.l.ita pudor.ſed mihi non pla-
cet iſta limitatio:qꝛ licet vbi notorie conſtaret iudici ⁊ precipue ex
actis quem ſine actio.ſeu agere ſeu experiri poſſet ipē iudex ex ſuo
officio talē repellere:⁊ ſi per partem nihil excipiatur. Et ſic ꝓprie
loquitur gl.in.d.l.vbi pactum.tamen vbi iudici de hoc non con-
ſtat:ſed pars de hoc obijcit exce.⁊ vult probare tunc non videtur
pars audiēda propter diſpoſitionem ſtatuti que repugnat diſpo-
nendo quod non admittatur aliqua exceptio niſi ſolutionis:⁊ cū
exceptio nouationis vel delegationis non ſit de permiſſis per ſta
tutum videtur quod dicte exceptiones non poſſunt opponi nec
conſequenter probari aut liquidari parte inuita. per id quod eſt
ſuperius dictum. Nec ob.ſi dicatur quod dicte exceptiones non
ſunt proprie exceptiones ex quo perimunt ipſo iure obligationeꝫ
⁊ actio. Et ſic non videntur eſſe prohibite per ſtatutum quod ſolū
videtur prohibere exceptiones opponi non nominatas in ſtatu-
to. Reſponderi poteſt quod iſtud non videtur eſſe verum : qꝛ per
ſtatutum prohibentur excep.opponi niſi ſit excep.ſolutionis.con-
ſtat autem quod ſolutione eius quod debetur ipō iure omnis tol
litur obligatio.inſti.qui.mo.tol.obliga.in prin. Et ſic exceptio ſo
lutionis non videtur eſſe proprie exceptio. Et tamen illa ſola per-
mittitur per ſtatutum ergo alie exceptiones licet non ſint proprie
excep.qꝛ perimant actio.⁊ obliga.ipſo iure videntur eſſe prohibi-
te per ſtatutum cum excep.debeat eſſe de contentis ſub regula iu-
xta nota.in.l.j.ff.de re.iur. Et per Dy.in rubrica de re.iur.lib.vj.
Et ſic regulariter videntur eſſe prohibite per ſtatutum etiam ex-
ceptiones que perimūt ipſo iure obliga. niſi fuerit de nominatis
in ſtatuto. Et ſic non procederet iſta limitatio Bald.⁊ Saly. per
ea que ſuperius ſunt dicta. Tertio limitat Bal. dicta in.l. ſi non
ſortem.§.primo de condi.inde.predicta procedere niſi opponatur
exceptio que oriatur ex ipſo inſtrumento puta ſi opponitur quod
in ea nō cōtinetur cauſa obligationis:ſed ſolum promiſſio vel ſti-
pulatio ſimpliciter facta nulla cauſa adiecta que non videtur va-
lere ſic preceptum nudum factum ſine cauſa iuxta nota.per Dy.in
l.filiuſſa.§.diui.de leg a.j. Et per Cy.in.l.quoties.C.de fideiuſ. Et
ſic videtur tenere Bal.quod ſtipulatio facta non expreſſa aliqua
cauſa non valeat.pro quo facit quod habetur in.l.ij.§.circa.de do
li excep.ſed Bar.ibi contra.tenuit:qꝛ tunc ſm eum in dubio pre-
ſumi debet quod fuerit facta ex cauſa donationis.quod an ſit ve
rum plene dixi in.l.a titio.ff.de ver.ob. Sed preſuppoſito pro mo
do quod procedat opi.Bar.in hoc quod promiſſo ſine cauſa non
valeat eſt videndum an procedat limitatio quam dixi: ⁊ tunc ta-
lis exceptio poſſit opponi contra inſtrumentum ⁊ que ex ipō orixi
videntur. Nam vt dixi ipē Bal.tenuit quod ſic in.d.§.j. Sed con
tra ipē tenuit in.d.l.ij.C.de execu.rei iu.vbi expreſſe dicit quod ta
lis exceptio quod ſtipulatio contenta in inſtrumēto ſit ſine cauſa
non poteſt obijci contra ipſum inſtrumentum ex quo non per-
mittitur a ſtatuto:ſed bene poteſt opponi exceptio que habeat ob
ſtare liquidationi vt ſuperius etiam dixi. Et ſic agēs poterit etiā
facere articulos tendentes ad liquidandum:⁊ pars aduerſa po-
terit facere articulos qui habeant obſtare liquidationi vt etiam
ſuperius dixi in prima excep.ipſius Bal. Et ſic videtur ipē Bal.
ſibi fuiſſe in hac tertia limitatione contra.poſſumus reducere ipꝫ
ad concordiam hoc modo:quia quādo ſtatutum diſponit contra
inſtrumentum non admitti excep.niſi ſolutionis : ⁊ tunc ꝓcedat
dictum Bal.poſitum in.d.l.ſi nō ſortem.§.j. Et tūc dicta exceptio
admittatur ex quo ex tenore inſtrumenti notorie de illa conſtet iu
dici:⁊ ſic videtur quod etiam ex officio poſſit repellere agentē qui
videtur ſine actio.experiri ex quo obligatio eſt inefficax ⁊ notorie
conſtat iudici ex tenore inſtrumēti. facit quod habetur in.d.l.vbi
pactum.⁊ pro hoc qꝛ non videtur eſſe veriſimile quod ſtatutū vo
luerit repellere exce.de qua notorie conſtat ex inſpectione ipſius
inſtrumenti ſed potius illam admittere ar.l.ſi.C.de edic.di.adri.
Sed vbi ſtatutum diſponeret quod contra inſtrumentum guarē
tigie ſeu confeſſionatum nō poſſit opponi exceptioni niſi ſolutio
nis tunc videtur poſſe ꝓcedere dictum Bal. poſitum in.d.l.ij.C.
de excep.rei iu. Nam cum in tali inſtrumento confiteatur pars co
ram notario qui eſt iudex ordinarius licet non habet iuriſditio-
nem contentioſam ſed voluntariam iuxta id quod nota.in.l.j.ſci
licet de iud.paruulo.⁊ hoc de iudicibus chartularijs vt ſunt nota
rij ſeu tabelliones.⁊ in.l.ſi.C.vbi ⁊ apud quem.talis confeſſio ve-
lut facta coram iudice videtur habere vim confeſſionis iudicia-
lis:⁊ ideo inducit obligationem licet ſit facta cauſa non inſerta.
per id quod habetur in.l.j.§.ſi.ff.de interro.actio.cum ibi nota.ꝑ
glo.in.l.certum.§.ſi.ff.de confeſ. Et ſimiliter preceptum de ſoluen
do factum per ipſum notarium parti videtur inducere actio.in
factum velut factum a iudice ⁊ precipue attenta forma ſtatuti. fa-
cit quod habetur in.l.ſi.§.neceſſitatem.⁊.§.ſi.cum ibi nota.per gl.
⁊ doc.C.de bo.que lib. Jdeo videtur quod hoc caſu licet appareat
in inſtrumento ſtipulationem fuiſſe ſine cauſa tamen quia confeſ
ſio eſt contenta in inſtrumēto vera eſſe. Et ſic ſe ꝓmiſiſſe ⁊ talis cō
feſſio habeat vim confeſſionis iudicialis vt eſt dictum. que valet
etiam ſine cauſa:⁊ conſequenter probat obligationem licet nō ap
pareat de non cauſa per nota.in.d.l.j.in ſi.ff.de interro.actio. Jō
videtur qd̄ tūc dicta exceptio qd̄ ſtipulatio fuerit ſine cauſa nō ad
mittatur.⁊ hoc modo videtur qd̄ poſſint dicta Bal.reduci ad cō
cordiam.plus dixit Bal.in.d.l.ij.in ſi.qd̄ ſi in inſtrumento guarē
tigie contineatur pactum nudum. Et conſtat qd̄ ſit nudū ex ipſo
inſtrumento qd̄ nihilominꝰ ſi petatur executio inſtrumēti nō po
terit obijci qd̄ in inſtrmēto qs obligauerit ſe ſolū per pactū nudū
Et ſic hoc nō obſtāte debebit inſtrm executioni mādari.mouetur
quia ſtatutum diſponit de inſtrumenti executio.⁊ per conſequēs
diſponit ſcdm eum ſeu intelligit̄ diſponere qd̄ pactū nudū inſerat̄
literis

literis alias non esset exequibile tale instrumentum guarentigie
vnde dicit quod propter instrumentum illa conuentio facta nu-
do pacto dicetur esse legitima conuentio: quia. l. municipalia in
uatur. Et sic ex illa poterit agi. per id quod habet in. l. legitima.
ff. de pac. quod dicit esse menti tenendum. Et pro ista parte etiā
facit quod ex precepto facto per notarium partibus de obseruā-
do contenta in instrumento secundum formam instrumentorū
guarentigie videtur oriri actio in factum iuxta nota. in. l. fi. § ne-
cessitatem. C. de bo. que libe. Sed cōtra istam opi. fortiter facit vt
ibi idem Bal. tangit in. d. l. si non sortem. § quia tale preceptum
est accessoriū obligationi. Et sic ipsi pacto. ⁊ ideo cum principale
non valeat ad agendum de iure ciuili. l. iuris gentium. § j. et. §
quinimo. ff. de pac. ergo non videtur etiam accessoriū valere ad
agendum: quia accessorium non vestit principale. sed potius ecō
tra vt no. in. l. si pacto quo penam. ⁊ in. l. petens. C. de pac. ⁊ in. l.
iuris gē. § quinimo. ff. de pac. Preterea licet statutum remoueat
exceptionem ista non videtur esse propria exceptio. cum ex pacto
nudo non oriatur actio vt est dictum. ⁊ contra talem obligatio-
nem pacti nudi non videtur competere exceptio proprie que ex-
ceptio ꝓprie dicitur esse quādo est actionis exclusio. l. j. ⁊. ij. ff. de
excep. ⁊. ff. dixi. facit quod no. glo. in. l. quicunqz. ff. de compensa.
Et ꝓpter hoc dicit Bal. in. d. c. primo quod si excludit statutum
exceptionem non intelligitur excludere quominus possit obiici
quod in instrumento non continetur obligatio efficax ad agen-
dum ꝓut notorie apparet ex inspectione. cum opponere seu alle-
gare non sit ꝓprie exceptionem obiicere ex quo non est actio quā
possit excludere. Et istam partem videtur tenere Bald. in. d. § j.
qū statutum excludit exceptionem. secus si excluderet etiā defen-
sionem. Nam tunc secundū eum videtur sufficere agenti qd pro
eo sit iustitia naturalis ar. l. bona fides. ff. depositi. ⁊. c. j. de pac. ⁊
l. scire oportet. § sufficit. In ratione litere ibi posite. ff. de excu. tu.
Et ideo cum pro habente pro se pactum nudū quod inducit na-
turalem obligationem iuxta nota. in. l. si vnus. § pactus. ⁊ in. l. iu
ris gen. § j. ⁊. § quinimo. ff. de pac. ⁊ in. c. j. extra de pac. per Inn.
in. c. nouit. de iudi. vbi videtur quod tunc instrumentū tale gua-
rentigie in quo contineatur pactum nudum debeat mādari exe-
cutioni ex quo continet naturalem iustitiam. secus dicit vbi non
continet naturalem iustitiam. sed cōtineret aliquod quod abhor
reret prima facie ab illa tunc posset dici quodāmodo vituperatū
in sui figura. Et sic non meretur executionem. facit quod habet
in. l. fi. C. de edic. diui adri. ⁊ in. l. si quis aliquid. § testamentum
ff. de pe. ⁊ in hoc residet Bal. in. d. § j. vbi videtur esse contrarius
ei quod dixit in. d. l. ij. in fin. vbi patere potest ex superius dictis.
Videtur tamen posse dici quod per dicta in. d. § j. que. ff. recitaui
debeat limitari illud quod dixit in. d. l. ij. ad fi. vt sic illud dictum
habeat locum qū statutum repelleret omnē exceptionem nisi con
tentam in statuto: quia tunc videtur procedere illud quod dixit
in. d. l. ij. in fin. Nec videtur obstare quod ibi dicit Bal. dum dicit
quod statutum disponens de executione instrumēti videtur per
consequens disponere quod pactum nudum vestiatur literis: qr
hoc non videtur verum de iure nec ex statuto videtur hoc necessa
rio inferri. Nam inquantum instrumentum guarentigie precipi
tur mandari executioni videtur intelligendum de eo in quo con
tinetur tale quod mereatur executionem. Non autem quando cō
tineretur in eo illud quod non meretur executionem prout est pa
ctum nudum. ar. eius quod habetur in. c. ad nostram. el. iij. extra
de iureiu. ⁊ in. l. fi. per glo. C. si sine censu vel reli. † Nec obstat etiā
4 quod dictum est quod ex precepto facto in instrumento videtur
oriri actio: quia illud non videtur esse verum qū fit virtute pacti
nudi cum veniat accessorie ad ipsum pactum nudum. Et sic non
videtur conueniens quod inducat obligationem que quodāmo
do habet vestire ipsum principale: cum principale nō habeat ve-
stiri ab accessorio sed potius econtra: vt. ff. dictū est. Et per predi
cta videtur etiam posse dici quod nō est sine dubitatione an pro-
cedat dictum Bal. quando in instrumento guarentigie contine
tur pactum nudum. Ex hoc cōstat quod statutum repellit defen-
sionem consideratur quod vt dixi statutum qd precipit manda-
ri executioni instrumentum guarentigie videtur intelligendum
vt predixi quando in eo continetur tale quid quod mereatur exe
cutionem per iura. ff. allegata. tene tū menti dictū Bal. iuxta pre
dicta potest queri quid si non est petitum instrumentum manda
ri executioni: sed actum est ordinarie oblato libello ⁊ inducit in-
strumentum in modum ꝓbationis an poterunt tunc opponi ex-
ceptiones competentes de iure ciuili non cōnumerate in statuto
videtur quod non: quia seruare ordinem iudiciarium non videt
quod habeat nocere per no. per Inno. in. c. nouit. extra de iudi.
In contrariū facit quod imo debeat nocere: quia imputandum
videtur illi qui in agendo non fuit secutus formam statuti sz iu-
ris communis ar. l. minor. xxv. annis cui fideicōmissum. ff. de mi
no. ⁊. l. habebat. ff. de instito. C. de iure deli. l. fi. § finautē hoc ali-
quis. ver. cum enim gemini. Bal. in. d. § j. dixit diligenter consi-
deranda esse verba statuti. nā si statutum respicit modū agendi:

vt qr dicit non possit obiici executioni instrumenti. ⁊ tunc ex quo
non petitur executio sed agitur via ordi. admittentur exceptio-
nes competentes de iure cōmuni. facit quod habetur in. l. duob⁹
ff. de excep. rei iudi. secus dicit si non respicit modum agendi sed
vigorem instrumenti: ar. eorū que no. in. l. iul. ff. de cōdi. inde. Iu-
xta predicta pōt queri an eo casu quo statutū disponit instrumē-
tum publicum vel instrumentū guarentigie mandari executioni
⁊ precipit nullam exceptionem admitti nisi solutionis. an tunc
poterit obiici exceptio simulationis contra petentem executionē
instrumenti. Bart. in. d. l. j. § deniqz. dixit quod non: qr talis exce
ptio non respicit instrumentū seu illud non impugnat sed cōten
ta in instrumēto quia ista stant simul quod instrumentum verū
fuerit confectū de cōtractu qui fuerit simulatus. Et sic cū instru-
mentum non dicatur esse nullum sed potius contractus qui con
tinetur in instrumento ratione simulationis. ideo talis exceptio
cum non sit permissa a statuto non poterit obiici. secus quando
opponeretur exceptio qd instrumentū esset nullū vt. ff. dixi in se-
cūda limitatione Bar. Bal. de hoc tetigi in. l. j. C. plus valere qd
agitur. vbi dicit quod si opponitur simulatio que surgit ex pre-
sumptione iuris. ⁊ de iure vt contingit in casu aut. sed iam neces
se. C. de do. ante nup. tūc illa talis admittitur. si vero sit alia simu
latio. ⁊ tunc si respicit rogatum notarij. vt quia partes finxerint
⁊ simulauerint se rogare notarium vt conficeret instrumentum.
cum tū vere ageretur inter partes quod non esset rogatus tūc ta
lis exceptio admittatur: qr reddit instrumētum nullum. cum no
tarius non possit conficere instrumentū si non fuerit rogatus de
ipso conficiendo. facit quod habetur in. § nos aūt cum ibi no. in
aut. ad trebel. col. v. Et ideo talis simulatio poterit apponi ꝑ id
quod dixi. ff. post Bar. in secunda limitatione. secus si alia simu-
latio obiiciatur de contractu contento in instrumento: qr illa nō
poterit opponi cum non sit permissa a statuto. ⁊ in hoc non con-
cordat cum Bar. ⁊ sic residet Bal. in. d. l. ij. Aduerte tū ꝙ inquā-
tum dixit qd pōt opponi exceptio que inducitur ex presumptiōe
iuris, ⁊ de iure contra quā nō admittit ꝓbatio vt contingit in ca
su dicte aut. sed iam necesse illud videt ꝓcedere ex eo: qr talis exce
ptio non obiicit per partes inter quas cōfectum est instrumentū
facta per personā non noīatam in instrumēto: qr per creditores
in quorū fraudē dr fuisse factam simulationem inter partes. ideo
tunc non est mirū si exceptio talis pōt per eos obiici. qr non est ve
risimile qd statutū voluerit preiudicare iuri tertij: ar. c. sup eo. de
offi. deleg. ⁊ eius quod habet. C. res inter alios acta. in rubro ⁊ ni
gro. ⁊ in. l. si vnus. § ante oīa. ff. de pac. sed solum est verisimile qd
ipsis contrahentibus voluerit preiudicare. Et ideo non est mirū
si dicta exceptio non intelligitur exclusa per statutū. Itē aduerte
qr ipse Bal. in. d. l. si non sortē. § j. videt velle qd etiā vbi opponit
contractum contentum in instrumēto simulatum fuisse ⁊ in veri
tate fuisse actū inter partes qd nullus cōtractus nec aliqua obli-
gatio vere contraheretur inter partes. sed solum simularetur qr
tunc talis exceptio possit obiici: qr non est ꝓprie actionis exclusio
cū per illā dr nullam actione in rei veritate cōpetere sz impropria
est exceptio sicut exceptio nouationis ⁊ delegationis. Et ideo se-
cundū eū videt qd talis exceptio simulationis non intelligatur
ꝓhibita per statutū qd solū videt ꝓhibere exceptionem propriā.
Sed certe istud dictum non videtur ꝓcedere per id quod dixi. ff.
circa secūdam limitationem Bal. quia etiam si sit exceptio ꝑ quā
dicat ipso iure ius non cōpetere non videt talis exceptio admit-
tenda. per id quod dixi circa dictā secūdam limitationem. Et sic
verior videtur opi. Bar. posita in. d. l. deniqz. vbi tenuit talē exce
ptionem simulationis non debere admitti licet Bal. in. d. l. si nō
sortem. § j. videatur velle contra ⁊ non bene. Et ipse idem Bal.
videtur concordare cum Bar. in. d. l. j. ad fi. C. plus valere qd agi
tur vt. ff. dixi. lz aliter dixisse videatur in. d. l. si non sortem. § j. Et
no. bene vt dixi. ff. Et hoc intellige secundum vnam solutionem
quam posuit ipse Bal. in. d. l. si non sortem. § j. remittendo ad id
quod postea dicit de excep. pacti de non petendo. Sed secundum
aliam solutionem positam sibi per eū in qua dicit qd exceptio op
posita perimit instrumentū ex eo: qr cōtinet id quod est impossi-
bile cū in instrumēto etiā attenta forma statuti non debet admit
ti videt tenuisse qd tenuit Bar. quāuis improprie fuerit locutus
inquātum dixit si exceptio perimit instrumētū: qr debuisset dice-
re contēta in instrumēto ex eo: qr si perimeret instrumentū ita qd
redderet ipsum nullū clarum esset ꝙ illa posset opponi qr prius
debet cōstare qd instrumētum sit publicum. ⁊ ꝑ cōsequēs validū
vt habeat locū dispositio statuti. per id qd. ff. dixi. in secūda limi-
tatione post Bar. Item adde qd vbi exceptio que opponit non
perimit instrumētum seu contēta in eo. sed illa exponit qd talis
exceptio nō intelligit esse exclusa per statuta. sz debet admitti vt
voluit Bal. in. d. § ar. eorū que habent in. l. iuris gentiū. § qd fe-
re. ff. de pac. ⁊ in. c. cū dilecti. extra de accu. Item adde quod licet
exceptio que non sit ꝑmissa a statuto nō possit obiici tū si fuit op-
posita ⁊ probata parte nō cōtradicēte talis exceptio erit admit-
tenda: qr imputare habebit sibi pars que exceptioni ⁊ ꝓbationi

dicte excep. nõ contradixit. per id quod habet in simili in. l. sed et si susceperit. ff. de iudi. ꝛ l. iij. §. nũc videamus. ff. iudi. sol. ꝛ hec tenuit Bal. etiam in. d. l. si non sortem. §. j. Item adde quid iuris stante statuto quod contra instrumentũ publicũ vel cõtra instrumentum guarentigie non possit opponi exceptio nisi solutionis an poterit obijci exceptio solutionis ꝓbando illum solũ per confessionem partis agentis videtur dicendum quod non: qꝛ statutum predictũ videt loqui de actu naturali solutionis. per id qđ habetur in. l. solutam. ff. de solu. Et facit quod no. gl. C. qui po. in pig. ha. l. si. in ver. dare. ꝛ specu. in ti. de teste. §. j. ver. sed pone egi. Et sic dictum statutum non videt verificari in tali solutione que videt esse quedã fictio. cum statutum in casu vero non videat se extendere ad casum fictum vt legitur ꝛ no. in. l. iij. §. hec verba. de neg. gest. Sed Bal. in. d. §. j. tenuit contrarium ex eo qꝛ lꝫ confessio non inducat actum naturalem tñ ipsum probat. Et sic in casu ꝓposito satis videtur ꝓbare veram solutionem per id quod habetur in. l. publici. §. si. ff. deposi. cum ibi no. ꝛ. l. si acceptilatam. §. apocha. §. de excep. ꝛ in. l. si ex pluribus. ff. de solu. ꝛ in. l. si ita stipulatus. ff. grisogonus. ff. de verb. obli. Quod videtur intelligendum qñ transactum esset tempus opponendi exceptionem non ficte solutionis de quo in. l. ex contractibus. §. j. C. de non nu. pec. Et ex predictis satis põt patere solutio ad allegata in contrariũ ꝛ precipue per ea que dixi in. d. §. grisogonus. ¶ Iuxta predicta vltimate queri põt de duobus permaxime necessarijs ad declarationẽ istius materie. primũ est an presupposito quod exceptio legitima que competit de iure cõmuni si non sit permissa per statutum non possit opponi ꝑpter repugnantiam statuti an saltim poterit implorari officium iudicis vt rigore facti ex quo resultat exceptio competens de iure cõi repellatur agẽs non obstante statuto. Exemplum qñ competeret de iure cõi exceptio prescriptionis vel pacti de non petendo. ꝛ per statutũ solum permitteretur exceptio solutionis. Scdm dubiũ est presupposito quod essemus in casu in quo non posset exceptio opponi non permissa per statutum nec iudicis officium implorari an erit dare aliqđ remediũ per quod subueniatur illi quem soluere contingat virtute statuti. Circa primũ dixit Bar. in. d. §. j. ff. quod vi aut clam quod licet non possit quis opponere exceptionem sibi competẽtem de iure cõi non permissam a statuto non poterit iudicis officium implorari vt agens repellatur ab agendo narrando ꝛ ꝓbando factum per quod sibi competit exceptio de iure cõi. mouetur quia aliud est exceptio aliud est iudicis officiũ vt colligitur ex his que habẽtur in. l. plane. ff. de peti. here. ꝛ in. l. si. e. ti. ꝛ in. l. iij. in fine. ff. naucaupo. sta. Nam licet per statutũ excludatur exceptio. nõ tñ intelligitur esse exclusum officium iudicis per ea que habent in iurib⁹ p̄ealle. secus dicit si per statutũ excluderet oĩs alia exceptio ꝛ defensio: quia cum per iudicis officiũ quis tunc se defenderet intelligitur tunc etiam sublatum ꝛ exclusum iudicis officium. facit qđ legitur ꝛ notatur in. l. nã ꝛ postea. §. si minor. ff. de inreiu. ꝛ istud dictum est valde singulariter notandũ inquãtum Bart. vult qđ vbi per statutum excluderetur exceptio nõ intelligitur esse exclusum ius implorandi officium iudicis virtute facti ex quo competebat exceptio. quo minus officiũ iudicis possit implorari vt repellatur agens. licet secus sit quando nedum exceptio sed etiam defensio tolleretur per statutum. ꝛ cũ hoc dicto consueuit trãsire in. d. c. ex parte. el. ij. extra de offi. deleg. Et cum hoc dicto transit Bal. ꝛ ang. in. d. l. plane. ꝛ l. fi. de peti. here. vñ dicit Bal. in. d. l. plane. qđ si ꝑ statutũ nõ possit opponi exceptio tñ implorari poterit officium iudicis contra agentẽ ne agens faciat iniquã extensionem ꝛ iniquũ lucrum. secus si statutum diceret quod quis nõ admittatur ad aliquã defensionẽ: qꝛ tunc non posset iudex ex officio succurrere vt etiã. ff. dixi post Bar. ꝛ idẽ etiam Ang. in dictis locis. vnde dicit in. d. l. fi. quod si statutum excludat exceptiones contra instrumentũ guarẽtigie vt non possit obijci nisi certe exceptionis qđ si competat aliqua exceptio non cõprehensa in statuto que al's sit permissa de iure cõi. quia tũc agens videt esse in dolo poterit conuẽto succurri per officiũ iudicis. ꝛ hoc dicit esse no. Singulariter etiam dixit Bal. in. d. l. plane. quod si statutum dicit qđ accusatus non audiat excipiendo nisi cõparuerit personaliter. qđ tñ tunc per ꝓcuratorẽ poterit cõparere ꝛ implorare officium iudicis in locum deficientis exceptionis. Si forte euidens sit calumnia aduersarij vel impossibilitas facti ar. d. l. plane. ꝛ. l. postq̄. eo. ti. ꝛ. l. si quis maior. §. patris. ff. de bo. que liber. Et qđ no. Inno. in. c. j. de offi. vica. ꝛ Cy. in. l. reos. C. de accu. secus dicit si statutũ dicat qđ non admittatur ad aliquam defensionem: qꝛ tunc non posset sibi succurri per officiũ iudicis. per id qđ. ff. dixi. quod dicit procedere nisi forte esset factum ita notoriũ qđ iudex suppleret ex seipso etiam absq; partis petitione ar. l. p̄eallegato rum. ꝛ eius quod not. in. l. j. C. qui ꝛ aduer. quos. Et idẽ qđ dixi ff. qđ si ex forma statuti accusatus in causa criminali non debeat admitti ad aliquam excep. nisi compareat personaliter: vt possit comparendo per procuratorem implorare officium iudicis: tenuit etiam Ang. in dicta. l. plane. dicens q̄ ista practica infinitis vicibus fuit vsus: pro quo allegat quod no. per gl. l. vbi pactũ. C. de transac. ꝛ quod habetur in. d. l. nã ꝛ postea in. §. si minor. vnde dicit quod poterit implorari officium iudicis per id quod petatur processum declarari nullum: quia forte accusatus vel inquisitus erat clericus ꝛ iudex ꝓcedens est laicus: vel quia maleficium est impunibile ex eo quod passus iniuriam ex forma statuti poterat impune offendi vel occidi: quia erat bãnitus. ꝛ hoc etiam dicit tenuisse Ricar. de malũ. in. l. filiusfa. §. veterani. ff. de procura. Sed aduerte quod ipse idem Bal. tenuit contra. in. l. j. C. de cõdi. inde. in vltima col. vbi expresse concludit quod lꝫ Barto. concludit quod aliud est quando statutum disponit qđ nõ admittatur exceptio. ꝛ aliud quando disponit quod non admittatur defensio: quia primo casu non excluditur officium iudicis per. d. l. plane. ꝛ. d. l. fi. C. de transac. l. vbi pactum. tamen secus est in secundo casu quia tunc excluditur iudicis officium. tamen ipse tenet contra ex eo: quia remouere exceptionem que de iure cõmuni cõpeteret non est aliud q̄ fortificare actionem. Et ideo non est verum secundum eum quod iudex posset tunc suppleret in defectum exceptionis. alle. in arg. quod habetur in. l. quoties. C. de preci. impe. offe. ꝛ in. l. iij. §. si is pro quo. ff. quod quisq; iuris. Et idem tenuit Saly. in. d. l. ita pudor non facta mentione de dictis Bal. alleg. in ar. d. l. quoties. ꝛ. d. §. si is allega. etiam pro ista opi. tres rationes. Prima ratio est qđ iudicis officium demũ habet seruire qñ suadet equitas. insti. de offic. iudi. §. j. l. qđ si ephesi. §. in summa. ff. de eo qđ cer. lo. In casu autem premisso videtur subesse equitas qđ iudex qui tenetur seruare statutum non debet eius officiũ impartiri contra statutum ꝛ eius mentem. ne prohibitũ directo seu vna via intelligatur esse permissum per obliquum: ꝛ alia via qđ esse non debet per id qđ habetur in. l. scire oportet. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. ꝛ in regula cũ quid vna via. de reg. iur. in. vj. Secũda ratio est quia sicut in simili pactum de non petendo tollit naturalem obligationem ꝛ elidit ciuilem. vt no. in. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. Ita videtur qđ statutum excludens exceptionem tollat illam ꝛ elidat etiam officiũ iudicis cum aliquo sublato et prohibito videantur oĩa esse sublata per que peruenitur ad illud l. oratio cum ibi no. ff. de sponsa. Tertio ratio est qꝛ ille qui vult officium iudicis implorare habet necesse deducere ꝛ allegare factum ex quo ꝓcedit oppositio ꝛ illud probare. ꝛ per consequens illud medium oppositionis qđ videtur esse ꝓhibitũ. puta se prescripsisse vel exceptionẽ pacti de non petendo habere quã nõ põt opponere obstante statuto qđ non debet posse facere secundũ eũ vt non minus operetur repulsio legis quã iudicis. a quo iudice si incidenter ꝓpositũ fuerit repulsum non põt ad eũdem effectũ deduci principaliter in aliud iudicium. vt legitur ꝛ notatur in. l. qđ in. §. si rationem. ff. de compensa. ꝛ in. l. finautem. §. j. ff. de neg. gest. Et facit quod legitur ꝛ notatur in. l. ij. ff. de ordi. iud. Et predicta dicit Saly. ꝓcedere in exceptionibus ꝓprie dictis vt sunt exceptiones que sunt actionis competẽtis exclusio. ꝛ sic videtur quod perimant ipso iure actionem iuxta id quod habetur in. l. ij. in prin. excep. Si autem esset exceptio improprie dicta vt est exceptio intentionis seu facti que perimit ipso iure actionẽ ꝛ obligationem vt est exceptio acceptilationis vel similis. facit quod habetur in. §. est autem. insti. qui. mo. tol. obli. ꝛ quod no. gl. valde no. in. l. qui se debere in prima glo. ff. de condi. ob causam. tũc dicit quod posset esse dubium an talis exceptio intelligatur esse ꝓhibita per statutum ꝓhibens exceptionem opponi contra instrumentum publicum vel instrumentum guarẽtigie nisi sit exceptio solutionis. nam videretur quod non intelligatur prohibita cum acceptilatio sit quedam ficta solutio. d. §. est autem. In cõtra. bene facit quia statutum videtur loqui de vera solutione. Et sic non videtur esse extendẽdum ad fictam ꝓhibitionem. facit id quod habetur in. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. ge. quod dubium nõ decidit Saly. in. d. l. si ita pudor. sed dicit quod etiam presupposito quod dicta exceptio non intelligatur permissa a statuto tamẽ posset implorari tunc officium iudicis. quia nõ competeret ipso iure actio agenti cum neminem sine actione audiat pretor sen in dex. l. si pupilli. §. videamus. de neg. gest. ꝛ. l. quoties. §. item si tẽporali. ff. de a dmi. tuto. Et pro hoc quod isto casu iudicis officiũ possit implorari allegat nota. glo. in. l. vbi pactum. C. de transac. ꝛ quod etiam videtur Jaco. de bu. ibi dicens per. d. glo. hoc satis probari. Et sic remanet in conclusione Saly. quod si exceptio proprie sumpta competens de iure communi excluditur per statutũ non potest implorari officium iudicis. licet Barto. dixerit contra. ꝛ ad. ll. allegatas per Barto. nititur respondere in. d. l. ita pudor. ꝛ primo ad. d. l. plane. ꝛ. l. fi. de peti. here. Nam dicit quod ibi exceptio doli ipso iure non competebat. Et sic non excludebatur ab opponendo excep. sibi competentem. sed in casu nostro est secus quia per statutum excluditur exceptio que competebat de iure communi. ideo intelligitur etiam sublatum officium iudicis quod ad eundem finem tenderet per rationes supra allegatas. in casu autem dictarum legum non competebat exceptio ipso iure: quia tamen equitas dictabat quod in locum deficientis exceptio-

tis exceptionis cōpeteret officiū iudicis ne agens ibi locupletet cum iactura ipsius conuenti. ⁊ ideo ibi officiū iudicis deseruit et potest implorari. ⁊ eodem modo respondet ad. d. l. iij. §. fi. ꝟ. nau. cau. quod nec ibi ſm eum competebat exceptio que esset actionis exclusio: sed suadente equitate per officiū iudicis ibi consulitur vt altera a ctione de qua ibi actor sit contentus ne bis de eodem delicto queratur iuxta. l. lꝫ. §. fi. eo. ti. Et ne bis idem quis consequatur contra perimeret ipso iure actionem videtur secundū eū vt. ꝟ. tetigi quia lꝫ illa non possit opponi tamen possit officiū iudicis implorari. Sed de hoc vltimo dic vt dixi. ꝟ. post Bal. in secunda limitatione. puto etiā qḋ vbi non permittit nisi exceptio solutionis qḋ non admittetur exceptio acceptilationis: cū verba statuti videantur loqui de vera solutione. facit. l. solutā. ff. de sol. Et sic non videt statutū habere locū in ficta put est acceptilatio p id quod habet in. l. iij. §. hec verba. ꝟ. de nego. gest. lꝫ Saly. nō dexiderit facit qḋ no. Bal. in. d. l. si non sortem. §. j. ꝟ. de condi. inde. Et per predicta habes opi. Bal. quam posuit in dicta. l. j. de condi. inde. Et etiam Saly. in. d. l. ita pudor. qui videntur tenere cōtra Bar. in. d. l. j. §. j. quod vi aut clam. inquātum dicit quod vbi per statutum excluditur aliqua exceptio non intelligit exclusum officium iudicis. iste passus est satis dubius in quo ipse Bal. variauit quia in. d. l. plane. ⁊. d. l. fi. tenuit cum Bar. licet in. d. l. j. tenuerit contra Bar. Nam pro Bar. facit quia statutum predictū inquantum tollit exceptiones competentes de iure communi est contra ius cōmune. Et sic tanq̄ exorbitans a iure cōmuni videt stricte intelligendū ⁊ non ampliandum per id quod habet in. l. quod vero. ꝟ. de legi. ⁊ in. c. que a iure. de regu. iur. in. vj. Et ideo cum aliud sit exceptio ⁊ aliud officium iudicis vt patet ex dicta. l. plane. ⁊. d. l. fi. ⁊. d. l. iij. in fin. licet per statutum tollatur exceptio nō intelligatur quod videatur esse sublatum officium iudicis ex quo de illo non fit mentio in statuto arg. l. quicquid astringende cum ibi no. ꝟ. de ver. obli. ⁊ iurium superius allegatorum. p hoc etiam facit: quia vbi duo iura diuersa alicui competūt vno sublato non intelligitur aliud ius sublatū esse. l. si domus. ⁊ ibi not. ꝟ. de serui. vr. predio. In contrarium faciunt fortiter rationes in contrariū allegate post Bal. ⁊ Saly. vt quia vt dicit Saly. actor qui scit dispositionem statuti forte de facili faceret pactum de nō petendo vel pateretur labi tempus statutum ad prescriptionem sciens sibi non posse opponi exceptionem prescriptionis vel pacti obstante statuto cum sciret ius suum vbiq̄ durare. facit quod habetur in simili in. l. sicut. §. non videtur. ꝟ. qui. mo. pign⁹ vel hypo. sol. Potest dici prout mihi videtur pro concordia opi. qḋ aut eo casu quo per statutum excludit exceptio agens locupletaretur cum aliena iactura si nō posset iudicis officium implorari. Et tunc non intelligitur iudicis officium esse exclusum per id qḋ habetur in. d. l. plane. ⁊ in. d. l. fi. Et hoc casu posset saluari opin. Bar. ⁊ hoc satis etiam videtur de eius mēte per id quod ipse dicit in. d. l. plane. ad fi. Aut agens non locupletaretur cum aliena iactura si non possit implorari officium iudicis eo casu quo exceptio esset exclusa per statutum vt contingeret si esset exceptio prescriptionis vel pacti de non petēdo ex causa lucratiua facti. ⁊ tūc videtur quod non possit implorari officiū iudicis ex quo per statutum excludit dicta exceptio per rationes alle. per Bal. ⁊ Saly. ⁊ maxime ne vna via ꝓhibitum alia via precise tendente ad eūdem effectum intelligatur esse permissum quod esse nō debet vū tunc ex vi regule iuris antiqui quo cauetur quod vna via prohibitum est non debet dici permissum esse per aliam viam tendentem ad eundem effectum: cum vtraq̄ via competat de iure cōmuni lꝫ aliud videretur si altera esset de iure speciali de quo in dicta regula cum quid vna via. ⁊ in. l. scire oportet. ꝟ. allegata. intelligitur esse facta extensio ad alium casum etiā in statutis ⁊ in exorbitantibus per id quod legitur ⁊ notat in. l. si quis seruo. C. de fur. ⁊ per glo. ⁊ Bar. ⁊ talis extēsio intelligitur extensio passiua que fit autoritate regule. l. antiq. ⁊ non actiua que fiat ab homine vt no. per Bar. in. l. oēs populi in. vj. q. principali in materia interpretationis statutorum. ꝟ. de iusti. ⁊ iur. ⁊ in. l. j. §. j. ꝟ. de mune. et ho. Et ideo cum officium iudicis in casu proposito competat ad eūdem effectum ⁊ videat inductum ad coadiuuādum exceptio. sicut etiam alibi quādo inducit ad ordinandam actionem: vt legitur ⁊ notat in. l. j. §. per hanc. ꝟ. de rei ven. Et videt ꝓbari in. d. l. plane. ⁊. l. fi. secundū vnam intellectū de quo ibi per Bar. quāuis secundū alium intellectū in. d. l. j. cōpetat officium iudicis in subsidium loco deficientis exceptionis. ideo videt quod vbi officium iudicis tendit quo ad adiuuandū exceptionē cū in effectu tendat in eundem effectū ad quē tendit exceptio: q2 sublata exceptione per statutū intelligat sublatum esse officiū iudicis ad idē competens. ar. dicte regule cum quid vna via. ⁊. d. l. scire oportet dūmodo non resultet iniquitas ꝑpter quā quis locupletetur cū aliena iactura. al's non intelligatur sublatū officium iudicis ne al's dicta iniquitas insurgat per. d. l. plane. ⁊ facit quod etiā no. ipse idem Bar. in. l. si vnus. §. pactus. ꝟ. de pac. ⁊ in. d. l. plane. ad fi. Nec ob. predictis. d. l. si domus. quia ibi erant iura diuersa cōpetentia ad res diuersas. sed hic exceptio ⁊ officium iudicis repetit illos non poterit sibi obijci de debito: q2 vsure sunt in debito iuxta no. in aut. ad hec. de vsuris ⁊. c. q2 in omnibus. extra de vsuris. nec etiam poterit obijci de iuramento propter quod fuit cōpulsus soluere si vinculum virtuti per eius implementum dicta facta fuit solutio fuit dissolutum. ⁊ per consequens in dicto casu non obstabit exceptio dolo facis: q2 restitutus non erit cum iuramentum ⁊ eius vinculum non subsit ⁊ sic sublatum. secus in casu nostro in quo obstaret exceptio dolo facis vt. ꝟ. dixi. et sic residet Ang. Saly. in. d. l. pudor. dicens de predictis qū concurrunt imponendum esse honorem doctori ⁊ magistro. Sed aduerte quia pro opi. Bar. facit id quod no. Bal. in addi. spec. in ti. de appel. ver. sed quid si iudex. vbi dicit quod si iudex facit executionē istrumenti guarentigie reiecta exceptione non tanq̄ falsa sed tanquā exigente longiorem tractatum poterit postea retractari executio si executio vera doceatur per id quod habetur in. l. j. §. hec verba ꝟ. ne vis fiat. ⁊ in. c. ij. extra de pur. vul. ⁊ extra de iureiur. c. debitores. †Et etiam quia cognitio summaria[a] nō habet derogare veritati. l. a diuo pio. §. si super rebus. ꝟ. de re iudi. ⁊. l. pe. ꝟ. de his qui sunt sui iuris. vnde videtur quod eadem ratione ⁊ fortiori si facta sit executio nulla precedente cognitione. ⁊ per hoc non debeat derogari veritati. lꝫ secus sit quādo fieret solutio virtute diffinitiue sententie que transiuisset in rem iudi. iuxta id quod habetur in. l. j. C. de cōdi. inde. Sed ipse idem Bal. in. d. l. j. C. de cōdi. inde. in. vj. di. vr tenere idē qḋ tꝫ Saly. Et sic cōtra Bar. Nam ibi querit quid si fuerit solutum indebitum per interlocu. vt quia dicit statutum quod contra instrumētum confessionatum seu guarentigie non possit obijcij exceptio solutionis nisi probetur per instrumentum. Et propter hoc iudex illum qui rem soluerat coram testibus iterato compulit ad soluendum. Nam dicit Barto. in. d. l. j. §. quod vi aut clam tenere quod prima solutio reperitur tanq̄ indebita per condictionem indebiti ex eo: quia non reperit liberationis effectum: quia talis exceptio ex forma statuti nō potuit opponi ad sententiam. Et sic non potuit excludi per sententiam. Et ideo ex quo non peperit effectum liberationis poterit repeti per id quod habetur in. l. si nō sortem. §. fi. ⁊. l. ncratius ꝟ. de condi. indebiti. ⁊ in. c. debitores. extra de iureiur. Sed ipse Bal. videtur tenere contra. dicens quod contra Barto. facit qḋ habetur in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. ⁊. l. cum de indebito. §. fi. ꝟ. de proba. In quibus patet quod interdum non potest fieri probatio contra confessionem redactam in scripturam nisi similiter probatio fiat per aliam scripturam. Et sic videtur quod in proposito attenta forma statuti non possit fieri probatio solutionis per testes. ⁊ per. c. debitores. allegatum per Bart. respondet quod ibi. l. non resistebat probationi sed insistebat solutioni seu vt fieret solutio. secus secundum eum vbi. l. remouet probationem: quia tunc si remoueret excipiendo multo fortius videtur remouere agendo arg. l. nec intentio. C. de transac. Nec ob. etiam secundum eum. l. fi. C. de compēsa. quia ibi non erat remotio sed suspensio. facit quod habetur in. l. iij. §. ibidem. ꝟ. ad exhiben. Iste passus satis videtur esse dubius propter varietatem opi. Et propter id quod dixi. tamen puto opi. ad concordiam reduci. Nam videtur quod diligenter sunt consideranda verba statuti an respiciant executionem instrumenti. Nam primo casu videtur quod sustineri possit opi. Barto. per ea que dixi. ꝟ. post eū. ⁊ infra dicam. Sed in secundo casu possit procedere opi. Bal. et Salyceti. vnde si statutum dicit quod instrumentum publicum vel instrumentum guarentigie mandetur executioni non obstāte aliqua exceptione que al's sit legitima de iure cōmuni licet non fuerit admissa talis exceptio ad impediendam exceptionem. tamē videtur quod si post factam executionem dicatur illud quod fuit solutum propter executionem legitimam que tunc competebat ⁊ nō fuit admissa. ⁊ propter hoc quis velit repetere quod est solutum videtur quod audiri debeat: quia statutum predictum non videtur hoc ꝓhibere sed solum fauere executioni vt non impediatur. Et ideo videtur quod non obstante dicto statuto post dictam executionem poterit repeti id quod fuerit solutum si doceatur fuisse indebitum cum hoc vt dixi non videatur prohibere statutum. pro hoc tamē facit quod habetur in cle. j. extra de re iudi. vbi patet quod vbi quis habet tres sententias conformes pro solutas licet non possit impediri executio per exceptionem nullitatis. tamen per hoc non impeditur quo minus facta executione posset dici de nullitate ⁊ repeti quod est solutum si de illa doceatur. vnde eadem ratione idem videtur dicendum esse in casu proposito vt licet attenta forma statuti non possit impediri executio instrumenti quando exceptio que obijceretur contra executionem non esset de permissis a statuto. vnde videtur quod facta executione non impediatur quisquis dicere solutum etiā indebitum virtute executionis que ante exceptionem non poterat obijci. ⁊ sic possit ꝓcedere opi. Bar. sꝫ vbi statutū nō respicit exe-

[a] Cognitio summaria. Adde qḋ cognitio sūmaria dr̄ ēt vbi fit plena probatio. Bal. in addi. ad spe. ti. de cōtu. ꝟ. ēt vbi fit. ⁊ q̄t modis sumat cognitio sūmaria. vide p Bal. i addi. ad spe. de recō. ꝟ. etiā i summarijs. et cognitio sūmaria vel plēaria qūo dicat vid gl. ⁊ doc. i. l. iij. §. sciendū. ff. ad exhiben. Bar. i extra uagāti ad reprimēdū. ꝟ. sūmarie ⁊ in l. j. §. de plano. de offi. ꝓ cō. ⁊ leg. lanfre. in cle. sepe. de ꝟ. sig. ⁊ qḋ cognitio summaria requirat qū agit ad exhibēdum an itersit petētis vel nō l. l. iij. ff. ad exhibē. ⁊ qḋ cognitio sūmaria non admittit positiones vide p spec. in tit. de test. §. iij. ꝟ. si aūt. ⁊ an cognitio sūmaria requirat libellum vide spec. in ti. de offi. oīs iudi. ⁊ in ti. de libel. ꝯce. §. nunc vidēdum est ver. xxxij.

cutionē seu substantiā instrumēti vt in casu Bal. qñ statutū dicit quod contra instrumentum publicum vel contra instrumentum guarentigie nō possit exceptio solutionis probari nisi per instrumentum. vel contra instrumentum publicū vel guarentigie non admittatur aliqua exceptio nisi solutionis tunc procedere potest opi. Bal. ꝛ Saly. quia etiam post factam solutionem stare videtur dispositio statuti que impedit contra ipsum instrumentum publicum guarentigie probari exceptionem solutionis nisi per instrumentum vel non posse obiici exceptionem aliam ꝙ solutionis. Nam tūc vt dixi post Saly. si post factam solutionem repetētem producatur instrumentum faciet fidem cōtra ipsum nec poterit illud probare quod prius non potuit. ideo non debet tunc admitti ad repetendum ratione predicta ꝛ etiam quod tūc obstare videtur exceptio doli de qua facit in. l. dolo. ff. de doli except. et pro supradicta concordia bene facit quod notat Idem Bal. in simili: ꝛ in dicta. l. si vero sortem. §. j. ad fi. ff. de condi. inde. Et hec opin. satis mihi videtur esse rationabilis per illud quod. ff. dixi. Et per ipsam etiam reducantur opi. ad concordiam faciendam conari debemus per id quod habet in. l. si finita. §. illud. ff. de dā. infect. Et hec sufficiant de ista materia. Deo gratias.

¶ Commentariorum Juris vtriusqꝫ Doctoris domini Joānis Imolensis in Secundam Digesti noui Partem cum Additionibus ꝛ Summariis finem habes Lector optime.

Joannes moylin al's de Cambray Lugduni excudebat.

Registrum.

AA BB CC DD EE FF GG HH JJ KK LL MM NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ AAA.
Oēs sunt quaterniones p̄ter ZZ ꝛ AAA qui sunt terniōes.

Plenitudo legis dilectio.

IO. DE IMOLA

In Secund Digest

nov. Part

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm